

DOMENICUS V. P. H. R. I. I.
DONADEI

IVRISCONSULTI NEAPOLITANI

Maria del Co Tractatus Copiosissimus *legio maior* 17 R

DE

RENUNTIATIONIBVS:

IN QVO AD REGNI NEAPOLITANI,
Ceterarumq; Regionum Praxim frequentiores, & utiliores Qua-
stiones tam in Scholis, quam in Tribunalibus omnibus agitari
solita, & quamplurima alia haectenus non discussa, ingeniose
disputantur, ac docte resolvuntur.

Cui ad materiam accesserunt gratissime & pretiosae Curiae Neap.
DECISIONES.

Distinctus Summarijs, Argumentis, & Rerum omnium
Indice locupletissimo.

NEAPOLI, Typis Camilli Caualli. M. DC. LII.

Expensis Francisci Bagnoli Bibliop. Neap.

venegas

ILLVSTRISSIMO,

Ac Sapientissimo Viro

THOMAE
BRANDOLINO

In supremo Italici Consilij Regenti meritissimo.

Onuphrius Donadeus. F.

VT Magnificum Operi meo vestibulum ponerem, & aliquid atramento splendoris adderem, opportunum fore iudicavi; si tuum nomen ad perennis famæ illecebram nuncupassem. nimirum is es, qui satis laudum impertiri possis, si nomineris. non adventitia Maiorum duntaxat umbra, non superbo imaginum fumo inanem, & ludricam nobilitatem iactas in stemmate; nec solum, ut est in veteri paræmia, gloriolam in mustaceo quæris; sed tuis quoque e censibus vectigal exigis, ac multa licet Fortunæ debeas, omnia tamen tuæ, vel virtuti, vel sapientiæ tribuere necesse est. Forensis disciplinæ delictum ne, an fulmen te dixerim, nescio; cum seueritatem iudiciorum tam apte facilitate morum temperaueris, ac legum tabulas prætuleris ad sceleris naufragium, & innocentiarum exactas. Quid hic illa repetam decora eloquentiæ, cum patronorum veluti Phœnix cæteris emereres? cum aureis linguæ perorantis catenulis animos irretires nõ tamen auro implicatus? cum litiuæ momenta libratis rationibus attente ponderares, ne quid iniuriæ pertimescerent lances Astrææ? Recti statuam iterum excitasti in rostris, qua gratiæ, qua timoris vi prope collapsam. causarum Auditor plurimis in locis Areopagum visus es circũferre ad iustitiæ pōpam integre factum; vbi fraudum tenebræ nunquam non expurgatæ; nunquam virtus non propugnata; nunquam crimina vel dissimulata, vel impunita? mox meritis suffragijs ad ciuiliam, & criminalium causarum iudiciariam dignitatem euectus Fori aleam ostendisti eruditæ Pietati, non facundiæ corruptelis patere. Mira in te cohonestando Honore velocitas fuit, quia mira virtus; anteuolat gloria tua vel emeritos magistratus, cuius merita adolescentem adhuc præuertunt ætatem. titulos

los illa titulis miscuit; prætorium tradidit, tum Regiæ Camerae Filium,
vbi etiam præsidere visus tanta morum solertia, tanto Regiarum par-
tium incremento, vt inter tabulas, Kalendaria, supputationes, syngra-
phas omnem numerum virtutis expleueris. Sed illud tibi laudando-
disertissimum elogium est **SCIPIO BRANDOLINVS**, Scipio ille
tui sanguinis splendor Marchio à Mileto, Regiæ Camerae Præsidens,
in supremo Italiæ Regens, qui per omnes gradus ad culmen honoris
nulla opum vi, sed multa cum virtutis prærogatiua euectus explora-
ta omnium integritate, rarum in vtroq; magistratu æque Regibus,
æque summis, æque popularibus carus maiestatem muneris imperfur-
abili semper præsetulit maiestate oris, ac mentis. qui parentem no-
uit, maximum dicit filium; viuit ille adhuc in te, cui hæreditariam
Italici Consilij togam in censu reliquit. nouum hoc, & inusitatum
gloriæ genus, quod Brandolinæ Familiæ singulare; vt Pater æque, ac
Filius in eadem lucis dignitate Regentis nomen obtinerent laurea
ad famæ triumphum virescente. atque hic sileo Fratrem tuum Iose-
phum, ne longum loquar, quem immatura ætate præripuit mors, in-
uidentæ celo terris tantum caput. ciuiles ille causas iudicauerat; mox
consilij exedras, & in Cûria suprema rotarum, vt aiunt Princeps no-
uum sibi gloriæ cursum effecerat, quo æternitatis metam attingeret.
Literis natam, ac togæ indolem habetis Brandolini Heroes; & bene
factum, vt in gentilitia tessera Liliorum efflorescerent ferta, ne vna
quam caderet sanguinis splendor; & plures ornarentur coronæ, vbi
tot capita laureis nascerentur. Age nunc Illustrissime Thoma labo-
res istos meos dignare patrociniæ tuæ, vt Posteris uiuant. tuam est
aliorum studia fouere, qui digna literis semper conaris. speiat opus
hoc, dum ad te in Hispaniam nauigat, ibi nominis non occasuram lu-
cem; sibi obuiam fore, ubi quotidie Sol occidit; quasi magis amet in
Hispania mori, quam alibi viuere. Vale.

Nobilissimo, ac clarissimo I. C. Neapolitano

HONVPHRIO DONADEO

(Cuius laudes vlla nunquam conticescet ætas) Doctrinæ sedulitatis fautori indefesso Iuveni honoris & gratulationis ergo

D. IO. PETRVS MASSARIVS S. SEDIS APOSTOLICAE
Proton. Iur. V. D. Oratinesf. & Neap. dicat, & offert

HOC EPIGRAM.

Flminat in scriptis, lingua tonat, emicat ore
Donadeus tonitu, ut fulgurat igne Deus,
Tyrrenæ volucres, quæ vasto in gurgite nautas
Sopibant cantu, dent bona Donaden
Doctores inter iuris, legumq. peritos,
Inter & egregios carmine digna facit:
Sedulus inuigilat studijs, mox præmia dantur
Debita virtuti, præmia solus honor,
Otia triuisti, quia sacra negotia legum
Clarus ut Orbe fores Fibriatis, ac Patriæ.
Doctor Donadeus, qui nil molitur ineptè
Auspiciis diuis, hæc monumenta dedit.
Auspice quo legum surgit veneranda potestas,
Ipsaque iam tantum gaudet habere decus.
Concipe nunc dignos ausus, cape letus honores,
Quos dabit in laudes excita Terra tuas.
Mirificè soluis dubiarum enigmata Legum,
Et stabunt scriptis nomina clara suis.

In laudes Honuphrij Donadei Ingeniosissimi I. Conf.

EPIGRAMMA:

D. Ioannis Baptistæ Cacacij I. V. D. & publici Neap. Antecessoris:

Quam cuperent Iuris veteres retulisse Periti,
Eccè tuum decorat laurea parta caput;
E meritas palmas, & iustos accipe plausus,
Debentur Sophiæ carmina nostra tuæ;
Quippe Palatini referas ænygmata iuris;
Pandis & Astrea tam bene doctus opus,
Vt libros quicumq; tuos meditatur Honuphri
Hæc dedit, exclamet, nonnisi DONA DEVS;

b z

Mi-

MICHAELIS ANGELI GIZZII I. C. NEAPOLITANI

Attudendo ad librum.

A N A G R A M M A :

Onuphrius Donadeus Doctor, & Cuius Neapolitanus.
Haud consulis, Proh totum de RENVNCIATIONE dat opus.

PAPIRII CANCRINI V. I. D. A MONTORIO.

Anagramma.

Celebratur libri Author.

Onuphrius Donadeus Iuriconsultus Partenopæius.
En honos patriæ, en iuris Divus consulens purus à Deo.

Aliud eiusdem.

Onuphrius Donadeus Iuriconsultus Partenopæius.
Nonne es tu Iuris vius splendor, situs corypheus à Deo ?

DOMINICI DE RVBEIS A ROSETO I. V. D.

Nobilis Onufrius Donadeus Iuris Vtriusque Doctor, ac Neapolitanus.

Anagramma.

Fide Solon, *Opus de Renunciacionibus tractans* reor quouis validius.

Eiusdem.

Onufrius Donadeus Iuris Consultus, & Neapolitanus.

Anagramma.

Nouus, verus Iason, solus sapit, iura docet, lenè fundit.

Eiusdem.

EXASTICHON.

Ecce *nonus* (nec falsa canam) nunc *verus Iason*,
Hic nigro scribens, candida iura docet.
Dum lenè diffundit, quæ Terras Ultima liquit,
E sedibus patrijs est renocare potis.
Zoile carpe fugam *solus sapit* iste nil ergo
Scis tu: quid capis? Zoile carpe fugam.

ARGUMENTA CAPITULORVM HVIVS TRACTATVS.

Caput Primum .

De defultione Renunciationis .

Caput II.

De Renunciatione futurae successionis .

Caput III.

De Modo & forma renunciandi .

Caput IV.

De Renunciatione in generali facta .

Caput V.

An Generalis Renunciatio Bona feudalis comprehendat .

Caput VI.

An facta speciali renunciatione de feudo renuncians teneatur ad onera ipsius feudi .

Caput VII.

Filia an venire possit contra Institutionem à patre factam non obstante renunciatione , & veniendo an teneatur ad onera , & legata facta à patre .

Caput VIII.

Filia an possit agere de lésione non obstante renunciatione .

Caput IX.

Renunciatio à minore facta utrum Iuramento firmetur .

Caput X.

Renunciatio à filia facta de bonis paternis , & maternis , an illis bonis maternis non receptis possit agere de lésione .

Caput XI.

Filia exclusa per renunciationem , an nepotes habeant legitimam in bonis Aui , vel Auiæ .

Caput XII.

Veniens contra renunciationem , an teneatur restituere , quod accepit occasione renunciationis .

Caput XIII.

Quibus portio renunciata accrescat .

Ca.

Caput XIV.

Assensus Regius, an sit necessarius in Renunciatione feudorum.

Caput XV.

Renuncians cum clausula omni legum, & Iuris auxilio, an censeatur renunciaste casibus fortuitis.

Caput XVI.

Beneficio legis si unquam, C. de reuocand. donat. an renunciari possit.

Caput XVII.

Maritus, an possit renunciare lucrò dotis.

Caput XVIII.

Solemnitatibus, an renunciari possit.

Caput XIX.

Renunciatio facta per moniales preterito certa annue præstationis promissa ille non soluta, an renunciatio sit nulla, & renuncians habere possit ad bona à se renunciata regressum.

Caput XX.

Monachus ingrediens Religionem incapacem succedendi, & renunciat omnia bona sua, si deinde transeat ad Religionem capacem succedendi, nunquid possit habere regressum ad bona renunciata per transitum ad statum capacem.

Caput XXI.

Mulier, an possit renunciare beneficio, leg. si constante. 2. §. ff. solut. matrim.

Caput XXII.

An renunciari possit euictioni.

Caput XXIII.

Priuilegium concessum marito, & alijs, ne conueniantur, nisi in quantum facere possint, an renunciari possit.

Caput XXIV.

Priuilegium concessum pluribus, an quilibet ex ipsis in damnum aliorum renunciari possit.

Caput XXV.

Nobilis, an renunciare possit priuilegijs, quæ habet, vel habere sperat.

Caput XXVI.

Attentatorum priuilegijs, an renunciari possit.

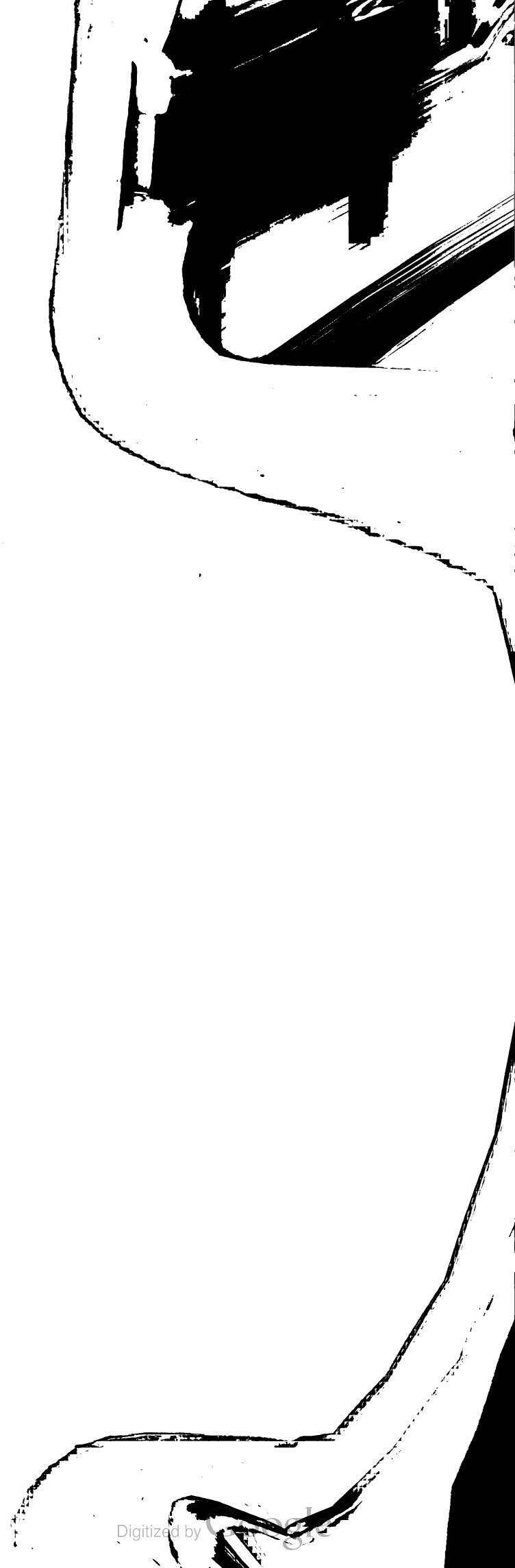
Caput XXVII.

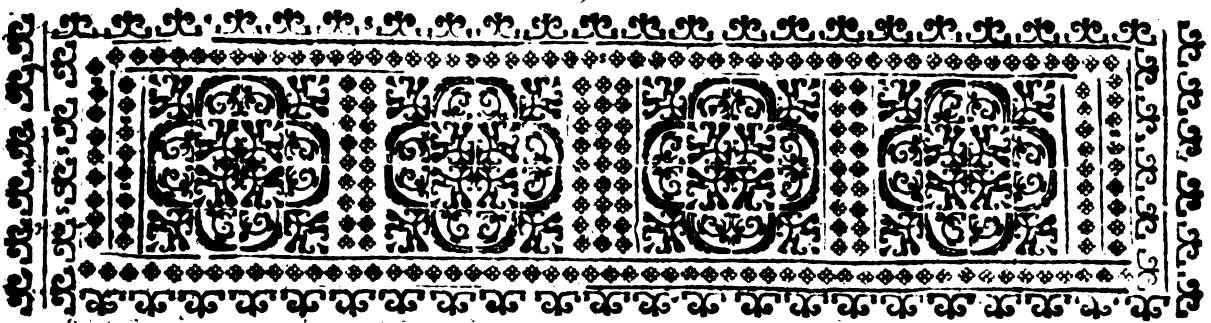
An in generali renunciatione comprehendatur dispositio, auth. resque, C. com. de leg.

Caput XXVIII.

Lex unica, §. exactio, C. de rei uxor. act. an renunciare possit.

HONVPHRII DONADEI IVRISCONSULTI NEAPOLITANI. TRACTATUS De Renunciatione.

S V M M A R I V M.

- 1 *Dispositio qualibet proficisci debet à definitione.*
- 2 *Verbum renunciare secundum latam significationem continere repudiationem.*
- 3 *Repudiatio est species renunciationis.*
- 4 *Differentia nulla est inter renunciationem, & repudiationem.*
- 5 *Repudiatio, & renunciatio sine actus inter vivos pendentes ab unius voluntate tantum.*
- 6 *Repudiatio consistit in actu momentanea voluntatis.*
- 7 *Acceptare non velle, est repudiare.*
- 8 *Repudians sponte, ius suum amittit.*
- 9 *Renunciatio, & repudiatio inter se differunt, & ab una ad alteram non rectè arguitur.*
- 10 *Aliud est abdicere se, hereditatem repudiando, quàm renunciando.*
- 11 *Renunciatio fit de iure quaesito, vel de iure de futuro non dum delato.*
- 12 *Repudiatio vero fit solum de iure delato.*
- 13 *Ius non dum delatum repudiari non potest.*
- 14 *Repudiatio non cadit in hereditate non dum delata.*
- 15 *Repudiatio quid sit, & eius definitiones.*
- 16 *Repudiare nihil aliud est quam non accipere id quod accipiendo querere potest, & potius dicitur declaratio voluntatis, cù à solo animo repudiatio pendat.*
- 17 *Consensus utriusque in repudiatione requiritur.*
- 18 *Iudex debet acceptare repudiationem factà in iudicio pro absente.*
- 19 *Repudiatio & Aditio in nuda voluntate consistunt.*
- 20 *Voluntas est declaranda per verba facta, vel non facta.*
- 21 *Voluntas in mente retenta, non inducit acquisitionem, vel repudiationem.*
- 22 *Aditio, & repudiatio, est potius facti quam iuris.*
- 23 *Repudiatio, & aditio non inducuntur ex sola animi destinatione.*
- 24 *Renunciatio operatur iuris priuationem.*
- 25 *Defectus materia efficit deficere materia-tum.*
- 26 *Persona renunciantis est attendenda in renunciatione.*
- 27 *Renunciatio quid sit, & eius definitio.*
- 28 *Voluntas renunciantis libera esse debet.*
- 29 *Mētus est contrarius spontanea voluntati.*
- 30 *Renunciatio mētū facta dicitur nulla.*
- 31 *Cessio facta per mētum nulla dicitur.*
- 32 *Renunciatio mētū facta mero iure tenet tamē res, inditur actione quod mētus causa, vel officio Iudicis.*
- 33 *Renunciatio à mētū libera debet esse nec coacta.*
- 34 *Iuramentum non est sufficiens ad roborationem coacta renunciationis.*

- 35 Renunciatio non solum libera esse debet, & non coacta, verum etiam libera esse debet voluntas à reuerentia.
- 36 Metus & dolus quando presumatur.
- 37 Renunciatio meticulosa presumeretur si fuisset facta in beneficium patris, & in eius presentia, & adesset aliqua laesio & habiasset cum patre.
- 38 Presentia patris, vel matris arguit reuerentiam que est causa productiua metus.
- 39 Metus iustus esse debet, ad hoc ut prodesse possit, & iustus dicitur, quando certa suspicio inest.
- 40 Metus, & dolus in dubio non presumitur.
- 41 Renunciatio non presumitur.
- 42 Ius suum nemo presumitur renunciare.
- 43 Renunciatio facta in instrumento libera presumitur.
- 44 Renunciationem factam metu, probare debet.
- 45 Probatio metus inducitur per quamlibet cōiecturam.
- 46 Protestatio operatur quod quis liberè non renunciat.
- 47 Protestationes facta ante, & post renunciationem an plene probent metum.
- 48 Probatio metus est in arbitrio Iudicis constituta.
- 49 Protestatio sola probat metum reuerentialem.
- 50 Protestatio de iure consuetudinario efficit renunciationem nullam, quia in protestatione iuratur se nunquam renunciaturum.
- 51 Protestans non dicitur agere, nec protestatio est actus iudicialis, nec iudicialis petitio.
- 52 Protestatio potest fieri extra iudicium.
- 53 Actus iudicialis dicitur ille, qui non est permissus in omni tempore.
- 54 Protestatio est permissa in omni tempore etiam in tempore feruato.
- 55 Protestatio vitiat omnem contractum.
- 56 Protestatio debet fieri cum anima, & cum effectu non faciendi actum, protestationi contrarium, quoniam videretur à protestatione discedere.
- 57 Dispositiones ultima contraria facta derogant primas, & ultimis standum esse.
- 58 Protestatio vitiat contractum matrimonij.
- 59 Protestatio ante actum facta inuolat protestantem.
- 60 Protestatio facta in vno actu non porrigitur ad alios actus, qui ex intervallo sequuntur.
- 61 Consensus contrarius facit recedere à protestatione.
- 62 Contractus matrimonij est contractus ultro citroque obligatorius.
- 63 Protestatio contraria facti nihil operatur.
- 64 Protestatio contraria facti dicitur quando non se compatitur cum facto, & esse non potest non contraria.
- 65 Actus sequens qui se non compatitur cum precedenti tollit primum.
- 66 Qui contra facit solummodo se protestando perdit fructus protestationis, imo & fructus non potest actu quem ipse impugnat.
- 67 Copula facit recedere à protestatione, & validat matrimonium.
- 68 Protestatio est quadam adeptio cum sit ante actum, & appellatur protestatio derogatoria.
- 69 Protestatio appellatur declaratoria animi quando facta fuerit ex libera animi sententia, & tollit consensum, & mentem à sequenti actu à quo actu resultaret damnum.
- 70 Protestatio respicit ea, que in futurum facere possunt, ita quod dat sine mente sonum, dummodo pendeat à pura voluntate protestantis.
- 71 Protestatio declaratoria animi non requirit partis presentiam.
- 72 Protestatio est facienda solemniter, & non clandestina.
- 73 Protestatio clandestina in præiudicium tertij non valet.
- 74 Protestatio sola non sufficit.
- 75 Protestatio ius protestantis seruat, & ad primeua iura redire potest.
- 76 Regens Fabius Capicinus Galeota Dux Regina laudatur.
- 77 Interesse quod debetur officio Iudicis an recepta sorte peti posse, & quid in interesse quod debetur iure actionis.
- 78 Protestatio non inuolat in interesse debito ex officio Iudicis recepta sorte cum clausula saluo iure petendi interesse.
- 79 Protestatio non impedit, quod venit ex dispositione legis.
- 80 Interesse fauore dotis non censetur remissum.
- 81 Interesse quod debetur iure actionis, non censetur remissum recepta sorte absque protestatione.
- 82 Condicio ex lege actio dicitur.
- 83 Interesse quod debetur iure actionis, & legis dispositione debetur loco pœna.
- 84 Pœna non censetur remissa per creditores simpliciter recipientes debitum.
- 85 Differentia est inter interesse, quod debetur iure actionis, & illud quod debetur officio Iudicis mercennariis.
- 86 Interesse iure actionis dicitur interesse conuentum tanquam deductum in stipulatione uti sars, & tanquam sors peti potest, & vocatur certum, & liquidum.
- 87 Interesse non promissum in contractu, & fuit præstitum per multos annos presumitur in contractu interuenisse promissio, & pactum.
- 88 Interesse quod debetur, officio Iudicis est illud

lud quod ex mora committitur.

- 89 Interesse seu tertia, quod debetur iure actionis, parit aliud interesse, quia stant de per se illa tertia, & uti fors peti possunt, non autem accessoria dicitur contractu non recesso.
- 90 Interesse contractu rescisso non parit aliud interesse, neque potest deduci in sortem principalem, & deductum, non parit aliud interesse.
- 91 Graduatio creditorum in auctis rescissionem contractuum.
- 92 Alimenta vel debentur iure actionis, vel officio Iudicis iure actionis praterita, petuntur debentur, & transeunt ad heredes.
- 93 Alimenta qua debentur officio Iudicis, non debentur praterita.
- 94 Interesse usura, seu accessiones in iudiciis vniuersalibus peti possunt iure actionis, & eque principaliter etiam exacta sorte principali.
- 95 Legitima dicitur portio successionis.
- 96 Filius petens legitimam non censetur se preludicasse quoad fructus eiusdem legitima saltem alio iudicio agere potest.
- 97 Actus agentium non debet operari ultra earum intentionem.
- 98 Renuncians tendens ad alium finem non ad actum renunciationis alium actum facere videtur.
- 99 Duplex causa versatur in hominibus:
- 100 Finis definitionis quid sit.
- 101 Finis renunciationis quid sit.
- 102 Voluntatis obiectum quid sit.

CAPVT I.

De definitione Renunciationis.

Vantum hæc renūciationis materia practicabilis, quantumue quotidiana, omnibus notum sit, eaq; præceteris omnibus, subtilitate, vtilitateque excellat; nemo est, qui nesciat, ipsa enim, & in scholis, & in foro versatur, vt ex euidenti constat, tamen circa eius seriem, pauci fuere scribētes, ideoque non desinam, post omnes, sicuti post terga metentium, spices aliquas recolere, nam, vt ipsa potiaris, à definitione incipiendum est; quia quælibet dispositio proficisci omnino debet, ab eius definitione; indicauit *Molles*. in tit de renunc. quaest. 1. num. 1. & secundum *Aristot.* in 1. phisc. ibi definitionem ianuam totius materie esse ad finē, vt intelligatur quid, de quo disputatur iuxta præceptū

Cicer. in 1. officior. & l. 1. ff. de dolo, & in l. 1. ff. si cert. pet. & ex sententia *Socrat.* apud *Plaut.* fuit: In omnibus rebus cū quæstio aliqua accidit; primum quid illud sit, quod queritur, intelligendum, aliter quidem prorsus in errorem dilabi necesse est, fit enim, vt & qui audiunt, cum rem ipsam quid significet ignorarint, decipiantur, & qui docent postquam declaratum nihil principio fuit, differant, quæ nec sibi vllō modo constare possint, nec aliis. Cognitō igitur subiecto ex diffinitione, fit quis, & audiendum apparatus, & ad prosequendum multo diligentior.

Attamen propriè ad materiam ipsam accedendo; renunciare verbum, secundum latam eius significationem, continere Repudiationem, Resignationem, Cessionem, & Donationem, sed si quis §. quaesitum ff. si quis caut. l. sed naturaliter §. nihil commune in fin. ff. de acquir. possess.

Quantum attinet ad ipsius repudiationis speciem, conuenire videtur, cum renunciatione, & videtur esse species renunciationis, vt *Mascard.* de probat. concl. 1272. nu. 1. per totam, quapropter simpliciter, & largo modo considerando, nullā videtur esse differentiam, inter renunciationem, & repudiationem, vt *DD.* & præcipue *Cyn. Alex. Bal.* in l. sicut C. de repud. hered. nam, cum repudiatio, & renunciatio sint actus interiuuos, pendens ab vnius voluntate tantum, l. si quis in conscribendo, vbi *Alciat.* C. de pact. l. desitisse ff. de iudic. l. si filius ff. de minor. l. si mandauero §. vlt. ff. mandat. *Alciat.* in l. detestatio col. 4. ff. de verb. signif. *Auendan.* in tract. de matu lib. 2. cap. 13. nu. 17. *Paul. de Castr.* conf. 36. col. 2. lib. 1. Repudiatio autem consistit in actu momentaneæ voluntatis, *Bal.* in l. aditio in princip. ff. de acquir. hered. & *Mascard.* vbi supra.

7 Siquidem non velle acceptare, est repudiare, *Las.* in l. nolle ff. de acquir. possess. Itaque tam cum renunciatione, quam cum repudiatione eque agitur de spontanea priuatione sui iuris; sponte autem repudians, ius suum amittit, *l. is qui heres in princip. ff. de acquir. hered. Bal.* conf. 403. num. 3. lib. 1.

9 Verum relicta loquendi generalitate, ipsa renunciatio propriè sumpta, multū à repudiatione distingui, cum in hoc casu, alia videatur renūciatio, alia vero repudiatio, *Paul. de Castr.* in l. 1. C. de pact. *Ruin.* conf. 207. num. 3. lib. 1. *Philip. Corn.* in conf. 172. nu. 4. lib. 3. *Seraph.* de priuil. iuram. priuil. 109 nu. 4. & ideo ab vna ad alteram, non recte arguitur, *Cephal.* conf. 620. num.

21. *Castrens. in l. 1. sub nu. 3. vers. & tunc si dico, C. de pact. Abb. conf. 103. num. 1. lib. 1. Simon de Petr. conf. 59. num. 29. Succ. conf. 183. colum. 2. vers. sed tamen pramissis lib. 2.*
 10 ubi aliud est abdicare se hereditatem repudiando, quam renunciando; Renun-
 11 ciatio autem fit de iure quasi, vel de iure de futuro, non dum delato, *l. heredi*
 21. *S. filiusfam. & l. pactum 46. in fin. ff. de*
 12 *pact.* Repudiatio vero fit solum de iure delato, *l. 1. S. decretalis ff. de succes. adict. l. 1. C. de pact. l. heredi 21. S. filiusfamilias l. pactum 46. in fine ff. de pact. l. 1. qui heredes ff. de acquir. hered. h. Bero. conf. 174. num. 20. lib. 2. Decius in l. quoties duplici 9. num. 4. vers. sed advertendum ff. de regul. iur. Franc. Niger. controuers. forens. controu. 43. nu. 21. ubi late de hac materia, & num. 128. lib. 1. & lib. 3. controuers. 511. nu. 78. per totam, Corn. late in conf. 73. num. 4. lib. 3. Auondan. in tract. de m. cap. 13. num. 31. & 32. Illustr. Marchio Ramonti Reges D. Franciscus Merlinus Pignatellus meritis Præses S. R. Conf. Neap. nostra ætate doctissimus nemini secundus omni eo venerandus, qui omnia sciuit, & nihil ignorauit in suis doctissimis controuersijs *controu. forens. tom. 1. cap. 32. num. 12.*
 13 Sanè autem ius nondum delatum repudiari non potest, *l. nec is §. 1. in fine ff. de*
 14 *acquir. hered.* quapropter in hereditate nondum delata, non cadit repudiatio, *l. is potest ff. de acquir. hered. & l. 1. qui heredes §. 1. eod. tit. & in l. si is ad quem eod. tit. tex. in l. 1. S. semel, vers. scientiam ff. de honor. posses. secundam tab. tex. in l. si ita scriptum sit §. si sub conditione ff. de legat. 2. tex. in l. 1. S. decretalis ff. de success. adict. tex. in l. qui potest facere §. 1. ff. de regul. iur. cum propriè ex
 15 eius definitione cõstet. Repudiationem esse voluntatis declarationem, qua quis ostendit, se nolle acceptare, ius sibi delatum, siue est actus, per quem quis, non vult acquirere in hijs, quæ pendet à reudiantis voluntate, *Paul. de Castr. conf. 393. num. 1. lib. 1. incipiente, vt attingamus; & Repudiare nihil aliud est, quam non acceptare, id quod accipiendo quærere potest, eo potius dicitur declaratio voluntatis, cum à solo animo repudiatio dependeat, l. recusari ff. de acquir. heredit. prout aditio, l. gerit, & l. pro herede ff. de acquir. hered. l. si auia C. de acquir. hered. Corn. conf. 88. num. 9. lib. 1. Gugliel. Rodoan. in suo tract. de rebus Eccles. non alien. pag. mibi 17. quæst. 2. cap. 12. nu. 1. & idem Rodoan. in dicto tract. de reb. eccles. non alien. quæst. 2. cap. 1. 2. num. 3. nam ea non fit sola voluntate, *Paul. de Castr. in l. recusari ff. de acquir. hered. idem Castrens. in dicto conf. num. 2.****

quia necessario requiritur, quod interueniat consensus vtriusque, vel per presentiam, vel per nuncium, vel per epistolam, prout in acceptatione, & in similibus, vt *Castrens. in dicto conf. 393. &*
 18 quando fit in iudicio omninò requiritur (ad hoc, vt valeat talis repudiatio) vob Index acceptet talem repudiationem pro absente, nec tantum sufficere videtur, quod fuerit facta in iudicio, sed omninò requiritur talis acceptatio per Iudicem, vt idem *Castrens. in dicto conf. 393. num. 2.*
 19 in vers. nõ obstat, licet enim Repudiatione & Aditio cõsistat in nuda voluntate, ratio men declarari voluntas debet per verba, vel facta, vel non facta. *cap. non omnes 1. quæst. 1. cap. caute. 22. q. 5. l. si tamen §. ei, qui ff. de adel. adict.*
 21 Si quidem sola voluntas in mente tentata, non inducit acquisitionem, vel repudiationem: *glos. in l. mutum, & ibi Paul. de Castr. num. 2. ff. de acquir. hered.* Verum
 22 denique Aditio, & repudiatio est potius facti, quam iuris, cum in declaratione animi consistat. *l. pro herede, ff. de acquir. hered. l. cum filio ff. de Curat. sur.* Itaque ex
 23 sola animi destinatione, non inducitur, neque repudiatio, neque aditio *Castrens. in l. gerit nu. 4. ff. de acquir. hered.*
 24 Ex se ipsa renunciatio, iuris priuationem operatur, dummodo ius, quod remittitur sit proprium ipsius renunciantis, & propterea remissibile, quia materialis causa, quæ in renunciatione assignatur, ista videtur, nam si talis causa deficiat, etiam si dubiè efficit, deficere
 25 ipsam renunciationem; cum defectus materiz, efficiat deficere materiatum, *l. si res §. aream ff. de solut. Succ. conf. 114. lib. 1. Curt. iun. in l. 1. C. de pact. nu. 19. Purpur. ibi nu. 51. Franc. Niger. li. 13. controu. 466. num. 11.*
 26 In renunciatione autem multa attendenda videntur; primo an persona renuncians, habilis sit ad renunciandum, cum tale requisitum dispositum veniat à DD. in ipsius materiz definitione, vt *Castrens. in l. penult. C. de pact.* quapropter, ideo di-
 27 xerunt DD. in eius definitione, quod sit refutatio spontanea facta, à persona idonea, in alterius beneficium, quam definitionem communiter sequuti fuerunt, DD. in *cap. super hoc 5. de reuunc. tex. in l. destitisse, ff. de iudicij. l. filius, ff. de minor. l. postquam liti, C. de pact. Rebuff. in l. inter diuortium, num. 191. ubi alij DD. ff. de verbor. signifi. Alciat. in l. actionem, num. 7. C. de pact. sequitur Bologn. in l. 1. num. 54. C. de pact. Paris. in conf. 39. num. 3. lib. 4. Paul. Camillo Gallus, in tract. de except. in tit. de*

renunc. except. prima num. 4. Hostiens. in summ. lib. 1. tit. de renunc. nu. 1. Mofes. in repet. consuetud. Neap. quest. 1. tit. de renunc. nam. 2. Auendam in tract. de mta lib. 2. lib. 3. cap. 13. num. 1.

Rationes vero huius definitionis descriptionis, bene à DD. supra citatis fuerunt ponderatæ, cum in hoc necesse nõ videatur ipsas ponderare; quare ideo DD. dixerunt à persona idonea, hoc est, si idonea sit persona renuncians; In re-
 28 nunciacione autem illud quod magis attendendum est (an renunciantis voluntas libera sit, sine vlla mætus, & dolus præsumptione) cum ea præsumptio in totum corruat renunciacionem, *cap. licet mulieres, de iure iur. in 6. & in cap. contingat eod. tit. & in cap. si vero, de iure iur. probat Paris. in lib. 3. de resignat. beneficij, q. 1. num. 158. ubi taliter decisum refert in Rota Rom. Thom. minad. in repet. constit. Regni in aliquibus notat. 8. nu. 21. cum ne quicquã sufficiens in hoc videatur iuramentum, ut dicto cap. si vero, de iure iur. ea pror-
 29 fus ratione; quia mætus est contrarius spontaneæ voluntati, *glos. in l. 1. vers. voluntate. ff. quod metus causa, Paris. conf. 2. num. 29. conf. 53. num. 49. lib. 4. Ideo renunciatio mætu facta, nulla dicitur, Flamin. Paris. lib. 13. quest. 1. Paris. conf. 66. num. 1. lib. 4. Barbat. conf. 30. lib. 3. Dec. conf. 219. num. 4. Iacob. Philipp. Port. conf. 101. nu. 7. Ruyn. conf. 121. num. 19. & 10. lib. 4. Paris. conf. 5. num. 162. lib. 4. Rota decis. 1. tit. de Renunc. in noui iuncta decis. 7. Camil. Borrell. tom. 3. summ. decis. tit. 11. nu. 91. Ioann. Petr. Fontanel. tom. 2. de pact. nupt. claus. 9. glos. unica, par. 1. num. 3. Petr. Gregor. lib. 41. Syntagm. cap. 14. nu. 2. Ioann. Aloys. Ricc. in pract. rer. quotid. resol. 35. num. 5. & 6. Vincent. Honded. conf. 29. vol. 1. Auendam de
 31 mætu lib. 2. cap. 13. num. 47. sicuti cessio quoque per mætum facta nulla est, De-
 32 cius conf. 219. licet autem renunciatio mætu facta, mero iure teneat *cap. si vero de iure iur.* tamen rescinditur actione, quod mætus causa, vel officio Iudicis, *glos. cap. super hoc, de renunciat. Ripa in cap. ex parte nu. 26. de rescrip. ; nam ex veriori, & magis recepta sententia resignacionem mætu factam rescindi, ut tradit Flam. Paris. dicto lib. 13. quest. 2. n. 8.*
 33 Imo non solum dicta renunciatio à mætu libera debet esse, verum etiam, ne quicquam coacta, quoniam in tali casu
 34 iuramentum, non est sufficiens ad ipsius roboracionem, *cap. licet mulieres, de iure iur. in 6. cap. contingat eod. tit. cap. Abbas quod mætus caus. cap. si vero de iure iur. & non*
 35 solum abesse debet à coactione, & mæ-**

tu, sed etiam libera esse debet voluntas, à reuerentia, *ut in l. 1. §. qua oneranda, ff. quar. rer. act. non det. Andr. in cap. 1. de naturali success. feud. Ioann. Thom. Minad. supra. cit. in repes. constit. Regni in aliquibus 8. notat. num. 21.*

36 Verum talis mætus, & dolus, eo maxime præsumitur, quãdo renuncians esset enormiter læsus per renunciacionem, *est tex. ia l. omnes, §. Lucius, ff. qua in fraudẽ credit, Franch. decis. 247. ubi supra num. 4. Ursill. in decis. ad Affl. decis. 295. num. 3. Arn. Sen. allegat. 17. & 87. Borrell. conf. 4. num. 6. Gamm. decis. 66. & decis. 95. & decis. 198. Burs. conf. 75. vol. 1. Stephan. Gratian. in decis. 65. num. 7. & num. 9. Menoch. conf. 1. num. 359. Thesaur. decis. 223. Multo magis mæticulosa præsumeretur renunciatio si fuisset facta in beneficium patris, & in eius presentia, & adesset aliqua læsio, *Ant. Ceph. in conf. 34. num. 31. Mart. de legal. success. art. 5. quest. 14. num. 19. id ampliatur, etiam in matre, & fortius si filia, tempore renunciacionis habuisset cum matre, seu patre, Curt. iun. in conf. 141. nu. 11. Mart. ubi supra, num. 20. Ruyn. conf. 170. num. 17. & 19. vol. 1. & conf. 60. nu. 22. lib. 3.*
 38 cum ex tali præsentia patris, vel matris arguatur reuerentia, quæ reuerentia, est causa productiua mætus, *secundum Menoch. in tract. de arbitr. iudic. casu 136. nu. 7.*
 39 Nam talis mætus iustus esse debet, ad hoc vt prodesse possit, *l. mætus, aut causa, ff. de quibus causis maior, &c. & tunc dicitur iustus quando certa suspicio inest, Bart. in l. 1. §. penult. ff. quod vi, aut clan. l. de pupillo, §. si quis ipse, ff. de operis noui nunc. Thom. Minad. conf. 28. n. 2. n. 22. & num. 26. Nat. conf. 589. n. 12. lib. 3. & conf. 50. nu. 11. lib. 1. Carol. de Tap. meritissimus Reg. & Marchio Belmontis in sua auth. ingressi in verb. ingres. cap. 12. per totum Sforz. Odd. in tract. de restit. in integr. quest. 7. num. 95. Gamm. decis. 5. n. 4. n. 8. & n. 30. & decis. 19. n. 12. & n. 16. Rebus conf. 69. n. 21. Bim. conf. 221. n. 59. Morot. conf. 75. n. 9. Ceuall. comm. contracorum q. 825. n. 41.*
 41 In dubio autem, nec mætus, nec dolus præsumitur, & licet renunciatio non præsumatur, *Agost. Barb. in suis collect. lib. 2. Codicis tit. 3. de pact. num. 6. Menoch. conf. 1. num. 212. & conf. 335. nu. 1. Surd. conf. 431. num. 27. lib. 3. Franc. Niger. in suis contr. cõtrouer. 474. lib. 3. num. 41. Panciul. conf. 61. num. 22. Surd. lib. 3. conf. 431. num. 27. quia nemo præsumitur ius suum renunciare,*
 43 verum libera præsumi ur, talis renunciatio, quando est facta per instrumentũ, *vt Alex. conf. 91. num. 8. sed in contrarium*
 44 replicatur lib. 2. igitur qui mætu, vel dolo dicit*

- 44 dicit esse factam renunciacionem, probare debet, *ut ex doctrina Bal. Aret. & aliorum in l. interpositas, C. de transact. Paris. dicta quest. num. 74. Molfes. in tit. de renunc. lib. 1. quest. 1. num. 23. & 25. & ad*
- 45 probationem metus quolibet coniecturae sufficiunt, quia dum in dubio renunciatio non praesumitur, haec coniectura ad talem probationem sufficiunt, v3. quod renunciatio facta non fuerit libera, sequitur *Ceuall. commun. contra comm. quest. 825. num. 50. Cyn. in l. carcerem C. quando mat. caus. Bar. in l. si ob turpem, ff. de conditio. caus. Ofast. decis. Padam. 179. num. 1. Roland. conf. 100. num. 227. vol. 4. Menoch. de arbitr. iudic. casu 136. num. 1. Alber. conf. 77. num. 24. Crot. in l. stipulatio hoc modo concepta, num. 25. ff. de verbor. obligat. & in conf. 106. num. 11. & 16.*
- 46 Multo fortius si adesset antecedens protestatio, quod liberè renuncians, non renunciat, & tunc licet secundum *Surd. in conf. 260. num. 26. quod protestationes factae ante, & post renunciacionem, quae & si non plenè probent metum. Inno. in c. causa matrim. de offic. delegat. ubi Abb. & Dec. num. 5. Angel. in l. metum autem ff. quod metus causa, Petr. de Barb. conf. 24. nu. 14. inter conf. crimin. diuers. Monter. dec. Aragon. 45. nu. 26. Berou. conf. 33. num. 20. lib. 1. Carol. de Grass. in tract. de except. except. 11. num. 77. Ioann. Andr. in cap. fin. de appellat. Surd. conf. 13. num. 36. tamen plurimum adiuuant, etiam iuncta cum testibus deponentibus de minis, & de insultu viri,*
- 48 plenè probant; cum probatio metus sit in arbitrio iudicis constituta, *Bal. in l. si quis, nec genus, vers. adde tamen unum C. de Episc. & cler. quem sequitur Ancar. in cõf. 290. Alex. conf. 8. vol. 4. cum pluribus alijs apud Tiraquell. in repet. l. si unquam in verbo omnia, vel partem aliquam num. 32. C. de reuoc. domat. Ias. late in §. quadrupli, nu. 54. Bart. in l. 2. §. quod diximus, ubi etiam Alex. ff. si quis cauit. Castrens. conf. 135. col. penult. vol. 2. Dec. in l. in omnibus causis num. 12 ff. de regul. iur. Nat. conf. 50. nu. 18. conf. 451. nu. 21. & sequitur Alciat. conf. 291. n. 4.*
- 49 vult quod per solam protestacionem probetur metus reuerentialis, *Neuiz. conf. 52 nu. 53. Crot. conf. 53. nu. 21. conf. 106. nu. 21. Ruin. conf. 121. num. 12. volum. 4. Soc. iur. conf. 77. num. 45. vol. 1. Alciat. conf. 5. nu. 5. Loffred. conf. 17. num. 13. Gramm. decis. 103. num. 56. Roland. conf. 10. nu. 127. vol. 4. Cephal. conf. 438. nu. 50. Menoch. de arbitr. iudic. casu 136. nu. 2. Surd. late de hac materia protestationis in conf. 513. nu. 33. lib. 4.*
- 50 Protestatio enim de iure consuetudinario efficit, ut renunciatio nulla sit, etiã si deinde cum iuramento renunciasset, quia in protestatione iuratur, se nunquam renunciaturum, *Decius in l. pactum C. de pact. sequitur Camill. Salern. in apostill. ad consuet. si moriat. verbo incipiente. & si in hac materia in principio, fol. mibi 83. glos. communiter allagata in e. cum contingat de iure iuran. Bar. in l. si qui pro eo, ff. de fideiuss. Alex. in l. stipulatio hoc modo concepta, ff. de verbor. obligat. Marant. de communi opinione testatur in sua practica disputatione 10.*
- 51 num. 53. quia protestans non dicitur agere, cum protestatio, non est actus iudicialis, *Alex. conf. 78. vol. 5. num. 17. nec iudicialis petitio, Nat. conf. 272. num. 15. cum possit fieri extra iudicium, Alex. dicto cõf. 78. num. 18. Tiraq. de retract. lignag. num. 83.*
- 52 & adeo hoc est verum, quia actus iudicialis dicitur ille qui non permissus videtur in omni tempore, *Reg. Sanfelicius in suis aureis decis. 173. n. 1. lib. 2. ad differẽtiam protestationis, quae permessa videtur in omni tempore, l. 1. C. de ferijs, Imo permessa etiam videtur in tempore feriato, Tiraq. in dicto tract. de retract. nu. 77. ut notat etiam Bar. in l. cum filius, §. fin. ff. de verb. obligat. Bal. in l. in contract. §. fin. C. de non numer. pecun. talis enim protestatio tanti roboris esse videtur, quod quemlibet contractum vitiat iuxta tex. in l. probare de 20. vers. ideo solent, quae exponit, id est protestari, & in l. qui aliena 6. §. fin. ff. de acquir. hered. & l. si quis 14. §. pkr. ff. de relig. & sumpt. fun. Bald. conf. 272. num. 2. vers. nisi legitime protestetur, & conf. 404. vol. 1. Ioseph. Ludou. conclus. 16. vers. fallit, quando fuit protestatus, Surd. decis. 154. Mascard. lib. 2. conclus. 47. num. 9. de probat. Facin. lib. 6. controuer. cap. 15. Marta voto 134. num. 4. Dumodo talis protestatio fiat cum animo, & cum effectu non faciendi actum protestationi contrariũ, quoniam videretur à protestatione discedere, iuxta notata per Bartol. in l. non solum, §. morte num. 17. ff. de oper. nqu. nunt. ubi Ias. num. 14. Rub. num. 216. & num. 223. Dec. num. 17. & sequitur Ripa num. 83. de constit. Soc. iur. conf. 77. num. 61. vol. 1. conf. 107. num. 3. & 6. vol. 2. Paris. conf. 10. nu. 48. vol. 1. Mars. in Rubr. ff. de fideiussor. num. 164. Crauet. in respons. prog. num. 109. Cassan. conf. 21. num. 32. Roland. conf. 69. num. 46. vol. 4. Affl. decis. 78. num. 6. vnicã ratione*
- 57 mouentur, quod quando dispositiones contrarię videntur, semper, & omnino vltimã standum esse concludunt DD. quia ipsa derogat prima, l. cum proponas, C. de Codicill. l. si mibi, & tibi, §. in legatis, ff. de legat. 1. late Ias. in l. pacta nouissima nu. 3. C. de pact. Dec. conf. 337. col. fin. & conf. 130. num.

nu. 14. *Surd. lib. 44. conf. 456. num. 32. usque ad 34.* Imo quando proceditur, cum effectu nature ipsius protestationis, etiam contractum matrimonij vitare videtur, vt scripsit *Ceuall. in comm. contra com. quest. 305. num. 1.* quia sufficiens videtur ad iudicium dissensus; sequitur *Calá. conf. 1. tit. de his qui matris caus. sunt. Barb. conf. 69. num. 8. volum. 1. Anton. Gabriel. conimun. 59 opinio. tom. 2. verbo protestatio*, & illa ante actum facta iuuat, *l. pro. herede. S. Papinianus ff. de acquir. hered. cap. consultis de regular. post omnes illustrat. meritiss. Reg. Cappc. Latr. Marchio Torell. in suis consult. 69 consult. 153. num. 9.* & facta in vno actu, non porrigitur ad alios actus, qui ex interuallo sequuntur, *Bar. in l. pacta nouissima C. de pact. Ioan. Franc. Purpur. lib. 2. cōf. 425. nu. 3.*

Verum contraria opinio, imo meo iudicio, & ex rationibus constat, vt tenet *glos. in cap. tua nobis de sponsal. pro communi testatur Cozar. in 4. decret. 2. par. c. 20. n. 3.*

61 vbi tenet, quod per contrarium consensum, videtur recessum à protestatione,

62 cum contractus matrimonij, sit contractus vltro, citroque obligatorius, *cap. fin. de transact. & sic protestatio vnus nihil operatur, l. non solum S. morte ff. de nou. oper. nunc. Nauar. in c. nullam 18. q. 2. n. 14.*

63 quod protestatio contraria facti nihil operatur, *l. cum in plures S. locator horrei ff. locati, cap. solitum de appellat.* quod protestatio contraria facti nihil operetur adest *cap. solitum de appell. cap. gratum de offic. deleg. & sollicitudinem de appellat. Cap. M. Ferrariens. & ibi Felin. nu. 44. vers. est enim regulari de constit. Dec. in dicto cap. sollicitudinem nu. 11. & sequent. de appellat. in Ciuilibus autem est *tex. in l. cum in plures S. locator horrei ff. locati, sequitur Neniz. conf. 52 num. 35. Bertand. conf. 333. nu. 13. vol. 3. Bart. in conf. 93. vol. 1. Caphal. in conf. 296. nu. 6. Menoch. conf. 1. nu. 306. Becq. conf. 34. num. 25. Ruyn. conf. 116. num. 11. vol. 2. Berou. conf. 105. nu. 10. vol. 3. idem Bertand. in conf. 133. n. 13. vol. 3. Surd. conf. 371. num. 67. lib. 3. Corbul. de caus. priuileg. ob non solut. canon. limit. 21. nu. 2. idem Surd. in conf. 456. nu. 32. lib. 4. & conf. 487. nu. 32. lib. 4. Gramm. conf. 103. nu. 41. in ciuili, & talis**

64 protestatio contraria facti dicitur, quando non se compatitur cum facto, & esse non potest non contraria, late de hac materia dixit *Surd. in conf. 143. nu. 59. lib. 1.*

65 & sequens actus qui se non compatitur cum præcedenti, tollit primum, & dicitur de eo, qui facit actum cocontrarium protestationi, *T. bom. Minad. in conf. 28. nu. 27. Afflic. in decis. 78. num. 5. Paris. in conf. 9.*

*num. 48. vol. 1. Socr. iun. conf. 77. nu. 61. vol. 1. & in conf. 105. n. 3. & 6. vol. 2. Paal. de Cast. in conf. 45. nu. 2. vol. 1. Roland. conf. 69. nu. 46. vol. 4. Zaf. singul. lib. 2. conf. 1. num. 103. vbi 66 dicit, quod qui contra facit, solummodo, se protestando, perdit fructus protestationis, imò & frui non potest actu, quod ipse impugnat, *cap. ex ro de regul. iur. in 6. l. si quis iurandum C. de reb. dubijs, quam opinionem sequitur Rub. in dicto S. morte num. 224. Innoc. in cap. veniens il. secundo de sponsal. Anton. in cap. tua num. 6. & alios d 67 Ceuall. enumeratas; item videtur recessum à tali protestatione, si deinde sequatur copula, & validum erit matrimonium, *tex. in cap. pro. tua de condit. oppof.***

68 Hæc quidem protestatio videtur potius quædam ademptio, vt inquit *glos. in l. si quis in principia, in glos. magna post principium ff. de legat. 3. & idem dicit Bart. ibi num. 6.* ea ratione quia fit ante actum, & appellatur protestatio derogatoria; vt inquit *Surd. conf. 356. nu. 5.*

69 Declaratoria animi appellatur protestatio, *Regens Rouitus late scribit de hac materia in lib. 2. conf. 87. num. 12. & 13. & multis sequen. quando facta fuerit ex libera animi sententia, & tollit consensum, & mentem à sequenti actu, à quo actu resultaret damnum, cap. cōfati de reg. iur. l. si duo S. cur inquitinas ff. vti possidet. Ol-*

70 trad. conf. 6. in fine; questio talis est, & respicit ea, quæ in futurum facere possunt, ita quod dat sine mēte sonum, dum modo pendet à pura voluntate protestantis, *l. si mihi, & Titio, S. in legatis ff. de legat. 2. Bal. Angel. Castren. in l. pacta nouissima C. de pact. vbi Alex. Ias. & alii, Bart. in l. non solum S. morte in principio ff. de nou. oper. nunc. & alios quos citat Mascard. de probat. conclus. 1242. num. 30. Crauet. conf. 110. incipiente confirmando opinionem nu. 3. in fine, Ioann. Franc. Purpur. lib. 1. conf. 122. nu. 3. *tex. in l. at si quis S. plerique ff. de relig. & sumpt. funer. Purpur. lib. 2. conf. 490. n. 17. l. sed, & si quis ff. de relig. & sumpt. funer. Surd. conf. 143. num. 42. lib. 3. & conf. 348. nu. 6. lib. 3. Bellam. in cap. qualiter, extra de pact. Paris. conf. 70. num. 15. & 19. volum. 3. Ioan. de Amic. conf. 110. num. 5. Berou. conf. 51. nu. 18. vol. 3. Natt. conf. 627. num. 9. Caphal. conf. 37. nu. 20. conf. 110. num. 19. conf. 375. nu. 19. Boer. decis. 110. nu. 10. Natt. conf. 627. num. 9. Menoch. conf. 28. num. 21. Surd. conf. 143. num. 42. lib. 1. & ista protestatio**

71 declaratoria animi non requirit partis presentiam, *Bart. in l. non solum S. morte num. 15. ff. de nou. oper. nunc. vbi etiam Rub. num. 182. 285. & 241. quamuis glos. in l. 1. ff. de contrahend. emptio. teneat quod requi-*

- quiratur certioratio, tamen comuniter reprobatur à DD. *Surd. lib. 1. conf. 136. num. 50.*
- 72 Hęc siquidem protestatio in tantum procedi, in quantum esset solemniter facta, nam quando facta est clandestina, & absq; citatione partis, quę releuat, *Bart. in l. qui aliena §. celsus in fine. & ibi Castrenf. num. 3. ff. de acquir. hered. l. cum in plures §. loc. stor. secundum unum intellectum ff. locat. & Bart. in l. non solum §. morte ff. de nou. oper. nunc. col. 8. vers. circa secundum, cui fieri debeat protestatio, Franc. Purpurat. lib. 2. conf. 245. num. 36. Dec. in l. omnibus nu. 12. vbi Cagnol. num. 6. ff. de regul. iur. Paris. conf. 53. nu. 53. vol. 4. Bertran. conf. 163. vol. 3. Boer. dec. 100. nu. 10. Crot. conf. 106. nu. 11.*
- 73 maxime quando protestatio clandestina resultaret in præiudicium tertij non releuat, *Alex. conf. 16. lib. 3. Mascard. conclus. 1248. nu. 14. vbi latissime scripsit de hac materia protestationis, cum suis ampliationibus, & limitationibus, omnino videndas, Aymon. conf. 120. nu. 3. allegat Soc. in conf. 27. in fine lib. 3. & conf. 163. lib. 2. præsertim, quia non adorat aliqua causa, cur non posset palam protestari, neque probetur aliquis iustus timor protestantis, & adsit præiudicium partis, quo casu*
- 74 sola protestatio non sufficit, *Alex. conf. 16. col. fin. ad med. num. 11. & 12. lib. 3. post Bal. in l. clari C. de fideicom. Aym. conf. 120. num. 6 sequitur Grat. discept. forens. cap. 324. num. 33.*
- 75 Equidem protestatio, ius protestantis seruat, *l. si fideiussor, §. fin. ff. qui satis dat. cogunt. & facit, quod in simili dicitur, in cap. sollicitudinem de appell. l. non solum, §. morte. ff. de nou. oper. nunc. l. adita, C. de add. do. l. si debitor, §. ff. quib. mod. pign. vel hyp. pot. soluat. Alex. conf. 130. lib. 4. num. 13. & 17. l. si debitor, §. 1. ff. quib. mod. pign. vel hyp. pot. solu. Dec. conf. 42. Surd. de alim. tit. 19. quest. 26. num. 135. Negus. de pignor. 4. par. princip. num. 39. vol. 13. latè Bar. in l. non salum, §. morte num. 23. ff. de nou. oper. nunc. Rubens lib. 3. decis. 286. num. 3. Carau. in ritib. M. C. V. ritu 220. nu. 22. Olerad. conf. 67. in fine, latè de hac materia meritissimus, ac sapientissimus nostra ætate Regens Fabius Capicius Galeota, Dux Regina scripsit in suis controuer. lib. 1. controuer. 61. nu. 25. & in lib. 2. controuer. 68. num. 15. vsq. ad 20. Decius conf. 116. col. 5. in fine, Ioann. Thom. Minad. conf. 5. num. 2. Bar. in l. cum procur. §. si dominus. ff. de oper. nou. nunc. Ioan. Andr. & alij in cap. Bene, & cap. dilecto de appell. Angel. & Salic. in l. si quis libellos, C. de appellat. Alex. conf. 131. nu. 12. lib. 4. Regius Consil. Thom. Carleual, in suo tract. de Iudi-*
- cij. lib. 1. tit. 1. disput. 2. quest. 8. sect. 2. num. 995. Felin. in cap. inter Monasterium, nu. 8. de re iudic. late Barbof. in l. 1. art. 3. num. 10. ff. de iudic. Vbi alios refert. Iaf. conf. 13. nu. 40. lib. 1. Ioan. Baptista Ferret. conf. 26. n. 17. Reg. Ioann. Bapt. Valenz. Valazquez olim meritisissimus presens S. R. C. Neapolitani conf. 165. nu. 19. lib. 2. Ioan. Franc. Purpur. lib. 1. conf. 391. num. 14. cap. Saluo. 21. quest. 3. ita vult Bal. in l. si fideiuss. in princip. ff. qui satisfac. cogunt. Purpur. lib. 2. conf. 605. num. 5. Bar. in l. penult. C. de positi, Dec. conf. 309. col. 3. Castrenf. conf. 117. nu. 7. Dec. conf. 74. nu. 16. Surd. late in conf. 310. num. 15. lib. 3. Soc. conf. 44. num. 4. vol. 4. Dec. conf. 42. Surd. lib. 3. conf. 385. num. 20. Mascard. de probat. cõf. 1178. num. 36. Bal. conf. 123. vol. 1. quidam Alexan. obligauit, Rom. conf. 94. num. 7. viliis his quę narrantur, Rom. conf. 140. Olerad. conf. 237. in fine, Decius conf. 45. num. 43. Mascard. de Probat. conclus. 1173. nu. 36. Decian. conf. 19. num. 36. lib. 3. Surd. conf. 143. uum. 42. conf. 356. num. 5. conf. 313. num. 36. Barz. decis. 186. num. 48. Castill. decis. 22. nu. 28. Cancer. var. resolut. lib. 3. cap. 1. de act. & oblig. 2. Ceual. comm. contra com. quest. 489. Garfi. de nobilit. glos. 3. nu. 6. Paris. conf. 109. num. 61. vol. 3. Ruy. conf. 45. num. 1. volum. 4. & ad primeua iura redire potest, stante protestatione, ex doctrina Pauli Castrenf. in l. eleganter num. 3. ff. de pignorat. Boer. decis. 332. Capyc. decis. 43. vbi Masul. in adict. ad dictam decis. num. 5. Francb. decis. 12. nu. 11. & sequenti, & decis. 50. nu. 2. & seq. Sessa decis. Aragon. 133. nu. 10. lib. 2. Lanar. conf. 36. n. 5. Ann. conf. 35. & 36. Gõzadin. in conf. 38. Stracc. de assicurat. glos. 33. num. 1. late Felician. de censib. lib. 3. cap. 9. num. 16. tom. 2. Muta decis. 6. num. 5. & sequenti, Stracc. de commercijs §. 2. glos. 5. sub nu. 291. Cabellin. de euis. §. 4. nu. 4. Castill. decis. 5. & decis. 32. nu. 2. Bero. conf. 46. num. 10. lib. 1. Bart. in l. si quis aliam ff. de solut. Maxime, quando ista protestatio fuerit opposita in contractu. de iure permissio operatur si in dicto contractu reperitur aliquid pactum inuvalidum, vitiatur illa conuentio, stante protestatione à principio apposta, Gratian. discept. forens. cap. 141. nu. 18. lib. 1.*
- 77 Quorum occasione ad questionem deuenitur, quod quando interesse debetur officio iudicis, peti nõ posse, recepta forte, cum aliud sit in vsuris debitis, iure actionis, quę stipulatae stant de per se, & non veniunt accessorie, & petuntur iudicio separato; ita vt istę accessorie promissę per stipulationem, possint peti, etiã ab eo, qui sine protestatione recepit forte, *Bart. in l. fin. nu. 3. ff. de eo, quod certo loco, & ibi Iaf. num. 2. in fine, & in l. 1. nu. 3.*

C. de iudic. Angel. in l. mora quas. ult. na. 8. ff. de usuris, Riminal. iun. conf. 346. in compromisso num. 18. lib. 3. Ias. in §. actionum. nu. 52. in tit. de action. Præf. Anell. de Amat. qui omnia scimit, & nihil ignoravit in conf. 39. nu. 6. Card. Tuseb. conclus. 298. num. 13. lit. I. Negus. de pignor. 4. memb. 2. par. nu. 52. Soc. conf. 41. num. 12. & 13. lib. 4. Robuff. in tract. de sentent. provisional. art. 3. glos. in l. 3. S. si rem, in verbo fortassis ff. de legat. 3. Ias. in §. fuerat nu. 42. in tit. de action. Bellon. in conf. 20. num. 6. Apicell. in tract. pauper. T. u. l. xxi. in tit. de quinquennali dilatione tit. 1. num. 91. lit. C. qui omnes dicunt, quod quando usurz petuntur officio iudicis, tunc per solutionem sortis principalis, censetur remissa, Surd. de alim. tit. 1. quæst. 42. tit. 6. quæst. 3. num. 38. vbi multa de alimentis, quæ debentur officio iudicis, vel iure actionis, Innoc. in cap. grauis, qui respondet ad text. in l. si in iudicio ff. de except. rei iudic. Berou. conf. 200. num. 4. cum sequenti Ab. 1. conf. 108. num. 2. Caualean. decis. 35. nu. 11. lib. 1. Tuschus conclus. 298. lit. 1. num. 7. & seq. Alex. Trentacinq. var. resol. lib. 3. tit. de solus. resol. 9. nu. 6. Ruginel. præf. quæst. cap. 14. num. 11. Rota Genues. 61. num. 87. Menob. lib. 3. præsumpt. 25. Scacc. de comerc. & cambijs §. 1. quæst. 7. par. 2. ampliat. 8. nu. 299. Rouit. conf. 36. nu. 6. & sequenti. Gamm. decis. 191. Burs. conf. 72. num. 7. Imo in tali interesse debito ex officio iudicis, neque iuuat protestatio de recipienda sorte (saluo iure petendi interesse) quia ex eius natura remissum censetur Berou. conf. 200. num. 4. & 19. Ab. 1. (quasi iuris necessitate remissum dicatur) & protestatio non in

78 **79** **80** **81**

pedi, quod venit, ex legis dispositione, l. & si quis §. plerique ff. de relig. & sumpt. funer. l. alimenta, & de negot. gest. Curibar. decis. genues. 38. Gratian. discept. forens. c. 28. nu. 37. Ias. in §. actionum nu. 52. in tit. de action. Alex. in l. marito §. fin. ff. sol. matrim. Dec. in l. vinum num. 14. ff. si cara. pet.

Quod totum imitari potest in casu mulieris, petentis sortem principale officio iudicis mercenarii; petere potest interesse, etiam, quæda tunc, de cuius necessitate, censetur remissum, quod id totum favore dotis; Ay. in l. fin. ff. de ed. quod cert. loco; Apicell. supra cit.

Diuersa autem videntur ratio currere in interesse sortis actionis, quod quando recipitur sortis, & que protestatio, non per hoc præiudicatur illi interesse, quod in interesse debitorum actionis principalis, & de per se, in sorte consideratur, l. si in l. fin. ff. quod ill. v. r. v. v. Rouit. de cessio. honor. prægm. 3. num. 1. & 12. Franch. decis. 21. nu. 5. in fine, Rouit. decis. 9. per totam. The-

saure. in dec. 135, Menob. in lib. 3. præsumpt. præf. 45. & 113. Rota Genues. dec. 61. 68. 87. 89 & 200. Cartar. in d. dec. 38. Thesau. dec. 135. Laur. dec. Auenio 88. n. 101. Franch. dec. 21. & sic recipiens, vel petens creditor sortis, non censetur interesse, vel usuras, iure actionis debitas remissæ: text. in l. centum capue, vbi DD. ff. de eo, quod cert. loco, Rota Auenion. decis. 101. Muta decis. 52. num. 2. Ruginel. præf. quæst. cap. 14. Surd. conf. 293. nu. 25. & 500. n. 5. Honded. conf. 30. nu. 52. lib. 1. Berou. conf. 200. lib. 1. Scacc. de commer. & camb. §. 1. quæst. 7. par. 2. ampliat. 8. num. 298. l. 1. C. de iudic. l. vinum ff. si cert. pet. & l. 4. ff. deposit. & interesse iure actionis, debetur conditione ex lege cap. salubriter de usur. l. insulam §. usuras ff. solut. matrim.

82 **83** **84** **85** **86**

quæ conditio ex lege actio est, §. imperfonam institut. de act. & consequenter, quæ debetur iure actionis, & legis dispositione, debetur loco penæ, Berou. conf. 200. n. 5. lib. 1. quæ pena non censetur remissa per creditores, simpliciter recipientes debitum; Alex. Trentacinq. var. resol. resol. 6. Surd. de alim. tit. 1. quæst. 45. num. 7. & 8. l. si pro iure ff. de condit. furtina, glos. in l. fin. ff. de eo, quod cert. loco, vbi Bar. nu. 3.

Ex quibus supradictis, optima oritur differentia inter interesse, quod debetur iure actionis, & illud, quod debetur officio iudicis mercenarii, nam interesse iure actionis, est interesse conuenientum, & debetur principaliter, tanquam deductum in stipulatione (vbi fors) & tãquam fors peti potest iuxta glo. in l. facinm ff. pro socio, Regens Rouit. decis. 9. num. 7. & vocatur certum, & liquidum, iuxta terminos in l. lecta ff. si certum pet. Cens. in tract. de cens. par. 1. cap. 1. art. 6. num. 45. & decis. 58. 61. & 62. & 63. Seraph. decis. 1114. num. 1. & 2. Bal. conf. 270. num. 5. Riminal. iun. in conf. 346. in compromisso num. 18. lib. 3. Ias. in §. actionum nu. 57. in tit. de action. Rodriq. de annuis redditibus lib. 3. q. 7. n. 25. & 82. Minado. dec. 17. Girba dec. Sicil. 24. n. 35. Castil. dec. 22. nu. 45. Fab. de Anna conf. 48. n. 19. Rota Genues. decis. 87. nu. 16. Milanens. decis. Sicil. 8. nu. 332. Alagon. decis. Florent. 42. nu. 83. Laur. decis. Auen. 101. Hering. de fideius. cap. 24. nu. 245. Borgogn. decis. 22. num. 49. Cartar. decis. Genues. 38. nu. 16. Imo multo magis si id contractu promissum fuisset tale interesse, v. idem Riminal. nu. 18. & seq. Item etiam si promissum non fuisset, & fuisset prestatum per multos annos præiudicatur in contractu interuenisse promissio, & pactum, vt Dec. in conf. 116. num. 1. Versilla comestura, Gemin. in conf. 22. Ias. in §. actionum institut. de action. nu. 63. Bart. in l. in rem verso num. 12. ff. de usu.

88 *ofuris*, Interesse vero quod iudicis officio debetur, est illud, quod ex mora committitur, ut late *Surd. de hac materia in dicto tit. 6. quaest. 3. de aliment. num. 37. & seq. Franch. de iur. 23. nu. 5. à contratio sensu; Curt. iur. in l. 1. num. 20. Cagnol. num. 19. Bologn. nu. 12. G. de sent. quæ pro eo, quod interest proferuntur, Alciat. respons. 93. nu. 1 lib. 5. Riminald. conf. 265. in fine col. 2. *Surd. deo. 80. per tot. & 262. nu. 3.**

89 Differentia autem est: interesse quod debetur iure actionis parit aliud interesse, intelligendo autem de interesse conuento, contractu non rescisso, quia ille certus, seu interesse stant de per se, & peti possunt, uti fors; non autem accessorie dicuntur, *Bal. in l. 4. C. de pact. & DD. supra, Reg. Rouit. ubi supra in decis. 9. nu. 11.*

90 secus in contractu rescisso, nam in tali casu interesse, non parit aliud interesse, *Reg. Rouit. in prag. 1. de cens. nu. 38. & 39. Fab. de Anna conf. 48. nu. 14. ubi dicit Vniuersitatem Nuceriae fuisse per S. Consil. Neapol. absolutam à solutione interesse alterius interesse Thom. Minad. decis. 17. Franch. decis. 234. num. 14. Regens Rouitus late de hac materia in decis. 9. per totam, Minado. decis. 17. num. 1. neque eorundem ff. de usur. l. improbit ff. ex quib. caus. fam. irrog. l. si non sortem ff. de condit. indob. siue contractus rescindatur per sententiam, siue viam graduationis, quia graduatio inducit rescissionem contractuum, *meritiff. Reg. Rouit. in prag. 3. de cess. bonor. num. 23. vel pro alia causa, secundum Afflic. in decis. 29. Franch. decis. 234. Lupus in l. curabit comment. 1. §. 6. nu. 20 ff. de action. impet. Ann. conf. 46. nu. 9. lib. 1. Dc. in cap. cum venerabilis vers. sed reserua eorum uni. opim. de except. Ruzer. conf. 60. nu. 44. lib. 1. Ioan. Anton. Bell. in conf. 25. num. 7. Rouit. in prag. 3. num. 17. cum seq. de cess. bonor. ibi, illud interesse, non parit aliud interesse, inouetur quidem, per tex. in l. improbitum. C. ex quib. caus. in fau. irrog. l. 2. creditorum C. de pig. l. praeses in princ. ff. de re iudic. l. si non sortem in princ. ff. de condit. indob. quod adeo est verum, ut neque possint in sortem principalem dictæ usuræ deduci, & deducere non parit alias usuras, l. nulla modo. C. de usur. C. l. si in C. de usur. rei iudic. Menoch. de arbitr. iudic. lib. 1. cap. 19. num. 18. & conf. 108. lib. 2. Decian. conf. 49. num. 48. lib. 2. prout notant Ruyn. conf. 55. num. 18. & conf. 56. num. 13. lib. 2. & conf. 103. num. 4. lib. 1. Peregr. conf. 100. lib. 3. & de iure iur. lib. 6. tit. 7. nu. 21. Nat. conf. 370. in fine lib. 2. Minad. decis. 17. num. 1. Burs. conf. 68. num. 47. lib. 1. & conf. 53. vol. 1. & conf. 104. lib. 2. Hoded. conf. 59. nu. 28. & 40. lib. 1. Ann. conf. 48.**

num. 29. lib. 1. Laderch. conf. 09. num. 12. Lanar. conf. 79. nu. 6. Vltiar. de usur. quaest. 18. num. 34. Conf. de rata, & port. quaest. 142. num. 13. Roderic. de arm. redit. lib. 3. quaest. 7. num. 28. Rondenf. de analog. cap. 18. num. 36. Auend. de censib. cap. 38. num. 11. Scacc. de commet. & camb. §. 7. glos. 2. num. 33. 39. & 49. Mart. voto 165. nu. 15. Franch. decis. 234. num. 14. Ruyn. conf. 55. num. 18. lib. 2. Rosa Genues. 68. num. 16. & per tex. in l. socium, qui in eo ff. pro socio late Reg. Rouit. in decis. 9. per totam.

92 Eadem ratio, & distinctio currit in alimentis, quæ aut debentur iure actionis, aut officio iudicis, si enim iure actionis, & tunc alimenta præterita petuntur, & debentur, & transeunt in hæredes, & sunt alimenta, quæ iure naturali debentur, ex obligatione, & præstanda sunt, ut omnes notant in l. 1. C. de fideicommiss. & in l. non quemadmodum ff. de iudic. & in l. de alimentis C. de transact. *Surd. de aliment. tit. 3. q. 1. num. 12. Decian. conf. 9. num. 48. dixit è quæque Marefcof. in lib. 2. var. resol. cap. 83. m. 6.*

93 Si verò debetur officio iudicis, & non debentur præterita, late de hac materia *Surd. de alim. tit. 5. quaest. 1. per totum, & sicut quando deficit actio, sed competit officio iudicis, ut *Surd. num. 15. & 16.**

94 Interesse, usuræ, seu accensiones in iudicij vniuersalibus, ut est dos, petitio hæreditatis, legitima & similia, peti possunt iure actionis, & eque principaliter, etiam exacta sorte principali, *Socc. conf. 80. nu. 4. lib. 1. quod dicitur ff. de sumpt. in reb. dotal. fabi. Bara in rator. ff. solut. matrim. Gregian. discip. feronf. cap. 634. num. 17. Praeser. Anell. de Amat. dicta. conf. 39. num. 6. Cardinal. Tusch. conclus. 38. num. 13. lib. 1. Negus. de pignor. e. membr. 2. par. nu. 52. Rebuff. de sentent. prouisional. art. 3. glos. 1. num. 18. tomo 1. Soc. conf. 41. col. 4. num. 12. lib. 4. DD. in Rubb. ff. sol. matrim. glos. in l. 3. §. si rem. verbo sortis ff. de legat. 3. l. asan in rub. sol. matrim. num. 47. Barbof. in 3. par. rub. sol. matrim. num. 79. Taf. in S. fuerat in rub. de act. num. 43. Girh. decis. 65. num. 3.*

95 dicit idē esse in legitima, quæ est portio successione, cuius iudicium vniuersale *Gratian. decis. 4. num. 34. Tusch. concl. 204. lit. L. Nat. conf. 155. num. 8. Peregr. de fideicommet. 36. nu. 69. Menoch. conf. 1147. n. 28. ita, ut recepta sorte non præiudicetur, quo ad ipsius interesse recuperationem, ut peti possent separatæ, & de per se. Ant. Faber in suo C. de in officiof. testam. lib. 3. tit. 19. de fin. 11. num. 12. Gratia. dicta. decis. 4. nu. 3. Decian. conf. 39. num. 15. vol. 2. Fontanell. de pact. dotal. claus. 6. glos. 2. par. 1. vol. 7. num. 23.*

96 Inde est, petita legitima in iudicio, & sequuta sententia quoad legitimam tantam, nō censetur præiudicatum filio petenti dictam legitimam, quin ad fructus eiusdē legitimæ saltim. alio iudicio agere possit, *vt latissimè ex more congerit, doctissimus Giurb. decis. 65. per totam, Fontanell. de pact. dotal. claus. 6.*

Post omnes inspicere debet finis, nè actus operetur contrarium, *Oltrad. conf. 83. in*

97 *in princip.* Nam actus agentium non debet operari ultra eorum intentionem, *l. non omnis ff. si cert. pet. Ioan. Thom. Minad.*

98 *in conf. 9. num. 4.* Vnde renuncians tendens ad alium finem non ad actum renunciationis, aliud facere videtur, *vt l. 2. in princ.*

99 *et §. 1. ff. si cert. pet.* cum enim in hominibus duplex causa versetur, prima causa finalis, & dicitur ratio principalis, mouens aliquem ad aliquid faciendum, *l. fin ff. de hered. inst. l. cum pater §. dulcissimus ff. de legat. 2.* vnde dicimus secundum *Bal. in l. de quib. num. 93. ff. de legib. Solorzan. de iure indian. tom. 2. cap. 8. num. 71. Rosa decis. 587. num. 4. Bar. in decis. 110. num. 15. et decis. 377. num. 4. Reg. Valenz. conf. 119. num. 78. tom. 2. Bal. conf. 340. vol. 3. Aym. Gray. conf. 142. num. 9. et conf. 192. num. 21. Roland. d. Vall. in conf. 69. num. 39. volum. 4.* & ista videtur finalis ratio, & hæc intentio, & finis isto modo acceptus, est principium intentionis, & obiectum intellectus, *Bal. in l. 1. num. 17. C. de fals. caus. adiect. legat.*

Itaque habet rationem causæ quandoquidem mouet efficientem, quæ est voluntas *Diu. Thom. p. 2. quest. 1. art. 3. ad 2.*

Altero vero modo, finis dicitur effectus, qui ex actu insurgit, & ad quem ordinatur actus, *Hubert. Bonenc. in repet. Auth. sacramenta puber. nu. 111. cum seq. C. si aduersus vendit.* quæ ratione finis dicitur operis exequutio, & ad hunc intellectum dicimus (quod habito fine non curramus

100 de modo) cum finis sit cuiuscumque rei postrema perfectio, *Bal. dictal. de quibus num. 93.* & ita acceptus non habet rationem causæ, sed est postremus in executione, *Diu. Thom. art. 1. ad primum.*

101 Pro illo quidem renunciationis fine, sumitur primo modo, quod sit bonum renunciationis, siue illud sit existens siue

102 apprens, siquidem voluntatis obiectum est bonum, verum, vel apprens, *Bar. in const. ad reprim. vers. videbitur nu. 20.*

Renūciationis ergo finis semper agit, vt sponte emittat ius suum, amittit autē propter aliquod bonum, verum, vel apprens, atque hoc modo, est finis, & obiectum voluntatis; Effectus verò est spontanea amissio, seu priuatio, in qua tendit

voluntas renunciantis appetitur per se, & principaliter, cum priuato appareat per accidens, in quantum consequitur ad aliud bonum *Diu. Thom. 1. quest. 19. art. 9. in conclus.*

S V M M A R I V M.

1 *Spes determinata in futuris assignari non potest.*

2 *Renunciatio, est priuatio, quæ præsupponit habitum.*

3 *Impossibilitas iuris, æquiparetur impossibilitati nature.*

4 *Ius de futuro renunciari non potest, maxime quando nec re, nec spe questum est.*

5 *Renunciatio iuris de futuro, nulla est.*

6 *Ius de futuro renunciatum non intelligitur, in generali renunciaione.*

7 *Hæcior Capicius Latro Marchio Torello laudatur.*

8 *Ius de futuro, dicitur non natum, et renunciatum, non intelligitur.*

9 *Renunciatio refertur ad iura, quæ actu cōpetunt.*

10 *Renunciatio iuris futuri conditionalis, nulla est.*

11 *Renunciatio iuris de futuro ignorato nulla est, cum nec per pactum, nec per stipulationem renunciari potest.*

12 *Ius de futuro simpliciter, an renunciari possit.*

13 *Spes quæ de futuro competit, an renunciari possit.*

14 *Renunciatio iuris de futuro, an absenti fieri possit.*

15 *Presentia inducit consensum, et operatur effectum pacti taciti.*

16 *Renunciatio iuris de futuro, quæ ratione improbetur.*

17 *Differentia pacti de non succedendo, et pacti de succedendo.*

18 *Voluntas testandi est ambulatoria usque ad mortem, et nullum effectum sortiri videtur, nisi post ipsius voluntatis obiectum.*

19 *Testamentum, siue voluntas testatoris, quando vires incipiat haberi.*

20 *Reipublice interest, vt testandi facultates sint libera, et penes eorum voluntates.*

21 *Iuramenti virtus, an est sufficiens ad formandum pactum de futura successione.*

22 *Iuramentum, quando vires adhiberi possit, in ratificatione alicuius actus.*

23 *Iuramenti natura, quæ nam sit.*

24 *Iuramentum non potest operari, vt contractus inuaidus fiat validus.*

25 *Contractus, qui à principio est nullus iuramentum ad nihil inseruit, nec auget obligationem, sed tantum intra suos limites operatur.*

- 26 Pactum futurae successionis, an sustineri possit, favore alicuius causa pia, & quid favore dotis.
- 27 Pactum de futura successione factum, inter patrem, & filiam, an qualibet solemnitas sit sufficiens ad ipsum firmandum.
- 28 Pactum de futura successione prohibetur in omni conuentione, donatione, & obligatione.
- 29 Hereditas, siue qualibet successio dari non posse, nisi per nostram vltimam voluntatis factionem.
- 30 Successiones à iure publico dependentes, non pactis, sed legibus dantur.
- 31 Actus testandi differt ab actu contrahendi.
- 32 Pactum de futura successione, favore dotis non valet, licet dotis fauor magnus sit.
- 33 Pactum de futura successione non valet, favore dotis, nec causa matrimonij.
- 34 Pactum factum in contractu matrimonij, ut Primogenitus ex eo matrimonio in hereditate ipsorum succedat, non valet, nec favore liberorum, nec favore pia causa.
- 35 Pactum de futura successione, an firmari possit per statutum, vel per consuetudinem, vel iuramento.
- 36 Donatio omnium bonarum, tam praesentium, quam futurorum non valet, quia tollitur testandi facultas quod fallit, facta pio loco.
- 37 Pactum factum cum eo de cuius hereditate, & bonis agitur valet: secus factum cum alio accedente consensu illius nu. 37.
- 38 Pactum de futura successione, inter patrem, & filium valet.
- 39 Text. in l. fin. C. de pactis explicatur.
- 40 Consensus est ambulatorius, vsque ad mortem.
- 41 Voluntas, quando censetur tacita renouata.
- 42 Voluntas declaratur, etiam ex actu nullo.
- 43 Consensus dicitur renouatus, ex tacita renouatione.
- 44 Voluntas tacita, an sit sufficiens ad validandum pactum futurae successionis, ex verbis text. l. fin. C. de pact. ibi voluntatem suam eis accommodauerit.
- 45 Consensus expressus requiritur in pacto futurae successionis non autem tacitus.
- 46 Consensus praesumitur ex scientia, & patientia, seu taciturnitate.
- 47 Ablatiui absoluti important conditionem.
- 48 Consensus requiritur de forma, & dicitur solemnitas intrinseca in pacto futurae successionis.
- 49 Consensus requiritur in ipso actu, quando est per modum iussus, & requiritur, quod expresse constet, vel verbis, vel scriptis.
- 50 Scientia, & patientia, una cum taciturnitate, non sufficit in casu legis fin. C. de pactis.
- 51 Consensus, an inducatur ex scientia, patientia, & taciturnitate, & an requiratur expressus consensus.
- 52 Consensus illius, de cuius bonis, & hereditate agitur, non valet, si interueniat post actum.
- 53 Taciturnitas, scientia, & patientia, non operatur consensus, sed potius conditiones.
- 54 Scientia post actum, an inducat consensum.
- 55 Consensus illius de cuius bonis, & hereditate agitur, debet esse expressus, & in ipso actu necessarius.
- 56 Consensus illius de cuius bonis agitur, requiritur in ipso actu.
- 57 Consensus simplex, seu voluntas, differt à consensu, qui requiritur per modum iussus.
- 58 Consensus per modum iussus, differt ab auctoritate.
- 59 Consensus per modum iussus, qui non interuenit in ipso actu, an post actum possit fieri ratihabitio.
- 60 Doctrina Bald. in l. 1. S. si ratum ff. quod iussus explicatur.
- 61 Differentia est inter iussus simplex, & iussus, seu consensus per modum iussus.
- 62 Pactum de hereditate viuentis non sustinetur, & an in certis bonis sustineatur.
- 63 Pactum de succedendo, restrictum ad certa bona valet.
- 64 Pactum de futura successione est improbatum à lege, tamen sustineri potest, ex vi reciproca dispositionis, & ratione vicissitudinis.
- 65 Pactum factum inter fratres, vbi altero sine liberis de cedente, bona ipsius ad alterum perueniat valet.
- 66 Donatio inter virum, & uxorem est prohibita, fallit quando est reciproca.
- 67 Pactum factum in genere de hereditate viuentis valet, non specificata certi hominis persona.
- 68 Pactum de non petendo, praecipuum est in ipsis renunciationibus.
- 69 Renunciantis voluntas ex pactis oppositis in ipsa renunciatione, cognoscitur habere animum fixum renunciantis.
- 70 Pactum de non petendo appositum in contractu, semper secundum eius naturam intelligi debet; & statim qualitates, & conditiones renunciationis recipere.
- 71 Renunciatio facta in tertii prauidicium non valet; imo nec pactum.
- 72 Contractus principalis, si non subsistit, nec etiam sustinere potest pacta accessoria, annexa ipsi contractui.
- 73 Iura remitti non possunt, quando agitur de alicuius prauidicio.
- 74 Renunciatio facta inter aliquos, non prodest tertio.
- 75 Renunciatio ab uno facta, alteri nocere non debet.
- 76 Fraus arguitur, quando renunciatur ius qua-

- questum, non autem ius quarendum.*
- 77 *Frater potest renunciare in praiudicium suorum creditorum beneficio statuti, quod stantibus masculis femine non succedant.*
- 78 *Pater, an possit renunciare iuribus ad filios spectantibus.*
- 79 *Pactum, Laudum, Transactio, & sententia non valent de hereditate filio spectanti, sine eius consensu, etiam cum iuramento.*
- 80 *Pater non potest, nec in adeundo, nec in acquirendo filiis praiudicare.*
- 81 *Pater non potest conditionem filij deteriorē facere, nec cum iuramento, in praiudicium filiorum renunciare potest.*
- 82 *Pater in praiudicium filiorum non potest paciscendo ius honorum restitutioni fideicommissi subiectorum remittere.*
- 83 *Renunciatio fideicommissi non nocet descendentibus, qui vocati fuerunt ex fideicommissio, etiam si sint heredes renunciantis.*
- 84 *Renunciatio fideicommissi est personalis, & renuncians non tenetur.*
- 85 *Pater non potest in praiudicium filiorum bona aduentitia alionare, aut remittere.*
- 86 *Pater non potest in praiudicium filiorum ius primogenitura remittere.*
- 87 *Pater non potest nocere filiis, in eis que ipsemet donauit.*
- 88 *Quarela in officiosi, quando competere videtur filiis, contra patrem.*
- 89 *Renunciatio patris, an noceat filiis, in illis rebus, que ab ipso patre ad filios peruenire possunt.*
- 90 *Pater quando potest in feudis praiudicare filiis.*
- 91 *Pater non potest praiudicare filiis in feudo acquisito pro se, & filiis, quoniam in eorum praiudicium renunciari non potest feudo.*
- 92 *Filij nominati in concessione feudi, nullo modo potest pater renunciare in eorum damnium, & ipsis praiudicare.*
- 93 *Renunciatio filij, quando noceat patri.*
- 94 *Renunciatio matris, an praiudicet filiis.*
- 95 *Mater an habeat potestatem renunciandi privilegio filiorum.*
- 96 *Filij quando veniunt ex persona propria, an renunciatio matris eis obstet.*
- 97 *Mater exclusa per renunciationem factam, non censetur exclusi filij ex persona propria succedentes.*
- 98 *Renunciatio principalis debitoris an nocere debeat iuri quasi fideiussoris.*
- 99 *Fideiussor an omnibus exceptionibus uti possit, prout reo competit.*
- 100 *Remissio rei, non debet nocere fideiussori.*
- 101 *Confessio principalis creditoris de recepto per fideiussorem an noceat debitori.*
- 102 *Confessio probat veram numerationem.*
- 103 *Iudex procedere debet secundum allegata, & probata, non ex propria scientia.*
- 104 *Iudex iudicare bene poterit secundum confessionem allegatam, qua est maxima probatio.*
- 105 *Regius Consiliarius D. Ferdinandus Arias de Mesa laudatur.*
- 106 *Confessio de soluto, an sufficiat ad probationem solutionis.*
- 107 *Numeratio realis requiritur, quando agitur de alicuius praiudicio.*
- 108 *Confessio patris de recepto, an noceat filiis.*
- 109 *Confessio dotis an probat numerationem dotis.*
- 110 *Remissio debitoris, an nocere debeat creditoribus.*
- 111 *Renunciatio exceptionis, non numerate dotis, an noceat marito, vel creditoribus.*
- 112 *Ius quarendum an remitti possit.*
- 113 *Pacta debitorum, an noceant creditoribus, & quid de heredibus debitoris, & sociis.*
- 114 *Creditoribus maioris partis an remittere possint debitum in praiudicium minoris partis.*
- 115 *Creditoribus maioris partis, an possint praiudicare minori in quota debiti remittenda.*
- 116 *Differentia inter renunciationem, & pactum de non petendo.*
- 117 *Filii an venire possint ex propria persona, contra matris renunciationem.*
- 118 *Renunciatio facta per filiam in beneficium fratrum, an nocebit filia, patre decedente sine filiis masculis, ac fratribus, non existentibus tempore mortis patris.*
- 119 *Renunciatio habet in se tacitam conditionem, si hereditas deferatur. Renunciati.*
- 120 *Renunciatio expirat cum persona renunciantis, quando hereditas, non est delata vita durante.*
- 121 *Filii an subintrent in locum matris, & representant illum gradum.*
- 122 *Filia vocatur ad partem, sed non facit partem.*
- 123 *Filia per renunciationem habetur, ac si non esset in rerum natura, & habetur, ac si mortua fuisset, respectu honorum a se renunciatis.*
- 124 *Filia per renunciationem ita se eximit, ac si is cuius bonis renunciauit testatus decessisset, & alterum instituisset.*
- 125 *Filia per renunciationem habetur ac si mortua esset, tollit se de medio, & eo ipso, quod renunciauit extranea fit.*
- 126 *Filia impugnare non potest testamentum patris, stante eius renunciatione.*
- 127 *Renunciatio equiparatur morti.*
- 128 *Pater non potest portionem per filiam renunciatam relinquere, cui voluerit, sed remanet in hereditate.*
- 129 *Pactum conseruanda successionis valet.*
- 130 *Pactum amittenda successionis non valet.*
- 131 *Pactum amittenda successionis non valet, tamen poterit consuetudine firmari.*

CAPVT II.

De Renunciacione Futura Suc-
cessionis.

N futuris nulla determi-
nata spes assignari potest,
quandoquidem, quod de
presenti impossibile est,
adimere quid de futuro,
verum repudiari non po-
test, cum non pertineat, ex disposita

per text. in l. si ita scriptum, §. si sub condi-
tione ff. de legat. 2. & in l. non potest ff. de re
iudic. & ibi Ias. & alii, nam cum renun-
ciatio, sit priuatio, quæ habitum præsup-
ponat, l. decem stipulatus ff. de verbor. oblig.
l. manumissiones 4. de iustit. & iure, text. in
l. pupillorum C. de repud. hered. dixit Frac.

Niger in suis controuers. controuers. 466.
num. 11. Surd. conf. 332. num. 4. lib. 3. Card.
Tusch. pract. conclus. lit. R. conclus. 172. Socc.
conf. 189. incipientia visa, vers. 1. quia dictus
col. 2. Gugliel. Rodoanus in suo tract. de reb.
eccles. non alien. quest. 2. cap. 1. 2. num. 3. pag.
mibi 17. V asq. lib. 1. in ordine lib. 2. §. 18.
requis. 29. sim. 1. n. 25. quo habitu non exi-
stente, impossibile est, priuationem con-
siderari, siue renunciacionem, cum im-
possibilitas iuris, impossibilitati nature
equiparetur, l. fin. ff. de sentent. sine appellat.
rescind. Socc. iun. conf. 114. in princip. lib. 1.
Curt. iun. in l. 1. C. de pact. Bero. conf. 130.
vol. 2. num. 33. ibi regulariter ius de futuro
renunciari non potest; & maximè illud,
quod nec re, nec spe, quæ situm est, vt in
l. cum proponas C. de pact. l. de fideicommiss.
C. de transact. Socc. conf. 189. vers. 1. vol. 2.
text. in l. pupillorum C. de repud. & abstin.
hered. idem Redoan. nu. 3.

Ea autem renunciatio iuris de futuro,
cum de se nulla sit, nunquam in genera-
li renunciacione intelligitur, prout dis-
posuit Imperator Iustin. in l. si ita scriptum
§. sub condit. ff. de leg. 2. Ifern. in tit. qui succ.
tendant. col. 6. in fine, Thom. Minad. conf. 12.
num. 20. Bartol. Socc. lib. 1. conf. 114. num. 1.
Corn. conf. 51. num. 3. lib. 2. Menoch. conf. 806
vol. 9. Moses par. 4. quest. 25. num. 2. sub tit.
de succ. ab intest. Berou. conf. 130. num. 32. in
fine lib. 2. Card. Tusch. pract. conclus. lit. R.
concl. 172. per text. in l. non potest ff. de re iu-
dic. l. is qui, ubi Ias. & alii ff. de acquir. hered.
post omnes moritiff. equè Doctiff. Regens He-
ctor Capyc. Latio Marchio Torello dignissi-
mus vir sanctitate doctrina moribus rerum
experientia, ac integritate in suis illustris.

consult. consult. 77. nu. 28. Ludouic. Roman.
in conf. 22. num. 1. Gemin. in conf. 128. nu. 7.
vers. est tandem; Camuncul. in dec. Rota Bo-
non. docif. 41. nu. 31.

8 Pro alia prorsus ratione, tale ius, non
renunciatum intelligitur, quia tanquam
non natum habetur, quod non compe-
tit cum renunciatio ad iura, quæ in actu
competant, referatur Bal. conf. 18. circa
finem, vers. non obstat, lib. 3. Dyn. conf. 28. Bal.
conf. 47. in fine; vers. dicit aliquis lib. 1. &
conf. 48. lib. 2. Angel. conf. 52. per totum, Aret.
conf. 3. Curt. iun. conf. 101. num. 6. & seq. Bal.
conf. 210. quod de consensu lib. 1. Card. Tusch.
conclus. 173. in lit. R.

9 Quæ omnia intelligenda sunt de
iuris futuri conditionalis renunciacione,
cum talis renunciatio iuris futuri con-
ditionalis nulla sit, vt Paul. de Cast. in
conf. 259. col. 4. num. 4. in fine, vers. exto lib. 1.
Id ipsum dicendum videretur in renun-
ciacione iuris de futuro ignorato, quia tale
ius, nec per pactum, nec per stipulationem
renunciari potest, Fulgos. conf. 67. num. 4.
in fine, & num. 5. vers. non potest autem, per
text. in l. sub pretexto specierum, & in l. age
cum geminiano C. de transact. & in l. cum
hi §. idem ff. de transact. & in l. iubemus C. ad
Vell. & in l. claudius ff. de acquir. hered. Lu-
dou. Rom. in conf. 2. nu. 3.

10 Quantum ad renunciacionem iuris de
futuro simpliciter attinere, certè DD.
per pactum, & per stipulationem illam
admittunt, vt Card. Zabarell. conf. 129. nu.
2. Signoro. conf. 159. nu. 4. in fine, vers. & esto
lib. 1. Faber in suo C. in l. 2. §. si parens ff. si à
parente quis manumitt. Ann. conf. 45. nu. 24.
Paris. conf. 26. lib. 3. num. 44. Io. Thom. Mi-
nad. conf. 22. num. 6. Rom. conf. 22. Sacc. conf.
34. vol. 4. Auendan. in tract. de matu. lib. 2.
c. 13. nu. 20. idem Minad. in conf. 12. num. 21.
Bar. in l. 1. C. de pact. col. 2. glos. in l. fin. C. de
hered. vel action. vend. Card. Tusch. latè prac.
conclus. conclus. 172. lit. R. Angel. conf. 187.
Castrens. conf. 283. n. 2. lib. 1. quam opinio-
nem sequutus Tiraquell. de retract. lign.

11 glos. 9. §. 1. nu. 125. ibi talis renunciatio iu-
ris de futuro, & licet in ipsa nihil aliud
competere videatur, præter quam illam
succeedendi spem, quæ quidem spes, bene
renunciari potest, vt in l. quod seruius ff. de
condit. ob caus. dat. Pet. Anton. de Petra in
tract. de fideicom. quest. 14. num. 80. Berou.
conf. 139. nu. 33. ibi nisi ius in re, vel spe
12 quæ situm fuerit valebit, item etiam si
talis renunciatio iuris de futuro absenti
facta fuisset, sicut præsentis, quia præsen-
tia inducit consensum; & operatur effe-
ctum pacti taciti, Ioann. de Imoh. in conf. 52
nu. 2. Purpurat. in l. 1. nu. 57. ubi de commu-
in

13

14

15

in

titellatur C. de pact. Card. Tusch. in l. 1. contul. 172. num. 7.

16 Improbatur talis renunciatio iuris de futuro per plures rationes, prout Imperator in l. fin. C. de pact. vel quia liberam, atque omnimodam testandi facultatem tollit, l. fin. C. de pact. l. hereditas C. de pactis conuent. l. ex eo C. de inutili stipul. Camer. variar. resoluit. cap. 8. de pact. nu. 131. & sequ. vel quia inducit votum captandæ mortis, ut l. de fideicommiss. C. de transact. Cum improbum videtur de bonis adhuc viuētis præmorta suscepta cogitatione, quippiam disponere, l. 2. Sinterdum ff. de vult. & pupill. l. quidam in iure. S. fin. ff. de donat. Alfons. Villaut. decis. 20. nu. 91. sub tit. de acq. per ludium. Alf. in tit. quib. mod. feud. amitt. fol. mibi 81. vers. præterea. si ille num. 30 sequutus fuit Hartem. Pist. in lib. 4. quæst. 1. num. 2.

17 Pro declaratione iuris de futuro prospicienda est: illa optima distinctio Antonij Gomezij in l. 2. Tauri in principio, quod aliud sit pactum de non succedendo, quo quis futura successione priuatur; aliud est pactum de succedendo, quo quis vult acquirere aliquam futuram successiōem alterius; aliud est pactum de hereditate futura. certo modo diuidenda; Quo ad primum secundum ipsius declarationem est, quando filius, vel alius, qui potest de iure ab intestato succedere, promittit, vel matri, vel alii, non succedere, nam ipsius invaliditas fundatur ex text. dicti l. superstitis ff. de acquir. hered. text. in l. fin. ff. de suis. & legit. hered. l. quod de bonis S. 1. ff. ad leg. falsam l. si quando S. illud C. de inoffic. testam. l. pactum de tale C. de collat. text. in l. neque uis C. de capt. & pupill. reuers. de aliis duobus pactis, videlicet apud ipsum Gomezium.

Ipsas pacti derogatio equissimas atque rationabiles continet rationes, ut enuincat Gomez. in l. 2. vers. rest. quæ tunc, Pro prima ratione prohibetur, ut testandi voluntas

18 usque ad mortem ambulatoria l. peregre ff. de acquir. poss. l. 1. C. de serof. Eccles. l. si quis in princip. testam. ff. de leg. 2. Paul. dicit Galin. in trad. de exar. in cap. sexta. & quibus mod. si pag. 70. de off. de adimend. & in glo. leg. l. de cum hic. Status S. ut orar. na ff. de donat. in pen. vir. & uxor. Gallus ubi

19 supra excep. 3. in p. 1. de donec. off. ambulatoria, non uan. esse cum sortiri videntur, nisi post ipsius voluntatis obitum. ut patet in l. qui hereditatem, & l. in rem. ff. de acquir. hered. doct. Clar. in S. testam. mentem in l. q. est in fin. addit. quæ quæntia non solum in testamento procedunt sed etiam in quouis actu inducente ultimam voluntatem. Anna alleg. 45. Paul. de

Cast. in l. si ita facta ff. de edict. & demostr. Anna alleg. 37. allegando text. in l. si cognatis, ff. de reb. dub. Anna alleg. 139. num. 2. cap. c. marthe S. caterum de celebrat. miss. Decian. lass. de hac materia lib. 4. respons. 16. nu. 76. l. si alienum S. in extraneis ff. de hered. instit. l. cum hic status S. at ratio ff. de donat. inter vir. & uxor. Decian. lib. 4. resp. 20. nu. 5. Socc. conf. 130. n. 15. vol. 2. Ceph. conf. 4. n. 12. latissime in conf. 312. n. 151. Surd. conf. 398.

20 vol. 3. n. 19. Imo & Reipublicæ expedit, ut facultates testandi sint penes eorū voluntates, ut l. 3. ff. de testa. l. pactū C. de pact. l. hereditas C. de pact. conuent. dixit & quoque Gomez. ubi sup. igitur omnino subitineri nō potest tale pactum, quia est contra leges, & legū authoritati nocet, ut in hoc proposito, loquutus fuit, text. in l. fin. C. de suis. & legit. Couar. in 3. par. S. initium. tit. de pact. Roland. à Vall. conf. 95. lib. 1. num. 23. post alios Gabr. conf. 137. num. 4. vol. 1.

21 Nec iuramenti virtus operatiuam facultatem ad tale pactum firmandum habere potest, iuxta glos. in cap. si diligenti de foro compet. Alfons. Villaut. in dicta dec. 20. nu. 91. Borgogn. Cauale. in tract. de usufruc. mul. relict. num. 302. Cachet. decis. 100. lass. T. besaur. decis. 225. Peregrin. in tract. de fidei commiss. art. 50. nam. 24. Bursat. conf. 136. nu. 21. lib. 2. Betran. conf. 29. vol. 1. Jaf. conf. 87. in 3. dub. vol. 1. Alex. conf. 28. vol. 3. Rodrig. Suarez. in repet. l. quoniam in prioribus in 5. limit. C. de inoffic. test. sequutus fuit D. Franciscus Maria Prato doctissimus, & eximius Advocatus primarius in suis discept. forens.

22 cap. 12. na. 16. cum in ratificatione alicuius actus iuramentum eius vires adhibere potest, arg. glos. in l. 2. C. de rescind. vend. Couar. in tit. de pac. 2. par. 6. num. 1. & in specie Duc. conf. 21. nu. 3. Confirmatur iura prædicta, quia tale iuramentum in damnū salutis æternæ vergere videtur, Alex. conf. 18. lib. 3. num. 4. & 6. cum non solum eius vergentia sit contra æternam salutem, uerū etiā contra publicam utilitatem tendere videtur, ut declarat. Rurs. in l. si quis, num. 6. & 8. ff. de fideiuss. DD. in l. non dubium C. de legib. Surd. conf. 54. lib. 1. nu. 2. pro communi testatur Rodrig. Suarez in l. quoniam in prioribus. quæst. 1. num. 15. C. de inoffic. testam. Boer. decis. 365. num. 2. Peregr. conf. 109. qui esse hanc sententiam ueriorē iudicet num. 14. Of. de. decis. 100. num. 21. Moser. ad consuet. Neap. tit. de non uen. quæst. 9. num. 7. & conf. 32. num. 5. Joar. Castill. lib. 3. controu. cap. 9. num. 7. Niger Cyriac. controu. 88. num. 16. Hartem. Pist. lib. 4. controuer. quæst. 1. num. 20. Andr. Fachin. lib. 2. controu. cap. 101. & cap. 72. lib. 8. Bal. Nouell. de dote. par. 6. prin. 21. num. 16.

Mouentur hi omnes, quia uenit tale iur-

- iuramentum contra rationem iuris communis. & publici interpositum, l. 7. S. si pacifcor ff. de pact. l. adigere de iure patron. si quis vir. S. ult ff. de legat. 1.
- 23 Et quod minus est, quia natura iuramenti est eius contractus naturam sequi, & effici, ut ipsemet contractus valeat, omni modo meliori, quo valere potest, l. cum pater S. filius matrem ff. de legat. 2. Bart. in l. si quis pro eo num. 12. ff. de fideiuss. Imol. in cap. cum contingat, num. 18. & n. 36. de iureiur. sequitur Marta de legal. success. 24 quest. 14. num. 3. art. 3. Nec iuramentum efficit, ut contractus, de inualido, fiat validum, cum eius natura non sit, nam contractus, qui a principio est nullus, iuramentum ad nihil inseruit, l. si quis inquilinos S. ult ff. de legat. 1. l. ult. C. de non nume. pecun. elegant. V. 20. Donell. in l. fin. C. de pac. num. 11. Fusar. de substitut. quest. 306. nu. 20. Nec auget obligationem, sed tantum intra suos limites, prout Card. Tusch. in litt. l. conclus. 507. Berou. & Bar. in l. Titiz S. imperator ff. de legat. 2. Curt. conf. 1. col. 3. Nonar. quest. forens. par. 1. quest. 76. num. 9. Tiraquell. in prefat. l. si unquam num. 164. & sequenti C. de reuoc. donat. Gregor. Mast. in cap. quamuis pactum colu. 4. de pact. in 6. Oltrad. conf. 238. num. 2. vers. pnde cum, & conf. 178. licet quantum, Alex. conf. 27. col. 3. lib. 2. Roman. conf. 269. in principio.
- 26 Nec favore alicuius causae piz, subsistere potest tale pactum, ne quicquam favore dotis, quia licet fauor dotis publicam utilitatem respiciat, l. 1. ff. solut. matrim. attamen non per hoc tale pactum sublineri potest, de quo late DD. citati, & late etiam in num. 31.
- Ea ratione, quia facultas testandi favorabilior videtur, quam dos, & matrimonium, eruditissime Anton. Gomas. in d. l. 22. num. 21. vers. sed ponderavit, Franc. Carp. in dicta l. pactum quod dotali C. de collat. l. si ibidem, Franc. Via. de res. 507. num. 4. Scar. de res. conf. 9. num. 18. volum. 1. Tiraquell. de primogenit. quest. 6. num. 25. Cappell. Tholof. quest. 452.
- 27 Nam qualibet solemnitas, non est sufficientis ad ipsum pactum confirmandum, & eo magis factum inter patrem, & filium, de promissione facta, de instituendo illam aequaliter, cum aliis fratribus, aut filiabus, quia in tali casu non valet, imo & specialiter prohibetur, ut consideravit Bald. conf. 440. incipiente, casus talis est lib. 1.
- 28 Ea magis ratio, quia nondum in pacto prohibetur, verum etiam in omni conventionione, donatione, & obligatione, cum hereditas, siue qualibet successio dari non possit, nisi per nostram victimae voluntatis actionem, Alex. conf. 23. ponderatis num. 5. vers. item probatur lib. 3. & n. 7. 29 vers. & istam conclusionem, ubi communem dicit, eo maxime, quia successiones a iure publico dependentes, non pactis, sed legibus dantur, l. pactum C. de pactis. l. hereditas C. de pact. convent. l. fia. C. de suis, & legit. hered. late de hoc scripsit V. asq. de success. creat. lib. 2. cap. 18. num. 204. & sequitur Hartem. Pist. in lib. 4. quest. iurium quest. 1. num. 1.
- 30 Ne quicquam pactionibus dari potest, quoniam actus testandi differre videtur ab actu contrahendi, iuxta notata per text. in l. verbi contraxerunt ff. de verb. signif. l. 1. ff. de petit. hered. & l. Codicillis S. ult. ff. de legat. 2. & l. hereditas C. de pact. convent. Bar. conf. 108. Angel. conf. 68. vers. habet proba, Dec. conf. 124. num. 5. conf. 283. num. 7. & num. 10. & conf. 300. num. 3. & conf. 608. in fine, Hieron. Basticell. in l. stipulatio hoc modo concepta ff. de verbor. obligat. Roman. conf. 293. in primo dubio, Reyn. conf. 11. 2. lib. 4. Tiraquell. de primogenit. quest. 6. num. 12. Gabriel. lib. 3. comm. conclus. tit. de pact. conclus. 1. Paschal. de virib. patrie potest. cap. 7. num. 4. & in dicta l. pactum quod dotali C. de pact. Oltrad. conf. 139. Napod. in consuet. si qua moriens num. 38. Cancr. post alios lib. 3. var. resol. cap. 7. tit. de pact. Blas. Robles. de re. prefat. lib. 2. cap. 16. nu. 3.
- 31 Nec tale pactum, dotis favore valebit, licet dotis fauor magis sit l. 1. ff. solut. matrim. l. inter se ff. de priuileg. credit. l. ad exactionem C. de ante pro. Item licet matrimonij res admodum favorabilis sit, cap. dilecta de appellat. cap. fin. ubi notat gloss. de vendit. apposit. non equidem per tales causas, nec dotis favore, nec quicquam matrimonij causa valebit tale pactum, dixit Bart. in l. hereditas C. de pact. convent. l. pactum, quod dotali C. de pact. ponderavit Franc. Carp. in dicta l. pactum, quod dotali, & ibi expressè notavit l. si in fine, & alij apud eum Tiraquell. de iure primogenit. q. 6. num. 25.
- 32 Ex quo inferitur, quod pactum adiectum contractui matrimonij, ut primogenitus ex eo matrimonio, in hereditate ipsorum, vel in parte succedat, non valet post Dec. in conf. 225. Grat. conf. 25. volum. 1. sequitur Hartem. Pist. in lib. 4. quest. 2. num. 15. vers. Tiraq. de iure primogenit. quest. 6. Nec etiam liberorum favore, nec quicquam favore piz causae arguuntur, in l. pactum, quod dotali C. de pact. & de res. in l. si quis ad institutam, C. de Epif. & Cler. Gomas. in l. 22. num. 21. vers. sed substituendo, Tiraquell. de primogenit. q. 6. num. 75. Cappell. Tholof.

Tbolof. decis. 452. Franc. Vm. decis. 507. n. 4.
Scard. conf. 19. num. 18. vol. 1.
 34 Et eius invaliditas tanti roboris esse
 videtur, quod nec consuetudinis autho-
 ritate, iuramento firmari possit. *Dec. conf.*
214. nu. 3. Et conf. 628. num. 8. Surd. conf. 20.
num. 9. lib. 1. Alciat. conf. 133. num. 14. late
Cacher. in decis. Pedam. 100. nu. 18. & quod
non possit per consuetudinem, nec sta-
tutum in num. 33. ubi late Guglielm. de Be-
nedict. in cap. Raynat. vers. duos habens filias,
num. 19. de testam. & testatur hanc esse
communem opinionem, tam per Ciuili-
tas, quam Canonistas, teste Socc. conf. 37.
lib. 3. Cappell. Tbolof. decis. 452. Dec. conf. 311.
num. 4. conf. 184. num. 7. conf. 225. Et conf. 236
num. 14. Curd. in m. c. h. si. num. 2. conf. 25.
num. 5. Tiraquell. de iure primogenit. q. 1. §. 6
num. 18. Boer. decis. 204. num. 8. idem Surd.
conf. 180. num. 21. lib. 4. Gomez. ubi supra.
 Quod quidem communiter à DD. istis,
 roboratum venit ratione, quia tollitur
 facultas testandi, iuribus supra allegatis.
 35 Pro qui ratione fuit etiam dictum, do-
 nationem omnium bonorum, tam præ-
 sentium, quam futurorum non valere,
 quia etiam per ipsam testandi facultas
 tollitur, ita dicendum videtur, non solū
 in donatione, sed etiam in quouis con-
 tractu, vt post *Boer. communiter dixerunt*
DD. in l. fin. ubi Dec. num. 30. Cagnol. nu. 237.
C. de pact. dixit Vash. de success. progress. lib.
1. §. 1. num. 186. plures citauit Gabriel in lib. 3.
tit. de pact. conclus. 1. nam. 10. dixit et quoque
Julius Clar. in §. donatio quæst. 19. Mandos.
in addit. ad Roman. in conf. 26. Hartem. Pi-
stor. in quest. iuris lib. 4. quaest. 3. m. 1. Franob.
decis. 89. ubi Amend. num. 9. Et decis. 168.
 quod fallit quando dicta donatio omniū
 bonorum præsentium, & futurorum fa-
 cta fuerit pio loco, quia bene valet
Franch. decis. 168. ubi Amend. num. 7. ex Dec.
conf. 488. Et Tiraquell. de priuileg. pie causa
priuileg. 100. ubi addentes Larrén in suis dec.
Granat. lib. 1. dec. 10. nu. 2. Cancer. lib. 1. var.
cap. 8. nu. 47. Castil. lib. 4. controuers. cap. 53.
nu. 29. Bart. in l. fin. C. de pact. nu. 13. ubi Ias.
num. 3. Pontanell. de pactis nuptialibus claus.
4. glos. 1. 1. 2. par. num. 2. Franch. decis. 168. nu.
7. ubi Amend.
 36 Equidem quotiescumque eum eo pa-
 cificatur, de cuius bonis, & hereditate agi-
 tur, id pactum contra bonos mores dici
 non potest, dixit *Anton. Faber in suo C. lib.*
9. tit. 9. definit. 6. eleganter habetur in cap.
quamuis pactum in initio tertie partis nam. 2.
Et late ibi Couar.
 37 Si autem cum eo non pacificatur, sed
 cum alio, veruntamen accedente consen-
 su illius de cuius bonis, & hereditate

agitur, adhuc ab omnibus iuribus admit-
 titur tale pactum iuxta disposita in *l. fin.*
C. de pact. & hoc modo cessabit votum
 38 captandæ mortis, late *Paris conf. 26 lib. 2.*
 & multo maxime cessabit, si tale pactū
 inter filios & patrem vallatum fuerit, cū
 in filiis considerari non possit, propter
 arctissimam sanguinis coniunctionē, nō
 considerando in ipsis insidiationē patris
 vitæ contra naturæ rōnē, *leum qui proba-*
bilem C. de Episc. & cler. & ista videtur cō-
munis opinio, licet contra ipsam faciāt,
ca quæ dixit, Ouidius in lib. 1. Metamorph.
Filius ante diem patris inquirat in
annos.
 quod totum non viget opinioni subra-
 positæ, prout communiter testatur *Stai-*
ban. Iure Consultus Neapolit. in conf. 57. nu.
14. Et conf. 82. nu. 121. dixit Franc. Hotom.
in conf. 73. num. 42. tom. 2. sequitur Napod.
in consuet. si qua moriens num. 34. Gugliel. de
Benedict. in cap. Raynat. in verbo duos habēs
filias ubi supra.
 39 Illa autem prohibitio pacti *d. l. fin. re-*
 soluitur in obseruantiam illius textus,
 ex eo quod cum tale pactum prohibea-
 tur, fuit admissus ex eodem text. ratione,
 consensus illius, de cuius hereditate, &
 bonis agitur, vt communiter DD. scri-
 bentes in dicta *l. fin.* qui consensus ambu-
 latorius est, vsque ad mortem, & tunc
 valebit tale pactum, quando semper in
 in tali voluntate, vsque ad mortem con-
 sensiens perseuerauerit dicta *l. fin. C. de*
pact. ubi Castrenf. num. 8. vers. se. hic non
obligat, Aret. num. 8. Cornatum. 4. in fine, Ias.
num. 12. Gaspar Thefaur. in q. forens. q. 95.
nu. 3. lib. 1. Rota Lucens. in nouiss. decis. trium
Auditor decis. 98. vers. tamen quia talis con-
clusio, Surd. conf. 355. nu. 14. Gabriel comm.
conclus. lib. 4. in tit. de iure dot. conclus. 1. num.
26. Ias. in l. stipulatio hoc modo concepta num.
13. Et seq. ff. de verb. oblig.
 40 Imo si deinde testamentum fecisset il-
 le, de cuius hereditate agitur, & herede
 instituisset, ceteretur tacite reuocata talis
 voluntas. *Anchar. conf. 404 nu. 3. Bertrand.*
conf. 197. vers. non perseuerauerit; Gozad.
conf. 98. num. 3. vers. sed clarum. Berou conf.
 41 3. num. 18. Et num. 22. lib. 3. ampliando etiam
 exactu nullo declarari voluntatem, *tex.*
in l. ult. ff. de reb. eorum, Bart. in l. si stipula-
tus §. Chrisogonus ff. de verb. obligat. Reg. Cap-
picus Galeota Dux Regine lib. 1. controuers.
35. num. 23. Et controuers. 8. num. 56. Et 39.
num. 34. lib. 2. Reg. Confil. Theodor. alleg. 70.
nam. 8. Guid. Pap. decis. 200. Surd. decis. 152.
Bal. in l. sancimus C. de testam. Menoch. de
arbitr. c. su. 171. num. 40. Mascard. de probat.
 42 conclus. 1422. num. 40. quoniam ad talem
 C re.

- reuocationem, sufficiens videtur tacita reuocatio dicta *l. fin. num. 8. & ibi Cagnol. num. 88. Rub. in decis. Rote Romana in decis. 33. num. 4.*
- 44 Sed ex ipsis verbis adeo in *text. dictę l. final.* expositis, queritur an tacita voluntas sufficiens sit ad validandum pactum futurę successionis, stante quod in dicto *text. dictum* fuit (voluntatem suam eis accomodauerit.)
- 45 Qua de re expressus requiritur consensus in tali pacto, non autem tacitus, cum in dicta lege disponatur, quod in dubio pręsupponitur tale pactum fuisse factum, contra voluntatem illius, de cuius bonis, & hereditate agitur, ibi (contra domini voluntatem, qua de causa expressus requiritur, non tacitus qui inducitur, & pręsumitur ex scientia, & patientia, seu taciturnitate, iuxta ea quę habentur in *l. qua dotis ff. sol. matrim.* requiritur namque voluntas, seu consensus illius, de cuius bonis agitur, vt ibi (sciente, & iubente illo, huiusmodi pactiones seruare
- 46 licet) quę verba ablatiui absoluti, important conditionem, *l. d. testatore ff. de condit. & demonstrat.* & resoluitur hoc est si scierit, & iusserit, & sic videtur hoc
- 47 requiri pro forma substantiali, & quatenus intrinseca solęnitare; adeo vt ipso consensu, seu voluntate deficiente, contractus in primo esse reducitur, vt DD. supra cit. quod specificę videtur adimplendum *l. maius, l. qui heredi ff. de condit. & demonstrat.* DD. in *l. i. ff. de liber. & posth.*
- 48 Vbi cumque autem quis in actu debet cōsentire per modum iussus requiritur, quod de illo consensu, seu iussu expressę constet, vel verbis, vel scriptis, *l. i. §. iussu ff. quod iuss. l. si quis mihi bona §. iussum ff. de acquir. hered. ergo in casu d. l. fin.* non sufficit scientia, & patientia, vna cum taciturnitate.
- 49 In actu enim, in quo requiritur consensus, seu voluntas alicuius, qui non cogitur consentire, si ille, tempore actus, nō fuerit pręsēs, & postea sciuerit, & passus, tacuerat, tunc scientia, cum taciturnitate, seu patientia, non inducit cōsentium, sed requiritur expressus consensus, vt voluit *Bar. in l. qua dotis nu. 24 in fine 4. col. ff. sol. matrim. qui allegat text. in l. in delictis ff. de noxal.* vbi latę disputat hanc materiam, & pręcipuę in *num. 23.*
- 50 Ideoque nihil operabitur consensus illius, de cuius bonis, & hereditate agitur, si post actum interuenerit, cum agatur in his, quę possunt alicui, graue pręiudicium inferre, & id sit illo absente, & ignorante; & postea superueniat scientia, taciturnitas & patientia, non operatur consensus, sed potius conditiones, quia in istis casibus scire, & tacere, est cōdicere, non autem consentire, vt voluit *Bart. in l. quo enim §. i. ff. rem ratam habere;*
- 51 ubi ponit, quod quādo scientia alicuius superuenit ex post facto non operari, ut in dicto *cap. 2. de concess. prebend. & sic scientia post actum non inducit cōsentium, cum cōsentus debeat esse necessarius, & expressus, Berou. conf. 38. num. 4. lib. 1. non autem tacitus, maxime cum agatur de aliquo obligando, non tacitus consensus, sed expressus requiritur, l. cum quidā ff. si cert. pet. & latę Barboza, & Bart. in l. qua dotis, num. 22. ff. solut. matrim. Berou. conf. 38. num. 41. lib. 1. quia ex scientia, & tolerantia solet aliquando induci consensus, & sic debent intelligi verba *text. in d. l. fin.* ibi*
- 52 contra voluntatem, & ideo in ipso actu requiritur consensus, dum per *text. in d. l. fin.* fuit inductum, per modum iussus, ibi, (sciente, & iubente) *Alex. in addit. ad Bar. in l. si quis mihi bona §. iussum, vbi Alex. in apostilla in verbo si sequatur ff. de acquir. hered. & fuit originalis doctrina Innoc. in c. cōsuetudinis de cōsuet. Berou. conf. 73. lib. 1. nu. m3. & 5.* & per hoc differre videtur simplex consensus, seu voluntas, a consensu, qui per modum iussus requiritur, quādo quidem id quod requiritur, per modum iussus non potest interuenire ex post facto. Non secus in consensu simpliciter, *Bald. in l. quibus diebus §. quidam Titio ff. de condit. & demonstrat. Felin. latę in cap. cum dilecta n. 6. de rescript. Bald. in l. in adoptionibus ff. de adopt. consensus enim per modum iussus, differt ab auctoritate, Innocent. in cap. dudum, de reb. Eccles. non alien. in 6. Berou. conf. 127. num. 3. volum. 3. latę de hęc materia scripsit Ioseph Ludouic. in suis conclusionibus conclus. secunda per totum, Bart. in l. qui in aliena ff. de acquir. hered. DD. in l. si quis mihi bona §. iussum ff. de acquir. hered. Nec*
- 53 sufficit rathabitio, nec voluntas interposita, ex post facto; dum ab initio requiratur expressus consensus; nec *text.* habilitat paciscentem ad pręstandum consensum post actum, sed in ipso actu; ibi (ipso iubente, & sciente.)
- 54 Nec supra exposita impugnari possunt a *Bal.* & maxime in *tex. l. i. §. si ratum ff. quod iussu, vbi, si in actu requiratur iussus alicuius, sufficit quod ex post facto sequatur rathabitio, sed dicimus *text.* illum loqui de hereditate, & est speciale, in dicta additione faciēda, hereditatis per*
- 55 filium, vt iussus paternus pręcedere debeat, secus in aliis in quibus requiritur iussus,

iustus, seu consensus alicuius per modum iustus, ut in dicta l. 1. §. fratrum ubi DD. omnes, & rationem diuersitatis, possumus colligere, ex his quæ voluit Bart. & DD. & præcipue Alex. & Aret. in dicta l. qui aliena ff. de acquir. hered. dum quærent, quare iustus patris in aditione quæ fit per filium debeat præcedere, & in petenda bonorum possessione, & restitutione fideicommissi vniuersalis rati habitio sufficiat, quorum verbaliter non refero.

62 Et quamuis tale pactum, non sustineatur, circa hæreditatem viuentis; Quotiescumque enim ratio legis celsat, toties tale pactum admittitur; quoniam cum penitus in totum nõ tollitur testandi facultas, Dec. in l. 1. in l. eura coll. 5. vers. vers. 3. prin. n. 2. in l. limitatione, conf. 225. viget etiam tale pactum; quando ipsa facultas restringitur; & fit solummodo pactum in certis bonis, prout disponitur, & probatur ex text. in l. inter ff. de pact. dotad. l. Dixi Constantini C. de natural. liber sequitur Paris. in conf. 26. lib. 2. num. 89. Menoch. in conf. 92. num. 50 lib. 1. Boer. decis. 30. nu. 3. Marta decis. 46. nu. 28. & sequent. Soc. iun. conf. 65. nn. 47. lib. 1. Oltrad. conf. 139. Guid. Pap. in conf. 31. col. 2. Iason. conf. 5. col. 4. vol. 3. Alex. conf. 28. circa finem vol. 3. Rayn. cõf. 7. nn. 5. vol. 3. Dec. conf. 235. Ripa in conf. 122. num. 3. Rothoman. in conf. 73. num. 34. Osaf. decis. Pedam. 100. num. 26. sequitur Bart. in l. fin. n. 14. C. de pact. sequitur Alex. Dec. Curt. Jun. Paris. Cagnol. Boer. quos citat dicta decis. Pedam. num. 25. ibi pactum de succedendo restrictum ad certa bona, valet Honded. conf. 40. nu. 32. lib. 1. Francisc. Bec. conf. 157. num. 1. & num. 17. volum. 2. Barfat. conf. 136. num. 30. Peregrin. de fideicommiss. art. 50. num. 29. cum seq. Oltrad. conf. 139. per totum, Marta in voto 55. nu. 1. cum sequ. Oldr. conf. 139. Castrenf. conf. 324. lib. 2. Ias. consil. 17. lib. 3. & consil. 233. lib. 2. Ruyn. consil. 99. lib. 1. Decius consil. 55. & post eius Soc. iun. conf. 65. num. 44. Dec. conf. 516. Gayll. lib. 2. obseruat. 127. dicit se seruari in Germania Peregrin. conf. 4. nu. 1. lib. 1. & licet aliud sit, quando fit dispositio sub nomine hæreditatis, vel quotæ, siue sit donatio, siue alius contractus; tamen in hoc non fit vis à DD. Menoch. in conf. 85. num. 28. lib. 1. & sequenti, post Paris. dicit esse communem Surd. in conf. 247. num. 4. vol. 4. Ruyn. conf. 126. num. 5. vol. 1. conf. 7. num. 5. volum. 3. Alciat. conf. 135. num. 2. Crauett. conf. 19. num. 3. passim admittunt DD. in lege pactum, quod dotali C. de collation. idem Surd. conf. 398. num. 9. vol. 3.

64 Et licet tale pactum de futura successione sit improbatum à lege, quia agitur de utili successione, ut in cap. quamuis pactum, de pactis in 6. tamen sustineri potest, ex vi reciproce dispositionis, & ratione vicissitudinis, dixit Oltrad. in conf. 65. 139. in primo dubio; in quo dubio concludit valere conventionem inter fratres, ut altero sine liberis decedente bona ipsius ad alterum perueniant, quod dixit Alex. in l. licet num. 17. C. de pact. idemque in conf. 83. num. 6. vol. 2. & ibi Molin. in addit. ad Ias. in l. stipulatio hoc modo concepta nu. 12. ff. de verb. obligat. qui Alex. ponderando dictum conf. Oltradi dicit optime scripsisse, & valere tale pactum cum sit certa conuentio, quæ inducit considerationem mutui commoditatis, l. 1. ff. de dol. Alber. in l. fin. col. 1. C. de pact. Ioannes Andr. in addit. ad speculat. de instrumenti editione §. porro col. ult. Curt. iun. conf. 1. col. 5. Albert. Brun. conf. 5. col. 4. conf. 8. col. fin. conf. 10. col. 5. Bertr. conf. 4. visis in 2. dubio conf. 78. lib. 3. Ssep. Aufr. in addit. ad decis. Tholos. 452. l. 1. C. de act. ab hered. l. si quis argentum §. sed & si quis C. de donat. l. hereditarium ff. de bonis auct. indic. poss. & l. hereditas C. de pact. conuent. Alex. ubi supra, idem Alex. in conf. 211. col. 4. & 5. vol. 2. & conf. 5. & cõf. 17. vol. 3. & conf. 173. n. 2. vol. 4. Gozad. in conf. 87. num. 1. Paris. conf. 26. num. 76. vol. 2. ubi dicit, quod tales conuentiones essent æquales, & reciproce, & non inducunt grauamen, nec onus, nec votum captandæ mortis, h. l. fin. C. de pact. l. fideicommissio C. de transact. & per Iason in tenuinis nobris conf. 8. vers. item aduertendum, & conf. 9. vers. item ista; quæ cõfilia posita inter consilia Albert. Brun. & sentit Dec. in d. l. fin. in l. eura. num. 22. in 2. limit. Soc. iun. in conf. 143. nu. 27. volum. 1. Dec. in conf. 63. num. 4. Nat. in conf. 474. nu. 2. Aym. Crauett. in conf. 19. num. 7. V esembec. in conf. 52. num. 45. vol. 2. Hyppol. Marsil. singul. 333. Boer. dec. 355. de communi testatur Viu. in suis comm. opin. in vers. pactum per alios conditum, & quamplures alios hanc doctrinam Oltradi sequutos refert, Maxarius conf. 21. sequutus fuit etiam Haratem. Pystor. in suis quaest. iuri. quest. 3. nu. 3. lib. 4. quia dispositione vicissitudinis cessante, pactum omnino prohibetur, aut in donatione inter virum, & uxorem, quæ & si regulariter prohibeatur, ut tot. tit. de donat. inter vir. & uxor. attamen si reciproce fiat admittitur, ut est casus notabilis in l. quod autem §. si vir. & uxor. ff. de donat. inter vir. & uxor. l. si mulier dot. ff. de pact. dot. Bald. in l. si pater puella C. de inoff. testam. Fontanel. de pact. nupt. glos. 18. par. 3. claus. 4. n. 110. Min. sing. singul. ol. seru.

- sensur. 2. obseruat. 33. num. 4. & seq. Roman. conf. 517. Paul de Castr. in l. si pater puella, num. 2. C. de inoff. testam. dicit expressè donationem reciprocam inter coniuges factam hoc modo, si contingat alterum premori superstes habeat bona, valet quidem, propter mutuum, & reciproca promissionem, Dec. conf. 232. num. 6. Ruy. conf. 126. num. 6. lib. 1. Ias. conf. 173. num. 4. & 5. vol. 4. Marfil. singul. 333. num. 2.*
- 67 Permittitur etiam tale pactum quando in genere de viuentis hereditate paciscitur, nulla certi hominis persona specificata, qua propter, quia illa generalitas, non arguit alicuius vitæ specialitatē, in qua considerari potuisset, votum captandæ mortis, est *tex. in l. 3. §. de illo il 2. ff. pro socio, ubi notat glos. in verbo iuxta, Bar. in dicta l. fin. C. de pact. in verbo pacisci, ubi Bart. Cagnol. Butrig. Alberic. qui de communi nu. 52. & ibi Ias. num. 7. Salic. nu. 10. Fulgos. num. 40. Cagnol. nu. 45. Gemin. conf. 139. num. 4. vers. non obstat Signor. conf. 71. col. 1. vers. item simili, Crass. in §. successio ab intestato quaest. 9. num. 16. Albenf. conf. 11. num. 16. lib. 1. Landererb. conf. 133. nu. 6. Bal. in cap. 2. num. 1. de feud. duto in vicem legis commiss. cap. nã captanda de concess. prebend. in 6. V. q. in l. si quando §. illud num. 85. C. de inoff. testam. Bologn. in dicta l. fin. nu. 42. Fabius de Anna in conf. 45. num. 33. lib. 1. Tutill. de donat. contemprat. marit. tract. 1. discept. 3. par. 6. nu. 124. Hartem. Pistor. lib. 4. quaest. 1. num. 22. Gratian. discept. forens. lib. 4. disceptat. 692. num. 49. Capicinus decis. 159. nu. 10. ea ratione, quia aliquando aliqua pacta ratione artitudinis non tolerantur; incertitudinis causa, fiunt tolerantia, iuxta *text. in l. de fideicommissio C. de transact. ubi DD. plenè Tiraquell. in l. si unquam in verbo donat. largitus C. de reuocand. donat. sequitur Molina de ritu nuptiarum lib. 3. q. 2. num. 12. Fontanell. de pactis nupt. claus. 4. glos. 18. par. 3. nu. 109. & seq. num. 110. late etiã de hac materia loquitur Gayll. pract. obseruat. lib. 2. obseruat. 126. per totam.**
- 68 Solet enim in renunciationibus apponi aliud pactum v. g. pactum de non petendo, quod precipuum videtur in ipsis renunciationibus, in quo vnum notandum dixit Bal. in l. si actionem C. de pactis, prout considerauit Paris in conf. 16. lib. 3. nu. 40. Castrenf. conf. 252. viso puncto supra scripto col. pen. vers. pro cuius euidencia Soc. cõf. 183. vers. sed tamen volum. 2. Corn. conf. 272. vol. 3. Affl. decis. 161. in fin. quod apponatur pro validiori renunciantis exclusione, ex quo sequitur, quod per tale pactum
- 69 appositum in renunciatione, cognoscitur intrinsecè voluntas renunciantis, habere fixum animum, ad talem renunciationem, vt dixit Angel. in conf. 52. in princ. vbi apponit id, quod apponi omnino potest in eius damnum, & præiudicium;
- 70 Verum tale pactum appositum in contractu, semper secundum eius naturam, intelligendum esse, & statim qualitates, & conditiones renunciationis recipere, l. cum emptor. C. de rescind. vendit. l. fundi partem ff. de contrahend. emptio. Philipp. Corn. in conf. 349. col. 1. vol. 1. Felim. in cap. cum Ioannes nu. 4. de fide instrumentor. Caputius in repet. consuetus. si moriatur par. 3. §. 4. num. 4. quod in his renunciationibus tale pactum apponi potest, in quibus actus possideretur, non verò in his quæ renuncians nequit acquirere per, l. ita scriptum 46. §. si sub conditione ff. de legat. 2.
- 71 Imò si ipsa renunciatio nulla est, quatenus in ipsa inest tertii præiudicium, nõ solum ipsa renunciatio est nulla; verum etiam pactum, super illa interpositum, quatenus accessorium ad illam renunciationem, cum adsit vulgata regula,
- 72 quod quoties principalis contractus nõ subsistit, nec etiam omnia pacta accessoria annexa subsistere possunt, non aubium C. de legibus. l. fin. ff. de constit. p. cun. l. pater ff. de exhered. l. si cui §. superuacaneum ff. quib. mod. sign. vel hypotec. soluat. glos. ordinaria in l. si patronus §. si patronum ff. si quis in fraud. patron dixit Bal. in l. ex testamento C. de fideicommiss. Bar. in l. nemo potest col. 3. ff. de legat. 1. cap. quoad consultationem ante finem de sent. & re iudic. cap. 2. tit. de feud. dat. in vicem, Alber. qui ita dicit fuisse determinatum in l. pupillus ff. de acquirend. rer. dom. Salic. in l. traditionibus col. ult. vers. quero tertio, extra glos. C. de pact. Roman. conf. 171. pro decisione, & conf. 246. clarissime assessor Castrenf. conf. 10. lib. 1. & 43. lib. 1. Masu. tit. de donat. vers. item donatio facta per patrem filio, & tit. de possessor. §. item cum quis dat rem, Alex. conf. 82. lib. 2. & 81. lib. 3. Soc. conf. 78. lib. 3. Corn. conf. 6. lib. 4. Curt. sen. conf. 8. Guid. Pap. conf. 81. in sexto dubio. Affl. decis. 40. Alex. conf. 28. nu. 21. & conf. 81. col. 4. volu. 2. Roman. in conf. 271. nu. 24. & conf. 256. num. 1. sequitur Tiraquell. & quamplures apud ipsos in tit. de iure constit. part. 3. limit. 7. num. 16. & 32. sequutus fuit Marant. in specul. disput. 10.
- 73 per totam; Cum enim, quando de alicuius præiudicio agitur, iura remitti, non possint, notat Bart. in l. penult. col. 1. vers. 2. casu, C. de pact. ubi Dec. col. 5. vers. quarta conclusio, vt in Auth. & qui semel num. 15. C. de probat. Hostiens. tit. de renunc. §. 1. & in l. vis publicum ff. de pact. Abb. conf. 61. col. 1. lib. 2. & in cap. cum contingat col. 4. de iure iuran.

Iran. Bal. l. col. 1. in princ. n. 7. de alienat. feud. & in l. qui se patris num. 32. C. unde liber. Dec. in cap. si de terra. num. 18. de priuil. Ias. conf. 125. in princip. lib. 1. Rom. conf. 472. in principio. Castrens. in conf. 79. lib. 2. Craueit. conf. 405. num. 10. conf. 943. num. 3. Tiragu. de retract. lignag. §. 26. glos. 2. num. 4. vers. num. & renunciatio, & §. 1. glos. 9. num. 127. & in prefat. l. si unquam num. 188. C. de reuoc. donat. regula vulgata est, cuique fas est, suo iuri renunciare, quæ tamen regula solummodo procedit in præiudicium solius renunciantis, non etiam in damnũ tertii, Tiraguell. de iure primogenit. qua. §. 22

74 circa finem, verum sicut renunciatio facta inter aliquos minimè prodest tertio, laubemus G. ad Vellician. l. si actionem. C. de pactis, Tiraguell. de retract. lignag. §. 1. glos. 9. num. 127. in fine Surd. conf. 446. num. 13. nã

75 ista renunciatio ab vno facta, alteri nocere non debet, Surd. conf. 332. num. 9. lib. 3. conf. 359. nu. 3. lib. 3. Becc. conf. 74. num. 23. Roman. conf. 472. in princ. l. si vnus §. ante omnia ff. de pact. Ias. in l. iurisdictionum §. pretor ait, nu. 9. ff. de pact. Reg. Fabius Capic. Galeota Dux Regina in suis controuers. lib. 2. controuers. 10. num. 7. & 15. cum plurib. seq. Surd. conf. 446. lib. 3. num. 18. Molses. par. 3. q. 9. & de renunciat. q. 17. nu. 4. & q. 1. nu. 26. & 27.

Et multo magis procedunt iura prædi-

76 cta in damnũ creditoris, intellige eodem modo, & tunc arguitur fraus, quando renunciatur ius quæsitum, non autem, quando renunciatur ius quærendum, vt l. sponsus, §. si autem in princip. ff. de donat. inter vir. & uxor. & l. qui autem in princip. ff. que in fraud. credit. l. 1. §. vtrum autem, ff. si quis in fraud. patr. & l. non fraudantur, ff. de regul. iur. Castrens. conf. 125. dubium facit in principio lib. 1. Tirag. in l. si unquã in verbo donatio nam. 182. hæc autem à DO. in vno saltem casu limitantur, vt dixerunt in l. maximum vitium, vers. sed pone, quod frater. C. de liber. præter. & ibi Bal. in quo vers. disponitur posse per fratrem in suorum

77 creditorum præiudicio, renũciare beneficio statuti, quod stantibus masculis, feminæ non succedant, quo beneficio renunciato à fratre, admittitur filia ad successionem patris, & cum ipsa renunciatione non paruum, sed graue præiudiciũ creditoribus afferri potest, pro singulari, dixit Ias. in §. item si quis in fraudem col. pen. in fine, instit. de action. notat Molses. in singul. 361. nu. 2. dixit Paul. Emil. Gall. in suo tract. de except. tit. de renunc. except. 1. nu. 2. ita singular. dicit Bald. in l. maximum vitium vers. sed pone, quod frater, C. de liber. præter. Fontanell. de pact. vixit. glos. 4. nu. 94. glos. 9. part. 3.

Gabriel conf. 10. num. 70. lib. 2. Camp. de dose part. ult. q. 28. Seraphin. decif. 396. nu. 6. Bald. in l. 1. C. de bis qui ante apert. tabul. late etiam scripsit Ioa. Baptista Hodierna I. C. Neapolitanus in signis aduocatus moribus, et doctrinã conspicuus qui multa diligenter, & accurate scripsit, in l. hac aditãli quest. 45. nu. 5. & in add. ad Surd. decif. 140. nu. 11.

78 Qua limitatione præsupposita, & quãtum ad præiudicium inferendum, non poterit pater cum sua renunciatione, filios præiudicare in illis iuribus, sibi ipsis spectantibus, l. cum non solum, C. de bonisq; liber. l. de re filiorum, ff. de transact. l. & repudiare. C. de fideicommiss. l. remittente, C. de iure deliber. ubi notat Bald. & menti teneudum monet, quod pater non possit renunciare iuribus filij, & idem inquit in l. si infanti oppos. 8. C. de iure deliber. l. fin. C. de repad. honor. posses. fulgos. conf. 73. per tot. ubi

79 ait, quod non ualeat pactum, neq; transactio, neq; laudum, neq; sententia, etiam cum iuramento de hæreditate filij, ipso non consentiente, quod neq; obligatur fideiussor, etiam uti principalis l. de re filiorum. ubi glos. & DD. ff. de transact. C. ppbal. lib. 1. conf. 58. nu. 94. Siluan. conf. 66. num. 27. Surd. conf. 332. nu. 8. lib. 3. Petr. de Aucher.

80 conf. 39. in princ. imo, nec quicquam in aduendo, nec in acquirendo ipsis præiudicare potest, Angel. conf. 318. Card. Tuscb.

81 verbo pater conclus. 128. & generaliter nõ potest pater conditionem filij deteriorẽ facere, l. non debet, ff. de regulis iur. l. si vnus, §. ante omnia, ff. de pactis, l. coheredi, C. familia Erciscund. l. 2. & in l. Atilicinius, & in l. quamuis de pact. dotal. Thesau. dec. 230. Anna singul. 601. Hodierna in l. hac aditãli q. 26. n. 48. cap. deniq. 14. q. 5. Surd. cõf. 332. n. 7. et 10. ne quicquã cũ iuramento in præiudiciũ filiorum renunciare potest, hac aditãli, C. de secundis nupt. ubi Bart. & Salyc. n. 7. idem Bart. in l. cum quis dicens, §. Titia, vers. & hoc est utile, ff. de legat. 3. Gabriel. comm. opin. tit. de secund. nupt. concl. 4. nu. 26.

82 Nec etiam poterit pater in præiudiciũ filiorum paciscendo ius bonorum restitutioni fideicommissi subiectorum remittere, siquidẽ alienatio patris de rebus fideicommissi, nõ ualeat, nec ipsi filio præiudicare potest l. si. §. sed quia, C. comm. de legat. Auth. resque, C. eod. l. Marcell. S. resque, ff. ad

83 Trebell. Gabriel. conf. 123. num. 45. Bal. l. qui separatis, C. unde liberi, Decian. conf. 33. nu. 108. lib. 1. Cozad. consil. 34. num. 14. Ruyn. conf. 138. nu. 10. vol. 2. cum non nocea filijs

84 etiam si sint hæredes renunciantis, quoniam huiusmodi renunciationes sunt personales, & renuncians non tenetur, vt inquit Callerat. lib. 1. de reuoc. cap. 11. nu.

- nu. 3. & 4. *Ias. in l. quoties prima, C. de fidei-*
83 *commiss. neq; poterit pater bona aduen-*
titia ipsius filij in illius præiudicium alic-
nare, aut remittere. l. nescenit in fin. C. qui
testam. facer. poss. qua propter, non potest
85 *in præiudicium filiorum, ius primo ge-*
mituræ remittere, ut Galiau. in repet. l. Gal-
lus, §. & quid si tantum num. 83. ff. de liber.
87 *& posth. Imo non potest nocere filijs in-*
ijs, quæ ipsemet donauit l. 2. C. si aduersus
donat.
- 88** *Et licet pater hæc omnia, quæ in da-*
mnum, & præiudicium filiorum, facere
non potest, tamen si facit, solum ipsis re-
manere uidetur in officiosi quærela, quæ
quidem quærela, uiuente patre propone-
re non possunt, sed post eius mortem;
quia tunc competit Bald. in l. 1. num. 13. C.
de reuocand. donat. Cardin. Tusch. in litt.
P. conclus. 118. & late in concl. 187. in litt. L.
- 89** *Verum, & circa illa bona, quæ ab ipso*
patre, ad filios peruenire possunt, renun-
ciatio patris nocet filijs. l. 3. ff. de interd. &
relegat. quando quidem liberè pater de
bonis suis disponere potest, & de eis, pa-
ciscendo potest filijs præiudicare, l. in re-
mandata, C. mandati, atq; potest res suas
in mare proijcere, uel alias illis, abuti. glos.
magna in l. 1. C. de in offic. donat. Dec. cõs. 57.
nu. 7. Crauett. conf. 217. n. 2. Roland. conf. 62.
num. 26. lib. 1. Paris. conf. 26. num. 129. lib. 2.
Decian. conf. 1. num. 25. conf. 70. num. 9. lib. 3.
Ascan. Glemens. de patria potestat. cap. 6. ef-
fect. 16. nu. 57. igitur potest pater de feudo
90 *nouo, paciscendo filijs præiudicare,*
Andr. de Iser. c. 1. §. & si libellum, ubi Aluar.
in fine principij de alionat. feud. pater. Ruy.
conf. 7. nu. 23. conf. 42. num. 11. lib. 1. Crauett.
conf. 113. nu. 8. Tiraq. de retract. lignag. §. 32.
glos. vrica nu. 22. Caphal. conf. 1. nu. 12. Paul.
de Castro in conf. 152. circa presentem casum
notandum est, Iacob. de Baluis. Bald. Martin.
laud. Card. Alex. & DD. & Andr. Iser. in d.
cap. 1. per illum tex. à contrario sensu tit. de
alien. feud. pater idem Iacob. de Baluis. in cap.
1. §. aut si libellario, & ibi Bald. col. 1. vers. ter-
tius casus tit. quib. mod. feud. amit. Nicol.
Martell. in l. 1. C. de reuoc. donat. Bald. in l. 1.
col. 2. vers. & prædicta faciunt, C. de bon. li-
ber. & l. ultima in principio C. de lib. cau.
Bald. conf. 276. ad euidẽtiam lib. 5. Alex. conf.
18. attentis narrat. col. 2. vers. hoc etiam lib. 5.
& conf. 118. lib. 6. et conf. 28. lib. 5. Barbat. conf.
- 91** *66. lib. 4. Gozad. conf. 4. n. 9. Non autem fi-*
lij pater præiudicare poterit in feudo ac-
quisito pro se, & filijs, quoniam in eorum
præiudicium renunciare nõ potest feudo,
Bal. in l. qui se patris col. 9. C. unde lib. et in l. in
personam, C. de fideicom. Aluar. in cap. 1. §. fin.
qua fuerit primi causa benef. amit. in 18. &
- 47. concl. & hoc idẽ tenet et Alex. in cõs. 18.**
92 *& in conf. 28. col. 5. igitur quotiescumq;*
in concessione veniunt nominati filij,
nullo modo, & ratione poterit pater in-
eorum damnum renunciare, & ipsis præ-
iudicare, Bal. citat. & DD. supra.
- 93** *Econtra vero renunciatio filij, non de-*
bet nocere patri. l. fin. C. de bonis que liber.
l. nec filius C. de reheredit. specul. tit. de
confess. §. 3. num. 18. quod tamen procedit
in expressa renunciacione; quoniam ta-
cita renunciatio, ex legis dispositione,
proueniens patri præiudicat, Bart. in l. 1.
in fine, & ibi DD. & præcipue Decius C. qui
admitt. Tiraq. de leg. connub. glos. 5. num. 49.
Menoch. de presu. npt. lib. 1. q. 49. in fine, Fa-
bius Cabricius Gaicota Dux Regina meritif-
simus Regens in suis controuerjs controuer
17. uum. 12. lib. 1. Snrd. decis. 15. num. 2. decis.
207. nu. 18. & decis. 144. num. 11.
- 94** *Similiter renunciatio matris filijs præ-*
iudicare non debet l. transacione matris
C. de transact. l. 1. 2. vide. mus C. de rei uxor.
actiõ. Reg. Ronitus in conf. 45. num. 31. &
seq. lib. 1. Ann. alleg. 34. num. 7. vers. dicebant
tamen nepotes, Anna filius conf. 92. num. 19.
& seq. & conf. 118. num. 27. Franch. dec. 412.
in princ. meritissimus Reg. Marchio Torelli
in suis decis. decis. 41. per totam lib. 1. Tbesau.
- 95** *quæst. forens. lib. 2. q. 9. vnde mater, non ha-*
bet potestatem renunciandi priuilegio
filiorum, l. de re filiorum ff. de transact. Ce-
96 *phal. conf. 58. num. 94. Verum intelligi id*
non procedere, quando filij venire vo-
lunt ex propria persona, quia tunc ipsis
renunciatio matris non obstat, Molfes. in
cit. de renunc. quæst. 3. Hartman. Pistor.
quæst. iuris lib. 4. quæst. 7. Ceuall. commun-
opin. quæst. 101. Regens de Ponie conf. 40. nu.
6. lib. 1. Franch. decis. 67. Gramat. decis. 57.
Molin. de primog. Hispan. lib. 2. cap. 11. num.
45. Minad. in conditut. Regni in aliquib. nu.
11. in 3. notab. Cancer. var. resolut. par. 3. cap.
15. num. 44. Hartam. Pistor. ubi supra nu. 31
Faber in suo C. lib. 2. tit. 3. de pact. definit. 1.
Alex. Trentacinq. conf. 49. Communiter te-
nent DD. in l. qui super stiris ff. de acquir. ha-
red. Dec. in conf. 181. vol. 1. Philipp. Franch.
in cap. quamuis pactam de pact. in 6. Bal. in l.
qui se patris col. ante penult. C. unde lib. Nea-
pod. in consuetud. si morias. in verbo ipsi suc-
cessores in fine, ubi allegat text. in cap. 1. an
agnatus, & ibi Andr. Minad. in repet. constit.
Regni in aliquib. notab. 3. num. 9. Reg. Mar-
chio Torelli in 2. lib. decis. 127. intellige dũ-
modo non sint hæredes matris, non au-
tem ex persona matris, nam quando ve-
nire volunt ex persona matris, certè il-
lius renunciatio illis nocebit, Reg. Mar-
chio Torelli in 2. lib. decis. 135. Bart. in l. qui
super

superstitis ff. de acquir. hered. Bal. in l. fin. col. col. 4. vers. sed hic incidenter C. de pact. & in in l. pactum quasi. in fine C. de collat. Paul. de Castr. conf. 419. num. 3. lib. 2. Tiraquell. in l. si onquam C. de reuoc. donat. in verbo donatione langitarn. 189. vers. p̄ illic dicitur, Phaniuc. in tract. de inuent. par. 7. fol. mibi 461. à num. 125. vsque 237. Guid. Pap. q. 228. Ioannes Andr. Georg. alleg. 30. n. 33. Minad. conf. 12. Petr. Gregor. sintag. iur. lib. 41. c. 16. Guilliel. Vaciacus olim Praeses in Senata Sabaudia q. Acad. lib. 1. q. 34. num. 1. ubi diffiçt tractat hanc materiam Tiraquell. in tract. de primogen. q. 12. nu. 5. & 10. & nu. 16. Tbesau. quest. forens. lib. 2. q. 90. per totum. Neapod. in conf. si moriatur in verbo ipsi successores vers. ex hoc igitur num. 39. Philipp. Franc. in cap. quamuis de pactis in 6. Cassan. conf. 47 sum. 33. Rubeus Alexandrinus in conf. 42. Nicolau. Bellonus in conf. 15. num. 5. Duc. conf. 181. Castres. conf. 419. viso puncto vol. 2. nam licet mater sit exclusa ob eius renunciationem, tamen exclusi non cen-

97 sentur filii ex persona propria succedentes, vt habetur etiam in l. si quis filio ff. de inuisto testam. cum enim in casu dicti cap. quamuis filia moriatur post patris obitum tunc non solum filia, sed eius filii excluduntur, secus si moriatur ante patris obitum, Tbesaur. q. forens. lib. 2. q. 90. Cancor. var. resolut. cap. 15. num. 50. & seq. tit. de renunciatione.

98 Ex quibus omnibus, dicere licebit, quod renunciatio principalis debitoris, non nocere debet iuri quaesito fideiussoris, l. ult. ff. de pact. cum enim fideiussor omnibus exceptionibus vti possit, quæ ipsi teo competere possunt, l. 2. ff. qua res pignor oblig. non possunt, l. omnes ff. de excep. l. consil. & ibi Bal. C. de usuris, Marsil. in rubr. de fideiuss. nu. 208. cum sequenti, Crumett. conf. 810. num. 3. Matg. conf. 50. nu. 23. lib. 1. & conf. 658. nu. 6. lib. 4. Surd. decis. 301. num. 13. & conf. 20 num. 1. & 35. lib. 1. Grat. conf. 22. num. 1. lib. 2. Crot. conf. 296. num. 60. lib. 3. Coman. in tract. de pact. lib. 1. cap. 6. nu. 291. Eueard. Bronchorst in suis conciliatiomb. centur. 4. asser. 56. 57. & 59. Magon. decis. 110. nu. 3. Muscatell. de fideiussorib. par. 2. q. 8. nu. 1. Camill. de Laratha conf. 87. nu. 10. Gratian. discept. Forens. cap. 799. num. 53. Hering. in tract. de fideiuss. vbi latè de hac

100 materia, certè remissio rei, non debet nocere fideiussori, Dec. conf. 107. col. 2. vers. nec huic conclusioni.

101 Cuius occasione videndum erit an confessio principalis creditoris noceat debitori, nempe quod possit fideiussor agere contra debitorem de solutione facta per ipsum fideiussorem creditori

stante tali confessione facta, & an sufficiat talis confessio ad agendum.

Cui quaesito duplex opinio versatur; prima quod per talem confessionem permissum sit fideiussori agere, sequitur Ias. in l. duobus §. 1. num. 9. consuluit Bar. sibi contrarius conf. 160. Paul. de Castr. conf. 64. lib. 1. Alex. conf. 90. col. 2. lib. 3. Duen. regula 314. Tiraquell. de retract. lignag. §. 1. glos. 19. nu. 84. qui omnes vnico ore dicunt, quod fideiussor per talem confessionem reum astringere poterit, Alex. cōf. 25. vers. 2. oportet lib. 2. & conf. 123. quoniam abunde lib. 6. Capol. conf. 21. dubitatur vbi alios multos citas Phil. Dec. in l. 2. §. ult. ff. si cert. potat. conf. 493. Afflic. decis. 91. & decis. 94. & decis. 150. saltem intemperatiuè, & eo modo conceditur fideiussori repetitio pecuniæ solutæ intemperatiuè, sicut & verè, quia pecunia æque dicitur ei abesse, l. inter causas §. abesse ff. mand. & §. praterca, & ibi glos. in verb. soluitur, & l. idè eod. tit. & l. qui debitorem ff. de fideiuss. & seq. est glos. in l. in contractibus vers. penalis. C. de non num. pacun. ibi dum dicit ibi gratis remittebatur, hic confitebatur acceptum, Afflic. decis. 94. & 160. quam opinionem communiter DD. recipiunt, & ipsi plurimum assentior.

102 Cuius ratio intentionem fundatam habet in l. publica §. fin. ff. de post. vbi hæc confessio probat veram numerationem Dec. conf. 439. Ruin. conf. 147. lib. 1. quem text. sequitur Speculat. in tit. de testib. §. 1. vers. sed pone egi, ibi hæc similia fortius videtur probatio, per confessionem, vt text. in l. 3. §. eiusdem quoque vers. non vti que ad vnam, addit tamen idem Specul.

103 quod iudex procedere debet secundum allegata, & probata non ex propria scientia, vt Couarr. cap. 1. variar. quasi, ac si dicere vellet, quod iudex iudicare bene poterit secundum talem confessionem allegatam, quæ est maxima probatio dicit doctissimus Ioan. Dominicus Gait. de credit. in cap. 2. tit. 7. num. 2394. ibi, vbi confessio nulla maior probatio, & idè quoq;

105 dicit meritisissimus, ac nostra ætate sapientissimus Reg. Consil. Ferdinandus Aria de Mesa magister meus in suo doctissimo lib. variar. resolut. cap. 15. num. 8.

106 ibi confessio autem de soluto, eadem est virtus, ac solutio, vt in l. in contractu §. sed quoniam C. de non numer. pacun. receptior enim videtur sententia, quod per confessionem de recepto à fideiussore, fideiussor peti possit, id quod pro reo soluit, vt Dec. conf. 393. & in l. 2. §. ult. nu. 4. ff. de reb. credit. ita decisum refert Afflic. decis. 90. num. 3. & decis. 150. num. 33. sequitur

Hyp

- Hyppol. in rubric. de fideiuss. num. 163. Tiracuell. de retract. lignag. gloss. 16. num. 84. & de retract. conuent. gloss. 6. nu. 17. Card. Tusc. in litt. C. conclus. 035. num. 27. Rubens lib. 1. decis. 183. num. 5. Roland. conf. 47. num. 30. vol. 3. Mascard. de probat. conclus. 815. nu. 20 idem Mascard. conf. 361. Roda Genuens. decis. 50. & quod in S. C. d. mensis Februarii 1640. ita fuisse decisum refert citato D. Ferdinando Arias de Mesa ad suam relationem, cui multum inclinavit Sac. Coucil. ex duobus opinionibus, quos refert Ceuall. comm. contra comm. quest. 699. nu. 1. hanc pro magis communi tenet.*
107. Et licet, quando agitur de alicuius præiudicio, necessaria, vera, & realis numeratio probanda est ad hoc, vt confessio subsistat, vt est in casu receptionis dotis, per tex. in *Auth. sed iam nacesie C. de donat. ante nupt. & ibi Bart. nu. 7. & communiter DD. in l. qui testamento ff. de probat. Affl. decis. 402. num. 3. vbi Præf. adducens decis. factam in Regio Collat. Conf. Neapolitano in quadam causa Nobilis Dianore Mellanz vxoris Ioan. Iacobi Scarpelli.*
108. Hæc eadem currunt in confessione patris, dum est legitimus administrator bonorum filii, nam requiritur vera solutio, ad hoc, vt præiudicet ipsis filiis, *Natt. conf. 543. Paschal. de pat. potest. cap. 2. par. 1. & alios DD. communiter.*
- Inquiunt tandem DD. quod cum iustis, & aliis casibus in quibus de vera fraude non probatur, tunc semper subsistit illa confessio, vt est in caso dotis.
109. Secundo inferitur, quod quando in instrumento dotali de fraude aliquorum creditorum, non probatur, cum sola tamen confessione, conceduntur omnia privilegia dotis, quia per ipsam confessionem, vera numeratio naturalis probatur, secundum ea quæ notat *Bal. in l. Deo nobis C. de Episc. & Cler. & l. 1. C. quando liceat ab empt. discod.*
110. Item nec debitoris remissio minimè nocere debet creditoribus, *l. debitorem.*
111. & ibi DD. C. de pact. quare renunciatio exceptionis non numerata dotis, quæ marito competit, & nocere potest, non nocebit creditoribus, *Imo in l. ita stipulatus S. Chrysogonus col. 5. vers. & per hoc videtur ff. de verb. oblig. & alii quos refert Dec. in l. penultima col. 3. vers. 4. conclusio C. de pact. Ius autem querendum remitti quidem poterit, *l. que autem in principio ff. que in fraud. credit. Bald. de prescript. in 2. v. 3. part. princip. q. 14. nu. 9. & tunc amplius in princ. de leg. 1. d. seruus C. de pact. Costa de facti scientia, & ignorantia dist. 19. nu. 2**
- centur. 1. & melius in tract. de remedio subfidario, remedio 4. num. 7. & in tract. de rat. & port. quest. 211. num. 3. Gram. decis. 164. num. 4. Alex. Trentacinq. var. resolut. lib. 1. tit. de pecul. resol. 3. post Rivinal. in S. i. iustit. per quas personas nob. acq. l. as. in l. frater à fratre in prima lect. vers. quoniam salit, vbi Cagnol. nam. 313. ff. de condit. indob. Afsan. Clemens in tract. de patria potest. v. sect. 2. nu. 32. Menoch. conf. 282. nu. 32. lib. 3. & in tract. de presump. presunt. 29. nu. 94. lib. 3. Equidem vniuersa debitorum patris, creditoribus non nocet, *l. debitorum C. de pact. neque plures hæredes vnius debitoris, possunt eorum pacto, seu remissione nocere creditoribus l. pacto faccessorio C. de pact. sed neque pactum vnius ex sociis, aut vnius ex reis stipulanti cum debitore factum, aiteri nocere potest, *l. si vnus ex argentarijs in princip. ff. de pact. l. 3. C. res inter alios acta, & licet in tribus casibus, possit maior pars creditorum remittere partem debiti, in præiudicium creditorum, *l. iuris gentium S. fin. & l. suum S. hodie, & l. matorem ff. de pact. l. fin. C. qui bon. ceder. possint. & habet, Affl. dec. 288. sepe tamè id procedit in remissione partis debiti, non autem totius: vt dicta *l. fin. S. fin. & ibi gloss. Bal. & alij, gloss. in l. apud Celsum in princip. ff. de except. doli, verum talis pars debiti remitti potest in præiudicium minoris partis creditorum, id totum fauore liberationis, ne creditores nulla facta remissione, forte amittant totum creditum, vt per *l. as. in l. 4. S. Cato col. 114. fin. ff. de verb. obligat. & sane maior pars creditoris potest minori præiudicare in quota debiti remittenda, Alex. Trentacinq. var. resolut. tit. de solut. resolut. 3. lib. 3. quo casu nulla videtur præiudicatio, primùm quia remissio fit partis debiti, deinde, quia consultius est capere partem debiti, quam incidere in periculum amissionis totius; hoc autè satis illuistrat *Rodriq. de prinil. credit. par. 1. num. 13. vsque ad 17.*******
115. Nam circa renunciationem future successionis potius pacto de non petendo competit, quam renunciationi, ea ratione quia pactum de non petendo, tollit ius futurum, *Peregr. de fideicom. art. 52. num. 11. & post omnes illustrauit Minad. in constit. in aliquibus in 3. notab. num. 6. Roman. conf. 22. Soc. conf. 183. vol. 2. & conf. 30. vol. 4. Bart. in l. v. C. de hered. vel act. vend. & in l. qui superstitis ff. de acq. hered. vbi DD. quod autem non currit, per renunciatiouem, quandoquidem iuri de futuro simpliciter renunciari non potest *l. 1. C. de pact. eo modo, quia pactum rad ius futurum trahitur, non vero renunciatio,**
- que

quæ habet tantum verbum præsentis temporis, *Bal. de lucr. dotis, quest. 39. num. 23. sequitur Ruyn. conf. 98. num. 14. lib. 1. & conf. 13. num. 7. lib. 3. Berou. conf. 51. lib. 1. num. 17. Camill. de Medic. in conf. 35. per totum nu. 22. & melius videbis infra.*

116 Quod dictum est supra de renunciatione facta à matre an debeat nocere filiis, & non possint venire ex persona propria, satis aperta eius dilucidatio ex infra apparebit, attamen si ipsa renuncians ante parentes decesserit, tunc iura repugnãtia franguntur, & nõ obstat, quo minus filii, ipsis parentibus, Auo, vel Avia succedere possint, vt est text. in *l. ex paternis §. fin. ff. de bonis libert. & in l. si quis filio exheredato in princip. ff. de iust. rupt. test. scribunt DD. in l. qui superstitis ff. de acquir. hered. & in l. pactum quod dotali C. de collat. & in l. stipulatio, hoc modo concepta ff. de verb. obligat. & in cap. quamvis pactum de part. in 6. dixit Grammat. decis. 57. *Minsiger. in conf. 37. num. 19. V esembes. in conf. 12. nu. 14. volum. 1. sequitur Reg. Franc. de Fonte in conf. 40. n. 6. adducens Fræsch. decis. 67. & Neapod. in consuetudine si moriatur num. 39. Imo, & ipsius filia iuramentum, non nocet nepotibus ad successiõnem parentum, dixit *Emil. Gall. in tract. de except. except. 26. par. 2. num. 76. fol. mihi 468. Corn. conf. 158. nu. 4. Alex. conf. 75. vol. 1. nu. 14.***

117 Nam quando filia renunciat hæreditati paternæ, fauore fratrum, renunciatio non nocebit filia, ipso patre decedente, sine filiis masculis, ac fratribus non existentibus tempore mortis patris, *Boer. decis. 184. Ant. de Nigr. ad cap. Regiæ mulier dotarium num. 56. vers. contrar. opin. Dec. conf. 396. vol. 3. Aluarado de cõiectur. ment. defunct. lib. 2. par. 3. §. 2. num. 6. Cancr. var. resõl. par. 3. cap. 15. de renunciat. Molfes ad consuet. Neap. tit. de renunci. q. 2. nu. 8. & doctissimus March. Ramonti Præses S. R. Conf. Neap. lib. 1. cap. 32. nu. 30. Anna sing. 440. et Angel. l. si Auis ff. de pact. Ctot. in l. qui Roma §. duo fratres, ff. de verb. oblig. col. vlt. vbi Aret. & Ripa nu. 89. Salic. in l. pactum C. de pact. Bal. in l. pactum quod dotali, quest. 4. C. de collat. vbi Castrens. nu. 6. Roman. nu. 12. Dec. num. 9. Bal. conf. 437. lib. 1. Ruyn. conf. 98. num. 17. lib. 1. & conf. 204. num. 3. lib. 1. Dec. conf. 375. col. vlt. conf. 433. num. 2. Menoch. conf. 6. num. 2. Paris. conf. 26. num. 2. lib. 3. Roland. conf. 26. nu. 34. lib. 1. qui hanc communem opinionem dicit *Peregrin. de fideicom. art. 52. num. 74. num. 92. & 93.**

118 Ea ratione quia renunciatio habet in se tacitam conditionem, si hæreditas deferatur renuncianti, *Capic. decis. 159. na.*

14. *Bart. in l. liberorum ff. de verbor. signific. habetur in l. qui superstitis ff. de acquir. her. & ibi Imol. Bal. in l. fin. C. de pact. Bal. in conf. 437. lib. 1. Reg. Fab. Capic. Galeota in suis controuers. 16. num. 9. Reg. Marchio Torelli decis. 41. num. 4. 13. & 16. Marchio Ramonti Præses S. R. C. lib. 1. controuers. forensum cap. 11. num. 9. Paris. in conf. 69. nu. 63. lib. 3. Bacc. in conf. 74. num. 12. Purpur. in conf. 307. num. 9. Cephal. in conf. 650. nu. 7. & 8. Surd. in conf. 355. num. 27. lib. 3. & in conf. 398. nu. 34. eadem lib. 1. Ruyn. conf. 98. nu. 17. & conf. 204. plura num. 2. & 8. nu. 24. & conf. 12. nu. 6. lib. 1. Minado. in constit. regni in aliquib. notat. 4. num. 8. Camill. de Medic. in conf. 20. num. 11. & 12. quam sententiam sequitur *Cancr. in cap. 1. de renunciat. num. 59. & sequenti, nam si hæreditas non deferatur vita durante, ex eo quia habet tacitam conditionem, quæ adimpleta adhuc non venit, ratione hæreditatis non delatæ, igitur renunciatio expirat, cum persona renunciantis, vt per omnes traditur in l. pactum quod dotali l. fin. C. de pact. Castrens. in dicta l. qui superstitis, ubi cumulat multos DD. Marant. disput. 10. num. 8. & alij relati per Surd. cõf. 133. nu. 18. Vincent. de Franc. decis. 67. nu. 3. Marot. conf. 22. num. 2. post alios, Tbesaur. lib. 2. quest. famil. 90. sub num. 4. Guttier. in cap. quamvis pactum in princ. num. 61. Ioannes Andr. de Georg. alleg. 30. num. 34. Anton. Tbes. decis. 138. Codex Fabrian. lib. 2. tit. de pact. definit. 14. & Mieres tit. de dona. minor. 20. annis num. 9. & 10. pag. 136. col. 6. Crauet. conf. 127. num. 1. Anton. Fab. vbi supra definit. 12. Cancr. in cap. 15. tit. de renunci. num. 27. & 59. filii enim talis renunciantis debet, omninõ ex persona propria succedere; cum nullum obstaculum proberetur, ex quibus addo *Socc. in conf. 91. col. 2. in vol. 1. nam quando soror renuncians moritur ante eum, de cuius hæreditate agitur filii statim subintrant in locum matris, non quidem ex persona matris, sed ex persona propria, ex beneficio legis tradito in Auth. cessante C. de legit. hered. adeo quia illum eundem gradum veniunt representantes, ac representat soror eius in Capillo, sequuntur communiter, & idem Baul. de Castr. in conf. 164. col. 5. vol. 2.***

121 Tamen in nostris terminis scripsit *Capic. decis. 158. & decis. 211. in fine num. 6. quod in hæreditate defuncti patris sui, filia vocatur ad partem, sed non facit partem, ratione renunciationis, vt scripsit quoque *Franch. in decis. 549. Tbesaur. decis. pedam. 159. V esenbec. conf. 92. lib. 2. Minad. in constitutione in aliquibus not. 2. num. 17.**

& not. 7. nu. 11. & conf. 1. Socc. conf. 25. lib. 1.
 Cauale. decis. 8. par. 3. Anna sing. 213. Petra
 de fideicommiss. fol. 398. Boer. decis. 104. De-
 cian. respons. 46. lib. 4. Fuscus. sing. 83. litt. F.
 fol. 230. Anton. Gabriel commun. opin. lib. 6.
 tit. de legitima conclus. 2. V asquez de success.
 creat. lib. 2. §. 20. par. 4. in repet. Auth. nouis-
 sima num. 207. Fab. de Anna conf. 25. nu. 42.
 222 lib. 1. cum enim virtute ipsius renūcia-
 tionis, filia videatur non esse in rerum
 natura, Alciat. lib. 4. parergon cap. ult. Me-
 noch. conf. 221. num. 13. vol. 3. Franch. decis.
 92. Ioan. Andr. de Georg. all. 23. nu. 2. Molfes.
 de renunc. in add. ad q. 5. nu. 4. & per ipsam
 renunciacionem se de medio eximit, &
 habetur, ac si mortua fuisset, respectu bo-
 norum à se renunciatis, Franch. decis. 552.
 num. 7. Pisaneil. in consuetud. si quis vel si
 qua sub nu. 185. vers. & sic nota conclusio nō
 Reg. de Ponte conf. 40. num. 11. Surd. decis. 14
 & conf. 398. nu. 7. & conf. 431. num. 4. vol. 3.
 prout est casus in cap. 1. de eo qui finem
 fecit agnatus. declarat Paul. de Castr. in l.
 planē §. si duobus ff. de legat. 1. l. 2. §. qui habe-
 bat filium, si post mortem §. liberi ff. si contra
 Tabul. l. ex factio ff. ad Trebellian. l. si necesse
 §. si deportatus, l. si ex modico §. si filius ff. de
 bonis libert. §. 1. instit. de success. libert. Pere-
 grin. de fideicommiss. art. 26. num. 17. Mina-
 dois in repetit. Cōstit. Regni in aliquibus in 8.
 notat. num. 42. Neapod. in conf. si quis vel si
 qua num. 195. sub tit. de success. ab intest. ubi
 addent. Franch. decis. 552. num. 7. & alios re-
 latos per Molfes in commentar. super consuet.
 Neapol. in tit. de renunciat. q. 2. num. 13. & fi-
 223 lia renunciatis, ita se eximit, ac si is cu-
 ius bonis renūciauit restatus decessisset,
 & alterum instituisset, Bart. & Alex. in l.
 stipulatio hoc modo concepta, & ibi Crot. nu.
 26 ff. de verbor. obligat. pro communi te-
 statur Gabriel in tit. de sure dot. conclus. 1.
 num. 4. Menoch. in cons. 6. num. 18. volum. 1.
 V asq. de success. lib. 2. §. 18. requisit. 25 n. 113.
 Mart. de legal. success. art. 15. par. 4. quest. 21
 num. 100. tom. 1. Ioann. Andr. de Georg. alleg.
 23. num. 2. meritiff. Praes. S. R. C. D. Fran-
 ciscus Merlinus Pignatellus Marchio Ra-
 monti tomo 1. controuers. cap. 5. nn. 10. vers.
 & quidem, Surd. in conf. 237. num. 3. lib. 2.
 Auend. in tract. de matu cap. 13. nu. 24. Nea-
 pod. in consuet. si quis, vel si qua, verbo prae-
 terquam, vers. de forma igitur nu. 195. Vin-
 cent. de Franch. in decis. 552. num. 7. cum se-
 quenti, Reg. de Ponte conf. 40. num. 11. Molfes.
 in tit. de renunciat. quest. 2. nu. 14. sequitur
 Caput. in consuet. si moriatur par. 3. §. 4. nu.
 8. Molfes. de renunciat. quest. 2. nu. 13. Reg.
 Rouit. ex mente Andr. & Loffred. conf. 43. &
 44. num. 27. Minad. conf. 22. num. 5.
 124 Ex quibus inferitur, quod filia taliter

renunciās non solum habetur, ac si mor-
 tua fuisset, & se de medio tollit, prout
 citati DD. verum etiam eo ipso quod re-
 nunciat extranea fit, eo modo; quod si
 in testamento praeiterita fuisset à patre,
 non poterit testamentum patris impu-
 gnare, Bart. in l. quid. in filium num. 1. ff. de
 bonor. possess. contr. tab. l. desur. quest. forēs.
 lib. 2. quest. 63. num. 3. & lib. 4. quest. 4. num.
 13. Papon. lib. 16. tit. 14. arrest. 7. & arrest.
 18. num. 3. in 3. casu, Purpur in l. maximum
 vitium num. 1. C. de liber. praeiterit. Puteus
 cons. vnic. post cons. forz. Odd. num. 43. Go-
 mes in l. 22. Tauri num. 9. Galler. de renunc.
 lib. 2. cent. 1. renunc. 25. sub num. 61. vers. sed
 & filia, Cancer variar. resol. lib. 3. cap. 15. nu.
 3. & 6. Caput. & alios ad consuet. si moriatur
 par. 3. §. 6. num. 2. Menoch. conf. 749. num. 3.
 Cagnol. in l. 1. num. 3. & 4. ff. de inoff. testam.
 Guid. Pap. decis. 295. 19. vers. & quia non
 disposuit, Reg. Carol. de Tapia decis. Sacr. Cōf.
 58. nec ob praetermissam institutionem
 impugnari potest testamentum, prout
 dixit Roman. in l. stipulatio hoc modo conce-
 pta num. 1. ff. de verbor. obligat. Curt. iun. in
 l. fin. in fine, ubi Cagnolus num. 200. & ibi
 Bolognet. nu. 111. in fin. C. de pa. & dixit Alex.
 in conf. 180. vol. 5. Gappc. decis. 190. Laur. de
 Pin. conf. 99. num. 11. Angel. conf. 52. incip. Do-
 minus Gilius, Aret. in conf. 177. num. 10. vers.
 Item nec prohibetur quem referunt Put. inter
 cons. Sfort Odd. conf. ult. vol. 1. num. 5. Gomef.
 late scripsit in l. Taur. 22. nu. 9. Ioannes Fa-
 ber de error. prag. deca. 11. 12. err. 8. fol. 280.
 ex qua opinione recedendum non est, vt
 dixit Gregor. Nat. in cap. quamuis pactum
 num. 6 de pact. in 6 sequitur Harth. Pistor.
 in quest. iur. quest. 3. lib. 4. num. 9. Cancer. in
 cap. 15. de renunciat. num. 4. Zabarell. conf.
 151. num. 1.

At melius cum Camill. de Medic. in cōf.
 167. per totum, Franch. decis. 549. Morot.
 conf. 23. Decian. conf. 46. lib. 3. Reg. de Ponte
 conf. 65. lib. 1. Ann. sing. 214. Crass. in §. legiti-
 ma q. 7. num. 3. Cauale. decis. 84. par. 3. Surd.
 decis. 252. Petr. de Gregor. in tract. de dote de
 parag. q. 2. Anell. de Amato doctissimus Ad-
 125 uocatus conf. 75. nu. 14. cum seq. quod filia
 licet computetur in numero in diuisione
 legitimae, nihilominus partem nō fa-
 cit in illa, quia in ampla forma renūcia-
 uit, Aret. in l. planē §. si duobus ff. de legat. 1.
 Melius denique cum Gamma in decis. 128,
 num. 3. quae renunciatio equiparatur
 morti, Lap. alleg. 6. col. 2. Rot. in tit. de re-
 script. decis. fin. Domi. post Ioan. Andr. in cap.
 susceptum de rescript. in 6. quia nullus mo-
 126 dus vacationis exprimeretur, nisi sola
 renunciacione, quam sequitur Lap. dicta
 alleg. 6. num. 6. quod totum vtile cum in-
 fera-

feratur, quod pater nō possit talem portionem per filiam renunciatam relinquere, cui voluerit, sed remanet in hæreditate, ac si nunquam fuisset in rerum natura videas apud Anton. Capic. in additione ad consuet. cit. in verbo an illa portio.

Remanet enim soluta species pacti acquirendæ successione dux aliæ remanent explicandæ vna pacti conseruandæ successione, alia amittendæ.

128 Quantum enim attinet ad ipsam cōseruationis speciem, certum est valere, prout dixit Bart. in l. fin. & ibi Salic. C. de pact. communiter sequuntur DD. prout dixit Gregor. Natt. in dicto cap. quamuis num. 103 de pact. in 6. Corasius lib. 6. miscellan. cap. 9. & alios videbis citatos per Crass. in commu. opin. §. successio ab intestato cap. 15. num. 1. Rayn. conf. 16. nu. 14. lib. 2. & num. 18. Becc. conf. 74. num. 17. Bertran. conf. 14. viso pacto num. 14. & 41. lib. 2. Socc iun conf. 143. nu. 31 vol. 1. Berou. conf. 140 num. 42. vol. Natt. cōf. 474. num. 8. Franc. Marc. decis. 136. num. 3. p. 1. Decian. conf. 48. nu. 8. vol. 1. Hart. Pisto. lib. 4. quæst. 3. num. 2. de Benedic. in cap. Rayn. in verb. duas habens filias num. 201. & 219. extra de testam. Alex. conf. 59. num. 2. vol. 5. Cassan. conf. 39. num. 13.

Communiter enim, textuali ratione mouetur DD. vt extat in textu s. fin. in sit. de legit. agnat. successione. ibi, pater ius succedendi filio, quod per emancipationem alioquin amitteret sibi cōseruare potest contracta fiducia, ideoque de eius successione conseruatione intelligendum apparere videtur per tex. in l. fin. C. de emancipat. liber. ibi, & si non specialiter hoc sibi reseruauerit quæ ratio fuit relata ab Hart. Pistor. in quæst. iur. quæst. 4. lib. 4. num. 1.

129 Quantum denique ad amittendæ successione speciem attinere vera cōclusio adest; quod non valeat tale pactum amittendæ successione, vt probatur in text. legis fin. ff. de suis, & legitimis hered. & in l. pactum, quod dotali C. de collat. & in cap. quamuis pactum de pact. in 6. sequutus fuit Natt. in dicto cap. quamuis pactum, nu. 880. & ibi Couarru. in 3 par. in princip. Vasquez de success. creat. lib. 1. §. 18. nu. 14. & sequenti, Gomez. ad legem Thauri in princip. Cagnol. in dicta l. fin. num. 196. Hart. Pisto. lib. 4. q. 5. num. 1. vbi late examinat dictam quæstionem.

130 Et licet tale pactum non valeat, poterit cōsuetudine firmari, prout dixit Bal. in l. pactum, quod dotali, in prima opposit. vbi Alex. num. 3. l. as. num. 4. Decius in conf. 578. Gregor. Natt. in cap. quamuis pactum fallentia 6. num. 8. & de communi dixit Riminald.

junior in conf. 164. num. 26. & sequenti, sequitur Hart. Pistor. in lib. 4. quæst. 5. nu. 3.

Mouentur DD. quia tale pactum fuit introductum à iure ciuili, quo enim cōtrario iure ciuili tolli potest, prout dixit, & retulit Hartem. citatus in dicto nu. 3.

V S M M A R I V M.

- 1 Renunciationis forma qua vstatur in contractibus.
- 2 Renunciatio ex forma tradita in hoc capitulo voluit se abdicare, & excludi ab omni iure imaginabili.
- 3 Renunciatio facta cum verbis, & clausulis generalibus includit quodcumque ius imaginabile competens renunciati ex quacumque causa, etiam ex mille capitibus.
- 4 Renunciatio an censeatur renunciatio iuribus ignoratis, & incogitatis.
- 5 Renunciatio generalis ad ignorata non extenditur.
- 6 Voluntas renunciantis ex verbis tam cognitis, quam non cognitis, cognoscitur vel renunciare.
- 7 Renunciatio cum clausula cuiuscumque iuri, an censeatur renunciatio iuribus spectantibus in empbiteusi.
- 8 Renunciatio realis, ex quibus verbis cognoscatur.
- 9 Renunciatio realis, de medio tollit renunciatioem, & prohibetur succedere.
- 10 Reges Hector Capicius Latio Marchio Torrello laudatur.
- 11 Renunciatio fit realis per dictionem sponte.
- 12 Renunciatio realis fit, quando renunciatioem renunciant iura, quod habent, vel in futurum habere sperant, cum clausula pro heredibus, & successoribus quibuscumque.
- 13 Renunciatio realis an liget filios, quando veniunt vti heredes matris, vel patris.
- 14 Filii per renunciatioem à matre, vel patre factam, non possunt venire amplius ad bona renunciata.
- 15 Iuramentum de sui natura, est quid persolissimum, an adhibitum in renunciatioem reali facta, sapiat, & assumat naturam realitatis.
- 16 Iuramentum includit non comprehensos in renunciatioem.
- 17 Iuramenti natura quid sit.
- 18 Iuramentum non extendit actum ad ea, quæ non veniunt ex natura contractus.
- 19 Iuramentum ligat actum, non vero defectus adimplere videtur.
- 20 Defunctus, an possit obligare personam, & bona heredis.
- 21 Renunciatio facta per filiam decedentem in vita patris, an liget filios.
- 22 Renunciatio facta per filiam non simpliciter.

ter, sed accepta parte honorum an censeatur potius satisfactio, & noceat nepotibus.

- 33 Renunciatio habet in se tacitam conditionem si ei deferatur.
- 34 Pactum de non petenda quid operetur.
- 35 Pactum de non petenda est maxima cautela.
- 36 Pactum de non petendo, differt à simplici renunciatione.
- 37 Renunciatio magis preiudicatur cum pacto de non petendo, quam cum renunciatione.
- 38 Pactum de non petendo, an requirat insinuationem, quando agitur de debito liquido, & quid de illiquido.
- 39 Pactum de non petendo maiorem vim habet, quam renunciationem.
- 30 Renunciatio distinguitur, à pacto de non petendo.
- 31 Renunciatio iuri suo, à se abdicat illud ius, & dicitur dissolvere obligationem.
- 32 Pactum de non petendo, non tollit obligationem, sed solum se obligat ad non petendum.
- 33 Pactum de non petendo, an habeat causam privatiuam, vel tollat ius, aut impedimentum præstat, & an sit prohibitorium potestatis agendi.
- 34 Pacti natura, an sit obligare paciscentem in futurum.
- 35 Renunciatio agit, ut solum ius, quod renunciatur abdicet à se.
- 36 Paciscentis videtur se obligare, ad non petendum in fut. drum.
- 37 Renunciatio non substituitur, nisi aliquid sit renunciabile.
- 38 Reservatio, non operatur, si nihil inueniat reservabile.
- 39 Pactum de non petendo positum in renunciatione, quid operetur.
- 40 Clausula omni, & legum, & iuris auxilio posita in renunciatione, quid operetur, & an tollat beneficium, ne quis teneatur nisi in quantum facere potest, & an possit opponi post sententiam transactam in rem iudicatam.
- 41 Beneficium ne quis teneatur, nisi in quantum facere potest, conceditur ex natura contractus, non ratione personæ.
- 42 Beneficium ne quis teneatur, nisi in quantum facere potest, an possit opponi post sententiam transactam in rem iudicatam, & in eius executione.
- 43 Beneficium ne quis teneatur, nisi in quantum facere potest, an transeat ad heredes.
- 44 Clausula omni legum, & iuris auxilio obligationem beneficii, ne quis teneatur nisi in quantum facere possit resoluatur.
- 45 Hæres tenetur facere inuentarium, ad hoc, ut non teneatur de proprio.
- 46 Clausula omni legum, & iuris auxilio operatur, ut quis censeatur renunciasse beneficium inuentarii.
- 47 Filius an amittat legitimam, per non constitutionem inuentarii.
- 48 Hæres an possit solvere primo venienti.
- 49 Differentia inter constitutionem inuentarii, & constitutionem legitimam.
- 50 Mitius agitur cum lege, quam cum homine.
- 51 Filius potest privari successione, ob non obtemperacionem præceptorum testatoris, sed non legitima.
- 52 Legitima non continetur in hereditate, cum favore filiorum habetur pro exacta, & exclusa à corpore hereditatis.
- 53 Hæres potest solvere primo venienti, etiam si posteriores sint creditores, imò & legatiis.
- 54 Diligentia creditoris ei nocere non debet.
- 55 Hæres potest petere cautionem ab ipsis creditoribus primo venientibus, & facere solutionem, & illi non possunt eam recusare.
- 56 Cautio facit extare pecuniam.
- 57 Legatum debetur deducto ere alieno.
- 58 Hæres potest sibi solvere expensas factas in hereditate, & quid quando non ut hæres, sed ut extraneus.
- 59 Hæres pro solutionibus factis in hereditate, an excludatur à creditore hereditario anteriori.
- 60 Hæres confecto inuentario debet servari indemnis, ac si hereditatem non adiussisset.
- 61 Retentio datur pro impensis in re aliena factis.
- 62 Retentio datur in expensis funerum, litis ac testamenti exemplandi.
- 63 Hæres in minimo damno esse debet.
- 64 Retentio datur heredi, quando impendit in necessariam causam.
- 65 Necessaria causa solutionis, quando dicatur.
- 66 Hæres potest retinere bona hereditaria, quando de proprio soluit, etiam aduersus creditores anteriores, vel posteriores.
- 67 Emptor bonorum hereditariorum, à quo emere debet, ad hoc ut sit securus.
- 68 Clausula omni legum, & iuris auxilio, an sit sufficiens ad tollendam beneficium l. 2. C. de res. ind. vendit.
- 69 Clausula omni legum, & iuris auxilio, an inducat renunciationem mercedis, ob causam fortuitam.
- 70 Bellam superueniens, an inducat remissionem mercedis.
- 71 Clausula omni legum, & iuris auxilio, an obvetur renunciationem, tam beneficii iuris communis, quam municipalis.
- 72 Mens renunciantis, semper est expectanda, cum alias semper restringatur ad proferentis meritum, & ab illa interpretationem recipere.
- 73 Mens debet esse verisimilis.
- 74 Renunciatio generalis, an trahatur ad ea, que non sunt verisimiliter inclusa.
- 75 Clausula omni legum, & iuris auxilio, an

- excludat renunciantem à Prescriptionis beneficio.
- 76 Renunciatio generaliter, cum clausula omni legum, & iuris auxilio, an possit purgare moram.
- 77 Clausula omni legum, & iuris auxilio, an excludat renunciantem à fideicommissio.
- 78 Clausula omni legum, & iuris auxilio, an inducat fideicommissi renunciationem.
- 79 Renunciatio concepta per illa verba, in futurum, competentis, & competituro, vel quod competere possit præualeat clausula omni legum, & iuris auxilio.
- 80 Fiscus an tenetur facere inventarium.
- 81 Hæres habet tempus trium mensium ad confessionem inventarij.
- 82 Hæres non potest conveniri à creditoribus hereditariis, pendente dilatione conscribendi inventarij.
- 83 Tempus concessum heredi ad conscribendum inventariū à quo tempore incipiat currere.

CAPVT III.

De Modo, & Forma Renunciandi.

Varias renunciandi formulas tradiderunt DD. illa potissimum, quæ in contractibus usu frequentior est, quod filia dotata à patre, sponte irrevocabiliter inter vivos, donat, renunciat, refutat, & per pactum de non petendo, & non succedendo cedit, concedit, transfert iure proprio, & imperpetuum, pro se suisque; filiis descendens, & hæredibus successoribus; quibuscumque bonis, paternis, maternis, fraternis, zieris, auunculis, amittis, patruis, & aliis hæreditibus præsentibus; & futuris devolutis, & de cætero devoluendis, ac iure competentis, & competituro cedendo omnia iura sua, & eius hæreditates, ac successiones, ita ut possit ille, in cuius beneficium facta videtur renunciatio, liberè disponere, ad quem velit, de illis bonis renunciatis ad sui libitum, & voluntatem, cum acceptilatione, & Aquiliana stipulatione, & facit pactum de non petendo, imo renunciat omni legum, & iuris auxilio, etiam iuri consuetudinario, & constitutioni Regni, quam formam communiter recipiunt DD. & præcipuè Bal. in l. pactum quod dotali C. de collat. & in l. quis superstitis ff. de acquir. hæred. Capic. decis. 190. Neapodan. in

consuet. si moriat. & ibi Addentes, Franch. decis. 690. Capic. dec. 190. & præcipuè Molf. in tit. de renunciat. q. 18. nu. 8. Ruyn. conf. 93. num. 14. lib. 1. Capic. decis. 159. nu. 4. Reg. Rotus in conf. 43. vol. 1. n. 9. vers. in quia, Marta tom. 2. sum. succes. legal. q. 21. art. 14. nu. 101 par. 4. art. 1. q. 14. per totam, artic. 2. q. seq. fol. mibi 3 18. lib. 2. Lel. Altogra. in conf. 66. num. 1. Gratian. discept. forens. cap. 563. nu. 27 lib. 3. Apt. Faber. de fin. 27. C. de pact. Molfes. de renunciat. quest. 2. num. 13. & 14. Capic. d. decis. 190. conf. 111. nu. 1. nam etiam si in prædicta forma adessent alia verba prægnantia (quod renunciat omnia, & quacumque iura sibi quovis modo, competentia, quam competitura, tam cognita, quam non cognita) Berou. conf. 97. lib. 1. Surd. conf. 267. num. 12. Morot. conf. 43. n. 21. D. Mantat. conf. 16. num. 22. Brun. à Sol. quest. 31. num. 14. Roman. conf. 403. sub nu. 13. Nat. conf. 409 sub num. 9. & 10. Matth. Brun. conf. 16. sub num. 16. Frap. Niger lib. 1. controuers. controuers. 128. nu. 47. 51. 54. & seq. & nu. 119. Decian. conf. 39. nu. 57. xpl. 2. Surd. conf. 31. nu. 27. & conf. 73 sub num. 63.

2 Ex qua quidem forma, necessarium, consequens trahitur, quod renuncians voluit se abdicare, & excludi ab omni iure imaginabili, l. 1. ubi scribentes ff. de legat. 1. Julianus 68. in principio, alias incipit testatorem ff. de legat. 3. l. pediculis 32. §. labeo ff. de aureo, & argento legat. Franc. Niger controuers. iur. controuers. 128. lib. 1. nu. 49.

3 in ipsa autem renunciatione taliter facta, venit quodcumque ius imaginabile, competens renuncianti, ex quavis causa, etiam ex mille capitibus, glos. in l. 1. §. sed videndum, in verbo succedat ff. de success. edict. Dec. in conf. 265. alias conf. 266. num. 4. Paris. conf. 69. num. 65. & num. 90. vol. 3. Bursat. conf. 114. num. 14. Surd. decis. 106. num. 23. Simon de Petris conf. 150 num. 14. volum. 1. Corn. conf. 6. num. 10. vers. quod si lib. 1. Dec. conf. 283. Ruyn. conf. 152 lib. 2. nu. 10. Paris. conf. 71. num. 14. lib. 3. Marzar. in epitom. fideic. q. 59. num. 10. vers. sed in contrariu. n. Surd. conf. 308. num. 28. & 29. Cephal. consil. 622. num. 22. 23. & 24. Marcabrun. conf. 66. num. 108 Facchi. controuers. iur. lib. 5. cap. 20 lit. A. vers. quod attinet Marta conf. 139. nu. 20 vers. respondetur, Rota Romana in punto decis. 714. n. 1. vers. sed quod ulterius num. 3. & 6. in recentior. par. 2. tom. 2. & decis. 598. num. 1. & per totum in recentissim. par. 1. & decis. 292. num. 12. 13. 15. & 28 in 6. par. diuers. & decis. 109. num. 3. & in decis. 141. in principio in 5 par. diuers. Negus. iun. in sylva Responsor. quest. 10 num. 1. Gratian. discept. forens. cap. 568. num. 20. 27. 28. & 36. vers. imo ista, Minad. conf. 22. plene Masfrill. dec. 65.

65. num. 10. par. 1. Menoch. conf. 87. num. 27. & 28. conf. 289. nu. 5. & seq. conf. 335. nu. 22. vers. quinto dixi, Barbof. de diction. diction. 329. & 330. Mangil. de imputat. quest. 91. num. 4. Bardellon. conf. 113. nu. 16. lib. 2. Rota Roman. decis. 142. num. 6. in 5. part. diuers. Rota decis. 72. nu. 3. & decis. 73. nu. 7.

- 4 Et quando verba adeo sunt pregnantia, etiam ius incogitatum, vel ignoratum, competens in re venit, de qua specialiter actum fuit, quia ibi renunciatus habet intentionem remittendi quicquid iuris in re, vel actione particulari renunciata, venire potest, tunc dicitur saltem in genere cogitasse, de omni iure sibi competenti, quod sufficit ad excludendum à iure ignorato, & specialiter non cogitatum, Franc. Niger ubi supra text. est in l. qui in iure militari 7. ubi omnes ff. de testam. milit. l. sub preteritu la seconda, qua est 29. ubi Bar. num. 1. C. de transact. idem Bart. in l. si de certa 31. num. 4. ubi Iaf. num. 10. C. eod. tit. de transact. idem Bart. in l. Aurelia 31. S. Caius num. 11. ff. de liber. legat. Castrenf. cōf. 30. volum. 1. Multo enim fortius quando ignorans agit de liberando creditore, Roman. conf. 403. num. 13. Granett. conf. 227. num. 14. conf. 331. num. 2. conf. 6. o. num. 9. conf. 964. num. 10. & 11. Gabriel. conf. 168. num. 56. volum. 1. Menoch. conf. 289. num. 8. conf. 335. num. 41. conf. 401. num. 120. 121. conf. 496. num. 6. conf. 561. num. 27. 28. conf. 1007. num. 21. conf. 1126. num. 44. Surd. decis. 176. num. 1. & decis. 217. num. 11. Valasc. conclus. 39. num. 6. Rota decis. 149. nu. 1. & 2. par. 2 si enim verba non adeo pregnantia sunt. Renunciatio generalis ad ignorata, & incogitata non extenditur. l. cum aquiliana ff. de transact. l. mater decedens ff. de inoff. testam. Curt. in l. si decreta num. 15. C. de transact. Mart. de legal. success. part. 1. quest. 14. art. 4. num. 10. Federic. de Siena in conf. 199. l. sub preteritu specierum, iuxta glos. in vers. post C. de transact. Nouar. q. forens. quest. 96. num. 4.

- 6 Nullam quoque parit difficultatem, quando in renunciacione adessent illa verba, quod comprehendat, tam cognita, quam non cognita, nam per dicta verba, videtur satis clare constare, omnino de voluntate renunciantis, velle renunciari, etiam non cognita, vt docet Bart. in dicta l. si de certa num. 4. & 5. C. de transact. Roman. conf. 403. num. 3. Nat. conf. 409. num. 9. & 10. Surd. conf. 267. num. 12. & 13. lib. 2.

- 7 Nam facta dicta renunciacione cum tali clausula cuiuscumque iuri, sibi competenti, censetur renunciatum ius quod habet renunciatus in emphiteusi, & ab

illo exclusa censetur Specul. in tit. de emphiteu. quest. 156. num. 184. Bar. in l. ius iurandum 7. s. si liberi num. 4. ff. de oper. libert. Iaf. in Auth. unde si parens nu. 7. & 8. C. de inoff. testam. Surd. conf. 237. nu. 18. Dec. conf. 389. Ruyn. conf. 37. num. 12. vol. 1. Roman. conf. 22. vers. quoad secundum, Minad. conf. 22. nu. 3. Capic. decis. 159. vers. quarta dubitatio, Boer. decis. 147. Bart. in l. 1. num. 4. C. de pactis Iaf. num. 17. Cognol. nu. 18. & 83. Zuccard. num. 109. Dec. conf. 339. num. 9. Paris. conf. 26. nu. 44. lib. 3. Socc. senior conf. 34. nu. 5. lib. 4.

- 8 Vis autem ipsius formæ consistere videtur in illo verbo v3. cum aquiliana stipulatione, & cum pacto de non petendo, etiam rebus in eodem statu, non permanentibus, ex quibus verbis omnino fit realis renunciatio, Marchio Ramontii Praeses Sac. Reg. Conf. Controuers. forens. c. 5. num. 2. 3. 4. & 5. lib. 1. Socc. conf. 32. volum. 4. vers. sed praedictis videtur ob stare Reg. Rouitus conf. 43. num. 7. & 44. nu. 7. & 9. Franch. decis. 375. multo magis realis praesumitur talis renunciatio si à mortali facta fuerit tempore ingressi DD. ubi supra, & in specie illustr. Praeses Sac. Conf. in num. 4. Lelus Caput. ad consuetud. Neapolit. si moriatur par. 3. S. 8. num. 12. Grati in d. sept. forens. tomo 3. cap. 368. num. 31. Camill. de Medic. cōf. 20. nu. 10. Regens. Rouitus conf. 42. Masdrill. decis. 65. num. 11. Reg. de Ponte decis. 375. & conf. 39. Minad. in const. reg. in aliquibus in 8. not. num. 23. Fab. de Ann. conf. 45. num. 95. Menoch. conf. 6. num. 15. vers. 5. accedit Affl. decis. 161. Anton. Faber in suo cod. tit. de pac. defuit. 22. Roman. conf. 22. Capyc. decis. 190. Gram. decis. 57. num. 42. Surd. conf. 399. num. 3. vol. 3. Minad. conf. 22. Alaobr. conf. 26. num. 146. Menoch. conf. 335. num. 31. volum. 4. Franch. decis. 307. nu. 8. & renunciatus prohibetur succedere cum talis renunciatio realis de medio tollat renunciantem, prout disposuit text. in l. 1. § quibus ff. de success. edict. Marta de legal. success. par. 4. q. 21. art. 15. num. 101. Andr. & Affl. in cap. 1. num. 1. vers. ex hoc nisi in duobus, de eo qui finem fec. agnat. ubi Lipar. in verbo omnino, Molfes ad consuet. Neap. tit. de renunc. quest. 2. num. 13. & quest. 3. num. 13. referens decis. S. R. Conf. Neapolit. referente Regio Cōfiliario Altomare iunctis aulis in anno 1567. in 9. Aprilis, & notauit Salern. in consuetud. Neapolit. si qua moriens sub num. 51. fol. 204. in apostilla incip. ad istud verbum Franch. decis. 552. num. 7. de Ponte conf. 40. num. 11. volum. 1. Menoch. conf. 323. num. 62. Eruditè 10 meritiſſimus Reg. Capic. Latr. Marchio Torrello doctrina, & integritate conspicuus in suis consult. consult. 76. num. 45. fit etiam 11 realis renunciatio per dictionem spōtè, Ruyn.

Ruyn. conf. 1. num. 21. volum. 1. Mascard. variar. resolut. lib. 2. cap. 59. Reg. Rouit. conf. 43. num. 9. volum. 1. Couar. in cap. quamuis pactum par. 3. §. 3. nu. 4. de pact. in 6. Molin. Iesuyta de iust. & iure disput. 579. num. 19. Sancez lib. 2. Decalog. cap. 7. num. 18. Surd. conf. 431. Cesar Manent. decis. 6. nu. 25. Molfes. de renunciat. quest. 3. num. 7. Rosental de feud. rap. 2. conclus. 20. num. 4. Balzar. in cap. 1. num. 23. vers. quo stante, de eo, qui fin. sec. agnat. Afflic. decis. 161. Franch. decis. 375. num. 2. Dignoscitur etiam realitas renunciacionis quando renunciantes iura, que habent, vel in futurum habere sperant, renunciant, cum clausula, pro hæredibus, & successoribus quibuscumque, ex qua particula arguitur realitas, dixit Reg. Rouit. conf. 42. num. 11. & conf. 43. & conf. 46. num. 27. & 28. volum. 1. Afflic. decis. 161. in 2. dubio Capyc. decis. 190. Napod. in consuet. si quis vel si qua num. 199. vers. secundo quaro Gram. decis. 57. num. 52. Alex. conf. 13. num. 4. lib. 5. Ruyn. conf. 1. num. 20. lib. 4. Afflic. in cap. 1. num. 11. de eo qui fin. sec. agnat. Dec. in l. quodres duplici iur. num. 2. ff. de regul. iure, Oned. conf. 49. num. 11. volum. 1. Gozadin. conf. 14. num. 22. Ruyn. conf. 98. num. 11. lib. 2. Dec. conf. 599. num. 2. Crauett. conf. 294. col. 5. Capyc. decis. 198. Capyc. in consuetud. si quis vel si qua, Dec. conf. 331. Franch. decis. 375. Reg. Rouit. conf. 26. num. 28. lib. 1. vers. sed casus noster disputatione non indiget, Minad. conf. 22. num. 3. & seq. Marta part. 1. summ. success. legal. quest. 14. art. 1. num. 8. Ricc. collect. 1771. Menoch. conf. 335. Sforz. Odd. de fideicommiss. Result. ex §. duo fratres quest. 11. num. 108. Sub tali forma, & realitate concepta, Renunciatio omnimodo filios ligare videtur, in quantum veniunt, uti hæredes matris, vel patris, ut in l. cum a matre C. de rei vendic. & in l. ex qua persona ff. de regul. iur. & in terminis nostris Philipp. de Franch. in cap. quamuis pactum de pactis in 6. ibi filii hæredes matris, non possunt contrauenire renunciacioni factæ a matre; quando mater in tali forma promisit, Roman. conf. 22. Afflic. decis. 161. ubi Ursill. num. 3. qui sub eodem num. alios citat, Menoch in conf. 6. nu. 15. lib. 1. & alios videbis apud ipsum Regentem in num. 4. Angel. conf. 52. incip. Domin. Gilius in fin. Alex. conf. 1. num. 5. vol. 5. Ruyn. conf. 1. num. 8. & 20. Menoch. conf. 323. num. 63. volum. 4. Surd. conf. 332. num. 63. volum. 4. Surd. conf. 332. vol. 3. ubi plures adducit DD. Molf. in tit. de renunciat. q. 5. nu. 2.

34 Nec amplius venire possunt ad bona renunciata, quia hoc est de effectu huius renunciacionis, Roman. in conf. 2. in 2. dub. sequitur Ant. de Alex. in l. stipulatio hæc mo-

do concepta ff. de verb. obligat. Socc. in conf. 34. vers. sed prædictis non videtur obstare vol. 4. ita in Sac. Conf. iudicatum fuit refert Mart. de legal. success. in art. 1. quest. 14. nu. 13. Molf. de renunci. q. 15. num. 7.

15 Nam pro causa obseruationis huius renunciacionis consideratur iuramentum, quod de se, est quid personalissimum, Oldr. conf. 241. factum tale est nu. 2. & conf. 245. num. 8. vers. non obstat. cap. per tuas circa finem de arbitr. nam in præsentia forma fit reale, ut dicit Galter. de liquidat. instrument. fol. mibi 116. num. 31. quod quidem

16 iuramentum, includit solum casus comprehensos in renunciacione, super qua fuit interpositum, Roman. conf. 472. in fine, Castrens. in conf. 377. col. 2. vol. 1. Alex. in conf. 8. col. fin. vol. 1. idem Alex. in conf. 28. nn. 12. lib. 1. & quod non trahitur ad alios casus non comprehensos in renunciacione, DD. omnes in l. sed et si quis §. questum in fin. ff. si quis caut. per text. in l. fin. C. de non numer. pecun. Ias. in l. sed & si possessori §. item si iurauero ff. de iur. sur. l. is qui heres col. penult. ff. de acquir. hered. Dec. in l. non omnis col. 3. ff. si cert. pet. Curt. sen. conf. 1. col. 2. conf. 75. col. 4. Bertran. conf. 28. ad maiores col. 2. lib. 1. Castrens. in conf. 143. lib. 2. vers. nec etiam obstat Gemin. conf. 8. num. 10. Bald. conf. 213. punctus talis est lib. 1. Anch. conf. 76. num. 4. & conf. 72. num. 4. & 5.

17 Cum solum de natura ipsius iuramenti sit, actum confirmare, neque ipsum actum augere, sed intra suos limites obseruationem producere, Oldrad. conf. 238. incipiente cum mulier num. 2. vers. unde cum. & conf. 178. Roman. conf. 269. Nec ipsam renunciacionem auget, Oldrad. conf. 294. in fine vers. non obstat, sed ad instar confirmationis habetur, Lap. in alleg. 130. num. 7. vers. nec obstat ita Aegidius Bellon. conf. 24. num. 10. & infra num. 14. & sequenti, usque in fine. Nec tale iuramentum extendit actum ad ea, que non veniunt ex natura contractus, Bart. in l. si quis pro eo in princ. ff. de fideiuss. Alex. conf. 28. lib. 3. Aret. conf. 24. col. 2. et supra num. 3. dixit Reg. Confil. Scipio Theod. in alleg. 36. num. 11. Oltrad. conf. 238. cum mulier, & conf. 178. licet quantum, Roman. conf. 269. non est dubium Alex. conf. 37. viso vol. 3. Corn. conf. 101. & conf. 102. num. 4. & 5. lib. 1. Dec. conf. 305. sup. nu. 9. Syluan. conf. 40. nu. 19. Pedemon. decis. 40. num. 6. & decis. 92. nu. 5. Dec. conf. 350. nu. 2. post Oldr. Ang. Roman. et Aret. conf. 408. num. 7. et seq. Bertran. conf. 28. num. 10. et conf. 63. num. 6. volum. 1. Paris. conf. 95. nu. 13. vol. 3. nec etiam extendere ad casus non comprehensos in dispositione, Gabriel. commu. opin. lib. 6. tit. de legitima num. 8. & cum ipsa dispositione transire

fire

si re videtur Seraphin. in tract. de priuil. iuram. priuil. 7. nu. 10. sequitur Surd. de alim. tit. 8. quaest. 15. num. 2. notat Bal. in l. si plures in penult. col. C. de condit. insert. sequitur Bar. Cepoll. conf. 66. num. 26. fol. mibi 74. Ibi 19 iuramentum ligat actum non vero defectus adimplere videtur, Card. Tusch. pract. conclus. conclus. 506. in lit. I. num. 19. 20. & 21.

20 Deducitur inquam quod defunctus taliter renunciās, personam hæredis, bene obligare potest, vt dicta l. cum à matre & ibi per DD. & Bal. in l. subemus §. sane in fine C. de sacrasanct. Eccles. Affl. decis. 26. & decis. 111. quod non solum in personam, verum etiam in bonis.

21 Nam in hoc vnum notādum videtur, quod si filia eo modo renunciāns decedat viuo patre, adhuc talis renunciatio, non ligat filios, & veniat ex propria persona, l. 2. C. de liber. præter. l. ex patronis §. fin. ff. de bon. liber. l. 1. §. quibus ff. de success. edict. l. 1. §. si filius ff. de suis & legit. hered. l. si quis posthumus §. si filius ff. de libe. & posth. l. Gallus per totam eodem tit. l. posthumus ff. de in iusto rupt. testam. l. si quis filio exheredato eod. tit. Bart. in l. qui superstitis ff. de acquir. hered. num. 2. & 2. g. & ibi Angel. de Per. Paul. de Castro, Ioan. de Imol. 1. col. vers. an autem tale pactam, Rom. col. 4. n. 7. Raph. Cum. nu. 5. Franc. de Aret. vers. tangit etiā, Bald. in l. pactū C. de collat. & ibi sing. Castr. num. 7. Fulgos. num. 7. Alex. num. 7. Corneu. num. 6. Phil. Dec. num. 18. Greg. Nat. in cap. quamuis pactus de pact. in 6. num. 77. Roland. à Vall lib. 1. conf. 11. num. 1. & 2. taliter decisum refert in Sac. Conf. Neapolit. in consuet. si moriat. in apostilla Marini Frecci. in causa Marci Anton. Saliti, & latius dictum est in præcedenti capitulo.

22 Nec impediunt ea, quæ pulchrè dixit Paul. de Castr. in conf. 311. in fine viso puncto, quod filia renunciāns, cum aliqua parte bonorum, & non simpliciter videtur potius satisfactio, Marta de success. legal. par. 1. quaest. 14. num. 2. et 4. et artic. 2. d. quaest. 14. nu. 5. Dec. conf. 181. num. 7. Roman. in l. qui superstitis ff. de acquir. heredit. allegans Bald. in l. pactū quod dotali in 2. quaest. C. de collat. et est doct. Bart. in l. 1. §. penult. in 4. quaest. ff. de bonorum poss. contra tabul. quæ satisfactio nocet nepotibus, contrariam opinionem tenet Bart. et alios in l. qui superstitis ff. de acquir. heredit. Alex. in l. pactum quod dotali C. de collat. per text. in l. si quis filio exheredato in principio ff. de in iusto rupt. qui omnes dicunt, quod talis renunciatio non nocet Nepotibus l. si ex patronis §. fin. ff. de bonis libert. pro communi firmat Dec. conf. 181. col. 3. Alex. in conf. 24.

Roland. à Vall lib. 1. conf. 11. num. 4. Gozad. conf. 75. hanc opinionem magis comm. Morant. disput. 10. num. 42. Iacob. Nictius in tract. de unien. prolium cap. 7. nu. 61. & hæc sententia seruatur in praxi, vt affirmat Crauet. conf. 84. num. 5. et post ipsam Bald. Alex. Berengar. Crass. Capb. et alios plures Surd. conf. 132. num. 11. Morot. conf. 22. num. 3. Surd. conf. 541. num. 3. volu. 4. post Comar. Gomez. Roland. et alios Gattier. in cap. quamuis pactum de pact. in 6. in verb. nec redundat num. 2. Peregrin. late de hac materia art. 52. num. 29. Pissnell. in consuetud. si moriatur num. 39. ubi sic pluries refert decis. in Sac. Conf. & decis. cumulat. ibidem fol. 90. Frecc. idem probat, Guid. Papa decis. 228. Bellon. conf. 15. num. 10. Cauet. conf. 703. nu. 2. Surd. conf. 133. num. 29. volu. 1. Alex. conf. 75. vol. 1. Roland. conf. 11. num. 4. volu. 1. Bellon. conf. 15. num. 3. Nat. conf. 470. nu. 16. Crat. conf. 127. num. 5. Anton. Gabriel comm. opin. lib. 2. tit. de iur. dot. conclus. 1. num. 43. Becc. conf. 107. num. 16. late Surd. conf. 85. nu. 2. lib. 1.

23 Nam contrariæ dispositionis ratio, cur filix renunciatio non obstat nepotibus, quia ipsa filia decessit ante conditionis euentum, cum renunciatio in se tacitam continere videatur conditionem, quæ quidem conditio (si non defertur ipsi renunciānti) adhuc expirat renunciatio, & nulla est ob defectum conditionis non obuentæ, Nat. in cap. quamuis col. 20. de pact. in 6. vers. questio ista, Paris. conf. 94. col. 2. volu. 3. & pro communi testatur Alex. & Dec. in l. pactum quod dotali C. de collat. Dec. in conf. 181. col. 3. Beltrad. conf. 63. vol. 2. Alex. in conf. 42. col. fin. Gozad. conf. 75. col. penult. Io. And. de Georg. in alleg. 30. nu. 34. Morot. conf. 22. Teil. Fern. in 6. l. Lauri nu. 32 quod autem celsat si pater pramoriatur filix, maximè quando in renunciacione, ponit, quod venit integrè dotatam, & habuisse integram portionem, quæ sibi debebatur, l. quoniam Nozella C. de inoff. testam. Non virtute simplicis renunciacionis, sed virtute successionis, vt dixit Bald. in dicta l. pactum, quod dotali vers. 2. quero, & ibi Alex. dicens hanc opinionem esse veram, & idem dicit Philip. Franc. in cap. quamuis pactum, & diffusius prosequitur Nat. in d. cap. quamuis pactum num. 78. & Ioan. Andr. de Giorg. in alleg. 33. nu. 43. in fine dicit, quod excluduntur per qualitatē dotationis, Dec. conf. 180. num. 6. & conf. 280. Anchar. conf. 38. Rubens Alex. conf. 42. & in tali casu hæreditas venit omninò liberata ab omnibus descendētib. prout tenet Aretin. in conf. 90. col. 2. vers. ex quibus, Alex. in conf. 149. col. 3. vol. 7.

Dec.

Dec. in conf. 281. col. 5. Alex. in conf. 216. col. fin. Goz. ad. conf. 75. col. penult. Paris. in conf. 26. num. 46. & in conf. 69. num. 70. ac in conf. 94. col. fin. vol. 3. Iure Roland. à Vall. in conf. 11. num. 15. lib. 1. vbi dicit hanc opinionem esse veram.

24 Pro alia obseruatione formæ inter particula, facit pactum de non petendo, quod quidem pactum de non petendo, est renunciatio *cap. quamuis pactum de pactis in 6. Vbi Bereng. Ferdin. cuius vi promittens non petere, alias, extra pactum, petere poterat, atque continere videtur renunciationem, nimirum iuris, & facultatis petendi, l. amplius ff. item rat. habet. & semper habet mistam renunciationem, Ias. in l. si tibi §. fin. num. 5. ff. de pact. sanè qui renunciat indubitatè, amplius petere nequit, l. sicut C. de repud. hered. Bal. in l. si actionem C. de pact. Soccin. conf. 91. num. 5. lib. 1.*

Qua propter per tale pactum de non petendo renuncians à successione remouetur, prout dixit *Hartem. Pystor. lib. 4. q. 5. num. 4. Philipp. Paschal. de virib. & patr. potest. cap. 7. num. 48. & 57. Afflic. decis. 161. vbi Vrsill. num. 3. Gramat. decis. 57. num. 42. & decis. 101. sub num. 72. Soc. conf. 34. nu. 5. vol. 4. Menoch. conf. 6. nu. 15. lib. 1. Ant. Gabriel in lib. 3. comm. conclus. in tit. de iur. dot.*

25 conclus. 1. num. 3. cum maxima videatur cautela, vt dixit *Genoll. in tract. de cautelis, cautel. 183. incipiente et seis, quia filia, in qua cautela satis clarè de viribus pacti de non petendo demonstratur, cum si à filia in beneficium patris renunciatum fuit, non quidem cum pacto de non petendo, illa renunciatio non subsistet, ratione ipsius renunciationis, nam dato pacto de non petendo in ipsa renunciatio, tunc verè dici poterit renunciationem fuisse factam in patris beneficium, vt Hartem. supr. cit.*

26 Verum pactum de non petendo, de non agendo, & si qua similia differre à simplici renunciatio, *Lel. Altograd. in conf. 35. num. 2. Gallerat. de renunciat. lib. 1. cap. 6. num. 4. & 5. cum aliud sit renunciare, & aliud pacisci de non petendo, vt Abb. & Butri. in cap. 2. de restit. spoiat. dixit Bald. in l. si actionem num. 1. vers. oppono ista C. de pact. Surd. decis. 14. num. 1. Bolognet. in l. 1. num. 9. C. de pact. Soccin. vbi supra, Castrenf. conf. 252. col. 2. vol. 1. Bald. in l. pactum, quod dotali q. 8. num. 6. C. de collat. Bald. in l. trans actionem vers. oppono ista C. de pact. Federic. de Sen. conf. 184. latè de hac materia scripsit Surd. conf. 398. nu. 7. lib. 3.*

27 Magis autem præiudicatur renunciã

per pactum de non petendo, quam per renunciationem, quia ipse renunciãns non solum excluditur per se, verum etiã per filios, & hæredes testamentarios eorum, in quorum beneficium facta fuit renunciatio, idque non solum per filios, & hæredes, verum etiam per agnatos, & cognatos remotiores, & etiam per extraneos, *Reman. conf. 22. Menoch. in conf. 6. lib. 1. num. 15. Pasc. de virib. patr. potest. cap. 7. nu. 48. & 57. Anton. Gabr. lib. 3. commun. concl. in tit. de iure dot. conclus. nu. 3. Soccin. conf. 34. vol. 4. num. 5. Affl. decis. 161. & ibi Vrsill. num. 3. qui citat Ias. Dec. Capic. & Cassan. Gramat. in decis. 57. & decis. 101. plene Marstrill. dec. 65. num. 12. 13. 14. & 15. Menoch. 28 conf. 401. num. 102. & ad eius validitatem pacti quando agitur de debito liquido insinuationem requirit, Berou. conf. 51. num. 17. volum. 1. vers. deberet ad validitatem pacti, secus si de debito non liquido, vt voluerunt DD. & maxime Bart. & Paul. de Cast. in l. contra turis in fine ff. de pact. et Alex. in l. si quis obligat ff. de re iudic. Angel. in l. Nefennius § seruo in fine ff. ad l. falsid. Alex. in l. mulier ff. de codic. ob turp. caus. dat. latè Berou. vbi sup. conf. 51. num. 17. lib. 1. num. 18. et 19.*

29 Præterea maior vis videtur pacti de non petendo, quam renunciatio, quia pacto de non petendo excluditur, & nihil amplius petere potest, prætextu cuiusvis cessionis, *Menoch. conf. 371. col. fin. ex sententia Berou. conf. 51. num. 17. lib. 1. qui hanc sententiam tenuit, per ea quæ pulchrè scripserunt, Bal. et Alex. in l. qui actionem C. de pact.*

30 Idcirco per hoc distinguitur renunciatio à pacto de non petendo, renunciatio autem, vt quæ est priuatio, extinguit, & tollit in totum ius, quod remittitur, pactum autem de non petendo, non tollit obligationem, neque actionem, *Gallerat. de renunciat. lib. 1. cap. 6. num. 4. & 5. adductus per Lelium Altograd. in conf. 39. num. 2. Federic. de Sen. conf. 184. Salicet. in l. 1. C. de pact. num. 6. vers. & licet quandoque Bald. ibi num. 5. & nu. 6. Vbertin. Zuccard. num. 110. vers. quod paciscens num. 135. sed solum elidit actionem, atque illius effectum auferit, §. præterea instit. de except. l. si vnus, §. pactum ne peterent, vbi DD. ff. de pact. Brun. 31 conf. 42. num. 7. qui enim renunciat iuri suo à se abdicat illud ius, l. quæritur §. ff. venditor. ff. de gdel. edit. Franch. decis. 239. num. 4. Surd. decis. 163. num. 2. vers. quod remittentibus iura sua, Rubens, Alex. conf. 147. num. 12. cap. si de terra extra de prsuilog. l. fin. C. de remiss. pign. d. 1. C. de iis qui spont. mu-*

E ntr.

- ver. publ. sub lib. 10. Reg. Ravitius decis. 10. num. 15. Rubens decis. Rot. Rom. 135. num. 4. lib. 1. Castrensis. conf. 374. lib. 1. Cra. conf. 24. num. 4. conf. 74. num. 7. late scripsit Cephal. in conf. 94. num. 5. lib. 1. Craueti. conf. 35. num. 4. & conf. 74. num. 7. Dec. conf. 389. num. 10. Cep. conf. 137. num. 56. lib. 1. & conf. 192. num. 16. lib. 2. & conf. 284. num. 6. lib. 2. & conf. 422. num. 23. lib. 3. & conf. 445. num. 2. Afflic. decis. 220. Meritissimus Regens Marbio I. q. vell. decis. 17. num. 5. lib. 1. & late scripsit more suo Surd. conf. 398. num. 7. vers. qui renunciat lib. 3. & proinde dicitur dissolvere*
- 32** obligationem; At qui paciscitur de non petendo, non tollit obligationem, sed solum se obligat, ad non petendum *Peder. de Sen. conf. 184. quam distinctionem sequitur Galler. ubi sup. lib. 1. de renunciat. c. 6 num. 4.*
- 33** Neque huiusmodi pacta priuatiuum iuris causam habent, cum solum impediendi retineant, ne quis iure suo utatur, Itaque pactum de non petendo prohibitorium est potestatis agendi, non autem est principalius priuatiuum, veluti est renunciatio, *Bolognet. in l. 1. num. 9. & nu. 12. C. de pact. ubi Salic. num. 7. cum natura*
- 34** pacti sit obligare paciscentem in futurum, etiam si verbis explicitis nihil dicatur, *l. tale pactum in princip. ubi glos ff. de pact.*
- 35** *Surd. lib. 3. conf. 398. num. 7. & qui renunciat agit, ut solum ius quod renunciatur*
- 36** abdicet a se *DD. sup. alleg. sed qui paciscitur, videtur se obligare, ad non petendum in futurum, in iure autem de futuro abdicatio nullum operatur effectum,*
- 37** quia nihil est tunc, quod abdicari possit, & renunciatio non sublinetur, nisi aliquid sit renunciabile, sicut reseruatio,
- 38** non operatur, si nihil inueniat reseruatibile, *Angel. in l. si quis legauerit ff. de legat. 1.*
- 39** cum in libris, sed quando in renunciatione a libris venit pactum bene operatur, quia eius natura porrigit effectum in futurum tempus in quo extat, quod remitti potest, ut *Surd. conf. 398. num. 7. & ibi la e de hac materia, more suo scripsit lib. 3. vers. natura pacti est.*
- 40** Extat autem in ipsa renunciationis forma, clausula illa omni legum, & iuris auxilio, que quidem clausula, post tot beneficia, que tollit, tollere videtur etiam beneficium, ne quis teneatur, nisi in quantum facere possit, *Corne. conf. 123. col. 2. sequitur Gozad. conf. 69. num. 20. & conf. 53. Roland. conf. 17. num. 16. conf. 13. num. 10. & de dote. quest. 21. num. 12. quod be*
- 41** neficium conceditur, ex natura contractus, non quidem ratione personarum, *Bart. in l. alia §. eloquepter num. 1. ff. solut. matrim.*
- 42** & eius oppositio valida videtur, etiam post sententiam iratactam in rem iudicatam, & eius executione, *Bart. in l. 1. num. 4. C. de iur. & fact. ignor. Paul. de Cast. in l. nescimus §. fin. ff. de re iudic. Aret. in §. sed & si quis num. 4. instit. de action. Franch. dec. 164. & est communis sententia, Alex.*
- 43** *in l. sunt qui num. 11. de re iudic. & an tran-*
- 44** *scat ad heredes, tale beneficium, videas apud Franch. in dec. 698. per totam, D. Ricc. ad eandem decis. in addit. Nec dicta clausula omni legum, & iuris auxilio, oblationem beneficij, he quis teneatur, nisi in quantum facere possit resoluitur, cum*
- 45** etiam tollere videatur beneficium confessionis inuentarij, *arg. tex. in l. Iulia ff. de leg. 3. & l. a procuratore C. mandat. cap. solita de maioritat. & obedien. Carn. conf. 31. num. 13. vol. 3. quod conceditur heredi, ne teneatur de proprio, l. fin. C. de iur. deliber. communem esse dicit Couar. lib. 1. de testam. cap. 1. num. 14. late scripsit Favue. in tract. de inuentar. & per talem clausula,*
- 46** *conferatur renunciatio, etiam tali beneficio inuentarij, ita voluit tex. in cap. solita de maiorit. & obedien. argum. di. l. Iulia ff. de legat. 3. consuluit Corne. conf. 31. nu. 13. volum. 3. Gozad. conf. 69. num. 20. in fine, & Aym. Craueti. in conf. 290. volum. 5. idem Gozad. in conf. 53.*
- 47** Cuius occasione queritur, an filius, uti heres amittat legitimam ob non confessionem inuentarij, & an teneatur solvere primo venientis Circa primum adest
- 48** *glos in Auth. hoc amplius C. de fideicom. in verbo excedant, indefinite dicit non amittere legitimam, Roland. in tract. de inuentar. mibi sol. 163. Peregrin. de fideicommiss. art. 36 num. 140 glos in §. si vero non confecerit inuentarium, authent. de hered. & fideid. glos. in l. fin. §. fin. autem hoc aliquis C. de iur. deliber. ut ibi Bald. post Jac. Butr. & Richar. Matium. Cyn. & DD. in aush. sed cum testator C. ad l. falc. Fulgos. conf. 95. Dec. conf. 480. num. 17. & 18. Gozad. conf. 43. num. 13. Rubens, Alex. conf. 43. num. 9. Guid. Pap. q. 53. Ruyn. conf. 135. num. 9. lib. 3. glos. in dicta l. fin. §. penult. C. de iure deliber. V. iuu. de communi dicit in suis comm. opin. in verb. heres extraneus num. 5. post Corsetum de potestate Regia in materia Treballianica q. 7. & Laur. Calca. conf. 36. post eum relatus Vassu. in §. 8. de potest. test. num. 15. Of. sed. decis. 148. num. 6. & decis. 68. num. 13. & decis. 147. Vinc. Fusar. de fideicom. q. 296. nu. 13. Mercurial. Merlin. in tract. de legitima lib. 3. tit. 2. q. 24. Franc. Porcellin. de confect. in uer. par. 6. num. 22. pag. mibi 164. Castrensis. Salic. & DD. omnes, in aush. sed cum testator C. ad l. falcid. Alex. conf. 5. volum. 6. conf. 165. vol. 5.*

vbi dicit communem esse, istam opinionem *Corn. in coh. 180. num. 10. vol. 4. & coh. 168. vol. 3.* ratio est, quia inuentarii con-
 49 fectio, ordinatur à lege, legitima vero à dictamine naturæ, quæ ob testatoris præ-
 50 ceptum non amittitur, cum mitius agitur, cum lege, quam cum homine, *Phanuc. de inuentar. par. 7. num. 13. Monticul. de inuent. cap. 9. num. 586. & in cap. 10. nu. 588.*
 51 & cap. 1. num. 7. potest filius ob non obtemperacionem præceptorum testatoris priuari successione, *Bart. in l. pater familias testamento ff. de hered. institut. Palacios Rubios in rub. de donat. inter vir. & vxor. Glosmata leg. Tauri 36. num. 3. sed non legitima, Barbat. conf. 10. col. 3. lib. 4. Auth. hoc amplius C. de fideicom. Rub. conf. 43. num. 7. Barbat. & Imol. in d. l. pater familias Cephal. conf. 153. vol. 2. num. 15. & conf. 243. num. 41 & seq. qui vero inuentarium negligit, nõ priuari successione, vt dum lex iubet hæredem facere inuentarium, alias ca-
 52 dere ab hæreditate, intelligitur de hæreditate, excepta legitima, quæ in ipsa hæreditate, non continetur, cum fauore filiorum, iam pro exacta, & euulsa habeatur à corpore hæreditatis, vt latè arguit *Marescor. var. resol. lib. 1. cap. 23. nu. 4. & 5. Rota Roman. apud Cardin. Seraphin. decis. 1365. num. 3. par. 2. Peregrin. de fideicommiss. art. 39. num. 41. & art. 36. num. 120. Merlin. de legit. lib. 2. tit. 2. q. 32. nu. 2. Osisc. decis. 148. num. 13. communem esse dixit Guid. Pap. de eis. 54. plenissime Surd. conf. 326. num. 8. testatur Mancil. tractat. de imput. quæst. 131. num. 5. Senat. Pedam. decis. 184. num. 6. & 13.**

Deueniendo autem circa vltimum, quæsitum, an hæres vt supra teneatur soluere primo venienti, in quo quæsitum, & inter cæteras prærogatiuas, quas beneficium inuentarii habet, illa singularis dicitur, vt hæres possit, & valeat primo venienti soluere, etiam si posteriores sint, imò & legatariis *l. fin. §. et si præfatam C. de iur. deliber. ibi eis satisfaciant, qui primi veniant creditores, & in vers. & si legatarij, qua causa hæres, hæreditatem, sine periculo habere potest, vt dicto §. & si præfatam in principio, latè de hac materia Roland. à Vall. conf. 14. num. 20. vol. 1. Ang. de Gamb. in tract. de testam. in glos. 112 vers. quæro, quas utilitates vers. 3. Guid. Pap. in tract. de for. inuent. num. 16. & Franc. Porcel. in tract. de inuent. vers. primo principaliter quæro in vers. tertius effectus, Phanuc. de inuent. pag. mihi 232. num. 135. par. 5. Michael Grass. recept. sentent. lib. 2. artic. transmissio quæst. 20. num. 3. vsque ad finem, Tolk. Fernan. in l. 3. tauri num. 9. Gutti. in*

alleg. 1. post repet. & à creditoribus anterioribus inquietari non possit hæres, Regens Rouit. in conf. 18. nu. 12. & 17. Franch. decis. 82. Gait. latè de credit. in cap. 4. quæst. 11. num. 1355. & sequent.
 54 Et quod valet primo venienti soluere, satis à iuribus supra allegatis exploratum videtur, prout expressè habetur in *text. l. 3. ff. ad l. falcid. Nauar. in suo manual. 7. præcepto. Non furtum facies cap. 16. n. 52. ver. 2. Greg. Lopez. ad l. Hispan. par. 6. tit. 8. l. 7. verba que las daudas. Thesaur. quæst. forens. lib. 2. q. 16. num. 6. & Doctissimus nostratate Io. Dominic. Gait. in suo tract. de credito cap. 4. quæsto 11. num. 1352. adducens Franch. decis. 272. num. 4. eo quod ipsius creditoris diligetia nocere ei non debet, vt DD. in d. l. 3. verum optimam cautelam tradit Phanuc. de inuentar. par. 4. num. 137.*
 55 quod possit talis hæres petere cautionem ab ipsis primo venientibus, hij autem talem cautionem recusare non possunt, vt aduertit *Alciat. in conf. 41. lib. 2. Monticul. cod. tit. de inuent. fol. 137. num. 83. latè Hyeron. Grat. conf. 12. num. 31. lib. 2. Petr. de Ansb. in cap. peccatum col penult. vers. sed vltimus quæro de reg. iur. in 6. Gait. de credit. cap. 4. quæst. 11. nu. 1353. Thesaur. in quæst. 16. num. 16. Carac. decis. 109. num. 46. quam cautelam communiter sequuntur DD. & multum recepta videtur in Sac. Conf.*
 56 prout quotidie in liberatione depositorum practatur, quæ cautio est tanti roboris quod facit extare pecuniam, *l. 1. & 2. ff. de usufruct. & earum rer. qua usu consum. Gail. lib. 2. cap. 47. num. 4. vt post scribentes, Reg. Rouit. in conf. 53. num. 10. & conf. 18. per totum. & Franch. decis. 75. nu. 9. decis. 82. & per eundem in decis. 200. post num. 4. Meritiss. & doctiss. Reg. Galeota controuers. iur. lib. 2. controuers. 38. num. 31.*
 57 Verum si hæreditariæ vires exaustæ reperiantur ad huc non impedit, & currit remedium contra legatarios, cum legatum debeatur deducto ære alieno, latè infra, vti disponit Imperator in dicta *l. final. §. & si præfatam, vbi Bart. Paul. Ias. cæterique DD omnes, notat Angel. de Gamb. in tract. de testam. glos. 112. vers. quæro, quas utilitates refert Guid. Pap. de forma inuent. nu. 16. Franc. Porcell. de inuent. vers. 7. principaliter quæro, vers. 3. effectus, & si quid hæ-
 58 res impendit, siue in funus, siue in testamenti insinuatione, vel in inuentarii confectione, vel in hæreditatis causas, verba text. sunt ferè ad literam *§. in computatione eiusque l. fin. potest hæres sibi ipsi soluere, exigendo rem hæreditariam, in qua velit, sibi esse solutum, l. Pavinianus § quarta ff. de iust. testam. l. in restituenda**

C. de petit. hered. ten. notabilis in l. 2. §. si quid publica ff. de hered. vend. nil mirum, quia funeris impensa est quasi debitum defuncti, & eius hereditatis; l. 1. & l. si quis sepulcrum §. fin. ff. de religiof. de suo enim expedit mortuos funerari, inquit teo. in l. at si quis §. idem labeo ff. eod. tit. Paul. Cast. cōf. 369. ad finem vol. 1. Alciat. conf. 139. ad finem lib. 9. Crott. conf. 275. num. 61. Didac. in cap. Rinaldus §. 3. nam. 2. extra de testam. Simon de Petr. lib. 3. dubit. 3. solut. 4. num. 1. argum. l. 3. §. res que ff. ad Trebellita Bal. in dicta l. fin. §. in computatione, num. 4. vers. ex hoc sequitur, Roland. à Vall. tract. de inuēt. quast. 170. nu. 21. Peregrin. de fideicomiss. art. 35. num. 14. perinde patrimonium hæredis seruandum est, ac si patrimonium non adiuisset, Bal. in dicto §. in computatione col. 1. ubi las. num. 4.

Et illud sanè intelligitur, si vbi hæres aliquid impedit vel soluit, secus si vt extraneus aliquid à defuncto consequi deberet, veluti quod cum eo uicene contraxisset, tunc enim, ei non succurrit, sed communem aliorum creditorum sequitur fortunam, dicto §. in computatione.

59 Quod autem vt hæres consequi debet illam habet prerogatiuam, vt non possit à creditore hereditario, etiam anteriori excludi, sed omnibus omninò, venit preferendus, pro eo, quod in beneficium hereditatis impendit; Phanuc. late de hac materia scripsit in suo tract. de inuent. 5. par. num. 36. & seq. fol. mibi 186. 187. & 188. ita aperitissime firmat August. Berro quast. 63. num. 3. & 6. vers. tamen, hæc uera sunt. Corn. in dicto §. in computatione num. 1. ubi supplet eum prerogatiua, vt hæres omnibus creditoribus præferatur, late de hac materia scripsit Ioannes Garzia Gallico in suo oculatissimo tract. de expensis, & meliorationibus cap. 8. num. 21. & 23. l. sumptus funeris, & in l. at si quis §. funeris causa sumptus ff. de relig. & sumpt. funer. etiam ari alieno iuxta l. impensa ff. eod. & l. 1. tit. 13. par. 11. Calius Rhodiginus lectionum antiquarum cap. 45. lib. 9. de septimo die apud Ecclesiastic. cap. 22. cap. nullus 44. distinct. cap. quia alii 13. quast. 2. Cassan. in consuet. Burgundia; rub. 4. §. 9. Castil. in l. 30. tauri verbo Gallos Phanuc. de inuent. late in 5. par. num. 38. fol. mibi 187. Neguf. in crast. de pignor. in 2. memb. in 5. par. num. 28. dummodo habeat hæres hoc beneficium inuentarij late Phanuc. ubi supra vers. attamen, alias hæres esset in damno contra dictum §. & si præfatã, rationem diuersitatis subdens idem Corn. ibi num. 5. vers. & est ratio, quia hæ-

60 res cum beneficio inuentarij debet fer-

uari indemnis, & in eo statu, in quo esset si hereditatem non adiuisset, ergo etiam ante omnia deduci, secus est in credito, non contemplatione hereditatis contracto, idem tradit Monticul. de inuentar. quast. 137. sub rub. an & que sint inuēt. ult. num. 138. in nasis, ibi prodedit ergo inuentarium non tantum, vt non teneatur ultra vires, sed etiam, vt hypothecaria vincat, alium quemlibet respectu expensarum factarum, vt hæres, vt supra diximus, sequitur post alios relatores, Phanuc. tract. de inuent. par. 5. nu. 36.

61 Alia ratio subdit las. in l. non fortem §. si centum ff. de condit. indeb. quod pro impensis in re aliena factis retentio datur, Imo quod fortius est, non solum procedit si voluerit, sed etiam ad commodum hereditatis se obligauerit, poterit adhuc res hereditarias retinere, ita idem Phanuc. post Monticul. ibi relatum dicta par. 5. num. 40. in fine, & num. 53. l. cum heres, & l. Lucius §. titia, & §. filiam ff. ad trebell. l. 1. & 2. C. ad Trebel. l. 1. §. cum quis ff. de heredit. & act. vers. Nat. conf. 256. Roland. in tract. de inuent. in ult. par. in cap. pone hæres Roland. Vall. conf. 65. nu. 13. vol. 2. Gabriel. conf. 124. col. 1. & 2. Deciam. conf. 84. volum. 2. in lib. 2. Bertaz. conf. 107. num. 62. Maric. de coniect. ultim. volunt. lib. 7. tit. 8. num. 15. Cum. conf. 37. in 3. dubio Fulgos. conf. 81. Capra conf. 63. in 2. dubio, Soco. sen. conf. 44. num. 3. volum. 2. Soc. iun. conf. 170. vol. 2. Crauet. conf. 316. num. 4. Paris. conf. 25. num. 63. volum. 2. & conf. 86. num. 10. vol. 3. las. conf. 28. col. 2. vol. 3. materia est in l. deducta §. qui post ff. ad trebell. Paris. conf. 83. num. 24. vol. 2. conf. 65. num. 27. lib. 3. Rayn. conf. 135. num. 10. lib. 3. Nat. conf. 253. Crauet. conf. 316. in 7. dubio Petr. Anton. Argus. conf. 5. lib. 6. Nat. conf. 323. num. 2. Ioan. Garzia Gallico in suo tract. de expensis, & meliorationibus cap. 16. num. 1. & seq. Palacios Rubios in repetitione rub. de donat. inter vir. & uxor §. 62. num. 14. text. in l. ubi pure §. 1. vers. qui in distrahendis ff. ad senat. consult. trebell.

62 Idemque in expensis funerum, litis, ac testamento exemplando, vt per Phanuc. dicta par. 5. num. 38. circa nu. 41. & 46. Procedunt quoque prædicta iura, siue pecunia, siue bonis hereditariis, hæres satisfecerit, siue de propria ipsius pecunia, hoc effecerit dummodo, hæres soluerit, semper enim eadem ratio viget, vt indemnis omninò hæres seruari debeat, dicto §. & si præfatam, ibi hereditatem sine periculo habeat, & iuribus supra allegatis, in tantum hereditariis creditoribus teneatur, in quantum res substantiæ ad eos deuolutæ valeant, quod si retentio pro

pro soluto non concederetur, sed tota res hereditaria esset creditoribus, etiam anterioribus, vel posterioribus assignanda in plus teneretur hæres, quam res deuoluta valent, quod est contra illum text. quod late comprobatur *Roland. à Vall. tract. de inuent. quæst. 33. per totam*, vt nec
63 in minisio damno hæres esse debeat, ponderans etiam *tr. ibi*, & nihil ex sua substantia, penitus hæres amittat, & clarius in *dicto §. in computatione* vbi pro eo
64 quod in necessariam causam impendit, retentio hæredi permittitur, necessaria
65 autem causa dicitur si creditoribus hereditariis soluerit, vt declarat *Berou. dicta quæst. 63. num. 4* & in specie in hærede, qui de proprio soluit, quod valeat bona hereditaria retinere, etiam aduersus creditores anteriores, vel posteriores tradit *Berou. dicta q. 63 per totam*, post alios plures ab eo relatos *Phanuc. d. par. 5. num. 54. & 55. ibi*, vt hæres ex proprio ære satisfecisse, & pariter in hærede, qui de proprio soluit, sequitur *Roma. conf. 276. num. 7. dubio post num. 6. quem sequitur Roland. à Vall. tract. de inuent. q. 150. num. 6. Phanuc. nu. 140. in fin. & 143.*
67 Nec in contrarium aliquid opponitur, quod tradit *Castrenf. in dicto §. in computatione*, quod ad hoc, vt emptor sit securus in retentione rei hereditariæ empta, debet emere, vt ab hæredè, & non nomine proprio, & hoc rectè quidem, nam alioquin cum per aditionem res esset effecta propria ipsius hæredis, l. 1. §. veteres vbi glos. & *DD. ff. de acquir. possess. declarat Petr. de federic. art. 49. nu. 20. & Menoch. de arbitr. iud. lib. 2. casu 256. num. 9. & 10.* dum hæres post aditam hereditariam venit, non facta hereditarii iuris mentione, nec vendit ad finem satisfaciendi hereditariis creditoribus censetur, vt re propriam vendere, *argum. l. 4. ff. solut. matrim.*
68 Vis autem huius clausulæ omni legi, & iuris auxilio, videtur etiam sufficiens ad tollendum beneficium, l. 2. C. de reseind. vendit. vt latius suo loco *Menoch. conf. 1. num. 357. Borrell. de compromiss. §. 2. glos. 1. num. 364.* & quamuis contrarium alii tenuerint, vt per *Alex. conf. 42. num. 5. lib. 1. Paris. conf. 20. num. 99. lib. 1. Tiraquell. in præfact. l. si vnquam nu. 122. Rivin. id. sen. conf. 759. num. 9. plures refert Gabriel in suis comm. conclus. tit. de empt. & vendit. concl. 1. num. 52. 92. & seq. Salas de contract. tract. de empt. dubit. 27. Cald. Pereir. in l. si curatorem verb. l. si nu. 2. Mozz. de contract. tit. quib. casz. annull. emp. num. 30. Mascard. de probat. conclus. 1264. num. 31. Cevalcomm. com.*

tra. comm. q. 11. Guttie præf. lib. 2. quæst. 140. Molin. tract. 2. de iust. disput. 349. vers. in Lusitania, Rebell. de oblig. iust. par. 2. lib. 9. q. 2. sect. 2. num. 9. vers. ceterum Theod. de Rubis conf. 680. num. 32. dum modo ignorat valorem rei secus si sciat Pantal. Cremonin. d. l. 2. nu. 65. Teod. de Rubis conf. 680. num. 32.
69 Operatur quoque dicta clausula, vt in renunciatione generali, facta à Colonis, vel emphyteuta, non possit nec Colonis, nec emphyteuta, vel conductor petere remissionem mercedis ob causam fortuitam. *Alber. in l. item queritur §. exercit. ff. locat. Crot. in l. 4. §. Cato opposit. 9. num. 34. ff. de verb. obligat. Ias. in l. 1. col. penult. C. de iure emphyt. Capic. decis. 87. num. 10. & decis. 88. num. 2. Gazad. conf. 13. col. 3. conf. 69 col. 3. Roland. conf. 17 & 13. & de dote quæst. 42. num. 12. & conf. 86. num. 10. lib. 3. Bran. conf. 156. num. 5. Menoch. conf. 855. num. 5. Crot. de locat. & conduct. tit. de remiss. merced. par. 3. num. 30. Ofasib. decis. 91. num. 18. Mascard. de probat. conclus. 1265. nu. 4. Sund. conf. 143. num. 37. Valasq. de iure emphyt. q. 27. num. 19. vers. declara 6. Soc. ism. conf. 120 num. 24. lib. 2. Affl. decis. 182. num. 13. Tiraq. in præfatione l. si vnquam C. de reuocand. donat. num. 115. & 121. Fab. de Anna conf. 135. num. 8. & 9. Ludouic. à Peguer dec. 148. par. 1. per tot. Morot. conf. 80. num. 7. Surd. conf. 267. nu. 5. Abb. conf. 66. num. 2. Menoch. conf. 855. num. 5. Surd. conf. 408. num. 28. Marsia in tract. de clausul. par. 1. claus. 136. Calder. conf. 2. de præbend. Pedemont. decis. 576. num. 3. Frider. Fruckman in conf. 8. nu. 160. Natt. conf. 636. nu. 192. late Vin. Carca. in suo tract. de locat. & conduct. in tit. de remiss. merced. C. pol. cautel. 48. Valasq. de iure emphyt. q. 27. num. 19. Capic. decis. 89. num. 10. Theod. de Rubis conf. 680. num. 6. Anton. Gomez. tom. 2. var. cap. 13. num. 19. Gam. decis. 252. Guttier. de iuram. confirmat p. 1. cap. 24. num. 1. Menoch. de arbitr. cas. 80. Azor. in sit. moral. par. 3. lib. 6. cap. 8. Morl. in emptor. iuris par. 1. tit. 10. q. 1 nu. 19. Castill. quotidian. quæst. lib. 3. cap. 3. num. 48. Roland. à Vall. lib. 1. conf. 13. nu. 6. & 8. etiam occasione belli superuenientis, Gomez. tom. 2. variar. cap. 3. nu. 19. Pinell. in l. 2. C. de reseind. vend. par. 1. cap. 5. num. 26. Valasq. de iure emphyt. q. 27. num. 14. vers. 2. Menoch. vsufrequentius cap. 54. num. 6. Gutt. de iuram. confirm. par. 1. cap. 24. num. 1. Menoch. de arbitr. cas. 80. Molin. disput. 495. vers. 5. in suo tract. de iust. Castill. quotidian. quæst. lib. 3. tit. 10. q. 2. num. 19. Ias. Bal. Ang. l. & Raphael in l. & si quis 53. §. quæsitum ff. si quis caut. & per 71 talem clausulam censetur renunciassè tam beneficio Iuris communis quam*

municipalis, Bart. in auth. matri, & auia C. quando mulier tutel. offic. fungi potest, Specul. in tit. de procur. §. 1. vers. 2. nunquid sufficit, loan. And. in addit. ad specul. in tit. de renunciati. §. 1. vers. item generaliter, Bertaz. in tract. de claus. claus. 41. glos. 6. nu. 6. & mil. Ferr. respons. 15. num. 13. Gozad. conf. 69. nu. 21. igitur ex tali clausula censetur renunciassse omnibus beneficiis, non expressis, & ad omnia refertur, vt late videbis infra, Imo refertur ad omnia beneficia renunciantis, Aretin. conf. 104. nu. 9. vers. 2. hoc probatur à Curt. iun. in conf. 18. num. 4. vers. confirmatur, Bart. in l. nemo C. de temp. opp. & in l. si quis sub venditione in 6. col. ff. de testam. tutel. sequitur Salic. in auth. matri, & auia C. quando mulier. tutel. offic. fung. pot. & probatur in l. fin. C. eod. tit. & in §. quia vero auth. vt matres debitorum, & creditorum, Bar. in l. 4. §. prator ait ff. de damn. infec. Moderni. in cap. 1. de rescript. Bart. in l. sed si quis §. questum ff. si quis caution. Curt. iun. in d. conf. 18. num. 4. vers. dum promittunt dicti homines, Alex. conf. 31. vol. 2. et conf. 11. vol. 2. Roman. conf. 251. Dec. conf. 45. 2. Gozad. conf. 69. 87. et 88. Mart. de clausul. par. 1. conclus. 136. num. 17. etiam quando beneficium competit ex vtroque iure, Hypo. in rub. de fideiuss. num. 25. Rayn. conf. 51. nu. 21. lib. 1. Roland. conf. 13. num. 9. Riminald. iun. conf. 587. num. 28. et sequenti, Mart. dicto loco num. 18. Bertaz. de claus. glos. 6. nu. 7. Contrarium refert Guttier. de contract. in rat. cap. 24. num. 12. vbi plures refert tenere contrariam opinionem, nam potissimum videretur spectandam esse mentem ipsius renunciantis, cum alias semper restringatur ad proferentis mentem, atque ab illa interpretationem recipere, l. emptor §. ancilla ff. de rei vend. l. in fidei commiss. §. cum pallidius ff. de vsur. l. si is qui animo ff. de acquir. possess. l. cum pater §. dulcissimi ff. de legat. 2. l. nomen debitoris. ff. de legat. 3. Valanz. Velasq. in conf. 179. num. 48. Crauett. conf. 984. num. 48. conf. 342. num. 13. conf. 407. num. 27. & 33. conf. 578. nu. 4. conf. 592. num. 4. conf. 716. num. 12. conf. 668. nu. 16. conf. vlt. nu. 102. Menoch. conf. 684. num. 15.

73 mens autem debet esse verisimilis, l. obligatio generalis ff. de pignor. cap. veniens, cap. quinta vallis de iur. iuran. l. si seruitas ff. de seruit. cap. in obscuris de regul. iur. in 6. Alex. conf. 72. col. 1. lib. 4. Angel. conf. 249. lib. 1. col. 2. vers. pro hac parte, Dec. conf. 53. 2. col. 2. Pecchi. de testam. coniug. cap. 20. lib. 1. vbi inquit generalem renunciacionem minimè trahi ad ea quæ non sunt verisimilia, Roman. conf. 436. num. 9. Crauett. conf. 70. num. 25.

74 & generalis renunciatio non trahitur, ad ea quæ non sunt verisimiliter inclusa,

Sard. conf. 431. num. 7. Alberd. fin. num. 3. G. de remiss. pignor. Alb. conf. 369. num. 6. Decian. conf. 5. num. 6. lib. 5. & conf. 89. num. 39. eod. lib. conf. 2. num. 57. lib. 4. Becc. conf. 106. num. 45. & conf. 111. num. 21. Riminal. alios citans in conf. 484. num. 3. conf. 614. num. 66. Natr. conf. 78. num. 6. Alex. conf. 115. vol. 5. num. 1. Cald. conf. 3. tit. de pign. Dec. conf. 379. num. 2. Puzpar. late scripti in conf. 372. num. 4. & 5. Cephal. consil. 427. num. 9.

75 Bursat. consil. 32. nu. 4. & 48. Imo etiam excludere videtur prædicta clausula, renunciantem à beneficio præscriptionis, Roland. conf. 17. num. 20. Burs. conf. 330. num. 25. Cephal. conf. 40. num. 11. & 724. num. 28. Rayn. conf. 111. num. 6. lib. 1. Calca. conf. 23. Gozad. conf. 69. num. 19. & 20. Paris. conf. 20. & 110. lib. 1. Ruyn. conf. 61. & 60. lib. 3. Galiaul. in l. 1. in princ. num. 2. ff. de verb. oblig. Dec. in l. fin. num. 9. ff. si cert. petat.

76 Nec generaliter renuncians, cum tali clausula admittitur ad moræ purgationem, Theod. de Rub. in sing. Roas tom. 2. p. 4. claus. 680. num. 4. Corbul. de iur. empbit. tit. de causis priuationis ob non solutum Canon. Limit. 41. num. 2. Puteus decis. 465. num. 2. lib. 2. Cephal. conf. 25. num. 33. & num. 38. lib. 1. Roland. de lucr. dot. g. 42. num. 22. Mart. de clausul. claus. 136. num. 4. Dec. conf. 452. vifa instruct. nu. 19. Seraph. de priu. iuram. priu. 47. num. 30. & ibi Martin. in add. nu. 32. Mangon. decis. Lucens. 35. num. 4. Mancin. de iuram. par. 4. effect. 13. num. 36. Burs. conf. 84. lib. 1. num. 6. Dec. conf. 452. num. 19. Crot. in l. insulam in fine ff. de verb. oblig. Gozad. conf. 53. num. 19. vbi id maximè procedit stante iuramento, Roland. conf. 13. num. 9. Afflic. decis. 174. num. 4. Bursat. conf. 84. nu. 6. decis. Perus. 90. num. 15. par. 2. quamquam contrarium teneat, Cephal. conf. 25. nu. 33. & 38. lib. 1. Roland. de lucro dotis quæst. 42. num. 22. Card. Tusch. tom. 3. conclus. 193. nu. 33. Theodos. in rub. de claus. claus. 680. nu. 4. Alij vero dicunt, quod per talem clausulam non censetur renunciatum facultati purgandi moram, Cephal. dict. conf. 25. num. 37. vol. seq. lib. 1. quem sequitur Rot. coram R. P. D. Coccino Roman. fideiussionis de representando 3. Iulii 1617. Secundo non excludi à purgatione moræ quando mora est breuis, l. si ita quis §. seia in fin. ff. de verbor. oblig. glos. in cap. potuit, vbi Berou. num. 142. in fin. de loc. Bart. in l. si insulam num. 3. vbi Ang. nu. 50. Ripa num. 35. Aliat. num. 15. ff. de verb. oblig. Ias in §. in bona fidei num. 82. instr. de act. Paris. conf. 108. num. 44. lib. 1. Menoch. de arbitr. cas. 7. num. 13. & 8. & ego latius inferius dicam. At Vrsil. ad Afflic. in decis. 174. num. 1. dicit quod etiã si ratione iuramenti, & renunciacionis omni

omni legi auxilio praecludatur via purgationis morae, tamen de equitate possit purgare moram adducens, *Fulgos. conf. 7. vers. ad hunc modum de equitate, Guid. Pap. de cif. 123. Ceph. conf. 28. in civil. in 4. dub. Dec. conf. 128. in 7. ubi ait, quod non obstant iuramento & renunciatione de equitate canonica semper potest mora purgari quam opinionem etiam de equitate fuit sequutus Hieron. Grat. conf. 79. num. 11. vol. 1. & Gotta in memoriali in verb. supra praerogant. Alex. conf. 158. in causa & sine lib. 2. l. 1. conf. 10. lib. 1. referens sic in praxi observatum fuisse in anno 1538. usque tunc 1564. in S. C. Neap. de equitate admitti mora purgationem usque ad sententiam, Seraph. de priuil. iuram. priuil. 47. num. 8. & 31. & ubi late Martin. Benckenhor num. 6. Gabr. de transact. conclus. 10. & 12. Guid. de iuram. confirmat par. 2. cap. 17. num. 5. Clar. in §. emphiteusis q. 8. in fin. Manjin. de iuram. par. 4. effect. 13. num. 6. Gualcan. de braccb. reg. par. 2. num. 9. & 7. Ludovic. decis. Perus. 90. anna. par. 2. Marfil. sing. 463. l. 1. in l. si quis maior col. psauls. & ubi Bertax. num. 664. Radil. num. 25. G. de transact.*

77. Veruntamen licet in ista clausula omni legum, & iuris auxilio, excludat renunciantem, à quouis beneficio, quod ipsi competis, vel competere possit, nihilominus, non ipsum excludit à fideicommissio; nec fideicommissi renunciatione inducit, *Gratian. discip. forens. cap. 78. num. 12. lib. 4. dum modo, tamen renunciantis verba, fuerint, concepta, etiam in futurum, puta competentis, & competenturo, vel quod competere possit, Rimin. sum. conf. 204. num. 38. & num. 72. lib. 2. quae verba adeo sunt efficaciora, ut ipsius fideicommissi renunciationem inducant, iuxta notata per Bart. in l. fidei §. idem quasi col. 1. ff. de condit. indeb. Curt. Lun. conf. 49. col. psauls. num. 12. Rimin. sum. conf. 72. num. 105. idem Curt. conf. 101. num. 7. Petra de fideicom. 7. 14. nu. 57.*

79. Ex hoc inferitur, quod illa verba vs. concepta etiam in futurum puta competentis, & competenturo, vel quod competere possit, illae clausulae praevalent, scilicet omni legum, & iuris auxilio, ut *Petr. de fideicommiss. quest. 8. & quest. 13. per totam, ad differentiam clausulae ad habendum, &c. & quicquid voluerit, vel placuerit faciendum, cum talis omnino importare non potest fideicommissi renunciationem, iuxta Bart. in §. duo fratres quest. 8. quia ista verba aliud non important, nisi arbitrium boni viri, Rimin. sum. conf. 206. num. 49. & sequenti, & num. 92.*

usque ad num. 111. de communi testatur Alba. conf. 74. num. 7. Simon de Petr. in tract. de interpret. ultimar. volunt. lib. 3. pagin. 372. colum. 2. in fine, & de hered. institut. conclus. 11. in 7. ampliat. Berou. conf. 130. num. 32. volum. 2. Bal. in l. sub praetextu 2. colum. 2. C. de transact. l. tres fratres in 4. not. ff. de pact. Alex. conf. 11. n. 7. & n. 12. lib. 2. idem Alex. conf. 46. visis & accurate lib. 1. Corn. conf. 144. licet in hoc nu. 3. lib. 3. Franc. Becc. conf. 34. num. 11. Ruyn. conf. 137. col. 4. lib. 2. Gratius conf. 22. lib. 1. Ceph. conf. 171. num. 61. Christoph. Torriell. conf. 26. nu. 66. vers. 2. respondetur, Anton. Gabriel com. conclus. conclus. 1. num. 31. tit. de fideicommissis Fusar. de substit. late scripsit quest. 593. & de hoc late videbis in cap. 4.

80. Et dum supra diximus de inventarii materia pro eius complemento sciendum est num fiscus qui privilegiata persona est teneatur inventarium facere, pro cuius dubii declaratione advertendum est multipliciter fiscum succedere, aut succedit tanquam bonorum successor, ut cum ex delicto bona publicata accipit, de quo succedendi modo dixit text. in l. 1. ubi glos. & Bart. in §. an bona ff. de iure fisci notatur, quoque in l. 1. C. de bon. vac. lib. 10. & Bald. in l. final. num. 8. & 13. C. de iur. deliber. in quo modo succedendi inventarium facere non tenetur, & taliter succedens supra hereditarias vires nullo modo teneatur, ut tradit *Ludovic. Roman. in cap. 4. 6. per tex. in l. princeps, & l. bonorum ff. de verbor. signif. sequitur Fanu. in suo tractatu. de inventar. par. 2. fol. mibi 39. nu. 7.* Aut denique succedit tanquam vacantis bona, quo casu tanquam haeres succedere dicitur, & talis successio de iure ipsi fisco spectare videtur, & hoc modo, quia representat personam defuncti nullumque ius, nullaque ratio exposulat quin inventarium facere teneatur dixit *Vasq. de success. creat. lib. 2. §. 16. vers. secundo istud prob. sequitur Alexander in rub. de acquirenda heredit. colum. 3. num. 10. Socc. in regul. Haeres inventarium in fallentia 10.*

Ad quam inventarii confectionem ipsum haeredi trimense tempus conceditur 81. dummodo bona praesto sint ad conficiendum inventarium si tamen adtuerint annuale spatium à lege conceditur, ut optime dixit text. in l. fin. post princip. illius legis, & in §. donec C. de iure deliber. Quandoquidem tunc dicuntur praesto esse bona, quando in haereditatis praesentia actualiter sunt, ut punctualiter dixit glos. in §. sancimus in verbo tempor. in archent. de hered. & falsid. eodemque modo dixit Bald. in

in d.l. fin. in princip. 3. col. quando enim non sunt actualiter, sed extra Regnum datur annus sequitur Phanuc. in 1. par. de inuentar. num. 1. & 2. qua dilatione pendente non potest hæres inquietari à creditoribus hereditarijs, Boer. decis. 53. sed ipse bene potest conuenire suos debitores, Boer. ubi sup. & in decis. 10. num. 3. Ias. in §. fuerat inst. de ad. num. 61. Boer. decis. 38. Bal. in l. ait prætor §. si quis ff. de procur. fallit namque in legatis ad pias causas relictis pro anima testatoris vel restitutione vsurarum, vel pro impensis funerum, nam talia legata non recipiunt dilationem temporis statim peti possunt licet sit infra tempus confectionis inuentarium Cyn. in l. fin. §. donec ubi Bald. C. de iur. deliber. Iason in l. eam quam num. 2. C. de fideicomis.

Tale aut tēpus quādo incipiat currere à die aditæ hereditatis, vel à die scientiæ mortis testatoris. In quo diuersimode DD sentierunt. Nam à die scientiæ dicti tempus currere voluit, *Glosa in auth. sed cum testator C. ad legem falcidiam, Salicet. in l. scimus §. fin autem dubij C. de iure deliber. eamque sequitur Monicula in tract. de inuent. quest. 230. num. 3. fatetur, & comprobabat Gizzarellus in decis. 33. nu. 7 & 8.*

A die aditæ hereditatis tēpus prædictū currere cenit *Glosa secunda in dicta l. scimus §. fin autem aubius vers. delata, ubi Romanus conf. 74. Decius conf. 643. Cyp. Papa decis. 571. num. 5. Monticul. in d. tract. membro 10. nu. 2.*

Has opiniones cōciliare videtur Bart. vt prima procedat quoties hæres malitiose differt aditionem in perniciem creditorum, secunda vero cum extra dolū, & malitiam hæres moratur adire hereditatem quam docuit in d.l. scimus, & sequi communiter à DD. fatetur Mansuer. in sua praxi tit. 24. & 32. num. 49. Bursat. conf. 96. num. 2. Rolaud. Vall. conf. 72. nu. 34.

V S M M A R I V M.

- 1 *Specialitas, an comprehendatur in generalitate.*
- 2 *Legitima nunquam venit in generali renunciatione, nisi expresse, & specialiter de ea sit facta mentio.*
- 3 *Renunciatio generalis, non solum non extenditur ad legitimam, sed nec etiam ad eius supplementum.*
- 4 *Trebellianica an censetur renunciata, per renunciationem generalem.*
- 5 *Renunciatio omnium bonorum, cum clausula omni legum, & iuris auxilio, an comprehendat legitimam, opinio Rolandi à*

- Vall. conf. 99. lib. 4. num. 44. explicatur.*
- 6 *Renunciatio expressa, requiritur in legitima.*
 - 7 *Renunciatio quando non possit verificari in alio, quam in legitima, an sub illa generalitate comprehendatur.*
 - 8 *Renunciatio iuri suo, quantum de legitima mentionem non fecerit, tamen si nullam aliam ius ei competere, habetur ac si nominatim renunciaisset legitimam.*
 - 9 *Dispositio generalis, non possit verificari, nisi in vnare, pro speciali habetur, etiam in casibus in quibus nominatim fieri debet.*
 - 10 *Dispositio generalis habetur pro speciali, quando in vno verificari potest.*
 - 11 *Paria sunt aliquid exprimi in genere, quando illud genus non possit verificari, nisi in vna specie, & exprimere in specie, etiam si illud requiratur pro forma.*
 - 12 *Dispositio generalis quando non potest verificari, nisi in vna specie, censetur esse specialis.*
 - 13 *Verba in contractibus ita debent intelligi, ut aliquid operentur.*
 - 14 *Renunciatio quando est relata ad statutu, omnes qualitates, qua sunt in statuto videntur esse in renunciatione expresse.*
 - 15 *Fideicommissum conditionale, an veniat in generali renunciatione omnium iurium, & quod habet, vel habere sperat.*
 - 16 *Fideicommissum debet esse purum, ad hoc ut possit renunciari.*
 - 17 *Renunciatio fideicommissi an subsistere possit, si adisset expressa testatoris prohibitio.*
 - 18 *Renunciatio debet esse libera.*
 - 19 *Renunciatio expressa requiritur in fideicommissum puro.*
 - 20 *Renunciatio in dubio non presumitur, quando de specialitate non constat.*
 - 21 *Renunciatio generalis, differt à renunciatione speciali.*
 - 22 *Renunciatio generalis est illa, qua in genere enunciato, continet plures renunciationes inter se, species differentes.*
 - 23 *Renunciatio generalis duplex esse potest generalis, & generalis genere generalissimo, & sine vlla coactione.*
 - 24 *Verba generalia in tertis casibus, non possunt operari, & quando operantur, habentur pro specialibus.*
 - 25 *Specialitas aliquando accipitur pro expresse.*
 - 26 *Verbum specificare idem est, ac exprimere.*
 - 27 *Speciale dicitur, quod est à generalitate seu iunctum.*
 - 28 *Fideicommissum conditionale censetur renunciatum, quando renunciatio nihil aliud ius habet, præter fideicommissum conditionale.*
 - 29 *Filia dote accepta renunciaisset patri præfenti, & stipulanti cum verbis generalibus*

- bus (Renunciat bonis mobilibus, & Stabili-
libus, ac vniuersis iuribus ad eam spectan-
tibus) an per ista verba censeatur, etiam
renunciatum fideicommissis, & substitu-
tionibus.
- 30 Renunciatio generalis, non includit iura
vniuersalia, prout sunt alimenta.
- 31 Remittens omnem obligationem, non cense-
tur remisisse onus alimentandi.
- 32 Renunciatio generalis, semper est restrin-
genda ad causam suam.
- 33 Causa alimentorū favorabilis est, licet enim,
non semper gaudeat privilegiis specialibus,
tamen in dubio semper pro alimentis iudi-
candum est.
- 34 Renunciatio facta de legitima, etiam cum
iuramento, non excludit renunciantem à
petitione alimentorum.
- 35 Alimenta renūciare non possunt, etiam cum
iuramento.
- 36 Mater alimentis sibi debitis, renunciare non
potest favore filiorum.
- 37 Renuncians, renunciando successioni, non
excluditur ab alimentis.
- 38 Filia exclusa per statutum (extantibus ma-
sculis) à successionē, non censetur exclusa
ab alimentis.
- 39 Renunciare nemo potest, etiam per pactum
alimentis sibi debitis.
- 40 Pactum non valet, quod non teneatur alore
filium.
- 41 Pactum contra ius naturale, non solum à
lege improbat, sed etiam pro nullo habe-
tur.
- 42 Filius si dilapidauerit partem suā, nullo eū-
tu alimenta tolli possunt.
- 43 Filius Naturalis, non potest renunciari iu-
ri alimentorum.
- 44 Pactum super alimentis fieri non potest.
- 45 Alimenta debentur naturali iure.
- 46 Differentia est inter exclusionem legis, vel
statuti.
- 47 Renunciatio hominis, non excludit legiti-
mam.
- 48 Exclusio generalis legis, etiam legitimam
excludit.
- 49 Exclusio legis, fortius operatur, quam exclu-
sio hominis.
- 50 Exclusio tacita legis, an noceat tertio,
- 51 Prohibitio expressa hominis, an noceat ter-
tio.
- 52 Generalis ademptio, vel diminutio legato-
rum, non refertur ad legata facta in cau-
sam alimentorum.
- 53 Exclusio generalis, aut prohibitio, non inclu-
dit alimenta.
- 54 Renunciatio, nec pactum operatur super
alimentis.
- 55 Transactio non potest fieri super alimentis,
absque decreto Iudicis, & qua ratione im-
probetur.
- 56 Iudex antequam decretum interponat cau-
sa cognitionem habere debet, & in ipsa
cognitione tria concurrere debent, Causa,
Modus, & Qualitas persouarum.
- 57 Transactio nullo modo fieri potest super ali-
mentis expresse relictis.
- 58 Transactio est prohibita favore ultima vo-
luntatis, & alimentorum, ne transgens fa-
ma pereat.
- 59 Directè quod non licet, non potest per indi-
rectum concedi.
- 60 Prohibitus alienare, non potest actum face-
re, per quam postea sequatur alienatio.
- 61 Alimenta debentur. Iure Naturali, ubi nec
statutum, nec transactio, nec pactum,
nec consuetudo, nec prohibitio valet, cum
iura naturalia sint immutabilia, ne quis-
quam assignatio curris deficiente corpore
assignato.
- 62 Renunciatio alimentorum an valeat.
- 63 Differentia nulla est inter spurios, & legiti-
mos in alimentis, & iis qua naturali iure
debentur.
- 64 Transactio super alimentis, an iuramento
firmetur.
- 65 Lex civilis, vel canonica an firmari possit,
quemlibet contractum inualidum, etiam
cum iuramento.
- 66 Iuramentum contra ius naturale, an sit cō-
tra bonos mores.
- 67 Iuramentum, quanam requisita, debeat ha-
bere.
- 68 Transactio super alimentis cum decreto Iu-
dicis, an est admittenda.
- 69 Transactio super alimentis an valeat, sine
decreto Iudicis.
- 70 Transactio an possit fieri super alimentis,
qua debentur ex ultima voluntate, vel ex
contractu inter viuos.
- 71 Transactio an fieri possit super alimentis
preteritis, vel futuris.
- 72 Alimenta an possint cedi.
- 73 Vita hominis pendet à futuris alimentis, nū
ex preteritis, ideo fauorabiliora sunt ali-
menta futura.
- 74 Transactio an possit fieri super alimentis de-
bitis, ratione contractus, vel ultima vo-
luntatis.
- 75 Voluntas ultima, multis fauoribus est do-
tata.
- 76 Duplex causa magis operatur, quam sim-
plex.
- 77 Publicus fauor versatur in executione te-
stamentorum, & ne homines fama pereat.
- 78 Compensatio an admittatur in alimentis.
- 79 Compensatio dicitur solutio.
- 80 Reg. Consil. Marcellus Marcianus laudatur

- 81 *Compensatio an fiat ipso iure, vel requiratur factum hominis.*
- 82 *Compensatio an renunciari possit, & facta renunciacione an teneat.*
- 83 *Decretum Iudicis debet cadere in probationibus factis, & requiritur pro forma.*
- 84 *Forma debet impleri in forma specifica.*
- 85 *Actus non prasumitur utilis, deficiente solemnitate necessaria.*
- 86 *Contrariorum eadem est disciplina, & idem operatur. oppositum, in opposito, quod propositum, in proposito.*
- 87 *Utilitas an debeat esse evidens, ut actus subsineatur.*
- 88 *Confessio, & assertio partis an sit attendenda, ubi requiritur solemnitas.*
- 89 *Tempus an faciat prasumi solemnitatem extrinsecam.*
- 90 *Solemnitas extrinseca an prasumatur in transactione causa alimentorum per lapsum temporis.*
- 91 *Compromissum an possit fieri super alimentis.*
- 92 *Arbitria sunt redacta ad instar iudiciorum.*
- 93 *Arbitri habent iurisdictionem, prout habent Iudices.*
- 94 *Quilibet rei sue, est moderator, & arbitrer.*
- 95 *Quae fiunt ex necessitate, non regulantur secundum ea, quae fiunt voluntarie per partes.*
- 96 *Actus factus ex necessitate non comprehenditur sub lege prohibente actum fieri.*
- 97 *Pater an possit imponi grauamen super legitima, & quid si fuerit relictum ultra legitimam.*
- 98 *Conditio nulla, neque euentus super legitima imponi potest.*
- 99 *Fideicommissum an operari possit in legitima.*
- 100 *Legitima subrogatur in locum alimentorum.*
- 101 *Fiscus de bonis confiscatis tenetur assignare legitimam filiis, & quid si bona assignata non sufficiunt an teneatur alere filios ex aliis bonis confiscatis.*
- 102 *Alimenta qua naturali iure debentur, non possunt, nec debent minui per confiscationem bonorum.*

De Renunciacione in generali facta.

CAPVT IV.

- 1 **N** hoc capite notandum est, specialitatem, nunquam in generalitate comprehendendi, nisi de illa specialis, & nominata mentio, satis constet, iuxta text. in l. si quando §. generaliter C.

de inoffic. testam. in specie Bald. in rubr. ff. de iur. iur. Roman. in l. superstitis col. penult. num. 2. ff. de acquir. hered. Castrensis in conf. 73. col. fin. Socc. in conf. 50. col. 13. in 1. vol. sequitur Alex. conf. 131. num. 4. vol. 1. Ias. in l. si quando §. generali num. 6. C. de inoff. test. & in conf. 207. num. 3. volum. 2. Des. conf. 26. num. 3. & conf. 89. num. 4. & conf. 180. num. 4. Socc. iun. conf. 136. num. 24. vol. 1. Gugl. de Benedic. in cap. Rayn. vers. duas habens filias, num. 242. Roland. in c. conf. 96. num. 56. vol. 3. Surdus accis. 217. num. 14. Escobar de rationibus ministr. cap. 40. per tot. & nouissime Dom Ludouic. & Pegue. decis. 184. num. 24. & seq. Menoch. conf. 71. num. 24. vbi dicit magis receptam, Gramat. decis. 57. num. 26. & decis. 101. num. 3. 73. 74. 78. 79. 89. & 90. decis. 103. & 105. Ludou. decis. Lucens. 28. nu. 18 & 56. Minsing. obseru. 36. cent. 1. Dec. conf. 300. hij enim DD. vnico ore procedunt

2 in casu legitimæ, nempe quod legitima, nunquam in generali renunciacione veniat, nisi de ea specialis, & exacta mentio constet, l. si quando §. generaliter ff. de inoff. testam. & ibi late Bar. Ias. & Salic. & alij, l. de his num. 3. ff. de transact. Bar. in l. Papinianus §. si conditioni in fine ff. de inoff. testam. Ias. in conf. 162. col. 1. vers. quarto principiter moueor, vol. 2. Fulgos. in conf. 188. in principio, Dec. in conf. 392. num. 4. vers. sed tamen bis non obstantibus, Ruyn. in conf. 26. in subscriptione col. 1. vers. ex quibus infero vol. 3. Curt. Senior in conf. 76. col. 5. vers. sic etiam probatur, Guid. Pap. in decis. 92. Gramat. in decis. 02. num. 88. & 115. Mart. de legal. success. quest. 14 artic. 3. num. 1. par. 1. Afflic. in decis. 178. num. 3. Alex. in conf. 69. volum. 1. Roland. à Vall. in conf. 99. num. 2. vol. 4.

3 Imo non solum talis generalis renunciatio, non extenditur ad legitimam, sed ne quicquam ad eius supplementum, l. si quando §. generaliter C. de inoff. testam. Ias. in l. sed & si §. que situm, & §. si quis ita ff. de verbor. obligat. l. qui superstitis ff. de acquir. hered. late de hoc scripsit Bertrand. conf. 239. vol. 8. Nouar. quaest. forens. q. 96. num. 7. Step. Gratian. discept. Forens. lib. 4. cap. 637. nu. 23. & cap. 751. num. 18. Mart. supra cit. num. 4.

4 Quod autem ampliant DD. etiam in Trebellianica, prout voluit text. in l. si quando C. de inoff. testam. sequitur Roland. à Vall. in d. conf. 99. lib. 4. in dicto num. 1. Nec dicta à Roland. cit. conf. in num. 44. in hoc capite impedimentum præstant, quod valeat renunciatio omnium bonorum, cum clausula omni legum, & iuris auxilio, sub qua renunciacione comprehenditur etiam renunciatio legitimæ, quoniam in dicto conf. satis probatur, renū-

cian-

etiam habuisse veram intentionem, & mentem renunciandi, prout in *num. 51.* cum ipsa videatur radix verborum, & substantiæ primæ, vt *num. 49.* & ibi *Bal. in cap. mandatum, de rescript. Curt. iun. in cons. 22. num. 12.* & sub tali specialitate comprehensa, valebit talis legitimæ renuntiatio, vt dixit *Alex. in cōf. 180.* & *181. num. 5.* *Franch. decis. 525. num. 21.* Vnde fit, quod si filia expressè, sub tali generalitate, de ea mentionem non fecerit, adhuc illa omninò exempta videtur, vt scripsit *Caput. in repet. consuet. si moriatur §. 7. par. 3. num. 4.* *Franch. decis. 20. num. 6.* *Guid. Pap. decis. 93. Dec. cons. 26. num. 3.* *Curt. sen. cons. 37. Gram. cons. 101. num. 3.* *Vrsill. ad Afflic. decis. 178. num. 3.* qui alios refert *Marant. quest. 10. num. 19.* Imo quod valeat si expresse renunciata sit, dicit *Thesaur. quest. forens. lib. 2. cap. 95. num. 5.*

7 Ideoque si renunciatio in alio verificari non posset, saltem in legitima, vel eius legitimæ supplemento, certè sub tali generalitate compræhèditur, vt *Soc. iun. in cons. 136. num. 18. volum. 1.* *Menoch. cons. 71. num. 73.* *Gabriel. comm. opin. lib. 6. tit. de legit. conclus. 8. nu. 16.* *Cardinal. Mant. de coniect. ultim. volunt. lib. 7. tit. 8. num. 11.*

8 ubi dicit, quod, quando quis renunciauit iuri suo, quamuis de legitima mentionem nō fecerit, tamē si nullum aliud ius, ei competeret, de quo renunciatio intelligi potuisset, perhinde habetur, ac si nominatim renunciasset, *argum. l. 2. ff. de liber. & posth. & in specie cōcludit, Soc. iun. in dicto cons. 136. num. 17.* nam quando

9 generalis dispositio verificari non possit, nisi in vna re; pro speciali, imo singulari habetur, etiam in casibus; quibus nominatim aliquid fieri debet, vt in dicta *l. 2. ff. de liber. & posth. Bar. in l. qui roma §. duo fratres quest. 6. ff. de verb. obligat. & quod*

10 generalis dispositio habeatur pro speciali quādo in vno saltem verificari posset, *Bal. cons. 13. volum. 1. Bar. in l. si domino ff. de legat. 1. glos. in cap. ex parte ubi DD. de officio legat. Ias. cons. 46. num. 6. volum. 1. cons. 90. vol. 3. cons. 40. vers. 4. vol. 3. Dec. cons. 283. num. 3. in verbo prima est, & 375. nu. 2. vers. ex istis, & cons. 414. num. 6.* & sic paria

11 sunt, aliquid exprimi in genere, quando illud genus, non possit verificari, nisi in vna specie, & exprimere in specie, etiam si illud requiratur pro forma, *l. 1. & 2. ubi DD. ff. de liber. & posth. §. nominatim instit.*

12 de exheredat. liber. & regula est communis, quando dispositio generalis, non potest verificari, nisi in vna specie, censetur esse specialis, *l. si bares ff. de adopt. legat. Bart. in l. si domino ff. de legat. primo, glos. vlt.*

in cap. ex parte, il primo de officio delegat. Dec. cons. 283 & diligenter num. 3. vers. 1. Ias. cons. 40. Absolui lib. 3. ve. f. 4. & cons. 45. agredior num. 6. vol. 1. Aym. cons. 218. vers. quinto non obstat, Dec. cons. 373. Iuridicam num. 2. Franc. Becc. latè in cons. 34. num. 14

13 nam verba in contractibus ita debent intelligi, vt aliquid operentur; nam quādo renunciatio relata sit ad statutum, omnes qualitates, quæ sunt in statuto, videntur esse in renuntiatione expressæ, *l. asse toto ff. de hered. instit. l. ait orator §. si Iudex ff. de re iudic. l. si ita ff. de condit. & demonstrat. Ruyn. cons. 89. volum. 1. Berou. cons. 159. num. 29. volum. 2. Capic. decis. 88. num. 6. Menoch. cons. 87. num. 20.* Nec ipsa renunciatio ultra statuti dispositionem adaptari debet nisi intra suos fines quādoquidem si dispositio statuti excluderet filiam de patris hæreditate ipsa dispositio non adaptari debet ad exclusionem hæreditatis fratris, vt dixit *Curtius sen. cons. 44. col. 7. Stephan. Bertran. cons. 145. nu. 2. lib. 1.* nec obstat si dicatur frater succedisse in bona paterna, quia illa bona adita per fratrem desinunt esse paterna, *text. in l. sed & si plures §. si filio ff. de vulg. & pupill. notatur in l. 1. §. veteres ff. de acquir. possess. Franch. decis. 171. Dec. cons. 346. Roman. cons. 40. Bened. Capr. cons. 68. Ang. cons. 52 ratio est, quia per personæ mutationem, conditio rei semper mutatur, etiam si linea non mutetur *Afflic. decis. 127.* & inspicitur principium secundæ acquisitionis factæ, non autem primeuum, *Doctissimus Regens Rouitus consil. 100. num. 9. lib. 2.* cum causa proxima semper attendatur, non autem remota *Ann. alleg. 127.* & sic fuisse iudicatum in *S. Cōl. Neap. ex relatis Stephanum de Gaeta in apostill. ad Neapod. in cōsuet. si quis vel si qui incip. si ergo Titius fol. 143. & Capic. in d. consuet. in apostill. sub seq.**

15 Hinc est, quod fideicommissum conditionale, non venit in generali renuntiatione omnium iurium, quod habet, vel habere sperat, nec renunciari potest, *l. si ita scriptum §. si sub conditione ff. de leg. 2. ubi sic notarunt Bart. Cum. & Paul. glos. Bart. Bald. indifferenter scribentes omnes in l. 1. C. de pact. Bald. Aluarot & Afflic. in cap. si quis miles in tit. constitut. feud. alias Imperator Lotar. ratio est, & exprimit *tex in d. §. si sub conditione*, quia non pertinet ad fideicommissarium antequā conditio existat aut dies veniat *l. qui potest §. quod quis ff. de reg. iur. l. is potest ff. de acquir. hered.* Renunciatio enim est abdicatiua iuris, quod quis habet idcirco ad futurum ius non tranfitur, *Castrens. in d. F 2 §. sub**

- S. sub conditione*; & in dicta l. 1. C. de pact. Bal. num. 6. Salicos. col. 2. Aret. & Curt. iur. num. 19. Rip. sub num. 13. Abb. in cap. ex mal. plici extra de decim. de communi Alex. de Neuo. conf. 51. num. 8. Boer. sing. in verbo renunciatio num. 26. Soc. sen. conf. 230. num. 3. lib. 2. Ruyn. conf. 12. num. 3. lib. 3. Riminald. sen. conf. 674. num. 18. lib. 4. Riminald. iur. conf. 343. num. 42. lib. 3. Caphal. conf. 84. num. 18. lib. 1. Dec. conf. 39. num. 24. lib. 2. Surd. conf. 70. num. 4. lib. 1. Peregrin. conf. 52. num. 26. lib. 5. & in tract. de fideicom. art. 52. num. 10. Duen. reg. 338. Crass. in S. fideicommissum quasi. 62. Menoch. lib. 3. presump. 117. nu. 14. ratio autem est, quia iuri, quod non est renunciari non potest Zaf. conf. 1. num. 66. lib. 2. Ad hoc. n. vt valeat renunciatio fideicommissi requiritur necessario, vt fideicommissu sit puru, l. feruum filij ff. de legat. 1. Fusar. de substit. quest. 587. num. 1. vers. nec obstat, Crot. in conf. 223. num. 8. lib. 2. Paris. conf. 81. num. 45. lib. 2. Cephal. conf. 282. num. 21. lib. 2. Petr. Gregor. par. 3. syntagm. iur. lib. 42. cap. 30. nu. 6. Crass. in S. fideicommissum quasi. 62. Surd. de alim. tit. 9. quest. 16. nu. 5. & quest. 33. & 23. Viui. decis. 185. num. 1. lib. 2. Ludouic. decis. Perus. 19. num. 6. Surd. decis. 208. num. 9. qui omnes, remitti posse dicunt fideicommissum purum, Menoch. de presump. lib. 3. presump. 111. nu. 1. Ofasch. decis. 100. num. 3. Intrigl. de substit. cetur. 3. quest. 91. cap. 3. nu. 6. Gallus de except. success. tit. 4. except. 26. num. 1.
- 17 Quæ quidem renunciatio, etiam subsistit, si adesset expressa prohibitio testatoris, Dec. conf. 324. num. 2. Gallus de except. success. tit. 4. except. 26. nu. 14. sentit Decian. conf. 39. num. 145. lib. 2. Ioseph Ludouic. dec. 19. num. 7. contra tenuit glos. in l. 1. C. de pact. Item non solum requiritur, quod fideicommissum sit purum, verum etiam de expressa voluntate constet renunciatio,
- 18 cum de essentia renunciationis requiratur, & exigit, vt sit libera, Bart. in constit. ad reprimendum, vers. videbit num. 2. Bal. in l. iam dubitari num. 3. ff. de hered. instit. hinc fit vt sponte renunciandum est, l. sed si quid S. quasitum ff. si quis cautionib. &
- 19 quod in fideicommissio puro requiratur expressa renunciatio, Cancer. cap. 15. de renunciat. par. 3. q. 16. Caput. in repet. consuet. si moriat. in S. 7. num. 11. par. 3. fol. 315.
- 20 Vnico ore procedens, vbi quando de specialitate, non constat, in dubio non renunciatum esse concludendum, de
- 21 specialitate non difficultatur, cum alia videatur renunciatio generalis, alia vero specialis, Bart. in l. 1. in fine ff. si quis in ius vocando non ierit. Alex. conf. 1. num. 6. lib. 5. & quod non presumatur dicta renun-
- ciatio dixit Surdus conf. 491. num. 27. lib. 3. Decian. conf. 45. num. 7. volum. 2. Panciral. conf. 61. num. 22.
- 22 Est igitur generalis renunciatio illa, quæ in genere enunciato, continet plures renunciaciones, inter se, species diferentes, vnde si renunciatum fuit priuilegiis, continet ista renunciatio plures priuilegiorum species, Bartol. in l. 1. ff. si quis in ius vocand. non ierit, Crauet. conf. 294. Gratian. discept. forens. cap. 531. nu. 98. lib. 3.
- 23 Ipsa autem generalis renunciatio duplex esse potest, generalis de qua supra dictum est, & generalis, genere generalissimo, & sine vlla cohaetatione, veluti quando renunciat omni legum auxilio; in qua renunciatione, cum prædicta clausula comprehendantur omnia beneficia, omnes exceptiones, omniaque priuilegia, Bal. conf. 374. num. 4. Nouell. de iure probom. S. circa finem, Gozad. conf. 1. nu. 7.
- 24 & talia verba generalia, nõ possunt operari in certo casu, Bald. in l. sub pretextu num. 2. vers. tu dic C. de transact. & in l. tres fratres num. 4. ff. de pact. Alex. conf. 42. nu. 8. lib. 1. & conf. 11. nu. 12. lib. 2. Aym. conf. 368. num. 14. Gab. de reg. conclus. 4. num. 5. Gratian. discept. forens. cap. 568. num. 32. & quando operantur, necessario videntur specialia, sequitur Ludou. Cassan. conf. 34. nu. 28. & conf. 57. num. 23. Valenz. conf. 88. num. 50. sequitur Petr. Fontanell. decis. 294. n. 19. & plurib. sequent.
- 25 Quæ quidem specialitas aliquando accipi solet, pro expresso, l. negotium C. de negot. gest. l. procurator ff. de procurat. l. si quis in principio ff. de legat. 3. l. omnes C. de prescript. 30. annorum, Alex. l. 1. ff. si quis in ius vocand. non ierit. l. 1. ff. de officio eius, Dec. conf. 687. num. 1. Paris. conf. 9. num. 24. lib. 3.
- 26 Specificare idem est, ac exprimere, Barba. conf. 19. scripsit Propheta lib. 1. conf. 22. & est optimus text. in l. si expressum ff. de appellat. vbi id quod ante expressum dictum est, mox specialiter dicitur, Raph. Con. conf. 188. spectabilis miles post medium adducens text. in l. fundo de suppell. legat. Arch. in cap. 2. de reb. eccl. non alienand. lib. 6. Ang. in S. soluto per illum text. in auth. de nupt. Menoch. conf. 287. num. 6. lib. 3. Tiracquell. de legib. Connub. glos. 7. num. 148. speciale adducitur, quod est à generalitate sciunctum, l. si non speciali C. de testam. l. 1. S. si quis seruum in principio ff. de officio prefect. vbi Ias. in l. sed & si quis S. quasitum num. 20 ff. si quis caut. Alex. conf. 163. num. 4. lib. 7. Quæ iura cessant quando renuncias
- 23 nullum aliud ius haberet præter fideicommissum conditionalc, Castrens. conf. 191. vol.

vol. 2. Socc. conf. 159. col. 6. volum. 1. Menoch. conf. 27. nu. 28. Roland. conf. 34. num. 92. lib. 4. Socc. iur. conf. 115. nu. 50. lib. 1. Dec. conf. 287. num. 16. Ruyn. conf. 89. num. 8. lib. 1. & 144. num. 19. & 152. num. 9. lib. 2. l. quod ff. de udit. ca. dat. & in l. 2. ff. de statu lib. ubi DD. Paris. conf. 95. lib. 3. Curt. iur. conf. 101. nu. 7. & magis in terminis Port. Ira. conf. 142. n. 8. Surd. de aliment. tit. 9. q. 15. nu. 14. Dec. conf. 286. voluit Bart. in l. tres fratres ff. de pact. idem Bartol. in l. qui Roma S. duo fratres num. 19. ff. de verb. oblig. sequitur Crot. ibi num. 127. Ias. num. 109. Ripa num. 75. Ruyn. conf. 92. num. 23. volum. 4. Peregrin. de fideicom. art. 52. num. 32. vers. quinta conclusio. Grat. conf. 107. num. 46. volum. 1. Surd. conf. 395. num. 24. lib. 3. Socc. iur. conf. 123. in fine. Ruyn. conf. 139. num. 9. lib. 2. Alb. conf. 29. nu. 7. 11. & 15. idem Ruyn. conf. 152. num. 9. lib. 2. & ibi si nulla alia causa fuerit, in qua verificari posset renunciatio, præter fideicommissum, Roland. à Vall. conf. 74. nu. 91. lib. 4. Menoch. conf. 83. num. 21. Borgogn. decis. 36. num. 23. Gozad. conf. 36. num. 13. & conf. 45. num. 19. Bald. conf. 440. vol. 3. Soccin. conf. 116. num. 51. vol. 1. Petra de fideicom. quest. 14. num. 33. ubi de communi testatur, num. 131. in fine.

29 Difficultas autem consistit, quid si filia dote accepta renunciaffet patri præsentis, & stipulanti, &c. prout in forma proposita in præcedentis capitulo, & amplius cum prædictis verbis, renuaciat bonis mobilibus, & stabilibus, ac vniuersis iuribus, ad eam spectantibus, an per ista verba censetur etiam renunciatiõ fideicommissis; & substitutionibus; de quo
30 suo loco videbis; Generalis denique renunciatio, non includit iura vniuersalia; prout sunt alimenta, text. in l. libertus, qui operarum ff. de oper. liber. ubi remittens
31 omnem obligationem, non censetur remississe, onus alimentandi, dicta l. libertus, Dec. in l. iura sanguinis num. 6. ff. de regul.
32 iur. Prima ratione suadetur, quia generalis renunciatio semper restringenda ad causam suam, id ipsum in generali liberatione, Paris. in conf. 89. num. 45. vol. 1. idem etiam in statuto, Bal. in l. 3. § ex hoc edito, ff. de naut. Capon. Stabul. & quod restringenda sit allegat Bart. glos. in l. tres fratres ff. de pact. latè scripsit Mart. de legal. success. par. 4. quest. 21. art. 14. nu. 37. & 44. Hartam. Pistor. lib. 4. quest. 6. num. 44. circa
33 medium; alia denique ratione, quia causa alimentorum fauorabilis est, licet enim, non semper gaudeat priuilegiis specialibus, tamen in dubio, semper pro alimentis iudicandum est, secundum Fortun. in waff. de penis iuris ciuil. cap. fin. pag. 2.

34 Et ideo priuilegiata causa alimentorũ videtur, quod renunciata legitima etiã cum iuramento, non excludatur renunciãns à petitione alimentorum, Bald. in l. pactum quod dotali num. 17. C. de collat.
35 vbi ait renunciari non posse alimentis, etiam cum iuramento, Surd. de alimentis tit. 9. quest. 15. num. 2. Imo nec mater ali-
36 mentis sibi debitis renunciare potest fauore filiorum, l. arrogator ff. de adopt. cap. filij nati si de feudo fuer. controuers. l. si vnus, S. ante omnia ff. de pact. l. transactione C. de transact. in specie notat glo. in l. pactum, quod dotali C. de collat. & pulchrè Dyn. Angel. & Bal. in l. apud Iulianum S. si quis alicui ff. de legat. 1. nec tacitè, nec expresse, frustra enim quærimus si includantur tacitè, quando etiam expresse includi non possint, Imol. in l. stipulatio hoc modo concepta ff. de verb. obligat. ubi Alex. num. 9.
37 & sic renunciãns, renunciãndo successioni non excluditur ab alimentis, Surd. de alimentis ubi supra num. 3. quæ licet filia
38 per statutum excludatur à successione, extantibus masculis, vt est in Regno nostro Neapolitano Constitutio in aliquibus; non tamen censetur exclusã, quo minus consequatur alimenta, Bal. in l. alimenta in fine C. de Negot. gest. Capon. conf. 16. vol. 2. Corne. conf. 85. vol. 3. nu. 24. Curt. iur. conf. 10. Crauet. conf. 189. quia nec per pactum
39 potest quis alimentis sibi debitis renunciare glos. in l. cum his ff. de transact. non
40 valet pactum quod non teneatur alere filium, ita in tit. qui filij sint legitimi. S. 1. num. 12. vers. sed pone, secundum naturam
41 tenetur, & pactum contra ius naturale, non solum à lege improbat; sed etiam pro nullo habetur l. ius agnationis ff. de pact. sequitur Bart. in l. si quis à liberis S. parens, ubi allegat text. in l. filiam S. eleganter ff. solut. matrim. Bal. in l. scimus C. de inoffic. testam. Surd. de alimentis tit. 8. num. 20. priuileg. 56. Crauet. conf. 116. num. 2. Papiens. in forma libell. qua agit pro leg. rei sing. nu. 85. Albert. in l. 1. S. ius naturale ff. de iustit. & iur.
42 Imo si filius dilapidauerit partem suam, nullo euentu alimẽta tolli possunt, Viui. commun. opin. lib. 1. opin. 22. volum. 2. ampliat. 2. Surd. de aliment. tit. 8. priuileg. 56. num. 19. & 20. vbi latè de hac materia, & in specie de isto pacto, neque filius natu-
43 ralis potest renunciare iuri alimentorũ, Bar. dicta l. si quis à liber. Ioann. Faber in si. de iure naturali num. 4. in principio, Cordub. in l. si quis à liber. S. parens num. 46. Imo ne
44 quicquam pactum super alimentis fieri potest, nec renunciatio, vt supra Bart. in tract. de aliment. nu. 35. Pract. Papiens. in for-

forma libelli, qua agit pro legat. rei singul in principio num. 35. sequitur Bertran. conf. 205 col. 2. vol. 7. Foller. in praxi censual. §. huiusmodi census super rebus, num. 87. & ea ratione improbatur tale pactum, quia est contra ius naturale, l. ius agnationis. ff. de pact. sequitur Bart. in l. si quis à liberis §. parens in fine, ubi allegat text. in l. alium §. eleganter ff. solu. matrim. Alber. in l. 1. §. ius naturale ff. de iustit. & iure, ubi Bal. qui hoc etiam tenet, in l. scimus C. de inoff. testam. Barbat. in cap. qua in Ecclesiarum col. 5. de constit. Alex. in l. si cum dotem §. 1. col. 3. ff. solu. matrim. Crauett. conf. 116. num. 2. ubi dicit, quod naturali iure debentur alimenta, Dec. in l. iura sanguinis: num. 2. 4. & sequenti ff. de regul. iur.

45 Sed aduertendum est aut ista exclusio sit legis, vel statuti, exclusio legis non includit alimenta, multo fortius id operabitur exclusio hominis, & lex fortius

47 excludit, quandoquidem renunciatio hominis, non excludit legitimam, l. si quando §. generaliter ff. de inoff. testam. & generalis exclusio legis, etiam legitimam excludit, Socc. conf. 150. volum. 1. Dec. conf. 392 num. 5. Nat. conf. 308. num. 4. Roland. conf. 62. num. 50. vol. 3. Cephal. conf. 304. num. 1. Becc. conf. 101. num. 7. Dec. conf. 392. col. fin. conf. 505. col. 2. in fine, & in conf. 303. col. penult. in fine, per text. in l. humanitatis, num. 9. vers. prater ea C. de impuberum, & aliis subit. Curt. iun. conf. 10. col. 2. Gozad. in conf. 43. num. 23. & 27. Corne. in conf. 150. eolum. 2. vol. 2.

49 Et quod exclusio legis fortius operetur, quàm exclusio hominis, probat, Alex. in l. 1. num. 6. C. qui admitti, ubi Dec. in 3. lectura num. 5. Iacob. Niger num. 17. Zaccar. 50 nu. 41. qui omnes dicunt, tacitam legis

51 exclusionem non nocere tertio, eum tamen expressa prohibitio hominis, illi

52 non noceat, & sic ex regula illa, quod generalis ademptio, vel diminutio legatorum, non refertur ad legata facta, in causam alimentorum, vt l. libertis §. posthumis ff. de aliment. & cibis legat. ubi Bar. in l. mela in princip. nu. 5. vers. item per clausulam ff. eod. tit. & dicit Cardin. in conf. 66.

53 quod generalis exclusio, aut prohibitio, non includat alimenta, Dec. in l. principibus ff. si certum petat. Crauett. conf. 189. Guman. conf. 30. in primo dubio.

54 Tanti autem roboris, est virtus alimentorum, quod licet non solum renunciatio, & pactum in ipsis non operetur, tamen nequequam transactio, in ipsis constitui potest, absque Iudicis decreto, l. cum hij §. fin. ff. de transact. speciali quidē

56 favore concludunt DD. In transactione,

Iudex enim ex officio, antequam decretum interponat, causæ cognitionem habere omnino debet, dicta l. cum hij §. fin. cum in ipsa cognitione versari debeat causæ transigendi, Modus transactionis, & Qualitas, seu dignitas personarum, & facultates patrimonii, quæ omnia recenset Menoch. conf. 251. num. 12. cum seq. & in lib. 4. presumpt. cap. 157. nu. 32. & de arbitr. iudic. cas. 169. Petr. Beninten. cõclus. 43. Surd. de alimentis tit. 4. q. 17. 18. & 19. text. est notabiliter notandus in l. penult. ff. de aliment. & cibis leg. per hac verba. Cum alimenta per fideicommissum relicta sunt non adiecta quantitate ante omnia inspiciendum est, quod defunctus solitas erat ei prestare, deinde quid ceteris eiusdem ordinis reliquerit. Si neutrum apparuerit tum ex facultatibus defuncti & caritate eius cui fideicommissum datum erit modus statui debet, latè per Menoch. de arbitr. iudic. casu 170. nu. 6. & aliæ sunt causæ, quæ tamen Iudicis arbitrio remittuntur, & ex illo tex. recitantur, superuacuum est illas referre.

57 Et sane intelligendum quod transactio nullo modo possit fieri super alimentis, expressè relictis, ita tenens DD. communiter, vt inquit Salicet. in l. 1. C. de fideicom. quæ transactio, est prohibita favore vltimæ voluntatis, & alimentorum, nè transigens famæ pereat, sequitur Innoc. Imol. Abb. Barbat. in cap. cum contingat de iure iur. ubi Alciat. num. 132. dicit esse communem tex. in l. de aliment. C. de transact. Bart. in tra. et. de aliment. num. 33. Felin. in cap. si diligenti de foro compet. num. 5. Couarr. in cap. quamuis in 2. par. §. 6. num. 4. de pact. in 6. idcirco fit, quod succedere potest damnum alimentorum, vel per dictam transactionem, potest incidere in in extremam inopiam, & famæ perire, semper ratio prohibitionis militat, & consequenter militare debet, idem ius, alias per indirectum famæ periret, & alimenta

59 perderet, & quod non licet directè, non potest per indirectum concedi, & fieret hoc modo, fraus legi, & actui cum per prohibitionem censeatur prohibitum, omne id per quod peruenitur ad illud,

50 l. oratio ff. de sponsal. & prohibitus alienare, non potest actum facere, per quam postea sequatur alienatio, glos. in l. item quia ff. de pact. l. codicillis §. matre ubi Bart. ff. de legat. 2. Dec. conf. 445. num. 16. Lap. allegat. 102. ea ratione, quia super alimentis

61 transigere non potest, quia alimenta debentur iure naturali, & iura naturalia, sunt immutabilia, & statutum, transactio, pactum, consuetudo prohibitio, contra ius naturale, non valent, secundum glos.

in d. cap. 17. Couar. in dicto §. 6. num. 3. Crauet. conf. 116. nu. 2. Et illorum vis est adeo potentior, quod etiam si facta fuisset assignatio alicuius corporis annuorum introituum loco ipsorum alimentorum, quæ annuatim ex dicto corpore perciperentur. si in vno anno nõ perciperentur fructus siue introitus quamuis ex annis sequentibus soluere potuissent adhuc deficit illa assignatio, & corrumpitur, quia alimentarius expectare non tenetur cum solui debeant alimenta ex aliis corporibus, *Bart. in l. Lucius num. 43 ff. de aliment. & cibarij. legat. & l. inter stipulantem §. sacram num. 6. ff. de verbor. obligat. & ante eum Cynus in l. si quis argentum C. de donationibus, & glos. fin. in l. fin. ff. de contrahend. empt. & post. prædictos, Iason in d. §. sacram n. 27. notat Bald. in cap. 1. de notis feud. DD. in l. quod in testamento ff. de legat. 1. & in l. paula gallimaco ff. de legat. 2.* Hoc dicit procedere favore alimentorum in fortiori autem casu decidit *Guid. Pap. decis. 8.* vbi deciditur, quod cum Delphinus Franciæ pro sustentatione, & alimentis monialium cuiusdam Monasterii donasset libras decem annuales exigendos super censu furni, nec promississet euictionem cum per nõ nullas causas non potuisset exigere, nisi quinque libras per Monasterium fuit petitum Dominum Delphinum supplere debuisset ad alias quinque libras dicto Conuento, & ita in fauorem dicti Conuentus fuit decisis, & pro sua opinione assert etiam *Ioannes Fab. in l. si quis argentum in principio C. de donat. quod etiam extenditur non posse alimentis renunciare cum pacto vel transactione, Bal. in l. 1. §. ius naturale ff. de iust. & iure, procedit etiam in filiis spurijis, Paleot. late in suo tract. de notis spurijis.* Ratio est, quia in alimentis, & iis quæ naturali iure vel ratione debentur nulla datur differentia inter spurios, & legitimos, nam non minus natura illos cognoscit quam legitimos, *Couar. par. 2. cap. 8. §. 6. nu. 3.*

64 Et licet multi DD. dicant hanc transactionem iuramento firmari, *Bart. in l. si quis pro eo num. 17. ff. de fideiussor. Alex. in l. qui Roma §. duo fratres in 5. quest. Bart. num. 95. ff. de verbor. obligat. Alciat. conf. 267. num. 3. Tiraquell. in præfact. l. si unquam num. 141. C. de reuocand. donat. assignant rationem, quia actus confirmatur iuramento, qui actus principaliter prohibetur propter subditorum utilitatem, vt in l. cam bij C. de transact. cap. cum contingat de iure iur. Iason in dicta l. de alimentis nu. 4. C. de transact. vbi dicit quod dicta transactio est prohibita ob priuam utilitatem,*

*Ioa. Andr. in addit. ad speculat. in tit. de instrumenti edit. §. porro in aditione magna, nam prohibitio prædicta fuit principaliter inducta fauore priuati, & proinde iuramentum non videtur esse contra bonos mores, Alciat. conf. 267. nu. 3. Ansb. in c. accessorium col. 3. de regul. iur. in 6. Abb. in cap. cum contingat de iur. iur. late Couar. in cap. quæuis par. 2. §. 6. num. 4. de pact. Bertran. consil. 205. vol. 7. Gigas de pensio. q. 61. num. 25. B. uer. in tract. de virib. iuram. vers. 46. Vafq. de success. creat. lib. 2. §. 18 requisit. 29. limit. 1. num. 169. tamen contrariam mihi tutiorem videtur, ratione quia vbi debentur alimenta iure naturæ non valet super eis transactio, quamuis iurata, & cum Iudicis autoritate, & licet iuramentum in ea transactione apponatur, dicitur appositum in contractu nullo, dum nulla lex ciuilibus, vel Canonica, contractum inualidum iuramento firmari possit, *Specul. in tit. qui fili sint legit. §. 1. nu. 12. vers. sed pone, Bal. in l. pactum, quod dotali quest. vlt. C. de collat. Ancharan. conf. 375. nu. 4. Gabriel. conf. 13. num. 6. lib. 1. Alex. conf. 151. col. 3. lib. 7. Natt. conf. 174. num. 2. Surd. conf. 87. num. 11. lib. 1. Seraph. de priuileg. iurament. 61. num. 18. Corn. conf. 135. lib. 1. singulariter dicit Riminald. consil. 161. num. 79. Berou. consil. 26. num. 21. lib. secunda Petrus Ferrariens. in tit. forma libell. super petitione restitut. in integrum in verb. tunc iurau. colu. 4. vers. dixi secundo, Barb. conf. 16. lib. 2. Corn. conf. 77. lib. 1. vers. præterea iuramentum, Gozad. conf. 16. col. 2. num. 13. Angel. conf. 160. vers. contrarium dico Castrenf. conf. 465. viso compromisso lib. 1.**

66 quod iuramentum dicitur contra bonos mores, dum est contra ius naturale, & quæ iure naturali debentur commutari non possunt prohibente etiam lege, & sic iuri prohibitiuo, renunciari non potest, *Bart. in l. 2. C. ne fideiuss. dot. dent. & in l. si quis pro eo in 3. & 5. memb. ff. de fideiuss. Angel. conf. 53. col. 1. & multos alios cit. Tiraqueil. de legib. connub. glos. 4. num. 27. & quia dicta transactio repugnat iuri naturali, non potest iuramentum validare id quod est ipso iure nullum, & à lege*

67 *ciuilibus, & canonica improbatum cum iuramentum debet habere tres comites, scilicet, veritatem, iudicium, atque iustitiam cap. animaduertendum quest. 2. & cap. quanto de iur. iur. Ansfuld. in suo tract. de iurislib. ecclesiastica par. 2. tit. 10. cap. 2. & 3. in hoc autem dubio iniquitatem continere videtur, prout idem Petr. de Anchar. in dicto conf. 375. num. 2. Mouentur DD. quia alimenta alicui tollere est ipsu necare, vt l. necessarij ff. de liber. agnoscend.*

- 68 Igitur non potest ne quicquam cum Iudicis decreto talem transactionem habilitari, intellige modo super alimentis; non autem super causa alimentorum, nā super ipsa causa bene transigere potest, vt *Dec. in l. de alimentis C. de transact. Bart. latè in tract. de aliment. num. 33. Felin. in cap. si diligenti num. 5. de foro compet.* Sufficit enim quod causa qualitercumque attingat negatiuam, siue accessoriè, siue incidenter negatiuam alimentorum ista cognitio causæ potest transigi, *Bar. in l. 35. num. 1. ff. de aliment. & cibariis legat.*
- 69 Verum quando alimentarius transigendo meliora reddit conditionem, & tunc etiam, sine Iudicis decreto valet, illa transactio, vt *l. cum hij §. eam transactionem, & ibi Bar. num. 2. & quamplurimi DD. ff. de transact. Dec. in l. de aliment. nu. 12. vers. secundo fallit C. eodem, Alciat. num. 4. dixit Menoch. de arbitr. iudic. casu 170. n. 31.*
- 70 Et declaratur dicta conclusio, aut sumus in alimentis, quæ debentur ex vltima voluntate, aut ex contractu inter viuos, in hoc vltimo casu, potest semper creditor transigere, & pacisci, *l. cum hij §. plane ff. de transact.* Imo etiam sine Iudicis decreto transigere potest, vt in *l. de alimentis, obi Ias. num. 2. si ex vltima voluntate, & tunc, aut vult transigere, super alimentis præteritis, aut futuris; de præteritis potest transigi l. de alimentis C. de transact. sequitur Menoch. dicto casu nu. 33. super futuris vero alimentis, nulla transactio admittitur, l. cum hij ff. de transact. Bal. in l. 1. num. 7. vers. modo quero C. de iure dot. Surd. in tract. de aliment. tit. 8. priuileg. 55. num. 4. & tit. 9. quest. 32. nu. 13 & ne quicquam cedi possunt prædicta alimenta, dixit Dom. Francisc. Maria Pratus in disce. forens. cap. 8. nu. 41. Imo nec super illis appellatio admittitur text. in *l. final. ff. de appellat. recip. Bart. in l. mela in fine ff. de aliment. & cibariis leg. Afflict. decis. 152. num. 3. Surdus de aliment. tit. 1. q. 120. num. 13. & tit. 8. priuileg. 60. num. 5. & 13. Ias. in l. de alimentis num. 5. obi DD. de transact. Caputaq. dec. 21. 22. & 24. par. 1. Rota in Anconit. aliment. 4. Decembris 1585. coram Orano, ratio ne facta p̄ceat, quia à futuris alimentis pendet vita hominis, non ex præteritis, ideo fauorabilia sunt futura, *Bart. in l. de alimentis C. de transact. obi Salic. Corne. nu. 1.* Item testator voluit paulatim alimenta relinquere legatario, quam summam integram semel præstari, vt dicta *l. de alimentis, & dato quod valeat talis transactio super alimentis futuris, debet Iudex de pluribus inquirere, alias ipso iure, nō tenet, quoniam illa inquisitio, est forma-***

lis sollempnitas, quæ nulla renunciatio-
ne, nec iuramento tolli potest, vt notat,
Bar. in §. 1. & l. si quis pro eo ff. de fideiussor.
sequitur Petr. de Anchar. conf. 357.

- 74 Sed quæ ratio est, quod super alimentis debitis ex contractu liceat transigere, non super debitis ex vltima voluntate, & multæ sunt responsiones.

Prima scilicet fauor alimentorum, & vltimæ voluntatis, vt in *l. alio, l. seruos, & l. mela ff. de aliment. & cibariis legat. & l. fin. C. de necess. serui.* In alimentis verò, ex contractu inter viuos, est vnus. tantū fauor, scilicet fauor alimentorum, item alimenta debita ex cōtractu inter viuos debentur ex industria, sed alimenta debita, ex vltima voluntate, non debentur ex industria, sed ex aliena prouisione, ideo cessat præsumptio in remittendo, vt probatur in *§. ex conditionali in sit. de verb. obligat.* intellige deberi alimenta ex vltima voluntate siue debeatur ex testamento, siue ex donatione causa mortis, siue relinquatur ab eo cui mortis causa, aliquid est relictum, vel causa conditionis implendæ, dicta *l. cum hij §. 2. & 3.*

- 75 ff. de transact. ratio est quia vltima voluntas multis fauoribus est dotata, & sic duplex causa magis operari debet, quam simplex, *Bart. in dicta l. cum hij num. 6. dicens quod in his duobus simul iunctis*

77 versatur fauor publicus, vt scilicet testamenta executioni mandentur, & nē homines tenues famæ pereant, *Ias. in dicta l. de aliment. Ofsc. in dicta l. cum hij num. 9. Bart. in tract. de alim. num. 4.*

- 78 Et quæ dicta sunt de transactione super alimentis, eadem militari poterunt in compensatione, contra agentem ad alimenta, *l. in ea 4. C. de compef. Mofes. in consuet. Neapol. par. 6. quest. 11. nu. 22. Ricc. collect. decis. 305. vers. limita duodecimo par. 1. Ferrar. in pract. Papien. in formalibelli*
- 79 num. 85. cum compensatio sit solutio, *l. Iulianus ait ff. de condic. & demonstrat. l. solutionis ff. de solut. Bart. in l. dimortio, §. ob donationis, num. 21. ff. solut. matrimon. Menoch. latè in tract. de præsumpt. lib. 2. præsum. 48. num. 35. Socc. iun. conf. 79. num. 6. lib. 3. Mascard. de probat. conclus. 334. num. 2. Pancirol. conf. 10. num. 8. Surd. materia propria in tract. de aliment. tit. 3. quest. 7. num. 21. Turrett. conf. 10. num. 2. lib. 1. Cephal. conf. 374. nu. 44. lib. 3. Reg. 10. Franc. de Pont. cōf. 13. num. 4. lib. 2. Cartar. decis. 93. num. 14. & 18. Munnoz. de escubar. in tract. de ratiocin. cap. 14. par. 2. num. 16. Garbanet. in tract. de conditionib. & demonstr. par. 2. cap. 4. quest. 3. num. 4. Guid. Pap. decis. 567. num. 1. & respectu liberationis æquiparatur veræ solutioni.*

tio ni, *Seraph. decis. Rota Rom. 302. num. 4. Ricc. collect. decis. 800. Purpurat. conf. 273. num. 11. lib. 2. meritiff. Consil. Marcell.*
80 *Marcian.* tam doctrina, quam bonitate conspicuus, inter Aduocatos primarios sapientes, & in illo tempore floruit vixit, & adhuc vivit in suis consiliis *conf. 49. num. 2. Cartar. decis. 77. num. 5. Muta decis. 34. num. 10.* imo plus operatur compensatio, quam solutio, *Gratian. discept. for. cap. 728. num. 9. Surd. conf. 562. num. 12. Ludouif. decis. Rot. Rom. 342. num. 5.* maximè quando compensatio est opposita ab homine, *Marc. Anton. Bellon. decis. 214. nu. 15. & decis. 16. num. 31. & decis. 104. num. 3. Farin. decis. Rota Roman. 858. num. 4.* & extinguit actionem ipso iure, *Afflic. dec. 121. num. 1. & 4. Ofasch. decis. 192. num. 16.* quod intellige extinguere actionem ipso iure, à die quo fuerit opposita, & non antea, *Surd. decis. 117. num. 5. & decis. 161. nu. 1.*
81 Insurgit quæstio an dicta compensatio fiat ipso iure, an vero requiratur factum hominis, & sic, vt pars eam apponatur, & licet nonnulli dicant compensationem fieri ipso iure, absque oppositione partis, ista opinio est intelligenda respectu minoris, & respectu cursus vsurarum decurrendarum; respectu vero aliorum casuum requiritur factum hominis.
 Respectu minorum etiam nõ proposita cõpensatione, siue non proposito facto, ex quo oritur illa, ipso iure inducitur, quia ita in iure dispositum: reperitur per *text. satis apertum in l. minor 25. annor. §. pradia ff. de minor. & secundum veram Bal. doctrinam in l. si constat C. de compens. nam. 3.* quoties id iure cautum reperitur compensatio inducitur absque aliqua propositione facta ab homine cum illa ius faciat.
 Respectu vero cursus vsurarum decurrendarum, ipsa compensatio, dicitur inducta ipso iure, quia lex ad euitandas vsuras id operatur, *Roderic. in suo tract. de annuis redditib. lib. 2. g. 18. num. 2. l. si constat l. etiã C. de compensat. l. cum alter. cum l. seq. ff. eod. l. eius C. de solut. Glos. & DD. in dict. l. si constat l. 1. C. de distract. pignorib. Reg. Ioann. Franc. de Pont. conf. 9. num. 4. Cartar. decis. 95. num. 15. Vinc. de Franch. decis. 641. nu. 5. Aldouin. conf. 97. num. 16. Gratia. discept. forens. cap. 615. num. 31. Soccin. in l. Iulianus num. 10. ff. de condit. & demonstr. Munnoz. Escubar. de ratiocin. cap. 14. nu. 3. Peregrin. conf. 107. num. 2. & 4. lib. 2.*
 Respectu vero quod cõpensatio non fiat ipso iure, sed requiratur factum hominis, dicendum omninò est, quod op-

poni debeat à parte, ad illam inducendam dicta *l. si constat C. de compet. Guid. Pap. decis. 221. num. 2. Socc. iun. conf. 74. nu. 25. lib. 3. & conf. 147. num. 4. lib. 1. Vincent. de Franch. decis. 53. num. 2. & decis. 367. nu. 12. Capicius decis. 167. Anna conf. 62. Roland. conf. 87. num. 28. lib. 1. Intrigl. conf. 8. lib. 1. Surd. decis. 191. nu. 15. Euerard. Bronchorst. in conciliat. cent. 1. asser. 81. Camill. de Medic. conf. 137. num. 7. & proposita, tollit obligationem, Roderic. de ann. redditib. quæst. 18. num. 14. lib. 2. Farin. conf. 13. num. 16. in crimin. lib. 1.*
82 Ista exceptio compensationis, adeo est fauorabilis, vt ea renunciari minimè possit, & facta renunciatione adhuc non tenet, *Afflic. decis. 121. num. 5. & 6. ubi per Sacr. Concil. Neap. fuit dictum, & decisum,* quod non obstante tali renunciatione, fiat compensatio, & licet *Tindar. in tract. de compensat. quæst. 9. col. 2.* teneat quod possit renunciari exceptioni compensationis; tamen intellige de compensatione debiti præteriti, & non futuri, *Afflic. decis. 381. num. 3. & 4. Surd. conf. 246. num. 15. lib. 2. Bursat. conf. 105. num. 1. Marefcott. var. resol. cap. 121. num. 54. Bertazzol. in tract. de claus. claus. 41. glos. 8. num. 6.* & suo loco hanc materiam late examinatur.
83 Quod dictum est supra in aliquibus transactionibus, à iure permissis, requiri iudicis decretum, *Simoncell. in suo tract. de decreto in prafat. num. 63. & 64.* intelligendum est, cadere tale decretum, in probationibus factis, circa illius cõtractus utilitatem, cum illud requiratur pro forma,
84 & impleri debet in forma specifica, *Tiraquel. de retract. lignag. §. 1. glos. 21. nu. 10. fol. mibi 149. Bart. Angel. Castrenf. & Recentiores, qui asserunt concordiam in l. ff. de lib. & posth. quia deficiente solemnitate necessaria, actus non præsumitur utilis, secundum Bart. in l. quacumque, vers. scias tamen C. de bonis que liber. Dec. conf. 572. Lamberteng. in tract. de contract. eorum num. mibi 170.* Contrariorum eadem est disciplina,
86 & idem operatur oppositum in opposito, quod propositum in proposito, *l. & si cõtra in fine ff. de vulg. & pupill. substit. Bal. in l. 1. nu. 3. C. quando, licet ab empt. distced. Neuizz. conf. 38. num. 12. Natt. conf. 442. num. 8.*
87 Fortius dico, quod ista utilitas debet esse euidens, vt actus sustineatur, ita *Lamberteng. in dicto num. 170.* quia si utilitas possit esse, vel non esse, non dicitur euidens, & actus non sustinetur, nec probatur utilitas, ex eo quod partes in
 quia in prohibitis confessio non nocet,
 G Bart.

- Bart. in l. si forte ff. de Castren. pecul. & in alienatione ubi requiritur ista solemnitas, non attenditur assertio partis, ut post alios citatos à Rodeo, in tract. de cau. utilit. num. 72.*
- 88 Et licet per temporis lapsum, solemnitas extrinseca soleat presumi secundum glos. Innoc. Butr. Imol. Abb. in cap. pervenit de censib. Hostiens. Ioann. Andr. Butr. Imol. Abb. & Felin. in cap. Albericus de testibus, Alex. conf. 219. lib. 6. *Bart. in l. sciendum ff. de verb. obligat. & in Auth. si quis in aliquo documento C. de edend. Tiraquell. de prescript. §. 1. glos. 4. vers. 39. Bart. in l. si forte per text. ibi ff. de castren. pecul. tamen in transactione, quæ fit super dicta causa alimentorum*
- 89 licet lapsus fuerit longum tempus, solemnitas hæc non presumitur, ut concludit Vasq. Illustr. quæst. cap. 64. num. 21. ratio est, quia solemnitas extrinseca, non presumitur quando est talis, cui partes non possunt renunciare, Ancharan. in cap. 1. de reb. Eccles. non alienan. *Bart. in l. 1. C. de fide instrum. Bart. in l. sciendum ff. de verb. obligat. cum alijs num. 17. & sic non erit presumenda.*
- 90 Neque potest alimentorum questio compromitti, *Abb. in l. cum bii ff. de transact. ratio est quia arbitria sunt redacta ad instar iudiciorum l. 1. ff. de arbit. &*
- 91 dum transactio fuit prohibita, multo magis prohibitum videtur compromissum, *l. non distinguemus §. liberali ff. de arbit. Roman. conf. 175. Soc. conf. 28. volum. 1. Dec. conf. 44. conf. 39. conf. 282. Imo si esset permittendū facilius permitteretur transactio, quam compromissum, l. fratris C. de transact. Alciat. in d. l. cum bii num. 2. cū compromissum sit species transactionis, Corn. lib. 1. conf. 148. num. 1. & conf. 290. vers.*
- 92 *cum compromissum, & Arbitri habent iurisdictionem, prout habent Iudices, l. si cū exceptione §. hac autem actio ff. quæd. matus caus. l. si arbit. ff. de probatio. l. arbitrio ff. qui satisdare cogant. late Blanc. in tract. de compromiss. in 6.*
- Quæ quidem intelligenda sunt de cō-
- 93 promisso necessario, non autem de voluntario, nam quilibet rei suæ est moderator, & arbiter, *l. in re mandata C. mandati, nam iura prædicta habent locum in compromisso necessario secundū Corne. conf. 137. vol. 4. & Blanc. in dicto tract. de comprom. tit. de quib. caus. compromiss. fieri*
- 94 *poss. num. 20. nam quæ fiunt ex necessitate, non regulantur secundum ea, quæ fiunt voluntariè per partes, ut per Bart. in l. 3. §. utrum ff. ad syllania. & Roman. conf.*
- 95 *118. dixit quod actus factus ex necessitate non comprehenditur sub lege prohibente, actum fieri, Blanc. in dict. 4. par. num. 28.*
- 66 In legitima autem, pater nullum gravamen constitui neque considerari potest. *l. quoniam in prioribus C. de inoff. testam. & ibi Bal. in dicta l. num. 3. vers. ad secundū punctum eod. tit. Alex. conf. 210. num. 10. vers. ad fortificationem vol. 3. Alex. in l. cum proponas, num. 11. vers. quod si specialiter C. de pact. ibi quod de c. num. 2. sequitur Zabarell. conf. 22. num. 4. clare in Authent. ut cum, de*
- 97 *appell. cognosc. Imo fortius nulla cōditio, neque euentus super eam imponi potest, ut Suarez in dicta l. quoniam limit. 6. col. 1. Merlin. de legit. tit. 2. lib. 2. quaest. 5. nu. 1. & lib. 3. tit. 2. quaest. 1. num. 2. de Franch. decis. 525. num. 20. plene Ias. in l. si pater. col. 12. vers. in ultima par. & ibi glos. C. de inbit. & substit. Molin. lib. 2. de primogenit. cap. 1. num. 32. vers. ulterius, etiam cum sequenti & licet non possit gravare filium in legitima tamen relinquendo ultra legitimam cum aliquo onere tenetur filius, vel onus acceptare, vel restituere, quod ultra legitimam vna cū fructibus, Furd. decis. 21. num. 20. Mastrill. decis. 181. nu. 28. lib. 1. Bursat. conf. 355. num. 61. & latius in conf. 385. vol. 3. Cum in l. coheredes §. cum filio num. 2. ff. de vulg. & pupill. 10. Dilect. in tract. de arte testand. lib. 1. cap. 31. num. 6. refert Anell. de Amat. in conf. 75. nu. 23.*
- 98 Ne quicquam fideicommissum in ea legitima operari potest, *cap. Raynatus §. quia vero de testament. l. coheredi §. cum filia vers. nec fideicommissum ff. de vulg. & pupill. substitut. Afflic. decis. 38. sed operabitur in eo, quod legitimam excedit, l. omnimodo, & dicta l. quoniam, notat Bart. in fine §. filia in principio ff. de legat. 2. Ioseph. Ludovic. decis. Lucens. 28. num. 49. & num. 106. Mastrill. decis. 181. Merlin. de legit. lib. 3. tit. 2. q. 7. Ioannes Bilett. de arte testand. lib. 1. cap. 31. nu. 6. Mang. decis. Lucens. 85. num. 6. & 7. Barza de non meliorad. ration. dotal. filiab. cap. 8. num. 10. Anton. Gomez. tom. 1. var. cap. 11. num. 25. cum seq. Menoch. de success. creat. lib. 1. §. 10. num. 244. Paleaz. Mier. de maiorit. par. 1. q. 55. nu. 25. in novis, Marzar. de fideicommiss. 2. par. q. 50. Peregr. de fideicommiss. art. 36. num. 62. Fuffar. de substit. q. 269. num. 65. cum seqq. Menet. de commutat. ultim. vol. cap. 9. q. 3. n. 263. Molin. de iustit. & iur. tract. 2. disput. 177. num. 10. Raduon. de Analogis cap. 19. num. 28. Molin. de primog. lib. 2. cap. 3. num. 7. & cap. 11. num. 8. & cap. 15. num. 12. Menoch. conf. 71. num. 20. lib. 1. conf. 196. num. 15. lib. 2. & conf. 903. num. 1. lib. 10. Mangil. de imput. q. 118. num. 4. Merlin. de legitima lib. 3. tit. 2. 99 q. 7. num. 24. cum seq. ea ratione quia alien-*

mentorum loco, talis legitima reputatur, & in ipsum locum subrogatur, *Gu-gliel. de Montefeltro, tract. de success. Regn. dub. 3. num. 2. Cephal. conf. 698. num. 29. fol. 4. Merlin. tract. de legit. lib. 3. tit. 1. quest. 31. num. 12. Bald. in l. 1. §. ius naturale num. 8. ubi Angel. nu. 7. Peregrin. de fideicom. art. 36 num. 70. & latius explicat Camer. in cap. imperiali §. praterea Datatus cart. 99. lit. G.*

100 Hinc secundo infertur, quod confiscatis bonis delinquentis, per fiscum, super quibus succedit legitima liberorum debetur, si illa legitima per fiscum assignata, non sufficiat pro alimentis liberorum, tenetur fiscus alere filios ex aliis bonis confiscatis, ita magistraliter declarat *Plot. in conf. 170. alias 130. num. 83. per text. in l. obesse, ubi Bart. & DD. C. de prad.*

101 minor ratio quia alimenta quæ naturali jure debentur, non possunt, nec debent minui per confiscationem bonorum, *Becc. conf. 8. num. 14. & Bossius tit. de aliment. prestand. vxor. num. 6. ait quod quando legitima non sufficiat ad alimenta, tunc bona omnia essent ex æquitate relaxanda pro alimentis.*

S V M M A R I V M.

- 1 Bona feudalia sunt exempta à quavis generali locutione.
- 2 Bona feudalia sunt exempta à locutione bonorum.
- 3 Bona feudalia, an veniant in restitutione fideicommissi.
- 4 Feudum non cadere in recipientem, sed penes heredem rogatum remanere.
- 5 Bona emphyteutica Ecclesie, an veniant in restitutione fideicommissi.
- 6 Bona feudalia non censentur obligata in generali obligatione bonorum, & an veniant in generali sermone.
- 7 Bona feudalia an intelligantur alienata, cum alienatione omnium bonorum.
- 8 Bona feudalia dicuntur separata, ab aliis bonis.
- 9 Bona feudalia an dicantur renunciata per generalem locutionem.
- 10 Bona feudalia, quando censeantur tacite renunciata, & ex quibus arguitur.
- 11 Renunciatio facta de omnibus successioneibus non intelligitur feudum renunciatum.
- 12 Bona feudalia, sine Domini consensu prohibita sunt alienari.
- 13 Renunciatio facta sub hac forma (Renunciatio bonis paternis in tali renunciatioe comprehendere videtur, etiam renunciatioe bonorum emphyteuticorum siue feudaliu.

- 14 Renunciatio facta sub hac forma renuncio hereditatem paternam, in tali renunciatioe non venire bona emphyteutica siue feudalia concessa ex pacto, & providentia.
- 15 Renunciatio hereditatis paternæ, non comprehendit bona feudalia ex pacto, & providentia.
- 16 Feudum ex pacto & providentia non venit in generali renunciatioe renunciatum.
- 17 Dispositio feudi hereditarij est penes testatorem.
- 18 Renunciatio est stricti iuris.
- 19 Renunciatio an comprehendat causam ortam ex post facto.
- 20 Nova causa que dicatur.
- 21 Filia non obstante renunciatioe succedit in bonis, que pater habebat ex primo matrimonio, per transitum ad secundas nuptias.
- 22 Renunciatio non comprehendit illud, quod ex nova causa supervenit.
- 23 Causa requiritur in renunciatioe, aliter non obligat renunciantem.
- 24 Causa requiritur in obligatione, aliter obligatio non adest.
- 25 Filia renuncians hereditati patris, non prohibetur succedere in dicta hereditate ex persona fratris.
- 26 Renunciatio licet non extendatur, tamen ratione connexitatis extenditur.
- 27 Gestæ per tutorem in tutela extenduntur ratione connexitatis extra tutelam.

C A P V T V. V.

An Generalis Renunciatio bona feudalia comprehendat.

1 St autem in hoc Capite considerandum feudalia bona exempta omnino esse, à quavis generali locutione prout disposuit Imperator in *l. pomponius ff. de procurat. l. 1. & l. titius ff. de liber. & posth. & cap. 1. §. si in generali si de feud. ac funct. milit. controner. fuer. dixit etiam Vincent. de Ann. in allegat. 118. num. 1. Mastrill. decis. 86. Dom. Anell. de Amato noster doctissimus patricius in suo cōf. 35. latè Bambac. quest. 1. & 9. Minad. in consitut. in aliquibus not. 8. nu. 7. Cum plus valeat quod fit in specie quam in genere, l. item apud §. hoc edictum ff. de iur. iuran. est text. in l. obligatione generali ff. de*

pignor. Dyn. in cap. in generali extra de reg. iur. in 6. Bal. in l. voluntas C. de fideicom. gl. & DD. in l. final. in verb. vendere C. de iure emphyte. Afflic. in d. cap. in generali si de feud. fuer. controuers. inter Domin. & agnat.

2 Pro quibus primo accedat casus locationis, in qua locatione nunquam comprehensa videntur neque veniunt bona feudalia, vt dixit *tex. in cap. 1. de ea qui finem facit agnat. Authent. in successione. num. 6. circa finem C. de suis & legit. heredib. Bal. in l. imperialem de prohib. alien. per Feder. num. 1. i. fin. §. omnium, & ibi Bart. C. de administrat. tutor. Tasson. in pragmat. de antefat. vers. 4. obseruat. 2. num. 45. quandoquidem si de eis expressa mentione non constat illa locata non intelliguntur, prout *text. & DD. vbi supra.**

Indubitabili autem casu, pro feudis iudicandum esse, dixit *Aluarot. si de feud. fuer. controuers. fol. mibi 207. vers. in generali li nu. 1.*

3 Confirmatur secundo in causa restitutionis fideicommissi faciendæ, non venire feudalia, prout dixit *Iacob. de Arena in l. si patroni ff. ad Trebellianum*, latè hanc quæstionem, prosequitur *Bald. in l. cum virum C. de fideicommiss. in quo tex. concluditur, feudum non cadere in recipientem, sed penes hæredem rogatum remanere, quoniam si in recipientem caderet, adhuc in fideicommissi restitutione veniret, quod impossibile videtur, vel ex natura agnationis, vel ex natura inuestituræ, quod illa, in quem restitutio fieri debet, capax sit illius feudi,*

4 quo casu fiat restitutio, alias secus, idem sentit *Bal. in emphyteusi ecclesiæ, vt veniat in restitutione fideicommissi, de liberis ad liberos, non de liberis ad extraneos, per ea, quæ singulariter notat in l. etiam ff. solut. matrim. intelligendo autem de feudo hæreditario, vt optimè adnotauit Ioseph de Rust. in tract. de fideicom. lib. 3 cap. 17. num. 23. Andr. de Ifern. in cap. 1. §. hoc quoque col. 1. de success. feudi, Alex. in conf. 26 ponderatis num. 5. lib. 5. & conf. 28. in causa num. 18. vol. 6. Ioann. Andr. in addict. ad Speculat. in tit. de emphyteus. §. nunc aliqua, quia per vltimam voluntatem alienando non incidit in commissum,*

5 vt *l. 1. ff. de legat. & l. si domus §. fin. de quo vide in Specul. in emphyteus. in §. nunc aliqua vers. 113. & vers. 106. Andr. in cap. 1. §. quid ergo col. fin. vers. item & quando, de inuestitura de re alien. fact. cap. 1. colum. 1. vers. item loquatur de alienat. feud. patern. cap. 1. §.*

donare col. 4. vers. si ergo ex quibus caus. feud. amitt.

6 Confirmatur tertio cum obligatione generali omnium bonorum, in qua non censetur obligasse bona feudalia, *Bart. in l. codicillis §. instituta ff. de legat. 2. Bal. in l. voluntas C. de fideicommiss. & in cap. in generali si de feudo fuer. controu. latè Afflic. in rubr. de capit. Corrad. vers. praterea si vassallus num. 2. fol. mibi 545. cap. in generali tit. si de feud. fuer. controu. inter dominum, Bal. in cap. imperialem in princip. in 1. col. de prohib. feud. alien. per Federic. & l. 1. C. qua res pign. oblig. poss. Alex. conf. 20. vol. 4. & conf. 168. vol. 2. & conf. 2. vol. 3. Andr. in constitut. Regni Neap. si vassallus 2. colum. vnum notatu dignum assert. Bald. in cap. naturales sup. eod. verborum generalitas non intelligitur comprehendere ea quæ in specie per partes, & per legem sunt prouisa *l. si pater ff. de his qua in fraud. credit. l. lucius §. idem respondit ff. ad munic. l. 2. §. 1. ff. de admin. rer. ad Ciuit. pertinen. l. prohibere §. plane ff. quod vi aut clam. Bart. in l. codicillis §. instituto ff. de legat. 2. idem Afflic. in cap. naturales, Mastrill. in decis. 86. Cum in repet. cap. si aliquem Regni Sicilia, verbo nõ communibus num. 34. & verbo masculus num. 146. Bammac. in cap. adoptiuus si de feudo defuncti controuers. sit inter dominum nu. 1. item in generali sermone, non veniunt *l. pomponius ff. de procurat. Curt. iun. in suo tract. de feud. par. 4. reg. 3. vers. restat tamen Tiraquell. de retract. consanguin. §. 1. glos. 3. num. 5. Ripa in l. obligatione generali nu. 35. & seq. ff. de pignor. Bursat. qui alios citat conf. 31. num. 18. Speculat. in tit. de pignorib. §. 1. vers. sed nunquid feud. Bart. in l. qui habebat in fine ff. de leg. 3. Socc. conf. 19. num. 12. Negus de pign. in 2. membr. 2. par. num. 43. Marin. Freccia de subfeud. lib. 2. q. 3. num. 4. fol. mibi 165.***

7 Confirmatur quarto cum alienatione omnium bonorum, in qua nunquam alienasse intelligitur bona feudalia, iuxta *Afflic. in tit. si de feud. fuer. controuers. vers. incipiente in generali n. 1. & c. quidam capitaneus eodem titul. vbi scribentes omnes & Dyn. in l. cū filius §. hæres ff. de leg. 2. prout Bal. in l. item veniunt §. nunc videndum ff. de petition. hæred. Oldrad. in conf. 133. incipiente factum tale est, quia separata videntur bona feudalia, ab alijs bonis, & nec etiam intelliguntur obligata. Nisi nominatim sit dictū cum nūquam in aliquo sermone veniat feudum, nisi proprio suo nomine feudum vocetur, & ad probandam hanc veritatem sunt ponderandi *text. in d. l. 1. & l. Latius ff. de a**

li-

liber. & posthum. vbi probatur exheredationem faciendam filij nominatim est facienda cum in vniuersali sermone nunquam includatur id, quod lex intendit nominatim specificari, *glos. & DD. in d. l. 1. & l. Titius*, qualitas enim verbi nominatim nihil aliud importat nisi designationem per verba speciei per *tex. in l. nominatim ff. de condition. & demonstrat. l. nominatim 1. & 2. ff. de manum. in testam. Afflic. in d. §. generali col. 4.* cum sub verbis vniuersalibus feuda non comprehendantur, *Bart. licet multos habeat contraditores vt per Alex. in l. spatroni ff. ad Trebell. tamen illud sequitur Bald. in cap. 1. in princ. in ult. quest. de success. feud. & cum ob simile est, quod tradit Caccialupus in tract. de differentiis inter ius ciuile, & feud. in 28. different. Surd. conf. 446 num. 3. Rosenthal. de feud. cap. 7. de success. descend. ab intest. conclus. 22. num. 11.*

9 Ex quibus confirmationibus, necessarium consequens trahitur, quod nec etiam renunciata intelligantur, per generalem locutionem, *cap. 1. de eo qui finem fecit agnat. Tasson. vbi supra in principio, Cypri. in sua inuest. in cap. feud. bonorum appellatione in verb. renunciatio fol. 90. Couarr. variar. resolut. tom. 1. §. 3. fol. 349. cum expressa requiritur mentio de eorum renunciatione, Viu. decis. 233. num. 3. vol. 1. Non. conf. 1. num. 22. de comm. testatur Paris conf. 7. lib. 1. Iacob. Borrett. in conf. 51. num. 8. relati à dicto Viu. quod totum limitatur, cum*
 10 *tacita puta facta generali renunciatione omnium bonorum, seu venditione, & deinde renunciatis, aut venditor impetrasset Regis licentiam, DD. enim damnant, quod per talem actum impetrationis assensus censetur renunciasse, etiam bonis feudalibus, per tacitum consensum, qui ex ipsa impetratione arguitur, prout Afflic. citatus num. 9. & ibi communiter feudista.*

11 *Quod autem non procedit si talis Regis licentia siue assensus non impetretur, quandoquidem si renunciatur omnibus successioneibus, non feudis renunciatum intelligitur, Bart. in l. item videndum §. nunc videamus ff. de petit. hered. Loffred. in cap. 1. de natura success. feud. per text. in cap. 1. in generali si de feud. defuncti militum, Socc. in conf. 74. volum. 3. Dyn. conf. 2. Tasson. super pragmat. de Antefat. vers. 4. obseruat. 2. num. 49.*

Propter eorum autem dignitates, non veniunt in generali locatione, restitutione, obligatione, alienatione, & per consequens, ne quicquam in generali renun-

12 *ciatione, quia omnino prohibita sunt alienari sine domini consensu, communiter affirmant feudista, & præcipue Reg. Rouit. in pragmat. 4. de feud. nrm. 111. Rosenthal. de feud. conclus. 22. nu. 9. cap. 7. de success. descend. ab intest. per text. in l. codicillis §. instituto ff. de legat. 2. tex. etiam in l. obligatione generali ff. de pignor. Alexand. conf. 267. volum. 2. circa finem, & conf. 20. volum. 5.*

13 *Nam vnum notandum est, in tali renunciatione, quando fit in specie; nempe si dicat renuncio bonis paternis, in tali particula comprehendere videtur, etiam renunciationem bonorum emphiteuticorum siue feudalium per l. in bonis ff. de acquir. rer. domin. cum similibus alle-*

14 *gatis, diuersam significationem importare videtur quando dicit Renuncio hæreditatem paternam, tunc enim non veniunt bona emphiteutica siue feuda- lia concessa ex pacto, & prouidentia, quã distiutionem sequitur Cancr. in cap. 15. de renunciatione num. 112. & sequenti, & num. 295. Minad. in repet. constit. in aliquib. in ult. notab. sequitur Bart. in l. ius iurandũ §. libertus ff. de oper. libert. l. item videndum §. fin. ff. de petit. hered. Ias. in auth. unde parens num. 8. C. de inoffic. testam. Guglielm. de Benedic. in cap. Raynupt. in vers. duas habens filias num. 289. Surd. conf. 446. num. 5. & 8.*

15 *lib. 3. ad distinctionem hæreditariorum, eo casu, quando dicit renuncio hæreditatem paternam, non veniunt omnia feuda, ex pacto, & prouidentia, vt supra; sed veniunt hæreditaria, vt Philipp. Dec. conf. 78. col. 2.*

16 *Ea prorsus ratione, non veniunt feuda, ex pacto, & prouidentia, in generali renunciatione, quia Rex concedendo tale feudum voluit certo modo fideicommissum fieri in illius familia, in cuius beneficium conceditur, dixit Ifern in cap. 1. de success. feud. cum feuda ex pacto, & prouidentia pater aliis restitui non potest, nisi ipsi descendentes ex sanguine cap. 1. §. & si clientulus supra de alien. feud. vbi Afflic. Rursus secundum aliquos DD. pater non poterit in ipso feudo descendentes exhæredare, vt dicit Intrigl.*

17 *cent. 1. quest. 57. à num. 153. ad differentiã feudi hereditarii, cuius dispositio penes testatorem residet, vt docet ibidem num. 146.*

18 *Formali ratione suadet quoniam huiusmodi renunciationes sunt stricti iuris, Cancr. var. resolut. cap. 15. tit. de renunciatione num. 231. & sic in generali renunciatione, tantum veniunt ea quæ satis*

- tis clarè de eius expressa mentione constat *Dec. cõf. 379. requisitus n. 3. Alex. conf. 18. viso lib. 2. & conf. 56. Mandell. conf. 287. 340. & 545. Franc. Becc. conf. 106. num. 43. & cõf. 11. num. 31. Landerch. conf. 127 num. 13. Via. dec. 316. & decis. 211. n. 93. Mustard de probat. conclus. 1264. vers. renunciatio Cancer. var. resolut. cap. 15 tit. de renunciat. nu. 242.*
- 19 quapropter, nec ipsa renunciatio comprehendere videtur, causam ortam ex post factam renunciacionem, cum de natura ipsius renunciacionis sit, non se extendere de causa, ad causam, de persona ad personam, & de tempore, ad tempus, ratione stricti iuris; & versatur tantum circa expressam nec facit transitum de causa expressa ad tacitam, vt latè infra, & post omnes probat *Surd. conf. 443. num. 22 & 431. num. 13. & 14. Menoch. conf. 1 num. 217. & conf. 328. num. 19 vol. 4. Franc. dec. 181 nu. 4. sequitur Molfes. in tit. de renunc. q. 1. nu. 53.*
- 20 Quæ noua causa tunc habetur quando filia in beneficium patris renunciasset, & pater post renunciacionem cõuolasset ad secundas nuptias, tunc filia non obstante renunciacione succedit in bonis, quæ pater habebat ex primo matrimonio, quia ex noua causa, bona illa pertinent ad filiam, nempe in penam transitus patris ad secunda vota, vt *Azor. 2. moral. lib. 2. cap. 29 quæst. 8. Molin. in trac. de maioratu disput. 5. 9 num. 21. & 23. vbi ex communi hoc etiam probat euenire, etiam si filia renunciasset non succedere ex testamento, adiuu enim succederet, ea ratione quia ius illi acquisitum ex noua causa ad quam causam renunciatio non se extendit Doctores communiter.*
- 21 Ne quicquam talis renunciatio comprehendit illud, quod ex noua causa superuenit, inquit *Bar. in l. uxor §. diuus ff. de adulter. & in l. qui Roma §. duo fratres quæst. 6. & ibi late Ias. & Alex. ff. de verb. obligat. ita in nostris terminis voluit Bal. in l. pactum dotali quæst. 6. & 13. C. de collat. consulendo firmat Dec. in conf. 266. col. 3. vers. non obstat vol. 2. Nouar. quæst. forens. quæst. 96. num. 1. l. si libertus ff. de bon. libert. cap. cū inter de renunc. & c. quāuis pactum vbi Couar. in 3. par. §. 3. num. 2. & Gustier. in verb. omninò seruari debet Corneus conf. 305. vol. 4. Socc. iun. conf. 20. num. 20. volum. 1. Cozad. conf. 90. nu. 44. Anton. Gomez. ad ll. 22. Tbau. num. 11. Hartam. Pistor. in quæst. iur. q. 6. lib. 4. nu. 64.*
- 22 Et sic requiritur causa in renunciacione, nam quando non adest causa, renunciatio non valet, *Fanciol. conf. 61. num. 22 & vbi non subest causa, non præsumitur Surd. conf. 431. nu. 27. lib. 3. nam omne agens, agit propter finem, Decian. 24 conf. 45. num. 7. vol. 2. sicuti à pari, quod quando obligationis causa, non adest, ibi non cadit obligatio, cap. si cautio vbi DD. de fide instrum. l. 2. §. circa ff. de dol. mal. except. l. generaliter. C. de non numer. pecun. vbi glos. quam dixit singular. l. mol. in l. à Titio ff. de verb. obligat. Imo præsumitur facta promissio, & obligatio per errorem, si causa non subest, *Alex. conf. 13. num. 2. volum. 1. Paris. conf. 96. num. 8. vol. 3. Cephal. conf. 220. num. 27. conf. 308. num. 32. conf. 501. num. 24. conf. 642. num. 111. & conf. 751. num. 18. in quibus locis concludit renunciacionem sine causa factam esse nullam, & renunciantem non obligare, Decian. in dicto conf. 45. cap. super hoc de renunciat. Tiraquell. in præfat. l. si unquā num. 118. C. de reuocand. donat. Calder. conf. 5. de præbend.**
- 23 Ex quibus infertur quod renunciatio hæreditati patris non censetur exclusiua quominus succedere possit in dicta hæreditate, etiam ex persona fratris, *Alex. in l. 1. §. veteris ff. de acquir. poss. Bal. in l. 1. ff. de rerum diuis. multos refert Dec. in l. quoties dupl. num. 6. & 7 ff. de regul. iur. Auend. de matu cap. 13. num. 37. Deci. conf. 433. num. 3. conf. 419. & 625. num. 9. Silua nupt. fol. mibi 75. & 76. Decian. conf. 683. num. 5. conf. 379. & 230. Gozad. conf. 9. num. 60. Paris. conf. 49. num. 41. lib. 3. Curt. iun. conf. 101. num. 3. Soc. conf. 73. num. 1. lib. 1. Cald. conf. 5. in tit. de præbend. Paris. conf. 12. num. 75. lib. 1. Dec. conf. 45. num. 21 & conf. 460. num. 6. Soccin. conf. 96. lib. 1. Menoch. latè de hac materia in conf. 335. num. 28. conf. 401. num. 114. Paris. conf. 49. num. 44. lib. 3. Decius conf. 374. num. 15. Neuzan. conf. 22. Surdus conf. 394. nu. 42. vol. 3. Anchar. conf. 39. sequitur Socc. conf. 163. vol. 2. qui omnes loquuntur in renunciacione non solum dicunt eam esse impiam iniquam, sed etiam irrationabilem quando per eam renunciatum videtur tribus hæreditatibus, vt DD. vbi supra, A'ciat. in respons. tom. 3. lib. 8. num. 16.*
- 24 Et licet renunciatio ipsa quæ alioquin extendi non potest, extenditur enim ratione connexitatis, quandoquidem ratio connexitatis, etiam locum habet, & procedit in his quæ stricti iuris sunt, & circa illa operatur extentionem, notabiliter est *tex. in l. huius §. Paulus vbi Bart. 27 ff. de administrat. tutor. vbi promissio à fideiussore facta per stipulationem, est stricti iuris, de gestis per tutorem in tutela, extenditur autem ad gesta extra tutelam, quæ sunt connexa ratione tutelæ, Ias.*

Iaf. in l. prator ait §. rationem in fine ff. de edendo. Nam quamvis fideiussio stricti iuris, & extendi non possit ultra verba stipulationis, l. Blanditus C. de fideiussor & ibi glos. in l. si fideiussor C. eod. Alex. cons. 34. viso instrumeto in principio lib. 2. late Mars. in rubr. de fideiussoribus quat. 8. na. 193.

S V M M A R I V M.

- 1 Renuncians rei, eximit se ab onere, quod propter rem ipsam incumbit.
- 2 Renuncians priuatur re, qua est causa oneris, & cessante causa oneris, cessat quoque effectus.
- 3 Emolumento sublato per renunciationem, sublatum debet esse onus annexum.
- 4 Onus inducitur propter commodum, quod ex re percipitur.
- 5 Cessante commodo, cessare debet, & onus.
- 6 Onus transit cum ipsa re.
- 7 Renuncians ususfructum, eximit se ab onere.
- 8 Renuncians rei, liberatur a tributis debitis ratione ipsius rei.
- 9 Collecta est onus ab initio incertum & extraordinarium, & imponitur personis pro rebus.
- 10 Fundo cedens liberatur ab onere collecta.
- 11 Renunciatio incolatus non facit euotare collectam iam impositam.
- 12 Fundo cesso quis liberatur ab oneribus.
- 13 Renunciatio an teneat si fuit facta ne subeat oneribus.
- 14 Res semper transit, cum onere suo.
- 15 Onus soluendi collectas possessoribus incumbit.
- 16 Feudum renunciatum transit, cum onere suo, & qua nam onera constitui possunt in feudis.
- 17 Dos est onus feudi, & deberi ex visceribus feudi.
- 18 Femina quomodo vocetur ad hereditatem de iure longobardorum.
- 19 Ius Longobardorum in quibus locis practicitur.
- 20 Ius Longobardorum vocat omnes ad hereditatem, & successionem ad differentiam iuris francorum.
- 21 Masculus quando praferatur femina.
- 22 Vita, & militia debetur secundogenitis in feudis.
- 23 Vita, & militia succedit loco paragii.
- 24 Vita, & militia dicitur onus feudi.
- 25 Vita, & militia debetur iure consuetudinis regni.
- 26 Feuda erant prius diuidua, per constitutiones Regni sunt indiuidua.
- 27 Primogenitus tantum succedit in feudis ex

- pafo, & prouidentia, vel hereditario sacus est in feudo nouo.
- 28 Feudum uacuum venditum, pratum illius diuiditur inter omnes filios, nisi aliter constet per voluntatem patris.
 - 29 Pater potest prohibere collationem tacite, & expresse.
 - 30 Collatio recipit interpretationem, & declarationem a voluntate patris.
 - 31 Voluntas euidens dicitur ex coniecturis.
 - 32 Collatio est introducta a lege ratione aequalitatis seruanda, & discordia euitanda.
 - 33 Decisio 68. Regens Rouiti explicatur.
 - 34 Vita, & militia dicitur annua praestatio in pecunia, quam primogenitus tenetur tribuere secundogenito.
 - 35 Vita, & militia idem est, quod alimenta.
 - 36 Alimenta finiuntur una cum vita.
 - 37 Vita, & militia liquidanda est ex fructibus feudi tempore mortis.
 - 38 Secundogenitus an propria autoritate possit capere fructus feudi, pro vita, & militia.
 - 39 Vita, & militia est praestatio commoditatum.
 - 40 Vita, & militia quae debetur secundogenitis, quantum debet esse.
 - 41 Vita, & militia mora assimilatur.
 - 42 Iudex quantum assignare debet secundogenito, pro vita & militia.
 - 43 Vita & militia erit sicut legitima.
 - 44 Diuisio vite, & militia an subordinatur, habito respectu ad fructus tempore mortis patris.
 - 45 Vita, & militia an debeatur ex corporibus reintegratis.
 - 46 Legitima consideratur solummodo respectu honorum, & patrimonij, quae erant tempore mortis patris.
 - 47 Legitima debetur ex substantia defuncti, & non secundum numerum reddituum.
 - 48 Legitima non est quarta hereditatis, sed quarta honorum.
 - 49 Vita, & militia an debeat augeri, auctis feudorum corporibus, opinio Regens de Ponte, & Vincent. de Franch. refertur.
 - 50 Ius superueniens ex causa de praeterito auget patrimonium, & conualidat iudicium.
 - 51 Vita, & militia est onus feudi, & cum illo transit.
 - 52 Vita, & militia dicitur onus reale feudi, & cum illo transit.
 - 53 Vita, & militia an ex corpore feudi, vel ex fructibus feudi debeatur.
 - 54 Actio datur contra possessorem feudi pro vita, & militia, etiam praeterita.
 - 55 Vita, & militia iure actionis debetur.
 - 56 Actio datur pro vita, & militia contra tertium possessorem.
 - 57 Secundogenitus frater pro vita, & militia praefertur creditoribus fratris primogeniti.

38 Vita.

- 58 Vita, & militia non cessat, si frater secundogenitus sit dives.
- 59 Vita, & militia est portio feudi, & loco talis portionis succedit.
- 60 Vita, & militia an debeatur loco alimentorum.
- 61 Vita, & militia non transmittitur ad heredes.
- 62 Vfus fructus ad quem deuoluitur, mortuo usu fructuario.
- 63 Legatum alimentorum, non transmittitur ad heredes.
- 64 Alimenta finiuntur cum vita eius, qui est alendus, & non transmittuntur ad heredes.
- 65 Alimenta personam respiciunt.
- 66 Personalia non sunt transmissibilia ad heredes.
- 67 Alimenta non transeunt ad filias fratris, ita nec vita, & militia.
- 68 Vita, & militia an debeatur filijs filij primogeniti.
- 69 Vita, & militia praterita an transmittatur ad heredes.
- 70 Ius accrescendi an habeat locum in vita, & militia.
- 71 Alienatio vite, & militiae etiam cum assensu an valeat.
- 72 Alienatio feudi vel iuris feudi est prohibita, absque assensu.
- 73 Remissio vite, & militiae facta primogenito: an valeat sine assensu.
- 74 Vita, & militia debetur secundogenito, absque ulla exceptione.
- 75 Alimenta an debeantur lite pendente secundogenito, petente vitam & militiae in iudicio à fratre primogenito.
- 76 Alimenta lite pendente debentur usque ad sententiam diffinitiuam.
- 77 Unus testis an sit sufficiens ad habendam summariam cognitionem, pro concedendis alimentis secundogenito.
- 78 Vita, & militia vniuersale iudicium appellatur sicuti dos, & petitio hereditatis.
- 79 Filius veniens contra renunciationem, an interim est alendus à fratre.
- 80 Regressus non datur remittentibus iura sua.
- 81 Compromissum an possit fieri super vita, & militia.
- 82 Vita, & militia, à quo die debetur, & à quo die incipiat habere vires.
- 83 Refutatio est anticipata successio.
- 84 Legatum factum à patre secundogenito, an compensatur cum vita, & militia.
- 85 Vita, & militia à quo vis onere exempta videtur, etiam à solutione ad oba & releuij.
- 86 Vita, & militia debetur ex fructibus deductis omnibus oneribus.
- 87 Vita, & militia est onus feudi, & uti onus, deducenda est, & minuere releuium.
- 88 Fructus considerantur deductis expensis.
- 89 Expersa an sint deducenda de fructibus integris.
- 90 Releuium debetur ex fructibus, qui remanent apud Baronem, solutis tamen oneribus, & quo tempore teneatur denunciare mortem feudatarij praedeccessoris.
- 91 Releuium an minuat vitam, & militiae.
- 92 Primogenitus integram vitam, & militiae solui debet.
- 93 Vita & militia an debeatur clericis etiam in sacris constitutis.
- 94 Vita, & militia an concedatur clerico inhabile ad seruitium praestandum.
- 95 Opinio Bambacarij super vita & militia debita clericis.
- 96 Vita, & militia loco legitima debetur, in omnibus bonis bareicarijs, in quorum valorem computantur feuda hereditaria.
- 97 Vita, & militia non comprehenditur in generali renunciatione, sed requiritur specialis renunciatio.
- 98 Vita, & militia assignata secundogenitis excluduntur à successione.
- 99 Filius recipiendo inuestituram, remanet obligatus ad omnia onera qua veniunt ex natura feudi.
- 100 Secundogenitus nunquam dicitur exclusus à vita, & militia, nisi re, & effectu, vita, & militia soluta sit, & ita de filia.
- 101 Filia tunc dicitur dotata quando dos traditur.
- 102 Contractus dotis re perficitur.
- 103 Filia femina primogenita succedens an teneatur dare sororibus secundogenitis vitam, & militiae.
- 104 Actio hypothecaria an detur pro dote de paragio, vel conditio ex lege.
- 105 Dotis debitum propter feudum, sit onus feudi.
- 106 Possessor quilibet feudi tenetur pro paragio filiae debito.
- 107 Possessor feudi an teneatur in subsidium soluendi paragium facta discussione bonorum.
- 108 Paragii quantitas an sit certa, vel arbitraria.
- 109 Paragium non consideratur respectu valoris portionis sed respectu quantitatis, pro qua pari nubere possit.
- 110 Dos congrua venit sub nomine paragij.
- 111 Liquidatio paragij, diuersimode fuit facta in S. R. Conf Neapolitano.
- 112 Qua sint consideranda in liquidatione paragij.
- 113 Paragium non potest esse minus legitima.
- 114 Mos Ciuitatis est attendendum in constitutione dotis.
- 115 Paragium subrogatur in locum legitima.
- 116 Subrogatum sapit naturam eius in cuius locum subrogatur.

- 117 *Frater tenetur ad paragium, non uti dos sed tanquam legitima sine onere.*
- 118 *Legitima debetur deducto ere alieno, à toto corpore hereditatis.*
- 119 *Paragium debetur deducto ere alieno.*
- 120 *Paragium debetur filijs de bonis paternis, & maternis, siue aliorum ascendentium.*
- 121 *Frater post mortem patris, tenetur dotare sorores, secundum paragium.*
- 122 *Patrimonium dicitur fraternum post mortem patris.*
- 123 *Paragium quibus personis debeat.*
- 124 *Monialis an debeat habere paragium.*
- 125 *Legatarius venire debet, iuxta dispositionem testatoris.*
- 126 *Mens testatoris saliter presumenda, qualiter ex verbis apparet, secundum rectum eorum sensum.*
- 127 *Dispositioni testatoris est standum, quando iuri se conformatur.*
- 128 *Causa spiritualis, non debet esse deterioris conditionis.*
- 129 *Paragium debetur moniali, habito respectu Monasterio, & Consuetudini Ciuitatis.*
- 130 *Fructus percepti antequam assignetur Paragium, an computentur cum dicto paragio.*
- 131 *Fructus legitima, non computantur in eius supplemento.*
- 132 *Fructus computantur in dotem.*
- 133 *Paragium debetur filia, siue sorori eo ipso quod sit nubilis, & tempore contracti matrimonii.*
- 134 *Fructus paragii medio tempore, non debentur, nisi contracto matrimonio.*
- 135 *Legitima debetur, una cum fructibus à die mortis defuncti.*
- 136 *Fructus legitima debentur, sine ulla interpellatione.*
- 137 *In tempore determinato à lege, interpellatio non est necessaria.*
- 138 *Tempus interpellat pro homine, & debitore moroso.*
- 139 *Legitima dicitur ius uniuersale, & vocatur quota, & portio, in qua filius dicitur heres secundum quid, hoc est secundum substantiam hereditatis.*
- 140 *Fructus ante moram percepti augent legitimam.*
- 141 *Fructus veniunt in petitione hereditatis.*
- 142 *Legitima potest peti una cum fructibus, à tempore mortis defuncti.*
- 143 *Legitima non potest stare, sine fructibus.*
- 144 *Legitima venit una cum fructibus.*
- 145 *Legitima debetur ex corporib. hereditariis.*
- 146 *Fructus qui nascuntur ex ipsis corporibus debentur sine mora, sine interpellatione ratione dominij.*
- 147 *Fructus debentur, nulla existente mora.*
- 148 *Legitima petita, etiam fructus consentur petiti.*
- 149 *Fructus percepti ante restitutionem fidei commissi, ad quem spectant.*
- 150 *Fructus an veniant in restitutione, una cum fideicommissis.*
- 151 *Fructus ad grauatum spectant pendente conditione.*
- 152 *Interpellatio an requiratur.*
- 153 *Fructus debentur etiam pro supplemento legitima.*
- 154 *Possessor bona fidei facit fructus suos.*
- 155 *Possessor bona fidei est loco Domini.*
- 156 *Bona fides veritati equiparatur.*
- 157 *Legitima detrahatur à singulis corporibus hereditariis, mortuo testatore, vel patre, absque ullo facto hominis.*
- 158 *Debitum exactum non recipit compensationem.*
- 159 *Legitima est portio successionis, & sic ius uniuersale, & veniunt fructus.*
- 160 *Legitima non potest esse, sine fructibus.*
- 161 *Fructus legitima, non debentur ratione morae, sed iure dominij, seu rei debita.*
- 162 *Fructus legitima debentur ad rationem quinque pro centenario valoris legitima.*
- 163 *Filius potest petere fructus legitima, etiam si relicta esset in pecunia.*
- 164 *Filius praefertur pro legitima, creditoribus heredis.*
- 165 *Legitima dicitur, as alienum, respectu patris.*
- 166 *Filius etiam pro fructibus legitima praefertur creditoribus heredis.*
- 167 *Actio hypothecaria datur pro legitima, & fructibus.*
- 168 *Legitima affirmatur tempore mortis defuncti.*
- 169 *Iudex potest liquidare legitimam in pecunia.*
- 170 *Legitima non debetur viuente patre.*
- 171 *Pater ex causa ingratitude potest priuare filium legitima.*
- 172 *Creditoribus heredisarij excludunt filium à legitima.*
- 173 *Bona propria non dicuntur, nisi deducto ere alieno.*
- 174 *Filius pro consequutione legitima, non potest offerre cautionem de seruando herede illasum quando sunt debita in hereditate.*
- 175 *Legitima an detrahatur à feudo.*
- 176 *Legitima non debetur de bonis feudalibus, sed de allodialibus.*
- 177 *Vita, & militia an debeat rebello.*
- 178 *Rebellis amittit feudum pro rebellionem commissa.*
- 179 *Rebellis reputatur ac si mortuus esset.*
- 180 *Fidelitas attenditur in feudis.*
- 181 *Rebellis restituitur propter indulgentiam concessam.*
- 182 *Secundogenitus rebellis restitutus recuperat alimenta vitam, & militiam praeteritam,*

H tam,

- tam, & futuram.*
- 183 Restitutio reponit restitutam in ea iura, in quibus antea erat.
- 184 Rebells restitutus an recuperat feuda alienata, in tertios possessores.
- 185 Casus rebellionis non videtur esse casus captiuitatis.
- 186 Lex post liminii G. de captiu. & post lim. reuers. quomodo procedat.
- 187 Restitutio non trahitur ad ius alteri quassitum.
- 188 Restitutus ex gratia recuperat feuda, & reponitur in illud ius, quod penes ipsum erat, ante delictum.
- 189 Libertus siue patronus deportatus, & postea restitutus recuperat iura amissa iuris patronatus, & petendi contra tabulas bonorum possessionem.
- 190 Vassallus delictum committens, propter quod, immediatè ad dominum reuertitur feudum, restitutus per Principem recuperat feudum.
- 191 Sententia adulterij lata contra uxorem, statim ipsa dos marito quesita efficitur.
- 192 Mulier restituta aduersum sententiam adulterij recuperat dos.
- 193 Lex fin. G. de senten. pass. & l. siue libertus ff. de iure patron. explicantur.
- 194 Ius vite, & militia, ex rebellionis patrata, est extinctum.
- 195 Restitutus recuperat vitam, & militiam, etiam futuram.
- 196 Decisioes Fracisci Albertini aduocati tunc temporis i signis enunciantur.
- 197 Decisio B. l. in cap. primo qui cur vend. an intel. vend. refertur.
- 198 Ius comde tenens alicui ob venditam propria in iura, non venit in generali concessione facta alteri.
- 199 Ius vite & militia an amittat propter rebellionem.
- 200 Rebells amittit omne ius, quod competebat suis antecessoribus.
- 201 Rebells debet esse notorius, ad finem amittendi omne ius.
- 202 Rebells notorius quid sit.
- 203 Fiscus absque sententia potest capere bona rebells.
- 204 Bona rebells transit in fiscum, absque apprehensione.
- 205 Rex potest de facto occupare bona rebells.
- 206 Rebellionis quomodo probetur, & quot testes sint necessarii.
- 207 Rebellionis non tollitur, quando rex fecit gratiam de persona.
- 208 Rebellionis remissa per Regem non per hoc cessatur remississe feudum amissum ipso iure per rebellionem, nisi de nouo Rex reconcederet feudum.
- 209 Rebellionis committitur per conpirationem aduersus personam, & statum Principis.
- 210 Affectus punitur non sequente effectu in materia rebellionis.
- 211 Rebellionis committitur non solum ex acta proximo, sed remoto.
- 212 Pœna mortis, & confiscatio bonorum est danda rebello.
- 213 Consilium sufficit in rebellionis.
- 214 Rebellionis probatur per coniecturas, & presumptiones.
- 215 Tortura est danda rebello, etiam absque Indicis, vel saltim leuioribus.
- 216 Rebellionis arguitur ex confederatione cum inimico.
- 217 Rebellionis arguitur quando à naturali eius Principis obedientia se subtraxit, & hunc hostem parauit.
- 218 Rebellionis arguitur ex sola suspitione confederationis.
- 219 Differentia est inter conirationem, & conpirationem.
- 220 Penitentia in aliis criminibus admittitur, fallit in crimine lesa maiestatis, & rebellionis.
- 221 Penitentia non excusat penam, quando enim pena ipso iure imponitur.
- 222 Scientia sola in delictis rebellionis, absque reuelatione punitur.
- 223 Consciens criminis rebellionis, punitur, ut particeps.
- 224 Rebellionis facit amittere iura ciuilia Ciuitatis, specialia Regni, & beneficium iuris communis.
- 225 Probatio, nulla est maior, quam in confesso.
- 226 Confessio ubi adest ibi relaxatio omnium probationum.
- 227 Confessio maiorem probationem facit quam quodlibet publicum instrumentum.
- 228 Confessio criminis inducit infamiam confesso.
- 229 Restitutus ex gratia recuperat omnia iura feuda, & actiones, quæ penes fiscum resident, non autem recuperat bona in tertios alienata.
- 230 Gratia Principis, absque alterius preiudicio, & in iniuria interpretanda est.
- 231 Restitutio intelligitur de illis bonis, quæ sunt penes fiscum, non autem comprehendenda illa, quæ alienata, & alteri quassita medio tempore.
- 232 Clausula saluis iuribus alienis, semper intelligitur in qualibet dispositione Principis.
- 233 Clausula non obstantibus concessionibus factis, quid operetur.

CAPVT VI.

An facta speciali Renunciacione de Fendo Renuncians teneatur ad onera ipsius fendi.

Dest igitur in hoc capite optima dispositio texti. in l. cū fructuarius ff. de usufruct. l. sed si forte §. labeo ff. si seruit. vendicetur, in quibus textibus disponitur, quod renūcians rei, exi-

mit se ab onere, quod propter rem ipsā incumbit, quos tex. sequuntur communiter DD. cum enim renuncians priuatur re, quæ est causa oneris, & proinde cessante oneris causa, cessare quoque debet effectus, Alber. in d. l. cum fructuarius, facit ad hoc etiam texti. in l. pampilio §. finali ff. de legat. 3. vbi sublato emolumento per renunciacionem, sublato etiam esse debet, onus annexum, quod sequitur Bald. in pralud. feud. nu. 12. & propter cōmodum, quod ex re percipitur, onus inducitur, l. 2. §. vidualis ff. ne quid in loco publico, ergo cessante comodo, cessare debet, & onus, l. generaliter C. de Episcop. & Cler. l. fin. §. cum lex ff. de repud. & deficiente causa & forma, debet eius esse deficere l. quero §. inter locatorem ff. locati, l. fin. C. de liberali caus. Redoan. in tract. de reb. Eccles. non alienand. quasi. 78. num. 12. quādoquidem resignans officium, in manibus eius, qui illud tribuit, dicitur se liberare à publica sollicitudine, l. fin. in principio C. de sens. Ciuit. & facit tex. in l. quod si noli in principio ff. de edilit. edict. ibi ceterum poterit euitare præstationem venditor, si nolit hominem recipere.

Quæ quidem iura, in onere reali procedunt, quod propter rem ipsam, cui renunciatur incumbit, & quoties res cui renunciatur, est sola, & immediate causa oneris tunc semper onus, cum ipsa re transit, nam illud onus reale euitatur ab eo, qui vult rei cedere, dicta l. usufructuarius, & ibi Bart. & ideo usufructuarius renuncians usufructum, non erit cogendus ad onus, ad quod alias teneretur ratione ipsius usufructus, l. cū fructuarius ibi Bal. l. si absente ff. eod. l. si ex duobus circa finem ff. de noxal. act. Bar. in l. cotem §. fin. nu. 14. ff. de publicanis.

Quibus accedit, quod rei renuncians, liberatur à tributis debitis, ratione ipsius iei, l. omnes C. sine censu. vel reliqu. l. quero

ff. de usufruct. legat. l. prædiis ff. de iure fisci l. imperatores, ff. de public. & veftig. l. neque stipendium ff. de impens. in reb. doctal. fact. Alber. in l. sed an vltro §. is autem ff. de negot. 9 Hinc est quod collecta imponitur personæ pro rebus, & est naturaliter onus rerum, forma iter personarum, vt per Egidium Thomat. in suo tractatu de oneribus, & collectis num. 4. fol. 4. Ann. conf. 60. per totum lib. 1. Affict. cap. 1. §. & plaustrorum col. 2. vers. circa secundum que sint regalia. Cephal. conf. 317. num. 22. & 42. vol. 3. Roland. à Vall. conf. 66. nu. 16. volu. 1. quod sit onus incertum ab initio, & extra ordinarium, Aegi d. Thom. in d. tract. fol. 17. nu. 2 in fine, & fol. 26. Bald. conf. 312. volu. 3. ideo cedens fundo liberatur ab onere collectæ, vt per Bar. in l. his cum quo ff. de aqua plu. arcen.

Verum aut loquitur de muneribus, merè personalibus, aut de collectis, quæ imponuntur personis pro rebus, vt dixit Caput. de regim. Reipubl. fol. mibi 35. cap. 7. num. 10. & 11. Primo casu collecta, iam imposita, non euitatur per renunciacionem incolatus, l. incola iam muneribus, & ibi glos. & Bart. ff. ad municipalem, secus si collecta non fuerit imposita, siquidem potest quis renunciare domicilio, l. nihil ff. ad municipalem, glos. & Bart. in dicta l. incola, nam onera quæ ratione incolatus sustentantur cessant ratione incolatus renunciacionis, latè scribit de hac materia Fab. de Anna conf. 60. per totum.

Altero casu, cum collecta imponatur personis, pro rebus; & sit onus incertum ab initio, & extraordinarium, Balz. de feud. tit. 56. rub. qua sint regal. §. extraordinaria collatio num. 5. vers. quando imponantur Andr. Gail. pract. obseruat. lib. 2. obseruat. 53. num. 2. Cardin. Paris. conf. 25. primo aspectu dicendum videtur num. 90. & 91. lib. 1. Castrenf. conf. 89. Possit quis dicere quod statutum num. 2. lib. 2. vers. sed ad hoc respondetur Bald. in l. omnes 3. C. fin. cens. vel reliqu. fund. compar. non poss. num. 9. Bar. in l. unica C. de mulier. in quo loc. muner. sexui congruetia vel honores agnoscant. lib. 10. num. 37. & in l. bi qui 2. ff. de iur. immunit. num. 5. & sic cedendo fundo, quis liberatur ab illis oneribus, Bart. in l. his cum quo ff. de aqua plu. arcen. Thomatus de collect. nu. 4. fol. 4. Luc. de Penn. in l. 1. C. de indict. lib. 10. n. 3.

Quæ adeo renunciatio procedit, quando simpliciter fit, quoniam illa renunciatio, quæ fit, ad hoc, nè subeat oneribus, non tenet, glos. in dicta l. incola, cuius opinio approbata communiter videtur, Roman. conf. 161. in fine. Verum quando cedens alteri renunciat, & in alterum

transit res, cui renunciatur, tunc renun-
 14 cians euitat onus, siquidem res, semper
 transit, cum onere suo, *Bart. dicta l. incola,*
Natt. cons. 315. in fine, ex quibus vides,
 15 quod onus soluendi collectas, possesso-
 ribus incumbit, *l. fin. C. sine cens. vel reliq.*
 de cuius materia collectas scripsit *Fracisc.*
Ansaldo. in tract. de iurisdic. secul. in tit. de
muneris imposit. & esact. par. 5. tit. 3. cap. 1.
de collectis. Ita etiam dicendum, erit in
 16 feudis, & renuncians feudis, onus tran-
 sit, cum ipso feudo renunciato, per vul-
 gatam regulam, quod res semper cum
 onere suo transeat, prout *l. inter debitorē,*
ubi glos. ff. de pact. dixit Consta. de remed.
subsid. rememed. 37. illat. 1. num. 3. Natt.
cons. 71. cap. 1. de censib. glos. ad finem sub
verbo tributo in cap. non minus 4. de im-
mun. ecc. cap. cum non sit in homine 33. de
decim. cap. ex litteris 5. de pignoribus in fine,
cap. quanto 18. de usuris cap. rationis ordo 9.
distin. 100. cuius illatione quæritur quod
 17 nam onus in feudo constitui possit, &
 primo constitui potest dos, quæ quidem
 dos dicitur onus feudi, vt dixit *Isern. in*
constit. in aliquib. col. 7. in antiquis, vers. sed
si dicamus, dicit Andr. in cap. si aliquem nu.
10. subdens num. 14. deberi ex visceribus
 18 feudi, *Fab. de Ann. cons. 73. num. 8. cum seq.*
 eo modo, quo femina, simul vocatur cū
 masculo ad successionē, omnium hono-
 rum, etiam feudalium, vt in *constitut. in*
aliquib. vers. hæc igitur, l. presenti, & in fine,
verbis, ibi omnibus bonis, ubi Affl. num. 34.
 19 loquens de paragio, hæc iura currunt de
 iure Longobardorum, quod ius in ciui-
 tate Menepecudum Apuleæ practicatur,
 quod vulgo dicitur Foggia, & Luceriz.
 Currit etiam tale ius in Ciuitate Salerni
 in qua, aliqui ciues viuunt cum iure Lō-
 gobardorum, aliqui vero cum iure Ro-
 manorum, prout dixit *Afflic. in repet. cō-*
stit. Regni in aliquib. in tit. de praestand. sa-
cram. lib. 1. num. 8. in rubr. 60.
 Seruatur etiam tale ius in Ciuitate
 Bari, vt dixit *Dominus Pratus discept. fo-*
rens. cap. 37. num. 20. per quod ius disponi-
 20 tur, omnes simul ad hæreditatem, & suc-
 cessionem venire, *Fabius de Anna cons. 4.*
num. 2. & 3. ad differentiam iuris Franco-
 rum, per quod disponitur, masculum,
 21 præferri feminæ, *Anna cons. 4. num. 2. quā-*
 do ipsæ dotatæ sunt de paragio, Primus
 genitus præfertur. Secundogenito; nihi-
 22 lomius secundogenito debetur vita, &
 militia, vt dixit *Rouit. in pragmat. 24. sub tit.*
 23 *de feud. num. 1. & loco paragii talis vita, &*
 militia succedit, *Reg. de Ponte cons. 79.*
 24 *num. 4. & 7. & dicitur onus fendi, vt in-*
 tra *Anna consil. 4. num. 18.*

25 Quæ quidem vita, & militia debetur
 iure constitutionis Regni, ex quo præ-
 dictæ constitutiones, omnia feuda indi-
 26 uidua statuerūt, dum per prius erāt diui-
 dua, & in his feudis de iure communi
 feudorum, omnes fratres æqualiter suc-
 cedebant, *cap. 1. §. præterea datus de*
prohib. feud. alien. per Federic. & feudista
 omnes in *cap. 1. §. omnes filij si de feud. fuer.*
controuer. inter dominum, & agnat. & in
cap. 1. vers. sed cum hoc de his, qui feud. dare
 poss. hodie verò per ius constitutionis in
 aliquibus in *tit. de filij Comit. vel Baron. &*
in constit. vt de success. in tit. de success. nqu.
 27 *feud. lib. 3. successio solummodo primoge-*
 nito defertur, non autem aliis, quod in-
 tellige in feudo ex pacto, & prouidentia,
 vel hæreditario, non autem in feudo no-
 uo empto à patre, eo mortuo pretii ero-
 gati partem, filiis secundo genitis com-
 petere, non alia actione, nisi iurē colla-
 tionis, ex consuetudine præscripta, sic in
 Regno iudicandi, quæ à vulgariissima
 Theorica sumpit originem, *Andr. in*
cap. imperialem §. præterea ducatus num. 39.
de prohib. feud. alien. per Federic. Minad. in
constitut. in aliquibus num. 3. Arn. filius
cons. 16. num. 10. Loffred. in dicto §. præterea
ducatus, ubi Montan. num. 128. & num. 131. r-
 ratio adducta per *Afflic. in dicto §. Ducatus*
num. 27. si pecunia non esset erogata à
 patre in emptione feudi reperiretur in
 arca, & post mortem patris, reperiretur
 in patrimonio burgenatico, in eo pre-
 tio, non solum primogenitus, sed omnes
 filij, æquis portionibus succederent, vn-
 de cum reperitur cōsumpta in emptio-
 ne feudi, quod ex lege Francorum, vt
 indiuisibile ad solum primogenitū per-
 uenit iustum, & conueniens est, quod dū
 non potest diuidi feudum, communicet
 frater primogenitus, cum secundogeni-
 to extimationem illius, *Marin. Frecc. de*
subfeud. lib. 3. in tit. de different. inter feu-
dum ex pacto, & hæreditario fol. mihi 458.
vers. sicut si pecunia, Franc. de Amic. de feu-
in tit. de his qui feud. dare poss. fol. 97. in cap.
quod incipit, & ratio istius in fine, Marcell.
 28 *de Mauro in suis allegat. allegat. 52. num. 4.*
Camill. de Medic. cons. 124. num. 8. & Dom.
Reg. Capyc. Galeota in addit. in principio, &
 sic pretiū feudi noui inter omnes filios,
 æquis portionibus diuidatur.
 29 Diximus supra, non alia actione peti
 posset, quam iure collationis, hoc axi-
 oma intelligendum esse, dummodo non
 constet de contraria voluntate patris
 collationem nimirum prohibentis,
 etenim cessat prorsus collatio, quoties
 pater, illam prohibuerit, & non solum
 ex-

expresse, *text. in authent. ex testamento C. de collat.* sed etiam tacite, *lex præsumpta illius mente, siue ex probabilibus cōiecturis, vt habetur in l. ex parte §. intestato ff. famil. erciscund. Cephal. conf. 183. nu. 6. lib. 2. Dac. conf. 59. num. 2. vers. sed tamen diligenter, Dacian. respons. 2. 2. num. 15. volum. 2.*

30 ratio est quia collationis materia recipit declarationem, & interpretationē à voluntate patris, si appareat de voluntate eius, de cuius bonis agitur, nam etiam, si sumus in casibus, in quibus debet fieri collatio, illa tamen cessat si appareat de voluntate, etiam cōiecturata patris, *Craff. lib. 2. recap. sentent. in art. Collatio honorum. quæst. 3. num. 2. Aus. Gamm. decis. Lusit. 3. 3. num. 12. Cassan. relatum ab Arisim. Tapat. lib. 2. tit. 642. cap. 5. in principio, Mangil. trac. 31 de impur. quæst. 19. num. 5. & euidens etiā dicitur voluntas, quæ ex cōiecturis deducitur, l. licet Imperator 76. ubi las. ff. de leg. 1. Lato Molin. de Hispan. primog. lib. 2. c. 4. num. 39. Petrus de Salazar. de usu, & consuet. cap. 12. num. 69. quæ cōiecturata voluntas dignoscitur quando pater voluit, vt inter liberos, non seruetur æqualitas, cum collatio, non ad alium finem à legibus sit introducta nisi ratione æqualitatis inter liberos seruandæ, ac discordiæ, & inuidiæ, inter eosdem euitandæ l. vt liberis, & l. illud C. de collat. latè Cagnol. de hac materia in l. si emancipati C. de coll.*

33 Et licet *Reg. Rouit. in illa sua decis. 38.* dicat respectu actionis, non deberi iure collationis, quod quamuis pro maiori parte notantium, in illa causa fuerit habitum pro vero, quod hæc pars prætij in feudis nouis, nullo pacto collationis iure deberi possit, ex quo termini verè repugnat, & quod *Andr.* loquutus fuerit improprie; attamen, quia maiores nostri, semper hanc *Andr.* Theoricam sequuti fuerunt, quod scilicet debeatur hæc pars prætij, iure collationis, *Afflic. in eod. §. præterea ducatus num. 30. vsque ad 39. Camer. ibid. lit. Q. & lit. R. Lipar. ad Andr. in dicto §. præterea in apostill. incipiente §. fin. lit. Q. in fine, & non alia ratione, nulloque pacto est ab ea recedendum.*

34 Quantum autem attinet ad uitam, & militiam, quod dicatur onus feudi, sufficit dicere, quod ipsa dicatur annua præstatio in pecunia, quam primogenitus tribuere tenetur, secundogenito eius vita durante, cum nulla transmissione ad hæredes, vt explicat *Rouit. in dicta pragm. num. 4. Gallup. par. 3. cap. 4. Petr. Gregor. in quæst. 1. num. 3. in suo tract. de vita, & mili-*

35 *ta,* dixit quod vita, & militia idem dicatur, quod alimenta ita *Andr. de Ifern. in*

36 *constit. comit. & vita ponitur de per se pro alimentis, quia vna cum vita finiuntur, l. cum hi §. modus ff. de transact. Minado. in conf. 2. num. 6. vers. nec extinguitur, sicut & militia ponitur p. seruitio militari quod pro prædictis alimentis secundogenito præstare tenetur, glos. in dicta constit. Comit. Afflic. decis. 138. & decis. 152. in glos. fin. §. dominus ff. de usufruct. l. firmis in fine ff. quando dies legat. cedant, DD. in l. 1. C. de legat. Bal. in l. si ita expressim ff. de condit. & demonstrat.*

37 Verum liquidanda videtur, ex fructibus ipsius feudi, tempore mortis patris, quam conclusionem firmavit *text. in constit. Comit. ubi Andr. col. 2. in verbo audiui magnos peritos fol. mibi in nouis 243. col. 1. num. 7. Afflic. decis. 152. num. 2. Reg. de Ponte conf. 79. num. 1. et 2. et §. 4. de assensu Regio num. 28. et 29. de Franc. decis. 61. nu. 1. Petr. 38 Gregor. quæst. 3. num. 4. adeo vt secundogenitus teneatur fructus capere à primogenito, non autem propria autoritate illos capere, permillum videtur, vt dixit *Affl. in dicta decis. 152. et probat Petr. Grego. in dicta quæst. 3. num. 4. et quæst. 5. num. 4. et 11. num. 5. sequitur Paris. conf. 53. num. 45. vol. 4. Menoch. de adipiscend. possess. remed. 2. num. 60. Surd. conf. 155. num. 3. et alios.**

39 Nam subdit *Franc. de Amic. loc. cit.* quod vita, & militia sit præstatio comoditatū, quam fructuum, quia debetur ex fructibus separatis à solo, prout etiam sequitur *Molles. in conf. 9. nu. 8. Gallupp. citat. 2. 3. c. 4. nu. 32. 33. et 34.*

40 Eius quãtitas determinari non potest, vt dixit *Andr. de Ifern. in constit. comit. cū in ipsa variæ fuerit opiniones, tamen asserit, quod circa vitam, & militiam, certam determinationem, & decisiuam quantitatem assignari non possit, quæ*

41 *vita, & militia moræ assimilatur, vt dixit Afflic. de prohib. feud. alien. per Feder. lib. 3. fol. 707. num. 19. §. præterea ducatus, quæ definiti non potest, l. mora ff. de usuris, vnde caurius ipse dicit, quod in causis vitæ, & militiæ concordia dirimi posse, & sic Iudex laborare debet in partibus cōcordando, quando huius causæ controuersia eueniret, nam quando concordia*

42 *inter partes nullo modo prosequi potest, iudex secundogenito, pro vita, & militia, assignabit tertiam partem valoris, quod contingeret, si succedisset, duæ aliz vero partes, maiori natu remanebunt, de quibus partibus lex, & mos francorum, ob prærogatiuam primogenituræ ipsum venerari voluerunt, vnde si feudum ducentum valet, & viuatur iure francorū primogenitus habebit centum,*

cum, & postea habebit duas partes de aliis centum; & pro vita, & militia frater minor ducatos triginta tres, & sic vita, & militia erit, sicut legitima in portione, quæ tertia pars, partis est, quam haberet si succederet, vt *Ausben. Nouiss. C. de inoff. testam. sequitur. Rouit. num. 4. Franc. de Amic. de his qui feud. dar. possunt §. sed hic pulchrum num. 7.*

Nam quādo sunt ultra tres, nēpē quatuor, quinque, &c. Vita & militia erit medietas partis, quam habiturus esset si succederet, vt notatur in dicta *Ausben. nouiss.*

44 Verū talis diuisio subordināda est, habito respectu ad fructus: qui percipiebantur tēpore mortis patris, nulla facta mētionē de corporibus reintegratis, post mortē patris, quia in ipsi, vita, & militia nō debetur, cū expressē adsit *tex. in l. si patronū ex debita §. ex duobus ff. de bonis liber. in fauorem cuius iudicauit S. C. Neap. In beneficium primogeniti, vt refert *Franch. decis. 61. num. 11. teste Affl. dec. 382. exemplo legitimæ, quod etiam si bona testatoris erant in lite, deinde data legitima à testatore ipsa bona acquisiuit per sententiam; non augent prædicta bona legitimam, ex eo quia legitima debita consideratur solummodo respectu bonorum, & patrimonii, quæ erat tempore mortis patris, per l. si patronum cit. & l. cum queritur ff. de inoff. testam. Reg. Ioan. Franc. de Ponte cons. 79. num. 2. & 4 lib. 1. &**

47 ita legitima debetur ex substantia defuncti, & non secundum numerum reddituū *l. sancimus §. repletionem C. de inoff. testam. Angel. in l. papinianus §. vnde si quis ff. eodē;*

48 Item legitima non est quarta hæreditatis, sed quarta bonorum, vt dicta *l. Papiannus §. quarta, & dixit Alex. in 2. volum. cons. 150. & alios apud DD. num. 3.*

49 Auctis tamen corporibus feudorum, debet augeri etiam vita, & militia, quāuis *Reg. de Ponte* defendat negatiuam partem, in *cons. 79.* nihilominus pro affirmatiua bene scripsit *de Franch. decis. 61. num. 13. & 14.* ea ratione, quia ius superueniens ex causa de præterito, auget patrimonium, & conualldat iudicium cōsuluit *Alex. 177. num. 2. volu. 2. & cons. 44. num. 3. vol. 7. Surd. decis. 44. num. 22. Peregr. de fideicommiss. art. 41. num. 6. & fusius in art. 36. num. 20. insignis, ac sapientissimus Bartholomæus de Capua in constitut. Regni generalia iura, Cappy. decis. 16.* igitur si ius de præterito, siue ex causa de præterito, auget patrimonium, imo etiam fructus illius, & successiue augetur vita, & militia.

Ita autem, cum æquiritatis ratione statueret, quod in causa diminutionis patrimonii, diminuatur vita, & militia, vt dixit *Vinc. de Franch. decis. 61. cit. num. 19.* ita & à pari ratione.

51 Vnde vides, quod pro onere feudi, assignatur vita, & militia, cum de sui natura sit cum feudo transire, *Meritiss. Marchio Torell. Reg. Capic. Latr. in suis consult. consult. 111. num. 3. lib. 2. ibi vita, & militia*

52 dicitur onus reale feudi, & per hoc distinguitur à paragiō, *Afflic. num. 20. Andr. de Isern. in constit. comit. in 2. lect. in princip. Paris de Put. de reintegr. feud. tit. de finib. feud. cap. 4. num. 7. Camer. in cap. imperialem fol. 102. sub lit. M. Giurb. decis. 24. num. 24. Mastrill. decis. 101. nu. 11. lib. 2. Franch. decis. 10. Affl. decis. 43. & 138. num. 2. Andr. in constit. in aliquibus col. 9. Capitulum Regni alienationis actus Neapod. in consuetud. si qua mulier in verbo de bonis num. 22. Paris. de Puteo in tract. de integrat. feud. rub. 176. num. 7. & 10. Fab. de Ann. cons. 4. num. 51. lib. 1. & transire videtur in filium, Andr. in cap. 1. §. quid ergo, de inuestitura de re aliena facti, ubi *Loffred. idem iudicatum fuisse respectu dotis, Camill. de Medic. cons. 119. num. 17. Anell. de Amat. cons. 12. num. 25. Fab. de Ann. cons. 4. num. 18. Bambas in cap. qui clericus num. 192. si de feud. defunct. Camer. in dicto cap. imperialem, fol. 14. lit. B. Ioseph. Camia in cap. si aliquem in verbo onere nu. 3. vers. in verbo in antiquis num. 553 Andr. de Isern. in cap. 1. §. quid ergo num. 6. de inuestit. de re alien. fact. Molles. cons. 9. num. 11. & quia onus reale, cum feudo ipso transire *l. emptor C. de hered. vel act. vendit. l. heres in omne ius ff. de acqui. hered. Minad. in constit. in aliquib. num. 13.***

53 & *decis. 10.* nō videtur onus feudi, quod debetur ex corpore feudi, sed onus quod solui debet ex fructibus ipsius feudi, tempore mortis patris, & numerum filiorū, *Andr. in constit. comit. Camer. in cap. imperialem fol. 50. lit. B. Affl. decis. 252. num. 2. per tex. in l. fundi Trebet. ubi Bart. ff. de usufru. legat. Paris. cons. 55. num. 45. vol. 3. Surd. cōs. 155. num. 3. Menoch. de adipiscend. possess. remed. 2. num. 6. late probat Petr. Greg. loco cit. quaest. 3. sequitur Reg. Moles. decis. 10.* Imo subiungit non esse onus ex feudo, sed propter feudum deberi; sequitur & refert *Capan. de iure releuii quaest. 14. nu. 101.*

54 Et conceditur actio contra possessore illius feudi, pro tali vita, & militia, *Afflic. decis. 43. Andr. de Isern. in constit. comit. & statuit Robertus Rex in illa declaratione incipiente alienationis actus, Camill. de Medic. cons. 123. num. 14.* etiam præterita, vt *Neapod. in consuet. quod si aliquis, num.*

num. 33. tenet *Camer. in dicto cap. Imperia-*
lum, dicto fol. 50. lit. E. & fol. 102. lit. M. quem
probat, & refert Camill. Salern. sub num. 33.
 55 *in apostilla, incipiente.* Ea ratione, quia
 vita, & militia iure actionis debetur, vt
 constat ex declaratione facta per Regem
 Robertū, quæ incipit alienationis actus,
 quæ declaratio est posita inter Capitula
 Regni, vt dixit *Franch. decis. 714. Affl. decis.*
162. num. 2.

56 Non solum conceditur actio, secun-
 dogenito pro vita, & militia, contra
 primum possessorem, sed etiam contra
 tertium, vt de fructibus feudi, etiam sol-
 ueret vita, & militia in specie notat *Ca-*
mill. Salern. supra cit. Andr. de Isern. in consti-
in aliquibus in 6. col. vers. quid si desinat ha-
bere feudum, Minad. dicta constit. fol. 18. &

37 per talem vitam, & militiam frater se-
 cūdogenitus præfertur creditoribus pri-
 mogeniti: prout meritiſſimus *Reg. Capyc.*
Latr. Marchio Torell. n. 3. & 5. lib. 2. consult.

58 111. & talis actio cōceditur quoq; si fra-
 ter secūdogenitus diues esset, quia talis
 vita, & militia, nō cessat ēt si de corū bo-
 nis viuere posset, quia vitā, & militiā se-
 cūdogenitio tribuere, est feudum exone-
 rare, sicut dare paragium sorori, *Andr. in*
constit. in aliquib. & in constit. comit.

59 Alia autem ratio, quia vita, & militia
 est portio feudi, & loco talis portionis
 succedit, in quo non excluditur, vt dixit
Mofes. in cons. 9. nu. 10. sequitur Reg. Franc.
de Ponte de potest. prorg. in tit. de assens.

60 *Reg. §. 4. num. 29.* & non succedit loco ali-
 mentorum, quia si succederet loco ali-
 mentorum, posset officio iudicis effici,
 quod non debeat fratri diuiti, vt *l. si*
quis a liberis §. 2. & §. alimenta ff. de liber.
agnosc.

Et sic vita, & militia succedit loco ali-
 mentorum secundum communem opi-
 nionem *DD. & secundum Vinc. de Franch.*
decis. 61. bene explicat, quomodo intelli-
 gatur, & intelligitur quoad extinctionē,
 quia sicut alimenta exunguntur, ita &
 vita, & militia, communiter id asserunt
DD. & ita intelligendus est Affl. decis.
222. num. 5. & sic vita, & militia non est

61 transmissibilis ad hæredes, sed sequuta
 morte secundogeniti, reuertitur ad fra-

62 trem primogenitū, sicuti in usufructu,
 diuisim debito, pluribus fratribus; super
 prædio mortuo vno ex ipsis usufructua-
 riis, usufructus, aliis, nō restituitur, nisi
 proprietario, *l. dominus ff. de usufruc. Bart.*
in l. 1. C. quādo non pet. par. Surd. de aliment.
tit. 9. quest. 5. num. 6. & Bal. in l. si ita ex-
pressim ff. de condit. & demonstrat. vbi dicit,
 63 quod legatum alimentorum, non trans-

mittitur ad hæredes, *Dec. corf. 311. num. 3.*
 64 vbi dicit, quod alimenta finiuntur, cum
 vita eius, qui est alienus, & non possunt
 transmitti ad hæredes, ex quo eorum
 subiectum est anima, & corpus, *Bald. in*
auth. cui relictum C. de indiū. viduit. Alex.
 65 *conf. 18. vol. 5. num. 17.* ratio est quia ali-
 menta personam respiciunt, & ea quæ
 66 sunt personalia, non transmittuntur ad
 hæredes, *Surd. de aliment. tit. 1. quaest. 1. &*
 67 sic alimenta. non transeunt ad filios fra-
 tris, ita nec vita, & militia, *Affl. in constit.*
comit. vbi Andr. de Isern. & Affl. quod non
 68 tenetur primogenitus dare vitam, &
 militiam filii secundogeniti, quia illa vi-
 ta, & militia debetur fratri tantum, &
 non filio fratris, cum de iure feudorum
 non egrediatur persona fratris secundo-
 geniti, *Bal. in l. fin. C. de hered. instit. sed*
 69 vnum notabile videtur, quod dicta vita,
 & militia debita secundogenito, si fuit
 absens per plures annos, per quam ab-
 sentiam non fuit sibi præstita dicta vita,
 & militia, transmittitur ad suos hæredes,
 quia dicta vita, & militia debetur iure
 actionis, & ex legis dispositione, ideo fi-
 lius hæres patris, poterit petere illud,
 quod poterat petere pater defunctus, *l. 1.*
C. de hered. act.

70 In ipsa vita, & militia, non tribuitur lo-
 cus iuri accrescendi, cum mortuo secū-
 dogenito, illa vita, & militia reuertatur
 ad primogenitum, nec accrescit aliis
 fratribus, vt *Andr. de Isern. in dicta constit.*
vt de successione. & in constit. Comit. sequitur
Bal. in l. 1. C. quando non petentium, eo mo-
 do, & forma, quia vitalicia videtur talis
 vita, & militia.

Eadem ratio in alimentis diuisim de-
 bitis, currit super prædiis, quia proprie-
 tarius accrescunt, & illi succedunt *l. do-*
mus §. fin. ff. de usufruct. vnde vides, quod

71 nulla penitus alienatio vitæ, & militiae

72 assensu valeat cum sit portio feudi dixit
Andr. in constit. Diua memoria, per text in
l. fin. C. de re alien. non alien. l. querebatur ff.
ad legem falcidiam, & l. si mulier C. de con-
dit. ob causa data, nam fructus talis vitæ, &
 militiae possunt alienari, donec viuit se-
 cundogenitus, cui debentur vt *Affl. supra*

73 *num. 24. vers. item vita. item subdit, valere*
 etiam remissionem factam primogenito
 de tali vita, & militia, sine assensu; dū mo-
 do inter successores nicta remissio ver-
 setur; quia inter ipsos valet, secundum
Andr. in dicta constitut. & in cap. 1. de
alien. feudi patern.

74 Vita, & militia, frater secundogenitus
 consequitur, absque vlla exceptione,
 vt in dicta *Constit. Comit. vbi Affl. in 4. no-*
 tab.

75 *fat.* & si super illa fuerit proposita quaestio, vel lite, potest petere à fratre suo primogenito, quod interim alimenteretur, & ipsum providere debet de pecunia, pro litium expensis, vt dixit *Affl. in dicta cons. sit. Comit. Vrsillus ad Affl. decis. 10. num. 4.*

76 Imo vsque ad sententiam definitivam, *Ludou. Molin. de primogenit. byspan. lib. 1. cap. 16. num. 29. Surd. de alim. tit. quinto q. 8. Menoch. de praesumpt. lib. 1. quaest. 35. nu. 34. Gratian. discept. forens. cap. 236. num. 38. lib. 2. Castill. cap. 27. num. 17. lib. 3. (cum summaria cognitione) vt glos in l. fin. C. de alend. lib. 6. in l. si quis à liberis §. si vel parens ff. de liber. agnoscend. Cappell. Tholosan. decis. 77. Guid. Pap. decis. 561. Ludouic. decis. Perus. 46 p. 1. Molin. de primogen. Hispanorum lib. 1. cap. 16. ex num. 29. cum seq. Cephal. conf. 128. vol. 1. Rebuff. in tract. de sent. prouis. in praesat. Afflic. decis. 11. Corn. conf. 85. num. 2. vol. 3. Lupus in cap. per vestras §. 39. de donat. inter vir. & vxor. ad quam summariam cognitionem, vnus testis sufficere videtur, prout dixit *Bart. in extrauagant. ad reprimen. verb. summaria*, vel tantum ipsius partis iuramentum, vel fama, l. fin. tit. 19. partic. 4. l. 7. tit. 12. part. 3. in med. *Couar. pract. quaest. cap. 7. num. 8. Castill. lib. 3. controuers. cap. 27. num. 21. Sesse, decis. arag. 13. num. 8. Gratian. discept. forens. lib. 3. c. 236. num. 43. cap. 567. num. 15. Fontanell. de pact. nupt. tom. 2. claus. 6. glos. 2. par. 4. d. num. 1. vsque ad 52. & 53.**

78 Ea ratione quia vniuersale iudicium appellatur ad instar dotis, & petitionis haereditatis, vt dixit *Matthesill. singul. 120. est quoque rex. in l. si instituta ff. de inoff. testam. qui rex. loquitur de Nepote necessario, amplianda sunt in filio, Mansuer. in sua prax. tract. de possess. §. item, & recedentia, Rebuff. tom. 1. tit. de sentent. art. 1. num. 7. sequitur *Surd. q. 111. nu. 2.**

79 Quae quidem iura amplianda sunt in alimentis propriè, *Surd. quaest. 110. nu. 10.* puta quando filius agit, contra patrem, causa alimentorum, tunc iudicio pendente, debentur alimenta, nam haec ratio cessat, quando filius renunciauit haereditate paternam, & contractum rescindi petit, an interim à fratre, seu ab haerede alendus sit, cui vendidit, & renunciauit, prouidendum non esse inquit *DD. & decisum refert Ioann. Gallus in decis. Parlam.*

80 *Parif. q. 21.* ea ratione, quia remittentibus iura sua, non datur regressus *queritur §. venditor ff. de edilit. edict. & l. non videtur ff. si quis in fraudem patr. sequitur Mandell. conf. 81. num. 42 dixit Camill. de Medicis conf. 100. num. 22. cap. quamuis extra de pactis, cap. cum contingat de iure iurand. l. si quis in*

conscribendo C. de pact. cum similibus, Minad. in conf. 6. num. 16. Reg. Valenz. Valasq. conf. 165. num. 30. quandoquidem id ipsum cessare videtur, quando in renunciacione adest magna laesio, & competit beneficium legis secundae *C. de rescindend. vend. vt Cyn. dicta l. 2. cum in tali casu, non obstat renuciatio, etiam cum clausula quod sciuerit, &c. vt dixit Mandell. de Alb. in conf. 71. num. 51. 52. & 53.*

81 Prohibetur quoque in vita, & militia compromissum fieri, *Affl. cit. valet tamen sine assensu, quando sunt in differentia super quantitate vitae & militiae; quia non videtur quaestio de portione feudi, sed de fructibus in vita ipsius secundogeniti late exornat hanc quaestionem Affl. cit. num. 24. & 25.*

82 Ipsa quidem vita, & militia vires habere incipit, à die successionis primogeniti; ex quocumque titulo, siue succedat per mortem patris, siue per refutationem;

83 cum enim per talem actum refutationis videatur prauidere successioni, seu anticipare, & fieri potest per aliquem titulum, nomen, siue speciem contractus, & in proximum successurum, post *Andr. probat Praesid. de Franch. decis. 3. num. 9. Frecc. de subfeud. quaest. 17. num. 16. & in lib. 3. tit. de different. different. 25. Reg. de Ponte in tract. de potest. Proreg. in tit. de refut. feud. in princip. qui late hanc materiam examinat, & quod à tali die teneatur dixit Ann. alleg. 13. qui ita fuisse iudicatum refert in Sacr. Consil. Neap. per duas sententias, sequitur *Rouit. in pragm. 24. de feud. num. 8.**

84 nec in ipsa compensatur legatum factum à Patre, in beneficium secundogeniti, vt dixit *Afflic. in decis. 138. & ibi Vrsill. quaest.*

85 propter à quouis onere exempta videtur, etiam à solutione adohaer, *Afflic. decis. 252. num. 1. & 2. Rouit. num. 10. decisum refert Franch. decis. 20. Camill. Saler. in apostill. ad Consuet. Neapol. quod si aliquis incipiente an secundogenitus fol. 216. Bartol. de Capua de iure adhoa nu. 93. fol. mibi 425.* Imo non solum à solutione adohaer, verum etiam à releuii solutione, *Reg. de Ponte de potest. proreg. in tit. de assens. regijs §. 4. n. 30. pag. 323. ubi refert decisiones S. Reg. Conf. cum debeat ex fructibus Capic. decis. 158. nu. 8 Franch. decis. 61. Minado. decis. 10. Reg. de Ponte conf. 79. nu. 3. Ann. conf. 75. nu. 6. & 7.*

86 deductis omnibus oneribus; at vita, & militia onus videtur, *Afflic. decis. 43. nu. 138. Matrill. decis. 12. num. 11.* igitur vita,

87 & militia, vti onus, deducenda est, & minuere releuium, adeo vt, de remanentibus fructibus, medietas sit soluenda, iuxta vulgatam regulam, *Andr. de Ifern. in*

S. si.

§. *similiter in princip. vers. sunt releuia, ubi Lipar. in verbo medietas lit. O. Vincent. de Franch. decis. 121. nu. 2. & 6. Garz. Masfrill. in decis. 112. latè Frezz. de subsead. lib. 2. in vers. 3. auctoritate Andr. in c. 1. §. si mulier in hostenditiis num. 4. de cap. Conrad. plene Loffred. in paraf. feud. super cap. 1. §. sed & res per quos fiat inuestitura vers. contingit dubitari fol. mibi 20.*

88 Ea prorsus ratione quia vere fructus considerantur deductis expensis, & oneribus, & ita extimantur *Cattier. practic. quest. Canonic. quest. 1. num. 126. cum seq. Ruy. conf. 62. num. 5. & 6. vol. 1. qui subdit num. 2. quod loquitur in isto casu de fructibus non integris, Paul. Castrens. conf. 326. vers. 1. per tex. in l. vim facit ff. de vi & vi armat. l. 1. §. de eo iure ff. de aqu. plu. ar. vend. Aret. in l. diuortio §. impensa ff. solut. matrim. Negus. in tract. de pignor. 5. par. 4. memb. vers. & adde huic conclusioni sequitur Surd. decis. 294. nam de integris, non fit deductio expensarum, vt Alex. in l. fin. C. ad legem falcid. Caphal. conf. 62. volum. 1. Riminald. lan. conf. 616. num. 45. volum. 6. Afflic. decis. 252. num. 5. ubi Vrsill. 78. & 79. dixit Andr. Capan. de iure releu. quest. 14. num. 5. & 6.*

90 Ad quod etiam procedi possunt ea, quæ latè discussit *Andr. num. 7. quod in solutione releuii, semper intelligatur illa solutio de illis fructibus, qui remanent apud Baronem solutis tamen oneribus, Simon de Petr. conf. 153. num. 42. & 44. Caphal. conf. 290. num. 16. vol. 2. Mandell. cōf. 243. num. 3. & 10. Affl. decis. 252. sub num. 5. Ioann. Lopez in cap. per vestras, Rubr. de donat. inter virum col. 47. Bartol. de Capua ubi supra num. 94. & 95. quod releuium debet solui ab usufructuario, non autem proprietario prout dixit Vinc. de Franch. in decis. 131. num. 29. ratio est, quia est fructus qui propter rem percipitur Oldrad. conf. 24. Surd. decis. 31. num. 12. Ann. conf. 3. num. 35. vol. 1. Surd. decis. 200. nu. 4. & successori feudatario tribuitur facultas denunciandi mortem sui prædecessoris infra annum & soluere releuium, & si non denunciât in tempore duplicata releuii solutio ipsi imponitur pro pena, vt in cap. 1. quæ fuer. prima caus. benef. amict. Reg. de Ponte in decis. Coll. Conf. 1. Ioan. Anon. de Niger in cap. Reg. Neap. 259. num. 25. Viui. decis. 428. Capyc. in inuest. in verb. feudorū inuestitura, & in verb. feuda amittuntur vers. 55. si vassallus, Curs. iam. in tract. de feud. in 4. parte vers. 23. causa priuationis & in cap. sancimus. ubi Andr. & DD. quo tempor. miles cap. imperialem §. præterea de prohib. feud. alienat. per Peder.*

91 Verum magis, pro veriori putat esse illam sententiam, vt vita & militia, non minuat per releuium, & è contra, **92** quapropter primogenitus debet solui vitam & militiam integram, sicut integrum releuium, nullo in altero, alterius facta ex computatione; adeo vt primogenitus pro illo anno, omnia onera sentire videatur, quod autem suadetur, tum auctoritate rerum iudicarum, tum ex rationis firmitate.

Pluries enim decisum testatur *Camill. Salern. in addit. ad consuet. quod si aliquis de aliment. præstand. in additione, quæ incipit, an secundogenitus, alias decisum refert Lipar. in dicto verbo medietas, refert quoque Masfrill. decis. 112. num. 14. sæpè iudicatum est in Regia Camera, refert Reg. Moles in suis decis. manuscriptis, decis. 10. sub tit. d. iure releuiorum, prout refert decisum sub die 26. Iulij anno 1565. in releuio Illustrissimi Ducis Adriæ, alias decisum refert Bamac. in addit. ad Frecc. in annotatione 3. num. 29. cuius verba extant apud Caput. num. 9.*

93 Nec cessare videtur finis dictæ vitæ, & militiæ, quando secundogenitus efficitur Clericus, etiam in sacris constitutus, vt dixit *Reg. Franc. de Ponte, de assensu regio §. 4. num. 28. Imo subdit num. 22. quod* **94** eo magis debetur vita, & militia, quâo inhabilis est clericus, ad seruitium præstandum, quia conceditur absque onere seruitii; sicut in femina, & recedendum **95** dicit ab opinione *Bamac. quest. 10. dum tenet quod vita, & militia non debeatur clericis, verum sustineri non potest, cū* **96** vita, & militia loco legitime debeatur, in omnibus bonis hæreditariis, in quorū valorem computantur feuda hæreditaria, vt latè supra diximus, & quod opinio *Bamac. sustineri non possit Franch. decis. 20. num. 9. Camer. fol. 102. colum. 3. lit. L. & M. cumulat innumeros Fab. de Ann. in consil. 120. volum. 2. Reg. de Ponte conf. 79. Andr. in constitut. in comitibus. & ibi Afflic. in 3. notabil. in 2. quæstion. Gugliel. de Perno conf. 11. num. 22. latissime Petr. Gregor. in tract. de vita & militia q. 7. Cannet. in cap. si aliquem pagm. 326. incip. At pulchra & nodosa quæstio Paris. de Puteo de reintegr. feud. fol. 176. Tiraquell. de primog. quest. 78. nu. 8. Camer. in cap. imperiale fol. 103. coll. 3. lit. N. & O. Bursat. cōf. 132. nu. 29. & conf. 199. num. 32. lib. 2. Franc. Marzar. conf. 22. in 3. dub. Cacher. conf. 56. col. 2. Lupus in rub. de donat. inter virum & uxorem §. 47. nu. 17. Ann. conf. 26. nu. 21. & conf. 6. num. 14.*

- 97 Nam hæc vita, & militia in generali renunciacione, non intelligitur, cum specialis de ea renunciatio requiratur, per *tex. in l. si quando § generaliter C. de inoff. testam. tamen concludit Tiraguell. in tract. de iure primogenit. quest. 75. allegat Bal. in conf. 121. æquiparando ea, quæ dicta sunt in legitima, quia ad instar legitimæ habetur, & specialis mētio requiratur, prout post omnes, dixit *March. Torel. Reg. Capic. Latr. in dicta consult. 111. nu. 25.**
- 98 Pro qua vita, & militia secundogenitis assignata, excluduntur à successione, vt est *tex. in constit. in aliquibus, vbi Affl. & Petr. Gregor. in tract. de dote de paragio, quest. 21. num. 3. vers. confirmatur*, nam eo
- 99 ipso, quod filius recepit inuestituram, quomodocumque, vt supra dictum est, remanet obligatus, ad omnia, onera, quæ veniunt ex natura ipsius feudi; vt dixit *Aret. conf. 14. & conf. 161. col. fin. Loffred. conf. 11. num. 21 & non videtur exclusus secundogenitus, neque filia femina, nisi re, & effectu paragium, vel vita, & militia soluta sit, nec sufficit ad excludendam simplex promissio per patrem, vel fratrem, argum. l. si quis id quod, ibi gloss. ff. de iurisd. omnium iudic. & dotata dicitur*
- 100 quando dos ipsa, re ipsa traditur, cum dotis contractus re perficiatur, *Bart. in l. iurisdictionum in fine ff. de pact. Alex. conf. 13. num. 13. vol. 3. & Bart. per illum tex. in l. qui volebat ff. de hered. substis. Dec. conf. 106. num. 2. vbi necesse est, quod filia cum effectu dotem ipsam consequatur, & non sufficit promissio.*
- 103 Id ipsum quod militat in filio primogenito non militare videtur in filia primogenita, nam quādo primogenita succedit, aliis sororibus dare non tenetur vitam, & militiam, sed ipsas de paragio dotare tenetur, *Andr. in cap. 1. de natura successione feud. quia ei consultum est per præstationem paragii dixit Gallup. par. 3. cap. 4. num. 40. verum existente filia in capillo, & primogenita esset dotata certè filia in capillo succederet in feudo, Andr. in cap. 1. § si de feud. defunct. milit. & per constitutionem Regni, vt de successionebus cum filia dotata non aliter esset exclusa per solam dotationem, sed propter existentiam alterius filie in capillo secundum *Bartol. de Capua in d. constit. vs de success. vers. excludunt num. 5. pag. 163. Cum. in cap. si aliquem vers. procedat pag. 352. Verum tamen poterit pater in dotationis actu pacisci, & filie reseruare ius succedendi in feudo quamuis dotata sit, cum sit proximè successura, & in vim refutationis tale pactum fieri potest cum sit**
- validum, *Affl. in cap. imperialem num. 35 de prohib. feud. alien. per Federic. Paris. de Puteo in tract. de reingr. feudi fol. 130. & 139. latè Anna alleg. 97. nam. 5. Camer. in d. cap. imperialem, Franob. decis. 71. num. 17. Anna singul. 569. Cast. conf. 342. nu. 8. vol. 2. cap. 1. de eo qui finem fecit agnat. Bald. conf. 330. vol. 3. ratio est quod quando aliqua est successura in hæreditate, etiam feuda, & est habilis potest pacisci per actum inter viuos, & reseruare successionem feudi, maxime, quando hoc sit de consensu patris de cuius successione agitur cum sufficiat cōsensu paternus, *Cagnol. in l. fin. C. de pact. num. 169. vers. tertio, Nat. in tract. de statut. exclusio femin. 2. quest. num. 50. quest. 11. latè Bruun. in eod. tract. 6. artic. princip. num. 252. vers. 13. q. pro.**
- 104 Pro dote autem de paragio non datur actio hypothecaria, sed conditio ex lege, vt expresse *Andr. in constit. in aliquib. col. 3. vers. secundum ipsam col. 2. vers. sed nunquid, Affl. decis. 162. num. 7. & in constit. fratrib. col. 4. vers. sed quaro, & Camer. in cap. imperialem, col. 2. lit. L. fol. 13. & 14. Reg. de Ponte conf. 50. num. 5. volum. 2. Napodanus in consuet. si qua mulier infra de mul. hab. fil. num. 15 Reg. Consil. Prouençalis ad consuetud. Neapolitanas obseruat. 14. tamen erit actio exemplo actionis in rescriptam, quæ rei possessionem sequitur, l. 3. § est autem personalis, & §. fin. ff. ad exhibend. vnde refert *Loffred. in §. feuda, & §. quid ergo col. 2. in fine de inuestit. de re alien. fuisse iudicatum per Serenissimum Regem Federicum, primum emptorem feudi teneri ad præstandum ipsum paragium, cum prælatione omnium creditorum Patris, ac fratris in dicto feudo, & ex *Andr. in constit. Regni in aliquib. Neapod. in consuet. si qua mulier, vers. de bonis, Camer. in cap. Imperialem fol. 8. lit. D. sed dictæ actione in rem scriptam petatur, Andr. in cap. 1. §. quid ergo num. 6. vers. vel est onus in tit. de inuestit. de re alie. fact. prout refert Dominus Consil. Theodor. alleg. 7. num. 8. Anell. de Amat. in conf. 42. num. 23. quia tamen est onus feudi, Andr. in cap. 1. num. 7. vel esset onus feudi, vt pro maritanda sorore de inuestit. de re alien. fact. & in dicta constit. regni in aliquib. vers. sed si di-***
- 105 *cannus, ibi cum hoc debitum dotis propter feudū, sit onus feudi, Cannel. in cap. si quis aliquem fol. 331. num. 10. subdens nu. 14 deberi ex visceribus feudi, quem refert Consil. Ann. conf. 75. num. 8. post omnes Anell. de Amat. dicto conf. 42. num. 10. ideo*
- 106 pro paragio filie debito, quilibet possessor feudi tenebitur, ad *tex. in l. matrem §. cum autem ff. de eo quod metus causa,*

Gramm. decis. 90. latissimè Marcell. de Mau-
ro in allegat. 35. vers. ad totam argumentū,
 107 & licet nonnulli voluerunt possessorē
 feudi teneri tantummodo in subsidium
 facta discussione bonorum, ex *Afflic. de-*
cis. 162. Dominus Theodor. ubi supra nu. 12.
 tamen Sac. Consil. nouissimè recessit à
 prædicta discussione, prout iunctis aulis
 promulgatum, & decisiū refert D. *Mar-*
ebio Belmontis Reg. Carolus de Tapia in
decis. Sac. Reg. Consil. 48. ibi Sacrum Con-
 siliū decreuit bene fuisse decisiū, quod
 esequatur contra tertium, pro rata vna
 vna cum fructibus paragij, ad rationem
 ducatorum quinque pro centenario
 cum impositione perpetui silentij. Pro
 feudo tamen nulla alia actio concedi-
 tur, nisi feudalis, cum dirigatur secun-
 dum subiectam materiam, & iudicatur
 ipsa actio eiusdem naturæ, cuius est res,
 ad quem, vel ex qua, *tex. est in l. qui actio-*
nem ff. de reg. iur. l. si legatum §. si quis bonū
ff. ad Trebell. l. sciendum §. diuersa ff. ad tre-
bell. Camer. in cap. Imperialem fol. 15. & 16.
Franch. decis. 75. & 592. Frezza de subfeud-
lib. 2. quest. 12. Fab. de Anna cons. 4. num. 77.
 vol. 1. & hæc est quando tendit circa ip-
 sius feudi proprietatē, si vero ipsa actio
 tendat ad fructus ipsius feudi, vt separati
 non dicitur feudalis ipsa actio, sed bur-
 genaticam naturam retinebit, si vero
 tendit ad feudi prætium, non enim dicitur
 ipsa actio feudalis, sed hypothecaria
 vt dixit *Amend. in addit. ad decis. de Fræcb.*
75. num. 10. Ioann. Andr. de Georg. in repet.
feud. cap. 44. num. 13. cum plurib. seqq. & n. 4.
Dom. Franc. Maria Prat. in suis discept. fo-
rens. cap. 26. nu. 36. & 37.
 108 Quantitas enim ipsius paragij, non
 certa à iure, sed arbitrariam esse volue-
 runt DD. & præcipuè *Napod. in consuet. si*
moriatur. §. 6. de paragij quantitate, ac liquida-
tione, in glos. verbo paragium num. 50. ca-
 ratione quia arbitrio boni viri statuen-
 dum esse voluerunt, vt *Isern. in col. fin. cō-*
 109 *stit. in aliquib. ibi, cum diximus de dan-*
 do paragio, non attendi quantitatem va-
 loris portionis tertix, vel etiam dimidix,
 sed illam quantitatem pro qua pari nu-
 bere possit, quæ paritas respectu condi-
 110 tionis, & familiæ, & ideo sub nomine
 paragij venit cōgrua dos, & dicitur quasi
 parium gestus, vt dixit *Neapod. in dicta*
consuetud. si moriatur, in verb. paragium
nu. 51. sequitur Gallupp. par. 3. cap. 3. nu. 31.
de success. feud. ab intestat. Grammat. decis.
101. num. 63. Guid. Pap. decis. 439. num. 7.
Thefsaur. decis. 192. Franch. decis. 26. Reg. de
Ponte cons. 39. num. 26. cons. 40 num. 12. cons.

50. num. 3. & in tract. de potest. proreg. in
tit. de success. mulier. in princip. nu. 1. Peregr.
decis. 39. & 62. Caualean. decis. 5. num. 99. p. 3.
Anton. Faber in suo C. diffin. 7. num. 11. de
dotis promiss. Thefsaur. decis. 192. num. 5. Fa-
rinac. decis. 581. num. 3. com. 2.
 111 Hæc iura, è quoque procedunt, in li-
 quidatione ipsius paragij, vt dixit *Ma-*
strill. decis. 107. num. fin. & ibi in Sac. Conf.
 secundum subiectam materiam, varias
 ac diuersas paragij liquidationes, quas
 videas apud *Caput. in repet. Neapodan. cit.*
§. 6. de paragij quantitate, ac liquidatione, &
Neap. in consuetud. si moriatur in glos. para-
gium nu. 50. Thefsaur. in d. decis. 192. Peregr.
decis. 62. num. 2. & 3. vers. secundo fuit dispu-
tatum, Masrill. decis. 107. Giurba late de
hac materia in consuet. Messan. cap. 2. glos. 7.
p. 1. nu. 30.
 Vndique arbitrariam esse voluerunt,
l. 1. de iure delib. cap. de causis extra de offic.
deleg. Menoch. de arb. iud. casu 149. num. 38.
 112 Et in tali arbitrio, tria consideranda
 esse videntur, prout considerat *Neapod.*
in consuetudine si moriatur in glos. paragium
num. 50. Giurba in consuetud. messan. cap. 2.
glos. 7. par. 1. nu. 21. 22. & 23. primo faculta-
 tes, secundo dignitatem, ac parilitatem
 viri, seu mulieris, tertio denique aum-
 erum liberorum, quas etiam considerare
 videtur *Isern. in constitut. in aliquib. col. 8.*
vers. hoc denotat, & plura iura ciuilia hæc
 denotantia refert, *l. quæro ff. de iure dot. l.*
familia ff. de legat. 3. l. siue, & l. cum post §.
gener. ff. de iur. dot. nam prima causa tunc
 consideranda venit, quando agitur de
 constituendo paragio, imo non solum
 de cōstituendo verum, & liquidando, &
 ista parilitas appellatur, *l. familie ff. de*
leg. 3. quod arbitrium non est liberum,
 sed regulatum ratione, & æquitate *l. quod*
si empbasi ff. de eo quod certo loco Neapod. ubi
supra num. 50. Giurba ubi supra num. 23.
 113 Verum in tali arbitratione aduerten-
 dum esse quin tale paragium non veniat
 arbitrarium minus legitimæ, *Afflic. decis.*
160. Hartam. Pistor. lib. 2. quest. iur. par. po-
ster. q. 37. num. 10. Thefsaur. decis. 191. Surdus
decis. 61. Franch. decis. 44. late scripsit Petrus
Gregor. in tract. de dote de paragio quest. 28.
cum seq. Andr. in constit. in aliquib. colum. 9.
Neapodan. in consuetud. si moriatur, vers. eas
autem in glos. super verbo paragium, Afflic.
in constit. de success. vers. conjugato, num. 23.
vers. decimo notatur, Salicet. in anth. res que
C. commun. delegat. Alex. cons. 7. num. 7. vol. 2
Curt. senior cons. 27. nu. 43. & cons. 37. nu. 6.
Benedict. in cap. Raynutius, in verbo duas ha-
bens filias, de testament. Soccin. cons. 150.
Loffred. cons. 26. col. 4. vers. prefatis. non ob-
 1 2 *stant,*

- Bart. Curt. iun. conf. 73. volum. 2. Camill. de Medic. conf. 25. nu. 9. cum ipsam excedere debeat ad hoc vt habeat naturam veri paragij. est text. in Anth. res qua, vbi Salicet. num. 2. C. commun. delegat. & Authent. nouissima colum. fin. C. de inoff. testam. l. sanctimus in fine, in vers. quinimo C. de nupt. tradit Alex. conf. 69. sub dubio 1. colum. 1. lib. 1. conf. 7. viffs colum. 3. lib. 2. conf. 83. viso statuto lib. 4. Socc. conf. 183. col. 1. Corn. conf. 197. circa principium colu. 3. lib. 1. & in conf. 107. col. fin. lib. 2. & conf. 180. visa renunciacione. Dec. conf. 379. num. 14. aduertit & quoque Anton. Capic. in apostill. ad consuet. si moriat. verbo an mulier excludatur pro quo vide Socc. conf. 288. cum sequenti vol. 2. & Corn. conf. 115. vers. non ergo. vol. 3. bene Bart. in l. quero ff. de iure dot. vbi non restringitur arbitrium boni viri, vt non possit dotem congruam arbitrari esse minorem legitimæ, sed simpliciter, attentis dignitatibus, & facultatibus testatoris, & numerum filiorum, voluit idem Angel. per illud tex. in Authent. de restit. & ea qua parit in undecimo mense §. quamobrem, & Bal. in Auth. res qua in 3. col. C. commun. delegat. & quoad dotis congruitatē, nullum aliud*
- 114** requisitum attendendum est, nisi Ciuitatis mos; & secundum mos ipsius Ciuitatis procedendum est, vt *Corn. conf. 3. vol. 3. Dec. conf. 26. colu. 3. Paris. conf. 62. col. fin. in principio vol. 2. per text. in l. quero ff. de iure dot. l. si filij ff. de legat. 3. Paris. conf. 63. n. 50. lib. 2. Port. cōf. 6. n. 27. vers. quibus n. 49 conf. 92. n. 103. & conf. 38. n. 15. Mascard. de probat. conclus. 570. n. 12. igitur æquiualeere debet legitimæ, vt *Crauet. conf. 236. nu. 3. Simon de Petr. de interpretat. vltim. volunt. lib. 3. interpret. 1. dub. 5. Franc. Niger Cyriac. controuer. 71. num. 43. lib. 1. & contr. 507. num. 8. lib. 3.**
- 115** Tale autem paragium, legitimæ locū obtinere videtur, & in eius locum subrogatur, *Napod. in consuet. si moriat. vers. paragium num. 56. & num. 85. Camill. de Medic. conf. 11. nu. 7. & conf. 75. num. 10. Andr. de Ifern. in constit. in aliquib. Afflic. dec. 160 Camill. de Medicis. conf. 59. num. 16. Loffred. conf. 26. nu. 15. Minadois conf. 2. nu. 5. Ifern. in constit. in aliquibus col. penult. vers. & si verum, Afflic. decis. 160. Reg. de Ponte conf. 65. num. 5. & seq. Anna conf. 70. num. 13. Vnde conueniens est vt dixit *Socc. dicto**
- 116** *conf. 16.* quod subrogatus naturam sapiat eius, in cuius locum subrogatur, *l. parabolani, & ibi Bal. C. de Episcop. & cler. & per Bart. in l. 1. C. de princip. agen. in reb. lib. 13.* Imo succedat loco legitimæ, adest *Ifern. in constit. in aliquib. col. 7. vers. quid si frater, & col. sequenti in tit. de success. filiorū,*
- 117** & frater enim tenetur ad illud *Paragium*, non vti dos sed tanquam legitimæ portio, & sine onere, illi competere videtur, *Campeg. tract. de dote 26. quest. 5. part. princip. tenet Bart. in l. Titio centum §. Titio genero, vbi scripsit concordantes in penult. colum. ff. de condit. & demonstrat.*
- 118** consequenter enim sequitur, quod sicut legitima debetur deducto ære alieno à toto corpore hæreditatis, *l. papinianus §. quartam, & ibi DD. ff. de inoff. testam Fräch. decis. 62. in prima par. Instituti ratio postulat,* quod paragium eoque debeat deducto ære alieno, totius feudi, & sic debetur deducto prius onere seruitij militaris, & aliorum onerum, totius feudi, pro quibus feudum reperitur obligatū, de quo vide *Affl. decis. 252. & 128.*
- 120** Id ipsum, filiis debetur in bonis paternis, maternis, vel aliorum ascendentium, vt latè videbis in *constitut. in aliquibus*, procedit quoque dicta cōstitutio, in omnibus descendētibus, venientibus ad successionem patris, vel matris, vel aliorum ascendentium vniformis, & tenentur dicti successores, exclusis feminis dare paragium de bonis paternis, & maternis, ita dixit *tex nostræ constit. ibi (de bonis paternis, & maternis) nam licet dicta constitutio in principio iubeat maritari, & dotari de paragio filias; deinde in dicto §. eas autem in penam succedere feminas, & petere posse viriles portiones, verum etiam in linea Collaterali, ad hoc vt excludat sororē, frater post mortem patris, dotare debet ipsam secundum paragium, de bonis paternis, nam talis dotatio, propter onus ei à constitutione impositum, inhabilitat ipsam sororem ad succedendum ipsi fratri, vna simul ad feudum, vt latè *Ifern. in constit. vt de success. in verbo filij autem fratrum col. 3.* ibi constitutio hæc repellit sororē, tantum debentem habere paragium de bonis fratris, & ea ratione tenetur, vt dixit *Caput. in repet. consuet. si moriatur par. 11. §. 5. nu. 7.* quia per mortem patris, fuit*
- 122** factum patrimonij fratris, ex illa regula, quod mutata persona, mutatur qualitas bonorum, & status rei, vt *Reg. Rouit. in conf. 100. per totum lib. 1. l. 1. C. de imponend. Iucratiuo descript. Ansaldo. de iurisdit. par. 5. tit. 3. cap. 3. num. 33. fol. 520. Reg. Consil. de Georg. alleg. 23. num. 27. l. paulus alias per procuratorem ff. de acquir. hered. l. fin. in fin. ff. de inoff. test. l. sed si plures §. 1. ff. de viig. & pupill. Anna alleg. 70. num. 34. l. 1. §. veteres, & ibi glos. magna ff. de acquir. possess. l. 1. C. de legit. hered. in glos. vlt. vers. quod autem indubitatum est.*

123 Nam circa considerationem huius paragii, quibus personis debeat, videas plenissimè apud *Ifern. in constit. quamplurimum, col. ult. & in constit. in aliquibus, latè apud Petr. Gregor. in tit. de dote de paragio, quest. 4. usque ad 20.*

124 Verum vnum notandum an moniali debeat tale paragium, ita ac si monialis non esset; *Respondet text. in §. sed & hoc presenti, Auth. de sanctiss. Episcop. sequitur Bart. Bal. & Paul. de Casstr. Afflict. decis. 348. ubi Vrsill. num. 2. Neapodan. in consuet. si moriatur sub num. 66. fol. 99. quod legato facto mille aureorū, si nuperit, quia centum si monialis efficiatur, decedit text. quod mille deberi, si monasterium ingrediatur.*

Dispositio enim dicti §. sed & hoc presenti, operatur quod cōditio illa, opposita in tali legato, habetur p̄ nō opposita.

Veruntamen non deficiunt, qui con-

125 trariam tuentur opinionem, quod legatarius venire debeat iuxta dispositionem testatoris, fundantur in *l. si ff. ad Tre-*

126 *bell. ibi, mens testatoris taliter præsumentia, qualiter ex verbis apparet, secundum rectum eorum sensum, vt Bart. dicta l. fin. Peregrin. de fideicommiss. art. 28. num. 80. addo tamen Spin. specul. testamen.*

127 *glos. 1. par. 1. num. 1. & 2. ibi standum erit dispositioni testatoris, quando iuri se cōformatur, & alios DD. & Peregr. citat.*

Et quod standum erit ipsius dispositioni adest *Bal. in auth. nisi rogati 2. col. in fine C. ad Trebell. cap. relatum, & cap. cum esset de testam. Tiraquell. tract. de priuileg. caus. col. 1. fundatur in l. condition. primum locum, ff. de condit. & demonstr. & in §. disponat Auth. de nuptiis, ibi maximum standum erit dispositioni testatoris.*

128 Verum omninò procedendum est, cum dicto text. §. sed & hoc presenti, stante quod fundatur ex optima ratione, quia causa spiritualis non debet esse deterioris conditionis temporali prout DD. in dicto text.

Nam si subsisteret opinio, quod deberentur omnia duo legata, multum fauorabile esset causæ piæ; Primo enim quando testator dixit lego centum Bertæ, si matrimonium cōtraxerit, illa particula, si matrimonium contraxerit, habetur vt non opposita, ita ac si dixerit, lego centū Bertæ, nulla conditione adiecta, & debetur tale legatum, in alia particula dixit quinquaginta, si monasterium ingrediatur, quæ cōditio, si monasterium ingrediatur venit adimpleta, & debetur. tale legatum, ratione adimplementi facti, per ingressum monasterii, & sic de-

bentur omnia duo legata, bene autem ex rationibus illatis, subsistere posset talis opinio, si in contrarium non opponeretur *tex. in l. titia 99. alibi 100. ff. de condit. & demonstr. & in summario dixit tale tex. quod contraria opinio non sit audienda.*

129 Verum quicquid sit, sufficit si ipsi moniali assignetur paragium, habito respectu monasterio, *Molfes. ad cōsuet. Neap. p. 3. de succ. ex testam. quest. 8. num. 33. & consuetudini Ciuitatis, tunc sufficit, quia ipsi assignatum est, id, quod solitum est, assignari monialibus, quoniam ex hoc iustum dicitur paragium prout dixit *Pres. de Francb. dec. 44. Rouit Reg in conf. 42 n. 4. & decis. refert in conf. 44. in fin. sequitur Anna alleg. 70. nu. 13. alleg. 81. & 117. Reg. de Ponte conf. 65. ex num. 2. 5. 6. 7. ubi cita, And. Napod. & Det. in plurib. cons. loquentes, & c. in terminis nostra constitut. in aliquibus & iterum in conf. 75. num. 5. & conf. 50. nu. 4. lib. 2. Loffred. conf. 26. Lanar. conf. 10. num. 2. & 3. Maur. alleg. 68. nu. 5. Marcell. de Mauro conf. 35. num. 2. & 3. Conf. Ann. conf. 6. nu. 10. Viu. decis. 9. num. 1. & decis. 187. num. 6. & 7. decis. 484. num. 2. & 3. Molfes. tom. 1. ad Consuet. Neapol. par. 4. q. 15. num. 6. Anton. de Alex. Nacler. Francb. Maricon. Salern. Couar. Molin. Thesaur. Mantica Surd. Bru. Gizz. decis. 37. num. 52. Reg. de Curt. in 3. p. par. cap. 2. num. 42. cum seq. latè de hac materia scripsit Dux Regine Reg. Capic. Galeota in controuers. 15. & seq. lib. 2. qua stante dotatione facta amplius renunciatione nullā permissum dicere nō est. Intellige supradicta si filia ingressa esset monasterium viuente patre, si enim pater mortuus esset ante eius ingressum in monasterio tunc ex iuris dispositione integrū paragium habere debet ac si in seculo maneret dum mortuo patre statim illi acquisitum fuit ius in toto illo paragio, *Petr. de Gregor. latè de hac materia in trac. de dote de paragio quest. 10. num. 9. & q. 13. nu. 5. Salern. in dicta consuet. si moriatur sub num. 67. fol. 102. in addit. incipiente monialis ex doctrina Bart. in l. Titio centum §. Titio Genero num. 8. ff. de condit. & demonstrat. Caucant igitur fratres, & sint solliciti, vt assignent sororibus paragium ingressarum, & ab illis obtineant renunciatione in amplissima forma.***

130 Nam redeundo ad materiam paragii, quæritur quid dicendum, si fructus percepti, antequam assignetur paragiū, seu eius supplementum, computetur in dicto paragio.

In quo quæsito, multum supra posita vrgent, eo modo, vt cum ipsis dicendum sit, quod paragium loco legitimæ succedat,

- 311 dat, vde subsequenter videtur, quod fructus ipsius legitimæ, non computentur in eius supplemento, *l. scimus §. repletionem C. de inoff. testam. Peregr. de fideicommiss. art. 36. num. 69. Ann. in add. ad alleg. 70. Preses Reg. Cam. Anell. de Amato conf. 39. num. 30. & 35. Ruyn. conf. 56. num. 4. lib. 2. Menoch. conf. 8. col. ult. Natt. conf. 156. n. 11. Boer. decis. 3. nu. 17. Curt. sen. conf. 39. nu. 7. Socc. conf. 57. nu. 39. lib. 4. Dec. conf. 590. nu. 8. Corn. conf. 265. lib. 3. Alex. conf. 7. col. 3. lib. 2. conf. 88. num. 15. & conf. 127. lib. 6. Alex. conf. 69. lib. 1. Bald. conf. 222. lib. 4. l. etiam C. de iur. dot. l. quod dicitur ff. de impens. in reb. dot. fact. l. si marito §. fin. ff. solut. matrim. l. item veniunt §. fructus ff. de petit. heredit. Cyn. & Bald. in l. non est C. fam. ercisc. Tiracquell. in l. si unquam C. de reuocand. donat. in verb. suscepit liberos num. 97. & licet in*
- 132 dote computentur fructus, nihilominus in hoc differt dos, à legitima, & Trebellianica, *l. mulier §. cum proponeretur ff. ad Trebell. quam sequitur Napodan in consuet. si moriat. & in apostill. A. de Alexand. vers. quando filia, sequuntur communiter DD.*
- 133 Filix autem siue sorori, eo ipso, quod sit nubilus debetur tale paragium; & tempore contracti matrimonij, vt per *Vine. de Franch. decis. 559 num. 1. Andr. Minad in constit. in aliquib. in 7. notab. nu. 9.*
- 134 Et licet eo tempore debeatur paragium, attamen illomedio tempore, fructus non debentur à fratre; nisi contracto matrimonio per sororem, quandoquidem, ex tunc debitor constituitur, & non antea, & licet *Anna allegat. 70. dicat paragium succedere loco legitimæ, & quod fructus non debeantur, sed alimenta loco fructuum, tamen contrananc opinionem fuit iudicatum in Sac. Reg. Consil. Neapolitano, vt per Vincent. de Franch. dicta decis. 559 num. 14. & Ioan. Andr. de Georg. allegat. 11. num. 6. quæ ratio*
- 135 cessare videtur in legitima, quia legitima debetur vna cum fructibus, à die mortis defuncti, *Beniten. decis. 37. num. 9. Anton. Gaill obseruat. 120 Menoch. conf. 25. 54. & 55. Vincent. de Franch. decis. 374. n. 2. & decis. 16 num. 13. & debentur sine vlla interpellatione, aliter non præstando hæ-*
- 136 res dicitur, in mora legali, & tanquam debitor morosus teneri ad fructus, *l. videamus §. in ceteris quoque bonæ fidei ff. de usur. late Mangil. in tract. de imput. quasi. 9 num. 41. quia quando lex tempus deter-*
- 137 minatum ad præstationem certæ rei statuit, prout legitima, in qua mortis tempus assignatur in ipsa necessaria non videtur aliqua interpellatio, ad constituen-
- dum hæredem in mora, quia tempus in-
- 138 terpellat pro homine, & debitore moroso, *l. vinum vbi Alex. num. 3. Dec. num. 9. ff. si cert. pet. l. hominem ff. mand. l. quoties in dies, vbi DD. omnes ff. de verb. oblig. lex enim statuit, quod sequuta more patris, filius dicitur creditor in legitima, inducens exactiorem virtualiter, & separationem à bonis paternis, l. omnimodo l. sicut C. de inoff. testam. l. magnū. C. de contrahend. & committend. empt. cum legitima sit ius vniuer-*
- 139 sale, in qua filius dicitur hæres secundū quid, hoc est secundum substantiam hæreditatis *Bal. in l. non est C. famli. erciscun. Fabius de Anna conf. 76. num. 5. cum vocetur quota, & portio, dicta l. papinianus §. quarta; ideo fructus ante moram per-*
- 140 cepti augent legitimam, hæreditatem aliaque iura vniuersalia, *Bar. in l. ex facto ff. de herd. instit. sic in simili videmus,*
- 141 quod in petitione hæreditatis veniunt fructus cum ipsa hæreditate, cū sit quid vniuersale *l. 1. C. de petit. heredit. l. item veniunt §. fructus ff. eod. tit. & per consequens,*
- 142 potest peti legitima vna cum fructibus prout late dixit *Natt. conf. 156. num. 6. Alex. conf. 127. lib. 6. per totum, & conf. 69. num. 3. lib. 1. vbi concludit deberi legitimam vna cum fructibus, à tempore mortis defuncti, Auth. nouissima C. de inoff. testam. l. papinianus §. vnde si quis ff. de inoff. testam. glos. in l. fideicommissaria, in glos. 1. ff. ad Trebell. & notabiliter declarat *Bal. in l. non est C. famli. ercisc. Alex. conf. 88. col. 3. lib. 6. l. as. conf. 104. col. 3. lib. 4. & ita tradunt cōmuni consensu, glos. & Bal. in l. fideicommissariam ff. ad Trebell. Bald. conf. 221. lib. 4.**
- 143 vbi dicit nunquam stare posse legitimam sine fructibus, *Ripa in l. fideicommissariam ff. ad Trebell. Alex. conf. 69 num. 3. vers. supersecundo lib. 1. Capra conf. 6. num. 8. & conf. 83. num. 14. & conf. 14. & conf. 153. num. 10. Corn. conf. 265. num. 12. lib. 1. Marzar. conf. 38. num. 85. Ruyn. conf. 56. num. 2. lib. 2. Natt. conf. 156. num. 6. lib. 1. Gabr. conf. 45. num. 5. lib. 1. & conf. 108. num. 5. Petra de fideicom. quest. 15. nu. 117. Menoch. conf. 77. num. 13. late Cuch. in tract. de legit. instit. de legit. pleno iure relinq. num. 10. Peregr. de fideicommiss. art. 36. num. 69. Surd. conf. 128. num. 4.*
- 144 Ideoque si fructus vna cum ipsa legitima veniunt, iuris ratio postulat quod ipsam augere debeant, *Barb. in dicta l. ex facto, Socc. sen. conf. 57. num. 4. lib. 4. eo ipso,*
- 145 quod debeatur in corporibus hereditarijs, *l. scimus §. repletionem, vers. ex ipsa substantia patris C. de inoff. testam. Doct. ff. nostre ætatis Marchio Torell. Reg. Capic. Latr. in suis decisionibus, decis. 49. num. 17.*

sequitur *Ias. conf. 181. lib. 2. Bertran. conf. 31. num. 14. lib. 4. Ruyn. conf. 59. num. 20. & 21. lib. 4. Alex. conf. 127. num. 4. Capbat. conf. 189. num. 11. & ante predictos glos. in cap. Rainaldus, in verbo portiones, extra de testam. Paris. conf. 45. nu. 2. & 6. lib. 7. Mangil. in tract. de imputat. & detract. quest. 9. nu. 32. Suarez in repet. l. quoniam in prioribus ampliat. 11. C. de inoff. testam. Honded. conf. 62. lib. 1. & conf. 66. lib. 2. & ita fuisse iudicatum in Reg. Camera, refert Ioann. Andr. de Georg. in alleg. 40. cum sit quota bonorum, & non quota fructuum, auct. nouissima C. de inoff. testam. Alex. Imol. & DD. in l. ita tamen §. si patronus ff. ad Trebell. & consequenter illi fructus qui oriuntur ex ipsis*

146 corporibus, sine mora, & sine interpellatione, ratione illius dominij debentur, ita decisum refert in Sac. Reg. Conf. Vinc. de Franch. decis. 16. nu. 16. Imo etiam si essent consumpti bona fide, Alex. in l. cum fideicommissio ff. ad Trebell. l. ita scilicet §. usuras ff. de legat. 2. l. in minorum C. in quibus caus. Stephanus Banch. in cap. Raynupt. post volumen Guglielm. de Benedict. vers. quarto num. 7. Socin. conf. 57. num. 39. Ruyn. confil. 55. vol. 2. Grat. conf. 79. vol. 2. num. 23. Mangon. decis. Florent. 35. num. 18. & 19. Suarez in repet. l. quoniam in prioribus C. de inoff. testam. ampliat. 11. Decis. Lucens. 85. in fine; Bertran. conf. 141. volum. 2. priorum, in 3. quaesito, ita decisum refert idem de Georg. in dicta allegat. in fine num. 37.

147 Et licet nonnulli Doctores tenuerunt, ad hoc, ut debeantur isti fructus; necessarium requiri moram, tamen verior illa opinio videtur, illos deberi, nulla existente mora, prout Socin. in conf. 17. num. 33. volum. 4. Cuch. de legit. in verbo eiusus portio nis ut sup. num. 10. fol. mibi 322. Boer. decis. 3. num. 17. Iraquellin l. si unquam num. 116. C. de reuocand. donat. Benintend. decis. 37. Gail. obseruat. 140. num. 14. & 15. lib. 2. vbi dicit esse ab omnibus approbatam, glos. in l. in fideicommissariam 18. ad Senat. Consul. Trebell. Curt. iun. conf. 327. num. 14. Franch. in dicta decis. 16. num. 13. vbi Amendol. in addit. num. 9. Surd. decis. 23. num. 26. vbi late

148 de hac materia; Et petita legitima, etiam si nihil dictum sit de fructibus, ipsi fructus tanquam accessorij sequuntur principalem; & in consequentiam etiam petiti censentur, & ita inquit Alex. conf. 127. num. 4. lib. 6. & conf. 69. lib. 1. Mangil. in tract. de imputat. & detract. quest. 9. num. 42. & 43.

149 Quae ratio cessat in fructibus perceptis, ante restitutionem fideicommissi, qui fructus ad grauatum pertinent, late Ripa in l. in fideicommissariam ff. ad Trebell.

l. quod ius ff. de legat. 3. Simon de Petr. in tract. de interpret. ult. volunt. carta 347. & seq. Mantie. de coniect. ult. volunt. lib. 7. tit. 6. per totum, l. cum ita in principio ff. ad Trebell. 150 Angel. in conf. 331. nam tunc tales fructus in restitutione, vna cum fideicommissio venirent quoties a testatore id expressum fuisse, ut dicta l. in fideicommissariam, nam si non id expressum fuisse currit quod fructus ad eum pertinent ad quem res pertinet, l. fructus ff. 151 de rei vendic. & sic fructus omnino ad grauatum spectant pendente conditione, est text. in l. in principio ff. ad Syllan. Petra de fideicom. quest. 15. num. 348. vers. & quod attinet.

Quod totum limitatur quando in grauato mora praecesserit, l. mulier §. si heres ff. ad Trebell. & ibi Bart. & Castrenf. imo 152 nec etiam sufficit, quod possit restituere. At requiritur interpellatio, omnibus, §. si seruum qui est col. 2. ff. ad Trebell. Alex. in l. in fideicommissaria col. 2. vers. in ea glossa. ibi quando negligentia ff. ad Trebell. Corn. conf. 158. circa finem lib. 3. plenè Castrenf. conf. 214. num. 3. vers. breuiter lib. 2.

153 Et quod dicitur de fructibus legitimæ, extenditur etiam ad supplementum, in eius quoque petitione veniunt fructus a die obitus, prout in legitima, absque vlla mora. Anton. Peregrin. de fideicommiss. art. 49. num. 39. usque ad 42. vbi dixit quod etiam si fructus bonæ fide ab heredibus, siue ab aliis essent consumpti, & percepti, ad eorum restitutionem, & æstimationem teneretur, prout docet Bal. in d. l. non est, Capra conf. 6. num. 8. Alex. conf. 134. num. 38. lib. 6. ut dictum est supra.

154 Et licet nonnulli Doctores damnaverint dictam opinionem, ex regula, quod bonæ fidei possessor faciat fructus suos, l. qui bona fidei, & l. quasitum ff. de acquir. rer. dom. l. fructus ff. de usur. l. quarta §. post litem ff. fin. regund. l. si usufructuarius, ff. quemadm. usufruct. amit. Peregrin. tract. de fideicom. art. 49. num. 10. est enim bonæ fidei 155 possessor loco domini, l. qui scilicet ff. de usur. Bal. in repet. l. celsus nu. 18. ff. de usuc. 156 quia bonæ fidei veritati æquiparatur l. bona fides ff. de regal. istr.

Sed his non obstantibus a sententia primo loco relata, non esse recedendum, tam in iudicando, quam in consulendo, dum est communis, & vera prout refert Vincent. de Franch. decis. 16. qui ita decisum refert in Sac. Consil. die 28. Iulii 1574. quod liquidetur vna cum fructibus a die mortis patris præter DD. allegatos Bertran. conf. 145. lib. 1. late Petr. de fideicom. quest. 17. num. 117. Peregrin. de fideicom. art.

art. 36. num. 69. Dec. cons. 79. lib. 1.

157 Ratio quare fructus non impurentur in legitima, ea est, quia mortuo testatore vel patre legitima intellectualiter detrahitur, à singulis corporibus hereditariis, *l. quoniam in prioribus C. de inoff. testam. to*, absque villo facto hominis, ideo imputatio cessat, cum iam euulsa sit à prædi-

158 ctis corporibus, & debitum exactum non recipit compensationem, ita in dicta *l. in fideicommissaria, sub num. 39.* & antecum, fuit ratio ponderata à Bald. in *l. sci-mus num. 5. C. de inoff. idem Bal. sentit, in l. filium quem habentem, num. 10. C. famil. cr. cisc. Peregrin. in tract. de fideicom. art. 36. nu. 120. & art. 49. num. 41.*

159 Dubitandum non est, quia legitima non sit portio successionis, & sic ius vniuersale, & ideo fructus veniunt, *l. item veniunt §. fructus ff. de petit. hered. in omnibus verò, quæ vniuersitas est, fructus veniunt, l. si marito §. fin. ff. sol. matrim. l. quod dicitur ff. de impens. in reb. dotat. fact. & l. etiã C. de iur. dot. & Bal. in cons. 222. super 1. in 4*

160 vbi præcisè inquit, quod legitima nunquam debet esse, sine fructibus, qui non

161 debentur ratione moræ, sed iure dominij, seu vsus rei debite hanc esse magis communem opinionem, *Surd. decis. 25. num. 25. Ruyn. cons. 56. num. 4. lib. 2. Surd. cons. 128. num. 3. & 4. Alex. cons. 7. lib. 2. & cons. 88. num. 5. & cons. 127. lib. 6. Coru. cons. 265. lib. 3. Decian. cons. 79. lib. 2. Menoch. cons. 8.*

162 Qui fructus restituendi filio, vna cum legitima, diuersimodè sunt rati, prout latè de hac materia *Couar. var. resol. lib. 3. cap. 9. per totum*, tamen ad rationem quinque pro quolibet centenario valoris legitime, & ita determinauit *Rot. Roman. decis. 571. num. 1. par. 2. Recentior. Merlin. decis. Rotæ Lucens. 33. num. 21. & decis. 70. num. 12. Reg. Fab. Capic. Galeota Dux Regina lib. 2. controu. 9. nu. 7.* eo modo si legiti-

163 ma esset relicta in pecunia, etiam fructus filius petere potest, & interesse lucri cessantis, *Couar. var. resol. lib. 3. cap. 4.* & ita fuit dictum in *Rot. Romana Saluiani 20. Nouemb. 1591. coram Orano vers. quando erim pecunia, Merlin. decis. Lucens. 48. num. 19. 20. & 21.*

164 Pro quibus fructibus, & legitima, filius præfertur in bonis defuncti, creditoribus hæredis, quia legitima, & fructus

165 respectu patris, habentur quasi, vt æs alienum testatoris, vt dixit *Angel. in l. papinianus, §. si quis impubes col. 2. vers. nota*, quod quarta ff. de inoff. testam. est enim legitima quasi debita filio etiam in vita patris, vt *tex. in l. & quia ff. pro socio, & in*

l. final. §. fin. antem perpetui C. de Curat. furios.

166 Et sicut filius præferatur pro legitima creditoribus hæredis, ita etiam, & pro fructibus, cum fructus accessorii videantur ad dictam legitimam, *l. l. de iur. ff. qui potior. in pign. hab. & secundum hanc opinionem fuisse decisum, dicunt Adiacentes ad Affl. decis. 162. & pro prædicta legi-*

167 gitima, & fructibus ipsius competu actio hypothecaria, sic voluit *Paul. de Monte Pico, in repet. l. in quartam col. 44. vers. sed ista solutio, n. 139.* quem sequitur *Alexandrin. cons. 156. num. 2. & dicta l. Lucius Vincent. de Franch. in decis. 274. num. 2. vsque ad 12. & decis. 246.*

168 Estimatio autem legitime, debet fieri tempore mortis defuncti, in illis facultatibus, quæ tempore mortis reperiuntur, *l. papinianus §. quarta ff. de inoff. testam. l. cum quaritur. & Auth. nouissima C. ecc. l. etiam §. fin. & l. si patronus §. si ex bonis ff. de bonis liber. Alex. cons. 103. num. 15. vol. 2. Neapod. in consuet. si moriat. vers. paragr. Andr. de Ifern. in constit. in aliquib. col. 8. & 12. Bal. nouell. in suo tract. de dote in 16. priuileg. Affl. decis. 160. Lucas de Penn. in l. 2. in fine C. de prædi. & omnib. reb. nauic. Gram. decis. 57. num. 6. & Franch. decis. 61. nu. n. 4.*

169 & potest iudex dictam legitimam liquidare in pecunia, *Menoch. de arbitr. iudic. casu 163. Ioseph Ludouic. decis. Lucens. 78. num. 39. meritißimus Reg. March. Torell. in dicta decis. 49. num. 18. & decis. 36. num. 1.* quod intellige, possit eam liquidari in pecunia, quando cohæredibus non expediat illam dari in corporibus, *dicta decis. 59. num. 17.* cum in vita defuncti nullum

170 ius competat filiis, nam licet dicatur debita, quia in illa, non potest pater filiũ defraudare, nisi ex causa ingratiitudinis, *Bart. in §. si quis Auth. de hered. & falc. Abb. cons. 65. lib. 1.*

Ratio est, quod non competat ius filiis viuente patre cum sit quota donorum, & debeatur post æs alienum, & post mortem ipsius patris, *Osasc. decis. 172. num. 15. Gram. decis. 101. num. 65. Iacob. Put. decis. 237. lib. 2. Minsinger. obseruat. 25. cent. 4. Maranta in suo speculo de ordine iudic. disp. 19.* Imo, & funeris, impensa sint deducenda, *Cassan. in consuet. Burgun. tit. de success. §. 2. glos. 4. l. 8. §. 4. ff. de inoff. testam. l. 5. C. ad Trebell.*

171 Hinc est quod creditores hereditarij excludunt filium à legitima, si æs alienũ totum exaurit patrimonium, *Osasc. decis. 148. uum. 12. Franc. Marc. quest. 433. Andr. Gaill. obseruat. 119. num. 11. lib. 2. Crauett. cons. 219. & cons. 165. Ias. de action. in §. item si quis*

si quis in fraud. num. 50. & hoc sanè intelligas in ære alieno necessariò; secus involuntario, Ioseph. Ludouic. dec. Lucens. 28.

173 num. 17. Ratio est, quia bona propria nō dicuntur nisi prius deducto ære alieno, *tex. in l. sub signatum §. bona ff. de verbor. signif. & in l. non amplius in principio ff. de leg. 1. deducto igitur in primis hoc ære alieno, in reliquis bonis paternis filius habet legitimā, Gaill. lib. 2. obser. 119. n. 13.*

Ei in tantum hoc est verum quod legitima debeat deducere ære alieno, quod

174 etiam si filius voluisset offerre cautionem de seruando hæredem illæsum nō possit, vt notata per *Vincent. de Franch. decis. 127.*

175 Hinc infertur ad quæstionem vtrum legitima detrahatur à feudo, in quo solus primogenitus succedit, & dicitur quod non, quia feudum de sui natura diuidi non potest, *Reg. de Ponte in sua lectura feud. in tit. de his qui feud. dar. poss. lect. 7. nu. 33. fol. 63. vt inde legitima detrahatur, tamen si fuerit feudum nouum emptum à patre, tñc legitima capitur in pecunia, de extimatione feudi, Capic. decis. 2. nu. 1.*

176 *Cranett. conf. 256.* nam ipsa legitima nō debetur de bonis feudilibus, sed de allodialibus, *Franc. Marc. quæst. 335. Roland. conf. 71. num. 58. vol. 2.*

177 Denique pro totius materiæ vitæ, & militiæ complemento videndum est nūquid rebello vita, & militia debeatur, & an restituto recuperet ipsam, tã futurã, quam præteritam, & quid si feuda, super quibus debetur alienata fuerint, concedatur actio aduersus tertiu possessorem.

178 Certum est quod pro crimine rebellionis ammittitur feudum, dixit *Rosental. de feud. cap. 10. in tit. de caus. ex quib. feud. amittant. conclus. 35. num. 21.* verum etiam sit inhabilis ad succedendum in feudo, *l. quis*

179 *quis C. ad l. Iul. maestatem, & reputatur ita ac si mortuus esset l. 1. §. fin. ff. de bonor. possess. contra Tabul. sequitur Afflic. 180 decis. 6. nu. 4.* eo maxime cum in feudis nulla maior ratio attendatur, quam fidelitas, prout dixit *Andr. in cap. 1. §. præterea si vassallus vers. sed quid si pater col. 3. qua sit prima caus. benef. amittent.* cum fidelitas sit basis fundamentū, & propria substantia ipsius feudi *Camer. de feud. fol. 3. lit. F & G. Pres. de Fräch. in dec. 213. n. 3. Reg. de Pöto in sua repetitione feudali lect. 14. n. 8. de success. feudi, & tribuere videtur locus cæteris successoribus in gradu dixit Gallup. de feud. par. 3. cap. 2. num. 49.* loquendo vero de illo rebelle declarato iam rebelle, quæ regula etiam procedit si delictum notoriæ esset, *Andr. in cap. 1. de feud. sine cul. nō*

amitt. Bal. in tit. de pace constante, vers. publici in sine allegat Capyc. in. decis. 19. num. 7. Lucas de Penna in l. 2. C. de different. lib. 12. Rosental. citat. supra.

181 Contra tamen hoc crimen, solet aliquando admitti indulgentia, & ea concessa rebellis restituitur; quod totum, ampliandum est in secūdogenito rebelle ex Principis indulgentia restituitur, & recuperat vitam, & militiam, ad quod adducitur casus, *in l. is cui ff. de aliment. & cibar. legat. vbi is cui annua alimenta*

182 *relicta fuerunt in metallum deportatus, indulgentia restitutus, recuperat alimenta præterita, & consequenter futura, qui casus optimè facit circa vitam, & militiam, cum talis vita, & militia loco alimentorum reputetur, & ad instar illorū debetur, vt per Andr. de Isorn. & moderni in Constit. Regni Comit. & quod recuperet tam futura, quam præterita in terminis concludit Affl. in dicta constitut. Regni Comit. in 4. col. quæst. 5. facit etiam dispositio dictæ l. his cui, per quam dispositionem restituitur rebellis, ita ac si nunquam fuisset rebellis, & omnia iura, & bona, quæ apud ipsum erant, ante rebellionis tempore recuperat, l. 1. C. de sentent. pass. ex*

183 illa Regula, quod restitutio reponat restitutum in ea iura in quibus antea erat, *Andr. de Isorn. in cap. 1. de vass. ill. decrepit. etat & probatur in l. imperialis §. 1. C. de nup. & ibi notat Bal. in 2. lectura, vbi per illum text. infert ad statutum de banditis non eligendis ad officia, quia si restituti sint, non solum tollitur nomen Banni, sed etiam reliquiæ nudi nominis, trahunt communiter DD. in l. Gallus §. & quid si tantum de liber. & possib. & Canoniste in cap. inter de maior. & obed.*

184 Attamen tota difficultas remanet numquid restituatur rebellis, etiam circa bona alienata in tertios possessores, & contra ipsos concedatur actio.

185 In quã difficultate cum negatiua respondendum esse dicunt Doctores quoniam casus rebellionis non videtur esse

186 casus captiuitatis, & procedit *tex. legis post liminij C. de captiuis, & post limin. re. vers.* quia *tex. d. l. post liminij* solummodo procedit in captiuis, quod multū diuersum est à rebellionem: quæ omnia intelligenda, quãdo non ex crimine feuda alienata fuerunt, quando quidem clarum est quod restitutio non trahitur ad ius alteri quæsitum, quod ius quæsitum alteri originem non trahit à crimine, & condemnatione, sed à nouo pacto, & contractu inuito inter fiscum, & tertium; verū si acquisitio facta penes tertium, immediate

- 188 diatè causam trahit ab ipsa condemnatione, tunc ex gratia restitutus, illa feuda recuperat, ac si penes fiscū essent, & reponitur in illud ius, quod penes ipsum erat, ante delictum, & eo modo ac si nunquam fuisset feuda in alium translata, voluit *Bal. post Cyn. in dicta l. Gallus S. & quid si tantum col. penult. & ibi communiter DD. per tex. in l. suū libertus ff. de iure patron.* in quo text. disponitur, quod siue libertus, siue patronus deportetur, & postea restituatur, quod recuperat iura amissi iuris patronatus; & petendi contra tabulas bonorum possessionem; probatur in *l. fin. C. de senten. pass.* & inde dixit *Andr. de Ifern. in cap. 1. de vassallo decrepit.*
- 189 *etat.* quod si vassallus delictum commisit, propter quod immediatè ad dominum reuertitur feudum, restitutus per Principem recuperat, prout consuluit
- 191 *Anchar. in conf. 408.* Item lata sententia adulterij, contra uxorem; statim ipsa dos marito quaesita efficitur per *text. in cap. plerumque de donat. inter vir. & uxor. ex*
- 192 ipsa restitutione, statim recuperat illā, voluit *Angel. in l. si pater filium ff. de adopt. refert;* & sequitur *Alexand. in dicto S. & quid si tantum dicta l. Gallus,* vbi dixit quod si ex forma statuti bona homicidæ applicari debeant, pro dimidia hæredibus occisi, restitutus postea recuperat, etiam talia bona, sequitur *Aretin. in dicto S. & quid si tantum, & communiter DD. ibi,* & Canonistæ in dicto cap. inter quatuor de maior. & obediē. & hoc sine dubio procedit in casu de quo dubitatur, quod qui habuit à Principe concessionem ex delicto, quod patrasset nullo modo fuit offensus, quia tunc facta restitutione recuperat indistinctè, etiam post apprehensionem iura alteri quaesita, & isti sūt propriè termini dictæ *l. fin. C. de senten. pass. & dicta l. suū libertus ff. de iur. patron.* & facit quia, quando Princeps ex voluntate sua facit causā quod alicui ius quaeratur, tūc tale ius, sola voluntate auferri potest; secundum *Angel. in l. Lucius ff. de euis. & ita per prædicta concludit Galeaula in repet. dict. S. & quid si tantum in 14. col. quia ex*
- 194 rebellionē patrata, ius vitæ, & militiæ esset extinctum, & quaesitum immediatè, iuxta *tex. in l. quisquis C. ad l. Iul. maiest. & in cap. Regni nuper apud tranum,* & bona proditorum, & non ex aliquo nouo
- 195 contractu, nec is qui concessionem habuit à Principe ex tali crimine, fuisset offensus, & ideo restitutus recuperat pristinam vitam, & militiam, & consequenter, etiam futuram iuxta *text. in d. l. is cui ff. de aliment. & cibar. legat. & in hoc du-*
- 196 bio non erit noua decisio; cum pluries sit decisum, tam in causa Reuerendissimi Archiepiscopi Archirōsini, cum Excellentissimo Comite Zorellæ, & Regio fisco, quam in causa Fabritij de Guarino cum Regia Curia.
- 197 Quibus ad confirmationem accedit *decis. Bald. post Oltrad. in cap. 1. in penult. col. in vers. formatur cap. 4. cur vendi.* vbi firmat quaestionem, quod si Comes concessit militi in feudum Castellaniā cū quarta omnium mouentium, equidem debebant amittere bona, quia offenderunt Comitem, an in dictis bonis miles
- 198 debeat habere quartam, arguit pro, & contra, & tandem decidit quod nō, quia illud quod competit alicui, ob venditā propriæ iniuriæ, non venit in generali concessione facta alteri, & hoc vt habeat Dominus saltem suæ iniuriæ vltionem;
- 199 per iura per eum allegata, ergo cum ius vitæ, & militiæ competens alicui ob prætersam rebellionem, & iniuriam factam eius Curia fuisset deuolutum, sequuta postmodum alienatione non facta mentione de prædicto iure, non esset alienatum, sed ipse Curia reseruatum, quod superueniente indulgentia, & restitutione Principis, cēsetur ipsi restitutum, per iura, & rationes superius allegata.
- 200 Nec omittendum est in hoc capitulo aduertere, quod rebellis amittat omne ius, quod forte competere possit ex persona suorum antecessorum, *l. quisquis C. ad l. Iuliam maiest. cap. qui sint rebell. in clementin. pastoral. de re iudic. cap. 1. ex quib. caus. feud. amitt. in cap. 1. S. porro, quæ sit prima causa beneficij amitt. in cap. 1. S. sancimus, quo tempore miles cap. bona proditorum cap. nuper cap. ex frequenti, cap. die mercurij, Lucas de Penna in l. 1. C. de pet. bon. subla. lib. 10. & in l. nullus 2. & 3. colum. & armorum vsus, lib. 10. & in l. cum allegatis C. de re milit. lib. 12. & in l. 1. C. de cōducl. & procur. lib. 12. & Andr. de Ifern. in cap. quæ sint regalia, in verbo, & bona committentium crimen lese Maest. & in constit. Regni humanitatis.* Et ad finem admittentur
- 201 di omne ius requiritur quod sit Notorius rebellis erigendo vexilla inimicorū, vel morando continuè cum inimicis, *Andr. in cap. sancimus quo temp. miles, & in cap. quæ sint regalia, & in verbo, & bona committentium crimen 16. colu. Luc. de Penn. in l. cum allegatis C. de re milit. lib. 12. Bal. in l. 1. C. de sedit. & in cap. Regni incipiente nuper apud tranum Marti. Lau. in suo tract. de crim. lese Maest. in 40. conclusione, & Fabius*
- 202 de Anna *conf. 12. dixit Notorium rebellē cum nuncupari qui in actu cōtinuo fuit*

reperit, & culpa deprehendatur in co
 actu contra Regem, *text. in l. hoc autem
 in verbo constare ff. ex quibus caus. maior.*
 late de hac materia Regens de Ponte
decif. 22. num. 8. & per totam l. amissione §.
§. deficiunt ff. de capit. dimin. Card. in clem. 2
de re iud. Martin. Lau. de crimine laesa ma-
est. in 26. notab. Barb. conf. 11. volu. 2. Soc.
conf. 37. in 3. vol. Bart. in extrauag. qui sint
rebell. in verbo tenore, & in hoc casu, ex
 203 erectione vexillorum inimicorum, absq;
 sententia Rex, seu fiscus capere potest bo
 na, *Andr. de Isern in cap. sancimus prima col.*
quo tempore miles, Bal. in cap. Imperial. §. cal-
lidis in fine de probib. feud. alien. per Feder.
vbi allegat Iacob. de Belui. in Auth. de incest.
nupt. & clara sunt iura capitulorum Re-
gni proditorum, & alia similia l. 3. C. de
seru. f. zit. l. 1. C. de comere. & mercat. l. 1. & 2
C. ad l. Iuliam maiest. Andr. in cap. 1. §. porro
qua sit prim. casu benef. amitt. l. cuiusque do-
lo ff. de l. Iul. maiest. Mart. Lau. in suo
tract. de crimine laesa maiest. in 4. conclus. Lu-
cas de Penn. in fin. C. de delato lib. 10. Nec
 204 requiritur citatio, & possessio, transit
 enim in fiscum sine apprehensione, vt
 firmat *Lucas de Pen. cit. in l. 1. C. de pet. bon.*
subl. & in aliis locis supra allegat. cum nul-
lus iuris ordo, nec citatio, nec sententia
 205 requiratur, sed de facto potest Rex au
 ferre, & occupare etiam de iure commu
 ni bona ipsius rebellis, *Andr. in cap. 1. §. san-*
cimus il secundo, quo temp. miles, & plura
congerit Soc. in conf. 9. in 6. col. volu. 3. & de
iure Regni sunt Capitula.
 206 Ad probandum autem rebellionem,
 quot testes requirantur alii dixerunt es
 se necessarios quinque testes summæ
 opinionis iuxta *text. in cap. 1. quot testes*
sunt necessarii ad probandam ingrati-
tudinem, alii dicunt sufficere duo, vt in l. in
numeris ff. de testib. & ita concludit Andr.
in dicto cap. 1. in principio. & in vers. non dam-
netur in tit. quot test. sint necess. ad probandam
ingrati tudinem, & in cap. 1. §. sancim. il secō-
do quo tempore miles simpliciter dixit,
 quod rebellio etiam notoria probatur
 per duos testes.
 207 Neque rebellio tollitur quando Rex
 fecit gratiam de persona, *Andr. in tit. que*
sint regal. in vers. & qui vt ab indign. in fine,
 quem refert. & sequitur, etiam *Lucas de*
Penn. in dicto cap. bona proditorum in vers.
teneantur; imo si Rex expressè remisit
 208 culpam, & rebellionem, si tamen feudū
 erat amissum ipso iure, ex rebellionem re
 missa in obtinēdo de nouo feudū necesse
 est, vt de nouo Rex reconcederet feudū,
Andr. in cap. 1. prima colum. vers. cum domi-
num.

209 Committitur namque rebellio non
 solum per rationes supra notatas, verum
 etiam propter conspirationem aduersus
 personam, vel statum Principis, *Bud. in*
annot. ad l. 3. ff. ad l. Iul. Maiest. Decian. in
tract. crimin. lib. 7. tit. 6. in princip. & in hac
 210 materia rebellionis punitur affectus,
 non sequuto effectu, *l. 1. & l. 3. ff. ad l. Iul.*
maest. glos. in §. 1. vers. moliri institut. de
public. iudic. & hoc plene probat Decian. trac.
crimin. lib. 7. cap. 35. Farin. quest. 115. inspect.
4. Foller. in prax. crimin. in verbo item qui
commisit crimen laesa Maiest. n. 69 Gramm.
voto 19. num. 4. & decif. 74. & ex solo tenta-
 tato fabricandi monetam fuit punitus in
 dicta *decif. 74. & Guid. Pap. decif. 344. Angel.*
in dicta l. 1. ff. ad dictam l. Iul. maiest. dicit
 ex solo consilio occidendi potestatem
 211 Bononiæ fuit punitus, cum non solum
 ex actu proximo, sed remoto committat
 tur rebellio, & crimen læsæ maiestatis, vt
 212 habeat locum pœna mortis, & publica
 tionis bonorum, quia sufficit consilium,
 213 absque alia exequutione, *Angel. in l. 1.*
§. hac autem verba in fin. ff. quod quisque iur.
vbi Is. Andr. de Isern in cap. 1. §. si vero vo-
luerit vassallus. col. 1. de capit. qui cur. vendi-
dit, sequitur Loffred. conf. 21. num. 8. Capoll.
conf. crim. 17. Galcan. optimè in conf. 65. in 4.
dub. nu. 55. & in l. 1. & 3. ff. ad l. Iul. Maiest.
Rota Auen. 92. in decif. diuers. vbi plura de
 214 hac materia, & hoc crimen per conie
 cturas, & præsūptiones probatur, & pro
 215 dicitur ad torturam etiam absque in
 diciis, vel saltem leuioribus, *Gig. de crim.*
laesa maiest. tit. quom. & quos probetur q. 29.
Angel. in tract. de malefic. & ibi addentes
in verbo, che hai tradito la sua patria, Decian.
consil. 13. num. 53. volum. 1. Bald. in l. qui-
cumque in fine, num. 25. ff. de seru. fugit. Fa-
rinac. in tract. de indit. ad tortur. quest. 37.
nu. 95. Baiard. ad clarum in §. laesa maiestas,
num. 25. veh. homini illi, qui de hoc cri-
 mine, ne dum imputatus, sed adum
 bratus est, post *Afflic. in tit. que sint rega-*
lia in §. bona committentium in vsibus
feud.
 216 Ex cōfederatione autē cum inimico
 arguitur rebellio, *Bal. in cap. 1. in principio*
col. fin. vers. modo hic quib. mod. feud. amitt.
Minad. conf. 13. num. 17. Imo sola suspicio
 217 confederationis, facit casum rebellio
 nis, *Bal. in l. quicumque C. de seru. fugit.*
 218 Quæ quidem rebellio etiam arguitur
 quando a naturali eius Principis obe
 dientia se subtraxit, illique se hostem pa
 rauit, *Oltrad. conf. 43. quaritur num. 8. &*
 posset condemnari pœna vltimi suppli
 tii; in quā etiam venit confiscatio bono
 rum, *Farinac. quest. 113. inspect. 5. num. 74.*

- qui alios offeret *Campag. super Cap. Regni, nuper apud Tranum. num. 41.*
- 219 Sed aduerte, quod datur differentia inter coniuurationem, & cōspirationem, in coniuuratione enim interuenit iuramentum. Conspiratio autem dicitur multorum conuentio, ad status, vel dignitatis alterius subuersionem, *glo. in cap. per tuas, in verb. conspiratio de Simon. & in cap. petitio de Simon. Archid. in cap. coniuurationem 11. quæst. 1.* Sed omnes diriguntur ad vnum finem; & ad vnum puniendi
- 220 modum, prout est vltimi supplicii; & licet in aliis criminibus re integra pœnitentia admittatur, ita vt pœnitens puniri non possit, tamen in crimine læsæ maiestatis, & rebellionis ipso iure, nullaque sententia expectata in penas incurrit, *Bart. & alij scribentes in l. qui falsum ff. de falsis, & in l. si quis non dicam rapere C. de Episco. & cler. & in l. 1. C. de rapt. virg. & in cap. ad*
- 221 *abolendum, de hered. quando enim pœna ipso iure imponitur pœnitentia non excusat, glos. in clement. in agro, §. quia vera in vers. ipso facto de statu monac. Bul. in Authent. habita C. ne filius pro patr. Alex. in l. 1. ff. de his qui not. infam. & in l. si infulam ff. de verbor. obligat. in 21. fallent. Marfil. singul. 326. Socc. iun. conf. 105. num. 4. col. 3. Decian.*
- 222 *lib. 7. cap. 40. num. 3. & 7. augetur motiuū sola enim scientia, absque reuelatione, punitur tex. in l. quisquis C. ad l. lul. maiest. voluit Bart. in l. utrum ff. ad Pomp. de parr. Socc. conf. 22. vol. 1. Capyc. decis. 130. num. 65. Brun. conf. 28. num. 2. & 7. latè Lau. in tract. de crim. l. se maiest. quæst. 13. num. 53. Ifern. in cap. 1. proterea in princip. quæ sit prima causa benef. amitt. Gig. in tract. de crimin. læsæ maiest. sub rubr. de pluribus, & variis quæstion. quæst. 2. Affl. in cap. 1. §. committentium num. 273. quæ sint regal. Consciens enim huius criminis, punitur, vti participes, Socc. iun. conf. 105. num. 42. vol. 3. Anch. conf. 273. & 439. Crauett. conf. 224. num. 7. Baiar. ad Clar. in §. læsæ maiest. vers. 40. committitur, qui alios allegat.*
- 224 Istud crimen rebellionis facit amittere non solum iura ciuitatis, & specialia Regni, sed etiam beneficium iuris communis, & illis vti non potest *Castrens. in l. 1. ff. de hered. instit. Loffred. conf. 5. num. 21.*
- 225 & hoc non solum procedit in attinto, sed maiori ratione in confesso, cum nulla sit maior probatio *l. generaliter ff. de nō num. pecun. Cōfessionibus quis cōtradicare nō pōt ē in criminalibus l. confessionibus ff. de interrog. act. l. 1. ff. de cōfess. nam vbi adest confessio ibi relaxatio omnium probationū, Bal. conf. 354. lib. 1. & confessio*
- 227 maiorem probationem facit quolibet
- publico instrumento, & quibuscumque testium depositionibus, *Bal. conf. 192. lib. 3. Aym. conf. 61. num. 3. & 171. num. 4. pro quo facit, quia sicut per deprehensionē crimen efficitur notorium; ita per confessionem, Innoc. in cap. per inquis. glos. 2. in fine de elect. Bart. in l. scriptus ff. de relig. & sumpt. fun. Bal. in l. properandum in fine C. de iudic. Affl. decis. 176. Andr. de Ifern. in consti. Regni si damna clandestina 5. Alex. ad Bart. in l. si confessus ff. de confess. Guid. Papa decis. 446. sub num. 2. Gramat. decis. 31. num. 8. Borell. in summ. decis. tom. 2. lib. 3. tit. de con-*
- 228 *sess. num. 35. & per solam criminis confessionem, quis efficitur infamis, Bald. in l. 1. ff. de his qui notan. infam. ibi quod nullum genus probationum infamat, nisi probatio quæ fit per confessionem, DD. in l. quoniam, & l. istus fustium ff. de his qui not. infam. & in cap. super his de penis, Bar. in l. infamem ff. de publ. iudic.*
- Verum quod dictum est supra de rebelle restituto ex gratia recuperare omnia iura; Videndum est numquid recuperet iura in tertium translata.
- 229 Pro qua parte quæriti certum est, quod restituito ex gratia recuperat omnia iura, & feuda, & actiones quæ penes fiscum resident, non autem recuperat bona in tertios alienata, se uauu. n. recētiorem scribentia n. opinione. n. quia quod ex gratia fit nunquam in iuris alteri quæriti præiudiciū retrotrahitur; *Scribentes in l. Gallus, §. & quid sit tantum ff. de liber. & posth. sequitur Bal. in l. iura constitui in fine ff. de legib. & l. 1. nu. 65. C. de sacrosac. eccles.*
- 230 *Cū semper principis gratia absque alterius præiudicio, & iniuria interpretanda sit, text. in l. 2. §. ne quid à Principe ff. ne loco publ. l. ne auus C. de emancip. liber. etiam si minima fuerit iniuria, & præiudiciū, vt dixit Dec. in cap. quæ in ecclesiarum num. 16. vers. quartus casus de*
- 231 *constit. Imo licet in illa restitutione veniant omnia bona, non tamen comprehendi videntur illa quæ alienata, & alteri quæsitā medio tempore fuerunt, l. quod si minor §. scruola ff. de minoribus, Andr. de Ifern. in cap. unico nu. 4. de vassall. decrep. etat. Ann. in repet. dist. cap. num. 206. cum sequent. sequitur Crot. in repet. dist. l. Gallus, §. quid sit tantum num. 57. quod non solum iura tertiis quæsitā in re, sed etiam non recuperat illa in spē, vt dixit Dec. in conf. 525. num. 8. ad quod faciunt etiam, ea, quæ dixit Dec. in conf. 588. nu. 19. quod*
- 232 sub qualibet dispositione principis, sēper subintelligatur clausula saluis iuribus alienis, ex quo fit, quod nunquam comprehendi possint concessa per prius al-

23 alteri, etiam si adsit clausula illa, non obstantibus concessionibus factis, semper intelligitur de illis concessionibus inualidis, ut dixit Dec. in cons. 640. num. 10. Curt. iun. cons. 158. num. 30. & 164. nu. 23.

S V M M A R I V M.

- 1 Institutio dupliciter consideratur.
- 2 Cautela Reg. Franc. de Ponte in tit. de successione mulierum exponitur.
- 3 Clausula raro manente pacto, quid operetur.
- 4 Maritus promittendo uxorem renunciaturam, excluditur à more purgatione.
- 5 Regens Ioannes Franciscus Sanfelicius laudatur.
- 6 Maritus simpliciter obligans se mulierem renunciaturam, non tenetur præcisè ad pgnam, secus quando absolutè se obligat.
- 7 Maritus obligans se mulierem ratificaturam, non tenetur, nisi ad diligentiam faciendam.
- 8 Promittens aliquid fieri, debet fieri quod sit de iure validum.
- 9 Promissi, semper intelligitur, cum clausula, rebus sic stantibus, & rebus in eodem statu permanentibus.
- 10 Iuramentum positum in promissione, non tribuit aliquid ipsi promissioni.
- 11 Promittens aliquem renunciaturum, si ille qui renunciaturum decedat, non tenetur.
- 12 Fideiussor, non tenetur ad pgnam, mortuo reo.
- 13 Nemo ad impossibile tenetur.
- 14 Mors adueniens ex culpa promittentis renunciaturam, non euitat pgnam, nec ab ea liberatur.
- 15 Promittens renunciaturum, si decessisset, & euidentissime constat de mora ipsius promittentis, non excusatur à damno, & interesse.
- 16 Mora inducit delictum.
- 17 Interpellatio, quando est necessaria.
- 18 Promissor quando sine interpellatione constituitur in mora.
- 19 Maritus promittens in capitulis matrimonialibus an excusatur faciendo suum posse, & an teneatur ad interese.
- 20 Filii an possint impugnare renunciationem matris, venientes uti heredes patris, qui promisit ipsam matrem renunciaturam.
- 21 Actus semper censetur, quod daret in partium conuentionibus.
- 22 Cautela Reg. de Ponte in tit. de success. mulier. practatur etiam in monasteriis, promittendo renunciationem monialium in amplissima forma.
- 23 Renunciatio in præiudicium monasterii habetur pro facta.
- 24 Monasterium dicitur exclusum per renunciationem ope exceptionis.
- 25 Filia mortuo patre ab intestato, nullo heredeproxiore existente, an admittatur ad successionem, non obstante eius renunciatione.
- 26 Renunciatio facta per filiam, censetur facta fauore masculorum natorum.
- 27 Filia renuncians admittitur ad successionem, deficiente persona contemplata, non obstante renunciatione.
- 28 Renunciationis causa reducit ad non causam.
- 29 Pater non præsumitur voluisse in suis bonis extraneos admittere, & propria personam filie repulsare.
- 30 Filia renuncians in beneficium matris, vel patris, pro ipsis, & heredibus renunciaffet, ipsis deficientibus ab intestato ex iuris necessitate filia admittitur non obstante eius renunciatione.
- 31 Renunciatio semper censetur facta fauore masculorum.
- 32 Causa deficiente, debet deficere effectus.
- 33 Soror monialis an admittatur ad successionem sui fratris decedente ab intestato, non obstante eius renunciatione.
- 34 Renunciatio cessat, cessante causa finali.
- 35 Renunciatio cur fauore masculorum censetur facta.
- 36 Finis renunciationis quid sit.
- 37 Donatio facta cum causa, an ea cessante bona donata reuertantur ad donantem.
- 38 Argumentum de renunciatione, ad donationem validum est.
- 39 Renunciatio comprehendit causam testatantum, non vero intestati.
- 40 Iura magis subueniunt filiis, in retinenda substantia patris, quam aliis heredibus.
- 41 Affectio testatoris non cadit ad extraneos, & ignotos, sed ad coniunctas personas.
- 42 Affectio testatoris vincit affectum legis.
- 43 Renunciatio facta in beneficium patris, an contemplatione filiorum facta fuerit, vel saltem sub libera disponendi facultate de bonis in beneficium patris renunciantis.
- 44 Filia an venire possit contra institutionem à patre factam.
- 45 Filia an habeat regressum in bonis à se renunciatis.
- 46 Filia succedens contra voluntatem patris, an teneatur ad onera ipsius patris decedentis.
- 47 Testamentum annullatum ob defectum heredis, an cetera firma maneant.
- 48 Agnatus succedens in feudo ultimi morientis, contra voluntatem ipsius, an teneatur ad onera ipsius feudi, & ad relicta in eius testamento.
- 49 Opinio Præsidentis Vinc. de Franch. in dec. 1. enunciatur.
- 50 Clausula codicillaris quid operatur.
- 51 Clausula codicillaris, non auget voluntatem

testatoris, nec extenditur.

- 52 Opinio Reg. de Ponce in conf. 13. nu. 19. enunciatum.
- 53 Opinio Gizzarelli in decisione 28. enunciatum.
- 54 Feudum ex pacto, & providentia quo iure conceditur.
- 55 Successor in feudo hereditario, quid habere debeat.
- 56 Legitima non debetur collateralibus, persona turpi non instituta.
- 57 Feudum hereditarium acquirere censetur acquisivisse pro aliis suis successoribus.
- 58 Succedens in feudo contra voluntatem defuncti, an teneatur ad onera contracta in vita ipsius defuncti, an vero ad legata.
- 59 Succedens cum clausula tam ex testamento, quam ab intestato, an teneatur ad onera, & legata.
- 60 Doctrina Iacobi de Beluis explicatur.
- 61 Successor in feudo ex pacto, & providentia, ad nihilum gravari possit.
- 62 Successor in feudo hereditario, tenetur ad onera etiam ultra vires, si non confecit inventarium.
- 63 Legatum factum à patre filia, an reducat renunciationem ad actum nullum.
- 64 Confensus quando censetur revocatus.
- 65 Consensus usque ad mortem revocare potest.
- 66 Causa intestati seu successionis ab intestato, an comprehendatur in renunciatione.
- 67 Filia exclusa per statutum, nihilominus pater potest eam instituere, vel aliquid legare.
- 68 Renuncians non prohibetur sapere ex testamento.
- 69 Renunciatio facta per filiam patri, & fratribus de non succedendo ex testamento, vel ab intestato, potest nihilominus ex testamento succedere, quia instituendo censetur pactum remisisse.
- 70 Successio ex testamento non impeditur filia, siue sit in toto siue in parte.
- 71 Pactum in renunciatione oppositum, an sit reale, vel personale.
- 72 Medietas bonorum antiquorum servata forma Consuetudinis Neap. an spectare possit nepotibus non obstante matris premortuae renunciatione.

CAPVT VII.

Filia an venire possit contra Institutionem à patre factam, non ob stare Renunciatione, & veniendo an teneatur ad onera, & legata facta à Patre.

Institutio dupliciter consideratur, alia voluntaria, alia necessaria; necessaria respectu filia, voluntaria respectu instituendi exteram personam, prout dixit Franc. Barr. in tit. de instit. lib. 2. nu. 2.

In hoc capite utraque species habetur, cum adsit filia, & altera persona instituta.

Verumtamen vis huius capituli consistere videtur in solimodo patris facultate, si habeat, vel non habeat facultatem instituendi exteram personam, & excludendi filiam virtute renunciationis sibi, & in sui beneficium factae, quandoquidem si renunciatio fuerit facta, cum solitis clausulis, & in forma praesupposita supra in cap. tertio, & etiam, cum cautela tradita à Francisco de Ponte in tit. de success. mulier. nu. 10. & 11. hoc est (quod maritus per vim pacti, & de proprio omne, & quicquid mulier, ultra suas dotes habiras consequi vellet, de proprio reficiat, promittendo uxorem renunciaturam, etiam in valida forma, & cum clausula rato manente pacto) quae clausula operatur, ut praecise maritus teneatur, ut l. ubi pactum C. de transact. & licet ipsum compelli, ad contractus observantiam, l. qui fidem, & ibi glos. & Bart. ff. de pact. Angel. in §. actionum num. 34. institut. de action. & per ipsam clausulam etiam excluditur à morte purgatione, ut Alex. in l. si in suu ff. de verbor. obligat. ex dispositione tex. in l. penult. C. de pact. & l. sancimus vers. nisi pacta C. de fideiussor. Afflic. in decis. 174 num. 4 & decis. 20. dixit è quoque meritissimus ac sapientissimus nostris temporibus, Regens Ioannes Fraaciscus Sanfelicius, non solum doctrina peritus sanctitate praeditus, verum etiam integritate, & bonitate munitus ac omni auro venerandus, in suis locupletissimis decisionibus, decis. 175. num. 2. Ricc. collect. 973. lib. 4.

Quae sanè intelligenda non sunt, quando simpliciter se obligavit, sed quando absolute obligans, se ad penam in contractu

- eractu promissam teneri voluit non quidē de facto alieno obligatus, sed ex proprio, iuxta *text. in l. impossibile ff. de reg. iur. habet glos. in § si quis alium, in verbo effecturum institut. de inutilibus stipulat. sequitur Paris in conf. 109. per totum lib. 1. & conf. 110. in fine, Maranta disput. 7. num. 7. relato, & sequuto a Ludouic. in dec. Perus. 27 num. 8. & 23. equidem de tali obligatione intelligendum, & loquutum fuisse de Ponte cit. cum dicat in fine, quod ex tali cautela sublata sint omnes difficultates.*
- 7 Simpliciter obligatus, quod aliquis ratificet, solum obligatus videtur ad diligentiam faciendam, non autem, vt præcisè ad illud interesse, quod peruenire potuisset ex ipsa ratificatione; seu actu non sequuto teneatur *Feder. de Sen. in conf. 117 sequitur Paris in conf. 109. num. 6. tradit è quoque Laurent. Kirchou. in comm. opin. centur. 3. conclus. 47. sequitur Andr. in cap. sicut, ex litteris, de iur. iur. Abb. in c. Gemma de sponsal. Couarr. & DD. apud eum in c. quamuis pactum de pactis in 6. Gomez. in §. in personam num. 27. instit. de offic. Bar. in l. si ita stipulatus fuero §. passum ubi Alex. ff. de verbo. oblig. Paul. de Cast. in conf. 178. vol. 2. Obligans autem se facturum, curaturum cum effectu, illa prorsus verba important, vt cum bona fide, & sine fraude faciat diligentiam suam, vt promissio obseruetur, quoniã, se ad impossibile obligare videtur, prout etiam dixit *Paul Emil. Gall. in tract. de except. except. 4. num. 6. in tit. de renunciatione.**
- 8 Promittens enim facere; tenetur illud fieri, quod sit de iure validū, prout dixit *Capic. in decis. 98. num. 7. sequitur Afflic. in decis. 295.*
- 9 Dummodo tamen res semper, in eodē statu maneat, nulla de nouo superueniente causa, puta si ille qui renunciaturus erat, præmoriatur, an ex tali causa promittēs remaneat etiam obligatus; Quod autem non ita currere debet, quia semper in promissione inest clausula rebus sic stantibus, & aliquo non superueniente de nouo, etiam si illa promissio iurata sit, cum iuramentum non tribuat aliquid ipsi promissioni, vt satis supra exploratum est, *cap. quemadmodum, cap. clericus extra de iure iur. cap. cum inter de renunciat. DD. in l. fin. ff. qui satisfacere cogant. l. quæro §. inter locatorem, ff. de locat. l. quod seruus ubi DD. ff. de condit. ob caus. l. fin. ff. ad municipal. l. fin. ff. de non numer. pecun. igitur, & dum omnis promissio, ita subintelligitur, certum est, quod promittens*
- 11 aliquem renūciaturum, & decedat, promittens non tenetur, nec etiam ad pe-
- 12 nam, argumento eorum, quæ dicitur in fideiussore, qui non tenetur ad poenam, mortuo reo per *tex. in l. si decesserit ff. qui satisfacere cogant. ubi Bart. & Paul. de Cast. num. 9. vers. ex istis collige, Alex. num. 3. Alberic. num. 6. Ias. num. 1. Paul. de Cast. in l. sed si quis num. 2. vers. si tamen ille fideiussor mortuus erat ff. si quis caution. & in dicta l. 2. §. in fideiussorem nu. 4. ff. qui satisfacere cogant. & Bart. in l. si vero, pro condemnato num. 1. in fine ff. eodem, Orat. de Castill. inter consil. crimin. vniuers. 163. num. 1. & num. 3. lib. 1.*
- 13 *Gabriel. in conf. 160. num. 19.* quoniam tales promissiones de facto personæ coherentes, extincta persona, extinguuntur etiã ipsæ, & sic ad impossibile agitur, ad quod impossibile nemo tenetur, *l. si quis graui ff. Sen. Conf. Syllan.*
- 14 Quæ omnia intelligenda sunt quando mors non per culpam, & dolum ipsius promittentis eueniret, quoniam in tali casu, eius pœna, semper indemnis referuatur, nec ab ipsa promittēs liberabitur, *l. si cum §. homo ubi etiam glos. in verbo perit ff. si quis cautionibus; sequitur Cyrill. in summa criminali par. 1. rub. 13. de fideiussor. §. 4. num. 3. vers. nisi homo, Farinac. in quaest. crimin. sub rubr. de carceribus, & carcerat. quaest. 34. num. 35. sequitur Emil. Gall. supra cit. nu. 20.*
- 15 Nec inquam liberabitur promittens. renunciaturum quando ille qui renunciaturus erat decessisset, & euidentissimè constat de mora ipsius promittentis, tūc promittens, excusari non potest, de omni damno, & interesse de communi opinione, testatur *Crotus in l. si quando num. 469. & 454. G. unde vi, Bal. in l. si vero pro condemnato num. 1. & 3. ff. qui satisfacere cogant. sequitur Albert. in l. si decesserit nu. 13. ff. qui satisfacere cogant. Gandin. in tract. de maleficiis sub tit. de aliquib. quaest. variis num. 16. vers. ad contrarium videtur, Franc. Erculan. in tract. de cautel. de non offerend. captiuos, sub eod. cap. 23. num. 16. & sequenti, Bossius in pract. in tit. de carcerat. fideiuss. comitt. num. 66. & Farinac. in dicta quaest. 34*
- 16 *num. 36.* qui de communi opinione testatur; Mora enim inducit delictum, secundum *glos. communiter approbatam in l. si mora ff. solut. matrim. testatur Roman. in tract. mora in 5. par. nu. 163.*
- 17 In hoc enim casu, non est necesse interpellatio, & petitio, quoniam sufficit, vt extraiudicialiter factum sit, est *tex. in l. qui Romæ §. cohæredes num. 2. ubi Ias. nu. 9. Alciat. nu. 21. & ibi Aret. ff. de verbor. oblig. glos. & Bar. in l. Titia seio §. usuras in verbo interuenisse ff. de legat. 2. Menoch. in tract. de arbitr. iudic. casu 220 num. 26. & 45. qui de*

teriori opinione fatetur, de communi è quoque opinione, testatur *Felin. in cap. ex litteris num. 8. de constitut. Bauer. in tract. mora par. 2. num. 2.*

18 Quandoquidem talis promissor, sine interpellatione constituitur in mora, ut tradit idem *Menoch. cit. in dicto num. 20. Gozad. qui de communi opinione testatur. & apud ipsum Menoch. videbis, & alios Crauet. in conf. 64. num. 1. conf. 192. num. 17 & conf. 246. nu. 1.*

19 Equidem per talem promissionem, factam à marito in dictis capitulis matrimonialibus non excusatur faciendū suū posse, vna cum minis, & verberibus, quoniam omninò ad interesse tenetur prout dixit *Franch. in decis. 624. num. 13. 14. & 15 & ibi Ricc. & alij addentes apud ipsum, dixit Marant. in suis disput. disput. 7. per totam, sequitur etiam Gramat. in suis quest. post decision. quest. 2. sequitur Boer. in decis. 3. dixit Neapod. in consuet. si moriatur fol. mibi 86.*

20 *vers. & si in hac materia.* Eo quidem modo, quod facta renunciacione ab vxore, non possunt, nec etiam filii, vti hæredes ipsius patris impugnare dictam renunciacionem, quia obseruare debent factū defuncti, *l. cum à matre C. de rei vendic. quoniam si ipsi impugnare voluissent, matris renunciacionem, adhuc tenerentur vti hæredes patris ad interesse, vnde meritò repeliuntur ab agendo, per regulam l. vendicantem ff. de euid. adducens optimam rationem, Neapodan. in dicto*

21 *loc. cit.* quod in conuentionibus partium semper censetur, quod actus duret, *tex. in l. si venditor in principio ff. de seruis exportand. in his autem, quæ habent actum successiuum, non sufficit adimpleuisse nisi duret Ias. & Aret. in l. si quis heredem circa finem C. de instit. & substit.*

22 Ipsa eadem cautela amplianda etiam videtur, in monasterio, prout ferè semper practicatur, in renunciacionibus monialium, in quibus solet, monasterium promittere monialis renunciacionem in amplissima forma, ut ponderat *Regens Rouit. in conf. 42. num. 4. vol. 1. quæ renunciacionis promissio, duo copulatinè operatur, ut adnotauit Reg. Rouit. cit. in conf. 44. nu. 23. & 24.*

23 Primo operatur quod illa renunciatio habeatur pro facta in præiudicium ipsius monasterii; secundo denique operatur exclusionem illius monasterii saltem opè exceptionis, ex regula *tex. in l. iuris gentium §. igitur nuda C. de par. & talis promissio multum operatur, eo quod si in aliqua renunciacione facta à moniali, non adsit ipsa promissio facta à mona-*

sterio, non habebit eandem vim, ac habebit illa in qua interposita fuerit ipsa promissio, ut optimè adnotauit *Reg. Rouit. in dicto conf. 42. num. 10.*

Verum deueniendo circa capituli dubium, decessit pater nullo alio successore necessario præterquam illa filia, quæ taliter renunciavit, instituit enim pater exteram personam.

25 Ad cuius acpituli euidenciam sciendū est primo, patrem decedentem ab intestato, nullo hærede proximiorè existente venit filia, non obstante eius renunciacione: ut optimè scripsit *Napo. in consuet. si moriatur in verbo ipsi successores num. 31. & 32. vers. sed quid si fecit promissionem, & in num. 36. dixit filiam vti legitimam hæredem ad talem patris successione vocari tamquam in eadem renunciacione inclusa ex illis verbis (ibi secus si esset sola tunc enim vti legitima sibi ipsi succedit, &c.) sequitur *Cayc. & Frecc. in addit. ad Consuetud. si quis vel si qua, Bald. conf. 437. quædam puella lib. 1. Angel. conf. 52. Dominus Lilius sub nu. 2. vers. nec obstat dicta per Ioann. Angel. Pisanell. ibidem in addit. incipiente, Bartolus, circa finem, vers. quod quando pater, adnotat. *Capic. in reuol. ipsius consuet. 3. par. 6. §. num. 12. ibi, quando persona de cuius hæreditate, & successione agitur, non habet alium proximiorè; tunc à quouis iure, illa persona renuncians, necessario admittenda videtur, ex dispositione iuris communis, siue municipalis, non obstante eius renunciacione, Bald. conf. 437. volum. 1. Angel. conf. 52. & post Aret. Crauet. Par. Loffred. & alios fundat Reg. de Ponte conf. 39. nu. 1. Ias. conf. 49. num. 3. & 4.***

26 Et licet pater tempore rennnciationis ei factæ per filiam nullos habeat filios masculos, lex tamen, iuris ratione postulante, præsumit renunciacionem, fuisse factam, tantummodo fauore masculorū nascendorum, & ideo si illi, non nascantur, filia renuncians admittitur, etiam contra patris testamentum, quia deficit persona contemplata, & præsumpta, *Gomes in l. Tauri 2. num. 12. latè Guttier. in cap. quamuis pactum de pactis in 6. in verbo omninò seruari num. 2. Molf. in tit. de renunciat. quest. 3. num. 12. Bald. conf. 437. dubit. 1. vol. 1. Alex. in conf. 29. col. penult. vol. 3. Dec. in conf. 230. in fine, & conf. 509. colum. 3. vers. & hoc idem suaderi videtur Mart. de legal. success. par. 1. quest. 14. art. 1. Ioann. Guttier. verbo omninò seruari num. 14. Marant. disput. 10. num. 27. in principio Capic. in decis. 190. Reg. de Ponte conf. 39. cum aliis relatis per Francisc. Molin. in tit. de ritu nupt. lib.*

lib. 3. quaest. 85. num. 7. & quaest. 92. num. 26. Lanar. conf. 49. Mastrill. post alios relatum in decis. 65. nu. 14. Grass. de success. §. success. quaest. 10. num. 11. & 12. Reg. Rouit. conf. 43. num. 1. volum. 1. & decis. 10. num. 8. & 9. & decis. 22. num. 6. Thomas decis. Rota Maur. 50 num. 62. & 65. & sequenti, Anton. Gomez. ad l. Tauri 22. num. 11. De filiis autem primi matrimonii intelligenda est renunciatio, & eius causa, non autem de filiis secundi matrimonii, quia exclusio renuntiationis esset adeo iniqua puntualis est in hoc autoritas Francisci Aretini in conf. 91. secundum quam opinionem per Senatum Parisiensem fuit iudicatum refert Boerius decis. 184. & propterea deficientibus contemplatis personis admittitur filia renuncians, ex doctrina Andr. in cap. 1. in principio de eo, quod fin. fecit agnat. bene Bal. de collat. in quaest. 5. Capic. decis. 190. num. 2. & latissime Vrsill. ad Affl. decis. 161. num. 5. vers. qua omnia post Marant. disput. 10. nu. 14. vers. sed si tempore mortis patris, Couar. in dicto cap. quamuis pactum 3. par. §. 3. sub num. 4. vers. 4. Cessantibus autem dictis personis causa renuntiationis, reducitur ad non causam, unde cessat eius effectum, l. prima ff. de conditione sine causa, l. nihil interest ff. de naut. fen. glos. in consuet. ff. quem nostrum, & ibi Afflict. in 3. notab. & in §. in praeteris in 2. notab. quib. mod. feud. amitt. Tiraquell. in tract. cessante causa n. 14. & proinde talis renuncians, ita succedit, ac si nullatenus renunciasset, l. iuhemus C. ad Vell. l. si de certa C. de transact. l. si actionem C. de pactis, Andr. in cap. de eo qui finem fecit agnat. num. 2. in vers. renunciatio, Affl. in cap. 1. §. Titius num. 14. si de feud. defunc. milit. Ripa in l. qui Romae §. duo fratres n. 39. ff. de verbor. obligat.

Quapropter notat Bal. in his tacitam vocationem filiae in conf. 347. per text. in l. conficiantur ff. de iure codicillorum; Imol. conf. 1. volum. 2. vers. pro hac parte. Ludouic. Bolog. in cens. 35. adest decis. March. Torel. Reg. Capic. Latr. 3. in ordine num. 25. & 26.

29 Nec ipsi filiae descendentes obtare videntur, si adsunt, quoniam verisimile non videtur, patrem voluisse in suis bonis extraneos admittere, propria persona filiae repulsa, argumento l. cum acutissimi C. de fidelicommiff. cum similibus notat Gomez in l. 22. Tauri num. 12. & Berog. conf. 70. num. 10. vol. 2.

30 Imo etiam si filia renuncians in matris, vel patris beneficium, etiam pro ipsis, & haeredibus renunciasset, ipsis deinde deficientibus ab intestato, ex iuris necessitate ipsa filia renuncians admittitur,

ad illorum successionem, non obstante sua renuntiatione, quoniam euanescente videtur omnis finis, seu omnis renuntiationis causa, etiam si renuntiationis causa, etiam si renuntiationis esset non solum personalis, verum etiam realissima, prout Bal. in l. pactum num. 9. vers. quarto quero C. de collat. Paulus de Castr. ibidem num. 6. vers. item queritur, Dec. in dicta l. num. 9. Salicet. in l. pactum quod dotali nu. 5. vers. aut paciscitur filia, C. de pact. Imol. in l. qui superstitis 93. in principio, vers. item tertio sicut ff. de acquir. hered. Roman. in dicta l. num. 1. vers. secunda est, Alex. in l. stipulatio hoc modo concepta 61. num. 12. vers. alias limitationes ff. de verbor. obligat. Ripa in dicta l. §. duo fratres num. 89. Butticell. in d. l. stipulatio num. 32. vbi Bologn. nu. 93 Philipp. Franch. in cap. quamuis num. 10. de pact. in 6. vbi Nat. in limit. 8. de Benedict. in cap. Raynupt. in vers. duos habens filias nu. 297. de testam. Couar. in cap. quamuis pactum 3. par. §. 3. ante num. 4. vers. 16. Gomez ad l. Tauri 22. num. 12. vbi eruditè loquitur Telliuz Fernandez ad dictas leges, & l. 6. Tauri num. 44. & 45. Molfes. ad consuet. in tit. de renunc. quaest. 1. num. 28. & quaest. 3. nu. 17. 18. 19. 20. & 21. vbi quod plus est loquitur in renuntiatione facta per pactum de non petendo idem in quaest. 14. num. 15. eodem tit. Lelius Caput. ad consuet. si moriatur p. 3. §. 6. num. 17. vbi pluries decisum refert, sequitur Marant. in disputat. 10. num. 15. ibi si filia bonis paternis renunciat, viuo patre, & masculi extant, & postea moriantur admittitur filia: ad successionem non obstante eius renuntiatione, iuxta repetentes supra cit. late scripsit de hac materia, & in terminis Vasq. in suo tract. de success. creation. progress. lib. 1. & 2. in ordine dicti lib. 1. §. 18. requisit. 29. limit. 1. n. 176. add. Angel. conf. 52. Roman. conf. 168. quo-

31 niam talis renunciatio censetur facta, favore masculorum, vt tenet Soccin. in conf. 85. col. fin. volu. 1. Afflict. & Vrsill. decis. 178. in 3. dub. Capyc. decis. 190. Lanar. conf. 49 Gaspar Thesaur. quaest. forens. 90. lib. 2. Frac. Becc. conf. 74. num. 20. cum plurib. seq. igitur

32 deficiente causa, necessariò deficere debet effectus, iuxta tex. in l. adigere §. quamuis ff. de iure patronat. Surd. decis. 252. num. 4. & in consil. 446. num. 20. lib. 3. Vrsill. ad Afflict. in decis. 161. num. 5. Reg. de Ponte in conf. 39. num. 1. & sequ. lib. 1. Molfes. in commentar. super consuet. Neapolit. tit. de renunc. quaest. 1. nu. 28. & seq. & q. 2. nu. 5. DD. & praecipue Bald. in l. pactum quod dotali nu. 3. C. de collat. vbi etiam Dec. num. 9. l. si pater ff. de hered. institut. l. generaliter C. de Episc. & Cler. Ancharan. in conf. 47. num. 4. Dynus conf. 6. num. 2. vers. prate-

L rea,

rea, Angel. conf. 346. sequitur Molina de Hisp. primog. lib. 2. cap. 3. num. 146. Michael Craff. in tract. de success. §. successi ab intestato, quæst. 10. n. 15. Hartam. Pistor. lib. 4. quæst. 9. iuris q. 6. nu. 56. vers. quando enunciationis tempore, sequitur Paul Galier. de renunci. lib. 1. cap. 10. nu. 21. vsque ad finem, Merlin. de legit. lib. 3. tit. 1. quæst. 5. ubi latè Marta de success. legal. par. 3. quæst. 6. art. 1. num. 7. Mieres de maioratu par. 4. quæst. 1. limit. 1. num. 103. Seraph. de priuil. iur. priuil. 21. num. 24. Corbulus de iure emphiteut. in tit. de causa priuationis ob renunciationem nu. 17. Bæz in tract. de non melior. dotib. cap. 6. n. 4. Const. de facti scientia, & ignoran. in tit. aut sciebat, aut ignorabat cent. 1. d. et in l. 30. nu. 16. Fontanell de pact. nu. cent. 2. claus. 9. glos. unica par. 1. num. 75. Bal. conf. 937. lib. 1. Crauet. conf. 42. Roland. conf. 76. num. 34. lib. 3. Alex. conf. 29. num. 4. ibi non videbitur alienam posteritatem suæ antepone- re, per text. in l. cum acutissimi C. de fidei- commiss. & alios videbis text. ibi relatos, Paris conf. 26. num. 19. & 20. lib. 3. Imo etiã si adesset realissima renunciatio adhuc ipsis non obstabit, Philipp. Corn. in conf. 291. lib. 4. per totum, omnino legendus, Ann. alleg. 21. nu. 20. Camil. de Medic. conf. 20. Gabr. conf. 138. num. 11. vbi dicit indubita- tum esse casum, Iacob. Gall. conf. 64. nu. 8. Ea ratione succedit, quia receditur à quouis pacto, etiam iurato, vt DD. apud Nicol. Boer. in decis. 204. num. 27. Cap. c. decis. 190. num. 2. Viu. decis. 216. num. 8. Surd. conf. 252. Vers. ad Aff. et. decis. 161. num. 4. Faber in suo C. tit. de pact. conuenet. super dote defi- nit. 12. & in tit. de errorib. pragmat. deca. le 13. errore 9. circa finem, Mastrill. decis. 65. nu. 14. & 17. Rot. decis. 38. num. 1. Ferrer. in ad- dit. ad Guid. Pap. decis. 192. Hi omnes vni- co ore procedunt dicendo, quod cessat finis, propter quem, fuit facta renuncia- tio, nempe quod facta fuerit favore fra- truum; Imo illis deficientibus iuris ratio postulat, vt etiam renunciatio deficiat, alia quidem ratione, quoniam nunquam præsumitur pater propriis substantiis fi- liis priuare; & extraneis concedi, vt latè infra.

33 Imo & ea, quæ dicta sunt; multo magis dicenda erunt, favore alicuius pie- caule, iuxta text. in §. sed hoc presenti. Authent. de sanctiss. Episcop. cum spe- cialiter Doctores relati loquantur in- ingrediente in Monasterio, prout loqui- tur Rex de Ponte in conf. 39. num. 1. vers. quo ad primum punctum lib. 1. loquitur in re- nunciatione monialis ob ingressum, & similiter obligat, conf. Bal. Angel. & Salic. supra cit. Dixit è quoque Reg. Lanar. in

conf. 49. in principio, vbi in puncto scripsit pro Reali Monasterio Sanctæ Claræ, ex persona sororis Beatricis Medici, quæ re- nunciauerat ex causa ingressus, ad exclu- sionem Portiæ Medici eius sororis, mor- tuo Fabio fratre. pro qua obtinuit, vt col- ligitur, & ex notatis per Dom. Pres. de Franch. decis. 40. in qua causa fuit Com- missarius, vt ex decis. cit. nu. primo vers. & ita eum. referente iudicauit Sac. Reg. Consil. Neapolit. per Doctores supra- relatos, Thor. in compendio decisionum in verbo renuuiatio facta per monialem tom. 1. adest è quoque alia decisio per No- uar. relata in quæst. forens. quæst. 67. n. 5. qui etiã refert decisionem factam in Sac. Reg. Consil. Neap. pro reali Monasterio Sanctæ Claræ, & alios apud citatum Consiliarium Theodor. alleg. 36 per totam, & præcipue sub num. 12. Bal. conf. 369 lib. 3. Tellus Fernan- dez in ll. Tbauri l. 6. à num. 5. vsque ad 63. Corn. conf. 272. lib. 3. Ceuall. consult. decisus 96. num. 10. par. 2. Cancer. variar. resol. lib. 3. tit. 15. num. 11. vers. & insuper sit certum Monasterium, Couarr. in cap. quamuis pacti par. 3. §. 3. nu. 4. circa finem vers. nono. idem omnino locum obinet, de quâ Couar- sententia, latè dubitare videtur Vasaq. lib. 2. de success. cryt. §. 8. num. 116. tamen Couarr. acerrime defendit Franc. Motin. in lib. 3. quæst. 92. à num. 22. vsque ad 38. post omnes scripsit Marius Cutillus de donat. contem- plat. marimon. tract. 2. discursu 1. nu. 3.

34 Igitur cessante causa finali, semper ces- sare videtur renunciatio, quia cum re-
35 nunciatio semper favore masculorum facta censeatur; ea ratione ad hoc vt bona
36 in familia conseruentur, & hic proprie videtur finis renunciationis, vt notat Couarr. dicto §. 3. num. 4. ante vers. hoc vero, & magis punctualiter, in vers. 5. si tempore, quo filia dote accepta, cessante tamen hac finali causa, cessat renunciatio, Reg. Sanfelicius in 1. lib. dec. decis. 15. nu. 5. Quod
37 dictum est in renunciatione idem am- pliandum est in donatione cum causa, apertè ex dispositione tex. in l. in iure ff. de iure dot. & in l. 2. & 3. C. de bonisq. liber. vbi cauetur, quod donatario præmoriante, res donata reuertitur ad donantem, re- fert Ioann. Maria Nouar. in par. 1. quæst. fo- rent. quæst. 67. nu. 6.

38 Ampliatur in renunciatione, quia optimum est argumentum, de renuncia- tione, ad donationem, cum renunciatio censeatur donatio, l. contra iuris §. donatio ff. de donat. l. si mulier ff. de donat. ob caus. Dec. in l. postquam liti num. 11. C. de pact. Ripa in l. si vnquam quæst. 11. C. de reuoc. dona. Couarr. lib. 2. variar. resolut. cap. 4. num. 8. Auend.

Auend. in tract. de metu cap. 3. num. 45.

- 39 Ex his autè apertè constat, renunciatio nē cōprehēdere, causam testati, nō vero intestati, nā ab intestato, optimè filia admittitur ad hæreditatē, & ad hoc vt filia non succedat patri ab intestato, debet expressè in renūciatione exprimi, quod si ipse decedat, sine filijs bona sua ad extraneos transeant, exclusa propria filia, dicta *l. cum acutissimi*, *l. cum Anus ff. de condit. & demonstr. l. generaliter. C. de instit. & substit.* quo non expresso commune votum parentum est, ad filios hæreditatem confluere, *l. scripto in fine. ff. unde liberi, l. nam & parons ff. de inof. testam.* & sic magis iura subueniunt filijs in retinenda substantia patris, quam alijs hæredibus, *l. suus quoque, l. & si sub cōditione & nepotes ff. de hæredib. instit. vide. Alex. conf. 29. num. 4 lib. 3.* ad quod accedant ea quæ pulchrè dixerūt *Bal. & Castrens. cōf. 57. n. 37. & 41.*
- 40 ibi maiorem affectionem ad coniunctas personas, quam ad extraneos, & ignotos, in quibus regulariter, non cadit affectio testatoris, ex quibus verbis motus fuit *Reg. Galeot. Dux Regina Controuer. iur. lib. 2*
- 41 *controu. 17. num. 9 fol. 162.* quod affectio testatoris vincat affectum legis *Cassus, conf. 57. n. 37. & 41.*
- 42 Attamen quantum attinere videtur, ad Capituli seriem prospiciendum est, si ipsa renunciatio facta in beneficium patris, fuerit facta filiorum contemplatione, vel saltem sub libera disponendi facultate de bonis, in beneficium patris renūciantis.
- Quod facta fuerit favore filiorum, arguitur primo si pater tempore renūciationis habebat illos; secundo si non habebat, & erat ipsi spes habendi, quandoquidem ex hoc omninō renūciationem licet in ea non exprimaturs causa, nihilominus illorum favore factam fuisse arguitur.
- Si autè pater nullos habebat filios, tēpore renūciationis, nec etiam spem ipsam habendi, & finis ipsius renūciationis fuit, vt liberè penes patrem facultas fuerit disponendi de bonis renūciantis, tunc
- 43 enim filia, non venire poterit contra institutionem à patre factam, circa extraneum hæredem, nec conceditur ipsi locus succedendi, vt *Honded. in conf. 29. nu. 111. volu. 1. Paul Galler. in tit. de renunciat. tom. 1. lib. 2. cap. 5. num. 26. Iacob. Gall. in conf. 64. nu. 20.* quoniam quando constat, vel ex coniecturis, vel ex aperta contrahentium voluntate voluisse instituere extraneum hæredem, tunc ipsa filia semper exclusa censetur, nec regressum ha-

bere spectabit in bonis à se renunciatis. vt *Bal. in l. pactum quod dotali quæst. 8. nu. 6 C. de collation. Castrens. in l. 1. §. inde Neratius num. 2. ff. ad Trebell. Paris. conf. 20. nu. 23. & sequenti num. 51. vol. 3. Surd. in conf. 244. num. 12. vol. 2. latè scripsit Menoch. in conf. 6. per totum vol. 1. & Laurent. Pin. in conf. 69. num. 12. dummodo tamen instituta nō fuerit à patre turpis persona prout in specie figurat casus, *Cancer. variar. resolut. cap. 15. de renūciatione.**

- 44 Circa aliam capituli partem, an filia succedens contra voluntatem patris, teneatur ad onera ipsius patris. decedētis, in quā capituli parte, pro certo omninō videtur, filiam succedentem contra voluntatem patris teneri ad onera ipsius patris. *Franch. decis. 704 & decis. 1. Reg. Lanar. conf. 80. nu. 34. Reg. de Ponte de potestate proreg. in tit. de assensu super dote §. 3. n. 16. l. ser. in cap. 1. num. 5. de inuestit. de re alien. fact. & in constit. si quis post litem in verb. feudalia circa medium, & ibi Afflic. num. 10. Reg. de Ponte conf. 13. 52. & 88. & in repet. feud. lect. 21. Regius Consil. de Georgio in repet. feud. cap. 46. Reg. de Ponte conf. 13. & 52. de Curtis in 1. par. de feud. cap. 14. nu. 60. Reg. Conf. de Georg. alleg. 20. Ann. alleg. 126. vbi Conf. filius in addit. conf. 4. num. 44.* quia licet testamentum annulletur ob hæredis defectum per *Auth. ex causa C. de liber. præter. sequitur Clarus in recept. sententiarum lib. 3. de testament. quæst. 52. num. 5.* ubi arduam dicit esse quæstionem, & multum Imperatoris decisione indigere, vt sentire videtur *Salic. in l. fratres num. 9. C. de inoff. testam.* Verum communis opinio, quod in tali casu, locum habere non possit, dispositio *Auth. ex causa C. de liber. præter.* sed vna simul, cum institutione corruantur omnia legata, & fideicommissa teste *Ias. in dicta l. fratres num. 3. Roland conf. 87. num. 11.* quæ communis opinio intelligenda videtur in fratre, instituta turpi persona in eius testamento, in quo alio fratri conceditur beneficium, dictæ *Auth. ex causa, vt idem Roland. in dicto conf. 87. num. 1. sequitur Ceuall. commun. contra com. quæst. 826. num. 8.*

In alijs autem institutionibus in quo cōtingit præteritio filiorum, illud testamentum solummodo quo ad institutionē infirmatur, cetera denique firma manēt, & ita communiter tenent DD. (nemini contradicente) tenet *Paris. conf. 60. nu. 12.* habet è quoque *Imol. in l. filio præterito nu. 30. ff. de iniust. rupt. sequitur Iul. Clar. in dicta q. 52. num. 1.*

- 45 In feudis autem, quando agnatus contra voluntatem vltimi morientis succedit

dit, non tenetur ad onera ipsius feudi ultimi morientis, quæ opinio habetur ex *text. in cap. Titius si de feud. suar. controuer.* ex doctrina *Isob. de Baldis. in cap. 1. an Agnatus, ibidem Bald. & alij glos. in consuetudine, ut de success. voss. ex utroque parte habent, caterique fundorum interpretas, à Bambr. ac annumerari in dicto cap. Titius num. 18. Fabius de Anna in conf. 131. num. 6. lib. 2. Anna alleg. 126. dy 96. Menoch. conf. 464. num. 30. & 31. lib. 5. qui omnes unico ore procedunt dicendo, agnatum proximiorum succedentem in feudo, contra defuncti voluntatem, non teneri ad relicta in testamento ultimi morientis, quam sententiam magis conatur, secundum quamplurimes iudicatum, adeo quod capituli pars magis interpretata, & practicata, & decisa cum ex vrbis feudorum constet.*

- 49 Alia opinio referre videtur *Pres. Vincent. de Franch. in decis. 1. per text. in l. copator §. cum existimaret ff. de legat. 2. & l. 1. §. fin. ff. de legat. 3. qui text. adeo supponunt, testatorem illum, quem ab intestato succedere de iure sciuisse, ut dicto §. cum existimaret, quæ opinio vno tantum casu subsistere possit, quando in testamento appositâ esset codicillaris clausula, quæ clausula codicillaris, repetit dispositionem factam in testamento venientibus ab intestato, cum de sui natura sit, testamentum confirmare, & ipsum corroborare, iuxta resoluta per *Valasc. conf. 183. nu. 12. Stephan. Gratian. discip. forens. cap. 364. num. 20. Prinsæ decis. 157. num. 9.**
- 51 *par. 1. recent.* nec voluntatem testatoris virtute ipsius clausula augeti videtur, ne quicquam illa voluntas extenditur, ut dixit *August. Barbof. in tract. variis in tit. de claus. vsufrequent. claus. 21. num. 21.* idcirco omnia onera, & legata debentur à venientibus ab intestato, & idem effectum operatur talis clausula codicillaris, ac si dixisset, quisquis mihi hæres erit prædicta facito, ut loquitur *text. l. plures ff. de legat. 3. vbi si plures hæredum sint gradus, & scriptum sit, hæres meus dato ad omnes gradus, hic sermo porrigitur, quæ text. sequitur glos. in l. ex duobus §. 1. ff. de vulgar. qui sol. opinio secundum *Franc. Aretin. ibi sol. fin.* pro qua opinione *Franc. tex. in l. si quis cum nulla ff. de iure codicil. & licet latè contraria opinio, contrarium dicat prout tenet glos. in l. eam quam verbo simpliciter C. de fideicom. vbi *Pedilla glos. 20. & in l. qua conditio ff. de condit. & demonstr. & pro hac opinione in l. qui liberis §. hoc verba ff. de vulgar. vbi illa verba, quisquis mihi hæres erit, tantum comprehendit***

hæredes scriptos, quicquid sit de hoc videas *Cruas. comment. contra eum, quæst. 826. num. 3.* quod prima opinio magis verior sit tam de iure communi, quam Regio intellectu, testatoris voluntate, quæ voluntas seruanda dicit in omni euentu, quod casu negati non potest, quin opinio *Pres. de Franch. decis. 1. num. 16. vsque ad 27. subfiliat. ut voluit Bambr. conf. 204.* pro qua opinione etiam se subscribere videtur *Reg. de Ponte in conf. 13. num. 19. 25. & 26. & alios refert decisiones in conf. 52. & conf. 88.*

- 53 Verum *Gizzarell. in decis. 28.* contrariè tueretur, quod non tenetur, quamquam in decis. casibus loquatur, tamen omnimodo constat ex eius oppositione, de quibus casibus loquatur, nam maximè distinctio *Gizzarell.* fundatur in feudo, ex pacto, & prouidentia, & in feudo hæreditario, ut dixit, & sequitur *Bambrac. in dicto cap. Titius si de feud. suar. controuer. num. 1.* in quo feudo successor illius grauari non potest, quia illud feudum non habetur iudicio defuncti, sed ex prouidentia Regis, dicit feudum ad successorum iure proprio haberi, & consequenter ad onera illius non tenetur.
- 55 Nam vnum notandum est, quod successor in tali feudo, duo copulatiua habere debet, primum, quod sit de sanguine, & hoc recipit pactum alterum ut sit hæres, non tantum primi decedentis, sed etiam ultimi morientis; hæc omnia intellige, quando in tali feudo adest successor in linea descendenti; nam si successor est in linea collaterali, & venit in feudo grauatus tenetur, imo & cogi potest ad vendendum pro integro feudi valore, feudum ipsum, etiam quod nihil ipsi instituto remaneat ea ratione, quia collateralibus nulla debetur legitima de iure, persona turpi non instituta, quæ causa ad relationem *Monteria* tunc *Præsidentis Regiæ Cameræ, & olim Consiliario Sacro Consilio, & Regente Regiæ Cancellariæ in Collaterali absentibus, ac Regentibus Marthos, & Castellet. Regente Ferdinando Fornario meo pro Auunculo Locumtenente Regiæ Cameræ, & Reg. de Ponte, qui non poterat interuenire in causa, qui alterius partis fuit aduocatus.*
- 57 In feudo autem hæreditario, primus acquirens pro omnibus aliis successoribus acquirere videtur secundum *Frecc. de subfeud. in tit. de differentia, inter feudum hæreditarium, & ex pacto, & prouidentia, communiter sequuntur feudifera. Cætera enim videbis apud Bambrac.*

aitas. & Gizzarell. in dicta decis. 28.

58 Ad relicta enim, non sic indistinctè dici potest, teneri agnatum, prout ad onera contracta in vita, quia cum relicta sint solum ab hærede præstanda, prout dixit *Iustinianus per eadem verba in §. 1. in sit. de legat. Reg. de Ponte de hac materia in decis. 4. per totam, & in num. 28. 30. & 31. Fab. de Anna de hac materia loquens in conf. 4. per totum lib. 1. Anna alleg. 96. & 126. lib. 2. Menoch. conf. 464. num. 30. 31. lib. 5. Fab. de Anna conf. 131. num. 6.* certè quando qui capit feudum, quamuis hæreditarium, cum non sit defuncti hæres impossibile erit ad relicta teneri, vnde non erit ambigen-

59 dus succedentem in feudo hæreditario, altero ex primis duobus modis, siue ex testamento, siue ab intestato semper ad relicta obligari, cum vtroque casu, etiam ab intestato voluntas defuncti currat ad habendum hæredem, cum agnatum, quem lex feudalis vocat ad successionem iuxta terminos *ter. in l. conficiuntur ff. de iure codicill. secus erit in tertio modo cõtra voluntatem defuncti capiat feudum; sed in hoc quoque adest equiuocum, in quo multi fuere decepti, proinde distinguendo casus, & terminos, cessat equiuocum, & confusio, nam do-*

60 *ctrina Iacob. de Beluis. procedit in feudo ex pacto, & prouidentia, ideo bene dixit ad onera in vita, non teneri filium capiẽtem feudum, contra voluntatem; ex qua doctrina, rectè inferitur, & oritur consequentia, at qui capit eodem modo feuda hæreditaria, nõ teneatur ad relicta prout est communis sententia interpretum, ponderauit Andr. in cap. 1. an Agnatus, vbi veram affirmat Hartb. Pistor. lib. 2. quæst. 2. post. num. 6. cui adheret Camerar. prout etiam affirmat Fabi. de Ann. lib. 1. consil. 4. num. 43.*

61 Verum pro cõcordia illarum opinionum sciendum quod opinio *Iacob. de Beluis.* intelligatur de feudo ex pacto, & prouidentia, in quo certè ipsius successor in nihilum grauari potest prout satis supra explicatum est.

62 Alia verò opinio certè loquitur de feudo hæreditario in quo quilibet successor tenetur ad onera, etiam ultra vires; si non confecit inuentarium, prout dixit *Andr. in cap. 1. an Agnatus in princip. & in hoc intelligi debet opinio Brasid. de Franch. & de Pontecitati in dictis consil. 13. 52. & 88. num. 29.* scripsit etiam *Francisc. de Amicis in repet. tit. de his qui feuda dare poss. pag. 7. & 8. per totam, & in materia institutionis hæredis vniuersalis, & particularis quis ex ipsis teneatur ad onera,*

latissimè scripsit è satis fusè *Reg. Capicinus Galeota in suis controuers. controuers. 22. lib. 2. per totam, Marius Cutilas in suis decis. oration. 6. num. 1. & seq. vbi etiam latè scripsit de hac materia, & num hæres tam particularis quam vniuersalis tenetur contribuere pro rata eruditè scripsit doctissimus ille *Marchio Torell. Reg. Capys. Latino in suis consulti. consulti. 9. & 10. lib. 1.**

63 Deueniendo autem circa renūciationem, simplex legatum factum à patre filia, seu à quauis persona in beneficium cuius est facta renūciatio, reducit renūciationem ad actum nullum, quia per tale legatum, videtur reuocatus talis consensus præstitus in renūciatione, qui 65 consensus vsque ad mortem reuocari potest, si non in Institutione saltem in legato, vt scripsit *Caput. in repetitione consuetud. si moriatur part. 3. §. 6. num. 6. Cancr. dicto cap. 1. num. 36. Faber in suo C. tit. de pact. definit. 10.*

66 Cum enim in modo renunciandi nõquam comprehendatur causa testati, sed causa intestati, vnde dato, quod filia re-

67 nunciet; vel exclusa sit per statutum, nihilominus potest per patrem instituere, vel aliquid legare, secundum *Bal. in l. pactum vers. 3. quæro C. de collat. & Alex. in l. stipulatio hoc modo col. 3. in principio ff. de verb. obligat. plinius Iaf. num. 6. vbi assignat do rationem DDicit. quia renūciatio*

68 non efficit, vt renunciãns, prohibeatur capere ex testamento, *Barth. in d. l. stipulatio, hoc modo concept. num. 4. Imol. in dicta l. num. 5. ff. de verbor. obligat. Bal. in conf. 38. num. 1. lib. 2. diuisione Romana Ludouis. in decis. 85. num. 14. in quo enim DD. sublan-*

69 gunt, quod etiam si filia renunciasset patri, & fratribus nõ succedendo ex testamento nec ab intestato põt nihilominus ex testamẽto succedere, quia pater instituẽdo, cõsetur iuramentũ, & pactum remisisse, & diceretur filia, illud legatum accipere ex noua causa v3. ex testamento de qua causa, non fuit in renūciatione cogitatum, prout voluit *Iaf. in l. fin. num. 23. vers. si amplius C. de pact. V asquez in tract. de success. creat. requis. 29. num. 138. Mart. de success. legal. quæst. 14. art. 1. num. 2. Paris. conf. 95. num. 28. volum. 3. Ruyn. conf. 98. num. 8. volum. 1. Surd. conf. 355. lib. 3. nu. 14. Tiraquell. in tract. le mort saist par. 2. declarat. 8. num. 1. Gabriel commun. opin. lib. 3. tit. de iur. dot. conclus. 1. num. 26. V asqu. de success. creat. lib. 2. §. 28. limit. 1. num. 138.*

70 Nec ipsi filia impeditur successio ex testamento, siue sit in toto siue in parte, ita

ita firmavit *Bart. in l. stipulatio hoc modo concepta ff. de verb. oblig. sequitur Bal. in dicta l. pactum quasi. 3. C. de collat. & ibi Dec. num. 6. Alex. num. 8. Ias. num. 13. qui dicit esse communem opinionem, Castrens. in l. fin. num. 13. C. de pact. & ibi Purpur num. 196. Paris. in conf. 69. nu. 10. & sequenti vol. 3. Ruyn. in conf. 96. num. 8. vol. 1. Menoch. in conf. 806. nu. 12. vol. 9. multos alios ad hoc allegat Tiraquell. in tract. de le morte par. 2. declarat. 8. nu. 1.*

71 Quod pactum in renunciatione appositum in dubio, semper reale censetur non autem personale, *Neapod. in consuet. si quis vel si qua de success. ab intestat. f. 133. litt. B. num. 197. Bar. in l. qui in futurum ff. de pact. Ias. in l. iuris gent. §. pactorum ff. de pact. & ita decisum habet Afflic. in dec. 350. Bal. in l. fin. C. de pact. sequitur Anton. Capic. in addit. ad dictam consuetud. verbo an illa portio, ubi ait quod renunciatio non extendatur ad remota in testamento, quia aperte esset tollere libertatem testandi, ut dixit Bal. in fine C. de pactis, Aret. conf. 93. col. 7.*

Pro ampliatione earum quæ dicta sunt in num. 25. sciendum est filiam nullo alio

72 proximiori existente non obstante eius renunciatio excludi non possit a successione medietatis bonorum antiquorum ex consuetudine Neapolitana, quod totum in nepote etiam ampliatur quando quidem vocatur ad earum successione propriamque, & ex legis providentia licet eius mater ipsis bonis renunciatum, cum in illis nullum præiudicium afferri potest prohi. dixit *Orasc. decis. 164 Thesau. quest. 90 num. 16. Ay. Cranes. conf. 127. nu. 4. Minad. in constit. in aliquibus num. 12. & quod hoc sit verum ita decisum fuit in S. R. Conf. referente tunc Regio. Conf. Reg. Ioann. Franc. Sanfelice. bon. mem. in causa fratruum de Protonobilissimis contra D. Vincentium de Montibus, Actuar. de Martino in anno 1627. mens. Aprilis, ubi dictum fuit spectare medietatem bonorum antiquorum hæredibus de Protonobilissimis in districtu non obstante matris præmortuæ renunciatio.*

S V M M A R I V M .

- 1 Dolus præsumitur ex enormissima lesione.
- 2 Dolus, & enormis lesio, quandoquidem idem esse videntur.
- 3 Dolus est sufficiens ad rescissionem renunciatio.
- 4 Dolus ex coniecturis, tanquam metus cognoscitur, & ex ipsis coniecturis probatur.

- 5 Renunciatio an subsistere possit prætextu maxima lesionis.
- 6 Tempus mortis patris, vel tempus dotis constituta attendendum est.
- 7 Contractus non rescinditur, nisi deceptio sit ultra dimidium iusti pretij, inspecto tempore contractus.
- 8 Clausula inspecto tempore contractus multum operatur.
- 9 Tempus celebrationis contractus est inspicendum.
- 10 Filia qua renunciat, an videatur exclusæ & possit à patre in testamento præteriri.
- 11 Absolutio iuramenti, in qua lesione est concedenda.
- 12 Absolutio iuramenti, non est necessaria in enormissima lesione.
- 13 Dolus arguitur, ex enormissima lesione.
- 14 Citatio partis, an requiratur pro obtinenda absolute iuramenti.
- 15 Absolutio iuramenti potest concedi in audita parte.
- 16 Citatio partis, tunc requiritur, quando iuramentum est præiudiciale.
- 17 Absolutio iuramenti, an detur sine causa cognitione.
- 18 Absolutio iuramenti an sit necessaria.
- 19 Causa legitima est exprimenda in absolute iuramenti.
- 20 Absolutio iuramenti non conceditur, cessante causa legitima.
- 21 Absolutio iuramenti est petenda, ante litem contestationem, & antequam efficiatur periurus.
- 22 Absolutio iuramenti an peti possit facta pacto in contractibus de non petendo absolute iuramentum in casu contraventionis.
- 23 Absolutio iuramenti interpositi, in pacto de non petendo absolute iuramentum, an precedere debeat absolute iuramentum de non contraveniendo.
- 24 Impedimenta quot sunt, tot debent esse remedia.
- 25 Absolutio iuramenti debet peti antequam porrigatur libellus.
- 26 Absolutio iuramenti habilitat personam ad finem agendi.
- 27 Absolutio iuramenti facta post iudicium inceptum, erit nulla.
- 28 Absolutio iuramenti post periurium an concedi possit, & cui est reseruat.
- 29 Potestas absoluendi periurium ad quem spectet.
- 30 Iuramentum an possit pars remittere, & quid si est periurus.
- 31 Absolutio iuramenti non est concedenda, quando cessit dies solutionis.
- 32 Periurus est repellendus à Iudice, à quo petitur absolutio.
- 33 Periurus non potest agere, nec stare in iudicio,

- io, & repellitur ab agendo, etiam parte nō opponente.
- 34 Auxilium legis frustra implorat, qui in ipsā legem incidit.
- 35 Periurus repellitur ab agendo, non autem repellitur ab excipiendo.
- 36 Hares videtur iurasse, quod defunctus iuravit.
- 37 Controuentio pēnalis, potest etiam incipere ab herede.
- 38 Obligatio non contraveniendi in personam defuncti contracta, illa eadem in herede defendit.
- 39 Obligatio proueniēs ex contractibus est perpetua, & transitoria ad heredes.
- 40 Iuramentum defuncti est personale, & non ligat animam heredis.
- 41 Iuramentum personale quoad obseruantiam contractus an sit reale, & ligare heredem.
- 42 Iuramentum defuncti est personale, tamen quoad obseruantiam transit ad heredes.
- 43 Dispositio personalis personam nō egreditur.
- 44 Hares vice defunctorum fungitur, & eadem persona censetur.
- 45 Iuramentum defuncti reputatur iuramentum heredis.
- 46 Hares non potest criminaliter accusari de periurio ex iuramento defuncti, potest tamen ciuilitur accusari ad penam, si non obseruauit id, quod defunctus iurauit.
- 47 Iuramentum duos effectus operatur.
- 48 Periurus in se iure priuatur actione.
- 49 Iuramenti effectus transeunt contra heredes iurantis.
- 50 Iuramentum non ligat heredem, quoad periurij reatum sed quoad obseruantiam.
- 51 Iuramenti virtus quod obligationem temporalium, transit ad heredes.
- 52 Actus iuratus per defunctum parit obligationem ciuilem, contra heredem, ut non possit contraveniri.
- 53 Probatio ratione iuramenti inducitur contra heredes.
- 54 Contraveniens actui iurato cadit à iure suo, & repellitur ab agendo.
- 55 Absolutio iuramenti, an sit necessaria in herede.
- 56 Periurus non potest amplius petere absolutionem.
- 57 Hares non obseruando contractum defuncti, an dicatur periurus.
- 58 Causa cessante, non cessat effectus consummatus.
- 59 Actio semel extincta, nunquam reuiuiscit.
- 60 Genus renunciationis dupliciter, & in hoc capite consideratur id est genus, quod ex necessitate abstringitur, & genus quod dotationem importat.
- 61 In lesione quod nam genus renunciationis attendendum sit.
- 62 Filia dotata de paragio, an possit agere de lesione.
- 63 Paragium loco legitima succedit, & minus esse non potest.
- 64 Dos debet excedere legitimam, quando agitur de excludenda aliqua filia.
- 65 Exclusio feminarum oritur, vel propter existentiam masculorum, vel mulieris maioris nata concurrentis in eodem gradu.
- 66 Exclusio inducit debitum superexistente primogenito, & loco dicti debiti paragium debetur.
- 67 Paragium est loco portionis feudi à quo quis excluditur, & posset succedere, si feudum non esset indiuiduum.
- 68 Lesio in iure variis modis consideratur.
- 69 Præitium rei, triplex esse potest.
- 70 Lesio in quinque gradibus constitui potest.
- 71 Mulier ad hoc, ut agere possit de lesione, requiritur, ut non sit certiorata de valore bonorum à se renunciatorum.
- 72 Ignorantia in minore, muliere, & rustico præsumitur.
- 73 Certioratio an requiratur in renunciatione l. 2. C. de rescind. vend.
- 74 Renunciatio legato fideicommissi siue testamento non valet nisi inspectis verbis testamenti.
- 75 Mulier in dubio, non præsumitur certiorata.
- 76 Renunciatio nunquam trahitur ad ius ignoratum.
- 77 Consensus circa ignorata, non valet.
- 78 Notarius dicitur in dolo, qui nō certiorauit.
- 79 Alleganti certiorationem probare debet.
- 80 Renunciatio siue transactio, non est facienda de testamentis, nisi illis uisū & lectis verbis testamenti.
- 81 Renunciatio fideicommissi expressa, vel tacita resultans ex transactione, pacto vel diuisione, non valet, nisi fuerit dictum uisū, & cognita fuisse verba testamenti.
- 82 Fideicommissum ad hoc ut dicatur remissum requiritur, ut paciscentes habent scientiam fideicommissi, & verba testamenti inspexerint.
- 83 Dictio non aliter naturam præcisam habent, & formam inducit.
- 84 Forma specificè impleri debet, & non per equipollens.
- 85 Iuramentum non est herba bettonica.
- 86 Renunciatio specialis, an requiratur in fideicommissi renunciante.
- 87 Forma in aliquo actu seruanda, illa deficiente actus redditur nullus.
- 88 Ignorantia præsumitur in muliere, quando agitur de abdicatione iuris competentis, uel competituri.
- 89 Iuramentum in minore, non operatur, nisi eius maiorem.
- 90 Iuramentum facit ualere actum omni modo

ut-

- meliori quo potest.*
- 91 Iuramentum, non operatur, ut possit extendi ad id, de quo specialis mentio fieri debet.
- 92 Iuramentum in minore supplet defectum aetatis, non vero voluntatis.
- 93 Promissio iurata, an extendatur ad incogitata.
- 94 Ne non censetur approbare id, quod ignorat.
- 95 Iuramentum non videtur supplere consensum, nec ampliatur obligationem in qua interponitur.
- 96 Certioratio est extrinseca solemnitas, quae non praesumitur, nisi probetur.
- 97 Scientia inducit certiorationem, & praesumitur certioratus.
- 98 Mulier certiorari debet in renunciatione sui beneficii Velleiani.
- 99 Assertio Notarii afferentis se certiorasse mulierem de suo beneficio, facit tantum praesumi, quod fuerit certiorata, sed non facit veram probationem, & admittitur probatio in contrarium.
- 100 Minor renunciatus beneficio restitutionis in integrum, debet de eius certioratione specialis mentio fieri, a hoc ut sibi praesudicet, & an renuntiatio sit nulla.
- 101 Certioratio non requiritur in minore, si renunciavit praesente curatore.
- 102 Scientia curatoris supplet ignorantiam minoris.
- 103 Iuramentum licet representat minorem, maiorem, non vero representat scientem de beneficio, & importantia renunciationis.
- 104 Minor equiparatur mulieri.
- 105 Mulier, minor, & Rusticus equiparantur
- 106 Rusticus est certiorandus.
- 107 Renunciatio generalis facta per rusticos cum verbis generalibus, an valeat.
- 108 Mulier certiorata, agere non potest; nec regressum habet in bonis renunciatis.
- 109 Cautela quae ponenda est in contractibus mulierum.
- 110 Certioratio est necessaria, etiam si mulier sciat valorem bonorum.
- 111 Notario an credatur dicenti se certiorasse.
- 112 Notario est credendum de scriptis per eum confectis, donec falsitas probetur.
- 113 Officiali credendum est attestanti aliquid circa proprium officium, quando non urget eius interesse.
- 114 Barruario credendum est dicenti aliquem intimasse.
- 115 Notario credendum est se certiorasse de valore bonorum.
- 116 Mulier opponens in iudicio, quod Notarius eam non certioravit, an est audienda.
- 117 Mulier an praesumatur certiorata a Notario ignorante quid importet Velleianum.
- 118 Ius dicitur acquisitum parti per instrumentum.

- 119 Notarius qui nescit substantiam Velleiani, an reddat instrumentum nullum.
- 120 Iudex si in statu mortis dicat nullam fuisse sententiam a se factam, an per talem confessionem cadat valor sententiae.
- 121 Notarius in extremis postus dicat se invalidè confecisse instrumentum, non praedudicat parti.
- 122 Nuncio an credendum sit, referenti aliquid evenisse vel citasse.
- 123 Differentia Nunciorum.
- 124 Contractus, aut per epistolam, aut per Nuncium possunt compleri.
- 125 Ignorantia semper praesumitur in contractibus damnosis, maxime in femina, rustico, & minore.
- 126 Filia an possit agere contra sororem, tanquam lesa de dote non congrua, & inequali.
- 127 Actio de dote eximia, an concedatur constante matrimonio.
- 128 Donatio an in totum reuocatur.
- 129 Fraus quando praesumitur.
- 130 Alienatio omnium bonorum, non solum arguitur ex alienatione omnium bonorum, verum etiam ex parte bonorum.

CAPVT VIII.

Filia an possit agere de lesione non obstante Renunciatione.

- 1 X enormissima lesione dolus praesumitur, dicitur text. in l. omnes lucius ff. de his qui in fraud. credit. l. si superstiti patre in fine C. de dolo, Bart. in l. si societatem §. arbitratorum num. 24. in fine ff. pro socio, Curt. iun. in cons. 141. nu. 10. & alios videbis DD. apud Menoch. in cons. 412. num. 1. vol. 5. quandoquidem, idem esse videtur enormis lesio, & dolus, l. 2. §. si quis sine ff. de except. doli, l. si quis cum alter ff. de verbor. oblig. Imo talis dolus sufficiens videtur, ad renunciationis rescissionem, prout Ioan. Petr. Fontanell. in tract. de pact. nupt. glo. unica, claus. 9. num. 4. Corn. in cons. 27. num. 5. vers. hoc praesupposito lib. 4. Crauet. cons. 192. num. 3. Decian. cons. 180. num. 4. vers. sed tamen. Ludovic. decis. Perustina 18. num. 55. Cephal. cons. 405. nu. 27. lib. 3. Nat. cons. 166. num. 2. & 3. Gramat. decis. 66. num. 48. Gratian. discept. forens. cap. 823. nu. 33. & 39. Clarin. in suis controuers. forens. cap. 16. num. 56. qui dolus ex coniecturis tanquam metus cognoscitur, & ex ipsis coniecturis probatur, dicitur text. in l. de pupillo

pillo §. si quis ipsi prętori, ubi *Bar.* in 5. g. ff. de noui oper. nunci. sequitur *Alciat.* in responso 162. num. 11. *Soccin. iun. conf.* 77. n. 45. vol. 1. *Dec. conf.* 219. *Anchar. conf.* 299. col. 1. *Bald. conf.* 26. vol. 3. *Bertran. tonsf.* 336. num. 6 vol. 1. dixit etiam *Vinc. de Ann. in alleg.* 114. num. 1. *Ludouic. decis. perus.* 18. nu. 55.

5 Imo nec renunciatio subsistere potest, prætextu maximè læsionis, de *Ponte in conf.* 24. vol. 1. in fine; idem de *Ponte in tract. de potest. Prorog. in tit. de success. mulier. nu.* 15. in fine, ibi semper ius est saluum, & patrimonium est indemne, si læsionem præterdit.

6 Nam sciendum est quod nam tempus attendendum sit in tali læsione, licet enim in hac controuersia multum DD. elaborauerunt, vtrum attendendum sit tempus mortis patris, vel tempus dotis constitutæ.

In qua dubitatione respondet *I. C. in l. 2. & in specie in l. si volutate C. de rescind.*

7 vend. ibi contractus nunquam rescinditur, nisi vltra dimidium iuxta prætij deceptio sit (inspecto tempore contractus)

8 quæ particula (inspecto tempore contractus) multum operatur, vt dixit *Fontanel. cit. num.* 17. ad quod accedat, *tex. in l. si pater 12. C. de transact.* cuius verba sunt (diuitiæ superuenientes fuerunt per euentus, & mutabilia videntur, ideo inspiciendum omnino est tempus celebrationis contractus) vt dicta *l. 2. & cap. cum dilecti, de empt. & vendit. Pinell. in dicta l. 2. C. de rescindend. vendit. 3. par. cap. 4. n. 15. Bart. in l. 2. ad finem, & l. 3. §. Diui ff. de iure fisc. Morla. in tit. de contrab. empt. quest. 18. num. 1. Gregor. Lopez in glos. 5. l. 56. ti. 5. par. 5. Tbesaur. decis. pedam. 223. Guid. pap. decis. 157. Alex. Ludouic. decis. 406. num. 15. Mozzius de contract. tit. de empt. & vendit. qui omnes DD. mouentur per text. in l. 1. §. 1. ff. si mens. fult. mod. dixer. l. 3. §. diui fratres ff. de iur. fisc. l. sancimus §. ult. C. de donat. Salyc. in d. l. 2. q. 19. Ias. conf. 54. volum. 1. Cagnol. in d. l. 2. nu. 213. vers. primum est, Decian. lib. 4. resp. 36. num. 11. quoniam prodesse non videtur, si diuitiæ superuenientes fuerunt, tam excessiuè quod in contractu veram læsionem probent, adhuc non prodest ipsi filia, quoniam tempus celebrati contractus attenditur, prout *Padill. in dicta l. 2. C. de rescind. vendit. nu.* 15. *Mantienzo in l. 1. tit. 11. lib. 5. recopilat. glos. 9. num. 9. sequitur Ioann. Bapt. Larrea in decis. Granat. decis. 69. num. 4. & in allegationibus, Allegat. 32. num. 2. lib. 1. Mascard. concl. 963. num. 9. Berou. conf. 138. vol. 2. num. 17. Menoch. casu 156. num. 35. Tbesaur. lib. 1. quest. forent. quest. 8. num. 14. Larrea alleg. 23. num. 22. lib. 1. In quo tempore læsio**

non probatur, quem casum fortiter scripsit *Barry. in tit. de legitima tit. 1. num. 9. & Faber in suo C. definitione 10. tit. de pact. scripsit Cancer. in cap. 15. nu. 65. quod licet ex 10 duabus opinionibus, tamen verius sequitur, quod semper inspiciendum sit tempus dotis constitutæ, Boer. decis. 62. Ruyn. conf. 50. 2. dubio vol 3. & conf. 502. nu. 11. vol. 4. Bursat. conf. 249. num. 18. & conf. 250. num. 67. Ias. conf. 104. col. 3. post medium lib. 4. Bald. in l. pact. quod dotali 6. oppositione C. de collat. Ripa in cap. cum M. Ferrariensis num. 28. de constitut. Couarr. cap. quamuis par. 3. §. 2. in fin. vers. regulariter tamen, & §. 4. num. 67. vers. duodecima de pact. in 6. Bereng. Ferd. in repet. l. in quartam art. 3. c. 3. num. 9. vers. intellige secundo, Masrill. dccif. 1. num. 15. Bæz de non melior rat. dot. filiab. cap. 5. num. 29. Fontanell. clausul. 5. glos. 8. nu. 9. 1. par. Paulus de Castr. conf. 210. lib. 1. Curt. sen. conf. 27. num. 3. Crauett. conf. 11. num. 14. rationem afferendo quia vbi filia in vita patris accepit legitimam, & renunciationem cum iuramento fecit, non est amplius in consideratione, an postea augeantur patris facultates, an diminuantur, quia ex eo tempore habetur pro exclusa ab hæreditate patris adeo vt possit eam in testamento præterire, vt idem *Cancer. in cap. 3. variar. de legitima num.* 16. & 17. latè *Fontanell. de pact. nupt. glos. unica par. 1. claus. 9. num. 18. Lucas de Penn. in l. his col. fin. de prædiis, & omn. reb. nau. Vinc. de Franch. in addit. ad consuetud. si mortat. in principio; vers. ad hac consuetudo. latè examinat Gabriel comm. opin. conclus. 1. lib. 4. de iure dot. & vtrum possit se à iuramento absolui.**

11 In qua absolutione præsupponendum est primo, de qua læsione agatur, nam si de enormissimâ læsione agitur, adhuc 12 non requiritur iuramenti absolutio, & necessaria non videtur, & absque illa age 13 re non prohibetur, quia ex illa dolus arguitur iuxta opinionem *Anton. de Butr. in cap. cum contingat 29. num. 12. & 13 in fine de iure iur. quam opinionem magis communem, dixit Ioseph Ludou. decis. Ferul. in 18. num. 62. post Deci. conf. 180. & infinitos quos congerit, Ant. Gagl. in tract. de absol. à iuram. par. 1. num. 10. & sequenti, & num. 25. fol. mihi 538 sequitur Ant. Gabr. commun. conclus. conclus. 1. lib. 3. de iure dotium num. 9. sequitur Paris. conf. 96. col. 8. & sequenti volum. 2. Curt. iun. conf. 48. col. 5. & sequenti, & conf. 53. & 144. col. 2. & sequenti volum. 1.*

Et quamquam plures DD. dicant, quod in hoc casu requiratur absolutio iuramenti, tamen *Anton. de Butr. in dicto cap.*

M cum

cū contingat col. 8. & in conf. 45. Abb. in d. c. cum contingat col. 16. vers. 9. casus de iure iur. Alex. in conf. 125. col. 1. & sequenti vol. 1. Cuman. in conf. 180. col. 1. in fine, & sequenti, Paul. de Castr. in conf. 196. col. 3. vol. 2. Corn. conf. 258. col. fin. vol. 2. & in conf. 133. col. 6. vol. 4. vbi tenet, quod stante enormissima læsione non sit necessaria absolutio, secus verò in enormi læsione, *Costa de remed. subsid. remed. 70. num. 27. licet Corn. in conf. 11. col. 5. vol. 3. & 179. col. fin. vol. 4. & 166. col. 2. vol. 1. non se firmet.*

Cæteræ enim limitationes, & ampliationes videas *Gabriel. citat. num. 13. per tot.*

14 Verum an in prædicta absoluteione requiratur partium citatio, in qua re duas refert opiniones *Ceuall. in commun. opin. q. 434.* ibi quotiescumque petitur iuramenti absolutio, debet præcedere partis citatio, quia contra inauditam partem, nihii definiendum est, vt in *cap. 1. de causa poss. è quoque in relaxatione dixit, quod ad effectum agendi.*

Nam communis opinio, quæ in foro versatur est, quod partis citatio non requiratur, dixit *Afflic. decis. 220. num. 10.* quæ absolutio, seu habilitatio ad finem agendi, fieri potest, parte non citata, *Ioann. Andr. in addit. ad speculat. in tit. de iur. iur. in vers. sibi autem iurasset, & Oltrad. in conf. 120. incipiente ad duplicem finem, & idem tenet Cald. in conf. 7. de iure iur. & in cap. debitorum in 9. col. vers. alia fuit practica eod. tit. Modern. Paris ad Alex. cõf. 122. lib. 2. Aym. cõf. 11. decis. Pedamont Cæberanus 125. nu. 7. Iobias Nonius conf. 57. nu. 2. Petr. I mol. lib. 1. commun. opin. cap. 43. in prima ampliat. vers. & in casu quando petitur, Riminald. iun. conf. 203. num. 81. vol. 2. Anna sing. 2. Guidon. Papa deci. 140. & 225. idem tenet in conf. suo Paul. de Castr. 216 incipiente circa primum quæsitum, vbi*

15 dixit, quod etiam inaudita parte potest concedi, & *Alex. in 4. vol. conf. 49. Petr. Anch. r. conf. 18. Lupus alleg. 20. Ios in l. ne quicquam §. vbi decretum ff. de off. proconf. & alios apud Afflic. cit. Ioseph Ludou. decis. 18. num. 9. Parlad. lib. 2. rerum quotidianarum cap. 3. nu. 55. & hæc opinio quotidie practicatur in Tribunalibus Ecclesiasticis, vt dixit *Azeued. in rubr. num. 13. tit. 3. lib. 4. Franciscus Anf. Id. latè de hac materia in suo tract. de iurisdic. ecclesiastica par. 2. tit. 10. cap. 20. per totum.**

E quoque practicatur in Tribunali Hispaniæ, vt dixit *Gomof. in tract. breuiu. nu. 40.* & ita etiam apud Gallos seruat, *Guiliel. de Benedic. vers. duas habens filias col. fin. nu. 299.*

16 Nam partis citatio tunc requiritur

quando iuramentum est præiudiciale, & agitur ad effectum tollendi in totum iuramentum, de cuius viribus meminit *Oltrad. conf. 120. incipiente ad duplicem in principio, quem sequitur, & refert Anch. citatus in dicto conf. 18. in quæst. quæ vertitur. vers. 3. Ruin. conf. 120. num. 30. volum. 1. Quint. Mandos. ad lap. alleg. 10. sub verb. ab-*
 17 *soluere, & talis absolutio in tali casu non datur sine causæ cognitione v3. sine vlla metus præsumptione, vel dolo, aut nimia iurantis reuerentia, Anch. r. conf. 382. Belam. conf. 30. num. 11. & sequenti, Alex. conf. 213. lib. 7. & hanc absoluteionem appellat DD. quæ fit ad effectum probationis in causa, vt *Rota Rom. decis. 8. alias decis. 767. de iure iur. vers. si autem, Castrens. conf. 259. col. fin. vers. posset etiam dubitari, & quod tale iuramentum requirat partis citationem, vt per Rotam Romanam in dicta decis. 8. de iur. iur. in antiquis, Oltrad. in conf. 120. in principio, Anch. r. conf. 8. num. 11. Imo non solum partis citationem requirit, verum etiam plenam causæ cognitionem, & rationem refert *Anch. r. in dicto conf. 382. retento ordine num. 4. & seq. vers. 2. aut, de hoc etiam scripsit Gallus in sua praxi S. C. par. 2. cap. 12. n. 23.***

18 Absolutio autem necessaria videtur ad enitandum periurium, cum nihil aliud sit quam libellum, ante absoluteionem porrigere, secundum *glos & DD. in iuramenti de iur. iur. notat Alex. in conf. 222. n. 9. lib. 2. & conf. 17. lib. 3. latissimè Menoch. in conf. 243. vol. 4.*

19 Ad quam absoluteionem petendam, necessariò causa legitima exprimens est, imò & ordinarius Iudex ecclesiasticus illam concedere non poterit nisi ipse causa legitima præcesserit, quæ causa legitima erit, quando allegat dolum ex proposito, vel re ipsa, & similia, *Crauet. conf. 7. nu. 3. vers. tale iuramentum nu 6*
 20 *cessante autem causa prædicta, non conceditur talis absolutio, Dec. conf. 180. num. 3. vers. & idem concludit, quod nunquam absolutio iuramenti concedatur, quando iuramentum, non esset extortum dolo, vel metu, vel super re illicita, & hæc legitimam causam esse dixit Alex. cõf. 42. col. penult. in fin. num. 19. lib. 1. Bald. cõf. 39. num. 3. vers. modo venianus lib. 3. plenè Ios. conf. 177. lib. 2. num. 6. Castrens. conf. 174. col. fin. lib. 1. Abb. in cap. rem est de voto, Roman. conf. 437. in fine.*

21 Talis autem absolutio petenda est ante litis contestationem, & antequam efficiatur periurus, dixit *Alex. lib. 3. conf. 17. Gregor. Nat. in cõf. 145. nu. 21. & cõf. 233. sequitur Card. Tusch. in lit. A. conclus. 55 sequi.*

quitur etiam Feder. de Sen. conf. 30. in fine, vers. item dico, Roman. in conf. 326. in praesenti consult. ubi in apostill. Alex. conf. 222. nu. 9. lib. 2. allegat ad hoc Petr. de Anchar. conf. 198. in fine, idem Alex. in conf. 17. num. 3. lib. 3. magis communem dixit Alber. Brung. in conf. 46. apud Tusc. alios videbis DD.

22 Verum vnum notandum remanet, in ista materia absolutionis, quod erit menti tenendum, an praestito iuramento in contractu, & factum fuit pactum de non contraueniendo, nec etiam absolutionem petere à iuramento, an possit de inde in casu contrauentionis contractus, absolutionem petere. Et quamuis tale pactum de non petendo absolutionem iuramenti valeat; adhuc ab illo, absolutio peti poterit, Bal. in repetit. l. 2. num. 91. vers. quoad primam quaestionem ff. de iure iur. Felin. c. de bitores num. 9. Ruyn. conf. 103. col. ult. vers. vel saltem lib. 4. Socc. iun. conf. 59. num. 7. lib. 3. Couar. in cap. quamuis pactum par. 2. s. 3. num. 2. vers. & ut Titius.

23 Et huius petitionis absolutio subordinanda erit v3. vt primo praecedat absolutio de non petendo dictam absolutionem, & deinde, ea obtenta, iterum petere debet absolutionem iuramenti de non contraueniendo contractui, alias absolutus nunquam dicitur ita Gramat. in conf. 25. in principio, ubi concord. in Ciui. Seraph. in trac. de priuilegiis iuram. priuileg. 84. num. 46. sequitur Roman. conf. 326. Aym. conf. 33. num. 19. Bal. in repetit. l. 2. col. 35.

24 vers. quo ad primam de iur. sur. ea ratione, quia quot sunt impedimenta, tot debent esse remedia, vt dixit Roman. in dicto conf. 326. col. 2. iuxta tex. in l. de pupill. §. pluribus ff. de noui oper. nunc. & in l. si domus de seruit. Urban. praed. glos. in cap. cum pro causa, ubi concordat de sentent. excom. cap. ex duorum de auct. & usu pall.

Et petendo absolutionem iuramenti interpositi in contractu ad huc periurus est, Anton. de Butr. in cap. 1. de iure iuran. Afflict. decis. 30. num. 5. vers. medium, Vrfill. ibidem num. 6.

25 Absolutio enim à iuramento peti debet, ante quam porrigatur libellus, Roland. in conf. 34. num. 2. vol. 1. cum dicta ab-

26 solutio habilitat personam ad finem agendi, non obstante iuramento, quia licet absolutio petatur; non per hoc, non tenetur ad observationem iuramenti interpositi in contractu, quia vires ipsius non tolluntur per ipsam absolutionem, Afflict. decis. 20. num. 9. Absolutus ad effectum agendi, & excipiendi licet à principio talis absolutio, non sit plena, tamē ex post facto per probationes factas vocata par-

te, repletur, nec est necesse petere aliam absolutionem, sed sufficit prima, quia licet fuerit concessa ad finem agendi, proficit tamen ad finem obtinendi, & peragendi, Afflict. decis. 322. num. 12. & sufficit prima absolutio ad totam causam, Minfinger. obseruat. 57. nam obtenta absolutione praedicta à iuramento, illi non dicitur contrauenire, Natt. conf. 167. & Abb.

27 conf. 8. par. 2. & adeo hoc est verum, quod obtenta absolutione periurii, post iudicium inceptum, & post libellum porrectum erit nulla, vt per Feder. de Sen. in conf. 300. quem communiter sequuntur omnes, secundum Afflict. in decis. 220. nu. 17. & plenè Roland. & Menoch. in dictis conf. quibus addo, Genuens. in praxi Cur. Archiep. Neap. cap. 4. num. 4. & sic pe-

28 tita post libellum absolutione, & post factum periurium, absolutio concedi non potest, & si de facto fuerit concessa, nulla erit, cum tantum summo Pontifici de plenitudine potestatis sit reseruata absolutio periurii, Crauett. in conf. 1. pro genero num. 7. quem sequitur Tapat. de iuram. absol. in verbo periurij, ita quod si fuerit obtenta ab inferiore non valet, Frac. Marc. quest. 386. par. 2. Ioseph. Ludou. decis. Perus. 90. n. 4. Mangon. dec. florent. 119. quod

30 est adeo verum, vt licet pars in beneficium cuius, est praestitum iuramentum, possit illud remittere cap. 1. ubi Abb. num. 4. Felin. num. 2. extra de iure iur. tamen post periurium non potest amplius remittere; Bal. in Auth. quod eis in fine C. de nupt. quem communiter sequuntur omnes, per Menoch. in conf. 24. num. 17. lib. 1. conf. 343. num. 48. uol. 4. late de hac materia absolutionis, & de viribus ipsius scripsit Couar. lib. 2. var. resol. cap. 4. lib. 1.

31 Limitantur supradicta, quod non sit concedenda absolutio periurio, quando cessit dies solutionis, nam debitor per lapsum terminum solutionis promissae, & non soluit, incidit in periurium, & petendo absolutionem non debet audiri, Dec. & Felin. in cap. intelleximus de iudicijs, Neuiz. conf. 23. num. 8. Math. Brun. conf. 91. num. 1. Ripa respons. 55. num. 4. Criminald. in addit. ad pract. Tartal. cap. 1. nu. 134. & 135. Menoch. conf. 24. num. 17. lib. 1. Muscatell. in pract. par. 4. glos. 2. num. 6. Gozad. conf. 69. num. 29. Alex. conf. 17. num. 4. lib. 3. Gratian. discept. forens. cap. 470. num. 40. & cap. 579. num. 18. Marefcott. variar. resol. cap. 84. num. 17. & 18. lib. 2. Feder. de Sen. conf. 300. in fine, vers. si enim est lapsus, Ioann. Camill. Bilot. de absolut. iuram. lib. 2. cap. 14. num. 1. Roland. qui de magis communi testatur conf. 26. num. 30. lib. 3. Molfes. conf. 43. num. 8.

- Barzi. dedif. 67. num. 23. *Vlu. dec. 120. nu. 31.*
- 32 Imo ex officio repellendus est à iudice, à quo petitur absolutio, *Seraphin. de priuil. iuram. priuil. 59. num. 2. Afflic. decis. 31. & l. si quis maior C. de transact. fuit dubitatum nu. 4. vers. tum etiam, & ibi Vrsill. nu. 5. Roland. à Vall. conf. 26. quoniam in successione num. 30. vol. 3. Feder. de Sen. conf. 300. factum tale est num. 2. vers. item dico in fine.*
- 33 & periurus, nō potest agere, nec stare in iudicio, sed ex officio repellitur ab agendo, etiam parte non opponente *Io. Vinc. de Ann. alleg. 28. num. 6. Vrsill. ad Affl. decis. 300. num. 5. Rolan. à Vall. conf. 26. num. 28. vbi dixit, quod hæc est conclusio iuris indubitata, illaque à plurimis DD. exornatur,*
- 34 quia frustra legis auxiliari impiorat, qui in ipsam legem incidit, *cap. quia frustra extra de vsur.*
- 35 Et licet periurus repellatur ab agēdo, vt supra diximus, non tamen repellitur ab excipiendo, *cap. intelleximus, vbi Anton. de Butr. de iudic. Alex. conf. 37. num. 8. lib. 2. Farinac. Rot. Rom. decis. 368. num. 2. ea ratione repellit agentem, quia caret actione, est text. in l. si quis maior C. de transact. specul. in tit. de Actor. §. 1. num. 16. vers. item quod est periurus, Alex. conf. 17. nu. 6. lib. 3. Neuzan. conf. 21. num. 1. Surd. conf. 37. num. 2. par. 4. in glos. per iurij num. 1. & hoc*
- 36 procedit etiam in hærede iurantis, ita singulariter firmat *Neapodan. in consuet. si moriat. vers. ipsi successores num. 38. sub rubr. de success. ab intestato, vbi dixit quod persona hæredis, non dicitur alia, sed eadem cum defuncto, adeo quod videtur iurasse, quod defunctus iurauit, & sic, si non seruat ciuilitate, periurare videtur, quod enim is, qui fecit, cuius hæres est, perinde est, ac si ipse fecisset, Ioan. Vinc. de Ann. d. 23. alleg. 28. num. 1. 2. vbi ciuile periurium appellat, & refert ita in propriis terminis tradidisse Angel. Roman. Fulges. & Aret. in l. qui super sitis ff. de acqu. hered. quib. adde Afflic. decis. 381. quædam byppolita vbi num. 7. in fine, vers. & ideo fuit votatum, dicit ita fuisse iudicatum per Sacr. Consil. & Angel. de Vbal. perus. conf. 37. 326. num. 1. quia si tenor, dixit, contractionem etiam pænalem potest incipere ab hæredem, licet defunctus non contraxerit neque in pænam incurrerit, quinimo, & si hæredum mētio facta non sit, tamen ex quo obligatio non contrahendi in personā defuncti contracta est, illa eadem in hæredem descendit, quantumcumque pænalis regulariter enim,*
- 39 omnes obligationes ex contractibus descendentes sunt perpetuæ, & transitorie ad hæredes, *Affl. d. dec. 30. nu. 4. vers. tū etiā.*
- 40 Et licet iuramentum præstitum per defunctum, sit personale, & non ligare animam hæredis, *cap. veritatis de iure iur.*
- 41 quia verū est quantum ad spiritualitatē, & quantum ad reatum periurij; diffuse hanc materiam pertractat *Ioan. Bapt. Conf. in tract. de re integra distinct. 95. num. 13. tamen quantum ad periurium Ciuile, & sic quantum ad obseruationem iuramenti, transit ad hæredem, Afflic. dicta decis. 381. num. 8. Ann. dicta allegat. 28. nu. 16. Roland. à Vall. conf. 17. vers. quia respondetur vol. 1. Ripa respons. 9. dixit Duphnes nu. 2. sub rubr. de iure emph. & de feud. lib. 2. Bal. in l. de quaestione num. 16. vers. non obstat C. de pact. Ant. Corset. in tract. de iure iur. & iuram. priuil. sub rubr. de iure priuil. num. 45. priuil. 21. Ioseph. Laddou. decis. Perus. 13. nobiles perusini num. 10. & hoc idem in effectu voluit, Præs. de Franck. decis. 83. dictum fuit num. 6. vers. item dicebatur, vbi dixit quod*
- 42 & si iuramentum sit personale ex parte iurantis, nihilominus est reale quo ad obseruantiam, ad quam hæres teneretur, plus voluit *Angel. de Vbal. Perus. conf. 326. num. 1. in fine, vers. quia si tenor, Seraphin. in tract. de priuil. iuram. priuil. 57. num. 7. & Angel. conf. 326. colu. 2. vers. nec obstat Zab. conf. 137. num. 7. in fin. vers. ad secundum Castrenf. conf. 460. lib. 1. & plenius conf. 165. lib. 1. Socc. 115. vers. præterea no. 1. Castrenf. conf. 193. num. 2. Angel. Aret. conf. 46. nu. 21. quod quamuis iuramentum, seu contractus iuratus, sit personalis, adhuc etiam, quantum ad obseruantiam ipsius iuramenti, & contractus, transit ad hæredes, Ias. conf. 76. lib. 1. Card. conf. 137. Ioan. Andr. & Abb. in cap. fin. de sepult. Decian. conf. 6. n. 61. Alex. conf. 26. lib. 7. Corn. conf. 2. lib. 3. vers. & super Succ. conf. 38. nu. 2. lib. 3. Paris. conf. 54. in presenti num. 13. lib. 1. Socc. iur. conf. 67. num. 36. lib. 1. plenissime Sard. conf. 194. nu. 2. lib. 2. Castill. conf. 24. num. 60. Casbad. decis. 2. nu. 10. de iur. iur. Paris. conf. 75. nu. 23. lib. 1. Afflic. decis. 381. Bauer. in suo tract. de virtute iurament. post nam. 62. & in casu 45. Feder. de Sen. conf. 281. Castrenf. conf. 77. lib. 2.*
- 43 Nec obstat, vt ipse ait, iura quibus sacrum est, quod dispositio personalis personam non egreditur; *l. si vnus §. ante omnia ff. de pact. cap. priuilegium persona, extra de regul. iur. in 6. quia dictum iuramentum, seu contractus iuratus, per transitū*
- 44 in hæredem, non dicitur egredi personā defuncti; quia hæredes defunctorum vice funguntur, & eadem personæ censentur, ad quod etiam confert, id, quod ex *Aut. Pauli de Cast. dixit Ant. Corset. in tract. de iur. iur. sub rubr. de iuram. priuil. 45. num. 45. priuil. 21. quod hæres satis dicitur*

tur venire contra mentem, cum factum, seu iuramentum defuncti reputetur factum, seu iuramentum hæredis, & proinde dixit *Afflic.* in dicta decis. 381. in fine, 46 ex doctrina *Andr. de Ifern.* quod licet hæres non possit criminaliter accusari de periurio, ex iuramento defuncti potest tamen civiliter accusari ad penam, si non obseruat, id, quod defunctus iurauit, vt *Ioann. Vinc. de Ann. dicta alleg. 28. num. 1.* dixit 47 iuramentum duos effectus operari. Primum quia ex periurii infamia inhabilitatur persona, & hoc casu, non obstat hæredi, nec hæres opus habet remissione aliqua, nec absolutione secundum effectum, 48 vt periurus ipso iure priuetur actione, *l. si quis maior C. de transact.* Imo omni modo, & beneficio illius contractus cui contrauenit priuatur *Arnon. in dial. 88. Borgogn. Cauale. decis. Finiz. 43. num. 19. in 1. part. Cesar. Barz. in decis. Bononiens. decis. 16. per totam, Alex. conf. 83. volum. 1. Hypoli. sing. 216. Roland. à Vall. in conf. 25. num. 23. vol. 2. Honded. conf. 56. per tot. vol. 1. & pulcrè Franc. Becc. conf. 104. num. 8.* & hoc casu periurium defuncti obstat hæredi, quia 49 omnes effectus iuramenti transeunt contra hæredes iurantis, vt ipse latissime fundat, ibi num. 4. & 5. & *Ioseph. Ludouic. in decis. perus. 15. num. 10.* dixit iuramentum 50 non ligare, aut afficere hæredem quo ad periurij reatum, secus quo ad iuramenti obseruantiam vel id, quod sub iuramenti vinculo obseruari promissum fuit, quia istud proculdubio, ad hæredes transit, & ad illius obseruantiam omnino teneri hæredes, cum omnibus suis effectibus, & qualitatibus, quas à primo tempore præstiti iuramenti assumpsit, allegat ad hoc *Roland. à Vall. & Crot. & quod circumscripto, & excepto reatu periurij tantum, quod iuramentum, & omnes effectus iuramenti transeunt ad hæredes iurantis, voluerunt Anton. Corfet. sub rubr. de iuram. priuil. nu. 45. priuil. 21. Roland. in dicta l. de questione num. 16. vers. non obstat de prædicta C. de transact. Ripa in supra allegat. respons. 9. nu. 2. sub rubr. de iure empb. & de feud. & Angel. Aret. instit. de except. in princip. num. 32. vbi dixit quod speciale vinculum iuramenti morte iurantis suppositum est, dicto cap. veritatis extra de*

51 iure iur. sed virtus iuramenti, quoad obligationem temporalium transit, quem refert, & sequitur *Ioseph Ludou. in dicta decis. perus. 15.* vbi plures DD. auctoritates, ad hoc adducit; Actus enim iuratus per defunctum, parit talem obligationem civilem contra hæredem, vt contraueniri non possit, latissime fundat *Ann. dicta*

allegat. 28. num. 13. cum sequenti, & Afflic. dicta decis. 381. num. 9. Bal. conf. 471. volu. 5. & conf. 398. vol. 1. qui dixit non extinguatur effectus iuramenti id est validatio actus, validati per iuramentum, vt in *Authent. de iure iur. à mor. præst. part. princip. l. cum quis decedens §. codicill. ff. de legat. 3.* & sic 53 ratione iuramenti videtur fieri probatio contra hæredes iurantis, & dari firmitas actui iurato, & nullo modo possit contrauenire, nec per iuramentum, nec per eius hæredem *Argum. l. nam & postea §. fin. ff. de iur. iuran. & sic qualitas, quæ ab* 54 *initio assumpsit instrumentum, & propter illius inobseruantiam priuatur iure suo, & ab agendo repelitur, iuxta tex. in l. si quis maior C. de transact.* non potest mutari, aut variari, seu alienari in personam hæredis, imo illud idem instrumentum eadem semper vires habebit, contra quoscumque hæredes in proprijs terminis firmat *Ioseph Ludouic. in sepius allegata decis. perus. 15. num. 10. Præf. de Franch. decis. 83. nu. 5. vers. non enim, Crot. conf. 139. num. 9.* non mutatur ex mutatione defuncti in hæredem, vt latissime fundat *Anna dicta alleg. 28. num. 4. & 5.*

55 In casu autem heredis nulla absolutio, seu remissio requiritur, iuxta ea, quæ tradit *Ann. in dicta allegat. 28. dixit Purpurat. in conf. 402. num. 118.* quæ ratio cessat in principali debitore, seu testatore, quod etiam si vellent absolui à iuramento, non possent, absolutionem ipsam, seu habilitationem obtinere, *Feder. de Sen. dicto conf. 300. in fine, Roland. à Vall. dicto conf. 26. nu. 30. lib. 3. Afflic. dicta decis. 30. num. 4. 5. & 6.*

56 vbi dixit fuisse per Sac. Conf. decisum, quod quando quis incidit in periurium, non potest amplius petere absolutionem à iuramento; Imo plus dixit quod fuit per dictum Sac. Consil. votatum, nemine discrepante, quod si pendente iudicio super absolutione à iuramento venit dies solutionis pecuniæ promissæ non debet debitor amplius audiri; sed debet fieri solutio.

Et quamuis non defuerunt aliqui DD. qui tenuerunt, per iuramentum defuncti, non potest hæres incidere in periurium, tamen confessi fuerunt, quod licet hæres non efficiatur periurus adhuc tenetur, & cogitur seruare id quod defunctus iurauit, hanc opinionem tenuit *Angel. de Vbald. Perus. conf. 326. num. 2.* vbi dixit hæredem contraueniendo iuramento defuncti, non incidere in periurium, incidere tamen in penam, *l. si quis maior C. de transact. Angel.* omnino legendus, ibi verbis aperuissimis concludit, eadem opi-

opinionem tenuit Anton. Corset. in tract. de iure iuran. & iuram. primit. sub rubr. de iuram. primit. 21. vbi dixit priuilegium iuramenti esse transmissibile ad heredes, postea subdit non tamen intelligas, per iuramentum defuncti heredem esse periurum, sed debet seruari id, quod defunctus iuravit, & excepto reatu periurii, omnes effectus iuramenti transeunt in heredes, & tandem his verbis concludit, iuramentum esse personale, quo ad speciale vinculum animæ tantum, sed quo ad obseruantiam contractus, omnes iuramenti effectus realitatem retinent, & dicit, quod dum Bononiæ hic casus accidisset, ita obtinuit in facto, illamque opinionem, fuit sequutus Capic. decis. 174. in causa hæredum num. 13. in qua decisione subdit heredem obseruare teneri contractum defuncti, & compelli posse, ita fuisse iudicatum per Sac. Consil. ex quo condemnauit heredes defuncti ad penam ducatorum mille, quia recesserunt à societate cum iuramento, inhita per defunctum, iuxta text. in l. si quis maior C. de transact. & sic cum periurium, & caducitas ab actione fuerunt causati in personam defuncti, frustra deduci. ut regula, cap. veritatis extra de iure iur. quia in hoc casu non cadit disputatio, an iuramentum transeat ad heredes, cum effectus iuramenti, sicut consummati in personam iurantem, nullum cadit dubium, quod transeat ad heredes, ita in propriis terminis firmavit Ripa in allegat. respons. 9. num. 3. vers. præterea de iure emphyt. & de feud. libr. 2.

58 adducendo rationem, quod cessante causa, non cessat effectus consummatus l. scripto ff. unde liberi, idem voluit Ioann. Vinc. de Ann. dicta alleg. 28. num. 1. cum sequ. duplici ratione. prima quia priuatus actione amplius illam non recuperat; & actio semel extincta, non reuiuiscit, l. eius qui s. fin. ff. de iur. fisci. gloss. in l. si cum quis s. fin. ff. de furt. in l. qui res s. arcam vbi alios citat concordantes ff. de solut. Iraquell. in l. si unquam in vers. suscepit liberos nu. 191 in fine C. de reuoc. donat. Zaul. in l. heredes mei s. cum ita par. 8. num. 161. ff. ad Trebell. Andr. in cap. 1. vers. si vero probare col. 1. de contr. inuestit. Ann. alleg. 28. num. 7. Secundo, quia effectus iuramenti iam consummati in personam defuncti, non mutatur ex mutatione defuncti in heredem, illudque pluribus iuribus, & DD. autoritatibus comprobatur, Anch. conf. 282. nu. 10. Guid. Papa decis. 414. Neque in hoc casu habet locum purgatio, vel penitentia, quia penæ quæ infliguntur, per dictam l. si quis maior C. de transact. infliguntur ip-

so iure, non per sententiã; constat autem post exequutionem penarum, purgationi, aut penitentia locum non esse; ita Angel. de Vbala. in supradicto conf. 326. nu. 3. vers. secundo probatur, allegat hoc idem tenere Bart. in dicta l. si quis maior in fine, hoc etiam voluit Ripa in suo allegat. resp. 9. nu. 5. vers. nec ipse.

60 Hoc autem notandum est, quod duplex genus renunciationis in isto capite attendendum sit, genus quod ex necessitate astringitur, & genus quod donationem importat, pro genere autem quod ex necessitate astringitur, non difficultatur; quin in ipsa læsio currat, & competat etiam beneficium l. 2. C. de rescind. venait. dixit Dec. in conf. 11. nu. 6. in fine, item subiungit etiam non impetrata absolutione iuramenti, dummodo non appareat de eius certioratione, nam quando apparet, videas Dec. loco cit. nu. vlt.

Pro genere autem quæ donationem importat, læsio nunquam attenditur, cū ex liberalitate procedat, vt Crauet. conf. 160. nu. 1. & Dec. conf. 181. nu. 4. Socc. iur. conf. 52. num. 23. vol. 2. sequitur Carcer. in dicto c. 15. nu. 23. Gabriel conclus. 10. nu. 21. de iure dotium lib. 3.

62 Quærit l. C. an filia dotata de paraggio agere possit de læsione; in quo quæ sitio negatiua attendendum erit, ea ratione, quia dotata de paraggio, non censetur habere minus legitime, vt præter Neapod. in consuet. si moriatur. sequitur Marant. in 10. par. num. 20. cum paraggiu loco legi-

63 timæ succedat, & minus esse non debet, dixit Andr. de Ifern. in constit. in aliquib. col. 8. Imo quando agitur de aliqua

64 filia excludenda ab hereditate, semper dos debet excedere legitimam, vt dixit Alex. conf. 7. num. 5. vol. 2. sequitur Anton. de Alex. in d. consuet. si moriatur in principio, cum sola exclusio sit causa vt dos de paraggio debeat, Lanar. conf. 10. nu. 4. Reg. de Ponte, primus inter legistas conf. 65. nu. 1. Francb. decis. 73. num. 16. & 17. vbi allegat Capyc. Frecc. & Minad. Vincent. de Ann. allegat. 70. num. 2. & 3. Fabius de Ann. conf. 6. lib. 1. num. 3. Ifern. in constit. in aliquib. nu. 8.

65 dum illa exclusio, vel oritur propter existentiam masculorum, vel mulieris maioris natæ concurrentis in eodem gradu, & succedentis in toto feudo, vt per Constitut. in aliquib. vers. si autem ibi dum tamen de successione filii Comit. & Baron. Mb. 3. Petr. Gregor. late examinat hanc questionem in tract. de dote de paraggio quest. 1. & q. 4. quod paraggiu succedere loco legitime Ifern. in constit. in aliquib. Andr. & DD. in cap. licet de voto, Loffred. conf. 26. Fabius de

de Anna dicto *conf. 6. num. 3. lib. 1. post Camer. Tiraquell. Paris. de Put. Franch. & alios per eundem Reg. de Ponte conf. 65. & 79. lib. 1. conf. 30. nu. 4. vol. 2. Anna d. alleg. 70. nu. 13. & illa exclusio inducit debitum, super existente primogenito, & loco dicti debiti paragium deberi, ex vniuersali regula, Lanarius *conf. 70. num. 4. Franch. decis. 37. num. 16. cum seq. ubi allegat Capyc. Frec. & Minado. Intrigliol. de Feud. centur. 2. art. 73. num. 19. lib. 1. L. elius Caput. in repet. ad Consuetud. Neap. si moriatur par. 2. §. 2. nu. 9 & 22. Corset. *conf. 16. & Isern. in constit. in aliquibus num. 8. Petr. Gregor. in tract. de do-*
67 *te de paragio q. 1. num. 14. & dictum paragium esse loco portionis feudi, Canner. in cap. si aliquem §. sed quaritur num. 14. fol. mibi 332. quem refert Consil. de Anna conf. 75. num. 10. à qua quis excluditur, & posset succedere si feudum non esset indiuiduum, Petr. de Gregor. de vita, & milit. quest. 1. & in trac. de dote de paragio quest. 2. Isern. in constit. Comit. col. 2. vers. periti regnicoli num. 60. & 70. Minad. *conf. 1. nu. 44. & 67. Mastrill. ad Petr. de Gregor. de vita, & milit. q. 4. lit. C. Milan. decis. 5. num. 76. lib. 1. Anna conf. 75. lib. 1. Decian. *conf. 46. nu. 20. & 30. lib. 3. Surd. de aliment. tit. 3. quest. 1. num. 39. & tit. 7. quest. 15. num. 16.**
68 Quantum ad læsionem importare videtur dicendum est, quod in iure varijs modis læsio consideretur primo ratione prætij rerum commutandarum, non consistere in puncto indiuiduo, cum non possit illud commodè definiri, vt pluris non sit, neque minoris, sed in quadam mediocritate; per gradus, latitudinem habens, vt per *Arist. in 3. phisic. cap. 2.* Quapropter, rei prætij, triplex esse potest, nempe Supremum, Medium, & Infimū; in his prætij inæqualitas, seu læsio contingere non potest, vt per *Couar. var. resolut. lib. 2. cap. 3. num. 1.* nam quando læsio
69 contingit; talis læsio, in quinque gradibus constitui potest; Primum consideratur læsio minima, seu modica; secundo magna, siue enormis; Tertio maior siue enormior; Quarto maxima, siue enormissima; Quinto magna læsio, maior, & maxima, vt tradit *Fulgos in l. 1. G. si aduersus vendit. pigno. & ibi Aret. sequitur Sfurz. Odd. in tract. de integr. restit. quest. 4. nu. 112.*
71 His præsuppositis, requiritur quoque; ad hoc vt mulier de læsione agere possit, quod non sit de valore bonorū à se renūciatarum certiorata, nam vt scribūt DD. dicunt semper certiorandam esse, *Dec. &*
72 *communiter DD. sit. quia ius ignorantie in minore, muliere, & rustico præsumitur, cum istæ personæ ignorasse præsumantur****

extrinseca eorum competentia, super ipsorum bonis, *glos. notabilis in §. . vers. sciens in Auth. de ingestis nupt. Alex. in l. sciendum num. 29. ff. de verbor. obligat. Alex. in conf. 42. num. 9. vol. 1. Mart. de leg. 1. success. quest. 14. art. 4. num. 9.* quapropter omnino certiorari debent, l. regula ff. de iur. & fact. ignorant. *Marsil. singul. 18. quotidie per glos. in l. fin. §. penult. in verb. non usuram ff. ad Velleian. Cephal. conf. 335. num. 29* hanc communem dixit *Bald. in l. si quis in conscriben. C. de pact. & ibi Ias. & Dec. num. 30. Curt. in dicta l. si quis in conscribendo nu. 18. vers. alias legendo, & latè apud Tiraquell. in l. si unquam in præs. num. 99. cum seq.*
73 & præcipuè, quando renunciat remedio legis secundæ C. de res. ind. vendit. vbi omnino certiorari debent, de omni eo, quod
74 renunciant, & ad maiorem cautelam, vt si renuncient legato, fideicommissio, & testamento, adhuc renunciatio procedere debet inspectis verbis testamenti, legati, & fideicommissi, iuxta text. in l. de his, & ibi notat *Guglielm. de Cuneo ff. de transact. sequitur Seraph. in trac. de priuil. iuram. priuil. 63. num. 2.* alias renunciatio nulla erit, vt *glos. in dicta l. de his Corn. conf. 135. col. 1. lib. 2. qui de communi opinione testatur Siluan. conf. 40. num. 59. Decian. conf. 3. num. 120. lib. 1. conf. 39. num. 132. lib. 2. & conf. 91. num. 27. & sequenti, lib. 5. Peregr. conf. 52. num. 20. & sequenti lib. 5. in tract. de fideicom. art. 52. num. 15. & sequenti, ea ratione ad hoc, vt euidenter appareat eorum certioratio, prout *Seraph. cit. & cū clarè non constat de eorum certioratione, adhuc agere, non prohibetur de læsione, contra dictum legatum fideicommissum, seu aliquid aliud à se renunciatum, qua læsionè constituta admittitur renunciatio ad legatum, testamentum, & fideicommissum, vt l. fin. §. fin. ff. ad Vell. Signoril. conf. 181. col. 6 in principio, & conf. 250. num. 9. Bologn. conf. 45. col. 2.* quia neque in dubio certiorata censetur DD. in l. sciendum ff. de verbor. obligat. *Inol. in conf. 62. in principio, Franc. Niger Cyriac. in controuerf. forens. controuerf. 321. num. 65. Thesaur. decis. 222. sub num. 8. idem Niger in controu. 474. num. 51. & 52. lib. 3.* omnino
76 videndus, quia renunciatio nunquam trahitur ad ius ignoratum, vt post omnes
77 *Marc. Anton. Camuncul in dec. Rot. Bonon. decis. 41. num. 6. & consensus circa ignorata, non valet, & videtur esse in dolo No-*
78 *tarius, qui non certiorauit. Castrenf. conf. 412. num. 2. vers. sed quantum ad probationem lib. 1.* Imo sciens, & non certiorans, non solum videtur dolum committere, sed etiam partem defraudare, *Castrenf. 6. conf.**

d. conf. 412. colu. 1. in fine num. 2. Alex. conf. 89. viso puncto, ibi certiorandam omnino esse dicit, quoniam ignorare præsumitur *num. 11. vers. secundo respondeo*. Imo, 79 & alleganti certiorationem debet probare, *vt Mascard. de probat. concl. 283.*

80 Et sic renunciatio, siue transactio facienda non est de testamentis aut legatis nisi verbis illius testamenti, aut legati benè perceptis, ac visis, *l. 3. §. 1. l. de his, l. non est ferendus ff. de transact. l. 1. §. 1. ff. quemadm. testam. aperiant. quæ iura fuerunt canonizata, Rota apud Cesar de Grass. dec. 2. de transact. adco vt nec pactione vlla ei derogari possit, Bars. in dista l. de his nu. 3. 4. & 5. Faber decif. 1. C. de transact. redens rationem, quia hæc solemnitas fauorem publicum respicit ne testamenta occultentur, & defunctorum voluntatem circumueniantur, & insuper quia lex est recepta per verba prohibitiua ad fauorẽ vltimarum voluntatum, vt illæ suum fortiantur effectum, Alex. conf. 11. col. 5. vol. 3. Nat. conf. 145. Cesar de Grass. allegata decif. 2. num. 3.*

81 Communi calculo DD. sententiam, tanquam probabiliorẽ agnouerunt, vt renunciatio fideicommissi expressa vel tacita ex transactione resultans pacto, vel diuisione minimè valeat, nisi fuerit dictum, visa, & cognita fuisse verba testamenti, super quo fuerit facta renunciatio, transactio, pactio, vel diuisio, vt post antiquorum scribentium scholam de communi opinione, scripsit *Corn. conf. 135. lib. 2. & talem sententiam, præ ceteris receperunt, Cephal. conf. 620. num. 54. lib. 4. Siluan. conf. 40. num. 59. Decian. conf. 91. lib. 5. Grass. de success. §. fideicommissam. quæst. 62. num. 4. Paris. conf. 24. num. 121. lib. 2. Ludouic. decif. Perus. 2. num. 21. Ceuall. cateruam DD. adducens, præst. quæst. comm. contra commun. quæst. 706. Peregr. de fideicom. art. 62. num. 4. Barz. decif. Bonon. 96. Capra conf. 89. num. 17. Turrett. qui testatur de communi conf. 81. num. 6. Menoch. conf. 1099. num. 15. & nu. 21. Gall. in tract. de except. success. tit. 4. except. 26. num. 51. par. 2. Gratian. discept. forens. cap. 299. num. 15. tomo. 2. vbi decisionem Rotæ reportat, Surd. conf. 395. num. 2. Cuman. conf. 133.*

82 vbi dixit quod ad hoc, vt fideicommissum dicatur remissum requiritur, vt diuidentes habeant scientiam fideicommissi, & verba testamenti inspexerint, *Rom. conf. 403. num. 7. & 21. vbi ait, non censeri per diuisionem fideicommissio renunciatum, nisi appareat fuisse inspecta, & cognita verba testamẽti, quia aliàs sequebatur renunciari posse, dicta l. de his*

quod non permittitur:

83 Recipit incrementum horum opinio, ex verbis dictæ *l. de his*, ibi non aliter quæ verba naturam præcisam habent, & formam inducunt, *Boer. decif. 243. num. 11. Marc. Anton. var. resolut. 35. num. 8. lib. 1. Farinac. in praxi criminal. par. 4. decif. 23. Cephal. conf. 118. num. 13. lib. 1. Gratian. discept. forens. cap. 208. num. 22. Farinac. decif. 57. nu. 9. par. 1. in recens. & ex verbis, ibi, nisi prius, quæ pariter inducunt formam, & idem, quod non significant Macerat. variar. resolut. 32. lib. 1. Grat. conf. 1. num. 15. vol. 1. Cacher. decif. 174. num. 2. Cened. singular. 23. num. 6. quæ forma specificè impleri debet, & non per æquipollens, *1. meusus, & l. heredi ff. de condit. & demonstrat. fusiè Viui. vbi multa coarunat decif. 334. 335. & 336. Cacher. decif. 103. num. 4. Mascard. de probat. conclus. 9. num. 62.**

Quod etiã si in tali renunciatione, pactione, diuisione, & transactione interuenisse iuramentum, adhuc non valere, nisi expresse fuerit dictum visa, & cognita fuisse verba testamenti de magis communi testatur *Simon de Petr. conf. 37. nu. 14. lib. 1. & illa profitetur Aciat. in cap. contingat de iure iur. Angel. conf. 84. Socc. conf. 201. lib. 3. Becc. conf. 111. num. 34. Neuz. conf. 32. num. 16. Peregr. de fideicom. art. 52. lib. 1. Paris. conf. 12. lib. 2. vbi testatur de communi opinione Tiraquel in l. si unquã num. 101. C. de reuoc. donat. Menoch. conf. 707. num. 21. lib. 8. Seraph. in tract. de priuileg. iur. priuileg. 100. num. 3.*

85 Iuramentum enim non est herba Betonica, quæ circumfertur, & illa, omnes sanare infirmitates, nec a bumo potest facere nigrum, & e contra, taliter vt suas extendat vires; quia illo interueniente, non sit necessaria specialis scientia testamenti, & contentorum in eo, cum generalis scientia ad id non sufficiat; sed specialis sit necessaria, *Fusar. conf. 203. vbi*

86 quod renunciatio fideicommissi, vt inducatur per transactionem, vel diuisionem, non sufficit scientia generalis, sed requiritur specialis scientia testamenti, & contentorum in eo, de quibus expresse est certioranda, quæ certioratio debet notoriè constare, cum renuncians fideicommissi scientiam, non præsumatur habere, *Intrigl. post alios de substi. quæst. 94. cent. 3. Mascard. de probat. conclus. 780. Ludou. decif. Perus. 19. num. 14. qui testatur de communi, & proinde alleganti incumbit onus probandi, Bardell. conf. 11. num. 30. lib. 5. Surd. conf. 395. num. 23. lib. 4. Riminal. iur. conf. 204. num. 68. & certificatio debet esse in specie, de verbis, & conten-*

tis in testamento; aliter renunciatio subsequens, diceretur facta, absque voluntate renunciantis, & potius videtur apposta de stylo, & stipulatione notariorū, quæ vti talis villo modo noceret renuncianti; *Surd. conf. 431. num. 71. lib. 3. & per Præsid. de Francb. decis. 181. num. 10.* ratio est
 87 vbi forma in aliquo actu seruanda est, vt est in l. de bis de transact. si illa deficiat actus redditur nullus l. magis puto S. as alienū S. provide ff. de reb. eorum, & l. fin. & de vendi. per. ad Ciuit. pert. lib. 10. l. cum hi S. prator ff. de transact. Alex. conf. 1. vol. 4. l. 1. S. quod si nemo in glos. fin. ff. quod quisque iur. cap. pisanis de restit. spoliat. Anton. Butr. in d. cap. pisanu Socc. conf. 72. volu. 1. Gutierrez pract. q. lib. 3. q. 15. nu. 5. Valasc. conf. 133. num. 3. & conf. 194. num. 6. Mari. Antonin. var. resolut. lib. 11. resolut. 11. nu. 4. & resolut. 92. nu. 17. Monach. decis. Lucens. 53. nu. 35. Escobar de ratiocin. cap. 11. nu. 19. & c. 6. nu. 39. Sess. decis. 30. num. 10. Asin. in prax. iudiciar. 5. 3. cap. 36. num. 5. comprobat Soar. de legib. lib. 5. cap. 31. Salas in simil. tract. quest. 96. trac. 1. q. disp. 16. sect. 1. Anell. de Amat. conf. 64. n. 6. & 69. n. 5. Valenz. conf. 112. nu. 58. conf. 187. n. 74. & conf. 177. n. 12. ideo de illa nō est habēda rō, nec aliquē producere pōt effectū l. 4. S. condemnatum ff. de re iudic. cap. ad præsentia de appellat. cum concordātib. apud Card. Tusch. concl. 139. lit. A.
 88 Nec ob stare videtur ea quæ adnotauit Seraph. supracit. in num. 3. quod ratione iuramenti censetur certioratum, quia quando agitur de abdicatione iuris competentis, vel competituri eo maxime mulieri præsumitur ignorantia, nisi fuerit certiorata, idem tenet Signoroll. conf. 181. num. 11. vers. venio ad tertium, Alex. conf. 89
 89 viso puncto num. 11. & 12. lib. 2. quia iuramentum in minore, non operatur nisi eius maioritatem, secundum communē opinionem Alex. in conf. 89. num. 11. lib. 2.
 90 Euentissima ratione probatur, quia iuramentum, vt plurimum facit actum, valere omni meliori modo quo potest l. cum pater. S. filijs matrem ff. de legat. 2. &
 91 non operatur vt possit extendi ad id de quo specialis mentio fieri debebat, Roman. in l. 1. S. si quis ita ff. de verbor. oblig. l. as. in l. de bis ff. de transact. Feder. de Sen. conf. 15. Aret. in l. qui super stitis ff. de acquir. hered. Neapod. in consuet. contra instrumentum de iure quarta nu. 131. & 133. Mathews de Afflict. in constit. in aliquib. num. 31. Imo,
 92 & in minore si supplet defectum ætatis, supplere non potest defectum voluntatis, & consensus, l. fin. C. de nō nume. p. cum. & l. fin. ff. qui satis. lare cogant. Acurt. in l. 3. C. plus valere, quod agitur. Corasius lib. 7.

Miscell. iuris cap. 32. num. 4. Marc. Ant. Bugen. conf. 7. num. 61. conf. 12. num. 77. & conf. 29. num. 59. lib. 1. qui per plura fundamenta
 93 ta resoluit, quod promissio iurata non extenditur ad id, de quo non cogitauit, igitur strictissime interpretanda videtur, in eo casu, in quo iuramentum venit interpositum, cap. penult. de iure iur. & per Menoch. de præsumpt. lib. 1. quest. 45. num.
 94 12. nemo autem censetur approbare id quod ignorat Genuens. decis. 14. num. 76. Ioann. Petr. Bimius conf. 242. num. 29. lib. 3.
 95 vbi ait iuramentum non supplere videtur consensum, quia iuramentum non ampliat obligationem, in qua interponitur, sed intra suos limites vim addit; vt post Roman. conf. 472. num. 5. vers. secunda, & generalis, Surd. de alim. tit. 9. quest. 15. num. 20. Ofasc. decis. pedamont. 92. num. 7. & 8. Recc. conf. 90. nu. 20. Reg. Valenz. conf. 174
 96 num. 35. volu. 2. igitur omnino certioratio requiritur, quia cum sit extrinseca, solemnitas, quæ nunquam præsumitur, nisi probetur, l. quæcumque S. ult. ff. de public. in rem actio. clement. casum de electione; Celsus Hugo conf. 120. num. 39. Mandos. in tract. de inhibis. quest. 36. num. 10. Rota decis. 111. num. 5. par. 2. nouissime Sacri Palatii sequitur Reg. Ioann. Bapt. Valenz. in dicto conf. 174. num. 22. lib. 3.
 97 Hæc omnia limitantur, quando renunciatus habuit certā scientiam; saltem præsumptam bonorum à se renunciatorum, quoniam per talem scientiam adhuc certioratus præsumitur, & valebit renūciatio, etiam non inspectis verbis ipsius testamenti, seu legati, dummodo verisimiliter habere potuit notitiam testamenti: & fideicommissi, seu bonorum à se renunciatorum dixit Barz. decis. 96. num. 14. Caualean. in decis. 36. num. 27. par. 1. latius per Casberan. in decis. 112. num. 20. mouentur per ea quæ dixit Bart. in l. de bis ff. de transact. sequitur Alex. conf. 11. col. 3. lib. 2. Socc. iun. conf. 116. num. 41. & 47. vol. 1. sequitur Mart. de legal. success. par. 4. quest. 21. art. 15. num. 107. alios DD. refert Rota Rom. in decis. 1005. vers. tamen fuit dictum.
 98 Multo enim fortius talis certioratio procedere debet in muliere renunciate suo beneficio Ve leiano, vt præter DD. supra dixit Bal. in l. sed si quis S. questum ff. si quis caut. Alex. conf. 42. nu. 5. lib. 1. Marfil. in tract. de fideiuss. n. 31. & 37. sing. 18. Dec. conf. 180. num. 8. Feder. de Sen. conf. 199. Bart. in l. 5. C. ad Velleian. Socc. iun. conf. 20. num. 21. lib. 4. Cephal. conf. 408. num. 27. Bal. conf. 165. nu. 1. lib. 4. Mascard. de probat. conclus. 108. num. 2. Verum de omnibus aliis beneficiis, tradit Thesaur. decis. 227. num. 8. vers.

ceterum, Camill. conf. 72. num. 2. Cappell. Tbolof. decis. 37. & ibi addones.

- 99 Verum aduertendum, quod quando in instrumēto dicitur, quod mulier tētrahens fuit certiorata, talis assertio Notarii afferentis, se certiorasse de suo beneficio, & aliis competentibus mulieri, facit tantū præsūmi, quod fuerit certiorata, & non inducit veram, & indubitātam probationem, & proinde admittitur probatio in contrarium, *Alexan. in l. scēdum ff. de verb. obligat. Cepoll. cautel. 197 vbi testatur de communi opinione, Alciat. in tract. de presump. reg. 3. presump. 13. num. 4. Natl. in repet. cap. quamuis pactū num. 54. de pact. Seraphin. de Seraphin. in tract. de priuil. iuram. priuil. 63. num. 17. & priuil. 118. & 119. Tbesaur. decis. 222. nu. 34 vbi dixit Senatam residere, cum ista opinione, quod de iure per iuramentum, tantū; non probatur certioratio, sed de consuetudine probatur de certioratione ex instrumēto; vt omnia refert *Brun. à Sol. quæst. 22. num. 62. & 66. Mandell. de Alba conf. 776. nu. 3. Gutier. in tract. de contract. iur. at. cap. 10. num. 3. Anton. de Padill. in l. ne passim nu. 13. C. de iur. & fact. ignor. Ias in l. si duo patroni §. item Iulianus num. 19 ff. de iur. iur.**
- 100 Minori autem renūciantī beneficio restitutionis in integrām, ad hoc cum effectu sibi præiudicet, debet de eius certioratione specialis mentio fieri, *Bald. conf. 47. Casus talis est Dominus Andriolus in fine lib. 1. nam si non venit de eo certioratus, etiam si iurauit, adhuc sibi non præiudicatur, idem Bal. conf. 148. in casu proposito num. 31. vers. in contrarium, Dyn. conf. 5. per totum, incipiente quæstio talis est, & renunciatio nulla est, idem Bal. conf. 96. Curd. conf. 43. vbi latē Nouar. in tract. miserab. person. priuil. 89. num. 5. Molfes. in consuet. Neapol. in tit. de renunciat. quæst. 6. num. 37. Bauer. in tract. de mor. colum. 3. circa medium Paleaz in tract. de maiorat. par. 4. quæst. 2. num. 18. ea autem cessare*
- 101 videntur quando minor renūciat præsente Curatore, quoniam eo tūc nō requiritur alia certioratio, quia curatoris scientia supplet ignorantiam minoris, *Alex. conf. 222. visa facti num. 2. vers. & cum opinione, cum sequenti lib. 2. Card. Tusch. in litt. C. conclus. 197. Nec impedi-*
- 102 re videtur ipsi virtus iuramenti, quoniam licet ipsum maiorem repræsētat, nihilominus, non repræsētat scientem de beneficio, & de importantia, & effectu renūciantionis, *Bal. conf. 404. per totū lib. 3. in fine. hac autem ratione conceditur talis fauor minori, cum æquipare-*
- 103 tur mulieri, & sicut mulier renūcians beneficio Veliciani, non certiorata sibi non præiudicat, ita minor renūcians etiā cum iuramento restitutioni in integrū nō certioratus sibi nō præiudicat, maximē ad damnum euitandum, vt idē *Dyn. conf. 5. nu. 4. vers. mulieres verō, Alex. in l. in repudianda ff. de acquir. hered. Manc. de presump. lib. 3. presump. 82. nu. 7.*
- 104 Idem dicendum erit in rustico, *Alex. conf. 1. num. 3. lib. 6. Menoch. de arbitr. iudic. casu 194. num. 76. Mascard. de probat. conclus. 1786. num. 17. Sforz. Oddo de restit. in integ. g. 9. n. 43. que Rusticitas excusat Bart. in l. si quis id quod §. serui quoque num. 6. ff. de iurisdit. omn. iudic. Menoch. de arbitr. casu 194. omnes aiunt rusticum certiorandum esse, vt Dyn. vbi supra conf. 5. nu. 5. vers. præterea pariscantur; cum rusticus opere, & conuersatione sit rusticus, & per generalem renūciantionem factam per dictos rusticos in instrumentis, cum verbis generalibus, non excludatur per dictam generalem renūciantionem à beneficio l. 2. C. de resind. vendit. cum requiratur de dicto beneficio certioratio, & signanter concludit *Bal. in l. l. 2. in 3. quæst. & l. cu in debito §. 1. ff. de probat.**
- 105 attamen reuertendo circa casum mulieris, quando certiorata videtur, agere non potest, & nullum regressum habet in bonis renūciantis, vt iam infra quia scienti, & volenti nulla sit iniuria *ita Felin. in cap. in presenta num. 8. in fine de probat. per tex. in l. cum donationis C. de transact. Dex. conf. 180. maximē si in con-*
- 106 tractu apponatur cautela, nē pē (quod scit) & apparet valorem bonorum, & renūciat tanquam de ea plenē informata; quam cautelam refert, & sequitur *Neapod. in consuet. cit. num. 32. vers. alij dicunt, Camill. Sasern. in dicta consuet. in verbo si filia iurauit. Equidem omnino videtur certioranda, nam licet scripsit, Archid. in cap. quamuis pactum de pact. in 6. num. 3. non esse necessariam, tamen in contrarium facit *Guid. pap. in decis. 227. & sequitur Couar. in dicto cap. in 3. par. §. 1. vers. 8. & latissimē fundat in materia iuramenti Gutier. in repet. Auth. sacramēta puberū, si aduersus vditionē, & nouissimē Castill. lib. 3. c. 2. rerum quotidianarum n. 8. & 11. tenet veriore, quod quando accedit iuramentum, certioratio non requiritur, tamen subdit deinde ad maiorem cautelam operare potest, quam sententiā sequitur *Bar. & communiter DD. Altobran. conf. 26. lib. 1. num. 44.***
- 107 Verumtamen etiam si sciat valorem bonorum, quando agitur ad finem, vt ali-

aliquid fiet, ipse renunciatus necessariò certiorandus esse dixit, *Alex. conf. 24. in ffecto processu num. 4. & sequent. vers. quia, ibi denunciatio lib. 4. & conf. 27. viso themate in principio lib. 6. Cardin. Tusch. conclus. 111 199. num. 7.* Ex quibus sequitur an creditur Notario dicenti, se certiorasse.

Procius vniuersalem regulam esse, **112** quod credendum sit scriptis à Notario confectis, nisi falsitas probetur, aut vergeat tremenda suspicio, *Angel. in l. sciendum, & alii ibidem dicentes communem, Imol. in cap. cum contingat col. fin. de iure iur. Fulgos. in l. fin. §. si mulier ff. ad Vell. Bar. in l. si librarius ff. de regul. iur. & probatur per dictam l. sciendum, ea ratione quia credi debet officiali attestanti*

113 aliquid circa proprium officium, quando non vergeat eius interesse, sicut etiam

114 est credendum Birruario dicenti quod intimauit nisi contrarium probetur, *Card. Tusch. in lit. N. conclus. 83. num. 84. dicit l. sciendum, ubi scribentes omnes ff. de verbor. oblig. Caphal. conf. 409. num. 20. lib. 3. Afflict. decis. 245. num. 9. Crot. conf. 121. num. 36. lib. 1. Crauet. conf. 75. num. 2. lib. 1. Bal. conf. 158. num. 3. lib. 2. Flam. de Rubeis conf. 30. num. 54. Nat. conf. 146. nu. 7. lib. 1. Boer. decis. 25. num. 7. Emanuel Suarez in Theaur. recept. sentent. litt. N. num. 41. Bertax. in tract. de claus. glos. 34. num. 2.*

115 Qua regula præsupposita omninò dicendum erit, quod credendum sit Notario, se certiorasse de valore bonorum, *Caualean. decis. 28. nu. 38. par. 2. Surd. conf. 7. num. 47. cum alijs relatis per Castill. in dec. Sicil. tom. 3. decis. 50. num. 126. Merlin. Præses S. R. C. Neap. Controuers. forens. tom. 1. cap. 8. num. 9. Grass. in tract. de except. excep. 27. num. 30. & num. 31.* sed quid si fertur mina opposuit in iudicio, quod Notarius ipsam non certiorauit, & Notarius respondeat se certiorasse, vnde vocatus à Iudice, & interrogatus, quid importet Velleianum, & Notarius, eo instanti nesciat respondere; an vere præsumatur mulierem, non esse certioratam, *Alber. de Rosa in l. sciendum cit. ff. de verbor. obligat. sequutus à Crot. & alijs dixit se obtinuisse pro muliere, quod scilicet, non præsumitur certiorata, Communis verò tenet contrariam, Fulgos. & alii relati, asserentes instrumentum valere, & mulierem præsumi certioratam, probat*

118 primo, quia factò instrumento est acquisitum ius parti; quod ius non

119 est auferendum ex aliquo accidenti quod Notarius oblitus sit substantiæ Velleiani, vel aliquid simile, *Argument. l. final. ff. de pact. id quod optimè ex-*

Bartol. probatur in leos in l. si quis §. 1. ff. ad Syllanian. vbi habet quod testis, qui testimonium dixit in vita, etiam si tem-

120 pore mortis falsum se dixisse dicat, vel Iudex in statu mortis dicat nullam fuisse sententiam à se factam, non tamen per talem confessionem cadit valor sententiæ, *sequuntur Castrens. in l. Seia ff. ad Velleian. Speculat. de instrumenti edictio-*

121 ne, & alii relati addentes; quod si Notarius in extremis positus dicat se inuoluide confecisse instrumentum, non præiudicat parti, quæ iam acquisiuit ius ratione instrumenti, sed debet alias probari inualiditas, igitur in casu prædicto valet instrumentum, quando mulier certiorata renunciauit, & postea Notarius coram Iudice nesciat substantiam

122 renunciationis, cuius occasione dicendum erit, quod sit credendum Nuncio referenti aliquid ita euenisse.

123 In qua permittendum est, quod Nuncius, vel est priuatus, vel publicus, seu iudicialis, priuatus est quem eligunt priuati homines, ad negotium gerendum, certè enim omnes contractus iuris gentium, per nuncium, vel per Epistolam possunt compleri, *l. 1. ff. locati, l. ex consensu ff. de action. & obligat. §. 1. instit. de oblig. que ex consensu; Denique iudicialis est, qui vel à Principe, vel à supremo Magistratu deputatur ad munera publica iudicialia exequenda; & et ad citandam partes.*

Nā primo resoluitur per *Bar. & Alex.* esse credendum nuncio referenti se citasse, de quo latè disputant *DD. in cap. cum parati de appellat. & habetur in l. 4. §. prætor ff. de damno infecto. cap. de iure peritus de officio delegat. latè de hac materia Bar. in l. si librarius ff. de regul. iur. Boss. in tit. de denunciat. nu. 4. Marant. in suo specul. par. 6. tit. de renunc.*

125 Verum tamen hoc impedire videtur nempè quod semper in contractibus damnosis, præsumitur ignorantia, tum in femina tum in rustico, tum denique in minore, cum ex naturali intuitu præsumatur ignorasse, iuxta *l. quisquis C. de resc. vendit Dec. autem in conf. 180. parificat mulierem, rusticum; & minorem, in quibus bene imbecillitas etatis efficit vt præsupponatur ignorantia, videas Aym. in conf. 188. n. 2. Bal. in 5. vol. conf. 193. n. 7.*

126 Ex hoc autem magna oritur difficultas, videlicet quod si pater dotauit filiam, & renunciauit in beneficium sororis in capillo, deinde postquam filiam dotauit de eximia dote orta fuit alia filia, & perijt dotem æqualem suæ sorori, in qua dotatione facultates patris, non

sufficere ad talem dotationem, Denique filia nū si tanquam læsa agere possit de dote eximia, contra suam sororem.

In qua quæstione multum elaborauerunt DD. & præcipuè *Afflic. decis. 86. Franc. decis. 104.* refragantes inter se ea ratione motus *Affl. per l. fin. §. si à socero ff. qnq. in fraud. credit.* quem tex. multum difficile esse fateor, & adeo probabilem esse inquit, ex tenore ipsius tex. quod si mulier seu maritus sciuerit talem dotationem, adhuc teneatur tam maritus, quam vxor, si tamen sola vxor, contra ipsam, tantum actio conceditur, sub-
127 iungit enim I. C. an talis actio constante matrimonio concedatur, vel post solutum.

Cui quæsito respondit *Bar. in l. fin. §. si si à socero ff. de his que in fraud. credit.* ibi constante matrimonio indubitata ratio redderetur, quin de tali dote eximia agere possit, ea ratione quia talis respectu mariti præstare videtur, ex titulo oneroso, id quod à l. consideratum fuit, soluto autem matrimonio, bene conceditur talis actio, ex eo quia in muliere talis dotatio, non quidem, vt dotatio cōsideratur, sed vt donatio excessiua, quia de iure constitutionis iam satis supra dictum est, nam vt donatio statim reuocatur, per *l. si unquam C. de reuocan. donat.* Imo multum allentior cum *Paul. de Castr. in l. i. C. de inoffic. donat. in principio,* vbi quando agitur de lucranda dote à marito, omnimodo conceditur talis actio, verum talis dotatio, non in totum reuocatur, sed habet tantum robur quo ad legitimam, quæ de iure naturæ filiis debetur, *Affl. num. 2. quicquid sequendo Gramat. decis. 60. num. 3. in fine, referente taliter iudicatum in S. C. contra Paul. de Castr. ut dixit Affl. apud ipsum.*

129 Procederet inquam *Afflic. decisio*, quādo pater dotauit filiam de omnibus bonis præsentibus, & in actu estantibus filiis, quo casu optima fraus aperiretur, quod fraus filix iurari non debet, Imo non solum si ipsam dotauisset de omnibus, verum etiam de parte bonorum, 130 sicuti alienatio non solum dicitur alienatio omnium bonorum, quando omnia bona dissipantur, sed etiam quando pars bonorum dissipatur, vt *Alex. in 4. vol. cons. 103. in prima col. Neapod. in consuet. si moriatur num. 6.*

S V M M A R I V M.

- 1 Iuramentum in minore est suppletium.
- 2 Iuramentum in personis ob defectum natura dicitur suppletorium.
- 3 Malitia, supplet aetatem.
- 4 Definitio iuramenti.
- 5 Iuramentum, quomodo adhibeatur.
- 6 Actus possessionis, quomodo acquiratur.
- 7 Iuramentum, non facit contractum valere, quod de iure videtur inualidus.
- 8 Iuramentum habet causam firmatiuam contractus.
- 9 Instrumenta de iure communi, an habeant paratam executionem.
- 10 Instrumenta vigore iuramenti, an habeant executionem paratam.
- 11 Instrumenta in Tuscia, & Perusia, quomodo appellantur.
- 12 Clausula guarantigia quid operetur, & à quibus fuit introducta.
- 13 Iuramentum decisorium quid sit.
- 14 Iuramentum confirmatorium, an inducat paratam executionem.
- 15 Iuramentum confirmatorium præstat ex consuetudine, & stylo Notariorum.
- 16 Iuramentum confirmatorium, an differat à iuramento asseritorio.
- 17 Iuramenta guarantigia habent vim sententia diffinitiuam.
- 18 Iuramentum operatur, quod instrumenta habent vim sententia transacta in rem iudicatam.
- 19 Iuramentum facit valere actum omni meliori modo.
- 20 Iuramentum cessat in contractu minoris, quando de aperta lesione, & fraude probatur.
- 21 Beneficium leg. 2. C. de rescind. vend. dicitur humanum, iustum, & sanctum.
- 22 Beneficium leg. 2. C. de rescind. vendit. an extendatur ad donationes.
- 23 Beneficium l. 2. C. de rescind. vendit. currit tantum in contractibus bona fidei, non autem stricti iuris.
- 24 Beneficio l. 2. C. de rescind. vendit. multa sunt consideranda.
- 25 Lex 2. C. de rescind. vendit. non agit ad rescindendum id quod iurauit, sed ad supplementum recuperandum.
- 26 Leg. 2. C. de rescind. vend. procedit, non solum in contractibus iuratis, verum etiam, & in contractibus geminatis.
- 27 Geminatio in contractibus multum operatur.
- 28 Geminatio licet multum operetur in contractibus, illa non admittitur in contractu nullo.
- 29 Geminatio tollit beneficium leg. 2. C. de rescind.

- rescind. vendit.
- 30 *Restitutio in integrum, an habeat locum in l. 2. C. de rescind. vend.*
- 31 *Geminatio non solum tollit beneficium l. 2. C. de rescind. vendit. verum etiam, & beneficium Velleiani.*
- 32 *Geminatio inducit confirmationem actus, & validitatem contractus, facta ex temporis intervallo.*
- 33 *Geminatio excludit dolum, & fraudem, nec attenditur lesio qua ex dolo, & re ipsa resultat.*
- 34 *Geminatio supplet omnes defectus solemnitatum, & inducit maiorem animi deliberationem.*
- 35 *Geminatio inducit donationem renunciationem, & quemlibet contractum validum, verum, licitum, & legitimum.*
- 36 *Confessio extrajudicialis geminata pro iudicat, & est ac si fuisset facta in iudicio.*
- 37 *Actio non oritur ex pacto nudo.*
- 38 *Actio oritur ex geminatione super eadem re, etiam ex intervallo apposta.*
- 39 *Verba enantiatiua licet prolata in contractibus non sunt obligatoria tamen si sunt geminata bene obligant.*
- 40 *Beneficium Velleiani tollitur per cautionem geminatam.*
- 41 *Subbatio firmat contractum & perpetuo robur attribuit.*
- 42 *Contractus subbata fiscali factus, nullo modo retractari debet.*
- 43 *Emens subbata amplius inquietari non debet.*
- 44 *Emens subbata, non debet à futuris oblationibus, etiam maioris summe & melioris conditionis molestari.*
- 45 *Venditio dicitur perfecta extincta candela.*
- 46 *Licitator debet venire infra legitima tempora, & sic quando sunt subbationes.*
- 47 *Licitator post candele extinctionem non admittitur.*
- 48 *Fiscus non restituitur post licitationem perfectam.*
- 49 *Licitator primus, an per secundum plus offerentem liberetur.*
- 50 *Cautela ponenda in licitationibus.*
- 51 *Licitator potest cogi etiam per capturam personarum, pro implenda oblatione facta, perfecta venditione.*
- 52 *Emens subbata à quouis creditore inquietari non poterit circa augmentum temporis quoniam emptori spectare videtur.*
- 53 *Augmentum temporis illi spectare videtur, cuius est periculum rei.*
- 54 *Augmentum temporis consideratur per allusionem, & ad emptorem spectat.*
- 55 *Ius offerendi, an detur in augmento temporis.*
- 56 *Lesio ultra dimidium iuxta pretij habet locum contra ipsam subbationem, & procedit l. 2. C. de rescind. vend.*
- 57 *Lex 2. C. de rescind. vendit. an habeat locum in subbatione.*
- 58 *Venditio fiscalis solemniter, & bona fide facta retractatur pro textu lesionis, ut facilius emptores inveniuntur.*
- 59 *Lesio enormis, qua dicatur.*
- 60 *Lex 2. C. de rescind. vendit. locum non solum habet in transactione, verum etiam, & in locatione.*
- 61 *Lex 2. C. de rescind. vendit. non habet locum in illis rebus, in quibus lesio considerari non potest.*
- 62 *Lex 2. C. de rescind. vendit. non habet locum in annuis redditibus, consentientibus in specie ac dubio euentu.*
- 63 *Lex 2. C. de rescind. vendit. an competat emptori lesio.*
- 64 *Remedium leg. 2. C. de rescind. vendit. humanum est.*
- 65 *Lex 2. C. de rescind. vendit. an habeat locum in contractu geminato per emptorem.*
- 66 *Remedium leg. 2. C. de rescind. vendit. in quibus contractibus habeat locum.*
- 67 *Lex 2. C. de rescind. vendit. procedit tantum, contra alienantem, non autem contra consentientem alienationi,*
- 68 *Renunciatio omnibus beneficiis, an censeatur renunciatio beneficio l. 2. C. de rescind. vendit.*
- 69 *Renunciatio l. 2. C. de rescind. uendit. specialis esse debet.*
- 70 *Lex 2. C. de rescind. uendit. specificè est renuncianda.*
- 71 *Renunciatio leg. 2. C. de rescind. uendit. valet cum iuramento.*
- 72 *Renunciatio leg. 2. C. de rescind. uendit. valet etiam si facta fuerit in continente, in eodem instrumento.*
- 73 *Renunciationes generales, non videntur sufficientes ad tollendum beneficium leg. 2. C. de rescind. uendit.*
- 74 *Renunciatio generalis leg. 2. C. de rescind. uendit. non operatur exclusionem d. leg. 2. C. de rescind. uendit.*
- 75 *Lesio enormis intelligitur exenta à quacumque verborum generalitate.*
- 76 *Renunciatio l. 2. C. de rescind. uendit. valet, si tacite facta fuerit.*
- 77 *Clausula in instrumentis adiecta, si plus valet donavit, & in presenti donat, an censeatur tacite renunciatio beneficio leg. 2. C. de rescind. uendit.*
- 78 *Scientia inducit renunciationem.*
- 79 *Valor bonorum quomodo probetur.*
- 80 *Ignorantia non presumitur in facto proprio.*
- 81 *Scientia presumitur, ex vicinitate rerum.*
- 82 *Simplicitas potius presumitur in minore*

- rustico, & muliere, quam liberalitas, quia non habent potestatem donandi.*
- 83 *Scientia valoris, iudicis arbitrio remittitur.*
- 84 *Remedium leg. 2. C. de rescind. uend. nunquam censetur sublatum, etiam si in instrumento adessent quamplurimas clausulas, & renunciaciones.*
- 85 *Renuncians ignorans valorem bonorum, etiam si dixisset in instrumento, quod si plus valet donat, non intelligitur de magno pretio, sed de modico.*
- 86 *Remedium leg. 2. C. de rescind. uend. an cesset, quando in instrumento venditionis dicit illud fieri animo deliberato, ac nullo errore ducto rem vendidisse.*
- 87 *Geminatio, Cumulatio, & augmentatio sunt maioris efficacia.*
- 88 *Remedium leg. 2. C. de rescind. vendit. quando cessare videtur.*
- 89 *Remedium leg. 2. C. de rescind. uendit. tollitur quando in contractu adsunt illa verba, quod si res plus valet id sponte renunciauit, & ex sui certa scientia nullo errore ductus donauit, &c.*
- 90 *Clausula omni legum, & iuris auxilio, an operetur renunciationem l. 2. C. de resc. uendit.*
- 91 *Venditor siue emptor an excludatur à beneficio l. 2. C. de rescind. uendit. ex capite cuiusuis lesionis.*
- 92 *Renunciatio resoluitur, & rescinditur propter lesionem.*
- 93 *Lesioni enormissima renunciari an possit, etiam cum iuramento.*
- 94 *Iuramentum appositum in contractu de nō contraveniendo non tollit lesionem enormissimam.*
- 95 *Lesio enormissima vires iuramenti tollit, nec est necessaria absolutio.*
- 96 *Iuramentum est seruandum, quando in contractibus, non interuenit enormissima lesio.*
- 97 *Iurans non videtur consentire in tantam lesionem.*
- 98 *Dolus excipitur à iuramento.*
- 99 *Lesioni enormi, an renunciari possit.*
- 100 *Dolus proueniens ex enormi lesione, presumptus dicitur, & proinde remitti potest.*
- 101 *Iuramentum in minore, venit ut integrum personae, & ipsum maiorem reddit.*
- 102 *Restitutio in integrum consideratur etiam in maiore, & i, si conceditur.*
- 103 *Iuramentum in contractu lesiuo positum iuris Canonum ipsum excludit, nec virtute iuramenti contractus subsistere potest, nec iure conuentionis.*
- 104 *Iura que considerantur in minore, ius minoris implicitè, & ius maioris explicitè.*
- 105 *Minor simpliciter iurans an excludatur à remedio leg. 2. C. de rescind. uendit.*
- 106 *Minor an renunciare possit beneficio restitutionis in integrum.*
- 107 *Beneficium restitutionis in integrum fuit concessum causa imbecillitatis.*
- 108 *Restitutio in integrum minori conceditur, dummodo concurrat lesio, & minor aetas.*
- 109 *Restitutio in integrum petita, est supersedendum in executione sententiae siue decreti.*
- 110 *Restitutio in integrum datur minori, non solum de contractu gesto cum minore, sed etiam de omni actu per quem minor infertur prauidicium.*
- 111 *Melius est ante tempus occurrere, quam post causam uulneratam remedium querere.*
- 112 *Utilitas publica fuit causa finalis concedendi beneficium restitutionis in integrum.*
- 113 *Iuri suo quilibet renunciare potest, non se extendit ista regula in casibus publicis.*
- 114 *Iuri publico renunciari an possit.*
- 115 *Persona priuata non potest derogari iuri publico.*
- 116 *Renunciatio non valet, nec etiam pactum super iure publico.*
- 117 *Pactum non est seruandum, priuatam rem respiciens, & publicam utilitatem ledens.*
- 118 *Quilibet in re sua est moderator, & arbitrer, cum suis limitationibus.*
- 119 *Iuramentum alteri obesse non debet.*
- 120 *Factum cuique suum, non etiam alteri nocere debet.*
- 121 *Liberatio, Pactum, Confessio, atque omnes alij actus facti ab uno, nunquam alteri nocere debet.*
- 122 *Actus licet pius sit, & fauorabilis in alterius prauidicium non subsistit.*
- 123 *Renunciatio restitutionis in integrum, ipso iure non tenet.*
- 124 *Beneficium restitutionis in integrum an censetur renunciatum à minore sub illa clausula omni legum, & iuris auxilio.*
- 125 *Beneficium restitutionis in integrum, nunquam venit sub generalitate verborum.*
- 126 *Beneficium restitutionis in integrum duplex est, unum quod conceditur minori ex capite minoris aetatis, alterum quod conceditur maiori ex clausula generali, si qua mihi iuxta causa videbitur, & ex capite ignorantia, & ex scripturis nouiter re-pertis.*
- 127 *Remedium restitutionis in integrum dicitur remedium extraordinarium, & conceditur in subsidium.*
- 128 *Remedium restitutionis in integrum, non censetur derogatum, nisi de eo fiat specialis mentio.*
- 129 *Remedium extraordinarium licet regulariter, non concurret cum ordinario, tamen*

- admittitur, quando ipsa remedia competunt contra diuersos, & ad diuersa, & multo magis quando remedium extraordinarium pinguis prouidet.
- 130 Remedium siue beneficium restitutionis in integrum, poterit minor proponere post decretum, & sententiam, & impedit executionem illorum, etiam si sententia esset lata à Principe, & à S. R. Conf. Neapolitano.
- 131 Remedium restitutionis in integrum, non debet esse calumniosum.
- 132 Remedium restitutionis in integrum cui competat.
- 133 Practica S. R. Conf. Neapolitani circa remedium restitutionis in integrum proponendum.
- 134 Remedium restitutionis in integrum concessum personis priuilegiatis, an profit aliis litis consortibus.
- 135 Causa in diuisiua quando dicatur.
- 136 Remedium restitutionis in integrum in multis casibus, non impedit executionem sententia.
- 137 Remedium restitutionis in integrum, non impedit executionem sententia, quando contra ipsum procedunt dua alie sententia conformes.
- 138 Remedium restitutionis in integrum, non impedit executionem sententia, quando fuit petitum post captum exequi, & sic post mandatum de parendo.
- 139 Stylus S. R. Consilii Neapolitani.
- 140 Decisio S. Reg. Conf. Neapolitani.
- 141 Latio ex eisdem actis fundari debet, petita restitutione in integrum, & quod talis sit, quod non requirat altiore indagine.
- 142 Exceptio requirens altiore indagine, non possit opponi, neque admitti in via executiua.
- 143 Restitutio in integrum aduersus rem iudicatam, non conceditur, nisi appareat de manifesta iniustitia, quod non requirit altiore indagine.
- 144 Restitutio in integrum conceditur hereditati iacenti cum inter miserabiles personas connumeretur.
- 145 Curator hereditatis iacentis habet facultatem petendi restitutionem in integrum.
- 146 Tempus nunquam currit hereditati iacenti, nec dici potest elapsum, nec in mora dici potest.
- 147 Hereditas iacens non constituitur in mora, nec contra ipsam incoari prescriptione, licet incoatam cum defuncto currere.
- 148 Restitutio in integrum conceditur maioribus ex capite ignorantia, & ex clausula generali, si qua mihi iuxta causa esse videbitur, & ex scripturis nouiter repertis.
- 149 Ignorantia est iuxta causa concedendi restitutionem in integrum, qui lapsu temporis lesi sunt.
- 150 Restitutio in integrum ex capite ignorantia conceditur aduersus prescriptionem triginta, imo & quadraginta annorum.
- 151 Ignorantia debet esse iuxta, & probabilis ex capite ignorantia, ad finem concedendi beneficium restitutionis in integrum.
- 152 Scientia excusat à beneficio restitutionis in integrum.
- 153 Exceptio beneficii restitutionis in integrum dupliciter opponi potest, per modum exceptionis, & per modum actionis.
- 154 Exceptio non est perpetua, sed temporalis, & durat eo tempore, quo durat actio.
- 155 Temporalia ad agendum, sunt perpetua ad excipiendum.
- 156 Mulier, & minor equiparantur.
- 157 Mulier non habet consilium validum.
- 158 Minor habet consilium imperfectum.
- 159 Minor, & mulier, non sunt moderatores, & arbitri rerum suarum.
- 160 Minor magis succurritur, circa restitutionis auxilium, quam mulier circa uelleianum cum magis etati minoris, quam mulieris iura subueniunt.
- 161 Mulier circa eius beneficii renunciationem adiuuatur, tum favore Sen. Conf. Velleian. tum Regia Pragmatica in Regno Neapolitano edita.
- 162 Renunciatio beneficii Senat. Conf. Velleian. est prohibita, nec iuramentum ipsam renunciationem habilitare potest.
- 163 Mulier ea fragilitate ad contrahendum inducitur, eadem ad renunciandum.
- 164 Mulier ius suum ignorare presumitur.
- 165 Mulier non presumitur iuri, quod sibi competere ignorat renunciare.
- 166 Renunciatio non extenditur ad ignorata.
- 167 Iuramentum non trahitur ad ea, que quis ignorat tempore eius prestationis.
- 168 Renunciatio facta cum uerbis pragnantibus, & geminatis, ac uniuersalibus, & tã decogitatis, quam de incogitatis iuramento firmata, non praiudicat quoad ius ignoratum.
- 169 Opinio glof. in l. fin. §. penult. ff. ad Velleian.
- 170 Mulier debet esse certiorata de beneficio Senat. Consult. Velleian.
- 171 Mulier presumitur semper ignorare.
- 172 Pragmat. i. sub tit. de Senat. Conf. Velleiano ponderatur.
- 173 Renunciatio Senat. Conf. Velleian. facta per mulieres est nulla.
- 174 Certioratio non sufficit in renunciatione Senat. Consult. Velleian.
- 175 Mulier ignorat id, quod ei conuenit.
- 176 Mulier pro quauis causa priuilegiatissima se obligare non potest exceptis in illis, qua apud

- apud Franch. decif. 237 renunciantur.*
- 177 *Decifio Spectabilis Regentis Sanfelici.*
- 178 *Mulier potest se obligare ad pias causas.*
- 179 *Gautela traditur in obligationibus mulieris.*
- 180 *Creditores debent probare versum fuisse pecuniam in utilitatem mulieris.*
- 181 *D. Franciscus Merlinus Pignatellus Praefes S.R. Conf. Neapolitani, & Marchio Ramonti laudatur.*
- 182 *Beneficium Senat. Conf. Velleian. in heredes transit.*
- 183 *Mulier consensuens instramento gesto per maritum requiritur ad hoc ut tenetur probare pecuniam esse versam in utilitatem mulieris.*
- 184 *Color quæsitus, quomodo consideratur in muliere.*
- 185 *Argumentum valet de Macedoniano ad Velleianum.*
- 186 *Intercessio mulieris, quomodo consideratur.*
- 187 *Contractus illicitus, non potest quocumque modo circumscribi.*
- 188 *Color quæsitus est quando sub velato contractu venditionis fit contractus inter cesforius.*
- 189 *Color quæsitus nihil aliud fit, quam machinatio, aut excogitatio creatorum ad evitandum Senat. Consult. Velleian.*
- 190 *Mulier in contrahendo semper presumitur decepta.*
- 191 *Deceptio in mulieribus presumitur de iure, ne dum res, & consilio.*
- 192 *Mulieri obligate sub quæsito colore, magis succurritur, quam ei qui aperte pro alio intercessit.*
- 193 *Mulieribus prohibitum est intercedere, & se obligare pro alio.*
- 194 *Mulier potest expendere dotes suas, cause liberandi personas, & potest solvere pro alio.*
- 195 *Mulier inuatur Velleiano si intercedendo obligat se ad commodum alterius.*
- 196 *Beneficium Velleiani cessat in muliere liberaliter solvente, & donante, & dante se obliget, quia tunc non accedit aliene obligationi.*
- 197 *Mulier pro excarcerando viro possit se obligare, & pro causa prædicta potest vendere fundum dotalem.*
- 198 *Mulier obligans se pro excarcerando viro, & si obligatio esset tam magna, & in maiori parte, quod prorsus indotata remaneat est locus rescissioni contractus, & consideratur, lesio in illa, quæ censetur metu vi; vel dolo inducitur.*
- 199 *Rescissio contractus mulieris, quando locum habeat.*
- 200 *Exceptio Velleiani, etiam post sententiam opponi potest.*
- 201 *Beneficium Senat. Conf. Velleian. transit ad heredes.*
- 202 *Beneficium Senatus consult. Velleian. extenditur ad mulieres deceptas.*
- 203 *Mulier excluditur à beneficio Senatus consult. Velleian. quando habet animum decipiendi.*
- 204 *Beneficium Senat. consult. Macedon. fuit introductum, non solum ad tollendas sceleris causas, sed etiam peccati materiã.*
- 205 *Beneficium Macedonianum fuit introductum in odium creatorum mutuantium pecuniam filiis familias.*
- 206 *Creditores mutuantem pecuniam filiis familias in vita patris, non habent actionem, nec post eius mortem concedatur actio contra ipsos.*
- 207 *Exceptio Macedoniani est una de potentioribus exceptionibus, & dicitur potius defensio, quam exceptio.*
- 208 *Exceptio Macedoniani operatur in filio famil. recipiente pecuniam mutuan, ut mutuan repetere illam non possit.*
- 209 *Filius familias propter dispositionem legis, vel statuti, non tenetur restituere pecuniam, sibi mutuatam, pluribus modis limitatur.*
- 210 *Beneficium Macedonianum cessat quando pater post contractum mutuum à filio fam. soluit debitum factum, sine eius voluntate, & mandato.*
- 211 *Solutio debiti ratificationem contractus inualidi gesti per filium fam. operatur, etiam si fuerit facta in partem.*
- 212 *Beneficium Macedonianum cessat quando filius famil. esset in scholis siue studiis, & recepit pecuniam mutuan, & quod dicimus de studio intelligitur etiam in filio fam. surgente legatione, & tenetur restituere pecuniam mutuan, sibi mutuatam ampliatur etiam in milite existente in castris.*
- 213 *Agnitio debiti facit cessare beneficium Macedonianum.*
- 214 *Promissio noua solvendi debitum factum per filium fam. facit cessare Beneficium Macedon.*
- 215 *Filius famil. suscipiens solvere debitum patris, non potest se inuari Beneficio Macedon.*
- 216 *Solutio partis debiti operatur, ut debitor teneatur ad solutionem restantis partis, & si non esset obligatus per scripturam validam approbat ipsam scripturam, & potest debitor abstringere ad solvendum residuum.*
- 217 *Debitor solvens partem debiti etiam si non esset obligatus per scripturam validam potest abstringi ad solvendum residuum debiti.*
- 218 *Debitor per partem debiti soluta ratificatur.*

- id, quod promiserat, non obstante quod per dictam promissionem, non poterat à principio abstringi.
- 219 Beneficium Macedon. cessat in filio famil. recipiente pecuniam mutuam si interuenit in dicto mutuo consensus, aut iussus suae voluntas patris.
- 220 Beneficium Macedon. fuit introductum, ut ne filij famil. mutuum recipiant, sine parentum iussu.
- 221 Pragm. i. de Senat. Consult. Macedon. exponitur.
- 222 Filius famil. Neapolitanus si se obligauit in alijs locis in quibus non viget dicta pragm. i. de Senat. Consult. Macedon. an teneat obligatio.
- 223 Locus contractus inspicitur.
- 224 Consensus patris est necessarius ad solennitatem actus, & ad integrandam personam filii.
- 225 Filius famil. est in eapax, ad solemizandas obligationes.
- 226 Pater non potest prestare consensum filiis, in sui beneficium.
- 227 Beneficium Macedon. cessat, quando filius famil. publice pro patre famil. habebatur.
- 228 Filius familias si in obligatione dixerit non habere patrem non cessat Macedonianum.
- 229 Beneficium Macedon. cessare quando pecunia accepta mutuo per filium famil. esset versa in utilitatem patris.
- 230 Obligatio filii valet, quando pater est praesens consensit, & non contradixit, vel ratum habuerit.
- 231 Beneficium Macedon. non habere locum rante honoru Castrensiu, vel quasi Castr.
- 232 Exceptio Macedoniani non solum competit ipsi filio fam. recipienti mutuum, verum etiam, & suis fideiussoribus.
- 233 Tempus numerationis an sit attendendum, vel celebrationis instrumenti.
- 234 Definitio mutui.
- 235 Filius familias an possit renunciari beneficio Macedon.
- 236 Filius famil. non potest renunciare exceptioni Macedoniani.
- 237 Priuilegium concessum alicui ob sui fragilitate tali priuilegio renunciari non potest.
- 238 Causa qua concurrat in renunciatione euitanda, concurrat in priuilegio concedendo.
- 239 Exceptionibus omnibus, an quilibet possit renunciare.
- 240 Renunciatio generalis non comprehendit exceptiones futuras.
- 241 Renunciatio exceptionis valet, si specialiter causa exceptionum expressa sint, vel habuit renuncians certam scientiam.
- 242 Exceptio Macedoniani potest opponi non solum ante, sed post sententiam.
- 243 Consensus patris facit cessare exceptionem Senat. Consult. Macedon.
- 244 Minor non potest renunciare beneficio suo, nec expresse, nec tacite.
- 245 Renunciatio alia est in factis, alia in verbis.
- 246 Renunciatio verbis facta explicatur.
- 247 Renunciatio factis facta explicatur.
- 248 Renunciatio tacita, magis praeiudicat, quam expressa.
- 249 Renunciatio iuris sui praesumitur, quando aliquis in tempore praefixo non facit, quod facere debebat.
- 250 Tempus inducit renunciationem.
- 251 Appellatio praesumitur renunciata, si infra legitima tempora non fuit appellatum.
- 252 Ferijs censetur tacite renunciaisse, si litigantes tempore feriarum litigant.
- 253 Renunciatio beneficii, nec tacite, nec expresse, absque licentia superioris potest fieri.
- 254 Renunciatio tacita est de iure validissima.
- 255 Regressus non datur ad ius renunciatum.
- 256 Definitio renunciationis.
- 257 Consensus inducitur, non facta contradictione, cum poterat contradicere, in actu praesudiciali.
- 258 Approbare videtur, qui non contradicit.
- 259 Consensus dicitur expressus in renunciando non conueniens.
- 260 Actus contrarius, est tanti roboris, quod nunquam ad ius primeuum redire potest.
- 261 Minor non habet restitutionem aduersus renunciatum ius, per contrarium actum.
- 262 Ecclesia, & Vniuersitas perdunt ius eorum per contrarium actum.
- 263 Actus continuati requiruntur spatio viginti annorum, in praesumenda renunciatione per contrarios actus.
- 264 Actus vnus contrarius inter priuatos sufficit, ad inducendam renunciationem.
- 265 Vfus alicuius rei per non usum praescribitur inter praesentes decennio.
- 266 Praescribens non praescribit seruitutem, sed libertatem praedij sui.
- 267 Priuilegio non utens, videtur renunciare dicto priuilegio quoties utendi occasio adest, & praecipue in Nundinis impetratis à Principe, non utendo, qui meruit decennii tempora usum amittit.
- 268 Vfus fructus amittitur, eo non utendo decennio, inter praesentes, & viginti inter absentes à tempore, quo competere capit.
- 269 Ius autem seruitutis, non utendo amittitur.
- 260 Maritus non utens seruita debita, praedio dotali illam amittit.
- 261 Remedium leg. 2. C. de rescind. vendit. praescribitur spatio triginta annorum, prout praescribuntur cetera omnes actiones personales.
- 272 Remedium leg. 2. C. de rescind. vendit. lesus prosequitur ex contractu emptionis, & venditionis.

- 273 Actio personalis datur laeso ex contractu emptionis, & vendit.
- 274 Actio remedii leg. 2. C. de rescind. vendit. est mera personalis, neque rem sequitur, nec datur contra singularem successorem, nec agere poterit contra tertiam possessorem.
- 275 Remedium leg. 2. C. de rescind. vendit. est personale, & non datur: contra tertium possessorem, sed solum contra primum emptorem,

CAPVT IX.

Renūciatio à minore facta utrum iuramento firmetur.

- I** Vod iuramentum in minore suppleturium videtur; & maiorem reddat, adest glos. in l. 2. C. de rescind. vendit. ubi Bar. & Angel. in Auth. sacramenta puberum C. si aduers. vendit. Dec. conf. 682. num. 17. Crauet. conf. 7. num. 4. conf. 455. num. 6. conf. 594. num. 9. Roland. conf. 59. num. 23. lib. 1. Surd. consil. 114. num. 10. Simoncell. de decreto tit. 8. in spect. 18. num. 138. Seraph. in tract. de priuil. iuram. priuil. 33. num. 167. ibi in personis.
- 2** ob defectum naturæ suppletorium, Bal. conf. 90. Dilecto Domino num. 10. vers. prater ea iuramentum lib. 1. ubi in apostill. in vers. minore, & in conf. 258. quantum ad primum lib. 5. Paul. de Cast. in conf. 290. v. supra scripta num. 2. col. 2. in principio lib. 2. ea ratione, quia maiorem reddit, Alex. conf. 9. num. 3. & 4. lib. 5. Intelligendo vero de illo iuramento representante ipsum maiorem, prout loquutus fuit, Bar. in conf. 162. vers. nec potest dici num. 2. lib. 1.
- 3** Eo modo supplet, sicut malitia ætatē, Auth. sacram. puberum est. C. si aduers. vendit. vnde in hoc capite nulla alia maior vis, pro nunc assignari potest, nisi iuramentum, quod quidem iuramentum dicitur sacra astringimentum, quasi diuini numinis obligatio, testimonio, & interuento confirmata, nam vt voluit Veget. in 1. lib. de re militari, in greca lingua (ὄρκιον) nempè sacrum secretum, aut religiosum Arcanum, quod omnia probabilioribus mediis, ad tale astringimentum adhibentur, scripsit Cynus in dicta Auth. num. 3. & 5.
- 5** Nam plerumque ipsum iuramentum adhibetur sacris Euangelii tactis, plerū-

que vero sine tactu, & cum corporali tactu, nam sufficere tantum solam visionem, vt quidam DD. voluerūt, Argum. quod de possessione dicitur, in quo, actu, agendo, animus, & corpus requiritur, vt l. 3. ff. de acquir. possess. & tamen solus visus operatur, quoque acquisitionem, hoc autem in dies multam practicatur, imo requiritur manualis tactus prout nostra praxis docet.

7 Quapropter iuramentum non efficit vt valeat contractus, quod de iure videtur inualidus, quia nec supplet, nec dirimit aliquid, à contractu, Roman. conf. 269. non est dubium; cōmunem dixit, Alex. in conf. 37. col. 3. lib. 2. Oltrad. conf. 238. nu. 2. & conf. 178. Vnde melius tum ratione æquitatis, tum iuris, quod contractus remaneat validus, ratione contractus, quā vt solo iuramento sustentetur, & illo sublato corruiat; nam in illis contractibus in quibus necesse est iuramentum, tale iuramentum habere videtur causam firmatiuā contractus, Galter. de instrum. liquid. fol. mibi 7. num. 9. late Francisc. Anfeld. in suo tractatu de iurisdit. Ecclesiastica par. 2. tit. 10. cap. 14. nu. 1.

9 Illud autem certum est, iuramentum semper tribuere robur contractui, quod euidenter demonstratur, de iure communi autem instrumenta, executionē in se paratam non habent, vt l. minor. 25. ann. ff. de minor. sequitur Paris. in additione ad Bar. in dicta l. minor. Præses S. R. C. Neap. Marchio Ramonti lib. 2. centur. 2. cap. 2. num. 5. tamen vigore iuramenti, illa executionem paratam sortiuntur; intellige autem de illis publicis instrumentis, v3. solemniter, & ritè ordinatis, Authentica, seu publicæ personæ, manu publicæ memoriæ causa facta, vt inquit Specul. de instrumentorum editione, & in §. nunc dicendum, nam vt refert Carauit. in Rit. M. Cur. Vic. & signanter in ritu 166.

11 num. 5. quod in Tuscia appellantur guarentigia, ratione præcepti de soluendo, quod facit in illis Notarius, Authentica sui priuilegii, secundum Bal. in l. fin. num. 8. C. ubi & apud quem, vel autoritate statutorum, secundum eundem Bar. in l. Diuo Pio §. sententiam in fine ff. de re iudic.

12 Quod nomen guarentigie est vocabulum barbarum, à Franchis, & Longobardis ortum, tex. in cap. 1. de leg. Corrad. & significat firmam defensionem de iure, & de facto Mar. Aquil. in repet. l. 1. §. si quis ita num. 128. ff. de verb. obligat. Franc. de Leonard. in tract. de varijs iur. decision. cap. 12. nu. 3. Coler. in tract. de process. execut. par. 1. cap.

cap. 3. nu. 19. Petr. Frider. in tract. de mand. sine clausula lib. 2. cap. 69. n. 12. & dicta clausula Guarantigæ nihil aliud est nisi, vt vigore ipsius, incipere possit à captura debitoris, sine strepitu, & figura iudicii, Roman. conf. 133. num. 1. Carauit super ritu M. C. V. 167. nu. 13. Tusch. lit. L. conclus. 240 num. 7. Mart. de iurisdit. par. 2. cap. 45. nu. 5. vel poteris dicere, quod clausula Guarantigæ, est quodam præceptum, quod fit per Notarium de ipso instrumento rogato, parti roganti, vt obseruet incontinenti contenta in instrumento, Angel. in l. ait prator §. si iudex ff. de re iudic. Cyn. in l. 1. C. de confesso, Bar. in l. non fatetur in fine ff. eod. Socc. sen. conf. 79. num. 49. lib. 4. Seraph. de priuil. iuram. priuil. 77. nu. 5. Corn. conf. 249. vol. 3. lit. D. Menoch. de arbitr. iudic. casu 17. num. 5. Muta super ritib. Sicil. cap. 101. num. 13. Syluester Zachia in addit. de obligat. Cameralib. quaest. 6. num. 5. & quaest. 2. num. 12. Cauat. decis. 28. num. 45. lib. 2. Riccard. conf. 21. num. 1. in criminalib. Affin. in tract. de exequut. instrum. §. 1. c. 25. num. 2. Petr. Frider. in tract. de mand. sine clausula cap. 69. num. 8. latè Tiraquell. in tract. de iure constit. limit. 30. num. 48. Bened. de Barzi in tract. de Guarantig. quaest. 1. Cùmia super ritu cap. 6. num. 28. Alfonso Aluarez in speculo Pontific. cap. 70. vers. alius casus fol. mihi 381. Tusch. in lit. G. conclus. 81 num. 1. In Perusiæ autem statu appellatur confessio, vt dixit Bart. in l. 1. in princ. nu. 3. C. de confess.

13 Intelligendo autem de illo iuramento litis decisorio, quoniam illud iuramentum est causa paratæ executionis, Balin. l. 1. na. 5. C. de reb. credit. & in l. si duo patroni §. si quis iurauerit ff. de iure iuran. Abb. in cap. fin. de iure iuran. Dec. in conf. 682. nu. 5. quod iuramentum decisorium dicitur quado promissor stipulatori defert iuramentum, qui tunc iurat se debere recipere, quantum in ipso stipulationis instrumento deductum est, Bart. in l. 2. nu. 4. ff. de iure iur. & ibi Ias. Alfonso Aluarez in speculo Pontific. cap. 7. vers. alius casus; Sala super Constitut. Sabaud. tit. de foro compet. glos. 7. nu. 6. Marsil. singul. 299. Alb. Mandell. conf. 791. num. 34. & 35. Villaut. decis. 28. num. 8. Honded. conf. 31. nu. 16. lib. 1. Surd. conf. 25. nu. 25.

14 Non enim parere videtur paratam executionem, iuramentum confirmatorium, prout dixit Turret. in conf. 93. nu. 25. lib. 2. quoniam illud simpliciter ap-

15 ponitur, & præstat ex consuetudine, & stilo Notariorum, quod à parte parti non defertur Anton. Peregr. in conf. 77. nu. 12. & 23. Seraphin. in tract. de iuram. in

prefat. nu. 5. & priuil. 77. num. 33. Phanuc. in tract. de iure iurand. in litem in 2. par. 16 principali num. 11. & quando differat ab assertorio, Peregrin. in conf. 77. Valasc. decis. 99. num. 14. Cardin. Tusch. in lit. I. conclus. 496. nu. 12. & 13. Couar. in cap. quamuis pactum de pactis in 6. Villaut in decis. 20. nu. 7. & 29. de hoc satis dixit in specie Mars. in suo specul. disput. 5. nu. 26. & 29.

Restant autem tria alia genera instrumentorum, de quibus videas apud Specul. in loc. cit. nam omnino aduertendum est, quod quando mandatur executioni, vt refert Couar. de exequut. instrum. publ. cap. 11. num. 1. quod ordinatis solemnitatibus, dilationibus, & libellorum formulis iudiciorum, captis statim pignoribus, & publica subhastatione expositis executioni mandatur, semper intelligendum est de illis instrumentis guarantigiatis, & confessis, prout refert Carauit. in dicto Ritu num. 7. dumodo liquidum sit instrumentum, prout dicitur illud quando continet certum debitum in substantia qualitate, & quantitate. l. stipulationum vbi Bart. & Alex. ff. de verb. oblig. & nullam recipit exceptionem, vt in Pragmatica Regni Neap. incipiente odialitium de ordine iudiciorum Ritus M. Cur. Vic. Neap. 163. incip. instrumentorum appellatione per tot. & in nu. 16. & 17. nam de non liquido exequutio petitur, & reducto ad liquidam quantitatem incertitudo ipsius contractus, demum executioni mandatur, vt dixit Couar. in vers. in summa.

17 Denique instrumenta guarantigia habent vim sententiæ diffinitiuæ, Galter. de liquid. loco cit. n. 17. per l. possessorio §. & si possessor ff. de acquir. poss. & in l. debitori ff. de iudic. & in §. inspecto Auth. de exhibendis reis, Cyn. & Bar. in l. 1. C. de confess.

18 Virtutem autem iuramenti decisorii instrumenta videntur esse sententiæ in rem iudicatam transactæ, quæ paratam executionem habent, per l. 1. C. de executione rei iudic. Ex quibus optima iuris ratio postulat, quod virtuti iuramenti hæc tribuantur, nam non præteriunt illa verba, Bart. & alii scribentes in l. 1. §. si quis ita ff. de verbor. obligat. firmat Marcus Ant. Bouer. de virt. iuramenti in principio fol. 48. in 3. vol. quem sequitur Cauens. in Ritibus Magnæ Cur. Vic. in ritu 134. num. 10. Vbi

19 iuramentum habet mirabilem virtutem, quod facit actum valere omni modo meliori l. cum pater §. filius matrem ff. de leg. 2. & non est alibi, & ibi Bart. in l. si quis pro eo ff. de fideius. Matthes. sing. 56. vbi latè scribit.

20 Hæc autem virtus iuramenti in contractu minoris cessat quando de aperta læsione, & fraude probatur, statim ipsi competere videtur beneficium restitutionis in integrum; quod autem beneficium non solum minori, verum etiam cuius personæ, dummodo ultra dimidium iuxta pretii fraudata, & læsa veniat nam diuersa beneficiorum ratio competit.

21 Hiis autem personis competere videtur illud iustum, sanctum, & humanum beneficium *leg. 2. C. de rescind. vendit.* quod ex humanitate introductum fuit; & patet ex illis verbis, humanum est, ubi *Salic. in d. l. 2. col. 1.* ad tollendas deceptiones, fraudes, & modos decipiendi, nã tale

22 beneficium non extenditur in donationibus cum stricti iuris esse videatur, prout *Cyn. in dicta l. 2.* quod tantum cur

23 rit in contractibus bone fidei, non vero stricti iuris, quoniam in illis tale beneficium filefcit, ut *Ias. in l. de quib. num. 29. ff. de tegib. & in l. si quis cum aliter 18 ff. de verb. obligat. habet Emanuel Suarez in suis sententiis fol. mihi 307. vers. lex secunda*, nam in tali beneficio multa consideran

24 da sunt, primo quod de læsione enormissima constet habito respectu ad tempus celebrati contractus, nec quidem sufficit si læsio superuenisset, per *tex. in l. si voluntatis in fine C. de rescind. vendit. & ibi Bar. nu. 16. Bal. cons. 575. in fine lib. 1. Angel. cons. 112. col. 3. Cagnol. in l. 2. C. de rescind. vendit. quaest. 47. nu. 213. & quaest. 48. n. 238. vers. sed quid si testes inducti, Gomez. variar. resolu. tit. de contractib. tom. 2. cap. 2. in rubr. de empt. & vendit. sub num. 22. vers. & adde, quod non sufficit, Roland. cons. 59. num. 35. lib. 1. Arias Pinell. in dicta l. 2. cap. 3. num. 15. par. ult. Felin. in cap. cum causam il seconda sub num. 1. post vers. in glos. secunda in fine de testib. Secundo quod familiaris rei necessitas ipsum compulsit ad vendendum minori pretio. Tertio denique, quod infra tempora obtinendi beneficium sit.*

Quibus bene consideratis, statim Iudex opere suo debet taliter mandari, stante quod constat de sufficienti læsione, restituat solum supra iustum pretium; vel rem dimittat restitutio pretio ad eorum electionem, prout disponitur in dicta l. 2. & de tali decreto mentionem facit *Fontanell. in decis. 68. nu. 13. Franch. in decis. 495. nu. 1. Cagnol. in dicta l. 2. quaest. 11.* quoniam iusti pretii supplementum in electione petentis est, prout *Cyn. in dicta l. 2. comprobat Ant. de Burg. in cap. cum dilecti in ultima opposit. extra de empt.*

& vendit. quæ opinio in praxi seruetur, *Anton. Gabr. commun. conclus. in tit. de empt. & vendit. conclus. 1. num. 1. & proprie nu. 2. Ludou. de Gozad. in cons. 44. nu. 10. Anton. de Alexandr. in cons. 107. vol. 4. Loffred. in cons. 23. Reg. Valenz. Valasq. in cons. 156. lib. 2. num. 2.*

25 In tali quidem beneficio, non agitur ad rescindendum id, quod iuravit, sed agitur ad supplementum recuperandũ; cum talis *lex* in alio non procedat; saltẽ in supplemento, ut scripsit *Bald. in l. qua sub condit. §. 1. ff. de condit. & institut. quẽ refert, & sequitur Felin. in cap. inter ceteras circa finem de rescript. Gabr. comm. conclus. in tit. de empt. & vendit. conclus. prima num. 2.*

26 Prõcedit talis *lex secunda*, non solum in contractibus iuratis, verum etiam in contractibus geminatis, *Gratian. discept. Forens. cap. 824. nu. 57. 58. & 59.* ea ratio

27 ne, quia licet geminatio in contractibus, multum operetur, *l. balista ff. ad Trebell. & ibi Bart. & Paul. de Castr. in apostill. plenissime apud Corset. in tract. de verb. geminat. fol. 92. in 2. volum. Menoch. cons. 10.*

28 *num. 14.* nihilominus illa non attenditur, quando actus nullus nullus ratificatur, ut plura scripsit *Menoch. cons. 918. num. 24. vsque ad 32. lib. 10. relatus à Gratian. disceptation. forens. cap. 924. num. 17. 58. & 59.*

29 Alia opinio contraria quod geminatio tollat beneficium *leg. 2. C. de rescind. vendit. refert Crass. in tract. de except. excep. 14. num. 40 sequuta à Bal. in dicta l. 2. in q. 3. ubi Arias Pinell. in repet. 3. par. cap. 1. nu. 16. Paul. de Castro in cons. 336. nu. 2. lib. 2. Dec. cons. 216. in fine. Crauet. cons. 151. num. 31. & cons. 160. num. 3. & 6. lib. 2. Cassad. in consuet. Burg. rubr. 7. §. 12. num. 37. Soc. sen. cons. 85. num. 6. volu. 1. Couarr. in repet. cap. quamuis pactum in 3. par. §. fin. num. 6. vers. octava conclusio, de pactis in 6. Sebast. Medic. de regul. iur. par. 1. regul. 3. num. 85. Carocc. de locat. tit. de rescind. locat. num. 10. Aldo-*

30 *uin. cons. 70. num. 95.* & prædicti addunt non esse, nè quicquam locum restitutioni in integrum, ut idem *Aldou. cons. 70. num. 96. Decian. cons. 46. num. 38. lib. 3. Cardin. Tusch. in lit. G. conclus. 28. num. 76. Caphal. cons. 142. num. 5. Rubeus, Alexand. cons. 133. num. 9. & cons. 147. num. 18. Menoch. cons. 347. num. 16. lib. 4. quicquid dixerit sibi contrarius in cons. 918. num. 27. lib. 10. Couarr. in cap. quamuis 3. part. §. fin. num. 6. vers. 3. conclusio, de pactis in 6. post Dec. cons. 26. Alex. cons. 133. num. 9.*

Verum DD. prædicti intellexerunt talem opinionem procedere in casu, quã-

do actus à primo esse, erat validus, & de
inde fuit sequuta geminatio ad maiorē
validitatem ipsius actus, in eo enim casu
51 procedit vltima relata opinio; quæ opi-
nio non solum se extendit, & tollit be-
neficium dictæ l. 2. verum etiam tollit, è
quoque beneficio *Velleiani*, iuxta l. si mu-
lier C. ad *Velleian.* ubi Bal. & omnes scriben-
tes in cap. rescripto de *Iure iurand.* l. as. in S.
in personam instit. de action. vnde si mu-
lier, quæ ex renunciatione sui beneficii
non excluditur ab auxilio ipsius benefi-
cii *Velleiani*, excluditur enim, si bis renū-
ciauit, per text. in Auth. si à me C. ad *Velle-
ian.* Cardin. *Tuscb.* in dicta conclus. 28. num.
7. sequitur *Crass.* in tract. de except. nam si
actus est à principio nullus, certè gemi-
natio non operabit præter suam naturā,
vt dixit *Gratian.* citat. in num. 57. 58. & 59.
DD. supra cit.

32 Nam principalis ratio cur in iure ope-
retur geminatio, est, quia confirmatio-
nem actus inducit, & validitatem cōtra-
ctus, maximè facta ex temporis interual-
lo, *Bar.* in l. cum sumus 21. C. de *Agricol.* &
Censit. lib. 11. Imo si contractus esset inua-
lidus, *Corset.* in tract. de verb. geminat. n. 20.
ita vt, & magis deliberatè factus videat-
ur, iuxta text. in l. *Balista* ff. ad *Trebell.*
Corne. conf. 68. vol. 3. *Cephal.* conf. 40. nu.
10. *Decian.* conf. 46. nu. 39. lib. 2. *Tusc.* in lit.
G. conclus. 28. nu. 24. *Parif.* conf. 82. nu. 16.
lib. 1. *Afflic.* dec. 13. & facit cessare præ-
sumptionem erroris cap. ex litteris 5. ex
tra de diuort. Dec. conf. 130. alias 181. nu. 5.
Cephal. conf. 142. num. 8. & conf. 440. nu. 79.
Roland. conf. 28. num. 44. vol. 4. Dec. conf. 91.
num. 15. vol. 3. & tollit metus, coniectu-
ras, & animum patefacit § *pauonū* Instit.
de rer. diuis. l. in *Criminali* ibi glos. ff. de *Iu-
risd.* omn. *Iudic.* Bal. in tit. de pace, *Minado.*
in conf. 14. num. 16. *Intrigial.* conf. 6.
num. 108. *Menoch.* conf. 1. num. 301. *Cra-
uett.* conf. 114. num. 9. lib. 1. *Cardin. Tuscb.* in
lit. G. conclus. 28. num. 90. *Becc.* conf. 24. nu. 24.
Menoch. conf. 63. n. 13. *Surd.* conf. 179. nu. 18.
Marc. Mant. conf. 102. num. 6. lib. 2. *Parif.*
conf. 10. num. 57. & conf. 32. num. 52. lib. 1.
Crauett. conf. 106. num. 4. *Scrad.* de feud. p. 10.
sect. 1. nu. 124. *Decius.* conf. 1. num. 6. & conf.
66. num. 6. & conf. 88. num. 3. *Sebast. Medi-
ces* in tract. de legibus & statut. par. 3. q. 20.
num. 14. *Pruckman.* conf. 8. nu. 27. *Gratian.*
discept. cap. 621. num. 29. *Bellon.* conf. 8. nu. 11.
Anell. de *Amato* conf. 74. num. 24. vbi late
de hac materia more suo scripsit *Gigas.*
in tract. de pension. *Ecclesiastica* q. 97. nu. 5.
Francisc. Hieron. Leo decis. Valent. lib. 1. de-
cis. 4. num. 8. *Osasc.* decis. 66. nu. 13. *Surd.* dec.
43. num. 14. sequitur *Crass.* & ibi late in

tract. de except. except. 14. nu. 41.

Imo & in casu dictæ l. 2. C. de rescinden-
33 vendit. ne quicquam impediunt ea, quæ
dixerunt *DD.* *Alciat.* in conf. 27. lib. 8. *Rube.*
conf. 133. num. 9. *Crauett.* conf. 54. num. 7. &
conf. 160. num. 3. *Menoch.* conf. 401. nu. 187.
Couar. in cap. *quamuis* in 3. par. §. 4. num. 7.
omnes autem dicunt, quod ex gemina-
tione fraus, & dolus excludatur, & per
consequens, non attenditur læsio enor-
mis, quæ ex dolo, & re ipsa resultat,
Crauett. conf. 114. num. 9. lib. 1. *Intrigial.*
conf. 6. num. 108. *Menoch.* conf. 1. num. 301.
Tusc. in lit. M. conclus. 220. num. 27. *Cra-
uett.* conf. 54. nu. 7. *Tusc.* in lit. G. conclus. 28.
num. 90. *Ann. alleg.* 85. num. 5. & alleg. 127.
num. 7.

34 Nec obstat quod in quauis causa fa-
cta fuerit geminatio suppleat omnes
defectus solemnitatum, & inducat ma-
iorem animi deliberationem, prout est
text. cit. in l. *Balista* ff. ad *Trebellianum*, *Ro-
land.* conf. 28. *Bereu.* conf. 56. num. 12. vol. 2.
plenè *Decian.* in conf. 46. num. 37. & multos
DD. ibi videbis lib. 2. *Curt. iun.* conf. 264. nu.
22. in fine, *Cardin. Tuscb.* in lit. G. conclus. 28.
num. 2. & 3. denique actui geminato, &
sæpius celebrato nihil cōtra illum oppo-
ni potest, *Decian.* conf. 80. nam generalis

35 præsumptio est, quod geminatio indu-
cat donationem, renunciationem actus,
& quemlibet contractum, validum, ve-
rum, licitum, & legitimum l. cum te 9.
& l. cum precibus 18. C. de probat. *Cephal.*
conf. 308. num. 18. *Bursat.* conf. 117. num. 4.
Roland. conf. 58. num. 3. volum. 4. *Menoch.*
conf. 143. num. 1. *Surd.* conf. 327. nu. 53.

36 Ex qua geminatione inferitur quod
confessio extraiudicialis, quæ alias non
præiudicaret, si autem fit geminata præ-
iudicat, *Socc.* in conf. 15. vol. 1. ac si fuisset
facta in iudicio, ita singulariter *Bart.* in l.
cum scimus per glos. ibi C. de agric. & censit.
Roman. conf. 290. num. 7. & in l. nuda ratio,
post principium ff. de donat. l. as. in S. in per-
sonam num. 48. instit. de action. & in l. si pa-
tio num. 5. C. de pact. & in l. sed, & si posses-
sor §. fin. num. 8. ff. de iure iur. vbi etiam
Roman. in l. 1. num. 40. C. ad legem *Corneliã*
de *Sicar.* & in l. 1. §. questionum num. 2. & 5.
ff. de question. *Gramac.* consil. ciuil. 79. num.
12. *Rwyn.* conf. 72. num. 1. & 3. lib. 4. *Bertan.*
conf. 175. nn. 6. lib. 2. *Marant.* in pract. par. 6.
actu 5. num. 15. fol. mibi 392. *Euerard.* in
thopica iuris in loco à vi geminationis nu. 2.
Vital. in tract. de clausul. in vers. enunciativa
verba confessionis num. 10. carta mibi 157.
Borell. conf. 56. nu. 39. *Marsil.* in l. frater tuus
nu. 38. cum sequenti C. de *ficar.* *Decian.* conf.
46. num. 58. lib. 2. *Ioseph Ludou.* decis. peruis. 9
num. 4.

- num. 4. & 5. Dec. conf. 163. num. 2. Affl. decis. 337. num. 5. Mohald. conf. 81. num. 37. & conf. 154. num. 25. lib. 2. Pancirot. conf. 194. num. 6. vbi communiter omnes DD. dicunt, quod eadem sit virtus ac confessionis iudicialis; *tex. & Bart. in dicta l. cū scimus num. 6. Franc. Veggi. conf. 29. num. 4. Paul. de Castro in l. publica §. fin. ff. de post. Corn. conf. 123. col. fin. & conf. 135. volum. 2. Surd. conf. 188. num. 11. Mascard. de probat. conclus. 347. num. 22. & 37. Cardin. Tusch. in lit. G. conclus. 28. num. 41. & 43. Roman. conf. 290. num. 7. Ioseph Ludovic. in dicta decis. num. 5. Surd. Mant. decis. 10. num. 8. idem Mascard. in conclus. 348. num. 28. Imo*
- 37 ex pacto nudo, non oritur actio, *Ias. in l. si pacto C. de pact. l. si veritas vbi Ias. C. de fideicom. & in rubr. de verbor. obligat. sed*
- 38 ex geminatione, super eadem re, etiam ex interuallo apposita oritur actio, etiā de iure ciuili, vt optime facit *tex. in l. fin. C. ad l. falcid. sequitur Corn. conf. 68. vol. 3. Curt. iun. conf. 68. num. 9. Anton. Ceph. conf. 40. num. 10. Decian. conf. 46. num. 39. lib. 2. Paris conf. 82. num. 16. lib. 1. Afflict. decis. 13. num. 24. Roman. in l. si vero §. de viro, fallent. §. ff. solut. matrim. Alciat. in rubr. ff. de verbor. obligat. num. 14. qui communē dixit opinionem, quod vbi cumque est geminata naturalis obligatio; quæ est actionis productiua; plures effectus geminationis enunciantur, per *I. f. in §. in personam de actionibus, sequenti ex verbis enunciatiuis, nam licet ea prolata in contractibus, non sint obligatoria, tamen si sunt geminata, bene obligant, Soccin. in conf. 67. vol. 1. Franc. Aret. in l. serui oblig. de leg. 1. & Bar. in l. cum scimus, sic etiam**
- 40 in geminata cautione, nam illa Velleiani beneficium tollit, *l. si mulier, & ibi Bal. C. ad Velleian. quæ omnia adsunt in casu dictæ l. secunda, & late supra dictum est.*
- 41 Tanti autem roboris videtur esse talis *l. secunda*, quod licet subhastatio firmet contractum, & sibi perpetuo robur attribuat, vt *Fabian. de Monte in tract. de empt. & vend. q. 5. in princ. nu. 86. Iodoc. Burgenf. in tract. de subhast. cap. 5. nu. 37. tom. 6. p. 1. Papon. lib. 18. tit. 6. arres. 1. & ratio est; quoniam hastes fiscales facile conuelli non debent, ita est *tex. singul. in l. si hypothecas in fine C. de remiss. pignor. vbi glos. in vers. fideles plura ad hoc allegare videtur**
- 42 *Iodoc. vbi supra num. 38. dicens, quod contractus subhastæ fiscalis factus nullo modo retractari debet; quoniā emens sub-*
- 43 *hastæ amplius inquietari non potest; nō solum à venditore, sed nec etiam à posteriori creditore; prout considerauit*
- 44 *Vinc. de Ann. in allegat. 56. num. 5. nec debet à futuris oblationibus, & licitationibus etiam maioris summæ, & melioribus conditionis molestari, cum ne quiequā reiteratio subhastationis admitti debeat, post subhastationem perfectam, & candelæ extinctionis Capic. decis. 36. nu. 5. Mastrill. decis. 84. Afini de exequut. §. 4. cap. 86. nu. 12. glos. in l. si tempora C. de fideistru. & iur. hastes fiscal. lib. 10. l. eos C. de diuision.*
- 45 *præd. lib. 11. ea ratione, quia candela extincta perfecta que subhastatione, quoad vltimum licitatore iam dicitur perfecta venditio, vel locatio, & etiam si momento post extinctum candelæ, veniat alter licitator repellendus, Menoch. conf. 1121. num. 3. lib. 112. Afflict. decis. 34. sub num. 4. Muscatell. in sua præf. par. 13. glos. venduntur num. 52. & sequenti, Ricc. collect. 1726. Caroc. in tract. de locato, & conducto lib. 3. de locat. vectigal. quæst. 3. nu. 9. Franc. Marc. decis. 566. num. 1. Nec penitentia locus admittitur, Muscatell. vbi supra nu. 101. Aluar. Valasq. decis. 37. Scacc. de iudic. cap. 96. num. 41. Cardin. Tusch. conclus. 715. num. 9. lit. S. conclus. 81. lit. O. Boer. decis. 249. Alex. conf. 114. vol. 6. nu. 2.*
- 46 Illa autem ex necessitate omninò adhibita venit in locandis Regiis gabellis, & introhibitus Vniuersitatum, *Afflict. in constit. si quando contigit, & decis. 340. Razdenf. decis. 44. num. 21. Minado. in constit. in aliquib. notab. 5. num. 7. Fab. de Ann. conf. 56. nu. 25. lib. 1. late Mastrill. de Magistr. lib. 5. cap. 9. nu. 16. volum. 2. Reg. de Ponte conf. 49. num. 79. & conf. 53. vol. 1. conf. 158. vol. 2. de potest. Proreg. tit. 4. de regal. impos. §. 4. n. 30. Tusch. conclus. 713. num. 5. lit. S.*
- 47 Licitatores enim debent venire infra legitima tempora ipsius subhastationis fiendæ, per *tex. in l. si tempora C. de fideistru. & iure hastes fiscal. lib. 10. vbi Lu-*
- 48 *cas. de Penn. & Bar. num. 6. post tempora, & candelæ extinctum, non admittitur, Maur. alleg. 51. nu. 1. & 2. nec fiscus restituarur aduersus lapsum temporis, & aduersus lucrum, & post licitationem perfectam, etiam quod alius superueniens licitator, meliorem fisci conditionem faciat, ita restatur Afflict. decis. 340. quem sequuntur DD. & de magis communi Vinc. de Ann. singul. 445. DD. in dicta l. si tempora, Bar. in l. si quos C. de restind. vendit. Franc. de Amicis in suo tractatu de feudis in tit. de his qui feud. dar. poss. pag. 209. Alciat. conf. 110. num. 2. & conf. 12. lib. 9. Alberic. in l. si sine §. quæsitum ff. de minor. qui testatur decisum, per *tex. in l. 1. & 3. C. de vendend. re Ciuil. lib. 11. Auendan. de exequend. mūd. dat. Reg. lib. 2. cap. 12. num. 3. Menoch. conf. 844. nu.**

num. 36. lib. 9. & conf. 1121. num. 2. & 3. lib. 12. *Aluar. Velasc. conf. 109.* & contrarium dicere est, vaide iniquum, perniciosum, & contra rei publicæ quietem, concurrando cum *Sforz. Odd. de restit. in integr. q. 3. art. 13. nu. 83.* sequendo *Aff. Muscattell. in prax. par. 3. glos. venduntur num. 60. & 61. Boss. in tit. de Fisco sub num. 21. Reg. de Ponte de potest. Proreg. tit. 4. §. 5. de regal. imposit. num. 19. cum sequenti, & conf. 54. num. 25. vol. 1. Peregr. de iure Fisci. lib. 6. tit. 2. num. 10. Parlador. rer. quotidian. cap. fin. par. 5. §. 13. num. 14. & §. 17. num. 23.*

49 Hinc inferitur an primus licitator per secundum plus offerentem fuisse liberatum, si secundus licitator ante venditionem decocerit, vel nō soluendo effectus sit, vel aufugerit quam quæstionem frequentius incidere solet, & dicit *Boer. decis. 248.* primum licitatore non esse liberatum; quem sequitur *Viu. decis. 359. Io. Ant. Mangil. in suo tract. de subhastat. & licitat. q. 70. per totum. Caroc. de locat. & conduct. lib. 3. de locat. vectigal. quaest. 3. Cardin. Tusch. conclus. 715. litt. S. Cassan. in consuet. Burgund. rubr. 5. §. 2. glos. son principal. num. 2. & sequent. Boss. in tit. de vectigal. conduct. num. 3. Auendan. de exequend. mand. Reg. par. 2. cap. 12. num. 8. vers. item inferatur, Ann. singul. 39. Guttierr. de gabell. quaest. 134. Sola super consuetud. Pedamontan. tit. de forma. & ordine preced. glos. 4. Arnald. Ferron. in consuetud. Burdegals. tit. de subhastat. §. 1. circa senem, Rebuff. in tract. de pracon. & licitat. art. 7. glos. 1. 2. 3. 1.*

50 Verum practica, & cautela, quæ hodie vidi obseruari in Regijs Tribunalibus in non nullis oblationibus factis per licitatores, ad excludendas aliquas controuersias quæ oriri solent in prædictis oblationibus, solent illas oblationes firmare cum tempore præfixo dicentes, oblatio prædicta valitura per dies quindecim, quibus elapsis habeatur pro non facta.

51 Perfecta autem venditione licitator potest cogi etiam per capturam personarum pro implenda oblatione facta, *Castill. decis. 7. num. 12. Folter. super constit. Regn. in Rubr. de Episc. & cler. in constit. si quis num. 20. Carpan. ad statuti Mediolan. cap. 167. num. 14. A sin. de exequut. §. 4. cap. 70. num. 2. & cap. 87. & §. 6. cap. 2. num. 1. Grass. de except. in pralud. num. 149. Rebuff. in tract. de litter. obligat. art. 5. glos. 3. num. 16.*

52 Item emens sub hasta nec etiam à quouis creditore inquietari poterit,

circa augmentum ortum ex tempore, quoniam illi spectare videtur, cuius est periculum, & diminutio, cum iuris ratio ita postulat, quod etiam illi augmentum spectet *Bar. in l. cum pater §. messe ff. de legat. 2. Decian. conf. 123. num. 26. lib. 3. per tex. in l. quod dicitur ff. de impens. in reb. dotal. factis, l. peculium nascitur ff. de peculio, l. item veniunt §. fructus ff. de petit. hered. l. scribit Celsus ff. ad Trebell. l. si ex toto ff. de leg. 1. l. 3. ff. de fundo instructo, Peregr. 54 de fideicom. art. 10. nu. 39.* imo etiam si per alluionem accedisset tale augmentum, prout *Gregor. Lopez. in l. 30. tit. 28. part. 3. Garf. de expens. cap. 22. num. 41.* & quod ad emptorem spectet tale augmentum, decisum refert *Vinc. de Ann. in dicta allegat. num. 9.* in hoc autem augmento temporis adhuc emens sub hasta videtur tutus; nec conceditur locus iuri offerendi *Aff. decis. 16. & ibi Vrsill. idem Ann. in dicta allegat. num. 2. & 8. Prases de Franch. decis. 69. num. 4. & in decis. 224. Tbesaur. in decis. 157. num. 8. & 9.* & in hoc non innotescere videtur text. in l. fin. C. si propter public. pensita: cuius verba sunt, & tanti momenti videtur esse subhastatio, quod omnis fraudis suspicio purgat, *Surd. conf. 49. lib. 1. Escobar. de ratiocinijs cap. 16. num. 3. Amaya in suo Codice in l. si tempora num. 21. C. de fide instrum. & iure hast. fiscal. lib. 10. de Georg. alleg. 5. num. 64.*

56 Et licet subhastatio fit tanti roboris, nihilominus, quando in ipsa subhastatione adest læsio ultra dimidiam iusti prætii, etiam contra ipsam subhastationem, locum habet, & procedit *l. 2. C. de rescindenda vendit. Mangil. in suo tract. de subhast. q. 40. per totam.* quamquam vendens subhasta non potest dicere se læsū in prætio tamen ipsi non clauditur via, *l. 2. C. de rescind. vendit. ut optime Alex. cōf. 117. num. 11. lib. 7. Dec. in l. si fideiussor §. meminisse col. 3 ad finem ff. de legat. 1. Fabian. in tract. de emption. & vendit. col. 77. Eman. Suarez in suis comm. sentent. fol. mibi 307. vers. l. 2. dicit Anton. Gabr. in tit. de empt. & vendit. concl. 1. num. 61.* quæ opinio concordat *Angel. & Salic. in l. si quos C. de rescind. vendit.* refert idem *Gabr. num. 62.* alia opinio, quod talis l. 2. non habeat locum in subhastatione tenet, & refert *Socc. in lit. L. regul. 9. habet Salic. in dicta l. 1. C. de prescript. trigint. ann. Alex. in l. praxia rerum ff. ad l. falcid.*

Et talis opinio intelligēda est quando emptor ad emendum coactus occasio ne publici debiti, prout est casus in l. 1.

C. de

- Cade præd. de curionam lib. 10. ibi necessitate coactus; quo casu licet veditor fuisset deceptus. Ultra iusti pretii dimidium, non habet locum rescissio, prout dixerunt DD. & præcipue Anton. Burg. inc. cum dilecta num. 27. de empt. & vendit. Ioan. de Imol. in l. prætiorum ff. ad l. falc. Ioann. Aretin. in s. sequens nu. 3. institut. de action. Peregrin. in tract. de iure fisc. lib. 8. tit. 4. sub
- 58 num. 8. vers. nonnulli vero, ibi raro venditiones fiscales solemniter, & bona fide factæ, retractantur prætextu læsionis, vt facilius emptores inueniantur. s. si hypothecas C. de remissione pignor. l. bene à xenono C. de quadrienn. prescript. sequitur Gratian. discept. forens. lib. 1. cap. 7. num. 11. Ceuall. commun. contra comm. quest. 172. n. 4. sequitur Mangil. in tract. de subhast. quest. 39. num. 6. Duen reg. 187. n. 6. in fine.
- 59 Pro quorum obseruantia adest Vrsill. ad Affl. decis. 340. num. 8. quod hodie in praxi seruat, quod non tantum sufficiat læsio vltra dimidium iusti pretij, prout dixit Ludou. Port. in tract. de subhast. & cum decisionibus decis. 53. num. 1. sed tantum sufficit læsionem in sexta parte, adeo vt venditio illa in incantu facta rescindatur, & habebit locum etiã in subhastatione, & adeo Affl. dixit si læsio erit in sexta parte, quoniam illa dicitur enormis læsio, Bartol. Cepoll. in conf. 29. num. 12. qui de communi testatur, sequitur Gabr. num. 7. enormior autem læsio apud ipsum Cepoll. videbis, & latè supra in præcedenti capite simo talis lex
- 60 secunda, non solum locum habet in subhastatione; verum etiam in transactione, Ioann. Andr. de Georg. in alleg. 34. num. 1. & ibi fusè dixit, & sequitur Gabr. in loco supra citato num. 68. Alex. conf. 118. num. 7. & nu. 5. vol. 7. Gugliel. de Cuneo in l. ex causa C. de usucapion pro empt. Barbat. in conf. 41. vol. 1. Ruin. conf. 132. vol. 1. plura dixit Zasius in conf. 18 vol. 1. Fabius de Monte in tract. de empt. & vendit. quest. 48. principal. & hanc magis communem dixit Decius conf. 203. nu. 4. Viui. commun. opin. fol. 129. incipiente lex secunda, Caccialup. tract. de transact. quest. 10. Socc. conf. 285. lib. 1. Archbar. conf. 221. Ant. Rub. cõf. 71. n. 8. Rebuff. in tit. de rescind. contract. to. 1. art. 1. glof. 5. n. 18. Socc. sen. conf. 85. lib. 2. n. 3. qui de magis communi Socc. iun. conf. 129. num. 48. lib. 1. & conf. 98 lib. 2. Cald. conf. 3. tit. de transact. Corn. conf. 116. & 189. vol. 1. & conf. 101. vol. 3. Alex. conf. 222 col. 2. & conf. 89. vol. 1. Bertrand. conf. 81. vol. 1. & conf. 199. vol. 1. & conf. 72. col. fin. vol. 2. Affl. decis. 220. & ibi Vrsill. Grammat. decis. 66. num. 44. & 48. Roland à Vall. conf. 28. nu. 26 vol. 4. Paris. conf. 12. nu. 120. vol. 1.
- & quæ diximus in transactione extenditur etiam ista lex in locatione secundum Bart. in d. l. 2. C. de rescind. vend. vers. quid in alijs contract. Bald. in 2. column. in 7. oppositione vers. tertio quero, Guid. Pap. sing. 336. Ias. in l. de quibus nu. 29. de legib. Gabriel conclus. 1. de emptione, & vend. nu. 1. ampliat. 6. Corn. conf. 240. vol. 4.
- 61 In illis autem rebus, in quibus læsio considerari non potest, non habebit locum d. lex secunda, cum procedat in illis, in quibus omnino cadit læsio, in illis autem, in quibus non cadit, certè non habebit locum, vt est in annuis redditibus, consistentibus in specie Bald. in dicta l. 2. col. 4. vers. huic accedit C. de rescind. vendit. & ibi Pantal. Cremen. num. 134. quod totum probatur ex text. singulari in l. si ea lege C. de usur. sequitur Mangil. in tract. de subhast. quest. 41. num. 1. & 2. ratio est quia ista emptio pendet à fortuna Bart. in l. cotem ferro §. qui maximos num. 9. ff. de public. & vers. à dubio euentu prout est iactum retis Menoch. conf. 843. num. 36. & conf. seq. num. 43. & 44. lib. 8. & conf. 1263. num. 12. & 13. lib. 13. Cremen. in d. l. 2. num. 82. C. de rescind. vend.
- 62 Dubium tamè fuit an hoc remedium l. 2. competat etiam emptori læso, in qua dubitatione respondet Fontanell. in dec. 67. num. 1. quod tale beneficium ipis nõ competit, optimam rationem afferendo, quia venditor, vt plurimum compellit rei familiaris necessitas, ad vendendum, pretio minori, quæ quidem ratio cessat in emptore, hoc totum de iure communi currore videtur, nam de iure quod practicatùr equæ emptori, atq; venditori rei necessitas vget, venditori extrema nummorum penuria, emptori vero affectio rei, & sic omnino
- 64 ex vtraq; parte, Tale remedium humanum dici debet, prout eruditissimè obseruauit Andr. Facchin. in suis controuerf. lib. 2. cap. 16. & quod competat ipsi tale remedium communiter receptum habent DD. & præcipue glos. magna in dicta l. 2. & in cap. cum causa, verbo dimidiam, extra de empt. & venditione, latè Franck. decis. 243. num. 1. Viu. in suis communib. fol. mibi 129. col. præcedenti incipiente lex secunda, Donell. in dicta l. 2. vbi omnes DD. Franck. decis. 225. & ibi add. & in Senatu Cathalonix fuit recepta dicta opinio de anno 1637. quod dicta l. 2. procedat etiã in emptore sicuti in venditore ad relationem Senatoris Meha Carteres.
- 65 Et an locum habeat in contractu geminato emptoris; & licet prima facie Franck.

- Franch. in dicta decis. 243. & Gabriel cit. num. 124. dicunt, quod non habeat locū; talis lex, quia aperta ratio colligitur; quod deliberate contrahere censetur, tamen contrariū decisum refert, Franch. in dicta decis. 243. num. 3.*
- 66** Procedit inquam tale remedium dictæ l. 2. in omnibus contractibus, prout dixit *Bal. in dicta l. 2. num. 50. vbi Cagnol. num. 59. Donell. in dicta l. 2. num. 50.* & tunc procedit hoc remedium dictæ legis, quando minimus excessus, vel defectus probatur, *Burr. in cap. cum causa nu. 5. de empt. & vendit. Neuizan. conf. 39. num. 6. ibi sufficit excessum tantum probare, licet illius quantitas non exprimat. Rebuff. glos. 15. dictæ l. & quod sufficiat excessus in vno numero adest glos. in dicto cap. cum causa in vers. dimidiam, & ibi Abb. in 2. notab. Arias Pinell. & Bal. in dicta l. 2. quas. 12. vbi Salices. col. 1. Castres. num. 2. cum sequent. Cagnol. nu. 137. Cepoll. de simul. contract. num. 28. Abb. in dicto cap. cum dilecti.* Item procedit tale beneficiū dictæ l. 2. alienati tantum non autem consentienti alienationi, est bonus *tex. in l. iubemus §. economus C. de sacrosanct. eccles. vbi fit discrimen, inter contrahentem, & consentientem, voluit Archid. in cap. in generali de reg. iur. in 6. sequitur Minad. in conf. 29. num. 28.*
- 68** Et quid dicendum, si deceptus renunciasset expressè, omnibus beneficiis, an videatur renunciasse, quoque beneficio d. l. 2. *C. de rescind. vendit.*
- In qua particula, non videtur comprehendisse renunciationem beneficii d. l. 2. *C. de rescind. vendit.* prout dixit *Couar. lib. 2. variar. cap. 4. Guttier. de iuram. confirmat. 2. par. cap. 26. num. 2. vbi ait quod licet generalis sit renunciatio, nō excludit nec renunciatum censetur beneficio dictæ l. secunda cap. cum causa de empt. & venditione, sequitur Rippolit. in suo variar. cap. 11 tit. de empt. & vendit. num. 443. quoniam specialis requiritur renunciatio, vt tenet *Bal. in l. 2. vers. 5. quero, & ibi Paul. de Cast. vers. quinta conclusio C. de rescind. vendit. Bart. in l. si quis cum aliter in fine ff. de verbor. obligat. I mol. in cap. quinta vallis de iure iur. & in cap. cum contingat eodem tit. & in cap. causam de empt. & vendit. Alex. conf. 1. volum. 6. Socc. conf. 48. vol. 4. & quod**
- 70** possit tali remedio dictæ l. 2. specificè renunciari adest *Afflict. in decis. 120. num. 1. Ruyn. in l. si quis cum aliter num. 11. vbi Bar. in fine, & ibi Aret. ff. de verbor. obligat. glos. in dicta l. 2. & ibi Castrens. nu. 7. Cagnol. nu. 132. Donell. nu. 6. Socc. regul. 281. Dec. conf. 27. & 180. Osasch. decis. 41. nu. 8. Boer. quas.*
- 142. num. 3. Couar. var. resol. ut. lib. 2. cap. 4. vbi hanc opinionem communem esse inquit, Barbat. conf. 21. lib. 4. Menoch. conf. 1. num. 356. & conf. 55. 2. num. 8. Bursat. conf. 114. num. 31. lib. 1. Corn. conf. 189. col. 1. vers. praterea col. 2. in fine lib. 1. Trentacinq. var. resol. lib. 3. tit. de empt. & vendit. resol. 3. n. 11 Mozz. de contract. in tit. de empt. et vendit. col. ult. num. 20. Paris. conf. 20. num. 89. et 91. lib. 1. Guttier. de contract. iurat. cap. 26. num. 2. & ex communi sententia renun-**
- 71** ciari posse dixit *Ant. Gabr. tit. de empt. et vendit. conclus. 1. num. 90.* & hæc maximè procedunt quoties cum iuramento renunciatum fuit, *Tiraquell. in l. si vnquam in prefat. num. 136. C. de reuocand. donat. Guttier. de contract. iurat. cap. 26. num. 4. Viu. decis. 372. num. 8. Borrell. de comprom. §. 1. glos. 3. num. 35. quam opinionem tradit Menoch. conf. 508. num. 37. Corn. conf. 189. col. 1.*
- 72** Talis autem renunciatio specialis huius beneficii, valebit etiam si facta fuerit incontinenti in eodem instrumento, *Guttier. de contract. iurat. cap. 26. num. 3. & hoc si renunciatus fuerit femina, Rusticus, vel minor, Couarr. var. resol. ut. cap. 4. num. 4. vers. medium.*
- 73** Neq; generales renunciaciones sufficientes videntur ad tollendum huiusmodi beneficium, *Bart. et Ias. in l. si quis non aliter in fine ff. de verbor. obligat. Cagnol. in dicta l. 2. num. 93. et 134. Socc. conf. 48. col. 1. lib. 4. Tiraquell. in dicta l. si vnquam, Marant. suo specul. part. 6. vers. appellatio, num. 86. Aret. in §. actionum num. 17. Instit.*
- 74** de action. quod generalis renunciatio, non sufficiat *text. in l. ult. §. item questum ff. de condit. indebit. quem text. insignem dicit Couarr. in dicto cap. 4. & quod generalis renunciatio, non operetur huius legis exclusionem. text. in l. quaritur §. si venditor ff. de edict. edict. imo & quod enormis læsio intelligatur exempta à quacumq; verborum generalitate, l. si libertus ita ff. de oper. libert. l. creditor §. huius ff. mandati, Bal. conf. 380. lib. 1. Roman. conf. 90. num. 3. vers. in quantum enim, Alex. conf. 131. num. 12. lib. 2. Dec. conf. 11. colum. 3. vers. quarto principaliter, et in conf. 39.*
- 76** Sed quod dictum est de renunciatione in speciali, facta multo enim fortius si fuerit facta tacitè, quoniam eadem est virtus, *Alex. conf. 125. col. 6. vers. non obstat lib. 1. et in conf. 127. vers. praterea dictam remedium leg. 2. lib. 2. Roman. conf. 475 et Aud. Barbat. conf. 41. num. 31. conf. 55. nu. 20. lib. 2. et conf. 70. vers. quinto lib. 3. Paul. de Cast. in dicta l. 2. num. 7. et ibi Bal. nu.*

21. *ver. tex. in l. quaritur §. venditor ff. de edilit. edict. Boer. quest. 142. num. 3.*
- 77 Difficultas tamen est, an per clausulā in instrumentis adiectam scilicet, ut si quis plus valet donavit, & in presenti donat, censeatur tacitè renunciāsse beneficio dictæ legis secundæ.
- In qua re procedendum est cum di-
- 78 stinctione v3. an læsus habuit scientiam læsionis, aut ignoravit, si habuit scientiam videtur renunciāsse tali beneficio legis secundæ, nec in ipso casu habebit locum talis lex secundæ, ut tenet *Bar. in l. si quis cum aliter ff. de verbor. obligat. l. fin. §. item quesivit, & ibi Bart. ff. de condit. indebit. Gabriel. vbi supra num. 94. Bartol. Socc. in regul. 9. in lit. L. vers. primo locum non habet, Ioann. de Imol. in cap. cum contingat num. 35. de iure iur. vbi Petr. de Anchar. & Innocent. in dicto cap. Boer. vbi supra num. 2. & 3.*
- 79 Ad probandum autem talis scientiæ valorem multum elaborauerunt DD. nec probabitur ex illa iuris præsumptione, quod censeatur, quis scire suas facultates, ac patrimonij vires, iuxta-
- 80 *text. in d. l. si quis, Nec in facto proprio præsumitur ignorantia, l. plurimum ff. de iuris, & fact. ignor. cap. ab excommunicato de rescript. Abb. & alij in cap. cum causa de empt. & vendit. probabitur enim ex sufficientibus coniecturis cū in animo consistant, Bald. in dicta l. 2. in 6. quest. & ideo versas circa rerum culturam præsumitur illarum valorem scire ex reitu,*
- 81 secundum Bald. Imo ex vicinitate rerū, seu locorum elicitur præsumptio prædictæ scientiæ argumento cap. quanto de præsumpt. notatur per Bart. et alios in l. 1. ff. si cert. pet. Dec. in conf. 583. concludens ex præsumptionibus, & coniecturis contra quosdam conductores, censerī illos habuisse veram notitiam valoris, & extimationis rerum, & concludit non habere locum remedium dictæ l. 2. Socc. in conf. 48. lib. 3. & hoc modo probatur scientia valoris, per quam scientiam excluditur contrahens à beneficio dictæ legis.
- 82 Quæ iura cessant in Minore, Rustico, & muliere, quoniam in illis potius simplicitas præsumitur quam liberalitas; & ideo scientia valoris difficilius probatur,
- 83 quæ ad Iudicis arbitrium remittitur, *Corn. conf. 189. lib. 1. pulchrè Alex. conf. 1. lib. 6. vbi ita consuluit, non obstante,*
- 84 quod in instrumento adessent quamplurimæ clausulæ, & renunciaciones, ex quibus sublatum videretur remediū dictæ legis secundæ C. de rescind. vendit.
- post *Alex. Dec. in conf. 40. post num. 4. versus medium lib. 1. et in conf. 180. col. fin. num. 9. lib. eod. et conf. 203. col. 2. ea ratione quia in illis non datur potestas donandi, ut Salic. ibidem.*
- 85 Si vero renunciāns ignoravit, etiam si dixisset quod donat, non intelligitur de magno pretio, sed de modico, argumento *l. hæc adiectio ff. de verbor. signific. Fabian. de Monte in 8. quest. sub num. 17. tract. de empt. et vendit. Decian. conf. 25. num. 119. vol. 1. vbi inquit, quod nulla renunciatio, tam generalis esse possit, & tot cautelis expressa, quæ renunciātem excludat propter enormissimam læsionem, Alex. conf. 127. lib. 2. et conf. 17. lib. 3. et conf. 1. vol. 6. Socc. in conf. 48. vol. 4. Dec. in conf. 181. col. 2. et conf. 583. Paris. conf. 128. lib. 1. col. fin. nec excluditur renunciāns quādo ignorat beneficium dictæ l. 2. C. de rescind. vendit.*
- 86 Quod ita non currit quando renunciāns in instrumento venditionis dicat illud fieri sponte animoque deliberato, ac nullo errore ductus rem vendidisse, in quo casu cessare videtur omnino beneficium dictæ legis secundæ, secundū Bald. in dicta l. 2. q. 7. *Alex. in conf. 42. col. 3. Curt. sen. in conf. 50. num. 373. Ias. in l. fin. in §. idem quesit. col. fin. ff. de condit. indebit. & per talem clausulam appositam videtur probare præsumptivè talem scientiam, idest quod fecit ex certa scientia, & præcisam libertatem, Surd. conf. 361. num. 17. imo liberam, & propriam voluntatem, Alberic. in repertor. verbo sponte, Paris. conf. 107. num. 9. volum. 4. Rota Roman. Bononiens. census 24. Aprilis 1600. corā Cardin. Pamphilio, Surd. decis. 79 num. 6. Seraphin. decis. 224. nu. 3. volum. 1. Vinc. Caro. decis. sex casu 21. num. 27. Menoch. rem. 1. recuperand. num. 252. Berou. in cap. 2. nu. 46 vers. sed contra de restitutione spoliator. nā si postea constabit rem se aliter habere, & confessionem erroneam fuisse l. de atate §. fin. ff. de interrogat. notat Bar. & alij in l. 4. §. fin. ff. si quis caution. conceditur quoque tale beneficium prout Cagnolus in dicta l. num. 126. Paris. conf. 15. col. penult. lib. 2. Gozad. conf. 71. col. fin. tamen quicquid sit verba ipsa non sunt simplicia,*
- 87 sed cum augmentatione, cumulatione, & geminatione, quæ omnia sunt maioris efficacis, roboris, & virtutis. prout dixit eruditè Cagnol. in dicta l. 2. nu. 110.
- 88 Ex quibus verbis arguitur magna quantitas donata, & sic omninò cessabit remedium dictæ l. 2. cum de eo saltem in genere fuerit cogitatum, quod satis est, ut per *Barb. in conf. 22. lib. 4. Ias. in l. sed & si quis*

si quis eand. sequitur Ripa in repet. l. si unquam in 3. quæst. ff. de reuocand. donat. de communitestatur Andr. Facebin. in suis controuers. lib. 2. cap. 19. sequitur Alexand. conf. 41. num. 7. lib. 1. Felin. in cap. si cautio num. 39. de fide instrum. Boer. in decis. 142. nu. 10.

Ad omnes autem tollendas difficultates contrahentes hac cautela vti debent 89 v3. quod si res plus valeat id sponte renunciant, & ex eorum certa scientia nullo errore ducti donauerunt, ac donant, siue consistat in parua, siue in magna quantitate, etiam quod valde excederet dimidiam iuxta pretii, vt Salices. in fine dicta l. 2. quæst. 8. Soccin. in conf. 48. lib. 4. post Bald. tradit Felin. in cap. inter ceteras col. fin. de rescript. Abb. in cap. cum causa col. fin. de emptio & vendit. Barr. in d. l. 2. num. 14. & 16. Bald. num. 7. quæst. 4. Salices. quæst. 7. num. 11. Paul. Cast. num. 7. Fulgos. num. 11. Cremes. num. 6. Cagnol. num. 124. Morla in empor. par. 1. num. 9. de contrahend. empt. quæst. 24. Menoch. de arbitr. iudic. casu 144. in 1. casu Tiraquell. de retract. consan. §. 1. glos. 18. nu. 14. Boer. decis. 142. nu. 15. Couarr. lib. 2. var. resolut. cap. 4. nu. 2. Berous in cap. cum dilecti nu. 23. de empt. & vend. & pro indubitato tradit Roman. in l. si quis cum aliter pu. 15. ff. de verb. obligat. ubi Aretin. n. 8. & multo fortius si in tali contractu renunciatio beneficii dicta l. 2. opponatur, ut Bar. Aret. in dicta l. si quis cum aliter ff. de verb. obligat. Fabian. de Monte in dicto tract. de empt. & vend. quæst. 8. col. 5. Dec. conf. 27. & conf. 180. facit regula l. penult. C. de pact. Felin. in cap. si diligenti de foro competens. colum. 4.

90 Nec sufficit quod in instrumentis apponatur, quod renunciauit omni legum, & iuris auxilio, quoniam per talem clausulam omni legum, & iuris auxilio, non intelligitur renunciatum beneficio l. 2. C. de rescind. vendit. dum non tollitur per generalem renunciationem, vt supra dictum est, Alex. conf. 1. lib. 6. Corn. conf. 112 limit. 4. l. 1. in l. 1. col. penult. C. de iure empt. Dec. conf. 27. & conf. 180. Ripa in repet. l. si unquam in quæst. 52. Gozad. conf. 53. & 88.

91 His cautelis non adhibitis in instrumento sed tantum iuramentum præstitum, venditor, siue emptor non excluditur à beneficio dictæ l. 2. C. de rescind. vendit. ex capite cuiusvis læsionis, & quod excludatur à beneficio dictæ l. 2. non deficiunt DD. qui negatiuâ teneant opinionem, retulit Facebin. in suis controuers. cap. 17. vers. prima est opinio affirmatiua, tamen in vers. ad argumētum in lit. D.

respondet opinioni, quod prædicta opinio loquatur ante absolutionem iuramenti, non autem absolutione obtenta, vt dixit idem Facebin. cit. cum dicta læsio siue enormissima, siue enormior excipiatur, tam à renunciatione, quam à iuramento, Osa. decis. 41. num. 2. Minsing. obseru. 59. cent. 5. num. 5. & propter ipsas læsiones semper renunciatio resoluitur, & rescinditur; multo maxime propter enormissimam, firmat Anton. de Butr. in cap. cum contingat col. 8. vers. octauus casus de iure iur. & ibi Abb. col. 16. Philipp. Fräb. in cap. in presentia col. 3. de probat. & ibi Felin. col. 4. communem dixit Ancharan. in cap. accessorium col. 6. de regul. iur. in 6. Guglielm. de Benedic. in cap. Raynupt. verb. duas habens filias, num. 264. & sequenti de testam. Alex. in l. stipulatio hoc modo concepta nu. 10 & ibi Zasius num. 38. ff. de verb. obligat. Dec. in l. pactum dotali col. 3. C. de collat. & ibi Corn. in limit. 9. Cagnol. in l. 2. num. 98. & sequenti C. de rescind. vendit. Afflict. in cap. 1. num. 47. de pac. iurament. firmand. & in cap. si quis inuestierit num. 21. de feudo aato inuicem legis commissoria, Couar. in relect. cap. quamuis pactum in 3. par. §. 4. num. 5. vers. 3. conclusio num. 7. vers. undecimo de pactis lib. 6. Albert. Brun. in tract. de statut. exclusiuo femin. art. 9. quæst. 1. nu. 33. & 40. Menoch. de recuper. possess. remed. 15. nu. 184

93 cum enormissimæ læsioni renunciari nõ possit etiam cum iuramento, Cephal. conf. 405. num. 30. Vasquez Illustr. controu. 94 lib. 1. cap. 2. num. 17. Iuramentum autem appositum in contractu de non contrahendo, non tollit læsionem enormissimam, Crauet. conf. 613. nu. 29. Curt. iun. conf. 141. num. 5. vbi hanc esse magis communem conclusionem, Guttier. Authent. sacram. puber. C. si aduers. vendit. Brun. cõf. 25. num. 3. conf. 21. num. 12. & læsio enormissima vires iuramenti tollit, nec est necessaria absolutio, vt supra dictum est, Gabr. conf. 9. col. 1. lib. 2.

96 Nam iura quæ dicunt deberi seruare iuramentum, Ieum qui §. si iurauero col. 2. ff. de iur. iur. licet Bar. contrarium senserit & non bene vt l. amplius in fin. ff. rem rat. haber. Aret. autem dicit contra Bart. est communis opinio in conf. 100. incipiente longitudo, Alex. conf. 230. vifis actis mihi transmissis 3. vol. DD. omnes in cap. dilectus in 11. col. de ord. cogni. latè Matth. Matthes. in sing. 54. loquuntur in contractibus, in quibus non interuenit enormissima læsio, Menoch. conf. 412. num. 61. Neuz. conf. 21. nu. 5. Alba conf. 81. num. 52. Socc. conf. 115. lib. 1. Corn. conf. 133. col. 4. lib. 3. Ratio est quod 97 nam iurans nõ videtur in tantâ læsio-

98 nem consentire; altera quia à iuramento dolus excipitur, *Of s. b. decis. 41. nu. 3.*

99 Enormi autem læsioni renunciari potest ad differentiã enormissimã, *Bart. in l. si quis cum aliter, & ibi Bal. ff. de verbor. obligat. Corn. conf. 114. num. 5. lib. 3. sequitur*

100 *Paris. conf. 96. num. 74. lib. 1.* Dolus autẽ qui ex enormi læsione peruenit, præsumptus dicitur, & proinde remitti potest, *Decian. conf. 39. num. 152. lib. 2.*

101 Reuertendo verò circa capituli seriem, iuramentum in minore, venit ut integratiuum personæ, & ipsum maiorẽ reddit, *Auth. sacrament. puber. nam in ma-*

102 iore, etiam consideratur restitutio in integrum, & ipsi conceditur, ut *Cyn. in l. 2. C. de rescind. vendit.* quia iuramentum

103 in contractu læsivo iuris Canonum, ipsum excludit, nec virtute iuramenti contractus subsistere potest; nec iure cõventionis *Argum. l. iuris gentium §. generaliter ff. de pact.*

104 In minore autem duo iura considerantur, & ius minoris implicite, & ius maioris explicitẽ, maior per iuramentum red-

105 ditur, per quod iuramentum excluditur à remedio dictæ *l. 2.* si quidem minor iuravit non contrauenire ratione minoris ætatis, vel alia quacumque causa, in hoc casu nulla constitui videtur differentia, inter iuramentum minoris, & maioris *Crauet. conf. 7. num. 4. conf. 14. col. 2. conf. 151. col. 5. conf. 138. col. 1. Roland. conf. 59. nu. 24. lib. 2. Guttier. de contract. iur. cap. 26. n. 8. Bald. in dicta l. 2. Alex. conf. 89. viso puncto num. 11. vers. secundo respondeo lib. 2.*

Præterea si minor simpliciter iuravit, tunc non excluditur à remedio dictæ legis, siue expressè, siue tacite cum iuramento renunciauit, si verò expressè huic beneficio renunciauit excluditur, ut distinguit *Molin. de primogen. lib. 2. cap. 3. nu. 21* refert *Thesaur. decis. 165. num. 4. Trentacinq. var. resolut. resolut. 3. num. 8. vers. hac conclusio*, nam si minor simpliciter iurat, non contrauenire, adhuc venire poterit, ratione læsionis, quia iuramentum eum maiorem representat; idq; solum operatur secus si non contrauenire iuravit ratione minoris ætatis.

Neq; aliqua alia ratione, quoniam iuramentum in hoc casu duo operatur, ut supra dictũ est scilicet, ut minor habeatur pro maiore; denique & veluti maior excludatur ab auxilio huius legis, quam sententiam fuit *Loffred. in dicta l. 2. num. 3. vers. e contra tamen dicimus.*

106 Difficultas tamen est circa huius capituli seriem, an minor beneficio suo restitutionis in integrum renunciari possit.

Hanc questionem multum ventilauerunt *DD.* & concludunt renunciari nõ

107 posse; quia imbecillitatis causa fuit concessum tale beneficium restitutionis in integrum; & principalis causa concedendi, tale beneficium fuit, ne minores læsi veniant, nulla autem particularitate cõsiderata, *glos. in l. si iudex circumuento, & l. si intra, vbi Salic. C. de in integr. restit. minor. cap. si diligenti de foro competentis, vbi Abb. num. 12.* & hanc communem sententiam inquit *Castrenf. Bart. & Bal. in l. ius*

108 *publicum num. 3. ff. de pact.* & dicta restitutio in integrum minori est concedenda, dummodo concurrat læsio, & minor ætas, *text. in l. 1. cum sequenti C. si aduersus vendit. Sforz. Odd. in tract. de restit. verum §. sciendum vbi Bart. ff. de minor. l. fin. vbi Bar. ff. eodem, Dec. conf. 216.* vbi dixit quod in læsione restitutionis fundamentum, *decis. Pedam. 158. num. 9.* & passim per *DD.* cõmuniter qua petita est supercedendũ

109 in exequutione sententiæ, siue decreti *l. vnic. C. de in integr. restit.* ibi postulata nihil noui fiat, *Affl. decis. 56.* firmat *Reg.*

110 *Rouit. prag. 1. de minor. num. 24. & 28.* quæ restitutio datur non solum de contractu gesto cum minore, sed etiam de omni actu, per quem minori inferitur præiudicium, *text. in l. fin. C. in quib. caus. in integr. restit. non est. necesse,* assignat Imperator rationem, dum melius est ante tẽ-

111 pus occurrere, quam post causam vulneratam remedium querere, *D. Reg. Rouit. dicta prag. 1. de minor. num. 17. Gamm. decis. Lusit. 162. n. 2. Affl. in consl. Neap. de restit. minor.*

112 Imo multum equifollens fuit ad concedendum tale beneficium restitutionis in integrum publica utilitas, quæ opinio omnino in illa vulgata regula, quod qui-

113 libet iuri suo renunciare possit non comprehenditur, nec talis regula se extendit, in publicis casibus, sed tantum uersatur in iuribus à se pertinentibus u3. hæreditarijs. personalibus, & hypotecarijs, ex eorum particularitate permanentibus, quod totum apertè cum *Gamm. in decis. 386. num. 11.* probatur ibi ceteris omnibus ad edictum prætoris pertinentibus, quæ non ad publicam læsionem, sed ad rem familiarem respiciunt pacisci, licet sitq; regula *l. ius publicum ff. de pact.* procedit etiam si secundario, & non principaliter ius publicum læderetur;

114 quod ius renunciari non potest, ne quicquam cum iuramento, *Imol. in cap. cum contingat extra de iure iurand. sequitur Nouar. quaest. forens. par. 1. quaest. 76. l. ius*

115 *publicum ff. de pact.* nam ius publicum pri-

privatæ personæ ipsum derogare non possunt dicta ius publicum, & ibi Bar. Bal. & Ias. Anchar. conf. 221. num. 3. l. fin. ff. de suis, & legit. Bart. quest. 1. Lucan. quest. 11. Ias. l. nemo potest num. 4. lect. 1. ff. de legat. 1. cap. si diligenti, de foro comp. Balner. uariar. 16 iur. renunciation. cap. 9. Imo non solum renuntiatio non valet, sed nec etiam pactum super iure publico, Bald. in l. iuris gentium §. si paciscar ff. de pact. l. privatorum C. de iur. omni. iudic. Sforz. Odd. de restit. in integr. part. 1. quest. 26. art. 3. num. 18. sanè quoties pactum est remotum à re privata seruari non debet, dicta l. iuris gentium §. si paciscar, l. si vnus §. pacta ff. de pact. Duaren. de pact. cap. 4. num. 4. cum sequenti.

117 Imo nec seruandum videtur illud pactum, priuatam rem respiciens, & publicam utilitatem lædens, argumento text. in l. seruus §. filius C. de pact. & argumento

118 tex. in l. pactum curatoris C. de pact. nec in hoc impedire videtur regula; quod quilibet in re sua sit moderator, & arbiter, vulgata l. in rem mandatam C. mandati, tamen talis regula procedere videtur, quando disponens alteri præiudicium non affert; O fasc. in decis. pedam. decis. 17. num. 13. vers. non obstat regula, quini mō de re sua quis disponere non potest in tertii præiudicium, vt declarat Ripa in l. ex facto §. si quis rogatus primo nu. 39. vers. 2. mouetur ff. ad Trebell. Aym. Crauet. in

119 conf. 241. num. 18. sic neque iuramentū alteri obesse non debet Bal. in l. non dubium num. 26. C. de legib. late Tiraquell. in l. si vnquam in prefat. num. 91. C. de reuocan. donat.

120 Quo casu, è quoque spectare debet regula quod factum cuique suum, non etiam alteri nocere debet, l. factum cuique ff. de regul. iur. & denique liberatio,

121 pactum, confessio, atque omnes alii actus, facti ab vno, nunquam alteri nocent, Surd. conf. 332. num. 9. equidem actus

122 licet pius sit, & fauorabilis, in alterius præiudicium non subsistit §. 1. instit. quib. manumitt. non licet, remanet enim solutum, quod minor non potest beneficio restitutionis in integrum renunciare, & si renunciat adiuatur, etiam si tacitè renunciat per temperis lapsum, glos. in l. Iudex ff. de minorib. & glos. in l. si intra C. de in integr. restit. Bart. in l. si Iudex num. 2. Alber. in princip. glos. dicta legis si intra. Bar. in l. cum minor nu. 2. ff. rem ratam habet. & ibi Argel. num. 4. & Paul. de Castr. num. 1. Alber. in l. si quis in conscribendo num. 10. C. de Episcop. & cler. Bal. in l. cum decurionatus num. 1. C. de do-

curion. lib. 10. Jacob. de Aren. in l. doli mali num. 1. ff. de Nouat. Felin. in cap. si diligenti num. 15. cum concord. & Abb. num. 12. de foro compet. Bar. conf. 88. num. 4. lib. 1. Corn. conf. 178. num. 11. lib. 3. Bal. conf. 96. num. 2. lib. 5. Nat. conf. 458. num. 4. Aloys. de Alber. singul. 102. Capyc. decis. 110. in fine, Sforz. Odd. par. 1. quest. 26. art. 6. num. 21. Imo nō

123 solum quod dicta renuntiatio indigeat auxilio restitutionis in integrum, sed quod renuntiatio ipsa ipso iure non teneat, Bar. in dicta l. cum minor num. 2. ff. rem ratam habet. Paul. de Castr. in d. l. si intra num. 2. C. de in integr. restit. ea ratione, quia, qua facilitate quis inducitur ad renunciandum, eadem potius inducitur ad contrahendum, vt Corn. cit. nu. 12. in fine.

124 Hæc dicta procedunt in minore renunciante beneficio restitutionis in integrum in minori ætate; nam si consideratur beneficium restitutionis in integrum insitum sub illa clausula omni legum, & iuris auxilio, certe secundum magis communem opinionem, tale beneficium restitutionis in integrum renunciatum non censetur, etiam si restitutio in integrum sit auxilium legis, tamen sub tali clausula, non comprehenditur, Bal. in l. si minor §. minor ff. de minorib. sequitur Petr. Raueuat. singul. 279. Sforz. Odd. de in integr. restit. par. 1. art. 1. quest. 26. num. 2. & 3. idque sub generalitate

125 te verborum, nunquam venit tale beneficium, dixit latissimè Bec. in conf. 12. nu. 69. 70. 71. 72. & 73.

126 Nam aduertendum est, quod duplex beneficium restitutionis in integrum conceditur, Vnum quod conceditur minori, ex capite minoris ætatis, Alterū, quod conceditur maiori, ex clausula generali, si qua mihi iusta causa videbitur, & ex capite ignorantie, ex scripturis nouiter repertis.

127 Illud namque remedium restitutionis in integrum, dicitur extraordinariū, & conceditur in subsidium, l. in causa secunda in principio ff. de minor. l. in provinciali §. 1. ubi Bar. ff. de noui oper. nunciat. glo. in §. pupillis vers. per restitutionem, Auth. de hered. & falcid. Alciat. conf. 160. num. 19. &

128 non videtur esse derogatum, nisi de eo fiat specialis mentio, Bal. in conf. 236. statuto Ciuitatis lib. 1.

129 Et licet regulariter remedium extraordinarium, non concurrat cum ordinario, tamen hoc admittitur, quando ipsa remedia competunt contra diuersos, & ad diuersa, Paul. Castr. in l. 1. C. si tutor, vel curat. interue. & multo magis hoc

- hoc dicendum, quando remedium extraordinarium pinguius prouidet, *glos. in l. fin. vbi Bal. num. 5. C. si aduers. rem iudicat. Alex. conf. 103. vifis scriptis num. 21. lib. 2. & 207 lib. 7. Riminal. conf. 163. in presenti nu. 7. Aym conf. 202 Odd. Sforz. in tract. de restit. in integr. quaest. 2. nu. 7. & plenius quaest. 17. Paul. Castr. conf. 37. 4. dubio. Boer. decis. 67. n. 7.*
- 130 Tale autem beneficium restitutionis in integrum poterit minor proponere, post decretum, & sententiam, quæ restitutio impedit executionem illorum, *l. si causa cognita C. de trasact. quod etiam procedit si lata fuisset sententia à Principe, & à Sacr. Reg. Consil. Neap. vt Affl. decis. 356. num. 4. Franch. decis. 702. num. 1.*
- 131 Intellige tamen quando interueniunt ea requilita, quæ de iure interuenire debent, & non sit calumniosè ad differendam executionem sententiæ, *l. si Marcellus ff. de re iudic. Cap. suscitata de restit. in integr. Minsinger. cent. 1. obseru. 48. Cappell. Tholos. decis. 54. Minad. decis. 14. num. 14. Franch. decis. 86 num. 8. & iudicis arbitrio remittitur, an dicta restitutio calumniosa sit, Franch. decis. 702. sub num. 5. quod arbitrium regulari non debet, ex leui præsumptione, Beninten in decis. Bonon. 85. col. 4. sub num. 14. & inter alia re-*
- 132 quilita oportet vt sit persona priuilegiata vt est minor, Virgo, Ecclesia, & Vniuersitas, & Fiscus, *Marant. in sua praxi in tit. de appellat. num. 78. de Fisco, & Rege, Lucas de Penn. in l. 3. C. de propof. sacr. cubicul. lib. 1. 2. de Vniuersitate, Villa, & Castro, DD. & Bal. in l. respublica C. quibus ext. causis, in super vt adsit læsio, quæ læsio est alleganda per libellum Affl. in constit. appellat. tempora num. 40. text. in l. nam si postea S. minor ff. de iure iur. Cappell. Tholos. decis. 389. Hodie autem in Sacr. Reg. Consil. Neapol. practicatur quod porrigitur, per minorem, vel per personam priuilegiatam supplicatio D. Præsid. S. R. C. Neap. qui vices Regis tenet per quem fit solita decretatio, fiat verbum in S. R. C. ad finem videndi an sit deferendum petitiæ restitutioni in integrum, *Franch. decis. 702. num. 3.**
- 134 Sed queritur an hoc remedium priuilegiatis personis cõcessum profit alijs litis confortibus.
- Et distinguendum est quod aut sumus in causa diuidua, & non profit, *l. 2. C. si vnus ex plurib. appellat.* Si verò sumus in indiuidua causa, & tunc prodest alijs litis cõsortibus per *tex. in l. si communem ff. quemadmodum seruit. amittat.* id quod totum intelligendum est, quando cum indiuiduitate rei adest connexitas, adeo quod, se executio non possit fieri contra vnum insolidum, sine omnium offensione & præiudicio, *Cappell. Tholos. decis. 55. uers. adde quod restitutio, Affl. decis. 213. vbi dicit quod per Sacr. Reg. Consil. Neap. fuisse ita iudicatum, & res indiuidua*
- 135 dua tunc dicitur quando hypoteci ius est indiuiduum *Affl. in dicta decis. 213* & ideo tunc restitutio trahitur ad litis cõsortes, quando bona pro communi, & indiuiso possidentur *Aym conf. 206. num. 10.*
- 136 Idq; in multis casibus remedium restitutionis in integrum nõ impedit sententiæ executionem, late scripsit *Marant. in sua praxi in tit. de appellat. nu. 108. Affl. decis. 356. ubi Vrsill. & Ricci. in collect. 88.*
- 137 Primo enim casu limitant DD. tale remedium restitutionis non impedire sententiæ executionem, quando contra ipsum præcedunt duæ aliæ sententiæ conformes, *Alex. in l. 4. §. condemnatum ff. de re iudic. late Couar. practicar. quaest. cap. 25. sub num. 7. Benint. decis. Bonon. 85. num. 14. Bald. in l. 1. C. ne liceat. 3. prouoc. late de hac materia Cumia super risu Regn. Sicil. cap. 17. num. 89. & num. 91. Gabr. in tit. de execut. rei iudic. conclus. 1. num. 4. Gamm. decis. 110. num. 11. Mastrill. decis. 45. num. 1. & decis. 110. num. 1. sed Reg. Rouitus huic opiuiioni non valde inclinatur, cum in *pragm. 1. de minoribus*, dicit posse hanc restitutionem in integrum peti aduersus tres sententiæ conformes si tamen executio esset irtractabilis *Hier. Laur. decis. Auen. 2. nu. 8. etiam si esset sententia S. R. Cõsil. Neap. Capyc. decis. 53. Franch. decis. 86. nu. 8. Ann. sing. 179. Gratian. decis. 172. dummodo hæc restitutio petatur antequam sit ceptum exequi cum non retardetur executio, vt late Reg. Rouit. in d. pragm.**
- 138 Secũdo non impedit executionem sententiæ, quando beneficium restitutionis in integrum fuit petitum, post ceptum exequi, & sic post mandatum de parendo, *Ioann. Vincent. de Ann. in cap. 1. de uassall. decrepit. num. 239. Rouit. in pragm. 1. de minorib. latissimè prò, & contra scripsit Reg. Consiliar. Thom. Carleual. in tit. de iudic. disput. 16. per totam, oppugnando DD. in nu. 31. à se cit. & maxime Ann. in dict. cap. & Rouit. in dicta pragm. stante quod sit contra *tex. in l. defendente 21. ff. de auctor. tutor. & multo magis stante, quod ita practicatur in Sacr. Reg. Consil. Neapolitano, tamen in num. 48.**
- 139 post longam discussionem, dixit quod

Secundum stylum hodiernum, petita in integrum restitutione, tam contra sententiam assistentis prolatam in M.C.V. quam in S.R.C. Neapolitano semper suspenditur executio, donec deciditur articulus restitutionis, qui summarie expeditur ex eisdem actis nullis admittis exterioribus probationibus cum solita practica S.R. Conf. Neapolit.

- 140 Id autem observari videtur in vna causa Vniuersitatis Terræ Morconi cum Marchione Spina dum fuit dicta Vniuersitas mediante sententia condemnata ad certam quantitatem, etiam expedito mandato de parendo, expeditis literis executiualibus & executis nonnullis bonis, fuit pro parte Vniuersitatis petita restitutio in integrum ad relationem mestissimi Reg. Consil. Aloysii Gamboæ virtute ac integritate conspicuus in dicto Sacro Regio Consil. Neapolitano admittis, & fuit reuocata prima sententia, prout constat penes actuarium de Litto; Imo non solum impedit executionem vnius sententiæ, sed etiam trium sententiarum conformium l. 4. §. condemnatum, ubi Ripa num. 31. refertur de communi ff. de re iudic. sequitur. Honded. in conf. 27. nu. 8. vol. 2. vbi latissime scripsit.
- 141 Petita autem in integrum restitutione læsio fundari debet ex eisdem actis, & quod talis sit, quod nõ requiratur altior indaginem dixit Roud. in pragmat. d. minorib. num. 26. quoniam illæ exceptiones requirentes altiore indaginem, non possunt opponi, neque admitti in via executiua, Bart. in l. 4. §. condemnatum ff. de re iudic. sequitur Roman. in conf. 76 num. 3. Bellon. commun. opin. lit. E. verbo exceptiones, Camarius de execut. instrum. q. 5. num. 15. & quest. 11. num. 22. sequitur Affl. in decis. 283. Philipp. Franch. in cap. dilecto 63. nu. 26. de appellat. doctissimus Giurb. decis. 100. num. 8. sequitas fuit Carneal. in tit. de iudic. disput. 16 num. 2. Scacc. de appellat. quest. 19. remed. 1. conclus. 5. num. 4. & num. 23. & 34 Roderic. de ann. redditib. lib. 2. quest. 10. num. 29 circa finem, Argelius de acquir. possess. quest. 2. art. 1. ex num. 69. Parladorus lib. 2. rer. quotidian. cap. fin. par. 1. §. 1. num. 7. 1. & 12. & §. 11. num. 11. sequitur Intrigliol. decis. 10. num. 6. & 7. Minfinger. in suis obseruat. cent. 4. obseru. 64. Lancellott. de attent. cap. 17. num. 93. Vant. de nullitat. tit. quot. & quib. modis nullitas in iudicio proponatur num. 32. eruditè dixit Cardin. Tusch. in litt. R. conclus. 291. num. 8. ibi restitutio aduersus rem indicatam non conceditur, nisi appareat de manifesta iniustitia, ita quod non requirat altiorè

indaginem, vnde necesse est, quod iniustitia palpetur manibus, & ex actis inspicatur, Castrensis. in l. 4. §. commendatum, ubi Ripa de communi refertur ff. de re iudic. Minadoes decis. 14. num. 3. & 4. & dicit pluries fuisse iudicatum in S. Conf. Guid. Pap. decis. 215. num. 7. Pus. decis. 456. lib. 2. Magon. decis. 104. & 133. Tbesaur. decis. 181 Vrsill. ad Affl. decis. 356. num. 6. qui refert doctrinam Bald. in l. penult. ff. de auctorit. tutor.

- 144 Ampliando autem supradicta quod restitutio in integrum, etiam concedatur hereditati iacenti, quia hereditati iacenti datur curator, & inter miserabiles personas connumeratur, Nouar. in tract. de miserab. person. in suo proemio, Bal. in l. ea qua num. 5. vers. ratio ergo vera est C. de temp. in integr. restit. quia curator potest eam petere, & habet hanc facultatè petendi, Paul. de Cast. in dicta l. ex qua num. 6. & Angel. ibi num. 2. & 3. nam hereditati iacenti nunquam currit tempus, nec dici potest elapsum nec in mora dici potest, nam vbi nullum consilium animi adest nulla mora, vel culpa esse potest, dixit Bal. in l. licet nu. 13. in 5. quest. C. de iuro deliberand. Felin. in r. de quarta nu. 19. de prescript. Alex. in l. si constante §. si exheredato nu. 3. ff. de solut. plenè Bal. in tract. de prescript. par. 6. num. 47. qui omnes dicit, ea ratione quia hereditas iacens non constituitur in mora, nec posse contra ipsam incohati prescriptionem, licet incohatam cum defuncto currere.
- 145 Alia denique restitutio in integrum conceditur maioribus ex capite ignorantie, vel ex clausula generali si qua mihi iusta causa esse videbitur, Bart. in l. cum filius §. in hac ff. de verbor. obligat. in principio, & ex scripturis nouiter repetitis; cum ignorantia est æqua, & iuxta causa concedendi restitutionem in integrum eis qui lapsu temporis læsi sunt, glos. notat. in l. si partem §. 1. vers. non utendo ff. quemad. seruit. admitt. Bart. in l. 1. §. si quis autem propter; vbi etiam Angel. per illud text. cum glos. & ibi Alex. in addit. ff. de itiner. actu priu. Anchar. conf. 174. & conf. 373. Roman. cõf. 477. & alii relati per Corn. in conf. 165. circa principium num. 25. vbi hanc opinionem communem dixit in lib. 2. Alex. conf. 71. num. 7. vers. sed promiss. lib. 1. Des. conf. 36. num. 9. Ruyn. conf. 143. num. 15. lib. 4. Mouentur enim DD. per illum tex. in l. mater in principio ff. de except. rei iudic. l. argentarius in fin. ff. edend. iuxta l. final. in principio ff. de eo per quem factam erit, glos. in l. si hæc iussor §. in omnibus in verbo cessat ff. mandat. Ioann. Andr. In.

- Innocent. Bal. & Abb. ac ceteri in cap. ultra tertiam de testib. Ioann. Andr. in addit. ad Speculator in tit. de execut. sentent. §. fin. vers. & illud autem, super verbo passim, Alex. in l. sub pretexto num. 5. Ias. in repet. legis admonendi num. 10. vers. ego teneo ff. de iure iur. Socc. iun. conf. 128. nu. 158. lib. 1.*
- 150 & hoc procedit etiam in præscriptione triginta annorum *Alex. conf. 4. num. 19. conf. 89. num. 9. lib. 2. imo aduersus præscriptionem 40. annorum, vt dixit Alex. in dicto conf. 71. & conf. 169. num. 15. lib. 2. vbi testatur de magis communi Bald. in tract. de præscript. 4. par. principal. quæst. 29. num. 3. sequitur Ruin. conf. 140. num. 17. lib. 2. conf. 143. num. 16. lib. 4. Affl. decis. 37. & 329. & de iure communi res videtur procedere sine dubitatione, secundum Bal. conf. 236. lib. 1. Rouit. latè lib. 2. conf. 14. num. 5. Aym. conf. 201. num. 34. Odd. de in integr. restit. quæst. 90. art. 5. num. 18. idem Aym. in conf. 62. nu. 13. qui magis communem dixit.*
- 151 Intelligendi sunt prædicti DD. quando iuxta, & probabilis est causa ignorantiæ, & tunc omnino conceditur beneficium restitutionis in integrum, *Pbilipp. Corn. in conf. 219. num. 19. lib. 2. sequitur Dec. in conf. 58. col. fin. & conf. 164. col. fin. latissimè dixit Tiraquel. de retract. lignag. §. 35. glos. 4. num. 35. Aymon. conf. 201. num. 36. Cardin. Tusch. in litier. R. conclus. 289. num. 1. Affl. in decis. 37. col. 2. & decis. 329. & ibi latissimè dixit Ant. Gabriel. in suis conclus. in tit. de restit. in integr. concl. 2. num. 1.*
- 152 nam sciendum est, quod si Reus sciebat, & habebat instrumenta, & ipse ante sententias non exhibuerit certè illo remedio restitutionis in integrum ei non subuenitur, vt dixit *Anton. Gabr. cit. nu. 5. dixit Honded. in conf. 27. lib. 2. num. 7.*
- 153 Aduertendum est quod exceptio huius beneficii dupliciter opponi potest, aut per modum exceptionis, aut per modum actionis; quando autem proponitur exceptio per modum actionis,
- 154 tunc enim exceptiones, non sunt perpetuæ, sed temporales, & durant pro eo tempore quo durat actio puta per quadriennium, *DD. in cap. x. de in integrum restitut. in 6. clement. 1. eod. tit. l. 8. tit. 29. par. 6. Ant. Gomez. lib. 2. variar. cap. 14. nu. 7. latè dixit Reg. Consiliarius Carleual. de iudic. supra cit. num. 9. si autem vt exceptiones tantum proponuntur, non quidem*
- 155 per modum actionis, tunc currit omnino regula, quod quæ sunt temporalia ad agendum, sunt perpetua ad excipiendum *Salic. in l. licet §. num. 1. C. de except. DD. omnes in cap. si autem 9. num. 8. & seq.*
- 156 Hæc omnia ampliantur in muliere; cum minor, & mulier æquiparentur, ideoq; facile propter eorum imbecillitatem labuntur, *l. 1. in fine ff. de edend. l. cum in debito §. fin. autem is ff. de probat. l. 2. in fine vbi glos. ff. de iure fisci, Imola in cap. cū contingat de iure iur. Socc. iun. conf. 50. nu. 4. lib. 3. Odd. de in integr. restit. par. 1. quæst. 10. art. 6. num. 32. sanè mulier non habet*
- 157 consilium validum, minor autem habet consilium imperfectum, vt inquit *Bal. in cap. 1. col. penult. de iudic. & in Rubr. C. de rer. permut.*
- 159 Hinc minor, & mulier non sunt moderatores, & arbitri rerum suarum, *Cephal. conf. 688. num. 18.*
- 160 Verum vnum notandum, quod magis ætati minoris, quam mulieris iura subueniunt, *l. quamuis C. de iur. & facti ignor. l. 1. in princip. ff. eodem, l. si apud in fine ff. de minorib. Tiraquell. in præfat. l. si unquam num. 101. C. de reuocand. donat. Gagnel. in l. si quis maior num. 9. C. de transact. Odd. de in integrum restit. part. 1. quæst. 4. art. 8. num. 14. & minor plus fauoris habet circa restitutionis auxilium, quam mulier circa Velleianum, *l. fin. & ibi Salic. ff. ad Velleian.**
- 161 Mulier autem circa eius beneficii renunciationem adiuuatur tum fauore Senatufconsulti Velleiani, tum etiam ratione Regiæ pragmaticæ in hoc Regno Neapolitano sub *tit. de Sen. Consult.*
- 162 *Velleian. in 1. pragm. in qua fuit prohibita talis renunciatio, ne quicquam iuramentum ipsam renunciationem ha-*
- 163 *bilitare potest, ex doctrina Bart. in l. fin. C. ad Velleian. quia quæ fragilitas ad contrahendum inducit, ipsa etiam ad renū-*
- 164 *ciandum beneficio ducit, Ann. allegat. 115. num. 8. cum mulier ius suum ignorasse præsumatur, l. 3. §. fin. ff. de iure fisci, l. cum debitor §. fin. autem ff. de probat. Mascard. in verbo mulier conclus. 1051. num. 19. mouentur enim DD. prædictum priuilegium mulieri firmando, per illum-*
- 165 *tex. in l. doli ff. de noas. vbi Bar. ibi ea fragilitate qua mulier in fideiubendo decipitur, pro alio, eadem etiam imbecillitatis mente reducitur ad renunciandum, hanc opinionem communiter sequuntur DD. prout dixit Bart. in l. fin. ff. ad Velleian. Bal. in l. 1. nu. 4. C. ad Velleian. & DD. in l. 3. C. eod. sequitur Pedamont. Thesaur. in decis. 222. num. 2. Franch. in decis. 578. num. 5. sequitur Crass. de exception. 27. num. 23. per totam; mulier autem non præsumitur iuri, quod sibi cōpetere ignorat, renunciare, *l. mater 19. vers. nec enim ff. de inoffic. testament. l. in repu-**

repudianda 25. ff. de acquir. Alex. conf. 8. vol. 3. Mangen. decis. Florent. 102. num. 11. Marefcott. variar. resol. lib. 1. cap. 41. nu. 26. Valasq. conclus. 164. num. 13. Peregrin. 166 conf. 42. num. 16. vol. 2. nec renunciatio extenditur ad ignorata, Bar. in l. qui tuto-ribus ff. de transact. Viusi. decis. 316. num. 9. Ann. allegat. 21. num. 9. Marefcot. dicto cap. 41. num. 87. Menoch. conf. 335. num. 12. idq; 167 procedit, quamuis fuerit roborata iuramento, Nat. conf. 363. iuramentum enim non trahitur ad ea, quæ quis ignorat tempore eius præstationis l. fin. C. de non numer. pecun. cap. quemadmodum 25. extra de iure iur. & tales renunciaciones sunt nullius momenti, quoad ius ignoratum, Menoch. conf. 990. num. 22.

168 Et adeo hoc est verum, quod licet renunciatio utcumq; verbis prægnantibus, & geminatis, ac vniuersalibus, & tã de cogitatis, quam de incogitatis iuramento firmata, non præiudicat, quoad ius ignoratum, Peguer. decis. 146. Paris. conf. 76. num. 6. lib. 4. & conf. 20. num. 90. lib. 1. & quamuis mulier præsumatur scire ius suum leges, & DD. non admittit eius renunciationem, prout prima opinio satis clarè constat.

169 Cui opinioni, opponitur glos. in l. fin. S. penult. ff. ad Velleian. quæ glos. vult mulierem certioratam valere eius renunciationem Velleiani obligando se pro alio, quam opinionem de consuetudine seruari dixit Bar. in l. fin. & dicta l. doli, & ibi Alber. de communi testatur DD. opinio autem contra glosam de iure est verior, & ipsius impugnationem bene refert Pedemont. in num. 2. vers. tamen opinio.

170 Et quatenus dicta opinio glosæ vera esset, necessario intelligenda est semper quando mulier optimè certiorata fuit de virtute ipsius S. C. Velleian. cum deficiente ipsa certioratione, obligatio nulla sit, sequitur Soc. conf. 163. col. fin. lib. 1. & communem dixit Alex. in l. repudianda in addit. ad Bar. ff. de acquir. hered. l. scitandum, num. 29. ff. de verbor. obligat. & eam glos. sequitur Dynus in conf. 5. vers. quod autè, Alciat. de præsumpt. regul. 1. præsumpt. 42. & hanc opinionem ab omnibus teneri testatur Padill. in dicta l. fin. C. de iur. & facti ignor. num. 10. post Fulgos. Cros. Butticell. Tiraquell. & alios ab eo relatos, nouissimè Andreas Gaill. lib. 2. obseruation. obseruat. 77. num. 3. mouentur pro-

171 pter rationem supra adjectam, quod mulieres præsumantur ignorare, sequitur è quoque Franc. de Ponte de potestat. Prorog. sub tit. de diuersis pronisio, ante

S. 1. num. 33. hæc omnia de iure communi.

172 In quantum enim ad nostram pragmaticam 1. sub eodem tit. de S. C. Velleiano, quæ pragmat. non solum prohibet talem renunciationem, imò & pœnam imponit Tabellionibus sub eorum officij priuatione, quod tales renunciaciones non admittantur, etiam si per ipsos notariqs certioratæ asserantur, vt ex verbis ipsius pragmat. legitur, ibi inuiolabiliter obseruari, non obstante quacumq; renunciatione per dictas mulieres facienda, sub quacumq; verborum serie, etiam si per Notarios asserantur certioratæ, semper intelliguntur ignoratæ, quia ignorant saltim quod eis cõueniant, & si sciant metus causa vt diximus contradicere non audent, ex quibus verbis optima prohibitio colligitur.

176 Nec se obligare poterit mulier pro quauis priuilegiatissima causa, exceptis illis quæ apud Franch. in decis. 237. per totam, post ipsas vidi practicum apud Regentem Ioannem Franciscum Sanfelicium, domi prouisum esse, quod possit se obligare pro filio redimendo ab hostibus, vt penes Iosephum Barile à mandatis Scribam, cum in sta, ac pia causa videatur, id quod pro excarceratione eius filij prohibetur, vt in S. C. multum decisum fuit, Franch. dicta decis. 237. & decis. 578. quia maior ratio redditur in marito, quam in filio per l. quamuis ff. solut. matrimon. l. mutus S. 1. ff. de iure dot. & etiam in pragmat. vbi Reg. Rouit. sub eodem tit.

178 Valebit item talis obligatio mulieris ad pias causas, vt l. fin. C. ad Velleian. eadem quidem ratione, quia licet se obligaret pro viro excarcerando, multo enim fortius, pro anima ipsius mariti, quæ omnibus prætiosior est, l. sancimus in fine C. de sacrosanct. Eccl.

179 His causis, & requisitis non interuenientibus in eius obligatione statim mulier liberatur, & videtur nulla obligatio, etiam si pro parte ipsa fuerit obligata, quoniam pro illa tantum parte se extendit fauor S. C. Velleian. vt Anton. Gamm. in decis. Lusitan. 131. num. 1. per totam; pro cautela autem, quod quando contrahitur cum muliere, probare debet ipsum contractum, versum esse in eius beneficium, vt latè apud Thesaurum decis. 222. & 223. num. 4.

180 quod onus creditori incumbit versum fuisse in vtilitatè mulieris, Menoch. de communi testatur in præsumpt. 27.

Q vers.

- versus tertius est casus lib. 6. & in tit. de recuper. possess. remed. 15. num. 386. & sequent. Surd. cons. 290. num. 5. in fine lib. 2. post Angel. Ruyn. & alios, allegat. Mauson. de caus. exequut. limit. 10. nu. 10. vers. 2. Nam Praeses S. R. C. Neap. Marchio Ramonti in lib. 1.
- 181 controuers. forent. cap. 51. nu. 14. refert quod probanda sit species locupletationis, prout notabiliter decisum refert. Stephan. Grat. in discept. forent. tom. 3. cap. 576. num. 32. vers. ubi etiam Curs. sen. cons. 71. col. 5. vers. septima conclus. Surd. cons. 390. num. 30. lib. 2. cum alijs per Claud. ad Bertazol. cons. crim. 478. in verb. locupletationis
- 182 quod beneficium dicti S. Cons. Vell. in hæredes transit, l. hæredes C. ad Vell. Grat. uett. cons. 590. num. 1.
- 183 Nec sufficit quod mulier consenserit instrumento gesto à marito, quia necessario requiritur, ut hoc ut teneatur quod prædicta pecunia in eius utilitate versa fuerit, ut optime Raut. in pragmat. l. sub tit. S. C. Vell. num. 8. & quando utilitas pro qua est facta obligatio non remanet
- 184 in ipsam mulierem obligatam, hoc autem nomine quaesiti coloris introduxit Iur. Consult. Iulianus respectu contracti prohibiti à Macedoniano. l. sed Iulianus ff. ad Maced. Verum quia valet argumentum de Macedoniano, ad Velleianum; l. tamen ff. ad Macedon. ideo etiam in materia Velleiani eodem nomine ante omnes, v. s. fuit gloss. in l. vir uxori § mulier vers. accepta ff. ad Velleian. & quamuis non allegat iura ad Macedon. & de eisdem quaestis coloribus meminit Andr. in tit. de prohib. feud. alien. per Loth. r. §. com mercium num. 9. allegando tex. in l. quamuis §. si cum esset ff. ad Velleian. sequitur meriti finis Marchio Ramonti Praeses S. R. C. Neap. in suis controuers. cap. 55. num. 9.
- 185 lib. 1. ubi licet mulier, uti principalis interueniat in quocumque contractu, adhuc intercessisse videtur, cum ad virum debitum pertineat, ut Andr. voluit quod
- 187 omnis contractus illicitus non potest quocumque modo circumscribi, quod enim lege ordinatur, malitiis hominum circumueniri non debet. l. cum in §. transactiones, vers. sed cum bis ff. de transact. tandem de dictis quaestis coloribus satis diffuse meminit, ac satis doctè decidit licet non allegando prædicta Sapient. Vinc. de Franch. decis. 279. & decis. 178. ubi in dicta decis. 279. ante nu. 9. dixit, quod quaesitus color, est quando sub velato contractu venditionis sit contractus intercessorius, sed magis pùtualiter in dec. 578. per tot. & in fine vocatur magnus color, quando dantur introitus expliciti pro
- implicitis insolutum, & de prædictis quaestis coloribus videtur tex. apertus in l. quidam voluit in fine ff. ad Vell. ubi adest singulare responsum Iur. Consult. per hæc verba, ex qua à creditoribus excogitata in fraudem S. Cons. probari possunt ratam habere non oportere, cum nihil aliud sit quaesitus color, quam machinatio, aut excogitatio creditorum ad quietandum Senat. Consult. Velleian. & ideo dixit, rext. quæ probari possunt, non autem quæ probantur, quia quod excogitatur, non potest directè probari, secundum Innoc. in cap. super hoc, de renunciat. Bal. in l. si quis filio S. eius ff. de iniust. rupt. sed probari possunt ex præsumptionibus, §. payonum instit. de rer. diuisio. l. cum debemus S. de iure deliber. l. qui tenenda ff. ad leg. Rod. de iact. l. non codicillum C. de testament. & est præsumptio iuris,
- 189 quod in istis contractibus mulierum contra creditore semper præsumatur decepta, & sic expressus, & singularis est text. in l. 1. in fine ff. ad Velleian. notabiliter Bal. in l. 1. C. eod. num. 10. ubi voluit prædictam deceptionem præsumi de iure, ne dum re, & consilio, & multo magis succurritur mulieri obligatæ sub quaesito colore, quæ ei quæ apertè pro alio intercessit, ratio est euidentis quia non solum consideratur fauor mulierum, sed etiam dolus creditoris volentis fraudare tenatum, eximia fuit huiusmodi consideratio. Paul. de Casstr. in gloss. in l. quidam voluit num. 3. ff. ad Vell.
- 193 Nam licet sit prohibitum mulieribus introducere, & se obligare pro alio, tot. tit. ff. & C. ad Vell. tamen in muliere,
- 194 soluente, vel expendendi dotes suas causa liberandi personas, posse fieri, & ita procedunt iura l. quamuis cum sequenti ff. solut. matrim. & l. matris §. manenti ff. de iure dot. ratio differentie potest esse, quia facilius mulier adiuuatur ad se obligandum, ut de se patet, & est casus expressus in l. si ego §. fin. ff. ad Vell. Senatus enim obligatæ mulieri succurrere voluit, non soluenti, & donati Franch. decis. 279. num. 2. & 3.
- 195 Ex quibus mulier iuuatur Velleiano si intercedendo obliget se ad commodum alterius, l. doli except. 19. vers. diuersum est ff. de Nouat. tamen si non intercedendo, & fideiubendo, sed liberaliter soluendo, vel dando, se obliget, ut in proposito casu, cessat beneficiu Velleiani, quia tunc non accedit alienæ obligationi, l. sed si 4. in fine, l. nec interest 5. ubi nec interest pecuniam soluendi causa numeret, an quamlibet rem suam insolutam

lutum det, l. quamvis 8. §. plane si mulier
 vers. quia & si pecuniam, l. si pro aliquo 21.
 ff. ad Vell. l. 1. & l. 4. C. eod. Surd. conf. 367.
 num. 30. Fortior redditur ratio dotis fa-
 uore cum nulla exceptio Velleiani com-
 petat mulieri aduersus dotem promissam,
 vt dixit *tex. in l. si dotare, & l. fin. C. ad
 Velleian. iunct. glos. 1. in vers. cessante Ruinus
 in conf. 195.*

197 Ampliando prædicta quod licet mulier,
 pro excarcerando viro possit, se obli-
 gare, prout testatur *Vincen. de Franch.
 dicta decis. 237. Bald. conf. 5. & conf. 280. vo-
 lum. 1. Surd. conf. 367. nu. 14. vol. 3. Franch.
 decis. 179. num. 6. Thesaur. decis. 223. nu. 7.
 Io. Maria Riminal. in conf. 77. nu. 16. vol. 2.
 Lamberteng. in tract. de contract. eorum,
 qua sine cert. solemn. glos. 10. in verb. cum
 ipso marito num. 27. Stephan. Gratian. tom. 1
 discept. forens. cap. 108. num. 16. ampliando,
 vt possit vendere fundum dotalem, &
 prærium soluere creditoribus, vt virum
 à carceribus redimat *Gamm. dec. Lusitan.
 318. per tot. Vis. decis. 133. num. 5. Surd. de-
 cis. 86. Crotas in conf. 74. num. 12. lib. 1. Hip-
 pol. Rimi. in §. 1. num. 378. instit. de donat.
 Nat. conf. 347. Cepoll. in conf. 27. Surd. conf.
 367. num. 14. lib. 3. Surd. decis. 86. per totam,
 tamen quando mulier obligatur pro**

198 viro, & obligatio tam magna videtur,
 quod prorsus indotata remaneat, & in
 maiori parte, tunc in istis casibus tanta
 læsio dat locum rescissioni, quia per ip-
 sam læsionem censetur mætu vi, vel do-
 lo inducta ad firmandum, *Surd. decis. 86.
 in fin. Gratian. discept. forens. o. 308. Ceuall.
 in quest. 727. nu. 30.*

199 Nam si vero læsa veniat in vna par-
 te, ex qua parte iudicari, non possit cõ-
 tractus mæticulosus, coactus, aut docto-
 sus, nec per consequens dignus annulla-
 tione, eo casu rescissio locum, non ha-
 bet, vt dixit *Anton. Thesaur. decis. 227. nu.
 9. vsque ad 13. & post eum, eius filius in
 quest. forens. 65. num. 1. lib. 2. Multos videbis
 apud Prosper. Farinac. decis. 257. num. 7. in
 2. volum. & in decis. 851. sequitur Fonta-
 nell. de pactis nupt. class. 7. glos. 2. par. 6.
 num. 7.*

200 Exceptio autem Velleiana adeo po-
 tissima est, quod potest etiam post sen-
 tentiam opponi, *Bal. in l. si vxor 15. C. ad
 Sen. Consult. Vell. transit quoque ad hæ-
 redes, vt supra dictum est, l. hæres 20. C. ad
 Velleian. Bal. in l. tam & si num. 12. C. ad
 Senat. Conf. Maced. Thor. in compend. decis.
 in verb. except. Senat. Consult. Vell. Grass. in
 tract. de except. except. 27. nu. 2.*

201 Denique extenditur tale beneficium
 dicti Sen. Consult. Vell. ad mulieres de-

ceptas, non decipientes, *tex. est in l. 2. §. 1.
 ff. ad Vell. & in l. decipiendi 30. ff. ad Vell. &*

203 sufficit ad hoc vt mulier excludatur,
 quod habeat tantum, animum decipien-
 di, *l. mulier. 23. ff. ad Vell.*

204 Iam satis dictum est de Velleiano,
 cum hic ex professio tractare non atti-
 neat, remanet vt transitum faciamus ad
 Macedonianum, cum aptissimum exem-
 plum sit, ad probandum ea, quæ in præ-
 senti capite continetur, cū è quoq; tale
 beneficium, non solum ad certas scele-
 ris causas tollendas, verum ad tollendã
 peccati materiam, cum malis homini-
 bus præstatur, vt tota *l. 1. ff. ad Senat.
 Conf. Maced.* nam vt dixit *Acurt.* quod

205 Senatores talem fauorem introduce-
 runt in odium creditorum, qui inter alias
 causas cõcedendi tale beneficium fuit,
 quia mutuabant ipsis filii familias pec-
 uniam, deinde supra occasione, quod
 eorum patres, vel quod nõ poterant ipsis
 satisfacere, vel quia nolebant, ipsi filii
 eorum patres interficiebant cum non
 haberent vnde soluerent; Ex tali Senat.

206 Conf. Maced. fuit statutum, vt credito-
 res mutuantes filiis familias in vita pa-
 tris pecuniam, nec post eorum mortem
 concedatur actio contra ipsos, & sub ta-
 li beneficio, non omnes comprehen-
 duntur, sed tantummodo illi qui sunt
 sub patria potestate, exceptis illis casi-
 bus enumeratis in *§. filio famil. eiusque
 l. 1. ff. eodem.*

207 Exceptio namque Macedoniana est
 vna de potentioribus exceptionibus, cū
 qua filii famil. iuuantur, propter pecu-
 niam mutui causa acceptam, & potius
 dicitur defensio, quam exceptio *Steph.
 Forcat. Dialogo 104. num. 7. l. qui exceptio-
 nem ff. de condit. indebit. l. si mulier contra
 §. fin. ff. ad Vell. Petr. Calefan. in repet. l. iuris
 gent. num. 63. & 67. ff. de pact.*

208 Ista exceptio operatur in filio famil.
 recipiente pecuniam mutuam, vt mu-
 tuans repetere illam non possit, *l. 1. &
 seq. ff. ad Senat. Consult. Maced. l. 2. & 3. C.
 eod. late de hac materia scripsit Pasch. de
 vir. & patr. potest. cap. 6. num. 124. par. 1. &*

209 licet filiusfam. propter dispositionem
 legis, vel statuti non teneatur restituere
 pecuniam sibi mutuam, ista conclusio
 quamquam sit indubitata, & in iure as-
 sentata, tamen suas habere videtur limi-
 tationes, vt notatur in *§. illud instit. quod
 cum eo lato scripsit Pasch. de virib. patr.
 potest. c. 6. p. 1.*

210 Prima namque limitatio est, quando
 pater post contractum mutuam à filio
 famil. soluit debitum factum sine eius

- 211 voluntate, & mandato, tunc cessat Macedonianum, quia ista solutio ratificationem ipsius contractus inualidi gesti per filium fam. operatur, *l. itam si filius famil. vers. hoc amplius cessabit, vbi glos. in verbo quasi natum ff. ad Macedon. Gratian. discept. forent. cap. 667. num. 17. late Mozz. in tit. de contrah. tit. de mutuo nu. 14. fol. 23.*
- 212 Secunda si filius fam. esset in scholis *l. sed Iulianus §. quod dicitur C. ad Maced. l. Macedoniani C. eod. Matthews Coler. in tract. de process. exequunt. par. 1. cap. 10. nu. 22 Grot. conf. 135. nu. 2. Mozz. vbi supra n. 26.* & quod diximus de studio intelligitur etiam in filio fungente legatione aliqua; quia tunc tenetur pecuniam mutuata, mutuanti restituere, non obstante dicto Sen. Conf. Maced. vt late per *Bal. in l. Macedonian.*
- Tertia quando mutuatur pecunia filio fam. militi existenti in castris *l. fin. §. fin. C. ad maced.*
- 213 Quarta si filius fam. factus pater fam. debitum primo loco contractum, quocumque modo agnouerit *l. Zenodorus C. ad maced. tam ex solutione partis ipsius debiti, quam etiam ex noua promissione, siue obligatione l. 2. C. ad maced. dicta l. sed Iulianus, & est tanti roboris ista Agnitio debiti, quod si predictus filius*
- 215 *famil. suscepit soluere debitum patris, non possit se iuuari dicto beneficio Maced. Philipp. Pasch. de vir. patr. potest. cap. 6. nu. 123. Grati. discept. forent. cap. 108. n. 47.*
- 216 operatur namque ista solutio partis debiti, etiam si principalis non fuisset obligatus per scripturam validam, non solum approbat ipsam scripturam inualidam; & potest abstringi ad soluendum residuum *tex. in dicta l. sed Iulianus, Decius magistraliter in conf. 618. num. 2. lib. 2. l. 3. C. de nouat. Guid. Pap. decis. 117. Reg. Salfelic. in sua prax. iudic. sect. 34. num. 5.* vbi late de hac materia scripsit *Affl. decis. 142.* ratio est, quia debitor per partem
- 218 solutam ratificat id quod promiserat non obstante, quod per dictam promissionem, non poterat a principio abstringi, *tex. in l. fin. C. ad maced. & tex. in l. indebitum C. de condit. in debiti. & l. ad solutionem C. de re iudic. Covar. Variar. resolut. lib. 2. cap. 11. num. 4.*
- 219 Quinta, si interuenit consensus aut iustus, siue voluntas patris, in ipsa pecunia mutuo recepta, per filium famil. na eis interuenientibus, aut sunt taciti, vel expressi semper excluditur filius a tali beneficio *maced. ratio est quia hoc beneficium fuit introductum, vt ne filii fam. mutuum recipiant sine patrum iussu,*
- l. 2. l. si permittente l. final. C. ad Macedon. Boer. decis. 221. nu. 14. Mozz. vbi supra num. 24. Petr. Frider. in tract. de mad. sine claus. c. 62. n. 3. Roffred. Beneuet. de ordin. iudic. par. 7. rubr. de Senat. conf. Maced. vbi adducit tres rationes, quas videre poteris in nu. 49. 50. 51. & 52.*
- 221 Sexta, nam licet in Regno nostro Neapolitano adsit *prag. 1. de Senat. Conf. Maced.* per quam disponitur inualiditate
- 222 tem obligationum filiorum fam. sine consensu patris tamen filius fam. Neapolitanus se obligauerit in aliis locis in quibus dicta pragmatica siue statutum non viget non dicitur comprehensus in dicta pragmatica, ita fuit iudicatum in Sen. Conf. in causa Magnif. Fabii Casurii filii fam. vt refert *Pras. de Franch. decis. 72. Hieron. de Laurent. decis. Auen. 135. num. 3. & seq. Gaspar Thesaur. quaest. forens. 8. nu. 13 lib. 2. Bald. in l. fin. ff. de iuris. omn. iudic. Felin. in cap. Ecclesie S. Mariae sub num. 81. vers. 4. casus extra de constit. ratio est quia*
- 223 locus contractus inspicitur, *l. si fundus ff. de euis. Cyn. in l. 1. in fin. C. que sit longa consuet. Romit. vbi supra num. 17. & 20.* & de extero obligante se in Regno Neapolitano vbi adest predictum statutum vide *Reg. Rouit. in d. prag. 1. num. 16. 17. & seq.*
- 224 Consensus namque patris omnino est necessarius ad solemnitatem actus, & ad integrandam personam filii, quia filii fam. non possunt contrahere absque
- 225 consensu patris, & sunt incapaces ad solemnizandas obligationes, *Rouit. in dicta prag. 1. de Maced. num. 57. Lamberteg. in tractatu de contract. eorum, qui sine certa solemnitate contrah. prohib. in glos. 7. in verb. consensus num. 7. late scripsit de hac materia Pascalis de patria potest. par. 1. c. 6. per totum, vbi enumerat casus omnes, in quibus pater dicitur consentire ac etiam enumerat casus obseruantie, Prag. Regni Neap. sub tit. de Sen. Conf. Maced. Reg. Rou. conf. 63. lib. 2. per totum, ratio est, quia isti filii fam. facile sunt dediti ad dila-*
- 226 dum, & falsis persuasionibus ad obligandum, sed pater non potest prestare consensum in ipsius beneficium, *Soccin. sen. conf. 23. num. 26. volum. 4. Corn. conf. 294. num. 3. lib. 1. Ias. conf. 69. num. 4. volu. 1. Cauale. decis. Fuiuz. 31. num. 32. par. 1. Horat. Campan. ad statut. Mediol. cap. 416. p. 1. num. 140. Bal. conf. 213. alias 113. nu. 1. vol. 1. Vrsill. ad Affl. decis. 308. Franch. decis. 14. Socc. conf. 23. num. 26. lib. 4. Bald. nouell. de dote par. 6. prius. 48. Bologn. conf. 44. Reg. Rouit. in prag. 1. num. 48. Bald. conf. 289. & 290. lib. 3. Decius conf. 239. num. 5. Clar. in*

§. donatio, quæst. 6. nu. 9. vers. quero etiam, Molfes. conf. 4. num. 24. & 25. Paris. conf. 97. num. 21. lib. 3. Couar. de testam. par. 3. nu. 7. Gugliel. de Benedic. in cap. Rayn. vers. duas habeas filias, num. 256. Aſcan. Clement. de patr. potest. cap. 6. effect. 10. num. 6. Gabriel conf. 167. num. 4. lib. 1. Ioseph. Ludau. comm. conclus. conclus. 2. D. Mar. Cutill. de donat. inter patrem, & filium tract. 1. discurs. 1. par. unic. num. 171. Brun. in tract. de status. exclud. femin. 2. par. in fin. Pyrrus Maur. Aretin. in tract. de fideiuss. par. 2. principal. 10. & sect. 8. casu 1. limitat. 1. nu. 24. fol. mibi 345. Gratian. decis. 95. num. 2. Masfrill. dec. 186. num. 22. Muta decis. 94. Ludouif. decis. 260. num. 12. sed cautela traditur, vt loco, & vice consensus paterni adhibeatur iudicis decretum, prout post Bald. in l. furiosi in fin. C. de nupt. Tiraq. in glos. 3. de ll. connub. tradiderunt Cutill. Deci. & cæteri, quos refert, & sequitur Molfes. d. cõsil. 4. num. 25. Francb. d. decis. 14. num. 5. & Carauit. in Prag. 1. ad Maced. §. 11. sub nu. 10. Clar. in §. donatio q. 6. num. 7.

227 Septima, quando filius publicè pro patrefamil. habebatur, & si peruaserit creditoribus, vt secum contraheret, l. si quis §. penult. ff. ad Maced. l. 1. & 2. C. eod. Ant. de Canar. in tract. de exeq. instrument. quæst. 17. num. 18. Petr. Frider. in tract. de mand. sine claus. cap. 62. num. 3. Hyer. de

228 Laurent. decis. Auenion. 139. nu. 5. quod ampliatur etiam si dixerit non habere patrem, aut viuere seorsum à patre, etiã habere locum beneficiũ, Maced. vt in d. prag. 1. vbi Reg. Rou. Ant. de Canar. in tract. de execut. instr. in 18. quæst. 39. Gram. decis. 12. Fontanell. in tract. de pat. dotal. clausul. 3. glos. 3. num. 3. vers. hinc nobis.

229 Octaua, quando filius familias pecuniam sibi mutuatum vertit in utilitatem patris, per tex. in l. & si filiusfam. ff. ad Macedon. l. 2. C. eod. l. 3. §. proinde, ff. ad Maced. l. quatenus §. fin. ff. de in rem vers. l. ideo, §. fin. eod. tit. dicta l. Macedoniani, C. ad Maced. Roffred. Beneuent. in tract. de ordin. Iudic. par. 7. Rubr. de Senat. Consult. Maced.

Nona, si alijs creditoribus soluerit, l. sed Iulianus, §. penult. ff. ad Maced.

230 Decima, quando pater consensit, vel præsens, & non contradixerit, d. l. sed Iulianus, §. quanquam, ff. ad Maced. l. tamen sciente, C. ad Maced. vel si pater ratum habuerit gestum à filiofam. l. fin. C. ad Maced.

231 Vndecima, nõ habere locum ratione bonorum Castrensiũ, vel quasi, super eis tenetur soluere pecunias, sibi mutuatas, l. 1. §. fin. l. 2. ff. ad Maced. Fredric. dicto cap. 62. num. 4. Mozz. latè de hæc

materia, in. tit. de contract. in tit. de mutuo num. 20. fol. 23.

232 Hæc exceptio Macedoniani non solum competit ipsi filiofamil. recipienti mutuum, verum etiam & suis fideiussoribus, l. sed, & si pater, §. non solum, vbi Bart. ff. ad Maced. Franc. Aret. conf. 130. num. 6. Crot. conf. 296. num. 69. lib. 3. Macchell. patr. in. 58. num. 4. Muta super Conf. Panor. cap. 31. num. 29. ampliando, quod dispositio prædicta habeat locum in mutuo dato Nepoti viuo Auo, l. filium, ff. ad Maced. Ioann. Petr. Mollinat. in tract. de appellat. verbor. num. 426. Roffred. Beneuent. vbi supra; Ampliatur secundo cõpetere suis hæredibus, l. item §. quãquam, vbi glos. & DD. ff. ad Maced. Grass. latè de hac materia in tract. de success. lib. 2. tit. de transmiss. quæst. 29. num. 13. ampliatur tertio competere tale beneficium filiofamil. post patris mortem, Nicol. Caluol. in commun. conclus. §. ex exceptiones contra libell. conclus. 1. num. 46.

233 Ex quo infertur, quid si filiusfamil. tempore numerationis esset filiusfamil. & tempore celebrationis instrumenti, paterfamil. quodnam tempus attendi debeat, tempus numerationis, vel celebrationis Instrumenti; & resolutiue dico, esse attendendum tempus numerationis, cum ab illa numeratione pecuniæ dicatur mutuũ, cum de meo tuum fiat, l. 2. §. appellata ff. si cert. pet. & institut. quib. mod. re contrab. oblig. & ex definitione prædicti mutui, deberi attendi tempus numerationis pecuniæ, cum sit contractus datione vera rei consistentis pondere, numero, & mensura, l. 2. §. mutui, ff. si cert. vbi Bart. & ex actuali re interuentu perficiatur, §. 2. in fin. quib. modis re contrab. oblig. & sic si numeratio esset facta tempore quo, quis erat filiusfamilias, licet instrumentum sit ab alio tempore celebratum, potest gaudere, & frui debitor beneficio Maced. l. si filius in fine cum l. sequenti ff. ad Maced. Roffred. in d. tract. de ordin. Iuaic. par. 7. Rubr. de Senat. Conf. Maced.

Post hæc omnia queritur vtrum filiusfamil. possit renunciari tali beneficio, cum introductum sit ad talia impedimenta tollenda, Ant. de Cauer. in tract. de exequut. instrum. quæst. 17. & 18. per tot. vbi ad plenum tractat istam quæstionẽ, Mancin. part. 4. de iurament. effect. 181. Alexand. Trentacinq. var. resolut. resolut. 19. num. 19. lib. 3. & quod huic exceptioni non possit renunciari per filiumfamiliam accipientem mutuum, glos. in l. fin. §. 1. ff. ad Vell. l. tam & si ff. ad Maced. vbi Cyn.

- Cyn. in quest. 57. cum alijs cumulatis per Anton. Padill. in l. non passim num. 9. C. de iur. & fact. ignor. Couar. in cap. quamuis pact. in 2. par. §. 3. num. 4. de pact. in 6. Facchin. lib. 2. controuer. cap. 67. Thesaur. decis. 222. num. 2. Nizol. alleg. 41. num. 1. Ludou. Bologn. conf. 45. num. 6. Camill. de Laratha conf. 104. num. 10. Ratio est, quia talis prohibitio respicit fauorem publicum, Ceual. comm. contra. com. quest. 727. num. 26. Frach. decis. 578. num. 5. & hanc opinionem seruat totus mundus, glos. in l. si quis in conscribendo in verbo. Antiqui C. de pact. Dec. num. 30. Ias. nu. 18. qui testatur, hanc communem opinionem, glos. in l. fin. in verbo cessante C. ad Vell. vbi Ang. num. 2. dixit, quod opinio est communis, Azo. in summa tit. C. ad Vell. num. 3. Offred. & Fulgos. in l. fin. C. ad Vell. Hostiens. in sum. tit. de fideiuss. §. mulier, Cuiac. in obseruat. lib. 20. cap. 34. Zasius in singul. respons. lib. 2. cap. 18. Facchin. lib. 2. controuerf. cap. 59. Petr. Frider. in tract. de mandat. sine claus. lib. 2. cap. 61. num. 19. Michael. Teuber. Vlt. aramont. in quest. Iuris Saxon. quest. 34. num. 1. Andr. Gayll. obseru. 77. lib. 2. Anton. Padill. qui de communi testatur in l. ne passim num. 9. C. de iur. & fact. ignor.*
- 237 Respondet huic quæsito *Cyn. in l. si quis in conscribendo, C. de Episcopis, & Cler.* non posse per filiumfam. renunciare, e ratione, quia quotiescumque priuilegium conceditur alicui, ob sui fragilitatem, tali priuilegio renunciari, non potest; cum eadem causa currat in renunciatione euitanda, ac in priuilegio concedendo, *Felin. in cap. si diligenti, num. 32. de foro competenti.*
- Verum ex supra traditis dilucitur
- 239 quæstio, vtrum quilibet possit omnes exceptiones renunciare, in quibus respondet, *tex. in l. sed si quis, §. quæsitum, ff. si quis caut. ibi renunciationem ipsam.*
- 240 non valere, cum ista renunciatio sit generalis non comprehendat exceptiones futuras. *Mdenoch. conf. 22. nu. 28. lib. 3. Galefat. conf. 87. num. 2. lib. 2. Turret. conf. 64. num. 35. lib. 2. Becc. conf. 108. num. 3. & 10. Carnaz. decis. 168. num. 13. Gratian. discept. fonens. cap. 41. nu. 9. Surd. conf. 267. num. 5. & conf. 408. nu. 28. etiam restringitur ad ius futurum ex causa de present. *Alb. conf. 66. num. 2. Ann. singul. 439. Syluan. conf. 49. num. 47. & conf. 50. nu. 32. Morett. conf. 83. num. 13. Vulteus conf. 17. nu. 56. lib. 1. nam valebit talis renunciatio si specialiter causæ exceptionum expressæ sint, quibus à promissore sponte renunciatum est, quem *text.* sequitur *Cyn. in l. si quis in conscribendo, C. de Epi-***
- scopis, & Cler. num. 6. vel de illis, quibus renunciatus habuit sciam. Scientiam. Speculat. tit. de except. par. 1. num. 2. Hippol. var. resolut. tit. de except. cap. 4. num. 152. nam exceptio autem Macedoniani, opponi potest, non solum ante sententiam, verum, & post sententiam, vt l. 12. in ordine, ff. ad Maced. sequitur Bald. in l. tam & si, num. 12. C. ad Maced. Nicol. Caluol. in commur. conclus. §. exceptiones, contra libellum, conclus. 1. nu. 46. cum seq. Petr. Rixzar. super Rit. Sicil. cap. 121. Thor. in compend. decis. in verbo exceptio Senat. Consul.*
- 243 *Velleian.* cessat autem talis exceptio cum interuenit patris consensus, *litem §. 7. alias, l. sed iubemus, §. interdum, & §. penult. l. si tantum 12. l. filium 14. ff. hoc tit. nec inquam difficultatur interueniente, etiã post factum talis consensus multum iuuat, l. vlt. C. ad Maced. nam ex tot probationibus effectiua conclusio colligi potest, quod minor renunciare, non possit beneficio suo, nec expressè, nec tacite, cum renunciatio ipsa secundum ipsius naturam taliter considerari possit,*
- 245 secundum *Malfes. in tit. de renunciat. quest. 1. num. 48. quod alia in factis, alia verò in verbis.*
- 246 Verbis autem, quod idem est, ac expressè; & tunc habetur, quando vtitur ex sola voluntate v3. repudiando, vt *l. bis potest, ff. de acquir. hered. vbi post alios probat Mantig. lib. 12. de coniect. vlt. volunt. tit. 14. & ideo solo verbo potest aliquis, iuribus suis renunciare, dummodo ex his verbis benè inducatur renunciatio.*
- 247 Factis autè, & tacite inducitur, quotiescumque aliquis facit actum, vel fauorabilem, vel contrarium iuri, quod sibi competit, cum ex ipsis contrarijs benè inducatur renunciatio; & de iure videtur validissima, *l. si ego, ff. de negot. gest. vbi Angel. & alij, quos probat Surd. conf. 52. num. 25. & conf. 358. num. 10. conf. 489. num. 3. & in decisionibus, decis. 106. nu. 16. & sequenti, & decis. 203. nu. 3.*
- 248 Quæ tacita renunciatio magis præiudicat, ac expressa, & plus operatur, *lason. in l. si constante, num. 157. ff. solut. matrim. Paris. conf. 76. num. 2. lib. 4. Tiraquell. de retract. confang. §. 1. glos. 2. num. 52. Bald. in l. 1. opposit. 27. C. qui admitti, Preses S. C. Neapol. Marcio Ramonti controuerf. fonens. cap. 7. num. 4. talis autem actus indu-*
- 249 citur, quando aliquis in tempore præfixo non facit, quod facere debebat, iuri suo renunciasse præsumitur, equidem
- 250 tale tempus dicitur habere vim renunciationis, vt notauit *Bal. in l. si ea, C. qui accu-*

accusare non poss. quod autem assignari
 251 potest in appellationis causa: nam in
 tali appellatione statuitur tempus decē
 dierum, *Ausbodie, C. de appellat. & Con-*
stit. Regni appellationum tempora, & currit
à die scientia. l. 1. §. fin. ff. quando appell. rit.
cap. concertationi de appellat. in 6. glosa, &
Bart. in d. Ausb. bodie, Scaglioni super Ritu
M. C. V. 6. num. 1. si enim infra illud non
 appellat per lapsum illius temporis, ap-
 pellationi renunciassē presumitur, vt in
cap. Romana, §. si uerū, extra de appell. Alex.
 252 *conf. 87. vol. 7. Imò litigans tempore fe-*
riarum censetur renunciassē tacitè fe-
rijs, Alex. conf. 36. vol. 2. num. 4. Castrens.
conf. 259. nu. 1. Tufsb. in uerbo. tacitus con-
clus. 4. num. 4.
 Ex quibus inferitur renunciationem
 253 beneficij fieri non posse tacitè secu-
 dum magis communem opinionem, &
 sic in hoc non procedit regula, quod
 quilibet renunciare possit, tam tacitè,
 quàm expressè, quoniam Superioris li-
 centia requiritur, tam in renunciatio-
 ne expressa, quàm tacita, vt *Ioan. de Imol.*
in cap. ex ore, in uers. renunciassē, de his, que
fiunt à maioripar. Capit. nu. 2. & de com-
muni testatur, Gratian. discept. forens. to. 5.
cap. 83. Rota decis. 417. num. 1. par. 1. recent.
Cocc. decis. 174. num. 3. Gonzal. ad regul. 8.
Cancell. glos. 18. à num. 2. & glos. 47. nu. 20.
Vivian in prax. Juris patronatus lib. 12. cap.
10. num. 24. Puteus decis. 402. lib. 1. Flan.
lib. 2. qu. 4. & lib. 7. qu. 14. num. 8. &
Barbos. in suo tract. de potest. Episc. lib. 3.
pag. 184. num. 142. Couar. latè in lib. 2. va-
riar. resolut. lib. 1. cap. 5. num. 6. fol. 33.
 254 Talis autem renunciatio per viam
 tacitè videtur de iure validissima, *l. ff.*
Dominum, §. si ff. de positi, l. 2. C. de iure do-
min. impetran. l. commissorie, C. de pact. inter
empi. & uendit. l. mater, ff. de inoff. testam.
 & non potest redire ad ius primeuum,
 255 *l. fundus, §. eleganter, ff. de lege commissor.*
 neque haberi potest regressum ad ius
 nunciatarum, *Tiraquell. in tract. de retrab.*
signag. §. 1. glos. 9. num. 121. Barbos. in l. si
quis ius iurand. in collect. 11. C. de reb. cred.
& iur. iuran. pag. mihi 6. num. 5. Minad. cō-
sil. 5. num. 16. merit. ff. Reg. Valenz. conf. 165.
num. 30. l. queritur, §. si venditor, ff. de adelit.
edit. Rom. conf. 326. num. 2. conf. 369. num.
26. Dec. conf. 445. num. 56. conf. 551. num. 1.
conf. 609. num. 4. conf. 625. Aym. conf. 24. nu.
4. Bertran. conf. 138. num. 34. lib. 4. Franr.
Becc. consil. 34. num. 12. Crauett. conf. 166.
Dec. conf. 389. num. 10. per tex. in l. postquā
liti, C. de pact. Crauett. conf. 74. num. 4. Aff.
decis. 220. num. 19. Roland. à Vall. conf. 57.
num. 14. lib. 3. & conf. 95. lib. 1. num. 34. per

tex. in l. si maritus, §. si negauerit, ff. de adul-
ter. l. fin. C. de remiss. pignor. Ias. conf. 133.
lib. 4. Menoch. conf. 1. num. 209. Crauett. con-
sil. 290. num. 2. Surd. conf. 395. num. 4. lib. 3.
Cephal. conf. 137. num. 5. & conf. 442. nu. 23.
 latius *conf. 445. num. 2. Riminal. qui alios*
 citat in *conf. 73. num. 11. Menoch. conf. 401.*
num. 100. Surd. conf. 431. num. 11. lib. 3. &
conf. 152. num. 5. lib. 2. & conf. 183. num. 2.
Tbesaur. qu. ff. forens. lib. 1. qu. 34. nu. 4.
Rubens decis. Rot. Rom. 323. num. 9. & 10.
 & propterea agere, non potest ex iure
 quod alteri renunciavit, *Bart. in l. facta*
§. si heres, ff. ad Trebel. Guid. Pap. decis. 530.
& decis. 547. Card. Tusch. pract. conclus. liti
R. conclus. 175. num. 1. Paris. conf. 12. lib. 2.
 256 *num. 10. conf. 26. num. 1. conf. 89. num. 20*
lib. 3. & probari potest ex definitione
 ipsius renunciationis, ex illa particula,
 iuris proprii spontanea restitutio, indu-
 cendo remissionem sui proprii iuris ab
 expresso, *text. in l. 2. C. si res alien. pignor.*
dat. & l. 2. C. de remiss. pignor. Andr. in cap.
1. que sunt regal. num. 2. uers. taciturnitas,
 per *tex. in l. quod si uir, cum l. sequenti, ff. fo-*
 257 *lut. matrim.* sic etiam conquestus, &
 non contradicens, dum potuit contra-
 dicere, inducit consensum in actu pra-
 iudiciali, ita vt quis perdat ius suum, *l. pe-*
nult. ff. de re iudic. l. 1. §. scientiam, ff. de tri-
 258 *butar. act. & non conquerendo videtur*
 approbare, *l. filiusfam. l. 2. ff. ad Macedon.*
 259 Imò non conquestus dicitur expres-
 sus consensus in renunciando punctua-
 lis est, *tex. in l. ab eo, C. quemadmod. & quā-*
do Iudex.
 260 Ex quo sequitur, quod actus con-
 trarius; sit tanti roboris, quod nunquam
 ad ius primæuum redire potest, *d. l. fun-*
 261 *dus, §. eleganter, ff. de leg. commiss. Imò*
 nec minor habet restitutionem aduer-
 sus renunciatum ius per contrarium
 actum, cum adeo sit potentissima ipsa
 renunciatio, *l. si filius, ff. de minor. l. mino-*
 262 *rib. ff. eod. ita etiam procedit in Eccle-*
 sia; & Vniuersitate, qui perdunt ius eo-
 rum per dictum contrarium actum, &
 263 eo modo videtur, ac si illi expressè re-
 nunciasset, ad quod sunt necessarij con-
 tinuati actus spatio viginti annorum, li-
 cet inter priuatos sufficiat vnicus actus
 contrarius, *Abb. in cap. cum accesserit n. 7.*
uers. 2. casu extra de constit. allegat pun-
tualis, tex. in cap. si de terra, & cap. deceden-
tibus de priuile. sic à pari per non usum,
 vsus alicuius rei præscribitur inter præ-
 sentes de omnino, *l. sicut, C. de seruit. &*
aqua, non requiritur titulus, l. 2. C. eod. l. si
quis diuturno, ff. de seruit. ven. neque bona
 fides, sufficit, tantum negligentia ad-
 uer-

nerfarii l. sequitur §. si viam ff. de usu DD. & prapine Bal. in l. 1. C. de seruit. & aqua, ex illa ratione quia qui præscribit, non præscribit seruitutem, sed libertatem prædij sui, vel ipsemet fundus, qui retinet seruitutem, libertatem suam, ratio per Paul. de Castr. in d. l. sequitur §. si viam num. 6. allegat tex. in l. qui fundum ff. quemadmod. seruit. amitt.

267 Item non vtens exceptione vel priuilegio videtur renunciare exceptioni, ac priuilegio, ac etiam amissum videtur vt notatur in l. penult. in principio C. de pact. notatur in l. pacta nouissima C. de pact. ibi usuram se non esse consentit l. 3. C. de fide instrum. optime facit text. in l. alienationis verb. ff. de verb. signif. ibi his quoque alienare dicitur qui ius suum non vtendo amittit, facit et quoque tex. in l. in filiis C. de decurion. lib. 10. ibi quæ & si necessitas non exigit, & qui non vtitur exigente necessitate remittere videtur l. attilianus ff. de seru. rustic. prædior. quoties vtendi occasio adest l. 1. ff. de nundin. ibi nundinis impetratis à Principe, non vtendo qui meruit decennii tempore vsum amittit, & arguitur renunciatio, & dissentus Canonist. omnes in cap. priuilegia §. illud extra de priuileg. Aym. Crauett. conf. 11. & conf. 124. Gizzarell. decis. 73. Decian. conf. 23. num. 107. vol. 1. & conf. 24. num. 27. lib. 3. Menoch. de arbitr. iudic. lib. 2. centar. 1. casu 83. Reg. Capic. Galeot. controuer. 20. lib. 2. num. 40. latè Ioannes Baptista Larrea lib. 1. alleg. fiscal. alleg. 16. num. 23. & 29. vbi plures cumulat Authores Reg. de Ponte in sua lectara feudali lect. 5. nu. 60. Anna conf. 105. num. 17. & sing. 400. Cesar Barz. decis. 22. num. 26. ratio & quia vsum & possessio attenditur in priuilegiis, & antiquatur, Bal. conf. 130. num. 20. lib. 1. Rom. conf. 898. Seraph. decis. 595. num. 5. Franck. decis. 56. cap. priuilegium 11. q. 3. glos. in cap. si compromissarius vers. transfulerunt de elect. in 6. per text. in l. vsu ff. quemadm. seru. amitt. Felin. in cap. cum accessisset de consuetud. gl. in l. falso C. de diuers. rescript. Serader conf. 16. colum. 17. vers. decimo licet priuilegium inter conf. Borcholt. p. 2. Crauett. conf. 322. nu. 3. Marchio Torello Reg. Capicinus Latro consult. 134. num. 23. lib. 2. Capyc. decis. 134. D. Reg. Tapp. in repet. l. fin. ff. de consuet. princ. Alex. conf. 33. col. 2. volum. 4. Riminald. sen. conf. 302. num. 9. Gregor. Lopez. in l. 42. tit. 18. par. 3. prout fuit disputatum in causa Ciuitatis Puteolorum in Regio Collaterali Consilio Neapolitano cum Regia Dohana Neapolitana dum prætendebat Ciuitas puteolorum habere priuilegium nundinæ, & per non vsum spatio

multorum annorum erat extinctum.

268 Qua propter non vtendo vsum fructus amittitur §. finitur institut. de vsum fruct. l. pomponius; l. si mulieri, l. si vsum fructus ff. quib. modis vsum fruct. amitt. l. arboribus §. vsum fructuarius cum §. sequenti, l. non vtitur, cum l. sequenti ff. de vsum fruct. amittitur nempè decennio inter præsentis, & viginti anni inter absentes, à tempore quo competere cepit computandis, l. notissimi §. in his C. de prescript. 30. annorum, l. penult. C. de seruit. & aqua, l. corruptionem C. de vsum fruct. l. fin. C. de prescript. longi tempor. l. sequitur §. fin. ff. de vsum fruct. amitt.

269 Ius autem seruitutis non vtendo remittitur l. penult. l. fin. C. de seruit. & aqua, l. alienationis ff. de verbor. signif. l. si sic ff. quemadm. seru. amitt. Bal. de prescript. p. 3. 4. par. principali quest. 4. Vnde etiam vir 270 non vtendo seruitute debita prædio dotali illam amittit, Alex. l. filio fam. in princip. nu. 2. ff. sol. matrim.

271 Ad adnotationem eorum quæ supra dicta sunt circa remedium legis secunda C. de rescindend. vendit. sciendum est, quod tale remedium adhuc spatio triginta annorum præscribatur, prout præscribuntur cæteræ omnes actiones personales, quia istud remedium (læsus) prosequitur ex contractu emptiouis, & vditionis, ex quo datur actio personalis, vt dicta leg. 2. glos. magna in principio, Corn. conf. 17. in 6. dubio, circa sextum volum. 4. num. 7. glos. in cap. cum causa, in glos. magna circa medium tit. de emption. & vendit. Bal. in tract. de prescript. in 4. par. quarta partis principalis, quaest. 26. Cagnol. in dicta l. secunda in prima quaest. 274 cum illa actio huius remedij sit merz personalis, neque rem sequitur, nec datur contra singularem successorem, l. prima §. si hæres ff. ad Senat. Consult. Trebell. l. fin. in fine ff. de contrahend. emption. Alex. conf. 92. colum. 2. libro primo, nec agere poterit contra tertium possessorem, sed dumtaxat contra primum emptorem Doctores omnes in dicta lege secunda, Decian. conf. 35. num. 10. per totum lib. 4. cum inhæreat ossibus emptoris dicta l. 2. in glosa magna vers. item, quod si ipse emptor, quam sequuntur Bart. Bald. Paul. & Salye. & denique omnes scribentes, Alex. conf. 92. col. 2. lib. 1. Alex. conf. 10. lib. 1. Cagnol. in l. 2. C. de pact. inter emptor. & vend.

S V M M A R I V M .

- 1 *Filia læsa in bonis maternis, an non obstante sua renunciatione illa obtinere possit.*
- 2 *Renunciatio & donatio facta matris sua sine est nulla.*
- 3 *Filia dotata à patre non excluditur à bonis maternis.*
- 4 *Causa limitata, limitatum producit effectum.*
- 5 *Exclusio debet restringi ad causam.*
- 6 *Causa exclusionis est dos.*
- 7 *Filia dotata à patre an intelligatur de bonis maternis etiam si diceret se dotasse de bonis maternis & paternis.*
- 8 *Onus paternum est dotare filiam.*
- 9 *Renunciatio si in alio verificari non possit solum ad bona paterna, an extendatur etiam ad bona materna.*
- 10 *Filia quando censeatur dotata de bonis paternis, & maternis.*
- 11 *Renunciatio facta cum clausula omni, & cuiuscumque iuri, quod mihi spectat, aut spectare potest in bonis, vel hereditate patris ex quacumque ratione sua causa in iuribus dotium maternas, an per talem particulam censeatur renunciasset bonis maternis.*
- 12 *Renunciatio tacita bonorum maternas an valeat.*
- 13 *Bona intelliguntur deducto gre alieno.*
- 14 *Res alienum licet non sit in bonis tamen est in hereditate.*
- 15 *Dos materna bene potest assignari pro gre alieno.*
- 16 *Renunciare bonis paternis diuersum est, ac renunciare hereditatem paternam.*
- 17 *Mater promittens dotem filie, vna cum patre presumitur potius intercessisse quam dotasse.*
- 18 *Intercessio mulieris consideratur quando principaliter non obligatur.*
- 19 *Intercessio mulieris consideratur quotiescunq. quis interuenit pro aliena obligatione.*
- 20 *Contractus non denominatur à nominatione partium, sed ab effectu.*
- 21 *Mulier soluens aliquid pro marito potest repetere.*
- 22 *Mulier se obligans vna cum suo viro non tenetur, nisi illa obligatio esset versa in ipsius utilitatem.*
- 23 *Maritus, & uxor confitentur habuisse pretium rei dotalis vendita totum pretium peruenisse ad maritum, nisi probetur realiter ad mulierem peruenisse.*
- 24 *Reuerentia mariti videtur esse causa confessionis.*
- 25 *Mulier censeatur fideiubere non costando pecuniam fuisse peruentam ad mulierem.*
- 26 *Mulier tenetur, & obligatur pro illa parte quam recepit.*
- 27 *Pretium non presumitur in dubio peruenisse ad mulierem.*

- 28 *Confessio nunquam preiudicat mulieri nisi heredes doceant, quod medietas pretii fuit soluta mulieri.*
- 29 *Mulier nunquam presumitur contrahere.*
- 30 *Mulier iuuatur ex ratificatione facta de contractu gesto post decem annos.*
- 31 *Pretium nunquam presumitur peruenisse ad manus mulieris licet numeratum fuerit.*
- 32 *Confessione mulieris non statatur quamuis iurata.*
- 33 *Pater tenetur dotare filiam, & non mater.*
- 34 *Mater tenetur dotare filiam quando pater est inops.*
- 35 *Onus paternam dotandi filiam transit ad heredes.*
- 36 *Dos filia constituta à patre in vita an possit esse minus legitima.*
- 37 *Petitio supplementi legitime non conceditur post mortem patris & quod nam tempus attendatur in petitione illius.*
- 38 *Dotans potest excedere quantitatem legitime attendita dignitate personarum.*
- 39 *Bona subiecta fideicomisso possunt assignari in dotem quando bona libera non adsunt.*

C A P V T X.

Renunciatio à Filia facta de bonis Paternis, & Maternis an illis bonis maternis non receptis possit agere de lesione.

ET sanè ferè sèper in hac materia, quæ rota die practicatur, in hoc regno, & ea in capitulis matrimonialibus exornatur, præcipuè quando filia quæ nihil ex matre, seu de bonis illius recepit, renunciat, ne dum legitime, & successioni paternæ, sed etiam maternæ; si filia fuerit læsa nihil obstat eius renunciatio, sub prædictis verbis facta, & sic poterit bene filia materna bona repetere, ac si nō renunciasset *Dec. cōf. 379. & in cōf. 181. Io. T. bo. Minadoes in repetit. cōstit. Regni in aliquibus notat. 3. num. 7. Dec. cōf. 26. volum. 1. & cōf. 180. vbi de hac materia Corneus cōf. 142. col. 2. & optimè in cōf. 158. vol. 4. n. 1. Andr. & alij in cap. 1. de nat. succ. feud. Paulus de Castro cōf. 184. incip. contra superius Ioan. Franc. de Ponte cōf. 74. num. 9. Paris. cōf. 8. num. 4. & 5. lib. 3. Neuzan. cōf. 16. num. 8. Ioan. Bapt. Costa de rata, & port. q. 62. n. 1. 2. & 3. Marefcot. lib. 2. variar. resol. q. 131. Riccius collect. 164. decisum testatur, Paris. in cōf. 80. vol. 3. sequitur Affl. dec. 179. n. 9. vbi Vrsill. n. 13. elegans ad id est decisio Senat. Sicil. apud Marstrill. decis. 186. per*

R totam,

- totam, admirabilis est de hoc Faber in suo C. lib. 5. tit. 6. de finit. 7. tit. de dote promiss. & decis. Rota Florent. apud Magon. decis. 18*
- 2 per totam, ubi, quam parui faciendæ sunt donationes, & renunciaciones, quæ per filias parentibus fiunt, ubi dolo, matru, suafione, ac suggestionibus communiter extortæ optime Gerard. Mainar. dec. f. 21. lib. 4. Auend. in tract. de matu cap. 13. lib. 2. num. 47. ubi non considerat quod filia læsa sit, sed quod renunciatio non extendatur ultra bona, & successiōem eius, qui dotauit, vt decisum refert in sua Curia Tholosiana.
 - 3 Vnde concluditur quod dotata à patre, non excluditur à bonis maternis,
 - 4 quia limitata causa, limitatum parit effectum ad text. in l. fin. C. de promiss. dotts optime glosa ubi DD. in l. 1. C. de legitim. hered. etiam attenda consuetudine Neapolitana ex decis. Neapodani in consuetud. si moriatur §. eas autem num. 96. & in consuetudine si qua mulier vers. fratribus nu. 10. Andr. in constitut. Regni. in aliquibus vers. nam vt prædictum est ibique Affl. num. 21
 - 5 Anna alleg. 70. num. 8. & exclusio debet restringi ad causam eius, l. cancellauerat ff. de his que in testam. de l. n. l. d. causa.
 - 6 exclusionis fuit dos data, l. qui valebat ff. de hered. instit. ideo restringi debet ad heredem dotantis, vt dixit Bal. in l. 1. C. de legit. hered. ibem Dec. nu. 7.
 - 7 Quod autem procedit in dotatione patris in qua diceret pater se dotare filiam, tam de paternis, quam maternis; verum talis dotatio, nihilominus intelligi debet solum de bonis paternis; non vero de maternis, cum ex bonis patris fieri debeant dotationes; quia ad paternum officium id spectare, l. fin. C. de dotts promiss. dicit Ludou. decis. Perus. 21. num. 16 Menoch. lib. 3. præsumpt. 13. & conf. 196. nu. 55. Bursat. conf. 48. num. 17. & 18. Burg. decis. 8. num. 30. Anchar. conf. 39. num. 2. visa renunciacione, & conf. 379. nu. 14. ibi quod licet Pater dixerit de bonis paternis, & maternis nihilominus de paternis tantum censetur dotare, Bald. nouell. de dote par. 6. priuileg. 45. Campeg. in tract. de dot. par. 1. q. 16. num. 4. Soccin. sen. conf. 100. num. 8. lib. 3. Paris. conf. 80. num. 1. lib. 3. Corn. conf. 3 lib. 2. l. 1. ff. solut. matrim. ubi Ripa num. 87. vers. amplia 2. Soccin. iun. num. 166. Bologn. num. 109. vers. 2. ampliatur, Soccin. iun. conf. 79 nu. 85. lib. 3. Hieron. Gabriel conf. 136. nu. 21 Par. conf. 30. lib. 3. nu. 3.
 - 9 Quod totum limitatur, quando prædicta renunciatio in alio verificari non possit, solum ad bona paterna, quoniam tunc extenditur, etiam ad bona materna, quia quando filia, non habet vel ipsi, non competit aliquod ius in bonis matris; si renunciando, simpliciter, dixisset, se cedere omne ius quod habet in bonis paternis adhuc talis cessio, seu renunciatio nè inutilis sit, extenditur etiam ad bona materna, prout dixit Paul. de Cassi. in conf. 193. vol. 2. vers. item adhuc, latè scriptit Menoch. in conf. 288. num. 17. Bai. in conf. 193. col. penult. in fine, vers. item adhuc videtur vol. 2. Dec. in conf. 425. num. 6. circa finem, Surd. in conf. 510. num. 4. volum. 4. Reg. Rouit. conf. 44. num. 10. vers. nec renunciatio, Preses S. R. Conf. Neap. Marchio Ramonti in lib. 1. controuers. forent. cap. 5. nu. 1. Menoch. conf. 87. num. 20. lib. 1. Surd. conf. 393. num. 14 lib. 1. Soccin. iun. conf. 116. nu. 50. lib. 1. Paris. conf. 71. num. 14. lib. 3. Alex. conf. 102. num. 6. lib. 6. Roland. conf. 34. num. 92. lib. 4. Bart. in l. qui roma §. duo fratres n. 19. vers. nunc ad propos. & ibi Ripa nu. 79. Cros. nu. 127. ff. de verbor. oblig. Surd. lib. 4. conf. 516. num. 4. vers. tamen hoc fallit Menoch. conf. 289. num. 15. & 17. Riminald. in conf. 31 num. 83. Ruyn. conf. 33. num. 9. conf. 79. nu. 8. volum. 2. conf. 112. num. 19. Capra conf. 62. num. 3. Bald. conf. 193. vol. 2. vers. item adhuc videtur Alex. conf. 102. nu. 7. volum. 6. Dec. conf. 425. nu. 7. vers. imo quod plus est.
 - 10 Ad quod ampliatur, quod eo iure cõsetur dotatio facta de bonis maternis, & paternis, quando pater dicit dotem cõstituo filia meæ, puta centum, ex bonis meis; & centum ex bonis maternis, quæ modum dotandi dixit Mastrius. decis. 186. per totam.
 - Ad hoc autem adest optima Affl. decis. 178. num. 12. vers. circa 9 ubi quod pater contentetur tantum de propriis dotare filia, quamuis dicat de bonis maternis.
 - 11 Nam ex hoc oritur difficultas si filia in renunciacione apponat particulam illam renuncio omni, & cuiuscumque iuri, quod mihi spectat, aut spectare potest in bonis, vel in hæreditate patris, ex quacumque ratione siue causa in iuribus dotium maternarum, in dictis bonis, & hæreditate incluseram, an per talem prrticulam censetur cum effectu renunciaffe bonis maternis licet non expressè saltem tacitè.
 - 12 Si igitur nulla operatur expressa renunciatio bonarum maternarum, stultū adeo videtur, quin possit operari tacita, Surd. in conf. 112. num. 21. lib. 1. nam talis iussus patris, vt amplius filia non petat; non operatur quin filia excludatur à petitione bonarum maternarum, licet latiora prohibitio, quia talis iussus non
 - 13 non comprehendit amplius, nisi bona sua;

sua; quæ bona intelliguntur deducto ære
 alieno, l. sub signatum §. bona ff. de verbor.
 significat. ponit Bar. in l. ut iure sur. §. si libe-
 14 ri ff. de oper. libert. & licet tale æs alienum
 quamuis non sit in bonis, est tamen in
 hæreditate, l. i. C. scert. pet. l. pro hæredita-
 riis C. de hæred. instit. l. hæreditas ff. de regul.
 iur. l. nihil est de verbor. signif. & inconti-
 nenti ita voluisse Bal. in l. liberti num. 28.
 vers. aut dixit reliquo C. de bonis libert. &
 15 pro ære alieno bene assignari potest dōs
 materna, vt optimè Ioann. Bapt. Coss. de
 rata, & portio. quest. 250. n. 3. fol. mibi 203.
 16 nam diuersa ratio est, quando filia cē-
 dit omnia iura, quæ habet, & habere po-
 terat super hæreditate paterna, & tunc
 dotes matris petere non potest, ad diuer-
 sitatem, quando dicit super bonis pater-
 nis, quia eo casu petere potest dotes ma-
 ternas; non obstantē renunciatione, &
 cessione facta; & ita post Bald. tenet Nat.
 in cons. 186. num. 2. plures refert Dec. cons.
 425. num. 7. col. 5. fol. mibi 88. vers. & in ter-
 minis in fine num. 7. & in Authen. prætere-
 C. unde vir, & vxor.
 17 Ex quo deuenitur quid si pater, &
 mater simul pro filia dotem promittūt,
 mater præsumitur magis intercedendi
 animo, pro marito promittente; quam
 vt de suo aliquid præstare Osafo. decis. 44.
 num. 7. Crauet. cons. 77. singulariter Rolan.
 18 à Vall. cons. 64. num. 6. & consideratur in-
 tercessio quando principaliter non o-
 bligatur, Ioann. Faber in §. fideiussores
 num. nono, & in rubr. num. 2. Instit. de fi-
 deiuss. latè exonerat, alios cumulando
 Sforz. Odd. in cons. 51. & cons. 41. à num. 44.
 vsque ad nu. 75. & num. 54. & 70. & nu. 74
 vol. 1. qui declarat virtutem illorum ver-
 borum principaliter. & insolidum, tex.
 est in l. 2. & 3. ff. de duobus reis, & doctrina
 Bar. in l. reos promittendi num. 1. ff. de duob.
 19 reis, quotiescumque quis interuenit
 pro aliena obligatione intercessio est,
 20 quia contractus non denominatur à
 nominatione partium, sed ab effectu,
 l. insulam ff. de præscr. verb. F. hofaur. decis.
 323. Imo & si mater aliquid soluit potest
 21 repetere à marito; ex quo negotium
 spectabat in totum ad eum, l. vir vxori
 §. fin. ff. ad Vel. vel in simili, si vir, & vxor
 22 in eodem instrumento; se obligāt mu-
 lier non tenetur, nisi illa obligatio in ip-
 sius vtilitatem vertat, non aliter quam
 ex tenore instrumenti, optimè illustrat
 Bal. Nouell. de dote 6. par. priuil. 2. num. 3.
 Faber in suo C. tit. de dote promissa definit. 7
 num. 7. Reg. Rouit. in drag. 1. de Senat. Conf.
 Vel. num. 8. Hondded. cons. 45. num. 3. vol. 2.
 Ant. Faber in suo C. libris. tit. 6. definit. 8. Ioa.

Bapt. Tbor. in compend. decis. Neap. in vers.
 vxor (in simul). Gayll. obseruat. lib. 2. obseru.
 89. sub num. 1. Auend. in tract. de matu lib. 2.
 cap. 11. nu. 77.
 23 Imò si maritus, & vxor consententur
 habuisse pretium rei dotalis venditæ,
 totum pretium præsumitur peruenisse
 ad manus mariti, nisi probetur realiter
 ad mulierem peruenisse, Abb. cons. 44. nu.
 1. vol. 1. Franc. Marc. decis. 508. na. 7. vol. 1.
 Camill. Borrell. tomo tertio sum. decis. tit.
 13. num. 110. cum sequentib. Auend. de me-
 tu, ubi sup. num. 73. Ratio est, quia reue-
 24 rentia mariti videtur esse causa reflex-
 sionis, argum. tex. in l. 1. §. 1. ff. qua ver. act.
 Specul. in tit. de obligat. & solut. §. ante om-
 25 nia, vers. sed pone, & non constando pec-
 uniam fuisse perueniam ad mulierem,
 vel in eius vtilitatem versam, licet sint
 simul obligati, parum, aut nihil interest,
 26 quia centetur fideiubere, l. item si filius,
 §. 1. ff. ad Maced. si verò pro parte ad eam
 peruenit; pro ea parte mulier tenetur,
 27 d. l. vir vxori, si autem dubitatur, non
 præsumitur verisimiliter peruenisse pec-
 uniam ad mulierem; nisi probetur ver-
 sam in eius vtilitatem, Auth. si qua mu-
 lier, & iuribus supra adductis, & menti
 tenendum, & notandum, dixit Imol. in l.
 Modestinus, ff. de solut. & cap. cum contin-
 gat, ubi col. 18. vers. sed iuxta prædicta po-
 test dubitari de iure iur. & in l. cum vir, co-
 lum. 6. in fine, vers. ex prædictis, ff. de vsuca-
 pion. & hoc suadet æquitas, & docet ex-
 perientia, maritus videtur pretium re-
 cepisse, cui voluntati cum commodè
 mulier adaptari non potuisset, idè satis
 visum est, quod non teneatur medietate
 dicti pretij in dicta dote computa-
 re, hanc sententiam probat Angel. in §.
 sed & aliud instit. de donat. in §. item si in
 iudicio, col. 14. in fine, ff. de except. Bart. con-
 sil. 179. vol. 2. Aff. decis. 209. num. 2. vbi di-
 cit, quod bis fuisse decisum in S. R. C.
 Camp. in tract. de dote in 3. par. qua 5. 9. Bal.
 nouell. 7. par. in tract. de dote in primo pri-
 uil. col. 9. vers. prædicta, Bologn. cons. 45. Boer.
 decis. 23. vol. 4. Aym. cons. 91. vbi dicit hanc
 esse communem, & temerarium esse à
 prædicta tantorū patruū opinione disce-
 dere, Ruyn. cons. 299. vol. 2. cum talis con-
 28 fessio, nunquam præiudicet mulieri, ni-
 si hæredes doceant, quod dicta medietas
 sit soluta mulieri, ita tenet Speculat.
 in tit. de oblig. & solut. §. ante omnia, vers.
 sed pone.
 29 Imò, quando nō probatur pecuniam
 fuisse versam in vtilitatem mulieris, nū-
 30 quam præsumitur contraxisse; Imò
 etiam si milles ratificasset contractum

- ab eo gestum, etiam post decem annos, adhuc iuuatur, vt *tex. in dicta Auth. si qua mulier, cui Auth. beneficio renunciari non potest. secundum Bald. in dicta Auth. nu. 10. Salicet. num. 5. Alber. num. 4. Abb. conf. 44. num. 1. lib. 1. Bologninus in conf. 45. num. 6. & seq. sequitur Honded. in conf. 45. lib. 1. num. 18.*
- 31 Nec sufficit dicere, quod pecunia mulieri mutuata fuit, prout dixit *Imol. in dicto cap. cum contingat, quod etiam si in instrumento dicitur, quod non presumitur peruenisse ad manus mulieris, licet numerata fuerit, nisi cum effectu probetur, vt notatur per Specul. in dicto tit. de obligat. & solut. Bald. & Salic. in d. Auth. si qua mulier, & non statur tali conditioni mulieris, quamuis lurata, tanquam facte inter personas prohibitas ad utilitatem mariti in preiudicium uxoris, Angel. in dicto S. est, & aliud, & in S. etiam si.*
- 32 Et quod plus est cum dotatio ipsa ad patrem spectet, non autem ad matrem, cum de se non teneatur filias dotare, *l. neque mater, C. de iure dot. Corah ad l. qui liberos num. 5. ff. de ritu nupt. Pape in decis. 182. lib. 1. quod debitum ex triplici ratione intuitur, ratione sanguinis, ratione paternitatis, & ratione debiti collocandi filias, vt dixit Vincent. Carocc. in repet. l. jin. C. de dot. promiss. quest. 4. id autem limitatur secundum Jacob. de Aren.*
- 34 & Ioann. Fab. in d. l. mater, quando pater esset inops, & mater auer, quoniam illa obligatio, quæ erat in patre circa filias dotandas facit transitum ad matrem, *l. per. ult. ff. de liber. agnos. Angel. & Imol. post Bald. in l. Paulus, S. a filia, ff. ad Trebell. sequitur Constant. Roger. in tract. de dote in 2. art. num. 2.*
- 35 Et illud onus paternum dotandi filias transit ad heredes, ad quos paterna bona cum qualitate hereditaria transeunt *Bart. in l. si maritus, S. si voluerit, n. 4. & in l. insulam in primis ff. de iur. matrim. Paul. de Castr. in l. si focer, num. 4. ff. de iur. tit. Bald. Abb. Soccin. sen. Menoch. de quibus committit Ioann. Anton. Bellon. in conf. 74 n. 68. Stephan. Grat. decis. March. 19. nu. 6. Amat. decis. 23. num. 24.*
- 36 Et dum supra fuit dictum, quod pater teneatur dotare filiam, numquid possit pater assignare dorem in vita, & possit esse illa dos minus legitima, siue non excedere legitimam, & in hoc conueniunt omnes classici, vt in *Auth. res, que C. commun. de leg. vt colligit doctissimus Giurb. in Consuetud. Mess. cap. 2. glos. 7. p. 1. num. 38. & 41. And. in consuet. aliquib. in*
- glos. quintum decimum, vers. per hoc patet, nu. 7. Afflic. in q. 12. & 14. & in decis. 160. Franch. decis. 616. Reg. de Ponte conf. 65. lib. 1. & conf. 45. Capyc. decis. 153. Neapod. in consuet. si moriatur in glos. parag. num. 51. ubi Camill. Salern. in addit. incip. paragium num. 95. Pisanell. in addit. incip. circa paragium fol. 94. Ant. de Alex. in consuet. si aliquis moriens in addit. incip. circa istam consuetudinem fol. 161. Camill. Medic. conf. 75. num. 6. Amat. conf. 11. num. 27. Alex. conf. 7. num. 3. lib. 2. Dec. conf. 26. num. 5. Gramat. Franch. Franc. de Amic. Petr. Gregor. Viui. Canner. Borgogn. Cauale. Masril. de Ponte, & alij, quos citat Thor. in 1. par. compend. in verb. paragium a fratre Ann. alleg. 70. nu. 5. Brun. de statut. art. 9. num. 33. vol. 2. cum illa dos assignata a patre dicitur competens, cum nemo presumatur sumere melius consilium pro filia quam pater, & illud quod conueniens videtur patri, omnibus tale videri debet Cephal. conf. 501. num. 3. & 15. vol. 4. Peregr. de fideicommiss. art. 38. num. 2. & artic. 39. num. 21. Ioseph Ludouic. decis. perus. 21. num. 52. Paris. conf. 26. num. 83. volum. 3. Corn. conf. 170. num. 7. volum. 2. Alex. conf. 69. num. 2. vol. 1. Dec. conf. 26. Decian. conf. 6. num. 4. vol. 1. Imol. conf. 6. num. 63. Bursat. conf. 248. vol. 3. num. 4. Auth. sed quamuis C. de rei uxor. Alex. conf. 32. lib. 4. Corn. conf. 7. nu. 16. lib. 2. Dec. conf. 379. num. 9. Paris. conf. 16. num. 82 lib. 2. Gramat. d. decis. 7. Boer. d. decis. 6. late Peregrin. decis. 3. num. 10. & decis. 13. num. 28.*
- 37 Nec filie permittitur petitio supplementi post patris mortem, vt post alios descripsit *Gramat. decis. 57. & decis. 101. nu. 70. & sequent. ubi plures refert decisiones Franch. in consuet. si moriatur in addit. incip. circa paragium fol. 94. Petrus Gregor. in suo tract. de dote de parag. q. 25. ubi plures alios iudicatum refert Salern. in addit. ad consuetud. Neapolit. in consuetud. si moriatur in verbo paragium fol. 96. suadetur hi omnes Doctores vnica ratione, quod semper ad petitionem supplementi attendatur tempus dotationis non autem tempus mortis patris, vt latius disputatum fuit in cap. 8. num. 6. & seq. & competens paragium dicitur viuente patre, habito tamen respectu ad bona existentia tunc temporis penes patrem.*
- 38 Quæ iura & rationes cessant in filia nuptura cum licitum sit tam patri quàm alijs personis ad quem paternum officium transit dotandi filias, excedere quantitatem legitimæ, & paragii portionem *l. quero ff. de iure dot. l. cum post S. gener. ff. de iure dot. Gramat. ubi sup. Lander. conf.*

conf. 35. num. 2. 3. & 12. Reg. de Ponte conf. 65. num. 15. volu. 1. Staib. conf. 16. num. 8. & seq. Mastrill. decis. 48. & 107. Tapia Reg. de cis. cap. 14. nu. 31. 35. & 47. & hoc procedit etiam mortuo patre, cum attenda dignitate personarum, & illa dos à patre relicta competens non videtur, possunt ipsi filii augere dotem, & transcendere usque ad virilem, vt latius scripsit Reg. de Ponte de potestat. Prorog. tit. de successione. mulier. num. 3. & clarè colligitur ex verb. d. l. quero ibi (ex dignitate mariti) & ex l. cum post § gener. ff. de iur. dot. ibi (dignitatem mariti) sequitur Molfes: ad consuet. Neap. par. 4. tit. de success. ab intest. q. 16. nu. 4. vers. nihilominus, & adeo fauorabilis est talis qualitas mariti pro matrimonio, 39 quod etiam si alia bona non sint, possunt assignari bona fideicommissò subiecta, vt idem Molfes. nu. 5. latè Peregrin. de fideicommissis art. 42. num. 58. Petra de fideicommiss. quest. 8. num. 456. Brun. tract. de statut. art. 9. num. 26. Fulgos. conf. 40. Menoch. de presump. lib. 2. presump. 189. num. 156. T. bes. iur. decis. 192. num. 3. Ioan. Gutierrez de tutel. & cur. par. 2. cap. 11.

S V M M A R I V M .

- 1 Renunciatio matris recepta dote patre mortuo nocet filiis .
- 2 Legitima an debeatur nepotibus stante renūciatione matris in bonis Aui, vel Auiæ.
- 3 Legitima non debetur nepotibus in bonis Aui viuente patre, vel matre.
- 4 Exclusio Nepotum circa legitimam in bonis Aui, vel Auiæ ex quo oriatur .
- 5 Filia censetur totam eius portionem habuisse, per constitutionem dotis .
- 6 Dos dat. a filie, imputatur in legitimam.
- 7 Dos non potest esse minus legitima in nupta, in nuptura potest transcendere legitimam .
- 8 Filia per constitutionem dotis censetur, ac si successisset ex testamento in portione illa debita .
- 9 Dos dicitur causa renunciationis.
- 10 Filia dotata censetur remisisse spem de presenti, & videtur fecisse quendam transactionem, & iudicatur quod potius certam portionem voluerit de presenti, quam maiorem de futuro .
- 11 Nepotes an possint venire ad petendam legitimam in bonis Aui, vel Auiæ, non obstante renunciatione matris mortuæ .
- 12 Renunciatio matris nocet filiis, quando veniunt vti heredes matris, secus si ex propria persona .
- 13 Heres tenetur obseruare factum defuncti,

- dummodo sit legitime factum.
- 14 Heredes quando possunt contrauenire facto defuncti .
 - 15 Heres post mortem defuncti ratificans tacite, vel expresse factum defuncti, non potest contrauenire .
 - 16 Mater non potest venire contra renunciationem à se factam .
 - 17 Filii venientes vti heredes matris, non possunt habere regressum super bonis renunciatis à matre .
 - 18 Ius semel renunciatum habetur vt. extinctum, & non reuiuiscit .
 - 19 Ius semel extinctum ex nulla causa reuiuiscere potest .
 - 20 Renunciatio matris debet esse expressa successionis paternæ, & maternæ .
 - 21 Renunciatio paternæ successionis tantum, nõ valet, & filii possunt venire ad bona maternæ, & ad successionem Aui vel Auiæ, non obstante renunciatione .
 - 22 Renunciatio extenditur tantum circa bona specialiter renunciata .
 - 23 Filia semper presumitur dotata de bonis paternis .
 - 24 Filius an possint iure proprio, & non representatiuo modo petere legitimam, non obstante renunciatione matris .
 - 25 Nepotes possunt petere legitimam in bonis Aui, vel Auiæ, non obstante renunciatione matris .
 - 26 Qualitas hereditaria non consideratur, quando quis venit ex propria persona .
 - 27 Filii an representent personam matris .
 - 28 Ius representationis quando cessat .
 - 29 Ius accrescendi impedit successorium adiectum .
 - 30 Filii venientes ex persona propria contra renunciationem transactionem, & quietationem à matre factam, tenentur primo loco conferre dotem quod eorum mater accepit .
 - 31 Constitutio in aliquibus excludit feminas propter masculos .
 - 32 Femina excluduntur propter masculos, & omnes eorum descendentes .
 - 33 Constitutio in aliquibus excludit nepotes à legitima .
 - 34 Statutum excludens vnam personam, omnem illius descendentiæ excludere videtur .
 - 35 Constitutio in aliquibus reddit feminas in successibiles .
 - 36 Statutum excludens matrem à successione filiorum, etiam à legitima excludere censetur .
 - 37 Mater auditur in petitione legitime in bonis sui patris institutis, per ipsum extraneis .
 - 38 Statutum suo constitutio in aliquibus fuit introducta, & inuenta vt bona conseruentur

- tur in agnationibus, propter publicam utilitatem, & familiarum dignitatem.
- 39 Nobilitas familia per diuitias conseruatur, & augetur.
- 40 Familia, & agnatio conseruatur per diuitias.
- 41 Femina non conseruant agnationem, imo per nuptias transeunt in aliena familia, & efficiuntur de domo viri.
- 42 Agnatio patris extinguitur per nuptias filiarum, & incipit noua viri agnatio.
- 43 Constitutio in aliquibus dicitur fauorabilis, & fuit introducta causa conseruanda agnationis.
- 44 Constitutio in aliquibus licet respiciat priuatam exclusionem feminarum, non dicitur odiosa sed fauorabilis.
- 45 Femina non dicitur agnata.
- 46 Dispositio qua alias odiosa videtur, emanata ad fauorem publicum, tunc tota materia dicitur fauorabilis.
- 47 Constitutio in aliquibus est temporalis, donec, & quousque masculi super sint.
- 48 Exclusio non consideratur quando quis perpetuo non est exclusus.
- 49 Statutum excludens feminas, statibus masculis sorores admittantur in sitata turpi persona.
- 50 Lex fratres. 27. C. de inoff. testam. explicatur.
- 51 Donatio facta per fratrem turpi persona reuocatur in totum.
- 52 Lex fratres. 27. C. de inoff. testam. est introducta in odium turpis persona.
- 53 Testamentum factum per fratrem instituta turpi persona an rumpatur in totum, vel tantum usque ad legitimam.
- 54 Filius cui aliquid fuit relictum non potest patris testamentum quærelare, sed agit ad supplementum.
- 55 Odium infamis persone non debet plus operari, quam fauor filii.
- 56 Testamentum non in totum rumpitur instituta turpi persona, sed tantum usque ad legitimam.
- 57 Quærela inofficiosi testamenti, conceditur etiam sororibus instituta turpi persona.
- 58 Sorores quærelantes testamentam fratris instituta turpi persona, tenentur prout legitima, quam consequitur contribuere ad solutionem alimentorum.
- 59 Legitima filiorum non minuitur propter legata.
- 60 Legitima debetur sine onere.
- 61 Clausula codicillaris an faciat substineri institutionem turpis persona, in vim fideicommissi vniuersalis.
- 62 Clausula codicillaris effectus.
- 63 Clausula codicillaris habet in se naturam obliquare, etiam verba ciuilia, & indu-

cere fideicommissum.

- 64 Clausula codicillaris conseruat voluntatem testatoris.
- 65 Clausula codicillaris adiecta futuri temporis, quid importet.
- 66 Filius prateritus, & exheredatus virtute clausula codicillaris, censetur etiam rogatus restituere hereditatem in vim fideicommissi.
- 67 Clausula codicillaris concepta per verba presentis temporis, an subdinetur in vim fideicommissi.
- 68 Clausula codicillaris ex quibus verbis inducatur.
- 69 Clausula codicillaris an operetur in testamento deficiente ratione solemnitatis, vel voluntatis.
- 70 Voluntas testatoris est indiuidua.
- 71 Clausula codicillaris operatur effectum repetitionis relictorum in testamento ab heredibus scriptis in causa testati, ab heredibus legitimis.
- 72 Clausula codicillaris censetur adiecta à Notario etiam si expresse non esset adiecta eo, quia solita est poni.
- 73 Notarius censetur rogatus de clausulis solitis ponendis in instrumentis, & testamentis.
- 74 Iuramentum habet vim clausule codicillaris, & omni meliori modo.
- 75 Clausula codicillaris plures effectus producit.

CAPVT XI.

Filia exclusa per Renunciationem
an Nepotes habeant legitimam
in bonis Aui, & Auis.

- 1 **D**ifficile caput, tamen pro facilitate supponendum primo, quod si filia renunciauit successioni paternæ recepta dote, & postea pater mortuus fuit, nulla nepotibus legitima
- 2 debetur, quia impediuntur, non per renunciationem matris, sed propter existentiam ipsius, quæ & ipsa excluditur ex vi suæ renunciationis, ita declarat *Bal. in l. pactum quod dot. ali. quæst. 2. & 18. ubi etiam Dec. num. 18. Corn. num. 16. & 17 in 9 limit. num. 2. C. de collat. Crass. in S. legitima q. 4. num. 2. nam non debetur Nepotibus legitima in bonis Aui viuente patre, vel matre, Alex. cons. 75. num. 14. lib. 1. Dec. cons. 18. & cons. 180. num. 6. Crass.*

in S. legitima quaest. 4. nu. 3. Berengar. in lin quartam par. 3. num. 81. ff. ad legem falcidia; quem refert laudando Grass. in dicto S. legitima quaest. 4. latè Mangil. in tract. de impus. & detract. legit.

- 4 Quæ exclusio nepotum oritur etiam, ex illa renunciatione qualificata, respectu dotis constitutæ, aut portionis, ita
- 5 quod per dictam portionem, siue dotem filia censetur, totam eius portionem habuisse, ita declarat *Bal. in l. pactum quod dotali quaest. 2. Dec. conf. 181. num. 6. 7. & 8. Roman. in l. qui superstitis ff. de acquir. hered. ubi Castrenf. ea ratione, quia dos habita per filiam imputatur in legitimam, Afflic. decis. 162. Gramat. decis. 101. nu. 47. Franc. decis. 61. num. 5. De Ponte conf. 65.*
- 7 Nec ipsa dos minus legitima esse potest, *Bald. nouell. de dote par. 6. priuill. 16. Dec. cõf. 275. alias 276. incipiente proponitur num. 5. Capra conf. 38. Cum. conf. 46. in fine Salic. in auth. res que C. comm. de leg. & in l. sacimus in fine vers. quinimo C. de nups. Andr. in constit. in aliquib. Neapodan. in consuetud. contra testamentum nn. 132. vers. item quod si filia de iure quarta, Affl. decis. 160. num. 3. Boer. decis. 3. num. 3. Gramat. decis. 57. & 101 num. 1. & 59. Camill. de Medis. conf. 25. &*
- 8 proinde censetur ac si successisset ex testamento in portione illi debita; quæ de re ipsis filiis prohibetur successio; quoniam bis succederent, quod à iure non permittitur *l. bona fides ff. de regul. iur. &*
- 9 illa dos fuit data propter renunciationem, quia tunc spes quæ erat de præsen
- 10 ti remittitur, & videtur facta quædam transactio, & iudicatur, quod filia potius certam portionem de præsen
- ti voluerit, quam maiorem de futuro, & hanc etiam sequitur *Dec. in dicta l. pactum n. 18 in 1. limit. Ripa par. 3. respons. 6. Oltrad. conf. 40. Bellon. conf. 15. num. 9. ubi dicit receptiorem, & sequitur latè Paris. conf. 94. num. 32. lib. 4. Crauett. conf. 85. num. 5. & latè examinat Dec. in conf. 181. num. 7.*
- 11 Ampliando dictam quæstionem, quædo mater renuncians non superuixit patri, sed eo viuente moritur, an nepotibus competat legitima in bonis Aui, & Auix.
- 12 Hæc quæstio cum distinctione determinanda est, nam aut Nepotes veniunt vti hæredes matris, & obstat dicta renunciatio, aut non sunt hæredes, & volunt venire ex propria persona, & possunt petere legitimam, nam quando sunt hæredes matris, quæ promisit per se, & eius hæredibus non contrauenire, & tunc in eo casu renunciatio nocet filiis, vt in aliis capit. dictum fuit, *Menoch. tom. 1. conf. 89.*

- num. 115. Surd. conf. 133. lib. 1. & conf. 355. num. 44. Thesaur. quaest. forent. quaest. 90. nu. 15. lib. 2. Aret. conf. 3. vers. sed cum in casu nostro, Alex. conf. 13. nu. 13. & 5. vol. 5. Ruyn. conf. 5. num. 8. & 20. Vrsill. ad Affl. in decis. 161. num. 8. Morot. conf. 22. num. 4. Loffred. conf. 69. col. 1. Guid. Pap. quaest. 228. num. 2. Bell. conf. 15. num. 10. Rub. conf. 42. Morot. citat. nu. 10. & Surd. dicit cessare omnes amaritudines num. 44. dicto conf. 355. Ioa. Faber definit. 1. & Philipp. Franck. in dicto cap. quamuis pactum, Bal. in l. qui se patris ante penult. col. C. unde libr. Neapod. in consuet. si moriatur in verbo ipsi successores in fine, ubi allegat tex. in cap. an agnatus, & ibi Andr. & Minad. in repet. constitut. Regni in aliquib. 3. notat. num. 9. nam vti hæ-*
- 13 redes tenentur obseruare factum defuncti, & contra ipsum factum venire, non possunt *l. cū a matre C. de rei vindic. quod intellige in his quæ sunt gesta, & legitime celebratis à defuncto, nomine ipsius defuncti tantū, non nomine hæredis, Gabriel corf. 125. num. 5. Crauetta conf. 200. num. 7. Menoch. conf. 89. num. 6. 8. & 9. lib. 1.*
- 14 sed ea quæ sunt gesta à defuncto, nomine hæredis, iuxta notata per DD. per illum text. in l. apud Iulianum §. si quis alicui ff. de legat. 1, sed ea quæ sunt gesta à defuncto, non solum nomine ipsius defuncti, sed etiam nomine ipsius hæredis; & successoris, potest hæres contrauenire,
- 15 nisi hæres post mortem defuncti ratificauit tacitè vel exprèsè, *Affl. decis. 111. num. 17. Reg. de Ponte conf. 61. num. 33. lib. 1. Osasch. decis. 67. nu. 5. Gramm. decis. 93. nu. 9. Cann. decis. 153. Ioann. Anton. Bellon. conf. 48. num. 48. & quemadmodum mater ip-*
- 16 sorum, si viueret, non posset contra renunciationem, & quietationem factam venire, ita & filii venientes, vti hæredes matris, *Surd. conf. 138. num. 11. Guid. Pap. dicta quaest. 228. per totam, & eo modo excluduntur, quando vti hæredes veniunt,*
- 17 quod nullum amplius regressum habere possunt in bonis à matre renunciatis, *Bart. & Petr. Felin. in l. si unquam C. de reuocand. donat. per text. in l. hærennius in principio ff. de euiction. glos. in cap. quam sit periculosum 7. quaest. 1. & in l. quoties ab omnibus C. de fideicom. Dec. conf. 389. num. 10. Crauett. in conf. 24. num. 4. & conf. 290. num. 2. Menoch. in conf. 1. num. 209. Surd. conf. 138. num. 1. est quoque text. in l. nihil §. omnibus ff. de legat. 1. l. si maritus §. si legauerit ff. ad legem Iuliam, de adulter. l. nõ videtur ff. si quis in fraud. patr. l. homo liber ibi non reuertitur ad statum à quo se abdicauit, ff. de stat. homin. l. post diem ff. de lege commiss. l. quod in eligere S. hæredem ff. de*

- ff. de tributor. l. 1. §. qui semel ff. de success. edict. l. si consensit in principio, l. Titius ff. quib. mod. pignor. vel hypotec. soluat. l. si Iudex ff. de minor. l. quis ius iurand. C. de iure iur. vbi ita scripsit, satis enim absurdum est ad hoc redire, cui renunciandum putavit, Roman. conf. 167. Anchar. cōf. 161. col. 1. Crauett. conf. 24. num. 4. conf. 74. num. 7. conf. 166. num. 6. conf. 290. nu. 2. conf. 959. in principio conf. 856. num. 1. 2. conf. 458. nu. 5. Dec. conf. 551. num. 1. conf. 625. num. 5. in fine conf. 389. num. 10. conf. 445. num. 56. Afflict. decis. 210. num. 19. Caphal. conf. 137. num. 56 & alij, Socc. iun. conf. 94. num. 31. lib. 3. & conf. 129. num. 21. lib. 1. Gabriel. conclus. 127 num. 6. lib. 1.*
- 18 Imo quia ius semel renunciatum habetur ac extinctum; quod ius non reuiuiscit, *Socc. iun. in l. stipulatio num. 106. ff. de verb. obligat. nam ius semel extinctum ex nulla causa reuiuiscere potest, Brun. conf. 38. num. 8. Surd. conf. 145. nu. 17. lib. 1. quam rationē innumeri DD. sequuntur, Alber. in l. procurator num. 2. ff. rem rat. hab. Surd. de alim. tit. 8. priuileg. 65. num. 2. Curt. iun. in l. vbi pactum num. 74. C. de transact.*
- 20 Verum intellige hoc, quando expressē filia renunciauit successioni paternæ, & 21 maternæ in amplissima forma, nam si renunciaffet paternæ tantum successioni, adhuc ipsorum filii possent etiam vti hæredes venire ad successionem auix, vel paternæ legitimam in illis bonis, cū 22 cesset obstaculum renunciationis, quia dicta renunctio extenditur tantum circa bona specialiter renunciata, item 23 & semper præsumitur filiam adhuc esse dotatam de bonis paternis, vt per *Marrant in disputat. 10. num. 32. & sequent. plenè Grammat. decis. 57. per totam, & in præcedenti capite dictum fuit.*
- 24 Facilius enim ad ipsam legitimam in bonis aui, vel auix obtinendam venire non vt matris hæredes, sed ex propria persona ex prouisione, & beneficio legis, & sic iure proprio, non representatiuo modo §. 1. *Aurbent. de heredib. & falcid. communiter DD. in l. in quartam ff. ad falcidiam Martinus Laudens, conf. 55. num. 2. tunc renunctio- ne matris non obstante possunt legiti- mam petere, Bald. in dicta l. pactum quod dotali num. 18. Bari. in l. qui superstitis 93. num. 2. ff. de acquir. hered. Corn. in dicta l. pactum in 9. limit. nu. 15. communem esse opinionem dixit Dec. conf. 181. num. 6. Corn. conf. 128. lib. 4. Ruyn. conf. 204. lib. 1. num. 2. & 3. Crauett. conf. 703. nu. 1. Roland. à Vall. conf. 11. num. 4. lib. 1. Crass. in §. legiti- ma quest. 4. Surd. conf. 332. num. 10. lib. 3.*
- Mancil. in tract. de imput. & detract. quest. 3. num. 18. & 19. & de magis communi testatur, Princb. decis. 67. num. 1. & 8. & ibi addentes apud ipsam; & innumeros videbis DD. apud Amendol. ibi addentem, Thesaur. decis. 138. & decis. 190. Magon. de- cif. 147. num. 10. & sic esse necessarium nepotibus repudiare hæreditatem ma- tris, vel post aditam petere restitutionē in integrum, alias semper excluderentur 25 prout Senat. Pedem. iudicauit, licet illa renunctio fecisset, non solum de dote recepta, sed etiam si dixisset se cum iuramento tacitam atque contentam totaliter in instrumento renunciationis, possunt tamen nepotes hoc non obsta- te petere legitimam, quia non cēsentur exclusi à successione Aui, vel Auix, cū non sint hæredes matris, Imol. in l. qui su- perstitis ff. de acquir. hered. Bertran. conf. 28 & conf. 73. lib. 3. Gozad. conf. 75. Crauett. conf. 703. lib. 4. & magis communem dixit Rol. à Vall. in dicto conf. 11. lib. 1. num. 7. latè sequitur Caphal. conf. 234. num. 4. & 41. & conf. 335. num. 17. lib. 3. conf. 620. nu. 88. conf. 650. num. 7. lib. 5. Menoch. conf. 223. lib. 3. Purpur. conf. 307. num. 8. & 9. Crass. in §. legitima quest. 4. num. 4. Surd. conf. 332. num. 7. 8. & 9. volum. 3. & de omnibus vide Thesaur. quest. forent. lib. 2. quest. 90. nu. 18 dicens ita fuisse iudicatum in Senat. Pedam.*
- 26 Nec qualitas hæreditaria in ipsis con- sideratur quando non vt hæredes ve- niunt *Corn. conf. 11. num. 20. & melius conf. 258. num. 14. lib. 3. neque habetur ratio qualitatis hæreditariæ, quando, quis ve- nit ex propria persona, & non tanquam hæres sunt enim hæc inter se diuersa, esse hæredem matris, & velle succedere Auo postea defuncto, Cancer. cap. 15. va- riar. resol. num. 63. Crauett. conf. 127. nu. 4. & Minad. in confit. in aliquib. nu. 12.*
- 27 Nam licet filii repræsentēt personam matris, tamen quando in renunctio- ne facta per matrem, & renunciauerit omni 28 luri sibi competenti, cessat hoc ius re- presentationis cuius portio transire per ius accrescendi ad masculos, vel alteri, in cuius gratiam facta est renunctio; 29 quod ius accrescendi impedit successo- rium edictum *Alex. conf. 75. num. 14. lib. 1. Dec. conf. 181. nu. 7. Viui. in dicta l. pactum quod dotali num. 18. lit. A. Paris. conf. 94. nu. 33. lib. 4. & post longam disputationem, verio- rem esse dixit, Thesaur. dicta quest. 90. nu. 21. & 22. Purpur. in dicto conf. nu. 9. 30 & sequenti, Verum veniēdo filii ex per- sona propria, contra renunctio- nem, transactionem, & quietationem, à matre fa-*

- factam, tenentur primo loco filii conferre totum, quod eorum mater accedit & deinde petere legitimam in bonis Aui, vel Auiæ, vt intrepidè dixit Anton. Baronis in addit. ad Guid. Pap. in quæst. 228. in fine, de qua restitutione, & conferentia faciendâ plenius in sequenti cap. disputauimus.
- 31 Sed in Regno nostro adest constitutio in aliquibus, per quam disponitur quod extantibus masculis, fæminæ non succedant, & per consequens omnes descendentes ex ipsis fæminis censentur exclusæ, Paris. conf. 94. num. 33. cap. licet ex quadam extra. de testib. & cum vnus excluditur, fortius omnis eius descendencia debet censi exclusâ, Bal. in l. maximum vitium C. de liber. præs. l. vnia ff. de in ius vocando, quia in causato non potest esse plus affluentia, & effectus, quàm in influenti, & causæ potentia, Bald. in l. 1. num. 3. vers. quia in causato ff. de senatorib. & stante prædicta constitutione, siue statuto excludente feminas, nepotes nullam legitimam petere possunt, excepta dote,
- 32 ratio quia statutum excludens vnâ personam omnem illius descendenciam excludere censetur, Bar. in l. 2. & 3. vers. & idem puto ff. ad Trebell. & in l. liberorû, nu. 14. vers. quaro, quid si filia ff. de verbor. signif. Gregor. Nat. in cap. quamuis de pact. in 6. Alex. conf. 16. num. 13. Manoil. in tract. de imput. & detract. quæst. 67. quod intellige data dote, nam ipsamet constitutio dicit dummodo filia sint dotatæ de paragio.
- 33 Et stante renunciatione matris, & exclusionem statuti descendentes ex ipsis fæminis sunt insuccessibiles, Peregrin. de fideicommiss. art. 26. num. 2. & 16. Dec. conf. 311. col. 2. & conf. 484. Brun. in tract. de statutis exclud. in 6. art. nu. 89. Ruyn. conf. 167. lib. 2. nu. 6. Crauett. conf. 22. num. 10. Caphal. conf. 581. Decian. conf. 127. nu. 17. lib. 3. Surd. conf. 316. nu. 7. Riminald. iun. conf. 249. Card. Tusch. præf. conclus. lib. 2. conclus. 432. DD. in l. gallus §. nunc de lege ff. de liber. & post. Angel. conf. 282. in ætentione statutentium col. 3. Paul. Castrensis. cõf. 91. præsupposito vol. 2. Rub. Alexand. conf. 22. num. 8. repetito in ordine 128. & post. Corn. conf. 246. vol. 2. col. vlt. Guglielm. de Bened. in cap. Raynutius in verb. duas habens filias de testam. num. 175. amplissimè Alber. Brun. de statut. exclud. in d. 5. art. num. 89. vbi rationes abunde discurrir, & sic, si per statutum excluditur mater à successione filiorum, etiam à legitima excludere censetur; Alex. conf. 3. & conf. 168. num. 2. lib. 7. Brun. super stat. quod stantibus masculis artic. 9. quæst. 1.
- 37 quod intellige, si filios non instruxisset, sed extraneos, & agnatos, nam quando instruxisset extraneos hæredes, tunc mater audiretur in petitione legitime, Capra conf. 151. Ruyn. conf. 107. num. 11. lib. 3. Dec. conf. 296. Secundo quando ascendentes essent ingrati descendentibus; & aliquam ex eis causis amitterent.
- 38 Statutum siue constitutio Regni in aliquibus, excludens fæminas propter masculos, fuit introducta, & inuenta, vt bona in agnationibus conseruentur, & manuteneantur, vt scripsit Ioan. Andr. in addit. ad speculat. in rbur. de success. ab intestat. col. 1. Menoch. conf. 6. nu. 12. & conf. 95. num. 6. lib. 1. & conf. 150. num. 38. lib. 2. Paul. de Monte Pico conf. 85. num. 34. Turret. conf. 2. num. 2. Ceph. conf. 145. num. 10. & 13. Mangil. de imput. & detract. leg. q. 52. nam. 6. 14. & 18. Brun. latè de hac materia super statut. quod stantibus masculis art. 3. nu. 11. Thesaur. decis. 375. num. 5. & propter publicam vtilitatem, vt familiarum dignitas salua sit; l. 1. §. publicè ff. de ventr. insp. Curt. sen. conf. 34. num. 12. Reg. Valenz. in conf. 113. num. 17. l. pronunciatio §. commun. iure l. familia ff. de verbor. signif. l. 1. §. & si feruus ff. de ventr. insp. l. Titia §. Lucius ff. de leg. 2. Nobilitasquè familiarum per diuitias conseruatur, & augetur, Marzar. de fideicom. par. 2. quæst. 1. Laur. Palat. in tract. quod stantibus masculis femina non succedant, num. 2. cum per pauci pauperes ad dignitates & honores promouentur l. 1. C. de dignit. lib. 12. Paris. conf. 85. lib. 2. num. 24. & seq. ubi dixit quod non potest familia, & agnatio, sine diuitijs, & bonis conseruari, sicut augetur cum illis, fæminæ autem non sunt tales, quæ agnationem conseruent, nam per nuptias transeunt in alienam familiam, vt scripsit Crauett. conf. 250. num. 2. conf. 206. num. 5. Gros. conf. 16. num. 11. Ruyn. conf. 15. num. 17. lib. 3. Dec. conf. 466. num. 9. Grat. conf. 58. num. 20. lib. 2. Menoch. conf. 95. num. 55. conf. 150. nu. 33. & 37. quia efficiuntur de domo viri, & eius agnationem incipiunt, ideo loco extraneorum sunt, & in numero ponuntur cognatorum; quia idem iudicatur de principio principiante; quod de his quæ sequuntur ex ipso principio l. maritus ubi Castrensis. num. 5. C. de prouat. Ruyn. conf. 146. num. 4. lib. 2. Menoch. conf. 150. num. 33. lib. 2. Tiraquell. de retract. lignag. §. 1. glos. 9. num. 195. Menoch. conf. 400. lib. 4. num. 146. Port. conf. 14. num. 14. vbi dixit quod agnatio patris extinguitur, & incipit noua viri agnatio, idem tradit Menoch. conf. 348. nu. 31. lib. 4. Thesaur. decis. 375. nu.

- num. 5. *Surd. conf. 443. num. 22.*
- 43 Constitutio prædicta in aliquibus dicitur fauorabilis, & fuit introducta causa conseruandæ agnationis, ob quam verifimiliter statuentes, fuerunt inducti ob sexum masculinum, qui in Republica maiores sustinent labores; vt de communi testatur *Socc. Iun. conf. 1. num. 11. & 12. lib. 1. & in publica vtilitate fuit fundata ideo fauorabilis dicitur Cephal. conf. 53.*
- 44 num. 8. lib. 1. nam licet respiciat priuam exclusionem foeminarum, non per hoc dicitur odiosa, nam dispositio, quæ princip aliter fuit inducta, in fauorem alicuius, dato quod sit pœnalis, & in cōsequentiam, redeunt in odium alterius, nihilominus fauorabilis dicitur, *Bar. Bal. & Castrenf. in l. qui exceptionem, ff. de condit. in debit. Bal. in l. Venia, C. de in Ius vocand. conf. 433. lib. 3., Roman. conf. 4. n. 7. conf. 32. num. 5., conf. 39. num. 2., conf. 328. nu. 2., Anchar. conf. 112. conf. 153. conf. 404. Alex. conf. 197. num. 1. lib. 7. Gozad. conf. 5.*
- 45 num. 6., cum attendatur publicus fauor agnationis, & foemina non dicitur agnata, *Grat. conf. 68. num. 20. lib. 2., Decian. cōf. 66. num. 9., Crauet. conf. 306. num. 5. Cephal. conf. 511. num. 27. lib. 4., & Rot. Rom. in Pharent. pensionis 24. Ianuarij coram*
- 46 *Aldobrandino 1578.*, quod quando dispositio, quæ alias odiosa videtur, emanata ad fauorem publicum, tunc tota materia dicitur fauorabilis, pro vt est ista constitutio; & dum diximus filias foeminas per existentiam masculorum, excludi stante dicto statuto, ista exclusio est temporalis, & conditionalis; donec, & quousque seu quatenus masculi superfuerint, & extent, vt in *l. sticum qui meus erit, ff. de legat. 1., Bar. in l. 1. ff. de iure Codicill.*, vnde per dictam constitutionem censentur exclusæ, quamdiu vixerint masculi; & sic iudicio meo, non dicitur exclusio quia exclusio consideratur, vt
- 48 perpetuo sint exclusæ, sed potius cēsentur suspensæ filix fæminæ secundum *Bal. in cap. 1. etiam Episcopo in V. sib. feudor. Bar. in l. fin. §. primo col. 1. ff. ad Tertull. Bal. & scribentes in l. 2. C. de liber. præter. Alex. conf. 13. vol. 3. Franc. de Aret. conf. 158. late Corn. conf. 128. vol. 2. col. 3. & conf. 74. Socc. conf. 92. vers. secundum, & conf. 121. col. 2. vol. 1. vbi pro hac opinione adducit aliam rationem, *Alex. conf. 83. vol. 3. Dec. conf. 71. vol. 1. Laurent. de palat. in tract. quod stantib. Masculis fæmina non succed. col. 3. & 4. & 10.* quæ possunt comprobari per multas decisiones aductas per *Alber. de Bruu. in tract. de stat. fæm. exclad. in 10. artic. principali in 5. quæst. col. 3. vers. in cōtrarium tamen est.**
- 49 Hinc est quod statutum excludens foeminas stantibus masculis, sorores admittantur non obstante dicto statuto, quia prædicti statuti exclusio, non afficit ipsis sororibus, stante dispositione *l. fratres 27. C. de inoff. testam.* ex qua dispositione, posse sorores questionem de inofficioso mouere, non obstante statuto; si scripti hæredes infamiæ, vel turpitudinis, vel læuis notæ maculæ aspergantur, cum in odium turpis personæ, & iniuriæ facta fratribus, & sororibus sit fundata; *Craff. in §. legitima quæst. 6. & adeo habetur in odium dicta dispositio facta in personam turpem, quod dicta l. fratres non solum abhorret dictam dispositionem in testamētis, sed eam annullat, & id quod fuit prohibitum per statutum, iure vultionis, & in vindictam dictæ turpis institutionis, fuit etiam prohibitum in actibus inter viuos; cumque donatio facta per fratrem alicui turpi personæ in totum reuocetur, sicut testamentum, ita declarat Ruyn. conf. 5. lib. 3. Dec. conf. 130. late Mancil. tract. de imput. & detract. quæst. 112. num. 9.*
- 52 Iam diximus dispositionem *tex. dicta l. fratres* fuisse introductam in odium turpis personæ, videndus modo si testamentum in totum rumpatur, vel tantum vsque ad legitimam; Duo sunt DD. opiniones, vna quando frater fuit præteritus, & rescindere in totum testamentum, *l. pantonius, ff. si quis à Patr. fuerit emancip.* hanc opinionem tenuit etiam *Salic. in dicta l. fratres in 3. quæst.*
- 53 Altera fuit *Angel. in l. 1. ff. de inoffic. testam.* tenentis testamentum non in totum, sed vsque ad legitimam rumpi, quando aliquid est relictum, minus legitimæ, & ratio videtur clara, nam si filius, cui aliquid fuit relictum, non potest patris testamentum quærelare, sed agit ad supplementum, quanto minus id fratri cōcedendum est, qui multo est filio remotior, Illud autem odium infamis personæ non debet plus operari, quam fauor filix, & non tamen considerari odium personæ exclusæ, quam qualitas interclusæ, *Cucc. in tract. de legis. §. ultimo nu. 7. Clar. in §. testam. quæst. 50. m. 5. Corn. conf. 176. vol. 4. Paris conf. 64. nu. 26. vol. 3. Affl. decis. 204. n. 2. Anch. Mod. famil. quæst. lib. 1. quæst. 11. nu. 6. vbi late hanc materiam examinat. Surd. de alim. tit. 8. prinil. 95. nu. 10.*
- 56 Nam rumpere testamētum in totum est contra expressum casum legis in *l. omnimodo in principio, C. de inoff. testam.* vbi aperte dicit, quod omnes illi qui ad quærelam vocantur, si non habent legitimam

integram, non per hoc testamentum in totum expugnant, sed agunt ad supplementum, *Andr. in Auth. Resque, C. de success. comm. de legat. Paris cons. 64. num. 26. vol. 3. Corn. in cons. 176. col. 2. vol. 4. Cucus in tract. de legitima §. 7. num. 4. quam opinionem, communiter DD. sequuntur Cagnol. in l. prima ff. de inoff. testam. & cum istis opinionibus Angel, & tex. in l. omnimodo fuisse iudicatum in Sac. Conc. Neapolitano in anno 1497. ut per Aff. decis. 204.*

Hæc omnino intelligenda sunt quando aliquid fratri relinquitur, si nõ ad integram legitimam, saltem quo ad partem ipsius legitimæ, instituta turpi persona, si verò non aliquid relinquitur conceditur ipsi fratri quærela ad rescindendum in totum testamentum, ut DD. supra citati *Cagnol. num. 9. cum fratribus è quoque debeat legitima, ut §. 1. cum eius glos. Authent. de hered. & falcid. in casu verò institutionis turpis personæ, in aliò autem casu nulla collateralibus debetur legitima, nec ipsis competere videtur quærela inofficiòsi ad nullum declarandum testamentum, ut DD. in l. 1. C. de inoff. testam. Mercurial. Merlin. de legit. in lib. 1. tit. 2. quest. 13. num. 1.*

57 Et cum principaliter ipsis fratribus quærela inofficiòsi, concedatur in odium instituti, propter illius utilitatem, & infamiam, ampliatur etiam in sororibus, quærelando, & rescindendo testamentum eorum fratrum, instituta turpi persona, dicta *l. fratres C. de inoff. testam. est tex. in §. soror. Inst. de inoff. testam. notat Vafq. in tract. de success. creat. lib. 1. §. 10. num. 579. Bero cons. 54. n. 22. lib. 2. Honded. cons. 47. num. 11. lib. 2.*

58 Hinc infertur an soror, quæ testamentum quærelavit instituta turpi personæ, teneatur pro rata legitimæ, quam consequitur contribuere ad solutionem legati alimentorum, ut *Surd. de aliment. dicto tit. 8. priusl. 95. nullam contributionem esse faciendam, dum legitima, quæ debetur fratri quando in testamento fratris, est instituta turpi personæ, comparatur legitimæ, quæ debetur filio in bonis patris, Ingu. in Auth. ex causa num. 258.*

59 C. de liber. præter legitimam verò filii non minuitur propter legata *l. papianam §. 4. ff. de inoff. testam. l. scimus §. repletioem C. de inoff. testam.*

60 inoff. testam. cum legitima debeat sine onere *l. quoniam in prioribus C. de inoff. testam. Succ. in suo tract. de legitima num. 27. vers. alius erit casus fol. mibi 112. sub rubrica legitima nullum gravamen admittit latissime congerit Marzan. in*

epitom. de fideicom. quest. 58. & in fortiori casu idem firmat Ioseph Ludou. decis. Lucens decis. 28. num. 42. Curt. Iun. cons. 191. lib. 3. nam si teneretur contribuere, esset admittendum quod legitima deberetur cum onere, quod est improbatum à lege,

61 ampliando supra dicta; Imo augendo quod si testamentum in quo fuit instituta turpis persona contineret, & haberet clausulam Codicillarem, non adhuc substinebitur, nec solueret institutionem turpis personæ, in vim fideicommissi vniuersalis odio turpis personæ, & quia lex prohibitiua, sic fraudaretur, ita concludendo determinavit *Castren. cõf. 269. & 268. lib. 1. nu. 2. in c. ad primum vers. in diuersum Vafq. de success. creat. §. 10. Fachin lib. 4. ctrouers. iur. c. 91. Pereg. de fideicom. ar. 36. n. 48. Pet. de interpret. vltim. volunt. fol. 104. n. 19. & seq. & f. 226. n. 19. Cremens. sing. 90. incipiente tu scis Ant. Gabriel comm. cõclus. in tit. de claus. conclus. 7. num. 3. Bertach. in suo repertor. in verb. claus. codicillaris num. 40. Bursat qui dicit communem esse opinionem cons. 92. nu. 6 lib. 1. Hier. Gabr. cons. 126. n. 13. lib. 1. Decian. cons. 31. num. 44. lib. 4. Berou. cons. 20. lib. 3. Dec. cons. 277. col. 1. cons. 530. dub. 7. & vlt. & cons. 561. vbi dicit nefas esse in praxi ab hac opinione recedere Gozad. cons. 85. vers. præterea Cardin. Tuscb. conclus. 292. num. 153. Fufar. de substit. quest. 570. num. 2. cum sequenti, & Fulgos. cons. 71. Dec. cons. 561. communem dixit, atque probavit Rolan. à Vall. cons. 87. num. 17. vol. 3. Ruyn. cons. 5. & cons. 85. num. 29. lib. 3. Bologn. in cons. 15. in fine, Cremens. singul. 91. addentes ad Mathesylan. in singul. 49. Bursat. cons. 92. num. 6. Fbesaur. decis. 128. num. 1. Crass. in §. Codicillus num. 23. Honded. cons. 17. num. 35. lib. 2. Hugo in tract. de claus. codicill. num. 317. vers. claus. codicill. in testamento fratris, quia circa eum ius antiquum non est immutatum, quæ clausula nihil operatur, quando testamentum erat rescissum per quærelam, & odium infamis personæ late *Castren. cons. 269. num. 2. vol. 1. hanc dixit esse elegantem determinationem, las. in cons. 71. vol. 1. Roland. in cons. 87. n. 17. vol. 3. Gozadin. cons. 85. num. 1. Fulgos. cons. 71. in 2. dubio, Dec. cons. 561. col. 1. late Cagnol. in l. 1. ff. de inoff. testam.**

62 Effectus verò clausulæ codicillaris est, quod etiam si testamentum fuerit nullum, virtute illius clausulæ substinebitur, & defendit testamentum à vitio præteritionis, & grauare venientes ab intestato præteritos de restituendo scriptis hæredibus, *Bar. in l. 1. ff. de iure codicill. & cummulata ad saturitatē per Anton. Gabriel in tract. comm. conclus. in tit. de claus. cõcl. q*

- Turretiu tract. de claus. codicill. quæst. 54. num. 6. Ann. conf. 103. lib. 2. apud quos videri potes cumulum attestantium, Surd. conf. 55. num. 13. & decis. 293. num. 11. vbi latè de hac materia, Cancr. varior. resolut. par. 1. cap. 4. a num. 59. & num. 108. & cap. 1. num. 124. Stephan. Gratian. discept. forent. cap. 48. nu. 4. Fusar. in tract. de substit. quæst. 245. nu. 38. Aloyf. Ricc. in suis collect. decis. par. 1. collect. 59. & par. 4. collect. 1186. Card. Mantica de coniect. ultim. volunt. lib. 2. tit. 9. Honded. conf. 74. tomo 1. Bernard. Grenu ad pract. Camera Imperialis lib. 2. cõclus. 114. Menoch. conf. 326. num. 39. conf. 882. nu. 24. conf. 979. num. 2. Surd. conf. 129. num. 38. & conf. 232. Molin. de iust. disput. 132. Mart. de probat. coneluf. 306. Mart. de clausul. par. 3. claus. 11. num. 19. Cenall. commun. contra comm. quæst. 180. & quæst. 185. Cardin. Tusch. pract. coneluf. tomo 1. lit. C. coneluf. 291. & coneluf. 304. num. 16. Clarus in S. testamentum quæst. 46. Andr. Gaill. pract. obseruat. lib. 2. cap. 114. num. 3. Menoch. lib. 4. presump. 32. num. 2. Dec. conf. 242. num. 2. Aret. conf. 82. num. 19. vbi de communi in conf. 86. num. 16. Socc. iun. conf. 146. nu. 33. vola. 2. Gomez. decis. 87. Puteus decis. 7. quæ*
- 63 quidem clausula habet in se naturam obliquam etiam verba ciuilia, & inducere fideicommissum, l. præcibus vbi DD. C. de impuber. & aliis substit. & in l. verbis ciuilibus, & in l. conturio ff. de vulg. & pupill. Alex. conf. 72. num. 2. lib. 2. Soccin. conf. 6. num. 4. vol. 3. Dec. conf. 205. Paris. qui de communi testatur in conf. 144. volum. 4. num. 2. Andr. Gaill. in lib. 2. obseruation. cap. 114. nu. 3. Riminald. iun. conf. 146. nu. 14. & 15. vbi de magis communi, & fuit resolutum in causa Vrbeuentana. Castorum, vt in decis. 579. num. 9. par. 1. in nouissim. & in causa Bononiens. bonorum de Seta, 20. Iulii 1586. coram Pamphilio, Franch. in cap. si pater num. 75. de testam. lib. 16. Castrenf. in l. si fratres C. de fideicom. quando substitutio non potest valere, iure directo substitutionis, Ansbaran. cõp. 27. Aym. conf. 22. nu. 8. conf. 11. num. 4. conf. 131. num. 10. Paris. conf. 41. num. 53. lib. 2. Menoch. presump. 71. num. 36. lib. 4. & habet relationem ad illud quod disposuit testator, conseruando illius voluntatem, Bal. in l. fin. col. 4. ve. f. nunc aliqua C. de codicill. Dec. conf. 205. num. 9. conf. 243. nu. 1. & in l. præcibus num. 18. vers. ulterius tamè C. de impub. & aliis substit. Socc. iun. conf. 180. num. 77. lib. 2. Petr. de fideicom. quæst. 5. num. 168. Riminald. iun. conf. 50. num. 66. Ripa in l. heredes S. peto ff. ad Trebell. maxime quando clausula codicillaris adiecta sit, per verba futuri temporis, puta
- si non valebit testamentum iure testamenti, valebit iure codicillorum, quia illa verba ostendunt testatorem, saltem in genere de posthumo cogitasse, Bal. in l. fin. C. de codicill. Alex. conf. 50. nu. 5. conf. 30. num. 1. & conf. 147. num. 9. volum. 2. vbi dixit, quod opponens clausulam codicillarem, omnem successionis speciem grauari intelligitur.
- 66 Inducit fideicommissum, quo casu filius præteritus, vel exheredatus virtute illius clausulæ censetur ab intestato rogatus, restituere hæreditatem, in vim fideicommissi, per lex. in l. generaliter S. ex testamento ff. de fideicom. Bart. in Auth. ex causa C. de liber. præter. num. 22. Alex. conf. 43. num. 2. lib. 2. conf. 50. num. 3. volum. 6. conf. 123. num. 10. volum. 1. Guid. Pap. decis. 323. Clar. in S. testamentum, quæst. 46. & sic si substitutio sit facta per verba directa; si non potest habere effectum iure directo, virtute illius clausulæ trahitur ad fideicommissum, vt in l. si fratres C. de fideicom. & in l. seuola ff. ad Trebell. Bald. in l. verbis ciuilibus ff. de vulg. & pupill. substit. las. in dicta Authent. ex causa num. 22. vbi dicit, quod quomodocumque irritum fiat testamentum, si in ratione exheredationis, vel præteritionis filii semper clausula codicillaris habet vim fideicommissi vniuersalis, ita quod filius ab intestato teneatur hæredibus scriptis restituere hæreditatem, retenta Trebellianica.
- 67 Nec omittam dicere, quod quando clausula codicillaris est concepta per verba presentis temporis, puta si non valeat iure testamenti, valeat iure codicillorum, & tunc siue ignoranter, siue scienter posthumus sit præteritus rumpit testamentum; nec in vim fideicommissi substituitur, Castrenf. conf. 200. lib. 1. Babux. l. ex ea S. 1. ff. de testament. Bar. in l. 1. num. 10. ff. de iure Codicill. Crauet. conf. 69. num. 2. Ant. Gabr. in tit. de claus. coneluf. 8. Menoch. lib. 4. presump. 32. num. 3. vbi dixit esse receptam sententiam, Fachin lib. 4. contrao. iur. cap. 12. Bar. communiter receptus in l. 1. quæst. 6. ff. de Codicill. & in l. si stipulatus S. cum stipulamur num. 2. & ibi Alex. ff. de Verbor. oblig. Bal. in l. ex ea S. 1. & ibi mol. num. 4. vers. sed bene operatur ff. de testam. Castrenf. in l. 5. nam. 2. C. de posth. hæred. l. nstit. & in conf. 200. num. 3. vol. 1. & in conf. 25. num. 1. vol. 3. Menoch. conf. 499. vol. 5. nu. 2. de presump. lib. 4. presump. 32. num. 3. Pract. papi. in forma libell. pro legatis rei singularis glos. valere dedit nu. 7. vers. in 2. casu.

68 Clausula autem codicillaris inducitur ex aliis verbis equipollentibus, puta si testator in suo testamento, minus solemni, talia aut similia dixerit verba, volo testamentum meum valere, omni meliori modo, quo valere poterit, nam ex his, aut similibus verbis inducitur clausula codicillaris, *l. cum pater §. filius matrem ff. de legat. 2.* cum sensus dictorum verbotum sit, quod si non potest valere, ut testamentum, saltem valeat in subsidium, ut codicillus, *Bar. in l. 1. Bal. & Sali. in l. fin. C. de Codicill. tex. optimus in l. codicillis §. fin. & ibi Bart. ff. de legat. 2.*

Inducitur etiam ex aliis verbis clausula codicillaris, puta si testator in testamento dixerit, quod sequi non vult miseram legum subtilitatem, sed quod disposuit, vult haberi pro legitimo, volo testamentum meum haberi pro legitimo, nam talia verba vim habent clausulae codicillaris, *Imol. & dicta l. codicillis.*

69 Quod intellige, quando testamentum deficit in solemnitate puta quando testes non fuerunt adhibiti in numero oportuno ad testificandum, vel non rogati, & alia similia concernentia ad dictam solemnitatem, sed quando deficit testamentum ratione voluntatis, tunc clausula codicillaris nihil operatur, ut cum non possit sustineri *Hartem. Pist. tom. 4. quest. 9. num. 12. Oltrad. conf. 171. num. 18. Cardin. Mant. de coniect. ult. volunt. lib. 5. tit. 2. num. 9. lib. 6. tit. 4. num. 15. Surd. conf. 211. num. 20. lib. 2. conf. 258. num. 25. Dec. conf. 205. num. 10. conf. 384. num. 9. Guid. Pap. decis. 513. num. 2. & 3. Turret. in tract. de clausul. codicill. in tit. de effect. & defect. huius clausulae quest. 25. num. 2. & quest. 6.*

70 num. 1. cum testatoris voluntas, sit individua, *l. cum qui in princip. ff. de bis quib. ut indig. Turret. ibid. q. 65. nu. 20.*

71 Et si ista clausula codicillaris reperitur adiecta in testamentis operatur effectum repetitionis relictorum in testamento ab heredibus scriptis in causa intestati, ab heredibus legitimis, *l. de testamento C. de fideicom. Guid. Pap. decis. 423. Bart. l. 1. in 1. quest. ff. de iure codicill. Dec. conf. 320.* quae clausula codicillaris videtur adiecta a Notario, etiam si expressè non esset adiecta, eo quia solita est poni in instrumentis testamentorum, &

72 Notarius censeatur rogatus, de clausulis solitis, & videtur dictam clausulam appositam esse de mente, & ex voluntate testatoris quamvis solita sit a Notariis poni, *Menoch. conf. 37. num. 30. Fab. Turret. in suo tract. de effect. clausul. codicill. q. 4. ref. ff. 4. per tot. Thefaur. decis. 14. nu. 3. Man-*

tie. de testator. voluntatum. lib. 1. tit. 10. per tot. Mascard. de probas. in consil. 300. Menoch. de praesumpt. lib. 2. praesumpt. lib. 2. praesumpt. 79. num. 4. & conf. 37. nu. 131. & seq. lib. 1. Roland. à Vall. conf. 61. num. 69. lib. 2. & latius in conf. 7. per totum lib. 4.

74 Iuramentum autem habet vim clausulae codicillaris, & omni meliori modo, *l. cum pater §. filius, ubi Bar. & Bal. & alii ff. de legat. 2. Alex. conf. 42. num. 20. lib. 1. & conf. 97. num. 22. lib. 2. & plures effectus producit dicta clausula, de quibus late per Gaill. lib. 2. obseruat. 114. per totam, Turret. late in tract. de clausul. codicill.*

S V M M A R I V M.

- 1 Veniens contra transactionem tenetur restituere omne totum, quod accepit occasione dictae transactionis, etiam si fuerit oppositum pactum de non restituendo in contractu.
- 2 Pactum de restituendo non potest dici penale cum confirmatur iuri communi, & dicitur Naturale, vel sit expressum in dicto contractu, vel tacite insit.
- 3 Pactum de restituendo etiam si conuictum non fuisse, constat tamen adiectum ex natura contractus.
- 4 Pacta naturalia intrinseca dicuntur.
- 5 Veniens contra contractum tenetur restituere accepta occasione illius contractus recepit.
- 6 Restitutio acceptorum requiritur in omni iudicio restitutorio.
- 7 Pretium acceptum ante omnia est restituendum in iudicio *l. 2. C. de rescind. vendit.*
- 8 Venditor non potest rem venditam obtinere nisi restituto pretio.
- 9 Minor petens restitutionem in integrum aduersus aliquem contractum, tenetur omnia restituere occasione ipsius contractus.
- 10 Restitutio acceptorum habet locum, etiam inter patrem, & filium.
- 11 Restitutio acceptorum est facienda etiam de fructibus, licet non sit dictum de restituendis fructibus.
- 12 Lex, quotiescumque mandat aliquid restituendum intelligitur de plenaria restitutione, in qua veniunt etiam fructus.
- 13 Promissio restituere, veniunt etiam fructus.
- 14 Sententia condemnans aliquem ad restitutionem rei, includit etiam fructus perceptos post sententiam non sic est in remedio *l. 2. C. de rescind. vendit.*
- 15 Iuramentum licet non extendatur tamen porrigitur ad omnia accessoria, & ad fructus.

- 16 Relatum est in referente, cum omnibus suis qualitatibus.
- 17 Restitutio reducitur actum ad primum statum.
- 18 Reus condemnatus ad sortem principalem, etiam ad fructus in rescissione contractus.
- 19 Practica, quae ponenda est in contractu enunciatur.
- 20 Clausula ex omni causa, an importet plenariam restitutionem, quae Actor consequutus fuisset ex re vel propter rem.
- 21 Restitutio acceptorum fuit introducta in odium accipientis bona aliena.
- 22 Restitutio acceptorum dicitur poena legalis.
- 23 Decisio S. Reg. Conf. Neapolitani.
- 24 Veniens contra transactionem an teneatur solvere poenam appositam in contractu lite finita, vel a principio litis, & quid in acceptis occasione dictae transactionis.
- 25 Veniens contra contractum transactionis tenetur poenam solvere lite finita.
- 26 Habens iustam causam litigandi excusatur a poena controuentionis.
- 27 Exceptio transactionis dicitur exceptio peremptoria.
- 28 Regens Sanfelicius laudatur.
- 29 Controueniens voluntati testatoris an teneatur restituere hereditatem una cum fructibus perceptis, & quos percipi potuissent.
- 30 Observatio voluntatis defuncti respicit eius honorem, & fauorem, dummodo adsit conditio ferendi arma.
- 31 Mulier relicta usufructuaria dummodo legitimum viduale seruabit, ea habente priuatur omni emolumento, & tenetur restituere omne acceptum.
- 32 Fructus debentur mulieri pro illo tempore, quo fuit obseruata conditio testatoris.
- 33 Mulier pro eo tempore quo in viduitate mansit satisfecit voluntati testatoris.
- 34 Lex liberti S. huius, ff. de annuis legat. explicatur.
- 35 Lex Mutiana, ff. de conditionibus, & demonstrationibus enunciatur.
- 36 Bona alienata a quocumque possessore vindicare possit in casu controuentionis voluntati testatoris.
- 37 Haeres controueniens voluntati testatoris, an possit allegare minorem aetatem, & ratione illius concedatur beneficium restitutionis in integram.
- 38 Transgressio voluntatis defuncti, an sit delictum.
- 39 Haeres veniens contra testamentum, ubi adest poena appositae videtur controuenire.
- 40 Veniens contra renunciationem tenetur restituere id quod accepit occasione renunciationis.
- 41 Lex per diuersa, C. de transact. explicatur cum suis limitationibus.
- 42 Partes de communi consensu possunt recedere a transactione, non recusata pecunia.
- 43 Restitutio acceptorum non datur, nec est faciendum, quando pars retinere vult ex causa debiti liquidi.
- 44 Retentio est adeo fauorabilis, licet vocatur exceptio, & facilius datur, quam actio.
- 45 Exceptio retentionis potest opponi, etiam post sententiam, & impedit executionem illius.
- 46 Exceptio retentionis, non reijcitur a statuto reijciete omnes exceptiones.
- 47 Actio cui datur, datur, & retentio.
- 48 Retentio semper conceditur, quousque non fuerint soluta meliorationes.
- 49 Retentio non solum datur in illa re, quae fuit meliorata, sed etiam in alia re forsitan illi unita.
- 50 Res unita assumit naturam rei, cui fit unio.
- 51 Sententia lata super restitutione alicuius rei solutis meliorationibus, potest executioni demandari in rebus non melioratis.
- 52 Retentio competit pro illa parte, quae fuit meliorata.
- 53 Meliorationes utiles, & necessariae sunt deducenda, & non voluptariae, & in illis competit retentio.
- 54 Meliorationes voluptariae deducuntur, non per modum extimationis, sed per modum abrasionis, & cancellationis.
- 55 Meliorationes liquidae, & clarae deducuntur, & impediunt executionem sententiae.
- 56 Meliorationes illiquidae non impediunt executionem sententiae, sed Victor tenetur praestare cautionem de illis soluendis, vel restituendis.
- 57 Retentio datur pro illa parte liquidata, pro illa parte non liquidata datur cautio.
- 58 Possessor bonae fidei potest opponi exceptionem retentionis.
- 59 Possessor male fidei potest opponi retentionem.
- 60 Meliorationes quomodo sint iudicanda, & quando datur retentio.
- 61 Lex praetia rerum, ff. ad leg. falcid. enunciatur.
- 62 Meliorationes sunt appetianda per expertum.
- 63 Practica S. R. Conf. Neapolitani.
- 64 Allegatio Reg. Conf. de Georgio enunciatur.
- 65 Creditores in maiori summa possunt agere contra transactionem, & non restituere accepta occasione transactionis.

- 66 Probatio meliorationum, quomodo est facienda.
- 67 Verba his allegatio melioramentorum non sufficit.

CAPVT XII.

Veniens contra Renunciationem, an teneatur restituere, quod accepit occasione Renunciationis.

Ro capituli sententia hæc ad efficaciam facere possunt, primo quod veniens contra transactionem, id omne, quod occasione, eius transactionis recepit restituere teneatur, iuxta *tex. in l. per diuersa, C. de transact.* quod totum ampliãt DD. & præcipue Bald. in cap. 1. §. notandũ est autem, num. 1. de his qui feud. dar. poss. Affl. decis. 220. vbi Vrsill. qui *tex. dicta l. per diuersa*, procedit etiam si oppositum sit, vel non sit pactum, de restituendo, quod totum sequitur Gramas. decis. 66. num. 22. Aym. conf. 7. num. 14. Felin. in cap. cum causa num. 10. de re iudic. quod pactum non potest dici pænale, cum confirmetur iuri communi, & dicitur naturale, vel sit expressum in dicto contractu, vel tacite insit, *l. non re-ñe C. de fideiussor. Bal. in rubr. C. de contrab. empt. Surd. dec. 220. n. 12. & 13. Affl. dec. 338 num. 7.* etiam si conuentum non fuisset censetur tamen adiectum ex natura cõtractus; *l. cum dubitatur C. de cuius. & naturalia intrinseca dicuntur, vt declarat Peregrin. in l. pacta conuenta ff. de contrab. empt. Surd. decis. 173. num. 21. Reg. Valenz. Valasq. conf. 88. nu. 60. & 61. Rota decis. 112. 440. & 810. par. 1. diuers. Rota per Farinae. decis. 139. num. 6. par. 1. in nouissimis, Paris. in conf. 96. nu. 112. lib. 1. Menoch. conf. 1114. nam. 6. lib. 12. Hyeron. Gozad. in regul. 8. Cancell. glos. 56. num. 150. Rota per Farin. dec. f. 36. & 39. alias 736. & 737. cent. nouiss. Reg. Valenz. Valasq. conf. 38. num. 61. Caved. decis. 37. num. 4. par. 1. Valasq. conf. 85. nu. 7. Milanens. decis. 7. Sicilia ex num. 11. lib. 2.*

5 omnes autem vnico ore procedunt vs. quod veniens contra contractum, teneatur id quod occasione illius contractus recepit restituere, *l. si à te C. de pact. inter empt. & vend. glos. in l. si emptione in fin. ff. de contrab. empt. Bal. in cap. 1. §. notandũ de his qui feud. dar. pos. Anch. conf. 34. nu. 2.*

Decian. lib. 4. respons. 32. nu. 1. cum seq. cum generalis regula sit quod in omni iudicio rescissorio requiratur ante omnia restitutio acceptorum incipiendo à l. 2. C. de rescind. vendit. cum nullo modo posset venditor, rem venditam obtinere, nisi prius prærium restituat, *vt in l. cum te fundum. C. de pact. inter empt. & vendit.*

9 quæ regula procedit etiam in minore, qui dum petit restitutionem in integrum, aduersus aliquem contractum, debet prius restituere accepta, *l. quod si minor §. restitutio ff. de minoribus*, de quo est titulus specialis *C. de reputationibus l. unica, Affl. decis. 220. & ibi Vrsill. num. 2. Menoch. conf. 644. Corn. conf. 131. volum. 2. & conf. 297. volum. 3. Alex. conf. 130. vol. 4. text. in l. vbi pactum in fine C. de transact. Purpur. in l. si quis maior eod. tit. Bal. in c. 2. § notandum num. 1. de his qui feud. dare poss. Rol. à Vall. conf. 59. vol. 1. nam. 7. vbi late*

10 de hac materia, & talis restitutio acceptorum, etiam viget, & locum habet in transactione facta inter patrem, & filiũ, vt Roder. Suar. in conf. 1. num. 327. per *tex. in l. 1. C. de rer. perm. in l. vbi pactum C. de transact. l. cum proponas C. eod.*

11 Et adeo est potentior dicta restitutio acceptorum, quod licet non sit dictum de restituendis fructibus, tamen intelliguntur de natura restitutionis, ratio est;

12 nam quotiescumque lex mādāt aliquid acceptum restitui, intelligitur de plenaria restitutione; in qua veniunt fructus, *text. in l. videamus la secunda §. in fauiana in fine ff. de usur. cap. grauis de restit. spoliat. Marsi singul. 17. Lucas de Penn. in l. si coloni C. de agricol. & censit. lib. 1. vers. 9. queritur tamen, circa medium, & sic habens restitutionem rei in tali restitutione includuntur etiam fructus, Bal. in rub. C. de fruct. & lit. expens. Innoc. in cap. ex quest. de restit. spoliat. Ias. in l. ait prætor §. si petitor nu. 10. vers. 2. ff. de iure iur. Surd. decis. 212.*

13 num. 11. vsque ad 14. vbi expressè dicit promittens restituere ventre fructus, & sententia condemnans ad restitutionẽ rei, includit etiam fructus, Bald. in dicta l. ait prætor, subdens id procedere quo ad fructus perceptos post sententiam, & hoc est notandum, vt dixit Menoch. in pralud. tract. de recuper. possess. num. 6. quod sic est in remedio l. 2. C. de resc. vendit. cū non veniant fructus in condemnatione facta per sententiam Franch. decis. 119. num. 20. Minsinger. obseruat. cent. quarta obseruation. 73. Anton. Gomes. Hispan. tom. 2. var. resolut. cap. 2. num. 42. pag. 228. Rota in nouiss. decis. 116. Ratio substantialis est vltra quod possideat bona fide, & cum

cum iuxta titulo, quia vnus possidet rē, alter vero prærium *Franch. decis. 495. nu. 3. Reg. de Ponte conf. 28. num. 6. Mangon. decis. Florent. 23. Ioannes Guttier. Hispan. in pract. quæst. quæst. 134. pag. 311. Fab. de Anna conf. 24. idem est in iuramento, quod licet non extendatur, tamen porrigitur ad omnia accessoria, & ad fructus ipsos, vt est *tex. in dicta l. & si possessori ff. de iure iurand. vbi Bal. Rom. num. 5. vt à**

16 pari relatum est in referente cum omnibus suis qualitatibus, *Bald. in l. 1. ff. de receptator. & conf. 103. num. 3. Curt. iun. in l. si quis maior num. 48. Bertaz. ibid. n. 694. ad num. 696. C. de transact. post glos. & Angel. in Auth. de incest. nupt. cum restitutio*

17 *reducit Actum ad pristinum statum, l. quod si minor §. restitutio ff. de minor. sequitur Cagnol. in l. in condemnatione ff. de regul. iur. num. 1. Difficultas erit si veniat dicti fructus in executione sententiæ, vel requiratur noua condemnatio per *tex. in l. qui restituere ff. de rei vendicat. hunc articulum latè disputat Reg. de Ponte in decis. 32. num. 3. & concludit non venire in vim executionis sententiæ, sed quod requiratur noua condemnatio cū sententia illos prouidere non potuit cū sumant originem fructus post rem iudicatam aducens, Bald. in l. si longis C. de except. rei iudic. l. fin. C. de usur. rei iudic. l. si ante ff. de except. rei iudic. glo. in d. l. fructus vers. iudicanda ff. de rei vend. Bart. in l. qui restituere ff. de rei vend. ibi Paris. in 3. addit. vbi in specie dicit nouam condemnationem fructuum esse faciendam *Surd. conf. 340. vol. 3. nu. 10. prout est etiam in creditore exigente tertias petitas in iudicio pro aliis deinde decursis an requiratur nouus processus, & noua instantia latè scripsit Regens Rouit. in conf. 37. per totum lib. 2.***

18 Ne quicquam in hoc deficere videntur ea, quæ eruditissimè ille *Didac. Couar. dixit in lib. 2. cap. 3. variar. num. 9. quod in rescissione contractus tenetur reus condemnatus; non solum ad principalem sortem, verum etiam ad fructus, ex principali sorte perceptis, quæ non procedunt ad l. 2. C. de rescind. vendit. prout supra in principio dictum est: est *text. in l. cum autem §. cum redhiberetur, l. quod si nolit in principio ff. de edelit. edict. l. quod dictum est, & l. imperator ff. de in diem adiect. Tiraquell. in l. si unquam in verbo reuertamur num. 229. & 237. C. de reuocand. donat.**

19 *Cagnol. latè in dicta l. 2. & in actu practico utilis erit ponere clausulam petentem fructus perceptos, & percipiendos, ex*

20 *omni causa, quæ verba ex omni causa*

important restitutionem totius quod actor consequutus fuisset ex re, vel propter rem, sequitur *Felin. in cap. inter dilectos, de fide instrumentorum; Cagnol. in l. in condemnatione num. 3. in fine ff. de regul. iur.*

- 21 Quæ restitutio fuit introducta in odiū accipientis, restituendo bona aliena, ne quicquā propterea restituuntur, & proinde ista restitutio dicitur esse de re aliena nō autē propria, cū nō possit dici restitui proprium, stante quod alienum restituitur, *l. qui restituere de rei vindic. §. sic itaque instit. de act. Salic. in l. si quis maior num. 7. & num. 15. Alciat. num. 68. latè Pappal. num. 48. & 49. per *tex. in l. 1. vbi glos. in verbo hoc interdictum, & Bar. nu. 5. ff. quorum bonorum, Bal. in l. eum etiā in 2. notab. & ibi addentes in verbo reddi C. de reb. credit. & in l. mancipia C. de seruis fugit.**
- 22 Dicta restitutio dicitur pœna legalis, in quam inobseruans incurrit, *dicta l. si quis maior, quæ incurio non fit ipso iure, sed requiritur sententia condemnatoria, Alex. conf. 92. perspectis num. 3. lib. 1. Bar. in dicta l. si quis maior num. 7. & ibi Bal. in fine num. 13. Castrenf. num. 3. Aloys. de Leo num. 4. Salic. nu. 9. Bertazz. num. 656. vsque ad 660. Ias. num. 22. & 25. Aret. num. 4. latè Curt. iun. num. 33. vsque ad 49. C. de transact. & sic fuit iudicatum in S. C. referente metitissimo tunc Conf Thom. de Franch. ad Præsens Reg. Cameræ Sumariæ Præses, sub die 29. Maii 1637. in causa Fuluiz Ascolesæ, cōtra Syluestrū Muccium, in qua causafuit petitum restitui id quod accepit occasione transactionis ante litem contestatam, & fuit dictum restituta domu possessa per dictū Syluestrum, vna cum fructibus perceptis, procedatur ad ea quæ incumbūt, & talis decisio cōformatur cū *dec. Affl. 220. & ibi Vrsill. & Gramm. decis. 66. in banca de Litto Scriba Ioann. Baptista.**
- 24 Dubium erit quid si factō pacto inter contrahentes, in contractu transactionis veniendo contra transactionem sit in pœnam ducatorum centum, & veniens teneatur statim soluere, an vero lite finita.

In quo dubio respondet *Ludouic. Molin. in tract. de primogenijs byspan. lib. 4. cap. 9. num. 44. quod veniens contra contractum transactionis, tenetur pœnam contrahentionis soluere lite finita, adducēs *tex. in l. qui Roma S. duo fratres ff. de verb. oblig. vbi Paul. num. 5. Alexand. num. 5. & 6. & sum. 18. Ias. num. 17. & communiter scribentes id not. pro quorum opinione facit *tex. notab. vbi bona glos. in l. de rebus ff. de***

de arbitr. non autem proceditur sicuti in id quod recepit, qui non auditur, nisi prius facta reali traditione; vt DD. supra 26 cit. verum si contraueniens iustam causam litigandi habuerit, adhuc à tali pena contrauentionis excusabitur, per tex. in dicta l. qui Romę §. duo fratres ff. de verbor. oblig. vbi DD. omnes faciunt tex. in d. l. de rebus ff. de arbitr. vbi Paul. de Castro Bald. Ias. Alberic. Bart. Cyn. Alexand. & DD. omnes.

27 Et ipsis exceptio transactionis dicitur exceptio peremptoria quæ perimit in totum ius agentis, vt suo loco fufius tractabimus; Angel. in §. appellatur num. 47. instituit. de except. & opponenda est ante litis contestationem; Polin. in cap. exceptiones num. 36. cap. 1. de litis contest. in 6. l. fratris tui C. de transact. & in cap. finem litibus de dolo, & contumac. post omnes illustrat meritiſſimus, equa Doctis. Reg. S. felic. decis. 88. nu. 1. lib. 1. cum sit exceptio litis finitæ, & compedit litis ingressum l. fratris C. de transact. Reg. Sanfelicius in sua praxi iudiciaria section. 44. num. 7. vt per Bal. in l. eleganter §. si quis postea ff. de condit. indebit. l. nam & postea ff. de iure iur. & in cap. 1. de litis contestat. in 6. Gramat. decis. 66. num. 47. & est opponenda ante litis contestationem; & sic ante dationem termini in causa, iuxta regulam tex. in l. peremptoria C. de sent. qua rescind. non poss. & dato termino non potest opponi, Franck. decis. 263. & 290.

28

29 Et sanè pro cõfirmatione supradictorum contraueniens voluntati testatoris, tenetur restituere in eius pœnam, omnes fructus perceptos, vna cum hæreditate, & priuatur omni comodo, siue dispositio sit pœnalis, siue modalis, l. libero §. lucius ff. de ann. legat. l. si hæres ff. de condit. ob caus. data, Paris. conf. 15. col. ult. & conf. 19. num. 52. & sequenti lib. 2. Capbal. conf. 497. Peregrin. de fideicommiss. art. 11. num. 130. cum seq.

Non solum ad fructus perceptos, verum etiam ad quos percipi potuisset, & tenetur ad instar possessoris malæ fidei, & mouentur DD. vnica, & euidentissima ratione, quia obseruatio voluntatis defuncti respicit eius honorem, & fauorem, dummodo adsit conditio ferendi arma, & isto casu verificatur talis ratio, vt consuluit Paris. conf. 15. col. ult. & conf. 19. num. 52. & infra in lib. 2. vbi fufius hanc materiam pertractat incipiendo à nu. 21 cum plurib. seq. Peregrin. de fideicommiss. art. 11. num. 121. in fin.

31 Hæc ratio verificari, quoque potest, in muliere relicta usufructuaria à viro,

dummodo viduale lectum seruabit, ea nudente priuatur omni emolumento; quia contrafacit voluntati testatoris; & vt indigna declaratur, l. 1. C. de indign. & sic restituere tenetur omne acceptum; etiam cum fructibus, quasi pædo fuerit, Bal. & Ias. in Auth. cui relictum num. 6. Cagnol. in l. quod à quocumque num. 12. ff. de regul. iur.

32 Intellige autem circa restitutionem fructuum, quando in aliis cõditionibus verificari potest aliquid aliud, nam in isto casu tenetur accipere fructus pro illo tempore, in quo obseruatum fuit cõditioni testatoris, & legatum pro illo tempore irretactabiliter debetur; quia pro

33 illis, quibus mulier in viduitate mansit satisfecit voluntati testatoris, Bar. in l. Titia §. Titia cum nubere col. 2. ad finem ff. de legat. 2. Roman. conf. 516. Ruin. conf. 17. nu. 4. in 2. lib.

Verum in ipsis conditionibus verificari potest tex. in l. liberto §. huius ff. de ann. legat. in quibus in non faciendo consistunt, siquidem pendeat factum à casu alicuius tertii, & quia implementum contingere posset in vita legatarii, seu honorati, euentus expectetur, & interim honorato decedente relictum legatum expirat, vt l. vnica §. ne autem C. de caduc. tollen. cum concord. & demonstrant. cum prædictæ conditiones impleri non possunt, nisi in vltimo vitæ spiritu, l. hoc genus l. Auia §. Titio ff. de condit. & demonstr.

35 Hæc autem quæ procedunt in facto honori, fauore vltimæ voluntatis, introductum fuit à marito cautio, quæ extat in l. mutiane ff. eod. quæ cautio locum habet in affirmatiuis conditionibus habentibus perseverantiam vsque ad vltimum vitæ spiritum, l. pater §. seruus, & l. Titio fundum in princip. ff. de condit. & demonstrat. Bar. in dicta l. mutiane col. 2. in his autem locum habet tex. in dicta l.

36 Est autem tanti roboris talis contrauentio, quod bona alienata possunt à quocumque possessore vindicare, Petr. de interpretat. ult. volunt. fol. mibi 453. nu. 41. in fine.

37 Verum conuictus hæres de tali inobedientia, an allegare poterit minorem ætatem, quod quaesitum à quamplurimis Doctõribus agitatum fuit, vt refert Odd. Sfort. de in integr. restit. quæst. 82. art. 6. & ad syllabam refert, quod non restituitur, dixit Aret. consil. 62. colum. 4. Paul. de Cast. conf. 259. num. 8. lib. 1. Fulgos. conf. 61. num. 5. vers. ad quintum, Aym. Crauet. conf. 193. col. 1. & 2. Peregrin. de fideicom. art. 11. num. 132. Capbal. latè conf. 356. lib. 3. Surd. conf. 284. Corn. conf.

239. num. 8. lib. 3. *Paris. conf.* 19. num. 83. & nu. 248. lib. 2. *Hieron. Gabriel conf.* 112. 201. 2 lib. 1. *Petra de interpret. ult. volunt.* fol. 442. num. 3. & seq. & fol. 479. num. 21. *Felic. de Perus. inter conf. Corn. conf.* 239. nu. 8. lib. 3. qui omnes fundantur in dicta l. *auxilium ff. de minorib. § in delictis*, præsupponentes, quod transgressio voluntatis defuncti sit delictum, quod bene ab *Odd. Sforz.* impugnatur dicendo, quod ex alio hæres non obligatur ad implendam voluntatem defuncti, nisi ex quodam, quasi contractu §. *hæres instit. de obligat. & testamentum*, quod nam negotium fingitur, quod inter testatorem, & hæredem geritur §. *sed neque instit. de testamentis*.
39. Unde videtur, quod quando hæres venit contra testamentum in quo adest pœna apposta, videtur contravenisse, quasi contractu, & ideo minori succurritur; quia deliquit in omittendo, & hæc firmat *Dec. in conf.* 349. in 1. & 2. col. *Ruyn. conf.* 199. num. 4. lib. 1. *Aren. conf.* 67. dubio 4. num. 9. *Paal. de Cast. conf.* 47. lib. 2. *Crauet. conf.* 204. num. 23. *Cornex. conf.* 184. lib. 3. *Ruyn. conf.* 99. num. 5. lib. 1. *conf.* 33. num. 8. lib. 3. *Rimin. sen. conf.* 261. num. 28. & 30. *Menoch. conf.* 425. num. 18. *Ludou. conclus.* 16. illat. 74. *vers. facit Sforz. Odd. de restit.* q. 82. art. 6. *Petr. Peregr. de fideicommiss. art.* 11. num. 332. *Non. conf.* 28. num. 6. omnino videndus, *Fasar. de substit. quaest.* 585. nu. 3. circa quomodo procedendum sit videas *Odd. Sforz. cit.*
40. Circa renunciationem bene afferri potest doctrina *Bald. in l. fin. num. 5. vers. sed pone quod statutam C. de dotis promiss.* & ibi quarit *Bal.* quid si pater dotavit filiam, & stipulatus est sibi dotem, & suis hæredibus reddi, non autem filiz, an ipsi hæredes si voluerunt filiam excludere remittere teneantur dotis stipulatione, & affirmatiuè concludendo respondet, *Aret. in l. uxorem §. pater naturalis ff. de leg.* 3. in specie, quod restituere tenetur veniens contra renunciationem, facit *Cagnol. in l. fin. num. 46. C. de pactis*, vbi quod licet alias, non valet pactum, nec renuntiatio de hæreditate viuientis, tamen si renunciatio fuit facta, ex causa onerosa, puta accipiendo aliquid pro eo, si non valeret, seu non sortiretur effectum; his qui renunciasset tenetur restituere id, quod occasione ipsius renunciationis accepit, in puncto scripsit *Francisc. Nig. in suis controu. fol. 598. tom. 3. num. 17. vers. & ad predictorum*, *Costa in tractatu de re integr. preclud. 3. num. 3. Barz. decis. Roman. 103. num. 28. Flam. de Rube. conf.* 80. nu. 1. col. ult. volum. 2. *Corn. conf.* 188. vol. 2.
- Rota Rom. decis.* 805. & 810. par. 1. in nouiss. *Menoch.* qui optimam inducit dicta l. si diuersa C. de transact. in *conf.* 93. nu. 16. lib. 7. & 644. *Anghar. conf.* 393. *Roland. conf.* 59. num. 7. vol. 1. quem refert & sequitur *Crauet. conf.* 84. num. 1. *Paris. conf.* 26. num. 112. vol. 1. *Abb. conf.* 62. in fin. volum. 1. *Crauet. conf.* 7. num. 14.
41. Verum primo notandum restat in dicta regula l. si per diuersa supra citata, quod non procedat in casu, quando mulier venit contra transactionem, nam aliquidem ratione procedit, quia id, quod eius occasione accepit, restituere non tenetur, vt solutum est in *Rota Roman. apud Soraph. de Oliuar. decis.* 922. num. 8. que causa, pro limitatione addere potest ad dictam legem, dummodo vero appareat, quod mulier indotata remaneat; quia tunc agitur contra publicam vtilitatem, *Abb. in conf.* 75. num. 6. vol. 3. & *Ioan. Lup. in rubr. de donat. inter vir. & uxor. §. 17. num. 18. vers. nam sequitur, Fontanel. in clausul. 7. glos. 2. par. 6. num. 10.*
42. Notandum secundo, quando pars de communi consensu a transactione receditur, quo casu licet parti aduersa venire contra transactionem etiam non refusa pecunia nec totum illud, quod accepit, & auditur *Rota in dicta decis.* 440. num. 1.
43. Notandum tertio, quando pars recepta retinere vult ex causa debiti liquidi, *Rota decis.* 102. num. 3. secus est debito illiquido, *Ludovic. decis. Rot. Rom.* 254. nu. 3. vbi addentes nu. 8. *Caroc. de locat. tit. de compens. num. 9. Decian. conf.* 94. num. 27. lib. 3. *Magon. decis. Lucens.* 64. num. 5. *Medices tract. de compensat. par. 2. q. 24. num. 5. Ann. conf.* 102. lib. 2. num. 3. *Molignat. in suo doctissimo tract. de retent. num. 6. & 7. cum*
44. retentio est adeo fauorabilis licet vocatur exceptio, *Bald. conf.* 314. lib. 1. *Milanens. decis.* 1. num. 181. lib. 2. *Gratian. dissect. forens. cap. 728. num. 30. & 31. Surd. de alim. tit. 3. quaest. 7. nu. 12. Crauet. conf.* 148. num. 2. *Cephal. conf.* 86. num. 2. & facilius datur quam actio *Farinac. decis. Rota Roman.* 457. num. 4. & *decis.* 889. num. 8. Imo est magis priuilegiata quam actio *Milanens. dicto num. 181. Mangon. decis. Lucens.* 64. num. 5. *Bal. conf.* 455. lib. 2. *Decian. consil.* 94. num. 27. & 28. lib. 3. *Ruyn. conf.* 66. num. 12. lib. 1.
45. Nec omittam dicere quod exceptio retentionis possit opponi etiam post sententiam, & impedit executionem illius, *Mantica decis.* 334. num. 5. *Franch. decis.* 112. *Viu. decis.* 317. num. 8. *Barz. dec.* 108. num. 42. doctissimus *Giurb. decis.* 60. num. 4.

Cappc. decis. 119. num. 1. Mangon. decis. Lucens. 81. num. 7. Anton. de Amat. resolut. 14. num. 41. Alex. Trentacinq. variar. resolut. lib. 2. tit. de except. resolut. 1. num. 8. Marefcot. lib. 2. var. resolut. cap. 112. num. 18. Molignat. in suo tract. de retention. quaest. 424. Gratian. decis. 22. num. 16. non per modum suspensiuum, sed per modum modificatiuum sententiae temperando illius executionem, Molignat. d. tract. de retent. q. 224. Rota Lucens. decis. 89. in princ. Gratian. decis. 224. & 225. Benintend. decis. 77. nu. 1. Magon. decis. Lucens. 81. n. 7.
 46 *Giurba d. decis. 56. num. 8. & non reijcitur a statuto reiciente omnes exceptiones, Boer. decis. 43. nu. 15. Decian. conf. 94. nu. 27. lib. 3. & cui datur actio datur, etiam retentio, l. 1. §. nam cui damus, ff. de superfic. l. in vitis, §. cui damus, ff. de regul. iur. cap. qui ad agend. de procur. in 6. Mausner. conf. 5. nu. 6. lib. 2. Benintend. decis. Bonon. 77. num. 1. & quousque non fuerit solum*
 48 *debitum, vel meliorationes factae super re condemnata ad restituendum, semper habet retentionem, l. si in area ff. de condit. indebit. l. in fund. ff. de rei vendit. Cappc. decis. 17. num. 7. Iospph. Ludou. decis. Perus. 34. num. 17. & decis. 34. num. 7. Siffi decis. Aragonen. decis. 71. num. 1. & 8. lib. 1. Peregrin. late de hac materia in tract. de fideicom. artic. 50. num. 80. Franch. decis. 112. nu. 1. Fabius de Anna conf. 43. per tex. in l. Paulus ff. de doli exceptione. l. qua ratione §. 1. ff. de acquir. rer. Domin. Beru. q. fam. 96. num. 7. in fin. Franch. decis. 191. Roland. a Vall. conf. 28. lib. 1. Anchar. q. fam. 46. Tbesaur. lib. 2. q. 96. num. 8. Raduens. decis. 16. num. 200. decis. 30. num. 208. Decian. conf. 29. num. 3. lib. 2. Mastrill. decis. 98. n. 1. cum seq. Sura. conf. 180. nu. 15. & conf. 183. num. 1. & seq. & in tract. de aliment. tit. 1. q. 70. num. 9. & tit. 2. priuile. 62. num. 4. cum seq. Horat. Barbat. super Pragmat. de assistentia glos. 3. nu. 26. Gratian. decis. 7. n. 121 cum seq. & decis. 90. num. 19. cum seq. & decis. 225. num. 3. cum seq. Runginell. q. forens. 22. num. 13. Reg. de Ponte decis. 4. num. 33. Guid. Pap. decis. 169. Cauale. decis. 36. n. 80. cum seq. 87. 435. 436. lib. 3. Marc. Ant. de Amat. decis. 23. nu. 2. Mangon. decis. 81. n. 4. Muta decis. 12. num. 23. Gratian. discept. forens. cap. 494. num. 12. V. iu. decis. 317. nu. 12. & 13. Parin. decis. 151. num. 2. & seq. par. 2. tom. 3. Ant. Faber in suo Codic. lib. 4. tit. 43. definit. 24. Mart. de iurisdict. cap. 3. nu. 127. Franciscus Caldas Pereira de empt. & vendit. cap. 27. num. 1. Acacium Ant. Ripoll. in lib. var. resolut. cap. 10. tit. de dotis recuperat. num. 519. Amic. de iur. emphyt. quaest. 76. Anton. de Amat. resolut. 14. num. 41. Ma-*

rescot. variar. resolut. cap. 112. num. 1.
 49 *Ampliando praedicta, quod non solum possit retineri ipsa res meliorata super qua est lata sententia, sed etiam alia res forsitan illi vnita Peregr. ubi supra*
 50 *num. 69. ratio est, quia res vnita assumit naturam rei, cui fit vnio, Bart. in l. si conuenit, §. nuda, ff. de pignor. act. limitando*
 51 *praedictam ampliationem, nam quando sententia mandauit restitutionem rei, solutis meliorationibus potest dari executio sententiae praedictae, & illi executioni demandari, in rebus non melioratis, Paul. de Cast. conf. 270. lib. 1. de quo meminit Tiraquell. de retract. conuent. §. 7. glos. 1. sub nu. 1. r. ubi late de hac*
 52 *materia, & sic ista exceptio retentionis competit pro illa parte, quae fuit meliorata, Borgognin. Cauale. in decis. 28. n. 5.*
 53 *Sed hoc non simpliciter intelligendum est, aut meliorationes sunt necessariae, & vtilis, & retentio datur pro illis meliorationibus Reg. Conf. de Georg. alleg. 1. n. 13. ubi late hanc materiam examinat l. 1. ff. de impens. in reb. dotal. fact. l. certum, C. de rei vend. aut voluptariae, & sic factae ad ornatum rei, ex causa delectationis, & per consequens, de eis non habeatur*
 54 *ratio, DD. in l. in fundo ff. de rei vend. & illas possessor deduci potest, non per modum extimationis, sed per modum abractionis, & caacellationis, prout supra diximus, & in l. in fundo, Alciat. in l. impensa, ff. de verbor. signific. Menoch. qui disputat hanc materiam adducit nonnullas declarationes de recuper. poss. remed. 15. num. 530. & seq.*
 55 *Secundo intelligendum est, quod dictae meliorationes; siue sint necessariae, siue sint vtilis, tempore executionis sententiae reperiantur liquidae, & clarae, aliter si dictae meliorationes, aut non sint deductae, aut requirunt maiorem indagacionem non retardatur executio sententiae, sed Victor tenetur praestare cautionem de illis restituendis, vel soluendis facta liquidatione per Iudicem, Menoch. ubi sup. num. 568. Puteus decis. 471.*
 57 *lib. 2. Ricc. coll. 150. Mastrill. decis. 98. nu. 9. Farin. decis. 650. num. 7. par. 2. tom. 4. & decis. 137. num. 3. par. 2. tom. 3. Garfia in tract. de expens. & meliorat. cap. 6. nu. 19. Anton. Faber in suo Codic. lib. 3. tit. 20. definit. 12. nu. 4. Rosental. de feud. cap. 101. conclus. 43. num. 121. Faehin. lib. 3. controuers. iur. c. 91. Genua decis. 177. num. 5. Carpan. ad statut. Mediol. cap. 10. num. 108. cap. 158. num. 114. Gratian. tom. 5. cap. 957. num. 41. discept. forens. Vrsill. ad Affl. d. decis. 205. num. 5. Carroc. de locat. & conduct. tit. de expens. nu. 18.*

- & num. 22. fol. 218. Gratian. in decis. 225. Fontanell. de pact. nuptial. class. 7. glos. 3. par. 6. num. 3. vol. 2. Cancer. var. resolut. par. 3. cap. 8. de deposito, Giurba d. decis. 60. num. 17. & 30. Thesaur. q. forens. lib. 2. q. 96. num. 8. Marc. Anton. Amat. decis. 23. num. 6. & seq. Rot. Aven. decis. 104. num. 6. & si partim reperiantur liquidæ, & partim illiquidæ, pro illa parte liquidata datur retentio; & pro illiquidis sufficit dicta cautio Sess. Aragon. decis. 71. num. 11. dūmodo sententia non dicat aliquid restituendum solutis prius melioramentis, & tunc non sufficit fideiussio sine cautio ad finem obtinendi executionem sententiæ ex text. in l. fin. §. quatuor ff. de leg. 2. Masdrill. decis. 98. num. 1. usque ad num. 6. Negus. de pignor. par. 5. membr. 4. num. 10. vers. 3. conclus. Surd. conf. 186. num. 23. & in tract. de aliment. tit. 8. prius. 62. nu. 9. Benintend. decis. 77. num. 11. Honded. conf. 95. nu. 18. lib. 2. Rosental. de feud. cap. 10. conclus. 43. num. 126. Moliugat. de empt. & vendit. q. 394. Gratian. decis. 225. num. 5. Vin. decis. 317. num. 11. Raudens. decis. 16. num. 103. vers. secundus est casus, sola in constitut. Sabaudia in tit. de excussionibus 40. glos. 9. num. 14. Barbof. in l. diuortio §. fin. p. 2. num. 29. in fin. & 30. ff. solut. matr. & num. 31. vers. non obstat secundam, & vers. non obstat tertium.
- 58 Tertio, quod opponens dictam exceptionem retentionis sit bonæ fidei possessor, §. si uassallus hic finitur lex, Corad. cum aliis adductis per Ludovic. decis. Perus. 34. nu. 6. & 9. quia si esset male fidei possessor non potest uti dicta exceptione retentionis, ut concludit Gabriel. conf. 5. num. 112. lib. 5. Borgnin. Cauale. decis. 28. num. 5. Reg. de Ponte. decis. 22. Gratian. decis. 125. num. 18. & seq. Muta decis. 51. nu. 9. Gratian. decis. 225. num. 19.
- Limitando dicta, in prædicta tertia intelligētia, quod etiam male fidei possessor potest retinere rem pro meliorationibus necessarijs text. in l. domum C. de rei vind. Menoch. de recuper. poss. ff. remed. 5. num. 517.
- 60 Meliorationes namque aut sint claræ, & liquidæ, aut non sint claræ, nec liquidæ, sed de proximo liquidandæ,
- 61 Amat. decis. 23. nu. 7. puta si sit facta probatio iuxta terminos, l. prætia rerum ff. ad legem Falcid. prout Franc. Marc. in decis. Delphin. 445. par. 1. adhuc datur retentio Marcus Anton. de Amat. decis. 23. num. 7. Moliugat. in tract. de retent. quest. 404. & 406. Giurba ad Consuetud. Messan. cap. 15. gl. 11. & in d. decis. 60. num. 17. Barbof. in d. l. diuortio §. fin. par. 2. num. 35. ff. solut. matr.
- vel non consent de eius liquidatio, sed
- 62 ex aspectu rei constaret, potest iudex ad dirimendas lites, vel mittere expertum, & sic Tabulariis ad illas taxandas, prout solitum est fieri in Regno Neapolitano vel se conferre super faciem loci cum dicto Tabulario, ita docet Franc. Marc.
- 63 cus dicta decis. 485. num. 1. adhuc impediret executionem sententiæ. Bel. in l. 1. num. 28. C. de fruct. & lisis expens. & ita practicari in Sac. Reg. Conf. teste Vrsill. ad. Affl. decis. 205. sub. num. 6. & ita procedit decisio relata Capicij 17.
- 64 Alia limitatio ad dictam legem, quæ venit fundata in iuribus allegatis ab Eruditiss. Ioan. And. de Giorg. in allegat. 34. num. 18. & sequenti, quod quando agens ad rescissionem est creditor in maiori
- 65 summa, quam recepit ex causa debiti liquidi, quod licitum videatur ipsi actori retinere prætium, & agere contra transactionem factam, quod totum DD. pro limitatione assignant ad text. in d. l. per diuersa, sequutus fuit Gallup. in pract. S. C. in tit. de except. dilatorijs cap. 5. num. 33.
- 66 Et ad hoc, ut retentio fieri possit pro prædictis meliorationibus oportet bene probare illas fuisse factas, ut per Casill. in d. cap. 25. num. 18. cum seq. Ann. conf. 35. num. 10. Alex. conf. 168. num. 8. lib. 2. Marefcat. lib. 2. var. resolut. cap. 10. num. 2. Ludovic. Sacca respons. 42. nu. 4. Giurba in consuet. Messan. cap. 15. glos. 12. num. 8. & duo sine probanda ad in fundo ff. de rei vendit. ubi glos. ac ceteri scribentes, vnam scilicet quid sit impensum alterum vero, quod res sit meliorata, & effecta per impensum prætiosior, quæ copulatiue, ac coniunctim requiruntur, ita ut vnum sine altero non sufficiat Negus. de pignoribus par. 5. membr. 64. num. 11. Horat. Viscont. in suis conclus. verb. melioram. sola in constit. Sabaudia tit. 4. de excussionibus glos. 9. num. 18. Muta decis. 51. num. 5. Merlin. decis. Lucens. 28. num. 5. Garf. in tract. expens. & meliorat. cap. 24. de communi omnium tradit Landerch. conf. 144. Masdrill. par. 1.
- 67 decis. 98. num. 6. Nam sola melioramentorum verbalis allegatio non sufficit, Fab. de Anna conf. 43. num. 11. Marzar. in epitom. fideicommiss. q. 66. Mauson in tract. de causis executiuis q. 6. ampliat. 35. nu. 18.

S V M M A R I V M.

- 1 Renunciatio aut specificè, aut tacitè procedi debet.
- 2 Portio renunciata an illi accrescat, in cuius beneficium facta sit renunciatio.
- 3 Portio renunciata, quando omnibus fratribus accrescere videatur.

- 4 Renunciatio quando habetur pro repudiatione.
- 5 Repudiatio facta uni heredi, censetur facta omnibus, & omnibus proficere videtur.
- 6 Portio portioni accrescit.
- 7 Renunciatio an dicatur potius donatio, quã repudiatio.
- 8 Lucrum quo quis contemplatione alicuius primatur, illi soli applicatur.
- 9 Regens Marchio Torello laudatur.
- 10 Renunciatio an censetur facta favore masculorum natorum, & nascendorum.
- 11 Renunciatio evanescit deficiente persona contemplata ea admittitur non obstante sua renunciatione.
- 12 Portio renunciata an accrescat omnibus fratribus.
- 13 Portio renunciata per filiam fratribus accrescit.
- 14 Portio filiarum exclusarum per constitutionem in aliquibus masculis applicanda videtur.
- 15 Constitutio in aliquibus est introducta favore masculorum.
- 16 Constitutio in aliquibus excludens feminas duplicem vim habere videtur.
- 17 Renunciatio facta in beneficium patris, cui accrescat illa portio.
- 18 Heres tanquam heres, nihil potest habere, quod prius non fuerit in hereditate.
- 19 Testator rogans heredem, ut hereditatem restituat illa portio renunciata an veniat in fideicommissam.
- 20 Frater heres patris dotando sororem, an censetur de proprio dotasse, & portio renunciantis illi accrescat.
- 21 Ius accrescendi ad heredes transit.
- 22 Pater non potest portionem sibi renunciata per filiam cui voluerit relinquere, sed remanere debet in hereditate, ac si filia renuncians, nunquam nata fuisset.
- 23 Pater habet facultatem disponendi de illis bonis a se acquisitis, deducta legitima filiis.
- 24 Legitima non debetur in vita.
- 25 Pater de bonis antiquis, non potest disponere nisi de medietate bonorum antiquorum secundum consuetud. Neapol.
- 26 Medietas bonorum antiquorum debetur agnatis, ex legis providentia, & ex antiqua civium pacione.
- 27 Portio debita vigore Consuetud. Neapol. ex necessitate debetur, nullo iudicio testatoris, sed iure municipali.
- 28 Hereditas non circumscribitur, ex quo est nomen uniuersale.
- 29 Successor particularis consuetudinarius, non ex testamento, neque ab intestato vocatur, sed ex dispositione consuetudinis ad certa bona intra certos fines in districtu posita.
- 30 Actiones, nec actiua, nec passiva transferuntur in successore, ex consuetudine.
- 31 Successor ex consuetudine Neapolitana ad medietatem bonorum antiquorum, non comprehenditur in substitutione facta de heredibus, & successoribus.
- 32 Successor particularis, dicitur succedens ad certum genus patrimonij.
- 33 Successor vigore Consuetud. Neap. non dicitur simpliciter heres, nec legatarius, sed dicitur Consuetudinarius successor.
- 34 Condicio ex lege datur pro obtinenda portione debita ex dispositione consuetudinis.
- 35 Medietas bonorum antiquorum debetur tanquam es alienam, & successiue tanquam debitum.
- 36 Medietas bonorum antiquorum debetur nullo existente grauamine, nec etiã in preiudicio filiorum disponere potest pro eius anima.
- 37 Vassallus non potest imponere onus feudo, ne quicquam onus candela pro eius anima.
- 38 Medietas bonorum antiquorum, semper indemnis seruanda est.
- 39 Creditor auocans portionem aliquam ex medietate bonorum antiquorum suppletur ex bonis nouiter acquisitis per eum qui onera imposuit.
- 40 Medietas bonorum antiquorum non debetur diminuta.
- 41 Legitimatio filii naturalis non est facienda in preiudicium proximorum.
- 42 Pactum factum per Neapolitanos disponendi facultates ad libitum, illa dispositio intelligi debet seruata forma Consuet. Neap.
- 43 Pactum unius priuati, non potest tollere consuetudinem.
- 44 Contrahere semper presumitur secundum iuris communis dispositionem, nisi adesset in illo loco consuetudo contraria, siue statutum, & procedit tam in contractibus, quam in ultimis voluntatibus.
- 45 Medietas bonorum antiquorum est deducta ante omnia a grauato restituere hereditate.
- 46 Agnatus disponens de medietate bonorum antiquorum debita agnato videtur disponere de re, & de bonis alterius.
- 47 Agnatus debet multum cautius facere petitionem, antequam adbeat hereditatem ad finem obtinendi medietatem bonorum antiquorum.
- 48 Inuentarium separat bona libera a bonis subiectis consuetudinibus Neapolitanis.
- 49 Medietas bonorum antiquorum quis potest retineri ex persona propria, non ut heres.
- 50 Confusio iurium non datur in portione debita per consuetudinem.
- 51 Hereditas adita videtur adita, salua lege municipali.
- 52 Inuentarium operatur, ut bona hereditaria sint loco unius, & heres loco alterius persona, penitus distincta, & separate.
- 53 Confusio iurium, & actionum non datur, nec extinguuntur hypoteca grauati de restituendo.

- 54 Medietas bonorum antiquorum dicitur segregata ex vi consuetudinis à commercio in ultima voluntate.
- 55 Compensatio non datur super medietate bonorum antiquorum debita ex vi Consuetudinis, Nec illa comprehenduntur in generali renunciatione.
- 56 Consuetudo, & si testator, & si aliquis, & si quis, vel si qua, an locum habeant, etiam quoad fructus bonorum antiquorum.
- 57 Fructus peruenti ex bonis antiquis, non censi bona antiqua, nec prohibitio disponendi ad eos extenditur.
- 58 Consuetudo iudicandi habet vim legis.
- 59 Lex dicitur inducta ex bina iudicatione.
- 60 Mulier transiens ad secunda vota priuatur successione filiorum, quoad bona eis peruenta à patre, non verò successione in fructibus ex eis peruentis.
- 61 Opinio Reg. de Ponte in tract. de potest. Proreg. in tit. de successione mulierum.
- 62 Fructus computari inter bona antiqua, quoad prohibitionem disponendi.
- 63 Fructus rerum peculij profectiij, dicuntur profectiij in vim accessionis, & lucri.
- 64 Bona empti ex pecunia antiqua, vel ex fructibus bonorum antiquorum an dicantur antiqua.
- 65 Pretium fundi habetur loco ipsius fundi.
- 66 Regens Marchio Torello laudatur.
- 67 Subrogatum sapit naturam subrogati.
- 68 Fructus non dicuntur pretium feudi, sed accessiones, qua veniunt ex ipsis corporibus, nec subiacent consuetudini.
- 69 Fructus naturam distinctam sortis principalis sapiunt.
- 70 Fructus feudi, non dicuntur feudales.
- 71 Fructus beneficij à solo separati, non dicuntur Ecclesiastici.
- 72 Fructus feudi, non sapiunt naturam feudalem, sed burgenfaticam.
- 73 Pecunia proueniens ex feudo, non dicitur feudalis.
- 74 Bona empti à Rege à fructibus perceptis à Regno Burgenfatica sunt.
- 75 Bona empti de fructibus feudi burgenfatica sunt sui auctoris.
- 76 Fructus à solo separati, non retinent naturam primam.
- 77 Bona spiritualia vendi non possunt.
- 78 Fructus percepti à bonis spiritualibus vendi possunt.
- 79 Preses S. Reg. Conf. Neapolitani Merlinus laudatur.
- 80 Fructus si considerantur, uti separandi à solo semper burgenfaticam naturam retinere.
- 81 Feudum emptum ex communi pecunia, non videtur meum, & tuum, verum fructus veniunt in communi.
- 82 Fructus si considerantur, uti pendentes feudales sunt, & non possunt alienare absque assensu, neque facere aliquam dispositionem.
- 83 Fructus si considerantur, uti fructus, an poterit feudatarius illos alienare pro pluribus annis, sine Domini consensu.
- 84 Vassallus, an possit alienare fructus pro toto tempore, quo fructus esse debent pendere eum.
- 85 Ius nullum constitui potest super re feudali.
- 86 Feudatarius, an possit locare fructus, nisi per quinquennium.
- 87 Alienatio prohibita, non censetur prohibita locatio.
- 88 Vassallus, an possit locare rem feudalem.
- 89 Resolutio iure datoris resoluitur ius acceptantis.
- 90 Assensus Domini, an requiratur in locatione ad longum tempus.
- 91 Locatio ad longum tempus, est species alienationis.
- 92 Ius in re feudali pro vno momento quis constitui non potest, sine assensu Domini.
- 93 Feudum, an possit dare in dotem mulieri.
- 94 Feudum ex causa dotis cum immediate successuro, an alienare possit, sine Domini assensu.
- 95 Refutatio feudi facta in causam matrimonij facta filio à patre, an valeat, sine Domini assensu.
- 96 Fraus quando cessare videtur.
- 97 Causa potius inspicenda est, quam contractus.
- 98 Presumptio vna excludit alteram.
- 99 Refutatio feudi quando corrumpitur.
- 100 Actio reuocatoria competit fisco.
- 101 Actio reuocatoria proponenda est in iudicio ordinario, non autem summario aucto interessato.
- 102 Fiscus non potest incipere à sequestro in bonis refutatis.
- 103 Contractus per actionem reuocatoriam rescinditur probata fraudis cognitione.
- 104 Donatio semper valet, nisi condemnatione irritationis sequuta.
- 105 Refutatio multum distat à Donatione, Cessione, & Alienatione.
- 106 Refutatio est cedere loco, & personam suam de medio se tollere, quam alienare.
- 107 Insinuatio non requiritur in refutatione, quia non est Donatio.
- 108 Refutatio est anticipata successio.
- 109 Assensus hominis non requiritur in refutatione, dum habere videtur assensum ex dispositione legis.
- 110 Dominium vile feudorū in Vassallis instituitur ad finem seruiendi.
- 111 Obligatio seruiendi feudatario non dicitur pra-

- præfisa, sed causativa, sine potestatiua.*
- 112 Vassallus potest refutare feudum inuito Domino in immediatè successuro.
 - 113 Pactum factum cum immediatè successuro valet, sine Domini assensu.
 - 114 Sententia lata contra feudatarium, an possit executioni demandari in fructibus feudi, relicta portione necessaria feudataria.
 - 115 Feudum, siue sit ex pacto, & providentia, siue hereditarium in fructibus feudi sententia exequatur.
 - 116 Executio sententia, an est facienda super feudo.
 - 117 Executio sententia conceditur in subsidium, super re feudali, & illius fructibus, quando alia allodialia non existunt.
 - 118 Legatarius, an possit propria auctoritate ingredi in possessionem feudi, & fructus percipere.
 - 119 Ius in feudo, quando videatur constitutum.
 - 120 Testator, an possit gravare feudatarium super fructibus feudi.
 - 121 Testator, an possit gravare heredem super fructibus feudi.
 - 122 Legatarius per legem constituitur creditor quantitatis legata.
 - 123 Legatum vires incipit habere à die mortis legantis, ut est in testamento.
 - 124 Dominium utile, quod erat penes feudatarium defunctum, ad legitimum eius successorem translatum fuit.
 - 125 Opinio Reg. Dux Regina tenentis tenentiam, seu possessionem feudi posse nancisci.
 - 126 Iurisdictio est de regalibus, & semper est feudalis.
 - 127 Barones habent iurisdictionem creandi Officialias.
 - 128 Officiales creati à Baronibus, Regi appollantur, & designantur à Rege iurisdictionem habere.
 - 129 Creditorum cum assensu possunt sequestrari fructus feudi.
 - 130 Iurisdictio, an possit sequestrari.
 - 131 Practica pro sequestrandam iurisdictionem.
 - 132 Successor legitimus in feudo, an teneatur solvere legata, quando institutio non habuit locum.
 - 133 Decisio S. R. Conf. Neapolitani iunctis Consiliarijs duarum aularum.
 - 134 Decisio S. R. Conf. Neapolitani.
 - 135 Consiliarius Marcellus Marcianus laudatur.
 - 136 Regens Ferdinandus Brancia Dux Beluederi laudatur.
 - 137 Onera feudi, an sint prius deducenda.
 - 138 Feudatarius per necesse debet habere, ut viuas, & militet.
 - 139 Servire quis teneatur Domino ille, in cuius transfertur, sicut moditas feudi, an verò

- Vassallus contra quem est facta executio in fructibus ipsius feudi.*
- 140 Aequitas, rigori iuris preferenda est.
 - 141 Renunciatio, an eximat ab onere.
 - 142 Iuramentum præstatum in fidelitate.
 - 143 Iuramentum non excedit personas.
 - 144 Fructus fideicommissi, an habeant eandem naturam ipsius fideicommissi.
 - 145 Fructus in restitutione fideicommissi, an veniant.
 - 146 Fructus in petitione hereditatis, an veniant.
 - 147 Lucrum extrinsecum proveniens post mortem testatoris ex industria heredis gravati, ex rebus hereditarijs cedit ad commodum heredis gravati, & non legatarij.
 - 148 Fructus in restitutione fideicommissi, an veniant.
 - 149 Fructus soluto matrimonio, an spectant ad maritum pro illata temporis, qua onera matrimonij sustinuit.
 - 150 Fructus maturi ante mortem usufructuarij ad quem pertineant ad heredem usufructuarij, vel ad creditores, vel poterit disponere de illis, vel spectent ad proprietarium.
 - 151 Feudum amittens alio modo, quam morte fructus pendentes ad quem spectent.
 - 152 Fructus pendentes pars fundi dicuntur.
 - 153 Proprietas transit ad proprietarium, ita & pars proprietatis.
 - 154 Fructus immaturi etiam si essent separati à solo, non per hoc efficiuntur usufructuarij, sed proprietarij.
 - 155 Proprietarius potest contra tertium possessorem agere actione rei vindicationis.
 - 156 Possessor non potest opponere de iure tertij.
 - 157 Lex usufructuarij messem, ff. quib. mod. usufr. amitt. enunciatur.
 - 158 Fructus maturi si cadunt in terram, non facto hominis, sed casu, tunc non sunt usufructuarij, sed proprietarij, seu heredis ipsius.
 - 159 Lex si fur deceperit, ff. de usufruct. enunciatur.
 - 160 Fructus, à qua die sunt restituendi.

CAPUT XIII.

Quibus Portio Renunciata accrescat.

- D** V M. omnis renunciatio, vel specificè, vel tacitè in alicuius beneficium procedi debet, eo modo, sicut qualitas, & substantia terminata videtur, si enim speci-

- specificè in alicuius beneficium fit, omnis renunciata portio illi, in cuius beneficium facta est renunciatio accrescit, post *Dec. in num. 3. Alciat. eidem numero scripsit Castrensis. in l. si actionem 24. num. 2. & ibi Alex. num. 3. C. de pact. idem Castrensis. in l. pactum 3. num. 8. C. de collat. & in l. si cut 4. num. 3. C. de repud. hered. Alex. consil. 149. num. 5. vol. 4. Surd. conf. 446. nu. 14. Gabr. conf. 135. num. 1. vol. 2. Ruyn. conf. 98. num. 17. vol. 1. post omnes Ioann. Crot. in l. re coniuncti ff. de legat. 3. Intelligitur quando ex verbis ipsius renunciantis satis clarè constat, quod ipsi, tanquam vni ex fratribus velle suam portionem donare, si verò expressè, & satis clarè non constat, ex ipsis coniecturis, adhuc omnibus fratribus talis portio renunciata accrescere videtur; ita singulariter *Bald. in dicta l. pactum num. 3. & 6. Paul. de Cast. nu. 8. C. de collat. Alex. num. 2. Dec. num. 3. Alciat. in l. pactum num. 5. & 8. C. de pact. sequitur idem Paul. de Cast. in l. 1. §. inde Neratius num. 2. ff. ad Trebell. Crot. in d. l. reconiuncti num. 156. vers. primus, vbi Alciat. num. 64. vers. qua sententia. Rub. in l. pater filium 14. num. 150 ff. de inoff. testam. Alex. conf. 149. num. 1. & 5. vol. 7. Soc. sen. conf. 34. num. 1. Paul. de Cast. conf. 135. num. 3. & conf. 252. num. 1. vol. 1. Ruyn. conf. 98. num. 17. vol. 1. Paris. conf. 26. num. 26. & conf. 59. num. 48. vol. 3. Crauet. conf. 220. num. 1. Mascard. de probat. conclus. 44. num. 13. Surd. conf. 133. num. 22. & conf. 44. num. 3. & 12. & consil. 446. num. 12. Honded. conf. 38. nu. 6. & 7. Costa de rata, & port. quest. 49. nu. 4. Boer. decis. 184. num. 3. Vnica ratione hi omnes DD. mouentur; quoniam huiusmodi renunciatio habetur pro repudiatione; vt scripsit *Castrensis. in dicta l. pactum, num. 8. C. de collat. & in l. 1. §. inde neratius num. 2. ff. ad Trebell. sequitur Ioann. Anton. Bell. in tract. de iure accrescend. cap. 5. q. 49. num. 7. Roman. conf. 411. num. 1. in fin. Soc. Jun. conf. 67. nu. 45. vol. 3. Franch. decis. 26. num. 5. & 7. & sic repudiatio facta vni heredi, censetur facta omnibus, & omnibus proficere videtur, *Aym. Crauet. conf. 102. num. 1. quia portio portioni accrescit, l. qui ratam ff. de acquir. hered. l. si totam, vbi Bart. ff. de acquir. hered. l. si in pluribus. ff. de suis, & leg. hered. l. cum ex filia, §. fin. ff. de vulg. DD. in l. re coniuncti, vbi Bart. num. 48 ff. de leg. 3. vbi Ripa num. 197. & num. 200. Ias. in l. Lucius num. 31. ff. de vulg. Dec. conf. 304. num. 1. Crot. conf. 32. num. 18. Cassan. conf. 14. num. 9. vers. & hoc maximè Capbal. conf. 29. num. 9. vbi infert, quod portio assumit naturam portionis, cui accrescit conf. 59. num. 40. & con-****
- fil. 60. num. 6. Surd. lib. 2. conf. 244. num. 4. & an talis renunciatio dicatur potius donatio, quam repudiatio nu. 8. 9. & sequitur igitur semper in beneficium, cuius facta est renunciatio; illi omnino amplianda est successio, iuxta text. in l. defunctus 9. C. de suis, & legitim. hered. l. 2. §. duo fratres, & ibi notat Bart. ff. de collat. honor. Ias. conf. 61. col. 3. vers. Confirmatur quia, vol. 3. Menoch. conf. 447. num. 57. Honded. conf. 1. nu. 97. vol. 2. Imò lucrum quo quis contemplatione alicuius illi soli applicari cōtēplatione, cuius priuatur, est tex. in l. post legatum 5. §. amittere. ff. de quibus, vt indig. l. penult. C. de legat. scripsit Ias. in l. seruo legato 72. §. si testator, num. 4. ff. de leg. 1. Bart. in l. 2. §. videndum, num. 2. vers. Præterea ff. ad Tertull. Ias. in conf. 61. col. 3. vers. Confirmatur quia, vol. 3. Fabian. in Auth. nouiss. num. 217. C. de inoff. testam. Dec. in l. illam 19. num. 9. C. de collat. Honded. conf. 6. num. 4. vol. 1. & conf. 1. num. 78. vol. 2. & DD. supra cit. post omnes adest meritissimus, ac sapientissimus nostris tēporibus Reg. March. Torell. in cōsult. 123. n. 66.*
- 16 Si verò in illa renunciatione, nulla exprimitur persona, sed in beneficium patris renunciauit, illa renunciatio, ex legis prouidentia fauore masculorum, censetur facta; nō solum si iam nati sint; verum etiam nascendorum fauore, presumitur talis renunciatio facta, vt latè *Gomes. ad Il. Thari comment. in l. 22. nu. 11. 12. cum sequenti, Vrsill. ad Affl. in dec. 161. num. 5. ita etiam à contrario sensu, si illi non nascantur, vel si nati moriantur, adhuc illa renunciatio euanesceat, quatenus deficiente persona contemplata, & illa ad successionem admittitur, non obstante sua renunciatione, vt post DD. supra relatos in d. cap. adest Molfes. in tit. de renunciatione, quest. 3. nu. 12. latè *Gutierrez. in cap. quamuis de pact. in 6. in verbo omnino seruari, num. 2. Andr. in cap. 1. in princip. de eo quod fecit finem agnat. bene *Bald. in l. pactum, quod dotali in 5. quest. C. de collat. vbi etiam cumulat ceteros, Capyc. dccif. 190. num. 2. Marant. qui hoc bene disputat in quest. 10. sub num. 14. vers. Sed si tempore mortis patris, Couar. in cap. quamuis 3. par. relectionis §. 3. num. 4. vers. Quarto, & si paternam dilationem, latissime D. Consil. Theodor. in allegat. 36. nu. 9. & sequenti, latè *Cancer. var. resol. cap. 15. in tit. de renunc. num. 43. Andr. Molfes. in consil. 48. num. 5. cum videatur cessata causa renunciationis personis iam cessantibus, vnde cessat eius effectus, Affl. in cap. 1. §. Titius, num. 14. tit. de feud. defunct. milit. glos. in constitut. si quem nostrum, & ibi Affl.****

Affl. in 3. notab. & in materia renunciationis idem Affl. in c. 1. §. pratered in 2. notab. quib. mod. feud. amict. l. subemus, C. ad Vell. l. si de certa, C. de transact. Bal. in l. patrum, C. de collat. num. 3. l. 1. ff. de condit. sine caus. l. nihil interest, ff. de naut. senor. Traq. in tract. de cessante caus. num. 14. & proinde tunc talis renunciatio, ita succedit, ac si nullatenus renunciasset Iuribus supra allegatis.

12 Verum talis renunciatio videtur omnibus fratribus accresci quoad æquales portiones diuidendas.

13 Imò non solum talis portio renunciata per filiam fratribus accrescit, verum etiam portio filiarum exclusarum per Constitutionem in aliquibus masculis

14 applicanda videtur, cum in ipsorum beneficium introducta sit talis constitutio, ita tradit *Bart. in l. seruo legato 77. §. si testator, & ibi Ias. num. 3. ff. de legat. 1. Bar. in l. 2. §. duo fratres, num. 1. ff. de collat. bonorum, Bald. in l. si defunctus 9. num. 1. & ibi Paul. de Cast. num. 1. C. de suis, & legit. hered. Socc. Sen. conf. 5. num. 4. in fine, & sequenti, conf. 84. num. 7. vol. 1. Dec. in l. illam 19. num. 10. C. de collat. Fabian. in Authent. nouiss. 216. C. de inoff. testam. Capbal. conf. 245. num. 36. Decian. conf. 46. num. 36. volum. 3. Honded. conf. 6. num. 39. vol. 1. & in conf. 1. num. 103. vol. 2. Paris. conf. 36. n. 30. vol. 2. Soccin. Lun. conf. 67. num. 44. & seq. vol. 3. Peregr. de fideicom. art. 36. num. 15. & conf. 65. num. 14. vol. 1. & conf. 107. num. 7. vol. 3.*

15 Cum talis Constitutio, seu Statutum duplicem vim habere intelligatur; ut scripsit *Ant. Bell. in tract. de iure accrescen. quest. 49. cap. 5. nu. 4. Socc. Sen. conf. 84. num. 7. vers. Vnde perplexus lib. 1. & consil. 241. num. 9. vol. 2. Franch. d. decis. 26. nu. 4. vers. Quibus. Vna sit respectu exclusionis foeminarum, altera verò inclusiua, respectu masculorum, ut scripsit *Bart. in l. 2. §. videndum, num. 1. in fine, ff. ad Tertull. & in l. liberorum 220. n. 16. vers. Nam statutam, ff. de verb. significat. Bal. in l. maximum vitium 4. num. 2. vers. Et iste ablatius, C. de liber. prater. Soccin. Sen. conf. 241. num. 7. vers. 4. vol. 2. Paris in dicto conf. 36. num. 29. vol. 2.**

17 Si enim in patris beneficium renunciatur illa portio hereditati accrescit; ut dixit *Faber in suo Cod. tit. de pact. definit. ult. ibi heredi tantum; & non aliis liberis; ut num. 1. nam bene se explicat nu. 3. quod hereditati accrescat, non autem*

18 heredi, quia nihil heres, tanquam heres habere potest: quod prius hereditatis non fuerit, l. 1. §. sciuola, ff. si quis testam. lib. esse: *Lussus, Vnde sit, quod si te-*

stator heredem rogasset, ut restituat hereditatem; illa portio venit in fideicommissum, quia quoties, quis rogatur hereditatem restituere, id omne videtur rogatus reddere, quod fuit hereditatis, l. in fideicommissoria 18. vers. Quoties, ff. ad S. C. Trebell.

Hæc aded quoque procedunt, quando testator dotauit filiam, & illa renunciavit, tunc videtur currere, quod hereditati portio illa accrescat, videas *Paul. cons. 252. num. 1. latè de hac materia.*

20 Nā quid si pater decessit absque dotatione filia, & heredem instituit filium suum, ille autem dotauit sorore, vtrum portio illa accrescat ipsi, an autem hereditati.

Efficacissima ratio redditur, quod accrescat ipsi, dummodo de proprio sororem dotauerit, non de bonis hereditariis, ut optime, & notatu digna scripsit *Faber in suo Cod. loc. cit. in fine, & ita decisum refert in causa D. de Carde, & Mōmayerur Triges Kal. Octobris 1612.*

Et illa bona tali heredi debeantur ratione nouæ causæ, quod receptum ab omnibus *DD.* videtur, cum per talem nouationem illa non veniunt in restitutione fideicommissi, quia heredi spectant talia bona, seu talis portio renunciata; Hoc autem ius accrescendi ad heredes transit propter rem, ut explicat eleganter *Dec. in rubr. C. quando non pet. par. in 2. lectur. num. 5. & ibi Cagnol. nu. 39. vers. Sed in oppositum, l. unica, §. his, ita definitis, & §. ubi autem legatarij, C. de caduc. tollend. l. separatim 30. & leg. si quis legata 53. §. ult. ff. de condit. & demonstrat. l. item, quod Sabinus 17. §. 1. l. liber homo 39. §. cum quis, l. si ita quis heredes instituerit 66. ff. de hered. instit. Anton. Gou. de iur. accrescend. vbi latè hūc articulum disputat, & ad illos transfinitur, ut habetur ex *tex. in l. qui ex duobus, ff. de acquir. hered. Duard. lib. 2. de iur. accresc. cap. 6. Paris conf. 25. num. 12. & conf. 76. num. 12. vol. 2. & conf. 5. num. 41. vol. 3. Chassa conf. 14. num. 9. Capb. conf. 114. num. 13. Crauet. conf. 965. num. 5. Bursat. conf. 71. num. 12. & conf. 381. nu. 19. Mantie. de coniectur. ult. vol. lib. 4. tit. 5. art. 7. num. 13. & tit. 11. num. 16. & decis. 319. num. 10. Costa de rata, & port. quest. 49. num. 3. Ludouif. decis. 551. nu. 8. latè *Craff. in §. ius accrescendi, quest. 12. num. 1. Cuiac. lib. 12. obseru. cap. 13. And. Fach. lib. 10. controuers. cap. 69. vers. Postremò, Bell. in suo tract. de iur. accrescend. cap. 7. quest. 62. n. 6. quia portionem sequitur, & rem respicit, l. si ex plurimis, ff. de suis, & legit. hered. l. si totam, ff. de acquir. hered. l. hac scriptura,***

- §.1. ff. de condit. & demonstrat. l. cum ex filio 39. §. ult. & ibi Imol. num. 7. Alex. num. 4. ff. de vulg. Imol. in l. papinianum 143. ff. ad Trebell. Duar. lib. 2. de iur. accresc. cap. 6. vers. Ego autem l. actionū genera 24. ff. de act. & oblig. Gomez. tom. 1. cap. 3. num. 28. vers. 3. & cap. 10. num. 35. vers. 2. Bell. ubi sup. num. 9. cum sit reale habens locum in proprietate Gomez. tom. 1. variar. resolut. cap. 3. nu. 28. vers. trigesimo, Aug. in l. qui patris 59. nu. 1. & 4. & ibi Imol. num. 2. Alex. num. 2. ff. de acquir. hered. Castrenf. in l. si totam 81. ff. de acquir. hered. Peralt. in l. proculo 20. num. primo & 12. ff. de leg. 2. Caiac. ad §. ult. nu. 8. in tit. de officia, latē Anton. Gon. in suo tract. de iur. accresc. num. 2. descendens ex lege non autem ex dispositione hominis, vt declarat Ceph. conf. 59. n. 21. & 24. Mantica de coniect. lib. 4. tit. 1. num. 1. lib. 6. propter quam in usufructu; vbi portio personam sequitur l. si Titio G. de usufruct. l. interdū ff. de usufruct. accrescend. notat Cancr. in tit. de iure accrescend. cap. 22. num. 45. Anton. Gon. in tract. de iure accresc. num. 2. Bellon. de iur. accresc. cap. 3. q. 1. per totam, & cum hæc non sit materia nostra ideo studiosis relinquendam curauit.
- 22 Vnde fit quod quando in patris beneficium renunciat non poterit patris talem portionem renūciatam per filiā, cui volnerit relinquere, sed remanere debet in hæreditate, si filia renunciās nūquam nata fuisset, & sequitur Molfes. loco cit. num. 14. Capyc. in consuet. si mori. in princip. in apostilla incipiente an ista portio renunciata, Aret. in l. plane §. si duobus ff. de legat. 1. Conceditur autem patri facultas disponendi de illis bonis à se acquisitis deducta prius legitima, quæ de iure naturali filiis debetur, in obitu ipsius, vt optimè adnotauit Bolognet. in l. post dotem ff. solut. matrim. nu. 6. vbi vnū tamen reseruatū fuit arbitrio parentum, vt in eius vita legitimam assignare non cogatur Merlin. de legit. lib. 5. tit. 3. q. 1. num. 1. Franch. decis. 133. Ricc. collect. 655. Surd. decis. 167. num. 1. & de aliment. tit. 8. priuil. 26. & 77. nu. 7. Crassus de success. lib. 1. §. legitima q. 2. Peregrin. de iure fisc. lib. 5. tit. 1. num. 37. & 133. & de fideicommiss. art. 36. n. 14. Gutierrez in repet. cap. quamuis patrum num. 21. de pact. in 6. sed quod solum ad diurna alimenta conueniri possint; etiam si vergerent ad inopiam, vt notabiliter dixit Bal. in l. pater ff. de adopt. vel apparenter omnia ludendo dissiparent; vt plenè notat Iason in §. si quis in fraudem institut. de action. de bonis autem
- 23 antiquis adest consuetudo in hoc Regno, & si testator, & consuetudo si aliquis disponens velle patrem dispone-
re tantum de medietate bonorū antiquorū & illam medietatem bonorū agnati
26 habent ex legis prouidentia, & ex antiqua ciuim pactioe absolute, & simpliciter nullo morientis facto intercedente, & in ipsa medietate nullum testatoris iudicium, nullaque dispositio
27 attenditur, sed iure municipali, & consuetudinario, Molfes. part. 3. tit. de success. ex testament. q. 2. num. 4. in fin. & num. 5. vers. ad confirmationem non ex dispositione morientis agnati, illam habere dicuntur, dixit text. in dicta Consuetud. si aliquis moriens sub tit. de success. ex testam. vbi latē Molfes. & alij scribentes super dicta Consuet. Scipio Buc. in addit. ad Neap. super eadem consuet. fol. mibi 174. & illa portio ex necessitate debetur, l. si arrogator in fine ff. de adopt. l. vnū ex familia §. si de falcidia ff. de legat. 2. Reg. Merlin. Marchia Ramonti, & Præses S. Reg. Conf. Neapolia. controuers. forent. rent. 2. cap. 44. num. 7. nec ex testatoris prouidentia defertur, nec succedere dicitur in iure vniuersali cum succedat ad certa bona intra certos fines, & sic in districtu posita, hæreditas autem nō circumscribitur, sed est nomen iuris vniuersalis, Franch. decis. 492. & particularis successor cōsuetudinarius nō ex testamento, neque ab intestato vocatur, vt ibi addentes, nec transeunt in eū
30 actiones actiue, nec passiuæ; dixit Reg. Rouit. in conf. 94. num. 38. & sequenti lib. 1.
31 quandoquidem vocatus ad dictam medietatem non comprehenditur in substitutione facta de hæredibus, & successoribus, quia vbi quis ad certum genus patrimonii, vocatur in eo genere, dicitur particularis successor, Menoch. conf. 144. num. 14. lib. 2. Imo nec dicitur simpliciter hæres, ne quicquam simpliciter legatarius, Gabriel. conf. 40. num. 10. col. 2. sed meo iudicio dici potest consuetudinarius successor, cum nec formaliter,
34 neque essentialiter hæres vocari possit, vnde quæ ex dispositione consuetudinis, dicuntur debita iure actionis, & proinde petenti conceditur; vel conditio ex lege iuxta tex. in l. 1. ff. de condit. ex lege, vel conceditur conditio præscriptis verbis iuxta tex. in l. 1. ff. de præscript. verb. Neapodan. in consuetud. si aliquis num. 321. Vincent. de Franch. decis. 605. num. 8. quæ quidem conditio fortior, & efficacior est officio iudicis, vt post Alex. Menoch. Alciat. & alios, voluit Surd. tit. 3. de aliment. quæ ff. 3. per totam.
- 35 Debetur autem illa medietas tanquā alienum, & successiuè tanquam debitum, quod restituere tenetur, & per con-

- consequens agnato, nè quicquam elemosinam facere permiffum est, prout dixit *Andr. in cap. 1. §. hoc quoque de success. feud. Facchin. lib. 3. controuers. iuris cap. 13.*
- 36 & ex illa medietate omne grauamen deducitur, nec etiam in filiorum præiudicio disponere potest pro eius anima, *Moffes. in lib. 1. p. 3. tit. de success. ex testam. quest. 2. nu. 5. Ancharan. in conf. 25. Panor. conf. 63. vol. 1. Socc. iun. conf. 148. volum. 1. Si-*
- 37 *gnorol. conf. 21. & à pari sicut in feudis, quoniam vassallus onus imponere non potest, nec quicquam onus candelæ pro anima, Andr. in cap. imperialem col. 2. per illum text. de probib. feud. alien. per Feder. Marin. Frecc. lib. 3. de subfeud. in tit. de differens. inter feudum ex pacto, & feudum hered. differ. 5. num. 4.*
- 38 Videtur enim esse tanti robotis prærogatiua illius medietatis bonorum antiquorum, quod semper indemnitas seruanda est, quandoquidem si creditores portionem aliquam ex dicta medietate auocantur, suppletur ex bonis nouiter quæsitis, per eum, qui onera imposuit, ita decisum refert *Pisanell. in consuetud. s. 40 aliquis moriens sub num. 30. quia dicta medietas non debetur diminuta, Capyc. decis. 105. & Pisanell. cit. duas referre videtur decisiones factas à S. C. in vers. secundum istam, Præsident. de Franch. in dec. 280. & adeo ista vera sunt, quod vltimus moriens non potest in proximorum*
- 41 præiudicium naturalem filium legitimum per Principis rescriptum, ex singulari decisione *Ioann. de Imol. in cap. grad. de supplend. neglig. prelat. lib. 6. quam refert Alex. in conf. 25. vol. 1. col. 3.*
- 42 Potentior est adeo virtus consuetudinis, quod etiam si data esset licentia, vel factò pacto ad libitum disponendi, illa dispositio, intelligi debet, seruata forma ipsius consuetudinis, quoniam
- 43 pacta vnius priuati, non possunt tollere consuetudinem, ita iudicatum fuit in Sac. Conf. prout refert *Capyc. in consuet. & si testator in principio in addit. incipiente quaro, circa istam consuetudinem, vers. similiter pone fol. mibi 172. quoniam licet quis*
- 44 contrahere præsumatur secundum iuris communis dispositionem, procedit nisi adesset in illo loco consuetudo contraria, siue statutum, nam tunc præsumitur se conformare cum statuti, siue consuetudinis dispositione, quod totum nõ solum procedit in contractibus, sed etiã procedere videtur in vltimis voluntatibus, *Mantica lib. 3. de coniect. vltim. volunt. tit. 10. num. 8. lib. 4. tit. 10. num. 13. Simon de Petr. de interpret. vltim. volunt. lib. 1. fo-*
- lut. 3. num. 4. & lib. 2. solut. 2. num. 304. quia hoc etiam facere tenetur, ex iuris dispositione, cum nemo possit per eius partionem dispositionemq; clausulæ statuti municipalis derogare, vt Simon de Petr. dicto loco cit. lib. 5. dubitat. 1. num. 124. hoc idem dixit Consil. de Rube. in addit. ad Neapod. fol. 4. incipiente, filius institutus, vers. & quid si licentia disponendi sit data, vbi plures DD. cumulat, dummodo tamen dicta licentia non detur à primo acquirente prout *Moffes. ad dictas consuetud. quest. 3. & de Franch. decis. 307.**
- 45 Verum addo quod si agnatus fuerit institutus in tota, vel in parte hæreditatis solemne confecit inuentarium, si grauetur fideicommissario hæreditatem restituere posse prius concludunt DD. medietatem bonorum antiquorum deducere, reliqua vero restituere *Fulgos. conf. 98. Thom. Nacter. in addit. ad dictam Consuetud. fol. 12. à tergo in fine.*
- 46 Alia ratio adest quoniam si agnatus moriens disponderet de illa medietate agnato debita disponere videretur de re, & de bonis alterius, & tunc tacitus consensus non sufficit agnati viuientis, sed expressus consensus, requiritur, *Alex. conf. 8. vol. 5. Ias. in l. cum properas num. 6. C. de pass. Peregrin. de fideicom. artic. 60. num. 67.*
- 47 Et quod agnatus aduertat facere petitionem antequam adeat hæreditatem, quod dicat velle adire cum beneficio l.
- 48 *& inuent. cum per ipsum inuentarium bona libera, à bonis subiectis separentur per Consuetud. Franch. decis. 613. num. 17. & 18. & decis. 83. & 246. cum licitum sit retinere medietatē bonorū antiquorū*
- 49 *ex persona propria, nõ vt hæres, ita Bar. Bal. & Franch. decis. 39. num. 4. & præsertim in portione consuetudinaria; in qua*
- 50 *non datur confusio iurium, per aditionem, Franch. decis. 39. num. 6. & decis. 486. in fine Neapod. in dicta consuetudine si quis vel si qua num. 231. amplius dixit, quod*
- 51 *dum quis adit hæreditatē videtur adire salua lege municipali, sequitur Reg. de Ponte conf. 61. nu. 35. lib. 1. Anton. de Amat. Variar. resolut. cap. 56. num. 3 lib. 2. nam in-*
- 52 *uentarium operatur, vt bona hæreditaria loco vnius; & hæres loco alterus personæ distinctæ, & separatæ habentur, Mantica de tacit. & ambig. lib. 16. tit. 20. n. 31 vol. 2. Ant. dicto cap. num. 8. Vrsill ad Afflic. decis. 237. & 367. num. 11. nam non datur confusio iurium, & actiõnum, l. fin. §. in computatione C. de iur. deliber. l. 1. ff. de separ.*
- 53 *bonor. nec extinguuntur hypothecæ grauati de restituendo, quia non fuerunt*

bona irrevocabiliter quaesita, & sic tanquam res alienum, & debitum proprium potest gravari, siue haeres eius legitimam, & quartam, & alia credita deducere.

- 54 Medietas autem bonorum antiquorum dicitur segregata ex vi consuetudinis à commercio in ultima voluntate,
 55 & deficere extrema compensationis, idest debitum ex parte testatoris, & creditum ex parte legatarii, & non datur in iure compensatio, cum non debito *l. compensatio ff. de compensat. Sard. decis. 119. n. 8. Excubar. de ratiocin. cap. 32. num. 31.*

Potentior denique redditur Vis talis medietatis bonorum antiquorum quod etiam si filia renunciationem generale fecisset adhuc secundum veritorem sententiam non comprehenderentur bona ipsa antiqua licet Capycius negatiuam tenuerit in *decis. 90. per tot. De Franchis in decis. 690. num. 10. et in ita dicat tamen in num. 2. & 9. dixit nunquam medietatem bonorum antiquorum comprehendendi in generali renunciatione à filia facta.*

- 56 Dubium omnino erit, an dictae consuetudines locum habeant etiam quoad fructus eorum bonorum antiquorum.

57 In quo dubio responderetur, fructus, non censerentur bona antiqua, nec prohibitio disponendi ad eos extenditur, *Bal. in cons. 104. incipiente factum tale est, vers. item istam, ubi loquitur in casu statuti similis, consuetudini si quis, vel si qua; & tenet praedictos fructus non censerentur bona antiqua, & ne deficiat auctoritas DD. scribentium super his nostris consuetudinibus, dixit equoque Thom. Nacler. ita asserens in addit. ad consuet. si quis moriens in vers. quaritur fol. 13. ad est Praesid. de Franch. qui ut omnes sciunt fuisse virum doctissimum, & celeberrimum, & praecipue in materia consuetudinis, oraculum appellatur in decis. 604. nu. 4. ubi testatur non solum in illa causa fuisse hoc modo decisum, verum etiam semper sic fuisse per Sac. Reg. Cons. iudicatum, & propterea, etiam quamvis tale quaesitum dubium esset; tamen cum pluries, imo semper fuerit, hoc modo per dictum Sacrum*

58 Conf. decisum; talis consuetudo sic iudicandi habet vim legis, & ita servari debet *S. ex non scripto instit. de iure iuran. l. de quibus ff. de legib. Minad. in repet. constit. in aliquibus in 8. notat. num. 12. prout etiam*
 59 *fuit bis ita iudicatum, & ex tali bis iudicatione facta, censeretur, & inducta lex, post alios tradit, idem Praesid. de Franch. in decis. 238. num. 3. & plene probat sapien-*

tissimus, at meritiss. *Reg. Rouit. in cons. 18. num. 2. 3. & 4. eandem opinionem, quod fructus dicantur bona noviter quaesita late comprobat Molf. in tit. de bonis q. 20.*

60 Quae opinio comprobatur etiam ex decis. facta per Sac. Cons. in simili casu, cum quaedam mulier licet transisset ad secunda vota, priuaretur successionem filiorum, quo ad bona eis peruenta à patre, tamen non priuaretur successionem in fructibus ex eis peruentis, prout plene probat, & per Sac. Cons. decisum testatur idem *Praesid. de Franch. in decis. 18. per totam, quem refert & sequitur Peregr. in tract. de fideicom. art. 29. nu. 20. in fine, Reg. Rouit. in cons. 98. num. 6.*

61 Nec obstat, quod Reg. de Pont. teneat in tract. de Petest. te Proreg. in tit. de success. mulier. in princip. num. 15. Auctoritate Pisanell. in consuet. si quis vel si qua in addit.

62 ad Neapod. num. 227. fructus computari inter bona antiqua, quo ad prohibitionem disponendi, nam Neapod. in primo loco plures modos obventionum de iure communi assignat, & inter alia respectu peculii profectitii filiorum famil.
 63 dixit quod etiam fructus rerum peculii dicantur profectitii in vim accessionis, & lucri, ut allegat *tex. in S. sanctitum instit. per quas personas nobis acquir.*

64 Ex quibus inferitur an bona empta ex pecunia antiqua, vel ex fructibus bonorum antiquorum dicantur antiqua.

In qua re cum distinctione procedendum est, nam si pecunia sit peruenta ex bonis antiquis puta ex venditione alicuius rei antiquae, illa pecunia, siue illa res empta, ex illa pecunia dicitur antiqua, & subiacet consuetudini prout *Molf. ad consuet. Neap. p. 2. in tit. de bonis q. 20. post longam di-*

65 scussionem à num. 1. usque ad 11. & ibi ita iudicatum refert quia praetium fundi habetur loco ipsius fundi, ut in *l. sed si lege S. 1. ff. de pet. hered. & ibi glos. dicti S. asserendo tex. in l. imperator S. ult. cum l. sequenti ff. de legat. 2. Afflict. in decis. 369. nu. 10. & ibi Vrsil. Traquel. de vtroque retrac. tit. 1. S. 33. glos. unica nu. 23. & sequent. & de retrac. consanguin. S. 32. glos. 1. à num. 43.*

66 vsq; ad num. 52. meritiss. atque doctissimus nostris temporibus, omni aetate venerandus *March. Torell. Reg. Capyc. Labr. in decis. 70. num. 43. & 49. Ioann. Andr. de Giorg. in suis allegat. allegat. 4. num. 13. idem de Giorg. in sua repet. feud. cap. 43. num. 10. & 11. Ioann. Bapt. Thor. in compend. verbo empta tom. 3. par. 1. fol. 118. Giurb. ad consuet. Messan. c. 11 gl. 8. n. 7. qui decisionem S. C. refert, & in decis. 111. nu. 21. Castill. de tertis c. 4. n. 15. vers. unde res subrogata.*

Ex

Ex tali autem permutatione emptio- nis, & venditionis non habetur, nec cō- siderari potest diminutio patrimonij, cū aliud loco eiusdē subrogatum sit, quam rationem docuit *Capyc. decis. 194. sub num. 18. Præsident de Franch. in decis. 435. num. 21. & 22.*

67 Subrogatus enim sapit naturam sub- rogati, & licet non sicut eadem bona entitatiuè, nihilominus vice subrogati succedit loco prioris rei, & eiusdem sapiunt naturam, dixit eruditè *Molfes. ad Consuetud. Neap. par. 2. tit. de bonis quæst. 5. num. 13.*

68 Si verò illa res fuit empta ex fructi- bus bonorum antiquorum, non dicitur antiqua, quia fructus non dicuntur pre- tium fundi, sed accessiones, quæ veniūt ex ipsis corporibus, nec subiaceat con- suetudini, *Paul. de Cast. in l. fin. ff. quan- do actio. de pecul. ratio est, quia illa res fuit empta ex fructibus, non autem ex re, vt in l. venditor ex hereditate, ff. de hered. vel act. vendit.*

Verum ex his supra dictis omninò generalem regulam constituendam esse, quod fructus naturam distinctam

69 sortis principalis sapiunt, quæ omnia solidantur primo circa feuda, nam fru- ctus feudi non dicuntur feudales, sicut fructus beneficij à solo separati, non di- cuntur Ecclesiastici, vt tenet *Ioann. in cap. verum de foro compet. Picus in repet. §. Titia, cum nuberet, col. 89. de legat. 2. sequitur Frecc. in sua repet. in tit. de subfeud. lib. 2. pag. 164. num. 84. dicit Camer. in fol. 17. litt. O. qui fructus feudi, non sapiunt naturam feudalem, sed Burgenfaticam,*

vt *Isern. in cap. 1. §. si quis verò de pace te- nenda, col. 3. item pecunia proueniens ex feudo non dicitur feudalis, & bona em- pta à Rege, à fructibus perceptis à Re- gno, burgenfatica esse, & idem bona*

73 empta de fructibus feudi burgenfatica sunt, vt *tex. cap. 1. de duobus fratrib. Bald. in conf. 33. vol. 1. Ratio euentissima est,*

76 quia cum fructus sint à solo separati non retinent naturam primam, id au- tem solidatur, quia bona spiritalia vè- di non possunt, & tamen fructus perce- pti benè venduntur, vt in *cap. vestra, ex- tra loc. cum simil. post hac scripta, perle-*

77 xi, ea, quæ scripsit *Marchio Remonti Prg- ses S. R. Conf. Neap. controuers. tom. 2. c. 90. per totum.*

78

80 Verùm si fructus considerantur vti se- parandi à solo semper burgenfaticam naturam retinere, vt dixit *tex. in cap. 1. an agnatus, & in cap. 1. §. bis consequenter, & in conf. si quando, §. fructus.*

Sunt enim illi hoc modo consideran- di secundum *Bart. in simili, in l. qua non- dum, ff. de pignor. hoc planè Isern. placuit, vt non solum constat ex locis supra ci- tatis, verum ex constit. post mortem, & in dicto §. bis consequenter, & in cap. si duo fratres in princip. tit. de duob. fratrib. de no- 81 no bene inuest. Isern. ibi, hoc aliud addit, nempè, vt si feudum ex communi pecunia emptum sit, non videtur meum, & tuum, verum fructus in communi veniunt, cui subscribit *Aluar. in l. ista, co- lum. 3. & Bald. col. 2. in fine, & in cap. 1. de bis, qui feud. dare poss. §. fin. in fine vlt. colum. Affl. decis. 26. & decis. 240. in 3. notab. per- scribentes in l. si finita, §. si de veftigalibus, ff. de damno infecto, & in l. commodis, ff. de re iudic.**

82 Si enim tales fructus considerentur, vt pendentes, ita feudales sunt, vt nihil absque assensu in toto, vel parte corpo- ris attentare licet, ita vt de fructibus pē- dentibus, sine assensu nulla quidem di- spositio permittitur, *l. cum principalis, ff. de regul. iur. iuncta l. fructus, ff. de rei vendic.*

83 Si denique considerantur fructus, vt fructus, poterit feudatarius illos aliena- re pro pluribus annis sine Domini con- sensu, argumento *l. Codicillis, §. institutio, ff. de legat. 2. & l. arboribus, C. de usufruct. & idem in Constit. Regni, Constitutionem, se- quitur Paris de Put. de feudor. reintegrat. cap. 252. num. 1.*

84 Vnde infertur, quod Vassallus secun- dum talem considerationem non pos- sit alienare fructus, pro toto tempore, quo fructus esse debent penès eum, & quamuis permillum sit ab *Isern. in Con- stit. diua memor. contra quam affertur communis conclusio, quod nullum ius*

85 constituere possit in re feudali, item se- cundum *glos. & Isern. in dicta Constitut.*

86 vbi non licet feudatario locare fructus, nisi per quinquennium, igitur non pro toto tempore suæ vitæ, Item & finaliter alteram conclusionem in medium pro- mam per *tex. in l. Codicillis, §. institutio, ff. de legat. 2. vbi reprobata glos. communi- ter concludit, tex. illum, dum vult, vt*

87 prohibita alienatione non prohibea- tur locatio, & habere locum talis prohi- bitio, si fieret ad longum tempus, ita post Scribentes tenuit *Bald. hic col. 3. in cap. 1. de bis, qui feud. dar. poss. col. 6. & idem in cap. aut si liberatio, in quibus caus. feud. amitt. in l. fin. C. de reb. alien. non alienand. & Canonista in cap. nulli de reb. Eccles. non alien.*

Verū vt distinctius procedamus tres considerandi sunt casus primum, quan-

- 88 do Vassallus locauit ad modicum tempus, siue sit quinquennium, siue septennium, dum tamen non transferatur ius in re, & hoc casu fructus dicuntur feudales respectu Domini, cui non potest nocere, ex quo resoluto iure ipsius dantis resoluitur ius acceptantis, secundum *Ifern.* hic post *Ardizzon. in sua summ. in tit. utrum feuda pignor. obligari poss. per tex. in l. lex vectigali, ff. de pignor.*
- 89 Si verò ad longum tempus locatur requiritur omninò assensus, quia ex tali locatione ad longum tempus inducitur alienatio, vt in *l. antiquitas, C. de usufruct. & in l. qui Roma, ff. de verb. oblig. pro quo faciunt ea, quæ habentur in l. penult. s. quod ait. ff. de superfic. & in l. i. ff. si ager vectigal. pet.* Eset profecto constituere ius in re, quod nec vno momento facere quispiam sine assensu potest, vt dixit *Bal. in l. bis, qua, C. de prædijs minor. & in cap. 1. de Vassall. decrep. etat. & Bal. in cap. donare, qualiter olim feud. alien. poss. Reg. de Ponte decis. 28. num. 24. 25. 26.*
- 90 Nec impedire videntur ea, quæ tradit *Curt. Iun. in suo tract. de feud. in 3. part. art. 41. in rubr. an feud. dar. poss. in dotem in fine*, quod licet prohibitum erat datio in dotem feudi, quæ causaret ius marito, vt *cap. 1. in tit. an maritus iuncto cap. 1. qualiter olim feuda alienare possint, & in S. donare*; tamè benè mulier poterit feudū dare in dotē inestimatum, nō causādo ius in feudo, pro toto tēpore suæ vitæ quo tēpore vir in recōpensam onerū matrimonij hos fructus capit, & cum hoc intellectu concurrat communis opinio, & licet *Felin. in cap. que in Ecclesiarum extra de condit. dubitet de hoc*, sed si rectè consideres, loquitur ipse, quando alienatio à principio causaret ius formatū, iuxta tradita per *Bart. in l. 1. s. quod ait, & in l. penult. s. institutio, ff. de legat. 2.* quia tunc alienare esset, ad quod etiam facere possunt, ea, quæ dixit *Ostau. Bambac. in tit. si de feud. fuer. controu. quest. 1. nu. 213.*
- 91 quod etiam causa dotis, cum immediate successuro, sine Domini assensu feudum alienare potest, vt *cap. 1. & ibi And. de alienat. feud. patern. & in cap. 1. s. sed & res. per quos fiet inuestit. & in cap. 1. s. & si clientulus de alien. feud. testatur Reg. de Ponte conf. 21. num. 44.* sequitur, & allegat *Intrigl. in tract. de feud. cent. 2. nu. 403.* dixit *Fab. de Ann. in sing. 569.*
- 92 Imò, & etiam valebit refutatio facta in causa matrimonij à patre filio sine Domini assensu, vt *DD. citati, & citandi*, nec in ipsa fisci fraus argui potest, quoniam optima, & finalis iuris ratio colli-

- gitur in ipsa refutatione, quæ causa est paternus amor, & ad hoc, vt valeat contrahere insignes nuptias, & ad alliciendo magnates ad facilius cōtrahendum dixit *Ann. in Rubr. de Vassall. decrep. etat. num. 56. & 57.* quod totum colligitur ex his verbis ibi hodie refutationes fieri pro aucupanda matrimonia, imò idem *Ann. in allegat. 97.* dixit refutationem in filium esse actum consuetum, quem sequutus fuit *Franc. de Ponte tit. 18. de re- 96 fut. feudi num. 7. & per consequens, stante, quod videtur actus solitus, & consuetus, omnis fraudis coniectura cessat cap. cum venerabilis, & ibi glos. singulariter dixit ex actu solito etiam quem excusari à peccato in foro conscientie in eo, quod peccatum esset, verū voluit *Andr. in cap. 1. s. sed & res. per quos fiet inuestit. & ex regula tex. in l. omnes, s. Lucius, ff. qua in fraudem credit. qui tex. adeò voluerunt, tunc præsumi fraus fisci in refutatione feudorum, quando refutatio est omnium feudorum refert de Ponte in tit. de refut. feudor. in princip. num. 7.* tamen de- 97 indè refert, quod *Andr.* dixit, quod causa sit potius inspicienda, quam contractus, titulus, & modus nasciscendi, ideoque in specie refert causam matrimonij, si pro ea causa refutatio facta fuerit iuxta solitam, & communem cōtracta- 98 tionem, maximè si ob insignes nuptias, tunc quia vna præsumptio excludit alteram ad *tex. in l. diuus, ff. de restit. in integr.* cessabit in ipsa causa fraudis suspicio pro valida ab omnibus Iuribus admissa fuerit refutatio, prout ita iudicatum refert in *Reg. Camera de Ponte cit. in pluribus causis.**
- 99 Hæc omnia limirantur in fisci fauorem, quando in refutatione causæ supradictæ finales, non veniunt, nec ipsæ considerari possunt, & de euidenti fraude coniectura demonstratur, tunc refutatio corruiat, vt *DD. cit. & fiscus, quā actionem proponere infra videndum, secundum autem terminos Iuris Ciuilibus.*
- 100 Aduersus autem donationes factas in fisci fraudem competere videtur ipsi fisco reuocatoriam actionem, sic dixit *Iure Consult. in l. 1. ff. qua in fraud. credit. ita Bart. in l. post contractum num. 12.*
- 101 quæ quidem actio non proponenda videtur cū summario iudicio, sed cum ordinario audito donatario, per *text. in l. si quis in fraudem instit. de action. l. 1. s. 1. ff. si ventr. nomine nullo, & ibidem in l. post contractum 25 ff. de donat. & ibi Bart. n. 19.*
- 102 Imò, & tali iudicio reuocatorio pend-

dente non poterit fiscus incipere à se-
questro in bonis refutatis per apertā di-
spositionem *tex. in l. defensionis facultas*,
C. de iur. fisci lib. 10. ad quam dispositio-
nem, affertur ratio doctrinæ Olibani in
tit. de actio. par. 2. lib. 1. som. 2. num. 32. cap.
18. num. 10. & seq. quia per actionem re-
103 uocatoriā rescinditur contractus pro-
bata fraudis cognitione, qui contractus,
rescissione pendente, semper adhuc vi-
104 get, prout dixit *Iure Consul. in dicta l.*
post contractum, in illis verbis, (donatio-
nem valere, nisi condemnatio irritatio-
nis sequuta fuerit) cum adhuc videatur
refutatio valida, nisi sequatur irritatio,
& refutatarius iusto titulo possidere vi-
detur bona refutata.

105 Verum & licet secundum iuris feu-
daliter terminos, refutatio multum distet
à donatione, cessione, & alienatione,
106 prout dixit *Camer. in cap. imperialem*,
fol. 15. lit. V. quia refutatio est potius ce-
dere loco, & personam suam de medio
tollere, quam alienare, iuxta *text. in cap.*
3. de eo, qui finem sec. agnat. Item, & ideo
Camer. in dicto cap. imper. fol. 15. litt. F. di-
107 xit, quod ideo in refutatione nulla re-
quiratur insinuatio, quia non est dona-
tio, cum illa fiet ex necessitate antiquæ
causæ, *l. sanctimus, & l. si quis argentum, ff.*
de donat. & idem Camer. in fol. 16. litt. Q.
& *fol. 30. litt. B.* dixit in refutatione refu-
108 tans, nihil de suo dat, sed refutatarius
iure suo capit cum refutationem anti-
cipatam successionem vocavit, *Loffred.*
in Paraphr. super cap. & si Vassallus, versie.
Quod sitotius, col. 3. si de feud. defunct. milit.
fuer. controuers. fol. mibi 34. Camer. fol. 25.
col. 2. litt. H. Fabius de Anna cons. 39. nu. 13.
& *seq. lib. prim. dūmodo sit pura, & sim-
plex absque vlla reservatione, ex qua
ius aliquod separatum constituatur in
feudo, Ann. cons. 41. & 46. Reg. de Ponte
cons. 12. post Loffred. cons. 3. per tot. & in
cons. nono, nu. 16. & seq. Bolognet. in cons. 6.
num. 24. & in cons. 7. per totum, Reg. de
Ponte in tract. de potest. Proreg. tit. de re-
fut. feud. per totum, fol. 358. In regl. decis. 43.
Ostau. Bambac. in cap. beneficii. à Vassal-
lo quaest. 1. per totum, sub tit. si de feud. de-
funct. fol. 234. qui omnes opiniones circa
hunc articulum refert, & latissimè ex-
plicat *Reg. Rovit. in pragm. 4. de feud. nu. 8.*
109 cū plurib. seq. quapropter assensus ho-
minis non requiritur, quia habere vi-
detur assensum, & dispositionem legis
de transferenda successione in imme-
diatè succedentem, *cap. 1. §. si libellum de
alienat. feud. pater. & cap. 1. §. sed, & si res,
per quos fiet inuest. & per Andr. qui in**

Constit. Constitus. Diua memoria.

110 Multo magis cum vtile dominium
feudorum in Vassallis instituat ad fi-
111 nem seruiendi, quæ seruiendi obliga-
tio, non videtur præcisa, sed eausatiua,
siue conditionalis conditione potesta-
tiua ex voluntate vassalli pēdens, si feu-
dum retinere voluerit, quæ verba dixit
*Bald. in cap. 1. de vassallo, qui contra consti-
tution. Lothar. num. 6.* Ex quo sequitur,
quod illud vtile dominium feudi pen-
112 deat pro libito ab eius voluntate si vo-
luerit seruire, vel nē, poterit vassallus
feudum refutare inuito Domino in im-
mediatè successurum, sic expressè dixit
tex. in cap. 1. de vassall. qui constit. Lothar.
per hæc verba, quia Vassallus etiam si-
ne Domini voluntate rectè feudum re-
futare potest, & post refutationem fa-
ctam non amplius ad seruitium tene-
tur; notat *Rosental. de feud. lib. 1. cap. 9. con-
clus. 50. à num. 7. cum seq.*

113 Quantum autem spectare videtur
ad refutationem ipsam, omne pactum
cum immediatè successuro, valet, sine
Domini assensu, cum tale pactum refu-
tationem importare, dixit *tex. in cap. 1.*
de eo, qui finem sec. agnat. Paul. de Castr.
cons. 342. num. 8. volum. 1. Vincent. de Ann.
in allegat. 97. num. 6. Aff. in cap. Imperia-
tem, num. 551. de prohib. feudi alien. per Fe-
der. Franck. in decis. 71. num. 17. & talis re-
futatio, aut fit in manibus fratris, & tūc
omninò videtur facta ad liberandum
fratrem; quo casu, sine assensu valet, ita
etiam quando constituitur sorori para-
gium, prout *T. bom. Minad. in constit. in
aliquib. notat. 8. num. 10.* Intelligendū de
illis pactis, per quæ ad refutationem,
deuenitur, & hoc modo loquuti sunt
DD. valere sine assensu tamen si pacta
correspondentia sunt ipsa refutatio sine
assensu nulla redditur, ut dixit *Camerar.*
in cap. imperialem, fol. 25. litt. S. & fol. 31.
litt. G. Isernia cap. 1. de eo, qui fin. sec. agnat.
Bald. cons. 3. num. 2. Loffred. cons. 9. num. 16.
Anna cons. 39. nu. 31. Anna allegat. 10. nu. 9.
Anna Iun. cons. 46. num. 9. Menoch. consil.
114 *330. num. 3. Castill. de usufruct. cap. 29.*
num. 16.

114 Nam quæritur, an lata sententia cō-
tra feudatarium possit exequutioni de-
mandari in fructibus feudi; cui quæsitio
licet in principio satis obscure loqua-
tur *Camer. in fol. 18. litt. V.* equè deindè,
se distinguit, quod aut si contra feuda-
tarium, qui se obligauit, & est condem-
natus actione personali, & stante nulli-
tate respectu obligationis feudi, sine as-
sensu, potest fieri exequutio in fructi-
bus

bus feudi latè *Henr. à Rosental. de feud. cap. 9. membr. 1. num. 19.*

115 Quo casu nō est dubium, quod feudum siue sit ex pacto, & prouidentia, siue hæreditarium in fructibus ipsius feudi, sententia contra ipsum demandatur, secundum *glos. Paul. de Castr. in l. pro hærede, §. si quid tamen, ff. de acquir. hæred. num. 4.* cui subscripsit *Angel. & Imol. ac cæteri in l. si finita, §. si de uectigalib. ff. de damno infecto, Alex. & Ias. in l. commodis, ff. de re iudic. Frecc. de subfeud. lib. 3. 29. differ. inter feud. titul. & alia post Ardi. in sum. cap. 17. Andr. in §. quod ergo num. 26. per totum, de inuest. de re alien. Reg. Rouit. conf. 77. lib. 2. dummodò deducatur portio necessaria feudatario pro præstando seruitio directo Domino, & pro sustentatione vitæ ipsius feudatarij, *Camer. in l. imperialem cart. 20. litt. G. cent. 21. litt. L. Affl. in Const. Si quis post litem nu. 9.**

116 Dixit saltem in fructibus, non verò ad proprietatem ne Dominus cogat habere vassallum quem non vult, vt *Paul. in dista l. pro hærede num. 4. Hartm. Pist. qq. iur. lib. 1. q. 15. num. 1. Reg. de Ponte conf. 34. num. 8. & 9. lib. 1. Loffred. conf. 46. nu. 17. & seq. Thom. de Marin. tit. 6. num. 37. Affl. in Const. si quis post litem, num. 9. decis. 26. & decis. 240. sub num. 10. Camerar. in l. imperialem ear. 18. col. 4. lit. V. & cart. 51. litt. K. & in cap. 1. q. 10. nu. 91. an agnat. Frecc. de subfeud. lib. 3. diff. 5. in tit. feud. ex pat. & feud. hæred.*

Quando verò filius succedit in feudo eo casu distinguendum erit, aut sit hæreditarium, aut ex pacto, & prouidentia; si est hæreditarium, & debitum est defuncti, & tunc fit exequutio super fructibus feudi hæreditarij, vt notant Moderni, & planè in *constit. Feder. si quis post litem, & Rota in decis. 16. 111. 240. & 265.*

117 Et talis exequutio cōceditur in subsidium tantum, quando alia allodialia non existunt, vt per *Cumulatos à Ias. in l. commodis, ff. de re iudic. & per Modernos in l. si finita, §. si de uectigal. Paul. de Castr. in l. pro hærede, §. si tamē, ff. de acquir. Curt. in tract. feud. 4. par. quæst. 12. Alex. conf. 19. in 5. lib. Ioseph Cumia in cap. si aliquem de success. feud. antig. fol. 377. num. 369. Frecc. de subfeud. lib. 3. vers. 5. num. 1. fol. mibi 44. Camer. in fol. 19. litt. E.*

118 Et hoc idem esset, si creditor legatarius fuisset; nam in hoc casu incurreret maxima dubitatio, quid si feudatarius testamentum condens, hæredem grauens in feudo ad certam pecuniæ quantitatem alicui persolendam, posse absque Regis assensu disponere, & ordina-

re, vt legata quantitas ab hærede grauito soluatur, & an possit legatarius feudi possessionē propria authoritate ingredi, & fructus percipere, & iurisdictionem exercere.

119 Quo statim multa in hoc dubio querenda sunt; primum, an in tali legato constituatur aliquod ius in feudo; Et 120: nim pro veritate est inuestigandum, quod quoties feudatarius hæredem grauet, vt de fructibus feudi singulis annis certā pecuniæ quantitatem præstaret, nullū ius sup feudo cōstituere videtur, 121 ea rōne; quia nō dicitur disponere de re feudali, sed disponere videtur de fructibus ab hærede percipiendis, & à solo separādis, de quibus, vt de re hæredis disponit feudatarius hæredem hoc modo grauando, sicq; feudum verè nō tangitur, nec vilum ius super eum constituitur, ita *Bald. in cap. 1. nu. 8. de success. feud. Alex. conf. 18. lib. 5. Caryc. in inuest. feud. in verbo feudorum fructus, vers. futuri fructus, fol. 205. Camer. in cap. imperialem fol. 18. litt. V. & fol. 20. litt. F. Frecc. de subfeud. in limit. 21. ad Constitut. Constit. Diua memor. Reg. de Ponte in lect. feud. al. lect. 14. nu. 33. vbi sic eo referente per Regiam Cameram decilum; refert *Reg. Rouit. in pragm. 4. & alij ad id expedentes, text. singularem in l. fundi Trebetiani 38. ff. de usufruct. legat. & ad considerationem, huius opinionis, nempè, vt successor in feudo, tanquam eius hæres obligetur personaliter ad præstandum legatario fructus illos, ex corpore feudi separandos, siue vt burgenaticos, siue vt hæreditarios, siue vt proprios.**

Verum contraria opinio, omninò ponderanda est, nam quousque quantitas legata soluitur, valeat legatarius feudi possessionem ingredi, & fructus illius propria authoritate percipere, ac iurisdictionem exercere.

Quædere secundum hanc cōtrariam opinionem illa dispositio facta à Testatore aliud non importat, nisi ius formatum in feudo constituere, ac si feudi usufructus legatus esset euidenter probat *tex. in l. cum ita 41. ff. de usufruct. legat.*

In qua opinione benè animaduertit *Reg. de Ponte loc. cit. in secundo verò casu, quia ex legato verbis directis, factò trāsfertur ius in tertium percipiendi fructus, propria authoritate, dicitur verè constitutum ius in corpore feudi, quod sine Regio assensu permittitur, vt communiter tradiderunt *glos. & DD. in cap. 1. de capitib. Corrad. & in Constitut. Diua memor. & in puncto firmavit *Reg. Rouit.***

in

in tit. prag. num. 46. de feudis, ibi admittēs, vt feudatarius possit absque assensu successorē grauari ad præstandum alicui fructus feudi, negat omnino, vbi tractaretur de transferendo in tertium ius illos percipiendi propriæ autoritate, quod idem sentit Regius Consil. de Anna cons. 46. nu. 29. idem latè confirmat Montanus in comment. ad l. Imperialem in principio à num. 4. ad 8. vbi num. 6. probare voluerit, quod constituere sit ius in corpore feudi, dum directo sit legatum fructuum feudi, dixit, quod perceptio fructuum ex feudo vel arguit dominium ad tex. in l. Nerennius, & in l. fructus ff. de usur. & in l. fructus ff. solut. matrim. & per Couar. pract. quest. cap. 37. num. 5. in fine, vel arguit vsufructum; si vsque ad certum tempus §. finita institut. de vsufruct. quomodocumque sit, semper ius formatum in illo constitui videtur; nam quod dominus habeat ius in re, petat, quod habeat vsuarius est text. in l. fundi vsu in fin. & in l. fin. ff. de vsa & habit. quod habeat vsufructuarius, est text. in §. 1. institut. de vsufruct.

Vnum pro huius dispositionis inualiditate considerandum est, quod attento illius tenore, & realitate personæ, quibus certè nummorum quantitates fuerunt legatæ feudum pignori trahitur, nam si vult testator, vt legatarius feudi habeat, siuè retineat donec legata quantitas illi soluatur, hoc aliud non importat nisi pro summa legata feudum pignori tradere, etenim negari non potest

122 quin legatarius per legatum constituitur creditor quantitatē legatæ ad tex. in §. nostra autem institut. de legat. vbi glos. & DD. omnes, vnde si de num. iubet testator, vt post mortem suam habeat legatarius feudum, donec hæres pecuniam legatam soluerit, mandat vt pro pecunia legata feudum pignoretur, quod si sine assensu est omni iure improbatum, vt communiter dixerūt feudistæ in cap. imperialem, Aluarot. in cap. 1. §. aut si libellario num. 2. in tit. quibus modis feud. amitt. Afflict. in Constit. Constit. Diua mem. n. 8. & ceteri omnes.

123 Et ex hoc oriri videtur aliud absurdum, nam cum certum sit quod legatum vires incipiat habere à die mortis legantis, & sic testatoris prout est etiam in testamento, vt notatur in l. qui hereditatem, & l. neminem ff. de acquir. hered. sequitur Iulius Clar. in §. testamentum in ad-

124 dit. ad primam questionem, & eo tempore vile dominium, quod erat pænes feudatarium defunctum ad legitimum eius

successorem translatum fuit, sine factō successoris, & hæredis, quo iure possit legatarius feudi possessionem ingredi; & illud loco pignoris possidere, donec legata quantitas ei soluatur.

125 Quibus bene ponderatis sic stantibus non obstant ea, quæ dixit Reg. Capyc. Galeot. Dux Regina controuer. iur. lib. 1. controu. 36. à num. 31. dum allegando Andr. in cap. Imperialem §. illud post num. 69. vers. non possunt & post num. 70. vers. nam licet feudum num. 71. dicit tenutam, seu possessionem feudi posse nasci ab herede illius, qui feudum illud possidebat, quamuis non sit in feudo legitimus, ac immediatus successor, loquitur enim in casu, quo, quis habet feudi tenutam, & sic fructuum perceptionem, ex eo quod propria pecunia fuerat illud feudum ab alio emptum, cum solita recognitione instituit sibi hæredem coniunctum, qui in bonis feudalibus, non erat immediatè successor, quamuis in gradu successibili, vnde contradicente proximior dicebat hæres scriptus, quod non tractabatur de succedendo in feudo, sed tantum in illa detentione, quæ erat pænes defunctum id quod ad casum de quo loquimur, quia supponitur vocatum esse legitimum successorem, & illi grauatam ad certam pecuniæ quantitatem præstare, vt donec, & quousq; quantitas legata, non soluatur, quod possit legatarius feudi possessionem ingredi; fructus percipere; & iurisdictionem exercere, vt infra videndum est, ex qua dispositione optimè ius in feudo constitutum videtur, quod omni iure prohibitum videtur.

126 Hæc omnia supra iam dicta, quæ de plano procedant respectu exercitii iurisdictionis, cum enim iurisdictione de regalibus sit, cap. 1. quæ sint regalia, Capyc. in inue. ff. feudat. fol. mibi 223. vers. iurisdictione omnis, & semper feudalis iudicatur Capyc. in inue. ff. in verb. castris vers. est bene verum fol. mibi 201. Frecc. de subfeud. lib. 3. differ. 26. in tit. feud. quatern. & de tab. fol. mibi 424. Pisanell. in pragmat. edita Tbori, que est 4. sub tit. d. poss. non turb. num. 60. Rog. Rouit. cons. 77. lib. 2. num. 7. & pro iu-

127 re publico consideratur, etiam in posse Baronis, nam officiales à Baronibus

128 ad iusticiam ministradam electi adhuc Regii appellantur, quia cum ipsi Barones, qui eos constituunt, merum, & mixtum imperium à Rege habeant etiam eorum officiales dicuntur à Rege iurisdictionem habere, vt per Carau. in Ritu M.C.V. ritu 49. num. 7. & ex hoc sequitur

- potestatem hanc realem magistratus constituendi ab alio, quam ab eo, cui à Rege communicata est, haberi non potest, & sine eiusdem Regis consensu, ne quicquam exerceri, ita *Camill. de Medic. conf. 147. à nu. 3. ad 13. Affl. in constit. Regni scire volumus in 4. Notab. vbi dixit omnia regalia priuatis personis concessis, siue magna, siue parua, siue in allodium, siue in feudum per quemcumque contractum non posse in alium, sine Regis licentia transferri, sequitur Montan. in tract. de Regal. in verbo potestas constituendorum magistratum num. 3. hinc Reg. Ro. uit. tam in pragm. 3. num. 16. & sequenti de ordine iudic. quam in conf. 77. à num. 5. lib.*
- 129 2. satis apertè demonstrat ad instantiã creditoris, cum assensu posse sequestrari
- 130 fructus feudi, sed nullo pacto ipsam iurisdictionem meminit *Montan. loco cit. vbi addit iurisdictionem stare in castro ex se, non tanquam fructus castri, imo illam iurisdictionem esse maius Castri, & castrum stare, vti accessorium ad iurisdictionem, non è contra: sed hoc sanè*
- 131 intelligas cum hodie practicatur quod pro sequestranda iurisdictione porrigitur memoriale in Collateralij Consilio, pro obtinenda licentia, prædicti sequestri iurisdictionis, & remittitur illo Tribunali vbi vertitur lis, quod super petito sequestro iurisdictionis provideat, & facto decreto sequestri prædicti rescribitur S. E. ad finem vt destinetur persona, siue Commissario pro effectu prædicto.
- 132 Vltimo confirmatur opinio quæ tuetur sententia, autoritate rerum iudicatarum, nam feudatarius decedens instituendo in feudo personam, quæ secundum ius commune feudorum à Regno succedere prohibetur, nullo pacto possit disponere, quod vbi hæredis institutio locum non haberet teneatur legitimus successor personæ institutæ tantam soluere pecuniæ quantitatem, & donec, & quousque quantitas illa legata, nõ fuerit soluta, possit legatarius feudi possessionem propria autoritate ingredi, illudque retinere, ac fructus precei
- 133 pere, fuit solemniter per S. Reg. Conf. Neap. iunctis Dominis Consiliariis duarum aularum decisum in causa successionis bonorum feudaliũ Nicolai Ant. Visconte, qui duos habebat filios testamento suo, secundogenitum etiam in bonis feudalibus hæredem instituit, cum hoc, quod institutio respectu bonorum feudaliũ iuris haberet resistentiam, sicque succederet primogenitus; tene-
- retur illi secundogenito soluere duos triginta mille; quorum solutione pendente potuisset hic secundogenitus feudum retinere, nam cum de viribus huius dispositionis dubitatum esset; quamuis per Regiam Prouincialem Audientiam fuisse secundogenitum immisum in possessionem, seruata forma paternæ dispositionis, habito tamen recurso ad Sac. Consil. causaque commissæ olim Regio Consiliario Ioanni Baptista Meliori, viro doctissimo, & integerrimo, fuit datus terminus in causa, & interim immisus primogenitus in possessionem feudi nulla habita ratione de præfata dispositione, vt in actis deductum, idque sub die 18. Mensis Nouembris 1616. penes Carbonum Aëtorum Magister.
- 134 Secundo fuit hoc idem iudicatum iunctis dominis Consiliariis duarum aularum in causa successionis Principis Mõtis Cauesii, super qua scripsit Reg.
- 135 Conf. Marcell, Marcian. vir eruditiss. ac eloquentiss. virtute præditus, & primus inter Aduocatos Primarios in relato consil. 26. cum Principissa vxore, hærede, & legataria illius terræ, possessionem propria autoritate ingressa, fuit, idque vigore potestatis sibi à viro tributa, donec legatum ducatorum 84. mille à legitimo hærede grauato, ei solueretur, ac etiam vigore priuilegij, quod obtinuerat Princeps disponendi de dicta terra Montis Cauesii, tam inter viuos, quam in morte in personam extraneã, tam ab ipso, quam à Domino Rege nostro approbandam, & quia adhuc, non constabat de approbatione præfate dispositionis, quæ à Rege erat omnino facienda seruata forma priuilegij; in actis producti, fuit datus terminus in causa; & sequestratum feudum, vsque ad declarationem faciendam per Captoolicam, Maestatem, seruata forma dicti priuilegij, nulla habita ratione de possessione capta per Principissam, vigore potestatis à Principe viro, dicto testamento Tributa, idque sub die 15. Decembris 1612.
- 136 referente Domino Rege Ferdinando Brancia feudista doctissimo tunc Regio Consiliario dignissimo, & meritißimo Collateralis Consil. Rege.
- 137 In tali autem executione facienda deducuntur victus feudales, & onera feudi secundum Angel in Leorum, ff. de damno infecto, Salic. in Auth. ei qui, C. de bonis Author. Iud. poss.
- 138 Verum subdit *Cammar. in fol. 20. litt. G.* quod non solum relinquendum sit feudum

139 dario, ut possit viuere, vetera pactam. militare, quo stante quaritur, quis tenetur seruire Domino, ille in cuius transfertur commoditas, an vero Vassallus, contra quem est facta executio in fructibus ipsius feudi.

140 Quia in te placuit Angel. respondere, in *l. i. de damno infecto*, & ad instantiam, cuius facta est executio teneatur seruire, quia licet de iuris rigore possit inuocare, ut primus vassallus teneatur, tamen sequendo equitatem, que equitas rigori iuris preferenda est, videtur non solum ex iuris rigore, nec etiam ex equitate, sed ex natura ipsa procedit, ut qui sequuntur commoda, sequantur, & incommoda, *l. secundum naturam, ff. de reg. iur.* & pro ista equitate Angel. & Alex. in *l. si finita, §. si de vestigialibus eodem tenent* assert illud, quod legitur in *l. prior, §. hoc ad idem cod. tit.* vbi vult Iureconsultus, ut nemo oneretur ultra rem, quam non habet, postquam illam dereliquit.

141 Quod autem pari passu procedit in Clerico renunciante beneficio, in quo constituta erat aliqua pensio, ut deinde nullo modo teneatur propter talem renunciationem factam, & circa casum renuncians, late dixit supra, sicque non est equum, ut alter seruiat, & commoditates sint penes tertium, cum hæc quidem equitate pertransire videatur, *S. licet in Auth. & qui iurat, C. de honis d. ant. indic. possit.*

142 Pro contraria parte assertur doctrina Bart. in *d. l. si finita, §. si de vestigialibus, ff. de regul. iur.* & ibi Ioan. de Imola, ac Ludouic. Rom. in *dicta d. eorum, ff. de damno infecto*, moti, quia esset seruire per substitutum contra *tot. in l. si quis, C. de murileg. & ginegiariis lib. 17.* ut diximus in *cap. 4. an. mutus, & Surd. de feud. alienat.* hanc opinionem, e quoque *Speculat. & Ioan. Andr. in tit. de primo, & secundo decreto, §. restat in vers. videndum*, moti, quia est speciale in *cap. 1. extra de feudis*, & quando fructus capiuntur a Domino, tunc non tenetur seruire.

143 Verum distinguendum est, aut est datum ad seruitium determinatum, aut ad seruitium indeterminatum, si enim seruitium est determinatum ipse vassallus teneatur seruire, ut Alex. in *dicta l. si finita*, quia non potest per indirectum relinquendo feudum, seruitium non præstare, sequitur *Camer. in lit. L. fol. 20.*

144 Nam si seruitium est indeterminatum, iuxta terminos *cap. 1. §. fin. quib. caus. feud. amitt.* in hoc autem casu tali pacto per

145 alium possit seruire, quia posset feudum relinquere, iuxta notata per *glos. in l. prior. in verbo capere, ff. de damno infecto*, quæ singularem habet *Bal. in l. 2. col. 3. ff. si ex non. caus. feud. agat*. Verum si nullum seruitium expressum esset in feudo, adhuc teneri ad seruitia comprehensa in fidelitate, ut in *c. 1. §. fin. quib. caus. feud. amitt. iuncto. cap. 1. de noua forma fidel. ut supra 142 in prima lect.* & quia in fidelitate præstat iuramentum, ut *cap. 1. quid præstat d. debet inuest. an iurament.* & iuramentum non excedit personas, ut in *cap. veritatis. extra de iur. iur.* & late supra de *143 iuramento*, remanet videndum, an fructus fideicommissi habeant eandem naturam, ac ipsius fideicommissi.

146 In qua de re fructus fideicommissi, non habere eodem privilegia, ac fideicommissum, nec eandem naturam faciunt, cum enim in fideicommissi institutione, non veniant *Ruin. cons. 97. num. 13. lib. 5.* etiam iudicio testatoris, vel negligentia non petentis, *l. mulier, §. fidei. ff. ad Trebell.* & ratio diuersa curare 146 videtur in petitione hæreditatis, ac fideicommissi, nam in petitione hæreditatis veniunt vsuræ pecunie hæreditatis perceptæ per bonæ fidei possesorem, *l. Fabianus de petit. hered.* Verum in restitutione fideicommissi, non veniunt, nec fructus, nec vsuræ, *l. postulante, §. sed homini, vers. Sed cum hæreditarios, ff. ad Trebell.*

147 Constat igitur ex prædictis manifeste, quod omne lucrum extrinsecum, proueniens post mortem testatoris, ex industria hæredis grauari ex rebus hæreditariis, & propter ipsas res cedunt fructus ad commodum hæredis grauari, & non legatarii, vel fideicommissarii, hæc omnia sequitur *Peregrin. de fideicom. 148 art. 10. num. 3.* & late *art. 24.* Vorum tales fructus distinctionem patiuntur, nam

148 si fructus fuerunt percepti a testatore, & in arca, vel horreo reperiuntur tempore eius mortis, & hi fructus omnino veniunt in fideicommissi restitutione, *glos. in l. quod bis verbis, ff. de legat. 3. Bart. in l. centurio in ult. opposit. & ibi Angel. n. 2. Imol. num. 6. Aret. col. 1. Ias. num. 16. Zifus num. 15. vers. Quinta utilitas, ff. de vulg. & pupill. substit. Alex. in l. in fideicommissarii num. 9. vbi Ripa, num. 11. & 36. ff. ad Trebell. Alex. respons. 361. secundum vnam impressionem, & secundum aliam cons. 155. num. 3. lib. 9. vbi ita omnes teneri dicit *Craweto. consil. 293. in fine, Gabr. vass. 121. num. 58. lib. 1. Bertazz. cons. 87. Marzar. in epit. de fideicom. quest. 5. par. 2. Mentis. de consil.**

coniect. ult. volunt. lib. 7. tit. 10. num. 1. vbi de communi opinione testatur, *Monoch. de arbitr. iudic. casu 256. num. 3. & lib. 4. presumpt. 197. num. 2. Cras. in S. fideicommiss. quest. 49. vbi communem esse opinionem dixit, & communitor DD. apud ipsos videbitur; quia isti fructus augere videntur hereditatem, l. in falsid. Peregr. de fideicom. art. 49. num. 19. & 66. Petrus de interpretat. ult. volunt. fol. 347. num. Alex. Rand. decis. Pisana 22. num. 71.*

Si vero fructus, adhuc non sunt percepti, & hi sunt restituendi, *gl. in l. fideicommissum in verbo non lucrum, ff. de usufr. Guglielm. de benedict. in cap. Raynupt. in verbo si absque liberis, num. 21. par. 2. extra de testamentis, Angel. cons. 33. col. 1. Paris. cons. 59. num. 35. & 38. lib. 3. Strab. cons. 121. num. 8. lib. 1. Cras. S. fideicommiss. quest. 49. num. 3. Monoch. de arbitr. iudic. casu 256. num. 4. Peregr. de fideicom. art. 49. par. 2. num. 16. & communem, & receptam habet *Inrigl. de substitut. centur. 3. quest. 74. num. 14. licet contrarium probet Imok in dicta l. Centuria, & videtur sentio Ripa in d. l. in fideicommissariam, num. 13. Imo, & iura predicta etiam intelligenda sunt siue fructus sint maturi, siue non secundum communem opinionem, teste *Peregr. dicto art. 49. num. 17. Imo etiam illi fructus sunt restituendi siue conde, siue sponte heres adeat hereditatem, qui sunt pendentes, & percipiuntur hereditate iacente, *gl. in l. in fideicommissariam, & ibi Angel. ff. ad Trebell. Iacob. de Arena in l. si quis honorum, & ibi Bald. ff. de legat. vide in Bald. in l. 1. num. 12. de usufr. & fructib. legat. Salic. in l. iubemus num. 3. vers. aut quaritur, C. ad Trebell. Angel. cons. 33. col. 1. vers. quarto fallis, Mantit. de coniect. ultim. volunt. lib. 7. tit. 10. num. 5. Alex. Rand. decis. Pisana 22. num. 72. vbi de communi opinione testatur****

149 In hoc autem casu non attenduntur, ea, quae obseruantur in casu soluti matrimonij; nam soluto matrimonio, & fructus iam sunt maturati, adhuc spectant ad maritum. pro rata temporis, quae onera matrimonij sustinuit, ut dicit *Zepat. in tit. solut. matrim. vers. fructus fol. mihi 106.*

150 Quo stante affurgit dubium si fructus maturati ante mortem usufructuarii, & sic sua vita durante ad quem pertineant, vel ad haeredes usufructuarii, vel ad creditores, vel poterit disponere de illis.

In quocumque casu, in l. usufructuarius, ff. quibus modis usufructus amittit, & in l. in regulis, ff. de vniuers. legat. decidunt predicti

etiam questionem, vbi mortuus usufructuario, & re ipsa ad proprietarium reuerfa, fructus non solum in vita durante, usufructuarii maturi, imo maturi tempore mortis, & proximi collectioni integre ad rei Dominum directum spectant. *Conan. late explicat in lib. de vniuers. resolut. cap. 15. num. 2. Peregr. de fideicommiss. art. 49. num. 9. 1.*

151 Adeo hoc verum, quod si feudum, alio modo, quam morte contrahitur fructus pendentes ad eum pertineant, ad quae feudum deuoluitur *Bald. in cap. 1. anagnatus vel filius, Tirac. lib. 3. de re. 132. tract. 65. gl. 4. num. 3. cum fructus pendentes pars fundi dicantur, l. fructus pendens, ff. de rei vendic. & l. in ff. que in fraud. 153. cre. die. Corn. cons. 158. lib. 3. & sic sunt proprietarii, quia quemadmodum proprietarias transit ad proprietarium, ita & pars proprietatis, *Bart. Angel. & alii in l. qui usufructum col. 1. ff. de verb. oblig.**

154 Imo etiam, si isti fructus immaturi sepabati essent a solo non per hoc efficiuntur usufructuarii, sed proprietarii, *Bald. in l. si pater, vers. sed ponamus, C. de usufruct. Franoh. decis. num. 2. quia in fraudem fit, & tenetur ad interesse Dominio directo, Bald. in l. si pater, col. 1. vers. sic, 155. Sed hic ponamus, C. de usufruct. & per hoc etiam proprietariis conceditur, quod possint contra tertium possessorem agere actione rei vindicationis directe, & recuperat rem, ac etiam a tertio possessore, & hac actione rei vindicationis, vocat fructus, quos ipsemet tertius possessor percipit, nec poterit opponere predictus possessor de iure tertii, *Bart. in cap. 1. S. praeerea de prohib. feudi alien. per Feder. Ioan. Andr. in addit. ad Specul. de fructib. & interesse, S. 1. in fine, & Bald. in l. cum quidam, vers. modo quero, C. de fruct. 157. & lit. expens. est tex. in l. usufructuarius messem, qui adeo difficilis, & elegans est tex. & ibi addentes ad *Bart. in dicta l. ff. quib. mod. usufruct. amittit. qui tex. differentiam fructuum ponit, & fructus maturi, & immaturi, nam si fructus maturi cadunt in terram non facto hominis, sed casu, tunc non fiunt usufructuarii, sed proprietarii, seu haeredis ipsius, ut *Angel. in S. is vero ad quem instit. de rer. diuis. & non est recipiendus intellectus Paul. ad hunc tex. in l. si fur deceperit, ff. de usufruct. nam tex. ille loquitur, quando fructus ceciderint facto hominis.****

158 Igitur conclusum remanet, quod seper fructus sunt restituendi; remanet videndum, a quo die debeantur, & restituendi sunt; Certum omnino videtur,

aut quod predicti fructus restituendi sunt à die mortis usufructuarij, ut est lex. in huiusmodi hereditatibus. n. c. de acquir. hered. Et hec satis de ista materia fructuum cum hic eorum locus non sit.

S V M M A R I V M.

1. Alienatio fructus prohibita erat de iure communi, & in panam amittabant fructum.
2. Alienatio fructus cum assensu valet.
3. D. Ferricandus Arias de Mesa Reg. Consil. laudatur.
4. Assensus Regius qui ratione sua introducitur.
5. Causa finalis introducti assensum que fuit.
6. Assensus dicitur confirmatio actus, siue contractus, & dicitur consensus permissivus non autem dispositivus.
7. Consensus Domini est confirmatio actus.
8. Consensus & confirmans videtur donare.
9. Assensus dicitur gratia, atque Principis munificentia.
10. Contractus duo stipulati eodem die, quando dicuntur correspondere.
11. Pluribus individua contrahentium, quomodo dignoscitur.
12. Assensus concessus super uno, non extenditur ad alterum.
13. Assensus dicitur actus suppletorius, qui supplet validitatem actus, & sumit vires à decretatione.
14. Assensus an videtur necessarius in reformatione litis mota super fundo.
15. Assensus an requiratur in renuntiatione iuris, quod quis habet in fundo.
16. Renuntiatio dicitur fidei alienatio.
17. Alienatio fundi est prohibita, ita & renuntiatio.
18. Renuntiatio fundi obfirmatio.
19. Assensus requiritur in renuntiatione.
20. Assensus in beneficiis cadentibus an transferatur in cessionarium, siue nomen assensus super cessione.
21. Contractus super re feudali pro nullo habetur deficiente assensu Regio.
22. Assensus Domini, an requiratur in resolutione.
23. Assensus Domini, an requiratur in cessione, que tenderet ad liberandum fundum.
24. Feudatarius non potest retinere redem unius gallina.
25. Assensus Regius an requiratur in augmento fructus.
26. Pactum pro accrescendo fundo valet, absque assensu.
27. Proprietarius invito usufructuario potest proprietatem augere.

28. Feudatarius an possit, sine assensu Domini remittere augmentum fructus.
29. Feudatarius potest, sine Domini assensu fundum meliorare, non autem deteriorare.
30. Assensus an requiratur in remissione mationum.
31. Augmentum, siue melioratio feudi dicitur pars feudi.
32. Retentio datur pro augmento, & meliorationibus feudi.
33. Prudam potest dari in pignus mulieri, pro dote in retentione.
34. Augmentum siue melioratio est pars augmentum.
35. Retentio datur pro augmento, siue meliorationibus factis in re feudali, ad hoc non liquida.
36. Retentio datur pro augmento siue meliorationibus factis in re feudali, etiam si non constaret à quo fuerit factum, sufficit tantum adesse augmentum.
37. Exceptio augmenti facti, & meliorationis opponi potest in executionem sententiae.
38. Exceptio augmenti, & meliorationis non impugnat sententiam, sed modificat sententiam, & illius executionem.
39. Retentio datur pro augmento, & meliorationibus factis, sed non facit transferre Dominium in possessorem, sed solum tenuitatem.
40. Augmentum rei non facit transferre dominium, sed solum certam tenuitatem.
41. Appretium est necessarium pro liquidandis meliorationibus.
42. Retentio datur mulieri super bonis viri pro suo credito dotali, etiam super re feudali.
43. Mulier potest retinere feudum in pignus pro suis dotibus.
44. Retentio concessa mulieri super bonis viri, an possit praebari super bonis fideicommissi subiectis.
45. Privilegium concessum constitutioni dotis an censeatur concessum restitutioni dotis, & eius antepato, siue augmento dotis.
46. Retentio concessa mulieri pro eius dotibus, non solum procedit contra heredes viri, sed etiam contra singularem mariti successorem, etiam contra fideicommissum pro rata sui crediti.
47. Retentio est favorabilior, & facilius admittitur retentio quam petitio.
48. Retentio facilius datur, quam compensatio.
49. Retentio datur mulieri, & transmittitur ad suos heredes, ante factam liquidationem sui crediti.
50. Retentio competit mulieri in bonis viri, dummodo possessus sit maritus.
51. Clausula constituti, & praecati quid operetur posita in contractibus.

- 52 Clausula constituti, & precarii operatur veram translationem possessionis ipso iure absque apprehensione.
- 53 Dicitio ex nunc pro tunc posita in contractu quid operetur.
- 54 Tempus futurum quando in presentem referatur, & alius possit ex quocumque tempore initium sumere.
- 55 Dicitio ex nunc designat temporis incubationem, & futurum denotat effectum.
- 56 Dicitio ex tunc inducit extremitatem temporis, & ultimum temporis impletum.
- 57 Clausula constituti, & precarii, passiva in heredem transit, nec extinguitur per mortem constituentis.
- 58 Resentio multipliciter concedi potest.
- 59 Resentio nunquam conceditur in castris, ubi sunt homines, & exercitatur iurisdictio propter impensas.
- 60 Res concessa in emphyteusim devoluta ad directum dominum, non ex culpa emphyteuta, sed propter tempus, vel generationem completam intelligitur devoluta soluta meliorationibus, & augmentis, non solum manu factis, sed etiam temporis, & hoc in emphyteusi Ecclesia, quam privati.
- 61 Maritus, construendo novam villam, facto divortio per uxorem sunt ei impensa solvenda.
- 62 Meliorationes non solum debentur ipsi emphyteuta si vivis, vel eius filiis, siue masculis, siue feminis, sed etiam heredibus extraneis.
- 63 Meliorationes solvenda sunt per Dominum directum finita emphyteusi per temporis cursum, vel per generationem completam, si Dominus illam pro se retinere vult, si vero alteri vult concedere potest emphyteuta recusare solutionem augmenti, & cogere directum dominum, ut illam in eius personam confirmet.
- 64 Res devoluta ad directum dominum ex culpa emphyteuta an cadat diure suo, & perdit meliorationes.
- 65 Dominus directus post caducitatem recipit canonem censetur remississe caducitatem.
- 66 Eligens unum, alteri renunciare videtur.
- 67 Renunciatio bonorum emphyteuticorum, an possit fieri sine Domini consensu.
- 68 Assensus non censetur praestitus ratione alicuius causa privilegiate, & quid in dote.
- 69 Laudemium quando in contractu dotali debeat.
- 70 Dos data marito aestimata dicitur vera, & emphyteuta, & transfertur in maritum.
- 71 Enictio quando locum habet in contractu dotali.
- 72 Maritus quando habet electionem in restituenda dote.
- 73 Evictio venit de natura contractus.
- 74 Aestimatio facit emptionem, & venditionem.
- 75 Assensus nunquam praesumitur in contractibus: solum in contractu, vel quasi contractu Regis.
- 76 Assensus super uno, non extenditur super alio, & sic dato super sorte non extenditur ad interesse.
- 77 Assensus capituli censetur praestitus in contractu dotis Neapolitanorum super capitulis matrimonialibus ex gratia concessa Neapolitanis.
- 78 Assensus non solum intelligitur praestitus in restitutione dotis, verum etiam & in affectatione dotis.
- 79 Assensus censetur praestitus, non tantum in bonis viri, sed etiam in bonis socri.
- 80 Assensus non praesumatur intervenisse spatio centum annorum.
- 81 Tempus trium mensium requiritur ad impetrandum assensum, servata forma Reg. Pragmatica.
- 82 Assensus impetrari debet secundam subiectam materiam.
- 83 Assensus a quo est impetratus, & petendus.
- 84 Quod a principio non valet, tracta temporis non reconalescit.
- 85 Spes reconvalidationis contractus, ex supervenientia assensus pendet.
- 86 Assensus superveniens an retrotrahatur ad tempus celebrati contractus.
- 87 Assensus nihil aliud facit, quam tollere obstatum voluntatis Principis.
- 88 Concessio ex consensu vigorem accipit.
- 89 Assensus non valet in tertii praesudicium.
- 90 Assensus non extenditur ad alium contractum factum, sed tantum circa ipsum contractum versatur, nec ad alios casus, nec ad alia tempora.
- 91 Interesse voluntatis consideratur in feudis.
- 92 Assensus non se extendit ad futura, nec de persona ad personam maxime quando persona est mortua.
- 93 Alienatio restringitur in illa persona tantum contemplata.
- 94 Assensus est stricti iuris.
- 95 Assensus regulatur a contractu, non autem contractus se debet regulari ab assensu.
- 96 Assensus an requiratur in renunciatione.
- 97 Assensus an requiratur in renunciatione instantia.
- 98 Assensus requiritur in renunciatione iuris, non personae servatae, sed tantum in specie considerati.
- 99 Assensus in renunciatione praestitus, si non fuerit registratus in quinterioribus Reg. Camera Sumaria, an per talem registrationem non factam annullatur assensus.
- 100 Practica registrandi assensus.
- 101 Assensus infra quod tempus est registrandus.

- des in quinternioribus Regia Camera Summaria.*
- 102 *Affensus habens clausulam resolutiuam, quod sit ipso iure nullus, nisi registratur.*
- 103 *Affensus statim resoluitur non facta registratione in quinternioribus Regia Camera Summaria.*
- 104 *Aneilus de Amato Presb. Reg. Cam. Summaria laudatur.*
- 105 *Remedium frustra querit, qui errat in calculo dierum.*
- 106 *Affensus est gratia Principis habetur, ac si ab initio non fuisset impetratus, stante lapso termini in registrando.*
- 107 *Clausula resolutiua, an faciat annullare actum.*
- 108 *Clausula annullatiua, an faciat cessare restitutionem.*
- 109 *Clausula annullatiua siue resolutiua priuilegij, tollit facultatem Iudicibus iudicandi, aut disponendi aduersus eam.*
- 110 *Registratio assensus dicitur solennitas, intrinseca.*
- 111 *Purgatio mora non admittitur, quando per moram actus resoluitur, maxime in termino statuto à lege, vel à Principe.*
- 112 *Dispensatio Regij Collateralis Consilij, an proficiat in registratione assensus non facta.*
- 113 *Registratio assensus, an requiratur pro interesse fisci, vel partis.*
- 114 *Prorex, aut Rex, an possint dispensare nullitati registrationis assensus.*
- 115 *Restitutio in integrum non conceditur ob registrationem non factam.*
- 116 *Restitutio in integrum non dari Re non integra.*
- 117 *Tempus statutum à lege peremptorius videtur.*
- 118 *Dilatio siue sit legalis, siue iudicialis dicitur peremptoria.*
- 119 *Tempus prefixum à statuto si patitur labi non auditur.*
- 120 *Mora post tempus purgare non potest.*
- 121 *Tempus lapsum habet vim renunciationis.*
- 122 *Forma registrandi assensus impleri debet etiam si illam omittendi habeat quis iussissimam causam.*
- 123 *Forma debet impleri in forma specifica, non per equipollens, etiam si idem resultaret effectum.*
- 124 *Actus vitiatu nedū ex defectu forma, sed modo forma.*
- 125 *Forma mutata, mutatur actus.*
- 126 *Modicitas forma vitiat actum ipso iure.*
- 127 *Affensus dicitur resolutus non facta registratione in quinternioribus Reg. Camera Summaria.*
- 128 *Registratio assensus, etiam si per errorem, non fuerit facta, adhuc vitabitur actus.*
- 129 *Renunciatio assensus arguitur, ex non registratione.*
- 130 *Renunciatio tacita inducitur per lapsum temporis.*
- 131 *Pactum de non petendo, an inducatur per lapsum temporis.*
- 132 *Collatio sacrorum ordinum extra tempus prefixum à Canone, nullum effectum operatur.*
- 133 *Permissum ad tempus, censetur post tempus prohibitum.*
- 134 *Tempus dicitur esse de forma, & venit obseruandum ad unguem.*
- 135 *Ratificatio facta post tempus inefficax est, tanquam non sit amplius in eodem statu, neque potest fieri post mortem.*
- 136 *Tempus statutum currit de momento, ad momentum.*
- 137 *Tempus precisè appositum alicui contractui, vel dispositioni, illud tempus limitatum, continet contrariam dispositionem post tempus.*
- 138 *Actus, qui debent fieri in tempore prefixo non valent si fiunt extra illud.*
- 139 *Renunciatio, an inducatur per contrarium actum.*
- 140 *Eligens unum ex contrariis, alterum renunciare censetur.*
- 141 *Via una electa, an alteri renunciare videatur, fallit in exequutiuis.*
- 142 *Lex creditoris arbitrio explicatur.*
- 143 *Variatio, & electio, quando permittitur super bonis obligatis.*
- 144 *Creditores debent habere arbitrium regulatum, non autem effrenatum.*
- 145 *Creditores non possunt habere recursum ad generalitatem, habentes rem specialem obligatam.*
- 146 *Obligatio generalis habet tacitam conditionem, si bona specialiter obligata deficiant.*
- 147 *Via una electa non potest variare maxime lite contestata.*
- 148 *Clausula posita in contractu per Notarios una via electa altera non tollatur, quid operetur.*
- 149 *Creditores si possunt se satisfacere super fructibus non possunt corpus vendere.*
- 150 *Sententia lata super una re, non potest creditor variare, nisi excussa illa re super qua obtinuit.*
- 151 *Mala fides, quando dignoscitur.*
- 152 *Arbitrium eligendi, vel variandi, debet esse effrenatum, & non iniquum.*
- 153 *Iurisdictio creditorum est temperanda.*
- 154 *Obligatio generalis, an cesset existentibus bonis specialiter obligatis.*
- 155 *Creditores, an possint vendere pignus, & variare contra fideiussorem.*
- 156 *Bona magni valoris, an sint vendenda pro paruo pretio.*
- 157 *Creditores perdente lite coram uno Iudice,*

- dice, an possint variare, coram alio Iudice.
- 158 Creditores conuento principali, an possint conuenire fideiussorem.
- 159 Lis, quando dicatur pendere.
- 160 Lis dicitur pendere per sequestram.
- 161 Creditores, an possint relinquere viam ordinariam, & ad viam executiuam transfere.

CAPVT XIV.

Assensus Regius, an sit necessarius in Renunciatione Feudorum.

- 1 M de iure communi omnis feudorum alienatio prohibita erat per leges Lotharij, & Federici, prout cap. 1. & § preterea, quid iuris sit, si vassallus post alienationem; feudum recuperauerit, testatur Franc. de Ponte de assensu Regio super dote, num. 10. §. 1. cum in illis nullum commercium sine ipso assensu haberi possit, vt dixit Vinc. de Ann. in allegat. 127. nu. 1. & in poenam feudatarius illud alienando amittit, Affl. in cap. 1. de prohib. feudi alienat. per Federic. num. 10. sequitur Marinus Frecc. in tit. de subfeud. lib. 2. fol. mibi 155. num. 6. Reg. de Ponte conf. 157. num. 9. lib. 2. Camerar. fol. 65. Anna in repetitione Cōstit. Diue memoria, num. 49.
- 2 Accedente autem Regio assensu, illud quod à principio prohibitum erat, & est; sit ex non licito, licitum, ea causa, & ratione, vt feudatarius de nouo inuestiatur à Domino de feudo, vt cap. 1. de bis, qui feud. dare poss. dixit meritissimus, ac sapientissimus Hispanus Præceptor meus Regius Consiliarius, primus l. interpres in studijs Neapolitanis D. Ferdinandus Arias de Mesa, omni suo venerandus, in suo lib. aureo var. resolut. c. 18. num. 1. alia autem ratione introductus fuit talis assensus; vt veterem faciat, hoc est veterem inuestituram iam factam vassallo filijs confirmet; vt cap. 1. per quos fiat inuest. & vassallus soluit releuium, vt latè Capan. de iure releu. loquendo de feudo antiquo, seu hæreditario, alia denique ratione, quia Dominus directus, & vassallus utilis, vtile dominium alienare volunt; quam rationem assignat Camer. de feud. in cap. imperialem, de prohib. feud. alien. fol. mibi 3. litt. R. Verum se-

5 cundam inuestiendi modum causa finalis introducēdi assensum, fuit ad hoc, vt Rex sciat feudatarium ad finem seruiendi, præstandique seruitium, & fidelitatem, prout Camer. in princip. sua repet. lit. G. Roman. cōf. 368. col. 5. Ifern. c. 1. §. valuasores, qui feud. dar. poss. in preclud. quæst. 4. & vbiq; Iacob de Ardiz. in sua summa, col. 2. & Lucas de Penna in l. 2. C. de fund. pat. lib. 11.

Nec ad hoc innotescere videntur, ea, quæ adnotauit Franc. de Amic. in sua repet. feudat. in cap. de bis, qui feud. dar. poss. fol. mibi 91. vers. Et quia diximus, per totum ibi, vel assensus dicitur confirmatio actus, siue contractus, Reg. de Ponte conf. 3. in fine, num. 91. lib. 1. Camerar. in cap. imperiali. fol. 44. à ter. lit. D. & proinde dicitur quidam consensus permissiuus non autem dispositiuus, iuxta cap. Titius si de feud. fuer. controu. dixit Paris de Pat. de reintegr. feudor. cap. 85. num. 8. hunc passum tangit Andr. in cap. imperialem post num. 10. & post num. 11. videtur enim alienare, quodammodo consentiendo alienanti, latè etiam scripsit Ioseph. Ludouic. in suis conclus. conclus. 7. per totam Hier. Gabriel. conf. 83. nu. 71. Tiraguell. de retract. confang. §. 1. glos. 6. num. 136. Menoch. conf. 58. num. 27. lib. 1. Ias. in l. si quando, §. generaliter, num. 7. de leg. 2. Bald. consil. 16. lib. 1. facti euidentia Cast. conf. 34. quæstio ista vertitur lib. 2. Franc. Ares. consil. 3. Albert. Brun. conf. 30. vers. & quia considerata, Iacob. de Beluis. in cap. 1. §. ultim. ad fin. & ibi etiam Alua. in 30. conclus. & Card. Alex. col. 5. tit. quæ fuit prima caus. benef. amitt. Castrens. conf. 190. lib. 2. vers. restat nunc videre, sed in cap. 1. qui succ. tenet, num. 8. dixit, quod consensus Domini est confirmatio actus, vnde consentiens, & confirmans videtur donare, Bal. autem in cap. si facta si de feud. defunct. milit. dixit, quod Rex per assensum dare dicitur, seruata tamen forma, l. singularia, ff. si cert. pet. & idem Bald. in cap. sanè de renunciat. dixit, quod non dicitur dare, sed tantum tollit impedimentum prohibitionis assentiendo, & per hoc prorogare videtur potestatem Baronis, sed melius hoc dixit in l. 4. C. de seru. pignor. dat. alii autem DD. feudiste aliter dicunt.

9 Assensus dicitur gratia, atque Principis quadam munificentia, ita quod in eo obtineat dispositio, tex. in l. final. ff. de constit. Princip. Andr. in cap. imperialem, 1. col. de prohib. feud. alien. per Feder. Camer. in repet. dict. l. imperialem fol. 45. litt. G. Ann. allegat. 39. num. 7. Franck. decis. 695. num. 3. Andr.

Andr. de Isora. in constitutione si quis post litem, Frecc. in tract. de subfeud. lib. 2. q. 20. num. 8. Reg. de Pont. de potest. Proreg. in tit. de assens. Reg. super dote fol. 261. num. 19. & in tit. de assens. Reg. fol. 313. nu. 12.

- 10 Ex hoc inferitur quod quando duo contractus sunt stipulati eodem die, & coram eodē notario, & testibus, & vnū est correspondens ad alterum, ita quod vnus non fuisset stipulatus, sine altero, & tunc reputatur, vt vnum; ratione indiuiduæ voluntatis contrahentium, *Bart. in l. grace §. illud ff. de fideiuss.* tamen hæc
- 11 sunt vera respectu ipsarum partium stipulantium, secus respectu Domini assensum præstantis, cui nisi omnia sunt
- 12 expressa, assensus super vno non extenditur ad alterum, *Franch. dec. f. 105. nu. 1. decis. 649. num. 2. Afflit. decis. 333. Camer. in cap. Imperialem cap. 54. lit. S. Reg. de Ponte conf. 36. nu. 7. lib. 1. Reg. Rouit. in prag. 1. de fide memor. cum assensus sit stricti iuris Reg. Rouit. in prag. 1. de fide memor. num. 24. & infra dicemus, nec transit de vna obligatione ad alteram, Camer. in cap. imperialem fol. 47. vers. 7. conclusio per totam, Franch. decis. 153. num. 23. 649. nu. 2. decis. 105. num. 2. Reg. de Pont. de potestate Proregis in tit. de assensu Regio super dote num. 42 fol. 232. & patet hoc simili, venditur feudum, & eodem die, & coram eodem Notario, & testibus, fit pactum de retrouendendo, si petitur assensus super venditione feudi tacito pacto de retrouendendo assensus præstitus super venditione, non censetur, nec comprehendit pactum de retrouendendo, quia licet tam venditio quam pactum respectu contrahentium erat vti vnum, tamē secus est respectu Domini assentientis, vt tradit *Camer. in dicto cap. Imperialem fol. 53. vers. 12. & clarius fol. 52. lit. A. vers. subfiste.**
- 13 Non desinam dicere quod talis assensus videatur suppletorius, quatenus supplet inualiditatem actus, *argum. eorum, quæ in filiofam. dicit, & sequitur Balzar. de feud. in fine, cū audus; Imo non tantum si ppl. sed refert id, quod deficit. l. 1. ff. de consurm. tutor. & in pendenti videtur contractus donec superior contentiari, & sine eo nihil potest attentari contra corpus feudi, Camer. hic pag. 43. circa medium in fine, idem Balz. in de prohibita feud. alien. tit. 55. inu. 34. & 35. cum omne commercium est prohibitum sine assensu cap. 1. de probib. feud. alien. per Lothar. Reg. de Ponte in tit. de refut. feudor. §. 11. num. 8. Pro quo non desinam dicere, quod assensus vires incipiat habere à decretatio,*

ne atque concessione non autem à supplicatione, vt legitur in cap. inter dilectos extra de fide instrumentorum cum omnia huiusmodi plurimum conferat, & decretatio ab eis sæpe sapius interpretationem recipit *l. si defensor §. qui interpretatus ff. de interrog. actio. §. præterea institutionibus de actio. Andr. in cap. 1. col. 3. vers. quia respondetur ad petitionem, qui succedere teneantur Lanar. conf. 65. n. 30. cum supplicatio non habet vires nec est assensus, nec decretatio producit assensum, cum licet sumat vires ab illa decretatione tamen decretatio intelligitur cōformis supplicationi *l. si defensas §. qui interrogatus ff. de interrog. §. præterea instit. de inutil. stipulat. Andr. in cap. 1. qui succed. teneant: num. 7. Reg. de Ponte conf. 1. num. 17. lib. 1. Abb. in cap. innouamus de tragna, & pace, Ias in l. 1. C. diuers. rescript.**

- 14 Hic autem assensus non videtur necessarius in renunciatione litis motæ super feudis, tam in petitorio, quam in possessorio, cum ex tali renunciatione non intelligatur renunciare iuri, quod habet in feudo, per *tex. in l. postquam liti, & ibi DD. C. de pact. sequitur Marin. Frecc. in tit. de subfeud. lib. 2. fol. mibi 160. num. 46. teste Cypic. in dec. 156. per totam.*
- 15 In renunciatione autem iuris, quod quis habet in feudo omninò requiritur talis assensus cum agatur de translatione domini, quod renuncians habet in feudo, per *tex. in l. si pro fundo C. de transact. Antr. in cap. 1. §. præterea de Capitih. Corradi, Affl. in cap. 2. §. præterea quib. mod. feud. amitt. vers. tertio notat num. 19.*
- 16 Mouetur enim per ea quæ dixit *tex. in l. magis puto §. fundum ff. de reb. eor. ibi, renunciationem esse fictam alienationē, vt Andr. in cap. 1. §. si libellum col. 2. de alienat. feud. & quia ipsa eadem alienatio*
- 17 videtur prohibita in feudis, ita etiam renunciatio, dixit *Ioann. Andr. de Georg. in sua feudali repet. cap. 33. nu. 24. cum idem*
- 18 videatur ac alienare, in qua alienatione seu cessione iuri ùrequiritur assensus, *Capic. decis. 156. tam quia in ipsa consideratur iurium cessio, & remissio translationis dominii, cum enim renunciatio nō fuerit vallata Regio assensu, de ea non est habenda, ratio huic opinioni assentire videtur Camer. in dicto cap. Imperialem fol. 15. & seq. de probib. feud. alien. per Fedor. Cypic. decis. 51. num. 10. & 11. ratio est quia cedere est dare *l. si mulier ff. de condit. ob caus. ideo dum est prohibita, datio, est prohibita cessio actionis ad feud. vt à cessionario exerceatur, Loffre. conf. 5. nu. 25. & nunquam hoc habuit**

- difficultatem in Sac. Conf. Neap. ex verbis expressis constitutorionis, sic per discursum *Vincen. de Franch. decis. 75. sub num. 4. vers. & bacapinio*, & ideo Sac. Reg. Constit. semper iudicavit esse falsam de cessionem *Cepyc. 51.* quod assensus in beneficium cedentis non transit in cessionarium, sine nouo assensu super cessione, ut testatur *Vincen. de Franch. decis. 592 num. 9.* ex eo quia idem iudicamus de actione ad feudum, quod de feudo ipso, & hoc tam si actio dirigatur ad vendicandum feudum, quam ad agendum hypothecaria super illo, semper enim tangit feudum, & dirigitur, siue ad venditiones, siue ad adiudicationes ipsius, ideo in cessione huius actionis, ex verbis constitutionis Regni, omnino requiritur assensus, sic post *Frecc. quest. 33.* ceteras fundat *Reg. de Ponte in tit. de res. feudor. §. 11. num. 5.* & sequenti, & sic testatur decisum absque vlla controuersa.
- 21 Imo deficiente tali Regio assensu contractus pro nullo habetur, nec de eo est habenda ratio, *Affl. in dicto cap. 1. §. praeerea col. 7. vers. 3. nota num. 31.* sequitur e quoque *Camer. in dicto cap. imperialem.*
- 22 *fol. 33. col. 13. lit. P.* Nec obstat quod in refutatione non requiratur assensus domini, ut dictum est in *cap. 13. num. 40.* curatione, quia ille proximior cum feudum refutat, omnino in feudo successurus est, post mortem refutantis, vnde cum nulla sit commutatio de persona ad personam, in qua commutatione nullum domini interese versatur, ut eruditè scripsit *Vincen. de Ann. in dicta alleg. 124. num. 8.*
- 23 Imo etiã si cessio fieret debitori, quae cessio consideret ad liberationem feudi, adhuc requiritur, & necessarius videtur assensus Regius, quia licet consideret talis cessio ad liberandum feudum, nihilominus diminutio feudi non cessaret, ut dixit *Ioan. Andr. de Georg. in sua feudali. repet. cap. 4. num. 1.* & licet pro minima fuerit talis cessio, seu de minima re, ut *gl. in Constit. Diua memor. vers. transactionis*, sequitur idem *Georg. in dicto cap. 4. num. 8.* ibi nec reditus vnius Galliae remittere potest feudatarius, *Capyc. in dicta decis. 156. num. 16.* quod non ita currit in augmentis ipsius feudi, in quo augmento
- 25 non requiritur assensus Regius, dato modo expressè de tali augmento satis constet, ut notat *gl. in constit. Regni diua memor. in verb. minuerdis*, probat *Capyc. in decis. 56. num. 3.* Imo non solum fieri potest cessio in beneficium Domini, sine

- assensu, verum etiam transactio, seu pactum pro accrescendo feudo, ut *l. non solum C. de praedijs minor. l. nulli ff. de transact. pro quo facit text. in l. se d si quid, §. per 27 nult. ff. de usufruct.* cum possit inuito usufructuario, proprietarius proprietatem augere tenet *Andr. in l. imperialem in principio colum. 11. de prohib. feud. alienat. per Feder. idem Capic. in dicta decis. 156. num. 4.*
- 28 Nec deinde poterit feudatarius tale feudi augmentum, siue meliorationes, sine domini assensu remittere, ut satis clarè constat ex regulis iuris, sequitur idem *Georg. num. 6.* cum poterit feudatarius sine domini consensu feudum meliorare, non autem illud deteriorare, ut *Andr. in cap. 1. §. praeterea col. 2. de Capit. Corrad. eruditè dixit Capic. in decis. 156. num. 6.* scripsit etiam *Parif. de Put in tit. de feudor. reintegrat. cap. 147. num. 6. 7. & 9.* &
- 30 quod requiratur assensus in dictis meliorationibus dixit idem *Parif. in d. tit. cap. 157. per totum*, augmentum autem in feudo, siue melioratio, videtur pars feudi, ut *§. si quis in manzo de controuers. inuest. & ibi Bal. nu. 1. & 7. ubi Ifern. à iure ciuili, ad est text. in l. inter socerum §. cū inter ff. de pact. dotal. Couar. practicar. quest. cap. 2. Albert. Brun. de augmen. conclus. 5. Melchior Pala. de maioratu in 3. par. quest. 8.*
- 32 Imo pro illo augmento, & meliorationibus feudi semper rei retentio conceditur, prout disponitur in *tex. in cap. 1. §. si vassallus in tit. hic finitur lex*, licet pro ipso alienando requiratur domini assensus prout supra dictum est.
- 33 Item etiam mulieri conceditur feudum in pignus, pro dotium retentione, prout allegat *text. in l. pupillorum §. 1. ff. de rebus vorum*, quem *text.* allegat etiam ab eruditissimo *Bartolom. de Capua feudis magna*, prout dixit *Affl. in rubr. de vassallo, qui contra constit. Lothar. refert Vincen. de Ann. in alleg. 136. nu. 6. & 7.*
- 34 Quod totum etiam videtur currere in ciuilibus, cum nunquam rei detentia denegetur, & dispositio illius augmenti est penes augmentem, ut notat *Bursat. conf. 60. num. 31. volum. 1. Carocc. de locat. & conduct. tit. de expens. num. 25. Capyc. decis. 17. num. 7. Boer. decis. 44. par. 1. Casalc. decis. 44. num. 67. par. 1. Franch. decis. 112. & Ann. filius conf. 43. num. 15.* latè de hac materia meliorationis scripsit *Barbos. in tract. solut. matrim. in l. 8. §. fin. ff. solut. matrim. num. 15. 16. 18. & 91. & in l. unica §. vacat, vers. sileat C. de rei vxor. action. & l. post dotem num. 6. 41. 42. & 46.*
- 35 Et quod fortius est, etiã si illud augmentum

mentum non esset liquidatum, adhuc pro liquidando dari retentionem. *Capra conf. 55. vers. circa Tertium, Iason l. domas ff. de legat. 1. Castrenf. conf. 247. Ruin. conf. 84 lib. 1. num. 15. Tiraquell. de retract. conuent. §. 7. glo. 1. num. 13. & sequenti, licet non cō-*
36 *stet a quo tale augmentum fuisset factum, sufficit tantum adesse augmentum adhuc vt possessori rerum detentio cōcederetur, sicut & pro meliorationibus, per tex. in l. Beccius ff. de pact. dotal. l. debitor ff. quib. mod. pign. vel hypotec. soluat Bal. in l. peremptorius col. 4. C. que sent. rescin. non poss. Anna conf. 44. num. 6. Capyc. decis. 17. & Barbof. solut. matr. vbi supr. 1.*
37 *Exceptio autem augmenti facti opponi potest in executionē sententiæ, nē teneatur rem cedere, quin prius deducatur augmentum, & meliorationes,*
38 *cum hæc exceptio non impugnat sententiam, sed modificat executionem sententiæ, Tiraquell. supra loco cit. num. 14. Specul. in tit. de except. §. dicto vers. sed pone edificauit de execut. senten. §. postremo vers. sed quid bona fide, Bar. in l. in fundo col. ult. ff. de rei vindic. & licet detur tertiō pro augmento, & meliorationibus, l. si in area 33. ff. de condit. indebit. l. paul. ff. de dolo except. l. qua ratione §. habet ff. de acquiren. rer. domin. cum notat. per glos. & DD. in l. si non sortem §. si centum ff. de condit. indebit. Afflic. decis. 87. nu. 5. Capyc. decis. 17. nu. 7. Negusant. de pignor. membr. 5. par. 9. num. 8. Amatus decis. 37. num. 2. Ioseph Ludou. decis. Lucens. 7. num. 10. Puteus decis. 471. nu. 4 lib. 2. de Ponte decis. 4. num. 33. & decis. 12. nu. 9. Gratian. decis. 7. num. 12. & decis. 229. Milanens. decis. 7. num. 79. lib. 12. scripsit è quoque Hieronym. de Leo in dec. 79.*
40 *lib. 1. num. 2. quæ retentio non facit trāsferre dominium in possessorem, sed solū quamdam tenutam, donec liquidatis*
41 *dictis meliorationibus mediante appretio, cum sit necessarium, vbi in l. C. de ventre in spic. Bal. in l. 2. in fine C. de rescind. vendit. Aretin. conf. 83. Archabar. conf. 303. de hac exceptione latè scriptum est in fine cap. 12.*
42 *Vxori namque vel cuiuscūque successori etiam singulari, pro credito dotium & retentionis bonorum viri, post eius obitum, remedio succurrit ad integralis dotis cōsequutionem, si absque aliquo vitio in eorum possessionem reperiatur, Gramat. decis. 91. num. 29. decis. 18. num. 3. Pute. deci. 278. lib. 3. Milan. decis. 13. num. 1. lib. 1. Boer. decis. 44. num. 38. Cartar. decis. 73. Vini. decis. 717. Carocc. decis. 21. nu. 7. Mangon. decis. 84. in Lucens. decis. 37. num. 13. Petrus. decis. 12. num. 18. decis. 61. nu. 2. & dross.*

109. Rota Auenion. decis. 52. num. 1. Gratian. decis. 225. num. 2. Capyc. decis. 119. Thefaur. quest. Forent. lib. 2. quest. 96. num. 11. Bal. Nouell. de dote par. 1. priuile. 6. limit. 13. Mandell. conf. 270. conf. 447. num. 23 & conf. 503. num. 25. Roland. conf. 77. num. 27. vol. 1. Intrigl. singul. 2. nu. 1. lib. 2. Dec. conf. 232. Menocch. de recuperan. remed. 5. num. 32. conf. 952. num. 7. Tapat. var. tomo. 2. tit. solut. matrim. Cardin. Tusch. conclus. 744. num. 1. & 2. litt. D. Alex. Trenta. inq. variar. resol. lib. 3. tit. de Pignor. resolut. 1. vers. 2. non procedit Costa de remed. subsid. remed. 12. nam. 7. Mariscot. variar. resolut. lib. 2. resolut. 112. num. 7. & sequenti, Honded. conf. 16. num. 23. vol. 1. Cauale. de usufruct. num. 201. ampliando etiam in feudalibus, Alex. Trenta. inq. dicta resolut. 1. Sala ad constit. Sabaud. tit. de feud. glos. 1. num. 3. Vincent. de Ann. allegat. 136. num. 6. & 13. vbi dicit quod po
43 *test mulier retinere feudum in pignus p dotibus, allegat tex. in l. si pupillorū §. 1. ff. de reb. eor. Affl. in rubr. de vassall. qui cōst. Lotbar. Andr. de Iser. in cap. 1. §. donare col. 2. qualiter olim feud. poter. alien. Bal. Nouell. in tract. de dote in 8. par. in 1. priuile. in 3. limit. Negus. in tract. de pignor. in. 4. membr. 5. par. num. 4. Iser. in cap. 1. §. donare qualiter olim pot. feud. alien. quod & si nō valeat datio feudi in dotem quando æstimatum fuerit absque assensu tamen tenebit datio, quoad pecuniam, & nihilominus pro dicta pecunia dabitur retentio feudi donec pecunia non solvatur, ac interim fructus feudi lucrabitur possessor, idemque dixit in constitut. Regn. fratribus, & in constit. in aliquibus in verbo quintumdecimum vers. sed per registrum, vbi testatur de hoc adesse constitutionē in registris Regis Federici, quem sequitur Capyc. in inuestit. feud. in verb. feudo pro dote Camer. in repet. cap. Imperialem fol. 85. aten. lit. N. D. P. & dictus Iser. in d. §. donare illud dicit non esse speciale fauore dotis, sed idem esse in quolibet credito contra alios quā contra directum dominum Cart. iun. conf. 30. num. 10. lib. 1. cap. 1. §. si vassallus in tit. hic finitur lex vbi Iser. num. 172. & glos. in l. diuortio ff. solut. matrim. Harman. Vulteus de feud. lib. 1. in tit. de modo feud. acquir. cap. 9. num. 16. fol. mibi 438. Reg. de Ponte decis. 4. nu. 33. Guid. Pap. decis. 169. & ad relationem Reg. Cōf. Alderisii fuit per Sac. Reg. Conf. Neap. decisum in feudo Terræ Centulæ inter Fuluiam scōditam & hæredes Marii Rusi Acquario de Viuo pro Felice, vbi fuit data tenuta ipsius feudi dictæ Fuluiæ.*
44 *Et an ista retentio concessa mulieri in*

bonis viri possit praticari super bonis fideicommissio subiectis, & *Eugen. conf. 25. 54. num. 5.* dixit posse in illis bonis praticari, eo quia illa ratio, quæ concurre in constitutione dotis, videtur concurrere in restitutione, *Fontanell. de pact. dotal. claus. 4. glos. 7. par. 3. num. 67. Tusch. conclus. 747. num. 42. litt. V. Couar. variar. resolut. lib. 3. cap. 6. Cost. de fact. scient. cent. 2. distinct. 82. num. 1. Oliban. de action. par. 1. lib. 3. ad §. fuerat nu. 33. Menoch. lib. 4. præsumpt. 189. num. 8. Giurb. doctissimus in Cö-suet. Messana cap. 10. glos. 8. n. 17.*

Ampliando prædicta, nedum pro dote, sed etiam pro fructibus, & quolibet augmento, *Fusch. conclus. 744. num. 8. & sequenti litt. D. Carocc. decis. 21. n. 38. Guid. Pap. decis. 530. num. 3. Dec. conf. 400. nu. 5. conf. 671. num. 7. Muta in ritib. Sicilia ritu 189. num. 9. Bursat. conf. 8. num. 15. Negus. de pignor. 2. membr. 4. par. ampliat 6. nu. 46. Bald. in l. etiam in 2. notab. num. 4. C. de iur. 46. dot. & ista retentio non solum procedit contra hæredem viri, sed etiam contra singularem mariti successorem, etiam contra filium, *Giurb. dicta Consuet. Messan. cap. 10. glos. 8. num. 23.* quod intellige pro rata sui crediti, non autem pro omnibus bonis viri, ne creditorum oriatur exclusio, *Bald. Nouell. de dote par. 7. priuileg. 47. Carocc. decis. 21. num. 36. Perus. decis. 109. Giurba decis. 16. Negus. de pignor. 47. par. 5. membr. 4. num. 5.* cum retentio est fauorabilior, *Decian. conf. 94. lib. 3. nu. 28.* & facilius admittitur retentio, quam petitio, *Bald. in l. 2. in 3. notab. C. de fideicommiss. facit tex. in l. per retentionem, C. de usur. cap. intelleximus de iudic. cap. cum inter de except. Capra conf. 19. & facilius admittitur retentio, quam compensatio, *Angel. in §. in bona fidei, num. 71. instit. de action.***

49 Istud autem ius retinendi, non solum competit vxori, sed transmittitur ad hæredes vxoris, etiam ante factam liquidationem sui crediti, *Gram. decis. 58. nu. 13. & decis. 92. nu. 20. Socc. sen. conf. 15. nu. 27. & 28. vol. 2. Mognat. tract. de retent. q. 20. & 25.* vbi latè disputat hanc materiam.

50 Quod sanè intelligas hoc beneficium retentionis competere vxori, eiusque successori, dummodò possessio sit vacua, & eo tempore à nemine apprehensa, *Mangon. decis. Florent. 37. & decis. 64. nu. 13. in Lucens. 14. Carocc. decis. 21. nu. 19. Perus. decis. 61. num. 8. & decis. 109. nu. 3. Cartar. decis. 73. num. 11. Viuius decis. 317. num. 5. Tusch. conclus. 744. num. 4. litt. D. Mancil. singul. 321. Cavalc. de usufruct. nu. 201. Cornazan. decis. 3. num. 19. Szwarcz. in*

tit. de las herencias, nu. 5. Dec. conf. 232. nu. 2. Socc. conf. 131. lib. 1. col. 3. Bal. conf. 35. vol. 3. Roland. conf. 77. nu. 35. lib. 1. Bursat. conf. 9. num. 4. conf. 425. num. 5. Intrigliol. singul. 2. num. 6. lib. 2. Cumia ritu 40. num. 300. Passet. conf. 54. nu. 5. Hyppol. viminal. conf. 100. num. 25. Gratian. discept. forens. cap. 700. nu. 35. Cornazan. dicta decis. 3. num. 12. & decis. 57. num. 22. Nam possidentibus hæredibus viri prohibita sunt vxori ingressus, & retentio, *Gratian. vbi sup. num. 34. cum plurib. sequent. Muta super ritibus Sicilia ritu 189. num. 14. Aret. conf. 121. n. 11. vbi supra num. 32. litt. D. Giurb. in Consuet. Messan. cap. 10. glos. 8. num. 15.* quia tunc potius diceretur turbatrix, & cum vitio possidere, & veniret repellenda, *Milan. decis. 3. num. 185. cum plurib. sequent. lib. 1. Gozadin. conf. 86. Natt. conf. 538. num. 10. Roland. conf. 46. nu. 41. lib. 2. Paris conf. 112. num. 73. lib. 1. Cartar. decis. 73. num. 11.* Nisi ab hæredibus viri post eius obitum permittatur ingressus prædictorum bonorum, nam paria sunt bona prædicta peruenire ad vxorem sine vitio, vel quod de voluntate hæredum peruenire, *Bursat. conf. 9. num. 7. lib. 1. Bald. in l. penult. C. de non numer. pecun. & in l. penult. C. de pignor. act. Dec. in l. dotis, C. de collat. & Dec. conf. 232. num. 2.*

51 Ista autem dicta, sunt intelligenda, quando in contractu dotali non adest illa clausula constituti, & præcarii, in casu restitutionis dotis, in bonis viri, nã tunc non obstante, quod hæres continet possessionem defuncti, vxor retinendo suã possessionem defendere videtur, quã alienã intrare, quia dicta clausula constituti, & præcarii hoc operatur, *Gratian. discept. forens. cap. 700. nu. 62. Fontanell. de pact. dotal. claus. 4. glos. 27. num. 31. Grammat. decis. 92. num. 21. Mangon. decis. 64. num. 4. in Lucens. Bald. Nouell. de dote par. 8. priuileg. 6. num. 20. Cumia ritu 40. nu. 303. Dec. conf. 232. num. 2. Natt. conf. 453. num. 5. Alex. conf. 83. num. 2. & conf. 185. num. 3. vol. 6. Mansuer. in addit. ad pract. Papiens. in forma libell. dotis, num. 10. Roland. conf. 31. num. 17. & sequenti lib. 1. Gozadin. conf. 42. num. 12. Surd. conf. 221. cum constitutum, & præcarium translationis verè possessionis ipso iure, absque apprehensione, quamuis per actum factum operatur, *Molin. de primogenit. lib. 4. cap. 2. Cartar. decis. 87. num. 3. Ofac. decis. 36. num. 2. decis. 133. num. 6. Castill. decis. 74. nu. 7. Gratian. discept. forens. cap. 321. nu. 15. Burg. de laudem. par. 2. inspect. 2. num. 15. Cassa de facti scient. centur. 2. distinct. 27. num. 16. Bartazz. conf. 53. num. 4. Gabr. cons. 51.**

fl. 51. lib. 1. num. 5. *Aldouin. conf. 37. nu. 27.*
Gabal. conf. 52. num. 2. Carpan. super statum.
*Mediol. cap. 462. num. 12. Mascard. de probat. conclus. 1184. num. 27. Macerat. resolut. 54. num. 12. lib. 1. resolut. 11. nu. 95. lib. 2. Sforz. Odd. conf. 22. num. 5. Roland. conf. 46. nu. 10. lib. 2. num. 18. Menoch. conf. 443. num. 12. & conf. 139. num. 11. Benintend. decis. 69. nu. 8. Surd. conf. 73. num. 44. conf. 162. nu. 46. conf. 221. num. 56. Castill. decis. 74. num. 7. Tiraguell. de constit. par. 2. ampliat. 31. par. 3. limit. 26. num. 56. Vin. lib. 1. comm. opin. in verb. Statutum, potest facere, quod possessio Vincent. de Ann. allegat. 65. Gabr. de acquir. possess. conclus. 9. num. 18. Gratian. disceptat. forens. cap. 339. num. 3. Surd. conf. 491. n. 12. Intrigl. singul. 144. lib. 1. Medices de acquir. ver. domin. glos. 3. vers. imminuendo. nu. 245. & in verbo possess. glos. prima. num. 58. maxime si in contractu dotis restitutionis
 37 positum sit constitutum, & præcarium, cum dictione ex nunc pro tunc; nam ista dicitio tollit omnem difficultatem, per DD. positam, ut per Sforz. Odd. conf. 22. num. 10. Tusch. conclus. 789. nu. 1. lit. C. cum licet restitutio sit facienda post mortem viri; & constitutum sit collatum, etiam post mortem constituentis, tamen illa dicitio siue clausula, ex nunc
 54 pro tunc, & è conuerso operatur, ut futurum tempus in presentem in esse videatur, & actus possit ex quocumque tempore initium sumere, Guid. Pap. decis. 268. num. 1. Grat. discept. forens. cap. 174. num. 31. Natt. conf. 453. num. 6. Rota decis. 549. par. p. Honded. conf. 18. lib. 2. Surd. conf. 221. num. 53. Barz. decis. 49. sub num. 29. latè Angel. de acquir. poss. quas. 3. artic. 15. num. 828. & seq. Aym. conf. 107. num. 2. Menoch. de recuper. poss. remed. 14. nu. 67. Surd. conf. 171. num. 19. Reg. de Ponte conf. 69. Anna conf. 1. & conf. 39. Rota Florent. decis. 34. num. 13. & 14. Reg. Lanar. conf. 6. Thesaur. decis. 38. num. 4. Caualecan. decis. 42. nu. 29. part. prima, Natta conf. 453. num. 6. Cagnol. in l. lecta, nu. 81. ff. si certum pet. Tiraguell. in tract. de retract. conuent. §. 2. glos. 1. n. 86.
 35 Ista dicitio ex nunc designat temporis inchoationem, Marefcot. variar. resolut. lib. 2. cap. 39. num. 2. futurum tamen denotat effectum, ut obseruat Rebuff. l. mulieris appellatione. §. detinere, vers. praterea, pag. 126. ff. de verb. signif. Cened. singul. 14. num. 4. Cassad. decis. 3. num. 10. de probat. Paris. conf. 82. num. 17. vol. 4. & transferre videtur dominium à die initi contractus, Auth. cõtra rogatos, C. ad Trebell. Barbosa de clausulis clausul. 61. num. 12. Guid. Pap. decis. 588. num. 2. Franch. decis. 213. nu. 1. Tiraguell. de iur. constit. par. 3. limitat. 2.*

num. 15. & de retract. conuent. 5. 2. glos. 1. num. 86. Paris conf. 82. num. 17. vol. 4. Cassador. decis. 3. num. 10.

56 Dicitio autem ex tunc inducit extremitatem temporis, & vltimum temporis implementum, l. 4. ff. de condit. & demonstrat. & l. vlt. ff. de fideicommiss. libert. & in l. in substitut. §. fin. iuncta glos. in verbo ex eo, ff. de vulg. & pupill. substit. cap. super eo de appellat. cap. si eo tempore, de rescript. in 6. Cald. Pereira quasi. forens. lib. 1. quas. 9. num. 74. Tusch. pract. conclus. 10. 2. litt. D. conclus. 279. num. 11. Flam. Paris. de resignat. tom. 2. lib. 71. quas. 2. num. 15. quæ extremitatem temporis antequam cõtroueniat, non priuatur, puta si hæres instituat, cum conditione, si lectum viduale seruauerit, alias ex tunc, si contrarium fecerit, instituit alios, Castrens. latè de hac materia conf. 259. lib. 1. incipiente omnis difficultas, col. 2. in fine, nu. 3. Angel. de Perus. conf. 42. incipiente porrecta fuit, vers. per hoc etiam, Bald. conf. 150. nu. 8. incipiente proponitur lib. 5. vers. modo restat, Gemin. consil. 121. num. 4. vers. idem probat, Tusch. d. concl. 279. nu. 1.

57 Constituti clausula passiuè in hæredem transit, nec extinguatur per mortem constituentis, & sicuti defunctus possidebat, ita & hæres cum eo modo, & forma, quibus defunctus possidere censetur Anton. Faber in suo C. de acquir. vel amitt. poss. lib. 7. tit. 7. definit. 27. num. 5. definit. 39. num. 8. Thesaur. decis. 105. & decis. 215. num. 3. Neuzan. conf. 8. num. 56. Milan. decis. 1. num. 12. lib. 1. Tiraguell. latè de hac materia de constit. ampliat. 13. nu. 3. & siue producat effectum in personam viri constituentis, siue eius hæredis, semper poterit mulier constitutaria, eo uti, contra hæredem constituentis, Surd. conf. 221. num. 54. Crauet. conf. 107. nu. 2. Gozad. conf. 42. num. 15.

58 Verum pro materia retentionis sciendum est, retentionem multipliciter ex causis concedi, & primo, aut conceditur obligationis titulo, puta res, quod peruenit retinenti, pro debito est obligata retineri, licet pro ipsa hypotheca, l. 1. C. etiam ob Cbirogr. pecun. dixit etiam Fab. de Ann. in conf. 43. num. 18. Secundo, aut retinetur res impensarum titulo v3. illa res, quæ obligata erat retineri; licet propter impensas ibi factas, l. in rebus, §. possunt, ff. commod. l. si in area, ff. de condit. indebit. Tertiò, aut res retinetur ratione voluntatis debitoris; non iure impensarum, nec titulo obligationis, ut est text. in l. sicum aurum, ff. de solut. dixit Vincent. de Ann. in alleg. 136. nu. 8.

- 59 In castris autem in quibus sunt homines, & exercetur iurisdictio detentio nunquam conceditur propter impensas, ut dixit *Ias. in tex. in l. si non sortem §. si census col. fin. nu. 10. in fine, vers. & propterea ff. de condit. indebit. Ioann. de Anan. in cons. 32. col. fin. refert, & sequitur Vinc. de Ann. in dicta alleg. 136. nu. 10.*
- 60 Redeūdo autem ad materiam meliorationum quæritur quid si res concessa in emphyteusim deuoluta ad directum dominum, non ex culpa emphyteutæ, sed propter tempus, vel generationem completam, intelligitur deuoluta solutis meliorationibus, & augmentis, non solum manu factis, sed etiam temporis; & hoc tam in emphyteusi Ecclesiæ, quàm priuati, per *tex. in l. domos ff. de legat. 1. vbi domos hæreditarias legatas, casu dirutas, & hæredis nummis extructas, ex causa fideicommissi, post mortem hæredis restituendas boni viri arbitratu, sumptuum rationibus deductis, & ædificiorum quantitatibus æstimatis legario deberi, quod secus esset, si hæredis culpa, aut dolo, sic à pari in præsentis dubio, text. in l. diuortio §. impendi vers. plane ff. so-*
- 61 *lut. matrim.* vbi si maritus nouam villam necessario extruxerit, vel veterem totà collapsam restaurauerit facto diuortio per uxorem, sunt ei impensæ soluendæ, hanc esse communem sententiam, & quod hoc seruetur de communi consuetudine, inquit *Bal. in l. fin. post num. 6. C. commun. deleg. quem refert, & sequitur Cuman. cons. 57. post num. 5. idem Bal. in l. senatus §. Marcel. ff. de legat. 1. quem refert & sequitur Arc. ibi col. 2. vers. ex his, que supra diximus, Alex. & Lancellet. Dec. in dicto §. Marcellus, congerit plenè omnes Dec. cons. 518. Iul. Clar. lib. 3. recept. sentent. §. emphyteusis quæst. 45. sic fuisse decisum in S. Consil. Neapolitano refert Domin. de Frach. decis. 191. nouissime Ricc. collect. 667. qui expressè asserit, non solum augmentum, manufactum, verum etiam, & temporis, ad emphyteutam possessorem spectare, nõ autem ad directum dominum, quod est singulariter notandum.*
- 62 Ampliatur primo, ut huiusmodi melioramenta non solum debeantur ipsi emphyteutæ, si vixerit, vel eius filiis, siue masculis siue feminis, sed etiam hæredibus extraneis, ut *Iul. Clar. in §. emphyteusi vers. adde.*
- 63 Et augendo supradicta quod finita emphyteusi per cursum temporis, vel per generationem completam, dominus directus tenetur ad melioramenta, siue manufacta, siue temporis soluenda, intellige si dominus ipse directus, rem in emphyteusim concessam, pro se retinere velit, nam si intendit alteri concedere potest, emphyteuta augmenti solutionem reculare, & dominum directum cogere, ut emphyteusim in eius persona confirmet, seu renouat, etiam si prima concessio fuisset declarata nulla, & inualida, ob defectum solemnitarum, & alias agendo, quod possit appellari, & hoc procedit tam in emphyteusi priuati, quam Ecclesiæ, *Iul. Clar. in dicto §. emphyteusi vers. adde.*
- Quod autem ampliatur secundo, ut huiusmodi reuocationem, non solum possint petere emphyteuta, vel eius descendentes, verum etiam, & ipsis deficientibus transuersales agnati, *Bart. in l. 1. §. permittitur ff. de aqua quot. & exi. & est communis opinio, ut ait Roman. cons. 20. nu. 5. quem refert Dec. cons. 328. post num. 3. Grat. cons. 86. post num. 7. lib. 1. Alex. cons. 80 num. 11. lib. 1. quem refert Ias. cons. 24. col. 2. lib. 3. Gozad. cons. 39. num. 2. Barbof. in cap. 1. de locat. & in cap. ex rescripto col. 4. verbo vtrum autem eod. tit. quem refert Boer. decis. 107. in fine. Curt. sen. cons. 47. nu. 7. & sequenti. vbi subdit, quod ita in practica obseruatur, quem refert Ripa de peste in primo capite, de remed. præseruat. post num. 70. Dec. cons. 131. num. 2. quem refert, Marsil. singul. 419. & Ruyn. cons. 12. num. 18. Curt. iun. de feud. in prima pars. secunda principalis, Gozad. cons. 86. post num. 4. text. in l. 2. num. 22. C. de iure emphyt. Ripa in l. cum bona num. 6. ff. de privileg. credit. Apostill. ad Alex. in dicto cons. 80. sub nu. 11. lib. 1. Tiraguell. in tract. de municip. in præfat. num. 41. & sequenti, Grat. cons. 96. lib. 1. cons. 110. num. 31. eod. volum. Apostill. ad Abb. in cap. bona il secondo sub num. 28. de postala prælat. congerit plenè omnes, Iul. Clar. allegatus in lib. 3. recept. sentent. §. emphyteusi quæst. 43. & in §. feudum q. 87. nouissime Ricc. collectan. 56. & 1259. & col. lect. 1395.*
- 64 Dixi supra ad directum dominum deuoluta, non ex culpa emphyteutæ, nõ si ex culpa emphyteutæ res deuoluatur ad directum dominum, puta si ipso inrequisito alienauerit emphyteusim; certe, non solum cadit à iure suo, sed etiam perdit meliorationes, quod est sanè intelligendum, & sic quod perdat augmentum, & meliorationes, si alienata emphyteusi, dominus directus declarauerit caducitatem emphyteuticarij, si au-
- 65 tem hoc non fecit, sed recepit annuam pensionem è secundo emphyteuticario, vel emptore, per longum tempus, scilicet

et decem annorum, clarissime præsumitur ipsius directi domini consensus interuenisse, *Argum. tex. in l. post diem ff. de leg. commiss. duorum, enim alterum poterat facere directus dominus, vel primū deicere, stante eius alienatione, vel in emphyteusim sub concessione, aut à se-*
66 cundo pensionem recipere, eligendo ergo vnum, alteri renunciasse videtur, dicta *l. post diem, & l. si fundus §. i. in eod. tit. addo, quæ dixit Ias. in §. prejudicialis num. 61. instit. de action. quem omninò videndus, & quæ dixit idem Ias. in l. si certis annis num. 7. C. de pact. & facit textus per ipsum adductus in l. cum de in rem verso ff. de usuris, Ias. in l. quod in aliena num. 66. ff. de acquir. hered. & in l. 1. num. 16. C. qui admitt.*
67 Dubium erit an emphyteuticarius possit bona emphyteutica renunciare, sine domini consensu, in quo dubio omninò procedendum erit, cum ea quæ supra dicta sunt in casu feudali, cum par habeatur ratio, in qua renunciatione bonorum emphyteuticorum omninò requiritur domini assensus, & videtur necessaria solutio laudemii, *argum. cor. quæ in feudis dicta sunt.*
68 Nec talis assensus ratione alicuius casus se priuilegiatæ censetur præstitus, excepta tamen causa dotis secundum aliquos DD.
 Qua in re multum DD. elaborauerunt, & eorum elaboratio deinde in vna simplici tantum distinctione resoluitur, prout dixit Ioann. Petr. Fontanell. de Pact. nupt. claus. 5. glos. par. 13. num. 22. quod si dotis
69 constitutio sit marito tanquam, vt æstimata, adeo in tali constitutione dotis locum habet solutio laudemii, & ea fieri non potest in requisito domino, cum ex
70 tali ætimatione habeatur vera emptio & transfertur ius in maritum, si vero vt inextimata marito, talis dos constituitur, adhuc non habebit locum solutio laudemii, & poterit talis dotis constitutio irrequisito domino fieri, quem communiter sequuntur DD. *Guid. Pap. in decis. 48. per totam; Cappell. Tolos. in decis. 279. vers. quæ autem sequitur; Amad. de Ponte in quest. non laudemialib. quest. 29; Maur. Burg. in tract. de feudis par. 2. in spect. 1. 3. num. 6.*
 & quod præ dotem tam æstimatam, quam inextimatam non requiritur solutio laudemii ita decisum fuisse in Curia parlamenti, habet *Lucius in tit. de prædijs salario iure vestigialib. placito 2. lib. 7. tit. 5. sequitur Accius Anton. Resp. in suo variis. de iure emphyte. cap. 7. num. 426. vbi nullum laudemium deberi in causa dotis constitutæ,*

cum non videatur facta extimatio, ratione, & effectu emptionis, & venditionis, sed causa designandi valorem illius rei, ad hoc vt in casu solati matrimonij res esset deteriorata, in quid ipsa res fuisset deteriorata, nam si in contractu constitutionis dotis, marito concederetur facultas restituendi, vel rem in dotem sibi constitutam, vel rei valorem dare, in hoc enim casu curret solutio laudemii, cum in tali casu solutio prædicta causetur ex extimatione facta, iuxta *tex. in l. 1. & l. cum socero C. de iure dot. l. si generaliter eod. tit. & DD. communiter scribentes in hac re.*
71 Hæc omnia ampliantur in euictione, cum eadem procedat distinctio, vt dixit *Ioann. Petr. Fontanell. claus. 5. glos. 2. par. 13 num. 14. vbi ait, quod si dos constituatur tanquam, vt æstimata semper, & in omni casu locum habebit per l. quoties C. de iudicij, nam per talem ætimationem censetur facta venditio.*
72 Ex quibus infertur, quod potest maritus, per talem ætimationem, rerum dotalium factam, restituere pecuniam rei ætimate, & non autem res ætimata; si commodum marito redatur rem ipsam apud se esse, vel quia ipsa rem meliorauit, vel ex quavis alia causa *per dictam l. quoties*, ea ratione quia videtur contracta venditio inter partes per talem ætimationem, vt *Barb. in l. ætimate num. 14. ff. solut. matrim.* itaque de natura ipsius
73 contractus est venire euictionem, vt communiter dicunt DD. *l. 2. ff. de euict. l. quod si nolet §. quia assidua ff. de edict. edit. l. si in vendit. ff. de euict. Reg. Rouit. cons. 46. nu. 5.*
74 *vol. 2. nam in dubio quæ nam extimatio facit emptionem, & venditionem, illa potius quando de alio apparere non potest, eo modo, vt talem effectum operetur, ac emptio, & venditio, vt notabilis glos. in l. si inter C. de iure dot. Hyppol. Riminal. in princip. instit. quib. alien. licet. vel non d. num. 72. addo Ioann. de Castill. decis. Sicil. 2. l. num. 2. Joseph. Ludou. decis. Perus. 89. nu. 13. Alex. Trentasing. variar. resolut. vol. 1. lib. 3. tit. de iure dot. resolut. 1. num. 1. & 9. vbi hanc esse communem opinionem dicunt DD.*
75 Nam reuertendo circa materiam assensus nunquam de sui natura talis assensus præsumitur in contractibus, & præstitus super venditione, non iuuare super hypothecatione, licet minus sit hypothecare, quam transferre dominium, dixit *Reg. de Ponte de assens. Regio super dot. cap. 1. num. 40. fol. 251. & Vincent. de Franch. decis. 71. num. 16. latè Camill. de Me.*

*Medic. conf. 56. num. 29. & hoc quia lex feudalis vetuit dictum contractum, scilicet hypothecationis, & obligationis, ac etiam alienationis feudi, ergo concessa alienatione remanet, adhuc prohibita hypothecatio, vt discurret optime Camer. fol. 47. vol. 4. litt. T. & V. fol. 48. litt. A. & dato assensu super alienatione, ergo extenditur ad hypothecam, est hæresis in iure feudali; nam cum *lex feud. & cõ. 76. Sti. Diua memor* prohibeat, vtrumque scilicet alienationem, & hypothecam assensus super vno, non extenditur ad aliud, *Camer. in cap. imperialem, fol. 47. versic. septima conclusio, & fol. 48. litt. A. & V. Franch. decis. 71. num. 16. & sic assensus super sorte non extenditur ad interesse, Frecc. in 2. lib. 20. quæst. Reg. de Ponte decis. 77. 34. num. 32.* solo autem contractu causa dotis in hac Ciuitate Neapolitana ceteretur præstitus, ad supplicationem huius fidelissimæ Ciuitatis, & ex gratia in anno 1505 per Regium Catholicum fuit concessum, quod prædictus assensus instrumẽto dotali, in quo adest expressa obligatio bonorum feudalium, vt *fol. 42. in cap. huius fidelissima Ciuitatis cap. 21. grat. priuileg. Ciuit. Neapol. quod capitulum insertum, postea fuit in volum. prag. 78. in prag. 2. 3. 8. & 24. sub tit. de feudis, Reg. de Ponte de potest. Proregis tit. de assens. reg. super dote. nu. 9. fol. 240. & fol. 260. 29. Camer. fol. 55. litt. G. Franc. de Amit. de hui. qui feud. dar. poss. fol. 244. Reg. de Ponte, vbi sup. fol. 247. num. 10. 21. 27. 31. 32. 36. & ita iudicatum Camerar. vbi sup. fol. 17. nu. 86. & licet Reg. Rouit. dicat in prag. 8. de feud. doctrinam Camerar. contradicere doctrinæ Bartolomei de Capua in *Constit. Regni licentiam*, & quod sit magis vera doctrina Camerarii, hoc obiter dixit cum prædictum Reg. Rouitus pace tanti viri non obseruauit doctrinam Bartolomei de Capua, ex quo non contradicit Camerario cum non loquitur in terminis assensus capituli pro dotibus, ex quo tempore Bartolomei de Capua non erat prædictum capitulum solum per dictam Constitutionem licentiam dabatur facultas Baronibus constituere dotarium super feudis, qui assensus non solum intelligitur præstitus in restitutione dotis, prout legitur in *d. Capitulo*, sed etiam intelligitur præstitus in dotis asscuratione non tantum in bonis viri, sed etiam in bonis soceri, prout adnotauit Anton. Gizzarell. in suis *decision. decis. 77. num. 1. & in prag. 8. & 24. de feudis Frecc. lib. 2. q. 4. num. 9. de subfeud. Camer. in cap. imperialem fol. 55. litt. F. Minad. conf. 3. Anna in re-***

petis. Constit. Diua memoria, nu. 49. & 239. Lanar. conf. 18. Molfes super Consuet. Neap. tit. de bonis, quæst. 1. 1. num. 8. & conf. 3. n. 38. Gram. decis. 103. Surd. decis. 220. Præsumitur etiam assensus interuenisse, & semper subintelligitur, quando quis contrahit, vel quasi contrahit cum Rege in eius beneficiũ, quia semper in sui commodum assentiri censetur, & præsumitur, vt post *Bald. & Afflict. in cap. imperialem 12. notab. quæst. 20. de prohib. feud. alienat. per Peder. Frecc. de subfeud. lib. 2. q. 3. 1. Lanar. conf. 8. num. 5. & 6. & optime Camerar. in d. cap. imperialem, cart. 12. litt. P.*

80 Præsumitur autem assensus interuenisse spatio centum annorum, prout dixit *Paul. Statban. in conf. 38. num. 21* dixit *Affl. in decis. 254. num. 1. & 2.* in quo declaratur *capitulum primum, §. præterea de capiti. Corrad. in quo cap. disponitur, nullam obstare præscriptionem, qui 20. intelligendus est, vt loquatur de longa præscriptione, non autem de longissima, in quo nulla hominum memoria haberi potest, & per istam longissimam tollitur omnino assensus, & in contractu præsumitur, dixit è quoque Tasson. super pragmat. de antefat. versic. 4. obseruat. 2. nu. 5. Campegi super capiti. Regni pondus equum, num. 4. post Constit. Regni quatragesimam, Frecc. de subfeud. different. 25. quem refert Camillus de Medic. conf. 117. num. 3. & seq. latissime Paris in tit. an præsumatur præstitus assensus ex temporis diuturnitate. fol. mihi 126. à tergo.*

81 In aliis casibus, in quibus de iure non ceteretur præstitus talis assensus, ad ipsum impetrandum requiritur tempus, quod siue à lege, vel statuto constitutum fuit, adest *pragm. 10. de feud. quæ pragmat. tres menses constituit, verum, vt decisum refert eruditissimus, ac doctissimus D. Ferdin. Arias præceptor meus de Mesa, in suo variar. resolut. lib. 11. cap. 18. num. 2. in Sacro Consilio, in causa heredum q. Comitum Ludouici Palma Vrbinati, cum heredibus q. Magdalena Gallo de Syluestris, quod ipsa pragmat. hodie in casu recepta non sit, quam quætionem latè examinat Rouit. in conf. 12. per totum patet ex allegat. Anna in allegat. 55. in fine.*

82 Et talis assensus impetratio versari omnino debet secundum subiectam materiam, hoc est secundum feudum,

83 nam si feudum est titolare, impetrandum est à suprema Cancellaria, à qua alii impetrari non possunt, si feudum non utulare sufficit huius Regni Cancellaria assensus, nec opus est Regem adire, sed Proregem, vt sunt & practican-

cantur notoria pragmaticæ, vt refert, & sequitur *Rouit. in conf. 12. nu. 15.*

84 Nec in illo contractu, vbi requiritur assensus versari potest regula illa, quod, id, quod à principio non valet, tractu temporis non reconualefcit, quando celebratur contractus, & assensus, non dum est præstitus, quia spes reconualidationis contractus ex superuenientia assensus pendet, vt dixit *Ifern. in cap. Imperialem, de Põta in tit. de assensu Regio fol. mihi 303.*

86 num. 36. & tale assensus retrahitur ad tempus celebrati cõtractus, ex eo quod pro forma requiritur; nec vnquam, vt authoritas, sed, vt quid extrinsecus dependens à voluntate Principis, de quo latè per *Camer. in dicto cap. Imperialem, fol. 89. litt. R. Affl. decis. 286. & in const. quia frequenter post num. 10. de hominib. non tenent. morus ex doctrina Ioann. Fabr. in §. non solum inffit. de legat. allegat Reg. de Põte in conf. 36. num. 6. post Camer. loc. cit. cum*

87 ad illud talis assensus non inferuiat, nisi ad tollendum obstaculum voluntatis Principis, & dispensandam naturam ipsius rei cõtra naturam, & regulas feudorum, *Camer. cart. 43. col. 3. & 4. & cart. 44. col. 2. & 3. Franch. decis. 302. n. 11. & 12. Ozasc. decis. Pedem. 166. Franch. decis. 140.*

88 num. 102. concessio autem ex consensu vigorem accipit, *Innoc. in cap. illud nu. 1. in fine, de iure patron. sed nihil iuris queritur in re ipsa, sed tantum impedimentum tollit, & fit, vt liceat id, quod ab initio, non licebat ampliando prædicta,*

89 dum assensus perpetuo ex gratia non valet in tertii præiudicium retrahi, quemadmodum singulariter adnotauit *Affl. decis. 286. Franch. decis. 86. num. 4. qui ita dicit decisum Reg. de Ponte tit. de resus feudorum §. 10. nu. 5. Ann. allegat. 13. num. 19.*

90 Nec post contractum factum impetratio assensus extenditur ad alium cõtractum factum, *Franch. decis. 154. num. 4. Reg. Rouitus conf. 39. num. 24. & conf. 68. num. 12. & conf. 97. lib. 1. sed tantum circa ipsum contractum versatur, pro quo primario fuit impetratus, cum de natura ipsius assensus sit, non se extendere ad alios contractus, nec ad alios casus, nec ad alia tempora, & ad expressa tantum Franch. decis. 153. num. 23. Reg. de Ponte de potestat. Proreg. tit. 4. §. 7. num. 27. Frecc. de subfeud. author. 1. lib. 2. q. 19. num. 8. & q. 20. quia in feudis interesse voluntatis consideratur, si placeat, vel displicet, argum. l. final. ff. de usu, & habit. cuius rei, nec de præsentis ad futura talis assensus se extendit, *Andr. in**

*cap. Imperialem, & denique, nec de persona ad personam, vt dixit Camer. cart. 41. col. 4. circa principium, dixit Reg. Ioann. Antem. Lanar. feudista insignis, cap. 1. n. 127. de his, qui feuda. dar. poss. quia si Dominus assentitur, quod Vassallus feudum vendat Titio, non poterit vendere Sempronio, Ifern. de probib. feud. alien. l. scut. §. sed si, & sequenti, ff. quib. mod. pign. vel hypotec. soluat. & alienatio restringitur in illa persona tantum contemplata, Loffred. in conf. 9. num. 19. & Reg. Carolus de Tapia decis. 4. num. 1. extensio non fit de persona ad personam Fab. de Arn. conf. 10. nu. 38. cum seq. Ampliando disposita, quod assensus non se extendat ad aliam personam, maximè, quando mortua sit, cū assensus super cõtractu extinguitur per mortem, ac dominio dicti feudi penès successorem iam translato, non potest villo modo expediri, *Franch. decis. 620. & ita fuit per S. C. iudicatum, & signanter in causa inter Michaellem Vaez, & D. Franciscum Carafa super venditione Ferræ Molæ iunctis aulis Cõmiss. Reg. Consiliarius. Alderisio, ratio est cum actus non potest haberi ratus, eo tempore quo non potest celebrari stante morte, ex quo extrema non reperiuntur habilia, Bald. in l. 1. quæst. 7. C. de iure deliber. Reg. de Ponte de potestat. Proreg. in tit. de assens. reg. super dote, §. 1. num. 22. vt in simili dicimus de ratificatione, quæ sequi non possit accedente morte vnus contrahentis, *Castrenf. conf. 438. num. 1. & 2. lib. 2. Bart. in l. tamis, §. 1. num. 6. ff. de donat. caus. mor. Tiraquell. de legib. connyb. glos. 4. num. 18. in proprijs terminis voluit Menoch. de arbitr. Iudic. lib. 1. quæst. 69. nu. 6. & indiuidualiter firmavit Guttier. pract. quæst. lib. 2. quæst. 23. Bald. in cap. 1. nu. 14. de rescript. per tex. in l. licet, C. de procurat. & post Ias. Palat. Rub. & Arias Pinel. Ignat. Salzed. in addit. ad Diaz. & Mattie. innumeros referentes Gutierrez in practicato lib. 2. quæst. 22. nu. 18. & dum diximus assensum nõ posse impetrari post mortem contrahentis, Io. Andr. de Georgio in repet. feud. cap. 43. num. 46. Regens de Ponte conf. 72. fallit ex communi DD. conclusione, quod super testamento posse impetrari, etiam mortuo testatore *Cappyc. in sua inuestitura in verbo feudales assensus in 2. limitatione. fol. mihi 77. colum. 1. Curt. Iunior de feud. par. 4. num. 127. Iacob. in sua inuestitura in verbo, & cum pacto, quod de ipso feudo Martin. Laudens. in cap. 1. §. donare qualiter olim poter. feud. alien. num. 15. Prepos. num. 4. in fin. vers. pone vassallus. Aluar. num. 10. Bald. nu. 2. vers. so. quid****

quid si Dominus, & Reg. Rouit. conf. 83. n. 4. lib. 2.

Interest enim plerumque, non vendi personæ idiotæ, non solum ratione damni, verum etiam ratione voluntatis *Camer. fol. 31. col. 3. circa medium.*

94 Efficacior traditur consequentia, quod assensus videatur esse stricti iuris, *l. quicquid astringenda ff. de verbor. obligat. l. stipulatio ista §. grifogonus eod. tit. Capit. imperialem in principio, Minadoes in constit. in aliquib. notat. 3. num. 54.* cum sufficiat dicere, quod consuetudo rigorosa sit, ut dixit *Isern. in dicto cap. imperialem. quem sequitur Camer. fol. 44. lit. E.* & sic talis as-

95 sensus regulabitur à contractu, *Regens de Ponte conf. 64. num. 30. lib. 1. Camer. in c. Imperialem car. 44. col. 2. in princip. cum Rex non ipse, feudum alienat, sed Vassallus, ut Isern. 5. col. & debet esse vniformis cōtractui, & debet ab illo contractu regulari, non autē cōtractus se debet regulari ab assensu cap. inter dilectos de fid. instrum. Franch. decis. 540.* sicuti Canis lequitur pedes leporis, & inspicere si eius verba sunt conformia cōtractui, ut post *Andr. docet Camer. in cap. Imperialem fol. 52 sub lit. G. & sub lit. I. de prohib. feud. alien. per Feder. Camill. Medic. conf. 149. num. 46.* aliter assensus non esset validus, & corrueretur, *Camer. ubi sup. fol. 56 col. 4. lit. Q. vers. non tamen illud omittam & litt. R. & 59. litt. A. Bal. in l. petens C. de pact. Camer. dicto fol. 59. litt. G. Camill. Medic. conf. 131. num. 10. & sequenti, Marin. lib. 2. quæst. 34 fol. 223. in nouis & ultimo omittendo alios per D. de Franch. decis. 54 num. 4 cum seq.* cum enim assensus non est eo modo quo est factus contractus non dicitur in eo contractu adesse assensum, *Marin. ubi supra num. 5. in princ. tertie col. Arg. l. cum te C. de pactis inter empt. & vend. per tex. in l. profectio de leg. Corrad. Camer. in cap. Imperialem cart. 56. litt. Q. & litt. R. vnde fit,*

96 quod in renunciatione apertè requiratur assensus, dumodo talis renunciatio non tendat in beneficium proximi successuri, nam quādo in beneficium illius tendit, certè sine assensu valet, prout dixit *Andr. in cap. 1. de alien. feud. pater. & in cap. 1. §. sed res per quos fiet inuestit. & in c. 1. §. & si cliticulus de alien. feud. sequitur Minad. in repet. constit. in aliquib. notat. 8. num. 10.* Nec obstare videntur ea quæ dixit *Ann. in conf. 45.* asserens renunciatōnem factam in manibus Patris, ex quo omnino resultat beneficium proximi successuri, operari translationem, & non iurium repudiationem, quam obiectionem non obstare in hoc dubio quic-

quid sit de hoc latius in suo loco videbis.

97 In renunciatione autem instantiæ nõ requiritur assensus, prout dixit *Camer. fol. 17. lit. C.* & iudicatum refert in causa *Beatricis Torellæ contra Ioannem de Zunica;* si enim consideratur renunciatio, ut donatio, & liberalitas, ut dixit *Surd. in conf. 244. per totum, tunc omnino requiritur assensus.*

98 Requiritur è quoque assensus in renunciatione iuris non perfectæ firmati, sed tantum in spè considerati, *argum. authen. multo magis C. de sacrosanct. Eccl. sequitur Minad. in conf. 29. num. 36.*

99 Quid autem si prædictus assensus in renunciatione præstitus non fuerit in quinternionibus Regiæ Cameræ registratus, an per talem registrationem non factam, annuletur assensus, & renunciatio nulla sit

100 Ad præsens inductum est stylum, seu consuetudo, quæ in hac Ciuitate practicatur, & in eius Tribunali Regiæ Cameræ Summaræ, suendi copiam assensus, loco registri, & talem modum suendi rationabilem esse, & ex parte principii, cum copia finaliter relinquatur penes registratorem, & ideo ne labore superfluo, loco transcriptionis, illam in quinternionibus fuit; & ex parte finis, qui fuit, ut ex ipsis registris sciret Rex feudatarios, & quo iure, quauè causa feuda possideant.

101 Verum ad talem suitionem, & registrationem fuit concessum, & determinatum tempus duorum annorum, de quo tempore mentio habetur in Regia Pragm. huius Regni 26. in ordine subtit. de feudis, & è quoque de tali registratione mentio habetur in concessione ipsius assensus; quia in ipsius concessione Prorex præscripsit veram formam, 102 videlicet eo vtēdi, illumque assensum conditionando dumodo registrerur infra biennium, in quinternionibus Regiæ Cameræ, alias habeatur pro non præstito, & hoc importare formam satis fundauit.

Hæc præsupposita procedit dubium in quo expressè adesse videtur clausula illa, statuimus ipso iure assensus, ex prædictis pro nullo haberi, & licet sit sollemnitas, post assensum concessum, & illius omisio vitiat actum, ipsoque iure actus nullus euadit, *Abb. in cap. ex parte de re script. Alex. in l. antiquis nu. 2. C. de testam. Tiraq. de retract. conuent. §. 36 glos. 2. nu. 45. de Ponte conf. 5. num. 44. & 48. sequitur meritiss. ac doctiss. Reg. Galeota Dux Regina in*

contr. iur. lib. 1. cōtro. 14. n. 4. t. 1. f. mibi 147
R. Lanar. cōf. 80. n. 8. quia talis assensus tē-
 pore concessionis fuit conditionatus c.
ex parte de constitut. Felin. n. 4. post Imol. &
Abb. ibi ex glos. in clement. 1. de iure patron.
in verbo inbibentes. Itē stante determina-
 tione certi temporis infra quod, hoc fie-
 ri debuerat, *Angel. cōf. 36. sub nu. 5. & de-*
nique ex clausula resolutiua in eodem
assensu adiecta, Bald. cōf. 283. n. 2. lib. 4.
de Ponte post ceteros cōf. 81. num. 11. & la-
tius cōf. 5. nu. 57. lib. 1. quæ formam sub-
 stantialem inficiunt, vt fundat *meritiss.*
Reg. Valenz. cōf. 3. lib. 2. num. 30. ibi præ-
 cipue, & propterea si labatur biennium,
 non facta registratione in quinternioni-
103 bus Regiæ Cameræ Summaria, assen-
 sum resolui statim, ac effici ipso iure
 nullum, tradiderunt *Afflic. decis. 335. nu.*
4. Franc. de Amicis de his qui feuda dar. poss.
§. vltimus de Ponte cōf. 5. num. 32. & 44-
vol. 1. & cōf. 60. vsque ad num. 17. lib. 2. Ro-
uit. prag. 20. de feudis num. 5. & prag. 1.
num. 3. de fide instrument. Gizzarell. dec. 3.
num. 14. & 15 ceteros cumulat meritissimus
104 *Præses Regiæ Cameræ Summaria Anell.*
de Amato, qui nondum doctrina, verum
 etiam, & ingenio præditus inter aduo-
 catus primarius, inter feudistas satis do-
 ctissimus, ac omni æuo venerandus in
 suis consiliis *cōf. 69. num. 2. & sequenti,*
 faciunt etiam notata per *Loffred. cōf. 21.*
 & statim lapso biennio fuit resolutus, &
 annullatus assensus ipso iure ob regi-
 stratione infra tempus illud non factam,
 etiã si ex errore id euenisset, imputatur
105 enim sibi qui non fecit illud registra-
 re, errans in calculo dierum, & frustra
 lapso tempore remedium quærit, *Bal. &*
alii per R. de Ponte dicto cōf. 5. num. 45. &
46. de Amato cōf. 69. nu. 9. ex quo idem
 sonant illa verba (habeatur pro non
 præstito) ac si dixisset non sit præstitus,
Archidia. & ceteri per Amatam dicto cōf.
num. 10. & sequenti, ratio est, quia cum
106 talis assensus sit gratia concessa à Prin-
 cipe *Franchis dec. 695. Anna allegat. 39. n. 7*
 habetur proinde ac si ab initio nõ fuis-
 set impetratus, stante lapso termino, cū
107 hæc sit vis clausulæ resolutiue, & de-
 creti annullatiui, *cap. si eo tempore extra*
de elect. in 6. & cap. dilecto vers. nisi forte sta-
tutum, extra de prebend. in l. 4. vers. & qui-
dems ff. de lege commissor. Bal. in l. ea num. 12
& 13. C. de condit. ob caus. & in l. non du-
bium C. de legib. Alex. in l. ambiguitates,
circa principium C. de testam. & post alios
Cou. r. variar. resolut. lib. 3. cap. 8. Loffred.
cōf. 17. num. 16. Cacher. decis. Pedamant.
160. num. 4. ergo si hic assensus, siue gra-

tia elapso tempore determinato ex clau-
 sula annullante, & irritante iudicatur,
108 ac si nunquam fuisset in mundo, nulla
 læsio, nec restitutio in eo considerari po-
 test, & ita venit etiam obseruandus in
 assenso nulliter obtento, & ex clausula
 irritante, & annullante, iam reuocato, &
 extincto, quia deficit terminus ad quem
 esset facienda restitutio, nempe assensus
109 annullatus, & extinctus, & clausula
 illa annullatiua priuilegii tollit faculta-
 tem iudicibus inferioribus ludicandi,
 aut disponendi aduersus eam, quemad-
 modum solemniter aduertit *Ias. in l. fin.*
num. 25. ff. de feriis, per tex. cum glos. in fine
verbo nullatenus in clement. 1. extra de se-
quest. possess. & fruct. cum talis assensus
 registratio pro causis supra adductis, &
110 per consequens esse solemnitatem in-
 trinsecam, vt exequutorienrur litteræ
 in forma Cancellariæ, de qua re, *Affl. de-*
cis. 335. per tot. cum de mutatione naturæ
feudum ageretur, & de transitu ad aliã
formam. intererat, & Regis, & publicæ
utilitatis fieri exequutoriam, & in Ca-
mera registrari adesset, plusquam trans-
latio dominij, de hypothecis tãtum omit-
titur, vt testatur Reg. de Ponte de potestat.
Proreg. tit. de assens. §. 4. num. 2. ob id non
 admittitur purgatio moræ, nam vbi per
111 actus resoluitur, non admittitur illius
 purgatio, *Alex. Dec. & de Ponte per dictum*
Amatum ibidem num. 22. maximè in ter-
 mino statuto à lege; siue à Principe, *Fel-*
lin. & ceteri per Surd. cōf. 97. num. 16. &
29. Amat. dicto cōf. 69. num. 23. Bal. & Lau-
dens. in cap. 1. quæ sit prima causa beneficij
amitt. Curt. iun. de feud. 4. par. num. 138.
 tunc etiam ex clausula annullatiua, alias
 habeatur pro non præstito, quam simi-
 liter formam docent *Bart. in l. de his sub*
num. 3. de transact. & idem in l. 1. circa me-
dium ff. de liber. & posth. Dec. cōf. 10. nu. 2.
cōf. 77. col. 1. cōf. 110. num. 6. cōf. 455. nu.
6. & cōf. 446. num. 13. & 528. in fine, quan-
 doquidem in hoc casu, non innotescere
 videntur, ea quæ eruditissimè adno-
 tauit *meritissimus Reg. Fab. Capyc. Galeota*
in suis controuers. lib. 1. controuers. 14. nu. 48.
 ibi nullo modo sub quouis quæsito co-
 lore, moræ purgationem admitti, vt *Reg.*
de Ponte cōf. 3. num. 24. vbi sub num. 28.
112 nihil prodesse dispensationem *Reg.*
Collaterali Conf. Neap. in tali casu, vt
dicto cōf. 5. post num. 57. vers. nec dicat
pars num. 58. & idem concludit vt in ca-
su tractat de potestate Proreg. de Assens.
Reg. num. 4. & de refut. feud. in pralud. post
num. 12. in vers. hinc pragmatica, & ritus,
113 Nec obstant ea quæ dixit idem *Reg.*
 Z 2 de

- de Pante in *conf. 17. num. 8. lib. 2.* quod talis conditio registrandi requiratur pro interesse filii, non autem partium, vt idem *Capyc. Galeot. nu. 49.* siquidem probauit, non solum latè in *conf. 3. num. 24.*
- 114 & 23. nullo modo Proregem dispensare huic nullitati quinimo nec ipsum Regem, nisi ex certa scientia, id autem solidauit in *conf. 5. post num. 57. vers. nec dicat, & iterum nu. 65. vers. ex quibus vanissimum asserere dixit clausulam registrationis in Regia Camera respicere solum interesse filii, & non partium, contra voluntatem illius cuius fauore est introducta, hæc autem pro gratia ipsius registrationis.*
- 115 Nec enim in tali registratione restitutio in integrum conceditur re non integra *Ioan. Bapt. Const. in tract. de re integra distinct. 63. per totam, de Ponte lectur. 22. num. 9. de Franch. decis. 213. & Cauale. decis. 14. respondendo omnibus contrariis, Paul. in l. quod si minor §. semper, & §. seuo la ff. de minor. damnat enim negligentiam iuuenis, & abnegauit auxilium restitutionis in integrum, ex quo re non integra, Vafq. Illust. questionum par. 2. cap. 7. negligentia illa sapit dolum, Gomes. de restit. in integrum, testantem sic esse communi opinionem DD. vltra intellectum Bart. similiter, & communiter, à DD. sequutum, non dari restitutionem in integrum, re non integra, de iustitia plura sunt exempla in Regia Camera Summaria in Sac. Reg. Conf. Neapol.*
- 117 Et ea ratione talis purgatio moræ non admittitur, quia talis terminus à *l. statutum peremptorius videtur*, vt notat *Bald. in l. 2. num. 1. C. de temp. appell. Bart. in l. 1. num. 1. C. de dilat. vbi dixit non esse necessarium, quod lex, vel Iudex, dicat terminum esse peremptorium, quia id à iure intelligitur, Arct. in §. si minus, n. 17.*
- 118 *instit. de actiõ. vbi dixit, quod quælibet dilatio, siue legalis, siue iudicialis dicitur peremptoria, Ripa in l. si infulam nu. 21. ff. de verb. oblig. & è quoque hoc etiã procedit in terminis extraiudicialibus, l. Titia, §. vsuras, ff. de leg. 2. l. si tempora, vbi Angel. C. de fide instrum. & iure hast. fiscal. lib. 10. imò etiã in causis summarijs, secundum Bart. in extravagant. ad reprimendum in vers. in termino, latissime agit. Soccin. in tract. fall. regul. 312. vbi communem esse dixit Iaf. in l. fin. ff. de ferijs, num. 7. & plurib. sequentib. vbi ponit regulariter, cum octo ampliationibus, & 6. limitationibus. Abb. in cap. pastoral. de except. vbi Felin. colum. 2. in princip. latè ponit, & Dec. in cap. licet causam, num. 5. de*
- probat. Cauale. in conf. 16. col. 12. Crauetz. in conf. 179. num. 2. Capbal. in conf. 266. num. 3. & post bienniũ, quis audiri non potest, lob commissa, C. de adul. dict. l. fin. ff. de ferijs, cap. 1. de acusat. l. si ea, C. qui accusare non poss. l. Titia, ff. de acusat. l. accusatus vbi glos. ff. de adulter. Bald. in l. edita nu. 17. C. de edendo, Castrens. in conf. 288. num. 2. vers. sed postquam statutum, vol. 1. vbi lap-*
- 119 *so tempore præfixo à statuto, quis non auditur, & dixit idem Castrens. in conf. 304. num. 2. quod stante statuto, vt captura iustificari debeat infra tres menses, non*
- 120 *auditur quis post tale tẽpus, nec moram purgare potest, est tex. in l. scire, §. sufficit, ff. de excusat. tutor. l. fin. C. de repudijs, & in l. fin. §. præterea, C. de iure dot.*
- 121 Et talis lapsus temporis habet vim renunciationis, *l. si ea, C. qui accusari poss. de quo latè infra, maxime in eo, qui patitur labi tẽpus ad proponendas exceptiones, cap. cum causa de appell. l. ita demum, C. de procur. l. sancimus in fin. C. de iudic. Iaf. in l. si arrogator, nu. 59. de adopt. Ruin. conf. 71. vol. 5. num. 3. & conf. 98. nu. 4. vol. 5. Paris in cap. exceptionem, num. 4. cum sequent. de except. Felin. in cap. insinuante, num. 1. de off. deleg. Hippol. in tit. de except. cap. 4. num. 49.*
- 122 Verum, & talis registrandi forma impleri debet, etiam si illam omittendi habeat, quis iustissimam causam, nam hoc non obstante vitatur actus, *Dec. cõf. 366. num. 14. Bal. & ceteri, quos refert, &*
- 123 *sequitur Amat. conf. 69. num. 7. & debet impleri in forma specifica, nõ per æquipollens, etiam si idem resullaret effectũ, sic ex Bal. Arct. Angel. Paul. de Castr. & ceteri DD. de Ponte allegat conf. 5. num. 74. & 75. & post Alex. Dec. & ceteri, id fundat Amat. conf. 69. num. 6. quando enim aliquid pro forma requiritur non attenditur ratio, quæ statuentes mouet, sed tantum forma, quæ ad vnguem seruari debet, adeo vt etiam deficiente ratione, motrice, vel ei per equipollens impleto non solvatur actus, Bald. Dec. & alij per Anell de Amat. conf. 69. num. 19. è contra aut præter formam traditam, non potest*
- 124 *aliquid agi adeo vt defectus, nedum formæ, sed modi formæ vitiat actum, vt cruditissimè deducit ex Bal. Valenz. disto conf. 3. num. 20. debet enim ad vnguem obseruari, adeo vt ei nihil addi, vel detrahi possit, fundat bene Valenz. ibidem num. 23. & forma mutata, mutatur actus,*
- 125 *& ea neglecta quidquid agitur infirmatur, & paria sunt contra legem aliquid fieri, & non seruata forma tradita, etiam in actu fauorabili, vt bene explanat*

nat Reg. Valenz. in num. 23. quod proce-
 126 dit etiam si defectus in forma sit mo-
 dicus; quia tunc etiam modicitas vitiat
 actum ipso iure, Ias. Felin. Tiraquell. &
 ceteri, Valenz. ibidem nu. 28. Guttier. pract.
 quest. lib. 3. & 4. quest. 15. nu. 4. & sequenti
 idem Valenz. conf. 2. num. 75. bene Viu. de-
 cis. 336. num. 1. nec à formalitate verbo-
 rum formæ recedi potest, nec inquiri-
 tur registrandi in illis libris, & non suè-
 di sit tradita forma, vt bene concludit
 idem Reg. Valenz. in conf. 67. n. 27. & R. G.
 Scip. Theod. allegat. 20. sub num. 11. igitur,
 dum assensus minimè in Reg. Cameræ
 quinternionibus registratum fuit, sed
 tantum illius copia suta, non est serua-
 ta illa forma, registrationem requirens.
 127 Igitur necessario requiritur, vt infra
 tempora registretur talis assensus aliter
 non facta registratione in quinternio-
 nibus Regiæ Cameræ resolutus dicitur
 assensus, ac si nunquam fuisset præsti-
 tus, Affl. decis. 335. num. 15. idem Affl. in cap.
 1. sub num. 19. vers. item illud de vassallis;
 qui contra consti. Lothar. Camer. in cap. im-
 perialem fol. 14. litt. H. Gizzarell. decis. 13.
 num. 4. Reg. Rouit. in pragmat. 20. de feud. Reg.
 de Ponte in conf. 67. Amat. conf. 69. de Ponte
 in tract. de potest. proreg. tit. de regalib. im-
 posit. num. 15. Reg. Tap. decis. 5. conf. 3. Imò,
 nec sufficit dare ad registrandum, nec
 per hoc dicitur fecisse totum posse,
 quia incipit facere partem, cum non
 sufficiat pro parte implere, Abb. in cap.
 pisanos, vers. nota gesta, de testam. spoliat.
 quem refert, & sequitur de Ponte conf. 5.
 num. 47.
 128 Hinc etiam si per traditionem assen-
 sus, & errorè registrationis, fuerit omis-
 sa registratio in tempore vitiabitur ac-
 tus, Bal. Alex. & ceteri, de Ponte in conf. 5.
 num. 46. & non sufficit emptori osten-
 dere suum posse fecisse; & per registra-
 torem non fuisse in tempore registratū;
 Cyn. Bald. Ang. Tiraquell. & alij per Ama-
 tum dicto conf. 69. num. 8. imputet sibi cur
 non interpellauit; sollicitauit, ac per lu-
 dicem coegit registratorè, ad registra-
 dum in tempore, vt in casu fundat be-
 nè Tiraq. vbi sup. num. 46. in quo onus re-
 129 gistrandi ad tempora spectat. Imò ex
 tali non registratione bene renunciatio
 arguitur, quia ex tali lapsu temporis in-
 ducitur verà renunciatio, per tex. in l. si
 ea, C. qui accus. poss. & ibi notat Bald. dixit
 idem Bald. ad Specul. in tit. de appellat. in 2.
 par. §. 1. vers. porro, quod tempus apposi-
 130 tum, plus operari, quam renunciatio-
 nem, & quod lapsus temporis tacitam
 inducat renunciationem, voluit glos. in

l. si ego ff. de negot. gest. vbi Angel. circa fi-
 nem, dixit esse menti tenendum, allegat etiā
 Dyn. & Ioann. Andr. in l. bonorum ff. rem-
 ratam haberi, Bald. in conf. 69. in fine vol. 1.
 & videtur iuri renunciare, qui non pa-
 rit terminis à iure statutis, vt dixit idem
 131 Bald. in conf. 466. num. 2. vol. 1. Imò dixit
 lapsus temporis habet vim pacti de non
 petendo, secundum Bald. in l. 2. quæst. 8.
 num. 11. C. de rescind. vendit. & in l. 1. nu. 13.
 vers. extra appono, C. quando dies legat. Ce-
 dant, videtur enim, à forma recedere,
 qui tempus non seruat, Bald. in l. obserua-
 re, §. post hac, col. 2. vers. est etiam ff. de offic.
 proconf. & in Auth. qua supplicatio in fine,
 vbi Salic. in 1. notab. & Ias. in 4. C. de pre-
 cib. imper. offeren. & singulariter Felin. in
 cap. cum dilecti, col. 8. vers. Octauum signum
 132 de rescriptis, post Firmianum, dixit hęc
 esse rationem, quare collatio sacrorum
 Ordinum facta extra tempus præfixum
 à Canone, nullum effectum operatur, &
 Bald. in l. omnes populi ff. de iustit. & iur.
 quod si statutum requirat tempus, tu
 quoque illud requirere debes, sequitur
 Ias. qui alios cumulat in l. 1. §. 1. num. 3. ff.
 de edendo, Tiraquell. de retract. consang.
 glos. 4. num. 3. Boccius in tract. de præscript.
 133 statu glos. 2. num. 9. & facit, quia permis-
 sum ad tempus, censetur post tempus
 prohibitum l. statu liberorum, §. sicutum,
 l. Titia cum testamento, §. ultimo ff. de le-
 gat. 2. l. si ita quis, vbi Bal. Imol. Alex. Aret.
 & Ias. ff. de liber. & posth. l. sicut, §. vbi Bal.
 Bald. ff. quib. mod. pign. vel hypot. soluat. &
 infinitos cumulat, Tiraquell. de retract.
 conuent. §. 1. glos. 2. num. 4. Ruyn. in conf. 77.
 col. 1. vol. 4. Cephal. & alios refert in conf.
 134 77. num. 18. & sequenti, vbi dixit, quod
 tempus dicitur esse de forma, & venit
 obseruandum ad vnguem, Roland. in
 conf. 72. num. 8. vol. 3. Becc. in conf. 32. nu. 1.
 quæ omnia supradicta de necessitate
 registrationis assensus, solummodo lo-
 cum habent in illis contractibus, in qui-
 bus satis apertè constat de dominij trās-
 latione, vt post tot DD. supra citatis scri-
 psit Capyc. in inuestitura feud. col. 1. in fin.
 vers. bodie Regia Camera fol. 230. non verò
 in translatione simplicis hypothecæ bo-
 norum feudalium, quia per ipsum nul-
 lum dominium transferatur, vt Reg. Ro-
 nitus in decis. 84. num. 3. referendo deci-
 sionem factam in Reg. Collaterali Con-
 sil. Neap. in causa Mariæ Bernizoni cum
 creditoribus sui Viri, sequitur etiam
 Reg. Consil. Theodor. alleg. 34. num. 5. & seq.
 Francisc. Maria Prat. doctissimus Aduoca-
 tus in suis discept. forens. cap. 26. n. 39. & seq.
 135 Item omnia, quæ post tempora sta-
 tuta

- tuta inefficacia sunt, sicut ratificatio facta post tempus inefficax est, tanquam non sit amplius in eodem statu, *Bart. in l. si uxor, §. si quis plane uxorem ff. de adult. Nat. conf. 415. num. 2. & conf. 504. nu. 20. Osasc. decis. 119. num. 23. Becc. conf. 66. n. 25. iuxta l. si ego, §. si res de iure dot. Surd. consil. 8. num. 18. lib. 1. & decis. 245. nu. 8. Ioan. Andr. in cap. ratihabitionem de reg. iur. in 6. Alberic. Bald. & alij communiter in l. aliena res, de pignor. action. Reg. de Ponte decis. 40. num. 25. & decis. 27. n. 1.*
- 136 Et tale tempus currit de momento a 1 momentum *Bal. conf. 457. num. 3. lib. 3. Tiraquell. de retract. lignag. §. 1. glos. 11. num. 36. & quando tempus præcisè est appositum alicui contractui, vel dispositioni, illud tempus limitatum, continet cõrrariam dispositionem post tempus, l. fratres ff. de pœnis, Bal. Salic. in Auth. que supplicatio, C. de precib. imper. offer. Surd. decis. 15. num. 1. decis. 189. num. 8. decis. 244. num. 10. & decis. 106. num. 17. Gratian. discept. forens. cap. 710. num. 9. lib. 4. Dec. consil. 61. nu. 4. & si actus permitteretur post tempus frustra esset illa adiectio in prædictis contractibus, l. si quando ff. de leg. 1. cum in illis nullum omninò verbum, sed nec vlla quidem syllaba debeat esse sine effectu aliquid operandi, vt pulchrè dixit *Bal. in rub. C. de contrah. empt. in quest. 9. deinde post tempus facta non currit, tanquam re non integra; Ioann. Baptista Coss. in tract. de re non integra distinct. 27. per totam, vt est tex. in l. bonorum ff. rem rat. haber. Paris. conf. 77. nu. 39. lib. 1. Gratian. discept. forens. cap. 571. nu. 7. lib. 3. & cap. 573. num. 15. ea ratione non valet, quia est ius alteri quæsitum, l. si ego 10. §. res ff. de iure dot. l. si pupilli 6. §. sed si ego, ff. de negot. gest. Rolan. conf. 19. lib. 1. num. 12. & num. 13. Alex. conf. 165. lib. 8. nu. 2. & 3. Ruin. conf. 172. igitur ratificationes, & omnes actus, sub quouis colore, vt *Bart. in dicta l. bonorum ff. rem rat. haber. & in l. si quis pro emptore num. 4. ff. de usucap. Paris. conf. 77. num. 38. lib. 1. Surd. consil. 9. n. 53. lib. 1. & conf. 157. num. 17. lib. 2. & decis. 111.***
- 138 num. 1. & 2. ratio est, quia actus, qui debent fieri in tempore præfixo, non valent si fiunt extra illud, l. fratres ff. de pœnis.
- 139 Idem operatur effectus talis lapsus temporis, ac aliquid fieri per contrarium actum, cum ex tali contrario actu, inducatur renunciatio, *cap. gratum de officio delegat. Felin. in cap. cum venisset in glos. 2. de testibus notat in cap. licet de contest. lib. 6. & ibi Gomez. notat. 4. & in l. si filius ff. de minor. facit text. in cap. ex ore de ijs, quo*
- fiunt à maiore part. capit. non solùm, sed etiam instantiæ litis motæ, vt notatur in d. l. si filius, & ibi Bald. Nam qui facit actum contrarium suo iuri spontè eligere videtur, eligendo autem ponit vnum contrarium, & idcò alterum tollere iuribus suis renunciare videtur Crauett. conf. 137. nu. 3. Cephal. conf. 3. num. 85. con-*
- 140 *sil. 26. num. 2. siquidem eligens vnum ex contrarijs, alterum renunciare censetur, l. quod in heredem, §. eligere ff. de tribut. action. l. in delictis, §. si distracta ff. de noxal. l. Clodius, & ibi notata ff. de acquir. hered. l. de lege, §. post diem in fine ff. de lege commiss. l. non codicillum, & ibi Bald. C. de testam. l. si filius emancipatus ff. de minor. l. final. §. illud ff. de diuort. l. 1. & ibi DD. de furt. l. fin. C. de Codicill. l. scimus, §. sed quia, C. de iure deliber. & ibi notat Fulgos. nu. 2.*
- 141 quod eligens vnam viam videtur alteri renunciare, l. amilius ff. de minor. notat glos. in l. nihil inter se, C. de inoff. testam. *Bart. in l. 1. §. vnde quaritur ff. de publican. Gabr. in communi tit. de action. conclus. 2. num. 2. Curt. iur. conf. 159. num. 6. vbi tradit per electionem vnius ex pluribus videri, ceteris contrarium renunciatũ; & conf. 7. num. 5. Soccin. iur. conf. 122. nu. 10. lib. 1. Cephal. conf. 193. num. 10. Surd. consil. 273. num. 20. & tract. de aliment. tit. 9. q. 16. num. 19. quo fit, vt eligenti vnum contrarium, non datur regressum ad alterum, non magis, quam renunciati, ad ius renunciatum, quippè cum electione semel facta non licet amplius variare, l. serui electione in princip. ff. de opt. legat. l. statuta liberorum §. fin. ff. de legat. 2.*
- 142 Verum talis regula variandi, non procedit in casu *l. creditoris arbitrio ff. de distract. pignor. in quo casu creditor variari permittitur, cum ex verbis ipsius apparet, ibi (creditoris arbitrio permittitur ex pignoribus sibi obligatis, quibus velit distractis ad suum cõmodum peruenire) ex quibus verbis colligitur*
- 143 permitti variationem, & electionem, toties, quoties super bonis obligatis, & mutare iudicium contra quoscumque, vt in *l. qui pignori 19. ff. de pignor. l. moschis, vbi DD. ff. de iure fisci, l. ultim. C. de action. & oblig. Speculat. de obligat. & solut. §. 1. Roman. conf. 128. Crauett. conf. 53. maximè in exequutijs, vt *Franchis decis. 53. quia tunc creditor potest vno remedio intentato, illud relinquere, & transire ad aliud, quousque sibi satisfactum, l. consentaneum, vbi Bart. C. quomod. & quand. Iudex, A sin. in tract. de exequut. §. 4. cap. 69. num. 3. Surd. conf. 365. num. 31. lib. 3. Concordantes allegat *Becc. conf. 17. num. 3.***

Bart.

Bursi. conf. 163. num. 1. lib. 2. Ias. conf. 28. lib. 1. num. 3. Cartar. decif. Rota Genuens. 105. num. 7. quam ampliando potest creditor in prædictis variare de principali ad fideiussorem, & è conuerso, ac de persona ad rem, & de re ad personam, & de vna re ad alteram, Amanel. de clar. aquis. singul. 185. Corn. conf. 108. nu. 6. lib. 4. Angel. conf. 8. num. 6 & 9. Siluan. conf. 23. num. 6. Berou. conf. 107. num. 5. vol. 3. Negus. in tract. de pignor. par. 8. memb. 3. nu. 27. Brun. à Sole in compend. resolut. propof. iur. in verbo creditor in executiuis, Cauale. decif. nu. 15. lib. 1. & in tract. de usufruct. num. 203. in quo loco varios videbis DD.

144. Intellige autem de arbitrio creditoris regulato, non autem creditoris arbitrio effrenato, cum in multis limitant DD. vt ex expositis, satis clarè constat, cum creditor non debet distrahere bona magni valoris pro minimo suo credito, in quo non videtur audiendus, talis creditor, cum in fraudem, & mala fide agere videatur, *Minad. decif. 13. num. 2. adducens decisionem factam per Sac. Reg. Conf. Neap. in causa Comitissæ Saponariæ per text. in l. in fundo 39. ff. de rei vendic. glos. in l. quamdiu, C. de distract. pignor. Angel. in l. 1. C. qui potior. in pignor. Bart. & Bald. in l. 2. C. de pignor. & dixit Bart. in d. l. creditoris arbitrio quest. 2. ibi (creditorum in dolo versari) & creditor ex hoc ad interesse tenetur, latè, & pulchrè Bal. in conf. 73. num. 2. lib. 1. Dec. conf. 235. Minad. in decif. 13. Ant. Gamm. in decif. 40. vbi plures apud ipsos. Menoch. de arbitr. iudic. casu 187 num. 34 post istos illustrat præceptor meus Reg. Conf. D. Ferdin. Arias de Mesa in suo variar. resolut. cap. 26. lib. 1. num. 6. Amat. conf. 95. num. 3. & n. 10. Coras. de oblation. q. 10. n. 74.*

145. Nè quicquam poterit creditor habere recursum ad generalitatem habens rem specialem obligatam; nisi prius ipsa res specialiter obligata excusserit, nec poterit alios, in bonis obligatis molestare, *Osasc. in decif. 159. Couar. variar. resolut. lib. 3. cap. 18. per totum, post omnes, dicit Cardin. Mantie. de tacitis cap. 22. nu. 28. & alij apud ipsum sequitur Ioann. Domin. Gait. de credito cap. 4. quest. 10. n. 1544.*

146. Ex quibus infertur, quod generalis obligatio habet tacitam conditionem, si bona specialiter obligata deficiant, nã illis non deficientibus, ad generalitatem deuenire nõ potest, vt DD. supra citati.

147. Quæ iura in multis limitantur, & primo electa vna via, non potest variare, maximè contestata lite super vna re, plu-

res habentes res obligatas, siue habeat electionem, ex prouisione hominis, siue ex prouisione legis, *l. si quis stipulatus sit ff. de verb. obligat. & in l. 3. §. generaliter ff. de eo quod cert. loco, text. in l. à diuo pio §. si pignora col. 2. vers. quidam tamen fuerunt in contraria opinione ff. de re iudic. motus per regulam l. semel de reguliur. in 6. per tex. in auth. qui semel C. quomod. & quando iud. & in l. sicut C. de action. & obligat. & facit regulam nemo potest de reg. iur. in 6. l. edita C. de edend. text. formalis iuncta glos. in l. si is qui sticcum ff. de procurat. text. in l. si quis ita stipulatus ff. de verb. obligat. & in l. cum qui certator ubi scribentes post Bart. §. cum pure ff. de verb. oblig. Anna allegat. 141. nu. 4. Minadous decif. 13.*

Secundo limitatur quando esset posita in instrumento clausula vulgata per 148 Notarios, vna via electa altera non tollatur, quæ clausula si adesset, operatur vsque ad sententiam; nempe quod per electionem actionis, seu modi agendi, semel factam, licet de iure statim esse preclusa via, ad aliam conuolandi l. 9. §. eligere ff. de Tribut. Actio. tamen per illam clausulam, hæc facultas, quæ per solam electionem amittebatur, reseruatur vsq; ad sententiam, & non vltro.

Tertio quando pro modico debito rem magni valoris vendere vellet creditor, si tamen ex rebus alijs commodè potest illi satisfieri, *Bar. in l. alio sub. num. 13. in fine ff. de aliment. & cibar. legat. Imo, & agendo tenetur creditor ad interesse quia videtur dolo versari, Bar. in dicta l. alio, Bal. conf. 75 num. 2. lib. 1. Minado. decif. 13. Mart. decif. Pisan. decif. 130. num. 2. l. quando C. de distract. pign. Bart. in d. l. creditoris num. 3. Flam. Monac. in add. ad decif. Minadous decif. 13. num. 3.*

Quarto quando creditor potest se satisfieri super fructibus non potest vendere corpus, *Franc. de Ponte in tract. de Potest. Proreg. in tit. de assensu Regio super dote num. 36. Minado. cit. decif. 13.*

Quinto, nisi debitor præuenisset creditorem, vt vendat tale pignus, ita *Bar. in dicta l. creditoris, Ann. allegat. 141. num. 4.*

150. Sexto quando prius creditor egisset super aliquibus bonis, & sententia obtinisset, & ante eius executionem, super dictis bonis, agere vellet, super alijs quibus à principio non egit, tunc negatur hoc fieri posse, ex doctrina *Bar. in l. cum qui certarum ff. de verb. obligat. num. 4. Capic. decif. 33. & decif. 46. num. 6. & decif. 119. nam tenetur experiri super corpore quò obtinuit, ne autoritas prætoris sit eluso.*

clatoria, *contra lex. in l. 51. pater. 75. ff. de indic.*

- 151 Septimo quando creditor non bona fide, sed dolo, aut mala fide agit, non potest variare, cognoscitur namque mala fides, quando malitiose intendit, vel variare, vel procedere ad venditionem rei magni valoris, pro modico debito, & ideo dixerunt DD. quod arbitrium eligendi; vel variandi debet esse effrenatum, & non indomitum, vel iniquum, sed boni viri arbitrio regulandum *l. 2. C. de pignor. Fabius de Anna conf. 73. num. 4. lib. 1. & conf. 76. Minadous decis. 13. ubi Monac. in add. ad dist. decis. nam. 3. Marta decis. 13. num. 6. decis. 130. Reg. de Ponte de potest. Proreg. super dote in prin. n. 38. Anna alleg. 141. num. 4. volum. 2. Gamm. Lusit. dec. 40. & 77.*

Octavo, quando creditor habet specialem hypothecam, cum generali iunctam, tunc non potest agere super rebus generaliter obligatis, nisi discussis rebus specialiter obligatis, *l. 2. C. de pignor.*

- 153 Nono, *tex. in l. Creditoris arbitrio pro-* cedit de iure *ff.* sed non de iure *C. ius nouum*, quod dixit, temperanda est iurisdicatio creditoris, ut *l. 2. C. de pignor.* unde si essent plures res obligatae, si ex venditione vnus rei satisfieri se potest creditori, debet illa tantum vendi, non autem omnes *Bart. Bal. & Salic. in l. quzmdiu C. de distract. pignor.*

- Decimo, non posse creditorem vendere res generaliter obligatas, maxime existente alio creditore, nisi prius fuerint venditae res specialiter obligatae, *tex. in l. que specialiter C. de distract. pignor. Negus. in 1. membr. 8. par. num. 20. ubi non potest creditor peruenire ad generalem hypothecam bonorum, donec est conclusum super speciali corpore obligato, cum praesumitur sufficiens ad soluendum debitum, donec contrarium probetur per ipsum creditorem, ut dixit glos. in l. 2. ubi DD. C. de pignor. Couar. variar. resolut. lib. 3. cap. 18. in princip. & Negus. 2. membr. 5. par. num. 51. vers. & pro complemento Ann. allegat. 141. num. 5. Rolan. à Vall. conf. 36. vol. 4.*

Vndecimo, limitatur *text. creditoris arbitrio*, & *decis. D. de Franch. deci. 5. & 53.* quando creditor vellet eligere bona generaliter obligata omittis bonis specialiter obligatis, post litem contestatam, ut decidit *Capic. decis. 36. num. 3. & decis. 46. num. 6. Ioannes Asten. Niger in cap. Regni quod decreta post num. 15. vers. item illud, & addentes ad Capic. decis. 33.* maxime cum mutatio haec tendat in alterius prauidi-

cium, quod est prohibitum *ex reg. lex. in l. nemo potest mutare ff. de reg. iur.* & ita decisum refert *Mart. decis. pisana. 130. Pellis. ad consuet. Auerf. cap. 8. num. 185. Cacher. decis. pedam. decis. 159.*

- Duodecimo limitatur quando secundus creditor offert suum debitum primo, quia tunc primus non potest, nec vendere pignus, nec variare contra fideiussorem, *Marsill. in tract. de fideiussorum num. 18. Cepol. caut. bel. 138. in cap. ego ad tibi.*

- 156 Decimotertio, limitatur quando non inuenitur iustus emptor, & sic non sunt vendenda bona magni valoris pro paruo pretio, ut notat *Peregrin. de iure fisci lib. 6. tit. 4. num. 6.* & bona illa tradenda sunt creditori extimata *l. magis 5. S. item prator ff. de reb. eor. Bar. in l. alio num. 14. ff. de aliment. legat. Fulgos. in dist. l. creditor ff. de distract. pignor. Afl. decis. 358. num. 4. Roland. conf. 32. nu. 33.*

- 157 Decimoquarto, limitatur quando creditor conuenit suum debitorem coram vno iudice, & postea de eadem re intendat conuenire coram alio iudice, non potest, quia iam elegit, & obstat ei litis pendencia, nam pendente lite non potest creditor de eadem re coram alio proponere; *Socc. sen. conf. 78. num. 7. vol. 3. Marcellus Marcius sapien. issimus Confiliarius Neapolitanus, & aduocatus primarius memoria cuius semper viuit in suis consil. conf. 47. num. 24. Quintil. Mandos de inhibitoriis quest. 49. Suarez in repet. l. post rem iudicatam in declaratione legum Regn. S. circa iudicem num. 16. cart. mibi 582. & ibi addentes in lit. C.*

- 158 Decimoquinto limitatur, quod creditor conuenit principali, non potest conuenire fideiussorem, cum lis pendeat cum principali, ista litis pendencia procedit fideiussoribus, *Gramm. conf. 170. in ciuil. Magon. decis. 91. num. 10.* & lis dicitur pendere statim per libelli oblationem, & per solam citationem, *cap. 2. ut lite pendente, Seraphin. decis. 316. num. 4. Cap. ut de bitus de appellat. ubi glos. element. 2. ut lit. pendente. l. 1. C. quando lib. princip. dat. docet glos. in cap. relatum vers. contestata de off. deleg. pract. Papiens. in forma responsiones rei in verb. exceptiones litis pendenciae, Guid. Pap. decis. 437. & 448.* & lis dicitur etiam si est intentata actio Realis, quam personalis, *l. litis nomen ff. de verb. oblig.* Alia opinio est, quod lis dicitur pendere in toto progressu iudicii primae instantiae, usque ad sententiam, *Alex. in l. fin. ff. de eo per quem, Imo, & per sequestrum dicitur pendere litem, Cauale. decis. 4. nu. 9.*

lib. 1. Barrell. super pragm. odialitium §. 2. glof. 1. num. 50. Perogr. conf. 26. conf. 12. Menach. de arbitr. Iudic. casu 202. Cassad. decis. 6. num. 4. & 14. Lancell. de attentat. p. 2. in prafat. cap. 4. num. 1. Mascard. late conclus. 984. LeL. Zanch. in tract. de priuil. Eccl. priuil. 105. num. 3. Bartolin. in tract. de subrept. rescript. qu. 8. §. 6. ar. 9. Franc. Marc. decis. 248. num. 1. lib. 1. Neuizan. consil. 98. num. 19.

Decimosexto limitatur, quando cre-
ditur incepit agere ordinariæ cum iu-
dicio ordinario, quia non potest relicta
via ordinaria transire ad viam execu-
tiuam, Galter. de liquidat. instrument. 3. p.
princ. num. 8. fol. mi 159. Nouar. in prax. da-
tion. insolutum quæst. 6. sect. 1. Monter. de-
cis. 22. & Masfrill. decis. 157. ex quo sibi
obstaret exceptio litis pendentia, Ca-
uale. decis. 1. num. 14. 16. & 17. lib. 1. Mart.
de iurisdict. par. 4. centur. 2. casu 177. num. 3.
Masfrill. decis. 157. num. 1. qui testatur de
communi Scacc. de Iudic. cap. 62. num. 33.
& cap. 76. num. 9. vers. & quidem vide-
tur, Giurb. decis. 74. num. 11. & decis. 105.
num. 53. Gratian. disceptat. forens. cap. 118.
num. 49. & num. 50. Macerat. resolut.
29. num. 8. Farinac. decis. Rotæ Roman.
720. num. 1. Surd. decis. 92. num. 13. Ber-
zacch. in suo reper. or. in verbo guarentigia
executio num. 30. Frecc. in suo tract. de
presentat. instrum. par. 4. num. 3. Dummo-
do non adit clausula in instrumento,
vt pro debito possit agere ciuilitè, iux-
ta ritum, & quod vna via electa liceat
variare, & quod vna actio per aliam nõ
tollatur Frecc. par. 9. quæst. 9. Galter. ubi
supra.

S V M M A R I V M.

- 1 Consilium hominis non potest providere ad-
uersus casus, qui fortuito accidunt.
- 2 Casus fortuiti dicuntur rei inopinatae euen-
tus.
- 3 Fortuna quid sit.
- 4 Pactum valet, & tenet inter contrabentes,
vt vnus ex contrabentibus à se casus præ-
stetur.
- 5 Suscipiens in se casum fortuitum, ad impos-
sibile se obligare videtur.
- 6 Renuncians expressè casui fortuito, habetur
ac si promittat se velle teneri, etiam si nan-
possit.
- 7 Casus fortuiti possunt renunciari.
- 8 Renuncians casibus fortuitis, excusari non
potest.
- 9 Conductor ex sua renunciatione tenetur ad
casus fortuitos.
- 10 Renunciatio casuum fortuitorum, non compre-

hendere casus insolitos, & inopinatos.

- 11 Renunciatio facta de casibus fortuitis cum
clausula Ex, quacunque causa, quæ dicit,
vel excogitare possit, talis clausula, non
facit comprehendere, casus valde inopina-
tos, & insolitos.
- 12 Suscipiens in se omnes casus fortuitos, adhuc
non suscepisse, videtur casus, qui nunquam
consueti fuerunt euenire.
- 13 Casus insoliti, & inopinati, qui dicantur.
- 14 Casus insoliti, & inopinati, nunquam veni-
re videntur, in renunciatione casuum
fortuitorum, dummodo verba non sint
adeo pragnantia, quæ illorum casuum in-
solitorum significationem importarent.
- 15 Vis dispositionis in genere, eadem operatur,
ac dispositionis in specie.
- 16 Remissio mercedis, an est facienda condu-
ctori, impedito vii re conducta, propter ca-
sum insolitum.
- 17 Locator, tenetur tradere rem locatam con-
ductori.
- 18 Locator, quando poterit discedere à locatione.
- 19 Conductor intelligitur conduxisse, cum
clausula, vt possit vii, & frui re conducta.
- 20 Solutio pensionis cessat, quotiescumque ces-
sant fructus.
- 21 Conductio semper intelligitur, sub tacita
conditione fructuum recolligendorum.
- 22 Locator, tenetur conductorem defendere
& non sufficit rem locatam tradere.
- 23 Remissio mercedis, an sit facienda pro rata
temporis, vel quoad utilitatem, quam ex
eo tempore percipere potuisset ex re loca-
ta, & quid si comoditas consistit in certis
mensibus.
- 24 Mora certi temporis, an faciat oriri obli-
gationem ad interesse totius temporis.
- 25 Rata temporis tunc attenditur, quando cõ-
currit aequalitas temporis, & portio co-
modi.
- 26 Vis conductionis est attendenda in remis-
sione mercedis, quam tempus.
- 27 Remissio mercedis non debetur, quando dõ-
num est modicum, vel quando in vno an-
no successit sterilitas, & deinde alio anno
vbertas.
- 28 Contrariorum eadem est disciplina.
- 29 Augumentum proueniens ab inopinatu ca-
su, tanquam à contrabentibus non præui-
sum debet omninò esse exceptum.
- 30 Conductor potest in contractu renunciare
remissionem mercedis, & ab illa excludi
stante renunciatione.
- 31 Renuncians casibus fortuitis videtur illis
tantum casibus renunciasse, qui generali-
ter, & communiter accidunt.
- 32 Factum Principis nullo modo priuatis per-
sonis nocere debet, & contrabentes sunt
exempti.

- 33 *Qua de oua emergunt, nouo indigent auxilio.*
- 34 *Factum Principis non connumeratur inter casus fortuitos, & est facienda remissio mercedis.*
- 35 *Factum Principis dicitur casus fortuitus cuius imperio resisti non potest.*
- 36 *Autoritas superioris in qualibet promissione reseruata censetur.*
- 37 *Facto Principis renunciare non potest.*
- 38 *Euctio, an habeat locum in contractu, ubi interuenit postmodum factum Principis.*
- 39 *Detrimentum causatum ex facto principis, non cadit in damnum venditoris.*
- 40 *Periculum semper spectat ad emptorem.*
- 41 *Euctio, an locum habeat, quando diminutio rei succedit ex tempore.*
- 42 *Euctio non habet locum, quando sciuerit id, quod a Principe facturum esse.*
- 43 *Casus fortuiti ad conductorem spectant, & post perfectam venditionem ad emptorem pertinent.*
- 44 *Factum Principis proueniens in pecunia depositata in publico banco, cuius periculo sit venditoris, an uerò emptoris.*
- 45 *Casus fortuiti, quando ante traditionem, & perfectam venditionem contingunt, tunc periculum ad venditorem spectare uidentur.*
- 46 *Pactum ualeat, ut conductor soluat pensionem, siue mercedem omni exceptione remota etiam perempta re.*
- 47 *Renunciens potest suscipere periculum casus fortuiti.*
- 48 *Remissio mercedis, an debeatur vendita gabella, cum commodis, & incommodis.*
- 49 *Suscipiens in se omne periculum, non tenetur de casu fortuito.*
- 50 *Contractus conditionis natura est, non uenire casus fortuitos, nisi specificè, & expressè opponantur.*
- 51 *Suscipiens in se omne periculum, non uidentur renunciare casibus fortuitis.*
- 52 *Verbum periculum est generale, continens leuissimam culpam.*
- 53 *Periculum quidem est genus, casus est species.*
- 54 *Suscipiens periculum, non tenetur de casu.*
- 55 *Periculum suscipiens potest referri ad aliam speciem, quam ad casus fortuitos.*
- 56 *Conductor suscipiens periculum operis, non tenetur, nisi de periculo, quod contingit saltem ex culpa leuissima, non de eo, quod contingit ob casum fortuitum.*
- 57 *Clausula omni legum, & iuris auxilio, quid operetur in renunciatione posita.*
- 58 *Clausula omni legum, & iuris auxilio operatur renunciationem omnium exceptionum, sed etiam renunciationem beneficiorum competentium, tam de iure, quam municipali.*

- 59 *Clausula omni legum, & iuris auxilio, non solum operatur in homine suo beneficia renunciante, uerum etiam in muliere, circa suum beneficium, tanquam de eo bene certiorata, & maximè, quando se obligat pro tutela.*
- 60 *Clausula omne iuris, & legum auxilio, non operatur, neque supplet, & purgat errorem, & ignorantiam contractus, cum operatur tantum, circa id, quod agitur: non autem casum peritus diuersum.*
- 61 *Renunciens cum clausula omni legum, & iuris auxilio, quid renunciaffe uidetur.*
- 62 *Renunciens cum clausula omni legum, & iuris auxilio censetur renunciaffe omnibus casibus fortuitis, uerum etiam, & insolitis, & inopinatis, etiam casibus belli.*
- 63 *Conductor, quando teneatur denunciare locatori casus fortuitos, pro obtinenda remissione mercedis.*

CAPVT XV.

Renunciens cum clausula Omne legum, & Iuris auxilio, an censeatur, renunciaffe casibus fortuitis.

I

Vohiam nullum hominum consilium aduersus casus, qui fortuito accidunt prouidere potest, l. 2 §. si eo tempore ff. de administrat. rer. ad Ciuitat.

pertin. l. que fortuitis, C. de pignor. action. l. in reb. in princip. ff. commod. Paul. de Cast. in l. sed & si quis §. quæsitum ff. si quis caution. cap. fin. de homicid. Menoch. conf. 835. num. 5. nam nemo diuinare tenetur, l. si fideiussor §. si cum debitor ff. mandati, l. si procurator ff. ad legem Aquiliam cap. 1. ut Eccles. benef. sint diuin. l. penult. C. de usufruct. l. fin. C. de prescript. 30. vel 40. annor. & ibi latè Petr. Gregor. in lib. 21. syntagm.

- 2 *iuris, cap. 12. num. 1. in tit. de action. unde casus fortuiti dicuntur rei inopinatae euentus, Aristot. 2. physicor. tex. 61. & fortuna apud Laëtant. diuinarum insti. lib. 3. cap. 29. est accidentium rerum subditas, atque inopinatus euentus, & secundum aliquos Philosophos, quod aliud non est, nisi causa efficiens, ordinata ad effectum intentum; atqui raro contingit planè casus fortuiti diligentissimo, cuique contingere possunt, l. uerum §. neque ff. de*

mino.

minorib. Imo multo magis, quando diligentia est exacta, aduersus casus, minime proficit, *l. si ea res in princip. ff. de Actio. empt. l. ad eos ff. commod. l. si uendita ff. de pericul. & commod. rei uendit. Castrenf. in l. interdum num. 7. ff. de iudic. Ias. in §. sed iste num. 49. Instit. de action. Crauetta cons. 957 num. 30. & non modo casus fortuiti praeuidere non possunt, verum etiam illis praeuisis resisti non potest; *dicta l. in rebus & l. ex conducto §. 1. ff. locat. Cephal. cons. 258. num. 18. Ias. de Actio. in §. sed iste num. 49.* Imo ne quicquam culpa alicuius adscribi possunt casus fortuiti, ut *Bah. in l. qua fortuitis C. de pignor. act. de Marin. cap. 201. num. 6. Ludou. à Peguer. decis. Sathalon. 214. num. 14.* proinde casus dicitur etiam vis maior, *l. si cum uenderet in fine ff. de pignor. action. l. 1. ff. commod.**

4 Ex hoc usque pactum valebit, & tenet inter contrahentes, ut unus ex contrahentibus à se casus praestetur, *l. impossibilium, l. verum ff. de regul. iur. l. impossibilis ff. de verbor. obligat.* siquidem suscipiens in se casum tenetur ad impossibile, & ad illud obligatur, atque ad id uti nullo hominum consilio occurrere potest, *d. l. 2. §. si eo tempore, & d. l. que fortuitis.*

6 Nam renuncians expressè casui, proinde habetur, ac si promittat, se velle teneri, etiam si non possit; *Bart. in l. sed & si quis §. quaesitum. opposit. 3. ff. si quis cant. ubi Bal. in secunda opposit. Cyn. in l. impossibile circa finem ff. de regul. iur. e quidem non videtur, ut quis pacto patiatur iacturam, ob casum contingentem, absq; culpa sua, circa rem cuius alter habet dominium, ut inquit Lopez de contract. lib. 2. capit. 27.*

7 Et quod possit quis casum fortuitum pacto recipere; & ipsis renunciare adest *text. in l. si quis fundum in principio, & ibi DD. in l. item queritur §. si gemma, l. opus quod auersione ff. locati, l. iuris gentium §. item si quis pactus sit, & §. si paciscar ff. de pactis, l. si res pupillaris ff. de administrat. tutor. l. si certo §. nunc videndum vers. certe si hoc ff. commod. l. 1. §. sepe euenit ff. de posit. l. pomponius ait ff. de pact. dotal. Capit. bona fides §. vero de deposito, cap. 1. de comod.*

8 Neque enim qui casibus fortuitis renunciauit excusari potest, quandoquidem conuentio spontanea, legem facit, iurique beneficium tollit, *l. sicut commoda, & ibi Paul. in l. sicut C. de Actio. Petr. Gregor. Tholos. in lib. 21. syntagm. cap. 1. tit. de necessitate conuention. num. 4. & ad considerationem illius verbi, spontanea tradit I. C. quod in omnibus rebus per quas dominium transfertur, omnino accede-*

re debet affectus contrahentium, siquidem conuentio nulla est, *l. in omnibus 54 C. de action. l. fin. C. qua res pignor. obligar. poss. idem Petrus Gregor. num. 3. sequitur Arias Pinell. in l. 2. par. 1. num. 26. C. de rescind. vendit. vnde potest cōductor, qui alias de casibus fortuitis non tenebatur ex sua renunciatione obligari ad ipsos casus fortuitos praestandos l. si quis fundum in principio ff. locati, l. licet ubi Alber. col. 2. C. eod. Bart. in l. si merces §. vis maior nu. 6. ff. locat. Gozzad. cons. 74. num. 16. Mozz. de contract. tit. de locat. & conduct. num. 51. Valasq. de iure empbit. quaest. 77. nu. 34. Gajl. obseruat. 23. nu. 17. lib. 2. Gomez cap. 3. nu. 19. vers. item quaro de locato.*

10 Nec ad alios casus se obligare videtur qui expressè casibus fortuitis renunciauit, cum talis renunciatio, non comprehendere videtur casus insolitos, & inopinatos, *l. si stulas §. fin. ff. de contrahend. empt. dicit Angel. in cons. 176. permittendum Bald. in cons. 145. casus talis est, col. 2. in 3. vol. Fulgos. cons. 193. Alex. cons. 107. perspetis verbis col. 4. vers. non obstat, quod dominus in 3. vol. refert, & sequitur D. Iacobus Mandell. de Alb. in suo cons. 1. num. 4. Ioann. Baptista Larrea in suis fiscal. allegationib. allegat. 31. num. 31. lib. 1. Menoch. cons. 27. num. 18. cum sequenti, D. Castill. in suis controuers. tom. 3. cap. 3. num. 80. Anchar. cons. 402. Larrea in allegat. 17. num. 4. Ferrett. respons. 15. Pinell. in l. 2. C. de rescindend. vendit. 1. par. cap. 3. nu. 26. Gomez. tom. 2. variar. cap. 3. num. 26. Corras. lib. 1. Miscell. cap. 19. Valasq. de iure empbit. q. 27. Ceuall. commu. contra commun. quaest. 702. D. Ioann. de Castillo lib. 3. controuers. cap. 3. Morl. in empt. tit. de locat. quaest. 1. num. 19. cum aliis per Hermosill. in l. 3. tit. 2. par. 3. glos. 8. num. 2. Alex. cons. 107. num. 16. lib. 3. Vrsill. ad Affl. decis. 258. Guid. Pap. decis. 620. Ioan. Franc. à Ripa in tract. de peste vers. venio ad secundam partem num. 22. & 23. Socc. Sen. cons. 44. num. 4. vol. 1. Mozz. in tract. de locat. & conduct. vers. Accidentalem in hoc tract. n. 1. & 6. Marsil. in singul. 615. Aegid. Bos. in tit. de remissione merced. num. 40. & seq. l. excepto C. locat. litem queritur 14. §. exercitum, l. habitatores 3. §. fin. l. si fundus 36. ff. locat. l. quod si domus 31. §. idem iuris esse ff. locat. Capyc. decis. 98. num. 1. Guid. Pap. decis. 630. Affl. & Vrsill. decis. 258. plenè Couar. praest. quaest. cap. 30. per totum Crauet. cons. 95. & 233. pulchre Anchar. in cons. 402. Iac. Macchell. in patrocin. 6. num. 2. latè Franc. Becc. cons. 31. per totum, & plenissimè D. Ioan. de Castill. in 3. lib. quotid. controuers. cap. 3. nu. 80. cum seq. & quod magis est si non solū*

11 renunciauit casibus fortuitis ex quocū-

- que causa, quæ dici, vel excogitari possit adhuc talis clausula non comprehendit casus valde inopinatos, & insolitos; vt *Alex. cōf. 107. perspektis verbis col. 4. vers. non obstat quod dominus in 3. volu. eruditè Andr. Sicul. in cōf. 21. col. 5. vol. 2. Alex. cōf. 28. num. 10. vol. 1. ibi ex inuidia, contrariū verius, quia nunquam suscipiens in se*
- 12 omnes casus fortuitos, adhuc nō suscepisse videtur casus qui nunquam con-
fecti fuerunt euenire, puta aliqua magna siccitas, vel alia similia, vt fuit incendium Montis Vesuei, propè hanc nostrā fidelissimam Ciuitatem in anno 1631, 16. Mensis Decembris, *Bar. in l. sed si quis §. quæsitum ff. si quis caution. idem Mandell. in dicto cōf. 1. num. 5. Moz. de contract. in tit. de locat. & conduct. in verbo accidentalia num. 6. etiam si fuerit dictum in tali contractu de omnibus quæ imaginari possunt, vel ex quacumque causa dici, vel excogitari possunt Stracchà de asscuracione glos. 15. nu. 9. dixit non teneri Alb. in d. cōf. 1. num. 4. Purpurat. cōf. 466. num. 4. & 30. Crau. cōf. 718. num. 13. & 14. Becc. cōf. 82. num. 11. Surd. cōf. 61. num. 65. & cōf. 339. num. 35. lib. 3. per tex. in l. ex conducto §. 1. & l. si merces §. maior ff. loc. Bar. in l. cotem §. qui maximos ff. de public. Cyn. & DD. in l. licet C. locat. late Alex. in d. cōf. 28. lib. 1. num. 12. Ang. cōf. 179. Alex. in l. stipulatio ista col. fin. ff. de verb. oblig. Bal. cōf. 372. lib. 3. Crauet. cōf. 95. Dec. cōf. 7. & cōf. 430. 632. Imq. cōf. 84. Aret. cōf. 8. in fin. Dec. cōf. 379. Alex. cōf. 59. lib. 1. & adhuc si in illa renunciacione interuenisset iuramentū, *Bertran. cōf. 28. lib. 1. cū iuramentū non trahitur nisi ad illos casus ad quos traheretur renunciatio non iurata DD. in d. §. quæsitum, cū iuramentū nō trahitur ad casū insolitū, & incogitatū, c. ueniens de iur. iur. & c. cū inter de renunc. Bald. in cap. 1. de controu. feud. inter par. tert. Alex. late in cōf. 28. lib. 1. num. 12.**
- 13 & propriè verò qui dicantur casus insoliti, & inopinati, optime tradit idem *Mandell. de Alb. in dicto cōf. 1. num. 8. & illi dicuntur, qui à mille annis circa, non contingit, quæ sententia fuit Bar. in l. scio §. Medico in fine ff. de annuis legat. quam sententiam sequutus fuit Corn. in cōf. 231. vol. 2. & in cōf. 12. vol. 4. Ias. cōf. 107. col. 3. vers. tertio respondendum uol. 1. Rube. cōf. 153. num. 2. & quid si minus mille annorum, dicatur casus insolitus, plenè *Gratian. de hoc discurrens cōf. 94. num. 48. Seraph. de priuileg. iurament. priuileg. 106. num. 5. qui affirmatiuè concludunt, verum de tot opinionibus relatis à Vincent. Caroc. de locat. & conduct. quæst. 9. per totam, pla-**
- cet, & illi assentior opinioni *Alex. in cōf. 31. col. 4. vol. 2. & cōf. 108. col. penult. uol. 3. Ias. in l. sed si quis §. quæsitum ff. si quis caution. concludentis, quod ille dicitur casus insolitus, & valde inopinatus, qui raro aut nunquam euenire solet.*
- 14 Igitur isti casus insoliti, & valde inopinati, nunquam venire videntur in renunciante casuum fortuatorum, & comprehendendi, dūmodo verba non sint adeo prægnantia, quæ illorum casuum insolitorum significationem importarent; vt late *Caroc. ubi sup. in quæst. 10. per totam, Ioann. Bapt. Larrea in suis allegat. allegat. 19. num. 6. Bar. in l. si de certa C. de transact. & l. cum aquiliana ff. eodem, communem dixit Bertran. cōf. 172. num. 4. uol. 3. Anton. Gabr. de regul. iur. conclus. 4. num. 13. cum*
- 15 eadem operetur vis dispositionis in genere, ac dispositionis in specie, *l. qui Iure militari, ff. de milit. testam. DD. in l. sub pretestu, & Angel. in l. tres fratres, ff. de pact. Alex. cōf. 87. uol. 3. Afflic. decis. 44. uol. 11.*
- 16 & sic concedenda omnino videtur remissio mercedis, cum conductor impediatur vtire conducta propter casum insolitum superuentum, & sic de iure conductor non tenetur ad pensionem, seu affictum, & contractus statim dissoluitur, ab vtroque parte, dum res sit perempta casu insolito, absque culpa conductoris, cum locator habeat facultatē
- 17 tradendi rem locatam conductori, ad *tex. in l. item queritur, S. exercitiū, l. haberes §. fin. & l. si fundus §. fin. ff. locat. sequitur Surd. cōf. 400. num. 12. & sequenti uol. 3.*
- 18 omnino uidentus, qui etiam ex alijs docet, quod si locator non potest vtire tota re conducta, sed tantum pro parte, adhuc poterit conductor à contractu discedere, quoniam vnica est locatio facta, pro vnico prætio, ut optime *Berou. cōf. 140. num. 13. usque ad 15. uol. 1. & Alciat. cōf. 43. num. 7. & cōf. 116. lib. 8.*
- 19 quia conductor non conduxit partem rei conductæ, & quando conduxit eam clausula, & cum conditione, quod semper salua remaneat substantia rei, quatenus oporteat præstari rem cōductoris; vt illa frui possit, pro ut est *tex. in l. ex conducto 16. ad fin. vers. sed si ager terremotu, ff. locat. Bar. in l. si vno 17. §. ubicumque tamen, post medium, vers. quandoque allegat fundi, et in l. si merces 28. §. uis maior col. ult. in principio num. 6. vers. quandoque colonus allegat. ff. eod. late D. Ludou. à Pegner. decis. Cathalon. 214. num. 1.*
- 20 Præterea quotiescumque fructus cessant, cessat è quoque solutio pensionis, ita cumulatis omnibus refert *Stephan. Gra-*

Gratian. discip. forens. tom. 3. cap. 334. n. 33. cum sequenti, & late de hac materia in *tomo 1. cap. 195. per totum*, quia semper
 21 censeatur facta conductio sub tacita conditione fructuum recolligendorum, & quia ex causa superuenienti, receditur à iuramento præmissio, & aliis legitime celebratis, quasi contractum sit, sub ea conditione si res in eodem statu remanserit, & *num. 36.* & semper concluditur, quod conductor in tali casu liberatur, tanquam si sit finitus contractus, & maxime quando deficit substantia rei, idque affirmat in *cap. 557. num. 61. cum sequenti*, inherendo notabili decisioni Rotæ Romanæ in proprijs terminis, & sic his statibus dissolvitur contractus ab utraque parte, & locator non tenetur ad rem, nec conductor ad pretium, cum necessario cessat ab utraque parte obligatio, maxime quando perit sine culpa locatoris, late de hac materia, & doctè more suo dixit *Imol. in cap. potuit num. 4. versio. facit, quod habetur in simili de locat. ubi ait, quod res conducta, si perimatur cessat obligatio, quia cessat usus ex parte conductoris, & patientia ex parte locatoris, ut Imol. in conf. 39.*
 22. Quod autem, nedum teneatur præstare patientiam, quando conductor utatur, & fruatur re conducta, verum etiam tenetur dictum conductorem in possessione rei locatæ defendere, adeo quod non sufficiat, quod rem tradiderit, nisi curet, quod apud eum sit toto tempore conuento, & patientia debet esse successiva, *glos. Bart. & alij in l. corruptionem C. de usufruct. Bart. & Castrenf. in l. si ita domum ff. locat. Alex. in conf. 111. col. 2. vol. 1. Socc. conf. 156. num. 10. vol. 2. Ofasc. in decis. 51. per totam refert idem Ludov. à Peguera in dicta decis. 214. num. 3. l. quægro §. inter locatorem ff. locat. Gacheran. decis. Perlamont. 90. Versill. decis. 233. num. 4. Marsil. si. gul. 293. Dec. conf. 421. Roland. à Vall. conf. 59. lib. 4. & conf. 99. num. 6. lib. 4. Nat. conf. 360. lib. 2.*
 23. In remissione autem mercedis vnum notandum est, an facienda sit talis remissio pro rata temporis, vel quo ad utilitatem, quam ex eo tempore percipere potuisset, ex re locata, si conductor non fuisset impeditus, qua in re remissio fieri debet solum pro eo tempore, quo conductor prohibetur frui, re conducta, *l. si quis domum, §. 1. l. si quis fundus §. imperator ff. locat.* tamen quando totius anni utilitas, & comoditas consistit incertis mensibus, atque in certa temporis parte, tunc impeditus pro illa parte

temporis, consequitur remissionem pensionis, pro toto anno, proinde ac si toto anno fuisset impeditus, ita determinavit *Socc. conf. 88. in 3. quæst. vol. 1. moventur per text. qui bene probat in l. & ideo habetur ff. de verbor. obligat. ubi DD. omnes, quo cum l. si stipulatus essem ff. eod. tit. dicunt, quod etsi tantum temporis restituendum sit, quantum abstulit impedimentum, tamen fallit quando impedimentum certi temporis abstulit totius temporis comoditatem, allegatur
 24. *Bart. in l. 2. ff. de annuis legat. ubi vult, quod ob moram certi temporis, oritur obligatio ad interesse, totius temporis, quando ea mora abstulit totius temporis utilitatem; ut in simili dixit Imol. in l. diuortio in princip. ff. solut. matrimon. sequitur Bald. in l. ades num. 9. C. de locat.*
 25 & dixit, quod rata temporis, tunc attenditur, quando concurrat æqualitas temporis, & portio commodi, secus verò quando non subest aliqua proportio, & sic remissio pro toto anno erit facienda, quia conductor dicitur verè impeditus pro fructibus totius anni, & proinde est, ac si toto anno fuisset impeditus, &
 26 propterea *Bal. in conf. 145. vol. 3. temporis utilitatem considerat, quia in remissione mercedis plus attendimus usus conditionis, quam tempus, ut per Bart. in d. §. item cum quidam nu. 1. qui enim conduxit respexit principaliter ad utilitatem; quæ in vna parte temporis percipi solitum est, ideo illa cessante videtur in totum cessare usus rei, cū ad aliud conductio facta non fuerit; ut per Castrenf. in l. cum in plures in princ. ff. loc.*
 27 Verum quando damnum, quod colono propter casum fortuitum inferitur est modicum, tunc non debetur mercedis remissio, quia licet colono, vel conductori, non debet esse damno; si plusquam tollerabile est, l. si fuerint fructus, tamen quando damnum modicum est, equo animo colonus ferre debet, imò etiam si in vno anno successit sterilitas, & deinde alio anno successit vbertas magna, colono non debetur remissio mercedis, quia illa magna vbertas, quæ in illo anno successit recompensatur, cum illa sterilitate primi, vel secundi anni, & si conductor in illo anno sterili remissionem habuisset poterit exigere, ut dictum est à *Peguera dicta decis. 214. num. 29. addent. Guid. Pap. decis. 630. sub verbo, quod sic Egidius Boss. in suo tract. siue tit. de remiss. merced. num. 35. Castrenf. in l. ex conducto 16. §. si quis tempestatibus ff. locat. Host. in summa de locat. & conduct. vers.**

vers. propter sterilitatem num. 7. Mozz. in tit. de locat. & conduct. num. 26. ex quo dico, quod sterilitas ad hoc, vt competat remissio mercedis quanta esse debeat, plures sunt opiniones, vna est Iudicis arbitrio, Bursat. conf. 11. in fine, vol. 1. Rolan. à Vall. conf. 86. vol. 3. Suarez com. opin. litt. C. num. 219. Menoch. de arbitr. Iudic. lib. 2. casu 76. num. 3. Barb. conf. 21. secunda opinio, quando conductor deductis expensis non valet dimidiam pensionis ex fructibus soluere, Capyc. decis. 88. Suarez com. opin. litt. C. nu. 220. & litt. S. n. 177. Ant. Gomez. Hispan. var. resol. de contract. cap. 3. num. 18. Aret. conf. 52. Arius Pinell. l. 2. cap. 3. num. 21. C. de rescind. vend. DD. in l. licet, C. de loc. Soccin. iun. conf. 68. num. 9. lib. 2. Hieron. Grat. conf. 161. num. 21. lib. 2. Bursat. conf. 709. num. 3. lib. 3. tertia opinio, vt vulgò sit estimandum Turzanus comm. opin. lib. 1. cap. 107. Grat. d. conf. 161. num. 6. Michael Grass. com. opin. lib. 1. cap. 14. q. 4. Alex. conf. 3. lib. 1. & conf. 107. nu. 18. lib. 3. quarta opinio, si fructus non ascendunt ad tertiam partem, Mozzius, vbi supra num. 12. Ruin. conf. 81. num. 3. lib. 1. Neuiz. conf. 90. num. 8. vers. quarta opinio, Fab. de Anna conf. 64. & 65.

Quod dicta sunt respectu coloni, circa mercedis remissionem, id autem dicendum omninò erit respectu conductoris circa magnam insolitam vbertatem, euenientè casu fortuito non per diligentiam coloni, vt contrariorum eadem sit
28 disciplina, l. & si contra in fine ff. de vulg. Bald. in l. penult. in fine C. de solut. Nat. conf. 44. Tiraquell. cessante causa par. 1. nu. 17. ad medium, Surd. conf. 458. num. 15. lib. 4. & hæc qualitas inter contrahentes seruatur, l. penult. in fine C. commun. diuid. Aym. conf. 70. num. 1. cum etiam illa solum in contractibus veniant, de quibus verisimiliter credendum est, partes cogitasse, DD. in l. fin. C. qua respignor. oblig.
29 post. vnde istud insolitum augmentum ab inopinatu casu proueniens, tâquam à contrahentibus non præuisum, debet omninò esse exceptum, Ias. in l. 1. nu. 29, col. 5. in fine, vers. istam licet communem, C. de iure emphyteut.

30 His omnibus poterit conductor renunciare, & à remissione mercedis excludi, & illa renunciatio valebit, & per consequens, conductor teneatur ad pensionis solutionem, ita probat text. in l. si quis fundum ff. locati, cuius verba hæc sūt, si quis fundum locauerit ea lege, vt si quid vi maiori accedisset, hoc ei præstaretur, patet standum esse, tex. in l. item quaritur, S. gemma eod. tit. ff. eod. tex. in l. iuris gentium,

S. si autem si quis pactus sit ff. de pact. teneat tex. in l. licet C. de locat. & conduct. & adde, quod si quis rem accipit suo periculo, idem est, ac fortuitis casibus renunciare, ita Bart. in l. si bis, qui ff. de acquir. rer. domin.

- 31 Ex hoc inde sequitur, quod renunciâs casibus fortuitis videatur illis, tantum casibus renunciaisse, qui generaliter, & communiter accidunt, nō autem illis censetur renunciaisse, qui raro, & de plenitudine potestatis contingere possunt, cum in renunciacione illorum, tale ius speciale non veniat in consideratione, quod ius est factum Principis, quod factum nullo modo priuatis personis nocere debet, ex tali succedente facto, contrahentes omninò exempti sunt, vt dixit Vincent. Carocc. de locat. & conduct. qua. 8. num. 71. fol. mibi 190. dixit Petr. de Ancharan. in conf. 414. ex text. in l. cum proponas C. de naut. fenor. quem text. singularem dixit Ias. in l. 1. colum. 2. in fine
32 C. de instit. & substit. ca. ratione, quia quæ de nouo emergūt de nouo indigent auxilio, l. de etate S. ex causa ff. de inter. act. cum similibus in glos. vbi allegat, & facit tex. in l. plane ff. vt in possess. leg. in fine.
33 Et talis casus fortuitus oriens ex facto Principis, non connumeratur inter casus fortuitos, vt Aym. conf. 95. num. 1. Anchbar. cōf. 402. Dec. conf. 335. Gratian. discept. forens. cap. 884. nu. 15. lib. 5. Bald. conf. 396. lib. 3. Alex. conf. 107. lib. 3. in materia remissionis mercedis; latè hanc materiam disputat Aym. & tener, quod omninò facienda videatur in tali casu, remissio mercedis conf. 402. Dec. in dicto conf. nu. 3.
34 lib. 1. cum factum Principis, casus fortuitus reputetur, imperio cuius resisti non potest, l. item si verheratum S. item si forte ff. de rei vindicat. l. apud Iulianum S. constat ff. de legat. 1. Bald. in l. falsus 19. n. 30.
35 C. de furtis, idèoque semper in qualibet promissione autoritas superioris reseruatã censetur, l. fin. vbi Ias. num. 6. ff. qui satis dare cogant. l. si quis maior num. 19. C. de transact. sequitur Gratian. lib. 3. discept. 37 cap. 520. num. 26. Tali autem casui fortuito prouenienti ex facto Principis renunciari non potest Aym. Crauett. conf. 233. Gratian. discept. forer. cap. 334. nu. 57. lib. 3. Anna alleg. 27. per totam, & alleg. 67. nu. 17. & quando casus oriens ex inobseruantia contractus à Principe gesto dixit Alex. in conf. 97. num. 4. qui insolitum casum dicit esse, & quod casus fortuitus oriens ex facto Principis, dicatur pœnitus insolitus dixit Afflict. in decis. 54. & ibi Vrsill. num. 2.

38 Ex quibus sequitur, quod nunquam in contractibus locum habeat euctio, quando accidit in tali contractu, ubi interuenit postmodum factum Principis, seu causa ex nouis legibus disponentibus circa deciforia, contra ius commune, cum illud detrimentum causatum;

39 & tali facto, Principis, seu ex quauis alia causa, non cadat in damnum venditoris, optimè Bald. in cons. 400. incipiente factum tale est. num. 4. lib. 4. sequitur Stephan. Grat. discept. forens. cap. 521. num. 24.

40 ad quod facit regula, quod semper periculum spectet ad emptorem, in specie dixit Iacob. Anton. de Mauro Auersanus in suis allegat. allegat. 107. num. 7. fol. mibi 309 per tex. in l. 1. C. de rer. permutat. ubi Bart. & Bal. & in l. si res ff. de euct. l. si cui ff. de seruit. l. quamquam ff. de ritu nupt. l. veteribus ff. de pact. mouentur DD. dicendo,

41 quod in isto casu, locum non habeat euctio, quia diminutio rei succedit ex tēpore, cui nullo modo euctio locum habere possit, vt Bald. Salic. Angel. & alii communiter in l. si familia C. fam. hercisc. Dec. in cons. 411. v. si, b. si que occuratē in fine num. 4. Ruin. cons. 7. num. 18. lib. 3. Roland. cons. 51. num. 19. lib. 4. laud. Becc. cons. 24. num. 34. cum sequenti, ibi, nec agitur ad pretij restitutionem, Bero. cons. 41. num. 48. lib. 1. Mastrill. decis. 61. num. 6. Rosental. de feud. cap. 9. num. 1. conclus. 54. nu. 17. cum sequent. fol. mibi 569.

42 Intellige prædicta, quando venditor non sciuerit id, quod à Principe facturum esset, nam quando scit, & tacens alienauit eo casu habebit locum euctio, propter casum insolitum proueniens ex facto Principis, quia in dolo videtur esse venditor, argumento eorum, quæ de sciente legem promulgandam tradunt DD. in progem. Gregor. & Menes. in l. constitutiones nu. 8. C. de iure, & fact. ignor. Sot. de iust. & iur. lib. 1. quaest. 1. art. 4. col. 2. in fine, sequitur Ioann. Anton. Mangil. in tract. de euct. quaest. 17. nu. 18. & in 9. 1. circa finem.

43 Casus enim fortuiti, si non expressi videntur, in contractibus semper ad conductorem spectant; sicuti casus fortuiti post perfectam venditionem ad emptorem pertinent, l. Lucius ff. de euct. l. 1. C. de pericul. commod. rei vendit. l. in C. de action. empt. sicut pecunia descripta in publico Banco non possunt aduersus venditorem ad illarum traditionem, seu pretij restitutionem licet tfortasse Principis facto, & dispositione ab ipsis aduocata fuissent, cum futuri casus ad emptorem pertinent, factum namque Principis fortuitus casus censetur, Affl.

decis. 54. nu. 2. Surd. decis. 326. num. 15. cuius imperio resisti non potest, Mancil. de euct. quaest. 17. num. 9. & facta futura sui incerta censetur, l. in omni ff. de iure, & facti ignor. & casus isti fortuiti, nec in contractibus bonæ fidei, & stricti iuris præstantur, l. commodati ff. commod. nā quando ante traditionem, & perfectam venditionem contingit, tunc proculdubio dicendum est periculum ad venditorem spectare, l. emptorem §. qui autem, & ibi glos. in verbo omnes, ff. de act. empt. & l. inter stipulantem in principio & ibi glos. in verb. habere ff. de verb. oblig.

46 Imò è quoque valebit pactum, vt conductor soluat pensionem, etiam omni exceptione remota, imò etiam re perempta, vt Surd. cons. 445. num. 17. quare potest conductor domus suscipere casum incendij, vel ignis, Ferrer. de re naturali lib. 7. num. 53. Eo similiter locator horreorum, qui de casu fortuito non

47 tenetur, l. 1. C. de locat. & conduct. potest renunciando suscipere periculum casus, l. ex diui in fine ff. locat. & remota omni exceptione non videtur renunciaffe casibus, Ripa de priuileg. contr. caut. post. num. 57. Surd. cons. 339. num. 18. voluit in fortioribus terminis Anchar. in cons. 402.

48 vbi vendita gabella cum suis commodis, & incommodis, ita quod nulla remissio haberetur ratione alicuius emergentis damni, tenet, quod nihilominus fiat remissio, si casus contingat incogitatus, & contra hominum spem facit, l. 1. §. sæpe euenit ff. de posit. l. litis §. 1. ff. de negot. gest. l. opus ff. locat. & ideo glos. & Bar. Alex. & Iaf. & alii in l. sedet si quis §. quaestum ff. si quis caut. concludunt, quod quis

49 suscipiens periculum, vel etiam omne periculum non tenetur de casu fortuito,

50 to, nunquam enim ex natura contractus conductionis venit casus fortuitus, nisi specificè, & expressè dictum sit, vt latè supra, & Ludou. Peguer. decis. Cathalon. 214. num. 13.

Item ex pacto autem, quod siue lucrum, siue damnum sequeretur cederet conductoris commo, vel incommo, non conferret conductor suscipere casum fortuitum, Surd. decis. ult. num. 49.

51 Item suscipiens in se omne periculum non videtur renūciare casibus fortuitis, glos. magna in dicto §. quaestum, sicut si diceret periculum tantum; & ibi Bart. nu. 3. cuius distinctio sequitur Castrens. ibi num. 6. & alii licet Ant. Gomez. tit. de locat. & conduct. nu. 19. contrarium dixerit, vt per Guttier. de contract. iurat. dicto cap. 24. num. 10. Bart. in l. 1. C. que res pignor. obligat. poss. num. 3. Argument. d. l. 1.

- & l. opus in fine ff. locat. Puteus decis. 19. lib. 3.
- 52 Nam verbum periculum est generale continens etiam leuissimam culpam, sanè suscipiens periculū, non videtur suscipere casus, cū referri possit ad aliud, quā ad casus l. Titius num. 3. ff. de liber. & possib. Seraphin. conclusionē 12. vers. quarto ampliatur, Fulgos. conf. 193. num. 3. Surdus decis. ult. num. 50. Ripa l. si unquam nu. 10.
- 53 C. de reuocand. donat. Periculū quidem
- 54 est genus, casus verò est species, atque ideo suscipiens periculum non tenetur
- 55 de casu; siquidem periculi susceptio referri potest ad aliam speciem, quam ad casus fortuitos, Alber. dicto §. quaesitum num. 15. Crot. in repet. capit. Naviganti in princip. de usur. Surd. conf. 61. num. 61. vbi inquit, ita communiter teneri Valasg. de iure emphyt. quaest. 27. nu. 36. Grat. conf. 94.
- 56 num. 49. lib. 2. quapropter conductor suscipiens periculum operis, non tenetur nisi de periculo, quod contingit saltem ex culpa leuissima, nō eo quod contingit ob casum fortuitum, Fulgos. in l. opus, quod num. 1. ff. locat. & in dicto §. quaesitum num. 10. Gratian. conf. 94. num. 49. & quod suscipiens periculum non tenetur de casu, Seraphin. de priuileg. iuram. priuileg. 100. circa finem.
- 57 Hæc omnia, quæ procedunt in expressa renunciatione contineri possunt in vno tantum verbo, quod verbum idem operatur, ac si expressè omnibus renunciasset beneficiis, & est quando renunciat cum clausula, omni legum,
- 58 & iuris auxilio, quæ clausula non solū operatur, quod censeatur renunciatum omnibus exceptionibus, quæ possunt, ac possent ipsi renuncianti competere; vt dixit Alex. conf. 42. nu. 13. lib. 1. conf. 11. num. 14. vers. pondero lib. 2. Marfil. in rub. de fideiuss. num. 25. Aret. conf. 104. num. 9. Roman. conf. 151. num. 2. vers. 1. cum renunciauerit, Mart. in tract. de clausul. clausul. 136. num. 1. & num. 17. sequitur Hippol. in dicta rub. de fideicommiss. num. 25. Ruin. conf. 1. nu. 21. lib. 1. Riminald. iun. conf. 587. nu. 28. & sequenti, Bertazzol. de claus. glaf. 6. num. 7. Imò non solum operatur renunciacionem omnium exceptionū, verum etiam renunciacionem beneficii, siue beneficiorum competentium, tam de iure ciuili, quàm de iure municipali, vt superius suo loco diximus, & Hippol. cit. in d. num. 25. sequitur Barbof. de
- 59 clausul. claus. 133. nu. 3. Nec solum operatur talis clausula in homine suo beneficio renunciante, verum etiam operatur in muliere circa suū beneficium,

- tāquam de eo bene certiorata, vt Mart. d. claus. 136. num. 3. Tiraquell. in l. si unquam in prelat. num. 21. Bertaz. d. glaf. 6. num. 3. plura post Mart. scripsit Theodor. de rub. claus. 180. num. 3. Socc. conf. 180. n. 21. vol. 2. & in l. plerique 7. quaest. num. 40. & maximè quando se obligat pro tutela, vt dixit idem Barb. num. 4. Bald. in Authent. matris, & auia, C. quando mulier tutela officio fungi potest, & ibi Bart. num. 12.
- 60 nam si non certiorata illa clausula omni legum, & iuris auxilio non operatur, neque supplet, & purgat errorem, & ignorantiam contractus, cum operetur tantum circa id, quod agitur, non autem casum penitus diuersum, vt Paris conf. 20. num. 99. lib. 1. Alex. conf. 1. num. 13. vol. 6. Dec. conf. 180. vers. secundo non obstat col. penult. Socc. conf. 214. col. 6. & 7. vers. ex communi Theorica, & conf. 113. col. 2. & 3.
- 61 Igitur omnibus priuilegiis renunciās cum dicta clausula omni legum, & iuris auxilio censeatur renunciāsse, exceptis tamen tribus casibus, & primo, quod per dictam clausulam, non censeatur renunciāsse beneficio, l. si unquam C. de reuocandis donation. post Tiraquell. in prelat. d. l. nu. 22. & sequenti, dixit Theodor. de rub. sup. cit. clausul. 680. num. 27. Paris conf. 73. nu. 50. & sequenti lib. 2. Gabr. conf. 127. num. 39. lib. 1. Mart. in d. claus. 136. num. 21. sequitur Barb. cit. nu. 18. Roland. conf. 13. num. 14. & quando possit expressè renunciari huic beneficio videbis infra in cap. sequenti.

Limitant secundo DD. in l. 2. C. de rese. vend. cum per talem clausulam illi beneficio d. l. renunciātū non censeatur, vt Bart. in l. si quis cum nu. 22. ff. de verb. oblig. dixit idem Barb. num. 19. Mart. num. 23. Alex. conf. 42. num. 5. lib. 1. Tiraquell. vbi supra num. 127. Limitant tertio DD. in condit. indebit. quæ conditio non censeatur renunciata, vt dixit Mart. num. 20. Ias. in §. fuerat num. 77. institut. de action. & Barb. num. 2.

- 62 Non solum renunciāns cū tali clausula censeatur renunciāsse omnibus casibus fortuitis, verum etiam censeatur renunciāsse casibus insolitis, & inopinatis ex illa ratione, quod censeatur renunciāsse etiam casui belli, cum casus belli reputatur inter casus fortuitos, insolitos, & inopinatos, vt dixit Philipp. Corn. in conf. 23. vol. 2. dicit Ripa in tract. de peste sol. mibi 27. secundam impressionem, vers. sed hic alia dubitatio, Mandell. de Alb. in conf. 1. num. 6. & quod per dictam clausulam censeatur renunciatum casibus insolitis, dixit Gozzad. in conf. 87. num. 13.

CAPVT XVI.

Renunciatio legis: si unquam C. de reuocandis donationibus an renunciari possit.

Vna donatio ipsa tum ex iuris rigore, tum etiam, ex recta consuetudine amoris, affectuque parentum in liberos, qui si futuros sibi ipsis prouidissent, aliis non donauissent, nec extraneis liberis, & posteritati eorum anteponeere videretur ob idque

- 1 ex ipsa dotati censentur filii, cum in donatione contineatur tacita conditio, si liberos postea susceperint, est text. expressus dicta l. si unquam C. de reuocand. donat. sequitur Oltrad. de Ponte conf. 238. per text. in l. cum acutissimi C. de fidei commiss. l. auus ff. de condit. & demonstrat. l. tale pactum §. ult. C. de pact. & talis tacita conditio,
- 2 semper suum locum vindicatur in qualibet donatione, etiam si minima fuerit, prout Philipp. Corn. in conf. quarto, incipiente dubia satis mihi volum. 3. Castrens. conf. 435. respondeo in principio lib. 1. num. 2. Ludouic. Roman. in conf. 269. non est dubium nu. 1. idem Philipp. Corn. in conf. 15. ex quo dictus num. 18. lib. 1. Alex. conf. 71. Consideratis lib. 4. pro communi testatur Clarus in §. donatio quaest. 22. in prima allegat. Ruyn. conf. 107. num. 22. lib. 1. & quod text. d. l. si unquam
- 3 procedat tam in donatione omnium bonorum, quam in quora, secundum Bald. in dicta l. si unquam Bal. & Salic. in l. 1. C. de inoffic. donat. Angel. Aret. conf. 24. Alex. conf. 71. vol. 4. Oltrad. conf. 338. Ioann. Andr. in addit. ad Specul. in Rubrica de donat. & in tit. de instrument. edit. S. porro, & in ultim. addit.
- 4 Et talis reuocatio ipso iure fit, & immediate per talem superuenientiam liberorum, quoniam sicut substitutio natiuitate filii rumpitur text. in l. a factio in principio ff. de vulg. & pupill. substit. ita etiam & donatio, prout Iul. Clar. in d. §. donatio quaest. 23. num. 8. uers. tertio fallit lib. 1. locum sibi vindicat etiam a quibusuis personis priuilegiatis, etiam a locis piis, prout dixit Bald. in conf. 215. lib. 5.
- 6 Talis. n. donatio reuocanda est usque ad legitimam liberorum superuenientium, vt tenet, & sequitur Marian. Socc. conf. 53 post num. 6. lib. 4. Florian. conf. 8. quaeritur an filius num. 8. Couar. lib. 1. resolut. cap. 19.

B b post

& conf. 54. nu. 9. Valasq. de iure emph. quaest. 27. num. 19. Roland. conf. 13. num. 8. Capoll. cautel. 48. sequitur Barbof. dicta claus. 133. num. 10. Mart. de clausul. dicta claus. 136. num. 6. Capyc. in decis. 87. num. 10. idem Roland de lucr. dotis num. 14. & sequenti.

63 Sed vnum aduertas pro complemento huius articuli, quod quando casus fortuiti essent notorii, non habebit necesse conductor cum denunciare locatori ad effectum obtinendi remissionem mercedis, licet regulariter requiratur denunciatio, Ioseph Ludou. conclus. vica tit. de iure employteut. & decis. 5. uers. primo casus, Dec. conf. 336. volum. 3. Ruyn. conf. 77. num. 2 vol. 5. Paris. conf. 111. nu. 95. volum. 1. Boer. decis. 40. num. 7. Socc. iun. conf. 104. num. 26. volum. 3. Menoch. conf. 120. num. 14. vol. 2. Caroc. de locat. & conduct. par. 3. tit. de remiss. merced. nu. 51. Tbesaur. decis. 108. maxime si perueniret ex facto tertii, notorii; vel ex culpa ipsius locatoris; quia tunc non esset necessaria denunciatio, seu protestatio, Ioseph Ludou. ubi supra, uers. & quod, & uers. & tamen; Menoch. conf. 55. num. 14. & 15. & conf. 120. nu. 15; volum. 1.

S V M M A R I V M.

- 1 Lex si unquam C. de reuoc. donat. semper tacitam habet conditionem si liberos non susceperit.
- 2 Conditio tacita si liberos non susceperit, semper intelligitur in qualibet donatione, etiam si minima fuerit.
- 3 Lex si unquam C. de reuocand. donat. procedit non solum in donatione omnium bonorum, verum etiam, & in quora.
- 4 Reuocatio donationis per superuenientiam filiorum ipso iure fit.
- 5 Substitutio natiuitate filiorum rumpitur, & vindicat sibi locum a quibusuis personis, etiam priuilegiatis, & piis.
- 6 Donatio an sit reuocanda in totum, vel saltem quoad legitimam, quando proceditur cum persona priuilegiata.
- 7 Monasterium sine ingressu monaci, non reputatur loco filij.
- 8 Lex si unquam C. de reuocand. donat. an renunciari possit.
- 9 Lex si unquam C. de reuoc. donat. an introducta sit fauore donantis, vel filiorum.
- 10 Fauor filiorum in quo consideratur.
- 11 Renunciatio legis si unquam C. de reuocand. donat. specialis esse debet.

post num. 5. vers. questioni, & alios apud Clar. in quæst. 23. num. 2. vers. quæ pro etiam & q. 22. n. 3. vbi hæc materiã fuse tractat. Nec istorum opinioni standum omnino esse videtur, cum æquitatis ratione egeat, quia monasterium sine ingressu monaci non reputatur loco filii, & sic donatio quo ad totum reuocari debet, non tãtum quo ad legitimam filiorum, prout dixit idem Clar. in fine dicti num. 2. & Bal. conf. 215. lib. 5.

Deueniendo autem circa cap. materiã, an beneficium dictæ l. renunciari possit; In qua re duæ videtur adesse opiniones, prima videtur, quod renunciari non possit, etiam cum iuramento, quã opinionem tenet, Ioann. Andr. in addit. ad Specul. tit. de instrum. edit. §. porro vers. hoc autem certum est Salic. in dicta l. si unquam, Socc. Iun. conf. 50. num. 20. conf. 137. col. 1. lib. 2. Boer. quæst. 159. nu. 7. plures pro hac opinione refert Tiraq. in præfact. dictæ l. si unquam num. 122. Ruin. conf. 175. num. 4. lib. 1. qui hanc opinionem pro magis cõmuni testatur; Oltrad. conf. 173. Paris. conf. 72. num. 36. conf. 73. num. 14. lib. 1. Roman. conf. 269. Cranetta conf. 718. num. 18. vers. 9. Ripa dicta l. si unquam quæst. 51. Decian. conf. 39. nu. 3. lib. 2. plures refert Socc. Iun. conf. 137. num. 2. lib. 2. Cypbal. conf. 445. nu. 42. vbi inquit esse magis communem hanc sententiam, & equiorem conf. 670. num. 25. & conf. 94. num. 22. vbi dixit hanc opinionem periculosam esse in iure, verum opinionem, quod renunciari non possit, sequitur Clar. in dicto §. donatio quæst. 22. nu. 4. vers. 3. infertur versus medium, quam opinionem semper placuit Ioann. Crot. in l. 2. in princ. num. 16. ff. solut. matrim. Gaill. obseruat. 40. in fine lib. 1.

Opinio, quod renunciari possit tenet Bar. in l. Titia §. Imperator nu. 7. ff. deleg. 2. & in l. 1. col. 2. C. de iure iur. vbi inquit hæc opinionem veriolem esse, Bal. in l. 1. in fine C. de inoff. donat. Roman. sibi contrarius conf. 26. Bal. in addit. ad Cuman. in dicto §. Imperator, & ibi Rub. num. 227. & nu. 230. Rimin. Sen. conf. 475. num. 3. Bertran. conf. 179. lib. 2. & conf. 32. lib. 3. Bero. conf. 49. nu. 43. & num. 48. lib. 1. Socc. conf. 143. circa finem lib. 1. et conf. 263. num. 13 lib. 2. Ioan. Crot. sibi contrarius in l. nemo potest num. 58. ff. de legat. 1. Rimin. sen. conf. 511. n. 8. cum sequen. & conf. 572. num. 8. Gabriel. conf. 127. num. 39. lib. 1. Vasq. de success. in Authent. unde parens num. 18. Alb. conf. 198. num. 54. Tiraquell. in dicta l. unquam num. 96. vbi hanc sententiam probabiliolem esse dixit nu. 77. et 88. vbi proprie pro hac sententia infinitos cumulat, & hanc opinionem

sequitur, Ripa in dicta l. si unquam quæst. 51. asserens hæc esse communem, & quod renunciari possit, voluit Cuiac. obseru. lib. 2. cap. 5. Guetier. de contract. Iurat. cap. 9. num. 14. Decian. conf. 39. num. 66. lib. 2. Vm. decis. 259. num. 3. & decis. 404. num. 16. & plures hanc opinionem tenentes, refert Clar. §. donatio quæst. 22. vbi inquit hanc opinionem videri magis communem;

9 Tota autem quæstio in eo vertitur, an beneficium dictæ l. si unquam inducta sit solo donãtis fauore, an autem filiorum fauore.

Quando autem donantis fauore tale beneficium introductum esse extimauerunt, in eo procedere videtur opinio, quod renunciari possit; quando vero fauore filiorum, negatiua opinione vtendum esse inquirunt DD. vt refert Gallard. de renunciat. cent. 1. num. 2. fol. mibi. 358. tomo 2.

10 Quod filiorum fauore censetur tale beneficium introductum ex ipsius ratione probatur, quoniam ratio ipsius dispositionis posita est in amore, affectuque parentum in liberos, igitur ex his apparet, quod fauore filiorum introductum sit tale beneficium, verum in dubiis sententia, cuique libera est.

11 Imo quod dictum est de opinione, quod renunciari possit, necessario requiritur; quod talis renunciatio sit specialis, & expressa, quoniam generalis renunciatio ei nõ obstat, Bar. & Angol. in l. Titia §. Imperator ff. de legat. 2. & ibi Rub. num. 239. Roman. conf. 269. Paris. conf. 73. num. 50. lib. 1. Socc. conf. 53. num. 2. lib. 4. Ruin. conf. 60. num. 17. lib. 3. & conf. 98. num. 22. lib. 1. Ias. conf. 125. lib. 1. Ripa in dicta l. si unquam quæst. 52. & ibi Tiraquell. in præfact. num. 132. vbi inquit hanc effectiolem sententiam, atque humaniolem, quod specialis requiratur renunciatio huius beneficii, ad hoc vt valeat Clarus §. donatio quæst. 22. vbi distinguit, & quod speciatim huic beneficio renunciandum sit, Vic. decis. 259. num. 3. vbi inquit tutiolem esse, quod renunciatio expressis verbis fiet.

S V M M A R I V M.

- 1 Lucrum dotis conceditur, vt inferuiat pro oneribus matrimonij.
- 2 Lucrum dotis defertur omnibus, qui onera matrimonij sustinent.
- 3 Lucrum dotis transit ad heredes mariti, etiã si à marito agnitum non esset.
- 4 Lucrum dotis an renunciari possit per maritum.

- 5 Maritus, an possit remittere lucrum dotis.
- 6 Maritus, an possit pacisci, quod lucrum dotis, non sit apud ipsum.
- 7 Pactum factum, quod maritus nullos lucretur fructus, an valeat.
- 8 Pactum per quod efficitur conditio mulieris melior valet, tanquam favorabile doti.
- 9 Masculus, excludens feminas per statutum potest huic statuto renunciare.
- 10 Maritus promittens restituere integras dotes censetur renunciasse lucro dotis.
- 11 Renunciatio tacita valet, imò & expressa.
- 12 Maritus potest concedere facultatem uxori disponendi de dote, & ei remittere lucrum dotis.
- 13 Maritus, an possit renunciare lucro dotis in praiudicium creditorum.
- 14 Obligatio conditionalis, vel in diem, cum fixa conditione restituenda est.
- 15 Renunciatio facta in fraudem creditorum, an retractari possit.
- 16 Lucrum dotis ex pacto debitum dicitur as alienum, non autem lucrum ex statuto debitum.
- 17 Maritus, an in praiudicium fisci renunciare possit lucro dotis.
- 18 Lucrum dotis, an censetur renunciatum per maritum, promittentem restituere integram dotem, & an poterit dictum lucrum deducere.
- 19 Funeris impenso, an sint deducenda de dote promissa integra restituere.
- 20 Promittens integram dotem restituere, an possit ea non obstante detrabere Trebellianicam.
- 21 Testator potest prohibere falcidiam.
- 22 Maritus promittens restituere quicquid ad alium pervenit ex causa dotis, non potest expensas deducere, quia illas remisisse videtur.
- 23 Hæres promittens solvere integra legata censetur remisissæ adtractionem falcidia.
- 24 Maritus promittens restituere dotes simpliciter, non censetur renunciasse lucro sibi debito ex statuto, quod tamen non procedit si promisit verbis generalibus restituere totam dotem.
- 25 Lucrum dotis non censetur remissum cum verbis in omnem casum, & eventum restituere.

CAPUT XVII.

Maritus, an possit renunciare lucro dotis.

Ro evidentiâ eius, quod in presenti Capite proponitur sciendū est, quod lucrum si propter onera matrimonii; consideratur, prout considerat, *tex.*

in l. si donatarius in fine, in ult. gl. in vers. si cut. & fructus, ff. de cōd. ob turp. caus. l. pro onerib. C. de iure dot. Bald. in Auth. dos data, vers. item in ista littera de donat. ante nupt. idem Bald. in cons. 180. col. 2. vers. bis verò non obstantibus, Aret. in l. si ante nu. 6. ff. solut. matrim. Augustin. Barbof. in l. 2. in princip. ff. solut. matrim. Alex. cons. 129. nu. 2. ad finem lib. 7. Decian. cons. 353. num. 4. & cons. 402. num. 7. Ruin. in cons. 133. num. 4. lib. 4. & cons. 11. num. 15. lib. 5. Mantica. citata cit. & ambig. lib. 12. tit. 5. num. 4. & tali ratione conceditur tale lucrum, vt pro oneribus inferuiat communiter DD. citati.

2 Hac quidem ratione marito deferatur, vt onera matrimonii sustineat, imò non solum ipsi marito deferatur, verum etiam omnibus tale onus sustinentibus, etiam ad focerum, *Surdus cons. 150. volum. 1. num. 13. Paris cons. 127. num. 1. Petr. de Ancharan. consil. 101. ex prædicto Themat. num. 7. Alex. cons. 135. videtur in princ. lib. 5. Alex. consil. 162. visis ijs num. 4. vers. item respondeo lib. 6. Ruin. cons. 199. num. 6. lib. 1. Bursat. cons. 41. num. 20. vol. 1. Roland. cons. 74. nu. 60. vol. 1. Imò, & quod magis est, maritus hoc lucrum ad hæredes eius transmittit, etiam si ab eo agnitum non esset, ita *l. si in l. si arrogator num. 24. ff. de adopt. ubi Bart. in 5. opposit. solut. 2. quam opinionem sequuti sunt, Alex. Phanuc. Pinell. & Roland. de lucro dot. quaest. 47. nu. 7. dixit Molfes. in cons. 48. num. 11. & sequenti, probat *Surd. in cons. 341. num. 5. vol. 3. idem Molfes. in repet. consuet. par. 4. de success. ab intest. q. 61. n. 3.***

4 Equidem tale lucrum ita consideratum, non poterit maritus renunciare, vt *tex. in d. l. si conuenerit ff. de pactis dotal. & è quoque tex. in l. si liberis, & ibi glos. ff. eod. cum maritus remittere non possit lucrum, quod ex pacto ipsi debebatur,*

5 item nec maritus potest pacisci, quod lucrum non sit apud ipsum, ne dos pe-

nès ipsum maritum sit sterilis, *l. cum pater, l. si conuenerit ff. de pact. dotal. & ibi glos.*

7 Verum, & licet tale pactum non valeat, quod maritus nullos lucretur fructus, quia omninò est inutilis, tamen valebit, nè certam partem lucretur, prout probatur in *text. in l. quaris ff. de pact. dotal. dixit Paul. de Cassr. in conf. 59. n. 2.*

Alia sententia, quod maritus possit renunciare tali lucro est vera, & recepta, & hanc tenuit *tex. in l. de die cum sequenti, ff. de pact. dotal. sequitur Alex. in l. si fuerit §. huius num. 4. vers. vtrum ff. solut. matrim. & in conf. 158. num. 20. vers. si quaritur lib. 1. Paul. de Cassr. conf. 59. num. 2. lib. 1. conf. 232. colum. 2. Socc. conf. 114. col. 2. lib. 1. Dec. l. eo col. fin ff. de regul. iur. & l. 1. eodam penult. C. de secundis nupt. Socc. iun. cōsil. 109. col. 1. lib. 3. vbi inquit hanc esse veram, & cōmunem opinionem, Capbal. conf. 365. num. 17. Roland. de lucro dotis quaest. 39. num. 10. cum sequenti, & q. 102. num. 6. Phanuc. de lucro dot. quaest. 8. nu. 16. & glos 14. num. 1. vers. quid si statutum,*

8 quæ quidem opinio multis rationibus subsistere videtur, & primo, quia pactum, per quod efficitur cōditio mulieris melior valet, tanquam fauorabile doti, *l. die ff. de pact. dotal. sed per hanc rationem cōditio mulieris efficitur melior, quia dos reddit ad suam naturam, l. vnus §. pactus ne peteret ff. de pact.*

Secunda ratione, quia maritus potest lucrare dotem, & hoc inductum fuit à statuto principaliter in eius vtilitatem, igitur suo fauori quilibet renunciare potest, & in iis terminis loquutus est, *Paris. conf. 127. & ibi latè col. 2. vol. 1. num. 12. prout in simili videmus, quod stante statuto masculus excludit fœminas, nihilominus poterit masculus huic statuto renunciare, vt per Bald. in l. maximum vitium col. 7. vers. sed pone frater C. de liber. præteritis.*

10 Tertia quidem ratione, quæ ex tacito, arguitur ad expressum, nam si maritus promittit restituere totam, & integram dotem censetur renunciassse lucro dotis sibi à lege municipaliter concessio, si igitur valet tacita renunciatio, fortius valere debet expressa, vt per *Dec. in l. expressa ff. de regul. iur. & Soccin. conf. 37. col. fin vol. 1. per glos. in clement. sæpè in verbo partibus ff. de verbor. significat. de qua communi sententia, testatur Bald. in l. quod nomine ff. de condit. indebit. Alex. consil. 5. col. penult. vol. 3.*

Corroboratur hæc sententia, per eam, quæ dixit *Barb. in conf. 59. in 4. dubio vo-*

*lum. 2. quem sequitur Dec. in conf. 260. colum. 2. & Paris. in d. conf. 127. num. 13. & sequenti, vbi concludit, quod maritus potest concedere facultatem vxori disponendi de dote, & ei remittere lucrum dotis, quod spectabat habere, facit etiã, quod notat *las. in conf. 90. col. 2. vol. 3. sex. enim, & DD. qui opinionem in contrarium faciunt videas resoluti per Roland. d. q. 39. à num. 20. vsque ad 27.**

13 Extenditur è quoque dicta ratio, vt maritus renunciare possit lucro dotis etiam in præiudicium creditorum, nam huiusmodi remissiones non possunt dici alienationes, & patrimonii diminutio, sed potius non acquisitio, *l. qui autem ff. qua in fraudem credit. l. alienationis verbum ff. de verbor. signif. Socc. conf. 114. num. 8. lib. 1. Barbat. conf. 59. lib. 2. Dec. consil. 260. & in l. in eo in fine ff. de regul. iur. Socc. iun. conf. 109. nu. 4. & 5. conf. 124. nu. 1. lib. 3. Paris. conf. 127. num. 18. lib. 1. Ioseph. Ludou. decis. Lucens. 21. num. 56. Roland. d. tract. quaest. 40. num. 6. vsque ad finem, Phanuc. de lucro dotis glos. 8. num. 18. Peregrin. de iure fisci lib. 6. tit. 7. num. 40. Hippolyt. Riminal. l. 1. num. 303. C. qui admitt. Surd. consil. 116. lib. 1.*

Verum, quod maritus in præiudiciũ creditorum possit renunciare lucro dotis, procedit tantum in lucro delato, ex statuti dispositione, non autem ex lucro ex pacto debito, quoniam lucrum ex pacto conditionali debitum, non potest in fraudem creditorum remitti, nam ex contractu conditionali ius efficax requiritur, *§. ex conditionali instit. de verb. obligat. ratione, quia obligatio conditionalis, vel in diem cum sua conditione restituenda est, l. ait prætor §. si conditionalis ff. de ijs, quæ in fraud. credit. vnde licet lucrum dotis debeatur marito sub conditione, si vxor prædecesserit, tamen reuocari potest huiusmodi remissio, scilicet renunciatio postea purificata.*

15 Hoc totum prætextu fraudis existimandum est, & à creditoribus illa renunciatio retractari posse, quoniam omnes alienationes, in fraudem creditorum, solum considerantur in diminutione patrimonii, *l. qui autem in princip. ff. de ijs, quæ in fraud. credit. & hoc pertinet ad diminuentes patrimonium suum, non ad eos, qui agunt, nè locupletentur, quæ *tex. singularem dixit Angel. in §. si quis in fraudem, in glos. in verbo rem suam instit. de action. vbi etiam per illam concludit, quod si debitor repudiat hæreditatem, vel legatum, vel si alio modo, & titulo rem poterat acquirere, & non vult, imò**

repu-

repudiat etiam in fraudem, & perniciem creditorum non habet locum d. **S. si quis in fraudem, nec tit. ff. de ijs, qua in fraud. credit** ex quo non agitur de diminutione patrimonii, sed quod bene notandum inquit, & ita *Peregr. de iure fisci* **lib. 6. tit. 7. num. 40.** his accedit, quod lucrum dotis ex pacto debito dicitur res alienum, non autem lucrum ex statuto delatum, ut voluit *Bevo. conf. 26. num. 14. lib. 2. Tiraquell. de retract. conuent. glos. 10.* **§ 7 S. 1. num. 14.** Imò ne quicquam in præiudicium fisci renunciare potest, *Peregr. cit. num. 40.* vbi ita decisum fuisse testatur.

§ 8 In promissione autem quando maritus promisit totam dotem restituere, non est locus statuto deferenti lucrum dotis, ut *Rota Genens. decis. 58. num. 8. Matt. conf. 108.*

Verum in hac questione duplex adest opinio, prima quod non videtur renūciasse lucro dotis ex promissione, quod velit totam, & integram dotem restituere, per ea, quæ notat *Bal. in l. Neratius ff. de relig. & sumpt. funer. & per glos. ibi in verbo conferre*, vbi dixit, quod quando

§ 9 maritus debet restituere integram dotem, potest deducere funeris impensas, ergo itidem simpliciter dicendum est, quod si promisit restituere integrâ dotē poterit deducere lucrum, quod sibi ex vi statuti debetur, cum portio statuti sit iuxta retentio, ita arguendo dixit *Cremen. in notabili suo 24. incipiente statuto sanetur*, quod dicit menti tenendum, & per *d. glos. in dicta l. Neratius*, ita in terminis huius questionis, tenuit *Barbos. in conf. 24. col. 3. vol. 1. & in conf. 78. col. fin. vol. 2.* Item pro ista opinione faciunt, quæ adnotauit *Bart. in l. censurio col. 7. vers. quid si testator ff. de vulg. & pupill. sub-*

§ 10 *sis.* vbi per ista verba totam, & integrâ hæreditatem restituere non intelligitur prohibita detractio Trebellianicæ, & ita tenet *Barbos. dicto conf. 24. col. 2. vol. 1. Socin. in conf. 14. in fine, & conf. 33. col. 6. volum. 1.* quem sequitur *Bertran. conf. 158. in ultimo dubio vol. 3. & magis communem Crot. in l. nemo potest col. 13. ff. de legat. 1.*

§ 11 Contraria enim sententia, & magis de iure verior, & à DD. recepta, quæ opinio, primo probatur, per *tex. in l. decem in fine, vbi glos. ff. de fideicom. libert.* vbi secundum illa tempora, in quibus poterat testator prohibere detractioem falcidicæ in legatis, si disponebat in testamento, quod legatum integrum præstaretur, videbatur prohibere falcidiam, *Ruin. conf. 159. col. 4. in princip. Alex. con-*

22 *ff. 33.* vbi inquit, quod si maritus promisit restituere omne, quod ad aliud peruenit ex causa dotis, quod non poterit expensas deducere, quia illas remisisse videtur, confirmatur hæc opinio, per *Cyn. in l. fin. C. ad l. falcid. quem sequitur Bald. & Angel. & Salicet. ibi, & Ruin. in d. conf. 159. col. 4.* vbi si hæres promisit solvere integra legata, censetur remisisse detractioem falcidicæ, resoluta in contrarium videas apud *Roland. d. 24 Vall. quest. 38. num. 10.* alias licet maritus promiserit restituere dotes simpliciter, non censetur renunciaſſe lucro sibi debito, ex forma statuti, quod tamen non procedit si promittat verbis vniuersalibus restituere totam dotem, *Crauet. cons. fil. 294. Menoch. conf. 256. lib. 3.*

25 Imò, quando promittit in omnem casum, & euentum restitutionis ipsius, ex tali promissione non videtur lucrum dotis remittere, *Dec. conf. 196. & 402. vide Matt. conf. 108. tom. 1.*

S V M M A R I V M :

- 1 Solemnitates fuerunt introductæ à iure gentium.
- 2 Solemnitates etiam sunt introductæ à iure naturali.
- 3 Solemnitas non tribuit substantiam dispositioni, sicut materia, & forma.
- 4 Definitio solemnitatis.
- 5 Species solemnitatis plures sunt, alia dicitur substantialis, alia dicitur formalis, alia effectualis, alia extrinseca.
- 6 Solemnitas substantialis, quæ sit?
- 7 Solemnitas formalis, quæ sit?
- 8 Solemnitas effectualis, quæ sit?
- 9 Solemnitas extrinseca, quæ sit?
- 10 Solemnitas extrinseca non presumitur in actu interuenisse, nisi probetur.
- 11 Citatio dicitur solemnitas extrinseca, quæ non presumitur, nisi probetur.
- 12 Relatio Birruarii est sufficiens ad probandam ipsam citationem.
- 13 Solemnitas extrinseca ex temporis diuturnitate presumitur.
- 14 Tempus, an inducat solemnitatem.
- 15 Sententia transacta in rem iudicatam presumitur recte, & rite facta, & habetur pro veritate inducens notorietatem indubitabiliter.
- 16 Solemnitas extrinseca, an presumatur spatio 30. annorum, & quod omnia sint solemniter gesta.
- 17 Tempus 30. annorum, an tollat omnem vitium, & defectum, quod pro actus nullitate allegari possit.

18 Pro-

- 18 Probatio nulla maior est, quam per rei euidentiam.
- 19 Plus demonstratur per facti presentiam, quam per vocis efficaciam.
- 20 Solemnitas valde praeiudicialis, praesumenda sit, etiam in antiquissimo tempore.
- 21 Solemnitates substantiales, quomodo cognoscantur, & quos effectus inducunt.
- 22 Solemnitas, quo tempore praesumatur adesse.
- 23 Tempus quod inducendam solemnitatem, declaratur.
- 24 Tempus centum annorum requiritur ad praesumendam solemnitatem.
- 25 Solemnitas, an praesumatur in beneficium Ecclesiae, vel minoris.
- 26 Assensus Summi Pontificis, an praesumatur ex temporis diuturnitate.
- 27 Solemnitas intrinseca semper in quolibet contractu praesumitur.
- 28 Solemnitas si deficeret in aliquo actu, an faciat deficere actum.
- 29 Solemnitas extrinseca substantialis consideratur in testamentis.
- 30 Testamentum dicitur nullum deficiente solemnitate, cum illae solemnitates sint de substantia.
- 31 Solemnitates requisite in testamentis, an illis renunciari possunt.
- 32 Testamentum, seu quilibet contractus, ubi venit nullus ex defectu solemnitatis, non ipso iure dicitur nullus, sed opo exceptiones declaratur nullus.
- 33 Solemnitates, an remitti possint per consuetudinem.
- 34 Solemnitates requirentes in confessione inventarii servari debent, & una deficiente totum deficit inventarium.
- 35 Cadens a syllaba a toto cadere videtur.
- 36 Solemnitates subhaftationis sunt introductae in fauorem omnium creditorum.
- 37 Solemnitates subhaftationis sunt substantiales, & ideo illis renunciare non possunt, etiam iuramento.
- 38 Subhaftationes, an possint remittere a partibus.
- 39 Conuentio non valet, quod bona possint vendi, absque subhaftatione.
- 40 Solemnitas subhaftationis, an sit publici, aut privati iuris.
- 41 Fauori suo quilibet renunciare potest.
- 42 Solemnitas substantiales talicuius actus semper omissio vitiat actum.
- 43 Solemnitates introductae per statutum, substantiales dicuntur, & ad unguem seruandae sint.
- 44 Consensus patris requiritur in obligatione filij.
- 45 Bona Ecclesiae non possint alienare, absque solemnitatibus.
- 46 Bona Ecclesiae minus utiles alienare possunt, absque solemnitatibus.
- 47 Ecclesia semper habet electionem si velit stare alienationi.
- 48 Solemnitates necessariae in alienatione rerum Ecclesiae, an praesumantur cursu temporis, & an spatio triginta annorum sit sufficiens ad praesumptionem illarum.
- 49 Assensus, consensus, sine licentia Summi Pontificis, an praesumatur in contractu alienationis bonorum Ecclesiae.
- 50 Scientia est necessaria probanda ad praesupponendum assensum Summi Pontificis.
- 51 Scientia praesumitur ex petitione.
- 52 Scientia, & patientia requiritur.
- 53 Solemnitates necessariae sunt in alienatione bonorum minorum.
- 54 Cons. Paris. 98. & cons. 99. lib. 1. ponderatur circa solemnitates requisitas in alienatione bonorum minorum.
- 55 Solemnitates, an possint remitti in contractibus minorum.
- 56 Solemnitates substantiales deficientes in alienatione bonorum minoris faciunt deficere statim alienatio.
- 57 Causa finalis solemnitatis decreti in alienatione bonorum minoris, quae sit?
- 58 Leges semper quae grunt fraudibus obuiare.
- 59 Causa finalis formalis, & materialis sunt interueniende in confessione decreti Iudicis in alienatione bonorum minoris.
- 60 Causa formalis praedicti decreti est Iudex, qui sedendo debet proferre decretum super alienatione bonorum minoris.
- 61 Iudex debet esse competens.
- 62 Causa materialis in alienatione bonorum minoris est res alienum.
- 63 Cognitio causae est una de substantialibus solemnitatibus in alienatione bonorum minoris ad finem promulgandi decretum, nec sufficit allegare per comparationem, sed probare debet per testes coram Iudice ad finem videndi si expedit, vel non expedit bona illa vendi.
- 64 Probationes sunt recipiende ante decreti interpositionem.
- 65 Decretum latum, absque probationibus est nullum.
- 66 Cognitio causae omissa, vitiat actum.
- 67 Solemnitates, quando requirantur in aliquo actu semper in ipso actu interueniende est causa cognitio.
- 68 Iudex in causa cognitione quatuor considerari debet.
- 69 Utilitas minoris, non est exprimenda in decreto alienationis.
- 70 Solemnitates decreti in alienatione bonorum minoris, an interuenire debeat in ipso actu, vel post actum.
- 71 Causa essendi, & causa fiendi differunt inter se.

- 72 *Autoritas tutoris non potest ex post facto sequi.*
- 73 *Rigor iuris civilis consideratur in ipse solemnitate decreti, in alienatione bonorum minoris ad euitandas fraudes.*
- 74 *Lex inductis solemnitate decreti, in alienatione bonorum minoris pro forma intrinseca.*
- 75 *Solemnitas decreti in alienatione bonorum minoris debet persistere in ipse actu, cum sit stricti iuris, nec extenditur ad similia, vel maiora.*
- 76 *Consuetudini locorum standum est.*
- 77 *Donatio carritur ex defectu solemnitatis, citius si iuramento est firmata.*
- 78 *Solemnitas probatoria est introducta ad publicam utilitatem, nec pacto, nec iuramento remitti potest.*
- 79 *Solemnitas probatoria an renunciari possit.*
- 80 *Decretum S. Concilii Tridentini traditur.*
- 81 *Renunciatio facta absque forma Concilii Tridentini est nulla.*
- 82 *Solemnitas requirens in ipse actus celebratione dicitur substantialis.*
- 83 *Lex iubens aliquid fieri importat formam, & illa pretermissa vitiat actum.*
- 84 *Actus deficit, deficiente solemnitate.*
- 85 *Renunciatio facta à Nouitio, an valeat, non seruata solemnitate decreti S. Concilii Tridentini.*
- 86 *Licentia Ordinarij est necessaria in renunciationibus faciendis per moniales seruata forma decreti Sac. Concilii Tridentini, & est necessaria precedere ipse renunciationi, aliter omiſſa tali solemnitate, & professione sequuta renunciatio est nulla ipse iure, & an sit necessaria in scriptis nu. 93. circa medium.*
- 87 *Renunciatio facta per Nouitios ante religionis ingressum an valeat.*
- 88 *Solemnitas S. C. Tridentini non est leuis, & ibiſſus omiſſio nocet inducens irritationem actus.*
- 89 *Solemnitas Decreti S. Concilii Tridentini in renunciationibus faciendis in omnibus monasterijs est usu recepta, & illis ligantur.*
- 90 *Monasterium exemptum à iurisdictione Ordinarij ligatur dispositioni, & Decreto Sac. Concilii Tridentini, circa renunciationes faciendas.*
- 91 *Decretum S. Concilii Tridentini ff. de regular. cap. 16. qua ratione constitutum fuit.*
- 92 *Renunciatio an differat à donatione.*
- 93 *Renunciatio facta per moniales, an valeat si facta fuerit saltem cum licentia Superioris non autem Episcopi, vel Vicarij, & an dicta licentia debet esse in scriptis.*
- 94 *Clausula resolutiua posita in decreto S. Concilii Tridentini actum annullat.*
- 95 *Clausula decreti irritantis habet in se impli-*

- citam inhibitionem.*
- 96 *Clausula decreti irritantis habet in se vim priuatiuam, & auocatiuam potestatis concessa.*
- 97 *Clausula decreti irritantis operatur, ut id, quod gestum fuit, ipse iure etiam parte non opponere sit nullum.*
- 98 *Clausula decreti irritantis destruit ipse iure omnia, contra ipsam formam attentata.*
- 99 *Renunciatio facta contra formam Sac. Concilii Tridentini est nulla, ex defectu solemnitatis.*
- 100 *Clausula decreti irritantis, partes de communi consensu renunciare non possunt.*
- 101 *Consuetudo siue Statutum, an possit introduci contra solemnitatem Sac. Concilii Tridentini.*
- 102 *Reg. Conf. D. Ferdinandus Arias de Mesa laudatur.*
- 103 *Clausula decreti irritantis per usum contrarium an prescribatur.*
- 104 *Vjus alicuius rei an prescribatur per contrarium usum.*
- 105 *Presumptio differt à fictione.*
- 106 *Probatio non datur contra legis fictionem.*
- 107 *Probatio in contrarium non datur contra fictionem.*
- 108 *Solemnitas non presumitur interuenisse ex cursu longissimi temporis.*

CAPVT XVIII.

Solemnitatibus an Renunciari possit.

quia in solemnitatibus omnis vis huius Capituli consistere videtur, idcirco, circa illas, duo principaliter capita examinanda sunt.

Primo de effectibus solemnitarum in genere, & in specie. Secundo, an deficiente solemnitate alicuius actus in totum deficiat actus, ac etiam de solemnitate deficiente circa renunciationem.

Pro cuius capituli partem primo dicendum erit illas à iure gentium fuisse introductas, cum animaduertet in rebus humanis, posse commercia, & contractus introduci, l. ex hoc iure ff. de iust. & iure, & text. in glo. in l. quoties in princip. ff. de heredib. instit. cap. ius naturale distincte. 1. & DD. commutiter in rubr. extra de testament. Grass. de success. lib. 1. §. 1. num. 4. Couar. variar. resolut. cap. 6. num. 7. qui in

- testamentorum solemnitate loquitur, deinde postquam ipsas introduxit, sumpsit materiam aptam ad confectionem contractuum, quæ materia, est consensus *l. conventionis §. 1. ff. de pact.* in contractu emptionis, & venditionis, & quæ locationis est, idem consensus, forma autem est prærium *§. prærium Instis. de empt. & vendit.* in locatione est mercedis interuentus, *l. 2. in principio ff. locat.*
- 2 sunt enim aliæ solemnitates, à iure naturali introductæ, vt est citatio, & aliæ, quæ defentionem partis importat *Osasc. decis. 79. num. 13. Grammat. voto 30. num. 9.*
- 3 Nam de effectu solemnitatis non est tribuere substantiam dispositioni, sicuti materia, & forma, imo actus solemnitatibus carens sustinere potest quoniam solemnitates non sunt de substantia actus, sed actum ipsum solemnem faciunt, vt latius infra.
- 4 Pro nunc solemnitates sunt, certam rei vestimentum, circa quod rem interuenit, *l. 1. C. de fide instrum. lib. 10.* & propriè cuiuscumque rei solemnia dicuntur; quæ propter eius naturam adiecta sunt, extrinsecè reputantur, civilem introducunt obligationem, *l. obligationum substantia ff. de action. & obligat. Bal. in l. ad exactionis in fine C. de dotis promiss.* Eo magis cum authoritas iuris in solemnitate fundetur, *Bal. in d. l. ad exactionis citat. & idem in cons. 317. quando verum in princip. lib. 1.*
- 5 Pro capituli claritate sciendum est multiplices assignari species solemnitatum,
- 6 Prima species dicitur substantialis, quæ tunc habetur quando rei substantiam tradit, seu quando actui essentiam tribuit, & deficiente enim tali substantia actus suam essentiam variare videtur, & est in emptione, in qua ex vna parte non videtur extare prærium, ex alia species, & sic non habetur venditio.
- 7 Secunda verò solemnitas dicitur formalis quatenus forma ipsa dat esse rei, & ista connexitatem habet cum substãli solemnitate, quia licet non deficiat ipsa materia, nihilominus deficit forma, quæ se habet ad modum essendi, *Angel. cons. 36. in principio pro decisione quaesitorum vbi plura exempla ponit.*
- 8 Tertia est solemnitas effectualis, quæ tribuit robur actui iam formato, vt in donatione, est insinuatio, quæ si non fiet donatio, reducitur vacua, *Angel. cons. 36. num. 2. vers. ceterum post actum,* de aliis autem solemnitatibus extrinsecis, & intrinsicis, *Dyn. cons. num. 6. vers. præterea lege cauetur, Bal. cons. 283. iuri publico in princ.*
- lib. 4. Ioann. de Imol. cons. 86. in causa quæ veritur in princip. Rgid. Bellam. cons. 1. nu. 9*
14. qui omnes dicunt, quod solemnitas extrinseca, est illa quæ extra rei formam extenditur ad differentiam intrinsecæ, quæ in ipsa rei forma includitur.
- 10 Hæc autem extrinseca solemnitas si non probatur non præsumitur in actu interuenisse, ad *tex. in liquecumq; §. interdum ff. de publ. in rem action. vbi qui emit bona pupilli, probare omnino debet, adfuisse autoritatem tutoris, & curatoris, & è quoque non interuenisse legem ipsi prohibenti emerere quem* *tex.* sequutus fuit *Rebuff. in compend. de alienas. rerum Ecclesiasticarum num. 37. vers. quæro, Alex. cons. 9. nu. 10. vol. 3. vbi quia solemnitas extrinseca non præsumitur, Capyc. decis. 16. nu. 1. vers. nam licet alias solemnitates, huiusmodi tanquam extrinsecæ, non præsumantur Bal. cons. 217. citatio cum sit facti nu. 1. lib. 4. cons. 199. nec præsumitur circa medium, vers. quædam veniunt lib. 4. Purpur. cons. 548. num. 20. & cons. 588. nam. 3. lib. 2. Marius Anguis. cons. 172. vol. 1. num. 14. Ceual. comm. contra commun. quæst. 522. per totam Roland. Passager. Bononiens. in tract. de testam. in tit. de*
- 11 testam. exhibend. num. 11. qui omnes loquuntur in citatione, quæ citatio extrinseca solemnitas dicitur, quæ non præsumitur, nisi probetur, *Bal. & DD. supra cit. & ad ipsius citationis euidẽtiam requiritur,*
- 12 vt ad sit relatio citationis factæ, quæ sufficiens videtur ad probandam ipsam citationem, *Bar. in l. multum ff. de condit. & demonstr. Bal. cons. 217. circa principium vers. & licet Notarius lib. 4. Imo etiam ista*
- 13 extrinseca solemnitas ex temporis diurnitate præsumitur, est *tex. in l. quacumque §. fin. ff. de public. arg. l. qui in aliena vers. sed si non adierit ff. de acquir. hered. Anton. de Butr. in cap. ea noluit de bis qua sunt à pralat. sine consens. cap. & in cap. illud extra de præsumpt. sic Bar. in l. gerit in fin. ff. de acq. hered. l. 2. & ibi Cyn. C. de eo qui pro tut. & l. si infantem C. de iur. delib. Rota decis. diuers. 197. argum. tex. in l. si filius fam. C. de petit. hered. cum concordant. Soc. in cons. 24. in princip. col. 7. in princip. vol. 1. sequitur Marius Anguis. volum. 1. cons. 171. num. 14. Geminian. cons. 87. in princip. vers. ad secundum plane, Alex. cons. 219. ponderatis nu. 13. vers. corroborantur cum seq. lib. 6 vbi plene in apostilla in verbo logo dixit etiã doctis Episc. Carol. Marant. controu. iuris respons. 35. num. 28. Dec. in cons. 36. num. 8. prope finem, vers. secundo respondetur, Mascard. de probat. concl. 1316. num. 1. & nu. 8. per totum, co. maxime, quãdo signa sunt*
- cla.

14 clara, & nihil in contrarium adduci potest; si autem lata fuerit sententia, & sola producitur, per lapsum longi temporis præsumitur, quod in sententia fuerit præcessum omnia solemniter, Ioan. de Mol. in conf. 109. in casu qua vertitur in princip. 15 & multo magis, quando sententia fuit transacta in rem iudicatam, quia præsumitur illa sententia rectè & ritè lata, Alex. conf. 219. ponderatis num. 20. & sequenti lib. 6. cum faciat ius irrevocabile l. eleganter §. si quis potest ff. de condit. indebit. inducens notorietatem indubitabiliter l. temporem in princ. cum gl. de act. empt. Alex. conf. 33. num. 8. lib. 1. Menoch. de recuperanda possess. remedio 1. num. 234. Caphal. conf. 57. num. 34. lib. 1. conf. 180. num. 2. lib. 2. & habetur pro veritate l. 1. ff. de re iudic. l. res iudic. ff. de reg. iur. Regi Valenz. Hispan. meritisimus pro sua doctrina in suo cōf. 150 num. 9. usque ad. 12. & facit de albo nigrū & æquat quadrata rotundis d. l. res iudicata ff. de reg. iur. Curt. iun. in cōf. 23. Cagnol. in d. l. res iudicata Roland. conf. 83. num. 12. col. 1. Surd. vol. 3. conf. 359. num. 18.

16 Præsumitur enim talis extrinseca solemnitas spatio triginta annorū, quod omnia solemniter sunt gesta, l. filius C. de petit. hered. DD. in cap. illud de præsumpt. Gozad. conf. 11. num. 11. Caphal. conf. 55. num. 48. lib. 1. conf. 314. num. 4. & sequenti lib. 3. Bursat. qui de communi testatur in conf. 160. num. 5. lib. 2. & conf. 330. nu. 112. lib. 3.

17 Quoniam ex tali cursu triginta annorum tollitur omne vitium, omnique defectus quem pro actus nullitate allegari posset, dixit Dec. in conf. 909. in princip. Rixinal. iun. conf. 9. num. 108. lib. 1. Petr. de Anchar. in conf. 135. incipientes & confitit excellentium per totum, late scripsit Aymon. de antiquitate tempor. in 3. par. tractat. in princip. fol. mibi 182. pag. 1. late è quoque scripta Iacob. Putz. in decis. 363. num. 1. & 2. lib. 5.

Id quod intellige quando illa solemnitas non est valde præjudicialis, & partes opponunt, nunquam præsumitur, etiam si lapsus temporis, non solum sit ex triginta annorum, sed etiam ex quadraginta, quia quotiescunque producit instrumentum, in quo satis clarè constat de defectu solemnitatis, in illo casu nulla cadit præsumptio, cum nulla sit

18 maior probatio quam rei eidentia in qua eidentia, habetur veritas, ubi non cadit præsumptionis allegatio, ex cursu temporis, vt idem iudicauit, Rotu. Roman. ut decisum refert Card. Straph. decis. 1235. num. 4. nouissima Martini tract. de iurisdict. sent. 1. casu 94. num. 12. cum sequenti par. 4.

Aff. eruditè in dicta decis. 107. num. 7. vbi, 19 plus demonstratur per facti præsentiam, quam per vocis efficaciam iuxta notata per Bal. in l. 1. col. 2. C. de adelit. Act. Parpur. conf. 482. num. 6.

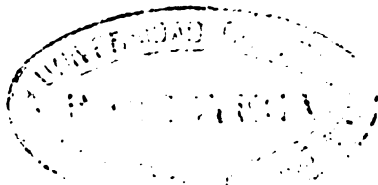
20 Solummodo tamen solemnitas valde præjudicialis præsumitur in tempore antiquissimo, vt dixit Ioann. Franc. Parpur. in conf. 402. num. 78. per tex. in l. sciendum col. 3. ff. de verb. oblig. vbi Alex. in dicta l. & in conf. 69. lib. 1. circa primum.

21 Nam antequam progrediamur ad secundam Capituli partem sciendum est, quod solemnitates substantiales, ex cognosci possunt, videlicet, si in ipso actu requirantur, vt dixit Bal. in leos §. apostillat, & in l. hii qui ad Ciuilia C. de appell. sequitur Gugliel. de Benedic. in cap. Raynat. vers. in eodem testamento num. 24. & sequenti, de testamento. Gugliel. à Bruno conf. 4. num. 11. & sequenti, sequitur Osaf. in decis. pedam. 165. num. 9. Immo etiam substantialis dicitur, secus si post actum, vt declarat Bart. & Bal. in l. oniuersa col. 1. vers. sed contra oppon. E. de præcib. Imper. offer. idem Osaf. num. 9. & 19. Bal. in rubrica de rescind. vendit. Felin. in cap. quoniam frequenter col. 3. vers. tu vero, extra de lite contestata, item quando defectus solemnitatis facit, vt ipse actus euadat nullus, tunc omnino dicendum erit illam solemnitatem pati effectum substantialem, Bal. in authent. sed nouo iure C. si cert. pet. & in l. contractus C. de fide instrum. Ruyn. in l. nemo potest vnam. 12 ff. de legat. 1. Menoch. de præsumpt. lib. 7. præsumpt. 82. in principio voluit è quoque de Benedic. in repet. cap. Raynat. in verbo in eodem testamento relinquens par. 1. num. 25. ibi substantialis solemnitas, illa dicitur quæ requiritur tempore contractus.

22 Si autem ipsæ solemnitates versantur circa leue præiudicium partis, spatio decem annorum adesse præsumuntur in contractibus, dixit Ant. de Butr. conf. 32 in vers. extrinseca, vbi quamplurimos citat, qui de hac materia loquuntur, Bul. conf. 217. in principio lib. 4.

Verum, nec decem, nec viginti, nec triginta requiruntur anni, quando agitur de illa solemnitate substantiali graue præiudicium parti deferenti, cum eo casu requiratur tot tempus, ex quo tempore, probationes haberi non possint, nempe, vt in hominibus retentiuam esse non possint, Cardin. Tusch. in lit. S. conclus. 323. num. 25.

23 Nam ista tempora omnino declaranda sunt, & sic decem anni tunc currunt, quando agitur de acquirenda aliqua solemn.

lemnitate, ut *DD. supra citati*, si vero agitur de præsumenda aliqua solemnitate, principaliter requiruntur triginta anni, ut dixit *Ruyn. conf. 69. num. 8. & sequenti lib. 1. vers. sicut etiam videmus.*

24. Tempus autem centum annorum, requiritur ad præsumendam solemnitatem eorum, quæ expressum consensum requirunt *Alex. conf. 219. ponderatis lib. 6. per totum, maxime num. 12. & sequenti.*

25. Imo si illa solemnitas in alicuius beneficium vergat, puta Ecclesiæ, vel minoris, in contractu Ecclesiæ circa assensum Summi Pontificis, quia data utilitate Ecclesiæ, scientia Summi Pontificis, & tollerantia probanda, ex gratiæ postulatione si non euidenter constat ex temporis diuturnitate præsumitur, ut

Cassyc. in decis. 16. nu. 4. & sequent. Menoch. lib. 3. præsumpt. 132. num. 7. vers. declaratur 2. Facchin. lib. 10. controuers. Iur. cap. 61. & lib. 13. cap. 44. omnino videndus. Mascard. de probat. conclus. 416. num. 2. Grauert. de Antiquit. Tempor. par. 3. §. videmus num. 29. Cardin. Tuseb. conclus. 248. num. 9. tomo 2. Stephan. Quaranta in tract. de alien. rer. Eccles. §. hanc regulam num. 46. per totum allegans alios Affl. in decis. 197. num. 5. per totam.

Id autem dicendum erit in casu minoris, iuxta notata per *Alex. in consi. 179. visis ac ponderatis num. 6. 7. & 9. vers. item in quantum.*

27. Intrinseca solemnitas semper in quolibet contractu præsumitur, cum in stipulatione, includatur, videlicet interrogatio, ut dixit *Bal. conf. 283. iura publico in principio lib. 4. Alex. conf. 147. num. 7. lib. 6.*

28. Nam transendo ad aliam partem capituli an deficiente solemnitate alicuius actus in totum deficiat actus, etiã de solemnitate circa renunciacionem.

In quâ Capituli parte præsupponendum est, quod hic loquimur de solemnitate extrinseca substantiali, quatenus ipsa deficiente deficiat actus.

29. Talis solemnitas extrinseca substantialis potest primo assignari in solemnitatibus testamentorũ, ut notatur in *l. hac consultiissima C. de testament. Alex. conf. 105. nu. 5. vol. 7. Durant. de Arte testandi, cautel. 13. num. 1. & DD. Communiter post Scribentes, Gugliel. de Benedic. in cap. Raynut. in verbo in eodem testamento relinquens*

30 par. 1. num. 23, qui nullum dicit testamẽtum vbi ipsa solemnitas deficiat, cum solemnitates in testamentis, substantiales sint, ut ibem de *Benedic. num. 24.* quibus

31 solemnitatibus minime renunciari po-

test, ut eleganter decidit *Bal. in cap. 1. quæ successores teneantur, voluit prius Bar. post glos. in l. vniuersa C. de præcib. imper. offerer. Panorm. in cap. dilecto de præbend. & cap. Statutum §. 1. super verbo committitur de rescriptis lib. 6. præterea crudite scripsit *Bal. in rubr. C. si quis aliquem testar. prohibuer. Bal. in l. lectur. in l. Barbarius ff. de officio prætoris, ibi huic iuri traditio certæ formæ, in actibus hominum minime renunciari potest, ut idem de Benedic.**

32 num. 24. Et testamentum seu quilibet contractus vbi venit nullus ex defectu solemnitaris, non ipso iure dicitur nullus, sed exceptionis ope declaratur nullus *d. L. vniuersa, vbi gl. ratio docet, idem Gugliel. in dicto num. 24.*

33. An autem istæ solemnitates consuetudine remitti possint, in quo dubio primo respondet *Specul. in tit. de instrum. edit. §. compendiose num. 14. vers. sed nunquid de consuetud. fol. 5. qui affirmatiue respondet, cum non prohibeatur consuetudo admitti. l. de quibus ff. de legib. l. 2. distinct. 11. C. quo sit longa consuetudo cap. penult. extra de consuetudin. & late videbis apud idem *Specul. num. 15. vsque ad. 17. sequitur Roland. Passager. in tractatu de testam. form. rubrica 36. num. 3. Ioan. Andr. in addit. ad *Specul. in dicto loco cit. & per DD. scribentes in l. si non speciali C. de testam.***

34. Secundo confirmatur supradicta in casu inuentarij, cum omnino omnes solemnitates in ipso concurrentes seruari debeant, ut late *Monticard. Inuent. fol. mihi. 50. num. 33. Verum vna deficiente*

35 te in totum deficit inuentarium; quatenus, quod qui cadit à syllaba, à toto cadere videtur, ut ait *Natt. in vtriusq. 574. & sequenti; & an dictæ solemnitates possint consuetudine remitti, dixit late Pphanus.*

*de Inuent. par. 3. num. 79. qui refert aliquẽ casum, in quo fuerit admittæ solemnitates ex causa consuetudinis afferendo *Bal. in cõs. 147. dixit de quõs Franc. Porcellinus in tractatu de inuentar. & Angol. de Perusio in sua rubrica num. 13. quod illæ possint per consuetudinem, & statutum remitti, quia prædictæ solemnitates, fuerunt inuentæ à merito iure ciuili ad differentiam illarum à iure gentium introductarum, & in aliis locis in quibus nulla adsit consuetudo, an solemnitates omnes adimplendæ sint dixit in num. 80. quod omnes adimplendæ videntur, teste *Dro. in consi. 633. vol. 2. vbi innumeros DD. videbis, apud ipsum Pphanus. in dicto num. 80. & tandem an dicto inuenturij beneficio renunciari possit late infra suo loco.***

36 Tertio, confirmatur cum solemnita-
tibus subhastationis, & proclamationis,
siue licitationis, quæ solemnitates fue-
runt introductæ in fauorem omnium,
& singulorum creditorum, *Rebuff. in*
tract. de præcon. licit. & subhastat. in præfat.
num. 18. Mangon. decis. Florent. 132. nu. 9.
37 quæ quidem solemnitates substantia-
les sunt, quapropter renunciari non
possunt, dixit *Paul. Gallerat. in tit. de re-*
nunciacione tom. 2. centur. 2. renunc. 113.
num. 1. Mangil. de subhast. quest. 25. & q. 69.
38 num. 8. Imò nec à partibus remitti pos-
sunt, *T. epat. variar. sentent. tit. 417. cap. 4.*
quoniam istæ solemnitates iuris publi-
ci sunt, *Galler. ubi sup. & quæ pro publi-*
co bono introductæ sunt renunciari nõ
possunt, etiam cum iuramento, *Imol. in*
cap. cum contingat extra de iur. iur. Nouar.
quest. forens. par. 1. quest. 72. num. 2. & fa-
ciunt contractum esse ipso iure nullum,
l. 1. & 2. & toto tit. C. de fid. instrum. & iur.
Hast. fiscal. lib. 10. ubi glos. Ioann. de Plat. &
Scribentes in l.ordo C. de exegat. re. iudic.
l. fin. C. si aduers. fiscum, glos. notab. in l. 1. C.
de prescript. triginta ann. & notant DD.
communiter in *l. si minori C. de iure*
fisci lib. 10. & in specie Bald. in l. 1. C.
de hered. vel ad. vendit. num. 7. Pere-
grin. de iure fisci lib. 6. tit. 4. vsque ad nu. 6.
Reg. de Ponte de Regal. imposte. §. 5. nu. 24.
cons. 158. num. 6. lib. 2. ubi testatur etiam
de stilu, nec Princeps etiam vendendo
ex necessitate potest prohibere subha-
staciones, sed illæ de necessitate sint ad-
hibendæ, *Reg. Consil. de Ann. cons. 56. n. 26.*
39 Ne quicquam valebit conuentio;
quod sine vlla subhastatione possit pi-
gnus detrahi, *l. doc. de subhast. cap. 3. n. 33.*
Berthach. in verbo subhast. & in tit. de gabell.
par. 2. num. 18. Mangil. de subhast. quest. 21.
num. 7.
40 Ad quam solemnitatem aduertendū
est, an illa solemnitas sit publicæ, aut pri-
uati iuris primo casu renunciari non
potest, per iura supra allegata, si autem
priuati, & sic fauore debitoris in exe-
cutionem sententiæ, potest debitor
41 promittere, & renunciare, & pactum
valeret, vt debitoris bona, & pignori
vendit possint pro satisfactione crediti,
absq; subhastationis solemnitate, dixit
Gallerat. ubi supra num. 2. & 4. cum
quilibet renunciare possit fauori suo;
Franch. decis. 81. num. 4.
42 Ex quibus hucusque vniuersalem regu-
lam esse colligendam, quod quotiescu-
cumq; solemnitates alicuius actus, sine
substantiales illius actus, semper illorum
omissio vitiat actum, per *tex. in l. hac com.*

sultissima C. de testament. l. cum antiquitas
ff. de acceptil. tutor. l. obligati §. tutor ff. de re-
stam. Auth. hoc ius porrectum C. de sacro-
sanct. Eccles. l. cum hi §. si pretor ff. de tran-
saet. Roman. cons. 203. num. 1. dixit Carol.
Marant. controvers. iur. respons. 7. nu. 28.
43 Imò etiam solemnitates per statutum
introductæ substantiales dicuntur, & il-
larum omissio vitiat actum, cum ad vn-
44 guem obseruandæ sint, vt est in filio fa-
mil. quod non possit contrahere, sine
patris consensu; quæ solemnitas grauis
dicitur, vt plenè probatur in *l. non dubiū,*
C. de legib. nec sufficit, quod in æquipol-
lenti adimpleatur, vt in l. si quidem C. de
præd. minor. Alex. cons. 137. vol. 2. Paul. de
Castr. cons. 299. Marian. Socc. cons. 24. vol. 1.
DD. in l. 1. ff. de liber. & posth.
45 Quarto confirmatur circa solemnita-
tates in alienatione bonorum Ecclesiæ,
cum dicta bona alienari non possint, nõ
seruatis solemnitatibus, etiam quod ad
tantum vtile dominium, *cap. 1. & 2. de*
reb. Eccles. non alien. in 6. est tex. & ibi cõ-
46 muniter *DD. in cap. nulli eod. tit. Imò nec*
etiam res Ecclesiæ minus vtilis alienari
possunt sine solemnitatibus, *Cardin. Zab-*
arell. in dicto cap. nulli extra de reb. Eccles.
non alien. Hostiens. in summ. in tit. de reb.
Eccles. non alien. §. ex quibus vers. quinta
causa in commoditatis, glos. in cap. 1. extra
de his, quæ sunt à Prælat. Guid. Papa in
decis. 156. num. 1. igitur semper etiam si in
utilitatem Ecclesiæ vergat illa alienatio
est faciendæ cum omnibus solemnitati-
bus tales solemnitates sunt adhibendæ,
vt *Anchar. in cap. Ternales 12. quest. 11. In-*
tellige, dummodò sit magna res illa
alienanda, nam si parua, & vtilis, potest
sine aliquibus solemnitatibus alienare,
vt per *DD. & præcipue Abb. in cap. 1. de*
47 *bis, quæ sunt à prælat. & illa alienatio*
semper stat in electione Ecclesiæ, an ve-
lit stare, vel nõ, vt *cap. 1. per glos. in verbo si*
si de vacante, Innoc. de bis, quæ sunt à præ-
lato & in cap. 11. eod. tit. & etiam in cap.
finali.
48 Dubium tamen est, an dictæ solemnita-
tates in alienatione bonorum Ecclesiæ
necessariæ, cursu temporis alicuius præ-
sumi possint.
Ad quorum præsumptionem tempus
triginta annorū, non videtur sufficiens,
vt dixit *Menoch. de presumpt. lib. 3. præ-*
49 *sumpt. 132. num. 71. loquendo vero in*
consensu, & licentia Summi Pontificis,
cum verisimile non sit, quod Pontifex
habuerit scientiam talis contractus, &
alienationis; *Alex. cons. 9. num. 7. lib. 3. &*
cons. 17. num. 8. lib. 4. sequitur Affl. in de-

- 50 *conf. 107. num. 1. cum pro cautela ipsius præsuppositionis, actor probare debet, quod Summus Pontifex habuit veram notitiam celebrationis contractus, quam cautelam sequitur Felin. in cap. Alber. in fine de testib. & cap. illud n. 7. de præsumpt. & in cap. sicut num. 33. vers. bene fateor de sentent. & re iudic. dixit Cappye. in decis. 4. nu. 29. & 30. qui declarat, quod hoc intelligendum sit, in loco, ubi contractus est celebratus, quia in illo loco præsumi potest, quod Episcopus potuit habere notitiam talis contractus, quia si contractus fuisset adeo gestus Neap. illius scientia, non est verisimile, quod potuerit Romæ haberi, Peregrin. conf. 76. nu. 6.*
- 51 *Verum si constat, de licentia petitionis, ex illa petitione verè præsumi potest, quod Summus Pontifex potuit habere notitiam, igitur quicquid sit, semper utcumque probetur, dummodò illa probatio habeat efficaciam probationis, requiritur scientia, & patientia Summi Pontificis, Ruin. in cōf. 151. n. 16. Surd. conf. 38. num. 99. lib. 1. Corn. conf. 98. col. 2. in fine, vers. præsumptio autem vol. 1. Ias. conf. 176. col. 3. in fine, vers. principaliter vol. 2. Dec. conf. 409. num. 13. Crauet. de antiq. tempor. par. 3. in princip. num. 18. Roland. conf. 2. num. 127. vol. 1. & conf. 160. num. 101. vol. 4. Ceph. in conf. 133. nu. 126. Tbesaur. decis. Pedam. 173. num. 2. Anton. Gabr. lib. 1. tit. de præsumpt. conclus. 1. nu. 59. Ludou. à Cassanate conf. 44. num. 16. maxime num. 117. Rodean. de reb. Eccles. non alien. quest. 48. num. 16. Cassan. conf. 44. num. 122. sequitur Acac. Ant. de Rippol. var. resolut. cap. 11. num. 151. Marius Anguis. vol. 1. conf. 47. num. 16. & 17. Affl. decis. 107. num. 8.*
- 53 *Quintò, solidari possunt, cum alienatione bonorum minorum, in qua alienatione necessariæ videntur solemnitates, & ipsis deficientibus alienatio corrumpitur; de qua re post omnes DD. eruditissime scripsit Paul. Paris. in suo erudito consilio 98. lib. 1. omninò videndus per totum, & in conf. 99. lib. 1. per tot. qui omnes solemnitates necessarias ad ipsam alienationem rerum minorum enumerat, ipsis solemnitatibus non interuenientibus, statim alienatio euadit nulla, ut voluit Paul. de Castr. conf. 106. secundum notam impressionem, Fulgos. in conf. 80. quidam secundum ventura col. fin. cum pluribus alijs, ad id adduci possunt, Affl. in decis. 249. & ibi latè Vrsill. per totam.*
- 55 *Verum in aliquibus contractibus minorum, in quibus necessitas cadit aliquæ solemnitates remitti possunt, dummodo*

do non sint substantiales, & contractus sit de rebus minus damuosis, per text. in l. magis puto §. non passim ff. de reb. eorum, in vers. si sit, & vers. sequenti, Paris. in conf. 100. nu. 20.

- 50 *Nam si solemnitates sunt substantiales, ut est decreti solemnitas, & contractus est magni damni illa solemnitate, ammissa deficit statim alienatio, cū dicta solemnitas sit de essentia dictæ alienationis, & dicitur causa finalis, & nuncupatur causa omnium causarum, ut Bal. in l. generaliter in 2. opposu. C. de Episc. & Cler. Causa igitur finalis ipsius solemnitatis decreti, fuit ut minores non defraudarentur, ut in l. lex, qua tutores, ubi*
- 58 *materia, C. de administ. tutor. cum semper leges querant fraudibus obuiare; ut in l. meminere C. unde vi l. 2. C. de iudic. vidui. tollen. l. sed Iulianus, §. mutui ff. ad Maced. Corn. conf. 69. num. 35. vol. 2. Menoch. de adipisc. possess. remed. 3. num. 71. & non solum in ipsa solemnitate decreti*
- 59 *est obseruanda causa finalis, verum etiam, & causa formalis, & materialis, quæ causæ iuducunt validitatem, & solemnitatem prædicti decreti, cumque*
- 60 *causa formalis sit ipsemet Iudex, qui sedendo profert decretum prædictum, ut in l. 3. ff. de honor. possess. qui Iudex debet esse competens, pro faciendo prædicto decreto, alioquin alienatio erit ipso iure nulla, ut in l. magis puto §. non passim ff. de reb. eorum, Fabian. de Mont. latè in tract. de empt. & vendit. quest. 5. princip. tit. de solemnit. in alienation. minor. reb. num. 96. Iodoc. Damhouder in practi rerum ciuiliu in subbasta. obmpend. exeg. cap. 2. vers. 8. Alex. conf. 116. num. 1. lib. 1. Paris. conf. 99. nu. 6. lib. 1. Roland. à Vall. conf. 33. num. 9. lib. 1.*
- 62 *Materialis autem causa non solum est res alienum, verum etiam, & causæ cognitiones, nam res alienum, licet sit causa materialis primaria tamen cognitio causæ est vna de substantialibus solemnitatibus ad finem promulgandi decretum prædictum, quæ causæ cognitio non sufficit allegare per comparisonem, sed perfecte coram Iudice probari debet ad finem videndi si expedit, vel non expedit bona illa vendi, & decretum interponi, l. minorum C. de*
- 64 *prad. minor. quæ probationes sunt recipiendæ, ante decreti interpositionem, ut notat Affl. decis. 249. Roland. à Vall. conf. 33. lib. 1. num. 10. & latissime de hac materia, Menoch. singulariter de arbitr. Iudic. cent. 2. lib. 2. casu 171. sub num. 23. Paris. conf. 85. lib. 3. num. 27.*
- 65 *Nam*

65 Nam si Iudex interponat decretum, non præcedentibus probationibus decretum prædictum est nullum, deficiente solemnitate substantiali, & intrinseca, vt notat *Parif. conf. 85. num. 28.* ratio 66 est, quia causæ cognitio omiffa vitiat actum, *Bar. in l. minoris C. de præd. minor. Castrenf. conf. 38. num. 1. vol. 2. Alex. consil. 116. lib. 1. Bero. conf. 22. num. 43. vol. 2. Rol. à Val. qui alios adducit in dicto conf. 33. & conf. 99. lib. 1. & conf. 7. num. 60. & 65.* qui dicit hanc sententiam communem esse, *Roffred. in tract. de libell. par. 7. rub. de Senat. Consult. Clementiano, sub num. 5. vers. quinto, Iodoc. Dambouder in præc. rerum ciuiliu cap. 148. de decret. & in subbasat. compend. exeg. cap. 2. num. 36. Gugliel. Rodan. de alien. rerum Beclaf. fol. mibi 204. num. 30. Anton Tass. in Notarior. excessus cap. 77. num. 2. Benintend. decis. 2. Iacob Nouell. regul. 35. num. 3. incipiente Iudex, Petr. Duen. regul. 186. incipiente decreti vbi latè de hac materia, & nouem modis ampliat, & lectoribus, imò studiosis reliquendum est.*

67 Nec obliuioni esse tradendum, quod quando solemnitas requiratur in aliquo actu, veluti decretum Iudicis, semper in ipso actu interuenienda est causæ cognitio, vt in *l. cum hi §. ult. igitur ff. de transact.* & esset inutile decretum absq; cognitione causæ vtilitati minoris, *Bar. in l. prolatam C. de sentent. & interloc. om. Iudic. Anchar. conf. 25. & 72. Rolan. à Val. d. conf. 3. vbi materia lib. 1. Cauat. decis. Finixan. in tract. de tutor. & curat. sub num. 128. Corset. conf. 26. num. 10. Parif. qui omnes recenset in dicto conf. 85. num. 48. lib. 3. Ruin. conf. 107. num. 104. vol. 1. Angel. Arch.*

68 in *S. cripli, instit. de alition.* & in illa inquisitione Iudex considerari debet, quatuor circa alienationem rei minoris, nempe **Quid, Quando, Qualiter, & Quo modo,** *Balin d. l. magis puto §. in primis ff. de reb. eorum.*

69 Neque in tali solemnitate decreti est exprimenda causæ vtilitatis minoris, nec est dubium in illo, expediat, vel non expedit cum sufficiat Iudex pronuntiare in ipso decreto (super alienatione prædicta minoris, suum interponit decretum, atque autoritatem præstat) vt obseruari vidi, in nonnullis alienationibus factis de bonis minoru, sufficit igitur constare ex actis vtilitatem, & expedire pupillis, & minoribus vendi facere bona prædicta, vt clarè, & accuratè dixit *Petr. Duen. in regul. 185. num. 3. Alex. consil. 207. num. 7. vol. 7. Cuman. conf. 113. num. 6. Acurs. in l. 2. in verbo palam ff. quando pro. uoc. non est necess.*

70 Que decreti solemnitas, an interuenire debeat in ipso actu, vel post actum, varii *DD.* in hoc articulo fuerunt, qui varia scripserunt, quibus me remitto, ad hoc ne scriptis scripta faciamus, tamen dico, aut ista solemnitas decreti requiritur, ad confirmandum actum, aut ad solemnizandum, nam duæ causæ considerantur in quolibet actu, prout dixit

71 *Aristot. in 1. phisic.* Causa essendi, quæ sub se comprehendit materialem, & formalem, causa verò fiendi, quæ comprehendit causam efficientem, & finalem, quando igitur solemnitas decreti debet interuenire vti causa fiendi, debet præcedere ad finem validandi actum, in causa verò essendi debet in ipso actu dicta solemnitas decreti interuenire, latè de hac materia *Tiraquell. de legib. connub. gl. 6. n. 9. Roman. qnsf. 50. Marian. Socc. conf. 15. lib. 1. Bald. in l. modestinus ff. de donat.* si verò solemnitas decreti accipiatur pro causa approbandi, seu confirmandi actum, tunc potest interuenire, etiam ex interuallo, sed in ipsa solemnitate decreti alienationis bonoru minoris, consideratur dicta solemnitas, tanquam causa fiendi ante, & in ipso actu alienationis, & non ex interuallo interuenire debet, *Bald. in l. quæcumque C. de honis que*

72 *libor.* hanc veritatem explicat, Ex quemadmodum autoritas Tutoris non potest ex post facto sequi, propter inhabilitatem minoris, ita & nec solemnitas decreti Iudicis, *Bologn. ex mente Bald. in conf. 59.*

73 Consideratur igitur in ipsa solemnitate decreti rigor Iuris Ciuilis, ad euitandas fraudes, & sic in ipso actu interuenire debet, *Marian. Socc. in dicto conf. 15.*

74 *num. 14. vers. vel potest.* cum lex introduxit decreti solemnitatem pro forma intrinseca respiciente ius publicum, vt succurratur ætati minoris, & in tantum

75 hoc est verum, quod dicta solemnitas decreti debet persistere in ipso actu cū sit stricti iuris, nec extenditur ad similia, vel maiora, *l. si debitorem meum ff. de uocat. Fabian. de Monte in tract. de empt. & vendit. quæ st. 2. principio num. 13. Petrus de Riuen. sagut. 146. in decreto, & Fernand. V. sq. de success. creat. tit. de testam. potent. §. 10. num. 71. lib. 3. Bero. conf. 124. num. 21. conf. 182. num. 9. vol. 1. Hippolyt. riminal. conf. 5. num. 216. conf. 54. num. 50. lib. 1. Roman. Angul. 217. incipiente, an in decreto, Buerard. in sua cent. in loco à ratione legis, larga, amplius generalis in 2. casu vers. primo cuius*

76 Denique vnum notandum est, quod solemn-

solemnitates præter illas de iure com-
muni traditas, standum est consuetudi-
ni locorum, ubi quoad solemnitates de-
bet attendi locus, in quo celebratur
contractus, in xca. l. i. ff. de iur. iudic.
cum alijs consuetudinarijs per *Belin. in cap. 1.
col. 2. i. princip. vol. 4.* sequitur clarè *Pa-
risiensi cons. 99. num. 54.*

77. Sexto in donatione, in qua si deficiunt
solemnitates à iure determinatæ, cor-
ruitur ipsa donatio ex defectu solemnita-
tis, v. g. si deficiunt testes à lege fin. *C. de
adoptio. §. de fin. ff. de iure Codicill.* præfinito-
s, id est, quibusque adhibeantur, quatuor
in donatione causa mortis, ex ipsa so-
lemnitate deficere, quatenus proba-
toria actus, est ipso iure nulla, etiam si
talis donatio fuerit iuramento firmata.

78. Cum illa solemnitas probatoria est
inducta ad publicam utilitatem, nec talis
solemnitas potest iuramento, & præ-
dicto remitti, ut hinc probatur ff. de pact. l.
non potest ff. de legat. l. notabiliter dixit
*Barb. in l. si quis pro eo in 7. casu ff. de fide-
iuss. sequitur ibi in cons. 2. circa fin.*

79. Nec ipsis solemnitatibus probatorijs
renunciari possunt, ut voluit *Barb. in l. fin.
in 1. notab. C. si verè per. placuit. Maris. An-
guis in cons. 168. num. 4. & 5.*

80. Septimo, & finaliter deueniendum
est ad illas solemnitates habentes, sub se
decretum irritantem, pro quibus primo
assignatur illa solemnitas à *S. O. Tridenti.*

81. tradita in *sess. 85. cap. 10. de regularibus*
loquendo in solemnitate requisita in
renunciacione, ibi hæc formalia verba
tradit. (Nulla quoque renunciatio, aut
obligatio ante facta etiam cum iuramēto,
vel in favorem cuiuscumque causa
piæ valeat, nisi cum licentia Episcopi,
sive eius Vicarii, sit intra quatuordecim
proximos, ante professionem, ac non
alias intelligatur effectum suum fortiri,
nisi sequuta professione, aliter verò fa-
cta etiam si cum huius favoris expressa
renunciacione, etiam iurata, sit iurata, &
nullius effectus, nisi tempore Nou-
narij, & non antea, & non postea.)

Secundo, de effectu solemnitatis vna
cum decreto irritante.

Tertio denique, an dicta solemnitas
possit statuto, vel consuetudine remitti
in qua re multa in hoc præ-

82. Circa primum, ex supra traditis diluc-
ideat, quod quodlibet cumque so-

lemnitas requiritur in ipso actus cele-
bratione, dicitur substantialis, *Ofas. in
decis. Pedam. d. 1185. num. 9. & post ipsos
citatos, ad est. Dec. in cons. 10. num. 2. fusa
Tiraquell. in tract. signat. §. 30. glof. 2. in 24.
& sequent. Sebast. Vant. in tract. de nullitat.
in 11. quot. & quib. mod. nullit. proponi
possit num. 52. Roland. cons. 33. num. 9. lib. 3.
Menoch. cons. 54. sub num. 3. Laderch. con-
sil. 6. num. 17. consil. 148. num. 10. Schard. con-
sil. 1. num. 329. & infra lib. 2. post istos Ant.
Peregr. in cons. 99. num. 18. & 19. Mart. de-
cis. Pisana d. 101. num. 4. & voto 8. n. 3.*

83. Imò non solum dicitur substantialis,
verum etiam formalis, quia quotiescun-
que lex aliqua fieri decrevit, formam
importat *Reg. Valenz. cons. 173. num. 11.
Vnde per præmissionem formæ vitia-
tur actus, Barb. & Imob. l. 1. ff. de liberis. &
post. & l. cum hi §. eam transactionem ff. de
transact. Cypbal. cons. 219. num. 4. vol. 2. Za-
vis. cons. 5. num. 94. lib. 1. Marc. Ant. Eugen.
cons. 88. num. 43. ibi dicit Roland. à V. all. cons. 72.
num. 14. lib. 3. Aym. Cravett. cons. 1. num. 2.
& cons. 177. nu. 5.*

84. Nam quotiescumque aliqua solè-
mnitas fuit introducta ad aliquem actum
faciendum, ipsa, deficiente solemnitate
actus etiam deficere videtur, voluit
*Mars. in cons. 65. num. 5. & cons. 117. nu. 18.
& 13. nu. 4.* Vnde ex his satis clarè con-

85. stat, quod quando actus deficit, ex defe-
ctu substantiali, illa solemnitas dicatur
substantialis, & ex ipsius defectu omnis
actus corrumpitur, ut text. in l. cum hi §. si pro-
sor ff. de transact. l. constitutionibus ff. ad
municip. l. 1. C. de fid. instrum. & act. fiscal.
lib. 10. Funes in tract. de inuent. p. 3. fol. mi-
hi 132. num. 67. Imò & etiam renuncia-
tio, si facta fuerit a Novitio, quam-
vis formalis nulla esse videtur, ex defectu
solemnitatis, à *San. Concil. Tridenti. requi-
sitæ, & recedit Gratian. decis. 37. num. 1. & 93
ex qua opinione innumeri fuerunt DD.
quos refert latè *Barbos. in tract. de iure
eccl. lib. 1. de trans. ad relig. cap. 42. nu. 235.
& nu. 244. Laurent. de Franch. de contract.
inter Episcopum, & Regem in quest. diuers.
foram. quest. 42. in princip. Sanchez. ad præ-
cepta decalog. lib. 7. cap. 15. idem *Barbos.
& in dicto tract. de iure eccl. cap. 42.
num. 244. Alexandri Peregrini in comment.
ad consil. Clericorum Regular. par. 2. cap. 1.
lib. C. §. 29. idem Sanchez. in di. 10. cap. 5.***

86. num. 77. Imò nec si post actum accedat
talis licentia est sufficiens ad talem re-
integrationem renunciacionis nulla ex
defectu solemnitatis, cum talis licentia
sit necessaria in ipso actu, ut idem *Sanch.
in loc. cit. num. 77. & omnino talis licen-*

ria procedere debet ipsi renunciacioni, num. 78. *Cened. Canon. quest. lib. 1. quest. 6. num. 14.* ita firmavit *Rota Roman. fideicommissi 15. mensis Nouembr. 1624. refert Barb. cit. num. 244.* & omissa tali solemnitate; & professione sequuta, ipso iure renunciatio nulla est, vt dixit *Laur. de Franch. supracitatus, sequitur Ioann. Bapt. Cost. de re integr. distinct. 104. per totam.*

37 Quæ quidem *Sacri Concilij Trident. solemnitas secundum magis communem opinionem, non habet locum in renunciacione facta à Nouitio; ante religionis ingressum, quamuis in ipsa renunciacione illa solemnitas, adhibita non fuerit, quia in ipso tempore, non attenditur illa solemnitas, sed attenditur dispositio iuris communis, prout ita declaratum, refert Molfes. in tit. de renunciat. quest. 16. num. 15. à sacra. Congr. Cardin. discti Conc. Trident. in anno 1596. die 26. Nouembris dixit etiam Steph. Gratian. de vis. 37. num. 1. & 3. Menoch. lib. 2. de Arbitrar. iudic. casu 436. num. 3. & sequenti, sequitur etiam hanc sententiam Lelius Altogradus in conf. 36. num. 1. loquente in puella adhuc non ingressa in monasterio, & rennuciante pro qua opinione adducit quamplurimos DD. & præcipuè Passarell. in priuilegio Minor. cap. 37. Vgolin. de potestat. Episcop. cap. 20. §. 7. num. 3. Vagam in summa cap. 90. de lte donationi cap. 4. Burgogn. decis. 11. num. 113. lib. 3. Ioan. Baptista confec. in summ. priuilegiorum mendicantium tit. 13. pag. 325. Garz. de benefic. p. 11. cap. 9. num. 15. Ludouic. Bellus conf. 134. nu. 4. vsq; ad 8. Rot. Rom. decis. apud Durant. 121. n. 33. Cum omninò sessio vigesimaquinta Concilij Trident. non attendatur ad restitutiones, & donationes factas ante religionis ingressum, quoniam ius commune, quod eo tempore viget, corrigi non debet, & si corrigatur, corrigi debet, quâto minus fieri possit, & de eius correctione expressè constare debet, vt §. tribus Authent. quibus mod. Natural. efficiant. sui, de quo latè scripsit Molfes. in dicta quest. 16. à num. 16. vsq. ad 17.*

38 De solemnitate autem Concilij Tridentini illius omissio non parum nocet, quoniam non videtur leuis solemnitas, cuius omissio nocet, Paul. Rollon. lib. 1. in tit. de eor. que fiunt in contin. cap. 42. num. 3. Paris. conf. 40. nu. 18. lib. 4. & conf. 98. nu. 741. & 75. lib. 2. & quod nocet inducendò irritationem actus, Cardin. Bellarm. in declarat. ad Conf. Trident. nu. 3. fol. mibi 408.

39 Sessio autem illius Concilij Tridentini in omnibus monasteriis est vsu recepta; & illi ligantur, cum etiam practicum,

90 fuit, in monasteriis, exemptis, & ita fuisse à Sacra Congregatione declaratum, vt testatur Lelius Capat. in repet. consuet. si moriat. par. 3. §. 1. in m. 1.

91 Quod sanè ea ratione à S. C. Trident. constitutum fuit, ne scilicet quis temere renunciet, sed animo quidem deliberrato profertendi religionem, de quo quidem constare non potest, nisi infra duos menses ante professionem proximos; quia facilè ingredi volentes religionem à sanguine conuictorum persuaderi possent, vt eis renunciarent, vel donarēt bona, antequam Monasterii claustra ingrederentur, non inquam vrgeret hæc consideratio, quod de renunciacione,

92 diximus; idem dicendum de donatione, quæ à renunciacione, effectu nō differt, nam renunciatio, dicitur donatio quædam, vt scripsit Bar. in l. Modestinus num. 1. ff. de donat. Dec. in l. postquam quest. 1. C. de reuocand. donat. & Dicit. Couar. in 2. variar. cap. 4. num. 8. late Barb. supra cit. de Iure Beclis. & Sanchez.

93 At quid si facta fuerit, non cum licentia Episcopi, sed saltem cum licentia superioris, auanquid incidat in pœnam decreti irritantis, & pro parte affirmatiua videtur facere, quod tradit Nauar. in cap. Statuimus 19. quest. 1. num. 90. vbi inquit, quod ad ingrediendum in monasteriis monialiū subiectis prelati regularibus, sufficit illius superioris licentia, & ad ingrediendum autem in monasteriis monialiū immediatè subiectis Episcopis, aut Sedi Apostolicæ, sufficit licentia Episcopi.

Verum contrarium dicendum est, nō valere huiusmodi renunciacionem, nisi Episcopi aut eius Vicarii licentia intercedat, quod patet ex dicto cap. 16. Trident. ibi, Nisi cum licentia Episcopi, aut Vicarii, igitur Sac. Concilij Trident. vult quod regulariter adsit talis licentia, aliter irrita dicatur, Menoch. de arbitr. iudic. casu 436. num. 7. & 8. Roas. Epithom. success. cap. 6. num. 29. Gull. cdp. quamuis paltum, vers. nuptui, Spin. specul. testam. glos. 12. nu. 5. Igitur omninò necessaria videtur talis solemnitas, eo modo ac si talis solemnitas fuisset descripta, intra certum tempus, & eo elapso amplius adimpleri non possit, vt per multos DD. dixit Donatus Anton. de Marin. Aduocatus insignis, & doctissimus scriptor in suis quotidian. resol. cap. 123. num. 10.

Et dum supra discussa fuit materia sessionis S. C. Tridentini respectu licentiæ adhibendæ in renunciacione monialium, pro eius dilucidatione dubitabatur

tur à Doctoribus nō sufficeret simplex notarii assertio de ea concessa aut vero necesse sit; eam in scriptis producere.

Cuius dubii resolutio quam maximè à Doctoribus ventilata fuit, in qua communiter decernerunt sufficere notarii attestationem, & ipsi creditur tanquam de re coram ipso gesta, vt *Surdus in cons. 7. num. 47. Castillo in decisione Sicilia decis. 50. tom. 3. num. 126. sequitur Caualcamus part. 2. decis. 28. num. 38. ipsius suasionis ratio relata, venit à Sanch. de matrimonio disput. 35. lib. 3. de consens. clandest. num. 10. Henric. lib. 11. de matrimonio cap. 3. num. 5. Manuel. in tom. 1. sum. in edit. 2. cap. 229. num. 13. sequuto à Nauarro lib. 4. consiliorū in prima edit. tit. 1. de spons. cons. 41. in tit. 2. de clandest. Salzed. in praxi cap. 73. in noua editione post vers. 12. idem Sanch. super Decalog. cap. 5. num. 75. ibi quotiescumque lex expressè non decreuit scripturam, requiri toties eius dispositio valet adimpleri verbo, scripsit, & plura *Dec. in rubr. de constitutionibus in prima lectura à n. 26. quæ quidens resolutio colligitur ex dispositione eiusdem S. Conf. Trid. quem dubium examinatum etiam reperii à Præs. S. C. Neap. Marchio Ramontis in lib. 1. controuers. cap. 8. num. 7. & seq.**

Hodie enim pro maiori cautela practicum vidi in scriptis interponi prædictam licentiã, & sui in protocollo notariorum, & ultra hæc obseruantia vidi Notarios antequam stipulent renunciations ostendunt partibus prædictam licentiã.

94 Ad secundum de effectu dictæ solemnitatis, vna cum decreto irritante, Cuius solemnitatis effectus, naturã, & vim sumit à dicto decreto irritante, seu clausula, vt legitur in dicto cap. 25. (alias pro nulla habetur renunciatio) quod decretum annullatum omnia, quæ in contrarium fiunt irritantur, cap. 5. eo tempore de elect. lib. 6. cap. 1. vers. adijciebatur de concess. prebend. eod. lib. Couar. practicar. quest. cap. 9. num. 7. Ant. Gabr. commun. opin. lib. 6. tit. de claus. conclus. 3. num. 56. & 57. Salas de legib. quest. 96. tract. 14. dubio. 16. sect. 8. sub num. 27. post principium, vers. addito autem, Mart. de claus. claus. 191. num. 6. Marescor. variar. resolut. lib. 2. cap. 38. Steph. Gratian. discept. forent. cap. 283. num. 3. & cap. 574. num. 5. & 9. & cap. 791. num. 13. Aloys. Ricc. in decis. Curie Archiepis. Neap. p. 2. decis. 75. num. 3. Moneta de Commut. ultim. volunt. cap. 7. nu. 230. Barbof. in tract. de claus. claus. 112. num. 3. Garz. in tract. de Benefic. par. 5. cap. 1. num. 27. cum duobus sequent.

95 Imo, & talis clausula decreti annulla-

tiui habet in se implicitam inhibitionem, vt Ant. Gabr. num. 73. Cassador. decis. 2. nu. 6. de restit. spoliat. & non solum retinet in se talem implicitam inhibitionem; verum etiam habet vim priuatiuam, & auocatiuã potestatis concessæ *Ferrer. cons. 314. num. 10. lib. 2. quæ est potentior reseruationis, & inhibitionis, vt Cassador. decis. 3. de decreto resera.*

97 Et tale gestum etiam parte non opponente, est nullum ipso iure, *Gabr. dicta conclus. num. 57. est tex. in cap. penult. de probat. in 6. & ibi Brun. & Ruyn. ap. statutum S. su. de rescript. in 6. & cap. ult. de officio deleg. eodem libriuncta glos. fin. utrobique idem post Mart. in dicta claus. 191. num. 6. Barbof. num. 3. Burf. cons. 82. num. 2. vol. 1. de-*
98 struit ipso iure omnia contra ipsam formam attentata iuxta notata per *Gald. Percirra. quest. 6. num. 29. ita vt omnia facta contra decreti dispositionem habeantur pro infectis, Gabr. num. 56. Card. Tusch. practi. conclus. tom. 2. list. D. conclus. 115. Barbof. in dicta claus. num. 3. Igitur ex*
99 defectu solemnitatis, & ex vi clausulæ Decreti irritantis, illa renunciatio venit nulla; ex defectu talis solemnitatis, quatenus finis *Sacr. Concil. Tridentini* fuit, vt robur haberet illa sessio ab ipso facta, vt *Card. Tusch. num. 2. quod decretum colligitur ex illa verba, alias pro nulla habeatur renunciatio, vt dixit Capic. in decis. 9. num. 28. circa finem, Alex. cons. 97. considerantis num. 4. lib. 5.*

100 Nec poterint partes de communi consensu renunciare talem clausulam decreti irritantis; imo, non solum clausulam verum etiam omne quod ipsi obstat, vt dixit *Roman. cons. 402. in proposita consultatione per totam, in verbo nõ aliter Capycin decis. 9. in fine, sequitur Card. Tusch. nu. 2. Didac. Couar. in tit. de pact. par. 2. num. 5. vers. insertur, & ibi quamplurimos refertur scribentes.*

De effectu autem huius clausulæ decreti irritantis, videas latè apud *Barbof. cit. Mart. & Monet. de commut. ultim. volunt. & DD. apud ipse.*

101 Tertio denique an possit consuetudo, seu statutum introduci contra dictã solemnitatem Sacri Concil. Trident. in qua re, omninò vti negatiua necesse est; vt optimè post alios nouissimò probauit
102 *Eraditiff. ac sapient. Precept. meus D. Ferdin. Arias de Mesa, doctrina, & integritate conspicuus, & omni auro venerandus, ob suam doctrinam meritissimus Consiliarius, & primarius Lector in studiis publicis, lib. 2. variar. resolut. cap. 18. nu. 14 cui addo Syluest. in verbo lex quest. 6. vers. 3*

Me-

Medina par. 3. quæst. 90. art. 4. ante conclusionem quartam, Valentia tomo 2. disput. 5. punto. 5. dubitat. 2. Abb. Panorm. in cap. cognoscens num. 7. in princip. de consuet. qui omnes concludunt, quod non solum consuetudo, ne quæquam statutum possit contra prædictam solemnitatem, introduci, ratione decreti irritantis, cui abrogari non potest, per consuetudinē, Gemnian. in cap. in istis §. leges num. 4. vers. quandoque distinet. 4. Salos de legib. tract. 14. disput. 19. sect. 5. num. 54. vers. & nota, & nam. 56. Couar. lib. 3. variar. cap. 13. num. 3.

103 Vnde nec per vsum contrarium, vsus talis clausulæ Decreti irritantis præscribitur, ut Hierony. Gabr. cons. 162. à num. 19. lib. 4. qui licet limitet in consuetudine immemorabili, teste Ruino cons. 13. nu. 30. vol. 2. tamen omnino dicendum erit, cū prima opinione, ut sequitur Monet. in dicto cap. 7. num. 245.

104 Et ex hoc omnino non procedere possunt iura, quod per contrarium vsum, vsus alicuius rei præscribatur, & illi vsui derogetur per tex. in l. de quibus ff. de legib. l. 2. C. qua sit longa consuet. utrobique DD. ac in specie de solemnitate iuris civilis admonet Bar. in cons. 144. Ludou. decis. Pisan. 6. nu. 8. & 9. notabiliter Menoch. de arbit. Iudic. casu 1169. num. 11. & 12. & ad ius Canonicum, idem probatur in cap. istis §. leges distinet. 4. & in cap. fin. de consuetud. ubi glos. Panorm. & alij DD. in cap. 1. de Tregua & Pace, Puteus decis. 176. par. 3. Aegidius Belmont. conclus. 339.

105 Nam pro documento sciendum est, fictionem à præsumptione multum differre, cum præsumptio versetur super vero, & sic pro vero præsumitur, fictio autem super falso versatur, & aliquid vt factum, cum factum non sit inducit, notat glos. in i. unica §. accedis in vers. presumat. C. de rei uxor. action. Menoch. lib. 4. presump. 35. num. 12. & ideo contra legis fictionem nulla datur probatio in contrarium quia veritas aliter se habet, cum propriè talis fictio inducta sit contra veritatem, ut glos. in cap. 2. de Arbitr. in vers. lex circa finem.

106 Contra fictionem autem non datur probatio in contrarium ad differentiã præsumptionis, quæ venit fundata super incerto donec non producat aliquid in contrarium, tunc enim ex cursu

107 longissimi temporis, non præsumitur solemnitatem interuenisse Affl. de §. 107. num. 5. Gram. decis. 24. Crauet. cons. 230. & 317. Dec. cons. 409. latè idem Dec. cons. 538. & Mattheusan. singul. 12. Alex. cons. 74. num. 4. lib. 1. Felin. in cap. sicut num. 33. de

re iud. Grater præf. quæst. cap. 21. nu. 7. Molin. lib. 2. de Hisp. primog. cap. 6. num. 73. Redo in rub. de his qui consens. §. fin. nu. 31.

S V M M A R I V M.

- 1 Renunciatio monialis dicitur corresponsiva, habens respectum ad illud, quod promittitur.
- 2 Actio prime uag illasa remanet, si id quod promittitur non seruatur.
- 3 Renunciatio monialis respectiva ad id quod promittitur habet causam resolutivam.
- 4 Iura semper remanent illasa, quotiescumque ex una parte non adimpleatur id quod fuit conuentum.
- 5 Promissio facta ex una parte in aliud verificari non possit in monialibus nisi in causam alimentorum.
- 6 Vita monialium consistit tantum in diuinis rebus.
- 7 Cessio in qua non transfertur plena possessio obligat cedentem ad patientiam successiuã, qua nunquam finitur.
- 8 Contractus quando resoluitur ob promissa, non seruata dominium primam, resuscitat.
- 9 Renuncians sub conditione aliquid soluendi, si deinde non soluatur, semper prima iura sunt salua.
- 10 Conuentiones partium seruanda sunt.
- 11 Contractus à partibus legem accipit.
- 12 Contractus quando dicatur corresponsivus, & quando resoluitur.
- 13 Contractus corresponsivus nunquam producit obligationem contra aliam partem, non factò adimplemento.
- 14 Fidem conuentionis, non seruans, priuatur omni emolumento.
- 15 Contractus adimpleri debet non solum circa substantiam, sed etiam circa naturalia, & accidentalia ad hoc, ut actio nascatur.
- 16 Qui non facit quod debet, non recipit quod oportet.
- 17 Qui differt facere quod debet, non potest petere, quod sibi debetur.
- 18 Scripturam non obseruans ex parte sua, nõ potest illam allegare, nec super ea se fundare.
- 19 Contractus est seruandus, & si non obseruetur ab illo, potest recedere, etiam si fuerit in illo oppositum iuramentum.
- 20 Contractui non tenetur stare, si pars deficit in minimo.
- 21 Data occasione contractus, si non adimpleatur passum repeti.
- 22 Promittens potest à promissione recedere, si non fuerit impletum ex parte alterius.

- 33 Exceptio adimplementi non facti, quando possit opponi.
- 34 Exceptio adimplementi non facti an possit opponi contra instrumenta guarentigia, & camerale, & contra sententiam, & executionem illius.
- 35 Promittens tenetur adimplere usque ad minimam partem, ad hoc ut audiatur.
- 36 Promittens an excusatur ab impedimento praestito, si non obseruauit promissa.
- 37 Purgatio mora an admittatur aduersum adimplementum non factum ab altera parte.
- 38 Mora an purgatur in acquirendis in fauore aitoris.
- 39 Mora quando non purgatur, nec admittitur.
- 30 Condicio si semel deficit, deficit etiam, & dispositio irrevocabiliter.
- 31 Legatum factum mulieri donec caste, & honeste vixerit, si semel committat adulterium an amittat legatum.
- 32 Exceptio adimplementi non facti est exceptio litis finitæ, & impedit litis ingressum.
- 33 Exceptio non adimplementi an possit tolli per statutum.
- 34 Actio ex contractu vltro citroque obligatorius, nunquam oriri, nisi ex parte sua primo adimpleuerit.
- 35 Exceptio non adimplementi potest opponi aduersus instrumentam iuratum, & cameralem obligationem.
- 36 Exceptio non adimplementi, est exceptio que oritur ex ventre eiusdem instrumenti, & per hoc dicitur opponere ex instrumento, non autem contra instrumentum.
- 37 Exceptio non adimplementi censetur opposita ipso iure Iudicis officio, absque partis instantia.
- 38 Renunciatio facta per moniales de bonis paternis, & maternis, cum promissione de soluendo certam annuam prestationem reputatur conditionalis, dummodo soluantur dictæ annuæ prestationes promissæ, aliter resoluitur.
- 39 Dictio nec aliter, nec alio modo posita in contractibus renunciationis an inducat conditionem, vel modum.
- 40 Dictio nec aliter, nec alio modo habet naturam precisam.
- 41 Clausula nec aliter, nec alio modo habet vim resolutionis contractus, & excludit a purgatione mora.
- 42 Clausula nec aliter, nec alio modo habet vim decreti irritantis.
- 43 Clausula nec aliter, nec alio modo est limitata voluntatis, & preseruativa sui iuris, in casu contrario.
- 44 Clausula nec aliter nec alio modo inducit formam,

- 45 Contractus resoluitur, si illa reseruatio annuæ prestationis esset modalis, per tempus praefinitum.
- 46 Donatio an resoluitur, ex modo non impleto.
- 47 Modus si est causa finalis dispositionis, semper reuocatur dispositio.
- 48 Renunciatio facta per moniales an dicatur facta contumelationis promissionis.

CAPVT XIX.

Renunciatio facta per Moniales prætexit certa annua præstationis promissa illa non soluta an Renunciatio sit nulla, & renuncians habere possit ad bona à se renunciata regressum.

VRA auxilium præbent sexui fragilitatis, multo magis auxilium præbere debent monialibus, quæ perpetuo detrusæ sunt in carceribus, nullis extantibus consiliis,

solummodo Diuino cultu attentæ subiacent; & ne ab illo remoueantur, sunt præceteris omnibus tuendæ.

1. Verum illud, quod in hoc capite, pro vera opinione nititur est, quod talis renunciatio videatur correspondens, quia cedendo iura omnia sibi competentia, non tamen simpliciter, sed habens respectum ad illud, quod sibi versa vice promittitur, *Corneus. conf. 117. num. 14. & conf. 173. num. 18. & num. 20. lib. 2. & conf. 145. num. 6. & conf. 306. num. 6. lib. 3. conf. 283. in princ. col. 4. Aymon Crauet. conf. 245. num. 2. vers. rursus vterque conf. 246. num. 3. vers. item cum ista Dec conf. 279. col. penult. Gramm. decis. 103. num. 157. Altograd. conf. 95. num. 7.* Vnde ex his satis constat correspondens dici renunciationem; & certum est, quod si non seruetur sibi promissum, eius actio primæua illesa remanebit, & virtute illius agere non prohibetur iuxta *text. in l. cum proponas C. de pact. voluit Bal. in l. 1. num. 28. vers. item possunt C. quando non petent part.*

3. Imo hæc renunciatio resolutiuam causam continere videtur, quia remittitur ius alicui respectiuè ad aliud; ideo, quod intentio nõ venit libera, nisi adimpletis omnibus, igitur quotiescumque ex vna parte non adimpletur id, quod

con.

conuectum est, iura sibi semper illa remanent, ut est *text. in d. l. cum proponas la. 2. C. de pact. in specie declarat Iacob. in dicta l. cum proponas 3. fallent. post Abb. in cap. 3. vers. fin. extra de iur. iur. dixit Mancell. de Mauro in allegat. 59. num. 2. Bald. in l. qui ea lege C. de pact. inter empt. & vend.*

5 Et quod magis est, quia illa promissio facta ex vna parte, in aliud omnimodo verificari non potest in Monialibus, nisi in causam alimentorum, cum pro nulla

6 alia causa verificari possit, quoniam eorum vita consistit, tantum in diuinis rebus vacando, & sic pro rebus ad vitam sustentationem necessariis, non autem pro delictis, voluerunt comuniter DD. & precipue Bal. loco citato.

7 Ad quod omnino accedat ratio, quod omnis cessio, in qua non transferitur plena possessio, obligat concedentem ad patientiam successiuam, qua nunquam finitur, est *text. in l. corruptionem C. de usu fruct. ita voluit Franch. in decis. 54. num. 11.*

8 vbi ponderat, quod quando resoluitur contractus ob promissa non seruata, doctissima primum resuscitat, ita enim

9 renuncians sub conditione aliquid soluendi, si deinde non solvatur, semper prima iura sunt seruata, sicut in *Stipulatione la. ff. de verb. oblig. l. si penam ff. quod doct. legati ced. late examinat. Bero. conf. 136. num. 5. lib. 2.*

10 Conuentiones autem partium seruare de sunt, per *text. in l. 1. C. de iur. empt. &*

11 ab ipsis partibus contractus legem; accipit, *l. 1. C. de pact. conant. & late Muz. de contract. in tit. de societate num. 60. fol. m. d. 122. l. 1. §. si conuenerit ff. de positi. l. contra d. cum similibus ff. de regul. iur. Roman. conf. 475. incip. quoad primum, Roland. de Fall. conf. 58. nu. 45. lib. 3. Reg. Valenz. conf. 116. lib. 2. num. 6. Boer. quest. 1. num. 115. & l. Diuus 27 ff. de testam. milis. l. scindum 19. l. S. d. l. ff. de ad. l. ad. l. 1. imaginaria 161. in princ. ff. de minor. l. 3. C. cod. l. penult. C. si aduers. sem iudic. & sic si contractus ab*

12 vna parte non obseruatur, ab alia ex ipsis contractantibus resoluitur, cum dicitur correspectiuus ad aliam promissionem sibi factam, *l. 5. ff. de res. in d. vend. Paris. conf. 24. num. 23. & 43 lib. 2. Reg. de Pont. conf. 81. num. 18. & conf. 5. num. 66. lib. 1. Reg. Tapia decis. 3. num. 24. Surd. conf. 437. num. 31. lib. 7. Ifern. cap. 1. §. sed nec est alia nu. 40. qua fit prima caus. benefic. amitt. Reg. Marchio Torello decis. 2. nu. 36. & decis. 30. num. 9. & decis. 108. num. 61. Hanc materia resolutionis contractus pertractat Capol. de Grass. in suo tract. de except. except. 13. nu. 57. vbi duo casus distinguit,*

13 cui videre poteris. Imo talis contractus correspectiuus, nunquam producere videtur obligationem, contra alteram partem, quando ab vna parte, non impletur, secundum communem opinionem, DD. in rub. in l. si apud acta C. de tract. l. penult. ff. de transact. l. cum proponas C. de pactis, Roman. conf. 204. num. 9. Marc. Ant. Eagen. conf. 12. num. 22. lib. 1. dixit Reg. Valenz. Valenz. in conf. 112. num. 86. lib. 1. Ad quod etiam facere potest, *text. in l. l. proponas l. 2. vbi omnes DD. C. de pact. l. d. n. ff. de iur. iur. l. quare §. inter locatorem*

14 ff. locati, ibi, qui fidem conuentionis non seruat, omni emolumento priuandus est, ut dixit Afflic. in cap. 1. §. sed nec est num. 36. qua fit prima caus. benefic. amitt. & est generale in omnibus contractibus vitro, citroque obligatorius, & non tenetur quis cum effectu obseruare, nisi fuerit perfecte per alteram partem obseruatus contractus, nec quis auditur, nisi primo omnia praestet ex sui parte, ut est *text. in l. Iulianus §. offerri ff. de act. empt. & ibi Bart. & Sals. dixit Corn. conf. 34. vol. 2. vbi 1. Mandell. de Alb. in conf. 191. num. 1. lib. 3. etiam si efflauerit causa, ob quam vna pars aliquid facere tenebatur, *Dec. in l. cum proponas nu. 4. C. de pact. Mascard. de probat. conclus. 1. 787. nu. 60. Casar Barzi in decis. Bononiens. 17. nu. 1. late Vincent. Caros. in tract. de locat. & in tract. de iur. sub tit. de l. i. ff. per tot. fol. m. d. 199. Ric. Bec. conf. 41. in princ. tot. l. Iulianus §. offerri, vbi DD. ff. de act. empt. . .**

15 & non modo contractus adimpleri debet circa substantiam, sed etiam circa naturalia, & accidentalia, ut de iur. actio, Bald. in l. pacta conuentu C. de pact. Alex. conf. 49. num. 4. vol. 2. Corn. conf. 208. nu. 2. num. 33. Manzon decis. Lucens. 11. num. 8. Ofasc. decis. 50. num. 10. Surd. conf. 32. nu. 33. lib. 1. & qui non facit, quod debet, non recipit quid oportet, *glos. in l. si non fuerit ff. de iur. iur. l. si in emptione §. item si emptor.*

17 ff. de contrahend. empt. & qui differt facere, quod debet, & promisit facere in contractu, non potest petere, quod sibi debetur, Bald. in Auth. dos dotata C. de donat. ante nupt. late de hac materia, Traquel. in tract. de legib. donubial. h. 3. & dixit Corn. conf. 78. volum. 1. Rin. conf. 143. Dd. num. 8.

- num. 8. vol. 4. Socin. *Lun. conf.* 77. num. 142. vol. 1. *Bertran. conf.* 144. num. 1. vol. 1. & in *conf.* 160. num. 3. vol. 3. *Paris. conf.* 33. vol. 1. num. 53. *Gozad. conf.* 1. num. 1. *Corn. conf.* 75. num. 22. *Ioann. Petr. Fontanell. decis.* 1869. num. 10. qui latè scripsit, quod non obseruans scripturam ex parte sua, non potest illam allegare, nec super ea se fudare. *Crot. conf.* 86. num. 9. *Neuiz. conf.* 87. num. 17. vbi post *Bal. in dista. Auth. do. data*, dixit procedere etiam si soluendum promissum, distulit implere; *Rube. conf.* 90. num. 4. *Natt. conf.* 60. num. 1. latissime *Roland. conf.* 53. nu. 17. & 27. & in *conf.* 57. num. 17. vol. 1. *Caphal. conf.* 66. num. 26. *de. cis. Pedamont. 32. Menach. conf.* 1. num. 304. *Roland. latè in conf.* 69. num. 1. & sequenti vol. 4. *Becc. conf.* 45. num. 6. & hæc omnia
- 19 habent locum etiam in contractu iurato, quod licet fuerit iuratum seruare, tamen poterit ab eo recedere non obstante iuramento, si ei non seruatur fides, *cap. 3. & cap. sicut extra de iure iurand. Bald. in l. fin. num. 20. vers. sed quare. C. de non numer. pecun. & in l. fin. ff. qui satis dare cogant. Alex. conf.* 105. nu. 14. vol. 3. *conf.* 121. vol. 1. *vers. quia non seruanti collat. 3. Bera. conf.* 92. num. 20. & *conf.* 104. num. 4. vol. 1. *Marfil. singul.* 42. *Caphal. conf.* 66. nu. 22. *Roland. conf.* 69. num. 1. vol. 4. *Bald. in l. iuris gentium §. adeo in 2. notab. vers. p. 182*
- 20 conuenta *ff. de pact.* dixit, quod vbi vna pars deficit in minimo, non tenetur stare contractui, *Natt. conf.* 373. nu. 29. *Menoch. conf.* 53. num. 6. quando non est sequutum implementum; *Becc. conf.* 45. num. 38. etiam si fuerit data, quia possunt repeti data, & accepta stante non adimplemento *Brav. conf.* 48. nu. 6.
- 22 Ex quibus inferitur, quod non obseruans promissa, poterit ab illa recedere, tanquam non impletum, ex parte promissoris, & contra promissorem potest
- 23 opponi de non adimplemento facto, ex sua promissione, cum contra instrumentum etiam Cameralem exceptio adimplementi non facti, opponi possit, *Osasc. decis.* 50. num. 10. *Caphal. conf.* 312. num. 100. *conf.* 407. num. 15. & sequenti lib. 3. *Iosep. Ludou. decis.* *Lucens.* 2. num. 3. lib. 1. *Roland. conf.* 53. num. 32. lib. 1. *Mascard. de probat. conclus.* 1387. num. 21. lib. 3. *Ris. collect.* 1245. par. 4. *vers. amplias.* *Sylue. ff. Zacob. in addit. obligat. Camer. quaest.* 17. n. 17. *Giurb. decis.* 100. num. 22. *Gratian. discept. forens.* cap. 307. num. 2. *Marescot. varian. resolut.*
- 24 cap. 88. num. 3. lib. 1. & ista inobseruantia adimplementi est tanti roboris, quod potest opponi, non solum contra prædictum instrumentum, nondum garen-
- tigatum, verum etiam & Cameralem, imò contra sententiam; & post sententiam, & executionem illius, vt scripsit *Marescot. in dicto cap. 88. num. 13. Crauatt. conf.* 151. num. 10. *Menoch. conf.* 45. num. 4. & semper opponi possit, nec consideratur quis prius contrauerit, vel non obseruauerit, sed quid prius aget, *Alex. conf.* 49. num. 4. lib. 2. *Marescot. vbi supra.* num. 8.
- 25 Ampliando prædicta, quod inobseruans tenetur adimplere, vsque ad minimam partem, ad hoc vt audiatur, *Honded. conf.* 86. num. 16. lib. 1. *Becc. conf.* 45. num. 10. *Lasen. conf.* 216. num. 1. lib. 2. *Natt. conf.* 673. *Neuiz. conf.* 50. num. 9. & sequen. *Bero. conf.* 25. num. 14. lib. 3. *Caphal. conf.* 66. num. 28. *Surd. conf.* 52. num. 35. lib. 2. *Rube. conf.* 30. num. 4. *Ioann. Crivell. decis.* *Dolan.* 111. num. 28. etiam si non adimpleuit circa substantialia, quam circa accidentalibus contractus, *Osasc. decis.* 50. num. 10. *Corn. conf.* 208. vol. 2. num. 33. *Mangon. decis.* *Lucens.* num. 8. & nu. 11. *Surd. conf.* 52. num. 33. lib. 1. *Roland. conf.* 6. num. 19. vol. 1. & *conf.* 69. num. 10. vol. 4. *Bald. in l. pacta*
- 26 conuenta *C. de pact.* *Alex. conf.* 49. num. 4. vol. 2. *Becc. conf.* 45. num. 6. lib. 1. Neque excusatur inobseruans ab impedimento præstito, quia tale impedimentum eum non excusat, *Surd. conf.* 186. num. 21. lib. 2. *Dec. in l. cum proponas num. 3. C. de pact.* *Natt. conf.* 50. num. 7. lib. 1. *Butt. & Abb. in cap. sicut ultimo de iure iur.* *Roland. conf.* 69. num. 12. vol. 4. Dummodò non fuisse impeditus, facto, vel culpa illius, cui erat faciendum adimplementum, *argum. l. iur. civilis ff. de condit. & demonstrat. l. qui operas ff. locati, Simon de Petr. conf.* 28. num. 70.
- 27 Nam queritur, an purgatio [moræ] admittatur aduersus prædictum adimplementum non factum, & *Gratian. discept. forens.* cap. 301. num. 12. dixit, quod respectu lucri captandi, non est necessaria aliqua interpellatio, aut mora, quod solum procedit quoad pœnam euitandam, *Dec. in l. cum proponas, la. 2. num. 24. C. de pact.* cum neque per interpellationem constituatur in mora, *Caphal. conf.* 407. num. 18. verum in acquirendis in fauorem Actoris mora non purgatur, *Lasen. in l. si insulam col. fin. quaest.* 9. nu. 39. *ff. de verb. obligat.*
- Sed in casu, de quo dubitatur bene purgare possit moram, cum illa promissio adimplendi consistat tantum in soluendo, solutione facta dicitur mora purgata; & adimplementum sequutum; *glos. in l. Julianus §. offerri ff. de alt. empt. Negus.*

Negus. de pignor. 2. par. 3. mbr. 5. par. princip. num. 5. Reg. de Ponte conf. 29. num. 16. lib. 1.

28 Et illa regula in acquirendis in fauorem actoris mora non purgatur, procedit in conditionibus implendis, nam tunc, non est licita purgatio moræ, prout notat *Dec. in l. 1. C. de instit. & substit.*

29 *num. 7. & sequenti*, quod non purgatur mora etiam in continenti adducens rationem, quia conditionis implemētum tendit ad acquirendam actionem; & in fauorem actoris, mora purgari non potest, secundum *Barz. in l. insulam*, defectus enim cōditionis remouet omnem purgationem moræ, & quod in dispositione conditionali, non sit licita purgatio moræ, voluit *Bald. in l. si super possess. in fine C. de transact. cap. dudum, il. 2. nu. 8. de elect. Paris. de Put. de retinend. feud. cap.*

30 *93. num. 35. & cum semel deficit conditio, deficit etiam dispositio irreuocabiliter*, ita quod non potest de cætero impleri, *Bald. in l. totius ff. de excusat. tut. ubi*

31 *dixit*, quod mulier, cui relictum fuit legatum sub conditione, donec castè, & honestè vixerit, si semel cōmittat adulterium ammittit legatum, ita vt illud amplius, non recuperat, quamuis postea ingrediatur Monasterium, *Bero. conf. 30. num. 2. vol. 2. Svec. Iun. conf. 57. nu. 3. volum. 4.*

32 Ista exceptio non adimplementi, est exceptio litis finitæ, & impedit ipsius litis ingressum, *Cassens. in §. offerri, Ias. in §. aditionum num. 131. instit. de act. Aym. conf. 127. num. 14. & conf. 248. nec ea po-*

33 *test tolli per statutum Alexand. conf. 119. num. 2. lib. 1. Capbal. conf. 402. num. 19. lib. 3. Roman. conf. 244. num. 5. vers. breuiter, Ias. conf. 216. col. 2. num. 1. vers. in tantum nu. 2. Rube. conf. 30. num. 4. Nenizz. conf. 50. n. 9. Bero. conf. 25. n. 14. lib. 3.*

34 Actio namque ex contractu vltro, citroque obligatorius nūquam oriri, nec dari agēti, nisi ex parte sua primo adimpleuerit, *l. Iulianus §. offerri ff. de act. empt. Frère. de present. in strum. par. 8. quest. 2. Ofast. decis. 50. num. 9. Roland. conf. 53. n. 27.*

35 & 28. & Reus potest opponere exceptionem adimplementi, & est tantu roboris, quod possit opponi aduersus instrumentum iuratum, & Cameralem obligationem, *Gratian. discept. forens. cap. 851. quia statutum prohibens huiusmodi exceptionem, ipsam non comprehendit, Canar. de exequut. instrum. q. 26. Galles. de oblig. ad forma, Camer. par. 4. q. 1. num. 8. Scacc. de iudic. caus. civil. lib. 1. c. 63. num. 1. Casar. Barz. decis. Bonon. 36. nu. 24.*

Mastrill. decis. 260. num. 2. Castill. decis. 123. num. 11. vol. 2. Muta decis. 73. num. 20. Mi-

36 *lan. decis. 4. num. 1. cum sequenti*, quia hæc exceptio oritur ex ventre eiusdem instrumenti, & per hoc opponere ex instrumento, non est opponere contra instrumentum, *Casar. Barz. dicta decis. 36. num. 23. & 24. latè Monac. decis. Bonon. 40. pauli. 9. Scacc. de commerc. quest. 1. nu. 354.*

37 qui adnotarunt, etiam hanc exceptionem censerī oppositam ipso iure iudicis officio, absque partis instantia, prout adnotat *Scacc. ubi supra num. 356. Casar. Barz. loco cit. num. 26. & Monac. num. 6. & 11. Gratian. discept. forens. tomo 2. c. 173. num. 19. & 20. & tomo 5. c. 853. n. 30.*

38 Renunciationes autem factæ per Moniales de bonis paternis, & maternis, cū promissione de soluendo certam annuam præstationem, reputantur conditionaliter factæ, dummodò soluantur dictæ annuæ præstationes reseruatæ, ob non implementum resoluuntur; ad *text. in l. 2. C. de donat. qua sub modo cap. vero extra de condit. apposit. cuius sunt verba (Verum cum alicui possessio, quælibet interposita donatur à donatore, demum postea reuocari non potest, nisi fortè tali cōditioni collatum sit; quod ea cessante debeat reuocari,) ubi glos. in verba conditio post eam, Soccin. regul. 382. priuile. 60. Ioseph. Ludou. decis. Perus. 93. num. 43. cum sequenti, Couar. lib. 2. cap. 14. num. 6.*

39 Ampliando prædicta si in prædictis contractibus, adessent verba, nec aliter, nec alio modo, quæ solent per Notarios apponi in dictis contractibus renunciationis, & reseruationis annuæ præstationis, quæ verba non modum, sed conditionem inducunt, vt post *Bal. in Authen. ingressi C. de sacrosanct. Eccles. Menoch. latissime in conf. 38. num. 22. quæ conditione deficite operatur, ac si nihil actum fuisset, Ias. in l. fin. C. de iur. empbit. n. 142. conf. 162. num. 5. lib. 2. & conf. 86. num. 16. lib. 3. Curt. sen. conf. 88. num. 6. Paris. conf. 12. num. 104. lib. 2. Caputaq. decis. 82. par. 3. n. 3. Cassad. decis. 2. num. 7. de simonia. Verall. decis. 72. num. 3. & 4. par. 3. Nat. conf. 372. num. 4. & 5. Roland. conf. 63. num. 24. vol. 4. Menoch. latè de arbit. Iudic. casu 237. n. 34. & conf. 38. num. 21. & 22. & conf. 322. n. 40. & conf. 369. num. 25. Surd. decis. 268. nu. 9. Aloys. Ricc. collect. 868. & in praxi rerum fori Eccles. resol. 33. nu. 1. in 2. impress. Ant. Monach. Flor. decis. 23. num. 3. Ruy. conf. 281. lib. 1. & conf. 152. lib. 4. Cardin. Tuscib. cōclus. 131. sit. C. n. 2. & Ruin. cōf. 46. lib. 5. in fine, subdit, quod tacitè, & expresse huic con-*

con-

conditioni renunciari potest; *Caued. singul. 65. num. 1. & 5. Cald. Pereira de potest. eligendi cap. 17. nu. 16. Mart. late claus. 76. num. 7. Seraph. decis. 338. num. 7. Stephan. Gratian. discept. foxens. tomo 3. cap. 803. n. 38. & cap. 949. num. 7. & cap. 971. num. 2. Rol. conf. 59. num. 11. vol. 3. Bero. conf. 31. num. 3. vol. 3. Cephal. conf. 296. num. 11. vol. 2. nam illa verba non aliter, nec alio modo habent naturam præcisam, l. non aliter ff. de legat. 3. l. qui heredi §. fin. ff. de condit. & demonstr. l. 1. in princip. vbi DD. ff. de officio eius. & dixit Bal. in l. si quidem, num. 3. C. de excepti. quod si interrogatus dicat confiteor hoc modo, nõ aliter, nec alio modo, perinde erit, ac si facta non esset confessio, si res alio modo probetur, quam dixerit ipse, & mouetur per glos. ibi, quam dixit notab. & non esse alibi, & quotidie practicatur, *Alex. conf. 3. num. 5. & 6. vol. 1. & ista verba resoluunt dispositionem, quando non concurrunt qualitates adiectæ, vt per Franc. in cap. vt circa §. alioquin de elect. in 6. Gozad. conf. 3. num. 22. Tiraquell. in tract. de retract. consang. §. 8. glos. 6. num. 2. cum pluribus adductis per Roland. conf. 61. num. 30. vsque ad 36. volum. 4. Nat. conf. 272. num. 5. decis. Pedamont. 264. num. 13. Canal. in tract. de tutor. & curat. num. 251. D. Becc. conf. 14. nu. 26. Cephal. in conf. 118. nu. 14.**

41 *Ista clausula habet vim resolutionis contractus, & excludit purgationem moræ, Stephan. Grat. discept. foxens. tomo 3. cap. 517. & cap. 532. num. 21. & quod videatur habere vim decreti irritantis, adeo vt omnia resoluat, vsque ab initio post Sacc. fen. conf. 151. num. 4. vol. 2. D. Losker. de re benefic. lib. 1. quest. 37. num. 60. & quest. 40. num. 272. quia dicta clausula est resolutiua, & facit perinde, ac si nihil actum sit, Hieronym. Gabr. conf. 185. nu. 1. lib. 1. Clar. in §. emphyteusis quest. 13. nu. 5. vers. item quero §. feudum quest. 31. num. 6. vers. bene verum est, & Paris. conf. 10. num. 285. lib. 4. Verall. decis. 82. nu. 3. & decis. 84. num. 10. par. 3. Mart. dicta claus. 71. nu. 10. Grat. dicto tomo 3. cap. 587. num. 11. & cap. 748. num. 12. dixit clausulam prædictam esse limitatiuam voluntatis, & præseruatiuam sui iuris, in casu contrario, Caputaq. decis. 82. num. 3. & decis. 84. num. 10. par. 3. & de alijs effectibus ipsius clausulæ videndum est Menoch. conf. 38. nu. 21. & 22. Bertaz. late de claus. instrum. claus. 14. glos. 6. Surd. conf. 246. nu. 20. & conf. 322. num. 23. Cardin. Tusch. pract. concl. tomo 1. conclus. 311. litt. C. Caldas. Pereira de resol. emphyt. cap. 6. num. 35. quæ verba non aliter, nec alio modo important conditio-*

nem Bald. in Authent. ingressi col. 4. nu. 23. vers. 2. quero C. de sacros. Eccles. Riminald. 44 iun. conf. 111. num. 193. vol. 2. Imò inducunt formam, Bart. in l. de his num. 3. vers. præterea ff. de transact. & in l. fin. num. 5. per illum tex. C. de vendit. rer. Ciuit. lib. 11. Dec. conf. 528. num. 11. Tiraquell. de retract. conuent. §. 4. glos. 7. num. 14. & habet naturam præcisam, Bald. in l. si quidem per glos. ibi C. de except. Dec. conf. 231. num. 4. consil. 360. num. 6. vers. sed respondetur, Gozad. conf. 3. num. 22. vbi etiam dicit, quod sunt verba conditionalia, & limitatiua, & nu. 23. subdit, quod important, vt aliter nihil censeatur dispositum, Menoch. conf. 38. num. 22. & 23. vol. 1. vbi alios citat, & concludit, quod tali forma non adimpleta, actus sit irritus, & omninò resoluitur.

45 Secundo ampliatur etiam si fuisset modalis illa reseruatio, quia tamen fuit appositum tempus præfinitum solutionis dictæ annuæ præstationis, puta promittendo centum, de soluendo de semestri, in semestri, prout solitus est ponere in prædictis contractibus renunciationis, & promissionis, quæ vnico contextu fiunt, ideo siue modus, siue conditio in egressu parificantur, & à pari procedunt, l. 1. C. de ist. quæ sub modo, And. in cap. 1. §. sed, nec est alia iustior causa, num. 40. qua sit prima causa benefic. quem citat, & sequitur Ioann. Vincent. de Ann. allegat. 42. num. 2. vbi venditio est facta sub modo optimè Ioann. Franc. de Pont. in conf. 81. num. 39. per infra scripta.

46 Hinc dominium si ex donatione transfatum sit ex modo non impleto resoluitur, & transfertur, quia fuit suspensiuè collatum ex Bal. in l. 3. C. de pact. inter empt. & vendit. ad tex. in l. voluntate in fine ff. quib. mod. pign. vel hipot. solu. & erit igitur dispositio pura, & perfecta, & non in suspensio, quoad esse suum, resolutio tamen dependet ex futuro euentu conditionis, seu modi appositi, ex reg. glos. in l. 2. ff. de in diem adiect. quem ponderat Bald. in l. quibus dieb. §. quædam, & l. 2. ff. de condit. & demonstr.

47 Nec relinquendum est, quod quotiescumque modus, est causa finalis dispositionis, semper reuocatur dispositio, ad tex. in l. cum te C. de pact. inter empt. & vendit. Abb. in cap. verum extra de condit. apposit. num. 6. Bart. in l. 2. §. fin. ff. de donatione Bald. Nouell. de dote par. 6. priuileg. 50. Parlador. quotidian. different. cap. 147. num. 20. dicitur finalis ipsa dispositio, quia renūciatur, dummodò soluerentur annuæ præstationes, maximè ad fauorem Ecclesiarum,

CAPVT XX.

Monachus ingrediens Religionem incapacem succedendi, & renunciat omnia bona sua si deinde transeat ad Religionem capacem succedendi numquid possit habere regressum ad bona renunciata per transitum ad statum capacem.

S V M M A R I V M.

1. Tempora tria considerantur in renunciationibus.
2. Locus penitentia non datur.
3. Ius semel repudiatum, iterum reintegrari non potest.
4. Decretum Sac. Congregationis Emin. Cardinalium Sac. Conc. Trident. enunciatur.
5. Monachus an recuperat bona sua, post translationem ad monasterium capacem.
6. Monachus professus in religione incapaci, & renuncians omnia eius iura, facto Episcopo an possit venire contra renunciationem a se factam ante professionem.
7. Renunciatio semper intelligitur rebus sic stantibus.
8. Renunciatio, suo donatio ob nouam causam sequutam reuocatur.
9. Renunciatio semper intelligitur cum eadem causa, dummodo in monasterio, & in religione perseverauerit.
10. Monachus regularis professus ex transitu ad statum Episcopalem, an desinat esse ligatus, & regularis quoad votum paupertatis.
11. Monachus factus Episcopus an habeat regressum ad bona renunciata.
12. Monachus factus Episcopus an viuere debeat secundum statum monachalem.
13. Renunciatio facta animo ingrediendi, & proficendi non sequuto ingressu dicitur nulla, & quod si adsit iuxta causa.

N hoc capite tria attendenda sunt tempora, & primo tempus renunciationis factae, ante ingressum Religionis incapacis, pro quo tempore Monachus omnino

excluditur, & amplius regressum in bonis a se renunciatis habere non potest, vt latius infra addendo *tex. in l. queritur §. si venditor ff. de edilit. edict.* quia penitentiae locus non datur, *Fulgof. conf. 42. in fine Ruin. conf. 157. num. 3. lib. 3.* Unde ius semel repudiatum, iterum reintegrari non potest, *l. cum quidam circa medium C. de condit. insert. Castrens. conf. 171. col. fin. lib. 2.* ibi res repudiata acceptari non potest, quoniam primèua iura resoluuntur postquam repudiantur, *est tex. in l. qui repudiantis in principio ff. de inoff. testam. l. 1. §. qui semel, & §. quibus ff. de success. edict. l. 4. in principio ff. quis ord. in possess. seruet.* enim attenditur tempus in quo tempore supponitur bona fuisse delata, & si translatione non sequuta monasterii capacis, sed adhuc in monasterio incapaci durabat, pro quo tempore fuit a Sacra Congregatione decretum die 17. Iunii 1617. quod bona venientibus ab intestato debeatur, & verba Sacrae Congregationis Cardinalium clarissima sūt ibi (si orator in religione incapaci, nulla facta dispositione bonorum, validam professionem emisit, bona ipsa fuisse acquisita venientibus ab intestato, ac proinde, nec successioni secundae religionis capacis ad quam fuit translatus, esse amplius locum, nec bonorum renunciationi) refert *Tamburrin. disp. 7. q. 6. n. 7. vers. item Barbof. to. 3. Sanch. in precep. Decal. to. 2. lib. 7. cap. 32. nu. 22. Barbof. in tract. de iure Eccles. lib. 1. tit. de transeuntib. ad Religionem cap. 42. num. 93. Burat. decis. 336. nu. 3.*

- 5 Si deinde attenditur tempus post translationem ad monasterium capace, recuperat omnia eius bona post translationem ad utilitatem secundæ religionis capacis, ut scripsit *Barbos. citatus dixit Sanchez loco citato num. 22. Nicolaus de Vbat. de success. ab intest. clericor. par. 1. nu. 3. vers. & idem si fuisset, sequitur Tiraquell. de contract. litig. §. 1. glos. 9. num. 105. Burt. decif. 756. in fine Tamburrell. citat. dicta quest. 6. num. 8.*
- 6 Ex quibus deuenitur ad aliam questionem, quid si professus fuisset in monasterio capaci, & deinde post professionem factam fuisset creatus Episcopus, an per talem translationem status Episcopalis, poterit contra renunciationem, à se factam anteq̃ professionem venire.
- In hoc dubio adest utraq̃ opinio, negatiua, & affirmatiua, pro affirmatiua verò subscripserunt *Molfes. in vol. 1. ad consuet. Neapol. in conf. 1. & in vol. 2. conf. 39. per totum. Carol. Marant. tom. 3. respons. 55. Laurent. de Franch. de contropers. inter Episcop. & Regul. quest. 118. qui omnes concludunt, quod reuocanda sit renunciatio propter defectum tacite inhærentis clausulæ, idem Molfes. in dicto conf. 1. num. 20. & dicto conf. 39. num. 12. Vincent. de Anna in alleg. 21. num. 28. Surd. conf. 133. num. 29. & in decif. 163. num. 13. latè Barbos. de iure Eccles. lib. 1. tit. de transsum. ad relig. cap. 42. num. 240. qui de hoc scripsit, sequitur Decian. conf. 52. num. 16. vol. 1. Giphon. de renunciat. cap. vlt. §. fin. Alex. de Nevo conf. 31. nu. 8. Aloys. Ricc. in praxi aurea resolut. 152. Surd. conf. 445. num. 35. lib. 3. Stephan. Gratian. in decif. March. 42. nu. 24. fundatur quia semper donatio intelligitur de rebus sic stantibus, & in eodem statu permanentibus.*
- 7 Idem dicendum in renunciatione cū semper intelligatur de rebus sic stantibus, *Paul. de Castr. in l. pactum dotali col. 2. vers. item querit C. de collation. Marant. disput. 10 nu. 15. Neapod. in consuet. si moritur, verbo ipsi successores, Tiraquell. in prelat. ad dictam legem si unquam num. 111. vers. est enim quilibet renunciatio, Reg. Roit. in decif. 44. num. 28. & 29. Gratian. tom. 5. d. sept. forens. cap. 863. num. 17. & sequen. Paul. Staiban. sen in conf. 46. num. 3. & sequen. Cancer. var. resolut. par. 2. cap. 4. num. 46. & sequen. Reg. Merlinus Pras. Sacri Regii Consilii in cap. 32. num. vigesimotertio Federic. de Siena conf. 77. Decius conf. 265. num. 4. col. 2. vers. nec obstat volum. 1. Paris. conf. 7. num. 70. & sequenti lib. 2. Decian. conf. 3. num. 123. & conf. 52. num. 16. lib. 1. Menocch. conf. 335. num. 9. conf. 359. num. 13.*

& conf. 371. num. 6. lib. 4. & conf. 401. num. 94. & sequenti lib. 4. & conf. 84. lib. 19. & sequenti lib. 7. Affl. decif. 350. num. 4. Aucum. de metu cap. 13. num. 44. cum quolibet denatio siue renunciatio reuocatur ob nouam causam sequutam, l. 2. C. de condit. ob caus. dat. Stephan. Gratian. in dicta decif. 42. num. 24. Molfes. in dicta conf. 1. num. 26. igitur semper renunciatio intelligitur cum eadem causa, dummodo in monasterio, & in religione perseverauerit, ad sex in lædere diem ff. de verb. obligat. l. qui heredit §. fin. ff. de condit. & demonstr. & pro ista opinione cōmuniter concludunt DD. quod reuocanda sit talis renunciatio per transitum ad Episcopatum.

Pro contraria vero sententia, quæ equè fortius in hoc Regno practicatur, & sic decisum fuit in Sacr. Conc. ut ex decisionibus apparebit, cum omninò concludunt DD. non reuocandam esse renunciationem, & pro hac opinione *Marius Cutell. in tract. de donat. contemp. & matrim. aliisque de causis inter parent. & filios tomo 1. tract. 1. discurs. 2. par. 3. num. 132. consuluit Consil. de Anna in conf. 45. per totum tomo 1. mouentur per cap. de Monach. 16. quest. 1. cum ad monasterium in fine de statu monachor. glos. in verbo mendicantiū, in cap. quorundam de elect. lib. 6. in quibus*

10 disponitur, quod regularis professus, ex transitu ad statum Episcopalem, non desinat esse ligatus, & regularis, quo ad votum paupertatis, in religione, quam rationem, sequutus fuit *Nicol. de Vbald. in tract. de success. clericor. par. 1. num. 3.*

11 Verum istæ opiniones vnica distinctione solidantur, nam secunda opinio, potius procedit, quādo bona sunt tertio quæsitā, & tunc omninò regressum habere non potest Episcopus ad bona à se renunciata, quam sententiam, & distinctionem. Credo S. R. Concil. Neap. ita sentisse, prout ex decif. satis constat referente *D. Reg. Scipione Roit. in dec. 10. post longissimam discussionem harum opinionem, tandem die 3. mensis Nouembris 1618. S. R. Conf. se referente iudicauit contra Molfes. opinionem, absoluen. do Conuentum cui erat ius acquisitum, quo ad regressum ad bona renunciata; Verum quia introitus Ecclesiæ Episcopalis valde exigui erant, pro sustentatione dignitatis Episcopalis; & conuentus in iudicio erat nepos Episcopi ex fratre, & sic eadem familia Sarriana, ne Episcopalis dignitas in ipsa familia parū reluceret, condemnauit conuentum ad contribuendum pro alimentis annuos ducatos ducentum, donec fuerit translatus*

latus ad pinguiorem Episcopatum; vel aliunde contingerit calus *Abuaris de Felice*.

Alia distinctio sententiae assignat *Barbos. citat. num. 24.* quod si bona, adhuc quaesita non erant, ut potest, quia iuri succedendi in legitima materna renunciavit, & post professionem, & translationem ad Episcopatum, mater adhuc vivebat, in hoc communiter *DD.* ut apud *Barbos. cit.* dicunt procedere illam opinionem.

12 Non desinunt enim *DD.* dicere, quod Monachus factus Episcopus vivere debet secundum Monachalem statum, quia non desinit esse Monachus; *Hofsiens. in cap. cleric. in 2. de vita, & honest. cleric. & in summ. tituli de statu Monac. Alex. in cons. 82. num. 8. vol. 5. Lucas de Pen. in l. 1. num. 12. C. de Cast. pecul. Boer. in decis. 158. num. 4. & sequenti, tex. in cap. penult. in fine de vita, & honest. Cleric. Couar. in cap. 1. nu. 18. de testament. Surd. in tractu de aliment. tit. 8. priuil. 79. num. 10. Mart. de legal. success. par. 4. q. 1. art. 4. n. 13.*

13 Et ad considerationem eorum, quae dicta sunt in num. 9. sciendum est renunciationem reuocari, non solum ob causam non sequutam, sed etiam si adsit, iuxta causam, non prosequendi talem causam, puta si Monachus renunciauerit animo ingrediendi, & profitendi Religionem, si ingreditur, & professio eius sequuta non fuerit iura nullam renunciationem damnant, iuxta disposita per *Sac. Conc. Trid. sess. 45. cap. 16. de regul. Imo etiam si sequuta fuisset professio, & iuxta aequae legitima causa efficiendi a Monasterio ei representaretur, adhuc ipsa renuntiatio est nulla, & regressum ad bona renunciata conceditur, dixit *Abb. in cap. quod a te num. 4. vers. si vero fecit professionem num. 5. & vers. secundus casus, & vers. aut expresse consuluit, & num. 9. vers. alia dixerunt, & vers. secus in patrimonial. de cleric. coniug. Reg. Rouitus cons. 68. lib. 2. num. 9.* Pro compilatione eorum, quae dicta sunt supra, quaeritur Num Monachus ex incapaci ad capacem translatus fuisset cum Apostolica dispensatione recuperat bona quaesita. In quo dubio pro affirmatiua late scripsit *Molfes. citat. in d. cons. 1. per tot. qui in fine d. consil. concludit cum his verbis similibus dixit Deus, quod haec vera sint, sequutus fuit *Odo. fort. de integ. restit. p. 2. q. 99. artic. 10. num. 74. & sub num. 94. & 95. Natta cons. 470. num. 21. Ruin. cons. 181. & alios DD.* apud ipsos videbis, qui *DD.* omnes fundantur, dicendo illam dispensatio-**

nem Apostolicam operari, ac si operatur Principis indulgentia in restituto, quod recuperat omnia eius bona motuum, quorum, est multum diuersum ex hoc dubio, quoniam dispensatio Summi Pontificis operari nullo modo potest restitutionem iurium Monacho professo in Religione incapaci in tertij praedictum, per ea, quae eruditissime dixit *Federic. de Senis cons. 26. num. 3. idem Barbosa sup. citat. num. 93. ita sentit idem Natta in d. cons. 470. num. 23. & 24. a qua opinione, tanquam magis equa ab illa discendum esse non puto.*

S V M M A R I V M.

- 1 Dos constante matrimonio peti non possit, nec restitui, nisi ex causa necessaria, vel utili.
- 2 Restitutio dotis, quando haberi possit.
- 3 Matrimonium de iure communi, quomodo separabatur.
- 4 Matrimonium de iure Canonico, quomodo separabatur.
- 5 Beneficium leg. si constante 25. ff. solut. matr. dicitur subsidiarium.
- 6 Confessio mariti in praedictum creditoris, non est sufficiens, nec profit mulieri.
- 7 Confessio extrajudicialis mariti, an valeat de eius inopia.
- 8 Confessio mariti de eius inopia, an habeat naturam simulationis.
- 9 Confessio mariti de eius inopia procedit solummodo in praedictum mariti, non autem creditorum.
- 10 Paupertas mariti requiritur ad hoc, ut mulieri competat beneficium, l. si constante ff. solut. matr. & quod eius bona non sint ad sufficientiam exactiois dotis.
- 11 Cognitio paupertatis mariti ad Iudicium spectat, & constare debet per modum Iudicii.
- 12 Asscuratio dotis conceditur mulieri ob mariti inopiam, & quod incipiat male uti sua substantia.
- 13 Onus probandi malam conditionem mariti ad mulierem spectat.
- 14 Paupertas melius probatur per testes vicinos, quam per alios.
- 15 Scientia praesupponitur in vicinis.
- 16 Restitutio dotis, an fieri possit constante matrimonio, & quid disponitur de iure ff. & de iure Cod.
- 17 Inopia mariti inducit actionem mulieri ad petendam dotem, sed etiam repetendi dotationem propter nuptias.
- 18 Pauper, quando dicatur.
- 19 Pauper, & inops differunt inter se.
- 20 Mulier plene probare debet vergentiam ad

- inopiam sui viri pro consequenda assicura-
tione suarum dotium.
- 21 Asscuratio dotis petita per mulierem, an
impediat executionem, sententia, lata
contra virum ad instantiam creditorum.
- 22 Iura subveniunt vigilantibus, & non dor-
mientibus.
- 23 Ius aboret negligentibus.
- 24 Creditores contra mulierem possunt petere,
quod bona mariti estimentur, absque licen-
tiationibus.
- 25 Appretium est faciendum per Tabularios,
& per peritos in presentia Iudicis.
- 26 Mulier potest retinere bona sui viri pro cō-
currenti quantitate sui crediti facti ap-
pretio.
- 27 Mulier, an habeat retentionem super bonis
viri ipso vivente, vel mortuo.
- 28 Retentio, an competat mulieri pro suis doti-
bus, vivente, aut mortuo viro.
- 29 Mulier propter inopiam mariti, an possit
agere, non solum pro dote, sed donatione,
propter nuptias, & etiam pro paraphrenas-
libus.
- 30 Prelatio non conceditur. Donationi propter
nuptias, prout conceditur dote.
- 31 Mulier non potest bona sibi tradita alie-
nare.
- 32 Fructus ex bonis traditis mulieri ratione
dotis inscribere debent, pro oneribus ma-
trimonii.
- 33 Restitutio dotis, qua fit mulieri constante
matrimonio ob varientiam mariti ad
inopiam, non est, nisi translatio admini-
strationis de viro in uxorem.
- 34 Lucrum, siue fructus excedens onera ma-
trimonii spectat ad maritum, & creditores
mariti in illis habent actionem.
- 35 Exequutio non potest fieri super rebus do-
talibus ad instantiam creditorum viri,
etiam pro debito cōmune coniugū, neque
in subsidium.
- 36 Exequutio, an possit fieri super fructibus do-
tis, quanto debitum est cōmune mariti
& uxoris.
- 37 Exequutio, an possit fieri super dote, quando
debitum constituentis dotis, fuisse contra-
ctum ante dotis constitutionem.
- 38 Dos constituta transit cum onere suo.
- 39 Restitutio dotis, qua fit constante matrimo-
nio, non dicitur vera restitutio, cum fru-
ctus inseruiant pro oneribus matrimonij,
sed dicitur asscuratio.
- 40 Asscuratio est quadam positio dotium in
tuto.
- 41 Asscuratio non transfert dominium, sed
solum custodia rerum dotalium.
- 42 Asscuratio, seu exaltio dotis, quam facit
uxor constante matrimonio, non facit de-
ficere esse dotem nominatam, & effectum.
- 43 Ius offerendi non datur secundo creditori in
asscurazione dotis.
- 44 Bona sunt consignanda mulieri pro asscur-
atione dotis, & non pecunia, quia de facili
consumari posset.
- 45 Ius offerendi, an denegatur, privato creditori
in dote, etiam non privilegiato. Creditori, prout
est in fisco habente hypothecam in bonis
viri.
- 46 Mulier potest auocare bona mariti ali-
nata in defectum sue dotis, etiam à tertijs
possessoribus.
- 47 Excussio principalis debitoris, an est fa-
cienda.
- 48 Renunciatio generalis facta per mulierem,
non tenet in defectum bonorum aliorum
specialiter obligatorum ipsi mulieri pro
restitutione dotis.
- 49 Donatio est prohibita inter virum, & uxorem.
- 50 Mulier renunciata iuri hypothecae constan-
te matrimonio, an agere possit actione hy-
potecaria contra virum.
- 51 Mulier renunciata, an possit habere regres-
sum ad id, quod renunciavit.
- 52 Asscuratio prescribitur spatio decem an-
norum.
- 53 Prescriptio currit contra mulierem scien-
tem maritum inopem, & matrimonium
contraxit.
- 54 Contrahens scienter, cum paupere videtur
illam personam approbare.
- 55 Mulier non potest facere pactum ante con-
tractum matrimonium, per quod dotis
conditio fiat deterior.
- 56 Mulier potest suo consensu se praiudicare
circa remedium huius constante ff. solut.
matrim.
- 57 Scientia mulieris circa inopiam sui viri
presumitur.
- 58 Dos consistens in pecunia non expectato
anno debet ipsi mulieri restituere stante
inopia mortui viri, & eius hereditas ad
inopiam vergat.
- 59 Fiscus tenetur restituere dotem mulieri,
quando bona mariti sunt confiscata.
- 60 Locus repetitioni dotis semper consideratur,
quando maritus est absens à Civitate, &
ignoratur, ubi sit.
- 61 Sententia restitutionis dotis valet, quando
maritus est absens, & ignoratur, ubi sit.
- 62 Mulier, an habeat recursum ad bona pa-
tris mariti, si bona sui viri non fuerint ad
sufficienciam ipsius dotis restitutionem.
- 63 Consensus patris praestitus in matrimonio
filij, an sit sufficiens ad ipsius bona obli-
ganda.
- 64 Consensus praestitus in matrimonio, non
conferetur praestitus numerationi pecu-
nia.
- 65 Consensus, quando requiritur expresse, re-
quiri

quiri videtur per modum solemnitatis, vel forma.

- 66 Pater tenetur ad restitutionem dotis captae per filium si iussu patris contraxit matrimonium.
- 67 Pater ex solo consensu obligatur, & eius bona ad restituendam dotem à filio sumptam.
- 68 Iussus patris differt à consensu, Voluntate, Mandato, & Ratihabitione.
- 69 Voluntas patris dicitur iussus respectu filii, prout voluntas Domini respectu serui.
- 70 Voluntas inter extraneos, pro mandato accipitur.
- 71 Pater tenetur pro dote soluta filio de eius voluntate, etiam si illa voluntas ex post facto accessisset.
- 72 Scientia, & taciturnitas, consensum obligationum inducunt.
- 73 Qui tacet, affirmat.
- 74 Scientia sola, Voluntas est.
- 75 Pater tenetur pro dote data filio, quando filius uxorem honestam accepisset; & est sufficiens ad ipsum obligandum.
- 76 Pater consentiendo expressè matrimonio filii, dicitur consentire per necessariam consequentiam ipsi solutioni dotis.
- 77 Solutio dotis est accessoria matrimonio.
- 78 Accessorium sapit naturam principalis.
- 79 Qui dicit unum, vult omne, quod est consequens, etiam in præiudicando, vel præiudicium inferendo.
- 80 Licentia Regis de matrimonio contracto per sororem Baronis operatur assensum Regis in alienatione, & obligatione feudi.
- 81 Rex assentiendo matrimonio, quod est principale dicitur assensura obligationi; & alienationi feudi pro dote, vel accessoria ad matrimonium.
- 82 Pater sciens filium accipere sustulam, & decurionatum, & cadet, videtur se obligare.
- 83 Consuetudo Neapolitana incipiente filio ducente uxorem sub tit. de patre recipiente dotem ponderatur.
- 84 Consuetudo Neapolitana incipiente filio ducente uxorem sub tit. de patre recipiente dotem, procedit etiam in iure dotali, & eius augmento.
- 85 Mulier in ipsis bonis restituis pro suis dotibus, non potest molestari.
- 86 Pater in tribus casibus tenetur restituere dotem à filio sumptam.
- 87 Restitutio dotis, an videatur cessare, quando mulier habet suam partem pro restituenda dote.
- 88 Mulier, an expressè renunciare possit bonis filio, si donante ff. sub matrim.
- 89 Mulier generaliter pactendo, deteriore dotis conditionem reddit, etiam si fieret pactum ante nuptias.

90 Mulier, an possit actionem, quam ipsa habet in bonis mariti alteri cedere, & maxime actionem, quam habet contra tertios possessores.

91 Mulier non potest facere deteriozem dotis conditionem.

CAPUT XXI.

Mulier, an possit renunciare beneficio legis si constante 25.

ff. solut. matr.

Rater tot; & singularia privilegia ab Imperatore tradita ad beneficium dotis, vt apud DD. late enumeratos, voluit isto, & alio beneficio muniri, quod extat in l. si constan-

te ff. soluto matrimon. quod beneficium à d. l. inductum vulgatam regulam limitat, & est, quod dos constante matrimonio peti non possit, nec restitui, in l. unica C. si constant. matrim. dos restit. nisi ex causa necessaria, vel vult, ubi glos. in verbo ex caus. adnotata per Bald. in l. quamuis ff. solut. matrim. et in c. q. de lege constitutis, & adductis in l. unus si manente ff. de iure dot. cum restitutio haberi non possit, nisi soluto matrimonio d. l. unica C. si dos constante matrim. fuer. solut. sequitur Roland. à Vall. in consuetudinibus. vol. 1. vel quando matrimonium fuit separatum, siue quoad foedus, siue quoad thorum capi. 1. et 2. de donat. inter vir. et uxor. l. dotis fructus ff. de iure dotalium, S. arch. in tract. de alimentis. l. 1. q. 42. num. 36. Gratian. discept. forens. tom. 2. cap. 244. num. 18. Palae. Rubini in cap. per vestras 3. not. not. 4. de donat. Abb. in cap. de donat. inter vir. et uxor. Menoch. conf. 1024. num. 3. Fruct. de dot. 244. num. 10. Seraphin. de r. 13. 15. num. 1. Valenz. conf. 35. num. 42. Mandos. conf. 46. sub num. 3. Guend. lib. 1. q. 42. num. 14. Petr. Fontanell. de pact. dotal. tom. 2. c. 6. glos. 2. par. 1. num. 10. ubi vnum addit satis notabile: nimirum vt vir dotis fructus non laetetur, sat esse, vt cesset onus matrimonii, non curando cuius culpa id acciderit, cum dotis fructus marito traditur in recompensam damni, quod patitur uxorem alendo, Franc. Molin. ammodo videndus de rit. nupt. lib. 3. q. 42. num. 3. et 40. satis notanter affirmat marito onera non sustinente non solum dotem restituere, sed etiam fructus perceptos pro eo tempore quo onera matrimonii non sustinuit, quia nul-

- lo titulo dotem possedit *l. fructus l. & ex diuerso §. 1. cum similib. de rei uend. Fräcb. decis. 312. l. 1. C. de repud. Roman. conf. 392. nu. 4. Bald. nouell. in repet. l. 2. ff. solut. matr. num. 49. & Crot. num. 28. Caualer. decis. 576 num. 3. Bal. in l. 1. num. 1. vers. matrimonium autem C. de priuileg. dot. l. ultima C. de sentent. quæ sine cert. quant. & in l. ultima §. sed scimus nu. 1. vers. cur autem C. de latin. liber. tollen. Riminal. sen. conf. 184. num. 47. & 48. lib. 1. post Odofred. & alios in l. sicum dotem §. si autem in seuis. ff. solut. matrim. l. cum pater §. libertis ff. de leg. 2. Lupus in rub. de donat. inter uir. & uxor. §. 64. nu. 12. Ofasch. decis. 124. num. 12. Castrens. conf. 65. nu. 3. lib. 1. fallit quando adsint filii, quia tunc integra restitutio non est facienda, *Cauale. in decis. 21. par. 4.**
- 3 De iure uero communi separabatur matrimonium propter insaniam uxoris, siue mariti, *ad text. in l. sicum dotem §. si maritus ff. solut. matrim. & tunc illa dos erat restituenda cōstante matrimonio, intellige quando furor, siue infania erat intollerabilis, & perpetua, & hoc est de*
- 4 iure ciuili, de iure autem canonico matrimonium solum per mortem uiri aut mulieris dissoluitur *cap. 2. de cognat. spiritual. quod procedit, quoad vinculum matrimonii, quod est spirituale, & inseparabile, quoad thorum possit separari, Couar. in epitome in. 2. par. cap. 7. num. 3. & concluditur, quod restitutio dotis fieri non poterat, & si facta fuerit haberi pro non facta, ut in dicta l. unica C. si const. matrim.*
- 5 Et subsidiarii naturam retinere uideatur tale beneficium dicta *l. si constante, Const. de reme. subsidiario, reme. 1. num. 1. Petr. Barbos. in l. ubi adhuc C. de iure dot. Ias. conf. 26. vol. 1. cum aliud non querat nisi marito uergente ad inopiam dotem restituere querit mulieri, Ryppol. variar. resolut. num. 339. cap. 10. Bal. Nouell. de dote par. 8. priuileg. 7. Ruyn. conf. 163. num. 1. lib. 4. Anton. Gomast. 50. Thaur. nam. 44. in fine.*
- 6 Ad quam inopiz uergentiam mariti confessio nō uidetur sufficiens cum in damnum, & præiudicium creditoris, nulla confessio proffit, optimus est *tex. in seia ff. ad Velleian. & ibi late Paul. de Cast. sequitur Gregor. Nat. conf. 438. num. 10. uol. 2. Caphal. conf. 101. num. 3. & sequent.*
- 7 *Surd. decis. 256. num. 10. Valebit quidem talis confessio extraiudicialiter facta de eius inopia quapropter dotem mulieri consignat, certè enim præsupponendum est talem confessionem non habere naturam simulationis, prout Dyn. in dicta l.*
- si constante, & ibi Angel. in princip. sequitur Ioan. de Imol. in dicta l. col. 10. vers. si re a quartam partem, id totum intelligunt DD. solummodo procedere in præiudicium mariti tantum, non autem creditorum prout adnotauit Palatios Rubiu. in repet. cap. per Vestras fol. mibi 276. num. 31. de donat. inter uir. & uxor. uerum ad hoc, ut mulieri competere possit tale beneficium requiritur, ut euidentissime constat, quod maritus in paupertatis gradum ascendat, & quod ipsius bona non sint ad sufficientiam exactationis dotis, ut fundatur ex *tex. dictæ l. si constante dixit Lucas de Penn. in l. hñibus col. penult. post principium C. de Agricol. & Censit. lib. 11. Ioan. Baptist. de Sancto Blasio de Priuileg. dot. cent. 1. num. 64. Affl. decis. 199. num. 1. Barbos. in dicta l. si constante num. 1. vers. quo presupposito Reg. Gateor. in suis controuers. controu. 65. num. 1. lib. 2. quoniam ab eo tempore maritus pauper dicitur, prout deduxit Barbos. citat. in dicta l. si constante num. 1. Auend. in respons. iuris respons. 8. num. 1.**
- 11 Culus euidentia inopiz, & eius recognitio solummodo ad Iudicem spectat, quæ cognitio habenda est per modum Iudicii, in quo necesse est vocare omnes interesse prætendentes, si autem Iudex
- 12 noluerit auditis creditoribus poterit talem assecurationem dotis mulieri fieri, in qua assecuratione onus probandi,
- 13 quod conditiones mariti deteriores factæ sint, & quod incipiat malè eius substantia uti, ad mulierem spectat, *Bart. in l. cum tibi C. qui potior. in pign. habeant. Castrens. in l. 2. ubi Aret. vers. tangit ff. solut. matrim. Gratian. discept. forens. cap. 272. nu. 19. & cap. 1000. num. 3. & alib. 5. sequitur Ioa. Bapt. Ciardin. in suis controuers. cap. 94. nu. 9. Eringius de fideiuss. cap. 6. num. 192. sequitur Neapod. in consuet. ubi Dos num. 27. quam probationem docet Stephan. Grat. discept. forens. cap. 760. num. 1. lib. 4. Couar. variar. resolut. cap. 6. lib. 3. post med. vers. egerum paupertas num. 8. Giurb. in decis. 61 num. 15. Consil. Ann. in conf. 63. num. 2. lib. 1. Paris. conf. 54. num. 6. lib. 4. alium modum probandi per fides assignat Negus. de Pignor. par. 5. membr. 1. num. 29. post omnes,*
- 14 illa melius uidetur probatio quæ fit per uicinos, quia melius per illos, quam per alios probatur paupertas, & diuitia, uoluit *tex. & ibi glos. singul. in l. 2. C. quando ff. uel priuatus, & ibi Angel. Bal. in l. ubi, & in l. scimus §. 1. col. 6. vers. & nata,*
- 15 quod Vicini C. de iur. deliber. ratio quæ in uicinis eorum scientia præsupponitur, ut *l. dominus borraorum ff. locati l. 1. §. 1. ff. de*

f. de flumin. cap. cum dilectus de purgat. canon. cap. quanto, & cap. quosdam, & cap. litteris de prescript.

Ex quibus inferitur quod multū probet vicinus testis, ratione viciniratis, ac alius prout dixit *Bar. in l. 1. ff. si certum petat & in l. de ptate num. 2. quæst. princip. ff. de minor. idem Bar. in tract. de teste col. 3. & in l. de tutela C. de in integr. restit. minor. Bal. in Auth. quas actiones in fine C. de falsis. Eccles. & in l. conuenticula col. 6. C. de Epif. & cler. & in l. testium col. fin. C. de testib. Abb. in cap. quosdam de præsumpt. Andr. in cap. 1. de offic. deleg. col. 12. Franc. de Curtis in repet. l. admonendi ff. de iure iur. obar. 29. col. 1. Bar. in l. si ita §. fin. ff. de fundo instruit.*

16 Quod maritus incipiat male vti substantia sua, & tertium tempus seu tertia causa, ex qua possit restitutio dotis fieri constante matrimonio, & est de iure *Authent.* quò prouisum fuit mulieribus, vt etiam si maritus sit diues, eo quod possit bene viuere, & bona ipsius mariti sufficiant iuxta creditoribus, & doti, quæ est maxima probatio, vt dixit *Reg. Galeo. citat. lib. 2. num. 1. in dicta controuer. 65.* tunc quia subsequenter currit dubitatio, nè maritus vergat ad inopiam, quia incipit malè vti eius substantia, conceditur facultas mulieri exigendi dotem etiam constante matrimonio, est *tex. & ibi Casas in §. illud Authent. de Equalit. dot. Bar. in dicta l. si constante præter istam causam duas alias assignant DD. vna de iure §. , alia vero de iure Codicis, de iure enim ff. situatur hoc caput, de iure Codicis disponitur casus in l. vbi adhuc C. de iure dot. et in l. in rebus §. omnes C. eod.*

Quæ tria tempora, vt causa communiter receptæ fuerunt à *DD. teste Constant. Roggerio in suo tract. de dote §. 14. num. 11 & 12. Petr. Agustin. Barb. in dicta l. si constante num. 3. Abb. Pandr. in cap. per vestras de donat. inter virum et vxor. testatur Crot. in 1. lett. num. 2. & in lett. 2. num. 27. Palat. Rub. in cap. per vestras de donat. inter vir. et vxor. sequitur Ant. Gomez. ad leges Thaur. l. 50. nu. 33. vers. medium, & in quid differant hæc tria tempora *Barbos. cit.**

17 Ex quibus satis apertè colligitur quod quando euidentissime constat de mariti inopia, & quod incipiat malè vti substantia sua, tunc ipso actu mulieri concedatur actio ad petendam dotem, nullo creditore expectato, quia diminueretur dos respectu priuilegii mariti, quæ diminutio procedere debet respectu ad æs alienum, quod maritus debet, non autè respectu dotis, vt dixit *Barb. num. 5. vers.*

*medium, quæ inopia dupliciter consideratur, vt lex facit mentionem de inopia respectu certi, & determinati effectus, puta respectu certi debiti soluendi, & tunc ille dicitur pauper cum vires non sufficiunt, ad soluendum illud debitum, vt in *Auth. de fideiuss. §. sed neque* aut lex loquitur absolute, & statur iudicis arbitrio, *Affl. decis. 179. num. 3. & inops dicitur qui nihil habet, pauper verò qui aliquid habet l. si constante ff. solutio matrim. vbi Alex. & in l. qui accusare ff. de accusat.**

20 Vergentiam viri ad inopiam mulier plene probare debet pro suarum dotiū assecuratione citatis creditoribus ad impediendam executionem tam per creditores mariti, super suis bonis, alias in dubio non præiudicaretur *Giurb. doctiff. in decis. 61. num. 15. Bar. in l. si constante num. 15. cum sequenti ff. solut. matrim. Bal. nouell. de dote par. 9. priuileg. 12. Paris. conf. 54. num. 6. lib. 4. de Communi testatur Couar. var. resolut. lib. 3. cap. 6. num. 8. vers. item satis probatur paupertas post gl. in l. vbi adhuc C. de iure dot. huic opinioni inclinare videtur *Consil. de Anna in cons. 63. num. 2. lib. 1. vbi dixit, quod licet sint duæ opiniones vna supra relata, alia est quod eo ipso, quod mulier petit assecurationem ob vergentiam viri ad inopiam, statim impedire executionem sententiæ latae ad instantiam creditorum mariti, & sic venditionem bonorum, Bal. Nouell. de dote par. 7. priuileg. 18. num. 24. Negus. in 1. membr. quinta par. num. 29. Gramat. decis. 92. num. 17. Ann. si. gul. 598. Fabius de Anna conf. 63. per totum, vbi in specie pro hac causa consuluit, sed aduerte quod prima opinio est verior, prout notat *Thestaur. in decis. 207. num. 2. Soc. conf. 111. vol. 3. Bar. in l. cum tibi C. qui potior. in pign. habeant. & secunda opinio non est vera, & Negusant. non bene dixit in dicto 1. membr. & sic si mulier obtinuit sententiam, & certè impedit executionem sententiæ, aut non obtinuit sententiam, sed vult per solam comparitionem impedire executionem sententiæ, & non potest, nam mulier debet inuigilare, vt si dubitet, nè creditores mariti, bona accipiant, ipsa præoccupando, & vtendo remedio, l. si constante cum ibi *Bar. in dicta l. vbi adhuc vigilantibus enim, non autem dormientibus iura subueniunt, l. pupillus ff. qua in fraud. Credit. Negligentes autem ius aboret, l. non enim negligentibus ff. ex quib. caus. maior cap. nunciatum 74. distinctio, Nec potest negari quod data sententia assecurationis, est permissum creditoribus aduersus mulierem cui concessa fuit assecu-****

- securatio, peti extimari bona, & mediāte appretio consignari, *Cayc. decis. 41. absque licitationibus Masull. ad Capyc. dicta decis. 41. num. 2. & decis. 46. num. 4. Vrsill. ad Afflic. dicta decis. 199. Bart. in l. 2. col. penult. C. de rescind. vend. & illa extimatio est facienda per Tabularios, vel peritos cum interuentu Iudicis, Rota decis. 528. Cagnol. in l. praeia rerum num. 258. vers. venio ff. ad leg. falc. l. hac edictali §. is illud C. de secund. nupt. Franck. decis. 54. nu. 5. & 12. cum possit mulier facta extimatione retinere, quod ei debetur vsque ad concurrentem quantitatem suae dotis, *Thefaur. decis. 107. num. 3. Osasc. decis. 135. V iui. decis. 413. num. 1. Gyrba decis. 16. num. 17. Gram. decis. 92. num. 19. Alex. in dicta l. si constante num. 34. ff. solut. matrim. Negus. de Pignor. par. 5. membr. 1. num. 33. Gabr. conf. 147. lib. 1.**
- 27 Hinc est, quod licet mulier, quae possessionem habere videtur domus, iure familiaritatis viuente viro, siue marito, *l. qui iure familiaritatis ff. de acquir. possess. tamen mortuo viro habet retentionem pro dote, Bar. in l. si filius la prima ff. solut. matr. & l. 3. §. si ff. de acquir. possess. Et sibi contrarius in l. circa finem C. etiam ob chirograph. pecun. & ibi glos. fin. & Salic. in 9. quaest. Osasc. decis. pedam. 33. Alb. conf. 220. lib. 2. Dec. satis clare loquitur in cons. 449. num. 23. Bal. in l. penult. C. de pignor. Act. & in l. penult. C. de non numer. pecun. Ant. Mangil. in suo tract. de substat. & licitat. quaest. 43. num. 5. & quaest. 44. num. 4. vbi dicitur,*
- 28 xit, quod mulier possit retinere bona mariti donec fuerit satisfacta de sua dote, siue dos consistat in pecunia, siue in corporibus, *Bald. nouell. in tract. de dote par. 8. prinil. 1. in fine vers. tertio limita, Negusant. de pignor. par. 5. membr. 4. num. 5. & par. 5. memb. 1. num. 29. & in tertio membr. 5. par. num. 48. Bal. nouell. in dicto tract. par. 7. prinil. 18 & 24. Gram. decis. 92. & 17. Rolan. conf. 31. num. 35. lib. 1. ratio est quia mulieri, vtilis est habere bona, quam pecuniam, *Mangil. ubi supra quaest. 56. num. 12.**
- 29 Imo non solum quando euidentissime constat de mariti inopia, & quod incipiat male vti eius substantia conceditur facultas petendi dotem, sed etiam repetendi donationem propter nuptias, per hypothecariam actionem, *vt in l. vbi adhuc C. de iure dot. Auth. permitta C. de donat. ante nupt. Ferro. ad consuet. Burgund. tit. 4. §. 5. in princip. explicat Coras. in dicta l. si constante num. 9. & quod possit mulieri etiam pro paraphrenalibus agere, est omnino expressum in l. fin. C. de pact. conuent. Rip. pol. cap. 10. nu. 16. variat. resolut. dixit idem*
- Reg. Galeot. in dicta controu. 65. nu. 3. quod autem limitant DD. in causa tacitae hypothecae, sine priuilegio praelationis dotei concesso, quoniam praelatio donationi*
- 30 propter nuptias non conceditur, cum praelatio concedatur tantum a *Iustiniano dotei, iuxta tex. in l. assiduis C. qui postores in pign. habeant - quae non ad donationem propter nuptias extenditur; teste Negus. de pignor. par. 2. membr. 4. num. 64. Couar. variat. resolut. lib. 1. cap. 7. in princip. vers. eodem pacto Castill. lib. 3. quotidian. controuer. cap. 4. num. 30. & sequent. sequitur Salic. & ibi Arctim. in §. final. Institut. de action.*
- 31 Attamen bona ipsi mulieri tradita ratione dotis alienari non possunt, nec ab ipsa muliere fructus percipi, quia illi
- 32 fructus, exinde percepti inseruire debent pro honoribus ipsius matrimonij, ita ac si penes maritum dos esset, quia
- 33 per talem restitutionem aliud non fit, nisi marito illam administrationem, quam prius habebat in dote interdicere, cum sit simplex translatio administrationis de viro in uxorem. *S. illud quoque Auth. de aequalitate las. in l. si constante num. 118. & ante ipsum Cuman. conf. 93. nu. 2. Alex. conf. 142. nu. 13. lib. 5. Vrsill. ad Affl. in decis. 9. late Barb. in dicta l. si constante num. 8. & num. 46. Gramat. decis. 93. num. 1. & 2. Gozzad. conf. 42. num. 14. Anob. conf. 119. num. 6. Alex. conf. 142. num. 13. lib. 5. Reg. Galeot. cit. num. 5.*
- 34 Dubium erit ex hoc an facta translatione administrationis ad mulierem, & fructus excedant opera matrimonij, illud lucrum cedat marito, & an exequutio pro aere alieno mandari possit etiam in illis fructibus ad extractionem creditorum viri.
- Circa primum certum est, quod aliud lucrum excedens opera matrimonij spectet ad maritum, *iuxta tex. in l. honoribus C. de iure dot. & notata in l. dotei fructus num. 8. C. eodem sequit. Bar. in l. si constante num. 104. & ibi Alex. nu. 38. sequitur Palat. Rube. in cap. per vestras §. 20. num. 1. §. 1. mibi. 155. Nec ad hoc obstat opinio relata a Barb. in dicta l. si constante num. 47. quod ex tali restitutione dotis facienda transferatur dominium per *tex. in l. Herennius ff. de usur. Bal. Nou. de dote par. 8. prinil. 6. num. 14. quae opinio in hoc casu, non viget, quoniam mulier in isto casu, non consideratur tanquam domina, sed tanquam simplex administratrix, quae ob id tenetur, & consequenter id, quod ei superest, omnino marito tanquam domino restituendi sunt, cum ad**

illum pertineant l. Creditor. 60. §. si inter cum glos. Card. Mantie. in decis. 127. num. 2.

Vnde, & in illis necessariis fructibus executio fieri non potest à creditoribus, & succedere omnino videtur regula *l. ob maritorum C. ne uxor pro marito*, nam in fructibus qui supersunt potest executio mandari, ut *l. ubi adhuc 29. C. de iure dot. Cuman. in dicta l. si constane num. 3. ad finem, Ias. num. 116. ubi Alex. nu. 36. sequitur Barb. num. 48. dixit Ryppol. in Variar. cap. 10. de recuperatione dotis nu. 432. sequitur Molin. de Hispaniar. primogenijs cap. 16. num. 22.*

35 In fructibus autem dotis, secundum communem opinionem, executio non prohibetur ad differentiam rerum dotalium, in quibus executio fieri prohibetur etiam pro debito commune coniugum, est *l. in l. si pradium C. de iure dot. & dicta l. ob maritorum ubi Bald. & Salic. num. 5. C. ne uxor pro marito Rehuff. in 1. tomo tit. de litte. obligat. ad leges Gallicas art. 2. glos. 1. num. 99. Gamma decis. Lusit. 200. n. 1. Specul. in tit. de emp. & vendit. 5. Tertio loco n. 1. neq; in subsidium dicta executio fieri potest, ut ex *Bal. & Salices. in fine legis maritorum C. ne uxor pro marito.**

36 In fructibus autem rerum dotalium executio mandari potest, pro debito communi pro ut est *text. in l. secundum naturam ff. de regul. iur. l. si non fuerint §. Aristot. ff. pro Socio, l. si igitur in fine ff. eodem, lato Gamm. citat. num. 2.*

37 Executio denique in dote haberi potest quando debitum est constituentis dotem, & fuit contractum ante dotis constitutionem, tunc executio fieri omnino potest, quia debitum fuit contractum ante dotis constitutionem, & illa bona in dotem constituta erant obligata, vel creditoribus privilegiatis, vel non privilegiatis *l. 3. §. 1. ff. de reb. eor. cum illa dos constituta omnino transeat cum onere suo, & cum sua causa, l. mulier bona ff. de iure dot. Alber. in l. titia ff. de iure dot. Capic. decis. 128. num. 9. & 10. sequitur Ioan. Bapt. Cost. de remed. subsidia. remed. 44. num. 1.*

38 Verum talis restitutio, quam DD. fieri debere dicunt, constante matrimonio, non esse veram restitutionem, cum fructus inseruiant, etiam pro oneribus matrimonii; & pro illis oneribus remanent obligati; ut *l. ubi adhuc C. de iure dot. ad differentiam veræ ac propriæ restitutionis, cum statim restituatur fructus, Imol. conf. 100. à num. 1. Gozad. conf. 42 nu. 14. Capyc. decis. 46. num. 2. Riminal. conf. 599. num. 1. lib. 3. Alciat. respons. 303. num. 1.*

39 Verum talis restitutio, quam DD. fieri debere dicunt, constante matrimonio, non esse veram restitutionem, cum fructus inseruiant, etiam pro oneribus matrimonii; & pro illis oneribus remanent obligati; ut *l. ubi adhuc C. de iure dot. ad differentiam veræ ac propriæ restitutionis, cum statim restituatur fructus, Imol. conf. 100. à num. 1. Gozad. conf. 42 nu. 14. Capyc. decis. 46. num. 2. Riminal. conf. 599. num. 1. lib. 3. Alciat. respons. 303. num. 1.*

Palot. Rubi. in cap. per vestras §. 21. num. 13. fol. 159. Ottavian. decis. 135. num. 9. & late comprobat Crot. hic lett. 2. à num. 112. Ant. Natt. conf. 81. à num. 3. lib. 1.

Vnde secundum optimam considerationem dicta *l. si constante* non restitutionem dotis querit, sed potius assecurationem cum tempus soluendæ dotis non sit constante matrimonio, *l. in rebus §. omnes C. de iure dot. & in l. cum notissimi §. illud C. de prescript. 30. vel 40. annorum, Andr. Gayll. lib. 2. pract. obseru. obseruat. 92. num. 9. & Bal. Nouell. par. 7. priuil. 24. Ioan. Campeg. in suo tract. de dote par. 3. quest. 214. Anchar. conf. 238. Vrsill. ad Affl. in decis. 249. Ferrer. de solut. matrim. declarat. 12. num. 94. Nam etiam si maritus dotem restitueret, non liberaretur, ut DD. vno ore consentiunt in dicta *l. 1. C. si dos solut. matrim. sol fuer.* quia ipsa reseruat pro oneribus ipsius matrimonii, *l. si pater in fine ff. de iure dot. Abb. in cap. per vestras num. 4. de donat. inter vir. & uxor. Gaill. lib. 2. de pace publ. obser. 16. num. 1. idem lib. 2. practicar. obseruat. 86. num. 12. Surd. de aliment. quest. 35. num. 5. Capic. decis. 65. Farin. decis. 259. Thesaur. decis. 45. de Ponte decis. 19. num. 19.**

40 Quæ assecuratio est quædam positio dotium in isto, ut fructus pro alimentis deseruiant uxori, marito, & filiis; *Franc. Ansal. in conf. 41. per ipsum, Bal. in cap. contingit col. 2. vers. quid ergo in fine de restit. spol. Francb. decis. 54. & in decis. 617. num. 11. ibi assecurationem aliud non*

41 facit nisi dotem in tuto ponere, & nullo modo dominium transfert, sed tantum rerum custodia, *Affl. dec. 9. nu. 2. est quædam simplex translatio administrationis de viro in uxorem §. illud quoque Auth. de equalit. dot. Ias. in dicta l. si constante num. 118. & ante ipsum Cuman. conf. 91. num. 2. Alex. conf. 142. virg. 13. lib. 5. dixit non solum restitutionem non esse, sed ne quicquam comprehendi in statutis facientibus mentionem de dote, Vrsill. ad Affl. decis. 9. late Barbos. in dicta l. si constante num. 46. Grammat. decis. 93. num. 1. & 2. Mangon. in decis. 55. & latius in decis. Florent. 125. num. 3. & in decis. 68. num. 11.*

42 Nec autem assecuratio, seu exactio secundum *lex.* quem permittitur constante matrimonio, facit deficere esse dotem, nomine, & effectu, ut dixit *Alex. in dicta l. si constante num. 38. Ancharan. conf. 119. num. 2. cum iura eius dotis nunquam amittantur, DD. ubi sup.*

43 Et adeo verum quod locus iuris offerendi secundo creditori non datur, *Anna*

in

in *conf. 69. num. 1. Guttier. pract. quast. lib. 5. q. 77. num. 14. magis comm. Facin. lib. 11. controuers. iur. cap. 14. Muscatell. gl. in verb. adiudicantur num. 96. & 100. vbi Doctissimus Franc. Maria Prato, Carot. de oblat. par. 2. q. 17. nu. 4. Morot. in suo tract. de iure offerend. num. 9. & 10. Sarmien. lib. 2. select. interpr. cap. 12. Pslat. Rub. in cap. per vestras §. 21. num. 13. de donat. inter vir. & vxor. Anna sing. 296. Alex. Trentacing. lib. 3. tit. de solut. resol. 30. num. 3. Cabelin. milleloq. 313. Guid. Pap. decis. 583. Masull. ad Capic. decis. 41. num. 2. Tusc. tom. 2. litt. D. conclus. 761. num. 21. Vis. decis. 277. num. 3. & decis. 413. num. 2. & conclus. 80. num. 13. latè Bald. nouell. in suo tract. de dote par. 7. priuileg. 47. Osasc. decis. 135. num. 13. Cartar. decis. 8. Casp. decis. 41. quia non est vera restitutio, vt benè dixerunt Soccin. in *conf. 111. vol. 3. sequitur Bal. in conf. 84. vol. 3. Caphal. conf. 298. vol. 2. Riminald. in n. in conf. 3. volum. 1. refert decisum Affl. in decis. 199. num. 2. & ita decisum in Sac. Consil. refert Franch. decis. 54. & ibi addentes, & præcipuè Amèndol. in dicta decis. nu. 5. Franc. Ansaldo. in suo *conf. 41. nu. 24. Magon. decis. Lucens. 55. Tapat. lib. 2. Variar. tit. de restitut. & colloc. dot. col. 5. vers. falsa Mantie. de tacit. & ambig. lib. 11. tit. 30. num. 23. Cauale. decis. 13. num. 14. Gayll. lib. 2. obseru. 83. num. 17. adest è quoquè alià decisio apud Senat. Pedamont. in decis. 135. Cartar. in decis. genuens. 8. Gramat. decis. 92. num. 11. & 17. Negus. de pignor. 2. memb. par. 5. num. 29. eruditè Roland. à Vallin dicto *conf. 9. nu. 39. ibi posteriores creditores non habentes ius offerendi ipsi mulieri, quia cõsignari debet penes eam tot bona, quor ad valorem dotis ascendunt, & non pecunia, quia de facili dissipari posset, & consumi, vt notat Cyn. in dicta l. si cum dote, & aliot repetentes apud ipsum; Illustrat Reg. Casp. Latro Marchio Torello in decis. 42. num. 2. Mart. decis. 36. num. 10. Viui. decis. 413. num. 13. Morot. de iure offerend. vers. 6. cum mulier colum. 4. Ann. *conf. 79. & singul. 296. Molfes. in consuetad. Neapol. par. 6. q. 5. num. 32. latè Mantie. de tacit. & ambig. conuent. lib. 11. tit. 30. de Ponte *conf. 124. & 125. volum. 2. omninò videndus, Alex. Trentacing. lib. 3. Variar. resolut. tit. de solut. resolut. 3. Giurb. decis. 16. num. 12. Thesaur. lib. 2. quast. forens. quast. 65. num. 25. Sarmien. lib. 2. select. interpr. cap. 12. Costa remed. 1. num. 4. & in tract. de scient. & ignorant. cent. 2. dist. 8.******

45 Imo non solum priuato creditori ius offerendi denegatur in dote, verum etiam filco, habente hypothecam in bonis viri, dixit Bal. *conf. 40. Tusc. tom. 3.*

litt. O. conclus. 78. nu. 1. & 3. quod intellige in bonis mobilibus, si verò in immobilibus, prout in nomine habitorum, in quibus vxor non poterit percipere fructus pro alimentis, nisi in pecunia redigantur, tunc fortè liceret aliis creditoribus dotis pecuniam offerre mulieri; quia similiter vxor pro sustinendis oneribus matrimonii; eadem bona in pecunia debere conuerti in emptionem bonorum stabiliu, Bal. Nouell. de dote par. 7. priuileg. 47. Mantica de hac materia late lib. 2. tit. 30. nu. 15. Muscatell. in praxi Sac. Conf. glos. adiudicantur num. 97. & ibi Doctiss. Advoc. Franc. Maria Prato.

Quæ omnia pro fauorabili ratione, vt infra exposita ad differentiam debitoris vici ex actione hypothecaria, vel ex iudicio assistentiæ, cum semper ipsistale ius offerendi concedatur, prout à iure disponitur, est text. in l. 2. ff. quib. mod. pign. vel hypothec. soluat. dixit Fab. de Anna in *conf. 57. num. 1. & an competat post sententiam videbis apud eum num. 2. in eodem Consil. & vol. 1. & circa eius requisita apud Gallupp. in pract. Sac. Conf. in tit. de exceptione iuris offerendi cap. 8. par. 3. per tot.*

Mouentur quidem ea ratione, quia talis sequestratio, non est vera restitutio probat eruditissimè D. Cardin. Tusch. in *litt. D. num. 15. conclus. 761. & ideo creditoribus ius offerendi non conceditur in bonis mariti pro dote idem Tusch. in nu. 20. 21. & 22. sequitur Negus. de pignor. 3. par. principali & membr. 1. num. 21.*

46 Mulieri autem conceditur facultas auocandi bona mariti alienata in defectum suæ dotis, etiam à tertiis possessoribus, ob suam hypothecam, iuxta text. in *l. vbi adhuc. 29. C. de iure dot. remanet difficultas ex hoc an antequam deueniatur ad tertios possessores, sit necessaria excussio principalis debitoris, id est mariti, an sit soluendo, vel nè, in qua re communiter concludunt DD. necessariam esse excussionem principalis debitoris ex dispositione text. in Auth. hoc si debitor C. de pignor. glos. in dicta l. vbi adhuc in verbo qui non in fine, vbi tenet necessariam esse excussionem bonorum viri, sequitur Bar. in dicta l. si constants num. 72. sequitur & pro recepta dixit Ias. num. 200. Grot. lett. 1. num. 90. & lettur. 2. num. 134. *conf. 107. num. 8. lib. 1. Campeg. de dote par. 3. quæst. 46. Rippol. cap. 11. nu. 290. Cancer. lib. 3. Variar. resolut. cap. 15. de renunciat. à num. 99. Caldas Pereir. de empt. & vendit. cap. 30. nu. 27. Castrens. *conf. 175. ad primum quæstum lib. 1. Alex. *conf. 32. lib. 4. Arret. & alii in Sitem ser.****

Serviana in fili. de action. quia illa actio intentata contra tertios possessores non erit bene intentata. Bald. Novel. de dote 6. par. prius. 24. & prius. 48. in fine, Natta ibi. conf. 81. num. 1. lib. 2. Riminald. conf. 600. num. 5. lib. 3. Cappell. T. balof. qui ita iudicatum refert decif. 338. Sequitur è quoque Ludovic. Roman. conf. 416. num. 1. in quonia requifita neceffaria omninò debere. Primò, vt maritus fit principaliter condemnatus. Secundò bonorum difcuffio, & an pro debito mulieris fit foluendo. Tertio, se debere non neget, quæ omnia probantur in l. d. Diva. Pio §. fed virum ff. de rei. iudic. l. 2. & l. non plus. C. quando ffrus, vel priuatus, & hoc modo dicitur procedere de Apicibus iuris.

Verum quicquid de aliis opinionibus relatis à *Barbof.* & aliis *DD.* in d. l. si conftans ff. folut. matrim. tamen concordando omnes in illis caufis, in quibus proceditur fola facti veritate infpecta, in illis vtique, nulla admittenda est exceptio excuffionis, quia ex illa infpectione facti, & veritate cognofcitur, fi maritus videatur foluendus, vel nò, in caufis verò, in quibus proceditur cum ordine, ftrepitu, & figura iudicii, in illis caufis omninò neceffaria videtur dicta exceptio, tanquam de Apicibus iuris dixit *Bald.* in l. clarum col. 1. C. de Auth. praftanda l. fideiuffor §. quadam, & ibi notat ff. mandati, & quod dicta exceptio dicatur de apicibus iuris, colligitur ex notab. glos. in l. mancipium §. 1. verf. actum. ff. de euect. & ibi *Bald.* in fuis antiq. addit. & de ifta exceptione excuffionis late fuo loco dicebimus.

48 Imò, & ad eò est potentior fauor dotis, quod etiam fi mulier expreffè generalitati renūciaffer talis renūciatio non tenet in defectu aliorum bonorum fpecialiter obligatorum ipfi mulieri, quia ad hoc, vt talis renūciatio teneat neceffario requiritur, vt bona fpecialiter obligata fuperfiant pro dotis cautione, & maritus facta tali renūciatione à muliere fit foluendus, fecundum intellectum *Salicet.* relatum ab *Ant. Negufant.* 6. par. 3. membr. num. 14. quia alias talis renūciatio effectum nò fortiretur, quia videretur donare ipfi marito, quæ quidem donatio prohibetur à iure, vt extat in *Liubemus.* C. ad Velleian. & ibi *Bar.* in verf. fias, & hoc modo intelligendum est, id quod confultuit *Roman.* conf. 140. *Negufant.* vbi fup.

50 Imò etiam fi mulier iuri hypothecæ renūciauit còftante matrimonio, quod habet in bonis viri, vel habitura eò pro

dote, licet agere non poffit actione hypothecaria, contra virum, nihilominus ipfi non denegatur actio personalis ad petendam dotem, quia illa non videtur per renūciationem fublata, vt dixit *Palat. Rub.* in repet. cap. per veftas de donat. inter viri, & uxor. §. 40. fol. mibl. 307.

51 num. 1. Nec enim obftare videntur ea, quæ adnotauit *Paul. de Caft.* in l. in quia §. ff. folut. matrim. quod mulier regressum habere non potest iuri, quod renūciauit quia prædicta intelligenda effent, quando maritus effet deinde foluendus, vt apud *Roman.* cit. conf. *Rurif.* conf. 75. volum. 3. num. 26. & 27. *Affl.* decif. 311. per totam, & ibi *Vrfill.* omninò videndus nu. 1.

52 Sed vnum in ifta afsecuratione aduertendum est, quod datur locus præfcriptioni decemnali, & præfcribitur talis afsecuratio, id est, quado viderit mulier maritum ad inopiam vergere, & nò petit dotem fibi reftitui, post lapfum temporis decem annorum illa mulier non auditur; quia contra ipfam mulierem præfcriptio currit ad text. in l. 1. G. si aduersus credit. præfcripti. oppon. *Ant. Burgof.* in cap. peruenit num. 23. in terminis *Boer.* decif. 329. num. 4. in fine, *Ceual. commun.* contra commun. quaft. 3. num. 4. in fine, *Sarmient.* lib. 2. felect. cap. 9. num. 5.

53 Imò non folum contra dotis afsecurationem præfcriptio currit, verum etiam contra mulierem fcientem maritum inopem, & matrimonium contraxit, quia in tali cafu mulieri tribuitur illa inopia, & ceflat omninò remedium dicta l. si conftante, quatenus talis lex loquatur in inopia fuperueniente, post contractum matrimonium dote fcilicet iam foluta, vt loquuntur fupradictæ leges citatæ, & præcipue *in. in 6. illud quoque.* *Auth. de equalit. dot.* ibi, cur mox viro incoante male fubftantia vti, & fic omninò illud beneficium competere non videtur, quia fciente contraxit cum marito inope, quem postea fufpectum habere non potest, l. si creditores ff. de priuileg. credit. Sequitur *Roman.* *Ant.* *I. mol.* *Otrad.* *Dyn.* *Ioann.* *Andr.* *Bald.* *Angel.* *Cyn.* & *Iaf.* in dicta l. si conftante, pro communi omnes testantur, *Ruyn.* *Ripa.* *Claud.* *Crot.* & alli quos refert, & fequitur *Barb.* in dicta l. si conftante nu. 25. verf. non obftat, & nu. 26. & 27. verf. infertur etiam, vbi addit.

54 quod dum fcienter contraxit cum marito pauere, videtur illam perfonam taliter approbare, vt deinde non poffit pretextu, quam maximè paupertatis ab eodotem repetere, iuxta *tex.* in l. firi. l. qui bona fide §. de illo ff. de damn. infect. l. si ab

arbitrio *Sifm. ff. qui satis dapa cogant. Inter causas. §. abesse ff. mand. cap. propter. Ferilitatem de locat. Capit. horrendus 32. quaest. 5. l. si his à quo Sifm. ff. ut in poss. ff. legat. Bart. vero in dicta l. si cum tante quaest. 9. contrariam tenet opinionem, optima ratione 55 dispositionis, quod mulier non potest ante matrimonium facere pactum per quod dotis conditio fiat deterior, ut in l. de die, & l. adilianus ff. de pact. dotal. Palas. Rubi. in repet. cap. per vester de donat. inter virum, & uxore. fol. 62 vbi plenè examinat pro, & contra, quibus omnino 56 li remittendum est, nam poterit suo consensu sibi præiudicare circa remedium harum legum, & ipsorum beneficia, ut *Reg. Galos. in controuersis. 65. num. 32. lib. 2.**

57 Verum vnum aduertendum est, quod si difficultatur de mariti inopia, & de scientia mulieris, temporè in dubio scientia mulieris circa inopiam mariti presumitur, iuxta text. in l. qui cum alio ff. de regul. iur. & ibi *Bart. cum 28. vers. in dubio autem Reg. Galos. citat. num. 31.*

At pro concordantia harum opinionum considerandum est, quod si tempore matrimonii maritus erat pauper, & suspectus, non poterit mulier agere pro dote constante matrimonio, & sic intelligenda est prima opinio, si verò incipiat vti male sua substantia, & incidat in nouam causam suspicionis, tunc bonè poterit mulier agere pro dote, & constante matrimonio, & gaudere beneficio prædictarum legum, & sic procedit secunda opinio, & ita declarat *Salic. in l. vbi aburca. §. 6. de iane dat. vbi ita communiter concludunt DD.*

58 Talis autem vergètia viri ad inopiã, est tanti roboris, quod etiam si moriatur vir, & dos in pecunia consistat, & sius hereditas ad inopiã vergat, debet ipsa mulier ante expectato anno restituere talem dotem, *Bald. conf. 186. num. 2. vers. venio ad tempus, nec tantum pro tali causa*

59 restitutio, seu dotis assicuratio, verum quãdo maritus venit condemnatus civiliter, vel criminaliter, tñ in bonis, tñ etiã quando exultat, & bona per se cum confiscata sunt, ab ipso restitutio faciendã est *Bald. conf. 40.* aliter tenetur ad interesse non soluendo, prout dixit *Fabius de Annis conf. 93. num. 13. & 14.* referens, ita fuisse decisum in causa vxoris Pardi Papacodæ, & vxoris Comitis Montonii, prout priuatus *Soccin. conf. 156. colum. 2. vol. 2. Affl. in cap. 1. §. 1. nu. 12. de nou. form. fidelit. & lato per Peregrin. de iur. fisc. lib. 6. tit. 1. per totum, & num. 12. in iplo casu,*

quotiescumque maritus. C. i. iure ab-
60 sens est, tunc tempore est locus repetitio-
ni dotis *Roman. conf. 187. n. 6.*

61 Secundo haberi potest restitutio con-
stante matrimonio, quando maritus ab-
sens est, & ignorat, vbi sit in hoc emma-
casu valebit talis restitutio constante
matrimonio, quia licet viuat, valet scien-
tia restitutiõis dotis: lata ipse im-
pulerit, quia habetur, vt mortuus, *Bald. conf. 488. sequitur questio numer. 2. vers. secundo queritur lib. 1.*

62 His omnibus, tanquam clarius expo-
sitis dubitatur, quid si bona mariti non
sufficiant ad sufficientiam ipsius dotis, &
mulier recursum habere poterit in bo-
nis patris mariti.

In quo dubio magna DD. fuere opi-
niones, nam si mariti patet consentit se
subscribendo capitalis parentet, vel
patiendo, quod filius ducat vxorem in
domum ipsius patris, licet *Bart. in l. si cum
dotem ff. solut. matrim.* dicat, quod ex tali
promissione teneatur, nihilominus con-
trarium tenet *Cornelius conf. 256. Succin.
conf. 262. conclus. 1. & 2. lib. 2. rationabilem*

63 assignantes rationem, quia si tantum
patris consensus præstitus in matrimo-
nio sufficeret ad ipsius bona obliganda,
induceret modus filii de facili fraudan-
di parentes, & propriis substantiis pri-
uandi, *Soccin. conf. 279. num. 2. vers. 3. decla-
randum lib. 2. ita Negusant. de pignor. in 2.
par. 4. membr. num. 36. vers. intelligendo sa-
men,* semper hæc quidè opinio nullum
contradictorem habet præter *Bald. No-
uell. de dote in 6. par. principali priuileg. 36.*

64 quia consensus in matrimonio præstito
non censetur præstitus numerationi pe-
cuniæ, ita concludit *Berard. Altouit. Fla-
rent. Boer. in decis. 195. Pract. Papiens. in
forma libelli, quando vxor agit ad dotem in
verbo vxorem, num. 17. Castrens. dicta l. si
cum dotem §. trausgrediamur ff. sol. matrim.*
latè de hac materia scripsit *Frano. An-
sald. in conf. 50. per totum, & quod fortius
est, accedit ad hoc text. cap. quam si de*

65 *elect. lib. 6. vbi, quod quando consensus
illius, de cuius præiudicio agitur requi-
ritur expressè, nec tunc eo casu requiri
videtur, per modum solemnitatis, vel
formæ tenet Alex. in d. §. in 3. col.*

66 Verum si filius confitetur de manda-
to patris, seu iussu patris recepisse do-
tem, tunc in isto casu, poterit mulier vti
tali remedio, contra patrem, & tenetur
pater ad talem restitutionem, iuxta no-
tata per *Bart. in l. si cum dotem §. trausgre-
diamur. ff. solut. matrimon. Succin. conf. 163.
col. 2. lib. 2. Corn. conf. 256. lib. 1. & conf. 303.*

67 *in hac consult. lib. 4. Curt. Iun. conf. 1033. Negusant. de pignor. in 2. par. 4. membr. nu. 36. cum sequenti*, igitur ex solo consensu obligatur pater, & eius bona ad restituendam dotem à filio sumptam, vt *Corn. conf. 402. lib. 4.*

68 Et licet iussus patris differat à consensu, voluntate, & mandato, seu rati habitatione, vt *Bart. in l. si quis mihi bona S. iussu ff. de acquir. heredit. Marebio Ramon. in suis controuers. cap. 99. nu. 18. usque ad 25.* Nihilominus in isto casu, quia in hac materia de obligatione agitur omnia comprehendere videtur, teste *Negusant. 2. par. membr. 4. num. 42.* & 69 hic iussus puto illum esse; quia voluntas patris, dicitur iussus respectu filii, 70 prout voluntas Domini respectu serui, *l. 1. ff. quod iussu.* prout etiam inter extraneos voluntas pro mandato accipitur, vt declarat *Bart. in l. post dotem num. 10. ff. salut. matrim.*

71 Vnde sicuti satis aperta est dispositio, *tex. dicti S. transgrediamur*, ita satis clara est expositio illius teneri patrem pro dote soluta filio de eius voluntate, etiã si ipsa eadem voluntas ex post facto accessisset, vt *Negusant. de pignorib. memb. 4. 2. p. nu. 42. & 43. cum sequenti.*

72 Alii quidem dicunt, quod vbi agitur de tertii præiudicio, sola scientia, & taciturnitas consensus obligatiuum inducunt per *tex. in l. 1. S. magis scilicet autem ff. de exercit. action. & in l. 1. S. scientia ff. de tributar. action.* quia in his procedit regula, quod qui tacet, affirmat, vt declarat *Andr. in cap. 1. que sint regalia*, vnde si absque dubio pater esset obligatus, si dedisset consensum expressum solutioni dotis factæ filio, eodem modo obligatur si sciens tacuit, multo magis, vbi non consensus, sed sola voluntas requiritur in terminis, de quo dubitatur, iuxta *tex. dicti S. transgrediamur*, quia sola

73 scientia voluntas est, *l. sufficit, & l. hac ita ff. de sponsal.* consentiit ergo matrimonio per consensum, imò etiam si per consensum expressum non consentiisset, sufficit, quod per filium vxorem honestam accepisset, in qua re respondet *Negus. in 4. membr. 2. par. num. 44. & seq.* quod in tali casu intenenisse ait, & dato, quod expressus consensus adesset, scit enim dotem esse soluendam, non contradicit, quod filio solvatur, dubitari non potest, quin de patris voluntate dos sit filio soluta; & ipse ad illam obligatus remanet, ex vi, taciti consensus, iuxta *tex. dicti S. transgrediamur, Anna in conf. 76. num. 9. Senatus Pedamontan. de-*

cif. 44. Menoch. de presump. lib. 3. presump. 14. Crauet. conf. 91. n. 3.

76 Et quod fortius viget in hac opinione est, quod pater consentiendo matrimonio expressè, quod est principale eodem expresso consensu, dicitur consentire per necessariam consequentiam,

77 ipsi dotis solutioni, quæ quidem solutio est quid accessorium matrimonio, *l. 3. ff. de iure dot. l. 1. & 2. ff. de regul. iur.*

78 quia cum accessorium sit annexum, & vnitum cum principale, *l. 2. C. per quas person. nob. acquir. l. 1. & 2. ff. de pecul. cap. accessorium de regul. iur. in 6. qui vult vnũ,*

79 vult omne, quod est consequens, siue accedit ad illud; quæ quidem regula procedit etiam in præiudicando, & in præiudicio inferendo, per *tex. in l. ne his S. heres, præcipue Ias. cumulando omnes in num. 4.* & concessio principali, dicitur concessum, & accessorium, *l. 2. ff. de iurisdict. omn. Iudic.* in specie procedit in matrimonio, quod est dos, *cap. 3. de donat. inter vir. & vxor.* id autem conuincitur vnica ratione, quia contracto

80 matrimonio per sororem alicuius Baronis de licentia Regis obtenta à Barone, illa sola Regis licentia in matrimonio tantum, operatur assensum Regis in alienatione, & obligatione feudi pro dote illius matrimonii; quia assentien-

81 do Rex matrimonio, quod est principale, dicitur assentire obligationi, & alienationi feudi pro dote, vti accessorium, ad matrimonium, prout est expressa *Regni Constitutio incipiente Fratribus, sub Rubrica de fratribus obligatis per feud. pro dote solut.*

82 Vltimo, & finaliter adest *Affl. in Consil. Palearenorum num. 41.* quod pater sciens filium accipere decurionatum, seu tutelam, & tacet, videtur se obligare, vt *DD. communiter; consuetudo*

83 enim incipiente filio ducent vxorem. *sub tit. de patre recipiente dotem,* voluit ista consuetudo restringendo iuris communis dispositionem, quod non teneatur pater ipso viuo, sed tantum post eius mortem, in illa tantum parte bonorum patris, quæ spectaret filio, qui recepit dotem, etiam quod filius prædictus præmoriatur patri, vbi dictam consuetudinem *Glosator Neapodan.* declarat procedere in simplici consensu patris *num. 2.*

84 & ita *Vrsill. ad Affl. decis. 33. num. 4. & 5.* quæ adeo dicta sunt supra in casu ipsius dotis, idem dicendum erit in casu ipsius lucri dotalis, seu eius augmenti, *l. vbi ad hoc C. de iure dot. & facta tali restitutione secundum ius commune, assicuratio-*

nem secundum Neapolitanam consuetudinem mulier in ipsis bonis restituendis molestari non potest, *Cardin. Tuscib. in litt. D. conclus. 762. num. 5. fol. mibi 577.*

86 In hoc enim non innotescunt ea quæ adnotauit *Pau. de Castr. in l. si cum dotem S. transgrediamur ff. solut. matrim. Negus. in 2. par. 4. membr. num. 36.* quod in tribus casibus tenetur pater restituere dotem à filio sumptam, Primo quando ipse pater recepit dotem vxoris filii; secundo quando filius recepit dotem de mandato patris; tertio denique quando filius recepit, & postea conuersa fuit in vtilitatem patris, extra autem istos casus, pater non obligatur ad restitutionem, *Castrenf. in dicta l. si cum dotem.*

87 Contra autem procedi, non potest, quando mulier idoneos habet fideiussores, & tunc non dicitur inopia laborari propter dotem, & ære soluendo, & ideo cessare videtur, dotis restitutionem, seu affectionem, quia optimos, & idoneos fideiussores habet, & tale remedium cessat, vt *Afflic. decis. 312.* vbi dixit, non posse dici maritum soluendo non esse, si alterius Correi facultates obligatæ sunt, *l. si plures S. præterea si queramus ff. de fideiussoribus, Francb. decis. 54.* & ibi adentes, & præcipue *Amendol. num. 7.* Hæc omnia supradicta intellige in casu soluti matrimonii, non autem in casu, de quo dubitatur, quia fideiussor obligatus de restituenda dote non intelligitur obligatus in isto casu, quia ista non videtur restitutio propria, vt *Bar. in l. si quis se ff. solut. matrim. plenè Alex. in cons. 142. num. 13. lib. 5. Castrenf. cons. 65. in princip. lib. 1. & latè Gozad. cons. 42. num. 14.* & sequenti, quod non sit restitutio, sed potius sequestratio, & quod cessante tali inopia maritus recuperat bona sequestrata.

88 Nam redeundo ad materiam nostram primo an mulier expresse renunciare possit dictis auxilijs, deinde an mulier, quæ scit mariti conditionem cum ipso contrahit videtur renunciare beneficio huius legis.

Circa primum expressa adest prohibitio, apud *Bar. in dicta l. si constante in principio quest. 6.* vbi dixit mulierem expresse non posse dictis remedijs renunciare, quoniam mulier generaliter paciscendo deteriore conditione reddit, *l. de die cum l. sequenti, & l. attilicinus ff. de pact. dotal.* id quoque procedit etiã si fieret pactum ante nuptias, *dicta l. attilicinus*, & hanc *Bar.* opinionem sequitur etiã *Bal. in Auth. quod locum quest. 7. de collat.* & ita tenet *Alex. in dicta l. si co-*

stante, & hanc opinionem esse tenendam, firmat, è quoque *Ioann. Crot. in dicta l. si constante & Barbos. in eadem lege num. 38.*

90 Insuper secunda dubitatio, an poterit mulier actionem quam ipsa habet in bonis mariti, & maximè illa quæ habet contra tertios possessores alicui cedere.

In qua re, licet *Bal. in Auth. quod locum quest. 9. C. de Collat.* affirmatiuam teneat opinionem, quam sequutus fuit *Roman. in dicta authent. & Corneii. ibidem*, tamen opinionem magis communem sequutus fuit, idem *Bal. sibi contrarias in l. prima col. penult. C. de priuileg. dotal.* quia eum illud sit priuilegium propriè concessum ipsi mulieri, quod non poterit ipsa mulier illud priuilegium renunciare, seu alteri cedere, quam quæstionè latè examinavit *Las. in dicta l. si constante col. ult.* & hanc vltimam opinionem firmavit *Mouentur DD.* quia per talem renunciationem, seu cessionem deteriorem fieret suam conditionem mulier, quod ab omnibus fuit reprobaturum, per *tex. in l. attilicinus & l. de die cum duobus sequentibus ff. de pactis dotal. Affl. decis. 154. de Francb. in decis. 54. num. 3.*

S V M M A R I V M.

- 1 Euiçtio est de natura contractus, & tacite inest in contractibus.
- 2 Actio euiçtionis vel oritur ex pacto expresso in contractu, vel oritur ex natura contractus.
- 3 Remissio euiçtionis fieri potest etiam per pactum, quod pactum esset contra naturalia contractus, non contra ipsius substantiam.
- 4 Emptor pro euiçtione ad venditorem regressum habere non potest, nisi prius venditori denunciaret litem sibi motam de re emptæ.
- 5 Scientia venditoris non sufficit, sed denunciatio omnino est facienda, ad hoc vt venditor aliquid faciat, contra euiçtionem petitam.
- 6 Venditor tenetur certiorare emptori de re vendita.
- 7 Denunciatio est facienda venditori ante sententiam, vel conclusionem in causa, ad hoc vt venditori supersit tempus ad se defendendum.
- 8 Venditor omne onus, & interesse suscipere debet, & in iudicio comparere.
- 9 Denunciatio an remitti possit à venditore.
- 10 Pactum an fieri possit in contractu, vt venditor teneatur de euiçtione, & defendere emptorem sine alia denunciatione, & interpellatione.

- 21 *Denunciatio fuit inducta favore uenditoris, & an possit renunciari.*
- 22 *Lex emptor C. de euictioni: non procedit si pacto fuerit remissa denunciatio.*
- 23 *Euictio promissa quomodocumque & qualitercumque an censeatur per istas distinctiones remissa denunciatio.*
- 24 *Promissio facta à venditore emptori quomodocumque, & qualitercumque talis promissio facit, ut venditor etiam in aliquibus casibus, qui de iure non tenebatur, teneatur.*
- 25 *Dictio quomodocumque, & qualitercumque sint verba generalia, qua comprehendunt ea que alias non comprehenduntur.*
- 26 *Actio euictionis non oritur nisi res euincatur per sententiam nam post sententiam executam oritur actio, & potest conuenire suum auctorem.*
- 27 *Sententia non sufficit pro orienda actione euictionis, sed requiritur solutio.*
- 28 *Actio euictionis oritur per auocationem possessionis.*
- 29 *Sententia euictionis est confirmanda per appellationem, ad hoc ut oriatur actio euictionis.*
- 30 *Appellatio impedit executionem sententia, & reducit causam ad pristinum statum, in quo erat libellus causa principalis.*
- 31 *Appellatio de iure canonico suspendit sententiam.*
- 32 *Appellatio de iure ciuili extinguit sententiam.*
- 33 *Pactum an valeat, ut pretium statim reddatur emptori.*
- 34 *Promissio euictionis de iure, & de facto quid importet.*
- 35 *Promissio euictionis de iure, & de facto an importet exigibilitatem nominis debitoris.*
- 36 *Clausula de iure, & de facto, semper operatur, ut possit agere contra cedentem, quando nomen debitoris fuit cessum, vel recusat soluere, vel efficitur non soluendo.*
- 37 *Promittens nomen debitoris esse verum, tenetur fundare ipsū nomen debitoris suis se debitorem, non tamen quod sit exigibile, & soluendo.*
- 38 *Euictio promissa nominis debitoris, cum clausula veri, & boni, qua verba important de iure, & de facto.*
- 39 *Nomen debitoris cessum si reperiat sub Principis moratoria, vel saluo conducto an teneatur cedens de euictione.*
- 40 *Nomen debitoris vendens, venditor tenetur cum effectu facere nomen debitoris, ut sit debitor, non autem, ut exigibile, siue soluendo.*
- 41 *Exigibilitas nunquam intelligitur in contractu cessionis, nisi de ea expresse mentio fiat, & contrahentes de ea exigibilitate paciscatur.*
- 42 *Nomen debitoris cessum si à principio erat exigibile, deinde fiat in exigibile, illud periculum ad quem spectet.*
- 43 *Casus futuri euictionis ad emptorem pertinent, non autem ad cedentem.*
- 44 *Euictio quando potest habere locum, intelligenda est de euictione annuorum redituum alienatorum, non autem rerum hypothecatarum.*
- 45 *Actio euictionis non potest competere, nisi cum effectu res ex causa euictionis ablata fuerit.*
- 46 *Exactio nominis debitoris cessi impedita ex facto Principis ad alienantem non pertinet licet dici possit euictio.*
- 47 *Factum Principis etiam iniustum dicitur casus fortuitus.*
- 48 *Periculum casus fortuiti ad cessionarium spectat non ad cedentem.*
- 49 *Impedimentum proueniens ex facto Principis, tunc recursus ad Principem fieri debet.*
- 50 *Cessio seu delegatio facta per debitorem statim liberatur.*
- 51 *Periculum semper ad delegantem, & cedentem spectat.*
- 52 *Nouatio inducitur per delegationem.*
- 53 *Delegatio ad hoc ut inducatur tria concurrere debent.*
- 54 *Opinio Decii in materia delegationis, & de eis requisitis.*
- 55 *Opinio Mandelli de Alba in cons. 2. num. 13. in materia delegationis, & de eis requisitis.*
- 56 *Stipulatio requiritur, ad inducendam nouationem.*
- 57 *Delegatio quomodo fiet.*
- 58 *Delegatio habet vim solutionis, ne dum respectu eius, cuius fit delegatio, sed etiam respectu ipsius delegati.*
- 59 *Delegatione facta, duplex oritur actio.*
- 60 *Obligatio tollitur ex solutione.*
- 61 *Delegatio est facienda presenti, & acceptati.*
- 62 *Fideiussor liberatur facta nouatione.*
- 63 *Nouatio facta inter debitorem, & creditorem, fideiussor qui intercessit an sit liberatus.*
- 64 *Nouatione facta à debitore, & deinde successit decoctio cuius periculo sit.*
- 65 *Clausula solita apponi in instrumentis citra praiudicium iurium antiquorum, siue primarum cautelarum quid operetur.*
- 66 *Cessio nominis debitoris facta cum clausula citra praiudicium primarum cautelarum, & iurium antiquorum non potest operari illa clausula, ut remaneat debitor, sed debet remanere sub dispositione euictionis, quando esset euictum ex hypotheca anteriori contra primum cedentem.*
- 67 *Periculum decoctionis ad quem spectat.*
- 68 *Regressus an detur contra debitorem, si cessionis decoctio.*

CAPVT XXII.

Euictioni an Renunciare
possit.

- E** Natura contractus est, vt euictio præstari debeat, siue de ea fuerit, vel non fuerit facta mentio, semper debetur cum tacite veniat in contractibus, iuxta text. in *l. ex empto in princip. §. qui autem ff. de action. empt. glos. & Bald. in l. pacta conuenta ff. de contrahend. empt. l. ult. C. de asser. tollend. l. 2. vbi DD. ff. de euict. l. quod si nolit. §. quia assidua ff. de edelit. edict. l. si in venditione ff. de euict. sequitur sapientissimus Reg. Rouit. in *conf. 46. lib. 2. num. 5. Mangil. de euict. quaest. 20. num. 1.* subdit enim Bald. in *d. l. ult. & ibi duo assignat fundamenta, quæ actioni de euictione competunt; prima videtur actio, quæ oritur ex pacto si in ipso contractu conuentum sit, prout dixit Bal. cit. Reg. Rouitus in *decis. 21. n. 24.***
- Alia actio est illa, quæ oritur ex natura contractus, prout supra, quæ omnes ex placito partium tolli, & remitti, possunt, *l. emptorem §. qui autem ff. de action. empti, & ibi DD. & glos. in l. emptionibus ff. de pact. quem Curt. Iun. inquit perpetuò notandum esse, Cros. in repet. l. 4. §. Cato lect. 2. num. 63. ff. de verb. obligat. Alb. in l. non dubitatur, C. de euict. Dueren. de pact. cap. 4. nu. 3. Gaball. tract. de euict. §. 2. nu. 23. & §. 5. num. 25. Franch. decis. 239. num. 1. Surd. de aliment. tit. 7. quaest. 18. num. 19. quæ remissio fieri etiam poterit per pactum, quod pactum esset contra naturalia contractus, non quidem contra ipsius substantiam, vt optimè Franch. in *d. dec. 239. num. 2.**
- Verum si tale pactum non fuerit in contractibus insitum; emptor pro euictione ad venditorem regressum habere, non potest, nisi prius venditori denunciaret litem sibi esse motam de re emptæ. *l. emptor C. de euict. l. 1. C. vbi in rem act. l. 1. & ibi DD. C. de pericul. & commod. rei vendit. l. si fundo §. fin. ff. de euict. l. qui concubinam §. haeres ff. de legat. 3. l. qui absentè, & ibi Bart. ff. de procurat. l. si parentes, l. empti, & l. cum successores, C. de euict. cap. fin. de empt. & vendit. glos. in l. emptor §. fin. vers. fecit ff. de euict. Bart. l. & qui §. cum me ff. de negot. gest. vt in l. 2. §. voluntate ff.*

- solut. matrim. & in l. non solum §. morte, & ibi Rube. num. 417. ff. de noui oper. nunciat. Alex. conf. 85. in fine, conf. 191. num. 7. lib. 6. & conf. 24. nu. 5. lib. 4. Roman. conf. 211. num. 3. Gozad. conf. 94. num. 41. Affl. dec. 16. Viu. decis. 510. Guttier. de contract. iurat. cap. 61. Mascard. de probat. conclus. 614. n. 8. Alex. Trentacinq. variar. resolut. lib. 3. v. 2.*
- 5 *solut. 2.* Imò etiam si venditor sciverit, adhuc talis denunciatio omninò facièda est, quia talis denunciatio non fit vèditori, vt sciat, sed vt aliquid faciat, est text. in *l. denunciaffe §. quid ergo ff. de adulter. & ibi Bart. hanc opinionem tenens idem Bart. in l. non solum §. morte num. 25. ff. de noui opet. nunciat. Ripa in tit. de constit. num. 166. Dec. in *conf. 74. col. 2. ante num. primum, Alex. conf. 63. per totum vol. 6.**
- 6 loquitur in venditore vendente, quòd omninò debeat emptori certiorare de re vendita, Couar. *lib. 3. variar. resolut. cap. 16. num. 3.*
- 7 Et talis denunciatio facièda est ante sententiam, & conclusionem in causa, vt venditori supersit tempus ad se defendendum, ita Bart. in *l. qui concubinam §. si haeres ff. de legat. 3. per tex. in l. si rem, C. de euict. & ibi Bart. & glos. declarat Felin. in cap. cum dilectus in principio de fide instrumet. sequitur Mangil. de euict. quaest. 5. num. 1. & eo fit talis denunciatio, vt venditor omne onus, & interesse suscipiat, & in iudicio compareat, vt idem Mangil. num. 12. ad hoc, vt se defendere possit, *l. plus §. mota ff. de euict. l. denunciaffe in princip. vbi Dyn. & Bald. ff. de adulter. facit l. si parentes ff. de euict. l. si suspecta §. 1. ff. de inoff. testam. Roman. conf. 295. per tex. in l. qui absentem ff. de procurat. Bald. conf. 307. lib. 2. Item, & sua protestatione procedere debet talis denunciatio, vt *l. 1. C. de pericul. & commod. rei vendit. Couar. supra cit. num. 3. vers. secundo non sufficit.***
- 9 Hæc enim denunciandi necessitas, qua emptor astringitur remitti potest à venditore, siquidem conueniri potest in contractu venditionis, vt venditor de euictione teneatur ad se defendendum sine alia denunciatione, & interpellatione, *tex. test. expressus in l. Herennius in principio ff. de euict. & ibi Albericus inquit aliquando vidisse tale pactum in instrumentis, vt notat ibi Bald. & Salic. & tenet glos. in l. si fundo §. fin. C. de pericul. & commod. rei vendit. quotidie praticari, ait Riminal. Sen. conf. 205. num. 2. Socc. Regul. 117.*
- 11 Nam huiusmodi denunciatio continere videtur ipsius vèditoris fauorem, cui denunciandum est, proinde in venditoris

ditoris potestate est, nunquid velit illi renunciare, *Rabe. d. 5. mota ff. de euct. nu. 443. & ibi Bologna. num. 209. & quamvis emptor C. de euct. deneget regressum emptori, qui non denunciavit adversus ipsum venditorem, nihilominus ad procedit si pacto remissa fuerit denunciatio, dicta l. herennius in princip. & ista renunciatio denunciationis apponitur favore emptoris, ut cautius illi succurratur, ideo solent Notarii apponere huiusmodi pacta, & remissiones, quae in vulgari appellantur pacta utilia, ut per *Pract. Papinens. in d. glos. promittens de euct. n. 9. in fine.**

33 Ad quorum evidentiam notandum est, quod quoties censetur remissa denunciatio, toties ibi promissa est evictio per verba importantia remissionem denunciationis; puta, quia fuit promissa evictio quomodo cumque, vel qualitercumque sequatur *Alexan. in addit. ad Bart. in l. si dictum §. si compromisero ff. de euct. Glos. & Bald. in l. cum pena ff. de arbit. & l. domus §. de euct. & ibi Imol. & Alex. & alij ff. de legat. 1. Ruin. conf. 25. num. 7. lib. 1. Tiraquell. de retract. §. vlt. in fine. n. 97. Trentacinq. resolut. 4. nu. 23. quod tamen declarat *Covar. var. resolut. lib. 3. cap. 17. num. 7.**

34 Per talem autem promissionem factam a venditore emptori, quomodo cumque, vel qualitercumque, talis promissio efficit, ut venditor etiam in aliquibus casibus, qui de iure non tenebatur de evictione, teneatur; eruditè dixit *Covar. in d. lib. 3. variar. resolut. cap. 17. n. 7. sequitur Gozad. in conf. 1. num. 19. sibi per verba quomodo cumque, vel qualitercumque, cum illa verba sint tam generalia, quae comprehendere faciunt etiam, quae alias non comprehenderentur, habent locum in casu evictionis, ut dixit*

35 *Joanni de Imol. in l. si domus §. de evictione ff. de legat. 1. Alexan. in conf. 4. vol. 3. Tiraquell. de retract. lignag. §. vlt. in fine. n. 97. Curt. Iun. conf. 1. num. 2. Ant. Burg. in cap. vlt. de empt. & vendit. num. 14. Bald. Imol. Alex. & alij in dicta l. si domus, idem Gozad. conf. 14. num. 22. & conf. 63. num. 3. Socc. in l. quidam relegatus ff. de reb. dubijs. num. 5. Gratus conf. 73. num. 10. lib. 2. Othavianus Vulpel. de prepos. & accerb. signific. p. 85. Gonzal. ad reg. 8. Cancellar. glos. 9. num. 32. & 33. Menoch. conf. 335. n. 22. Alex. conf. 351. num. 9. lib. 6. Hondæ conf. 55. num. 41. lib. 2. Cardinal. Seraph. decis. 317. num. 3. Hermosil. l. 35. glos. 3. num. 15. litt. S. par. 3. Rota apud Paul. de Rub. decis. 302. num. 6. tom. 2. divers. ubi par. 2. recent. Card. Tusch. pract.*

conclus. tom. 2. litt. D. conclus. 355. nu. 1. & 2. Angel. conf. 331. num. 3. Grat. conf. 20. n. 76. lib. 2. Ruyn. conf. 109. col. 2. num. 1. & consil. 37. col. 3. vol. 2. Alex. conf. 103. vol. 6. Roland. conf. 5. num. 49. tom. 1. Alex. conf. 118. lib. 5. Gozad. conf. 1. num. 19. Tusch. ubi sup. nu. 3. & num. 4. Curt. Iun. conf. 1. num. 2. Grat. conf. 63. num. 22. lib. 2. Alex. conf. 4. lib. 3.

16 Sciendum itaque est, quod non statim agitur de evictione antequam res cuincatur per sententiam, licet res empta appareat esse aliena, vel alteri obligata, & proinde appareat eam in futurum cuinci posse, l. qui rem C. de euct. ubi ita scribitur, qui rem emit, & postea possidet, quam dici evicta non est, auctorem suam convenire non potest. l. empti actio C. de euct. l. utique ff. de rei vendit. glos. in l. agiti natura §. dum me absente in verbo committas ff. de negot. gest. Craust. conf. 845. num. 12. Ofasc. decis. 24. num. 4. Gomez. variar. resolut. tomo 2. cap. 2. num. 39. Masuer. ad Papinens. de forma libell. in caus. vendit. glos. promittens de evictione in add. incip. de euct. in princip. tex. expressus in d. 3. C. de euct. & si cum questio eod. tit. ubi DD. omnes, l. si plus vers. mota ff. de euct. l. habere licere eod. tit. l. illud eod. tit. & etiam dixit *tex. in l. utique ff. de rei vend. sequi-*

17 *tur, & Mangon. decis. Florent. 93. sed non sufficit, quod emptor sit condemnatus ad hoc, ut actio nascatur, sed requiritur, quod verè, & realiter solerit, & rem tradiderit, & in ea etiam per realem rei evictionem, & executionem, seu abdicationem esse factam, tex. in l. habere licere ff. de euct. l. si sensum in verbo absit, ubi DD. ff. de arb. empt. Alex. conf. 4. num. 1. lib. 3. & conf. 119. num. 25. lib. 2. Becc. conf. 106. num. 44. Busat. conf. 194. nu. 41. lib. 2. Tbesaur. decis. 85. num. 1. & decis. 102. Surd. decis. 265. num. 7. & conf. 359. num. 38. lib. 3. Caballin. conf. 54. nu. 4. lib. 1. Rota decis. 77. dum 5. par. 2. in recent. repetita inter decis. Cardin. Ludov. decis. 25. num. 2. & per eundem decis. 88. num. 3. Ofasc. decis. 481. num. 4. Benintem decis. 29. Craust. conf. 682. lib. 4. Cuius de censib. par. 2. cap. 2. quest. 3. artic. 3. nu. 22. Rota in decis. 40. num. 5. & decis. 198. num. 17. Ruyn. conf. 146. lib. 1. Surd. lib. 3. conf. 359. num. 38. Alex. conf. 119. num. 25.*

18 *vol. 2. Bald. conf. 106. num. 44. & priusquam auccetur possessio agi non potest de evictione, cum tunc oritur actio evictionis, l. evictis ff. de euct. sed tantum ad interesse, l. servus quem §. si servus ff. de actione empt. cum tunc oritur actio, quando res effectualiter cuincatur, Tbesaur. decis. 85. num. 3. dicta l. qui rem C. de euct. facit tex. in l. fin. §. si in apert. sub condit. C. de comman. delegat.*

delegat. l. datio in princip. ff. de cuius. l. si ser-
 uis venditus §. 1. de cuius. Bero. conf. 158.
 n. 34. lib. 1. Riminal. sen. conf. 490. n. 3. lib. 3.
 Surd. dec. 22. n. 7. Cardin. Seraph. decif. 671.
 n. 7. Rota decif. 77. n. 4. p. 2. in recenf. ampliā-
 19 do prædicta, quod actio, nunquā oriatur
 nisi cuius re per sententiā, & res ablata
 sit emptori, Fräch. dec. 200. n. 3. Anna sing.
 471. Franc. Becc. conf. 206. n. 44. lib. 1. Capol.
 eantel. 71. Alex. conf. 4. vol. 3. col. 1. Benitend.
 in dec. Rota Bonon. 25. ante n. 2. Ant. Gomes.
 Hispan. tom. 1. var. resolut. cap. 2. n. 39. vers.
 Imo quod magis est pag. 236. in l. habere lice-
 re ff. de cuius. Min sing. singul. obseruat. cont.
 1. obseruat. 56. Thesaur. decif. 35. & 102. Fa-
 bius de Ann. conf. 15. quæ sententiā debet
 confirmari per appellationem, nam si à
 prima sententiā fuerit appellatum ad-
 huc actio non est nata, nisi confirmetur
 per appellationem, Affl. in cap. 1. §. rursus
 num. 51. quib. mod. feud. amitt. Pivell. in l. 1.
 par. 3. num. 50. vers. limitatur tertio C. de
 bon. mater. Gopyc. decif. 106. num. 4. Gomes. de
 contract. cap. 2. sub num. 38. vers. 2. Aret. in
 §. fin. instit. de empt. & vendit. & in §. actio-
 num instit. de action. Dec. conf. 74. num. 3.
 20 quia appellatio impedit executionē
 illius, & reducit causam ad illum pristi-
 num statum in quo erat causa principa-
 lis, post litem contestatam, tex. est & ibi
 Bal. & Bar. & communiter DD. in l. ita de-
 mum C. de procurat. cap. veniens, & ibi per-
 scribentes de testib. & in cap. super eo de
 offic. deleg. Boer. decif. 79. Marcol. conf. 103.
 num. 2. Riminalium. conf. 445. num. 1. & se-
 quent. lib. 4. Lancell. de attent. p. 2c. 12. am-
 21 pliat. 14. num. 2. cum appellatio de iure
 Canonico suspendit sententiā, vt in
 cap. venientes de iure iur. & cap. pastoralis
 22 §. præterea de offic. deleg. de iure ciuili ex-
 tinguat sententiā, vt in l. 1. in fine ff. ad
 Turpill. Abb. conf. 69. num. 2. circa medium
 lib. 1. vers. & licet fuerint opiniones, He-
 ctor Felicius in suis alleg. alleg. 9. num. 48.
 par. 1. & cap. licet num. 1. & 2. de appell. Do-
 ciff. Franc. Maria Prat. discept. foren. cap.
 1. num. 11. Fräch. decif. 370. num. 14.
 23 Veruntamen valebit pactum, vt præ-
 tium statim redatur emptori si questio
 aliqua proposita fuerit, & sic nedum re-
 cuius est tex. in l. siue in libertate C. de cui-
 ction. id quod conuenire potest emptor
 cum venditore, vt voluit glos. in dicta l.
 qui rem, ibi, vel nisi hoc cōuenit, emptor
 itaque si dubitauerit rem cuius aliqua-
 do possent, teneatur expectare calum-
 niam cuius: 20
 24 Quæ dicta sunt de cuiusione; cum ex
 natura cōtractus oriatur; multum enim
 differre videtur, ab cuiusione, quæ pro-

mittitur de iure, & de facto; quæ. n. pro-
 mittitur de iure, & de facto necessariō ef-
 ficaciā talis promissionis requirit, cum
 25 quando promittitur nomen debitoris
 cum cuiusione de iure, & de facto ralem
 promissionem omnimodo iuris est im-
 portare exigibilitatem, vt suadatur ex
 decif. tex. in l. si plus vel minus §. qui nomen
 ff. de cuius. & ibi Bal. & ex illis verbis, qui
 nomen, quale fuerit vēdidit, dumtaxat,
 non vt exigi aliquid possit, & dolum
 præstare cogitur, vbi glos. in verbo exigi
 facit, tex. in l. si quis domum §. 1. ff. locat. ibi
 videlicet tenebitur, decipit enim con-
 ductorem, qui tex. loquitur etiam in
 venditore, secundum Cyn. in l. 1. C. si pi-
 gnus pignor. datum sit. sequitur Surd. in de-
 cif. 326. nu. 47. dicit de facto, sed vt possit
 exigi de iure tenetur, ex decif. text. in l. si
 utrum ff. de action. & hered. vend. quam
 sententiā sequitur Marc. Anton. Eugen.
 lib. 1. conf. 73. nu. 3. idem dixit Becc. conf. 105
 num. 13. Rota Genuens. in decif. 156. num. 1.
 cum sequenti, Roderiquez de ann. redit. lib. 2.
 quest. 21. per totam, de Amat. decif. 6. nu. 9.
 & alii apud Alfons. de Gusman. in tract. de
 cuius. quest. 35. num. 25. sequitur Gratian.
 discept. foren. cap. 527. nu. 5. 6. 13. 30. 35. 36.
 Castrenf. in l. pupilli 97. §. soror de solut. &
 sequitur Rota coram R. P. D. Penia Romana
 consignat. scripturarum 28. Aprilis. 1600.
 Barz. decif. 110. num. 4. Sim. de Petr. conf.
 89. num. 5. Surd. decif. 20. num. 7. Menoch.
 de presump. presump. 91. num. 16. lib.
 6. Mascara. de probat. conclus. 878. num. 4.
 par. 2. fol. 190. & conclus. 525. Rota coram
 Cardin. Blanchesso Romana census 13. maij
 1596. Carpan. de constit. mediol. cap. 44. n. 35.
 Imo si fuerit idoneum tempore cessi-
 onis, seu promissionis, ex eodem Gra-
 tian. ibidem num. 17. vers. & in specie, ex de-
 cif. Castill. 46. num. 3. Marcabr. conf. 63. num.
 13. Cagnol. in l. in pari 19. nu. 5. ff. de reg. iur.
 Roland. de iur. dot. quest. 14. num. 25. & 26.
 tom. 9. fol. 357. Bertax. claus. 39. glos. 3. num. 2.
 Marsil. in rub. de fideius. num. 73. bene Ca-
 arenf. in l. qui satisfacere 3. vers. ego puto post
 Bar. ff. sol. matr. Alex. conf. 60. num. 3. & 4.
 lib. 5. & in l. si cum dotem 23. §. si mulier
 num. 4. ff. sol. matr. Castrenf. in l. 1. num. 3.
 & ibi Ang. num. 4. ff. si quis in ius vocan. non
 ier.
 26 Ex tali clausula de iure, & de facto
 semper agitur contra cedentem, quan-
 do illud nomen cessum, vel recusat sol-
 uere, Franch. decif. 108. Mangon. rota
 Florent. decif. 38. Surd. decif. 326. num. 41.
 Franch. decif. 427. num. 6. puntualiter dixit
 Ioan. Bapt. Cosja in tract. de remed. subsid.
 27 remed. 20. nu. 19. asserens quod promit-
 tens

...tens nomen debitoris esse verum, tene-
 tur fundare ipsum nomen debitoris ces-
 sionis, fuisse debitorem ut infra, non ta-
 men quod sit exigibile & soluendo quod
 autem limitat: in *nam.* 20. nisi cedens se
 obligasset promittendo se de euictione,
 vel manutentione nominis debitoris,
 vel veti, & boni, quæ obligatio continetur
 in ipsis verbis de iure, & de facto qui re-
 latis ceteris, loquitur *Alfons.* de *Gusman.*
supra cit. num. 42. & 501. optime. V. Alasq. de
Auendan. in tract. de censib. cap. 34. num. 15.
Rodrig. quest. 8. num. 13. sequitur Cabellin.
in addit. in tract. de euict. §. 5. litt. B. num. 2.
in fine, Martius Girrb. in decis. 117. num. 14.
Felicianus de censib. supra cit. lib. 2. cap. 1.
num. 43. in fine, & propriè num. 45. idem
dicti Faber in suo Codice in lib. 8. tit. 3. de
euict. definit. 13. nouissime Reg. Galeot. in
lib. 1. cotrouers. cap. 72. in fine lib. 1.

29. Quæ supradicta ampliantur primo si
 illud nomen cessum reperiat sub Prin-
 cipis moratoria, vel cum saluo cōducto,
 ex quo non poterit cessionarius actio-
 nes personales, quas habet, vel habere
 sperat contra nomen cessum, tunc in
 tali casu cedens, maxime quia promit-
 tit, vel se obligauit de euictione tene-
 tur, sequitur *Ioan. Baptista Cost.* ubi sup.
Marc. Eugen. in conf. 73. num. 3. Mangon. &
alii apud Costam cit. Alfons. de Gusman. in
tract. de euict. quest. 35. num. 25.

30. Ad differentiam quando ceditur, seu
 venditur nomen debitoris, qui non a-
 lias venditor fieri debet, nisi ut ipse de-
 bitor, cum effectu sit debitor, nō autem
 ut exigibile, siue soluendo, quæ con-
 clusio expressè probatur per *tex. in l. si*
nomen ubi omnes DD. ff. de hered. vel actio.
vendit. l. periculum 40. ff. de pignor. Surd. de
vis. Mantuan. 326. num. 41. & 42. Bald. conf.
72. lib. 3. Andr. ad speculat. in tit. de cesso.
action. §. primo, Castrensi. conf. 170. viso
puncto num. 3. vers. secundo promittendum
lib. 2. sequitur hanc conclusionem Alex. quam-
uis Bald. & Paul. dictis lacis non allegat
conf. 242. per spectis lib. 6. Barb. inter conf.
Alex. 94. num. 4. lib. 3. Bertr. conf. 367. ex isti-
mo lib. 3. & conf. 217. viso in sum. lib. 7. Pa-
ris conf. 88. ad veritatem nu. 13. lib. 1. Fab.
de Mont. tract. de emprion. & vendit. quest.
15. 6. q. princip. Rota Genuens. decis. 156. nu.
1. l. si plus vel minus, & ibi glos. in verbo exi-
git. H. ff. de euict. Rota Florent. decis. 39.
nu. 1. Mastril. decis. 240. num. 8. lib. 3. Amat.
decis. Ferrar. decis. 7. nu. 6. & late etiam
 fundatur per quamplurimos addentes,
 Felician. in suo tract. de censib. tomo 2. lib. 2.
 cap. 1. nu. 13. & latissime quoque ad par-
 tes disputando, bene probat *Rodrig. in*

tract. de annuis redit. lib. 2. quest. 21. per to-
tam, & signanter num. 7. cum sequenti, qui
 loquitur in alienatione snuorum in-
 troituum per alium debitorem, & ita
 idem *Rodrig. soluit num. 13. vers. quid di-*
cedendum, fundat etiam latissime Mangil.
de euict. in suo tract. cap. 8. & alieyat. Dec. conf.
 105. *Paul. de Cast. conf. 170. lib. 2. Thesaur.*
junior quest. forens. 10. num. 3. vers. non
obstante. clas. de defendendo, & consen-
zando.

31. Talis autem exigibilitas, nunquam
 censetur, neque illa intelligitur in con-
 tractu cessionis, nisi de ea expressè men-
 tio fiat, & contraheutes de ea exigibili-
 tate faciscantur, ita clarè docet *Mangil.*
in dicto tract. de euict. quest. 77. num. 17. ubi
allegat Menoch. conf. 778. lib. 8. Costa de
facti scient. & ignorant. cent. 4. dist. 44.
num. 7. & alios apud Mangil. in dicto nu. 17
Mangon. decis. Florent. 39. Amat. decis. 6. &
decis. per totam, Becc. dicto conf. 105. Frach.
decis. 108. & decis. 427. num. 6. Menoch. latè
de hac mater. conf. 778. lib. 8. Roder. de ann.
redit. lib. 2. q. 21. Barz. decis. 110. Rota Ge-
nuens. decis. 156.

32. Nam dubium in alio non consistit,
 nisi si postea facta cessione, seu delega-
 tione, & a principio erat exigibile, an-
 deinde fiat inexigibile, si illud pericu-
 lum spectet ad cedentem, an verò ad
 cessionarium.

In qua re primo respondet *tex. expres-*
sus in l. pupilli debitor 96. §. soror, & ibi
Bart. in dote loquens, ubi Castrensi. ff. de
solut. quæ opinio tex. confirmatur ex il-
 lo certo assumpto, quod futurus casus
 euictionis ad emptorem pertineat; non
 autem ad cedentem, seu vendentem,
 h. *Lucius in fine ff. de euiction. l. 1. C. de peri-*
cul. & commod. rei vendit. declarat Fel-
ician. in tract. de censib. tomo 2. lib. 3. cap. 1.
 num. 15. ita post alios DD. declarat *Rode-*
ric. in d. lib. 2. de ann. redit. quest. 2. num. 6.
 & num. 18. ubi Bald. in l. promittendo ff. de
 iure dot. sequitur *Barbos. in l. de estimatis*
 num. 10. circa finem, ff. *solut. matrim. post*
 alios latissime firmat *Mangil. de euiction.*
quest. 80. num. 11. Cuman. conf. 4. Osisc. de
gis. 92. num. 10. Surd. conf. 22. num. 33. lib. 1.
Barz. d. decis. 110. nu. 12. post Dec. conf. 99.
 num. 4.

Verum supradicta licet nō ad sit spe-
 cialis promissio euictionis, a tunc ipsa
 euictio de natura contraheus oritur, ut
 supra per *tex. in l. dubitatur C. de euict. &*
 in venditione nominis debitoris, probat
Alber. in l. substitutio. §. in corporales,
 num. 3. ff. de *acquir. rer. dom. tamen quan-*
 do huiusmodi euictio potest habere lo-
 cum

Gg cum

- cum intelligenda est de euictione annuorum reddituum alienatorum, l. periculum ff. de pignor. l. si plus §. fin. ff. de euict. Becc. conf. 105. num. 13. Surd. conf. 22. nu. 34. Eugen. conf. 73. lib. 2. Francb. decis. 108. nu. 1. non autem rerum hypothecatarum, prout declarat Roderic. in d. lib. 2. q. 21. num. 7. Felician. tom. 2. lib. 3. cap. 1. num. 13. eruditè declarat Magil. in quæst. 80. n. 12. & 13. & hoc procedit, quando euictio, 35 non fuerit promissa, nam si promissa, adhuc actio non coispeteret, nisi cum effectu res ex causa euictionis sublata fuerit, l. si seruus venditus 21. vers. unde Iulianus ff. de euict. & maxime, quando non adsit spes ipsam rehabendi, l. euictus ff. de euict. & iura sup. allegata.
- 36 Igitur quotiescumque non sequitur vera euictio, toties non conceditur actio, etiam si fuerit sequuta euictio, non cum effectu, sed tantum impedita ex actio nominis debitoris cessi ex facto Principis, licet dici possit euictio, adhuc tamen ad alienantem non pertinet, iuxta tex. in l. Lucius ff. de euict. Mangil. q. 17. num. 8. & 9. optime Bald. in l. expulsor C. de act. empt. cum concordant. adduxit Mymsinger. obseru. 19. lib. 2. ea ratione ad venditorem non spectat, quia, ut late dictum est, quod factum Principis dicatur obuenire ex casu fortuito, etiam si esset iniuxtum, ut in l. Lucius, ubi Bart. & Bal. allegati per Nat. conf. 181. num. 4. Roland. à Vall. conf. 45. volum. 3. Bursat. conf. 194. num. 21. lib. 2. Imperio, cuius resisti non potest, l. item si verberatum, §. item si forte, ff. de rei vindic. l. apud Iulianum §. constat 38 ff. de legat. 1. & proinde periculum casus fortuiti ad cessionarium spectat, & non ad cedentem, Surd. in decis. 326. num. 50. & 52. Paul. Emil. Verall. decis. 117. par. 1. Imò ex d. l. Lucius ff. de euict. l. euicta §. si seruus ff. de euict. l. 3. ubi Bar ff. de dolo mal. except. argum. l. 1. C. de peric. & commod. rei vendit. l. necesse ff. eodem Bursat. conf. 194. num. 21. lib. 2. colligitur; quod quando impedimentum prouenit ex facto Principis, tunc recursus ad Principem fieri debet, pro pretii restitutione, & actio ad cogendum, ad cessionarium spectat, & non ad cedentem: dicta l. Lucius ff. de euict. sequitur Imol. in cap. fin. colum. 3. de constit. secundum quam autoritatem, ita decisum fuisse refert Puteus in Rota Roman. decis. 81. lib. 3. & Verall. decis. 38. par. 1.
- 40 Cum enim facta tali cessione, seu delegatione, ut voluit Reg. Consil. D. Ferdin. Arias de Mesa primarius legum interpretis, & Magister meus in suis variis lib. 1. cap. 43. num. 1. statim liberatur debitor, l. cum ea 68. §. 1. ff. de euict. l. delegare 1. ff. de nouat. l. quamuis §. interdum ff. ad Vellesian. l. qui libertinus 37. §. sed si traditori ff. de oper. libert. docet Bald. in l. pro debito C. de bon. author. Iudic. & conf. 115. lib. 3. Capbal. conf. 218. num. 25. Surd. conf. 445. num. 8. & decis. 23. & alios videbis apud dictum 41 D. Ferdin. verum periculum semper ad delegantem, & cedentem spectat, elegantè explicat Surd. decis. 23. à num. 8. dummodo in instrumento additum fuerit pactum, quod delegans non intelligatur, nec sit liberatus, nisi facta actuali solutione à delegato, quod pactum repugnare dixit idem Surd. natura delegationis, ut infra l. delegare, la 1. ubi DD. ff. de nouat. Bar. in l. si cum dotem §. si mulier ff. solut. matrimon. Imol. in l. penult. col. 42 penult. ff. de pret. stipul. & per talem delegationem inducitur vera nouatio, quia quoad delegationem iura antiqua loquentia de nouatione, non sunt mutata, l. 3. C. de nouat. sequuntur communiter DD. & declarat Mandell. conf. 2. n. 10.
- 43 Ad quam delegationem inducendam tria concurrere debent, primo, ut delegatus sit debitor delegantis; secundò, quod delegatus promittat vti delegator delegantis; Tertiò, quod delegatus promittat creditori principali soluere, per stipulationem, ut per litis contestationem, l. delegare, ubi communiter sequuntur DD. ff. de nouat. l. 1. C. cod. Dec. autem in l. singularia ff. si certum pet. duo sufficere dixit nempe Primò, ut delegatus sit debitor delegantis. Secundò, ut ipsemet promittat soluere creditori, cui fuit facta delegatio, ut ex his duobus requisitis absque dubio inducere nouationem, & liberationem creditoris, ut idem Dec. conf. 107. sub num. 1. & conf. 421. plenè circa finem.
- 45 Subdit enim Mandell. de Alb. conf. 2. num. 13. quod præter tria requisita concurrere aliud videlicet, quod delegatus promittat expressè, nec sufficit, ut debitor illius delegantis simpliciter promittat, secundum glos. communiter approbatam in l. quamuis §. simuliter et secundo, ubi clarius notat Paul. ff. ad Vellesian. & Alex. in l. qui usufructum col. 2. in princip. & in conf. 10. colum. 2. in 2. vol. Rota Mercat. Gen. nuens. 2. num. 24. & ad inducendam nouationem necessariò requiritur stipulatio, ut adest decis. eiusdem Rotæ Mercat. Genue num. 19 sequitur Mozz. de contract. tit. de stipulat. in princip. incipiente venio num. 10.
- 47 Talis autem delegatio quomodo fiet, est

est *tex. in l. delegare ff. de Nouat. tex. in l. 3. & l. 1. & ibi DD. C. eodem, Dec. in l. singularia; ubi alij ff. si cert. pet. & in l. qui usus fructum ff. de verbor. obligat. Rota Genuens. decis. 2. 19. 99. 60. & 153. Thesaur. quest. 111. lib. 3. Surd. decis. 23. & 187. Cartar. decis. 19. Afflic. decis. 353. Mangon. quest. 80. vers. & tunc debitor, Socc. conf. 37. volu. 4. num. 21. eum seq.*

48 Imo & talis delegatio habet vim solutionis nē dum respectu eius cui fit delegatio, sed etiam respectu ipsius delegati, & idem ac si ipse delegatus satisfecisset. *l. quibus 8. §. interdum ff. ad Velleian. l. inter causas 26. §. abesse ff. mand. l. verbum ex arte 187. ff. de verbor. signif. Bertazz. de claus. instrum. claus. 33. glos. 4. num. 9. & plene Surd. decis. 23. num. 1. & 2. & conf. 269.*

49 *num. 16. ubi post Castrenf. inquit, quod facta delegatione, duplex perimitur actio, vna qua delegans tenebatur, erga suum creditorem, altera qua tenebatur delegatus, erga delegantem, & ob id facta delegatione ipse delegans, non habet amplius actionem contra delegatum, l. 2. C. de nouat. quia vt dixi delegatio habet vim solutionis, & solutione eius,*

50 *quod debetur ipso iure tollitur obligatio §. 1. in §. it. quib. mod. tollat. obligat. l. verborum 107. ff. de solut. l. pupillus 21. in principio. ff. ad leg. falcid. dummodo talis delegatio fiat presenti, & acceptanti, vt dixit Rota Genua mercat. decis. 2. num. 21. Cenc. de censib. decis. 238. num. 3. & quod ipso iure perimat obligationem delegatio, tradit Surd. dec. 23. per totam sequitur Franc. Niger tomo 2. controuers. forens. 314. nu. 28. 29. 30. 31. & 32. idem Niger tom. 1. controuers. 108. num. 6. Marchio Ramonti olim preses Sac. Reg. Conf. qui obiit sub die 7. Septembris 1650. in suis controuers. centur. 1. cap. 31. num. 33. & 34. tom. 2. meritiff. Reg. Valenz. Valasq. conf. 112. num. 95. lib. 2. decis. 2. Rota mercat. Gen. num. 21. iura præ-*

51 *dicta amplianda sunt etiam in fideiussoribus, nam facta nouatione fideiussores liberantur Bar. l. aliam ff. nouation. Angel. l. 1. col. 2. C. de iudic. facit *tex. in l. si creditor eodem tit. refert Dec. conf. 107. num. 1. Nam**

52 *quid si nouatio facta inter creditorem, & debitorem fideiussor, qui intercessit an sit liberatus, & duæ sunt opiniones relatæ per Marsil. in tract. de fideiussor. nu. 89. & in nouatione C. de fideiussor. vbi dixit quod liberatur, Alex. conf. 72. vol. 6. ex contraria parte est *tex. in l. si vnus §. 1. ff. de pact. & distinguendum erit an fideiussor obligauit se ad tempus, puta nolo teneri, pro isto vsque ad mensem, & in hoc casu non tenetur facta prorogatio-**

ne aut obligauit se purè ad debitum, sine vlla præfinitione temporis, & tunc prorogato termino non est liberatus, *Visu. in 2. par opin. 110. aut fideiussor se obligauit soluere tatum rem illam existentem in prima obligatione, & facta permutatione, per debitorem, & creditorem de alia re soluendo fideiussor nō tenetur; aut simpliciter se obligauit, & tunc tenetur facta permutatione, vel no- natione inter eos, Alex. in l. obicumque de fideiuss. §. 1. vers. illud autem, Rota in antiquis decis. 771. incipiente panes Titium cāpsorem, Bal. conf. 290. in 1. vol.*

54 Hinc quæritur an facta nouatione à debitore, & deinde successit decoctio cuius periculo sit.

In quo dubio respondet *Bart. in l. singularia ff. si cert. pet. in damnum creditoris, ea ratione, quia per delegationem, debitores fuerunt omnino liberati, vt latè supra Stracc. de decoct. par. 5. num. 5. cum sequent. cart. 226.*

55 Nec obstare videtur clausula illa citra præiudicium antiquorum iurium, seu primarum cautelarum, licet dicta clausula sit præseruatiua iurium primarum cautelarum. *Puteus decis. 197. nu. 13. lib. 1. & decis. 115. num. 2. lib. 2. tamen quia illa protestatio est facta super contractu in quo datur incompatibilitas, cum primo, nam illa nihil in præiudicium debitoris operatur, Dec. conf. 463. num. 6.*

56 Nam cessio nominis debitoris facta cū clausula citra præiudicium non potest operari illa clausula, vt remaneat debitor, sed debet solum remanere, sub dispositione euictionis quando esset euictum ex hypoteca anteriori tunc eo casu sunt iura anteriora præseruata primi instrumenti contra primum cedentem, *Bart. l. si quis aliam in 1. & 2. col. ff. de solut. Gozad. conf. 38. num. 11. & 13. Gratian. decis. 117. num. 17. & 18. & per creditorem*

57 *fuit instatum non exequi contra debitorem, tunc decoctio illa ad sui riscum, & periculum esse debet, cap. licet Episcopus de præbend. in 6. & in eius negligentia imputatur, cap. si clericus, vers. negligens de præbend. & in dolo fuit, nolle exequi, vt in l. dolus ff. mandat. vnde periculum spectat ad creditorem, l. periculum ff. si cert. pet. post omnes illustrat primarius legū interpret D. Ferdinandus Arias de Mesa in suo variar. lib. 1. cap. 43. num. 5. Afflic. de-*

58 *cis. 353. ibi quapropter si campsor decoxerit nullus contra debitorem, qui delegauit superest regressus, Salic. in l. si filius famil. ff. ad maced. Surd. conf. 528. à num. 14. Matrill. decis. 177. vbi nu. 7. Surd.*

decif. 23. num. 9. vers. prop. num. 7. ubi pulchre testari ait, quia periculo ipsius creditoris, qui delegationem recipit curre-re decoctio debet.

Nam vnum quod notabile est refert D. Ferdinandus Arias dicendo, quid si debitor sciebat captorem de proximo decocturum iuxta tradita à Nat. conf. 342. & ante eos Bal. in l. pro debito C. de bonis auctor. iud. nam tunc talis de dolo tenetur l. as. in l. singularis num. 40. ubi à num. 34. satis examinat.

S. V. M. M. A. R. I. V. M.

- 1 Privilegium dicitur privata lex, & singulare ius appellatur.
- 2 Definitio privilegij.
- 3 Privilegium tunc dicitur, quando contra communitatem scribitur & probatur per scripturam.
- 4 Privilegij genus, duplex est.
- 5 Privilegium personale, extincta persona cadit, & estinguitur.
- 6 Privilegium personale, an transeat ad heredes, etiam filios, vel ad singularem successorem.
- 7 Privilegium, quod habet maritus, ne conveniatur, nisi in quantum facere possit, an transeat ad heredes ipsius mariti.
- 8 Beneficium ne conveniatur, nisi in quantum facere possit, non transit ad heredes cum sit personale.
- 9 Maritus an habeat beneficium, ne conveniatur, nisi in quantum facere possit, deducto ne egeat.
- 10 Socrer, an habeat beneficium, ne conveniatur, nisi in quantum facere possit, deducto ne egeat.
- 11 Socrer, & maritus sunt correlativi, lex loquens de vno, transit ad alium.
- 12 Beneficium, ne quis conveniatur, nisi in quantum facere possit, potest opponi etiam post sententiam, etiam transactam in rem iudicatam, & in eius executionem.
- 13 Patronus, socius, miles gaudent privilegio, ne quis conveniatur, nisi in quantum facere possit, deducto, ne egeat.
- 14 Frater habet beneficium, ne conveniatur, nisi in quantum facere possit, ad instantiam alterius fratris.
- 15 Exceptio beneficii ne quis conveniatur, nisi in quantum facere possit, opposita, carcerari non potest.
- 16 Donator habet beneficium, ne conveniatur, nisi in quantum facere possit, deducto ne egeat, intellige in donatione ex causa, non autem in donatione remuneratoria.
- 17 Beneficium, ne quis conveniatur, nisi in quantum facere potest, an transeat ad heredes donatarii.
- 18 Exceptio beneficii ne quis conveniatur, nisi in quantum facere possit, an post sententiam, & in omni tempore opponi possit.
- 19 Exceptio beneficii ne quis conveniatur, nisi in quantum facere possit, est modificativa sententia, & impedit eius executionem, & talis exceptio est favorabilis.
- 20 Exceptio beneficii ne quis conveniatur, nisi in quantum facere possit, an contra instantum opponi possit.
- 21 Exceptio beneficii ne quis conveniatur, nisi in quantum facere possit, est exceptio favorabilis.
- 22 Beneficium, ne quis conveniatur, nisi in quantum facere possit, an renunciari possit.
- 23 Beneficium, ne quis conveniatur, nisi in quantum facere possit, an sit introductum ad evitandas carceres.
- 24 Renunciatio aut pactum an tolli possit beneficium, ne quis conveniatur, nisi in quantum facere possit.
- 25 Maritus an renunciare possit tacite, vel expresse beneficium, ne quis conveniatur, nisi in quantum facere possit, & an possit soluto matrimonio.
- 26 Renunciatio facta cum clausula omni legum, & iuris auxilio includit beneficium, ne quis conveniatur, nisi in quantum facere possit.
- 27 Consuetudini locorum standum est, que multum prevaleret iuri communi.
- 28 Socrer, & maritus an in solidum conveniantur pro dotis, exactione nulla habita ratione, si egeat, vel non egeat, & quid per Consuetudinem Neapolitanam.
- 29 Consuetudo Neapolitana Vbi dos de iure dotium, an procedat in antephatu.
- 30 Ius commune an servari debeat in exactione lucris dotis, & sic in antephatu.
- 31 Consuetudo Civitatis ligat illos, qui perpetuo in Civitate habitant.
- 32 Ius commune procedit, & servatur in exactione antephaty, & militat beneficium, ne quis conveniatur, nisi in quantum facere potest.
- 33 Consuetudo Neapolitana an liget externos, & quid in exactione dotis.
- 34 Lex exigere dotem ff. de iudicis explicatur, & ponderatur tam in restituenda dote, quam promittenda.
- 35 Domicilium viri attenditur in exactione dotis, & sic consuetudo viri.
- 36 Maritus non sortitur forum in loco celebrati contractus ratione dotis, sed attenditur domicilium viri, etiam circa restitutionem dotis.
- 37 Contractus dotis in quo domicilio sit consuevendum.

- 38 Restitutio dotis an fit facienda, & petenda in domicilio viri.
- 39 Domicilium in quo magis principaliter frequentius refidet attendendum est, licet plures domicilios habeat.
- 40 Domicilium contracti matrimonij attendendum est, etiam si maritus mutasset domicilium habitationis.
- 41 Locus contractus attenditur, fallit in dote.
- 42 Domicilium viri attenditur, & extera tenentur stare Consuetudinibus viri.
- 43 Vxor tenetur stare consuetudinibus viri, circa dispositionem dotis.
- 44 Consuetudo, vel statutum domicilii viri attenditur, licet sit contra statutum vxoris extera.
- 45 Consuetudo, vel statutum viri circa dotes disponendas attenditur, non obstantibus alijs statutis in contrarium disponentibus.
- 46 Matrimonium semper trahit uxorem ad viri domicilium.
- 47 Mulier siue vxor transit in potestatem viri.
- 48 Mulier nubendo iure longobardorum, transit in totalem potestatem viri.
- 49 Matrimonium facit mutare domicilium.
- 50 Mulier, siue vxor extera nupta cum viro Neapolitano efficitur de foro viri.
- 51 Vidua retinet priuilegia primi viri.
- 52 Vidua dicitur esse in matrimonio.
- 53 Priuilegium concessum viro comprehendit mulierem ob virtutem matrimonii.
- 54 Mulier siue vxor sortitur forum viri, etiam si vxor litigaret cum viro.
- 55 Neapolitani trahunt, sed non trahuntur.
- 56 Mulier siue vxor, licet sit de foro viri, tamen quoad acquisitionem retinet iura, & fori originis.
- 57 Extera contrahens matrimonium cum Neapolitano, gaudet priuilegio viri, & se se submitit Consuetudini Neapolitanorum.
- 58 Filia familias nupta an liberatur à patria potestate per matrimonium, quid de iure communi, & quid de iure consuetudinario Ciuitatis Neap. & si efficiatur vidua reincident in patriam potestatem.
- 59 Filia familias extera nupta cum Neapolitano, an liberetur per matrimonium à patria potestate.
- 60 Consuetudo an fit stricti iuris.
- 61 Vxor per matrimonium effecta est ciuis eiusdem originis viri.
- 62 Vidua pro exactione dotis an perdat priuilegium electionis fori.
- 63 Vidua mortuo viro remanet de foro, & domicilio viri, etiam pro exactione dotis.
- 64 Domicilium viri attenditur in exactione dotis.

- 65 Consuetudo Neapolitana incipiente, sed & mulier de filia fam. nubere ponderatur.
- 66 Filia familias per consuetudinem Neapolitanam an possit disponere de suis dotibus, & facere testamentum de bonis extra districtum.

CAPVT XXIII.

Priuilegium concessum marito, & alijs ne conueniantur, nisi in quantum facere possint, an Renunciari possit.

B ethimologia DD. omnes affirmant priuilegiū esse desumere; textē Decius, & Canonista in rub. de priuileg. Rodriq. de priuileg. credit. par. 1. centur. 1. cap. 1. num. 282. Vander commentar. ad dictum tit. de priuileg. credit. in principio, cum priuata lex dicatur, & singulare ius appellatur, *ius singulare*, ff. de legib. cap. fin. 25. in ordine quest. 1. cap. priuilegium distint. 34. cap. Abbate de verborum l. 1. ff. de constit. Princip. adde Bald. cons. 146. antiqua querela lib. 3. in princip. Ripa de rescript. num. 19. cum sequent. Et enim ex definitione ipsius priuilegii colligitur quod sit prerogatiua largitio, contra legum vniuersaliū Regulas à superiore potestate rationabiliter factas iuxta text. in cap. priuilegia distint. 3. & ibi Dec. quandoquidem, tunc dicitur vere priuilegium, quando contra communitatem scribitur, prout DD. supra cit. quā definitionem sequitur Suarez de legib. lib. 8. cap. 1. nu. 3. & sequenti; Rodriq. quest. regular. tomo 1. quest. part. 1. Salas de legib. disput. 17. num. 2. & sequent. Nouar. de priuileg. miserab. person. in pralud. 1. num. 1. & & alios videbis apud ipsum num. 4. & 5. Et per scripturam probatur tex. est in cap. porro ibi glo. in verb. inspectione ubi etiā Soccin. sen. n. 3. de priuileg. Speculat. in tit. de instrumentorum editione §. restat videre num. 14. vers. vigesimus primus glos. ordin. verb. in scriptis in cap. 1. §. postquam de censib. num. 6.

4 Duplex enim priuilegii genus assignatur, primo priuilegium ob qualitates datum, quod quidem priuilegium non ad hæredes transit, quia electa videtur industria personæ argumento, quod de iurisdictione dicitur.

6 Secundo vero est priuilegium personale, sic igitur extincta persona cadit priuilegium, *cap. priuilegium cap. 2. de reg. iur. in 6. l. in omnibus 68. l. priuilegia 166. ff. de reg. iur. l. sordidorum C. de excusat. muner. lib. 10. facit tex. in l. dabimus §. 1. ff. de priuileg. credit. l. ex pluribus ff. de administrat. tutor. Dyn. Maxell. in addit. ad reg. iur. regul. 7. vbi priuilegium personale personam sequitur, cap. priuilegium de regul. iur. in 6. l. cum patronus in fin. ff. de legat. 2. & in l. quia personali ff. de leg. 2. l. priuilegia quadam ff. de reg. iur. & extinguitur cum persona, *Afflict. lib. 1. de success. feud. vers. sequitur num. 23. fol. mihi 105. et in lib. 3. de natura success. feudor. in verbo success. num. 15. glos. in cap. cum venisset de insitut. & in cap. tua de iis, que sunt a prelat. sine conf. cap. Anchar. in regula priuilegium col. 2. vers. in 3. casu Alex. conf. 101 num. 13. volum. 1. Bellon. conf. 20. num. 10.**

6 Imo non transit ad hæredes, etiam ad filios, *l. 1. & 2. responso ff. de iure immuni. l. tempus §. immunitati ff. de censib. l. forma §. quamquam ff. de variis, & extra ordin. cogn. l. 1. §. in honorariis ff. de regul. iur. & l. priuilegia eodem tit. & in constitut. de success. nec transit ad singularem successorem, ad differentiam priuilegii Regalis (loquendo in materia feudali) sit tale quod possit transferri in singularem successorem veluti vendito feudo intelligitur translatum feudum, & priuilegium nouo Domino ementi *l. fluminum §. adicitur ff. de damn. infect. optime Alex. conf. 193. nu. 1. vol. 2. Dec. conf. 237. num. 8. Alciat. conf. 216. hii DD. concordant animo priuilegium transire ad singularem successorem, accedat quod quando priuilegium sit concessum in feudum, vel feudo dicitur regale, & secundum legem feudi operatur *Bald. conf. 182. nu. 6 lib. 5. Tusc. præf. quest. lit. P. vers. priuilegium conclus. 744. cum concessio, vel sit ratione feudi, vel in feudum vel in ipso feudo illa concessio intelligitur secundum qualitatem feudalem, qualitas autem feudalis comprehendere omnes à lege feudi vocatos *Bald. vbi supra, & Tuscus vbi supra, & secundum legem feudalem admittitur singularis successio: cum assensu Domini, nam feuda per assensum sunt in nostro commercio, & alienabilia, sicut allodia *Io. Faber in §. non solum instit. de leg. Franch. dec. 695. num. 3. & dato assensu feudum non distat ab allodio post *Andr. Bald. Frecc. & Reg. de Ponte tradit meritis. pref. Reg. Cam. Sum. Amat. in suo conf. 35. num. 7. nec omittam dicere, quod ad dignoscendam******

istam priuilegii regalitatem, vel personalitatem ad verba dicti priuilegii esse recurrendum, nam si verba coherer personæ personale censetur si vero ad rem regale, *Boer. decis. 173. num. 16. Alex. conf. 86. num. 1. lib. 1. & conf. 193. num. 3. lib. 2. Anan. conf. 20. Ruyn. conf. 217. nu. 16. lib. 1. Aymon. conf. 404. lib. 3. nu. 1. Alciat. respons. 203. num. 21. alias conf. 7. num. 25. volum. 4. Olrad. conf. 257. num. 1. & 2. Bald. conf. 115. num. 1. lib. 1. Boer. decis. 227. num. 16. & late de hac materia scripsit *Barbosa in l. quia tale ff. solut. matrim. à nu. 1. vsque ad nu. 24.**

7 Quibus præsuppositis, querendum est, an priuilegium, quod habet maritus, nec conueniatur nisi in quantum facere possit trāseat ad hæredem ipsius mariti.

Cui querito dicendum omnino erit cum *Bar. Angel. & Fabro in l. maritum ff. solut. matrim. nu. 1. vbi ad hæredes ipsius mariti non transire tale beneficium concludunt, intellige modo ad extraneos hæredes non ad suos, nam de hæredibus extraneis insolidum fit exequutio, nulla habita ratione, ne egeat, vt citata *l. maritum num. 5. e quoque *Bar. in l. quia tale num. 3. quia ratione reuerentiæ fuit institutum, seu concessum tale beneficium, ne conueniatur nisi in quantum facere possit voluit *Alex. in l. alia §. eleganter nu. 1. ff. solut. matrim. sequitur *Minadoes in decis. 11. num. 2.*****

Verum quicquid sit de istis opinionibus omnino procedendum est cum ea quæ dixit, & refert eruditè *Agust. Barbos. in l. maritum 13. cum l. sequenti ff. solut. matrim. in num. 77. vers. & bec de ampliationibus, quod hoc beneficium nunquam hæredi competat, quia personale videtur, concordat *tex. in l. sciendum & l. & si fideiussor §. fin. ff. de re iudic. l. verum 64. in fine ff. pro socio, Alex. in l. fin. §. & si prefatam num. 4. C. de iure deliberandi, qui ostendit, quamplurimos graues DD. errasse in hoc casu, tamen cum hac opinione procedendum est distinguendo quod si maritus decessit antequam lis esset contestata super exceptione, & tunc hæredi nulla competit exceptio, vt *Cuman. in l. 2 §. sane num. 7 ff. de except. Si vero post litem contestatam decessit licet quantumcumque personale sit tale beneficium adhuc hæredi competit *l. sicum §. qui iniuriarum ff. si quis cautionib. subscripsit Gomef. regul. de Triennali quest. 14. col. 4. de aliis opinionibus videas eruditè apud ipsum *Barbos. num. 78. & 79.*****

9 Certum est quod maritus tale beneficium habet, vt communiter vulgatæ leges, & DD. testantur, vt *Bar. Angel. & alij cit.*

et dixit è quoque *meritiff. R. Conf. D. Fer-*
din. Arias primus noster legum interpres, &
Magister meus in suo variar. cap. 37. num. 8
lib. 2. post omnes illustrat Iaf. in §. sine prae-
rea in vers. item si de dote num. 1.

- 10 Dubium tamen remanet an etiam in
 socero tale beneficium consideretur, in
 quo dubio tenet, quod sic *idem Iaf. in di-*
cto vers. num. 4. quem sequitur Ang. Faber
per l. rei iudic. §. fin. cum l. sequenti, satis cla-
re constat ex l. diverso 18. in princip. & l. si-
cut 21. ff. de re iudic. l. penult. ff. de iure dot. se-
quitur Barhof. in dicta l. maritum 13. num.
59. ff. solat. matrim. ea ratione quia eodē
 11 loco reputatur focer, ac maritus, & pro-
 pterea correlatiui sunt, & in correlati-
 uis lex loquens de vno transit ad reli-
 quum, *l. i. C. de Cupress. lib. 11. Bar. in l. ult.*
C. de iudic. vltimis. tollend. in princip. latē Fe-
lin. in probem. Gregor. Eps. num. 4. cum seq.
 igitur etiam ex promissione dotis pro-
 missa pro filia, non tenetur, nisi in quan-
 tum facere potest deducto nē egeat, *tex.*
in l. ex diverso in princip. ff. solut. matrim. l.
 12 *sed hoc ita ff. de re iudic. & tale beneficium*
 opponi potest, post sententiam, etiam si
 in rem iudicatam transactam fuisset; &
 in eius executione post scribentes, di-
 xit *Presid. de Franch. in decis. 164. & post ip-*
sum meritiff. Reg. Capic. Latr. Marchio To-
rello in suis consult. consult. 155. nu. 2. vol. 2.
 13 Imo non solum maritus, & focer hoc
 gaudeat beneficio, verum etiam socius,
 patronus, & miles, iuxta *Rouis. decis. 48.*
num. 15. vnet glos. in l. patronus vers. paren-
tes ff. de re iudic. Marant. conf. 30. Läderch.
 14 *conf. 30. Imo etiam competit fratri ad*
 instantiam alterius fratris, & opposi-
 15 ta tali exceptione carcerari non potest,
 ut *Thesaur. decis. 119. relato à Muscatello in*
praxi. vers. decinebatur num. 123. par. 3.
Signoroll. conf. 146. Alex. conf. 133. lib. 5.
Surd. de aliment. tit. 1. quaest. 78. Michael.
Nizzol. allegat. 4. num. 20. & 21. Franch. in
 16 *decis. 164. lib. 1. Imo etiam donator huic*
 beneficio gaudet; iuxta *tex. in l. Diuus*
Pius, cum concordantibus ff. de regul. iur. &
ibi Dec. in princip. sequitur Glos. in §. sed & si
quis instit. de action. in verbo post, per tex.
in l. in condemnatione ff. de regul. iur. Angel.
& Aret. in princip. Iaf. in l. fund qui in 2. no-
tab. ff. de re iudic.

Intellige id procedere in donatione
 ex causa, & non remuneratoria, ut *Ro-*
man. in conf. 26. post num. 8. vers. 3. vbi Man-
dos, in addit. litt. L. Brun. in tract. de cession.
honor. in quaest. 27. num. 6. qui alias refert
 limitationes, *Surd. de aliment. tit. 9. quaest.*
 41. num. 8. *Cagnol. in l. in condemnat. ff. de*
regul. iur. Presid. de Franch. in decis. 097.

- & an hoc beneficium transeat, etiam ad
 17 haeredes donatarii, *idem Presid. de Franch.*
in decis. 698. qui concludit hoc beneficiū
 ad haeredes non transire, *tex. in l. & si fi-*
deiusfor cum l. sequenti ff. de re iudic. & il-
 lius donatarii exceptio in omni tempo-
 18 re opponi potest, non tantum pendente
 iudicio, sed etiam post sententiam, quā-
 vis transitum fecisset in rem iudicatam
 dummodo ante sententiam oppositae
 reiectae non fuerint, *Iaf. in §. sed & si quis*
num. 13. relato à Nizzol. alleg. 11. 4. num. 23.
Castrenf. in conf. 100. num. 5. vol. 1. Signorol.
conf. 146. Ripa ad l. 2. num. 9. & 10. ff. de re
iudic. glos. & Bar. in l. 1. C. de iuris & facti
ignorant. qui DD. omnes loquuntur in
 19 casu exceptionis, quae opponi posset in
 omni casu, & non impugnant senten-
 tiam, sed executionem moderantes, &
 ipsam minuunt, & limitant, *sequitur loa.*
Bapt. Cosl. de remed. subsidiar. remed. 28.
 20 *num. 5. & 6. Talis autem exceptio non*
 opponitur, nec opponi potest contra in-
 strumentū, solummodo eius oppositio cō-
 tra executionē cōceditur, prout notauit
Bar. in l. si filius ff. quod cum eo in fire, sequi-
tur Giurb. in decis. 44. num. 9. Muta dec. 44.
num. 26. Menoch. in tract. de presump. lib. 2.
presumpt. 48. num. 3. Corn. in conf. 202. lib.
2. Dec. in cap. ex parte il 2. num. 81. de offic.
 21 *deleg. Et talis exceptio fauorabilis, est*
glos. in §. appellantur in sti. de exceptionibus,
Felin. in cap. cum accessissent num. 8. de con-
stit. & sic omninō redditur ad ius com-
 mune, quoniam illius recessus videtur
 odiosus, *cap. 1. §. vlt. de filijs presbyr. in 7.*
Abb. in conf. 51. num. 3. par. 2.
 22 Huic beneficio bene potest renuncia-
 ri iuxta *Bar. Dyn. Gagliel. de Cune. in l. alia*
§. eleganter num. 1. & seq. ff. solut. matrim.
 24 *sequitur Iason dicto vers. num. 6. Imo etiā*
 per pactum, ut *idem Bar. in dicta l. num.*
 2. *per l. si quis crediderit ff. de pact.*

Intellige quando tale beneficiū cōsi-
 deratum venit ratione contractus, quia
 equū est, illum ex ipso cōtractu in solidū
 teneri, ut in societate, & donatione, &
 hoc casu renunciari potest, cum ad per-
 sonam non tendat, *Alex. conf. 133. colum.*
1. lib. 5. Franch. decis. 164. num. 14. Surd. de
aliment. tit. 1. quaest. 78. num. 49. glos. in di-
cta l. si quis crediderit ff. de pact. prout etiam
idem Anna in dicta allegat. 102. Lupus in c.
peruestras §. 12. coll. 6. vers. limitabis secūdo.

Nam si consideratur beneficium fun-
 datum in reuerentia, & alimentis perso-
 nae debitae, est introductum ad euitandas
 carceres, *l. sunt qui cum multis sequentib. ff.*
de re iudic. l. maritum vbi Alex. in 21. fal-
lent. & in l. alia §. eleganter & l. etiam ff. so-
 lut.

- lut. matrim. Calrens. & Alex. ad l. non solum ff. de re iudic. l. as. in §. sed & si quis in ff. de Action. Mathe. Brun. tract. de cess. bonor. quest. 28. Marant. conf. 30. num. 4. tunc nec pactum, nec renunciatio tolli poterit tale beneficium, ut Ricc. in addit. ad Franch. decis. 698. vers. sed quia hoc beneficium idem dixerunt DD. Aret. in 3. Notab. Alberic. num. 2. Bar. num. 5. in l. unica §. cum auzem C. de rei uxor. action. & ibi Cyn. & Coras. in l. 1. de testur. num. 2. sub finem ff. eodem Barb. in l. maritum 13. num. 27. ff. solut. matrim. Bar. & Ioa. Andr. in cap. Odoardus de solution. Vital. in tract. claus. in claus. an possit renunciari col. 8. Mainer in l. in omnibus causis ff. de regul. iur. Gasp. Baez in tract. de inope debit. & credit. cap. 17. num. 35. Amess. de potest. in seipsum lib. 2. cap. 24. nu. 3. & sequenti, Pascal. de virib. patrie potest. par. 2. cap. 9. num. 13. 24. 34. 35. usque ad 38. Capel. Tholos. decis. 258. per totum Gramm. dec. 85. num. 4. quia contra bonos mores esset renunciatio Vincent. de Ann. in allegat. 102. qui late examinat an maritus renunciare possit tali beneficio tacite, vel expresse, tamen quicquid sit poterit maritus tacite renunciare tali beneficio, & renunciatio adhuc ipsi competit non obstante eius renunciatione, quia videtur fundatum in reuerentia debita personae, quod non ita currit in contractu societatis, & tunc huius beneficii renunciatio valebit, cum versetur in illis, quae respiciunt utilitatem contrahentium, Marant. conf. 30. num. 4. Alex. conf. 133. Thezaur. decis. 153. num. 13. Laderch. conf. 30. col. penult. Muscatell. in praxi, 2. par. num. 122. Vincent. de Franch. in decis. 164. num. 16. & 17. par. 1.
- Ea autem renunciatio habetur ex integra solutione dotis, ut apud ipsum Barbos. ante num. 28. & an renunciare possit soluto matrimonio num. 96.
- 26 Certum etiam tacite huic beneficio renunciatum censetur, quotiescumque aliquis renunciat, cum clausula omni legum, & iuris auxilio, quia de effectu ipsius clausulae, est in se includere tale beneficium, tanquam illud expresse, & cum effectu renunciatum, dixit Roland. tract. de lucro dotis, quest. 42. num. 13. & in suis consiliis consil. 13. nu. 10. lib. 1. Bertaz. de claus. clausul. 40. glos. 6. num. 4. Gozad. conf. 69. nu. 20. & conf. 88. num. 19. Theodos. in Rubr. de clausul. clausul. 680. nu. 5. Mart. de clausul. claus. 136. num. 5. Tiraquell. in praef. l. si unquam num. 121. vers. denique, Corn. in conf. 128. num. 3. lib. 3.
- 27 Nam aduertendum est consuetudini locorum, quae multum praeualet iuri communi, in hac enim Ciuitate, adest consuetudo vbi dos sub tit. de iure dotum, quod tam socrer, quam 28 alius in solidum conuenitur pro dotis exactione, nulla habita ratione si egeat, vel non egeat, & proinde carcerari potest, ut Affl. in decis. 222. Presid. de Franch. in decis. 336. in fine, decis. 164. & decis. 424. & de hoc dubitari non posse, dixit Molfes. in repet. dicta consuetudinis quest. 9. par. 6. num. 8. Minad. decis. 2. num. 2. vers. sed aliquid quauo & num. 3. idem Franch. decis. 64.
- 29 Haec non procedit in exactione antephati, primo quia ipsa consuetudo non de antephatu loquitur, sed tantum de dote; secundo nec consuetudo extenditur de casu ad casum, multo magis quia sunt diuersae rationes, tertio quia mulier in antephatu agit de lucro captando, in quo lucro omnino seruari debet ius commune; & in exactione dotis procedi debet consuetudo Neapolitana vbi 30 Dos, illi qui perpetuo habitant in dicta Ciuitate, quia omnino legibus Ciuitatis obligantur Lucas de Penn. in l. deuotum C. de metat. lib. 12. sequitur Affl. in decis. 384. nu. 12. & in pragm. et. su. Conf. et. in. in §. per quod glos. 1. num. 335. in quibus casibus fallit dicta consuetudo, videbis infra, non quidem extraneos ligat, praedicta consuetudo, ut late fundat Cavalcan. decis. 42. n. 35. talis quidem exactio omnino faciendae est in dote in solidum, nulla habita ratione beneficii, quod non teneatur nisi in quantum facere possit.
- 32 In antephatu vero procedit ius commune, & conceditur beneficium, & talis exactio fit, habita ratione ne egeat, & fame pereat, ut iunctis aulis decilum refert Molfes. ad dictam consuetudinem par. 6. quest. 9. nu. 9. in Sac. Consil. Neap. in anno 1560. die 21. Iunii. in causa Angelae Bonae cum Doctore Francisco de Thesis, & alios DD. videbis apud ipsum Molfes. citatum.
- 33 Quae dicta sunt supra, quod consuetudo non liget exteros fallit in dote, vbi non inspicitur locus celebrati contractus; sed locus vbi vir habet domicilium, l. exigere dotem ff. de iudiciis, Abb. in cap. vlt. num. 30. in fine de foro competent. & in cap. 1. num. 11. in fine de sponsal. & ibi Felin. nu. 24. vbi ita DD. concludunt post scriptos sribentes, Bar. Paul. & Bald. in l. cunctos populos num. 17. C. de summ. Trinit. & fide Cathol. & in l. quib. 22. in fine ff. de leg. lib. Alex. in conf. 100. num. 8. lib. 3. & conf. 155. num. 1. lib. 7. Hippol. in repet. l. fr. num. 60. ff. de iurisd. omn. iudic. Affl. decis. 226. num. 9. vbi refert

fere Ias. in dicta l. cunctos populos, & hanc opinionem omnes DD. de communi restantur, Pract. Papien. in forma libell. quo vxor agit ad dotem col. 2. circa mediū, vers. sed bis quaritur, Mantie. de tacit. & ambig. lib. 3. tit. 14. num. 1. cum seq. & sub num. 10. vers. aduertendum est Gratian. discept. forens. cap. 509. num. 24. lib. 4. Rota in recens. decis. 250. num. 5. cum seq. par. 6.

Nec obstat quod dicta lex exigere dotem loquatur in casu repetitionis dotis, quia ipsa procedit tam in restituenda quam in promittenda in quō domicilium viri inspicitur, *Bal. in authent. omnes Peregrini sub num. 4. C. commun. success. Gratian. discept. forens. cap. 609. nu. 24. tom. 4. notatur ratio in eadem lege, per glōs. sibi, vnde quasi, ibi contraxerūt, & si animi destinatione matrimonii videtur contractum in domicilio mariti, & eo animo videtur gestus contractus, ita Abb. cit. & ideo fingitur ibi celebratus, Paul. de Castr. in l. 1. num. 4. ff. de eo quod certo loco, ratio enim militat tam in promissione quam in repetitione, necessarium consequens trahitur, quod eadem verberetur iuris dispositio, l. illud in princip. ff. ad legem aquilianam, alias idem contractus respectu promissionis censetur gestus, in alio loco, & sic diuerso iure censetur, l. eum qui edes ff. de usucapion. Abb. in cap. quod cleric. num. 21. de foro competenti lib. 5.*

In hoc autem plures adesse videntur decisiones *Sacr. Conf. Neap.* vt extat apud *Affl. in decis. 222.* quod dicta consuetudo loquens in dotis restitutione, procedit etiam in promissione, *dicta l. exigere dotem*, & eo magis quia de materia fauorabili loquatur.

36 Maritus autem circa dotis contractus forum loci celebrati contractus non sortitur, prout disponitur in *dicta l. exigere dotem*, cum speciale sit in dote, iuxta *DD.* scribentes in *dicta l. exigere dotem*, quandoquidem si in vxoris domicilio recepisset dotem, non est mirum cum ibi maritus non accedat animo, ibi perpetuo perseuerandi, sed vt *Aduena*, & sic ex tali contractu non sortitur forum, prout *Paul. de Castr. in dicta l. exigere dotem, & DD. supra cit. dixit Reg. Capyc. Latr. Marchio Forello citat. in dicta*

37 *consult. 155. num. 39.* Nam licet contractus dotis celebratus sit in domicilio vxoris, in quo de iure confici debet ex regula *rex. in l. si fundus ff. de eiusd. Affl. de eis. 26. Surd. decis. 227. num. 8.* tamen resti-

38 tutio dotis fieri debet in loco domicilii viri, *Ruy. conf. 58. vol. 3. num. 13. Roland. de*

lucro dotis quaest. 21. num. 3. Viuius recoll. comm. opin. in opin. 815. Molfes. par. 2. tit. de bonis quaest. 12. num. 15. scripsit etiam Vincent. de Ann. in allegat. 74. num. 10.

39 Imo etiā si plures haberet domicilios, adhuc attendendus est omninō locus domicilii in quo magis principaliter frequentius residet, & maximē vbi militat possessio rerum, de quibus contenditur, vt per *Dec. in conf. 283. col. penultima in fine Socc. in cap. final. col. 7. de foro competenti, Cagnol. in dicta l. exigere dotem num. 19.*

40 Item etiam si maritus post contractū matrimonium mutasset domicilium habitationis, & ad alium locum se contulisset tunc omninō attendendum est domicilium tempore contracti matrimonij, *Bar. in l. 2. ff. de senat. & in l. cum quadam puella C. de iurisdic. omn. iudic. Mich. Grass. in syntagmat. comm. opinion. in tit. de foro compet. num. 25. Gaball. milleloq. 143. Reg. Sanfelic. in sua prax. iudic. sect. 7. num. 18. & illius statuta seruanda sunt, Alex. in conf. 101. col. penul. lib. 3. Felin. in cap. 1. col. penul. & fin. de sponsal.*

41 Et licet regula sit, quod locus contractus attendatur, *Grat. discept. forens. cap. 11 num. 4. & num. 26. tom. 1. Carauit. ritu 66. nu. 10.* tamen fallit in dote, dum licet cō-

42 tractus dotis celebretur cum extera, semper viri domicilium attenditur, & extera tenetur stare consuetudinibus viri, & sic si contrahat cum Neapolitano, se summittitur cōsuetudinibus Neapolitanis, & in disponendo debet seruare consuetudinem viri Neapolitani, *incipiente si qua moriens num. 5.* vbi disponitur, quod mulier, non possit disponere de suis dotibus, nisi de decima parte.

44 Et adeo cōsideratur fauor dotis, quod siuē statutum, siuē consuetudo aliter esset in domicilio vxoris, quam viri, semper seruabitur statutum, siue consuetudo domicilii viri, *Bar. & DD. omnes in l. cunctos populos C. de summa Trinitate, & fide Cattol. vbi Ias. dixit nullam habere contradictionem, in puncto, ita seruatur respectu consuetudinis Neapolitanæ; circa dispositionem dotis in testamento, Vrsill. ad Affl. decis. 226. num. 6. & sic quo ad lucra nuptialia attendere tur consuetudo domicilij viri, vt late, de communi *Viui. recoll. comm. opin. in opin. 815. Sard. decis. 227. num. 1. Aquilin. in l. his qui pro emptore nam. 189. ff. de usucapion. Franc. Marc. dec. 66. Molfes. par. 2. tit. de bonis, quaest. 12. num. 16.**

45 Hinc est, quod vbi in statutis varto modo disponentibus circa dotes semper

H h per

per attendendum est statutum viri, cum
 46 matrimonium semper trahat vxorem,
 ad viri domicilium, vt refert *Bal. in l. vo-*
luntas in princip. C. de fideicommiss. ibi Lon-
 gombarda lege cauetur, mulierem lon-
 gobardam Romano nuptam, Romana
 lege viuere, ex quo ad eius dotes sem-
 per inspiciendum esse viri consuetudi-
 nem, *l. exigere dotem ff. de iudic. Roland. in*
tract. de lucro dotis quaest. 15. num. 5. vbi la-
 47 *tè nanc materiam examinat, Ruyn. conf.*
58. volum. 3. Afflic. in dicta decis. 226: & sic
 mulier transit in potestatem viri, & non
 è contra, prout est etiam de iure Lon-
 gobardorum, dum mulier nubendo iu-
 48 re Longobardorum, transit in totalem
 potestatem viri, *Bal. in l. velles nec nè C.*
de reuocand. donat. quia per matrimoniũ
 vnitur vxor viro tanquam principaliori,
 & tanta est virtus matrimonij quod
 49 facit mutare domicilium, *Bal. in rubr. ff.*
solut. matrim. Reg. Sanfel. in sua praxi iudic.
sect. 19. num. 4.
 50 Hinc est, quod mulier extera nupta, cũ
 viro Neapolitano efficitur de foro viri,
Regens Sanfelic. in sua prax. iudiciaria sec. 7.
num. 21. tex. est expressus in l. mulieres C. de
dignit. lib. 12. Tiraquell. in legib. connubial.
l. 1. num. 28. fol. 4. vers. illud etiam, & latè de
 hac materia *Franch. decis. 363. & 416. vbi*
 addentes ampliant, & limitant hanc re-
 51 gulam, & quod etiam vidua retineat
 priuilegia primi viri, *Surd. decis. 330. nu.*
27. Ann. conf. 108. num. 10. Pascal. in tract.
de patr. potest. par. 3. cap. 10. num. 64. Fabius
de Ann. conf. 108. nu. 10. & seq. Gaspar Tbe-
saur. in quaest. forens. 90. lib. 1. Franc. Mila-
nenf. in decis. 9. 1. par. Vincent de Franch. de-
 52 *cis. 363. Emilia. Ferrett. in conf. 74. Surd. de-*
cis. 330. nu. 2. cum vidua in matrimonio
 esse dicatur *l. femina ff. de senator. l. fin. C.*
de bon. matern. S. non solum auth. de nupt.
Cyn. Bar. Bal. & Alex. in l. diuortiq. num. 19.
ff. solut. matrim. Dec. in l. de alimentis num. 6
C. de transact. Alciat. de presump. regul. 2.
presumpt. 9. num. 3. Fab. de Anna lib. 2. conf.
108. num. 8. & seq. Tiraquell. in tract. de no-
bilit. cap. 18. num. 9. Mart. de success. legal.
par. 1. quaest. 15. art. 2. late de hac materia
D. Nouar. de electione fori quaest. 47. sect. 1. &
Gratian. discept. forens. tomo 4. cap. 623. nu. 3.
 53 vbi priuilegium concessum viro com-
 prehendit mulierem ob virtutem ma-
 54 trimonij. Imo gaudet priuilegio, & for-
 titur forum ipsius viri etiam si vxor li-
 tigaret cum viro, quia adhuc tenetur
 sequi forum viri, *Ias. in l. cum quadam*
 puella. ff. de iurisdict. omn. iudic. num. 3. 2. no-
 tab. ponit hæc verba formalia; magna est

ergo vis matrimonij, quæ facit vxorem
 perdere forum etiam originis proprii,
 quæ alias esset immutabilis *Bald. in cap.*
constitutis il secundo extra de testib. Franc.
Milanens. in decis. 9. num. 7. & seq. in 1. par.
Rolan. à Vall. conf. 15. num. 13. & sequ. vol.
3. Io. Pbilip. Monspoliens. in respons. 26. nu.
18. & seq. plenissime Surd. decis. 330. num. 27
Vincent. de Franch. decis. 363. num. 2. & seq.
tex. in l. penult. C. de fabricens. lib. 10. DD.
omnes in l. fin. C. de bon. mater. l. fin. C. de pri-
uil. scholar. lib. 12. l. cum quadam puella ff. de
iurisdict. omni iud.

55 Nam licet Ciues Neapolitani, vel ori-
 gine, vel domicilio, seu habitatione ex
 priuilegio Serenissimorum Regnm ha-
 beant facultatem conueniendi in tribu-
 nalibus huius fidelissimæ Ciuitatis Nea-
 poli in omnibus causis, tam ciuilibus,
 quam criminalibus, & sic trahunt, & nõ
 trahuntur, vt *Vincent. de Franch. decis. 416.*
 & ibi addentes, & ex dispositione *Ritus*
Magna Curia Vicaria, hoc priuilegium
 perdit mulier Neapolitana, quæ nutui
 tradita fuit viro extero, quia statim ef-
 ficitur de foro viri, *Tiraquell. in tract. de*
legib. connub. in l. 1. num. 27. vers. illud etiam
Bart. in l. fin. S. Nidem rescripserunt mulieres
il primo vers. vltierius quæro ff. ad municipa-
lem, ponit quæstionem in specie, & con-
 cludit, quod mulier nupta, quo ad om-
 nia ea, per quæ distraheretur à seruitiis
 viri mutat originem, quia debet con-
 ueniri in foro viri, & ponit exemplum
 quando vocaretur ad munera honores,
 vel ad iudicia, in cæteris vero retinet
 priuilegia originis, & esset inductum in
 fauorem vxoris, & viri, quod mulier nõ
 possit conueniri nisi in foro viri, ne ab
 eis seruitiis distraheretur, quod huic fa-
 uori renunciari poterit per eos, *l. si quis*
in consulendo C. de pact.

56 Et dum mulier siuè vxor quamuis ef-
 ficatur de foro viri, tamen circa acqui-
 sitionem retinet forum originis, non
 obstante statuto, *Bar. in l. fin. s. penult. ff. ad*
municipalem Castrens. conf. 196. Socc. conf. 12
& conf. 36. Franch. decis. 363. & ibi Amen-
dol. & Nouar. in suo tract. de electione fori,
quaest. 47. per totam.

57 Aduertendum est, quod licet extera
 matrimonium contrahat, cum Neapo-
 litano gaudeat priuilegio viri, & sic se
 submittit consuetudini Neapolitanorũ
 58 tamen non operatur Consuetudo illud
 quod operatur in filia familias Neapo-
 litana, nam licet de iure communi filia
 familias per matrimoniũ non liberatur
 à patria potestate *l. si vxor C. de condit. in-*
ser.

ser. Paschal. in tractatu de virib. & patr. po-
teft. Marti. de success. legal. par. 1. quest. 35.
art. 2. Ann. allegat. 33. vbi late de hac ma-
teria de iure autem consuetudinario fi-
lia familias statim quod auptui tradita
fuit, efficitur sui iuris, per consuetudinē
Sed & mulier de fil. fam. nubent. vel si vidua
est in patriam potestatem reuocet Aff. in
Const. Regni incipiente persequentes in vers.
proinde fuit interrogatus non sic est in
filio familias cum non reuocet in pa-
triam potestatem nisi per adoptionem
ex quo nouus actus debet interuenire
Alex. in l. si eum §. q. in l. h. nu. 8. ff. si qui
cau. Decius in cap. consuetudinibus nu.
15. de officio deleg. Marti. de legat. iustit.
art. 2. par. 1. quest. 15. num. 3. quae di-
positio non currit in filia familias ex-
59 *tera contrahente matrimonium Nea-*
poli. tunc non efficitur sui iuris, Moh-
sel. par. 2. tit. de bonis quest. 24. num. 29.
Franch. decis. 546. & hoc ex ratione, quia
consuetudo non ligat externos, Barbo-
caual. decis. 42. num. 35. & consuetudines
60 *quae sunt contra dispositionem iuris co-*
munis sunt stricti iuris, & proinde stri-
ctissime sunt interpretandae, ex regula
Mohsel. in l. certa forma C. de iure fisci lib. 10. l. ad
Mohsel. tit. de bonis par. 2. quest. 1. num. 7.
Et iam superius diximus uxorem ef-
61 *fic de domicilio viri, ratio aducta per*
Mohsel. in 2. par. tit. de bonis quest. 12. nu. 17.
quia per matrimonium effectus est eius
eiusdem originis viri glof. in l. origine C.
de municip. & origin. lib. 10. Aquila. in re-
sp. l. si his qui pro emptore num. 87. ff. de
usufructu. & habet electionē fori Franch.
decis. 188. Theaur. decis. 177. procedere
62 *etiam in vidua, etiam si vidua esset di-*
ues, adhuc militare rex. in l. exigere dotem
& viduitate non obstante debet exige-
re dotem in domicilio viri, quia vxor
63 *etiam viro mortuo, remanet de foro*
& domicilio ipsius viri, rex. in l. filij §.
vidua ff. ad municip. per Ias. in l. si arrogator
num. 48 ff. de adopt. & perdit priuilegium
electionis fori, nam pro exactione dotis
64 *tentur agere in foro domicilij viri, na-*
dum agitur ratione dotis, attenditur do-
miciium viri, dicta l. exigere dotem ff. de
iudic. & ibi DD. omnes Roland. de iure do-
tis quest. 12. & 13. Valasq. decis. 138. nu. 8.
Merlin. decis. Rota Lucens. 42. & ita tener
in propriis terminis, Mohsel. in comment.
ad consuetud. Neapolit. par. 3. tit. de bonis
quest. 12. num. 18. Nonar. in tract. de elect.
fori lib. 1. q. 6. pag. 71. num. 7.
65 *Et adeo hoc est verum quod confue-*
tudo Neapolitana habilitat filiam nu-
ptam ipso iure, & redditur sui iuris, ut in

d. consuet. sed & mulier de filia fam. nubent-
is, non obstante quod emancipata non
fuerit, Capis. decis. 197. & sic potest facere
66 *testamentum, & poterit de suis dotibus*
& aliis bonis disponere, vt quilibet sui
iuris, decum testatur Minad. in con-
stit. in aliquib. notab. 3. num. 36. Franch. de-
ois. 146. num. 2. tit. de Giurb. in consuet. Mes-
san. cap. 3. glof. 3. par. 1. num. 1. etiam si bo-
na sint, extra districtum huius Ciuitatis
in qua vigeret talis consuetudo etiam si in
mulier Neapolitana. testamentum in
alio loco extra huius Ciuitatis territo-
rium ediderit, quia est habitatio per-
sonae, quae in omni loco procedit, Gra-
tian. discept. forens. tomo 2. cap. 22. vbi nu. 22
D. Consil. Theodor. summa doctrina. & inte-
gritate in suis allegationibus. allegat. 91. nu.
7. & sequenti, Raut. meritis. Reg. lib. 2. cons.
4. num. 1. & Preside Franch. in hac materia
consuetudin. eruditiss. decis. 53. num. 23.

S V M M A R I U M

- 1 Priuilegium concessum vni loco, an transferatur concessum alio loco.
- 2 Priuilegium concessum rei, an transferatur ad successorem titulo vniuersali.
- 3 Priuilegium reale est quando transit cum re edificata, & procedit non solum in re ipsa, sed etiam in augmento ipsius.
- 4 Priuilegium concessum rei, suo loco, intelligitur concessum absque praedicio alterius, vel tertij.
- 5 Priuilegium concessum a Principe, an strictissime sit intelligendum.
- 6 Priuilegium Principis non potest tollere ius alienum.
- 7 Priuilegium Principis an possit tollere ius fisci.
- 8 Priuilegium concessum semper intelligitur sine praedicio tertij, & dato quod tollere possit interpretandum est, quod minus tollat.
- 9 Princeps qui est pater omnium, non est presumendum velle ius vni auferre, & alteri dare, etiam in rescriptis, & priuilegijs.
- 10 Priuilegia quae non recipiunt damnus tertij, lata est facienda interpretatio, maxime, quando priuilegium tangit ius cedentis.
- 11 Priuilegium ad futura extenditur.
- 12 Serui Ecclesiae gaudent priuilegio immunitatis.
- 13 Priuilegij interpretatio, quando lata est facienda.
- 14 Priuilegiatus praefertur minori priuilegiato.
- 15 Priuilegia quando conquassantur.

- 16 Imperium non habet par in parem.
- 17 Privilegium ad hoc ut conseatur concessum in praedictum tertij, requiritur specialis mentio.
- 18 Clausula non obstante quous privilegio, an operatur derogationem: cuiusvis privilegii, & an pupillorum, & viduarum.
- 19 Clausula non obstante quous privilegio esse necessaria in privilegio miserabilium personarum.
- 20 Derogatio privilegij circa personas privilegiatas specialis requiritur mentio.
- 21 Clausula non obstante quous privilegio operatur derogationem privilegiorum: rursus personarum.
- 22 Clausula non obstante, an conseatur cogitasse de specialiter provis.
- 23 Clausula non obstantibus privilegiis intelligendum est de frivolis, & levitatibus.
- 24 Clausula non obstante an sit sufficiens ad derogationem privilegij concessi viduis, & puillis, & omnibus privilegiis concessis gratia publica utilitatis.
- 25 Renunciatio privilegiorum an conseatur facta, etiam de illis ob causam alimentorum, & quid de privilegiis in nuptiis.
- 26 Mentio specialis requiritur in derogatione privilegiorum.
- 27 Clausula non obstante quid importet.
- 28 Clausula quandoque, & quomodo dicitur quid importet.
- 29 Privilegia pupillorum, & viduarum, qua non sunt, & an comprehendantur alia miserabiles persona, & fisci & Ecclesia.
- 30 Ecclesia praesertur miserabilibus personarum, & fisco & an sit maius privilegio viduarum.
- 31 Privilegium miserabilium personarum intelligitur concessum ab Imperatore misericordiae gratia, quod nunquam tollitur per generales derogationes.
- 32 Privilegium secundum generale concessum, an tollat primum.
- 33 Renunciatio privilegiorum an possit fieri a miserabilibus personis.
- 34 Renunciatio misericordiae est contra bonos mores.
- 35 Clausula motu proprio, quid operetur.
- 36 Ecclesia an comprehendatur sub tali dispositione miserabilium personarum.
- 37 Definitio miserabilis.
- 38 Persona miserabilis quid sit arbitrio Iudicis remittitur.
- 39 Baro renunciare non potest privilegium concessum miserabilibus personis in damnum vassalorum.

CAPVT XXIII.

Privilegium concessum pluribus an quilibet ex ipsis in damnum aliorum renunciare possit.

Ro. superiori articulo alia privilegiorum species assignatur v3. quaedam sunt privilegia concessa loco, & quaedam rei.

1 Quae sunt vni loco non alio concessa censentur, quia privilegium stricti iuris est, ut notat Bal. in l. non tantum S. non omnia ff. de excusat. tutor. & notat Angel. in cons. 172.

2 Quae rei concessa sunt privilegia, ad successorem rei transeunt, siue sit successor vniuersali titulo, siue particulari, vt l. 1. S. permittitur de aqua quodit. & extiua l. etatem S. rebus ff. de censib. Argumento l. 1. S. quousumque ff. de seruis. Rustic. praedior. quae forma privilegij Realis est, puta

3 quando aliquis dat mutui nummos ratione edificij, beneficium cessionis nummorum cum re edificata transit, l. as. in huiusmodi num. 2. ff. de re iudic. per eum tex. faciunt notata, in l. etatem 3. ff. de censib. l. est supra S. permittitur, quod autem non solum procedit in re ipsa tantum, verum etiam in augmento ipsius rei, etiam si agatur de magno cedentis praedictio, indubitate affirmat Panormit. in cap. circa in fine extra de priuil. for. Garf. in l. Gallar S. quid sit tantum num. 113. & iterum 115. ff. de liber. & posth. Roman. in l. damni in sect. S. si quis qui num. 8. ff. de damn. infect. Alber. Bruu. de augmento conclus. 9. principali nu. 7. & num. 11. & 12. Loquitur Rouit. in pragmat. de iurib. & exact. fiscal. num. 15.

4 Imo tale privilegium rei seu loco concessum nunquam in alterius praedictio concellum videtur puta occupandi lumen, visum, & alia similia, quoniam principis privilegium seu concessio intelligi debet saluo iure, & extra tertij praedictio l. 2. S. marito & S. si quis a Principe ff. ne quis in loco publico l. as. late in l. fin. num. 19. & sequenti ff. de constit. princip. post Innoc. Bal. Ioan. Andr. Abb. Ostrad. & Alex. per eps allegatos, vbi praecipue dicit privilegia principum strictissime intelligi debere, quando de tertijs praedictio agitur, Minsinger. obser. 8. cent. 4. Sacc. cons. 266. col. fin. Alex. cons. 23. col. fin. val. 5. Felip. in cap. nauisam quae de rescript.

sequitur Marius August. eol. 5. vol. 1. num. 6. Hippel. singul. 483. Bar. in l. 1. C. de sacros. Eccl. & in l. 41. ff. de administrat. tutor. Nec privilegium principis tollere debet ius alicuius, in l. 1. ff. de iust. et de precib. imper. offer. Oltrad. conf. 237. per l. 1. in 7. vers. quarto & ultimo circa finem & conf. 310. in principio, cum in privilegio concessa censentur, que verisimilia sunt, non ius tertii tollatur. Alb. in conf. 70. id. de qua queritur. vers. secundo. cas. de lib. 2. Ant. de Butris. conf. 19. num. 20.

7 Neque ius fidei privilegium tollere potest Alex. conf. 103. visis instrumentis. A. fuis lib. 1. in non ali. in l. 1. no. 501.

8 Semper enim presumitur omne privilegium quam maximum concessum fidei tertii prejudicio. *Cald. conf. 526. in fine abas. 11. de privileg. & dato quod omnino tollat ius tertii debet taliter interpretari, ut quominus tollere possit, dicit Romanus in conf. 180. num. 8. vers. tertia sic & quotiescumque agitur de alicuius prejudicio de modico intelligendum est, & cum aliqua minima, & modica causa, non autem de maximo prejudicio, quoniam de maximo prejudicio, & sine causa, ne quicquam per Principem fieri potest, quia non presumitur princeps qui est pater omnium, velle ius vni auferre, & alteri dare, etiam in rescriptis & privilegiis, l. 7. S. marito. & S. si quis a principe ff. de iure in loco publ. l. ne ausis. C. de emanct. cap. quamvis de rescriptis in 6. dicit Ruy. conf. 88. no. 1. num. 6. igitur omnino strictissime interpretanda sunt, ut cap. pa. specialis de privileg.*

10 Ad differentiam privilegiorum, que non recipiunt dampnum tertii, in quibus late est facienda interpretatio, per regulam *l. beneficium ff. de constit. principum. 1. pulchre declarat Innoc. in cap. cum dilecti extra de donat. sequitur Rous. in pragm. 1. ubi de delicto quis debet conveniri num. 17. & eo maxime, quando privilegium tangit ius cedentis, & latissimam recipit interpretationem in prejudicium cedentis, est. tex. in l. fin. C. de constit. princip. Federic. de Sen. conf. 61. num. 2. vers. quinto non obstat, Alex. conf. 110. adde grauis num. 20. vers. quia privilegium lib. 6. Alb. in conf. 70. id. de iure. in fin. lib. 2. id quod si specificè constat, quod solummodo agitur de cedentis prejudicio adhuc tale privilegium ad futura extenditur, ut *Caldas conf. 527. circa finem de privileg. cap. quia circa fin. de privileg.* Imo non solum tale privilegium ad futura extenditur, verum etiam ad personas, nempe ad uxores, ad liberos, seruos, domesticos, & colonos,*

Oltrad. in conf. 300. in princip. incipiente factum tale est magistro, quam causam latissime examinat eruditus, atque doctissimus Reg. Ioann. Franc. Sanfelice. in suis decis. & signanter decis. 1. num. 1. lib. 1. qui loquitur in seruis Ecclesie, qui præter iura, tam de iure civili, quam canonico assignat, 11. Juris interpretes, qui loquuntur communiter, quod serui Ecclesie gaudeant privilegio immunitatis, & de quibus seruis loquatur videas erudite apud eum in dicta decis. per totam.

13 Verum tunc facienda est talis lata interpretatio, quando ex certa scientia, & ex mera liberalitate procedit, nullo petente, & cum clausula non obstante, ut loquitur *Oltrad. in dicto conf. 300. n. 3. vers. ex istis cum talis clausula tollit omne obstaculum Theod. de Rubens de clausulis clausul. 496. num. 7. & 11. Mart. de claus. par. 1. clausul. 79. num. 1. las. conf. 210. vers. tertio moueor lib. 4. Bero. conf. 147. num. 28. vers. & licet lib. 3. Roland. conf. 67. num. 62. lib. 3. las. conf. 100. lib. 4. Rota. in Sabines. castri Montis Rotundi 8. Februar. 1627. eam D. Caccino Decano, & de ampliacionibus, & limitationibus dicte clausule. In hac materia etiam, late scripsit *Barbof. in suo tract. de claus. clausula 82. vsque ad 88. multa enim magis fieri debet talis interpretatio in fauorem religionis, l. sunt præterea in fine ff. de religiof. & semper. funer. sequitur Oltrad. in dicto conf. 300. num. 4. vers. considerandum est, sequitur Cardin. Tusch. in litt. B. conclus. 49. nu. 10. & ibi late scripsit, limitat tamen, & idem Tusch. in conclus. 50. nu. 4. v3. quod quando duo concurrunt disceptantes in ipso privilegio, nam tunc non fit lata interpretatio, *Decian. conf. 72. num. 22. & sequenti lib. 2. & in concurrentia duorum privilegiorum semper præfertur magis privilegiatus, ut dixit Bar. in l. verum 12. S. uem ff. de minorib. & circa hoc videbis Dec. Tapat. in tract. de privileg. & alios DD. citati, adest quoque *Osasc. decis. Cachera, 90. num. 11. & alios videbis casus per dictum *Osasc. in Ebid. decis. Affl. decis. 56. Imo*****

15 quando pariter concurrunt, non veniunt suo privilegio, & illa conquassantur, & reducuntur ad ius commune, *l. sedet militi ff. de excusat. Tutor. l. verum S. item queritur ff. de minorib. S. sed & hæc præsentii col. 2. Authen. de sanctiss. Episc. Carau. ritu M. C. V. Neap. 230. & 231. Franch. decis. 100. num. 17. Afflict. in cons. Statuimus quaest. 2. Regens Rouitus decis. 27. nu. primo, late scripsit *Trentacing. Variar. resolut. lib. 1. de rescript. Castill. decis. 193. Cardin. Tusch. conclus. 760. lit. P. quoniam circa pa-**

- ria eadem est iuris dispositio, *cap. inter corporar. & c. sicut ergo de translat. Episcop. facit ad hoc tex. in l. si socr. in fine ff. solut. matrim. ibi eadem est natura, sequitur Vincent. de Franch. in dec. 555. nu. 4.*
- 16 cum par in parem imperium non habet, *l. ille à quo S. tempestivum ff. ad Sen. Conc. Tertull. Marc. Ant. Peregr. in tract. de iure fisci lib. 7. cap. 3. num. 24. Reg. Merlin. Marcio Ramont. in discept. forens. cap. 13. num. 2. sequitur Rouit. in pragm. 4. de possess. turb. num. 40. Ceuall. comm. contra comor. quest. 756. num. 43. & ibi quamplurimos DD. & in quest. 822. num. 47.*
- 17 Igitur omnino specialis mentio requiritur ad hoc, ut contra tertium, & in ipsius præiudicium censeatur concessum, *DD. supra citati, Barbof. de claus. v. supra.*
- 18 Verum etiam si adesset clausula non obstante quouis privilegio quæ quidem clausula non operatur derogationem cuiusvis privilegii, *Gonzal. ad reg. Cancell. 3. glos. 36. num. 34. Marches. de Commiss. p. 1. cap. 8. num. 67. & par. 2. cap. 2. num. 12. Surd. decis. 164. num. 1. & cons. 481. num. 7. Costade fact. scienc. inspect. 5. num. 4. Sdar. de legib. lib. 8. cap. 14. num. 8. Cret. ill. domini. contra comu. q. 611. Eustan. decis. 94. num. 1. Erasmi. & Cochier. de iurisdict. ordinum. in l. exemptor. p. 3. q. 9. num. 1. & 2. Monet. de commut. ultim. volunt. cap. 7. num. 884. Marti. de clausulis par. 1. claus. 79. num. 1. & seq. Barbof. de clausulis clausula 83. Theod. de Rubeis clausula 496. num. 4. & seq. optime in hoc articulo adest decisio Gramat. 10. in ordine num. 1. ubi loquitur de privilegio concessio à Principe, cum dicta clausula non obstante, an per dictam clausulam operetur derogationem privilegii viduarum, & pupillorum; in qua decisione concludit necessariam, imò expressam requiri mentionem de illius privilegii derogatione, *ut in dicta decis. nu. 6. & 7. sequitur Ann. in cons. 56. per tex. in l. unica C. quand. imper. Roman. in l. si vero S. de viro fallent. 23. ff. solut. matrim. & Alex. cons. 123. col. 4. num. 15. volum. 4. Menoch. de arbitr. iudic. 166. na. 20. Masrill. decis. 127. num. 14. & 15. Niger de communi testatur in cap. Regni, quod decretum num. 9. Ricc. in collect. decis. collect. 1. Theaur. decis. 177. num. 9. ubi in addit. ita decisum fuisse, in illo senatu, latè Castill. decis. 39. ubi inquit esse necessariam talem clausulam non obstante, in privilegio miserabilium.**
- 19 obstante, in privilegio miserabilium.
- 20 personarum, nam ad illorum derogationem specialis requiritur mentio, *Franch. det. 192. D. Ibo. Carneval. R. Conf.*
- de iudic. disput. 2. quest. 6. sect. 7. qui infra, tos citat in nu. 574. usque ad nu. 578. talis*
- 21 enim clausula non obstante quouis privilegio, non operatur derogationem privilegiorum causarum piarum, ut probatur *tex. in cap. scriptura debita de rescriptis in 6. ubi per rescriptum non intelligitur derogatum ei, quod ad pias causas, est concessum; probatur etiam ex tex. in l. liberis, de fin. S. posthumus ff. de aliment. & cibariis legat. sequitur de quoque Ioana. Maria Novar. in tract. de privileg. miserab. personar. privileg. 37. nu. 3. Barbof. de clausulis claus. 83. nu. 22.*
- 22 Nec ex tali clausula non obstante censeatur cogitatio de specialiter provis, *Cuder. cons. 1. num. 2. Roman. cons. 393. nu. 13. igitur quando dictum est, non obstante*
- 23 quibus privilegiis, intelligendum est de frivolis, & inualidis, *Alex. cons. 91. num. 45. & cons. 92. num. 11. vol. 5. Dec. cons. 33. col. 3. ff. de assens. 53. m. 3. vol. 2. sequitur Novar. de privileg. miserab. person. privileg. 13. per totum.*
- Nec sufficiens clausula prædictæ ad derogationem talis privilegii, *Doctores apud ipsum num. 5. & Federici de Sien. in cons. 227. Roman. cons. 327. & in cons. 436. quia expressè requiritur mentio, quod procedit ex regula, *tex. in l. item apud Libbonam 23. q. 2. de prætor. et secunda ff. de interdictis sentit Cyn. in d. l. unica nu. 3. quando imperat, & Fulgos. in dist. 1. num. 1. & 2. Ioan. Andr. in cap. significant 38. nu. 5. de officio abbatis. igitur omnino de aliis privilegiis derogatione requiritur expressa ac nominata mentio, *Felin. in cap. nonnulli num. 19. Roman. cons. 436. num. 1. 4. & 5. vers. septimo principalis ratio est Roland. cons. 13. num. 32. lib. 3. Theod. de Rub. in tract. de claus. claus. 496. num. 59. & ipsa.***
- 24 clausula non obstante non solum non est sufficiens ad derogationem privilegii concessi viduis, & pupillis, verum, & omnibus privilegiis concessis, gratia publicè utilitatis, voluit *Roman. in cons. 498. col. 5. qui allegat tex. in l. litorionibus C. de silent. lib. 12. sequitur idem Felix. in d. l. nonnulli, sequitur Barb. in tract. de claus. claus. 83. n. 10. Menoch. de præsum. lib. 6. præsumpt. 40. nu. 25. Monet. de commut. ultim. volunt. cap. 7. num. 184. Mart. de claus. claus. 77. num. 23. cum sequenti, Imo, & omnibus*
- 25 privilegiis renunciatum non censeatur illis ob causam alimentorum spectantibus, *Theod. de Rube. in dicta claus. 496. num. 74. neque privilegiis Vniuersitatis derogatum censeatur, ut in num. 75. neque quicquam in præiudicium tertii operatur.*

tur, talis clausula, dummodo de magno non agatur præiudicio, ut dixit Menoch. conf. 36. num. 19. & 61. Aym. Crauetta conf. 241. col. 8. vers. quarto respondeo, Barbos. cit. 26 in num. 2. igitur omnino requiritur euidentiſſima, & specialis mentio, siue expressè, siue per eius verba equipollentia, puta si dixisset Princeps, non obstante lege in contrarium faciente, etiam si de ipsa oportet specialem mentionem facere tunc communiter concludunt DD. quod per dicta verba licet non fuerit nominatim de ipsis priuilegijs facta mentio, ut post Bar. in l. si quis in princip. testamenti ff. de legat. 3. Butr. & Aret. in cap. 1. de rescript. tradit Felin. in dicto cap. non nulli in princip. num. 6. Castrens. in conf. 53. & Alex. conf. 103. Abb. in cap. cum instantia num. 5. de censib. quem sequitur Federic. de Sien. in conf. 46. licet in hoc contrariū tenet in conf. 225. idem Castrens. in cōf. 316.

27 Item nec solum sub tali clausula non obstante non censetur nec subintelligitur priuilegium miserabilium personarum. Verum etiam nec comprehensum censetur sub clausulis quocumque,

28 & quomodolibet sub quibus verbis omnes casus, & priuilegia comprehenduntur, nihilominus non comprehendere videtur priuilegium miserabilium personarum, ut DD. supra citati.

29 Priuilegia autem quod habet vidua, & pupilla, sunt v3. quod non debet trahi in ius extra prouinciam, sed ipsæ alios trahere possunt, iuxta l. unica C. quando imper. & ibi Bar. DD. communiter, & post omnes illustrat Reg. Capyc. Latr. Marchio Torello in suis illustr. decis. & signanter in decis. 67. num. 9. 18. & 19. verum sub tali beneficio non comprehenduntur tantum vidua, & pupilli, quæ sunt miserabiles personæ Barz. decis. 73. num. 55. Roland. conf. 20. vol. 1. Iacob. Gall. conf. 35. in fin. Mauris. de restit. in integrum cap. 375. num. 3. Bero. conf. 64. num. 20. vol. 3. Purp. conf. 18. volu. 1. Affl. in constit. lege presenti num. 4. quam dixit veriore Caball. melliloquio 697. Gayll. lib. 1. obseruat. 1. num. 40. Hypolit. Riminald. conf. 593. num. 65. lib. 5. sed etiam si Regina vidua esset adhuc miserabilis persona dicitur, Carocc. de locat. par. 1. tit. de sportulis iudicium q. 7. nu. 62. 63. & 65. fol. mihi 21. & 22. Menoch. de arburar. casu 66. numer. 3. & 11. Caball. dicto melliloquio 697. par. 2. vers. 4. Gaians. disceptat. forens. capit. 182. num. 3. Barz. decis. 73. num. 58. & seq. Cum. ritu 82. num. 11. & 12. Franck. decis. 100. Thesaur. decis. 177. num. 3. Milan. decis. 5. num. 2. lib. 2. Vin. decis. 521. sub nu. 8. Nouar. de elect. &

et variat. fori sect. 1. q. 7. nu. 2. sub quâ miserabilitate comprehenduntur etiâ Ecclesie, & inter ipsas miserabiles personas præfertur Ecclesia, ut optimè adnotat Caraut. super ritib. M. C. V. in ritu 19. et signanter in ritu 23. num. 3. Imo non solum præfertur istis miserabilibus personis, verum etiam fisco præfertur, ut idem Caraut. in princip. num. 4. Nam solum Ecclesiæ tale priuilegium competere, verum etiam Ecclesiasticis personis, tã de iure communi, quam mente constitutionis, cap. et ritu Regni, ait Andr. in constit. Statuimus, Capyc. decis. 160. Anna alleg. 146. de Franck. decis. 734. & 597. & dicitur esse maius priuilegium Ecclesiæ siue clericorum quem viduarum nam priuilegium concessum Ecclesiæ, & clericis nõ est concessum cuique ipsorum singulariter verum toto ordini clericali principaliter, & absolutè propter animã & Dei contemplationem, Ias. in S. ex. maleficiis num. 3. in st. de action. Valenz. conf. 18. num. 64. cum per eos diuina ministrantur fides augeatur ipsorum vigiliis & orationibus Deus placatur ne peccata nostra puniat, & non solū dicitur maius, sed etiam dignius, Bar. in l. præcipimus S. eodem obseruando C. de appellat. Alciat. in l. 2. num. 38. ff. de verb. obbgat. & quod sit maius patet cum vidua succedens rustico non habet electionem fori cum illud personale sit, secus vero in Ecclesia cum intelligatur concessum fauore totius ordinis clericalis.

31. Quod priuilegium miserabilium personarum intelligitur concessum ab imperatore miserationis gratia, & nunquam tollitur per generales derogationes, Roman. conf. 269. Alex. conf. 22. lib. 4.

32. neque per secundum priuilegium generale concessum in vim singularis priuilegij nunquam derogatur per generalem dispositionem, glos. in l. si grauius C. de dignit. lib. 11. quam in propria materia allegat Vitalis in tract. clausularum in Rubric. 38. vers. sed videtur ob stare fol. mihi 172. & in Rub. 23. fol. 211.

33. Vis autem huius priuilegij est adeo potens, quod personæ, quibus est concessum in dicta l. unica C. quando imperat. non possunt renunciare, nec expressè, nec tacitè, secundum glos. in dicta l. unica in verbo excedere, quam omnes sequuntur, & maximè Silua Nuptialis in vers. in dubio quomodo iudicandum, & est

34. ratio quia modico dato renunciarent, & renunciatio prædicta tolleretur misericordiam, quod est contra bonos mores, ita

ita Felin. in cap. si diligenti de foro competen. Rebuff. in tract. de sentent. provisional. art. 3. fol. mibi. 299. vers. sequitur ex predictis specialis mentio, & clausula motus proprii non operatur, nec supplet defectum intentionis, Duran. decis. 60. num. 8. Seraph. decis. 365. num. 3. Monet. de decimis cap. 9. quest. 3. num. 133. Ricciul. de iure personar. extra gremium eccles. existentium lib. 4. cap. 6. num. 6. Vian. in praxi iurispatr. lib. 13. cap. 8. num. 20. Garc. de benef. par. 1. cap. 5. num. 5. Ricc. in collect. decis. par. 2. collect. 400 & par. 4. collect. 959. Ludovic. Rodolphin. in tract. de suprema, & absolut. principis potest. cap. 5. num. 5. Tusch. practice. conclus. 340. tom. 1. litt. C. Mascard. de probat. conclus. 1075. Menoch. de arbitr. casu. 201. nu. 78. licet tollat defectum surreptionis, Alex. 35. var. resolut. tom. 1. lib. 1. de rescript. resolut. 5. num. 30. Franc. Leo in tehes. for. Ecc. par. 3. cap. 17. num. 172. Sanchez de matr. lib. 8. disput. 21. num. 47. Soar. de legib. lib. 8. cap. 12. num. 11. Gasp. de Perus. de reseruat. benef. Siquis sit effect. num. 5. Put. decis. 367. num. 1 lib. 1. Paris. conf. 3. num. 71. lib. 4. Lanar. conf. 21. num. 8. & de suis ampliacionibus, & limitationibus vide Barbof. de clausulis clausul. 79. per totam, Ioann. Andr. in cap. si motu proprio de prebend. Franch. decis. 544. num. 6. Reg. de Ponte decis. 27. num. 10.

36 Imo non solum Ecclesia comprehenditur sub tali dispositione miserabilium vt Franch. decis. 192. num. 7. decis. 187. & decis. 18. nu. 8. verum etiam omnes, cuius natura nos mouet ad miserandum, propter fortunæ iniuriam, Socc. tract. de appell. quest. 7. num. 138. nouissime Barbof. in tract. de appellat. in verbo utriusque iuris signific. appell. 152. teste Nouario de priuil. miserab. person. pr. glud. 8. num. 1. & secundum

37 ipsius ethimologiam, miserabilis, quasi miseria habilis, Rebuff. ad consti. Frant. tract. de prouis. art. 3. glos. fin. num. 15. & ex cap. ex parte de cleric. egrotant. Isidor. lib. 10 Ethimol.

38 Denique, & finaliter miserabilis persona iudicis arbitrio reposita est teste Nouar. cit. num. 4. qui infinitos citat DD.

39 Imo non solum hoc priuilegium miserabilibus personis concessum non potest per ipsos renunciare vt DD. supra citati, nec etiam permissum est Baroni renunciatio talis beneficii quoniam talis renunciatio in præiudicium vassallorum tendit, & neque ipse Baro potest facere aliquem actum ex quo appareat derogatum prædicto priuilegio, & ita fuisse per Sacrum Consilium Neapolitanum iudicatum refert Vincent. de Fræbis decisione 541. Paschal. de virib. patria

potest. par. 2. cap. 3. num. 107.

Circa priuilegium autem nobilitatis in sequenti Cap. fuse vibebis.

S V M M A R I V M .

- 1 Nobilis gaudet priuilegio, vt pro delicto carcerari non potest, non solum pro leuioribus, sed etiam pro grauioribus, neque sub fideiussoribus dimittendum est, sed sufficere tantum, vt sub iuratoria cautione ipsum nobilem mancipari, vel in palatio, vel in domu, vel per Ciuitatem.
- 2 Iudex debet assignari nobili carcerato aliquam Cameram in Palatio, seu Palatium ipsum loco carceris, cum custodia militum, vel etiam sub fideiussione, quod de dicto loco non recedat, vel quandoque totam ciuitatem.
- 3 Nobilis aufugiens tunc omnino est in carceribus detinendus, nec relaxandus cum fideiussore.
- 4 Nobilis ex priuilegio singulari habet quod possit per procuratorem comparere in causis criminalibus.
- 5 Nobilis contumax in causa criminali an possit per procuratorem respondere in causa ciuili.
- 6 Nobilitas auget delictum.
- 7 Contumax in vna causa an audiatur in alia.
- 8 Contumax in vno, an presumatur in alio.
- 9 Contumax dicitur, qui citatus in termino non comparuit.
- 10 Verbum litis quid importet.
- 11 Procurator an admittatur ad excusandum reum.
- 12 Iudex potest denegare audientiam contumaci.
- 13 Inobedientia dolo non caret.
- 14 Obedientia habet in se humilitatem.
- 15 Audientia an denegetur non comparenti.
- 16 Contumax perdit beneficium appellacionis.
- 17 Iudex potest ex causis denegare audientiam.
- 18 Ritus Magnæ Curie Vicarie 220. de quo contumace loquitur.
- 19 Audientia denegatur fortitudine, & procurator an possit pro eo iura proponere.
- 20 Foriudicatus reputatur, vt hostis publicus.
- 21 Foriudicatus nullum ius, siue ad personam, siue ad rem, siue ad actiones retinere possit, cum subiectum non sit, siue esse non debet, propter penam irrogatam, ibi nec accidens, seu qualitas esse poterit.
- 22 Foriudicatus licet naturaliter dicatur viuere, tamen quoad legem municipalem, & quoad omnia reputatur pro mortuo.

- 23 *Constitutio penam eorum omnia que sunt iuris, ipso iure tollit.*
- 24 *Ritus Mag. Cur. 220. loquitur de bannito contumace.*
- 25 *Contumax an per solam contumaciam M. Cur. Vic. censatur bannitus, & an possit purgare contumaciam.*
- 26 *Bannitus est quid diuersum à Contumace.*
- 27 *Bannitus equiparatur excommunicato.*
- 28 *Definitio Banni.*
- 29 *Bannum definitur à Bald. in l. 1. C. de hæredibus instit.*
- 30 *Definitio banni demonstratur per Andr. de Iern.*
- 31 *Constit. Regni Grâdis vtilitas explicatur.*
- 32 *Contumax pro causa criminali in qua non venit imponenda mortis pena naturalis de iure regni, non potest adnotari, neque banniri.*
- 33 *Bona adnotata post anni circulum à die bannitionis applicantur fisco, si non habet filios.*
- 34 *Contumacia, & bannitio differunt inter se.*
- 35 *Practica bannitionis, & contumacie.*
- 36 *Bannitus an dicatur ex sola contumacia, siue decreto, quod ponatur in banno.*
- 37 *Bannum debet esse inscriptis, & publicari per loca solita.*
- 38 *Practica publicandi Bannum in Mag. Cur. Vic. Neap.*
- 39 *Practica qualiter fiat decretum Banni, & qualiter scribatur ipsa bannitio, & publicetur.*
- 40 *Banniri an quis possit de iure Regni statim post contumaciã, & quomodo practicetur.*
- 41 *Doctrina Bartol. de Capua facit ius in Regno.*
- 42 *Bannitio, & excommunicatio an equiparentur.*
- 43 *Bannitus perdit iura publica, beneficia, iurisdictionem, & custodiam Principis.*
- 44 *Inquisitus an torqueri possit ex bannitione, absque alio iudicio.*
- 45 *Practica M. C. V. circa contumaces.*
- 46 *Inquisiti capitaliter qui dicuntur.*
- 47 *Constit. Reg. Neap. grâdis vtilitas p̄deratur.*
- 48 *Banniti qui dicuntur.*
- 49 *Ritus M. C. Vic. non loquitur de quacunque contumacia, sed solum de contumace vigore banni.*
- 50 *Verbum bannitus intelligitur, prout intelligit Constitutio Grandis vtilitas.*
- 51 *Constitutio Grandis vtilitas fuit inuenta contra malefactores contumaciã cõtenðetes.*
- 52 *Nobilis absens an in iudicio criminali proponere possit suas defensiones per procuratorem, sine sua personali comparitione.*
- 53 *Citatus criminaliter, an personaliter comparere debet.*
- 54 *Ritus M. C. V. Neap. 269. ponderatur nempe circa exceptiones proponendas per reãm citatam.*
- 55 *Reipublica interest innocentem licet absentem liberari.*
- 56 *Iudex ex officio, & nemine petente innocentiam absentis perquirere.*
- 57 *Nobilis absens an possit per procuratorem in causis criminalibus comparere.*
- 58 *Arbitrio Iudicis an relinquendum sit, Reũ cõpellere ad se personaliter in iudicio exhibẽdũ, & reuicere instrutionem innocentia.*
- 59 *Rit. M. C. V. Neap. quomodo intelligẽdus est.*
- 60 *Aliud est proponere exceptionem ex parte inquisiti, aliud est implorare officium Iudicis.*
- 61 *Decis. Regii Collateralis Conf. Neap.*
- 62 *Frustra fit, quod factum non releuat.*
- 63 *Decisio Reg. Collat. Conf. Neap.*
- 64 *Defensionibus an renunciari possit.*
- 65 *Reus an possit renunciare suis defensionibus.*
- 66 *Partes Iudicis nulla sunt contra confessum.*
- 67 *Renuncians omnia que sunt de apicibus iuris, an includantur defensiones.*
- 68 *Iudex in aliquibus delictis debet rco terminum assignare.*
- 69 *Ordo iuris non seruetur in famoso latrone.*
- 70 *Tortura an sit dãda, ex p̄cessu informatiuo.*
- 71 *Iura non sint seruanda contra famosos delinquentes.*
- 72 *Defensiones famoso latroni, an sint dencgãda.*
- 73 *Iudex quid facere debet, antequam procedat contra famosum latronem.*
- 74 *Nobilitas an renunciare possit.*
- 75 *Nobilitas quid sit.*
- 76 *Nobilitas ex sola vulgi opinione pendet.*
- 77 *Estimatio communis an sola renunciatio tolli possit.*
- 78 *Priuilegium nobilitatis an renunciari possit.*
- 79 *Priuilegia nobilibus attributa, non dicuntur iura sanguinis, sed iura nobilitatis.*
- 80 *Nobilis an possit renunciare solẽnitati nobilitatis factõ acceptãdo officia vilia, et an per ipsa officia censeatur renunciãrũ nobiliati.*
- 81 *Princeps potest declarare expressa quod accettetur tale officium, nulla penitus p̄iudicatione ad statum nobilem.*
- 82 *Renunciatio singularis personæ de corpore collegis nobilium, an sequatur dedecus, & iniuria ceteris, & uniuerso corpori.*
- 83 *Honor, vel dedecus singularium personarũ ex aliquo corpore, vel Collegio an ad ceteras personas pertineat.*
- 84 *Definitio fori.*
- 85 *Glericus etiam si velit an fori priuilegium renunciari possit, & gaudeat priuilegio fori dummodo incedat in habitũ, & consura & inseruet alicui Ecclesia de mandato Episcopi.*
- 86 *Glericus an possit compromittere in Iudicẽ laicũ, causã vertẽtẽ super eorũ patrimonio.*

- 87 Arbitrator, & arbitres non habent iurisdictionem, sed quamdam notitiam.
- 88 Iuri publico an renunciari potest.
- 89 Collegium an possit agere pra iuri illata uni collegiato.
- 90 Clericus an possit renunciare Canon: sive cap. si quis suadente diabulo.
- 91 Clericus an possit reconueniri coram Iudice laico.
- 92 Declinatoria fori an admittatur in causa reconuentionis.
- 93 Reconuentio iudicis solum prorogationem iurisdictionis, non autem aliquid de nouo.
- 94 Reconuentio, dicitur prorogatio legalis.
- 95 Recusatio Iudicis, an possit fieri in causa reconuentionis.
- 96 Consuetudo loci attenditur.
- 97 Consuetudo, est optima legum interpret.
- 98 Reconuentio habet locum, etiam si clericus uult recedere a sua prima petitione.
- 99 Appellans an possit renanciare sua appellationi inuito appellato.
- 100 Clericus an possit renunciare sua prima petitioni, in pra iudicium conueni ad finem euitandi reconuentionem.
- 101 Reconuentio in qua parte Iudicis potest proponi.
- 102 Iudicium dicitur durare, usque ad conclusionem.
- 103 Sententia lata super conuentione, & non super reconuentione an ualeat.
- 104 Reconuentio est terminanda una in sinu cum conuentione.
- 105 Giurba laudatur.
- 106 Reconuentio in multis casibus non conceditur.
- 107 Reconuentio an detur super re spiritali.
- 108 Reconuentio non datur in causa feudali.
- 109 Reconuentio non datur in causa status.
- 110 Reconuentio non datur in clerico depositario.
- 111 Reconuentio non datur in causa liquidationis instrumenti.
- 112 Reconuentio non datur in executione sententiae.
- 113 Reconuentio non datur in executione testamenti.
- 114 Reconuentio non datur in Iudicis executione, & possessoris.
- 115 Reconuentio an cesset in causa appellationis.
- 116 Comperditio in quo iudicio proponi possit.
- 117 Iudex appellationis non potest cognoscere de alio iudicio, nisi de iudicio cognito in prima instantia.
- 118 Reconuentio an habeat locum coram arbitro voluntario, uel necessario.
- 119 Reconuentio non datur, quando esset lata sententia conuentionis.
- 120 Reconuentio non datur, quando uerdictor citatus per emptoram ratione excutionis.
- 121 Iudex secularis, non potest pro tali reconuentione personam clericum tangere.
- 122 Exequutio contra clericum an sit facienda per Iudicem Ecclesiasticum in bonis, uel persona licet sit reconuentus coram Iudice laico.
- 123 Reconuentio an possit proponi coram iudicibus ordinariis, uel delegatis.
- 124 Clericus qui egit contra laicum coram Iudice seculari an possit penitere, & desistere a sua petitione, in pra iudicium conueni.
- 125 Ius quando dicatur acquisitum tertio.
- 126 Locus penitentiae, quando admittitur.
- 127 Appellans in pra iudicium patris, non potest appellationi renunciare.
- 128 Dilationi obtenta, non potest renunciari in pra iudicium illius, cui aliquod ius fuit acquisitum ex tali dilatione.
- 129 Priuilegium Nobilitatis an sit personale, uel reale.

CAPVT XXV.

Nobilis an renunciare possit pra iudicium legis, quae habet uet habere sperat.

Audet primo Nobilis, quod pro delicto carcerari non possit, Lucas de Penna in l. mulieres nu. 12. vers. 8. priuilegium C. de dignit. lib. 12. sequitur Tiraguet. de nobilit. in cap. 20. num. 30. fol. mibi 75. facit Assl. in consil. Regni humanitate num. 8. dixit de iure Regni quod non solum pro leuioribus delictis, sed etiam pro grauioribus non debere carcerari imo ne quicquam sub fidei iuribus dimittendum esse, ut neque fidei iuribus vexetur, sed sufficere tantum, ut sub iuratoria cautione, ipsum nobilem mancipari, uel in palatio, uel in domo uel per Ciuitatem, ut nostra praxis docet, teste Poller. in pract. Crimin. par. 2. fol. mibi 156. num. 5. vers. carcerentur in specie, Prop. E. atin. in sua pract. crimin. sub tit. de carcer. & carceratis quaestio. 33. num. 61. quod possit per Iudicem ipsi nobili carcerato aliquam Cameram in palatio, seu palatium ipsum loco carceris, cum custodia militum, uel etiam, sub fidei iuribus, quod de dicto loco non recedat, & quandoque totam Ciuitatem, si ita sibi uilum fuerit, ut scri-

scripsit etiam Angel. in l. nullas num. 3. in fin. C. de exhibend. reis, Clar. in pract. crimin. S. fin. quest. 46 sub vers. in dubio autem v3. in tract. de fideiuss. in causa criminali num. 10. & sequenti, ita in practica seruari, Bertazz. conf. 12. num. 5. in fine, & sequenti lib. 1. imo quando Illustres sunt personæ non cogi videntur ad præstandum fideiussorem in causa criminali, sed ipsi debent iuratorias cautiones præstare, ut est tex. in l. quoties C. de dignit. lib. 12. cum alijs per Osac. Pedam. decis. 70. num. 30. in princip. & ante Osac. tradit Paris. de Puteo in tract. de iudicatu in verbo fideiuss. official. cap. 3. si iudex maleficiorum num. 10. fol. mibi 188. col. 1.

3 Quod totum diuersimode procedit quando Nobilis semel aufugerit, ut Tiraquell. in loco supra citat. nu. 32. quia tunc est omnino in carceribus detinendus, nec cum fideiussore relaxandus est, sequitur Bal. & Roman. in l. Cornelia in verb. ex virgulis ff. de Senat. Consul. Syllan. & in addit. Bar. in l. 1. ff. de custodia reorum.

4 Habet secundo Nobilis, imo, & singulare priuilegium, quod possint per procuratorem in criminalibus comparere, ut l. ult. C. de iniurijs, & ibi glos. verbo procuratorem, & Auth. hoc ius C. de procuratoribus l. quoties C. de dignit. lib. 12. quod autem prohibetur in ignobili.

5 Ex quo ad notabile dubiū progreditur an nobilis contumax in causa criminali possit per procuratorem in causa ciuili respondere. In quo dubio omnimodo cessare videtur priuilegium nobilitatis, ut adnotat Tiraquell. de Nobilit. fol. mibi 88. num. 131. ibi contumacia in nobilibus magis in illis puniendum, ut sit exemplo cæteris, l. aut facta S. ult. ff. de penis Affl. in cap. 1. col. ult. num. 98. tit. de pact. iur. firm. & alios videbis apud ipsum Tiraquell. ea ratione, quia, uti ignobilis procedit, imo, & quanto quis maior est, seu in maiori dignitate constitutus, tanto magis præsumitur peccare, & iustitiam contemnere, & sic nobilitas auget delictum l. presbyteri C. de Episcop. & Cler. tex. in l. quedam ff. de penis, l. 2. ff. de re milit. l. omne ff. de incend. ruina, & naufrag. sequitur idem Affl. supra, igitur in hoc casu nobilis procedit ut ignobilis, & an possit uti ignobilis per procuratorem in causa ciuili respondere.

6 Pro quo vulgata adfit regula, quod contumax in vna causa audiatur in alia, iuxta punctualem tex. in cap. 2. de dolo & contum. ex illa ratione, quia non præsumitur qui est contumax in vno, velle

7 esse contumacem in alio, sed verior ratio est, quia non audire aliquem pro contumace, est ratione contemptus iudicis, consideratur etiam ratione inobedientia, l. contumacia S. contumaces ff. de re iudic. l. non videtur ff. de iudic. Oltrad. conf. 301

9 in princip. cum contumax ille dicatur, qui in termino sibi præfixo à Iudice, vel exequutore ad referendum superiori monuit partes, & præfixit terminum ad comparandum, si in tali præfixo tempore non comparuit, declaratur contumax, & contra ipsum procedi potest, Gemin. in conf. 109. num. 3. vers. ad tertium, ideo ipsum non debet audire, ne quicquam per procuratorem in illa causa, in qua est contumax, iuxta tex. in l. contumaciam ff. de re iudic. ubi iure consult. (in contumaciam eorum, qui jus dicendi non obtinuerunt, litis damno coercentur) &

10 illud verbum litis intelligitur de illa lite in qua est contumax, Castrens. in conf. 427. quod isti officiales col. 2. vers. 3. probatur lib. 1. & licet admitti possit procurator ad excusandum reum, quia cita-

11 tio ad impossibile artare non potest, Cald. in conf. 107. & etiam in conf. 137. nec qui ad excusandum admittitur procurator esse debet, iuxta notata per Bart. in extrauagant. ad reprimend. in verb. legitime col. 2. vers. non obstat S. publicè, si vero generalis procurator sit ad excusandum, admittitur, Rota in nonis decis. 24. & decis. 314. refert, & sequitur Card. Tusch. litt. P. in verbo procurator. conclus. 848. num. 4. quod secus est in alia causa, ne pena egredia-

12 tur delictum, l. rescriptum ff. de his quib. ut indign. & quod contumax in vna causa, non noceat eidem contumaci in alia, tenet expressè Bar. per illum tex. in l. si prius num. 11. ff. de noui oper. nunciat.

13 Et licet glos. in l. sed & si S. ait prator ff. ex quib. caus. maior. voluit quod iudex potest denegare audientiam contumaci, sequitur Balzar. in constitut. Reg. in tit. de pena contum. in art. incipiente contumacem fol. mibi 645. numero primo Præs. de Francis in decis. 771. num. 3. Affl. in constitut. grandis utilitas num. 11. & in const. penam eorum, Carac. in pragmat. de exilib. nu. 166 & ibi Marant. in dicta pragmat. num. 17. ea ratione denegatur, quia videtur magi-

14 stratum contemnere per inobedientiam, quæ inobedientia dolo non caret, Spual. tit. de cit. S. 3. num. 10. circa finem, cum obedientia in se humilitatem habeat, Bal. cap. 1. num. 10. circa finem de postulat. prelat. & præcepto iudicis est parendum, etiam elapso termino, cap. cum dilecti nu. 8. circa medium de restit. spoliat. vnde si lu-

15 dicis

16

17

dicis autoritas contemnitur, non tra-
 ctatur de simplici interesse, *Bal. l. prator*
§. interdum de noui oper. nuu. sed si cita-
 15 tus non compareat, ultra quod denega-
 tur postea audientia, & omnis iudiciorū
 copia clauditur. *sequitur Caracit. in prag.*
1. de exulib. num. 166. Marant. ibidem num.
17. vbi num. 19. dixit quod perdat bene-
 16 *ficiū appellationis, & patitur aliam*
pānam Horat. Pers. in conf. Crimin. 30. nu.
10. post omnes meritiss. Reg. Sanfel. in decis.
31. nu. 8. in alia causa aduertit, Bal. illam
 17 *esse singularem, & illum intelligēdum,*
 & iudex ex causis potest denegare
 audientiam, non quod contumax in
 vno non sit audiendus in alio, & arbi-
 trium iudicis, non potest se extendi, nisi
 in alia causa contumacis, cum eadem
 persona ad cuius instantiam fuit contra-
 cta contumacia, non in quibuscumque
 causis contumacis cum diuersis perso-
 nis.

Quæ cum vera sint de iure commu-
 ni; de iure autem Regni indubitabilia
 reduntur, per ea quæ dixit Ritus Ma-
 gnæ Curie Vicar. 220. nam secundum
 declarationem ipsius Ritus, optima, &
 euidenter opinio procedit, quod per
 procuratorem possit in causa ciuili re-
 spondere.

18 Ritus enim M. C. V. secundum verba
 ipsius, late constat, quod loquitur de
 contumace, qui bannitus est, cui bannitio
 19 foriudicato denegatur audientia,
 cuius iura, & actiones, etiam per procur-
 ratorem impediuntur, verum etiam et
 de iure ciuili, quam de iure constituit
 Regni, Capitulis, Pragmaticis, Ritibus,
 Consuetudinibus, & de iure communi
 Romanorum, Longobardorum, & toto
 iure, quod in Regno vtitur, vt probat
tex. inc. Regni puritatem, & ibi Afflict. in 6.
notab. cum sequenti, idem Affl. in proem. ca-
rum constit. quest. 20. vnico ore procedūt,
 20 quod omnia iura, & actiones amittat,
 cum hostis publicus reputetur, vt in con-
 stit. penam eorum. l. 3. in final. transfugam
ff. de acquir. rer. dom. l. 1. in princip. & ibi
DD. ff. de acquir. possess. l. non dubio. l. post l. in-
minium in princip. §. transfug. ff. de Captiua.
 & postlim. reuers.

21 Quo fit, vt nullum ius, siue ad perso-
 nam pertineat, siue ad rem, siue ad actio-
 nes retinere possint, cum ibi subiectum
 non sit, siue esse non debet, propter
 penam irrogatam, ibi nec accidens, seu
 qualitas esse poterit. *l. cuius qui in provin-*
ciam §. quod si stipulatus, & ibi Philipp.
Dec. in 4. notat. nu. 5. ff. si certi. pet. morte.
 enim finitur, dominium l. 4. ff. locat. &

demum omnia soluantur *§. de incaps. Au.*
 22 *then. de nupt. & licet naturaliter viuere,*
 videatur, tamen quo ad legem muni-
 cipalem pro mortuo, quo ad omnia re-
 putatur, vt dicta constit. penam eorum,
 23 quæ constit. penam eorum, omnia quæ
 sunt iuris ipso iure tollit. *Bar. in l. si is qui*
pro emptore in princip. num. 29 ff. de usucop.
 & in l. si maritus §. legis ff. de adult. tunc
 etiam, quia lex dum talem contumacem
 bannitum, hostem publicum inducat,
 impunemque occidi iubet, resistere cen-
 serur, ne quicquam iuris habet ideo, &
 ciuili, & gentium iure destinatus vide-
 tur. *l. iubemus §. sanè C. de sacros Eccles. l. nō*
dubium, & ibi Bar. ff. de fideiussor. glos. in
clement. 1. verbo inbibentes de iure patron.
 Vnde satis superque extra protectionē
 communis, positus videtur, quo casu
 etiam ius gētium amittere voluit *Bal.*
in l. 3. num. 7. C. si pendente appell. mors in-
teru. quam probat Alex. in l. ex facto §. ex
facto col. vit. & ibi Ripa num. 16. Alex. in l. si
cum dotem §. si patri col. 1. vers. 2 limita ff.
solut. matrim. & in l. 1. num. 4 C. de hered.
instituend. latè Ias in conf. 166. col. 3. vers.
fallit lib. 2.

24 In hoc casu omninò necessarium cō-
 sequens trahitur, quod de isto contuma-
 ce loquatur Ritus M. C. V. non verò de
 illa contumacia in causa criminali, cum
 in tali casu omninò admitti possit eius
 procurator ad comparandum in causa
 ciuili, quia specificè Ritus M. C. Vicarie
 220. incipiente item si aliquis, vel si ali-
 qua, loquitur de bannito contumace,
 ibi (Item si aliquis, vel si aliqua banni-
 tus, vel bannita fuerit de mandato dictæ
 Curie in aliqua causa ciuili, non admit-
 25 tatur ad comparandum) igitur ex his
 verbis manifeste apparet, quod Ritus
 loquatur de bannito contumace, prout
 etiam ita sentit idem *Carau. in dicto ritu*
num. 16. & de illo loquitur seruata for-
ma constitutionis grandis utilitas.

25 Et quid si contumax de illo delicto
 possit banniri, si per solam contumaciā
 dictæ M. C. V. censeatur bannitus serua-
 ra forma constitutionis Regni, & sic
 obstante dicto Ritu 220. ad comparan-
 dum, non admittitur in iudicio ciuili,
 eius procurator, quem ritum in sui viri-
 di obseruantia esse, testatur *Franch. decis.*
271. num. 2. & 8. & licet Ritus prædictus
 dicat, non admitti ad comparandum,
 nisi contumaciam suam primo purga-
 uerit, ante loquitur de contumacia cō-
 tracta post bannum, iuxta dictam consti-
 tutionem Regni *grand. utilit.* in qua fit
 mentio de contumacia post bannitionē
 si cui

sicuti per primam contumaciam puni-
tur contumax, in tertia parte bonorum
mobiliū, in alia contumacia post ban-
nitionem, puniatur bannitus in omnibus
mobilibus; sic ergo ritus 20. expressè lo-
quitur de contumacia banniri.

Nam pro declaratione ipsius Ritus
sciendum est bannitum esse quid di-
26 uersum à contumace, & adeo, tanta est
diuersitas, quod sicut de iure commu-
ni fuit cognita contumacia dicta l. conta-
maciā ff. de re iudic. Bannū autē, siue bā-
nitiō fuit penitus incognita legibus ciui-
libus, & tamen in legibus nouissimis in
vlibus feudorum reperitur facta mētio
de banno, & de bannito in tit. hic finitur
27 lex, & in cap. in principio, vbi bannitus
equiparatur excommunicato, & in tit.
de statutis, & consuet. extra Ecclesiam, &
paulo post principium, vbi fit mentio de
banno, vna cum adnotatione, & publi-
catione bonorum, & adeo fuit incogni-
ta bannitiō a primis iuris interpretibus,
vt glos. in S. relegatis in tit. quib. mod. ius
patrie potest. tanquam de re parum co-
gnita, in iuribus ciuilibus nimis fallaci-
ter, solū crediderint bannitū esse, ad instar
relegati, quæ glos. valde ponderatur per
Baron l. i. C. de hered. instit. n. 10. qui pri-
mus omnium diffusè tractauit materiā
28 banni, & ibidem voluit, bannum esse
actum de per se, nullam habente con-
nexitatem, cum alio actu; & licet bannū
possit dari à lege, vel à Iudice, propter
delictum, sæpius datur, & est adiuentū
bannum pro pœna eius, qui contemp-
do præceptum Iudicis in non compa-
rendo, non obstante, quod sit effectus
contumax, non obtemperando; vt ergo
cohereretur inquisitis comparere, &
ratione inobedientie, & contemptus in
quibus permanet post contumaciam
contractam fuit adiuncta bannitiō, & de
hac bannitione expressè loquitur con-
stitutio Grandis utilitas in eius proem. in
illis verbis (malefactores interdum cō-
temptus, & contumacie vitium, vel pœ-
nam patris sceleribus agrauantur, si-
ne temporis præiudicatione) & paulo post
dixit constitutio hac lege prosequimur
contumaces.

29 Definuit igitur Bal. bannum in dicta
l. i. C. de hered. instit. in vers. unde dicen-
dum. esse quasi lationem, seu eiec-
tionem à bono publico, ad instar excom-
municati, qui eiciuntur à commu-
nitione Ecclesiæ, quam similitudinem
inter bannitum, & excommunicatum
facit tex. in vlibus feudorum in tit. hic fini-
tur lex in principia, Andr. autem in dicta

constit. Federic. Imponi in vlibus feudor. de
30 statut. & consuet. contra Eltes. num. 6. ali-
ter definit bannum in vers. ipso iure,
quod bannum sit quædam à fida, & ru-
tela principis diffidatiā, quæ definitio
DD. colligunt ex illius verbis constitu-
tionis Federic. Imperat. de statut. & consue-
tud. in illo verbo (diffidamus.)

31 Ex qua iuris communis dispositio-
ne fuit orta Regni constitutio Gray-
dis utilitas, sub rubrica de pœna contumacia
in criminalibus causis; ex qua rubrica sa-
tis declaratur dicta constitutio, quod bā-
num de quo fit mentio, non est ipsa cō-
tumacia, sed pœna quæ datur eis, qui per-
sistendo in contumacia non obediunt,
disponitur autem in dicta constitutione
non esse procedendum ad pœnam adno-
tationis bannorum, & ad bannitionem,
contra quemcumque contumacem,
sed tantum contra contumaces capita-
liter accusatos, ex quibus verbis, dixit
Affl. in dicta constit. num. 3. quod si quis
32 est contumax pro causa criminali in-
qua non venit imponenda pœna mortis
naturalis, de iure Regni, non potest adno-
33 tari, atque banniri, secundo disponitur
quod bona adnotata post anni circulū à
die bannitionis applicantur fisco, si non
habet filios, tertio quod post contuma-
ciam banniat, & exprimat causa
bannitionis, & dies ipsius.

34 Ex prædictis ergo, tam de iure com-
muni, quam de iure Regni, satis constat,
quod contumacia, & bannitiō, sunt quæ-
dam inter se diuersa; nec simul, & semel
fieri possunt, quia prius reus, fit contu-
35 max, deinde fit decretum, quod ponat-
ur in banno, & tunc habetur ipsa ban-
36 nitiō, & non ex sola contumacia, neque
ex decreto quis dicitur bannitus, sed ex
ipso actu bannitionis, imo dixit Affl. in
dicta constit. num. 16. quod acta bannitiō-
37 nis non sufficiunt, sed debet esse bannū
in scriptis redaptum, adeo quod dixit
Andr. in dicta constit. panam eorum, non
sufficere, quod publicetur bannum præ-
dictum in M. C. V. sed est necesse ipsum
publicari per loca solita Ciuitatis; licet
Affl. dicat in dicta constit. Gran. utilitas
38 num. 15. quod solum Neap. sufficiat,
quod bannum publicetur in magna Cu-
ria Vic. propter multitudinem causarū,
secus est in alijs tribunalibus Regni,
qualiter autem fiat decretum banni, &
39 qualiter scribarur ipsa bannitiō, & pu-
blicitur ponit Foller in sua præf. crimin.
in prima par. secunda partis, verbo bannia-
tar. num. 3. & 4. & ibi Dominus meus Bal-
dassar de Angelis vir doctus Aduocatus in-
signis

signis nunc vero meritis Index in criminalibus M.C. Vic. Neapol.

- 40 Pro ista autem opinione faciunt ea, quæ dixit doctissimus *Bartol. de Capua in constitutione Regni clementia*, quod de iure Regni non possit quis banniri statim post contumaciam, sed post duos menses, quam sequitur, & refert *Foller. in verb. banniatum num. 26. in fine*, non ergo sufficit, quem fuisse reputatum contumacem, Curia pro Tribunali sedente in M. Cur. Vic. post lapsum duorum mensium; & seruata forma Constitutionis Regni *Grand. utilit. alias bannum* crit ipso iure nullum, ex doctrina tanti auctoris *Bartolom. de Capua*, qui potest dici quod faciat ius in Regno, quod etiam habetur ex illa ratione, quia si bannum est secunda pena, eo quod in contumaciâ persistendo non obediat, si illico contracta contumacia quis banniatum, esset dare penam ante delictum, quod expressè videtur decidere *tex. in cap. ex parte. et primo, extra de verbor. significat. nam vt supra diximus ex tex. in rubr. hic finitur lex, vt ex doctrina Bald. & Andr. Bannitio, & excommunicatio equiparantur, dixit tex.*
- 42 in dicto cap. ex parte, quod quando proceditur ad excommunicationem propter contumaciam illa fit duobus precedentibus, scilicet primo pro contumacia iam contracta; secundo pro non obtemperando contumaciæ iam contractæ, & illa nõ obtemperatio necessario vocatur nouæ iurisdictionis cõtempus, & ideo ratione noui contemptus; datur noua pena, quæ est bannitio, quæ pena non parui momenti iudicatur, per-
- 43 dit namque bannitus, iura publica, beneficia, iurisdictione, & custodiam Principis, & fit adnotatio, & publicatio bonorum; imo ex bannitione oritur tale
- 44 indicium ad delictum, quod absque alio indicio inquisitus torqueri potest, *Paris de Put. in tract. de sindicatu. in verbo sequitur questio quotidiana num. 15. Grammet. decis. 34. num. 5.* & pena tanti momenti non est danda ratione contemptus modici temporis, & dum contumacia habeat iam suam penam de iure Regni, quæ est amissio tertie partis mobilium, de qua etiam fit mentio in dicta *Constit. Regni Grandis utilitas.*
- 45 Practica autem in Magna Curia Vicariæ est quod contumaces amplius nõ banniantur.

Primo, quia substantialis effectus bannitionis erat annotatio, & publicatio, post annum omnia bonorum, & per

Cap. Reg. Catholic. etiã pro quouis delicto Neapolitani non puniuntur in bonis, nisi in crimine læsæ Maestatis.

- 46 Secundo, quia per *Ritum Mag. Cur. Vicariæ* 220. inquisiti capi non possunt, nisi prius contumaces, deinde banniti, & post spatium vnus mensis à die banni publicati, & tamen videmus in dies, quod hæc praxis idè inoleuit, quod inquisiti capitaliter sunt illi, qui possunt banniri, ne dum expectatur bannitio, & mensis, post bannitionem, sed vnico actu Iudices Mag. Cur. Vic. dant ordinem quod citentur, & carcerentur, siue capiantur.
- 47 Tertio inoleuit praxis bannitionis, quia maxima cum difficultate poterat praticari constitutio *Grandis utilitas*, quæ secundum *Affl.* vult quem banniri pro delicto, in quo venit imponenda mortis naturalis pena, ita vt si non esset attintus tot indicijs, quod posset foriudicari, non posset banniri, & de indicijs disputare prius in banno, & deinde in foriudicatione, absque vtile Regij fisci,
- 48 cum non adesset publicatio bonorum, stante *Capit. Regis Catholici*, non fiunt amplius banna, neque bannitiones, proinde hodie in Regno solum vocantur banniti hij qui sunt foriudicati, vt per *pragm. 12. de de exulib.* vocat bannitos tantum eos, qui sunt foriudicati, iãdeo recessit ab aula, quam esse bannitum, ante foriudicationem, propter cõtumaciam per *Constit. grand. utilitas.*
- 49 Quo ad secundum nulli dubium est ritum prædictum nõ loqui de quacumque contumacia, sed solum de contumaciæ vigore banni, & sic de contumacia non ex citatione, sed ex banno contracta; dum dixit si bannitus in bannis
- 50 perdurans, qui ritus intelligit illud verbu bannitus, prout de iure Regni *Grandis utilitas*, quæ constitutio fuit inuenta contra malefactores contumaciam cõtendentes, vt in princip. constitutionis & in *S. hac editali*, & primo imposuit penam contumacibus, in tertia parte bonorum mobilium, secundo adnotationem omnium honorum, tertio quod per Magistrum iustitiarum bannirentur, & si per anni circulum post bannum, in bannitione, & contumacia permanerit, bona adnotata fisco applicantur.
- 52 Tertio priuilegio gaudet Nobilis, quod licet prima facie contrarium priuilegij videatur, tamen opinio, quæ probatur in iure receptior erit, & tunc pro priuilegio omnibus adscribi potest, & est an quilibet non obstante quod est absens

rens, suas defenfiones in iudicio criminali proponere per procuratorem possit.

In quo dubio prima facie videtur respondendum ipsum, non esse audiendum, sed contra ipsum esse procedendum ad citationem; nec habendam esse citationem suarum defenfionum, nisi ipso personaliter comparente, idque ex *tex. in l. penult. §. ad Crimen ff. de public. iudic. vbi in delictis publici iudicij, quemadmodum, pluraque sunt ex his de quibus aliquis inquiratur, docet iur. Consul. posse quem admitti ad allegandam absentis defenfionem, seu innocentiam, & concordat notata per *Vinian. in figur. casus l. reos C. de accusat. Ratio in qua fundatur hæc iuris conclusio, vna est ne iudicium redatur elusorium, si reus qui forsitan penam corporalem subiturus est, non habeatur; altera quia expedit reum personaliter comparere, vt animaduertat iudex qua trepidatione, qua voce, qua constantia loquatur, ad arguendam, vel excludendam ex his, delicti presumptionem, *Ant. Rosell. inter consil. crimin. Cepoll. conf. 46. in princip. Claud. ad Bertaz. conf. 216. in verbo per placet; & saltem esse iudicis arbitris; vt possit si velit cogere reum, vt personaliter compareat ad respondendum inquisitioni; docent *Bar. in l. seruam quoque §. publice num. 6. ff. de procurat. Ioann. Bapt. Rosell. inter eodent Consul. Cepoll. conf. 47. num. 4.****

54. Secundo videtur id ex parte legentium huius Regni sancitum, nempe *l. 1. tit. 109. vbi tres tantum exceptiones ex parte citati, vel citandi, scilicet absentia, infirmitatis, aut captiuitatis allegari permittitur; *Caroli. dicto Ritu num. 8.**

55. Contrarium tamen verius censendum est, mouet quia quemadmodum delicta puniri, reipublice interest; ita etiam Republicæ magis expedit innocentem, licet absentem liberari, & a quoctumque defendi, ne innocentia indetenta periclitetur, celeriter hoc probat *tex. in l. seruam quoque §. publice ff. de procurat. vbi, vbi cumque itaque absens, quis damnari potest, ibi quamuis verba pro eo faciente, & innocentiam excusantem audi equum est, hinc communiter est consensu, in quacumque causa, in qua contra absentem procedi potest tradiderit DD. posse per iudicem ex officio, etiam*

56. nemine petente veritatem, & consequenter absentis innocentiam perquirere, & multo magis alio petente fieri iustum est; *Bar. in dicto §. publice, num. 3. & sequenti; Angel. in l. plane ff. de priuilegiis.*

*red. in l. vbi pactum num. 13. C. de trans. sub. §. l. 1. num. 9. ff. de iurisd. omni. iudic. Marfil. in §. sequenti num. 43. Gramat. post decis. cons. 1. num. 24. Cirill. in sua praxi crimin. §. vbi de procurat. num. 2. par. 1. Bertaz. conf. crimin. 137. num. 6. conf. 303. num. 6 & sequenti; & inter cons. Cepoll. crimin. Ant. Rosell. dicto conf. 46. num. 8. & alij insignes DD. cons. 47. num. 10. conf. 49. num. 3. conf. 50. num. 3. conf. 40. num. 9. & 10. & quod possit primo loco comparere per procuratorem in criminalibus, dixit eruditè *Tiraquell. in tit. de Nobilit. cap. 2. num. 141. id**

57. quod ignobilibus prohibetur per *tex. in l. vbi G. de iniur. & ibi Glos. in verbo per procuratorem, quæ nuncupatim id fieri dixit propter nobilitatem, & pro concordia allegat l. quinque, & Auth. hoc ius C. de procur. l. vbi. C. vbi senat. vel Clarifl. quoties C. de dignit. lib. 12.*

Nec obstat in contrarium *tex. in dicta l. penult. §. ad crimen, & quæ ad illius exornationem tradita sunt, quia omissis aliis solutionibus de quibus *Bar. in dicto §. publice num. 1. & inter dicto Cepoll. conf. Modest. Polent. conf. 42. vera, communis, & ad presentem dubium nostrum accommodata solutio est, quod aut quis vult ad defenfionem innocentia absentis audiri, vt procurator, & suscipere telam iudicij; & possunt procedere in contrarium allegata, aut quis ad alterius innocentiam allegandam petit admitti, non vt procurator, sed vt simplex instructor, & iudicis informator de inquisitione innocentia, adhuc vt iudex ex illa instructione veritatem, circa delictum, aut innocentiam assequatur, & hoc, iura non prohibent, imo præcipiunt, vt iudex modis omnibus hanc veritatem scrutetur, & hanc distinctionem habemus; ex supra citati DD. solariissimeque omnium tradiderunt, relati inter *Cepoll. & alij consentientes citari, idem Cepoll. consil. crimin. 72. num. 11. conf. 3. principaliter; *Grabat. conf. civil. 37. num. 1. & seq.****

58. Et licet non negentur, quæ negari possunt auctoritate *Gramat. & aliorum per eum relatorum conf. civil. 37. num. 9. arbitrio Iudicis remittendum esse reum compellere ad personaliter se in iudicio exhibendum, non tamen debet propter hoc reicere instructionem innocentia, sed vtique admittenda, ita vt ex qualitate defenfionum, ad instructionem productarum, arbitrium circa hoc à Iudice sumendum sit, *Anton. Rosell. dicto conf. 46. in fine, nec *Bar. in allegato loco, ita intelligendus, contrarium sentit, & quod in hac in re concludendum videtur, est vt liqui-***

• siquidem adhuc urgeant indicia delicti pro citationis sufficientia, nec ea sint satis euacuata à productis defensionibus, citandus sit reus, quod si indicia, qualitas, producentia locus delicti quemadmodum res se habet, absurdum videretur dicere cum esse citatum de cuius innocentia, iam liquet ad tradita per *Cirill. in sua praxi Crimin. de procurat. §. unico par. 1. num. 1. in fine, Cepoll. conf. crimin. 29. num. 21. Modest. Polent. inter eadem Cepoll. consil. conf. 47. nu. 11. Cabal. resolut. crimin. 256. num. 3.*

59 Nec in ista opinione impedire videtur *Ritus 269.* quia præter, quod ritus ille loquatur, ubi quis iam est citatus. *Carau. dicto ritu num. 6.* qui Ritus loquitur in procuratore non in simplici instructore innocentia, & sic ista distinctio omnino tollit oppositionem Ritus, & quod in terminis Ritus, non repellatur simplex

60 Iudicis instructor circa innocentiam, inquisiti, quia aliud est proponere exceptionem ex parte inquisiti, aliud est implorare officium Iudicis, & illum de innocentia inquisiti instruere, in terminis dicti Ritus tradit *Ioann. de Arno;* quem refert, & sequitur *Bertaz. dicto conf. 127. num. 6. & conf. 303. num. 6. & sequenti, & fortioribus terminis statuti prohibentis admitti excusatorem, vel defensorem absentis plenioribus, & amplioribus verbis sequutus est *Marfil. conf. 63. num. 61. & sequenti, & conf. 90. num. 20. & in supra allegata §. sequitur num. 43. quem sequitur, & refert *Bertaz. dicto conf. 303. num. 6. concordat Angel. in dicta L. plane. ubi dixit, & hoc infinitis vicibus practicasse in terminis statutorum prohibentium admitti exceptiones, nisi reis personaliter competentibus, *l. f. Gramat. locis supra cit.****

Nec prædictis obstat tradita per *Glar. in S. fin. quat. 33. num. 2.* nam præterquã, quod loquitur contra tot scribentium, receptam sententiam, loquitur ille cum ex parte absentis, sint recipienda probationes, & examinandi testes.

61 Tandem Regium Collaterale Consilium Neap. decidit scripturas, quæ loco defensionis erant, recipi solummodo ad Iudicis instructionem, extra tamen relâ iudicii, vt supra explicatum est, certè alioquin, frustratorium esset Collaterale Consilii decretum, quia frustra sit,

62 quod factum non releuat *l. si quis §. exigitur, ubi Angel. ff. de edendo,* quod permitti nõ debet, quia tam supremi Consilii Decreta inania, & elusoria esse non debent, ad *tex. in l. si prator ff. de iudic. l. si plures ff. de testament. tutela,* ad tradita per

Surd. decis. 17. num. 2. & per Ioan. Donatum à fina in Enchidio conclusionum lib. 2. in v. frustratorium.

63 Sed post hæc scripta Collaterale Consilium apertius declarauit vt Magn. Cur. vnitis omnibus scripturis de iustitia prouideat, ita vt prædicta tradita pro veritate habuerit, nec vllus relictus est disputandi locus.

Hæc opinio fuit per Magn. Cur. Vic. practicum in causa Marchionis Morconi, qui dum fuit accusatus per suos vassallos, & proposita nonnulla capita Excellentissimo, ac dignissimo Proregi Comitum Monterei, per illum fuit destinatum Commissarium vnus Iudex Magnæ Cur. Vic. in criminalibus D. Antonius Nauarret. Auditor Generalis totius Exercitus Militiæ in Regno Neapolit. nunc meritissimo Consiliat. Sac. Reg. Consil. Neap. ad instantiam prædictorum vassalorum, qui in terra Morconi cepit informationem, deinde ad instantiam Illustr. Marchionis fuisse destinatum per dictum Excellentissimum Proregem quond. D. Ferdinandus Messia de Prado Iudex M. C. V. in criminalibus, qui in dicta terra aliam cepit informationem, quæ per Excellentissimum Proregem Ducem Medinæ Principem Ostiliani, & per Reg. Collat. Conf. Neap. fuerunt remissa doctissimo, & integerrimo Reg. Consil. D. Anibali Moles, & coram illo per procuratorem dicti Illustris Marchionis Morconi presentatis nonnullis scripturis publicis, & priuatis stante quod dictus Marchio Morconi erat in Ciuitate Florentiæ, & facto verbo in Collaterali Consilio cum tota Mag. Cur. Vicaria, coram prædicto Excellentissimo Proregi, fuit dictum visis omnibus scripturis Mag. Cur. Vicariæ de iustitia prouideat, prout videre est in processu panes Iulium Cæsarem Romanum fiscalem scribam M. C. Vicariæ, & scribam dictæ inquisitionis excludendo prædictos vassallos à petitione citationis.

Certè enim ex illis scripturis aliud nõ constabat, nisi solum defensiones Illustr. Marchionis.

Ex quibus deuenitur ad aliud dubiũ querendo an prædictæ defensiones possint per inquisitum renunciari.

64 In quo dubio primo loco DD. vniuersalem regulam colligunt, & assignant v3. quod reus suis defensionibus minime renunciare possit per *tex. in l. non tantum ubi glos. in verbo acquiescit de appellat. glos. in l. pactum in verbo cum liceat ff. de pact. sequutus fuit Antou. Gomes. in tit. de delictis cap.*

cap. 13. num. 33. Gregor. Nat. in conf. 359. nam: 3. vol. 2. Rolan. conf. 12. n. 14. licet tertia Bal. in cap. cum non ab homine, de iurament. & in cap. cum venissent in fine de testib. idē etiam dixit Bal. in Auth. iudicemus, & ibi Salicet. & Angel. C. de iudicijs.

65 Ad quam vniuersalem Regulam Sebast. Guazzin. in tract. ad defensionem Reorū defens. 27. cap. 1. vbi in dicto cap. septem refert limitationes, Foller. autem in sua criminali practica nouem adhuc refert ad hanc regulam limitationes.

Pro quibus primo limitant, in confesso sponte; secundo quando renunciat hijs quæ sunt de apicibus iuris, & statutorum, & non de iure gentium, tertio quando tacite renunciat permittendo sibi terminum sibi statutum; quarto in latrone famoso, quinto si notorium est nullam defensionem competere posse; sexto si reus captus est in infraganti crimine, septimo si reus renunciat exceptionibus declinatorijs, octauo si renunciat post conclusionem in causa, nono vbi pena est corporalis.

In prima autem limitatione iuris ratio postulat quod defensiones renūciari possit ab ipso reo, quia contra ipsum aliud non remanet, nisi vt condemnetur, ex illa vulgata regula iuris quod contra confessum nullæ sint partes iudicis, nisi vt condemnetur, & hoc modo, quia ad ipsum defensiones nihil iuuant, ideo si ipse renunciare velit, potest, & eius renunciatio à lege permittitur prout Folle. citat. & Guazzin.

67 In secunda limitatione ratio connectitatis vult, quod dum reus renunciauit omnibus quæ sunt de apicibus iuris, & statutorum, etiam à lege permittitur, quod ab ipso renunciari possit defensionibus; imo etiam dici potest, quod renunciauit per necessariam consequentiam, & dum renunciauit omnibus quæ sunt de Apicibus iuris, sub dictis iuris apicibus includuntur etiam defensiones, igitur necessario renunciauit censetur etiam defensionibus.

In tertia vero limitatione, viget plurimum tacita renunciatio, quæ arguitur ex permissione labitionis termini concessi ad suas defensiones faciendas, 68 id quod pro cautela Iudicis assignat Guazzin. cit. nu. 1. quod Iudex in aliquibus delictis debet reo terminum assignare, & deinde illo transacto procedi, voluit. equo que Iulius Clar. in pract. crimin. quest. 49. n. 16. Decian. etiam in tract. crim. lib. 2. num. 17.

In quarta limitatione fama inheret,

quæ est sufficiens ad iudicium inquirendum prout dixit Iul. Clar. in pract. crimin. quest. 11. num. 1.

69 In famoso latrone, iniquum est procedere iuris ordine seruato, & sic in ipsis ex informatiuo processu bene procedi potest ad torturam; quoniam ex terribili casu licet iustas leges transgredi, secundum Innocent. in cap. 1. de constitut. l. si seuerior col. 3. C. ex quib. caus. infames irrog. cum siml. l. 3. C. de practic. imper. offer. voluit Bal. in l. obseruare §. proficisci. 11. quest. ff. de offic. proconsul. ita fuisse determinatum, vt refert Affl. in decis. 391. nu. 10.

71 Rex autem Carolus Secundus, quæ incipit de iuris censura prouide. fol. mibi 55. in quo omnino statuit, contra famosum delinquentem huius generis, non esse iura seruanda, pro quibus ita conclusum fuit tam per Mag. Cur. Vic. quam per Sac. Conf. teste Affl. citato.

De alijs autem limitationibus latè videbis apud DD. criminales, prout constat apud Farin. & Iulium Clar. aliosque citatos.

72 Et licet in famoso latrone non sit seruandus ordo iuris, nihilominus defensiones non sunt ipsi denegandæ, quia de iure naturali debentur, cap. dilecti filii de except. l. vt vim, de iustit. & iure l. 1. §. cum arietes, si quadrup. paup. feciss. dic. dixit Meritiss. de doct. ff. D. Reg. Merlin. Marchio Ramonti in lib. 2. contro. forens. cent. 2. cap. 33. num. 5.

73 Verum Iudex antequam procedat iuris ordine non seruato debet prius videre enormitatem criminis, inditiorum vrgentiam, & personæ qualitatē, hæc tria requiruntur, ad prius procedendū, dixit Affl. in decis. 391. num. 10. Scacc. de iudic. caus. civil. & crimin. cap. 97. num. 88. R. Tapia ad Capit. Regni si cum sceleratis, sub tit. de offic. Magistr. iustit. lib. 2. iur. Regn. & decis. 22. Sac. Conf. num. 3. Vincent. de Franch. in decis. 143. num. 2.

74 Deueniendo autem circa articuli ferriem, an nobilitas renunciari possit, DD. autem non posse concludunt, prout Tirraquell. de nobilit. cap. 26. num. 5. Ardiz. de Nobilit. Hispan. cap. 5. num. 2. Couar. cap. quamuis pactum par. 2. in initio, num. 5. vers. pimum etenim, Cenall. commun. contra comm. quest. 688. Gomez. ad leg. Taur. 79. Burg. de Paz. conf. 10. num. 7. & plene confirmat Phabus Decis. Rote. Lusitan. 48. Gregor. in l. 34. glos. de sangre tit. fin. par. 2. Menchac de success. creat. §. 2. num. 75. Perez in l. 1. glos. 1. tit. 2. lib. 4. Azueved. in l. 4. num. 14. cum sequenti tit. 2. lib. 6. noue recopilat. Amesc. de potest. in se ipsum lib. 2. cap. 23.

Bouadill. in sua politic. lib. 3. cap. 15. num. 20. & sequent. Calder. de error. pragmat. lib. 1. c. 4.
 75 quia nobilitas est quodam ius sanguinis, quod incommunicabile est, & proinde renunciatione tolli non potest, *l. iura ff. de regul. iur. l. ius agnationis ff. de pactis*; & talis nobilitas ex sola vulgi opinione pendet, isque nobilis est, & præsumitur, quia communis hominum existimatio nobilem reputat, ut per *Tiraquell. de nobilitat. cap. 10. num. 6.* sed sola renunciatione tolli non potest communis existimatio, quod non ita procedit in
 78 priuilegio concessio ratione nobilitatis, quoniam commodè separari, & tolli permissum est, manente etiam nobilitate, cum ob renunciationem priuilegii competentis, ratione nobilitatis renunciantis, non desinat esse nobilis, *Vasq. illust. controu. cap. 11. num. 24 & Dec. l. iura sanguinis ff. de regul. iur.* quoniam priuilegia nobilibus attributa non dicuntur iura sanguinis, sed iura nobilitatis, unde *dicta l. iura sanguinis*, non accipitur de iure nobilitatis, sed de iuribus à sanguine ipso immediatè naturali procedentibus, verum poterit talis Nobilis renun
 80 ciare ipsi solemnitati, cum factis id est acceptando officia, quæ non ad nobilem spectant, sed ad ignobilem, & tunc factis renunciaffe ipsi Nobilitati censetur.
 81 Ad euitandam autem talem renunciationem adest praxis, nempe quod princeps declaret expressè quod acceptet tale officium, nullà penitus præiudicatione ad statum nobilem, & ita voluit *Bar. in l. 1. col. 5. vers. quarta opinio fuit C. de dignitat. lib. 12. l. imperialis C. de nupt. l. 1. C. de sent. pas. §. in communi autem instit. quib. mod. ius patria potest. soluat. sequitur Tiraquell. de nobilit. cap. 20. nu. 9.* Nec per
 82 talem renunciationem istius singularis personæ de corpore seu Collegio Nobilitium, nec ex ipsa renunciatione sequitur dedecus, & iniuria cæteri, ac vniuerso corpori, nec quicquam ipsi nocet est *ex. ubi glos. in l. nemo quis C. de ordin. vocat. diuersi iudic. quia iniuria fieret toto corpori suo, rectè hanc rationem reddidit dicta glos. in verbo, ut attingentibus, sequitur Couar. in cap. quamuis par. 2. in princip. n. 9. cum sequenti de pact. lib. 6. Guttier. de contract. iurat. cap. 16. de priuileg. num. 52. & 53. Soccin. cap. peruenit num. 154. de sentent. excommun. & nu. 386. cum sequenti, Corn. conf. 314. col. 1. num. 2.*
 83 Nam certum est honorem vel dedecus singularium personarum, ex aliquo corpore, vel Collegio ad cæteros iam pertinere, cum singuli sint partes ipsius

Collegij, l. cum scimus circa finem, ibi (cum enim pars, quodammodo corporis eius) C. de agricol. & censit. lib. 11. quam legem, adhuc ponderauit Bar. ad id quod singularia facta vni, ex aliquo corpore, vel collegio, ad cæteros censetur facta, cum publici iuris esse dicatur, quicquid ad dignitates magistratus, & ad eorum ordines spectant, Bert. in l. 1. C. de dign. lib. 12. plures citat Dian. conf. 19. num. 49. vers. 6. præsuppositio lib. 3.

84 Attamen trāsiturum faciendū ad aliud priuilegium, quod subiacet clerico, ratione ipsius fori, cum forum dicatur ratione magistratum, hoc est, in quo actiue, ipsi magistratus iurisdictionem exercent, quia ratione litigantium idque passiuè, nimirum in quo conueniantur litesque inter ipsos dirimantur, quare dicitur rei forum, atque meum forum, vel tuum forum. At clericus, etiam si
 85 velit, non potest fori exceptionem renunciare, *Auth. si statuimus C. de Episcop. & cler. cap. si diligenti de foro competentis, & ibi Felin. col. 6. vers. primum corollarium, Ias. in l. 1. num. 10. ff. si quis in ius vocat. non ier. Felin. cap. 1. col. 4. de iudic. Aret. in §. ite iuris, vers. visis regulis, institut. de except. Roland. conf. 4. nu. 9. lib. 1. Alber. de statut. quest. 2. num. 25. Bald. & Angel. in l. 4. C. de leg. lib. 11. Benedict. tract. de paupert. quest. 8. num. 52. Guttier. de contract. iurat. cap. 16. num. 50. licet de iure ciuili, secus esset, Guid. Papa conf. 22. 1. num. 2. Viu. decis. 125. Surd. de alimen. tit. 7. quest. 37. num. 48. Couar. in cap. quamuis pactum, par. 2. in principio num. 9. de pact. lib. 6. communem dixit Clarus in pauci §. fin. quest. 36. vers. secundo inferitur, Soccin. de iudic. casuarum c. 11. num. 35. Gallerat. obseruat. 37. lib. 1. Farin. tit. de inquisit. quest. 8. ampliat. 6. principali, Alb. conf. 785. num. 10. conf. 387. num. 13. Surd. decis. 26. num. 7. & 10. conf. 2. num. 17. & 31. conf. 193. num. 5. conf. 222. in princip. conf. 280. num. 9. conf. 396. num. 15. Gratian. decis. 61. num. 14. Fransb. decis. 400. num. 6. Viu. decis. 25. num. 1. Grass. in decis. aur. par. 1. lib. 4. cap. 18. num. 54. Germon. de sacr. immun. lib. 3. cap. 15. num. 51. Quarant. in summ. bullar. in verbo forum competens, ubi refert Bullam Martini V. Perez. in l. 1. glo. 1. tit. 3. lib. 1. Azor. institut. moral. par. 1. lib. 5. cap. 22. quest. 10. Grass. qui alios citat de effect. clericat. effect. 1. nu. 42. Cardin. Tusch. conclus. 387. lit. C. Seyua in exam. Episc. lib. 5. cap. 1. num. 15. cum gaudeat priuilegio fori, ut per Conc. Trident. sess. 23. de reformatione cap. 6. Farinac. tit. de inquisitione quest. 8. num. 44. in fine, Baiard. in addit. ad Clar. quest. 36. num. 27. & ad hoc ut gaudeat*

deat privilegio fori debet incedere habi-
tu, & tōtura, & inseruire alicui Ecclesie
de mandato Episcopi. *Hector Felic. par. 1.*
alleg. 37. nu. 3. & 4. Bellat. disput. clerical.
punt. 1. tit. de favon. cleric. personarum §. 3.
nut. 10. pag. 382. & per sacros Canones, &
signanter ex extrauaganti, & Clement. septi-
ma de vita & honestat. cleric. & ex Constit.
Sixti V. in anno 1589. incipiente cum sacro-
santa, Reg. Tap. de iure Regn. libro 1. tit. de
Episcop. & cleric. super ritu 235. Ricc. decis.
134. var. 4. num. 7. & decis. 165. par. 1. num. 3.
& decis. 368. num. 3. Vivald. in candelabro
aureo in explanatione Bullæ Sixti V. notab.
11. Barhof de episcop. alleg. 57. par. 3. nu. 57.
late meritiſſimus Dominus meus Reg. Sanse-
licius decis. 228. contra de Marin. resolut.
quot. lib. 1. cap. 61. num. 8. motus authori-
tate Regentis de Curtis in suo diuersorio
iur. feud. cap. 2.

Ratio autem cur clericus fori priuile-
gium renunciare non potest est, quoniã
huiusmodi priuilegium non priuato
fauore ipsius clerici concessum, est sed
toto ordini clericorum, ut cap. *significa-*
ſſi, & cap. si diligenti, cum ibi notatis de foro
compet. Brun. conf. 64. num. 17. couf. 89. num.
8. Imo ne quicquam cum iuramento,
Iaf. conf. 50. num. 1. inter cons. criminalia
lib. 2.

86 Verum notandum est an possit cleri-
cus compromittere in Iudicem laicum
causam vertentem super eorum patri-
monio, *Bellamer. cap. Romana de foro com-*
pet. in 6. c. exposita de Arbitr. Joann. Bapt.
de Arbitr. par. 4. quæst. 15. num. 1. sed hoc
fuit practicum in vna causa inter rea-
le Monasteriũ Sanctæ Claræ cum Colle-
gio R.R. PP. Iesuitarum Massæ Lubren-
ſæ super differētijs lacus, & Aquæ Agna-
ni, quæ causa cum fuisset per ambas par-
tes compromissa Nobili Iacinto Roc-
co, & Joanni Citarella, Summus Ponti-
fex noluit præstare super prædicto com-
promisso assensum, sed assensus fuit præ-
stitus personis Ecclesiasticis, prout vide-
re poteris in Nuntiatura Neapolitana,
ſcriba Antonio Guglielmus, ratio quia
87 *arbitrer, & arbitrator non habet iuris-*
ditionem, sed quædam notitiam l. ait
prator ff. de iudic.

88 Alia ratio quidem, quæ viget cur cleri-
cus fori priuilegium renunciare non
potest, est, quia ius publicum est, & tan-
quam ius publicum respiciens totius
ordinem clericalem renunciari non po-
test, cap. *si contingit de sentent. excommu-*
Suarez in cap. 33. de legib. num. 2. tradit
Gallerat. lib. 3. cap. 1. num. 4. vers. & ideo nu.
34. de renunc. cum pactum priuatorum

inris publico derogari non possit, *l. ius*
publicum ff. de pa. l. neque Pignus §. priua-
torum ff. de regul. iur. cap. si diligenti de foro
competent. & quod quis renunciare non
possit ordini suæ dignitatis, cum publici
iuris sit, Decian. conf. 19. num. 40. cap. fin. di-
ſtint. 99. l. 1. C. ut dignit. ordin. seru. lib. 12.
Decian. dicto loco, quare rectè familia sua

89 Collegium agere potest pro iniuria illa-
ta vni collegiato respondit *Oltrad. conf.*
61. quem sequitur Petr. Leand. tract. de pri-
uil. doct. quæst. 71. par. 4.

90 Nec renunciare poterit clericus pri-
uilegio Canonis si quis suadente diabu-
lo per *tex. in cap. contingit 1. de sentent. ex-*
commun. & ibi notat Felin. quoniam id in-
ductum fuit fauore clericalis dignitatis,
Guttier. cap. 16. num. 53. Socc. cap. peruenit
num. 154. de sentent. excomm. & ibi num.
386. cum sequent.

91 Et licet Clericus non possit conueniri
coram Iudice laico, prout supra dictum
est, tamen potest re conueniri coram
eodem Iudice laico, cap. *1. de mutuis petit.*
Peregr. de fideicom. art. 28. num. 67. l. cum
Papinianus C. de sentent. & interlocutor.
diuers. iudic. Aufred. in tract. de potest. iu-
dic. Ecc. super laicor. & eorum honor. num.
37. in 13. tom. tract. diuers. par. 1. car. 128.
Cauale. qui alios citat decis. 19. num. 60. &
decis. 23. nu. 9. lib. 3. vers. nam dicebat, Aret.
in §. idem iuris num. 46. in §. tit. de except. cap.
fin. de except. in 6. Carauit. in ritu 67. num. 3.
Viuus in decis. 49. num. 4. Gaspar Thesaur.
quæst. for. 98. lib. 1. etiam si reuocatio
fiat post litem contestatam Franch. decis.
376. Alex. Trentac. lib. 1. var. resolut. de mu-
tuis petit. num. 31. Marta de iurisdit. 4. par.
cent. 2. casu 107. num. 1. Affl. & Vrsill. decis.
173. num. 4. & 5. Boer. decis. 69. Franch. dec.
193. & 376. Carauit super rit. M. C. V. Nea-
polit. 67. num. 8. Ioseph Ludouic. conclus. 38.
vers. infert vigesimonono, Scaccia in tract. de
iudic. 1. par. cap. 11. num. 94. Surd. lib. 2. conf.
122. num. 19. Larroa decis. Granat. 4. nu. 11.
lib. 1. cum sit mutua petitio, quæ a reo fit
aduersus actorem, l. cum Papinianus C. de
sent. & interloc. iudic. Authen. & consequen-
ter ubi Bart. num. 3. Bald. num. 19. Castrens-
num. 9. & DD. omnes C. de sent. & interloc.
omn. iudic. DD. in dicto cap. 1. de mutuis pe-
tis. & in cap. & si clerici de iudic. Ioseph. Lu-
douic. in conclus. 38. Maranta latè de hac
materia de ordin. iudic. par. 4. distint. 6. nu. 53
& distint. 11. num. 59. Ioseph Ludou. vbi su-
pra vers. infertur 20. vbi dixit quod ita
seruatur de consuetudine in Regno
Neapolitano teste Affl. decis. 173. num. 1.
& sequenti, Socc. Regula 56. in 4. fallent.
Lapus allegat. 118. col. 2. cap. at si Clerici in

verbo non tenet de iudic. & in cap. multi in
 verbo seculari 2. quæst. 1. & in cap. in summa
 11. quaest. 1. & in cap. denique in glos. fin. 96.
 distint. Speculat. in tit. de reconuent. §. nunc
 dicamus, vers. sed pone clericis, & in tit. de
 reo §. 1. vers. item clerici, Bal. in cap. 1. in tit.
 de Controvers. inuestit. apud pares termi-
 nand. in vsib. frudor. & Auth. clericus C. de
 Episcop. & cleric. Maccabr. conf. 44. num. 21.
 Scacc. de iudic. par. 1. cap. 11. nu. 93. Honded.
 conf. 21. num. 2. lib. 1. Decian. in tract. crimin.
 par. 1. lib. 4. cap. 9. nu. 17. Vincent. de Franch.
 decis. 193. num. 3. 349. num. 1. ibi Amend. &
 hoc in Regno Neapolitano continuo
 practatur, & inductum est de consue-
 tudine, etiam si dicta reconuentio esset
 92 appositâ post dationem termini, non
 admittatur declinatoria fori Vincent. de
 Franch. decis. 376. per totam, Muscatell. in
 praxi ciuili, glos. adorem num. 15. Merlin.
 tit. 2. quaest. 13. num. 11. Muta decis. 12. num.
 22. Peregrin. decis. 142. num. 20. doctissimus
 Giurb. decis. 74. num. 3. Ratio est quia re-
 93 conuentio solummodo prorogationē
 iurisdictionis inducit Bologn. dicta apo-
 still. ad conf. Ioann. de Ann. 93. num. 8. & di-
 94 citur prorogatio legalis, Bal. in l. 2. §. si
 agant ff. de iudic. Dec. in cap. at si clerici, ver-
 bo sed difficultas de iudic. Guid. Papa conf.
 183. Affl. decis. 173. Cum. conf. 193. de magis
 communi Marant. par. 4. quaest. 3. num. 33.
 etiam si actor elegerit iudicem incom-
 95 petentem si coram eo reconueniatur,
 non potest in causa reconuentionis al-
 legare incompetentiam, & recusare il-
 lum iudicem, l. penult. C. de sent. & interlo.
 omn. iud. & iam in iudice delegato dicto
 cap. 1. ubi DD. de mut. petit. clement. sept. de
 verbo. signif. cap. dispendia §. reus quoque de
 rescript. in 6. Bal. & Salic. in l. neque in fine
 C. de compensat. & in l. 1. C. de Arbitr. las. in
 l. est receptum ff. de iuris. omn. iudic. num.
 14. vers. tertio principaliter quero, & licet
 in isto articulo non defuerunt DD. qui
 96 contrarium tenuerunt, tamen consue-
 97 tudo est optima legum interpres Fran-
 chis decis. 193. num. 3. vbi asserit, quod hæc
 opinio est de iure verior, & communis,
 & decis. 349. num. 1. Desebert. vitram. in
 tract. de reconuent. cap. 11. num. 2. vbi pon-
 nit rationes, quibus fulgitur hæc opinio,
 & testatur etiam de communi opinione
 Arnon. differet. 92. & comment. 68. Duen.
 reg. 102. Aufier. in tract. de potest. iudic. laic.
 super person. Eccl. regul. 2. fallent. 3. num. 4.
 in 16 tom. tract. diuers. cart. mibi 289. Brun.
 à Sole in compend. resolut. proposit. iur. in
 verbo clerici coram iudi laico, qui etiam
 asserit hanc esse communem opinionē,
 Viui. decis. 49. num. 4. Riminal. sen. conf. 691

num. 12. lib. 4. Surd. conf. 222. num. 19. lib. 2.
 & conf. 396. num. 16. lib. 3. Cauale. decis. 19.
 num. 60. lib. 3. Socc. sen. conf. 253. num. 11. lib.
 2. Hieron. Papon. conf. 138. num. 6. qui testa-
 tur de magis communi opinione, Socc.
 iun. in Rub. ff. solut. matrim. num. 104. Mar-
 cell. Cola in tract. de modo articul. & proba.
 §. 1. glos. 1. num. 45. & ista opinio seruatur
 in practica, Gambar. in tract. de offic. & po-
 test. legat. à latere lib. 10. num. 78. Gayll. ob-
 seru. 37. num. 6. quæ reconuentio milita-
 98 ret etiam si clericus à sua prima petiti-
 one contra conuentum vult recedere,
 vel renūciauit, adhuc reconuentio sub-
 sistit, & non obstante quod clericus re-
 cessit à sua prima petitione, proceditur
 in causa reconuentionis, non obstante
 eius desistentia suæ primæ instantiæ re-
 nunciata, Affl. decis. 173. num. 4. Carau. late
 super Ritu M. C. V. 67. nu. 8. Franch. decis.
 193. Specul. in tit. de Reconuent. in fine, Me-
 noch. de Arbitr. iudic. quaest. 44. num. 6. Mar-
 cell. Cola, vbi supra, glos. 1. §. 1. num. 46. Lof-
 fred. Lanfranc. Balbus decis. 64. Orat. Car-
 pan. super Statu Mediolan. par. 1. cap. 44.
 num. 95. Nicolaus Carbon. in pract. lib. 3.
 cap. 4. num. 105. Tapat. in suis conclus. lib. 1.
 in tit. de reconuent. vers. an cleric. agens, &
 99 vers. actor. si vult. sic etiam dicimus de
 appellante, qui non potest renunciare
 appellationi inuito appellato, cum eo
 ipso, quod fuit proposita appellatio, est
 communis; cum appellato, Bar. in l. si
 quis libellos C. de appellat. Surd. decis. 193.
 num. 3. alia ratio quia in iudicijs contra-
 hitur.
 100 Diximus superius procedi in causa
 reconuentionis non obstante, quod cle-
 ricus renunciauit suæ primæ petitioni,
 quod sanè intelligas, nam quando cle-
 ricus intentauit iudicium, & adhuc per
 conuentum, non fuit proposita recon-
 uentio, quod possit clericus renunciare
 suæ primæ instantiæ, Franch. decis. 183.
 num. 13. Viu. decis. 128. num. 4. Afflict. decis.
 173. Marant. de ordine iudic. par. 4. distint. 6.
 num. 17. vsque ad 55. qui multos congerit
 Franch. decis. 349. & 376. cum re integra
 vellet desistere, & non potest amplius
 proponi reconuentionem, Carauit. super
 Ritu Mag. Cur. Vic. 67. in 4. ampliatur. num. 9.
 Franch. in dist. decis. 349. num. 3. Tapat. in
 dicto tit. de reconuent. vers. clericus potest,
 Bald. in dicta Authen. & consequenter, vbi
 Salic. quaest. 3.
 101 Reconuentio autem, potest propo-
 ni, non solum ante litis contestationem,
 verum etiam, & post litis contestationē,
 102 vsque ad conclusionem in causa, cum
 iudicium dicatur durare vsque ad con-
 clus.

clus. in causa, cap. cum dilectus de fide instrum. Franch. decis. 376. Ioan. Andr. ad specul. tit. de reconuent. §. 3. cum hac distinctione, nam illa reconuentio, quæ opponitur ante litem contestationem, & sic ante dationem termini, vel parum post Conuentio, & reconuentio pari passu proceditur, & simultaneo processu terminatur, Adeo, vt si sententia sit lata, super conuentione, & non super reconuentione sit nullâ, quasi non lata super toto ad tex. in l. in hoc indic. & ibi glo. ff. fam. Breifun. l. apud lasum §. item quaritur, & ibi glof. in verbo fuerit ff. de olo malo metufus except. Bar. in l. 1. C. si aduers. rem. iud. Barz. decis. 123. num. 24. & sequenti, cum natura reconuentionis est, quod eadem sententia terminari debeat cum causa cõuentionis, Minfinger. dicta obseru. 10. cent. 1.

105 Franch. decis. 376. Cappell. Tholosan. 376. Giurb. doctissimus in decis. 2. & 3. Lancell. de attent. par. 2. cap. 12. limit. 8. num. 53. Tusch. tom. 6. litt. R. conclus. 60. num. 7. Si vero post litem contestationem, non proceditur pari passu; nec vnica sententia, nec simultaneo processu, DD. in dicto cap. 1. de mutuis petit. Giurb. decis. 74. nu. 3. vers. non et simultaneo, Ofasc. dec. 1. num. 11. Cancr. lib. variar. resol. cap. 13. de reconuent. num. 21. Masfrill. decis. 41. Bonadil. in sua Politic. lib. 3. cap. 8. num. 245. Tusch. litt. R. concl. 61. Marant. disput. 6. num. 10. & sic non habebit priuilegium simultanei processus, Gem. conf. 139. in verbo item reconuenire, Bal. in dicta Auth. & consequenter aduerte, quod reconuentio in multis casibus non conceditur; primo in causa criminali; quia nunquam poterit reconueniri coram Iudice seculari; Decian. in suo tract. criminali par. 1. lib. 4. cap. 9. num. 17. Bonacoff. in commun. opin. lib. 1. vers. clericus effectus, post Carau. super Rit. M. C. V. ritu 67. num. 12. Aufrey. in tract. de Potest. iudic. laic. super Person. Eccl. regul. 2. num. 4. in tomo. 16. tract. diuers. Gregor. Sayras in clauis Regia lib. 12. cap. 7. num. 9.

107 Secundo, quando clericus reconuenitur super re spirituali, vel spiritualitati annexa, Petr. August. Merla in emporio vtriusque iuris, tit. 2. de iurisdit. omn. iudic. quest. 13. num. 10. vbi alios allegat, & testatur de commun. opin. Ioann. Petr. Bimius conf. 50. num. 14. lib. 1. Theophilus Gisbertus Ultram. in tract. de reconuen. cap. 11. num. 32. Innoc. & communiter scribentes in dicto cap. 1. de mutuis petit. Socc. regul. 412. in 4. limit. DD. in dict. Auth. & consequenter.

108 Tertio in causa feudali non dari reconuentionem, neque permittitur reconuentio, Minfingeri obser. 10. cent. 1. Te;

pat. in conclus. lib. 1. in tit. de reconuentione, vers. reconuentio non habet locum, vbi etiam

109 in causa status, quia in ea non admittitur reconuentio propter naturam possessoris l. 1. C. vbi Causa stat.

110 Quarto, cessare reconuentionem in clerico agente pro deposito, quia reconuentio non admittitur in deposito Horat. Carpa super Statutis mediolan. par. 1. cap. 44. num. 114 Carau. super dicto Rit. 67. nu. 15. Socc. conf. 167. in verbo confirmatur lib. 2.

111 Quinto cessare reconuentionem in liquidatione instrumenti, cum sit causa executiua, puta si clericus petijt executionem instrumenti guarentigiati habentis executionem paratam, Anchar. Regiens in quest. famik. lib. 2. quest. 18. num. 1. Carpan. super Statut. Mediol. par. 1. cap. 44. num. 115. Marian. Socc. cap. 1. num. 60. de mut. petit.

112 Canale. decis. 28. num. 11. & 19. par. 2. idem in executione sententiæ iuris vel hominis, Socc. conf. 167. num. 26. lib. 2. vers. tertio concludo. vbi etiam in executione testamenti, Socc. conf. 41. num. 6. lib. 1.

114 Sexto, cessare reconuentionem quando tractatur de causa summaria, & iudicij possessorij, puta si clericus ageret in causa meri possessorij, summarij, & alijs celeritatem exposcentibus, quia tunc non potest reconueniri, pro causa plenaria, Roman. singul. 781. Menoch. de arbitr. iudic. casu 184. num. 3. Carau. ritu 67. num. 7. Tepas. in conclus. lib. 1. tit. de reconuentione vers. quinto reconuentio non habet locum, Ioffred. Bald. decis. 279. Franch. decis. 193. num. 10. Guid. papa singul. 850. Socc. regul. 412. in 3. fallent. specul. in tit. de reconuent. §. nunc dicamus num. 11. cap. fin. de ordine cognit. glof. in cap. fin. de iudic. Carpan. super Statut. Mediolan. lib. 1. cap. 44. num. 109. & 116.

115 Septimo, cessare reconuentionem in causa appellationis, cum in causa appellationis non possit peti reconuentio,

116 sed tantum compellatiol. 2. §. legatis ff. de iudic. Innoc. in cap. 1. de mut. petit. Guid. Papa decis. 85. num. 55. Rotæ Roman. decis. 1. in tit. de mut. petit. in antiquis, Lanfranc. Balb. decis. 65. Ioann. Ferrar. in tract. de appellat. num. 246. qui asserit hanc esse communem opinionem, Bartol. Socc. Regul. 412. in 5. fallent. Affl. super constit. Regni, Rub. 45. de appellat. & ibi Addentes in litt. A, lib. 2. Cesar Barz. decis. 106. num. 14. Ratio

117 est quia Iudex appellationis, non potest cognoscere de alia re, & iudicio cum cognitum sit in prima instantia, l. per banc C. de temp. appell. Rom. conf. 381. nu. 3. Speculat. in tit. de reconuent. §. 2. num. 6. Mier. par. 2. tit. de for. procedend. in offic. iudic. tamb.

- tamb. n. 5 2. Perog. dec. 142. Guid. Pap. quass. 436. num. 192. Macerat. lib. 2. resolut. 8. num. 37. Mastrill. decis. 136. Muscatell. in prax. Ciuil. lib. 2. par. 3. Ann. singul. 430. Balb. deci 65. Andrian. Negul. conf. 85. num. 20.*
- 118** Octauo cessare reconuentionem, & non habere locum coram Arbitro voluntario, quia coram eo clericus non poterit reconuocari. *Carauit. ritu 67. num. 11. Carpan. super Statut. Mediol. cap. 44. num. 86. Roman. singul. 150. Ratio est quia arbitrari non potest iudicare nisi de contentis in compromisso, cap. cum dilectus de arbitr. l. de ijs ff. de arbitr. secus est coram arbitris eligendis; ex dispositione statutorum prout est in Regno Neapol. in quo adest pragmatica incipiente odia litium, sub tit. de arbitr. ubi Reg. Rouit; quia coram eis procedit reconuentione, quoniam dicitur compromissum necessarium faciendum per statutum, ut dixit Marant. in sua pract. num. 20 fol. 115. ubi concludit nullo modo posse fieri reconuentionem coram arbitris, & ipse distinguit, aut est compromissum voluntarium, aut necessarium, in voluntario, non est admitenda, secus est in necessario, & necessarium dicitur compromissum faciendum in vim statuti, dicta pragmatica. odia litium, Marc. Ant. Blanc. in tract. de compromisso in 4. quass. principal. num. 23. Armon. singul. 95. Roman. singul. 783. Bartolom. Socc. dicta Regul. 412. in 10. fallent. Carpan. ubi supra num. 87. Marant. distint. 6. num. 12.*
- 119** Nono cessare reconuentionem, quando esset lata sententia in causa conuentionis, quia per talem sententiam iudicium dicitur finitum, & clericus non potest reconuocari, coram iudice seculari, *Franch. decis. 193. num. 9. & decis. 376. Soccin regul. 332. in ult. fallent.*
- 120** Decimo, cessare reconuentionem, quando venditor citatus per emptorem ratione euictionis in causa mota contra emptorem non posse actorem reconuocare, eo quia in dicta causa, quo ad agentem, non possit dici dictus venditor reus necessarius, & sic cessat ratio. *l. cum papi-nianus, & dicta Auth. consequenter, cum talis venditor citatus ab emptore non posse dici reum necessarium, gloss. in cap. clericum nullus 11. quass. 1. quod quamuis clericus praestet emptori coram iudice seculari defensionem, litique assistat, eam assumens, an ex hoc dicatur coram iudice seculari, si vero clericus ut dominus omnino rei petita rem propriam cogeretur defendere; & sic ipse esset reus necessarius, ubi clericus comparet, & peteret causam remittere, esset re-*
- mittenda, Natt. conf. 324. Cappel. Tbol. dec. 360. Cauale. decis. 45. num. 74. par. 1. Cappy. decis. 179.*
- 121** Quamuis clericus possit reconuocari coram iudice laico in casibus permisis, tamen iudex laicus, non potest pro tali reconuentione personam clerici tangere, *Archidiacon. in cap. unico de clericis. conjugat. in 6. Lapis allegat. 118. Scac. de iudic. dicto cap. 11. num. 102. Felin in cap. & si cleric. fallent. 4. de iudic. & sic si esset facien-*
- 122** da exequutio in personam clerici debet fieri per iudicem Ecclesiasticum, *Vrsill ad Afflic. decis. 173. num. 2. Viu. decis. 49. num. 6. Arnon. comment. 58. secus si exquutio esset facienda super bonis quia tunc poterit fieri per eundem iudicem laicum, qui sententiam tulit, Ioan. Lupus in repet. cap. per vestras in §. seu sectione incipiente, sed est pulchra dubitatio num. 2. car. mihi 292. de donat. inter vir. & uxor. dumodo res fuerit litigiosa quando peruenit ad manus clericus.*
- 123** Ista autem reconuentione potest proponi tam coram iudicibus ordinarijs, quam delegatis, ad instantiam clerici actoris *Franch. decis. 193. & 376. Costa de re integra distint. 46. Carocc. de deposit. par. 2. quass. 52. Gerard. Mazzol. conf. 89. num. 93. Roman. singul. 150. Gayll. obseruat. 35. lib. 1. Specul. in tit. de reconuentione §. 1. num. 1. Bart. in dicta Auth. & consequenter num. 13. Bald. num. 11. Marant. dicta distint. 6. num. 13. & sequent. Horat. Carpan. super Statut. Mediolan. lib. 1. cap. 44. num. 77. Carau. dicto ritu 67. num. 5. Honded. conf. 21. num. 4. & 16.*
- 124** Hinc est, quod clericus qui egit contra laicum coram iudice seculari, non potest penitere, & desistere a sua petitione in prauiudicium conuentioni, cui, ex tali actione intentata fuit, acquisitum ius reconuocandi, ipsum clericum, coram iudice seculari, *Rodulf. Scader. in miscell. cap. 4. num. 6. nec potest renunciare dictae instantiae, nec citationi, postquam*
- 125** ad notitiam citati, eo quia per talem notitiam fuit acquisitum ius citati, & in sui prauiudicium non potest renunciare; *tex. in l. fin. ff. de pact. l. post perfectam C. de reuocand. donat. l. si post mortem §. fin. & ibi Bar. ff. bonor. poss. contra Tabul. etiam si dictum ius fuerit acquisitum, tam re quam spe. Tbol. Non. conf. 49. num. 19. Fab. de Ann.*
- 126** *conf. 32. nu. 1. cum non sit locus penitentiae, quando in prauiudicium ipsiusmet, cui ius fuit acquisitum, Suarez alleg. 19. num. 5. Guglielm. de Benedic. in repet. cap. Raynupt. in verbo fideicommissaria substitutio, num. 23. cart. mihi. 63. de testament. Bal. in l. cum a Socero in fine C. de iur. dot. l.*

sicut

facti, C. de action. & obligat. l. id quod no-
strum ff. de regul. iur. & ibi Dec. & Ca-
gnol. num. 15. Villalobis in commun. opin. in
litt. F. num. 65. Menoch. conf. 485. num. 22.
lib. 5.

127 Sicut à pari in præiudicium partis
appellatæ appellans non poterit renun-
ciare appellationi à se interpositæ, *Bar.*
& Ias. in l. si arrogator ff. de adopt. Bal. in l.
postquam liti C. de pact. Bar. in l. si quis li-
bellos C. de appellat. & in l. per hanc col. fin.
C. de temp. appell. Bal. in l. fin. in fine C. quan-
do prouocar. & l. 1. etiam in fine C. si unus
ex plurib. Abb. in cap. ex part. il. 2. de rescrip.
& in cap. interposita Sille denique de appell.
Neque dilationi obtentæ potest renun-
128 ciari in præiudicium illius, cui aliquod
ius fuit acquisitum ex tali dilatione, *Bar.*
& Ias. in dicta l. si arrogator, Bar. in l. si post
mortem S. fin. & in l. petendy vbi statim Bal.
C. de tempor. in integr. restit. Bar. in dicta l.
postquam liti, Neque rescripto quatenus
ex illo aliquod ius quæsitum parti ad-
uerse renunciare permissum est impe-
tranti, cap. ex conquestione, & ibi Abb. no-
ster Panorm. de restit. spoliat. Bal. in l. intra
C. de tempor. in integram restit. Ias. in l. 3. in
princip. ff. quod quisque iur.

129 Circa materiam autem nobilitatis,
an priuilegium sit personale vel reale,
omnino standum erit coniecturis, & vi-
dere an fuerit concessum personæ, vel
rei, si personæ & tunc quia videtur ipsa
persona contemplata, & ipsa in concess-
sione expressa, tale priuilegium omni-
no personalis erit, vt aduertit *Anchar. in*
conf. 327. num. 2. Alex. conf. 86. lib. 12. num.
2. & conf. 86. num. 7. lib. 1. Socc. sen. in conf. 59
num. 2. lib. 1. Felin. in cap. mandata num. 2.
de presump. Dec. in l. in omnibus causis n. 2.
ff. de regul. iur. idem Dec. in conf. 262. num. 1.
Aym. Crauet. in conf. 929. num. 6. late Me-
noch. de presump. lib. 3. cap. 103. nu. 7. vers.
tertium signum, Alciat in suis respons. 203.
num. 12. & Natta in conf. 163. num. 7. & in
conf. 164. num. 21.

Et eo magis quando adiectum fuisset
pronomen, in specie dixit idem *Natt. in*
conf. 163. num. 8. lib. 1. post Bald. in l. apud
Iulianum S. si quis alicui ff. de legat. 1. Imol.
& Anchar. in cap. priuilegium de regul. iur. in
6. & late DD. supra.

Necessario omnino videtur, quod fiet
expressa mentio de nomine, sub verbo
taxatiuo, quia non sufficit quod expres-
sio fiet de nomine, sine expressa men-
tione verbi taxatiui, quoniam semper
reale præsumeretur, vt eruditè dixit
Ruyn. in conf. 25. num. 19. in princip. lib. 2.

Si autem ex coniecturis ipsius priui-

legij, non apparet, quod nulla fuerit fa-
cta mentio de ipsa persona, sed saltem
de re ipsa, adhuc priuilegium omnino
reale erit, & ita semper præsumitur, vt
idem Ruyn. in dicto conf. 25. num. 19. in fine,
Imo etiam si pro laboribus appareat
fuisse priuilegium concessum secundum
magis communem opinionem, semper
præsumitur reale, ita dixit *Tiraquell. in*
repet. l. si unquam in verbo donatione lar-
gitus num. 48. C. de reuocand. donat. dixit
equoque Petr. de Anchor in conf. 327. discursi
uit materia col. 2. vers. tertio debet attendi,
Menoch. conf. 136. num. 18. lib. 2. Socc. sen.
conf. 59. col. 3. lib. 1. & conf. 84. col. penul. num.
11. in fine lib. 3. Bursat. in conf. 30. num. 7.
lib. 1.

Nec obstat opinio *Ioann. Andr. in cap.*
priuileg. de regul. iur. in 6. ibi personale
esse, & consequenter non transitorium
ad hæredes, & alios DD. relatos à Menoch.
sup. cit. in dicta presump. 103. nu. 12. de hac
materia videbis erudite apud Camillum de
Curtis in suo diuersorio iuris feudalis vers
sed vnæ digressi.

S V M M A R I V M.

- 1 *Attentans dicitur contemnere iudicem, &*
videtur maiestatem ledere.
- 2 *Maiestas Principis in alio non consistit nisi*
in conseruatione honoris sui.
- 3 *Decisio attentatorum est summaria, & de*
plano procedere debet, non secundum or-
dinem iudiciorum, neque iuris ordine
seruato.
- 4 *Informatio summaria ex mero, & puro offi-*
cio Iudicis requiritur pro reuocatione at-
tentatorum.
- 5 *Verbum innouare, idest nouum esse redu-*
cere.
- 6 *Lite pendente nihil innouandum est.*
- 7 *Attentata ante omnia sint reuocanda.*
- 8 *Definitio innouationis.*
- 9 *Innouata nulla sunt, verum indigent reuo-*
catione.
- 10 *Reuocatio attentatorum faciendâ est per*
viam nullitatis, non per viam quærela.
- 11 *Reuocatio attentatorum an possit peti ante*
conclusionem in causa.
- 12 *Innouationes sunt reuocandæ, ante senten-*
tiam diffinitiuam, & omnia ad pristinum
statum reduci.
- 13 *Conclusio in causa non facit pendere ius li-*
tigantis.
- 14 *Attentata debeant constare ad finem reuo-*
candi, aliter petens non auditur.
- 15 *Attentata an sint magis priuilegiata, quam*
spolium.

- 16 *Attentans offendit partem, iudicium, & iudicem.*
- 17 *Extrema necessaria an sint probanda in attentatis.*
- 18 *Attentata quando censeantur remissa, & renunciata.*
- 19 *Attentata semper noceat attentanti.*
- 20 *Attentans post appellationem propositam indignum se redit beneficia appellationis.*
- 21 *Auxilium legis frustra implorat, qui contra legem facit.*
- 22 *Appellationi quando censeatur renunciatum.*
- 23 *Attentata gaudent privilegio, ut agens iure attentato an poterit, etiam contra tertium succedentem agere.*
- 24 *Nemo lite pendente sua possessione priuari debet, sed manutenendus est.*
- 25 *Fiscus pendente lite an possit priuare possessorem sua possessione.*
- 26 *Fiscus ex privilegio potest vendere totam rem communem, licet possessor pro medietate contradicat.*
- 27 *Fiscus si non habet legitimam contradictionem an possit possessorem priuare possessione.*
- 28 *Contradictor legitimus, quis dicatur.*
- 29 *Vassallus an possit lite pendente a possessione feudi eiici, & possessione priuari.*
- 30 *Sequestrum an possit fieri lite pendente.*
- 31 *Sequestrum est odiosum, & regulariter est prohibitum, nec ab eo est incipiendum.*
- 32 *Sequestrum quando permittitur, & in quibus casibus.*
- 33 *Sequestrum permittitur, ne iudicium sit elusorium.*
- 34 *Bona litigiosa an possint videri, sequestrare, inscribere, & describere.*
- 35 *Differentia est inter sequestrare, vendere, describere, & inscribere.*
- 36 *Definitio inscriptionis, & descriptionis.*
- 37 *Contractus factus lite pendente reprobatur a lege, & tanquam nullus declaratur, & dicta nullitas transit ad nouum possessorem, & agi potest ex eadem instantia, contra nouum possessorem.*
- 38 *Instantia transit in nouum possessorem euentem rem litigiosam, verum etiam, & sententia, & debite executioni demandatur, absque alio processu contra possessorem.*
- 39 *Decisio Sacri Reg. Consil. Neapolit. enunciatur.*
- 40 *Possessor rei, si tempore sententiae, vel post sententiam efficiatur clericus, executio illius sententiae, per quem Iudicem est facienda?*
- 41 *Clericus vti haeres succedens laico, an causa sit remittenda ad Iudicem Ecclesiasticum, vel esset procedendum coram Iudice laico?*
- 42 *Clericus penitus coram Iudice seculari potest conueniri.*
- 43 *Iudex laicus respectu clerici, dicitur omnino incompetens.*
- 44 *Fiscus an ligetur instantia capta cum defuncto cui ipse successit stante quod habet fidos Iudices particulares, ut est Regia Camera.*
- 45 *Pragmatica 46. sub titulo de offic. procur. Caesar ponderatur.*
- 46 *Fiscus quando debet assistere, vel non assistere.*
- 47 *Forum ipsius fisci potitur qui habet causam a fisco.*
- 48 *Lex haeres absens, & l. si is qui Romae ff. de iudicijs explicatur.*
- 49 *Conuentus coram Iudice laico, deinde effectus fuit clericus, non potest declinare forum.*
- 50 *Haeres, & defunctus an una, & eadem persona censeatur?*
- 51 *Conditio obligationis ex persona haeredis in aliquo immutari non debet.*
- 52 *Decisio S. Reg. Cons. Neap.*
- 53 *Res litigiosa quae dicatur.*
- 54 *Capitulum conuentus explicatur.*
- 55 *Executio Capit. conuentus potest fieri contra emptorem rei litigiosa, ac possessorem, eo non citato.*
- 56 *Alienatio rei litigiosa non permittitur.*
- 57 *Res litigiosa an efficiatur per solam citationem.*
- 58 *Lis an dicatur etiam ante litem contestationem, & sic ante datationem termini.*
- 59 *Contestatio litem, quando requiratur?*
- 60 *Lis pendere dicitur de iure canonico per solam citationem.*
- 61 *Citatio non debet esse circumducta.*
- 62 *Alienatio rei litigiosa, quando permessa videatur, & in quibus causis.*
- 63 *Instantia perempta an res litigiosa alienare possit?*
- 64 *Instantia in Regno Neapolitano, quando incipiat currere.*
- 65 *Instantia quando perimitur, & de eorum differentijs, & an possit pluries concedi?*
- 66 *Instantia in causa feudali quanto tempore durat, & an possit renunciari?*
- 67 *Instantia in causa feudali an renunciari possit, sine assensu.*
- 68 *Instantia nunquam perimit in fisco, siue sit actor, siue sit reus, sed lapso termino intelligitur prorogata.*
- 69 *Instantia nunquam perimit in tribunali Reg. Cammerae, & quid in Sac. Reg. Cons. Neapol.*
- 70 *Sequestrum an possit fieri lite pendente, & quando admittitur.*
- 71 *Sequestrum an tollat possessionem.*
- 72 *Marcellus Marcianus Reg. Cons. laudatur.*

- 73. *Attentatis an renunciare possit.*
- 74. *Iuris suo an quilibet renunciare possit.*
- 75. *Attentata non reuocantur ubi expresse vel tacite renunciatum fuerit.*
- 76. *Renunciatio tacita attentatorum pluribus modis efficitur.*
- 77. *Obligatio Cameralis paratam executionem habet.*
- 78. *Obligatio in forma Camera dicitur efficax si sit obligatio & adueniente tempore habet effectum pro condemnato.*
- 79. *Obligatio in forma Camera non potest opponere exceptionem excussionis principis.*
- 80. *Obligatio Cameralis non solum extenditur ad fauorem maximam quorum interest verum etiam se extendere dictam obligationem etiam contra heredes.*
- 81. *Nulla exceptio potest apponi contra obligationem cameralis.*
- 82. *Beneficium excussionis quando prohibetur opponere.*
- 83. *Ritus Mag. Cur. Vicaria Neapolitana explicatur.*
- 84. *Exceptio que in proptu probari potest admittitur contra instrumentum liquidum.*
- 85. *Lex si bis a qua ff. vt. in poss. legat. ponderatur.*
- 86. *Renunciatio attentatorum quando censetur facta.*
- 87. *Conclusio in causa fuit presumi renunciasse attentatis.*
- 88. *Conclusio habet vim renunciationis.*

CAPVT XXVI.

Attentatorum Priuilegijs an renunciare possit.

Attentatorum materia, quam quotidiana, & frequens sit omnibus iuris professoribus patet, qua propter breuiter examinanda, maxime cum in se contineat naturam imperietatis, qua de re merito iura, & DD. ipsam damnant, vt ante omnia decidatur capit. non solum de appellatione. in sexto cum simil. cap. Ecclesia Sancte & Mariae de constit. Cap. ad dissoluendum. 11. que est. 1. est text. in ciuilib. in l. qui veritate ff. de regul. quia rederetur clusorium Prætoris imperium, vt l. ult. ff. ne quis in loco publico, l. 1. in princip. ff. de nou. oper.

- 1. *nunt. cum enim attentans dicatur proprie contemnere Iudicem, adnotata in cap. de appellat. in 6. & videtur maestas ipsam ledere, quia Principis maestas in alio non consistit nisi in conseruatione honoris sui, Berou. conf. 169. num. 19. lib. 3. ideo quotiescumque aliquid fit contra illius honorem, ipsa maestas laeditur, vt S. atrox in tit. de iniurijs, argumento l. quod reipublica ff. de iniurijs, sequitur Augustin. Berou. dicta conf. 165. num. 19. cum seq. lib. 3. incipiente in presuppofita facti specie, Oltrad. de Ponte in conf. 206. num. 1. Lancell. in suo tract. de Attent. in 1. par. prefat. num. 59. Perpur. in conf. 646. num. 11. Marc. Ant. de Amatin. decis. Ferrar. in decis. 21. num. 3. & 4.*
- 2. *Et eius decisio attentatorum est summaria & de plano procedere debet, non secundum ordinem iudiciorum, vt Abb. in cap. in litteris, vers. item aduerte num. 26. de restit. spoliat. sequitur Oltrad. conf. 1. num. 16. Bellam. decis. 294. & 286. neque iuris ordinis seruato, vt Rota Roman. in decis. 11. alias 14. in nouis, de restit. spoliat. in qua decis. sufficit tantum summaria informatio, ex mero, & puro officio Iudicis, cap. capiens in verb. gratia de elec. in 6. Rota Rom. decis. 1. alias 274. & decis. 2. de appellat. in antiquiss. Mascard. de probat. conclus. 146. num. 5. & conclus. 147. num. 7. Lancell. de attent. par. 3. cap. 25. num. 27.*
- 3. *Vnde recte ex ipsius significatione, verbum innouare id est ad nouum esse reducere, vt per. Bas. in l. auia sub num. 1. in verbo innouare C. de iure dot. sequitur idem Lancell. in dicta par. 2. num. 16. ideo*
- 4. *quia lite pendente nihil nouari oportet, tot. sit. vt lite pendente lib. 6. l. vnica ff. nihil noui appellat. interpos. cap. cum solum de appell. lib. 6. quare attentatum, seu contra ius nouatum, & sine rationabili causa lite, aut appellatione, aut similibus pendentibus, ante omnia reuocari oportet, Pet. Gregor. Tholos. in tract. de appell. lib. 7. cap. 1. nu. 1. Hostiens. in cap. dilecta de except.*
- 5. *Verum vt innouationis definitionem sciamus, presupponendum est innouationem esse, mutationem status rei, vel causæ, quæ appellationis tempore erat, & si nouum opus dicitur, quod antea non erat, vel non fuisse pretenditur, quam sequitur Petr. Gregor. Tholos. in dicto tract. num. 1.*
- 6. *Ea autem innouata nulla sunt, & proinde habentur, ac si non essent facta, tamē omnino indiget reuocatione, vt dixit idem Lancell. in dicta prefat. num. 51. sequitur Lopus in alleg. 2. num. 10. in fine, &*
- 7. *talis reuocatio omnino facienda est per*

- viā nullitatis nō per viā querelæ vti in-
 nouata, *cap. pastoralis 13. & ibi Panorm. n. 11*
 de appellat. quare attentata dici possunt,
 ac si facta nō esset, *l. quoties ff. qui facti cog.*
 intellige modo, vt ea innouata ante om-
 nia reuocentur per iudicis appellatio-
 nem, quæ post sententiam diffinitiuam
 innouata sunt, *vt Post. Gregor. tract. de ap-
 pellant. fol. mibi 699. num. 3. vers. ex quib. ver-
 bis, dummodo enim inquit glossa ver-
 bum ante omnia fuerit diffinitum, appella-*
 11 *tum, & attendatum, & ista attentatorum*
 reuocatio peti potest semper, ante ipsā
 conclusionem in causa, *vt tradit Ioann.*
Andr. Domin. de Santo Gerin. sequitur Pbi-
lip. Franch. ad capicam solam de appell.
- 12 Et ideo ante sententiam diffinitiuam
 omnia ad pristinam statum reduci de-
 bent, quia postquam conclusam est in
 causa non videtur ius pendere, & liqui-
- 13 dum videtur ius litigantis, & quanto
 clarè constat de iure petentis restituti-
 onem attentatorum conceditur, vt ob-
 seruari ait *idem Gregor. in Rota Roman.*
 14 *decis. 14. in princip. & cum ira non con-*
stat, petens non auditur, cap. non solum 2.
que st. 6. cap. cum inter canonicos de elect. cap.
super his de accusat. in profanis autem.
- 15 etiam reuocanda sunt si non constat de
 non iure petentis, quia attentata sunt
 magis priuilegiata, quam spoliū, quo-
 16 niam attentans, offendit Partem, iudi-
 cium, & iudicem, *Alex. in cons. 99. vltis*
processibus nu. 8. in fine, cum sequenti, vers.
præterea. lib. 5. & plenius in eius apostoli-
lit. L. Grat. decis. 132. num. 13. Cassad. in
 17 *decis. 7. in fine de restit. spoliat. nec est ne-*
 cesse probare extrema necessaria ipsius
 possessionis, sed sufficit simpliciter tan-
 tum probare detemptionem possessio-
 nis, & statum, in quo reperiebatur tem-
 pore attentationis, *Egidius decis. 101. vt*
lite pendente. Rota decis. 11. alias 56. de causa
possess. & propriet. in antiq. idem Grat. in
dicta decis. num. 14. Item facit quod post-
 quam conclusum est in causa omnibus
 productionibus renunciatum est.
- 18 Intelligenda est regula ista in noua-
 tionibus, quæ ante conclusionem facta
 sunt, non autem videtur renunciatum
 illis nouationibus de nouo emergenti-
 bus, quia in illis renunciatio non exten-
 ditur, nec etiam ipsa conclusio. *l. tres fra-*
tres 35. ff. de pact. l. qui cum tutoribus §. fin.
ff. de transact. l. 3. C. eodem l. fin. §. penult. ff. de
condit. indebit. cum. aquiliana §. ff. de tran-
sact. quæ enim de nouo emergunt, nouo
 indigent remedio vulgatis iuribus.
- 19 Igitur attentatio semper nocet atten-
 tati, tam respectu rei, quam actoris, nā
 si appellans aliquid attentat, eo ipso in-
 20 dignum se reddit beneficio appellatio-
 nis, & iudex, a quo contra ipsum proce-
 dere poterit, proinde habetur, ac si ap-
 pellatum non esset, *cap. an sit deferendum*
 42. *de appellat. vbi Panormis. nam frustra*
 21 legis auxilium implorat, qui contra lo-
 gem facit, *l. auxilium ff. de minor. cap. quia*
frustra de vsuris, cap. bona memoria in
princip. de elect. Imo alia viget ratio, quia
 22 appellans aduersatur appellationi, & ta-
 citè, vel expressè appellationem emittit,
 quia appellationi renunciasse vide-
 tur, *l. ad solutionem C. de re iudic. Rota Rom.*
decis. 476. in nouis, cap. gratum de offic. de-
leg. l. si filius ff. de minor. Imo tacitam indu-
 cit renunciationem, vt infra.
- 23 Post hæc omnia gaudet priuilegio at-
 tentatum; vt agens iure attentato poterit
 rit agere etiam contra tertium succe-
 dentem in re habentem causam à iudice;
 nec à parte ad differentiam agentis via
 interdicti, vnde vi, nam agens ratio-
 24 ne interdicti, vnde vi, non potest contra
 faccedentem in re, vt *Alex. & Philippus*
Franch. ad Cap. bone memor. de appellat.
nam. 12. 14. & 15. & cap. cum concamari
cod. tit. quamuis cōtrarium teneat Didac.
Comar. præct. quæst. cap. 24. num. 4. Bal. Ne-
uell. de dote 10. par. princip. quæst. 21.
- 24 Et adeo hoc est verum, quod nemo
 lite pendente possessione sua priuari de-
 bet, nec turbari, etiam si contra ius com-
 mune apud se reperiat illa possessio,
Cayc. decis. 189. & decis. 209. num. 11. Cra-
uet. cons. 1. num. 4. Mandos. in tract. com-
miss. forma 14. Bursat. cons. 49. num. 12. se-
quitur Roman. cons. 37. num. 4. Dec. cons. 92.
in casu, & cons. 103. lib. 1. post omnes illu-
strat Ruyn. cons. 75. vol. 1. nam. 2. Guid. Pap.
in decis. 366. idem Ruyn. in dicto cons. vbi
 subiungit, quod etiam si appellatio, seu
 possessio esset contra ius adhuc in ipsa
 manutenendus nec de illa omninò pri-
 uandus videtur, *est tex. in l. 1. §. si autem*
propriarius C. communia de manum. & l. si
seruus ff. quod cum eo & l. fin. in princip. ff.
de vsucap. faciunt notata in l. si instituta
ff. de inoff. testament. Bal. in l. ordinarij. 9. C.
de rei vindic. Dec. in l. fin. num. 6. & 7. C. de
edict. Diu. Adrian. tollen. Iaf. in l. quidam
existimarunt nu. 4. ff. si cert. pet. Bal. in cap. 1.
§. 2. quo temp. mil. allegat. Ant. Gabriel com-
mun. conclus. lib. 5. de acquir. possess. conclus.
6. num. 2. & sequenti ibi possessor, etiam
 lite pendente suam possessionem con-
 tinuare debet; *Abb. & Innocent. in cap.*
venerabilis de censib. Felin. in cap. dilecti de
maiorat. & obedient. allegat. Ioann. Andr. in
cap. pastoralis de offic. deleg. sequitur Dec.
 cons.

cons. 97. num. 1. & post Dec. cons. 103. equoq;
Roman. cons. 499. col. 2. & Dec. cons. 191. col.
2. & 3. & alios per ipsum allegatos tradit
Zuccard. in l. fin. num. 131. C. de edict. Diui
Adrian. toll. voluit Alex. cons. 99. num. 45.
lib. 5. Imo etiam ampliatur si contra ius
fuiſſet illa possessio, & capisset ratione
priuilegij, Abb. & Dec. in cap. cum contin-
gat de appellat. & tunc hoc curreret, quā-
do quis non solum se in priuilegio fun-
daret. sed etiam in præſcriptione, vt cap.
per vestras de donat. inter vir. & uxor. An-
char. in cap. cum persona in 11. adnot.
25 Neque fiscus potest pendente lite
 priuare possessorem, siue partem priua-
 tam, *Guid. Pap. in dec. 366. licet fiscus pro*
26 priuilegio gaudeat, quod quādo habet
 rem communem cum alio, vendere, &
 alienare possit, vt per *text. in l. 1. C. de*
vend. rer. fiscal. lib. 10. l. 2. C. de commun. rer.
alienat. Larrea alleg. 3. per totam, Reg. Galeo.
in suis respons. fiscalib. respons. 28. Reg. Moles
in suis decis. decis. 12. sub tit. de iure dohana-
rum, & decis. 13. manuscripta, de qua me-
minit Reg. Constant. in repetit. l. vnic. C. de
vendit rerum fiscal. lib. 10. num. 58. Bald. cons.
532. lib. 5. Bossius in tit. de fisco, & priuile-
giis eius num. 39. & post scripta vidi Regens
Sanfelice in sua praxi iudic. sect. 29. Duennas
regul. 175. Ricc. collect. 447. Anton. Fab. in
suo Codic. lib. 4. tit. 4. de iur. 1. num. 14. apud
Hispanos l. 53. tit. 3. p. 1. vbi glo. 7. Præceptor
meus Reg. Conf. Arias de Mesa doctissimus
vir. & leg. interpres in Studiis Neapolitanis
lib. 2. cap. 17. num. 28. Reg. de Ponte cons. 158
num. 9. lib. 2. etiam si haberet fiscus mo-
dicam partem, & si res esset diuidua,
vt late de hac materia scripsit Peregrin.
de iur. fiscali lib. 6. tit. 3. num. 22. & 23. cum
seqq. quæ iura etiam allegantur per glof.
in l. unica C. si commun. res pignor. data sit,
sequitur Baldax. de Angelis in suo pratu in
l. procurator 7. lib. 2. Bal. in cons. 336. vbi fi-
scus minori fratri succedens potest rem,
quam cum alio communem habet ven-
dere, Reg. Ioann. Franc. de Ponte de potest.
Prorog. in tit. de regalib. impos. fol. mibi 162.
num. 43. Tiraquell. de retract. lignag. fol. 134.
num. 7. Afflic. tract. de iure protom. in prin-
cip. num. 7. Ricc. decis. 18 par. 4. num. 2. tamē
27 non potest in hoc calu. partem priuatā
 sua possessione priuari, dumodo fiscus
 habeat legitimum contradictorem, vt
glof. in l. res qua ff. de iure fiscali, nam quan-
 do non habebit legitimum contradi-
 ctorem, poterit partem de illa possessio-
 ne priuare, & in manus suas ponere, etiā
 lite pendente, *Argum. l. senatus, & l. i-*
tius ff. de iure fiscali, facit text. in l. Paul. Calli-
macho in S. fin. ff. de leg. 3. l. defensiones in

princip. super verbo pendente, & ibi glof. C.
28 de iure fiscali, & qui nā dicatur legitimus
 contradictor videas apud *Bart. & Alex.*
in l. fin. S. fin. autem C. de edict. Diui Adrian.
tollen. & l. 1. C. quo leg. Afflic. decis. 119. nu-
6. vers. fuit conclusum. Menoch. de adipiscen.
poss. remed. 4. num. 582. Thesaur. quest. fo-
rens. 96. num. 5.
29 Hæc omnia amplianda sunt in causa
 feudali, cum vassallus lite pendente non
 debet à possessione eiici, & possessionis
 quomodo priuari, vt post omnes tradit
 optimè *Bursat. cons. 49. num. 13. lib. 1. se-*
quitur Lancellott. de attentat. cap. 4. declar.
4. num. 21.
30 Quo stante insurgit dubium, imo
 notabile, quærendo, an lite penden-
 te fieri possit sequestrum, & per conse-
 quens possessionis commodo priuari.
31 In quo dubio præsupponendum om-
 ninò est, quod sequestrum est odiosum,
 & regulariter de iure venit prohibitum
l. 1. C. de prohib. sequestr. pecun. vbi glof. &
DD. in cap. 1. de sequestr. possess. & fruct. cō-
muniter DD. in l. locupletari ff. de regul. iur.
Ias. in l. si fideiussor S. si satis datum ff. qui sa-
tis dare cogant. Bar. in l. sitib. C. de agricol. &
cenfit. lib. 11. l. iubemus C. de erog. milit. anno,
lib. 12. Alex. cons. 163. circa id in princip. lib.
6. Seraph. decis. 596. nec ab ipso incipien-
dum est, vt dicta l. 1. Roman. cons. 488. nu. 1.
Boer. quest. 172. Guid. Pap. quest. 210. &
246. Aym. Crauett. cons. 172. num. 6. Rebuff.
tom. 3. commen. ad leges Gallic. tit. de sequestr.
art. 1. glof. 2. num. 3. Aluarot. Valaf. consult.
191. num. 35. Martin. Vrax. cons. 4. num. 68.
tom. 1. & cons. 62. tom. 2. Eruditif. Consiliar.
Theodor. in alleg. 88. num. 7. Bal. cons. 195.
lib. 1. in princip. Anchar. cons. 140. num. 6.
Ioann. Andr. de Imol. in cons. 49. in princip.
nec ab eo est incipiendum, Paris cons.
41. num. 17. lib. 1. Gayll. lib. 1. obseruat. 147.
num. 1. & seq. Caualer. decis. 324. num. 1.
Gregor. XK. decis. 118. num. 1. & plene per
Rotam in recens. decis. 293. num. 2. & decis.
464. num. 2. par. 1. cum sequestrum habet
vim executionis, vt late per Coler. de pro-
cess. executiuo par. 1. cap. 20. num. 67. & nu.
103. cum alijs per Buratt. decis. 553. num. 3.
Surd. cons. 249. num. 13. lib. 2. & decis. 27.
num. 5.
32 Attamen præcedentibus aliquibus
 causis, seu cognitionibus, licet seque-
 strari, & primo quando possessor est su-
 spectus de bonorum dilapidatione,
 tunc fructus omninò sequestrandi sunt,
glof. in cap. 1. in verbo cruce in fine, vt
lite pendente, & deponuntur in manus
 tertii, vt *Guid. Pap. decis. 366. num. 3. quod*
 ait seruari sua Curia, imo etiam in hoc

Regno seruat^r teste *Francisco Scaglione* *fuopr ritib. M.C.V. ritu 260. num. 10. fol. mi bi 230. per tex. in l. imperatores ff. de appellat sequitur Affl. decis. 188. num. 7. Anton. Gabr commun. conclus. lib. 5. conclus. 6. nu. 6 de acquir. possess. sequitur Lancellott. de attent cap. 4. declarat. 4. num. 28. quod quidem ampliat in administratione beneficii, pro quò est tex. in cap. fin. de accusat.*

Quod sanè intelligendum est quando possessor est diues, nam quando est pauper, imò multum, tunc adhuc, nè famè moriatur, non fit sequestratio secundum *Angel. in l. si fideius. §. finali ff. qui satisfidar. cogant. & post eum Stephan. Ausier. in addit. ad decis. Tbolos. 477. circa me dium.*

Imò regula prædicta amplianda est, quando possidens non solum suspectus est de dilapidatione bonorum, verum etiam quādo est suspectus de fuga, nam tunc nō solum fructus sequestrandi sūt, & commodo illorum priuari debet, sed etiam lite pendente carcerari *Franch. in dicto capitulo tenemur numero duodeccimo ad quod etiam Angel. post glos. in l. fin. C. de ferijs, & in repet. l. carcerem C. de esalt. lib. 10. circa medium, qui ita seruari ait, & refert Alex. conf. 155.*

His enim cognitionibus non præcedentibus nullam est sequestrum, habet *Reg. Valenz. Valasq. in conf. 140. nu. 2 per text. in l. cause §. causa cognita ff. de minor. l. ne quisquam §. de plano ff. de offic. proconf. l. de qua re ff. de iudic.*

33 Et talis sequestratio, nulla alia finali causa fit, ne elusorium redatur iudiciū, cum lata sententia bona in esse non reperiantur *l. si fideiusor §. fin. ff. qui satisfacere cogant. Abb. in cap. dilecti num. 5 & sequenti, & num. 16. vers. sed quandoque insurgit eodem tit. de sequestr. possess. Lancell. citat. Put. decis. 150. num. 2. vers. dum vult num. 3. lib. 2. Seraph. decis. 1126. num. 1. in fine, Gayll. obseruat. 1. cap. 147. num. 4. & 148. num. 5. Rota in recens. decis. 136. num. 3. in fine par. 2. Rota diuers. decis. 13. num. 1. par. 2 adelt. meritissimus *Reg. C. deot. Dux Regina in lib. 1. controuers. controu. 34. per totam, & ibi apud ipsum videbis, & quæ nam requirantur in sequestro faciendò, & vltra adducta per dictum Regentem oportet quod constet de credito *Gratian. disc. forens. cap. 63. 3. num. 2 cum seq. lib. 4. Mantia. decis. 194. num. 9. & in specie sequestri *Reg. Francisc. de Ponte conf. 10. lib. 2. num. 1. Nec sufficit, quod creditum sit deductum ex actis super quo requiritur, non modo liquidatio cum ea non sufficit pro obtinendo sequestro, sed requiritur iudicis declaratio cum non dicatur creditum****

liquidum nisi prius per sententiam declaratum extiterit secundum *Bald. in l. item quia in 2. lectura num. 3. ff. de pact. Marescott. variar. resolut. lib. 2. cap. 121. nu. 88. Mantia. decis. 221. num. 9 Duran. dec. 297 num. 1. Rota in recens. decis. 275. num. 2. p. 5. neque calculus factus est sufficiens ad liquidandū creditum, vt optimè adnotauit *doctis. Mich. Ang. Egiptius in addit. ad dec. March. Torella Reg. Capic. Latr. dec. 27. sed requiritur omninò quòd index liquidè dictū creditū aliter seper dicitur illiquidū *Bart. & DD. in l. unic. C. de sent. quæ pro eo, quod interest cum taxatio prædicta sit de forma, & ea non sequuta non potest dici debitum, nec sententia continens creditum liquidandum est apta producere actionem iudicat *tex. in l. 3. C. de sentent. quæ fin. cert. quant. Bal. in l. 3. C. de fruct. & liti expens. Ang. in l. si Homo ff. de re iudic. l. in summa ff. de re iud. l. tutor in fin. de vsur. ibi, quæro an ex eo instrumēto vsuræ peti possint, & quæ modestinus respondit si nō appareat de quibus vsuris peti eas non posse, cum calculus non inducat taxationem, sed potius instructionē iudicis pro faciēda liquidatione.****

34 Verum magis verius est standum primæ declarationi, quod bona litigiosa ne sequestrari, vendi, inscribi, & describi possint per *tex. in l. defensionis C. de iure fisci. vbi Bart. & in l. fin. ff. de requir. reis, & in l. post contractum col. ult. ff. de donat. si tamen adest aliqua suspicio dilapidationis, tunc poterit res litigiosa sequestrari, & penes tertium, aut penes ipsum reum præstitis fideiusionibus deponi possit *l. fin. C. de ord. cogn. vbi Bart. sequitur *Couar. variar. resolut. lib. 1. cap. 16. nu. 9 optimè *Peregrin. de iure fisci lib. 7. tit. 3. num. 10.****

35 Nam pro documēto sciendū est multū inter se differre Inscribere, & Describere, Vendere, & Sequestrare. Descriptio autem fit per modum inuentarij, vt rerum qualitates notæ sint, *l. d. §. penult. ff. de vend. in poss. mitt. l. 3. & l. fin. C. de bon. vacant. vbi Bar. & Angel. sequitur *Luc. de Penn. in dicta l. definitionis C. de iure fisci, & de hac materia latius dicemus intra.**

36 Inscriptio enim, seu Descriptio fit cū signis, & armis, & significat rē esse principalis, & ista inscriptio, ante sententiam & rerum incorporationem fieri prohibetur, *dicta l. definitionis C. de iure fisci.*

Venditio autem versatur non de rebus contemptiosis, sed de veris, & liquidis, nam de contemptiosis appellatione pendente inhihetur, & fieri non potest, *l. res quæ ff. de iure fisci, Imò ipso iure nulla*

nullæ videntur tales venditiones, cum
 37 contractus alienationis lite pendente
 confecti, à lege reprobentur, & tanquã
 nulli declarantur, per *tex. in l. fin. C. de le-*
gat. Affl. decis. 331. num. 2. & ibi Vrsill. num.
1. idem Afflict. in costit. eorum fraudibus de
alien. rer. iudic. dedu. fol. mibi. 75. num. 10.
sequitur Bal. in l. Herennius C. de legib. I. as-
conf. 149. in fine lib. 4. & Bero. conf. 155. num.
41. lib. 1. Socc. iun. conf. 92. num. 6. lib. 3. Me-
noch. conf. 2. num. 291. lib. 1. Gayll. obser. 118.
lib. 1. Honded. conf. 20. num. 4. Trentacinqve
variar. resolut. lib. 2. tit. de iudic. resolut. 17.
num. 42. Peregr. de iure fisci lib. 4. tit. 6. de li-
tig. num. 7. Ceuall. in pract. comm. contra-
comm. quaest. 820. num. 33. tomo 3. Menoch. in
2. respons. post tract. de recuper. poss. num. 55.
 & 56. Imo talis nullitas etiam ad nouũ
 possessorem transit, secundum commu-
 nem opinionem, refert *Affl. in constit. cit.*
per tex. in l. Cbirographis, §. fin. ff. de admin.
sutor. quod etiam ex eadem instantia agi
potest, contra nouum possessorem, secun-
dum Bald. in l. certa forma C. ut in possess.
legat. qui allegat etiam Innoc. in cap. quia-
 38 *5. de iudic.* Imo melius, & fortius, quod
 non solum transit instantia in nouum
 possessorem, lite contestata, sed etiam si
 feratur sententia contra illum alienan-
 tem, post litem contestatam sit execu-
 tio contra nouum possessorem, sine alio
 processu, ut est *cit. cap. Regis Caroli Secun-*
di, quod incipit conuentus car. 27. bene facit
pro hoc Cyn. in l. unica C. de iudic. mutand.
caus. fac. in 1. quæst. quod si condemnatus
 in reali, dolo desinat possidere, poterit
 fieri executio contra nouum posses-
 sorem, sine alio processu, & noua sen-
 tentia, *l. certa forma C. ut in poss. ff. legali li-*
cet Bald. in l. fin. ff. si mulier. ventr. nomi. te-
neat contrarium, tamen omninò proced-
 39 *dum est, cum opinione Affl. in dicta com-*
stit. relata in num. 11. item etiam si ad
 mille manus ambulauerit, dumodo nõ
 reperiatur pænes Ecclesiasticam perso-
 nam; in quo casu refert *studiosus ac do-*
ctissimus Donat. Anton. de Marin. Aduoca-
tus insignis, qui miraculose in sua atate scri-
pfit in cap. 256. num. 4. S. R. C. circa concer-
nentia executionem illius sententiæ
ad iudicem Ecclesiasticum remittere so-
let, ut ex Franck. dec. 543. & alios per Thom.
in suo compend. in verbo sententia par. 1.
 40 Ex hoc succedit dubium quærendo
 an tempore sententiæ, vel post senten-
 tiam efficiatur clericus, an executio il-
 lius sententiæ sit faciendã à iudice laico,
 an vero remittenda sit ad iudicem Ec-
 clesiasticum, quo in dubio bene respon-
 det ex mente *Reg. Conf. D. Thom. de Car-*

neal in suis dispu. lib. 1. tit. 1. disp. 2. quæst.
7. sect. 3. num. 925. imo etiam in fraudem
 in criminalibus nulla erit sententia, vt
 late apud ipsum omninò videndum, &
 41 quid si clericus, vt hæres successit, an
 posset remissionem causæ ad forum
 Ecclesiasticum, tanquam eius iudicem
 competetem peteres super qua quæstio-
 ne duæ sunt principales DD. opiniones,
 Prima, vt distinguatur, an instantia fue-
 rit cæpta cum defuncto laico, & tunc
 transit in clericum, eius heredem, & cau-
 sa remanet, coram eodem iudice seculari,
 coram quo fuit cæpta, si vero non fue-
 rit cæpta cum defuncto, & tunc omninò
 remittitur, quam opinionem sequuti
 fuerunt *Angel. & Paul. de Cast. in l. heres*
absens in princip. ff. de iudic. I. mol. in l. si eum
hominem col. penult. ff. de fideiuss. licet dicat
passum esse ambignum, Barb. in cap.
quia 5. col. 8. extra de iudic. ubi Aret. col. fin.
ff. solut. matrim. Bal. in l. quidam extimaue-
runt ff. si cert. pet. Alex. in apostill. ad Bar. in
l. 1. ff. de iudic. & alij relati per Cagnol. in l. 2.
num. 249. C. de pact. inter empt. & vendit.
alios allegat. Surd. qui eandem opinionem
tenet in decis. 110. per totam, & alij quos
refert, & sequitur Couar. in lib. 1. pract.
cap. 8. num. 2. 3. & 4. Fulgos. Lancelot. Dec.
Socc. Lanfr. de Oriano & Aufier. per eum in
suis locis adducti, Rodrig. tomo. 2. quæst. re-
gular. quæst. 62. art. 21. & alij latissimè re-
lati per Molfes. in 1. som. ad consuet. Neapol.
par. 2. tit. de personis quæst. 8. num. 2.
 Altera vero fuit opinio DD. similiter
 maximè authoritatis & magis commu-
 niter recepta, quod indistinctè, siue fue-
 rit cæpta instantia cum defuncto, siue
 non, semper causa remittenda sit ad lu-
 dicem Ecclesiasticum, quam opinionem
 tenuerunt *Bursat. & Abb. in dicto cap.*
quia 5. sequitur Felin. ibidem col. 3. Dec. col.
ult. Bal. & Salic. in l. 1. C. si pendente appel-
lat. mors interuen. Alex. in l. si constante §.
fin. col. 2. ff. solut. matrim. & adducitur per
eos, etiam glos. in cap. clericum nullus 11.
quæst. 1. & alij, quos refert, & sequitur la-
tè disputando Cagnol. in l. 2. nu. 252. vers.
contrariam C. de pact. inter empt. & vendit.
glos. in cap. 15. qui est ibi Ioann. Andr. de re-
gul. iur. in 6. Iacob. de S. Georgio in dicta l.
heres absens num. 4. cum sequenti, ubi nu. 7.
 hanc opinionem tenuisse asseruit, *Iacob.*
de Raudens. & Albert. prædictamque opi-
 nionem esse communem; & secundum
 eam fuisse iudicatum, refert eandem
 opinionem tenere *Ioann. de Imola in d. e.*
quia 5. de iudic. Curt. iun. in eadem l. num. 10.
in fine, Burs. conf. 412. incipiente in facti con-
tingentiæ, num. 27. & sequenti vol. 4. qui af-
 firmat

firmat hanc esse magis communem opinionem, *Purpur. conf. 83. num. 4. per totum, volum. 1.* qui etiam affirmat eam veriore, & magis communem, *Borgognin. in decis. Finiz. 8. num. 11. in fine, Marant. in eius spec. par. 5. in vers. instantia num. 13.* vbi dixit hanc esse communem, & veriore sententiam, sequitur *Peregrin. in tract. de fideicom. art. ult. num. 20.* & alios infinitos refert, & sequitur hanc opinionem latissime defendens, eamque magis communem dicens, numeratis particulariter DD. ipsam tenentibus, ac etiam contrarijs *Molfes. in comment. ad consuetud. Neap. par. 2. tit. de person. quast. 8. per tot. & propriè num. 22. cum sequenti, alios allegat idem Molfes. in dicta comment. ad dictam quast. 8. num. 5.* late de hac materia scripsit *Franc. Ansaldo in suo tract. de iurisdictione seculari part. 3. tit. unic. c. 10. num. 51. cum sequenti.*

42 Fundatur hæc opinio primo ex regula iurium generalissima, quod clerici pænitus non possunt coram iudice seculari conueniri, *iuxta text. in cap. clericum nullus 11. quast. 1. cap. si diligenti de foro compet. cap. cum sit generalis extra de iudic. cum concord. adductis per Cagnol. in dicta l. 2. nu. 249. circa finem C. de pact. inter emp. & vendit. quæ exceptio secundum communem DD. opinionem fuit per ius diuinum statuta, vt latissime plurimos DD. ad hoc allegant *Couar. licet postea ipse distinguat in lib. pract. quast. 31. per tot. vbi refert hanc esse communem opinionem, & nullo modo est prorogabilis, etiam de consensu Episcopi, iuxta text. in cap. si diligenti, cum concordantibus, & ibi omnes extra de foro compet. iudex**

43 laicus respectu clerici dicitur omnimò incompetens, & secundum DD. inter iurisdictionem secularem, & Ecclesiasticam magnum chaos firmatum est. Verùm *Reg. Rouit. in sua decis. 44.* latissime hæc materiam examinavit imò eam ampliauit quod quando clericus inmissus in possessionem, siue per interpositionem præambuli, vel per ad iudicationem factam à iudice laico, si tertius oppositor prætendat ius super eadem re, non potest iudex laicus, qui adiudicationem fecit reuocare prædictam adiudicationem, cum non dicatur iudex competens, & facta adiudicatione functus est officio suo, *Palus Castrensis. in La Diuo pio §. si post additum ff. de re iudic. num. 18. vbi I. mol. Andr. late in cap. 1. num. 7. qual. vassal. iur. debite fidelit. Ballet. disp. cler. in rub. de fauor. cler. personali §. 12. & 2. vsque ad 6.* Sed hæc decisionem esse limitandam prout limitat

Reg. Conf. de Carneual in suo tract. de iudic. tit. 1. disput. 2. quast. 7. sect. 3. vbi dixit quod quando adiudicatio, siue pecunia liberata fuit mediante decreto facta, cum cautione tunc clericus non est remittendus, sed est causa tractanda coram illo iudice, qui adiudicauit bona prædicta cum cautio faciat restare rem siue pecuniam, *iuxta text. in l. procuratoris §. §. tributio cum duabus leg. seq. ff. de tributor. act. Carol. de Crass. de effect. cleric. 1. effect. num. 947. Christopharus de Paz tract. de tenuta cap. 64. num. 13.* Secundo limitatur si in decreto adiudicationis esset posita illa clausula saluis iuribus creditoribus competentibus tunc ea est tractanda coram iudice adiudicationis, vel liberationis factæ *Barb. in tract. de claus. claus. 83 num. 4. Bald. conf. 104. num. 4. vol. 5. Puteus decis. 34. Hondeus conf. 86. num. 44. vol. 2. Nat. conf. 653. lib. 4. num. 5. Gratian. discep. forens. tom. 1. cap. 41. num. 21. & 22. & tom. 2. cap. 317. num. 31.*

Ex quibus inferitur, quod cum à prædicta regula generali fundata in tali omnimoda incompetencia, sequitur quod in dubio standum erit prædictæ regulæ, prout post alios arguit *Cagnol. in dicta l. 2. num. 252. vers. contrariam.*

44 Fundatur secundo, ex quo quemadmodum fiscus non ligaretur instantiæ ceptæ cum defuncto cui ipse successit, quia habet speciales iudices, vt est Regia Camera Summaria, quod intellige concurrentibus casibus adductis per *pragm. 64. sub tit. de officio procurat. Cesar. vbi Reg. Rouit. num. 1.* scilicet quando est Actor, quando est Reus, vel Auctor laudatus, nam quando concurrunt ista tria, semper causæ remittuntur ad Regiam Cameram, ratio quia quando dubitatur de eius interesse formatum, non remittitur, sed conceditur fisco assistentiam in causa, in illo tribunali cōpetenti actori, siue reo, prout *Franch. dec. 117. vbi amed. n. 6. & dec. 529. n. 10. & est particula-*

47 re in fisco, cū habes causam à fisco sortitur forū ipsius fisci, per regulam in l. venditor 49 ff. de iudic. vbi *Barb. in dict. l. venditor num. 151. Peregr. de iure fisci. lib. 7. tit. 1. num. 9. Capyc. decis. 197.* late de hac materia, *Guzman. de euit. quast. 8. num. 1.* Ita etiam dicendum est in clericis, vel Ecclesiis, æque omnibus personis Ecclesiasticis, quæ pænitus coram secularibus conueniri non possunt, sed tantummodo coram eorū Episcopis, & iudicibus Ecclesiasticis, ita post alios arguit *Molfes. in dicta quast. 8. num. 26.*

• Fundari potest tandem hæc opinio ex

ex diuersitate rationis militantis, inter clericos hæredes, & alios laicos, prout ex dicendis inferius in responsionibus faciendis ad rationes contrariæ opinionibus.

48 Pro contraria vero opinione primo adducitur *tex. in l. hæres absens, & in l. si bis qui Roma ff. de iudic.*

Quibus iuribus responderetur, illa procedere circa forum defuncti respectu loci, & sic hæres debeat conueniri in loco ubi poterat conueniri defunctus, non autem respectu iudicis competentis, ut post *Fulgos. & alios, declarat Couar. in dicta cap. 8. pract. qua. 1. num. 4. vers. non oberit.*, quod sequitur etiam *Reg. de Ponte cons. 12. num. 9. lib. 1. secundo responderetur.*, illum textum non procedere, quando hæres haberet priuilegium commune, & in corpore iuris clausum, ita quænes communiter, quos sequitur *Couar. ubi supra & Reg. de Ponte in eodem cons. num. 10. ubi etiam declarat Bar. in dicta l. hæres absens.*

49 Secundo adduci solet ratio à simili, quod quemadmodum quædo quis postquam fuit conuentus coram Iudice laico effectus fuit Clericus, non potest declinare forum eiusdem iudicis, prout tenet *Bal. in l. si quis postea quam ff. de iudicij* ita etiam dici debeat in hoc casu, cum hæres, & defunctus vna eademque persona censentur §. 1. in *auth. de iure iuran.* à moriente præstito, ad quod virtualiter respondet *Felin. in dicto cap. quia 5. vers. 2. limito, & proprie in vers. item* pro hoc ex mente Dominorum de Rota in *decis. 5. de foro compet.* quod illud habet locum in eadem persona præuenta, ex regula *dicta l. si quis postea*, quam secus verò in diuersa persona, prout in nostro dubio, nec prædicta regula obstat, quia non procedit respectu fori diuersi ex priuilegio personali hæredis exemptionis, tã priuilegiatæ prout est clericus, ut respondet *Cagnol. in dicta l. 2. num. 250.* quæ potest iungi, cum prædicta responsione *Felin.* ultra quod etiam posset responderi, quod regula prædicta fictionis procedit, quo ad ea, in quibus militat eadem ratio in personam hæredis. secus vero quando diuersa, prout respondet *Moffes. in dicta quest. 8. num. 7. 8. & 9.*

51 Tertio non obstat alia ratio, quam in contrarium adducunt aliqui, quod conditio obligationis ex persona hæredis in aliquo immutari non debet *ex tex. in l. 2. §. ex his ff. de verb. oblig.* ad hoc enim bene respondet *Cagnol. in dicta l. 2. num. 252. vers. 4.* quod hoc intelligatur respectu

obseruantie obligationis contractæ, nõ autem respectu priuilegij fori in casu exceptionis clericalis, omnimodam incompetentiam inducentis, alius oporteret fareri, etiam non cæpta instantia, denegari remissionem, quod est fallum, ut supra diximus.

Hæc sunt motiua, quæ principaliter pro hac opinione adducuntur, nam offeruntur, & alia quibus respondent *DD. prædicti.*

52 Insuper secūdam prædictam opinionem iudicatum fuit per S. C. prout refert *Vrfill. ad Affl. in decis. 212. num. 2.* quæ opinio tanto magis respicienda erit.

53 Nam pro intelligentia sciendum omnino est, quæ nam dicatur res litigiosa, & quæ actione.

Tunc enim litigiosam rem fieri vnanimitè affirmant *DD.* quando actione reali, super rei dominio actum est, ut *Innoc. Ioann. Andr. in cap. cum Marc. Ferrariens. de constit. Cyn. Bal. Alex. & Angel. in l. 2. C. de litig. Guid. pap. dec. 479. Nat. conf. 145. nu. 16. & sequenti lib. 1. Crauett. conf. 279. num. 1. lib. 2. Berou. cons. 187. num. 18. lib. 1. magis communem dixit Lancellos. par. 2. cap. 4. num. 481. Mininger. singul. obseruat. cent. 1. obseru. 55. num. 1. Ofase. decis. pedam. 144. num. 7. Reg. Sanfelicius late in sua praxi iudic. sect. 13. per totam.*

54 Omissa enim hac iuris consideratione adest in Regno dispositio facta per Regem Carolum felicitis memoriæ, in *cap. conuentus*, in quo disponitur, nullam posse fieri alienationem lite pendente, ex his verbis (conuentus possessionem rei, vel re ipsa, quocumque iudicio, si lite pendente contestata; vel quasi possessionem, vel alienauerit in alium, & aliquo titulo transtulerit, aut alius sciens, aut ignorans ipso conuento, rem vitio litigiosi affectam acceperit, vel possessionem intrauerit in personam ipsius alienantis, transferentis, & consentientis, finiatur iudicium; & si per multas manus possessio ambulauerit, ut exequutio fiat contra possessorem, ad quem dicta res, vel possessio inueniretur manere. adeo quod recta via, absque nouo iudicio, & processu, executionem rei alienatæ lite pendente contra tertium possessorem, aperto iure) firmat *Affl. decis. 396. num. 9. Socc. iun. conf. 92. num. 8. lib. 3. vers. imo ad propositum, Capbal. conf. 41. num. 9. & conf. 195. num. 14. Couar. pract. quest. cap. 15. num. 7. Gaill. obseru. 118. num. 7. lib. 1. Cancer. variar. resolut. lib. 2. cap. 12. tit. de litig. num. 14. Peregr. de iure fisc. lib. 4. tit. 6. num. 27. Reg. T. apud ad ius Regni lib. 3. in dicto*

- dicto cap. conuentus, Mobedan. decis. Rotæ Rom. par. 2. alias 12. de sentent. & re iudic. num. 1. Ceuall. pract. quæst. comm. contra com. quæst. 820. num. 32. Paschal. de vir. patri potest. par. 1. cap. 8. num. 117. Reg. Valenzi. cor. f. 19. num. 4. & num. 50 & 51. Gratian. discept. fore. f. cap. 107. num. 2. lib. 3. Imo*
- 55 *talis exequutio fieri poterit cōtra emptorem rei litigiosæ, & possessorem eō non citato. Affl. dicta decis. 396. num. 9. Vrsill. decis. 331. num. 2. Ceuall. & bi supra num. 36. Capyc. decis. 128. nu. 6. Peguer. decis. 205. num. 4. Cavallo. decis. 16. num. 7. & 8. par. 1. Menoch. de præsumpt. lib. 2. præsump. 97. nu. 59. Peregr. de iure fisci. lib. 4. tit. 6. num. 27. Ofasci. decis. 65. num. 4. Parlad. lib. 2. rerum quotidian. cap. fin. 4. par. 5. s. ex num. 6. Affl. in constit. regni eorum fraudibus num. 10. & 11. Ceuall. pract. quæst. contra comm. q. 820. num. 32. neque permittitur alienatio tãquam prohibita alienari; l. i. per tot. ff. & C. de litigios. Bal. in l. quia etiã num. 3. in addit. ff. de alie. iudic. mutat. caus. Mathienz. in l. 8. tit. 7. lib. 5. recompil. glos. 5. num. 18. Lap. allegat. 136. num. 5. Bar. in l. creditores num. 32. C. de pignor. Panorth. in cap. final. num. 8. de alien. iudic. mutat. caus. f. A. Papiens. in forma actionis realis, in verb. tenet, & possidet num. 5. latissime Couar. pract. cap. 15. num. 6. cum sequent. & est tex. expressus in l. fin. & l. 2. C. de litig.*
- Igitur in Regno actione hypothecæ, vel iudicio possessorio, quis conuenitur, cū ex verbis dicti cap. conuentus litigiosam rem effici censetur, ibi (conuentus possessione rei; vel re ipsa quocumque iudicio) vt ea expendit *Franch. decis. 764. & 545. Trentating. var. resolut. lib. 2. tit. de iud. resolut. 17. num. 7.*
- 57 *Litigiosa item efficitur res, ex sola citatione, ad instantiam alicuius dicentis dominium, vel quasi dominium spectare ad eum, licet non fuisset lis contestata; vt probat tex. ab Afflic. velatus num. 4.*
- 58 *nam lis dicitur etiam ante litis contestationem, & sic ante dationem termini, vt dixit glos. in l. litis nomen ff. de verbor. signif. & plenior glos. in l. causas, vel lites C. de transact. & licet glos. & Bal. in l. exceptionem, in ult. col. C. de probat. dicat, quod ante litis contestationem dicatur initium litis, & sic sufficere ait. initium litis, vt res litigiosa constituatur, per tex. in auth. res litigiosa ff. de litig. vbi dicitur quod per supplicationem principi oblatam, & iudici præsentatam, ac parti intimatam, dicatur res litigiosa.*
- 59 *Sed vnum in hac re notandum est, quod quando proceditur, & agitur actione reali currente supradicta, nam si*

- proceditur actione personali, ad hoc vt vt ipsa actio, sit litigiosa, requiritur necessario litis contestatio, ita declarat *Angeli in Auth. litigiosa C. de litig. quod in Regno dicitur terminus, Affl. in constit. dilationes 3. notabili num. 6. & in Constitut. exceptiones quæst. 3. sub num. 9. Carauit. ritu M. C. V. 288 sub nu. 43. Anna in constit. Diua memor. num. 264. de iure enim Canonico per solam citationem dicitur suspendere, in clem. 2. vt lite pendente, intelligendo prædicta quando citatio non est circumducta, vt dixit Bal. in l. post eadem §. 1. circa medium. vers. extra quæto ff. de iudic. & in l. i. in princip. ff. de in iur. voc. rãdo; Bal. in l. more in fine ff. de iurisdict. omn. iudic. vbi dicitur, quod per citationem circumductam, nõ priuatur iurisdictio ne delegati; vt dixit Felin. in cap. illud in in 3. col. de præscript. & in l. i. de iur. n.*
- 62 *Verum quando dicta alienatio permissa videatur, & in quibus causis bene enumerat idem Afflic. in dicta constit. num. 13.*
- 63 *Diximus itaque an per citationem res efficiatur litigiosa, & possit alienari, remanet huic videndum an perempta instantia res litigiosa alienari possit. In quo dubio concludendum omninõ est nam impedire vitium litigiosi ad venditionem, neque contractum annullare, secundum Bart. in l. i. C. de præscript. long. tempor. videas Afflic. in dicta constit. num. 16.*
- De vitio autem litigiosi videas Idann. Anton. de Nigr. de Ciuitate Campanæ in commentar. ad cap. conuentus per totum, & quando non habet locum cit. cap. conuentus videas, l. peto §. prædium de legat. 2. Bar. in l. inter quos §. domus ff. de damn. infect. Hostiens. in summ. de alienat. iudic. mutat. caus. §. 1. Afflic. in dicta constit. eorum fraudib. num. 17. casum enumerat, qui omnes pro necessaria causa, non habere locum dispositio dicti cap. conuentus.*
- 64 *Et dum diximus de peremptione instantiæ, omninõ pro documento aduertendum est, quod instantia in Regno nostro incipit currere per dationem termini in causa, vt Afflic. in constit. dilationes, num. 6. & in constit. hac lege num. 10. quæ instantiæ ad hoc ne causæ fiant immortales, spatio triennij in ciuilibus, in criminalibus biennij Carau. in ritu 248. nu. 4. Capyc. in dec. 109. nu. 4. Vincent. de Franch. decis. 643. num. 4. Ioan. Frans. de Ponte conf. 142 num. 5. lib. 1. quo tempore elapso dicitur dicta instantia perempta, & amplius in causa non proceditur l. properandum C. de iudic. nisi facta in suslatione spiritus*

tus vitæ, & non possit pluries per Principem insufflare spiritum vitæ vide *Capit. decis. 165. Gram. decis. 69. Ioann. Vinc. de Anna in repet. constit. diu. memor. nu. 291. & plene Ioan. Bapt. Ass. in pract. iudic. S. 2. cap. 16. num. 14. & seq.*

66. Ex hoc inferitur quod est differentia inter instantiam in causis feudilibus, & in alijs causis, nam instantia in causa feudali durat spatio vnus anni, per cap. Regni incipiente item quod instantia, & Ass. in dicta constit. hac lege num. 5. & potest renunciare, ac cedi, vt dixit Bar. in lex pluribus ff. de administr. tutor. colligit ceteros, Iason in l. si constante in fine ff. sol. matrim. l. 1. S. fin. colum. 3. vers. item et ca ff. de noui oper. nanc. nouissime Firaquell. de retr. lignag. S. 26. glos. 1. vers. 3. num. 44. Franc. decis. 593. num. 2. Cameræ. vero in cap. imperialem litt. C. fol. 17. vers. hinc plane, & illud prouenit, vt instantia

67 quoque renunciari possit sine alio assensu, vt iudicatum refert in causa Beatrix Torellæ contra Ioannem de Zunica, licet adducat aliam opinionem dando differentiam inter renunciationem litis, & causæ, nam quando fit renunciatio litis, nihil iuris nostri à nobis abdicatur, vt notant DD. in l. postquam liti, & in hoc non requiritur assensus, sed quando fit renunciatio de lite, & causa, nam tunc ius nostrum in alium trāsferre conamur, & assensus requiritur dicta l. postquam liti ubi Ias. C. de pactis.

68. In fisco vero nunquā instantia perimit siue sit Actor, siue sit Reus, siue Auctor laudatus, sed lapso termino intelligitur prorogata, vt statuitur per prag. 51. de offic. magistr. iustit. Petr. Benint. in dec. Bonon. 76. Marant. de ordin. iudic. in 5. p. nu. 20. vers. 6. limit. Ioan. Vincent. de Anna sing. 243. & in

69 Regia Cam. Summ. nunquam perimit instantia, testatur Ass. in constit. accusatorem col. 2. & quid in S. R. Conf. Nepolit. Vide Ass. decis. 283. num. 4. ubi Vrs. num. 9. Franc. dict. decis. 643. Molfes. in conf. 47. n. 4. in 2. p. Ruyn. conf. 172. n. 11. lib. 4. Bursat. in conf. 2. n. 4. lib. 2. Gram. dec. 13. Nat. conf. 383. lib. 2. Marant. de ordin. iudic. in 5. p. nu. 15. Ann. sing. 243. & decisum refert in causa Baldaxaris Milani cū Ill. Duce Suecæ.

70 Reuertendo autem ad seriem nostrā sequestrare lite pendente inhibetur, sicut & ipsius rei, in fisco incorporatione dicta l. defensionis facultas, ubi idem Lucas de Penn. notat, & in l. fin. C. de bonis vacan. lib. 10. item nec aliter reus de possessione eijsci debet, donec lis finiatur, Guid. Pap. decis. 366. Didac. Couar. variar. resol. cap. 16. num. 9. Lanar. conf. 14. nu. 9. Ex hoc

autem generalis regula colligenda est, quod lite pendente quando non agitur, cum persona priuilegiata, & adest aliqua suspicio de dilapidatione bonorū, tunc enim admittitur sequestrum, vt

71 innumeris DD. supra cit. ea ratione, quia sequestrum non tollit possessionem, iuxta text. in cap. examinata de iudic. ubi glos. verbo possidebas Bar. in l. licet ff. de positi Petr. Gregor. F. bolos. lib. 25. symagm. cap. 3. num. 20. Lanar. conf. 84. num. 20. sequitur Eruditissimus virtute præditus, doctrina conspicuus, benignitate clarus Aduocatus Primarius, & inter numeros Regij Consiliarij Sac. Reg. Consilij sapientissimus Reg. Consil. Marcian. conf. 1. nu. 59. Farin. decis. 90. num. 9. dixit & sequitur meritiss. Pras. Merlin. in lib. 2. controuerf. foren. cap. 8. num. 22. Et circa seriem nostram

72 proprii articuli, an attentatis renunciari possit, dicendum erit posse renunciari per text. in l. fin. C. de pact. cum quilibet iuri suo renunciare non prohibeatur, sequitur Card. Mantica in decis. 63. n. 5. affirmat Lancellot. de attentat. cap. 30. de prinileg. attentat. num. 53. cap. 4. de attentat. lite pendente, limit. 15. num. 1. & 3. & num. 20. & cap. 12. limitat. 42. num. 3. & cap. 29. num. 48. Mandos. de inhib. quest. 99. num. 3. sequitur Gallerat. de renunciat. lib. 2. cent. 2. renunciat. 175. & ex tali renunciatio fit, vt remedium attentatorum locum non habeat cum eis ac eorum priuilegio renunciatum fuit, Lancell. dicto cap. 4. limit. 15. in princip. & cap. 12. limit. 42. num. 1. & attentata non reuocantur

73 ubi expresse aut tacite renunciatum fuit, Lancellot. dicto cap. 12. num. 5. Mandos. dicta quest. 99. num. 3. & 4. neque de illis obiici potest, vt s. affinitatis institut. de Nupt. l. liberorum. S. 1. ff. qui not. infra. l. si non lex. Alesia scientia in princip. ff. de hered. instit. tradit. Card. Mantica. in decis. 73. n. 1.

76 Tacite autem pluribus modis renunciatur, & primo per obligationem in forma Cameræ, quæ obligatio Camera-

77 lis paratam executionem habet, vt est decis. Cenc. in Rota Rom. 384. n. 1. cum non admittat appellationem suspensiuam, Castrens. in l. & post rem iudicatam ff. de re iudic. Galles. de obligat. cam. quest. 37. nu. 8.

78 & obligatus in forma cameræ dicitur efficaciter obligatus, & adueniente tempore habetur pro cōdemnato, Castrens. conf. 319. lib. 1. Cenc. in decis. Rota Rom. 465. num. 3. & 11. Imo obligatus in forma Cameræ vt principalis, & insolidū, non potest opponere exceptionem executionis principalis, Alex. conf. 29. nu. 35. lib. 7. Caput. Aquens. decis. 275. num. 8. par. 2.

idem Cenc. in decis. 87. num. 6. & non solum
 80 ista obligatio Cameralis extenditur ad
 fauorem omnium, quorum interest,
 Rot. decis. 97. num. 1. post tract. de obligat.
 Camer. & decis. 779. sub nu. 1. par. 4. diuer.
 Gratia. discept. forens. cap. 204. num. 42. lib. 2.
 Cenc. decis. 534. Verum etiam se extende-
 re dictam obligationem etiam contra
 hæredes, l. ex pluribus ff. de administr. tutor.
 Castrenf. conf. 1. num. 2. & conf. 249. num. 2.
 vol. 2. glos. in l. 2. in verbo siue hæredes C. de
 pact. inter empt. & vendit. Cenc. decis. 490.
 num. 2. habendo executionem paratam,
 Gallef. ad formam Cameral. oblig. par. 1. q. 2.
 num. 6. idem Cenc. decis. 414. nu. 6.
 81 Et licet superius diximus nullam pos-
 se opponi exceptionem contra obliga-
 tionem cameralem, quæ ad instar instru-
 menti guarantee in Regno nostro li-
 quidum continere creditum, ex com-
 82 muni DD. sententia, in quibus prohi-
 betur opponere excussionis, siue diui-
 sionis beneficium, post alios *Mexoch. in*
tract. de adipis. possess. remed. 3. n. 144. Grat.
conf. 87. num. 25. Caroc. de locat. & conduct.
quasi. 4. & 5. vniuersimè per Carolum de
Grass. tract. de except. except. 10. num. 60. si-
 ue intelligendi sunt prædicti DD. & alij
 loquentes de hac materia; quando ex
 forma statuti aduersus instrumentum
 guarantee paratam executionem, vt est in Regno nostro, si-
 ue obligationem Cameralem exceptio
 aliqua opponi non possit.
 83 Sed in terminis ritus nostræ Magnæ
 Curie Vicariæ Ritu 166. admittit posse
 opponi exceptionem, quæ in prom-
 ptu probari possit, vt late notat *Car-*
mit. in eodem rit. num. 46. vers. ego au-
 84 *tem* (vbi dixit) omnes exceptiones admi-
 ctere, quæ tamen in promptu, & in ipso
 instanti probari possint punctualis est
 85 *text. in l. si his à quo in princip. vbi Bar. ff. de*
in possess. legat. Roman. conf. 144. num. 6. late
de hac materia Galter. in sua præf. de liqui-
instrum. Frecc. in eodem tit. de liquid. in-
strum. qui omnes exceptiones, quæ pos-
 sunt impedire liquidationem instrumē-
 ti connumerat quibus ne scriptis, scri-
 pta faciamus apud illum videre pote-
 ris.
 86 Ex hac quidam obligatione satis clarè
 renunciatio attentatorum inducitur,
 quoniam huiusmodi renunciatio videretur
 in esse in dicta obligatione, *Lancell.*
dicta limit. 15. num. 92. cum sequenti, & di-
cto cap. 12. limit. 42. num. 4. sicque per lap-
 sum temporis statuti ad docendam de
 attentatis eis renunciare videtur, *Lan-*
cellos. cit. dicto cap. 30. num. 57. Paris. conf.

41. num. 37. lib. 1. *Manfred. de uent. par.*
 4. & conclus. 218.
 87 Inducitur etiam attentatorum renun-
 ciatio quotiescumque fuerit in causa
 conclusum; & tunc omnino renuncia-
 tum censetur illis attentatis, commu-
 niter DD. supra citati. Ratio est quia
 88 conclusio habet vim renunciationis,
cap. auditis de procur. cap. pastoralis de caus.
poss. & propriet. cap. dilectus in nota glos. in
verb. conclusum de fide instrument.

S V M M A R I V M.

- 1 *Auth. res que C. comm. delegat. fuit introda-*
ta in suffragium filiorum, & in defectum
honorum.
- 2 *Auth. res que C. comm. delegat. appellatur*
baculum necessitatis.
- 3 *Auth. res que C. comm. deleg. non impedit si*
fideicommissum fuisse factum quibuscu-
que verbis.
- 4 *Bona fideicommissi subiecta an possint alie-*
nare non obstante prohibitione testatoris.
- 5 *Fauor pius in restitutione, & constitutione*
dotis consideratur.
- 6 *Fauor dotis consideratur, & non causa fi-*
deicommissi, & operatur, vt fideicommis-
sum scriptum non sit, dummodo alia bona
libera non estant.
- 7 *Beneficium authen. res que C. comm. de-*
leg. subsidiarii naturam habere circa dotis
constitutionem, & restitutionem.
- 8 *Alienatio honorum fideicommissi subiectorum*
absq; causa priuilegiata est ipso iure nulla
& reuocatur non obstante longi temporis
prescriptione.
- 9 *Bona fideicommissi subiecta semper retinent*
virtutem restitutionis.
- 10 *Dominium non transfertur ex alienatione*
nulla honorum fideicommissi.
- 11 *Prohibitio facta per testatorem non in te-*
stamento, sed in contractu an non obsta-
te tali prohibitione possit in causam dotis
alienari bona prohibita alienari.
- 12 *Authen. res que C. comm. deleg. non habet*
locum in bonis prohibitis alienari ex con-
tractu.
- 13 *Prohibitio facta in contractu cum pacto de*
non alienando, non recipit interpretationem
à dispositione Auth. res que C. comm.
deleg.
- 14 *Opinio Paul. Castrenf. circa alienationem*
honorum prohibitorum alienari ex con-
tractu.
- 15 *Opinio Ambros. de Apizon. circa aliena-*
tionem honorum prohibitorum alienari
ex contractu.
- 16 *Prohibitio facta de non alienando in con-*
tractu.

- tractu, non potest alienari ex causa dotis, qui a prohibere in contractu, videtur pacisci, & paciscendo partem obligare.
- 17 Contractus sunt stricti iuris.
 - 18 Lex operatur in fideicommissis, in contractibus operatur prohibitio hominis.
 - 19 Prohibitio hominis censetur ac si nominatim ex causa dotis prohibitio facta esset.
 - 20 Fideicommissum an possit fieri in contractibus.
 - 21 Pacta, & promissiones de non alienando in contractu adiecta vere impediunt translationem dominii, & alienationem maxime si adesset specialis hypotheca, & clausula resolutiva contractus.
 - 22 Fideicommissum an possit fieri in feudo, vel super precio feudi.
 - 23 Pragmatica 4. sub tit. de feud. ponderatur circa fideicommissum faciendum super feudis.
 - 24 Assensus Regis an requiratur pro fideicommissis faciendis super feudo.
 - 25 Successor in feudo hereditario an possit gravari, usque ad integrum valorem feudi, & multiplicem ordinare.
 - 26 Bona subiecta fideicommissis an possint alienare pro redemptione captivorum.
 - 27 Bona subiecta fideicommissis, & prohibita alienari, possunt alienari pro impensis funerum.
 - 28 Alienatio magis est permessa pro expensis funerum, quam dotis causa, & preferantur doti dum respiciunt publicam utilitatem.
 - 29 Creditum funerarium an preferatur doti.
 - 30 Bona subiecta fideicommissis possunt alienari pro impensis in matrimonio faciendis.
 - 31 Privilegia quando conquiescunt.
 - 32 Prior in tempore potior in iure.
 - 33 Legatum debetur deducto ere alieno.
 - 34 Funeris expensa preferuntur pensanti domorum.
 - 35 Inuecta, & illata pro pensione domus, sunt tacite hypothecata.
 - 36 Inuecta, & illata, ad hoc ut sint tacite obligata pro pensione domus, multa concurrere debent.
 - 37 Pecunia inuecta, & illata ad domum locatam, an sit tacite obligata pro pensione domus.
 - 38 Vestes quotidiana, lectum, & reliqua suppellectilia, an sint tacite obligata pro pensione domus.
 - 39 Bona qua ministerio hominis sunt necessaria, non veniunt in obligatione, nec tacite, nec expresse, neque veniunt ea, que inseruiunt ad culturam agrorum pro pensione.
 - 40 Libri scholarium illati in domum conductam non sunt tacite hypothecati pro pensione domus.
 - 41 Retentio honorum non solum datur pro pensione domus, verum etiam pro deterioratione domus.
 - 42 Locator pro pensione domus an preferatur mulieri pro sua dote.
 - 43 Fructus rei locata an tacite sint hypothecati locatori pro pensione.
 - 44 Pralatio an detur locatori pro pensione, omnibus creditoribus anterioribus.
 - 45 Dos semper preferitur, ex quo ipsa habet expressam hypothecam, siue sumus in fructibus naturalibus, siue industrialibus, dummodo extant.
 - 46 Præteritum peruentum ex fructibus an veniant in obligatione.
 - 47 Præteritum quando succedat loco rei.
 - 48 Præteritum an succedat loco rei in feudibus.
 - 49 Feudum an sit quid uniuersale, & an in pecunia possit consistere.
 - 50 Præteritum peruentum ex re feudali, non est feudale.
 - 51 Præses Reg. Cam. Summaria Anellus de Amato laudatur.
 - 52 Res ex pratio feudi emptæ, an sit feudalis.
 - 53 Præteritum peruentum ex illo feudo vendito ad instantiam creditorum, sunt prius satisfaciendi creditores cum assensu.
 - 54 Assensus non facit extinguere iura super re feudali, & super pratio feudi, nisi facta solutione.
 - 55 Feudum emptum cum pacto de retrouendendo, facta redemptione a primo venditore, pecunia an liberetur creditoribus anterioribus, licet sine assensu.
 - 56 Bona uxoris reperta in domu an sint obligata pro pensione domus.
 - 57 Bona inuecta, & illata in Nauis pro pensione obligatur Domino Nauis, cum pralatione omnibus alijs creditoribus.
 - 58 Pralatio datur Advocatis, & procuratoribus pro eorum salario, & palmario, alijs creditoribus anterioribus.
 - 59 Animalia sunt obligata domino feudi pro pascuis cum pralatione.
 - 60 Retentio an detur Domino feudi de animalibus, qua pasca sumpserunt.
 - 61 Retentio, & exequutio potest fieri de animalibus, qua pasca sumpserunt in feudo, si reperiantur, ubi pasca sumpserunt, secus si discesserint de loco.
 - 62 Retentio datur expendenti vel matuanti, pro custodia animalium.
 - 63 Retentio datur pro expensis factis (gratia colligendorum fructuum) & preferatur ceteris creditoribus.
 - 64 Semen datum ad seminandum Dominus seminis an preferatur alijs creditoribus.
 - 65 Dominus seminis preferatur etiam Domino

- foli, dummodo cum speciali hypotheca datū
precise ad seminandum.
- 66 Bona prohibita alienari an possint alienari
pro donatione propter nuptias, seu ante-
phato.
- 67 Dos, & donatio propter nuptias, seu antepha-
tum an paribus passibus ambulent.
- 68 Privilegium concessum doti, an censetur
concessum antephato.
- 69 Pactum factum, quod conditio mulieris de-
terioretur an teneat, & quid in donatione
propter nuptias.
- 70 Privilegium tacite hypothecę concessa mulie-
ri, ratione dotis an concedatur, & ante-
phato.
- 71 Dos, & donatio propter nuptias an habeant
inter se connexitatem.
- 72 Pactum de dote lucranda an extendatur,
etiam ad donationem propter nuptias.
- 73 Antephatum an gaudeat eisdem privilegijs,
quibus gaudeat dos.
- 74 Privilegia dotis, & antephati connumeran-
tur per Reg. Rouitum in conf. 55.
- 75 Antephatum dicitur lucrum nuptiale.
- 76 Fideicommissum non solum dotis restitutio-
ni non obstat, sed nec etiam restitutioni
antephati.
- 77 Dos an restituenda sit fideicommissario so-
luto matrimonio.
- 78 Cessante causa, cessat effectus.
- 79 Bona subiecta fideicommissio, & prohibita
alienari an possint alienari pro alimentis
proprijs, & filiis.
- 80 Bona subiecta fideicommissio possunt alienari
pro necessitate famis.
- 81 Bona subiecta fideicommissio, possunt alienari
pro bono publico.
- 82 Princeps potest pro bono publico ius tertij
tollere.
- 83 Princeps potest iurisdictionem dividere, ubi-
re, & suppressere.
- 84 Fideicommissum non est restituendum per
grauatum urgente necessitate.
- 85 Decretum an requiratur in alienatione bo-
norum fideicommissi.
- 86 Bona minoris, pupilli, & Ecclesia an possint
alienare absque sollempnitatibus à iure
requisitis, & absque Iudicis decreto.
- 87 Bona minoris, pupilli, & Ecclesia non solum
non possunt alienari absque sollempnitati-
bus, verum etiam, est prohibita alienatio,
obligatio, hypothecatio, & pignoriatio.
- 88 Decretum Iudicis est necessarium in aliena-
tione bonorum pupillorum, minorum,
& Ecclesia, & tollit omnes suspiciones.
- 89 Decretum Iudicis requiritur in alienatione
bonorum minoris.
- 90 Assensus apostolicus requiritur in alienatio-
ne bonorum Ecclesia.
- 91 Assensus apostolicus, ad unquam est obser-
uandus dummodo rite, & recte sit impe-
tratus.
- 92 Sabreptio, & obreptio, etiam circa leuia, &
accidentalibus an vitiat rescriptum.
- 93 Auctoritas principis non potest remittere
solempnitates in alienatione bonorum Ec-
clesia.
- 94 Minor, & pupillus Ecclesia habent plures
actiones super bonis alienatis absque sol-
lemnitatibus, etiam contra tertios posse-
sores, & possunt dicere contractum nul-
lum.
- 95 Possessio non dicitur translata per contra-
ctum nullum.
- 96 Minor declarato contracto nullo, an teneatur
ad aliquam restitutionem.
- 97 Decretum Iudicis in alienatione bonorum
minoris, pupilli, & Ecclesia an sit de sub-
stantia alienationis.
- 98 Decretum Iudicis est faciendum cum co-
gnitione causa in alienatione bonorum
minorum, pupillorum, & Ecclesia.
- 99 Decretum Iudicis in alienatione bonorum
minoris, & pupilli an antecedere debet.
- 100 Decretum Iudicis est quadam permissio,
seu habitatio ad actum.
- 101 Decretum Iudicis in alienatione bonorum
minoris pupilli, & Ecclesia an precedere
debet vel possit sequi.
- 102 Minor an possit bona sua, alienata, absque
solempnitatibus reuocare, & auocare, una
cum fructibus.
- 103 Minor que bona possit alienare absque
solempnitatibus.
- 104 Solempnitas an remitti possit.
- 105 Decretum Iudicis an requiratur in aliena-
tione dotis.
- 106 Onus probandi, quod non sint alia bona li-
bera ad quem spectet.
- 107 Iudicandum semper est pro dote in ambi-
guis.
- 108 Dos, & fiscus quis nam preferatur.
- 109 Fiscus concurrere cum privato, semper pre-
fertur.
- 110 Mulier est magis privilegiata quam
fiscus.
- 111 Laudemium an teneatur soluere recipien-
te dote.
- 112 Laudemium quando quis teneatur sol-
uere.
- 113 Alienatio rei emphiteutica an valeat in-
requisito domino.
- 114 Pœna quando sit soluenda.
- 115 Verbum vendere, & alienare intelligen-
dum est cum effectu, vendere, & tradere.
- 116 Venditio non dicitur perfecta ante tradi-
tionem.
- 117 Feudatarius quando priuetur feudo?
- 118 Dos quando censetur constituta super bo-
nis emphiteuticis?

- 19 Ius congruum an habeat locum in dote
assimata.
- 20 Fundus in dotem datus an censetur ven-
ditus.
- 21 Causa dotis à quocumque onere exempta
videtur.
- 22 Argumentum de matrimonio carnali, ad
spirituale validum est.
- 23 Venditio facta causa dotis, non dicitur ve-
ra venditio, sed dotis causa.
- 24 Ius congruum an habeat locum in permuta-
tione.
- 25 Dos spiritualis in tantum gaudet privile-
gio, in quantum non est à monasterio ac-
ceptata, nam cum à monasterio acceptetur
non gaudet privilegio, ut Dos, sed tanquã
res Ecclesiastica.
- 26 Auth. res que an habeat locum in dote
spirituali.
- 27 Pater tenetur dotare filiam, sed quando est
pauper illa obligatio transit ad matrem in
subsidiu.
- 28 Mater in subsidiu tenetur dotare filiam,
et in locum patris reponi.
- 29 Aua materna, et auus maternus an teneā-
tur dotare filiam, siue eius nepotem.
- 30 Auus paternus an teneatur dotare filiam
seu eius nepotem.
- 31 Filius an teneatur dotare matrem im-
pōm.
- 32 Bona subiecta fideicommissio ex linea
materna possunt alienari ex causa restitu-
tionis dotis in defectum bonorum pater-
norum, etiam si expressè ex causa dotis
sint prohibita alienari.
- 33 Mater in subsidiu tenetur dotare filiam.
- 34 Auth. res que an procedat in feudatilibus.
- 35 Dos est satis faciendus de fructibus ipsius
feudi.
- 36 Renunciatio est stricti iuris, et non exten-
ditur ad ea, que non sunt nominata.
- 37 Renunciatio restringitur, non solum circa
personas, verum etiam et circa iura.
- 38 Ius unum remittens non videtur alteri
remittere.
- 39 Renunciatio seu pactum factum super omni-
re an extendatur ad aliam rem.
- 40 Gravamen impositum de restituendo resti-
tuitur, quando tractatur de dote consti-
tuenda.
- 41 Causa dotis publica est, preferitur favori
privati.
- 42 Gravamen de restituendo ne dum reiicitur
in causa dotis constituende ex causa
publici dotis favoris, sed etiam ex quavis
mente gravantis tenetur reiiciendum, et hoc
non solum respectu filie, sed etiam extraneæ.
- 43 Gravamen de restituendo ne dum reiicitur
in causa dotis constituenda ex causa

matrimonij carnalis, verum etiam, et spi-
ritualis.

144 Authores que C. commun. deleg. an habeat
locum etiam respectu interesse.

145 Auth. res que C. com. deleg. an habeat locum
in descendensibus natis post mortem fidei-
commissentis.

146 Antephatium an possit renunciari.

CAPVT XXVII.

An in generali Renunciatione
comprehendatur dispositio
Auth. res que C. comm.
de legat.

Vam precisa sit patris ob-
ligatio in filia dotanda
ll. et DD. pro absoluto te-
statur ut l. qui liberos ff. de
ritu nuptiarum, Franch.
decis. 215. num. 3. Ofasc. de-
cis. 43. num. 7. Perus. decis.
21. Trislan. decis. 22. nu. 3. lib. 1. Surd. conf.
290. num. 19. Roland. conf. 64. num. 6. vol. 1.
Menoc. conf. 35. 238. et 370. Giurb. in con-
suet. messan. cap. 3. glos. 3. par. 1. num. 47. Sola
ad Cofit. Sabaz. tit. de alienat. bonor. minor.
mulier. glos. 2. num. 14. Pachin. lib. 13. contro-
uers. iur. cap. 78. Petr. de Gregor. de dote de
parag. 9. num. 5. Fontanell. de pact. dotal.
claus. 9. glos. 1. num. 10. vol. 2. Anton. Faber
C. lib. 5. tit. 6. de fin. 7. et 10. et lib. 3. tit. 19.
definit. 31. num. 2. Menoch. lib. 3. presump. 15
num. 6. et 7. tex. in l. fin. C. de dot. promif.
DD. in l. 1. ff. sol. matr. Alex. num. 30. Iafon
num. 25. Ripa num. 54. Socc. iur. num. 157.
Curt. iur. conf. 133. Ioan. Campes. de dote
quast. 13. num. 1. Phann. de Phann. de
lucr. dotis glos. 10. pag. mibi. 571. num. 77. In
puncto Petr. Fontanell. in tract. de pact.
nupt. claus. 4. glos. 1. par. 2. num. 1. et in defe-
ctum sororum bonorum, et in filiorum
suffragium fuit ab Imperatore adinuen-
tum tate beneficium Auth. res que C.
1 commun. deleg. quod beneficium neces-
2 sitatis baculum DD. appellant, ut ex ip-
sis verbis satis aperte ad litteram con-
stat, ibi (Res que Restitutioni subiacet,
alienari quidem prohibetur, vel obliga-
ri, sed si liberis portio legitima non suf-
ficient ad dotis, siue donationis propter
nuptias, obligationem permittitur res
predictas, in eam causam alienare, vel
obligare modo honestati personarum
congruo) Cuius mouentis ratio ex eodẽ
textu

textu redditur ex illis verbis, ibi pro modo honestati personarum, & istā rationē dixit *tex. dicta Auth.* alia ratio consideratur à *l. i. ff. solut. matrim.*

- 3 Quæ rationes sunt tāti roboris quod etiam si fideicommissum factum fuisset quibuscumque verbis, *Bar. in l. qui volens ff. de h. gred. instit. & in l. si focer §. huius ff. solut. matrim. Curt. iun. conf. 145. num. 10. Philipp. Corn. in col. 97. volu. 1. num. 3. Dec. conf. 27. & 28. Socc. conf. 227. Curt. iun. late in conf. 115. num. 11. per tex. in l. etiam hoc modo, & in l. eo modo ff. de legat. 1.* Imo si testator talem alienationem à lege permisā præuidisset ipsamque sub expressis verbis prohibuisset, non obstante tali prohibitione permixtum est patri ad suā exonerandam obligationem bona ex fideicommissio alienare.

Et licet in hoc dubio duæ considerentur opinioniones, eā potissimum ampliandam esse, teneo, quæ dotis fauorem respicit, tum quia in ipsa publica utilitas concurrat, *vt dicta l. i. ff. solut. matrim.* tum etiam quia fauor prius in tali constitutione, seu dotis restitutione consideratur, quam sententiam sequutus fuit, *Bar. cum glos. in dicta Auth. Res qua C. commun. delegat. & ibi Ias. col. 3. sequitur Ripol. variar. resolut. cap. 10. de tit. de dotis recuperat. nu. 87. Philipp. Dec. conf. 519. Ruyn. conf. 118. num. 6. lib. 2. communem asserit Ias. in conf. 157. num. 2. lib. 2. Didac. Couar. variar. resolut. cap. 6. num. 10. vers. secundo hoc, Ludou. Molin. lib. 2. de Hispan. primogenit. cap. 6. num. 10. communem dixit Menoch. in lib. 4. presump. presump. 189. num. 96. Aym. Crauet. conf. 291. col. 2. in fine vol. 2 Petr. de fideicom. quaest. 8. num. 423. vers. in expressa igitur prohibitione, Joann. Lup. in Rubr. de donat. inter vir. & vxor. §. 16. Ant. Padill. in dicta Auth. Res qua nu. 52. & alios DD. communiter videbis apud ipsos citatos dixit Rouit. in conf. 54. num. 4. Giurb. decis. 31. per totam, Thesaur. decis. 18. Mastrell. decis. 256. Franch. dec. 519. Ant. Faber de errorib. Pragm. decade 20. error. 2. Fassar. de substit. q. 531. & seq. sequitur Castrenf. in conf. 80. volum. 1. in primo dubio, Guid. Papa in decis. 96. per totam, Curt. iun. conf. 27. num. 13.*

- 6 Hii omnes DD. mouentur considerando dotis fauorem, quem potiozem fideicommissi causam esse voluerunt, *Prout Faber in suo Cod. lib. 6. tit. 23. definit. 2. nu. 1. cap. 1. de restit. & que part. vnder. mens. ratione cuius communiter concludunt operari, vt fideicommissum scriptum non sit, DD. in dicta Auth. res qua, dumodo alia bona libera non essent ad-*

notauit *Franch. Ripa in l. ex factis §. si quis rogatus num. 39. ff. ad Trebel. Rustic. de fideicom. lib. 5. cap. 1. num. 54.*

- 7 Ex qua adnotatione omnino inferatur tale beneficium *dicta Auth.* subsidiarij naturam habere circa dotis constitutionem, & restitutionem, *vt Aym. Crauet. in conf. 19. num. 18. Bal. conf. 468. quidam habens duas filias num. 1. lib. 4. Ludou. Gozadin. conf. 97. incipiente prima facie num. 12.*

- 8 Imo est tā magnus dotis fauor, quod si consideratur fideicommissum sine vlla causa priuilegiata dotandi illorum bonorum alienatio fieri non potest; & si fit est ipso iure nulla, *vt expressus est tex. in l. peto §. prædiū, & in §. fratre ff. de leg. 2. vbi nullius momenti alienationes esse cōcludit et si factæ fuissent tales alienationes ad creditorē instantiā, quæ necessariae dicuntur adhuc reuocantur, vt dicto §. prædiū, vbi Bar. in l. filius §. diuisi ff. de leg. 1.*

- 9 Reuocantur etiam non obstante longi temporis præscriptione, *est text. in l. §. fin. C. com. deleg. ratio est, quia vitium restitutionis semper retinet, Ioann. de Anan. conf. 47. Castrenf. conf. 232.*

- 10 Nec ex ipsa alienatione ius dominij transfertur, nec pignoris, nec hypothecæ *est tex. in l. fin. §. sed quia nostra C. com. delegat. rationem reddit tex. quia satis absurdum, & irrationabile videtur, rem fideicommissio subiectam ius aliorum ad alios transferri, dum legis, & testatoris prohibitio, concurrat. Alex. in l. quidam testamento §. fin. ff. ad Trebel. Ruyn. conf. 218. vol. 2. & conf. 23. num. 15. vol. 5.*

- Contraria quæ communiter restringunt DD. intelligi debere in casu quo alia bona libera adessent, ex quibus bene dotes solui possent; & in tali casu intelligendi sunt *tex. v3. in l. nulla glos. in verbo prohibitum est C. de iure dot. vbi Cyn. Bar. & Bal. sequitur Iacob. de Arena Salic. Bal. & Cyn. in l. voluntas C. de fideicommiss. quos citat & sequitur Alex. in conf. 56. num. 3. volu. 1. Roland. conf. 85. num. 23. vol. 1. & alii apud Surd. in decis. 62. num. 9.*

- 11 Difficultas autem, non consistit in hoc, sed in illa prohibitione facta à testatore in contractu, an non obstante tali prohibitione possit in causam dotis alienari.

In quo dubio communiter concludunt DD. nullum locum habere posse dispositionem dictæ *Auth. res qua;* pro qua opinione ad stipulatur, *tex. in l. nulla in fine, & ibi glos. C. de iure dot. pro singulari notat Bal. in dicta l. nulla, in ult. quaest. Ludou. Bologn. in l. quaedam ff. de acquir. rer.*

domini dixit Menoch. de presump. presum. 129. lib. 4. num. 186. ibi Authenti. res que
 12 locum in bonis prohibitis alienari, ex
 contractu non habet, quod totum
 tenet, Petr. Anton. de Petra de fideicom-
 miss. quest. 8. num. 440. Tiraguel. de iur.
 Primog. q. 62. num. 9. Soc. un. conf. 119. nu. 8
 2. per. Alex. conf. 103. num. 13. lib. 2. Reg. de
 Ponte decis. 39. nu. 41. Rota Roman. in decis.
 442. num. 4. in prima part. Peregrin. de fidei-
 commiss. art. 42. num. 58. num. 60. & 61. &
 art. 51. num. 22. declarat. Ias. conf. 157. col.
 2. Aya Crauet. conf. 15. in fine. Aya in
 conf. 103. num. 18. 49. num. 2. Soc. conf. 75. vol.
 1. Croc. conf. 165. num. 52. Batin. conf. 72. nu.
 2. Riminaldi iur. conf. 23. num. 2. lib. Riminaldi.
 sen. conf. 15. lib. 1. & alios, quos post om-
 nes in specie enumerat. T. Assen. de antese.
 vers. quarta allegat. 47. num. 23. omnes ac-
 tivo unico ore concludunt, maiorem
 operari prohibitionem factam in contra-
 ctu, quam prohibitionem factam in testa-
 13 mento, quia prohibitio facta in contra-
 ctu, cum pacto de non alienando, non
 recipit interpretationem a dispositione
 Auth. Res que ut dixit. Ias. in dicta Auth. in
 4. limitat. & ibi Curt. num. 32. & alios DD.
 supracitati.
 14 Ad quam opinionem non improbie
 videntur ea, quae dixit Raul. de Castro in
 dicta Authen. circa principium, ibi illam
 rem in contractu prohibitam posse alie-
 nari, quam opinionem sequitur Ias. col.
 2. vers. 4. limitat, pro qua allegat tex. in l. si
 dotis exactio, cum notatis, ibi per Bar. &
 Bal. col. 2. vers. deinde bis habes C. de iure
 dot. de quo ibi per ipso, & in l. ea lege C.
 de condit. ob caus. & in l. si quis ita S. ea lege
 ff. de verb. oblig.
 15 Item nec ea, quae dixit Ambros. de Opi-
 zan in l. filius, ff. de legat. 1. num.
 141. dicendo pariter, etiam in prohibi-
 tionem factam in contractu, & prohibi-
 tionem in testamento, etiam in omnino
 discedendum non est a responsione,
 Peregr. in dicto art. 42. num. 58. vers. contra
 nomen, respondit bene, quod ad vim ver-
 bi participari non quo ad naturam cau-
 sa, cum plurimum inter se differant, igitur
 16 omnino dicendum erit, quod prohi-
 bitio facta in contractu causa dotis,
 bona alienari non possint, ut ita decisum
 refert Boer. decis. 29. n. 5. ea ratione quia
 prohibere in contractu videtur pacisci,
 & paciscendo pars obligatur, ut de es-
 sentia contracti est, dixit Mozzius de con-
 tractu. 2. num. 1. & 5. Unde conclusum
 remanet, quod pro dote alienari non
 17 differetiam prohibitionis in testamen-

10, cum contractus sit stricti iuris, Bal. &
 Cyn. in l. nulla in fine C. de iure dot. A. ex.
 conf. 102. num. 18. vol. 2. Soc. conf. 75. vol. 1.
 & in sub fallentis in regula alienare
 prohibetur, in secunda limit. Croc. conf.
 165. num. 57. Boer. decis. 189. num. 20 ratio
 18 est, quia in fideicommissio operatur lex
 in illa prohibitione, in contractibus vero
 operatur prohibitio hominis, Guid. Pap.
 conf. 140. Ruy. conf. 123. num. 9. & sequenti
 vol. 2. quia illa prohibitio hominis cen-
 setur, ac si nominatum, ex causa dote
 prohibitio facta esset, Soc. conf. 40. nu. 4.
 19 vol. 1. & hoc in expressa prohibitione
 alienationis, non autem in tacita, Tira-
 20 quell. de primogen. quest. 61. num. 8. & Reg.
 de Ponte decis. 39, & sic fideicommissum
 posse fieri in contractibus, Vincent. Fu-
 saris de substitut. quest. 14. per totum, &
 quest. 308. num. 74. Surd. conf. 90. num. 1.
 volum. Franciscus Molina de rit. nupt. lib.
 3. sect. 3. quest. 22. Crauet. conf. 19. num. 3.
 Bald. conf. 249. num. 5. volum. 2. Castrenf.
 conf. 347. volum. 1. Menoch. conf. 760. nu. 2.
 & 3. Peregrin. in suo tract. de fideicommiss.
 art. 51. num. 2. Petra de fideicommiss. q. 4. nu.
 1. Marzan. eod. tract. q. 2. In principio de substit.
 centur. 3. q. 89. Cacher. decis. 85. num. 6.
 Mangon. decis. Florent. 71. num. 6. Surd. dec.
 144. num. 6. & 21. Gratian. discept. forens.
 cap. 247. num. 2. & 13. Milan. decis. 8. lib.
 1. num. 395. Seraphin. decis. 628. num. 2.
 Paleaz. de maior. par. 4. quest. 1. num. 68.
 Malin. lib. 1. cap. 1. num. 9. & cap. 12. num.
 3. de primogen. Tullius Fernandez in l. 27.
 tauri num. 1. Pontanell. de pact. nupt. claus.
 4. glos. 9. par. 2. num. 34. glos. 25. num. 2. lib. 1.
 Argel. de acq. poss. q. 8. num. 176. Ant. Amat.
 resolut. 12. num. 1. lib. 1. par. resolut. Anson.
 Faber de error. pragmat. decade 47. error. 7.
 Bal. in cap. filii nati si de feud. fuer. controu.
 inter fil. & agnat. Surd. conf. 247. num. 4. lib. 2.
 Bald. conf. 249. vol. 2. Loffred. conf. 38. Reg. de
 Ponte decis. 39. nu. 41. & esse communem
 sententiam, tam scribentium, quam re-
 rum iudicatarum, fideicommissum in
 contractu valere, & strictissimo iure sub-
 stentatur, Marta de success. par. 4. q. 21. art.
 9. num. 1. Ciurb. decis. 108. num. 16. Ad as. rith.
 decis. 190. Marius Cutell. decis. 5. num. 51.
 Consiliarius Theodor. alleg. 24. nu. 2. Robles
 de re present. lib. 3. cap. 12. num. 1. maxime
 ut bona fideicommissio in vinculo sup-
 posita in familia, & domo conservetur,
 nullo unquam tempore in preiudici-
 um vocatorum alienentur, vel distra-
 hantur per tex. in l. fideicommissa 11. ff. de le-
 gat. 3. & in l. Leucius Titius, & 5. Latius Ti-
 tius ff. de legat. 2. l. quoties C. de donat. qua
 sub modo, Molin. de primogen. lib. 1. cap. 1.
 Mar-

- Marsutus in Epitome de fideicomis. q. 2. per tex. in l. ut hered. §. 1. ff. de legat. 2. Mangon. dec. 71. qui sic dixit decisum per Senatum Florentinum, Osase. decis. 83. num. 6. apud senatum Pedamont. Surd. decis. 144. num. 6. apud Mantuan. Milanens. decis. 8. num. 93. lib. 1. in Senatu Siculo, Seraph. decis. 828. Farinac. decis. 464. in Senatu Romano Viu. decis. 526. Masstril. decis. 190. & sic pacta in eodem contractu apposita alienationes prohibentia, adhuc alienatio, seu obligatio facta in beneficium alicuius omni ex parte obstat, atque obesse siquidem pacta, & promissiones de non alienando in contractu adiecta, vere impediunt translationem dominij, ac alienationem, ubi pro obseruantia fideicommissi, & promissionis interueniat specialis hypotheca, vel clausula resolutiua contractus, qui geritur inter contrahentes, & annullatiue alienationum fiendarum, post alios illustrat Peregr. de fideicom. art. 51. num. 75. & sequenti, Vinc. de Franch. decis. 355. sub num. 2.*
- 22 Ampliando prædicta, quod posse fieri tale fideicommissum in feudo valido assensu roborato; scilicet super prætio feudatium grauando feuda vsque ad concurrentem valorem, verum etiam super ipsismet feudis, inter vocatos tamen ex lege inuestitura, ac nostra Regni constitutione ad illorum successionem, ita enim concludit, post Alios Ann. Confiliar. in cons. 39. num. 50. Peregr. de fideicom. lib. 1. art. 6. sub num. 19. & 23. & Cypre. decis. 108.
- 23 Hodie tamen per Regiam prag. 4. sub tit. de feudis fuisse dispositum non posse fideicommissa super feudis ordinari, etiam inter personas ab inuestitura vocatas, ita Reg. de Ponte tit. de refutat. feudat. §. 5. num. 31. hoc ita dixit absolutum, ad saluadam doctrinam doctissimi Conf. de Anna cons. 39. & Reg. Rouit. Eminentiss. glos. dicta Reg. Pragm. num. 8. dicens requiri
- 24 assensum immediatè ipsius Regis, nouissimè Bihott. in sua conclus. feudali 30. num. 7. faterur Vincen. de Franch. in decis. 704. Gizarell. decis. 36. dicunt vinculum, & fideicommissum non feuda, sed feudorum valorem, prætium, fructus; atque introitus, tunc omni iure posse ad beneficium masculorum, & descendentium ordinari, & constitui grauando feudorum successorem legitimum, vel vsque ad integrum valorem feudi, vel saltem, vsque ad aliquam partem melius contrahentibus, siue testatori visam, quam ad descendentes deuenire velint, Masul. ad Capit. decis. 108. sub num. 7. Masstril. decis. 121. num. 3. de Ponte cons. 46. num. 2. Costta in tract. de rata, & port. quest. 188. nu. 6. Vistont. in addit. ad deci. Franch. 355. num. 6. Thorus in addit. ad eundem Reg. de Pontetit. de Regalibus impos. §. 7. num. 8. hinc dicunt absolute, quod successor in feudo hereditario possit, vsque ad integrum valorem grauari, & multiplicum ordinare; etiam absque assensu, vt post alios fundat Reg. Rouit. in dicta pragm. num. 54. de feud. Ann. cons. 46. num. 10.
- 26 Vnde facta tali alienatione bonorum prohibitorum in testamento dotis causa non præcipua videtur, quoniam non ex sola ipsa causa dotis alienantur bona fideicommissa subiecta, veruntamen alienari possunt pro redemptione captiuorum Angel. Salic. Paul. de Castr. Cyn. & Fas. num. 2. Communem testatur Imol. Roman. ac ceteri in dicta l. Marcellus §. res que ff. ad Trebell. attestatur Boer. decis. 128. num. 2. Tiraqu. de leg. connub. glos. 8. nu. 283 Lamberteng. de contract. eorum glos. 1. num. 59. Baldi in auth. res que num. 11. Fulgos. num. 7. Bart. in d. Auth. num. 10. Castrenf. nu. 17. Fas. num. 32. vers. sexto extende Curt. iun. num. 31. Surd. cons. 367. num. 16. lib. 5. & adeo fauorabilis reputatur impensa quæ fit in redemptione hominis ab hostibus, quod possit pro dicta causa alienari, Ioann. Lupat. Rub. de donat. inter vir. & vxor. §. 16. num. 6. & §. 17. nu. 17. Marzi. in form. fideicom. in quest. 4. Surd. de aliment. tit. 6. quest. 8. num. 97. quod totum limitant DD. pro redemptione personæ ex delicto, vt Regens Rouit. dicto cons. 54. num. 6. vers. 3. & DD. apud ipsum.
- 27 Ampliat secundo Peregr. pro ære alieno puta funeris impensa dixit in art. 40. num. 18. ea ratione quia ob has causas, habetur necessaria alienatio, l. alienationes ff. famih. Ercis. un. l. 1. ff. de fundo dotat. Soccin. cons. 16. num. 12. in 3. votum. & l. impressa 45. cum aliis eiusdem tit. ff. de relig. & sumpt. funer. l. questum 2. in ordine ff. de priuileg. credit.
- Heæ autem causæ ab omnibus aliis præcipue videntur tum impensæ funerum, vt DD. præter scribentes, Rodrig. de priuileg. impensa funer. num. 1. explicat Negui. de pignor. 2. membr. 5. par. num. 29. Didac. Spino speculat. testam. glos. principali nu. 46. Mieres. de maiorat. par. 1. quest. 28. num. 4. nouissimè Mainer. de pignorib. & hypo. lib. 2. de priuileg. credit.
- 28 Cum enim in casu necessitatis aliqui DD. affirmant potius alienationem permissam esse ex causa æris alieni, puta funeris impensæ, quam dotis, prout tradit

dit Iddm Rodriq. in art. 3. num. 2. posse Negus ubi 2. membr. 5. par. num. 28. quod tanquam respiciens publicam utilitatem preferatur doti, & ita refert, & pro singulari tenet Angel. in §. fin. in §. de leg. fal. cid. f. cit. 200. in l. penult. ff. de impens. funer. nec obstant ea, quæ adnotavit Bal. Novell. de dote. 10. par. col. 11. limit. 9. quia in hoc casu pro veritate, prout idē Negus. 29. dicendum erit, quod creditum funera-rium preferatur doti, id quoque tradit Gregor. Lopez in dicta. f. 30. num. 13. par. 5. in gl. final. & alios. D. D. apud p. Negus. & Roderiquez. videbis. Imo & alij credito-ribus anterioribus, & quod fuit dictum de expensis funeralibus ampliat, & in expensis factis in ægritudine in medica-mentis, & alimentis ægroti, Malbrill. de- cis. 10. Mainar. lib. 2. decis. 47. & 48. Kim. de- cis. 1307. Maria decis. f. 200. 83. Cavalc. de- cis. 32. lib. 1. Sundus decis. 122. & 255. Alex. Trentacinq. var. resolut. lib. 2. tit. de ad. re- solut. 3. nu. 18. Ricc. collect. 9. & 483. & 2081. Roderiq. de concur. cred. 1. par. art. 3. num. 1. Garcia de expens. & melior. cap. 8. num. 18. & que. ad. 23. Guid. pap. decis. 448. ampliat, etiam in pecunia data, & mutuata, pro alimentis preferatur alijs credi- toribus anterioribus etiã hypothecariis, Reg. Marbio Torello decis. 47. Affl. decis. 10. nu. 4. Franc. deci. 605. num. 1. Decian. respons. 108. num. 23. vol. 2. Cavalc. decis. 43. num. 46 & 47. lib. 1. decis. 5. num. 9. 18. & 19. lib. 2. late de hac materia scripsit Relicq. de cens. lib. 2. lib. 3. cap. 5. par. 12. am- pliando etiam in creditore ob impen- sas factas pro conservatione rei, l. inter- dum ff. qui pot. illius enim pecunia saluã facit totius pignoris cautam, l. huius 6. ff. cod. pro alimentis familiarum, qui custo- dierunt messes, & merces preferuntur, Roman. sing. 336. Fusc. lit. H. conclus. 133. num. 27. Cassinaus in Catalog. glor. mundi. 12. par. confid. 97. limit. 3. Asinius de execu- tionibus §. 7. cap. 3. Menoch. de recup. poss. remed. 11. num. 8. Nat. conf. 36. lib. 3. num. 8 late de hac materia scripsit Reg. Conf. Carneval lib. 1. tit. 3. disput. 29. tract. de iudi- cijs fol. 353.

30. Item pro impensis in matrimonio faciendis alienari etiam permissum est bona fideicommissa subiecta, & ipsæ termi- nandæ sunt habito respectu ad qualita- tem personarum, l. plenum §. equitij ff. de usu & habit. l. cum post §. genor. ff. de iure dot. Paleot. de not. ff. de lib. 1. cap. 50. in p. incip. Imo & etiam terminandæ sunt habito respectu ad dotis promissionem, quia quanto magis dos est, tanto magis onus viri erga vxorē augetur, iuxta tex.

in l. si cū dote §. si autem in seuissimo ff. solut. matrim. Cordub. in l. si quis à liberis §. si quis ex his num. 23. ff. de liber. agnoscen.

31. Ne quicquam verò ad hoc interpo- nenda est regula, quod priuilegiatum in alium priuilegiatum non præualet,

32. & priuilegia conquassantur, & remane- re debet regula, qui prior in tempore, potior in iure, l. priuilegia ff. de priui- leg. credit. Reg. de Ponte in decis. 34. nu. 3. & 7. & late in num. 26. & tale ius practican- dum est, vt dixit Rouit. decis. 27. num. 1. in qua re respondendum est cum Bo- logn. in l. 1. num. 203. ff. solut. matrim. ibi (funer. impense) intelligendum hoc) quando maritus esset inops, sequitur Garzias de expens. cap. 8. num. 47. in regno autem pro hac opinione multæ faciunt decisiones, post Alber. in l. 2. ff. de priuileg. credit. Aret. inclinat. Surdus decis. 112. Lu- dou. dec. Perus. 78. Cavalc. repet. dec. 44. qui habet male Franch. in dicta decis. 51. ad- herere iuri communi, sed tanquam pro æquitate, & in Regno practicata, vt re- fert Viscont. ad eandem decisionem Franch. 51. vbi ita pronisum fuisse domi per Reg. Constant. in causa ali- cuius Formæcopulæ præferre omnibus pro medicamentis, & expensis defuncti in quibus conuerebat dos, & alij credi- tores priuilegiati, nam pro tali causa

33. etiam bona legata alienari possunt, cū legatum debeat deducere esse alieno, vnde conclusum remanet cum vltima declaratione Franch. in dicta decis. 51. nu. 10. quod stādum erit primæ opinioni, in- telligendum de illis expensis necessarijs, non autem si vellet prodigaliter in dam- num creditorum expendere, & hæc opi- nio tanquam vera recipienda est Mar- cbio Torello Reg. Capycius Lacro fusc de hac materia decis. 47. per totam.

34. Verum ex hac opinione superius re- lata vnum notabile colligendum vide- tur ex dicta decis. Vincenz. de Franc. decis. 51. num. 5. quod expensæ funeris præfe- rantur pensioni domorum, pro qua pen- sione inuecta, & illata tacite sunt hypo- tecata per l. item quia ff. de pact. Bar. in l. in- terdum C. qui piores in pignor. habeant. l. item quia 4. ff. de pactis, l. debitor 32. ff. de pi- gnor. l. pomponius 2. & l. si horreum 3. l. eo in- ra utimur 4. ff. in quib. caus. pig. tacit. contra- bat. l. certi iuris C. de loc. §. seruiana in ff. de act. Reg. Conf. de Carneval de iudicijs lib. 1. tit. 3. disput. 29. n. 19. fol. 354.

36. In qua re multa consideranda sunt, & primo erit intelligendum, vt res sint in- ductæ; secūdo vt sint inductæ, vt ibi per- petuo mancant, id est vt que ad dictum

- tempus locationis, & non causa custodia per aliquod tempus, *glos. in l. inducitur C. in quibus caus. pign. tacit. contr. Affl. decis. 184. num. 3. Pascal. de Virib. Patr. Potest. par. 4. cap. 6. num. 68. Muta super consuetud. Panormitan. cap. 36. num. 6. Alex. l. renta. cinque variar. resol. lib. 3. tit. de locat. q. 5. nu. 3. latè Mantica de tacit. & ambig. consuetudion. lib. 11. tit. 23. num. 2. & 3. vol. 1. Gratian. discept. forens. cap. 733. num. 1. lib. 4. sed quando bona prædicta non sunt ibi duranda, non videntur tacite obligata, prout sunt*
- 37 merces, & alia res venales, quæ domini vsu consumuntur, quia non inferuntur eo animo, vt ibidem perpetuo maneant, propter eorum frequentem, & celebrè motum, & accitiam pecunia, quæ semper videtur alienationi parata, *Bal. in l. fin. C. de compens. & in l. uxorem §. legaverat ff. de legat. 2. l. debitori ff. de pignor. l. Caius ff. de legat. 2. l. generali §. uxore ff. de usufructu, l. facit, l. que situm ff. de leg. 2. l. 3. l. 1. c. & multo fortius si sunt talia, quæ non veniunt in*
- 38 obligatione generali, vt sūt vestes quotidianæ, lectus, & reliqua suppellectilia, & alia quæ misterio hominis, necessaria sunt, & ea, quæ quis verisimiliter, non effert obligaturus, cum sine quibus non potest homo honestè, nec etiam commodè viuere, *tex. in l. obligatione generali C. de pignorib. quia non veniunt etiam in tacite, quæ insurgit ex inuectioe bonorum, sine plus operetur tacitum quam expressum, vt in l. cum quid ff. si cert. patat. & in l. item quaritur §. qui impleto ff. locat. Bal. in l. centi iuris C. locat. & de hac materia Negusant. in tract. de pignorib. 4. membr. 2. par. nu. 151. cum multis sequet. vbi latè examinat hanc materiam, & ne scriptis scripta faciamus ad illa me remitto.*
- 39 Et dum diximus quod ea quæ misterio hominis sunt necessaria non veniant in obligatione, nec sint tacite obligata, includuntur etiam in illis bona pertinetia ad culturam agrorum, quæ auferri non possunt, vt habetur in l. exequutores C. qua res pignor. oblig. poss. *Aub. agricultores C. eod. tit. & erit intelligendum quando locator, siue debitor haberet alia bona, quia tunc talia auferri non possunt, secus est quando nihil haberet, ita dixit glos. notabiliter in dicta l. exequutores, ita etiam tenet Cyn. & Salic. in l. spem eod. tit. Imo & quod arma militibus non possunt auferri, neque scolaribus libri, cum libri scolarium illati in domum conductam, non sint tacite hypothecati, pro pensione illius domus, quia sine libris non possunt scolares honestè viuere, *glos. singul. in l. Nepos proculo in verbo dignitate 125. de verb. & reum signif. & in nostro Regno adest. Pragm. 15. de militib. vbi Reg. Rouit. num. 42.**
- 41 Et quæ diximus posse retinere bona pro pensione domus ampliatur pro deterioratione, & pro alia obligatione, prout *l. as. in §. item seruiana num. 22. de actione & DD. omnes per ipsum enumerati.*
- 42 Hinc inferitur ad quæst. an locator domus pro pensione præferatur doti, & cum *Gratian. discept. forens. cap. 257. num. 33. lib. 9. dico non esse præferendum adducens text. in §. bis consequens, Aub. de equalit. dot. vbi disponitur locatorem non esse præferendum doti, Mantica de tacit. & ambig. consuetud. tit. 23. lib. 11. num. 7. Fontanella de pact. nups. claus. 4. glos. 9. par. 5. nu. 174. cum seq. Consta. de rata quæst. 25. *Wrsil. ad Affl. in decis. 184. Gamma decis. 366. & 186. Thesaur. decis. 223. num. 15. Bæz de debitor. inop. cap. 1. num. 53. & 54. Caroc. in tract. de locat. & conduct. par. 5. tit. de cessio. quæst. 2. num. 7. & 8. & tit. de inuectis, & in Jatis, huic opinioni inclinare videtur Gaspar Thesaur. quæst. forens. 29. num. 4. & 5. lib. 2. Rusib. de virib. patr. potest. par. 4. cap. 6. num. 64. Fontan. de pact. nups. claus. 7. glos. 2. par. 9. nu. 19. & Felicianus in epitome secundæ T. m. de censibus lib. 3. cap. 5. nu. 14. cum de fauore dotis agatur ex quo mulier quibuscumque anterioribus tacitâ hypothecam habentibus præfertur, & sic debet præferri domino, etiam pro pensione, & pro rebus colono comodatis ad fundum colendum, *Caualea. decis. 23. num. 3. l. lib. 1. decis. 44. num. 46. in fin. lib. 1. decis. 5. num. 1. & 18. lib. 2. Caroc. de locat. d. par. 5. tit. de cess. quæst. 5. num. 4. Decian. cons. 108. num. 23. lib. 2. dum usufructus rei locatæ de iure tacite sint hypothecati locatori pro pensione, l. in prædijs ff. quibus caus. pignor. Mandell. cons. 500. Caualea. decis. 8. nu. 35. lib. 3. Molin. de contract. disputat. 407. num. 2. Intrigl. singul. 349. lib. 1. Ricc. collect. 473. & 1066. Surd. decis. 97. nu. 5. & 7. Menocch. de adipiscen. possess. remedi. 3. num. 113. & 114. Decian. cons. 50. num. 1. lib. 3.***
- 45 Sed *Gratian. discept. forens. cap. 25. lib. 1. num. 9. dixit hypothecam in fructibus locatori pro pensione dari cum prælatione omnium creditorum anteriorum, Negus. de pignorib. 4. membr. 2. par. nu. 147. vers. illud tamen, & num. 148. vers. unde vera est conclusio Surd. decis. 97. num. 4. per text. in l. prædijs 7. ff. quib. mod. pign. vel hypothec. tac. contrab. & ibi DD. omnes Pe. regr. cons. 80. lib. 3. Decian. dicto cons. 50.*

Castil. decis. 10. num. 6. & 7. Prax. Papiens. in forma libelli in act. hypothecar. num. 12. quam opinionem relatam per Gaspar Thesaur. ubi supra sub num. 6. concludit
 45 postmodum non includi dotem, quod dum agitur de dotis favore, semper preferitur, ex quo ipsa habet expressam hypothecam, siue sumus in fructibus naturalibus, siue industrialibus, dummodo extent, nam si fuissent alienati eorum
 46 pretium non venient in tali obligatione, quia quando agitur in actione singulari pretium in hypothecaria non succedit loco rei. *Negus. de Pignorib. 4. m. b. 2. par. num. 149. Bar. in l. qui a debitore in princip. ff. qua in fraud. credit. & sic non venit pretium redactum ex fructibus, licet in vniuersalibus, & in subsidium, recepta, vel prescripta, pretium succedat loco rei, Angel. in l. in pradis 7. ff. quibus mod. pignor. vel hypot. tacit. contrabat. D. D. in l. inqueratur §. cum quidam ff. de legat. 2. Alex. conf. 58. num. 13. lib. 3. Paris. conf. 55. num. 68. lib. 3. Cephal. conf. 20. num. 10. lib. 1. Surd. conf. 26. num. 2. conf. 92. num. 24. conf. 330. num. 8. conf. 427. num. 41. conf. 521. decis. 306. Menoch. conf. 330. num. 19. conf. 113. num. 2. conf. 1177. num. 24. & lib. 1. presump. 63. num. 78. Franch. decis. 24. num. 2. 13. & 27. Soccin. regul. 24. Macerat. variat. resolut. lib. 2. resolut. 57. num. 24. Milan. dec. 9. num. 21. 2. lib. 2. Ioan. Andr. de Georg. Reg. Consil. allegat. 39. num. 27. Franc. Molin. in tract. de ritu nupt. lib. 3. quaest. 57. num. 9. Card. Tusc. conclus. 490. litt. P. volum. 6. Scacc. de comm. & camb. §. 1. quæst. 7. par. 2. ampliat. 19. num. 82. Molfes. super. consuet. Neapol. tom. 1. par. 2. tit. de bonis quaest. 3. & 5. Castillo dec. 233. num. 6. vol. 2. Ant. Faber in suo Cod. lib. 3. tit. 22. definit. 5. Lanar. conf. 26. num. 14. Decian. conf. 34. lib. 5. Velasq. conf. 39. nu. 52.*
 48 Procedit etiam talis conclusio in feudis cum in illis numquam pretium loco rei succedat cap. 1. §. si vassallus de benefic. si de feud. defunct. controu. sit inter Domin. & Agnat. Vincent. de Ann. singul. 204.
 49 quia feudum non est quid vniuersale, nec in pecunia consistere potest, cap. 1. in fine de feud. cogn. gl. in cap. 1. in verb. feud. si de feud. vassall. ab aliqui interpe. Mantica de tacit. & ambig. conuent. lib. 23. tit. 24. nu. 23. cum pretium redactum, vel peruentum ex re feudali, non feudale iudicetur, *Ifern. in cap. 1. §. & plausorum in fine qua sint regalia, Ifern. in cap. si vero si de feud. fuer. controu. Vincent. de Ann. dicto singul. 204. Surd. decis. 306. num. 3. Ioann. Andr. de Georg. allegat. 39. num. 30. Magister omnium, Anell. de Amat. conf. 7. nu. 31. Fabius de Ann. conf. 103. aut 123. num. 8. &*

idem in alleg. 141. num. 10. Franch. decis. 75. num. 5. ff. decis. 130. num. 7. vol. 2. Franch. decis. 64. num. 3. Sess. decis. 130. num. 7. vol. 2. Scapder. de feud. par. 7. cap. 2. num. 34. Affl. in cap. 1. §. sciendum num. 8. de feud. cognit. & in consil. Batuli. locorum in 3. notab. Molin. de primogen. lib. 4. cap. 4. num. 25. Veseimbec. conf. 58. num. 11. conf. 79. num. 1. & de feud. cap. 7. num. 9. Petri de potest. Princip. cap. 33. num. 99. Tusc. conclus. 490. num. 6. litt. P. vol. 6. Aluarot. in cap. 1. de feud. non habent. proponitur feud. Gaill. obseru. 1. nu. 2. lib. 2. si igitur pretium non est feudale, ergo inter omnes diuidi debet tanquam res peruentia ex pecunia communi cap. 2. de duob. fratrib. de nou. h. n. f. ubi Ifern. & Ann. dicto singul. 204.
 52 Ampliando quod neque res ex pretio feudi emptæ feudales sint, nisi id expresse actum sit, *Affl. in cap. 1. de feud. non habeant. propr. natyr. feud. num. 11. & 12. post Iacob. Heluis. Bal. & alios, scripsit Loffred. in consil. 11. num. 10. Reg. Molina de primogen. Hispan. in 2. par. lib. 4. cap. 4. n. 28. & Vincent. de Franch. decis. 64. nu. 3.*
 53 Sed vnum aduertas in hac materia, nam licet pecunia ex feudo redacta non sit feudalis, tamen vendito feudo, pretium peruentum ex illo feudo vendito ad instantiam creditorum esset satisfaciendum creditoribus, cum assensu, prout fuit, decisum in S. R. C. Neap. in causa Martini Securæ, Ann. sing. 204. 104. Vincent. de Anna alleg. 141. num. 14. Ludouic. Molin. de Hispan. primogen. cap. 4. lib. 4. num. 24. latissime D. de Franch. decis. 64. & 75. num. 4. Reg. de Curt. in diuers. iuris feud. in quaest. incipient. in hoc igitur primo capite num. 8. cum sequenti fol. 20. Franc. de Amicis in repet. cap. 1. de bis qui feud. dar. poss. in quaest. qua incipit pecunia ista soluta nu. 16. licet alij sine assensu sint in tempore anteriores, & ita consuevit seruare Sac. Reg.
 54 Cons. prout *Franch. d. decis. 64.* quia assensus operatur talem effectum non extingui iura per venditionem prædictam, nisi facta effectiua, vt integrali solutione prædictis creditoribus, cum assensu, alijs vero creditoribus sine assensu, nullum ius competere super feudo.
 55 Quæ iura non habent locum quando quis feudum emisset cum pacto de retrouendendo, & contraxit debita cum assensu, & sine assensu, nam facta redemptione a primo venditore pecunia liberatur creditoribus anterioribus, licet sine assensu, cum omnes hypothecæ medio tempore contractæ resoluantur, *Bari. in l. in diem ff. de aqua plu. arcen. & l. si ex duob. Marcellus ff. de in diem adiect.*

- Tiraquell. in tract. de retract. conuent. §. 3. glos. 1. num. 9. vers. id autem oportune quartum potest, Franck. decis. 64. per tot. & sic fuit decisum per Sac. Reg. Cons. Neap. ut restatur indem de Franck.*
- 56 Ampliando verò supradicta in bonis vxoris reperiis in domo, quæ bona non obligata pro pensione domus dicuntur *sex. eff. in l. aduersarius, & ibi Bal. G. ad Velleian. & an hæc procedat, quædo locatio fuisset facta vxori, & viro, vel viro tantum, quæ sunt notatu digna, vide Vrsill. ad Affl. decis. 184. num. 6. & ibi etiam quædo habitat iure familiaritatis, vel quando gratuitam habet habitationem.*
- 57 Et quod diximus de bonis inuectis, & inlatis verificari etiam possunt in vehiculo, & in Nauis cum pro mercede, siue pensione Domino Nauis obligantur omnia bona ibi inuecta, cum prælatione aliis anterioribus creditoribus, *dicta l. interdum, & l. seq. ff. qui potior. in pignor. habeant.*
- 58 Idem procedit in Aduocatis, & procuratoribus, quibus pro eorum mercede salario, & palmario cæteris omnibus anterioribus creditoribus præferantur, *Bar. in l. interdum, & sequenti, Alex. cons. 217. num. 2. lib. 6. Gratian. distept. forens. cap. 257. num. 26. & cap. 25. lib. 1. per totum lib. 2. Giurba decis. 108. num. 10. eo maxime in expensis Caldas Pereir. de empt. & vendit. cap. 27. num. 41. Paleaz de maior. par. 4. quæst. 26. num. 2. Sard. cons. 333. num. 26. cons. 514. num. 13. Riman. cons. 303. num. 99. & 101. Menoch. cons. 1239. num. 44. Petr. de fideicom. q. 15. num. 15. nu. 240. 218. & 238. Velasq. decis. 116. nu. 9. Molln. de primogen. lib. 1. cap. 27. num. 11. Pinell. l. 1. par. 2. nu. 70. C. de bon. mater. late disp. at hanc quætionem Garzias de expensis, cap. 6. num. 19. Phanuc. de inuens. par. 5. num. 47. Petr. Gregor. de concess. feud. par. 2. quæst. 10. num. 29. Scharder. par. 2. par. 9. sessio. 2. num. 54. Intrigl. de substit. cent. 3. quæst. 74. num. 92. & 102. Barz. decis. 13. num. 10. Cornazan. decis. 34. num. 7. Reg. Consil. de Georgio allegat. 1. num. 13.*
- 59 Ampliatur secundo in animalibus, pascua pasculantibus domino fundi, pro pasuis obligata remanent cum prælatione omnium creditorum anteriorum; etiam habentibus expressam hypothecam, & pro ipsis retentio conceditur dummodo pascua nominatim, sint locata in alimeta prædictorum animalium; *Canalc. decis. 39. num. 28. par. 3. decis. 23. num. 31. decis. 44. num. 47. par. 1. decis. 1. num. 28. par. 5. Natl. cons. 536. num. 8. Consil. in tract. de retract. cap. 9. casu 1. nu. 12. Decian. cons. 109. num. 3. vol. 2. Surd. de aliment. tit. 8. priuileg. 62. num. 12. & 13. Gratian. disp. forens. cap. 25. num. 22. lib. 1. Paschal. de Virib. Patr. Potest. par. 4. c. 6. 61 num. 67. quæ retentio, & executio potest fieri de prædictis animalibus si reperiuntur, vbi pascua sumpserunt, secus si discesserint de loco, ut per Garzia de expens. cap. 4. num. 31. doctissimus Giurba. decis. 40. Cardinal Seraph. decis. 1415. num. 4.*
- 62 Ampliatur etiam pro custodia animalium expendente vel mutuante, *Rebuff. ad Regias Constit. tomo. 1. art. 4. glos. 2. num. 31. Caroc. de locat. tit. de sequestr. quæst. 2. nu. 3 fol. 125.*
- 63 Idem operatur, & tertio in expensis factis gratia tolligendorum fructuum, nam mutuans, pro causa prædicta, sine quæ fructus consequi non possent, in eis fructibus præferri omnibus aliis creditoribus, *Mart. decis. 623. par. 2. Garzias in tract. de expens. & mator. cap. 1. num. 11. & 16. Capyc. decis. 93. nu. 13. l. interdum ff. qui potior. in pignor. habeant. l. diuortio §. impendia ff. solut. matrimon. Ripa in l. obi pure §. qui in distrabendis ff. ad Trebellianum lato Reg. de Ponte decis. 12. num. 4. & decis. 34. num. 5.*
- 64 Operatur quarto in frumento dato pro semine ad seminandum colono, cū Dominus seminis super fructibus ex eo peruentis omnibus aliis creditoribus præferatur pro prædicto frumento dato ad seminandum, *l. si in area ff. de condit. indeb. glos. & DD. in l. si in sortem §. si emptum ff. de condit. indeb. Fabius de Anna cons. 43. nu. 5. Sempron. Asiaa determin. 116. num. 4. Canalc. decis. 17. sub num. 37. lib. 2. Gaspar. Thesaur. quæst. forsen. cap. 29. num. 6. & 7. Rice. collect. 1066. Pract. Papiens. in forma libell. in actione hypothecaria in verbo sub eadem oblig. num. 12. Cardin. Mans. de Tacit. & ambig. conuent. lib. 1. tit. 23. num. 11. Philipp. Pasqual. de Virib. Patr. Potest. par. 4. cap. 6. num. 65. & ad finem, ut præferatur*
- 65 etiam Domino soli siue feudi oportet cum speciali hypotheca datum præcisè ad seminandum, *Thesaur. decis. 29. num. 9. Asia dec. 116. qui duas refert opiniones, vna negatiua, altera affirmatiua, & cum affirmatiua cõcarrit, quod debeat præferri etiam creditoribus expressam hypothecam habentibus, & adducit sex. in l. procuratoris §. merces, & l. si plures ff. de tribut. action. in vers. plant, Castrens. & Ias. cons. 111. in 4. part. Ferrer. in suo tract. libellorum in forma libelli hypothecar.*
- 66 Post hæc omnia redeundo ad materiã quæritur, an pro donatione propter nuptias, seu antephato bona prohibita alic nari

nari in defectum aliorum bonorum alienari possint.

- 67 In quo dubio præsupponendum est dotem, & donationem propter Nuptias, seu antephatum pari passu ambulare, ut dixit *Andr. in c. 1. vers. & licet propè finem*
- 68 qui succ. teneant. nu. 6. cū priuilegiū doti datum, communicatum sit antephatq, ut bene in *l. fin. & in auth. sed iam necesse, & in l. cum multa C. de donat. ante nupt. n. 1. ubi adhuc C. de iure dot. Gramat. decis. 103. sub discursu num. 101. & melius num. 123. Francb. decis. 182. & Affl. dec. 154. num. 4.* quoniam si sit pactum per quod conditio mulieris deterioretur, non tenet *Bald. nouell. in tract. de dote par. 12. num. 36. fol. mibi 183.* ita non tenebit in donatione propter nuptias, *Camerar. in cap. imperialem ear. 52. litt. C. cum seq. de ppphib. feud. alien. per Feder.* Imo licet mulieri ratione dotis concedatur priuilegium tacitè hypothecæ, per *text. in l. unica §. & vs plenius C. de rei vxor. alt. & in §. fuerat instit. de act.* Nihilominus ratione antephati competere videtur per *text. in dicta l. ubi adhuc, & ibi glos. in verbo suppositas, habet equoque glo. in l. assiduis vers. fin. in glo. penult. in verbo tempore C. qui possor. in pign. habeat. sequitur Aret. in verbo fuerat col. 17. & ibi Las. num. 4. instit. de acton. Affl. in decis. 154. num. 4. Rouit. in cons. 54. num. 1. Gramat. decis. 103. num. 11. & melius nam. 13. Camer. fol. 53. lit. O. per *text. in Auth. dos data C. de donat. ante nupt. & Auth. aequalitas C. de pact. conuent. Reg. de Ponte decis. 34. num. 39.**
- 71 In hoc autem, non innotescere videtur ea, quæ adnotauit *Neapod. in consuet. quartam autem, in vers. post mortem. nu. 46.* quod inter dotem, & donationem propter nuptias, tanta sit connexitas, & cōformitas, quod maritus si ad inopiam vergeret propter ipsam aequalitatem seruandam vindicatur non solum dos, sed etiam antephatum, *ex regula tex. in l. ubi adhuc C. de iure dot. & in fine eiusdem nu. 5.* subdens, quod in omnibus casibus, in quibus dos permessa sit quærere conceditur etiã quarta petitio *Abb. qui in materia statutaria loquitur in cap. fin. extra de donat. inter vir. & vxor. num. 11.*
- 72 Ibi existente pacto de dote lucranda, extenditur equoque in donatione propter nuptias, propter omnimodam similitudinem, ex vi extensiuæ, cum nulla summarie videatur differentia inter dotem, & antephatum, ut ex iuribus supra allegatis.
- 73 Ex quibus omnibus patet, eisdem priuilegiis gaudere antephatum, &

dos, *text. in l. final. in Auth. sed iam necesse, & in l. cum multa C. de donation. Ante Nupt. rotatur in l. ubi adhuc C. de iure dot. Angel. in Auth. de aequalit. dot. §. 1. sequitur Rouit. & fusc. in cons. 55. vol. 1. num. 1. Francb. decis. 182. num. 3. Caput. in repet. consuet. mulier. qua dotarium n. 68. vers. & priuilegia.*

- 74 In specie enim *Reg. Rouit. cōnumerat priuilegia dotis, & antephati, & precipue in præsentī nostra materia, in qua etiam data expressa, & specifica prohibitionē in causam dotis, adhuc non obstat causa dotis, nec quicquam obstat pro restitutione antephati, ut in num. 2. vers. igitur fideicommissum, verum tex. l. final. generaliter, loquitur in lucris nuptialibus, in quibus certum est omninò*
- 75 comprehendī antephatum, quod antephatum, & lucrum nuptiale, idem sunt, *dixit Neapodan. in consuet. Dos, & quarta de iure quarta, quod semi quartæ tertiariæ, dotarii, & antephati vna eademque est censura, cum omnia ad lucrum mulieris remicantur.*
- 76 Quicquid sit in puncto iuris, optimè procedit, & ita iudicatum refert, idem *Reg. Rouit. in S. R. C. fideicommissum nō solum dotis restitutioni non obstat, sed nec etiam restitutioni antephati, & interesse, prout in banca de Felice ita etiam iudicatum fuit in causa Antoniz gentilis, quæ cum tractaret de consequentiq. se suarum dotium, & antephati super bonis subiectis fideicommissio, facto verbo fuit per sententiam S. C. non obstante tale fidei commissio, pro eius dotibus, & antephatō, & alias decisiones apud *Reg. Rouit. videbis in dicto cons. 55.**
- Verum ratione mouentur DD. talem alienationem permissam in iure fieri, quia considerauerunt virtutem, & potentiam ipsius dotis, & antephati, prout tradit *Gregor. Lopez. in l. 30. Thaur. iii. 13. par. 5. in glos. fin. Bar. in l. fin. C. de iure dot.*
- 77 Dubium est an soluto matrimonio teneatur ille, in cuius beneficium, sit collata alienatio, stante quod cessat alienationis causa restituere ipsi fideicommissario bona alienata; quæ in re procedere
- 78 debet omninò regula, quod cessante causa cessat effectus, ex vulgata regula *Fabii de Anna cons. 21. Tiraquell. in tract. de cessante causa in l. limit. num. 48. & restituere omninò debet ipsa quantitas*
- 79 causa dotis alienata; verum tamen remanere debet ipsi ea quantitas, quæ locum alimentorum obtinere posset, cum non solum bona prædicta pro causis supra positis alienari possint, verum etiam pro

- pro alimentis, *Bal. conf. 10. num. 7. vol. 9.*
80 *Surd. tit. 8. quaest. 19.* & possunt etiam alienari, ut subueniatur necessitati famis, *Surd. ubi supra num. 3.* & hoc non solum intelligitur pro alimentis propriis ipsius grauatib, sed etiam pro aliendis liberis, ut *Benintent. in tract. de Pauper. quaest. 8. num. 23.*
- 81** Et fortius ampliantur praedicta posse bona fideicommissio subiecta alienari pro bono publico, *Couar. variar. resol. lib. 3. cap. 6.* quem in puncto sequitur *Cumia de feud. cap. in aliquem in verbo maior natu nu. 103. Mart. de success. legal. par. 4. quaest. 1. art. 1. num. 31. late Mastrill. de magistr. lib. 3. cap. 4. num. 267.* & sequenti, & *lib. 3. cap. 2. num. 22. imo Dec. conf. 520. num. 8.* dicens
- 82** Principem posse pro bono publico intertj tollere, *Roman. conf. 310. Peragr. de iure fisci lib. 5. tit. 2. num. 49.* & *52. de fideicommiss. art. 52. num. 128. l. alienationis ff. fam. l. ercisc. l. diuus ff. de petit. hered. l. mulier 5. fiberes ff. ad Trebell. l. 1. ff. de fund. dotat. l. preses C. de transact. cap. 1. §. si affilius de beneficio tit. si de feud. fuer. continen. l. 1. C. de fund. dotat. l. sp. C. de reb. Eccl. non alienand. Lap. allegat. 3. Roman. conf. 175. vol. 2. & conf. 363.* Imo Principis potest intertj-tionem diuidere, vnire, & suppressere, *Mastrill. ubi supra num. 267. & seq. Imo, &*
- 84** fortius, quod si grauatus urgeret necessitate non cogitur fideicommissum restituere, *capit. cum in extra de usuris, & glos. in cap. quia frustra de usur.*
- Ad quod sane intelligitur si filius priuatus fuisset legitima, *Soc. in d. Marcellus §. res qua num. 3. ff. ad Trebell. & late de hac materia Padill. in dicta Auth. Res qua num. 80.* vel si dissipauerit redditus indignus talis alienationis, *Surd. ubi supra num. 8.* & sequitur *Bar in d. §. transgrediamur.*
- 85** Et in praedicta alienatione non requiritur decreti solemnitas, sicuti in alienatione bonorum minorum, *per l. magis puto §. ne passim ff. de reb. eorum & l. ait prator ff. de iure deliber.*
- 86** Et praedicta bona tam minoris quam pupilli, & Ecclesiae alienari non possunt absque solemnitatibus à iure requisitis, & decreto Iudicis, ut *l. magis puto §. ne passim ff. de reb. eorum, & l. lex. qua tutores 22. & l. sancimus 28. C. de administrat. tutor. ut Capic. decis. 113. Guid. Pap. decis. 594. per totam,* his solemnitatibus à iure requisitis non concurrentibus alienatio statim corruiat, & pro non facta habetur *Manoch. de arbitr. iud. lib. 2. casu 171. Dec. conf. 403. Rol. à Vall. conf. 7. vol. 3. & conf. 99. vol. 1. fallit si minor ingrediatur monasteriū*
- in consequentiam personae suae potest bona eius omnia absque Iudicis decreto dicere, ut post *Cyn. in auth. ingressi C. de sacros. Eccles. firmat Laf. num. 5. Neap. in consuet. Neap. ubi Camill. Salern. in verb. quid si ingressus monasterium,* quibus requisitis deficientibus, non solum est, **87** prohibita alienatio, verum etiam obligatio, hypothecatio, & pignoriatio, *ad tax. expressum in l. fin. C. de reb. alien. non alien. & in l. eos C. de his qui ven. etat. impetr. cap. nulli de reb. Eccl. non alienan. & in extray. ambitiosa eod. tit. & in Auth. hoc ius porrectum C. de sacros. Eccles. limitando praedicta dummodo contractum fuerit factum in vtilitatem Ecclesiae, Bart. in auth. hoc ius porrectum C. de sacros. eccles. Mascard. conclus. 82. num. 1. G. of. Gugliel. & Bald. in l. sum in §. eam transactionem ff. de transactio-nibus, Bald. in l. quicumque per glos. ibi C. de bon. qua lib. cum possit stante vtilitate absque solemnitate canonica, vel legali, Bald. in l. contra iuris ff. de pact. Gram. conf. 28. num. 4. Surd. conf. 245. Tir. squell. de ll. conuub. glos. 8. num. 26. Cardinal. Mantica de tacit. & ambig. lib. 4. tit. 6. num. 49. dixit vnum mirabile, quod posita vtilitate Ecclesiae etiā assensu impetrato, & subreptitia dummodo in vtilitatem Ecclesiae versatur contractus, omnino esse validum, quem sequitur *Gratian. discept. sacros. cap. 415. lib. 3. num. 2. & 3. Mart. ubi supra lib. 25. tit. 6. num. 42. coram Card. Seraphino placentina honorum 7. Aprilis 1581 & coram Reuer. P. D. Bubulo Romana domus 2. Decembris 1588.**
- 88** Nam adeo decreti solemnitas necesse est in tali alienatione, & dumtaxat officii iudicatur, quod omnes praesumptiones, & suspensiones licet inutiliter sint remouet, & cessare facit, *Dec. conf. 479. num. 5.*
- 89** quod in minore requiratur decretum, & in Ecclesia assensus Apostolicus, specialiter iure extrayag. *Ambitiosa, ac Paulina Constit. quo rescripto Apostolico est statum illudque ad vnguem obseruandum cap. cum dilecta de rescriptis, cap. per tuas de arbitris, cap. porro de privileg. ad late tradita per Canonistas in cap. 1. de reb. Eccl. non alien. ceterosq; late congestos, per Episc. Ricc. in sua prax. resol. 58. par. 1. Ann. conf. 38. nu. 38. & pra. ceteris ad est solemnitas Bartoli decisio in l. sicut §. sed & si permiserit ff. quib. mod. pign. vel hypot. solu. ubi vult decretum, seu praecipuum Iudicis, atque magis rescriptum Apostolicum, super alienatione rerum Eccl. ad litteram seruari, diligenter enim mandati fines sunt custodiendi, *tex. in l. diligenter, §. itaque si mandauerit ff. mandat. quod intellige in assensu**

assensu Apostolico ritè, & rectè impetrato, nam si est subreptitius impetratus, 92 etiam quo ad simplicem alienationem ad nihilum deservit: cum quilibet obreptio, siue subreptio etiam circa levia, & accidentalia, rescriptum vitiet, nulli- que illud ipso iure reddat, vt per *Canoni- sta in cap. litteris, & cap. ad audientiam de rescripto Ann. cons. 38. num. 39. Ricc. resolut. 14. in praxi Archiepis. Cauale. decis. 45. & decis. 46. num. 39. cum sequenti, Reg. Consilii Theodor. allegat. 46. num. 24. etiam si per ignorantiam, vel simplicitatem, obreptio, siue subreptio præcesserit, *Aradu- eto cons. 38. num. 44. Frecc. in simili materia loquentem, quest. 26. de subfouid. num. 2. cum sequenti, Lapis in sua allegat. 89. incip. factum*; & ista solemnitas est adeo ne- cessaria in alienatione bonorum Eccle- siæ, quod nec etiam Summi Pontificis auctoritas illius defectum supplere va- let, adest solemnitas. *decis. Rota 178. dicens: par. 2. Cardin. Mantis lib. 4. cap. 7. de Tacta & Ambig. num. 51. Ricc. in sua Praxi resoh. 34. & latissime, Rodoan. in tract. de reb. Eccl. non alienand. in tit. de caus. num. 81. Ricc. in sua prax. in verbo Cause.**

94. Et si alienata fuerunt absque solemnitatibus ipsi pupillo competunt plures actiones, contra tertios possessores, *dist. 1. magis pato, si. Dec. cons. 303. nempe actio personalis; actio realis; & actio rei vindicationis; potest etiam dici contractum nullum, Cauale. de Tutor. & Curat. nu. 99. Nec non agere conditione in debiti, Pas. in §. sic itaque num. 38. in sit. de Adion.*

95. etiam actione spoliis; quia per inutile con- tractum non cæsetur translata possessio *Imol. in l. 1. si vis ff. de acquir. possess. Memoc. de re inegr. poss. ff. reméd. l. 5. num. 139. & num. 191.*

96. Quo contractu nullo declarato, non tenetur minor ad aliquam restitutionem, nisi quatenus in eo locupletior sit factus. *prædictorum C. de præd. minor. Cauale. num. 140. & 144.*

97. Decretum namque est de substantia alienationis rei minorum, pupilli, & Ec- clesiæ; *Rodoan. in tract. de reb. Eccl. non alien. quest. 48. num. 12. quod decretum debet fieri præcedente causæ cognitio- ne, & adeo est de necessitate, quod etiam si alienatio fuerit facta in utilitatem pu- pilli, decretum antecedere debet, l. non solum, l. obes, C. de præd. minor. Alex. cons. 53. vol. 3. col. 5. Castrens. in l. cū hi §. causam ff. de transact. l. magis §. non passim, & §. secus ff. de reb. eorum, Gugliel. Rodoan. in tract. de reb. Eccl. non alien. quest. 41. num. 12. cum*

100. prædictum decretum sit quædam per-

missio, seu habilitatio ad actum, vel quædam potestatis ligatæ relaxatio, sine qua infe- rior nihil potest, & consideratis quibusdã causis, quæ sūt causæ fidei, sicuti efficiēs, 101 & finalis, quædam sunt causæ essendi; sicuti materialis, & formalis, quædam sunt causæ affirmandi, & approbandi, si- cuti quando contractus de voluntate partium approbatur, & confirmatur, ita in proposito: quod si decretum accipitur pro causa fidei debet procedere, & pro causa essendi debet inesse; si autem pro causa confirmandi, potest sequi, & puto in hoc attendi utilitatem Eccle- siæ, vt in l. cum hi §. cum ff. de transact. si utilis est confirmari, & valet confirma- tio, & præsumitur utilis, ex quo prætor decreuit esse contractum utile. *Bal. & DD. omnes in d. l. cū hi §. l. ait prætor §. non so- lum ff. de minorib. ubi gl. & alias hanc mate- riam explicauimus; hinc etiam si aliena- tio sit facta ad evitandum damnum, in esse omnino debet deceri solemnitas, Affl. decis. 23. Rota. d. Vall. cons. 7. num. 26. volum. 1. idem Affl. decis. 240. Ann. flagul. 396. vel tacta pro debito defuncti, *Surd. decis. 77. & Gratian. decis. 31.**

102. Imo minor potest bona sua alienata sine solemnitatibus reuocare, & auoca- re, vna cum fructibus, *Viu. decis. 27. sed si*

103. bona mobilia, quæ seruando seruari, non possunt, puta, vinum, & alia similia, possunt vendi, sine aliquibus solemnita- tibus, dicta *Alex. qua. tutori, & d. sancimus Cauale. de tutor. num. 125. Paul. Montan. in tract. de iure. intell. & Cunt. cap. 33. nu. 164.*

104. Verum licet in istis rebus solemnita- tes remitti possint, nihilominus debet iusto prætio alienari *d. sancimus ubi glo.*

105. In casu autem dictæ *Auth. Res que fauo- re dotis non requiritur decreti solemnita- tis, sed sufficit tantum certificare con- tractum alienationis, puta, quod alia bona libera non sint, quod onus semper attrici incumbit probandi, Fontanell. de pact. nupt. & DD. supra citati, Cancer. in par. 1. variat. resolut. cap. 9. de dote, & donat. propter nupt. 103. Dec. cons. 191. num. 7. Me- noch. de præsumpt. lib. 4. præsumpt. 189. num. 174.*

107. Equidem si in dubio persistit, nū sint, vel non sint bona libera, non est qui nesciat, quin iudicandū sit pro filia dotã- da, cum semper in ambiguis iudicandū sit pro dote, quod priuilegium, extat in l. ambiguis C. de iure dot. sequitur *Rolan. d. Vall. in cons. 91. num. 59. id quod ampliatur etiam, quando concurrat dos, & fiscus, pro v. Bal. Nouell. de dote in 9. par.*

- privilegi. l. num. 3. *Comar. in lib. 1. varian. cap. 6. idem Bald. in l. dotis C. de iure dot. & quādo pro privilegio id DD. assignat.*
- 109 est quia: fiscus cum privato concurrens semper præfertur. *Bologn. in l. 1. ff. solut. matrim. num. 15. & quod præferatur fiscus idem Bologn. in l. 1. ff. solut. matrim. num. 18. &*
- 110 quod mulier sit magis privilegiata, si scio. *num. 19. vers. non obstat, verum non solum talis alienatio in dubio valebit, cum favore dotis valeat, & si erit res subiecta domino directo, etiam ipso domino directo in requisito, & sine laudemii solutione, ut in alienatione bonorum emphiteuticorum, ut clare apud Affl. in consil. in aliquib. sol. miti. 16. nu. 7. & quod non tenetur solvere laudemium, ad eff. de off. Guid. Papæ 18. & sanè. Formisella, de Pat. nupt. claus. 5. glos. 8. par. 3. num. 22.*
- 112 distinguit, quod quando in dorem datur fundus inæstimatus, tunc non currit solutio laudemii, & potest emphiteuticarius alienare bona emphiteutica, domino in requisito, & valebit talis alienatio, ut DD. omnes admittunt, hoc autem dotis favori tribuitur, nam ad advertendum est, quod quando alienatur in requisito domino in aliis casibus tunc cadit à iure domini, que caducitas habetur ex subsequuto actu traditionis, quod expressum videtur in l. traditionibus C. de pactis (traditionibus), & viucapionibus domini rerum acquiruntur) ad quod faciunt ea, que dixit Bald. in cap. 1. §. aut si librario, quibus mod. feud. amitt. vbi dixit, quod siue per testamentum, siue per statutum aliqua bona alienari sub pœna prohibeantur, nunquam in pœnâ incidisse videtur, nisi ad actualem alienationem processum fuerit, sequitur Ferd. Lopez in repet. l. filius famil. §. diuisi num. 114. in fine ff. de legat. 1. ad quod allegatur tex. in l. alienat. ff. de verb. signif. & est quoque tex. in c. Imperialem §. Caldidis de probib. feud. alien. per Feder. vbi Isern. & communiter feudistæ.
- 115 Ultimo, & finaliter faciunt ad hoc ea, que dixit Speculat. in tit. de locatione §. nunc aliqua vers. 95. ibi verbum vendere, & alienare, cum effectu intelligendum est, l. 1. §. hæc verba ff. quod. quisq. iur. cum
- 116 perfecta venditio non dicatur, ante traditionem, §. vendita in lit. de rerum diuis. Alex. conf. 173. col. 2. Fulgos. conf. 41. col. 1. Brut. in. conf. 34. in fine. Guid. pap. in dec. 101. c. 162. Dec. in conf. 460. in fine vol. 4. conf. 57. col. 2. vol. 5. per textum in l. si à me col. 7. ff. ad
- 117 legem falcid. vbi DD. dixerunt, quod etiam per pignorationem si trasferatur corporalis possessio, ipsius rei feudalis in re-

- quisito domino, priuatur pignorans feudo, vbi Affl. in cap. 2. num. 11. de alienat. feud. Reg. de Ponte in sua lectione feudali in verbo feudatarius, & hanc vti communè sequitur Ias. in l. fin. quaest. 79. de iure emphiteutico, requiritur enim pro verificatione supradictorum, quod nulla alia bona extent, sed in eorum defectum, & in subsidium dos constituatur, & assignetur ex emphiteuticis bonis, siue quod illa insolutum dentur pro dote ipsa; requiritur secundo, quod dos, que super bonis emphiteuticis constituatur sit congrua, & non immoderata, & in discreta, ne per indirectum bona quam magni valoris in dorem dentur, cum præiudicio directi domini. *Crauet. conf. 15. nu. 6. c. 7. Amad. de Ponte quaest. laudem. 19. decisum in Sac. Conf. refert Franch. decis. 277. Tresor. decis. 139. Viu. decis. 126. nu. 9. lib. 3. quando autem datur, ut æstimatus, veram, & realem numerationem facit; & tunc laudemii solutio curari non potest.*
- 119 Et utrum habeat locum in dote æstimata ius congrui, vtraque opinio proponitur, prima sequitur *Mars. sigul. 64. Bened. in consil. sancimus de iure prothomis. §. causa vero dotis, vbi Math. de Affl. nu. 7. Marant. conf. 3. & alij apud eos, qui tenent vicinam admitti ad ius congrui fundamentum desumens à tex. in l. quoties C. de iure dot. ibi maritus accipiens res æstimatas in dorem ita se habet ac si pecuniam earum accepisset, unde ex eadē leg. colligitur, quod soluto matrimonio restituendo pecuniam rerum æstimatarum liberabitur, l. ex conuentione. 11. C. de pactis, *Comar. pract. cap. 28. num. 8. Ludodanis. decis. perus. 89. num. 14* Quia in ista materia æstimationis contractus dotis transfertur in contractu venditionis. *Bald. l. cum dotem num. 3. C. de iure dotium, Natta conf. 650. num. 2. lib. 4. Ruinus conf. 134. num. 4. vers. dicitur lib. 4. Socc. conf. 57. num. 6. lib. 1. Mascard. de prob. 2. part. conclus. 619. Gregor. l. 18. tit. 11. partit. 4. in glosa. 2. Barbosa in l. æstimatis 51. ff. soluto matrim. num. 1. & talis restitutio respectu vici voluntaria dicitur quoniam in eius electionem reponitur non ita respectu mulieris cum in illa necessaria consideretur acceptatio pecuniarum, iuxta tex. in l. in rebus 30. iuncta glosa in verbo æstimata C. de iure dotium.**
- In qua re vnum notandum est: quod non obstante, quod maritus æstimatam dorem accepisset, non per hoc si fundum dotale æstimatum alienare voluisset non sit necesse mulieris consensus in alienatione

tionem notabiliter dixit textus in *l. si eximatus ff. solut. matrim.* quia non consentiente alienare permittitur non est maritus totus sit. quibus alienare licet, vel non sequitur *Constantinus Rogerius de dote c. 11. in ordine nu. 7.*

120. Item fundus in dotem datus censetur venditus, & cessare privilegium dotale dicunt, per *l. unicam §. de ultimis arum C. de rei uxore*, alia sententia fundatur in *consilio sanctius de iure probom. verba causa dotis*, ibi dotis causa, vel simplicis donationis ex testamento, vel ex permutatione, vel ex transactione parentes extranei omnes possunt alienare, ex quibus verbis finalis ratio fuit (dotis cau-

121. (a) quæ dotis causa à quocumque onere exempta videtur DD. in *l. 1. ff. solut. matrim.*, & *l. unica C. de dote promissione*, *l. qui liberat ff. de ritu nupt.* id ipsum dicendum in donatione propter nuptias quod totum

122. ampliat DD. si detur fundus pro spiritali dote, cum valeat, & multo fortius argumentum à matrimonio carnali ad spirituale, *cap. inter corporalia de translatione Episcoporum*, communiter DD. in *l. 1. vbi Bolognet. & Barb. ff. solut. matrim.* & sane magis favendum dixit matrimonio spiritali; habet *Ias. in authent. si qua mulier C. de Sacros. Ecclis.* remanet igitur

123. quod dos favore ipsius non dicatur venditio, sed dotis causa iuxta *Bald. sententiam in l. cum dotem C. de iure dot.* cui non repugnat *tex. in l. plerumque 10. §. si ante matrimonium ff. de iure dot.*

124. Ampliatur autem prædicta iura in permutatione dummodo in illa nulla quantitas pecuniæ appareat prout *Math. de Aff. & Tiraguell. de utroque retract.*

125. Quæ dicta sunt de dote spiritali ad tantum privilegio gaudet, in quantum non est à Monasterio acceptata, nam si fuerit acceptata eo tunc naturam rerum ecclesiasticarum in ea Monasterium transfert, & non amplius dotalia privilegia retinebit iuxta *Bolognet. in d. l. 1. num. 30.*

126. Iura autem *Authent. Res qua* etiam dote spiritali favorem præstant, ut *Ias. in dicta Authent. num. 18.* cuius finis cessare videtur quando pater est pauper, & mater diues;

127. quamquam *Ias.* id non specificè expresserit tamen negari non potest quin naturalis ratio illam obligationem, quæ in patre erat transferat in matrem saltem in subsidium; cum regulariter non tenetur, quia filios in potestate non habet, & tale officium paternum sit, prout expressit imperator in *l. neque mater pro filia C. de iure dot. l. & si*

quantum in arbitrio sit et. in Regna Castell. de las dotes par. 4. vbi Gregor. Lopez. last Barhof. in l. 1. par. 4. num. 82. vers. vicarius ff. solut. matrim. & tale onus tunc transit 128. quando diuitia à Patre remouentur, *Intrigh. decis. Sicilia num. 13. Fontanell. de pact. nupt. claus. 5. num. 3. Ludou. decis. Perusina 22. num. 19. par. 1. d. l. in dicta l. neque mater, Ripa in l. 1. num. 78. ff. solut. matrim.* communem dixit *Gramat. decis. 176.* qui tenet matrem in locum patris respondit *Menoeb. cons. 873. num. 1. vol. 9. & de arbitrio iudic. lib. 2. sent. 5. casu. 480. Quid. decis. 107. num. 5. & 9.*

129. Iura prædicta explicantur etiam in aua materna, *Gabriel. serm. 10. vol. 1. §. 19. num. 20. & 21. vol. 2. Peregr. de fideicommiss. art. 46.* non solum in Aua materna, verum etiam in Auo materno, *Alex. cons. 117. num. 8. lib. 6. Menoch. cons. 321. num. 18. vol. 4. Quid. decis. 107. num. 5. Ieronimus Gabriel cons. 119. num. 20. & 21. vol. 1. Peregrin. de fideicommiss. art. 42. num. 46.* vbi sic practicum dixit in restitutione dotis.

130. Denique & finaliter ampliatur in Auo paterno, *Maluas. cons. 126. num. 92. Surd. cons. 19. num. 13. vol. 2.* omnes autem dictæ personæ de iure astringuntur dotes constitutæ in subsidium aut eas quoque restituere, pro communi testatur *Milanes. decis. 7. num. 43. par. 1. & in. decis. 18. num. 8. Grass. in §. fideicommissum que ff. 57. num. 4. Peregr. in art. 42. num. 13. & 31.* vbi ita seruari ait, sed quid econducto, vtrum

131. teneatur filius matrem inopem, quæ remansit iuuenis in ætate, adhuc nubili dotare; tenendum est, quod quando filius remansit hæres patris, & diuitia patris erant, adhuc subingreditur in *Authent. prætorica C. unde vir, & vxor*, quæ disponit quod mulier paupera habeat quartam in bonis viri, quæ *Authent.* extracta fuit ab *Authent. mari & Aua §. quoniam vero ad clementiam. col. 5. Authent. de exhibend. reis, Soc. cons. 108. vol. 1. num. 1. Fontanell. de pact. nupt. tom. 2. glos. 8. par. 10. per totam, Rouit. decis. 46. plene Alex. Raudens. cons. 40. vol. 2.*

132. Ex quo infertur quod bona fideicommissio subiecta ex linea materna possunt alienari ex causa restitutionis dotis in defectum bonorum paternorum etiam si expressè ex causa dotis sint prohibita alienari prout probat *Capbal. cons. 574. num. 7 & 23. vol. 4.* vbi testatur hanc esse crebriorem sententiam, *Goza. cons. 97. num. 10. late Peregr. de fideicommiss. art. 42. sub num. 46.* ratio est, quia mater est de

133. personis, ad quas spectat onus dotandi, quod intellige secundario, & in subsidium

133. *de iure primo genit. q. 67. §. 8. num. 8. Quam*
 133. *obrem habentis duo iura: vnum restitue*
 134. *Ando non videtur altitum restitue*
 135. *ad d. si domus ubi Bart. Gemm. cons. 33. v.*
 136. *no. ad Inst. in l. n. d. §. 1. nu. 3. ff. de Acquis.*
 137. *hered. Roma. cons. 168. num. 1. & cons. 169. in*
 138. *pr. h. cons. 133. in fin. §. 8. de. in cons. 24. nu.*
 139. *7. cons. 10. num. 6. lib. 1. De. cons. 206. num.*
 140. *3. cons. 625. nu. 8. Afflic. 330. num. 7. N. ar.*
 141. *cons. 17. num. 5. Menoch. cons. 749. num. 3.*
 142. *Mascard. de probat. tom. 1. §. 123. num. 19.*
 143. *Cass. cons. 394.*

134. *Itaque generalis regula est quod re*
 135. *nunciatio, seu pactum factum super vine*
 136. *re, non extendatur ad aliam, l. si unus §.*
 137. *si stipulatur vbi Cass. ff. de pact.*
 138. *Alitio iure, nulla ratione fundari potest,*
 139. *quod se extendat ad dictam Auth. que*
 140. *de commun. delegat.*

140. *Denique & finaliter sciendum est,*
 141. *quod etiam omne grauiamen impossi*
 142. *biliter restituendo, vbi tractatur de do*
 143. *te constituta, non obstat tali gra*
 144. *uamine super quibus facta, libera sit*
 145. *ipsum restitui alienatio pro ipsa dote, ac*
 146. *si nullum adesset grauiamen, sic text. &*
 147. *ibidem omnes DD. in Auth. res qua C. com.*
 148. *fruct. delegat. vbi Bal. num. 4. & Cass. ff.*
 149. *num. 3. quod si congrue non possit mu*
 150. *lier grauari de restituendo nubere per*
 151. *missum est pro dote restituenda alitua*
 152. *re, text. in Auth. contra cum Rogatus C. ad*
 153. *Trebell. & hoc ex illa ratione, quia causa*
 154. *dotis publica est, l. ff. solut. matrim. l. se*
 155. *cunda ff. de iure dot. proinde fauori pri*
 156. *uati praefertur ius in casu dotis con*
 157. *stituenda, ne dum restituatur grauiamen*
 158. *de restituendo ex publico dotis fauore*
 159. *re, sed etiam ex quavis mente grauan*
 160. *tis, siue grauiamen imponentis censetur*
 161. *reiectum, l. mulier 22. §. cum proponeret ff.*
 162. *ad Trebell. per hac verba (an dos de*
 163. *trahi posset dixi, non posse dici in euer*
 164. *sione fideicommissi factum, quod mu*
 165. *lieris pudicitia, & testatoris voto con*
 166. *gruebat) & hac non solum procedit in*
 167. *grauamine imposto filio, sed etiam ex*
 168. *transe §. quomodo breui Authent. & ea que*
 169. *par. ex quo tex. est desumpta Authent. res*
 170. *que C. commun. de legat. & l. si re apponet.*
 171. *Salud. vers. sed & si maxime ff. de excusat.*
 172. *tutor.*

143. *Ampliando predicta, vt non solum*
 144. *procedant iura citata circa constitu*
 145. *tionem dotis mulieris in matrimonio*
 146. *caruali ex quo grauiamen reicitur, &*
 147. *dos libera esse debet, verum etiam ha*
 148. *bere locum in muliere profitente res*
 149. *gionem, in dote Monasterio liberè con*
 150. *stituenda, absque conditione de resti*
 151. *tuen.*

133. *de iure primo genit. q. 67. §. 8. num. 8. Quam*
 133. *obrem habentis duo iura: vnum restitue*
 134. *Ando non videtur altitum restitue*
 135. *ad d. si domus ubi Bart. Gemm. cons. 33. v.*
 136. *no. ad Inst. in l. n. d. §. 1. nu. 3. ff. de Acquis.*
 137. *hered. Roma. cons. 168. num. 1. & cons. 169. in*
 138. *pr. h. cons. 133. in fin. §. 8. de. in cons. 24. nu.*
 139. *7. cons. 10. num. 6. lib. 1. De. cons. 206. num.*
 140. *3. cons. 625. nu. 8. Afflic. 330. num. 7. N. ar.*
 141. *cons. 17. num. 5. Menoch. cons. 749. num. 3.*
 142. *Mascard. de probat. tom. 1. §. 123. num. 19.*
 143. *Cass. cons. 394.*

134. *Itaque generalis regula est quod re*
 135. *nunciatio, seu pactum factum super vine*
 136. *re, non extendatur ad aliam, l. si unus §.*
 137. *si stipulatur vbi Cass. ff. de pact.*
 138. *Alitio iure, nulla ratione fundari potest,*
 139. *quod se extendat ad dictam Auth. que*
 140. *de commun. delegat.*

140. *Denique & finaliter sciendum est,*
 141. *quod etiam omne grauiamen impossi*
 142. *biliter restituendo, vbi tractatur de do*
 143. *te constituta, non obstat tali gra*
 144. *uamine super quibus facta, libera sit*
 145. *ipsum restitui alienatio pro ipsa dote, ac*
 146. *si nullum adesset grauiamen, sic text. &*
 147. *ibidem omnes DD. in Auth. res qua C. com.*
 148. *fruct. delegat. vbi Bal. num. 4. & Cass. ff.*
 149. *num. 3. quod si congrue non possit mu*
 150. *lier grauari de restituendo nubere per*
 151. *missum est pro dote restituenda alitua*
 152. *re, text. in Auth. contra cum Rogatus C. ad*
 153. *Trebell. & hoc ex illa ratione, quia causa*
 154. *dotis publica est, l. ff. solut. matrim. l. se*
 155. *cunda ff. de iure dot. proinde fauori pri*
 156. *uati praefertur ius in casu dotis con*
 157. *stituenda, ne dum restituatur grauiamen*
 158. *de restituendo ex publico dotis fauore*
 159. *re, sed etiam ex quavis mente grauan*
 160. *tis, siue grauiamen imponentis censetur*
 161. *reiectum, l. mulier 22. §. cum proponeret ff.*
 162. *ad Trebell. per hac verba (an dos de*
 163. *trahi posset dixi, non posse dici in euer*
 164. *sione fideicommissi factum, quod mu*
 165. *lieris pudicitia, & testatoris voto con*
 166. *gruebat) & hac non solum procedit in*
 167. *grauamine imposto filio, sed etiam ex*
 168. *transe §. quomodo breui Authent. & ea que*
 169. *par. ex quo tex. est desumpta Authent. res*
 170. *que C. commun. de legat. & l. si re apponet.*
 171. *Salud. vers. sed & si maxime ff. de excusat.*
 172. *tutor.*

143. *Ampliando predicta, vt non solum*
 144. *procedant iura citata circa constitu*
 145. *tionem dotis mulieris in matrimonio*
 146. *caruali ex quo grauiamen reicitur, &*
 147. *dos libera esse debet, verum etiam ha*
 148. *bere locum in muliere profitente res*
 149. *gionem, in dote Monasterio liberè con*
 150. *stituenda, absque conditione de resti*
 151. *tuen.*

tuēdo; vel cum alio grauamine, *Anchar. conf. 104. num. 5.* & in indiuiduo, quod reiecto grauamine de restituendo, libere possit puella de bonis cum grauamine relictis præstare dotem monasterio: latè de hac materia *Sancez de matrim. lib. 4. disput. 26. num. 7.*

144 Et licet supra diximus posse bona subiecta fideicommissio alienari pro constitutione dotis faciendæ, & *Auth. res que C. com. de leg. vt priuilegium illud dotis venditionis rerum fideicommissio, & restitutioni subiectarū pro dotis solutione, non procedat, quod interesse dotis secundum latius cumulata per D. de Franch. in decis. 613. Reg. de Ponte decis. 34. num. 31.* & licet Franch. posuerit eam pro dubia, & Sac. Reg. Conf. Neapol. eam determinasse tamen Regens de Ponte ponderando omnia more suo dixit in num. 31. non habere locum in num. autē 39. affirmatiuam opinionē tenuit non solum ad interesse, & ad omnia alia appēditia, & annexa matrimonio extēdi *Barz. dec. 108. Peregr. in art. 42. de fideic.*

145 Quæ quidem dispositio prædicta *Auth. res qua secundum veram, & communē opinionem non procedit in descendētibz natis post mortem fideicommissentis, Paris. conf. 52. num. 33. vol. 2.* & seruari in practica, & loquitur in restitutione dotis, latè *Bursat. conf. 180. 2. vol. num. 19. Marz. de fideicommiss. q. 48. Rot. Florent. decis. 122. Couar. variar. resol. cap. 6. lib. 3. Alc. conf. 640. Menoch. conf. 95. n. 132. Cornu. in d. Auth. res qua, Reg. de Ponte decis. 39. num. 42. Paul. de Castro in d. mulier. §. cum proponeretur num. 2. ff. ad Trebell. Curt. ian. d. auth. res qua num. 18. Menoch. de præsumpt. 189. num. 18. & conf. 33. num. 10. & conf. 1018. num. 8. conf. 1039. num. 7. lib. 11. Beron. q. 110. Grass. de Success. part. 1. §. fideicommissum q. 57. num. 5. Anchar. iun. q. 54. num. 5. & 6. lib. 3. Ioan. Bapt. Costa de remedio subisd. remed. 6. in princ. & conf. 31. num. 75. Petra de fidelcom. q. 8. num. 400. Fontanel. de pact. nup. tom. 2. claus. 5. glos. 1. par. 2. num. 77. Paschal. de virib. patr. potest. cap. 7. num. 4. Molin. de primog. Hysp. lib. 4. cap. 6. num. 4. Viu. decis. 395. num. 8. lib. 2. Rota diuers. in nouis. decis. 37. num. 5. par. 1. Thesaur. decis. 192. num. 11. Seraph. dec. 461. num. 7. Ioseph Ludouic. decis. 28. num. 96. Farinac. decis. 889. num. 4. Peregrin. decis. Pat. tau. 62. num. 3. in fin. Gizzarel. decis. 37. nu. 38. Fransb. dec. 241. & ibi Viscont. Maynard. decis. 57. num. 47. Ruyn. conf. 89. num. 41. conf. 137. num. 17. & 18. & conf. 199. num. 6. lib. 2. Rminal. sen. conf. 144. lib. 2. Eugen. conf. 34. num. 20. Gabriel. conf. 119. lib. 2. num. 10.*

Reg. Rouit. conf. 54. num. 2. Gerard. Mazzo. lin. conf. 119. num. 57. Gaball. conf. 7. nu. 20 lib. 2. Camill. de Medic. conf. 156. num. 11 Camill. de la Rattb. conf. 112. num. 5. Mol. fef. conf. 29. num. 1.

146 Et pro materia antephati complemento quæritur num mulieri libera sit facultas renunciandi antephatō, in quo quæsitō vna dubitatio incurrit an constante matrimonio fieri possit, cum ante contractum matrimonium non difficultetur de tali renunciatione iuxta disposita in *auth. prætera C. vnde vir. & vxor.* multoque facilius admittenda sit, quia de remittendo lucro sibi ipsi spectanti agitur, l. si vnus §. pactus ne peteret vers. quod & in specie ff. de pact. Imol. in l. focer §. Lucius sub num. 6. vers. sed potes & vers. dico autem ff. solut. matr. Camppeg. in tract. de dote par. 4. quæst. 2. ad fin. Bald. nouell. in eodem tract. part. 7. priuile. 11 num. 12. vers. 7. limita, Fontanell. de pactis nupt. lib. 2. claus. 6. glos. 3. par. 6. num. 100. Gomez. in l. bauri 60. col. 2. cum seq. Couar. super 4. decretal. par. 2. cap. 7. §. 1. num. 11. vers. nec tamen, Roderiq. Suarez in l. 1. tit. de las ganancias idest de honorum acquis. sub num. 24. col. 2. post medium vers. & in superioribus cum col. seq. diffusa Gutierrez præct. quæst. lib. 2. q. 226. per totam, Ceuall. qui ita iudicatum refert in *Specul. com. contra comm. quæst. 811. num. 18. Francisc. Molin. in tract. de ritu nupt. lib. 3. quæst. 49. num. 14. copiose scripsit Boer. decis. 244. num. 2.*

Talis renunciatio ab omnibus iuribus permessa est tam de iure communi ante contractum matrimonium secundum *tex. in cap. vlt. ad finem de donat. inter vir. & vxor. ac aduertit Mant. decis. 36. num. 4.* quam municipali iure, etiam ex statuto, vt DD. citati, & admittitur talis renunciatio etiam per viam pacti, cum tale pactum continere videatur renunciationem iuris quærendi post mortem viri, & possibile est, quod vxor prædeceserit ita quod illud quærere nō possit, & sufficiat ad hunc effectum, quod in nō quærendo non efficiatur pauperior, ex l. si sponsus §. si maritus heres §. si quis rogatus ff. de donat. inter vir. & vxor. in cap. fin. in verbo locupletior vers. item valet quandoque extra eod. tit. Lopez in rub. de donat. inter virum & vxor. §. 47. num. 13. & §. 63. num. 2. Suarez in d. l. 1. tit. de las ganancias sub num. 24. Gomez in l. 51. Taur. num. 66. vers. quintus est, & in l. 60. num. 1. idem tom. 2. variar. cap. 4. num. 24. illation. 8. Guttier. præct. quæst. lib. 2. q. 126. num. 5. Valasc. decis. 135. Gratian. lib. 5. distep. cap.

132. num. 9. & 19. Boer. decis. 244. num. 2. Navar. lib. 3. tit. de restit. cap. 1. dub. 9. num. 111. Garzia de conugal. quæst. num. 147. Montier. in respons. pro uxore part. 3. num. 249. Frideriz. de bon. const. matrim. quæst. quæst. 25. Auendanus conf. 20. nu. 8. Franc. Molin. de ritu nupt. lib. 3. q. 29. num. 14. P. Sánchez lib. 6. de matrim. tit. de donat. inter vir. & uxor. disput. 5. num. 7. vers. tandem num. 5. late Doctissimus Gurba in Consuetudin. Messan. cap. 1. glos. 8. par. 1. nu. 13. & seq. Cuzell. de donat. contemplat. matrim. tract. 1. distinct. 3. par. 4. num. 31. fol. mibi 499. Afflit. decis. 291. Malina de ritu nupt. lib. 3. sect. 3. quæst. 6. 2. num. 34. & seq.

S V M M A R I V M .

- 1 Beneficium l. unica & exactio C. de rei uxor. action. tendere videtur ad commodum, & fauorem debitoris.
- 2 Species dilationis seu moratoria plures sunt.
- 3 Dilatio concessa à lege, est illa, quæ conceditur heredibus mariti ad restituendam dotem uxori, siue eius heredibus.
- 4 Heredes mariti an possint conueniri à muliere elapso anno ad restituendam dotem.
- 5 Dos consistens in pecunia, quando restituenda est.
- 6 Corredum consistens in auro, & argento, & similia quando est restituenda.
- 7 Res dotales soluto matrimonio, ipso iure tranfit in uxorem, vel eius heredes si in maxima sint.
- 8 Aestimatio inducit emptionem, & venditionem.
- 9 Maritus an sit obligatus restituere vestes, vel pecuniam heredibus uxoris.
- 10 Augmentum proueniens ex bonis aestimatis, aut sit temporis, aut valoris, cuius sit?
- 11 Maritus efficitur Dominus per aestimationem, & omne commodum, & incommodum erit suum.
- 12 Maritus promittens dotem restituere, intelligitur de quantitate, & non de rebus.
- 13 Maritus an habeat electionem circa dotem restituendam.
- 14 Periculum restitutionis bonorum dotalium ad quem spectat.
- 15 Restitutio dotis consentientis in bonis stabilibus est facienda mulieri per heredes mariti statim non expectato anno.
- 16 Restitutio dotis est facienda vna cum fructibus perceptis, & qui percipi potuissent.
- 17 Anellus de Amato laudatur.
- 18 Fructus restituendi uxori an compensantur cum alimentis præstitis per heredes mariti uxoris.
- 19 Alimenta præstita uxori per heredes maritan in totum lucentur fructus dotis, & an in totum censetur facta compensatio.
- 20 Alimenta legata uxori per maritum heredes ipsas tenentur integros fructus restituere, quia non censetur facta compensatio.
- 21 Venter alimentatur de bonis viri, quando maritus reliquit uxorem pregnantem, & integri fructus debentur, nec est facienda deductio alimentorum.
- 22 Fructus quando considerantur peruenti ex bonis dotalibus, tanquam ex bonis propriis.
- 23 Fructus excedentes alimenta præstita uxoris, ex suis bonis dotalibus tenentur heredes viri restituere.
- 24 Retentio datur solum pro illa quantitate, pro qua fuerunt præstita alienata uxori vidua.
- 25 Dos consistens in bonis stabilibus, statim est restituenda, non expectato anno.
- 26 Bona empta ex pecunia dotali soluto matrimonio, statim est restituenda.
- 27 Electio est uxoris habere rem, vel pecuniam.
- 28 Dilatio à lege introducta fuit in beneficium heredum viri, non autem uxoris.
- 29 Restitutio facta per heredes ante annum lucrus tribuit facultatem ipsis heredibus retinere interesse, sine intercessurum medijs temporis.
- 30 Heredes mariti habent electionem si velint soluere dotes, vel uxorem alimentare, nec mulier potest recusare.
- 31 Restitutio corredi an sit facienda in pecunia, vel in bonis datis tempore matrimonij, vel illa bona, quæ tempore matrimonij soluti reperiantur.
- 32 Corredum dicitur à corredo, siue rado.
- 33 Restitutio corredi est facienda in pecunia, quando fuit datum a stimatum.
- 34 Heredes mariti pendente dilatione anni lucrus, an teneantur alere uxorem per sex menses, quibus elapsis anteneantur soluere interesse, & ad quam rationem.
- 35 Interesse antephati ad quam rationem pro centenario debeatur.
- 36 Dilatio concessa heredibus viri datur miseracionis causa, & ea pendente debent dari fideiussores.
- 37 Mulier an possit agere, ut adueniente tempore heredes viri soluant, & restituant dotem.
- 38 Maritus si fuit remansus debitor in pretio bonorum, non autem in dote tenentur heredes statim soluere, & non possit gaudere dilatione anni lucrus.
- 39 Maritus in testamento prælegauit dotes sua uxori heredes non gaudent dilatione anni lucrus, sed statim restituere debet dotes.

- 40 Promissio facta per maritum de restituenda dote statim dissoluto matrimonio, dicitur tacite renunciasse predicta dilationi anni luctus.
- 41 Maritus an possit expresse renunciare dilationi anni luctus.
- 42 Tempus ad restituendam dote[m] potest diminui, & in pactum deduci tacite, & expresse renunciari, & non potest prorogari.
- 43 Renunciatio dilationis anni luctus dignoscitur ex verbis instrumentis, & ex clausulis, & ceteris Notariorum.
- 44 Interpellatio iudicialis an requiratur ad constituendos heredes in mora pro restitutione dotis.
- 45 Dies quando interpellat pro homine.
- 46 Mora in beneficium minoris statim contrahitur, absque interpellatione, & interesse statim currit in beneficium minoris.
- 47 Interesse oritur ex mora.
- 48 Hæredes viri diuites, & opulenti an possint uti dilatione anni luctus pro restituenda dote.
- 49 Lex generaliter loquens generaliter intelligenda est.
- 50 Condicio qualibet, & quilibet dies in dubio favore grauari censetur opposita.
- 51 Dilatio siue legalis, siue iudicialis dicitur concessa miserationis gratia, quando non venit ex natura contractus.
- 52 Hæredes mariti an teneantur pendente dilatione anni luctus alimentare uxorem.
- 53 Mulier que remansit vidua an teneatur vendere propria bona pro se alendo, stante quod hæredes viri teneantur eam alere.
- 54 Mulier an possit petere alimenta praterita, & maturata durante anno luctus.
- 55 Interpellatio, & mora hinc sequuta, oritur obligatio.
- 56 Hæres morosus ad dotis restitutionem in mobilibus rebus consistens an teneatur prestare alimenta, & mulier possit petere etiam post annum luctus, vel possit petere interesse.
- 57 Mulier in suo libello porrecto pro restitutione dotis pro practica traditur quod petat post annum luctus interesse lucri cessantis, vel damni emergentis, non autem alimenta, vel vsuras.
- 58 Giurba laudatur.
- 59 Interesse post annum luctus viduæ deberi ab hæredibus viri pro dotario, seu antepbato non restituito.
- 60 Dos, & antepbatum, an pari passu ambulent.
- 61 Pactum in praiudicium dotis an valeat.
- 62 Pactum in praiudicium antepbati an valeat.
- 63 Mater potest assurecurare dotem pro filia, ita, & antepbatum pro filio.
- 64 Consuetudo Neapolitana dispensans quoad sceler potest pro dote conueniri ultra quam facere possit, non procedit in antepbato.
- 65 Prelatio datur pro dote, & non pro antepbato.
- 66 Prelatio non datur mulieri pro antepbato super hæris acquisitis, per virum post ipsius antepbati obligationem.
- 67 Fiscus an præferatur creditoribus anterioribus, super bonis acquisitis post eius debitum.
- 68 Fiscus in multis est magis privilegiatus quam dos.
- 69 Alimenta præterita an debeantur mulieri quando satis constat, quod ipsa mulier ratione illorum ab alio pecunias recepit mutui causa.
- 70 Alimenta relicta in testamento debentur iure actionis, & veniunt alimenta præterita.
- 71 Alimenta relicta in testamento per virum debentur viduæ, etiam si conuolauerit ad secundas nuptias, & vir secundus esse diues.
- 72 Alimenta præterita potest habere vidua, quando illa alimenta deberentur conditione ex lege, & sic ex prouisione legis statutaria.
- 73 Alimenta an debeantur mulieri si infra annum luctus ipsa conuolauerit ad secundas nuptias.
- 74 Onus alendi mulierem transiit in secundum virum.
- 75 Alimenta an debeantur viduæ, quando restituti bonis stabilibus essent adeo fructifera, & sufficientia ad ipsius alimentorum præstationem.
- 76 Hæredes an possint renunciare dilationi anni luctus stante, quod ipsa dilatio fuit introducta in eorum beneficium.
- 77 Alimenta non debentur mulieri, quando dos est restituenda extraneo, non autem mulieri.
- 78 Onus alimentandi mulierem viduam an transiit ad hæredes.
- 79 Alimenta præterita an debeantur mulieri, si non petierit, & aliunde se alimentauerit.
- 80 Debitor an dicitur ante diem solutionis.
- 81 Index neque creditor potest agere ante tempus solutionis.
- 82 Creditores conuenientes ante tempus suum debitorem incidunt in penam duplicatae dilationis, quam prius habebat debitor.
- 83 Creditores possunt agere ante diem solutionis quando dubitantur de decolitione sui debitoris.
- 84 Creditores possunt petere à suo debitori suspensio de fuga cautionem de soluen-do ad-

- ueniente tempore.
- 85 Dilatio non potest duplicari contra fiscum.
- 86 Fiscus potest agere contra suum debitorem ante tempus, dummodo imminet aliqua necessitas.
- 87 Dilatio concessa à Principe dicitur ex gratia.
- 88 Princeps potest concedere dilationem debitoribus ad soluendum.
- 89 Dilatio aut moratoria, an possit definiiri.
- 90 Debitor debet omnia narrare ad finem impetrandi moratoriam, seu dilationem.
- 91 Auellus de Amato Praeses Reg. Camera Summaria laudatur.
- 92 Dilatio, seu moratoria, vel potest esse ad partis petitionem, vel motu proprio in dubio ad partis petitionem.
- 93 Dilatio concessa motu proprio, prodest etiam fideiussoribus.
- 94 Dilatio, seu moratoria concessa ad partis petitionem, non transt ad fideiussores.
- 95 Dilatio seu moratoria an transeat ad heredes.
- 96 Dilatio seu moratoria quo tempore incipiat currere.
- 97 Dilatio, seu moratoria, debet exire de Cancellaria.
- 98 Dilatio, seu moratoria concessa ex gratia incipit currere à die finita dilationis conventionalis.
- 99 Creditores an possint agere contra debitorem pendente dilatioe.
- 100 Dilatio concessa à Principe, solum ad praeterita debita extenditur.
- 101 Dilatio, seu moratoria non est concedenda per Principem perpetuo, sed modico tempore.
- 102 Dilatio, seu moratoria non potest concedi ultra quinquennium.
- 103 Dilatio seu moratoria per prius concedebatur massariis, & cultoribus messum.
- 104 Debitor tenetur satisfacere de soluendo in fine dilationis concessa à Principe.
- 105 Fideiussio non potest remitti, cum veniat de natura dilationis.
- 106 Dilatio seu moratoria Principis tacitam habet conditionem, dummodo impetrans caueat de soluendo in fine dilationis.
- 107 Tempus praefixum ad praestandam cautionem, facit silere partes.
- 108 Poena numquam deberi, nisi prius facta monitione, vel fuerit praefixum tempus.
- 109 Tempus interpellat pro homine.
- 110 Tempus determinatum ad aliquid faciendum, illud tempus inducit monitionem partis.
- 111 Poena committitur sine interpellatione, quando appositum est tempus ad dandam,
- vel faciendum.
- 112 Clausula resolutiua quid operetur.
- 113 Debitor non habens fideiussorem quid facere debet ad finem non amittendi dilationem concessam.
- 114 Pignus inter genus cautionum connumeratur.
- 115 Dilatio concessa pro sorte principali, an se extendat ad interesse.
- 116 Causa limitata limitatum producit effectum.
- 117 Dilatio seu moratoria concessa per Principem debitoribus ad soluendum an possit ordinare, quod ea pendente soluatut interesse.
- 118 Species usurarum plures sunt.
- 119 Dilatio, seu moratoria concessa à Principe debitori an extendatur ad debita iurata.
- 120 Dilatio, seu moratoria, an possit derogari actui iurato.
- 121 Iuramentum an remitti possit per creditorem.
- 122 Princeps secularis an possit iuramentum remittere, aut super eo disponere.
- 123 Iuramentum est quid spirituale.
- 124 Papa an possit tollere iuramentum licitum & sponte praestitum, sint iuxta causa.
- 125 Dilatio, seu moratoria concessa à Papa, an se extendat ad debita iurata.
- 126 Consuetudo est obseruanda in dilationibus, seu maratorijs.
- 127 Debitor debet impetrare absolutionem iuramenti ad tollendas difficultates, quae possunt oriri in utendo dilatioe.
- 128 Absolutio iuramenti an sit petenda coram Episcopo loci contractus, vel Episcopo creditoris.
- 129 Qualitas, & quantitas debet in supplicatione interuenire, aliter non potest gaudere dilatioe.
- 130 Absolutiones iuramenti an plures debeant esse.
- 131 Iudex secularis an possit cognoscere de nulitate absolutionis iuramenti.
- 132 Dilatio seu moratoria Principis, non est concedenda, quando in instrumento debiti, debitor renunciarit huic exceptioni moratoriae cum iuramento.
- 133 Regressus non datur renunciantibus.
- 134 Princeps in dubio non censetur derogare actui iurato.
- 135 Autoritas Principis quando censetur reseruata.
- 136 Princeps an possit de plenaria potestate dispensare, & ordinare, ut non obstante tali renunciatione concedatur dicta dilatio.
- 137 Debitor in supplicatione porrigenda Principi pro dilatioe obtinenda debet enarrare renunciationem factam.

38 *De iudicio Principis super iudicis, semper*
de iudicio in iudicio. l. i. c. i. de iudicio. l. i.
 139 *De iudicio in iudicio. l. i. c. i. de iudicio. l. i.*
de iudicio in iudicio. l. i. c. i. de iudicio. l. i.
 140 *Dilatio seu moratoria quando datur*
et subreptiva. l. i. c. i. de iudicio. l. i.
 141 *Dilatio seu moratoria quando datur*
et subreptiva. l. i. c. i. de iudicio. l. i.
 142 *Dilatio seu moratoria quando datur*
et subreptiva. l. i. c. i. de iudicio. l. i.
 143 *Dilatio seu moratoria quando datur*
et subreptiva. l. i. c. i. de iudicio. l. i.
 144 *Dilatio seu moratoria quando datur*
et subreptiva. l. i. c. i. de iudicio. l. i.
 145 *Dilatio seu moratoria quando datur*
et subreptiva. l. i. c. i. de iudicio. l. i.
 146 *Dilatio seu moratoria quando datur*
et subreptiva. l. i. c. i. de iudicio. l. i.
 147 *Dilatio seu moratoria quando datur*
et subreptiva. l. i. c. i. de iudicio. l. i.
 148 *Dilatio seu moratoria quando datur*
et subreptiva. l. i. c. i. de iudicio. l. i.
 149 *Dilatio seu moratoria quando datur*
et subreptiva. l. i. c. i. de iudicio. l. i.
 150 *Dilatio seu moratoria quando datur*
et subreptiva. l. i. c. i. de iudicio. l. i.
 151 *Dilatio seu moratoria quando datur*
et subreptiva. l. i. c. i. de iudicio. l. i.
 152 *Dilatio seu moratoria quando datur*
et subreptiva. l. i. c. i. de iudicio. l. i.
 153 *Dilatio seu moratoria quando datur*
et subreptiva. l. i. c. i. de iudicio. l. i.
 154 *Dilatio seu moratoria quando datur*
et subreptiva. l. i. c. i. de iudicio. l. i.
 155 *Dilatio seu moratoria quando datur*
et subreptiva. l. i. c. i. de iudicio. l. i.
 156 *Dilatio seu moratoria quando datur*
et subreptiva. l. i. c. i. de iudicio. l. i.
 157 *Dilatio seu moratoria quando datur*
et subreptiva. l. i. c. i. de iudicio. l. i.
 158 *Dilatio seu moratoria quando datur*
et subreptiva. l. i. c. i. de iudicio. l. i.
 159 *Dilatio seu moratoria quando datur*
et subreptiva. l. i. c. i. de iudicio. l. i.
 160 *Dilatio seu moratoria quando datur*
et subreptiva. l. i. c. i. de iudicio. l. i.
 161 *Dilatio seu moratoria quando datur*
et subreptiva. l. i. c. i. de iudicio. l. i.
 162 *Dilatio seu moratoria quando datur*
et subreptiva. l. i. c. i. de iudicio. l. i.
 163 *Dilatio seu moratoria quando datur*
et subreptiva. l. i. c. i. de iudicio. l. i.
 164 *Dilatio seu moratoria quando datur*
et subreptiva. l. i. c. i. de iudicio. l. i.
 165 *Dilatio seu moratoria quando datur*
et subreptiva. l. i. c. i. de iudicio. l. i.
 166 *Dilatio seu moratoria quando datur*
et subreptiva. l. i. c. i. de iudicio. l. i.
 167 *Dilatio seu moratoria quando datur*
et subreptiva. l. i. c. i. de iudicio. l. i.
 168 *Dilatio seu moratoria quando datur*
et subreptiva. l. i. c. i. de iudicio. l. i.
 169 *Dilatio seu moratoria quando datur*
et subreptiva. l. i. c. i. de iudicio. l. i.
 170 *Dilatio seu moratoria quando datur*
et subreptiva. l. i. c. i. de iudicio. l. i.
 171 *Dilatio seu moratoria quando datur*
et subreptiva. l. i. c. i. de iudicio. l. i.
 172 *Dilatio seu moratoria quando datur*
et subreptiva. l. i. c. i. de iudicio. l. i.
 173 *Dilatio seu moratoria quando datur*
et subreptiva. l. i. c. i. de iudicio. l. i.
 174 *Dilatio seu moratoria quando datur*
et subreptiva. l. i. c. i. de iudicio. l. i.
 175 *Dilatio seu moratoria quando datur*
et subreptiva. l. i. c. i. de iudicio. l. i.
 176 *Dilatio seu moratoria quando datur*
et subreptiva. l. i. c. i. de iudicio. l. i.
 177 *Dilatio seu moratoria quando datur*
et subreptiva. l. i. c. i. de iudicio. l. i.
 178 *Dilatio seu moratoria quando datur*
et subreptiva. l. i. c. i. de iudicio. l. i.
 179 *Dilatio seu moratoria quando datur*
et subreptiva. l. i. c. i. de iudicio. l. i.
 180 *Dilatio seu moratoria quando datur*
et subreptiva. l. i. c. i. de iudicio. l. i.
 181 *Dilatio seu moratoria quando datur*
et subreptiva. l. i. c. i. de iudicio. l. i.
 182 *Dilatio seu moratoria quando datur*
et subreptiva. l. i. c. i. de iudicio. l. i.
 183 *Dilatio seu moratoria quando datur*
et subreptiva. l. i. c. i. de iudicio. l. i.
 184 *Dilatio seu moratoria quando datur*
et subreptiva. l. i. c. i. de iudicio. l. i.
 185 *Dilatio seu moratoria quando datur*
et subreptiva. l. i. c. i. de iudicio. l. i.
 186 *Dilatio seu moratoria quando datur*
et subreptiva. l. i. c. i. de iudicio. l. i.
 187 *Dilatio seu moratoria quando datur*
et subreptiva. l. i. c. i. de iudicio. l. i.
 188 *Dilatio seu moratoria quando datur*
et subreptiva. l. i. c. i. de iudicio. l. i.
 189 *Dilatio seu moratoria quando datur*
et subreptiva. l. i. c. i. de iudicio. l. i.
 190 *Dilatio seu moratoria quando datur*
et subreptiva. l. i. c. i. de iudicio. l. i.

de decima existentibus filiis, de medie-
 tate non ex debitis.
 163 Lex attilicinus ff. de pactis ponderatur.
 164 Mulier post mortem viri potest in dote
 sibi iudicari.
 165 Mulier non potest post mortem viri con-
 cedere dilationem quinquennalem.
 166 Actio dotis post mortem viri non datur u-
 xori, sed heredibus viri.
 167 Cessio actionis dotis est necessaria ab here-
 ditibus dote ad finem advenit ad dote.
 168 Actio in contractu solum stipulatori qua-
 ritur, non persona extrinseca subintelligi-
 tur.
 169 Pactum attenditur in contractibus, et non
 contemplatio.
 170 Persona extrinseca subintelligitur in vi-
 timis voluntatibus.
 171 Mulier in mortuo viro teneatur stare di-
 lationem concessa per virum debitori ex cau-
 sa dotis.
 172 Maritus super dote non habet plenum do-
 minium.
 173 Vir mortuo viro an teneatur stare loca-
 tioni fundi dotatis.
 174 Heres universalis an teneatur stare loca-
 tioni.
 175 Debitor in dilatione concessa per Princi-
 pem teneatur prestare fideiussores.
 176 Debitor in dilatione concessa per credito-
 res, non teneatur prestare fideiussores.
 177 Cautio quando peti possit.
 178 Debitor an teneatur prestare alium fide-
 iussores, si primus fideiussor effectus fuit
 non solvendo, et quid in dote.
 179 Debitor qui renunciauit dilationi, seu mo-
 ratoria etiam sibi concessa non vti, an ea
 non obstante possit debitor vti dicta mo-
 ratoria.
 180 Fas de futuro renunctari non potest.
 181 Dilatio non competit de presenti, sed con-
 demnatis creditoribus.
 182 Dilatio quinquennalis est beneficium mi-
 serabile.
 183 Dilationi quinquennali an renunciare
 possit.
 184 Officium Iudicis pendente dilatione quin-
 quennali an quiescat.
 185 Creditores possunt dare dilationem suo
 debitori.

C A.

CAPVT XXVIII.

Lex Vnica §. exactio C. de rei
uxor. actio. an renunciari
possit.

Beneficium §. Exactio l.
Vnica C. de rei uxoris
Actione tendere vide-
tur ad commodum,
& fauorem debitoris
cum proprie de an-
nali dilacione, debi-
tori concedenda lo-

quatur, *Mofes ad consuetud. Neap. in par. 7. de iure quartæ quest. 11. num. 9. D. Gait. de credit. cap. 4. quest. 10. num. 1164.*

Veruntamen quantum ad seriem hu-
ius capituli attinet videndum est, de qua
dilationis specie loquatur *lex. illa.* cum
plures sint species ipsius.

Prima verò dicitur dilatio concessa
à lege sine iudicis ministerio.

Secunda à Testatore.

Tertia à Principe.

Quarta à lege, & cum Iudicis mini-
sterio.

Quinta à partibus.

- Prima dilacionis species illa est, quæ à
lege hæredibus mariti tribuitur ad res-
tituendam dotem solutam viro per vxorē quā-
doquidem licet maritus ad restitutionem
prædictæ dotis; statim dissoluto matrimo-
nio se obligasset at tamen hæredes
eius conueniri non possunt, nisi elapso
anno, quæ dilatio à Doctoribus appella-
tur annus luctus, vt *lex. d. l. vnica §. ex-
actio C. de rei uxor. Act. & l. diuortio vbi DD.
ff. solut. matrim.* Quorum textuum disposi-
tiones locum habent in dote in pecunia
ac in mobilibus constituta viro iuxta
disposita per *Vincen. de Franch. dec. 562.
vbi addentes, ad eam consuetudo Neapoli-
tana, incipiente viro mortuo sub tit. de iure
dot. ibi mortuo viro, vxore superstiti,
dos in pecunia, & valor corredi consi-
stens in auro, argēto, & perlis, quod cor-
redum non apparet dari, solui, seu resti-
tui eidem mulieri, ab hæredibus, & aliis
successoribus viri, siue aliis, qui tenen-
tur ad restitutionem infra annum à die
soluti matrimonij computandum, *Becc.
conf. 43. num. 24. Franch. decis. 217. & decis.
562. Botta conf. 35. num. 21. Roland. conf. 10.
num. 19. Turrett. conf. 13. num. 15. vol. 2. Ca-
ualc. decis. 43. num. 4. par. 1. Ioseph Ludou. de-**

*est. Perus. 21. num. 4. & cauelus. 36. vers. fallit.
Honded. conf. 36. num. 1. vel. 2. Plot. de in li-
tem iuranda §. 1. num. 29. Sanchez de Dini-
san. honorum lib. 1. cap. 10. num. 2. Mata se-
per. consuet. Panormitana. cap. 47. num. 45.
vsque ad 61. Rebell. de obligat. iust. par. 2.
lib. 6. quest. 11. num. 8. Surd. conf. 471. num. 4.
Lanar. conf. 46. Borrell. conf. 99. num. 39.
Kgotin. de usur. cap. 3. §. 7. num. 1. V. in decis. 4.
63. Mastrill. decis. 252. num. 3. lib. 3. Cauter.
de matrim. cap. 108. num. 13. Dominium
7 raro rerum dotium abique alio tra-
ditionis actu in vxorem ipso iure tran-
sit soluto matrimonio non solum ipsi,
sed eius hæredibus si inestimate sit.
*Caualc. decis. 36. num. 243. lib. 3. Landon. de-
cis. Perus. 61. num. 9. Gofia de rata, & por-
tione quest. 52. num. 1. & quando transcat
possessio idem. Gofia num. 3. Duran. regul.
212. Surd. decis. 211. num. 13. & 26. Couall.
contra com. quest. 258. num. 36.
& sequent. Molin. de contrah. disp. 426.
num. 1. & 3. Fataris. de Solis in tract. de dote
quest. 33. Bal. nouell. in tract. de dote par. 8.
prin. 6. Pinell. in l. 1. par. 3. num. 12. C. de
bon. matern. Reg. Franch. de Ponds decis. 19.
num. 12. Surd. conf. 225. nu. 15. lib. 2. Con-
caualc. 10. num. 13. vol. 2. Roland. conf. 77. nu.
36. vol. 1. Cephalic. conf. 139. num. 14. l. 1. ff. de
fund. dotal. Bar. in l. si nomen num. 15. & 23.
ff. solut. matrim. l. 1. §. exactio. C. de rei uxor.
act. l. in Rebus C. de iure dot. Gomez. in l.
Thaur. 50. num. 42. Intrig. singul. 109. lib. 2.
num. 1. Campeg. de dote par. 1. quest. 80. Bar-
bos. in l. 2. par. 1. num. 6. ff. solut. matrim. vol. 1.**

8 Si verò æstimatae sint, quæ æstimatio-
emptionem, & venditionem inducit,
*Socc. conf. 17. vol. 1. & conf. 18. vol. 2. Ias qui
pulchre distinguit in l. ex conuentione C. de
pact. hanc materiam per ampliaciones,
& fallentias late declarat Silua Nuptial.
lib. 2. vers. diuiti in suo Tractatu non est nu-
bendum num. 79. fol. 72. & 73. declarat etiã
quod quando vestes æstimatae in tanta
pecunia in dotem marito traduntur tunc
remanere maritum obligatum ad resti-
tuendam pecuniam ascendentem ad va-
lorem bonorum æstimatarum si aliter
per partes fuit conuētum in instru-
mento dotali, quod restituantur eo modo
quo reperiuntur, tempore restitutionis,
etiã si cōsumptæ fuerint *Socc. conf. 211.
num. 5. & sequenti vol. 3. Neapod. in consue-
tudin. Neapol. in tit. de iure dot. in consuetud.
ff. mulier in verbo Corredam, & claris in
consuet. viro mortuo, in verbo, & perni eodem
tit. de iure dot. Paris. conf. 81. num. 10. & 11.
vol. 3. dummodo res sint digao prius
æstimatae, secus, vt Paris. conf. 63. difficul-
tas 4. vol. Ratio est, quia augmentum
pro.**

10 proueniens ex ipsis bonis æstimatis aut est temporis aut valoris, est ipsius mariti, *l. plerumque §. sit autem ff. de iur. dot.* quia per æstimationem maritus effici-
 11 tur Dominus, vt per *Tiraquell. in tract. de retract. consanguin. glo. 14. num. 20.* & sic omne commodum, & incommodum ex re æstimata proueniens erit suum, *l. qui sapè §. in his ff. de contrahend. emptio- ne, l. id quod ff. de pericul. & commod. rei ven- dit. Dec. conf. 3. Bahin l. 1. & in l. quoties C. de iur. dot. Federic. de Solis in tract. de dote, quæst. 36. num. 7. Franc. Molina de pact. nu- ptial. lib. 3. quæst. 57. num. 26. & sequenti, Vin. decis. 161. num. 5. & 7. Costa de remed. subsid. cap. 63. num. 3. Rota Rom. diuers. de- cis. 135. Mantic. de tacit. & Ambig. Conuen- tion. lib. 12. tit. 28. num. 17. Ant. Faber in suo Codic. de iure dot. diffinit. 44. Facchin. Con- trouers. iur. lib. 12. cap. 74. vers. 3. quia, Felic. allegat. 31. par. 3. num. 16. Ricc. collectan. 829. Farinac. decis. 257. num. 4. Mascard. de probat. conclus. 663. Ludou. conclus. 10. vers. limita- tur 2. & limitatur decimo, & decis. 10. & decis. 89. num. 4. cum sequen. Honded. conf. 77 nu. 6. lib. 2. conf. 41. lib. 1. Becc. conf. 42. Socc. conf. 57. lib. 1. Roland. conf. 92. num. 6. Peregr. de fideicom. art. 10. num. 42. Olib. de Action. par. 2. lib. 1. cap. 4. nu. 44. Couar. pract. quæst. cap. 28. num. 3. Castill. decis. 21. num. 3. & de- cis. 74. num. 15. Muta super Consuetud. Pa- normit. cap. 41. num. 9. Masfrill. decis. 194. vol. 2. & decis. 238. num. 64. lib. 3. Gratian. discept. forens. cap. 489. num. 2. volu. 3. Surd. conf. 225. conf. 179. num. 3. conf. 301. num. 23. conf. 43. num. 6. & decis. 99. decis. 305. nu. 37 Azeued. conf. 4. num. 53.*

12 Hinc est, quod si maritus dõtem reci- pisset in bonis æstimatis; & in instrumen- to dicat (quam dõtem restituere promi- sit) semper de quantitate, & non de re- bus intelligitur prout voluit *Bart. in l. quo- ties C. de iure dot. & opinionem approbat Burfat. in addit. Socc. conf. 57 sub num. 8. lib. 1. Port. Imol. in conf. 60. num. 28. Roland. conf. 64. num. 8. lib. 4. Marcabr. conf. 30. nu. 99. Cephal. conf. 351. nu. 32.*

13 Et licet nonnulli teneant contrarium dum dicunt electionem habere maritus, vtrum velit res offerre, vel prætium ea- rum, prout supra dictum fuit per *tex. in l. plerumque in fine ff. de iure dot. & glos. fin. in dicta l. quoties C. de iure dot. Mascard. de probat. conclus. 663. num. 4 & Grat. conf. 76. num. 50. lib. 1.* Nam facilis est responsio ad prædictum *tex.* & ad dictam *Glos.* intel- ligi debere electionem esse mariti, quando alternatiuè tenentur ad restitu- endam rem, seu pecuniam; ita declarat *Bart. in d. l. quoties*, vbi ponit hanc di-

stinctionem, & latius *Alberic. in dicta l. 1.*
 14 *plerumque*, distinguendo procedit, quod si res dantur inæstimatæ, illæ reddi de- bent, & periculum spectat ad mulierem, si vero æstimatæ periculum ad virum, & tenetur ad æstimationem, *Socc. conf. 57 lib. 1. & secundum hanc distinctionem, intelligi debent tradita à Mascard. dicta conclus. 663. num. 4. Costan. Roger. in suo tra- ctatu de dote in periodo sue §. 11. nu. 2.*

15 Restitutio namque bonorum stabili- um faciendæ est mulieri per hæredes mariti, statim non expectato anno; cum
 16 dominium illorum ipso iure sit trans- latum in mulierem, sub qua restitutio- ne potius de plenaria restitutione intel- ligendum est, in qua cadunt etiam fru- ctus, *Reg. Rouit. conf. 37. num. 1. Reg. Conf. de Geo. g. allegat. 49. num. 8. Franch. decis. 642. num. 11. Reg. Valenz. conf. 55. num. 91. & 92. Masfrill. decis. 148. num. 19. Rota Roman. diuers. decis. 389. num. 2. lib. 3. & decis. 192. lib. 4. Vincent. de Ann. Allegat. 104. num. 5. Ant. Faber in suo Cod. lib. 8. tit. 38. diffinit. 15. num. 2. Marta de iurisdit. par. 4. cent. 2. casu 191. num. 4. Doctissimus Pres. Reg. Ca- mare Summarie Anell. de Amat. conf. 62. nu. 17. Ceualt. commun. contr. commun. quæst. 561. num. 45. & 54. Botta conf. 82. num. 23. Burfat. conf. 303. num. 6. Peregr. de fideicom- miss. art. 49. num. 20. Couar. pract. quæst. cap. 12. num. 2. Eugen. conf. 8. num. 65. Menoch. de præsumpt. lib. 3. præsumpt. 30. num. 55. Facchin. Controu. iur. lib. 3. cap. 47. Ioseph. Ludou. decis. Lucens. 7. nam. 6. Surd. conf. 53. num. 3. conf. 101. num. 14. conf. 128. num. 5. conf. 333. nu. 24. decis. 211. num. 12. Gratian. discept. forens. cap. 540. lib. 3. num. 8. Cardin. Tusch. conclus. 486. litt. F. tomo 4. Honded. conf. 39. num. 22. lib. 2. & conf. 30. num. 10. & conf. 69. num. 19. lib. 1. Malues. conf. 66. num. 15. Rogger. conf. 18. num. 11. lib. 1. l. 1. & 2. C. de pignor. Action. l. ex diuers. & l. in fundo ff. de rei vindic. l. fructus C. de fructib. & lit. expens. Nodum fructus percèptos, sed qui percipi potuissent ex reipta dotali restituendi sunt per *tex. in l. si mora ff. so- lut. matrim. vbi glos. Bart. num. 3. Ias. num. 2 vsque ad 19. & est *tex. in l. videamus la 2 ff. de sur. & Surd. dicta decis. 211. num. 25.***

18 Quæ autem intelligenda sunt si mu- lier non recipisset alimenta ab hæredi- bus viri, nam si recepisset alimenta, ipsi fructus vna cum prædictis alimentis cõ- pensantur cum durum sit habere fru- ctus, & alimenta, & ad vnum hæredes mariti tenentur, *Bal. conf. 58. nu. 7. vol. 2. Cræmet. conf. 89. Capyc. decis. 20. Franch. decis. 489. num. 23. Surd. de aliment. quæst. 43. num. 52. tit. 4. quæst. 20. num. 6. & tit. 5. quæst.*

- 19 *quest. 2. Molfes par. 6. quest. 10. num. 1. de iure dot. nam illis præstitis hæredes mariti in totum lucrentur fructus, & in totum censetur facta compensatio, Socc. conf. 126. num. 5. vers. 2. lib. 1. late Surd. de Alim. tit. 1. quest. 44. num. 29. cum sequent. Riminald. sen. conf. 184. num. 55. lib. 1. Surd. dicta decis. 211. Menoch. conf. 1013. lib. 11. num. 3. late Bar. in l. diuortio in princip. vbi materia, num. 8. ff. solut. matrim. licet Coler. in suo tract. de aliment. lib. 1. cap. 11. num. 36. cum sequenti, vbi distinguendo proceditur, Molfes. par. 6. quest. 10. num. 23. Muta super Cosuet. Panorm. cap. 47. num. 45. Pellic. in consuet. Auersana cap. 7. num. 88. Bero. conf. 130. num. 11. lib. 3. Cardin. Tuscet. conclus. 738. litt. D. num. 18. lib. 2.*
- 20 Cessant autem iura prædicta primo si à marito alimentata legata fuissent, quia debentur viduæ alimenta titulo legati, & iudicio testatoris, & hæredes viri tenentur dare ipsi viduæ integros fructus dotales, nec possunt compensari, quia alimenta dicuntur prælegata de bonis proprijs testatoris, *Gratian. discept. forens. cap. 243. num. 32. Mantie. de tacit. & ambig. conuent. vol. 1. lib. 12. tit. 31. num. 10. Caphal. conf. 619. num. 9. Angel. conf. 142. num. 1. vers. hoc verum, & tamquam prælegata deducenda sunt ante omnia, vt DD. cit.*
- 21 Cessant secundo quando maritus vxorem pregnantem reliquisset nam tunc alimentatur venter de bonis mariti, cum venter dicatur hæres mariti, & fructus integri deberentur per hæredes viri viduæ, nec deductio alimentorum faciendæ est, & è contra, & sic consideratur illi
- 22 fructus peruenientes ex bonis dotalibus tanquam ex bonis proprijs peruentis, *Molin. de contract. disput. 442. num. 5. Giurb. super consuet. Messan. cap. 7. glos. 19. num. 24. Duen. regul. 265. ampliat. 9. Spino in tract. de testament. glos. 14. num. 107. Petr. Gregor. lib. 9. fiat agm. iur. cap. 20. num. 10. Gomes. in l. taur. 50. num. 48. & 49. Gratian. discept. forens. cap. 243. num. 32. vol. 2. Coler. de aliment. cap. 2. num. 57. Pontan. de Aliment. cap. 2. num. 19. Surd. de Aliment. tit. 4. quest. 18. num. 24. quest. 23. num. 7. & tit. 1. quest. 15. quest. 5. nu. 1. & 2. quest. 44. num. 51. quest. 111. num. 17. Mantie. de tacit. & ambig. conuent. lib. 12. tit. 31. num. 11. vol. 1. l. 1. §. quietis, & sequenti, & l. Curator ff. de ventr. in possess. mitten. Angel. conf. 142. num. 1. vers. & hoc verum, Barbos. in l. 2. par. 1. num. 21. ff. solut. matrim.*
- 23 Cessant tertio in fructibus, excedentibus alimentis, nam si alimenta præstita essent parui momenti, & fructus peruenienti è bonis dotalibus essent maioris
- summæ, & quantiratis, hæredes tenentur restituere fructus excedentes summam alimentorum, & prædictis hæredibus solum retentionem, pro quantitate tantum præstira mulieri viduæ cõpetere videtur *Campeg. de Dote, par. 2. quest. 16. num. 1. & sequenti, Cost. de rata & Portion. quest. 95. num. 2. & 3. Facchin. controu. iur. lib. 3. cap. 47. vers. ex fructibus, Decian. conf. 79. num. 21. lib. 2. Barbos. in l. 2. par. 1. num. 39. ff. solut. matrim. vol. 1. qui adducit Gomez. in l. T baur. 50. num. 48. vers. quinto, Molina de contract. disput. 323. num. 6. Fontanell. de pact. nupt. claus. 6. glos. 2. par. 1. num. 34. & 35. vol. 2. Rebel. de oblig. iust. par. 2. lib. 6. quest. 11. num. 11. Mantie. de tacit. & Ambig. Conuent. lib. 12. tit. 31. num. 10. vol. 1.*
- 25 Siquidem dos marito tradita consisteret in bonis stabilibus, statim restituenda est ab hæredibus viri, non expectato anno, *Surd. tit. 1. de aliment. quest. 44. num. 63. etiam si essent data æstimata, & autoritate propria illa capere potest, Barbos. in l. extimatis num. 13. vers. nec ratione ff. solut. matrim. quia maritus in tali casu non habetur neque consideratur, vt maritus, sed vt quilibet extraneus, Barbosa citatus, & Gamma decis. Lusitana 71. num. 5. ampliando prædicta, quod etiam si res fuisset empta ex pecunia dotali, soluto matrimonio statim sit restituenda, l. res que ff. de iure dot. ratio est quia res ipsa succedit loco pretij, & consequenter ad vxorem spectat, l. si ex pecunia C. de iure dot. & est in electione vxoris habere rem, vel pecuniã, l. ita constante C. de iure dot. Napodan. in consuet. Neapolitana incipiente si mulier, & ibi Franch. in addit. Ista autem dilatio à lege introducta fuit in beneficium hæredum viri, non autem vxoris, prout disponitur in dicto text. in l. unica §. exactio, dixit Molfes ad consuetud. Neapol. in tit. de iure quarta, quest. 11. par. 7. num. 9. & sequo maxime cum tale beneficium in electionem ipsorum hæredum reponatur; si velint gaudere anno prædicto, vel statim restituere, *Corn. conf. 129. num. 7. lib. 1. probat etiam Napod. in consuetud. viro mortuo. supra tit. 1. sequitur Molfes supra cit. Si enim restituitur dos ante annum luctus talis restitutio concedit facultatem hæredibus ad retinendum interesse, siue interessurium, medij temporis, Tiraguell. in tract. de retract. lignag. s. 1. glos. 18. nu. 36. Consiliar. de Bottis in addit. ad Consuetud. Neapol. (mulier nupta) in additione incipiente, quod si hæredes viri, vbi Neapod. num. 18. Bal. in Authent. ei qui C. de bonis Author. ind.**

iud. poss. Imo est in electione ipsorum hæredum, si velint soluere dotes, vel eã alimentare, nec mulier potest recusare, quia hoc est inductum fauore ipsorum hæredum, *Vincent. de Franch. decis. 489. num. 23. vbi allegat Capyc. decis. 24.*

31 Sed dum consuetudo dixit (esse restituendum corredam, siue valorem ipsius) an ista restitutio facienda sit in pecunia, vel in bonis datis tempore matrimonij, vel illa bona, quæ tempore matrimonij soluti, reperiuntur, resoluitur

32 hoc dubium considerata ethimologia verbi corredi, quod dicitur à corrado, siue rado, nam ad hoc dantur ista bona corredalia, vt simul ad inuicem maritus & vxor ipsa corrodant, & consument, & ideo ista bona corredalia restituuntur, prout reperiuntur tempore restitutionis, & sic vsu consumpta, & inueterata, *l. quicumque ff. de fals. Neapod. ad Consuetud. Neapolit. in dicta consuet. mulier nupta, num. 10. & 11. & in dicta consuet. viro mortuo §. ita quod, num. 98. dummodo dictum corredum non esset datum æstimatum; quia restitutio fieret in pecunia cum dote Neapod. in consuet. si quis vel si qua num. 233.*

34 Pendente igitur dilatione illius anni, hæredes tenentur vxorem viri mortui infra primos sex menses alere, illis elapsis pro aliis sex mensibus soluere vxori ratione interesse ducatorum sex, & duarum tertiarum, pro quolibet centenario, & pro antephatoad rationem quinque pro centenariio *Gramat. decis. 101. Franch. decis. 217. & decis. 218.* Dari hanc dilationem anni concessam viro, siue eius hæredibus per Cõsuetud. Neapolit. miserationis, seu humanitatis causa, & ea pendente debet dari fideiussio, per *tex. in l. si constante §. quoties ff. solut. matrim. Carauit. Ritu 167. num. 8. Viu. decis. 403. & Intrigl. singul. 110. muliere petente, Guttier. de iuram. confirm. par. 1. cap. 21. num. 8. Franch. dicta decis. 218. qui sic testatur, decisum, refert Aff. decis. 279. num. 4. Viu. decis. 463. lib. 3. Muta super consuet. Panorm. cap. 47. num. 55. Neapod. in consuet. Neapol. incipiente viro mortuo, vers. dari nouissime, Mastruil. decis. 252. num. 11. lib. 3. & potest conueniri maritus, vel hæredes*

37 ipsius, vt adueniente tempore, & post annum ad soluendum condemnetur; prout dixit *Franch. decis. 218. num. 2. & ibi Addentes, Pontanell. de pact. Nupt. glos. 3. par. 11. claus. 7. num. 5. vol. 2. Carauit. ritu 163. num. 8. Muta super consuetud. Panormit. cap. 47. num. 51. Viu. dicta decis. 463. num. 3. lib. 3. Bellon. conf. 25. num. 2. Simon de*

Petr. conf. 11. num. 10. Riminald. sen. conf. 730. vol. 4. Affl. decis. 270. num. 3. & sic mulier quæ est creditrix potest agere ad condemnationem, vt in aduentu dici soluat Osasc. decis. 130. nu. 9. Couar. varia. resolut. lib. 1. cap. 18. Aret. conf. 70. col. 3. vers. sed dicendum, Barz. decis. 163. num. 15. Molin. de maiorat. disput. 639. Decian. conf. 3. num. 124. lib. 1. conf. 17. num. 42. lib. 2. Caualcan. de vsufruct. num. 194. Surd. conf. 398 num. 23. Capbal. conf. 526. num. 72. conf. 381 conf. 112. num. 52. Petr. de fideicomiss. quest. 10. Peregr. de fideicomiss. art. 41. num. 1. & seq. conf. 53. num. 31. lib. primo, & conf. 1. num. 7. lib. 4. Molin. de primog. lib. 3. cap. 14. num. 18. Mieres de maioratu par. 2. num. 6. & 9. Garf. de Nobilit. glo. 46. num. 16. Vin. decis. 403.

38 Iura prædicta non procedunt quãdo maritus remansit debitor in prætio bonorum; non autem in dote, quia tunc dicitur emptor bonorum, non autem debitor, emptor enim tenetur soluere prætium, & sic non vti maritus, sed vti purus debitor, non gaudet dilatione prædicti anni, *Molfes in tit. de iur. dot. 9. 7. num. 7. lib. 1. & Barbosa d. l. estimatis num. 13. ff. soluto matrim.*

39 Limitatur secundo quando maritus in testamento prælegauit dotes suæ vxori, tunc ipsa vxor, non expectata dilatione illius anni, à lege concessa, statim potest agere, & consequi suas dotes ab hæredibus ipsius viri, etiam si habeat aliunde se alere, *tex. in l. 1. ff. de dote prælegat, Ludou. decis. Perus. 21. num. 3. Ioann. dilect. in tract. de art. testandi, tit. 6. cautel. 17. nu. 1. §. sed si vxori, vbi scribentes omnes, insbit. de legat. Plot. in tract. de in litem iur. §. 11. num. 23. glos. in l. 3. C. de fals. condit. adiect. Affl. decis. 359. num. 10. §. filerat insbit. de Action. vbi DD. omnes l. 1. ff. de dote præleg. Roland. conf. 10. lib. 1. Viu. dicta decis. 463. Sanchez de matrim. lib. 7. disput. 87. num. 30. Caualc. decis. 43. num. 49. lib. 1. Barbof. in l. 2. par. 1. num. 36. ff. solut. matrim. Surd. de alment. tit. 7. quest. 22. num. 13 conf. 471. num. 5. lib. 4. Fuscus in singul. litt. V. num. 66. Ioseph. Ludou. conclus. 36. vers. fallit secundo, Guttier. de marim. cap. 108. num. 16. Lanarius conf. 46. nu. 1. Paschal. de Virb. patr. potest. par. 2. cap. 7. nu. 25. Am-*

40 pliendo prædicta si maritus promiserat statim soluto matrimonio dotes restituere, tunc ex tali promissione à marito mulieri facta, dicitur tacitè renunciaste prædictæ dilationi illius anni, *Guttier. de marimon. cap. 108. num. 17. Rebuff. tomo 1. ad Constit. Gall. tit. 1. de sentent. prouision. art. 3. Bar. in l. si diuortio num. 5. ff. de vebor.*

obligat. Alex. num. 4. Soc. conf. 16. Mansuer. in praxi tit. de dote num. 29.

Et licet contrarium teneant nonnulli DD. & præcipuè Bar. & Castrensi in l. *juris gentium*, §. *ut puta. & l. si unum §. partus ff. de pact. Castrensi. in l. 2. num. 15. ff. solut. matrim.* sed non est recedendum à prima opinione, cum illa promissio facta per maritum in capitulis matrimonialibus, siue in instrumento dotali statim restituenda soluto matrimonio, & aliquid operari omninò debet, ita ut tacite per maritum dictum beneficium dilationis renunciatum censetur.

41 Ampliando hanc dispositionem si maritus expressè renunciavit dictæ annuali dilationi in casu restitutionis, *Tbesaur. decis. 143. Gomez. in l. Thaur. 50. num. 46. Mathiens. lib. 3. tit. 1. lib. 5. ordinam. glos. 2. num. 24. Mantio. de tacit. & ambig. conuent. lib. 12. tit. 32. num. 15. vol. 1. Mutafu. late de hac materia, Panormit. cap. 47. num. 56. late de hac materia, Barbof. in l. 2. par. 1. nu. 34. ff. solut. matrim.* ratio est quia illud tempus fuit deductum in conuentione, *Mansuer. in dicta praxi tit. de dote, num. 29. Gomez. ubi supra num. 46. & 47. Botta conf. 35. num. 26. late Barbof. in dicta l. 2. par. 1. num. 34. ff. solut. matrim. vol. 1.*

42 Sed aduerrendum est, quod tempus ad restituendam dotem potest diminui in pactum deduci, & tacite, ac expressè renunciari, sed non prorogari, *Maranta conf. 139. num. 6. Affl. decis. 154. late Casper. lib. 1. variar. resolat. cap. 9. sub num. 56. Surd. conf. 112. num. 33. Ioseph. Ludon. conclus. 36. vers. ad fauorem*, cum esset in perniciem mulieris; ne retrahatur à nuptiis.

43 Colligitur ista dilationis renunciatio ex verbis instrumentis, & ex clausulis, & cæteris notariorum, v3. renunciantes, & ex cæterario Notariorum extenditur ad omne legum, & iuris auxilium, & dilationem anni luctus, *Matbrill. decis. 252. num. 8. & sequenti lib. 3. etiam si legatum se referat ad instrumentum dotale, excluduntur ab illa dilatione, Bar. in l. f. f. chum ff. de Nouat. Lupus de usur. in rept. l. curabit C. de action. empt. §. quartus num. 87.*

44 Ad constituendos hæredes in mora, non sufficit lapsus ipsius anni, sed requiritur interpellatio iudicialis, *Cranetti. conf. 89. num. 4. Cauale. decis. 3. num. 3. Ludou. conclus. 36. Alex. conf. 47. nu. 6. vol. 5. & practicatur, quod illa dies; in qua maritus moritur, vxor tenetur requirere hæredes mariti; ut restituant dotem, & anrephatum, & non fit ad alium effectum, nisi ut sciant dies mortis mariti; a quo*

die computatur annus restitutionis dotium.

Alij vero dicunt sufficere interpellationem extraiudicalem ad constituendos hæredes mariti in mora, *Fachin. lib. 3. controu. iur. cap. 107. Menoch. conf. 44. num. 29. vsque ad 31. Coler. de aliment. cap. 11. num. 32. Dian. regula 355. Botta conf. 20. num. 24. per tex. in l. qui Roma §. cõbaredes, ubi glos. ff. de verb. obligat. Cardin. Seraph. decis. 1406. num. 4. & sequenti in vna Asculana fideicom. ff. bonorum die Veneris 26. Octobris. 1601. in restitutione dotis, 45 diem non interpellare pro homine, vt in mora mariti hæredes constituentur, *Imol. in l. si mora num. 5. & 6. ff. solut. matrim. cum dies incerta non interpellat; nec mora ex ea committitur; Bart. in l. ita stipulatus num. 41. 42. 43. & 44. ff. de verb. obligat. Cyn. & Bal. in l. magnam C. de contrab. & comit. stipulat. Bal. in l. pacto quopena, vers. secundo quero C. de pacto limitantem tex. in dicta l. magnam, dicentem diem interpellare pro homine procedere in die certa, Mascard. de probat. conclus. 1065 num. 21. Cauale. decis. 26. num. 13. par. 2. Rota Genuens. decis. 61. num. 10. Bero. cõf. 205. lib. 3. Scacc. de commerc. & camb. §. 1. quæst. 1. num. 382. 384. fol. mibi 99. quæst. 7. par. 2. ampliat. 3. num. 110. Menoch. conf. 131. num. 22. lib. 2. Honded. conf. 36. nu. 25. vol. 2. Gabriel commun. conclus. tit. de solution. conclus. 9. num. 32. Paris. conf. 5. num. 49. vol. 4. Decian. conf. 102. nu. 18. lib. 3. Soc. conf. 119. vol. 1. Corn. conf. 206. volum. 2. Quæ autem dicta sunt ad exclusionem opinionis, *Bald. in l. vnica, §. cum autem C. de rei vxor. action. num. 4. & glos. & Bart. in l. si mora, num. 11. ff. solut. matrim. ubi Ias. num. 2. & in dicta l. magnam, Bart. in l. item illa ff. de constit. pecun. Alex. conf. 99. volum. 4. & vol. 7. Lanar. conf. 20. num. 5. conf. 26. nu. 10. Rota Genuens. decis. 144. num. 3. & dec. 139. num. 1. Molf. conf. 8. num. 29. & 30. ubi voluit, quod in dotis restitutione; dies tacita pro homine interpellat.***

46 Hinc infero, quod mora in beneficiũ minoris statim contrahitur, absque interpellatione; & interesse statim currit in beneficium minoris, per *tex. satis apertum in l. in minorum 4. C. in quibus caus. integr. restit. non est necess.* cuius verba sunt; in minorum persona, re ipsa, & ex solo tempore tardæ prætij solutionis, recepto iure, moram fieri creditum est, in hiis v3. quæ moram desiderant, idest in bonæ fidei cõtractibus, fideicommissis, & legatis, ex quibus verbis satis constat legatum minori sine die relictum illico hæreditate adita deberi, & statim factuore

uore minoris ætatis consideratur | mora in hærede, ex qua mora interesse debetur, quia quando hæres in mora fuit, ex hinc fructuum præstandorum necessitate astringitur, cuius verba, sunt *Iur. Consult. in l. fideicomiss. 3. S. ceterum ff. de usur. cum enim ex mora interesse oriatur l. mora ff. eod. l. lecta l. vinum, ubi DD. ff. si cert. petat. Crauet. conf. 87. num. 4. l. 2. 5. Næuis ff. ad l. Rhod. Mastr. decis. 16. n. 6. Castill. dec. 112. n. 28. Dom. meus Franc. Maria Prat. discept. forens. discept. 1. cap. 1. Barbos. in l. si mora in 2. parte in princ. ff. solut. matrim. etiam quanti plurimi, Ozaf. decis. ped. 129. Rota Genæ decis. 77. num. 4. Surd. decis. 207. num. 7. & decis. 306. num. 7. Amatus decis. Anconit. 24. num. 17. & 13. Surd. decis. 81. Giurba decis. 114. Mastrill. decis. 16. Ant. de Amat. variarum. resolut. cap. 34. num. 35. Thorus in addit. ad decis. Salernit. decis. 43. & sufficit pro soluendo interesse morâ fuisse semel commissam, vt vsuræ perpetuò debeatur, Franch. decis. 16. num. 10. per glos. in l. pater familias ff. de usur. & in l. titia scio 89. §. 1. ff. de legat. 2. cuius verba sunt (Vsuras fideicommissi, post impletos annos 25. puellæ ex quo mora facta est deberi respondi, quamuis enim constitutum sit in minoribus 25. annis, vsuræ omninò præstentur, tamen non pro mora hoc habendum est, cum sufficiat semel interuenisse, vt perpetuo debeatur.)*

48 Non deficiunt enim DD. asserentes dicta dilatione vti nō posse hæredes viri diuitis, prout Roman. singul. 46. Alex. in l. si debitoribus ff. de re iudic. Lupus de usur. §. quarto in repet. l. curabit. C. de actio. empt. num. 87. in medio, Contrariâ opinio DD. est communis, Bart. in l. si diuortio §. interdum ff. solut. matrim. & communiter omnes repetentes in l. 1. §. Exactio C. de rei uxor. act. Viu. decis. 197. num. 21. par. 1.

49 Boer. conf. 50. num. 19. quia lex generaliter loquens, generaliter intelligenda est, & dilatio in dubio censetur concessa, cuique debitori, ex causa matrimonii, nulla cōsiderata particularitate personæ nec diuitiz, Bar. in l. qui Romæ ff. de verbor. obligat. Dec. in l. cum tempus r. am. 4. ff. de regul. iur. Corn. in l. post mortem C. de fideicom. cum quælibet dies, & quælibet conditio in dubio fauore grauati censetur apposita, per tex. in l. eum qui Kalendis §. 1. & §. quoties ff. de verbor. oblig. Intrigl. singul. 311. lib. 1. Plot. de in litem iurand. §. 11. num. 23. Ioseph. Ludou. conclus. 36. Surd. conf. 471. nu. 4. lib. 4. & de aliment. tit. 1. q. 44. num. 57. Petr. Gregor. in Syntagm. iur. lib. 9. cap. 22. num. 5. Mastrill. dec. 252. num. 7. lib.

3. Boer. conf. 50. num. 18. *Præsumptio opin. in verbo heres mariti, & decis. 19. num. 20.*

51 Nam dilatio, siue legalis, siue iudicialis semper miserationis gratiâ concessa censetur l. si cum militi §. 1. ff. de re iudic. l. quod dicimus ff. de solut. & tanquam à l. introducta, quando non venit ex natura contractus, secundum Bal. in l. si debitori in prima lectura ff. de iudic. & in specie dilatio dicta l. 1. §. Exactio, dicitur miserationis gratiâ concessa, Castrens. in l. 2. nu. 6. ff. solut. matrim. ergo competit cuique debitori, etiam ex causa dōris cum eadem sit ratio.

52 Qua dilazione pendente impossibile est negari alimenta vxori, Surd. in tract. de aliment. tit. 9. quaest. 30. nu. 2. & sequenti, Tbesaur. decis. 43. num. 1. Franch. decis. 489. num. 1. Tusch. in conclus. 741. num. 1. litt. D. etiam post annum ali debet, si vxor in viduitate perdurauerit, & dos penes mariti hæredes reperitur Pinell. de bonis matern. num. 6. & 7. lib. 4. Kirchon, commun. opin. centur. 5. litt. A, conclus. 22. Roffred. Beneuentan. in suis quaest. subbas. quaest. 27. num. 5. & sequenti, Viu. decis. 523. num. 4. Franch. 489. ubi Amendol. num. 3. Thorus in compend. decis. Neapol. in verbo alimenta nu. 17. satis scripsit Surd. de aliment. tit. 4. quaest. 29. num. 35. Perusina. decis. 92. nu. 3. & sequenti. Capyc. decis. 24. num. 10. Molfes. super consuetu. Neapol. par. 5. quaest. 6. num. 10. Amat. decis. 72. num. 18. Tusch. conclus. 398. num. 6. vol. 8. & conclus. 741. nu. 6. vsque ad 79. litt. D, vol. 2. Menoch. conf. 62. & conf. 433. num. 14. Gomez. in l. leg. Thauri 50. num. 43. Reyger Tbesaur. iur. litt. A, vers. vidua nu. 10. Rota Auenion. decis. 95. num. 2. Coler. de aliment. lib. 1. cap. 11. num. 9. Ioseph. Ludou. conclus. 36. Simon de Petris conf. 149. num. 13. Pontanell. late de pact. Nupt. claus. 7. glos. 3. par. 5. num. 18. vol. 2. etiam si vidua locupletes fratres; & consanguineos haberet ab ipsis hæredibus infra dictum tempus alimenta, & suos consanguineos de nihilo grauare, Marefcot. variar. resolut. resolut. 83. nu. 49. Manent. de contra. liuell. pact. 15. num. 35. Matbiens. lib. 3. glos. 1. num. 22. tit. 1. lib. 5. Franch. decis. 489. num. 16. Capyc. dicta decis. 24. num. 6. Cardin. Tusch. dicta conclus. 741. num. 6. litt. D. l. 2. Molfes. super consuet. Neapol. par. 6. quaest. 10. Barz. decis. 130. num. 54. cum sequ. Vrsill. ad Affl. decis. 10. num. 12. Barbos. in l. 1. par. 2. num. 23. ff. solut. matrim.

53 Nec cogitur mulier bona propria vendere, stante quod hæredes viri eam alere tenentur Bal. conf. 30. vol. 2. Crauet. conf. 199. num. 6. Menoch. conf. 81. Rota Rom. diuers. decis. 489. num. 24. Molfes. ubi supra

- Supra num. 12. Marefcot. lib. 2. refolut. 83. num. 50. late de hac materia Surd. de alim. tit. 1. quaest. 44. num. 41. & fequenti; Quicquid dixit Tufch. conclus. 471. lib. 2. num. 74. litt. D. & Tellius Fernand. in l. x. Tauri num. 14. cum infra annum luctus, mulier praefumatur egena, nec habere unde se alat, Thesaur. decis. 43. Negufant. de pignor. membr. 2. par. 3. num. 16. Alex. Trentacinque variar. refolut. lib. 3. tit. de iure dot. cap. 6. num. 4. Franch. dicta. decis. 489. num. 29. Barbof. late fcripfit more suo in l. 2. par. 1. num. 24. verf. cui autem ff. folut. matrim.*
- 54 Ex quibus deuenitur ad dubiũ quid si mulier trãfiffet ad fecundas nuptias num poffit alimenta illius anni petere tanquam praeterita, in quo dubio primo videndum est si hæredis mora praecesserit nam facta per mulierem interpellatione, vt alimenta praestarent ex
- 35 ipfa autem interpellatione contrahitur obligatio, ex qua obligatione astringitur hæres ad illa praestanda si constat eo tempore mulierem non habuiffe aliunde, *Alex. Trentacinque variar. refolut. lib. 1. tit. de aliment. refolut. 1. num. 6. Capyc. decis. 24. num. 1. & 9. Bal. conf. 58. vñm. 7. lib. 2.*
- 36 cum morofus hæres ad dotis restitutionem in mobilibus rebus consistentem teneatur praestare dicta alimenta; & mulier rectè peti poffet etiam post annum luctus, vel si non poffet de facto exigere dotes, poteit peti interesse, dum modo non excedat quãtitatem alimentorum, *Barbof. in l. 2. par. 1. nu. 30. ff. folut. matrim. Thbor. in compendio decis. verf. interesse, Thesaur. decis. 43. num. 3. & fequent. Affl. decis. 284. num. 2. Alex. Trentacinq. variar. refolut. cap. 6. num. 4. lib. 3. tit. de iure dot. Rota Bononierf. nouiffime decis. 8. num. 65. Molf. f. late de hac materia par. 6. quaest. 10. nu. 20. de iure dot. Bertazzol. conf. 227. Lupus in repet. cap. per vestras, notab. 6. nu. 8. de donat. inter virum, & vxor. Pellic. ad confuet. Auers. glos. 9. nu. 293. Crauett. conf. 189. Couar. variar. refolut. lib. 3. cap. 11. nu. 3. verf. 6. Peregr. conf. 100. num. 18. lib. 1. Surd. de aliment. tit. 1. quaest. 44. num. 44. verf. qua sententia fulcitur, & quaest. 45. num. 1. & seq. Gomez. in l. Thaur. 50. num. 48. Bal. conf. 86. lib. 2. Angel. Aret. in §. fuerat, num. 6. inffit. de Action. Castrens. conf. 147. nu. 2. & conf. 4. 8. num. 3. lib. 2. DD. in l. fin. C. de bonis matern. & l. diuortio ubi Paul. Castrens. nu. 8. Alex. num. 27. Socc. num. 17. ff. folut. matrim. & mulier tenetur facere omnem diligentiam, nempè iudicialiter agendo, & litem prosequendo in petenda, & recuperanda dote, *Alex. conf. 141. num. 7. lib. 5. Tufch. conclus. 741. litt. D.**
- lib. 2. num. 20. Vrsill. ad Affl. decis. 284. Franch. decis. 21. Capyc. decis. 24. sed caute-*
- 57 la traditur mulieri, vt in libello post annum luctus petat interesse lucri cessantis, vel damni emergentis, non autem alimenta, vel vsuras dotales fundando interesse passam fuisse, cum esset solita ad honestum lucrum pecunias negotiare, vel in emptione reddituũ, vel praedia emere, & poterat ex redditibus emi, *Affl. decis. 284. num. 2. & fequenti, & decis. 244. num. 2. & 4. late fcripfit de hac materia, Roderiq. in tract. de Ann. Redit. lib. 3. quaest. 7. nu. 53. & fequent. & quaest. 8. num. 20. Campeg. de dot. par. 2. quaest. 18. num. 1. & fequent. Velasq. decis. 8. num. 4. Neguf. de pignor. par. 5. membr. 5. num. fin. Franch. decis. 642. num. 9. & decis. 217. & decis. 489. Gram. decis. 103. num. 92. Piquet. decis. 33. nu. 2. Thbor. in compendi. decis. in verbo interesse dot. Spino de testam. glos. 11. num. 70. Alex. conf. 141. lib. 5. & conf. 200. lib. 6. Alex. Trentacin. variar. refolut. lib. 3. tit. de iure dot. cap. 6. num. 6. Menoch. conf. 87. n. 15. conf. 441. num. 25. & conf. 703. num. 15. lib. 8. Cum. Ritu 94. nu. 10. Sanchez de matrim. lib. 2. disput. 87. nu. 30. Coler. de aliment. cap. 11. nu. 30. & 38. Costa de remed. subsid. remed. 100. num. 10. Rota Auenion. decis. 95. num. 8. Neizani. conf. 74. num. 3. Honded. conf. 50. nnum. 30. lib. 1. conf. 48. nu. 40. conf. 39. num. 3. conf. 36. num. 3. & 25. lib. 2. Boer. in l. si Neget ff. de liber. agnosf. Franch. dicta. decis. 489. de-*
- 58 *cis. 562. & 617. Doctiffim. Giurba in consuetud. Messan. cap. 15. num. 39. Natt. conf. 450. Crauett. conf. 189. nu. 7. & 9. conf. 912. num. 11. conf. 320. num. 6. Cephal. conf. 133. num. 134. conf. 746. num. 3. Bursat. conf. 8. num. 41. & 42. conf. 9. num. 42. Soui de iustit. & iure, lib. 6. quaest. 1. ar. 2. & 3. Lanar. conf. 26. Gratian. discept. forens. cap. 243. nu. 11. & discept. 240. num. 5. Nauarr. de vsuris nu. 45. & in cap. si feneraueris, 14. quaest. 3. num. 67. Thesaur. decis. 43. Molin. de contract. dispu. 322. num. 6. & fequent. Mascard. de probat. conclus. 933. num. 16. & 17. & nu. 24. Facchini. controuers. iur. lib. 3. cap. 101. Ant. Faber in suo Cod. lib. 5. tit. 8. definit. 5. & 11. Molin. de Primog. lib. 4. cap. 5. num. 5. Scacc. de commerc. & camb. §. 1. quaest. 7. par. 2. ampliat. 8. num. 268. Royas de success. cap. 3. num. 27. Castill. decis. 61. num. 22. 23. & 24. Pellic. ad Consuet. Auersan. cap. 9. nu. 293. Mata decis. 84. nu. 45. & fequenti, Palat. Rubios in repet. cap. per vestras verf. 8. infertur col. 4. Cum ipfa vidua si habuiffet dictam pecuniam ne otiosa remaneret, & ne cõsumaretur, in emptio-*
- nem

nem conuertisset late de hac materia Rodriq. in dicto tract. de ann. redit. lib. 3. quest. 7. num. 55. Vgol. de vsur. cap. 3. §. 7. Gardin. Tusch litt. V. conclus. 398. num. 5. vol. 8. Villaut. de vsuris quest. 22. conclus. 12. Cumia ritu 94. num. 9. & 19. Caualean. decis. 18. num. 29. lib. 2. & num. 30. lib. 1. Ludou. decis. perus. 67. num. 32. Monach. decis. 58. num. 7. Alexand. Trentacinq. variar. resolut. lib. 3. tit. de iure dot. resolut. 6. num. 4. & 5. Vuu. decis. 424. num. 17. Cordub. de aliment. §. si quis ex his. num. 117. Vrsull. ad Affl. decis. 284. Gramat. decis. 103. num. 93. Lupus de vsur. §. 4. num. 79. & seq. Commentar. 1. Alexand. conf. 141. lib. 5. Theaur. decis. 43. num. 4. Molin. de primog. lib. 4. cap. 5. num. 5. Carpan. de statut. Mediol. cap. 43. num. 74. Surd. conf. 194. num. 16. conf. 243. num. 23. conf. 269. num. 22. Vgol. de vsur. cap. 397. Cepoll. conf. ciuil. 4. num. 23. Muta Ritu 189. num. 2. Crauett. conf. 189. num. 6. vsque ad 8. Rota Bononien. in nouiss. decis. 68. & 69. Campeg. de dot. par. 2. quest. 28. num. 2. Facchin. lib. 3. controu. iur. cap. 101. Neuzan. conf. 74. Giurb. doctiss. in consuet. Messana, cap. 15. glos. 15. num. 30. & sequenti. Sop. de iustitia, & iur. lib. 1. quest. 17. num. 2.

59. Interdum post annum luctus viduæ deberi ab hæredibus viri pro dotario, seu antephatato non restituito, Affl. decis. 291. vbi V. ff. num. 4. & 5. Franch. decis. 617. Carr. decis. 65. Theaur. decis. 45. nu. 3. Nouissime Reueric. de Solis in tract. de dote quest. 63. & in hac decis. 759. num. 8. in secund. reuocet. & decis. 448. par. 2. tomo. 3. num. 1. Ric. collect. 172. Castill. de is. 61. nu. 26. Couac. dec. 26. num. 25. par. 3. & decis. 39. n. 81. par. 3. Ant. Faber in suo Codic. lib. 5. tit. 8. definit. 6. Gramat. decis. 103. num. 96. & 98. & num. 101. Facchin. controu. iur. lib. 8. cap. 104. Fontanell. de pact. dotal. claus. 7. glos. 3. par. 1. num. 56. vol. 2. Bal. conf. 58. lib. 2. Rodriq. de annuis redit. lib. 3. quest. 7. num. 54. vers. amplia 2. Molfes. late de hac materia par. 7. quest. 12. Lanar. conf. 26. nu. 11. Manent. de contract. liuell. pact. 15. num.

60. 86. ratio est. quia, qd dispositum fuit de dote disponitur etiã in antephatato cū pari

61. passu ambulent, & sicuti pactum in præiu-

62. diciu dotis nõ valet, ita et, nec in præiu-

63. dicium antephati, seu quartæ, vel Bafaturæ. Affl. decis. 154. & decis. 78. in fine, & decis. 243. & 258. & sicuti Dos potest affectuari à Matre pro filia, ita & antephatum pro filio. Vinc. de Franch. dec. 182. num. 7.

64. Hæc vltima iura locum nõ habent ex consuetudine Neapolitana de iure dotis, in antephatato, quoniã si vir, & socer

teneantur pro dote vltra quam facere, possunt vigore dictæ consuetudinis non procedit in antephatato, Franch. decis. 182. num. 2. & decis. 71.

65. Fallit secundo, pro dote n. dari prælationem creditoribus anterioribus in bonis postea acquisitis secundum Rodriq. in suo tract. de priuileg. credit. par. 1. art. 2. non procedit in antephatato vt ibidem n. 21. fol. mibi 34. & fol. 69.

66. Fallit tertio pro antephatato non dari priuilegium prælationis mulieri super bonis acquisitis per virum, post ipsius antephati obligationem, vt creditoribus anterioribus ipsius viri præferatur p. tex. in l. assiduis C. qui potiores in pignor. habent. ita consuluit doctissimus ille Reg. de Ponte in suo Consil. 80. vol. 1. quæ

67. tertia limitatio fallit in fisco cum fiscus super acquisitis post eius debitum præferatur creditoribus anterioribus, de Ponte vbi supra, num. 2. & 3. per tex. in l. si bis qui 28. ff. de iur. fisci, notat Gizzarell.

68. decis. 1. n. 3. & fiscus in multis est magis priuilegiatus quam Dos, DD. in l. 1. ff. solut. matrim. vbi Bologn. num. 202. Gomez. in S. panales num. 39. instit. de Action. Roman. conf. 72. num. 12. vers. non obstat.

69. Ad supradictorum confirmationem, augetur secundo, quod mulieri debeantur alimenta præterita, quando satis constat, quod ipsa mulier ratione illorū ab alio præcunias recepit, mutui causa, tunc iudicis officio peti possunt, & debentur, dixit Ant. Faber in suo C. lib. 5. definit. 6 substit. 9. de rei vxor. action. vers. quamuis, dixit equoque Molfes in consuetud. tomo 1. par. 5. quest. 2. num. 14. & conf. 9. num. 35. Alexan. Trentacinq. variar. resolut. lib. 1. tit. de notis spurijis resolut. 2. num. 43. Guttier allegat. 14. num. 2. Pancirol. conf. 7. num. 3. Bero. conf. 178. num. 19. vol. 1. Affl. decis. 10. num. 4. Perusin. decis. 92. Pontan. de alimentis tit. 5. quest. 1. num. 45. vsque ad 35. Barbol. in l. 2. par. 1. num. 32. ff. solut. matrim. Neuzan. conf. 75. nu. 3. Gomez. in l. Tauri num. 48. vers. quarto, Capic. dec. 24. Franch. decis. 605. & decis. 217. & Theaur. decis. 44.

70. Augetur tertio quando maritus in suo testamento non solum reliquit dotes suæ vxori, sed etiam alimenta, quia tunc iure actionis alimenta præterita debentur, & sic Testatoris iudicio, Pancirol. conf. 191. num. 11. Late de hac materia scripsit Alex. Trent. variar. resolut. lib. 1. tit. de Notis spurijis resolut. 2. num. 34. & tit. de aliment. resolut. 1. num. 6. & 7. Simon de Petr. conf. 138. num. 91. Nat. conf. 387. num. 3. lib. 2. Menoch. conf. 192. num. 11.

71. Ampliando prædicta, vt debeantur alimenta

- menta viduæ, à marito legata, in suo testamento, etiam si ad secundas nuptias, conuolauerit, & secundus vir esset diues, Sanchez de matrim. lib. 7. disput. 87. num. 3. vers. *stamen*, Surd. de aliment. tit. 7. quest. 12. num. 11. & 12. Guttier. de matrim. cap. 108. num. 16. Barbof. in l. 2. par. 1. num. 36 ff. solut. matrim. Molfes. par. 6. quest. 10. num. 11. Celer. de aliment. lib. 1. cap. 11. nnum. 8. Sanchez de matrim. ubi supra lib. 7. disp. 87. nu. 3. Bal. conf. 86. num. 1. vol. 2.
- 72 Augetur quarto quando alimenta deberentur conditione ex lege, puta à statuto, vel alia lege, quia tunc vidua potest habere alimenta præterita ex prouisione legis statutariæ, quæ conditio ex lege, operatur effectum suum, etiam in præteritis alimentis, Cancr. variar. resolut. lib. 3. cap. 11. de sponsal. matrim. nu. 34 & sequent. Bal. & Padil. in l. de aliment. C. de tractat. ubi materia.
- 73 Excusantur autem hæredes mariti ad præstanda prædicta alimenta ipsi mulieri infra annum luctus, si infra annum prædictum, mulier ad secundas nuptias conuolauerit, quia onus alendi mulierem transit in secundum virum, Fontanell. de pact. nuptial. claus. 6. glos. 3. par. 5. num. 32. col. 2. Rebuff. ad Constit. Gall. tom. 1. de sentent. prouision. art. 3. num. 13. Sanchez de matrim. lib. 87. Coler. de aliment. lib. 1. cap. 11. num. 8. Molin. de contract. disput. 22. vers. *interim dum vxor*, Couar. de sponsal. par. 2. cap. 3. §. 9. num. 9. Viu. lib. 2. commun. opin. opin. 320. Lupus de usur. comment. 1. §. 4. num. 9. Menoch. conf. 278. nu. 36. Ludu. Lopes, in 2. par. instructorijs, cap. 41. ubi de matrimonio coll. 4. Crauet. conf. 912. nu. 5. Ias. in §. fuerat instit. de Action. num. 25 late de hac materia Surd. de Aliment. tit. 1. quest. 44. num. 74. quest. 45. num. 54. num. 54. tit. 7. quest. 12. num. 2. quest. 22. num. 9. Molfes. par. 6. quest. 10. num. 4. & 11. Tusch. conclus. 741. num. 14. lit. D, vol. 2.
- 75 Excusantur secundo quando stabilia restituta ipsi mulieri per hæredes soluto matrimonio essent adeo fructifera, & sufficientia ad alimenta; Gramat. decis. 71 num. 6. Molfes. par. 6. quest. 10. num. 4. Masull. ad Capyc. decis. 24. num. 1. & 2. Garzia de Expens. cap. 8. num. 35. Sforz. Old. conf. 75. num. 8. Marf. ot. variar. resolut. lib. 2. resolut. 83. num. 50. Bal. conf. 30. volu. 2. Corn. conf. 129. num. 1. lib. 1. late Surd. de aliment. tit. 1. quest. 44. Barbof. in l. 2. par. 1. num. 38. ff. solut. matrim. lib. 1. & ista dilatio illius anni, cum sit introducta ad beneficium hæredis mariti, dos consistens in mobilibus possunt hæredes, & sunt in eorum electione, statim restituere, & in posse hæredis reposita est renunciatio dictæ dilationis, in cuius fauorem introducta est, ex illo tex. in l. stipulatio ista §. inter certam, num. primo, ff. de verb. obligat. habetur in §. fuerat num. 74. vers. *banc communem* opinionem, instit. de Action. dixit Corn. in conf. 129. num. septima. lib. 1. sequitur Gait. de Credit. ubi supra in princip. cit. cap. 4. quest. 10. num. 1164. Molfes. in princip. citat. Campeg. in tract. de dotis, par. 2. quest. 17. Ludou. dicta conclus. 36. vers. *si autem hæredes mariti*, Royas de success. c. 33. n. 51. Gregor. Lopez in l. penult. glos. in anno circa medium tit. 11. par. 4. Francb. decis. 489. nu. 13. ubi Amendol. Gomes. in l. T baur. 50. nu. 48. Iacob. de Aren. in l. si cum dotem §. quoties ff. solut. matrim. Ias. in l. qui Roma nu. 6. ff. de verb. obligat. Alex. in l. diuort. num. 11. ff. solut. matrim. Barb. d. in l. 2. par. 1. nu. 29. & num. 30. ff. solut. matrim.
- 77 Excusantur 3. hæredes matiti alimenta præstare quando dos dissoluto matrimonio restituenda sit extraneo non autem mulieri, Coler. de aliment. lib. 1. cap. 11. num. 19. Cordub. de aliment. §. si quis ex his, num. 120. Aret. conf. 98. num. 2. Rebuff. de sentent. prouisional. art. 3. glos. 1. num. 12. Surd. de alim. tit. 1. quest. 44. nu. 661 usque ad 68.
- 78 Hinc est, quod onus alimentandi mulierem prædictam, si decesserit infra annum luctus non transit ad hæredes, cum sit personale tantum, respectu viduæ, Ioseph. Ludou. conclus. 36. vers. *istud autem priuilegium*, Pellic. ad consuet. Auerf. cap. 7. num. 77. Tbor. in compend. decis. lit. A. in verbo alimenta num. 16. Coler. de aliment. lib. 1. cap. 11. num. 12. Mandell. conf. 699. nu. 2. Gomes. in l. T baur. 50. num. 48. Barbof. in l. 2. par. 1. num. 31. ff. solut. matrim. Surd. late de hoc materia in tract. de aliment. tit. 1. quest. 44. num. 72. Molfes. par. 6. quest. 10. num. 6. glos. in l. diuortio ff. solut. matrim. ubi Castrenf. num. 5. & Ias. num. 23.
- Et adeo hoc est verum quod prædicta alimenta debita viduæ infra annum luctus sint personalia, quod nunquam personam viduæ egrediuntur, & ea præstare cessionario vxoris non tenentur nec cessionario mariti; Cauale. decis. 26. num. 25. lib. 3. Valasc. decis. 8. nu. 7. Gratian. discept. forens. cap. 143. num. 39. & discept. 240. nu. 17. Negusant. de pignor. par. 5. membr. 5. nu. 16. vers. *ista tamen limitatio*, vers. 2. restringitur, Menoch. conf. 703. num. 17. lib. 8. Cardin. Tusch. conclus. 741. lit. D, num. 40. lib. 2. Cumia Ritu 94. nu. 23.
- 79 Tamen si durante anno prædicto mulier non petierit alimenta, sed aliunde

se alimentauerit, non potest amplius ea
 præterita petere, *Tbesaur. decis. 44. num. 1.*
Gramat. dec. 102. n. 91. & 92. Cypri. dec. 24.
num. 9. Affl. decis. 284. num. 3. Capbal. conf.
133. num. 130. Socc. sen. conf. 126. num. 5.
lib. 1. Alex. conf. 27. lib. 4. col. 1. Campeg. in
tract. de dote, par. 2. quæst. 17. num. 1. Tbe-
saur. decis. 44. num. 1. qui sic testatur decisum
Bal. conf. 92. vol. 2. Gramat. decis. 62. num. 4.
Roland. conf. 55. num. 4. lib. 2. Amend. in ad-
dit. ad decis. de Franch. 489. Cancr. variar.
resolut. cap. 11. de sponsal. & matrim. num.
34. Lancellot. Gall. de statu quæst. 6. in verb.
solidos, num. 121. Lanar. conf. 26. num. 2.
Gomes. in l. Thaur. 80. num. 13. Padill. in l.
de alimentis, num. 14. G. de transact. Pontan.
de alim. cap. 12. Ant. Faber in suo Codice tit.
de rei vxor. act. lib. 5. tit. 8. definit. 6. vers.
quamuis si alimenta, & lib. 4. tit. 7. de oblig.
& action. definit. 20. Michael Ferrer obseru.
p. 3. c. 14. Molfes. super consuet. Neap. par. 6.
quæst. 10. num. 7. Alex. Trentac. variar.
resolut. lib. 1. de Notis espurijs, resolut. 2. nu.
43. & in dicto tit. de aliment. resolut. 1. nu. 5.
& sequ. Surd. omnino uidendus de aliment.
tit. 1. quæst. 45. num. 6. & quæst. 32. nu. 40.
 & sic duo concurrere debent, quod
 heredes constituti in mora, & quod non
 habeat vnde se alat, tunc debetur inte-
 resse dotis, non solutæ & retentæ per
 heredes viri, cum ob talem retardatio-
 nem vxor passa sit aliquod dānum, aut
 lucrum cessans, *Capbal. dicto conf. 133. nu.*
136. Alex. conf. 141. num. 2. lib. 3. nam quan-
 do habet vnde se alat, & heredes non
 sunt constituti in mora, tunc post an-
 num, nullum interesse dotis, hō restitu-
 tæ debetur, *Campeg. de dote par. 2. dicta*
quæst. 17. Affl. decis. 284. Cardin. Tusch. in
litt. V. conclus. 398. num. 8. litt. D. concl. 741.
num. 1. & num. 62. Fulgof. conf. 196. nu. 1.
Alex. conf. 74. num. 15. & conf. 37. num. 3.
Bursar. conf. 8. num. 41. Kirebon. comm. opin.
diuers. in litt. A. centur. 5. conclus. 23. Alex.
conf. 27. lib. 4. col. 1. Tbesaur. decis. 44. num.
1. Bald. conf. 92. vol. 2. Gramat. decis. 62. nu. 4.
Roland. conf. 55. num. 4. lib. 2. Amend. in ad-
dit. ad decis. Vincent. de Franch. decis. 489.
Cancr. variar. resolut. cap. 11. de spons. &
matrim. num. 34. Lancell. Gall. obi supra,
Vodlin. de vsur. cap. 3. §. 7. Marefc. variar.
resolut. lib. 2. cap. 83. num. 42. 43. & 48. Me-
noch. de Arbitr. iudic. casu 170. Cumis ritu
94. n. 6. Alex. trentar. q. variar. resolut. lib. 3.
7. 6. tit. de iure dot. Roger. de dote §. 11. n. 4.
Castrenf. conf. 428. num. 3. lib. 2. Bal. conf. 92.
lib. 2. Franch. decis. 489. num. 1. & 2. &
decis. 562. num. 3. Coler. in tract. de aliment.
lib. 1. cap. 11. num. 4. Ant. Faber in suo Cod.
lib. 5. tit. 8. de rei vxor. act. definit. 6. Sforz.

Odd. conf. 75. nu. 5. & 16. Mandell. conf. 699.
n. 2. Bera. conf. 130. lib. 3. n. 1. cum sequens.
Tusch. obi supra concl. 741. litt. V. & concl.
398. Peregr. conf. 68. num. 15. vol. 3. Royas in
Epitom. success. cap. 33. num. 50. vers. 17.
Vincent. de Ann. singul. 591. Molfes. ad cons-
uet. Neapol. par. 6. quæst. 10. num. 1. 5. & 16.
Roland. conf. 22. vol. 1. Cordub. ad aliment.
§. si quis ex his, num. 117. DD. omnes in t. de
alim. C. de transact. Crauet. conf. 912. n. 5.
Oliban. de addion. par. 1. lib. 3. §. fuerat nu. 29.
Tbesaur. decis. 43. num. 1. Cypri. decis. 24.
num. 3. Thor. in compend. desif. Neapol. vers.
interesse dotium, Ioseph. Ludou. conclus. 36.
limit. 2. vers. si autem sit inopt, Dian. regul.
481. Gomes. in l. Thaur. 39. num. 48. Brunon.
à Sole quæst. 46. num. 10. Cauale. decis. 3. nu.
30. par. 1. decis. 18. num. 19. decis. 23. num. 4.
part. 2. decis. 26. nu. 25. par. 3. late. si respic
Barbos. in l. 2. par. 1. num. 1. ad num. 36. ff.
solut. matrim. vol. 1. Fontanell. de pact.
nup. claus. 7. glof. 3. par. 5. vol. 2. num. 11. & se
quenti Molin. de Contract. disputat. 441.
num. 4.

- 80 Secunda dilationis species, quæ a te-
 statore conceditur est quando testator
 decreuit tēpus ad legati solutionē, quo
 durante heres conueniri nō potest cum
 ante diem solutionis non dicatur debi-
 tor l. debito ff. de verbor. oblig. *Lat. dno dno*
ff. eod. tit. l. cum qui §. quoties. & l. liber. b. mo
§. 1. & 2. ff. de verb. obligat. Petr. Fuid. in tra-
de mand. sine claus. lib. 2. cap. 63. num. 4.
Borrell. conf. 75. num. 2. Surd. decis. 211. nu. 2.
Gabriel. conf. 16. num. 32. Bapst. conf. 85. nu.
5. Furrur. conf. 447. nup. 35. nam quando.
- 81 solutionis dies adhuc non cecidit neq;
 Creditor, neque iudex potest debitorem
 abstringere, l. fulcinus §. si in dorem ff.
 quibus ex caus. in poss. cat, *Casau. super Ri-*
tib. Mag. Cur. Pict. nu. 269. num. 8. Capbal.
conf. 38. num. 21. & 22. Alex. conf. 95. num. 1.
lib. 1. Castrenf. conf. 327. num. 2. volum. 2.
Maur. Burg. in tract. de laudem. par. 3. in
spec. 40. nu. 74. ita etiā si ante aduentum
 conditionis ageret *Affl. decis. 279. Barza*
decis. 70. num. 34. Osa. decis. p. d. m. 170. nu.
6. Ludou. conclus. 8. Panut. de moment. tem-
por. cap. 23. num. 4. Simon. de Pest. conf. 141.
- 82 num. 7. Cuius dispositionis ratio per
 DD. amphiarur in creditore futuru debi-
 torem ante statutum tempus conueniē-
 tem, ex quo ipsum incidere in penam
 duplicatæ dilationis, quam prius debi-
 tor habebat, concludunt DD. vt *Cauale.*
in tract. de usufruct. reliet. mulier. n. 194.
Tusch. in litt. D. conclus. 32. num. 1. Alex.
conf. 83. num. 4. lib. 6. Bal. in l. ff. de condit.
ex lege & 4. quod si dies ff. de pact. hered. d.
Alex. in l. pacuniam ff. si cert. petat. Bal. conf.

269. num. 1. vol. 3. *Marfil. Singul. 355. Affl. decif. 279. Iaf. in dicta l. pecuniam per tex. in l. damnium §. si quis ff. de panis.*

83. Potest tamen creditor, qui habet suspectum suum debitorem, vel de fuga, vel de decoctione, vel de dilapidatione, vel de alienatione bonorum, ad potentiores manus, ante diem solutionis petere cautionem de solvendo adueniente tempore, *late Surd. decif. 220. num. 13. Cachet. decif. pedamqn. 130. nu. 9. Milanens. dec. 15. num. 1. 2. lib. 2. Affl. decif. 108. tradit Muscatell. in pract. in par. 4. in glos. in verbo petendo, num. 9. Rosa Genuens. decif. 102. Affl. in tract. de exequ. §. 4. §. 92. num. 3. Riminald. conf. 5. num. 70. lib. 1. 2060 tit. ff. & Cod. ut legat. nomine caueat. l. inter amnes ff. qui satisd. cogant. emptor. ff. ad Trebell.*
84. Ista duplicatio dilationis praticari contra fiscum nullo modo potest, & sic
85. posito quod fiscus sit creditor potest agere etiam ante tempus, dummodo ipsi aliqua necessitas immineat, *Iaf. in dicta l. pecuniam. late scripsit Angel. Aret. §. appel. lantur fol. 13. in fine insit. de except.*
86. Tercia dilationis species illa est, quae à Principe conceditur, & dicitur ex gratia cum in Principis potestate reposita sit facultas concedendi ipsam ad solvendum est *tex. in l. 2. C. de pracib. imper. offer. dicit Lancell. Conrad. in temp. ann. iud. lib. 1. cap. 1. §. 4. tit. de imperatore, vers. de debitoribus, dilatio. indulget. num. 1. Surd. in tract. de alime. tit. 8. privileg. 71. num. 3. Muscatell. in sua prax. par. 4. in glos. in verbo petendo, num. 13.*
87. Ista autem dilatio definiti non potest, cum terminus iste dilationis sit æquiuocus, dum pluribus competat secundum distinctas rationes, *propt. refert. Aristot. in predicamentis, in princip. & sic dicitur dilatio, seu moratoria, Principis, cum Princeps uti potest dispensando contra ius, cum modico, vel minimo partis incommodo, ut in hac dilatione, quae debitoribus conceditur, iuxta *tex. in dicta l. quasies, & ista moratoria, potest habere effectum, etiam non subsistente causa veritati, cum Princeps ex gratia concedat pagum ledendo ius tertii, cum obpenuriam, & incommoditatem solvendi supplicans petiit admitti; vel conceditur ex facilioribus solutionibus faciendis puta in mercatore decodo, causa exigendi conceditur, *Thefaur. dec. 91.***
88. Vis autem huius dilationis consistit in præcibus offerendis dicto Principi, quæ debitor tenetur omnia narrare, ad finem impetrandi moratoriam seu dilationem

- prædictam, & in supplicatione porrigenda Principi narrare necesse est omnia, quæ mentem Principis mouere possunt ad eam concedendam, alias præsumeretur in dolo, tacendo veritatem, vel ex primendo falsam causam, *Presf. Regia Camera Anell. de Amato, non mira prudentia & scientia pradius, conf. 17. num. 22. Bald. conf. 306. lib. 5. num. 3. Grauet. conf. 142. num. 20. & conf. 282. num. 8. Mascard. de Probat. conclus. 531. num. 35. Menoch. de presump. lib. 5. presump. 3. num. 73. alias rederetur obreptitia & subreptitia, cap. Audum de electi cap. super literis cap. postula si de rescriptis, & hoc multis modis ampliat, & limitat, *Affl. decif. 220. num. 13. & ibi Vrsill. Thefaur. decif. 21. num. 2. Menoch. in tract. de Arbitr. iudic. casu 101. per totam, Gozad. in conf. 6. num. 6.**
89. Ista namque moratoria vel potest concedi ad partis petitionem, vel motu proprio, in dubio ad partis petitionem, motu proprio requiritur, ut expressè dicatur in rescripto, *Carau. ritu 287. num. 12. Bar. in l. 1. num. 13. ubi Rebuff. C. de pet. bonorum sublat. lib. 10. illa quidem motu proprio concessa etiam fideiussoribus prodicit Marcus Ant. Cucc. late in suo tract. de morator. num. 137. Ann. conf. 82. num. 9. Rebuff. in 2. tomo. ad Constit. Gallia tit. 4. litteris dilat. annal. art. 1. glos. 1. nu. 42. Ioann. Bapt. Marches. in tract. de Commiss. seu rescript. comis. 4. cap. 1. num. 24. nam illa ad*
90. partis petitionem fideiussoribus nullo modo iuuare, *quia personale, & ibi Bar. ff. solus. matrim. Francb. decif. 179. nec ad*
91. hæredes transit, *Muscatell. in prax. Ciuil. par. 4. num. 22. Marefcot. variar. resolut. cap. 129. num. 1. par. 2. Intrigl. conf. 17. num. 48. & sequ. Francb. decif. 698. Ricc. collect. decif. 1. Collect. 27. Castagn. quest. 6. ampl. 4. num. 5. maxime ad hæredes extraneos, Castagn. quest. 3. n. 2. vers. istud privilegium non transit.*
92. Quæ dilatio incipit currere à die datæ, & non à die presentationis, vel notificationis factæ creditoribus, *Guid. Pap. dec. 209. Curia super ritib. Sicilia cap. 8. nu. 9. & in cap. eam de rescript. & in cap. dilata de preben. dummodo dicta moratoria exierit de Cancellaria, seu dataria, secundum Bald. in l. fasus 10. coll. C. de furt. ubi licet in privilegio inspicatur tempus datæ, quo ad nunciationem gratiæ, tamen quo ad eius executionem requiritur, quod litteræ exierint è Dararia, seu Cancellaria, cum non contineant in se actum perfectum, statim signata supplicatione, refert *Affl. decif. 253. n. 2. & moratoria**
93. ex gratia concessa incipit currere à die finitæ

finite dilationis conventionalis, puta si debitor sit obligatus soluere, infra certum tempus, & antequam cesserat dies solutionis impetrauit moratoriam, seu dilationem, non tenetur soluere nisi finita dilatione, *Ann. singul. 227. DD. omnes in l. fin. C. de repud. hered. Borgogn. Canal. decis. 16. num. 37. par. 2. Cagnol. in l. 2. C. de pact. inter empt. & vendit. Oltrod. cons. 50. Andr. de Isern. in e. quamuis de probib. feud. 99 alien. per Lombor. & ea pendente, non potest creditor agere contra suos debitorum, *Affl. decis. 66. Ensenus in sing. litt. D. num. 11. Marabes. in tract. de commiss. seu rescript. Commiss. 4. cap. 1. num. 23. etiam si essent creditores conditionales; vel in diem, & debitor ff. de verbor. signif. l. fideiussor §. f. d. iussor ff. de fideiuss. DD. in l. 1. ff. si cert. pet. Guid. Pap. decis. 109. Scaglione. in rit. M. C. V. 100 187. & ista dilatio concessa a Principe, solum ad preterita debita extenditur, *Aurelius §. Titius. ff. de liberat. legat. Guid. Pap. decis. 113. Bouius in tract. de statut. orb. prescript. gloss. 21. num. 73. Matth. Colera in tract. de process. exequut. par. 1. cap. 2. num. 24.***

101 **H**inc dicimus moratoriam non esse concedendam per Principem perpetuam sed modico temporis spatio, & ut notant omnes, & precipue *gloss. in dicta l. quodius, Thom. Zerola in practi. Episcopat. in verbo littera quinquennalis, vers. 4. vbi dixit hu-*

102 **I**usmodi dilationem concedi ultra quinquennium non posse *Ioann. Bapt. March. in tract. de commiss. seu rescript. commiss. 4. cap. 1. num. 21. Natta. cons. 59. num. 2*

103 **E**t sequent. adeo quod per prius concedebatur cultoribus messium, seu massariis, ut facilius colere valerent eorum rura, & fruges absque timore eorum creditorum, ne utilitas priuata praeferatur publicae iuxta *l. Lucius ff. de euict. & practicata in Ciuitate Foggiae cum ibi sit solium concedere has moratorias pro sustentatione, & manutatione massariorum prout fuit practicatum per per Marchionem Torello Meritissimus Reg. in causa Ioan. Nicolai de Alessio cum Reale Monasterio Sanctae Clarae Neap. prout videre poteris penes Barile*

104 **C**oncessa moratoria, seu dilatio per Principem, tenetur debitor in fine ipsius dilationis concessae, satisfacere de soluendo, *Ioann. Bapt. March. in tract. de commiss. seu rescript. commiss. 4. cap. 1. nu. 7. Ann. singul. 463. Vital. de claus. in tit. nihil innovari dilation. pendente num. 3. carta mibi 81. Natta cons. 591. num. 1. lib. 3. Guid. Pap. decis. 109. Mart. voto. 158. num. 1. Masfrill. de*

105 **I**ndult. cap. 36. num. 19. etiam si in tali dilatione, seu moratoria remittatur talis cautio, non obstante tali remissione, utens ea teneatur prestare cautionem, *gloss. & DD. omnes in l. in vniuersa C. de precib. imper. offeren. Afflict. decis. 378. num. 3. Caran. dicto ritu 187. num. 5. cum*

106 **D**icta moratoria Principis, tacitam habeat conditionem, & clausulam, dummodo debitor impetrans, teneat de soluendo finita dilatione concessa, verum est requirendus, ut prestet talem cautionem, *l. si quis filium. §. stipulatio ff. de collation. Caran. in ritu 189. nu. 5. Brun. in tract. de Cessione bonorum, quast. 21. num. 2. Vrsill. ad Affl. decis. 378. num. 3. & in omni materia in qua quis tenetur prestare cautionem intelligenda est si a parte ipsa talis cautio petatur, late Lancell. in tract. de attentat. tit. de restit. in integr. pendente par. 2. cap. 29. num. 72. Alex. cons. 205. num. 3. lib. 2. Marabes. in dicto cap. 1. num. 8.*

107 **D**ummodo non sit praefixum tempus; quia tunc pars debet scire stante praefixione temporis dati ad praestandam dictam cautionem, *gloss. in l. si morass. solati. matrim. Sard. cons. 124. & decis. 37. num. 17. Lamberteng. in tract. de contract. glo. 3. num. 46. Soc. regul. 199. in ult. fallent. nam si te-*

108 **S**ator in suo testamento aliquid libet sub pena ab haeredibus obseruari, nunquam in ipsa incidere dicitur, nisi moniti fuerint, vel eis praefixum tempus statutum sit *Martin. Laudens. cons. 57. Caprar. regul. 110. Panciol. in cons. 121. num. 26. Morla in empirium iuris, quast. 9. num. 22. Tiraquell. in tract. de Priuileg. Pie. Caus. priuil. 84. & 85. Paris. cons. 19. num. 96. vol. 2. Molin. in tract. de contract. dispus. 564. Al-*

109 **M**andell. cons. 612. nu. 12. ratio esse potest, cum tempus interpellat. pro homine, *l. optimam C. de contrahend. stipulat. l. 2. C. de iur. embis. gloss. in l. cum Patronus ff. de bonis liber. Bar. in l. fin. §. fin. ff. quor. legator. Caroc. decis. 9. num. 14. & tempus determi-*

110 **N**atum ad aliquid faciendum, illud tempus inducit partis monitionem, *Alba cons. 612. num. 13. Dec. cons. 196. Menoch. de*

111 **A**rbitr. iudic. casu 498. num. 60. vbi dixit penam committi, sine interpellatione; quando oppositum est tempus ad dandum, vel faciendum, utendo argumento matris teneri intra annum petere tutorem filiis, alioquin perdit eorum successionem, *Alciat. in l. quicquid astringenda §. 1. num. 4. Turret. cons. 93. num. 12. lib. 1. Corn. cons. 208. num. 7. lib. 1. & in omnibus adimplementis clausulis oppositis in quouis contractu, & dispositione intelligi debet, si a parte petatur adim-*

- pleri, l. puto §. in ibi quod si Cauem, ff. de legat. 2. Nat. conf. 685. num. 2. Dec. conf. 607. num. 7. Andr. Gayll. in lib. 2. practic. observ. cap. 46. & seq. ampliando prædicta, etiam si dispositio, vel alia quavis causa habeat ret clausulam annullatiuam, siue resolutionem hoc est, (aliter actus non valeat) Cauale. in tract. de tutor. & curat. num. 41. Surd. decis. 57. num. 1. Benintendi in Rota Bononiens. decis. 55. Fabius Turret. conf. 29. num. 17. lib. 1. Corn. conf. 408. num. 7. lib. 1. sum. semper sit petendum ad implementum, Bar. in l. admovendi in fine ff. de iure iur. aliter mora non committitur, et supra diximus. Ex quo deducitur in dubiū quid si debitor nullo modo fideiussores habere possit num concedenda sit talis dilatio, & ab illa excludi.
- 113 Potest enim iure tenetur prestare cautionem, de soluendo in fine dilationis, Reg. Valenz. conf. 63. num. 9. Carau. super Ritib. ritu 173. num. 9. si non inuenerit fideiussores excusatur facta diligenti perquisitione, & debet constare iudici de sua diligentia, & quod non possit eos inuenire, Becc. conf. 1. num. 8. & solum prestat iuratoriam cautionem, Guid. Pap. decis. 189. num. 4. Grauert. conf. 2. num. 9. in fine lib. 2. Marfil. Latè de hac materia, in Rubr. de fideiussor. num. 166. Alex. conf. 52. num. 7. vol. 3. vel potest debitor dare pignora sufficientia, Bar. in l. plus cautionis, ubi Doc. num. 3. ff. de regul. iur. Bar. in l. pignora, l. 2. ff. de pignori stipulat. Alex. in l. 1. ff. qui satisdare cogant. Alb. conf. 338. num. 2. Mozz. de contract. tit. de pignori. & hypotec. in 1. Capit. num. 21. late de hac materia scripsit Valenz. Franch. de fideiuss. cap. 4. conclus. 7. num. 171. Carocc. in tract. de oblat. par. 2.
- 114 quest. 78. num. 2. nam pignus inter genus cautionum connumeratur, cum duo sint genera cautionū, quibus cauemus creditoribus fideiussoribus, & pignoriibus, & hoc per tex. in l. 1. §. iubet ff. de colat. honorum, & l. 4. ff. de liber. legat. Hugo Donell. in tract. de pignori. in princip. inter tract. de asscurat. diuers. late de hac materia Franch. in tract. de fideiussor. cap. 5. tit. quib. mod. fideiuss. dissolu. num. 34. Muscatell. in sua Praxi de fideiussor. modo 14. nu. 15.
- 115 Dubium remanet in hac specie dilationis an ea concessa pro sorte principali, se extendat ad interesse, & tex. in l. cum soluend. ubi Bar. ff. de distract. pignori. & in l. soluitur, §. si paciscat. ubi Aug. l. ff. quibus mod. pign. vel hypotec. solu. Carac. in repet. cap. cum quid, par. 4. in summ. notab. tom. 7. num. 1. Carta mihi 179. de regul. iur. in 6. sed opinor cum distinctione esse respō-

dendum; quod aut hoc interesse debetur officio iudicis mercenario, quod tunc tanquam accessorium debetur; & sic concessa dilatio in principali, censetur etiam concessa, respectu accessorii, sed si hoc interesse debetur iure actionis, & æque principaliter, ut sunt hodie annui census conuenti, & stipulati, seruata forma Bull. & Reg. Pragm. tunc talis dilatio non extenditur, ad illud, de quo non fuit loquutum, ff. in l. si unus §. si uno omni. ff. de pact. & Bar. in l. decta, circa principium ff. si core petat, quia limitata cautela limitatum producit effectum, Angel. in §. quod autem instit. de legiti. Aguar. tract. Dec. conf. 118. & conf. 551. col. 3. sed hodie indistincte praticatur dilationem prædictam iuari, tam in sorte, quam in interesse.

117 Cuius occasione queritur, an dicta dilatio concessa per Principem debitoribus ad soluendum, possit ordinari, quod ea pendente, & illo interim, soluantur interestes, ad rationem tot pro centenario, & distinguendum est, aut sumus in casibus, in quibus ratio mora de iure debetur interesse; qui casus sunt quatuor.

Primo quando interesse succedit loco fructus; id est quando emptor fruareretur, & pretio, tex. in Laurab. ubi DD. C. de Action. emp. glos. & DD. in cap. conquid. super de usuris, Mangon. decis. 143. num. 27. Paris. conf. 75. num. 1. lib. 4. Surd. conf. 290. num. 3. Alex. conf. 4. lib. 4. Simon de Pett. conf. 268. num. 15. lib. 1. Handed. conf. 30. num. 16. lib. 1. per tex. in l. Iulianus §. ex venditio, ubi DD. ff. de Action. emp. l. 2. C. de usur. Bar. in l. de diuis. vers. & primum appone ff. solu. matrim. Salic. in l. sed & si respabi. §. 1. ff. de usur. Alex. conf. 69. lib. 1. Paris. conf. 60. num. 15. lib. 1. Ant. Gubr. de emp. & vendit. conclus. 4. num. 1. quæ conclusio, non solum procedit de iure Cæsario, sed etiam Canonico, glos. in dicta Laurab. in verbo Ratio, Hottiens in summ. tit. de usuris, §. ex aliquo, vers. septimo, Cornu. dicent. eam non recipere aubitationem, conf. 113. in fine, lib. 3. Rota Genuens. decis. 194. num. 1. Ruynd. de commun. testatur in conf. 73. vers. tertius lib. 1. ubi etiam Capbal. conf. 609. num. 4. & 5. lib. 4. & tenetur probare se damnum passum propter dilatatam solutionem; & quod fuit coactus accipere pecuniam sub usuris, Innoc. in cap. 1. & cap. sabubriter de usur. Ant. à Gam. dec. 109. num. 3. Mantie. decis. 53. nu. 2. DD. omnes in l. 3. §. ultim. ff. de eo quod cert. loco, Bar. & alij in l. unica C. de sentent. qua pro eo quod inter Doc. conf. 22. num. 5. & conf. 441. num. 13. & 14.

vbi dixit, communem esse opinionem, & in iudicando sequendam, *Grual. decis. de an. 93. num. 2. Anselm. conf. 150. num. 2. Cardin. Tasc. in litt. P. Cons. 337. num. 73. Riminald. in conf. 67. nu. 1. Simon de Parr. conf. 151. num. 104. Alex. conf. 23. lib. 2. num. 1. & 7. cum supradicta vsura dicantur socompenfatiua, & ab omnibus iuribus permittuntur etiam a iure diuino l. 3. §. fin. C. de re quod tertio loco, l. ut qui natura §. non tantum ff. de negot. gest. l. Socium ff. pro Socio, l. in contraria ff. de usur. cap. parum de furti. cap. dilecti de foro compet. Cod. sar. more suo, qui adducit multa iura multa que auctoritates tum Theologo- rum, tum etiam Canonistarum, & Ciui- listarum, in lib. 3. d. an. res sol. cap. 4. num. 4. Tasc. in litt. L. cons. 13. num. 4. Petr. Ric. conf. 137. num. 30. Rayn. conf. 104. num. 1. lib. 4. Honded. conf. 41. num. 34. lib. 2. Soc. in conf. 66. num. 10. lib. 2. Soc. in conf. 133. num. 3. vol. 3. late de hac materia Lupus in suo tract. de vsur. in repetit. leuabit, C. de action. emp. §. secus, num. 108. pag. 73. & Nauarr. in compend. de vsur. num. 44. vbi*

118 plures vsurarum species constituit, prout Bal. & Salic. in l. vsuras C. de vsur. scilicet vna, more lucrativa, alia dam- num commodi percepti restauratiua, vt refert Cagnol. in litt. de vsur. l. 2. Lupus, vbi supra, quae dicta, cum non sit hic locus describendi, proinde videre potest Lupus in suo tract. de vsuris ma. 101. vbi materiam hanc satis fuse pertractat intellige de vsuris post, & non ante inq- riam, Canal. decis. 13. num. 7. lib. 2. Mantici. decis. 183. num. 6. Nat. conf. 170. volum. 2. Orsueta. conf. 87. num. 5. & conf. 187. num. 7. & conf. 320. num. 2. & de alijs remitto me ad Lup. in dicto tract. de vsur. in repet. de Curabit C. de Ad. empt.

119 Nunquid autem ista moratoria a Principe debitori concessa ad debita iurata extendatur: etiam si in instrumē- tis fuerit renuaciatum, tali dilationi seu moratoriz, & Card. in litt. in Ric. 187. ma. 6. dixit istam questionem habere duo capita Primum quando sumus in dubio, secundo quando sumus in claris, in pri-

120 mo casu quod non extendatur, eam nunquam possit derogari actui iurato, cap. constitutus, extra de rescripti. Alex. conf. 38. nu. 4. vol. 3. Ias. in dicta l. quodius, num. 3. 2. notab. C. de precib. imper. offer. etiam si adesset clausula non obstante, vel alia clausula derogatoria, glos. singul. in cap. cum non decas, in glos. fin. de elect. in 6. Paul. Castrens. & Ias. in l. fin. num. 5. C. si contra ius, vel utilis public. & Abb. in cap. de bis que sunt a maior. par. capit.

121 Secundo casu subdistinguitur, aut sumus in claris id est in moratoria fun- data super iustis, quando conceditur a maiori parte creditorum, de qua infra dicemus, quo casu bene extenditur, & conceditur, quia iuramentum ne dum dispensari potest, sed etiam remitti per creditorem, vt in cap. 1. de iure iud. l. in bo ff. de iure iur. d. fin. in princ. ff. qui, & a quib. Hostiens. quem citat Butron. & Ric. in litt. g. ar. conf. 3. de casu de iure iura. quos sequitur Alex. conf. 99. num. 4. vbi ff. istam opinionem, lib. 1. de num. 28. & sequent. Cardin. Tasc. in cons. 34. num. 4. aut sumus in ea, quae fundatur in sola gratia Principis, &

122 tunc non extenditur ad ea, quia Princeps secularis, non potest iuramentum remittere, nec etiam super eo dispensa- re cum spectet ad Ecclesiasticas perso- nas, & ad Pontificem, cap. venerabile de elect. Abb. in cap. continet de iure iur. Ias. in l. qui in iure, num. 26. ff. qui facti de re cogant. cum iuramentum sit quid spirituale,

123 & laici non possunt quid spirituale, super eo, Federic. de Sen. conf. 296. Alex. conf. 2. de libello, num. 7. lib. 1. conf. decimo Perobal. & conf. 37. num. 27. lib. 2. Alex. conf. 38. nu. 7. num. 9. lib. 3. cum nullus Princeps secula- ris, ne quicquam imperator possit iura- mentum remittere sed ad Eccles. recurrere- du sit: Alex. d. conf. 38. ex quo non solum secularis Princeps, de eo disponere non

124 possit sed neque Papa sine iuxta causa tollere iuramentum licitum, & sponte praestitum Alex. dicto conf. 38. num. 7. lib. 3. & sic concludendum est, quod Prin- ceps non possit contra debitum iura- tum cedere debitori dilationem, per Glos. notab. in cap. cum non decas de edict. in 6. Roman. singul. 7. Boen. decis. 106. Maro. Ant. Garo. in trac. de morat. praescrip. num. 14. & 21. Nat. conf. 99. num. 17. Ro- land. conf. 31. lib. 1. Ioan. But. Bou. in tract. de Statutar. verbo praescrip. glos. 21. num. 70.

125 quod hoc non procedit si Papa hanc dilationem concederet, quia per illius potestatem videtur a iuramento absol- vere, Ihesaur. decis. 185. num. 4. & seq. &

126 cundo quando aliter obtinetur de consuetudine, nam si per consuetudine concedantur praedicta dilationes con- tra debitum iuratum ea est obseruanda, cum consuetudo facit, tunc licitum, quod alias esset illicitum, Ias. in l. de qui- bus ff. de leg. Guid. Pap. decis. 97. prout est in hoc regno, nam dilationes concedun- tur per Principem, contra debitum iu- ratum, & in dies praedicatur, & in multis debitoribus obseruare vidi.

127 Sed ad tollendas omnes difficultates, aut

aut debitor debet impetrare absolutio-
nem à iuramento & dicit Rebuff. in suo
tract. de iur. dilator. num. 24. Ioann. Bap-
Bon. dicto tract. gl. 1. num. 71. quæ abso-
128 tiore sit petenda coram Episcopo loci
contractus; & non coram Episcopo cre-
ditoris. *Causal. decis. à n. 130. & seq. par. 3*
Berrach. in verbo absolutio à iuramento,
vers. 11. Celsus Hugo conf. 94. num. 7. Roland. à
Wallen. conf. 34. num. 2. vol. 1. & conf. 31. num. 13
vol. 2. Gravap. conf. 6. num. 9. Curt. senior
conf. 66. num. 27. Roman. in gul. 27. Cappi.
dec. 1. & num. 5. Ruyn. conf. 86. num. 6. vol. 4.
Caphab. conf. 191. num. 1. Zakareh. conf. 36.
num. 14. quæ in supplicatiõne facere mor-
129 *ationem de qualitate & quantitate cre-*
ditorem quæ qualitas & quantitas debet in
ipsa supplicatiõne interuocare, aliter nõ
potest gaudere dilatiõne prædicta. Affl.
dec. 5. vita Franc. Anton. de iudic. in tract.
de liquidat. instrum. in 4. consider. nu. 66.
130 Sed dum supra diximus esse necessa-
riam absolutiõnem iuramenti aduertẽ
dum est, quod quorũ sunt iuramenta, tot
requiruntur absolutiõnes. *Causal. dicta*
dec. 9. num. 45. par. 11. Natta. conf. 144. nu. 6.
volunt. 1. Neura. conf. 2. Bursat. conf. 353.
num. 47. vol. 1. 4. Roman. conf. 326. num. 2.
Soic. fac. conf. 9. nu. 4. lib. 3. Roland. à V. all.
conf. 34. num. 7. vol. 1. Cassar. conf. 21. num.
16. Couar. lib. 1. p. viar. resolut. cap. 4. num. 6.
Parif. conf. 43. num. 18. conf. 96. num. 92. vol.
1. Menoch. conf. 343. nu. 5. vol. 1. & conf. 24.
num. 15. vol. 2. Turret. conf. Roman. 7. vol. 1.
& conf. 40. num. 2. & conf. 15. num. 76. vol. 1.
Tab. Non. conf. 75. num. 23. & quod istæ
131 absolutiõnes petitz, & obtemperant
valide, aliter etiã iudex secularis pos-
sit cognoscere de nullitate absolutiõnis
iuramenti. *Affl. dec. 1. 20. num. 9. Marsil.*
in gul. 303. Parif. conf. 43. num. 21. vol. 1. &
conf. 96. num. 94. vol. 1. Cepoll. Sautel. 102.
Soic. conf. 83. num. 6. vol. 4. Felin. in cap. 1.
col. 2. extra de iur. iur. Anobar. conf. 381. col.
3. Roland. à V. all. conf. 34. nu. 10. vol. 1.
132 Dilatiõ seu moratoria Principis non
est concedenda, quando in instrumento
debiti, debitor renunciauit huic excep-
tioni moratoriæ cum iuramento, & cõ-
133 cessa non potest illa gaudere, cum re-
nunciãntibus non detur regressus, &
stante talis dilatiõnis renunciãtione ab
istis dilatiõnibus, seu moratorijs, aut in-
134 dugijs abstinetur. *Thesaur. obi supra. cum*
135 *thoritas Principis prout in quolibet*
actu referuata censetur, l. fin. ff. qui satisd.
cogant. Carau. ritu 287. nu. 11.

136 Potest tamen Princeps de plenaria
potestate dispensare, & ordinare, vt non
obstante tali renunciãtione concedatur
dicta dilatiõ, quia stante tali dispensatiõ-
ne debitor gauderet tali dilatiõne, sic
concessa, *Franc. An. de iudic. dicto tract.*
de liquidat. instrum. consider. 4. num. 69. sed
137 debitor debet in sua supplicatiõne
narrare talem renunciãtione, ad finẽ
138 Princeps, & eo casu censetur dispen-
sasse, super dicta renunciãtione, & iura-
mento, l. adigere S. quoties ff. de iure pa-
138 tron. cũ semper auctoritas superioris,
excepta censetur. *Ius. in l. fin. num. 28.*
offert. facit. ff. qui satisd. cogant. & ita di-
citur esse de morte. Cy. & Bald. in l. fin. C.
139 *si contra ius, vel utilit. public. nec sufficit*
generalis renunciãtio promittendõ in
instrumento debiti nullam exceptionẽ
opponere, sed oportet, quod debitor
specificẽ renunciet huic moratoriæ, seu
dilatiõni impetratæ, vel impetrandæ,
aliã nulla facta mentione de renuncia-
140 tiõne in supplicatiõne. Dilatiõ, con-
cessa ellet subreptiua. *Gughat. de Sen. in l.*
3. per illum tex. vbi Castren. C. de Episcop.
audiens. Ius. in l. nec aduosa C. de practic.
imper. offer. & in l. ff. item ff. de iurisdic.
qua iudic. & in l. ff. de iurisdic.
141 Cessare hanc dilatiõnem in debito
dotali, refert *Contest. in Ritu M. C. V. 287.*
num. 1. dixit Præs. de Franch. in dec. 219.
num. 2. allegat Ioann. Bapt. de S. Blasio,
in tract. de Priuileg. dotal. priuileg. 289. & noc
quando conceditur moratoria ex gra-
tia Principis, versus Princeps, & Proce-
ges Regni, & eius Collaterale Consil.
solent concedi istas moratorias per an-
num, etiã aduersus dotes, dummodo
certum quid interim creditori soluere-
tur ad differentiam moratoriæ concessæ
ex iustitia, quia licet Princeps, & R. Col-
laterale Consil, prout in præsentem practi-
catur concedit talem dilatiõnem, seu
moratoriã contra dotem, cum id de
iure fieri non possit, prout *DD supra alle-*
gat. in casu autem dilatiõnis conceden-
de, ex iustitia debitori à creditoribus ex
dispositione, tex. in l. fin. C. qui bon. ceder.
142 *poss. concurrente maiori creditorum*
numero, in qua complectitur etiã cau-
sa dotis, secundum *Ioann. Bapt. de Sancto*
Blasio loco cit. priuileg. 269. vers. eo quia per
glos in l. si constante S. quoties. in vers. nec se-
renda in fine ff. solut. matrim. ubi Alex. num.
11. & Carau. dixit sic fuisse decisum in Sac.
143 *Reg. Conf. Neap. referente Domino Ma-*
rino Freccia, causa Commissario, in cau-
sa nobilis Gasparis Faballis de Ebulo,
144 *quæ dilatiõnem quinquennalem obtinuit*
con-

contra Ioann. Iacobum Columbam Terra Coliani.

Quæ terra cum esset donata à felice memoria Regine Sancie Reali Monasterio Sanctissimi Corporis Christi Ordinis Sancte Clare Neap. mediante instrumento donationis stipulato per Notarium Iacobum Quaranta de Neap. sub die 17. Mensis Octobris 1342. & transfumptum ob vetustatem per Notarium Antonium Celentanum sub die 3. Mensis Octobris 1572. & inter cetera bona donata in rubrica 179. describitur prædicta Terra.

Item Casalis Coliane cum Domibus vassallis, & iuribus Vassallorum, & ad plenam iurisdictionem civilem ipsorum vassallorum, ac iure Patronatus Ecclesie Sancti Stephani in eodem casali positi, & cum omnibus alijs iuribus, & pertinentijs ad dictum casale spectantibus quoquomodo.

Cum esset à fundamentis diruta, & ne tanta Serenissima Regine beneficentia esset immemor post annos tercentum fuit in anno 1642. redificata à Reuerenda sorore Fulvia Cerasio meritissima Abbadissa dicti Reali Monasterij in Tricennio suæ Prefecture, in qua redificatione multum fuit obstatum, & per Regium Collaterale Consilium impetrata fuit licentia prædicto Monasterio, prout constat ex processu penes Iosephum Barile à mandatis scriba.

Postmodum in numeratione facienda foculariorum Casalium prædictæ nostre fidelissimæ Ciuitatis præsumptum fuisset ipsam Terram debere numerari inter Casalia prædictæ Ciuitatis, de qua numeratione cum esset Delegatus M. H. Regius Consiliarius Antonius Miraballus Eques Neapolitanus Nobilissimæ familie Mirabilis doctrina, & ingenio integritate, & sanctitate præditus in iuuenili ætate adeo admirabilis Aduocatus fuit, ex quo inter Aduocatos primarios primus floruit insignis, & magis feudista ita ut in Regis studijs feudalem lectionem obtinuit, & vixit Isernia tam docte, tam sapienter, & accuratè explicando quæstiones feudales, quod tam in tractatis quam in hisce temporibus nemini secundus facta denique per ipsam relatione in Regia Iuncta fuit mediante decreto exclusa prædicta Terra à prædicta numeratione, & in illa fuit habitum pro vero esse prædictam Terram pertinentiarum Auersæ, prout constabat ex scripturis presentatis per dictum Reale Monasterium, ut ex processu penes prædictum Barilem.

145 Celsare secundo hanc dilationem, seu moratoriam in debito minoris indebito Regio, & sic contra fiscum in pensione domorū, *Amtd. in addit. ad Præs. de Fræb. in decis. 219. n. 3. teste Rou. super Pragm. 1. num. 1. tit. de cessio. bon.* Imo etiam si fuerit dicta dilatio adhuc impetrata contra census non tenet, ut idem *Requis. in princip. dictæ pragm. sequitur Caraut super ritib. Mag. Cur. Vic. rit. 287. num. 20.* & in solutione bonorum comestibilium, *Ias. in S. item seruiana in sit. de action. Rebuff. in tract. de litter. dilat. anal. art. 1. glof. 1. num. 22. & 33. cum seq. tom. 2. Ann. in singul. 101. incipiente concurrenti, secundum Boer. decis. 296. Caroc. in tract. de deposit. in Rubr. de deposit. & extat littera Regis Federici Aragonci in anno 1498. inserta in capitulis Neapolitanis fol. 45. Rebuff. in tract. de litter. dilat. anal. art. 1. glof. prima num. 22. & num. 27. cum sequ. in 2. tom. fol. mibi 72. Reg. Sanfel. in sua prax. iudic. sect. 28. nu. 7. & fuit decisum in Coll. Cons. Neap. in anno 1555. inter Thomam Caracciolum, & Aurelium de lo Bagliuo Actuarius Amelia.*

147 Celsare & 3. hanc moratoriam contra Neapolitanos vigore eorum Præiilegiorum, de quo in priuileg. Ciuit. Neap. fol. 41. & in pragmat. incipiente Rege Caraut. ritu 287. Reg. Sanfel. ubi supra nu. 8.

148 Celsare, & 4. hanc materiam contra creditores conditionales, vel in diem, vnde in euentu dici, vel conditionis, pendente dilacione adhuc conueniri poterit suum debitorem, *l. debitor ff. de verb. signif. l. fideiussor S. fideiussor ff. de fideiussor. DD. in l. 1. ff. si cert. pet. & habentur uti futuri creditores, ad quos rescriptum moratoriam non extenditur, Guid. pap. decis. 109. Scaglioni. super Ritu M. C. V. ritu 283. & Iacob. de Perus. in l. 3. S. si pena ff. quod quisque inr.*

149 Satis de hac materia adnotatum fuit, & eo maxime cum nostra non sit, sed aliorum scribentium, ad quos me remitto, & pro complemento supradictorum queritur an pendente dilacione currant vsuræ, siue tertie, & dicendum est aut tertie currebant ante prædictam dilacionem; quia census erat annuus, & tunc adhuc currere intra hanc dilacionem, aut prius non currebant; nec nunc incipiunt, cum ex mora non possit incipere deberi; quæ non potest committi, *ut in l. l. ff. si cert. petat. ubi Salic. num. 3. T. besanr. decis. 91. Vrsill ad Affl. decis. 5.*

150 Quarta dilacionis species illa est, quæ à lege cum iudicis ministerio conceditur,

- tur, & est dilatio quinquennalis, quæ solet concedi debitoribus à maiori parte creditorum, etiam minori contradicente; quæ dilatio potest per quemcumque Iudicem habentem potestatem dari, & concedi, *Carait. ritu* 287. num. 4. *DD. omnes in l. fin. C. qui bon. ceder. poss. Affl. decis.* 328. *Ricc. collect. 66 par. 2. Reg. Rouit. in*
- 151 *pragm. 1. de cession. bonor. & maior pars creditorum intelligitur in summa debita, nō autem in numero personarum, ideo si creditor vnus esset in mille, & decem creditores in quingentum; ille solus diceretur maior pars creditorum, & per consequens ille vnus creditor, in mille, potest cōgere alios decem, ad cōcedēdā istā dilatiōē; etiam si cōcurrant æqualitates, & numeri personarū: & quantitatem creditorum; tunc dignitas creditorum inspiciendā est, Petr. Vanderan. in tract. de Priuileg. Credit. c. 12. vers. quod igitur Surd. conf. 65. num. 24. Intriglatē de hac materia in tract. de feud. cenzur. 1. quest. 4. num. 41. Ioann. Bayb. Costide Rata & Portion. quest. 139. num. 3. Burg. in tract. de laudem. par. 3. in spec. 2. num. 5. Seraph. de priuileg. iuram. priuileg. 114. num. 4. Alex. Trenb. varia. r. solut. lib. 3. resolut. 12. & 3. de solut. Genua in suo tract. de priuileg. script. lib. 3. tit. de liter. iudicial. seu dilator. vel morator. Cuiacius in suis obseru. lib. 2. cap. 10. Muscatell. in sua prax. fideiussor. par. 152. 2. quest. 9. & ista dilatio impedit executionem sententiæ si concurrant requisita, Gallup. in sua prax. S. R. C. Neap. par. 1. cap. 6. num. 8. & seq. dicunt dictam*
- 153 dilatiōem quinquēnalem fuisse subrogatam in locum cessionis bonorum, *Affl. decis.* 218. *Cesar Barz. decis. Bonon.* 78. num. 18. *tex. express. in l. si vnus §. bodie, & l. maiorem l. rescriptum ff. de pact. l. fin. C. qui bon. ceder. poss. in qua dilatiōe quinquēnali faciēda, si agentes priuilegiati sunt vtique exceptionem incompētentiæ fori opponere non possunt, & opponendo excluduntur cum dicta causā quinquēnalis, seu concurrentiæ terminanda sit, vbi cepta est, & viget dispositio, leg. vbi ceptum G. de iudic. Cald. in tract. de mod. art. glos. 1. num. 97. Vin. decis. 32. *Affl. decis.* 380. vbi Ursillus dixit sic fuisse decisum in Sae. Conf. Neapol. excludendo clericum à remissione petita. *T. bor. in compend. decis. in verb. dilat. quinquēnalis tom. 5. Muscatell. in prax. Sac. Conf. glos. veniens num. 100. in fine. par. 2. lib. 1. Nouar. in sua prax. de elect. & variat. fori. par. 1. quest. 24. pagin. 264. num. 3. dicens ita fuisse decisum in Regia Audientia Ciuitatis Bari de anno 1559. in causā aliquorum de**
- Ciuitate Ruborum. causā Magnifica Iulia Gētile de Terra Baroli, & fuit exclusā à remissione causæ.
- 155 *Præses S. R. C. Vincent. de Franch. in decis.* 179. num. 9. mouet dubium num possit dicta dilatio quinquēnalis concedi à maiori parte creditorum anteriorum; ita vt debitor ea fruatur in personam tantum, & non in bonis, & dixit quod per Sac. Reg. Conf. Neapol. fuisse iudicatum contrarium *Muscatell. in gl. prædict. num. 17.*
- 156 Sed *Affl. in decis.* 288. dixit solum in tribus casibus maiorem partem posse compelli ad concedendam dilatiōem quinquēnalem de quibus apud ipsum videri poteris, & apud *Angel. conf.* 223. *Roman. conf.* 439. *Stracc. in tract. de mercat. tit. de decottor. par. 6. num. 12. à Piazza in Epitome delibror. cap. 46. nu. 14. & 36.*
- 157 Quæ omnia limitare videtur *Vincent. de Franch. in decis.* 151. & ibi etiam addentes dicendo, quod si concurrerent creditores maioris summe, non posse compelli ad concedendam nec concessa obstare creditoribus minoris summe ex causa depositi etiam si depositum esset in pecunia, *per ten. in l. si quis, vel pecunias C. de posit. Boer. decis.* 296.
- 158 Cuius occasione quæritur, an mulier constante matrimonio possit inscio viro, siue eius inuito concedere dilatiōem quinquēnalem, & dicitur non posse,
- 159 quia constante matrimonio, mulier non est domina dotis, sed vir *l. doce Ancillam. C. de rei vindic. neque constante matrimonio facere deteriorem conditionem; suæ dotis potest etiam respectu temporis l. attilicinius ff. de pact. dotal. cum cōsensus viri necessarius sit, vnde licet mulier possit dotem donare constante matrimonio, tamen viuente viro nō habebit suū effectum, sed solum post eius mortem, sic & in legato, *Bal. Nouell. in tract. de dote par. 12. num. 24. vers. ex prædictis, non existentibus filiis de iure Communis;**
- 160 de iure consuetudinario Neap. de decima illis superuiuentibus; & non existentibus filiis de medietate.
- 161 Et licet *tex. in l. attilicinius ff. de pact.* dicat mulierem non posse facere deteriorem conditionem suæ dotis etiam respectu temporis, procedit in muliere nupta, & viuo viro, cum tunc non vocatur domina, *l. si constante ff. solut. matrim. si tamen vidua sit, tunc poterit in dote sibi præiudicare, notat. à glos. penult. l. cum dos ff. de pact. dotal. sequitur Paul. Castrens. in l. 2. §. item si voluntate, vers. sed apponitur ff. solut. matrim. Dec. in l. 1. nu. 8. ff. de*

de regul. iur. tenent enim DD. mulierē
 165 hanc dilationem nō posse concedere
 etiam post mortem viri, cum actio dotis
 166 post mortem viri, non cōcedatur vxor
 sed hāredibus viri, per *tex. in l. si pro te*
Pater C. de dotis promiss. ibi si pro te pater,
 marito tuo stipulanti promiserit dotem,
 non tibi, sed marito contra successores
 foceri competet actio; & *ex lege si Socer*
 45. §. *Lucius ff. solut. matrim.* ibi in illis ver
 bis (Respondi cum filia, alijs à patre hā
 redibus institutis actionem de dote sua
 recuperanda habere cōperit necesse ha
 bebūt maritus; aut exactā dotem aut a
 ctiones ei pręstare) *Franch. decis. 33. Boer.*
decis. 328. Ant. Gabr. lib. 3. de iure dot. con
clus. 3. num. 4. Ann. allegat. 129. Guid. Pap.
 167 *conf. 6.* cum ipsa mulier ineptē agere vi
 cessione ab hāredibus viri dicta *l. si pro*
te pater, & sic consultum est mulieri, an
 tequam agat, pro ipsa dote, siue contra
 eius debitorem, vt petat ab hāredibus
 viri, vel soluant, vel cedant actionem,
 ita voluit *Guid. Pap. decis. 375. num. 2.*
Corneu. conf. 1. num. 11. conf. 26. num. 3. conf.
149. vol. 2. conf. 212. conf. 318. num. 3. vol. 3.
conf. 93. num. 8. conf. 153. num. 1. conf. 250.
num. 4. conf. 281. num. 1. lib. 4. Silvan. conf.
13. num. 10. & sequent. Riminal. conf. 236.
Ruyn. conf. 185. num. 5. lib. 1. Bal. Nouell.
de dote, par. 8. priuileg. 24. Paris. conf. 121. nu
1. lib. 1. Landerch. conf. 131. vers. 2. adfertur.
Facchin. controuers. iur. lib. 8. cap. 73. Mila
nenf. decis. 10. num. 6. lib. 1. Cartar. decis. 93.
Triuisan. decis. 22. Monter. decis. 36. nu. 32.
& sequenti, Barz. decis. 82. num. 17. Gabriel
conf. 129. num. 7. lib. 1. Gratian. discept. forent.
cap. 49. num. 13. & discept. 627. num. 8. lib. 4.
Gabriel. conf. 82. num. 6. & sequ. lib. 2. Pa
sthal. de virib. patr. potest. par. 1. cap. 4. n. 76.
Surd. decis. 219. num. 16. Rota Roman. apud
Ludouf. decis. 97. num. 1. Pancirol. conf. 37.
num. 8. Auendagn. conf. 20. num. 3. Giurb.
doctiff. in consuetu. 1. Messana. cap. 13. glos. 1.
num. 8. Az ued. lib. 2. num. 18. tit. 9. lib. 5.
excampilat. Suar. in l. post rem iudicam
limitat. 2 ff. de re iudic. Car. u. ritu 167. nu. 6.
ritu 286. num. 5. Dienna regul. 275. limit. 6.
Guttier. lib. 2. practicar. quest. cap. 118. nu.
25. Rebuff. de litter. oblig. ar. 1. glos. 9. num.
29. & artic. 2. glos. 1. num. 64. Marzar. de
fdicommiss. quest. 38. num. 60. Cardin.
Tusch. conclus. 726. num. 10. Farinac. decis.
 769. Mouentur omnes, quod ia contra
 168 ctibus soli stipulatori actio queratur,
 nec persona extrinseca subintelligitur,
 quamuis marito contemplatione ipsius
 mulieris dos promissa dicatur, quam
 169 ueriores puto, quandoquidem in

contractibus plus attenditur factum,
 quam cōtemplatio, *Bal. in hpatum quod*
dotali, in 9. quest. de Collat. Crauett. conf.
 288. *num. 5. vers. quero principaliter. Gaill.*
obseru. 133. num. 7. lib. 1. Triuisan. dicta de
cis. 22. num. 7. lib. 1. Rota Auenion. decis. 25.
nu. 9. Fontanell. de pact. dotal. claus. 6. glos. 1.
par. 1. nu. 3. & seq. vol. 2. Menoch. de Arbitr.
iudic. cas. 39. num. 19. Franch. dicta decis.
 33. *Capic. decis. 183. & ibi addentes litt. A,*
 170 limitantur dicta in vltimis voluntati
 bus cum persona extrinseca in illis sub
 intelligatur, *Bal. in l. si cui legator §. fin. ff.*
de legat. 1. Franch. decis. 33. num. 10. Ias. in l.
si ex eo legato §. si Testator, vers. nec solum,
& ibi glos. Bar. & Ias. num. 11. ff. de legat. 1.
Gaball. dicto conf. 82. num. 5. vol. 2. Gabriel
conf. 129. num. 8. lib. 1. per tex. ubi DD. om
nes, in l. Tito centum §. Titio genero ff. de
condition. & demonstr. Crauett. conf. 288. nu.
 5. *vers. quarto principaliter. Gratian. discept.*
forent. dicto cap. 49. num. 23. lib. 1. Monter.
 171 *decis. 36. num. 39.*
 Augetur primum motium, an mu
 lier mortuo viro teneatur stare dilatio
 ni concessę, per virum, puta si vir con
 cessit dilationem debitori ex causa do
 tis ei assignato. pendente dicta dilatio
 ne moritur vir non tenetur stare dictę
 dilationi, per regulam ex quo resolutio
 iure datoris, resoluitur ius accipientis,
l. lex vectigal ff. quib. mod. pign. vel hypot.
solu. cum ex necessaria causa resoluatur,
cap. primo §. rursus, quibus modis feud.
amitta. Tiraquell. de retract. lignag. §. 34.
glos. 1. num. 10. & sequenti, Boer. decis. 181.
Paul. de Cast. conf. 68. vol. 2. in fine,
Plot. conf. 48. Surd. decis. 286. & de aliment.
tit. 9. quest. 42. num. 9. & sequenti, Ne
gus de Pignori §. 1. membr. 5. par. num. 43.
Turret. conf. 84. num. 8. & 9. lib. 2. Molin. de
primogen. lib. 1. cap. 20. num. 2. & 3. Scradet
de feud. par. 8. cap. 1. num. 31. Dec. conf. 607.
num. 12. Ofsat. decis. 156. num. 13. & 14. Berol.
conf. 196. num. 12. vol. 1. Fab. de Ann. conf. 81.
num. 18. Mantica de tacitis, & ambiguis
conuent. lib. 4. tit. 32. num. 96. & lib. 11. tit.
 31. *num. 68. Amatus decis. 27. num. 17. Ma*
strillus decis. 114. num. 57. 58. & decis. 154.
nu. 16. Anellus de Amato meritis Prafes
R. Camera Summaria conf. 10. num. 12.
Guid. pap. decis. 575. Carocc. dec. 117. Milan.
decis. 17. num. 1. lib. 2. Corbul. de caus. priua
tion. ob non solut. canon. ampliat. 34. Came
rar. in cap. imperial. fol. 17. litt. G. de probib.
feud. alien. per Feder. Cardin. Tusch. conclus.
 272. *litt. R. Rodorig. de Ann. reditib. lib. 1.*
quest. 3. num. 7. vers. quod sublimitandum,
Casanate conf. 7. num. 8. Molin. de contract.
 R r disp.

- disp. 538. Sessa dec. 25. n. 72. 73. & 74. Couar. varkar. resolut. cap. 8. n. 31. Cancer. cap. 1. resolut. 3. num. 171. Gabbal. conf. 144. nu. 64. Pinell. in 3 parilib. 1. num. 72. de bon. matern. Aluar. Valasc. decis. 186. Georg. allegat. 14. num. 19. Aldouin. conf. 15. nam 5. Ratio est*
- 172 cum vir super dote, non habet plenum dominium prout voluit sapientissimus *R. de Ponte decis. 19. per totam*; sed est vti usufructuarius, quo extincto, extinguitur Dominium, & morte finitur, *S. finitur. in str. quib. mod. usufruct. admit. p. 109* est in locacione facta per maritum fundi dotalis, cum soluto matrimonio, vxor non teneatur stare, *DD. omnes in l. si filio fam. S. si vir in quinquennium, ff. soluto matrimonio*, sic etiam in proprietario stare non compellitur, *text. in l. si quis dominum, S. sed hic subiungi ff. locat. Carocc. in tract. de locat. & conduct. sub rubr. de iure dot. quaest. 7. fol. 66. limitatur in hærede vniuersali concedenti, quod teneatur stare locacioni, cum factum defuncti liget hæredem, l. pactum ff. de probat. Phan. de Fanuc. in tract. de inuent. in 7. par. fol. 257. num. 110.*
- 174 Et licet in dilacione concessa per Principem teneatur prestare fideiussores de soluendo in fine dilacionis, est ratio quia illa dicitur moratoria, ex gratia concessa, illa autem concessa à creditoribus non tenetur prestare fideiussionem, *Vr. fill. decis. 288. num. 2. Muscatell. in sua pract. in 4. par. glos. in verbo petend. nu. 19. in fine, Tesaur. decis. 91. num. 2. Boer. de eis 296. num. 2. Affl. decis. 279. num. 4. l. si debitori in verbo competenti cautel. ff. de iudic. nisi remittatur propter difficultatē præstationis, l. 2. S. penult. ff. de iudic. Bal. & alij in l. 2. ff. solut. matrim. vbi multis limitat modis, si vero dilatio est concessa ex conuentione pactuum, & superueniat interim noua causa suspicionis, tunc peti potest cautio, l. in omnibus ff. de iudic. DD. in dicta l. 2. siue sit in contractu bone fidei, siue stricti iuris, Alex. in dicta l. 2. in 5. col. Affl. decis. 108. & ex noua causa conceditur creditori persequi pignora, & agere hypothecaria per l. questum cum glos. ff. de pignor. Negus. in tract. de pignor. membr. 3. 5. par. num. 48. Curauit. Ritu 167. num. 8.*
- 178 Limitatur quod fideiussio seu cautio fuit præstita, & postmodum fideiussor effectus est, non soluendo quia tunc debitor qui habuit dilacionem, non tenetur prestare nouum fideiussorem, fallit in dote, quia si fuit datus fideiussor mulieri pro dote, qui erat soluendo si postea efficiatur non soluendo debet iterum sibi cauere idonee, *Angel. in l. si cum dotem S. si mulier. & ibi DD. ff. solut. matrim. Angel. in l. quoties ff. qui satisfacere cogate scripsit de hac materia Cucc. in suo tract. de moratoria, num. 137. ad quem me remitto, cum materia non sit nostra, sed tantum aliqua in hac materia adnotare curauit.*
- 179 Verum quia debitores solent renunciare huic moratorie dilacioni, imo sibi ipsis concessa, non vti, an ea non obstante, possit debitor vti prædicta moratoria, & dux sunt DD. opinioniones, prima est renunciacionem prædictam debitori, non afficere, cum sit Renunciatio de iure futuro, cui renunciari non potest, *l. si quis heres ff. de acquir. hered. l. si ita scriptum, S. 1. ff. de leg. 1. 2. & in l. 1. C. de pact. & quod dicta renunciatio sit de iure futuro, patet, nam ista dilatio non competit de præserti, sed cōdenatis creditoribus ad concurrendum, argum. l. penult. ff. de cess. bonorum, & si fuerit factum per pactum, & positum per Notarios indiscretos, & indoctos, non valet, quia est contra bonos mores, & naturalem æquitatem, imo contra humanitatem, l. alia S. eleganter ff. solut. matrim. prædicta enim dilatio quinquennalis est beneficium miserabile prout est beneficium cessionis bonorum, & ut misereatur inopie huius modi debitoris, sicut beneficio cessionis bonorum renunciari non potest, neque huic beneficio dilacionis cum ad eundem effectum tendant, l. fin. C. de iudic. Viduit. tollen. imo maius est beneficium quinquennalis dilacionis, quam cessionis bonorum, nam quinquennalis dilatio se habet vt non molesteretur, nec in persona, nec in bonis, secus in cessionis bonorum, cum usq. ad subuculam spoliatur, quando conceditur, quod est minus fauorabile; multo magis ceteretur concessam illud quod est magis fauorabile, l. cui pacto in fine ff. de seru. ex port.*
- Alter opinio est, quod possit prædicto beneficio moratorie seu dilacionis renunciari tam concessæ quam concedendæ, late *Iacob. Butrigar. in suo tractat. de renunciat. in verb. beneficio indulgiam Coler. in tractat. de process. exequut. par. 1. cap. x. num. 228. mouentes ex illa maxima quod vnusquisq. potest renunciare priuilegio suo l. si quis in conscribendo C. de pactis, maxime cum iuramento illi esset renunciatum Rolan. conf. 31. lib. 2. cum renuncianibus difficile detur regressus Tesaur. decis. 186. num. 8.*
- Augetur, & secundo renunciatio prædicta

dicti beneficii dicitur facta de iure positiuo introducto merè in fauorem renu-
ciantis, nec inducit aliquid, quod est cõ-
tra bonos mores *Castrensi. in dicta l. si quis
in conscribendo, prout notat Iacob. Butrig.
in dict. tract. de renunciat. vers. beneficio in-
dugiaturum, Coter. in dicto tract. de process.
execuz. par. 1. cap. 10. num. 12.* cum ista se-
cunda opinio sit vera, & ab illa non est
recedendum, prout *Salic. in Auth. hoc nisi
C. de solut. col. 1. vers. querit, sequitur Dec. in
l. 2. S. mutui datio, vers. tertia est conclusio
ff. si cert. petat. Franch. decis. 81.*

184 Hinc est, quod pendente dilatione,
prædicta Iudicis officium conquiescit,
l. siue pars C. de dilas. cap. significante de ap-
pellat. glos. in clement. sepe in verbo post da-
tionem de verb. signif. l. as. in l. 2. ubi plura iu-
ra allegat. ff. de re iudic.

Sunt nonnulli casus quod pendente di-
latione officium iudicis nõ conquiescere;
Primo si fuit mora questio super dicta
dilatione concessa potest iudex procedi
ẽr pendente dilatione in fauore illius,
cur data est dilatio, *Socc. regul. 93. in 5. fal-
lent. Alex. in l. 2. vers. aliam limitationem, &
ibi l. as. vers. limita tertio ff. de re iudic. l. mol.
in l. si quis instituatur vers. nota, ex vers. in-
terim ff. de heredib. instituend. Bat. in l. quod
fauore, vers. tertio exemplificatur ff. de car-
bon edict. Roland. conf. 31. lib. 2.*

Secundo si fuerit per partem aduer-
sam attentatum, vel facta nouatione di-
lationi concessa; nã tunc non conquie-
scit officium iudicis; sed coram illo po-
test fieri reuocatio attentatorum, *Socc.
in dicta Regula, Abb. in cap. significante de
appellat. vers. idem dixi ubi Imol.*

Tertio non conquiescit officium iu-
dicis etiam pendente dilatione, quando
fiscus vult conuenire debitorem debi-
toris sui, pendente dilatione l. i. C. de cõ-
dit. clement. sepe in princip. vers. quinto fal-
lit. de verb. signif. ubi DD.

Quarto non conquiescit officium iu-
dicis, quando pendente dilatione fuerit
dictum de nullitate dilationis concessa l.
cui pater S. curatoris, & ibi gl. in verbo quã-
quam, ubi Bar. ff. de legat. 2. *Socc. dicta regul.
93. in 12. limit. l. as. in l. 2. vers. 3. limita, ff. de
re iudic. Roman. in l. quandin, l. ultima, vers.
item, & 3. ff. de acquir. hered. Aret. n. 5.*

Quinto non conquiescit officium iu-
dicis, & potest procedi pendente dilati-
one pro tuitione dictæ dilationis con-
cessa, *Bal. in l. si quis seruo, vers. ego dico C.
de furtis, & seru. corrup. Socc. dicta regul. 93
in octaua fallent. Franc. in cap. significante,
vers. tertio limita de appellat.*

185 Quinta dilationis species est illa quæ

conceditur a parte vs. a creditore, nam
potest creditor dare dilationem suo de-
bitori ad finem soluendi, per regulam
cum quilibet de re sua sit moderator,
& arbitrer, vt in l. re mandata C. mandat.
Decian. conf. 16. num. 91. lib. 4.

S V M M A R I V M.

- 1 Beneficium excussionis duplex est.
- 2 Tertij possessoribus non possunt conueniri nisi
excussis principalibus debitoribus.
- 3 Excussio non sufficit proponere, & allegare,
sed est facienda ordine iudicarij.
- 4 Citatio an sit necessaria in iudicio excussio-
nis.
- 5 Citatio fidelissorum, & debitorum non est
facienda generaliter, sed particulariter,
quando sunt certi secus incerti.
- 6 Excussio est facienda usque ad sacculum, &
peram.
- 7 Citatio per proclama siue per edictum an
afficiat clerico.
- 8 Citatio per adictum est facienda generali-
ter.
- 9 Clericus comparens aduersus citationes per
adictum dicitur actor, & non reus.
- 10 Clericus potest citari cum citatione per
adictum ad videndum fieri inuentarium.
- 11 Citatio per adictum non ardat citatum ad
comparendum si non vult.
- 12 Comparens aduersus citationem per adi-
ctum dicitur Reus voluntarius, non neces-
sarius.
- 13 Clericus non comparens aduersus citationem
per adictum non dicitur contumacem
iudicauit non sua putare interesse.
- 14 Iudicium factum contra clericum virtute
citationis per adictum est nullum.
- 15 Iudex secularis non est Iudex competens
clerici.
- 16 Clericus an possit opponi declinatoriam fori
fallit quando est Author laudatus.
- 17 Practica capitulorum Regni.
- 18 Citatio non potest fieri nominatim in reme-
dio capitulorum Regni.
- 19 Capitulum Regni reale fastigium inuentum
fuit ne partes venirent ad arma.
- 20 Reale fastigium quid sit.
- 21 Reale presidium an committi possit omni-
bus iudicijs.
- 22 Practica S. R. C. Neap. in iudicio capitulo-
rum regni.
- 23 Practica faciendi citationes per adictum.
- 24 Forma decreti Realis presidii interponendi.
- 25 Clericus comparendo in iudicio capitulorum
regni quando dicatur Actor.
- 26 Clericus in iudicio capitulorum Regni quã-
do possit declinare forum.

- 27 In iudicio capitulorum Regni proceditur summarie visa facti veritate.
- 28 Iudicium capitulorum regni est quaedam extraordinaria cognitio.
- 29 Spoliatus an possit renunciare beneficio restitutionis spoliis.
- 30 Citatio in iudicio capitulorum regni an omitti possit.
- 31 Extrema tria requiruntur in iudicio capitulorum Regni.
- 32 Citatio quando non valet.
- 33 Beneficium excussionis non potest tolli per pactum.
- 34 Obligatio personalis qua oritur ex conventionione facta inter debitorem, & creditorem, non sequitur fundi possessorem.
- 35 Excussio an sit facienda mortuo debitore.
- 36 Curator est dandus hereditati tacenti.
- 37 Fideiussor indemnitas an possit conveniri nisi excusso principali.
- 38 Renunciatio facta generaliter de omnibus beneficiis ac legum auxiliis quid operetur.
- 39 Mulier, & vir agentes contra possessores bonorum promissoris, an obstat eis exceptio excussionis.
- 40 Creditores posteriores an possint opponere contra creditorem anteriorem exceptionem excussionis.
- 41 Exceptio excussionis an possit opponi contra fiscum.
- 42 Fiscus non habet magis iura, quam habet priuatus.
- 43 Fiscus potest conveniri qui in ius delinquentis succedit.
- 44 Exceptio excussionis potest opponi mulieri agenti pro assuratione dotis ob vergentiam viri ad inopiam super bonis a tertio possessis.
- 45 Periculum bonorum assuratorum ad quem spectat si deperduntur.
- 46 Assuratio mulieris non extinguit hypothecam super aliis bonis viri.
- 47 Creditores vir an habeant ius offerendis super bonis dotalibus asscuratis.
- 48 Ius offerendi quando competat creditori super bonis viri excludente uxore.
- 49 Beneficium excussionis dupliciter consideratur.
- 50 Beneficium excussionis competit tertio possessori conuento actione hypothecaria.
- 51 Clausula constituti, & precarii quid operetur.
- 52 Beneficium excussionis an habeat locum in patre fideiubente pro filio.
- 53 Beneficium excussionis an cesset inter mercatores.
- 54 Beneficium excussionis an cesset super bonis suis extra districtum.
- 55 Beneficium excussionis an cesset contra absentem.
- 56 Beneficium excussionis an cesset contra fideiussorem negantem se fideiussisse.
- 57 Mendax perdit omne ius quod habet in re negata.
- 58 Negans an perdat beneficium excussionis.
- 59 Definitio mendacis.
- 60 Beneficium excussionis an detur, quando creditor habet bona sui debitoris specialiter obligata.
- 61 Specialis hypotheca magis afficit rem quam generalis.
- 62 Actio hypothecaria an detur contra tertios possessores nisi prius excusso principali.
- 63 Contractus an possit rescindi non intimato principali debitori.
- 64 Assistentia non rescisso contractu an possit praestari.
- 65 Practica petendi rescissionem contractus.
- 66 Beneficium excussionis an cesset contra depositarios.
- 67 Clericus depositarius potest cogi per Iudicem secularem.
- 68 Depositarius est simplex custos, & in eum non transfertur dominium.
- 69 Actio furti an detur contra vten tem rem depositatam.
- 70 Dilatio quinquennalis an sit danda debitori ex causa depositi.
- 71 Nummularij qui dicuntur in Regno Neapolitano.
- 72 Nummularij fides est publica, & a fisco approbata.
- 73 Partita Bancorum omnis fides est adhibenda.
- 74 Bancherij decocti qui dicuntur.
- 75 Foro cedere qui dicuntur.
- 76 Creditores immittuntur in possessionem bonorum fallitorum.
- 77 Bona fallitorum statim dicuntur cessa creditoribus.
- 78 Creditores praferuntur in bonis bancheriorum fallitorum, qui fidem publicam sequuti, pecuniam in ipsorum mensas deposuerunt.
- 79 Depositarius irregularis quis dicatur.
- 80 Pecunia depositata depositariis irregularibus retinet privilegia veri depositi.
- 81 Periculum pecuniae depositatae per particulares in bancis ad quem spectet.
- 82 Bancherij tenentur de casu fortuito.
- 83 Excussio an sit necessaria quando debitor est debitor certe speciei.
- 84 Excussio an sit necessaria in iudicio, ubi proceditur sola facti veritate inspecta.
- 85 Excussio an sit necessaria quando proceditur de bono & aequo.
- 86 Excussio an sit necessaria in reatibus debitis per plures.
- 87 Excussio an sit necessaria quando fideiussor successit principali debitori.
- 88 Inuentarium inducit separationem bonorum.
- 89 Inuentarium conseruat ius, & dicitur qualitas

- litas qualificans aditionem.
- 90 Excusio non habet locum in terris Ecclesie immediate subiectis quam in obligatione clericorum.
- 91 Excusio an habeat locum quando agitur iure cesso.
- 92 Excusio an habeat locum in contractibus bona fidei.
- 93 Excusio an habeat locum quando agitur super nomina debitoris creditori obligato.
- 94 Excusio non habet locum quando dicta excusio esset impossibilis puta per prescriptionem actionis personalis.
- 95 Excusio an habeat locum in bonis feudaliibus.
- 96 Creditores cum assensu possunt agere hypothecaria super fundo relicta excusioe allodialium.
- 97 Assensus capituli cõcessi super capitulis matrimonialibus Neapolitanis excludit etiã excusioem honorum allodialium.
- 98 Filia naturalis non orta in Ciuitate Neapolis, sed extra, ex muliere exera non gaudere dispositione Capitulorum Regni super dote.
- 99 Beneficium excusioem cessat in alluarijs huius regni.
- 100 Alluarij de iure communi non tenentur de proprio nisi in subsidium facta prius discussione bonorum tam principalium debitorum quam fideiussorum.
- 101 Pragmatica vltima sub tit. de Alluarijs ponderatur.
- 102 Alluarij habent tempus quatuor mensiu ad faciendas diligencias contra principales, illis elapsis tenentur de proprio, & omnia eorum bona sunt obligata, & etiã officia.
- 103 Excusio an cesset in obligato per publicum in instrumentum guarentigiatum.
- 104 Fideiussor si renunciauit beneficio Auth. praterca, & omni legum auxilio etiam si esset fideiussor indemnitatis non potest uti exceptione discussionis.
- 105 Acceptans literas cambij an possit opponere exceptionem excusioem.
- 106 Acceptans dicitur ratificare.
- 107 Excusio an cesset in obligato in forma Camera.
- 108 Exceptio excusioem est de apicibus iuris an semper, & in omni casu possit opponi, ut quandocumque.
- 109 Exceptio excusioem an possit opponi in quacumque parte iudicii, vel ante litem contestationem.
- 110 Exceptio excusioem non proposita in causa principali an possit opponi in causa appellationis.
- 111 Appellatio reponit causam in eo statu in quo erat post litem contestatam.
- 112 Exceptio excusioem considerata est num. sit dilatoria aut anomala aut decisoria.
- 113 Exceptio excusioem an impediatur litis ingressum.
- 114 Iudex summarie potest cognoscere de exceptione excusioem proposita.
- 115 Exceptio excusioem an admittatur in notorijs.
- 116 Pronunciatio Iudicis an requiratur etiam in notorijs, & an proficiat omnibus alijs creditoribus.
- 117 Excusio bonorum non est necessaria, quando notorie constat principalem non esse soluendum.
- 118 Notorium dicitur probatio probata, vel saltem de facili probabilis.
- 119 Notorium dicitur publicum notum indubitatum, & liquidum nulla e gente discussione.
- 120 Notorium aliud est facti, aliud iuris aliud probationis, aliud presumptionis, seu fictionis.
- 121 Notorium inter species probationis connumeratur.
- 122 Definitio Notorij.
- 123 Notorium probari per acta Iudicii.
- 124 Notorium dicitur quisquid per Iudicem, & partem fit.
- 125 Notorium inducitur non solum per confessionem spontaneam factam per partem, sed etiam per instrumenta.
- 126 Instrumenta faciunt rem notoriam, & est probatio probata.
- 127 Notorium remittitur arbitrio Iudicis.
- 128 Probatio notorij potest fieri per duos testes.
- 129 Probatio notoria an admittatur contra presumptionem iuris, & de iure.
- 130 Notorium est probatio de indubitata, & finita nulla discussione agente, & habet vim sententia.
- 131 Nullitas notoria resultans ex actis non censetur exclusa a statuto resciente nullitates.
- 132 Nullitas notoria an impediatur executionem sententia.
- 133 Nullitas notoria quomodo apponi possit.
- 134 Sententia continens expressum iuris, vel facti errorem est nulla.
- 135 Sententia notoria iniusta non transit in rem iudicatam.
- 136 Clausula constituti, & precarij facit transferre possessionem in emptorem.
- 137 Clausula constituti, & precarij operatur translationem possessionis materialis, sed etiam ciuili.
- 138 Clausula constituti, & precarij operatur effectum suum presentem, & acceptanti.
- 139 Clau.

- 139 Clausula constituti, & precarii non solum transfert possessionem, sed etiam dominium tam in rebus stabilibus quam in corporalibus, ut sunt iura, & actiones dammodo concurrat iurium cessio.
- 140 Cessio in incorporalibus habet vim traditionis.
- 141 Clausula constituti, & precarii an faciat praeserri, qui possidet per constitutum.
- 142 Clausula constituti, & precarii solum operari in possessoris ordinariis, non autem in possessoris summaris.
- 143 Iudicium capitulorum regni, est iudicium summarium.
- 144 Clausula constituti, & precarii, nullo modo operari in iudicio Capitulorum in Regni.
- 145 Actus ficti quando sunt considerabiles.
- 146 Clausula constituti, & precarii in multis casibus non operatur.
- 147 Clausula constituti, & precarii silet in contractu nullo.
- 148 Contractus nullus pluribus modis potest dici ratione personae, ratione rei, ratione conditionis, ratione potestatis, ratione personae, & rei, ratione dissensus, & dolus, ratione simulationis, & solemnitatum ratione legis, ratione loci, & ratione contemptus iudicis.
- 149 Furtiosus nec expressè, nec tacite potest consentire.
- 150 Incertitudo an vitiat contractum.
- 151 Conditio impossibilis vitiat contractum.
- 152 Conditio impossibilis an vitiat matrimonium.
- 153 Iudex an possit contrahere cum subditis quos habet sub potestate.
- 154 Actio non cadit inter patrem, & filium.
- 155 Contractus potest deficere ratione prohibitionis.
- 156 Prohibitio respiciens rem, & personam an semper duret.
- 157 Contractus rescinditur propter dolum.
- 158 Simulatio facit contractum nullum.
- 159 Solemnitas an sit de substantia contractus.
- 160 Contractus potest deficere ratione legis.
- 161 Contractus factus in carceribus non valet.
- 162 Contractus factus in Ecclesia valet.
- 163 Contractus factus contra praecipuum iudicis non valet.
- 164 Alienatio bonorum potest prohiberi existente alicuius interesse.
- 165 Decisio Collateralis Consilij Neap. enunciatur.
- 166 Beneficium excussionis an renuciare possit.
- 167 Notarius ponens illa verba renunciantes & c. noua constitutionis de fideiuss. quid importent.
- 168 Renunciatio quando censeatur specialis.
- 169 Clausula omni legum, & iuris auxilio an

- includat beneficium excussionis
- 170 Notarius de stylo ponit renunciations faciendas in instrumento.
- 171 Renunciatio an possit fieri de beneficio excussionis.
- 172 Iuramentum expresse interuenire debet in renunciatione excussionis.
- 173 Clausula omni legum, & iuris auxilio plures producit effectus tamen in renunciatione beneficii excussionis non comprehendit dictam beneficium, cum requiratur specialis renunciatio.
- 174 Beneficium excussionis an possit tolli per statutum.
- 175 Statutum non potest tolli ea, quae introducta sunt pro bono publico.
- 176 Fideiussor renunciens omnibus beneficiis an censeatur renuciasse beneficio excussionis.

CAPVT XXVIII.

Excussionis Beneficio an renuciare possit.

- E**xclusionis beneficium inter personale, & reale diuiditur de personale extat dispositio in textu Authent. praesenti C. de fideiussor. per quam dispositione statuitur fideiussorem nullo modo conueniri posse nisi prius facta discussione sui principalis debitoris, Barbosa in l. si costante num. 60. ff. soluto matrimonio. Ant. Heringius de fideiussoribus cap. 28. a nu. 19. Gedeus de contrahend. & committ. stipulatione cap. 9. conclus. 5. num. 105. Negusant. de pignoribus part. 8. memb. 1. num. 31. Aymon Crauet. conf. 263. num. 5. Riminaldus conf. 600. num. 19. lib. 3. Baldus conf. 150. lib. 2. Capicius decis. 54. n. 2. loquente etiam post litem contestatam Guidon. Papa decis. 432. num. 9.
- 2 Reale beneficium excussionis illud dicitur, & tunc habetur, quando hypothecaria actione agitur ex qua non permittitur recta via contra tertios possessores agere, nisi excussi principales debitores, vel eorum haeredes, ac fideiussores fuerint, & postmodum ad tertios possessores deuenire, prout ex text. ad litteram in Auth. hoc si debitor. C. de pignor. & hypothec. & in l. Maschis ff. de iure fisci, late de hac materia adnotat Ant. Faber de error. prag. decade 5. per totam Pract. papiens. in forma libelli respons. in actio-

ne hypothec. vers. except. excussio, num. 16. Cyprius dixit, Negusant. in tract. de pignor. memb. 1. 8. par. n. 11. cum seq. quæ excussio non sufficit proponere, & allegare, sed est facienda ordine iudiciario, Bar. in l. prator §. hoc interdum ff. de nou. oper. nunt. Guid. pap. decis. 432. num. 8. Gayll. obseru. lib. 2. resolu. 50. num. 30. Mangon. decis. Lucens. §3. num. 3. & decis. 66. num. 14. & 15. Peguera decis. Cathal. 271. num. 42. Cephal. conf. 98. Bero. conf. 80 lib. 3. Roland. à Vall. conf. 9. num. 11. & in illa fideiussorum ac possessorum citatio requiritur, Aretin. in §. item si quis in fraudem, num. 12. in tit. de Action. Cartar. decis. 65. num. 3. Nectalis citatio sub generali modo faciendæ est: sed specialiter Negus. ubi supra nu. 13. Alex. conf. 106. vol. 5. quod intellige quando si decussores, & interessati sunt certi, & requiritur citatio principalis, Bald. & Angel. in l. decem ff. de verbor. obligat. DD. in Authent. hoc si debitor. C. de pignor. si vero non sunt, certi nec de facili haberi possunt notat Bart. more suo in extrauag. ad reprim. in verbo citatum, sunt citandi per pragmatæ, seu per proclama. Maranta par. 6. membr. 1. de citat. num. 89. Surd. conf. 181. nu. 32. Milanens. decis. 1. nu. 179. lib. 2. Becc. conf. 12. Muta. decis. 26. nu. 1. à quo pragmatæ excepti intelliguntur impediti, vel iuxta causam absentia habentes, quod hodiè non seruari, dixit Grego. Lopez. l. 42. tit. 13 par. 5. Parhad. lib. 2. quotidianarum. cap. 5. par. §. 16. per Roderiq. de annuis reddit. lib. 2. quæst. 17. nu. 19. & excussio debet esse vsq. ad sacculum & peram, late de hac materia Gabriel. comitum. conclus. in tit. de citation. conclus. 1. num. 315. cum sequent. & in l. si eo C. de remiss. pignor.

7 Diximus citationes posse fieri per proclama siue per ædictum quæritur an ista citatio facta per ædictum afficiat etiã clericum in quo quæsitum DD. affirmatiue concludunt vt Salicet. in l. consulta num. 2. C. de testament. Angel. in l. 1. §. hæc stipulatio col. 6. vers. solum ergo restat videre, ff. si cui plusquam per leg. falcid. Ioseph. Ludouic. comm. conclus. conclus. 5. per totam Regens Sanselic. late de hac materia in sua praxi iudiciaria section. 30. nam. sexto; 7. & seq. illa citatio per ædictum est generaliter faciendæ, nam ædicta fiunt si sua putauerit interesse; & cum sit generalis comprehendit omnes interesse prætendentes: & comparendo clericus dicitur Actor, & non Reus, Affl. in d. conf. tit. Burgenfaticis nu. 4. vers. secundo quæro Campagna in d. cap. reale fastigium num. 17. Reg. Sanselic. in dicta sua praxi sect. 30.

num. 11. cap. si clericus laicum §. cap. cum sit generale 8. de foro compet. Petr. Anch. conf. 333. num. 1. 2. & 3. l. iuris ordinem 2. C. de iuris. omn. iudic. l. litæ pendente 2. Ci de litigios. Potest etiam clericus per viam ædicti citari ad videndum fieri inuentarium cum dicta clausula, si sua putauerit interesse, Angel. Aret. in §. si vero expressim col. 5. in fine, in Authen. de bñed. & falcid. Rolan. in trac. de confect. inuent. §. nunquid vocadi sint. f. mibi 72. & illa Angel. decis. allegauit Iaf. in l. testamenta omnia, num. 3. C. de Testament. vbi Bal. num. 4. Castrens. 7. Riminal. num. 7. Castrens. conf. 44. in causa Aegidij, Affl. decis. 2. num. 9. decis. 24. num. 8. & Roland. qui alios allegat. conf. 29. num. 7 & sequent. vol. 2. Marant. de ordin. iudic. in 11. distinct. num. 61. Bossius in tit. de proclama, quod sit bon. public. in fine Franc. Ansalid. in suo tract. de iuris. ecclesiast. par. 3. tit. vnic. cap. 13. per totum Cespoll. in tract. de cautel. caut. 68. num. 4. Marant. in suo speculo aureo par. 4. distinct. 7. num. 62. Stephan. Aufrer. in tract. diuers. tom. 16. de potest. secular. sup. ecclesiast. person. regul. 2. num. 12. vers. nam si cleric. Sebast. Montic. in tract. de inuent. §. 8. num. 20 Phanuc. in tract. de inuent. nu. 24. vers. nam quoad istud Gramat. decis. 61.

11 Verum per ipsam citationem per ædictum non arctatur citatus ad comparendum, si non vult, vt inquit Castrens. in l. si libertus la. 1. in fine, ff. de in ius vocand. Dec. conf. 178. coll. 3. vers. non obstat, DD. in dicta l. testamenta omnia, & precipue Riminal. num. 7. dicentem clericum hoc modo citatum, dici reum voluntarium, quia per eam citationem comparere non arctatur, si non vult, Angel. in dicta l. 1. §. hæc stipulatio. col. 5. vers. solum ergo restat videre, ff. si cui plusquam per l. falcid. glo. ante omnes in l. ea quidam C. si municip. ita fuer. manum. per quã ita dixit Roman. in l. de pupill. §. si in public. vbi etiam Alex. in fine, num. 15. Jason l. fin. num. 24. C. de edit. Diu. Adrian. tollend. lat. Felin. qui alios citat, in cap. cum interim col. 7. vers. limita 2. de except. vbi ait talem citationem non arctare Fanuc. de inuentur. part. 3. fol. mibi 95. & 96. à nam. 21. vsque ad 23, & comparendo dicitur reus voluntarius non necessarius, Capic. dec. 8. n. 2. & 3. Affl. dec. 2 n. 9. & non cõparendo clericus non potest dici contumax, quia iudicauit non sua putare interesse, vel si sua intersit noluit comparere, nec contra eum procedi potest in contumaciam, Angl. in l. consentaneum C. quomod. & quand. iudex, Felin. de hac materia in cap. cum inter, de except. Bal. in l. si qui ex consensu C. de Episcop.

scop. aud. Bal. in l. 2. in 2. lectur. Alex. col. 2. ff. si quis in ius vocand. non ier. Rman. conf. 48. Ripa conf. 56. num. 2. & iudicium con-
14 tra clericum virtute illius citationis factum est nullum, cum Iudex secularis
15 non sit iudex competens illius clerici, *Phanuc. de inuent. par. 3. num. 21. cum seq. ampliando prædicta quando clericus citatus comparando allegasset declinatoriam fori; nam tunc debet admitti exceptio prædicta, & remitti ad suum iudicem, Roland. conf. 29. lib. 2. num. 16. fallit quando est Author laudatus, & tunc non potest declinatoriam fori opponere l. 1. C. ubi in rem actio. exerceri debet, quia tunc non venit in iudicio coactus, sed spontaneus, & non uti conuentus, sed uti defensor, Franc. Ansaldo de iurisd. ecclesiastica par. 3. tit. unico cap. 11. num. 5. sed tenetur comparere in foro laudantis l. venditor ff. de iudic. Isor. in cap. imperialem §. prætere a si inter duos col. 3. de prohib. feud. alien. per Feder. Afflict. decis. 227. & in const. si quis in posterum nu. 55. Boer. decis. 69. num. 27. Soc. conf. 91. col. 9. vol. 1. fallit ista regula in Neapolitanis, qui si sunt laudati in auctores in curiis extra Neapolim non tenentur ibi litigare, sed ad Tribunalia Neapolitana remittantur, & sic refert decisum Anna in sing. 45. in fin.*

- 17** Solent etiam in remedio capitulorum Regni, & in Reale præsidio concessio spoliato, ex dispositione *cap. finis precepti charitas omnis prædatione ad Reale fastigium,*
18 expediri citationes per edictum, scum in isto casu citationes non possent fieri nominatim; & specialiter, sed si sua putauerit interesse, *Affl. decis. 24. cum prædicta capitula fuerunt inuenta, ne partes venirent ad arma, & proinde imponit manus Regia pro conservanda possessione, & pace inter subditos, & reale*
20 fastigium non est aliud, nisi altitudo, seu magnitudo, & summus honor, & culmen dignitatis, *ve Affl. in probem. constitut. §. nos itaque in 2. notab. vel reale fastigium, est realis dignitas, quæ significat magnitudinem, & altitudinem Regiæ,*
21 *Affl. in constit. cum circa in 1. notab. Potest prædictum reale præsidium committi multis iudicibus S. R. C. Neapolit. Rectori provinciarum Magn. Cur. Vicar. &*
22 *ut plurimum remittitur ad Sac. Consil. cum solita decretatione S. R. Conf. servata forma Capitulorum Regni de iustitia provideat, Affl. in decis. 35. etiã Iudices Delegati possunt procedere in prædicto remedio Capit. Regni, prout notat Campeg. in addit. ad prædictum Capit.*

Reale fastigium, num. 15. circa medium. Reg. Sanfelicius in sua praxi iudiciali sect. 39 num. 7. & fuit practicum in causa Realis Monasterij Sanctæ Claræ Neap. cum Episcopali mensa puteolana, qui dum perturbat possessionem territoriorum dicti Realis Monasterij sustentium in morte Sancti Angeli della Corbara donatorum per Sereniss. Regiam Sâciam prope Civitatis Puteolorum, fuit per Monasterium intentatum remedium Capitulorum Regni, & per Collaterale Consilium fuit remissum iudicium prædictum spect. Regenti Sanfelicio prædicti Realis Monasterij, per suam Catholicam Maestatem Delegato, & per illud concessum dictum Reale præsidium prout videri poteris ex processu penes Iosephum Barilem à mandatis scriba patrocinaute dicta causa meo Patre Marco Antonio Donadio, in qua causa observavi practicum, & modum citationis per edictum modo, v. 3.

- 23** Ideo vobis, ut supra insolidum, committimus, & mandamus quatenus receptis presentibus ad omnem instantiam, & requisitionem prædictis supplicantis, quis vestrum fuerit requisitis, per hoc præfens publicum citationis edictum, affigendum in Valvis Regiæ Cancellariæ, & aliis locis, citet, moneat, atque requireret omnes, & quoscumque interesse prætendentes super contentis in præinserto memoriali si sua putaverint interesse, eiusque mādent, quatenus infra dies novem; quorum tres pro primo, tres pro secundo, & tres pro ultimo, & peremptorio termino assignamus, comparere debeant, coram nobis ad dicendum, quicquid voluerint, contra, & adversus exposita, & ad videndum iurare testes, & quare Reale præsidium, non sit defendendum violenter spoliatum; seu turbatum, alias eidem exponenti responsuri, processurique ad actus incumbentes, pro deliberatione concedendi, præsidium Reale post hæc scripta, & post causam decisam *Reg. Sanfelicius in sua praxi iudiciali sect. 30.*

Hæc forma sumitur ex dictis per *Affl. in constit. de Burgenfaticis petit. & in decis. 24. num. 3. vers. & ad effectum, & ex Campag. in cap. Reg. ad Reale fastigium, num. 15. vers. & per Sac. Reg. Conf. Affl. decis. 2. Reg. de Tappia in cap. si res precepti charitas nu. 9. Reg. Rozit. in pragmatic. de citat. per edict. aliisque rescriptis num. 3. & per doctissimum Ioannem Baptistam Hodiernam in novissimis addit. ad decis. Surd. decis. 26.*

- 24** Forma autem determinationis erit quod

quod præstetur sibi defensio in notorio spoliato ad recuperandam possessionem, vel ut cesset turbatio facta per talem clericum, *Affl. in præallegata constit. Burgensatien. num. 3.* in quibus locis habetur fundamentum, & præticam Capitulorum Regni.

25 Fundat *Affl. cit. in dicta Constit. num. 4.*

vers. secundo quæro, quod si Clericus, qui fuit ciratus, si sua putaverit interessè edpareat, non expresso cuius nomine veniat & se opponat, & dicat quod non spoliavit, sed iure permittente ipse possidet, quia ipse sic comparendo, est actor, tunc iudex Laicus servato ordine iuris debet procedere, sicuti quando clericus,

26 perit iustitiam à iudice laico, quo casu non potest declinare forum, *Bart. in l. cõsulta & Salicet. in l. testamenta C. de testam. Viuius decis. 30. Reg. de Pontor conf. 96. vol. 1. & cõf. 144. vol. 2. Carocc. in suis decis. casu. 437. Mart. de iurisd. par. 2. cap. 39. nu. 15. Thorus in compend. decis. verb. remissio,*

quia sua comparitio est voluntaria, non necessaria, *Campag. in dicto cap. Reale fastidium. nu. 17. Affl. decis. 2. & 85. Gramat. decis. 61. Cõp. decis. 8. & decis. 107.* At quando non constat clericum non spoliaste, sed esse legitimè possessorem tunc omnino est remittendus iuxta doctores enunciatos.

27 In quo iudicio præceditur summarie, sine figura iudicij visa facti veritate, cum prædictum iudicium se fundat in violentia, *Affl. decis. 167.* & est quædam extraordinaria cognitio, *Anna alleg. 91. num. primo*, vt Rex tanquam Dominus

28 Regni, non permittit turbationes, in eius Regno, *Reg. Carol. de Tapia decis. 24.*

29 *num. 19.* verum spoliatus potest renunciare beneficio restitutionis spoliij, vt decisum refert in *Rota Roman. dec. 3. 6. & 11. in antiquis de renunciat. Nouar. pagin. 41. quæst. 12. num. 15. par. 1.*

30 Citatio autem omitti non potest, *l. princeps ff. de legib.* quia fundatur super iure Naturali, *Myssing. centur. 6. obseruat. 6. num. 3.* & respicit defensionem, vt in *elementina pastoralls de re iudic. & ideo nemini auferri debet. cap. 1 extra de caus. possess. & propriet. l. vlt. C. si per vim vel alio modo, Marant. par. 4. in 9. distint. num. 9. & par. 6. tit. de Citat. num. 3. cum sequenti, Affl. decis. 283.* & tria extrema requiruntur unum ex parte iudicis, qualis est commissio de citado, & duo ex parte Nūcij, nempe ipsa citatio, seu exequutio commissiois, & relatio citationis factæ, *cap. Romana, §. contrabentes de foro competent.*

31 & deficientibus vnum ex ipsis citatio

non valet. *Bal. in l. fin. C. de forijs, Felin. in cap. gratiam de offic. delegat. Maranta qui multos cumulat in 6. par. tit. de citat. nu. 51. Myssing. in suis obseruat. obseruat. 77. centuria prima fol. 414.* vbi late materiam citationis pertractat.

Redeundo igitur ad materiam excussionis aduertendum est excussionem in multis permitti, & primo in causa alimentorum, non obstante quod causa prædicta sit priuilegiata *Thesaur. quæst. forens. lib. 2. quæst. 67. num. 21. Guid. papa decis. 432.* vbi dixit non solum procedendum esse ad discussionem bonorum in specie obligatorum, pro alimentis, verum etiam contra hæredes.

33 Hoc autem beneficium excussionis fuit introductum à lege, & proinde per pactum tolli nõ potest, & sic si inter debitorem, & creditorem fuisset factum tale pactum, ne excussio prædicta fieri debuisset, eo non obstante non denegatur tertio possessori excussionis exceptio, cum tertius non à debitore hoc beneficium excussionis habet sed à lege, *Ant. Faber in suo C. tit. de except. definit. 6. obligatio enim personalis, quæ ex cõuentione facta inter debitorem, & creditorem nascitur non sequitur fundi possessorem, l. vlt. §. 1. ff. de contrab. empt. l. 1. §. si heres ff. ad Sen. Conf. Trebell. l. si Creditor 7. §. vlt. ff. de distract. pignor.*

34 Extendunt 1. DD. talẽ excussionem debere fieri etiam mortuo debitore cõtra hæredes vel cõtra hæreditatẽ iacentem, *And. Gayll. obser. lib. 2. obser. 27. num. 12.* vbi hanc materiam examinat, *Paris late conf. 50. num. 41. lib. 1. Alex. conf. 100. lib. 5. & in*

35 *Autben. hoc si debitor, Alex. conf. 51. & conf. 100. vol. 5.* & cõtra, illam hæreditatem iacentem datur Curator vt tradit *Iacob. de Beluis. & alij in Autben. de fideiuss. §. sed neq. allegando legem, primam, & secundam ff. de Curat. bonor. damn.* Cuius curatoris partes aliæ non sunt nisi iura hereditatis representare in quolibet iudicio & sufficit eum citari *Fanus. de inuentar. part. 5. num. 21. fol. mibi. 175. vers. cõterum in liquidat. ad fin.* vt recte iudicium reddatur factum, & sufficere iudicium fieri cum ipso.

36 Extendunt 2. in fideiussore indemnitate, cum conueniri non possit nisi excusso principali, & talis indemnitas magis naturam obligationis sapit quam beneficium fideiussionis, & hoc procedit etiam si fideiussor renunciasset beneficium fideiussoris, & ideo constare debet prius quantum bebet consequi creditor à principali, ad hoc vt locum habeat pro

37

38

39

40

41

42

43

44

45

46

47

48

49

50

51

52

53

54

55

56

57

58

59

60

61

62

63

64

65

66

67

68

69

70

71

72

73

74

75

76

77

78

79

80

Ss missio

- missio indemnitate, *Andr. Gayll. de hac materia scripsit lib. 2. obseru. 27. num. 13. per tex. in l. decem ff. de verb. obliga. & in l. si stipulatus §. 1. ff. de fideiussor. expresse tenet Bar. in l. 1. num. 2. C. de conueniend. fisc. debet. lib. 10. Ducen. regul. 335. in 2. ampliat.*
- 38 *Alex. conf. 29. num. 4. vol. 7. imo etiam si renunciasset omnibus beneficijs, ac legū auxilijs, non tamen poterit, ante principalem conueniri, Alex. conf. 29. nu. 22. lib. 7. R. d. r. Soarez in tit. de los emplazamientos, Gabriel commun. opin. in verbo fideiuss. in tit. de fideiuss.*
- 39 Extendunt 3. in vxore, & viro agētib. pro dote eisdem promissa contra possessores bonorum promissoris in tacita actione hypothecaria vt contra ipsum obster exceptio excussionis, *Francb. decis. 270. adducens Glaf. in l. ubi adhuc, in verbo qui non potiora C. de iure dot. Bal. Nouell. de dote in 8. p. priuileg. 27. repetentes in l. si constante, q. 2. circa restitutionem dotis, ff. solut. matrim. Tbesaur. decis. 51. nu. 4. Grat. dec. 71. nu. 1. Ant. Monac. decis. Lucen. decis. 31. nu. 1. Cornazap. decis. Lucen. 37. nu. 2. latē de hac materia scripsit Carocc. in suo tract. de excuss. par. 2. quest. 25. nu. 4. etiam si mulier ageret pro restitutione dotis, *Surd. de Aliment. tit. 7. quest. 37. num. 20.**
- 40 Extendunt 4. vt possit creditor posterior, qui possidet rē obligatā anteriori creditori opponere exceptionē excussionis, contra anteriore agentē cōtra ipsum hypothecaria, tanquam contra tertium possessorem *Caccher. decis. 133. Ant. Faber in suo Cod. in tit. de excep. defn. 17. per tex. in l. cum notissimi septima §. 1. C. de prescript. 30. vel. 40. ann. & l. creditori, ubi Castren. & DD. ff. de oper. nou. nunc. l. si pignori 29. ad fin. ff. famil. ercisc. Salic. in Auth. hoc si debitor, quest. 7. C. de pignorib. Osa. decis. pedemont. 133. nu. ult. Imo etiam &*
- 41 contra fiscum nam si esset debitor, ille esset primo loco excutiendus, tanquam debitor principalis, vel tanquam succedens debitori principali, *gl. in l. sententia, ubi Bal. C. de fideiuss. Roman. singul. 653. & conf. 93. Corn. conf. 190. vol. 1. Abb. conf. 29. vol. 2. Crauet. singul. 43. cum fiscus non*
- 42 possit habere magis iura, quam habet priuatus, *sed Ias. in l. fin. ff. si cert. petat. infer. quemcumque instum Principem, primo excutiendum esse quam fideiussorem, vel pignorum possessorem, non autem Tyrannum, qui est difficilis excu-*
- 43 *tionis, imo conueniri potest fiscus, qui in ius delinquentis succedit Gale. conf. 46 Casan. in consuetud. Burgund. in verb. fideiussor; & propterea, contra illum po-*
- test opponi exceptio excussionis; *Cas. in consuet. Burg. Ias. in 5. item si quis num. 67. instit. de Act. Hispan. in Rubr. de donat. inter virum, & vxor.*
- 44 Extendūt quinto in vxore agente pro dote assecuratione, ob vergentiam viri ad inopiam super bonis à tertio possessis, nam si opposita fuerit ista exceptio, debent prius discuti bona viri doctrina *Bar. fuit in l. si constans, num. 72. ff. solut. matrim. sequutus à Iac. de Aron. & Cyn. in l. cum tibi C. qui pignori in pignori habeant. & in l. ubi adhuc 13. q. 6. de iur. dot. idem tenuit Ioan. Andr. in add. ad speculat. in tit. de donat. inter vir. & vxor. §. formatis instrumētis, Bal. in conf. 282. incip. promittendum vol. 1. hanc opinionem firmavit etiam Bald. nouel. in tract. de dote in 7. p. priuilegio. 46. & secundam istam opinionem bis S. Conf. Neap. iudicauit teste *Afflit. dec. 199. Roland. à Valh. conf. 9. num. 5. vol. 1.**
- 45 & quando illa bona assecurata deperduntur periculum spectat ad virum; & mulier potest agere super alijs bonis, *Ioann. Lopez in repet. cap. per vltimas, §. 21. de donat. inter virum, & vxor. cum*
- 46 per assecurationem hypotheca non extinguatur super alijs bonis viri, quia ex ea non acquiritur dominium; *Capp. decis. 96. cum non sit vera restitutio dotis, sed bene collatio in tuto, & ex fructibus ipsius possit ali ipsa mulier, cum marito, & liberis, Bar. in l. si quis sic stipulatur ff. sol. matrim. Bal. in l. ubi adhuc col. 5. vers. iuxta hoc C. de iure dot. G. yll. obseru. 92. nu. 9. Gratian. disc. epi. forens. & Gramm. decis. 92. num. 1. Viu. decis. 413. num. 2. Amat. decis. 43. n. 6. Addont. ad Mangon. decis. Lucen. 55. list. A. Doctiff. Giurb. decis. 16. num. 2. &*
- 47 creditores viri aduersus illam non habent ius offerendi, *Negus. de pignor. 1. membr. 5. par. num. 37. Affl. decis. 99. & decis. 199. Michael. Grass. de success. ab intest. lib. 2. in verbo Collatio honorum, quest. 17.*
- 48 *num. 3. quod non currit quando mulier alienaret bona prædicta cum decreto Iudicis, & cum Regio assensu in tertium, nam tunc ius offerendi bene competere, contra illum tertium per creditore viri, Gaspar Tbesaur. quest. forens. lib. 2. quest. 65. nu. 10. in fine, Mart. decis. Pisana 36. num. 10. & ita fuit decilum in Senatu Sabaudia testatur Faber lib. 5. tit. 7. de iur. dot. diffinit. 2. pag. 18. sic etiam soluto matrimonio, nam tunc creditores possunt offerre indifferenter, Marta dicta decis. 36. num. 12. Cartar. decis. 8. in fine, Vin. decis. 277. num. 1. Tbesaur. vbi supra quest. 65. num. 5. & 7. Bal. Nouell. de dote par. 7. priuileg. 47. ampliat etiam in bonis*

- mobilibus etiam redactis in pecuniam, *Capyc. dec. 41. Morot. de credit. poss. offer. n. 11. & Muscatell. de appell. p. 3. glos. adiudicantur, num. 97. ampliat Ant. Faber in suo Cod. tit. de iure dot. definit. 27. Affl. decis. 221, & Francb. decis. 54. num. 4. & Affl. decis. 199. num. 2. Mart. dicta decis. pisana 36. num. 4. Caribar. decis. Genuens. 8. num. 5. potentissimam rationem afferendo cur creditores ius offerendi in affecuratione dotis non habeant, quia ex ipsa non transfertur dominium; tamen si vxor non meram possessionem intenderet augere, sed intentaret assistentiam, & adjudicationem, & sic ageret ad auocandū dominium, posset ei per creditores offerre, vt declarat *Affl. cit.* & de hoc late videbis in *in Auth. res quæ C. commun. delegat. & ibi fusè.**
- 49 Sed aduerte, quod istud beneficium excussionis cōsideratur dupliciter, vno modo respectu interesse tertii possessoris, altero respectu ordinis iudiciarii; prout notat *Cesar Barzi. decis. Bonon. 20. num. 26. Cartar. decis. 107. num. 2. Franc. Merlin. decis. Lucens. 22. num. 12. Corn. conf. 151. lib. 4. & sic respectu tertii competit fideiussori, siue alteri; quando nulla adfit limitatio, nec clausula, neque renūciatio, prout est in tertio possessore, cōuencto actione hypothecaria, quia tunc competit dictum beneficium, *Gallupp. in praxi S. R. Conf. cap. 9. nu. 14. par. 2. dum.**
- 51 modo non agatur ex contractu, in quo adfit clausula constituti, & precarii, *Ricc. decis. 115. nu. 13. vel quando se constituit possidere nomine creditoris Peguer. dec. 73. par. 2. num. 46. cum talis clausula constituti, & precarii transferat possessionē, quæ penes constituentem reperitur, vt. in l. quod meo ff. de acquir. poss. l. pignus ff. de pignorat. act. l. quedam mulier ff. de rei vendit. dixit Menoch. de adipiscend. poss. remed. 5. num. 36. Barbof. in tract. de clausul. clausul. 31. num. 1. Affl. decis. 139. num. 9. Ant. Gomez. coment. ad l. Tauri l. 45. nu. 79. vers. similiter procedit in fin. Guid. pap. decis. 268. Carpan. ad Statuta Mediolanens. tom 1. cap. 462. Joseph. Ludouic. decis. perus. 50. cap. 6. num. 25. & seq. Rota decis. 247. nu. 2. apud Bawl. de Rub. tom. 3. diuers. Throdos. de Rub. in sing. Rota tom. 2. par. 4. claus. 14. & latius claus. 217. Ricc. in coll. decis. par. 1. collect. 55. & par. 2. collect. 449. Marta de claus. par. 1. claus. 20. in ultim. impress.*
- 52 Beneficium excussionis limitatur pluribus modis; Et primo quando pater esset fideiussor pro filio, *Boer. late de hac materia decis. 221. num. 13. Gayll. obseru. 27. num. 39.*
- 53 Limitatur secundo non procedere inter mercatores, per ea quæ refert *Emanuel. Suarez recept. sentent. in verbo fideiuss. Ludou. decis. Perus. 45. num. 12. Coler. in tract. de process. exequutiū. lib. 1. cap. 10. nu. 346. Thesaur. decis. 52. Raphael. de Turr. in tract. de Cambijs disput. 2. quest. 17. fol. 243. num. 14. & num. 42.*
- 54 Limitatur tertio cum non possit fieri talis excussio super bonis sitis extra territorium vbi litigatur, cum durum sit mittere creditorem alicubi, ita *Bal. in l. sciendum, vers. extra glos. ff. qui satisdare cogant. Alex. conf. 91. num. 7. lib. 3. Simon de Petr. conf. 159. num. 3. Marfil. late de hac materia, in Rubrica de fideiussor. num. 14. Authen. presente C. de fideiussor. & S. 1. de fideiuss.* vbi dixit absente principali ipse non excutitur, sed fideiussor primo loco conuenitur, cum non permittitur persequutio personalis, nec etiam realis est danda, cum non cogatur creditor contra debitorem absentem actionem personalem, & realem intentione maxime quando locus remotus est, & in aliena Prouincia, ita vt difficilis sit, & incōmoda excussio.
- 56 Limitatur quarto in fideiussore negante se fideiussisse, quia tunc audientus non est, *Minsinger. obser. Contur. 2. obser. 15. Duenn. regul. 335. limitat. 14. in Regula 329. in verbo fideiussor, Mathe. Coler. in suo tract. de process. execut. par. 1. cap. 10. nu. 349. Harthem. Pist. pract. obseruat. forens. lib. 12. obseru. 15. tit. de fideiuss. Bal. in Auth. contra qui propriam, C. de non numer. pecun. DD. in l. si dubitet S. 1. ff. de fideiuss. Ias. in l. 1. C. de transact. Alex. in l. etiam S. licet in dot. lib. ff. solus. matrim. Ias. in S. item si quis in fraudem, instit. de Action. Barbat. in cap. peruenit: num. 7. de fideiussor. apostill. ad decis. Capell. Tholos. 80. & 196. Gratian. conf. 63. vol. 2. & hoc introductum in pœnam.*
- 57 mendaciorum, omne ius quod habet in re negata ammittere, ita *Bar. in l. sed hoc ita ff. de re iudic.* Imo denegatur hoc
- 58 beneficium tertio possessori, si negauit rem sui authoris fuisse, & conuincitur, *Ias. in S. item si quis in fraudem, vbi late, num. 79. de Action. dummodo negas haberet intentionem fallendi vt men-*
- 59 daci pœna sequatur, cum mendacium sit falsa vocis significatio, eum intentione fallendi, *glos. in l. de atate S. si cum esset in verbo mendaci ff. de intern. 2. act. late de hac materia scripsit M. Ant. Cucc. in tract. de mentien. circa possessio. num. 81. requiritur etiam dolus, Alben. conf. 97. num. 35. Bernardus V. ver. miserus, inter Hartam. obseru. lib. 1. pract. obseruat. tit. vlt. cap. 12.*

- 60 Limitatur quinto prædictū beneficiū excussionis nullo modo dari, quando creditor habet bona sui debitoris specialiter obligata, *Thesaur. decis. 50. per totam, Bal. in Rubrica C. de reuoc. his que in*
- 61 *fraud. credit.* cum specialis hypotheca magis afficiat rem *Crauet. conf. 77. num. 18. late Negus. in tract. de pign. par. 8. primo membr. principali, num. 20. & licet Bal. in dicta Rubrica non legatur specificè in re hypothecata, tamen illa verba ibi posita, quod si debetur species alienata, nõ requiritur excussio, late Ias. de hac materia §. item si quis de Allion. num. 76.*
- 62 Sed ego non adhereo huic quintæ limitationi, cum aliter esset dispositum per iura satis clara, & aliter vidi praticari in iudicijs, *tex. in §. sed neque auben. de fideiuss. & auben. hodie, C. de fideiussor. dicunt hypothecariam actionem contra terrios possessores nullo modo dari, nisi prius excusso principali, vel eius fideiussoti, Ludouic. decis. perus. 45. num. 1. Gayll. obseru. 22. num. 7. & obseru. 27. nu. 9. Françb. decis. 270. Aub. hoc si debitor C. de pignor. & hypotec. vel eorum heredes, vt in l. moschis ff. de iure fisci. dicta Aub. hoc si debitor, cum non possit rescindi contractus, nisi intimato principali debitore, vel eius hærede, etiam si essent plures correi debendi, dicta auben. hoc si debitor, Pœguet. decis. 271. num. 4. Roman. conf. 189. in fine, vbi Mandos. addens Iason. in §. item si quis num. 77. institut. de action. Corneus conf. 190. nu. §. lib. 1. Rainus conf. 127. num. 8. lib. 5. Gozadin. conf. 42. num. 4. & 18. Graus conf. 63. Barbat. de assist. glof. 7. & sic in iudicijs, nunquam dari rescissionem contractus pro capitali, nisi intimato principali debitore, vel eius hærede, aut hæreditate iacente, dato curatore illi hæreditati & sic assistentiam præstari non potest, nisi condemnato prius debitore principali ad capitale;*
- 64 vna cum tertijs; nam non rescisso contractu, assistentia non præstatur, *Thesaur. decis. 38. num. 1. Viu. deci. 16. num. 6. Affl. decis. 325. num. 9.* quod intellige posse assistentiam præstari non rescisso contractu, neque intimato principali debitore, sed solum intimato tercio possessore, pro retrijs tantum decursis, prout notat *Reg. Roit. in pragm. de assistentia, late de hac materia Reg. Sanfelicius in sua praxi*
- 65 *iudiciaria. sect. 60.* verum practica est quod petatur rescissio contractus contra debitorem, & vnico iudicio, & in ipso libello petita rescissione contractus præstari assistentiam contra bona possessa per terrios possessores obligata, & possessa tẽpore contractus per debitore,
- & sic fuisse in bonis, & de bonis tẽpore obligationis dicti debitoris, *Rou. vbi sup.*
- 66 Limitatur, & sexto in depositario, quia tunc non est admittenda dicta exceptio excussionis, etiam si esset depositarius rei hypothecata; cum non sit excutendus primò debitor principalis, *Angel. in Auben. de fideiuss. §. sed neque Salic. in Aub. hoc si debitor in 7. quest. Soc. in regul. 134. in 7. limitat. & tenetur statim restituere Ann. singul. 145. Paul. Fusc. singul. 30 & 31. sive ad 34. in verbo depositum; alias carceretur, Ioseph Ludou. decis. 105. num. 3*
- 67 etiam si esset clericus cogi potest per iudicem secularem, *Cappella Tholos. quaest. 158. pro restit. depositi. Marant. in suo speculo, par. 4. dist. 9. num. 84. Stephan. Aurfr. de potestate secular. super ecclesiast. person. in tract. diuers. tom. 16. reg. 2. num. 14. Stephan. Anfrer. in add. ad dicta decis. Cappel. Tholosan. 168. Affl. dec. 24. Marcabru. de Anguill. conf. 44. num. 47. & 50. in cap. visis presentis controuersia Franc. Ansaldo. in suo tractatu de iurisdit. ecclesiast. par. 2. tit. 11. cap. 26. nu. 1. & 2. & sic sine dilatione compellendus est ad restitutionem, nec potest obviare, de compensatione, vel dicere sibi contrarium, *Petr. de Rauenn. singul. 128. Nat. conf. 938.* cum depositarius est*
- 68 simplex custos; & in eum non transferatur dominium, ideo vtens re depositata
- 69 tenetur actione furti, & ad interesse; *Franc. Marc. quaest. 433. Ioseph Ludou. decis. Lucens. 21. num. 51. Crauet. conf. 106. nu. 7.* quod intellige in pecunijs non autem in rebus, quæ vtu consumuntur, cum in pecunijs coipso, quod numeretur, tenetur restituere pecuniam cum interesse, *Gaspar Gabal. milleloq. 429. cum posse depositarius ea vtis; vt in l. dies sponsaliorum ff. deposit. l. Lucius Titius 24. eod. tit. & in l. nati Saubeli ff. locat. ibi (nam si quis pecuniam numeratam, ita depositauit) Bal. in l. fin. C. deposit. l. in contractu, §. sed quoniam, num. 3. C. de non numer. pecun. Bal. conf. 317. lib. 3. Bar. Ias. & alij, in l. eius qui in prouincia §. quod si stipulatus ff. si cert. pet. l. si eum §. qui iniuriarum ff. si quis caution. Carocc. in tract. de deposit. par. 7. quaest. 3. num. 34. Bursat. conf. 103. num. 6. conf. 112. conf. 325. Caphal. conf. 603. num. 37. cum pluribus sequent. Molin. de contract. disput. 523. num. 1. & sequenti, & disput. 408. nu. 8. quod intellige, quando non fuit factum depositum in sacculo obsignato, nam aliter non tenetur actione furti, sed in alijs bonis, quæ vtu consumuntur tenetur, *Ludou. de Pegueran suis quaest. criminal. cap. 38. tex. in l. 34. ff. locat. Cappel. la Tholos. quaest. 168. Rot. a Genuens. decis. 34.**

l. 3. §. si rem ff. de acquir. & omitten possess.
70 Imo, non est danna dilatio quinquen-
nalis debitori ex causa depositi, & cre-
ditor illa non obstante potest abstrungi
depositarium *Franch. decis. 151.*

71 Et in hac Fidelissima Ciuitate Neap.
sunt Bancherii, seu Nummularii, *pram. 1.*
de nummular. vbi Reg. Rom. Doctissimus Io.
Dominicus Gaitus in suo tractat. de credito.
cap. 2. tit. 9. num. 3 217. Genua de scriptur.
pruata lib. 4. tit. de libr. ration. official. &
tit. de libr. argentar. siue nummularii, siue
mensularij, vt in l. si ventri §. in bonis ff. de

72 *priuileg. credit. ex eo quod ipsorum. fi-*
des, vti publica a fisco approbata, & a
DD. in varijs locis fuerunt vocati Cam-
porés de quibus per Bar. in l. singularia
num. 19. ff. si cert. petat. & de eorum par-

73 *titis omnis fides est adhibenda, vt in*
dicta l. si ventri, & nulli dubium est in re-
gno partitis banconum semper fuisse
adhibitam indubitata fidem, quibus
presentatis in iudicio aduersus illas ni-
hil opponitur. inducunt notorium iu-
sta doctrinā Io. And. in cap. cum speciali §.
pato de appellation. glos. in cap. ex parte pri-
ma de verb. signif. dicta. pragm. 1. de Num-
mularijs, vbi Reg. Romit. Gaitus citatus tit. 2
cap. 2. fol. mibi. 5. num. 54. Rota Genuens. de-
cis. 38. num. 3. Iafon. in l. admonendi in 1. le-
sur. num. 28. vers. vltimas casus est. & ibi
DD. & precipue Ripa post alios num. 127.
ff. de iur. iur. l. 2. C. de emancipation,
liber. Socc. in cons. 87. num. 26. lib. 1. cons.
618. in princ. Mannoz. de escubar. in sup.
tract. de ratiocin. administ. cap. 11. fol. mibi
81. num. 4. & num. 11. per tex. in l. quedam
§. nummularios ff. de edendo Mascard. de
probat. par. 2. concl. 971. num. 9. lase de bas.
materia scripsit Menoch. de arbitr. iudic.
lib. 2. casu 91. num. 8. cum pluribus sequent.

74 fallitis autem, siue decoctis bancheriis,
& proprie decocti dicuntur, quando de-
bita reddere non possunt, *Bud. in l. moris,*

75 *ff. de panis, dicti Bancherij falliti, & de-*
cocti dicuntur cedere foro, Bar. in dicta
l. singularia, num. 19. & vt l. si hominem §.
quoties ff. depositi, proinde dictis fallitis, &
decoctis, nulla lis nullum iudicium est
faciendum, nulla sententia est ferenda,
ex quo cedere foro in casu predicto, nil
aliud est, vt cum predictis nulla lis ha-
beat, prout notabiliter glos. in dicta l.

76 *si hominem §. quoties ff. depositi, illico enim*
creditores immittuntur in possessionem
honorum fallitorum Franch. decis. 55.
dando curatorem ad bona vendenda,
l. fin. ff. de Curat. bon. dand. & statim de ip-
sorum pretio sibi ipsis satisfaciunt, l. pro
debito ff. de bon. arb. iudic. poss. ex quo per

77 fallimentum statim dicuntur omnia
bona creditoribus cessa *§. soluitur in ff.*
de Societ. & habentur pro mortuis,
Gait de credito. cap. 2. tit. 7. num. 2399. & in
num. 2412. & 2421. in bonis autem pre-

78 *dictorum nummulariorum, & in ipso-*
rum pretio preferuntur illi qui fidem
publicam sequuti pecuniam in ipsorum
mensam, siue Bancum depouuerunt, dict.
l. si ventri §. in bonis ff. de priuileg. credit. &
optime Bald. in l. pro debito §. de bonis arb.
iudic. poss. & per Bal. in dicta l. si hominem §.

79 *quoties ff. depositi, qui etiam dicuntur de-*
positarij irregulares, & possunt vti pe-
cutia depositata quando illa pecunia
datur numerata, & non in sacculo, Re-
gens Franc. de Poute cons. 56. lib. 1. cons. 70.
num. 3. lib. 2. Roderiq. de ann. redit. lib. 3.
quest. 11. sub nu. 37. Doctissim. Giurb. decis.
98. num. 3. cum sequent. Scacc. de Camb. &
Commerc. §. 1. par. 3. ampliat. 3. num. 5.
Intrigios. decis. 1. nu. 14. cum sequent. Fon-
tanell. de pact. Nupt. glos. 8. par. 7. clausul. 5.
num. 9. vol. 2. Cardin. Tusch. conclus. 199.

80 *num. 7. litt. D. vol. 2. quæ pecunia depo-*
sitata ipsis irregularibus depositariis re-
tinet priuilegia veri depositi, Nat. conf.
438. nu. 7. Menoch. cons. 1111. nu. 37. lib. 12.
Surd. cons. 246. num. 14. Bertazzol. cons. 48.
num. 10. & cons. 49. nu. 39. lib. 1. Fontanell.
de pact. nupt. clausul. 5. glos. 8. par. 7. num. 16.
vol. 2. Macerat. lib. 2. resolut. 13. num. 10.
Mantic. de tacit. & ambig. conuention. tom.
1. lib. 10. tit. 10. num. 12. idem de Pont. cons.
56. lib. 1. Fontanell. de pact. Nuptial. glos. 8.
par. 7. nu. 7. & sequent. claus. 5. Card. Tusch.
conclus. 442. num. 7. & 15. litt. M. vol. 5. concl.
198. num. 6. litt. D. Laderch. Imol. cons. 113.
num. 11. Gratian. discep. foren. cap. 174. nu.
27. Cum aritu. 99. nu. 26. Reg. Valenz. cons.
64. num. 6. Macerat. lib. 2. variar. resolut. re-
sol. 13. num. 3. & sequent. Scacc. de commerc.
& camb. §. 1. quest. 7. par. 3. ampliat. 3. num.
20. Castill. Satomaior. controuers. iur. lib. 3.
cap. 16. num. 25. Menoch. cons. 37. num. 26.
Alciat. cons. 100. nu. 5. & 6. Honded. cons. 43.
vol. 2. num. 12. Eugen. cons. 89. num. 29. lib. 1.

81 adeo quod periculum dictarum pecu-
niarum depositatarum per particulares
ad ipsos bancherios spectat, *Roderiquez*
de ann. redit. lib. 2. quest. 7. num. 3. vbi late
de hac materia, Voui. decis. 84. num. 1. Surd.
cons. 155. num. 8. Decis. perus. 60. num. 6. &

82 *de quocumque casu fortuito, & inopi-*
nato tenentur Handed. cons. 43. vol. 2. Rode-
riquez vbi supra lib. 1. quest. 13. num. 20.
Gomez. variar. resolut. tom. 2. cap. 7. de co-
mod. & deposit. cap. 3. num. 1. Card. Tusch.
conclus. 205. num. 8. & conclus. 198. num. 6.
litt. D. vol. 2. Motin. de contract. disput. 408.
num.

- num. 8. *Crauet. conf. 428. num. 21. Gregor. Lopez in l. 2. tit. 3. de los Condoyos vers. Re-
eibe fueras par. 5. Fontanell. de pact. nup. claus.
5. glos. 8. par. 7. nu. 13. Bero. conf. 194. num. 39.
lib. 1. Bal. conf. 236. num. 5. lib. 5. Et licet sint
tres species depositi, vna tantum ada-
ptatur Bancheis, & est quando pecu-
nia non solum datur ad numerum, sed
etiam, vt ea vti liceat depositarius; tran-
slato gratis iure vtendi; & ita loquitur
tex. in l. certi conditio §. fin. cum l. sequenti;
aliæ depositi species ad nostrâ materiã
adaptari non possunt prout notat *Ro-
deriq. de ann. redit. lib. 3. quest. 11. num. 26.
& sequenti, ad cuius scripta me remitto.**
- 83 Limitatur septimo, non esse neces-
sariam excussionem quando adest debi-
tor certæ speciei *Ludou. Peguer. decis. 73.
nu. 45. par. 6.*
- 84 Limitatur octauo, non dari excussio-
nem prædictam in iudicio quando sola
facti veritate inspecta proceditur prout
est in Regno, *Mastrill. decis. 109. num. 4.*
- 85 usque ad 11. nec quando proceditur de
bono; & æquo; *Fontanell. de pact. glos. 9.
claus. 4. num. 48.*
- 86 Limitatur nono, in rebus debitis
per plures. *Gratian. discept. forens. c. 141. v.
5. Mandell. conf. 375. num. 13. Asin. in pract.
exequiis. §. 3. cap. 2. ampliat. 2. & ampliat.
22. num. 9. Riminald. in n. conf. 757. nu. 30.
& 31. lib. 7. Port. in suis conclus. lib. 1. regul.
41. limit. 12 Roland. à Vall. conf. 79. num. 25
lib. 1. Peregr. decis. 48. num. 2. Blanc. de com-
prom. quest. 4. nu. 10.*
- 87 Limitatur 10. quando fideiussor prin-
cipali debitori successit *Cyroc. tract.
de excuss. par. 2. quest. 57. dummodo in-*
- 88 uentarium non adesset quia inuenta-
rium separationem bonorum inducit
*Phanic. in tract. de inuent. num. 266. pa-
gin. mibi 477. adducens Bald. conf. 143. lib. 5.*
- 89 cum inuentarium ius conseruet *Pha-
nuc. ubi supra num. 37. pagin. 109. & dici-
tur qualitas aditionem qualificans, vt
idem Phanuc. in suo tract. in 2. part. nu. 45.
per totum fol. 59. & sequ. & vide in repert.
num. 175.*
- 90 Limitatur 11. quod tam in terris Ec-
clesiæ, immediate subiectis, quam in o-
bligatione clericorum, ipsam excussio-
nem non habere locum, *Ioann. Lup. in
repet. cap. per vestras. §. 34. num. 4. Duen. re-
gul. 335. in 4. limit. Seraph. in tract. de priui-
leg. iuram. priuileg. 88. Grat. conf. 37. n. 25.
lib. 1. Andr. Gaill. pract. obseruat. lib. 2. c. 27.*
- 91 Limitatur 12. quando agitur iure ces-
so, *Menoch. conf. 1249. num. 4. Thesaur. de-
cis. 52.*
- 92 Limitatur 13. in contractibus bone fi-
dei, *l. as. in §. item si quis in fraudem n. 78. in-
stit. de Action. & in l. singular. num. 39. & in
l. creditum, num. 19. ff. si cert. petat. Cassan.
super consuet. Burgund. rubr. 5. §. 2. nu. 11.
Bald. in l. frustra num. 1. C. de non numer.
pactun.*
- 93 Limitatur 14. non habere locum tale
beneficium excussionis, quando agitur,
cum nomine debitoris, creditori obli-
gato *DD. in l. romen debitoris C. que res
pignor. oblig. poss. Bar. in l. grege, §. cum pi-
gnor. ff. de pignor. Negus: qui communem
hanc dicit in tract. de pignor. par. 3. membr.
1. nu. 19. Ant. Sol. ad Decret. Sabaud. tit. de
excuss. glos. 3. num. 9. Ludou. dccif. Perus. 45.
num. 13. Thesaur. decis. 51. num. 8. Mastrill.
decif. 118. num. 35.*
- 94 Limitatur 15. non habere locum be-
neficium excussionis, quando excussio
esset impossibilis, puta quando præscri-
ptæ esset actio personalis, & sola hypote-
caria super esset: prout *glos. Bal. Salic. &
alii in l. 2. C. de luit. pigno. Negus. latè de hac
materia in 1. membr. 3. par. nu. 13.*
- 95 Limitatur 16. non admitti excussionem
prædictam in bonis feudilibus nisi prius
facta excussio bonorū allodialium;
siue Burgenaticorum & mobilium;
*tex. in l. à Diuo Pio §. in uendit. ubi DD. ff.
de re iudic. Felyn. in cap. quo ad consultiatio-
nem sol. 7. vers. remedia de re iudic. Mastrill.
decif. 253. num. 2. dummodo non adsit
Regius assensus in obligatione feuda-*
- 96 lium, nam tunc est in actione credito-
ris, cum assensu agere hypotecaria su-
per feudo, relicta excussione allodiali,
vt voluit sapientiss. ille *Affl. in constitut.
si dominus vassallum, num. 6. vbi sic deci-
sum refert Mastrill. decis. 253. num. 11. &
talis electio est beneficium iuris nec
tolli potest, Bart. in l. moschis ff. de iur.
fisc. & probatur in l. fin. C. de obligat. & acti.
Lud. in conf. 128. Affl. ubi supra vers. sed
ego nunquam eius opinionem, & hoc pro-*
- 97 cedere, ne dum, quando assensus fuis-
set impetratus expressè, verum etiam
quando tacitè à lege inducatur, vt in
hac Ciuitate Neapol. pro dotibus fauo-
re mulierum Neapolitanarum, *Reg. Ro-
uit. in pragmat. 2. & 3. de feud. Ann. sen. in
repet. Constit. Regni. Diua memoria n. 240.
& hoc introductum fauore dotis, & in-
respeciali Neapolitanorum, vt in pri-
uilegiis concessis Neapolit. per Re-
gem Catholicum, de quibus in cap. 20.
quod registratum reperitur in volum.
Regiar. pragmat. in tit. de feud. pragmat. 2. & in
pragmat. 3. Vincent. de Franch. decis. 452. li-*
- 98 mitari prædicta in filia naturali, quæ nõ
fuit orta in Ciuitate Neapol. sed extra-

ex muliere extera non gaudere dispositionem illorum capitulorum *Reg. Rouit. in dicto prag. 2. & 3. de quo late suo loco dictum fuit.*

Limitatur 17. hoc beneficium excussionis cessare in Actuarijs huius Regni, 99 quia censentur ei renunciassse, eo ipso quod stipulatur servata forma *Regia Prag. & subiciuntur illius dispositioni Reg. Rouit. in decis. 83. nu. 12.* cum predicti Actuarij suscipiant cautiones fideiussorias, nam licet de iure communi non teneantur de proprio, nisi in subsidium facta prius discussione bonorum, tam principalium debitorum, quam fideiussorum. *Ioseph Ludovic. decis. Perus. 33. nu. 1. & 2. Montan. in tract. de tutor. & curator. tit. de satisfat. tutor. nu. 33. & 34. L. tutores in fine ff. de confirmat. tuto. l. 1. & l. penult. C. de magistr. convenien. ubi glos. fn. tamen*

100 postea per prag. fuit concessum annum predictis actuarijs, & deinde fuit moderatum tale tempus in quatuor menses, *ut in prag. vi. de actuar. in qua*

101 est inserta prima, quo tempore elapso teneatur de proprio solvere *Doctissimus Iohannes Baptista Tbor. in compend. decis. part. 2. in verb. Actuarius lo primo fol. 2. coll. 2. & fol. 3. col. 1. referens sic passim fuisse iudicatum per S. R. C. Neap. non solum ipsi actuarij, sed eorum haeredes, ut clare adnotavit Reg. Rouit. d. decis. 83. in qua disputantur rationes hinc inde. Pro quibus cautionibus bona omnia eorum sunt tacite obligata, & signanter eorum officia ex speciali fisci privilegio etiam in casu quando de illis nihil dictum fuit iura sunt aperta *in lausfertur. 46. §. fiscus ff. de iure fisc. cum fiscus semper ius pignoris habeat tex. in l. 1. & 2. C. in quib. caus. pign. tacit. contrahat. aperte tradunt DD. apud Negus. de pignor. par. 2. memb. 4. num. 113. Peregrin. de iure fisc. glos. 34. §. 5. num. 116. quod procedit non solum in contractu, sed etiam in quasi contractu. Affertur post glos. in l. in verbo obligaretur C. de iur. fisc. lib. 10. D. Reuer. decis. 66. ante finem par. 1. in meis, in hac autem obligatione bonorum etiam venire feudalia, & que sunt ad instar illorum, quia in generali obligatione veniunt officia, & officium est corpus feudale quando adest Regius assensus, qui tollit penam priuationis, *Cappc. in inuestitur. feudali verb. feuda honorum appellatione circa princip. vers. limita Intrigliol. de feud. cent. 2. q. 34. num. 17. Negus. in tract. de pignor. part. 2. memb. 2. num. 44. Bald. in cap. 1. §. in generali nu. 1. in fine vers. quadam sunt, que fuissent si de feud. defuncti mitti, & illi qui negant veni-***

re in tacita hypoteca fundantur in eo, quod si expresse obligaret feudo priuaretur, *ut ex Bal. & Roman in l. si constante ff. solut. matr. Bal. in l. 2. n. 3. C. commu. deleg. Negus. de pigno. in loc. cit. n. 43. vers. & idem.*

103 Limitatur 18. quando fideiussor obligatus est cum publico instrumento guaranteeo, si vigore illius conuenitur, non potest opponere predictum beneficium, siue exceptionem excussionis, *Cyn. in l. 1. §. 2. C. de confess. Bal. in l. 1. §. lectur. ff. qui satisfat. cogant. Monoch. in tract. de adipsend. poss. remed. 5. num. 144. Soccin. sen. conf. 24. vol. 1. Maluas. conf. 98. num. 3.*

104 Limitatur 19. in fideiussore renunciante beneficio *Authent. Prater ea ac omni legum auxilio, etiam si esset fideiussor indebitatis, non posse uti exceptione discussionis, Pascal. de viribus patr. potest. cap. 8. par. 1. n. 126. usque ad 140 Alex. conf. 29. nu. 29. vol. 7.*

105 Limitatur 20. in acceptante litteras cambij, postmodum opponere exceptionem excussionis non posse *Rota Roman. litterarum cambij, terram Aragonia 11. Septembr. 1602. num. 29. impressa apud Madosum de Com. par. 1. §. 2. de com. oblig. Cameral. fol. 877. Ratio est quia acceptando dicitur ratificare & se debitorem in fauorem, cuius suat litteras cambij fecisse praesumitur, Bart. Ang. & Salicet. in l. si filius famul. l. 2. ff. ad maced. Furni in tract. de cambij, ubi supra num. 26. disput. 2. q. 27. Rota Genues. decis. 168. num. 2. & 3. & per DD. communiter in l. singularia ff. sicut. per. & illi obligatus remanere videtur ex eadem Rota decis. 104. num. 6. Alex. conf. 94. vol. 3. num. 5.*

107 Limitatur 21. in fideiussore obligato in forma Cameræ prout voluit, & latissimè hanc quaestionem examinat *Gabriel in suis commun. opin. tit. de fideiuss. conclus. 1. Gratian. conf. 87. num. 2. lib. 1. & cum ista, non sit materia nostra, sed potius Caroc. in tract. de excuss.*

108 Respectu verò secundi capitis ordinis iudiciarij dico quod multi varia scripserunt, & primo *Fontanella de part. nup. glos. 9. claus. 4. num. 48. hanc exceptionem esse de apicibus iuris, & semper, & in omni casu posse opponi, Carau. in ritu M. C. V. 287. num. 17. & Ricc. in collect. decis. 203. Cartar. decis. 6. de fideiuss. Bertaz. de claus. claus. 10. nu. 2. glos. 4. dicunt posse opponi quoadcumque.*

109 Alij dixerunt talem exceptionem excussionis debere opponi, ante litis contestationem, *Negus. de pignor. 1. memb. 8. par. num. 34. Rota Roman. decis. 103. num. 1.*

& decis. 7. num. 1. & decis. 383. num. 7. & *Casar. de Barz. decis. 20. num. 24.* idem tenet post alios, quos refert *Riminald. sen. cons. 155. num. 3. vol. 1. & cons. 600. num. 19. vol. 3. Alex. cons. 31. num. 34. volum. 4. Paris cons. 103. num. 7. vol. 3. Maranta de ordinis iudic. 9. membr. 6. par. nu. 8. Sebast. Vant. tit. quib. mod. sent. null. ex defectu poss. nu. 157. late Afn. in sua praxi §. 13. cap. 1. num. 174. Crauet. cons. 67. nu. 17. Boer. decis. 22. nu. 16. Ias. in fi. item si quis num. 81. institut. de action. Gabriel Eugubinus cons. 115. num. 4. volum. 1. & nouissime Surd. decis. 44. nu. 20. & pars petendo se contestare litem videtur illis exceptionibus renunciare, late Afn. ubi supra, & sic dicta exceptio non proposita in causa principali, non potest opponi in causa appellationis, nā licet per appellationem res videatur reponi in eo statu in quo erat post litem contestatam, per tex. in l. ita demum C. de procurat. vbi scribentes Alex. cons. 73. vol. 3. Gratian. discept. forens. cap. 46. n. 45. Osa. dec. 5. post n. 1. Lan. cons. 64. n. 25. Mascat. in prax. par. 2. glof. 1. num. 38. & singularia ff. si ceri. pet. Aff. decis. 188. num. 6. tamen si in iudicio principali facte & missa non potest in iudicio appellationis reuertiri l. ita demum vbi Bald. Salicet. & Ang. C. de procurat. l. in fi. si interrogator nu. 59. ff. de adopt. Afn. in dicto §. 13. cap. 2. in prima ampliat.*

113 Sed ad ignoscendam veritatem considerandum est an ista exceptio sit dilatoria aut anomola, aut decisoria cum magis considerari possit inter dilatorias, *Jacob. Butr. in Authen. hoc nisi debitor C. de pignor. Guid. Pap. g. 472. & cons. 24. num. 4. vers. illa autem, Cassan. cons. 11. num. 73. Marant. in dicto 6. par. num. 9. in princip. Afn. ubi supra nu. 11. Osa. dec. 44. Guid. Papa decis. 570. Butr. in l. 3. num. 6. ff. de excep.*

113 & licet impediatur cursus, dā opposita non possit iudex procedi ad ulteriora, donec non fuerit super ea pronunciatum, l. fin. C. de Excep. & hæc opinio, relinquendo alias opiniones videtur magis in pract. recepta, prout tenuit *Negus. ubi supra num. 35. Gabriel. in tit. de fideiuss. conclus. 1. num. 2. & ea opponenda est ante litem contestationem, prout supra diximus, & notat Gallup. in sua pract. §. R. C. par. 2. cap. 9. num. 1.*

114 Et ista exceptio licet ante litem contestationem proponatur tamen iudex summarie, & extraordinarie poterit de ea cognoscere, etiam per simplicem informationem, an sit principalis soluendo, nam eo non reperto soluendo poterit condemnare fideiussorem, *Ludou.*

115 decis. *Perus. 45. num. 11.* cum in notorijs non admittatur exceptio, & reā via condemnetur, *Aff. decis. 318. Ann. fin. gul. 178.* quia licet notorium sit, debitorem non esse soluendum, & hoc constare tam ex relatione Nuntij quam ex actis debet, attamen requiritur etiam Iudicis pronuntiatio super excusatione, & sic debet interuenire sententia declaratoria, notat *Roman. cons. 211. & cons. 241. Dec. in l. fin. ff. si cert. petat. Alex. in l. decem ff. de verbor. obligat. Bal. in l. stipulatio §. habet ff. de noui oper. nunciat. DD. omnes in §. sed neque Authen. de fideiuss. Roman. cons. 93. DD. in Authen. hoc si debitor C. de pignorib. Bal. & Salic. in auth. sed hodie C. de actio. & obligat. Bald. in l. sancimus §. 1. C. ad Trebell. Angel. in §. sed neque in Authen. de fideiuss. Aretin. in §. item si quis in fraudem, instit. de Action. qua excusatione facta per iudicem, prout notat *Benedictus de Plumbrino, in tractatu de discussione, num. 22.* potest prodesse, & nocere alijs creditoribus, puta si semel fuit facta, & licet ad petitionem vnus factum est notorium non esse soluendo *Bal. in Auth. hoc si ita debitor nu. 5. C. de pignor. Menoch. cons. 662. num. 10. Vol. 7. Duen. regula 335. limit. 17. Aff. decis. 318. nu. 3. Paris. cons. 50. num. 47. vol. 2. Gratian. cons. 37. vol. 1. Barsat. cons. 49. num. 10. vol. 1. Simoncell. de decret. lib. 2. tit. 1. num. 57.* vbi dixit excusationem bohorum non esse necessariam, quando notorie constat principalem non esse soluendum, *Bal. in l. decem ff. de verborum obligat. Pract. papiens. in forma libelli in Actione hypothecaria, in verb. excusationis, nu. 5. Ias. in §. item si quis. num. 68. instit. de action. Rota dec. genuens. 91. n. 18. & dec. 78. num. 4. Gabriel. commun. conclus. lib. 3. tit. de fideiuss. conclus. 1. num. 22. Scharb. miscell. cap. 5. num. 6. & 7. Vasque. iun. contr. cap. 33. num. 14. Alex. cons. 29. num. 9. vol. 7. Rota. Boneniens. in diuers. decis. 91. num. 13. Barz. decis. 11. Ant. Monach. decis. 35. Grat. discept. forens. cap. 7. nu. 22.* Et præsumitur omnibus cognita, & talis præsumptio eorum ignorantia non excusat *Menoch. cons. 715. num. 15. vol. 8. glof. in l. 1. C. de peric. tutor. Angel. in l. si à duobus ff. de acquir. hered. Alex. cons. 94. lib. 5. Ias. in l. Titius §. Lucius col. 2. ff. de liber. & posthum. Menoch. lib. 6. præsumpt. 23. num. 69. Viti. decis. 320. num. 20. Barsat. cons. 398. num. 2. volum. 4.* & sic notat alijs creditoribus, cum notorium sit probatio probata, vel saltem de facili probabilis, *Bal. in l. 1. num. 5. C. de reuocand. qua in fraud. credit. & notorium dicitur Publicum, Notum, Indubitatum, & liquidum nulla discussione egens,**

- egens, *Capra in tract. de Notorijs 1. membr. in princip. Mascard. de hac materia de probat. clausul. 1106. num. 3. vol. 2. Ludovic. Senecc. conf. 3. nu. 474. Marciian. conf. 70. nu. 79. Thomas de piperas. in tract. de fama nu. 18. quod notorium pluribus modis consideratur aliud facti, aliud iuris, Mascard. de probat. conclus. 101. num. 2. facti aliud permanentis, aliud interpellantis, aliud momentanei iuris, aliud probationis aliud presumptionis, seu fictionis, Anton. de Butr. in tract. de Notor. art. 1. num. 2. & 13. & in cap. vestra coll. 20. de cohabit. clericor. & mulier. Lancell. Corad. de offic. prator. in caus. crimin. lib. 1. cap. 9. §. 3. num. 7. & sic*
- 121 inter species probationis connumeratur; ut fateatur *Felin. in Rub. de probat. & non possit esse, nisi de eo, quod est verum, & habetur ex certa scientia Butr. ubi supra, Marsil. in Rub. de probat. ideo*
- 122 non videtur, quod possit impugnari, & ex definitione cognoscitur, cum sit probatio finita per medium in iure facta, aut ex facto iudicialiter discussio; siue alias notorio a iure sumpta approbata ficta, vel presumpta, *Butr. ubi supra, art. 1. nu. 15. Capra ubi supra primo memb. nu. 12.*
- 123 & induci, & probari per Acta iudicij; cum quicquid in iudicio fiat iudici, &
- 124 parti, notorium dicatur, *cap. cum olim, ibi Abb. num. 3. de verb. significat. Aret. conf. 42. num. 5. Socc. conf. 38. lib. 1. Paris. conf. 11. num. 7. lib. 4. Socc. iur. conf. 36. num. 18. lib. 1. Roman. conf. 327. Neuzan. conf. 30. num. 3. Decian. conf. 10. num. 79. vol. 1. Crauett. conf. 303. num. 5. par. 2. Gaphal. conf. 57. num. 32. lib. 1. late de hac materia scripsit etiam Carol. de Grass. in suo tractatu. de except. except. 5. nura 8. usque ad 14.*
- 125 Et non solum notorium inducitur per spontaneam confessionem factam per partem *lib. 1. de iust. ff. de his qui notant infam. Gram. decis. 36. num. 37. Affl. decis. 176. num. 4. & decis. 372. sed etiam per testes, l. ult. C. de probat. Menoch. de recuper. possess. remed. 2. num. 227. Hoyeda in tract. de benefic. in compatib. par. 1. cap. 13. num. 76. Menoch. remed. 1. num. 219. sed etiam per*
- 126 instrumenta, quia instrumenta faciunt rem notoriam, & dicitur veritas apprens; & est probatio probata, & non probanda, *Alex. conf. 62. vol. 3. Nat. conf. 51. num. 19. lib. 1. Purpur. conf. 430. num. 1. & conf. 447. num. 1. & conf. 600. vol. 2. late de hac materia Hypolitus de Marsil. in Rub. de probat. num. 5. Bal. in l. imperator col. 2. ff. de statu homin. & in l. 2. C. quando fiscus, vel priuat. & in l. quoties, in ult. vers. C. de iudic. Tiraquell. de retract. lignag. §. 2. glos. 1. num. 20.*
- 127 Notorium licet remittatur iudicis arbitrio, *Bar. in l. scriptas, sub num. 2. ff. de relig. & sumpt. funer. Speculator in tit. de notorio, Menoch. lib. 2. de arbitr. iudic. casta 166. num. 7. Bursat. conf. 43. num. 26. vol. 1. tamen non subiacet dispositionibus iuris, nec alicuius statuti, Gram. decis. 36. nu. 49. Cucc. in tract. de momentan. possess. nu. 232. Bursat. conf. 225. vol. 2. num. 121. neque est seruandus ordo iuris, Farinac. quest. 21. num. 60. Capra ubi supra memb. 4. num. 2. Poller. in pract. Crim. in verbo item comisit crimen notor. nu. 1. Marsil. singul. 511. Menoch. de recuper. poss. remed. 14. num. 260.*
- 128 Probatio autem notorij potest fieri per duos testes assignantes causam scientiz concludentem, etiam interrogatos, *Clar. in §. fin. quest. 9. vers. quare nunc, Ant. Butr. ubi supra art. 4. nu. 63. Mascard. vol. 2. de probat. conclus. 1105. num. 1. cum sequent. Capra ubi supra, 6. membr. num. 10.*
- 129 & licet probatio notoria admittatur contra presumptionem iuris, & de iure, *Menoch. lib. 1. presumpt. quest. 67. num. 1. ubi declarat procedere in notorio permanente, non autem in transeunte, & quest. 79. nu. 4. Euerard. in centur. leg. in loco a verisimili, sub num. 20. Paris. conf. 12. num. 13.*
- 130 Et dum notorium esse probationem indubitatum, & finitam nulla discussione egente, *Butr. ubi supra art. 1. & 2. & excuset ab onere probandi, non autem excusat ab onere opponendi, seu allegandi, Mascard. de probat. conclus. 1104. nu. 1. Nat. conf. 219. num. 4. & conf. 270. nu. 1. Menoch. conf. 791. num. 14. vol. 8. & lib. 1. presumpt. quest. 67. nu. 5. Aleiat. in prelud. tract. de presumpt. par. 2. num. 10. Gaphal. conf. 201. num. 60. vol. 3. Rauduensis in tract. de Analog. cap. 37. num. 86. Riminald. iur. conf. 779. num. 115. vol. 7. Milanens. decis. 5. nu. 17 & 18. lib. 2. ampliando predicta, quod neque indigeat probatione, sed sat est si allegetur *Affl. decis. 178. nu. 13. Ruyn. conf. 44. num. 18. vol. 4. l. 1. ubi glos. & Bar. C. qui & aduer. quos cap. manifesta 2. quest. 1. cap. euidencia de accusation. DD. in l. ea quidem C. eod. tit. Alex. in l. 1. num. 5. C. ut qua defunt aduoc. par. Cum habeat vim sententiz, & iudex in eo procedit non pronuntiando, sed exequendo l. emptorem in princ. ff. de act. emp. Nat. conf. 173. num. 9. Bar. in lib. 1. de iust. ff. de his qui not. infam.**
- 131 Ex quo dicendum erit nullitatem notoriam ex actis resultantem non ceteri exclusam a statuto, vel rescripto reijciente nullitates *Vant. de nullit. tit. quis possit dicer. de nullit. nu. 51. Alex. conf. 59. num. 17. lib. 4. cap. veniens, el. 2. extra de testib. T. glos.*

glos. c. ap. ex conquestione extra. de restit. spo-
liat. Corfat. singul. 90. Abb. conf. 55. lib. 2. An-
char. conf. 207. col. 1. Alex. conf. 77. col. 3. lib.
3. Des. conf. 8. num. 8. Landereb. conf. 79.
num. 3. vol. 1. Bursat. conf. 125. nu. 171. vol.
2. Becc. conf. 40. num. 4. Vegius conf. 47. nu.
9. Ceph. conf. 395. nu. 40. vol. 2. Turet. conf.
35. nu. 13. vol. 1. Marius Anguis. conf. 173.
132 num. 4. quæ nullitas notoria sententiæ
exequutionem impediret Bursat. conf. 73.
num. 4. volum. 1. conf. 220. num. 17. vol. 2. &
conf. 260. num. 4. vol. 3. Corn. conf. 43. num. 2.
vol. 1. Ofasc. decis. 142. num. 34. Port. lib. 4.
conclus. 25. vol. 2. Lancell. de atten. cap. 17.
num. 155. Mandell. conf. 766. num. 6. Surd.
conf. 61. num. 24. & 52. vol. 1. & conf. 354.
num. 14. vol. 3. Felin. in cap. inter cetera nu.
10. de re iudic. Contard. in l. 1. num. 4. & seq.
C. ff. de moment. possess. fuerit appell. Reg. San-
felix. ampliat dicens, quod etiam exe-
quuta sententia possit dici de nullitate
quando nullitates ex reuolutione car-
tarum constant absque termino, &
ex eisdem actis terminandæ, vt in
decis. 95. volum. 1. & decis. 299. num. 8.
vol. 2. & ita fuit practicatum in vna cau-
sa in Magnæ Curie Vicariæ inter Mar-
chionem Morconi cum Petro Anto-
nio Capasso in banca Canciani, Scriba
Honofrij Inforusii, in qua causâ fue-
runt per dictam Magnam Curiam Vi-
cariæ espeditæ litteræ exequutoriales, &
esequutis non nullis bonis impedita
fuit venditio ex nullitatibus propositis
per dictum Marchionem omnium
actorum, & fuit Commissarius causæ
prædictæ Magnificus Iudex D. Thomas
de Carauita. Talis autem notoria
133 nullitas non indigeret allegatione,
Vant. in dicto tract. num. 53. & potest per
viam exceptionis, seu replicationis, etiã
elapsa instantia ad nullitates proponen-
das opponi Vant. ubi supra num. 54. Alex.
conf. 225. num. 2. & 206. & conf. 82. lib. 3.
Ias. conf. 44. vol. 3. Achill. Pute. decis. 13. &
13. tit. de constit. Bursat. conf. 73. num. 4. vol. 1.
Cephal. conf. 201. nu. 7. & officio Iudicis,
etiam tacentibus litigantibus animad-
uertere potest, Vant. ubi supra num. 57.
Bal. in l. si vnus §. pactus ne peteret ff. de
pact. l. planè ff. de petit. heredit. Alex. conf.
225. num. 3. vol. 6. & conf. 77. num. 20. lib. 3
& licet constaret ex actis, non diceretur
notoria, quando haberet aliquam du-
bitationem. Cephal. conf. 201. num. 10. &
conf. 202. nu. 16. vol. 2. Bursat. conf. 73. num.
3. conf. 74. nu. 93. vol. 1. Ant. Gabr. lib. 2. con-
clus. tit. de exequ. rei iudic. conclus. 1. num. 9.
& sicut sententia continens expressū

134 iuris, vel facti errorem, esset nulla, ita
operatur iuris vel facti notorium, quod
expressioni æquipollet, Vant. de Nullit.
ex defect. process. num. 126. Innoz. in cap. 2.
extra de dilat. & in cap. 1. extra de offic. vi-
car. Felin. in cap. inter ceteras col. 5. extra de
re iudic. & in cap. quoniam contra de pro-
bat. num. 26. vbi dicit esse communem
135 opinionem, & in practica obseruari,
neque sententia notoria, iniusta trãseat
in rem iudicatam, Curt. iun. conf. 104. nu.
3. Dec. in dicto cap. quoniam contra, num. 36.
extra de probat. Barbof. conf. 1. vol. 2. Butr.
in cap. inter ceteras, extra de re iudic. Menoc.
lib. 1. præsumpt. quæst. 79. num. 4. & lib. 5. de
Arbit. iudic. cent. 5. conf. 484. nu. 8.

Diximus supra hanc excussionem
cessare quando agitur ex contractu in
quo adest clausula constituti, & pre-
carij, Tbesaur. decis. 53. nu. 1. cum talis cla-
usula cõtineat fictum modum traditio-
nis, Menoch. de hac materia, remed. 5. ad-
piscend. num. 36. Rota Roman. apud Paulum
Rube. tomo 3. diuers. decis. 242. cum per
136 dictam fictionem transferatur in em-
ptorem possessio, Ludou. dec. Perus. 50. n.
25. & 29. Paris. conf. 128. num. 11. lib. 1. &
conf. 33. num. 30. lib. 3. Bero. conf. 41. nu. 12.
137 lib. 3. Affl. dec. 299. imo dicta clausula èt
virtutem transferendi possessionem nõ
solum materiale, sed etiã ciuilem ha-
bet V. iu. tomo 2. commun. opin. lib. 7. tit. 1.
n. 67. Caputaqu. dec. 14. n. 8. Card. Mantica.
de tacit. & ambig. conuent. lib. 3. to. 23. nu. 14
Rota. Rom. decis. 161. nu. 5. quod intellige
138 hanc clausulam operari suum effectū,
præsenti, & acceptanti, vel eius ratiha-
bitio sequatur, Anton. Gomes. in l. Tbaur.
45. num. 78. & Gratian. discept. forens. cap.
175. num. 3. Fusar. de substitut. quæst. 718.
num. 32. Pacific. late de hac materia in suo
tract. de Saluian. interdict. inspect. 2. cap. 2.
num. 224.

139 Et non solum translationem verè
possessionis transfertur, sed etiam domi-
nium, Affl. decis. 299. num. 18. Bero. conf. 41.
vol. 3. num. 12. & 13. Guid. Papa decis. 147.
adducens Abb. in cap. 2. num. 13. vers. quartū
exemplum de consuetud. Agostinus Barbofa
in tract. de clausulis clausula 31. num. 1. post
Mart. de clausul. part. 1. claus. 20. in vlt.
impress. & adeo est potentior vis huius
clausulæ, quod dictum dominium, &
possessionem transfert sine vlla actuali
traditione, ad tex. in l. quidam 28. ff. de rei
vendic. Tiraquel. de iur. consti. part. 1. num. 2
& num. 20. & parte 2. ampliat. 1. num. 2. Io-
seph. Ludou. decis. Perus. 50. cap. 6. num. 25.
& 29. Paris. conf. 128. num. 11. lib. 1. & conf.
33. nu. 30. lib. 3. Imo æquipollere videtur
talis

talis clausula constituti traditioni *l. certe §. 1. ff. de precar. quam translationem possessionis, & Dominijs consideratur non solum in rebus stabilibus Gratian. disc. optat. forens. cap. 310. num. 5. tom. 2. verum etiam in incorporalibus, vt sunt iura, & actiones, dummodo concurrat. Iurium cessio *l. fin. in princip. vbi Bar. ff. de donat. num. 1. & Roman. num. 3. Tiraquel. in tract. de constit. ampliat. 34. par. 3. declarat. 7. Cessio enim in incorporalibus habet vim traditionis, Bursat. in *l. ad eum num. 3. & ibi Imola ff. de donat. Tiraquell. de retract. tit. 1. §. 1. glos. 7. num. 12. vers. & Cessio, cum cedere sit quasi discedere, & alterum sui loco ponere *l. as. in l. si sic §. ult. num. 8. de leg. 1. Bald. in l. ex legato 18. num. 2. vers. sed nostri C. de legat. l. ultima C. quando fiscus vel priuas, & conf. 341. qui litem in fin. lib. 5. Decian. conf. 446. num. 5. Cuius vigore potest cessionarius agere probata cessione cedentis, late Gratian. disc. forens. tomo 2. cap. 310. num. 3. glos. in l. 2. §. idem *nerua ff. ne quid in loc. public. Nat. conf. 398 num. 38.*****

141 Et est tanti roboris ista clausula constituti, & precarii, quod dato quis possideat rem, & habeat actualem possessionem, si prius creditor possideat illam rem per constitutum, ille praefertur, qui per constitutum possidet, nam licet modus sit fictus, tamen vera est possessio, *Cald. Perier. de potest. Eligend. cap. 8. num. 4. & de resolut. emphit. cap. 10. nu. 23. Vivian. comm. opin. tom. 2. lib. 7. tit. 1. num. 67. Guttier. de iure confirm. par. 1. cap. 30. n. 5. nec possit reficere quaestionem dominijs DD. omnes in l. si inter §. 1. ff. de pignor. quod intellige quando agitur de obligatione speciali, Rota Roman. decis. 565. num. 4. par. 2. in recent. & coram R. P. D. Buratto Romana Domus, & melioramentorum 30. Ianuarii 1617. Franch. decis. 97. num. 2. vsq. ad 5. l. licet 7. vbi Bar. & Bellapert. num. 1. Donell. in princ. Fulgos. num. 1. C. qui potior. in pignor. habeant. secus vero in generali obligatione; *Negus. de pignor. 1. membr. 2. par. num. 2. cum specialitas magis afficiat rem, quam generalis obligatio, glos. in l. 1. in verb. pignus C. de necessar. serv. hered. instit. Gratian. disc. forens. cap. 911. tom. 5. num. 27. glos. in §. nos igitur in verb. tradere in fin. in Authen. de non alienand. l. si creditor §. fin. ff. de distract. pign. Surd. conf. 331. num. 26. lib. 3. & sic illa specialitas hypothecae tali modo afficit rem, vt possit auferri a quolibet possessore, & successori, & exerceri contra tertium *Marta vot. 43. in fine Rota Rom. coram. R. P. D. Manzanedo Romana affibus 23. Iunij 1606***

Negus. de pignor. 15. mem. 2. num. 18. col. 6. vers. & etiam facit fol. 83. & par. 4. num. 34. Faber in 9. vendita in ff. de rer. diuis. & d. l. licet vbi Bart. & alii C. qui potior. in pign. habeant. Capoll. cautel. 124. vulgaris col. 2. Bertaz. de claus. claus. 15. gl. 4. n. 3. l. si fundus §. in vendicationem ff. de pignor. l. pignor. 18. vbi glos. Bald. & Salic. C. eod. tit. l. debitum §. & l. res pignor. 10. C. de distract. pign. Surd. decis. 310. num. 5. usque ad 9. Tiraquel. de retract. lignag. §. 8. glos. 5. num. 0. cum sequ. Hartm. lib. 2. cap. 16. tit. de creditor. Franch. dec. 369. & dec. 97. vbi late Amend. in add. num. 1. & Guttier. alleg. 5. num. 1.

142 Clausulam constituti, & precarii solum operari in possessorijs ordinarijs, siue retinendae, siue adipiscendae siue recuperandae, prout notat, *Couar. lib. 3. variar. resolut. cap. 5. nu. 6. & in pract. quest. cap. 17. non autem in possessorio summario, Guid. Pap. decis. 552. Andr. in cap. imperial. §. illud, vbi dixit, quod aliud est possidere, aliud in possessione esse, Anna conf. 20. num. 32. & quod attendatur solum rei insistentia, & similia, *Ann. dicto conf. 20. num. 26. Cypic. decis. 13. & decis. 55. & decis. 189. & 209. Menoch. in tract. de retinenda possessione remed. ult. num. 11. pag. 288. Menoch. in preclud. tract. de recuperand. poss. num. 24. p. 300. Neuiz. conf. 81. nu. 7. Alciat. respons. 386. num. 1. Imo ista vltima dicta magis procedunt in remedio Capitulorum Regni, vt supra dictum est, cum sit iudicium summarium, *Affl. dec. 24. num. 3. & decis. 2. & decis. 85. cap. omnis inuasio, & omnis praedatio, & ibi Campag. Vincent. de Ann. allegat. 92. num. 5. Menoch. de recuperand. possess. remed. 15. num. 214. & ista clausula constituti, & precarii non producit effectum suum in isto iudicio *Cap. Regni, cum non consideratur actus fictus possessionis proueniens ex ipsa clausula, sed consideratur solum violentia, Anna dicta alleg. 92. num. 1. Gramat. in decis. 78. Nauarr. in suo manuali cap. 27. num. 7. Gabriel commun. conclus. in tit. de restit. spoliat. lib. 1. claus. 5. num. 125. Affl. decis. 2. num. 2. & decis. 24. num. 9. Guid. Pap. decis. 1. & decis. 85. Boer. decis. 79. num. 13. cum per clausulam constituti, & precarii dicatur fidei possidere, *Gratian. disc. forens. cap. 134. num. 30. & 32. Amic. de iur. emphiteut. in preclud. nu. 12. Cardinal. Tufi. h. tom. 2. lit. C. conclud. 785. Bal. conf. 482. num. 11. lib. 2. glos. in verbo animo in l. 3. ff. de acquir. poss. glos. in verbo signum in cap. 2. de consuetudine Barbof. de claus. claus. 31. num. 14. & in praedicto iudicio*****

143 actus ficti non sunt considerabiles, cum per actum possessionum, nihil habeatur praeter

- ter illam violētiam, vt per *Niger à Campan. glosator super cap. Regn.*
- 146 Clausula constituti in multis non operari, & primo posita in contractu nullo *Valasc. in tract. de iure empbit. consult. 106. num. 7. Menoch. conf. 465. num. 2.* cum in illo posita nullius momenti sit, vt tradunt *Gald. Pereir. quest. forens. conf. 19. num. 34. Ioseph Sesse decis. Aragon. 29. num. 19. Marches. de commiss. par. 3. pagin. 227 in ultim. impress. Cenc. de censib. decis. 2503.*
- 147 num. 14. & quotiescumque contractus est nullus, vel disputatur de eius validitate, semper dicta clausula silet, nec aliquid operari potest; *Nozuerol. allegat. iur. tom. 1. allegat. 14. nu. 53. & contractus nullus potest dici pluribus modis; Ratione personæ, Ratione rei, Ratione conditionis, Ratione potestatis, Ratione personæ, & rei, Ratione dissensus, & doli, Ratione simulationis, & solemnitatū, Ratione legis, Ratione loci, & ratione contemptus iudicis.*
- 149 Ratione personæ contrahentis, vt in furioso, & *Iulianus ff. de Curat. furios. qui consentire non potest, neque expresse, neque tacite, l. Iulianus ff. de Curat. furios. clement. si furiosus de homicid. quest. 1. l. 1. §. furiosum ff. de Action. & oblig. l. qui ad certum ff. locat. l. quod seruius ff. de condit. indebit. nisi seruetur solemnitas à iure cōmuni tradita, l. magis puto §. non passim ff. de reb. eorum Corn. conf. 109. lib. 3. Afflic. decis. 249. Paris. conf. 98. lib. 1. Menoch. de arbitr. iudic. lib. 2. casu. 171. idem in prodigo l. his cui bonis ff. de verbor. oblig. l. 1. ff. de Curat. furios. Angel. in §. item Prodigus, insit. quib. non est permittum facer. testam. Roman. cons. 44. Barb. conf. 70. lib. 3. Alex. conf. 117. volum. 3. Corne. conf. 36. lib. 2. Paris. conf. 49. lib. 1. Idem in filio familias ampliant, & deficit contractus ratione personæ, l. 1. ff. ad Maced. idem si pater cum filio contrahat; l. 2. ff. de contrah. empt. Calcane. conf. 26. num. 8. Laur. de Pino conf. 77. num. 1. Mandell. conf. 9. vol. 1. Cardin. Paleot. tract. de not. expur. cap. 42. & 43. Idem in viro, & vxore, l. sed si vir. vxor ff. de donat. inter virum & vxor. Clar. in §. donatio quest. 8.*
- Ratione rei puta ex venditione siue locatione bonorum non existentium, *l. penul. & ult. C. ad l. Iuliam maest. l. comissa ff. de public. Marq. de Susann. tract. de Cebatu, cap. 10. in 3. par. vel res incerta deducatur in contractu, quia incertitudo vitiat contractum Hypol. Bonacof. tract. cautel. tit. V. Fran. Marc. decis. 543. lib. 1. Zannes. in tract. de different. inter Ius Canonicum, & Ciuile, different. 78. num. 137. §.*

idem iuris, insit. de inutil. Stipulat. Bomb. conf. 20. Dec. conf. 124. Lambert. in tract. de iure patronat. in 3. quest. in 2. par. lib. 1.

- Ratione conditionis impossibilis omnes contractus vitare dixerunt DD. cū taliter sub impossibili conditione promittens non videtur habere nec animū nec voluntatem, se obligandi, *l. non solum ff. de action. & obligat. & si à contractibus tales conditiones appositæ fuerint frustratorie contrahere dicuntur, vt tex. in l. an inutilis in princip. ff. de accept. nam.*
- 151 ista impossibilis conditio taliter contractum vitiat, quod nullo modo obligationem, neque naturalem producere potest iuxta disposita per *tex. in l. impossibilium ff. de regul. iur. l. impossibilis ff. de verb. obligat. & in §. si impossibilis insit. de inutilib. stipul. l. certi conditio §. quoniam vs. item quari potest. ff. si cert. petat.* Vitiat omnem contractum, etiam bonæ fidei, *l. non solum ff. de action. & oblig. non solum omnem contractum vitare, sed etiam,*
- 152 matrimonium quando circa substantiam matrimonij talis impossibilis conditio apponatur, nec per subsequentem copulam confirmari permittum est, *tex. est in cap. fin. de condit. appof. & ibi Hostiens. & Ant. de Butr. & alij ibidem.* multum notant *tex. prædictum* non secus quando talis conditio circa substantiam non versatur *di. cap. fin. Stracc. Ancho in tract. de spons. par. 4. DD. in l. à Titio ff. de verb. obligat. Emanuel Suarez in suis recollect. comm. opin. in verbo ludus, Couar. in regula peccatum ff. de regul. iur. in 6. Clar. in §. ludus ubi DD. exemplificant in ludo taxillorum l. fin. in fine ff. de alea lusu, & c.*
- 153 Altera est ratione potestatis, illa vero deficiente reditur nullus contractus puta quando Iudex cum subditis quos habet sub potestate contrahit, *l. 1. C. de contract. iudic. Socc. regula 278. vbi hanc materiam disputat, & quando pater cū filio in potestate existente contrahit, l. frater à fratre ff. de condit. indebit. l. 2. C. de inoff. donat. l. 2. ff. de contrah. empt. Calcane. conf. 26. nu. 8. Laur. de Pino conf. 77. nu. 1. Mandell. conf. 9. vol. 1. Cardin. Paleot. de not. & spur. c. 42. & 43. cum inter patrem & filium nulla actionis, neque obligationis ciuilis cessio esse possit, *Bgr. in dicta l. frater à fratre, Ascen. Amor. tract. de patr. potest. c. 3 sequitur Pascal. in suo tract. de patr. potest. in præfat. Corn. conf. 9. vol. 1. nu. 4. circa medium, Marc. Mantua. in suis centur. centur. 52.**
- 155 Alia est ratione personæ, & rei, veluti in testatore prohibente rem vendi; nam tunc respectu personæ, & rei dicitur

tuz deficere contractus, l. comparandi C. qua res vend. poss. ubi DD. l. peto §. item ff. de legat. 2. ubi Bar. num. 3. vel ponas exemplum in Iudeo, qui licet alias res possidere non prohibeatur, Christianum mancipium, emere non potest, nec habere permittitur, Marqu. trac. de iudeis, 156 & alijs infid. cum prohibitio facta ne Titius alienet, talis prohibitio respicit rem, & personam, & semper durat, Alex. in l. à indice C. de iudic. Dec. in l. 1. nu. 11. C. de edend. Ripa in l. filias famil. §. diui nu. 69. de legat. 1. Brun. conf. 77. num. 4. Paris conf. 1. num. 43. lib. 3. Gratian. conf. 21. nu. 47 lib. 2. Iaf. latè conf. 101. lib. 1. Bologn. conf. 44. fol. 1. Cassan. conf. 19. num. 3. Iaf. conf. 142. fol. 10. lib. 2. Ruyn. conf. 89. num. 6. lib. 4. & late num. 24. 25. & 27. Socc. regul. 76. Dec. conf. 23. & conf. 30. Curt. sen. conf. 46. col. 11. Socc. iun. conf. 163. num. 3. lib. 2. Cozad. conf. 52. nu. 1. cum sequent. Tiraquell. de retract. confang. §. 25. glos. 1. num. 3. Paris. conf. 88. num. 18. lib. 2. & conf. 53. num. 24. & 25. lib. 2. Socc. sen. conf. 43. num. 3. lib. 4. Iafon. conf. 31. lib. 3. Ruyn. conf. 83. lib. 1. Paul. Castren. conf. 133. Roman. conf. 15.

Alia est ratione dissensus prout est in l. si ego, & l. si me, & titium ff. si certum pet. arg. l. 1. ff. de precar. Mozz. in suo tract. de contract. tract. de mutuo, quomodo deficiat, num. 3. ratione doli, l. eleganter ff. de dolo, 157 quia rescinditur contractus propter dolum DD. post. glos. in l. si dolo C. de rescind. vendit. & in l. si quod aurum ff. de verb. obligat. Canonista in cap. cum dilect. de empt. & vendit. Stracc. Ancho in tract. de merc. in 2. par. col. 2. & de proxenetis in 4. par. quest. 1. Corn. conf. 263. vol. 3. num. 6. maxime quando dolus causam contractui dedit contractus est ipso iure nullus, l. eleganter ibi Bar. Iaf. & alijs ff. de doli Canonar. in repetit. cap. possessor. 2. par. §. 6. Roman. conf. 54. Barbat. conf. 42. vol. 1. Curt. iun. conf. 50. num. 8. Aym. conf. 160. num. 4. si vero incidit in contractum rescinditur per Cagnol. in l. 2. post. nu. 15. C. de rescind. vendit. Iaf. in dicta l. si quod aurum. Ex quo sequitur quod declarato contractu nullo nullum trāsferretur dominium ad tex. in l. filius familias §. diui ff. de leg. 1. l. peto §. fratre l. cum pater §. libentis ff. de leg. 2. l. si in empzione ff. de minor. l. lex qua tutores ff. de administ. tutorum Peguer. decis. 156. nu. 4. Ofasch. decis. 34. Franck. decis. 104. num. 26. Anna alleg. 1. num. 27. glos. in l. 1. §. si vir uxori verb. possessionem ff. de acquir. possess. Gaball. conf. 144. nu. 57. Castren. conf. 244. lib. 2. dummodo non interueniat consensus transferre volentis, Alber. in l. multum interest num. 2. & 12. & ibi Salie.

C. si quis alter vel sibi Socc. sen. conf. 264. nu. 5. vers. & 2. vol. 2. Marq. voto 202. num. 3. Macer. lib. 1. variar. resolut. 108. num. 46. Ioseph Ludovic. decis. perus. 29. n. 32. Ofasch. decis. 54. num. 7. Sesse decis. 25. num. 75. Reg. Apont. decis. 39. num. 39. In trigliol. decis. 14. num. 19. Giurb. decis. 24. num. 31.

158 Alia est ratione simulationis, simulatio enim reddit contractum nullum, Rota decis. 1. de donat. alias decis. 484. & refert Bart. Cepoll. suo tract. de simulat. contract. coniect. 28. & cautel. 240. Bal. in l. 1. C. plus valer. quod agitur, Becc. conf. 52. nu. 29. l. emptor ibi glos. & Bart. ff. de aqu. plu. arcend. vbi dicunt contractum simulatum nullius momenti esse. Becc. conf. 35. nu. 3. l. nuda. l. imaginaria ff. de regul. iur. vbi Cagnol. l. simulata nuptie ff. de ritu nuptiar. & diximus suo loco.

159 Deficere etiam contractum ratione solemnitatum, si forte seruatæ non sint cum de substantia, & forma contractus sint loquendo de illis solemnitatibus à lege requisitis, Mozz. latè de contract. in tract. quomodo contractus deficiat nu. 27.

160 Deficere contractum etiam legis ratione quando contractus publicè vtilitati aduersaretur, & esset de non reuocando precario, & tunc tale pactum non tenet, l. cum precario ff. de precar. l. si vnus §. pacta ff. de pact. l. 2. §. sed quia C. de iuram. calum. l. nec si C. de liber. caus. l. filio §. veteris ff. de procurator. l. vlt. C. de pac. pignor. l. ius agnation. ff. de pact. l. quos ff. de p. stul. an. que iura adducunt exempla deficientis contractus ratione legis.

161 Deficit è quoque contractus ratione loci, puta si carceratus contractum, 162 in carcerem fecisset, l. qui in carcere ff. quod matus causa; valet tamen in Ecclesia quamuis contrahentes peccent mortaliter, glos. in cap. de cgt. §. fin. vers. process. de immun. Eccles. lib. 6. Bar. in l. nemo apostolorum. C. de sacrosanct. Eccl.

163 Deficit etiā contractus ratione contemptus iudicis, nam tunc contractus est nullus, tanquam factus contra preceptum iudicis, in l. sciens ff. de contrah. empt. vbi Bar. & habetur in l. filius famil. §. Diui ff. de legat. 1. nec ex eo transfertur dominium iura vbi supra, & in precepto iudicis de non alienando est glo. punctualis in l. prospexit. in verb. legislatoris ff. 164 qui & a quib. cum possit existente alicuius interesse prohibere alienationem bonorum, ut in dicto §. diui, Bar. ibi num. 16. Alex. num. 29. & 30. in 1. repet. num. 77. & 2. repet. num. 117. Bar. & Bal. in l. fin. in princip. C. de pact. inter empt. & vendit. & late Bursat. conf. 100. num. 22. 23. & 24.

Quod

- 165 Quod totum practicum fuit in venditione Domus Illustr. Ducis; & Ducisæ Montisleonis cum Reale Monasterio Sanctæ Claræ Neap. quod petijt prælationem super dicta domo, & decreto spectabilis Regentis Ioann. Franc. Sanfellicij, fuit ordinatum non procedi ad venditionem in consulto, &c. & confirmatum per Regium Collaterale Consilium, Processus est pænes Ioseph. Barilem à mandatis Scriba, patrocinarè meo patre, & de alijs circa nullitatem, & deficientiam contractus, videre poteris *Mozium qui latè in suo tract. de contract.*
- 166 Huic beneficio excussionis, siue excussionis renunciari potest, iuxta probata per *Dec. in conf. 27. lib. 1. num. 5. in fine*, vbi istam materiam excussionis dixit oriri, *ex dicta Authent. presente C. de fideiuss.* quæ vocatur noua constitutio, de fideiussor. tribuens beneficium ordinis,
- 167 & beneficium cedendarum, solent enim Notarij in instrumentis opponere illa verba renunciante. & cetera nouæ constitutioni de fideiussor. Epistolæ Diui
- 168 Adrian. & de pluribus reis debendis benef. &c. & omni iuris, & legum auxilio fauori, &c. ex illis verbis nouæ constitutionis de fideiussoribus habetur expressa, & specialis renunciatio beneficij excussionis, illa autem verba omni legum
- 169 auxilio, sunt verba vniuersalia, quæ secundum DD. citandos includunt etiam tacitè hoc beneficium excussionis, eum sit auxilium legis, *vt in l. fideiussor §. 1. ff. de fideiussor. glos. in l. nisi. ff. de pact. Bart. in l. Modestini. ff. de solut. & probatur per regulam in l. si quis in conscribendo C. de pact. Socc. conf. 200. lib. 2. num. 3.* hodie enim per Notarios de stylo in quolibet instru
- 170 mento in isto Regno Neapol. solent poni Renunciat beneficio fideiussoris, beneficio Diui Adriani, beneficio nouarum constitutionum de fideiussoribus, reis debendis, & omni alio legum auxilio, de quo late scripsit *Intrigliol. in suis quest. Bull. quest. 41. num. 12. & 13.* & in
- 171 specie, quod renunciatio valeat de prædicto beneficio excussionis, tenet *Bertazol. in tract. de clausul. claus. 40. glos. 4 num. 4 Gallup. in sua pract. Sac. Reg. Consil. Neap. cap. 9. num. 17. Alex. conf. 29. num. 29. volum. 7. late Pascal. in tract. de patr. potest. cap. 8. par. 1. num. 126. vsque ad 140.* & ibi de ista materia, dummodo talis renunciatio esset iurata, secus si simplex, *Socc. sen. conf. 24. num. 28. lib. 1. Gozad. conf. 32. num. 14. Ioann. Lupus in repet. cap. per vestras, ampliat 13. num. 7. de donat. inter vir. & vxor. Ioann. Bapt. de Sancto Blasio in suo tract. de arbitr. quest. 79. num. 4. Gratian. conf. 28. num. 16. lib. 1. Speculat. in tit. de renunciat. & conclus. in princip. vers. visb. Ioann. Andr. in addit. & in vers. cessat, apostill. ad decis. Cappell. Tholos. 23. & decis. 196 Roman. conf. 392. Abb. in cap. 2. de fideiuss. Hyppol. de Marsil. vbi materia in rubrica de fideiuss. Auet. con. 33. apostill. ad dec. Cappell. Tholos. 80. Amade. de Castello in tract. de sindicat. num. 208. vbi dixit communè hanc opinionem, *Grac. conf. 136. num. 4. vol. 1. Bertrand. conf. 294. num. 2. vol. 2. Roman. conf. 211.**
- 172 Et in dicta renūciatione oportet interuenire iuramentum expressè, quod ipse fideiussor beneficio excussionis, renunciauit secus si fuisset simpliciter iuratum super confirmatione iuramenti, vel super renunciacione generali, *Guttier. in tract. de contract. iurat. cap. 23. num. 27 & num. 28. Marant. conf. 30. num. 6. Mangon decis. Florent. 38. num. 2. & decis. 45. num. 2. Tbesaur. decis. 166. num. 4.* Cui beneficio excussionis non est dubium, quod possit specialiter, & expresse renunciari, *glos. in dicta Auth. presente de fideiussor. in princip. Coen. conf. 109. volum. 1. Gratian. conf. 126. num. 4. volum. 2. Cardin. Tusch. in litt. R. conclus. 170. num. 7. & 18.* cum licet dictum beneficium sit introductum à lege, tamen respicit ius prius, & sic vnusquisque iuri suo potest renunciari, *vt si quis in conscribendo C. de Episc. & Cler.*
- 173 Et licet clausula omni legum, & iuris auxilio, plures producat effectus pro vt alias dictum est, & *Barbos. in tract. de clausul. clausula 133. per totam* tamen ista clausula generalis in renunciacione istius beneficij, non sufficit, neque comprehendit tale beneficium excussionis, *Vincent. de Franck. decis. 340. num. 4. & nu. 16. Amat. decis. 16. num. 31. Doctiff. Giurb. decis. 42. num. 9. Macenat. lib. 1. variar. resol. resolut. 112. cas. 13. Peregr. conf. 98. num. 3. lib. 3. & adeo hoc beneficium respicit ius priuati, quod potest tolli per statutum. Boer. decis. 221. num. 15. Tbesaur. decis. 333. num. 1. & 2. Guid. pap. conf. 103. quod non sic est, quando respicit publicam vtilitatem, nam ea quæ introducta sunt pro bono*
- 175 publico, non possunt tolli per statutum, *Menoeb. conf. 25. num. 12. Ioseph Ludou. decis. Perus. 45. num. 9.* Itidem etiam si fideiussor omnibus beneficijs competentibus ipsi fideiussori renuntiaffet non per ipsam renunciacionem renunciatum censetur beneficio excussionis prout probauit *Casar. Barz. in decis. 20. num. 28. Alex. in conf. 29. num. 28. vol. 7.*

SUMMARIVM.

- 1 Definitio privilegij pralationis.
- 2 Pralatio conceditur in alienatione rei emphiteutica vendita in subbastatione.
- 3 Pralatio conceditur in distractione necessaria.
- 4 Pralatio conceditur directo Domino propter ius quod habet in re.
- 5 Dominium directum retinet qui rem concessit in emphiteusim.
- 6 Actio pralationis incipit oriri post factam venditionem.
- 7 Pralatio an concedatur Domino directo nomine suo, vel nomine alterius.
- 8 Pralatio an detur in feudis.
- 9 Renunciatio pralationis dignoscitur per contrarium actum.
- 10 Actus quando est incompatibilis iuri competenti nec alia coniectura, quam renunciationis sumi potest.
- 11 Dominus directus an teneatur stare locationi facta per vassallum, & ad servitutes, vel onera imposita feudo.
- 12 Hypoteca specialis an operatur, quod non possit conductor expelli à re locata, quamvis pro usu suo indigeat.
- 13 Successor singularis an teneatur stare colono.
- 14 Iuramentum non obligat praticise ad factum.
- 15 Onus hypoteca super feudo quando obligat directum dominum.
- 16 Resoluto iure datoris resolvitur ius acceptoris.
- 17 Vassallus non potest nec pignorare nec hypotecare nec servitutem imponere super re feudali in praiudicium domini directi.
- 18 Alienatio rei feudalis non permittitur in praiudicium directi domini.
- 19 Servitus constituta in feudo per vassallum omnino extinguitur feudo aperto Domino.
- 20 Servitus imposita feudo per vassallum durabit donec feudum apud ipsum vassallum permanserit.
- 21 Scientia requiritur in pralatione.
- 22 Subbastatio quid sit & eius definitio est necessaria in qualibet venditione iudiciali.
- 23 Giurba laudatur.
- 24 Bannimenta faciunt omnibus innotescere.
- 25 Scientia presumitur in eis quae publice sunt.
- 26 Ignorantia crassa est nescire id quod est in Civitate publice promulgatum.
- 27 Scientia presumitur per subbastationes seu proclamata.
- 28 Publica bannitio inducit scientiam, nec potest allegare ignorantiam.
- 29 Beneficium pralationis competens directo domino quanto tempore prescribatur.
- 30 Denunciatio quando requiratur ad finem retrahendi.
- 31 Denunciatio est necessaria aliter non privatur iure pralationis.
- 32 Pralatio, & laudemium quanto tempore prescribatur.
- 33 Denunciatio an inscriptis est facienda.
- 34 Dominus directus vel vicinus an possit cogi ad declarandum si velit uti iure pralationis.
- 35 Tempus incipit currere à die perfecta venditionis.
- 36 Pralatio quo tempore, & infra quo tempus peti possit.
- 37 Renunciatio quando censeatur inducta.
- 38 Alienatio quando dicatur acceptata.
- 39 Consensus inducitur ex actibus positivis.
- 40 Laudemium petens dicitur acceptasse venditioni facta.
- 41 Laudemium sufficit fuisse petiturum, & non exactum ad inducendum consensum alienationi.
- 42 Renunciatio beneficij pralationis an inducatur per receptionem canonis à nouo emptore.
- 43 Protestatio nihil operatur recipiendo canonem cum protestatione, quod recepit non animo consensendi venditioni cum sit contraria facti.
- 44 Protestatio quando conseruat iura protestantis.
- 45 Receptio pensionis, vel Canonis vel laudemii an praiudicet in iuribus suis.
- 46 Caducitas quando censeatur remissa.
- 47 Pralatus Ecclesie recipiendo canonem videtur commissum, & caducitatem remisisse in praiudicium Ecclesie.
- 48 Doctrina Gotofred. explicatur.
- 49 Compensatio an possit opponi per emphiteutam domino directo ob census non solutos.
- 50 Compensatio an habeat locum in poenaliibus.
- 51 Compensatio an fiet ipso iure.
- 52 Compensatio est facienda de debito liquido verè & reale simile eiusdem privilegij, & rationis.
- 53 Restitutio in integrum an competat personae privilegiatae adversus tempus duorum mensium ad petendam pralationem.
- 54 Pralatio siue laudemium an detur directo domino ex venditione conditionali.
- 55 Consensus domini est nullus pendente conditione.
- 56 Gabella non debetur ex contractibus conditionalibus.
- 57 Mos Civitatis Florentiae enunciatur.
- 58 Pralatio an cesset in permutatione, & in contractu facio ut Des.

- 59 Prælatio an cesset in donatione.
 60 Prælatio conceditur in illis venditionibus prælatio interueniente.
 61 Laudemium an debeat ex donatione.
 62 Prælatio an concedatur in feudis.
 63 Agnatus etiam uiuo alienatore potest refuso pretio reuocare feudum alienatum.
 64 Agnatis duplex reuocandi ius competit.
 65 Prælatio an detur in alienatione necessaria uel uoluntaria.
 66 Alienatio que fit ex præcepto Iudicis an sit necessaria.
 67 Alienatio ex causa dotis an sit necessaria.
 68 Bona minoris an possint alienari ex causa necessaria absque solemnitatibus.
 69 Prohibitio alienandi non includit alienationem qua fit ex causa necessaria.
 70 Laudemium debetur ab emptore non autem à venditore.
 71 Laudemium debetur solui ratione noue inuestiturae, & non ratione consensus.
 72 Prælatio an cedi uel remitti possit.
 73 Ius prælationis an sit ius personale.
 74 Ius prælationis an sit actus extraiudicialis.
 75 Species prælationis plures sunt.
 76 Prælatio competit etiam ratione sanguinis.
 77 Prælatio competens ratione sanguinis an cedi possit.
 78 Ius prælationis an transeat cum uniuersitate iurium.
 79 Ius prælationis competens ratione sanguinis an transeat ad heredem extraneos uniuersales.
 80 Ius prælationis competens ratione rei an cedi possit.
 81 Prælatio an detur conductori.
 82 Conductor primus an præferatur secundo conductori.
 83 Conductor inuitus an teneatur persistere in locatione.
 84 De isto Afflicti 238. ponderatur.
 85 Co fructu Neapolitana si fundum de locato, & conducto ubi seruat.
 86 Opinio contraria Afflicti. in constitutione sancimus contrariando decis. 238.
 87 Prælatio an detur in prædiis rusticis.
 88 Prælatio an detur in rebus Ecclesie.
 89 Pacta an sint seruanda in locatione.
 90 Consuetudo loci attenditur in locatione.
 91 Condi. Etor primus semper præferitur in prædiis fiscalibus.
 92 Fiscus semper facit meliorem suam conditionem.
 93 Fiscus auditur speciali privilegio inueniendo meliorem oblationem.
 94 Conductor ad longum tempus an sit præferendus in uenditione rei sibi locata.
 95 Vniuersitates habent prælationem ex Regis permissione.

CAPVT XXX.

Prælationis Privilegio an Renunciari possit.

- Q**uia paritatem, & naturam priuilegii retinere uideatur prælatio ideo à Doctoribus priuilegium appellatur Garz. de benef. par. 5. cap. 4. num. 163. Rota Roman. in descen. indult. 10. Decembr. 1599. & 5. Decembris 1601. Coram Illust. Cardin. Millino, referente Garz. citat. sequitur Rube. in decis. 150 num. 26. loquendo de illa prælatione, quæ directo domino competit, iuxta dispositionem tex. in l. ultima C. de iure emphiteut. R. Conf. Thom. Carleual de iudic. disput. 8. sect. 5. num. 58. sequitur Conf. Theodor. in suis allegat. alleg. 45. num. 15. Carcer. uer. resol. cap. 11. num. 18. ex censuali Bulla Pii Quinti. Reg. Capyc. Latr. Marchio Torello in decis. 46. num. 15. Affl. decis. 306 num. 4. Thefaur. lib. 2. quaest. forens. quaest. 74 Gutierrez alleg. 5. num. 1. Matiz. in l. 7. tit. 16. lib. 5. recompil. glos. 5. num. 7.
- Conceditur enim ipsa prælatio in alienatione rei emphiteuticæ uenditæ in subhastatione l. fin. C. de iure emph. Rota Recent. decis. 243. nu. 25 par. 5. Marchio Torello ubi supra num. 16. cum illud ius prælationis directus dominus in subhastatione uti nõ prohibeatur Mangil. de subhast. quaest. 108. num. 10. & fuit distam in Rota Rom. 22. Iunij 1611. Gratian. discip. forens. lib. 5. cap. 544. nu. 39. asserentem prælationem cõcessam ex constit. Pii Quinti habere locum etiam in distractione necessaria per subhastationem, quæ quid est prælatio concessa fuit propter ius, quod directus dominus habet, non autem ex priuilegio, & sic causatiue ratione dominij, cum certum sit uile dominium solum penes emphyteuticam reperiri, directum uero penes dominum directum, qui rem in emphyteusim concedendo, non censetur sibi uoluisse præiudicare, imo omnia iura respectu illius rei concessæ illata reseruari, & ad insignem suæ dominicæ potestatis talis prælatio conceditur, Bal. in cap. Monasterium de uita, & honestate Cleric. Ripol. variar. resolut. cap. 14 num. 315. Rota Roman. relata à Cencio in decis. 308. num. 23. Mangon. decis. florent. 9. num. 1. Cardin. Seraph. decis. 187. nu. 1. Ruin. cons. 27. num. 12. Vers. ideo contra tertium lib.

Ab. 4. Rota Roman. diuers. decis. 425. nu. 14. par. 1. & decis. 475. num. 34. par. 1. Guttier. pract. quæst. lib. 2. quæst. 157. Permittitur inquam talis necessaria alienatio, & nãquam à iure interdicta fuit, *l. peto, §. præditi ff. de legat. 2. vbi glos. 5. & Bart. in l. pater filium, vbi etiam Bart. ff. de legat. 3. tradit Ias. in l. filiusfamil. §. diui in prima leura; & in 2. lectura num. 12. & seq. ff. de legat. 1. l. alienationes, ff. famil. erciscund. Tiraquell. de legib. connubial. glos. 5. num. 123. Vasquez illust. quæst. cap. 31. num. 13.* per regulam, quod voluntate prohibetur ex necessitate permittitur, *l. quia non potuerunt ff. de manumiss. in testam.*

6. Actio autem prælationis prædictæ incipit oriri post factam venditionem, cognitio pretio per modum solutionis; cognitio clausulis instrumenti, & circumstantijs; & consideranda est, ne dum equalis circa quãtitatem, sed etiam circa tempus, & ipsa prælatio procedenda est cum omnibus circumstantijs, in oblatione extranei appositis, considerauit bene Rosent. de feud. post innumeros, quos allegat *to. 1. c. 9. m. b. 2. concl. 9. fol. mibi 879. num. 3. in addit. lit. D. Cannetus in cap. volentes §. quid enim si princeps nu. 11. & 13. Reg. Sanfelix. in suis aureis decisionib. decis. 111. lib. 1. num. 13. & decis. 268. num. 13. & n. 12. lib. 2. & ita directo domino competit, ac conceditur pro eodem pretio, & pro eadem causa, qua veditur, iuxta *tex. l. fin. §. sed, vers. hac, C. de iure emphyt. Thefaur. decis. 169. vers. hoc tamen addito; Cap. pyc. decis. 99.* dummodò retinere voluerit suo proprio nomine; nã nomine alterius, cū non permittatur, *vt d. l. si. §. sed ne ac occasione in fine, C. de iure emphyt. & in Authen. vt de cetero non fiant commun. circa medium, Iason, & DD. l. in §. de cetero, colum. 5. ff. de iure domin. l. si mulier, §. ex asse, Cyn. in l. ad officium in fine, C. comm. diuidun. Petr. Helia in suo tract. de iure emphyt. Quæ quidem obseruantia locum etiam in feudis habet, *vt cap. 1. §. porro, vbi glos. qual. olim feud. alien. poss. Petr. de Bellapertic. in tract. de feud. tit. 8. qual. retin. feud. num. 4. Amad. à Ponte in suo tract. de laudem. quæst. 13. nu. 5. Franc. Marc. decis. 368. num. 10.* quod intellige de illa retentione facienda per dominum penes se, secus verò ad effectum alijs vendendi, quia tunc ius prælationis ei non competit, *Reg. de Ponte decis. 28. n. 12. Franch. decis. 226. latissimè Tiraquell. de retract. lignag. glos. 1. §. 26. num. 24. Guid. Pap. decis. 41.* i. sufficit enim vt tempore prælationis adsit animus retinendi, non autem vt propterea in futurum ligetur**

Dominus, vel alijs non vendere astringatur, *Modern. in Consuet. Paris. §. 13. glos. 1. nu. 3.* est autem in pluribus locis consuetudo, quod Domini feudales, vt non possunt iure prælationis, refert *Gugliel. de Benedic. in cap. Rayn. verbo, & uxorem nomine Adelasiam, num. 296.* Habens ergò facultatem intentandi hoc ius prælationis, si superari ab alio plus offerenti permittit sibi eo modo præiudicat, quod amplius ad tale ius prælationis regressum habere non possit, *Rota Roman. decis. 184. num. 14.* cum per contrarium actum recessum à petitione prælationis videatur, & præstare videtur, ex illo actu possessiuo consensum, & renunciationem sui iuris, *Ioannes Andr. cap. qui tacet de regul. iur. in 6. afferendo vulgaram regulam, quod qui tacet consentire videtur, l. Paulus respond. ff. rem rat. hab. Brun. cons. 220. Felin. in cap. cum Bertold. col. 4. vers. 30. aduerte, de sent. & re iudic. Tiraquell. de leg. connub. glos. 7. vers. express. num. 23. & de renunciat. glos. penult. in cap. cum accessisset, & ibi Pazorm. & Felin. de constit. Ant. de Barr. post Innocent. in cap. accedentibus, num. 8. de priuileg. vbi ponit regulam,*

10 quod quando actus est incompatibilis iuri competenti, nec alia coniectura, quam renunciationis sumi potest, tunc enim per vnicum actum contrarium, censetur renunciatum iuri, *Tiraquell. de retract. lignag. §. 1. glos. 10. num. 20. & §. fin. g. 6. de retract. conuent. §. 1. glos. 2. num. 59. & §. 4. glos. 10.*

11 Ex quibus deuenitur ad dubium num directus dominus stare teneatur locationi factæ per vassallum, & ad seruitutes, vel onera imposita feudo, cui quæsitto aduertendum est, quod si vassallus cum speciali hypotheca feudum locauit, tunc directus dominus tenetur dicte locationi stare per *tex. in l. qui feudum, ff. locat. quæ hypotheca adiecta realis est, & per ipsam, ius in re acquiritur, l. eos, C. de pignor. DD. in l. emptorem C. locat. Moder. in Consuetud. Paris. tit. 2. §. 30. num. 94.*

12 & sic illa specialis hypotheca operatur, quod non possit conductor à re locata expelli, quamuis pro vsu suo indigeat, *l. generaliter ff. qui potior. in pignor. habeant. & Franch. decis. 302. num. 3. & l. si is, qui ff. de iure fisci, transiens cum ipsa re ad successorem, l. pignoris ff. de pignorib. l. pignor. C. eod. l. si cum venditor ff. de euis. Negus. in tract. de pignoribus in 2. par. princ. in 1. memb. vers. quinta different. Moder. Paris. in tract. de diuiduo, & indiuiduo in 2. p. in vers. 9. vers. qui etiam num. 529. Casber.*

decis. 156. num. 2. *Natt. conf. 426. num. 4. Guttier. in tract. de contrab. iuras cap. 39. num. 7. nouissime Gaspar Thesaur. quasi forens. quest. 13. num. 9. Pascal. de virib. patr. potest. par. 4. cap. 6. num. 15. cum seq. Rota Lucens. Mangon. decis. 97. num. 23. quod totum currit etiam in conductore rerum fiscalium cum nullo modo expelli possit per emptorem ne ipse fiscus ad interesse teneatur, & hoc speciali fauore in fisco, l. fin. ff. de iur. fisc. glos. in l. emptorem in verb. colono, vbi Bald. C. loc. Guid. Pap. decis. 480. *Surd. lib. 3. conf. 331. nu. 1. &**

13 quod singularis successor teneatur stare Colono, Bald. in dicta l. emptorem, & cautela traditur, quod ad hoc, vt conductor expelli à re locata non possit debet apponi in instrumento locationis hypothecam omnium bonorum, *Surd. conf. 331. num. 4. & specialem dictæ rei locatæ. Franch. vbi sup. Negusant. citatus, & l. imperatores ff. de priuil. credit. glos. in l. fundus, qui Lucij in fin. ff. de rescind. vendit. etiam in fudalibus cuiusuis generis, Bald. ibi Dec. conf. 449. num. 21. Curt. Jun. conf. 185. num. 4. sic decisum per Sacrum Consilium Neapolitanum, testatur Anna pater in alleg. 80. num. 10. et allegat. 93. Cauale. latissime de hac materia, & sequitur Anna filius conf. 43. nu. 18. & post decisionem *Surd. conf. 46. & pluries iudicatum affirmat Mastrill. decis. 88. n. 86. l. licet. vbi eleganter Cyn. G. qui pat. in pign. habeam. dixit, quod specialis hypotheca preferatur, adioni reali priuilegiatæ anteriori, Reg. de Ponte decis. 34. n. 1. Franch. decis. 302. de Ponte decis. 38. nu. 49. Guid. Pap. vbi supra *Surd. consil. 331. num. 1. cum sequent. & et etiam accedente iuramento, adhuc tenebatur stare Colono, quia iuramentum obligat***

14 præcisè ad factum, l. si pecuniam, vbi glos. ff. de condit. caus. dat. *Socc. conf. 90. volum. 4. Negusant. vbi sup. Socc. conf. 129. vol. 1. & hoc intelligendum est, quando feudum ad Dominum peruenit non iure; & potestate feudali, sed ex alia causa, tanquã ad quemlibet priuatum, puta ex voluntaria emptione ab ipsomet vassallo, vel donatione, aut datione insolutum, vel alia simili causa tunc tenetur ad onera feudoimposita, sicut quilibet priuatus, neque locum haberet regula legis, lex Vestigali prædio, ff. de pignor. ibi cuius iure resolutio, resolutur quoque ius habentium causam ab eo, ita originaliter decidit, Petr. Iacob. in tit. de action. in rem pro re emphyt. col. 10. vers. item prædicta verasunt, si verò feudum ad Dominum reuertitur, vt Dominus, idest iure do-*

minij, & potestate feudali, tunc Dominus directus non tenetur ad onera feudo imposita per vassallum, sed liberè ad eum feudum reuertitur, prout ab eò processit, cap. imperialem *Soprentora, & S. calidis in verbo liberè reuertatur, vbi D.D. de prohib. feud. alien. per Feder. Dec. conf. 239. num. 12. & conf. 607. nu. 12. Tiragnell. de retract. §. 3. glos. vni. num. 2. Afflict. de prohib. feud. alien. per Federic. num. 14. qui*

15 Doctores rationem optime adducunt, quia cum feudum ad Dominum reuertitur iure prælationis, aut alio iure, tunc omninò ius ipsius vassalli resoluitur, & onus hypothecæ ipsum non obligat, ampliando prædicta, quod quando reuertitur res ad dominum iure prælationis, vel commissi, tunc

16 habet locum regula, quod resolutio iure datoris resolutur ius acceptoris, *Conter. variar. resolut. lib. 1. cap. 13. num. 59. Sese. decis. Aragon. 18. num. 80. Giurb. doctissimus decis. 24. num. 8. & num. 38. Precc. sub feud. lib. 2. auth. 5. num. 20. Bellug. in Specul. Princip. rub. 41. §. leges Regni post num. 7. vers. si autem est concessum ibi, sed dubitatur quotidie fol. mihi 179. col. 1. Tirag. de retract. conuent. §. 3. glos. 1. num. 10. Ofasc. decis. 156. num. 13. Anell. de Amato conf. 19. num. 12. Mastrill. decis. 114. num. 57. & 58. Amatus decis. 27. num. 17. Milan. decis. 17. num. 1. Camer. in cap. imperialem fol. 17. lit. G. de prohib. feud. alienat. per Federic. Mastrill. decis. 154. num. 16. & 17. Reg. Consil. de Georg. alleg. 14. num. 19. Fab. de Ann. conf. 81. num. 18. Franch. decis. 213. num. 12. & decis. 226. nu. 3. Guid. Pap. decis. 575. Thesaur. lib. 1. quasi. forens. quest. 65. num. 3. Boer. decis. 181. Carocc. decis. 117. Cardin. Tuscb. conclus. 272. lit. R. Roderiq. de ann. redit. lib. 1. quest. 2. vers. quod sablimitandum, Molin. de primog. lib. 1. cap. 20. num. 2. & 3. Molin. de contra. disput. 538. Sessa decis. 25. num. 72. 73. & 74. Aluar. Vlast. decis. 186. l. lex vestigali ff. de pignor. vbi Angel. in fin. nam res feudalis, siue emphyteutica libera reuertitur ad dominum ab omni onere pignoris, siue hypothecæ cum in præiudicium ipsius domini vassallus feudum pignorare, vel hypothecare non possit, sicut nec quamlibet seruitutem super re feudali constitueret, *Bursat. conf. 160. num. 1. lib. 2. & conf. 350. num. 1. lib. 4. Roland à Vall. conf. 1. num. 34. lib. 1. Neuzan. conf. 12. inter conf. feud. Albert. Bruu. num. 109. Crauetta conf. 54. num. 3. & plenius in conf. 241. nu. 6. lib. 2. Bald. conf. 326. Bald. in cap. in generali nu. 2. ff. de feud. fuerit controu. cap. 1. §. ex eadem lege de l. Corrad. & in c. imperialem, §. pratoræ**

terea ducatur in fine de probib. feud. alien. Feder. Felyn in cap. dilecti num. 1. de maior. & obed. Lucas de Penna in l. 1. col. penult. G. de capit. civ. cons. xxim. lib. 11. Ludou. Gomez in §. item seruiana num. 41. in ff. de act. Hyeron. Grat. conf. 147. num. 5. & sequ. lib. 2. Surd. conf. 323. num. 1. vol. 3. Iul. Clar. in §. feudum quæst. 28. Petr. Duen. in regul. 215. Ant. Gabriel in 3. lib. comm. conclus. in tit. de iur. quæsto non tollend. conclus. 8. Franch. decis. 17. nu. 2. quia hypothecare siue seruitutem constituere sunt species alienationis, l. fin. C. de reb. alien. non alienan. ideo sicut in præiudicium Domini non permittitur alienatio dicto cap. imperialem, ita nec pignoris, siue hypothecæ, aut seruitutis constitutio, ut est text. & ibi glos. 1. & DD. omnes tradunt in cap. 1. §. rursus de contract. inuestit. & in l. & in prouinciali C. de seruit. & aqua, & ibi in specie Bald. afferentem feudum ex eo quod aperitur omnes seruitutes in feudo constitutas extingui Iacob. de S. Georgio in sua inuestit. feudat. in verb. ita etiam, quod ipse vassalli nu. 10. Curt. de feud. in 4. par. quæst. 14. Affl. decis. 380. Dec. conf. 607. num. 12. Clar. in §. feud. quæst. 35. & licet vassallus possit feudum pignorare, aut super eo seruitutem constituere, sed in sui præiudicium tantum, non autem domini, & ideo seruitus feudo imposta tenebit donec feudum apud vassallum permanferit, eo autem ad Dominum reuerso omnis seruitus, & hypotheca resoluitur, DD. in dista l. & in prouinciali C. de seruit. & aqua, dicto cap. 1. §. rursus de controuersi inuest. Cassan. in consuetud. Burg. Rub. 3. §. 8. num. 35. vers. aduerte tamen, & hanc esse veram opinionem, lex enim quæ facultatem concessit vassallo, aut emphyteutz super re feudali, circa seruitutem imponendi, non iudicauit ius domini lædere, l. 2. §. merito, & §. si quis à Principe ff. ne quid in loco publ. l. nec auus C. de Emancip. libe. late scripto Guid. Pap. de hac materia in decis. 575. & ibi Addent. Bertran. conf. 107. vol. 1. Boer. conf. 181. num. 7. & decis. 181. Faber de errorib. pragm. decade 24. error. 5. & 23. error. 31.

21 In isto autem iure prælationis aduertendum est, quod semper scientia requiritur Martin. Monter. decis. Aragon. 13. num. 38. Mangon, decis. Elorient. 48. num. 12. Surdus decis. 265. num. 40. Gozad. conf. 24. num. 6. Ale. conf. 215. ad fin. lib. 9. Caroc. decis. seu Cas. 96. num. 11. Alb. conf. 252. num. 9. vol. 2. Menoch. conf. 910. vol. 10. Surd. conf. 13. vol. 1. Bero. conf. 2. num. 16. vol. 1. Honded. conf. 33. num. 35. vol. 1. Becc. conf. 111. num. 20. Cost. in suo tractatu de fashi sciem

tia in spoli. 64. num. 10. & seq. quæ scientia non solum ex oblatione ipsius offerentis, circa rei alienationem, & venditionem inducitur prout probat Gratian. discip. forens. lib. 3. cap. 544. sed etiam ex sola subhastatione inducitur, ita vt in ea superflua sit intimatio, & perquisitio vicini, ratio est, quia cum subhastatio sit actus publicus de mandato Iudicis factus præuiis bannimentis, ex quibus res fit notoria, & publica expositio, Franch. decis. 54. num. 14. ubi add. num. 31. Bar. in l. licitatio ff. de public. & vectigal. l. 1. C. de fide instrum. & iur. bast. fiscal. lib. 10. Rebuff. de pracon. licitat. & subbast. in prafat. num. 5. & 6. Iodoc. de subbast. cap. 3. num. 15. & cap. 1. nu. 9. Fabian. de Monte in tract. de empt. & vendit. quæst. 9. rub. de subbastat. mater. num. 83. Glusian. de bon. ad credit. ponent. cap. 1. num. 196. & in tit. de dat. insoluit. cap. 17. nu. 259. Gratian. decis. 9. num. 4. Doctiff. Giurb. decis. 64. num. 1. Rota Recens. decis. 161. num. 11. & 12. par. 6. & sunt necessariae in qualibet venditione iudiciali Consil. de Ann. cons. 56. n. 26. quæ quidē bannimenta faciunt omnibus innotescere; prout dixit Mangil. in tract. de subbast. in verbo bannimenta, nec ignorari possunt cap. 1. de postulat. pralat. l. fitutor. petitus cum glos. C. de pericul. tutor. & in terminis Ripa in l. 1. §. si heres n. 2. ff. ad Trebel. & in eis, quæ publicè fiunt præsumitur scientia, Alber. late in auth. qui semel col. pen. G. quomodo & quand. iudex Bart. in extranag. ad reprimeudum in verbo publico & in l. sed & si pupillus §. de quo palam, & ibi Alex. ff. de in ff. act. Philip. Franc. in cap. præsumitur de reg. iur. in 6. Roman. conf. 59. col. 2. vers. contrarium tamen est veritas, & non potest quis ignorantiam prætereundum, Osa. decis. pedam. 71. Alex. conf. 36. col. 2. volum. 1. Dec. conf. 154. nu. 2. & conf. 327. Aym. conf. 195. nu. 7. Alex. conf. 71. num. 6. lib. 1. & conf. 138. lib. 7. Rayn. conf. 22. in fin. lib. 5. Anchar. conf. 179. nu. 7. Abb. conf. 19. lib. 2. Socc. conf. 264. vers. infrimatur lib. 2. conf. 89. Ruyn. 150. num. 7. lib. 1. conf. 50. num. 17. conf. 168. num. 7. lib. 1. Alex. conf. 121. num. 8. lib. 1. conf. 9. lib. 3. Dec. conf. 29. & conf. 206. nu. 6. Anchar. conf. 170. n. 5. Det. conf. 29. & conf. 206. n. 6. Dec. in l. si cum, vel in utero C. de testam. milit. l. uelle non creditur in fine ff. de regul. iur. ratio euidens assignatur, quia ubi ea, quæ publicè promulgantur non est necesse singulorum auribus concutari, Carber. decis. pedemoni. 71. num. 1. Spiculat. in tit. de constit. num. 8. & 11. ibi esse ignorantiam erassam, nescire id quod est in Ciuitate publicè promulgatum, V. V. 2. in Al. 48

Alber. d. Auth. qui singl. col. penult. C. quo-
 modo, & quand. Iudex, maxime ut iur
 27 huiusmodi proclama, prælumitur exi-
 stētis in loco scientia cap. fin. & ibi Abb. in
 1. potab. qui matrim. accus. poss. Rosa Rom.
 in nouis decis. 444. Socr. iur. conf. 41. num. 36.
 vol. 2. Bec. conf. 6. num. 13. Bart. in l. u. possē
 ff. de acquir. hered. ubi Ias. num. 73. post
 Bald. inq. uent. , quemlibet scire prælū-
 28 mi publicas bannitiones, nec debet
 audiri, allegantem ignorantiam, cum
 habeat prælumptionem iuris contra se,
 Hyppol. in l. qui ignorans, num. 18. cum seq.
 & l. qui falsum. num. 88. ff. ad leg. Corn. de
 fals. Surd. conf. 405. num. 11. & certus certifi-
 ficari non debet, cap. cum qui de regul. iur.
 in 6. & sibi imputatur qui ad offerēdū, &
 opponēdum de iure prælationis nō cō-
 paruerit, Coffa in suo trac. de falsi scientia
 inspect. 70. num. 1. Surd. conf. 272. n. 12. vol. 2.
 & decis. 288. nu. 44. Rimin. iur. conf. 238. nu.
 37. volum. 3. l. 1. in fine ff. de act. empt.
 29 Nam quæritur hoc beneficium præl-
 ationis, quod directo domino compe-
 tit infra quot tempus præscribatur; Sūt
 enim qui tenent Dominum ex quo sci-
 uit rem venditam esse; habere annum
 ad retrahendam rem venditam, Iannes
 Andr. de Georgio in suis allegat. allegat. 7.
 Branch. decis. 17. Camillus de Carris in sua
 capiosissimo diuers. feud. cap. 3. incipiente licet
 autem sol. 6. num. 39. cum seq. Romit. in prag.
 64. de offic. procur. Cesar. & eo elapso ex-
 cludi, si nesciat tempus triginta annorū
 habet cap. 1. §. donare qualiter poter. olim
 feu. aliq. l. commissoria C. de pact. inser. empt. &
 30 vendit. sed cautela est quod emptor pro
 sua securitate debet adire dominum, &
 denunciare emptionem & requirere ab
 eo inuestituram post dictam denunciati-
 onem, si dominus infra annum, non
 vitur iure prælationis, elapso anno ex-
 cluditur, & ita intelligi dedit s. ille do-
 31 nare in vsib. feud. ex quo denunciatio est
 omnino necessaria, alias non priuatur
 iure prælationis, Cassan. in consuet. Burg.
 Rub. 11. §. 3. in glos. 3. Auoir laueus, §. 4. in
 glos. in verb. si bon. luy semble, & in verb.
 dans quarante iours; & non facta tali de-
 nunciatione, nunquam dominus di-
 rectus iure prælationis per 30. annos pri-
 32 uatur, quia iura prælationis, & laude-
 miorū præscribuntur contra dominum
 siue scientem, siue ignorantem spatio
 33 30. annorum, Molin. in consuetud. Paris. §.
 7. que denunciatio in scriptis, vel instru-
 mento fieri debet, Cassan. in consuetud.
 Burgun. in §. 4. in glos. ser. donec l. qui
 Roma s. coheres ff. de verb. obligat.
 34 Item & cogi. potest ad declarandum

si velit, vel non velit ut iure prælationis
 iuxta ea que eruditissimus Reg. Samsel.
 scripsit in suis aureis decision. decis. 111.
 num. 10. per totam, cum actio & tempus
 35 anni currere incipiat à die perfectæ
 venditionis, Reg. Consil. Theodor. allegat.
 92. num. 18. & hoc totum in causis feu-
 dalibus etiā currere videtur in aliis cau-
 sis non feudalibus ad petendum tale ius
 36 prælationis duo menses à lege conce-
 duntur à die scientiæ contractus ut voluit
 Iustinianus in l. fin. §. si autem C. de iura
 Emphyteu. Capis. potuit in princip. extra de
 locat. & conduct. sequuntur sicut Reg. Romit. in
 37 conf. 94. num. 4. lib. 2. & elapso autem his
 duobus mensibus videtur renunciaste
 tali priuilegio prælationis Crauet. conf.
 166. sub num. 15. Hartman. Pistor. lib. 2.
 38 quaest. iur. q. 8. num. 14. & consentisse alic-
 nationi cū regula trita sit in iure, quod
 ex actibus posituius inducatur consen-
 39 sus, & iuris sui renunciatio, ut eius re-
 gula deductio extat in l. si seruus commu.
 ff. de donat. inter virum & uxor. ubi glos. in
 liquidam ex parte ff. de iust. l. de lege §. fin.
 ff. de legib. Romit. Citat. num. 5. Roman. conf.
 291. num. 3. & 4. Socr. conf. 4. num. 4. vol. 2.
 Arch. conf. 302. num. 3. & 4. Multo enim
 40 fortius si laudemij solutionem peti-
 ser; ut apud Romit. in 4. lib. 2. cum ex eti-
 mologia laudemij oriatur approbatio,
 & appellatur laudemium pro laudatio-
 ne, & approbatione quam facit Domi-
 nus Rodan. in tractat. de reb. eccles. nota
 alienand. q. 66. num. 3. & debeat tale lau-
 demium ratione directi domini pro
 noua possessione, & approbatione noui
 emphiteute Affl. in cap. 1. §. illud quoque
 num. 6. de prohib. feud. alienat. per Federic.
 Bec. conf. 2. num. 2. Bursi. conf. 56. num. 16.
 Paris de Put. de feud. reint. cap. 142. Bertr.
 conf. 3. vol. 2. Imol. in cap. potuit num. 13. de
 loc. & cond. Rimin. conf. 579. num. 19. & 20.
 41 Nec impedit si non fuisset tale lau-
 demium exactum, quoniam sufficit tan-
 tum petitio, ex qua habetur consensus
 ut l. commissoria C. de pactis, inter empt. &
 vendit. l. post diem ff. de legib. Commissor. ex
 quo omnino resultare videtur, quod
 virtus agentis, & consentientis eodem
 loco reputetur, Tiraguell. de legib. cōsub.
 glos. 7. num. 23. sequitur Felyn. in Cap. cum
 Bartolus col. 4. vers. 30. de sentent. & re iu-
 dic. Brun. in conf. 220. Amadeus de Panis.
 cit. quaest. 16. num. 7. Ant. Faber in suo Cod.
 p. 49. lib. 4. tit. 43.
 42 Hinc est, quod si Dominus directus
 post venditionem iam factam recepif-
 set à nouo emptore canonem, an vide-
 tur renunciaste beneficio dictæ præl-
 ationis;

tionis *Gotofred. in l. 3. C. de iure emphyt.* dixit quod Dominus directus, non excludatur à iure prælationis et si canone acciperet à nouo emptore, quia iura censualia debentur domino ex alia causa, at *Francb. in decis. 482. num. 4. dixit*, quod si post prælationem petitam in iudicio recepit Canonem, videtur huic prælationi renunciasse, *Clar. in §. emphyt. quest. 10. Alexand. T. pentag. lib. 3. resolu. 6. num. 5. Dom. Orzech. disput. 36. de iure emphyt. Thesaur. decis. 348. usque ad 364. Anrel. Corbul. in tract. de iure emphyt. cap. 15. limitat. 21. Facchin. lib. 1. Controuers. iur. cap. 99. §. adeo autem 3. instit. de locat. & cond. et. etiam si præcesserit protestatio in recipiendo canonem, quia tunc protestatio nihil operatur cum sit contraria facti, l. 2. ubi glos. C. de iure emphyt. *Clar. ubi supra Ias. in dicta l. 2. col. 35. vers. in ea glos. nec illa protestatio est sufficiens ad conseruanda iura, Eramb. dec. 50. nu. 3. Mangon. dec. Rota Florent. 145. num. 3. cum agatur de penis conuentionalibus; qui unus ex altero debet esse contentus, & non sic est in legalibus, cū quis utriusque petere poterit, Ias. in l. cum proponas C. de transact. Imo si recepit Canonem seu censum, pro tempore futuro indistincte, siue fuerit, siue non fuerit protestatus, minime poterit emphyteutam expellere, quia recipiendo pensionem pro tempore futuro, sibi statim præiudicare intendit in iure expellendi, l. 2. §. nota male ff. de except. Doli. & hæc sunt verba *Ias. ibi, num. 130. Communis opinio igitur est, in iudicando Dominum recipiendo pensionem ab emphyteuta, vel vassallo præteritam, videri remississe caducitatem; & commissum ob non solutam pensionem, Glos. in cap. potuit de locat. Alex. conf. 113. num. 3. vol. 4. & conf. 106. num. 4. Ias. in l. 2. num. 124. C. de iure emphyt. Corn. conf. 115. vol. 1. Ruyn. conf. 143. num. 14. vol. 1. Berou. 116. nu. 12. vol. 1. Curt. sen. conf. 81. Riminald. conf. 249. num. 49. Capbal. conf. 222. num. 2. vol. 2. Amad. de Pont. q. 16. Clar. in §. emphyteusim q. 10. Corbul. de caus. priuat. ob alienationem limit. 40. Boer. quest. 309. num. 5. Menoch. lib. 3. præsumpt. 112. quod fallit quando census fuit receptus à procuratore, vel Erariis, quia tunc non censetur remissa caducitas *Affl. decis. 129. num. 8. ubi Vrsill.****

47 non sic etiam procedit, in prælato Ecclesie recipiendo censum, siue canone videtur commissum remississe, *glos. in dicto cap. potuit, Ias. in dicta l. 2. num. 130. C. de iure emphyt. Dec. conf. 138. late de hac materia Gigas in tract. de pension. quest. 73.*

in fine, Doctrina vero Gotofred. verifi-
 48 cari potest in prælatione iam nata ex alienatione irrequisito domino nulla facta consideratione de tempore à Rege concessa, qua domini requisitio tanquam de essentia, & de forma, ex cessus receptione in omnem casum pro futuro ei debito non purgatur, & solutio census stat de per se cum protestatione, qua cum reperiat conseruabile operatur iurium conseruationem, *l. qui debitor ff. quib. mod. pign. vel hypot. solua. in specie Francb. dicta decis. 482. num. 8.*

49 Cuius occasione inferitur num. emphyteuta, qui non soluit censum, vel canonem, & Dominus contra ipsum, instat exerceri pactum caducitatis per ipsum emphyteutam opponi possit compensatio. Pro cuius dubij resolutione affirmatiue scripsit Abbas Panormitanus in cap. 3. num. 11. de petitione, licet alias compensatio non fiat, nisi opponatur, prout suo loco diximus, tamen quo ad penam euitandam caducitatis, vel commissi debentis soluere; vel etiam ad impediendum cursum usurarum admittitur compensatio; cum in penalibus etiam locum habeat ipsa compensatio, ut idem tenet *Panorm. in cap. 3. num. 11. de posu. & in hoc casu ipso iure fiet compensatio odio pæne, vel odio usurarum, l. si constat. & ibi glos. C. de compens. Speculat. in tit. de locat. §. nunc aliqua, n. 102. Faber in §. bone fide, instit. de Action. Alber. in l. cum alter ff. de compensat. Ias. in l. 2. num. 19. C. de iure emphyt. dummodo*

52 debitum quod compensatur sit liquidum, vere & Reale, sit simile eiusdem nature ac rationis, quod est aliud debitum, cum quo compensatio petitur, *d. l. cum alter ff. de compensat. dicta l. si constat C. eodem, Ias. in l. 1. num. 60. C. de iure emphyt. ampliat etiam in emphyteut. Ecclesia.*

53 Quaritur namque an aduersus tale tempus duorum mensium persona priuilegiata obtinere possit restitutionem in integrum.

In quo dubio respondendum puto cum *Presid. de Francb. in decis. 17. num. 17,* ibi quod restitutio in integrum aduersus annum, quod concedebatur vniuersitati, ad petendum Demanium, *texte Neapodano in consuetud. si domus de iure congrui, in glos. in verb. petenti, multo enim fortius concedatur restitutio in integrum, circa duos menses, late Rouit. in pragmat. 64 de offic. procur. Cesar. d. num. 6. usque ad 9. & in num. 31. late de hac materia Reg. de Pont. in 8. lect. feudali num. 33. num. 36. & num. 37.*

- 54 Ex conditionali autem venditione nullum ius prælationis, nec laudemij directo Domino competere, prout voluit *Guid. pap. decis. 47.* & *Bar. in l. quod sap. S. si quis amico, ff. de contrahend. emp. Guid. pap. dec. 126.* neq; res cadit in comissum ex huiusmodi venditione: conditionali ratio est donec conditio existat cõsensus Domini nullus est, *l. non solum ff. de action. & obligat. l. sub conditione, & l. qui promisit ff. de condit. indebit. l. cedere diem ff. de verbor. signif. & in lex placito C. de rer. permut. Curt. sen. cons. 8. viso instrumto, colu. secunda vers. secundo mouetur,*
- 55 nec debeat ex eisdem venditionibus sitie contractibus aut legatis conditionalibus gabella ex statuto iubente cam solui, prout est in Ciuitate Florentiæ in qua exigitur gabella dicta, la gabella delli contratti; *Bar. in l. cum Titio ff. ad legem falcid. Bal. in l. Annalib. C. de legat. late Tirraquell. in l. si unquam in verbo reuertatur, nu. 277. de reuocand. donat. Socci in l. 1. col. 2. vers. ex quib. infertur, ff. de vulg. & pupill. substit.*
- 56 Hoc autem ius prælationis cessare videtur in permutatione, & in contractu facio vt *Des.* vbi requiritur personæ industria, *Rypol. variar. resolut. cap. 7. nu. 474.* & *DD. notant in l. fin. C. de iur. emp. S. nunc aliqua vers. 107. Guid. Pap. decis. 308. Boer. decis. 49. num. 6.*
- 57 Cessat, equoque prælatio in donatione, cū possit emphyteuta re actualē donare in uito Domino, & illo irrequisito, *DD. in cap. potuit extra de locat. Petr. Helia in suo tract. de iur. emphyteut. Petr. Iac. in tit. de action. in v. quæ pro re emphyt. & domino nulla prælatio conceditur cū ibi nullum interueniat prætium; habet*
- 58 quidem Dominus directus ius prælationis in illis contractibus in quibus prætium interuenit, *l. ult. C. de iur. emphyt. cum donatio fiat gratis propterea nullū ius prælationis potest habere locum, & libere eā donare potest domino irrequisito absque vlla denunciatione. Ias. in dicta lege ultima numero sexagesimo septimo, Clar. in S. emphyteusis, quest. 1. neque incidat in comissum, per talem donationē, l. fin. C. de iur. emphy. Guid. Pap. cõs. 147. n. 6. vers. ad 6. dubiū, & ista est vera, ac cõmunis opinio, pro vt idē Guid. Papa dec. 46. Franch. dec. 301. Donatarius vero ex*
- 59 quo rem à manu domini accipere debet ei soluere laudemium tenetur secū dum aliquorum opiniones cū hoc fuit introductum pro præseruatione iuris sui emphyteuticarij, quia Donatarius recipiēdo inuestituram ab ipso Domino

directo tenetur soluere laudemia *Ias. in l. ult. col. 14 vers. nono quero & vers. decimo quero C. de iur. emphyt. & in futurum obligatur eidem Domino ad solutionē Canonis & ad aliorum iurium emphyteutic. Apont. in tract. de laudem. quest. 30. nu. 1. Brun. cons. 322. vol. 4. Muta decis. 10. Gratian. discept. forent. cap. 377. Pro Cuius cõfirmatione opinionis S. R. C. in anno 1621. ad relationem Regij Cõsiliarij Cæsaris Alderisij in causa Monasterij Sæcti Martini cum suis censuarijs iudicauit deberi laudemium, pro donatione inter viuos, vt in banca scacciauenti decisum etiam refert *Conf. Horatius Montanus asserens sibi testatum fuisse à Regio Prouenzali iunctis Cõsiliar. duarum Aularum, vt in controuersia 75. num. 11. in fn.**

- 60 Hoc autem ius prælationis etiam in feudis extenditur, cum dupliciter consideretur, vel iure prælationis, vel iure successionis, dum ex lege inuestituræ ei competat; iure vero prælationis rem feudatē à feudatario oblato prætio, agnatus recuperare potest. *cap. 1. S. donare vers. porro; vbi glos. in verb. pro equali qual. olim feud. Andr. num. 13. Aluar. post Bal. num. 3. Affli. num. 39. duphel medio prohibendo, ne alteri, quam sibi veda-tur, vel si fuit feudum alienatum equali prætio ab emptore intra annum redimere, Reg. de Ponte in decis. 11. Serader de feud. par. 8. cap. 7. nu. 2. Hartam. Pystor. lib. 2. quest. 11. num. 21. late de hac materia Reg. de Ponte in dec. 11. per totam vbi enūciat allegationem doctissimi R. Rouit.*
- 61 Iure vero successionis agnatus mortuo alienante reuocare potest alienationem feudi factam, nullo refuso prætio vt adest optima iuriū feudalium decisio in *cap. titius si de feud. defunct. & in cap. 1. de success. feud. & in S. hoc quoque cap. 1. de alienat. feud. dixit. Rosental de feud. conclus. 67. ex quibus iuribus clare probatur Agnato facultatem recuperandi feudum alienatum per Agnatum etiam viuente alienante refuso pretio concedi & hoc procedere sine ex identitate siue ex rationis similitudine, nedum in feudo ex pacto, & prouidentia. s. recto sed et in feudo ex pacto & cū qualitate hereditaria huiusmodi constat in dubio esse omnia feuda in regno nisi aliud probetur prout doctè probauit R. Rouit. in cõs. premature impresso per Reg. de Põt. inconsulto auctore vt suas decisiones ornaret post dec. 11. & vere nihil addi præsertim cum ediderit illud Cõs. vt ex decisione Collateralis in illa cau-*

sa Iuliz Mascottulæ. Quam opinionem inter modernos recenset *Hartam. Pistor* in pluribus locis, sed ea potissimum lib. 2. q. 1. post num. 20. vbi hæc verba profert his denique omnibus aductis. sine refectione cōcludo Agnatum etiam viuo alienatore posse refuso pretio reuocare feudum alienatum, quod secundum *Afflic.* in cap. 1. §. hoc quoque num. 56. de success. feud. locum habere etiam si feudum hereditarium sit, quod latius ipse profequitur attestando pro hac opinione *Bald. Iaf. Scardor. Sonsbec. Guiac. & alios usque ad finem in vers. ex quibus tandem.*

64. Reassumendo enim Doctorum sententias duplicem reuocandi ius ex dicto tamen Agnatis competere, Alterū quod innititur iure succedendi, ex prima iunctura quæsito cumque ius hoc agnato demum competere incipiat, quando successionis ordo eum tangit, Ideo alienatore viuente atque adeo iure eiusdem durante eo vti non potest, sed tenetur expectare donec alienatore defuncto, ius illius extingatur, & viuo succedendi ipsi aperiatur, & tunc quidē post mortem, iure alienatoris resolutio proprio quod ipsi competit iure absque pretio reuocare potest, vt latius dixit idem *Hartam. Pistor. citatus lib. 2. q. 6. testatur, & melius q. 5. nu. 16.*

Alterum vero ius reuocandi ex prothomiscos descendere, quod cum durate etiam iure alienatoris mox post contractum initum competat, ideo adhuc alienatore viuente, agnato eo vti non prohibetur, ita tamen vt pretium refundere necesse habeat *Hartam. Pistor. usque ad finem citatus.*

Cuius sententiam vti veram, & communiter vltra citatos, pro hac sententia per *R. Romitum* vbi supra num. 73. duodecim authores cumulare nixus est, ex exteris, & Regnicolis, qui decidunt in puncto retractui, locum esse nedum in feudo ex pacto simplici, & recto, sed etiā in feudo cū qualitate hereditaria, ad quod adducuntur subscripti *Io. Matthien. sup. 5. lib. recollect. 11. Hispania tit. 11. de empt. & retract. l. 7. glos. 1. ex nu. 27. in 8. quest. vbi præmissa disputatione hoc ita in terminis resoluit num. 28. citat Io. Faber in §. 1. post principium num. 53. & 2. 3. & 4. de empt. & vendit. vbi hanc opinionem expressè veram supponit, & firmat non solum attenda consuetudine Franciæ, & sic in feudis hereditarijs prout hereditaria, & patrimonialia esse omnia fere feuda Franciæ idem *Matthien. ex eodem Fabro in §. ultim. de assignat. libert. Tiraq.**

*& alij testantur, sed etiam de iure communi citat Matthien. Bald. Ancharan. & Iafon in cons. 56. lib. 3. per Rouitum citatum ut in cons. 24. lib. 2. vbi extendit etiam statutum Ianuense concedentē retractū vicino in veditioe alicuius terræ, & cōprehendere etiam villas, & castra feudalia cuiuscumque generis, ita vt Terra non accipiatur solum pro Tellure, sed etiam pro Castris, & feudis, quod comprobari potest ex traditis à *Neapodano in consuet. s. quis emit de iure congrui vers. terram num. 20. & idem asserit Affl. Tiraquell. Decius. & Capolla in consuetud. 47. & addit Matthien. vt ostenderet se loqui in feudo hereditario, hoc nedum procedere in feudis Regni Franciæ, vbi feuda censentur patrimonialia, & hereditaria, sed etiam in Regno Neapolitano, vbi feuda hereditaria, vt in precedentibus capitulis dictum est, disposuit etiam *Afflic. in decis. 140. voluit Amadeus de Ponte in questionibus laudemialibus cap. 13. num. 8. Cachet. decis. 175. & decis. 176. Antonius Sola ad constit. Sabaud. de feud. super decret. glos. 3. part. 2. in cap. incipiente existentibus filiabus per totum.***

Hanc opinionem sequitur è quoque *Thesaurus iunior lib. 1. questionum forensium cap. 59. num. 1. 2. & 6. hij omnes DD. tam de iure communi quam ex decreto particulati Ducatus Sabaudie supponunt & docere videntur proximiori agnato ius redimendi facta venditione feudorū quæ sint alienabilia docentes expressè in patria pedamontana feuda reducta esse ad instar bonorum patrimonialium, vt dixit, & in specie adnotauit idem *Sola super d. decreto in 1. glosa incipiente serenissime num. 8. nisi in specie tenor infeudationis contrariaretur attestando Purpuratus in cons. 577. nu. 7. sicut etiam de consuetudine Patria Disfinalis testatur *Guidon. Papa dec. 130. in fine citatus à Sola ibidem qui amplius in puncto dicta glosa 3. secunda partis num. 7. dicit oblationem, quæ fieri mandatur agnatis, ad hoc, vt præferatur in alienatione feudorum præsupponere necessariò feuda alienabilia esse arg. d. §. sed etiam res per quos sed inuestit. quia si alienari non posset frustra fieret oblatio ex notatis in §. porro qualiter olim feuda alienare poterat, quod totum clarissimè docuit *Albericus Brunus Astensis cons. 81. nu. 1. & 6. citat etiam Purpuratus cons. 490. num. 11. & alios, & sic clarè prædicti DD. Pedamont. num. 5. de Ponte Cachet. siue Ozasch. Sola Brunus, Purpuratus, & Thesaurus, affirmat etiam****

etiam in feudo hæreditario esse locum retractui, quod aperte etiam voluit, *Theſaurus d. cap. 39. num. 6. dum sequitur Affl. qui per Reg. Ronit. in decis. 11. num. 71. citat tanquam pro Antesignano pro hac opinione inter regnicolas.*

Quod totum latissime docetur ab *Alberico Bruno in conf. 80. num. 14.* in quo distinguere videtur inter feudum ex pacto, & hæreditarium verumtamen respectu agnati expressè *Brunus* concludit nullum discrimen constitui posse inter feudum, ex pacto, & hæreditarium, ut distinctè agnati admittantur ad reuocationem licet aliud in filiis iuxta diuersas *DD. opiniones super intellectu d. S. Titius.*

Attamen si concedatur ius retractus in feudo hæreditario cõcedi filio etiam viuente patre alienante, & sic nulla distinctione habita inter filium, & agnatũ à rationis maioriã fortior redditur ius agnati: quod secundum istam opinionem ex abundantia probatur.

Quod licet *Hartman. Pistorius in sua supra citata questione 11.* asserat etiam in hæreditario feudo retractui locum esse nihilominus in *quest. 13.* ponderando attendit non idem esse in filiis, quod in agnatis. imo & contra omnium opinionem ausus est dicere filias feudũ à patre cum consensu domini alienatum reuocare nequaquam posse, ut per eum *nu. 33. cum sequenti,* & hoc casu quoad filios iuxta sententiam multorum discrimen fit inter feudum, ex pacto, & hæreditarium secus vero in agnatis transfuersalibus, ut late dixit *Rolandus in conf. 57. num. 78. in fine lib. 3. Theſaur. decis. 99. num. 26.* Attamen secundum *Hartam. Iſorniam, Aluarotum. Prepositum & Affl. & alios infinitos recenset d. cap. 13. num. 18. vers. multo tamen defendit.* secundum ipsos id quod sonat, in filio sonare etiam videtur in agnato, hanc opinionem tucetur *Peregrinus in decis. pisana 21. num. 5.* cuius verba omninò videnda. Ex qua opinione luce clarior patet non solum receptam esse opinionem, ut nulla constituenda sit differentia inter filium, & agnatum in retractu sanguinis, sed id ea ratione obtenta quod qualitas hæreditaria, quæ regulariter desideratur in filio, iuxta terminos capituli primi an agnatus, non noceat in retrahendo, & sic pro recepta habuit *Peregrinus* in feudo hæreditario admitti agnationis retractũ, quod totum latius probatur in puncto idem *Peregrinus decis. 150. num. 26.* pro qua sententia citauit *Affl. Decium, Soccin.*

iun. Bellon Pinell. Bestaz. Roland. à Valle, Menoch. & Surd. plures alios adducentes in pluribus locis, & maximus videtur iste contractus, ut *Rota Romana* decedit quoniam tucetur *Decius, & in nu. 19.* indistinctè procedere dixit in feudis desertis iure primogenituræ ad vsum Regni cum nulla faciendã sit differentia inter feuda quæ iure primogenituræ deferuntur ab aliis, in quibus iure sanguinis, & proximitatis ratione succeditur, & sic ultra opinionem *Peregrini,* & plurimorum *Doctorem* sequitur etiã *Theſaur. citatus per Peregrinum in d. nu. 26.* Contraria vero opinio loquitur in feudo hæreditario facta concessione cum clausula pro se, & successoribus quibuscumque, ut expressè loquitur in *des. 99. nu. 1.* quod feudum certum est non censeretur iure feudi præsertim in materia retractus agnati id quod clarissimum est, cum in ipsa formula concessionis feudi non consideretur coniunctio sanguinis cum ad illius successionem hæredes extranei etiam vocentur, qui ex lege inuestituræ non venient, ut post *Iacobum Curt. & alios declarat Camer. in cap. Imperialem cart. 18. à tergo in fine vers. amplius sexto, Reg. de Ponte conf. 2. num. 170.* quod secus est in feudo hæreditario, quod aliter mixtum appellatur in quo vera natura feudi consideratur, ut non de alijs hæredibus intelligatur nisi de descendentes ex sanguine, & proinde potentius in eo operatur pactum adiectum restringens qualitatem hæreditariam, quæ respicit merum fauorem feudatarij ultimi decedentis ne moriens sine hærede iniuria afficiatur, ut diuine explicauit *D. de Medicis in conf. 55. num. 4. & 5. ex traditis per Routhum in d. conf. 26. & 42.* Nec *Theſaurus* residet simpliciter in ea sententia cum relatis argumentis vnius opinionis vsq; ad *nu. 7. in fine incipit ante nu. 8.* referre fundamenta contrariæ opinionis, & *nu. 23.* concludit expressè pro ista sententia quod vbi cumque adsunt verba pro hæredibus quibuscumq; ex alijs restringi debent ad descendentes, vel agnatos, quod tunc alia debeat esse eadem iuris dispositio.

Pro ista opinione adest expressa consuetudo *Burdegal. exornata per Arnold. Ferronum cit. de retract. §. 2.* quam ipse extractam asserit ex consuetudine siue iure communi feudorum 53, ex *S. porro qual. olim feud. alienar. poter. supra citat.* & sic iure communi conforme probat proximiorẽ agnatum in venditio-

tionibus feudorum præferri etiam patrono siue domino, & nuncupatim loquitur Ferron in feudis hereditarijs siue patrimonialibus cum faber supra citatus supponit esse omnia feuda illius patriæ, quod idem est dicere ac feuda hæreditaria, vt ex *Tiraquell. de retract. glos. 3. num. 12. §. 1. de qua opinione quidquid sit Dom. Reg. Sanfelicius in suis aureis decisionibus decis. 100. per totum* concludit ius retractus exerceri posse non solum in feudo ex pacto, & prudentias sed etiam in feudo hæreditario.

Hanc questionem latissimè pertractauit meritiſſimus, ac doctiſſimus Marchio Torello Hector Capycius Latro in suis consultationibus, vbi hinc inde refert opiniones, de quibus apud ipsum videre poteris in *consult. 7. & 28. per totas in lib. 1. late etiã scripsit in consultat. 96. etiam per totam in lib. 2.*

65 Huiusmodi autem prælationes in voluntarijs alienationibus conceduntur non vero in necessarijs secundum vnã opinionem, idest in illis alienationibus quæ iudicis præcepto fiunt *argum. tex. in l. alienationes 13. ff. farail. erciscund.* quoniã res emphyteuticæ, quæ subhasta, & ad creditorũ instantiã distrahuntur nullũ laudemium; nulla prælatio domino directo competit; quæ alioquin ipsi de iure cõpeteret, ex voluntaria alienatione vt ex *tex. in l. ult. C. de iure emphyt. Rouit. conf. 94. lib. 2. num. 3. sequitur Alex. conf. 52. lib. 1. Jeron. Gratus in conf. 133. Cassaneus in consuetud. Burgund. fol. 34. sentit Aymon Crauet. in conf. 6. num. 91. sequitur Romanus in conf. 107.*

Et licet *Tiraquell. de retract. lignag. §. 1. glo. 14. num. 14. sequuto ad Amadeo de Ponte in trac. de laudemij, quæst. 27. Thesaur. dec. 139. de Franch. in decis. 277. & 482. Caldas de extinct. emphyteu. cap. 5. à num. 3. & sequ. Surd. conf. 30. Castill. lib. 6. controu. cap. 113. nu. 15. Mainard. decis. 43. lib. 4. concludant,*

66 quod alienationes quæ fiunt ex iudicis præcepto non sint necessariæ, quia ipsa alienatio voluntaria censetur inspecto initio obligationis, licet ex post facto, necessaria dicatur, ex quo prædicti DD. omnes prælationẽ cõpetere affirmant; vna cũ laudemij solutione, vt post oēs in specie determinauit *Ioa. Ant. Mangil. de subhast. & licitat. in quæst. 121. num. 11. in fine. Cuius solutio late scripsit Guttier. lib. 1. practicar. quæst. cap. 157. per totam quæ sequitur de Franchis in decis. 588. nu. 1. & concordant duo arresta Papponij 11. tit. 7. de retract. gentilitio arrest. 20. & arrest. 28. & faciẽda est ad rōnẽ duorũ pro quolibet*

cētenario *Franch. dec. 430. Fulgos. conf. 6. Aret. cõf. 4. Alex. cõf. 5. & 123. lib. 5. & faciẽda est de totius valore rei, vnde necessario valor totius rei in solutione laudemij attendendus est Rodoan. de reb. ecc. nõ alien. tit. de laudem. num. 1. & num. 8. vers. ista autem quinquagesima & nu. 55. per totã.* Attamen si bene cõsideretur origo alienationis præcisa, & necessaria dicitur alienatio, & consequenter, in illa nulla laudemij solutio, ne quicquam prælatio competit, docet *Neapodan. in Cosuetud. si quis emit tit. de iure Congruu, sequitur Aret. in conf. 6. Ant. Fab. in suo Cod. lib. 4. tit. de iure emphyt. de finit. 23. sequitur Ann. in singul. 140. & 579. Ant. Brun. in conf. 44. Mainard. decis. 43. lib. 4. Affl. in decis. 391. sequitur Franc. de Ponte de assens. Regio, sub. tit. de diuers. prouf. §. 1. num. 21.* Pro opinione vero, quod debeat laudemium pũctualiter decisum fuit in Sacro Consilio in venditione subhasta facta de feudo vrgentibus creditoribus refert *Reg. Rouitus in Rub. de feudis sub tit. 32. in nouissima impressione vers. illud idem fuit iudicatum, de qua decisione meminit etiã Scipio Theodorus in allegat. 92.* Ius enim istud retractus, & prothomiseos, quod ex alienationis actu oritur licet res fuerit per Iudicem subhasta alienata aut insolutum data ex causa necessaria secundum veriorẽ, & communioreẽ opinionem, vt ex *Matthiens. peralta. Ioan. Fabro Alberic. Cifuent. Gomez. Gregor. Lopez Guttier. Vincent. de Franch. Ascia determin. 200. & Prosper Rendell. fundat. Stephanus Gratus lib. 3. cap. 544. nu. 15. & 17. quod tenuit etiam Azeued. lib. 5. tit. 11. l. 9. decisum etiam extat apud Romanam Romanam coram Gregorio XV. habere locum ius retractus etiam in venditione subhasta post *Cene de censibus decis. 156. refert, & fundat Gratian. lib. 4. cap. 784. num. 9. Franchis decis. 277.* Imo & in omnibus aliis alienationibus permutationibus, donationibus, quam in dationibus in solum siue voluntarijs siue necessarijs factis per viam subhastationis in quo Iudicis decretum debetur semper laudemium *Amadeus de Ponte vbi supra quæst. 27. colum. 2. Ludouicus Possius in tract. de subhast. inspect. 38. per totam, sequitur Prosper Rendellus de iure prothomiseos in verbo non aliter nisi nu. 57 fol. 89. Assn. de execut. §. 7. cap. 248. nu. 9. Conceditur itidem si veditio facta fuisset cum pacto de retrouendendo, vt *Affl. decis. 338. nu. 9. vbi & r. s. l. nu. 1. Amic. de iure emphyt. quæst. 55. num. 8. Affl. in cons. sancimus in §. liceat nu. 27. de iure prothom.***

Amendola ad Francbis in dicta decis. 277. num. 4.

- 67 Pro quibus deuenitur ad dubium an iura prædicta ad alienationem factam ex causa dotis extendatur cum inter necessarias causas dos connumeretur. pro ut donatio à patre filio matrimonij contemplatione facta quæ etiam inter ipsas connumeratur, *Valasc. in consul. 113. nu. 9. In quo dubio respondet Amade. de Ponte supra citat. quæst. 29. nullum laudemium nullaq; prælatione deberi, vt in speciè adnotauit Guid. Pap. in decis. 48. per totam, sequitur equoque D. Ferdin. Arias de Mesa in suo variar. lib. 3. cap. 26. num. 3. 4. 5. 6. & 7.*
- 68 Ea ratione, quia causa necessaria omnino præcipua videtur pro qua causa licet alienari bona minoris sine solennitatibus voluit *tex. in l. magis 4. §. si pupil. vers. sed si pater ff. de reb. eorum l. 1. & 3. G. quando decreto opus non est, l. fistulas 78. §. 1 ff. de contrahend. empt. l. alieno 31. §. qui commissariam; & l. non tantum 51. §. his autem ff. de fideicomiss. l. causam 20. in princip. ff. de manum.*
- 69 Ex quo colligitur prohibitionem alienandi non includere alienationem, quæ fit ex necessaria causa, *l. alienationes ff. famil. erciscund. l. 1. ff. de fundo dotali, l. qui potuerunt ff. de manu. testam. l. filios famil. §. diui, vbi DD. ff. de legat. 1. l. mulier §. si haes ff. ad Trebell. sequitur Roland. conf. 21. nu. 15 vol. 1. Socc conf. 90. col. ultim. vol. 4 Roman in conf. 394 col. fi. & cum hac ratione concludere videtur Menoch. in tract. de Arbitr. iudic. casu 171. num. 71.*
- 70 *Surd. conf. 30. num. 2. Hoc autem laudemium debet solui ab emptore non autem à venditore directo Domino, Affl. dec. 95. Molfes super Cōsuetudine Neap. tit. de bonis parte 2. quæst. 8. Amadeus de Ponte in tract. de laudemiiis q. 27. Thesaur. decis. 139. Surd. decis. 305. & etiam solui debetur ad usufructuario non autem à proprietario ratio est, quia fructus, qui propter rem percipitur Oltrad. conf. 24. Surd. decis. 31. num. 12. Ann. conf. 3. num. 35. vol. 1. Menoch. conf. 66. lib. 1. Alciat. resp. 688.*
- 71 *Anna sing. 298 ratio est qui laudemium soluitur ratione inuestituræ, & propter immissionem noui emphiteutæ l. fi. C. de iur. emphit. Rodoa. de reb. ecc. non alien. tit. de laud. num. 1. Gl. fin. l. fin. in verbo accipere C. de iure emphit. & alii relati per Clarum in §. emphiteusis quæst. 23. nu. 4. Regens Romit. decis. 71. num. 12. Oltrad. conf. 24. Paris de Puteo de re integrand. cap. 84. nu. 9. Menoch. conf. 277. num. 9. Io And. ad speculat. in tit. de loc. §. nunc aliqua vers. 93. & non soluitur*

ratione consensus cum in multis valeat venditio sine consensu, & nihilominus deberi laudemium *Bar. in l. & ideo ff. de condit. furt. sequitur Amad. de Ponte. quæst. 12. cū debeat laudemium rōne directi dominij, & approbatione noui emphiteut. Imol. in c. potuit n. 13. extra de loca. Paris de Put. de feud. reintegrat. cap. 142. Bertr. conf. 3. volum. 2. Afflict. in cap. 1. §. illud. quoque num. 6. de prohibita feudi alienat. per Federic. de commun. test. Becc. conf. 2. num. 2. Bursat. conf. 56. num. 16. Rimin. conf. 579. num. 19. Rodoa. de reb. eccles. non alian. g. 66. num. 2. & 3. Surdus decis. 200. num. 2. vers. 3.*

72 Verū in præsentī discussione materia prælationis, Quæritur vtrū hoc ius prælationis, cedi remitti ac renūciari possit In quo quæsitō primo respondendū est eū *Franc. Marco, in suis decisionib. dec. 368. num. 13. & 14. par. 1. cum quo etiam trāsuit Cassan. in comment. in consuet. Burgūd. in tit. des conses in princip. verbo retenud al-*

73 serendo prælationis ius esse personale ossibus ipsius domini directi affixum, & per consequens, nec cessibile nec renunciabile ex illa vigata regula quod quæ personalia sunt, cedi non possint, voluit *Dyn. in cap. priuilegium personale de reg. iur. in 6. DD. in l. quod si in diē §. Iulian. ff. de peti. heredita decisū refert Guid. papa in decis. 4. 1. num. 1. & ibi adentes, apud ipsum, Ant. Faber. in suo Cod. in tit. de iure emphyt. definit. 48. lib. 4. dixit etiā Tiraquell. in tract. de retract. lignag. §. 26. glof. 1. num. 4. vbi expressè dixit, tale ius personale esse ideo Cedi non permissum, Ferdin. Arias de Mesa in suo lib. 1. variar. cap. 21. num. 10. & 11. ibi & illud tanquam personale; l. ult. C. de iure emphyt. non posse ad cessionarium transire attestando DD. supra citati, quod totum declarat, nisi cedētis, eiusque periculo, & ad eiusdem com modum experiatur.*

Responderi potest secundo, cum alia opinione fundata in *tex. l. 1. §. fin. ff. de noui oper. nunciat* in quo *tex.* probatur posse ipsū ius prælationis cædi, pro quo textu dixit etiā *Bar. & Ias. nu. 4. Roland. conf. 28. lib. 2. num. 15. Seraph. decis. 1063. nu. 9. V esem. conf. 2. nu. 57.*

74 Mouentur enim hij omnes DD. dicendo tale ius prælationis esse actum extraiudicialē, ex quo consequens trahunt esse cessibile, pro vt dixit *Bar. & alii in dicta l. 1. §. fi. ff. de noui oper. nunciat. idem etiam voluit Angel. in Sæctionum, col. 9. vers. quæro an istud ius institut. de Action. & in §. præterea, el 2. col. 19. vers. sed etiam aduertat, de except. Barbat. in col. 18. conf. 1.*

conf. 31. vers. capio alium articulum, vol. 1. Bar. in l. fundum ff. de vi. & vi arma. Ryn. in conf. 88. nu. 4. vol. 5. & in conf. 102. eodem volum. sequutus fuit Reg. Sanfelix. in suis decision. decis. 172. nu. 1. lib. 2.

75 Pro concordia autem harum opinionum, sciendum est, duplicem assignari speciem praelationis primo assignari speciem praelationis competentem aliquibus personis ratione sanguinis, pro ut in *Agnato & aliis de Sanguine per rex. in c. 1. §. sed etiam res per quos fiat inuestit. §. titius si de feud. defunct. fuer. controuer. inter Dominum & Agnatum cap. 1. §. aduare vers. porro qualiter olim poter. feud. alie. Reg. Rom. lib. 2. conf. 21. n. 1. pro quibus iuribus infra annum admittitur agnatus ad praelationes feudi Agnatitii Reg. Rom. in suis coment. ad Prag. 64. §. 5. de offic. procur. Cos. n. 4. & 5. & 9. Io. Vinc. de Ann. in Conf. diua memor. nu. 258. Caphal. conf. 207. num. 31. Intrig. de feud. cent. 2. q. 3. 2. nu. 29. Osta. Bambac. in d. §. titius num. 7. Surd. conf. 349. num. 28. Gayll. obser. 19 nu. 13. lib. 2. Mynsing. obseru. 85. num. 9. cent. 4. quæ quidem praelatio competere videtur personis, non ratione rei, item ratio-*

76

77 ne cuius, qualitatibus id est sanguinis gentilitatis, proximatis iuris ratio postulat, quod tale ius, quod pro prædictis qualitatibus competere videtur, cedi non possit, cum dicatur ius, & qualitas sanguinis, & agnationis, est *tex. in l. ius agnationis ff. de pact. l. iura sanguinis ff. de regul. iur. pro quibus optimè dixit Bar. in l. cetera in princ. ff. de leg. 1. (ibi huiusmodi iura non esse in nostro commercio) & ibi etiam Ias.*

78 imo non solum tale ius cedi non potest verum etiam, ne quicquam tale ius transire videtur cum vniuersitate iurium, pro ut notauit *Faber. in §. 1. eol. ult. in sit. de acqu. qua sit per arro. item nec transire.*

79 videtur ad hæredem vniuersalem extraneum ut dixit *Faber. in §. ex contrario in fine in sit. de legat.*

Optima ratione, non transire, nec cedi posse ad extraneum, quia in extraneo deficere videtur illa qualitas sanguinis, & proinde deficere etiam debet, vis, & effectus Beneficij eiusdem, notauit *tex. in l. etatem, & ult. ff. de censib. l. 1. §. permittitur ff. de aqua quotid. & extin. & l. semper §. negotiatores ff. de iure immunitat.*

De isto autem iure loquuti fuerunt Doctores primæ opinionis, eo maximè cum dixerint illud ius praelationis esse, annexum ossibus; de alio enim iure cogitari non potest, nisi de iure sanguinis, prout considerauit *Tiraquell. cit. in dicto num. 40.*

80 Alia assignatur species praelationis à DD. & est illa, quæ directo domino competit, ratione rei emphyteuticæ. De ista autem specie loquuti fuerunt DD. secundæ opinionis quandoquidem illa non videtur concessa personæ simpliciter, sed personæ ratione rei, quod ius bene cædi potest, prout in dies ferè semper practicatur, ut tenet *Collect. in cap. potuit col. ult. vers. quid si dominus fingit, extra de locat. sequitur etiam Paul. de Castro in conf. 335. lib. 1. num. 5. & quod ita practiceretur, & tanquam consuetudo recepta sit, dixit Tiraquellus citatus in num. 41. & apud ipsum enumeratos DD. videbis, vnica ratione mouentur, quia tale ius praelationis non esse ius personale indifferenter à persona, sed esse ius annexum, certo modo personæ, ratione rei per consequens cessibile, ut probant DD. secundæ sententiæ.*

81 Remanet enim videndum de praelatione conductori competente, quæ quidem praelatio varijs modis à DD. nostris interpretata fuit, & primo per dispositionem *tex. in l. ne cui C. locat. & in l. conductores, eodem tit.* qui DD. dari praelationem veteribus, & antiquis conductoribus in re locata prohibent; rationabilè rationem afferendo, dicendo quod domino, cui potestas locandi rem suam residet ex ipsa praelatione sublata veniret

82 ex quo sequitur, quod primus conductor non præferatur secundo conductori, *Boer. decis. 107.* latè de hac materia scripsit *Gomes. variar. resolut. cap. 3. num. 5. tit. de locat. & conduct. Mynsinger. cent. 4. obseru. 23. num. 1. Tusch. lit. L. conclus. 422. num. 12. Carpan. ad statut. Mediolan. 379. num. 138. par. 2. Mantua. conf. 848. vers. sed tamen. lib. 1. Caualean. conf. 8. num. 36. Mansuer. in addit. ad pract. Papiens. in forma libelli ad factum præstandum, in glos. inuest. ait, in verbo perseuerat, fol. 467. Aluar. Valasc. de iure emphyt. quæst. 24. num. 1. Gratian. discept. forens. tomo 2. cap. 357. num. 4. & Reg. de Ponte conf. 23. num. 10. lib. 1. dicens *tex. in l. ne cui tollere omnem difficultatem, circa praelationem concedendam conductoribus; nam alius per indirectum priuaretur Dominus potestate, libere disponendi de sua re, cum quilibet de re sua sit moderator, & arbitrer, vulgatis iuribus, ac etiam rebus semel locatis priuaretur, nam qui videt primū conductorem habere praelationem non accedit ad cōducendum, & sic vilissimo prætio res conductæ semper remanerēt, panes primum conductorem, & hoc seruari, tam in prædijs vrbans quam**

- rusticis; verba, *tex. in dicta l. ne cui ibi Domum, locum, & Ergasterium*, cum appellatione loci, non solum urbana ædificia veniant, sed etiam Rustica, l. locus §. loci ff. de rer. signif. Ratione æqualitatis
- 83 fernandæ, quod sicut conductor inuitus in conductione persistere non tenetur tempore finito, ita etiam nec dominus inuitus est cogendus, *Franch. decis. 406. num. 6. & ibi addentes, Gizzarell. late de hac materia in decis. 5. Reg. Sanfelice. lib. 1. decis. 109. nu. 1. Neapodan. verò in consuetud. Neapolitan. incipiente, sed secundum tit. de locat. & conduct. in quadam sua addit. incipiente, Ratio est fol. 375. dixit consuetudinem ipsam habere locum in prædijs rusticis, in quibus dari prælationem, & non expelli antiquum conductorem si soluere velit quantum alius offert.*
- 84 Cui opinioni accedit etiam, ea quæ dixit *Affl. in sua decis. 238. num. 2.* quod conductor siue Colonus antiquus debet præferri nouo, si tantundem; pro prædijs soluere sit paratus, ita etiam *Vrsell. in dec. 238. num. 1. & 2. franch. decis. 123. per totam.*
- 85 Sed aduertendum est, quod consuetudo prædicta procedere solum possit in territorijs, quæ sunt in districtu illius Ciuitatis, secus vero in illis, quæ sūt extra districtum, quia in illis seruetur *tex. in dicta l. ne cui.*
- Nec dicta *decis. Affl. 238.* est attendenda cum loquatur in terminis consuetudinis Neapolitanæ, non autem in terminis iuris communis *Améd. in addit. ad d. dec. de Franc. 406. n. 1.* cum inducebat dicta consuetudo correctionem iuris communis, ideo non est attendenda extra districtum, ac etiam quia loquitur contra casum legis, *ne cui*, tanto magis
- 86 cum idem *Affl.* teneat contrarium in *constitut. Sancimus de iure congrui num. 2.* vbi dixit, Equius tamen videtur vt locator debeat certificare veterem colonum, & notum facere sibi, quod profundo, quem tenuit, maior pensio est oblata, *argumen. l. Neceffe ff. de in diem*
- 87 *adiect.* sed quid si tantundem ab alio inuenit, quis præferatur; Primus conductor; an secundus? Certè secundum dictam *l. ne cui* in arbitrio Domini remittitur, quæ verba tribuunt Domino facultatem liberam inclinandi, cui voluerit, si antiquo conductori, vel nouo, & de æquitate debet rem antiquo conductori relocari, *Roman. conf. 21. Marant. disput. 8. num. 4. in fine, & per tex. in l. congruit C. locat. præd. Ciuil. lib. 11. vbi Lucas de Penn. prælationem consi-*

- derari solummodo in prædijs rusticis, non autem in vrbanis, quia nunquam posse cogi dominum, ad relocandam domum, *Franch. decis. 406. num. 6. & sic in domibus sitis in ipsa Vrbe Neapolitana non dari aliquo modo antiquo conductori, contra nouum prælationem; in prædijs verò rusticis eam concedi, Affl. decis. 238. vbi allegat Neapod. Petr. Folker. in cons. Regni sicut accepimus. num. 37. de Episc. & cler.*
- 88 Fallit in rebus Ecclesijs cum non possit expelli primus conductor per secundum si tantundem offert, *Marant. disput. 8. num. 40. Aponie conf. 23. Caldas de renouat. emphit. q. 15. num. 34. Gamma decis. 297. nu. 2. Valast. de iur. emph. q. 29. & consult. 40. Duch. reg. 241. Rmit. 8. Pinel. in l. 1. par. 3. num. 68. C. de bon. matier. Gratian. discept. forens. cap. 357. num. 45. lib. 2. Roman. conf. 2. num. 5. Cauale. decis. 27. nu. 63. Paul. Castrens. conf. 4. vol. 1. & cons. 32. vbi dixit semper de æquitate debere rem eidem primo locatori relocare, *cap. ad Aurem, extra de reb. Eccl. non alienand. Franch. dicta decis. 406. & ibi add. Viscont. nu. 2. vers. 3. Meritiss. Reg. Ioann. Francisi. Sanfel. lib. 1. decis. 109. num. 3. & 4. Rebuff. in compend. de alienat. rer. Eccl. num. 62. in fine, vers. vnde censuit Senatus, Ceuall. pract. quest. commu. contra comm. quest. 756. num. 67.**
- 89 Secundo fallit quando esset factum, pactum in scriptis, quod non liceret Domino alteri locare, dum primus conductor rem habere vellet, *dicta l. ne cui, vers. nisi forte, & ibi Glos. & DD. Boer. dicta decis. 107. num. 3. vers. item fallit Bald. Salic. post glos. & Bald. in l. contractus ff. de reg. iur.*
- 90 Tertio fallit quando adesset consuetudo loci, *Ioseph. Ludou. decis. Perus. 17. nu. 23. par. 1. Franch. decis. 123. Ann. singul. 529. in add. Andr. Gayll. practicar. obseru. lib. 2. cap. 148. num. 2. Lato Horat. mandos. in suis addit. ad Conf. Rom. 22. nu. 5. Cesar. Lamber. de iur. patron. in 1. part. 2. lib. in 24. art. 7. q. principal. fol. 227. Anna alleg. 57. An. Gabri. lib. 3. comm. opin. tit. de iur. emphit. conclus. 1.*
- 91 Quarto fallit in prædijs fiscalib. in quibus semper præferitur primus conductor, vt patet in *l. si tempora C. de fide instru. & iur. hast. fiscal. lib. 10. & in l. 2. C. de locat. præd. Ciuil. lib. 11. Peregr. de iur. fisci lib. 6. sit. num. 5. Affl. decis. 238. num. 3. Alex. conf. 80. viso & opportune col. 3. in fine vers. 4. nam speciale num. 11. lib. 1. Tirag. de retract. hynag. glo. 18. §. 1. num. 6. Gratian. discept. forens. lib. 2. cap. 357. nu. 6. Affl. de iure prothomis. in rub. in princ. num. 2. DD. in l.*

Filius familias §. si vir in quinquennium ff. solus. matrim. ubi Barbof. num. 13. cum alijs per Caldas in dicto suo tract. de renouat. emphyt. q. 15. num. 34. & seq. Gamma dicta Decif. 297. num. 2. Valaf. de iure emphyteus. q. 29. & consult. 40. Duen. rez. 241. & esse casum speciale in illis conductoribus. Alex. dicto conf. 80. num. 10. per tex. in l. dudum C. de contrahend. emptio. l. ne cui C. de locat. Gratian. disceptat. forens. tomo secundo dict. cap. 357. num. 8. ea ratione quia aliquando isti conductores detrahuntur inuiti in conductione quando conductores non reperiuntur Cyn. in l. ne cui 32. num. 3. ibi Bald. num. 2. Salic. num. 2. C. loc. Marti. Londenf. de fisco q. 148. tomo 12. fol. mibi 4. Cizzaroll. decis. 5. num. 2. l. Coem. ferro, §. fin. ff. de public. Gomez. variar. resol. dicto cap. 3. num. 5. Pranch. dicta. decis. 406. num. 7. & ibi Adden. Reg. de Ponte conf. 23. nam. 1. & 12. Ann. conf. 77. num. 2. Affl. in rap. 1. in verbo. uectigalia, num. 116. in tit. que sint regia, late de hac materia scripfit Peregr. citatus in suoract. de iure fisci. lib. 7. tit. 5. num. 4. & sequ. & lib. 6. tit. 5. num. 5. Alfer. conf. 51. num. 4. l. fin. C. de locat. prad. 92 Cui. lib. 1. ratio est quia fiscus semper facit meliorem suam conditionem. 93 ratione priuilegij, quod habet, ita ut vendita re, si alius offerens meliorem conditionem audiat speciali Priuilegio. l. fin. in Princip. ubi Bar. notat ff. de iure fisci. l. Lucius §. fin. ff. ad municipale. l. si tempora C. de fide in dbrum. lib. 10. ubi Bar. & ceteri notant, & in l. licitatio ff. de public. & uectig. Peregr. de iure fisci. lib. 6. tit. 4. num. 42. Mangil. de subbas. quaest. 34. 94 Ex quo infertur quod conductor ad longum tempus habens utile dominium in re conducta, si directus dominus intendat vendere rem conductam, an sit preferendus Conductor, in ipsa venditione duas. n. enumerat opiniones Vincent. de Ann. in singul. 190. prima quod conductor sit preferendus, & mouetur ex doctrina speculatoris in tit. de emphyteus, §. nunc aliqua, num. 94. vsq. ad num. 110. Boer. decis. 107. Barba. in cap. potuit. num. 9. de locat. & conduct. & secundum hanc opinionem pluries fuisse iudicatum; ut refert Vincent. de Ann. 2. opinio quod non praeferatur, per doctrinam Andr. de Isenn. in c. ap. imperialium, col. 2. vers. nec dominus de prob. feud. alien. per Feder. & etiam secundum hanc opinionem fuisse pluries iudicatum ut Ann. in dicto singul. 150. 95 Secundum ea que dicta sunt supra de Vniuersitatis praelatione circa demanum aduertendum est tale priuilegium habere non quia ex causa aliquam rationem

radicatum in eorum beneficio habeat, sed solum ex permissione Regis qui uti dominus habet predictum beneficium praelationis, & permittit ipsis Vniuersitatibus uti dicto priuilegio praelationis, sed quando resistit certum est eis non competere prout dixit Reg. Galeota Dux Regina in respons. fiscal. 25. num. 24. allegat de Curt. part. 1. cap. 3. nu. 14. & Reg. de Ponte ap. potest. Proreg. tit. 10. nu. 15. vers. verum.

S V M M A R I V M .

- 1 Transactio, Pactum, & Renunciatio legati non valet nisi cognitis verbis legati, vel testamenti, & ponderantur verba text.
- 2 Dispositio leg. de his ff. de transact. fuit introducta fauere ultima voluntatis, & odio heredum occultantium testamenta.
- 3 Dispositio l. de his ff. de transact. an renunciari possit.
- 4 Iuri publico renunciari non potest.
- 5 Lex de his ff. de transact. renunciari non potest etiam cum iuramento.
- 6 Transigens contra formam l. de his ff. de transact. transgressor legis appellatur, & transactio dicitur nulla.
- 7 Beneficio leg. de his ff. de transact. an renunciari possit cum iuramento.
- 8 Renunciatio leg. de his ff. de transact. an admittatur non seruata forma ipsius dispositionis quando non adest scriptura legati, testamenti, seu fideicommissi.
- 9 Scientia quando presumatur.
- 10 Filia morans in domo sui patris presumitur scire voluntatem ipsius.
- 11 Scientia presumitur in coniunctis sanguinis.
- 12 Renunciatio legati facti in testamento in scriptis non valet non seruata forma dispositionis l. de his ff. de transact.
- 13 Lex de his ff. de transact. solum habet locum in ultimis voluntatibus.
- 14 Lex de his ff. de transact. non habet locum in contractibus inter viuos.
- 15 Transactio an retractetur, non inspectis verbis contractus per prius stipulati inter partes, & de nouo reperti.
- 16 Renunciatio facta per filiam de bonis relictis in testamento an valeat non inspectis verbis testamenti.
- 17 Sententia lata contra legatarium non viso legato an valeat.
- 18 Sententia, Transactio, & Pactum equiparantur inter se.
- 19 Soror an non obstante renunciatione possit petere relictum a patre factum.
- 20 Scientia an presumatur in legatis factis in testamento in scriptis.
- 21 Scientia generalis an sit sufficiens, vel requiratur specialis in contentorum in testamento.

CAPVT XXXI.

*Dispositioni text. legis de his ff. de
Transactio an Renunciari
possit.*

Quantum ad huius renun-
ciationis beneficium atti-
nere videtur disposuit
Imperator in *tex. dicta l.
de his per quem tex.* à Iustina-
niano prohibetur, nullā
transactionem, nullum pactum, nullam-
que renunciacionem valere, nisi prius
visis, ac benè cognitis verbis ipsius testa-
mēti, vt aperte colligitur ex verbis ipsius
legis, De his (ibi controuersia, quæ ex
testamento proficiscuntur, neque trans-
sigi neque exquiri veritas aliter potest,
quam inspectis cognitisque verbis te-
stamenti) cum illud verbum aliter indu-
cere solemnitate, & formam respectu
inspectionis testamenti, *Cassan. in consue-
tud. Burgund. rub. 7. §. 3. verb. Autrement.
num. 1. Cened. sing. 62. num. 1. Ruyn. conf. 92.
num. 25. vol. 2. Natt. conf. 372. num. 2. vol. 2.
Ias. con. 167. col. ult. lib. 2. Roman. conf. 66.
vers. his tamen non obstantibus, & conf. 400
Alex. conf. 27. col. 1. vol. 6. Tir. de retract.
conuenct. §. 4. glos. 3. num. 14. Chaccheran.
decif. 112. per totam*

2 Cuius probationis ratio duplici ratio-
ne munitur. Prima fauore vltimæ vo-
luntatis, ne scilicet pacta, siue trans-
actiones nullum sortiantur effectum suū,
qua ratione, & respectu continere dicitur
fauorem publicum, ex illo *tex. in l.
vel negare ff. quemadmod. testament. aperiāt.
ibi (Reipublicè inter. st vltimas volun-
tates exitum habere.)*

Secunda ratio est odio hæredum oc-
cultantium testamenta, vt facilius indu-
cant legatarios ad transigendum super
contentis in testamento.

3 Propter quas prohibitionis rationes,
omnes DD. concludunt renunciari non
posse prædictæ dispositioni *l. nam & si ff.
ad Macedon.* & quatenus respiciēs fauo-

4 rem publicam renunciatio ipsius dispo-
sitionis non admittitur, cum iuri publi-
co renunciari non possit, *l. ius publi-
cum C. de pact. Corn. in conf. 135. vol. 2. num.
2. & 3. per Bal. Bar. Brun. Salicet. Angel. &
Raul. de Cast. in dicta l. de his Federic. de
Sen. in conf. 99. Angel. in conf. 94. sequitur
Roland. à Vall. in conf. 13. num. 27. Bero. in
conf. 37. num. 28. lib. 1. & conf. 177. num. 22.*

*Imol. in conf. 135. Tiraquell. in prefat. l. si
vnquam num. 161. id ampliant etiam si
cum iuramento renunciatum fuerit, vt
DD. citati, Bal. in l. pactū quod dotali quæst.
ult. C. de Collat. Dec. in conf. 345. num. 1. con-
cludens quod tali formæ renunciari nō
possit, cum talis lex prohibitiua dicatur,
& ideo renunciari nequit dixit Fusar. de
substit. quæst. 594. num. 5. & seq. l. 1. §. 1. ff.
quemadm. testa. aperiant. & notant DD. in
l. 1. C. de fideiuss. dos. Glos. in l. a diuo ff. de rit.
nupt. Bald. conf. 306. iuxta casum lib. 1. Bpeg.
conf. 111. num. 34. in fin. huic beneficio re-
nunciandi, & transigendi, non seruata for-
ma dictæ legis præter quod non solum
transactio dicitur nulla, sed transigens
transgressor legis appellatur, prout in
cap. 2. de maior. & obediē. Dec. in dicto conf.
345. num. 1. in princip.*

7 Cui propositæ opinioni aduersatur
*Alex. in conf. 11. num. 14. & ibi addent. in
verb. iuram. vol. 1. Abb. in cap. cum contingat
num. 30. & ibi Ioann. de Imol. num. 96. de
iure iur. Mant. de tacit. & ambig. conuent.
lib. 26. tit. 2. num. 31. Guttier. in tract. de iu-
ram. confirmat. par. 3. cap. 2. num. 20. Vsq.
de success. creat. lib. 2. §. 29. num. 20. Ant.
Padill. in l. sub pretextu. nu. 1. & nu. 10. C. de
transact. Stephan. Gratian. discept. forens. cap.
568. num. 40. qui omnes DD. renunciari
posse aiunt beneficio dictæ legis cum
iuramento, quam opinionem magis
communem esse dixit, Couall. quæst. 706.
& seq. num. 6. quos omnes referunt Ga-
cheran. in decif. 112. per totam Rota in decif.
664. num. 4. & seq. par. 1. in nouif. & decif.
665. num. 9. in ult. impressi part. 1. Seraphin.
decif. 402. in fin. & decif. 746. per moder-
nos ferrarienses in tract. de clausul. clausul.
40. glos. 6. per totam per tex. in l. pluribus de
acceptilat. Lemptor Salucius & ibi glos. ff. de
pact. Alex. caus. 42. vol. 1. conf. 11. volum. 2.
Marta de succes. legali lib. 4. quæst. 21. art. 14
per totam.*

8 Quarum opinionum concordantia
pendet ex intellectu dictæ legis de his, si
enim fieret pactum remissiuum fidei-
committi, seu legati facti in testamento
Nuncupatiuo, de quo non statet scrip-
tura, in tali casu, valet beneficii renun-
ciatio, valebit transactio, pactum, & re-
nunciatio, non seruata forma ipsius dis-
positionis, prout dixit Alber. & Fulgof. in
dicto tex. Bar. in l. qui Roma 9. duā fratres
quæst. 4.

9 Cum ex ipso nuncupatiuo testamento
præsupponi potest scientia contetorum
in ipso, puta filia morās in domo patri:
scire præsumitur bona ipsius patris, &
ipsius voluntatem, dixit Mart. de legat.
success.

- success. par. 4. quest. 21. art. 14. nu. 108. sequitur Ruyn. in conf. 50. nu. 17. vol. 1. Caualecan. decis. 36. num. 27. par. 1. Rota. decis. 1005. vers. tamen fuit dictum quod posset constare vel verisimiliter presumi par. 3. lib. 3. in nouissim. Barz. decis. 96. num. 14. ubi late materiam pertractat, quod totum ampliant DD. in vxore vna simul cum viro cohabitante, Abb. in conf. 19. col. 2. par. 2. Aym. Crauett. in conf. 123. num. 1. Bal. in conf. 392. col. 2. vol. 1. & conf. 296. vol. 2. ampliant etiam in Socijs, Crauett. conf. 26. nu. 3. & dicto conf. 123. in princip.*
- 11 Præsumitur etiam scientia in coniunctis sanguine prout dixit Cesar. Barz. in decis. 96. num. 13. & apud ipsum Peregr. de fideicom. art. 52. num. 19. Caphal in conf. 314. num. 19. & conf. 316. num. 101. Anchar. in conf. 170. num. 5. & seq. Mart. supra cit. num. 110. Itidem dicendam in domestico commensali, l. Ottavi ff. unde Cognati, l. Tutela C. de in integrum Restitut. l. vicinis C. de nupt. Cap. quanto, de presumpt. l. consensu § super plagijs C. de repudijs.
- Quibus stantibus dicendum erit locum non habere dispositionem ipsius textus l. de his ff. cit. & in hoc procedit opinio secundo loco relata.
- 12 Si autem legatum fuisset factum in testamento in scriptis, ipsius renuntiatio, siue transactio, non valet, non seruata forma dispositionis dicti text. l. 1. §. 1. ff. quemadmod. testament. aperiant. de quolite per Henric. Bobic. in Cap. ex parte distint. 2. de transact. cū de contentis in tali scripto, & clauso testamento difficile sit habere notitiam DD. supra citat. Item quid si legatum, vel fideicommissum relictum esse in Codicill. & pactio fuisset facta, etiam visis, & cognitis verbis ipsius testamenti, certè non valebit nisi prius visis, & prospectis verbis ipsorum codicillorum, cum probabilis videatur ignorantia contentorum in Codicillis, l. non est ferendus ff. de transact. l. imperatores, §. cum transactio ff. de transact. Socc. iun. in dicta l. qui Roma §. duo fratres, num. 114. & ibi Croc. num. 106. Grass. in §. fideicommiss. quest. 64. num. 8. vbi ait hanc esse communem opinionem; Surd. in conf. 7. num. 35. lib. 1. & in tract. de aliment. tit. 9. quest. 26. num. 103. Mascard. de probat. conclus. 780. num. 14. Peregr. de fideicom. art. 52. nu. 103. vers. secundus casus.
- 13 Talis autem lex solum locum habet in vltimis voluntatibus, non autem in actibus inter viuos puta super contractibus, & alijs prout dixit glos. in dicta l. in fine, & iste videtur intellectus verus ipsius text. quem sequitur Gugiel. de Benedi-
- dis in Cap. Rayn. in verbo si absque liberis moreretur et 2. num. 123.*
- 15 Ex quibus sequitur, quod transactio facta in contractibus inter viuos, non visis nec inspectis verbis contractus prius inter partes stipulati, non retractabitur transactio prætextu contractus, & instrumenti de nouo reperti, sub prætextu C. de transactionibus & ibi glos. & DD. dūmodo tamen non sit de contractu cogitatum.
- 16 Denique transactio non valet nisi cognitis, & intellectis verbis testamenti quando de ipsis cognitio seu scientia aliqua haberi non possit, & eo maxime in filia renunciante aliquid relictum in testamento à patre, dixit Ioann. de Monte Sperello in conf. 61. num. 1. Lelius Altograd. in conf. 60. num. 99. cum filia renuncianti DD. cautelam assignat, quod hoc fiet priusquam renunciet, vt si legatum, seu institutio in latino fuisset, quod non intelligeretur ab illis necesse est eam prius vulgarizari ad finem intelligendi; vt dixit Guglielm. de Benedict. citat. in num. 125. in fine.
- 17 Quibus non visis, nec intellectis, non solum Pactum Transactio, & Renunciatio non valet; verum etiam sententia lata contra legatarium, non prius viso legato, secundum magis communem opinionem, siue fuerit talis sententia pro legatario siue contra; siue contra hæredem non prius viso nec aperto testamento nequicquam valebit vt dixit Gugliel. de Benedict. citat. num. 129. cum
- 18 sententia transactio, & pactum, Equiparentur inter se, l. 2. ff. de iure iur. l. non minorem C. de transact. habet etiam l. in dicta l. de his, ibi quod statutum est in transactione, id ipsum statutum videtur in sententia, alias limitationes videbis apud Gugliel. citat. num. 31. & 32. & sequenti
- 19 Hæc omnia, quidem ratione, inspectionis legati non facti, quandoquidē si soror maritata à fratribus; in instrumento dotali dixerit se dote contenta simulq. omnino, quod petere posset ex testamento patris, renūciasset adhuc renunciatione non obstante petere potest, & consequi non prohibetur relictum à patre factum in testamento, per rationem text. l. si quando §. generaliter C. de inoff. testam.
- 20 In legatis autem in testamento scripto relictis nulla præsumitur scientia communiter dixerunt DD. nec ad ipsius renunciationem sufficiens videtur talis præsumpta scientia DD. citati in l. qui Roma §. duo fratres, & ibi Bar. in 3. quest. ff. de

- de verbor. oblig. Ias. in dicta l. de bis, num. 15. & ibi de communi scripsit Capbal. in conf. 153 num. 10. Peregr. de fideicom. art. 52. num. 22. in fine, Menoch. in conf. 87. num. 56. & sequenti, & conf. 323. nu. 28. & conf. 476. num. 10. & sequenti Casar. Barz. in decis. Bonon. 96. num. 14. & sequenti, Ottav. in decis. pedam. 117. num. 29.
- 21 Nec generalis scientia sufficeret cum specialis contentorum in testamento requiratur in legato, dixit Aret. & Imol. & ibi Alex. in l. qui Romæ, §. duo fratres, num. 55. & ibi Ias. num. 105. Ripa, num. 67. ff. de verbor. obligat sequitur Menoch. in conf. 439. num. 33. lib. 5. Bero conf. 177. nu. 6. & seq. lib. 1. Mazar. conf. 39. num. 6. Paris. conf. 95. num. 17 lib. 3. Crauett. conf. 193. nu. 8. Peregr. conf. 52. nu. 21. & sequent. conf. 56. num. 5. & sequent. lib. 5. Cost. de iure, & fact. ignorant. distint. 64. nu. 8. Petra de interpret. ult. volunt. fol. 333 num. 11. Fusar. de substi. quast. 594. nu. 22. & sequenti. Soc. sen. conf. 283. num. 1. idem Paris in conf. 12. num. 83. lib. 2. Soc. iun. conf. 129. num. 32. lib. 1. ubi de magis communi opinione testatur in conf. 98. col. 2. lib. 2. Capbal. in conf. 610. num. 58. & sequenti, lib. 5. Menoch. in conf. 114. nu. 4. & seq. Gallus de except. sit 4. except. 26. num. 53 par. 2. Beco. in conf. 111. nu. 19. qui omnes concludunt requiri specialem expressionem verborum testamenti.

S V M M A R I V M.

- 1 Exceptiones plures sunt species.
- 2 Exceptio peremptoria quid sit.
- 3 In iudicio qua nam sint ante omnia opponenda.
- 4 Exceptio inepti libelli, & obscuri primo opponenda est in iudicis, & potest opponi ante, & post litem contestatam.
- 5 Exceptio inepti libelli, non solum potest opponi in quacumque parte Iudicis, verum etiam, & in causa appellationis.
- 6 Exceptio respiciens personam litigantis, dicitur omnis exceptio legitimacionis personæ.
- 7 Persona est legitimanda in omni iudicio.
- 8 Practica opponendi exceptiones enunciatur.
- 9 Exceptio legitimacionis personæ in Iudicis etiam summaris examinatur.
- 10 Persona est legitimanda in iudicio tam civili, quam criminali, tam ordinario, quam extraordinario, tam petitorio, quam possessorio.
- 11 Reus debet esse certus de actione proposita ad finem litis prosequenda, vel litis cedenda.
- 12 Exceptio legitimacionis personæ an possit opponi post litem contestatam.
- 13 Exceptio legitimacionis personæ an possit opponi post tres sententias conformes.
- 14 Exceptio legitimacionis personæ non tangit rem, sed coheret personæ.
- 15 Exceptio non proposita an renunciata videatur.
- 16 Tempus an inducat renunciationem.
- 17 Renunciatio generalis exceptionum non valet, nisi specialiter exprimantur.
- 18 Renunciatio est stricti iuris non est extendenda, sed solum comprehendit ea quæ verisimiliter apparent esse de mente renunciantis.
- 19 Exceptio respiciens personam Iudicis est exceptio declinatoria fori, seu incompetentis, & est individua.
- 20 Exceptio incompetentiæ Iudicis est opponenda, ante suspensionem, seu recusationem Iudicis.
- 21 Exceptio incompetentiæ Iudicis dicitur declinatoria, & facilius Iudex remouetur per istam incompetentiam, quam per recusationem.
- 22 Exceptio incompetentiæ Iudicis, prius est determinanda & decidenda.
- 23 Exceptio incompetentiæ Iudicis impedit litis ingressum.
- 24 Iudex habet manus ligatas pendente decisione incompetentiæ, nec potest procedi ad ulteriora.
- 25 Exceptio recusationis Iudicis quando est opponenda.
- 26 Exceptio recusationis Iudicis quando censetur renunciata.
- 27 Iudex an possit allegare suspectum post conclusum in causa.
- 28 Quæ de nouo emergunt, non indigent auxilio.
- 29 Suspicio Iudicis an possit allegari post litem contestatam.
- 30 Consensus in iudicem quando induceretur.
- 31 Iurisdictio iudicis quando censeretur prorogata.
- 32 Recusatio iudicis, an possit tolli per Principem.
- 33 Periculosum, & durum est coram suspecto iudice litigare.
- 34 Iudex suspectus non solum terret in procedendo, verum etiam, & assistendo, quando deceditur causa.
- 35 Renunciatio iudicis est legitima defensio litigantis.
- 36 Recusatio iudicis dicitur defensio naturalis, & necessaria.
- 37 Iudicandum est semper pro suspicionem.
- 38 Recusatio est materia fauorabilis.
- 39 Iudex suspectus procedendo in causa dicitur carere sale sapientis, & sale conscientia.

- 40 Suspicio uno modo potest proponi ab Al-
tero, altero modo à Reo.
- 41 Actor quando dicatur consentire in Iudicē,
& cum an possit recusare.
- 42 Litigans coram Iudice recusato videtur re-
cusationi propositæ renuñciare.
- 43 Renunciatio Iudicis recusati an intelligatur
facta per simplicem libellum, vel per copiā
libelli petiti.
- 44 Actus voluntarius non consideratur quando
fit ex necessitate.
- 45 Actus necessarii qui dicantur.
- 46 Practica ad evitandas scrupulositates con-
sentiendi in Iudicem.
- 47 Protestatio quando censeatur repetita in
uno quoque actu.
- 48 Consensus quando inducat approbationem
Iudicis.
- 49 Recusatio Iudicis quando denegatur.
- 50 Recusatio Iudicis potest proponi ante litem
contestatam, & post conclusum in causa.
- 51 Recusatio Iudicis potest probari per testes
per instrumenta, per confessiones Iudicis
etiam iuratas.
- 52 Recusatio potest fieri tam de Iudice ordi-
nario, quam delegato, & de quouis Iudice
etiam de Aduocato fiscali.
- 53 Modus proponendi suspicionem Iudicis de
Iure Civili.
- 54 Modus proponendi suspicionem Iudicis de
Iure Canonico.
- 55 Modus proponendi suspicionem Iudicis de
Iure Regni.
- 56 Practica S. Reg. Conf. Neapol. circa allega-
tionem suspicionis Iudicis affinis.
- 57 Iudex allegatus suspectus non potest cogno-
scere de causa sua suspicionis allegata.
- 58 Iudex potest procedere in causa declinato-
ria fori.
- 59 Iudex compellitur medio iuramento respon-
dere sua causa suspicionis.
- 60 Pragmatica 9. sub tit. de suspicionem official.
ponderatur circa modum proponendi su-
spectionem.
- 61 Practica S. Conf. Neap. circa depositum
faciendum in suspicionem Iudicis allegata.
- 62 Causa suspicionis Iudicis an debeat in ca-
pitibus exprimi ad finē recusandi Iudicē.
- 63 Iurisdictio Iudicis suspenditur per recusatio-
nem, & ea pendente non potest procedi, &
si procedit est nullus processus.
- 64 Acta facta à Iudice recusato sunt nulla.
- 65 Suspicio inepta proposita, an possit de nouo
proponere.
- 66 Tempus ad allegandum Iudicem suspectum
quantum esse debet.
- 67 Appellatio an admittatur à decreto Iudicis
recusati.
- 68 Opinio Reg. Romit. quod à decreto quod Iu-
dex inferentias suis dictum de nullitate.
- 69 Causa recusationis Iudicis plures sunt.
- 70 Lis inter Iudicem, & privatum est causa
recusationis.
- 71 Inimicitia causatur ex litigio etiam civili.
- 72 Lis est causa multorum malorum.
- 73 Inimicitia presumitur ob litem motam
nondum cum eo cum quo mota est, sed cū
aliis cum quo moueri potest.
- 74 Suspicio Iudicis ex causa inimicitie exten-
ditur usque ad quartum gradū affinitatis.
- 75 Suspicio Iudicis regulatur à successione ab
intestato.
- 76 Inimicitia contracta cum uno de familia
an tangat omnes.
- 77 Computatio graduum iuxta ius Canonicum
solum attenditur in causis matrimoniali-
bus in alijs vero causis ius civile attendi-
tur etiam in terris Ecclesie.
- 78 Inimicitia contracta solum cum affine Iu-
dicis potest recusari.
- 79 Iudex consanguineus inimici mei est mihi
suspectus.
- 80 Contrahens parentela cum inimico meo di-
citur mihi inimicus.
- 81 Iudex habitans in eadem domu cum parte
litigante est mihi suspectus, & possum illū
recusare.
- 82 Suspicio in Iudicem inducitur ex qualibet
inimicitia.
- 83 Inimicitia siue sit occulta, siue manifesta, si-
ue vera siue falsa semper est causa recu-
sationis iudicis tam in iudicando quam in
delegando.
- 84 Inimicitia presumpta sufficit ad recusandū
iudicem.
- 85 Iudex suscipiendo causam sui affinis vii
propriam potest recusari.
- 86 Iudex litigans in causa propria non potest
esse iudex in alijs causis partis.
- 87 Aduocatus an possit esse iudex in alijs cau-
sis partis.
- 88 Suspicio fundata in odio contracto ex causa
aduocationis est iuxta.
- 89 Deciso Collat. Conf. facta in personam me-
riti. Reg. Conf. Cioffi.
- 90 Iudex indoctus potest recusari tanquam
indoctus.
- 91 Iudex cōpater alicuius litigantis potest recusari.
- 92 Exceptio solutionis an perimat actionem ip-
so iure.
- 93 Solutio extinguit actionem.
- 94 Exceptio solutionis dicitur exceptio de defectu
actionis.
- 95 Exceptio solutionis quando opponi possit.
- 96 Exceptio solutionis an impediatur exe-
cutionem sententia.
- 97 Exceptio solutionis opposita post sententiam
datur terminus ad probandam solutionē,
& interim supersedeatur in exe-
quenda sententia etiam si fuisset exequuta in parte.

- 98 Solutio quādo cōseatur facta in duriorē cām.
- 99 Creditor an possit declarare in quam causam recepit solutionem si debitor tempore solutionis non declarauit.
- 100 Solutio perfecta quando dicatur.
- 101 Solutio facta de aliquo censu pro tribus annatis ultimis nunquid pro ceteris annis presumatur soluisse.
- 102 Lex quicamque C. de apoc. public. lib. 10. explicatur.
- 103 Solutio collectarū facta de tribus annatis cōtinuatis presumitur in prateritū soluisse.
- 104 Solutio quinquennalis promissa, soluendo postremos quinquennios presumitur in prateritum soluisse.
- 105 Obligatio habet vim solutionis.
- 106 Lex quicumque C. de apoc. public. lib. 10. habet suas fallentias.
- 108 Lex quicumque C. de apoc. public. lib. 10. nō habet locum quando mutantur exactores, in annuo legato.
- 108 Solutio debet fieri diuersis temporibus non autem unico die.
- 109 Solutio an est producēda de tribus ultimis annis per apocas de recepto vel per testes.
- 110 Malitia debitoris est maxima in nō soluēdo.
- 111 Apoca de recepto debet esse publica & publicis officialibus confecta.
- 112 Lex quicumq; C. de apoc. public. lib. 10. non habere locū in solutione promissa singulis annis.
- 113 Solutio p̄sonis facta de tribus annis cōtinuis presumitur soluisse in prateritum.
- 114 Exceptio discussionis inuentarij an impediat executionem sententia.
- 115 Marchio Iorello R. Capic. Latro laudatur.
- 116 Anell. de Amat. Pref. R. C. Sum. laudatur.
- 117 Exceptio discussionis inuentarij an possit opponi aduersus pactum executiuum.
- 118 Exceptio retentionis an impediat executionē sē. r. ia, & an possit opponi post sētentiā.
- 119 Exceptio retentionis an transeat in singularem successorem sine cessione.
- 120 Retentio facilius datur quam actio imo magis priuilegiata.
- 121 Actio cui datur, datur & retentio, et è conuerso.
- 122 Sententia non potest executioni demandari, donec fuerint soluta meliorationes.
- 123 Retentio quādo detur pro meliorationibus & expensis factis in re embiteutica.
- 124 Meliorationes quando debeantur si tempore sententia non sint liquidata.
- 125 Iudex debet accedere super faciem loci ad finem liquidandi meliorationes.
- 126 Meliorationes deducenda quando impediunt executionem sententia.
- 127 Retentio quando detur embiteuta pro meliorationibus.
- 128 Feudatarius propter delictum, & felloniā priuatur feudo.
- 129 Colonus propter non solutum canonē perdit meliorationes, & cadit à re conducta.
- 130 Definitio compensationis.
- 131 Giurba laudatur.
- 132 Exceptio compensationis si non opponatur an ipso iure sit aduersus sententiam transactam in rem iudicatam.
- 133 Compensatio fit ipso iure.
- 134 Compensatio ordinata à lege fit ipso iure etiam non proposita ab homine.
- 135 Replicatio actoris requiritur in cōpensatione.
- 126 Compensatio meliorationum cum fructibus an faciendā sit à die litis cōtestatae, an vero à die sententia, & quid in iudicio hypotecario, & quid in iudicio rei vendicationis.
- 137 Possessor bonafidei efficitur predo à die litis cōtestatae.
- 138 Concordia opinionis circa compensationis materiam.
- 139 Momenta omnia sunt attendenda ad cōsuetudinem bonafidei emptorem in mala fide euicta re, et quodnam tempus attendatur.
- 140 Emptor quando agere possit de euictione euicta re, et quodnam tempus attendatur.
- 141 Differentia an sit inter iudicium rei vendicationis, & hypotecarij.
- 142 Exceptiones quae possunt opponi post sententiam enumerantur.
- 143 Exceptio quis conueniatur nisi in quantum facere possit potest opponi post sententiam, & modificat dictam sententiam.
- 144 Exceptio discussionis inuentarij potest opponi post sententiā, & modificat dictā sententiā.
- 145 Iudex an possit statuere terminum reo ad opponendas exceptiones.
- 146 Exceptio inuentarij proposita ante sententiam, & reiecta, an bares possit eam de nouo proponere.
- 147 Exceptio aliqua an admittatur contra instrumentum Camerale.
- 148 Exceptio cōpensationis an possit opponi post sententiā, & contra instrumentū Camerale.
- 149 Compensatio est species solutionis.
- 150 Giurba laudatur.
- 151 Compensatio an operatur plusquam solutio.
- 152 Compensatio quoad formalitatem actus esse veram solutionem.
- 153 Exceptio compensationis an possit opponi contra instrumentum presentatum seruata forma ritus M. C. V. Neap.
- 154 Iuramentum an excludat compensationē.
- 155 Prag. 1. sub tit. de liquid. instrum. enunciatur ubi disponitur, nisi facta integrali solutione.
- 156 Exceptiones opponentes contra instrumentū liquidum, & produci via ritus per prag. 1. sub tit. de liquid. instrum. sunt sublatae.
- 157 Exceptio solutionis, & satisfactionis in proptu producta admittitur contra instrumentum presentatum via ritus M. C. V.
- 158 Promissio iurata de soluendo quando facit

- excludere compensationem etiam in obligatione camerali.
- 159 Compensationis quando censetur renunciata.
- 160 Compensationis opposita an debitum extinguat ipso facto antequam feratur sententia, vel sit ipso iure, vide inferius opinio de Franch. & Afflict.
- 161 Opinio Vincent. de Franch. in decis. 527. nu. 3. circa compensationem si fiat ipso iure vel parte opponente.
- 162 Compensationis in iudicio est proponenda, & an fiat ipso iure.
- 163 Decis. Vincent. de Franch. 527. circa materiam compensationis quomodo procedat.
- 164 Lex quoad actum compensationis ipso iure compensat quoad effectum, & executionis actus debet a parte opponi.
- 165 Lex nihil operatur in executione actus.
- 166 Decisio Marchio Torello in materia compensationis ponderatur.
- 167 Compensationis non potest attendi nisi sit in actu deducta.
- 168 Compensationis non fieri ipso iure secundum veram opinionem, sed opa exceptionis.
- 169 Decisio Affl. 121. circa materiam compensationis quomodo procedat.
- 170 Creditor succedens uniuersaliter suo debitori compensat ipso iure.
- 171 Actio & passio non potest stare in eodem subiecto.
- 172 Compensationis an fiat ipso iure ad impediendum cursum usurarum.
- 173 Compensationis in nonnullis casibus fit ipso iure.
- 174 Compensationis in minore an inducatur ipso iure.
- 175 Compensationis de specie ad quantitatem an admittatur.
- 176 Definitio compensationis.
- 177 Affectio cadit in specie, & non in pecunia.
- 178 Compensationis ad impediendum cursum usurarum fit a principio creationis debiti, non autem a die quo petitur.
- 179 Compensationis de specie ad quantitatem an admittatur in ultimis voluntatibus.
- 180 Compensationis quando fit de specie ad quantitatem, & de specie ad speciem.
- 181 Mulier antequam audiatur tenetur restituere bona asportata de domo viri.
- 182 Compensationis non fit de bonis, a famulo asportatis de domo sui Domini cum salario ipsius, sed tenetur prius restituere.
- 183 Compensationis dotis an admittatur de quantitate ad quantitatem.
- 184 Clausula praeter omni eo, & toto quod pretendere possit quid importet, & delegato facto cum dicta clausula.
- 185 Legatum factum cum clausula pro arani eo, & toto quod pretendere possit an censetur factum animo compensandi de specie ad speciem, vel de specie ad quantitatem non sic est in legato legitima.
- 186 Compensationis est facienda de debito excipientis non autem de debito alieno dummodo non sit cessum.
- 187 Creditor quando representat iura creditoris.
- 188 Compensationis quando admittitur de specie ad quantitatem.
- 189 Compensationis admittitur de specie ad quantitatem quando quis est obligatus ad factum, vel speciem non impleuit.
- 190 Obligatio ad interesse succedit in obligationibus facti.
- 191 Iuramentum operatur in obligationibus facti quod praecise teneatur ad factum, nec liberatur soluendo interesse.
- 192 Promittens quando intelligatur factum proprium promississe facturum, & curatur.
- 193 Contraueniens promissioni iurata non solum tenetur ad interesse, & ad poenam, sed potest cogi praecise ad factum.
- 194 Compensationis licet de quantitate ad speciem non admittatur, sed bene fit secundum estimationem speciei ad quantitatem.
- 195 Mulier habens iocalia mariti an compensat cum dote.
- 196 Compensationis fit de specie ad quantitatem, quando species est consumpta.
- 197 Aestimatio debetur re consumpta.
- 198 Compensationis non admittitur cum deposito pro restitutione depositi.
- 199 Compensationis cessat quando sententia esset lata vigore instrumenti censualis.
- 200 Compensationis non datur in dote.
- 201 Retentio non datur in dote.
- 202 Retentio est speciei compensationis.
- 203 Retentio facilius admittitur quam compensationis.
- 204 Renunciatio compensationis an valeat.
- 205 Opinio Affl. in decis. 121. circa materiam renunciationis compensationis.
- 206 Renunciatio compensationis an tacite possit fieri.
- 207 Iuramentum an obstat promissioni de soluendo.
- 208 Iuramentum facit excludere compensationem.
- 209 Iuramentum an impediatur oppositionem compensationis.
- 210 Promissio iurata semper intelligitur secundum eorum naturam, & ne iuxta causam superueniat.
- 211 Compensationis an possit per pactum renunciare.
- 212 Ius de futuro an possit per pactum renunciare.
- 213 Renunciatio compensationis in quibus contractibus fieri possit.
- 214 Exceptio per iurii repellit aliquem ab agendo.
- 215 Periurus non possit agere.

- 216 *Lex si quis maior C. de transactionibus pōderatur.*
- 217 *Periurus priuatur actione, & non debet a iudice audiri.*
- 218 *Exceptio periurij an impediat litem ingressum, & illius contestationem.*
- 219 *Exceptio periurij nōdum potest opponi ante litem contestatam ad declinandam iurisdictionem, sed etiam contra rescriptum delegati.*
- 220 *Periurus nihil aliud est, quam libellum porrigere ante absolutionem.*
- 221 *Absolutio iuramenti est petenda antequā porrigatur libellus.*
- 222 *Absolutio iuramenti petita, post libellum porrectum est nulla.*
- 223 *Iuramentum an possit remitti per partes.*
- 224 *Exceptio pacti de non petendo dicitur exceptio litem finita, & perimit omne ius actoris.*
- 225 *Exceptio pacti de non petendo, quando est opponenda in principio litem, vel post sententiam.*
- 226 *Pactum de non petendo an possit opponi post sententiam.*
- 227 *Pactum de non petendo plures effectus producit.*
- 228 *Exceptio rei iudicata est exceptio litem finita.*
- 229 *Exceptio rei iudicata impedit litem ingressum, & dationem termini, etiam dati in contumaciam.*
- 230 *Terminus an sit actus necessarius iudicii.*
- 231 *Renunciatio litem contestationi an possit fieri.*
- 232 *Contestatio litem, & eius effectus enumerantur.*
- 233 *Exceptio rei iudicata an sit reservanda ad merita causę.*
- 234 *Practica apponendi exceptionem rei iudicata.*
- 235 *Exceptio rei iudicatę ad hoc ut milites tria concurrere debent.*
- 236 *Identitas personarum non debet constare in individuo, & a parte rei, sed interpretatiuę.*
- 237 *Modus agendi est considerandus in exceptione rei iudicata, ut sit idem.*
- 238 *Res debet esse eadem in iudicio deducta ad finem militandi exceptionem rei iudicata.*
- 239 *Exceptio rei iudicata quando non obstat.*
- 240 *Claustra ius, & iustitiam faciat quid operetur.*
- 241 *Sententia lata non concurrentibus requisitis non parit exceptionem rei iudicata.*
- 242 *Exceptio transactionis est peremptoria introducta a lege impedit litem cursum.*
- 243 *Exceptio transactionis an possit reduci ad arbitrium boni viri.*
- 244 *Restitutio in integrum an competat in transactione existente lesione ultra dimidium.*
- 245 *Exceptio transactionis est iudicanda ante litem contestationem, & sic ante terminum probatorium.*
- 246 *Constitutio Regni corrigit ius commune circa exceptiones cognoscendas in iudicio.*
- 247 *Exceptio renunciationis est exceptio peremptoria dicitur etiam exceptio litem finita impediens litem ingressum.*
- 248 *Exceptio renunciationis an impediat immissionem, etiam in feudis.*
- 249 *Exceptio Domini in continenti probata opponi potest etiam contra agentem remedio l. fin. C. de edict. Diu. Adrian. Tollen. & consequenter impedit immissionem.*
- 250 *Exceptio renunciationis etiam requirens altiore indagationem an impediat immissionem in re feudali.*
- 251 *Agnatus docens impromptu de iure suo, an excludat feminas, & imittendus sit in possessione, & filia reservanda sint iura in petitorio.*
- 252 *Ius liquidum contradictoris admittitur in summariis iudiciis.*
- 253 *Agnatus habet intentionem fundatam ex instrumento renunciationis.*
- 254 *Renunciatio operatur exclusionem personę que poterat ius habere, & facit locum aliis successoribus.*
- 255 *Agnatus admittitur ad successionem bonorum feudalium quando filij vel alij renunciantes non succedunt.*
- 256 *Exclusio unius est inclusio alterius.*
- 257 *Collaterales descendentes a primo acquirente succedunt ab intestato in feudis in infinitum non existentibus filiis, vel existentes renunciauerunt.*
- 258 *Renuncians nec agendo, nec excipiendo potest audiri.*
- 259 *Pactum de non petendo operatur quod paciscens obligatur naturaliter non petere.*
- 260 *Renunciatio operatur ab initio carteria iuris.*
- 261 *Renunciatio facit renunciationem haberi pro mortuo.*
- 262 *Exceptio renunciationis impromptu producta inducere notoriam iuris defectus agendi.*
- 263 *Remedia possessoria cessant, si aduersus potentem possessionem opponatur defectus notorius iuris agendi impromptu costans vel ex qualitate rei vel ex actis.*
- 264 *Immissio in possessionem non solum impeditur, sed etiam manutentio quando euidenter, sine aliqua disceptatione de iustitia possessionis appareat.*
- 265 *Causa iuxta possidendi attenditur in feudibus quam iudicium possessorium, & non sufficit recta possessio, sed est necesse in iudicio possessorio docere de titulo.*

- 266 *Titulus est necessarius in iudicio possessorio non autem sola possessio, & debet esse validus, & efficax.*
- 267 *Locus manutentioni quando sit.*
- 268 *Possessor non est manutentionis in possessione, quando evidenter constat de iniustitia possessionis, quia non dicitur possessio, sed iniqua occupatio.*
- 269 *Possessio in iuxta non meretur manutentionem, sed est auferenda etiam sine causa cognitione.*
- 270 *Prædo est manutentionis in possessione fallit quando constat esse prædonem.*
- 271 *Exceptio renunciationis obstat tam in petitorio, quam in possessorio.*
- 272 *Exceptio renunciationis quando admittitur.*
- 273 *Exceptio renunciationis constans per instrumentum admittitur cum sit probatio facta, & producta in continenti.*
- 274 *Exceptio notoria est illa, quæ constat per instrumenta.*
- 275 *Statutum reiiciens omnes exceptiones non censetur reiicere illas exceptiones quæ oriuntur ex instrumento.*
- 276 *Instrumentum dicitur probatio probata, evidens manifesta prompta Realis liquida certa indubitata evidentissima, & notoria, & dicitur nosse tangere.*
- 277 *Instrumentum habet, & obtinet executionem paratam.*
- 278 *Instrumentum facit rem manifestam, & manifestissimam, evidentem, & evidentissimam.*
- 279 *Iudicandum semper est pro eo, qui se fundat in instrumento.*
- 280 *Instrumentum habet intentionem fundatam, & inducit plenam fidem, & loquitur etiam de instrumento renunciationis.*
- 281 *Exceptio probata per instrumenta non requirit altiore indaginem, nec in factis nec in iure, nec est reservanda ad merita causa, & obstat in possessorio.*
- 282 *Exceptio Domini producta ex instrumentis, & actis iudicialibus obici potest in iudicio possessorio.*
- 283 *Exceptio domini dicitur notoria, quando constat ex sententiis vel inuestituris.*
- 284 *Instrumentum renunciationis est potentior sententia, & re iudicata.*
- 285 *Exceptio defectus Domini in continenti probata impedit remedium tam imissionis quam manutentionis.*
- 286 *Probatio in continenti facta impedit executionem sententiæ.*
- 287 *Exceptiones requirentes altiore indaginem quæ sint.*
- 288 *Giurba laudatur.*
- 289 *Practica servanda in Regiis Tribunalibus circa exceptiones reservantes ad merita causa.*

- 290 *Sententia S.R. Conf. Neap. est sententia præfati Prætorii, & statim demandatur executioni.*
- 291 *Exceptiones requirentes altiore indaginem in iudicio executivo non sunt admittenda ad impediendam executionem sententiæ nec in iudicio manutentionis, & possessorii.*
- 292 *Appellatio an admittatur à decreto reservante exceptiones ad merita causa.*
- 293 *Iudex æquiparatur Principi, qui non potest reprehendi.*
- 294 *Reservatio exceptionis ad merita causa quando noceat, & quando dicatur iusta.*

CAPVT XXXII.

Renunciatio exceptionis an impediat litis ingressum.

NT quia Renunciationis materia, ut plurimum, circa exceptiones versatur; necesse est eas examinari ad finem videndi circa quas ipsa renunciatio versetur eas autem late

pertractavit *Marita, & Muscatell. in eorū praxi troyf. & addites in prag. 5. de ord. iudi. fusc Reg. Rouit. & Reg. Carolus de Tapia de iure Regni tit. de exceptionibus Ioan. Baptista A sin. in prax. iudic. §. 13. cap. 1. & seq. eodem tit. Blancus & alios DD. apud ipsos.*

Et ne in terminis illarum exceptionum corrumpatur advertendum est multiplices assignari species exceptionum.

1 Pro primo assignantur dilatoriarum, & peremptoriarum. Effectus enim dilatoriarum est causam differere, non vero negotium principale perimere, & potest tripliciter considerari nempe exceptio respiciens libellum, seu ipsam causam alia respiciens personam litigantis, alia denique personam Iudicis, ut latissime DD. supra citati, *Reg. Sanfel. in sua prax. iudic. sect. 39. num. 2.*

2 Peremptoriarum denique exceptiones effectum diversum à dilatorijs sortiuntur quandoquidem oppositæ in totum negotium ac ius agentis, perimunt sicuti est exceptio solutionis, iuris iurandi, pacti de non petendo, rei iudicatæ transactionis, Renunciationis, & similia, de quibus infra.

3 In iudicijs autem inspiciendum est primo si benè, vel malè agitur, cum,

4 exceptio libelli inepti, vel obscuri ante

om.

- omnia opponenda sit, & sic non declarato, nec dilucidato libello semper male agitur, quæ exceptio libelli inepti, & obscuri, ex carentia actionis proueniens, opponi etiam post, & ante litem contestatam permissum est, & si ante opponatur reus ab obseruatione iudicij absoluitur, & Inducię duplicantur, *Bal. in l. exceptio col. 1. C. de probat.* verum quando libellus est ineptus, dentibus lacerandus est, l. 1. ff. ff. *mensfor. fal. mod. dixer. secund. glos. in l. 1. ff. de offic. asser.* cum talis exceptio ineptitudinis libelli non solum opponi possit in quacumque parte litis, *cap. examinata de iudic. secund. glos. insit. de obligat.* Verum etiam, & in causa apellationis, *cap. cum dilecti de empti. & vendit.* Imo si libellus esset alternatiuus non procedit iuxta notata per *Bar. in l. ubi autem non apparet ff. de verbor. obligat. Franc. Marc. decis. 368. Reg. Sanfelic. in sua praxi iudiciaria sect. 43. per totam.*
- 6 Exceptio namque litigantis personam respiciens dicitur exceptio legitimatio- nis personæ, quæ ante omnia, legitimanda est, cum minor, in iudicio sine tutoris, vel curatoris auctoritate, nõ sit persona habilis, in eo sistendi, *vt toto tit. C. qui legit. pers. habent. stand. in iudic. vel nõ filius familias etiam sine consensu patris, l. fin. S. necessitate. C. de Bonis que liber. vel procurator. sine mäd. l. 3. S. defendendi, & ibi Bar. ff. ex quib. caus. in poss. sat. obserua-*
- 8 tur inquam in practica opponere exceptiones dilatorias in forma, cautionem expensarum legitimatio- nis personæ ex quibus verbis tenetur actor se esse talẽ qualem se esse dicit ostendere *Carauit, rit. 294. Matthes. sing. 98.* nam si est tutor producere debet solemnia, l. legitimos ff. *de legit. tutor.* est etiam dispositum per *Ritum Mag. Cur. Vicar. Neap. 213. l. non ignorat. C. qui accus. non poss. Alb. conf. 3. nu. 13. lib. 1. Ioseph. Ludou. conclus. 14. illat. 176. Caputaq. decis. 117. par. 2. Crauett. conf. 104. Rolan. conf. 71. num. 6. lib. 1. Boer. decis. 28. 11. num. 11. & Reg. Sanfelic. in sua praxi iudiciaria sect. 42.*
- 9 Ita enim exceptio ante omnia in iudiciis etiam summarijs examinatur, cũ sit necesse personam legitimare, & de ea plenẽ discuti, & hoc seruatur in omnibus negotiis, cum prima quæstio de personis agendum sit, l. si quæramus, & ibi DD. ff. *de testam. l. quidam referunt ff. de iure Codicill. l. licet C. de procurat. l. liber C. de petit. hered. Dec. conf. 47. 1. num. 21. Schrad. de feud. par. 10. sect. 18. num. 160. Socci. regul. 265. Alba conf. 404. num. 5. Petr. Ge-*

rard. singul. 23. num. 15. Ratio euidentiõs redditur, quia persona agentis est principale fundamentum, radix, ac causa efficiens, cuiuslibet actus, *Neuiz. conf. 16. num. 1. conf. 12. num. 4. Ant. Virgil. in tract. de legit. person. in prealud. nu. 6. Scacc. de iudic. cap. 62. num. 24. lib. 1. & defectus personæ esset maximus, & reputatur maior, quolibet alio defectu iuris, iustitiæ, siue qualitatis, Des. conf. 279. de pro considerabili defectus personæ agentis habetur ita vt in dubio, nunquam ceaseatur sublatus, nec renunciatus, *speculat. in tit. de leg. 5. nunc videndum nu. 18. Abb. in cap. inter dilectos, num. 8. de fide instrum. Aret. conf. 8. num. 4. Crauett. conf. 104. nu. 3. nec ceaseatur sublata, per quamcumq. dispositionem vel legem, glos. hu. in clem. in prima, de sequestr. poss. Andr. in addit. ad specul. tit. de sentent. S. vt autem, Bald. in l. except. in fine, vers. sed potest statu- tum, C. de probat. l. si quis filio. S. quod si quis ff. de iniur. rupt. & irr. fact. test. Anchar. conf. 163. cõf. 166. & conf. 272. quæ personæ legitimatio in quocumq. iudicio seruenda est, tam civili, quam criminali, tam ordinario, quam extraordinario, tam petitorio, quam possessorio, iuxta *tex. in l. licet C. de procur. Scacc. de iudic. cap. 62. quest. 11. num. 24. lib. 1. Gramas. conf. 350. num. 35. Petr. Gerard. singul. 23. Roland. conf. 46. lib. 2. nu. 2. Ant. de Virgil. in dicto tract. de legit. person. in prealud. nu. 1. l. non ignorat, l. penult. & l. fin. C. de his qui accus. non poss. Vant. in tract. de nullit. tit. de nullit. ex defectu mandati compare. num. 3. & tit. quib. mod. sentent. nulla repar. nu. 3. & 4. Hercul. in tract. de Negatiua, num. 86. Neuiz. conf. 18. num. 3. Menoch. in tract. de adipiscend. poss. remed. 15. num. 93. & remed. 4. num. 441. vsq. ad nu. 447. Boncell. in tract. de attentat. par. 3. cap. 25. num. 39. Bal. in l. fin. col. 11. C. de edit. Diu. Adrian. tollen. Alex. conf. 52.***

11 *val. 2. & hoc, vt reus possit esse certus an litem prosequi, an potius liti cedere, voluerit, l. qui stipendia 9. & in l. si quis 20. & in l. si liberti 21. C. de iis, qui accus. non poss. l. licet 24. C. de procur. & cap. 1. de accusat. lat. Scradrer. de feud. par. 10. in preambul. num. 32. Auendan. ad l. 3. & 4. tit. de las aspepciones, num. 22. S. 1. Brunor. à sols, in quest. legalib. quest. 11. per totam, nu. 6. Reg. Ronit. in Pragm. 5. num. 10. de ordin. iudic. Ant. de Amat. var. resol. lib. 2. resolut. 78. nu. 1. Castill. quotid. controu. lib. 3. cap. 24. num. 130. Card. Tusch. litt. C. conclus. 244. & dupliciter considerari potest, aut circa qualitatem personæ, quia agens sit minor, vel excommunicatus, vt supra dictum est, aut circa qualitatem nominis; quia*

quia agit tutorio, vel procuratorio nomine, & licet ista sit dilatoria, tamen potest opponi post litem contestatam, Carau. in ritu M. C. V. 294. A. *fin in praxi iudicior.* §. 13. num. 9. & seq. cap. 2. R. Sanfelicius in sua prax. iudic. d. sect. 42. Caluol. in praxi in §. exceptiones contra libellum, conclus. 1. num. 13 & possunt opponi omnes exceptiones respicientes defectum personæ, Caluol. ubi supra conclus. 3. num. 2. cum sequent. Marilia. decis. 14. nu. 2. Tusch. conclus. 381. litt. E. num. 11. & adeo hoc est verum, quod talis exceptio opponi possit, etiam post tres sententias conformes, Marfil. in l. si quis ne quæstio, num. 6. ff. de quæstion. Sayr. de Censur. lib. 2. cap. 7. nu. 10. cum talis exceptio non tangat rem, sed coheret personæ, Ioann. Maria Nouar. quæst. 118. num. 2. Osasch. decis. 1. nu. 36.

15. Quæ quidem exceptiones si non opponuntur ipsis renunciaffe videntur, cap. inter monasterium 20. de re iudic. vel si eas intra legitimum tempus, non opposuerit, per lapsum tēporis censetur reum dilatorijs exceptionibus renunciassse, cap. cum causam de appellat. l. ita de m. C. de procur. l. sancimus in fine C. de iudic. ita Ias. in l. si arrogator num. 59. ff. de adopt. Ruyn. conf. 71. nu. 3. vol. 5. & conf. 98. num. 4. vol. 5. Paris. in cap. exceptionem nu. 3. cum sequent. de except. Felyn. in cap. in fine ante, num. 1. de offic. delegat. Ant. Ripol. variar. resolut. tit. de except. cap. quarto num. 49.

17. Sed aduerte quod renunciatio generalis exceptionum nō valet, nisi specialiter exprimantur, l. sed si quis, ff. si quis cautio §. quæsitum, cum renunciassse omnibus illis intelligatur, de quibus renuncians notitiam habebat; Speculat. in tit. de except. 1. par. num. 2. tex. ex l. 1. mater ff. de inoff. l. tres fratres ff. de pact. cum renunciatio sit stricti iuris, & in ipsa comprehenduntur ea tantum, quæ verisimiliter de mente ipsius renunciantis iuxta tradita, per Palat. Rub. in Rubr. de donat. inter vir. & vxor. §. 70. num. 10. Alex. in l. si ab hostibus num. 15. ad finem ff. solut. matrim. Ruyn. conf. 60. nu. 17. vol. 3. Mangon. decis. Florent. 64. num. 67. Reg. Valenz. conf. 719. num. 52. & num. 43. Bartol. Socc. conf. 69. num. 9. vol. 1. Molfes. de renunciatis. par. 4. §. 17. num. 22. & 24. Merlin. decis. 4. num. 24. Reg. Merlin. in suis controuers. tomo. 1. controu. 29. num. 13. Natt. conf. 636. num. 144. Bald. conf. 437. num. 2. vol. 1. Castrens. conf. 88. nu. 6. vol. 1. Dalner. tit. de renuc. cap. 1. nu. 55. Aret. conf. 161. nu. 9. Rippolit. variar. resolut. cap. 4. tit. de except. num. 152. & 153. Palat. Rub. in rub. de donationibus, Roman.

conf. 168. Mart. de success. legal. quæst. 14. ar. 4. num. 1.

19. Exceptio respiciens iudicis personam dicitur exceptio delinatoria, seu incompetentiæ, quæ dicitur indiuidua, R. Conf. Carneual. in suo tract. de iudic. lib. 1. disput. 1. quæst. 6. num. 377 & est opponenda ante suspensionem, seu reculationem iudicis, cum per ea iudex incompetens dicatur, & per ipsam declinatoriam facilliter remouetur, non per reculationem, in qua plures solemnitates requiruntur, Bal. in l. ultim. num. 6. C. de iudic. Felyn. in cap. inter Monasterium 20. num. 4. de re iudic. Ripol. variar. resolut. cap. 2. nu. 89.

22. de qua exceptione prius, & ante omnia cognoscendum, & statim decidenda, ac determinanda est, Bar. in l. ult. nu. 5. ff. pro suo, Bal. in l. 1. num. 11. C. de ordin. iudic. Castrens. in l. ex quacumq. 2. nu. 10. ff. si quis in ius vocand. non ier. Carneual. citat. lib. 2. disput. 5. nu. 8. impeditque litis ingressum, l. penult. & fin. C. de except. & super ea requiritur expressa pronuntiatio, & interlocutoria alias non censetur reiecta, vt disposuit Glos. in cap. dispendia, de rescriptis in 6. Communiter DD. relat. a Felin. in cap. suborta, extra de sentent. & re iudic. Hyppol. de Mars. in l. si quis nec quæstio, nu. 8. ff. de quæst. late per Menoch. presumpt. 64. lib. 2. nu. 2. & sic iudex donec non pronunciauerit se competentem, habet manus ligatas, & impeditur processus ad vltiora, Reg. Sanfel. decis. 84. Costa de fact. scient. & ignor. inspect. 85. nu. 26. Olar. conf. & in l. chirographis §. 1. num. 2. Alber. ff. de administr. tut. Bar. in l. 1. nu. 3. ff. nil in nou. appellat. pend. Rouit. in rub. de appellat. nu. 28. cum alijs latissime aductis per Mastrill. in decis. 176. vol. 2. late de hac materia scripsit etiam Giurba doctissimus in suis obseruat. obseruat. 68. 83. & 95. Reg. Sanfelicius in sua praxi iudicaria sect. 39. per tot. idem Rouitus in pragmat. §. num. 17. de ordin. iudic. Osasch. decis. 84. nu. 3.

25. Alia est exceptio recusatoria iudicis, & ante omnes exceptiones opponenda est, & sic ante litis contestationem, Sebast. Vant. de nullit. tit. 14. qualiter sentent. & process. qui dicuntur nulli defendi poss. nu. 57. Carau. ritu 265. nu. 10. Muta decis. Sicil. 15. nu. 6. Mascard. de probat. conclus. 951. nu. 34. ante litem contestatam esse opponendam de iure communi; Intrigl. decis. 47. nu. 18. Addentes ad Capyc. decis. 146. num. 7. Mastrill. decis. 151. num. 68. Farinac. in fragm. crimin. par. 2. vers. Iudicis recusatio 686. vers. 898. & 899. l. si. C. de excep. & sic si ipsa exceptio opposita adhuc non fuerit; & contestata esset lis ipsi exceptioni renunciantia.

- ciatum censetur, l. prator §. fin. ff. de vacationibus, & excusationibus, muner. l. exceptiones 19. C. de probat. l. prescriptiones C. de except. Carneval ubi supra num. 374. Imo debet esse prima de omnibus exceptionibus dilatorijs opponendis, Lanfranc. in cap. quoniam contra, in vers. Recusat. de probat. Ricc. decis. 143. Haribman. Pif. in pract. observat. lib. 2. tit. 1. observat. 10. nu. 11. Misng. in suis observat. cent. 4. observat. 59. Ferrar. in pract. Papiens. in forma libelli in actione Reali, in glos. in verb. iudic. suspect. num. 3. Reg. Sanfel. late scripsit de hac materia in sua praxi iudicariæ scilicet 40. per totam.
- 27 dummodo non oriatur post conclusionem in causa cum etiam post ipsam conclusionem possit iudicem suspectum allegare. si causa suspicionis essent orta post conclusionem, vel antea, Felyn. in c. pastoralis, num. 17. vers. excipiuntur, de except. Hiptol. de Mars. in l. maritus num. 28. ff. de quest. Lanfranc. in dict. cap. quoniam contra, de probat. Angel. in l. ff. C. de iurisdict. omn. iudic. Mascard. de probat. conclus. 943. nu. 36. Ruyn. conf. 12. & 13. voln. 2. Imol. in capit.
28. Iudex de offic. delegat. lib. 6. ratio est, quia quæ de nouo emergunt, nouo indigent auxilio, l. non distinguemus §. cum quidam ff. de arbitr. & l. prator ff. de iurisdict. omn. iudic. Bar. in l. falsus procurator in ff. C. de furt. glos. in l. 2. C. de consort. eiusd. lit. scribentes in cap. insinuante de offic. deleg. & in cap. 1. de iudic. & in l. qui poterat ff. ad Trebell. Castrenf. & Alex. in l. si cum Cornelius ff. de solut. Marant. de ordin. iudic. 6 par. distinct. 9. num. 6. Anton. Gabr. commun. opin. lib. 2. tit. de iudic. conclus. ult. num. 9. Afm. in sua
- 29 praxi §. 13. cap. 2. limit. 4. num. 5. Imo etiã si superueniat post litem contestatam, tex. in l. non distinguemus §. cum quidam ff. de arbitr. & in dicta l. apertissimi, ubi glos. & DD. scribentes, Neuz. conf. 44. num. 6. Ruyn. conf. 6. num. 3. vol. 1. Rebuff. in tit. de recusat. art. 1. glos. 6. num. 2. Mascard. conclus. 943. num. 35. Bursat. conf. 21. nu. 34. vol. 1. Iodoc. in practi Civil. rub. de recusat. iudic. cap. 125. nu. 16. fol. 220. Lancell. de attentat.
- 30 cap. 6. num. 50. & ea non opposita induceretur consensus in iudicem, Bar. in dicta l. quidam consulebat, ff. de regul. iur. Bar. in l. si conuenerit ff. de iurisdict. omn. iudic. præ-
- 31 sumitur etiam approbata persona iudicis prorogata eius iurisdictione, & renunciatum exceptioni, Ant. Rypold. var. resol. cap. 2. num. 84. Afm. in prax. par. 6. tit. de except. nu. 1.
- 32 Istud autem remedium recusationis tolli non potest, etiam per Principem
- 33 quia durum, & periculosum esset coram suspecto iudice litigare, glos. in cap. si au-
- tem §. si quis in quacumq. 2. quest. 6. Abb. in c. 2. de appell. l. apertissimi, & ibi DD. C. de iudic. Aldouin. de Aldouin. conf. 20. num. 45. Roman. conf. 521. nu. 6. Tusch. in litt. S. conclus. 910. num. 1. cum iudex suspectus non
- 34 solū terret in procedendo, sed et in assistendo quādo deciditur causa, Capp. dec. 134. vel assistendo relationi causæ, etiam si causa suspicionis fuisset cessata, Reg. Rouit. in pragmat. 1. de suspic. offic. quæ recusatio iudicis, est legitima defensio litigantis cap. cum inter de except. Bal. in l. Reor nu. 36. C. de accusat. Maur. Burg. in tract. de laudem. par. 3. inspect. 40. Intrig. conf. 23.
- 36 nu. 2. lib. 1. imo defensio naturalis & necessaria dicitur velle se à iudice suspecto abstinere Menoch. de presump. lib. 2. praesumpt. 48. num. 32. Reg. Rouit. in pragmat. 1. de suspic. official. nu. 40. tum seq. & semper
- 37 pro suspicione iudicandum; quia suspicione materia fauorabilis est Comar. prætic. quest. cap. 26. Rota Rom. decis. 93. nu. 1. tom. 1. in Nouiss. Reg. Rouit. conf. 8. num. 11.
- 39 cum iudex suspectus si procederet in causa careret sale sapientia, & sale conscientia, Mastrill. de magistr. lib. 2. cap. 3. & in potestate etiam tertij est proponere, & allegare suspensionem iudicis, Ann. sing. 506. vbi sic fuisse iudicatum testatur Abb. in cap. cum super de offic. deleg. Philipp. Francb. in cap. cum speciali, quest. 20. & in cap. Postremo de appellat. Felyn. in cap. except. nu. 25. de except. Villalob. commun. opinion. vers. suspensionis causa, num. 161. Reg. Rouit. ubi supra num. 68. Reg. Carol. de Tapia de iure Regni tit. de suspi. official. Hieron. & Laurent. in suo doctissimo & amplo tract. de suspic. iudic.
- 40 Verum licet suspicio iudicis proponenda sit in principio causæ Reg. Rouit. in repet. pragmat. de suspensionib. official. Gira. Maynard. lib. 1. decis. 92. 93. 94. & 99. & in eod. lib. decis. 86. Caraut. rit. 165. nu. 32. Ant. Niger. in cap. Regni prolixitatem Larr. alleg. fiscal. alleg. 118. lib. 2. hoc est respectu actoris, & non rei, quia actor impetrandum
- 41 comissionem iudicis eum videtur approbare, & potere Abb. in cap. insinuante de offic. deleg. Castrenf. conf. 442. vol. 2. & sic eo ipso quod consensus non potest amplius allegare iudicem suspectum, Lanfranc. in repet. cap. quoniam contra, vers. recusationes de probat. & cap. suspensionis de offic. deleg. Af. in l. apertissimi vbi materia
- 42 C. de iudic. imo si post oppositam recusationem iudicis; quis litigar; coram illo iudice recusato, videtur per dictum consensum renunciare recusationi propositæ, Reg. Sanfel. in sua praxi iudicariæ scilicet 40. num. 4. Rebuff. in coment. ad constitut. Gall.

Gall. de recusat. art. 6. glo. unica num. 4. Abb. in cap. inter monasterium, in 3. notabil. de re iudic. & in cap. speciali, ubi Abb. num. 14. de appellat. Reg. Rouit. conf. 10. nu. 1. lib. 1. l. ideo ff. de condit. furt. Minfynger. cent. 4. obseru. 59. Roman. singul. 145. per. tex. & ibi Bal. in l. hos accusare, §. hoc etiam beneficio. ff. de accusat. Rota Rom. apud Seraphin. Gardin. Oliviar. decis. 532. num. 2. & decis. 1057. num. 1. apud Farin. in recentior. decis. 284. n. 4. par. 2. Franc. Ansaldo. conf. 38. num. 15. quod intellige non procedere ex simplici comparitione, cum non censeatur renunciaſſe exceptioni recusationis iudicis, propter suspensionem, per simplicem libellum, vel per copiam libelli petiti, vt notant scribentes in dict. authent. offeratur, C. de litis contest. Bar. in l. vir bonus, ff. iudic. solu. Decis Rota in nouiss. 779. quod cum dicta comparitio fiat ex necessitate, non consideratur actus voluntarius, ex parte Comparentis, sed necessarius Felyn. in dicto cap. inter monasterium num. 9. & num. 30. V. ant. de nullit. & ibi, in tit. quib. mod. sentent. nulla defendi possit nu. 8. & actus necessarius dicitur quando Reus aufugere non potest, veluti petitio copiae libelli actoris, & similia l. sciendum ff. quis sat. dar. cogant. l. qui proprio §. qui aliena ff. de procurat. & in l. exigendi C. eod. tit. & proinde ad euitandas scrupulositates, debet esse Cauti Aduocati, quod in comparitionibus dicant quod non consentiunt in iudicem, neq. hoc faciant animo consentiendi, cum ista protestatio sufficiat, & censetur repetita in vno quoq. actu, Argumen. tex. in l. si fideiussor, §. si necessaria, ff. qui satis dare cogant. faciunt tradita per speculat. in tit. de recus. §. sin autem, num. 3. glos. in Capit. inter monasterium, verbo subeundo, de sentent. & re iudic. Et consensus in iudicem tunc habetur & praestitus censetur quando in dicto iudicio, & coram illo petijt, vel allegauit uel recepit diem vel produxit testes, vel instrumenta, Marant in suo specul. in 6. par. 2. act. princip. num. 75. dicto cap. inter monasterium, Ant. Niger, super Cap. Regni incipiente prolixitatem, nu. 5. & 37. Ludou. decis. Rota Rom. 292. Intrig. decis. 47. num. 18. Camill. Borell. super Pragm. odia litiam, §. 1. glos. 4. num. 14. & 16. quia videtur personam iudicis approbasse, & proinde variare non potest vt in cap. in fine ante, extra de offic. deleg. & si consentio in eum, quem possum legitimè recusare, non est in potestate mea amplius ipsum recusare, Castrens. conf. 441. viso punto, nu. 4. vol. 2. Reg. Rouit. conf. 20. nu. 1. lib. 2. Respectu Rei de iure communi potest non

solum opponi ante litem contestatam, verum etiam, & post conclusionem in causa si postea ortæ sint causæ suspitionis, prout supra dictum fuit, quæ iudicis recusatio probari potest per testes, per instrumenta, per confessiones iudicum etiam iuratas, ad quæ cogi possunt quando non sapiunt infamiam, vel Crimen, Ausrer. in suo Tract. de recusat. nu. 46. vers. 529. Rebuff. eodem tract. de Recus. art. 1. glos. 3. & quando dicimus de iudice, intelligitur de quouis iudice, siue superiori siue inferiori, siue ordinario, siue delegato, & de filci Patrono Boer. decis. 258. nu. 8. & Reg. Rouit. in prag. 5. de suspit. offic. vbi enumerat litteras Nostræ Catholicæ Maestatis de anno 1605. quando allegari, & in quibus causis possit fiscus pro suspecto Abb. in cap. cum speciali, in 1. notabil. de appellat. cap. si quis contra clericum, & ibi Abb. & DD. de foro Competenti.

53 Modus autem proponendi suspensionem de iure Ciuili, est in tex. l. qui iurisdictioni 10. de iurisdict. omn. iudic. l. apertissimi 16. C. de iudic. Authen. si vero, l. cum speciali 18. C. de iudic. Auendan. de exequend. mandat. part. 2. cap. 23. post num. 7. vers. & adhuc extederem de iure Canonico in multis differt, cap. causam, quest. 17. cap. in sinuante 25. cap. suspitionis 39. de offic. & potest. iudic. delegat. cap. cum special 61. de appellat. de iure Regni Neapolitani diuersimodè proponuntur suspensiones pro vt dispositum fuit per Regias Pragmaticas ad hunc effectum emanatas, & practici scripserunt primo quando iudex est Affinis; & practicitur dari supplicationem spectabili Presidēti S. R. C. Neap. in qua explicari oportet Parentela, vel affinitas, vel alia causa notoria & tunc Præses Sac. Reg. Conf. mādāt dictam supplicationem ostendi iudici recusato, si respondit quod non potest interuenire, statim alteri committitur causa prædicta, si vero negat narrata in prædicta supplicatione, & tunc est allegandus suspectus formiter; pro vt omnes practici notant, Muscatell. Marant. Gallupp. & Reg. Sanfel. in sua doctr. ff. Practica; section. 42. per rotam & non potest iudex allegatus suspectus cognoscere de dicta causa recusationis; quia talis exceptio directè respicit personam ipsius iudicis, Felyn. in cap. super litteris de rescript. cap. sollicitudinem num. 5. verb. in eadem glos. in fine de appellat. & ibi Ioann. Andr. Innoc. in cap. prudentiam de offic. delegat. Bart. in dicta l. quidam consulebat ff. de hered. instituen. Felyn. in dicto cap. inter

Monasterium, num. 4. vers. & hanc rationē
 53 *de re iudic. non procedit in exceptione*
declinatoria fori cum ipsi Iudici per-
missa sit cognitio ipsius, & in illa pro-
cedere potest, Bal. in l. fin. C. de iudic. quia
in exceptione incompetentiæ Iudicis,
seu declinatoria fori, ipse Iudex de ea
cognoscit; quia agitur de honore ipsius;
secus vero, ubi opponitur exceptio re-
cusationis, quia tunc ligantur manus
Iudicis recusati, ut in l. apertissimi C. de
iudic. cap. suspicionis de offic. delegat. cap. cum
speciali, & cap. secundo requirens §. fin. de ap-
 59 *pellat. Imo, & ipse Iudex compelli potest*
medio iuramento respondere iuxta tra-
dita per Ioann. Andr. & Innoc. in cap. 2. de
ordin. cognat. num. 19. & cap. Iudex de offic.
delegat. in 6. plures allegat Specul. in tit. de
recus. §. fin. Thesaur. decis. pedem. 6. nu. 2.
 60 *Secundus proponendi modus suspicio-*
nis habetur ex Regiis Pragmaticis de su-
spectione officialiū, ubi doctissimus Glo-
sator ille Reg. Rouit. in qua disposuit
causas suspensionis proponendas esse in
scriptis, l. apertissimi C. de iudic. ubi glos. in
verbo recusatio, Ausfr. in tract. de recus.
num. 2. Anton. Gabr. lib. 2. tit. de iudic. concl.
5. num. 6. Abb. in cap. prudentiam §. sexta
nobis extra de offic. delegat. Andr. Gayll. lib. 1
 61 *obseru. 33. n. 1. 2. & cū deposito, quod depo-*
sitū diuersimodē est faciendū; aut capita
suspensionis sunt firmata à parte, & tunc
depositum erit ducatorum centum vigin-
ti, si vero prædicta capita firmantur
ab aduocato, depositum erit pro-
medietate; & sic ducatorum sexaginta-
prout dispositum fuit per Regias prag-
maticas in hoc Regno, & ita practica-
tur, & est in viridi obseruantia in Tri-
bunalibus Neapol. licet aliter dicat Ga-
lupp, in sua practica in tit. de recusatione iudic.
vers. secundo noto cap. 5. sed ego cre-
do non benè dicat stantibus pragmati-
cis super hoc emanatis, & obseruantia
in dictis Tribunalibus, quibus capitibus
propositis, & firmatis porrigitur Magni-
fico Secretario Sacr. Reg. Conf. Neapol.
vna cum deposito, & statim per Specta-
bilē Præsidentem S. C. vel per alium su-
periozem, committitur causa recusatio-
nis alteri Iudici; ut in prag. 2. eod. tit.
 62 *quæ suspensionis causa in prædictis capi-*
tibus debet exprimi, Lancelot. de attent.
cap. 6. num. 55 & 56. Bero. conf. 16. num. 4.
vol. 3. Mascard. de probat. vol. 2. conclus. 950
num. 8. Villalob. in verbo suspensionis nu. 161.
quod intellige quando causa non posset
exprimi absque scandalo, tunc causa
non est exprimenda, Ausfr. in tract. de re-
cusat. num. 47. vers. aduerte tamen, Abb. in

cap. 2. requiris extra de appellat. Mascard.
ubi sup. num. 9. qua suspicione, siue recu-
 63 *satione proposita suspenditur eius iur-*
isdictio, & recusatione pendente, non
potest ad aliquem actum procedi, & si
proceditur processus est nullus, Bar. &
DD. in l. quia poterat ff. ad Trebell. Rom. cōf.
220. Castr. conf. 121. vol. 2. Gemm. in cap. iudex
de offic. deleg. lib. 6. Alex. conf. 89. vol. 1.
Marant. par. 4. distint. 16. num. 4. de ordin.
iudic. Carau. in ritu 265. Cardin. Tusch. litt.
S. conclus. 913. Bobadill. lib. 3. polit. cap. 8.
num. 118. Scacc. de iudic. lib. 1. cap. 101. nu. 16.
Sebastian. Vant. de nullitate ex defectu iur-
isdit. num. 140. Rota apud Farinac. in re-
cent. decis. 346. num. 5. par. 2. Marant. in suo
speculo aureo par. 6. & quandoq. appellatur
num. 24. cap. pastoralis 28. §. Præterea in fin.
& cap. suspicionis 39. de offic. deleg. speculator
de recusat. §. qualiter num. 2. & 3. & §. esse-
ctus nu. 1. Franc. Ansal. in conf. 38. num. 5.
 64 *probabilissima quidem sententia est acta*
facta coram Iudice suspecto, & recusato
nullitatis vitio laborare, Ant. Barbat. in
tract. de Cardinal. legat. à latere quest. 14.
num. 3. & num. 26. Cachet. decis. 84. num. 1.
Vant. in tract. de nullit. tit. 9. de nullit. ex de-
fectu iurisdi. ordin. num. 140. & licet dicta
 65 *suspicio esset proposita inepte, & reii-*
ciatur adhuc de nouo poterit formiter
proponere, Muta decis. Sicil. 15. num. 13. &
sequent. Castrenf. conf. 313. lib. 2. Reg. Rouit.
 66 *in prag. 9. num. 1. & respectu rei con-*
ueniēti habet tempus 40. dierum ad alle-
gandum iudicem suspectum, prout dis-
ponitur per Reg. Prag. 11. incipiente. Non
de cosa alcuna ubi Reg. Rouit. nu. 3. referens
multas decisiones factas in Regia Ca-
mera tempore quo ibi exercebat mu-
 67 *nus filci patroni, & facta decisione, vel*
interueniat, vel non interueniat ab illa
decisione appellari non potest, Carauit.
ritu 265. & sic obseruatur in Sacro Re-
gio Consilio, ut refert Franch. decis. 408.
& Reg. Rouit. in prag. 1. num. 36. licet de
iure communi posset appellari, prout
declarat Vames. in cap. præterea, num. 2. de
appellat. Bar. in l. solent nu. 16. ff. de aliment.
& Cibar. legat. Syluester. Aldobr. conf. 78.
nu. 29. Menoch. de adipiscend. possess. remed.
4 quest. 99. Auiles in Cap. Prator 6 in glos.
sententias, num. 6. Surd. decis. 36. & Franch.
decis. 637. Campag. in Cap. Regni prolixita-
tem, num. 64. & Reg. Rouit. in conf. 20. num.
 68 *12. in fine, dixit quod à decreto quod in-*
terueniat fuit dictum de Nullitate; quæ
nullitates fuerunt admittæ, & reuocato
primo decreto, ut refert decisum in di-
cto Conf. lib. 2. Regens de Ponte in decis. 30.
num. 12. dixit quod quando constat de

notoria in iustitia fuerunt admiffa nul-
litate contra prædicta decreta, & ita
in Collaterali Consilio practicarum, &
decisum in quamplurimis causis, & si-
gnanter in causa vertente in Regia Ca-
mera inter Io. Thomam Carafam, &
Portiam de Aprano.

- 69 Causæ autē recusationis plures sunt;
Prima dicitur cā litis vertētis inter iu-
dicē tanquam priuatum cum parte quæ
causa est sufficiens ad ipsum recusan-
70 dum cum non possit iudex in alijs cau-
sis illius partis, cum quo litigat esse iudi-
cem fuit doctrina originalis, *Abb. in cap.
cum super in 3. notab. de offic. deleg. quam
sequitur Cauale. decis. 28. de contract. par. 2.
Marant. in sua pract. par. 6. actu 2. num. 47.
Mastrilli. decis. 151. num. 56. & 58. Carau. in
ritu. 288. num. 31. Crass. de except. Except. 24.
71 nu. 80. Reg. de Ponte late de hac materia in
decis. 30. per totam, ratio est quia ex litigio
causantur inimicitæ, odia, & rancores,
quæ longo tempore durant, etiam ex li-
tibus ciuilibus, *Aret. in l. properandum C. de
iudic. & quâdoq. sanguis effunditur, Eccl.
72 cap. 28. lis denique est causa multorum
malorum, vt in cap. idem si quis in fine de
restit. spoliat. habetur quod inimicitia
73 cum aliquo præsumitur ob litem mo-
tam, non dum cum eo, cum quo mota
est, sed cum alijs, cum quo moueri pos-
sit, §. vt autem, auth. vt hii, qui obligant,
benè Carau. in dicto Ritu 288. nu. 29. sul-
74 picio autem ex causa inimicitæ exten-
ditur vsque ad quartum gradum affini-
tatis, *Reg. Rouit. in dicta pragmat. 1. num. 23.
nu. 26. & num. 33. vbi refert pluries fuisse
decisū, & suspicio regularatur à successio-
75 ne ab intestato, ita vt quicumque sit in
gradu succedendi ab intestato, is etiam
erit suspectus in iudicando, *glos. in cap.
postremo extra de appell. Bertran. conf. 93.
lib. 3. par. 1. Vini. decis. 363. num. 3. Farinac.
tomo 1. de inaic. & tortur. quest. 49. per to-
76 tam, licet inimicitia cōtracta cum vno
de familia tangat omnes de familia, iu-
xta tex. in l. lex Cornelia, vbi notat Bar. ff. de
iniur. Bal. in l. vnica, nu. 1. & 6. C. si qua-
doq. prædit. potest. §. si vassallus, l. 1. si de
feud. fuer. contr. Felyn. in c. repellantur, nu.
4. & in cap. cum P. Manconella in princip.
de accusat. Alex. conf. 24. nu. 25. vol. 1. Ma-
scard. concius. 68. num. 4. prædicta tamen
inimicitia intelligi debet vsq; ad quartū
gradū, vt ex notata per Bal. in §. si vassal-
lus, Felyn. vbi supra, computatio autem
77 est facienda iuxta computationem
iuris Ciuilibus, quia computatio gra-
duam, iuxta ius Canonicum solum at-
tenditur in causis matrimonialibus, in****

- alijs verò causis, ius Ciuile attenditur
etiam in terris Ecclesiæ, *cap. ad sedem, §.
nos vero 35. quest. 5. glo. in l. iuris Consult.
verbo idem liberi ff. de gradib. & Affin. An-
gel. in princip. instit. de grad. cognat. Nicola.
de V bald. in tract. de success. ab intest. tert.
par. num. 11. Ias. in l. fin. num. 2. vers. 3.
different. C. de successor. edict. Benedict. in
cap. Raynupt. verb. & uxorem nomine Ade-
lasiæ pvalud. 3. nu. 86. cum seq. Bero. conf.
95. nu. 3. vol. 2. Couar. in Epit. de sponsal. 2.
p. cap. 5. num. 8. Ruyn. in conf. 32. nu. 1. vers.
& hoc firmatur nu. 3.*
- 78 Et quando inimicitia esset solum cō-
tracta cum affine iudicis, adhuc iudex re-
79 cusatur, quia iudex consanguineus ini-
mici mei est mihi suspectus, ita *Abb. in
cap. accedens in 1. notab. vt lite non contest.
Bal. in l. quoniam liberi C. de testam. late Reg.
de Ponte in decis. 30. per totam & in num. 8.
Mascard. de probat. conclus. 899. Aufrer in
tract. de recusat. num. 28. Lanfranc. in tract.
eod. num. 12. vers. 3. Castrens. conf. 313. nu. 1.
lib. 1. Bursat. conf. 265. num. 20. vol. 3. Vini.
decis. 363. num. 5. Milan. decis. 11. nu. 5. lib. 1.
Auf. vbi supra nu. 28. vers. 40. nu. 31. vers.
48. num. 32. vers. 51. & 52. num. 33. vers. 53.
Marant. in suo specul. par. 6. §. appellat. nu.
29. Angel. de Perus. in tract. an frater possit
esse testis, nu. 17. Borell. conf. 23. nu. 52. cent.
1. Port. conf. 91. Neuz. conf. 44. num. 5.
Bertran. conf. 93. vol. 3. nu. 1. Vini. vbi supra,
Berret. conf. 138. nu. 3. Aegidius in tract. de
testib. & eorum reprobat. num. 3. etiam si
affinitas esset peruenta ex damnato co-
hitu, *Aufr. vbi supra num. 3. Rebuff. in tract.
de recusat. art. 14. glos. 1. num. 44. Mascard.
conclus. 408. nu. 5. de Amic. conf. 78. nu. 51.
Aufrer. vbi supra n. 3. & 7. imo addit quod
qui est familiaris, vel affinis, vel ex paren-
rela, vel consanguineus inimici tæci erit
inimicus meus, & taliter præsumitur,
Bal. in l. liberi num. 3. C. de inoff. testam. tex.
in l. 1. Sicum patronus ff. de offic. præfect. Urb.
vbi glos. in verb. cum inimici *Abb. in cap. ac-
cedens, vt lite non contest. Marant. par. 6.
nu. 36. actu 2. & Mascard. vbi supra, nu. 31.
& 35. Capyc. decis. 138. num. 3. Perus. in
Cap. Postremo. Collact. 4. de appell. Rebuff.
ad Reg. Constit. tom. 3. tit. de recusat. art. 14.
num. 17. & 20. Beret. conf. 138. num. 9. Bar.
in l. tutor §. si tutor, & ibi Alex. in addit. ff.
de suspect. tutor. Alex. conf. 99. num. 4. lib. 1.
& in l. si ita stipulatus, §. Chryfogonus, num.
21. ff. de verb. oblig. & Bal. in dicta l. quoniã
liberi, C. de testam. dixit quod qui copu-
80 lat parentelam, vel amicitiam cum ini-
mico meo, dicitur mihi inimicus, quia
censetur eiusdem intentionis, *Ioann.
Bapt. Costa, de facti scient. & ignoran. in-
spec.****

- speff. 85. num. 40. Tusch. litt. S. conclus. 108. num. 17. Port. conf. 91. num. 17. etiam si ista affinitas, siue consanguinitas, esset morte dissoluta, Berett. qui hoc disputat. conf. 138. Campeg. de test. regal. 8. in 2. fallent. Farinat. de test. quest. 54. num. 32.*
- 81** ando prædicta quo reditur suspectus nõ solum ex ipsa inimicitia causata ex dicto litigio, *Marant. ubi supra, num. 47. verum etiam si iudex habitat in eadem Domo cum parte litigante specul. in tit. de iudic. Delegat. S. superest, vers. quid si sit Socius, Maranta ubi supra, nu. 59. Mascard. vol. 2. de probat. conclus. 943. nu. 16. Truijs. in tract. de modo proced. inter reg. cap. 15. num. 6. Viu. decif. 363. nu. 3. Roland. à Vall. conf. 16. num. 3. lib. 2. Ofasc. decif. pedam. 15. num. 7. Alex. conf. 99. nu. 13. vol. 1. Menoch. de presumpt. lib. 1. quest. 89. nu. 54. Aufrer. in tract. de recusat. n. 26. & 3. vers. 46. lato de hac materia suspicionis pertractat Hyeron. Laurent in tract. de iudice suspecto Girar. Mynard. lib. 1. decif. 92. 93. 94. 99. & decif. 82. Reg. Sanfelici. decif. 80. Giurb. decif. 54. Ioan. Maria Nouar. in collect. super pragmat. de suspic. offic. collect. 214.*
- 82** Suspicio in iudicem inducitur ex qualibet inimicitia, etiam si non sit capitalis, vel grauis, *Carauit. super ritu 265. num. 33. Ofasc. decif. 15. num. 7. Milanens. decif. 15. num. 19. vol. 1. Capyc. dec. 138. num. 34. Bursat. conf. 265. num. 24. vol. 3. Crauett. conf. 6. num. 31. Aufrer. in tract. de recusat.*
- 83** num. 26. siue ista inimicitia perueniat à partibus siue à tertio, siue precesserit ex causa vera; siue falsa, *Viu. decif. 363. n. 3. etiam si ista inimicitia esset occulta, & signa extrinseca, nõ manifestarẽtur, Innoc. in Cap. cum I, & A, extra de re iudic. Felyn. cap. cum oportet, num. 14. extra de accusat. Ias. in dicta l. apertissimi, num. 7. Thom. Truijs. in tract. de modo proced. inter regul. cap. 15. num. 6. & ista inimicitia est tanti roboris, quod licet regula sit, quod suspectus in iudicando non sit suspectus in delegando meritissimus Reg. Capyc. Latr. Marbio Torello Dominus meus in decif. 87. Reg. Rouit. super pragmat. 15. de suspect. official. tamen per dictam suspicionem causatam ex capite inimicitia operatur, quod etiam iudex suspectus dicatur in delegando prout limitat Reg. Rouit. d. pragmat. 15. ex decreto Collateral. Conf. ibidem inserto, & Marbio Torello, ubi supra in d. decif. 87. & iuxta decretum Reg. Collater. Conf. relatum per Camillum de la Racta in conf. 32. & Reg. Rouit. ubi supra in prag. 15. de suspicion. official. & practicum fuit in causa*
- ad instantiam Lucii Capicii cum spectabile Præsidente S. R. Conf. de Marchesio in emptione Terræ Sancti Viti sub die 17. Mouembris 1644. in Regio Collater. Consil. penes scribam mandati Stephanum de Giorno, ac etiam fuit decisum in Collaterali Consilio in causa Illust. Marchionis Montis Nigri propter litem quam habebat super emptione Ciuitatis Serniæ cum spectabili Præsidente Andrea Marchesio sub die 10. Octobris 1644. quod non interueniat etiam in delegando cum sufficiat inimicitia præsumpta Ofasc. decif. 15. sub nu. 7. & Milanens. dicta decif. 15. num. 20. lib. 1. vel in amico nouiter reconciliato, Borer. conf. 138. num. 14. Mascard. de probat. conclus. 943. num. 18. Aufr. in dicto tract. de recusat. num. 26. vers. 36. Cauale. decif. 38. nu. 114. par. 2. & erit causa iuxta reculationis, Beretta conf. 138. nu. 14. Federic. Pruchman. conf. 18. n. 20. & 21. Marc. Ant. Blanc. in tract. de indic. num. 135. & 162. etiam si litigantes dederint causam inimicitia, vt fundat Reg. Rouit. in pragmat. 1. nu. 23. & 24. de suspic. offic.*
- 85** Alia causa recusationis est quãdo iudex suscepit in se causam sui affinis, vel consanguinei, tanquam propriam, replicando, comparando, allegando, instando, illamq. defendendo, vt aduocatus, ex quo duo capita suspicionis
- 86** oriuntur alterum quod si litigat in causa propria non potest esse iudex in alijs causis partis, *Reg. Sanfelicius in sua prax. iudic. sect. 40. num. 11. Marant. in suo specul. par. 6. §. appellatio, num. 32. Vant. de nullit. dese. iud. ord. num. 93. Nat. conf. 614. num. 10. vol. 3. Reland. à Vall. conf. 16. num. 1. & 5. vol. 2. Surd. conf. 47. num. 1. & conf. 50. num. 9. lib. 1. & conf. 193. nu. 6. lib. 2. Oltrad. conf. 284. Boff. de foro compet. nu. 30.*
- 87** Alterum verò quia vt aduocatus incurrit in inimicitiam cum parte aduersa contra quam patrocinat, *ex glos. notabil. in l. si pecuniam in princip. in verbo reputetur ff. de condit. caus. ob dat. l. qui operas ff. locat. Lucas de Pen. in l. 1. in verbo inimic. vers. item aduocatus, C. de hijs, qui se deser. lib. 10. & suspicio fundata in odio contracto, ex causa aduocationis est iuxta, pro vt voluerunt Blanc. de indit. & tort. num. 142. Reg. Rouit. in pragmat. 1. n. 55. adduc. tex. in l. quia iurisdictio ff. de iurisdict. omn. iudic. l. 1. C. ne quis in sua Causa, Reg. Sanfelici. decif. 84. num. 3. Ann. singul. 8. Masul. ad Capyc. decif. 14. nu. 3. & decif. 147. num. 3. Doctiff. Giurb. decif. 5. num. 5. & decif. 99. num. 7. Bertaz. conf. 550. in Crimin. Gratia. discept. forent. cap. 4. nu. 3. Azeued.*

in l. 13. Tauri tit. 16. lib. 2. num. 4. recopilat. Carpan. in statu Mediolan. cap. 61. num. 1. Carauit. super Rit. 11. num. 5. Franeb. decis. 222. Surd. decis. 219. num. 1. quæ omnia militata sūt in suspicione Reg. Cōs. 89 Marc. Ant. Cioffi olim Aduocati Primarii S. R. C. Neapolit. nunc Regij Consiliarij dignissimi, & omni virtutum genere decorati, propter litem quam habebat cum Reale Monast. Sanctæ Claræ super constructione fabricæ faciendæ in domo Magnifici D. Ioanni de Rugerio meritissimo Cognato dicti Regij Consilii cum fuit per Regium Collaterale Consilium omnia supradicta considerata, & habita pro vera, quod inimicitia contracta cum cognato extendatur etiam ad ipsum iudicem, *Mastrill. decis. 151. nu. 48.* ac etiā lis prohibitionis fabricæ tangebatur propriam commoditatem prædicti Reg. Consil. cum intendebat edificium exollere propterea agebatur contra proprium interesse, & commodum quæ quidem causa sufficiens fuit recusationis, vt dixit *Phylipp. Franc. in cap. postremo col. 9. vers. 30. de appellat. Marant. ubi supra num. 65. Aufrer. ubi supra num. 39. vers. 76. num. 15. Nat. conf. 294. nu. 2. vol. 2. Roland. conf. 16. lib. 2. Surd. conf. 47. num. 1. lib. 1. Pract. Papiens. in form. declinandi, iurisdictionem, §. nec esse iudicem, num. 14. Morla in empor. iur. tit. 2. num. 202. Alexan. Trentacinq. variar. resol. lib. 2. nu. 5. cum sequenti, Albert. Brun. conf. 147. Amanell. singul. 189. Olrad. conf. 284. Alb. conf. 417. num. 2. lib. 3. Crauet. conf. 99. num. 2. Tiraquell. in tract. res inter alios acta nu. 6. Caphal. conf. 170. num. 41. Barsat. conf. 99. num. 25. Surd. dicto conf. 61. num. 27. Bim. conf. 282. num. 39. Natta conf. 473. num. 4. Mascard. de probat. conclus. 1357. num. 1. Mangon. decis. Florent. 70. num. 13. Riminald. iur. conf. 769. num. 1. Bal. in l. Iudices col. fin. C. de fide instrum. Felyn. in cap. quoniam contra num. 72. de probat. Riminal. iur. conf. 260. nu. 33. lib. 3. Eugen. conf. 7. num. 34. & conf. 63. num. 39. Becc. conf. 85. num. 8. Honded. conf. 100. nu. 7 lib. 1. Anchar. in quest. famil. lib. 3. quest. 34. num. 11. Monald. conf. 28. num. 10. lib. 1. Viu. decis. 179. num. 4. Gratian. conf. 38. num. 17. lib. 2. tamen antequam per Collaterale Consilium prædicta causa suspitionis decideretur, fuit pro Parte Realis Monasterii inuentum instrumentum emptionis Domus in qua predictus Reg. Consil. de Cioffo prætendebat ædificare, fuisse empram ab ipso Regio Consil. nomine proprio, & præsentato instrumento stipulato per Notarium Ioseph Borrellum emptionis prædictæ in Re-*

gio Collaterali Consil. referēte integerimo Reg. Ioann. Franc. Sanfelice. causæ Commiss. & delegat. dicti Realis Monasterii, & per dictum Reg. Collat. Consil. sub die 5. Nouembris 1646. fuit iudicatum quod non interueniat in causis Realis Monasterij Sanctæ Claræ Neap. & restituatur depositum factum per dictum Reale Monasterium, & causa prædicta fuit facta in Regio Collaterali Consil. ex duobus; primo quia causa in qua prætendebat prædictus Reg. Consil. de Cioffo procedere erat coram dicto Spectabili Regenti Sanfelicio, Delegato dicti Realis Monasterii super venditione domus Illustri Ducis, & Ducissæ Montis Leonis, tum etiam quia prædictus Reg. Consil. de Cioffo erat Commiss. Delegatus causæ, & causarum prædicti Ducis Montis Leonis, factus à dicto Regio Collat. Consil. prout videre poteris ex processu penes Ioseph Barilem à mandatis scribæ patrocinate dicta causa Marco Antonio Donadio meo patre, Agente è procuratore generali dicti Realis Monasterii.

90 Alia recusationis causa est quando Index esset indoctus, & punctus esset subtilis, seu difficilis, & consisteret in puncto iuris, posset recusari tanquam indoctus, *Aufrer. in dicto tract. de recusat. n. 34. vers. 54. Mascard. conclus. 943. num. 24. Gajll obseru. 33. num. 6. Ias. in l. apertiissimi, col. 2. vers. secunda causa, C. de Iudic. Paris. de fin. c. §. suspicio num. 6. & 7. Bal. & Felyn. in cap. suscitatus extra de rescriptis, & de hac materia satis latè scripsit Marant. in suo specul. in verbo recusatio Iudicis, & Crass. de except. except. 24. per totam, & alij in finiti DD. quibus me remitto.*

91 Potest etiam Iudex recusari vti compater alicuius ex litigantibus *Ias. in l. apertiissimi num. 7. vers. sexta causa est C. de iudic. & ita refert Ioa. Baptistæ Marchesan. in suo tract. commissionum, utriusque signature, secunda par. cap. 5. num. 33. Reg. Sanfelice. in decis. 83. Stephan. Aufrer. in tract. de recusat. num. 16. vigesima quarta specie, Pascal. de virib. patr. potest. part. 3. cap. 1. & fuit practicum in causa Realis Monasterij Sanctæ Claræ Neap. cum Magnifico Andrea Carmignano, qui dum erat Compater Spectabilis Regentis Sanfelicii Delegati dicti Realis Monasterii, noluit in dicta causa interuenire, & se excusauit, put videre poteris in dicto processu penes Ioseph Barilem à mandatis Scribam, & fuit comissa Marchio Torrello Reg. Hectore Capycio Latro.*

Alia autem exceptiones dilatoriarum enu-

enumeratur à *Craff* in suo tract. de except. cum materrix locus hic non sit ibi remisso.

- 92 Exceptio namque solutionis elidit, & ipso iure actionem perimit cum sit vna de peremptorijs exceptionibus, *Franc.*
- 93 *Milanen. dec. 14. lib. 2. nu. 13.* & obligationem extinguit *glos. singul. in cap. 1. in verbo defensionis, de litis contestat. in 6. Rodoan. in tract. de rebus Eccl. quest. 13. nu. 34. Vincent. de Franch. decis. 531. num. 5. Ioann. de Bonacur. conf. 11. nu. 13. inter conf. matrim. diuers. Ruzner conf. 3. num. 1. lib. 2.* Alij vero dixerunt quod hec exceptio solutionis, dicitur exceptio defectus actionis, *Cuman. in l. 2. num. 2. ff. de exception. Fulu. Patan. in tract. cui incumbat onus proban. negat par. 1. cap. 68. num. 65.* & potest opponi quodcumque, *l. peremptorias, & ibi Bal. C. sentent. rescin. non poss.* nec est procedendum ad vltiora *Gramat. dec. 66. num. 43. cap. 1. de litis contest. cap. finem litib. de dolo, & contumac. Bart. in l. nam & postea n. 1. ff. de iur. iur. Reg. Sanfelix. dec. 88.*
- 96 impedit executionem sententiarum, *Pract. Papiens. in forma libelli in action. hypothecar. in verbo exceptionem solut. verum opposita post sententiam datur terminus ad probandam solutionem, & interim si superferatur in exequenda sententia, etiam si lata esset pro sorte principali, & interesse, & exequuta in parte intelligitur pro sorte principali, non autem pro interesse adco quod si deinde peratur exequi pro sorte principali, potest opponi exceptio solutionis, quia lex presumat dictam solutionem fuisse factam in duriorum, & antiquiorum causam, l. 1. & seq. ff. de solut. Mascard. de probat. concl. 1319 num. 4. Cauale. in decis. 1. num. 27. Gratian. discept. forent. lib. 2. cap. 224. num. 2. Ruinus in conf. 136. nu. 14. vol. 4. & conf. 49. & conf. 162. num. 17. volum. 5. Surdus conf. 290. nu. 61. & durior causa dicitur fors principalis, vt *Anton. Faber decis. 31. de solut. Ricc. collect. 349. prout notat Alex. conf. 85. per totum lib. 3. Ann. conf. 30. & allegat. 54. & allegat. 112. late de hoc apud ipsum videbis R. Rouit. conf. 65. lib. 2.**
- 99 Ex quo inferitur quod quando debitor non declarauit in quam causam soluerit potest creditor declarare, in qua causam recepit, *Ann. lib. 1. conf. 30. per tex. in l. 1. ff. de solution. ibi (quoties vero non dicimus id quod solutum sit in arbitrio accipientis est cui potius debito acceptum ferat) & in fine ipsius tex. (sed constituere in re presenti hoc est, statim atq. solutum est) & *Bar. in dista l. 1. n. 6. & seq. ad 7. declarando verba text. in re presenti, statim atq.**

solutum est, & ex hoc idem dicam in solutione hic; antequam solutio si habita pro perfecta, & absoluta debet fieri. ista electio *Cyn. hoc refert C. eod. & dist. 1. 100. 1. 2. quest.* & solutio pro perfecta tunc dicitur quando debitum est completum solui, sed quando recipitur minutatim nulla potest fieri declaratio in quam, causam, *dicta l. 1. ubi Bar. & Alex. in disto conf. 85. per totum Dec. conf. 307. vers. vltimo considerandum est Benuen. Strac. de mercat. par. 2. num. 57. vers. hic illud Reg. Rouit. conf. 65. per totum lib. 2.*

Quæ omnia intelligenda sunt in effectiua solutione, non autem de illa solutione verbaliter vel apparenter facta pro vt communiter DD.

101 Ex quibus queritur quid si facta solutione alicuius census trium annorum vltimorum nunquid pro cæteris annis presumatur solutum.

102 In quo dubio concludunt DD. affirmatiue per disposita in *tex. l. quicumq. ubi Bal. & alij scribentes C. de apoc. public. lib. 10. Paris. conf. 108. num. 3. Val. 1. Syluan. conf. 83. num. 8. & conf. 105. nu. 15. Macbell. patroc. 29. num. 3. Maluas. conf. 55. num. 32. lib. 1. Asin. in suis conclus. in verbo solutio, Peregr. in tract. de iure fisc. lib. 6. tit. 1. num. 32. Euerad. in topic. iuris in loco ab extremis, num. 3. & in l. a vi iuram. num. 16. Suarez in thesaur. receptor. sent. litt. P. nu. 89. Cauale. decis. 73. num. 42. lib. 2. Mascard. de Probat. conclus. 279. num. 4. dicendo requiri solutionem trium annorum coherentium sicq. continuorum, & propterea non sufficeret si debitor soluisset per duos annos, & deinde vno anno interposito soluisset pro ipso 4. anno sequenti. Non enim esset solutio triennialis continuata quando in medio triennii est vnus annus interualli impediens continuationem illorum trium annorum *Socc. sen. in conf. 118. num. 6. 7. & 8. lib. 4. Gomez. in 5. rursus num. 32. instit. de Act. & in regul. Cancellaria de annali possess. quest. 73. & in Regula de Trienniali quest. 16. num. 20.**

Quæ dispositio ampliatur non solum in Tributario, sed etiam in emphyteuta, qui soluto canone, per tres annos continuos, presumitur in præteritum soluisse, *Catelianus Costa in memorialibus in verbo solutio facta, Bero, conf. 152. lib. 1. nu. 3. Ant. Gabriel lib. 1. de presumpt. conclus. 11. num. 2. Paris. de Put. in tract. de feud. integ. cap. 61. incipiente sequitur alia quest. pag. 41. Socc. sen. late scripsit conf. 118. num. 3. lib. 4. Gig. de pens. quest. 80. idem Gabriel citat, s. num. 24.*

103 Secundo ampliatur in solutione collectarum, nam si quis tres solutiones annales continuatas exhibuerit in præteritum soluisse præsumitur *Ias. in l. 2. nu. 132. C. de iure emphyt. Trigonius singul. 125.* late de hac materia scripsit *Thomas. in suo tractat. de collect.*

104 Ampliatur 3. in debitore solutionē per quinquennia promittente constādo de solutione trium postremorum annorū præsumitur in præteritum soluisse, *Bald. in dicta l. quicumque n. 5. vers. item quaro, & quod diximus de quinquennio, verificari etiam, quando solutio esset distributa per semestria, nam probata solutione trium semestrium postremorum, præsumitur p̄to præterito tempore solutum, Bal. in dicta l. quicumque num. 9. vers. item quaro, Guglielm. de Benedict. in cap. Raynut. in verbo si absque liberis moreretur, il 2. num. 186. de test. Paris de Pus. in tract. de feud. reintegr. cap. 197. incipiente circa materiam num. 19. pag. 11. Alex. conf. 107. lib. 3. col. 2. vers. & adhuc non obstat.*

Quarto non solum ampliatur quando debitor soluit illis tribus annis ultimis, sed etiam quando se obligasset ad soluendum *Dec. conf. 650. num. 15.* ratio

105 euidens est, quia obligatio vim solutionis habet, *Dec. ubi supra, de Franch. in decis. 137. Gratian. decis. 152.* dicunt quod regula prædicta l. quicumque habet suas

106 fallentias, & suas interpretationes, & primo quando mutantur exactores,

107 *Galter. de presentat. instrum. crim. f. 113. num. 46. Milanens. decis. 13. num. 119. lib. 2. Muta decis. 156. num. 1. Fontanell. de pact. nupt. claus. 4. in fine, glos. 18. num. 39. par. 4. Vincent. Caroc. de locat. & conduct. lib. 4. in fine, tit. de paleis, oliuis, & glandibus, num. 19.* vbi melius dictam materiam tractat. Secundo in annuo legato licet probetur de trium annorum præteritorum solutione tamen non præsumitur de aliis, quia hæc præstatio nō est Canonica, neque illatio regularis respiciens, sed quodam grauamen contingēs quod respicit personam *Bal. in l. quicumque col. 1. vers. item quaro promissisti C. de apoc. public. lib. 10. Cotta qui dicit magnam limitationem in memor. in verbo solutio, Gratian. citata decis. 152.*

108 Quæ fallentiæ tunc locum habent quando solutiones factæ fuerunt diuersis temporibus, & tunc præsumitur pro præterito fuisse solutum, *Bal. in dicta l. quicumque, quaest. 1. num. 3. Cremens. singul. 79. Cappell. Tbolos. quaest. 235. Ias. in l. si certis annis, num. 4. vers. quarto notabiliter C.*

de pact. Guglielm. de Benedict. ubi supra, nu. 182. Padilla in l. 1. num. 24. vers. limitabis tu, C. de fideicom.

109 Hinc insurgit quæstio an solutiones prædictæ producendæ sint per Apocas, vel per testes, & DD. omnes oportere concludunt per Apocas probare dicta l. quicumque, *Moder. Paris in commentar. ad Consuetud. Paris. in tit. 2. §. 62. num. 49. & Padilla in l. 1. nu. 17. C. de fideicom.* quia

110 probare per testes est admittere suspicionem fraudis, quæ in dies committitur, nam malitia debitoris est maximā in non soluendo, *Vincent. Caroc. de locat. & conduct. par. 4. tit. de paleis, oliuis, &c. limit 31.* quæ solutiones confectæ appro-

111 bandæ sunt ab officialibus publicis, ita *Moderni Parisiens. in dicto §. 62.* Limita-

112 tur secundo quando esset facta promissio de soluendo singulis annis, quo casu, non procedit dispositio l. quicumque *Cremens. singul. 80. Mascard. conclus. 603. num. 23.* Verum in hoc non videntur deficere DD. asserentes, quod sufficiat probatio et per testes, pro ut dixit *Menoch. in lib. 1. presumpt. q. 24. nu. 5.* quod totum probatur per dictum singularem *tex. in l. quicumq. C. de Apocis public. lib. 10.* qui *text. & si loquatur in solutionibus fiscalibus attamen locum etiam habet in cæteris annuis præstationibus, prout *tex. & glos. notabilis in l. 2. C. de iure emphyt.**

113 Ampliatur etiam in solutione pensionis, *Dec. conf. 650. num. 15. Gigas. in tract. de pension. quaest. 81.*

114 Quæ dicta sunt supra de exceptione solutionis idem dicenda sunt in exceptione discussionis inuentarij; quæ sententiæ exequutionem impedire videtur, nam vsquequo non fuerit facta discussio inuentarij, semper sententia, non potest exequutioni demandari, *Reg. Rouit. in pragm. 4. num. 14. de dil. et sapientif-*

115 *simus Illustr. Marchio Torell. Reg. Capyc. Latr. decis. 96. num. 1. cum seq. Mastrill. de-*

116 *cif. 24. Anell. de Amato conf. 88. Franch. decis. 323. Minad decis. 25. & Reg. Rouit. in pragm. odia litium, dummodo inuentariū sit solemniter factum cū omnibus adimplementis solemnitatibus, & requisitis, Franch. decis. 206. Valasc. decis. lusitan. 52. & Franch. decis. 229. Ricc. collect. 21. & 463.*

117 ampliando vt possit ab hærede opponi aduersus pactum exequutionum, vt *Reg. Capyc. Latr. in decis. 115. num. 36.* Quæ exceptio inuentarij potest renunciari, & dignoscitur eius tacita renunciatio quando in instrumento soluere promissit integre sine aliqua exceptione, & nō de-

deficere quacumque ratione, & causa, & quod instrumentum possit contra ipsum criminaliter liquidari, & exequi realiter, & personaliter ex quibus verbis integre soluere beneficij inuentarij renuntiatio colligitur, vt in terminis tradit *Vrsill. ad Afflict. decis. 339. nu. 6. Surdus decis. 132. num. 22. 23. & 24. Stephan. Gratian. lib. 1. discept. forens. cap. 34. num. 28. cum seq. & lib. 2. cap. 264. num. 1. Surd. decis. 197. num. 11. & conf. 191. num. 26. lib. 2. Menoch. conf. 374. num. 5. Ruin. conf. 159. num. 6. vol. 3. Alex. conf. 133. num. 4. vol. 5. DD omnes in l. si patronus ff. solut. matrim. Decius conf. 495. num. 23. cum illa verba sine aliqua exceptione, quæ verba omnem exceptionem excludere videtur Alex. d. conf. 133. num. 7. Stephan. Gratian. dict. cap. 264. num. 18. Sebastian. Mont. in tract. de inuentario cap. 1. num. 39. disputat hunc articulum si possit beneficio inuentarij renunciare.*

- 118 Quæ omnia ampliantur & secundo in exceptione retentionis rei pro meliorationibus, quæ exceptio impedit executionem sententiæ, & opponi permittum est etiam post sententiam *Mantic decis. 334. num. 5. Roland. à Vall. conf. 28. num. 23. lib. 1. Riminal. iun. conf. 800. nu. 5. Gratian. discept. forens. cap. 234. nu. 19. Surd. decis. 46. nu. 12. Gratian. ubi supra cap. 706. num. 14. & 787. num. 9. Flam. Cartar. decis. Genuens. 13. num. 16. Decian. conf. 94. nu. 27. & 28. lib. 3. Mangon. decis. Lucens. 64. num. 5. Medices in tract. de compens. par. 2. quæst. 28. nu. 5. Ioann. Petr. Molignat. in tract. de iure retent. num. 6. & 7. Ann. conf. 102. nu. 2. lib. 2. Alex. Trentacinq. variar. resolution. resol. 1. nu. 8. & 19. lib. 3. Franch. dec. 112. Mango. decis. lucens. 81. nu. 6. Marefcot. lib. 2. var. resolut. cap. 112. nu. 18. Menoch. conf. 110. nu. 73. & conf. 454. num. 3. Barz. decis. 108. nu. 43. Capyc. decis. 119. num. 1. Aluar. Valasc. de iure emphit. q. 25. num. 22. Surd. de aliment. tit. 8. priuileg. 62. num. 8. Peregr. decis. 118. nu. 4. Benintend. decis. 77. num. 1. Viu. decis. 317. n. 8. Ant. Faber in Codic. de execut. rei iudic. lib. 7. tit. 40. definit. 12. Caroc. de except. aduersus sententiam excep. 26. num. 33. & in tract. de locat. & conduct. tit. de expens. nu. 34 fol. mibi 218. Gratian. decis. 22. num. 16. Fran. Galda Periera in suo tract. de empt. & vendit. cap. 27. num. 1. cum seq. Anton. de Amat. resolut. 14. num. 42. Giurba decis. 60. num. 4. Gratian. decis. 125. Rosental. de feud. cap. 10. conclus. 43. num. 129. & transit ad singularem successorem sine cessione, Gratian. ubi supra, cap. 203. num. 28. & cap. 269. num. 8. Ludouif. Rota Roman. decis. 265. num. 3. Muta decis. 12. num. 24. Cum reten-*

tio non solum sit exceptio per eaque dixit *Bald. in conf. 315. lib. 1. Milanens. decis. 1. num. 181. lib. 2. Gratian. discept. forens. c. 718. num. 30. & sequenti, Surd. de aliment. tit. 3. quæst. 7. num. 12. Crauett. conf. 148. n. 2. Caphal. conf. 86. num. 20. Cagnol. in l. diem functo, num. 144. ff. de offic. assess. & facilius datur quam actio, Farinac. dec. Roman. 457. num. 3. & decis. 889. num. 8. Riminal. conf. 230. nu. 24. Imo est fauorabilior, & magis priuilegiata; *Ann. lib. 1. conf. 36. n. 1. in fine, & conf. 101. num. 2. & conf. 112. nu. 36. lib. 2. Milanens. decis. 181. & cui datur actio, datur retentio. l. 1. §. cui damus ff. de superf. l. inuitus §. cui damus ff. de regul. iur. Rausner. conf. 5. num. 6. lib. 2. Benintend. decis. Bononiens. 77. num. primo, 122 & quousque non fuerint solutæ meliorationes; & expensæ, sententia non potest executioni demandari. *Joseph Ludou. decis. Perus. 34. nu. 17. Sessa Aragonens. decis. 71. num. 1. Franch. decis. 112. nu. 1. l. & si in Are. ff. de condit. indebit. l. in fundi ff. de rei vendic. Capyc. decis. 17. num. 7. Reg. de Ponte decis. 12. num. 9. late scripsit de hac materia quæ retentio rei datur solum*
123 pro expentis necessarijs, & vtilibus l. domum C. de rei vindic. *Menoch. remed. 5. recuperan. poss. nu. 337. l. Domus §. 1. ff. locat. l. Colonus, & l. ex conducto, eod. tit. Gomez. variar. resolut. tom. 2. cap. 3. nu. 2. Molfes. in tit. de Contract. cap. 8. nu. 50. Ant. Faber. definit. 50. C. de locat. non autem pro voluptarijs factis ad ornatum rei, & causa delectationis, DD. in l. in fundo ff. de rei vindic. l. 1. ff. de impens. in reb. dotal. fact. l. certum 22. ff. de rei vendic. Ioann. Andr. de Giorg. allegat. 1. n. 13. quæ expensæ voluptariæ deducuntur non per modum estimationis, sed abrasionis, distal. in fundo; late Alciat. in l. impensa ff. de verb. signif. late Menoch. de hac materia in tract. de recuperan. possess. remed. 15. nu. 30. dummodo meliorationes prædictæ tēpore sententiæ liquidatæ reperiantur vel de proximo liquidatæ, puta si super eis esset facta probatio, vt DD. in l. prætia rev. ff. ad l. falcid. Benintend. decis. 771. Rota Marchie 22. & 56. num. 12. Ann. allegat. 6. Guid. pap. dec. 196. & 348. Ludouif. decis. 14. l. in fundo ff. de rei vendic. Negusant. de Pignor. 4. memb. p. 5. num. 10. Carthar. decis. 15. num. 15. usq. ad 16. & decis. 72. aut de eis constaret ex aspectu, nam tunc bonus iudex, vel debet accedere super faciem loci; vel***

125 mittere expertum, siue Tabularium eligendum *Maluas conf. 111. num. 5. parte citat. & monita num. 6. Bertaz. in tract. de clausul. claus. 20. glos. 19. num. 4. Natta conf. 489. nu. 7. Hyeron. de monte finium regund. cap.*

cap. 32. num. 3. Bald. Conf. 420. num. 4. lib. 1. conf. 463. num. 6. lib. 4. Alex. Raduen. conf. 17 num. 209. 213. lib. 1. Bartaz. conf. ciuili. nu. 57. Munn. de Escubar de ratiocin. cap. 32. num. 21. late Camill. Borrell. conf. 84. nu. 1. num. 5. & num. 6. & nu. 11. & num. 14. sed in S. R. C. obseruatur practica quod electio prædicta fiat præuia bussula facte prius decreto per Iudicem commissarium causæ, quod fiat electio Tabularii, & de iur per ambas partes lista suspectorum ad illas taxandas, & appretiadas, adhuc impediret exequutionem sententiæ, prout late diximus in cap. 12. nu. 51. cum pluribus seq. Ann. conf. 43. num. 15. lib. 1. refert decis. Sac. Reg. Conf. factam in anno 1592. In causa Magnifici Hectoris Galeota cū Fabio Gesualdo, Aduarius Romanus, Crauett. conf. 408. volum. 3. Bursat. conf. 60. par. 1. Caualc. decis. 44. num. 67. par. 1. Bal. in l. 1. num. 28. C. de fruct. & lit. exp. & ita seruauit S. R. Conf. Neap. Afflict. decis. 203. num. 8. Capyc. decis. 17. Fab. de Ann. Reg. Confil. in conf. 43. lib. 1. per totum, si ve-

126 rō non sunt liquidatæ, & tunc non impediunt exequutionem sententiæ, sed Iudex potest ordinare, quod præstita cautione de soluendo prædictas meliorationes exequatur sententia, Sess. Aragon. decis. 61. num. 11. Caualc. decis. 28. nu. 6. Pute. dec. 471. lib. 2. Ricc. collect. 150. Fræch. decis. 112. nu. 17. Landereb. Imol. conf. 151. nu. 7. prosequitur Galleffus de obligatione Camerali par. 4. q. 2. num. 14. vers non tamen erres Fabius de Anna conf. 43. num. 8. & 10. Marzar. in epitom. de fideicommiss. Capyc. decis. 17. nu. 7. & 9. Ioannes Baptista Costa de ratione rata q. 81. nu. 13. ubi refert Vincent. de Franch. d. decis. 112. eundem refert, & sequitur Intrigliol. decis. 1. num. 2. & 3. & post eum tradit Maria de clausulis part. 1. claus. 369. prosequitur Marefcot. lib. 2. var. resolut. cap. 112. num. 21. Limitatur prædi-

127 cta non dari retentionem pro meliorationibus emphyteutæ, qui priuatur re emphyteutica propter culpam, vel Canonem non solutum, nam tunc pro meliorationibus, non habere retentionem, cum illas amittat, Franch. decis. 191. & nos suo loco de hac materia diximus, Guid. Papa decis. 171. & 174. nu. 3. Paris de re integr. fol. 50. col. 1. vers an si dominus, & fol. 52

128 num. 34. Limitatur & secundo in feudatario, qui propter delictum, vel feloniam priuatur feudo, nam tunc amittit meliorationes, Guid. Pap. decis. 199. Limitatur, & tertio in colono, qui cecidit à re conducta propter Canonem, & pensionem non solutam, Iaf. in l. 2. num. 28 C. de iur. empb. Menoch. ubi supra de recup.

remod. 15. num. 551. per tex. in l. dominus orreorum §. 1. ubi Bart. ff. locat.

130 Extendunt tertio in exceptione compensationis, Iquod per fictionem iuridem est, ac soluere, & compensare, l. Iulianus ait ff. de condit. & demonstrat. l. solutionis ff. de solut. Menoch. in tract. de presumpt. lib. 3. presumption. 48. num. 35. Soccin. iun. conf. 79. nu. 6. lib. 3. Mascard. in tract. de probat. conclus. 334. num. 2. Panciroli. conf. 10. nu. 8. Surd. in tract. de Aliment. tit. 3. quaest. 7. nu. 21. Turret. conf. 10. nu. 2. lib. 1. Capbat.

131 conf. 374. nu. 44. lib. 3. Doctiff. Giurba in consuet. Messan. cap. 9. glos. 9. num. 3. Reg. de Ponte conf. 13. num. 4. lib. 2. Munoz de excubar in tract. de ratiocin. cap. 14. nu. 16. par. 2. Caribar. decis. 93. num. 14. & 18. Bim. conf. 209. nu. 1. Garbanet. de condit. & demonstrat. par. 2. cap. 4. quaest. 3. nu. 4. l. si debitor ff. qui potior. in pigno. habeat. Conar. in cap. quauis pactum, de pact. in 6 §. 4. num. 9. vers. quod si aliquis part. 1. Sess. Aragon. decis. 88. nu. 3. & Franch. decis. 527. dixit quod

132 si expresse non opponatur huiusmodi exceptio, ipso enim iure fit compensatio aduersus sententiam transactam in rem iudicatam, Affl. decis. 101. Franch. decis. 4. num. 7. Ludou. à Peguer. dec. 175. num. 1. Rim. conf. 209. num. 2. Sebast. Medices in tract. de compens. nu. 25. & quaest. 31. nu. 9. par. 1. Mangon. decis. Florent. 42. nu. 8. Surd. decis. 191. num. 7. Marefcot. variar. resolut. cap. 12. nu. 52. lib. 2. Regens de Ponte decis. 75. volum. 1. num. 8. Viuius in si. u. communi opinion. num. 114. Riccius collect. 1357 Muscatell. prax. Sac. Conf. Neap. lib. 2. part. 3. glosa serua nu. 125. Paris. conf. 121. vol. 1. num. 18. Rota diuens. decis. 253. num. 3. & decis. 257. num. 5. lib. 2. par. 3. & decis. 708. ead. par. lib. 3. & potest admitti in secundo iudicio, Mangon. decis. Lucens. 26. nu. 37. Surd. conf. 226. num. 11. & uita decis. 12. n. 21. Caluol. late in prax. §. exceptiones contra libelli, conclus. 1. num. 56. & in Actu exequutionis, Cappell. Thol. decis. 92. & in addit. & decis. 273. Alex. conf. 94. & conf. 61. lib. 3. Bal. in l. exceptionem C. de probat. & in l. peremptorias. C. que sentent. reser. non poss. Felyn. in Cap. cum inter, col. penult. de except. Alex. conf. 12. n. 12. & seq. lib. 2. dū modo quantitas compensanda sit liquidata, vel de proximo liquidanda, Menoch. de arbitr. iudic. casu. 15. num. 12. Caualc. decis. 35. num. 14. Perus. decis. 15. Gratian. discept. forens. cap. 486. num. 32. Marant. distinct. 6. num. 3. Burg. de laudim. par. 3. inspect. 8. nu. 9. Martie. de tacit. & Ambig. conuent. lib. 22. sit. 27. num. 68. vol. 2. Mascard. de probat. conclus. 334. num. 56. Surd. decis. 184. num. 6. Cardin. Seraph. decis. Rota Rom. 1455. num. 4. Alex.

Trentacinq. variar. resolut. lib. 3. tit. de compensat. resolut. 1. num. 21. Intrigliol. conf. 8. Socc. regul. 85. Ann. allegat. 80. num. 4. lib. 2. Cam. riuu 9. num. 13. Muta ritu 100. num. 24 Menoch. tract. de arbitr. iudic. casu 14. Sebastian. Medic. dicto tract. de compens. par. 1. quaest. 13. num. 1. DD. in l. fin. & in l. si constat C. de compensat. Affl. decis. 121. Thor. in compend. decis. verbo compensatio.

Cuius occasione deuenitur ad difficile dubiū utrū meliorationes per emptorē, & possessorem in iudicio assistentia hypotecario esse compensandas cum fructibus perceptis post sententiam assistentia, & quid in lite contestata.

133 Quod compensatio facienda sit ipso iure, & in quibus casibus latè dictum est in cap. 4. num. 81. verum nulli dubium est ipso iure fieri dixit *tex. in l. sumptus 49. ff. de rei vindicat. ex illis verbis etenim compensatio admittitur superfluum fructuum meliore preadio facto Dominus restituere cogitur, cum quo concordare videtur *tex. in l. emptor. 67. ff. eodem l. super 16. de euictionibus, ibi (impensas quas ad meliorandam rem vos erogasse confiteris habita ratione fructuum restitui vobis iubebit.)**

134 Quæ quidem compensatio etiam si ab homine non proponatur à lege ordinata est fieri ipso iure *intra textum in in l. si constat iuncta glossa, & ibi DD. C. de*

135 *compensat. vel si reperiretur actoris replicatio prout est in impensis gratia fructuum colligendorum tunc fit iuxta tradita per Capicium in decis. 93. num. 13.*

136 Difficultas huius quaesiti consistere videtur à quo die facienda sit compensatio, à die litis contestatae an vero à die sententiae.

Si enim attēdimus contestationis diē certe omnes possessores licet antea in

137 bona fide versabantur tamen ex eo die efficiuntur pares cum male fidei possessoribus imo, & cum prædonibus egregie dixerunt DD. in l. sed & si lege 28. §. si ante ff. de petit. hered. & in l. si homo ff. de rei vindicat. l. Certum C. eod. expressè etiā in l. 2. C. de fructibus, & lit. expens. & hoc procedere dixerunt DD. in iudicio rei vindicationis.

In iudicio autem hypotecario reali obstare videtur *textus in l. habere licere ff. de euictionibus l. bone fidei ff. de acquirend. rerum dominio ex illis verbis (bona fidei emptorem non dubie percipiēdos fructus etiā ex re aliena suos interim facere) & in l. si quis fecit 25 ff. de usuris, in quo dixit iurecōsul. (bone fidei emptor, quod percipiēdos fructus intelligi debet quamdiū fundus non fuerit euictus, nam & seruus alienus quem bona*

fide emero, tam diū uti ex re mea acquiris quamdiū euictus non fuerit.) Ex quibus textibus satis clare colligitur spectandum esse tempus totalis euictionis; quod haberi nullo modo potest in lite contestata.

Attamen cum dispositio prædicti textus ex diametro obstet decisioni alterius textus in *l. qui bona fide 23. de acquir. rerum domin. ibi, expresse iure consultus statuit non solum spectandum esse initium emptionis factæ bona fide nam si possidente cæperit, scire rem ad alium pertinere siue titulo hypotecæ siue quocumque modo constituto in mala fide tenetur ad fructuum restitutionem ex illis verbis.*

Quæstio in eo est utrum spectemus initium an singula momenta quæ iura cum videantur inter se contraria stādum est expositioni interpretum circa eorum concordiam, & intelligentiam.

138 Quiquidem interpretes licet inter se varias sententias atque sententias in iure referat quas videri poteris apud *Couarr. var. resolut. c. 3. nu. 7. qua contrarietate posita verba doctissimorum interpretum transcribam, & sunt hæc (sed ab his libenter ego quaesierim, possessor hic potest ne facere fructus suos cum Vulpianus hic manifestæ, & palam scripserit, ut dicta l. qui mihi bona, bonam fidem initio possessionis non sufficere, sed singulis momentis desiderari, ut fructus suos possessor faciat) hæc Couarr. & text. in d. l. qui mihi bona loquitur in emptore, & in seruo empto.*

Deinde vero subdit idem Couar. (Ego sanè id ingenuè fateor mihi certum esse alicuius fundi possessorem teneri ad restitutionem fructuum quos à die male fidei perceperit eodem modo quo tenetur si male fidei possessor fuisset *probatur ex d. l. qui mihi bona ex lege bone fidei*) & in hac opinione residere videtur *Couarr. quam firmat autoritate Io. Coppi in tract. de fructibus lib. 2. tit. 4. cap. 5.*

Cum qua opinione S. C. non desinit iudicare contra tertium possessorem, & bone fidei emptorem esse lequestrados fructus rei super qua petitur assistentia per hypotecarium creditorem, de qua decisione testatur *Præses Merlinus lib. 1. controuers. cap. 24.*

Qui idem *Couarr. variarum resolut. c. 8. num. 4. in isto articulo hæc formalia verba posuit quas etiam referre vidi à doctissimo Domino meo Donato Antonio de Marinis in disputatione huius articuli in cap. 155. num. 5. in suo variarum,*

ibi

ibi (quemobrem iustus erit in hac contro-
uersa à Iudicibus definiri rem ipsam cum
eisdem meliorationibus restituendam credi-
tori agenti hypotecaria modo prius creditor
possessori soluat meliorationes quatenus res
ipsa facta est pretiosior compensatione harū
meliorationum admittenda cum fructibus
post liti contestationem) ut in d. §. in vendi-
tione non autem cum perceptis antea.

Ex qua doctrina omnes difficultates,
quæ in hoc articulo occurrere poterāt
sublatæ censentur.

Attamen non clariori intelligentia
dixit Hispanus Io. Garzia in tract. de expēs.
& meliorationibus cap. 23. sub tit. de com-
putatione expensarū, & meliorat. cum fruct.
à nu. 15. vsque ad 19. inter tract. com. 17. vbi
absolatè standum esse dispositioni text.
in l. qui bona fide 23. ff. de acquirend. rerum
dominio puta in emptore quoad perci-
piendos fructus non esse spectandum
solum initiū emptionis bona fide factæ
139 sed singula mōmenta in quibus eadē
bona fides persistat adeo quod à tempo-
re quo sciuerit rem ad alium pertinere
siue hypoteca siue alia actione ex eo tē-
pore cogi ad restituendos fructus.

Cui textus dispositioni nō repugnant
verba Iureconsulti in dicta l. quis scit 25.
ff. de usuris, quoniam verba illa iure consulti
in dicto textu prolata ibi (Bonæ fidei emptor
quod percipiendos fructus quamdiū fundus
non fuerit euictus) intelligenda adeo sunt
quamdiū ad notitiam emptoris perue-
nerit fundum esse euincendum ex scri-
pturis, & probationibus iam factis exhibi-
tis, nam ex eo tempore quorem sci-
uit ad se non pertinere tunc fundus eui-
140 ctus dicitur ex quo sequitur quod facta
publicatione, & conclusione in cau-
sa emptor bonæ fidei cōstituitur in ma-
la fide quam opinionē tanquam equio-
rem, & veriorē Sacrum Consiliū
sequutum fuisse testatur Afflic. in decis.
59. Illustris Marchio Torell. lib. 1. decis. 65.
nu. 9. & 8.

Quæ quidem doctrina Ioan. Garziz
optima ac indubitabili ratione munitur
nam multa sunt iura dictantia quod ad-
uersus venditorem agi de euictione per
emptorem non possit nisi euicta re iuxta
textum in l. euicta re 16. ff. de euictio. l. 4. ff.
de actionibus empt. quæ quidem iura de-
clarata fuerunt tunc dici rem euictam
vbi simulatque constiterit rem esse euin-
cendam, ita textus in l. emptorem 12. ff. de
action. empt. in illis, quia manifestum fuit
noxium seruum fuisse nihilominus, vel ex
stipulatu, vel exempto agere posse, ad quod
rogo videndum glosa eiusdem verbis.

in dicto verbo posse, & sic videtur quod
textus d. l. qui scit, respectū habuit, vt fru-
ctus faciat suos emptor quousque non
fuit euictus fundus idest quousque ipse
emptor agere possit de euictione ad re-
cuperandos nedum fructus, sed etiam
omnia damna, quam opinionem Ioan.
Garz. firmavit etiam Harth. Pistor. lib. 4.
quest. 17. in fine, quandoquidem tunc
emptor agere potest cum manifestum
apparet fundum euinci posse, quia tunc
dicitur euictus.

Quæ quidem omnia licet per inter-
petres adducta loqui videntur contra
141 bonæ fidei emptorem in iudicio ta-
men reuendicationis eadem amplianda
esse puto in iudicio hypotecario ex tra-
ditis per D. Donatum Antonium de Mari-
nis lib. 1. cap. 155. num. 5. in fine, ibi, quod
inter vnū iudicium, & alium nullam adesse
differentiam, & proinde quod disponitur
in vno disponi etiā debet in alio, prout
etiam firmat Statil. Pacific. de interdicto
Saluiano inspect. 2. cap. 2. num. 175. & vide-
tur, quod opinio ipsorum fundetur ex
textu in l. fundus 16. §. in venditione ff. de
pignor. vbi voluit Iureconsultus, quod si
possessor contentus iudicio hypoteca-
rio condemnaretur tantum in id, quod
deberetur ad quid prodesset in rem
actio.

Denique secundum aliquorum do-
ctissimorum Doctorum tenentium bo-
næ fidei emptorem in iudicio hypoteca-
rio teneri ad fructus restitutionem post
sententiam assistentię decursos non ve-
ro à die liti contestatæ ex dispositione
textus in l. fin. C. de iure dom. impetrando,
in quo textu disponitur, quod post pro-
latam Principis sententiam super re hy-
potecata dominium illius spectare ad
actorem qua de re fructus deinde decur-
sus tenetur possessor actori restituere,
vti domino iam per sententiam cogni-
to licet non sit sequuta effectualis tra-
ditio prout sufficit in iudicio reuendi-
cationis liti contestatio vel publicatio.

Quam opinionem vti equiorem, &
rationabilem non desinam sequere, pro-
vt sequutus fuit Oratius Palumbus Do-
minus meus, & meritissimus Aduoca-
tus primarius in patrocinio quamplurium
causarum, & secundum ipsam opinio-
nem victoriam in S. C. semper obtinuit,
prout per multas decisiones eiusdem
S. C. & præcipuè duas in causa Ioan. Ca-
milli de Apice contra Alexandrum Pez-
zillum patrocinante Consiliario Cara-
uita, tunc Aduocato quas affert Dona-
tus Antonius de Marinis in loco supra

- citato alias duas obtinuit idem Doctissimus Palumbus, in quibus interfuit vti Aduocatus vna in causa creditorum, Iosephi de Martino contra Camillam de Martino, & eius filios tertios possessores ad relationem Marchionis Ramontis eo tempore Regii Consiliarij, in qua ex professo degustatus, discussus, ac tritulus fuit articulus predictus prauio decreto, quod partes informet super articulo predicto, & deinde decisum meliorationes esse excomputandas, cum fructibus decursis post sententiam, & in ea causa meliorationes fuerunt deductæ & probatæ, ante sententiam, & decisum esse liquidandas, vltra alias sex decisiones in alijs Europæ Senatibus quas affert Donatus Antonius de Marinis in d. cap. 159. num. 5. & sic introducta fuit consuetudo iudicandi in articulo predicto Coccin. dec. Rot. Rom. 137 nu. 28. Puteus dec. 276. lib. 9.
- In materia emphiteutæ DD. scribentes Peregrinus de fideicommiss. art. 50. n. 67. Valsc. de iure emphiteut. quaest. 15. Couarr. variar. resolut. lib. 1. cap. 8. num. 4. vers. proxime quaestion. Negusant. de pignoribus 4. membro 5. part. num. 20. Cardinalis Tuscus conclus. 490. lit. F. num. 86. & 89. Franchis decif. 705. Surdus decif. 282. num. 30. Afflic. decif. 87. nu. 7. & 56. Capicius decif. 93. nu. 10 Gamma decif. 364. Anton. de Amato variar. resolut. resolut. 14. per totam.
- 142 Ampliatur quarto, in alijs exceptionibus, quæ opponi possunt etiam post sententiam, & executionem illius impediunt, & sunt illæ, quæ non in totum enervant sententiam, sed modificant, prout est exceptio ne quis conueniatur,
- 143 & exigatur, nisi in quantum facere possit, de qua exceptione latius dictum
- 144 est in Cap. 2. Exceptio inuentarij, vt Bart. in l. 1. C. de iur. & fact. ignor. DD. in l. ex aduerso §. fin. ff. solut. matrim. & Bal. in l. exceptiones col. penult. vers. sunt quedam ff. de probation. ubi Castrensis. conf. 166. in antiquis. conf. 167. col. 4. vers. sed si queritur, lib. 2. Marant. in suo speculo aur. in 9. memb. iud. de except. num. 7. Brun. Arim. in tract. de cession. honor. quaest. 20. quaest. principal. nu. 27. Corne. conf. 147. Sacc. conf. 242 nu. 7. lib. 2. Bald. conf. 219 lib. 1. in nouis, incipiente statuto Ciuitatis, & in Antiquis conf. 189. lib. 3. Anchar. conf. 6. Boer. decif. 53. Cappell. Tholos. quaest. 321. Boer. decif. 43. Roland. à Vall. conf. 78 lib. 1. Phanuc. in tract. de inuent. part. 3. num. 2 fol. mibi 484. cum illa modificet sententiam.
- 145 Hæc omnia limitantur quando iudex tempus Reo opponendi omnes exceptiones, tam peremptorias, quam
- dilatorias, vel anomolas statuisset, tunc ea non poterit in executione, proponi, Cappell. Tholos. quaest. 322. Giud. pap. decif. 571. Ioan. dilect. in tract. de arte testandi sub rubr. de acquir. hered. in caut. 9. m. 2. Bal. in l. ab executione, nu. 15. vers. sed dubitatur de beneficio C. quo appell.
- 146 Secundo limitantur quando ante sententiam inuentarij exceptio apponita, & reiecta fuisset, quo casu hæres repellitur, si iterum eam proponere voluerit, Alex. in l. ex diuerso, §. si in iudicio, col. 2. vers. secundo limita, post Bar. & Dyn. ibi per eum sic limitantes, per tex. in l. quod si in diem, §. si rationem, ff. de compensat. Brun. in dicto tract. de cession. honor. in dicta quaest. 20. 4. quaest. principal. num. 27. & ita sentit Montic. in tract. de inuent. in verb. Except. inuentar.
- 147 Et licet contra instrumentum, & debitum factum in forma Camere regulariter nullam admittatur exceptio præterquam exceptio falsitatis solutionis, & pacti de non petendo, Cassador. decif. unica de mut. petit. Galles. in tract. ad formul. Camer. obligat. quaest. 1. par. 4. Rot. Collecta à Farinac. in decif. 86. & in decif. 123.
- 148 tamen exceptio Compensationis opponi potest, etiam post sententiam l. 1. & ibi Bal. C. de compensat. l. si debitor. ff. qui pos. in pign. habeat. DD. in l. 1. C. de iur. & fact.ignor. Marc. Ant. Blanc. in tract. de compromiss. in tit. de except. compromiss. q. 4. num. 8. pag. mibi 194. & etiam aduersus executionem instrumenti in forma Camere, Cepoll. cautel. 121. Astx. conf. 12. num. 13. lib. 2. Felyn. in Cap. cum Ion. de fid. instru. Guid. pap. decif. 171. Surd. decif. 191. Cornazan. decif. 94 num. 10. Carpan. ad statum Mediolan. cap. 42. num. 173. lib. 1. Muta in ritu sicilie, ritu. 110. num. 24. Turret. conf. 85. lib. 1. Rebuff. de litter. obligat. art. 1. glos. 9. num. 39.
- 149 tom. 1. cum sit species solutionis, Guid. pap. decif. 567. num. 1. Doctiss. Giurba in con-
- 150 suet. Messan. cap. 9. glos. 9. par. 1. num. 4. Ricc. collect. 300. Doctiss. March. Torell. Reg. Capit. Latr. dec. 82. nu. 27. & 28. Reg. Rouit. in pragm. 1. num. 28. de Cersib. & respectu liberationis debitoris æquiparatur verè solutioni, Auendan. de exequend. mand. par. 1. cap. 17. num. 7. fol. 115. Muta decif. 34. nu.
- 151 20. Aldouin. conf. 70. nu. 138. vbi expressè dixit plus operari compensationem, quam solutionem, Aldouin. vbi supra nu. 139. Gratian. discept. forens. cap. 728. num. 9. Bimb. conf. 255. nu. 11. Flam. de Rubeis conf. 45. nu. 4. lib. 2. Surd. conf. 562. nu. 12. Alex. Picus decif. Lucens. 48. num. 45. Seraph. dec. Rota Rom. 302. num. 4. Giurb. vbi supra, Menoch. de presump. lib. 3. presump. 142. nu. 1.

Turret. conf. 49. num. 37. lib. 3. dicit esse ve-
ram solutionem, allegat Marc. Ant. Bel-
lon. decis. 213. num. 2. Gratian. discept. forens.
cap. 105. nu. 5. Ludouif. decis. Rota Rom. 342:
nu. 5. Cartar. decis. 77. dixit quod forma-
 152 *litatem actus, esse propriam solutio-*
nem secus verò quo ad effectum, nu. 27.
quia tunc dicitur facta solutio, Bal. in
Rub. Cod. de compens. Milanens. dec. 2. nu.
45. lib. 2. Surd. conf. 82. num. 4. conf. 121. nu.
56. Menoch. de Arbitr. iudic. casu 14. nu. 3.
Perusin. decis. 15. num. 9. Intrigl. de censib.
quæst. 22. nu. 4.
 153 *Et hoc limitari aduersus obligatio-*
nem penes acta, vel quando fuisset præ-
sentatum instrumentum liquidum se-
cundum formam ritus, Mag. Cur. Vic.
Neap. & istud per doctrinam Bal. in l. in
ea C. de Compensat. ea ratione quia ultra
 154 *iuramentum, quod excludit compen-*
sationem: adest statutum, siue Prag.
do liquid. instrum. ubi Reg. Rouit. determi-
 155 *nat, quod nisi facta integrali solutio-*
 156 *ne, cum per dictam pragm. sint sub-*
latæ omnes exceptiones, solum excep-
tio solutionis, vel satisfactionis in pron-
tu producta admittitur, Modern. Bar-
zium in tract. Guarent. in 8. col.
 157 *Et quæ diximus in obligatione Ca-*
merali aduerte, quod aut creditum
quod quis compensare intendit, super-
uenit post promissionem iuratum de
soluendo, secus si præcessit, quia tunc
non admittitur compensatio, Surd.
conf. 246. num. 15. lib. 2. Bursat. conf. 106. nu.
1. lib. 1. Galef. ad quartam partic. oblig. Cam-
quæst. 2. num. 6. & 9. ratio diuersitatis est,
quia cum quis promisit medio iuramē-
to soluere, tempore quo, iam ipse erat
 158 *Creditor videtur se obligasse ad non-*
compensandum, & videtur sibi præ-
iudicasse, & huic iuri petendi compen-
sationem renunciasse Gratius conf. 121.
secus si debitum postea sit contractum,
quia tunc censetur illud fuisse animo
compensandi, cum iuramentum intel-
ligatur rebus sic stantibus cap. quem ad-
modum de iur. iur. Paris. conf. 121. n. 4. lib. 1.
 159 *Exceptio autem Compensationis*
differre videtur ab alijs exceptionibus
reliquæ vero exceptiones propositæ in
iudicio actionem elidunt, vt in l. si vnus,
§. pactus ne peteret ff. de pact. neq; eam
perimunt, quousq; sententia lata fuerit
in fauorem excipientis, vt tenet Bar. in l.
Julia, num. 34. ff. de conu. in debit. ea est
natura exceptionis compensationis, vt
vbi primum opposita sit, ipso facto de-
bitum extinguit, & consequenter etiam

actionem, antequam feratur sententia,
vt in §. bone fidei, instit. de Allion. l. fin. C. de
compens. notat Bar. in l. si plures, num. 4. ff. de
fideiussor. Bal. in l. si constat, num. 3. C. de
compensat. Affl. decis. 122. num. 2. vbi dixit
Compensationem fieri ipso iure, absq;
facto hominis, & sic fuisse decisum per
Sacr. Reg. Consil. Neapol. pro vt alio
loco diximus.
 160 *Sed contrarium tenet Vincent. de*
Franch. in decis. 527. nu. 3. Compensationem
non fieri ipso iure: sed parte op-
ponente, & approbante per iudicem,
per tex. in l. si constat C. de Compens. vbi
Bal. & Salic. Socc. conf. 10. coll. 8. & sequent.
l. si mater C. de suis, & legit. hered. cum re-
gulariter compensatio non fit ipso iu-
re, absque facto hominis, Socc. conf. 17 lib.
3. coll. 2. post Bar. in l. verum ff. de compensat.
Dec. conf. 138. colum. 2. etiam si in iudicio
pronatur, Bal. conf. 33. vol. 1. Aret. in l.
qui Roma in princip. ff. de verbor. obligat. &
ea proposita debet illam approbare, per
tex. in l. fin. autem §. fin. ff. de negot. gest. &
super ea pronunciare, §. in bona fidei inst.
de action. vbi Ias. Tyndar. in tract. de com-
pensat. in 6. vbi latissime Guid. Pap. decis. 171
& conf. 111. vol. 4.
 162 *Sed in hac disparitate diuisionis ad-*
uerte, quod decis. Vincent. de Franch.
 163 *proposita ab homine, quia lex quo ad*
sui ortum compenset ipso iure, tamen
quo ad effectum, & executionis actus
 164 *debet opponi à parte; cum lex nihil*
operatur in executione actus, l. 2. ff. de
compensat. & l. ex causa C. eod. & in decis.
Franch. 527. Imo & cum hac opinione
videtur transire meritiſsimus ac doctis-
ſsimus Reg. March. Torell. Capyc. Latr. in
suis doctisſimis decisionibus decis. 25. vbi di-
 165 *xit nunquam fieri compensationem*
ipso iure; nisi ab homine fuerit proposi-
ta; Rota Genuens. 16. nu. 19. Ricc. collec. 1183.
Moedanus decis. 8. Benintend. decis. 37. &
quando Affl. in dicta decis. 121. dixit fieri
ipso iure, debet intelligi statim facta op-
positione; & non antea, Surd. decis. 117.
num. 5. & decis. 161. num. 1. Costa de retro-
tract. cap. 9. cas. 4. num. 4. Rationem assi-
gnat, quia compensatio consistit in vo-
luntate. Et facultas compensandi, ante-
 166 *quam opponatur competit tantum in*
potentia, & habitu, & ideo non potest
attendi, nisi postquam sit in actu de iu-
da, Surd. decis. 117. Guid. pap. decis. 221. Ro-
ta decis. 24. alias 295. de appellat. in antiquis,
Mangon. decis. Florent. 5. hanc eadem sen-
tentiam tenet, Affl. decis. 381. num. 4. in
 167 *ſine, vbi dixit compensationem non*
fieri

fieri ipso iure, nisi ope exceptionis; secundum veram opinionem, *ut l. 1. ff. de compensat.*

- 168 Decisio Afflict. 121. videtur procedere, quando eadem persona, est debitor, & creditor sibi, fit tunc compensatio ipso iure, nec requiritur oppositio.
- 169 vel factum hominis, ideo creditor succedens vniuersaliter suo debitori compensat ipso iure, *Alex. cons. 149. num. 5. & seq. lib. 2. Rota Genuens. decis. 190. num. 16. & nu. 19. Reg. Roit. cons. 60. nu. 2. vol. 1. l. Vranus vers. sed cum duo ff. de fideiuss. l. qui hominem §. si debitorem in fin. ff. de solu. l. 1. §. si autem collegium, ubi Socc. ff. ad Sen. Conf. Trebell. l. licet §. si plures ubi Bar. ff. de procur. Decian. respōso 15. lib. 4. n. 1. omninō cōfunduntur actiones, & omnis hypoteca extinguitur pro vt late examinat Phanus. in tract. de inuentar part. 7. fol. mib. 407. nu. 90. 91. & 92. Alia ratione, potest decisio prædicta Affl. saluari, quia statim quod exceptio compensationis est opposita ab homine, tunc lex operatur, & fit compensatio ipso iure, in casu compensabili, *DD. in dicto §. in bonafidei instit. de Action. & declarat Bald. & alij in dicta l. si constet, Socc. dicto cons. 10. num. 27. lib. 1. Bari. in l. verum ff. de compensat. Ias. in §. bonafidei, nu. 77. instit. de Action. communem dixit, & in tantum fieri compensationem in casu compensabili, quando est opposita, vt non admittatur replicatio, quod compensatio fiet in alio Credito, per *DD. in dicta l. si constet. C. de compensat.* quia non datur compensatio**
- 171 compensationis; Potest etiam saluari dicta decisio Affl. quod compensatio fiet ipso iure ad impediendum cursum vsurarum *Alex. cons. 85. per totum lib. 3. & cons. 196. nu. 3. & 4. lib. 7. Reg. de Ponte cons. 19. num. 4. Franch. decis. 642. late Scacc. de Commerc. & Camb. §. 2. glos. 5. num. 425. Rodriquez de Ann. reditib. cap. 18. lib. 3. nu. 4. qui multos allegat. & Valenzuol. Reg. cons. 78. nu. 47. lib. 1. & obseruari in omnibus contractibus l. inter Tutores 37. ff. de administ. tutor. & in l. postea quam 21. ff. de compensat. & in l. eius C. de solut. etiam si ab homine opposita nō fuerit ab initio, cum enim hoc casu lex ipsa perimat debitum ipso iure, & ad impediendum cursum vsurarum, nō erit opus, vt compensatio ab homine opponatur, *argum. tex. in l. quæ sub conditione, & Socc. in l. Iulianus nu. 10. ff. de cōditionibus & demonstration. nouissime Barboj. in l. diuortio §. ob donationes, num. fin. ff. solut. matrim. quod in tantum supradicta conclusio veritate**

nitetur, vt si facta compensatione à lege ipso iure debitor soluisset illam quantitatem compensatam creditori, posset illam, conditione indebiti petere, aliaratione, quod licet compensatio regulariter non fiat, nisi opponatur ab homine, tamen si in contractu est appositapæna, ad euitandam pænam, vel odio pænz fit ipso iure compensatio, *Curt. sen. cons. 71. in 3. quæsto in fine, Roland. & Vall. cons. 87. num. 28. lib. 1. Dec. cons. 138. col. 2.*

- 172 Sunt etiam non nulli casus in quibus compensatio fit ipso iure, pura Creditor anterior, & hypotecarius, præfertur posteriori creditori, verum si creditor anterior sit debitor sui debitoris, tunc Creditor posterior præfertur per viam compensationis factæ primo creditori, ex quo compensatio fit ipso iure *l. 4. & l. 10. ff. de compensat. Scacc. de Commer. & Camm. §. 2. glos. 5. num. 417. & seq. Ioann. Damian. Gait. de Credit. cap. 4. quæst. 7. num. 355. & seq. ratio est quia contracto hinc inde debito, inter me, & te, fit inter nos compensatio ipso iure sine ministerio hominis, *Tyndar. de compensat. par. 1. art. 6. nu. 47. tom. 6. par. 2. nu. 47.**

Secundus casus, in quo compensatio fit ipso iure, est quando Creditor posset distrahere pignus, *Tyndar. ubi supra nu. 49. & de aliis casibus vide Scacc. ubi supra §. 2. glos. 5. num. 420. cum pluribus seq.*

- 173 Tertio in minore, quod non proposita compensatione, sine non proposito facto ex quo oritur illa, ipso iure inducitur, quia ita iure reperitur dispositum per *tex. satis apertum, in l. minor. 25. ann §. pro gdia ff. de minorib. & secundum veram Bald. doctrinam, in dicta l. si constet, nu. 3. C. de compensat.* quoties id iure cautum reperitur compensatio inducitur, absque aliqua propositione facta ab homine, cum illam ius faciat, & est vna de limitationibus, ad regulam compensationem fieri proposita ab homine.

- 174 Et licet regula sit, quod compensatio proposita ab homine de specie ad quantitatem non admittatur, cum compensatio proposita fit æqualiter, vt supra dictum est, & nihil aliud sit quam debiti, & crediti hinc inde compensatio, vt in *l. si quis ex argentarijs §. rationes ff. de edend tenet Socc. cons. 149. vers. ex quibus inferitur, Angel. cons. 132. Alex. cons. 12. vol. 2. Guid. pap. in tract. de cōpulsor. quæst. 5. l. si conuenerit ff. de signor. act. Socc. cons. 93. num. 23. lib. 1. communem dixit Corn. cons. 230. num. 3. lib. 4. & est ratio, quia in spe-*

specie cadit affectio, quæ non cadit in
 176 pecunia, *Castrens. in l. compensationes, nu. 6. C. de compens. l. in rebus. quid. autem, & ibi glos. ff. commodat. Alex. conf. 62. lib. 5. & conf. 172. n. 5. lib. 6. & in l. diuortio §. ob donationes ff. solut. matrim.* Tamen quando compensatio fit ipso iure & legis dispositione. vt tenet *Alber. in l. filium quem habentem C. famil. Brcisc. col. 5. ante medium cuius sententia firmavit Dec. in Auth. præterea, num. 10. & ibi Fabian. de Monte, num. 47. C. vnde vir. & uxor. per tex. in l. in*
 177 *quartam 90. ff. ad l. falcid. & compensatio, quæ fit ipso iure ad impediendum cursum vsuatarum fit ab ipso principio creationis debiti, non à quo petitur, Socc. Nepos. conf. 47. num. 5. & sequenti lib. 1.*
 178 *sed in vltimis volūtatis in differenter fit compensatio de specie ad quantitatem, quia si testator legat speciem pro quantitate, vel e contra, fit necessario compensatio, quia non regulatur secundum naturam compensationis, Dec. in dista Auth. præterea, Affl. decis. 44. glos. in l. neq. in glos. magna in fine, C. de compens. Otrad. conf. 183. num. 4. Bal. in l. 1. C. de pignor. act. in prima quest. Salicet. Alex. & Bart. in l. diuortio, §. ob donationes, vers. ex hoc glos. ff. solut. matrim. vbi Ias. dixit quod omnes transeunt cum, Bart. in l. diuortio, Alex. conf. 172. num. 15. lib. 6. Negus. de Pignor. 5. membr. 5. par. princip. nu. 213. secus est quando species vsu consumitur, pro vt sunt vestimenta, quæ perinde est ac si daretur pecunia, Bar. in l. penult. §. 1. in princip. ff. solut. matrim. Capyc. dec. 88. nu. 3. & 4. Castrens. in l. si conuenerit. l. 2. num. 5. ff. de pignor. Actio. Cuman. conf. 104. nu. 1.*
 179 *Compensatio de specie ad quantitatem non admittitur quando compensatio fuit proposita ab homine, quod ampliarur in restitutione dotis, cum talis exceptio compensationis, non fit de specie ad speciem, neq. de specie ad quantitatem, Alex. in l. rei iudicat §. 1. ff. solut. matrim. Bal. Nouell. in tract. de dote, in 8. p. priuileg. 1. l. si conuenerit la secunda ff. de pignor. Act. Castrens. conf. 170 in princip. lib. 2. l. si propter fructus, C. de compensat. licet Bald. Nouell. limitat tribus modis, vt in num. 3. cum seq. & in priuileg. 2. d. 8. par. Imo quando mulier esset cō-*
 180 *dēnata ad restitutionē bonorū asportatorū de domo viri, licet compensatio non fit de specie ad quantitatem, non tamen debet consequi dotem nisi bona restituar; quia tenetur exhibere antequam audiatur, l. 1. C. de Grim. expilat. b. redit. quia licet ante quam cōdemnetur, non teneatur de expilatione, tamen se-*

181 *eus est post condemnationem, glos. in dicta l. 1. sic est in salario famulæ dum non fit compensatio, cum rebus per famulam asportatis quia est de specie ad quantitatem, & licet non fit compensatio, tamen denegatur solutio salarii, donec restituat bona prædicta, cum possit compelli ad exhibendum, per tex.*
 182 *in l. fin. C. de expilat. bared. & si in dote non admittatur compensatio de specie ad quantitatem, sed bene de quantitate, ad quantitatem pro vt in l. unica §. Taceat C. de rei uxor. act. Signoroll. con. 49. n. 3. vers. præterea non obstat, & in l. neq. C. de compensat. ampliando prædicta in legato*
 183 *facto pro omni eo, & toto quod pretendere posset, cum non dicatur factum*
 184 *animo compensandi de specie ad speciem, neq. de specie ad quantitatem; vel e contra, Surd. decis. 112. nu. 59. & nu. 62. neq. fit de quātitate ad speciem, etiam consistentem in quantitate, Guid. pap. singul. 293. glos. in l. seruum, vers. vendic. vbi Ias. post alios ff. si cert. petat. non sic est in legitima cum licet minus legitima fuerit relictum cum expressa conditione ne plus petere possit, & ipse legatum absq. protestatione agnosceret nihil sibi præiudicaret, quia eius supplementum petere possit Fab. Turret. in conf. 1. in 1. dubio vol. 2. Surd. conf. 353. num. 33. vol. 3. Peregr. in tract. de fidecommissis art. 36. nu. 8. Dilect. de arte testand. tit. 3. cautela 3. Duen. regula 359. in 4. limit. Ant. Rub. in conf. 43. num. 10. & conf. 69. num. 1. conf. 72. num. 2. Alex. conf. 69 vol. 1. l. si quando §. generaliter C. de inoffic. testam. late examinat Fab. Turret. supra citato qui satis diffusè, & accurate respondet conf. 9. Paris. vol. 1. cum nunquam censeatur supplemento legitime renūciasse per generalem quietationem Boer. decis. 4. nu. 6.*
 Et quod diximus posse fieri compensationem de specie ad quantitatem, intellige de debito excipientis, & sic nomine proprio, non autem de debito alieno, nam pro debito alieno compensatio nō admittitur *Mangon. decis. lucens. decis. 366. num. 1. & seq. Cardin. Seraph. decis. 1214. Ant. Fab. in suo Cod. de compens. lib. 4. tit. 23. definit. 8. & 17. Ricc. collect. 2445. vers. sed nota. Cardin. Tuscb. conclus. 490. nu. 73. litt. C. Menoch. conf. 746. nu. 45. Reg. de Ponte conf. 70. num. 29. lib. 1. Scaec. de com. er. l. Camb. §. 1. quast. 1. num. 450 Fontane. l. pact. nupt. claus. 4. glos. 9. par. 2. num. 62. vbi in pract. papiens. in forma libell. respons. de. in glos. saluis alijs, num. 15. & seq. laza de hac materia, Sebast. medic. in suo tract. de compensat. quast. 14. nu. 1. & seq. par. 2. par. 1. 3.*
 Fe-

Pedrocb. conf. 28. num. 14. Bursat. conf. 106. nu. 2. Soc. sen. conf. 65. in fine lib. 4. Munoz de excubar. in suo tract. de ratiocin. cap. 36. nu. 6. Laur. de Pinu. conf. 156. n. 4. Bardellon conf. 166. num. 11. vol. 2. Cabal. conf. 121. nu. 16. lib. 2. Felix. in suo tract. de societ. cap. 3. num. 67. nisi habeat iura cessa, excipiens contra debitorem agentem, l. eius C. de compensat. de Communi, restatur Sebast. medic. in dicto suo tract. de compens. par. 1. quest. 11. nu. 2. & quest. 43. Soc. in conf. 147. nu. 4. vol. 3. Nat. conf. 101. nu. 16. Rota Genuens. decis. 28. nu. 5. Tyndar. in suo tract. de compensat. num. 53. & seq. Botta conf. 87. n. 20. & sic per dicta iura cessa creditor representat personam creditoris Affl. decis. 163. Cappell. Tholos. decis. 93. Vincent. de Ann. alleg. 80. num. 2. glos. in l. si quis in rem ff. de procurat. quam allegat. Dynus in regula si quis in eius daregul. iur. in 6. & in l. heredi §. nos autem ff. de pact. Affl. decis. 163. in fin. Facchin. controuers. lib. 11. cap. 6. Bilott. de assolut. iuram. lib. 2. cap. 16. nu. 10. Marc. Ant. Bellon. decis. 120. num. 3. Apicell. in suo tract. de Tutamen. pauperum, tit. 4. num. 96. Ricc. colle. dec. 1180. par. 1. vers. item num. debitor. Ricc. coll. 305. vers. limitat. 10. Alexand. Trentacinq. variar. resolu. tit. de compensat. resolut. 1. num. 5. lib. 3. Bim. conf. 209. nu. 4. & conf. 207. nu. 8. & si non representat, vel si non succedat in illius hypotheca soluendo pecuniam priori creditori secundum opinionem relata a Reg. de Ponte in decis. 4. num. 34 tamen habet exceptionem aduersus alios creditores in terminis tex. in l. 1. vbi fulgos. ff. quib. mod. pig. vel hypoth. sol. Anna in suo conf. 4. vol. 1. aliud senserit.

186 Sunt nonnulli casus quod compensatio admittatur de specie ad quantitatem, puta si pater promisit centum filiae pro dote, si relinquat domum, praesumitur relictum animo compensandi, *Imol. in l. si dotem §. si pater ff. solut. matrim. & in l. cum pater §. pater filia ff. de legat. 2. Aret. Alex. Roman. in Authent. praterea C. unde vir. & vxor. l. cum pater ff. de iure dot. & tex. in l. titia §. qui in vita ff. deleg. 2. Peregri. decis. 39. n. 12. vers. secundo respond. in principio.*

Secundo fit compensatio de specie ad quantitatem, quando obligatur ad factum, vel speciem non impleuit, quia in obligationibus facti, succedit obligatio ad interesse, & sic ad quantitatem. *Castrenf. conf. 170. viso punto lib. 2.*

187 Sed aduerte quod licet in obligationibus facti obligatio ad interesse succedat, l. stipulationes, non diuiduntur, §. celsus ff. de verbor. obligat. tamen si super

ipsa obligatione interponitur iuramentum precise promittentem ad factum, 188 obliat per gl. communiter approbatam, in l. si pecuniam ff. de condit. caus. dat. DD. in dicta l. stipulationes non diuiduntur, *Cuma. conf. 182. & hanc esse communem opinionem, dixit Ias. in conf. 9. col. 6. vol. 1. & conf. 41. col. 3. vol. 3. Dec. in cap. 1. extra de iudic. Negas. in tract. de pignor. in 5. par. in 5. membr. col. 9. vers. adde, idein tenuit Bar. in conf. 36. vers. capio ultima loco, lib. 2. Gozad. in conf. 27. col. 2. & conf. 32. col. 2. & in conf. 100. & Alex. conf. 37. col. 3. lib. 2. vbi attestatur hanc esse magis communem, a qua in iudicando non est recedendum, & hanc partem tanquam magis communem, sequitur idem Alex. in conf. 91. 189 col. 2. lib. 2. Ratio est quia promittens factum proprium promississe intelligitur id est se facturum, & curaturum, §. si quis alium instit. de inutilit. stipulat. Cap. ex litteris de sponsal. & per DD. in l. stipulatio ista ff. de verbor. oblig. & ideo si contra fiat, 190 non solum promittens ad penam, & interesse tenetur dicto §. celsus, sed etiam virtute iuramenti potest cogi precise ad factum, DD. in dicta l. si pecuniam, Ant. de Butr. & Abb. in cap. veniens de iur. iuran. Roland. a Vall. conf. 6. lib. 2. num. 32. cum sequenti, & licet (vt supra dictum est) in obligatione facti soluendo interesse liberatur, nam responderi potest, quod dicta opinio procedit, in his quae sunt de Natura primordiali contractus, non autem accidentali secundum Aret. in cap. 1. de iudic. Ias. in l. si conuenerit. ff. de iurisdit. omn. iudic. & dicta l. si pecuniam Marsil. singul. 226. Corset. in dicto tract. de iurament. priuileg. 16. Ripa in l. si insula col. 20. vers. quinta queritur ff. de verbor. oblig. Aym. conf. 102. col. penult.*

191 Tertia nam licet compensatio de quantitate ad speciem non admittatur, sed bene fit secundum estimationem speciei ad quantitatem, ideo mulier habens iocalia mariti compensat cum dote *Signoroll. conf. 49. col. 2. in fine vers. vers. item per respectum.*

192 Quarto quando species est consumpta, tunc fit compensatio cum quantitate, l. si propter fructus C. de compensat. 194 quia de re consumpta debetur aestimatio dicta l. si propter & ibi glos. quod intellige facta liquidatione, l. fin. C. de compens. vel res quae in obligatione esset perempta, *Aret. in l. in rebus §. quod autem ff. commod. Ias. in l. diuortio, §. ob donationes, col. 2. vers. 1. habes ff. solut. matr. glos. in l. rei in verbo pecun. ff. eodem.*

195 Compensatio autem licet inducatur

tur ex credito, vel ex cessione suas habet limitationes, & Primo non habere locum contra depositarium, pro depositi restitutione, *Couar. in sap. quamuis*, §. 196 quarto, nu. 9. de pact. in 6. Secundo limitatur cessare hanc exceptionem compensationis, quando sententia esset lata vigore instrumenti censualis, *Reg. R.ouit. in prapm. 1. de censib. num. 28.* Tertio limitatur non dari compensationem, 197
198 in dote, quia retentio non admittitur cum retentio species compensationis
199 dicatur *Petr. Moliqnat. in tract. de retent. num. 5. Roland. conf. 17. num. 3. lib. 4. Abb. in*
200 *cap. 2. num. 12.* & vbi non datur compensatio cōpetit retentio, *gl. in l. grege §. cum pignori verbo compensatum ff. de pignor. Medic. in tract. de compensat. par. 1. quæst. 28.* nam facilius retentio admittitur quam compensatio, *Petrus Moliqant. in dicto tract. de retent. nu. 6. & 7.*

201 Sed an huic exceptioni compensationis renunciari possit, & procedendum est cum *Affl. in decis. 121. nu. 5.* quod in exceptione compensationis nulla admittatur renunciatio, cum ipsa renunciatio videatur esse contra bonos mores, pro vt dixit *tex. in l. alia §. eleganter*, imo, & contra naturalem equitatem, vt *§. bonæ fidei instit. de Actio. ideoq. propter ipsas rationes motus fuit Sac. Reg. Conf. Neap. ad ita decidendum, teste idem Affl. cit. nu. 6.* cuius decisionis ratio fundatur in his quæ dicta sunt supra, quod iudex ex officio facere debeat talem compensationem, vt dicto *§. bonæ fidei* & in his quæ iudex ex officio facere debet, renunciatio non valet, *dixit Hostiens. in sum. §. verum desiderat de officio iudicis.*

202 Quæ *Affl.* opinio procedendam esse puto in expressa compensationis renunciatione non autem in tacita, cum ferè in dies de tacita practicetur vide-

203 licet, quâdo promittunt partes integre soluere, in tali casu tacita exceptionis compensationis, renunciatio habetur eo quod in hoc tota difficultas consistere videtur, an tali promissioni de soluendo obstet iuramentum.

204 In quâ difficultate absolute dicendum est, non obstare iuramentum cum satis in pluribus supra articulis vis iuramenti, explorata sit cum qua opinione procedere videtur, *Bar. in l. amplius non peti ff. rem rat. haber. sequutus etiam fuit Couar. in Cap. quamuis pactum, par. 1. §. 4. num. 9. cum sequent. de pact. in 6. Neguf. de pignor. in 3. memb. par. 5. nu. 15. Gozad. conf. 32. & conf. 69. Cappell. Tholos. decis. 1. & de-*

cif. 139. Tiraguell. de retract. lignag. §. 3. glos. 3. & 6. Capyc. in decis. 167. num. 4. refert Vincent. de Ann. in allegat. 30. num. 3. sequitur Natta in conf. 54. vol. 1. Roland. conf. 60. nu. 31. lib. 1. Parf. de contract. quæst. 43. Osafo. decis. 92. num. 18. dixit Crass. de except. except. 16. nu. 27. sequitur Bertran. in conf. 44. vers. nemini ergo lib. 1. in nouis Barbat. in conf. 43. vers. & facit quod voluit, lib. 2. de communi opinione testatur Gabriel. in tit. de iure iurand. conclus. 7. nu. 1. vers. con-
105 *traria.* Alia opinio quod per iuramentū excludatur compensatio, *DD.* & iura refert, *Gabriel. citat. qui in fine nu. 1. testatur de magis communi.*

206 Verum quicquid sit *Capyc. in dicta dec. 167.* refert optimam concordantiam harum opinionum, pro qua concordantia distinguit, quod si quis tempore quo iurauit soluere, ortum erat debitum contra eum, qui recipit iuramentum, tunc ipsi exceptio compensationis iuxta denegatur, quia ex ipsa promissione arguitur animum soluendi, & contra ipsum currit opinio relata à *Gabriel. cit. in princip. num. 1. dixit Petrus de Anchar. in cap. ad nostram de iure iur. Bero. conf. 155. num. 27. lib. 2. vbi de comuni testatur.*

Si autem debitum non dum fuerat ortum tempore iuratae promissionis tunc procedit opinio, quod iuramentum nō impediatur quo minus opponi possit exceptionem compensationis *dixit Ant. de Butr. in cap. cum dilectus de ordin. cogn.*

207 Promissiones autem iuratae semper intelligendæ sunt secundum eorum naturam, cum in ipsis semper tacita conditio inest, ne iuxta causa superueniat, post iuratam promissionem, vt late dictum est, *Soc. in dicta l. Iulianus col. ult. ff. de condit. & in ipsis casibus, omnino procedit opinio Bar. in dicta l. amplius non peti.*

208 Quantum verò ad ipsam compensationis renunciationem, attinere videtur in specie dixit idem *Affl. in decis. 381. num. 5. vbi habetur, quod possit per patrem dictæ compensationi renunciare,*

209 ea ratione cum iuri de futuro pacto renunciari possit, vt *Bar. in l. si quis §. quæsitum ff. si quis Cautionib. Alex. in l. 1. C. de pact. quæ quidem Affl. decis. 381. procedit in contractu mutui pro vt eruditissime dixit Crass. supra citat. except. 16. num. 25. cum in illis contractibus fieri possit renunciatio exceptionis compensationis, sequitur *Cumia super ritib. Regni Sicilie,**

210 *cap. 9. nu. 11.* alia autem *Affl. decis. 121. in alijs contractibus procedit pro vt dixit*

B b b Grass.

Grass. ubi supra nu. 24. Capic. decis. 167. late de hac materia scripsit Tindar. in suo tract. de compens. q. 9.

- 211 Secunda exceptio peremptoria, est exceptio iuris iurandi, siue periurij quæ ab agendo repellit. *l. si quis maior C. de transact. specul. in tit. de Actor. §. 1. nu. 16.*
- 212 *Gram. decis. 66. nu. 1. & Affl. decis. 285. in-*
- 213 *currit etiam in pœnam dictæ l. si quis ma-*
- 214 *ior, ibi non solum notentur infamia,*
Ann. Allegat. 8. nu. 3. verum etiam actio-
- 215 *ne priuari, & à iudice non debent au-*
diri, Cauale. decis. 9. num. 21. Menoch. conf.
24. nu. 28. vol. 1. Curt. sen. conf. 65. n. 25. &
impedit litis ingressum, Affl. decis. 63. &
decis. 220. ubi Vrsi. l. num. 20. decis. 30. num.
5. & 6. Capyc. de s. 75. Vrsill. ad affl. decis.
285. num. 4. & illius contestationem Fe-
deric. de sen. conf. 66. cap. 1. de litis contest. in
6 sumptum ex l. 1. §. vlt. ff. ad Tertull.
Signoroll. conf. 138. num. 7 Angel. Aret. conf.
95. cum iuramentum de non veniendo
contra; siue ex conuentione, siue iudiciale,
operatur quod impedit litis con-
testationem, si opponatur in vim dila-
toriz; si verò opponatur in vim perem-
ptoriz inducit absolutoriam, Bal. cõf. 39.
nu. 2. & 3. lib. 3. incipiente proponitur, quia
- 216 exceptio iuris iurandi non dum possit opponi ante litem contestatam, ad declinandam iurisdictionem, sed etiam contra rescriptum Delegati tanquam dilatoria *diso cap. 1. de litis contest. in 6. Federic. de Sen. conf. 222. Geminian. conf. 66. num. 1. vers. quadam sunt, Cuman. conf. 39. num. 3. Vrsill. ad Affl. decis. 63. num. 2. Alex. conf. 17. ponderatis his, 2. col. vers. constat quod actor, scribentes in l. si quis maior, & maximè Dec. C. de transact. & ad hoc vt impediatur litis cursum debet expressè opponi; Carauit. ritu. 199. num. 12. & seq. cum periurus nihil aliud sit, quam libellum ante absolutionem porrigere, Ann. alleg. 83. num. 6. secundum glos. & DD. in cap. debitores de iure iur. Notat Alex. conf. 222. num. 9. latissimè Menoch. conf. 343. num. 47.*
- 217 *vol. 4. & beneficio absolutionis iuramenti, quod iam per contrauentionem spretus est, non potest gaudere, cum peti debeat antequam porrigatur libellus;*
- 218 *Roland. conf. 24. num. 2. vol. 1. cum post libellum porrectum tanquam obtemperata à periuro, erit nulla absolutio Federic. de sen. co. s. 300. Affl. decis. 210. nu. 17. Genuens. in prax. Cur. Archiep. Neap. cap. 4. num. 4. Et Summo Pontifici tantum de plenitudine potestatis, reseruata est absolutio periurij, Grau. conf. 1. pro genero, n. 7. quem sequitur Tapat. de iure absol. in verbo periurij, ita quod si fuerit obtempta*

ab inferiore non valet, *Franc. Marc. quest. 386. par. 2. Ioseph Ludou. decis. perus. 90. num. 4. Mangon. decis. florent. 1. 9.*

- 219 Hinc est, quod licet pars in beneficiũ cuius est præstitum iuramentum possit illud remittere, *cap. 1. ubi Abb. num. 4. Felin. num. 2. extra de iure iuran. tamen post incursionem periurij nõ potest amplius remittere, Bal. in autent. quod eis in fine C. de nupt. quem communiter sequuntur omnes, vt per Menoch. conf. 24. num. 17. lib. 1. & conf. 343. num. 48. vol. 4.*
- 220 Tertia exceptio peremptoria est exceptio pacti de non petendo, & dicitur exceptio litis finitæ, & elidit obligationem, vt in §. præterea, ubi DD. de excep. voluit, *Bar. in l. si vnus §. pactus ff. de pact. cū sit vna de exceptionibus peremptorijs, quæ perimit omne ius actoris, Muscatell. in prax. lib. 1. par. 4. gl. peremptor ex n. 4 ubi doctiss. Aduocatus primarius Franc. Maria Pratus, Affl. in prax. iudiciar. §. 13. cap. 3. 4. 5. & 6. Speculat. in tit. 1. de except. §. except. 3. Scacc. de iudic. lib. 1. cap. 101. num. 6. & num. 11. cum seq. & num. 58.*
- 221 Ista autem exceptio pacti de non petendo est opponenda in principio litis, nam post sententiam non potest opponi; quia post rem iudicatam, nihil amplius queritur nec remanet agendum, *l. postrem. 56. ff. de re iudic. quod intellige*
- 222 quando pactum factum est ante sententiam, secus est, si factum sit post sententiam, nam tunc poterit post sententiam opponi, *Prag. 47 §. 2. & §. 3. de offic. magistr. iusticiar. & prag. 1. de procurat. ubi Reg. Rouit. & quatuor producit effectus, primo, quia eliditur, & perimitur actio ciuilis, §. præterea in lit. de Action. l. iurisgentium §. quinimo, & l. si vnus §. pactus ff. de pact. & cum in isto primo effectu sequitur secundus effectus, quia producit exceptio aduersus actionem. Tertius effectus est, quod tollit obligationem naturalem, *l. Styrium §. naturalis ff. de solut. l. fideiussor obligatus §. fideiussor ff. de fideiussor. Quartus effectus est, quod ita paciscens obligatur naturaliter ad non petendum, Glos. & Azor. in dicto §. pactus, Muscatell. in prax. cap. 4. in glos. in verbo petendo, num. 9. Riminald. iun. in l. si vnus §. pactus, num. 162. cum seq. ff. de pact. Bal. conf. 345. num. 7. vers. quia ex pacto lib. 1. Tuscb. in lit. P. conclus. 23. num. 2. cum seq. Lanar. conf. 64. num. 24. Aldouin. de Aldouin. conf. 70. num. 102.**

Quarta exceptio peremptoria est exceptio rei iudicatæ, quæ est vna de potentioribus, & proinde *Menoch. de arbit. iudic. casu 439. lib. 2. dicens magnam effe-*
hu.

huius exceptionis auctoritatem, & à Iudicibus satis considerandam, & competit reo quoties ab aliquo conuenitur de aliqua prætentione, super qua iam alias fuit lata sententia transacta in rem iudicaram, quia tunc, pro veritate habetur, *l. res iudicata ff. de regul. iur.* cum sit exceptio litis finitæ, nam ex ea litibus finis imponitur, *Bar. in l. fin. ff. pro suo Surd. conf. 312. per totum lib. 3. l. in hac actione §. quibusdam ff. ad exhibend. Bar. in l. ille a quo §. si de testamento vbi Alex. not. 4. ff. ad Trebell. Afflic. decis. 63. Cum in rit. M. C. V. Regn. Sicil. cap. 42. & 46. & cap. 38. num. 58. Capic. decis. 10. num. 10. Franch. decis. 289. num. 5. Reg. de Pont. conf. 49. nu. 30. & 31. vol. 1. Camil. de Medic. conf. 150. num. 59. & conf. 12. num. 16. Reg. de Pont. conf. 8. nu. 26. & seq. vol. 2. & opposita ante litis contestationem impedit progressum ad vltiora in causis, *Camill. de Medicis conf. 6. num. 3. l. fundi, & l. fundum cum concord. ff. eod. tit. tum de iure communi, tum etiã de iure Regni Neap. de iure communi Cap. 1. de litis contest. in 6. de iure Regni Neap. ut in cons. exceptiones, & in prag. 5. de ord. iudic. impedit dationem termini, quas in Regno importat litis contestationem, ut per Affl. in constit. dilatorias, num. 6. & in pragm. 3. de ordin. iudic. etiam si terminus esset datus in contumaciam,*
235 *Reg. Rouit. in d. pragm. 3. num. 10. & licet sit actus necessarius iudicij de iure communi; non sic est in Regno, & ideo si omittatur nõ reddit processum nullum, Affl. decis. 283. col. 2. vers. de ista nullitate, de alijs imitationibus videndus Ricc. in collect. 402. p. 2. R. Tapia de iure Regni sub tit. de sumar. iudic. & proprio in c. detestantes lib. 3. Virg. Boccac. de interdicit. vti possidet cap. 19. Affl. in constitut. dilationes nu. 6. in fin. lib. 2. & in constit. exceptiones nu. 5. lib. 2. Muscatell. in praxi lib. 1. par. 5. in glos. defendendum num. 2. Carauit. ritu 48. nu. 3. Tappia in suo tract. de iur. Regni Neapolitano rub. 44. in cap. detestantes, hinc est quod*
236 partes non possunt renunciare litis contestationi ratio est quod vbiq. est ordo iuris seruandus, ibi necessaria est litis contestatio partes enim huic ordini, & liti contestationi non possunt renunciari, *Cappell. Tholos. decis. 353.*
237 *Rota decis. 91. & de effectibus litis contestationis, & suis ampliationibus videndus est Gallupp. in sua praxi, tit. de litis contestat. c. 15. fol. mibi 155. Nec est reser-*
238 uanda ad merita causæ sed statim est admittenda, *ut in l. ille a quo §. 1. ff. ad Trebell. l. nam & postea, vbi Bald. in lectura antiqua ff. de iure iur. & in l. 3. S. ibid. ff. ad**

exhibend. Afflic. in constitutione filiationis num. 8. & ita Papiens. in forma respons. rei conuent. §. rei iudicatæ, sub num. 3. optime Muscatell. in sua praxi Ciuil. par. 4. glos. iudicatæ. sub nu. 10. vers. tamen, vbi improbat prauum vsum illorum iudicum, qui sub prætextu quod altioem requirant indaginem ad merita eam recipiunt, & bene idem Auctor in eadem prax. par. 5. glos. reseruatis, sub num. 25. vbi declarat, quando constat impromptu, & D. de Franch. decis. 289. Reg. Valenz. conf. 68. nu. 50. post Afflic. decis. 53. Reg. de Ponte conf. 20. num. 13. Leo decis. Valent. 24. n. 20. Affl. in constit. exceptionem filiationis num. 8. text. expressus in cap. primo de litis contestatione in 6. Hostiens. sub num. 9. Archid. ante num. 4. Anchar. num. 30. Franch. num. 8. vers. & ad prædicta, ibiq; cautelam dat
139 quod opponens se in continenti paratum probare offerat & impromptu dicitur, quando extrinsecam non desiderat probationem, *dicta l. ille a quo, vel non multis ambagibus inuoluta, l. fin. C. de compens. vnde si adsunt impromptu iuramenta, vel scripturæ, quibus fundatur satis impromptu, dicitur probata etiam dubia esset de iure, ex Menoch. de Arbitr. iudic. quest. 53. Muscatell. dicta glos. reseruatis, Marant. in suo specul. par. 6. membr. 9. num. 16. Gum. ritu Sicilia 42. num. 44. &*
240 *Reg. Valenz. conf. 68. num. 52. & 60. & ut hæc exceptio obstet tria in ipsa concurrere debent Intrigl. decis. 3. nu. 157. Camil. de Medic. conf. 150. num. 46. Reg. Carol. de Tapia decis. 3. C. 35. & 36. num. 1. Reg. de Ponte conf. 62. num. 1. & 36. Muta decis. 21. num. 9. Andr. Gayll. pract. Obseruat. lib. 1. Obseru. 70. nu. 17. Consil. Fab. de Ann. conf. 17. num. 1. Anna alleg. 8. nu. 6. adducens text. in l. si cum vno ff. de except. rei iud. & in l. 2. C. quib. res iudic. non nocet. Reg. de Pont. conf. 49. num. 4. & conf. 90. num. 10. & decis. 32. num. 6. plura congerit Reg. Galeot. respons. fiscali 30. num. 32. Reg. Lanar. conf. 34. nu. 15. & 16. videlicet idemptitatem personarum, eundem modum agendi, & quod sit eadem res deducta in iudicio, l. cum queritur cum duob. sequent. ff. de except. rei iudic. cap. fin. de except. in 6. vbi late DD. Ann. allegat. 176. & alleg. 48. Ricc. collect. 1058. par. 4. Bald. conf. 462. lib. 2. Panorm. conf. 50. lib. 1. Socc. conf. 18. col. fin. & cõf. 134. lib. 2. R. de Põe. in sua lect. se ad lect. 19. n. 6. Corn. cõf. 62. vol. 4. & 126. vol. 4. Rui. conf. 71. vol. 5. Ale. in respons. 492. n. 33. Fab. de Anna cõf. 99. per tot. Dec. conf. 6. col. 1. & conf. 45. num. 43. Portius Imoleris conf. 6. num. 17. cum seq. & conf. 172. num. 22. Surd. alias citans conf. 14. nu. 21. lib. 1. & in tract.*

- de aliment. tit. 1. quæst. 126. nu. 5. Ann. conf. 17. num. 1. lib. 1. Camill. de Medic. conf. 16. num. 16. num. 10. & sequent. & per totum Ann. conf. 19. lib. 1. & conf. 99. lib. 2. num. 1.
- 241 & idemptitas personarum debet consistere non in individuo, & à parte rei, sed interpretatiuè, Franch. decis. 179. num. 1. Reg. de Ponte conf. 8. nu. 29. vol. 2. & conf. 153. num. 5. vol. 2. vt de Prælatiis, & eius successoribus, vt de principali, & eius fideiussoribus, vt de emptori, & eius Auctori, l. si à te §. Iulianus ff. de re iudic. tex. in l. in his §. 1. ff. de regul. iur. Alex. in l. sapè
- 242 num. 66. ff. de re iudic. Et eundem modum agendi est nomen magis genericum, & potest sumi pro ipso modo agendi puta proponens aliquid per modum exceptionis si succumbat, & illud postea proponat per modum actionis principaliter, cessat ipsa exceptio, Franch. decis. 289. num. 2. & maximè, si mutetur etiam finis, Ann. allegat. 48. num. 16. & allegat. 8. Dummodo discutatur diuersum ius in secundo iudicio, nam si sit idem ius, quod fuit in primo iudicio, adhuc militare dictam exceptionem, cum modus diuersus non inficiat, quia potest consistere in ornatu verborum, Reg. de Ponte conf. 8. num. 24. vol. 2. Ann. allegat. 8. sub nu. 14. Menoch. de adipiscend. a possess. remed. 1.
- 243 nu. 108. Et quod sit eadem res deducta quæ res etiam est nomen generale, & comprehendere ius corporale, & incorporale, & ideo si de alterutroque agatur adhuc res dicitur, glos. in §. omnium. vbi Ias. num. 25. instit. de action. Reg. de Ponte conf. 49. num. 7. conf. 90. nu. 10. vol. 1. conf. 30 num. 2. & seq. vol. 2. fallit quando obtinuit sententiam pro sorte principali, absque expressione fructuum, seu interesse, si ergo ad fructus, reclamatione pendente, perceptos, certè non obstat prædicta exceptionem rei iudicatæ, Reg. de Ponte decis. collat. 32. Ann. allegat. 113. Secundo
- 244 fallit quando supplicatur Principi non recognoscenti superiorem, quod non
- 245 obstante ista exceptione committat reuisionem causæ, cum clausula ius. & iustitiam faciat, non obstat dicta exceptio, Menoch. de arbitr. iud. quæst. 52. lib. 2. Ricc. collect. 998 par. 4. & Menoch. casu 439. & de alijs fallentiis, vide Ricc. collect. 712. par. 3. Capp. in inuestit. feud. vers. feudorum clausula fol. 93. col. 2. vers. vocat autem, Thomas Triuis. in decis. Venet. 17 lib. 1. Et quod debeat copulatiuè concurrere, adeo vt si vnus ex dictis requisitis deficiat exceptio minimè obstat, Surd. conf. 114. num. 21. & in tract. de aliment. tit. 1. quæst. 126. num. 2. Abb. conf. 50. num. 2. vol. 8
- Dec. conf. 96. & in conf. 455. num. 4. Ioan. 246 de Amic. conf. 111. num. 5. & sententia lata his non concurrentibus non parit exceptionem rei iudicatæ, Bar. in l. 2. ff. de vi honor. raptor. quem sequuntur Socc. Corne. Surd. Ruyn. & alij quos recenset D. Ann. Reg. Consil. conf. 17. lib. 1. n. 36. & singul. 176. Honded. conf. 30. n. 50. Niconitius allegat. 28 num. 37. par. 2. Rebuff. in tract. de except. ex num. 504. & sq. ad 522. Roman. in l. admonendi num. 50 ff. de iure iur. & his concurrentibus obstat prædicta exceptio creditori sciētis, l. sape, vers. sed scientibus ff. de re iudic. & l. iudicata, §. fin. à contrario sensu ibi non admitti, & ibi glos. in eodem verbo admonito, & ibi DD. omnes ff. de except. rei iudic.
- 247 Quinta exceptio peremptoria est exceptio transactionis, & est beneficium, introductum à lege, Ricc. collect. 188. quæ impedit litis cursum, iuxta dispositionem tex. in l. vbi pactum & l. si quis maior. C. de transact. Ann. singul. 140. cum sit vna de potètionibus exceptionibus peremptorijs, quæ perimit litè, imò magis potèti
- 248 tem, cum non possit reduci ad arbitrium boni viri, quia non subiacer arbitrio reductiuo Bal. per illum tex. in l. sub pretextu C. de transact. prout neque per nouas scripturas, & per instrumenta de nouo reperta tractari potest, imò etiam existente læsione vltra dimidiam, non competit aduersus illam restitutio, glo. Synod. in cap. cum causa, extra de empt. & vendit. verbo restituerent, per tex. in l. Lucius §. fin. ff. ad trebell. de illa est cognoscendum, &
- 249 iudicandum ante litis cōtestationem, & antequam datur terminus probatorius, iuxta Regni constit. incipient. exceptiones, iuxta pragm. 5. de ordin. iudic. vbi Reg. Rouit. & de illa cognosci non potest in termino probatorio, vt Affl. in dicta constit. exceptiones
- 250 num. 1. & 2. & in hoc dicta constitutio corrigit ius commune. quia de iure communi opposita exceptione peremptoria erat de illa cognoscendum in termino probatorio, l. exceptionem C. de probat. sed per Regni constitutionem est cognoscendum, & iudicandum de exceptione peremptoria, ante terminum probatorium, etiam quod pars aduersa dicat se velle defendere aduersus talem exceptionem; quia omninò iudicandum super illa, & interim terminus probatorius silet iuxta notabilem decisionem S. Reg. Conf. Neapol. patrocinate Affl. (vt idem testatur in dicta constit. exceptiones nu. 23.) factam in præsentiam Regis Catholici, tempore quo fuit in hac Ciuitate Neap.

251 Sexta exceptio peremptoria est exceptio renunciationis, quæ dicitur exceptio litis finitæ *Barz. decis. 18. num. 13. Bart. in l. postquam lit. C. de pact. ubi Dec. nu. 9.* tradit in nostris terminis *Bernardus Rocca Placentinus in pract. iudi. tit. de except. litis finitæ fol. mibi 305.* & impedire videtur litis ingressum, *Reg. Sanfelix. in sua praxi sect. 44. nu. 8. Afir. in prax. indic.*

252 §. 13. cap. 9. nu. 7. Imo, & imissionem puta renuncians non potest habere imissionem quando incontinenti de non iure illius constat, per oppositionem alicuius interesse præcedentis, vel agnati, per *tex. apertum in l. siis à quo in principio 53. ff. ut in possess. legat. dummodo agnatus in promptu de iure suo doceat, ad exclusionem renunciantis; Roland. conf. 2 nu. 38. vol. 3. & conf. 48. num. 51. vol. 4 Riminal. iun. conf. 352. num. 62. Gozad. conf. 50. num. 20. Mandell Alb. conf. 78. num. 16. vol. 1. Brun. conf. 18. col. 4. Ifern. in cap. 1. §. inter filiam, & §. defuncto si de feudo defunct. fuer. controu Landersch. conf. 133. num. 18. Alciar. conf. 257. num. 4. & sic si*

253 exceptio dominij in continenti probata, opponi etiam poterit contra agentem remedio, *l. fin. C. de adict. Diui Adrian. Tollen. & consequenter impedit immissionem, ut per Bar. in l. fin. num. 21. Dec. num. 43. Puteu. decis. 316. in incip. per obitum, lib. 1. & hoc procedit præsertim in materia feudi; in qua si femina petat immitti in possessione vigore dictæ l. fin. Agnatus possidens, & docens de iure suo incontinenti; & se esse comprehensum vigore inuestituræ ad succedendum, dicitur legitimus contradictor, & impedit immissionem, ut per Bar. in dicta l. fin. num. 20. & Dec. num. 48. Brun. inter cons. feudal. dicto conf. 8. num. 12. Put. decis. 229. lib. 1. Dec. conf. 517. num. 8. Abb. in conf. 78.*

254 num. 16. Non obstante quod talis exceptio tanquam requirens altiorem indaginem videretur reseruanda in petitorio; *Ruyn. conf. 27. num. 7. lib. 5. Socc. iun. conf. 75. num. 18. & seq. lib. 1. Pedemont. decis. 26. nu. 6. Natt. conf. 502. num. 4. Gozad. conf. 7. num. 2. Imol. conf. 1. num. 60 Ias. conf. 132. & conf. 138. vol. 4. Vvesembec. conf. 93. nu. 19. vol. 2. vers. item quoties Peregr. conf. 4. num. 55. & 59. vol. 1. Marcabr. ab anguill. conf. 61. num. 28. Bero. conf. 77. nu. 64. vol. 1. Mart. in summ. succ. legal. par. 4. quest. 16. art. 1. nu. 47. & 48. Argel. de legit. contradict. quest. 9 nu. 55. Camer. in cap. 1. an Agnat. quest. 8. num. 89. & 90. Balzar. in dicto §. inter filiam, num. 13. Bambac. ibidem, num. 19. Vult. de feud. cap. 9. lib. 1. num. 6. lib. 2. cap. 1. num. 28. Rosental. de feud. cap. 7. con-*

clus. 52. tom. 1. Reg. Lanar. in cap. 1. num. 50. vers. sed limitant. de success. feud. Reg. Consil. de Georg. de feud. cap. 48. num. 21. Pute. dicta decis. 229. num. 2. lib. 1. Caualc. decis. 36. num. 449. par. 2. Cacheran. decis. pede mont. 26. nu. 3. & 14. Menoch. de adipiscen. possess. remed. 4. num. 381. & conf. 447. num. 22. Molin. de primogen. Hispan. lib. 3. cap. 4. nu. 23. Duen. Regul. 309. limit. 8. in fine, Reg. de Ponte decis. 40. num. 6. & Nouissime Reg. Rouit. conf. 255 1. nu. 24 vol. 1. dicens omnes concludere, quod quando agnati in promptu docent de iure suo exclusiuo feminarum, Agnatus est immittendus in possessionem, & filia reseruanda iura in petitorio,

256 *cū in summarijs iudicijs admittitur liquidum ius contradictoris; & quod ita semper fuit practicum in S. R. Cōl. Neapol. Hartam. Pystor. lib. 2. quest. 39. num. 26. Reg. Rouit. conf. 2. num. 35. vol. 1. Præses Anell. de Amato conf. 100. num. 68. dum procedit, & iudicat sola facti veritate inspecta, Affi. decis. 120. Gramat. decis. 19. num. 13. Dec. conf. 199. in fine, Crauett. conf. 198. nu. 7. vers. considero, Becc. conf. 47. num. 15. & conf. 52. num. 57. & agnati ha-*

257 *bent intentionem fundatam ex instrumento renunciationis; Cephal. conf. 467. num. 3. vol. 4. Ant. Put. conf. unico, post conf. Sforz. Odd. num. 27. vbi renunciatio autē iurata; agnatorum intentionem fundatur Crauett. conf. 114. num. 1. ibi, quia in-*

258 *tentio fundatur per instrumenta quietationum quoniam renunciatio operatur exclusionem personæ, quæ poterat ius habere, & facit locum alijs succedentibus, argum. l. 2. §. sed si sint ff. ad venat. Consul. Tertull. l. pater filiam 14. l. si quis 31. ff. de inoff. testam. Hartam. Pystor. obseru. 170. num. 6. Morot. responsio 7 num. 13. Regens Rouit. in prag. n. 26. de feud. num. 12.*

259 *vbi in specie, ad successionem bonorum feudalium admittuntur agnati siuè Collaterales, quando filij, vel alij renunciantes non succedunt, Scharder. cum alijs à se citatis de feud. tom. 1. par. 7. cap. 7*

260 *n. 27. sicque vnus exclusio est alterius inclusio, l. cum prator. 12. ff. de iudic. Me-*

261 *nosh. conf. 216. nu. 22. & seq. vol. 3. & per hoc collaterales descendentes à primo acquirente, succedere ab intestato in feudis in infinitum, non existentibus filijs, vel si existentes renunciauerunt, cap. 1. de nat. feud. success. Schrad. citatus num. 8. Hartam. Pistor. lib. 2. quest. 19. num. 26. per totum, Rosental. de feud. tom. 1. cap. 7. conclus. 56. num. 1. & 2. & conclus. 58. nu. 1.*

262 *renunciens enim nec agendo, nec excipiendo audiri potest Petr. Caball. conf. decis. Ciuil. 86. num. 22. par. 2. Alex. Trenta-*

cing.

cinq. *variar. resolut. tit. de renunciat. Grass. de except. except. 35. num. 1. Barz. decis. 18. num. 14. & agendo obstat ei exceptio intentionis, & facti, Bar. in l. Iulianus 60. nu. 13. & seq. ff. de condit. indeb. Grass. ubi supra nu. 8. maxime quando adest pactum de non petendo, quo paciscentes obligantur naturaliter non petere, Castrenf. in l. si vnus 28. §. pactus ne peteret num. 5. ff. de pact. cū renunciatio operatur ab initio carentiæ iuris. Bal. in l. si mihi 20. nu. 2. ff. de seruit. rustic. præd. Balzar. in cap. 1. nu. 15. de eo qui fin. sec. Agn. Caesar. manent. conf. 43. num. 56. vol. 1. & in illis iuribus renunciatis regressum habere non permittitur, ex dispositione iuris canonici, ut in cap. quamuis pactum de pact. in 6. iuris Ciuilis, in l. quaritur 64. §. venditor ff. de edelit. edict. l. herennius ff. de euis. Castrenf. conf. 274. lib. 1. Ias conf. 219. coll. 3. lib. 2. Dec. conf. 389. num. 10. Crauett. conf. 24. nu. 4. & conf. 74. num. 7. Affl. decis. 22. num. 19. Capal. conf. 272. num. 57. lib. 2. & iuris feudalibus in cap. 1. §. præterea, ibi (nullo modo ad ea repetenda iura regressum habet) quib. mod. feud. amittit. & in cap. 1. §. si quis decesserit, vers. Titius, si de feud. defunct. fuer. controu. inter Dom. & Agnat. Abb. in cap. 1. num. 2. Bal. in cap. 1. num. 2. ubi etiam Aluar. & in §. ex hoc, num. 2. de feud. fam. alias de benef. fam. Crauett. conf. 24. nu. 4. Paris. conf. 26. num. 1. cum seq. vol. 3. Menoch. conf. 401. num. 100. vol. 5. Peregr. conf. 265. 8. num. 20. vol. 1. ratio est quia renunciatio facit renunciantem haberi pro mortuo, Castrenf. conf. 212. Bal. in l. pactum C. de Collat. ubi glos. in verbo succedat, Jacob. de Beluis. & DD. omnes in cap. 1. de eo qui finem fecit agnat. DD. in cap. quamuis pactum de pact. in 6. Innoc. in Capit. veniens de renunc. Aret. conf. 50. Alex. conf. 19. lib. 1.*

266 Exceptio namque renunciationis in promptu producta inducere notorium iuris defectus agendi, & ex stylo Regni in quibuscumque possessoribus etiam feudalibus, maxime in Sac. Reg. Conf.

267 Neap. cessant remedia possessoria si aduersus petentem possessionem, opponatur defectus notorius iuris agendi, in promptu constans, vel ex qualitate rei, vel ex actis, secundum ea, quæ tradit Crauett. conf. 299. num. 7. lib. 2. Cancer. lib. 3. cap. 14. nu. 55. & seq. vers. ex quibus habeo, Gayll. lib. 1. obseru. 127. num. 5. Abb. & DD. in cap. dilecti de appellat. Vant. de Nullit. process. tit. Coram quo nullitas proponi possit, num. 4. & 7. vel quomodocumque, vt verbis præcis dixit Reg. de Ponte decis. 40. num. 46. & seq. tum etiam quia *tex. in cap.*

1. §. inter filiam si de feud. defun. fuer. controu. inter Dom. & Agnat. Imo non solum impedit immisionem, sed etiam manutentionem, quando euidenter, sine aliqua disceptatione, de iustitia possessionis apparet, Menoch. de adipiscend. remed. 4. num. 753. & seq. & conf. 304. num. 67. volum. 4. Paleaz. Mierez. de maiorat. par. 3. quaest. 15. num. 75. Argl. de legitim. contradict. quest. 2. num. 234. maxime in feudali-
 268 bus vbi magis attenditur iuxta possidendi causa quam iudicium possessorium, & impromptu docere, non solum de possessione, cum non sufficiat recta possessio, Castrenf. in l. si de vi in 2. lectur. num. 7. ff. de iudic. Contar. in l. vnica §. 7. num. 31. C. de moment. possess. Ludouic. Saccon. conf. 270. 2. nu. 74. vol. 1. sed necesse est, etiam in possessorio docere de titulo, Gabr. loquens de feudilib. tit. de Restitut. spoliat. conclus. 1. num. 156. Ludou. Saccon. conf. 1. num. 96. & debet esse validus, & efficax alioquin non suffragatur quia paria sunt non habere, vel exceptionem illud elidi posse, Bursat. conf. 424. num. 30. vol. 4. Menoch. de recuperand. remed. 15. num. 464. Mascard. de probat. conclus. 1383. num. 16. Ludouic. Saccon. disto conf. 1. num. 99. præ-
 271 fertim quādo incontinenti constat de illius inefficacia, & inualiditate Franc. Marc. decis. 50. nu. 2. par. 2. Reg. Rouit. conf. 6 per totum. lib. 1. quia tunc non est locus manutentioni, nec etiam lite pendente, Cancer. *variar. resolut. cap. 14. par. 3. de manutent. num. 54. Franch. Becc. conf. 118. nu. 28. vol. 2. Morot. respon. 96. nu. 7. in fine, Cauale. decis. 36. num. 449. par. 2. dicens in termi-*
 272 nis §. inter filiam, quod ex defectu petitorij immissio facta debet reuocari, & sic tantum operatur iniustitia petitorij in possessorio iudicio, vt non detur manutentio, & data reuocetur, nam constando euidenter de iniustitia possessionis, possessor non est manutenendus, quia non dicitur possessio, sed iniqua occupatio, Menoch. de retinend. remed. vltim. num. 24. & seq. Cancer. alios refert, tom. 2. *variar. resolut. cap. 14. de manutent. num. 54. & seq. Anton. Rypol. variar. resolut. cap. 14. nu. 69. & per totum num. 75. ratio est quia iniusta possessio, non meretur manutentionem, quando de iniustitia constat, sed debet auferri, etiam sine causæ cognitione, Rodriq. in tract. de ann. reddit. lib. 1. quaest. 13. Sarmient. select. interpret. lib. 2. cap. 13. num. 5. & 6. Ioann. Guttier. conf. 6. num. 11. Gonzales in Reg. Cancellaria 8. de mensibus & alter, glos. 15. §. 1. num. 9. Becc. 274 d. conf. 118. n. 28. vol. 2. Et licet regula sit, quod Prædo est manutenendus in posses-*

sessione, in qua reperitur non habet locum quando constat quem esse prædonem, *Crauet. conf. 248. nu. 6. vers. nec constat, Neuiz. conf. 81. nu. 22. cum sequent. Rota Rom. decis. 27. nu. 11. par. 1. nouiss. diuers. Menoch. de retinend. remed. 3. nu. 681. Cratian. d. sept. forens. cap. 899. num. 22.*

275 Et adeo hoc est verum quod ista exceptio spontaneæ renunciationis obest tam in peritorio, quam in possessorio, *Franc. Marc. decis. 187. par. 1. etiam in possessorio recuperandæ, quod est magis priuilegiatum. Socc. Sen. conf. 59. nu. 1. vol. 3. Oltrad. conf. 217. vol. 2. vers. & ideo, Marant. loquens de donat. conf. 105. num. 4. in possessorio adipiscenda, Menoch. de adipiscen. remed. ult. nu. 60 in fine, ibi cum autem notoriè constat de renunciatione, vel in continenti probatur, exceptio admittitur* *Dec. conf. 129. vol. 2. Ioan. Bapt. Ferret. conf. 3. num. 14. & conf. 7. num. 3. & conf. 10. num. 9. & conf. 18. num. 9. Carol. Ant. Put. conf. unico, num. 32. & in possessorio retinendæ, idem Menoch. de retinend. remed. 3. num. 697. cum seq. maximè quando ista exceptio renunciationis constat per instrumentum, tunc dicitur probatio facta & producta incontinenti, Rota Rom. 597. num. 3. par. 2. Argel. de acquir. poss. ff. quæst. 8. num. 333. & de legitim. contradicit quæst. 2.*

278 num. 94. & notoria exceptio dicitur quæ couitat per instrumentum, *Franch. decis. 279. num. 1. Vrsill. ad Affl. decis. 391. nu. 7. Rota Bononiens. decis. 213. coll. 2. Surd. conf. 214. num. 18. quia licet à statuto censeantur reiectæ omnes exceptiones, nunquam censentur reiectæ illæ, quæ ex instrumento oriuntur* *Suarez in l. post rem iudicatam num. 57. ff. de iudic. Menoch. presumpt. 48. nu. 3. 21. & 33. Paris conf. 77. nu. 3. conf. 10. num. 95. lib. 1. Castrens. conf. 257.*

280 num. 1. lib. 2. Instrumentum enim dicitur probatio probata, euidens, manifesta, prompta, realis, liquida, certa, indubitata, euidentiissima, & notoria, *Menoch. de presumpt. lib. 1. q. 65. num. 8. per text. in l. antiqua in princ. C. ad Senat. Consult. Velleian. DD. quos Ias. connumerat in l. 1. in num. 10. ff. de oper. nou. nunc. Casar de Barz. decis. 20. num. 7. Mantica decis. 32. nu. 10. & dicitur noli me tangere, Alex. conf. conf. 26. vol. 7. Osasc. conf. 67. num. 20. Reg. Rouitus conf. 1. num. 31. vol. 1. Surd. conf. 214. num. 18. Afflic. in constit. instrumentorum robur nu. 19. Crauet. conf. 31. nu. 7. conf. 316. nu. 1. Aboui. conf. 34. nu. 11. & conf. 56. nu. 8. & ex eo oriuntur tres præsumptiones v3. quod sit verum, quod sit solemne, quod omnia in eo scripta ita sint, non indiget descriptione fori, Paris. conf. 54.*

lib. 1. conf. 104. num. 6. Pedamont. decis. 72. nu. 4. & decis. 117. à Vall. conf. 64. nu. 7. lib. 4.

Casus in instrumento appositus dicitur indubitatus habet vim definitionis ex-
281 quatione obtrinet paratâ facit rē manifestâ, & manifestissimâ euidētē, & euidētissimam, *Mascard. de probat. conclus. 906. Bald. conf. 399. vol. 5. Reg. Valenz. conf. 2. nu. 4. conf. 21. num. 78. conf. 22. nam. 43. & conf. 51. num. 2. Muta in constit. panorm. cap. 16. vers. quia bodie, & in cap. 53. num. 3. idem Muta decis. 6. num. 21. post Ifern. quem allegat in constit. Regni instrumentorum robur, Osasc. decis. 117. num. 1. & decis. 129. num. 7. Menoch. de arbit. iudic. casu 105. lib. 2. nu. 41. Roland. à Vall. conf. 9. nu. 15. conf. 61. num. 23. conf. 85. num. 37. conf. 89. num. 1. lib. 1. Hiero. Grat. respons. 28. num. 2. respons. 46. num. 1. lib. 1. Bald. in l. Imperator col. 2. ff. de stat. hominum, Bar. in l. 1. ff. de oper. nou. nunc. Ang. in l. interest, in ult. notab. C. de solut. & sem-*

282 per iudicatur pro eo qui se fūdat in instrumento, *Rota Rom. dec. 17. inter nouissimas to. 2. & in dec. 619. s. niliter inter nouissimas, tom. 1. Reg. Rouit. conf. 1. num. 42. & 43. vol. 1. Fabius de Ann. conf. 17. lib. 1. num. 22. & 23. Senat. Pedamont. decis. 72. num. 4. Riminald. iun. conf. 69. nu. 4. & conf. 52. nu. 108. & seq. vol. 1. Dec. in cap. licet causam, col. 8. in notat. 13. de probat. conf. 36. num. 2. conf. 423. num. 12. conf. 488. num. 1. conf. 682. col. 1. Caphal. conf. 261. num. 6. lib. 2. Natt. conf. 563. num. 30. Facit rem notoriam ita ut nulla indigente alia probatione, Bal. in l. 11. C. quando fisci. vel priuat. à Vall. conf. 283. 63. nu. 1. lib. 4. imo facit plenam fidem, & habet intentionem fundatam, ut tradit Alex. conf. 37. num. 10. lib. 1. Dec. conf. 439. col. 1. Paris conf. 109. n. 39. lib. 3. Caphal. conf. 180. num. 14. conf. 215. nu. 20. conf. 189. num. 10. Menoch. de recuper. poss. remed. 1. quæst. 19. num. 231. Ant. de Butr. in cap. ult. in 6. notab. de tempor. ordin. Vant. de nullit. process. tit. quis possit dicere de nullit. nu. 12. Farin. de delictis, & panis tom. 1. quæst. 21. num. 23. Fran. Becc. conf. 24. in fine, Argel. de acquir. possess. quæst. 8. nu. 179. Rota Roman. decis. 27. num. 11. par. 1. nouiss. diuers. quæ loquitur etiam de instrumento renunciationis, Be. intend. decis. 17. nu. 16. Milan. decis. 8. num. 22. Peregr. conf. 56. vol. 1. vers. & do Frina, dicens constare de non iure, & de iure, ex instrumento conuentionū. Socc. sen. conf. 19. num. 2. vers. siue discut. a-*

284 mus, nu. 4. vol. 3. vbi quod exceptio probata per instrumenta, non requirit altiore indaginem, nec in facto nec in iure, nec est referuanda ad merita causæ, & obstat in possessorio *Mierex de maiorat. par. 3. quæst. 15. num. 75. & 106. & 107.*

- sequenti, Menoch. remd. 3. de retinēd. n. 693.*
- 285 dicēs exceptionem dominij, quæ probatur cum in instrumentis, & actis iudicialijs obijci posse in iudicio vti possides, *Anton. Rypol. variar. resolut. cap. 14. nu. 69.*
- 286 & 75. vbi quod defectus tituli obstet in possessorio, maximè quando constat ex instrumentis, quod dicitur probatio probata, & nō probatio probanda, *de Ponte dec. 40. n. 46.* dicēs, quod exceptio Dominij dicitur notoria, quando cōstat ex sententijs, vel inuestituris, ergo multo magis notoria dici debet, quando co-
- 287 stat ex instrumento renūciationis, quæ potentior est sententia, & re iudicata, *Oltad. conf. 227. num. 5. Coler. conf. 28. num.*
- 288 290. *Decian. respons. 39. n. 44. vol. 2.* Ratio est, quia exceptio defectus dominij incōtinenti probata impedit remedium, tam immisionis, *Menoch. de adipisc. remed. 4. nu. 751. Gozad. conf. 7. num. 3. Neuiz. conf. 79. num. 9. & conf. 80. num. 4. Alex. respons. 250. Crauet. conf. 258. Nat. conf. 244. num. 7. lib. 2. Roland. conf. 2. nu. 35. lib. 3. Peregrin. de fideicom. ff. art. 48. nu. 30. Argel. de acquir. poss. ff. quast. 3. art. 10. num. 493. Capyc. decis. 121. num. 28. Boer. decis. 236. nu. 5. Franch. decis. 204. num. 28. idem Argel. art. 36. num. 1014. & in tract. de legit. contradic. quast. 13. num. 53. Reg. de Ponte conf. 21. n. 38. Reg. Carol. de Tapia decis. 1. num. 48.* quam manutentionis, ex eodem *Menoch. de retinēd. remed. 3. nu. 684.* Ampliando prædicta per DD. in probationibus, quæ ex instrumento deducuntur vti promptaneis, & in continenti factis reputantur, *Morot. conf. 50. num. 13. Milanens. decis. 8. nu. 21. lib. 2. Benintend. decis. Bononiens. 77. num. 16. Barz. decis. Bonon. 88. num. 18.*
- 289 ita, vt probatio in continēti facta impediatur executionem sententiæ, *Bar. in l. 4. §. condemnatum ff. de re iudic. & in l. fin. C. si ex fals. instrum. hoc est, se incontinenti probaturum impedit executionem, Corne. conf. 208. num. 2. vers. sed his non obstantibus vol. 3.* vbi in fine ponderat *tex. in l. 1. C. quand. prou. non est necess. ibi si promptam habetis, per quem tex. statuitur stante promptanea probatione, nec sententia rei iudicatæ robur minimè obtinere potest.*
290. Sunt & aliæ exceptiones quæ requirunt altiorem indaginem, & sic probatione extrinseca, vel termino indigente, *Bal. in l. ab executione C. quand. appell. non recip. DD. in l. 4. §. condemnatum ff. de re iudic. Lancell. de attentat. par. 2. cap. 17. nn. 95. Vincent. Caroc. de except. except. 57. Menoch. de adipiscend. remed. 4. num. 865. Pedamont. decis. 23. num. 10. Caroc. vbi supera num. 28.*
- vbi dixit procedere tam in ciuilibus, quam in criminalibus, *Caluol. in prax. in verbo executio sententiæ, num. 30. Giurb. 291 decis. 4. num. 21.* & sunt reseruandæ ad merita causæ, *Muscattell. in sua pr. act. Ciuit. part. 5. glos. reseruatis, num. 20. & 25. & ibi meritiſſimus glosator Franc. Maria Pratus, Menoch. de arbitr. iudic. quast. 53. casu. 167. num. 22. Intrigol. decis. 17. Maccerat. variar. resolut. lib. 2. resolut. 17. Carol. de Tapia decis. Sac. Reg. Conf. Neap. 35. num. 11. Franch. decis. 239. num. 5. idem Giurb. decis. 69. nu. 18. Cancer. variar. resolut. tom. 3. c. 17. nu. 20.* & solet dici, quod procedatur ad vltiora in causa principali, & de exceptione opposita, habeatur ea ratio, quæ de iure habenda erit in decisione causæ principalis, *Reg. Rouit. decis. 21. num. 13.* & deinde potest decidi vnico actu, cum sententia, & per eas non impedire executionem sententiæ; maximè quando est sententia Præfect. Prætorij;
- 293 prout est sententia S. Reg. Conf. Neap. cum sit demandanda executioni l. 1. ff. & C. de offic. & sent. præfect. Prætor. auth. qua supplicatio C. de præcib. imperat. offer. Affl. decis. 231. Reg. Sanfelice. lib. 1. decis. 66. Pragm. 6. de offic. S. R. Conf. & pragm. 48. in fin. eodem tit. de offic. S. Conf. Gramat. decis. 13. num. 1. & seq. his non obstantibus *Capyc. decis. 17. num. 6.* Intelligendum est nisi facta executione sententiæ damnū esse irreparabile; quia tunc impeditur executio, *Duen. regul. 51. num. 13. Caroc. vbi supra except. 47. num. 35. & seq. & quæ sint iste exceptiones requirentes altiorem indaginem, enumerat Muscattell. in sua prax. Ciuit. par. 5. glos. reseruatis, nu. 22. & post infinitos Giurba decis. 21. num. 1. & decis. 69. num. 18. Triuisan. decis. 2. Castill. decis. 124. num. 8. cum seq. tom. 2. Ricc. collect. 1519. & 2248. Surd. conf. 99. nu. 10. & conf. 252. num. 10. Gozad. conf. 100. num. 21.*
- 294 Nec admittendæ sunt prædictæ exceptiones requirentes altiorem indaginem in iudicio executiuo ad impediendam executionem *Rom. conf. 76. num. 3. & plenius in conf. 323. num. 5.* nec etiam quando agitur de executione sententiæ tractatæ in rem iudicatam, *Alex. conf. 95. vbi processibus num. 7. & 8. lib. 2.* nec in iudicio manutentionis, & possessorii, sed solū videtur, quod possidet *Doct. ſſimus March. Torell. Reg. Capyc. Latr. decis. 101. sub num. 30.* & de alijs limitationibus vide *Caroc. in tit. de except. Grass. in dicto tit. Muscattell. & Marant. in eorum prax. & Cardin. Tsch. in verbo exceptio requirentes altiorem indaginem.*
- 295 Sed non omittam dicere quando iudex

dex cum decreto iudicauit, & reserua-
uit exceptionem ad merita causæ, an à
decreto prædicto possit appellari, & *Gra-
tian. discept. forens. cap. 170. n. 4. dixit non
dari appellationem, ob illam rationem
quia statur dicto iudici reseruanti quã-
do exceptio dicatur intrinseca, & respi-
cere altiore indaginem, & repositum
esse in eius arbitrio, pro vt concludit
Menoch. de arbitrar. iudic. casu 20. num. 3.
& de recuperand. possess. remed. 1. nu. 260.
Tiraquell. in l. si unquam in verbo omnia, vel
partem, nu. 3. l. C. de reuocand. donat. Felin. in
cap. except. 11. col. 7. in princip. vers. vel hoc
est arbitrarium, num. 24. de except. Bal. in l.
si ex falsis 22. vers. vel melius dic secun-
dum, ibi, & intelligitur liquidabile, n. 11.
C. de transact. vnde cum hoc sit arbitra-
rium iudici non erit licita appellatio,
Aym. conf. 78. num. 8. Couar. cap. 12. variar.
rescrip. cap. 3. Menoch. de arbitr. quest. 70.
296 lib. 1. nu. 7. vsq. ad 12. quasi ob collatum
sibi arbitrium, iudex equiparatur Prin-
cipi, qui non potest reprehendi, l. 1. C. de
offic. perfect. prætor. Dec. conf. 47. lib. 1. vnde
non poterit appellari, quia non interest
parti, nec seruatio nocet, quod intellige
quando reseruatio est iuxta, Ann. singul.
605. l. Thais §. sororem ff. de fideicomis. libert.
si vero reseruatio fuerit iniuxta datur
appellatio imò omnia acta sunt nulla, vt
in l. ille à quo §. 1. ubi omnes DD. ff. de Tre-
bell. Ann. in dicto singul. 605.*

S V M M A R I V M.

- 1 Beneficium præuentionis fuit introductum ad finem prouocandi creditorem in iudicio.
- 2 Actor præuentus Reus dicitur.
- 3 Ius quaritur ex ipsa præuentione.
- 4 Præuentione dicitur occupare iurisdictionem.
- 5 Occupatio iurisdictionis fit per solam partis citationem, & per libelli oblationem.
- 6 Præuentione consolidat iurisdictionem tam Iudicis quam partis.
- 7 Iudicium ubi fuit ceptum, ibi finire debet.
- 8 Iurisdictione perpetuatur per captionem Iudicii.
- 9 Præuentione fieri solet aduersus instrumenta.
- 10 Iudex probata præuentione debet expectare & prius decidere causam præuentionis quam aliud facere.
- 11 Decisio S. R. Conf. Neap. enunciatur.
- 12 Instrumentum an possit presentari via ritus pendente causa præuentionis.
- 13 Præuentione debet esse liquida Notoria Probata, & iam detecta.
- 14 Debitor probando præuentionem auditur.
- 15 Præuentione ad hoc vt sit liquida, qua nam sint necessaria.
- 16 Testes publicati Iudici, & parti dicitur li-
quere de iure Actoris, & Rei.
- 17 Præuentione quando est facienda, & quando præuenire possit.
- 18 Liquidatio instrumenti quando impeditur.
- 19 Consideratio horarum in multis prodest.
- 20 Præuentiones an possint fieri nisi præstita cautione de soluendo debitum & pgnam.
- 21 Fideiussio siue cautio quando est præstanda.
- 22 Pragmatica prima de Præuentione enun-
ciatur cum suis verbis.
- 23 Dicitio nisi est dicitio mera exceptiua.
- 24 Dicitio nisi in ultimis voluntatibus an indu-
cat conditionem.
- 25 Dicitio nisi in contractibus an faciat resolu-
tionem conditionalem.
- 26 Dicitio nisi posita in prag. 1. de præuentione
an importet conditionem actus suspensui.
- 27 Præuentione an dicatur facta formiter absque
fideiussione.
- 28 Hector Capic. Latr. Marchio Torell. Regens
laudatur.
- 29 Præuentione an inducatur per solam libelli
oblationem.
- 30 Citatio debitoris an requiratur in præuen-
tione.
- 31 Oblatio libelli quid operetur.
- 32 Citatio an inducat litem.
- 33 Citatio an sit fundamentum iurisdictionis
contentiosa & perpetuat iurisdictionem.
- 34 Præuentione est facienda coram Iudice debito-
ris non autem creditoris.
- 35 Statutum prohibens contra instrumentum
opponi non prohibet debitori præuenire
creditorem.
- 36 Remedium tex. in l. diffamari C. de ingen.
coram quo Iudice debet illud intentare.
- 37 Prouocans ad iudicium an dicatur Actor
vel Reus.
- 38 Præuentione quare renunciatur à partibus.
- 39 Debitor volens soluere nullum iuris reme-
dium quarit.
- 40 Præuentione an renunciari possit.
- 41 Præuentione ad quorum fauorem inducta sit.
- 42 Beneficium præuentionis est inductum mi-
serationis causa.
- 43 Quilibet renunciare potest ea que sunt in-
ducta ad sui fauorem.
- 44 Iudicium de futuris esse non potest.
- 45 Iuri de futuro inducto ad fauorem alicuius
an renunciari possit.
- 46 Regula quod quis est moderator, & arbiter
quomodo intelligatur.
- 47 Lis omnis dicitur finita ex renunciatione
præuentionis.
- 48 Renuncians præuentioni nullo modo regres-
sum ad illam habere potest.
- 49 Fidem non seruare inhumanum est.

- 60 Arbitrium omne est denegandum volenti venire contra renunciacionem.
- 51 Renunciatio praeuentionis fortior redditur ex pacto de non praeueniendo quam ex simplici renunciacione.
- 52 Pactum de non praeueniendo cessat quotiescumque cessat via executiua.
- 53 Praeuentio conceditur quotiescumque constat instrumentum fuisse factum sine causa, non obstante pacto de non praeueniendo
- 54 Praeuentio conceditur minori, & aliis personis privilegiatis non obstante renunciacione.
- 55 Praeuentio conceditur quotiescumque constat instrumentum fuisse factum metu non obstante renunciacione.
- 56 Praeuentio conceat:ur etiam in compensatione non obstante renunciacione.
- 57 Praeuentio conceditur in exceptione adimplementi non sequenti.

CAPVT XXXIII.

Beneficio Praeuentiois an renunciari possit.

- B** St autem hoc beneficiū praeuentionis introductū ad finē prouocandi creditorem in iudicio, l. 1. §. item si plures ff. de in rem vers. l. vnicā C. de Testatur. lib. 10. Grauina in rit. 164. part. 4. declarat. 19. num. 116. & ipsum antequam venire, scripsit Rebuff. in tract. de pacific. possess. num. 4. & actor praeuentus, reus dicitur cap. forus, §. accusator. §. reus, ff. de verbor. signific. late Roman. conf. 217. Felin. in cap. cum inter priorem nu. 11. de exceptionib. Dec. conf. 487. in qua quaestione nu. 10. conf. 286. Affl. dec. 268. de alijs significationibus sumptis etiam definitionibus, videas Marian. Soc. in cap. proposuisti, num. 7. vers. circa primū, de foro competent. Marta de iurisdic. 2. par. cap. 2. num. 2. Decian. in tract. crimin. lib. 4. cap. 20. num. 1. Calvin. in
- 1 lex in verbo praeuentionis, tamen ex ipsa praeuentione ius quaeritur, Bald. in apostilla in l. si quis à multis, ff. de noxalib. action. Andr. Gayll. pract. obseruat. lib. 1. obseruat. 29. & praeuentio dicitur etiam
- 2 occupare iurisdictionem, l. penult. ff. de petit. heredit. quae occupatio iurisdictionis fit per solam partis citationem, tex. in l. si quis postea ff. de iudic. Marant. disput. 6. n. 20. Affl. dec. 194. & oritur ex oblatione libelli, Burr. in cap. Sancta crucis, nu. 29. de

- rescript. Roman. conf. 412. na. 4. cum sequent.
- 6 Effectus autem praeuentionis est consolidare iurisdictionē, tam iudicis quam partis, ita quod, alius iudex qui in solidum iurisdictionem habebat, non possit causam amplius acceptare; sed vbi ceptum est iudicium ibi finiri debet, tex. in l. vbi ceptum, ff. de iudic. & in cap. cum plures, de offic. delegat. in 6. Soc. videndus est in cap. proposuisti in 4. princip. art. de foro competent. vbi latissimè praeuentionis materiam examinat, & per illam ceptionem iudicij perpetuatur iurisdic. tione, Federis. de Senis conf. 97. num. 2. Cald. conf. 37. alias 14. de rescript. & conf. 125. a. l. 1. de iudic. Roman. conf. 412. num. 4.
- 9 Ista autem praeuentiones fieri solent aduersus instrumenta non solum pro satisfactione, verum etiam pro quacumq; alia causa, quam debitor praetendit, aduersus instrumentum, vt illud debeatur sibi cassari, & annullari, Notat Affl. & Ursill. decis. 387. nam proposita praeuentione contra instrumentum & ea probata iudex non debet esse velox ad exequendum; cū si liqueat de bono iure debitoris iudex debet expectare, & prius decideret, si sua inter sit, decisonē articuli praeuentionis, Lancelot. de attent. nullit. pendens. nu. 83. & seq. Franc. Marcus decis. 44. num. 12. par. 1. Monter. decis. 22. num. 6. & 7. Nat. conf. 217. Canar. de exequat. instrum. quaest. 51. num. 90. Cartar. decis. 20. nu. 16. Rebuff. ad Regias constit. tit. de litter. obligat. art. 1. Glos. 9. nu. 45. & sic obseruare vidi in Sac. Cōs. in vno iudicio inter Ioann. Tomam de Anastasio cum Iulio Caroscia; qui dum coram Reg. Consil. Marcello Marcian. in Sac. Reg. Conf. fuit praeuentus dictus Iulius à dicto Anastasio & praedictus Iulius instet pro liquidatione instrumēti, facta relatione per Magn. Cur. Vic. per Magnif. Iudicem Carolum Roccum in dicta aula S. R. C. vbi residebat praedictus R. Conf. Marcianus fuit per Sac. Consil. ordinatum quod procedatur ad expeditionem causae praeuentionis in banca Iadonisi pro Amico.
- 12 Pendente igitur causa praeuentionis non potest instrumentum praesentari secundum formam ritus, nec procedi ad interrogationem, cum per dictam praeuentionem, instrumenta reddantur dubia, vt ritus Mag. Cur. Vicariae 94. quod intellige supradicta procedere in praeuentione nō deducta, sed in deducta oportet quod praeuentio sit liquida; Notoria & iam detecta, & probata Frecc. de presentatione instrum. quaest. 2. nu. 4. fol. mibi 12. quia

Quia tunc impedit executionem; *Menoch. conf. 109. nu. 40.* & debitor qui probavit præventionem auditur, *Alex. conf. 77. num. 17. vol. 2. Nat. conf. 289. nu. 12. lib. 2. Corn. conf. 2. nu. 4. lib. 2. Crauet. conf. 491. nu. 29. lib. 3. Capoll. cautel. 253. nu. 1. Intrigl. singul. 249. lib. 1. qui alias citat Raduens. conf. 16. num. 17. lib. 1. Milanens. decis. 13. nu. 112. cum seq. lib. 2. Masfrill. decis. 157. num. 26. Surd. conf. 327. nu. 38. Bal. in l. ubi pactum C. de transact. ubi Salic. num. 16. Riminald. in l. cert. conditio, S. quoniam, num. 4. ff. si certum petat. I. mol. in l. 2. n. 2. ff. de quib. appell. non licet, Marfil. in l. si quis, ne questio, nu. 10. de questio.*

15. Consideratur ista exceptio præventionis liquida quando fuerunt recepti testes; etiam ante publicationem ex quibus testibus receptis inducere notoriū; non requirens amplius altiorem indaginem, nam publicatis testibus, dicitur liquere iudici, & parti, *Vrsill. ad Affl. dec. 31. & latissime scripsit Frezz. de præc. in st. quest. 7. nu. 26. & plenius nu. 31.*

17. Consideratur secundo in ista exceptione præventionis tempus, nam in illis, quæ requirunt altiorem indaginem, nõ debet debitor expectare diem solutionis, sed multo antea est facienda præventio, nam cesso die solutionis, debitor non potest eam opponere, nec præuenire, nisi facta solutione cum sit periurus, sed a dimpleta forma ipsius contractus, soluendo debitum maturatum potest præuenire, quia non dicitur periurus, *Alber. de Rosat. in l. sententia S. casualiter, ff. ad l. aquiliam Guid. pap. Conf. 65. col. 5. in fine Petrus à Petr. in tract. de Potest. Princip. cap. 26. n. 31. sed in his quæ non requirunt altiorem indaginem, sed impromptu producitur, sufficit præuenire per horam cum impediatur liquidationem instrumenti; *Moder. Grazin. in ritu 164. par. 4. declarat. 29. num. 121. Ratio est quia horarum consideratio: in multis prodest vt per glos. in l. sex pluribus, S. fin. ff. de solut. & in cap. duobus, vers. si non apparet, de rescript. in 6. Affl. deci. 387. num. 5. Carauit. Ritu. 186. nu. 5. & 6.**

19. Reg. Rou. doctissimus glosator Pragmaticę incipientis malitijs dicit præventiones nullo modo posse fieri, nisi præstita cautione de soluendo debitum, & pœnam, & eatenus est præstanda, quatenus pars aduersa illam petierit; vt notat *Frecc. de præsent. instrum. par. 9. quest. 3. Surd. decis. 57. per regulam illam vulgarem, quod statutum requirens fideiussionem in aliquo actu intellige si fuerit à parte petita; vt notat *Gastrens. & Ias. in**

21. tam, quod statutum requirens fideiussionem in aliquo actu intellige si fuerit à parte petita; vt notat *Gastrens. & Ias. in*

l. Vniuersa, C. de præcib. imper. offer. Bal. conf. 361. vol. 1. & conf. 309. vol. 5. Cuma. conf. 182. Ann. conf. 82. Alex. conf. 17. vol. 2. & conf. 96. vol. 4.

22. Sed Pragm. 1. in titulo de præventionem incipiente Malitijs, dicit hæc verba, *Malitijs litigantium qui præventiones indebitas faciunt occurrere volentes statuimus, vt nullus præueniendo creditorem suum, conuenire possit, coram quocumq. iudice, nisi prius præstita fideiussione, de soluendo debitum, casu quo solutionem in causa præventionis legitime probatum non fuerit.*

Hæc pragmatica inducit requisita, quæ obseruari debent in præventionibus, quæ requisita videntur inducta pro forma inquirenti *Osasch. decis. 174. num. 2. Grat. conf. 15. num. 15. vol. 1. Cened. sing. 23. num. 6. Mar. Anton. var. resolut. lib. 1. resolut. ult. cas. 32. ver. pro episcopo, & renūciari non possunt, vt Bal. in l. 1. C. qui ad mitt. nam primo pōderanda sunt verba Pragm. dicentis, statuimus, vt nullus præueniendo creditorem suum conueniri possit, nisi prius præstita fideiussione.*

23. Dicitio autem nisi aut apponitur verbo præteriti, vel præsentis temporis, & tunc est dicitio mera exceptiua, vt in l. *actione C. de transac. & in regula peccatum de regul. iur. in 6. Card. Tusch. conclus. 314. num. 1. som. 2. lit. D. Surd. decis. 25. num. 19. & decis. 264. n. 17. & conf. 71. nu. 6. Mandos. de monit. quest. 31. n. 11. Cassan. in Consuet. Burgūd. rub. 1. §. 5. in vers. S'il n'à grace nu. 13. Cypoll. conf. 1. nu. 14. in Ciuilib. Rebuff. in concord. tit. de collat. S. statuimus 1. in uerb. Nisi & in tract. de alie. rerum Ecclesie num. 70. Gom. in cap. 1. nu. 88. de constit. lib. 6. Serapbin. de priuileg. iuram. priuileg. 57. num. 12. Stroz. de offic. Vicar. lib. 2. q. 43. nu. 23. Gratian. discept. forens. tom. 3. cap. 446. nu. 41. Vulpell. in tract. de propos. & aduerb. signif. sub hac dictione pag. 62. Federic. de Senis conf. 80. incipiente factum tale est nu. 2. vers. item non obstat, aut adiicitur verbo futuri temporis; & importat conditionem, vt optime traditur in l. in quibus diebus S. quidam Titio ff. de condit. & demonstrat. l. 1. S. idem scribit ff. deposit. l. in testamento ff. de condit. Roland. conf. 49. num. 14. lib. 3. Grat. conf. 48. num. 6. conf. 54. num. 55. conf. 138. num. 7. lib. 1. Sacc. iun. conf. 49. nu. 18. vol. 2. conf. 134. nu. 16. vol. 3. Anton. Monach. Luceus. decis. 67. num. 35. Cened. sing. 23. num. 3. Farinac. decis. 161. nu. 7. par. 2. recent. aut dicitio Nisi præcedit dispositioni aut sequitur, vt in glos. super, vers. sed hoc casu de action. & obligation. l. obligationum ferè S. conditio, sed istud est falsum, in ordine locutionis, tamen in ordine intel-*

- lectus, semper præcedit dispositio, & sequitur illa exceptio per Nisi, aut loquimur in ultimis voluntatibus; & totam dispositionem facit conditionalem l. quibus diebus §. quidam Titio, & l. fideicommissum, ff. de legat. 2. In trigliol. de substit. cent. 3. quest. 88. num. 22. quem refert Frant. de Barry. de success. testati & ab intest. lib. 17. tit. 2. nu. 2. si loquimur in contractibus, & tunc aut dispositio fuit contracta per verba futuri temporis; vel per verba presentis, vel præteriti temporis, eo casu dictio nisi facit resolutionem conditionalem, licet dispositio sit pura, l. 2. ff. de in diem adiect. licet glos. in l. 3. ff. de contrahend. empt. aliter sonet Galganet. de condit. par. 2. c. 1. quest. 3.
- 26 Posita igitur in dicta pragm. ista dictio, Nisi, importat conditionem actus suspensiuam, adeo quod conditione non impleta, non est nata actio, nec obligatio, l. cadere diem ff. de verb. oblig. & si postponitur orationi negatiuæ prout in casu dictæ pragm. dicitur actum requirere pro forma, Cassan. in consuetud. Burgund. tit. Desdroiz, §. 7. num. 3. & 4. Grat. cons. 138 num. 6. vol. 1. Nec dicatur facta formiter dicta præuentio absque fideiussione, cū tunc dicatur formiter præstando cautionem de soluendo debitum, & pznā,
- 28 Meritissimus March. Torell. Reg. Capyc. Lacro in decis. 111. nu. 40. Ritus M. C. V. 189. Francb. decis. 670. quæ iura militari etiam in apocis banci dictantibus per altri tãtî dūmodo istæ apocæ non sint verificatæ, quia tunc debitor non auditur nisi factò deposito vel in vinculis Fræch. des. 502.
- 29 Ista autem præuentio non inducitur per solam libelli oblationem, sed necessè est fieri per citationem cap. proposuisti de foro competent. Maranta disput. 6. nu. 20. text. in elem. final. ut lit. pendent. cap. cum plures de offic. delegat. in 6. DD. in l. si quis postea ff. de iudic. Gayll. præct. obser. obseruat. 29. num. 5. cum præuentio libelli in iudicio non inducat præuentioem, cū non habeat vim citationis, l. libertus la 2. ff. de in ius vocand. & per illam petitionē, non posset dici præuenisse creditorem, sed velle præuenire, l. amplius, ff. rem rat. haber. Paul. Castrensi. in l. si quis maior. 2. notat. C. de transact. Alex. cons. 34. num. 3. vol. 1.
- 30 & requiritur citatio debitoris, & illa est principium basis, & fundamentum iudicii, tex. in §. fin. instit. de pgnis temer. litig. & in cap. quoniam contra de probat. tex. in l. de vnoquoque ff. de re iudic. & in l. nam ita diuus ff. de adoption. DD. in rub. ff. & C. de in ius voc. Socc. in tract. de Citat. art. 2. in princ. specul. eod. tit. §. 1. cum ius tribuat cap. proposuisti in verbo præuentus, de foro compet. ita sentit Marian. Sotc. in dicto cap. proposuisti, num. 16. de foro competent. Bal. in l. si quis postea ff. de iudic. Decian. in tract. Crimin. lib. 4. cap. 21. n. 1. Scgcc. de iudic. lib. 1. cap. 12. num. 76. cum oblatio libelli, nihil aliud sit, quam præparare iudicium, ut docet. tex. in l. quemadmodum 7. ff. de inoff. testam. citatio enim inducit litem, & efficit rem litigiosam tex. in Auth. litigiosa C. de litig. DD. communiter, & ibi glos. in cap. super questionum in verb. litis exordium de offic. & potest. iudic. deleg. & facit illam pendere, & citatio est fundamentum iurisdictionis contentiolar, Mart. de iurisdic. 2. par. cap. 3. nu. 14. Ias. in l. mere §. ff. de iurisdic. omn. iudic. nu. 56. & 57. cap. gratum 20. cap. licet vndique 30. de offic. delegat. & dicta citatio perpetuat iurisdictionem Ias. in l. & quia ff. de iurisd. omn. iudic. & cum allegat Alciat. in cap. gratum de offic. delegat. Minisig. sing. obseruat. obseruat. 26. nu. 3.
- 34 Præuentio autem est facienda coram iudice debitoris, non autem creditoris, Boer. decis. 114. Pand. in tract. de presentat. instr. par. 4. num. 11. & 12. dubi. 19. tit. de prouent. Abb. in cap. si quis contra, num. 2. de foro compet. cum præueniens non dicatur Reus; sed Actor l. in tribus ff. de re iudic. l. libertus ff. de in Ius vocand. Masstrill. decis. 157. nu. 9. lib. 2.
- 35 Hinc est quod statutum prohibens opponi contra instrumentum, non prohibetur debitori præuenire creditorem, Muta decis. 94. num. 1. Tusch. in litt. S. conclus. 525. num. 1. & 3. Giurba decis. 44. nu. 3. Mandos. in tractat. de inhb. quest. 49. nu. 6. Socc. Sen. cōf. 93. col. 3. vol. 3. Rom. cons. 412. num. 1. Bar. in l. Ciuitas, nu. 10. ff. si cert. petas Bald. in l. nec contra, C. ne filius pro patre; & in Rub. C. de Condit. ex leg. num. 2. & in l. 3. num. 3. C. qui bon. ceder. p. ff. l. si contemnat, ubi Ange. Glos. Paul. Castrensi. num. 1. ff. de fideiuss. Cagnol. in l. diffamari, C. de ingen. & manum ubi testatur de communi opin. gl. & Bar. in l. Aurelius §. centū ff. de libert. legat.
- 36 Aduertendum est quod intentans remedium l. diffamari C. de ingen. debet illud intentare coram iudice aduersarij, eo quia præuenit, & vocatur præuentio; & reputatur actor, cum aliud ad iudicium prouocet, quod licet loco Actoris reputetur ille, qui prouocat ad iudicium, tamen quia non venit voluntariè sed necessitatus dicitur Reus, ne in futurum inquietetur propter instantiam aduersariorum, attendi debet potius causa naturalis, quæ ipsum mouet & est vt se defendat, quam accidentalis, quæ est quod ipse præueniat, & prouocat, & per-
- con-

consequens causa tractari debet coram illo iudice, coram quo præueniens, vel intentans remedium dictæ l. diffamari, fuisset conuentus, *Alex. conf. 103. vol. 5. Abb. Felin. in cap. si quis contra clericum 1. vot. de foro compet. Affl. decis. 268. & Grass. in proem. except. nu. 248.* sequendo opinionem *Affl. dixit quod debitor quando vult præuenire debet adire suum iudicem, & non iudicem creditoris, Contrad. in repetit. h. diffamari, & Boer. in decis. 114.*

Quantum denique ad eius renunciationem attinere videtur certum est.

38 Contractum nullum inueniri posse, qui suis non careat renunciationibus & eo promissores curant vt totum quod fuit conuentum à promissoribus ad vnguem obseruetur, nam quia per partes facillè renunciatur hec illud quod renunciatur à contrahentibus benè consideratur nam si bene consideraretur vtiq; rariore essent renunciationes iuxta ea quæ dixit Pontifex in cap. quam periculosum 7. q. 1. sequutus fuit etiam *Decianus in conf. 52. nu. 23. lib. 1. & renu- ciatio huius remedij præuentionis mul- tum dānosa iudicatur ex eo quia renū- cians spoliatus vno de maximis auxilijs quod habere potuisset, pro vt in specie dixit Gallerat. de renūciat. contur. 2. renun- ciat. 144. nu. 2. considerauit Petrus Gregor. de cens. quæst. 9. sub num. 8. cum absolutè dicat pactum à contrahentibus factum fuisse ad faciliorem executionis ex- peditionem solutionis annualium iu- rium.*

39 Hæc omnia solum hebent locum in debitore nolente soluere quod fuit cō- uentum, & ab eo omnia remedia, tam præuentionis quam aliorum iurium ipsi competentium procurantur nam in debitore volente soluere nullo remedio nullo iuris auxilio indiget nec inisse obli- gando detractat, *Galles. in tract. ad form. Cam. obligat. quæst. 1. part. 1. nu. 1. Hering. de fidei i. cap. 5. à nu. 4. iuncto cap. 7. nu. 340. Dauth. de substit. num. 204. in fine qui infi- nitos cumulat DD.*

40 Huic autem remedio renunciari mi- nime potest; quia debitoris præuentione ad defensionem eius inducta est, quod ius naturale appellatur cōsiderauit *Car- dinal. Tuschus in litt. R. conclus. 171. nu. 20.* qui in fine eiusdem numeri refert non valere renunciationem quod sententia feratur non audito renunciante eiusque defensionibus inauditis attestando *Cal- der. conf. 138. vers. item cum citatio & per totum quod consilium alias est. 6. de dilat. & duplicatur 204. alias 8. de re iudic.*

41 Denegatur etiā talis renunciatio rōne quia præuentione potius Reipublicæ quam priuatorum fauore inducta censetur & secundum aliquos fauore priuatorum & Reipublicæ vna simul inducta quomodocumque accipiatur semper Reipublicæ expedit vt homines exenti sint à debitis *Heringius citatus cap. 7. nu. 206. Caballin. milleloq. 338. Monter. decis. Arago- nes. 2. nu. 42. & num. 49.* vigent in hoc ea quæ in superioribus articulis dicta sunt quod ea quæ inducta sunt in fauorem publicum renunciari minime possint prout *Tusch. citatus in d. lit. R. conclus. 171. nu. 18. qui idem dixit in num. 26. attestand. Calder. in conf. 96. in fine vers. si vero alias conf. 1. de pactis, Cumanus conf. 59. in fine.*

Et quod inducta sit talis præuentione ad fauorem publicum ex iusta eius recep- tione euidenter probatur prout *Ritu 168. vers. nota & ritu 185. & 189. & 190. & in pragmatica malitijs de præuent. moder. co- magis cum talis præuentione inducta cen- setur miserationis gratia ne iniuste, & assidue debitores in carceribus vexen- tur.*

42 Ad cuius opinionem roborationis facit qd si tale beneficiū siue auxiliū præuen- tionis fuit inductum miserationis causa ne iniuste debitores in carceribus mace- rantur, sequitur regula, quod renun- ciari non possit, *Felin. in cap. si diligenti- terio corollario fallentia 4. sequitur Rebuff. in tract. de sentent. provisional. art. 3. in glosa ultima in fin. vers. postremo singulariter fol. mibi 289. & efficacem tradit rationem Vincent. de Franchis in decis. 102. num. 7.* quia tolleretur misericordiam quod esset contra bonos mores quam rationem se- quitur *Vinius decis. 65. num. 2. Nouar. in- praxi de electione, & variat. fori tom. 1. sect. 1. quæst. 12. sub num. 34. Gratianus di- scept. forent. cap. 566. num. 86. Neuzan. in silua nuptial. lib. 6. nu. 37. & 38. Alex. Tren- tacinq. variat. resolut. tit. de citation. resolu. 2. num. 37.*

Et quia hodie fere semper in omni- bus instrumentis renunciatio adhibetur per notarios, & partes taliter paciscunt ideo necesse est prosequere contrariam opinionem, quod valeat talis renuncia- tio non obstante fundamenta; contraria opinionis, & magis cum pro contraria opinione ad stipuletur illa vniuersalis

43 Regula quod quilibet possit remittere ea quæ pro se inducta sunt, prout *Corn- neus conf. 109. col. 1. lib. 1. rursus quilibet renunciare potest illud, quod non venit prohibitus, prout obseruat Odofredus in l. commissoria C. de pactis inter emptor. &*

ven.

vendit. Ioan. de Amic. in conf. 151. n. 5. Viuius decis. 316. & 372. nu. 10. Parisius in tract. de resignat. benef. quest. 1. lib. 1. subdit in lib. 2. quest. 1. num. 2. posse tamen tacite, quæ expressè faciunt etiam quæ dixit Mathæus de Apicella sub tit. 1. de quinquenniali dilat. fin. nu. 81. versus mediam attestando Vrsillam ad Affl. in decis. 28. in prin. recenset Gallerat. de renunciat. in 2. & 3. parte idem Apicella in specie in fine eiusdem num. Nouar. ubi supra, & Gratianus citatus num. 87.

Imo quod ipsa renūciatio fieri possit, & facta valeat, tenet Galterius in tit. de instrumenti liquidatione in verbo fuerit ab eo peruentus num. 27. attestando ritum M. C. V. 168. num. 1. sequitur etiam Freccia de presentat. instrumentor. in q. 1. in fine Grass. de except. in pralud. sub nu. 247. Gallupp. in prax. S. C. par. 2. cap. 22. sub num. 40. Const. conf. 36. num. 17. & sequenti, Amatus resolut. 36. nu. 13. Mauson. de caus. exequut. lib. 1. quest. 2. num. 36. Nouar. de for. et lit. sect. 3. quest. 7. num. 6. & in decisionibus Franchis decis. 670. num. 3. & 4. Vrsill. ad Afflict. dec. 387. nu. 2. Viuius decis. 516. in addit. num. 45. vers. sed dum vol. 4. Giurba decis. Sicil. 44. num. 7. Mastrill. decis. 14. & 157. nu. 7. Milanens. decis. 7. num. 23. lib. 2. Muta decis. 20. num. 15. & decis. 94. num. 1. Gallerat. de renunciat. par. 3. ceptur. 2. renunciat. 144. à num. 3.

Huius rationes opinionis equiffimas esse dixerant DD. primo quia ipsa præuentio secundum magis communem opinionem inducta est ad principalem fauorem debitoris, & partis fauorem respicere prout Freccia citatus in d. quest. 1. num. 3. idem Gallerat. renunciat. 144. nu. 5. idem Galderius citatus nu. 1. Nec disposita per DD. in nihilo obesse possunt in ista communi opinione quod renūciationis præuentio esset renunciatio iuris futuri, & proinde inualida iuxta disposita per tex. in l. non potest ff. de re iudicat. l. 1. C. de pactis l. si ita scriptum §. si sub conditione ff. de legat. 2. l. qui superstitis ff. de acquirend. heredit. & DD. communiter in secundo cap. Tuscus in l. R. 53. consl. 172. nu. 1. Freccia citatus num. 31.

44 Ea ratione dicentes esse renunciacionem iuris futuri quia tempore renunciacionis nulla considerari potuisset lis, & per consequens renunciatio iuris futuri esset eo maximè cum iudicium esse non posset de futuris l. non quemadmodum ff. de iudic. ius futurum est querendum ne dispositio illius valet nisi sub conditione quando res erunt acquisitæ l. constants l. si filius C. de donationib. per

renunciacionē aut præuentiois renunciatur non solum actio nata, sed illa quæ in futurum oriri posset iuxta DD. in l. si mo & Titium ff. si certum peccatur, & ibi Decius num. 6. asserentem esse renunciacionem doli futuri, & proinde non valere, l. si vnus §. illud ff. de pactis.

45 Ad cuius responsionem non deficiunt DD. asserentes posse renunciari iuri de futuro ad fauorem alicuius introductum quoniam ex ipsa renunciacione inter presentes facta induceretur consensus, & operaretur effectum pacti taciti prout post multos dixit Tiraquell. de retract. lignagier. §. 1. glosa 9. num. 124. Imola in conf. 52. num. 1. in specie Purpurat. in l. 1. C. de pactis num. 57. ubi pro communi refert opinionem istam & in num. 51. asserit tale pactum habere vim pacti de non petendo, & ista renunciatio in pacto de non præueniendo inducta impediri omnes exceptiones præteritas, & futuras eo maximè ratione iuramenti iuxta l. si quis maior C. de transact. Gregor. de cens. quest. 9 sub num. 1. & illa opinio quod ex tali renunciacione inducatur renunciatio iuris de futuro procedit in simplici renunciacione, Cagnolus in l. qui potest §. quod quis ff. de regulis iuris, Salicetus in l. 1. C. de pactis nu. 3. & ibi Iason num. 14. 17. & 36. Curtius senior num. 10. & prima opinio quod sit renunciatio iuris futuri procedit in simplici renunciacione:

46 Denique generaliter constituendum est in iure, quod vbi quis est moderator & arbitrer intelligi debet de re sua tam quæ sita quando quærenda l. vltima in fine vbi Bart. C. qua res pignor. obligar. possit, cum spectare ipsi potest ius tam ex iure quæ sita quam quærendo l. vltima vbi glosa ff. de acquirend. poss. & potest enim in iure suo considerari spes acquirendi, quod est de præsentis quæ spes bene deduci potest in pactum, & est in commercio paciscētis l. nec emptio ff. de contrahen. empt. l. spem C. de donat. l. 1. C. de pactis l. nam hoc modo ff. de hereditat. vel action. vendit. & omne totum, quod competere potest alicui in re vel spè etiam ex causa de futuro esse potest materia seu subiectum renunciacionis, vt idem Gallerat. de renunciat. lib. 2. cap. 5. num. 2.

Vltimo, & finaliter recedendo ab omnibus argumentis, & solutionibus, quæ ex vndique reduci possent firma remanere debet conclusio, quod præuentio ni renunciari potest in omni tempore tam in instrumento, & sic intentandæ, quàm in iudicio, & sic intentatæ, & tam in principio litis quam in conclusione

in causa peruentiois licet hoc quod proponi possit post conclusum in causa controuertatur à Freccia in d. p. 9. quæst. 2 & quando paria sunt conclusum esse in causa, & esse sententiarum dixit idem Freccia in d. quæst. 2. num. 2. & ex Iasone in l. admonendicol. 14. ff. de iure iurand. l. error C. de iure, & fact. ignorant. Bart. in l. si mater §. si eandem ff. de except. rei iudicat.

- 47 Ex ipsa autem renunciatione omnis lis dicitur finita, vt Freccia in d. quæst. 1. num. 36. nec est locus amplius præuentioni vt Tondutus de præuentione iudicij cap. 33. num. 21. & cap. 1. de litis contestat. in 6. Buratt. decis. 307. n. 2 & quod per renunciationem extinguitur omnis lis Egidius Tuscus in litt. L. conclus. 385. num. 7. Cassador. decis. 1. de re iudicat. num. 7. vers. item.
- 48 Nec renunciata ab vno ex contrahentibus amplius ad tale auxilium admittitur, quia vt satis manifesta est regula illa, quod renuncians nullo modo regressum habere possit ad bona, & iura renūciata prout DD. citati eo magis cum inter contrahentes inhumanum sit fidem non seruare iuxta textum in l. 1. C. de pactis, & DD. in l. 1. ff. pactis, ibi pacta absque exceptione seruanda sunt l. si quis iusiurantium C. de rebus creditis, & remittenti suas actiones nullo iure est concedendū regressus ad eas post multa iura alibi citatas Napodanus in consuetudine si quis vel si qua num. 221. Riminald. senior conf. 249. num. 3. Grtian. disceptat. forent. cap. 960. nu. 4. Vincent. de Franchis. decis. 114 num. 4. pro vt ex Aristotile in 1. physicorum ibi, ab ea priuatione non dari regressum quæ est in subiecto in actu quæ est post formam, & quæ remouet formam, & facultatem post omnes scribit Gallerat. de renunciat. lib. 2. cap. 5. num. 3. Et ipsi renunciati omne arbitrium denegandum est, & decipere intendit, qui contra renunciationem venire velit, & semper contra renunciantem præsumendum est, Baldus in l. si quis in conscribendo in 3. notat. sub num. 3. C. de Episcopis & clericis, l. penultima notat. 3. C. de pactis, & renunciatio licet nulla semper in præiudicium renunciantis accipitur Hieronymus Buttigella in repetitione l. postquam liti 13. C. de pactis Paris. de resignat. benefc. lib. 7. quæst. 1 n. num. 22. & num. 28.
- 51 Fortior redditur eius renūciatio præuentionis quando facta fuit per pactum de non præuentione, nam est maioris efficacitæ & includit prohibitionem, ne debitor se defendat non deficiunt enim DD. scribentes quod in pacto de non op-

- ponendo includatur etiam pactum de non præuentione, prout Giurba decis. 44. Milanens. decis. 7. num. 2. lib. 2. Consta conf. 24. num. 60. & conf. 36. num. 17. Grassus de exception. in pralud. n. 256. Anton. de Vigil. de legit. pers. in pralud. n. 107. in fine Cartarius decis. exequut. Rota Ianuens. 2 num. 11 Petrus de Gregor. de cens. quæst. 10. nu. 10.
- 52 Nec obstat si fuerit renunciatum, etiam per pactum de non præuentione quandoquidem cessat renūciatio quoties cessat via exequutiua vt in puncto probat Anton. de Amato resolut. 36. n. 23.
- 53 Nec obstat renunciationem neque pactum quotiescumque euidenter constat instrumētum siue obligationē esse factam sine causa & non obstante pacto de non præuentione vt Grassus de except. except. 46. nu. 20. Marius Burgius in tract. de laudem. part. 3. inspect. 40. nu. 9.
- 54 Cōceditur pupillo minori, & alijs priuilegiatis personis præuentione non obstante pacto, & renunciatione quotiescumque in promptu id euidentissimè constat prout scripsit idem Grassus excep. 38. num. 2. attestando Garsiam Mastrell. in addit. ad Petrum de Gregor. in tract. de censibus quæst. 9. num. 35. vbi Menoch. in conf. 506. per totum, Milanens. decis. 7. lib. 2. d. num. 10.
- 55 Conceditur etiam quando euidentissimè constat de metus exceptione cum nullo modo tali exceptioni metus renunciari non possit, prout latius supra dictum est addendo Grassum citatum except. 11. num. 80. attestando Anna allegat. 114 num. 6.
- 56 Conceditur etiam in compensatione prout Afflictus in decis. 121. num. 5. & 6. vbi ita decisum refert in Sac. Conf. quæ sequitur Cumia in ritu Sicilia cap. 9. nu. 12. & compensatio fieri potest per Iudicem non obstante quod partes illi renunciauerint Molfes. ad Consuetud. Neapol. par. 4. de renunciat. quæst. 1. num. 3. Ioan. Baptista Thorus in compend. decis. tom. 1. verbo compensatio an admittatur.
- 57 Conceditur etiam præuentione in exceptione adimplementi non sequenti Consta citatus post ipsum probat Giurba decis. 100. num. 22. rationem faciunt quia qui ex contractu agere intendit adimplere omnino debet pacta in eo contenta DD. in l. Iulianus §. offerri ff. de action. empt. de alijs limitationibus late Grassus citatus de exceptionibus.

SV M.

S V M M A R I V M.

- 1 Pactum de retrouendendo pluribus modis à contrahentibus vsitatur.
- 2 Pactum de retrouendendo an sit simplex.
- 3 Venditor an excludatur à prescriptione longissimi temporis.
- 4 Potestas redimendi quodcumque semper & imperpetuum an sit collata in liberam voluntatem & facultatem redimendi.
- 5 Qua sunt facultatis an sint in prescribilia.
- 6 Facultas adimplendi conditionem potestatiuam nullo modo prescribitur.
- 7 Dicitio semper denotat continuationem temporis.
- 8 Dicitio semper significat sine distinctione temporis.
- 9 Dicitio semper est sine distinctione alicuius casus.
- 10 Dicitio semper denotat perpetuitatem.
- 11 Dicitio semper solet exponi pro perpetuo.
- 12 Dicitio semper exponitur pro omni tempore & omni casu.
- 13 Dicitio semper importat continuationem temporis.
- 14 Dicitio semper equipollet dictioni perpetuo.
- 15 Dicitio semper habet tractum in futurum & notat tempus in secula seculorum & sine praescriptione.
- 16 Dicitio imperpetuum etiam dicit perpetuitatem quia positum pro heredibus & successoribus imperpetuum durat quandiu durat descendentiam.
- 17 Dicitio imperpetuum est comprehensiuam omnium temporum in infinitum & perpetuum tempus denotare.
- 18 Dicitio imperpetuum idem sonat quod in infinitum & intelligitur etiam post centum annos etiam ad hominis vitam.
- 19 Dicitio imperpetuum in concessionibus importat utile dominium siue plenum ius ad heredes transitoriam etiam ad extraneos.
- 20 Dicitio quodcumque posita in promissione vel in contractu perpetuam facultatem tribuit volenti agere & exercitare pactum redimendi & est apta comprehendere omnem modum, & omnem qualitatem, & operatur ac si singula tempora essent enumerata.
- 21 Prescriptio legalis vel statutaria an currat in pacto de retrouendendo.
- 22 Dicitio quodcumque est apta significare infinitatem & non habet tempus limitatum.
- 23 Mens contrahentium dignoscitur ex dictione quodcumque.
- 24 Mens contrahentium est seruanda in contractibus.
- 25 Prescriptio an detur in his qua sunt facultatis.
- 26 Venditor obligatus retrouendere quodcumque semper remanet obligatus retrouendere.
- 27 Dicitio quodcumque operatur quod non solum de iure canonico prescribi non possit sed etiam in foro seculari.
- 28 Prescriptio iuris offerendi impeditur per clausulam siue dictionem semper & quodcumque.
- 29 Actio & obligatio ex conuentione partium potest extendi ad infinitum.
- 30 Pactum factum inter emptorem & venditorem quod quodcumque liceret emptori reddi, potest perpetuo reddi & restitui.
- 31 Tempus non limitatum ad redimendum potest vsq. ad infinitum redimere.
- 32 Dicitio quodcumque posita in instrumentis importat nullam temporis praescriptionem.
- 33 Creditor absq. temporis praescriptione semper habet ius petendi debitum à debitore.
- 34 Infinitas quando admittatur.
- 35 Infinitas quando tolleratur.
- 36 Voluntas contrahentium est attendenda in contractibus pacti de retrouendendo.
- 37 Mens, & intentio in contractibus est attendenda.
- 38 Facultas redimendi an sit perpetua.
- 39 Testimonium mentis nostrae nullum maius esse, quam qualitas inspecta verborum.
- 40 Infinitas an sit euitanda.
- 41 Obligatio & actio ex conuentione partium possunt extendi ad infinitum.
- 42 Prescriptioni temporis 30. vel 40. annorum partes possunt renunciare.
- 43 Dicitio quodcumque perpetuo toties quoties quando est prolata ab homine seu à partibus an inducat temporalitatem.
- 44 Facultas redimendi an possit prescribi.
- 45 Praescriptio qua fit à contrahentibus semper est firmior ea qua fit a lege.
- 46 Venditio facta cum pacto de retrouendendo nullo adiecto verbo quodcumque an non obstante lapsu temporis venditor audiat.
- 47 Prescriptio pacti de retrouendendo ad hoc ut currat debent concurrere requisita necessaria.
- 48 Pactum de retrouendendo ad hoc, & prescribatur qua requisita concurrere debeant.
- 49 Prescriptio an habeat locum in pacto de retrouendendo.
- 50 Pactum de retrouendendo an possit prescribi per triginta annos.
- 51 Refugium impiissimum est, allegare praescriptionem.
- 52 Tempus si non est praescriptum nec de illo sit mentio an possit redimere imperpetuum.
- 53 Tempus praescriptum, & determinatum in pacto

- patio de retrouendendo est seruandum.
- 54 Emptor si teneatur infra certum tempus redimere post tempus praecluditur via redimendi.
- 55 Facultas redimendi ad tempus, post tempus intelligitur prohibita.
- 56 Permissum ad tempus an post tempus censeatur prohibitum.
- 57 Limitatio affirmatiua ad tempus inducit post illud negationem.
- 58 Tempus limitatum ad aliquid faciendum an possit prorogari etiam si agatur de favore libertatis, & ultima voluntatis.
- 59 Renunciatio redimendi an censeatur inducitur per lapsum temporis.
- 60 Renunciatio quando inducatur per lapsum temporis.
- 61 Lex conuentionis est seruanda.
- 62 Ratificatio promissa in tempore, an post tempus ea facta valeat.
- 63 Ratificatio an retrahatur ad tempus dicta ratificationis promissa.
- 64 Tempus adiectum & limitatum an currat de momento ad momentum.
- 65 Actus promissi faciendi infra tempus post tempus an admittantur.
- 66 Venditio remanet libera finito tempore.
- 67 Tempus prefixum in quolibet contractu an conditionem inducat.
- 68 Affirmatiua limitata ad tempus inducit negatiuam post illud.
- 69 Concessum ad tempus post tempus censeatur prohibitum.
- 70 Conditio implenda infra tempus non potest post tempus adimplere etiam favore libertatis & pia causa.
- 71 Conditio debet adimpleri in forma specifica.
- 72 Tempus quando stat pro forma.
- 73 Actus per omissionem termini an ipso iure annulletur.
- 74 Tempus dispositionis non obseruans dicitur ipsam dispositionem non obseruare.
- 75 Peccatum temporis est peccatum forma.
- 76 Actus corrumpitur forma non seruata.
- 77 Tempus non potest poni pro tempore.
- 78 Tempus non currit militibus occupatis ex causa militiae & post tempus admittuntur ad retrahendum.
- 79 Restitutio in integrum dari minoribus ex capite iusti impedimenti.
- 80 Minor neque miles habet restitutionem in integrum aduersus lapsum temporis conuentioni.
- 81 Minor habet restitutionem in integrum aduersus tempus, vel penam legalem, non autem conuentionalem.
- 82 Tempus ad aliquid faciendum appositum in contractibus an currat ignorantibus.
- 83 Terminus siue tempus quando adiungitur, numero dierum vel mensum cum ditione
- A, vel Ab. tunc statim incipit currere, & currit de momento ad momentum etiam ignorantibus.
- 84 Compromissum quando incipiat currere a die acceptationis vel a die facti compromissi.
- 85 Iudex non potest contra conuentionem partis iudicare, sed ualidare conuentiones initas inter partes & debet iudicare ex conuentione.
- 86 Pacta dant legem contractui.
- 87 Conuentionalis dispositio est seruanda.
- 88 Terminus siue tempus limitatum ex sua natura est seruandum.
- 89 Ius suum qui non prosequitur videtur illi renunciare nec potest deinde audiri.
- 90 Emptor non tenetur retrouendere elapso tempore conuento.
- 91 Lex conuentionis est seruanda.
- 92 Lite pendente an tempus currat ad retrahendum.
- 93 Tempus non currit ad appellandum pendente nullitate sententiae.
- 94 Tempus captum cum maiore ad retrahendum an currat etiam cum minore, & an concedatur restitutio in integrum.
- 95 Minor non restituitur aduersus prescriptionem conuentionalem inceptam cum defuncto maiore.
- 96 Minor etas an interrumpit prescriptionem.
- 97 Prescriptio non currit non volenti agere.
- 98 Prescriptio centum annorum an curat contra pupillam.
- 99 Prescriptio an praescribetur in Regno Neap.
- 100 Prescriptio an habeat locum in feudis vel iurisdictionibus feudibus etiam si esset centenaria.
- 101 Demanialia feudi non praescribuntur.
- 102 Restitutio in integrum an concedatur minori siue heredi ex clausula generali si qua mihi iuxta causa videbitur, & an concedatur rustico.
- 103 Clausula generalis, si qua mihi iuxta causa succurrit etiam rusticis.
- 104 Purgatio mora post lapsum temporis ad euitandam rescissionem contractus an admittatur.
- 105 Purgatio mora an admittatur ob census non solutos.
- 106 Meliorationes an admittantur ob caducitatem.
- 107 Prorogatio temporis an admittatur, & extendatur pro purganda mora.
- 108 Pactum quod venditor vel eius heres teneatur redimere intra certum tempus an valeat.
- 109 Venditor an teneatur redimere proprijs pecunijs.
- 110 Pecunia semper praesumitur esse propria etiam si mutuo acciperet.

- 111 *Pactum factum inter contrahentes ad evitandas lites quod solum de propria pecunia possint redimere, & tantum ipse solus, & non alius redimere possit oblato pratio integrali, & non partem pratio, & de moneta vsuali, & non de aliis corporibus an valeat.*
- 112 *Pactum de retrouendendo an cedi possit.*
- 113 *Pater an possit ius redimendi filio cedi.*
- 114 *Pater potest per filium substitutum legere.*
- 115 *Pronomen Ipse Ipsa Ipsum an sit demonstratiuum ad oculum, & est personalissimum.*
- 116 *Conuentio dicitur personalissima existente pronomina Ipse Ipsa Ipsum.*
- 117 *Pactum de retrouendendo potest cedi non existente pacto speciali.*
- 118 *Heres an habeat connexitatem cum defuncto.*
- 119 *Sermo testatoris an dicatur proprius sermo heredis.*
- 120 *Factum heredis reputatur factum defuncti.*
- 121 *Factum nomine defuncti per heredem ratificari potest.*
- 122 *Promittens de facto suo, censetur promittere etiam de facto heredis.*
- 123 *Euictio promissa per venditorem censetur etiam factum heredis promississe.*
- 124 *Persona heredis in dubio semper censetur comprehensa licet expressa non sit.*
- 125 *Dictio taxatiua tantum an operatur exclusionem omnium aliarum personarum.*
- 126 *Dictio taxatiua tantum excludit non solum personas extraneas, sed etiam hereditarias.*
- 127 *Pactum personale an excludat etiam heredes.*
- 128 *Emptor ex natura contractus an teneatur retrouendere.*
- 129 *Anellus de Amato laudatur.*
- 130 *Dictio tantum habet negatiuam implicitam.*
- 131 *Dictio taxatiua tantum constituit pacta personalia.*
- 132 *Dictio taxatiua tantum natura sua est restringere limitare, & excludere.*
- 133 *Dictio taxatiua tantum, an operatur effectum exclusiuum non solum personarum extranearum, sed etiam heredum.*
- 134 *Mens qua colligitur ex verbis, ex natura contractus seruari debet, quod est receptum etiam in vltimis voluntatibus.*
- 135 *Pactum redimendi an sit fauorabile.*
- 136 *Pactum redimendi an possit renunciari.*
- 137 *Pactum redimendi fuit introductum, magis gratia venditoris, quam emptoris.*
- 138 *Fauori suo quis potest renunciare.*
- 139 *Pactum de retrouendendo coheret persona gratia rei.*
- 140 *Ius coherens persona gratia rei est cessibile.*
- 141 *Pactum de retrouendendo an renunciari possit.*
- 142 *Ius redimendi an possit cedi vendi vel donare.*
- 143 *Mens contrahentium in contractibus semper inspicitur.*
- 144 *Dictio taxatiua tantum potest poni a partibus in contractibus.*
- 145 *Dictio tantum facit ut non egrediatur persona venditoris.*
- 146 *Dictio taxatiua tantum non facit transire conuentionem ad heredes.*
- 147 *Dictio taxatiua tantum restringit actum etiam fauorabilem.*
- 148 *Nemo potest renunciare iuri suo quando agitur de praiudicio tertii.*
- 149 *Dictio taxatiua tantum posita a lege vel ab homine quando impediatur extentionem.*
- 150 *Mitius agitur cum lege, quam cum homine.*
- 151 *Clausula constituti & praeuarii posita in instrumento pacti de retrouendendo quid operetur.*
- 152 *Pactum de retrouendendo licet sit personale cum obligatione honorum fit reale & transit contra quemcumque possessorem.*
- 153 *Specialis Hypoteca ipsius rei in pacto de retrouendendo quid operetur.*
- 154 *Pactum de retrouendendo absque hypoteca & obligatione honorum & constituto & praeuario & iuramento non afficit rem.*
- 155 *Practica ponenda in instrumento pacti de retrouendendo per notarios.*
- 156 *Clausula ut non possit alienare habet vim decreti irritantis.*
- 157 *Clausula resolutiua contractus operatur Domini translationem absque traditione.*
- 158 *Contractus simulatus quomodo dignoscatur in pacto de retrouendendo.*
- 159 *Instrumenta siue contractus siue sapient naturam simulationis non dicuntur instrumenta.*
- 160 *Possessio non transfertur per contractum simulatum.*
- 161 *Contractus simulatus dicitur corpus siue anima.*
- 162 *Contractus simulati dicuntur ipso iure nulli tamquam non habentes substantiam, neque subsistentiam.*
- 163 *Contractus simulatus licet sit unicus, tamen sub se continens tres species simulationis.*
- 164 *Species simulationis quae nam sint.*
- 165 *Species simulationis vel fictionis contractus non designans non est audiendus nec agendo nec excipiendo.*
- 166 *Contractus ex quibus coniecturis cognoscatur simulatus.*
- 167 *Venditor remanens in possessione rei vendita dicitur contractus simulatus.*

- 168 *Contractus non iuratus præsimitur simulatus.*
- 169 *Contractus simulatus cognoscitur ex pacto de retrouendendo & modicitate pretii & consuetudine sanorandi.*
- 170 *Pater vendens filio maiorem partem suorum bonorum an dicatur contractus simulatus.*
- 171 *Contractus simulatus dicitur ex confessione pretii recepti non autem numerati.*
- 172 *Donatio quando censetur simulata & fraudolenta.*
- 173 *Pater ex bonis donatis an sit legitimus administrator & habeat usumfructum.*
- 174 *Contractus simulatus dignoscitur ex hypothecatione bonorum donatorum vel venditorum.*
- 175 *Contractus simulatus dignoscitur ex euetu rei.*
- 176 *Contractus simulatus dicitur quando alienas remansit in possessione bonorum venditorum.*
- 177 *Contractus simulatus quando non præsimitur.*
- 178 *Venditor an possit redimere quando cumque existente pacto de retrouendendo in decem annis.*
- 179 *Denunciatio est facienda emptori quando venditor redimere velit.*
- 180 *Denunciatio est necessaria ad inducendam scientiam.*
- 181 *Denunciatio non solum est facienda ad inducendam scientiam sed etiam ad certiorationem negotii.*
- 182 *Scientia simplex non requiritur in retractu sed requiritur certioratio.*
- 183 *Denunciatio est substantialis & formalis, & tanquam de forma est obseruanda, & ea non obseruata corrumpit actus.*
- 184 *Denunciatio requiritur in materia euetionis.*
- 185 *Denunciatio est facienda etiam scienti ad finem incitandi aliquem, ut aliquid faciat, vel non faciat.*
- 186 *Copia libelli est danda ad finem sciendi qualitatem lisis mota.*
- 187 *Scientia sola non est sufficiens, sed est necessaria citatio & notificatio.*
- 188 *Denunciatio est facienda iudicialiter.*
- 189 *Citatio est necessaria etiam si aliunde sciat.*
- 190 *Scientia non est sufficiens ad constitutum aliquem in mora sed est necessarius actus intimationis & citationis.*
- 191 *Citatus si non comparet proceditur in contumaciam.*
- 192 *Conductor non repetit expensas factas, siue necessarias siue viles nisi prius denunciauerit vel requisierit locatorem.*
- 193 *Consuetudo Neapolitana circa expensas faciendas in re conducta enunciatur.*
- 194 *Practica citandi locatorem pro expensis faciendis.*
- 195 *Citatio si esset facienda tutori & tutor haberi non possit an possit fieri ipsi papillo.*
- 196 *Denunciatio siue requisitio pro expensis faciendis an sit de forma.*
- 197 *Denunciatio siue citatio vel requisitio an sit facienda in scriptis.*
- 198 *Venditor sciens sibi esse motam litem adhuc debet expectare denunciationem.*
- 199 *Denunciationis forma qualis esse debet.*
- 200 *Denunciatio an sit facienda unicuique heredi insolidum mortuo veditore relictis pluribus heredibus.*
- 201 *Denunciatio litis mota facta emptori an possit fieri quolibet tempore.*
- 202 *Denunciatio trina requiritur in veditio- ne pignoris.*
- 203 *Denunciatio trina non est facienda eodem contextu sed cum interuallo trium dierum.*
- 204 *Pactam valet ut possit vendi pignus absque ulla denunciatione siue citatione.*
- 205 *Prescriptio pacti de redimendo an excludatur si emptor promittat toties retrouendere, quoties prescriptio completa fuerit.*
- 206 *Clausula toties quoties an infinitatem denotat.*
- 207 *Fideiussor promittens presentare debitorem toties quoties, an liberetur eum presentando per aliquas vices.*
- 208 *Pactum de retrouendendo an possit alteri cedi, vel renunciare & transmitti ad heredes etiam extraneos.*
- 209 *Quicquid est cessibile an sit transmissibile.*
- 210 *Heres venditoris potest exercere pactum de redimendo etiam si in contractu non fuerit facta mentio de heredibus.*
- 211 *Verbum si uoluerit positum in contractibus an excludat heredem venditoris a redimendo.*
- 212 *Verbum si petierit positum in contractibus an importet conditionem.*
- 213 *Lex antiquitas C. de usufruct. ponderatur.*
- 214 *Ususfructus morte finitur intellige de morte naturali.*
- 215 *Monachus habet usumfructum quia non dicitur mortuus naturaliter sed ciuilitate & post professionem monasterium habebit usumfructum.*
- 216 *Ususfructus relictus alicui, & eius heredi intelligitur de primo heredi, & non transit ad alios heredes.*
- 217 *Venditio facta cum pacto de retrouendendo an sit pura.*
- 218 *Dominium quod transfertur ex venditione cum pacto de terouendendo est renouabiliter.*
- 219 *Transitio rei, requiritur in pacto de retro- uendendo.*

- 220 *Actio personalis quando debeatur.*
- 221 *Venditor an habeat actionem contra tertium possessorem.*
- 222 *Pactum de retrouendendo an sit pars pretii.*
- 223 *Oblatio verbalis an sufficiat ad constituendum emptorem in mora ad finem consequendi fructus.*
- 224 *Oblatio realis quando dicitur.*
- 225 *Oblatio realis facta in iudicio impedit venditionem pignoris.*
- 226 *Mora quando contrahitur.*
- 227 *Practica S. R. Cons. Neapolit. circa condemnationem rei restituenda.*
- 228 *Cantela traditur contra emptores alienantes bona empti cum pacto de retrouendendo.*
- 229 *Pactum de retrouendendo an operatur praedictum vicino quin possit uti iure congruo.*
- 230 *Contractus venditionis cum pacto de retrouendendo habet, & continet in se conditionem resolutivam ut restituito pretio emptori contractus dissolvatur.*
- 231 *Contractus quando dicatur resolutus.*
- 232 *Decisio S. Cons. Neapolitani enunciatur.*
- 233 *Clausula resolutiva contractus an possit renunciari.*
- 234 *Clausula resolutiva facit transferre ipso iure dominium absque traditione.*
- 235 *Pactum de retrouendendo appositum in ipso contractu est pars ipsius contractus.*
- 236 *Resolutio contractus principali resolvitur etiam & pactum de retrouendendo ibi posito.*
- 237 *Cadens ab emphiteusi ob defectum solutionis, cadit etiam à pacto de retrouendendo.*
- 238 *Actio ad hoc ut nascatur ex ipso pacto de retrouendendo requiritur stipulatio.*
- 239 *Promissio vendendi, non est venditio.*
- 240 *Actio personalis oritur ex promissione de retrouendendo cum ius, quod competat non in re sed ad rem.*
- 241 *Pactum de retrouendendo positum in contractibus an liget contrahentes & an faciat rem minus valere & quantum sit minus.*
- 242 *Pactum redimendi esse partem pretii.*
- 243 *Simulatio contractus inducitur ex pacto de retrouendendo & modicitate pretii.*
- 244 *Pactum de retrouendendo in iure an validum sit.*
- 245 *Onera medii temporis contracta an resolvantur resoluta venditione ex pacto de retrouendendo & quid in feudis.*
- 246 *Pactum de retrouendendo an possit fieri extra instrumentum ante & post instrumentum.*
- 247 *Pactum de retrouendendo an possit per testes probari.*
- 248 *Contractus quando dicatur corresponsivus.*
- 249 *Emptor condemnatus ad restitutionem rei intelligitur una cum fructibus à die litis contestata.*
- 250 *Lis contestata inducit legitimam moram & est sufficiens ad fructuum condemnationem, & per illam constituitur in mala fide.*
- 251 *Venditor ex parte sua debet adimplere antequam exerceat pactum de retrouendendo.*
- 252 *Meliorationes facta pendente termino an petendam retrouenditionem an debeantur.*
- 253 *Meliorationes quomodo taxentur, per id quod fuit impensum vel quod fuit melioratum.*
- 254 *Practica articulandi valorem meliorationum.*
- 255 *Meliorationes aestimanda sunt non in concreto sed in abstracto.*
- 256 *Meliorationes vitales an sint deducenda.*
- 257 *Venditor sine eius haeres facta rebemptione an teneatur stare locationi facta per emptorem.*
- 258 *Singularis successor an teneatur stare colonum cum suis limitationibus.*
- 259 *Res restituta virtute pacti de retrouendendo an resolvatur omne ius super ea constitutum & libere recuperatur.*
- 260 *Locatio malitiosa quando dignoscitur.*
- 261 *Depositum integri pretii est faciendum ad finem redimendi.*
- 262 *Oblatio sola pretii non est sufficiens sed tenetur obsignare pecuniam in publicis bancis.*
- 263 *Mala fides & moram non contrahitur, nisi à die consignationis pretii.*
- 264 *Renunciatio an admittatur in quibus exigit veram numerationem.*
- 265 *Notificatio depositi an sit necessaria.*
- 266 *Depositum an sit faciendum integrum pro constituendo emptore in mora.*
- 267 *Depositum non integrum an sit recipiendum etiam si deficiat in uno tantum nummo.*
- 268 *Emptor non tenetur recipere particularem solutionem.*
- 269 *Lex loquens de liberando debitore requiritur totius debiti obligatio sine depositum.*
- 270 *Forma data à lege ad unguem est observanda.*
- 271 *Forma depositi est ut totum pretium offeratur & ommissio etiam in minimo totum vitiat.*
- 272 *Depositum est faciendum integrum tam de sorte principali, quam de usuris.*
- 273 *Depositans non potest se tueri depositum mancum factum fuisse per errorem.*
- 274 *Ea quae introducta sunt ad conservandum rigorem iuris aut statuti obligatio depositio & consignatio non paritur errori etiam rusticorum minorum militum mulierum aut aliorum quibus facillime paritur.*
- 275 *Depositum factum purum & liberum periculo cuius standum sit venditoris vel emptoris.*
- 276 *Res semper domino perit.*

*Pactio de retrouendendo an
Renunciari possit.*

CAPVT XXXIII.

Actum de retrouendendo quam plurimis modis à contrahentibus visitatur.

Vsitatur Primo simpliciter.

Secundo, vt venditor possit quoadocumque, vel sempet, vel imperpetuum redimere.

Tertio, quod possit ad tempus retrahere, ne certum tempus sit præfinitum.

Quarto, quod emptor non teneatur retrouendere, nisi post certum tempus.

Quinto, quod emptor teneatur retrouendere intra certum tempus.

Sexto, quod venditor, vel hæres teneatur intra certum tempus redimere.

Septimo, quod vëditor possit ex proprijs pecunijs redimere.

Octauo, quod venditor possit intra certum tempus ad libitum redimere, cariori pretio, & quod fructus in sortem imputantur.

Nono, quãdo emptor promisit retrouendere in decem annis.

Decimo, quod venditor prius per aliquot menses, vel per annum debeat emptori denunciare, quando voluerit redimere.

Vndecimo, quãdo emptor promisit, quoties fuerit præscriptum, toties retrouendere.

2 Primum igitur pactam de retrouendendo, intelligendum est, de illo simplici pacto sine tēporis præfinitione; dum raro euenit, in stipulationibus inesse tempus, nisi illud expressè exprimatur, *l. si ita stipulatus, §. Chrisogonus, ff. de verbor. oblig. & sic venditor excluditur à præscriptione longissimi temporis, l. sicut, l. omnes, l. cum notissimi de præscript. 30. vel. 40. annor. Angel. conf. 55. Ruyn. conf. 71. num. 7. conf. 84. nu. 14. lib. 1. Decian. conf. 164. num. 4. Tiraquell. late tract. conuent. §. 1. glos. 2. num. 1. & in hoc casu nulli dissentiunt, vt inquit Menoch. conf. 145. nu. 14.*

Secundus modus est, quando dictum fuit, quod venditor possit quoadocumq. semper, vel imperpetuum redimere.

4 Potestas autem redimendi quoadocumque semper, & imperpetuum, est

collata in liberam voluntatem, & facultatem redimendi, *l. fin. C. commun. diuid. & præscribi minimè potest, maxime adiecto verbo quoadocumque nam ea quæ sunt facultatis sunt in præscribilia, l. viã publicam ff. de viã publ. vbi glos. & DD. notant: Cyn. Bal. & alij C. de seru. & Aqua, Butr. & Imol. in cap. cum Eccles. de Caus. possess. & proinde facultas adimplendi cõditionem potestatiuam nullo modo præscribitur, l. seruus quoque §. ult. ff. de hered. instit. & l. ult. C. de condit. & instit. ideo quæ sunt facultatis, nõ solùm non præscribuntur, sed nec etiam consuetudine tolluntur, Abb. in cap. cum Ioannes circa finem, extra de cler. coniug. & in cap. inter cetera de rescript.*

7 Dicitio semper denotat continuationem temporum iuxta notata latissimè per DD. in l. 1. ff. solut. matrim. & in cap. Rex pacificus in proem. decret. & intelligitur secundum subiectam materiam, *Ias. in dista l. 1. num. 35. Molin. de primogen. lib. 1. cap. 5. num. 32 l. semper ff. de iure immunit. Franch. decis. 307. nu. 7. Bar. in d. l. 1. num. 21 ff. solut. matr. Franc. de leo in Thesaur. for. Eccles. p. 3. cap. 4. num. 109. Rota decis. 445 nu. 3. apud Farinac. in part. 1. recent. Cened. singul. 44. num. 2. Stephan. Gratian. discept. forens. tom. 3. cap. 507. nu. 14. Boer. decis. 158. Aloys. Ricc. in decis. Cur. Archiep. Neap. decis. 287. num. 8. par. 2. Surd. conf. 281. nu. 19. Corn. conf. 171. num. 6. & seq. vol. 2. quæ autem dicitio, semper, non solum importat cõtinationem temporis, verum etiam significat sine distinctione temporis, §. serui verò à Domino, instit. de libert. Rota in nouis 2. par. decis. 128. num. 3. & sine distinctione alicuius casus Cysar de Grass. decis. 180. nu. 15.*

10 Nec esset obliuiscendum, quod dicitio semper denotat perpetuitatem, cum solet exponi pro perpetuo, *l. Cajo §. Imperator ff. de aliment. & cibor. leg. l. 1. ff. de iur. dot. l. fin ff. ad l. pompon. de Parric. & l. quisquis §. fili ff. ad l. iul. maieft & in l. lex qua tutores §. ante omnia C. de admini. tutor. Socc. conf. 11. nu. 5. vol. 1. Boer. decis. 158. Sud. decis. 112. num. 4. et decis. 255 num. 7. & conf. 179. num. 4. Rota decis. 359. num. 3. par. 1. Marescot. variar. resolut. lib. 2. cap. 25. num. 5. Ruyn. conf. 128. uol. 1. Roland. à Vall. conf. 23. num. 18. lib. 4. Gozad. conf. 102. num. 7. Paris. conf. 37. num. 24. uol. 2. & conf. 92. num. 34. Vegg. conf. 74. num. 398. & 433. Sim. de Pretr. de interpret. vltim. volunt. lib. 3. dub. 5. num. 19. Surd. decis. 255. num. 7. & conf. 179. num. 14. conf. 241. num. 32. conf. 281 num. 18. conf. 403. num. 70. conf. 448. num. 7.*

12 & exponitur pro omni tempore, & omni

ni

- ni casu, *Surd. decis. 112. num. 4. Cardin. Tusch. litt. D. conclus. 371. num. 1. Menoch. conf. 706. num. 36. Stephan. Gratian. March. decis. 183. Surd. conf. 127. num. 16. Farinac. decis. 249. num. 19. apud Paul. de Rubis to. 3 diuers. alias par. 7. recens. Giurb. conf. crimin. 99. num. 28. Auendan. ad l. 40. Thaur. glos. 15. num. 1. Reg. Rouitus lib. 2. conf. 81. num. 2. &*
- 13 *Francb. d. decis. 307. vbi importare dixit continuationem temporis, Veral. decis. 35. num. 9. par. 2. & equipollet dictioni perpetuo, Azued. ad l. 6. num. 31. tit. 15. lib. 4. Garc. de nobilit. glos. 1. 5. 1. num. 23. Ric. in decis. Cur. Archiep. Neap. d. decis. 287. nu. 8 par. 2. Rota decis. 231. num. 4. apud Farinac. 35 par. 2. recens. & quod habeat tractum in futurum, & notet tempus in secula seculorum, & sine præfinitione, Caputaq. dec. 35. num. 9. par. 2. Roland. conf. 23. num. 38. & 39. tom. 4. Mantie. decis. 39. num. 7. vers. 4. ad miniculum, Menoch. conf. 38. nu. 43. Boer. dicta decis. 158. num. 6. 7. & 9. l. 1. §. perenne, ff. de stat. Corn. conf. 171. num. 6. & 7. & 13. vol. 2. Stephan. Gratian. discept. forens. to. 3. cap. 597. num. 14. Rota decis. apud Farinac. decis. 445. num. 3. par. 1. recens.*
- 16 Dicitio imperpetuum, etiam dicit perpetuitatem, quia positum pro hæredibus, & successoribus imperpetuum, & durat quandiu durat descendentiam, Mantie. de tacit. et ambig. conuention. lib. 22 tit. 19. num. 21. Couar. variar. resolu. lib. 2. cap. 17. num. 5. Ruyn. conf. 161. num. 10. & 11. lib. 1. Barbas. conf. 63. num. 23. lib. 1. & est
- 17 comprehensiuam omnium temporum in infinitum, l. cum debere ff. de seruit. urban. præd. vbi verbum imperpetuum comprehendit omne tempus; & qui totum dicit nihil excludit. l. Iulian. ff. de legat. 3. & perpetuum tempus denotare, l. apud Celsum & l. hac exceptione. ff. de dolo except. Fusar. conf. 9. num. 4. & conf. 516. num. 10. Rota apud Paul. de Rubis decis. 77. num. 15.
- 18 quæ quidem dicitio imperpetuum idem sonat, quod in infinitum, & intelligitur etiam post centum annos, Pute. decis. 115 alias 110. num. 15. lib. 1. Gratian. decis. 22. num. 9. Paris. conf. 32. lib. 4. num. 85. etiam, ad hominis vitam, si actus de sui natura vel disponendi modus, personam respiciat; Ruyn. conf. 143. num. 6. Alex. conf. 68. lib. 1. num. 2. glos. in l. imperpetuum ff. de procurat. & Reg. Galeot. Dux Reginae in suis controuer. lib. 1. controu. 44. num. 19. & 20. vbi dixit dictam clausulam imperpetuum
- 19 in concessionibus importare vtile dominium, siue plenum ius ad hæredes transitorium, ut in l. 1. §. qui imperpetuum, vbi glos. & DD. ff. si ager. vectigal. etiam ad extraneos, hæredes transire, Alex. conf. 189. num. 16. Socc. conf. 266. lib. 2. vers. secundo premissa.
- 20 Dicitio quandocumque posita in promissione, vel in contractu perpetuam facultatem tribuit, volenti agere, & exercitare pactum de redimendo, & est apta comprehendere omnem modum, & omnem qualitatem, Anchar. conf. 268. incipiente iure Diuino, num. 4. vbi late examinat Fabian. de monte de empt. & vendit. quest. 3. par. 4. Surd. conf. 460. num. 58. & operatur ac si singula tempora fuissent enumerata, Menoch. de præsum. lib. 4. præsumpt. 51. num. 6. & idem Menoch. conf. 399. nu. 32. & 34. Paris. conf. 33. vol. 3. Honded. conf. 55. nu. 42. vol. 2. & Anchar. conf. 21 268. nec currit præscriptio statutaria, vel legalis, pro vt notat tex. in l. quod si nolit. 31. §. si vero conuenerit ff. de edelit. edict. idemq; voluerunt Angel. & Imol. in l. 1. ff. de usucap. Capoll. Cautel. 68. incipiente si petens, num. 5. & Cautel. 75. incipiente Cautela quod in contractibus, Barbat. conf. 53. vol. 3. conf. 18. vol. 3. & est glos. in l. 1. ff. de concuss. in verbo obligatum; Tiraq. in tract. de retract. Conuen. in §. 1. glos. 2. num. 15. & num. 24. & eam esse veriore & magis communem Petr. Gerard. sing. 18. quem refert Ant. Gabriel. comm. opin. in tit. de præscript. conclus. 6. & secundum istam opinionem fuisse decisum pro vt apparet in decis. Auenion. 129. & decis. florent. refert Mangon. decis. 105. Pancirol. conf. 38. num. 6 Myssing. obseruat. 16. cent. 1. eandem tanquam verisimam amplectitur Gaball. melliloqu. 420. optime Guttier. in repetit. l. namo potest num. 468. cum sequ. ff. de leg. 1. Cantiumcul. conf. 17. nu. 44. Vrsi. ad Affiliæ. dec. 13. & decis. 37. & decis. 379. est quidem
- 22 ratio quia verba ista quandocumque sunt acta significare infinitatem, & sic tempus limitatum habere non debent l. si ita stipulatus à Seio, vbi Bar. notat ff. de fideiuss. Alex. conf. 145. vol. 2. nu. 1. Hyppol. in Rub. de fideiuss. num. 100. alias contrahentes deciperentur, contra tex. in l. 1. §. magistro autem. ff. de exercit. act. nam
- 23 ex ipsa dictione quandocumque cognoscitur mens contrahentium quæ in ipsis contractibus est seruanda, & attendi debet ut in l. fin. C. quando res pignor. oblig. 24 poss. l. Blanditus C. de fideiussor. ita vt ne illud verbum quandocumque sine effectu remaneat contra l. si quando ff. de legat. 1. l. 1. §. hac autem verba ff. quod quisque iuris, & præscriptio remanet exclusa præcipue cum sit in facultate venditoris
- 25 semper, & quodocumq; rem redimere & sic ea quæ sunt facultatis, non præscribuntur l. viam publicam vbi Bar. ff. de via publ.

publ. *Azeued. in l. 4. tit. 15. num. 15. lb. 2. re-*
 26 *compilat. & emptor qui promisit quan-*
documq; retrouendere sit semper obli-
 27 *gatus ad dictam retrouenditionem, ha-*
quandocumque operatur, quod non so-
lum de iure Canonico præscribi non-
possit cap. fin. de præscript. etiam in foro
seculari, vt resoluit Fulgos. conf. 123. col. 3.
Barbat. conf. 51. vol. 1. Ruyn. conf. 111. vol. 1.
conf. 150. num. 3. vol. 4. Roland. late conf. 21.
num. 21. lib. 2.

28 Ampliando prædicta, quod quando
 in contractu. adest ista clausula semper,
 & quodcumque impedit etiam præ-
 scriptionem iuris offerendi, vt in l. plures
 §. fin. ff. de dol. except. l. Paulus §. ult. ff. quib.
 mod. pign. vel hypotec. soluat. & DD. vbi su-
 pra Capoll. conf. 75. & 78. Socc. conf. 86. &
 166. vol. 2. hanc opinionem veriore, &
 conscientiæ aptiorem dicunt esse, Al-
 ciat. in l. petens C. de pact. & in Rub. de præ-
 script. num. 64. Fab. de monte, de empt. &
 vendit. 3. quest. 7. qui duo fundamenta
 29 adducit primum, quod ex conuentio-
 ne partium obligatio, & actio extendi
 ad infinitum possit, l. si ita stipulatus ff.
 de fide instrum. l. 4. ff. de damno infect. l. si
 finita, l. qui bona fide, §. fin. ff. eod. secundum
 l. quod si nolit. §. si quid ita ff. de edelit. edict.
 30 vbi si inter emptorem, & venditorem
 fieret pactum, quod quodcumque li-
 ceret emptori redhiberi, potest perpe-
 tuo redhiberi, & restitui, *Azeued. in l. 4.*
tit. 15. num. 5. lib. 4. recompilet. nam si nulla
 31 *adfit temporis præfinitio vsque ad infi-*
nitum potest redimere, secundum ma-
gis communem opinionem tex. est in l.
quid si nolit §. si quis ita ff. de edelit. edict. &
est etiam tex. in litem illa §. quod adiicitur
ff. de constit. pecun.

32 Ista dictio quodcumque posita in
 instrumentis importat nullam temporis
 33 præfinitionem, & sic creditor sine tem-
 poris præfinitione habet ius petendi
 debitum, vt resoluit *Parlador. rerum quo-*
tidianarum 1. cap. 1. §. 13. num. 44. vers. pro-
inde, Couar. lib. 1. variar. cap. 9. num. 4. quæ
 opinio tenenda est in iudicando, & con-
 sulendo, late de hac materia *Paris conf. 99*
num. 42. lib. 3.

34 Alia ratione suadet quia in contra-
 ctibus vbi verba contrahentium sunt
 apta infinitatem importare, prout ver-
 bum quodcumque, & perpetuo, & si-
 milia tunc admittitur infinitas, l. si ita sti-
 pulatus à Scio, vbi Bar. ff. de verbor. oblig.
Alex. conf. 145. vol. 2. & in l. si finita in prin-
cip. ff. de damn. infect. Ias. in l. duobus §. si ei
col. fin. ff. de iure iur.

35 Imo quando verba sunt acta ad infi-
 nitatem tolleratur infinitas, ita summa-
 tur *tex. in l. si ita stipulatus 56. ff. de fideusso-*
rib. facit etiam tex. in l. in annali b. C. de le-
gat. sed verbum quodcumque impor-
tat infinitatem temporis; Bar. in l. qui bo-
na §. ult. ff. de damn. infect. vbi etiam Dyn.
Alber. Imol. & Alex. idemque affirmat Bar.
& Imol. in dicta l. si stipulatus, Alexand.
conf. 145.

36 In istis autem contractibus pacti de
 retrouendendo, magis est attendenda
 veluntas contrahentium, quam aliter,
 ita vt semper interpretatio fiat, quæ ma-
 37 gis menti sit conformis, mens enim &
 intentio, in contractibus est in primis
 attendenda, ex *tex. in l. ult. C. qua res pigno-*
blig. poss. Ioann. Ant. Bell. conf. 22. num. 13.
conf. 29. num. 16. mens autem clarior esse
 non potest, nisi ex verbis quibus con-
 trahentes vtuntur in his venditionibus,
 quæ cum pacto de retrouendendo fiunt,
 & concipiuntur, cum in eis sibi expresse
 reseruet venditor facultatem recupe-
 randi rem venditam, pro eodem prætio
 perpetuo quodcumque ipse volue-
 38 rit; ex quibus colligitur illam facultatē
 redimendi esse perpetuam, cum sibi im-
 perpetuum esse reseruatam à quorum
 verborum proprietate non esse faciliter
 recedendum, l. 3. §. hac verba ff. de negot.
 gest. l. non aliter ff. de legat. 3. *Giurb. decis. 52*
num. 1. Casanat. conf. 45. num. 157. & nu. 161

39 vbi dixit nullum mentis nostræ testimo-
 nium maius esse, quam qualitas inspe-
 cta verborum *Casanat. conf. 49. num. 19.*
& conf. 39. num. 51. & 60. conf. 53. idem
num. 43. conf. 56. num. 46. Bell. conf. 11. num.
52. Surd. conf. 3. num. 21. Bell. conf. 43. nu. 3.

40 & licet DD. dicant infinitatem esse cui-
 tandam; l. 1. C. de sent. que pro eo, quod inte-
 rest profer. l. fideicomissa §. si quis decem ff.
 41 *de legat. 2. Respondetur ex conuentione*
partium obligatio, & actio possunt ex-
tendi ad infinitum: Ant. Gomez. in 2. tomo
variar. resolut. cap. 2. num. 28. Ceual. quest.
207. num. 27. Cancer. par. 1. variar. resolut.
cap. 13. de empt. & vendit. num. 52. & in 3.
par. cap. 15. de renunc. ex nu. 88. & 81. quod

42 partes possunt renunciare præscriptio-
 ni temporis 30. vel 40. annorum, *Bal. de*
prescript. par. 5. quest. 6.

43 Secundo istę dictiones quodcumque
 perpetuo toties, quoties, quando sunt
 prolatae ab homine, seu à partibus non
 inducunt temporalitatem, cum genera-
 lis dispositio hominis, minus restringa-
 tur, quam legis, & sic illa præscriptio 30.
 vel 40. annorum potest intelligi in illis
 dictionibus prolatis à lege, & intelligun-
 tur

- tur temporaliter, & sic ista facultas redimendi potest præscribi, quia in hoc casu lex operatur, sed quando prolata à partibus, non præscribitur, *Ruyn. conf. 111. num. 5. & 6. lib. 1. Gaphal. conf. 40. nu. 6. lib. 1. Vulpel. in tract. de diction. dict. quandocumq. num. 4. sequitur Facchin. contra. 45 iur. lib. 2. cap. 13. & propterea prouiso, quæ sit à contrahentibus semper est firmior; ea quæ sit à lege, *la ssiduis C. qui pot. in pign. habeant. Hieron. Laurent. decis. Auenion. 129. nu. 5.**
- 46 Imò si venditio sit facta cum pacto de retrouendèdo ad certum tempus, nullo adiecto verbo quandocumq. tunc non obstante elapsu temporis vëditor auditur imperpetuum, & id ipsum voluit *Jacob. in l. 2. num. 2. ff. si cert. pet. Cassan. in conf. 11. nu. 40. & in consuet. Burgun. Rub. 5. §. 1. nu. 22. & Rub. 10. in fine, nu. 4. Surd. decis. 34. nu. 5.*
- 47 Ad præscribendū pactū de retrouendèdo cōcurrere debēt requisita necessaria v3. iustus titulus, & bona fides, *cap. si diligent. extra de præscript. & bona fides,*
- 48 tam in foro Canonico quam Ciuili est necessaria *cap. fin. eod. tit. ad præscribendum enim pactum de retrouendendo, nullus adest titulus, & certè concurren mala fides possessoris, ideo non potest habere locum præscriptio, & proinde semper in iudicando præualuit sententia, quod non præscribatur dictum pactum de retrouendendo, vt refert Cassan. in consuet. Burg. in tit. des ventes §. 1. col. 2. vers. cōtrarium tamen, cart. 806. vbi etiam plures adducit ad hoc authoritates, & Alciat. in l. petens C. de pact. glos. 1. in fine, dixit hanc opinionem equiorem esse, & conscientia actiorem; & ideo in Rub. extra de præscript. nu. 64. cum sequent. Affirmat hanc opinionem tanquam equissimam esse tenendam in pract. *Minsing. in cent. 1. obser. 16. dixit quod, nec tempus**
- 49 quidem centum annorum sufficit ad præscribendū tale pactum de retrouendendo, & sic fuisse pluries per Cameram Imperialē decisū idemq; per S. C. Neap. refert *Ricc. collect. 285. in quadam causa per eū relata, vbi dixit, quod fuit multū hæc ventilata quæstio, & tandem decisa, quod non habeat locum præscriptio, Ant Gabr. lib. 5. com. conclus. 6. num. 6. tit. de præscript. Ant. Gomez. 2. tom. variar. cap. 2. num. 28. & Fabian. de Monte in dicto tract. de empt. & vendit. 3. quæst. 7. quæstionis princip.*
- 50 Alia opinio, quod prædictum pactum de retrouendendo præscribatur spatio 30. annorum tenuerunt nonnulli *DD.*

& *1. Couar. lib. 1. variar. cap. 9. n. 7. Roland. conf. 25. vol. 2. Anchar. conf. 331. Alex. conf. 228. lib. 6. Dec. conf. 164. num. 4. Socc. iur. conf. 145. lib. 1. num. 36. Paris conf. 92. lib. 3. Cephel. conf. 40. num. 2. & conf. 43. nu. 12. & conf. 102. num. 4 & conf. 329. nu. 41. & conf. 469. nu. 24. Ruyn. conf. 167. vol. 1. Bertrand. conf. 181. col. 2. vol. 3. Crauett. conf. 71. qui licet dicant posse præscribi pactum de retrouendèdo per 30. annos, sunt intelligēdi quando in contractu dicti pacti de retrouendendo, non adfint dictæ clausulæ, semper, quandocumq; & imperpetuum, quæ clausulæ habent exclusionem in præscriptionis per iura supra allegata.*

Possunt istæ opiniones conciliari vltra prædicta, cum distinctione aut ista facultas accipiatur, quatenus sonat in factum, aut quatenus sonat in ius, cōsideratur autem, tanquam sonat in factum, quando non dirigitur ad aliquod ius acquirendum de nouo, sed tantum pertinet ad conseruationem iuris quæsitæ, & ista facultas redimendi tempore non præscribitur, *2. ff. de via publica, Zax. conf. 15. num. 6. lib. 2. Roland. conf. 33. num. 6. 2. Menoch. conf. 201. num. 62. lib. 3. Aut sonat in ius & dicitur sonare in ius quando dirigitur ad acquirendum aliquod ius de nouo deducibile in iudicium, & hæc facultas, tanquam iuris præscriptione tolli potest, licet cum glos. C. de iure deliberandi, Ant. Gabr. comm. conclus. tit. de præscript. concl. 10. num. 8. Menoch. conf. 145. num. 28. lib. 2. Barbof. in l. cum notissimis, nu. 77. C. de præscript. 30. vel 40. ann. possit etiam dici, & intelligi prædictam præscriptionem practicari in illis contractibus pacti de retrouendendo, in quibus non adfint illa verba, seu dictiones denotantia perpetuitatem, & infinitatem *Menoch. conf. 143. n. 14. Card. Mantie. in tract. de tac. & ambig. Conuent. lib. 4. tit. 31. nu. 21. Angel. & Bald. in l. quod si nolit §. si quid ita uenerit. ff. de edelit. edict. Tiraq. in tract. de retract. conuent. §. 1. glos. 3. n. 15. & eam esse veriore, & magis communem, & pro ea fuisse iudicatum dixit Petr. Gerard. sing. 18. quam refert Ant. Gabriel. lib. 5. comm. opn. in tit. de præscript. conclus. 6. decis. Auenion. 129. ac etiam in decis. Florent. refert Mangon. decis. 106. Pancirol. conf. 38. num. 6. optimè Guttier, in repet. l. nemo potest, nu. 468. ff. de legat. 1. Cantiancul. conf. 17. num. 44. Vrsill. ad Assl. decis. 37. 51 dixit, impiissimum refugium est allegare præscriptionem, & in dec. 379. dixit numquam potuisse obtinere sententiam ex capite præscriptionis, & Reg. Rouit. in conf.**

conf. 14. lib. 2. illa causa non fuit decisa, sed remansit in paritate votorum cui facultati præscribendi dictum pactum, retrouendendi partes possunt renüciari Balb. in tract. de præscript. 5. par. 5. partis principalis q. 6. Cephal. conf. 700. num. 3.

5. Quo ad tertium modum, quando in pacto fuit expressum, quod venditor oblato eodem prætio possit ad tempus redimere, nec certum tempus est prænitum, *l. sine præfinitione ff. de panis, & quando nulla temporis mentio facta sit, intellige imperpetuum, l. seruus, vbi Bal. & Salic. C. de panis, Tiraquell. de retract. conuent. §. 1. glos. 2. num. 4. vbi expresse dixit tempus durare imperpetuum, Bal. in l. minoribus C. de decurionib. lib. 10.*

53 Quo ad quartum modum quando emptor non teneatur retrouendere nisi post certum tēpus, puta post biēnium, vel decemnium, aut verò expressum est in instrumento, & id seruandum est, aut dictum est intra decem, aut viginti annos. fiat, reuenditio, & poterit venditor quocumque tempore redimere, cum omne tempus quod in termino prædictorum annorum clauditur intra eos esse rectè dicatur, & quolibet anno, & die posse redimere per *tex. in l. si ita fuerit libertas ff. de manumiss. testam. l. 1. §. quod dicimus ff. de success. edict. Guid. pap. decis. 516. Cagnol. in repet. l. 2. in 9. quæst. C. de pact. inter empt. & vendit. alios autem casus distinguentes tempus prædictum enumerat Tiraquell. de retract. conuent. §. 1. glos. 2. num. 67. & nu. 68. cum seq.*

54 Quo ad quintum modum, quod emptor teneatur infra certum tempus, veluti intra decemnium retrouēdere post dictum tempus præcluditur via redimendi, nam facultas redimendi ad tempus, post tempus intelligitur esse prohibita, *l. status liberus, §. sticum, ff. de legat. 2. l. si vnus §. si cum reo, & l. epistola, §. ult. ff. de pactis, permittum enim ad tempus cēsetur post tempus prohibitum, & denegatum, l. si vnus §. 1. vbi Bal. & l. Epistola, §. fin. vbi Castrens. ff. de pact. Tiraq. in tract. de retract. conuent. §. 1. glos. 2. num. 44. decis. Pedam. 851. num. 13. & si post tempus conuentum cogereur emptor reuendere, esset inutilis adiectio certi temporis, cap. si papa de priuileg. in 6. Bal. in fine, vers. item nota post terminum, & esset contra conuentionem, & intentionem agentium contra *tex. l. omnis ff. si cert. petat. l. obligationum in princip. ff. de obligat. & Bal. in l. adita, col. 13. C. de edendo, dicens quod affirmatiua limitatio ad tempus, inducit post illud negationē, vt Roman. conf. 431,**

58 nam tempus ad aliquid faciendum præstitum, non potest prorogari, etiam si agatur de fauore libertatis, & vltimæ voluntatis, *l. Thais, §. intra ff. de fidei libert. & l. Sthico §. Titius de stat. libert. & qui*

59 patitur labi tempus sibi præstitum ad redimendum, tacitè videtur huic facultati sibi competenti renunciare, *l. 2. §. expectandi, ff. de bono poss. secundum tabul. l. alienationes ff. de verb. signif. cū tēporis lapsus inducat renunciationem Bal. in l. 1. C. de restit. in integr. & l. si ego ff. de neg. gest. Tiraq. de retract. consangu. §. 3. glo. 4. nu. 2. Surd. conf. 91. num. 21. lib. 1. & decis. 189. nu. 8. & 9. Affl. de iure probom. in verbo vt infra 30. dies, col. 9. vers. 4. nota, Alex. conf. 133. in fine, lib. 6. & quando tempus adicitur obligationi propter fauorem debitoris tantum, ira quod creditor ex parte sua nihil facere debeat, sed quando satisfacit per numerationem prætij, intra tempus præstitum tenetur retrouendere post illud tempus statutum, & adiectum in*

61 contractu non tenetur retrouendere, quia emptor, & venditor teneretur obseruare legem conuentionis dicta *l. 2. C. de pact. inter empt. & vendit. Angel. cōs. 199. num. 2. Ias. in l. cum qui ita §. qui ita stipulatur, num. 9. ff. de verbor. obligat.*

62 Hinc est quod ratificatio in tempore promissa post tempus non valet quia medio tempore ius fuit quæsitum alteri, nec retrotrahitur tanquam per lapsum temporis cum non sit amplius in eodem statu, *Bar. in l. si vxor §. si quis plane vxorem, ff. de adult. Nat. conf. 415. nu. 2. conf. 504. num. 20. Ofasc. decis. 119. num. 23. Becc. conf. 66. num. 25. Surd. conf. 8. num. 18. lib. 1. decis. 245. num. 8. latè Tiraquell. de retract. lignag. §. 1. glos. 10. num. 69. & 88. Reg. de Ponte in decis. 27. nu. 1. cum illud tempus promissum ad ratificandum, attendendum sit iuxta *Bar. in l. obseruare. nu. 1. & 4. ff. de offic. proconf. Alex. conf. 78. nu. 18. lib. 5. Dec. conf. 367. nu. 4. Ruyn. conf. 72. nu. 10 lib. 3. Nat. conf. 262. num. 10. Ofasc. dicta decis. 119. num. 26. Surd. conf. 183. num. 34. lib. 2. & decis. 245. num. 5. vsque ad 13. & nihil operatur cum sit facta post tempus, Roland. conf. 19. num. 12. & 13. lib. 1. Alex. conf. 167. lib. 6. num. 2. & 3. Ruyn. conf. 172. num. 14. lib. 1. Menoch. conf. 121. num. 34. lib. 2. Dec. conf. 246. num. 5. & 6. & non debet attendi tanquam facta tempore inhabilitate non integra, *l. bonor. ff. rē rat. hab. Paris. conf. 77. num. 39. lib. 1. Dec. conf. 225. conf. 426. num. 5. Surd. conf. 157. lib. 2. num. 18. &***

64 sic ratificatio promissa in tempore limitato, currit de momento ad momentum *Bal. conf. 457. num. 3. lib. 3. Tiraquell.*

- de retract. lignag. §. 1. glos. 11. num. 36. & quando tempus precisè est appositum, puta infra annum, vel mensem alicui contractui, vel dispositioni, illud tempus limitatum, infra mensem, vel infra annum, continet contrariam dispositionem post tempus, l. fratres ff. de penis, Bal. & Salic. in Authent. qua supplicatio C. de precib. imper. offer. Surd. dec. 203. num. 1. & 5. Gratian. discept. forens. lib. 4. cap. 710. nu. 8. & decis. 244. num. 10. Dec. conf. 61. num. 4.
- 65 Actus promissi faciendi infra tempus, si permitterentur post tempus frustra esset illa adiectio temporis in prædictis contractibus, l. si quando ff. de legat. 1. cum in illis nullum omninò verbum, sed nec vlla quidem syllaba, debeat esse sine effectu aliquid operandi, vt pulchrè dixit Bal. in Rubr. C. de contrahend. emptio. in
- 66 quest. 9. cum finito tempore, venditio remaneat libera, Boer. decis. 142. num. 9. & idem Boer. conf. 3. num. 17. 25. & 28.
- 67 Cum indubitatum in iure sit tempus præfixum in quolibet contractu conditionem inducere, quæ conditio dicitur suspensiva, vel resolutiua actus, & operatur, vt nunquam contractus factus fuisset, Tiraquell. in tract. l. si unquam in verbo reuertatur nu. 277. & Reg. Rouit. in prag. 1 de guidat. nu. 19. inspiciendum est enim, quid actum est in dicto contractu, seu concessione, in quibus quilibet opponit pactum, & conditionem, quam vult Andr. in prælud. feudor. in princip. vers. in quibus, & conditione, nam rei suæ quilibet est moderator, & arbitrer, l. in re C. mandat. & de natura contractuum est ex parium conuentione legem accipere, l. legem C. de pact. & l. 1. C. de pact. conuent.
- 68 Item affirmatiua limitata ad tempus inducit negatiuam, post illud, Dec. conf. 6 num. 4. ex pluribus comprobatur Tiraquell. de contract. conuent. §. 1. glos. 2. num. 45. ratio est quia concessum ad tempus, censetur post tempus prohibitum, l. si vnus, §. 1. vbi Bald. ff. de pact. Surd. conf. 88. nu. 7. vol. 1. & conf. 97. nu. 26. & conf. 772. nu. 11. vol. 1.
- 70 Conditio implenda infra tempus, nõ potest post tempus adimpleri, per text. in l. Thais §. intra certa tempora ff. de fideicommiss. liber. vbi nõ admittitur ad adimplendam conditionem post tempus, nec etiam ad consequendam libertatem, quæ est causa favorabilis, imo pia, l. statu liber. §. sticum, ff. de legat. 2. per quem text. dixit Bal. in l. si plures, num. 32. C. de condit. infer. conditio enim habet vim causæ finalis, & debet seruari in forma specifica, l. maius, & l. qui heredi ff. de condit. & demonstrat. DD. communiter in l. gallus, §. & quid si tantum ff. de liber. & postb. & dum,
- 72 præfigitur certum tempus, siue terminus, infra quem aliquid debet fieri, terminus ille stat pro forma, & conditio-
- 73 naliter, ideo per omissionem termini actus ipso iure annullatur, ex quo forma non est seruata, etiam si defectus sit in minimo, Surd. conf. 124. num. 5. volu. 1. Rota Genuens. decis. 192. num. 2. & late Reg.
- 74 de Ponte conf. 15. num. 32. 55. & 85. Hinc est, quod qui non obseruat tempora dispositionis, dicitur ipsam dispositionem non obseruare, Surd. dicto conf. 124. nu. 7. Bal. in Auth. qua supplicatio C. de precib. Imper. offer. nu. 8. & Salicet. in dicta Auth.
- 75 quæ supplicatio, dixit peccatum temporis esse peccatum formæ, forma autem non specificè seruata, actus corrumpitur, comprobatur Reg. Rouit. supra cit. nu. 35. & pro-
- 77 inde non potest poni tempus pro tempore quia tempus tanquam forma dat esse rei, text. in l. si pecuniam ff. de cost. caus. dat. Sol. in suis comment. in antiquis constit. Sabaudia i. par. Decret. ex frequent. tit. de pact. inter empt. & vendit. num. 9. Menoch. de arbit. iudic. casu 217. lib. 2. conf. 343. lib. 4.
- 78 num. 46. Et licet militibus ex causa militiæ occupatis, non currat tempus, & potest etiam finito tempore admitti ad retrahendum, cap. significante extra de pignorib. cap. quia diuersitatem, de concessio. præbend. l. attilicinus ff. de seruit. rustic. prædiorum, l. 1. in princip. ibi si res publicè operam, ff. ex quib. caus. maior. etiam mino-
- 79 ribus restitutionem in integrum dari ex capite iuxta impedimenti, Cognol. in l. 2. nu. 218. C. de pact. inter empt. & vendit. videlicet sit disputatio an currat præscriptio, vel non, an vero detur restitutio in integrum; Bart. in l. 1. §. si quis hoc interdicto, lo secondo, ff. de itiner. actuque priu. Affl. decis. 37. quia sufficit obtineri ex capite restitutionis, quæ datur à die scientiæ, Cognol. vbi supra, num. 219. tamè
- 80 aduersus lapsum temporis conuenti; non minores neque milites ex iuxta causa
- 81 sa absentes restituuntur, licet enim restituantur aduersus tempus, vel penam legalem, non tamen restituuntur aduersus conuentionales, Tiraquell. latissime in Rubrica de retract. conuent. §. 1. glos. 2. nu. 46. & 55. glos. notabiliter in l. si cum militibus in verbo distraxerunt C. de restitut. milit.
- 82 Et adeo hoc est verum, quod tempus in contractibus appositum, pro aliquid faciendo currat etiam ignoranti, per text. in l. qui autem, §. si quid cum pupillo ff. que in fraudem credit. & singularem ap-

pellat *Tiraquell. in tract. de retract. lignag. §. 35. glos. 4. num. 25. & 26.* Imo quando terminus adiungitur numero dierum, 83 vel mensium, cum dictione A, vel Ab, & similibus, tunc statim incipit currere, & currit de momento ad momentum, & currit de momento ad momentum, etiam ignorantia, *Ant. Gabr. comm. opin. lib. 2. in tit. de arbitr. conclus. 2. num. 5.* & licet terminus compromissi currere non incipiat nisi à die acceptationis, tamen quando esset dictum, quod currit, aut daret per mensem ab hodiè, tunc tempus currit statim, *Anton. Gabr. ubi supra nu. 4.* quo termino elapso nequicquam minori conceditur restitutio in integrum post omnes tradit *Reg. Sanfelix. in sua praxi iudiciar. sect. 41. nu. 7.*

85 Nec Iudex potest contra prædictam conventionem, contrarium iudicare, ex quo debet stare id, quod fuit dispositum, & conuentum inter partes; cum pacta contractui legem dant, *l. petens ubi DD. & l. legem C. de pact. Borgo. Cauale. decis. 36. num. 445.* nec absque cōsensu ambarum partium possunt reuocari, & alterari, *Cappell. Tholos. decis. 307. Rodoriq. Suarez in l. post rem ff. de re iudic. Felin. in cap. accedens, el primo num. 2. & 3. ve lit. pendent. & in cap. l. in 2. fallent. de probat. cum Iudex validare debet conuentiones per partes initas, & ex conuentione iudicare debet, non ex sua æquitate, vt in l. in conuentionibus, ff. de verbor. oblig. ubi Bart. num. 5. & seq. & proinde cum sumus in dispositione conuentionali, etiam iudiciali, quæ seruanda est, cum ex ipsa cōuentione contractus legem accipiat, *l. pacisci ff. de pact.* nec possunt isti contractus operari ultra conuentionem, & eorum intentionem *l. non omnis ff. si cert. pet.**

88 Tāta igitur est vis temporis limitati, vt ex eius natura sumi possit argumentum etiam in statutis, & ad correctionem iuris communis, vt dixit *Bal. in l. obseruare §. proficisci, in 3. quæst. ff. de offic. procons. Alex. conf. 3. nu. 6. vol. 7. & Roman. in conf. 31. dixit, quod qui ius suum non prosequitur intra terminum præfixum videtur illi renunciare, nec audiri deinde potest* *Ias. in l. si ita quis num. 3. ff. de vulg. & pupill. substit. Crot. in conf. 61. nu. 15. & in l. si insulam. nu. 15. ff. de verbor. oblig. Tiraquell. de retract. conuent. §. 1. glos. 2. nu. 47. Caphal. conf. 422. num. 4.* & in terminis quod lapso tempore conuento, & appo-

90 sito in contractu, non teneatur emptor reuendere, vt est *tex. in l. 2. C. de pact. inter empt. & vendit. vbi ponitur primo casu de eo qui promisit reuendere, quando cumq. vel intra certa tempora, & di-*

91 citur seruandam esse legem cōuentionis, quod nihil aliud est, quam, quod teneatur emptor reuendere intra tempus statutum, & per illum *tex. quæstionem ita determinat, Angel. in conf. 199. sequitur Barb. in cap. ad nostram de empt. & vendit. col. ult. Socc. conf. 241. vol. 2. num. 14. Curt. sen. conf. 59. vers. ultimo confirmari, Dec. conf. 308. num. 8. & cum alijs pluribus apud Tiraquell. de retract. conuent. dicta glos. 2. num. 41. vbi addit. tex. in l. si creditor §. illud ff. de distract. pignor. Cagnol. in l. 2. C. de pact. inter empt. & vend. num. 36. & Gozad. num. 64. qui duo confirmant alijs rationibus & inducunt illum *tex. reprehendentem Ias. qui dicebat ibi, hoc non probari, Ruyn. conf. 54. vol. 5. Socc. iun. conf. 194. nu. 3. vol. 3. Nat. in conf. 492. Craueff. conf. 216. num. 19. Roland. conf. 10. num. 12. vol. 2. Becc. in conf. 12. num. 7. & conf. 32. num. 1.**

92 Nec esset relinquendum vnum notabile v3. facto pacto inter contrahentes de redimendo infra certum tempus, quo pendente oritur controuersia inter emptorem, & venditorem nam vnus impugnat, alter negat, & interim labitur tempus, an admittatur post finitam litem, non obstante, quod tēpus sit finitū & affirmatiuè cōcludit, non obstante lapsu temporis, cum non dicatur scire alienatam rem fuisse ante exitum litis, argumento *l. quan. liu C. qui admitti, Guid. pap. decis. 357. ita voluerunt DD. in l. intra maiores. & ibi quog. Petr. à Bella pert. vers. dicit hic Cyn. col. 2. vers. item facit hec lex, & Bal. qui hic, dicit notat col. 2. vers. ecce aliam quæst. & Salic. in fine C. de inoff. testam. &*

93 sic à pari pendente nullitate sententiæ non currit tempus appellandi, vt in *l. 1. C. quando prouoc. non est necess. Hyppol. de Mars. singul. 152. DD. omnes in l. qui testamēto per illum *tex. ff. de excus. Tutor. Bar. in l. si expressim col. 5. vers. circa tertium ff. de appell.**

94 Et ex his oritur quæstio an tempus statutum ad retrahendum currere inceptum cum maiore, qui decessit relicto hærede minore currat, contra minorem, ex quo *textus in l. apud Iulianum in principio ff. ex quibus cas. in poss. eatur, dixit quod vbi cōtra maiorem obligatio sumpsit originem, non consideratur persona minoris, nec conceditur minori restitutio in integrum, Bar. in l. cum filius fam. in §. in hac ff. de verb. oblig. & l. gemilius ff. de minor l. fin. vbi Castrens. C. si aduers. vendit. pignor. Ias. conf. 226. lib. 2. & ideo cum tempus prædictum currat de momento ad momentum, videntur*

etiam currere minori tempus prædictū, absq; spē restitutionis in integrum, *Affl. decis. 210.* quia minor aduersus præscriptiōem conuentionalem inceptam cum defuncto maiore nō restituitur, imo currit contra maiorem *dicta l. Emilius*, quia sicut non restitueretur aduersus contractum celebratum cum defuncto maiore, cui ipse successit, *l. que a patre C. de restit. milit.* ita nec restituitur aduersus cursum temporis appositum ipso contractu per *tox. in l. 2. C. si aduers. vendit. pign. ubi DD. & licet leges dicant, quod minori decem, & octo annis non currat præscriptio longi temporis, vel 30. annorum, & interrumpitur per minorem ætatem, Bart. & ceteri in l. unica C. in quibus in integr. restit. non est necess. Surd. conf. 251. num. 6. & decis. 4. nu. 1. Crauet. de antiq. tēp. par. 2. in princip. num. 4. Guid. Pap. decis. 30. num. 3. Gratian. discept. forens. cap. 475. num. 23. & latius cap. 78. num. 45. licet fuerit incoata cum defuncto, cum non potuit agere, & sic non volenti agere non currit præscriptio, *l. 1. §. fin. C. de annal. except. l. 1. C. de bon. mater. l. in rebus §. annis C. de iure dot. maxime quando agitur de fideicommissio obtinendo, Peregrin. de fideicommiss. artic. 41. num. octauo, & num. 16. & pupillus in iudicio vocatus, contra ipsum præscriptionem non currere etiam centum annorum Peregrin. dicto artic. 41. num. 16. ultra quod in Regno nostro nō praticari præscriptionem, cum de raro causæ per præscriptionem decidantur in beneficium conuentorum, eo quia fere vnquam requisita interueniunt, prout in præscriptione annorum 60. decisum per *Sac. Conf. refert Vrsill. ad Affl. decis. 13. nu. 9. & Affl. decis. 13.***

100 Neque in feudis, & similibus iurisdictionibus feudalibus; præscriptio locum habet etiam si centenaria esset, *Paris. de re integ. feud. rub. de concess. rei particularis feudi, §. quaedam sunt bona, num. 6. Pernus in conf. 15. Reg. de Ponte conf. 79. num. 5. & seq. ubi etiam quod demanialia feudi non præscribuntur, lib. 1. Giurb. qui alios allegat decis. 50 num. 7. Matrill. decis. 105. nu. 18. Ann. singul. 194. quia iura prædicta loquuntur de præscriptione legali 30. annorum; & non de conuentionali, *l. sicut C. de præscript. 30. annorum*, quæ ab illa differt, quo ad originem, & quantum ad vitas *l. si vero §. de viro ff. sol. matrim. & l. præcipimus C. de appellat. late Ruyn. conf. 4. lib. 5.* Sed licet concedatur*

102 restitutio ex clausula generali si qua iuxta causa mihi videbitur *Bar. in d. l. B-*

milis, quæ clausula procedit in quocūque hærede propter iustā causam ignorantæ quam hæredes habent ignorantes factum defuncti, nam petendo restitutionem in integrum tanquam læsus nō audiretur, *Bart. in d. l. Emilius*, quæ clausula generalis si qua mihi iuxta causa succurrit etiam rusticos, *Ancharan. conf. 393. Roman. conf. 476. Alex. conf. 71. volum. 1. conf. 8. volu. 3. conf. 69. & conf. 43. vol. 5. Aret. conf. 15. Curt. iun. conf. 18. Barb. conf. 40. lib. 1. Curt. Sen. conf. 46. Dec. cōf. 138 Beltran. conf. 273. vol. 1. & conf. 301. vol. 3. Ruyn. conf. 68. lib. 1.*

104 Hinc est quod purgatio moræ post lapsum temporis ad euitandam rescissionem contractus, a qua rescissione oritur pœna, prout est in liquidatione instrumenti ob tertias non solutas, vel ob ratificationem non factam, non admittitur, tamen ex equitate posse prædictam moram purgare, etiam super tenore instrumenti citato *Carauit. in ritu 173. etiā*

105 elapso peremptorio termino, *Ann. singul. 349.* sic etiam ad euitandam caducitatem rei emphiteuticæ ob census non solutos dū in pœnam amittuntur meliorationes; *Affl. decis. 174. Franck. dec. 472. num. 9.* non solum antea sed post sententiam admittitur purgatio moræ.

Sed quando agitur de purganda mora, de re promissa in contractu certa die ob inobseruantiam, elapso tempore petitur rescissio ipsius contractus, ex quibus nō oritur pœna, sed solum resolutio ipsius contractus, & ita procedunt *tox. in l. si ita quis 135 ff. de verbor. obligat. in quo fuit posita & admissa purgatio moræ dicta l. si ita* ibi respondi posse, si non multo post obtulisse, nec partis quicquā propter eam moram interesset, quod omne ad iudicis cognitionem remittendum esse, & in *l. si insulam 83. ff. de verb. oblig. ibi (si insulam fieri stipulatus, & trāserit tempus, quamdiu litem contestatus non sim, posse te facientem liberare) & sic prorogatio temporis ad purgandam moram non potest extendi nisi ad aliud primum tēpus, Auth. qui semel C. quomodo, & quando iudex, l. sancimus C. de fideiuss. l. si iudex in fine, ff. de iudic. ibi ita tamen vt legitimum tempus non excedat, & ibi notant DD.*

108 Quo ad sextum modum, vt venditor, vel eius hæres teneatur intra certum tempus redimere, de quo potest probabiliter dubitari an valeat, & dicendum esse valere, nam si valet pactum, quod emptor cogitur intra certum tēpus vendere, pariter valere debet pactū ad

ad fauorem, quod venditor teneatur retroemere intra certum tempus, nam hæc est natura correlatiuorum quorum eadem intelligitur dispositio, l. vlt. ff. de indic. viduit. tollen. & l. cum empt. ff. de re scind. vendit. l. vlt. ff. de accepte.

109 Quoad septimum modum vt venditor possit redimere proprijs pecunijs, quod quidem pactum sine dubio valet, & cum proprijs pecunijs esset redimensus, cum semper præsumitur pæcunia esse propria, l. magis ff. de solut. cap. literas de præsumpt. & l. Diuus ff. de restit. in integr. nam quando est pauper, tunc non dicitur pæcunia propria, Craueti. cõs. 191. nu. 8. & dicitur propria pæcunia quando venditor eam mutuo accepit, & cum illa potest redimere, l. 2. §. appellata. ff. si certum pet. & hoc potest apponi in contractu per viam pacti expressi; Mant. de tacit. & ambig. cõvention. lib. 4. tit. 32. nu. 14.

111 Possunt vero contrahentes ad euandandas lites, & discordias apponi in contractibus quod ipse solus de propria pæcunia possit oblato pretio integrali, & non partem pretij, & quod sit moneta vsualis, & non de alijs effectibus vel corporibus, Craueti. cõs. 191. nu. 8. vers. quarta ratio, Card. Mant. de tacit. & ambig. lib. 4. tit. 32. num. 14. & nouissime Steph. Gratian. discept. forent. cap. 258. num. 26. text. in l. 1. in fine ff. de constit. principum l. idem in duobus §. personale ff. de pactis Bart. in l. qui in futurum §. si ex altera vers. aut poterat ff. de pactis DD. in l. 2. C. de pactis inter empt. & vendit. l. non solum §. tale legatum vers. quoties enim ff. de liber. legat. & in l. iuris gent. §. pactorum ff. de pactis, Alciat. cõs. 7. num. 9 lib. 1. Menoch. cõs. 1186. Bursat. cõs. 255. idem Grst. in cap. 477. Clar. quæst. forent. c. 6. n. 64. & Affl. in cõsiliis. Regni pacis cultu,

112 nam pro tali pacto speciali, prædictum pactum de retrouendendo efficitur personale, tunc prohibetur ius prædictum alteri cedere; vt per Signoroli. cõs. 80. vol. 2. Roman. cõs. 484. Barb. cõs. 51. num. 25. lib. 1. Ruyn. cõs. 72. lib. 1. Brun. cõs. 80. tunc cessio fieri non potest, cum sit specificatum per pactum quod venditor solus, & de sua pecunia posse redimere, conuentio prædicta seruanda est, l. 1. §. si conueniat ff. de positi, & Dec. cõs. 312. col. fin. facit tex. in cap. fin. §. 1. de offic. Deleg. & Roman. in cõs. 484. fallit in filio, quia pa-

113 ter potest nõ obstante dicto pacto tale ius redimendi filio cædi, quia, & si electa sit industria personæ, actus tamen per filium explicari potest, ideo pater per filium substitutum legere potest, vt tradit Roman. sing. 670. incipiente ille cuius in-

industria, Angel. Aret. in l. nemo. ff. de duob. reis, Felin. in cap. afferte, col. fin. de præsumpt. Aquens. in l. si ita quis, §. ea lege, col. 4. vers. item ex ista. ff. de verbor. obligat. Dec. late, & pulchre in cõs. 262. col. 2. & 3. & quod diximus, quod ipse solus, quando in contractu adest pronomen, ipse, ipsa, ipsum, sit demonstratiuum ad oculum, & conuentionem, per talem pronomen, factam esse personalissimam, consulunt, Bal. in cõs. 303. incipiente nobilis, lib. 5. Gemm. cõs. 108. Curt. sen cõs. 50. nam

117 quando non adest dictum speciale pactum quod solus venditor redimere possit cædi, permissum est quia non dicitur simpliciter personale, ratio est quia quod iuris est de aliquo, illud idem, esse debet de alio, per quod peruenitur ad illud, l. oratio ff. de sponsal. ad rem mobilem ff. de procur. & late de hac materia scripsit Paris. cõs. 92. lib. 3. l. fin. dit, §. Iulianus ff. de petit. hered. l. debitori C. de pact. Bal. cõs. 22. lib. 2. ratio est iura personalia cædi posse, & actio redimendi personalis est, Alex. cõs. 10. lib. 1. Hanc opinionem tenuit Castrens. cõs. 45 in antiquis, Dec. cõs. 154. circa finem, referens cõs. Castrens. quod approbat, & extollit, comprobat Barbat. cõs. 51. vol. 1. col. 18. Alex. cõs. 228. & 232. vol. 6. Angel. Aret. in §. præterea, il secundo, col. 23. instit. de Except. Paris. cõs. 92. Dec. cõs. 614. col. 2. cõs. 680. col. fin. & 643. & 648.

118 Et quod diximus de filio posse etiam verificari de hærede, nam hæres habet connexitatem cum defuncto, ita quod hæres, & defunctus vna eodemque persona reputetur §. 1. Auth. de iure iur. à morien. præst. dixit Socc. cõs. 293. incipiente præsens consultatio, col. 1. quod sermo testatoris dicitur proprius sermo hæredis, & ideo hæredi apponi non potest, quod in instrumento non sit nominatus, quia Nominato Titio, eius hæres nominatus videtur, Bal. in l. 1. col. 1. C.

120 quorum legatorum, & factum hæredis reputatur factum defuncti, Angel. cõs. 185. incipiente Brunus, vnde factum nomine defuncti per hæredem ratificari potest, Bar. in l. Bonorum col. 2. ff. rem rat.

122 haber. & promittentes de facto suo, censeatur promittere etiam de facto hæredis, Dec. cõs. 262. vers. 6. & cõs. 281. vers. ad maiorem, & in l. hæredem, post medium, ff. de reg. iur. cum censeatur vna eademque persona cum defuncto; & venditor promittens euictionem de facto suo censeatur etiam factum hæredis, promittere, Decius cit. & Alex. in cõs. 18. vol. 5. num. 4. Fabian. de Monte de empt. & vendit. quæst.

- qua *ff. 6. col. penult. vers. circa, Curt. iun. conf. 76. Ruyn. conf. 94. vol. 1. Boer. decis. 67. nu. 5. Hyppolit. singul. 656. Calder. Pereira de empt. & vendit. cap. 20. num. 23. Ias. in l. 1. num. 11. in quarta limit. ff. si quis ius dicit. & in l. si tibi §. si quis, num. 1. ff. de pact. Roman. in Rubr. de arbitr. col. 9. vers. scias tamē*
- 124 *men. In dubio enim semper persona hæredis censetur comprehensa, licet expressa non sit per tex. in l. iuris gentium, §. prator, ff. de pactis consuit Rota decis. 361. num. 3. apud Farinac. in 1. collect. nouiss.*
- 125 *Et licet quæstio prædicta sit satis praticabilis, tamen à DD. fuit ventilata, cum per dictionem taxatiuam tantum facit operari exclusionem omniū aliarum personarum, Bar. in l. 1. ff. si quis ius dicit. non obtemp. l. non solum §. tale ff. de liber. legat. late Tiraguell. de hac materia in tract. de utroque retract. & de retract. conuent. s. 1. glos. 9. num. 2. cum plurib. seq. Tursellin. in libello de particulis latina orationis cap. 184. Cardinal. Tusch. pract. conclus. tom. 2. lit. D. conclus. 388. num. 4. Grat. in tract. de dictionib. dict. 290. Cotta in memorabili verb. tantum, Rebuff. in cōmentar. ad l. pratum 31. vers. Tantum pag. 193. & ad l. propemodum 88. vers. Tantum pag. 385.*
- 126 *Quæ dictio taxatiua tantum excludit non solum personas extraneas, sed etiam hæreditarias, oritur ista prohibitio ex voluntate paciscentium, ex quibus faciunt pactum redimendi per dictam dictionem taxatiuam tantum personale, l. 1. in fin. C. de constit. Princ. l. idem in duobus §. personale ff. de pact. Bar. & DD. in l. 2. C. de pact. inter empt. & vendit. Affl. in constit. Regn. pacis cultum Cagnol. in d. l. 2. num. 46. Menoch. conf. 115. num. 50. Ciardin. quaest. forens. cap. 6. nam. 64. quod pactum personale excludit etiam hæredes, Bar. in l. nisi, & l. qui in futurum §. 1. ff. de pact. & l. si sit, la seconda ff. de verbor. obligat. Ruyn. conf. 94. num. 3. lib. 1. ideo em-*
- 128 *ptor ex natura contractus non tenetur retrouendere, & sic si pacto fuit conuentum, cum dictione taxatiua, quod tenetur retrouendere ipsi venditori tantum, vel quod venditor tantum oblato eodē prætio possit rem venditam redimere, quia per dictionem taxatiuam intelligitur exclusus, dum includit expressum, & reliqua excludit, Surd. decis. 291. num. 19. Stroz. de offic. Vicarij lib. 2. quaest. 1020. num. 11. Cartar. Ianuens. decis. 70. num. 54. Menoch. conf. 705. num. 19. & conf. 1036. num. 10. Ruyn. conf. 45. nu. 13. lib. 1. Gozad. conf. 31. num. 22. l. qui aliena, §. liberos ff. de negot. gest. & in l. qui sella, §. qui actum ff.*
- ff. de seruit. rustit. prad. Bar. in l. 1. num. 1. Ias. n. 9. ff. si quis ius dicit. non oatep. Anchar. conf. 95. Abb. conf. 51. lib. 1. Alex. conf. 1. 168. lib. 7. num. 11. Dec. conf. 317. num. 5. 10. 2 Ricciull. de iure person. lib. 2. cap. 15. num. 22*
- 129 *Anell. de Amat. primo fisci patronus secundo Præses Regiæ Camaræ Summariz Aduocatus Primarius, teudista celeberrimus, Doctrina, & integritate cōspiciuus omni æuo venerandus, in suo sapientissimo, & eruditissimo conf. 74.*
- 130 *num. 26. & 27. habens dictam dictionē tantum negatiuam implicitam, Aym. in tract. de antiquit. tempor. par. 4. num. 112. &*
- 131 *per illam dictionem constituuntur pacta personalia prout notat Franc. Soufa in comment. ff. de pact. art. 9. quest. 2. nu. 7.*
- 132 *Equidem ista Dictio tantum natura sua est restringere limitare, & excludere, Vincent. de Franch. decis. 123. num. 4. Caputaq. decis. 47. num. 4. & decis. 148. num. 6. par. 3. Menoch. conf. 362. nu. 36. & conf. 1110 num. 30. Paris. conf. 7. num. 13. lib. 2. Corn. conf. 199. nu. 3. lib. 1. Cardin. Serapbin. decis. 237. num. 2. Farinac. decis. 740. & decis. 600. num. 7. par. 2. recent. l. aduersus C. si aduers. rem iudic. & in l. his solis ff. de condit. in debit.*
- 133 *Dictio taxatiua tantum operatur effectum exclusiuum non solum personas extraneas, sed etiam hæredes, cum nullum verbum in contractibus superuacuum esse debere, Bal. in rubrica. C. de contrabenda empt. num. 9. quod si non excluderet personam hæredis frustra esset posita dicta dictio tantum, cum tutius, & securius est, à verbis contractus. non recedere, Bal. conf. 180. num. 6. lib. 1. & à quo remouentur verba contractus, remouentur iura contractus l. qui tabernas ff. de contrab. empt. Bal. conf. 147. nu. 3. lib. 1.*
- 134 *igitur mens quæ colligitur ex verbis, & natura contractus seruari debet, Bald. 182. num. 6. & 7. lib. 1. quod etiam in vltimis voluntatibus receptum est, l. si aliis ff. de usufruct. legat. & l. non aliter ff. de legat. 3. l. non solum, §. tale ff. de liberat. legat. Bar. in l. qui in futurum, §. 1. ad finem ff. de pact. Octavian. Vulpell. de prepos. & adverb. signif. pag. 124. Anton. Gomez. variar. resolut. tomo 2. cap. 11. num. 13. Rebuff. in comment. ad d. l. propemodum, vers. interdum, Calder. Pereir. in tract. de empt. & vendit. cap. 20. num. 23.*
- 135 *Hoc pactum redimendi licet sit fauorabile, argum. text. in l. si vnus §. pactum*
- 136 *ne peteret ff. de pact. cui partes possunt renunciare, dum fuit introductum ma-*
- 137 *gis gratia venditoris quam emptoris, Socc. conf. 241. lib. 2. Monter. decis. 1. num. 33. Giurb.*

Giurb. decis. 69. num. 3. Mantie. de tacit. & ambig. conuent. lib. 4. tit. 33. num. 4. cum favorable est, vt res vendita ad suam pristinam naturam, & ad antiquum Dominum reuertatur, l. si vnus §. pactus ne pereret in sine, ff. de pact. cum illud totum est
138 *in fauorem venditoris, qui potest fauori suo renunciare, l. si quis in conscribendo, C. de pact. l. 2. C. vt in possess. legat. cap. ad Apostolicam de re iudic. Surd. conf. 318. nu. 3. lib. 2. Bar. in l. pater, §. iulius. A grippa, ff. de legat. 3. DD. in l. filius fam. §. diuisi, ff. de legat. 1. Burs. conf. 151. num. 76. lib. 2. l. si conuenerit, & ibi DD. ff. de iurisdict. omn. iudic. & DD. in cap. 1. de iudic. Bero. conf. 151. nu. 6. vol. 1. l. quod fauore, C. de legi. cap. quod ob gratiam, de regul. iur. in 6. Bero. conf. 44. num. 20. lib. 3. Socc. regul. 329. Damas regul. 138. Aloys. de Aber. singul. 87. Marsil. singul. 561. Alph. an. collect. 447. Donell. comment. iur. Ciuil. lib. 18. par. 3. col. 9. vers. deinde, Mascard. de probat. conclus. 1269. Menoch. de presump. lib. 6. presump. 41. & conf. 910. nu. 1. Surd. conf. 198. num. 2. Aloys. Ricc. in collect. decis. par. 153. Tiraquell. in tract. de lemort. par. 7. declarat. 1. nu. 1. & 4. & de primogen. q. 24. num. 4. Merlin. in emporio iuris. par. 1. tit. 1. in preclud. num. 19. & tit. 10. de locata, q. 2. num. 12. Cardin. Mantie. de tacit. & ambig. conuent. lib. 12. tit. 18. num. 20. Cardin. Tusch. tomo 6. lit. R. conclus. 170. Azor. in institut. moral. par. 1. lib. 5. cap. 22. quest. 10. Monet. de opt. Canon. cap. 3. num. 207. & cap. 6. num. 4. Mar. Anton. variar. resolut. lib. 2. resolut. final. casu 13. Ferrer. in constit. Cathal. glos. 4. num. 86. Suar. de legalib. lib. 8. cap. 33. Rota decis. 265. nu. 3. apud Farinat. par. 1. recens. & dum pactum de retrouendo sit personale, vt dictum est, quilibet iuri suo personali renunciare potest, & in specie post omnes Roland. a Vall. conf. 28. num. 26. lib. 2. ratio adducit*
139 *quia istud pactum de retrouendo coheret personæ gratia rei; & quoties*
140 *ius aliquod inhæret personæ gratia rei illud est cessibile, Ioann. Andr. in addit. ad Specul. in tit. de cessio. Actio. §. 1. in addit. incipiente an actio iniuriar. ita Gozad. in l. 2. num. 105. C. de pact. inter empt. & vendit. dixit & sequit. Ioan. Angel. Pisanell. in allegat. manu scripta inter Illustr. Marchionem Campanæ, contra Illustr. Ducissam Martina, num. 7. adducens Gozadin. in repet. l. 2. in 6. quest. col. 3. ibi sed cogita, C. de pact. inter empt. & vendit. per decis. Ioann. Andr. in addit. ad Specul. in tit. de cess. actio. §. 1. in addit. incipiente an actio iniuriar. & quod cædi possit, est communis opinio, vt per Dec. in conf. 614. col. 2. vees. circa secundum, & per Gratium in respons. 157. in 2. lib.*

responsorum, Calderin. conf. 59. quod est
141 *secundum de renunciatione, amplia in iure competente ad rem prout est pactum de retrouendo, & sufficit renunciatio, etiam non expressa Cald. conf. 62. incipiente an si impetrans alias §. de re-*
142 *nunc. Imo quod possit ius redimendi ex pacto cædi, vel vendi, aut donari, Ioseph. Ludou. decis. Lucens. 47. & decis. Perus. 16. Franc. Marc. quest. 404. Borgog. Causal. decis. 16. num. 27. par. 2. Crauet. conf. 1091. Cassan. in conf. Burgun. tit. des rentes, Dec. conf. 614. & 680. Roland. conf. 28. lib. 2. & ponere legem contractibus, cum à contrahentibus legem accipiant, vt in l. legem, C. de pact. conuent. dum est duorum, vel plurium in idem consensus, l. 1. §. 1. ff. de pact. l. pactum ff. de pollic. & ideo inspicitur, quod verisimiliter ab vtraque parte contrahentium fuit conuentum, Bar. in l. cum quid num. 9. ff. si cert. pet. l. triticum ff. de verb. obligat. nam in contractibus semper mens amborum contrahentium inspicitur, Bal. conf. 112. lib. 3. Castrens. conf. 190. num. 3. conf. 367. lib. 2. Alc. conf. 1. num. 16. lib. 7. Dec. conf. 21. num. 1. lib. 2. & illa dispositio partis est seruanda, tanquam pacta inita inter partes, l. 1. ff. de pact. l. 1. ff. de constit. pacum. l. 1. §. si conuenerit. ff. de pos. l. queritur §. si venditor ff. de edelit. adict. Burs. conf. 297. num. 1. lib. 3.*
144 *& sic possunt partes in ipso contractu ponere dictionem taxatiuam, quæ dictio operatur, vt non persona venditoris egrediatur, & in contractibus verba naturaliter, prout sonant, & non ciuilititer intelligenda sunt, l. vlt. ff. de his qui veniam. etat. impetr. & sic proprie, non autem improprie aut fiste verba prædicta exaudiri debent late scripsit Crauet.*
146 *conf. 964. num. 16. & proinde non transit ad hæredes, l. iuris gentium, §. pactorum*
147 *l. si tibi, §. si quis, ff. de pact. & verba restrictiua restringunt actum etiam fauorabilem, Bal. conf. 456. vers. præterea, lib. 5. Crauet. conf. 99. num. 14. & dum supra diximus quilibet potest renunciare iuri*
148 *suo, intellige de illa renunciatione facienda, vbi non concernit inreparabiliter præiudicium tertij, nam quando tractatur de præiudicio tertij, nemo potest iuri suo renunciare Ant. de Butr. & Abb. in cap. si diligenti de foro compet. Bal. in l. penult. 4. oppos. C. de pact. & ibi Castrens. per tex. in l. de die ff. de pact. dotal. Nat. conf. 610. num. 4. 2. lib. 3.*
149 *Dictio taxatiua tantum posita in lege vel à lege in materia fauorabili, non impedit extentionem, sed quando dicta dictio taxatiua est posita ab homine,*
 præ-

- præsertim in contractibus impedit ex-
 150 tensionem, quia mitius agitur cum
 lege, quam cum homine *l. Celsus ff. de
 recept. arbitr.*
- 151 Et dum superius diximus pactum
 de retrouendendo esse personale, fallit
 quando in instrumento, adest constitu-
 tum & præcarium, vel iuramentum,
 etiam contra secundum emptorem,
 & quemcumque tertium possesso-
 152 rem, potest agi virtute dicti pacti; quia
 ipsum pactum cum obligatione bono-
 rum est Reale, & non personale, & tran-
 sit contra quemcumque possessorem,
*Ias. in l. ab emptione ff. de pact. Franc. Marc.
 decis. 404. Boer. decis. 182. num. 37. Hart.
 Pyslor. cap. 5. tit. de pact. & transact. lib. 1.
 Borgog. decis. 16. par. 2. Franch. decis. 64. vbi
 addent.*
- 153 Ampliando dispositionem prædictã,
 quando in ipso pacto, & pro illius obser-
 uantia aderat specialis hypoteca ipsius
 rei, quod habet vim specifici, & expressi
*Gomes. lib. 2. variar. resolut. cap. 3. num. 9.
 Villalobos in erario comm. opin. litt. A. num.
 139. & 140. Suarez. in Thesaur. recept. in
 verbo alien. & verbo oblig. Parlador. lib. 2.
 quotid. cap. fin. par. 4. §. 5. nu. 17. Ceual. tract.
 comm. cap. 673. Reg. Galeot. lib. 1. controu. cõ-
 trou. 57. num. 23. Mangon. decis. Lucens. 80.*
- 154 alias simplex pactum de retrouen-
 dendo absq; hypoteca, & obligatione
 bonorum, & constituto, & præcario, &
 iuramento non afficit rem, *Gayll. obseru.
 16. par. 2. Misinger. obseru. 69. tent. 6. Crau.
 cons. 12. num. 1. par. 2. Mangon. decis. floront.
 105. & latissime Vrsill. decis. 163. vbi ponit
 Cautelas, & decis. 201. Fabian. de monte,
 late ac doctissime in suo tract. de pact. retro-
 uen. nu. 76. vers. hinc reddi cautiorem, Cotta*
- 155 *in verbo pactum de retrouendendo; & ad
 euitandas reuolutiones Cartarum, cau-
 tela est, pro vt notat Vrsill. in dicta decis.
 quod in instrumento apponi faciat ver-
 ba, quod alteri res vendita non possit
 vendi, nec alienari, nisi cum hoc pacto
 de retrouendendo. alias quod dominiũ
 non transferatur, venditio sit nulla, &
 res sit inempta, iuxta glos notabilem l. 1. ff.
 de donat. in verbo mortis causa, Aym. conf.*
- 156 201. & sic et illa verba q̄ non possint
 alienari impedit dominij trãslationem,
 quia habent vim decreti irritantis, *Imol.
 in clement. 1. col. 8. de sequestr. possess. & late
 de hac materia, per Symoncell. in suo tract.*
- 157 de decreto, & tanti roboris iudicatur
 clausula reolutiua contractus, vt domi-
 nium transferatur absq; traditione à die
 cõsignationis prætij, *Boer. dicta decis. 182.
 num. 38. Osa. decis. 65. nu. 12.*
- 158 Quo ad octauum, & sic quod vendi-
 tor intra certum tempus ad libitum pos-
 sit redimere pro maiori prætio, & fru-
 ctus in sortem imputentur, nam iste cõ-
 tractus simulatus præsumitur in frau-
 dem vsurarum quia hæc non est forma
 emptionis, & venditionis, sed pignoris
*cap. illo vos de pignor. Gozad in l. 2. nu. 151.
 C. de pact. inter empt. & vendit.*
- 159 Instrumenta autem siue contractus,
 qui simulationis sapiunt naturam, non
 dicuntur instrumenta, *pro vt notat Bal. in*
- 160 *l. fraus ff. de legi. nec potest ob contrã-
 ctum simulatum possessionem transferre
 l. emptor. ff. de Aquaplu. arcen. & l. cum &*
- 161 *C. de transact. & contractus simulatus
 dicitur tanquam corpus sine anima,
 Bal. in l. ab Anastasio in 4. notat. C. mand.
 late de hac materia scripsit Pascal. de
 Virib. & patria potest. part. 1. cap. 8. nu. 91.
 cum plurib. seq. & dicti cõtractus sunt ipso*
- 162 *iure nulli, per ea quæ scripsit Salicet.
 in l. si donationis. per illum rex. C. de contra-
 hen. empt. tanquam non habentes sub-
 stantiam, neq; subsistentiam. Ias. conf. 170.
 lib. 2. Dec. conf. 587. l. simulata ff. de ritu.
 nupt.*
- 163 Contractus simulatus vnicus est cõ-
 tinens sub se tres species simulationis,
- 164 nẽpẽ simulatum in specie, fictitium, &
 imaginarium, & hoc videtur esse de mẽ-
- 165 te *Bar. in conf. 65. omnes habentes suas
 species; & sic ille qui allegat agẽdo, vel
 excipiendo contractum, seu instrumen-
 tum esse fictitium, & non designat spe-
 ciem fictionis, non est audiendus, Berous
 conf. 145. num. 31. vol. 2. Natta conf. 537.
 num. 33. Honded. conf. 41. num. 26. & 27.
 vol. 1. Carol. de Cass. in suo tract. de except.
 except. 12. nu. 12. & 13. quia aduersarius
 sic rederetur dubium, & non potuisset
 super certo se defendere, vt in l. 1. §. 1. ff.
 de edend. l. Pomponius scribit. ff. de rei ven-
 dic. quæ leges loquuntur non solum in
 agente, verum etiam in excipiente, l. ti-
 tia testores ff. de legat. 1. l. 1. §. labeo, ff. de
 flum. Alex. conf. 111. volum. 3. num. 2. Becc.
 conf. 52. num. 26. Dec. conf. 463. Paris. conf.
 86. num. 21. lib. 3. Anchar. conf. 228. Burf.
 conf. 175. vol. 2. Decian. conf. 59. num. 3. vol. 1.*
- 166 Simulatus contractus dicitur quan-
 do inest pactum de retrouendendo, &
 cum paruo pretio procedit *Ozas. decis.
 pedemon. 42. Gramat. dec. 76. Boer. decis. 102
 & 182. Paul. Emil. decis. 334. par. 3. Dec.
 conf. 648. Hpid. Bellam. conclus. 7. D. Sol. in
 suis coment. in antiq. constit. Sabaud. fol. 115
 1. par. decret. ex frequent. tit. de pact. inter
 empt. & vendit. Cassad. decis. 1. tit. de vsur.
 Minising. obseru. 62. cent. 3. Rota Auenion.*

decif. 38. Crauet. conf. 156. Cassan. in consuet. Burg. tit. des rentes. Rubr. 5. §. 1. num. 20. Nat. conf. 198. lib. 1. Roland. conf. 40. vol. 2. Affl. decif. 40. num. 17. & 339. late Crauet. conf. 156. cap. ad nostram de empt. & vendit. Crot. conf. 156. Nat. conf. 198. nu. 8. vol. 1. Caphal. conf. 191. num. 19. volum. 2. Affl. decif. 40. num. 18. Gramat. decif. 76. num. 27. decif. 692. Francb. decif. 17. num. 5.

167 Imo, & quando venditor remansit in possessione, *l. sicut §. superuacuum ff. quib. mod. pign. l. si quis ff. de acqui. hered. l. si quis in fine C. de naturalib. liber. Specul. in tit. de natur. liber. in §. 1. nu. 5. Crot. conf. 141. nu. 12. Gozad. conf. 94. nu. 55. Menoch. de arbitr. iudic. casu 39. lib. 2. Iudicatur etiam contractus simulatus, quando venditio occultè, & clam fuit facta DD. in *l. ab Anastasio C. mand. vel instrumeta & venditiones fiunt cum clausulis insolitis, decif. Pedem. 42. num. 3. Roland. conf. 40. nu. 38. vol. 2. DD. & glos in l. si quis sub condicione ff. de condit. & demonstr. & sic ex nimis cautelis irritatur, quod notat etiam Bal. in *l. etiam C. de exeq. rei iudic. & ex cōiecturis contractus præsumitur simulatus eo maxime si sine istrumento; quia***

168 contractus non iuratus, præsumitur simulatus, *cap. super de renunc. Affl. decif. 60 Socc. conf. 82. nu. 2.*

169 Requiritur etiam ad ignoscendum contractum simulatum, vltra illa duo, nempe pactum de retrovendendo, & modicitas prætij, cum ista duo non sufficiant, sed requiritur tertium idest consuetudo fenorandi, *Affl. decif. 40. num. 17. Papon. lib. 12. tit. 7. arreft. 3. & sic ille qui contraxit vsuram exercere solitus sit, Franc. Mare. quaest. 483. num. 7. & solitus fenorari scripsit Hyeron. Mangon. decif. 73 Boer. conf. 12. Rolad. conf. 58. vol. 4. Menoch. conf. 358. lib. 4. & licet nonnulli DD. dixerint sufficere illa duo ad ignoscendum contractum fenoratum, & simulatum, nempe pactum de retrovendendo, & modicitas pretij, prout supra diximus, & alij dicunt requiri tertium, nempe consuetudo fenorandi, possunt conciliari, vt affirmatiua (sufficere illa duo) procedat in magna, & enormi prætij modicitate negatiua, vt non sufficiant ex mediocri, seu non tam magna prætij utilitate, ita distinguunt Gaspar. Cabal. milleloq. 415. Borg. Cauale. decif. 1. de contract. par. 2.*

170 Coniecturæ autem sunt plures, pro quibus cognoscitur contractus simulatus. Prima, quâdo pater maiorem partem suorum bonorum filio vendiderit, *l. lucius §. oēs cum ibi DD. ff. de his que in fraud. credit. Secunda si filius per interpositam*

personam emerit, l. pupillus §. penult. & ibi Bal. ff. de Author. Tuo. Tertia si interuenit confessio receptionis prætij, non autem numeratio glos. in l. qui testamentum ff. de probat. Ias. in l. siis ff. de vulg. & pupill. Alex. conf. 18. lib. 3. Durant. de arte testand. tit. 1. Cautel. 14. num. 3. quam plurimè aliæ præsumptiones colliguntur, per Bertacchin. in suo repertorio in verbo contractus simulatus, late à Bartolom. Veron. in suo tract. de simul. contract.

172 Etiam dignoscitur contractus donationis fraudulentus, & simulatus, ex cōiecturis inter Patrem, & filium, & nō teneri dictum contractum cum quo donatio inter ipsos sit prohibita *l. donationes §. pater ff. de donat. l. 1. §. 1. ff. pro donat. Fabius de Anna conf. 139. n. 3. & plenius scripsit Pascalis de Virib. & pat. potest. part. 1. cap. 4. num. 21. cum pluribus sequ. hoc totum ratione coniunctissime personæ, qualis est filius, l. data iā C. de donat. l. pen. vers. facilius, ff. de bon. libert. Secūda est causa verè lucratiua donationis, *vulg. l. omnes, §. lucius, ff. qua in fraud. credit. Tertia quâdo donauit bona oīa, in quibus cōsistebat vniuersa substantia patris, Bar. in l. nomen, §. filio. ff. de legat. 3. Quarta si possessionem pater retinet per multos annos, l. sicut, & superuacuum ff. quib. mod. pign. vel**

173 *hypotec. soluat. neque de his ab eodem donatis, pater est legitimus administrator, vt ex communi bene firmat Anna allegat. 73. num. 8. neque in illis habet*

174 *vsufructum, & inter eos potest esse lis de bonis donatis. Quinta quando bona prædicta vti propria hipotecauit creditoribus; Ioann. Faber. in §. item si quis, num. 12. vers. sed quid erit. in sit. de action.*

175 *Sexta euentus rei, cum per multos annos, nunquam donatio fuerit allegata, nisi ad excludendos creditores, & ad dānum illorum; l. sed Iulianus, §. proinde, ff. ad Macedon. Septima quando pater remansit in possessione prædictorum bonorum donatorum, siue rei venditæ, Papon. Arreft. 6. Menoch. de Arbitr. iudic. lib. 2. casu. 39. Boer. decif. 102. Franc. Mare. quaest. 483. num. 12. alias coniecturas tradunt DD. in §. item si quis in fraudem de action. l. post contractum, ff. de donat. l. omnes, §. Lucius ff. qua in fraud. credit. Napod. in consuet. & si testator, Bal. in Rub. C. de his que in fraud. credit. num. 4. vers. quero, pone, glos. in Auth. sed iam necesse C. de Donation. ante nupt. l. in fraudem, ff. qui, & à quibus & in l. 1. C. de iure fisci, lib. 10. plura per Bar. in l. ait prætor, §. ita demum, ff. qua in fraudem credit. lato Ias. in §. item si quis in fraudem, in sit. de action. attamen donare po-*

- test pater filio favore matrimonij contrahendi *Dec. conf. 20. n. 3. Natta conf. 609. num. 1. & 2. lib. 4. Alex. conf. 8. & conf. 157. lib. 2. Roland. à Vall. conf. 44. n. 1. lib. 4. Guid. Pap. quest. 14. nu. 4. Fab. de Anna conf. 139. num. 4. Pascalis de virib. & patrie potest. in 1. par. cap. 4. num. 40. cum plurib. sequ. Guid. Pap. decis. 267. & 505. Crauet. conf. 256. nu. 2. lib. 2. Menoch. conf. 1. num. 162. & conf. 92. num. 50. & alios relatos per Tiraquell. in tract. de primogenit. q. 6. nu. 11.*
- 177 Coniecturæ autem similationis suas habent limitationes; Primo quâdo emptor sit bonæ famæ, timoraturque conscientie, *Roland. conf. 96. vol. 2. num. 20. & conf. 58. vol. 4. num. 22. Menoch. conf. 343. nu. 18. lib. 3.*
- Secundo quando pactum de retrouendo ex interuallo fuit adiectum, *Menoch. de arbitr. iudic. lib. 2. cap. 13. Natt. conf. 198. idem Menoch. in conf. 343. lib. 4. & de aliis limitationibus. omninò videndus Cepoll. in tract. de simulat. contract.*
- 178 Quo ad nonum modum, quando emptor promisit retrouendere in decem annis, & in hoc casu non potest quando-cumque redimere intra decem annos, sed debet expectare decennium, & in qualibet parte illius vltimi anni redimere potest, singularis est *Decis. Guid. Pap. 516. num. 3. per tex. in l. si ita fuerit, la. 2. ff. de manu. testa. & hoc operatur illud verbum rehemere iuncto oblatiuo; vt est in decem annis, l. 1. §. quibus ff. de success. edict. ita sentit Bart. in l. sicuti in princip. ff. de legat. 1. l. si in annos ff. de condit. & demost. Cagnol. in l. 2. num. 73. C. de passis inter emp. & vendit.*
- 179 Quo ad decimum modum, quod venditor prius denunciare debeat per aliquot menses, quod velit redimere, vt ipse emptor valeat suæ indemnitati prospicere, & pecunias, quas venditor restituere intendit collocare in emptionem bonorum stabilium, vel aliorum, late per *Corradum de contract. quest. 83. conclus. 8.*
- 180 Cum enim denunciatio ista, in istis contractibus, & in alijs, necessaria videatur ad inducendam scientiam, siue notitiam, *Bar. in l. non solum §. morte, col. 8. ff. de nou. oper. nunciat. pro quo est tex. in l. veniunt, §. petitam, ff. de petit. heredit. Rota decis. 127. & potest fieri à quocumque interesse habente, l. si quis solutioni §. si mora ff. de vsur. Roman. conf. 295. l. qui absentem ff. de procurat. Dyu. conf. 307. & dicta de-*
- 181 nunciatio non solum fit ad inducendam notitiam, sed & ad certiorationem negotij, pro vt est in iure congruo, nam ad hoc vt consanguineus certior fiat de
- 182 venditione, & prætio, & alijs clausulis positus in contractu, vt valeat se deliberare, si velit redimere, nec ne, & ne frustra laboribus & sumptibus uexetur, non requiritur simplex scientia, sed
- 183 certioratio, ut in *l. nomen C. que res pi- gnor. oblig. poss. l. 3. C. de Nouat. quæ denunciatio est substantialis, & ueluti de forma, & tãquam de forma obseruanda est Bal. in l. comparationes C. de fide instra. & ea non obseruata corrumpit actus, Bal. in l. humanum col. 2. C. de legib. Angel. conf. 89. Anchar. conf. 35. Dec. conf. 222.*
- 184 Requiritur ista denunciatio non solum in ista materia, uerum etiam, & in materia euictionis, nam ea non facta, non potest agi de euictione, *l. 1. C. de peric. & comod. rei vend. pro ut alias diximus in suo articulo, & non solum ad certiorandum, uerum etiam ad incitandum*
- 185 aliquem, ut aliquid faciat, uel non faciat; & illa etiam scienti faciendæ est, *l. parentes C. de Huius. §. 3. num. 4. Couarr. variar. resolut. resolut. 3. cap. 17. Dec. conf. 74. Alex. conf. 138. num. 4. lib. 7.*
- 186 & tenetur transmittere copiam libelli facti ad instantiam actoris ad finem, ut sciat venditor qualitatem litis motæ, *Bar. in l. non solum, §. morte, num. 48. Grammat. decis. 79. & ita seruari in praxi Cabal. de euiction. §. 3. Cagnol. in l. venditor 49. num. 4. ff. de iudic. Reg. Galeot. in suis contro. vers. controuer. 57. lib. 1.*
- 187 Sola autem scientia non est sufficiens, sed est necessaria notificatio, siue citatio, *Imol. in clement. causam, vers. nota regulam, de elect. & oportet apud acta proponere se talem rem, à tali emisse, & ea notificare, vt in l. auc. qui qualiter, §. 1. ff. quod*
- 188 *vi, aut clam, & ex his præsuppono denunciationem esse faciendam iudiciali-*
- 189 *ter, aliter non ualet, & sic specifica intimatio, est necessaria, etiam si aliunde sciat, Bar. in l. denunciaste §. 1. num. 2. vers. quandoque requiritur ff. de adult. Felin. in cap. cum contingat, num. 6. per totum, extra de rescript. & sic non sufficit sola scientia, quia ubi in denunciando requiritur certa forma, tunc semper denunciatio est de substantia, ista sunt uerba Bald. in materia denunciationis in l. post perfectam C. de pericul. & comod. rei vend. Afflic. in conf. sancim. de iure cong. pag. 74. num. 17. §. scriptum est vers. decimo nota, & ad con-*
- 190 *stituentum quemlibet in mora non sufficit scientia, sed est necessarius actus citationis, & intimationis, ita Vrsill. ad Affl. decis. 344. num. 1. Capic. decis. 139. nu. 4. Dec. conf. 14. num. 3. Anchar. conf. 372. Natt. conf. 162. & 51. num. 1. Caphal. conf. 241. n. 35*

118. *Adland. conf. 100. num. 148. volum. 4.*
 119. *Gaber. decif. 142. nu. 3 & 36. Reg. Ronit.*
decif. de nuda. 2. nam citato, & non com-
 120. parente, tanquam manifestum contu-
 maciam procedi potest in ipfius contu-
 macia, in absentia absque alia citatione,
cap. venerabilis §. porro vers. secus de sent.
caus. comm. in 6. §. fin. ff. de integr. restit.
 121. Ex hoc pro denunciatione infertur,
 quod conductor non repetit expensas
 ab ipso erogatas, siue necessarias, siue
 utiles, nisi prius denunciaverit, vel re-
 quisiuit locatorem, ita disponitur per
 122. consuetudinem Neapolitanam prima
de locat. & cond. §. si locator infra quin-
 decim dies non reparaverit potest con-
 ductor eas facere post quindecim dies,
 die requisitionis, & repetit siue in pen-
 123. sionem excompitet, & quando loca-
 tor non possit haberi personaliter, de-
 bet requiri ad domum, non simpliciter
 sed coram vicinis, & amicis, siue testi-
 bus, *de dicta l. auo qui aliter §. 1. ff. quod vi-*
teur. & fam. l. denunciare ff. de adult. sed si
 non possit haberi, neque sciatur vbi te-
 pore requisitionis, & denunciationis fa-
 cienda habitaret libellum requisitionis
 esset ponendum ad domum, vbi per
 prius solitus erat habitare, *l. 4. §. toties ff.*
de iur. in fact.
 124. Imo si ipsa denuntiatio, siue requisitio,
 esset facienda tutori pupilli, & dictus
 tutor haberi non possit, sufficere talem
 denunciationem fieri ipso pupillo, ex
l. si pupillus, §. fin. ff. de iur. & h. hac firmat Ne-
pod. in dicta consuet. de locat. & cond. §.
in verbo requisitus, num. 15. cuius dicta pro-
 lege feruntur in hac Civitate, *ut dixit*
 125. *Mosby. par. 4. quest. 37. nu. 5. & adeo est*
 necessaria dicta denuntiatio ut sine illa
 nullum ius conductor ad petendas ex-
 pensas competere possit. Consuetudo
 enim, dum denunciationem requirit,
 formam dicitur imponere in expensis a
 conductore erogandis, cum ea denun-
 ciatio de forma sit, ut per *Bald. in tract.*
de iure protrom. vers. sed pone iure muniti-
pati. ad m. 1. §. sol. in l. 90. in parvis, ibi con-
 cludit, quando lex expresse exigat denun-
 tationem, tunc quasi forma quaedam quis
 strictas sit ad denunciandum, ut dispo-
 suit dicta consuetudo, quae expresse de-
 minit requisitionem, seu denunciationem
 exigat si igitur pat. denuntiatio de for-
 ma est, & talis forma a statuto requisita
 in dictis expensis erogandis tanquam
 substantialis est *Bald. in dicta l. compara-*
tionem in 3. oppositio.
 126. Pro qua validitate requisitionis est
 necessaria scriptura cum indubitabili-

num sit apud omnes denunciationem,
 semper in scriptis faciendam esse, & ali-
 ter facta nulla esse, ut ceteris omissis co-
 cludit *Cassan. in consuetud. Burgun. Rub.*
11. §. 4. in gloss. serà de nonce, à num. 1. cum
seq. prout in citatione, & apparere debet
 de commissione Iudicis, & requiritur
 decretum de citando, *Bald. conf. 63. inci-*
piente solum de subscript. num. 2. lib. 5. Ro-
man. conf. 497. num. 8. incipiente dubitatur,
Buyn. conf. 69. lib. 1. incipiente circa proces-
 sum; & late de hac materia citationis, &
 de eius validitate *Gayll. & Minsinger. in*
 suis obseru. in verbo citatio, Carden. Tusch.
 in verbo citatio lib. 1.
 127. Et in tantum hoc est verum quod sit
 necessaria denuntiatio, quod etiam si
 sciverit venditor litem esse motam, ad
 huc debet expectare denunciationem,
Bar. in l. empti. C. de euit. & l. non solum, ff.
 solut. matri. & l. denunciasse, §. 1. ff. de adult.
 & l. siu quam, ff. de euit. Bar. Bal. & An-
 gel. in l. qui absentem, ff. de procurat. Angel.
 in §. ultimum, num. 27. in fine, cum ad cō-
 servandum alium indemnem, & illesum
 debet fieri denuntiatio; *Riminald. iur.*
 conf. 87. num. 10. Franc. Niger. contro. fo-
 renf. contro. 377. num. 33. lib. 2.
 128. Forma denunciationis est quando res
 cuius dicitur, & debet denunciari ad finem,
 ut venditor suscipiat in se onus defen-
 dendum, *l. ff. de peric. & comod. res vend. &*
 debet tunc tempore denunciari, ut ius
 venditoris sit fatuum, & quod sit in tem-
 pore faciendi suas defensiones, *l. si rem*
 §. fin. ubi Ruff. de euit. Denunciatio tibi per
 Titium, mihi talem litem, fuisse motam
 super tali fundo, quem vendidisti, quare
 venias ad defendendum me in iudicio &
 & ad suscipiendam in te litem, prae dictam,
 alias in ista modo denunciaretur non
 haberes regressum de euitatione; *Bar.*
 sol. in leg. 2. & l. non solum ubi DD. ff. so-
 lut. matri. leg. non solum, §. morte ff. de
 nou. open. nunci. Bal. & Salicetan. l. empton
 C. de euit.
 129. Sed adverte quod hoc procedit vi-
 vo venditore, nam eo mortuo pluribus
 heredibus relictis, tunc unicuique hæ-
 redum insolidum est denunciandum,
ut in l. in exequutore §. insolidum, ff. de
 verbor. obligat. & non sufficit quod vnus-
 quisque heredum defendat partem suam;
 Imo omnes insolidum tenentur, & vno
 non defendente contra omnes commit-
 titur pena dupli, *l. cum ex causa, & ibi*
 DD. omnes ff. de verbor. oblig. quia ista pæ-
 na est indiuidua, nisi præsens suscipiat
 partem de cohærede absente, *l. penult.*
 ff. si ex noxal. caus. agat. Angel. in §. ad pæ-
 num,

num. num. 27. instit. de action.

201 Ipsa denunciatio litis motæ fieri potest venditori quolibet tempore, *l. si rem §. quolibet tempore ff. de emict.* fallit tamen quando conclusum fuisset in causa, nã tunc fieri non potest *elegans glos. in dicta l. si rem §. quolibet, Corset. in verbo denunciatio, Franc. Niger controu. forens. lib. 2. controu. 176. num. 7. in fine, Didac. Couar. variar. resolut. cap. 17. sub nu. 8. Gaballin. de emict. §. 3. sub num. 144.*

202 Et quando agitur de vendendo pignore, venditor non potest illud pignus vendere absque trina denunciatione, *l. si conuenerit la prima ff. de pignorat. Action.* & hoc modo creditori, & debitori consultum est, ne pignus ante trinam denunciationem distrahi possit, & illa tri-

203 na denuntiatio eodem contextu fieri non debet, sed cum intervallo trium dierum, pro qualibet denunciatione, *glos. ult. in l. si conuenerit ff. de pignorat. act. sequitur Ias. in l. si certis annis num. 4. C. de pact. Pinell. in l. 2. C. de rescind. vendit. & hoc intellige, quãdo conuentum esset, quia si non esset conuentum vnica denuntiatio sufficeret, & transacto biennio, si debitum non sit sibi solutum, propria auctoritate posset pignus distrahere, *l. ult. §. si autem nulla pactis, cum glos. in verbo & denunciatione C. de iure domin. impetr. potest etiam facere pactum, vt cre-**

204 ditor possit vendere pignus, nulla etiam facta denunciatione debitori, & pactum prædictum seruandum est, *l. Titio §. Titium, & ibi Bart. ff. ad municip.*

205 Quo ad vndecimum, quando emptor promisit toties retrouuendẽ, quoties præscriptio completa fuerit, quod est vtile remedium ad excludendã præscriptionem, nam venditor nullo tẽpore excluditur stante prædicto pacto *arg. l. sicut in annos, ff. quib. mod. ususfr. amitt. Bar. in l. nemo potest, n. 22. ff. de leg. 1. & in Rub. de præscrip. n. 23. Cagnol. in l. 2. n. 22. C. de pact. inter empt. & vendit. cum*

206 ista clausulã Toties Quoties regulatitèr infinitatem denotant, *Bar. in l. qui bona §. fin. ff. de damn. infect. Alex. & alij notant, Tiraquell. in l. boue, §. hoc si rnone, limitat. 4. nu. 1. ff. de uerbor. signific. fol. 233. l. fideicomissa §. si quis decem, ff. de legat. 3. Alex. cõf. 145. nu. 3. uol. 2. & quando verba contrahentium sunt acta denotare infinitatem semper in infinitum intelliguntur, *l. si ita stipulatus a sero, & ibi Bar. ff. de fideiussor. Bar. & Alex. in l. qui bona, §. fin. ff. de damn. infect. Dec. in l. unica in 1. l. lura, num. 2. C. de senten. qua pro eo quod interest.**

207 Hinc est quod ista clausulã toties quoties appositã in fideiussione, veluti si fideiussor promisit præsentare debitorem, vel reum, toties quoties, nõ liberatur præsentando eum per aliquas vias, *Diaz. de regal. & fallent. regal. 614. uers. promittens simpliciter, & bilate de hoc materia, pro, & cõtra examinat, adducendo etiam contrariam opinionem, Galr. cõf. 181. uol. 1. Cros. in cõf. 411. num. 45. uol. 3. & opinio prædicta est magis communis, vt attestatur *Vrsill. & alij addentes, adderit. Affl. 130. nu. 1. & 2. Marsil. late in Rab. de fideiussor. quest. 9. & quest. 15. Alex. cõf. 145. nu. 5. col. 2. Roland. cõf. 58. nu. 4. uol. 1. & cõf. 58. nu. 11. uol. 2, Ampliando etiam si ista clausulã non essent repetita sed solum esset dictum quoties opus fuerit, vel quoties requisitus fuerit, *Mench. cõf. 815. num. 101. Alex. in dicto cõf. 145. nu. 2. uol. 2. quod pactum de retrouuendo potest per venditorem alteri cedere, siue renunciare, Castrenf. cõf. 1. lib. 2. Alex. cõf. 232. num. 1. lib. 6. Barbat. cõf. 51. lib. 1. Ias. in l. 1. §. ult. n. 5. ff. de nou. oper. nũcias. Dec. cõf. 164. & cõf. 543. n. 7. & ueriores opinionem esse putat idem *Dec. cõf. 614. num. 3. & cõf. 680. num. 13. & 13. Ruy. sibi contrarius in cõf. 47. nu. 3. lib. 4. Gratian. cõf. 157. num. 25. lib. 2. Reg. Capyc. Latr. March. Torell. decis. 16. num. 21. Tiraquell. late de retract. lignag. 5. 26. glos. 3. num. 1. & si potest credi, multo fortius potest transmitti ad hæredes, etiam extraneos, *Fabius de Ann. cõf. 4. nu. 25. Roderig. in tract. de ann. redit. lib. 2. quest. 16. num. 22. Surd. cõf. 409. Cavale. decis. 32. lib. 5. Craueit. cõf. 113. Roland. cõf. 28. lib. 2. Facchin. cõtrauers. sur. lib. 2. cap. 11. Casanate cõf. 7. num. 17. cum seq. Alexan. Trent. variar. resolut. lib. 3. de empt. & vendit. resolut. 10. num. 5. Cornax. decis. 19. num. 2. l. sept. Ludou. decis. perus. 22. & coneluf. 26. l. dat. 44. Farinac. decis. 501. nu. 2. par. 2. 1000 3. Cardin. Seraph. decis. 1063. num. 9. Gabg. cõf. 88. num. 10. lib. 2. Mancic. de tactis. & ambig. conuent. lib. 4. tit. 32. num. 13. cum seq. lib. 1. Tiraquell. de retract. conuent. §. 1. glos. 6. nu. 1. non existente dictione taxationis tantum, ea ratione, quod quicquid est cessibile est transmissibile, *l. exploribus ff. de administr. Tutorum & h. mulier §. si reffe. & ibi Bar. ff. de iure dot. Ruy. cõf. 72. nu. 8. lib. 5. & in specis, quod tale pactum ad hæredes transmittatur, glos. est communiter recepta, in l. 2. C. de pact. inter empt. & vendit. & in l. necessarias, §. de vendendo, ff. de pignor. Action. l. pactum ff. de præbat. l. veteris ff. de contrahend. & com. stipulat. Couar. præf. quest. cap. 39. vers. 4. commu-******

nem dixit *Dec. cons. 614. num. 7. cons. 680. num. 10. Tiraquell. de retract. convent. §. 1. glos. 6. nu. 1. & alios adducit. nu. 26. Cephel. cons. 460. num. 24. & seq. Casanate cons. 10. num. 193. Auctor Damnae memoriae in glos. Parisiens. §. 55. glos. 1. Celsus Vgon. conf. 40. num. 20. Viscont. de Franch. decis. 248. Reg. de Ponte conf. 3. num. 10. lib. 1. Decian. conf. 9. num. 76. lib. 2. Barbac. conf. 51. col. 12. vol. 1. Alex. cons. 27. lib. 3. Rodom. de reb. Ecccl. fol. 85. num. 18.*

216 Potest hæres venditoris iure licito exercere pactum de redimendo etiam si in illo contractu, & venditione facta non fuerit mentio de hæredibus, & etiam hæres hæres admittatur, l. hæres appellatur, ff. de verb. signif. l. in animalibus

217 C. de legat. imo ampliando dispositionem prædictam, si venditor in dicta venditione dixerit, si hæres voluerit, quia verba prædicta non excludunt hæredes; dum magis admonitionem, quam conditionem inducât, l. si decem tum petiero ff. de verbor. obligat. l. Titia ff. de condit. & demonstr. Angel. cons. 42. num. 3. Tiraquell. late de hac materia in tract. de retract. convent. §. 1. glos. 6. nu. 14. difficultas erit si dixerit, si petierit, quia tunc erit conditionalis, l. si ita expressim ff. de condit. & demonstr. Bar. in l. inu. §. de secunda different. ff. de condit. & demonstr. Angel. & Tiraquell. loco supra cit. de alijs verbis inducentibus conditionem, vel liberam voluntatem vide Tiraquell. ubi supra dicta glos. §. 1. nu. 16. post in 17. dicitur

218 Neque obstat in hac materia text. in Antiquitas C. de usufructu, quia ubi prædictus loquitur de re, que de sui natura non ad hæredes transit, ut est usufructus, quia morte finitur, si finitur in itin. de usufruct. l. corruptionem ff. de usufruct. Tiraquell. late ubi sup. §. 1. glos. 6. nu. 17. & dum diximus usufructum morte finiri intelligitur de morte naturali, non autem civili, pro ut est in monaco, cui antea

219 monachatum fuerit relictus usufructus non extinguitur usufructus ex eo quod dicitur mortuus morte civili, & est expectanda mors naturalis, & post professionem Monasterium habet usufructum, glos. in l. 2. C. de bonis matris Cowar. de testam. sup. 2. num. 8. Molles. par. 3. quest.

220 S. de success. ex testam. nu. 29. etiam si fuerit relictus usufructus alieni, & hæres illius intellige de primo hærede, & non transit ad hæredes hæres illius Antiquitas, ibi Bar. Bal. & Salicor. & idem Bart. in l. Gallus, S. etiam si parente, ff. de liber. & post. Gomez. de qualitate contract. num. 14. & quod diximus de hæredibus vendito-

ris, intelligitur etiam de hæredibus emptoris, nam sicuti hæres venditoris habet facultatem redimendi, ita etiam hæres emptoris, l. 2. in verbo hæres emptoris C. de pact. inter empt. & venditorem, Castrens. cons. 306. lib. 2. Bertran. cons. 15. lib. 2. Tiraquell. ubi supra nu. 28.

217 Nec potest negari, nec controuerti, quod venditio facta, cū pacto de retrouendendo, non sit pura venditio, licet reuocabiliter, l. cum manu facta, §. ult. ff. de contrahend. empt. l. si ex duobus, §. sed & Marcellus in fine, l. 2. ff. de indiem adiectionis, & præsumitur vendere ex necessitate, tamen ipsa venditio omni iure est approbata, & ideo semper vera præsumitur, & non simulata, Dec. cons. 544. Menach. cons. 343. Harum. Pystor. cap. 4. tit. de pact. & transact. lib. 2. D. Sol. in suis commentarijs, in antiquis consil. Sabaud. glos. supra 1. par. decret. ex frequent. tit. de pact. & sic do-

218 miniū quod transfertur ex dicta venditione est reuocabiliter, & resoluitur pretio restituito, etiam si fiat verbis directis, vnde sit quod si fuerit oblatum pretium emptori a venditore, res sit inempta, nihilominus oportet traditionem accedere solutioni pretij, nam speciale est in pacto legis commissoria, & adiectionis in diem quod non requiratur traditio, & non sic est in pacto de retrouendendo, imo ad translationem dominij, exigitur traditio Bal. in l. 1. nu. 20. ff. de donat. Bar. Salic. & alij in l. si præsumitur C. de Edictis. Actio. Corn. cons. 116. lib. 1. Rayn. cons. 30. nu. 15. & 28. lib. 1. quorum opinionem communem esse dixit Alex. cons. 10. tit. inu. §. 1.

219 Ratio colligitur ex l. 1. C. de pact. inter empt. & vendit. qua probatur venditori ex pacto de retrouendendo actionem personalem competere, quamobrem manifestum est nullo pacto dominium transire in venditorem, quia nemo agit actione personali ad rem propriam consequendam nisi conditione furrua, l. ubi in fine ff. de usufruct. quemadm. Caveat. hanc opinionem communem dixit Paul. Castrens. cons. 306. lib. 2.

220 Hinc videtur non posse venditorem huius pacti habere Actionem aduersus tertium possessorem, secundum Gomez. uariar. resolut. tom. 2. cap. 2. tit. de empt. & uendit. num. 29. Boer. decis. 182. nu. 53. Alexan. Trentac. lib. 3. tit. de empt. & uend. resolut. 10. num. 18. Cavalc. decis. 16. 2. par. num. 6. Paul. Cast. in l. si cum uenderet, ff. de pignor. Act. Guid. papa cons. 49. Socc. in cons. 129. lib. 2. quam vti veriore, & magis communem sequitur Mangon. decis. 12. cens.

*conf. 80. num. 2. Dec. conf. 614. nu. 4. & conf. 187. num. 4. Crot. conf. 200. lib. 2. Menoch. conf. 63. num. 14. Crauet. conf. 201. col. 3. Neniz. conf. 88. num. 8. Ant. Faber C. de pact. inter empt. & vendit. lib. 4. tit. 36. diffin. 3. & 8. Merchaca controuers. illustr. cap. 69. nu. 8. addit. ad Rosental de feud. cap. 10. conclus. 7. num. 7. list. D. Hartm. Pystor. lib. 1. tit. de pact. & transact. cap. 5. Francb. decis. 64. nu. 12. & ibi Amendol. Pereyr. decis. 15. num. 6. Ricc. collect. 5. in fine, Vis. comm. opin. 579. Alex. trentacin. mariar. resolut. resol. 10. nu. 17. Bal. conf. 482. lib. 1. Marc. decis. 601. par. 1. Rayn. conf. 32. nu. 15. & seq. lib. 1. Bero. conf. 155. num. 32. & seq. & conf. 164. num. 23. lib. 1. Gramat. conf. 282. num. 3. Gabr. conf. 66. nu. 4. lib. 1. Roland. conf. 62. num. 3. lib. 2. Facchin. controuers. iur. lib. 2. cap. 15. Decian. conf. 106. num. 10. lib. 3. Panciroli. conf. 144. Mengon. decis. 205. nu. 2. Affl. in cons. pacis cultum, vers. item. sicut pactum, col. 6. & cons. Diae Memoria, col. 9. vers. pondera bene, Anton. de Rubis. cōs. 150. Camill. de Medic. in conf. 114. num. 29. ex quo dum habet tantum personalem contra emptorem, & eius heredem, agendo contra tertios possessores esse admittenda, & danda actio utilis rei vindicationis, vel hypothecaria ita Castrens. in l. si a te C. de pact. inter empt. & vendit. & in disto. conf. 300. lib. 2. Alij tenuerūt contrarium, pro ut est: *Thesaur. quaes. forens. quaes. 81. nu. 3. Pereyra decis. 15. num. 4. Gnid. pap. decis. 369. Alex. conf. 11. & alij innuenerūt DD. pertractantes hanc materiam, & concludunt dari posse actionem contra tertium possessorem, quod intellige quando pactum de retrouendendo est appositum in ipso contractu, & sic posse agi virtute dicti pacti, aduersus singularem successorem, in quem fuit res alienata, si vero, ex interuallo, & alio instrumento, fuerit factum pactum de retrouendendo, & tunc procedit prima opinio, quod non possit agere contra tertium, eo quia est personale.**

222 Pactum enim de retrouendendo appositum est in fauorem venditoris, vt supra diximus, vt facilius bona vendita redimere valeat, & censetur pars pretii, l. si. & l. si sterilis §. si tibi, & ibi glos. ff. de Action. empt. l. si venditor in sup. ff. de seru. export. l. fundi partem ff. de contrahend. emp. & res minoris est extingenda, cum venditur rem, cum onere, vel sub aliqua dispositione, aut conditione, quam si libere venderetur, singularis est rex, & ibi Panormit. in cap. cum Ioannes de fidei strum. & in hac specie pacti de retrouendendo adnotauerunt Abb. in cap. in aliquibus nu.

223 In exercitando pacto de retrouendendo, & in constituendo emptorem in mora nō sufficit verbalis oblatio quia nō dicitur adimpleuisse per oblationem verbalem, nec constituere facit emptorem in mora, ad finem consequendi fructus *tex. in leg. statu liber. ff. de statu liber. Tiraque. latē de hac materia de retract. ligo. S. 1. glo. 19. num. 3. sed realis requiritur, vt notat Vrsill. ad Affl. in dec. 205. neq; illa oblatio verbalis effectum aliquem producit sed oportet quod sit realis, id est vt rem secum habeat presentem ad finem, vt interpellatus illam libere habere possit si oblationem accipiat. l. seruum si heredi, §. fin. ff. de statu liber. ex doctrina Bar. in l. prator ait, §. si quis paratus, num. 2. ff. de Nou. oper. nunc. Alex. conf. 130. num. 11. lib. 4. Hyppol. de Marfil. singul. 479. Maibous singul. 128. Negus. de pignor. 2. par. 3. memb. 6. par. princip. nu. 1. & res non dicitur oblata intelligendo, de pecunia, nisi praesens sit tempore oblationis, vt l. qui decem 72. §. 1. ff. de solut. & omnia iura quae mentionem de oblatione faciunt intelligi debent, quando res praesens est & realiter offeratur, Ripa in l. si insulam, nu. 69. ff. de verb. obligat. & Bar. in l. cum seruus, nu. 3. ff. de condit. & demonstr. adducit pulchram considerationem mare suo quod*

224 quando pecunia quae offertur nō sit in sacculo, non dicitur realiter offerri, sed est necesse vt sit in sacculo, & quod sit numerata, eorum testibus qui viderunt eam poni in sacculo, & esse totam, quae debebatur creditori, & tunc oblatio dicitur realiter facta si vero hoc non obseruatur, creditor in istam recusandi causam habet, quia ignorat vtrem tota pecunia offeratur, l. si tutor §. luctus, ff. de usur. Alex. dixit doctrinam Bar. esse receptam in l. cum seruus, num. 8. l. as. conf. 9. num. 15. lib. 1. & conf. 172. lib. 2. Magistrat. alter Ripa. in l. insulam, num. 68. ff. de verb. obligat. Roland. conf. 52. num. 36. lib. 1. maxime quando dicta oblatio est facienda in iudicijs, Hyppol. singul. 419. Boer. decis. 124. num. 24. & 27. Bar. Angel. & Salicet. in l. acceptam, C. de usur. l. si a te, ff. de pact. inter empt. & vendit. cum illa sola oblatio

225 realis facta in iudicio liberat pignus, & consequenter impedit illius venditionem, & offerenti tribuit pignoratitiam actionem, l. si rem 9. §. fin. ff. de pignor. act. & ita glos. in l. atom liberatur in princip. verbo soluere §. ff. quib. mod. pign. glos. 2. in l. si priusquam, & ibi Salicet. C. de distract. pignor. quae oblatio realis licet sufficiat ad

impediendam venditionem pignoris, tamen non liberat debitorem à debito principali, *Bar. in l. si debitor num. 1. ff. de solut. Boer. decis. 24. num. 26. Surd. decis. 262 num. 2. Surd. conf. 66. num. 61. lib. 2. Ioan. Bapt. Costa de remed. subsid. remed. 121. n. 6. & Caros. in tract. de oblat. tit. de oblat. iudiciali num. 1. Caputaquens. decis. 108. num. 2. Gratian. discept. c. 786. nu. 2. Ludovic. decis. Perus. 105. num. 6. Dec. in l. quidam extimauerunt num. 2. ff. si cert. petat. Negus. late de pignor. 3. membr. 3. par. 5. princip. num. 5. vt liberetur debitor à debito principali, debet deponere, & consignare *Matheff. singul. 127. l. obfignatione C. de solut. & quod dicitur de debitore ampliatur in venditore, qui vult redimere, cum sola pretij oblatio non sufficiat, nisi simul illud obfignet, & deponat realiter, & pecunia se exuat, & commodis illius pecuniæ priuetur venditor, Cornaz. decis. 19. nu. 12. Mastrill. decis. 148. num. 11. & hoc non faciendo venditor dicitur in mora; quam emptor, *Ferrou in consuetud. Burgund. §. 1 sub tit. de retract. Couar. variar. resolut. lib. 1. cap. 15. num. 8. vbi dixit in hac materia* 226 moram non contrahi, nisi à die oblationis, & consignationis pretij, est *tex. in l. 2. C. de pact. inter empt. & vendit. l. accepta C. de vsur. l. obfignatione C. de solut. l. si mora ff. solut. matrim. l. magn. C. de comit. stipulat. Neque mora contrahitur, nec comittitur, per personas in aliena potestate positas nisi requirantur hij in quorum potestate positi sunt l. sed ex stipulatu ff. de verb. oblig. l. si in l. si ex legati causa quã legitur in d. l. sed si nu. 8. ff. de verb. oblig. & in l. si pupillus n. 1. ff. eod. prout sunt mulieres coniugatae, & vxoratae *Capyc. decis. 85. Neap. in 1. Consuetud. Neap. vers. hac autem consuetudo.****

227 Practica Sac. Consil. prout refert *Capyc. decis. 19. facienda est condemnatio in prædictis iudicijs (Condemnetur emptor ad rei restitutionem, vna cum fructibus, & venditor ad pretium illius vna cum interesse) Petr. Pontanell. decis. 74. nu. 10. & seq.*

228 Ad euitandas igitur discordias, & quæstiones, quæ de facili occurrere possent, per emptores alienantes bona empta cum pacto de retrouendendo si agere recta via possit cõtra tertium possessorem non excusso principali emptore; & sic cauti venditores esse debent, vt in dictis instrumentis faciendis apponi faciant, quod alteri res vendita, vendi non possit; nisi cum hoc pacto de retrouendendo, positum in dicta prima venditione, alias quod dominium non

transferatur, & venditio ipso iure nulla sit iuxta notabilem *glos. in l. 1. ff. de donat. in verbo mortis causa, Aym. Crauett. conf. 201. vel in dictis instrumentis faciant apponi clausulam, quod nullo pacto bona vendita, cum pacto de retrouendendo possint alienari; nam hæc conditio impedit dominij translationem, quia habet vim decreti irritantis, secundum *Imol. in clement. 1. col. 8. de sequestr. possess. Vrsill. ad Affl. decis. 163.**

229 Posito enim pacto de retrouendendo in venditione, præiudicium vicino non affert quin vti iure congruo possit vt dixit *Neapod. in consuet. 1. de iure congruo, in verbo erit, vers. sed quid si de simulatione Paul. de Castro in conf. 328. Bal. in Rub. C. de contrab. empt. Affl. decis. 338. nu. 9.*

230 Contractus venditionis cum pacto de retrouendendo appposito habet, & cõtinet in se conditionem resolutiuam, & pretio emptori restituito cõtractus dissoluitur, est *tex. in l. 1. vbi glos. C. quando licet ab empt. disced. Molin. de iust. & iure, tomo 2. disput. 374. Foller. in pragmat. de censibus, vers. huiusmodi, num. 54. Ioann. Bapt. Cost. de retract. cap. 8. casu. 1. num. 4. imo*

231 facta pretij solutione resolutus dicitur contractus, & dissolutus absque; alia retrouenditione, ex doctrina *Paul. de Castro. in l. si cum venditor, num. 6. ff. de pignor. Alcion. Cuman. in l. 1. in fine ff. de donation. Dec. cõf. 614. num. 14. late Boer. decis. 182. num. 38. Mantica de tacitis, & ambig. conuent. lib. 4. tit. 31. num. 17. & secundum hanc opinio-*

232 nem bis fuisse decisum in Sac. Conf. vt refert Doctissimus nonstra ætate *Ioan. Bapt. Thomas in suo compendio decisionum in verbo cessionarius iuris luendi tomo 2. ita meritiss. Reg. March. Torell. in suis decis. decis. 16. in qua enumerauit celeberrimum Aduocatum Fabricium Brancium, & decis. Reg. Reuerterij, quæ clausula resolutiua renunciari minimè potest *Tiraguell. in l. si unquam in verbo reuertatur, nu. 321. C. de reuocan. donat. Lambertin. in tract. de contract. eorum qui sine**

234 certa solemnitate, in fine, nu. 2. & per dictam resolutiuam clausulam transferatur ipso iure dominium absque; traditione & hoc à die cõsignationis pretij, *Ojasch. decis. 65. num. 12. Bber. decis. 182. num. 38.*

235 Pactum de retrouendendo in ipso cõtractu appositum, est pars ipsius contractus *l. fundi partem, ff. de contrabenda empt. & ibi Bal. asserentem pactum prædictum loco pretij constitui l. si venditor in fine ff. de seru. export. l. penult. ff. de hered. vel Act. vend. Bal. in l. petens C. de pact. Castronf.*

Strenf. Fulgos. & alij in l. bonefidei, C. de pact. Alex. ibi num. 3. vbi dixit omnino predictum pactum naturaliter habere connexitatem cum ipso contractu, ita vt sit pars ipsius contractus vel quod informet ipsum contractum Ias. in l. 2. n. 5. C. de iure empb.

- 236 Et adeo hoc est verum, quod posito dicto pacto in dicto contractu, resolutio contractus principali, resolutio, & etiam dictum pactum, & res ad suam primariam naturam & ad sua principia attractiuam reddit l. 3. C. de pact. inter emptor. & vendit. & in l. & lege C. de condit. ob caus. Reg. Conf. de Ann. conf. 112. num. 14. de Pont. de potest. proreg. in tit. de assens. Reg. §. 4. nu. 25. & conf. 81. num. 39. & 40. lib. 1. Mantis. de tac. & ambig. conuent. lib. 4. tit. 33. num. 4. Aldou. consilio 101. num. 3. & 4. Mart. voto 200. num. 11. Franch. decis. 64. num. 11. Sessa decis. 18. num. 55. 97. Casanate conf. septimo num. nono Cost. de re integra dict. 34. num. 2. & de fact. scientia & ignor. inspect. 1. num. 25. l. Julianus §. 1. ff. de verb. obligat. l. si hominem in fine ff. de usu capion. l. nec vllam §. 1. ff. de petit. hered. Grat. conf. 50. num. 33. Rimin. conf. 430. num. 8. Turett. conf. 84. num. 10. volum. 2. Aldouin. conf. 40. num. 28. Crauett. conf. 202. num. 25. & nu. 28 Moroc. conf. 22. num. 6. Casal. conf. 288. nu. 12 Manent. in tract. de iure contract. quaest. 5. num. 4. Eugen. conf. 64. num. 40. Fabian. in tract. de emptor. & vendit. quaest. 8. num. 3. cum fiat reuersio ad suum primarium statum Mart. voto 137. num. 14. Cauale. decis. 19. nu. 40 par. 4. Giurba super consuet. Messan. par. 1. cap. 1. glos. 1. num. 65. Burg. de laudim. par. 2. inspect. 50 num. 5. Macabrum. conf. 30. num. 33. Petra de fideicom. q. 8. nu. 54. Bald. conf. 440. volum. 5. Soc. iun. conf. 20. num. 31. vol. 1. Franch. d. decis. 64. nu. 10. Laderch. conf. 40. num. 17. Tiraq. de retract. lignag. §. 19. glos. 2. num. 4. & §. 29. glos. 1. num. 4. Affl. decis. 40. Becc. conf. 6. nu. 4. Surd. conf. 400. nu. 12. Grass. except. 31. num. 2. Boer. decis. 279. Surd. decis. 321. num. 1. conf. 409. nu. 35. vers. & hoc casu lib. 3. & cadens ab emphiteusi
- 237 ob defectum solutionis canonis; cadit etiam a pacto de retrouendendo, & id procedit, ne dum quando est post contractum, sed incontinenti, vt probatur in l. iuris gentium, §. quinimo, & §. adeo ff. de pact. l. pacta conuenta ff. de contrahend. empt. ratio adducta per DD. quod ea que fiunt eodem loco, & tempore, in esse videntur contractui, l. lecta vers. dicebam ff. si cert. petat. Angel. conf. 143. Ias. conf. 101 num. 10. volum. 4. Becc. conf. 45. uol. 32. qui duo loquuntur, quando pactum sit ab instrumento separatum, Alciat. conf. 149,

num. 6. vbi dixit, quod si procedit in contractu incontinenti sequuto, multo magis locum habebit in eo, qui celebratur eodem tempore, & eodem actu, Cognol. in dicta l. lecta, num. 146. Paris. conf. 127. n. 5. vol. 4. Tiraquell. de retract. conf. ang. §. 1. glos. 18. num. 38. Nat. conf. 546. num. 2. latissimè Becc. in conf. 92. num. 6. Menoch. conf. 92. num. 38.

- 238 Et ad hoc vt actio nascatur ex ipso pacto de retrouendendo requiritur stipulatio, ex qua stipulatione oritur actio, l. ex placito C. de rer. permut. ita in specie tradit Corn. conf. 309. nu. 2. lib. 3. Dec. conf. ult. nu. 7. lib. 3. Nam si pactum de retrouendendo sit nudum, emptorem non restringit, quia non parit actionem, sed exceptionem l. iuris gentium §. sed nulla, vers. igitur nuda, §. quinimo in fin. ff. de pact. l. si tibi in fine C. locat. sic a pari promissio
- 239 de vendendo, seu retrouendendo, non est venditio, l. in bona fidei ff. quod cert. loco, nam tale pactum vestitur ex coherencia contractus tradunt omnes in dicta l. lecta, vers. dicebam, ff. si cert. pet. l. iuris gentium §. quinimo, ff. de pact. & l. in bona fidei, C. eodem, & pars ipsius contractus esse dicitur l. fundi partem ff. de contrab. empt. Angel. conf. 55. Soc. sen. conf. 253. nu. 4. lib. 2.
- 240 & ex dicta promissione de retrouendendo, solum personalis actio oritur, & ius competit non in re, sed ad rem, Angel. conf. 199. Roland. conf. 69. num. 26. lib. 3.
- 241 Quod pactum de retrouendendo in contractibus positum ligat contrahentes, imo facit rem venditam minus valere sextæ, vel quartæ partis, Dec. conf. 166. & conf. 208. num. 3. conf. 543. num. 5. Gratian. conf. 58. vol. 2. Couar. lib. 3. vari. resolut. cap. 10. Tiraquell. latè in tract. de retract. conuent. in presat. num. 20. Pinell. latè de hac materia, in l. 2. nu. 18. C. de rescin. vendit. Soc. sen. conf. 15. vol. 1. Berol. conf. 169. num. 14. vol. 1. conf. 166. num. 6. vol. 1. Capoll. in tract. de simulat. contract. num. 114. præsumpt. 3. & est indiuiduum, Bar. in l. qui vsus factum, ff. de vsufur. leg. Soc. sen. conf. 253. vol. 2. nu. 9. Roncagal. in tract. de duob. reis, l. 9. n. 85. fol. 313. Borgogn. Cauale. decis. 29. num. 20. lib. 2. & decis. 39. num. 38. lib. 2. & decis. 16. num. 8. lib. 2. Ozasc. decis. 41. nu. 14. Franc. Marc. quaest. 483. num. 21. & importat triginta, pro quolibet centenario Ioseph Ludou. decis. Perus. 97. par. 2. Gamba dec. Lusit. dec. 138. n. 2. & dec. 168. n. 11. Gratian. discip. for. c. 600. nu. 8. Roland. conf. 96. n. 38. vol. 2. & conf. 58. vol. 4. quia censetur pars prætij, Boer. decis. 23. num. 27. Vincent. de Franch. decis. 94. & ibi addentes, Pinell. in l. 2. par. 3. cap. 4. nu. 19. C. de rescind. vendit.

dit. ubi post Ias. Ripa Cagnol. & Clement. & alios dixit lesionē adeo stante pacto de retrouendendo debere plenius probari, ex parte venditoris, Foller. in pract. cens. sua. fol. mibi 163. nu. 6. Capbal. conf. 261. n. 9. dec. pedem. 41. nu. 14. ideo res ita vendita pro minori pretio, praesumitur empta, qua neque vendēs distraxisset nisi ex illo pacto licere redimere, *Alber. & Angel. in l. contra, §. si filius ubi Ias. num. 10. ff. de pact. Curt. iun. conf. 146. num. 6. Gratian. discept. forens. c. 26. nu. 3. lib. 1.* cum illud pactum redimendi sit pars pretij, ex *tex. in l. fundi partem ff. de contrahen. empt. cap. cum Ioannes de fide instrum. Couar. variar. resolut. cap. 10. lib. 4. num. 2. Menoch. de Arbitr. iudic. lib. 2. cent. 2. casu. 360. n. 44. Andr. de Iser. in cap. 1. §. quando cumque de feud. dato in vicem legis commiss. l. is qui in putam. ff. quod vi, aut clam. l. penult. ff. de hered. vel act. vend. & bene Camer. in cap. imperialem fol. 58. col. 4.*

243 Et in tantum est verum quod pactum de retrouendendo minuat valorem ipsius rei venditae, quod coniuncto cum modicitate pretij, inducit simulationem contractus, *Surd. dicta decis. 34. ubi doctissimus Ioan. Baptista Odierna Aduocatis insignis mira & admirabili virtute praeditus doctē à sapiēter scripsit, & per omnē orbem sua virtus elucescere videtur Abb. in conf. 76. nu. 2. lib. 1. Ias. conf. 153. lib. 4. Tiraquell. de retract. conuent. in praefat. num. 20. Couar. lib. 3. variar. resolut. cap. 10. nu. 1. Riminald. iun. conf. 218. nu. 117. lib. 2. Gamm. decis. lusi. 138. nu. 2. & decis. 178. num. 9. Honded. conf. 33. nu. 32. lib. 2. Roland. conf. 58. num. 11. vsque ad 17. lib. 4. Bertaz. conf. crimin. 2. nu. 33. lib. 1. Mascard. conclus. 447. nu. 13. par. 1.*

244 Quod pactum de retrouendendo in iure validum sit, *tex. in l. 2. C. de pact. inter empt. & vendit. Vr sill. ad Affl. decis. 55. n. 2. Mantie. de Tacit. & ambig. conuent. lib. 4. tit. 31. num. 1.* & nulla lege prohibitum, nec contrahentium iniuriosum, *Molina de contract. tract. 2. disput. 175. num. 2.* & est omnino seruandum, *facit tex. in l. fin. eodem tit. ibi cum etiam venditor, vel alter alienator, nō aua lege ius suum transferre passus est, nisi tali fructus conuentione, deducitur etiam ex speciali argumentatione iuris pontificij ad textum in cap. ad nostram de empt. ubi DD. omnes, Anchar. conf. 38. Coras. lib. 3. Miscell. cap. 9. & non est permittendum, contrahentes decipi, l. 1. §. magistrū autem ff. de exercite. Action. ibi alioquin contrahentes decipiuntur.*

245 Et resoluta venditione ex pacto de

retrouendendo, omnia onera hypothecae, vincula, vel grauamina medio tempore contracta resoluuntur, & res libera reddit, vende sequitur, quod resoluta venditione alicuius feudi, per dictum pactū vinculum medio tempore contractum resolutum etiam dicitur, & in pretio non subsistit, *l. si duobus §. sed & Marcellus, ff. de in diem adiect. Bar. in l. in diem, ff. de aqua pluui. arcen. Tiraquell. de retract. conuent. §. 3. glos. 1. num. 8. cum sequ. Rouit. Prag. 1. num. 89. de iure exact. fiscal. Caualei decis. 19. num. 4. par. 4. Facchin. controu. iur. lib. 2. cap. 15. T. epat. var. de pact. inter empt. col. 7. Milan. decis. 9. num. 40. Ant. Fab. in suo C. lib. 8. tit. 23. diffinit. 2. Surd. cōs. 409. num. 36. vol. 3. late Casanate conf. 7. num. 8. & conf. 9. num. 56. Franch. decis. 64. num. 4. decis. 192. decis. 226. & decis. 369.*

246 Pactum de reuendendo, siuē de retrouendendo fieri potest extra ante, & 247 post instrumentum, & potest per testes, aut per instrumentum probari, *Boer. decis. 183. Franch. dec. 105. Alex. conf. 121. num. 2. vol. 2. Paul. Castrenf. conf. 143. vol. 2. Boer. decis. 183. num. 1. & 2. Roland. conf. 50. vol. 4. Curt. iun. conf. 304. num. 42. & sequ. vol. 3. Bero. conf. 80. vol. 3. Burf. conf. 100. num. 18. & 19. vol. 1. & Laur. de Pin. conf. 87. cart. 120. ubi dicunt, quod licet, non fiat instrumentum, tamen contractus valet, etiam si partes in contractu dixissent velle facere instrumentū, dummodo pro forma, & substantia non dicerent debere fieri instrumentum, & non datur distinctio in pacto de retrouendendo, an sit factum in eodem instrumento, vel incontinenti post instrumentum venditionis, coram eiusdem testibus, & notario eodem tempore,*

248 quia videntur isti duo contractus respectiui, vnus factus contemplatione alterius, *Franch. Becc. conf. 92. num. 8. Alb. conf. 21. nu. 6. incipiente non obstant, Corn. conf. ult. 1. & habetur pro appposito in instrumento venditionis, Alex. conf. 122. vol. 2. ubi dixit, quod si inter partes conclusa est venditio, cū pacto de retrouendendo, non censetur ab illo pacto recessisse, licet ex interuallo instrumentum venditionis fecerint, in quo, pactū praedictum non fuit insertum Tiraquell. de retract. conuent. §. 1. glos. 1. num. 1.*

249 Dubitari non potest quin emptor si condēnetur ad reuenditionem, & rei restitutionem, debeat etiam cōdemnari ad fructus restitutionem à die litis cōtestatę concurrentibus adimplementis ex parte venditoris, & ideo lis contestata inducit legitimam morā, & est sufficiēs

G g g ad

ad fructuum condemnationem, dum per litis contestationem, quis constituitur in mala fide ob idque condemnari ad fructus *Vrsill. ad Affl. decis. 205. num. 8. Cancer. var. resolut. par. 3. cap. 8. de deposit. late Faber. in suo Cod. nempè 5. & 6. lib. 4. tit. 30. de rescind. vendit. definit. 5. & definit. 16. lib. 4. tit. 33. de act. empt. & denique definit. 3. & 17. lib. 4. tit. 36. de pact. inter empt. & vendit. Cardin. Mantica. de tac. & ambig. conuent. lib. 4. tit. 32. num. 100. Masstril. decis. Sicil. 148. num. 3. lib. 2. Couar. lib. 1. variar. resolut. cap. 15. num. 8. Cancer. variar. resolut. cap. 16. de litis contest. num. 67. Ludou. à Peguer. decis. 178. & Faber. in suo Cod. lib. 4. tit. 30. de rescind. vendit. definit. 5. num. 3. inquit post litem contestatam, possessores omnes sint pares, per *tex. in l. sed, & si lege 25. §. si ante ff. de petit. hered. Garf. Masstril. decis. 131. num. 9. Fontanell. late de pact. Nupt. claus. 5. glos. 8. par. 4. num. 56. & claus. 6. glos. 2. par. 1. num. 41. claus. 7. glos. 2. par. 5. num. 12. dummodo venditor, qui*
 251 redimere vult agat, & ad implementa necessaria faciat puta depositum pretij venditi, purum, liberum, absque aliqua conditione, *Rota Roman. Ludouif. 505. nu. 5. cum in hoc iudicio redimendi, venditor adimplere ex parte sua teneatur, nam statim quod venditor adimpleuit, per litis contestationem venditor constituitur in legitima mora sufficienti ad condemnationem fructuum, Cancer. variar. resolut. cap. 8. de deposit. & comment. nu. 27. dixit venditorem pretium depositantem fructus lucrari debet Masstril. decis. 148. num. 3. lib. 2. Faber. in suo Cod. lib. 4. tit. 33. de Act. empt. definit. 3. & tit. 36. lib. 4. de pact. inter empt. & vendit. definit. 17.*
 252 Nec relinquendum est quod si pendente termino ad petendam retrovencionem, facta fuerit per emptorem melioramenta in re, an emptor possit habere pretium prædictarum meliorationum, & affirmatiue respondendum esse concludunt DD. per *tex. in l. in fundo & l. emptor. ff. de rei vendit. l. colonus in princip. ff. locati §. si vassall. in tit. hic finitur lex. in v. lib. feud. l. domos ff. de leg. 1. 1. Bal. cõf. 52. cõf. 154. & 27. & 253. vol. 3. sed hoc non simpliciter sed cū distinctione intelligendum est quia illa melioramenta ad perpetuam utilitatem rei, repetit *Fabian. de Monte in tract. de empt. & vendit. in 8. quest. in 3. effect. col. 2. nec sufficit dicere*
 253 quod tantum fuisse impensum, sed oportet quod appareat res, etiam fuisse melioratas vnde si impensa fuerint in centum, & melioratum in quinquaginta, solum quinquaginta potest petere, &**

quando impensa fuerint in quinquaginta, & melioratum in centum, quinquaginta peti possint, *Casrenf. cõf. 270. num. 3. vers. ut ne semper id quod minus repetatur, lib. 2. Negus. de Pignor. 4. membr. 5. part. num. 11. Reg. de Ponte in decis. 11. late de hac materia tam in bonis feudalibus quam dotalibus Capic. decis. 93. Roland. cõf. 28. num. 14. vol. 1. Natta cõf. 13. nu. 6. & cõf. 256. num. 4. Caphal. cõf. 311. nu. 92. Surd. cõf. 334. num. 57. vol. 3. Franch. decis. 135. num. 5. & decis. 109. num. 5. Capyc. decis. 93. num. 9. Marta voto 61. num. 4. Tbesaur. decis. 251. sub num. 1. Barz. dec. f. 23. sub nu. 14. R. de Ponte decis. 12. num. 6. Anton. de Amat. resolut. 14. nu. 62. Bardellon. cõf. 33. n. 36. Landerch cõf. 144. Garf. de expensis cap. vlt. num. 5. Capoll. cõf. 46. nu. 41. & 42. Gratus cõf. 9. num. 14. lib. 2. Mangon. decis. florent. 49. num. 25. Rota lucens. trium relatorum 82. vers. ratio est in promptu, Intrig. cõf. 4. num. 25. Vrsill. ad Affl. decis. 87. nu. 3. Ioseph. Ludou. decis. perus. 58. Gratian. decis. 225. num. 20. Petra de fideicom. quest. 15. num. 271. vers. contrariam tamen, Peregr. de fideicom. art. 50. num. 70. & in l. in fundo 39. vbi glos. celebris in verbo plus pratio, & l. emptor ff. de rei vindicat. vbi dixit Iur. consult. quod si maior sit utilitas, quæ accersit in fundo ex impenso, solum, quod est impensum repetitur, & e contra, si maior esset impensum, quam utilitas, esset non repetitur nisi extimatio utilitatis, & sic semper quod minus est repetitur, vnde cautus sit in capitulan-*

254 do, & dictas expensas probando, vt concludas, tam circa quantitatem expensarum quam circa rei melioramenta, quod tantum fuit impensum, & quod ob id res maioris est estimationis, & oportet estimationem utilitatis, & melioramentorum referre ad tempus, quo restitutio petitur, vt in dicta *l. domos ff. de legat. 1. vbi Bar. Bal. & Angel. & Alex. in dicta l. in fundo 39. ff. de rei vendit. Franch. decis. 109. num. 3. firmant hanc sententiam in dicta l. domos, Garfia in tract. de expensis & meliorationibus cap. 24. de communi omnium tradit Landerch. cõf. 144. & post alios inquit Franciscus Merlinus decis. lucens. 28. num. 5. Mutz decis. 51. num. 5. Marfscot. lib. 2. variar. resolut. cap. 110. num. 26. Caroc. de locato & conducto q. 2. melioramentorum num. 20. & 21. Horat. Viscont. in suis conclusionibus verbo melioramenta, Sola in Constitutione Sabaudie tit. 4. de excussionibus glos. 9. num. 18. cum meliorationes extimanda sunt, non in concreto, sed in abstracto, Bal. cõf. cap. 1. §. si vassallus hic finitur *tex. & in l. 2. C. de iure**

iure empb. num. 29. & 30. vbi DD. omnes, late de hac materia Alex. conf. 254. lib. 6. Ias. in l. 2. in 7. nota. C. de iure Empb. Ias. in cōf. 17. vol. 1. Paul. Castrens. cōf. 324. viso punto in 3. dubio, vbi pulchrè, & satis doctè loquitur de expensis factis in plantandis arboribus, an & quomodo repeti possint, & de eadem materia vide Brun. in conf. 206. Ant. de Fano in tract. de pignor. fol. 48. Curt. iun. conf. 144. & 165. vbi fufius habetur etiam quales esse debeant testes deponentes, super melioramentis.

256 Ampliando prædicta quod etiam meliorationes vtilis deducendæ sunt à bonæ fidei possessore, per text. in l. Colonus in princip. ff. locat. l. senatus §. marcellus ff. de legat. 1. ratio est quia vtilis impensæ sunt, quæ meliorant rem, & valorem rei augent, vt in pastinis arborum, & fructuum, & in materia meliorationum semper sequitur quod minimum est; Castrens. conf. 226. col. 3. Curt. iun. conf. 144. Roland. conf. 28. num. 12. lo primo, alios cumulat Mangon. decis. Florent. 49. num. 25.

257 Sed si facta redemptione fundi, quæ emptor locauerat Titio, an deinde venditor siue eius hæres, facta redemptione, teneatur stare dictæ locationi, & licet in hac re, varij, varia scripserunt, & præcisè Bal. in l. 1. C. de iure fise. lib. 10. dixit quod teneatur stare dictæ locationi, Socc. conf. 125. vol. 1. & conf. 32. lib. 1. sed ego dico quod nō teneatur stare dictæ locationi, moueor quidem ex doctrina tex. in l. emptorem C. locat. vbi notatur

258 communis regula, quod singularis successor, nō teneatur stare colono, late Alex. conf. 118. vol. 3. Corn. cōf. 6 vol. 4. Socc. conf. 90. lib. 4. & Ant. de fano in tract. de pignor. fol. mibi 4. col. 1. Fabian. de Monte, in tract. de empt. & vendit. in 18. quæst. 6. principalis quæst. Reg. de Fonte decis. 23. n. 49. etiam si voluntarius esset singularis successor l. emptorem C. locat. late de hac materia scripsit Franch. decis. 488. num. 1. & 5.

259 Alia autem ratione adducta per Bar. in l. in diem ff. de Aquaplui. Arcendi quod quando res sit restituta virtute dicti pacti de redimendo, resoluitur omneius super ea constitutum, & libere recuperatur, cum licet emptor possideat dictā rem, voluntate venditoris, ea frui, quæ voluntas nō est simplex, & absoluta, sed limitata vsque ad tempus retroconditionis, l. si quis domum ff. locat.

Hæc conclusio limitatur quando illa retroconditio fuit facta cum clau-

sula saluo iure coloni, tunc enim tenetur stare colono, l. si mercedem §. fin. vbi DD. omnes ff. de Act. empt. Bal. conf. 38. vol. 1. Fabian. de Monte in tract. de empt. & vendit. in 18. quæst. 6. princip.

260 Sed hæc limitatio non est simpliciter intelligenda, sed videndum est si illa locatio nō fuit facta malitiosè, dum videns, quod volebat redimere, locauit, dicta l. si quis domum, & Alex. in l. si filius §. si vir, vxor ff. solut. matrim. imo redimens tenetur cōcurrere in illa clausula ponenda in actu retroconditionis, cum sit in potestate redimendi consentire, Fabian. de Monte vbi sup.

261 Requisita autè siue adimplementa faciendæ ex parte venditoris, ad obtinendam rem venditam, vna cum fructibus sunt, quod venditor teneatur facere depositum prætij rei venditæ, non autè verbaliter sed virtualiter, l. traditionibus 20. C. de pact. Carroc. de oblat. par. 1. quæst. 6. nu. 6. & de oblat. verbal. quæst. 7. nu. 1. cum

262 sola prætij oblatio nō sit sufficiens, sed pecuniam in publicis bancis obsignare tenetur Tiraquell. de retract. conuent. §. 5. glos. 2. num. 4. nec dicitur esse in mora, & in mala fide, ex motione litis, ex illius contestatione solum ad effectum, vt teneatur ad restitutionem fructuum, sed

263 etiam cum illa requiritur obsignatio pecuniæ, aliter moram, & malam fidem non contrahit, nisi à die oblationis, & consignationis prætij, l. 2. C. de pact. inter empt. & vendit. l. acceptam. C. de vsur. l. obsignatione, C. de solut. l. si mora, ff. solut. matrim. l. magnam C. de committ. stipulat. nec

264 partes possunt remittere, nec renūciare solemnitatem, quæ exigit veram numerationem ita quod non sufficit ostendere pecuniam, sed debet constare de verâ numeratione, vel depositione facta in publico Banco, & notificare depositum

265 prædictum emptori, ad hoc vt notiā habeat, de prætio sibi oblato, l. satisfactio ff. de solution. l. 1. ff. qui satisd. cogantur, l. si rem §. omnis ff. de pignor.

266 Quæ obsignatio pecuniæ, siue depositum esset integre faciendum, cum vna dicatur venditio, & sic res vendita diuidi non potest & sic pro parte redimere, & pro parte non, sed tota est redimenda, & totū prætium est depositandum, aliter emptor non constituitur in mora, & nō tenetur respondere venditori, cum textus dicat (obsignatione totius pecuniæ) ad hoc vt contingat liberationem, l. obsignatione C. de solutionibus l. quamdiu, de distract. pignor. Angel. Castrens. alijq; DD. vno ore consentiunt, in dicta l. acceptam,

367 *C. de usur. quod si in oblatione siue de-
posito, vnus tantū nummus desiiit nullū
parit effectum, ac si non esset factum, de-
positum l. 2. vers. nam, & medium, C. de
indeb. vendit. pign. imped. non posse, Bald. in
l. vlt. vers. sed reuoc. C. commod. glos. in lres
bona fide, ff. de contrab. empt. cap. cum adeo,
uers. sed alibi, extra de rescript. & sic con-
cludunt, quod per deficientiam vnus
nummi, non valet depositum; Ias. in
Auth. qui rem C. de sac. sanc. eccles. idem
Ias. in cons. 14. lib. 3. & cons. 111. lib. 4. Vrsill.
ad Afflic. decis. 205. nu. 19. Genoa decis. 144.
num. 4. Franc. de Leo decis. Valent. decis. 6.*

368 num. 3 quia captor, non tenetur reci-
pere particularem solutionem ad finem
retrahēdi, l. quidam a stima uerunt ff. si cer-
tum pet. l. qui pignor. ff. de pignor. & hypotec.
l. Iulianus §. offerri ff. de act. empt. & si te-
neretur emptor recipere depositum nō
integrum, esset venditor melioris con-
ditionis, quam emptor, Guid. Pap. decis.
173. num. 4. & consequenter soluendo,
siue depositando partem, soluatur pro
toto; Affl. decis. 13. num. 21. Valenz. meri-
tiff. Reg. Conf. 60. num. 37. vol. 1.

369 Et adeo hoc est verum quod quan-
do lex loquitur de liberando debito-
requiritur totius debiti oblatio, per
text. in leg. final. C. si vnus ex pluribus ha-
redibus, ibi (vt in totum debitum red-
dant,) l. fin. C. de iur. dom. impetr. ibi (vel
creditori pecuniam totam offerre) & in
l. si prior in princip. ff. qui potior, in pign. hab.
Ant. de Fano in suo tract. de pignor. in §. par.
in 4. membr. col. penult. sequitur quod de-
ficiente parte debiti, licet minima, non

370 est sat factum legis dispositioni, ex
quo perfectio, & forma cuiuscumque
actus a consumato opere, & actu deri-
uat, & forma data à lege ad vnquem est
seruanda, glos. in cap. 1. in verbo vocatio-
nem, ubi Bal. col. 2. demilit. vassall. qui cō-
munem est Bal. in l. 2. col. fin. C. quomodo,
& quando iudex, Alex. cons. 42. num. 16.
vol. 1. Ias. cons. 97. vol. 4. Dec. cons. 455. col.
fin. Riminald. cons. 180. num. 4. adeo quod
non sufficiat eam impleri per æquipol-
lens; Bal. in l. 1. ff. de liber. & posth. Dec. cons.
466. & quando aliquid datum est pro
forma, nō potest consensu quoque par-
tium remitti, aut renunciari, Bal. in cap.
1. qui success. tene. Angel. in §. triplici, num. 8
instit. de Act. Ias. in l. non dubium col. 4. in
verbo, octauo nota, C. de legib. Alex. cons. 41.
num. 12. vol. 5. l. si is qui, §. fin. ff. ad legem
falcid. & nihil videtur adimpleuisse, vel
fecisse, qui partem indiuideri facit, l. fu-
riosum C. de testam. tex. in l. cum Syllania-
num C. de his quib. vt indign. cum ince-

ptio, & destinatio operis, non habetur
pro opere, vbi aliquid est addendum,
Aristotil. lib. 1. politic. Vincent. de Francb.
decis. 42. num. 5. & 6.

271 Ratione inconuincibili mouentur
DD. quod forma depositi, est vt totum
pretium offeratur & omisio etiam in-
minimo, totum vitiat, Bal. & Imol. in l. 1.
ff. de liber. & posth. Felin. lazē in cap. dilecto
extra de rescript. Ias. cons. 165. cons. 191.
cons. 213. lib. 2. Dec. in Auth. qui rem, C. de
sacrosanc. Ecces. col. 4. & pro modica, Dec.
cons. 352. & de forma nihil adimi, vel de-
trahi potest, Bal. in l. vlt. C. de suis, & legiti-
mis hered. ea enim indiuidua, Bal. in l. cer-
ti conditio, §. quoniam ff. si cert. pet. sicque
quælibet mutatio in forma totū vitiat;
cap. cum aleo vers. item tex. paruo extra de
rescript. quia in integritate consistit Ti-
raquell. in §. 1. glos. 21. nym. 11. de utroque
retract.

272 Ex quo inferitur quod dictum est de
integritate depositi fortis principalis
centetur etiam esse dispositum in vsu-
ris, dum illud priuilegium, quod habet
sortem, etiam & vsuras, l. Lucius ff. qui po-
tor, in pign. habeat, Surd. in tract. de alimen-
tit. 5. quest. 6. num. 55. Gratus decis. Mar-
chia 146. num. 4. & tex. in l. heredes, §. idem
iuris, ff. famil. ercisc. vers. (nisi in vniuer-
sum quod debetur offeratur) quod non
sufficit, vt depositum de sorte principa-
li integrum offeratur, sed etiam vsuræ
sint integræ offerendæ Signor. de Homo.
cons. 254. num. 4. Cancer. lib. 3. var. cap. &
num. 5. & 6. Franc. de Leo decis. Valent.
decis. 6. per tot. alias si deficeret vnus num-
mus, siue vnus denarius, siue connume-
ratur in sortem principalē, siue in vsu-
ras, l. res bona fide ff. de contab. empt. Ita de-
cisum refert Vrsill. ad Affl. decis. 205. igitur
hanc materiam DD. strictē considera-
uerunt, vt per Angel. in l. acceptam C. de
usuris in 2. notab. Salic. col. 2. vers. constat
autem Castrenf. & Angel. in l. seruus §. si
plurium, col. 2. vers. & ideo ff. si quis caution.
& sic deficiente in deposito, non solum
vno quadrante, sed vno iota, non valet,
Alex. cons. 105. lib. 3. Bal. cons. 127. lib. 1. ma-
xime factō in hac materia exercitandī
pactum de retrouendendo.

273 Nec depositans potest se tueri per
errorem fuisse factum depositum non
integrum, nam ea quæ sunt introducta
ad conseruandum rigorem iuris, aut sta-
274 tuti oblatio, depositio, & consignatio,
non parcitur errori, etiam rusticorum,
minorum, militum, mulierum, aut alio-
rum quibus alias facillimē parceretur,
secundum glos. Bar. Bal. & Castrenf. in l.

cum quis C. de iur. & facti ignorant.

275 Et dum superius fuisset facta mentio de deposito, posito quod illud non sit conditionale factum, sed l. berum, & purum, prout supra dictum est, cuius periculo sit venditoris, vel emptoris, & dicitur cedere periculo emptoris, si in illo deposito eueniret aliquod impedimentum, nam eo ipso quod non sit conditionale, neque aliquo vinculo ligato imputandum est emptori, quod non adimpleuit, ex parte sua, l. qui decem ubi DD. omnes ff. de solut. late scripsit Tiraquell. de hac materia in tract. de retract. conuent. §. 4. glos. 6. num. 24 Masfrill. decis. 143. nu. 17. tom. 2. Hercul. Mascot. variar. resol. lib. 1. cap. 7. num. 6. & 10. Cagnol. materia sua, in l. 2. num. 11. C. de pact. inter empt. & vendit. aliter si esset conditionale, vel ex legitima causa, emptor non potest illud recipere, venditori uti domino periret, l. acceptam C. de usur. late Barbos. in l. si mora, 276 par. 2. ff. solus. matrim. per regulam generalem, quod semper res Domino perit l. pignus C. de pignor.

S V M M A R I V M.

- 1 Quartam deberi mulieri inopi super bonis viri prae defuncti.
- 2 Auth. praeterea C. und. vir. & uxor. fundatur in decore, & honore viri prae defuncti.
- 3 Mendicatio mulierum in viri dedecore tribuitur.
- 4 Vidua qua in uiduali lecta iacet in matrimonio esse dicitur.
- 5 Dispositio auth. praeterea ad hoc: ut locum habeat tria concurrere debeant, & requirantur.
- 6 Dos parua quando dicatur.
- 7 Quarta dupliciter consideratur.
- 8 Donatio propter nuptias fuit inuenta ob securitatem & cautionem dotium & quid si facta fuit à patre filio.
- 9 Donatio propter nuptias pluribus modis uocatur.
- 10 Quarta detrahitur à bonis viri prae defuncti etiam quoad proprietatem liberis non existentibus.
- 11 Quarta detrahitur deducta aere alieno.
- 12 Quarta debetur mulieri quoad usum fructuum liberis existentibus.
- 13 Quarta debita uigore auth. praeterea C. und. uir. & uxor an sit magis priuilegiata, quam legitima debita filiis.
- 14 Quarta an sit deducenda prius quam legitima debita filiis.
- 15 Legitima est debitum quod debetur iure natura.

- 16 Quarta est remedium subsidiarium.
- 17 Legitima debetur titulo institutionis.
- 18 Quarta debetur iure honestatis.
- 19 Quarta in quibus casibus debetur.
- 20 Quarta debetur soli mulieri indotatae.
- 21 Quarta debita mulieri ex dispositione auth. praeterea dicitur subsidiaria imo strictam & rigorosam recipit interpretationem.
- 22 Quarta debetur uxori super bonis uiri praefuncti ciuilitate etiam si fiscus in dictis bonis successit.
- 23 Inopia mulieris constare debet ad finem obtinendi quartam in bonis uiri.
- 24 Species necessitatis enumerantur.
- 25 Redemptio captiuorum dicitur necessitas quae est sufficiens ad alienandam feudum & fideicommissum.
- 26 Necessitas naturalis quanam sit.
- 27 Necessitas naturalis an sit sufficiens pro alienandis feudis, & bona subiecta fideicommissis.
- 28 Furare licet ob causam necessarij victus.
- 29 Officiales tempore officij contrahere non possunt, nec emere aliqua in loco officij, possunt tamen emere necessaria ad victus.
- 30 Necessitas culpabilis, vel data opera quid sit.
- 31 Species necessitatis enunciantur à Bart. in l. 1. n. 5. quomodo & quando Iudex.
- 32 Species necessitatis enunciantur à Bal. in conf. 448. lib. 3. & conf. 406. lib. 5.
- 33 Bona inalienabilia quando possunt alienari.
- 34 Feudum an possit alienare ex causa necessitatis absque consensu directi Domini.
- 35 Proprietas feudi directi Domini est.
- 36 Ius directi Domini quando debilitatur.
- 37 Vassallus actus debet directum Dominum uti superiorem recognoscere.
- 38 Consensus superioris, sive directi Domini facit cessare omnem suspicionem fraudis.
- 39 Bonus semper praesumitur, & praesertim Princeps.
- 40 Necessitas debet constare Iudici iudicialiter.
- 41 Necessitas consideratur quando quis secundum suam conditionem uiuere non potest.
- 42 Necessitas est consideranda secundum qualitatem personarum.
- 43 Uxor an admittatur ad quartam quando possit laborare, & opere manuum suarum sibi decentibus alimentis provideri.
- 44 Condicio uiri est attendenda in determinanda quarta suae uxoris.
- 45 Pauper dicitur etiam quando ex suis operibus alimenta habere potest.
- 46 Paupertas quomodo dignoscitur & consideratur.
- 47 Pauper quando dicatur & consideratur.
- 48 Beneficium Auth. praeterea C. unde uir, & uxor quando denegatur.

- 49 *Mulier quando presumatur esse in primo matrimonio mortuo viro.*
- 50 *Iudex arbitrare debet paupertatem secundum qualitatem personarum.*
- 51 *Immunitas concessa patri propter numerum duodecim filiorum non per hoc cessat si filii postea moriantur.*
- 52 *Inopia est ratio finalis auth. præterea C. unde vir & uxor.*
- 53 *Remediū auth. præterea C. unde vir & uxor fuit concessum miserationis causa.*
- 54 *Necessitas consideratur per qualitatem personarum gradus & conditionis viri & uxoris etiam sui viri.*
- 55 *Vxor in quarta an succedat titulo hereditario.*
- 56 *Vxor succedens in quarta an teneatur solvere debita defuncti.*
- 57 *Heredes mariti habent electionem vel dare quartam uxori totius hereditatis cum onere aris alieni vel quartam retenta parte pro solutione aris alieni.*
- 58 *Beneficium auth. præterea C. unde vir & uxor conceditur uxoribus pauperibus in bonis prædefuncti viri, etiam ante sequentiam copulam.*
- 59 *Maritus inops habet quartam in bonis uxoris diuitis.*
- 60 *Dispositum in uno, in alio censetur dispositum.*
- 61 *Maritus inops succedit mulieri in quartam ac si dos data non fuisset, quando dos est restituenda.*
- 62 *Quarta debetur mulieri tam ex testamento, quam ab intestato, tam voluntarie relicta, quam contra voluntatem eiusdem viri defuncti.*
- 63 *Dispositio auth. præterea, per verbum succedit includit successionem tam testati, quam intestati.*
- 64 *Maritus testando non potest priuare uxorem huiusmodi quartam.*
- 65 *Legatum factum mulieri per uirum ducatorum mille pro quibus voluit eam esse tacitam & contentam, pro omni eo quod petere possit in bonis viri, an possit non obstante dicta clausula venire contra voluntatem ipsius viri, & petere quartam.*
- 66 *Clausula pro omni eo quod petere possit quid importet.*
- 67 *Dictio pro omni eo quod possit petere in eius bonis ex quauis causa operatur exclusionem vniuersalem.*
- 68 *Legatarius acceptando legatum cum conditione factum sibi præiudicat.*
- 69 *Legatum potest fieri cum onere non petendi, quod sibi debetur.*
- 70 *Legatarius acceptando legatum approbat voluntatem defuncti.*
- 71 *Onus dicitur acceptare, qui acceptat legatum cum conditione.*
- 72 *Legata sunt indiuidua, & non possunt pro parte acceptare & pro parte repudiare.*
- 73 *Legatum non potest acceptare reiectis qualitatibus in eo expressis.*
- 74 *Contractus non potest partem approbare & partem reprobare.*
- 75 *Testator in rebus legatis potest apponere onus excedentem valorem legatorum.*
- 76 *Legatum potest fieri alicui cum onere non petendi illud, quod sibi debetur, & dicitur legatum factum animo compensandi.*
- 77 *Legatum quando dicatur recompensatiuum.*
- 78 *Maritus an possit prohiberi quartam uxori, vel eam diminuere.*
- 79 *Quarta an debeatur contra voluntatem mariti, & eo innito, & an sit debitum necessarium.*
- 80 *Quarta qua debetur uxori in bonis viri, prædefuncti debetur ex mera dispositione legis qua facit cessare dispositionem hominis.*
- 81 *Mulier potest repudiare legatum & petere quartam.*
- 82 *Repudiatio fingit retro nunquam acquisitum.*
- 83 *Vxor non excluditur a petitione quartæ si mortuo viro supervenit facultas uxori, seu actio ad consequenda alimenta.*
- 84 *Testator neque tacite, neque expresse potest prohibere dictam quartam uxori suæ, cum sit debitum reale & ab homine tolli nec diminui potest.*
- 85 *Quarta debetur uxori à die mortis mariti locupletis non extantibus liberis, etiam aduersus fiscum mortuo civiliter marito cum publicatione bonorum.*
- 86 *Vxor debet esse paupera tempore mortis viri ad hoc ut illi succedat in quartam.*
- 87 *Inopia mulieris an sit de essentia tempore mortis viri.*
- 88 *Qualitas adiecta verbo, intelligitur secundum tempus verbi.*
- 89 *Tempus mortis inspiciendum est in successione.*
- 90 *Quarta debetur uxori etiam si tempore matrimonii dos dictæ uxoris erat congrua, tempore mortis viri in congrua cum ius succedendi, est perpetuum ad petendam dictam quartam.*
- 91 *Ius succedendi ad dictam quartam an sit perpetuum.*
- 92 *Vxor habens quartam à primo viro, prohibetur succedere in bonis secundi viri.*
- 93 *Vxor si neglexerit quartam petere a primo viro sibi imputatur cum à secundo non possit illum consequi nisi in defectum primi.*
- 94 *Mulier dicitur habere aliunde quando potest exigi & non exigit.*
- 95 *Beneficium paupertatis quando competat mulieri.*
- 96 *Maritus debet esse soluendo.*
- 97 *Actio est inanis quando debitor non est soluendo.*

- 98 Maritus debet esse exigibilis de iure & de facto.
- 99 Onus probandi incumbit uxori quod primus vir debitor non sit soluendo.
- 100 Differentia est inter legatum & quartam.
- 101 Mulier sine uxore in nonnullis casibus excluditur ab ipsa quarta.
- 102 Uxor amittit quartam quando post mortem viri impudico viuit.
- 103 Uxor existentibus filiis lucratur tantum quartam quoad usum fructuum.
- 104 Culpa suam debet sequi auctorem.
- 105 Probationes multae sunt faciendae pro obtinenda quarta.
- 106 Prouisio hominis facit cessare prouisionem legis.
- 107 Quarta debita uxori in honore viri & de conuerso in regno Neapolitano multum praeficitur.
- 108 Consuetudo Neapolitana incipiente quartam autem ad corrigat dispositionem auct. praeterea C. vnd. vir & ux.
- 109 Quarta debita vigore auct. praeterea C. vnde vir & uxor. an renuñciare possit per mulierem.
- 110 Princeps necessitate urgente an possit alienare feudum inuitis vassallis in fine n. 40.
- 111 Requisitio an sit necessaria faciendae vassallis polite domino alie nare feudum demanialle in fine n. 40.
- 112 Quantitas certa an detur in quarta.
- 113 Duplex quarta assignatur a Doctoribus alia penalis, & alia fauorabilis.
- 114 Horatius Palumbus laudatur.

CAPUT XXXV.

Dispositioni Auct. Praeterea C. vnde vir & uxor an renuñciare possit.

Disponitur in hoc beneficio uxori inopi quartam deberi super bonis praedefuncti viri, adest *tex. in S. quia legē, il secundo Auct. vt licet matri, & auia, & in cap. quamuis, vbi glos. in tit. de inueff. de rebus alien. fact.*

1 Cuius dispositionis causa in decore, & honore praedefuncti viri fundatur, qui si post eius mortem, non equae splendide viueret lederetur, & mulieris medicatio in viri dedecore tribueretur, quia

2 donec quod uxor in viduali lecto iacet, semper in matrimonio esse dicitur, *l. fin. §. vidua ff. ad municipalem, l. quoties C. de pr*

uil. scolar. lib. 12. l. mulieres C. de dignis. eodem, lib. 1. cum ipsa mulier mariti radijs ahuc corruscat est tex. in l. femina ff. de senat. de Benedic. in cap. Raynut. in verbo duas habens filias, nu. 119. extra de testam.

5 Verū ad consequendum tale beneficiū, animaduertendam est, tria requiri requisita.

Primo quod matrimonium sine dote contractum sit, vel saltim cum parua.

Secundo, quod careat donatione propter nuptias.

Tertio, quod diues sit praemoriens, & superstes pauper *Alex. Trentacing. conf. 60. num. 8. & omnes scribentes in dicta Auct. praeterea, Gugliel. de Benedic. in verbo, uxorem nomine adbelasiam, num. 242. & 251. Corn. conf. 249. nu. 1. vol. 3. Menoch. conf. 109. num. 2. vol. 6. late Barz. decis. Bononiae 176. num. 4. Honded. conf. 93. num. 18. lib. 1. Vnde vnum ex ipsis deficientibus omnimodo beneficium dictae Aucten. praeterea, cessat idem Honded. dicto conf. 93. nu. 18. lib. 1. Simon de Petr. conf. 9. nu. 2. lib. 1. sequitur Ant. Monac. in decis. lucens. 50. nu. 3.*

6 Ea autem dispositio locum etiam habere diximus in parua dotata; quae dos parua tunc habetur, quādo pro alimentis sufficiens non est, *Bal. in dicta Auct. praeterea, Roman. in l. diuortio, nu. 15. ff. solut. matrim. Castrens. conf. 150. n. 1. lib. 2. Alex. conf. 91. n. 1. lib. 7. Decian. conf. 70. vol. 2 per tot. vbi loquitur in muliere habere duc: centū quinquaginta de dote, Natta cōf. 605. nu. 12. Durant. in tract. de arte testand. tit. de legat. cautel. 2. vers. & Dos, Roland. cōf. 15. vol. 3. Crauet. conf. 199. num. 7. Crass. in S. de success. ab intest. quaest. 39. num. 4. & sicut mulier lucratur quartam, vbi nullam dotem dedit, vt in Auct. praeterea, idem locum vendicat vbi mulier haberet paruam *glos. in l. licet C. de iure dot. quam singularem commendat Bal. ibidem.**

7 Nam ad ipsius intelligentiam sciendū est dupliciter considerari quartā, primo considerari respectu matrimonij, secundo vero, respectu matrimonij, & dotis quae consideratur respectu matrimonij, debetur uxori pauperi in bonis mariti diuitis, in honorem transacti matrimonij, dicta Auct. praeterea, & succedit loco alimentorum, non quidem ad uitae sustentationem, sed potius ad status condecenciam; ne illa mulier in opprobrium transacti matrimonij mendicare cogatur notant communiter scribentes & post alios *Surd. tit. 7. de aliment. quaest. 21. num. 10.*

- 8 Altera vero est illa quæ vocatur donatio propter nuptias, & consideratur respectu matrimonij, & dotis, *vt toto tit. de donat. propter Nupt.* quæ quidem donatio fuit inuenta, ob securitatem, & cautionem dotium, & vocatur titulus conferuatius dotis, *vt ex pluribus probauit Napod. in Rub. de iure quarta. nu. 1.*
- 9 & *seq.* etiam solet vocari dotarium, *vt in consuet. Regni mulier qua dotarium, in Regno autem vocatur Antephatum, Napod. in consuet. si mulier, nu. 21. fol. 277. Lucas de Penn. in l. 1. col. 1. in fine, C. quando & quibus quarta pars debeatur, lib. 10, & licet hoc antephati nomen apud legistas expressum non inueniatur, sed solum Antipherna, vt in l. cum multa, C. de donat. ante nupt. ubi glos. exponit, & declarat dictum nomen Antiphernum.*
- 10 Detrahitur enim quarta à bonis viri prædefuncti, etiam quoad proprietatē, liberis non existētib; tenet *Paul. Picus in repet. dictę Auth. Præterea, num. 7. vers. cogita, Ioseph. Ludou. commun. conclus. in tit. solut. matrim. ampliat. 5. Magil. in tract. de imput. & detracl. quarta, quæst. 146. nu. 7. Molfes. parte 7. in tit. de iure quarta, quæst. 1. & alij DD. communiter sequitur Marc. Ant. Natt. in cons. 605. num. 1. & seq. lib. 3. & in illa succedit mulier tanquam Domina in usufructu, & in proprietate S. quoniam vero *Auth. vt licet matri, & quia,* quod etiam habere locum, si adessent filij ex pri. no matrimonio, dixerunt *Bal. in dicta Authen. præterea, nu. 1. Paul. Castrenf. in num. 4. Roman. nu. 3. Iaf. num. 13. Curt. iun. num. 14. Caphal. cons. 671. num. 31. uol. 5. & detrahitur deducto ære alieno, Costa in tract. de rata, & port. quæst. 84. vol. 1. nam prius, quod cuique æri alieno detrahitur, vt inquit *tex. in §. sic itaque ibi, quæ pura debitis videatur in Authen. de nupt. ubi glos. Viu. decis. 163. Barz. decis. 128. num. 5.* Si autem filij extent, quo ad usufructum mulier succedit, proprietate liberis seruata, dixit *Natta citat. num. 1.***
- 13 Ea autem dispositio Authenticæ prædictæ secundum vnam opinionem est magis priuilegiata, quam filiorum legitima, & deducenda prius quam ipsa dixit *Landerch. cons. 167. num. 1.*
- 15 Cui opinioni standum non esse puto, cum omnibus erronea videatur ex quo magis priuilegiata dicitur legitima filiorum, quam ipsa quarta, quia legitima est debitum iure naturæ, quarta autem est remedium subsidiarium, *vt Molina lib. 2. de primogen. cap. 15. num. 2. de Ponte cons. 74. Franch. decis. 61. Anna cons. 6.*
- 17 ma est relinquenda filijs institutionis titulo, *communiter dixit Socc. in cons. 64. in princ. vol. 2. Petra de fideicomis. q. 15. num. 107. Guglielm. de Benedict. in cap. Raynat. in verb. in eodem testam. relinquens num. 274. per totum fol. 209. s. aliud quoque Auth. vt cum de appellat. cognos. quod non currit in hac quarta, quæ semper iure honestatis debetur legitima autem est aucta ad semissem hæc semper est quarta & in illis casibus debetur nēpe cū matrimoniu sit sine dote, *Sim. de Petr. cons. 9. n. 22. nec valet dicere, quod hæc quarta sit quota hæreditatis, non enim sequitur, quod detrahatur ante æs alienum, Surd. decis. 8. nu. 11.**
- 20 Ex quo naturā subsidiariam retinet quarta prædicta, & soli mulieri indotatæ conceditur, *Gabriel. cons. 142. lib. 1. nu. 41. & cum ipso consilio Rota Romana determinauit in decis. 202. num. 10. vsq. ad 13 lib. 2. Caphal. cons. 671. nu. 4. Honded. cons. 93. lib. 1. num. 19. & 24. & tale beneficium subsidiarium strictam, & rigorosam recipit interpretationem; dixit Socc. cons. 121. lib. 4. Roland. cons. 114. circa principiu, lib. 3. Bero. cons. 130. num. 8. lib. 3. & cons. 4. num. 50. Natt. cons. 648. num. penult. sequitur Ant. Monac. in decis. Lucens. 30. nu. 46.*
- 22 Imo etiam si maritus mortuus fuisset ciuilitate etiam contra fiscum procedit tale beneficium, *Socc. sen. cons. 121. num. 1. cons. 20. & 36. vol. 4. Mazzol. cons. 48. num. 11. lib. 1. Pereg. de iure fisci, lib. 5. tit. 1. num. 81. Farinac. in pract. Crimsn. part. 1. quæst. 25. nu. 123. Ioann. Baptista Costa de remed. subsid. remed. 2. num. 1. dumodo satis clare de eius euidētissima inopia constet prout communiter concludunt DD. quia subsidium deferri tūc debet *Surd. decis. 61. num. 15. vers. substineri potest.**
- 24 Pro quibus videndum est, quot, & quænam sint. Species necessitatis, Apud enim Imperatores nostros, & apud Interpetres plures assignantur species prima dicitur fatalis, & est illa quæ ex fato, & causa euenit, vt cum quis in latrones fortuito incidit, à fortuna provenire dicitur. Cui preiuderi non potest, *l. 2. §. si eo tempore, ff. de administrat. rer. ad Ciuit. pertin. l. quæ fortius, C. de pign. ad*

25 *et*. & aquiratur ista necessitas uti captiuorum redemptio, *Aurb. si captiuus C. de Episcop. & Cler. Aurb. contra Rogatos C. ad Trebell. & est iuxta causa feudum, vel fideicommissum alienandi. Bal. cōf. 30. lib. 2. Sott. sen. in l. Marcellus, §. res que nu. 6. ff. ad Trebell. P. alchre Tiraquell. de Legib. conub. glos. nu. 277. & est tex. in l. Diuus, §. causa, ff. de petit. har. h. sancimus, C. de sac. sanct. Eccl.*

26 Secūda necessitatis species est naturalis, & est illa quæ a natura ipsa causatur, ut, bibere, edere, vestibus indui, famulos habere, domum ruinofam reparare, agros colere, collectas seu gabellat ac tributa persolvere, *Socc. dicta l. Marcellus, num. 2. ad Trebellian.* hæc naturalitas iustam causam alienandi bona inalienabilia præstat pro ut sunt feuda, & fideicommissa, satis probat *tex. in Aurb. contra rogatos ff. ad Trebell. ibi vel si non valet, unde sibi faciat expensas, & ibi glos. notat, & posteam Bar. in Aurb. res que C. commu. deleg. nu. 9. & sic quod ob causam*

28 necessarij victus, furare licet. *cap. si quis propter de furtis, & alinatio facta ex causa necessaria fatali, vel naturali, non præsumitur facta in fraudem per tex. in l. non solum §. 1. ff. de alien. iudic. mutat. caus. fact.*

29 Ex quo infertur quod magistratus tēpore officij contrahere nō possunt, nec emere aliqua in loco officij, *l. principalibus ff. si cert. pet. permissum est emere ad victum necessaria ita declerant omnes in dicta l. principalibus ubi Alex. nu. 4. & l. 1. §. provincias, C. de contract. iudic. & ob famis necessitate etiam licet alienare vasa dicata Deo, l. sancimus C. de sacros. eccl. cap. cum aurum. 12. quæst. 2. ut R. Rotius in pragm. de administrat. uniuersit.*

30 Tertia species necessitatis dicitur culpabilis seu data opera & tunc habetur quādo quis lautè, & prodigaliter, omnia vinēdo dissipauerit, ex quo deinde pauper, & inops factus est, & hæc necessitas non est verè species necessitatis sed casu, per quem, quis in fatalem, & naturalem necessitatem incidit, nec necessitas regulariter iuxta non est, nec excusabilis, cum illi imputandum sit, qui in eam se coniecit, *l. si fideiussor, §. si necessaria ff. qui satis cogant.* Nec vllō iure adiutudus est, nec pro ista conceditur alienatio feudi, vel fideicommissi, *Castrens. in l. etiam §. vlt. ff. solut. matrim. Ias. in l. non tantum, & l. sin autem, num. 1. ff. de re iudic. Dec. in cap. qua in Ecclesiarum, num. 30. de constit. Didac. Couar. lib. 2. variar. resolut. cap. 16. num. 9. Cachet. decis. 168. nu. 8. & 9. quæ prodigalitas assimilatur dicto illius (non*

cogitans de castino) multa lapsu iudo profundit, credens nunquam deficere bona luxuriosè vagando, iuuenili calore grandem suscipiēdo prolem, multum ære alieno grauatius carceri mancipatus fuit, vel casu homicidium commisit, ex hac necessitate proiectus succurrendum non est de rigore iuris, sed in modum tamen elezmosinæ, & gratuito auxilio præstandum est, *Dec. in dicto cap. qua in ecclesiarum, num. 30. de constit. late Didac. dicto lib. 2. cap. 16. num. 9.*

31 Alia species necessitatis diuiditur per *Bar. in l. 1. nu. 5. C. quomod. & quando Iudex in præcisam causatiuam, & honestatis causam quam diuisionem, sentit idem Bar. in l. res que pignori, nu. 7. ff. famil. heretic. l. in eadem in fine, ff. ex quib. caus. maior, & in l. 2. in fine, ff. de alim. & Cibar. legat. Ant. Corf. singul. 192.*

32 Altera est diuisio quæ facit *Bal. conf. 448. lib. 3. & conf. 406. lib. 5. ut alia sit necessitas famis, alia belli, alia casus auersif, altera legalis, tanquam a legis dispositione, & ipsa præcisam appellat; Crauet. in responso pro genero in Corolari 4. puta quando lex iubet patrem filiam dotare, l. vlt. §. penult. C. de dotis promiss. l. qui liber ff. de ritu nups. ob quam necessitatem permissum est bona inalienabilia, & fideicommissa supposita alienari, l. a filia in princip. & l. mulier, §. cum proponeretur, ff. ad Trebell. Aurb. res que C. commu. delegat. extenditur autem, & conceditur etiam pro restituenda dote sicuti iuxta, ac necessaria causa est in dotis constitutione, ita, & in restitutione, ut retulit Ias. in dicta Aurb. res que nu. 29. & conf. 57. lib. 2. Dec. conf. 376. & conf. 519. num. 2. hanc opinionem esse veriozem, & receptiorem testatur Rayn. conf. 89. nu. 41. conf. 199. num. 13. lib. 2. Gozad. conf. 97. num. 10. Roland. a Vall. conf. 85. num. 33. lib. 1. & Didac. Couar. variar. resolut. lib. 3. cap. 6. nu. 10.*

34 Quæ diximus de alienatione feudi ex causa necessitatis, illud aduertendum, est, feudum nullo modo posse alienari ex causa necessitatis absq; consensu directi domini, *cap. 1. §. necessitate, qual. feud. alim. alien. poter. cap. imperialem, §. 1. de prohib. feud. alien. per Feder. quam iuris regulam veram esse omnes affirmāt in dicto §. necessitate, Dec. cōf. 445. nu. 24. Curt. iun. tract. feud. quar. part. princip. nu. 107. Iacob. a S. Georg. in repet. feud. in verbo, & cum pacto de nō alienand. col. 4. vers. quero etiam nunquid, Clar. in §. feudum, quæst. 31. vers. pone Vassallus, ratio est quia proprietatis*

35 feudi directi domini est, & de ea tanquā

de re aliena Vassallus nullo modo, nulloque casu disponere permiffum est, *36* *xta l. ult. in fine C. de pact. & per illam alienationem faciendam per vassallum de vtili dominio, debilitatur ius directi domini, cap. 1. de probib. feud. alien. per Lothar. & Bal. in cap. 2. in princip. nu. 2. qualiter feud. olim alien. poter. dixit quod vassallus dominum superiorem habens, actu, *37* illum recognoscere debet, cum vbi ad est superioritas, ibi requiritur authoritas, *Bal. in dicto §. necessitate, & consensu superioris siue directi domini, facit omnem suspicionem, atque præsumptionem fraudis cessare consideravit tex. in dicto cap. imperialem, §. Callidis, de probib. feud. alien. per Federic. nec enim credendum est, directum dominum suum consensum adhibere voluisse, existente falsa causa allegatæ necessitatæ à vassallo, cū *39* quilibet bonus præsumatur, præsertim princeps qui talis præsumitur, qualis de iure esse debet, scripsit *Ias. in l. prescript. C. si extra ius, vel vtil. publ. & idem in l. causas, nu. 6. de transact. & in cõf. 57. lib. 3. Gramat. cõf. 34. lib. 4. nu. 3. & cõf. 93. nu. 33. Ex ea enim causa necessitatæ permiffum est Principi alienare feuda demanialia etiã inuitos vassallos vrgente necessitate singulariter voluit *Baldus in cap. si in generali si de feud. defunct. fuerit controuers. facit tex. in l. patronus, & in l. medicus ff. de oper. libert. adest tex. in cap. 1. §. ex eadem de lege Corrad. vbi Aluaretus, & modern. refert, & sequitur *Franciscus Curtius in tract. feud. in 6. par. principal. in 2. quæst. licet communis conclusio sit, quod Princeps nullo modo vassallos inuitos alienare possit, vt est glosa singular. in l. inuitus ff. de fideicommiss. libert. & in cap. 1. §. præterea ducatus de probibita feud. alienat. per Federic. vbi Afflict. *Hofstien. in cap. dilecti filii extra de maiorit. & obedient. firmat Io. de Imol. & Barbat. in cap. ad questionem extra de rer. permut. Felin. & Decius in cap. 1. extra de probat. Cappell. Tholosan. quæst. 485. Albericus Brunus cõf. 12. Tiraquell. de retract. lignag. §. 26. nu. 75. hij omnes DD. vnica ratione moti fuerunt quod sicut interest domino non amittere vassallos, ita interest ipsis vassallis nõ mutare dominum cum in hoc casu vassallus, & dominus ad paria iudicetur latè *Pasc. de vir. pat. pot. p. 1. c. 1. n. 25. ad quorum dicta vnum notabile adducit *Franciscus Curtius citatus, quod aduertendum sit an Princeps solitus sit ipsos vassallos alienare inrequisitos, nam si adest consuetudo, quod Princeps possit ipsos inrequisitos, & inuitos alienare tunc ces-********

sant iura, & DD. citati prout *Abbas in cap. auditis in 9. colun. vers. & in secularibus vero de præscriptione sequitur *Decius in cap. dilect. in 3. col. vers. considera utrum possit saluar. de maiorit. & obedient. & sic seruari de consuetudine Mediolani eque etiam practatur in Regno Neapolitano, vbi indifferenter visum est fiscum vendere nonnullas terras vassallis minimè requisitis, & ipsis etiam inuitis. Necessitas autem constare debet non per extraordinariam cognitionem, sed iudicialiter DD. supra citati.**

41 Et ea consideratur quando quis non secundum suam conditionem viuere potest, probat *Bal. in l. si quis ad declinandam, num. 5. C. de Episcop. & cler. Ias. in l. si constante, nu. 146. ff. solut. matrim. Natt. cõf. 590. nu. 14. & ista necessitas consideranda etiam est secundum qualitatem personarum, si enim nobilis genere victum habeat iuxta dignitatem suam, & cætera non habeat, certè mendicare dicitur, *Tiraquell. tract. de nobilit. cap. 10. nu. 137. vers. quibus add. Nec ad consequendam ipsam quartam inconsideratione *43* esse debet, quod vxor opere manuum sibi decentibus se de alimentis prouidere, *Surd. in tract. de alim. tit. 9. quæst. 35. nu. 41. Mart. voto 21. nu. 5. cum in determinatione quartæ attendenda sit viri conditio, quæ non patitur vxorem sibi industria victum quærere, *Surd. in dicta decis. 61. num. 12. Barbat. cõf. 74. num. 5. lib. 4. Roland. cõf. 14. num. 45. lib. 3. Decian. cõf. 111. nu. 9. lib. 3. Riminald. iun. cõf. 657. nu. 53. lib. 6. Menoch. cõf. 433. num. 14. 15. & *45* seq. lib. 5. ratio euidentissima redditur, quia habere alimenta, ex suis operibus adhuc paupera dicitur, & viri conditio non honorificaretur, *Roland. cõf. 15. num. 4. lib. 3. Mart. voto 21. nam. 4. Corn. cõf. 4. num. 1. lib. 4. Paupertas autem ex *46* ista tunc dicitur quando quis ad sui victum, & vestitum decentem necessaria non habet aduertit *Roland. cõf. 14. num. 33. 34. & 35. lib. 3. nec ad naturæ indecentiam attenditur, hæc deficientia victus, & vestitus, sed pro qualitate, & nobilitate personarum, *Decian. in dict. auth. præterea, num. 5. & paupera dicitur, nedum qui non habet vnde viuat, l. nonnulli ff. de accusat. sed etiam qui secundum suam dignitatem, & conditionem viuere non potest, & habere conuenientiam ad conditionem sui status, l. 1. §. mulier, ff. de ventr. in poss. mitten. Natt. cõf. 160. lib. 4. Bal. in l. si quis ad declinandam, num. 5. C. de Episc. & Cler. Ias. in l. si constante num. 151. & nu. 156. ff. solut. matrim. Alex. in l. quos nos bo-*******

ffes, §. locuplex, num. 11. ff. de verbor. obligat.

48 Verum ideo DD. nō ipsi mulieri idoneæ ad sibi victum proprijs manibus lucrandum denegantur beneficium dictæ *Auth.* quia licet maritus mortuus sit, nihilominus adhuc præsumitur adesse in primo matrimonio, quousque mulier ad secundas nuptias conuolaret elegans est *tex. in l. quoties, vers. in viduitate permansens, C. de priuil. scolar. lib. 12. l. fin. C. de bonis matern. l. mulieres, C. de dignitatibus lib. 12. & per Alex. in conf. 207. vol. 6. sequitur, Rotand. citat. dicto conf. 24. nu. 45. in terminis concludit Riminald. iunior conf. 657. num. 55. & 56. lib. 6. Decius conf. 111. nu. 19. Item dispositio dicta *Authent.* non considerauit illam mulierem idoneam ad sibi victum lucrandum, sed ipsa dispositio in genere emanauit fauorem omnibus mulieribus, vt refert *Decian. in conf. 70. vol. 2.**

50 Et licet denique pluribus modis consideretur paupertas, communis tamen conclusio est, quod in casibus à iure nō limitatis, iudex secundum qualitatem personarum arbitrari debet, *glo. Bal. Angel. Salic. Alex. Ias. & alij communitet in dicta Auth. præterea, in verbo supplex, & Bar. in l. si constante ff. solut. matrim. Alex. in l. qui accusare, ff. de accusat. Soc. sen. qui prater de communi fidem facit conf. 30. in princip. volum. 4. Benincas. in tract. de paupert. quest. 6. num. 17. Couar. variar. resolut. lib. 5. cap. 6. num. 8. Dec. conf. 163. num. 6. Ruyn. conf. 55. num. 4. & 5. vol. 1. Tiraquell. de Nobilit. cap. 20. num. 156. & 158. Menoch. de arbitr. iudic. lib. 2. cent. 1. casu 65. num. 7. Mascard. de probat. conclus. 1154. nu. 8. Honded. conf. 93. nu. 3. vol. 1. Rota Roman. decis. 202. num. 18. par. 2. in nouis. Affl. decis. 179. nu. 3. latè de hac materia, quia inspicitur paupertas vxoris tempore mortis viri, *l. si alienum §. si extraneis ff. de hered. institut. n. & §. in extraneis instit. de heredib. qualit. & different.* quod tempore dicitur effectus consumatus ad finem petendi dictam quartam, pulchrè *Dec. conf. 24. per totum, & conf. 25. 1. par. Caphal. conf. 241. & conf. 671. num. 3. Surd. Mantuan. in tract. de alim. tit. 9. quest. 35. in fine Gugliel. de Benedic. loco cit. num. 244. Mart. voto 22. per totum, V. in dicta opin. 448. Gratian. dicto cap. 120. nu. 50. ubi alios congerit Staphil. Pacificus decis. 174. num. 35. & ratio est, quia quando aliqua causa certo tempore requiritur, sat est si eo tempore adsit licet postea defecerit, *l. generaliter, ubi Bar. C. de Episc. & Cler. idem in lex facti in princip. ff. de vulg. & Pupill. & in l. Titius***

ff. de testament. milit. facit tex. in l. in delictis, §. si extraneus. ff. de Noxal. & in l. scientiam §. fin. ff. qui satis dar. prout etiam videmus in patre, cui quando est concessa immunitas, propter numerum filiorum, non per hoc cessat quamuis filij postea moriantur, vt notat *Bar. in l. 2. §. non solum ff. de excusat. Tindr. l. qui res, §. autem, ff. solut. matrim. & sic vitimus status tempore mortis vxoris; vel viri sit inspiciendus quo tempore debeat quarta.*

52 Finis enim huius miserationis fuit inopia multo fortius cum tale beneficium inductum fuit miserationis gratia ideo si non vrget ea necessitas non conceditur, & in subsidium datur, quæ necessitas consideratur per qualitatem personarum gradus; & conditionis, viri, & vxoris, eo maximè si dotis redditus non sufficiant ad alendam vxorem, cum requisitis, quæ durante vita mariti aderant, *Purpur. conf. 330. num. 7. vers. ex cuius dictis, lib. 1 per tex. in §. quoniã vero, Auth. de exhibend. reis, Corn. conf. 249. num. 3 lib. 3. Gabriel. conf. 142. num. 25. lib. 1.*

53 In ista vero quarta vxor succedit titulo hæreditario, *Costa in tract. de rata & portion. quest. 84. num. 6. Surd. decis. 8. num. undecimo, & in ea dicitur hæres dicto §. quoniam vero vers. si vero Authen. de exhiben. reis, Bal. in Authen. præterea num. 1. ex quo vxorem teneri, ad persoluendum æs alienum, pro rata sua, Ntto. conf. 605. num. 9. & 10. lib. 3. Ratio est quod quando in aliquem bona transferuntur, sub nomine vniuersali, vel quotæ, tunc translatio facta intelligitur cum suo onere, *glo. in l. 1. ff. de honor. possess. Corn. in dicta Auth. præterea num. 20. Surd. decis. 8. nu. 11. & Nat. in dicto conf. 605. num. 11. dicit esse in electionem hæredum mariti, vel dare quartam totius hæreditatis, cum onere æris alieni, vel quartam, retenta parte pro solutione æris alieni.**

54 Quod beneficium *Auth. præterea* nō solum conceditur vxoribus pauperibus in bonis prædefuncti viri, etiam ante sequutam copulam, vt dixit *Nauarr. in consil. 29. de sponsalib. lib. 4. sed etiam extenditur ad maritum, quemadmodum præmortuo viro, vxor inops illi locupleti succedit in quarta parte ita, & e contra maritus; *Gayll. obser. 98. num. 5. lib. 2 Costa de rata, & portion. quest. 84. num. 14. & verba sunt text. ibi similiter quidem in viro, similiter etiam in muliere, Nec itaque ibi inops, aut vir, aut mulier inueniatur, ibi, & moriens quidem, aut vir, aut mulier locuples sit**

- 60** *Rouit. in dicta decis. 40. quia dispositum in vno, censetur dispositum in alio, tanquam in correlatiuis, & quia in utroque militat eadē ratio, Guglielm. de Benedic. in cap. Raynupt. in verbo uxorem nomine adbelasiam, num. 241. in verbo nono concludo, Paul. de Monte Pico, in Auth. praterea num. 7. vers. cogito, ubi late hanc materiam disputat, C. unde vir, & vxor. Ludou. cōf. 35. ampliāt. 1. Imo aduertendum est si vxor pramoriens dotata fuisset, dos tamen veniret alteri restituenda per eius mortem, tunc maritus inops succedit vxori ac si dos data non fuisset cū dicatur hoc casu matrimonium sine dote; prout singulariter notat glos. in l. licet 27. C. de iure dot. per illum tex. à contrario sensu Guglielm. de Benedic. ubi supra nu. 244. vers. & idem foret de testament.*
- 61** *Hec autem quarta debetur vxori, tam ex testamento, quam ab intestato, tam voluntariē relicta, quam contra voluntatem eiusdem viri defuncti, vt in dicto §. quoniam vero, & glos. in §. si vero expressim vers. heredem, Auth. de heredib. & salcid. quam sententiam communiter omnes DD. sequuntur, vt animaduertit Corn. cōf. 4. lib. 4. Socc. sen. cōf. 121. volu. 4. Gratian. discept. forent. lib. 1. cap. 121. quia*
- 62** *dispositio dictæ Authent. Praterea, per verbum succedit, includit successionem tam testati, quam intestati; prout voluit Socc. cōf. 108. lib. 1. Capbal. cōf. 183. nu. 14. lib. 2. & de magis communi testatur Ioseph Ludou. conclus. 35. ampliāt. 4. Becc. cōf. 76. num. 8. Surd. cōf. 81. nu. 15. ratio red-*
- 63** *ditur quia maritus testando priuare non potest vxorem de hac quarta, Michael Crass. de success. ab intestat. quæst. 43. Socc. cōf. 121. num. 7. & 16. lib. 4. cum debeatur ista quarta, ex miseratione inuito marito, tanquam debitum necessarium.*
- 64** *Ex hoc pulchram quæstionem infero nam factolegato per maritū duc. mille pro quibus voluit eam esse tacitam, & contentam, pro omni eo, quod petere*
- 65** *posset in bonis ipsius viri, quæ clausula pro omni eo, est clausula exclusiua à petitione aliorum bonorum, & hereditate ipsius viri, Abb. cōf. 81. volu. 1. Menoch. cōf. 81. vol. 1. Menoch. cōf. 81. num. 31. Malnas. cōf. 126. num. 72. nam illa dictio pro*
- 66** *omni eo, quod possit petere in eius bonis, ex quauis causa, operatur exclusionem vniuersalem, Rayn. cōf. 37. num. 12. vol. 1. Simon de Petris cōf. 48. volum. 2. nu. 19. Gabriel cōf. 85. num. 18. vol. 1. Franc. Niger controuers. forens. controuers. 128. nu. 69. Mart. in. wald. de clausul. 1. par. claus. 330*
- 67** *& acceptando legatum prædictum, cū illa clausula, & conditione, non potest amplius contrauenire, dictæ dispositioni, ratio est quia legatum potest fieri cū onere non petendi, quod sibi debetur, vel restituendum est, & sic legatarius cū acceptat sibi præiudicat, l. Titia 34. §. qui vita, ubi glos. in verbo petitione, & l. cum ab vno 53. ff. de legat. 2. Dec. cōf. 425. nu. 8. Curt. iun. cōf. 199. num. 12. Pacian. cōf. 82. num. 57.*
- 68** *Et adeo hoc est verum, si illud quod debetur legatario sit maius ipsi legato, l. Imperator 70. vers. enim vero ff. de legat. 2. l. plane la seconda 94. §. si cui, ff. de legat. 1. in fine, l. 2. in fine, C. de iure dot. Crauet. cōf. 174. num. 9. Menoch. cōf. 206. num. 97. Mangon. decis. Florent. 117. num. 12. Castrens. cōf. 193. num. 3. vol. 2. & acceptans lega-*
- 69** *tum, defuncti voluntatem approbare videtur, & præsupponitur tanti suum creditum extimare, Menoch. dicto cōf. 206 num. 97. & Mangon. cit. Ac etiam non solum acceptans legatum acceptare, & agnoscere videtur ipsum legatum tantū, sed etiam acceptare videtur onus ipsi legato iniunctum, & annexum, Surd. cōf. 143. num. 10. lib. 1. Gratian. decis. 147. nu. 2. & discept. forent. cap. 844. nu. 3. tom. 5. alias diceretur voluntatem defuncti circumuenire, Surd. dicto cōf. 143. num. 9. ratio*
- 70** *est quia legata sunt indiuidua, & sic nō potest pro parte acceptari, & pro parte non, Surd. decis. 7. num. 39. & ex tex. in l. si toto §. si ita legatum, ubi DD. ff. de legat. 1.*
- 71** *adeo quod non potest acceptari legatum reiectis qualitatibus in eo expressis, sed in totum repudiari debet, vel in totum acceptari, tradit Gratian. dicto cap. 844. num. quarto, Tiraquell. de retract. conuent. ad finem tit. num. quarto*
- 72** *& 5. ubi ex pluribus exemplis, dixit nō licere partem contractus approbare, & partem vero reprobare, sed vel totum cum suis causis, & qualitatibus est approbandum, vel totum reprobandum, cum possit testator in rebus legatis ap-*
- 73** *ponere onus excedens valorem legati, & si legatarius acceptet simpliciter legatum omninō tenetur ad onus legato iniunctum; l. qui tutelam ff. de testament. tutel. cap. officii de testam. l. Imperator, §. centum, vers. enim vero ff. de legat. 2. l. cum ab vna in princip. l. Titia, §. qui in vita, ubi glos. in verbo portione, ff. eodem l. plane §. si cum Strillus ff. de legat. 1. Crauet. cōf. 174. num. 9. Dec. cōf. 425. num. 8. ubi in termi-*
- 74** *nis tradit, quod legatum potest fieri alicui cum onere non petendi illud quod sibi debetur, & acceptando legatum si-*

bi præiudicat, licet plus ei debeat, & sic dicitur legatū animo compensandi, & practicari potest hanc doctrinam, *Dec. in dicto conf. 425. num. 8.* in vxore legata aliqua quantitate, quod ab ea fuit acceptata, censetur recompensatiuum dictum legatum factum cum quantitate dotis, etiam quod ea excedat summam legatam, tradit *Ruyn. conf. 79. num. 1.* optime *Gratian. discept. forens. cap. 758. num. 31. cum sequent.* dicens parendum esse per legatarium præcepto testatoris, adimplendo causam ob quam fuisse factum legatum, & si onus oppositum sit maius commodo legato, & illius valorem excedat, idem *Gratian. discept. forens. c. 816 num. 9. tom. 5.*

Verum licet maritus dictum legatū, suæ vxori faciat cum dicta clausula pro omni eo, quod petere possit, tamen potest petere dictum legatum licet imputabitur in quartam, & quod deest ad supplementum dictæ quartæ peti poterit, cum non possit maritus illam in totum auferre, ita neque diminuere quāuis prohibeat, quod plus non possit petere, *Corn. conf. 4. nu. 5. lib. 4. Dec. conf. 24. num. 5. vers. & ideo non est mirum, & Salic. in dicta Auth. præterea nu. 6. Franc. Niger Controuers. forent. controu. 221. num. 46. lib. 2. DD. in dicta Auth. præterea, Cephal. conf. 244. num. 6.* cum dicta clausula sit restrictiua ad ea, de quibus agitur *Calcan. conf. 29. nu. 3. vers. & licet dicatur Gabriel. comm. titi. de regul. iur. conclus. 4. num. 31. vers. vel si dictum sit Surd. decis. 217. num. 15. Rota in recent. decimoquarto Aprilis 1614. coram Pampilio impressa per Farinac. decis. 534.*

79 *num. 4. par. 2. recent.* Imo in dicta quarta contra mariti voluntatem, & eo inuito vocari debet, quia debitum prædictum est necessarium *Dec. dicto conf. 24. Surd. de aliment. tit. 9. quæst. 35. num. 11.* & sicuti maritus in totum illam auferre non potest, ita legando minuere nequit, & non cessat quarta, quando prohibet plus peti, lex igitur statuit quartam deberi vxori inopi, & licet id fecerit, vt eius paupertati subueniret, & & subueniendo, cum maiori quantitate, non per hoc minus debetur vxori, vt *§. quia vero dubium il secondo, Auth. vt licet matri,* ratio est quod dicta *Authent.*

80 fuit introducta in fauorem mulierum, pauperum ex mera legis dispositione, & sic prouisio hominis, vel mariti relicta in testamento, non tollit prouisionē legis iam factam, seu natam, licet tollat tantum faciendam, & nascituram, *Bal. in l. fin. in 3. not. ab. C. de pact. conuent. & sic po-*

81 test mulier repudiare dictum legatum, 82 & petere quartam, quia repudiatio fingit retro nunquam quæsitum, *Bart. in l. Pomponius la seconda num. 10. ff. de neg. gest. Imo si mortuo viro superue-*

83 nit facultas vxori, seu actio ad consequenda alimenta, non per hoc excluditur vxor à petitione quartæ *Dec. conf. 24. & pro virili Cephal. conf. 244. num. 4. Surd. de alim. tit. 9. quæst. 35. num. 44.*

84 Nec potest testator tacite, & expresse prohiberi dictam quartam vxori suæ, quia debitum Reale est, & ab homine tolli, nec diminui potest, *Bar. in dicto §. quoniam vero,* & maritus tollere hanc quartam vxori, nec econuerso vxor virum priuare.

85 Vires autem istius quartæ incipiunt à die mortis mariti locupletis, non extantibus liberis etiam aduersus fiscum, mortuo ciuilitè marito, cum publicatione bonorum, *Socc. sen. conf. 121. volu. 4. num. 1. 20. 16. & seg. Mazzol. conf. 48. num. 11. lib. 1. Farinac. tract. crimin. par. 1. quæst. 25. num. 123. Peregrin. de iure fisci, lib. 5. tit. 1. num. 81. Roland. conf. 15. lib. 3. Riminald. iun. conf. 657. num. 44. lib. 6. Menoch. conj. 433. num. 4. Cephal. conf. 671. num. 26. & est*

86 necesse quod vxor sit paupera tempore mortis viri, vt illi succedat in quartam, licet enim diuitiæ superueniant, *Cephal. conf. 244. num. 2. & dicto conf. 571. num. 35. Mart. voto 27. nu. 1. Tiraquell. in tradit. deffan. caus. par. 2. limit. 4. num. 2. & ista inopia*

87 mulieris est de essentia tempore mortis viri, nam qualitas adiecta verbo, intelligitur secundum tempus verbi, *l. in delicti §. si extraneus, ff. de noxal. l. si Titius, vbi Bar. ff. de testam. milit. & in specie Dec. in Auth. præterea num. 9. & in ista quarta mulier dicitur succedere, prout ait Roland. in dicto conf. 15. num. 21. vol. 3. In successioneibus autem regulariter mortis tempus inspiciendum esse.*

90 Hinc dicimus quod si dos vxoris non sit congrua attento mortis tempore, erit locus successioneis dictæ quartæ, &

91 istud ius succedendi est perpetuum ad dictam quartam petendam *Bal. in dicto Auth. præterea, num. 1.* nam quando vxor

92 potest habere quartam primi viri, non succedit in illa, respectu bonorum secundi mariti, *Socc. conf. 121. num. 36. lib. 4. Cephal. dicto conf. 244. num. 23. lib. 2. & si*

93 vxor à primo viro neglexerit huiusmodi quartam petere sibi imputatur, cum à secundo non possit illam cōsequi, nisi in defectum primi, late *Michael. Craff. de success. ab intest. quæst. 9. num. 42.* quia habetur pro diuite, ille cui competit actio ad

ad diuitias acquirendas, *l. qui potest face-*
 94 *re ff. de regul. iur. & mulier dicitur habe-*
re aliunde quando potest exigere, & nō
exigit, l. facere posse ff. solut. matrim. Socc.
dicto conf. 121. quia dolo in præiudicium
 95 *secundi viri, dicitur quartam primi vi-*
ri repudiare; & sic sui malitia dicitur
effeſſa paupera, ex quo potest esse diues,
& non vult quo calu non debet gaude-
re beneficio pauperratis, argumento l.
etiam §. licet ff. solut. matrim. l. penult. ff. de
iure dot. ratio est quia hoc beneficium
concessum vxoribus, habet à lege, vnde
cum committit in legem, & eius bene-
ficio abutitur beneficio eius gaudere
non debet, cap. quia frustra extra de vsur.
Bal. in l. Auxilium ff. de minor.

96 Quæ omnia sanè intelligas, si primus
 97 maritus sit soluendo, at quando non est
 soluendo inanis est actio, *Socc. conf. 121.*
num. 30. & 31. lib. 4. & quod debeat esse
 98 exigibilis de iure, & de facto, & onus
 99 probandi incumbat vxori, quod pri-
 mus vir debitor, non sit soluendo, *Natt.*
conf. 148. num. 13.

100 Differentia est inter quartam, & le-
 gatam factam vxori occasione dictæ
 quartæ, nam in quarta statim mortuo
 viro quaritur ius vxori, sed non sic in
 legato, quia quâuis sit factum per ma-
 ritum, occasione dictæ quartæ, est expec-
 tanda hæreditatis aditio, *l. si nemo ff. de*
testam. tutel. l. eam quam, C. de fideicom.
Corn. conf. 4. Popus in Auth. præterea, num.
127. vers. 4. probatur, & sortiri non potest
effectum dicti legati, nisi post aditam
hæreditatem, vxor autem quartam au-
thoritate propria capere potest, legatū
autem de manu hæredis accipiendum
 est in *l. 1. ff. quor. legat. & omnia à Corn.*
 considerantur in dicto conf. 4. & dari potest
 casus, quod antequam hæreditas sit adita,
 vel hæres soluat legatum, vxor cogi
 possit mendicare, nam melius est, sibi ip-
 si prouidere, quam alienum auxilium
 expectare, vt frustra impetratur ab ho-
 mine, quod à lege conceditur, *l. 1. C. de*
Tesaur. lib. 10

101 Sunt enim nō nulli casus quod vxor
 excluditur ab ista quarta nempe quan-
 do mulier habet patrem diuitem, quia
 potest mortuo uiro ab ipso patre alimen-
 ta habere, *Alex. in dicta Auth. præterea,*
nu. 11. Socc. conf. 121. num. 49. Caphal. conf.
144. num. 20. Natt. conf. 648. num. 13. Se-
cundo propter legatum alimentorum
 à marito factum *Riminald in conf. 114. per*
totum, Caphal. conf. 244. Tertio committit
 102 quartam vxor si post mortem viri
 impudicè viuat, *Lupus in rub. de donat.*

inter vir. & vxor. §. 6. num. 15. Surd. decis.
61. num. 18. Quarto si tempore mortis
vir facta est separatio inter coniuges,
Cyn. in l. 1. C. vnde vir. & vxor. Quinto si
haberet fratrem Diuitem, à quo vxor
possit ali, Gabriel. conf. 142. num. 30. lib. 1.
Ioseph Ludou. conclus. 35. limitat. 2. Sex-
 to si potest habere quartam in bonis
 primi viri, vt superius scriptum est;
 103 Septimo existentibus filiis mulier lu-
 cratur ipsam quartam quoad vsumfru-
 ctum, *Auth. & licet matri, & Ausia, §. quia*
vero legem la secunda, & late de hac ma-
teria Reg. Rouit. in decis. 46. per totam;
 Octauo quando sine dote accepta absq;
 causa fuit deiecta à viro de domo eius,
 & in hoc casu decreuit, ei quartam ue-
 beri, vt in principio dicti §. prout alias
 decreuit in *l. ult. C. de repudiand. & in §.*
si quis enim, Authent. de nupt. Nono quan-
 do mulier indotata existit, & vsque ad
 mortem cum viro permanserit, eo mor-
 tuo lucrari similiter quartā; prout alias
 disposuit in dicto §. quoniam vero, *Auth.*
de exhibend. reis; Quorum iurium disposi-
 tioni melius disponendo ipse Impera-
 tor decreuit virum non debere potiri
 beneficio quartæ in bonis mulieris, quā
 ipse proiecerit è domu, sine causa, cum
 104 culpa suam debeat sequi authorem,
 & in pœnam commissæ culpæ non ha-
 beat quartam, quam è conuerto lucra-
 bitur mulier in bonis viri, vbi sine cul-
 pa sua fuit à viro proiecta, notat *glos.*
in dicto §. quia vero, quæ adducit tex. in
dicta l. fin. C. de repud. & in dicto §. si quis
enim.

Non mirum igitur si cessante causa
 aliter disposuit in beneficium viri; qui
 cum muliere cohabitauit vique ad vi-
 rimum vitæ, cum diuersa in vtroque ca-
 su militet ratio, & consequenter ei quar-
 tam deberi, prout affirmat *glosa in dicto*
 §. quia vero in verbo in talibus, quam opi-
 nionem *glos.* sequuti sunt *Curt. iun. in*
dicta Auth. præterea num. 33. vers. secundo
aduerte, & ibidem Dec. Corne. Curt. iun.
Fab. alijque communiter, nemine dis-
 sentiente in dicta *Auth. præterea, & in l. 2*
ff. solut. matrim. Guglielm. de Benedict. in
cap. Raynupt. vers. vxorem nomine adbelasii
de success. ab incest. n. 251. Baro. in dicto cap.
Raynupt. nu. 159 Ludovic. commun. conclus.
conclus. 35. ampliat. 5. & de comuni te-
statur Viuius comun. opin. 448 vers. vxor
nu. 7. idem Viuius opin. 1055. num. 3 & 13.
Angel. de testam. glos. 4. num. 20. Fabr. de
Popu in dicta Auth. præterea, nu. 8. Crass.
de success. qual. 39. num. 8. vers. si verbo a
 in.

intest. Federic. Scot. in conf. 5. n. 39. fo. 1. lib. 3. Cossa de remed. subst. remed. 2. nu. 12. Gayb. pract. obseru. lib. 2. obseru. 98. nu. 5. Gregor. Lopez. l. 7. tit. 13. glos. 4. par. 6. Alex. Trenta- cing. qui de communi testatur conf. 60. lib. 1. Stephan. Gratian. discept. forens. lib. 1. cap. 120. num. 17. Ioann. Petr. Fontanell. etiam de communi testatur conclus. 5. gh. 8. par. 12. nu. 38. tom. 2. de pact. nups. Oliuer. terton. de success. ab intest. num. 116. vers. quinta conclusio est, qui tractatus est in- fertus inter tractatos diuersorū de suc- cessionibus.

105 Ad ipsius .n. quartæ consequutio- nem plura probanda sunt; Primo pro- bare debet de obitu mariti diuitis non superstito patre Domino bonorū, *Vin. decis. 258. num. 3. lib. 2.*

Secundo, quod matrimonium vere, realiter, & legitime contractum demo- stretur.

Tertio, quod dotalis, qualis sit offe- ratur, & conferatur in ratione dictæ quartæ, *§. quia vero Auth. de exhib. reis, Honded. conf. 63. nu. 39.*

Quarto, quod perdurent mariti opes, etiam eo mortuo, si apparuisset diues, forsan ex possessione bonorū feudaliū, vel bonorum obnoxiorum sudeicom- missis maiorum, vel emphyteuticorum Ecclesiæ, vel alijs redbibus temporarijs, de his non debetur quarta vxori, etiam indotata, *Cuman. conf. 132. Franch. decis. 318. Paris. conf. 17. vol. 2. Simon Pret. conf. 9. Nat. conf. 605. num. 8.*

Quinto, quod post mariti mortem, vxor impudicæ non viuat, *Surd. decis. 61.*

Sexto, quod non sit constituta quota bonorum à marito, vel socero sub ali- qua conditione per contractum inter viuos, quia prouisio hominis, facit cessa- re prouisionem legis, *Franch. dec. 410. n. 3. & Vin. dec. 258. n. 4. lib. 2.*

Septimo, quod non sit aliquid relictū vxori; & ab ea acceptatum, quoniam imputaretur in dictam quartam, *Matic. de coniectur. ultim. lib. 3. tit. 2. num. 7.* ita- tamen non cogatur vxor acceptare, lega- tum etiam vñsfructus omnium bo- norum.

107 In hoc aut Regno Neap. multū præ- dicta quarta practicatur, & est in viridi obseruatiā, vt testatur *Presid. de Franch. in decis. 310. & decis. 621.* Cuius Authen-

108 dispositionem non esse correctam per cōsuetudinem Ciuitatis nostræ incipiē- te quartam autem, docet ipse *Presid. de Franch. in dicta consuetud. in glos. in verbo instituta*, & apud ipsum plures videbis Decisiones Sacr. Conf.

109 Et quod dicta quarta à muliere re- nunciari non possit communiter con- cludunt DD. cum dicta dispositio intro- ducta sit in ipsius fauorem; Ne inopia cogatur post obitum mariti mendica- re, vt tradit *Paul. de Castr. Bal. Alex. & alij in dicta Auth. praterea, Roland. conf. 14. num. 27. conf. 15. num. 4. lib. 3. Decian. conf. 70. num. 11. lib. 2. Surd. decis. 61. num. 13. De- cian. respons. 111. nu. 15. lib. 3.*

112 Denique videndum est num si dicta quarta assidue fiat deductio, & eius li- quidatio secundam quartam partem bonorum viri prædefuncti an vero va- lor ipsius ad certam quantitatem taxetur.

Pro quo quæsitio plura sunt iura dispo- nentia circa quartam debitam vxori inopi, quæ licet videantur inter se con- traria, distinctione tamen concordan- tur, Nam duæ sunt quartæ prout di- uersis casibus debita, ita inter ipsas di- uersam habent dispositionem.

Prima namque quarta est penalis, & sic odiosa, introducta in penam, & odiū viri, vel dimittentis vxorem, sibi in ma- trimonium copulatam sine iusta causa repudij, prout de iure ciuili repudia permittēbantur, siue in odium eorum, qui præuio iuramento; & promissione se habituros mulieres in legitimas vxores, deinde susceptis filijs, vel non susce- ptis desiderio saturati denegant matri- monia, & eas vel expellunt, vel nullo contracto matrimonio, Imò eò denega- to præmoriuntur his mulieribus ino- pis quartam bonorum viri fuit disposi- tum eis deberi similiter in penam, & odium.

De primis loquitur textus *in l. fin. C. de repud.* circa viros dimittentes vxores, absque legitima repudij causa, & hæc quarta vti penalis disponitur, vt non excedat libras auri his verbis Iustiniani, *Si vero sine culpa eam requirit vel ipse ta- lem culpam contra innocentem mulierem commiserit compellitur ei quartam partem propria substantia pro rata portione per- soluere, vt si quidem quadringentarum li- brarum auri, vel amplius vir substantiam habeat centum libras auri, mulieri præset, & nihil amplius, & si quancumque substan- tiam possideat.*

Huic textui concordat *tex. in §. sic ita- que vers. si quis enim aub. de nups.* per hæc verba *Quantam partem substantia cogitur exsoluere ei vsque ad quadringentas libras auri substantiam habens centum libris dā- nificatur, si verò etiam maiorem prædicta- rum quadringentarum librarum quantita- tis*

tis substantiam habeat, non amplius centum auri damnificetur libris.

De mulieribus verò quibus fuerint denegata matrimonia promissa eadem deberi quartam penalem loquitur *text. in §. penultimo incipiente quoniam autem. Auth. quib. mod. nat. eff. legit.* quia huiusmodi mulieres fuerunt adequatè vxoribus sine causa repudiatas per hæc verba Iustiniani, *Et illam siquidem indotata sine nostre constitutionis vti bonis quartam substantia Viri percipientem, siue expellatur siue prius moriatur vir, non perscrutantibus nobis, suo repudio uicem dimittat eam, siue sine hoc;* & sic huiusmodi mulieres quoad hanc quartam penalem fuerunt adequatè vxoribus licet matrimonio copulatis tamen repudiatas, & specificè in hac lege dicitur, quod utatur eadem quarta, de qua in iuribus præcedentibus disposuerat.

Secunda, quarta est fauorabilis, quæ competit vxoribus inopis mutuo amore perseverantibus cum uiris usque ad ipsorum mortem, ut succedant uiris ex præsumpta voluntate affectionis virorum non autem ut ipsi viri puniatur, de qua secunda quarta fauorabili loquitur *text. in §. fin. Auth. de exhib. reis,* & sic hæc secunda quarta est successione proinde fauorabilis non penalis per hæc Iustiniani verba, *Propterea sancimus providentiis fieri etiam harum, & in successione morientis, & huiusmodi uxores cum filiis vocari,* & sic fuerunt uxores adequatè filiis in successione virorum in quarta parte substantiæ viri, vbi etiam fuit dispositum, quod si fuerit legata quantitas à viro, minus quarta esse eidem vxori completam quartam, & licet Iustinianus ibidem dicat, quod, in his quoque feruatur constitutio de vxoribus repudiatas, & mulieribus dimissis, id dixit quantum ad quartam consequendam, & nihil dixit de libris auri centum tantum prout sic prolixè dixerat in duobus iuribus de quarta penali.

Tandem per Iustinianum fuit correctæ lex *in d. §. fin. Auth. de exhib. reis* per alium *text. in §. quia vero legem vers. si quis indotat. im. Auth. ut liceat Matri, & Auiæ,* & fuit ordinata noua dispositio, ut existentibus filiis vxor consequatur usufructum, non autem proprietatem quartæ, quæ proprietas sit semper pænes filios, & ipsa quarta debeat tantummodo si supersint tres, vel minus filij, si verò filij fuerint maiores numero, habeat usufructum portionis, ac si ipsa vxor esset alter filius, & sic si fuerint quatuor

filij habeat usufructum quæ inter partem, & si fuerint quinque habeat sextam, & sic deinceps: quapropter mutata substantia præstationis dandæ mulieri inopi nedum in usufructu tantum, sed etiam in quantitate portionis, vbi nulla fit mentio de libris auri centum, cum indistinctè loquatur lex indistinctè erit intelligenda. Tutè erit dicere adhuc quoque militare dispositionem de quarta penali, in libris auri centum, cum hæc quarta successione vti diuerso casu, & causa diuersimodè debeat, & ex diuersis non sit illatio, & indistinctè loquitur de portione usufructus remansæ proprietate filijs, nihil fuit in usufructu taxatum, & ideo licet eadem lex dicat, quod non existentibus liberis, quartam habeat mulier etiam quoad proprietatem, tamen dum recessit in hac noua, & ultima lege taxatio illa de centum libris auri, una determinatio respiciens plura determinabilia equaliter determinatur, & propterea sicut existentibus liberis, & sic debito usufructu tantum, non consideratur taxatio de centum auri libris, ita recessit etiam illa taxatio si filij non supersint ut uxor habeat proprietatem quartæ.

Proinde confusè loquitur *Napod. in consuetud. quartam autem ver. constitutam nu. 17.* quod uxor inops si sint plures filij ultra tres habeat uirilem, & ad id allegat *text. in §. fin. Auth. quib. mod. naturales eff. leg. cum ille text. nihil dicat de portione uirili existente numero filiorum, ultra tres, sed ibi loquitur text. de quarta penali debita mulieri in odium uiri denegantis matrimonium iuramento promissi, quæ debeat ei, uti debeatur uxori sine causa repudiatæ, in qua non portio uirilis, sed sèper equaliter quarta penalis debeat in centum auri libris, sed uirilis portio fuit introducta in §. quia verò legem Auth. ut matri, & auiæ, in quo text. dicit *Napod.* quartam non excedere libras auri centum, cum in eò text. nihil de libris auri centum, imò contrarium constent, ut supra dixi, & sic dū opinio *Doctores* sit intelligenda secundum legem, quam allegat, iam constat equiuocè loquatum fuisse *Napod.* sic etiam *Franch. in d. dec. 318.* perfunctoriè dixit dum aliud tractaretur in decisione prædicta referendo eam *Napodani* doctrinam, ut quarta successione non excedat centum libras auri, cum idem *Franch. ut Napod.* assequeretur similiter equiuocauit de *textu in §. quia verò ut liceat matri, & auiæ,* allegat quoque *Franch.**

Gu-

Culiel. de Benedict. in cap. Raynutius vers. uxorem nomine Adelasiam, cuius doctrinā non potui inuenire.

Certum est, quod tam *Napod.* quam *Franch* dixerunt *ex text. in S. quia vero legem Auth. vt in matri, & auia,* quartam non excedere centum libras auri dum id in eo textu penitus dicatur, imò totum contrarium, & *Hirnerius* qui transulit substantiam illius textus in *auth. praterea Cod. unde uir, & uxor,* indistinctè & absq; taxatione centum librarum auri loquutus fuit de quarta, siue de portione uxori inopi debitæ per successionem, & si subaudiretur talis taxatio vti de re tam substantiali, vtiq; *Hirnerius in d. auth. praterea* dixisset, & magna est autoritas *Hirnerij* ad instar legislatoris, & proinde dum habemus duplicatam legem, non dubitandum de articulo prædicto quicquid equiuocè siue perfunctoriè dixerint *Napod. & Franch.*

114 Hanc sententiam sequutus fuit *Ad-uocatus* primarius *Horatius Palumbus* doctrina, & integritate conspicuus omni eo uenerandus in Collegio facto pro *Principissa Sanctæ Gata,* cui dum à viro fuisset legata certa quantitas suppleri debere vsque ad quartam totius substantiæ viti, cum ex eo matrimonio non superessent liberi, quæ causa, non fuit decisa, sed transactione finita.

Sic late ponderando iura omnia circa quartam dicit *Ludouic. Bologninus in addit. ad Mattheum Matthesianum tit. de succ. ab intest. in 4. articulo principali p. 1. fol. mibi 335.* vbi dixit esse fantasiam eorum, qui tepuerunt quartam successionis non excedere libras auri centum.

S V M M A R I V M.

- 1 Aliud pro alio a inuito creditore solui potest.
- 2 Debitor abstrictus ad soluendum in pecunia numerata, & eius vires non sufficiant an inueniatur beneficium *Auth. hoc nisi C. de solut.*
- 3 Debitor ad hoc, vt possit, vti beneficium *auth. hoc nisi C. de solut.* multa probare debet.
- 4 Impotentia soluendi in pecunia requiritur.
- 5 Onus probandi impotentiam incumbit debitori.
- 6 Probatio impotentia debet esse solemnis plena, & clara.
- 7 Debitor debet offerre bona ad electionem creditoris tam mobilium quam immobilium.
- 8 Creditor ex oblatione bonorum facta per de-

bitorem an habeat electionem.

- 9 Debitor tenetur denunciare iudicialiter suo creditori, & quod dicat carere pecunia.
- 10 Practica denunciandi creditori per debitore qui non potest soluere debitum in pecunia.
- 11 Debitor an presumatur mentire si dicat non habere pecuniam.
- 12 Debitor an presumatur habere pecuniam numeratam.
- 13 Negatiua quando dicitur probata.
- 14 Negatiua an sit substantia aut qualitas aut aliquid de predicamentis.
- 15 Debitor an teneatur cauere de euictione pro suis bonis assignandis suo creditori.
- 16 Beneficium *auth. hoc nisi C. de solut. an renunciaripotest.*
- 17 Renunciatio *auth. hoc nisi C. de solut. an sit contra charitatem & humanitatem.*
- 18 Renunciatio iurata ad hoc vt sit efficax necesse est, quod de impedimento seu calamitate superueniente non potuit verisimiliter cogitare in specie aut in genere.
- 19 Virtus cuiuscumque pacti, aut renunciationis excluditur, in prejudicium debitoris, non habentis aliunde, vt possit in numerata pecunia soluere, iuxta iuratum promissionem.
- 20 Renunciatio *auth. hoc nisi C. de solut. etiam cum iuramento an valeat.*
- 21 Promittens cum iuramento soluere in pecunia, & cum iuramento se obligauit an possit vti remedio *auth. hoc nisi C. de solut.*
- 22 Beneficium cessionis bonorum ad quem finè fuit introductum.
- 23 Beneficium cessionis bonorum an sit fauorabile creditoribus.
- 24 Debitor secundum legem duodecim tabularum tenebatur seruire creditoribus, & eas prestare operas donec creditores essent satisfacti.
- 25 Lex Hispanica contra debitores.
- 26 Beneficium cessionis bonorum miserabile, & calamitosum esse.
- 27 Beneficium cessionis an sit tributum Vniuersitatibus Collegiis, & Ecclesiis.
- 28 Pactum inter debitorem, & creditorem de non cedendo bonis an valeat.
- 29 Vniuersitas in cessione bonorum obseruat solam iuris communis formam non autem illam ignominiosam super lapidè.
- 30 Vniuersitas est corpus fictum.
- 31 Debitor ante omnia constare debet de eius extrema inopia antequam admittatur ad beneficium cessionis bonorum.
- 32 Citatio creditorum requiritur in volentibus cedere bonis, contra certas & incertas per proclama.
- 33 Remedium cessionis bonorum liberat debito-

- rem a carceribus & districtione personali.*
- 34 Cedens bonis si deinde ad pinguiorem fortunam pervenerit non tenetur nisi in quantum facere potest.
- 35 Exceptio cessionis bonorum an possit opponi.
- 36 Beneficio cessionis bonorum an renunciari possit.
- 37 Debitor non obstante tali renunciacione potest uti miserabile beneficio cessionis bonorum.
- 38 Pactum ut debitor non possit uti beneficio cessionis bonorum an valeat.
- 39 Debitor an possit se obligare ad carceres perpetuos.
- 40 Debitor non obstante renunciacione iurata an possit cedere bonis.
- 41 Iuramentum quando contineat in humanitatem.
- 42 Absolutio iuramenti an sit necessaria in renunciacione iurata de non cedendo bonis.
- 43 Iudex debet esse cautus non admittendi debitores ad honestam cessionem bonorum.
- 44 Cessio facta cum ignominia dicitur poena corporalis & succedit loco pecuniarii debiti.
- 45 Debitor per cessionem bonorum factam priuatur omni beneficio & munere ciuitatis.
- 46 Clericus non tenetur facere cessionem bonorum cum ignominia sed habet beneficium cap. odoard. de solut.
- 47 Clericus constituto de paupertate non potest in carcerem detineri, neque excommunicari sed a vinculis relaxandus est, & a censuris absolui.
- 48 Paupertas clerici constare debet in actis, & sic iudicialiter.
- 49 Clericus coniugatus an gaudeat beneficio cap. odorad. de solut.
- 50 Exceptio cap. odoard. de solut. quando opponi possit.
- 51 Beneficio cap. odoard. de solut. an renunciare possit & denegatur per quamcumque renunciacionem etiam iurata.
- 52 Beneficium cap. odoard. de solut. an possit opponi contra instrumentum in forma Camere factum.
- 53 Differentia est inter bebitum in forma camera & debitor camera apostolica.
- 54 Cessio bonorum siue sit facta a clerico siue a laico an liberat fideiussores.
- 55 Beneficium cessionis est personale non transit ad fideiussores.
- 56 Dilatio concessa debitori a creditoribus inuat fideiussoribus.
- 57 Cessio bonorum fit contra voluntatem creditoris.
- 58 Dilatio fit voluntate creditoris.
- 59 Debitor an possit cedere bonis contra fiscum.
- 60 Debitor fisci ex causa contractus an possit cedere bonis.
- 61 Beneficium cessionis bonorum multas habet limitationes.
- 62 Debitor tenetur omnia bona sua indicare creditoribus.
- 63 Beneficium cessionis bonorum quando quis amittit.
- 64 Libri sunt relaxandi DD. & scolariibus & arma militibus.
- 65 Hares qui non confectis inuentarium an possit cedere bonis.
- 66 Minor an possit cedere bonis.
- 67 Cessio bonorum an facere possit ille qui fungitur publicis muneribus.
- 68 Debitor collectarum an possit cedere bonis.
- 69 Debitor qui cessit bonis non ignominiose an possit conuenire super bonis acquisitis post cessionem.
- 70 Debitor negans debitum vel super eo litigaret an possit uti beneficio cessionis bonorum.
- 71 Anellus de Amato laudatur.
- 72 Debitor an post sententiam condemnationis debiti possit cedere bonis.
- 73 Debitor pendente appellacione an possit cedere bonis.
- 74 Debitor dissipans bona sua in fraudem creditorum an admittatur ad beneficium cessionis.
- 75 Mercator an possit cedere bonis.
- 76 Alienaciones factas in fraudem futurorum creditorum an sint renouandae.
- 77 Debitor contrahens debitum sub spe beneficii cessionis bonorum an possit cedere bonis.
- 78 Debitor qui dolose contraxit debita an possit uti beneficio cessionis bonorum.
- 79 Debitor si ludendo, & luxuriose viuendo an possit cedere bonis.
- 80 Debitor an possit cedere bonis si fuit administrator officii & pecunia fuit ei obuenta tanquam officialis.
- 81 Debitor acceptans dilationem quinquennalem an postea admittatur ad beneficium cessionis bonorum.
- 82 Debitor acceptans dilationem quinquennalem an videatur renouasse beneficium cessionis bonorum.
- 83 Debitor obligatus ad factum an potest cedere bonis.
- 84 Clericus non potest conueniri, nisi in quantum facere potest.
- 85 Socer nurus patronus maritus uxor socius donator an gaudeat privilegio, ut ne conueniatur nisi in quantum facere possint.
- 86 Filius acceptans hereditatem patris, aduando obligatur ex tacita conuentione legali & potest conueniri.

Beneficio Auth. Hoc nisi C. de solut. an renunciari possit.

CAPVT, XXXVI.

Quamquam aliud, pro alio inuito [creditor] solui nō possit DD. in l. 2. §. mutui datio in fine, ff. si cert. petas. l. cum a quo, C. de solut. tamen, si ad soluendum in pecunia numerata debitor astringatur, & eius vires non sufficiant adhuc iuuatur beneficio *Auth. hoc nisi debitor, C. de solut.* vt possit rem, licet immobilem, ex melioribus creditori soluere, seu dare insolutum, *Surd. in decis. 143. num. 11. late Roman. in cons. 163. Alex. conf. 37. num. 6. & 14. lib. 2. Cozad. conf. 27. num. 27. conf. 32. per totum. Lasin. conf. 9. num. 12. cum sequ. lib. 1. Thesaur. decis. 153. Rimuald. iun. conf. 527. num. 20. cum sequent. lib. 5. Nat. conf. 344. num. 3. lib. 1. & 2. Guttier. de contract. iurat. cap. 29. d. nu. 2.*

Verum ad hoc, vt debitori tale beneficium concedatur multa probare debet; Primo impotentiam soluendi in pecunia probādo se fecisse diligentiam pro inuenienda, & habenda ipsa pecunia, *Las. conf. 9. num. 22. lib. 1. Ludox. dec. 64. nu. 1.* vel saltim præcedere debet discussio bonorum debitoris, *Natt. conf. 344. num. 3. lib. 2. Roland. d. Vall. conf. 92. nu. 22. lib. 3. Affl. decis. 377. num. 4.* quæ impotentia probanda est; & debitori tale onus incumbit, *Nouar. de donatione in solutum, lib. 2. qua. 1. Guttier. de contract. iurat. c. 39. Bacz. de debitor. in op. cap. 1. num. 97. Roman. conf. 163. Carol. in tract. de oblat. qua. 10. nu. 6. Maur. Ar. in tract. de fideiuss. c. 7. num. 5. V. u. commun. opin. opin. 101. & 215.*

quæ probatio debet esse solemnis plena, & clara, *Alex. conf. 147. lib. 6. Gratian. decis. Rota March. 114. Card. Tusch. lib. 1. conclus. 76. Joann. Parlad. lib. 2. rerum quotidian. cap. 1. §. par. §. 18. num. 23.*

Secundo quod debitor offerat bona ad creditoris electionem media propagatione bonorum, tam mobilium, quā immobilium, & nominum debitorum, *Pract. Papien. in forma libelli, in action. hypothecar. glo. except. solutionis, num. 7. & in tali oblatione, habet creditor electionē bonorum, Mangon. Rota Lucens. decis. 16. num. 15. Parlad. titulus adducens Ripa in l. 2. §. mutui datio, ff. si cert. pet. Roman. conf. 163. & Nat. conf. 344. & Bursat. conf. 9. lib. 1.*

Tertio, quod debitor denunciet creditori iudicialiter, & quod dicat carere pecunia, & ne eidem mora aliqua possit imputari, quod paratus est, & paratum se offerat, cum effectu, ad dandum, & tradendum creditori, tot de bonis suis, quot ascendunt ad summam, ad quam tenetur ipse vigore cuiusdam sententiæ, & instrumenti vbi eligere voluerit; secundo quod extimabuntur per duos, vel plures amicos communes inter ipsas partes, eligendos, & sibi protestans, quod per ipsum non sterit, quo minus prædicta fiant, & exequantur, quæ verba sunt necessaria pro cautela ipsius debitoris, vt per *Bal. conf. 318. vol. 1.*

Nec debitor mentire præsumitur dū dicit non habere pecuniam, quia habet præsumptionem pro se, dum est quid mere negatiuum, *l. ex persona, & l. si vero §. 1. & l. sanus, §. puto ff. de hered. instit.*

& dico quod debitor non præsumitur habere pecuniam numeratam, quia hæc est mera negatiua, non cohercæta, quæ non est obiectum sensus, visus, quia non terminatur ad aliquid subiectum visibile, prout *Aristot. in 3. phisicor. & ideo probatur negatiua, eo ipso quod contrarium, non probetur, vt notat in l. v. rias ff. de probat. & l. super seruis C. qui in 14. lit. non poss.* nam hæc negatiua non est substantia, nec qualitas, nec aliquid de prædicamentis, & ideo non est ens naturale, & per consequens, nec probabile, nisi per confessionem, vt notat *C. de probat. d. actor cap. 1. lib. 6. extra de confessio.*

Quarto quod debitor pro suis bonis creditori assignandis caueat de euictione, *Koppen. decis. Rota German. 55. nu. 24. Mauson. in tract. de caus. executiuis, limit. 3. num. 8. Nat. conf. 344. lib. 3. Ludox. decis. 352. Costa de remed. subsid. remed. 3. num. 3. Mangil. de euict. qua. 146. Scatn. decis. Bonon. 60. nu. 5. Affl. decis. 358.*

Difficultas autem, huius capituli consistat, an dictum beneficium renunciari possit; In quo primo scripsit *Iacob. de Beluis. in §. quod autem Auth. de fideiuss. vt refert & ibi Bar. num. 9. Alex. conf. 37. nu. 6. lib. 2.* non magis quam cessionem bonorum, fundantur enim hij omnes DD. dicentes, quod tale beneficium videatur inductum miserationis causa, cui omnino renunciari prohibetur; & ipsius renūciatio tanquam inhumana repellitur, *l. iuris gentium §. paciscar ff. de pact. l. vnus §. pacta qua turpem ff. eodem.*

Pro alia enim sententia communiter scripserunt DD. & præcipue *Salic. in dicta Auth. hoc nisi, Bologn. in l. 2. §. mutui datio,*

tio, num. 51. & ibi Purpur. num. 116. Ripa
 num. 22. ff. si cert. petat. sequitur. Fulgos. in
 l. cum à quo num. 3. C. de solut. Bertaz. cons.
 41. glos. 5. & tanquam communiter rece-
 pta sequutus fuit Alex. in l. alia S. de-
 gantur. ff. solut. matrim. Bertaz. cons. 41.
 glos. 5. & hæc sententia maximè procedit
 stante, quod plures sunt contradictores
 in ea, & quamvis Ioseph Ludou. decis. 64.
 num. 10 par. 2. voluerit non valere renū-
 ciationem, etiam iuratum, tamen con-
 trarium testatur Goues. cap. 24. num. 31.
 de potest. in seipsum videndus est Tbesaur.
 in decis. 153. per totam, Franch. in decis. 81.
 qui scripsit posse huic remedio in spe-
 cificata renunciatione res reuertitur ad
 ius commune, quo prouisum est aliud
 pro alio inuito creditore solui non pos-
 se, adhuc potest fieri cessio bonorum,
 Ias. conf. 9 num. 10. Surd. dicta decis. 30. n. 10
 Benint. decis. 28.

17 Nec negandum est, quod dicta decis.
 de Franch. sit contra charitatem cum ta-
 lem renunciationem admittat ea enim
 turpis est, & contra charitatem, & hu-
 manitatem, Alex. cons. 37. vol. 2. num. 3. pro
 ut idem Franch. dicta decis. 81. num. 3. & sic

18 renunciatio iurata ad hoc vt sit efficax
 necesse est, quod de impedimento, seu
 calamitate superueniente non potuit
 verisimiliter cogitare in specie, aut in
 genere, Seraph. de iuram. privileg. 4. nu. 207

19 ubi excluditur virtus cuiuscumque pa-
 ctæ, & renunciationis in præiudicium de-
 bitoris; non habentis aliunde, vt possit
 in numerata pecunia soluere iuxta iu-
 ratam promissionem, Caphal. conf. 195. &
 Ludou. decis. perus. 64. nu. 17. & 68. num. 8.
 part. 2. Guttier. de contract. iurat. par. 1.
 cap. 29.

20 Imo vtitur beneficio talis Auth. etiam
 si specificè renunciaffet, cum iuramen-
 to, prout primo consuluit Alex. conf. 37.
 num. 27. lib. 2. communiter admittunt
 DD. Cyn. Salyc. Alber. Bar. & Fulgos. in l. 2.
 §. mutui datio, ff. si cert. pet. Dec. in 2. lectura,
 col. fin. vers. 3. est conclusio, Ripa, num. 28.
 Curt. in. num. 35. vers. 2. est videndum,
 Bologn. num. 31. vers. ego eram in opinio-
 ne, & latè concludit Gozad. conf. 32. Ias.
 conf. 9. in 3. dubio, vol. 1. Pascalis de Viribus
 patr. potest. part. 2. cap. 9. num. 91. & 92.
 Hering. de fideiuss. cap. 27. part. 1. num. 193.
 & part. 2. nu. 39. Carroc. in tract. de excuss.
 bonorum part. 2. quæst. 17. num. ultim. Ve-
 rum aduertit Rouit. in fine conf. 78. num.
 11. lib. 1. quod illa decisio in simplici
 promissione facta de soluendo etiam
 cum iuramento loquitur non autem

in expressa huius privilegij renunciatio-
 ne, & hanc limitationem refert appro-
 batam communi singulorum voto in
 Sac. Conf. teste de Franch. in dicta decis. 81.
 & è quoque à Senatu Pedam. teste Tbe-
 saur. decis. 153. num. 13. & 14. adeo vt de il-
 21 lorum veritate, non sit dubitandum, sed
 aduerte, quod quando quis promittit cum
 iuramento soluere in pecunia, & cum
 iuramento se obligauit, tunc debitor non
 potest vti remedio Auth. hoc nisi C. solut.
 Reg. Rouit. conf. 78. num. 11. lib. 1. Franch. &
 addotes in decis. 81. Bertaz. in tract. de claus.
 claus. 4. glos. 5. num. 4. Ludou. decis. 35. n. 1.
 Casar. Barz. decis. Bonon. 40. num. 5. Be-
 ninten. decis. 28. num. 1.

22 In dicta decisione de Franch. sit men-
 tio de beneficio cessionis bonorum, &
 sic pro exclusione beneficij Auth. hoc nisi
 fuisse introductum dictum beneficium
 cessionis, & debitor eo vti possit, nam
 (pace tanti viri) dico quod remedium,

23 Auth. hoc nisi est favoreabile creditoribus,
 quia possunt habere bona sui debitoris,
 at beneficium cessionis bonorum fuit
 introductum, seu inuentum, ne debito-
 ribus inopia laborantibus, alioquin mo-
 tis cruciantibus à creditoribus afficie-
 24 bantur siquidem secundum legem duo-
 decim tabularum obseruabatur, debi-
 tores in seruitute operas præstare, donec
 creditoribus satisfactum fuerit, notat
 Quintilianus lib. 8. orat. instit. cap. 4. Hanc
 25 legem hodiè seruatur Hispaniæ; debi-
 tores debere creditoribus seruire iudi-
 cis arbitrio, donec illis satisfactum erit,
 Didac. Couarr. lib. 2. variar. resolut. cap. 1.
 num. 5.

26 Quod beneficium cessionis miserabi-
 le, & calamitosum esse dixit Iure Cõsultus
 in l. vi. C. qui bon. ceder. poss. & hoc bene-
 ficio gaudent; non solum Patres famili-
 verum etiam, & filij familias l. penult. C.
 qui bon. ceder. poss. Paris. conf. 94. num. 56.

27 & concessum etiam esse hoc Vniuersi-
 tati, & Collegio Ecclesiæ, s. si quis autem
 Auth. vt deter. fit, num. cler. & ideo renun-
 ciari non posse, Brun. à sole in quæst. leg. 8.
 quæst. 8 Mangon. decis. Lucens. 68. latè apud
 Grass. qui cateruà DD. citat in suo tract.
 de except. cap. 17. num. 9. licet alij seruau-
 28 rint renunciari posse, & valeat pactum
 inter creditorem, & debitorem, de non-
 cedendo bonis, Imol. in cap. cum contingat
 de iure iur. Federici de Sen. cons. 60. Rotu. in
 antiquis decis. 2. de Arbitr. & decis. 31. de
 sentent. & re iudic. & alij plures relati à
 Bacc. conf. 10. num. 1. Carpan. in comment. ad
 Statu. Mediol. cap. 404. num. 171. & Tbesaur.
 decis. 36. num. 3. dixit primam opinionem
 esse

esse communem, prout festatur Nouar. in sua prax. de elect. & variat. furis pag. 41. quast. 12. num. 21. & seq. par. 1.

29 Vniuersitas autem obseruabit solam iuris communis formam, non autem illam ignominiosam super lapidē, prout mos est; quia Vniuersitas est corpus quodam fictum, *Lafin l. si quis maior nu. 7 C. de transact. l. mortuo ff. de fideiuss.*

31 In hoc remedio cessionis bonorum, ante omnia constare debet de extrema summaque inopia debitoris, *Kiu. decis. 529. num. 5. par. 3. l. penult. S. fin. ff. qui bon. ced. poss. l. 1. C. eodem, Nat. conf. 361. Affl. de cis. 71. Mangon. decis. Lucens. 88.* debitores namque volentes bonis cedere, tenentur requirere creditores, *vt in l. ult. C. qui bon. ced. poss.*

Secundo quod agatur de debito consistente in summa pecuniaria.

32 Tertio requiritur citatio eorum creditorum ad quorum instantiam fuit carceratus, alioquin si non constet de carceratione ad instantiam creditorum, facienda est citatio per proclama, *Bal. eleganter in conf. 301. lib. 5. Alex. conf. 5. lib. 2. num. 3. & conf. 107. volum. 5. Gamm. decis. l. ast. 237. Brun. d. Sole q. 9. num. 25. & 126. Ripa. obseru. 273. & creditores sunt citandi, Prax. Papien. in forma inquis. sub nu. 26. vers. & regula est, vbi adest optima aditio Alberic. de Rosat. in rub. ff. de cess. bon.*

33 Nec omittam dicere, quod remedium cessionis bonorum, liberat debitorem, à carceribus, & restrictione personali, sed non à liquidatione crediti, & expen-

34 sarum secundo quo ad postea acquisita non tenetur erga creditores nisi in quantum facere potest, atq; ita impedit fieri insolutum condemnationem, si ad pinguiorem fortunam peruenerit debitor cedens, *Guid. Papa decis. 343. Tbesaur. decis. 36. Menoch. de arbitr. iudic. casu 183. nu. 14. Ricc. collect. 121. vers. item cedens, Alexand. Trentacinq. variar. resolut. resolutat. nu. 6. lib. 3. Carpan. super statut. Mediol. lib. 408. num. 134. Ioann. de Anan. & Abb. in cap. Odoard. de solut. Ioseph Ludovic. decis. perusi. decis. 63. num. 8. Menoch. de arbitr. iud. casu 183. num. 20. Ludou. d. Peguer. decis. 2. num. 20. par. 2. Thom. Triuis. decis. 3. num. 9. lib. 1. & num. 10. & deueniens ad pinguiorem*

35 fortunam facta cessione bonorum ignominiosè, non tenetur amplius satisfacere suis creditoribus, & si conuenitur, potest opponere talem exceptionem, *Roman. singul. 24. num. 1. & 3. Paschal. de vir. & patria potest. cap. 8. num. 52.* quod intellige in foro fori, non autem in foro poli, *Sotus de iust. & iure quast. 7. artic. ult.*

Marches. de commiss. par. 2. cap. 3. num. 12. Guid. Pap. decis. 343. Menoch. casu 183. nu. 25. & 21. Brun. d. Sol. in compend. resol. prapof. in verbo cedens bonis, Vrsill. ad Affl. de ois. 49. num. 5. Guid. Pap. decis. 124. num. 7. Paris de Put. in tract. de fideiuss. in verbo p. 2. us, Steph. Ausner. in addit. ad Gappell. Tib. losti quast. 61. in lit. l. Carpan. super statut. Mediol. lib. 1. cap. 408. num. 140.

36 Sed an huic beneficio renūciari possit, cui dubio licet à Doctoribus variis adduceantur opiniones illa potissimum standum esse puto, quod nec tacite, nec generalitèr, nec expresse, nec etiam per vim pacti renunciari possit, ne quicquā sub clausula omni legum, & iuris auxilio comprehendere, *Didac. Couar. cap. 1. num. 7. lib. 2. variar. resolut. Dyn. in l. auita S. eleganter ff. solut. matrim. l. 1. & 2. de exactorib. tribut. lib. 10. nemo in carcerem late Matthous de Matth. in tit. de bonis auct. iud. poss. in tit. qui bon. ced. poss. inter sing. doct. & non obstante tali renunciatione*

37 debitorem hoc miserabile beneficio iuari posse, ita *Bart. in l. alia, S. eleganter, num. 14. & 15. ff. solut. matrim. per gloss. in Authent. imo C. de action. & oblig. Angelin. repet. l. nemo in carcerem C. de exact. tribut. lib. 10.* hanc opinionem dicunt DD. omnes, esse communem in dicto *S. eleganter plures cumulat Neuzanus conf. 59. num. 6. Tbesaur. decis. 36. num. 2.* ita testatur de magis communi opinione, *Menoch. cas. 183. nu. 18. Buerard. Bronchori in conciliat. cent. 4. assert. 20. Carpan. super statut. Mediol. lib. 2. cap. 404. num. 169. & num. 170. Bart. in l. alia, S. eleganter num. 15. & 16. ff. solut. matrim. l. mot. in l. nemo in carcerem C. de exactor. tribut. lib. 10. Alberic. de rosat. in rubr. C. qui bon. ced. poss. num. 11. 12. & 13. Couar. lib. 2. variar. resolut. cap. 1. num. 7. Seraphin. in tract. de priuileg. iuram. priuileg. 91. num. 1. de communi testatur Bart. conf. 116. num. 2. lib. 2. Cyn. & Salyc. in l. 1. C. qui bon. ced. poss. Ripa in l. obligat num. 30. & 33. ff. de pignor. & hypotec. Socc. regul. 343. Vitalin. in tract. clausular. Hieronim. Mangon. decis. Lucens. 68. num. 9. Brun. in tract. de cess. bonor. quast. 20. Cumia super rita Sivil. cap. 95. num. 3. Ricc. collect. dec. 121. vers. item nec cessione, Roder. de ann. redit. lib. 1.*

38 quast. 10. num. 10. Ratio est quia tale pactum non tenet, & improbat, tanquā contra bonos mores, *Socc. regul. 342. alias 279.* hoc pactum videtur contra legis dispositionem, *l. nemo in carcerem C. de exact. tribut.* quia iniquitatem, & asperitatem continere videtur, & duriciem ex parte creditoris inducit volentis, vt debitor semper absque iuris remedio maneat

vin-

- vinculatus, quæ iura abhorrent, quia non potest debitor se obligare ad carcerem perpetuum, quia esset genus seruitutis; vt in l. 2. ff. de liber. homo exhib. Titius §. Titio de condit. & demonstrat. Imo etiam si in tali renunciatione fuisset adhibitum iuramentum adhuc non obstante dicto iuramento permissum est debitori cedere bonis, quia in hoc iuramentum esset contra bonos mores, *Rota Rom. dec. 566. Ludou. decis. 64. nu. 23. Neuz. dicto. conf. 59. Cappell. Tholos. decis. 61. Soc. regul. 279. Menoch. dicto. casu 183. num. 18. Thesaur. decis. 36. num. 4. vbi dixit esse magis communem opinionem, Cappell. Tholos. decis. 67. Carau. super ritib. Neap. Rit. 179. nu. 4. Ioseph. Ludou. decis. 64. nu. 21. Gasp. Beaz. in tract. de inope debitore, cap. 1. num. 42. Vincent. Maxil. super conf. Barenf. tit. de cess. honor. in prin. num. 19. Brun. à sole quest. 8. nu. 13. & 14. Mancin. de iuram. par. 4. effect. 56. & effect. 223. Amescua in tract. de potest. in se ipsum, cap. 22. num. 10. lib. 2. Paschal. de vir. & pot. potest. cap. 9. num. 54. qui de magis communi testatur Apicell. tutam. pauper. sit. 4. nu. 74. Gratian. discept. foren. cap. 22. num. 46. Gallupp. in prax. Sac. Reg. conf. par. 3. cap. 9. nu. 2. Ludou. à Peguer. decis. 1. nu. 2. par. 2. & nu. 7. Vincem. Percoll. super Rit. cap. 190. & ibi Aloyf. de sept. Becc. conf. 10. nu. 6. Camid. cap. 95. nu. 4. Mazzol. conf. 22. num. 4. & Becc. dicto. conf. 10. dixit iuramentum in hoc contractu inhumanitatem continere, Ripa in l. obligatione n. 28. ff. de pignor. & by pot. Seraphin tract. de priuileg. iuram. priuileg. 91. n. 3. Alciat. testatur de communi in e. cum contingat. n. 72. de iure iur. Suarez. in Thesaur. recept. sentent. lit. G. nu. 42. Boss. in suo tract. crim. tit. de Carcerat. fideiuss. relaxat. nu. 25. vbi testatur, quod senatus Mediol. semper fuit sequutus hanc opinionem, Becc. dicto. conf. 2. nu. 8. Alex. 3. var. resol. tit. de solut. resol. 27. num. 24. lib. 3.*
- 41 Nec necessaria est in hoc casu iuramenti absolutio *Guid. pap. decis. 211. quod mirabile dixit Bero. quest. 133. late de hac materia Gasp. Beaz. tract. de inope debitore, num. 42. ad quem me remitto ne longiori serie aliena scribam, sed intellige de cessione ignominiosa non autem secundum æquitatem, & benignitatem in damnum alterius creditoris, & debitor timore dictæ cessionis ignominiosæ creditoribus satisfacit, & ideo sint cauti iudicantes non admittendi debitores ad cessionem illam, salua honestate, quia per hoc honestatis colore, multæ committuntur fraudes *Brun. in tract. de cess. honor. 6. quest. princ. num. 7. Bal. conf. 437.**
- 44 vol. 4. ratio est quia cessione facta cū ignominia est pena corporalis loco pecuniarum debiti succedit, *gl. in cap. sicut dignum §. eos insuper de homin. vbi Felin. Roman. super 45 gul. 34. & illa pena solutionis subrogatur, l. ult. ff. de in ius vocan. & per illam ignominiam percutiendi lapidæ natibus, & tanquam infamis debitor, priuatur omni beneficio, & munere ciuitatis.*
- 46 In clericis vero conceditur beneficium constitutionis *cap. odoardus, de solut. per quod dispositum fuit clericum inopia laborantem, qui minimè debitam pecuniam soluere potest ex causa æris alieni, capi, neq; in carcerem detruadi, aut excommunicari, Fabius de Anna conf. 124. per totum sed ab eo exigitur iuramenti cautio de ære alieno cū ad pinguiorem fortunam deuenit, quem tex. singularem dixit Hostiens. & Felin. in cap. tam ex officio de prescript. Neuzan. conf. 59. nu. 2. Couar. lib. 2. variar. resol. cap. 1. num. 9. Cappell. Tholosan. quest. 246. & sic ei est relinquenda congrua portio, ne egeat *Gustier. late de hac materia in 1. par. de iuram. confirm. cap. 17. num. 27; præcipue quando interesse parti applicatur, scetus si fisco, vel alijs, quia in hoc casu non admittitur cessione, nec cogendus est ad cedendum; prout Couar. cap. 1. Ripa in l. miles in princip. ff. de re iudic. cum clericus id beneficium habeat, vt non possit conueniri ultra quam facere possit, & proinde carcerari ex causa æris alieni, Affl. in const. si clericus notab. 6. & quod communis sit sententia, late comprobatur *Gustier. cap. 17.***
- 47 Quo stante clericus minimè poterit si constiterit de paupertate in carceres detineri, neque excommunicari, sed à vinculis relaxandus est, & à cæsuris absouendus, præstita cautione iuratoria, vel fideiussoria, vt dixit *Gustier. vbi supra. nu. 28.*
- 48 Et ad hoc vt competat hoc beneficium, debet euidenter in actis constare de clerici paupertate, & miserabilitate, & vt pauper aliud habere non debet, nisi illud quod ad eius alimenta sufficit *Couar. lib. 2. variar. resol. cap. 1. Pateus decis. 56. lib. 2. Viu. decis. 529. lib. 4. Seraph. de iur. priuileg. 91. Cewall. lato comm. contra com. quest. 701. & 729. late de hac materia *Gustier. de tract. iurat. cap. 17. vbi multa ponit requisi- 49**
- 49 sita, sed fallit in clerico cõiugato, quia de eo iudicatur, vt de puro laico *Natt. conf. 356.*
- 50 Exceptio autem dicti *cap. Odoardus* potest oppini, etiam post rem iudicatam, & in eius exequutionem, *Botalson. conf. 9. vol.*

9. vol. 1. Hartm. conf. 17. num. 4. quæ non impugnat sententiam, sed eam modificat. l. ex diverso. §. ult. ff. solut. matrim. Guttier. ubi supra num. 31. Alex. conf. 89. lib. 1. Signoroll. conf. 146. Gayll. observ. 113. nu. 5. lib. 1. Ricc. in sua prax. Episcap. in lib. 1. resol. 261. num. 4. cum prædictum beneficiū Capituli Odoardus, equipolleat beneficio ne quis conueniatur, vltra quam facere possit. Surd. dec. 190. Roland. cas. 19. Caphal. conf. 60. Ias. in §. sed si quis. nu. 13. de Actiom.

51 Hoc remedium dicti cap. non denegatur per quamcumq; renunciationem, etiam iurata. dumodo præueniat in impetranda absolutione à iuramento ante lapsum termini præfixi ad solvendum, alias ob periurium, carcerari possit. Affl. decis. 66. num. 6. Couall. dicta quæst. 701. num. 11. Couar. variar. resolut. cap. 1. nu. 38.

Si quidem istud beneficium concessū fuit toto clericorum ordini, & sic vnus ex clericis renūciatio afferret dedecori alijs, quam ratione tenet Guttier. dicto cap. 17. nu. 14. Ioan. de Imol. in d. cap. odoardus, & ibi Hostiens. & Ioann. Andr. & alij relati per Ioan. Ant. de Nigr. in repet. extrauag. unica de vita, & honest. cleric. num. 328. Gomes. in tract. de potest. in se ipso ipsū, lib. 2. cap. 24. num. 9. Nouar. in sua prax. de elect. & variat. for. par. 1. quæst. 12. num. 25.

52 pag. 41. & potest hoc beneficiū opponi contra instrumentum in forma cameræ factum, & ita seruari in prax. refert Ricc. lib. 1. in sua prax. resol. 264. refert etiam Gallef. in tract. de obligat. in forma cameræ, par. 6. quæst. 7. Merenn. conf. 22. Hartm. conf. 63. Rubin. cōf. 21. Beaz. in tract. de inope debitor. cap. 17. num. 6. sed aduerte quod est differentia inter behitum in forma Camere, & debitor Camere Apostolicæ, nam debitor Camere Apostolicæ dicitur fiscus, & non potest contra illum, vti dicto beneficio, capituli Odoardus, quemadmodum debitor fisci, vti priuilegio cessionis bonorum, Soeg. regul. 65. in verbo cedens bonis, Diaz regul. 25. eodem verbo, Beaz in dicto tract. de inope debitor. cap. 11. Guid. pap. decis. 211. num. 3. Boer. decis. 341. Thesaur. decis. 172. Rebuff. conf. 164.

54 Ista cessio bonorum si fuerit facta siuè à Clerico, siuè à laico non liberabit, nec prodesse poterit fideiussoribus per ten. in l. heredes a debitore 28. §. quod si stipulator ff. de fideiussoribus, vbi Bal. quia

55 beneficium cessionis est personale, & non ad fideiussores transit, vt in dicta l. heredes a debitore, §. quod si stipulator, quod

56 non sit in dilacione concessa à creditore debitori. vt in l. fin. C. de cess. bonor. ex

quo sequitur, quod fideiussor non potest conueniri pendente dilacione concessa debitori per creditores. quia cessio fit contra voluntatem creditoris, & non obstante dicta cessione, potest agere contra fideiussores; dilatio autem fit voluntate creditoris, & sic non possunt agere contra fideiussorem, cum sua voluntate præcedente dilacione, quæ non debet fideiussori nocere, & sunt menti tenenda, dum quotidie praticatur in omnibus tribunalibus.

59 Nec debitor potest facere cessionem bonorum contra fiscum, quando est debitor ex causa delicti, & publica vindicta, item non solum ex causa delicti, verum etiam ex quavis alia causa, quæ fisco, vel alijs applicatur, Salic. l. 1. vers. quero. sexto an debitor fisci, §. qui bon. ceder. poss. plene per Angel. in l. non in Carcerem, C. de exaction. Tribus, lib. 10. Seraph. de iuram. priuileg. 91. ad differentiam debitoris fisci, ex causa contractus, quia bene cedere potest bonis, & in subsidium debitor potest hoc remedio, veluti in conductoribus vestigalium, seu dationum, & gabellarum, Cos. de remed. subsid. remed. 27. num. 11. Socc. regul. 65. Diaz regul. 24. Boer. decis. 349. Guid. Pap. decis. 211. num. 13. Gaspar. Beaz. in tract. de inope debitor. cap. 11. Brun. in tract. de cess. bonor. quæst. 9. per totam 4. quæst. princip. Ludou. decis. 32. num. 1. & 2. Couar. variar. resolut. lib. 2. cap. 1. num. 4. Alex. Trentacinq. variar. resolut. tit. de solut. resolut. 27. num. 26. lib. 3. Castag. in tract. de ducto ne egeat, quæst. 11. num. 6. Ludou. à Peguer. decis. 68. num. 1. par. 1. & num. 8. decis. 182. num. 1. & 2. Nat. conf. 361. lib. 2. Cumi. super ritib. fisci. cap. 95. num. 9. Cappell. Tholos. decis. 61. num. 3. Menoch. de Arbitr. iudic. casu 447. n. 17. Ioseph. Ludou. decis. 32. num. 3. Suarez & Thesaur. recep. sentent. lit. C. num. 45. & 46. Vrsill. ad Affl. decis. 378. num. 2. Brun. à Sole late de hac materia in compend. resolut. præposiur. in verbo condemnato ex delicto.

61 Verum multas habet limitationes hoc beneficium, primo quando debitor in creditorum fraudem alienauit bona sua, quo casu si ad pinguiorem fortunam peruenerit propter eius fraudem teneatur in solidum quamuis alias teneretur nisi in quantum facere possit, rex. est singularis in l. fin. §. 1. & ibi Bar. ff. que in fraud. credit. & ibi Bar. Cyn. & alij in l. 1. C. qui bon. ced. poss. sed hoc intellige in illis creditoribus contractis ante cessionem bonorum respectu autem creditorum post cessionem bonorum, bene poterunt cum in solidum conueniri, vt per Ias. in §.

§. ult. de Action. num. 2.

- 62 Secundo debitor tenetur omnia bona sua indicare, ita ut si aliquid occultet
- 63 hoc beneficium cessionis amittat *glaf. & Bar. in l. penul. ff. de cess. bonor. glaf. in l. 1. C. cod. Bal. in l. 2. C. quand. & quib. 4. par. de bet. lib. 10. Roman. conf. 163. nu. 6. Iaf. conf. 9. lib. 1. num. 24. Bursat. conf. 9. num. 51. Ludou. decis. 64. num. 9. Aretin. de fideiuss. par. sect. 3. cap. 7. nu. 16. Alex. Trentacin. variar. resolut. lib. 3. tit. de solut. desolut. 26. Nouarlate in tit. de datione in solutum sect. 2. q. 7. & si ita ut nec vnus obulus cedenti remaneat, præter subuculam, atque cæteras quotidianas, & viliores cætes; *Matth. Colera; in tract. de process. execut. par. 1. cap. 6. num. 111. Neuz. conf. 59. nu. 1. Gomez. in §. item seruitua, num. 37. in tit. de Act. Aufser. in addit. ad Cappel. Tholosanæ decis. 135. num. 2. & 3. dixit quod DD. &**
- 64 *scolaribus, relaxantur libri, militibus arma, si bona cedere intendant, & occultans bona tempore cessionis puniuntur in duplum, Bal. in l. 1. ubi Salices. col. 2. vers. redde ad quest. C. qui bon. ced. poss. Brun. à Sol. dist. quest. 9. num. 32. Lucas Matth. Apicell. in tract. iuramen. pauper. tit. 4. num. 29.*
- 65 Tertio hæres, qui inventarium non fecit bonis cedere non potest & à beneficio cessionis bonorum excluditur, quia in eo præsumitur dolus; *§. si vero non fecerit, Auth. de hæred. & falsid.*
- 66 Quarto minor non potest cedere bonis, *Angel. in l. nõ in carcere, C. de exact. Tribut. lib. 10. Roman. in l. nec impubes, ff. de in ius vocan. late Bal. in l. 1. num. 15. C. qui bon. ced. poss.*
- 67 Quinto cedere non possit bonis ille, qui publicis fungitur muneribus, *lex. in l. propter honorem, & ibi glaf. & Bar. & Bal. C. qui bon. ced. poss.*
- 68 Sexto nec cedere possunt bonis. Debitorum collectarum, ut euitent dictam solutionem, *Iaf. de Action. in §. ult. nu. 15. & de aliis limitationibus me remitto ad Matth. Brun. in tract. de cess. bonor. quest. 28. cum multis sequent. l. nemo in Carcerem, C. de exact. Tribut. ubi Lucas de Pen.*
- 69 Septimo quando debitor non ignominiosè cedit bonis, potest deinde à suis creditoribus super bonis quæ post cessionem acquisiuit conueniri, cum hac limitatione, nisi in quantum facere potest, deducto negeat *l. qui autem ff. qua in fraud. credit. l. 4. & 6. & 7. & l. sunt qui ff. de re iudic. l. fin. C. qua in fraud. cred. Iaf. & alij in §. fin. in tit. de Act. V. usens. hec. conf. 17. num. 24. & 48. lib. 1. Covarlate de hac mater. lib. 2. variar. resol. cap. 1. num.*
6. Menoch. de Arbitr. iud. casu. 183. num. 27. late scripsit de hac materia *Scip. Rendin. in prontuar. de cess. bonor. num. 1.*
- 70 Octavo, debitor non potest cedere bonis, quando negaret debitum, vel super eo litigaret, nam facta condemnatione, non potest hoc beneficio gaudere, *Affl. decis. 369. num. 1. Seco. regula 343. num. 7. fallent. Iaf. in §. fin. nu. 8. de Action. Neuz. conf. 59. nu. 8. Brun. à sole quest. 9. num. 27. & sequent. idem Brun. in tract. de cess. bon. quest. 2. per totum, Boss. in tract. Crim. in tit. de Carcer. fideiuss. relaxan. num. 26. P. fiscal. de vis. pater. poss. cap. 9. num. 58. par. 2. Ant. de Ballis in suo tract. pragm. 1. tit. 17. de cess. bonor. lib. 5. num. 13. Rite. colloc. decis. 121. in princip. par. 1. à Peguora. decis. 2. num. 17. par. 2. Alex. Trentacin. variar. resolut. resol. 27. num. 27. & resol. 2. num. 14. lib. 3. late Carroc. in tract. de excuss. par. 2. quest. 69. ubi ampliat, etiam si tacitò debitor negaret debitum, adducendo similitudinem fideiussoris, qui negat se fideiussisse, amittit beneficium excussionis, *Marf. late in rub. ff. de fideiuss. num. 380. Iaf. in l. quod te, nu. 3. ff. si cert. pet. l. 1. num. 11. C. de transac. Ricc. collect. 113. nu. 5. par. 3. Roland. à Vall. conf. 88. num. 2. lib. 4. Bal. in Auth. contra qui propriam, C. de non numer. pecun. Grat. conf. 163. nu. 44. lib. 2.**
- Ita autem octava limitatio fallit quando debitor habet iustam causam negandi debitum, & ante sententiam penituit, & confessus fuit debitum, *Bal. in l. 1. C. qui bon. ced. poss. Affl. decis. 370. nu. 2. Thom. Doccius conf. 146. num. 1. Anellus de Amato*
- 71 *Patritius Neapolitanus semper venerandus in suis doctissimis consil. conf. 50. nu. 14. adducit aliam limitationem de perjurio, qui omnino videndus, & admirandus, & in num. 15. adducit aliam limitationem, Grat. cap. 109. num. 39. Surd. conf. 214. num. 16.*
- 72 Secundam limitationem adducunt *Salic. in l. 1. vers. iuxta hoc moueo; ubi etiam Bal. C. qui bon. ced. poss. & Affl. decis. 379. num. 3. ubi dicunt quod quando debitum originem suumeret ab ipsamet sententia, ut quia esset actum actione in factum, ex quo isto casu, post sententiam, debitor condemnatus potest cedere bonis.*
- 73 Tertiam limitationem adducit *Aret. in §. fin. in tit. de Act. V. r. s. l. ad Affl. dicta decis. 379. num. 3. Carpan. super statut. Mediol. cap. 408. num. 94. ubi dicunt si fuisset à sententia condemnatoria appellatum, quia pendente appellatione, debitor potest cedere bonis.*
- 74 Nono limitatur quando debitor bona

- na sua dissipavit in fraudem creditorum, tunc admiserabile beneficium cessionis, non admittitur, per ea quae voluerunt *Bal. conf. 220. lib. 3. Nat. conf. 361. nu. 7. lib. 2. Paris. conf. 94. nu. 9. vol. 1. Stracc. in tract. de Mercat. in tit. de decoct. s. circa tertiam speciem, num. 9. 10. & 26. Brun. à sole late in tract. de cess. bonor. quaest. 28. 4. quaest. princip. per tot. Suar. in tract. recep. sent. litt. C. num. 42.*
- 75 Decimo limitatur quando mercator se habuit pro decocto, & tunc non potest cedere bonis, *Boer. dec. 349. nu. 10. Paschal. de Vir. patr. potest. cap. 9. n. 61. par. 2. Maxil. in conf. Barenf. in tit. de cess. bonor. n. 34. qui semper praedicti mercatores malitiose fingunt falliti; pro occultandis facultatibus creditorum, & dignoscitur eorum malitia propter venditionem factam in fraudem creditorum, quae nullae sunt, ut est tex. in l. si quis cum haberet ff. de iure fisci. Caroc. conf. 201. num. 24. Card. Tusch. in lit. A. conclus. 268. num. 1. Borrell. conf. 58. nu. 2.*
- 76 Ampliando supradicta, quod reuocandae sunt alienationes factae, etiam in fraudem futurorum creditorum, *Affl. in suo doctiss. tract. de iure probomif. s. 4. nu. 3. Mart. voto 76. nu. 4. Pancir. conf. 99. nu. 18. Alex. Trentacinque variar. resol. resol. 27. num. 28. lib. 3. tit. de solut. Castagn. in tract. deducto ne egeat. quaest. 12. ampliat. 3. nu. 11. Ioann. Bapt. de Santo Seuerino in tract. de debitor. suspect. & fugitiuo 1. quaest. princip. in fin.*
- 77 Undecimo limitatur quando debitor contraxit debitum sub spe beneficij cessionis bonorum *Socc. regul. 95. limit. 18. s. fin. ubi Ioan. de platea, & Ias. instit. de Action. Brun. in dicto tract. quaest. 30. nu. 1. 4. quaest. princip. Carpan. super stat. mediol. lib. 1. cap. 408. nu. 61.*
- 78 Duodecimo limitatur per doctrinam *Plot. in repet. l. si quando, s. 4. n. 62. C. unde vi, ubi dixit quod qui dolose contrahit debita, asserendo se habere facultatem sufficientem, cum sit fallitus, non admittatur ad cedendum bonis, quod post eum, voluit Apicell. in tract. tutamen pauper. tit. 4. nu. 29. vers. similiter negatur Vincent. Anibal. in add. ad Mandell. conf. 710. Mart. de iurisd. par. 4. cent. 2. cas. 123. num. 16.*
- 79 Decimotertio limitatur quando debitor ludendo, & luxuriose viuendo consumpsit bona sua, tunc non potest vti beneficio cessionis, *Thesaur. decif. 36. nu. 5. Apicell. in dicto tract. de tutamen pauper. tit. 4. num. 48. Castagn. in tract. deducto ne egeat. quaest. 11. num. 17. Neuz. conf. 59. nu. 10. Carpan. cap. 408. nu. 55. lib. 1.*
- 80 Decimoquarto limitatur quando debitor fuit administrator officij, & praecipua fuit ei obuencta, tanquam officialis, *Alex. Trentacinque var. resol. de solut. resol. 27. num. 46. Bal. in l. si quis Curialis in fin. C. de Episc. & Cler. Socc. regul. 343. in fallente 8. Apicell. ubi supra tit. 4. num. 51.*
- 81 Decimoquinto limitatur quando debitor acceptauit dilationem quinquennalem, tunc non admittitur ad beneficium cessionis *Affl. decif. 378. num. 2. Brun. in dicto tract. de cess. bonor. quaest. 27. nu. 1. Socc. dicta regul. 343. fallent. 4. glos. & DD. in l. fin. C. qui bon. ced. poss. Brun. à sole in dicto suo tract. quaest. 8. num. 8. ampliat. & dat rationem, quare debitor acceptando dilationem non possit cedere bonis, quia*
- 82 tacite videtur renunciaisse beneficio cessionis bonorum *Vincet. de Franch. decif. 251. num. 2. & ibi addentes, ubi respondet DD. in contrarium tenentes, Gratian. discept. foren. cap. 222. nu. 17. Mart. de iurisd. par. 4. cent. 2. cas. 123. nu. 7. Gallupp. in prax. S. Conf. par. 3. cap. 9.*
- 83 Decimosexto limitatur quando debitor esset obligatus ad factum, tunc non potest cedere bonis, *Cyn. in l. 1. quaest. 2. C. qui bon. ced. poss. Brun. à sol. in tract. de cess. bon.*
- 84 Et licet clericus non possit conueniri nisi in quantum facere possit, hoc beneficium est subsidiarium ex equitate iuris ciuilibus positum ad euitandum carcerem fauore illarum personarum quae nequeunt conueniri, nisi in quantum facere possunt, *l. sunt ff. de re iudic. l. maritas, ubi Alex. fallent. 21. & l. alia, s. eleganter, & l. etiam, ff. solut. matrim. Ias. in S. sed & si quis, instit. de Act. Math. Brun. late de hac materia, quaest. 28. Marant. conf. 30. num. 4.*
- 85 Personae autem quae huic privilegio gaudent, sunt Socer, Nurus, Patronus, Maritus, vxor, Socius, & Donator, *Franch. decif. 164. clericus ratione cap. odoardus, milites in his quae ad rem militarem spectant, etiam extra castra, & locum hostilem, Caccialup. late in tract. de debitor. suspecto, quaest. 5. & Brun. in dicto tract. de cess. bon. quaest. 4. & quaest. 11. num. 1. frater ad instantiam fratris, Thesaur. dec. 119. Surd. late in tract. de alimet. tit. 1. quaest. 73. Alex. conf. 133. lib. 5. signoroll. conf. 146. milites caelestis militiae, ut sunt religiosi, & personae Ecclesiasticae, Rom. conf. 369. Viu. decif. 529. lib. 4. filius famil. obligans se, una cum patre effectus sui iuris, ex morte patris, aut emancipatione, ut in l. 1. & 2. C. quod est eo, sed haec non simpliciter intelligenda*
- 86 sunt, nam quando filius acceptauit hereditatem patris ad eundem obligatur ex

tacita conventionē legali, & sic potest cōueniri filius vsque ad minimum quadrantem, & opponi non potest de hoc beneficio *Castrenf. conf. 323. vol. 1. Franck. dec. 70.* quia filius adeundo dicitur quasi cōtrahere cum creditoribus patris, ve supra dictum fuit.

S V M M A R I V M.

- 1 Emancipatio filii quid operetur.
- 2 Pater post emancipationem nullum ius habet in bonis acquisitis per filium.
- 3 Pater in bonis aduentitijs filii ante emancipationem quaesitis durante patria potestate medietatem vsusfructus retinere videtur.
- 4 Pactum factum in actu emancipationis per patrem de retinendo vsusfructu an valeat.
- 5 Retentio vsusfructus in emancipatione an possit fieri cum decreto iudicis.
- 6 Emancipatio respectu filii tam si legalis fuerit quam canonica an tollat ius patria potestatis.
- 7 Filii emancipati & filii existentes in patria potestate in successione idem sunt.
- 8 Differentia emancipationis, & patria potestatis sublata est.
- 9 Pater an possit compellere filium ad renunciandum stante quod fuit emancipatus & habuit legitimam.
- 10 Filii voluntariē renunciare potest emancipationi, & renunciata an concedatur locus reintegrationis in patriam potestatem.
- 11 Patria potestas causari nō potest nisi natura vel adoptione.

CAPVT XXXVII.

Filius Renuncians Emancipationi an reincident in patriam potestatem.

- 1 **F**ilii emancipatio aliud de iure non operatur, nisi vt in quaerendis per filium.
- 2 pater post emancipationē nullum ius nullumque vsusfructum habeat, est *tex. in l. si filius ff. de verbor. obligat. sequitur Oltrad. de Ponte in conf. 214. num. 1. de bonis aduentitijs autem ante emancipationem quaesitis pater durante patria potestate medietatem vsusfructus retinere videtur, vt l. cum oportet. §. penult. ff. de bonisq. & liber. §. 1. in §. de acquir. Cardi*
- 3

- Tusch. in pract. conclus. in lit. B. conclus. 123*
- 4 *Oltrad. citatus num. 2.* Nec aliud ipsi patri retinere permittum est, Imo etiam si in emancipatione per ipsum facienda potuisset expresse verba (retento mihi patri vsusfructu in omnibus bonis; & rebus per emancipatum filium acquirendis, & ipsum vsusfructum remittere non intendendo) quae verba expressa retentionis adhuc non impediunt ipsam emancipationem, cum non teneant, & inutile iudicatur tale pactum retentionis est *tex. in l. si quis legauerit fundum, ff. de legat. r. l. pacta, §. ult. ff. de euct. l. sub conditione ff. de vsusfruct. dixit Oltrad. in dicto conf. 214. num. 2. & 3.* Nec tenetalis retentio, etiā si in ipsa adsit Iudicis decretum, quoniā semper tanquam erronea, & contra iuris formam declaratur, *Oltrad. citat. per totum, sequitur Cardin. Tusch. supra citat. num. 4.*
 - 5 Verum respectu filij emancipatio, tam si legalis fuerit, quam Canonica nunquam tollere ius patriae potestatis, quo ad filij commodum, non vero quo ad incomoda, *Ioann. Gattier. in repet. §. suū autem, nu. 121. in §. de hared. qualis. sequitur Iacob. Cancer. variar. resol. cap. 11. tit. de transmissio. num. 25. post omnes Reg. Cappyc. Lacro in suis decis. decis. 84. num. 11.*
 - 6 In quantum ad successione, eodemque iure reputantur filij emancipati, ac illi in patria potestate existentes dixit *Alex. in conf. 142. in princip. lib. 2.* cum sublata sit differentia emancipationis, & patriae potestatis; *Castill. conf. 6. n. 5. vers. amplius, & ita succedere videntur filij emancipati, ac filij sui, Bal. cōf. 403. lib. 1. & conf. 404. n. 4. vers. tertia conclusio, lib. 1. Cardin. Tusch. in litt. B. conclus. 115. nu. 8.* ex quo optimē scripsit *Reg. Merlinus S. Consilij Praeses in suis aureis controuersijs in contro. 99. num. 31.* ibi quod per emancipationē non in totum ius patriae potestatis tollatur, sed remanere dixit nonnullas reliquias, prout etiam scripsit *Ripol. variarum resolutionum cap. 9. num. 165.*
 - 7 Nec pater compelli potest filium ad renunciandum stante quod fuit emancipatus, & habuit legitimam *iuxta tex. in l. pactum C. de Collat. & l. fin. C. de suis, & legit. hared. dixit Dyn. in conf. 12. nu. 9. vers. item super eo.*
 - 8 Voluntariē autem renūciari permittum est filio, & renunciata nunquam reintegratur in patriam potestatem, & in specie *Philippus Con. in conf. 228. num. 7. lib. 4.* ex disposita in *tex. l. quod libertus, ff. de adopt. & filius emancipationi renunciās, remanet sui iuris, prout antea erat,*

ad

11 ad quod facit quod patria potestas cau-
sari non potest nisi natura vel adoptio-
ne l. 1. ff. de adopt. sequitur Robert. Marant.
in sua pract. par. 4. num. 5. distincta. 18.

S V M M A R I V M.

- 1 Species fideicomissi duplex est puri, & condi-
tionalis.
- 2 Renunciatio in larga forma quid sit.
- 3 Renunciatio in larga forma ex illa cense-
tur renunciatum omnibus iuribus de fu-
turo ex causa solum de presenti competen-
tibus.
- 4 Renunciatio in larga forma solum renuncia-
tum censeatur illud fideicomissum quod re-
nunciari permixtum est.
- 5 Renunciatio fideicomissi an valeat si prohi-
beatur à testatore.
- 6 Pactum valet contra testatoris voluntatem
illo consentiente in cuius fauorem factum
sit.
- 7 Ius de presenti habetur in fideicomisso
puro.
- 8 Renunciatio in larga forma censeatur renun-
ciatum omne ius quod de presenti spectat.
- 9 Fideicomissum conditionale an censeatur
renunciatum in renunciatione facta in
larga forma.
- 10 Fideicomissum conditionale an censeatur
renunciatum sub quavis generali renun-
ciatione.
- 11 Fideicomissum conditionale ad fideicomissa-
rium non pertinet.
- 12 Fideicomissum conditionale decedente fidei-
comissario ante diem, vel ante conditionis
eventum fideicomissum euanescere vide-
tur.
- 13 Substitutio siue fideicomissum quando cen-
seatur caducata.
- 14 Legatum an debeat caducata substitu-
tione.
- 15 Legata ad pias causas an debeantur cadu-
cata substitutione.
- 16 Pia causa non potest operari extentionem
personarum consistendo de voluntate te-
statoris.
- 17 Persona nominata restringit dispositio-
nem.
- 18 Legatum fauore pia cause substineri an pos-
sit caducata substitutione.
- 19 Fideicomissum conditionale si renunciatur
esset renunciatio donationis inutilis.
- 20 Donatio dicitur nulla cum donari non pos-
sit.
- 21 Fideicomissum conditionale, an per pactum
remitti possit.
- 22 Iura conditionalia, quae aliquando alicui
competunt per pactum remitti possunt.
- 23 Pactum contra voluntatem testatoris an ad-
mittatur.
- 24 Pactum contra voluntatem testatoris vel
potest fieri gratis vel modico accepto vel
ad sextam partem valoris fideicomissi.
- 25 Latio an cadat in fideicomissis conditionali-
bus.
- 26 Cognitio fideicomissi est necessaria in renun-
ciatione.
- 27 Pactum seu transactio superignoratis non
tenet.
- 28 Compromissum est species transactionis.
- 29 Fideicomissum conditionale non venit re-
nunciatum in larga forma.
- 30 Fideicomissum conditionale cum venit in
diuisione.
- 31 Fideicomissum conditionale non censeatur
renunciatum per diuisionem.
- 32 Prescriptio non currit contra fideicomis-
sum conditionale.
- 33 Prescriptio non currit pendente conditione
neque pendente tempore pestis & belli.
- 34 Fideicomissum purum an censeatur renun-
ciatum in diuisione.
- 35 Promissio de non controueniendo diuisioni
nihil impedit quoniam semper intelligitur
secundum subiectam naturam diuisionis.
- 36 Legatum & praestigatum de sui natura an
veniat in iudicio familiae heriscunda.
- 37 Fideicomissum an in dubio censeatur renun-
ciatum.
- 38 Fideicomissum propter quas clausulas cen-
seatur renunciatum.
- 39 Verbum ad habendum tenendum possiden-
dum quid importet.
- 40 Clausula ad habendum ceterata quando in-
ducit renunciationem.
- 41 Fideicomissum an censeatur renunciatum
quotiescumque renunciatio in aliud opera-
ri non potuisset.
- 42 Fideicomissum quando censeatur transa-
ctum.
- 43 Renunciatio & transactio non debet esse si-
ne effectu operatiuo.
- 44 Ecclesia an possit renunciare fideicomisso
conditionali sine episcopi licentia.
- 45 Renunciatio facta cum verbis pregnantibus
an inducat renunciationem fideicomis-
si conditionalis.
- 46 Fideicomissum an censeatur renunciatum
per clausulam omni legum, & iuris au-
xilio.

CAPVT XXXVIII.

*Renunciatio facta à filia in larga
forma an sub illa intelligatur
Renunciatum substitutioni-
bus, & Fideicom-
missis.*

Rideicommissi substantia in hoc capite consideranda est cum capituli feris circa ipsam sitatur, etenim in duabus fideicommissi speciebus tota renunciationis vis consideratur, pro qua consideratione sciendum est duplicem assignari speciem fideicommissi in hoc capite.

Prima est species fideicommissi puri;
Secunda fideicommissi conditionalis.

2 Quam ad speciem fideicommissi puri attinerere videtur certè si filia dote recepta, patri presentem, & stipulam, pro se, & suis hæredibus renunciasset omnibus eius bonis, mobilibus, & stabilibus in larga forma, nec non omnibus fideicommissis, substitutionibus, legatis, donationibus, ac omnibus, & vniuersis iuribus, ad eam spectantibus, & pertinentibus de presentem, præterito, & futuro, ex ipsa renunciacione, renunciatum censetur omnibus iuribus de futuro ex causa solum de presentem competentibus, prout dixit Cognol. in l. 1. num. 80. C. de pact. &

4 In ea renunciacione, renunciatum solum censetur illo fideicommissio quod renunciari permissum est, quod fideicommissum est purum, vt est *tex. in l. seruum filii §. 1. ff. de legat. 1. Anchar. conf. 21. nu. 9. Paul. de Castr. in conf. 427. num. 1. vers. nec obstat lib. 1. Crot. in conf. 228. num. 8. lib. 2. Becc. in conf. 111. num. 13. Paris. conf. 81. nu. 45. Ant. Peregrin. in conf. 52. nu. 16. & seq. lib. 5. & in tract. de fideicom. art. 52. num. 9. Pancirol. conf. 56. num. 14. Cephal. conf. 282. num. 21. lib. 2. Surd. in tract. de aliment. tit. 9. quest. 16. num. 5. & quest. 22. & 33. Crass. in §. fideicommissum, quest. 62. Menoch. lib. 3. præsumption. præsumpt. 111. num. 1. Petr. Gregor. par. 3. synt. gm. iur. lib. 42. cap. 30. nu. 6. sequitur Intrigliol. de substitut. cent. 3. q. 91. Gallus in tract. de except. success. tit. 4. except. 26. num. 1 par. 2. idem Surd. in decis. 298. num. 9. Ojasc. in decis. 100. num. 3. Io-*

sep. Ludouic. in decis. Perus. 19. num. 6. Vlt. in decis. 185. num. 1. lib. 2.

De tali enim fideicommissio necesse est, vt loquuti sint DD. contrariæ opinionis, relati à Mart. in tit. de legal. success. in par. 1. q. 14. ar. 4. nu. 20. vers. contraria opinio, dum dixerunt renunciari posse per *tex. in l. de fideicommissio §. 0. C. de transact. Grauert. in conf. 24. num. 4. Marzar. de fideicommiss. quest. 59. Decian. in conf. 39. nu. 42. & seq. vol. 1. Menoch. in conf. 33. num. 27. & seq. & de communi testatur Gabriel in commun. conclus. tit. de fideicommiss. conclus. 1. num. 22. Dec. in conf. 345. num. 3.*

5 Talis renunciatio etiã valebit licet à testatore prohibita fuisset voluit *Der. in conf. 324. num. 2. & apud ipsum Gallus in tract. de except. excep. 26. sect. 4. part. 2. nu. 8.*

6 cum valeat pactum contra testatoris voluntatem illo consentiente, in cuius fauorem dispositio seu pactum fit, *l. cum pater §. liberis ff. de legat. 2. dixit Gallus citat. num. 9.*

7 Et q̄ contraria opinio de fideicommissio puro loquatur constat ex euidenti ratione, quia in tali fideicommissio puro habetur ius de presentem, *l. 1. in princip. ff. de condit. & demonstrat. l. in omnibus ff. de regul. iur. l. omnia & l. cum quidam ff. de legat. 2. l. dies ff. quando dies legati cedant. sequitur Gallus cit. num. 12. & 13.*

8 Tale autem fideicommissum sub tali larga renunciacione certè comprehenditur, & renunciatum censetur, cum sub tali renunciacione censetur renunciatum omne ius, quod de presentem spectat prout *Zuccardus in l. 1. num. 159. C. de pact.*

9 Quantum denique ad speciem fideicommissi conditionalis attinerere videtur sub tali proposita specie renunciacionis non renunciatum, nec repudiatum intelligitur, & per consequens à fideicommissio conditionali, renuncians nõ excluditur *l. si quando §. illud. C. de inoff. testa. l. his qui heres, ff. de acquir. hered. l. 1. §. ait ff. quorum legat. Glos. Bar. Cuman. & Castrensis in l. si ita scriptum. §. si sub conditione, ff. de legat. 2. glos. in l. 1. vol. 2. vbi Salic. col. 2. Curt. iun. num. 19. Ripa, num. 13. Purpur. nu. 30. vbi de communi opinione testatur, C. de pact. Ripa in l. qui Romæ, §. si duo fratres, nu. 92. ff. de verbor. obligat. vers. secundo allegat. sequitur Gugliel. de Benedic. in cap. Raynupt. in verbo si absq; liberis moretur si secundo, num. 116. & sequenti extra de testam. Abb. in cap. ex multiplici, extra de decimis, Tiraquell. in l. si vnquam in præfat. nu. 138. C. de reuocand. donation. dixit Gallus de except. cit. num. 14. Ruym. in conf. 12. nu. 3. lib. 3. Dec. in*

- in conf. 39. num. 24. lib. 2. Peragr. conf. 52. nu. 16. & seq. lib. 5. & in tract. de fideicom. art. 52. num. 10. Surd. conf. 70. num. 4. & sequent. lib. 1. Grass. in §. fideicommissum, quast. 62. In trigl. cent. 3. quast. 91. num. 2. Caphal. conf. 84. num. 18. lib. 1. Purpur. in conf. 402. num. 109. lib. 2. Socc. sen. conf. 210. num. 3. lib. 2. Corn. in conf. 45. num. 1. lib. 1. Menoch. lib. 3. presumpt. presumpt. 117 num. 14. ita edim decisum fuit per Rotam Rom. apud Verall. decis. 20. fest. 2. par. 2. & in Senatu Pedam. ut teste T. besaur. in decis. 85. nu. 18. Gallus citat. num. 21.*
- 10 Mouentur enim hij omnes DD. quod fideicommissum conditionale, non cōpetat, & sic extra bona iuxta *tex. in l. substitutio ff. de acquir. rer. domin.* & illud quod non est, renunciari non potest, nec etiam renunciatum censetur sub quauis generali renunciatione; *Zafius in conf. 1. num. 66. lib. 2. Bal. conf. 54. vol. 1. Socc. conf. 283. vol. 2. Ruin. conf. 16. num. 23. vol. 2. Gallus cit. num. 55.*
- 11 Quod non sit in bonis, constat, quia fideicommissum conditionale, ad fideicommissarium non pertinet donec cōditio existit, Imo, & decedente fideicommissario, ante diem, vel ante conditionis euentum fideicommissum euanescere videtur, *tex. in l. intercedit, l. dies incertus, l. heres meus ff. de condit. & demonstr. l. heres mei, §. cum ita, ff. ad Trebell. l. unica §. si sub conditione, C. de caduc. tollen.*
- 12 Ex quibus fit transitum ad vnum quæsitum, quod si testator suum vniuersalem hæredem instituisset, & in casu quo hæres decessisset, tunc, & eo casu alium, substituit, quid si decessisset substitutus, ante institutum, nunquid caducetur fideicommissum, & substitutio, per mortem substituti cui quæsitio communiter concludunt DD. fideicommissum, ac substitutionem factam esse caducam, ad *text. in l. unica, §. si sub conditione C. de caduc. tollend.* de quo text. in terminis meminit *Gratian. discept. forens. tom. 5. cap. 845. sub num. 19.* Imo & si testator sub illa substitutione aliquid legasset adhuc ex ipsius caducitate legatum non debetur, ad *tex. in l. ex testamento 29. C. de fideicom. & ipsū relictum tanquam non scriptum habetur, & apud hæredes bona remanent, l. quidam referunt ubi DD. de iure Codicill. l. unica, §. cum triplici, & §. 1. itaque C. de caduc. tollend.*
- 13 In legatis autem ad pias causas factis non procedunt iura prædicta, quandoquidem secundum *Pres. de Franch. in decis. 156. nu. 4.* loquentem in institutio-

- ne caducata allegatum à quamplurimis DD. infra citandis concludit substineri legata, etiã caducata institutione, quod totum non puto procedere, si caducata fuerit substitutio, & quando ex legitimis coniecturis constat, testatorem voluisse substitutum grauari, & nõ autem institutum, & ita ex testatoris voluntate colligitur, tunc nulla pia causa extensionem personarū operari potest, quia præsumpta testatoris voluntas omninõ refragatur, & contradicit, eo maximè si testator substitutum expressè nominasset, & ipsam taliter grauasset, & in casu quo hæres vniuersalis institutus decessisset, tunc, & eo casu Titium substituo, & in eum casum ipsum substitutum grauasset de aliquo legato.
- 17 Et sic secundum talem legati formam manifestè colligitur dispositionem ad nominatam personam restringi, & non vltra probauit *Menoch. conf. 585. num. 31. ad medium, vers. & comprobatur, lib. 6.* de quo etiam meminit *Gratia. discept. foren. tomo 4. cap. 773. sub nu. 11.* Imo ex tali forma colligitur, quod testatoris substitutio restringatur ad illud tempus, quo vniuersalis hæres institutus decessisset, prout fundat *Bal. conf. 58. n. 3. Ias. in l. substitutione num. 3. ff. de vulg. & pupillar. post glos. in l. Gallus in princip. in vers. tunc ff. de liber. & postb. Molina de primogen. Hispan. lib. 3. cap. 5. num. 67. Cardin. Mantie. de coniect. ultim. volunt. lib. 3. tit. 14. num. 10. Decian. in conf. 2. num. 70. lib. 2.* cum innumeris alijs congestis per *Gratian. discept. forens. tom. 4. cap. 774. sub num. 7.*
- 18 Denique caducata substitutione, nullum legatum fauore piæ causæ substineri potest, quando, videlicet, euentissimè de contraria testatoris voluntate constat, quia potius impietatis fauor esset, quam pietatis considerauit *Cardin. Mantie. de coniectur. lib. tertio tit. decimotertio num. decimo vers. vnde etiam num. 11. vers. item, subdit Decius conf. 426.* In illis autem casibus in quibus nulla in contrarium testatoris coniectura refragatur, fit semper extensio fauore piæ causæ, de persona ad personam, siue de tempore ad tempus, vel de casu ad casum, ut *Surd. conf. 443. num. 42. lib. 3. Tiracuell. de priuileg. pia causa, priuileg. 62.* licet alibi contrarium teneat, loquendo quando voluntas testatoris manifestè constat voluisse legatum in ipso casu.
- 19 Reuertendo autem circa *cap. seriem*, si conditionale fideicommissum renunciatur talis renunciatio donationis inutilem naturam sapit, *l. illud num. 3. C. de sa.*

- saeros. Eccles. l. si quis delegauerit ff. de donat. Roland. à Vall. in specio cons. 51. num. 15.*
 & 16. lib. 4. turpis enim talis donatio
 20 iudicatur cum donator id quod nō habetur, nec illud repudiare valet, vt *Gal-lus cit. num. 17. sequitur Fusarius de substit. quæst. 587. num. 2. in fine sequitur Mart. de legal. success. par. 1. quæst. 14. art. 4. num. 20. in fine, vers. quartus casus.*
- 21 Quæ iura non procedunt si prædicta renunciatio in pactum transiret, cum per pactum remitti possit tale conditionale fideicommissum, *tex. in l. 1. & ibi gl. & DD. C. de pact. post eum tex. Alex. in l. qui Roma, & ibi alij sentiunt, ff. de verbor. obligat. sequitur Paris. cons. 46. num. 2. lib. 2. cons. 49. num. 29. lib. 3. de communi opinione dixit in cons. 5. nu. 119. lib. 4. dixit equoque Capbal. in cons. 196. num. 26. & cons. 620. num. 48. & seq. Andr. Gayll. in lib. 2. obseruat. obseru. 139. num. 8. Duegn. in regul. iur. regul. 339. Odd. Sforz. de in integr. resti. q. 85 num. 29. latissime Decian. in cons. 39. nu. 64. lib. 2. Grass. in §. fideicommissum, quæst. 62. num. 1. Petra de interpret. ultim. volunt. fol. mibi 372. num. 4. Crot. cons. 275. num. 4. lib. 2. Anton. Peregr. in cons. 52. num. 16. & seq. lib. 5. & in suo tract. de fideicom. art. 52. n. 11 & 14. Mangon. in decis. Florent. 102. nu. 9. Boer. in decis. 147. num. 7. & 8. Ofasc. decis. Pedam. 11. num. 16. Ioseph. Ludou. in decis. perus. 19. num. 6. Affl. in decis. 30. num. 5. Cauale. in decis. 36. nu. 2. par. 1. Ea ratione fuerunt moti DD. quia conditionalia iura, quæ aliquando alicui competunt, per pactum remitti possunt, *l. sub conditione, ff. de solut. & ibi Curt. iun. num. 21. l. quoties, ff. de nouat. glos. tex. & DD. in l. 1. C. de pact.**
- 23 Gallus citatus nu. 33. & 34. Quod autem à Doctõribus ampliatur etiam si fuisset prohibitum tale pactum, in tali fideicommissõ à testatore cum contra ipsam voluntatem admittatur dictum pactum; noluit Bart. in d. l. 1. col. ult. & ibi Purpurat. ante num. 10. & sequenti, dixit equoque Decian. in cons. 39. nu. 145. lib. 2. Ioseph. Ludou. in decis. 19. num. 7. sequitur Dec. cons. 324. num. 2. Gall. citat. num. 8. Et tale pactum fieri potest, vel gratis, vel etiam modico accepto, prout dixit Bal. in dicta l. 1. & ibi Purpur. num. 14. & si datum fuit valorem ascendentem ad sextam partem fideicommissi conditionalis, adhuc valere renunciacionem, & pactum, *probat. in tex. in dicta l. 1. C. de pact. cum in fideicommissis conditionalibus læsio non cadat dixit Peregr. in cons. 52. in fin. lib. 5. & quod ita in practica obseruatur testatur Paris. in cons. 24. num. 121. volum. 2. & cons. 95. num. 20. vol. 3. Dummodo tamen*
- 26 fidei commissarius renuncians plenam cognitionem fideicommissi, & verborum testamenti habuerit *dicta l. de his ff. de transact. Gallus cit. num. 41. DD. & glos. in dicto tex. sequitur Corn. in cons. 135. num. 1. lib. 2. Capbal. cons. 620. num. 54. & sequent. Peregr. cons. 51. num. 20. & seq. lib. 5. & in tract. de fideicom. art. 52. num. 15. 20 & seq. Ceuall. comm. cõtra communi. quæst. 706. per totam, Paris. in cons. 24. nu. 121. lib. 1. Decian. cons. 3. num. 120. lib. 1. cons. 91. nu. 27. & seq. lib. 5. cons. 39. nu. 132. lib. 2. Socc. iun. cons. 120. num. 50. lib. 1. Siluan. cons. 40. num. 59. Grass. in §. fideicommissum, quæst. 62. nu. 4. ita etiã*
- 27 dicendum erit in transactione, quia si per transigeates nō fuerint plenè cognita verba fideicommissi ad huc transactio non valebit; quia omne pactum, siue transactio, super ignoratis non tenet, *dicta l. de his citata, & l. nō est ferendus, l. imperatoris, ff. de transact. Gallus cit. num. 50.*
- 28 Quod totum ampliatur in compromisso, vt *apud Socc. in cons. 282. in primo dubbio, & in cons. 219. vol. 2. dixit, Paris. in cons. 24. num. 104. vol. 2. cum compromissum videatur species transactionis, vt apud Socc. citatum, de quo latè totum videbis in cap. l. de his.*
- 29 Remanet enim conclusum, quod fideicommissum conditionale renunciatum nō veniat in larga renunciacione, quod
 30 ampliatur nec etiam venire in diuisione, imo nec per ipsam diuisionem renun-
 31 ciatum esse censetur, est *tex. in l. cum pater. §. hereditatem, ff. de legat. 2. ibi Bar. Bald. Imol. & Paul. de Castr. in l. qui Roma, §. duo fratres, quæst. 1. & ibi communiter omnes DD. pro vt Ripa, nu. 39. attestatur de communi Bal. in l. qui cum tutoribus, ff. de transactionibus & cons. 403. col. penult. vol. 1. cons. 364. cons. 440. vol. 4. Cuman. cons. 133. col. fin. Roman. in cons. 403. col. 1. Dec. cons. 86. num. 5. vers. sed tamen, Bertr. in cons. 437. nu. 4. lib. 7. Alex. in cons. 8. col. final. vol. 5. & cons. 21. in fine vol. 6. Capbal. in cons. 371. num. 14. vol. 3. vbi plures refert Becc. in cons. 24. nu. 15. sequitur Andr. Gayll. Practicar. obseruat. obseru. 139. par. 2. Mart. de legal. success. art. 14. quæst. 21. par. 4. n. 2. Gratus in cons. 60. col. 1. vol. 1. sequitur idem Bal. in cons. 46. lib. 1. col. 3. Bero. in cons. 130. nu. 9 & 11. lib. 2. Ruyn. cons. 139. num. 6. & seq. lib. 2. Mascard. de probat. conclus. 446. nu. 12. Anton. Gabriel in commun. opin. in tit. de fideicom. conclus. 1. nu. 28. Menoch. lib. 3. præsumpt. 115. num. 3. vbi de communi, & de recepta sententia testatur Marzar. de fideicom. quæst. 59. in fine, Crauett. cons. 24. nu. 2. & cons. 237. num. 2. circa finem, Bursat. cons. 12. nu. 44. & seq. lib. 1. Fusar. de substit. quæst.*

- quaest. 593. num. 1. & seq. Mangon. decis. Florent. 92. Casale. decis. 36. par. 1. nu. 26. Boer. decis. 147. ubi num. 10. Ioseph Ludou. in decis. Lucons. 19. Rosa Roman. in nouiter decis. 493.
- 32 Contra ipsum fideicommissum conditionale, secundum equam, & magis communem opinionem non currere præscriptionem; etiam longissimi temporis, per text. in l. fin. §. fin autem C. commun. delegat. & quod loquatur in præscriptione longissimi temporis, est text. in l. cum notissimi §. illud C. de præscriptione.
- 33 30. vel 40. ann. eo maxime cum conditione pendente, nunquam currit præscriptio, probant DD. in tex. l. filius famil. §. Diui ff. de legat. 1. & ibi Ripanum. 113. de communi opinione testatur Petr. de fideicommiss. quaest. 14. n. 329. sequitur Marc. Anton. Nat. in conf. 437. nu. 4. & 5. Peregr. de fideicommiss. art. 41. nu. 14. sequitur Soc. sen. in conf. 251. col. penult. Dec. in conf. 267. num. 4. Philipp. Corn. in conf. 117. in princip. & conf. 304. num. 19. Et conditio ad instar pestis, & belli consideratur eum ependente non currit præscriptio Bar. in l. Naturaliter ff. de usu capionib. in ultima colum.
- 34 Nec solum fideicommissum conditionale renunciatum non censetur, in diuisione, sed nec etiam fideicommissum purum dixit tex. in l. si non sortem, §. si certum ff. de condition. indebit. Soc. iun. in dicta l. qui Romæ §. duo fratres, num. 56. & ibi Bolognet. num. 195. vers. tamen omnes DD. sequitur Ruyn. in conf. 139. num. 1. in quo subiungit, neque renunciatum esse per illam diuisionem, per quam diuidentes promiserunt nihil facere contra ipsam diuisionem, quod de communi dixerunt DD. in l. qui cum tutoribus ff. de re transact. & in l. tres fratres C. de pact.
- 35 Cum in hoc certè promissio de non contraueniendo diuisioni, nihil impediat, quoniam semper intelligitur secundum subiectam naturam diuisionis, tex. in l. damni infelli, & l. stipulatio in princip. ff. de damn. infell. l. stipulatus ff. de usur. l. si legat. seru. ff. de legat. 1. & Ruyn. in dicto conf. 139. num. 2. & num. 10.
- Ad quod inferitur, quod si per partes fuerit cognitum fideicommissum esse purificatum, & de eo habuisse certam scientiam, adhuc per diuisionem censetur renunciatum, prout dixit idem Ruyn. in dicto conf. 139. num. 6. in fine; Qua de re dicendum est, quod per diuisionem censetur renunciatum omnibus prælegatis, cum prædicta prælegata, & legata, de sua natura ueniant in iudicio familiarum
- herciscundæ, l. restituta & l. facta ff. ad Trebell. Imol. Alex. & alii in l. cobaredi §. cum filia ff. de vulgar. & pupill. sequitur Mart. de legal. success. quaest. 21. art. 14. nu. 16. par. 4.
- 37 In dubio autè an fideicommissum sit renunciatum, vel non, semper iudicandum est, non esse renunciatum, l. à substituto in principio ff. de legat. 1. sequitur Simon de Petris de interpretatione ultim. uolunt. lib. 3. resolut. 5. nu. 19. Peregrin. de fideicommiss. quaest. 14. num. 136. Menoch. lib. 3. præsumpt. præsumpt. 17. num. 14. Decian. in conf. 52. num. 23. volum. 1. Riminald. iun. in conf. 204. num. 32. volum. 2. Surd. in conf. 67. num. 44. Mart. de legal. success. par. 4. quaest. 21. num. 20. Progreditur enim ad dubium quærendo, propter quas clausulas fideicommissum renunciatum censetur.
- 39 In quo dubio respondendum est primo renunciatum ceteri fideicommissis per clausulam ad habendum, tenendum, possidentum, & quicquid placuerit faciendum, per talem clausulam renunciatum censetur fideicommissum, data tamen fideicommissi scientia Croc. in dicta l. qui Romæ §. duo fratres num. 133. & seq. & ibi Bart. quaest. 3. ff. de uerbor. obligat. sequitur Menoch. in conf. 87. num. 18. volum. 1. conf. 157. in fina lib. 2. & conf. 323. num. 30. volum. 4. plurimos apud ipsum uidebis DD. & in præsumptione 115. num. 63. lib. 3. dixit Mart. supra cit. in dicta quaest. 21. art. 14 par. 4. num. 21. Peregrin. de fideicom. art. 52. num. 41. Borgnin. in decis. 36. num. 18. Bero. in conf. 172. num. 7. lib. 1. Gregor. Nat. in conf. 505. num. 33. Paris. in conf. 46. num. 23. & seq. lib. 2. & conf. 74. num. 8. & 15. lib. 3. Ruin. conf. 172. num. 6. & 11. lib. 1. Roland. à Vall. in conf. 34. num. 78. & seq. & ibi de communi testatur in conf. 64. nu. 12. & seq. lib. 4. Crass. in §. fideicommissum, quaest. 62. num. 7. Barz. decis. Bononiens. 56. num. 4. ita iudicatum, & decisum esse, testatur Casale. decis. 36. nu. 11. vers. secundo colligitur. Panciroli. conf. 79. in fine, Bursat. conf. 84. nu. 14. lib. 1. & conf. 523. num. 19. Riminald. iun. conf. 80. num. 38. & conf. 448. nu. 21. Alciat. in conf. 138. num. 3. Anton. Capbal. in conf. 253. num. 7. & seq. & conf. 430. num. 59. Zuccard. in l. 1. num. 61. C. de pact. Rota in col. lect. per Farmac. decis. 624. num. 4. par. 2. omnes autem isti DD. concludunt, quod per talem clausulam censetur renunciatum fideicommissum ad differentiam quando in renunciatione dicitur ad habendum, &c. cum omnino talis clausula cæterata, fideicommissi renunciationem importare non possit, quoniam illa uerba ad habendum, &c. remittuntur

tur ad arbitrium boni viri, prout dixit *text. in l. Gallus §. idem tradendum ff. de liber. & posthum. voluit Riminald. iunior in conf. 204. nu. 40. & seq. & num. 92. vsque ad nu. 111. vol. 2. de communi testatur Mandell. de Alb. in conf. 74. num. 7. late Mart. in tract. de claus. par. 4. claus. 12. & ibi dixit sepe sepius fuisse iudicatum, & remissū ad iudicis arbitrium, quod arbitrium iudicis penetrare, nec arguere potest, quoniam fuit voluntas renunciantis, dixit Mart. de legal. success. supra cit. nu. 23. dixit equoq; Petra de fideicom. quest. 14. nu. 67. ideo omninō cæterata esse non debet, quoniam effectum suum operari non potest pro vt dixit Gabriel. in suis comm. tit. de fideicomiss. conclus. 1. nu. 30. & sequent. Farinac. decis. 624. num. 4. in princip. par. 2. & de ista clausula taliter cæterata loquuti fuerunt DD. contrariæ sententiæ.*

Si enim talis clausula non fuerit cæterata, sed per extensum & estat in parte, dispositiua in diuisione fideicomissi renunciationē inducere videatur, Cardin. Tusch. in conclus. 279. num. 16. Ofasc. conf. 8. nu. 80. Surd. conf. 475. Gallin. conf. 21. nu. 21. cum sequent. Landereb. conf. 1. Ioann. Bapt. Costa in tract. de claus. claus. 7. num. 3. Barbosa in eodem tract. de clausul. claus. 4. nu. 17. fol. mibi 255. de aliis clausulis importantibus renunciationem in diuisione extant apud Fusar. in quest. 593. per totam.

41 Censetur etiam renunciatum fideicomisso, tam puro, quam conditionali, quotiescumq; renunciatio ipsa facta, in aliud operari non potuisset, solummodo in fideicomisso, vel puro, vel conditionali, dixit Alex. in conf. 102. nu. 6. vol. 6. ibi quod si verba alium effectum habere nō possent fideicomisso renunciationem importabant, *text. in l. si quando ff. de legat. 1. argum. text. in l. fundus qui locatus est. ff. de fundo instruct. dixit Menoch. in conf. 87. nu. 20. vol. 1. & in tit. de presump. lib. 3. presump. 115. num. 34. Peregr. de fideicom. art. 52. num. 32.*

42 Ita etiam operabitur transactio fideicomissi, quando in aliud ipsa transactio verificari non potuisset, etiam si in ipsa non fuerit dictum, visis, & inspectis verbis testamenti dixit Decian. in conf. 91. nu. 27. vol. 5. per text. in dicto §. duo fratres, & ibi Bar. nu. 19. vers. aut nulla, ubi Alex. nu. 54. Ripa num. 64. Ias. num. 94. Socc. iun. in conf. 116. num. 91. vol. 1. plures alios referre videtur Peregrin. cit. art. 52. num. 32. taliter obseruatum vidit Menoch. in conf. 289. vol. 3. Barz. decis. 96. num. 1. Caualc. in decis. 36. nu. 24. vers. quia respondetur, par. 1. sequitur Cacher. in decis. 112. num. 20. Mart. de legal. suc-

cess. quest. 21. par. 4. art. 14. nu. 91 in punto autem idem Menoch. in conf. 87. num. 20. vol. 1. in tit. de presump. presump. 115. lib. 3. num. 34. iuxta quidem ratione disposita in *text. l. si quando, & ibi Bar. & alij ff. de legat. 1. l. generaliter, §. 1. ff. de usufruct. legat. 43 ibi (verba renunciationis, sine transactionis, non debent esse, sine effectu operatiuo) cap. si Papa de priuileg. lib. 6. imo nec eius syllaba esse debet sine tali effectu, glos. in l. 2. ff. de eo quod met. caus. glos. 3. in cap. si Romanorum distint. 19. Bald. in Rub. Cod. de contrabend. empt. quest. 9. Alex. in conf. 26. num. 5. vol. 2.*

Et ista intelligenda sunt, quando in aliud verificari non posset renunciatio ipsa; prout DD. supra citat.

44 Fideicomissum autem conditionale renunciari potest etiam ab Ecclesia, sine Episcopi licentia, si Ecclesia collegiata sit, cum solummodo fieri sufficet, per Capitulum; si autem collegiata non fuerit, solus Prælat. renunciare poterit, Felin. in cap. contingit, col. vi. extra de sent. excommuni. Anchar. in cap. super col. 2. extra de rebus Eccles. non alien. cap. 12. num. 4. & seq. Imol. in cap. tua nuper circa finem, extra de his qua fiunt à Prælat. Rodoan. de reb. Eccl. non alienand. cap. 22. num. 4. & seq. in Ciuilib. Alex. in l. legatum circa finem. ff. de legat. primo, Aret. in l. bis qui hæres §. ult. col. 4. ff. de acquir. hæred. Bal. in l. contra iuris, §. 1. ff. de pact. & in l. magis puto, §. fundum ff. de reb. eorum & in l. pupillorum in princip. C. de repudiand. hæred. dixit Ruyn. conf. 123. col. 1. lib. 3. Ant. Gabr. comm. conclus. tit. de legat. concl. 3. num. 4. dumodo tamen aliquid pro ipsa renunciatione detur; quod totum, censetur datum ratione dubij euentus, seu conditionis appositæ in fideicomisso, pro vt dixit Peregrin. & Purpurat. in l. 1. n. 16. & seq. & ibi Ripa, num. 28. C. de Pact.

45 Deniq; si facta fuerit renunciatio cum verbis adeo prægnantibus & ipsa verba prægnantia, in aliud verificari non possent solummodo in conditionali fideicomisso adhuc illo renunciatum esse censebitur, quoniam si eius renunciationis verificatio in aliud verificari posset, certè non erit arguendum de conditionalis fideicommissi renunciatione, voluit Fusar. de substitut. quest. 593. nu. 120. Bolognet. in l. 1. num. 86. in fine C. de pact. Zafius in l. qui Romæ §. duo fratres, nu. 28. & seq. Curt. iun. conf. 49. num. 131. in fine, Brun. inter conf. feud. conf. 82. nu. 11. Gratias supra citatus in conf. 60. num. 15. & seq. lib. 1. Zilett. in conf. 170. nu. 13. ubi de communi opinione testatur.

Intelligendo prædicta quando verba adeo sunt prægnantia, quæ restringantur ad tempus præsens, & ad futurum, nam si solum restringantur ad præsens tempus, etiam si quod in ipsa renunciatione alius verificari non posset, solummodo conditionale fideicommissum, certè non dicitur remissum, cum tale fideicommissum sit de futuro tempore; *Menoch. de præsumpt. præsumpt. 115. nu. 39. Peregr. de fideicom. art. 52. num. 31. Angel. in cons. 287. num. 5. Ruyn. cons. 137. num. 15. lib. 2.*

46 Non renunciatum censetur fideicommissum per clausulam omni legum, & iuris auxilio, prout dixit *Petr. Ant. de Petr. de fideicommiss. quest. 14. num. 57.* si renuntiatio simpliciter tendat, non quidè cum verbis puta cõpetenti, & cõpetituro; quoniã per prædicta verba adhuc fideicommissum renunciatum censetur, dixit *Riminald. iun. in cons. 204. num. 38. & nu. 72. vol. 2.*

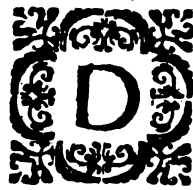
S V M M A R I V M .

- 1 Metus reuerentialis versari circa patrem & filium.
- 2 Reuerentia filii erga patrem, nullo iure civili dirimi potest.
- 3 Persuasio nimia patris respectu filii coactionis loco habetur.
- 4 Metus præsumitur in omnibus contractibus in quibus filius vna cum consensu patris se obligatur.
- 5 Contractus filii cum patre semper præsumitur meticulousus.
- 6 Metus reuerentialis ad obligationem filii resolvendam non sit sufficiens nisi concurrat enormis læsio.
- 7 Læsio enormis, & probatio contractus non esse versum in utilitatem filii resoluit statim obligationem.
- 8 Consensus patris in obligatione facta per filium in beneficium patris an valeat.
- 9 Fideiussio facta per filium pro patre an valeat.
- 10 Metus reuerentialis semper consideratur in filio.
- 11 Metus reuerentialis consideratur in Episcopo respectu clerici subditi.
- 12 Metus reuerentialis consideratur in viro respectu uxoris.
- 13 Metus reuerentialis consideratur in fratre respectu sororis.
- 14 Metus reuerentialis consideratur in fratre maiore respectu minoris.
- 15 Metus reuerentialis consideratur in patruo, respectu nepotis.

- 16 Metus reuerentialis consideratur in matre respectu filii.
- 17 Metus reuerentialis an sit sufficiens ad annullandum contractum renunciationis.
- 18 Probatio metus, & importunarum precum, & minarum est necessaria ad annullandum contractum.
- 19 Renunciatio exceptionis metus reuerentialis an valeat.
- 20 Notario an magis sit credendum deponenti de libera voluntate quam testibus deponentibus de matu.

C A P U T X X X V I I I I .

Metus reuerentialis circa quas personas habeatur, & an sit sufficiens ad inualidandam Renunciationem :

DE renunciatione facta metu latius egi in Cap. I. tamen de renunciatione causata ex reuerentiali metu adhuc non plenius dictum est.

- 1 Pro cuius sciendum est, primo illum veritari circa patrem, & filium, cum circa ipsos ex alia causa oriri non possit; solummodo ex reuerentia, quam filius patri, quodam instinctu præstare tenetur, l. parentes, ff. de ius vocando quæ nullo iure civili dirimi potest, l. 1 ff. de usufruct. l. iura sanguinis, ff. de reg. iur. sequitur *Pascb. de Virib. patr. potest. par. 3. cap. 2. num. 37. in fine, imo, & multo magis considerari dixerunt DD. in patre sene, respectu filii,*
- 2 quia nimia eius persuasio coactionis loco habetur dixit *Ioann. del. Castill. in lib. 3. quotidian. controu. cap. 1. num. 112 sequitur. Pascal. citat. in vers. dixit etiam Melchior Palæz. in tract. quest. maiorat. par. 1. quest. 25. num. 9.*
- 3 Quæ metus causa in omnibus contractibus in quibus filius vna cum consensu patris se obligatur, præsumitur si satis clare non constet de beneficio conuerso in eius utilitatem, semper enim meticulousus, ex metu reuerentiali præsumitur, & ex ea inualida reditur obligatio, vel saltem exceptionis ope restitendus, licet solus metus reuerentialis ad obligationem filii resolvendam, non sit sufficiens, si tamen enormis læsio concurrat, rescindendus erit contractus; *Socc. cons. 263. ante num. 5. vers. præterea facit;*

- vol. 2. Dec. in l. patium, num. 7. in fine C. de collat. & in cap. causam matrim. num. 22. de offic. delegat. Cald. in l. securatorem in verba filii, num. 40. vers. etenim patri filius C. de in integr. restit. post Lancell. Dec. in l. interpositas col. fin. vers. & quod hic, C. de transac. Menoch. de arbitr. iudic. lib. 2. cont. 2. casu 136. num. 9. & in tit. de presump. lib. 3. cap. 127. num. 14. Roland. conf. 59. num. 29. vol. 1. Riminald. iun. conf. 42. num. 49. conf. 295. num. 74. vol. 3. conf. 484. num. 43. & infra conf. 507. num. 3. vol. 5. Alb. conf. 100. nu. 4. lib. 1. & conf. 77. num. 51. Surd. conf. 395. nu. 29. lib. 3. conf. 513. num. 38. lib. 4. Capyc. dec. 259. num. 34. vers. responderi potest, & decif. 69. Cacheran. decif. pedam. 179. num. 5. Co-uar. in cap. quamuis par. 3. num. 7. de pact. in 6. Sese decif. Aragonens. 60. num. 10. par. 1. Fontaneth. de pact. nuptial. clausul. 7. glof. 2. par. 3. nu. 53. Menoch. de arbitr. iudic. lib. 2. contur. 2. casu 136. Ruin. conf. 179. num. 17. vol. 1. & conf. 60. num. 22. volum. 3. Soccin. iun. conf. 72. num. 134. lib. 1. Capbal. conf. 34. num. 31. & conf. 142. n. 39. vol. 1. Mongollon. de his qua vi met. caus. fiunt cap. 4. s. 1. num. 10. Gramat. decif. 103. num. 48. Versill. ad Afflic. decif. 393. num. 10. & decif. 69. nu. 5. Gramat. inter conf. civil. conf. 11. num. 12. alios refert. Reg. Rouit. in comment. ad prag. 1. de Senat. Consult. Macedon. num. 60. in-
- 7 quiens commorem resolutionem esse, quod ubi enormis laesio adest, & probatur contractum verum non esse in utilitatem filij tunc statim resolvitur obligatio, licet à minore facta, & iuramento roborata, potest alios firmavit Rouit. conf. 22. num. 66. & 67. volum. 2. qui loquitur in casu non existente metu reuerentiali, multo magis quando agitur de contractu, ubi praesupponi potest metus reuerentialis.
- 8 Imo etiam si in contractu adesset consensus patris in obligatione filii, prout disponitur in pragmat. 1. de Sen. Conf. Macedon. attamen si ipsa eadem obligatio in patris beneficium tendat adhuc non tenet, quia pater consensum prestare non potest ad sui beneficium, Barin. l. 1. nu. 4. 5. & 6. ff. de author. prastan. Socc. conf. 112. num. 4. lib. 1. Soccin. sen. conf. 23. lib. 4. las. conf. 69. lib. 2. Plon. conf. 33. num. 3. lib. 1. Alciat. presump. reg. v. presumpc. 2. num. 5. Paris. conf. 97. num. 20. lib. 3. Det. conf. 279. num. 5. & conf. 245. Bal. conf. 62. col. 1. lib. 4. Roland. à Vull. conf. 38. prope fin. lib. 4. Horz. Mand. in addit. ad Conf. Rom. 515. Guglielm. de Bened. in cap. Ramiut. in vers. mater in super Cloram nu. 46. de testam. Clat. in S. Donat. q. 6. decif. quatuor etiam Franoh. decif. 14. nu. 1. Caltrés. conf. 466. viso compromisso. num. 1.
- vol. 1. Calderin. conf. 32. circa finem de iustitia. Socc. conf. 111. num. 4. lib. 1. omnino videndus Praes S. C. Reg. Merlinus in controuers. 99. per totam Ascan. Clemens de patria potest. capi. effect. 19. nu. 6. Molfes. conf. 4. num. 24. & 25. Brun. in tract. de statut. exclud. fem. 2. part. in fin. Marius Catill. de donat. inter patrem, & filium tract. 1. discurs. 9. 1. par. unic. nu. 171. nec fideiussio per filium facta pro patre valet; tradit Socc. conf. 23. num. 15. eum seq. & num. 25. vers. sed adhuc praedictis, volum. 4. idem tradit Cauale. post alios decif. suiz. 31. num. 36. vol. 1. haec omnia procedunt ratione reuerentialis metus qui licet sufficiens non sit ad rescindendum, prout dixit tex. in l. 1. s. quae oneranda, ff. guarum rer. act. det. dixit Afflic. in decif. 69. & 246. Boer. decif. 100. Capyc. decif. 95. Ioseph. Ludon. decif. Lucens. 18. Iacob. Maur. in allegat. 47. Hyppol. Montan. in addit. ad Ant. Oliuan. par. 2. lib. 1. cap. 9. nu. 13. Gabriel. Pereir. decif. Portug. 30. num. 3.
- 10 Iuncto tamen tali metu cum laesione enormi sufficiens videtur ad rescindendum contractum cuiuscumque generis dixit post DD. supra citati, Auendan. lib. 2. cap. 11. num. 05. metus enim reuerentialis, etiam in Episcopo respectu clerici subditi consideratur, Mandell. conf. 186. num. 8. lib. 1. Alex. conf. 175. num. 14. lib. 2. Mandell. conf. 149. num. 9. Bursat. conf. 355. num. 35. Masurd. de probat. conclus. 1117. num. 10. Crauet. conf. 889. num. 3. lib. 5. Bertrand. conf. 1. num. 12. Reg. de Ponte. conf. decimo septimo nu. 74. lib. secundo Flam. de Rubois conf. 79. num. 33. lib. 2. Honned. conf. 19. num. 31. lib. 1. Intrigl. ubi supra
- 12 num. 30. & viri respectu vxoris tradunt DD. citati, adest tex. in Auth. presbyteros C. de Episc. & cler. de muliere circa maritum adest tex. in l. 1. in fine cum seq. ff. de liber. exhibend. late Tiraquell. de legib. conub. in princip. Mandell. conf. 77. num. 5. lib. 1. Baldass. Mongoll. in suo tract. de metu cap. 3. num. 7. Intrigl. conf. 6. num. 93. Mandell. conf. 4. num. 36.
- 13 Consideratur etiam metus reuerentialis in fratre respectu sororis, Aret. conf. 24. nu. 6. & Menoch. de arbitr. iud. lib. 2. casu 136. num. 6. & Pancirol. conf. 1. nu. 77. Paschal. de Vir. patr. potest. cap. 2. num. 37. part. 2. Surd. conf. 480. num. 11. Lancellott. Gallia conf. 34. num. 25. Socc. sen. conf. 263. num. 2. lib. 2. Ann. sing. 339. Crauet. conf. 49. num. 2. lib. 1. & conf. 976. num. 16. lib. 5. Intrigl. in tract. de casib. conscientiae casu. 1. casu 41. num. 31. & 32. Capic. decif. 159. num. 32. Ann. sing. 340.
- 14 Consideratur etiam in fratre maiore respectu minoris, Aret. conf. 44. sequitur Socc.

Socc. conf. 263. num. 3. lib. 2. Tiraquell. de primog. in prafat. num. 143. Menoch. conf. 1. num. 492. & 493. lib. 1. dixit Fabb. de Ann. in conf. 73. num. 15. lib. 1. Capic. decif. 159. num. 34. plures etiam congerit Ann. in fingul. 339. fequitur etiam Pafebalis de vir. patr. potest. par. 3. cap. 2. num. 37. in fine, qui frater in potestate non habet, l. unica §. extraneum, C. de rei vxor. act. Pafebalis & DD. ubi supra citat.

15 In patruo etiam confideratur respectu nepotis post alios dixit *Marzar. conf. 12. num. 10. vers. & promissa omnia, Mandell. Alb. conf. 100. num. 4. & conf. 198. num. 31. Socc. iun. conf. 77. num. 154. lib. 1. Rimin. iun. conf. 5. num. 31. Ruyn. conf. 49. num. 2. lib. 1. Ann. fing. 140. Tiraquell. in tract. de legib. connub. glos. 5. num. 36. Suard. conf. matrimon. conf. 10. num. 31. Intrigliol. de casibus conscientie centuria 1. casu 41. num. 38.*

19 Denique confideratur in matre respectu filij, post scribentes *Curs. iun. in conf. 141. num. 11. Crauett. conf. 232. num. 9. vers. facundo principaliter, Ann. sen. in fingul. 340. ubi etiam iunior in addit. in ipsis denique verfatür mœtus reuerentialis Crauett. conf. 976. nu. 16. lib. 5.*

17 Quod dictum est supra de contractibus, quod mœtus reuerentialis, non sit sufficiens ad ipsum contractum ipso iure annullandum *Ann. fing. 341. Sess. decif. 60. nu. 19. Iulius Caesar. Gallup. in sua prax. par. 2. cap. 12. nu. 37. Mari. auguiff. conf. 148. num. 7. itidem dicendam erit in contractu renunciationis, cum sufficiens non videatur ad ipsam ipso iure nullam declarandam, prout *Menoch. cit. lib. 3. presumpt. 127. num. 14. Seraph. de iuram. priuil. 21. num. 31. Hartm. Pistor. in quast. Parlam. 5. num. 56. Cephal. conf. 34. nu. 31. Scip. Theod. allegat. 36. num. 24. & 25. Bertaz. conf. 25. num. 9. Honded. in conf. 29. num. 48.**

18 In qua renūciatione reuocanda, omnino probare necesse est adfuisse importanz præces, vel saltim minæ & renunciando filiam passam, fuisse enormissimum damnū, & ob id, facile renunciationis reuocatio redditur pro vt dixit *Paul. de Gastr. in conf. 174. nu. 2. vol. 1. Mandell. de Alb. in conf. 77. num. 21. & conf. 100. num. 4. cap. causam matrimonij. n. 6. de offic. delegat. Dec. in l. pactum quod dotali, num. 7. C. de Collat. de alijs enim causis, in quibus cadit mœtus reuerentialis præsumptio, dictum est alibi.*

19 Deniq; etiam si filia reuocasset dictam exceptioni, mœtus reuerentialis adhuc ipsa renunciatio exceptionis non valeret, quia principalis renūciatio facta est mœtu, quæ non valet, & per consequens,

multo enim fortius, non valebit reuocatio dictæ exceptionis mætus, per ea quæ habentur in l. fin. §. idem quasit ff. de condit. indebit. & ibi Bar. Bal. Angel. & Alex. allegat. tex. in l. doli, §. diuersum, ff. de Nouat. dixit *Vincent. de Ann. in allegat. 114. nu. 6. in quibus probationibus sciendum est, quod si in concursu probationum, ex parte patris, notarius testatur de libera renunciantis voluntate, seu de libera agentis ad aliquem actum, ex parte vero filie testes deponant de mœtu, nūquid magis credendū sit notario deponenti de libera voluntate aut testibus deponentibus de mœtu, ex quo omnino dicendum erit, plus credi testibus deponentibus de mœtu, quam notario de libera voluntate, testatis iuxta notata per *Bal. in l. obseruare, §. proficisci, quast. 13. de offic. proconf. fequitur Alex. in conf. 156. col. 1. vol. 5. Iaf. in l. interpositas, nu. 5. C. de transact. Alciat. respons. 5. num. 8. & respons. 161. nu. 11. Boer. dec. 100. num. 3. Vincent. de Ann. in allegat. 114. num. 5.**

S V M M A R I V M.

- 1 *Practica petendi primum & secundum Beneficium.*
- 2 *Pragmatica prima sub tit. de dilationibus enunciatur.*
- 3 *Terminus petendi beneficia est infra mentem à die publicationis.*
- 4 *Fiscus elapso termino ad petendum primum vel secundum beneficium an restituatur vel comprehendatur sub dispositione prag. prima de dilationibus.*
- 5 *Fiscus & priuatus eodem iure utantur.*
- 6 *Dictio (vel) inter diuersa ponitur.*
- 7 *Appellatione personæ an veniat vniuersitas.*
- 8 *Extentio non fit in materia correctoria.*
- 9 *Persona loquentis sub quavis generali dispositione non continetur.*
- 10 *Ciuitas aliquid statuens an comprehendit se ipsam.*
- 11 *Verba quantumuis generalia & ampla non comprehendunt personam disponentis imo excepta videtur.*
- 12 *Statutum ciuitatis nunquam interpretari contra rem publicam.*
- 13 *Nemo presumitur uelle se ipsum ligare.*
- 14 *Statutum certam formam in contractibus disponens non ligatur ipsum principem contrahentem.*
- 15 *Princeps nunquam presumitur statueri contra se ipsum.*
- 16 *Statutum requirens in contractibus certam solemnitatem non comprehendere ipsum principem.*

- 17 Princeps loquens nunquam includitur in generali sermone.
- 18 Princeps nunquam obligatur lege legis.
- 19 Princeps ex contractu obligatur.
- 20 Princeps contractum facit ut priuatus.
- 21 Legem facere soli principi competit.
- 22 Pacta conuentiones & capitula per Imperatorem cū subditis facta per ipsum infringi non debent, nec per suum successorem.
- 23 Ciuitas contractum faciens ut priuata contrahere videtur.
- 24 Deus an ex contractu obligetur.
- 25 Princeps contractum reuocare non potest, & eam obseruare tenetur.
- 26 Princeps pro causa publicæ utilitatis an teneatur obseruare contractum, & subditis bona tollere dato ex cambio.
- 27 Princeps ex causa potest ius priuati ac quæsitum ex contractu cum ipso celebrato auferre.
- 28 Fiscus nunquam à lege à se statuta comprehenditur nisi de eo specialis mentio habeatur.
- 29 Arellus de Amato laudatur.
- 30 Princeps an possit reuocare demanium.
- 31 Princeps an reuocando demanium teneatur restituere pretium vel dare excambium.
- 32 Primam & secundum beneficium an renunciari possit.

CAPVT XL

Fiscus an comprehendatur sub dispositione Pragmaticæ primæ de dilationibus, & an concesso primo, & secundo Beneficio tam ipsi, quam aliis, personis in præiudicium partis Renunciare possit.

- 1 **V**ulgatum est in praxi, quod post citationē, imo vt plurimum tēpore expeditionis causæ, partes, vel procuratores eorum miserabilium personarum, petere solent, Primū, & super eo compilato processu, secundum beneficium, idest binam in integrū restitutionem, adeo vt supplere licitum sit in quo defectum est pro eorum defensione, & ne ad finem dilatandi quærant talia beneficia, superuenit noua pragmaticæ sanctio pœna petentibus, si illis non vtantur, de quo late *pragm. 1. in*
- 2

tit. de dilation. & ibi Roit. & de hoc latè videbis, Marans. in sua pract. & Gallupp. in par. 2. eiusque praxis cap. 28. & infra quot tempus, & in quibus causis concedatur talia beneficia apud ipsos DD. citat. latius videbis. & latè etiam scripsit Reg. Roit. in pragmg. 11. de ordine iudiciorum incipiente, cursu dilationum scripsit etiam Imbrianus de 1. & 2. beneficio.

Veruntamen series huius capituli nō in hoc consistere videtur, sed an fisco etiam probationes omittas ad instar minoris, quod in regno beneficium vocatur, scilicet restitutionis, vt *in Constit. Regni beneficium sub lib. 2. Rub. 39. ibique Andr. & Afil. in princip.* qua propter statuitur terminus petendi restitutionem infra mentem à die publicationis, vt *Imbrianus in suo tract. de 1. & 2. beneficio considerat. 5. num. 2.* quo elapso non amplius restituitur, quæritur an sub illius dispositione etiam fiscus comprehendatur.

5 In qua serie Capituli videtur dicendum sub ipsa statutaria dispositione, etiam fiscum comprehendi, cum regulariter fiscus, & priuatus eodem iure vtantur, *l. 1. C. de petit. hered. l. idem iuris ff. de compensat. l. 3. C. de rescinden. vendit.* sequitur idem Iulius Cæsar Imbrianus in *d. tract. num. 166. & 167. dixerūt commuiter DD. practici.*

Attamen DD. qui cōtrariam opinionem amplexi sunt non deficiunt cum per restitutionem fisci circa tale terminum probationum facultas coaugustetur, cui iuri repugnare videtur *text. l. penult. in fine C. de heret. & l. curent in fine ff. de testibus, Andr. in constit. Regni in causa depositi in finali vers. & in cap. 1. num. 7. si de inuest. inter Dom. & vassall.* probationibus autem pinguius subueniendū est, *l. generaliter C. de reb. credit.* scripsit *Roma. conf. 400. num. 1. vers. vnde ex his, Angel. in l. nihil interest in fine, ff. ad Maced. succ. iun. conf. 28. n. 6. vol. 3.* idque statuti verbis relatis facile dignoscitur exemplo, *in l. item veniunt, §. præter hæc, ff. de negot. gest.* in exordio enim dictæ pragmaticæ dicitur (Alli luochi, e persone priuilegiate, & inferius dicitur, *Qualsiuoglia Vniuersità, luogo, minore, ò altra qualsiuoglia persona*) videndum itaque est an statuti verba ad fiscum adaptari possint, pro ista opinione sufficit enim dicere de eo, non loquitur, *l. furiosi post principium C. de nupt. l. si seruum §. prætor ait ff. de acquir. herod.* sub verbo autem loci non contineri, omnibus constat item nec vniuersitas, quæ per plures personas representatur, vt in *tit. ff. quod cuiusq. vniuers. nomi-*

- no; & in l. in tantum §. vniuersitatis, vbi not. ff. de fer. diuis. & tradit Roman. dicto conf. 400. nu. 4. & conf. 436. in pircip. neque sub minoris nomine continetur, cum satis differant, vti cōstant ex traditis per Sforz. Odd. de restit. quaest. 8. art. 13. illud tātum superest cum appellatione personæ fiscus continetur; & inspecta verbi proprietate in statutis præcipuè correctoriis attendenda, non comprehendi probat *tex. in l. si quis in tantam C. unde*
- 6 *vi*, ibi apud fiscum, vel apud homines quoslibet, quæ dictio (vel) inter diuersa ponitur Crauet. conf. 326. num. 2. te §. alijsq. simill. ita firmat Roman. dicto conf. 400. nu. 6.
- 7 Et in simili, quod appellatione personæ non veniat Vniuersitas, aliaue persona representata, tradit idem Roman. dicto conf. 436. num. 2. & probatur ex noua constit. seu Aurbent. item nulla, & item quacumq. C. de Episc. & cler. & Bal. in Rub. C. ad Trebell. Cass. conf. 1. in 5. num. 37. & 39. Bal. in l. omnes populi, col. penult. vers. sed nunquid, ff. de iust. & iur. Angel. in dicta l. nihil interest in fine, ff. ad maced.
- 8 Nec huic opinioni obstare videntur verba pragmaticæ ibi (Qualsiuoglia persona) ex hoc enim non inducitur extentio ad personas fictas, maximè in materia correctoria, vt in proprio casu tradit Bal. in dicta Rub. C. ad Trebell. qui loquitur in eo, qui promisit defendere, contra omnem personam mūdi, inquit enim verba hæc, quamuis vniuersalia, non comprehendere vniuersitatem, quæ improprie persona dicitur, quem sequitur Cassan. dicto conf. 1. art. 5. num. 37. ad idem citans Cass. in Auth. item quacumque C. de Episc. & cler.
- 9 Cessat autem Regia Pragm. dispositio, ex quo, sub quauis generali dispositione, persona loquentis non continetur, l. si mercedem 56. §. si habitatoribus ff. de Act. empt. ibi omnibus in ea habitantibus, præter dominum, rectè recepta habitatio est, ad idem *tex. in l. si peculium 6. §. sicut, vers. cum peculiam, ff. de pecul. legat. l. Lucius Titius septimia 40. in verb. fin. ff. de fideicom. liber. ibi quia non sibi (legem dixisset, sed legatario) & l. inquisitio C. de solut.*
- 10 Pro qua opinione accedit illud quod communiter dixerunt DD. Ciuitatem aliquid statuentem, non comprehendere seipsam, quia nemo statuere contra seipsum creditur Bal. in dicta l. omnes populi, col. penult. vers. sed si statutum, ibi saluo, quod ipsa Ciuitas ff. de iustit. & iur. in cap. cum omnes, nu. 26. & 27. de constit. post Iacob. de Aret. in dicta l. si peculium, §. sicut

ff. de pecul. legat. idem Bal. in l. 1. §. similique modo, C. de latin. liber. tollen. in l. cum ipse, num. 6. C. de contrahen. empt. in Aurbent. quibuscumq. num. 5. C. de sacr. sanct. Eccles. & licet referat ibi Beluis. & Archid. contrarium sentientes, attamen loquuntur illi quando statutum cum communi iure confirmatur, quo statuens loquebatur.

Quæ ratio penitus cessat in casu proposito, vbi statutum iuri communi non conformatur, imo illi aduersatur, & probandi facultatem coangustat, vt per Andr. in dicta constit. in caus. deposit. in fine idemque tradit Roman. conf. 444 num. 10. & 19. Angel. Aret. inter conf. Socc. sen. in scrib. script. ad conf. 302. cuius subscriptionis initium, diligenter thema propositum col. 3. vers. præterea in restit. inquires, 11 per verba quantumuis generalia, & ampla, non videri comprehensam personam disponentis, imo exceptam, dicta l. inquisitio communem affirmat Alex. in l. 1. ff. quod quisque inris idemque testatur Ruyn. conf. 83. nu. 4. lib. 5. & fatuum inquit Bal. videri eum qui contra se loquitur in l. si quando, post nu. 2. C. de constit. pecun. & in l. 2. C. si seruus extero, inquit statuta Ciuitatum nunquam interpretari contra rempublicam, ex dicto §. sicut post Iacob. de Aren.

Ex quo *tex. in dicto §. sicut* satis ad rem inquit Crauet. de antiq. tempor. par. 4. materia singularitatis, num. 213. neminem, 13 præsumi velle se ipsum ligare, quem refert, & sequitur Menoch. num. 14. de presump. lib. 3. presump. 44. & idem subdens, num. 19. statutum certam formam 14 in contractibus disponens non ligare ipsum Principem contrahentem, post Roman. conf. 444. in fine, & Roland. de lucro dotis quaest. 84. num. 4. & 7. inquires statutum imponere necessitatem subditis, nō 15 autem ipsi statuenti, ibique alia in initio deducit, cum verisimile non sit voluisse principem contra se ipsum statuere, Cass. conf. 50. si dicta reformatio ante cap. fin. vers. nec est verisimile, vol. 1. in nouiss. pleraq; his similia congerit Menoch. dicto cap. 44. num. 11. & infra, & Ioann. Steban. Lambert. tract. de contract. eorum in fine, num. 94. & infra inquires aduersus 16 Tiraquell. statutum certam solemnitatē in contractibus mulierum requirens nō comprehendere ipsum Principem, cum ea contrahente, vbi alios eiusdem opinionis refert, ac similia adducit num. 98.

Hæc enim sunt huius opinionis, sequitur etiam Andr. in constit. Regn. beneficium, sub Rubr. de benef. restit. Reipubl. cir-

17 *ca medium*, ibi quia in generali sermone nunquam in eo includitur princeps loquens, ex *tex. l. insulam. ff. locati Rouitus de*
 18 *cis. 69. nu. 3.* cum princeps nunquam obligetur, *l. legis ad quod elegans est decisio Bal. in l. 1. ff. de constit. princip. quæ iura, &*
 19 rationes cessare uidentur in Principe contrahente quia statim obligatur, *lege contractus, & ratio diuersitatis euidenti-*
 20 *sima est, cum Princeps contractum facit ut priuatus, Dec. conf. 410. & conf. 483. & conf. 528. num. 6. Ansb. in conf. 65. Barb. conf. 20. Reg. constant. super Cod. tit. penult. fiscali cred. pres. num. 93. fol. 77. Bal. in l. si imperfecto C. de testam. Surdus decis. 43. nu. 1. Sessa decis. Arag. 181. nu. 1. Rota Roman. decis. 433. nu. 3. p. 1. Affl. decis. 128. num. 10. Alexand. conf. 74. num. 13. lib. 4. Soecin. conf. 120. num. 11. lib. 3. Corne. conf. 284 lib. 4. Dec. conf. 600. num. 2. & conf. 689. num. 5. & conf. 25. num. 21. lib. 1. Roland. conf. 53. nu. 33. lib. 3. Ias. conf. 1. lib. 1. Curt. iun. conf. 142. num. 7. Gonzal. ad regul. cancell. glos. 28. Bald. in cap. 1. de nat. feud. Rom. conf. 52. num. 3. & conf. 352. & conf. 95. & 436. num. 16. & contrahendi facultas communis est, ideo princeps sicut alij obligatur; Pascalis de patria potestate part. 1. cap. 1. num. 52. Dec. conf. 151. 2. dubio Crauet. conf. 141. nu. 12. l. digna vox C. de legib. Sessa decis. 74. num. 41 & nu. 42. & latissime Reg. Tappia decis. sup. conf. 5. num. 55. cum sequent. legem vero*

21 tanquam princeps facit cui soli hoc competit, *l. fin. C. de legib.* ideoque legem seruare non obligatur, ut Bald. supra cit. cui contractui adstringitur, & illum seruare debet, nec illi contrauenire permittum est, notant DD. in cap. 1. & ibi communiter Canonist. de probat. & in cap. 1. & ibi Bal. & feudist. & communiter de natur. feud. pro quo etiam adduci potest, *glos. penult. in cap. ad Apostolicæ de re iudic. glos. in S. nullis. Authen. de defensor. ciuit. voluit Innocen. Felin. & alij canonista in cap. nouit. de iudic. Bar. in l. quod semel ff. de decret. ab ordin. faciend. ita consuluit Alex. in conf. 101. vol. 3. conf. 4. vol. 3. & conf. 87. vol. 3. sequitur Philipp. Dec. in conf. 48. quapropter dixit Cyn. & post eum Bald. in l. digna vox C. de*

22 *legib.* quod pacta conuentiones, & capitula facta per Imperatorem, cum subditis non possunt nec infringi debent per ipsum, nec per successorem suum, ut dixit sapienter idem Bal. in cap. 1. col. 1. de natur. feud. Socc. iun. conf. 70. num. 27. lib. 3. Socc. conf. 4. lib. 3. Ias. conf. 86. num. 3. lib. 3. Socc. iun. conf. 1. num. 69. lib. 4. Roman. conf. 327. num. 3. Crauet. conf. 241. nu. 17. Decian. conf. 52. nu. 42. lib. 1. Reg. Conf. de Giorg. allegat. 13. num. 11. & 12. quod licet Deus

Imperatori subiecerit, leges, & Papæ Canones non tamen eisdem subiecit contractus, & conuentiones, quin ex ipsis irreuocabiliter non obligentur satis pulchrè dixit Bal. in l. qui se patris col. antepenult. in vers. hoc scitus C. unde liberi, quia quando in concessione Principis, quæ sonat in priuilegium constituitur prærium irreuocabiliter efficitur contractus, quia licet Princeps reuocare possit merum priuilegium, & gratiam à se concessam, non tamen reuocare poterit contractum, vel priuilegium, quod transiit in naturam contractus, ut latè consulendo firmat Barbat. in conf. 67. vol. 1. de qua re videas idem Barbat. in conf. 1. col. 4. vol. 3. in contractibus autem Princeps iure communi utitur, & ut priuatus obligatur de iure gentium, pro quo facit *text. in l. 2. §. 1. ff. ne quid in loco publ. per quem text. dixit Bar. in l. in fraudem in §. neque ff. de iure ffc.* Neque dominia ac iura ex proprijs, vel alienis conuentionibus aut testamentis quæ sita subditis iuuitis auferre posse Bart. & alij in l. fin. C. si contra ius vel util. public. Canonist. omnes in cap. qua in ecclesiarum de const. Iason. conf. 223. vol. 2. Prægrin. de fideicom. art. 52. num. 127. Menoch. de arbit. iudic. quæst. 48. nu. 6. Rodolf. de supremi Princip. potest. cap. 6. num. 151. & nu. 170. & nu. 195. Reg. de Ponte conf. 4. num. 13. & seq. lib. 1. Reg. Rouit. conf. 79. num. 51. lib. 1. communem esse sententiam plurium auctoritate confirmat Marchio Torello Reg. Capic. Latino consult. 38. lib. 1. num. 10. per textum l. ex hoc iure ff. de iustit. & iur. Princeps

23 enim vel Ciuitas, aut Respublica quando aliquem contractum facit cum priuato, ut priuatus contrahere censetur, & ut priuatorum contractus iudicari debeat, cum regatur ab ordinaria potestate DD. & ex text. cit. imo, & multo magis ad hoc faciunt ea quæ dixit Bal. singulariter in l. 1. in princip. ff. de pact. quod

24 non dum princeps, imo & ipse Deus supremus omnium Dominus ex contractu, & promissione obligetur, ubi infinitas sententiarum refert, & consulendo sequutus fuit Philipp. Dec. in præallegato consilio 58. & conf. 151. col. 6. vers. uenio ad secundam dubium, & legitur Genesi in cap. 22 iuxta Prophetam dicta in Psalmis (quæ procedunt de labijs meis non faciam irrita) & ita etiã DD. Deci. conf. 488. 689. & 600. conf. 25. Ant. Gomes in l. tauri 4. nu. 89. tom. 2. var. cap. 1. Surd. Affl. 128. decis. dec. 43. nu. 11. Sess. decis. Arag. 181.

25 Nam ratio huius obseruantix contractus

26 **Etus Principis est**, quia si aliter esset nul-
 lus inueniretur, qui cum principe con-
 traheret, & sic careret hominum com-
 mercio, quod esset valde graue, & prin-
 cipi perniciosum, pro qua ratione facit
 optimus *tex. in l. quod si minor, §. non sem-*
per, ff. de minorib. & inter maiores penias
 que in hominibus considerantur, est ho-
 minū carere commercio *l. hi qui sanctam*
C. de apost. quam rationem considerauit
Ludou. Roman. in consf. 362. circa finem,
 que ratio expressè colligitur ex mente
Bald. in l. Princeps ff. de legib. cum licet
 Princeps sit solutus legibus secundum
 magis veram opinionem non tamen
 soluitur legibus conuentionum & con-
 tractuum, qui sunt de iure gentium *Bal.*
in l. 1. C. de consf. princip. latè Castill. de
tertijs debitis cap. 18. num. 4. bene Amara in
l. 1. & 2. C. ne fisco. rem quam vend. euinc.
lib. 10. num. 11. & latissimè Vasquez Men-
chac. lib. 1. controuer. Illustr. cap. 3. per totum
Hartm. pist. tom. 3. q. 25. num. 7. que om-
 27 **nia limitantur pro causa publicæ utilita-**
 tis, pro qua quidem causa permessa est
 principi in obseruantia contractus, imo,
 & subdito suo bona tollere, *ut l. item si*
verberatum, §. 1. ff. de rei vindic. l. Lucius ff.
de Euct. l. venditor, §. si constat ff. com. pra-
edio, dixit Imol. in cap. cum M. de consf.
tut. consuluit Alex. in consf. 101. vol. 1. & in
consf. 22. vol. 2. Socc. in consf. 4. col. 3. vol. 3. di-
xit etiam Bald. in l. fin. in princip. ff. de sena-
tor. & Princeps ex causa potest ius
 28 **priuati acquisitum ex contractu cum**
 ipso celebrato auferre *Bald. in l. penult. C.*
de donat. inter virum, & vxor. gl. in l. penult.
in l. Barbarius ff. de off. pret. DD. comuni-
ter. in d. l. fin. C. si contr. ius Ifern. in consf.
ea que ad decus. vbi. Affl. num. 6. Affl. decis.
361. num. 6. Gayl. obseruat. 56. lib. 2. Castil.
decis. 134. num. 20. Roland. consf. 9. vol. 2. can-
cer. variar. resolut. par. 2. cap. 2. de iuris dit.
nam 82 D. Reg. Tapp. in l. fin. cap. 9. par. 20.
nu. 41. de consf. rodolf. vbi sup. & Reg. Capic.
Latro vbi sup. que omnia ampliari dixe-
 29 **rent DD in privilegio, quod transit in**
 naturam contractus *ut voluit Angl. in*
l. 2. ff. de his qui sunt sui vel alien. iur. Ro-
man. in consf. 352. col. 6. que ratio cessa-
 28 **re videtur in fisco, cum nunquam in le-**
 ge à se statuta comprehendatur, nisi de
 eo specialis mentio habeatur, dixit *Do-*
 29 **ctiff. atque sapientiff. ille Anell. de Amato in**
 suis aureis *consf. & signanter consf. 69. nu. 34.*
lib. 1.

Nam causa ob quam licitum est ipsi
 principi à contractu cum subdito facto
 discedere non esse debet cogitata tem-
 pore ipsius conuentionis, sed ignorata,

& noua, *ut bene dixit Ias. in consf. 1. num. 6.*
vol. 1. Roland. à Vall. consf. 1. num. 158. & seq.
lib. 2. Peregr. in tract. de iur. fisci lib. 1. tit. 3.
num. 67. & in tatum licitum est ipsi prin-
 cipi bona suorum subditorum ex causa
 publicæ voluntatis tollere de plenitu-
 dine potestatis dato tamen ex cambio,
 siue cōgrua recompensa, *ut optimè di-*
xit Hypolit. Riminald. in repet. cap. que in
Ecclesiariu de consf. num. 302. cum seq.
per tex. in l. item si verberatum §. 1. ff. de rei
vend. & l. Lucius ff. de euct. & l. venditor §.
si constat ff. comm. predio. & subdito cō-
 cessa est facultas agendi contra Prin-
 cipem pro prædicto excambio *ut in ter-*
 minis obseruauit *Lucas de Penn. in l. fin.*
C. de locat. predio ciuil. lib. 11. dixit etiam
Andr. de Ifern. in cap. 1. vers. moneta in fin.
que sint regal. Dec. consf. 292. Arius Pinell.
in rub. C. de rescind. vendit. in 1. par. cap. 2.
num. 24. & seq. Malin. de primogen. Hispan.
lib. 1. cap. 8. num. 31. Canter. lib. 3. variar. re-
solut. cap. 3. de priuileg. num. 4. cum seq. Castill.
quotidian. controuerf. lib. 3. cap. 6. nu. 6.

Ampliandò prædicta in reuocatione
 Demanii etiam ex causa onerosa, & iu-
 ramento vallatorum iurium DD. autho-
 ritate non minus latè quam doctissimo
 comprobauit *D. Reg. Galeota Dux Regi-*
na vtr. quidem præstantissimus, cuius omni
quo colenda erit sua memoria in suo respon-
so ff. scilicet 23. conclus. 1. 2. & 3. Idem etiam
ex Ifern. Capyc. Anna Franch. Cam. Salern.
Reg. de Ponte Sess. Molfes. & alijs scripsit D.
Reg. Capyc. Latro d. consf. 38. num. 11. sub
 illa tamen moderatione *ut debeat Rex*
 cum demanij reuocat prædium resti-
 tuere, quod regulare est, cum Princeps
 vel dominiū auferit, vel à conuentis
 recedit ad *tex. in l. si venditor §. constat ff.*
comm. predior. Bart. in l. fin. §. Titius ff. de
pignor. act. Surd. consf. 203. vol. 2. num. 38. Ro-
dolf. post alios d. cap. 6. num. 162. D. Reg. Ga-
leot. respons. fiscal. 24. nu. 10. & seq. & con-
trouerf. illa ff. cap. 52. num. 2. lib. 1. Ifern. in
pluribus locis, & signanter in s. post natalem
in vlt. vers. de pace tenend. & in sit. de capit.
qui iur. vend. §. similiter nu. 27. & in sit. que
sint regal. §. plausitor. nu. 53. & ex text. in
l. 2. C. in quib. vis ser. pro prem. lib. vbi Bald.
& Aug. in l. venditor §. si constat ff. comm.
pred. gl. in l. domino à familia ff. ad syllan.
qua allegat text. in l. lex Cornelia in verbo
ex publico ff. ad syllan. cum alijs adductis
per Annam alleg. 69. nu. 49. Roland. à Vall.
consf. 68. Neuzan. inter consf. Brun. 1. 2. n. 169
Surd. consf. 203. num. 38. Natt. consf. 554. Ce-
phal. consf. 342. num. 10. Ias. consf. 46. num. 17
volu. 3. Menoch. consf. 264. num. 35. & seq. &
consf. 103. num. 26. Rodoriq. Suarez alleg. 10.
 num.

num. 1. & seq. *Cancerius variar. resolut. lib. 3. num. 84. Riminald. iun. conf. 45. num. 88. Eugen. conf. 50. num. 39. Affl. in tit. de capit. qui citr. vend. num. 27. & decis. 322. num. 16. Vbi citat Bald. in l. ficus C. de seruit. Loffred. in sua paraphr. feud. in §. similiter in eod. tit. de capit. cur vend. Mastrill. in tract. de magistrat. lib. 3. cap. 4. nu. 353. Reg. Tapia decis. 5. suprem. Senat. Ital. num. 57. Valasc. consult. 22. num. 5. Gayl. lib. 2. obser. 56. num. 8.*

Quæ pretii restitutio vel damni restitutio ante rei oblationem, & contractus reuocationem fieri debet *d. l. si venditor §. constat ff. comm. prad.* (ibi nisi prius solueret, & postquam satisfecerit Domino) *Las. conf. 40. vol. 3. num. 17. Mastrill. de magistrat. lib. 3. cap. 4. num. 358. & seq. D. Reg. Galeota contro. ser. Illustr. d. cap. 52. lib. 1. num. 21. ibi (nisi dato prius cambio) D. Reg. Tapp. decis. suprem. Ital. sen. 9. num. 57. ibi (satisfacta prius parte lesi) Andr. in §. plausrorum num. 53. in tit. qua sint regal. Ann. alleg. 69. num. 50. & ista pretii vel damni restitutio catenus differt Princeps quatenus imminenti necessitate pressus tunc vnde solueret non haberet *Ifern. in §. moneta de prohibis. feud. alent. per Feder. num. 23. D. Reg. Galeot. in respons. hscal. 23. conclus. 4. num. 77. & D. Reg. 1. app. in l. fin. de consti. Princ. par. 2. cap. 9. num. 49. dixit esse communem, & sic etiam intelligendam doctrinam Luc. de Penn. & Affl. qui contrarium sentire videntur scripsit Mastrill. d. cap. 4. num. 459. & 360.**

Iuxta autem causa dicitur quando propter publicam vtilitatem, vel propter bonum pacis, vel propter defensionem Regni, & expulsionem inimicorum ultra quod de plenitudine potestatis ex qua potest Princeps auferre prædictum demanium, quæ iuxta eam ex irreparabili necessitate mereretur ex eadem restitutione pretii semper permessa fuerit dilatio ex cambii.

30 Denique an dictæ personæ priuilegiatæ renunciare possint tali beneficio. In quo dubio dicendum erit omnino posse illis renunciari antequam ipsis concedatur, quia ipsis concessis, non possunt amplius renunciari in præiudicium alterius partis, vt *Presid. de Franch. in decis. 269. nu. 1. & ibi addentes, Affl. in constit. obscuritatem, col. 6. num. 78. & sequenti, Vr. fill. ad Affl. in decis. 89. Gallupp. in sue prax. in tit. de 1. & 2. benef. num. 14. Reg. Rouit. in prag. cursu dilationum de ordine iudic. num. 26.*

S V M M A R I V M.

- 1 Exceptio non numerata dotis opponi permisum est à marito siue ab eius heredibus intra limitatum tempus.
- 2 Onus probandi dotem receptam reicitur in muliere, vel eius herede.
- 3 Confessio dotis à marito facta intelligitur facta sub spe futura numerationis.
- 4 Confessio non probat veram numerationem.
- 5 Confessio quando præsumatur facta causa donationis.
- 6 Renunciatio exceptionis non numerata dotis dicitur vera donatio.
- 7 Renunciatio exceptioni non numerata pecunia siue dotis cum pacto de non veniendo contra non valet, & pactum nihil operatur.
- 8 Renunciatio exceptioni non numerata pecunie, siue dotis intelligitur semper cum clausula si pecunia numerata fuerit.
- 9 Renunciatio exceptioni non numerata dotis cum in:eruallo amplius opponere eam non potest.
- 10 Renunciatio exceptioni non numerata dotis si deinde agnoscit debitum non conceditur oppositio exceptionis.
- 11 Renunciatio exceptionis non numerata dotis si fuerit geminata nullam operatur.
- 12 Hæres consentiens in actu mortis nullam opponere potest exceptionem numerata pecunia, & quid in existente in extremis, in quo nulla spes vitæ adesse potest.
- 13 Exceptio non numerata pecunia non conceditur sicut conceditur in mutuo quando mutuum provenit ex alia causa.
- 14 Renunciatio exceptionis non numerata pecunia arguitur ex lapsu biennij.
- 15 Numeratio pecunia arguitur ex lapsu temporis biennij in non opponenda exceptione non numerata pecunia.
- 16 Tempus biennij ad opponendam exceptionem non numerata pecuniæ est permisum de iure Ciuili Canonico, & Regio.
- 17 Tempus biennij conceditur ad opponendam exceptionem non numerata pecuniæ tam in contractu dotis quam mutui.
- 18 Tempus triginta dierum conceditur ad opponendam exceptionem non numerata pecuniæ in omnibus contractibus.
- 19 Exceptio non numerata pecunia an possit opponi contra litteras cambij.
- 20 Confessio emanata ante nuptias contractas an noceat creditoribus.
- 21 Confessio alia est iudicialis alia extrajudicialis.
- 22 Confessio iudicialis quanam sit & si equiparatur sententiæ.

CAPITULUM XLII.

Exceptio non numerata dotis an Renunciatione tollatur.

- 23 Iudex debet esse competens.
- 24 Confessio facta coram Iudice incompetenti an inducat praeiudicium.
- 25 Confessio quando equiparatur sententia vel rei iudicata.
- 26 Sententia habet executionem paratam pro ut sunt sententiae S.R. Conf. Neapol. & faciunt ius in regno.
- 27 Confessio an inducat notorium prout est sententia.
- 28 Confessio facta iudicialiter Iudex nihil remanet agendum nisi eam esse qui.
- 29 Confitens iudicialiter in civilibus habetur pro condemnato.
- 30 Supplicatio siue libellum praesumitur oblatum ad instantiam illius in cuius favorem continet.
- 31 Citatio praesumitur facta ad instantiam illius, qui est nominatus.
- 32 Confessio facta in iudicio sine causa an probet.
- 33 Confessio facta absente parte in iudicio sine causa an probet.
- 34 Confessio extrajudicialis quando habet vim iudicialis, & probet, & producit actionem.
- 35 Lex cum de indebito §. finali ff. de probat. enunciatur.
- 36 Confessio facta à defuncto an noceat suis heredibus.
- 37 Confessio facta à defuncto an noceat heredibus, & singulari successori.
- 38 Confessio facta in uno iudicio inter easdem personas in una causa praeiudicet confitentibus in alio iudicio.
- 39 Confessio facta ad unum finem potest reuocari in alio ad alium finem.
- 40 Confessio facta in testamento an probet.
- 41 Confessio facta de recepto per creditorem absente parte an sibi praeiudicet.
- 42 Confessio facta contra papillum an illi praeiudicet, & valeat.
- 43 Confessio quando dicatur facta in praeiudicium.
- 44 Confessio facta per patrem an praeiudicet filiis.
- 45 Confessiones sunt acceptandae à partibus ad ad finem probandi impugnatae non probant.
- 46 Scripturam producentem quando tam acceptare, & approbare videtur.
- 47 Confessio facta per errorem quando possit reuocari.

Vod dispositum fuit in exceptione non numerata pecuniae, idem ampliat in exceptione non numerata dotis dixit *tex. in l. in contractibus in princip. C. de non numer. pecun. obi satis fusc Felin. Molin. Hispan. in tract. de contract. disput. 302. num. 3. Riminald. sen. in conf. 216. num. 15. lib. 2. Craff. de except. excepti. 43. num. 42. Gallupp. in prax. Sacr. conf. p. 2. c. 11. n. 16. Macin. p. 4. effec. 153. & effec. 155. Iul. Caf. Imbrim. de primo, & secundo beneficio. considerat. 7. n. 114. Cuius oppositio non numeratae dotis marito permittitur, siue suis heredibus intra limitatum tempus, ex *tex. in l. final. & in Auth. quod locum C. de dot. caut. non numer.* qua exceptione opposita illud onus probandi dotem verè esse receptam in mulierem transit vel ad heredes eius, *l. 1. C. de dot. caut.**

Imo etiam si maritus dotem se recepisse dixisset adhuc fortiter contra mulierem praesumptio resistit cum semper praesumatur illam confessionem à marito factam, fuisse sub spe futurae numerationis, & proinde talis exceptio ipsi non denegatur *l. fin. eù Auth. seq. C. de dot. caut.* & quando talis coniectura haberi potest, omnis donationis praesumptio cessat, *Soc. in l. penul. nu. 75. ff. solut. matrim.* quoniam licet maritus dotem se recepisse confessus sit, ipsa confessio veram numerationem non probat, nisi indicibus concurrentibus *Bal. in Rub. C. de priuilegi. dot. nu. 6. Salic. in l. si mater C. de contrahen. empt. Tiraquell. in l. si unquam in verbo donatione, num. 188. C. de reuoc. donat. Aym. conf. 40. Alex. conf. 18. lib. 3. conf. 26 lib. 2.* quando verò constat eam confessionem, maritum fecisse causa donationis, & ex indicibus, ita euidenter apparet nulla potius tam ipsi, quam suis heredibus exceptio non numeratae dotis conceditur *l. penult. C. de donat. ante nupt. in specie scripsit Campeg. de dote part. 1. quest. 54. per totam Gaius de credito cap. 4. quest. 11. nu. 1732.*

Præsumitur etiam confessionem fuisse factam causa donationis, quando ipsa confessio fit matrimonio constante, quia non praesumitur facta sub spe futurae numerationis, sed donandi animo, *Ioann. Andr. in addit. ad specul. in Rubr. de*

- donat. inter vir. & uxor. dixit Bal. in l. penult. num. 4. C. de priuil. dotal. & ita receptam esse hanc sententiam, inquit Alex. in conf. 142. col. 2. lib. 6. & ibi in apostilla, in verbo donandi, Soc. in l. ultim. num. 100. ff. solut. matrim. Gozad. in conf. 28. num. 21. Ioan. Bapt. de sanct. Blas. de priuil. dotal. cent. 3. priuileg. 296. Mandell. de Alb. conf. 65. num. 6. Capbal. conf. 286. num. 9. Brun. conf. 71. num. 14. Riminal. conf. 216. lib. 2. Menoch. de presump. presump. 12. num. 51. Bologn. conf. 18. num. 4. Couar. var. resolut. lib. 1. cap. 7. nu. 4. Gozad. conf. 28. num. 21.
- 6 Multo magis si in ipsa confessione adisset renunciatio dictæ exceptionis non numeratæ dotis, quoniam tunc esset vera donatio, & ipsa renunciatio naturam verè donationis saperet, l. si quis delegauerit, ff. de Nouat. sequitur Roland. cit. num. 3. quod uti suspecta, & in fraudē legis, non valet, communiter DD. citati, tamen quicquid sit de hoc videas Roland. cit. per totum.
- 7 Quando vero in ipsa confessione nulla concurrant indicia siue coniecturæ donationis & adsit renunciatio predictæ exceptionis non numeratæ pecuniæ imò non solum renunciatio sed pactum de non veniendo contra renunciacionem adhuc secundum magis communem opinionem DD. quam summæ autoritatis renunciatio nulla est, & permissum est confitenti & renuncianti opponere prædictam exceptionem non numeratæ dotis siue non numeratæ pecuniæ pro vt Cardinalis Tuscus in litt. E. conclus. 9. num. 1: & in litt. E. conclus. 420. nu. 2. & conclus. 21. nu. 4. Bertazzol. in tract. clausularum glosa 4. num. 1. Bartolus in l. fin. in secunda lectura C. de non numerat. pecun. Ausfrer. in addit. ad Cappell. Tolos. decis. 373. Soccinus conf. 30. nu. 12. vol. 1. Crassus de except. excep. 43. num. 7. Emanuel Acoft. in l. si ex cautione in glos. in verbo compellitur C. de non numerat. pecun. Abbas in conf. 71. num. 1. in fine lib. 1. Alex. conf. 179. nu. 3. lib. 2. & conf. 1. num. 9. lib. 6. Vasquez in controuerf. ususfreq. lib. 3. cap. 46. num. 6. Mansuer in pract. tit. 30. num. 14. fol. mibi 149. qui omnes pro communissima hanc opinionem testantur in specie Io. Dominicus Gaius de credito in cap. 4. ques. 11. nu. 1727.
- Et mouentur cum vna formali ratione videlicet quod eadem fragilitate & facilitate qua quis ad confitendum inducitur eadem potius inducatur ad renunciandum & ad apponendum in ipsa renunciacione clausulas pactum & omnia quæ opponi potuissent ad damnum ipsius renūciantis & confitentis Campeg.
- de dote part. 1. ques. 54. post omnes illustravit R. Hector Capicius Lacro Marchio Torello in decis. 111. num. 47. & 9. quod totum ampliavit. procedere non solum de iure ciuili sed etiam de iure Canonico pro vt Bertazzol. de clausul. claus. 3. glos. 1. num. 7. post multos refert Riccius Collect. 1177. & 250. Gratianus decis. 165. idem Reg. Capicius Lacro nu. 10.
- 8 Semper. n. in ipsa renunciacione subintelligitur clausula illa si pecunia numerata fuerit, & proinde quotiescumque non sequitur effectualis pecuniæ numeratio semper est in voluntate confitentis. opponere exceptionem prædictam idem Campeg. in 1. citatus.
- 9 Quod totum intelligendum est quando ipsa renunciatio sequatur in eodem contractu confessionis quando quidem si minimum præcesserit interuallum nullum remedium renuncianti conceditur & presumitur fictum habuisse animum donandi Cardinal. Tuscus in litt. E. conclus. 421. num. 7. sequitur Molina in tract. de contractibus disputat. 302. nu. 7. Bertazzol. de clausul. claus. 3. 2. glosa 4. num. 1. Mascardus de Probation. conclus. 695. num. 13. cum sequenti Mattheus Coler in tract. de poffess. execut. part. 1. cap. 10. num. 210. Crassus de except. citatus nu. 8.
- 10 Rursus non procedunt iura supra al. legata quotiescumque confitens post renunciacionem in istrumento factam, debitum quod confessus fuisset agnouisset tunc nulla exceptio ad sui fauorē competere potest post DD. repetentes in l. cum fidem C. de non numerat. pecun. Paulus de Castro in l. si caut. one nu. 6. C. de non numerat. pecun. Iason in l. cum quis col. pen. ff. si certum petatur, Crassus de except. citat. nu. 9. Bertazzol. in d. tract. de clausul. claus. 3. glos. 4. num. 2. Aretinus in §. fin. num. 38. in titution de except. quoniam ex tali debiti agnitione præsumitur omnis actus tanquam legitimè factus Decius conf. 618 num. 2. lib. 2.
- 11 Denegatur oppositio huius exceptionis quando confitens geminasset suam confessione cum renunciacione, vt latè Crassus de exceptionibus ques. 14. per totam, & latius dixi in cap. 9. attamen non assentior in hoc, sed potius, cum Menoch in conf. 918. num. 29. lib. 10.
- 12 Denegatur itidem talis oppositio exceptionis in hærede alicuius morientis, qui in ipso actu mortis confitetur recepisse pecuniam in tali casu hæredis morientis nullam opponere possunt exceptionem, quia dari non potest spes futuræ numeracionis, glos. in l. 1. C. de falsa caus.

caus. adiect. legat. Iason in l. qui pecuniam num. 3. ff. si certum petatur & in l. qui delegato num. 40. ff. de legat. 1. Marfil. conf. 5. num. 16. & in prax. Criminal. S. diligenter num. 119. & conf. 113. nu. 13. & in Rubr. de fideiuss. nu. 48. Mascard. de probat. conclus. 1074. num. 4. Roland. à Valle conf. 37. num. 4. lib. 3. Decianus conf. 40. num. 17. lib. 5. Mandell. de Alba conf. 223. num. 12. Caball. milloqu. 672. Felin. in cap. si cautio num. 54. Vrsillus ad Affl. in decis. 110. num. 6. Intrigliol. decis. 5. num. 16.

Quæ quidem regula procedere conueniunt DD. in solo existente in extremis, & in illo tantum in quo nulla vitæ certitudo dari possit, & quod eo tempore non indegeat recipere pecuniam mutuam, & in hoc taliter conuenerunt DD. quod nullus adest contradictor, quia in primo casu facile, & possibile esse potuisset quod etiam infirmus necessitate astrictus confessionem faceret de mutuo sub spè recipiendi, prout Felinus in d. cap. cautio num. 54. versus medium.

Procedere id etiam dixit Felinus citatus in solo contractu mutui, & in solo contractu dotis cum pro speciali in istis duobus contractibus assignetur, in aliis vero contractibus in tantum viget confessio in quantum aliter non fuerit prohibitum, vt in fine eiusdem nu. quinquagesimo quarto, quæ quidē mutui causa debet esse vera, & effectiua, & quod non perueniat ex alia causa quandoquidem si ex alia causa puta ex instrumento siue alio assignato certè nulla conceditur exceptio non numeratæ pecuniæ, quia illud quod assignatur habetur pro vera ac reali numeratione pecuniæ in puncto, Emanuel Acofta in l. si ex cautione in 3. salentia C. de non numer. pecun. Iacob. Butr. in l. 2. § final. ff. si cert. petat. Surd. conf. 148. num. 44. lib. 2. Dur. int. decis. Rotæ 193. nu. 13 & 14. Emanuel Suarez recept. sentent. in verb. exceptio nu. 133. Roland. in conf. 4. nu. 15. vol. 4.

14 Quo termino biennii elapso præsumitur renunciatum prædictæ exceptioni non numeratæ pecuniæ siue non numeratæ dotis, & operatur, quod licet confessio operari non posset veram numerationem vt dixit Amat. Ferrar. in decis. 54. num. 7. tamen per lapsum ipsius biennii confessio operatur veram numerationem prout Salicet. in l. si ex cautione C. de non numer. pecun. Iaf. in l. à diuopio § sed scienter nu. 14. ff. de re iudic. de commun. testatur Rota Genuens. in decis. 26. nu. 4. latè Surd. cōf. 489. per totum lib. 4. Gozad. conf. 28. num. 24. Grat. conf. 55. volum. 1. Co-

uar. var. ref. cap. 7. num. 4. Cephal. conf. 163. num. 21. Alex. conf. 142. nu. 2. & 5. volum. 5. Aret. conf. 86. num. 3. Crauet. conf. 40. num. 6 & confitens amplius exceptionem opponere non potest, & sibi præiudicat, vt in specie loquendo in dote Ioan. Domin. Gait. de credito. cap. 4. quæst. 11. num. 1723. vsque à 1730.

16 Quod tempus biennij statutum, & dispositum fuit tam de iure ciuili quam de iure canonico cap. 1. & 2. de nou. oper. nunc. cap. licet ex suscepto de fur. compet. glos. in cap. venerabilem qui filij sint legit. quæ opinio non solum se conformatur cum iure ciuili, & canonico, sed etiam Regio ex notabilitate in l. nona tit. x. par. 5. ibi esse callare, que no lo mostrare asfi, ante que dos años passen despues que fizo la carta, dende en adelante no podria poner tal querella obi Gregor. verbo bien asfi quera, refert Ceuall. comm. contra comm. quæst. 38. num. 2.

17 Et in istis solis duobus contractibus v3. dotis, & mutui statuitur tempus biennij ad opponendam talem exceptionem non numeratæ pecuniæ, & non numeratæ dotis, Aretinus in §. 1. n. 21. institutionibus de actionibus Baldus in l. si ex cautione num. 3. C. de non numerat. pecun. Ferdinand. V. usq. controuers. vsu frequ. lib. 3. cap. 59. num. 3. & in tract. de success. creat. § 9. num. 27. & vbi testatur de communi opinione Molin. in tract. de contract. disput. 302. num. 4. Riminald. iunior conf. 60. nu. 43. lib. 1. Mascard. de probatio. nibus conclus. 695. nu. 29. Roland. à Valle conf. 4. Vuesembrecht. conf. 43. nu. 21. sub tit. de transactio. Tinnin. in pract. cautela 30. num. 16. Alciat. conf. 27. num. 3. tom. 2. lib. 6. Camill. de Laratha conf. 61. num. 8. Angel. conf. 13. num. 95. Fulgos. conf. 132. in princip. Cardinalis Tusc. in lit. E. conclus. 418.

18 In aliis vero contractibus statutum fuit tempus triginta dierum ad eam opponendam prout Marta de iurisdic. part. 4. cent. 1. casu 31. num. 16. Affl. decis. 105. num. 2. Crassus de exceptio. citatus num. 28. Felin. supra citatus num. 57. Bald. conf. 251. lib. 3. & illis elapsis, & querela non protopita insurgit præsumptio iuris, & de iure pro solutione Cardinal. Tuscus in lit. E. conclus. 419. num. 1. 2. & 3. Reg. Carolus de Tapia Marbio Belmontis in suis decis. S. R. C. decisione 34. per totam Horat. Vifcont. in suis conclus. verbo exceptio non numeratæ pecuniæ. Alias vero limitationes, & conclusiones latè scripsit Reg. Capicius Latio in suis aureis decis. decis. 101. per totam.

19 Et vtrum talis exceptio non numeratæ pecuniæ opponi possit aduersus lit-

- teras cambij latissime scripsit in cap. 2. tit. 7. *quæst. 6. per totum.*
- 20 Sed dubium in hoc capite esse potest, an confessio emanata ante nuptias contractas creditoribus noceat.
- In quo dubio affirmatiua, & negatiua adest opinio; pro affirmatiua, quod ipsis creditoribus noceat dixit *tex. & ibi Aret. in §. fuerat nam. 35. usque ad 37. institut. de Action. tenet Bar. in l. assiduis, C. qui potior. in pignor. hab. per distinctionem, Bal. in l. 1. C. de priuileg. dotal. & de communi opinione testatur Bar. Bulgarin. in l. 1. num. 50. vers. communis tamen opinio ff. solat. matrim.*
- Pro negatiua opinione quod creditoribus non noceat, tenet, & refert *Soc. in dicta l. 1. sequitur Menoch. de presump. presump. 12. nu. 5. veruntamen concludendum omnino est huiusmodi exceptionem creditoribus non nocere, quando ipse maritus dictæ exceptioni renunciauit. Roland. conf. 31. num. 42. & conf. 85. nu. 42. lib. 1. sequitur Trentacinq. variar. resolut. lib. 3. tit. de pignor. resolut. 9 nu. 19. Bal. nouell. de dote, par. 10. princip. nu. 11. Couar. variar. resolut. cap. 7. num. 6. Affl. decis. 402. num. 11. Tiraquell. in tract. lignag. §. 1. gloss. 18. nu. 88. Gomez. in l. Thaur. nu. 52.*
- 21 Et dum in hoc articulo fit mentio de confessione, aduertendum est, quod confessio alia est iudicialis, alia extraiudicialis;
- 22 his, confessio iudicialis dicitur facta in iudicio, coram iudice pro tribunali sedente, notario, siue actuario scribente, Ioan. Andr. in ad lit. ad specul. in tit. de uofit. §. 2. Abb. in cap. fin. num. 17. de confess. & in cap. ut si clericus, nu. 6. de iudic. Mar. Anguis. conf. 263. num. 8. Stiaticus in pract. cap. 19. num. 81. qui testatur de magis communi opin. Mascard. de probat. conclus. 334. nu. 7. Corset sig. in verbo confessio, nu. 2. Pancir. conf. 19. num. 22. Roman. conf. 257. num. 2. & competens esse debet alias si fieret coram
- 23 iudice incompetenti, habetur pro non facta, nec consentienti inducit præiudiciū,
- 24 DD. omnes, & precipuè Dec. in dicto cap. & clerici, de iudic. Anchar. quæst. 5. num. 1. lib. 1. Surd. conf. 18. num. 51. Albertin. de beret. quæst. 25. num. 68. fol. mibi 159 Orber. quæst. 28. num. 1. lib. 1. Farinac. de reo conf. ff. quæst. 81. num. 27. & 189. Bologn. conf. 8. num. 1. & equiparatur sententiæ vel rei iudicatæ l. post rem ff. de re iudic. l. 1. & 3. ff. de confess. l. 1. C. eod. tit. cap. cum super, eodem tit. de confess. l. certum, §. sane ipsos, ff. de confess. Iodoc. Dambouder in enchirid. parium, aut similitum iur. in verbo confessio, Brun. à sole quæst. 51. nu. 199. Monald. conf. 1. nu. 7. lib. 2. & sententia habet executionem,
- 26 paratam Carol. de Grass. in suo tract. de except. in preludio num. 20. maxime præfati prætorij, prout sunt sententiæ Sacr. Reg. Conf. & faciunt ius in regno, Bald. in l. fin. C. de leg. Alex. in l. 1. col. 5. ff. de feriis Abb. in cap. in caus. de re iud. Andr. de Iser. in cap. 1. §. præterea de capit. Affl. decis. 96. & decis. 169. Gramm. decis. 13. num. 1. Franch. decis. 356. num. 9 ita etiam, & confessio, Eugen. conf. 30. num. 11. Mandell. Abb. conf. 684. nu. 4. pract. papien. in forma libell. exequit sententia diffin. in gloss. sapiens vir, nu. 3. fol. 429. Carpan. in statut. mediol. cap. 42. num. 134. Port. conf. 172. nu. 5. Muta super Ritu sicil. cap. 132. num. 5. Scacc. de iudic. cap. 62. nu. 12 part. 1. Mastrell. decis. 67. num. 11. & sicut sententia inducit notorium, Franch. decis. 314. num. 2. ita, & confessio in iudicio
- 27 inducere notorium, Abb. conf. 89. num. 1. vol. 1. Butr. conf. 27. num. 22. Alex. conf. 77. vol. 2. num. 13. Riminald. conf. 177. num. 8. Monald. conf. 95. num. 18. lib. 2. Gigas conf. 73. num. 13. Gram. decis. 32. num. 8. decis. 36. nu. 38. Mar. Anguis. conf. 37. num. 1. Becc. conf. 70. num. 10. Boss. in suo tract. Crimin. tit. de confess. num. 8. Tbenin. in pract. caute. 28. nu. 1. Triuisan. decis. 45. lib. 2. nu. 4. Affl. decis. 372. num. 8. Surd. conf. 188. num. 2. lib. 2.
- 28 Ofsic. decis. pedemont. 134. nu. 3. & post emanatam confessionem iudicalem in ciuilibus partes iudicis, nullæ alæ sunt, nisi in exequendo, l. 1. ff. & C. de confess. Soc. in conf. 11. num. 4. lib. 2. Turret. conf. 42. num. 1. lib. 2. Monald. conf. 1. num. 7. lib. 2. Peir. Frider. in tract. de Mandat. sine clausul. lib. 2. cap. 66. nu. 7. & 8. l. unica, C. de confess. Bar. in l. i. ctus fustium, n. 4. ff. de bis qui not. in fam. Affl. decis. 182. num. 8. Rota Roman. decis. 425. in nouiss. & statim quod quis
- 29 confitetur in ciuilibus iudicialiter habetur pro cōdēnato, l. 1. & ibi DD. C. de confess. Abb. cap. quarent, num. 5. de offic. deleg. Felin. in cap. si Caut. nu. 24. de fide instrum. Lanfranch. in cap. quoniam cōtra de probat. in verbo confess. Mars. conf. 46. num. 18. vers. & facit. etiam, Gram. conf. 40. nu. 25. in fine, & decis. 48. nu. 8. Aldouin. conf. 56. num. 16. & conf. 25. num. 9. Ferret. Cautel. 57. num. 2. Ioann. Roia in sig. in fauor. fidei. 205. nu. 2. & sig. 193. num. 2. Monald. conf. 81. num. 39. & conf. 90. num. 5. & 6. & conf. 118. num. 13. lib. 2.
- 30 Supplicatio, siue libellū, præsumitur oblatum ad instantiam illius qui eius fauorem continet. Capyc. decis. quarta num. vigesimo nono, Menoch. de presump. presump. 11. lib. 6. num. 4. sic in simili de,
- 31 citatione cum præsumatur facta ad instantiam illius qui est in ea nominatus, Fului. Panc. in tract. de probat. cap. 48. nu.

70. lib. 2. Aret. conf. 36. Socc. iun. conf. 17. nu. 3. & conf. 97. nu. 14. vol. 2. Mascard. de probat. conclus. 5. num. 7.
- 32 Imo confessio facta in iudicio, etiam sine causa, adhuc probat, cum confessio, sine causa valeat, & teneat *glos. fin. in l. 1. §. fin. ff. de interrog. action. Felin. in cap. quoniam contra falsam col. 7. de probat. & in cap. 1. num. 15. de pactis, Ioan. de Amic. conf. 129. num. 7. Mascard. de probat. conclus. 348 num. 7. & 8.* etiam si fuisset facta dicta confessio, parte absente in iudicio cum ipsa probat uti ceteræ confessiones iudiciales, *Marant. in sua pract. par. 6. act. 5. num. 21. Surd. decis. 309. nu. 14. conf. 60. num. 7. & conf. 151. num. 42.* augendo dictam opinionem in confessione extra iudicialis iurata, quia plene probat, & præsumitur, cum maxima deliberatione emanata, *Roman. conf. 373. nu. 5. Alex. conf. 85. num. 4. lib. 7. Bal. in l. Lucius, la 2. §. quisquis mihi, ff. de leg. 1. 2. & in l. cum quis decedens, §. collicillis ff. de legat. 3. & in l. Aurelius, §. fin. ff. de liberat. legat. Bal. in l. patrum quod dotali, quæst. 9. C. de Collat. Socc. Regul. 63. f. ult. 8. Gomez. in §. item si quis, num. 13. insit. de Action. Ant. Gabr. comm. conclus. in tit. de confess. conclus. 1. num. 41. Seraph. in tract. de privileg. iuram. privileg. 93. num. 4. Marsil. singul. 202. & sing. 402. & in Rub. de probat. num. 94. Gramat. conf. 40. num. 17. in Criminal. Connan. in tract. de Pact. cap. 14. num. 22. & aliquando talis*
- 34 confessio extraiudicialis habet vim iudicialis, probat & producit actionem, ita *Reg. Ioan. Franc. de Ponte conf. 3. nu. 137. ib. 2.* tanto magis si esset facta coram personis honestis habet vim confessionis iudicialis; & solent æquiparari hiis quæ in iudicio fiunt *l. 1. §. si pecunia in sacculo, ff. de posit. & ita probari conquestus alicuius casus, & consideratur animum conquerentis, & præstare probabilem iudicium, quod ita se habet veritas, late Mandell. Abb. conf. 95. num. 7. Brun. à sole in proposit in verbo confessio, Euerard. à vi geminat. Port. conclus. 22. lib. 1. Borrell. conf. 56. num. 40.*
- 35 Et licet *tex. in l. cum de indebito §. fin. ff. de probat.* dicat confessionem sine causa nullo modo valere in iudicio factam, licet non exprimat causa bene valet, *l. sicut C. de repud. hered.* Ratio diuersitatis est, quia extra iudicium non inducit obligationem, sed tantum probat debitum in genere, in iudicio verò facta inducit contractum, & obligationem, qui est interrogatus à Iudice, *dicta l. publica, & ibi Bar. ff. de posit. l. contrahitur ff. de pignor. An gel. in §. sequens, insit. de AB.*
- 36 Ampliando prædicta in confessione facta à defuncto, cum noceat suis hæredibus, *Bal. in l. 2. num. 23. C. de edend. Mascard. de probat. conclus. 348. num. 22. Ruin. conf. 128. vol. 2. nu. 16. Riminald. conf. 23. nu. 2. Mantie. decis. 139. num. 9. Roman. conf. 311. num. 5. Crau. conf. 217. num. 7. Surd. decis. 10. num. 9. conf. 169. num. 1. & conf. 151. nu. 38.*
- 37 Ampliando, & secundo, quod non solum procedat contra hæredem, imo, & contra quemlibet singularem successorem, *Ioann. Andr. in addit. ad specul. in tit. de test. §. nunc tractemus in addit. magn.*
- 38 Ex quibus dictis oritur difficultas, an confessio facta in vno iudicio, inter eadem partes in vna causa, præiudicet confidenti in alio iudicio, & resolutiue dico non præiudicare, nisi causa esset talis cuius decisio pareret exceptionem rei iudicatæ in causa in qua postea opponitur de tali confessione, *tex. in l. cum queritur, ff. de excep. rei iudic. Muta decis. 83. num. 13. Surd. conf. 311. num. 70. & conf. 423. nu. 24. Mazzol. conf. 51. num. 4. Alber. Galeotti. in margar. cap. 17. num. 11. & facta ad vnum finem, potest reuocari ad alium finem, Curi. iun. conf. 41. num. 15. Muta dicta decis. & Surd. ubi supra.*
- 40 Nec omitram adducere aliquas limitationes cū ista confessio, vel est præsete parte, vel absente parte, nā præsete probat, absenti vero nō probat, *tex. in l. centum, §. si quis absens ff. de confess. & si fuerit facta in testamento, l. fin. ff. de inter. act. quando verò continet liberationem debitoris valet, Bal. conf. 41. vol. 5. Alex. conf. 245. vol. 6. Marsil. in repet. l. 1. ff. de iurisdict. omn. iudic. num. 15.* facta per creditorem de recepto præiudicet etiam absente parte, *l. in contractibus ubi glos. in §. super ceteris, in verbo penitus C. de non numer. pecun. Bal. dicto conf. 41. Marsil. sing. 202. Castrensis. conf. 175.* ratio est, quia standum est confessioni contra se, *l. publica in fine ff. de pos. Affl. decis. 105. decis. 364. ubi Vrsill. fallit*
- 42 quando esset facta in præiudicium pupilli, vel domini ab aliquo administratore, quia tunc non præiudicat, neque valet, *Mascard. de probat. conclus. 361. num. 54. & 55. conclus. 369. nu. 6.* & dicitur etiã
- 43 in præiudicium quando est debitum magnum, & ipse pro paruo confitetur, etiam si haberet mandatum cum libera *Cauale. de tutor. nu. 324. Muñoz. de exorb. in suo tract. de ratiocin. cap. 23. nu. 33.* Fallit secundo facta parte absente de locatione facta, quamuis semiplenæ probat, cū vno teste de veritate faciat plenam probationem, *l. sapius conductionis C. locat. Affl.*

Affl. decis. 12. Ant. Gabriel. lib. 1. conclus. tit. de probat. conclus. 1. num. 3. Cavalc. de tutor. num. 165. & decis. 13. Fiuizan. par. 2. nu. 78. Peguer. dec. 162. nu. 2. Fallit tertio quando
 44 *effet facta per patrem de recepto in præiudicium filij; etiam cū iuramento non præiudicare filio in legitima, nisi aliter constet de reali numeratione pæcuniarum confessæ; Capyc. decis. 46. Tiraquell. de utroque retract. glos. 18. num. 80. ita, & Puzillo, Mascard. de probat. conclus. 361. nu. 54 & 55. & conclus. 369. num. 6. Canalc. de Tutor. num. 324. Munnoz. de excub. in tract. ratiocin. cap. 23. nu. 33.*
 45 *Limitando etiam quod confessiones sunt acceptandæ ab aduersario, sed quâdo illas impugnat, non probant, Bald. in l. cum præcum C. de liber. caus. & in l. si quis testib. C. de test. Auben. contra qui propriam C. de nou. oper. nunc. Alb. Mandell. conf. 9. nu. 29. & conf. 17. nu. 10. quod sicuti*
 46 *dicimus in simili producente scripturâ censetur approbasse omnia in ea contenta. si aduersarius C. de fidei iurum. Innoc. in cap. cū venerabil. de except. Dec. conf. 55. 8. post nu. 7. Ruyn. conf. 162. nu. 4. vol. 5. Nat. conf. 265. nu. 3. vol. 2. late Mascard. de probat. conclus. 916. num. 1. & ampliat dictam dispositionem, vt videre poteris Roman. cons. 329. Sacc. conf. 168. Decian. conf. 11. nu. 37. lib. 1. Decian. respons. 53. lib. 2. Sacc. conf. 63. lib. 3. Decian. respons. 19. num. 83. lib. 3. Rom. in cons. 350. l. si quis testibus C. de testib. Vantius in tract. de nulli. tit. quib. mod. sent. null. defend. poss. num. 103. Cr. uett. conf. 73. num. 14. Barsat. conf. 118. num. 14. Menoch. conf. 23. nu. 1. Surdus conf. 327. nu. 14. vol. 3. Boer. decis. 252. num. 3. Achill. de Grass. decis. 2. num. 7. Cepoll. conf. ciuil. 2. num. 18. Affl. decis. 25. num. 15. Ceph. conf. 236. num. 2. lib. 2. Io. Batt. Ferret. conf. 271. nu. 16. Reg. Valenz. conf. 47. nu. 59 & 60. vol. 1. late de hac materia, more solito, Cardin. Tusch. in litt. P. conclus. 879. cum multis seq. tamen hoc procedit quando pars conatur impugnare talem productionem, Bal. in l. si magna C. qui accus. non poss. Felin. in cap. si cautio col. 7. vers. secunda declaratio de fide instrum. Paris. conf. 115. num. 31. lib. 1. Ofasc. decis. 39. num. 8. Sird. conf. 151. lib. 2. nu. 94. nec quando scriptura nō probat. Alex. conf. 124. num. 4. lib. 7. Riminal. iun. conf. 84. num. 23. Menoch. conf. 80. num. 61. Honded. conf. 66. n. 52. lib. 1. nec quando in eō enū-*
 47 *ciatiuè posita sunt, tunc non censetur ea fateri. Viu. decis. 370. num. 4. & sic si antequam per Notarium confessio esset in scriptis redacta prædictam cōfessionem reuocat, etiam nō probato errore, Alex. conf. 34. nu. 1. vol. 1. Hercub. late de hac ma-*

teria in tract. de proban. negat. num. 198. Pedam. decis. 39. num. 8. Marefcot. var. resol. cap. 44. num. 8. lib. 2. Ioann. de Deo in doctrina Aduocatorum cap. 16. nu. 23. lib. 5. Mascard. de probat. conclus. 348. num. 55.

S V M M A R I V M.

- 1 Lex secunda C. de pignoribus explicatur.
- 2 Creditor nunquam ad bona generaliter obligata deueniri possit, nisi prius speciali discussione facta.
- 3 Creditores si possunt se satisfacere super bonis paraphrenalibus non potest deueniri ad bona dotalia.
- 4 Creditor non potest agere contra maritum nisi mulieris bona excussa.
- 5 Res alienum nunquam censetur datum in dotem.
- 6 Bona dicantur deducto ere alieno.
- 7 Condicio creditorum per dotem deterior fieri non potest.
- 8 Onus rei inscium, sequitur rei possessorem.
- 9 Exequutio contra maritum pro debito uxoris in subsidium est facienda.
- 10 Sententia lata contra uxorem ad instantiâ creditorum afficere potest maritum non citatum licet possideat.
- 11 Citatio est facienda contra quemlibet possessorem ad finem eseguendi sententiam.
- 12 Obligatio mariti est necessaria creditoribus presentibus vel absentibus aliter non potest cogi via esegutiua.
- 13 Exequutio instrumenti vel sententię nunquam contra tertium potest fieri nisi eo citato, & in iudicio conuento.
- 14 Pactum esegutiuum contra tertium non citatum nunquam esegutioni demandatur & an possit cedi.
- 15 Scientia mariti an sufficiat pro facienda esegutione sententię contra ipsum.
- 16 Aliud est litiganti in causa consentire aliud est litigare & succumbere.
- 17 Citatio mariti requiritur & non scientia.
- 18 Res est prohibita pendente iudicio alienare.
- 19 Vitium litigiosum nunquam contrahitur in alienationibus bonorum dotalium, etiam pro alienatione necessaria seu adiudicatione iudiciali.
- 20 Iudicium nouum est necessarium contra tertium ad hoc vt sententia habeat esegutionem & est necessarius nouus processus.
- 21 Differentia est inter ius esegutiuum ad actionem personalem & ad actionem realem.
- 22 Alienatio facta in fraudē parata esegutioni an fiet etiam contra possessorem sine alio processu.
- 23 Fraus quando arguitur.
- 24 Vitium litigiosum an committatur in fructibus

- bus à re litigiosa nascentibus.
- 25 Decisio enunciatur.
 - 26 Mulier siue uxor contrahens debita post cōtractum matrimonium absq; mariti interuentu. an possit exequi recta via cōtra uirum in bonis dotalibus.
 - 27 Beneficium l. 2. C. de pignoribus an renunciatum cōseatur quotiescumque uenit adhibita in contractu clausula illa, ita quod generalitas specialitati non deuoget.
 - 28 Beneficium l. 2. C. de pignorib. an cōseatur renunciatum quotiescumque in contractu adest obligatio in forma camera.
 - 29 Obligatus in forma camera non gaudet beneficio l. 2. C. de pignor.
 - 30 Instrumentum stipulatum in forma camera differt ab instrumento guarentigiatō.
 - 31 Instrumentum guarentigiatum habet paratam executionem tam contra nominatum, quam contra eius heredes.
 - 32 Instrumentum licet habeat paratam executionem tamen debet consistere de numeratione.
 - 33 Lex secunda C. de pignoribus non habet locum quando in instrumēto adest clausula constituti & precarij.
 - 34 Clausula constituti & precarij transferunt uilem possessionem penes creditorem.
 - 35 Excusio rejicitur per clausulam constituti & precarij.
 - 36 Clausula constituti & precarij operatur solummodo uino debitore non autem mortuo debitore.
 - 27 Clausula constituti, & precarij morte constituentis extinguitur.

CAPVT XLII.

Beneficio quod habet debitor, ne creditor possit deueniri ad bona generaliter obligata, nisi prius facta speciali excussione de bonis specialiter obligatis an Renunciari possit.

- 1 **H**oc beneficium debitori concessum, fundatam intentionem habet in l. 2. C. de pignorib. per quem tex. disponitur creditore nunquam ad bona generaliter obligata deueniri posse, nisi prius speciali discussione facta, quem tex. cōmuniter discussunt DD. ut testatur *Couar. in lib. 3. variar. cap. 18. Negus. de pignor. 2. membr. 5. par. quast. ult. num. 51. Bal. in*

- cap. 2. de offis. delegat. Paris. conf. 50. lib. 1. & conf. 103. lib. 3. Carocc. de excuss. bon. par. 2. quast. 65. Ripa in l. priuilegia, num. 19. de priuileg. Credit. Surd. in decis. Mantuan. 44. quem tex. sequitur etiam Bald. in cap. 2. de off. deleg. Cremen. sing. 54. qui dixit in specie tex. in d. l. 2. C. de pignor. obligationem omnium bonorum esse condicionalem & subsidiariam ideoq; minorem utilitatem cōtinere, quam si solum fuisset generalis per tex. in l. qui generaliter ff. qui potiores in pignore habeantur, Ludou. de Molina in l. 4. de Hispanor. primog. cap. 7. à num. 21. eleganter & copiose ornantes materiam eius tex. quibus addo decis. pedam. 159. num. 1. vsq. ad 6. Ripa in l. priuileg. num. 19. ff. de priuileg. credit. Donel. in tract. de pignor. tit. qui potior. in pign. num. 3. & 4. Ofast. dec. pedemont. 159. Cardinal. Mantie. de tac. lib. 1. 1. tit. 2. 2. num. 28. attamen in*
- 3 casu traditionis mulieris obligatæ ante contractum matrimonium si creditores ipsius satisfieri possunt super paraphernalibus nō deueniri potest ad bona dotalia, licet dotalia fuerit in specie obligata glos. in l. uitia, ff. de iure dot. sequitur *Lancell. de assent. par. 1. cap. 3. nu. 26. Franc. decis. 636. lib. 4. Cardin. Tusch. conclus. 759. num. 13. lit. D. Ioan. Bapt. de Sancto. Blas. de dot. priuileg. 281.*
- 4 Nec contra maritum agere possunt, nisi mulieris bona excussa, *Guid. Pap. de eis. 447. Cypre. decis. 128. Franch. decis. 636. num. 4. Castill. decis. 97. nu. 7. Fonsanell. de pact. nupt. claus. 6. glos. 1. par. 3. nu. 46. vol. 2. Costa de subsid. remed. remed. 44. per totum*
- 5 nam quando mulier dat in dotē omnia bona sua marito, & tunc executio fit super omnibus illis bonis in dotem marito datis, illud. n. quod xris alieni est nō censetur, quia in dotem tanto minus censetur datum, cum bona dicantur deducto xre alieno, *Amat. decis. 48. num. 5. Castill. dicta decis. 97. Franch. decis. 636. num. 1. Giurb. decis. 69. num. 2. Cartar. decis. 34. Faber. in suo Cod. lib. 4. tit. 8. ne uxor pro marito, definit. 1. & lib. 5. definit. 7. de iure dot. deffin. 6. Guid. pap. & Cypre. citatus, Vincent. de Ann. alleg. 33. nu. 12. & 13. Muta in consuet. Panorm. cap. 41. num. 5. Prouinzal. in l. dote ancillam C. de rei vindic. Papon. lib. 18. tit. 5. arrest. 44. Bacz. in tract. de inop. debitor. cap. 15. num. 23. Costa de remed. subsidiar. remed. 44. Guttier. practic. quast. quast. 26. num. 9. Hieron. de Leo decis. 50. Cancr. variar. resolut. par. 1. cap. 13. de empt. & uendit. num. 100. & 101. Borell. conf. 54. Girond. de priuileg. & exempt. explicat. quast. 241. cap. 29. ex num. 1293. qui fusè hanc materiam pertractat eo magis cum in tali*

casu

- 7 casu creditorum conditio per dotem deterior fieri non possit, l. debitorem C. de pignov. & onus rei insitum sequitur rei possessorem, Ricc. collect. 1533. Ant. Faber. C. ne uxor pro marit. diffinit. 1. l. traditio C. de acquir. rer. dom. & maxime si creditoribus consultum esse non possit, super alijs bonis, quia mulier omnia bona in dotem dedit marito, in subsidium. n. executio contra virum pro debito ipsius uxoris procedit, Capyc. dicta decis. 128. num. 4. Ann. allegat. 3. num. 14. Guid. pap. dicta decis. 447. num. 3. Giurb. in consuet. messan. cap. 9. glos. 7. num. 7.
- 10 Verum ad hoc ut contra maritum exequi valeat necesse est prius citandus, quia nunquam sententia lata contra uxorem ad instantiam creditorum efficere potest maritum, non citatum, licet possideat, quia citandus est, Castill. decis. 97. nu. 5. Ricc. collect. 1533. in sine, Alex. Trentacinq. variar. resolut. lib. 2. resolut. 2. de arbit. num. 17. Fontanell. de pact. dotal. claus. 6. glos. 1. par. 1. nu. 26. cum sequenti, Girond. de priuileg. & exempt. explicatione, quaest. 241. cap. 29. nu. 1303. cum quemlibet possessorem citari oportet contra quem petitur executio sententiae super re quam tertius ipse acquisiuerit, siue in personali, siue in reali actione fiet executio, Amat. decis. 28. nu. 7. Ceuall. commun. contra commun. quaest. 320. num. 24. Honded. conf. 20. lib. 1. num. 43. & seq. Costa de re integr. di sint. 95. num. 15. Menoch de adipisc. possess. remed. 5. num. 142. Duenn. regul. 277. limitat. 4. Ludou. conclus. 16. illat. 20. Alex. Trentac. variar. resolut. lib. 3. de empt. & vendit. resolut. 10. num. 22. Crauett. conf. 192. num. 128. conf. 978. num. 18. Gayll. lib. 1. obseru. 118. num. 1. Mariscott. lib. 2. resolut. 121. num. 2. & seq. Batt. conf. 37. nu. 4. Couar. pract. quaest. cap. 16. num. 4. Monald. conf. 49. Franch. decis. 199. Cartar. decis. 55. num. 8. Viu. decis. 327. num. 2. & seq. Rota Genuens. decis. 111. num. 17. Cauale. decis. 5. nu. 7. part. 2. Masull. ad Capyc. decis. 20. n. 5. Giurb. decis. 93. Of. sc. decis. 38. & decis. 157.
- 12 Decian. conf. 109. n. 7. vol. 1. cum sit necesse obligatio mariti creditoribus praesentibus vel absentibus, cum stipulatione notarij, aliter non potest cogi via executiua, sed tantum via ordinaria, per tex. in l. 2. ibi quamuis enim ea lege emerit C. de hered. vel act. vendit. Franch. decis. 273. Francisc. Marc. decis. 615. par. 1. Barz. decis. 26. Giurb. decis. 62. nu. 24. & seq. Guid. pap. decis. 272. Stracc. de decoctor. par. 1. nu. 9. Cancer. variar. resolut. lib. 3. cap. 1. de action. & obligat. num. 29. & cap. 7. de pact. nu. 259. 264. Gratian. discept. forens. cap. 49. num. 10. Mascard. de probat. conclus. 280. nu. 2. Bald. conf. 395. lib. 3. Socc. conf. 276. lib. 2.
- 13 Executio autem instrumenti, vel sententiae nunquam contra tertium potest fieri; nec contra eum vim habet, nec statuta huiusmodi paratam executionem instrumentis tribuentia contra tertium loquuntur, nisi eo citato, & in iudicio conuento, Gratian. decis. 138. nu. 1. & dec. 122. Cancer. variar. resolut. lib. 1. cap. 17. de appell. num. 25. Cauale. decis. 77. nu. 84. par. 2. Milan. decis. 2. num. 1. decis. 8. nu. 1. decis. 47. lib. 2. Roderiq. de Ann. redm. lib. 2. quaest. 9. nu. 61. Ursill. ad Affl. decis. 145. Duenn. regul. 275. limitat. 6. Mart. verbo 85. & de clausul. claus. 11. ex num. 3. Grass. de except. in preclud. num. 157. Materat. variar. resolut. lib. 2. resolut. 60. casu 46. Fontanell. de pact. dotal. claus. 2. glos. 2. num. 51. vol. 1. Gabbellin. melliloq. 633. Amat. decis. 48. num. 7.
- 14 Ampliando praedicta, quod posito pacto executio ingrediendi possessionem propria auctoritate, & in instrumento, quomodolibet quarentigato opponatur, contra tertium, non citatum, nunquam executionem datur, Viuis decis. 177. Cartar. decis. 12. Amat. decis. 48. Affl. decis. 326. & 386. Seraph. decis. 492. Tbesaur. quaest. Forens. cap. 96. nu. 3. Cancer. variar. resolut. lib. 3. cap. 7. de pact. num. 218. & 219. Felician. de cens. lib. 1. cap. 10. num. 3. Auendagn. de censib. cap. 96. Gabriel. conf. 141. num. 8. Farinac. decis. 59. par. 2. Barz. decis. 14. num. 12. & seq. Ant. Faber in suo Codic. unde ui, lib. 8. tit. 3. diffinit. 34. Fontanell. de pact. dotal. claus. 4. glos. 27. num. 32. & seq. & claus. 6. glos. 1. par. 3. num. 19. & 20. & istud pactum executiuum potest cedi quia sicut transmittitur ad haeredes ita per cessionem ad singularem successorem Negusan. in tract. de pignorib. in 4. par. princ. num. 20. in fin. & 21. Anibal Troissin in Ritu Mag. C. Vic. 266. nu. 11. & non solum praedictum pactum ingrediendi propria auctoritate potest cedi, sed etiam pactum executiuum adiectum instrumento Bernard. Pandus de presentat. instrument. part. 2. declarat. 23. nu. 94. in sine.
- 15 Nec sola mariti scientia pro executione sententiae contra ipsum, sit sufficiens licet Bar. Alciat. & alij DD. in l. de die, §. qui mulierem ff. qui sat. dar. cog. Rota Rom. apud Cardin. Seraph. decis. 891. num. 10. Bellam. decis. 711. Franc. Marc. decis. 272. tit. 2. Ioseph. Ludo. decis. perus. 26. num. 5. teneant
- 16 sufficere praedictam scientiam tantum Doctissimus autem Fontanell. de pact. dotal. claus. 6. glos. 1. par. 3. num. 33. & seq. Bertran. conf. 129. num. 4. & seq. lib. 6. Innoc. & Abb.

Abb. in cap. super de re iudic. & in cap. veniens, vers. quandoque tertius, non appellat. de re iudic. dicunt non obstare marito scientiam, neq; consensum, nam aliud est litiganti, in causa cōsentire, aliud est ligare, & succūbere, doctrina Bertran. in dicto conf. 129. & Seraph. dicta decis. nu. 10. Ioann. Bapt. Landerch. conf. 180.

- 17 Et ad confirmationem supra dictorum quod requiratur citatio mariti, & non scientia, quod si pendente lite super re, cum muliere, eandem rem marito indotem dederit, sententia illa postea lata, non potest recta via exequi contra maritū absq; citatione; sic fuisse decisū per Sacr. Conf. teste Cypic. decis. 128. in fine. Affl. decis. 396. num. 9. Socc. conf. 92. nu. 8. lib. 3. vers. imo ad propositum Cephal. conf. 41. num. 9. & conf. 195. nu. 14. Couar. pract. quest. cap. 5. num. 7. Gayll. obseruat. 118. num. 7. lib. 1. Cancer. variar. resolut. lib. 2. cap. 12. tit. de litig. num. 14. Peregr. de iur. ficti lib. 4. tit. 6. n. 27. Reg. Tapp. ad ius regni in d. cap. conuentus Ceual. prac. quest. contr. comm. 9. 820. num. 32. Pascal. de vir. patr. potest. par. 1. cap. 8. num. 317. Reg. Valenz. conf. 19. num. 4. & num. 50. Grat. discept. forens. lib. 3. cap. 507. num. 22. & parum interest, quod res sit litigiosa, & vitio litigiosi affecta, & quod iudicio pendente alienari non possit, vt per constitut. regni eorum fraudibus rubr. de alienat. rerum in iud. deduct. tex. in l. 2. & fin. C. de litig. Cypic. in d. decis. 128. nu. 7. Intrigl. vero in singul. 59. lib. 1. dixit quod exequutio sententiæ de re litigiosa, fieri possit contra tertium, saltem citatum, absq; alia tela iudicij, Vrsill. ad Affl. decis. 331. num. 2. Cartar. decis. 55. Couar. pract. quest. cap. 15. num. 6. Menoch. conf. 1187. num. 8. lib. 12. Honded. conf. 20. lib. 1. Surd. conf. 334. ratio est quia in alienationibus bonorum dotalium, nunquam contrahitur vitium litigiosi Cypic. decis. 128. num. 7. adducens tex. in l. fin. C. de litig. Decian. conf. 109. nu. 10. lib. 3. Nat. conf. 401. nu. 1. Cancer. variar. resolut. lib. 2. cap. 12. num. 45. Lancell. de attent. cap. 4. in prelat. num. 448. cum seq. Intrigl. singul. 81. num. 1. lib. 2. Boer. decis. 33. num. 33. Menoch. lib. 2. presumpt. 97. nu. 34. cum seq. Castill. decis. 110. num. 1. cum seq. lib. 2. ita in punto resoluit Fontanell. de pact. dotal. claus. 6. glos. 1. par. 3. nu. 48. & seq. vol. 2. Amat. decis. 48. num. 25. & seq. Intrigl. vero in singul. 81. num. 1. lib. 2. dixit non solum non inducere vitium litigiosi in alienatione facta pro dote, verum etiā pro alienatione necessaria, seu adiudicatione iudiciali, Bal. in l. lite pendente, nu. 2. vers. fallit. C. de litigios. per l. fin. ff. de alienan.

- iudic. Mut. caus. fact. l. post acceptum, ff. de rei vindic. l. poto, §. p. p. d. iudic. ff. de legat. 2. l. 1. ff. de fund. dotal. Bar. in linter quos, §. si dominus, circa medium. ff. de damn. infect. Reg. de Pont. conf. 55. num. 40. At Cypicij in de-
20 cis. 128. sub num. 7. dixit quod vbi alienatio facta est lite pendente in casibus à iure concessis, oportet quod nouum iudicium contra tertium instituatur ad hoc, vt sententia executionem in illa re habeat mouetur ex doctrina Abb. in cap. fin. collat. penult. de alien. iudic. Mut. caus. fact. & allegat. Bar. quem ipse sequitur in dicta l. fin. C. de litig. quod quādo res non obstante litigio poterat alienari, quia erat quæstio in hypoteca, tunc nō transit ius exequendi, sed erit opus contra successorem nouo processu, per §. ad hoc in Autb. de litigios. Bart. vero in dicta l. fin. C. de litigios. num. 9. distinguendo procedit, quod aut erat in actū procedendi, & tunc non obstante tali litigio poterat alienari, aut non erat in actū procedendi, & tunc superflua sunt, & ideo Butr. in cap. quia in ult. collat. de iudic. distinctio Bar. in l. creditores C. de pi-
21 gnor. & hypotec. adducendo differentiam inter ius exequutium, actionis personalis, & actionis realis, nam secundum eum exequutio in iure exequutio personalis, ex contractibus non transit contra singularem successorem nisi alienatione reuocata per actionem reuocatoriā iux. §. item si quis in fraudem instit. de Action. & in ista actione reuocatoria, agens non poterit obtinere, nisi probeatur, nouum acquisiteorem participasse de fraude, vt in l. qui autem, §. hoc edictum, & in l. ait prator, & in §. quod ait, ff. de his, quæ in fraud. credit. quādo titulo oneroso acquisiisset, dicto §. item si quis in fraud. prout est tit. dotis, l. ex prouisione ff. de Action. & oblig. Napodan. in consuetud. si quis, vel si quā, vers. praterquam.
22 Bald. vero in l. ob maritorum, C. ne vxor pro mar. tenet quod quando alienatio fieret in fraudem paratæ executionis, illa fiet etiam contra possessorem, sine alio processu, per l. Chirographis §. fin. ff. de administrat. tutor. & Paul. de Cast. in l. à diuo pio §. si super rebus de re iudic. declarans, quando in fraudem executionis paratæ, alienatio facta cēseatur, quia si post litem motam fieret in fraudem executionis facta cēseretur, si antea, & tunc secus, & hæc opinio Bald. & Castrensis. satis equa omnibus videtur ex
23 quo semper arguitur, per dictam alienationem post litem motam fraus venditoris, & maximè quādo essent aliena-*

- ta bona in potentiores manus nec impedit executionem sententiæ, nec opus est agere reuocatoria, prout Bald. citatus in l. ob maritorum C. ne uxor. pro marit. Casfrenf. in d. l. à diuo pio §. si super rebus ff. de re iudicata Capyc. decis. 178. sic fuisse decusum per S. C. Neap. prout refert Anna. sing. 28. Guid. Pap. decis. 81. Senat. Pedamen. decis. 65. Riminald. un. conf. 100. vol. 1. Socc. conf. 13. vol. 4.
- 24 Et licet committatur vitium litigiosi super re alienando illam non tamen committitur in fructibus à re litigiosa nascentibus, vt pulchre docet Affl. in consuet. Regni, qua incipit eorum fraudibus, in l. 8. l. i. i. sub nu. 19. in qua constituitur fuit reprehensum quemdam Iudicem, qui iudicauerat contrarium. Ex quo ventilata quaestio sequitur quid si uxor post contractum matrimonium contraxerit debitum absque mariti interuentu, possit exequi recta via contra virum in bonis dotalibus, nisi in casibus exceptis à l. quinque legibus ubi glos. magna in fin. ff. de bon. damnator. Cartar. decis. 34. num. 2. & seq. Ant. Faber C. ne uxor pro mar. lib. 4. tit. 8. de fin. 1. & de iure dot. tit. 7. lib. 5. diffinit. 6. Franch. decis. 636. num. 2. & seq. Peregr. de iure fisc. lib. 5. tit. 1. nu. 118. Ricc. collect. 386. Barbos. in l. 1. par. 1. num. 38. ff. solut. matrim. Alex. Trentaciq. variar. resolut. lib. 2. tit. de arbitr. resolut. 2. num. 17.
- 27 Renunciatum censetur huic beneficio, quotiescumque in contractu opponere facit clausulam illam, ita quod generalitas specialitati, non deroget, & econtra, prout Osasch. decis. 159. num. 7. Franch. decis. 5. Surd. decis. 44. late Gait. de credit. cap. 4. quaest. 11. num. 1. 45. Merlinus de pignoribus lib. 4. tit. 1. quaest. 21. num. 48. sequitur Cassan. in catalog. glor. mund. par. 12. consider. 99. col. 10. Felician. de cens. lib. 3. cap. 4. nu. 13. in fin.
- 28 Censetur et huic beneficio renunciatum quotiescūq; in contractu adest obligatio in forma Camerae, tunc poterit creditor eligere viam, quam velit, tam ad bona specialiter obligata, quam ad bona generaliter eo modo ac vna via electa, alteri non prauiudicetur, Paris. conf. 103. vers. 2. lib. 3. sequitur Surd. decis. 44. nu. 17. Alex. Trentac. variar. resolut. lib. 3. tit. de pignoribus. resolut. 5. num. 11. Caphal. conf. 439. num. 24. Costa de remed. subsid. 11. num. 7. & 8. Surdus conf. 513. num. 20. Soccin. conf. 24. num. 48. vers. quidam lib. 1. Paris. conf. 103. num. 3. lib. 3. Castill. decis. 98. num. 3. late etiam scripsit Horat. Barbat. super Pragm. 1. de assistentia in glos. 10. per totam, ubi hanc materiam tractat cum suis am-
- pliationibus, & limitationibus.
- 29 Obligatus enim in forma camerae seper renunciationem, & exclusionem dispositionis d. l. 2. supponit ad æqualitatem dictæ clausulæ, ita quod specialitas non deroget, &c. & è contra, prout Paris. dicto conf. 103. num. 3. & conf. 50. per totum, qui eruditissime de hac lege scripsit incipiendo à num. 29. vsq. ad 35. lib. 1. Rolan. conf. 36. num. 8. lib. 4. Raudens. de Analog. lib. 1. cap. 33. num. 2. Osasch. decis. 159. in fine, pulchre Franch. decis. 5. & ibi addentes nu. 1. Carocc. de excuss. honor. quaest. 85. num. 20.
- 30 Hinc est, quod instrumentum stipulatum in forma camerae differt ab instrumento guarentigato, Cumia super ritu cap. 6. num. 27. Barz. decis. Bonon. 26. num. 20. Franch. decis. 405. nu. 8. Grass. de except. in pralud. num. 22. nam instrumentum in forma camerae habet tantum adiectam censuram, & mandati executiui susceptionem, instrumentum vero guarentigatum, ab initio habet vim confessionis, & iudicialis præcepti, Cumia super ritu cap. 6. num. 27. & istud instrumentum
- 31 guarentigatum habet paratam executionem, Carol. de Grass. in suo tract. de exceptionibus. in suo praludio num. 10. & 11. Tbesaur. decis. 26. num. 12. Boer. decis. 295. num. 6. Bened. & Barz. in suo tract. de guarent. g. 1. Fenut. de moment. temporis cap. 15. num. 8. Cauale. decis. 28. num. 45. lib. 2. tam contra nominatum quam contra eius hæredem Fontanell. de pact. nupt. claus. 3. glos. 2. num. 52. Barz. dec. s. Bonon. 26. num. 2. Franch. decis. 405. nu. 8. & ibi addentes, Stas de iudic. cap. 62. num. 22.
- 32 Et aduerte, quod licet instrumentum sit omni solemnitate vallatum, non per hoc facit præsumi numerationem prætij, nisi sit in illo prætij explicatum cū sit solemnitas extrinseca, & materialis, quæ regulariter non præsumitur l. sciendum & ibi communiter DD. ff. de verborum oblig. Gayll. lib. 2. obser. obseruat. 13. Roman. conf. 305. num. 8. & sing. 749. quod prætij probari potest per testes Affl. decis. 361. nu. 17. Mascard. de probat. conclus. 845.
- 33 Cessat etiam hoc beneficium excusationis quando debitor constituit se possidere præcario nomine creditoris, nam is debitor sic constituendo mutat sibi possessionem, & efficitur detemptor, vt est colonus seruus aut procurator l. vlti. C. de acquirenda poss. declarat Menoch. de recuperand. poss. remedio 24. num. 25. Cardinal. Mantica de tacit. tom. 2. lib. 13. tit. 36. num. 5. & 6. & ante omnes Vitā. in tract. clausul. in clausula constituti,

de precarij fol. mibi 60. num. 2. Gratian. discepto forens. tom. 1. cap. 175. num. 2. Doctissimus Giurba decis. 112. num. 15. Ludouic. decis. perusina 45. nu. 14. Carpan. ad statutum Nedio. an. pars. 2. cap. 189. num. 52. Sola ad decret. Sabau. tit. de excuss. glos. 3. num. 3. Thesaur. decis. 53. & decis. 215. Peguer. decis. 271. num. 46. qui enim suam possessionem mutat, & alieno nomine per constitutum, & precarium possidere ad instar coloni, & aliorum detemptorum nominatorum per Imperatorem in d. l. fin. eiusdem legis remedio conuenitur, eo quod ex constituto, & precario transfertur ciuilis possessio penes creditorem constituentem, Menoch. ubi supra, Doctiss. Reg. Rouit. in prag. 1. de assistentia num. 20. Thesaur. decis. 38. late de hac materia Tiraquell. de iure constit. par. 1. num. 8. cum plur. seq. & Menoch. in dicto remedio 14. num. 41. Morot. conf. 44. num. 11. Thesaur. decis. 105. num. 1. Affl. decis. 136. num. 8. & 9. & proinde exceptio excussionis bonorum, specialiter obligatorum non esse admittendam, sed reiiciendam stante clausula constituti, & precarii, Iacob. Butr. Bal. Angel. Imol. Raph. Cum. Rom. Alex. Barth. Anch. Fulgos. Petr. Ferr. Franc. Aret. Corn. Aret. Guid. Pap. Cremens, Afflict. Marf. Barz. Balb. Ruin. Bertrand. Boer. Celsus, Hugo Gozad. Grat. Rip. Franch. Dec. Capic. Gramat. Cagnok Paris Bellon. Rolan. Lanfranch. & Robert. Marant. quos congerunt Tiraquell. de iur. constit. par. 1. nu. 54. & Menoch. dicto remed. 14. nu. 28. in hoc Regno Neap. indubitatum remanet Paschal. de vir. patr. potest. par. 1. c. 8. nu. 140. Capic. decis. 54. num. 3. Gramat. decis. 103. num. 186. Marant. dist. 7. num. 53. ubi late examinat hanc materiam Affl. decis. 139. ubi Vrsill. comprobantur hac dicta per Regiam prag. primam sub tit. de assistentia, ubi doctissimus glosator ille, ubi absolute in predicto iudicio reiicitur excussio non alia ratione nisi per clausulam constituti, & precarii, prout refert etiam Facchin. controuers. iur. lib. 8. cap. 93. vers. huic posteriori, Ascia in suis collectis decisionibus decis. 194.

36 Quod totum intelligendum esse dicunt DD. viuo debitore constituto, secus vero eo mortuo, quia constitutum,

37 & precarium per constituentis mortem extinguitur, l. cum precario §. precarii ff. precar. cap. fin. eod. tit. Loffred. conf. 9. Causalcanus decis. 42. num. 29. & 30. par. 1. Menoch. de recuperand. possess. remed. 14. nu. 67. & Thesaur. decis. 38. & nullo modo permissum est creditori agere aduersus tertium possessorem non discusso hære de

principalis debitoris, & sic sanè pro limitatione d. l. fin. C. de acquirend. poss. scripsit Roman. conf. 189. in fine, Iason in s. item si quis num. 77. institut. de actionib. Corn. conf. 190. num. 5. lib. 1. Ruinus conf. 127. num. 8. lib. 5. Gozadinus conf. 42. num. 4. & 18. Gratus conf. 63. Alciatus l. quod meo col. 2. in princ. ff. de acquir. poss. Negusant. de pignoribus 1. membro 6. par. num. 36. vers. adde tu. Marant. in tract. de remedijs possessor. num. 61. Viuius decis. 12. num. 5. in fine Barbatus de assistent. glosa 7. num. 57. Alex. Trentacinq. conf. 33. per tot. lib. 2.

S V M M A R I V M.

- 1 Species nullitatis plures sunt.
- 2 Nullitas quando est ipso iure nulla.
- 3 Prescriptio an firmet renunciationem nullam.
- 4 Prescriptio tollit omnem exceptionem.
- 5 Prescriptio non solum tollit omnem exceptionem verum etiam impedire videtur litis ingressum.
- 6 Prescriptio tollit ciuilem & naturalem obligationem quoad intrinsecum suum effectum.
- 7 Prescriptio an tollat nullitatis renunciationem.
- 8 Prescriptio an currat tam contra ignorantem quam contra scientem etiam in contractu minoris vel maioris.
- 9 Restitutio in integrum an concedatur ignorantibus contra prescriptionem etiam centum annorum.
- 10 Prescriptio 30 vel 40. annorum tollit ius dicendi contractum nullum.
- 11 Prescriptio 30. vel. 40. annorum an tollat omnes actiones.
- 12 Renunciatio an valida sit per lapsum plurius annorum.
- 13 Prescriptioni an renunciari possit.
- 14 Prescriptioni an tacite renunciare possit.
- 15 Prescriptioni futura an renunciari possit.
- 16 Bona fides requiritur in prescriptione.
- 17 Prescriptio inducitur est pro bono publico.
- 18 Iuri publico renunciari non potest.
- 19 Prescriptio non habet locum in impedimento impedimento iuris.
- 20 Differentia inter impedimentum impedimento facti & in impedimentum impedimento iuris.
- 21 Ius dicendi actum nullum non est actio, sed iudicis officium.
- 22 Possidens ex titulo sententiae licet inualidus sit est error iuris & excludit omnem dolum & malam fidem.
- 23 Prescriptio an habeat locum in actione exequutua.

CAPUT XLII.

Renunciationis Nullitas an præscribatur, spatio plurimorum annorum.

- 1 **D** Vas nullitatum species à Doctoribus assignantur nullitas, quæ de se est nulla, & eius nullitatis retractio facienda est à Iudice, & nullitas, quæ non indiget prætoris auxilio, ad ipsam nullam declarandam, sed est ipso iure nulla, & nullum impedimentum præstat, ac si pro nõ facta habetur, *cap. non præstat, de regul. iur. in. 6. Card. Tusch. in lit. N. conclus. 140.*
- 3 Tanti autem roboris iudicatur præscriptio quæ etiã si renunciatio nulla esset & nulla cuiuscumque speciei adhuc illam firmat, nec tam renunciati quam eius hæredibus regressum nullo modo conceditur aduersus renunciationem nullam, quoniam illud ius oppugnandi illam per possidentem præscriptum venit iuxta tradita per Bald. in tract. de præscript. in 4. par. quarta partis, quæst. 74. n. 5.
- 4 Ea prorsus ratione quoniam per ipsam præscriptionem omnis exceptio tollitur, *Felin. & Abb. in cap. ad Aures de præscript. Tiraquell. de retract. consanguin. S. 36. glos. 2. nu. 36.* non solum tollit omnem exceptionem pro ut DD. supra citati, verum etiam impedit litis ingressum, & *tex. in l. fin. ff. pro socio, sequitur speculat. in tit. de præscript. S. 1. num. 4.*
- 6 Item auferre videtur civilem, & naturalem obligationem quò ad intrinsecum suum effectum, tenet *Abb. in cap. ceterum ubi Dyn. Muxel. num. 17. de iudic. Tiraquell. in tit. de retract. consang. S. 1. glos. 2. n. 250. & Bal. supra cit. quæst. 6. illa potius*
- 7 præscriptio nullitatis renunciationem tollit, quæ annorum triginta cursum imporat, *per text. in l. sicut C. de præscrip. 30. vel 40. Ann. ubi Bart. in princip. Angel. in 2. col. in vers. firmat in glosa ordinaria, Andr. de Ifern. in cons. dilation. Afflict. in decis. 245. in fine,* cum talis præscriptio tam
- 8 contra ignorantem, quam contra scientem curret, etiam si minor, vel maior sit, prout *Bart. in l. 1. S. si quis autem, ff. de itin. act. priuat. & contra quam plurimos DD. Odd. Sforz. de in integr. restit. & in 4. & 5. quæst. 90. mouentur DD. per text. in l. fin. C. de præscrip. long. tempor. ex illis ver-*

bis ibi nulla scientia, vel ignorantia expectanda nõ altera dubitationis inextricabilis oriatur occasio, *Petr. de Anchar. in cons. 170. num. 2. & 3. Vasquez controuers. illustr. lib. 2. cap. 65. num. 2. Pinell. in Auth. nisi Triennalis, num. 59. C. de bon. matern. Visu. in decis. 693. num. 9. par. 1. sequitur Pedamon. Tbesaur. in decis. 134. ibi sub. num. 5. innumeros DD. videbis, apud Tiraquell. de retract. lignag. glos. 4. S. 37. num. 37.*

- 9 Post omnes DD. ex vtraque opinione, & post longam discussionem fuit formata in S. C. decisio subsequens aliam, ut apud *Affl. in decis. 329, per totam & proprie num. 7.* quod etiam ex capite euiden- tissimè ignorantie concedatur restitutio aduersus præscriptionem triginta, vel quadraginta annorum, ad quam decisionem subiunxit *Vrsill. num. primo,* quod ignorantie restitutio in integrum contra præscriptionem etiam centum annorum conceditur, ut clare constat apud prædictum *Vrsillum in dicta decis.*
- 10 Verum circa scientem, talis præscriptio triginta, vel quadraginta annorum tollit equoque ius dicendi contractum nullum, prout voluit *Socc. in cons. 106. num. 6. vol. 1.* denique talis præscriptio triginta annorum tollit omnes actiones *per tex. in l. fin. C. de longi tempor. præscript.*
- 12 lapsus enim prædictorum annorum operatur, ut renunciatio licet inualida sit, & nihil contra ipsam renunciacionem tentari possit, prout dixit *Paul. Emilius Gallus in tract. de exception. in tit. de renunc. except. 5. per totam.*
- 13 Quæritur enim, num dictæ præscriptioni, quæ tantam vim habet renunciari possit. Certum est, iam quæsitæ præscriptioni renunciari posse, *l. si quis postquam ff. de fideiussor. cap. veniens num. 4. de præscript. nu. 2. cap. si diligenti nu. 18. vers. intellige quarto de foro compet. Bal. de præscript. par. 5. principal. quæst. 6. num. 4. vers. 3. usq. de success. creat. S. 19. Bero in Rub. de præscript. num. 84. ubi hanc cõclusionem verissimam esse inquit, Decian. cons. 95. num. 1. lib. 3. Socc. iun. cons. 145. nu. 23. lib. 1. Curt. iun. cons. 331. num. 44 Seraph. de priuileg. iur. priuileg. 51. num. 8. faciunt notata in l. si quis, S. si quis à Reo, ff. de solut. l. emptor C. de præscript. long. tem.*
- 14 Non solum expresse renuciari potest præscriptioni, verum etiam tacitè, puta quando renuncians cum iuramento promisit perpetuo attendere, & obseruare, tunc indubitate talis clausula præscriptionis renunciacionem continet sequitur, & refert *Ioann. Petr. Surd. in decis.*

- decif. Mant. 64: num. 33, tradit. Ruyn. in conf. 111. num. 1. vol. 1. & conf. 150. nu. 4. vol. 4. de magis communi testatur Roland. in conf. 25. in fine, vol. 2. sequitur Menoch. in conf. 201. num. 123. sequitur, equoq. Felin. in Rubr. de de prescript. col. ante penult. vers. fallit. Guid. Pap. decif. 199. de communi opinione testatur Socc. iun. in conf. 145. num. 69. vol. 1. Seraph. de priuil. iuram, priuilg. 51. num. 9.*
- 15 Illud autē quod dubitari oportet est an futuræ præscriptioni renunciari possit, in quo dubio inquit *Ias. in Authent. quas actiones, num. 32. varias fuisse opiniones attantem Bar. in l. nemo potest, nu. 20. vers. ego dico. ff. de legat. 1. & in l. 1. ff. de usucapion. voluit præscriptionem minime tolli posse renunciatione, Bartolus vero*
- 16 dixit præscriptionem decē, vel viginti annorum in qua omnino exigitur bona fides pacto tolli posse, tamen id nō sit vi pacti, quoniam induceretur mala fides, & cessarent, ea, quæ ad præscriptionem necesse sunt, quam opinionem *Bart. sequutus fuit Cuman. in l. nemo potest circa finem, & ibi Alex. Aret. & Ias. num. 80. ff. de legat. 1. & Ruin. Ripa, num. 104. & nu. 107. Ias. & Crot. in d. l. nemo potest, num. 75. Bal. in l. centurio in principio, ff. de vulg. & pupil. & in Auth. quas action. col. 4. C. de sacros. Eccles. litem alia in principio, num. 2. ff. de constit. pecun. sequitur Ruyn. in conf. 167. nu. 17. lib. 1. Paris in rubr. de prescript. n. 23 & ibi Bero. num. 64. Cagnol. l. 2. num. 78. C. de pact.*
- 17 Ea autem opinio *Bart.* non alia ratione se fundare videtur, solūmodo quod præscriptio inducta sit pro bono publico
- 18 *co. l. 1. ff. de usucapion. Iuri autem publico renunciari non potest, l. ius publicum, ff. de pact.* igitur præscriptioni quatenus respicienti bonum publicum renunciari nō poterit, *Bar. in d. l. nemo potest, cum enim dominium probari non possit, nisi per præscriptionem, ne dominia incerta remaneant, vt per Cuman. in l. 1. num. 1. ff. de usucapion l. fin. in fin. C. de edict. Diui Adrian. Tollen. l. tamen si ff. ad Macedon.*
- 19 Vnum tamen in hoc capite notandū remanet, quod præscriptio non habeat locum in impedimento impedimento
- 20 iuris, ad differentiam impedimenti, impedimento facti, quod totum voluit expresse *tex. in l. 1. §. fin. C. de annali except. sequitur equoque Horatius Barbat. super Pragm. de assistent. glos. 7. num. 61.*
- 21 Ius dicendi actū nullum non est actio, sed Iudicis officium, *Bar. in l. si expressim ff. de appellat. Bal. in l. tale pactum, §. qui*

- prouocauit C. de pact. tradit. Affl. in consist. dilation. col. 6. vers. item in quantum.*
- 22 Possidens ex titulo sententiæ licet inualidus sit, est error iuris, & excludit omnem dolum, est *tex. in l. sed si leges. §. sci. res ff. de petit. hered. & excludit omnem malam fidem, & ibi Bar. & communiter DD. scribentes.*
- 23 Deniq; præscriptio etiam locum habet in actione esequutiua, p vt in apocis publicis, siue bātariis spatio decē annorū, vt *l. 63. Thaur. ubi ordinarij glosatores. l. 6. tit. 15. lib. 4. recompilationis Parlador. lib. 1. rer. quotid. cap. 10. §. 11. num. 1. & §. 12. nu. 3. Gregor. Lopez in l. 5. tit. 8. lib. 6. partiar. glos. 9. Ioann. Ofase. in l. omnes populi, nu. 75. ff. de iustit. & iur. & in l. de quibus nu. 125. ff. de legib. Mieres in tract. de maiorat. par. 1. quest. 58. num. 51. late scripsit Reg. Valenz in conf. 112. nu. 1.*

S V M M A R I V M .

- 1 Donatio inofficiosa cognoscitur ex donatione omnium honorum vel maioris partis.
- 2 Remedium inofficiosa donationis competit illis qui inofficiosi testamenti querelam opponere possunt.
- 3 Donatio vti inofficiosa mediante tali remedio reuocatur.
- 4 Beneficium inofficiosæ donationis procedit etiam in quarela inofficiosa dotis.
- 5 Dos inofficiosa est species inofficiosæ donationis.
- 6 Remedium inofficiosa donationis datum fuit aduersus immodicas dotes, ne per ipsam filiorum legitima fraudetur.
- 7 Quarela inofficiosi testamenti infra quin quennium proponi debet.
- 8 Quarela inofficiosa dotis proponi debet infra quinquennium.
- 9 Quarela inofficiosa dotis, an detur viuo donante.
- 10 Quarela inofficiosa dotis an proponi possit constante matrimonio.
- 11 Quarela inofficiosa dotis soli filio, & eius heredi conceditur, & non extraneo.
- 12 Remedium inofficiosa donationis an donans renunciare possit etiam cum iuramento.
- 13 Beneficium inofficiosa donationis inductum est fauore filiorum.
- 14 Iuramenti essentia est, nunquam vergere in detrimentum alterius.

CAPVT XLIIII.

Quærela inofficiosa donationis
an Renunciari possit.

- I**nofficiosa donatio habetur quotiescumque pater omnia bona, vel maiorem partem donat, ita quod in legitimæ cōsequutione filij integrā ipsam habere non possunt dixit *Soccin. iun. in conf. 67. num. 55. lib. 2. post ipsum Menoch. in conf. 923. nu. 24.* Illis autem hoc remedium competere videtur, qui inofficiōsi testamēti quærelam opponere possunt, cum prædicta quærela inofficiosa donationis ad exemplum quærelæ inofficiōsi testamenti procedat iuxta disposita per *text. in l. 1. C. de inoff. donat.* & ea donatio mediante tali remedio, vti inofficiosa reuocatur, *l. si totas, l. si mater, l. penult. C. de inoff. donat.*
- 4** Quod beneficium inofficiosa donationis procedit etiam in quærela inofficiosa dotis, quia inofficiosa dos est species inofficiosa donationis, & aduersus immodicas dotes etiam conceditur, nè per ipsam filiorum legitima fraudetur, *l. 2. C. de inoffic. dotib.* in aliquibus statutum adest, quod filia maior dos assignari non possit, quam eius legitima, ne pro immodica dote patrimonium exauriatur in ceterorum filiorum detrimentum, vt dixit *Didac. de Spino in specul. testam. glos. 11. principal. nu. 50. C. 115.* quod statutum iure Regio in Hispanis practicitur.
- 7** Hæc autem inofficiōsi testamēti quærela infra quinquennium proponi debet, quod tempus incipit currere à die aditæ hæreditatis, *l. cum autem S. illud præerea vbi Bald. C. de inoffic. testam.* ex quo à die aditæ hæreditatis, quærela contra defunctum dirigi debet vnde oportet, quod dirigatur in personam representantem ipsum defunctum, & sic contra hæredem *l. pater filium ff. de inoff. testam.* Itidem disponitur in quærela inofficiosa dotis, quæ quinquennij spatio proponi debeat cum inter se parificentur in genere, & in specie, vt dixit *text. in l. 9. C. de inoffic. donat.* & ibi *Bald. C. Castrenf.* & respectu quærelæ dotis non dari nisi post mortem donantis, vt *Præsidents de Franchis decis. 170.*

- Vinius decis. 434. num. 6. Antonius Faber in suo Codice lib. 3. tit. 20. definit. 7. Fontanell. de pactis nupt. claus. 5. glos. 8. par. 2. nu. 15 C. 40. R. C. Ferdinand. Arias de Mesa var. resolut. cap. 6. lib. 3. nu. 6. Riccius collect. 180. Abbas conf. 65. lib. 1. Cotha de rata. C. portione quæst. 114. num. 4. C. de remed. subsid. remed. 108. num. 15.* Contraria opinio quod viuo dotante proponi possit quærela inofficiosa dotis late de *Franchis in decis. 104. per totam, C. ibi addentes idem de Mesa 10 num. 15. C. 16. C. sequenti, & vtrum opponi possit viuenti viro late supra, quibus addo Aff. in decis. 86. Marius Cutillus decis. 13. num. 2. Castill. decis. 232. nu. 6. Alexand. Trentacinq. lib. 3. variarum resolut. 3. num. 2. C. 3. Ceuall comm. contra comm. quæst. 73. num. 3. C. 4. Mangil. de imputat. q. 10. num. 8. Natta conf. 90. nu. 6. C. 7. Gomez. ad l. 29. Thaur. num. 33. vers. aduertendum Roland. conf. 74. num. 48. C. seq. lib. 1. Boer. decis. 27. & quâdo filii intentare possint, & quando creditores, lato de *Mesa in suo variarum lib. 3. cap. 6. num. 18. C. 19. Paulus Emilius Gallus in tract. de except. except. 10. seu 4. par. 2. per tot.**
- 11** Nam aduertendum est, quod istam actionem solus filius intentare potest, & ad summum suo heredi concessa est: quia personale filii iudicatur tale remedium, & consequenter ad extraneum non transit; *Paulus de Castro in l. quoniã in prioribus C. de inoffic. testam. Salicetus, C. alij repetentes in l. scimus post glosam C. eod. Riminald. iunior conf. 379. num. 112. Roland. conf. 98. num. 29. lib. 1. Marius Cutill. decis. 13. citata num. 3. Milanens. decis. 7. lib. 1.*
- 13** Prædicto autem remedio donans renunciare non potest, etiam cum iuramento, *Bart. in l. Titia seio, S. imperator num. 5. vers. quero mater ff. de legat. 2.* Ratio prædictæ renunciationis non valide est, quia id auxilium non inductum est, fauore ipsius donantis, sed filiorum fauore, vt *text. & DD. supra citat.* quandoquidem quando actus ratione, & beneficio alterius infirmatur, nunquam iuramento firmatur, quia de essentia iuramenti est nunquam vergere in detrimentum alterius, vt *Bart. in d. S. Imperator, quæ Bart. sententia est communis, vt obseruat Gayll. lib. 1. obseruat. obseruat. 40. num. 11. sequitur Rubeus dicto S. Imperator num. 16. Curt. Sen. conf. 1. num. 8.*

S V M M A R I V M .

- 1 Appellatio fuit inducta ut iudicantis iniquitas corrigatur.
- 2 Appellatio fuit inducta non solum in defensionem iniquitatis sed etiam in praesidium innocentia.
- 3 Appellatio vocatur theriaca contra iudicis venenum.
- 4 Appellatio est medicina inuenta aduersus morbum iniqua sententia.
- 5 Appellatio dicitur potius defensio quam actio & duplicem effectum operari.
- 6 Appellatio dicitur causa suspensua executionis sententia.
- 7 Res litigiosa pendente appellatione an alienare possit & duplicem effectum operari.
- 8 Appellatio in regno Neapolitano in iudicio assistentia non impedit executionem sententia.
- 9 Remedium appellationis est remedium ordinarium & utriusque parti est commune.
- 10 Grauaamen inducit appellationem.
- 11 Clausula posita in appellatione (quatenus & in quantum) quid operetur.
- 12 Appellatio post tres sententias conformes an sit admittenda.
- 13 Rescriptum concedens tertiam appellationem an sit validum.
- 14 Princeps an possit de potestate ordinaria concedere tertiam appellationem.
- 15 Princeps per viam priuilegii potest concedere tertiam appellationem.
- 16 Appellatio post tres sententias conformes conceditur quando in vltima sententia fuit illatum nouum grauaamen.
- 17 Nouum grauaamen quomodo consideretur.
- 18 Reuisio sententia an sit concedenda post tres sententias.
- 19 Appellationi an renunciari possit.
- 20 Appellationi an renunciari possit cum pacto.
- 21 Appellatio renunciata an ea amplius vti possit.

C A P V T X L V .

Appellationis Auxilio an Renunciari possit.

Vxillium appellationis, alio sine inductum non fuit, nisi vt sola iudicantis iniquitas corrigatur dixit *tex. in l. 2. ff. de appellat. in princ. sequitur Ludou. Roman. in conf. 224.*

2 num. 3. & non solum inducta videtur, in

iniquitatis defensionem, sed etiam in praesidium innocentiae, *cap. cum speciali S. porro de appellat. & contra Iudicis venenum, datur Theriaca appellationis, in specie Bald. in l. unica, in fine, C. si de falsa monei. possess. cum appellatio sit medicina inuenta, aduersus morbum iniquae sententiae, dicta l. 1. ff. de appellat. sequitur Oltrad. in conf. 255. num. 5. vers. praeterea appellatio, quae medicina potius defensio dicitur, quam actio, ex *tex. in Authent. & consequenter C. de sentent. interlocut. & ibi Fulgos. sequitur Bal. in l. tale pactum, S. qui prouocauit. in 2. lectura, num. 33. ff. de pact. quae quidem appellatio duplicem effectum operari suspensiuum sententiae inspecto futuro statu, extentionum inspecto praesenti, per *tex. singularem in l. 1. S. final. ff. ad Turppill. Francb. decif. 370. Giurb. decif. 19. num. 2. l. tale pactum S. qui prouocauit, vbi las. col. 4. vers. veritas est ff. de pact. Reg. Valenz. conf. 76. num. 29. late etiam scripsit Doctissimus Franciscus Maria Prat. in suis discept. forens. cap. 1. num. 10. & 11.***

6 Ipsa enim medicina in tempore adhibita est causa suspensua executionis sententiae, *Reg. Capicius Latro in decif. 100 num. 13. & 14. & per ipsam dicitur lis pendere, & sententia vires habere nullo modo dicitur, vt toto tit ff. nib. nouar. appellat. pendens sequitur Oltr. conf. 99. num. 4 lib. 1. Peregr. de iure fisc. lib. 4. tit. 6. de litigios. num. 41. Giurb. decif. 56. num. 4. Barz. decif. 44. num. 10. & decif. 55. num. 2. Quae*

7 propter litigiosa res adhuc alienari potest, etiam pendente appellatione, solo tantum modo cum clausula ex nunc pro tunc sequuta sententia ad venditoris beneficiu aliter alienatio nulla dicitur, iuxta disposita per *tex. in l. quod saepe, S. si quis amico, ff. de contrahend. empt. iuncto *tex. l. in fuga, C. ad l. flau. de plag. Guid. Pap. decif. 337. num. 4.**

8 Et quod appellatio executionem sententiae suspendat, *Rovis. dec. 100. Affl. dec. 189. & dec. 296. in fine vbi Vrsill. Capic. decif. 28. in fine, & decif. 202. Faber in suo Codice in tit. de f. u. & lit. expens. definit. 95. late Runcinellus in tract. de appellationibus tit. quid sit appellat. & quos effect. produc. talis regula iuris non procedit in Regno Neapolitano in iudicio assistentiae intellige ad finem, vt non impediatur executio per appellationem non autem quod non admittatur penitus appellatio quonia executioni dema data sententia poterit appellans prosequi suam appellationem *Francb. decif. 120. Affl. decif. 161. & 187. & 188. praestita cautione**

tionem de restituendo in casu retractationis sententiæ *Muscattell. in prax. S. R. C. par. 7. glos. condemnando num. 115. & Reg. Rouit. in prag. 1. de assistentiis*, quando quidem ex æquali lege id statum fuit, prout disponitur in *pragm. incipente Magna Curia Vicar. ritum*, sequuntur communiter *DD.* prout testatur *Reg. Rouit. in decis. 100. num. 34 & Horatius Barbat. in glos. 1. super pragm. de assistentiis num. 32.* ubi late examinat hanc materiam docendo practicam circa executionem sententiæ assistentiæ ad quem me remitto.

- 9 Remedium namque appellationis est remedium ordinarium, & utrique parti commune in prosecutione iudicii appellationis, nam tunc partes in dicto iudicio possunt omnia producere circa eorum defensionem, prout notat doctissimus *Giurba decis. 10. num. 5. Ofisc. decis. 131. num. 12. Surdus decis. 143. & decis. 323. Alex. conf. 183. num. 4. vol. 6. Bredero in suo tract. de appellat. par. 2. tit. 20. col. 411. Decian. conf. 45. num. 22. vol. 1.* nondum appellatorem, sed etiam adhaerentem, magis protegit appellatio *Parisi. conf. 28. num. 25. lib. 4. Rota Roman. in nouissimis decis. 5. in tit. de appellatione. Roland. conf. 77. num. 3 lib. 2. Ofisc. decis. 18. num. 8. Surd. decis. 143. Franch. decis. 467. Reg. de Ponte. conf. 7. num. 10. cum seq. Crauet. conf. 140. num. 8. Bursat. conf. 14. Sebastian. Vant. de nullit. tit. a quo, & quib. mod. sub num. 21. vers. si autem appellatus, quod intellige si esset per iudicem grauatum, nam grauamen inducit appellationem eo cessante*
- 10 te cessat appellatio cum sit causa appellationis alias appellatio est nulla, & frustratoria, & non suspendit, neque deuoluit *cap. ut debitus & cap. cum cessante de appellat. Ofisc. decis. 62. num. 3. Barzi. decis. 52. num. 10. Cauale. decis. 6. num. 3. par. 1. Rota Roman. decis. 651. in ultim. recollect. per Farin. Cardin. Tusch. conclus. 361. lutt. A. Marches. de comissionib. appellat. part. 1. fol. 298. cap. 28. num. 1. Capbal. conf. 555. num. 1. Alber. Brun. conf. 53. num. 1. Runginel. in tract. de appellat. §. 2. cap. 1. num. 144. & cap. 3. n. 408.* Responso est, quia appellatio est iuris auxilium contra grauamen *Afflic. decis. 188. nu. 7. Petr. de Gregor. lib. 4. de republic. cap. 6. num. 7 & sintagmat. iur. lib. 32. cap. 10. num. 2. Valenz. conf. 43. num. 145. Scacc. de appellat. cap. 2. q. 19. remed. 3. n. 24. Gramat. vot. 2. num. 10.*
- 11 Diximus namque appellationem utrique parti esse communem in actu prosecutionis appellationis iudicii, ut notat *Maranta Muscattelli & alij aduerti per*

Gallupp. in sua pract. in verbo appellatio fallit & limitatur, quando fuit a sententia appellatum cum clausula Quatenus, & In quantum dubitabatur de facto, quæ clausula facit, ut remedium appellationis utrique parti non sit commune, sed id tantum a quo est appellatum. Mastril. decis. 45. num. 20. Castill. decis. 6. num. 3. & decis. 31. n. 3. Surd. decis. 143. num. 5. Franch. decis. 467. num. 4. Ofisc. decis. 142. Tusch. conclus. 363. num. 12. litt. A. Costa de facti ignor. centur. 1. distinct. 31. num. 5. & de remed. subsidiar. remed. 56. num. 9. Taxo Menosh. conf. 1038.

- 12 Sed relinquendum non est an possit post tres sententias conformes appellare & dicendum erit nullo modo licere tertio prouocare *per tex. in l. vnica C. ne liceat tertio prouocare cap. sua nobis, & cap. directa de appellationibus, Piquier. decis. 187. num. 1. Griel. decis. Dolan. 62. nu. 1. Amatus decis. 55. num. 1. & 2. Pereira a Castro decis. Portugalli 65. sub num. 1. Gratian. decis. 146. nu. 12. Muscattell. in praxi totius iudicii appellationis parte 3. glos. prouocare a num. 1. & seq. qui late exornat Cancer. variar. resolut. lib. 3. cap. 17. num. 321. Marant. in suo speculo parte 6. actu. 2. num. 269. Ant. Faber. in suo C. lib. 3. tit. 12. definit. 25. nu. 3. Tusch. conclus. 403. litt. A. Carpan. ad Stat. Mediol. cap. 136. nu. 9. Trentacinq. variar. resolut. lib. 2. de appellat. resolut. 15. num. 1. & 2. Surd. conf. 271. num. 65. Paris. conf. 98. num. 20. lib. 3. Gratus conf. 30. num. 1. lib. 2. Capbal. conf. 209. num. 12. Peregr. conf. 73. num. 1. lib. 1. Menoch. conf. 345. num. 51. Rebuff. de appellat. art. 7. glos. 2. num. 29. Scacc. de appellat. cap. 2. quest. 17. limit. 1. num. 1. Thesaur. decis. 222. num. 1. Couar. pract. quest. cap. 4. col. 2. & cap. 5. nu. 8. Decian. conf. 45. nu. 6. lib. 1.*
- 13 Extendendo prædicta quod neq; rescriptum concedens tertiam appellationem sit validum nec permissum est
- 14 principi de potestate ordinaria hoc concedere *cap. tua nobis de appell. Marches. de comission. par. 1. cap. 3. nu. 30. fol. 3. & par. 2. cap. 1. vel 4. num. 1. & num. 3. fol. mibi. 355. Cauagnol. in decret. montis ferrat. 14. q. 9. fol. mibi. 224. de plenitudine potestatis & per*
- 15 viam priuilegii permissum est concedere tertiam appellationem pro ut est in nostro regno concessio alicui feudatario, ut est in statu & terris Principis Biliiani, & nonnullis aliis, Baronibus *Mastril. de magistrat. lib. 3. cap. 4. num. 388. & num. 391. Muta decis. 42. num. 19. Rudolfin. de absolut. princ. potest. cap. 3. nu. 16. Trentacinq. variar. resolut. lib. 2. de appellat. resolut. 15. nu. 11. Doctissimus Dominus Franciscus Maria Pratus in add. ad prax. Muscattelli.*
- par.

par. 3. glos. prouocare num. 11. & seq. & nu. 27. & seq. Gabriel de executi rei iudicat. conclus. 1. num. 35. Scacc. de appellat. q. 17. limit. 1. nu. 3. & seq. fol. mibi 428.

16 Et licet non possit tertio appellari tamen limitantur predicta omnia quando nouum grauamen fuit illatum ex vltima sententia quia grauamen de nouo inductum & illatum facit præsumi esse primam sententiam a qua competit per nouum grauamen appellatio. Rota Roman. decis. 529. nu. 4. par. 2. tom. 4. in recollect. per Farinat. Caualc. decis. 15. lib. 1. Piguier. decis. 187. num. 4. Tbesaur. decis. 122. num. 6. vers. in oppositum Barz. dec. 55. n. 8. Marant. in suo speculo par. 6. act. 2. num. 269. & 270. in verbo quando appellatur. Muscatell. in prax. appellat. par. 3. glos. prouocare num. 10. cum seq. Amatus decis. 55. num. 3. Scacc. de appellat. cap. 2. q. 17. limit. 1. a nu. 40. vsq. 46. Gauagnol. ubi supra ad decretum Moïsi ferat. 4. §. 1. nu. 19. & 20. & decret. 14. q. 1. nu. 5. Trentacinq. var. resolut. lib. 2. de appellat. resolut. 15. nu. 3. vsq. ad 8. Crauett. conf. 183. num. 4. Surd. conf. 102. nu. 3. & 14. conf. 277. num. 18. & 19. Alex. conf. 77. num. 1. vol. 2. Menoch. conf. 345. num. 43. & conf. 1048. nu. 5. Capb. conf. 209. nu. 12. Castrenf. conf. 163. col. 2. vol. 2. Fontanel. de pact. nupt. claus. 4. glos. 18. part. 4. num. 116. & num. 117. Reg. Carol. de Tapp lib. 2. de iure Reg. Neap. tit. de off. Sacr. Conf. Pragm. 5. num. 16. Gratian. discip. 42. num. 9. speculat. in tit. de appellat. 5. quoties nu. 1. Couar. practic. quest. cap. 25. nu. 6. Capic. decis. 34. nu. 4. late Rota Roman. decis. 100. num. 1. part. 1. diuers.

17 Et nouum grauamen consideratur quando in secunda vel in vltima sententia apponeretur aliqua moderatio, declaratio, vel adiectio, quæ in primis sententiis nunquam fuisset actum, & ideo illa adiectio inducit nouum grauamen. Cancr. variar. resolut. lib. 3. cap. 17. nu. 221. Surd. conf. 102. num. 14. Scacc. de appellat. cap. 2. q. 17. limit. 1. n. 44. Fontanell. de pact. nupt. claus. 4. glos. 18. par. 4. num. 117. Rota Roman. in d. decis. 100. sub num. 1. par. 1. diuers.

18 Et quæ diximus non licere tertio prouocare, neque licere tertio reuideri cum reuissio sapiat naturam appellationis, & sit species illius, Giurb. decis. 66. num. 6. & num. 9. Tusch. conclus. 904. num. 33. litt. S. & æquiparatur appellationi, nisi in casibus in quibus reperitur expressa differentia, Capic. decis. 28. sub num. 11. Roland. conf. 94. num. 9. vers. sed premissis lib. 1. Scacc. de appellat. cap. 2. q. 19. remed. 1. nu. 24. in fine fol. 884. & 885. Affl. in proem. conf. q. 10. Peregrin. conf. 79. nu. 3.

lib. 1. Seraphin. decis. 495. num. 1. & 8. Mastrill. decis. 39. num. 9. & decem ponit differentias, Rebuff. in tract. de supplicat. in præfat. num. 84. & seq. tom. 1. fol. mibi 518. sequitur Mobedan. decis. 8. de renunc. alias decis. 63. ubi add. litt. A. Petr. de Greg. Tbolosan. de appellat. lib. 1. cap. 6. num. 11. & seq. & non datur nisi semel, Franch. dec. 193. num. 1. fallit nisi ex magna causa reuissio secunda potest concedi Raudens. dec. 144. Sola ad Constit. Sabaud. de modo supplicandi glos. 2. num. 13. 22. & nu. 25. Giurb. decis. 66. num. 14. Caualc. an. de Bracchio Regio par. 6. fragmen. 122. Gardin. Tusch. conclus. 904. nu. 36. & nu. 37. litt. S. Menoch. de arbit. in addit. quest. 70. num. 48. Menoch. conf. 1044. num. 3. & conf. 1048. nu. 20. tamen si in iudicio reuissionis sententia lata infert nouum grauamen tunc licebit iterum reuideri Caualc. dec. 15. par. 1. Tbesaur. decis. 122. num. 2. in fine & latius decis. 246. Giurb. dicta decis. 66. nu. 10. Couarr. pract. q. cap. 25. nu. 6. quæ quidem reuissio licet Princeps non possit committere reuissionem rei iudicatæ dixit Dec. Guid. Pap. & Rebuff. per Tbesaur. decis. 122. num. 3. nisi de plenitudine potestatis hoc fiat Giurb. decis. 35. num. 2. Mastrill. de magistrat. lib. 3. cap. 4. num. 392. vol. 1. Gozad. conf. 85. nu. 16. Dec. conf. 198. num. 2. Alex. conf. 77. num. 3. & conf. 94. volum. 2. Bald. in cap. 2. nu. 5. de officio deleg. Ias. in l. iusta nu. 9. in principio ff. de iust. & iur. Cancr. ubi supra var. resolut. lib. 3. cap. 17. sub nu. 321. & cum multi de hac materia scripserunt ne scripta scriptis faciamus ad illos studiosos remitto.

19 Euidenter enim constat appellationem, defensionem esse, & nemini denegari debet, cap. cum speciali §. porro de vot. Franch. decis. 120. num. 5. quæ de re renunciari non potest, cap. cum inter. cap. cum olim de except. Abb. cap. dilect. col. 3. eodem tit. Alberic. de statut. lib. 3. quest. 54. Socc. conf. 195. circa primum, num. 2. vers. confirmatur appellatio, Bursat. conf. 225. num. 139. Franchis. decis. 658.

20 Verum distinguendum, aut renunciatio fit de futura appellatione interponenda post latam sententiam, & tunc renunciatio nullo modo valere potest, quia agitur de futura appellatione, quæ alioquin non potest, nisi per pactum, vt notant DD. in l. 1. C. de pact. dixit Guid. Pap. in tract. de appellat. quest. 118. num. 85. tomo 5. fol. 61. Rebuff. in eod. tract. art. 15. glos. 1. num. 1. & seq. tom. 3. fol. 516 sequitur Scacc. de appellat. quest. 17. limitat. 2. num. 1. Lanfranch. tract. de Arbitr. decis. 7. num. 38. tom. 3. par. 1. fol. 218.

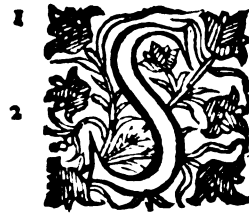
Alberic. tract. de stat. lib. 2. quest. 54. nu. 2 tom. 2. fol. 63. Marant. in suo specul. part. 6. act. 2. princ. in verbo, & quandoque appellatur, limit. 29. num. 341. fol. mibi 508. & si fuisset facta sine pacto, non adhuc traheretur ad renunciacionem de futuro, vt tex. dicta l. 1. C. de pact. sequitur Rebuff. cit. art. 15. glos. 1. num. 4. & seq.

- 21 Appellationi denique post sententiã certã renunciari potest, & renunciata amplius vti ea non potest, l. prima in fine ff. à quibus appell. non licet. sequitur Scacc. de appellat. loco cit. in princip. speculat. in tit. de appellat. §. in quib. num. 13. vers. 9. lib. 2. fol. 185. de renunciacione magis fuse videas Scacc. cit. Vrillus ad Afflic. decis. 91. num. 12. mouetur ex text. l. fin. C. de appella. Appellatio enim communis est, qua de re permissum est appellato prosequi cam licet appellans eam prosequi noluerit post multos scripsit Craueti. conf. 80. nu. 10. sequitur etiam Vrillus in decis. 173. num. 4.

S V M M A R I V M.

- 1 Lex traditionibus C. de pactis explicatur.
- 2 Dominia rerum acquiruntur traditione, & vsucapione.
- 3 Actio personalis competit ante traditionem.
- 4 Dominus ex traditione rei præfertur Domino habente titulum tantum fallit in Ecclesia, vel pio loco.
- 5 Dominium in pacto de retrovendendo ex sola oblatione transfertur.
- 6 Dominium sine traditione acquiritur in pacto legis commissaria.
- 7 Traditio an requiratur in contractu Principis.
- 8 Princeps habet potestatem transferendi dominium pro libito voluntatis.
- 9 Dominium per leges transfertur absque traditione id procedit in principe cum sit animata lex, & in Ecclesia, & pia causa.
- 10 Traditio nulla requiritur in gratia Principis.
- 11 Traditio an sit necessaria in feudis.
- 12 Inuestitura an sit sufficiens ad denotandam traditionem feudi, cum ipsa non habeat vim traditionis.
- 13 Inuestitura est signum actionis personalis.
- 14 Inuestitura an sit actus acquisitiuus.
- 15 Traditio an requiratur in acquisitione domini iure hypothecæ.
- 16 Dispositioni legis traditionibus C. de pactis an renunciari possit.

CAPVT XLVI.

Dispositioni legis Traditionibus
C. de pactis an renunciari possit.

- 1 Statutum est in iure dominia rerum acquiri sola traditione, & vsucapione, neque enim agere possunt, vt rerum dominia sine traditione acquirantur; ac transferantur, Bar. in l. cum falsa, num. 4. C. de iuris & fact. ignoran. vbi Castrens. num. 4. Glos. in dicta l. traditionibus, & ibi Dec. num. 2. vers. 4. sequitur Ias. in dicta l. num. 5. & in addit. litt. B, idem Dec. in conf. 300. n. 4.
- 2 quandoquidem ante traditionem, solummodo personalem actionem, competere videtur, dixit Alex. in conf. 28. in principio lib. 2. & conf. 22. viso tit. questionis in principio lib. 5. Faciunt ad hanc nostram questionem per belle exarata per D. Flauium Ventrilium insignem I. C. suis Epistole Forens. Epistol. ad D. Equitem D. Scipionem Claromontium Casenatem, vbi, quod rei dominium non intelligatur translatum, nisi integrum pretium fuerit solutum, optime defenditur, ibique secundum prædicta de Decisione testatur idem D. Flauius Ventrilius politioribus quoque literis insignis.
- 3 Imo & in concursu duorum, vnus ex titulo, alter ex traditione, indubitatum est illum præferri, qui iure traditionis rem acquisiuerit, quia ex titulo nullum dominium acquiritur, DD. in l. quoties C. de rei vindicat. sequitur Ias. in dicta l. traditionibus soli ecclesie hoc concessum fuit, quod sine traditione dominium transferatur, & ex solo contractu tantum doctissimus Giurba decis. 97. num. 20. imo etiam si fuerit postea res alteri ecclesie tradita, vel pio loco vendita adhuc prima ecclesia habebit cum a principio fuit dominium translatum absq. traditione, & sic fallit illa regula tex. in l. traditionibus C. de pact. vt optime explicat Ioannes Andr. & quasi omnes canoniste in cap. continebatur de his que sunt a prelat. absq. consens. cap. Bald. in auth. quas actiones C. de sacros. Eccles. glos. in l. siue autem §. si duobus & ibi Bald. & Angel. ff. de public. in rem act. omnes DD. in l. quoties C. de rei vendic. Bursat. conf. 55. num. 30. Capra conf. 33. dub.

dub. 2. Surdus decis. 25. num. 18. Menocch. de arbitr. iudic. lib. 2. centur. 3. num. 29. Tiraquell. in tract. de priuileg. pia caus. priuileg. 107:

- 5 In pacto autem de retrouendendo, dominium ex sola oblatione transferatur: *Anan. in cap. conuassus, de usuris, l. cum venderet. ff. de pignorat. action. Angel. conf. 335. quæ omnia limitantur etiam in pacto legis commissoria, vt dominium sine traditione acquiratur, notat Bar. in l. 1. in fine, ff. de donat. l. si hominem, ff. de usucapion. sequitur Dec. in conf. 300. num. 4. in fine.*
- 7 Idem talis regula non procedit in principe contrahente, cū est in acquisitione domini non vitiat contractum, si nõ sequatur traditio, cū speciale id in principe practiceretur, *Bald. in cap. 1. de noua forma fidelit. Franc. decis. 23. sub num. 11. Mastrill. decis. 114 sub. num. 28. Et 29. subdens post Ann. Frecc. Petrum de Gregor. quos allegat ita limitari tex. in d. l. tradit. Angel. in h. officium in fine ff. de rei vendic. Bal. Novelh. in cap. licet causam col. 18. de probat. Ioann. Andr. in cap. olim de verbor. signific. item*
- 3 princeps habet potestatem transferendi dominium pro libito voluntatis, pro vt dixit *Bal. in praludijs feudorū col. 19. idem etiam tenet, & sequitur Ifern. in cap. 2. de no. ser. fide, ibi eo ipso quod princeps donat absq; vlla traditione, ius, & dominiū rei transfertur, cap. inter dilectos de fid. instrum. Iason. in l. quoties vers. quid tenendū C. de rei vend. l. si ff. de consi. princ. l. 1. ff. de donat. cap. cum dilecti de donat. cap. 1. de cap. corr. cap. si vassallus si de feud. fuer. controu. Andr. & Bald. in praludijs feud. Roman. conf. 30. Castrensi. conf. 105. Des. consi. 494. col. 7. & conf. 588. Gramat. decis. 66. Loffred. in proemio feud. col. 2. Fac. de Sanct. Georg. in l. traditionibus C. de pact. Roman. conf. 298. Marin. Frecc. de subfeud. lib. 7. fol. 138. nu. 68. Ias. conf. 145. lib. 2. Roman. conf. 342. num. 14. Soc. sen. conf. 273. num. 9. & 164. num. 7. lib. 2. Fuzos. conf. 20. Crauett. conf. 241. sub num. 20. & conf. 276. num. 7 Parisi. conf. 101. lib. 1. Ias. conf. 1. num. 5. lib. 1. Decian. conf. 25. num. 49. lib. 1. Affl. dec. 282. Alex. conf. 190. lib. 2. num. 13. Rom. conf. 3. num. 10.*
- 9 Attamen quicquid sit de hoc semper pro maiori cautela in Principis contractu necesse est, vt interueniat traditio ad acquirendum rei dominium, quoniam, vt supra dictum est in cap. 40. quod Princeps contrahens, vt priuata persona contrahere videtur, & vtitur iure communi vt loquitur *tex. in l. bene à Zenone C. de quadrien. prescript. l. princeps. ff. de legib.*

Bal. in l. 1. in princip. C. de constit. princip. lato Castill. de tertis debitis cap. 18. nu. 2. Amaia in l. 1. & 2. C. ne fisc. rem quam vend. suine. lib. 10. num. 11. latissime Vasquez Menchac. lib. 1. controu. illustr. cap. 3. per totum.

- 10 Quæ omnia cessare videntur in gratia & priuilegio à Principe concessio, quoniam in tali casu nulla traditio requiritur, vt dixit *Ias. in dicta l. traditionibus, num. 6. in fine cap. tibi absentis de prebend. in 6.*
- 11 In feudis autem diuersimode practicatur, cum in omni gratia feudorum necessaria videtur traditio, ad finem obtinendi dominium *cap. cum dilecti de donat. l. si. ff. de constit. Princip. sequitur Ias. 12 cit. num. 7. Nec inuestitura est sufficiens ad denotandam traditionem feudi cum ipsa non habeat vim traditionis, dixit Abb. in cap. Auctoritate col. 2. extra de instit. scripsit Curt. iun. in conf. 177. num. 1. ibi in-*
- 13 uestituram non resultare probationem domini, nec possessionis, nulla sequuta traditione, cum inuestitura sit signum actionis personalis; prout *Bal. in dicta l. traditionibus col. 1. vers. per inuestituram autem; Bal. in Rub. C. de contrahen. empt. & est glos. communiter approbata in cap. auctoritate, in verbo institutatur extra de instit. & per hoc ideo dixit consuet. Parisi. in §. 1. glos. 3. num. 22. & §. 7. num. 22. quod inue-*
- 14 stitura sit actus acquisitiuus, de prima solum proprie dicit, de sequentibus vero conseruatiuus, prout *Alex. ad l. 3. col. 3. ff. de acquir. possess. Dec. conf. 191. Gregor. Natt. in conf. 198. num. 17. In acquisitione*
- 15 enim domini iure hypothecæ traditio non requiritur, *l. 1. ff. de pignorat. action. & Ias. ibidem.*
- 16 Denique dictæ legis traditionibus renunciare non possunt partes, etiam si quibuscumque verbis vtantur, vt per *Alciat. respons. 84. num. 5. tomo 3. lib. 8. per totum in l. non solutim ff. de pecul. glos. in dicta l.*

S V M M A R I V M.

- 1 Exceptio rei non tradita quando competat.
- 2 Exceptio rei non tradita competit emptori.
- 3 Exceptio rei non tradita admittitur etiam statutum excludentem omnes exceptiones.
- 4 Exceptio rei non tradita admittitur etiam contra instrumentum.
- 5 Exceptio rei non tradita admittitur etiam in executione sententia.
- 6 Exceptio rei non tradita potest opponi in condemnatione solutionis prætiii.
- 7 Exceptio rei non tradita habet eandem naturam

- ac exceptio adimplementi non sequenti & prætii non soluti.
- 8 Exceptio rei non tradita, & prætii non soluti potest opponi post sententiam & etiam impetrat litis ingressum.
 - 9 Exceptio rei non tradita & prætii non soluti habent ortum ex ipso instrumento, ex quo nascitur actio.
 - 10 Exceptio rei non tradita & prætii non soluti est privilegiata sicuti est ipsa actio.
 - 11 Iudex ex officio parte non opponente supplere pro reo circa exceptionem rei non tradita & prætii non soluti.
 - 12 Confessio de receptione prætii per bancum si non constat de solutione an possit agere ad census.
 - 13 Prærium est causa principalis & finalis observationis contractus.
 - 14 Opponens exceptionem rei non tradita & prætii non soluti, eam probare non tenetur.
 - 15 Exceptio rei non tradita an renunciari possit,

C A P U T XLVII.

Exceptioni Rei non tradita an Renunciari possit.

- 1 **S**emper quod quis rem tradere tenetur, & non tradidit, vel partem tantummodo emptori talis exceptio competit dicitur text. in l. Julianus, §. & venditio, & tex. in l. prima in princip. in vers. & in primis, §. exempto, l. emptorem, §. penult. ff. de Act. empt. & quod emptori competat in specie tex. in l. qui pendentem ff. de Action. empt. l. dilectus, §. sed sunt, ff. de adelit. edit. l. ex iis prædijs, C. de euiet. dicit Alex. conf. 27. in princip. lib. 1. Cuius exceptionis, expositio admittitur etiam contra statutum excludentem omnes exceptiones, Franch. decis. 623. nu. 1. Osasc. decis. 50. nu. 19. & 20. Giurba decis. 60. nu. 10. Cartar. decis. 3. nu. 1. & decis. 82. nu. 2. Muta decis. 73. nu. 19. Afflict. decis. 403. nu. 17. Barz. decis. 36. nu. 20. Natt. conf. 289. nu. 3. Mascard. de probat. conclus. 8. nu. 18. Carcer. lib. 1. var. resol. c. 18. de except. num. 23. Giurb. decis. 100. nu. 27. Mangon. decis. Lucens. 11. nu. 3. Ioseph. Ludovic. decis. eiusdem rota Lucens. 50. n. 1. Cornazz. in Rota Lucana decis. 168. nu. 4. Brun. a Sole in compend. resol. iur. verbo exceptio implem. quod statutum practicatur in Regno Neapolitano, pro ut est illud, quod
- 4 contra instrumentum nullas exceptiones

- opponi possit, ut per Ritum M. Cur. V. in hoc autem statuto non comprehenditur talis exceptio, Alex. in conf. 95. nu. 2. & conf. 119. nu. 2. vol. 1. per tex. in dicta l. ex iis prædijs, Fontanell. de pact. nupt. par. 1. glos. 10. claus. 4. nu. 39. testatur Stephan. Gratian. discept. forens. cap. 411. nu. 1. sequitur Carol. de Crass. de except. except. 13. n. 8. Dec. conf. 119. nu. 1. Matth. Coler. de process. execut. par. 4. cap. 1. nu. 78. Mangil. de euiet. quest. 103. nu. 43. sequitur Cyn. & Bal. in dicta l. ex iis prædijs C. de euiet. sequitur Corn. conf. 40. nu. 7. vol. 4. Roland. a Vall. conf. 53. nu. 32. volum. 1. nu. 3. Aym. Crauet. conf. 151. nu. 10. Roman. conf. 244. nu. 5. Giurb. decis. 100. nu. 22. Mangon. decis. Lucens. 11. nu. 3.
- 5 Admittitur enim talis exceptio etiam in sententia executione Philip. Dec. cit. in conf. 119. Paul. de Castr. in conf. 143. lib. 2. Cap. cum Ioannes, & ibi late Felin. col. 21. de fide instrum. & ipsa etiam opponi potest in condemnatione solutionis prærij, prout Gregor. Natt. in conf. 360. nu. 7. Fabian. de Monte quest. 8. nu. 42.
 - 7 Habet eandem naturam talis exceptio, ac exceptio implem. non sequenti, & prærij non soluti, late Alex. in tract. inq. variar. resol. tit. de except. resolut. l. num. 11. lib. 2. Blanc. de compromiss. quest. 4. nu. 53. & potest opponi Franc. Cald. Peryrain. Analitic. comentar. cap. 13. nu. 27.
 - 8 & executione illius sententia impedit Roland. a Vall. conf. 1. nu. 29. lib. 1. Nicol. Caluol. in prax. §. exceptionis contra libell. conclus. 1. nu. 66. Fontanella de pact. nupt. clausula 4. glos. 10. par. 1. nu. 4. & impedit litis ingressum Aldouin. conf. 19. nu. 14. & num. 42. DD. in l. 1. C. de iuris & fact. ingno. Mari. Anguiss. conf. 77. nu. 4 & conf. 142. nu. 1. & conf. 144. nu. 8. & conf. 352. nu. 2. Binius conf. 216. nu. 3. Frecc. in suo tract. de presentat. instrum. par. 7. quest. 1. nu. 2.
 - 9 dicit istam exceptionem habere ortum ex eodem instrumento, ex quo nascitur actio, Bal. in l. peremptorias, nu. 10. C. sent. 10. rescin. Io. Aloys. de Septimo in tract. de cens. num. 76. imo est privilegiata, sicut ipsa actio Alex. conf. 95. & conf. 119. vol. 1. & conf. 20. nu. 27. vol. 7. Frecc. ubi supra num. 2. &
 - 11 poterit iudex ex officio, parte non opponente, supplere pro Reo, Roman. conf. 42. nu. 4. & conf. 76. nu. 8. Barnaba Cornazzan. dec. Lucana 160. nu. 10. Amic. conf. 112. Cardinal. Tusc. in litt. l. Conclus. 395. nu. 13. Mascard. in tract. de probat. conclus. 1387. nu. 2. Deci. conf. 441. nu. 7. Ias. conf. 9. nu. 13. volum. 1. Crauet. conf. 151. nu. 10. Virgin. Bouat. in pract. de interd. uti possidet cap. 21. nu. 28. Turrett. conf.

conf. 91. num. 30. lib. 1. Mangon. decis. 61. nu. 2. Ioseph Ludouic. in suis conclus. tit. de probat. conclus. unica illat. 94. ampliati. 2.

12 Ampliando prædicta, quod etiam si confiteatur per instrumentum habuisse prætium per medium Banci, & non constat de solutione, non potest agere ad census, latè Gratian. discept. forens. cap. 325. nu. 20. Gramat. decis. 59. num. 16. Milan. decis. 13. lib. 2. Mascard. de probat. conclus. 385. Nam prætium est causa principalis, & finalis obseruationis contractus, Surd. conf. 16. num. 15. lib. 1. Franc. Monald. conf. 93. nu. 5. & Becc. conf. 45. num. 30. Socc. sen. conf. 26. num. 6. lib. 3. Fontanell. de pact. nupt. par. 1. glof. 9. num. 28. Ioseph Gonzal. variar. quest. cap. 33. num. 6. Muta super. ritu cap. 101. num. 69. Lanar. conf. 36. nu. 9. vbi late disputat hunc articulum, dicendo esse de substantia contractus si causa sperata nunquam fuit deducta in esse, cum non fuit adimpleta, Intrigl. conf. 27. num. 16. Nat. conf. 219. num. 5. & conf. 171. num. 1. Mangon. decis. Lucens. 17. num. 11. Mart. voto 43. num. 5. Fabian. de Morte in tract. de empt. & vendit. in 5. quest. princip. num. 33. & 37. Giurb. decis. 36. num. 7. Roland. à Vall. conf. 75. num. 6. lib. 2. Dec. conf. 458. num. 5. Ioann. Griuell. decis. Dolan. 56. num. 9. Alex. conf. 86. num. 6. lib. 6. Flam. de Rubeis conf. 30. num. 77. lib. 1. Marius Giurb. decis. 79. num. 11. & 25. & decis. 108. nu. 22. Iacob. Gall. conf. 43. num. 15. Honded. conf. 73. num. 16. & conf. 108. num. 43. Surd. conf. 460. num. 47. & conf. 556. num. 15. Ceph. conf. 150. num. 42. lib. 2. Farin. decis. Rota Rom. 341. & opponens exceptionem

14 rei non tradite, vel præti non soluti, eâ probare non tenetur, l. Iulianus §. offerri. ff. de act. empt. Sacc. sen. conf. 273. num. 2. lib. 2. Gozad. conf. 94. num. 45. Antonius Rubeis conf. 30. num. 4. Menoch. conf. 1. nu. 362. lib. 1. Garger. patroc. 36. num. 6. Roland. conf. 69. num. 9. lib. 4. Rimin. iun. conf. 52. lib. 1. nu. 11. Turet. conf. 60. num. 14. & conf. 74. num. 29. lib. 1. Ioan. Bapt. conf. 9. nu. 6. Neuzan. conf. 50. num. 6. Paris. conf. 33. num. 57. lib. 1. Corneus conf. 106. num. 5. volum. 1. Natta conf. 226. num. 2. Becc. conf. 45. num. 18. Surd. conf. 53. num. 28. sed Actor probare tenetur, quod tradidit, latè Alex. conf. 127. num. 6. lib. 5. Mangon. decis. 11. num. 9. & 10. Corn. conf. 181. num. 17. lib. 2. Socc. sen. conf. 15. nu. 7. lib. 4. l. Actor vbi Salicet. num. 6. C. de probat.

15 Renunciatio autem huius exceptionis operabit in vim confessionis, quæ nocebit nisi renuncians confitensque manifestè ostenderit rem minimè traditam fuisse, Fulgos. conf. 192. col. 2. vers. nam

non aliter, Grat. conf. 84. num. 5. vol. 1. Vrsil. ad Afflic. decis. 283. nu. 4. Menoch. conf. 212. num. 28. lib. 3. Galefat. conf. 87. num. 7. lib. 2. Turet. conf. 64. nu. 35. lib. 2. Becc. conf. 108. num. 10. Anch. Regiens. in quest. famil. lib. 1. q. 2. nu. 16. Cornaz. decis. 168. num. 13. Anna sing. 439. Alb. conf. 66. num. 2. Surd. conf. 267. num. 5. & conf. 408. num. 28. quapropter nulla extante renunciatione venditori incumbit onus probandi traditionem, DD. supra citati.

S V M M A R I V M.

- 1 Sexus prærogatiua consideratur in feudis.
- 2 Masculi succedunt in feudis exclusis foeminis.
- 3 Ius constitutionis constituit prælationem in feudis.
- 4 Ius primogeniturae apud plures nationes prædicatur.
- 5 Ius primogeniturae apud Hyspanos habetur sub nomine maioratus.
- 6 Ius primogeniturae apud francos appellatur ius francorum.
- 7 Primogenitus succedit in feudis exclusis secundogenitis.
- 8 Ius primogeniturae non a patre constitutum est filio sed a Deo, & fortuna.
- 9 Ius primogeniturae non est ius hereditarium.
- 10 Ius primogeniturae est introductum ex consuetudine nec consuetudo operari potest in contrarium.
- 11 Consuetudo non potest tollere ius primogeniturae.
- 12 Ius primogeniturae potius fauorabilis quam inodiosa iudicatur.
- 13 Ius primogeniturae fuit introductum ex causa publica utilitatis.
- 14 Regnum melius regitur per unum, quam per plures.
- 15 Quod commune est spernitur.
- 16 Diuisio operatur diminutionem honorum.
- 17 Conservatio familiae interest reipublicae.
- 18 Honor regis per subditorum dignitatem augeatur.
- 19 Conservatio domorum, & familiarum est introducta à iure diuino.
- 20 Ius primogeniturae cunct dignitatem, & prærogatiuam.
- 21 Ius primogeniturae an extendatur ad feminas.
- 22 Ius primogeniturae in regno duplex assignatur.
- 23 Exclusio lineae semper durat donec adest unus de linea.
- 24 Linea primogeniti durat in infinitum.
- 25 Nepos an excludat patrum in feudo diuisibili, & indiuisibili.
- 26 Subingressio representat personam in qua subingressitur.
- 27 Ius primogeniturae an sit transmissibile.

- 28 Primogenitus excludit secundogenitum.
29 Iuri primogenitura an renunciari possit, & quomodo.

CAPVT XLVIII.

Iuri Primogenitura an Renunciari possit.

- 1 Nte Regni Constitutiones, & secundum antiquas leges in feudis nulla ætatis differentia attendebatur, sed solum sexus prædominabat, quia ad feudi successiones solum masculi aspirabant exclusis penitus feminis cap. 1. de naturali successione feud. Oltrad. conf. 224. nu. 12. vers. constat enim conf. 94. num. 11. vers. sed siue dicatur Cardia. Tusc. in lit. P. conclus. 651. n. 1.
- 3 Successit deinde constitutionis ius quod prælationem filiis ad feudi successiones constituit, & ex quo feuda fuerunt per ius Francorum indiuidua effecta promelius, ac congruentius illa ad vnum debuisse spectare censuit; & per consequens ad primogenitum non quidem,
- 4 vt nouum induceretur ius, cum per plures nationes tale practicabatur, vt in Regno Vngariæ cap. licet extra de voto in Regno Lusitanæ cap. grandi de supplem. neglig. Prælat. in 6. apud nostros Hispanos pro generale habetur non quidem
- 5 sub nomine primogenituræ, sed sub nomine maioratus, vt latè testatur Moli. de Hispan. primog. Ioan. Licier. in tract. de primogen. Tiraquell. de iure primogenituræ apud Siculos pro specialissimo habetur ius Francorum appellatur iuxta constitutionem, vt de successione tit. de success. nobi. in feud. & quatenus Franci generaliter vtuntur eo francorum ius appellatur cap. si aliquem, vbi Cannel. in vers. Francorum fol. 297. de success. feudi Cumia in d. cap. si aliquem in præludijs num. 29. Capius in inuolutura feud. vers. feudorum genera vers. iure francorum Franc. Intrigliel. cent. 1. quaest. 7. Marin. Freccia de subfeudis lib. 3. tit. de different. feudorum regal. Petrus Gregor. de concess. feudi part. 4. quaest. 2. in princ. Iacob. de Beluis. in proemio feudorum, Isernia in l. imperialem, §. præterea ducatus 3. colum. de probib. feud. alienet. per Federic. Thomas Minadoes in constitut. in aliquibus in proemio num. 25. & 26. & ad feudorum

7 successiones solum ipse primogenitus, succedit exclusis secundis, vt idem Isernia in §. hoc quoque & in cap. omnes filii de success. feudi, Reg. Salernitanus in allegat. impress. in suis decis. allegat. 3. num. 18. eruditissimè exornauit hanc doctrinam Dominus Meus Donatus Anton. de Marinis in suo libro quotidianarum resolutionum cap. 250. num. 3. lib. 2.

8 Talis autem primogenitura, non quidem à patre in filio constituta videtur: Sed à Deo, & fortuna transmissa Bald. in l. in quibus C. de secundis nuptijs, Afflictus de feudis lib. 1. fol. 103. num. 10. de success. feud. probat etiam Oldradus citatus d. conf. 224. num. 35. vers. etiam primo iure diuino, ita tamen, quod ortus primus, & posterior legem prælationis, ac primogenituræ inter fratres constituit, & non titulo successione, non transmissionis, sed solum ex priuilegio à lege emanato. in ipso ortu acquiritur eleganter explicauit Abbas in conf. 85. part. 1. sequitur Paulus de Castro in conf. 164. vol. 2. col. 6. vbi dixit esse acquisitum vix. filio nato per legem, & quod sit ius in habitu, & in spe, suspensum in actu tamen vsque ad patris mortem Andreas de Isern. in cap. præterea si Vassallus qua sit prima causa beneficii amittend. post n. r. vers. præterea, & proinde sequitur dicendum tale ius. primogenituræ non esse ius hæreditarium, sed ius filio acquisitum vigore statuti constitutionis vel consuetudinis.

- 10 Introductum enim ex consuetudine, nec in contrarium ea operare suos effectus potuisset contra tale ius primogenituræ cum valeat consuetudo ad introducendam ipsam primogenituram rãquam introductam per honores familiarium ac primogenituræ, l. si augetur §. sed impuberi ff. de adoptionibus Baldus conf. 360. num. 2. vol. 2. non valet inquam contra ipsam primogenituram consuetudo, nec ex ipsa consuetudine tolli potest tale ius etiam ex parentum dispositione cum primogenitum parentes in illa primogenitura præiudicare nõ possint, nec tacitè nec expressè, prout optimè Alex. conf. 87. nu. 3. & 4. vol. 6. Canonist. communiter in cap. licet de voto & in cap. officij de testament. cap. requisisti eodem tit. DD. in §. ceterum Auth. vt cum de appellat. cognosc. in puncto decidit Oldradus de Ponte conf. 94. incip. eleganter sub num. 7. in fine, ex quo fauorabilis talis primogenitura consideratur quam odiosa cum ab omnibus iuribus obseruata fuit, prout testatur Dominus meus Reg. Marchio Torsell.

- rell. Capicius Latro in suis consultat. consultat. 3. num. 48.*
- 13 Finis vero inducendi tale ius primogenituræ fuit publica utilitas, *Glof. in cap. licet in fine de voto, Bald. Affl. in cap. imperialem §. prateres Ducatus de prohib. feud. alien. per Feder. & ibi Camerar. cart. 99. litt. A. & cart. 102. litt. G. Precc. de orig. feud. 92. Reg. de Ponto de assens. super dote §. 2 num. 12. qui considerauit posse melius per vnum Regi subditos, quam per plures, Alex. conf. 12. num. 3. lib. 5. Oldradus citatus num. 7. doctissime considerauit etiam Reg. Capicius Latro in suis consultat. consultat. 3. num. 50. cum monstruosum esset in vno corpore duo capita reperiri Ancharan. conf. 339. nu. 3. & 4. & seq. quoniam si duo. Vnus ad alterius destructionem anhelaret Anchar. d. nu. 4. Scacc. in tract. de re iudic. glof. 1. quæst. 1. nu. 148. cum seq. & Ieremia Prophet. 12. num. 10. pastores multi demoliti sunt vineam meam, S. Thom. in 20. opus. de reg. princ. lect. 1. cap. 2. Bar. tract. de regimin. ciuit. num. 8.*
- 15 Imo quod commune esse negligetur, & si diuideretur illico diminutio, & annihilatio haberetur, & domus licet
- 16 quantumcumque facultatibus dicata fuerit ad nihilum redderetur, *Ancharanus citatus num. 5. & sequenti, cum de effectu diuisionis sit dignitatem memoriamque familiarum ac vniuersa patriamonia corrumpere, Socc. conf. 47. num. 5. Hostiens. in d. cap. licet de voto, Molin. de primogenit. cap. 11. n. 4. ad quod facit etiã dictum Euangelij Matthæi 12. & Luca 11. ibi omne Regnum diuisum desolabitur Cum. de success. feud. in verbo primogenituram num. 5. 6. & 7. Bammac. de feud. cap. omnes filij num. 14. si de feud. defunc. & c. Ex quo de facili succederet paupertas, quæ est iuxta causa prolaborationis familiarum cū per diuitias illæ conseruentur Alex. conf. 52. num. 3. lib. 4. attestando ad hoc dictū Diui Agustini in lib. de Ciuitate Dei, Cesar. Barz. decis. 6. num. 35. Decianus respons. 1. num. 290. Surdus conf. 450. num. 50.*
- 17 Cuius familiarum conseruatio Reipublice interest, quoniam per illas Monarchiæ conseruantur docuit *Iur. Consult. in l. 1. §. sed si seruus ff. de ventre inspiciend. ex illis verbis, Reipublice enim interest vt ordinum dignitas familiarumque salua sit, explicat Decian conf. 33. num. 21. & conf. 1. nu. 189. & 290. lib. 1. Lara in l. si quis à liberis §. idem rescripsit num. 155. & seq. ff. de liber. agnoscent. Molina de primogenijs cap. 18. in princ. ab illustribus, & præcipuis familijs Monarchiæ firmamentū, ac robur recipit scripsit Ananeus Robertus lib. 2. rerum iudicatarum cap. 4. confirmatur à Paulo Iure Consulto in l. cum Ratio, vers. sed & Diuus ff. de portio. alias in l. 7. ff. de bonis damnatorum, vbi docet ampliari imperium hominum adiectione potius quam pecuniarum copia ex quo dixit Bald. in cap. intellectu de iureiurando, vers. prateres. ibi honor Regis per subditorum dignitatem augetur, & fit status magis potens magis honorabilis, & magis timendus, quem sequitur Romanus lib. 4. de Reipublic. gentilit. cap. 13. Cassan. in Catalogo Glori. Mund. part. 5. considerat. 15. & 19. & lege sancitum est in Regnis Hispaniarum ad Regiam obligationem, spectare, vt modis omnibus studeatur, ne Illustrium personarum domus diminuatur, imo augeantur, vt in l. 7. tit. 7. lib. 5. emanata in tempore Inuictissimi Caroli V. in Comitijs celebratis Madritia de anno 1534. vt Mattien. glof. 3. & 4. post Symancam de primogenijs lib. 1. cap. 29. Molina citatus in cap. 18. nu. 1. in fine & lib. 2. cap. 1. num. 3.*
- 19 Quæ domorum conseruatio, ac familiarum manutentio non solum ciuili, ac publico iure introducta, sed etiam à iure diuino cognita, ac approbata reperitur testatur *Leuit. cap. 25. vbi ordinabatur, quod vnusquisque homo ad suam possessionem, & ad suam pristinam familiam reuerteretur, quod explicando Episcopus Tostat. in quæst. 12. fol. 292. col. 3. vers. ista tum certitudo, inquit modus conseruandi certitudinem progenium nunc etiam est apud alias gentes non inquam vniuersaliter, sed in illis qui sūt de magno genere text. enim absolute dixit magnum genus aliud non importare nisi familiarum illustrium conseruatio, ita etiam considerauit idem Episcopus Tostat. in comment. in lib. iudic. cap. fin. num. 17. per illis verbis magna nobis cura ingentiq; studio prouidendum est, ne vna tribus deleatur Israel subdit. n. explicando verba ista in q. 32 f. 225. col. 1. & 2. toto ingenio, & sollicitudine conandum est, ad aliquem modum inueniendum per quem prouideatur ne vna tribus deleatur Israel. 5. vt non magnam patiantur diminutionem quam sacræ Scripturæ sententiam nostri Interpretes ampliant respectu Illustrium Domorum, ac personarum ita legit Lucas de Penna in l. quicumque 7. C. de omni agro deserto lib. 11. sub nu. 13. in medio incipiente (ne aliqua domus Israel) considerauit etiam Roland. à Valle conf. 1. nu. 122. lib. 2.*
- 20 Tale autem ius primogenituræ, ex quo dignitatem continere videtur, ac

prærogatiuam, ut dixit *Parif. conf. 72. nu. 70. vol. 4.* ex doctrina textus in *l. cum antiquioribus num. 11. C. de iure delib. & ibi Bald.* prout etiam in *l. ex hoc iure col. 2. in fine ff. de iustitia & iure, sequitur Molina citatus in cap. 13. num. 1. Guliel. de Benedic. in cap. Rainupt. verbo in eodem testamento relinquens el primo num. 155. Agostin. Barbosa in cap. cum olim col. 6. de consuetud. Licier de primog. lib. 1. quæst. 1. nu. 1. & quæst. 16. num. 5. dixit etiam Antonius Gomez. in l. 4. Taur. num. 1. Tiraquell. in tract. de iure primogen. quæst. 34. nu. 37. in fine, Mantua. in conf. 112. de Ponte in conf. supra citato, nō
 21 ad fēmas extendi, nec in illo iure succedere videntur secundum *Parifis opinionem in conf. citato 72. nu. 72.* quæ *Parifis* opinio non refragatur opinioni *Tiraquell. in d. quæst. num. 19.* vbi pro absoluto tenet filias fēmas succedi in iure primogenituræ quando nulli exent masculi, & illæ successionem omninō obtinebūt, quoniam vt voluit idem *Tiraquell.* succedere fēmas, non quidem officiali authoritate, sed naturali ratione, ac dignitate, quam rationem considerauit etiam *Bald. in l. in multis in princ. ff. de stat. hom. sequitur etiam Decius in l. femina, quæ est secunda in 4. quæst. de regulis iuris in 6. Lupus in rept. Rubric. de donation. inter virum cart. 44. vers. lex etiam Regni de Benedic. in cap. Raynupt. in verbo in eodem testamento relinquens lib. 1. num. 173. de testam. In hoc quidem intelligenda est opinio *Parifis* citati sequuto à *Ioseph. Cunia in cap. si aliquem in verb. & primogenitura nu. 2. de success. feud. & primogenit. qui benè se explicat in nu. 4. per totum,* quod semper intelligenda est opinio *Parif.* in casu quando adsunt masculi, licet dicat non succedere ex eo, quod ipsa primogenitura sit dignitas in qua nunquam fēminæ succedunt; nihilominus ex consuetudine succedere dixit *Afflic. in constitutio. in aliquibus in nu. 2. tit. de success. comitum, & Baron. lib. 3. Rubr. 23.*
 22 Proinde, vt omnis penitus tollatur difficultas aduertendum est: in Regno duplicem assignari ius primogenituræ, & ius quod à parentibus constituitur, & appellatur maioratus, quod nomen maioratus ad solos hispanos in vsu est, pro vt *Abb. in conf. 3. lib. 2. & conf. 85. num. 3. lib. 1. Ioan. Licier. in d. tract. lib. 1. quæst. 2. in princ. Oldradus de Ponte conf. 96. alias 94. Parif. in d. conf. 72. num. 80. Molin. de primogenijs lib. 1. num. 2. Tiraquell. citatus nu. 14 quæst. 1. Gregor. Lopez in l. 2. tit. 15. part. 2. in glosa in verbo mayoria Cardinal. Tuscus in lit. P. conf. 651. num. 9. Paul. de Cast. conf.***

164. lib. 2. & non solum apud Hispanos nostros in vsu receptum est tale nomen maioratus, sed etiam apud eques Neapolitanos practicatur, qui quidem maioratus ad instar fideicommissi esse videtur cum à parentibus constituitur in quorum electione est ad eorum successiones vocare, quos velint, in quo iure maioratus inuiolabiliter verba illius attendenda sunt, & secundum disposita regulanda est successio iuxta textum *l. peto §. fratre ff. de legat. 2. & l. cum ita legatur §. in fideicommissio ff. eodem,* non quidem vt vere, ac reale fideicommissum cum in multis differant, prout testatur & refert *Molina* citatus, attamen ordinariè in eius iudicatione proceditur cum dispositione legum de fideicommissis loquentibus, prout Hispani communiter teste *Molina* citato sequitur, & testatur *Peral. in l. 3. §. qui fideicommissum num. 91. ad fin. ff. de hered. instit. Couar. variarum resolut. cap. 55. nu. 14. lib. 1. sequitur Simancas de primogen. Hispan. lib. 1. cap. 28. Ant. Padilla in Rub. C. de fideicommiss. nu. 7. Palat. Ruu. in rept. cap. per vestras de donat. inter vir. & vxor. §. 44. num. 3. 4. & 5. Sarmient. lib. 3. select. cap. 4. num. 5. in fine Burgos de pace in proem. legum Thauri nu. 71. Et in hoc iure primogenituræ siue maioratus non difficultatur fēmas succedere quando ex cōstitutione suorum parentum vocatæ sint, non solum de per se, sed etiam representatiuo modo v. 3. si primogenitus decederet vna filia relicta succedit, secundogenitum excludendo, prout *Petr. à Bellapert. in l. pater §. quindecim ff. de legat. 3. Cardinal. Alex. in c. 1. vers. hoc probatur in tit. de feud. Marc. Andr. de Ifernina in cap. 1. tit. de eo qui sibi & suis hered. mouentur per tex. in c. 1. natura success. de feud.**

Pro absoluto, hanc opinionem tenuit *Napodanus in consuetud. si moriatur, vers. idem etiam num. 110. tit. de successione ab intestato,* in quo latissimè addentes rationem fundamentalem assignando, quia filia admittitur ad successionem induendo, se personam sui patris, cuius locū ingreditur, & omnia iura gradui coherentia, quæ parentibus si vixissent cōpetebant, late de Pont. in tit. de potest. Proreg. tit. 9. de success. *Mulier à num. 37.* vsque ad finem sequitur etiam *Caputus in rept. consuetud. si moriatur part. 3. §. 3. num. 6.* & adeo hæc opinio vera est, quod maior sit secundogenitus adhuc excluditur, vt *Napodan. citatus, & ibi addentes,* vt ex litteris Regis, & Reginæ approbatis per Regem Robertum etiam viuente auo,
 ita

ita fuit obseruatum in personam Leonardii Stranframundo aui inter eius secundogenitum, & nepotem ex Ioanne primogenito dicti Leonardii de Stanframundo referente Bartolomeo de Capua anno 1327. die 11. Februarij, & alias videbis decisiones apud addentes ad ipsum Napodanum, scripsit etiam *Minadoes in repet. constitutionis in aliquibus notat. 3. nu. 84. & sequenti, Montanus in cap. Imperiali §. praterea Ducatus nu. 122.*

Nec huic opinioni obstare videntur ea quæ dixit *Math. de Aff. in lib. 2. de feud. tit. de eo qui sibi & heredibus suis num. 9.* quod si bene consideretur pactum appositum in inuestitura quod femina succedat, masculis deficientibus, non haberet locum filia primogeniti ad successionem, excluso secundogenito, attamen contrariam opinionem tenet in fine *d. nu. 9.* quod succedat filia femina excluso secundo genito, per ea quæ dixit *Napodanus in consuetudine si Moriatur in verbo Masculis Mantica in tract. de coniectur. ult. volunt. lib. 4. tit. 6. num. 5. Vincent de Ann. allegat. 138.* licet sit casus diuersus nihilominus de filia loquitur in maioratu pro Marchionissa Mondezeres Regni Viceregina per totam secundum quam opinionem decisum testatur *Grammat. decis. 1. num. 28.* & non solum pro ista filia primogeniti **concludunt** **23 DD.** sed pro tota linea semper donec adsit vnus de ipsa linea durat exclusio secundæ lineæ de *Ponte de succes feud. l. 1. §. 12. in fine Anna filius in cons. 125. nu. 4.* & etiam in linea collateralis filium secundo geniti excludere tertium genitum in feudo iuris francorum *Io. Francisc. de Ponte in cons. 10. num. 1.* & defenditur ratione subingressionis in illa linea in qua conceditur etiam si femina esset, vt late scripsit *Minad. citat. in d. notat. 3. nu. 19.* in puncto latissimè ac satis doctè hanc quæstionem triturravit Reg. Galeota meritissimus Dux Regiæ in *controuers. iuris lib. 1. controuers. 48. per totam, & in* **24 puncto num. 4.** ibi quod linea primogeniti successiue & in infinitum vocata censetur ad exclusionem secundo geniti attestando DD. supra citatos.

Quæ omnia semper in sui viridi obseruantia manent donec aliter dispositum non fuerit per constituentes maiorum cum omnino illa verba attendenda sint, vt idem Reg. Galeota citatus.

Nec etiam obstaculum præstare videtur Iserniæ opinio cum illa sua distinctione videlicet quod aut agatur de feudo diuisibili, & in hoc casu filius per

patris representationem succedat, & venire ad partem sui patris ita ac si uiueret, & concurreret in successione vna cum patruo vt *§. his vero de grad. success. in princ. ibi & hoc est verum in feudo diuisibili & in cap. 1. in principio vers.* sed quia hæc positio in *tit. Imperator. Lothar. ibi & præfertur nepos in parte sui patris & in vers. querit num. 12. & in glosa de natura success. feud. ibi quia si quando feudum est diuisibile Tiraquell. de iur. primog. quest. 4. Gomez. ad l. Taur. in l. 40. quest. 11. Couar. var. resol. cap. 5. Io. Licet. in dict. tract. de primog. quest. 27.*

Si denique feudum est indiuisibile, & tunc nepos patrum excludit, pro vt idem *Andras in tit. de natura success. feudi* arguendo à parte ad totum quod argumentum late disputauit *Caput. in repet. consuetud. si moriatur p. 3. §. 3. nu. 7.* vsque ad 9. attamè cõsiderato penitus origine succedendi filius vel filia aut potest in patris locum succedere cum eodem iure excludendi patrum, vel amitam aut non; si ei inquam inest facultas excludendi parum interest, si diuisibile sit feudum, aut indiuisibile quoniam sicut pater eius potuerat excludere à toto, eodem iure permissum est filie ratione representationis, & subingressionis, tamquam à naturali ratione, & equitate introductum, vt repetetes in *l. 1. §. 1. ibi (naturali ratione subnixum) C. de caducis tollend. & ibi Bart. l. 1. in principio ff. de minoribus l. 1. ff. de legat. præstand. & DD. omnes in l. scire etiam oportet. ff. de excusat. tutorum Afflic. in constitut. Regni, vt de succ. num. 22. Menoch. varias decis. in cons. 1082. lib. 11. num. 20.* & semper. n. quod agitur de representatione nepos excludit patrum, prout alias dixit *glosa in cap. 1. vers. subsisteret de inuestitura de re alien. fact. & text. l. 1. §. quamuis ff. de his que in fraud. patron.* nec etiam obstat neque contradicit *text. in §. cum filius institutionibus de hereditat. que ab intestat. deser.* quia loqui videtur in casu quo pater filios à parte tantum excludere potuisset; non à toto, & proinde non repetendo ea, quæ communiter à Doctoribus discussa fuerunt nihil impedit si diuiduum sit feudum vel indiuiduum cum ipsa eadem ratio currat in toto quoad totum, quæ currit in parte quoad partem *l. que de tote ff. de rei vindicat.* Excluditur enim patruus, quia in transversali linea est, & est tertia causa succedendi, vt *§. 1. auth. de hered. ab intestat. venien. & auth. vt success. C. de suis, & legitimis hered. Surdus cõf. 164. num. 1. vol. 2.* Nepos enim dicitur pri-

ma causa successione, vt *Molina & DD. citati Regens de Ponte lectura feud. 12. nu. 44. Molfes. par. 4. de success. ab intestat. lib. 1. quest. 35. num. 7. Farinac. decis. 392. nu. 3.*

- Restat enim absoluta conclusio, quod quotiescumque nepos idest filius filij semper excludit patrum à successione, aut in maioratu, prout *Valasc. de iure emphteut. quest. 59. Aretinus conf. 164. col. 4. Decian. respons. 7. nu. 87. lib. 1. Bartol. Socc. conf. 125. col. 6. etiam in hereditario feudo pro vt *Andr. in cap. 1. de natura success. feudi imo, & etiam in feudo ex pacto, & prouidentia locum habere repræsentationem *Natta conf. 127. cum tribus seq. lib. 1. Menocch. conf. 200. nu. 63. lib. 2. conf. 493. nu. 20. lib. 5. & in tit. de præsumpt. præsumpt. 95. nu. 42. Emanuel Acost. in tract. de patruo, & nepot. fol. mibi 34. Couarr. practicarum quest. cap. 38. num. 6. Molina de primogen. lib. 3. cap. 6. num. 29. Thesaur. quest. forent. quest. 34. num. 16. Grantian. discept. forent. cap. 456. nu. 12. 29. & 43. lib. 3. Tiraquell. de iure primogenit. quest. 40. nu. 111.***
- 26 imo, & pro nepote in quacumque successione semper in gradum & qualitatem patris subintrare vel per viam repræsentationis vel per viam transmissionis *Molin. eod. tract. lib. 3. cap. 6. num. 1. & 2. Gomez. ad ll. Thaur. 40. num. 65. Marta de success. legal. part. 1. quest. 11. art. 3. Tiraquell. vbi supra num. 41. Oldradus qui multas allegat rationes in conf. 224. scripsit etiam Fusarius de subst. quest. 387. per totam Intrigliol. de feud. centur. 2. art. 36. Mancil. de imputatio. cap. 77. vbi triginta argumenta pro vtraque parte refert *Borellus, late de hac materia in summa decis. cit. 34. de feud. tom. 1. à num. 437. vsque ad 479. Cancer. variarum resolut. lib. 3. cap. 21. de transmiss. à num. 289. vsque ad 335. & ita iudicatum esse in Hispania pro nepote refert *Paul. de Cast. in conf. 164. vol. 2. in prin. & in aliis partibus attestatur *Bald. in conf. 309. & in l. hoc iure ff. de iust. & iure alias decisionis refert *Marta de legal. success. part. 1. quest. 11. nu. 2. eruditissimè hunc articulum examinavit *Præses S. C. Ursinus in tit. de success. feud. par. 1. quest. 5. ar. 1. sequutus fuit *Reg. Lanarius in suis consilijs conf. 1. per totum post omnes hanc questionem scripsit & doctissimè *Dominus meus Franciscus Maria Pratus in suis discept. forent. cap. 38. nu. 10.********
- 27 Ius denique primogenituræ transmissibile est secundum *Lofred. opinionem in conf. 14. num. 47. in fine, & num. 48. Rubens conf. 149. nu. 9. & ex quo est cessibile ideo transmissibile cap. quam periculosum 7. quest. 1. optimè probat *Tiraquell. citat. de iure primogenit. quest. 40. num. 39. & pro-**

inde dixit filium primogeniti primogenitum esse vt idem *Tiraquell. d. quest. 40. num. 34. Socc. conf. 252. num. 11. vers. & sic etiam ex præmissis *Ioan. Andr. addit. ad speculator. in rub. de feud. citat. sed si attenditur opinio quod ius primogenituræ nõ sit transmissibile non per hoc saluari potest, quod potestia succedendi transmittatur, quæ insurgit, ex primogenitura, pro vt videtur decidere *Bart. in l. bis potest. nu. 9. ff. de acquirend. hered. & nepos succedens in feudo ex iure primogenituræ excludendo patrum succedit in potentia quam habet pater suus in succedendo suo patri docet *Tiraquellus d. quest. 40. num. 88. per tex. in l. 1. §. suos ff. de suis, & legitimos hered. pro hac coniunctione affert *Franciscus Aretinus in d. l. bis potest.*****

- 28 Primogenitus enim cū nascitur aliud primario non efficit nisi seipsum includere excludendo secundogenitum iuxta *Bald. in l. cum antiquioribus num. 11. vers. 9. C. de iure delib. ex quo durate linea primogeniti secundogenitus nunquam admittitur *DD. supra citati *Cels. Hugo cõf. 120. num. 14. Paul. de Cast. conf. 146. num. 4. vol. 2. Alex. conf. 22. vol. 3. & donec vnus ex vna linea estet non fit transitus ad aliam cap. 1. de naturali success. feud. vbi *Affl. nu. 77. Matta conf. 22. num. 1. Roland. conf. 100. num. 14. vol. 1. Paris. conf. 23. num. 26. vol. 2. Ruinus conf. 142. num. 3. vol. 3. Molina vbi supra cap. 6. nu. 30. Menocch. conf. 142. nu. 10. Ceph. conf. 656. nu. 48.****

Nec in ista tam communi opinione obstat decisio facta à Papa Bonif. VIII. in fauorem Regis Roberti frater secundogeniti mortui propter particulares, ac eximias rationes, quæ nullo modo verificari poterant in filio primogeniti prout cõmuniter considerauerunt *DD. citati contrariæ sententiæ, vt in specie *Paul. de Cast. in conf. 64. col. penult. in fine lib. 2. eo magis cū ordo inuestituræ nullos filios primogeniti ad successionem vocabat, & erat fortissima, ac violentissima causa excludendi nepotem à successione sui Aui præter alias virtutes, quæ considerabantur in dicto Rege Roberto, qui post omnes tanquam alius Salomon habebatur non solum omni virtute ditatus, sed quod magis fuit sanctitate munitus, & proinde nihil mirum si Bonifacius VIII. decidit nulla habita ratione iurium aliter distantium quam responsonem: optimè apud omnes *DD. receptam vidi prout post omnes testatur *Cardinal. Tusc. in litt. P. conclus. 658. nu. 12.****

Aliam primogenituræ speciem agredior,

dior, & est illa, quæ à natura prouenit si ne parentis constitutione, & versatur proptè secundum rectum sensum in- burgenfaticis bonis, & propriæ intelligitur illæ, qui primo natus est, vt Abbas in *conf. 85. nu. 3. in fine lib. 1. Petr. de Anchar. conf. 82. vers. secundo probatur. ex illusione lib. 1. sequitur Molina de Primogenijs cap. 1. num. 2. lib. 3. Gregorius Lopez in l. 2. tit. 25. part. 2. in glosa verbo maiora in principio Tiraquellus in eodem tract. quæst. 1. nu. 3. vsque ad 10.*

29 Tale autem ius primogenituræ quomodocumque consideratum renunciari potest; alijs fratribus, vt considerauit Natta in *cap. quamuis pactum nu. 10. vers. quinto fallit de pactis in 6. dammodo tamen patris consensus in tali renunciatione adfit, vt iex. in cap. quamuis pactum de pactis in 6. alias renunciatio nulla erit sequitur Hartman. Pistor. in quæst. iuris quæst. 5. lib. 4. nu. 14.*

Quæ quidè opinio procedit quâdo talis renunciatio fit viuo patre, seu viuo constituyente maioratu prout latè superioribus articulis dictum est.

Verù quâdo filius successit in tali iure tale ius vendi, cedi, & renūciari permissum est, vt post Canonistas, Gulielm. de Benedictis in *cap. Raynut. verbo duas habens filias num. 244. de testamentis, Molina. de primogen. lib. 1. cap. 6. num. 44. Affl. de feudis in cap. 1. de natura success. feud. num. 38. cum sequ. Quæ opinio intelligenda est procedi quando talis renunciatio fit in- immediatè successuro, vt post multos probat Tiraquell. de primogenijs quæst. 26. num. 1. cum seq. Aluarotus in cap. 1. §. prætere a quibus modis feud. amittatur Iason. in l. pactum, quod dotali. num. 4. C. de collationibus Decius *conf. 445. num. 29. aliter facta dicta renunciatione non tenet, & semper sequentes successores talem renunciationem celsionem, & venditionem reuocare pōssūt, prout idem Molina cap. 16. num. 32. lib. 1. neque in præiudicium suorum filiorum renunciate potest secundogenito, vt optime probatur epe textu cap. 1. §. hoc quoque de success. feud. ubi communiter scribentes sequitur Tiraquell. quæst. 26. num. 5. Iason in l. is potest nu. 33. ff. de acquirend. hered. Burges. de Pace in proemio l. Tauri num. 96. Decius *conf. 443. num. 29. & conf. 445. num. 56. cum sequenti,***

- 1 Exceptio Hostica favorabilis est.
- 2 Miles conueniri non potest per dies quinde- etm ante submitionem & per alios dies quindecim post breuerfionem.
- 3 Balthassar de Angelis laudatur.
- 4 Exceptio Hostica prodest etiam lisis consor- tibus & fideiussoribus.
- 5 Exceptio Hostica competit militibus matrè culatis.
- 6 Matricula quid sit & eius effectus.
- 7 Miles quando incipiat gaudere priuilegio militari.
- 8 Matricula quomodo vocabatur tēpore an- tiquo.
- 9 Matricula in militibus quomodo praticetur in Regno.
- 10 Miles scriptus in libro Capitanei non suffi- cit ad hoc vt sit miles.
- 11 Matricula. est plena probatio.
- 12 Milites habent suos iudices particulares.
- 13 Milites habent electionem fori.
- 14 Vxor, & filii Militum an habeant fori electionem.
- 15 Priuilegia militaria sunt concessa militibus propter seruitia personalia.
- 16 Vxor, & filii militum an gaudeant exceptione Hostica.
- 17 Renunciatio priuilegii militaris an valeat.
- 18 Opinio Nauarti refertur.
- 19 Exceptio hostica opponi potest etiam post licentiam contestatam.
- 20 Exceptio hostica an opponi possit post con- clusum in causa & post sententiam.
- 21 Exceptio hostica conceditur militi submoni- to litiganti contra alium non militem.
- 22 Priuilegia conquassantur inter habentes æquale priuilegium.
- 23 Actor sequitur forum rei.
- 24 Priuilegiatus concurrens cum alio priuile- giato ille præfertur qui tractat de damno euitando.
- 25 Priuilegiatus specialiter præfertur genera- liter priuilegiato.
- 26 Priuilegiatus maior præfertur minori.
- 27 Exceptio hostica mulieri agenti pro restitu- tione dotis obstat.
- 28 Militare seruitium eximit militem a quoc- unque onere etiam a munere natalari.
- 29 Submitione necessario est in obfistenda ex- ceptione hostica.
- 30 Exceptio hostica conceditur militibus, licet non sint submoniti.
- 31 Exceptio hostica extenditur ad omnes arti- fices qui necessarij sunt in exercitu.
- 32 Fides Proposus est sufficiens ad demonstrandā necessitatem persona artificis in exercitu.
- 33 Exceptio hostica conceditur etiam militibus naualibus.

- 34 Exceptio hostica admittitur etiam contra liquidationem instrumenti & contra obligationes penes acta.
- 35 Exceptio hostica conceditur militi accedente in exercitu voluntarie & suis expensis.
- 36 Exceptio hostica admittitur etiam contra apocam bancalem.
- 37 Exceptio hostica non admittitur quando in instrumento est renunciata.
- 38 Exceptio hostica non potest opponi in debito contracto in exercitu.
- 39 Exceptio hostica non competit actori.
- 40 Exceptio hostica non competit Auctori laudato.
- 41 Exceptio hostica an renunciari possit.

CAPUT II.

Exceptioni Hostica an Renunciari possit.

Via à publicæ utilitatis causa hostica exceptio dependet fauorabilis iudicatur testatur Afflic. in constit. Regn. lb. 2. hostic exceptio nu. 8. Franch. decis. 286. nu. 2. Gugliel. de Cui in l. edita col. 2. C. de edend. Capic. in inuestitur. feud. in verb. feudatariorum exceptiones vers. hostica exceptione fol. mibi 188. late Grass. in suo trac. de except. except. 3. n. 2. Masull. ad decis. Capic. decis. 76. n. 2. Marta decis. 36. num. 8. Ricc. collect. decis. 57 part. 1. Nouar. quest. forens. quest. 58. nu. 2. & reo fauetur Andr. de Ifern. in d. const. hostici exceptio, & ex eo tam pro civili quàm pro criminali causa per dies quindecim, ante submonitionem, & per alios dies quindecim, post reuersionem conueniri non possit Guidon. pap. decis. 217. Marant. de iudic. part. 6. tit. de exception. nu. 29. Muscatell. in prax. civil. part. 3. glos. similis nu. 8. Anna alleg. 75. n. 4. Folter. in pract. criminali. verb. audiantur excusatores nu. 21. & nu. 22. ubi Doctissimus Dominus meus Baldassar. de Angel. insignis Aduocatus ad præfens meritis Mag. Cur. Vicar. Neap. iudex in criminalibus ad iudic. audiantur excusatores num. 15. Intelligio. de feud. centur. 2. art. 96. nu. 8. Gregor. de uari. caus. feud. quest. 29. num. 4. & de success. feud. part. 8. quasi. 4. nu. 2. Giurb. dec. 118. num. 8. Frece. in tract. de subfend. lib. 1. tit. de officio Admirati Maris num. 18. cart. mibi 38. & adeo est fauorabilis, quod

4 Quando inuidua est causa, etiam litis

- confortibus prodest *Marta decis. 52. nu. 29. Petr. Gregor. ubi supra. par. 8. q. 4. nu. 8.* imo & fideiussoribus, vt per litteram Regis Roberti quæ incipit Ioanna de Austria *Baldass. de Angel. ubi supra.*
- 5 Competit namque militibus, verè militibus, & descriptis in matricula, quæ quidem matricula nihil aliud est, quam nominis, & cognominis, in publico libro descriptio *l. matriculam C. de agentib. in reb. lib. 12. ubi Bart. num. 3.* subdens ad probandum quem esse militem per matriculam registri probari *Bald. in l. eos C. de offic. magistr. milit. & in l. 2. C. de apparit. magistr. milit. ubi Ioan. de platea & Rebuff. in d. l. matriculam doctissimus Reg. Marchio Torello in decis. 54. num. 2. Marcellus Galà de modo articuland. glos. 1. num. 90. limit. 17. Dominus Regis Carolus de Tappia Marchio Belmontis in constit. regni statuumus nu. 14. in 1 part. Ricc. collect. decis. 2312. & ex tunc*
- 7 incipit gaudere priuilegio militari, pro vt satis doctè dixit *Doctissimus Reg. Sanfelice. Dominus meus in decis. 164. num. 1. lib. 2. & decis. 21. end. libr. antiquitus vero vocabatur album seu albata tabula in qua nomina describebantur, ita Vulpianus antiquitatis scientissimus in l. 1. ff. d. edd. & proinde statuit titulum de albo scribendo, est igitur album tabella, in qua vel nomina iudicum, vel actiones, aut formulæ, aut leges scriptæ sunt Tit. Lix. decad. 1. lib. 9. (ciuile ius repositum in penetralibus pontificum euulgauit factos, quæ circa forum in albo propoluit, vt quando lege agi posset sciretur) & semper pro matriculis præsumendum est, quia per ipsam, quasi possessionem, in fauorem, aut damnum eorum, qui in ea scripti sunt inducitur, & eam non producente paganus præsumitur *doctissimus Greg. Lopez. in l. 3. tit. 6. part. 3. sentit etiam Bart. per text. in l. ista testores ff. de legat. 1. num. 2.**
- 9 Et in hoc Regno alia traditur obseruantia circa hanc theoricam, & est quod particularis liber in Archiuo Reali positus adest, & vulgo dicitur (la Scriuania di Ratione) confirmat hæc omnia *Doctissimus ille Glosator in suis commentarijs in prag. 16. sub tit. de militibus, docendo non solum obseruantiam, sed etiam practicam, ac stylum Scribæ Realis Portionis, nam miles prius in libro*
- 10 Capitanei ascribitur, & hoc non sufficit, quia prædictos liber, vt priuatus non facit fidem, neque inducit probationem, sed solum dicitur quodam notamentum illius militis *Claud. Coter. in suo tract. de iur. & priuileg. milit. cap. 7. lib. 3.* sed requiritur

ritur ad finem, ut quis dicatur miles, illi esse ascriptum in libro publico Scribae Realis portionis, & dicitur (Passato à Rollo) & illo tunc (passato à rollo) ascribitur in libro Realis portionis, & ista dicitur matricula, prout docet Reg. de Ponte de potest. Proreg. sub tit. de diuers. prouis. sub tit. de militib. ipsorumque Capitaneis nu. 7. per tex. in l. 2. & 3. C. de Comeat. lib. 12. tex. in l. ex eo ff. test. milit. cum

11 sola matricula sit plena probatio teste Bouadill. lib. 2. polis. cap. 19 num. 17. demonstrat etiam hanc obseruantiam R. Conf. de Georg. in alleg. 27. num. 6. ubi dixit militem illum esse, qui descriptus in (Rollo) idem Reg. de Pont. tit. de assen. Reg. §. 7. n. 11. & presentando fidem de dicto Rollo matriculatus dicitur, & ad omnia, & singula priuilegia militaria, etiam fori admittitur, l. 2. ff. de re milit. Viu. decis. 254. & in Pragm. 15. de milit. ubi Reg. Rouit. & in pragm. 16. eod. tit. num. 37. qui milites

12 quoad cognitionem iurisdictionis habent suos iudices puta (l'Auditor del Campo, l'Auitor deli' Elercito, e l'Auditor Generale) ut scripsit Doctissimus Dominus meus Ioann. Baptist. Thor. in compend. decis. Regn. in verb. remisio petita per Auditorem tom. 2. tex. in l. si miles C. de exhibend. & transmittend. Rei: scribentes omnes in d. Prag. 15. sub tit. de milit. Paschal. de pat. potest. cap. 3. nu. 25. & seq. par. 3. Petr. Gabal. cas. 225. nu. 23. & nu. 24. resolut. crim. Reg. Sanfelix. in decis. 290. num. 24. f. 296.

Et fori electionem non solum milites stipendiati à Regia Curia, & actu for-

13 uientes habere, sed etiam milites qui non seruiunt, ut sunt (Tractenuti) Castill. decis. 110. & in omnibus casibus in quibus milites gaudent fori priuilegio, gaudent etiam, & eorum vxores, ac filij Ant. Faber in suo Cod. lib. 3. tit. 17. ubi sen-

14 nat. vel claris definit. 3. art. 2. cōi iure. late Rebuff. in l. destinatio §. familia vers. notandum ff. de verb. signific. l. vxori l. 2. §. 1. ff. de aur. & argent. legat. l. 1. C. de episc. & cleric. l. famina ff. de sen. at. & in auth. de cons. §. hoc itaque cum vxor pars corporis viri dicatur cap. admonere 33. quest. 1. & gaudet matrimonio tantummodo durante, secus vero disso uto per mortem viri, & quantumuis vxor perseueraret in viduitate, quia hoc priuilegium non

15 est concessum propter dignitatem, sed propter seruitij personalis ipsius militis necessitatem, Bald. ff. de Ayala de iure & offe. bell. lib. 3. cap. 7. Reg. Conf. Patigu. in suo tract. de iudic. & priuil. milit. num. 36. inferunt per Reg. Rouit. in ultima sua impressio, ne super Pragm.

16 Mulier enim ad tale beneficium exceptionis hosticæ admittitur in qua admissione aduertendum est, quod aut vxor conueniatur super re dotata in qua vir interesse formaium habet, cum maritus sit dominus dotis l. dote ancillarum C. de rei vendic. tunc ratione interesse mariti hosticam exceptionem opponere potest l. 2. C. de vxor milit. Aut conueniatur ex cōtractu proprio, vel super bonis paraphrenalibus, quorum tractus sunt etiam vxoris Bart. in l. penult. ff. ad leg. falc. & per glosa in l. fin. C. de pact. conuent. Bart. in l. ancilla C. de furt. & in l. pro oneribus C. de iur. dot. & in l. 2. ult. conlun. C. de usufruct. rei leg. Alex. conf. 65. vol. 1. vel super lucratis per eam ex operibus fabrilibus, quæ spectant vxori, & non marito, Ant. de Pratoueteri in conf. posito in 4. vol. conf. Alex. conf. 133. cum istud priuilegium opponendi exceptionem hosticam est priuilegium personale competens ratione exercitij, & non transgreditur eius personam, & eius interesse cap. priuilegij de re iudic. lib. 1. & l. priuilegia ff. de priuileg. in specio text. in l. tam mandatori col. 2. vers. aut datur ubi in puncto Cyn. C. de non numerat. pecun. Maur. in alleg. 48. nu. 4. in fin.

17 Imo & fortius si miles aliquem contractum fecerit in quo renunciatum priuilegio militaris fori fuerit non valet prædicta renunciatio Petr. Cabal. resolut. criminal. casu 225. & casu 293. num. 255. nu. 25. Claud. Coter in dict. tract. de iur. & priuil. milit. lib. 2. cap. 6. ambo assignant rationem, quod huic priuilegio tanquã concessio ordini militari nō autem singularibus personis ad instar priuilegij fori clericalis prout late diximus in alio loco Ric. decis. Cur. Archiepisc. 19. num. 9. part. 4. Dec. conf. 308. num. 8. Felin. cap. cum accessisset num. 29 de constit. Butr. in cap. accedentibus col. 2. de priuileg. Surd. decis. 2. nu. 16. Roderiquez quest. regular. tom. 2. quest. 78. ar. 14. Paris. conf. 10. nu. 64. vol. 1. Abb. in cap. cum super hoc num. 12. de renunc. Reg. Rouit. in pragm. 16. num. 43. asserentem.

18 fori priuilegio milites minime renunciari posse, ubi nonnullas refert opiniones, & præcipue Gabal. in suis resolut. criminalibus casu 225. num. 25. & casu 293. num. 255. licet Nouar. contrarium tenet in quest. forent. quest. 76. num. 5. adducendo textum in l. is qui Reipublica ff. ex quibus causis maior, ubi pro absoluto tenet, quod toties quoties miles voluerit renunciare suo priuilegio fori semper possit.

19. Permissa est talis exceptio, opponi si su-

- superueniat etiam post litem cōtestatā
l. distinguemus §. cum quidam ff. de arbitr. cap. insinuante de officio deleg. Fein. in capit. pastoralis de exceptionib. Afflic. in d. constitut. num. 20. Franch. decis. 286. nu. 3. siue feudale, siue allodiale fuerit iudicium. Petr. Gregor. de feud. concess. part. 6. quest. 29. nu. 4. & quest. 4. nu. 9.
- 20 Et licet nonnulli dixerint hanc exceptionem non posse opponi post conclusum in causa *Io. And. in cap. dilectus de ordin. cognit. refert & probat Ludouic. Roman. in l. si mulier ff. solut. matrim. Aloys. de leo in l. 1. num. 30. C. de iur. & fact. ignor. Franch. cit. num. 7. communis tamen opinio est quod non reiiciatur, etiam si in quacumque parte iudicii opponatur, ex eo quia fauorabilis est, etiā post sententiam vt pluries decisum testatur *No. uar. in dicta quest. 58. non solum in S. R. Conf. & in Regia Camera Summar. verum etiam, & in supremo collateralis conferente Reg. Reuerterio.**
- 21 Soli militi sōmonito talis hostica exceptio cōceditur, litigāti cōtra aliū non militem *Reg. Valenz. conf. 18. nu. 87. Fontanell. de part. nupt. claus. 4. glos. 12. nu. 108. Ricc. decis. 59 nu. 3. par. 3. Gamesin §. rursus num. 27. insit. de act. Gratian. de i. etat. forens. cap. 18. 2. num. 1. Giurb. de i. 82 nu. 8. Cephal. conf. 508. nu. 33. & conf. 7. 8. nu. 17. Tusc. in lit. P. num. 87. Conar. pract. quest. cap. 7. nam. 4. Pedamont. decis. 34. num. 6. Neuiz. conf. 79. nu. 27. Surd. decis. 47. nu. 10. Maur. allegat. 48. nu. 2. nam. litigante cum milite, non conceditur; cum vigeat illa*
- 22 vniuersalis regula, quod inrer habentes æquale priuilegiū illa cōquassantur per *tex. in l. verū 11. §. item quaritur ff. de mino. c. auditis 3. de integr. restit. Azeued. in l. 10. n. 15. 17. & 18. tit. 3. lib. 5. recompil. Capal. conf. 7. nu. 3. 12. & 17. lib. 1. Surd. conf. 335. nu. 70. lib. 3. Alex. Trentacing. variar. resolut. lib. 1. tit. de rescriptis & priuileg. resolut. 1. nu. 1. & resolut. 2. Vrsil. ad Afflic. dec. 56. nu. 1. Capiblanc. in pragm. 8. part. 1. nu. 350. de Baronib. Castell. quotidian. controuers. lib. 3. cap. 25. nu. 7. & 28. Scacc. de appell. quest. 7. nu. 128. Muscatel. in pract. lib. 1. part. 2. glos. competentes num. 85. & 86. Kochier. de iurisut. tom. 1. part. 1. quest. 44. Capic. decis. 123. nu. 12. Cardin. Mantie. tit. 25. lib. 11. de tacit. num. 0. Negusant. de pignor. part. 5. memb. 2. num. 42. vers. add. tamen Socc. iun. conf. 0. num. 27. lib. 3. Gait. de credit. cap. 4. quest. 11. num. 1897. Reg. Rouit. in decis. 27. Afflic. in cōstit. statuimus quest. 2. post Andr. ibidem in verb. miserabilium prope princip. Bart. in l. sed si milites §. 1. ff. de excusat. tuto. & Rouit. in pragm. 4. de possess. turband. nu.*
3. *Ludouic. decis. perus. decis. 4. nam. 18. & 21. Ias. in §. rursus nu. 55. insit. de act. Mangrell. in add. ad Bart. in l. 1. C. quand. imperat. Lambertench. in tract. de contract. qui sine solennit. §. fin. num. 124. Caualean. decis. 30. num. 17. vsque ad num. 37. & decis. 32. tit. de cōtract. part. 2. & decis. 3. Franch. decis. 553. num. 4. & decis. 6. num. 3. & decis. 195. post Caraut. rit. 228. nu. 3. Dec. cōf. 121. Peregr. decis. 8. num. 7. Reg. Sanselic. decis. 73. nu. 12. lib. 1. Affl. in dict. cōstit. statuimus n. 19. Sforz. Odd. in tract. de in Integr. restit. quest. 18. n. 31. & 34. Auth. quas actiones C. de Sacrosf. Ecc. Reg. Carol. de Tappia in constit. statuimus nu. 26. Caraut. ritu 231. Franch. decis. 188. nu. 1. Tbesaur. decis. 177. nu. 9. Menoch. de arbitr. iudic. casu 66. num. 46. lib. 2. Marfil. singul. 681. Reg. March. Torell. decis. 54. num. 6. Reg. Conf. D. Ferdinandas Arias de Mesa in suo libr. variar. resolut. cap. 17. n. 31. lib. 2. per tex. in l. ultima vbi DD. ex quibus*
- 23 *caus. maior & sequitur, quod actor sequatur fauorem rei, vt in l. final. C. vbi in rem act. cap. cum sit generalis de for. compet. vt in d. auth. quas actiones vbi Cyn. Bald. Alberic. de ros & Iacob. de Beluis. C. de Sacrosf. eccles. luc. de Penn. in l. iubemus C. de silent. lib. 12. Peir. de Anch. in cap. 1. vers. quarto quaro de priuileg. in 6. Afflic. in constit. Regni si quis in posterum lib. 1. nu. 57. neque priuilegiatum potest eligere forum contra aliquem priuilegiatum, Ifern. in d. cōf. it statuimus, vbi Affl. num. 14. DD. in auth. quas actiones C. de sacrosf. eccles.*
- 24 Verum in hac regula aduertendum est, quod si priuilegiatus cum alio priuilegiato concurrat, & vnus tractat de damno euitando, & alter de lucro, in concursu in quam præfertur, ille qui de damno euitando tractat idem de Mesa in lib. 2. variar. resolut. cap. 21. nu. 22. Brunora. sol. in proponit. iur. in verb. Priuilegia, duo sic in simili quando concurrerent
- 25 duo priuilegiati vnus generaliter & alter specialiter, præfertur ille, qui est specialiter *Cauale. d. decis. 1. nu. 17. de contract. Crot. conf. 94. num. 7. Nact. conf. 414. nu. 4. vol. 1. in puncto loquitur Rot. Perus. dec. 54. nu. 8 in 1. part. Ludouic. decis. Rot. Roman. 473. & decis. 449. Of. sc. decis. Pedamont. 139. nu. 6. Reg. Carol. de Tappia in auth. ingressi in verb. sua cap. 13. num. 3. & 31. C. de Sacrosf. Eccl. Tiraquet. in tract. de priuileg. pia caus. Priuil. 26. vers. sed quod primo, Peregrin. in tract. de fideicom. art. 3. num. 7. Galter. de liquid. instrum. fol. 174. nu. 17. vers. & an possit. agere contra suos debitores nu. 24.*
- 26 In aliorum priuilegiatorum cōcursu qui maius est priuilegiatus ille præfertur
 pro

pro vt *Affl. decis. 56. Franch. decis. 188. ubi add. nu. 6. Carpan. late in statut. Mediolan. cap. 84. & 47. nu. 7. Ofasc. decis. Pedamont. 70. ratione quia maius privilegiatus trahit ad se minus Bart. in l. verum 12. §. item ff. de minor. Gait. de credito cap. 4. qua sit. 11. num. 1919. & nu. 1971. & seq. Rodriguez de privileg. credit. par. 1. art. 3. nu. 2. Mars. sing. 681. Dec. cons. 221. ac etiā naturale privilegium vincit accidentale Carauit. ritu 228. *Affl. decis. 56. ubi Vrsil. in d. decis. & in decis. 190. & decis. 306.**

27 Et adeo fauorabilis iudicatur talis exceptio ac profigua reo, quod etiam mulieri pro restitutione dotis agenti obstat dixit *Affl. in cons. hostic. Except. num. 28. Capyc. in inuestitura feud. cart. 188. Franch. decis. 286. in illis autē casibus dos videtur esse privilegiata in quibus expressa lege nominatur Mart. decis. 35. Franch. decis. 219. Bald. cons. 7. vol. 3. Socc. iun. cons. 12. nu. 4. vol. 3. Riminald. iun. cons. 838. nu. 96. Cardinal. Tusch. litt. D. concl. f. 743. nu. 56. Dec. cons. 48. num. 61. cons. 131. cons. 201. Gabriel. cons. 92. num. 2. vol. 2. Amat. decis. 34. num. 1. decis. 39. num. 16. decis. 42. num. 9. de Franch. dicta decis. 286. num. 1. Barz. decis. 182. Ofasc. decis. 135. num. 3. Ioseph. Ludouic. decis. 95. num. 15. part. 2. Neuz. cons. 77. num. 16. Nat. cons. 410. num. 17. & nu. 22. Grub. cons. 130. nu. 9. vol. 2. Phanuc. de lucr. dot. glos. 10. n. 17.*

Militare enim seruitium non solum concedit hosticam exceptionem, sed
28 militem a quouis onere & seruitio extra rem militarem eximit *Mastril. decis. 76. num. 70. vers. sed bis n. 11. vol. 1. etiam a tutelari munere Montan. de tutel. cap. 35. num. 184. ex textu in l. militie C. de qui. dar. tut. poss. Reg. Rou. in pragm. tit. de milit. nu. 6. Bouadil. in sua politica lib. 4. cap. 1. nu. 14. Castil. decis. 105. num. 12. & 13. lib. 1. Vitu. decis. 491. num. 1. Reg. de Ponte de potestate proreg. tit. de assens. Regio §. 7. nu. 11. Card. Mantie. de coniectur. vltimar. voluntat. lib. 6. tit. 1. post num. 2. Ausfrer. ad Cappell. T. holof. decis. 141. Sforz. odd. in tract. de compendiosa par. 7. in 3. premissis n. 21. Alex. Trentacing. de substitut. part. 4. cap. 8. nu. 6. vers. secundus casus est *T. besaur. decis. 111. num. 4. Boss. in tit. de iudiciis ad torturam nu. 108. Roman. cons. 506. nu. 3. Alciat. cons. 311. & 331. late de hac materia scripsit Stephan. Gratian. disceptat. forent. cap. 186. lib. 1. Bero. cōf. 124. nu. 13. Brun. de cession. bonor. in 4. part. princ. quast. 11. nu. 2. Honded cōf. 83. nu. 96. vol. 1. etiam si suscepta fuerit tutela l. milites ubi DD. C. qui dar. tut. poss. late *Grass. de effect. cleric. effect. 16. num. 9. denique ab omni onere eximitur testatur Gerz. de nobilit. glos. 6. nu. 12.***

29 Nec dicere omittam necessariam esse in tali exceptione obtinenda, submonitionē ex parte Regis, vt cōtra hostes ad pugnandum vadat secundum *Affl. opinionem in dicta consit. Hostic. except. nu. 2. attamen Reg. Tapia in 3. lib. iur. Regn. in suis adnot. in dict. consit. Hostic. ampliat*
30 ad omnes milites licet non sint submonit, quam ampliationem testatur etiam *Dominus meus Franc. Maria Pratus in dicto cap. 20. num. 13. Imo extendit talem,*
31 exceptionem ad omnes artifices, qui in exercitu sunt, dummodo tamen necessarii in eo sint, de qua necessitate necesse est costare per fidem Præpositi illius exercitus, vt *Affl. in d. consit. Hostic. except. num. 5. Et non solum ista extensio exceptionis debet fieri ad artifices necessarios, verum etiam ad Nauales, & milites maritimos cum ipsi dicatur etiam militare pro eorum seruitio*
Affl. in d. consit. hostic. except. num. 5. refert etiam doctissimus Dominus meus Baldassar. de Angelis in add. ad pract. Foller. num. 15. vers. sed quarat curiosus, & ad illos denique extendit, qui per substitutum seruit, Rebuff. in l. eos C. de comitib. rei milit. Marin. Frecc. de subseut. lib. 1. de offic. Admirati Maris num. 16.

Ista autem exceptio hostica est tanti roboris, quod in qualibet parte potest opponi, prout supra diximus, verum
32 etiam, & contra liquidationem instrumenti, eam impediendo notat *Io. Paul. Galter. in suo tract. seu practica de liquidatione instrumenti fol. mibi 293. nu. 22. vers. audidus etiam est & in fol. 186. vers. quinto quoties nu. 17. docendo practicam opponendi hanc exceptionem, nam citato super rethore instrumētū via Ritus Mag. Cur. Vicar. 166. ante vel post, quam fuit præmonitus, vt iret ad exercitum ad seruiendum Regi; eo enim casu opposita exceptione hostica per ipsum vel per amicum docendo de submonitione per fidem, seu per litteras Præfecti exercitus, vel Marscalli vel Præpositi, vt *Affl. in d. consit. hostic. except. nu. 18. tunc enim decernitur, quod durante seruitio Regio supersedeatur in liquidatione instrumenti etiam per dies quindecim post regressum, vt *Andr. & *Affl. in dict. consit. hostic. except. Imo Foller. ampliat hanc opinionem in sua praxi criminali in rubric. Audiantur excusatores fol. mibi 65. num. 22. in eo qui voluntariē accessit*
33 ad exercitum proprijs expensis si tempore citationis ibi reperiebatur, vel erat in via competit ei exceptio hostica.***

Et quod diximus impediri liquidationem

36 tionem instrumenti extendi etiam ad incusationem obligationis *vt Ricc.collec. 2293. Caraba in sing. 53. & Masull.ad Capyc.in decis.172.num.3. & decis.33.num.1.* nam licet dispositum sit per *pragm.64.S. 6. de offic. procur. Cesar.* quod debitores vigore opocarū bācarū possūt cōueniri nec audiātur nisi factō deposito aut intra carceres *Franch.dec.502. Guttier.conf. 37. & lib.1. pract. quast. 122. Reg. Rouit. in dicta pragm 64.num.32 & num.34.* cum his verbis, *item uolemo, e comandamo, che quelli i quali saranno conuenuti in vigore di polise di banco fatta la recognitione di esse ò vero siano legitimamente prouate non siano intesi eccetto fatto il deposito in publico banco, ò vero costituito il debitore in carce. re. si come fuisse in strumento liquidato via ritus della Gran Corte della Vicaria 166. ò vero si fuisse obligza penes acta di quella stipolata* tamen potest opponi hanc exceptionē contra prædictā apocam bancalem, non obstante dicta dispositione *Pragmatica Io. Bapt. Thor. eximius Iureconsultus in compendio iuris Regni 2. part. pro vt etiam adnotauit Dominus meus Baldassar. de Angelis in add. ad pract. Foller. ad tit. audiantur excusatores num. 15. vbi adducit decisionem factam in audientia Barenf. ad sui relationem tempore quo ibi erat meritissimus Auditor in causa Antonij Garrofoli militis nouæ militiæ.*

Hæc autem exceptio hostica licet impeciat liquidationem instrumenti, vt supra retulimus tamen fallit quotiescūq; in instrumento esset hosticæ exceptioni renunciatum, quia stante taji renunciatione, cum iuramento non prodest exceptio opposita, neq; admittitur *per tex. in l. postquā liti C. de pact. cap. quamuis pactum de pact. in 6. Imol. in cap. cū contingat extra de iur. iur. Frecc. de subfeud. de offic. admir. Maris num. 16. cum seq. Franch. decis. 164. nu. 9. Nouar. quasi Forens. lib. 1. quast. 76. Io. Paul. Galter. l. C. Altimontani de liquidat. instrū. in 2. part. tertia & ultim. part. princ. fol. mibi 293. nu. 25.*

In multis autem ista exceptio nō potest opponi & præcipue in debitis cōtractis in exercitu *Affl. in d. cōst. hostic. except. vel etiā si esset Actor quia excluditur a tali exceptione Ann. allegat. 75. n. 2. DD. in l. 2. S. sed si agat ff. de re iudi. Intrigl. in tract. de feud. centur. 2. art. 96. nu. 31. neq; Authori laudato prodest pro vt adnotauit idem de Angelis, vbi supra num. 15. v. x. quod non prodest. allegando Ann. in sing. 177. qui adducit causam in qua fuit disputata quæstio prædicta in Regia Camer. Sum. licet dicat non fuisse decisam*

sed opinio erat quod nō prodesset & de aliis limitationibus & ampliacionibus videndus *Affl. in d. cōst. hostic. except. vbi Ifern. & alii in d. cōstit.*

41 Deniq; an milites huic hosticæ exceptioni renūciari possint certum omnino est quod si attendimus *Nouarij* opinionem pro vt attendi de iure debet tanquā magis æqua, & rationabilis in *quest. 76. num. 3.* recedendo ab illa opinione, quod talis exceptio inducta fuit primario ad publicam vtilitatem, secundario verò respicere interesse partis, & proinde renūciari nō posse ne quicquam cū iuramento citando *tex. in cap. si diligenti de foro competent. & alios repetentes relatos ab ipso Nouar.* quæ quidem opinio præcessit non considerando finem propter quam inducta fuit talis Hostica exceptio, cum fuit nequis per procuratorem litigare cogeretur, vt summum interesse pecuniarum adduceretur; quo sine considerato dubitari minimè possit quin renūciari permīssū sit. Causa. n. publica secundario considerata fuit ne milites à militari seruitio distraherētur, & quod hoc ita sit non ne est in militis voluntate si opponere velit talē exceptionem, & estici, vt remaneat condēnatus, & non opponendo talem exceptionem tacitè renunciassē videtur, ergo si permīssa est tacita renūciatio multo fortius valebit expressa vulgatis iuribus, & *consist. hostic. excep. latissimè Imola in cap. cum contingat de iur. iur. & & quod communis sit ista opinio sequitur Grass. de except. except. 3. num. 23. Giurb. decis. 118. num. 15. Franch. decis. 164. num. 9. Frecc. de subfeud. in verb. Admirat. maris num. 18. Masull. ad decis. Capyc. decis. 76. nu. 6. in fin. ita decisum fuisse in S. R. Conf. Neap. & in Regia Camer. Summ. testatur Ricc. collect. decis. 1373:*

S V M M A R I V M.

- 1 Renunciatio generalis facta tempore nuptiarū, an inducat effectum translatiuum, vel extinctiuum.
- 2 Renunciatio hereditatis adita, & delata parit effectum translatiuum.
- 3 Renunciatio quando dicatur Repudiatio.
- 4 Renunciatio facta in beneficium alicuius heredis an dicatur Repudiatio.
- 5 Hæres luens debitam hereditatis pro omnibus cohæredibus luere videtur.
- 6 Renunciatio facta cum specificatione personæ ad finem vt illi soli proficiat, an sit translatio, vel abdicatio.
- 7 Renunciatio facta in beneficium alicuius cum

cum clausula pro se, & heredibus semper durat, durante vita accipientis renunciationem.

- 8 *Causa fiendi renunciationē in beneficium alicuius.*
- 9 *Renunciatio facta in beneficium patris limitat regulam illam quod censeatur facta fauore masculorum.*
- 10 *Renunciatio Realis facit renunciantes de aliena familia.*
- 11 *Decisiones S. R. Conf. Neap. enunciatur in materia renunciationis.*
- 12 *Renuncians, an admittatur ad successionē ultimi morientis persona extranea instituta.*
- 13 *Exclusio matris parit exclusionem quoad filios, & nepotes.*
- 14 *Renuncians admittitur ad successionem sui patris si praecefferit obitus fratrum renunciantis.*
- 15 *Consuetudo restringens bona antiqua, non solum extenditur ad bona stabilia, sed etiam ad mobilia iura, & actiones.*
- 16 *Appellatione heredum in materia Renunciationis veniunt heredes ex corpore descendentes.*
- 17 *Decisio S. R. Conf. Neap. in causa sororum de Afferro enunciatur.*
- 18 *Renunciatio Realis praesumitur in monialibus.*
- 19 *Renunciatio facta a Nubenda praesumitur personalis.*
- 20 *Renunciatio terminanda est secundum Renunciantis intentionem.*
- 21 *Pater qua de causa accipit renunciationem a filia.*
- 22 *Appellatione heredum veniunt filij masculi stipulantis renunciationem.*
- 23 *Renunciatio terminatur secundum dispositionem statuti loci.*
- 24 *Iuramentum duplicem parit effectum esequutiuum, & precisum.*
- 25 *D. Carolus Calò laudatur.*
- 26 *Renunciatio successionum deuoluendarum, an extinguat Ius Renunciantis.*
- 27 *Renunciatio successionis deuoluenda permissa est per pactum, & non per Renunciationem.*
- 28 *Hereditas viuētis dari non potest.*
- 29 *Renunciatio translatiua quando habeatur.*
- 30 *Renunciatio successionis deuoluenda, an includat feudalia bona.*
- 31 *Renunciatio successionum deuoluendarum, an includat bona consuetudini subiecta.*
- 32 *Ioannes Baptista Odierna laudatur.*

An Renunciatio operetur effectum extinctiuum, vel translatiuum:

VLTIMVM Caput primi Libri Renunciationis agredior in quo videndum est, an ex generali renunciatione, quae nuptiarum tempore à puellis fiunt de omnibus, &

1 singulis successionibus delatis tam ex testamento, quam ab intestato pro tempore praesenti, ac in futurum deuolendis ab intestato tantum per Aquilianā stipulationem per pactum de non petendo cum omnibus amplissimis verbis enunciatis in forma praesupposita in praecedentibus capitibus deducatur effectum translatiuum, an extinctiuum iuris succedendi.

Pro quibus sciendum est in ipsa formam in esse, & renunciationem successionis delatae Renuncianti tempore renunciationis, & renunciationem successionum deuoluendarum.

Quantum ad renunciationem successionis delatae tempore renunciationis attinet, certum est, eam cognosci non posse, nisi duo distinguantur casus, Primus aut agitur de hereditate delata, & adita tunc difficultari non potest, quin ipsa renunciatio, donatio, & translatio sit, pro vt latissimè, Reg. Conf. Fab. de Anna in conf. 45. nu. 1. attestando tex. & ibi Castrensis in l. actionem, num. 2. C. de pact. Secundus in hereditate delata, & adhuc non adita, & tunc si ipsa renunciatio simpliciter, & absque vlla specificatione personae contemplatae procedet, non donationis, neque translationis, sed potius repudiationis naturam sapere communiter dicunt DD. & in specie *Surdus conf. 244. lib. 1. sequitur Reg. Capicius Latio in suis Consultat. consult. 76. num. 62. dixit etiam Reg. Salernitanus in suis decisionibus decis. ultima nu. 36.* & alij qui de iure ad bona renunciata succedere debent ipse renuncians viam aperit, *tex. in l. fuit quaestio, ff. de acquir. hered. glos. paris. in tit. primo, §. 22. num. 104. vers. aut vero non cesset, Aret. conf. 90. col. 2. vers. & hanc conclusionem tenuit Dyn. in conf. 6. per totum.*

Si inquam ipsa renunciatio cum specificatione alicuius certæ personæ procederet, & certa persona esset unus de
 4 cohæredibus, adhuc non donationis, sed repudiationis titulo tribuendum est: & illa renunciata portio omnibus cohæredibus accrescit, tamquam facta illi cohæredi, ut cohæres est, & ut representans totum asse hæreditatis, & proinde accrescit omnibus, & vindicat sibi locum, *tex. in l. finali, §. quatuor, ff. de leg. 2. qui tex. absolutè determinat,*
 5 quod vnus hæres luens debitum hæreditatis pro omnibus cohæredibus luere videtur, vbi *Alex. in l. 1. C. de dolo*; si renuncians specificasset nomen illius cohæredis, ut ex verbis ipsius renunciationis manifestè constaret renunciantem ipsum habuisse animum illi soli prodesse, cum sua renunciatione ad finem, ut quæ magnæ euaderentur opes, & facultates illius fratris, prout *Relleb. in tit. de renunc. famin. quaest. 3. nu. 3.* tunc erit donatio, & translatio, & fingitur renunciantem prius voluisse acquirere, & deinde renunciare tenet *Casirenf. in l. si actionem nu. 5. C. de pact. Bald. conf. 135. col. 2. nu. 3. lib. 1. in specie Cros. in l. re con. nulli num. 156. vers. secunda sit conclusio, ff. de leg. 3. Alex. conf. 49. num. 5. lib. 7. Soc. conf. 34. col. 1. vers. si: ut diximus lib. 4. Aret. conf. 90. col. 2. vers. & hanc conclusionem Bald. in l. pactum, quaest. 8. C. de coliat. Ann. dict. conf. n. 13.*

In renunciatione vero translatiua animaduertendum est, quod si ipsa sit eidem personæ de cuius successione sperabatur, & sit cum clausula pro se, & hæredibus, & successoribus semper dū ipsa persona, quæ renunciationem accipit imminet, semper suum fortitur effectum renunciatio, ut post *Ann. in dicto conf. 45 scripsit Sforz. Odd. in conf. ult. nu. 5. vol. 1. sequitur Aretin. in conf. 17. nu. 10. vers. item per textum in l. qui super sitis, ff. de acquir. hered. & potentior causa*
 8 fiendi tales renunciations est, vtille in cuius gratia fit talis renunciatio ad sui commodum, & sine vlla iuris discrepantia disponere possit *Laurent. de Pyro conf. 69. num. 11. Maranta loquente in fratre disputat. 10. nu. 16. de Ponte conf. 40. nu. 6. vers. aut loquitur Guidon. Papa in decis. 192. n. 2. Latius scripsi in c. 7. n. 43. & consequenter extinctiua iudicari debet talis renunciatio in patris beneficium facta, & non iurium translatiua ex notatis per text. in l. nulla, C. de solution. post Salicetum in l. 1. C. de actio. & oblig. scripsit Camill. de Medicis conf. 167. nu. 2.*

& ex eo quod amplius regressum ad bona renunciata habere non possunt tamquam per se extincta, *l. qui res, §. aream, ff. de solut. Barz. decis. Bononia 70. num. 67. probat etiam Molfes. in tit. de renūciat. quaest. 6. n. 13. non recedendo ab illis*
 9 in hoc casu cessare puto regulam illam vniuersalem quod semper masculorū fauore facta censeatur renunciatio ex traditis per eundem Laurentium citatum in *conf. 69.* & ratione quia realiter
 10 renunciatum fingitur, quæ realitas fingit renunciantem extraneam, & de aliena familia affectam reddidit *Pinus num. 12. latius ventilauit Cancerius in suo variarum c. 15. tit. de renunciatione 3. part. num. 3. prosequitur Gomes ad l. 22. Taur. num. 9. quæ opinio procedit quando penitus in patre nulla spes filiorum adsit, & secundum talem opinionem cessat, & è quoque illa communis supremorum Tribunalium; S. R. C. interpretatio, quod semper renunciations factæ
 11 intelligantur fauore masculorum tantum pro ut S. C. tam fortiter determinauit in causa delli Suriani in causa delli Venati in causa Antonii de Capone cum sororibus de Tomasio in quibus causis optimam fundauit decisionem *Reg. Reuerterius*, qui communiter votatum refert, quod renunciations censeantur factæ masculorum fauore tantum. itidem decidit S. R. C. in causa sororum de Freccia cum Scipione Theodoro.*

Cuius occasione quærun DD. num patre decedente vna cum omnibus filijs, sine liberis, & vltimus moriens in suo testamento extraneam personam
 12 instituisse, existente vero ex alia parte filia dotata de paragio, quæ renunciat in amplissima forma, nam talis renuncians ad successionem vltimi morientis admittatur, non obstante sua renunciatione, & institutione facta in extraneam personam.

Ad cuius dubij resolutionem adstipulatur illa vulgata decisio *Capicij 190.* in causa *Berardæ Cocæ* cum *Ioanne Andrea Faella* in anno 1526. *Molfes. in conf. 48. in princ.* in qua decisum refert idem *Capycius* contra renunciantem nullum locum obtinentem etiam circa bona consuetudini subiecta, ut *Anton. de Alex. in addit. ad distam consuetudinem si moriatur, sub n. 31. vers. ad conclusionem huius glosæ, sequitur etiam Pisanellus in addit. incipiente nota quaestionem positam, sequitur Molfes. in 3. part. tit. de success. ex testamento quaest. 6. n. 1. Caputus*

in repetitione consuetudinis si moriatur part. 3. S. 6. nu. 3. in fine in puncto Menocch. conf. 72. Gabriel. commun. conclus. lib. 3. in tit. de iure dotium conclus. 1. num. 3. late Pascalis de viribus patr. pote. cap. 7. nu. 48. & 57 Afflic. in decis. 161. vbi Vrsill. num. 3. & quod renuncians penitus extraneum excludere non possit dixit Romanus conf. 22.

Ex qua renunciatione manifeste colligitur ipsam renunciantem remanere exclusam ex defectu obitus patris, ante suorum fratrum quandoquidem ex eo præsumitur exclusa renunciāns; & quæ vna vice exclusa fuit, perpetuo exclusa censetur iuxta *Dec. conf. 31. vers. 3. non obstat.*

13 Quæ quidem exclusio extenditur etiam ad filios, & nepotes, eo quia proveniunt à radice infecta iuxta notata per *Bart. in l. 2. S. videndum in fine, ff. ad Tertullian. Baldus in l. maximum vitium col. 2. vers. & idem dico, C. de liber. preterit. Soccin. conf. 5. vers. 9. probatur, & conf. 31. col. 2. vers. 3. probatur vol. 1. Alex. conf. 53. col. 1. vol. 4.*

Nam si supponitur præcessisse prius obitus fratrum renunciantis, quam patris certè ex omnibus iuribus filia renuncians ad successionem vltimi morientis, licet instituta extranea persona admittitur, *Bald. in l. pactum quod dotali, C. de collationibus Decius citatus in d. conf. 31. & in conf. 433. Alex. in conf. 19. vol. 3. n. 9. Capicius in dicta decis. 190. nu. 2. licet Parisius contrariam teneat opinionem in conf. 26. tamen communis opinio ista videtur, vt ex *Affl. citato, & ibi Vrsillus in dicta decis. 161. nu. 5. in fine, & proinde filia renuncians, secundum talem suppositionem admittitur non solum ad bona consuetudini subiecta, sed etiam ad bona mobilia cum consuetudo non solum ad stabilia bona extendatur, sed etiam ad mobilia, iura, & actiones, l. bonorum, ff. de verborum significat. l. rem in bonis, ff. de acquirend. rerum domin. Rouitus in decis. 85. num. 5. de Ponte de potest. Proreg. tit. 9. de success. mulier. in princ. num. 9: de Franchis in decis. 93. Anna conf. 92. n. 50. Hoc totum ex defectu personæ contēplate, vt post innumeros DD. citatos scripsit *Molfes. in conf. 48. sequitur etiam Horat. Montan. in controuers. 9. n. 8. & 9.***

Efficacior redditur successio prædictæ renunciantis, quotiescumque id, quod per partes obijcitur nullius efficacitæ declaratur, nam, & si per partes opponatur renunciationem factam fuisse per se, & hæredibus nihilominus in ista ma-

16 teria renunciationis semper renunciās stipulasse intelligitur pro se, & hæredibus ex suo corpore descendentibus, ad quod notabiliter dixit, *tex. in cap. fin. si de feud. defunct. milit. controuers. sit ibi pactū non obstare renunciāti, qui Titio, & hæredibus suis promiserat; & cui dederit decessit Titius sine filijs; renunciāns nullum obstaculum in succedendo anteponitur; quia in renūciationum materia strictissima redditur hæredis appellatio, & semper prædicta clausula interpretationem recipit de descendenti-bus ex corpore acquirentis renūciationem pro qua causā Sacrum Consi-*

17 lium formauit decisionem in causa Sororum de Afferro Commissarij Reg. Conf. Ferdinandus Bracia in qua causa tractabatur de exclusionē Ioannē sororis Io. Baptistæ. dotantis, in cuius beneficium fuerunt factæ amplissimæ renūciationes non solum secundum formulam, quæ hodie à notarijs practicatur, sed etiam cum amplissimis verbis, v3. quod prædicta renunciatio ad dotantis beneficium, sit realis, realissima, fructuosa, ac fructuosissima, ita quod prædicta renunciatio, non solum intelligatur facta fauore suorum hæredum, sed etiam fauore quorumcumque, & nihilominus non obstante tali amplissima renūciatione, & amplissimis verbis, ac clausulis decedente dotante ab intestato, existente alijs duabus sororibus in capillo fuit per S. R. C. admittitur renunciāns non obstante sua renūciatione ad successionem æqualiter, cum alijs sororibus pro ut ex processu in banca de Carbone.

In prædicta causa de Afferro, non obstat nec S. R. C. rationem habuit de pacto de non petendo cum iuramento vallato, & Aquiliana stipulatione ex quo communiter DD. concludunt effici realem renūciationem, prout loquutus fuit *de Franchis decis. 375. Regens Rouitus in conf. 42. nu. 7. & conf. 44. And. in cap. 1. nu. 1. vers. hoc nisi in duobus de eo qui fin. sec. agnat. vbi Liparul. in verbo omnino Menoch. conf. 323. nu. 62. Molfes. ad consuetud. Neapolit. tit. de renunc. quæst. 2. nu. 13. g. 3. nu. 17. vbi refert decis. per S. R. C. sub die 9. Aprilis 1567. iunctis Aulis referente quondam Reg. Conf. Altomare Franch. decis. 552. num. 7. Reg. de Ponte dicto conf. 0. nu. 11. vol. 1. Alex. conf. 13. nu. 5. vol. 5. Affl. in dict. cap. 1. n. 11. de eo qui fin. sec. agnat. Molfes. conf. 48. n. 4.*

18 In prædicta forma renūciationis S. R. C. interpretationem dedit locum so-

lummodo haberi in renunciationibus monialium, & in illis operari effectum realem, *Marius Solon de Pac. conf. 5. nu. 4. Mastrii. decis. 65. §. 12. Didac. Spin. in specul. testa. glos. 12. vers. de legato monaco relicto V asq. de success. creat. per 4. §. 18. n. 116. Franch. decis. 375. nu. 2. Dec. conf. 31. & ibi apof. ill. lit. B Sforz. Odd. conf. ult. nu. 33. & 34. sapientissimus Reg. de Tapp. March. Belmontis in auth. Ingressi in verbo sua cap. 13. nu. 19. C. de Sacros. Ecc. & in verb. i. so ingressu nu. 94. & perpetuam exclusionem ex causa ingressus, & ex iusto paragio aliarum ingressarū accepto qua de re in mente hominum cadere non potest monialem renunciantem proprios ac suos proximiores excludere velle, & Monasterium ad bona à se renunciata immittere doctissime hanc rationem consideravit Reg. ac Præfens Merlinus in suis controuers. forent. cap. 5. num. 4. & DD. citati in cap. 3. n. 8. & propterea renunciationem in monasterijs realissimam iudicant stante quod pro alimentis Deo seruendum consuetam dotem aliarum ingressarum accepit qua realitate imminete potius proximiores suos quam amplius ipsi regressum cōceditur DD. citati, & totum quod additur ipsi renunciationi reale iudicatur.*

Ad differentiam clausularum appositarum in renunciatione nubenda, cū semper ipsa personalis iudicetur, & per consequens omne pactum omnesque clausulæ personales iudicantur, vt colligitur ex *Iacobino de Sancto Georg. tractat. de fudis in verbo, & vnus ex dictis Vassalis nu. 5. & 6.*

Iudicatur etiam personalis respectu accipientis in cuius beneficium efficitur, & suorum hæredum tantum dummodo nati ex suo corpore prædicti hæredes sint, & renunciatio terminanda est, secundum renunciantis intentionem *sapientissimus Reg. Capic. Latr. Marchio Torelli consult. 123. nu. 166. & dixit tex. in l. qui cum tutoribus, §. 1. ff. de transact. Reg. de Ponte conf. 40. nu. 7. & 8. lib. 1. Mandellus de Alba conf. 11. num. 15. Craueti. conf. 42. Corneus conf. 291. vol. 4. Gabriel. conf. 135 vol. 2. qui DD. optimè dixerunt renunciationem filix pater dupliciter ex causis acquirere primo vt vberior filiorum masculorum portio reddatur secundo, quod tam ipsi quam pater libere ad quæ uelint disponere possint dummodo tamen nulla adsit prohibitio disponendi pro vt est in hac nostra Ciuitate Neapolitana, in qua municipali legge*

ligantur ad disponendum, nisi de medietate bonorum antiquorum in hominibus in fæminis nuptis si adsunt filij de decima tantum parte in extraneos, si non adsunt filij de medietate, & in hoc, locum habet *Capyc. decis. 191. vt ex ea satis clare constat.*

Pro qua opinione faciunt etiam, ea quæ dixit *Andreas de Isernia in cap. 1. ante nu. 8. in tit. qui succedere teneantur et l. ibi* (renunciationem factam tibi, & hæredibus esse personalem, & non realē) loquitur in casu quando renunciationem accipiens decessit sine filijs ex suo corpore quoniam in ista renunciationis materia fit strictissima interpretatio, & hæredum appellatione veniunt filij masculi stipulantis renunciationem pro qua opinione iudicatum refert, *Marta de legali success. part. 1. quæst. 14. num. 15. Reg. de Ponte in conf. 39. num. 1. Molf. ad consuetud. Neapol. tit. de renunciat. quæst. 1. n. 28. doctissime Dominus meus Ioannes Baptista Hodierna in repetit. legis hac editæ quæst. 11. Ioann. Baptista Thorus in voto 82. nu. 17. Tellus Fernand. in l. 6. Thauri glosa 1. nu. 45. Molina de primogenijs lib. 2. cap. 3. num. 47. Couarr. in cap. quamuis pactum 3 part. §. 2. nu. 4. de pactis in 6. Marant. ass. put. o. Salicetus in l. pactum quod dotali, C. de pactis Cancei. variarum resolut. tit. de renunc. cap. 5. num. 28. Anna pater in singular. 440. Franciscus de Petris in conf. 51. num. 14. Decius in d. l. pactum n. 9. Surd. conf. 446. num. 20. lib. 3. Hondedus conf. 29. n. 8. Vrsil. ad Affl. decis. 161. nu. 5. Guidon. Pap. decis. 192. Alex. conf. 20. & addentes apud ipsum vol. 3. sic fuisse iudicatum testatur *Beltrad. conf. 32. vol. 3. & conf. 74. & sequenti vol. 5. Pisanelli. in addit. ad consuetud. si quis, vel si qua sub nu. 195. fol. mibi 130. de quo decisum testatur contra Roman. conf. 22.**

Ea autem opinio nullum in contrarium contradictorem habet; maxime quando renunciatio terminatur secundaum statuti dispositionem, pro ut est in hac Ciuitate in qua adest. Constitutio in aliquibus in qua præsumitur patrem stipulasse, & secundum talem dispositionem talis renunciatio regulatur, scilicet ob masculorum existentiam, & in illorum fauorem, & proinde ex illorum defectu corruiat renunciatio, *Merlinus de legitima lib. 3. tit. 1. quæst. 5. Dec. conf. 74. num. 23. Hondedus citatus nu. 107. vol. 1.*

Nec illi renunciationi obstabit iuramenti virtus quia vt pluries exploratum fuit

fuit iuramentum duplicem parere effectum, & effectum executiuum, & effectum præcisum, quâdo additur in executiuis sequitur naturam sui actus. Ad quod facit illa optima descriptio doctissimi, ac sapientissimi Aduocati Primarij D. Caroli Calò ad præsens pro sua doctrina nobilitate, & integritate, 25 meritissimus Fisci Regiæ Cameræ patronus in illa sua aurea repetitione pacti de non petendo *part. 1. nu. 22. ibi iuramentum, assimilari Mercurij Planetæ qui in Domo boni planetæ bonus est; in domo mali malus, quando vero additur, ut præcisum continet præcisam; atque vicidam obseruantiam, quam distinctionem sequitur Gutierrez in tract. de iuramento part. 1. cap. 39. nu. 6. & in cap. 27. nu. 2. & 3. alias similes distinctiones ponit Anna in allegat. 19. num. 27. Curt. Junior. conf. 119. Felin. iu. rub. de præscript. col. 7. in princ. Fallent. 4. vers. sed forte Thesaur. quest. Forens. cap. 53. lib. 2. Couarr. in cap. quamuis pactum, §. 4. de pactis in 6. Gratian. discept. forens. cap. 2. n. 54.*

In supposita forma adhuc colligitur 26 ex ipsorum verbis renunciationem, successionum deuoluendarum num. extinguat ius renunciantis, an vero transterat.

In qua specie renunciationis licet addit prohibitio renunciandi ut latius superioribus capit. dictum fuit probat etiam *Molfes. in tit. de renunciatione q. 6. nu. 27.* Permissa adhuc tamen fuit per expressum pactum, ut latius dixit *Anna in d. conf. 45. d. n. 28. vsque ad 69; Molfesius vbi supra nu. 31.* & idem Anna cum pluribus argumentis, probat prædictam renunciationem pacto vallatam translationem, & non repudiationem importare, eo maximè quia viuentis hæreditas facta successionis casu adita, & donata fingitur, & proinde attendi dixit renunciationis tempus non autem delationis prout *Molfes. dicta quest. 6. n. 32.* quod totum fuit *Soccin. in conf. 183. col. 3. in fine lib. 2.*

Cui opinioni optimè respondent DD. & præcipuè *Horat. Montan. in controuers. 10. n. 5.* asserens illam consequentiam trahi necesse non esse, nempe hæreditas viuentis repudiari non potest: 28 quia numquam viuentis hæreditas datur, ut *l. qui superstitis, ff. de acquir. hered.* ergo transfertur, & non abdicat.

Quando autem quis renunciat omne ius quod habet cedit, & donat omnes successiones delatas, ac deferendas. In hæreditatibus delatis habetur vera

donatio, & per consequens, ea renunciatio effectum translatiuum operatur, ut *Anna citatus in d. conf. 45. nu. 2.* ex eo quia adire renunciens præsumitur, & deinde alijs transferre *Alciat. in respons. 339. Aymon. Crauett. conf. 220. n. 1. Soccin. in conf. 107. lib. 2. & DD. supra citati.* In successioneibus deuoluendis consideratur spes à lege non approbata ad disponendum, quæ quidem spes sub donationis verbo nullo modo haberi potest; & proinde optimè in renunciationibus apponuntur verba illa donat cedit, & facit pactum de non petendo quoniam singula singulis adaptanda sunt verbū cedit, & donat adaptatur ad delatas successiones pactum de non petendo aq. futuras successiones refertur, & illi appropriatur faciunt etiam in hoc ea, quæ dixit *de Franchis in decis. 89. num. 4. & 5.* quod licet hæreditas viuentis nullo modo dari possit, vel per nomen appellatiuum determinatum, nisi eo contentiente, *l. fin. C. de pact. Cassill. lib. 3. cap. 9. num. 7. rerum quotidian. Aretin. conf. 93. col. 3. Menoch. conf. 563. nu. 9. Gomez l. 2. thaur. nu. 10. vers. secundo, & melius Couar. in cap. quamuis pactum in princ. nu. 8. & 9. de pact. in 6. plures DD. allegat Menoch. conf. 806.* poterit tamen renunciens cum iuramento; & per pactū de non petendo illas renunciare; & erit optima renūciatio, & rejicitur illa obiectio, quæ per DD. fit, quod renūciatio nulla sit, quando renunciens dicit; renunciat successionē fratruū Auūculorū, & aliorum illa verba referuntur ad successionem deferendam cuius renūciatio nullo modo admittitur nisi accedente illius consensu, *Cagnol. in l. fin. C. de pact. n. 95. post Roman. & Aretin. in l. qui superstitis, ff. de acquir. hered. Soccin. conf. 74. col. 2. vol. 3. Dec. in l. pactum, quod dotal. C. de coll. n. 97. & nu. 93. vers. non recedo. Cod. Fabr. de pact. definit. 3.* igitur renūciatio solum ad præsentia iura extenditur, & non ad futura. Quæ obiectio ex supra dictis facile soluitur nempe, quod hæc sit virtus pacti de non petendo, & de non succedendo, ut dixit *Bartolus in l. stipulatio hoc modo concepta, ff. de verborum obligat.* quam responsionem sequutus fuit *Montan. in dicta controuers. 10. n. 5.* Contrarium tenet *Camillus de Medices in conf. 35. nu. 25.* vbi absolute tenet renūciationem hæreditatis futuræ operari translationem iurium, & non extinctionem.

Alia argumenta, & responsiones ad illa optimè scripsit. *Idem Montanus in dicta*

dicta controuers. 10. per totam scripsit etiam Reg. Salernitanus in dicta ultima sua decisione Camill. de Medices in conf. 20. per totum.

Denique indubitatum remanet in iure quod in renunciationibus, quæ hodie fiunt, vtrumque genus renunciatio- nis habeatur, & renunciatio Extinctiua, & renunciatio translatiua Extinctiua renunciatio, quando renunciatur suc- cessioni deuoluendæ secundum *Montan.* Opinionem, & secundum *DD.* su- pra citatos.

Translatiua renunciatio, quotiescū- que renunciatur hæreditas delata in ²⁹ beneficium alicuius, vt *Imperator in l. cum oportet. §. penult. uers. sed mihi speciali- ter, C. de bonis que liber. l. 4. C. de repudiad. uel abstinend. hered. & DD. supra.*

Denique videndum est an sub hac forma renunciationis includantur etiã feuda, & renunciata adhuc censeantur.

Difficultari nullo modo potest quan- do in ipsa renunciatione fit mentio af- fensus siue de illo impetrando siue re- feruando eius impetrationem, tūc feudum renunciatum censetur eo maxi- mē quando in ipsa renunciatione ver- ba vniuersalia adsunt, vt *Montan. Reg. Salernitanus in locis citatis Minadoes in re- petitione Constitutionis Regn. in aliquibus in 8. notab. num. 7. in fine, nam si sola adef-*

sent verba Vniuersalia nō possent ope- rari renunciacionem bonorum feuda- lium, dixit *Iacobus Gallus in conf. 64 num. 21. Molfes. in tit. de renuuciatione quæst. 3. nu. 23. part. 4. ut idem Montanus in repeti- tione l. Imperialem, §. 1. nu. 114. & sequenti de probib. feud. alienat. per Federic. & ibi latius de hac materia scripsit, & cum ex ipsis nihil nec addi, nec detrahi pos- sit illi me remicto ad finem ne scriptis scripta faciamus.*

Et num prædicta renunciatio succes- ³¹ sionum deuoluendarum extendatur etiam ad bona consuetudini subiecta ex quo soluta remanet illa ardua quæ- stio, num portio consuetudinaria defe- ratur iure sanguinis, vel iure succes- sionis, & fuit dictum deferri iure succes- sionis, vt ex duabus decisionibus relatis à *Presidente de Francbis in decis. 690. n. 3. & in decis. 89. n. 7.* dixit fuisse impositum perpetuum silentium quam quæstionē ³² latissimē disputauit. *Dominus meus Ad- uocatus Primarius omni eo venerandus Ioan. Baptista Hodierna in sua nouissima addit. ad decis. Surd. 138. sequitur dicen- dum includi prædictam successionem bonorum antiquorum in successionem deuoluendarum, & ab illis excludi re- nunciantem, vt supra diximus texte, Capic. in decis. 190. per totam de Francbis in d. decis. 690.*

F I N I S.

I N D E X

RERVM, AC VERBORVM MAGIS memorabilium luculentissimus.

Vbi primo notantur Capita, secundo Numeri, tertio Paginae, alpha-
betico ordine digestus.

A

Ablatiui.
Blatiui absoluti important con-
ditionem. cap. 2. n. 47. f. 18.
Abolutio.
Abolutio iuramenti in qua lesio-
ne est concedenda. cap. 8. n. 11.
fol. 89.
Abolutio iuramenti non est ne-
cessaria in enormissima lesione.

cap. 8. n. 12. f. 89.
Abolutio iuramenti potest concedi inaudita parte.
cap. 8. n. 15. f. 90.
Abolutio iuramenti, an detur sine causa cognitione.
cap. 8. n. 17. f. 90.
Abolutio iuramenti, an sit necessaria. cap. 8. nu. 18.
fol. 90.
Abolutio iuramenti non conceditur cessante causa
legitima. cap. 8. n. 20. f. 90.
Abolutio iuramenti est petenda ante litis contesta-
tione, & antequam efficiatur periurus. cap. 3. nu.
21. fol. 90.
Abolutio iuramenti, an peti possit, facto pacto in
contractibus de non petendo absolutionem in ca-
su contrauentionis. cap. 9. nu. 22. f. 91.
Abolutio iuramenti interpositi in pacto de non pe-
tendo absolutionem, an praecedere debeat absolu-
tioni de non contraueniendo. cap. 8. n. 23. f. 91.
Abolutio iuramenti debet peti antequam porriga-
tur libellus. cap. 8. n. 25. f. 91.
Abolutio iuramenti habilitat personam ad finem
agendi. cap. 8. nu. 26. f. 91.
Abolutio iuramenti facta post iudicium inceptum
erit nulla. cap. 8. n. 27. f. 91.
Abolutio iuramenti post factum periurium, an con-
cedi possit, & cui est reseruata. cap. 8. nu. 28. f. 91.
Abolutio iuramenti non est concedenda, quando ces-
sit dies solutionis. cap. 8. n. 1. f. 91.
Abolutio iuramenti, an sit necessaria in herede. cap.
8. n. 55. f. 93.
Abolutio iuramenti, an sit petenda coram Episcopo
loci contractus, vel Episcopo creditoris. cap. 28.
n. 128. f. 310.
Abolutio iuramenti, an plures debeant esse. cap. 28.
n. 130. f. 310.

Abolutio iuramenti est petenda antequam porriga-
tur libellus. cap. 32. n. 241. f. 378.
Abolutio iuramenti petita post libellum porrectum
est nulla. cap. 32. n. 222. f. 378.
Abolutio iuramenti, an sit necessaria in renuncia-
tione iurata de non cedendo bonis. cap. 36. nu. 42.
fol. 438.

Acceptans.
Acceptans litteras cambi, an possit opponere excep-
tionem excussionis. cap. 29. n. 105. f. 327.
Acceptans dicitur ratificare. cap. 29. n. 106. f. 327.
Accepta.
Accepta occasione contractus repeti possunt. cap.
19. nu. 21. fol.

Acceptare.
Acceptare non velle, est repudiare. cap. 1. nu. 7. f. 3.
Accessorium.
Accessorium sapit naturam principalis. cap. 21. nu.
78. f. 227.

Acta.
Acta facta a iudice recusato sunt nulla. cap. 32. nu.
64. f. 361.

Actio.
Actio datur contra possessorem feudi pro vita, &
militia, & an praeterita. cap. 6. n. 54. f. 62.
Actio datur pro vita & militia contra tertium pos-
sessorem. cap. 6. n. 56. f. 63.
Actio hypothecaria, an detur pro dote de paragio vel
conditio ex lege. cap. 6. n. 104. f. 66.
Actio hypothecaria datur pro legitima, & fructibus.
cap. 6. n. 167. f. 66.
Actio feudalis conceditur contra feudum. cap. 6. nu.
107. in fin. f. 66.
Actio semel extincta nunquam reuiuiscit. cap. 8. nu.
59. f. 94.
Actio de dote eximia, an concedatur constante ma-
trimonio. cap. 8. n. 127. f. 100.
Actio non oritur ex pacto nudo. cap. 9. n. 37. f. 110.
Actio oritur ex geminatione super eadem re etiam
ex interuallo apposita. cap. 9. n. 38. f. 110.
Actio personalis datur, lesa ex contractu emptionis,
& venditionis. cap. 9. n. 273. f. 128.
Actio remedij leg. 2. C. de rescindend. vend. est mera
personalis, neq. rem sequitur, nec datur contra
singularem successorem, nec agere poterit contra
tertium possessorem. cap. 9. n. 274. f. 128.

Actio

INDEX.

Actio cui datur, datur & retentio. cap. 12. num. 47. fol. 147.
Actio reuocatoria competit fisco. cap. 13. num. 100. fol. 158.
Actio reuocatoria proponenda est in iudicio ordinario non autem summario audito interessato. cap. 12. n. 101. f. 158.
Actio prima qua illaesa remanet ad id quod promittitur, non seruatur. cap. 19. n. 2. f. 210.
Actio ex contractu ultro citroque obligatorio nunquam oriri nisi ex parte sua primo adimpleuerit. cap. 19. n. 34. f. 213.
Actio euictionis, vel oritur ex pacto expresso in contractu vel oritur ex natura contractus, quae omnia ex placito partium tolli, & remitti possunt. cap. 22. n. 2. f. 230.
Actio euictionis non oritur nisi res euincatur per sententiam nam post sententiam executam oritur actio & potest conuenire suum authorem. cap. 22. n. 16. f. 231.
Actio euictionis oritur per auocationem possessionis. cap. 22. n. 18. f. 231.
Actio euictionis non potest competere nisi cum effectu res ex causa euictionis ablata fuerit. cap. 22. nu. 35. f. 234.
Actio dotis post mortem viri non datur uxori, sed heredibus viri. cap. 28. n. 166. f. 313.
Actio in contractibus soli stipulatori queratur, nec persona extrinseca sub intelligitur. cap. 28. n. 168. f. 313.
Actio hypothecaria an detur contra tertios possessores nisi prius excusso principali. cap. 29. n. 62. f. 324.
Actio furti an detur contra utentem rem depositatam. cap. 29. n. 69. f. 324.
Actio non cadit inter patrem, & filium. cap. 29. nu. 154. f. 332.
Actio prelationis incipit oriri post factam venditionem. cap. 30. n. 6. f. 337.
Actio cui datur, datur & retentio, & e conuerso. cap. 32. n. 171. f. 368.
Actio & passio non potest stare in eodem subiecto. cap. 32. n. 171. f. 374.
Actio & obligatio ex conuentione partium potest extendi ad infinitum. cap. 34. n. 29. f. 399.
Actio personalis quando debeatur. cap. 34. nu. 220. fol. 413.
Actio ad hoc ut nascatur ex ipso pacto de retrouendendo requiritur stipulatio. cap. 34. num. 238. fol. 416.
Actio personalis oritur ex promissione de retrouendendo cum ius quod competit non in re sed ad re. cap. 34. n. 240. f. 416.
Actio est inanis quando debitor non est soluendo. cap. 35. n. 97. f. 430.
Actio personalis competit ante traditionem. cap. 46. n. 3. f. 474.

Actiones.

Actiones nec actiuae, nec passivae transeunt in successorem ex consuetudine. cap. 13. n. 30. f. 154.

Actor.

Actor quando dicatur consentire in iudicem, & eum non possit recusare. cap. 32. n. 41. f. 360.
Actor praeventus Reus dicitur. cap. 33. n. 2. f. 286.
Actor sequitur forum Rei. cap. 49. n. 23. f. 486.

Actuarij.

Actuarij de iure communi non tenentur de proprio nisi in subsidium facta prius discussione bo-

norum tam principalium debitorum quam fideiussorum. cap. 29. n. 100. f. 327.

Actuarij habent tempus quatuor menses ad faciendas diligencias contra principales, illis elapsis tenentur de proprio, & omnia eorum bona sunt obligata etiam officia. cap. 26. n. 102. f. 327.

Actus.

Actus iudicialis dicitur ille, qui non est permissus in omni tempore. cap. 1. n. 53. f. 6.

Actus sequens qui se non comparat cum precedenti tollit primum. cap. 1. n. 65. f. 7.

Actus agentium non debet operari ultra eorum intentionem. cap. 1. nu. 97. fol. 11.

Actus testandi differt ab actu contrahendi. cap. 2. nu. 30. f. 16.

Actus factus ex necessitate non comprehenditur sub lege prohibente actum fieri. cap. 4. n. 96. f. 50.

Actus non praesumitur utilis deficiente solemnitate necessaria. cap. 4. n. 85. f. 49.

Actus semper censetur, quod duret in conuentionibus partium. cap. 7. n. 21. f. 80.

Actus iuratus per defunctum parit obligationem Civilem contra heredem, ut non possit contraheri. cap. 8. n. 52. f. 93.

Actus possessionis quomodo acquiratur. cap. 9. nu. 6. fol. 106.

Actus licet pius sit & fauorabilis in alterius prauidicium non subsistit. cap. 9. n. 122. fol. 117.

Actus contrarius sit tanti roboris quod numquam ad ius primaeum redire potest. cap. 9. n. 260. fol. 127.

Actus continuati requiruntur spatio viginti annorum in praesumenda renunciatione per contrarios actus. cap. 9. n. 263. f. 127.

Actus unus contrarius inter priuatos sufficit ad inducendam renunciationem. cap. 9. num. 264. fol. 127.

Actus vitatur, nedum defectu formae, sed modo formae. cap. 14. n. 124. f. 181.

Actus qui debent fieri in tempore praefixo non valent si sunt extra illud. cap. 14. n. 138. f. 182.

Actus deficit deficiente solemnitate. cap. 18. num. 84. fol. 206.

Actus ficti quando sunt considerabiles. cap. 29. n. 145. fol. 331.

Actus quando est incompatibilis iuri competenti nec alia coniectura quam renunciationis sumi potest. cap. 30. n. 10. f. 337.

Actus voluntarius non consideratur, quando fit ex necessitate. cap. 32. n. 44. f. 361.

Actus necessarij qui dicuntur. cap. 32. num. 45. fol. 361.

Actus promissus faciendi infra tempus post tempus an admittatur. cap. 34. n. 65. f. 402.

Actus per omissionem termini an ipso iure annullatur. cap. 34. nu. 73. f. 402.

Actus corrumpit, forma non seruata. cap. 34. num. 76. fol. 402.

Aditio.

Aditio & repudiatio est potius facti quam iuris. cap. 1. n. 11. f. 4.

Adhoo.

Adhoo non debetur ex vita & militia. cap. 6. num. 85. fol.

Aduocatus.

Aduocatus, an possit esse index in alijs causis parisi. cap. 32. n. 87. f. 364.

Agn-

I N D E X.

Agnatus.

- Agnatus succedens in feudo ultimi morientis contra voluntatem ipsius an teneatur ad onera ipsius feudi, & ad retractum eius testamento, cap. 7. nu. 48. f. 83.*
- Agnatus disponens de medietate bonorum antiquorum, debita agnato. videtur disponere de re & de bonis alterius. cap. 13. n. 46. f. 155.*
- Agnatus debet multum cautius facere petitionem antequam habeat hereditatem ad finem obtinendi medietatem bonorum antiquorum. cap. 13. n. 47. fol. 155.*
- Agnatus, an preferatur in feudis. cap. 30. num. 75. in fin. f. 347.*
- Agnatus docet improptu de iure suo an excludat feminas & imittendus sit in possessione, & filia reservanda sint iura in petitorio. cap. 32. num. 251. fol. 380.*
- Agnatus habet intentionem fundatam ex instrumento renunciationis. cap. 32. n. 253. f. 381.*
- Agnatus admittitur ad successionem bonorum feudaliu quando filij, vel alij renunciantes non succedunt. cap. 32. n. 255. f. 381.*
- Agnatus mortuo alienante renocare potest alienationem feudi factam nullo refuso pretio. cap. 30. nu. 62 in fin. f. 342.*
- Agnatus etiam vivo alienatore potest refuso pretio renocare feudum alienatum, cap. 30. num. 63. fol. 342.*

Agnatis.

- Agnatis duplex renocandi ius competit. cap. 30. num. 64. f. 343.*

Agnatio.

- Agnatio patris extinguitur per nuptias filiarum, & incipit noua viri agnatio. cap. 11. n. 42. f.*

Agnitio.

- Agnitio debiti facit cessare beneficium Macedon. cap. 9. n. 213. f. 124.*

Affectio.

- Affectio testatoris non cadit ad extraneos & ignotos, sed ad coniunctas personas. cap. 6. n. 41. f. 83.*
- Affectio testatoris vincit affectum legis. cap. 7. nu. 42. fol. 83.*
- Affectio cadit in specie, & non in pecunia. cap. 32. nu. 176. f. 375.*

Affectus.

- Affectus punitur non sequuto effectu in materia Rebellionis. cap. 6. n. 210. f. 75.*

Affirmatiua.

- Affirmatiua limitata ad tempus inducit negatiuam post illud. cap. 34. n. 68. f. 402.*

Allegatio.

- Allegatio Regij Consil. de Georgio enunciatur. cap. 12. n. 64. f. 148.*

Alleganti.

- Alleganti certiorationem probare debet. cap. 3. nu. 79. f. 96.*

Alienatio.

- Alienatio vite, & militia etiam cum assensu, an valeat. cap. 6. n. 71. f. 63.*
- Alienatio feudi, vel iuris feudi est prohibita absque assensu. cap. 6. n. 72. f. 63.*
- Alienatio omnium bonorum non solum arguitur ex alienatione omnium bonorum, verum etiam ex parte bonorum. cap. 3. n. 130. f. 100.*
- Alienatio prohibita non censetur prohibita locatio. cap. 13. n. 88. f. 157.*

- Alienatio feudi prohibita erat de iure communi, & in panam amittebat feudum. c. 14. nu. 1. f. 168.*

- Alienatio feudi cum assensu valet. c. 14. n. 2. f. 168.*

- Alienatio feudi est prohibita ita & renunciatio, cap. 14. n. 17. f. 169.*

- Alienatio restringitur in illa persona tantum contemplata. cap. 14. n. 86. f. 178.*

- Alienatio rei religiosa non permittitur. cap. 26. nu. 56. fol. 272.*

- Alienatio rei litigiosa quando permessa videatur, & in quibus causis. cap. 26. n. 62. f. 272.*

- Alienatio bonorum fideicomisso subiectorum absque causa priuilegiata est ipso iure nulla, & renocatur non obstante longi temporis prescriptione. cap. 27. n. 8. f. 278.*

- Alienatio magis est permessa pro expensis funerum, quam dotis causa, & presertim doti dum respiciunt publicam utilitate. cap. 27. n. 28. f. 280.*

- Alienatio bonorum potest prohiberi existente alicuius interesse. cap. 29. n. 164. f. 333.*

- Alienatio rei feudalis non permittitur in preiudicium directi Domini. cap. 30. n. 18. f. 339.*

- Alienatio quando dicatur acceptata. cap. 30. nu. 38. fol. 340.*

- Alienatio, que fit ex precepto iudicis, an sit necessaria. cap. 30. n. 66. f. 345.*

- Alienatio ex causa dotis, an sit necessaria. cap. 30. nu. 67. f. 346.*

- Alienatio facta in fraudem parate exequutionis, an fiet etiam contra possessorem sine alio processu. cap. 42. nu. 22. f. 465.*

Alienationes.

- Alienationes facte in fraudem futurorum creditoru, an sint renocanda. cap. 36. n. 36. f. 441.*

Alimenta.

- Alimenta, vel debentur iure actionis, vel officio iudicis, iure actionis preterita petuntur, & debentur, & transeunt ad heredes. cap. 1. n. 92. f. 10.*

- Alimenta, que debentur officio iudicis, non debentur preterita. cap. 1. n. 93. f. 10.*

- Alimenta renunciari an possint etiam cum iuramento. cap. 4. n. 35. f. 45.*

- Alimenta debentur naturali iure. cap. 4. num. 45. fol. 46.*

- Alimenta debentur iure naturali, ubi nec statutum, nec transactio, nec pactum, nec consuetudo, nec prohibitio valet cum iura naturalia sint immutabilia ne quicquam assignatio contra ipsos currit deficiente corpore assignato. cap. 4. n. 61. f. 46.*

- Alimenta an possint cedi. cap. 4. n. 72. f. 48.*

- Alimenta, que naturali iure debentur non possunt, nec debent minui per confiscationem bonorum. cap. 4. n. 102. f. 51.*

- Alimenta finiuntur una cum vita. cap. 6. num. 36. fol. 61.*

- Alimenta finiuntur una cum vita eius, qui est alendus, & non transmittuntur ad heredes. cap. 6. nu. 64. fol. 63.*

- Alimenta per personam respiciunt. cap. 6. num. 65. fol. 63.*

- Alimenta non transeunt ad filios fratris, ita nec vita, & militia. cap. 6. n. 67. f. 63.*

- Alimenta, an debeantur lite pendente secundogenito petenti vitam, & militiam in iudicio a fratre primogenito. cap. 6. n. 75. f. 64.*

- Alimenta lite pendente debentur vsque ad sententiam diffinitiuam. cap. 6. n. 76. f. 64.*

INDEX:

Alimenta prestita uxori per heredes mariti, an in totum lucrentur fructus dotis, & an in totum censeatur facta compensatio. cap. 28. n. 19. f. 298.
Alimenta legata uxori per maritum, heredes ipsius tenentur integras fructus restituere, quia non censentur facta compensatio, cap. 28. n. 20. f. 298.
Alimenta praterita, an debeantur mulieri, quando satis constat ipsa recepisse pecuniam mutu causa, cap. 28. num. 69. fol. 303.
Alimenta relicta in testamento debentur iure actionis, & veniunt alimenta praterita, cap. 28. nu. 30. fol. 303.
Alimenta relicta in testamento per virum debentur vidua etiam si conuolauerit ad secundas nuptias, & vir secundus esset diues, c. 28. n. 71. f. 303.
Alimenta praterita potest habere vidua, quando illa alimenta debentur conditione ex lege, & sic ex prouisione legis statuta, cap. 28. n. 72. p. 304.
Alimenta an debeantur mulieri si infra annum luctus ipsa conuolauerit ad secundas nuptias, cap. 28. nu. 73. f. 304.
Alimenta an debeantur vidua quando restituit bonis stabilibus, essent adeo fructifera, & sufficientia ad ipsius alimentorum praestationem. cap. 28. nu. 75. f. 304.
Alimenta non debentur mulieri, quando dos est restitucnda extraneo, non autem mulieri. cap. 28. nu. 77. f. 304.
Alimenta praterita, an debeantur mulieri, si non perierit, & aliunde se alimentauerit, cap. 28. num. 79. f. 304.
Alimenta assignata super certo corpore illo deficiente possunt esigi ab alijs corporibus, cap. 4. num. 61. in fin. f. 46.

Aliud.

Aliud est abdicare se, hereditatem repudiando quam renunciano, cap. 1. n. 10. f. 4.
Aliud est proponere exceptionem ex parte inquisiti aliud est implorare officium iudicis, cap. 25. n. 60. fol. 256.
Aliud est litiganti in causa consentire, aliud est litigare, & succumbere. cap. 42. n. 16. f. 464.

Aliud pro alio.

Aliud pro alio inuito creditore solui non potest. c. 36. n. 1. f. 435.

Anellus.

Anellus de Amato Preses Reg. Cam. Summ. laudatur. cap. 14. num. 104. fol. 179. cap. 28. num. 17. fol. 297. & num. 91. fol. 206. cap. 32. num. 116. f. 367. cap. 34. num. 129. f. 405. cap. 27. num. 51. fol. 283. cap. 36. n. 71. f. 440. cap. 40. n. 29. f. 455.

Alovisius Gamboa.

Alovisius Gamboa Reg. Conf. laudatur, cap. 9. n. 137. fol. 118.

Antephatum.

Antephatum, an gaudeat eisdem privilegijs quibus gaudeat dos, cap. 27. num. 73. f. 285.
Antephatum dicitur lucrum nuptiale. cap. 27. n. 75. fol. 285.
Antephatum, an renunciari possit. cap. 27. num. 146. fol. 291.

Antonius.

D. Antonius Nauarretta R. Conf. laudatur, c. 25. n. 61. f. 259.
Antonius Miraballo Reg. Conf. laudatur. c. 28. n. 144.

Animalia.

Animalia sunt obligata Domino feudi pro paschuis

cum pralatione, cap. 27. nu. 99. f. 284.

Apoca.

Apoca de recepto debet esse publica a publicis officialibus confecta. cap. 32. n. 111. f. 367.

Appellatio.

Appellatio, an detur super alimentis, cap. 4. nu. 72. fol. 43.
Appellatio praesumitur renunciata si infra legitima tempora non fuit appellatum. cap. 9. num. 251. fol. 127.
Appellatio impedit executionem sententiae, & reuocit causam ad pristinum statum in quo erat libellus causa principalis, cap. 22. n. 20. f. 232.
Appellatio de iure canonico suspendit sententiam. cap. 22. n. 21. fol. 232.
Appellatio de iure civili extinguit sententiam. c. 22. n. 22. f. 232.
Appellatio reponit causam in eo statu in quo erat post litem contestatam. cap. 29. n. 111. f. 328.
Appellatio, an admittatur a decreto Iudicis recusat. cap. 32. n. 67. f. 362.
Appellatio, an admittatur a decreto reseruante exceptiones admerita causa. cap. 32. num. 292. fol. 384.
Appellatio fuit inducitur, ut iudicantis iniquitas corrigatur, cap. 45. n. 1. f. 471.
Appellatio fuit inducitur non solum in defensionem iniquitatis, sed etiam in praesidium innocentiae. cap. 45. n. 2. f. 471.
Appellatio uocatur iheriaca contra iudicis uenenum. cap. 45. n. 3. f. 41.
Appellatio est medicina inuenta aduersus morbum inique sententiae, cap. 45. n. 4. f. 471.
Appellatio dicitur potius defensio, quam actio, & duplicem effectum operari, cap. 45. num. 5. fol. 471.
Appellatio dicitur causa suspensiva executionis sententiae, cap. 45. n. 6. f. 471.
Appellatio renunciata, an ea amplius uti possit. cap. 45. n. 21. f. 474.
Appellatio in regno Neapolitano in iudicio assistenti non impedit executionem sententiae. cap. 45. n. 8. fol. 471.
Appellatio post tres sententias conformes, an sit admittenda. cap. 45. n. 12. f. 472.
Appellatio post tres sententias conformes conceditur quando in ultima fuit illatum nouum grauamen. cap. 45. n. 16. f. 473.

Appellans.

Appellans, an possit renunciare suae appellationi inuito appellato. cap. 25. n. 99. f. 260.
Appellans in praedictum partis non potest appellationi renunciare. cap. 25. n. 127. f. 263.

Appellatione.

Appellatione personae, an ueniat Vniuersitas, c. 40. nu. 7. f. 453.
Appellatione heredum in materia renunciationis ueniunt heredes ex corpore descendentes. cap. 50. nu. 16. f. 491.
Appellatione heredum ueniunt filij masculi stipulantis renunciationem, cap. 50. n. 22. f. 492.

Appellationi.

Appellationi quando censeatur renunciatum, c. 26. n. 22. fol. 266.
Appellationi, an renunciari possit. cap. 45. num. 19. fol. 473.

Ap-

INDEX.

Appellationi, an renunciari possit cum pacto. c. 45. n. 60. f. 473.

Appretium.

Appretium est necessarium: pro liquidandis meliorationibus. cap. 14. n. 41. f. 171.

Appretium est faciendum per Tabularios, & per peritos in presentia Iudicis, cap. 21. num. 25. fol. 222.

Appretium quomodo sit faciendum, & de eius practica. cap. 32. n. 125. in fin. fol. 368.

Appretium est faciendum audita, & intimata parte. cap. 32. n. 125. circa med. fol. 368.

Approbare.

Approbare videtur qui non contradicit. cap. 9. nu. 258. f. 127.

Arbitria.

Arbitria sunt redacta ad instar iudiciorum. cap. 4. n. 92. f. 50.

Arbitri.

Arbitri habent iurisdictionem pro ut habent Iudices, cap. 4. n. 93. f. 50.

Arbitrio.

Arbitrio Iudicis, an relinquendum sit reum compellere ad se personaliter in iudicio exhibendum, & rejicere instructionem innocentie. cap. 35. nu. 58. f. 255.

Arbitror.

Arbitror & arbitrer non habent iurisdictionem, sed quamdam notitiam. cap. 25. n. 37. f. 259.

Arbitrium.

Arbitrium eligendi, vel variandi debet esse effrenatum, & non iniquum. cap. 14. n. 52. f. 184.

Arbitrium omne est denegandum volenti venire contra renunciacionem. cap. 33. n. 50. f. 391.

Asscuratio.

Asscuratio dotis conceditur maritieri ob mariti inopiam, & quod incipiat male uti sua substantia. cap. 21. n. 12. f. 220.

Asscuratio dotis petita per mulierem, an impediat executionem sententia late contra virum ad instantiam creditorum. cap. 21. n. 21. f. 221.

Asscuratio est quedam posicio dotium in tuto. c. 21. nu. 40. fol. 223.

Asscuratio non transfert dominium, sed solum custodiam rerum dotatum. cap. 21. n. 41. f. 223.

Asscuratio seu exactio dotis quam facit uxor constante matrimonio, non facit deficere esse dotem nomine, & effectu. cap. 21. n. 42. f. 223.

Asscuratio prescribitur spatio decem annorum. cap. 21. nu. 52. f. 225.

Asscuratio mulieris non extinguit hypothecam super alijs bonis viri. cap. 29. n. 46. f. 322.

Asscuratio non solum conceditur mulieri pro dote data viro vergente ad inopiam verum etiam pro antephato sive donatione propter nuptias, & etiam pro paraphrenalibus. cap. 21. num. 29. circa medium. f. 222.

Assertio.

Assertio Notarij assertentis se certiorasse mulierem de suo beneficio, facit tantum presumi, quod fuerit certiorata, sed non facit veram probationem, & admittitur probatio incontrarium. cap. 8. nu. 99. f. 98.

Assensus.

Assensus Domini a requiratur in locatione ad longum tempus. cap. 13. n. 90. f. 158.

Assensus hominis non requiritur in refutatione, dum

habere videtur. assensum ex dispositione legis. cap. 13. n. 109. f. 159.

Assensus Regius qua ratione fuit introductus. cap. 14. n. 4. f. 168.

Assensus dicitur confirmatio actus, sive contractus, & dicitur consensus permissivus, non autem dispositivus. cap. 14. n. 6. f. 168.

Assensus dicitur gratia atque Principis munificencia. cap. 14. n. 9. f. 168.

Assensus concessus super uno, non extenditur ad alterum. cap. 14. n. 12. f. 169.

Assensus dicitur actus suppletorius, qui supplet validitatem actus, & recipit vires a decretatione non autem a supplicatione. cap. 14. n. 13. f. 169.

Assensus recipit vires a decretatione non autem a supplicatione. cap. 14. n. 13. in fin. f. 169.

Assensus, an videatur necessarius in renunciacione litis mo. & super feudo, cap. 14. n. 14. f. 169.

Assensus, an requiratur in renunciacione iuris quod quis habet in feudo. cap. 14. n. 15. f. 169.

Assensus requiritur in renunciacione, cap. 14. nu. 19. fol. 169.

Assensus in beneficium cedentis, an transeat in cessionarium, sine nouo assensu super cessione. cap. 14. n. 20. f. 170.

Assensus Domini an requiratur in refutatione, c. 1. nu. 22. f. 170.

Assensus Domini, an requiratur in cessione, que tenderet ad liberandum feudum. cap. 14. num. 23. fol. 170.

Assensus Regius an requiratur in augmento feudi. cap. 14. nu. 25. f. 170.

Assensus, an requiratur in remissione meliorationum. cap. 14. n. 30. f. 170.

Assensus non censetur prestitus ratione alicuius cause privilegiata, & quod in dote. cap. 14. nu. 68. fol. 175.

Assensus nunquam presumitur in contractibus solum in contractu, vel quasi contractu Regis, c. 14. n. 75. f. 175: & n. 79. in fine, f. 176.

Assensus super uno non extenditur super alio, & sic dato super sorte non extenditur ad interesse. cap. 14. n. 78. f. 176.

Assensus capitoli censetur prestitus in contractu dotis Neapolitanorum, super capitolis matrimonialibus ex gratia concessa Neapolitanis, cap. 14. n. 77. fol. 176.

Assensus non solum intelligitur prestitus in restitutione dotis verum etiam in asscuracione dotis. cap. 14. n. 78. f. 176.

Assensus censetur prestitus non tantum in bonis viri sed etiam in bonis foceri. cap. 14. n. 79. f. 176.

Assensus, an presumatur intercessisse spatio centum annorum. cap. 14. n. 80. f. 176.

Assensus impetrari debet secundum subiectam materiam. cap. 14. n. 82. f. 176.

Assensus a quo est impetrandus, & petendus, c. 14. nu. 83. f. 177.

Assensus superueniens, an retrotrahatur ad tempus celebrati contractus. cap. 14. n. 86. f. 177.

Assensus nihil aliud facit, quam tollere obstaculum voluntatis Principis. cap. 14. n. 87. f. 177.

Assensus non valet in tertij prejudicium. cap. 14. n. 89. f. 177.

Assensus non extenditur ad alium contractum factum, sed tantum circa ipsum contractum versatur, nec ad alios casus, nec ad alia tempora, &

I N D E X.

- ad expressa tantum. cap. 14 n. 90. f. 177.*
Assensus non se extendit ad futura, nec de persona ad personam maxime quando persona est mortua. cap. 14. n. 92. f. 177.
Assensus est stricti iuris. cap. 14. n. 94. f. 178.
Assensus regulatur à contractu non autem contractus se debet regulari ab assensu. cap. 14. num. 95. fol. 178.
Assensus, an requiratur in renunciacione, cap. 14. nu. 96. f. 178.
Assensus, an requiratur in renunciacione instantia. cap. 14 n. 97. f. 178.
Assensus requiritur in renunciacione iuris non perfectæ firmati sed tantum in spe considerati. cap. 14. n. 98. f. 178.
Assensus in renunciacione prestitus, si non fuerit registratus in quinternionibus Reg. Camera Summaria, an per talem registrationem non factam annullatur assensus. cap. 14 n. 99. f. 178.
Assensus infra quod tempus est registrandus in quinternionibus Regia Camera Summaria. cap. 14. n. 101. f. 178.
Assensus habens clausulam resolutionem, quod sit ipso iure nullus, nisi registretur. cap. 14. nu. 102. fol. 178.
Assensus statim resoluitur non facta registratione in quinternionibus Reg. Camera Summaria. cap. 14. n. 103. f. 179.
Assensus est gratia Principis habetur, ac si ab initio non fuisset impetratus stante lapsu termini in registrando. cap. 14. n. 106. f. 179.
Assensus dicitur resolutus non facta registratione in quinternionibus Reg. Camera Summaria. cap. 14. n. 127. f. 181.
Assensus Summi Pontificis, an presumatur ex temporis diuturnitate. cap. 18. n. 26. f. 202.
Assensus consensu siue licentia Summi Pontificis, an presumatur in contractu alienationis bonorum Ecclesie. cap. 18. n. 49. f. 203.
Assensus Regis, an requiratur pro fideicommissio faciendo super feudo. cap. 27 n. 24. f. 280.
Assensus non facit extinguere iura super re feudali, & super pretio feudi nisi facta solutione. cap. 27. nu. 24. f. 282.
Assensus Apostolicus requiritur in alienatione bonorum Ecclesie. cap. 27. n. 90. f. 286.
Assensus Apostolicus ad vnguem est obseruandus dummodo rite, & rectè sit impetratus.
Assensus capituli concessi super capitulis matrimonialibus Neapolitanis excludit etiam excussione bonorum allodialium. cap. 29. n. 97. f. 326.
Assensus potest impetrari super testamento etiam post mortem testatoris. cap. 14. num. 92. in fin. fol. 177.
Assensus, an requiratur in refutatione. cap. 13. n. 95. fol. 158.
- A**ssistentia.
- Assistentia non rescisso contractu, an possit prestari, cap. 29. n. 64. f. 324.*
- A**ttentans.
- Attentans dicitur contemnere Iudicem, & videtur maculatam ledere. cap. 26. n. 1. f. 265.*
Attentans offendit partem iudicium, & iudicem. cap. 26. n. 16. f. 266.
Attentans post appellationem propositam indignum se reddit beneficio appellationis. cap. 26. nu. 20. fol. 266.
- A**ttentatis.
- Attentatis, an renunciari possit. cap. 26. num. 73. fol. 273.*
- A**ttentata.
- Attentata ante omnia sunt reuocanda. cap. 26. nu. 7. fol. 265.*
Attentata debent constare ad finem reuocandi aliter petens non auditur. cap. 26. n. 14. f. 266.
Attentata, an sint magis priuilegiata, quam spoliæ. cap. 26. n. 15. f. 266.
Attentata quando censeantur remissa, & renunciata. cap. 26. n. 18. f. 266.
Attentata semper nocent attentanti. cap. 26. nu. 19. fol. 266.
Attentata gaudent priuilegio, ut agens iure attentato, an poterit etiam contra tertium succedentem agere. cap. 26. n. 23. f. 266.
Attentata non reuocantur, ubi expressè, vel tacite renunciatum fuerit. cap. 26. n. 75. f. 273.
- A**udientia.
- Audientia, an denegetur non comparenti. cap. 25. nu. 25. f. 252.*
Audientia denegatur: foriudicato, & procurator, an possit pro eo iura proponere. cap. 25. nu. 19. f. 252.
- A**rgumentum.
- Argumentum de renunciacione ad donationem validum est. cap. 7. n. 38. f. 82.*
Argumentum valet de Macedoniano ad Velleianum cap. 9. n. 185. f. 122.
Argumentum de matrimonio carnali ad spirituale validum est. cap. 27. n. 122. f. 289.
- A**ua.
- Aua materna, & Auus maternus, an teneantur dotare filiam siue eorum nepotem. cap. 27. nu. 129. fol. 289.*
- A**uus.
- Auus paternus, an teneatur dotare filiam siue eius nepotem cap. 27. n. 130. f. 289.*
- A**ugumentum.
- Augumentum temporis illi spectare videtur cuius est periculum rei. cap. 9. n. 52. f. 111.*
Augumentum temporis consideratur per alluionem, & ad emptorem spectat. cap. 9. n. 54. fol. 111.
Augumentum siue melioratio feudi dicitur pars feudi. cap. 14. n. 31. f. 170.
Augumentum siue melioratio est penes augentem. cap. 14. n. 34. f. 170.
Augumentum rei, non facit transferre dominium, sed solum certam tenutam. cap. 4. n. 40. f. 171.
Augumentum proueniens ab inopinato casu tanquam à contrahentibus non præsuisum debet omnino esse exceptum. cap. 15. n. 29. f. 190.
Augumentum proueniens ex bonis æstimatis, aut sit temporis, aut valoris, cuius sit. cap. 28. num. 10. fol. 296.
- A**uthoritas.
- Authoritas superioris in qualibet promissione reseruata censetur. cap. 15. n. 36. f. 190.*
Authoritas tutoris non potest ex post facto sequi. cap. 18. nu. 72. f. 205.
Authoritas Summi Pontificis non potest remittere solemnitates in alienatione bonorum Ecclesie. cap. 27. n. 93. f. 287.
Authoritas Principis quando censeatur reseruata. cap. 28. n. 135. f. 310.
Authoritas Principis seu superioris semper excepta censetur. cap. 28. n. 138. f. 310.

Au.

I N D E X.

Author.

Author laudatus debet comparere in foro laudantis. cap. 29. n. 16. in fin. f. 320.

Auth.

Auth. res qua, C. commun. de leg. fuit introductum in suffragium filiorum, & in defectum bonorum. cap. 27. n. 1. f. 277.

Auth. res qua, C. commun. de leg. appellatur baculum necessitatis. cap. 27. n. 2. f. 277.

Auth. res qua, C. comm. de leg. non impedit si fideicommissum fuisse factum quibuscumque verbis. cap. 27. n. 3. f. 278.

Auth. res, qua C. comm. de legat. non habere locum in bonis prohibitis alienari ex contractu. cap. 27. n. 12. f. 279.

Auth. res qua, an habeat locum in dote spiritali. cap. 27. n. 126. f. 289.

Auth. res qua, an procedat in feudalibus. cap. 27. n. 134. f. 290.

Auth. res qua, an habeat locum respectu interesse dotis. cap. 27. n. 144. f. 291.

Auth. res qua, C. comm. de lega. non habet locum in descendentes natis post mortem fideicommissis. cap. 27. n. 145. f. 291.

Auth. praterea, C. und. vir, & uxor fundatur in decore, & honore viri pra defuncti. cap. 35. n. 2. fol. 423.

Auth. hoc nisi C. de solutionibus, an renunciari possit. cap. 36. n. 20. f. 436.

Auxilium.

Auxilium legis frustra implorat, qui in ipsam legem incidit. cap. 8. num. 34. fol. 92. cap. 26. num. 21. fol. 266.

B.

Baldassar.

Baldassar de Angelis laudatur, cap. 29. num. 39. f. 253. & cap. 49. n. 3. f. 384.

Bannimenta.

Bannimenta faciunt omnibus innotescere. cap. 30. n. 24. f. 339.

Bannum.

Bannum definitur a Bald. in l. 1. C. de heredib. instit. cap. 25. n. 20. f. 253.

Bannum debet esse in scriptis, & publicari per loca solita. cap. 25. n. 37. f. 253.

Bannitus.

Bannitus est quid diuersum a contumace. cap. 25. num. 26. f. 253.

Bannitus equiparatur excommunicato. cap. 25. num. 27. fol. 253.

Bannitus, an dicatur ex sola contumacia siue decreto quod ponatur in banno. cap. 25. num. 36. f. 253.

Bannitus perdit iura publica, beneficia iurisdictionem, & custodiam Principis. cap. 25. num. 43. fol. 254.

Banniti.

Banniti qui dicuntur. cap. 25. n. 48. f. 254.

Bannitio.

Bannitio, & excommunicatio, an equiparantur. cap. 25. n. 42. f. 254.

Banniri.

Banniri, an quis possit de iure regni statim post contumaciam, & quomodo practicetur. cap. 25. n. 40. fol. 254.

Bancherij.

Bancherij decocti qui dicuntur. cap. 29. num. 74. fol. 325.

Bancherij tenentur de casu fortuito. cap. 29. num. 82. fol. 325.

Barones.

Barones habent iurisdictionem creandi officiales. cap. 13. num. 127. f. 161.

Baro.

Baro renunciare non potest privilegio concesso miserabilibus personis in damnum vassallorum. cap. 24. n. 39. f. 248.

Bellum.

Bellum superueniens, an inducat remissionem mercedis. cap. 3. n. 79. f. 37.

Beneficio.

In beneficio leg. 2. C. de rescind. vend. multa sunt consideranda. cap. 9. n. 24. f. 108.

Beneficio excussionis, an renunciari possit. cap. 29. num. 166. f. 324.

Beneficio l. de his, ff. de transact. an renunciari possit cum iuramento. cap. 31. n. 7. f. 350.

Beneficio cessionis bonorum, an renunciari possit. cap. 26. n. 36. f. 437.

Beneficio cap. odoard. de solut. an renunciari possit, & denegatur per quamcumque renunciationem etiam iuratum. cap. 36. n. 51. f. 439.

Beneficium.

Beneficium ne quis teneatur nisi in quantum facere possit conceditur ex natura contractus non ratione personae. cap. 3. n. 41. f. 34.

Beneficium ne quis teneatur, nisi in quantum facere possit, an possit opponi post sententiam transactam in rem iudicatum, & in eius executionem. cap. 3. n. 42. f. 34.

Beneficium ne quis teneatur nisi in quantum facere potest, an transeat ad heredes. cap. 3. num. 43. fol. 34.

Beneficium l. 2. C. de rescind. vend. dicitur humanum iuxta, & sanctum. cap. 9. num. 21. f. 108.

Beneficium l. 2. C. de rescind. vend. an extendatur ad donationes. cap. 9. num. 22. f. 108.

Beneficium l. 2. C. de rescind. vendit. currit tantum in contractibus bona fidei, non autem stricti iuris. cap. 9. n. 22. f. 108.

Beneficium restitutionis in integrum fuit concessum causa imbecillitatis. cap. 9. n. 107. f. 116.

Beneficium restitutionis in integrum, an censcatur renunciatum a minore sub illa clausula omni legum & iuris auxilio. cap. 9. n. 124. f. 115.

Beneficium restitutionis in integrum nunquam venit sub generalitate verborum. cap. 9. num. 125. fol. 117.

Beneficium restitutionis in integrum duplex est unum quod conceditur minori ex capite minoris, & alterum, quod conceditur maiori ex clausula generali si qua mihi iusta causa videbitur, & ex capite ignorantiae, & ex scripturis nouiter repertis. cap. 9. n. 126. f. 117.

Beneficium S. C. Velleiani cessat in muliere liberaliter soluente, & donante, & dante se obliget, quia tunc non accedit aliena obligationi. cap. 9. num. 196. fol. 122.

Beneficium Senat. Conf. Velleian. transit ad heredes. cap. 9. n. 201. f. 123.

Beneficium Senat. Conf. Velleian. extenditur ad mulieres deceptas, non decipientes. cap. 9. n. 202. fol. 123.

Be-

I N D E X.

- Beneficium Senat. Conf. Macedon. fuit introductum non solum ad tollendas sceleris causas, sed etiam peccati materiam. cap. 9. n. 204. f. 123.*
- Beneficium Senat. Conf. Macedon. fuit introductum in odium creditorum mutuantium pecuniam filii famil. cap. 9. n. 205. fol. 123.*
- Beneficium Macedonianum cessat quando pater post contractum mutuum a filio famil. soluit debitum factum sine eius voluntate, & mandato. cap. 9. nu. 210. fol. 123.*
- Beneficium Macedonian. cessat quando filius famil. esset in scholis, siue studijs, & recepit pecuniam mutuum, & quod dicimus de studio intelligitur etiam in filio famil. surgente legatione, & tenetur restituere pecuniam mutuanti sibi mutuata, ampliatur etiam in milite existente in Castris. cap. 9. n. 212. f. 124.*
- Beneficium Macedon. cessat in filio fam. recipiente pecuniam mutuum, si interuenit in dicto mutuo consensus, aut iussus siue voluntas patris. cap. 9. num. 219. fol. 124.*
- Beneficium Macedon. fuit introductum, ut ne filij famil. mutuum recipiant sine parentum iussu. cap. 9. n. 220. f. 124.*
- Beneficium Macedonianum cessat, quando filius famil. publicè pro patre famil. habebatur. cap. 9. nu. 227. f. 125.*
- Beneficium Macedon. cessare quando pecunia accepta mutuo per filium famil. esse versam in utilitatem patris. cap. 9. n. 229. f. 125.*
- Beneficium Maced. non habere locum ratione bonorum Castrensiū, vel quasi Castrens. cap. 9. n. 231. f. 125.*
- Beneficium leg. si constante 25. ff. solut. matr. dicitur subsidiarium. cap. 21. nu. 5. f. 230.*
- Beneficium ne quis conueniatur nisi in quantum facere possit, non transit ad heredes cum sit personale. cap. 23. nu. 8. f. 238.*
- Beneficium ne quis conueniatur, nisi in quantum facere possit, potest opponi etiam post sententiam, etiam transactam in rem iudicatam, & in eius executionem opponi potest. cap. 23. n. 12. f. 239.*
- Beneficium ne quis teneatur, nisi in quantum facere possit, an transeat ad heredes donarij. cap. 23. nu. 17. fol. 239.*
- Beneficium ne quis conueniatur, nisi in quantum facere possit, an renunciari possit. cap. 23. num. 22. fol. 239.*
- Beneficium ne quis conueniatur, nisi in quantum facere possit, an sit introductum ad euitandas carceres. cap. 23. n. 23. f. 239.*
- Beneficium excussionis, quando prohibetur apponere. cap. 26. n. 82. f. 274.*
- Beneficium auth. res qua C. comm. de leg. subsidiarij naturam habere circa dotis constitutionem & restitutionem. cap. 27. n. 7. f. 278.*
- Beneficium leg. unica §. ex actio C. de rei uxor. attendere uidetur ad modum, & fauorem debitoris. cap. 28. n. 1. f. 296.*
- Beneficium excussionis duplex est cap. 29. n. 1. f. 318*
- Beneficium excussionis non potest tolli per patrem. cap. 29. n. 33. f. 321.*
- Beneficium excussionis dupliciter consideratur. cap. 29. n. 49. f. 323.*
- Beneficium excussionis competit tertio possessori conuento actione hypothecaria. cap. 29. n. 50. f. 323.*
- Beneficium excussionis an habeat locum in patre sidentibente pro filio. cap. 29. n. 52. f. 323.*
- Beneficium excussionis an cesset inter mercatores. cap. 29. n. 53. f. 323.*
- Beneficium excussionis an cesset super bonis satis extra restrictum. cap. 29. n. 54. f. 323.*
- Beneficium excussionis an cesset contra absentem. cap. 29. n. 55. f. 323.*
- Beneficium excussionis an cesset contra fideiussorom negantem se fideiussisse. cap. 29. n. 56. f. 323.*
- Beneficium excussionis an detur quando creditor habet bona sui debitoris specialiter obligata. cap. 29. n. 60. f. 324.*
- Beneficium excussionis an cesset contra depositarios. cap. 29. n. 66. p. 324.*
- Beneficium excussionis cessat in Actuarijs huius Regni. cap. 29. n. 99. f. 327.*
- Beneficium excussionis an possit tolli per statutum. cap. 29. n. 173. f. 334.*
- Beneficium prelationis competens directio Domino quanto tempore prescribatur. cap. 30. num. 29. fol. 340.*
- Beneficium inuentarij an renunciari possit. cap. 32. n. 117. in fin.*
- Beneficium praeventiois fuit introductum ad finem prouocandi creditorem in iudicio. cap. 33. num. 1. fol. 386.*
- Beneficium auth. praeterea C. und. uir, & uxor. quando denegatur. cap. 35. n. 48. f. 427.*
- Beneficium auth. praeterea C. und. uir & ux. non solum conceditur uxoribus pauperibus in bonis praedefuncti uiri etiam ante sequutam copulam. cap. 35. n. 58. f. 427.*
- Beneficium paupertatis quando competat mulieri. cap. 35. n. 95. f. 430.*
- Beneficium auth. hoc nisi C. de solut. an renunciari possit. cap. 36. nu. 16. f. 435.*
- Beneficium praeventiois est inductum miserationis causa. cap. 37. n. 42. f. 389.*
- Beneficium cessionis bonorum ad quem finem fuit introductum. cap. 36. n. 22. f. 436.*
- Beneficium cessionis bonorum an sit fauorabile creditoribus. cap. 36. n. 23. f. 436.*
- Beneficium cessionis bonorum miserabile, & calamitosum esse. cap. 36. n. 26. f. 436.*
- Beneficium cessionis an sit tributum Vniuersitatibus Collegio, & Ecclesia. cap. 36. n. 27. f. 436.*
- Beneficium cap. Odoard. de solut. an possit opponi contra instrumentum in forma Camera factum. cap. 36. n. 51. f. 439.*
- Beneficium cessionis est personale non transit ad fideiussores. cap. 36. n. 55. f. 439.*
- Beneficium cessionis bonorum multas habet limitationes. cap. 36. n. 61. f. 439.*
- Beneficium cessionis bonorum, quando quis amittit. cap. 36. n. 63. f. 440.*
- Beneficium l. 2. C. de pignor. an cesset quotiescunque venit adhibita in contractu clausula illa, ita quod generalitas specialitati non deroget. cap. 42. n. 27. f. 466.*
- Beneficium l. 2. C. de pignor. an censeatur renunciatum quotiescunque in contractu adest obligatio in forma Camera. cap. 42. n. 28. f. 466.*
- Beneficium inofficioso donationis procedit etiam in quereela inofficioso dotis. cap. 44. n. 4. f. 470.*
- Beneficium inofficioso donationis inductum est fauore filiorum. cap. 44. n. 13. f. 470.*
- Beneficium Velleiani tollitur pro cautionem geminatam. cap. 9. n. 40. f. 110.*

INDEX.

BIRRUARIO :

Birruario credendum est dicenti aliquem intimaſſe.
cap.8.n.114.f.99.

Bona .

*Bona paterna per tranſitum ad filios mutant qua-
lita: em. cap.4.n.14.in fin. f.43.*
*Bona feudalia ſunt exempta a quavis generali lo-
cutione. cap.5.n.1.f.51.*
*Bona feudalia ſunt exempta a locatione bonorum .
cap.5.n.2.f.52.*
*Bona feudalia, an veniant in reſtitutione fideicom-
miſſi. cap.5.n.2.f.52.*
*Bona emphyteutica Eccleſia, an veniant in reſtitu-
tione fideicommiſſi. cap.5.n.5.f.52.*
*Bona feudalia, an cenſeantur obligata in generali
obligatione honorum, & an veniant in generali
ſermone, cap.9.n.6.f.52.*
*Bona feudalia, an intelligantur alienata, cum alie-
natione omnium bonorum. cap.5.n.7.f.52.*
*Bona feudalia dicuntur ſeparata ab alijs bonis. c.5,
nu.8.f.52.*
*Bona feudalia, an dicantur renunciata per genera-
lem locutionem. cap.5.n.9.f.53.*
*Bona feudalia quando cenſeantur tacite renunciata,
& ex quibus arguitur. cap.5.n.10.f.53.*
*Bona feudalia ſive Domini conſenſu prohibita ſunt
alienari. cap.5.n.12.f.53.*
*Bona propria non dicuntur niſi deducto ere alieno .
cap.6.n.173.f.73.*
*Bona rebellis tranſit in fiſcum abſq; apprehenſione.
cap.6.n.204.f.75.*
*Bona intelliguntur deductio ere alieno. cap.10.nu.
13. fol.130.*
*Bona ſubieſta fideicommiſſo poſſunt assignari in dotem
quando bona libera non adſunt. cap.10.nu.39.
fol.133.*
*Bona alienata à quocumque poſſeſſore vendicari
poſſit in caſu contrauentionis voluntati teſtatoris .
cap.12.n.36.f.145.*
*Bona empta ex pecunia antiqua, vel ex fructibus
bonorum antiquorum, an dicatur antiqua. cap.13.
n.64.f.156.*
*Bona empta à Rege ex fructibus perceptis à Regno
Burgenſatica ſunt. cap.13.n.74.f.157.*
*Bona empta de fructibus feudi burgenſatica ſunt .
cap.13.n.75.f.157.*
*Bona ſpiritualia vendi non poſſunt. cap.13.nu.77.
fol.157.*
*Bona magni valoris, an ſint vendenda pro paruo
pretio. cap.14.n.156.f.184.*
*Bona Eccleſia, an poſſint alienari abſque ſolemnita-
tibus. cap.18.n.41.f.203.*
*Bona Eccleſie minus utilia alienare, an poſſint abſ-
que ſolemnitatibus. cap.18.n.46.f.203.*
*Bona ſunt conſignanda mulieri pro aſſecuratione
dotis, & non pecunia, quia de facili conſumari
potest. cap.21.nu.44.f.224.*
*Bona annotata poſt anni circulum à die Banitionis
applicantur fiſco ſi non habent filios. cap.25. nu.
33.f.253.*
*Bona litigioſa, an poſſint vendere ſequeſtrare inſcri-
bere, & deſcribere. cap.26.n.34.f.268.*

*Bona fideicommiſſo ſubieſta, an poſſint alienare non
obſtante prohibitione teſtatoris . cap.27.nu.4.
fol.278.*
*Bona fideicommiſſo ſubieſta ſemper retinent vitium
reſtitutionis. cap.27.n.9.f.278.*
*Bona ſubieſta fideicommiſſo, an poſſint alienare pro
redemptione captiuorum . cap.27. nu. 26.
fol.280.*
*Bona ſubieſta fideicommiſſo, & prohibita alienare
poſſunt alienare pro impenſis funerum . cap.27.
nu.27.f.280.*
*Bona ſubieſta fideicommiſſo poſſunt alienare pro
impenſis in matrimonio faciendis. cap.27.nu.30.
fol.281.*
*Bona que miniſterio hominis ſunt neceſſaria non
veniunt in obligatione, nec tacite, nec expreſſe
neque veniunt ea que inferuiunt ad colturam
agrorum pro penſione. cap.27.n.39.f.282.*
*Bona uxoris reperta in domu, an ſint obligata pro
penſione domus. cap.27.n.56.f.284.*
*Bona inueſta, et illata in Naui pro penſione obliga-
tur Domino Naui cum prelatione omnium alio-
rum creditorum. cap.27.n.57.f.284.*
*Bona prohibita alienari, an poſſint alienari pro do-
natione propter nuptias ſeu antepato. cap.27.
nu.66.f.284.*
*Bona ſubieſta fideicommiſſi, & prohibita alienari,
an poſſint alienari pro alimentis proprijs, & filio-
rum. cap.27.n.79.f.284.*
*Bona ſubieſta fideicommiſſo poſſunt alienare pro
bono publico. cap.27.n.81.f.286.*
*Bona minoris Pupilli, & Eccleſie, an poſſint alienare
abſque ſolemnitatibus à iure requiſitis. cap.27.
nu.86. fol.286.*
*Bona minoris quando poſſunt alienari abſque decre-
to iudicis. cap.27.n.86.in fin. f.286.*
*Bona minoris pupilli, & Eccleſie non ſolum non
poſſunt alienare abſque ſolemnitatibus verum
etiam eſt prohibita alienatio obligatio, hypoteca-
tio & pignorat. cap.27.n.87.f.286.*
*Bona empta ex pecunia dotali ſoluto matrimonio
ſtatim eſt reſtituenda. cap.28.n.26.f.298.*
*Bona fallitorum ſtatim dicuntur ceſſa creditoribus .
cap.29.n.77.f.325.*
*Bona minoris, an poſſint alienari ex cauſa neceſſaria
abſque ſolemnitatibus. cap.30.n.68.f.346.*
*Bona inalienabilia quando poſſunt alienari, cap.35.
nu.33.f.425.*
*Bona uſcuntur deducto ere alieno. cap.42. nu. 6.
fol.463.*
*Bona ſubieſta fideicommiſſo ex linea materna poſ-
ſunt alienari ex cauſa reſtitutionis dotis in defe-
ctum bonorum paternorum etiam ſi expreſſe ex
cauſa dotis ſint prohibita alienari. cap.27.nu.132.
fol.289.*
*Bona ſubieſta fideicommiſſo pro augenda dote an alie-
nari poſſit. cap.10.n.39.f.133.*
Bona fides .
*Bona fides veritati aequiparatur . cap. 6. nu.156.
fol.71.*
*Bona fides requiritur in preſcriptione. cap.43.n.16.
fol.469.*
Bonus .
*Bonus ſemper preſumitur, & preſertim Princeps .
cap.35.n.39.f.426.*

Ca-

INDEX.

C

Carolus.

D. Carolus Calò laudatur. cap. 50. num. 25. fol. 493.

Calculus.

Calculus an inducat liquidationem erediti, cap. 26. n. 33. in fin. f. 268.

Cautela.

Cautela Reg. Francisci de Ponte in tit. de successione mulierum exponitur, cap. 7. n. 2. f. 7.

Cautela Reg. de Ponte in tit. de successione mulierum praticatur etiam in monasterijs promittendo renunciationem monialium in amplissima forza, cap. 7. nu. 22. f. 80.

Cautela que ponenda est in contractibus mulierum, cap. 8. nu. 109. f. 98.

Cautela ponenda in licitationibus, cap. 9. num. 50. fol. 111.

Cautela traditur contra emptores alienantes, bona empti cum pacto de retrouendendo, cap. 34. num. 228. f. 215.

Cautela traditur in obligationibus mulierum cap. 9. nu. 179. f. 121.

Causa.

Causa alimentorum est favorabilis; licet enim non semper gaudeat privilegij specialibus, tamen in dubio semper pro alimentis iudicandum est, cap. 4. n. 33. f. 45.

Causa requiritur in renunciatione aliter non obligat renunciante, cap. 5. n. 23. f. 54.

Causa requiritur in obligatione aliter obligatio non adesset, cap. 5. n. 24. f. 54.

Causa spiritualis non debet esse deterioris conditionis, cap. 6. n. 128. f. 69.

Causa deficiente debet deficere effectus, cap. 7. n. 32. fol. 81.

Causa intestati, seu successiois ab intestato, an comprehendatur in renunciatione, cap. 7. nu. 66. f. 85.

Causa legitima est exprimenda in absolute inramenti, cap. 8. nu. 19. f. 90.

Causa cessante non cessat effectus consumatus, cap. 8. n. 58. f. 93.

Causa que concurrat in renunciatione euitanda concurrat in privilegio concedendo, cap. 9. num. 238. fol. 126.

Causa individua quando dicatur, cap. 9. num. 135. fol. 118.

Causa limitata limitatus produci. effectus, cap. 10. n. 4. f. 130.

Causa exclusionis est dos, cap. 10. n. 6. f. 130.

Causa potius inspicienda est, quam contractus, cap. 13. n. 97. f. 158.

Causa finalis introducendi assensum, que fuit, cap. 14. n. 5. f. 168.

Causa finalis solennitatis decreti in alienatione bonorum minoris que sit, cap. 18. n. 57. f. 204.

Causa finalis formalis, & materialis sunt interueniende in confectioe decreti Iudicis in alienatione bonorum minoris, cap. 18. n. 59. f. 204.

Causa formalis predicti decreti est Index, qui si deo debet proferre decretum super alienatione bonorum minoris, cap. 18. nu. 60. f. 204.

Causa materialis in alienatione bonorum minoris est, es alienum, cap. 18. n. 62. f. 204.

Causa essendi, & causa feudi differunt inter se, cap. 18. n. 71. f. 205.

Causa dotis a quocunque onere exempta, videtur, cap. 17. n. 121. f. 289.

Causa dotis publica est, & præsertur favori priuati, cap. 27. n. 141. f. 290.

Causa limitata limitatum producit effectum. cap. 28. n. 116. f. 308.

Causa suspicionis Iudicis an debeat in capitibus exprimi ad finem recusandi Iudicem. cap. 32. n. 62. f. 62.

Causa iuxta possidendi attenditur in feudalibus, quâ Iudicium possessorium, & non sufficit recta possessio, sed est necesse in iudicio possessorio docere de titulo cap. 32. n. 265. f. 382.

Causa feudi renunciationem in beneficium alicuius, cap. 50. n. 8. f. 409.

Causæ.

Causæ recusatationis Iudicis plures sunt, cap. 32. n. 69. fol. 363.

Cautio.

Cautio facit extare pecuniam, cap. 3. n. 56. f. 35.

Cautio quando peti possit, cap. 28. n. 177. f. 314.

Cadens.

Cadens a syllaba a toto cadere videtur, cap. 18. nu. 35. f. 212.

Cadens ab emphiteusi ob defectum solutionis canonis cadit etiam a pacto retrouendendi cap. 34. n. 237. f. 416.

Caducitas.

Caducitas quando censeatur remissa, cap. 30. n. 46. fol. 341.

Clausula.

Clausula omni legum, & Iuris auxilio, posita in renunciatione quid operetur, & an tollat beneficium nequis teneatur nisi in quantum facere possit, & an possit opponi post sententiam transactam in re iudicatam, cap. 3. n. 40. f. 34.

Clausula omni legum, & Iuris auxilio obligationem beneficij ne quis teneatur, nisi in quantum facere possit resoluitur, cap. 3. n. 44. f. 34.

Clausula omni legum, & iuris auxilio an sit sufficiens ad tollendum beneficium l. 2. C. de rescind. vend. cap. 3. n. 63. f. 34.

Clausula omni legum, & Iuris auxilio operetur; ut quis censeatur renunciasse beneficio Inuentarij, cap. 3. n. 46. f. 37.

Clausula omni legum, & Iuris auxilio, an inducat Renunciationem mercedis ob causam fortuitam, cap. 3. n. 69. f. 37.

Clausula omni legum, & Iuris auxilio an operatur renunciationem iam beneficij Iuris communis, quâ municipalis, cap. 3. n. 71. f. 38.

Clausula omni legum, & Iuris auxilio, an excludat renunciantem a fideicomisso, cap. 3. n. 77. f. 39.

Clausula omni legum, & Iuris auxilio an inducat fideicomissi renunciationem, cap. 3. n. 78. f. 39.

Clausula omni legum, & Iuris auxilio an excludat renunciantem a beneficio prescriptionis, cap. 3. n. 75.

Clausula saluis Iuribus alienis semper intelligitur in qualibet a dispositione principis, cap. 6. nu. 232. fol. 76.

Clausula rato manente pacto quid operetur, cap. 7. nu. 3. f. 78.

Clausula Codicillaris quid operetur, cap. 7. nu. 50. f. 84.

Clausula Codicillaris non auget voluntatem testatoris nec extenditur, cap. 7. n. 51. f. 84.

Clau-

INDEX.

- Clausula (inspecto tempore contractus) multum operatur, cap. 8. n. 8. f. 89.*
- Clausula Guarantie quid operetur, & a quibus fuit introducta, cap. 9. n. 11. f. 106.*
- Clausula in instrumentis adiecta (si plus valet donavit, & in presenti donat) an per ipsam censeatur tacite renunciasse beneficio leg. 2. C. de rescind. vend. cap. 9. n. 7. f. 114.*
- Clausula omni legum, & Iuris auxilio, an operetur renunciationem, l. 2. C. de rescind. vend. cap. 9. n. 90. fol. 115.*
- Clausula codicillaris an faciat substineri institutionem turpis personae in vim fideicommissi uniuersalis cap. 11. n. 51. f. 139.*
- Clausula codicillaris habet in se naturam obliqua- re etiam verba civilia, & inducere fideicommissum, cap. 11. n. 63. fol. 140.*
- Clausula codicillaris conseruat voluntatem testato- ris, cap. 11. n. 74. f. 140.*
- Clausula codicillaris adiecta futuri temporis quid importet, cap. 11. n. 65. f. 140.*
- Clausula codicillaris concepta per verba presentis temporis an substinetur in vim fideicommissi, cap. 11. n. 67. f. 140.*
- Clausula codicillaris ex quibus verbis inducatur, cap. 11. n. 68. f. 141.*
- Clausula ratione solennitatis, vel voluntatis, cap. 11. n. 69. f. 141.*
- Clausula codicillaris operatur effectum repetitionis relictorum in testamento ab heredibus scriptis in causa testati ab heredibus legitimis, cap. 11. nu. 71. f. 141.*
- Clausula codicillaris censetur adiecta à Notario cità si expressè non esset adiecta eo quia solita est poni, cap. 11. n. 72. f. 141.*
- Clausula codicillaris plures effectus producit cap. 11. n. fol. 141.*
- Clausula ex omni causa, an importet plenariam re- stitutionem qua actor consequutus fuisset ex re- vel propter rem, cap. 12. n. 20. f. 144.*
- Clausula constituti, & precarij posita in contractu quid operetur, cap. 14. n. 51. f. 172.*
- Clausula constituti, & precarij operatur veram translationem possessionis ipso iure absque apprehensione, cap. 14. nu. 52. f. 172.*
- Clausula constituti, & precarij passiuè in heredes transit nec estinguitur per mortes constituentis, cap. 14. n. 57. f. 173.*
- Clausula resolutiua an faciat annullare actum, cap. 14. n. 107. f. 179.*
- Clausula annullatiua an faciat cessare restitutiones, cap. 14. n. 108. f. 179.*
- Clausula annullatiua si e resolutiua Priuilegij tol- lit facultatem Iudicibus indicandi aut disponendi aduersus eam cap. 14. n. 109. f. 179.*
- Clausula posita in contractu per Notarios (vna via electa altera non tollatur) quid operetur, cap. 14. n. 148. f. 183.*
- Clausula omni legum, & Iuris auxilio quid opere- tur in renunciatione posita cap. 15. n. 57. f. 192.*
- Clausula omni legum, & Iuris auxilio operatur re- nunciationem omnium exceptionum, sed etiam renunciationem non solum beneficiorum compe- titorum, tam de Iure ciuili, quam municipali, cap. 15. n. 58. f. 192.*
- Clausula omni legum, & Iuris auxilio non solum operatur in homine suo beneficio renunciantè, ve- rum etiam in muliere circa suum beneficium tã- quam de eo bene certiorata, & maxime quando se obligat, pro tutela, & quomodo, cap. 15. nu. 59. fol. 192.*
- Clausula omni legum, & Iuris auxilio, non opera- tur, neque supplet & purgat errorem. & igro- rantiam contractus, cum operatur tantum circa id quod agitur non autem circa casum pcutus di- uersum, cap. 15. n. 60. f. 192.*
- Clausula resolutiua posita in decreto S. C. Trident. actum annullat, cap. 18. n. 94. f. 208.*
- Clausula decreti irritantis habet in se implicitam inhibitionem, cap. 18. n. 95. f. 208.*
- Clausula decreti irritantis habet in se vim priuati- uam, & auocatiuam potestatis concessæ, cap. 18. n. 96. f. 208.*
- Clausula decreti irritantis operatur, ut id quod ge- stum fuit ipso Iure etiam parte non apponenti sit nullum, cap. 18. n. 97. f. 208.*
- Clausula decreti irritantis destruit ipso iure omnia contra ipsam formam attentata, cap. 18. nu. 98. f. 208.*
- Clausula decreti irritantis partes de communi con- sensu renunciare non possunt. cap. 18. num. 100. f. 208.*
- Clausula decreti irritantis per usum contrarium an prescribatur, cap. 18. n. 103. f. 209.*
- Clausula decreti irritantis partes de communi con- sensu renunciare non possunt, cap. 18. n. 100. f. 208.*
- Clausula nec aliter, nec alio modo habet vim reso- lutionis contractus, & excludit purgationem me- ra, cap. 19. n. 41. f. 214.*
- Clausula nec aliter, nec alio modo habet vim decre- ti irritantis, cap. 19. n. 42. f. 214.*
- Clausula nec aliter nec alio modo est limitatiua voluntatis, & preseruatiua sui Iuris in casu contrario, cap. 19. n. 43. f. 214.*
- Clausula nec aliter, nec alio modo inducit formam, cap. 19. n. 44. f. 214.*
- Clausula de Iure, & de facto semper operatur, ut possit agere contra cedentem, quando nomen de- bitoris fuit cessum, vel recusat soluere, vel effici- tur non soluendo, cap. 22. n. 26. f. 222.*
- Clausula solita apponi in instrumentis citra praeiudi- cium iurium antiquorum, siue primarum cautela- rum quid operetur cap. 22. n. 55. f. 235.*
- Clausula non obstante quo vis priuilegio an opera- tur derogationem cuiusuis priuilegij, & an pupil- lorum, & viduarum, cap. 24. n. 18. f. 246.*
- Clausula non obstante quouis priuilegio esset neces- saria in priuilegio miserabilium personarum. c. 24. n. 19. f. 246.*
- Clausula non obstante quouis priuilegio an operatur derogationem priuilegiorum causarum piarum. cap. 24. n. 21. f. 246.*
- Clausula non obstante an censeatur cogitasse de specialiter prouisis, cap. 24. n. 22. f. 246.*
- Clausula non obstantibus priuilegijs intelligendum est de friuolis, & inualidis, cap. 24. nu. 23. f. 246.*
- Clausula non obstante an sit sufficiens ad derogatio- nem priuilegij concessi viduis, & pupillis, & om- nibus priuilegijs concessis gratia publica utilita- tis, cap. 24. n. 24. f. 246.*
- Clausula non obstante quid importet, cap. 24. n. 27. f. 247.*
- Clausula quancumque, & quomodolibet quid im- por-*

INDEX.

- importet. cap. 24. nu. 28. f. 247.
- Clausula motu proprio quid operetur.** cap. 24. n. 35. f. 248.
- Clausula resolutiua quid operetur.** cap. 28. n. 112. f. 308.
- Clausula constituti, & præcarij quid operetur.** cap. 29. n. 51. f. 323.
- Clausula constituti, & præcarij facit transferre possessionem in emptorem.** cap. 29. n. 136. f. 330.
- Clausula constituti, & præcarij operatur translationem possessionis materialis sed etiam ciuilibus.** cap. 29. n. 137. f. 330.
- Clausula constituti, & præcarij operatur effectum suum præsentis, & acceptantis, vel eius ratihabitio sequatur.** cap. 29. n. 138. f. 339.
- Clausula constituti, & præcarij non solum transfert possessionem, sed etiam dominium, tam in rebus stabilibus quam in corporalibus, ut sunt Iura, & actiones dummodo concurrat Iurium cessio,** cap. 29. n. 139. f. 330.
- Clausula constituti, & præcarij an faciat præferri qui possidet per constitutum.** cap. 29. n. 141. f. 331.
- Clausula constituti, & præcarij solum operari in possessorijs ordinarijs, nõ autem in possessorijs sumarijs.** cap. 29. n. 142. f. 331.
- Clausula constituti, & præcarij nullo modo operari in iudicio capitulorum Regni.** cap. 29. num. 144. f. 331.
- Clausula constituti, & præcarij in multis casibus non operatur.** cap. 29. n. 146. f. 332.
- Clausula constituti, & præcarij silet in contractu nullo.** cap. 29. n. 147. f. 332.
- Clausula omni legum, & Iuris auxilio an includat beneficium excussionis.** cap. 29. n. 169. f. 334.
- Clausula omni legum, & Iuris auxilio plures producit effectus, tamen in renunciatione beneficij excussionis non comprehendit dictum beneficium, cum requiratur specialis renunciatio,** cap. 29. nu. 172. f. 334.
- Clausula pro omni eo, & toto quod pretendere possit quid importet, & de legato facto cum dicta clausula.** cap. 32. n. 184. f. 375.
- Clausula ius, & iustitiam faciat, quid operetur.** cap. 32. n. 190. f. 379.
- Clausula generalis, si qua mihi iuxta causa succurrat etiam rusticis.** cap. 34. n. 103. f. 404.
- Clausula constituti, & præcarij posita in instrumento pacti de retrouendendo quid operetur.** cap. 34. n. 151. f. 408.
- Clausula (ut non possit alienari) habet vim decreti irritantis.** cap. 34. n. 156. f. 408.
- Clausula resolutiua contractus operatur dominij translationem absque traditione,** cap. 34. n. 157. f. 408.
- Clausula toties, quoties an infinitatem denotat,** cap. 34. n. 206. f. 412.
- Clausula resolutiua contractus an possit renunciare.** cap. 34. n. 233. f. 415.
- Clausula resolutiua facit transferre ipso iure dominium absque traditione,** cap. 34. n. 234. f. 415.
- Clausula pro omni eo, quod petere possit quid importet.** cap. 35. n. 76. f. 428.
- Clausula non obstantibus concessionibus factis quid operetur.** cap. 6. n. 233. f. 77.
- Clausula ad habendum ceterata quando inducat renunciationem.** cap. 38. n. 4. f. 437.
- Clausula constituti, & præcarij transfert dominium & possessionem absque ulla traditione.** cap. 29. n. 139. f. 330.
- Clausula constituti, & præcarij transfert possessionem quæ penes constituentem reperitur.** cap. 29. n. 51. in fin. f. 323.
- Clausula posita in appellatione quatenus & in quantum quid operetur.** cap. 45. n. 11. f. 472.
- Clausula constituti, & præcarij transfert ciuilem possessionem penes creditorem.** cap. 42. num. 34. f. 467.
- Clausula constituti, & præcarij operatur solummodo uiuo debitore, non autem mortuo.** cap. 42. nu. 36. f. 467.
- Clausula constituti, & præcarij morte constituentis extinguitur.** cap. 42. n. 37. f. 467.
- Clausulæ.
- Clausula codicillaris effectus.** cap. 11. num. 62. fol. 139.
- Capitola.
- Capitola pacta conuentiones per Imperatorem cũ subditis facta per ipsum infringi non debent, nec per suum successorum.** cap. 40. n. 22. f. 454.
- Capitulum.
- Capitulum conuentus explicatur.** cap. 26. n. 54. fol. 291.
- Capitulum regni reale fastigium inuentum fuit ne partes uenirent ad arma.** cap. 29. num. 19. fol. 320.
- Casus.
- Casus rebellionis non uidetur esse casus captiuitatis.** cap. 6. n. 185. f. 73.
- Casus fortuiti dicuntur rei inopinatę euentus.** cap. 15. n. 2. f. 186.
- Casus fortuiti possunt renunciari.** cap. 15. num. 7. fol. 187.
- Casus insoliti, & inopinati qui dicuntur.** cap. 15. nu. 12. fol. 188.
- Casus insoliti, & inopinati nunquam venire uidentur in renunciatione casuum fortuatorum dummodo uerba non sint adeo prægnantia, quæ illorum casuum insolitorum significationem importarent.** cap. 15. n. 14. f. 188.
- Casus fortuiti ad conductorem spectant, & post perfectam uenditionem ad emptorem pertinent.** cap. 15. n. 43. f. 191.
- Casus fortuiti quando ante traditionem, & perfectam uenditionem contingunt tunc periculum ad uenditorem spectare uidetur.** cap. 15. nu. 45. fol. 191.
- Casus futuri euictionis ad emptorem pertinent non autem ad cedentem.** cap. 22. n. 33. f. 233.
- Cedens.
- Cedens bonis si deinde ad pinguiorem fortunam peruenit non tenetur nisi in quantum facere possit.** cap. 36. n. 34. f. 437.
- Certioratio.
- Certioratio an requiratur in renunciatione l. 2. C. de rescind. uendit.** cap. 8. nu. 73. f. 95.
- Certioratio est extrinseca solemnitas, quæ non præsumitur nisi probetur.** cap. 8. num. 96. f. 97.
- Certioratio non requiritur in minore si renunciauit præsentie curatore,** cap. 8. n. 101. f. 98.
- Certioratio est necessaria etiam si mulier sciat ualorem bonorum.** cap. 8. n. 110. f. 98.
- Certioratio non sufficit in renunciatione Senatus Conf. Vel.** cap. 9. n. 174. f. 121.

Cef-

INDEX.

Cessio.

Cessio facta per motum nulla dicitur. cap. 1. nu. 31. fol. 5.

Cessio in qua non transfertur plena possessio obligat cedentem ad patientiam successiuam; quae nunquam finitur. c. 19. n. 7. f. 311.

Cessio seu delegatio facta per debitorem statim liberatur. c. 22. n. 40. f. 234.

Cessio nominis debitoris facta cum clausula citra praedictum primarum cautelarum, & iurium antiquorum non potest operari illa clausula ut remaneat debitor, sed debet remanere sub dispositione emissionis, quando esset enictum ex hypoteca anteriori contra primum cedentem. cap. 22. num. 56. f. 235.

Cessio actionis do. is est necessaria ab heredibus viri ad finem agendi de dote. c. 28. n. 167. f. 313.

Cessio in incorporalibus habet vim traditionis. c. 29. n. 140. f. 340.

Cessio bonorum facta cum ignominia dicitur pana corporal. & succedit loco paucitatis debiti. c. 36. num. 44. f. 428.

Cessio bonorum siue sit facta a clerico siue a laico, an liberat fideiussorem. c. 36. n. 54. f. 439.

Cessio bonorum fit contra voluntatem creditoris. cap. 36. n. 57. f. 439.

Cessio bonorum, an fieri possit, ab illo qui fungitur publicis muneribus. cap. 36. n. 67. f. 440.

Cessione.

Cessione bonorum, an possit renunciari, cap. 36. num. 36. fol.

Cessante.

Cessante comodo, cessare debet & onus, cap. 6. nu. 5. fol. 59.

Cessante causa, cessat effectus. cap. 27. num. 78. fol. 285.

Citatio.

Citatio partis an requiratur pro obtinenda absolutio-
ne iuramenti. cap. 8. n. 4. f. 90.

Citatio partis tunc requiritur quando iuramentum
est praenuntiale. cap. 8. n. 16. f. 90.

Citatio dicitur solemnitas extrinseca, quae non prae-
sumitur nisi probetur. cap. 18. n. 11. f. 200.

Citatio non debet esse circumducta. cap. 26. num. 61.
fol. 270.

Citatio an sit necessaria in iudicio excussionis, c. 29.
n. 4. f. 319.

Citatio fideiussorum & debitorum non est facienda
generaliter, sed particulariter quando sunt certi,
secus incerti. cap. 29. n. 5. f. 319.

Citatio per proclama siue per edictum, an afficiat
clerico. cap. 29. n. 7. f. 319.

Citatio per edictum est facienda generaliter. cap. 29.
nu. 8. f. 319.

Citatio per edictum non artat citatum ad compa-
rendum si non velit. cap. 29. n. 11. f. 319.

Citatio non potest fieri nominatim in remedio capi-
tulum regni. cap. 29. n. 18. f. 320.

Citatio in iudicio capitulum regni, an omitteri possit.
cap. 29. n. 30. f. 321.

Citatio quando non valet. cap. 29. n. 32. f. 321.

Citatio debitoris an requiratur in praenuntione. cap.
23. n. 30. f. 388.

Citatio an inducat litem. cap. 33. n. 32. f. 388.

Citatio an sit fundamentum iurisdictionis conten-
tiosa, & an perpetuat iurisdictionem. c. 33. nu. 33.
fol. 388.

Citatio est necessaria etiam si aliunde sciat. cap. 34.
nu. 189. f. 410.

Citatio si esset facienda tutori, & tutor haberi non
possit, an possit fieri ipsi pupillo. cap. 34. nu. 195.
fol. 411.

Citatio creditorum requiritur in volentibus cedere
bonis contra certos & incertos per proclama. cap.
36. n. 32. f. 437.

Citatio praesumitur facta ad instantiam illius qui est
nominatus. cap. 41. n. 31. f. 460.

Citatio est facienda contra quemlibet possessorem
ad finem exequendi sententiam. cap. 42. num. 11.
fol. 464.

Citatio mariti requiritur, & non scientia. cap. 42.
num. 17. f. 465.

Citatus.

Citatus criminaliter an personaliter comparere de-
bet. cap. 25. n. 53. f. 255.

Citatus si non compareret proceditur in contuma-
ciam. cap. 34. n. 191. f. 411.

Ciuitas.

Ciuitas aliquid statuens, an comprehendat se ipsam.
cap. 40. n. 10. f. 453.

Ciuitas contractus faciens, ut priuata contrahere vi-
detur. cap. 40. n. 23. f. 54.

Ciues.

Ciues Neapolitani trahunt, sed non trahuntur. cap.
23. nu. 55. fol. 242.

Ciues Neapolitani si sunt laudati in authores in
curijs extra Neapolim non tenentur ibi litigare,
sed remittuntur ad Tribunalia Neapolitana.
cap. 20. n. 16. inf. fol. 320.

Clericus.

Clericus etiam si velit an fori privilegium renun-
ciari possit, & gaudeat privilegio fori dummodo in-
cedat in habitum, & tonsuram, & inseruiat alicui
ecclesiae de mandato Episcopi. cap. 25. num. 85.
f. 258.

Clericus an possit compromittere in Iudicem laicum
causam vertentem super suo patrimonio. cap.
25. n. 86. f. 259.

Clericus an possit renunciare Canon. siue cap. si quis
suadente Diabolo. cap. 25. n. 90. f. 259.

Clericus an possit reconueniri coram Iudice laico
cap. 25. n. 91. f. 259.

Clericus an possit renunciare sua prima petitioni in
praedictum conuenti ad finem euitandi recon-
uentionem. cap. 25. n. 100. f. 260.

Clericus qui egit contra laicum, coram Iudice secu-
lari an possit penitere, & desistere a sua petitione
in praedictum conuenti. cap. 25. n. 124. f. 262.

Clericus vii heres succedens laico an causa sit re-
mittenda ad Iudicem Ecclesiasticum, vel esse
procedendum coram Iudice. cap. 26. num. 41. fol.
269.

Clericus penitus coram Iudice seculari potest con-
ueniri. cap. 26. n. 42. f. 270.

Clericus comparēs aduersus citationem per edictum
dicitur Actor, & non Reus. cap. 29. n. 9. f. 319.

Clericus potest citari cum citatione per edictum ad
videndum fieri inuentarium. cap. 29. n. 10. f. 319.

Clericus non comparens aduersus citationem per
edictum non dicitur contumax, cum indicauit non
sua putare interesse. cap. 29. n. 13. f. 319.

Clericus an possit opponi declinatoriam fori fallit
quando est author laudatus. cap. 29. n. 16. f. 320.

I N D E X.

- Clericus comparando in iudicio capitulorum Regni quando dicatur actor.** cap. 29. n. 25. f. 321.
- Clericus in iudicio capitulorum Regni quando possit declinare forum.** cap. 29. nu. 26. f. 321.
- Clericus depositarius potest cogi per iudicem secularem.** cap. 29. num. 67. fol. 324.
- Clericus non tenetur facere cessionem bonorum cum ignominia, sed habet beneficium.** cap. Odeard. de solut. cap. 26. n. 46. f. 478.
- Clericus constituto de paupertate non potest in carcerem detineri, neque excommunicari sed à vinculis relaxandus est, & à censuris absolui.** cap. 36. nu. 47. f. 478.
- Clericus coniugatus, an gaudeat beneficio.** cap. Odeard. de solut. cap. 36. n. 49. f. 438.
- Clericus non potest conveniri nisi in quantum facere possit.** cap. 36. n. 84. f. 441.
- Clericus immixtus in possessionem alicuius rei per iudicem secularem si tertius venit coram illo iudice seculari ad auocandam rem clerico ad iudicandam, an iudex secularis potest in causa predicta procedere, vel esset remittendus ad iudicem Ecclesiasticum.** cap. 26. n. 43. in fin. f. 270.
- Collaterales.**
- Collaterales descendentes à primo acquirente succedere ab intestato in feudis in infinitum, non existentibus filiis, vel existentes renunciauerunt.** cap. 32. n. 257. f. 481.
- Cognitio.**
- Cognitio causæ est una de substantialibus solemnitatibus in alienatione bonorum minoris ad finem promulgandi decretum nec sufficit allegare per comparationem, sed probare debet per testes coram iudice ad finem videndi si expedit vel non expedit bona illa vendi.** c. 18. nu. 63. f. 104.
- Cognitio causæ ommissa vitiat actum.** cap. 18. nu. 66. fol. 105.
- Cognitio paupertatis mariti ad iudicem spectat, & constare debet per modum iudicij.** cap. 21. nu. 11. fol. 220.
- Cognitio fideicommissi est necessaria in renunciatione.** cap. 38. n. 26. f. 446.
- Collatio.**
- Collatio recipit interpretationem & declarationem à voluntate patris.** cap. 6. n. 30. f. 61.
- Collatio est introducta à lege ratione equalitatis seruanda & discordiæ euitanda.** cap. 6. num. 32. fol. 61.
- Collatio sacrorum ordinum extra tempus præfixum à canone nullum effectum operatur.** cap. 14. nu. 131. fol. 181.
- Collegium.**
- Collegium an possit agere pro iniuria illata vni collegiati.** cap. 25. n. 89. f. 259.
- Collecta.**
- Collecta est onus ab initio incertum & extraordinarium & imponitur personis pro rebus.** cap. 6. num. 9. f. 59.
- Colonus.**
- Colonus propter non solutum canonem perdit meliorationes, & cadit à re conducta.** cap. 32. n. 129. fol. 369.
- Coliani.**
- Coliani Terra enunciatur.** cap. 28. n. 144. f. 310.
- Color.**
- Color quesitus quomodo consideratur in muliere.** cap. 9. n. 184. f. 122.
- Color quesitus est quando subuelato contractu venditionis fit contractus intercessorius.** cap. 9. nu. 188. fol. 122.
- Color quesitus nihil aliud fit, quam machinatio aut excogitatio creditorum ad euitandum Senatu Cons. Vell.** cap. 9. n. 189. f. 122.
- Comparsens.**
- Comparsens aduersus citationem per edictum dicitur Reus voluntarius, non necessarius.** cap. 29. nu. 12. f. 319.
- Compenratio.**
- Compenratio an admittatur in alimentis.** cap. 4. nu. 78. fol. 48.
- Compenratio dicitur solutio.** cap. 4. n. 79. f. 48.
- Compenratio an fiat ipso iure vel requiratur factum hominis.** cap. 4. n. 81. f. 49.
- Compenratio an renunciari possit, & facta renunciatione an teneat.** cap. 4. nu. 82. f. 49.
- Compenratio non datur super medietate bonorum antiquorum debita ex vi consuetudinis, nec comprehenduntur in generali renunciatione.** c. 13. nu. 55. f. 156.
- Compenratio in quo iudicio proponi possit.** cap. 25. nu. 116. f. 261.
- Compenratio an possit opponi per emphiteutam Domino directo ob census non solutos.** cap. 30. nu. 49. fol. 341.
- Compenratio an habeat locum in pœnalibus.** cap. 30. nu. 50. fol. 341.
- Compenratio an fiet ipso iure.** cap. 30. num. 51. fol. 341.
- Compenratio est facienda de debito liquido verè & reale simile eiusdem privilegij, & rationis.** c. 30. n. 52. f. 41.
- Compenratio fit ipso iure.** c. 32. n. 133. f. 370.
- Compenratio est species solutionis.** cap. 32. nu. 149. fol. 372.
- Compenratio an operetur plusquam solutio.** cap. 32. nu. 151. f. 372.
- Compenratio quoad formalitatem actus esse veram solutionem.** cap. 32. n. 152. f. 373.
- Compenratio quando censeatur renunciata.** cap. 32. nu. 159. fol. 373.
- Compenratio opposita an debitum extinguat ipso facto antequam feratur sententia, vel fit ipso iure, & de inferius opinio de Franch. & Affl.** c. 32. n. 160. f. 372.
- Compenratio in iudicio est proponenda, & an fiat ipso iure.** cap. 32. n. 162. f. 373.
- Compenratio non potest attendi nisi fit in actu deducta.** cap. 32. n. 167. f. 373.
- Compenratio non fieri ipso iure secundum veram opinionem, sed ope exceptionis.** cap. 32. num. 168. fol. 372.
- Compenratio, an fiat ipso iure ad impediendum cursum usurarum.** cap. 32. n. 172. f. 374.
- Compenratio in non nullis casibus fit ipso iure.** c. 32. n. 173. fol. 374.
- Compenratio in minore, an inducatur ipso iure.** cap. 32. n. 174. f. 374.
- Compenratio de specie ad quantitatem an admittatur.** cap. 32. n. 125. f. 374.
- Compenratio ad impediendum cursum usurarum fit à principio creationis debiti, non autem à die quo petitur.** cap. 32. n. 178. f. 375.
- Compenratio de specie ad quantitatem, an admittatur in ultimis voluntatibus.** cap. 32. num. 170. fol. 375.
- Com-

I N D E X.

- Compensatio quando fit de specie ad quantitatem, & de specie ad speciem. cap. 32. n. 180. f. 375.*
Compensatio non fit de bonis a famulo asportatis de domo sui Domini cum salario ipsius, sed tenetur prius restituere. c. 32. n. 182. f. 375.
Compensatio dotis an admittatur de quantitate ad quantitatem. cap. 32. n. 183. f. 375.
Compensatio est facienda de debito excipientis non autem de debito alieno dummodo non sit cessum. cap. 32. n. 186. f. 376.
Compensatio quando admittitur de specie ad quantitatem. cap. 32. n. 188. f. 376.
Compensatio admittitur de specie ad quantitatem quando quis est obligatus ad factum. cap. 32. nu. 189. f. 376.
Compensatio licet de quantitate ad speciem, non admittatur, sed bene fit secundum estimationem speciei ad quantitatem. cap. 32. n. 194. f. 376.
Compensatio fit de specie ad quantitatem, quando species est consumpta. cap. 32. n. 196. f. 377.
Compensatio non admittitur cum depositario pro restitutione depositi. cap. 32. n. 198. f. 377.
Compensatio cessat quando sententia esset lata vigore instrumenti censualis. cap. 32. num. 199. fol. 377.
Compensatio non datur in dote. cap. 32. num. 200. fol. 377.
Compensatio an possit per pactum renunciare. c. 32. num. 111. f. 378.
Compensatio an admittatur cum fructibus perceptis a malefeci possessore cum meliorationibus. cap. 32. n. 132. in fin. f. 370.
Compensatio ordinata a lege fit ipso iure. cap. 32. n. 134. fol. 370.
Compensatio meliorationum cum fructibus an facienda sit a die litis contestata, an vero a die sententiae, & quid in iudicio hypothecario, & quid in iudicio rei vindicationis. cap. 32. n. 136. fol. 370.

Compromissum.

Compromissum an possit fieri super alimentis. cap. 4. n. 91. f. 50.
Compromissum, an possit fieri super vita & militia. cap. 6. n. 81. f. 54.
Compromissum quando incipiat currere a die accitationis vel a die facti compromissi. cap. 34. n. 84. f. 403.
Compromissum est species transactionis. cap. 38. nu. 28. f. 446.

Computatio.

Computatio graduum iuxta ius canonicum solum attenditur in causis matrimonialibus in alijs vero causis ius civile attenditur etiam in terris ecclesiae. cap. 32. n. 77. f. 363.

Concessio.

Concessio ex consensu vigorem accepit. cap. 14. num. 88. f. 177.

Concordia.

Concordia opinionis circa compensationis materiam. cap. 32. n. 135. f. 370.

Concessum.

Concessum ad tempus, post tempus censetur prohibitum. cap. 34. n. 69. f. 402.

Conditio.

Conditio ex lege actio dicitur. cap. 1. num. 82. fol. 9.
Conditio nulla neq. eventus super legitima imponi potest. cap. 4. n. 98. f. 50.
Conditio ex lege datur pro obtinenda portione debita ex dispositione consuetudinis. cap. 11. num. 34. fol. 154.
Conditio tacita si liberos non susceperit semper intelligitur in qualibet donatione etiam si minima fuerit. cap. 16. n. 2. f. 193.
Conditio si semel deficit, deficit etiam & dispositio irrevocabiliter. cap. 19. n. 30. f. 213.
Conditio obligationis ex persona heredis in aliquo imitari non debet. cap. 25. n. 51. f. 271.
Conditio qualibet, & quolibet dies in dubio favore grauari censetur apposta. cap. 28. num. 50. fol. 301.
Conditio impossibilis vitiat contractum. cap. 29. num. 151. fol. 332.
Conditio impossibilis an vitiat matrimonium. c. 29. num. 152. f. 332.
Conditio implenda infra tempus non potest post tempus adimplere etiam favore libertatis, & causae pie. cap. 34. n. 70. f. 402.
Conditio debet adimpleri in forma specifica. c. 34. nu. 71. f. 402.
Conditio ubi est attendenda in determinanda quarta suae uxoris. cap. 35. n. 44. f. 426.
Conditio creditorum per dotem deterior fieri non potest. cap. 42. n. 7. f. 464.

Conductio.

Conductio semper intelligitur sub tacita conditione fructuum colligendorum. cap. 15. n. 21. f. 189.

Conductor.

Conductor ex sua renuntiatione tenetur ad casus fortuitos. cap. 15. n. 9. f. 187.
Conductor intelligitur conduxisse cum clausula ut possit frui re conducta. cap. 15. n. 19. f. 188.
Conductor potest in contractu renunciare remissionem mercedis, & ab illa excludi stante renuntiatione. cap. 15. n. 30. f. 190.
Conductor suscipiens periculum operis non tenetur nisi de periculo quod contingit saltem ex culpa leuissima cura de eo quod contingit ob casum fortuitum. cap. 15. n. 56. f. 192.
Conductor quando tenetur denunciare locatori casus fortuitos pro obtinenda remissione mercedis. cap. 15. n. 63. f. 193.
Conductor primus, an preferatur secundo conductori. cap. 30. n. 82. f. 347.
Conductor inuitus, an tenetur persistere in locatione. cap. 30. n. 83. f. 348.
Conductor primus, semper preferatur in praedijs fiscalibus. cap. 30. n. 91. f. 348.
Conductor ad locum tempus an sit preferendus in venditione rei sibi locata. cap. 30. n. 94. f. 349.
Conductor rerum fiscalium non potest expelli a nouo emptore. cap. 30. n. 12. in fin. f. 337.
Conductor an repetit expensas factas, siue necessarias, siue utiles, nisi prius denunciauerit vel requisit locatorem. cap. 34. n. 192. f. 411.

Confessio.

Confessio principalis creditoris de recepto per fideiussorem, an noceat debitori. cap. 2. num. 101. fol. 23.
Confessio probat veram numerationem. cap. 2. nu. 102. f. 23.
Confessio de soluto, an sufficiat, ad probationem solutionis. cap. 2. n. 106. f. 23.
Confessio patris de recepto, an noceat filijs. cap. 2. n. 108. f. 24.

Con-

I N D E X.

- Confessio dotis an probat numerationem dotis. c. 2. nu. 109. f. 24.*
Confessio & assertio partis an sit attendenda ubi requiritur solennitas. cap. 4. n. 87. f. 50.
Confessio ubi adest ibi relaxatio omnium probationum. cap. 6. n. 226 f. 76.
Confessio maiorem probationem facit quam quolibet publico instrumento. cap. 6. n. 227. f. 76.
Confessio criminis inducit infamiam confessio. cap. 6. n. 228 f. 76.
Confessio extrajudicialis geminata praeiudicat & est ac si fuisset facta in iudicio. cap. 9. num. 36. fol. 109.
Confessio numquam praeiudicat mulieri, nisi haeredes doceant, quod medietas pretij fuit soluta mulieri. cap. 10. n. 28 f. 131.
Confessio mariti in praeiudicium creditoris non est sufficiens, nec profit mulieri. cap. 21. num. 6. fol. 220.
Confessio extrajudicialis mariti an valcat de eius inopia cap. 21. nu. 7. f. 220.
Confessio mariti de eius inopia, an habeat naturam simulationis. cap. 21. n. 8. f. 200.
Confessio mariti de eius inopia procedit solummodo in praeiudicium mariti non autem creditorum. c. 21. n. 9. f. 220.
Confessio dotis a marito facta intelligitur facta sub spe futurae numerationis. cap. 41. n. 3. f. 457.
Confessio non probat veram numerationem. c. 41. n. 4 fol. 457.
Confessio quando presumatur facta causa donationis cap. 41. n. 5. f. 457.
Confessio emanata ante nuptias contractas, an noceat creditoribus. cap. 41. n. 20. f. 460.
Confessio alia est iudicialis alia extra iudicialis. cap. 41. n. 21. f. 460.
Confessio iudicialis, quae nam sit & si equiparatur sententiae. cap. 41. n. 22. f. 460.
Confessio facta coram iudice incompetenti, an induca. praeiudicium cap. 41. n. 24. f. 460.
Confessio quando equiparatur sententiae, & rei iudicatae. cap. 41. n. 25 f. 460.
Confessio an inducat notitiam pro ut est sententia. cap. 41. n. 27 f. 460.
Confessio facta iudicialiter, index nihil remanet agendum, nisi eam esse qui cap. 41. n. 18. f. 460.
Confessio facta in iudicio sine causa an probet. cap. 41. n. 21. f. 461.
Confessio facta absente parte in iudicio sine causa, an probet. cap. 41. n. 32. f. 461.
Confessio extra iudicialis quando habet vim iudicialis, & probet, & producit actionem. cap. 41. nu. 34. f. 461.
Confessio facta a defuncto an noceat suis haeredibus. cap. 41. n. 36. f. 461.
Confessio facta a defuncto, an noceat haeredibus, & singulari successori. cap. 41. n. 27. f. 461.
Confessio facta in vno iudicio inter easdem personas in vna causa, praeiudicat consistenti in alio iudicio cap. 41. n. 28 f. 461.
Confessio facta ad vnum finem potest renocari in alio ad alium finem. cap. 41. n. 39. f. 461.
Confessio facta in testamento, an probet. cap. 41. nu. 40. fol. 461.
Confessio facta de recepto per creditorem absente parte, an praeiudicet. cap. 41. n. 41. f. 461.
Confessio facta contra pupillum, an illi praeiudicet, & valcat. cap. 41. num. 42. fol. 461.
Confessio quando dicatur facta in praeiudicium. cap. 41. n. 43. f. 461.
Confessio facta per patrem an praeiudicet filiis. c. 41. nu. 44. f. 462.
Confessio facta per errorem quando possit renocari. cap. 41. n. 47. f. 462.
Confessio de receptione pretij per bancum si non constet de solutione, an possit agere ad census. cap. 47. n. 12. fol. 477.
- Confessiones.**
- Confessiones sunt acceptandae a partibus ad finem probandi, impugnatæ non probant. cap. 41. nu. 45. fol. 462.*
- Confessione.**
- Confessione mulieris non statim quamvis iurata. cap. 10. n. 32 fol. 132.*
- Confitens.**
- Confitens iudicialiter in civilibus habetur pro condemnato. cap. 41. n. 29 f. 460.*
- Confusio.**
- Confusio Iurium non datur in portione debita per consuetudinem. cap. 3. n. 50. f. 15.*
Confusio Iurium & actionum non datur nec extinguuntur hypothecæ grama. o de restituendo. cap. 13 nu. 53. f. 155.
- Conclusio.**
- Conclusio in causam facit pendere Ius litigantis. cap. 26. nu. 13. f. 265.*
Conclusio in causa facit presumi renunciasse attentatis. cap. 26. n. 87. f. 274.
Conclusio habet vim renunciationis. cap. 26. nu. 88. fol. 274.
- Contestatio.**
- Contestatio litis quando requiritur. cap. 26. num. 59. f. 272.*
Contestatio litis, & eius effectus enumerantur, cap. 32. nu. 232. f. 379.
- Constitutio.**
- Constitutio in aliquibus excludit feminas propter masculinos. cap. 11. n. 51 f. 157.*
Constitutio in aliquibus excludit nepotes a legitima cap. 11. nu. 38. f. 157.
Constitutio in aliquibus reddit feminas in successibiles. cap. 11. n. 35. f. 157.
Constitutio in aliquibus dicitur favorabilis, & fuit introducta causa conservanda agnationis cap. 11. n. 43 f. 158.
Constitutio in aliquibus licet respiciat privatam exclusionem feminarum non dicitur odiosa sed favorabilis cap. 11. n. 44. f. 158.
Constitutio in aliquibus est temporalis donec, & quousque masculi super sint cap. 11. n. 47. f. 158.
Constitutio in aliquibus est introducta favore masculinorum. cap. 13. n. 15 f. 153.
Constitutio in aliquibus excludens feminas duplicem vim habere videtur. cap. 13. nu. 10. f. 153.
Constitutio panem corum, omnia quae sunt Iuris, ipso Iure tollit. cap. 25. n. 23. f. 252.
Constitutio Regni grandis utilitas explicatur. cap. 25. n. 31. f. 253.
Constitutio Regni Neap. grandis utilitas ponderatur. cap. 25. nu. 47. f. 254.
Constitutio grandis utilitas fuit inuenta contra male factores contumaciam contententes. cap. 25. nu. 51. f. 254.
Constitutio Regni corrigit Ius commune circa exception-

INDEX.

- ceptiones cognoscendus in Iudicio . cap. 32. num. 246. f. 380.
- Contumacia.
- Contumacia, & bannitio differunt inter se. cap. 25. n. 34. f. 253.
- Copia.
- Copia libelli est danda ad finem sciendi qualitatem litis motæ cap. 34. n. 186. f. 410.
- Copula.
- Copula facit recedere a protestatione, & validat matrimonium. cap. 1. n. 67. f. 7.
- Contradictor.
- Contradictor legitimus quis dicatur. cap. 26. num. 28. f. 267.
- Contractus.
- Contractus matrimonij est contractus ultro, ci troq; obligatorius. cap. 1. n. 62. f. 7.
- Contractus qui à principio est nullus iuramentum ad nihil inseruit, nec auget obligationem, sed tantum intra suos limites operatur. cap. 2. num. 25. f. 16.
- Contractus principalis si non subsistit, nec etiam subsistere potest pacta accessoria annexa ipsi contractui cap. 2. n. 72. f. 20.
- Contractus dotis re perficitur. cap. 6. num. 102. fol. 66.
- Contractus non rescinditur nisi deceptio sit ultra dimidium iusti pretij in specto tempore contractus. cap. 8. nu. 9. f. 89.
- Contractus aut per epistolam aut per Nuntium possunt compleri. cap. 8. n. 124. f. 99.
- Contractus subhasta fiscali factus nullo modo retrahari debet. cap. 9. nu. 42. f. 110.
- Contractus illicitus non potest quocumque modo circumscribi. cap. 9. n. 187. f. 122.
- Contractus non denominatur à nominatione partiũ sed ab effectu c. 10. n. 20. f. 131.
- Contractus per actionem reuocatoriam rescinditur probata fraudis cognitione. cap. 13. num. 103. fol. 159.
- Contractus duo stipulati eodem die quando dicuntur correspectiuu cap. 14. n. 10. f. 169.
- Contractus super re feudali pro nullo habetur deficiente Regio Assensu. cap. 14. n. 21. f. 170.
- Contractus conductionis natura est non venire casus fortuitos, nisi specificè, & expresse apponatur. cap. 15. n. 50. f. 191.
- Contractus quando resoluitur, ob promissa non seruata Dominium primũ resuscitat, cap. 19. nu. 8. f. 211.
- Contractus à partibus legem accipit, cap. 19. num. 11. f. 211.
- Contractus quando dicatur correspectiuus, & quando resoluitur. cap. 19. n. 12. f. 211.
- Contractus correspectiuus nunquam producit obligationem contra aliam partem, non factò adimplemento. cap. 19. n. 13. f. 211.
- Contractus adimpleri debet circa substantiam, sed etiam circa naturalia, & accidentalia ad hoc ut actio nascatur. cap. 19. nu. 15. f. 211.
- Contractus est seruandus, & si non obseruetur ab illo potest recedere, etiam si fuerit in illo oppositũ Iuramentum. cap. 19. nu. 19. f. 212.
- Contractus resoluitur, si illa reseruatio annuæ præstationis esset modalis per tempus præfinitum. cap. 19. nu. 45. f. 214.
- Contractus dotis in quo domicilio sit conficiendum. cap. 23. n. 37. f. 241.
- Contractus facti lite pendente reprobantur à lege, & tanquam nulli declarantur, & dicta nullitas transit ad nouum possessorem, & agi potest ex eadem instantia contra nouum possessorem. cap. 26. n. 37. f. 269.
- Contractus sunt stricti Iuris. cap. 27. num. 17. fol. 279.
- Contractus an possit rescindi, nisi intimato principali debitore. cap. 29. n. 63. f. 324.
- Contractus nullus pluribus modis potest dici ratione persona ratione rei ratione conditionis, ratione potestatis, ratione persona, & rei. Ratione dissensus & doli ratione simulationis, & solennitatum ratione legis, ratione loci. cap. 29. n. 155. f. 332.
- Contractus potest deficere ratione prohibitionis. cap. 29. n. 157. f. 333.
- Contractus rescinditur propter dolum. cap. 29. nu. 157. f. 333.
- Contractus potest deficere ratione legis. cap. 29. nu. 161. f. 333.
- Contractus factus in carceribus non valet. cap. 29. n. 161. f. 333.
- Contractus factus in Ecclesia valet. cap. 29. n. 162. f. 333.
- Contractus factus contra preceptum Iudicis non valet. cap. 29. n. 163. f. 333.
- Contractus simulatus quomodo dignoscatur in pacto de retrouendendo cap. 34. n. 158. f. 419.
- Contractus simulatus dicitur corpus sine anima. cap. 34. n. 161. f. 419.
- Contractus simulati dicuntur ipso iure nulli tanquam non habentes substantiam, neque subsistentiam. cap. 34. n. 162. f. 419.
- Contractus simulatus licet sit unicus, tamen sub se continens tres species simulationis. cap. 34. num. 163. f. 419.
- Contractus ex quibus coniecturis cognoscatur simulatus. cap. 34. n. 166. f. 419.
- Contractus non iuratus præsumitur simulatus, cap. 34. n. 168. f. 409.
- Contractus simulatus cognoscitur ex pacto de retrouendendo, & modicitate pretij, & consuetudine fenorandi cap. 34. n. 169. f. 409.
- Contractus simulatus dicitur ex confessione pretij recepti non autem numerati. cap. 34. num. 171. f. 409.
- Contractus simulatus dignoscitur ex hypothecatione bonorum donatorum, vel venditorum uti propria. cap. 34. nu. 174. f. 409.
- Contractus simulatus dignoscitur ex euentu rei. cap. 34. n. 175. f. 409.
- Contractus simulatus dicitur quando alienans remãsit in possessione bonorum venditorum. cap. 34. n. 176. f. 409.
- Contractus simulatus quando non præsumatur. cap. 34. n. 177. f. 410.
- Contractus venditionis cum pacto de retrouendendo habet, & continet in se conditionem resolutionis, ut restituto pretio emptori contractus dissoluitur. cap. 34. n. 230. f. 415.
- Contractus quando dicatur resolutus. cap. 34. num. 231. f. 415.
- Contractus quando dicitur correspectiuus. cap. 34. n. 248. f. 417.
- Contractus non potest partem approbare, & partem reprobare. cap. 35. n. 74. f. 418.

Con-

I N D E X.

- Contractus filij cum patre, semper presumitur meticulosus.** cap. 39 n. 5. f. 449.
- Contractui.
- Contractui non tenetur stare si pars deficit in minimo.** cap. 19 n. 20. f. 212.
- Contrariorum.
- Contrariorum eadem est disciplina, & idem operatur oppositum quod propositum in proposito.** cap. 4. n. 86. f. 49.
- Contrariorum eadem est disciplina.** cap. 15. n. 28. f. 190.
- Contrahens.
- Contrahens scienter cum paupere videtur illam personam approbare.** cap. 21. n. 54. f. 225.
- Contrahens parentela cum inimico meo dicitur mihi inimicus.** cap. 32. n. 80. f. 363.
- Contrahere.
- Contrahere semper presumitur secundum iuris communis dispositionem nisi adesset in illo loco consuetudo in contraria siue statutum & procedit tam in contractibus, quam in ultimis voluntatibus.** cap. 13 n. 44. f. 155.
- Corredum.
- Corredum consistens in auro argento & similia quando est restituendum.** cap. 28. n. 6. f. 296.
- Corredum dicitur a corrodo siue rado.** cap. 28. n. 32. fol. 299.
- Consentiens.
- Consentiens & confirmans videtur danare.** cap. 14. n. 8. f. 168.
- Consensus.
- Consensus utriusque in repudiatione requiritur.** c. 1. num. 17. fol. 4.
- Consensus contrarius facit recedere a protestatione.** cap. 1. n. 61. f. 7.
- Consensus est ambulatorius usque ad mortem.** c. 2. num. 40. f. 17.
- Consensus dicitur reuocatus ex tacita reuocatione.** cap. 2. n. 43. f. 17.
- Consensus expressus requiritur in pacto futura successione non autem tacitus.** cap. 2. n. 45. f. 18.
- Consensus presumitur ex scientia, & patientia, seu taciturnitate.** cap. 2. n. 46. f. 18.
- Consensus requiritur de forma, & dicitur solennitas intrinseca in pacto futura successione.** cap. 2. num. 48. f. 18.
- Consensus requiritur in ipso actu quando est per modum iussus & requiritur quod expressa constet, vel verbis, vel scriptis.** cap. 2. n. 49. f. 18.
- Consensus an inducatur ex scientia patientia, & taciturnitate, & an requiratur expressus consensus.** cap. 2. n. 51. f. 18.
- Consensus illius de cuius bonis & hereditate agitur non valet si interueniet post actum.** cap. 2. num. 52. fol. 18.
- Consensus illius de cuius bonis, & hereditate agitur debet esse expressus, & in ipso actu necessarius.** cap. 2. n. 55. f. 18.
- Consensus illius de cuius bonis agitur requiritur in ipso actu.** cap. 2. n. 57. f. 18.
- Consensus simplex seu voluntas differt a consensu, qui requiritur per modum iussus.** cap. 2. num. 57. fol. 18.
- Consensus per modum iussus differt ab auctoritate.** cap. 2. n. 58. f. 18.
- Consensus per modum iussus, qui non interuenit in ipso actu an post actum possit fieri ratihabitio.** cap. 2. num. 59. fol. 18.
- Consensus quando censetur reuocatus.** cap. 7. num. 64. fol. 85.
- Consensus usque ad mortem reuocari potest.** cap. 7. n. 65. f. 85.
- Consensus circa ignota non valet.** cap. 8. num. 77. fol. 95.
- Consensus patris est necessarius ad solennitatem actus, & ad integrandam personam filij.** cap. 9. num. 224. f. 124.
- Consensus patri s. facit cessare exceptionem Senatus.** Cons. Maced. cap. 9. n. 24. f. 126.
- Consensus inducitur non facta contradictione, cum poterat contradicere in actu preiudiciali.** cap. 9. num. 257. f. 227.
- Consensus dicitur expressus in renunciando, non conquerens.** cap. 9. n. 259. f. 127.
- Consensus domini est confirmatio actus.** cap. 14. num. 7. f. 168.
- Consensus patris requiritur in obligatione filij.** cap. 18. n. 44. f. 203.
- Consensus patris prestitus in matrimonio filij an sit sufficiens ad ipsius bona obliganda.** cap. 21. n. 63. f. 226.
- Consensus prestitus in matrimonio, non censetur prestitus numerationi pecunie.** cap. 21. num. 64. f. 226.
- Consensus quando requiritur expresse, requiritur videtur per modum solennitatis, vel forme.** cap. 21. n. 65. f. 226.
- Consensus inducitur ex actibus positius.** cap. 30. num. 39. f. 340.
- Consensus Domini est nullus pendente conditione.** cap. 30. n. 55. f. 342.
- Consensus in Iudicem quando induceretur.** cap. 32. num. 30. f. 360.
- Consensus quando presumatur approbationi Iudicis.** cap. 32. n. 48. f. 361.
- Consensus superioris siue directi Domini facit cessare omnem suspicionem fraudis.** cap. 35. num. 38. f. 426.
- Consensus patris in obligatione facta per filium in beneficium patris an valeat.** cap. 39. num. 8. fol. 450.
- Consuetudo.
- Consuetudo, & si testator, & si aliquis & si quis vel si qua an locum habeant etiam quoad fructus bonorum antiquorum.** cap. 13. num. 56. f. 156.
- Consuetudo iudicandi habet vim legis.** cap. 13. num. 58. f. 156.
- Consuetudo siue statutum an possit introduci contra solennitatem Sac. Conc. Trident.** cap. 18. num. 101. f. 208.
- Consuetudo Neapolitana incipiente filio ducente uxorem sub tit. de patre recip. dot. explicatur per Neapod.** cap. 21. n. 83. f. 227.
- Consuetudo Neapolitana incipiente filio ducente uxorem sub tit. de dot. patr. recip. dot. procedit etiam in lucro dotali, & eius augmento.** cap. 21. n. 84. f. 227.
- Consuetudo Neapolitana ubi dos de Iure dotium, an procedat in antephatu.** cap. 23. num. 29. fol. 240.
- Consuetudo Ciuitatis ligat illos, qui perpetuo in Ciuitate habitant.** cap. 24. n. 31. f. 240.
- Consuetudo Neapolitana an liget exteras, & quid in exactione dotis.** cap. 23. n. 33. f. 240.

Con-

I N D E X.

Consuetudo vel statutum domicilij viri attenditur, licet sit contra statutum uxoris extera. cap. 23. n. 44. f. 241.
Consuetudo, vel statutum Viri circa dotes disponendas attenditur non obstantibus alijs statutis in contrarium disponentibus, cap. 23. n. 45. f. 241.
Consuetudo an sit stricti iuris, cap. 23. n. 60. f. 243.
Consuetudo Neapolitana incipiente, sed & mulier de filiasam nubente ponderatur, cap. 23. num. 65. fol. 243.
Consuetudo loci attenditur, cap. 25. n. 56. f. 260.
Consuetudo est optima legum interpres, cap. 25. nu. 97. fol. 260.
Consuetudo Neapolitana disponens, quod socer potest pro dote conueniri ultra quam facere possit, an procedat in antepiato, cap. 28. n. 64. f. 303.
Consuetudo Neapolitana habilitat mulierem ad disponendum de suis dotibus solum de decima existentibus filijs, & de medietate non existentibus, cap. 28. n. 162. f. 312.
Consuetudo loci attenditur in locatione, cap. 30. nu. 90. f. 348.
Consuetudo Neapolitana circa expensas faciendas in re conducta enunciat, cap. 34. n. 193. f. 411.
Consuetudo Neapolitana incipiente Quartam autem an corrigat dispositionem Auth. praterea, C. unde vir, & uxor, cap. 35. n. 108. f. 431.
Consuetudo Neapolitana si fundum de locato, & conducto, ubi seruat, cap. 30. n. 85. f. 348.
Consuetudo non potest tollere ius primo geniturae, cap. 48. n. 11. f. 478.
Consuetudo restringens bona antiqua, non solum extenditur ad bona stabilia, sed etiam ad mobilia iura, & actiones, cap. 50. n. 15. f. 491.

Consuetudini.

Consuetudini locorum standum est, cap. 18. num. 76. fol. 205.
Consuetudini locorum standum esse, quae multum praevalet iuri communi, cap. 23. n. 27. f. 240.

Conseruatio familiae.

Conseruatio familiae interest reipublicae, cap. 48. nu. 17. fol. 479.
Conseruatio domorum, & familiarum est introducta à iure diuino, cap. 48. n. 19. f. 479.

Consideratio.

Consideratio Horarum in multis prodest, cap. 33. n. 19. f. 387.

Consilium.

Consilium sufficit in rebellionem, cap. 6. n. 214. f. 75.
Consilium hominis non potest prouideri a iure, sed casus fortuitus, qui fortuitu accidunt, cap. 15. nu. 1. fol. 186.
Consilium Parisij 98. & cons. 99. lib. 1. ponderatur circa sularitates requisitas in alienatione bonorum mixtorum, cap. 18. n. 54. f. 204.

Contrauentio.

Contrauentio penalis potest etiam incipere ab herede, cap. 8. n. 37. f. 92.

Contraueniens.

Contraueniens alicui iurato cadit à iure suo, & repellitur ab agendo, cap. 8. n. 54. f. 93.
Contraueniens voluntati testatoris, an teneatur restituere hereditatem una cum fructibus perceptis, & qui percipi potuissent, cap. 12. n. 29. f. 145.

Contraueniens promissioni iuratae, non solum tenetur ad interesse, & ad poenam, sed potest cogi praecise ad factum, cap. 32. n. 193. f. 376.

Contumax.

Contumax in una causa, an audiatur in alia, cap. 25. n. 7. f. 251.
Contumax in uno, an praesumatur in alio, cap. 25. n. 8. f. 251.
Contumax dicitur, qui citatus in termino non comparuit, cap. 25. n. 9. f. 251.
Contumax perdit beneficium appellationis, cap. 25. nu. 16. f. 252.
Contumax an per solam contumaciam M. C. V. censetur bannitus, & an possit purgare contumaciam, cap. 25. n. 25. f. 252.
Contumax pro una causa criminali, in qua non venit imponenda poena mortis naturalis de Iure Regni non potest adnotari, neque banniri, cap. 25. nu. 32. f. 253.

Conuentio.

Conuentio non valet, quod bona possint vendi absque subhaestatione, cap. 18. n. 39. f. 203.
Conuentio dicitur personalissima existente pro nomine ipse ipsa ipsum, cap. 34. n. 116. f. 405.

Conuentiones.

Conuentiones partium seruandae sunt, cap. 19. n. 10. fol. 211.
Conuentiones, pacta, & capitula per Imperatorem cum subditis facta per ipsum infringi non debent, nec per ipsum successorem, cap. 40. n. 22. f. 454.

Conventionalis.

Conventionalis dispositio est seruanda, cap. 34. nu. 87. fol. 403.

Conuentus.

Conuentus coram Iudice laico, deinde effectus fuit clericus, non potest declinare forum, cap. 26. n. 49. fol. 270.

Consciens.

Consciens criminis rebellionis punitur, ut particeps, cap. 6. n. 223. f. 76.

Creditor.

Creditor exigens tertias pendente iudicio pro alijs, deinde decursis, an indigeat nouo processu, cap. 12. n. 14. in fin. f. 143.
Creditor, an possit declarare in quam causam recepit solutionem, si debitor tempore solutionis non declarauit, cap. 32. n. 99. f. 366.
Creditor succedens vniuersaliter suo debitori compensas ipso iure, cap. 32. n. 170. f. 374.
Creditor quando representat iura creditoris, cap. 32. n. 187. f. 376.
Creditor absque temporis praescriptione semper habet ius petendi debitum à debitore, cap. 34. n. 33. f. 399.
Creditor in oblatione bonorum facta per debitorem, an habeat electionem, cap. 36. n. 8. f. 435.
Creditor nunquam ad bona generaliter obligata deuenire possit, nisi prius speciali discussione facta, cap. 42. n. 2. f. 403.
Creditor non potest agere contra maritum, nisi mulieris bona excussa, cap. 42. n. 4. f. 463.
Creditor ex causa funeris, & infirmitatis praefertur alijs creditoribus anterioribus, cap. 27. n. 29. in fin. fol. 281.
Creditor ex causa alimentorum praefertus est omnibus creditoribus etiam hypothecarij anterioribus, cap. 27. n. 29. in fin. f. 281.

T t t

Cre-

INDEX:

- Creditor ex causa custodia, & salarii praefertur alijs creditoribus anterioribus, cap. 27. num. 29. in fin. fol. 181.*
- Creditores.**
- Creditores maioris partis, an remittere possint debitum in prauidicium minoris partis, cap. 2. nu. 114. fol. 24.*
- Creditores maioris partis, an possint prauidicare minori in quota debiti remittenda, cap. 2. n. 115. f. 24.*
- Creditores hereditarij excludunt filium a legitima, cap. 6. n. 172. f. 72.*
- Creditores debent probare uersam fuisse pecuniam in utilitatem mulieris, cap. 9. n. 180. f. 121.*
- Creditores mutantes pecuniam filijs famil. in uita patris non habent actionem, nec post eorum mortem concedatur actio contra ipsos, cap. 9. nu. 206. fol. 123.*
- Creditores in maiori summa potest agere contra transactionem, & non restituere accepta occasione transactionis, cap. 12. n. 65. f. 148.*
- Creditores auocantes portionem aliquam ex medietate honorum antiquorum suppletur, ex bonis nouiter acquisitis per eum, qui onera imposuit, c. 13. n. 29. f. 155.*
- Creditores cum assensu possunt sequestrare fructus feudi, cap. 13. n. 139. f. 162.*
- Creditores debent habere arbitrium regulatum, non autem effrenatum, cap. 14. n. 144. f. 183.*
- Creditores non possunt habere recursum ad generalitatem habentes rem specialem obligatam, c. 14. n. 145. f. 183.*
- Creditores si possunt satisfieri super fructibus non possunt corpus vendere, cap. 14. n. 149. f. 183.*
- Creditores pendente lite coram uno Iudice, an possint variare coram alio Iudice, cap. 14. num. 157. fol. 184.*
- Creditores conuento principali, an possint conuenire, fideiussorem, c. 14. n. 158. f. 184.*
- Creditores an possint vendere pignus, & variare contra fideiussores, cap. 14. n. 155. f. 184.*
- Creditores an possint relinquere uiam ordinariam, & ad uiam exequutiuam transire, cap. 14. n. 161. fol. 185.*
- Creditores contra mulierem possunt petere, quod bona mariti astimentur, cap. 21. n. 24. f. 221.*
- Creditores conuenientes ante tempus suum debitorem incidunt in poenam duplicatae dilationis, qua prius habebat debitor, cap. 28. n. 82. f. 305.*
- Creditores possunt agere ante diem solutionis quando dubitantur de decoctione sui debitoris, cap. 28. nu. 83. f. 306.*
- Creditores possunt petere a suo debitori suspecto de fuga cautionem de soluendo adueniente tempore, cap. 28. n. 84. f. 306.*
- Creditors an possint agere contra debitorem pendente dilatione, cap. 28. n. 90. f. 306.*
- Creditores ex causa dotali, an teneantur concurrere cum alijs creditoribus pro concedenda dilatione debitori, cap. 28. n. 142. f. 310.*
- Creditores minoris summae intelliguntur in summa debita, non autem in numero personarum, cap. 28. num. 111. f. 312.*
- Creditores possunt dare dilationem suo debitori, cap. 28. n. 185. f. 315.*
- Creditores posteriores, an possint opponere contra creditorem anteriorem exceptionem excussionis, cap. 29. n. 40. f. 322.*
- Creditores uiri an habeant ius offerendi super bonis dotalibus asscuratis, cap. 29. n. 47. f. 322.*
- Creditores imittuntur in possessionem bonorum fallitorum, cap. 29. n. 76. f. 325.*
- Creditores praefertur in bonis Bancheriorum fallitorum, qui fidem publicam sequuti, pecuniam in ipsorum mensas deposuerunt, cap. 29. n. 78. f. 325.*
- Creditores cum assensu possunt agere hypothecaria super fundo relicta excussione allodialium, cap. 29. n. 96. f. 326.*
- Creditores si possunt se satisfieri super bonis paraphrenalibus, non potest deueniri ad bona dotalia, cap. 42. n. 3. f. 463.*
- Creditum.**
- Creditum debet esse liquidum, & sic declaratum per Iudicem ad finem obtinendi sequestrum, cap. 26. n. 23. in fin. f. 268.*
- Creditum funerariu praefertur doti, c. 27. n. 29. f. 281.*
- Culpa.**
- Culpa suum debeat sequi authorem, cap. 33. n. 104. f. 430.*
- Curator.**
- Curator hereditatis iacentis habet facultatem petendi restitutionem in integrum, cap. 9. n. 145. f. 119.*
- Curator est dandus hereditati iacenti, cap. 29. n. 36. f. 321.*
- D**
- Data.**
- D** *Ata occasione contractus si non adimpletur possunt repeti, cap. 19. n. 21. f. 212.*
- Debitor.**
- Debitor soluens partem debiti etiam si non esset obligatus per scripturam validam, approbat ipsam scripturam, & potest debitor abstringi ad soluendum residuum, cap. 9. n. 217. f. 124.*
- Debitor per partem debiti solutam ratificat id, quod promiserat: non obstante, quod per dictam promissionem non poterat a principio abstringi, cap. 9. n. 218. f. 124.*
- Debitor non dicitur ante diem solutionis, cap. 28. nu. 30. f. 305.*
- Debitor debet omnia narrare ad finem impetrandi moratorium, seu dilationem, cap. 28. n. 90. f. 306.*
- Debitor tenetur satisfacere de soluendo in fine dilationis concessa a Principe, cap. 28. n. 104. f. 307.*
- Debitor non habens fideiussorem quid facere debet ad finem non admittendi dilationem concessam, cap. 28. n. 113. f. 308.*
- Debitor debet impetrare absolutionem iuramenti ad tollendas difficultates, quae possunt oriri in uento dilatione, cap. 28. n. 127. f. 309.*
- Debitor in supplicatione porrigena Principi pro dilatione obtinenda debet enarrare renunciationem factam, cap. 28. n. 137. f. 310.*
- Debitor in dilatione concessa per Principem tenetur prestare fideiussores, cap. 28. n. 175. f. 314.*
- Debitor in dilatione concessa per creditores non tenentur prestare fideiussores, cap. 28. n. 176. f. 314.*
- Debitor an teneatur prestare alium fideiussorem, si primus fideiussor, effectus fuit non soluendo, & quid in dote, cap. 28. n. 178. f. 314.*
- Debitor, qui renunciauit dilationi, seu moratorio etiam sibi concessa non uiti, an ea non obstante possit debitor uti dicta moratoria, cap. 28. num. 179. fol. 314.*

De-

INDEX.

- Debitor probando praeventionem auditur. cap. 33. nu. 14. f. 387.*
- Debitor volens soluere nullum iuris remedium querit. cap. 23. n. 39. f. 389.*
- Debitor abstrictus ad soluendum in pecunia numerata, & eius vires non sufficiunt. an iuuatur beneficio Auth. hoc nisi C. de solut. cap. 36. num. 2. fol. 435.*
- Debitor ad hoc ut possit uti beneficio auth. hoc nisi C. de solut. multa probare debet. cap. 36. num. 3. fol. 435.*
- Debitor debet offerre bona ad electionem creditoris tam mobilia quam immobilia, cap. 36. num. 7. fol. 435.*
- Debitor tenetur denunciare iudicialiter suo creditori & quod dicat carere pecunia. cap. 36. num. 9. fol. 435.*
- Debitor an praesumatur mentire, si dicat non habere pecuniam. cap. 36. n. 11. f. 435.*
- Debitor an praesumatur habere pecuniam numeratam cap. 36. n. 12. f. 435.*
- Debitor an teneatur cauere de euictione pro suis bonis assignandis suo creditori. cap. 36. num. 15. fol. 435.*
- Debitor secundum legem 12. tabularum tenebatur seruire creditoribus, & eis prestare operas donec creditores essent satisfacti. cap. 36. num. 24. fol. 436.*
- Debitor ante omnia constare debet de eius extrema inopia antequam admitatur ad beneficium cessionis bonorum cap. 36. n. 31. f. 436.*
- Debitor non obstante tali renunciatione potest uti miserabile beneficio cessionis bonorum. cap. 36. num. 37. f. 437.*
- Debitor an possit se obligare ad carceres perpetuos. cap. 36. n. 39. fol. 438.*
- Debitor non obstante renunciatione iurata an possit cedere bonis. cap. 36. nu. 40. f. 438.*
- Debitor per cessionem bonorum facta, priuatur omni beneficio, & munere ciuili. cap. 36. num. 45. fol. 438.*
- Debitor an possit cedere bonis contra fiscum. cap. 36. nu. 59. f. 439.*
- Debitor fisci ex causa contractus, an possit cedere bonis cap. 36. n. 67. f. 439.*
- Debitor tenetur omnia bona sua indicare creditoribus. cap. 36. n. 62. f. 440.*
- Debitor collegiarum an possit cedere bonis. cap. 36. n. 68. fol. 440.*
- Debitor, qui cessit bonis non ignominiose an possit conueniri super bonis acquisitis post cessionem. cap. 36. n. 69. f. 440.*
- Debitor negans debitum, vel super eo litigaret an possit uti beneficio cessionis bonorum. cap. 36. nu. 70. fol. 440.*
- Debitor an post sententiam condemnationis debiti possit cedere bonis. cap. 36. n. 72. fol. 440.*
- Debitor pendente appellatione an possit cedere bonis cap. 36. n. 73. fol. 440.*
- Debitor dissipans bona sua in fraudem creditorum an admitatur ad beneficium cessionis. cap. 36. nu. 74. f. 440.*
- Debitor contrahens debitum sub spe beneficij cessionis bonorum, an possit cedere bonis. cap. 36. nu. 77. fol. 441.*
- Debitor qui dolose contraxit debita, an possit, uti beneficio cessionis bonorum. cap. 36. num. 78. fol. 441.*
- Debitor si ludendo & luxuriose viuendo, an possit cedere bonis cap. 36. n. 79. f. 441.*
- Debitor an possit cedere bonis si fuit administrator officij, & pecunia fuit ei obuenta tanquam officiali. cap. 36. n. 80. f. 441.*
- Debitor acceptans dilationem quinquennalem, an postea admittatur ad beneficium cessionis bonorum. cap. 36. n. 81. f. 441.*
- Debitor acceptans dilationem quinquennalem, an videatur renunciaffe beneficio cessionis bonorum. cap. 36. n. 82. fol. 441.*
- Debitor obligatus ad factum, an potest cedere bonis, cap. 36. n. 83. f. 441.*
- Debitum.**
- Debitum exactum non recipit compensationem. cap. 6. n. 158. f. 72.*
- Deceptio.**
- Deceptio mulieris, praesumitur de iure, ne dum re, & consilio. cap. 9. n. 191. f. 122.*
- Decisio.**
- Decisio 38. Reg. Roniti explicatur. cap. 6. num. 33. fol. 61.*
- Decisio Bald. in cap. 1. qui cur. vend. refertur. cap. 6. n. 197. f. 74.*
- Decisio S. R. Cons. Neapolitani enunciatur. cap. 9. num. 140. fol. 119.*
- Decisio Speſtabilis Regentis Sanſelicij enunciatur. cap. 9. n. 177. f. 121.*
- Decisio S. R. Cons. Neapolitani enunciatur. cap. 12. nu. 23. f. 144.*
- Decisio S. R. Cons. Neapolitani iunioris consiliarijs duarum aularum enunciatur. cap. 13. num. 133. fol. 162.*
- Decisio S. R. Cons. Neapolitani enunciatur. cap. 13. num. 134. fol. 162.*
- Decisio Reg. Coll. Cons. Neap. refertur cap. 25. n. 61. fol. 255.*
- Decisio Reg. Collat. Cons. Neap. enunciatur cap. 25. nu. 63. f. 256.*
- Decisio auerſariorum est summaria, & de plano procedere debet non secundum orationem iudiciorum, neque iuris ordine seruato. cap. 26. num. 3. f. 65.*
- Decisio S. R. Cons. Neap. enunciatur. cap. 26. nu. 39. fol. 269.*
- Decisio S. R. Cons. Neapolitani enunciatur. cap. 26. nu. 52. f. 71.*
- Decisio S. R. C. Neapolitani enunciatur. cap. 28. nu. 43. fol. 310.*
- Decisio S. R. Cons. Neap. de Franchis 179. enunciatur circa dilationem quinquennalem viendam. cap. 28. n. 155. f. 312.*
- Decisio S. R. C. Neap. de Affl. 258. ponderatur circa dilationem concedendam. cap. 28. n. 156. f. 312.*
- Decisio S. R. C. Neap. de Franch. 151. ponderatur circa dilationem concedendam. cap. 28. nu. 157. fol. 312.*
- Decisio Collateral Cons. Neap. enunciatur. c. 29. nu. 165. f. 324.*
- Decisio Affl. 238. ponderatur. cap. 30. num. 84. fol. 348.*
- Decisio Collater. Cons. facta in personam meritij. R. Cons. Cioffi. cap. 32. n. 89. f. 365.*
- Decisio Vinc. de Franch. 527. circa materiam compensationis quomodo procedat cap. 32. num. 154. f. 373.*
- Tit 2 De-

I N D E X.

Decisio Marebio Torello in materia compensationis ponderatur. cap. 32. n. 166. f. 373.
Decisio Affl. 121. circa materiam compensationis quomodo procedat. cap. 32. nu. 169. f. 374.
Decisio S. Conf. Neapolitani enunciatur. cap. 33. nu. 11. f. 286.
Decisio S. R. Conf. Neapolit. enunciatur. cap. 34. nu. 232. f. 415.
Decisio enunciatur. cap. 42. nu. 25. f. 466.
Decisiones S. R. C. Neap. enunciatur in materia renunciationis. cap. 50. nu. 11. f. 490.
Decisio S. R. Conf. Neap. in causa sororum de Assero enunciatur. cap. 50. nu. 17. f. 491.
Defensiones.
Defensiones famoso latroni an sint deneganda. cap. 25. nu. 72. f. 257.
Defensionibus.
Defensionibus an renunciare possit Reus. cap. 25. nu. 64. f. 256.
Definitio.
Definitio mutui. cap. 9. nu. 234. f. 125.
Definitio Iuramenti. cap. 9. n. 4. f. 106.
Definitio renunciationis. cap. 9. n. 256. f. 137.
Definitio solennitatis. cap. 18. n. 4. f. 200.
Definitio Privilegij. cap. 23. nu. 2. f. 237.
Definitio Miserabilis. cap. 24. n. 37. f. 248.
Definitio Banni. cap. 25. num. 28. & num. 30. fol. 253.
Definitio fori. cap. 25. nu. 84. f. 258.
Definitio inuocationis. cap. 26. nu. 8. f. 265.
Definitio inscriptionis, & descriptionis. cap. 26. num. 36. f. 268.
Definitio Mendacis. cap. 29. nu. 59. f. 323.
Definitio Notoria. cap. 29. nu. 122. f. 329.
Definitio Privilegij Pralationis. cap. 30. num. 1. f. 336.
Definitio compensationis. cap. 32. num. 130. fol. 369.
Definitio compensationis. cap. 32. num. 176. fol. 335.
Defunctus.
Defunctus an possit obligare personam, & bona heredis. cap. 3. nu. 2. f. 32.
Defectus.
Defectus materiae efficit deficere materiatum. cap. 1. nu. 25. f. 4.
Declinatoria.
Declinatoria fori an admittatur in causa reconventionis. cap. 25. n. 92. f. 260.
Decretatio.
Decretatio intelligitur et formis supplicationi maxime in gratia, & assensu. cap. 14. num. 13. in fin.
Decretum.
Decretum Iudicis debet cadere in probationibus factis, & requiruntur pro forma. cap. 4. num. 83. fol. 49.
Decretum latum absque probationibus est nullum. cap. 18. nu. 65. f. 205.
Decretum Sac. Concil. Trident. traditur. cap. 18. nu. 80. f. 206.
Decretum Sac. Congreg. Em. Cardinal. Sac. Conc. Trident. enunciatur. cap. 20. n. 4. f. 215.
Decretum an requiratur in alienatione bonorum fideicomissi. cap. 27. nu. 85. f. 286.
Decretum Iudicis est necessarium in alienatione bonorum pupillorum minorum, & Ecclesiae, & tol-

lit omnes suspiciones. cap. 27. nu. 88. f. 286.
Decretum Iudicis requiritur in alienatione bonorum minorum. cap. 27. n. 89. f. 286.
Decretum Iudicis in alienatione bonorum minoris, pupilli, & Ecclesiae, an sit de substantia alienationis. cap. 27. n. 97. f. 287.
Decretum Iudicis, est faciendum cum cognitione causa in alienatione bonorum minorum pupillorum, & Ecclesiae. cap. 27. n. 98. f. 287.
Decretum Iudicis in alienatione bonorum minoris, pupilli, an antecedere debeat. cap. 27. num. 99. fol. 287.
Decretum Iudicis est quadam permissio, seu habilitatio ad actum. cap. 27. nu. 100. f. 287.
Decretum Iudicis in alienatione bonorum minoris pupilli, & Ecclesiae, an antecedere debet, vel possit sequi. cap. 27. nu. 101. f. 287.
Decretum Iudicis in alienatione an requiratur in alienatione dotis. cap. 27. n. 105. f. 287.

Delegatio.

Delegatio ad hoc, ut inducatur tria concurrere debet. cap. 22. nu. 43. f. 224.
Delegatio quomodo fiet. cap. 22. n. 47. f. 224.
Delegatio habet vim solutionis, sedum respectu eius cuius fit delegatio, sed etiam respectu ipsius Delegati. cap. 22. nu. 48. f. 235.
Delegatio est facienda presenti, & acceptanti. cap. 22. nu. 51. f. 235.
Delegatione facta duplex oritur actio. cap. 22. num. 47. f. 235.

Denunciatio.

Denunciatio est facienda venditori ante sententiam vel Conclusionem in causa ad hoc, ut venditori super sit tempus ad se defendendum. cap. 22. num. 7. f. 230.
Denunciatio an remitti possit a venditore. cap. 22. nu. 9. f. 230.
Denunciatio fuit inducitur favore venditoris, & an possit renunciari. cap. 22. nu. 11. f. 230.
Denunciatio quando requiratur ad finem retrahendi. cap. 30. nu. 30. f. 347.
Denunciatio est necessaria aliter non priuatur Iure pralationis. cap. 30. nu. 31. f. 340.
Denunciatio an in scriptis est facienda. cap. 30. num. 33. f. 340.
Denunciatio est facienda emp. ori quando venditor redimere velit. c. p. 34. nu. 79. f. 410.
Denunciatio est necessaria ad inducendam scientiam. cap. 34. n. 180. f. 410.
Denunciatio non solum est facienda ad inducendam scientiam, sed etiam ad certificationem negotij. cap. 34. nu. 181. f. 410.
Denunciatio est substantialis, & formalis, & tanquam de forma est obseruanda, & ea non obseruata corruit actus. cap. 34. nu. 183. f. 410.
Denunciatio requiritur in materia emptionis. cap. 34. nu. 184. f. 410.
Denunciatio est facienda etiam scienti ad finem incitandi aliquem ut aliquid faciat, vel non faciat. cap. 34. nu. 185. f. 410.
Denunciatio est facienda iudicialiter. cap. 34. n. 188. f. 410.

Denun-

I N D E X.

- Denunciatio citatio, vel requisitio pro expensis faciendis an sit de forma cap. 34. n. 195. f. 411.*
Denunciatio sine citatio, vel requisitio an sit facienda in scriptis. cap. 34. n. 197. f. 411.
Denunciatio an sit facienda unicuique heredi insolitum mor. no venditore relicto pluribus hereditibus. cap. 34. nu. 200. f. 411.
Denunciatio litis nota facta emptori an possit fieri venditori quolibet tempore. cap. 34. num. 201. f. l. 412.
Denunciatio trina requiritur in venditione pignoris. cap. 34. nu. 202. f. 412.
Denunciatio trina non est facienda eodem contextu, sed cum intervallo trium dierum. cap. 34. num. 203. f. 412.

Denunciationis .

- Denunciationis forma qualis esse debet. cap. 34. nu. 199. f. 411.*

Dilationi .

- Dilationi obtenta non potest renunciari in praedictum illius cui aliquod ius fuit acquisitum ex tali dilatione. cap. 25. nu. 128. f. 262.*
Dilationi quinqueannali an renunciari possit. cap. 28. nu. 133. f. 314.

Diligentia.

- Diligentia Creditoris ei nocere non debet. cap. 3. nu. 54. f. 35.*

Demanialia .

- Demanialia feudi non prescribuntur. cap. 34. num. 101. f. 404.*

Depositans .

- Depositans non potest se tueri, depositum mancum factum fuisse per errorem. cap. 34. num. 273. fol. 420.*

Depositum.

- Depositum integri pretij est faciendum ad finem redimendi. cap. 34. nu. 261. f. 419.*
Depositum an sit faciendum integrum pro constituendo emptore in mora. cap. 34. num. 266. fol. 419.
Depositum non integrum an sit recipiendum, etiam si deficiat in uno tantum nummo. cap. 34. n. 267. f. 420.
Depositum est faciendum integrum, tam de sorte principali, quam de usuris. cap. 34. num. 272. fol. 420.
Depositum factum purum, & liberum periculo cuius standum sit venditoris, vel emptoris. cap. 34. nu. 275. f. 421.

Depositarius.

- Depositarius est simplex custos, & in eum non transfertur dominium. cap. 29. nu. 68. f. 324.*
Depositarius irregularis quis dicatur. cap. 29. nu. 79. f. 325.

Derogatio.

- Derogatio privilegij circa personas privilegiatas specialis requiritur mentio. cap. 24. nu. 20. f. 246.*

Describere .

- Describere inscribere, & sequestrare differunt inter se. cap. 26. nu. 34. f. 268.*

Detrimentum.

- Detrimentum causatum ex facto Principis non cadit in damnum venditoris. cap. 15. num. 39. fol. 191.*

Deus .

- Deus an ex contractu obligetur. cap. 40. num. 24. fol. 454.*

Dictio.

- Dictio non aliter naturam praesam habet, & formam inducit. cap. 8. n. 83. f. 96.*
Dictio ex nunc, pro tunc posita in contractu quid operetur. cap. 14. nu. 53. f. 172.
Dictio ex nunc designat temporis incobationem, & futurum denotat effectum. cap. 14. num. 55. fol. 173.
Dictio ex nunc prout ex tunc transfert dominium a die celebrati contractus. cap. 14. num. 55. in fin. fol. 173.
Dictio ex tunc inducit extremitatem temporis & ultimum temporis implementum. cap. 14. nu. 56. fol. 173.
Dictio Nec aliter, nec alio modo posita in contractibus renunciationis, an inducat conditionem vel modum. cap. 19. n. 39. f. 213.
Dictio Nec aliter, nec alio modo habet naturam praesam. cap. 19. n. 40. f. 214.
Dictio quomodocumque, & qualitercumque sint verba generalia, quae comprehendunt ea quae alias non comprehenduntur. cap. 22. n. 15. f. 231.
Dictio nisi est dictio mera exceptiva. cap. 33. nu. 23. fol. 387.
Dictio nisi in ultimis voluntatibus, an inducat conditionem. cap. 33. n. 24. fol. 388.
Dictio nisi in contractibus an faciat resolutionem conditionalem. cap. 33. nu. 25. f. 388.
Dictio nisi posita in Pragmatica prima de praevisione, an importet conditionem actus suspensivi. cap. 33. n. 26. f. 388.
Dictio semper denotat continuationem temporum. cap. 34. n. 7. fol. 397.
Dictio semper significat sine distinctione temporis. cap. 4. n. 8. f. 97.
Dictio semper est sine distinctione alicuius casus. cap. 4. n. 9. f. 97.
Dictio semper denotat perpetuitatem. cap. 34. n. 10. fol. 397.
Dictio semper solet exponi pro perpetuo. cap. 34. n. 11. f. 397.
Dictio semper exponitur pro omni tempore & omni casu. cap. 34. n. 12. f. 397.
Dictio semper importat continuationem temporis. cap. 34. n. 13. f. 398.
Dictio semper equipollet dictioni perpetuo. cap. 34. nu. 14. f. 398.
Dictio semper habet tractum in futurum, & notat tempus in saecula saeculorum, & sine praesinitione. cap. 34. n. 15. fol. 398.
Dictio imperpetuum etiam dicit perpetuitatem quia posita pro hereditibus, & successoribus imperpetuum durat quandiu durat descendentiam. cap. 34. n. 16. f. 398.
Dictio imperpetuum, est comprehensiva omnium temporum in infinitum & perpetuum tempus denotare. cap. 34. n. 17. f. 398.
Dictio imperpetuum idem sonat quod in infinitum & intelligitur etiam post centum annos etiam ad hominis vitam. cap. 34. n. 18. f. 398.
Dictio imperpetuum in concessionibus importat utile dominium, siue plenum ius ad heredes transitorium etiam ad extraneos. cap. 34. num. 19. fol. 398.

Di-

I N D E X.

Dictio quoadcumque posita in promissione, vel in contractu, perpetuam facultatem tribuit volenti agere, & exercitare pactum redimendi, & est apta comprehendere omnem modum, & omnem qualitatem, & operatur, ac si singula tempora essent enumerata, cap. 34. n. 24. f. 398.

Dictio quoadcumque iure est apta significare infinitatem, & non habet tempus limitatum, cap. 34. nu. 22. fol. 398.

Dictio quoadcumque operatur, quod non solum de iure Canonico praescribi non possit, sed etiam in foro seculari, cap. 34. n. 27. f. 399.

Dictio quoadcumque posita in instrumentis importat nullam temporis praesumptionem, cap. 34. nu. 32. fol. 399.

Dictio quoadcumque perpetuo toties quoties, quando est prolata ab homine, seu à partibus, an inducat temporalitatem, cap. 34. n. 43. f. 399.

Dictio taxativa tantum, an operatur exclusionem omnium aliarum personarum, cap. 34. num. 125. fol. 406.

Dictio taxativa tantum excludit, non solum personas extraneas, sed etiam hereditarias, cap. 34. nu. 126. fol. 406.

Dictio tantum habet negativam implicitam, cap. 34. num. 130. f. 406.

Dictio taxativa tantum constituit pacta personalia, cap. 34. n. 131. f. 406.

Dictio taxativa tantum natura sua est restringere limitare, & excludere, cap. 34. n. 132. f. 406.

Dictio taxativa tantum, an operatur effectum exclusivum, non solum personas extraneas, sed etiam heredes, cap. 34. n. 33. f. 406.

Dictio taxativa tantum potest poni à partibus in contractibus, cap. 34. n. 144. f. 407.

Dictio tantum facit, ut non egrediatur persona venditoris, cap. 34. n. 145. f. 407.

Dictio taxativa tantum non facit transire conventionem ad heredes, cap. 34. n. 147. f. 407.

Dictio taxativa tantum restringit actum etiam favorabilem, cap. 34. n. 147. f. 407.

Dictio taxativa tantum posita à lege, vel ab homine quando impedit extinctionem, cap. 34. num. 149. fol. 407.

Dictio pro omni eo, quod possit perire in eius bonis ex qua vis causae operatur exclusionem universalem, cap. 35. n. 27. f. 408.

Dictio (vel) inter diversa ponitur, & cap. 40. num. 6. fol. 453.

Dies.

Dies quando interpellat pro homine, cap. 28. nu. 45. fol. 300.

Differentia.

Differentia nulla est inter renunciationem, & repudiationem, cap. 1. n. 4. f. 3.

Differentia est inter interesse, quod debetur iure actionis, & illud quod debetur officio Iudicis mercennarij, cap. 1. n. 85. f. 9.

Differentia pacti de non succedendo, & pacti de succedendo, cap. 2. n. 17. f. 15.

Differentia est inter iussus simplex, & iussus, seu consensus, per modum iussus, cap. 2. n. 61. f. 18.

Differentia inter renunciationem, & pactum de non petendo, cap. 2. n. 116. f. 25.

Differentia inter constitutionem inventarij, & constitutionem legitimam, cap. 3. n. 49. f. 35.

Differentia inter exclusionem legis, vel statuti, cap. 4. n. 46. f. 46.

Differentia nulla est inter spurios, & legitimos in alimentis, & his, quae naturali iure debentur, cap. 4. n. 63. f. 47.

Differentia est inter coniurationem, & conspirationem, cap. 6. n. 219. f. 76.

Differentia Nunciorum, cap. 8. n. 123. f. 99.

Differentia est inter sequestrare, vendere, describere, & inscribere, cap. 26. n. 35. f. 268.

Differentia, an sit inter iudicium rei vindicationis, & hypothecarij, cap. 32. n. 141. f. 371.

Differentia est inter legatum, & quartam, cap. 35. n. 10. f. 430.

Differentia est inter debitum in forma Camerae, & debitor Camerae Apostolicae, cap. 36. n. 53. f. 439.

Differentia emancipationis, & patriae potestatis sublata est, cap. 37. n. 8. f. 442.

Differentia est inter ius executionis actionis personalis, & actionis Realis, cap. 42. n. 21. f. 465.

Differentia inter impedimentum impedimento facti, & impedimentum impedimento iuris, cap. 43. n. 20. f. 469.

Dilatio.

Dilatio siue sit legalis, siue iudicialis dicitur peremptoria, cap. 4. n. 118. f. 180.

Dilatio concessa à lege, est illa, quae conceditur heredibus mariti ad restituendam dotem uxori, siue eius haereditibus, cap. 28. n. 3. f. 296.

Dilatio à lege, introducta fuit in beneficium heredum viri non autem uxoris, cap. 28. n. 28. f. 298.

Dilatio concessa heredibus viri datur miserationis causa, & ea pendente debent dari fideiussorem, cap. 28. n. 36. f. 299.

Dilatio siue legalis, siue iudicialis dicitur concessa miserationis gratia, quando non venit ex natura contractus, cap. 28. n. 51. f. 301.

Dilatio non potest duplicari contra fiscum, cap. 28. n. 85. f. 306.

Dilatio concessa à Principe dicitur ex gratia, cap. 28. n. 87. f. 306.

Dilatio, aut moratoria, an possit desiniri, cap. 28. nu. 89. f. 306.

Dilatio, seu moratoria, vel potest esse ad partis petitionem, vel motu proprio, in dubio ad partis petitionem, cap. 28. n. 92. f. 306.

Dilatio concessa motu proprio, prodest etiam fideiussoribus, cap. 28. n. 93. f. 306.

Dilatio, seu moratoria concessa ad partis petitionem non transit ad fideiussores, cap. 28. n. 94. f. 306.

Dilatio, seu moratoria, an transeat ad heredes, cap. 28. n. 95. f. 306.

Dilatio, seu moratoria, à quo tempore incipiat currere, cap. 28. n. 96. f. 306.

Dilatio, seu moratoria, debet exire de Cancellaria, cap. 28. n. 97. fol. 306.

Dilatio, seu moratoria concessa ex gratia incipit currere à die finitae dilationis conventionalis, cap. 28. n. 98. f. 306.

Dilatio concessa à Principe solum ad praeterita debita extenditur, cap. 28. n. 100. f. 307.

Dilatio, seu moratoria, non est concedenda per Principem perpetuo sed modico tempore, cap. 28. nu. 101. fol. 307.

Dilatio, seu moratoria, non potest concedi ultra quinquennium, cap. 28. n. 102. f. 307.

Dilatio, seu moratoria per prius concedebatur massarijs, & cultoribus messu, cap. 28. n. 103. f. 307.

Dilatio, seu moratoria Principis tacitam habet conditionem,

INDEX.

- ditionem, dummodo impetrans caueat de soluen-*
de in fine dilationis, cap. 28. n. 106. f. 307.
- Dilatio concessa pro sorte principali, an se extendat*
ad interesse, cap. 28. n. 115. f. 308.
- Dilatio, seu moratoria concessa per Principem debi-*
toribus ad soluendum, an possit ordinari, quod ex
pendente soluat inter esse, cap. 28. n. 117. f. 308.
- Dilatio, seu moratoria concessa à Principe debitori,*
an extendatur ad debita iurata, cap. 28. num. 119.
fol. 309.
- Dilatio, seu moratoria, an possit derogari lactui iura-*
to, cap. 28. n. 120. f. 309.
- Dilatio, seu moratoria concessa à Papa, an se exten-*
dat ad debita iurata, cap. 28. n. 125. f. 309.
- Dilatio, seu moratoria Principis non est concedenda,*
quando in instrumento debiti debitor renunciauit
huic exceptioni moratorie cum iuramento, cap.
28. n. 132. f. 310.
- Dilatio, seu moratoria, quando dicatur subreptitia,*
cap. 28. n. 140. f. 310.
- Dilatio, seu moratoria, an cesset in debito dotali, cap.*
28. n. 141. f. 310.
- Dilatio, seu moratoria, an cesset in debito minoris fi-*
sci, & pensionis domorum, cap. 28. n. 145. f. 311.
- Dilatio, seu moratoria, an cesset in debito bonorum*
comestibilium, & in deposito, cap. 28. n. 146. f. 311.
- Dilatio, seu moratoria, an cesset contra Neapolita-*
nos, cap. 28. n. 147. f. 311.
- Dilatio, seu moratoria, an cesset contra creditores*
conditionales, cap. 28. n. 148. f. 311.
- Dilatio quinquennalis solet concedi debitoribus, à*
maiori parte creditorum, etiam minori parte cre-
ditorum contradicente, cap. 28. n. 150. f. 311.
- Dilatio quinquennalis, an impediatur executionem*
sententiarum, cap. 28. n. 152. f. 312.
- Dilatio quinquennalis, an sit subrogata in locum ces-*
sionis bonorum, cap. 28. n. 153. f. 312.
- Dilatio non competit de presenti, sed condemnatis*
creditoribus, cap. 28. n. 181. f. 314.
- Dilatio quinquennalis est beneficium miserabile,*
cap. 28. n. 182. f. 314.
- Dilatio quinquennalis, an sit danda debitori ex causa*
depositi, cap. 29. n. 70. f. 325.
- Dilatio concessa debitori à creditoribus inuat fideius-*
soribus, cap. 36. n. 56. f. 439.
- Dilatio fit voluntate creditoris, cap. 36. n. 58. f. 439.*
- Directè.**
- Directè, quod non potest per indirectum concedi, cap.*
4. n. 59. f. 46.
- Dispositio.**
- Dispositio quilibet proficisci debet à definitione, cap.*
1. n. 1. f. 3.
- Dispositio generalis non possit verificari, nisi in vna*
re pro speciali habetur etiam in casibus, in quibus
nomiatim fieri debet, cap. 4. n. 9. f. 43.
- Dispositio generalis habetur pro speciali quando in*
vno verificari potest, cap. 4. n. 10. f. 43.
- Dispositio generalis quando non potest verificari, ni-*
si in vna specie, censetur esse specialis, cap. 4. n. 12.
fol. 43.
- Dispositio fendi hereditarij est penès testatorem,*
cap. 5. n. 17. f. 53.
- Dispositio personalis non egreditur, cap. 8. n. 43. f. 92.*
- Dispositio, quæ aliis odiosa videtur emanata ad fa-*
uorem publicum tunc tota materia dicitur fauo-
rabilis, cap. 11. n. 46. f. 138.
- Dispositio l. de his, ff. de transact. fuit introducta fauo-*
re vltimæ voluntatis, & odio heredum occultan-
tium testamenta, cap. 31. n. 2. f. 350.
- Dispositio l. de his, ff. de transact. an renunciari pos-*
sit, cap. 31. n. 3. f. 350.
- Dispositio auth. præterea, C. vnd. vir, & vxor. ad hoc*
ut locum habeat tria concurrere debent, & requi-
rantur, cap. 35. n. 5. f. 423.
- Dispositio auth. præterea, C. vnd. vir, & vx. per ver-*
bum succedit, includit successionem, tam testati,
quam intestati, cap. 35. n. 63. f. 428.
- Dispositum.**
- Dispositum in vno, in alio censetur dispositum, c. 35.*
nu. 60. f. 428.
- Dispositioni.**
- Dispositioni testatoris est standum, quando iuri se-*
conformatur, cap. 6. n. 127. f. 69.
- Dispositioni legis traditoribus, C. de pactis, an renun-*
ciari possit, cap. 46. n. 16. f. 475.
- Dispositiones.**
- Dispositiones vltimæ contrarie factæ derogant pri-*
mas, & vltimis standum esse, cap. 1. n. 57. f. 16.
- Dispensatio.**
- Dispensatio Reg. Collat. Cons. an profit in registra-*
tione assensus non facta, cap. 14. n. 112. f. 179.
- Diuisio.**
- Diuisio vitæ, & militiæ, an subordinatur habito re-*
spectu ad fructus tempore mortis patris, cap. 6.
n. 44. f. 62.
- Diuisio operatur diminutionem, cap. 48. n. 16. f. 479.*
- Doctrina.**
- Doctrina Bald. in l. 1. §. si ratum, ff. quod ius. explica-*
tur, cap. 2. n. 60. f. 18.
- Doctrina Iacob. de Beluis. explicatur, cap. 7. num. 60.*
fol. 85.
- Doctrina Bartholomæi de Capua facit ius in Regno,*
cap. 25. n. 41. f. 254.
- Doctrina Gotifred. explicatur, cap. 30. n. 48. f. 341.*
- Dolus.**
- Dolus presumitur ex enormissima lesione, cap. 8.*
n. 1. f. 88.
- Dolus, & enormis lesio quandoquidem esse videtur,*
cap. 8. n. 2. f. 88.
- Dolus est sufficiens ad rescissionem renunciationis,*
cap. 8. n. 3. f. 88.
- Dolus ex coniecturis, tanquam metus cognoscitur, &*
ex ipsis coniecturis probatur, cap. 8. n. 4. f. 88.
- Dolus arguitur ex enormissima lesione, cap. 8. n. 13.*
fol. 89.
- Dolus excipitur à iuramento, cap. 9. n. 98. f. 116.*
- Dolus proueniens ex enormi lesione presumpus di-*
citur, & proinde remitti potest, cap. 9. num. 100.
fol. 116.
- Dominia.**
- Dominia rerum acquiruntur traditione, & vsuca-*
pione, cap. 46. n. 2. f. 474.
- Dominium.**
- Dominium utile feudorum in Vassallis instituitur*
ad finem seruiendi, cap. 13. n. 100. f. 159.
- Dominium utile, quod erat penès feudatarium de-*
functum ad legitimum eius successorem transla-
tum sit, cap. 13. n. 124. f. 161.
- Dominium non transfertur ex alienatione nulla bo-*
norum fideicommissi, cap. 27. n. 10. f. 278.
- Dominium non transfertur ex contractu nullo, cap.*
29. n. 157. in fin. f. 333.
- Dominium directum retinet, qui rem concessit in*
emphyteusim, cap. 30. n. 5. f. 336.

Do.

INDEX.

- Dominium, quod transfertur ex venditione cum pacto de retrouendendo est reuocabiliter, cap. 34. nu. 218. f. 43.*
- Dominium in pacto de retrouendendo ex sola oblatione transfertur, cap. 38. n. 5. f. 475.*
- Dominium sine traditione acquiritur in pacto legis commissorie, cap. 46. n. 6. f. 475.*
- Dominium per leges transfertur absque traditione id procedit in Principe cum sit animata lex, cap. 46. n. 9. f. 475.*
- Dominium transfertur in Ecclesia, & pia causa absque traditione, cap. 46. n. 9. in fin. f. 475.*
- Domicilium.**
- Domicilium viri attenditur in exactione dotis, & sic consuetudo viri, cap. 23. n. 35. f. 241.*
- Domicilium, in quo magis principaliter frequentius residet attendendum est, licet plures domicilios habeat, cap. 23. n. 39. f. 241.*
- Domicilium contracti matrimonij attendendum est, etiam si maritus mutasset domicilium habitacionis, cap. 23. n. 40. f. 241.*
- Domicilium viri attenditur, & extera tenetur stare consuetudinibus viri, cap. 23. n. 41. f. 241.*
- Domicilium viri attenditur in exactione dotis, cap. 23. n. 64. f. 243.*
- Dominus.**
- Dominus domus pro pensione, an preferatur doti pro bonis inuectis, & in latis, cap. 27. n. 41. f. 282.*
- Dominus seminis praefertur etiam Domino soli, dummodo cum speciali hypotheca datum praecise ad seminandum, & competit praelatio, cap. 27. nu. 65. fol. 284.*
- Dominus directus post caducitatem recepit canonem censetur remississe caducitate, cap. 14. n. 65. f. 174.*
- Dominus directus, an teneatur stare locationi facta per vassillum, & ad seruientes, vel onera imposita feudo, cap. 30. n. 11. f. 337.*
- Dominus directus, vel vicinus an possit cogi ad declarandum si velit vii iure praelationis, cap. 30. n. 34. f. 340.*
- Dominus ex traditione rei praefertur Domino habente titulum tantum fallit in Ecclesia, vel Pio loco, cap. 46. n. 4. f. 474.*
- Dominus pro pensione, & pro rebus coloni commodatis ad fundum colendum praefertur alijs creditoribus, & habet praelationem, cap. 23. n. 43. f. 241.*
- Donatio.**
- Donatio omnium bonorum, tam praesentium, quam futurorum non valet, quia tollitur testandi facultas fallit Pio loco, cap. 2. n. 35. f. 17.*
- Donatio inter virum, & uxorem est prahibita, fallit quando est reciproca, cap. 2. n. 66. f. 19.*
- Donatio facta cum causa an ea cessante bona donata reuertatur ad donantem, cap. 7. n. 37. f. 82.*
- Donatio an in totum reuocatur, cap. 8. n. 128. f. 100.*
- Donatio facta per fratrem turpi personae reuocatur in totum, cap. 11. n. 51. f. 138.*
- Donatio semper valet, nisi condemnatione irritationis sequuta, cap. 13. n. 104. f. 159.*
- Donatio an sit reuocanda in totum, vel saltem quoad legitimam, quando proceditur cum persona priuilegiata, cap. 16. n. 6. f. 193.*
- Donatio corrumpitur, ex defectu solemnitate etiam si iuramento est firmata, cap. 18. n. 77. f. 206.*
- Donatio an resoluetur ex modo non impleto, cap. 19. n. 46. f. 214.*
- Donatio est prohibita inter virum, & uxorem, cap. 21. n. 49. f. 225.*
- Donatio quando censeatur simulata, & fraudolenta, cap. 34. n. 172. f. 409.*
- Donatio inter patrem, & filium, an sit valida, cap. 34. n. 172. f. 409.*
- Donatio inter patrem, & filium causa matrimonij an sit valida, & an transmittatur etiam mortuo donatario, cap. 34. n. 176. f. 409. & cap. 35. nu. 9. in fin. fol. 424.*
- Donatio propter nuptias fuit inuenta ob securitatem, & cautionem dotium, & quid si facta fuit a patre filio, cap. 35. n. 8. f. 424.*
- Donatio propter nuptias pluribus modis vocatur, cap. 35. n. 9. f. 424.*
- Donatio dicitur nulla, cum donari non possit, cap. 38. nu. 20. f. 446.*
- Donatio inofficiosa cognoscitur ex donatione omnium bonorum, vel maioris partis, cap. 44. n. 1. f. 470.*
- Donatio vii inofficiosa necumne tali remedio reuocatur, cap. 44. n. 3. f. 470.*
- Donator.**
- Donator habet beneficium ne conueniatur, nisi in quantum facere possit, deducto ne egeat, intellige in donatione ex causa, non autem in donatione remuneratoria, cap. 23. n. 16. f. 239.*
- Donatus Antonius de Marinis, laudatur in cap. 26. n. 35. f. 269. & cap. 32. n. 138. f. 370.*
- Dos.**
- Dos est onus feudi, & deberi ex visceribus feudi, cap. 6. n. 17. f. 60.*
- Dos congrua venit sub nomine paragij, cap. 6. n. 110. fol. 67.*
- Dos debet excedere legitimam, quando agitur de excludenda aliqua filia, cap. 8. n. 64. f. 94.*
- Dos materna bene potest assignari pro aere alieno, cap. 10. n. 15. f. 31.*
- Dos data filii imputatur in legitimam, cap. 11. n. 6. fol. 135.*
- Dos non potest esse minus legitima, c. 11. n. 7. f. 135.*
- Dos dicitur causa renunciationis, cap. 11. n. 9. f. 135.*
- Dos data marito aestimata dicitur vera emptio, & transfertur ius in maritum, cap. 14. n. 70. f. 175.*
- Dos constante matrimonio peti non possit, nec restitui, nisi ex causa necessaria, nec utili, cap. 21. n. 1. fol. 219.*
- Dos constituta transit cum onere suo, cap. 21. nu. 38. fol. 222.*
- Dos consistens in pecunia non expectato anno debet ipsi inueneri restituere stante inopia mortui viri, & eius hereditas ad inopiam vergat, cap. 21. nu. 58. fol. 226.*
- Dos semper praefertur ex quo ipsa habet expressam hypothecam siue sumus in fructibus naturalibus, siue industrialibus, dummodo extent, cap. 27. n. 45. fol. 283.*
- Dos & donatio propter nuptias, seu antephatum, an paribus passibus ambulent, cap. 27. n. 67. f. 285.*
- Dos & donatio propter nuptias, an habeat inter se commixtatem, cap. 27. n. 71. f. 285.*
- Dos an restituenda sit fideicommissario soluto matrimonio, cap. 27. n. 77. f. 285.*
- Dos & fideus, quis nam praefertur, cap. 27. nu. 108. fol. 287.*
- Dos quando censeatur constituta super bonis emphyteuticis, cap. 27. n. 118. f. 288.*
- Dos spiritualis in tantum gaudet priuilegio, in quantum non est a Monasterio acceptata, nam cum a Monasterio acceptetur non gaudet priuilegio, ut dos*

INDEX.

dos, sed tanquam res Ecclesia, cap. 27. num. 103. fol. 289.
Dos consistens in pecunia, quando restituenda est, cap. 28. n. 5. f. 296.
Dos consistens in bonis stabilibus statim est restituenda non expectato anno, cap. 28. num. 25. f. 298.
Dos & antephatum, an pari passu ambulent, cap. 28. n. 60. f. 303.
Dos parua, quando dicitur, cap. 35. n. 6. f. 423.
Dos filiae constituta à patre in vita, an possit esse uin- nus legitima, cap. 10. n. 36. f. 132.
Dos inofficiosa est species inofficiosa donationis, cap. 44. n. 5. f. 470.
Dos filiae relicta à patre in testamento, an possit au- geri si non est sufficiens ad se nubendum viro di- gno, cap. 10. n. 38. in fin. f. 137.
Dos estimata data in do em marito, an possit abie- nari contradicente uxore, cap. 27. nu. 119. in fin. fol. 288.

Dotans.

Dotans potest excedere quantitatem legitima atten- ta dignitate personarum, cap. 10. n. 38. f. 132.

Dotis.

Dotis debitum, propter feudū est onus feudi, cap. 6. n. 105. f. 66.

Duplex.

Duplex causa versatur in hominibus, cap. 1. nu. 99. fol. 11.
Duplex causa, plus debet operari, quam simplex, cap. 4. n. 76. f. 48.
Duplex quarta assignatur à Doctōribus, cap. 35. nu. 113. f. 431.

E

Ea.

EA, que introducta sunt ad conseruandum rigo- rem iuris, aut statuti Oblatio, Depositio, & Consignatio, non parit errori etiam rusticorum quoniam militum mulierum, aut aliorum, quibus facillime paritur, cap. 34. n. 274. f. 420.

Ecclesia.

Ecclesia, & Vniuersitas perdunt ius eorum per cō- trarium actum, cap. 9. n. 262. f. 127.
Ecclesia semper habet electionem si velit stare alienationi, cap. 18. n. 47. f. 203.
Ecclesia praefertur miserabilibus personis, & fisco, & an sit maius priuilegio viduarum, cap. 24. nu. 30. f. 247.
Ecclesia, an comprehendatur sub tali dispositione miserabilium personarum, cap. 24. n. 36. f. 248.
Ecclesia, an possit renunciare fideicommissio condi- tionali sine Episcopi licentia, cap. 38. nu. 44. f. 448.

Electio.

Electio est uxoris habere rem, vel pecuniam, cap. 28. n. 27. f. 298.
Electio fori an detur agenti in iudicio quinquennali, cap. 28. n. 154. f. 312.

Eligens.

Eligens unum alteri renunciare videtur, cap. 14. nu. 66. fol. 175.
Eligens unum de contrarijs alterum videtur renun- ciare, cap. 14. n. 140. f. 181.

Emancipatio.

Emancipatio filij quid operetur, cap. 37. n. 1. f. 442.
Emancipatio respectu filij tā si legalis fuerit, quam Canonica, an tollat ius patriae potestatis, cap. 37. nu. 6. f. 442.

Emens.

Emens subhasta amplius inquietari non debet, cap. 9. n. 43. f. 110.
Emens subhasta non debet à futuris oblationibus etiam maioris summae, & melioris conditionis mole- stari, cap. 9. n. 44. f. 110.
Emens subhasta à quouis creditore inquietari non poterit circa augmentum ortum ex tempore, quoniam emptori spectare videtur, cap. 7. nu. 52. fol. 111.
Emens à fisco non potest expellere locatorem, cap. 30. n. 12. in fin. f.

Emolumento.

Emolumento sublato per renunciationem sublatum debet esse onus annexum, cap. 6. n. 3. f. 59.

Emptor.

Emptor bonorum hereditariorum à quo emere de- bet ad hoc, ut sit securus, cap. 3. n. 76. f. 37.
Emptor pro euictione ad venditorem regressum ha- bere non potest, nisi prius venditori denunciati li- tem sibi motam de re empta, cap. 22. num. 4. fol. 230.
Emptor quando agere possit de euictione euictare, & quod nam tempus attendatur, cap. 32. nu. 140. fol. 371.
Emptor si teneatur infra certum tempus redimere post tempus praeccluditur via redimendi, cap. 34. nu. 54. fol. 401.
Emptor non tenetur retrouendere elapso tempore conuento, cap. 34. n. 97. f. 403.
Emptor ex natura contractus, an teneatur retrouen- dere, cap. 34. n. 128. f. 406.
Emptor condemnatus ad restitutionem rei intelli- gitur vna cum fructibus à die litis contestata, cap. 34. n. 249. f. 417.
Emptor non tenetur recipere particularem solutio- nem, cap. 34. n. 268. f. 420.

Equitas.

Equitas rigor iuris praeferenda est, cap. 13. nu. 140. fol. 163.

Aes alienum.

Aes alienum licet non sit in bonis, tamen est in here- ditate, cap. 10. n. 14. f. 131.
Aes alienum nunquam censetur datum in dotem, cap. 42. n. 5. f. 463.

Aestimatio.

Aestimatio facit emptionem, & venditionem, c. 14. n. 74. f. 175.
Aestimatio communis, an sola renunciatione tolli pos- sit, cap. 25. n. 77. fol. 258.
Aestimatio debetur re consumpta, cap. 32. nu. 197. f. 376.

Exactio.

Exactio nominis debitoris cessi impedita ex facto Principis ad alienantem non pertinet licet dici pos- sit euictio, cap. 22. n. 36. f. 234.

V u u

Ex-

I N D E X.

Exceptionibus.

Exceptionibus omnibus, an quilibet possit renunciari, cap. 9. n. 139. f. 126.

Exceptio.

- Exceptio requirens altiorem indaginem, non potest opponi, neque admitti in via executionis, cap. 9. n. 142. f. 119.*
- Exceptio beneficii restitutionis in integrum dupliciter opponi potest, per modum exceptionis, & per modum actionis, cap. 9. n. 153. f. 120.*
- Exceptio non est perpetua, sed temporalis, & durat eo tempore quo durat actio, cap. 9. num. 154. fol. 120.*
- Exceptio Velleiani etiam post sententiam opponi potest, cap. 9. n. 200. f. 123.*
- Exceptio Macedoniana est una de potentioribus exceptionibus, & dicitur potius defensio, quam actio, cap. 9. n. 207. f. 123.*
- Exceptio Macedoniana operatur in filiofamil. recipiente pecuniam mutuam, ut mutuans repetere illam non possit, cap. 9. n. 208. f. 123.*
- Exceptio Macedoniana non solum competit ipsi filio recipienti mutuum, verum etiam & suis fideiussoribus, cap. 9. n. 222. f. 125.*
- Exceptio Macedoniana potest opponi, non solum ante, sed post sententiam, cap. 9. n. 242. f. 126.*
- Exceptio transactionis dicitur exceptio peremptoria, cap. 12. n. 27. f. 145.*
- Exceptio retentionis potest opponi etiam post sententiam, & impedit executionem illius, cap. 12. num. 45. fol. 146.*
- Exceptio retentionis non rejicitur à statuto rei sciente omnes exceptiones, cap. 12. n. 46. f. 147.*
- Exceptio augmenti facti, & meliorationis opponi potest in executionem sententiae, cap. 14. num. 37. fol. 171.*
- Exceptio augmenti, & meliorationis non impugnat sententiam, sed modificat eam, & illius executionem, cap. 14. n. 38. f. 171.*
- Exceptio adimplementi non facti quando possit opponi, cap. 19. n. 23. f. 212.*
- Exceptio adimplementi non facti, an possit opponi contra instrumentum guarentigii, & Camerale, & contra sententiam, & executionem illius, cap. 19. n. 24. f. 212.*
- Exceptio adimplementi non facti est exceptio litis finita, & impedit litis ingressum, cap. 19. num. 32. fol. 213.*
- Exceptio non adimplementi, an possit tolli per statutum, cap. 19. n. 33. f. 213.*
- Exceptio non adimplementi potest opponi adversus instrumentum iuratum, & Cameralem obligationem, cap. 19. n. 35. f. 213.*
- Exceptio non adimplementi, est exceptio, quae oritur ex ventre eiusdem instrumenti, & per hoc dicitur opponere ex instrumento, non autem contra instrumentum, cap. 19. n. 36. f. 213.*
- Exceptio non adimplementi tensetur opposita à ipso iure Iudicis officio, absque partis instantia, cap. 19. n. 37. f. 213.*
- Exceptio Beneficii, ne quis conveniatur, nisi in quantum facere possit, opposita carcerari non potest, cap. 23. n. 15. f. 239.*

- Exceptio Beneficii, ne quis conveniatur, nisi in quantum facere possit, an post sententiam, & in omni tempore opponi possit, cap. 23. n. 18. f. 239.*
- Exceptio beneficii, ne quis conveniatur, nisi in quantum facere possit, est modificatiua sententiae, & impedit eius executionem, & talis exceptio est favorabilis, cap. 23. n. 19. f. 239.*
- Exceptio beneficii, ne quis conveniatur, nisi in quantum facere possit, an contra instrumenta opponi possit, cap. 23. n. 20. f. 239.*
- Exceptio beneficii, ne quis conveniatur, nisi in quantum facere possit est exceptio favorabilis, cap. 23. num. 21. f. 239.*
- Exceptio nulla potest opponi contra obligationem Cameralem, cap. 26. n. 31. fol. 274.*
- Exceptio, quae in promptu probari potest admittitur contra instrumentum liquidum, cap. 26. num. 84. fol. 274.*
- Exceptio excussionis, an possit opponi contra fiscum, cap. 29. n. 41. f. 322.*
- Exceptio excussionis potest opponi mulieri agenti pro assecuratione dotis ob vergentiam viri ad inopiam super bonis à tertio possessis, cap. 29. n. 44. fol. 322.*
- Exceptio excussionis est de apicibus iuris, an semper & in omni casu possit opponi, & quandocumque, cap. 29. n. 108. f. 327.*
- Exceptio excussionis, an possit opponi in quacunque parte iudicij, vel ante litis contestationem, cap. 29. n. 109. fol. 327.*
- Exceptio excussionis non proposita in causa principali, an possit opponi in causa appellationis, cap. 29. n. 110. f. 328.*
- Exceptio excussionis consideranda est, an sit dilatoria, aut anomola, aut decisoria, cap. 29. num. 112. fol. 328.*
- Exceptio excussionis, an impediatur litis ingressum, cap. 29. n. 113. f. 328.*
- Exceptio excussionis, an admittatur in notorijs, cap. 29. n. 115. f. 328.*
- Exceptio peremptoria quid sit, cap. 32. num. 2. fol. 357.*
- Exceptio inepti libelli, & obscuri, primo opponenda est in iudicij, & potest opponi ante, & post litem contestatam, cap. 32. n. 4. f. 357.*
- Exceptio inepti libelli non solum potest opponi in quacunque parte iudicij, verum etiam & in causa appellationis, cap. 32. n. 5. f. 358.*
- Exceptio respiciens per sonam litigantis, dicitur omnis exceptio legitimationis personae, cap. 32. num. 6. fol. 358.*
- Exceptio legitimationis personae in iudicij etiam summarijs examinatur, cap. 32. num. 9. f. 358.*
- Exceptio legitimationis personae, an possit opponi post litem contestatam, cap. 32. num. 12. f. 359.*
- Exceptio legitimationis personae, an possit opponi post tres sententias conformes, cap. 32. num. 13. f. 359.*
- Exceptio legitimationis personae non tangit rem, sed cohaeret personae, cap. 32. n. 14. f. 359.*
- Exceptio non proposita an renunciata videatur, cap. 32. n. 15. f. 359.*
- Exceptio respiciens personam Iudicis est exceptio declinatoria fori, seu in competentijs, & est invidua, cap. 32. n. 19. f. 359.*

Ex.

I N D E X.

- Exceptio incompetentiæ Iudicis est opponenda ante suspicionem seu recusationem Iudicis, cap. 32. nu. 20. f. 359.*
- Exceptio incompetentiæ Iudicis dicitur declinatoria, & facilius Iudex remouetur per istam incompetentiã quam per recusationem, cap. 32. num. 21. fol. 359.*
- Exceptio incompetentiæ Iudicis prius est determinanda, & decidenda, cap. 32. n. 22. f. 359.*
- Exceptio incompetentiæ Iudicis impedit litis ingressum, cap. 32. n. 23. f. 359.*
- Exceptio recusationis Iudicis quando est opponenda, cap. 32. n. 25. f. 359.*
- Exceptio recusationis Iudicis, quando censeatur renunciata, cap. 32. n. 26. f. 359.*
- Exceptio solutionis, an perimat actionem ipso iure, cap. 32. n. 92. f. 366.*
- Exceptio solutionis dicitur, exceptio defectus actionis, cap. 32. n. 94. f. 366.*
- Exceptio solutionis, quando opponi possit, cap. 32. nu. 95. fol. 366.*
- Exceptio solutionis, an impediatur executionem sententiæ, cap. 32. n. 96. f. 366.*
- Exceptio solutionis opposita post sententiã datur terminus ad probandam solutionem, & interim supersedeatur in exequenda sententiã etiam si fuisset exequuta in parte, cap. 32. n. 97. f. 366.*
- Exceptio discussionis inuentarij, an impediatur executionem sententiæ, cap. 32. n. 114. f. 367.*
- Exceptio discussionis inuentarij, an possit opponi aduersus pactum executiuum, cap. 32. n. 117. f. 367.*
- Exceptio beneficij inuentarij, an renunciari possit, cap. 32. n. 117. in fin. f. 367.*
- Exceptio retentionis, an impediatur executionem sententiæ, & an possit opponi post sententiã, cap. 32. n. 118. f. 368.*
- Exceptio retentionis, an transeat ad singularem successorem sine cessione, cap. 32. n. 119. f. 368.*
- Exceptio compensationis si non opponatur, an ipso iure sit aduersus sententiã transactam in rem iudicatam, cap. 32. n. 132. f. 369.*
- Exceptio ne quis conueniatur, nisi in quantum facere possit potest opponi post sententiã, & illam modificat, cap. 32. n. 143. f. 372.*
- Exceptio discussionis inuentarij potest opponi post sententiã, & modificat dictam sententiã, cap. 32. n. 144. f. 372.*
- Exceptio inuentarij proposita ante sententiã, & reiecta, an heres possit eam de nouo proponere, cap. 32. n. 146. f. 372.*
- Exceptio aliqua, an admittatur contra instrumentum camerale, cap. 32. n. 147. f. 372.*
- Exceptio compensationis, an possit opponi post sententiã, & contra instrumentum camerale, cap. 32. n. 148. f. 372.*
- Exceptio compensationis, an possit opponi contra instrumentum presentatum seruata forma ritus M. C. V. Neap. cap. 32. n. 153. f. 373.*
- Exceptio solutionis, & satisfactiois in promptu producta admittitur contra instrumentum presentatum via ritus M. C. V. cap. 32. n. 157. f. 373.*
- Exceptio periurij repellit aliquem ob agendo, cap. 32. n. 214. f. 378.*
- Exceptio periurij, an impediatur litis ingressum, & illius contestationem, cap. 32. n. 218. f. 378.*
- Exceptio periurij non dum possit opponi ante litem contestatam, ad declinandam iurisdictionem, sed etiam contra rescriptum delegati, cap. 32. nu. 219. fol. 378.*
- Exceptio pacti de non petendo, dicitur exceptio litis finitæ, & perimit omne ius actoris, cap. 32. n. 224. fol. 378.*
- Exceptio pacti de non petendo, quando est opponenda in principio litis, vel post sententiã, cap. 32. n. 225. f. 378.*
- Exceptio rei iudicata est exceptio litis finitæ, cap. 32. n. 228. f. 378.*
- Exceptio rei iudicata impedit litis ingressum, & dationem termini, etiam dati in contumaciam, cap. 32. n. 229. f. 378.*
- Exceptio rei iudicata, an sit reseruanda ad merita causæ, cap. 32. n. 233. f. 378.*
- Exceptio rei iudicata ad hoc, ut militet tria concurrere debent, cap. 32. n. 235. f. 379.*
- Exceptio rei iudicata, quando non obstat, cap. 32. nu. 239. f. 379.*
- Exceptio transactionis est peremptoria introducta a lege impedit litis cursum, cap. 32. n. 242. f. 380.*
- Exceptio transactionis, an possit reduci ad arbitriam boni viri, cap. 32. n. 243. f. 380.*
- Exceptio transactionis est iudicanda ante litis contestationem, & sic ante terminum probatorium, cap. 32. n. 245. f. 380.*
- Exceptio renunciationis dicitur exceptio litis finitæ, cap. 32. n. 247. f. 380.*
- Exceptio renunciationis est exceptio peremptoria impedit litis ingressum, cap. 32. n. 247. f. 380.*
- Exceptio renunciationis, an impediatur imissionem in feudis, cap. 32. n. 248. f. 380.*
- Exceptio domini, incontinenti probata opponi potest etiam contra agentem remedio, l. fin. C. de edict. Diui Adrian. tollend. & consequenter impedit imissionem, cap. 32. n. 249. f. 380.*
- Exceptio renunciationis etiam requirens altiore indagine, an impediatur imissionem in re feudali, cap. 32. n. 250. f. 380.*
- Exceptio renunciationis impromptu producta inducere Notarium iuris defectus agendi, cap. 32. nu. 262. fol. 381.*
- Exceptio renunciationis obstat tam in petitorio, quam in possessorio, cap. 32. n. 271. f. 382.*
- Exceptio renunciationis, quando admittitur, cap. 32. n. 272. f. 382.*
- Exceptio renunciationis constans per instrumentum admittitur cum sit probatio facta, & producta in continente, cap. 32. n. 273. f. 382.*
- Exceptio notoria est illa, quæ constat per instrumenta, cap. 32. n. 274. f. 382.*
- Exceptio probata per instrumenta non requirit altiore indagine, nec in facto, nec in iure, nec est reseruanda ad merita causæ, & obstat in possessorio, cap. 32. n. 281. f. 383.*
- Exceptio domini producta ex instrumentis, & actis iudicialibus obijci potest in iudicio possessorio, cap. 32. n. 282. f. 383.*
- Exceptio domini dicitur notoria, quando constat ex sententijs, vel inuestituris, cap. 32. nu. 283. f. 383.*
- Exceptio defectus domini incontinenti probata impedit remedium tam imissionis, quam manutentionis, cap. 32. n. 285. f. 384.*
- Exceptio cessionis bonorum, an possit opponi, cap. 36. n. 31. f. 437.*
- Exceptio cap. Odoard. de solut. quando opponi possit, cap. 36. n. 50. f. 438.*

INDEX.

- Exceptio non numerata dotis opponi permiffa est à marito, siue ab eius heredibus intra limitatum tempus, cap. 41. n. 1. f. 47.*
- Exceptio rei non traditæ, quando competat, cap. 47. n. 1. f. 476.*
- Exceptio rei non traditæ competit emptori, cap. 47. n. 2. f. 476.*
- Exceptio rei non traditæ admittitur etiam contra statutum excludentem omnes exceptiones, cap. 47. n. 3. f. 476.*
- Exceptio rei non traditæ admittitur etiam contra instrumentum, cap. 47. nu. 4. f. 476.*
- Exceptio rei non traditæ admittitur etiam in executionem sententiæ, cap. 47. n. 5. f. 476.*
- Exceptio rei non traditæ potest opponi in condemnatione solutionis pretij, cap. 47. n. 6. f. 476.*
- Exceptio rei non traditæ habet eandem naturam, ac exceptio adimplementi non sequuti, & pretij non soluti, cap. 47. n. 7. f. 476.*
- Exceptio rei non traditæ, & pretij non soluti potest opponi post sententiam, & impedit litis ingressum, cap. 47. nu. 8. f. 476.*
- Exceptio rei non traditæ, & pretij non soluti habet ortum ex ipso instrumento, ex quo nascitur actio, cap. 47. n. 9. f. 476.*
- Exceptio rei non traditæ an renunciari possit, cap. 47. n. 15. f. 477.*
- Exceptio non numerata pecuniæ non conceditur, sicut conceditur in mutuo, quando mutuum peruenit ex alia causa, cap. 41. n. 11. f. 459.*
- Exceptio non numerata pecuniæ, an possit opponi contra litteras cambi, cap. 41. n. 19. f. 459.*
- Exceptio rei non traditæ, & pretij non soluti est privilegiata, sicuti est ipsa actio, cap. 47. n. 10. f. 476.*
- Exceptio hostica fauorabilis est, cap. 49. n. 1. f. 484.*
- Exceptio hostica prodest etiam litis consortibus, & fideiussoribus, cap. 49. nu. 4. f. 484.*
- Exceptio hostica competit militibus matriculatis, cap. 49. n. 5. f. 484.*
- Exceptio hostica opponi potest etiam post litem contestatam, cap. 49. n. 10. f. 485.*
- Exceptio hostica, an opponi possit post conclusum in causa, & post sententiam, cap. 49. n. 20. f. 486.*
- Exceptio hostica conceditur militi sub monito litiganti contra alium non militem, cap. 49. num. 21. fol. 485.*
- Exceptio hostica mulieri agentis pro restitutione dotis obstat, cap. 49. n. 27. f. 487.*
- Exceptio hostica conceditur militibus licet non sint submoniti, cap. 49. n. 30. f. 487.*
- Exceptio hostica extenditur ad omnes artifices, qui necessarii sunt in exercitu, cap. 49. n. 31. f. 487.*
- Exceptio hostica conceditur etiam militibus naualibus, cap. 49. n. 33. f. 487.*
- Exceptio hostica admittitur etiam contra liquidationem instrumenti, & contra obligationes penes alia, cap. 49. n. 34. f. 487.*
- Exceptio hostica conceditur militi accedente in exercitu voluntarie, & suis expensis, cap. 49. num. 35. fol. 487.*
- Exceptio hostica admittitur etiam contra apocam bancalem, cap. 49. n. 36. f. 488.*
- Exceptio hostica non admittitur, quando in instrumento est renunciata, cap. 49. n. 37. f. 488.*
- Exceptio hostica non potest opponi in debito contracto in exercitu, cap. 49. n. 38. f. 488.*
- Exceptio hostica non competit Actori, cap. 49. n. 39. fol. 488.*
- Exceptio hostica non competit Authori laudato, cap. 49. n. 40. f. 488.*
- Exceptio hostica, an renunciari possit, cap. 49. n. 41. fol. 488.*
- Exceptiones.**
- Exceptiones plures sunt species, cap. 32. num. 1. f. 357.*
- Exceptiones, quæ possunt opponi post sententiam enumerantur, cap. 32. n. 14. f. 372.*
- Exceptiones apponentes contra instrumentum liquidum, & produci via ritus per Pragmat. 1. sub tit. de liquid. instrum. sunt sublata, cap. 32. num. 156. fol. 373.*
- Exceptiones requirentes altiore indagine, quæ sint, cap. 32. n. 187. f. 384.*
- Exceptiones requirentes altiore indagine in iudicio executiuo non sunt admittenda ad impediendam executionem sententiæ, nec in iudicio manutationis, & possessorij, cap. 32. num. 291. f. 384.*
- Exclusio.**
- Exclusio generalis legis etiam legitimam excludit, cap. 4. n. 48. f. 47.*
- Exclusio legis fortius operatur, quam exclusio hominis, cap. 4. n. 49. f. 46.*
- Exclusio tacita legis, an noceat tertio, cap. 4. nu. 50. fol. 45.*
- Exclusio generalis, aut prohibitio non includit alimenta, cap. 4. n. 53. f. 46.*
- Exclusio faminarum oritur, vel propter existentiã masculorum, vel mulieris maioris natæ concurrētis in eodem gradu, cap. 8. n. 65. f. 94.*
- Exclusio inducit debitum super existente primogenito, & loco dicti debiti paragiũ deberi, cap. 8. nu. 66. f. 95.*
- Exclusio debet restringi ad causam, cap. 10. num. 5. fol. 30.*
- Exclusio nepotum circa legitimam in bonis Aui, vel Auiæ, ex quo oriatur, cap. 11. n. 4. f. 135.*
- Exclusio non consideratur, quando quis perpetuo nõ est exclusus, cap. 11. n. 48. f. 138.*
- Exclusio unius est alterius inclusio, cap. 32. nu. 256. fol. 281.*
- Exclusio linæ semper durat, donec adest vnus de linea, cap. 48. n. 27. f. 481.*
- Exclusio matris parit exclusionem quoad filios, & nepotes, cap. 50. n. 13. f. 491.*
- Excussio.**
- Excussio principalis debitoris non est faciendã, cap. 21. n. 47. f. 224.*
- Excussio non sufficit proponere, & allegare, sed est faciendã ordine iudicario, cap. 29. n. 3. f. 19.*
- Excussio est faciendã vsque ad sacculum, & peram, cap. 29. n. 6. f. 319.*
- Excussio, an sit faciendã mortuo debitore, cap. 29. n. 35. f. 321.*
- Excussio, an sit necessaria quando debitor est debitor certæ speciei, cap. 29. n. 83. f. 326.*
- Excussio, an sit necessaria in iudicio, ubi proceditur sola facti veritate inspecta, cap. 29. n. 84. f. 326.*
- Excussio, an sit necessaria, quando proceditur de bono, & equo, cap. 29. n. 85. f. 326.*
- Excussio, an sit necessaria in retribus debitis per plures, cap. 29. n. 86. f. 326.*
- Excussio, an sit necessaria, quando fideiussor successit principali debitori, cap. 29. n. 87. f. 326.*
- Excussio, an habet locum in terris Ecclesiæ immedia-*

I N D E X.

diatè subiectis, quam in obligatione clericorum, cap. 29. n. 90. f. 326.

Excussio an habeat locum, quando agitur iure cesso, cap. 29. n. 9. f. 326.

Excussio an habeat locum in contractibus bonæ fidei, cap. 29. n. 92. f. 326.

Excussio an habeat locum, quando agitur super nomine debitoris creditori obligato, cap. 29. num. 93. fol. 326.

Excussio non habet locum, quando dicta excussio esset impossibilis puta per prescriptionem actionis personalis, cap. 29. n. 94. f. 326.

Excussio an habeat locum in bonis feudaliibus, cap. 29. n. 95. f. 326.

Excussio an cesset in obligato per publicum instrumentum guaranteeatum, cap. 29. n. 103. f. 327.

Excussio an cesset in obligato in forma Camere, cap. 29. n. 107. f. 327.

Excussio bonorum non est necessaria, quando notoriè constat principalem non esse soluendum, cap. 29. n. 117. f. 328.

Exigibilitas.

Exigibilitas nunquam intelligitur in contractu cessionis, nisi de ea expressè mentio fiat, & contra-hentes de ea exigibilitate paciscatur, cap. 22. n. 31. fol. 233.

Expense.

Expense an sint deducenda de fructibus integris, vel non integris, cap. 6. n. 8. f. 65.

Expense funerales an sint deducenda de dote promissa restituere integra, cap. 17. nu. 19. f. 197.

Expense funeris præferantur pensioni domorum, cap. 27. n. 13. f. 281.

Expense factæ præcursodiendis messibus, vel alijs fructibus præferunt omnibus alijs creditoribus, cap. 27. n. 29. f. 281.

Extensio.

Extensio non fit in materia correctoria, cap. 4. nu. 8. fol. 453.

Extera.

Extera contrahens matrimonium cum Neapolitano gaudet privilegio viri, & sic se submittit Consuetudini Neapolitanorum, cap. 23. n. 57. f. 242.

Extrema.

Extrema necessaria, an sint probanda in attentatis, cap. 26. n. 17. f. 266.

Extrema tria requiruntur in iudicio capitulorum Regni, cap. 29. n. 31. f. 321.

Exequutio.

Exequutio sententiæ, an est facienda super feudo, cap. 13. n. 16. f. 160.

Exequutio sententiæ conceditur in subsidium super re feudali, & illius fructibus, quando alia alodialia non existunt, cap. 13. n. 117. f. 160.

Exequutio non potest fieri super rebus dotalibus ad instantiam creditorum viri, etiam pro debito commune coniugum, neque in subsidium, cap. 21. n. 35. fol. 223.

Exequutio an possit fieri super fructibus dotis, quando debitum est commune mariti, & uxoris, cap. 21. n. 36. f. 223.

Exequutio an possit fieri super dote, quando debitum constituentis dotis fuisse contractum ante dotis constitutionem, cap. 21. n. 37. f. 223.

Exequutio contra Clericum, an sit facienda per Iudicem Ecclesiasticum in bonis vel persona, licet sit reconuentus coram Iudice laico, cap. 25. n. 122. fol. 261.

Exequutio Capit. Conuentus potest fieri contra emptorem rei litigatæ, ac possessorem eo non citato, cap. 26. n. 55. f. 272.

Exequutio contra maritum pro debito uxoris in subsidium est facienda, cap. 12. nu. 9. f. 464.

Exequutio instrumenti, vel sententiæ nunquam contra tertium potest fieri, nisi eo citato, & in iudicio conuento, cap. 42. n. 13. f. 464.

Eiictio.

Eiictio quando locum habeat in contractu dotis, cap. 14. n. 71. f. 175.

Eiictio venit de natura contractus, cap. 14. num. 73. fol. 175.

Eiictio an habeat locum in contractu, ubi interuenit postmodum factum Principis, cap. 15. nu. 38. fol. 191.

Eiictio an locum habeat, quando diminutio rei succedit ex tempore, cap. 15. n. 41. f. 191.

Eiictio non habet locum, quando sciuerit id, quod à Principe facturum esse, cap. 15. n. 42. f. 191.

Eiictio est de natura contractus, & tacite inest in contractibus, cap. 22. nu. 1. f. 230.

Eiictio promissa quomodocunque, & qualitercumque, an censetur per istas dictiones remissa denuntiatio, cap. 22. n. 13. f. 231.

Eiictio promissa nominis debitoris cum clausula Veri, & Boni, quæ verba important de iure, & de facto, cap. 22. n. 28. f. 233.

Eiictio quando potest habere locum, intelligenda est de euictione annuorum introituum alienatorum, non autem rerum hypothecatarum, cap. 22. n. 34. f. 233.

Eiictio promissa per venditorem censetur etiam factum hæredis promississe, cap. 34. n. 123. f. 405.

F

FAbius Capycius Galeota Regens, & Dux Regi-na, laudatur, cap. 1. n. 76. f. 8.

Factum.

Factum, cuique suum non alteri nocere debet, cap. 9. n. 120. f. 117.

Factum Principis nullo modo priuatis personis nocere debet, & contra-hentes sunt exenti, cap. 15. n. 32. fol. 190.

Factum Principis non connumeratur inter casus fortuitus, & est facienda remissio mercedis, cap. 15. n. 34. f. 190.

Factum Principis dicitur casus fortuitus, cuius imperio resisti non potest, cap. 15. n. 35. f. 190.

Factum Principis reuocari non potest, cap. 15. nu. 37. fol. 190.

Factum Principis proueniens in pecunia depositata in publico banco, cuius periculo sit venditoris, an uerò emptoris, cap. 15. n. 44. f. 191.

Factum Principis etiam in iuxtum dicitur casus fortuitus, cap. 22. n. 37. f. 234.

Factum attenditur in contractibus, & non contem-platio, cap. 28. n. 169. f. 313.

Factum hæredis reputatur factum defuncti, cap. 34. n. 120. f. 405.

Factum nomine defuncti, per hæredem ratificare potest, cap. 34. n. 121. f. 405.

Facultas.

Facultas adimplendi conditionem potestatiuam nullo modo præscribitur, cap. 34. n. 6. f. 397.

Facultas redimendi, an sit perpetua, cap. 34. n. 38. f. 399.

Fa-

I N D E X

- Facultas redimendi an possit præscribi, cap. 34. n. 44. fol. 400.*
- Facultas redimendi ad tempus, post tempus intelligitur prohibita, cap. 34. n. 55. f. 401.*
- Familia.
- Familia, & Agnatio conseruatur per diuitias, cap. 11. n. 40. f. 137.*
- Fauor.
- Fauor filiorum, in quo consideratur, cap. 16. nu. 10. fol. 194.*
- Fauor pius in restitutione, & constitutione dotis consideratur, cap. 27. n. 5. f. 278.*
- Fauor dotis consideratur, & non causa fideicommissi, & operatur, ut fideicommissum scriptum non sit, dummodo alia bona libera non estant, cap. 29. n. 6. fol. 278.*
- Fauori.
- Fauori suo quilibet renunciari potest, cap. 18. nu. 41. fol. 203.*
- Fauori suo quis potest renunciare, cap. 34. num. 138. fol. 407.*
- Fœmina.
- Fœmina non dicitur agnata, cap. 11. n. 45. f. 138.*
- Fœminæ.
- Fœminæ, quomodo vocantur ad hereditatem de iure longobardorum, cap. 6. n. 18. f. 60.*
- Fœminæ excluduntur propter masculos, & omnes eorum descendentes, cap. 11. n. 32. f. 137.*
- Fœminæ non conseruant Agnationem, imò per nuptias transeunt in aliena familia, & efficiuntur de domo viri, cap. 11. n. 41. f. 137.*
- Feuda.
- Feuda erant prius diuidua per constitutiones Regni sunt indiuidua, cap. 6. n. 26. f. 60.*
- Feudum.
- Feudum non cadit in recipientem, sed penes heredem rogatum remanet, cap. 5. nu. 4. f. 52.*
- Feudum ex pacto, & prouidentia non venit in generali renunciatione renunciatum, cap. 5. n. 16. f. 53.*
- Feudum renunciatum transit cum onere suo, & que nam onera constitui possunt in feudis, cap. 6. n. 16. fol. 60.*
- Feudum nouum venditum, pretiũ illius diuiditur inter omnes filios, nisi aliter constet per voluntatem patris, cap. 6. n. 29. f. 60.*
- Feudum cedens liberatur ab onere collecta, cap. 6. n. 10. f. 59.*
- Feudum ex pacto, & prouidentia, quo iure conceditur, cap. 7. n. 54. f. 84.*
- Feudum hereditarium acquirens censetur acquisiuisse pro alijs suis successoribus, cap. 7. nu. 57. f. 84.*
- Feudum emptum ex communi pecunia, an videatur meum, & tunc, verum fructus veniunt in communi, cap. 13. n. 81. f. 157.*
- Feudum an possit dare in dotem mulieri, cap. 13. nu. 93. fol. 158.*
- Feudum ex causa dotis cum immediatè successorio, an alienare possit, sine domini assensu, cap. 13. nu. 94. fol. 158.*
- Feudum siue sit ex pacto, & prouidentia, siue hereditarium in fructibus feudi sententia exequatur, cap. 13. n. 115. f. 160.*
- Feudum amittens alio modo, quàm morte fructus pendentes pars fundi dicuntur, cap. 13. n. 151. f. 164.*
- Feudum potest dari in pignus mulieri pro dotium retentione, cap. 14. n. 33. f. 170.*
- Feudum an sit quid vniuersale, & an in pecunia possit consistere, cap. 27. n. 49. f. 283.*
- Feudum emptum cum pacto de retrovendendo, facta redemptione à primo venditore, pecunia an liberetur creditoribus anterioribus licet sine assensu, cap. 27. n. 55. f. 283.*
- Feudum apertum Domino omnino extinguitur seruitus constituta in feudo per Vassallum, cap. 30. n. 19. f. 339.*
- Feudum an possit alienare ex causa necessitatis absque consensu directi Domini, cap. 35. n. 34. f. 425.*
- D. Ferdinandus Arrias de Mesa Reg. Consil. laudatur, cap. 2. n. 105. f. 23. cap. 14. nu. 3. f. 168. & cap. 18. n. 102. f. 208.*
- Ferdinandus Brancia Reg. & Dux Beluedere laudatur, cap. 13. n. 136. f. 162.*
- D. Franciscus Merlinus Pignatellus Marchio Ramonti, & Præses S. R. C. Neap. laudatur, cap. 1. n. 12. f. 4.*
- Et obiit in die 7. Nouembrijs 1650. cap. 22. nu. 51. in fin. cap. 9. n. 181. f. 122.*
- Franciscus Maria Pratus laudatur, cap. 2. num. 21. fol. 15.*
- Feudatarius.
- Feudatarius an possit locare fructus, nisi per quinquennium, cap. 13. n. 86. f. 157.*
- Feudatarius perneceesse debet habere, ut viuat, & militet, cap. 13. n. 138. f. 162.*
- Feudatarius non potest remittere redditum vnius Gallina, cap. 14. n. 24. f. 170.*
- Feudatarius an possit sine assensu Domini remittere augmentum feudi, cap. 14. n. 28. f. 170.*
- Feudatarius poterit siue Domini assensu feudum meliorare non autem deteriorare, cap. 14. n. 29. f. 170.*
- Feudatarius quando priuetur feudo, cap. 27. nu. 117. fol. 288.*
- Feudatarius propter delictum, vel felloniam priuetur feudo, cap. 32. n. 128. f. 369.*
- Feudatarius non potest constituere ius in re feudali, cap. 13. n. 92. f. 158. & n. 119. f. 160.*
- Ferijs.
- Ferijs censetur tacitè renunciasse si litigantes tempore feriarum litigant, cap. 9. n. 252. f. 127.*
- Fideicommissum.
- Eideicommissum conditionale, an veniat in generali renunciatione omnium iurium, quod habet, ut habere sperat, cap. 4. n. 15. f. 43.*
- Fideicommissum debet esse purum ad hoc, ut possit renunciari, cap. 4. n. 16. f. 44.*
- Fideicommissum conditionale censetur renunciatum quando renuncians nihil aliud ius habere præter fideicommissum conditionale, cap. 4. nu. 28. fol. 44.*
- Fideicommissum an operari possit in legitima, cap. 4. nu. 99. f. 50.*
- Fideicommissum ad hoc, ut dicatur remissum, requiritur, ut paciscens habeat scientiam fideicommissi, & verba testamenti inspexerint, cap. 8. nu. 82. fol. 96.*
- Fideicommissum an possit fieri in contractibus, cap. 27. n. 20. f. 279.*
- Fideicommissum an possit fieri in feudo, vel super pretio feudi, cap. 27. n. 22. f. 280.*
- Fideicommissum non solum dotis restitutioni non obstat, sed nec etiam restitutioni antephati, cap. 27. n. 76. f. 285.*

I N D E X.

Fideicommissum non est restituendum per grauatum urgente necessitate, cap. 27. n. 84. f. 286.

Fideicommissum conditionale, an censeatur renunciatum in renunciatione facta in larga forma, cap. 38. n. 9. f. 444.

Fideicommissum conditionale, an censeatur renunciatum sub quavis generali renunciatione, cap. 38. n. 10. f. 445.

Fideicommissum conditionale, ad fideicommissarium non pertinet, cap. 38. n. 11. f. 445.

Fideicommissum conditionale decedente fideicommissario ante diem, vel ante conditionis euentum euanescere videtur, cap. 38. nu. 12. f. 445.

Fideicommissum conditionale si renunciatur esset renunctio donationis inutilis, cap. 38. n. 19. f. 445.

Fideicommissum conditionale, an per pactum remitti possit, cap. 38. n. 21. f. 446.

Fideicommissum conditionale non venit renunciatum in larga forma, cap. 38. n. 29. f. 446.

Fideicommissum conditionale non venit in diuisione, cap. 38. n. 30. f. 446.

Fideicommissum conditionale non censeatur renunciatum per diuisionem, cap. 38. nu. 31. f. 446.

Fideicommissum purum, an censeatur renunciatum in diuisione, cap. 38. n. 34. f. 447.

Fideicommissum, an in dubio censeatur renunciatum, cap. 38. n. 37. f. 447.

Fideicommissum propter quas clausulas censeatur renunciatum, cap. 38. n. 38. f. 447.

Fideicommissum, an censeatur renunciatum, quotiescumque renunciatio in aliud operari non potuisset, cap. 38. n. 41. f. 448.

Fideicommissum, quando censeatur transactum, cap. 38. n. 42. f. 448.

Fideicommissum, an censeatur renunciatum per clausulam omni legum, & iuris auxilio, cap. 38. n. 46. f. 449.

Fideiussio.

Fideiussio non potest remitti cum veniat de natura dilatiois, cap. 28. n. 105. f. 307.

Fideiussio sine cautio, quando est prestanda, cap. 33. n. 21. f. 387.

Fideiussio facta per filium pro patre non valet, cap. 39. n. 9. f. 450.

Fideiussor.

Fideiussor omnibus exceptionibus uti possit, prout reo competit, cap. 2. n. 98. fol. 23.

Fideiussor non tenetur ad penam mortuo reo, cap. 7. nu. 12. f. 79.

Fideiussor liberatur facta nouatione, cap. 22. nu. 52. fol. 235.

Fideiussor indemnitate, an possit conueniri, nisi excusso principali, cap. 29. n. 37. f. 321.

Fideiussor se renunciauit beneficio Auth. praterea, & omnium legum auxilio, etiam si esset fideiussor indemnitate non potest uti exceptione discussionis, cap. 9. n. 104. f. 327.

Fideiussor promittens presentare debitorem toties quoties, an liberatur eum presentando per aliquas vices, cap. 34. n. 207. f. 412.

Fideiussor renuncians omnibus beneficijs competentibus, an renunciasse videtur beneficio excussionis, cap. 29. n. 176.

Fidelitas.

Fidelitas attenditur in feudis, cap. 6. n. 180. f. 73.

Fidem.

Fidem conuentionis non seruans priuatur omni

emolumento, cap. 19. num. 14. fol. 211.

Fidem non seruare inhumanum est, cap. 33. nu. 49. fol. 391.

Fides.

Fides Præpositi est sufficiens ad demonstrandam necessitatem personæ artificis in exercitu, cap. 49. num. 32. f. 487.

Filia.

Filia vocatur ad partem, sed non facit partem, cap. 2. n. 122. f. 26.

Filia per renunciationem habetur, ac si non esset in rerum natura, & habetur, ac si mortua fuisset respectu bonorum à se renunciatis, cap. 2. num. 123. fol. 26.

Filia per renunciationem ita se eximet, ac si is, cuius bonis renunciauit testatus decessisset, & alterum instituisset, cap. 2. n. 124. f. 26.

Filia per renunciationem habetur, ac si mortua esset, tollit se demedio, & eo ipso, quod renunciauit extranea fit, cap. 2. n. 125. f. 26.

Filia impugnare non potest testamentum patris stante eius renunciatione, cap. 2. n. 126. f. 26.

Filia dote accepta renunciaasset patri presenti, & stipulanti cum verbis generalibus (renunciatio bonis mobilibus, & stabilibus, ac vniuersis iuribus ad eam spectantibus, an per ista verba censeatur etiam renunciatum fideicommissis, & substitutionibus, cap. 4. n. 29. f. 45.

Filia, exclusa per statutum extantibus masculis à successione, non censeatur exclusa ab alimentis, cap. 4. n. 38. f. 45.

Filia non obstante renunciatione succedit in bonis, quæ pater habebat ex primo matrimonio per transitum ad secundas nuptias, cap. 5. n. 21. fol. 54.

Filia renuncians hereditati patris non prohibetur succedere in dicta hereditate ex persona fratris, cap. 5. n. 25. f. 54.

Filia tunc dicitur dotata, quando dos traditur, cap. 6. n. 101. f. 66.

Filia femina primogenita succedens, an teneatur dare sororibus secundogenitis vitam, & militiam, cap. 6. n. 103. f. 66.

Filia secundogenita in capillo, an excludat primogenitam dotatam, cap. 6. n. 103. f. 66.

Filia mortuo patre ab intestato nullo heredem proximo existente, an admittatur ad successionem, non obstante eius renunciatione, cap. 7. n. 25. f. 80.

Filia renuncians admittitur ad successionem deficientem persona contemplata non obstante renunciatione, cap. 7. n. 27. f. 81.

Filia renuncians in beneficium matris, vel patris pro ipsis, & heredibus ipsis deficientibus ab intestato ex iuris necessitate filia renuncians admittitur non obstante sua renunciatione, cap. 7. nu. 30. f. 81.

Filia an venire possit contra institutionem à patre factam, cap. 7. n. 44. f. 83.

Filia an habeat regressum in bonis à se renunciatis, cap. 7. n. 45. f. 83.

Filia succedens contra voluntatem patris, an teneatur ad onera ipsius patris decedentis, cap. 7. n. 46. fol. 83.

Filia exclusa per statutum nihilominus pater potest eam instituere, vel aliquid legare, cap. 7. num. 67. fol. 85.

Filia, quæ renunciauit, an videatur exclusa, & possit à patre intestato praterire, cap. 8. n. 10. f. 89.

Filia

INDEX

- Filia an possit agere contra sororem, tanquam lesa de dote non congrua & inequali, cap. 8. nu. 126. fol. 99.*
- Filia lesa in bonis maternis, an non obstante sua renunciatione illa obtinere possit. cap. 10. num. 1. fol. 129.*
- Filia quando censeatur dotata de bonis paternis, & maternis, cap. 10. nu. 10. f. 130.*
- Filia dotata à patre an intelligatur de bonis maternis si diceret se dotasse de bonis maternis, & paternis. cap. 10. nu. 7. f. 130.*
- Filia dotata à patre non excluditur à bonis maternis, cap. 10. nu. 3. f. 130.*
- Filia censeatur totam eius portionem habuisse per constitutionem dotis. cap. 11. nu. 5. f. 135.*
- Filia per constitutionem dotis censeatur, ac si successisset ex testamento, in portione illa debita, cap. 11. nu. 8. f. 135.*
- Filia dotata censeatur remixisse spem de presenti, & videtur fecisse quandam transactionem, & iudicatur, quod potius certam portionem voluerit de presenti quam maiorem de futuro. cap. 11. nu. 10. fol. 135.*
- Filia semper presumitur dotata de bonis paternis. cap. 11. nu. 23. f. 136.*
- Filia familias nupta an liberatur a patria potestate per matrimonium, quid de Iure communi, & quid de iure consuetudinario Civitatis Neapolis, & si vidua an reiuncti dat in patriam potestatem. cap. 23. nu. 58. f. 242.*
- Filia familias externa nupta cum Neapolitano an liberatur per matrimonium a patria potestate. cap. 23. nu. 59. f. 243.*
- Filia familias per consuetudinem Neapolitanam an possit disponere de suis dotibus & facere testamentum de bonis extra districtum. cap. 23. num. 66. fol. 143.*
- Filia naturalis non orta in Civitate Neapolis sed extra, ex muliere externa non gaudere dispositione Capitulum Regni super dote. cap. 29. num. 98. fol. 326.*
- Filia morans in domo sui patris, presumitur scire voluntatem ipsius patris. cap. 31. nu. 10. f. 350.*
- Filia secundogenita in capillo an excludat primogenitam dotatam. cap. 6. nu. 103. f. 66.*
- Filia dotata à patre eo vivente an possit petere supplementum dotis eo mortuo. cap. 10. num. 37. fol. 132.*
- Filij.**
- Filij nominati in concessione feudi, nullo modo potest pater renunciare in eorum damnum, & ipsis prauidicare. cap. 1. nu. 92. f. 22.*
- Filij quando veniunt ex persona propria, an renunciatio matris eis obstat. cap. 2. nu. 96. f. 22.*
- Filij an venire possint ex propria persona contra matris renunciationem. cap. 2. nu. 117. f. 25.*
- Filij an subintrent in locum matris, & representant illum gradum. cap. 2. nu. 121. f. 25.*
- Filij per renunciationem à matre, vel à patre factam non possunt venire amplius ad bona renunciata. cap. 1. nu. 14. f. 31.*
- Filij an possint impugnare renunciationem matris venientes uti heredes patris qui promissit ipsam matrem renunciaturam. cap. 7. nu. 20. f. 89.*
- Filij venientes uti heredes matris non possunt habere regressum super bonis renunciatis à matre. cap. 11. nu. 17. f. 135.*
- Filij an possint iure proprio, & non representando modo petere legitimam non obstante renunciatione matris. cap. 11. nu. 24. f. 136.*
- Filij an representent personam matris. cap. 11. nu. 27. f. 136.*
- Filij venientes ex persona propria contra renunciationem, transactionem, & quietationem à matre factam, tenentur primo loco conferre totum quod eorum mater accepit. cap. 11. nu. 27. f. 136.*
- Filij emancipati, & filij existentes in patria potestate in successione idem sunt. cap. 37. num. 7. fol. 442.*
- Filius.**
- Filius petens legitimam, non censeatur se prauidicasse quoad fructus eiusdem legitimae saltem alio iudicio agere possit. cap. 1. nu. 96. f. 11.*
- Filius potest priuari successione ob non obtemperacionem preceptorum testatoris, sed non legitima. ca. 3. nu. 51. f. 35.*
- Filius an amittat legitimam per non confessionem Inventarij, cap. 3. nu. 47. f. 34.*
- Filius si dilapidaverit partem suam nullo eventu alimenta tolli possunt. cap. 4. nu. 43. f. 45.*
- Filius naturalis non potest renunciare Iuri alimentorum. cap. 4. nu. 43. f. 45.*
- Filius veniens contra renunciationem, an interim est alendus à fratre. cap. 6. nu. 79. f. 64.*
- Filius recipiendo inuestituram remanet obligatus ad omnia onera, quae veniunt ex natura feudi. cap. 6. nu. 99. f. 66.*
- Filius potest petere fructus legitimae, etiam si relicta esset in pecunia. cap. 6. nu. 163. f. 72.*
- Filius pro legitima praefertur creditoribus heredis. cap. 6. nu. 164. f. 72.*
- Filius etiam pro fructibus legitimae praefertur creditoribus heredis. cap. 6. nu. 166. f. 72.*
- Filius pro consequutione legitimae non potest offerre cautionem de servando heredem illesum quando sunt debiti in hereditate. cap. 6. nu. 174. f. 73.*
- Filius familias propter dispositionem legis, vel statuti non teneatur restituere pecuniam sibi mutuam pluribus modis limitatur. cap. 9. num. 209. f. 123.*
- Filius familias si suscipiens solvere debitum patris, non potest se inuare beneficio maceden. cap. 9. nu. 215. fol. 124.*
- Filius familias Neapolitanus si se obligavit in alijs locis in quibus an viget Pragm. 1. de Senat. Cons. Maced. an teneat obligatio. cap. 9. n. 222. f. 124.*
- Filius fam est incapax ad solemnizandas obligationes. cap. 9. nu. 225. f. 124.*
- Filius familias si in obligatione dixerit non habere patrem non cessat Macedonianum. cap. 9. nu. 228. fol. 125.*
- Filius familias an possit renunciare beneficio macedoniano. cap. 9. nu. 235. f. 125.*
- Filius familias non potest renunciare exceptioni Maced. cap. 9. nu. 236. f. 125.*
- Filius cui aliquid fuit relictum non potest patri testamentum querelare, sed agit ad supplementum. cap. 11. nu. 54. f. 138.*
- Filius praeteritus, & exheredatus virtute clausulae codicillaris censeatur etiam rogatus restituere hereditatem in vim fideicomissi. cap. 11. num. 66. fol. 140.*
- Filius an teneatur dotare matrem inopem. cap. 27. nu. 131. f. 289.*
- Filius acceptans hereditatem patris adeundo obligatur*

INDEX.

- gatur ex tacita conuentione legali, & potest conueniri, cap. 35. nu. 8. f. 441.*
- Filius succedens contra uoluntatem patris in feudo an teneatur ad onera ipsius feudi, cap. 9. num. 67. f. 85.*
- Filius uoluntarie renunciare potest emancipationi, & renunciata an concedatur locus reintegrationis in patriam potestatem, cap. 37. num. 10. fol. 442.*
- Finis .**
- Finis definitionis quid sit, cap. 1. num. 100. fol. 11.*
- Finis renunciationis quid sit, cap. 1. num. 101. fol. 11.*
- Finis renunciationis quid sit, cap. 7. num. 36. fol. 82.*
- Fiscus .**
- Fiscus an teneatur facere Inuentarium, cap. 3. nu. 89. f. 39.*
- Fiscus de bonis confiscatis tenetur assignare legitimam filiis, & quid si bona assignata non sufficiunt an teneatur alere filios ex alijs bonis confiscatis, cap. 4. nu. 101. f. 51.*
- Fiscus absque sententia potest capere bona rebellis, cap. 6. nu. 203. f. 75.*
- Fiscus non restituitur post licitationem perfectam, cap. 9. nu. 48. f. 110.*
- Fiscus non potest incipere a sequestro in bonis resutatis, cap. 11. nu. 102. f. 158.*
- Fiscus tenetur restituere dotem mulieri quando bona mariti sunt confiscata, & non soluendo tenetur ad interesse, cap. 21. nu. 59. f. 226.*
- Fiscus pendente lite an possit priuare possessorem sua possessione, cap. 26. nu. 25. f. 67.*
- Fiscus ex priuilegio potest uendere totam rem communem licet possessor, pro medietate contradicat, cap. 26. nu. 26. f. 267.*
- Fiscus si non habet legitimum contradicteorem an possit possessorem priuare possessione, cap. 26. nu. 27. f. 267.*
- Fiscus an ligetur instantia capta cum defuncto cui ipse successit stante quod habet suos Iudices particulares, ut est Regia Camera Summaria, cap. 26. nu. 44. f. 270.*
- Fiscus quando debet assistere, uel non assistere, cap. 26. nu. 46. f. 270.*
- Fiscus concurrens cum priuato, semper praefertur, cap. 27. nu. 109. f. 288.*
- Fiscus an praefertur creditoribus anterioribus super bonis acquisitis post eius debitum, cap. 28. nu. 67. f. 303.*
- Fiscus in multis est magis priuilegiatus quam Dos, cap. 28. nu. 68. f. 303.*
- Fiscus potest agere contra suum debitorem ante tempus, dum modo immineat aliqua necessitas, cap. 28. nu. 86. f. 306.*
- Fiscus non habet magis iura quam habet priuatus, cap. 29. nu. 42. f. 322.*
- Fiscus potest conueniri, qui in Ius delinquentis succedit, cap. 29. nu. 43. f. 322.*
- Fiscus semper facit meliorem suam conditionem, cap. 30. nu. 92. f. 349.*
- Fiscus habet omnia bona obligata Actuariorum, & etiam officia, cap. 29. nu. 102. in fine, f. 327.*
- Fiscus auditur speciali priuilegio in ueniendo meliorem obligationem, cap. 30. nu. 92. f. 349.*
- Fiscus elapso termino ad petendum primum uel secundum Beneficium, an restituatur, uel comprehendatur sub dispositione Pragmatica prima de dilationibus, cap. 40. nu. 4. f. 452.*
- Fiscus & priuatus eodem Iure utantur, cap. 40. nu. 5. f. 452.*
- Fiscus nunquam in lege a se statuta comprehenditur nisi de eo specialis mentio habeatur, cap. 40. nu. 28. f. 445.*
- Foriudicatus .**
- Foriudicatus reputatur, ut Hostis publicus, cap. 25. nu. 20. f. 252.*
- Foriudicatus nullum Ius, siue ad personam siue ad rem siue ad actiones retinere possit cum sibi subiectum non sit, siue esse non debet, propter penam irrogatam ibi, nec accidens seu qualitas esse poterit, cap. 25. num. 21. f. 252.*
- Foriudicatus licet naturaliter dicatur uiuere, tamen quoad legem municipalem pro mortuo quoad omnia reputatur, cap. 25. nu. 22. f. 252.*
- Forma .**
- Forma renunciationis, cap. 3. nu. 1. f. 29.*
- Forma debet impleri in forma specifica, cap. 4. nu. 84. f. 49.*
- Forma in aliquo actu seruanda illa deficiente actus reditur nullus, cap. 8. nu. 87. f. 97.*
- Forma registrandi assensus impleri debet etiam si illam omittendi habeat quis iustissimam causam, cap. 14. nu. 122. f. 180.*
- Forma debet impleri in forma specifica non per equipollens etiam si idem resultaret effectum, cap. 8. num. 84. fol. 96. cap. 14. num. 123. fol. 180.*
- Forma mutata mutatur actus, cap. 14. num. 125. f. 180.*
- Forma Decreti Realis praesidij interponendi, cap. 29. nu. 24. f. 320.*
- Forma solita per Notarios renunciandi praeventio-nibus, cap. 33. nu. 42. in fin. f. 389.*
- Forma data a lege ad unguem est obseruanda, cap. 34. nu. 270. f. 420.*
- Forma depositi est, ut totum pretium offeratur, & omissio etiam in minimo totum uitiat, cap. 34. nu. 271. f. 420.*
- Foro .**
- Foro cedere qui dicuntur, cap. 29. num. 75. fol. 325.*
- Forus .**
- Forus potitur qui habet causam a fisco, cap. 26. nu. 47. f. 270.*
- Fortuna .**
- Fortuna quid sit, cap. 15. nu. 3. f. 186.*
- Frustra .**
- Frustra fit quod factum non releuat, cap. 25. num. 62. f. 256.*
- Fraus .**
- Fraus arguitur quando renunciatur Ius quassitum non autem Ius querendum, cap. 2. num. 76. fol. 21.*
- Fraus quando praesumatur, cap. 8. num. 129. fol. 100.*
- Fraus quando cessare uidetur, cap. 13. num. 96. fol. 158.*
- Fraus quando arguitur, cap. 42. num. 23. f. 465.*
- Franciscus .**
- D. Franciscus Merlinus Pignatellus Marchio Ramonti Praeses S. R. C. Neap. laudatur, cap. 9. nu. 80. f. 122. cap. 13. nu. 79. f. 157.*

I N D E X.

Frater.

- Frater potest renunciare in præiudicium suorum creditorum beneficio statuti, quod stantibus masculis femina non succedant. cap. 2. num. 77. fol. 21.*
- Frater tenetur ad paragium, non uti Dos, sed tanquam legitima sine onere. cap. 6. num. 117. fol. 68.*
- Frater post mortem patris tenetur dotare sorores secundum paragium. cap. 6. nu. 121. f. 68.*
- Frater an possit dici testamentum fratris nullum instituta turpi persona. cap. 11. nu. 52. f. 138.*
- Frater hæres patris dotando sororem an censeatur de proprio dotasse, & portio renunciantis illi accrescat. cap. 13. nu. 20. f. 153.*
- Frater habet beneficium, ne conueniatur nisi in quantum facere possit ad instantiam alterius fratris. cap. 23. nu. 14. f. 239.*

Fructus.

- Fructus considerantur deductis expensis. cap. 6. nu. 88. f. 65.*
- Fructus percepti antequam assignetur paragium an computentur cum dicto paragio. cap. 6. num. 130. fol. 69.*
- Fructus legitima non computentur in eius supplemento. cap. 6. nu. 131. f. 70.*
- Fructus computantur in Dotem. cap. 6. num. 132. fol. 70.*
- Fructus paragij medio tempore non debentur nisi contracto matrimonio. cap. 6. num. 134. fol. 70.*
- Fructus legitima debentur sine ulla interpellatione. cap. 6. nu. 136. f. 70.*
- Fructus ante moram percepti augent legitimam. cap. 6. nu. 140. f. 70.*
- Fructus veniunt in petitione hereditatis. cap. 6. nu. 141. f. 70.*
- Fructus qui nascuntur ex ipsis corporibus debentur sine mora, sine interpellatione ratione Domini. cap. 6. nu. 146. f. 70.*
- Fructus debentur nulla existente mora. cap. 6. num. 147. f. 71.*
- Fructus percepti ante restitutionem fideicomissi ad quem spectant. cap. 6. nu. 149. f. 71.*
- Fructus an veniant in restitutione, una cum fideicomisso. cap. 6. nu. 150. f. 71.*
- Fructus ad grauatum spectant pendente conditione. cap. 6. nu. 151. f. 71.*
- Fructus debentur etiam pro supplemento legitima. cap. 6. nu. 153. f. 71.*
- Fructus legitima non debentur ratione moræ, sed Iure Domini, seu vsus rei debita. cap. 6. nu. 161. f. 72.*
- Fructus legitima debentur ad rationem quinque pro centenarij valoris legitima. cap. 6. num. 162. f. 72.*
- Fructus debentur mulieri pro illo tempore quo fuit obseruata conditio testatoris. cap. 12. num. 32. fol. 145.*
- Fructus peruenti ex bonis antiquis non censerentur bona antiqua, nec prohibitio disponendi ad eos extenditur. cap. 13. nu. 57. f. 156.*
- Fructus computari inter bona antiqua, quoad prohibitionem disponendi. cap. 13. nu. 62. f. 156.*

- Fructus rerum peculijs profectitij dicuntur profectitij in vim accessionis, & lucri. cap. 13. num. 63. f. 156.*
- Fructus non dicuntur præium feudi sed accessiones quæ veniunt ex ipsis corporibus, nec subiacent consuetudini. cap. 13. nu. 68. f. 157.*
- Fructus naturam distinctam sortis principalis sapiunt. cap. 13. nu. 69. f. 157.*
- Fructus feudi non dicuntur feudales. cap. 13. nu. 70. f. 157.*
- Fructus beneficij à solo separati non dicuntur Ecclesiastici. cap. 13. nu. 71. f. 157.*
- Fructus feudi non sapiunt naturam feudalem, sed burgensaticam. cap. 13. nu. 72. f. 157.*
- Fructus à solo separati non retinent naturam primam sui authoris. cap. 13. nu. 76. f. 157.*
- Fructus percepti à bonis spiritualibus vendi possunt. cap. 13. nu. 78. f. 157.*
- Fructus si considerantur, uti separandi à solo semper burgensaticam naturam retinere. cap. 13. nu. 80. f. 157.*
- Fructus si considerentur, uti pendentes feudales sunt, & non possunt alienare absque assensu, neque facere aliquam dispositionem. cap. 13. nu. 82. f. 157.*
- Fructus si considerentur, uti fructus an poterit feudatarius illos alienare pro pluribus annis sine Domini consensu. cap. 13. nu. 83. f. 157.*
- Fructus fideicomissi an habeant eandem naturam, ac ipsius fideicomissi. cap. 13. nu. 144. f. 163.*
- Fructus in restitutione fideicomissi an veniant. cap. 13. nu. 14. f. 165.*
- Fructus in petitione hereditatis an veniant. cap. 13. nu. 14. f. 163.*
- Fructus an veniant in iudicio remedium l. 2. C. de rescin. vend. cap. 12. nu. 14. f. 143.*
- Fructus dotis maritus restituere tenetur non substituente onera matrimonij. cap. 21. num. 2. in fin. f. 219.*
- Fructus in restitutione fideicomissi an veniant. cap. 13. nu. 148. f. 164.*
- Fructus soluto matrino, an spectant ad maritum pro illa rata temporis, quæ onera matrimonij substituit. cap. 13. nu. 149. f. 164.*
- Fructus maturi ante mortem vsusfructuarij ad quæ pertineant ad hæredes vsusfructuarij, vel ad creditores, vel ad Proprietarium, vel poterit de illis disponere. cap. 13. nu. 150. f. 164.*
- Fructus pendentes pars fundi dicantur. cap. 13. num. 152. f. 164.*
- Fructus immaturi, etiam si essent separati à solo, non per hoc efficiuntur vsusfructuarij, sed proprietarij. cap. 13. nu. 154. f. 164.*
- Fructus maturi si cadunt in terram non facta hominis, sed casu tunc non fiunt vsusfructuarij, sed proprietarij, seu hæredis ipsius. cap. 13. num. 158. f. 164.*
- Fructus à quo die sunt restituendi. cap. 13. num. 160. f. 164.*
- Fructus rei locata an tacite sint hypothecati locatori pro pensione. cap. 27. nu. 43. f. 282.*
- Fructus restituendi uxori an compensantur, cum alimentis præstitis per hæredes mariti uxori. cap. 28. nu. 18. f. 297.*
- Fructus quando considerantur peruenti ex bonis dotalibus tanquam ex bonis proprijs. cap. 28. nu. 22. f. 298.*

Fru-

INDEX.

Fructus excedentes alimenta præstita uxori ex suis bonis dotalibus tenentur hæredes, viri restituere. cap. 28. nu. 23. f. 298.
Fructus percepti post sententiam an veniant in condemnatione, vel requiratur noua condemnatio. cap. 12. nu. 14. f. 143. circa medium.
Fructus percepti post condemnationem an compensentur cum meliorationibus, cap. 32. num. 132. in fin. f. 369.
Fructus ex bonis traditis mulieri ratione dotis inseruire debeat pro oneribus matrimonij. cap. 21. nu. 32. f. 222.
Fundus.
Fundus in dotem datus, an censeatur venditus. cap. 27. nu. 120. f. 289.
Fundo.
Fundo cesso quis liberatur ab oneribus, cap. 6. num. 12. f. 59.
Fundum.
Fundum cedens liberatur ab onere colletæ, cap. 6. nu. 10. f. 59.
Funeris.
Funeris impensa an sint deducenda de dote promissa restituere integra. cap. 17. num. 19. f. 197.
Funeris expensa præferantur pensioni Domorum. cap. 27. nu. 34. f. 281.
Furare.
Furare licet ob causam necessarij Viçtus. cap. 35. n. 28. f. 425.
Furiosus.
Furiosus nec expresse, nec tacite potest consentire. cap. 29. nu. 149. f. 332.

G

Gabella :

Gabella non debetur ex contractibus conditionalibus. cap. 30. nu. 56. f. 342.
Geminatio.
Geminatio in contractibus multum operatur, cap. 9. nu. 27. f. 108.
Geminatio licet multum operatur in contractibus illa non admittitur in contractu nullo. cap. 9. n. 28. f. 108.
Geminatio tollit beneficium leg. 2. C. de rescind. vend. cap. 9. nu. 29. f. 108.
Geminatio non solum tollit beneficium l. 2. C. de rescind. vend. verum etiam, & beneficium Velleiani. cap. 9. nu. 31. f. 109.
Geminatio inducit confirmationes actus, & validitatem contractus facta ex temporis intervallo. cap. 9. nu. 32. f. 109.
Geminatio excludit dolum, & fraudem, nec attenditur læsio que ex dolo, & re ipsa resultat. cap. 9. nu. 33. f. 109.
Geminatio supplet omnes defectus solennitatum, & inducit maiorem animi deliberationem. cap. 9. nu. 34. f. 109.
Geminatio inducit donationem renunciationem, & quemlibet contractum validum verum licitum, & legitimum. cap. 9. nu. 34. f. 109.
Geminatio Cumulatio, & Augmentatio sunt maioris efficacia. cap. 9. nu. 87. f. 114.

Generalis ademptio.

Generalis ademptio, vel diminutio legatorum non

refertur ad legata facta in causam alimentorum. cap. 4. nu. 52. f. 46.

Genus.

Genus renunciationis dupliciter in hoc capite consideratur id est genus quod ex necessitate astringitur, & genus quod dotationem importat. cap. 8. num. 60. f. 94.

Gesta.

Gesta per tutorem in tutela extenduntur ratione cõnexitatis extra tutelam. cap. 5. nu. 27. f. 54.

Giurba.

Giurba laudatur. cap. 25. nu. 105. f. 261. cap. 28. num. 58. f. 302. cap. 30. nu. 23. fol. 339. cap. 32. nu. 131. f. 369. nu. 141. & nu. 279.

Graduatio.

Graduatio creditorum inducit rescissionem contractuum. cap. 1. nu. 91. f. 10.

Gratia.

Gratia Principis absque alterius præiudicio, & in iuria interpretanda est. cap. 6. nu. 230. f. 76.

Grauaen.

Grauaen impositum de restituendo reiicitur, quando tractatur de dote constituenda. cap. 17. nu. 140. f. 290.

Grauaen de restituendo, ne dum reiicitur in casu dotis constituenda ex causa publici dotis fauoris sed etiam ex qua vis mente grauantis censetur reiectum, & hoc non solum respectu filia, sed etiã extraneæ. cap. 27. nu. 142. f. 290.

Grauaen de restituendo ne dum reiicitur, in casu dotis constituenda ex causa matrimonij carnalis, verum etiam, & spiritualis. cap. 27. num. 143. f. 290.

Grauaen inducit appellationem. cap. 45. num. 10. f. 472.

H

Habens.

Habens iuxtam causam litigadi excusatur à pœna contraentionis. cap. 12. nu. 26. f. 145.

Hætor.

Hætor Capicius Latro Regens Marchio Torelli, laudatur. cap. 2. nu. 7. f. 14. cap. 3. nu. 10. f. 30. cap. 6. nu. 51. f. 62. cap. 13. nu. 86. f. 152. cap. 32. nu. 115. f. 367. & cap. 33. nu. 28. f. 388.

Hæreditas.

Hæreditas siue qualibet successio dari non possit nisi per nostram ultimæ voluntatis factionem. cap. 2. nu. 28. f. 16.

Hæreditas iacens non constituitur in mora, nec contra ipsam incohari præscriptionem licet incohatur cum defuncto currere. cap. 9. nu. 147. f. 119.

Hæreditas non circumscribitur ex quo est nomen vniuersale. cap. 13. nu. 28. f. 154.

Hæreditas adita videtur adita salua lege municipali. cap. 13. nu. 51. f. 155.

Hæreditas viuents dari non potest. cap. 50. num. 28. f. 493.

Hæres.

Hæres tenetur facere Inuentarium ad hoc ut non teneatur de proprio. cap. 3. nu. 45. f. 34.

Hæres an possit soluere primo venienti. cap. 3. nu. 48. f. 34.

Hæres potest soluere primo venienti etiam si posteriores.

INDEX:

- riores sint Creditores, imo & legatarijs. cap. 3. nu. 53. f. 35.*
- Hæres habet tempus trium mentium ad Confectionem Inuentarij. cap. 3. nu. 90. f. 39.*
- Hæres potest petere canticam a creditoribus primo venientibus, & facere solutionem, & illi non possunt eam recusare. cap. 3. nu. 55. f. 35.*
- Hæres potest sibi soluere expensas factas in hereditate, & quid quando non ut hæres sed ut extraneus. cap. 3. nu. 58. f. 35.*
- Hæres pro solutionibus factis in hereditate excludatur à Creditore hereditario anteriori. cap. 3. nu. 59. f. 36.*
- Hæres confecto Inuentario debet seruari indemnis, ac si hereditatem non adiuisset. cap. 3. num. 60. f. 36.*
- Hæres in minimo danno esse debet. cap. 3. num. 72. f. 37.*
- Hæres potest retinere bona hereditaria quando de proprio soluit. etiam aduersus Creditores anteriores. vel posteriores. cap. 3. n. 75. f. 37.*
- Hæres videtur Iurasse quod defunctus iurauit. cap. 8. nu. 36. f. 92.*
- Hæres vice defunctorum fungitur, & eadem persona censetur. cap. 8. nu. 44. f. 92.*
- Hæres non potest criminaliter accusari de periurio ex Iuramento defuncti, potest tamen civiliter accusari ad penam si non obseruauit, id quod defunctus iurauit. cap. 8. nu. 46. f. 93.*
- Hæres non obseruando contractum defuncti an dicatur periurius. cap. 8. nu. 57. f. 94.*
- Hæres quando possit contrauenire factò defuncti. cap. 11. nu. 14. f. 135.*
- Hæres post mortem defuncti ratificans tacite, vel expresse factum defuncti non potest contrauenire. cap. 11. nu. 15. f. 135.*
- Hæres contraueniens voluntati testatoris. an possit allegare minorem atatem, & ratione illius concedatur beneficium restitutionis in integrum. cap. 12. nu. 7. f. 145.*
- Hæres veniens contra testamentum ubi adest pœna apposta videtur contrauenire. cap. 12. num. 39. f. 146.*
- Hæres tanquam hæres nihil potest habere quod prius non fuerit in hereditate. cap. 13. nu. 18. f. 153.*
- Hæres promittens soluere integra legata, censetur remisisse detractionem falcidie. cap. 17. num. 23. f. 197.*
- Hæres, & defunctus an vna, & eadem persona censentur. cap. 26. nu. 50. f. 271.*
- Hæres morosus ad dotis restitutionem in mobilibus rebus consistens an teneatur prestare alimenta, & mulier possit peti etiam post annum luctus, vel possit peti interesse. cap. 28. nu. 56. f. 302.*
- Hæres vniuersalis an teneatur stare locationi, cap. 28. nu. 174. f. 314.*
- Hæres an habeat connexitatem cum defuncto. cap. 34. nu. 118. f. 405.*
- Hæres venditoris potest exercere pactum de redimendo etiam si in contractu non fuerit facta mentio de hæredibus. cap. 34. nu. 210. f. 413.*
- Hæres qui non confecit inuentarium an possit cedere bonis. cap. 36. nu. 65. f. 440.*
- Hæres non potest conueniri à creditoribus hereditarijs pendente dilatione conficiendi Inuentarium, cap. 3. n. 91. f. 40.*
- Hæres succedens contra voluntatem defuncti, an teneatur ad onera ipsius defuncti. cap. 7. num. 46. fol. 83.*
- Hæres tenetur obseruare factum defuncti dummodo sit legitime factum. cap. 11. nu. 12. f. 135.*
- Hæres cogitantis in actu mortis nullam opponere potest exceptionem numeratæ pecunie, et quid in existente in extremis. cap. 41. n. 12. f. 458.*
- Hæres luens debitum hereditatis pro omnibus coheredibus luere videtur. cap. 50. n. 5. f. 490.*
- Hæredes.**
- Hæredes tenentur obseruare factum defuncti, cap. 11. n. 13. f. 135.*
- Hæredes, quando possunt contrauenire factò defuncti, cap. 11. n. 14. f. 135.*
- Hæredes mariti, an possint conueniri à muliere, nisi elapso anno ad restituendam dotem, cap. 28. nu. 4. fol. 296.*
- Hæredes mariti habent electionem si velint soluere dotes, vel uxorem alimentare, nec mulier potest recusare. cap. 28. n. 30. f. 299.*
- Hæredes mariti pendente dilatione anni luctus, an teneantur alere uxorem per sex menses, quibus elapsis an teneantur soluere interesse, & ad quam rationem. cap. 28. n. 34. f. 299.*
- Hæredes viri diuitis, & opulenti, an possint, uti dilatione anni luctus pro restituenda dote, cap. 28. n. 48. f. 301.*
- Hæredes mariti, an teneantur pendente dilatione anni luctus alimentare uxorem, cap. 28. num. 52. fol. 301.*
- Hæredes mariti habent electionem, vel dare quartam uxori totius hereditatis, cum onere æris alieni, vel quartam retenta parte pro solutione æris alieni. cap. 35. n. 57. f. 427.*
- Honor.**
- Honor, vel dedecus singularium personarum ex aliquo corpore, vel Collegio, an ad ceteros pertineat, cap. 25. n. 83. f. 258.*
- Horatius Palumbus, laudatur. cap. 32. nu. 141. in fin. & cap. 35. n. 114. f. 433.*
- Hypotheca.**
- Hypotheca specialis, an operatur, quod non possit conductor expelli à re locata quamuis pro vsu suo indigeat. cap. 30. n. 12. f. 337.*
- Hypotheca specialis magis afficit rem quam generalis. cap. 29. n. 61. f. 324.*
- Hypotheca specialis ipsius rei in pacto de retrouendendo quid operetur. cap. 34. n. 153. f. 408.*
- I**
- Identitas.**
- I**dentitas personarum non debet constare in individuo, & à parte rei, sed interpretatiue, cap. 32. nu. 227. fol. 379.
- Immunitas.**
- Immunitas concessa patri propter numerum duodecim filiorum non per hoc cessat si filij postea moriantur. cap. 35. n. 51. f. 427.*
- Ignorantia.**
- Ignorantia in minore muliere, & rustico presumitur. cap. 8. n. 72. f. 95.*
- Ignorantia presumitur in muliere, quando agitur de abdicatione iuris competentis, vel competituri, cap. 8. n. 88. f. 97.*
- Ignorantia semper presumitur in contractibus damnosissimis maxime in femina rustico, & minore. cap. 8. n. 125. f. 99.*
- Ignorantia.*

INDEX.

- Ignorantia non praesumitur in facto proprie*, cap. 9. nu. 80. f. 114.
- Ignorantia est iuxta causa concedendi restitutionem in integrum eis, qui lapsu temporis laesi sunt*, cap. 9. n. 149. f. 119.
- Ignorantia debet esse iuxta, & probabilis ex capite ignorantia ad finem concedendi beneficium restitutionis in integrum*, cap. 9. n. 151. fol. 120.
- Ignorantia crassa est, nescire id quod est in Ciuitate publice promulgatum*, cap. 30. nu. 26. f. 339.
- Immissio.**
- Immissio in possessionis non solum impeditur, sed etiam manutentionem, quando euidenter sine aliqua disceptatione de iustitia possessionis appareat*, c. 32. n. 264 f. 382.
- Imperium.**
- Imperium non habet par in partem*, cap. 24. nu. 16. fol. 246.
- Impedimentum.**
- Impedimentum proueniens ex facto Principis, tunc recursus ad Principem fieri debet*, cap. 22. nu. 39. fol. 234.
- Impedimenta.**
- Impedimenta quod sunt, tot debent esse remedia*, cap. 8. nu. 24. f. 91.
- Impossibilitas.**
- Impossibilitas iuris, equiparatur impossibilitati naturae*, cap. 2. n. 3. f. 14.
- Impotentia.**
- Impotentia soluendi in pecunia requiritur*, cap. 36. n. 4. f. 435.
- Incertitudo.**
- Incertitudo an vitiat contractum*, cap. 29. nu. 150. fol. 332.
- Identitas.**
- Identitas personarum non debet constare in individuo, & a parte rei, sed interpretatiue*, cap. 32. nu. 236. fol. 379.
- Informatio.**
- Informatio summaria ex mero, & puro officio Iudicis requiritur pro reuocatione attentatorum*, cap. 26. n. 4. f. 265.
- Infinitas.**
- Infinitas quando admittatur*, cap. 34. n. 34. f. 399.
- Infinitas, quando tolleratur*, cap. 34. n. 35. f. 399.
- Infinitas, an sit exiitanda*, cap. 34. n. 40. f. 399.
- In.**
- In lesione, quod nam genus renunciationis attendendum sit*, cap. 8. n. 6. f. 94.
- In iudicio Capitulorum Regni proceditur summarie visa facti veritate*, cap. 29. n. 27. f. 321.
- In iudicio, quae nam sint ante omnia opponenda*, cap. 32. n. 3. f. 357.
- Inimicitia.**
- Inimicitia causatur ex litigio etiam civili*, cap. 32. n. 71. fol. 362.
- Inimicitia praesumitur ob litem motam, non dum cum eo cum quo mota est, sed cum alijs cum quo moueri potest*, cap. 32. n. 73. f. 363.
- Inimicitia contracta cum uno de familia, an tangat omnes de familia*, cap. 32. nu. 76. f. 363.
- Inimicitia contracta solum cum affine Iudicis potest recusari*, cap. 32. n. 78. f. 363.
- Inimicitia siue sit occulta, siue manifesta, siue vera siue falsa, semper est causa recusationis Iudicis*, cap. 32. n. 83. f. 364.
- Inimicitia praesumpta sufficit ad recusandum Iudicem*, c. 32. n. 84. f. 364.
- Inobedientia.**
- Inobedientia dolo non caret*, cap. 25. nu. 13. f. 251.
- Innouata.**
- Innouata nulla sunt, verum indigent reuocatione*, cap. 26. n. 9. f. 265.
- Innouationes.**
- Innouationes sunt reuocandae ante sententiam diffinitiuam, & omnia ad pristinum statum reduci*, cap. 26. n. 12. f. 266.
- Inscribere.**
- Inscribere describere, & sequestrare differunt inter se*, cap. 26. n. 34. f. 268.
- Inopia.**
- Inopia mariti inducit actionem mulieri ad petendam dotem, sed etiam repetendi donationem propter nuptias*, cap. 21. n. 17. f. 221.
- Inopia mulieris constare debet ad finem obtinendi quartam in bonis viri*, cap. 35. n. 23. f. 424.
- Inopia est ratio finalis, Aut praeterea, C. und. vir. & uxor*, cap. 35. n. 52. f. 427.
- Inopia mulieris, an sit de essentia tempore mortis viri*, cap. 35. n. 87. f. 429.
- Inquisiti.**
- Inquisiti capitaliter, qui dicuntur*, cap. 25. num. 46. fol. 254.
- Inquisitus.**
- Inquisitus, an torqueri possit ex bannitione absque alio iudicio*, cap. 25. n. 44. f. 254.
- Insinuatio.**
- Insinuatio non requiritur in refutatione, quia non est donatio*, cap. 13. n. 107. f. 159.
- Instantia.**
- Instantia transit in nouum possessorem ementem rem litigiosam verum etiam & sententia, & debet executioni demandari absque alio processu contra possessorem*, cap. 26. n. 38. f. 269.
- Instantia perempta, an res litigiosa alienari possit*, cap. 26. n. 63. f. 272.
- Instantia in Regno Neapolitano, quando incipiat currere*, cap. 26. n. 64. f. 272.
- Instantia quando perimitur, & de eorum differentijs, & an possit pluries concedi*, cap. 26. num. 65. fol. 272.
- Instantia in causa feudali quanto tempore durat, & an possit renunciari*, cap. 26. n. 66. f. 273.
- Instantia in causa feudali, an renunciari possit sine assensu*, cap. 26. n. 67. f. 273.
- Instantia nunquam perimit in fisco, siue sit actor, siue sit reus, sed lapsu termino intelligitur prorogata*, cap. 26. num. 68. f. 273.
- Instantia nunquam perimit, in tribunali Regiae Camerae Summariae, & quid in S. R. Conf. Neapolitano*, cap. 26. n. 69. f. 273.
- Instantia cepta cum defuncto laico, si transit in clericum, an sit remittenda ad Iudicem Ecclesiasticum*, cap. 26. n. 41. f. 269.
- Institutio.**
- Institutio dupliciter consideratur*, cap. 7. n. 1. f. 78.
- Instrumenta.**
- Instrumenta de iure communis, an habeat paratam executionem*, cap. 9. n. 9. f. 106.
- Instrumenta vigore iuramenti, an habeat executionem paratam*, cap. 9. n. 10. f. 106.
- Instrumenta in Tuscia, & Perusia, quomodo appellantur*, cap. 9. n. 11. f. 106.
- Instrumenta gaurentigia habent vim sententiae diffinitivae*, cap. 9. n. 17. f. 107.
- Instru-

I N D E X.

Instrumenta quando dicuntur liquida, cap. 9. nu. 16. fol. 107.

Instrumenta faciunt rem notoriam, & est probatio probata, cap. 29. n. 126 f. 329.

Instrumenta siue contractus, quæ sapiunt naturam simulationis non dicuntur instrumenta, cap. 34. n. 159. f. 410.

Instrumentum.

Instrumentum dicitur probatio probata, euidēs manifesta prompta, realis liquida certa indubitata euidētissima, & notoria, dicitur noli me tangere, cap. 32. n. 276. f. 383.

Instrumentum habet, & obtinet exequutionem paratam, cap. 32. n. 277. f. 383.

Instrumentum facit rem manifestam, & manifestissimam euidētem, & euidētissimam, cap. 32. nu. 278. f. 383.

Instrumentum habet intentionem fundam, & inducit plenam fidem, & loquitur etiam de instrumento renunciationis, cap. 32. n. 280. f. 383.

Instrumentum renunciationis est potentior sententia, & re iudicata, cap. 32. n. 284 f. 383.

Instrumentum an possit presentari via ritus pendēte causa præventionis, cap. 33. n. 12. f. 386.

Instrumentum stipulatum in forma Camera differt ab instrumento guarentigato, cap. 42. n. 30. f. 466.

Instrumentum guarentigatum habet paratam exequutionem tam contra nominatum, quam contra eius hæredes, cap. 42. n. 31 f. 466.

Instrumentum licet habeat paratam exequutionem tamen debet constare de numeratione, cap. 42. n. 32. f. 466.

Intercessio.

Intercessio mulieris, quomodo consideratur. cap. 9. n. 186. f. 122.

Intercessio mulieris consideratur, quando principaliter non obligatur cap. 10. n. 18 f. 131.

Intercessio mulieris consideratur quotiescunque quis interuenit pro aliena obligatione, cap. 10. num. 19. fol. 131.

Interpellatio.

Interpellatio non est necessaria in tempore determinato à lege, cap. 6. n. 137. f. 70.

Interpellatio an requiratur. cap. 6. n. 152 f. 71.

Interpellatio quando est necessaria, cap. 7. n. 17. f. 79.

Interpellatio iudicialis, an requiratur ad constituendos hæredes in mora pro restitutione dotis, cap. 28. n. 44. f. 100.

Interpellatio & mora inde sequuta oritur obligatio, cap. 28. n. 55. f. 302.

Interesse.

Interesse, quod debetur officio Iudicis, an recepta sorte peti possit, & quid in interesse iure actionis. c. 1. n. 77. f. 8.

Interesse fiuore dotis non censetur remissum, cap. 1. n. 80. f. 9.

Interesse, quod debetur iure actionis non censetur remissum recepta sorte, cap. 1. n. 81. f. 9.

Interesse quod debetur iure actionis, & legis dispositione debetur loco pæne, cap. 1. n. 83. f. 9.

Interesse iure actionis dicitur interesse conuentum, tanquam deductum in stipulatione uti fors, & tãquam fors peti potest, & vocatur certum, & liquidum, cap. 1. n. 86. f. 9.

Interesse non promissum in contractu, & fuit præstitum per multos annos, præsumitur in contractu interuenisse promissio, & pactum, cap. 1. nu. 87. f. 9.

Interesse, quod debetur officio Iudicis est illud, quod ex mora committitur, cap. 2. nu. 8. f. 10.

Interesse, seu tertia, qua debentur iure actionis, parit aliud interesse, quia stant de per se illa tertia, & uti fors peti possunt, non autem accessorie dicuntur, contractu non rescisso, cap. 1. n. 89. f. 10.

Interesse contractu rescisso non parit aliud interesse, neque potest deduci in sortem principalem, & deductum non parit aliud interesse, cap. 1. n. 90. f. 10.

Interesse vsuræ, seu accessiones in iudicijs vniuersalibus peti possunt iure actionis, & equè principaliter etiam exacta sorte principali, cap. 1. num. 94. fol. 10.

Interesse voluntatis consideratur in feudis, cap. 14. n. 91. fol. 177.

Interesse antepati ad quam rationem procentenario debeat, cap. 28. nu. 35. f. 299.

Interesse creatur ex mora etiam quantiplurimi, cap. 28. n. 47. f. 301.

Inuestitura.

Inuestitura an sit sufficiens ad debendam traditionem feudi cum ipsa non habeat vim traditionis. cap. 46. n. 2. f. 475.

Inuestitura an sit actus acquisitiuus, cap. 46. nu. 14. fol. 475.

Inuentarium.

Inuentarium separat bona libera à bonis subiectis Consuetudinibus Neap. cap. 13. nu. 48. f. 155.

Inuentarium operatur, ut bona hereditaria sint loco vniuersi, & hæres loco alterius persone penitus distincta, & separata, cap. 13. n. 52. f. 155.

Inuentarium inducit separationem bonorum, cap. 29. n. 88. f. 326.

Inuentarium conseruat ius, cap. 29. n. 89. f. 326.

Inuentarium dicitur qualitas qualificatiua aditio- nis, cap. 29. n. 89. f. 326.

Inuecta.

Inuecta, & illata pro pensione domus sunt tacite hypothecata, cap. 27. n. 55. f. 281.

Inuecta, & illata ad hoc, ut sint tacite obligata pro pensione domus multa conouerrere debent, cap. 27. n. 56. f. 281.

Ioannes.

Ioannes Franciscus Sanfelicens Regens, laudatur? cap. 7. n. 5. f. 78. & cap. 12. n. 28. f. 145.

Ioannes Baptista Hodierna, laudatur, cap. 7. nu. 77. in fin. f. 21. & cap. 34. num. 243. f. 417. & cap. 50. n. 32. f. 494.

Iudex.

Iudex debet acceptare repudiationem factam in iudicio pro absente, cap. 1. n. 18. f. 4.

Iudex procedere debet secundum allegata, & probata non ex propria scientia, cap. 2. n. 102. f. 23.

Iudex iudicare bene poterit secundum confessionem allegatam, quæ est maxima probatio, cap. 2. num. fol. 23.

Iudex antequam decretum interponat, causa cognitionem habere debet cum in ipsa cognitione, tria concurrere debent Causam, Modum & qualitatem personarum, cap. 4. n. 56. f. 46.

Iudex quantum assignare debet secundogenito pro vita, & militia, cap. 6. n. 42. f. 61.

Iudex potest liquidare legitimam in pecunia, cap. 6. n. 169. f. 72.

Iudex si in statu mortis dicat nullam fuisse sententiam

I N D E X.

- tiam à se factam, an per talem confessionem cadat valor sententiæ, cap. 8. num. 120. fol. 99.*
- Iudex debet esse competens, cap. 18. n. 61. f. 204.*
- Iudex in causa cognitione quatuor considerari debet, cap. 18. n. 68. f. 205.*
- Iudex debet assignari nobili carcerato aliquam cameram in Palatio, seu Palatium ipsum loco carceris cum custodia militum, vel etiam sub fideiussione, quod de dicto lo non recedat, vel quandoque totam Ciuitatem, cap. 25. n. 2. f. 250.*
- Iudex potest denegare audientiam contumaci, cap. 25. n. 12. f. 251.*
- Iudex potest ex causis denegare audientiam, cap. 25. n. 17. f. 252.*
- Iudex ex officio, & nemine petente innocentiam absentis perquirere, cap. 25. n. 56. f. 255.*
- Iudex in aliquibus delictis debet reo terminum assignare, cap. 25. n. 68. f. 257.*
- Iudex quid facere debet antequam procedat contra famosum latronem, cap. 25. nu. 73. f. 257.*
- Iudex appellationis non potest cognoscere de aliquo iudicio cognito in prima instantia, cap. 25. nu. 117. fol. 261.*
- Iudex secularis non potest pro tali reconuentione personam clerici tangere, cap. 25. n. 121. f. 262.*
- Iudex laicus respectu clerici dicitur omnino incompetentens, cap. 26. n. 43. f. 270.*
- Iudex secularis adiudicata re Clerico, vel liberata pecunia si tertius venit pro auocatione rei, & pecunia non est amplius Iudex competens, sed est remittendus ad Iudicem Ecclesiasticum, cap. 26. nu. 43. fol. 270.*
- Iudex neque creditor potest agere ante tempus solutionis, cap. 28. n. 81. f. 305.*
- Iudex neque creditor potest agere ante tempus solutionis, cap. 28. n. 81. f. 305.*
- Iudex secularis, an possit cognoscere de nullitate absolutionis iuramenti, cap. 28. n. 131. f. 310.*
- Iudex secularis non est Iudex competens Clerici, cap. 29. n. 15. f. 320.*
- Iudex summarie potest cognoscere de exceptione excussionis propositæ, cap. 29. n. 114. f. 328.*
- Iudex an possit contrahere cum subditis, quos habet sub potestate, cap. 29. n. 153. f. 332.*
- Iudex habet manus ligatas pendente decisione incompetentis, nec potest procedi ad ulteriora, cap. 32. nu. 24. f. 359.*
- Iudex an possit allegare suspectum post conclusum in causa, cap. 32. n. 27. f. 360.*
- Iudex suspectus non solum terret in procedendo, verum etiam & assistendo quando deciditur causa, cap. 32. n. 34. f. 360.*
- Iudex suspectus procedendo in causa dicitur carere sale sapientiæ, & sale conscientie, cap. 32. nu. 39. fol. 360.*
- Iudex allegatus suspectus, non potest cognoscere de causa sue suspicionis allegatæ, cap. 32. n. 57. f. 361.*
- Iudex potest procedere in causa declinatoria fori, cap. 32. n. 58. f. 362.*
- Iudex compellitur medio iuramento respondere sue causæ suspicionis, cap. 32. n. 59. f. 362.*
- Iudex consanguineus inimici mei est mihi suspectus, cap. 32. n. 79. f. 363.*
- Iudex habitans in eadem domum cum parte litigante est mihi suspectus, & possum illum recusare, cap. 32. n. 81. f. 364.*
- Iudex suspectus in iudicando est suspectus in delegando si suspectus fuit ex capite inimicitie, cap. 32. n. 83. in fin. f. 364.*
- Iudex suscipiendo causam sui affinis uti propriam potest recusari, cap. 32. n. 85. f. 364.*
- Iudex litigans in causa propria non potest esse Iudex in alijs causis partis, cap. 32. n. 86. f. 364.*
- Iudex indoctus potest recusari tanquam indoctus, cap. 32. n. 90. f. 365.*
- Iudex compater alicuius litigantis potest recusari, cap. 32. n. 91. f. 365.*
- Iudex debet accedere super faciem loci ad finem liquidandi meliorationes, cap. 32. n. 125. f. 368.*
- Iudex an possit statuere criminum reo ad apponendas exceptiones, cap. 32. n. 145. f. 372.*
- Iudex equiparatur Principi, qui non potest reprehendi, cap. 32. nu. 293. f. 384.*
- Iudex probata præuentione debet expectare, & prius decidere causam præuentionis, quam aliud facere, cap. 33. n. 10. f. 386.*
- Iudex non potest contra conuentionem partis iudicare, sed validare conuentiones initas inter partes, & debet iudicare ex conuentione, cap. 34. num. 85. fol. 403.*
- Iudex arbitrare debet paupertatem secundum qualitatem personarum, cap. 35. n. 50. f. 427.*
- Iudex debet esse cautus non admittendi debitores ad honestam cessionem bonorum, cap. 36. n. 43. f. 438.*
- Iudex debet esse competens, cap. 41. n. 22. f. 460.*
- Iudex ex officio parte non apponente supplere pro reo circa exceptionem rei non traditæ, & pretij non soluti, cap. 47. n. 11. f. 476.*
- Iudicium.**
- Iudicium dicitur durare, usque ad conclusionem, cap. 25. n. 102. f. 260.*
- Iudicium factum contra Clericum virtute citationis per edictum est nullum, cap. 29. n. 14. f. 320.*
- Iudicium capitulorum Regni est quadam extraordinaria cognitio, cap. 29. n. 28. f. 321.*
- Iudicium capitulorum Regni, est iudicium summarium, cap. 29. n. 142. f. 331.*
- Iudicium, ubi fuit ceptum ibi finire debet, cap. 33. n. 7. f. 386.*
- Iudicium de futuris esse non potest, cap. 33. num. 44. fol. 390.*
- Iudicium nouum est necessarium contra tertium ad hoc, ut sententia habeat executionem, & est necessarius nouus processus, cap. 42. n. 20. f. 465.*
- Iudicandum.**
- Iudicandum semper est pro dote in ambiguis, c. 27. n. 107. f. 287.*
- Iudicandum est semper pro suspitione Iudicis, cap. 32. n. 37. f. 360.*
- Iudicandum semper est pro eo, qui se fundat in instrumentis, cap. 32. n. 270. f. 270.*
- Iuramenti.**
- Iuramenti virtus, an sit sufficiens ad firmandum pactum de futura successione, cap. 2. n. 21. f. 15.*
- Iuramenti natura quænam sit, cap. 2. nu. 23. fol. 16. & cap. 3. n. 17. f. 31.*
- Iuramenti effectus transeunt contra hæredes iurantis, cap. 8. n. 49. f. 93.*
- Iuramenti virtus quoad obligationem temporalium transit ad hæredes, cap. 3. n. 51. f. 95.*
- Iuramenti essentia est nunquam vergere in detrimentum alterius, cap. 44. n. 14. f. 470.*

I N D E X.

Iura.

- Iura remitti non possunt quando agitur de alicuius preiudicio, cap. 2. n. 73. f. 20.*
- Iura magis subveniunt filiis in retinenda substantia patris, quam alijs heredibus, cap. 7. n. 40. f. 83.*
- Iura, quæ consideratur in minore est ius minoris implicitè, & ius maioris explicitè, cap. 9. n. 104. f. 116.*
- Iura semper remanent illesa quotiescumque ex una parte non adimpleatur id, quod sit conventum, cap. 19. n. 4. f. 210.*
- Iura subveniunt vigilantibus, & non dormientibus, cap. 21. n. 72. f. 221.*
- Iura non sūt seruanda contra famulos delinquentes, cap. 25. n. 71. f. 257.*
- Iura conditionalia, quæ aliquando alicui competunt per pactum remitti possunt, cap. 38. n. 22. f. 446.*

Iurans.

- Iurans non videtur consentire in tantam lesionem, cap. 9. n. 97. f. 116.*

Iuri.

- Iuri suo quilibet renunciari possit non se extendit ista regula in casibus publicis, sed tantum priuatis, cap. 9. n. 113. f. 116. & cap. 26. n. 74. f. 273.*
- Iuri publico an renunciari possit, cap. 9. n. 114. f. 116. & cap. 43. n. 18. f. 469.*
- Iuri publico an renunciari possit, cap. 25. n. 88. f. 259.*
- Iuri publico renunciari non potest, cap. 31. n. 4. f. 350. & cap. 43. n. 18. f. 469.*
- Iuri de futuro inducto in fauorem alicuius, an renunciari possit, cap. 33. n. 45. f. 390.*
- Iuri primogenituræ, an renunciari possit, & quomodo, cap. 48. n. 29. f. 483.*

Iuramentum.

- Iuramentum non est sufficiens ad roborationem coactæ renunciationis, cap. 1. n. 24. f. 5.*
- Iuramentum, quando vires adhiberi possit in ratificatione alicuius actus, cap. 2. n. 22. f. 15.*
- Iuramentum non potest operari, ut contractus inuvalidus fiat validus, cap. 2. n. 24. f. 16.*
- Iuramentum de sui natura est quid personalissimū, an adhibitum in renunciatione reali facta sapiat, & assumat naturam realitatis, cap. 3. nu. 15. f. 11.*
- Iuramentum includit casus comprehensos in renunciatione cum non trahatur ad alios casus ad quos non traheretur renunciatio non iurat a, cap. 3. n. 16. fol. 31.*
- Iuramentum non extendit actum ad ea, quæ non veniunt ex natura contractus, cap. 3. n. 18. f. 31.*
- Iuramentum ligat actum, non verò defectus adimplere videtur, cap. 3. n. 19. f. 32.*
- Iuramentum contra ius naturale, an sit contra bonos mores, cap. 4. n. 66. f. 47.*
- Iuramentum quænam requisita debeat habere, cap. 4. n. 67. f. 47.*
- Iuramentum positum in promissione non tribuit aliquid ipsi promissioni, cap. 7. nu. 10. f. 79.*
- Iuramentum an possit pars remittere, & quid si est periurus, cap. 8. n. 30. f. 91.*
- Iuramentum defuncti est personale, & non ligat animam heredis, cap. 8. n. 40. f. 92.*
- Iuramentum personale, quoad obseruantiam contractus an sit reale, & ligare heredem, cap. 8. nu. 41. fol. 92.*
- Iuramentum defuncti est personale, tamen quoad obseruantiam transit ad heredes, cap. 8. n. 42. f. 92.*
- Iuramentum defuncti reputetur iuramentum heredis, cap. 8. n. 45. f. 92.*

- Iuramentum duos effectus operatur, cap. 8. num. 47. fol. 93.*
- Iuramentum non ligat heredem quoad periurij reatum, sed quoad obseruantiam, cap. 8. n. 50. f. 93.*
- Iuramentum non est herba Bettonica, cap. 8. n. 85. fol. 96.*
- Iuramentum in minore, non operatur, nisi eius maioritatem, cap. 8. n. 89. f. 97.*
- Iuramentum facit valere actum omni modo meliori quo potest, cap. 8. n. 90. f. 97.*
- Iuramentum non operatur, ut possit extendi ad id, de quo specialis mentio fieri debet, cap. 8. nu. 91. f. 97.*
- Iuramentum in minore supplet defectum etatis non verò voluntatis, cap. 8. n. 92. f. 97.*
- Iuramentum non videtur supplere consensum, nec ampliat obligationem, in qua interponitur, cap. 8. n. 95. f. 97.*
- Iuramentum licet representat minorem maiorem non verò representat sciētē de beneficio, & importantia renunciationis, cap. 8. nu. 103. f. 98.*
- Iuramentum in minore est suppletiuum, cap. 9. n. 1. fol. 106.*
- Iuramentum in personis, ob defectum naturæ dicitur suppletorium, cap. 9. n. 2. f. 106.*
- Iuramentum quomodo adhibetur, cap. 9. nu. 5. f. 106.*
- Iuramentum non facit contractum valere, quod de iure videtur inuvalidus, cap. 9. n. 7. f. 106.*
- Iuramentum habet causam firmitiuam contractus, cap. 9. n. 8. f. 106.*
- Iuramentum decisorium quid sit, cap. 9. n. 13. f. 107.*
- Iuramentum confirmatorium, an inducat paratam executionem, cap. 9. n. 14. f. 107.*
- Iuramentum confirmatorium præstat ex consuetudine, & stylo Notariorum, cap. 9. n. 15. f. 107.*
- Iuramentum confirmatorium, an differat à iuramento assertorio, cap. 9. n. 16. f. 107.*
- Iuramentum operatur, quod instrumenta habent vim sententiæ, cap. 9. n. 18. f. 107.*
- Iuramentum facit valere actum omni meliori modo, cap. 9. n. 19. f. 108.*
- Iuramentum cessat in contractu minoris, quando de aperta lesione, & fraude probatur, cap. 9. nu. 20. fol. 108.*
- Iuramentum appositum in contractu de non, contrahendo non tollit lesionem enormissimam, cap. 9. n. 94. f. 115.*
- Iuramentum est seruandum, quando in contractibus non interuenit enormissima lesio, cap. 9. num. 96. fol. 115.*
- Iuramentum in minore venit, ut integratiuum personæ, & ipsum maiorem reddit, cap. 9. num. 101. fol. 116.*
- Iuramentum in contractu lesiuo positum iuris canonam ipsum excludit, nec virtute iuramenti contractus subsistere potest, nec iure conuentionis, cap. 9. n. 103. f. 116.*
- Iuramentum non trahitur ad ea, quæ quis ignorat tempore eius præstationis, cap. 9. n. 167. f. 121.*
- Iuramentum habet vim clausule Codicillaris, & omni meliori modo, cap. 11. n. 74. f. 141.*
- Iuramentum alteri obesse non debet, cap. 9. nu. 119. fol. 117.*
- Iuramentum licet non extendatur, tamen porrigitur ad omnia accessoria, & ad fructus, cap. 11. nu. 15. f. 144.*
- Iuramentum præstat in fidelitate, cap. 13. nu. 142. fol. 163.*

I N D E X.

- Iuramentum non excedit personas, cap. 13. nu. 143. fol. 163.*
Iuramentum non trahitur, nisi ad illos casus ad quos traheretur renunciatio non iurata, c. 15. n. 12. f. .
Iuramentum an remitti possit per creditorem, cap. 28. n. 121. f. 309.
Iuramentum est quid spirituale, c. 28. nu. 123. f. 309.
Iuramentum an obligat precise ad factum, cap. 30. n. 14. f. 338.
Iuramentum an excludat compensationem, cap. 32. nu. 154. f. 373.
Iuramentum operatur in obligationibus facti, quod precise teneatur ad factum, nec liberatur soluendo interesse, cap. 32. n. 191. f. 376.
Iuramentum an obstat promissioni de soluendo, cap. 32. n. 297. f. 377.
Iuramentum facit excludere compensationem, cap. 32. n. 208. f. 377.
Iuramentum an impedit oppositionem compensationis, cap. 32. nu. 209. f. 377.
Iuramentum an possit remittere per partem, cap. 32. n. 223. f. 378.
Iuramentum non tollit vires renunciationis praeventio- nis, sed solum impedimentum, ut possit agere, cap. 33. n. 40. f. .
Iuramentum quando continet inhumanitatem, cap. 36. n. 41. f. 438.
Iuramentum expresse interuenire debet in renun- ciatione excussionis, cap. 29. n. 172. f. 334.
Iuramentum duplicem parit effectum exequutiuum, & precisum, cap. 50. n. 24. f. 492.
Iurisdictione.
Iurisdictione est de regalibus, cap. 13. nu. 126. f. 161.
Iurisdictione an possit sequestrari, cap. 13. n. 130. f. 162.
Iurisdictione creditoris est temperanda, cap. 14. n. 153. fol. 84.
Iurisdictione Iudicis quando censetur prorogata, cap. 32. n. 31. f. 360.
Iurisdictione Iudicis suspenditur per recusationem, & ea pendente non potest procedi, & si procedit, & nullus processus, cap. 32. n. 63. f. 362.
Iurisdictione perpetuatur per ceptionem Iudicis, cap. 33. n. 8. f. 386.
Ius.
Ius non dum delatum repudiare non potest, cap. 1. n. 12. f. 4.
Ius suum nemo presumitur renunciare, c. 1. n. 42. f. 5.
Ius de futuro renunciare non potest maxime quan- do nec re, nec spe acquisitum est, cap. 2. nu. 4. f. 14.
Ius de futuro, renunciatum non intelligitur in gene- rali renunciatione, cap. 2. n. 6. f. 14.
Ius de futuro dicitur non natum, & renunciatum non intelligitur, cap. 2. n. 8. f. 14.
Ius de futuro simpliciter an renunciari possit, cap. 2. n. 12. f. 14.
Ius querendum an remitti possit, cap. 2. n. 12. f. 24.
Ius Longobardorum, in quibus locis practicetur, cap. 6. n. 19. f. 60.
Ius Longobardorum vocat omnes ad hereditatem, & successionem ad differentiam iuris Francorum, cap. 6. n. 20. f. 60.
Ius superueniens ex causa de praterito, auget patri- monium, & conualidat iudicium, cap. 6. nu. 50. f. 62.
Ius accrescendi an habeat locum in vita, & militia, cap. 6. nu. 70. f. 63.
Ius vite, & militiae ex rebellionem patrata esset ex- tinctum, cap. 6. n. 164. f. 74.
Ius competens alicui ob vindictam proprie iniuria non venit in generali concessione facta alteri, cap. 6. nu. 198. f. 74.
Ius dicitur acquisitum parti per instrumentum, cap. 8. n. 118. f. 99.
Ius offerendi an detur in augmento temporis, cap. 9. n. 55. f. 111.
Ius autem seruitutis non utendo amittitur, cap. 9. nu. 269. f. 128.
Ius semel renunciatum habetur, ac extinctum, & non reuiuiscit, cap. 11. n. 18. f. 136.
Ius semel extinctum ex nulla causa reuiuiscere po- test, cap. 11. n. 19. f. 136.
Ius representationis quando cessat, c. 11. n. 28. f. 136.
Ius accrescendi impedit successorium edictum, cap. 11. n. 29. f. 136.
Ius accrescendi ad heredes transit, c. 13. n. 21. f. 153.
Ius nullum constitui potest super re feudali, cap. 13. n. 85. f. 157.
Ius in re feudali pro vno momento, quis constitui non potest sine assensu domini, cap. 13. nu. 92. f. 158.
Ius in feudo quando videatur constitutum, cap. 13. n. 119. f. 160.
Ius semel repudiatum iterum reintegrari non potest, cap. 20. n. 3. f. 215.
Ius aboret negligentes, cap. 21. n. 23. f. 221.
Ius offerendi non datur secundo creditori in affec- uatione dotis, cap. 21. n. 43. f. 223.
Ius offerendi an denegatur priuato creditori in dote etiam priuilegiato creditori, prout est in fisco ha- bente hypothecam in bonis viri, c. 21. n. 45. f. 224.
Ius commune an seruari debeat in exactione lucris do- tis, & sic in antephati, cap. 23. n. 30. f. 240.
Ius commune procedit, & seruatur in exactione an- tephati, & militat beneficium, ne quis conuenia- tur, nisi in quantum facere possit, c. 23. n. 32. f. 240.
Ius quando dicatur acquisitum tertio, c. 25. n. 125. f. 262.
Ius congruum an habeat locum in dote estimata, cap. 27. n. 119. f. 288.
Ius congruum an habeat locum in permutatione, cap. 27. n. 124. f. 289.
Ius vnum remittens non videtur alterum remitte- re, cap. 27. n. 138. f. 290.
Ius de futuro renunciari non potest, c. 28. n. 180. f. 314.
Ius offerendi quando competat creditori super bonis viri excludente uxore, cap. 29. nu. 48. f. 222.
Ius pralationis an sit ius personale, c. 30. n. 73. f. 346.
Ius pralationis an sit actus extra iudicalem, cap. 30. n. 74. f. 346.
Ius pralationis an transeat cum Vniuersitate iurium, cap. 20. nu. 78. f. 347.
Ius pralationis competens ratione sanguinis an tra- seat ad heredes extraneos vniuersales, cap. 30. n. 79. f. 347.
Ius pralationis competens ratione rei an cedi possit, cap. 30. n. 80. f. 347.
Ius de futuro an possit per pactum renunciare, cap. 32. n. 112. f. 378.
Ius liquidum contradicis admittitur in summa- rijs iudicis, cap. 32. nu. 252. f. 381.
Ius queritur ex ipsa praeventione, cap. 33. n. 3. f. 386.
Ius suum, qui non prosequitur videtur illi renun- ciare, nec potest deinde audiri, cap. 34. n. 89. f. 403.
Ius coherens personae gratia rei est cessibile, cap. 34. n. 140. f. 407.
Ius redimendi an possit cedi, vendi, vel donari, cap. 34. n. 142. f. 407.

INDEX.

- Ius directi Domini quando debilitatur, c. 35. nu. 36. fol. 426.*
Ius succedendi ad dictam quartam an sit perpetuum, cap. 35. n. 91. f. 439.
Ius de presenti habetur in fideicommissio puro, cap. 38. nu. 7. f. 444.
Ius dicendi actum nullum non est actio, sed Iudicis officium, cap. 43. n. 21. f. 469.
Ius constitutionis praelationem in feudis constituit, cap. 48. n. 3. f. 478.
Ius primogenituræ apud plures nationes practicatur, cap. 48. nu. 4. f. 478.
Ius primogenituræ apud Hispanos habetur sub nomine maioratus, cap. 48. n. 5. f. 478.
Ius primogenituræ apud Franchos appellatur ius Franchorum, cap. 48. n. 6. f. 478.
Ius primogenituræ non ut patre constitutum est filio, sed à Deo & fortuna, cap. 48. n. 8. f. 478.
Ius primogenituræ non est ius hereditarium, cap. 48. n. 9. f. 478.
Ius primogenituræ est introductum ex consuetudine, nec consuetudo operari potest in contrarium, cap. 48. nu. 10. f. 478.
Ius primogenituræ potius favorabilis, quam odiosa iudicatur, cap. 48. n. 12. f. 478.
Ius primogenituræ fuit introductum ex causa publicæ utilitatis, cap. 48. n. 13. f. 479.
Ius primogenituræ continet dignitatem, & prerogativam, cap. 48. n. 20. f. 479.
Ius primogenituræ an extendatur ad feminas, c. 48. nu. 21. f. 480.
Ius primogenituræ in Regno duplex assignatur, cap. 48. n. 22. f. 480.
Ius primogenituræ an sit transmissibile, cap. 48. nu. 27. f. 480.

Iustus.

- Iustus patris differt à consensu voluntate mandato, & rati habitatione, cap. 21. n. 68. f. 227.*

L

Laudemium.

- L**audemium quando in contractu dotali debetur, cap. 14. n. 69. f. 175.
Laudemium an teneatur solvere recipienti dotem, cap. 27. n. 111. f. 288.
Laudemium quando quis teneatur solvere, cap. 27. n. 112. f. 288.
Laudemium petens dicitur acceptasse venditioni factæ, cap. 30. n. 40. f. 340.
Laudemium sufficit fuisse petitum, & non exactum ad inducendum consensum alienationi, cap. 30. nu. 41. f. 40.
Laudemium an debeatur ex donatione, c. 20. n. 61. f. 342.
Laudemium est soluendum ad rationem duorum pro quolibet centenariis, cap. 30. n. 66. f. 345.
Laudemium an debeatur ex alienatione facta subhasta ex causa necessaria, & an debeatur ratione consensus, vel directi domini, cap. 30. n. 70. f. 346.
Laudemium debetur solui nouæ inuestituræ, & non ratione consensus, cap. 30. n. 71. f. 346.
Laudemium debetur solui ab emptore, non autem venditore, cap. 30. n. 70. f. 346.
Laudemium debetur solui ab usus uctuario, non autem proprietario, cap. 30. nu. 71. f. 346.
Laudemium debetur ex integro valore rei, cap. 30. nu. 66. circa med. f. 345.

Legata.

- Legata sunt indiuidua, & nõ possunt pro parte accipi, & pro parte repudiari, c. 35. n. 72. f. 428.*

- Legata ad pias causas an debeatur caducata substitutione, cap. 38. nu. 15. f. 445.*

Legatarius.

- Legatarius venire debet iuxta dispositionem testatoris, cap. 6. n. 125. f. 69.*
Legatarius an possit propria autoritate ingredi in possessionem feudi, & fructus percipere, cap. 13. n. 118. fol. 160.
Legatarius per legem constituitur creditor quantitatis legatæ, cap. 13. n. 122. f. 161.
Legatarius acceptando legatum cum venditione factum sibi preiudicet, cap. 35. nu. 68. f. 428.
Legatarius acceptando legatum approbat voluntatem defuncti, cap. 35. n. 70. f. 428.

Legatum.

- Legatum debetur deducto ere alieno, c. 3. n. 57. f. 35. cap. 27. n. 33. fol. 281.*
Legatum alimentorum non transmittitur ad heredes, cap. 6. n. 63. f. 63.
Legatum factum à patre secundogenito an compensatur cum vita, & militia, cap. 6. n. 53. f. 63.
Legatum factum à patre filia, an ne dicat renunciationem ad actum nullum, cap. 7. n. 63. f. 85.
Legatum vires incipit habere à die mortis legantis, ut est in testamento, cap. 13. nu. 123. f. 161.
Legatum factum mulieri, donec caste, & honeste uixerit si semel committat adulterium, an amittit legatum, cap. 19. n. 31. f. 213.
Legatum factum cum clausula pro omni eo, & toto, quod prætendere possit, an censeatur factum animo compensandi de specie ad quantitatem, vel de specie ad speciem non sic est in legato legitima, cap. 32. n. 185. f. 376.
Legatum factum mulieri per virum ducatorum militum pro quibus voluit eam esse tacitam, & contentam pro omni eo, quod petere possit in bonis venturam possit non obstante dicta clausula venire contra voluntatem ipsius viri, & petere quartam, cap. 35. n. 65. f. 428.
Legatum potest fieri cum onere non petendi, quod sibi debetur, cap. 35. n. 69. f. 428.
Legatum non potest acceptare reiectis qualitatibus in eo expressis, cap. 35. n. 73. f. 428.
Legatum potest fieri alicui cum onere non petendi illud, quod sibi debetur, & dicitur legatum factum animo compensandi, cap. 35. n. 76. f. 428.
Legatum quando dicatur recompensatiuum, cap. 35. n. 77. f. 429.
Legatum an debeatur caducata substitutione, cap. 38. n. 14. f. 445.
Legatum favore piæ causæ subtrahi an possit caducata substitutione, cap. 38. nu. 18. f. 445.
Legatum, & praelegatum de sui natura, an veniat in iudicio familiae heriscunda, cap. 38. n. 36. f. 447.

Legum.

- Legem facere soli principi cõpetit, c. 40. n. 21. f. 454.*

Leges.

- Leges semper querunt fraudibus obuiare, cap. 18. n. 58. fol. 204.*

Legitima.

- Legitima dicitur portio successione, c. 1. n. 95. f. 10.*
Legitima non continere in hereditate cum favore filiorum habetur pro exacta, & euulsa à corpore hereditatis, cap. 3. n. 52. f. 35.
Legitima nunquam venit in generali renunciatione, nisi expressè, & specialiter de ea sit facta mentio, cap. 4. n. 2. f. 42.

Le-

I N D E X.

Legitima subrogatur in locum alimentorum, cap. 4. n. 100. f. 51.
Legitima consideratur solummodo respectu bonorum, & patrimonij, qua erant tempore mortis patris, cap. 6. n. 46. f. 62.
Legitima debetur ex substantia defuncti, & non secundum numerum reddituum, cap. 6. n. 47. f. 62.
Legitima non est quarta hereditatis, sed quarta bonorum, cap. 6. n. 48. f. 62.
Legitima debetur deducto ere aliena à toto corpore hereditatis, cap. 6. n. 118. f. 68.
Legitima debetur una cum fructibus à die mortis defuncti, cap. 6. n. 135. f. 70.
Legitima dicitur ius uniuersale, & vocatur quota, & portio, qua filius dicitur heres secundum quid hoc est secundum substantiam hereditatis, cap. 6. nu. 139. in fine, fol. 70.
Legitima potest peti una cum fructibus à tempore mortis defuncti, cap. 6. n. 142. f. 70.
Legitima non potest stare sine fructibus, cap. 6. num. 143. fol. 70.
Legitima venit una cum fructibus, cap. 6. num. 144. fol. 70.
Legitima debetur ex corporibus hereditarijs cum sit quota bonorum, & non quota fructum, cap. 6. n. 145. f. 70.
Legitima petita etiam fructus censentur petiti, cap. 6. n. 148. f. 71.
Legitima detrahatur è singulis corporibus hereditarijs mortuo testatore, vel patre absque ullo facto hominis, cap. 6. n. 157. f. 72.
Legitima est portio successionis, & sic ius uniuersale, & uenit fructus, cap. 6. n. 159. f. 72.
Legitima non potest esse sine fructibus, cap. 6. n. 160. fol. 72.
Legitima dicitur es alienum respectu patris, cap. 6. n. 165. f. 72.
Legitima estimatur tempore mortis defuncti, cap. 6. n. 168. f. 72.
Legitima non debetur uiuente patre, cap. 6. nu. 170. fol. 72.
Legitima, an detrahatur à feudo, cap. 6. n. 175. f. 72.
Legitima non debetur de bonis feudalibus, sed de alodialibus, cap. 6. n. 176. f. 73.
Legitima non debetur collateralibus persona turpi non instituta, cap. 7. n. 56. f. 84.
Legitima an debeatur nepotibus stat'ò renunciatione matris in bonis Aui, vel Auiæ, cap. 11. num. 2. fol. 134.
Legitima non debetur nepotibus in bonis Aui uiuente patre, vel matre, cap. 11. n. 3. f. 134.
Legitima filiorum non minuitur propter legata, cap. 11. n. 59. f. 139.
Legitima debetur sine onere, cap. 11. nu. 60. f. 139.
Legitima non debetur in uita, cap. 13. n. 24. f. 154.
Legitima est debitum, quod debetur iure natura, cap. 35. n. 15. f. 424.
Legitima debetur titulo institutionis, cap. 35. nu. 17. fol. 424.

Legitimatio.

Legitimatio filij naturalis non est facienda in præiudicium proximorum, cap. 13. n. 41. f. 155.

Legitimus.

Legitimus contradictor quis dicatur, cap. 26. num. 28. fol. 267.

Lætio.

Lætio in iure varijs modis consideratur, cap. 8. n. 68. fol. 95.

Lætio in quinque gradibus constitui potest, cap. 8. nu. 70. fol. 95.
Lætio ultra dimidium iusti pretij habet locum contra ipsam subhastationem, & procedit, l. 2. C. de rescind. uendit. cap. 9. n. 56. f. 111.
Lætio enormis, quæ dicatur, cap. 9. n. 59. f. 112.
Lætio enormis intelligatur exempta à quacunque uerborum generalitate, cap. 9. n. 75. f. 113.
Lætio enormissima vires iuramenti tollit, nec est necessaria absolutio, cap. 9. n. 95. f. 115.
Lætio ex eisdem actis fundari debet petita restitutione in integrum, & quod talis sit, quod non requirat altiore indagationem, cap. 9. n. 141. f. 119.
Lætio an cadat in fideicommissis conditionalibus, cap. 38. n. 25. f. 446.
Lætio enormis, & probatio contractus non esse verum in utilitatem filij resoluitur statim obligatio, cap. 39. n. 7. f. 450.

Lætionis.

Lætionis enormissimæ renunciari an possit cum iuramento, cap. 9. n. 93. f. 115.
Lætionis enormi an renunciari possit, cap. 9. num. 99. fol. 116.

Lex.

Lex Ciuilis, vel Canonica, an firmari possit quemlibet contractum inualidum etiam cum iuramento, cap. 4. n. 65. f. 47.
Lex postliminij, C. de captiu. & postlimin. uersicul. Quomodo procedat, cap. 6. n. 86. f. 73.
Lex 2. C. de rescind. uendit non agit ad rescindendum id, quod iurauit, sed ad supplementum recuperandum, cap. 9. n. 25. fol. 108.
Lex 2. C. de rescind. uendit. procedit non solum in contractibus iuratis, uerum etiam & in contractibus geminatis, cap. 9. n. 26. fol. 108.
Lex fin. C. de sentent. pass. & l. siue libertus, ff. de iure patronat. explicatur, cap. 6. n. 197. f. 72.
Lex 2. C. de rescind. uendit non agit ad rescindendum id, quod iurauit, sed ad supplementum recuperandum, cap. 9. n. 25. f. 108.
Lex 2. C. de rescind. uendit. an habeat locum in subhastatione, cap. 9. n. 57. f. 111.
Lex 2. C. de rescind. uendit. locum habet in transactione, & in locatione, cap. 9. n. 60. f. 112.
Lex 2. C. de rescindend. uendit. non habet locum in illis rebus, in quibus lætio considerari non potest, cap. 9. n. 61. f. 112.
Lex 2. C. de rescind. uendit. non habet locum in annuis redditibus consistentibus in spe, ac dubio euentu, cap. 9. n. 62. f. 112.
Lex 2. C. de rescind. uendit. an competat emptori lætio, cap. 9. n. 53. f. 112.
Lex 2. C. de rescind. uendit. an habeat locum in contractu geminato per emptorem, cap. 9. num. 65. f. 112.
Lex 2. C. de rescind. uendit. procedit tantum contra alienantem non autem contra consentientem alienationi, cap. 9. n. 67. f. 113.
Lex 2. C. de rescind. uendit. specificè est renuncianda, cap. 9. n. 70. f. 113.
Lex fratres 27. C. de inoffic. testam. explicatur, cap. 1. n. 50. f. 138.
Lex fratres 27. C. de inoffic. testam. est introducta in odium turpis personæ, cap. 11. n. 32. f. 138.
Lex quæstiesumque mandat aliquid restitui, intelligitur de plenaria restitutione, in qua ueniant fructus, cap. 12. nu. 12. f. 143.

I N D E X.

- Lex liberti, §. huius, ff. de ann. leg. explicatur, cap. 12. n. 24. f. 145.*
Lex mutiane ff. de condit. & demonstrat. enunciat, cap. 12. n. 35. f. 145.
Lex per diuersa C. de transact. explicatur cum suis limitationibus, cap. 12. n. 41. f. 146.
Lex pretia rerum ff. ad leg. falcid. enunciat, cap. 12. n. 61. f. 148.
Lex dicitur induc̃ta ex bina iudicatione, cap. 13. nu. 59. f. 156.
Lex usufructuarius messum ff. quib. mod. usufruct. amit. enunciat, cap. 13. n. 157. f. 164.
Lex si fur. decepserit ff. de usi. fr. enunciat, cap. 13. n. 159. f. 154.
Lex creditoris arbitrio explicatur, cap. 14. num. 142. fol. 182.
Lex si unquam C. de reuocand. donat. semper tacitam habet conditionem si liberos non susceperit, cap. 16. n. 1. f. 193.
Lex si unquam C. de reuocat. donat. procedit non solum in donatione omnium bonorum, verum etiam & in quota, cap. 16. n. 3. f. 193.
Lex si unquam C. de reuoc. donat. an renouari possit, cap. 16. n. 8. f. 194.
Lex si unquam C. de reuoc. donat. an introducta sit fauore donantis, vel filiorum, cap. 16. n. 9. f. 194.
Lex introduxit solemnitatem decreti in alienatione bonorum minoris pro forma intrinseca, cap. 18. n. 74. f. 205.
Lex iubens aliquid fieri importat formam, & illa pratermissa vitiat actum, cap. 18. n. 83. f. 206.
Lex emptor C. de euid. non procedit si pacto fuerit remissa denunciatio, cap. 22. n. 12. f. 231.
Lex exigere dotem ff. de iudicijs explicatur, & ponderatur, tam in restituenda dote, quam promittene, cap. 23. n. 34. f. 240.
Lex heres absens, & l. si his, qui Rom. ff. de iudic. explicatur, cap. 16. n. 48. f. 270.
Lex si his à quo ff. ut in possess. legat. ponderatur, cap. 26. n. 85. f. 274.
Lex operatur in fideicommissio in contractibus operatur prohibitio hominis, cap. 27. n. 18. f. 275.
Lex generaliter, loquens generaliter intelligenda est, cap. 28. n. 49. f. 301.
Lex attilicinus ff. de pactis ponderatur, cap. 28. nu. 163. f. 312.
Lex de his ff. de transact. renunciari non potest etiam cum iuramento, cap. 31. n. 5. f. 350.
Lex de his ff. de transact. solum habet locum in ultimis voluntatibus, cap. 31. n. 13. f. 351.
Lex de his, ff. de transact. non habet locum in contractibus inter viuos, cap. 31. nu. 14. f. 351.
Lex quicumque C. de apoc. public. lib. 10. explicatur, cap. 32. n. 102. f. 366.
Lex quicumque C. de apoc. pub. lib. 10. habet suas fallentias, cap. 32. n. 116. f. 367.
Lex quicumq; C. de apoc. publ. lib. 10. non habet locum quando mutantur exactores, & in annuo legato, cap. 32. n. 107. f. 367.
Lex quicumq; C. de apoc. publ. lib. 10. non habere locum in solutione promissu singulis annis, cap. 32. n. 112. f. 367.
Lex quoad ortum compensationis & fo iure compensat, quoad effectum, & executionis actus debet à parte opponi, cap. 32. n. 164. f. 373.
Lex nihil operatur in executione actus, c. 32. n. 165. fol. 373.
Lex si quis maior C. de transact. ponderatur, cap. 32. num. 216. f. 377.
Lex conuentionis est seruata, c. 34. n. 61. & 91. f. 401.
Lex antiquitas C. de usus. ponderatur, c. 34. nu. 213. fol. 413.
Lex loquens de liberando debitore requiritur totius debiti oblatio, siue depositum, cap. 34. n. 269. f. 420.
Lex Hispanica contra debitores, cap. 36. n. 25. f. 438.
Lex cum de indebito §. finali ff. de probationibus enunciat, cap. 41. n. 33. fol. 461.
Lex 2. C. de pignoribus explicatur, c. 42. nu. 1. f. 463.
Lex traditionibus, C. de pactis explicatur, cap. 46. n. 1. f. 474.
Lex 2. C. de rescind. vend. an habeat locum in locutione, cap. 9. n. 60. in fine fol. 112.
Lex quicumque C. de apoc. publ. lib. 10. non habet locum in annuo legato, cap. 32. nu. 107. f. 367.
Lex 2. C. de rescind. vend. procedit non solum in contractibus iuratis, verum etiam in contractibus geminatis, cap. 9. n. 26. f. 108.
Lex 2. de pignor. non habet locum quando in instrumento adest clausula constituti, & precarij, cap. 42. n. 33. f. 466.
- Liberatio.**
- Liberatio pactu confessio, atque omnes alij actus facti ab vno nunquam alteri nocere debet, cap. 9. n. 121. f. 117.*
- Libertus.**
- Libertus siue patronus deportatus, & postea restitutus recuperat iura amissi iuris patronatus, & petendi contra tabulas bonorum possessionem, cap. 64. n. 189. f. 74.*
- Libri.**
- Libri scolariu illati in domu conducta non sunt tacite hypothecati pro pensione domus, c. 27. n. 40. f. 282.*
Libri sunt relaxandi DD. & Scolaribus, & arma militibus, cap. 36. n. 64. f. 440.
- Licentia.**
- Licentia Ordinarij est necessaria in renunciationibus facieis per Moniales seruata forma Decreti Sac. Conc. l. rid. & est necessaria procedere ipsi renunciatem aliter omissa tali solemnitate, & professione sequuta renunciatio est nulla ipso iure, cap. 18. n. 86. f. 206.*
Licentia Regis de matrimonio contracto per sororem Baronis operatur assensum Regis in alienatione, & obligatione feudi, cap. 21. nu. 80. f. 227.
- Licitator.**
- Licitator debet venire infra legitima tempora, & sic quando fiunt subbationes, cap. 9. n. 46. f. 110.*
Licitator post candle extinctionem non admittitur, cap. 9. n. 47. f. 110.
Licitator primus an per secundum plus offerentem liberetur, cap. 9. n. 49. f. 111.
Licitator potest cogi etiam per capturam personarum pro implenda oblatione facta perfecta venditione, cap. 9. n. 51. f. 111.
- Limitatio.**
- Limitatio affirmatiua ad tempus inducit post illud negationem, cap. 34. n. 57. f. 401.*
- Linca.**
- Linca primogeniti durat in infinitu, c. 48. n. 24. f. 481*
- Liquidatio.**
- Liquidatio paragi diuersimode fuit facta in S. R. C. Neapolitano, cap. 6. nu. 111. f. 67.*
Liquidatio instrumenti quando impeditur, cap. 33. n. 18. fol. 387.

INDEX.

Liquidatio crediti est facienda per Iudicem ad hoc, ut creditum sit liquidum non sufficit calculus pro liquidatione, cap. 26. n. 33. in fin. f. 268.

LIS.

- Lis quando dicatur pendere, cap. 14. n. 159. f. 184.**
- Lis dicatur pendere per sequestrum, c. 14. n. 160. f. 184.**
- Lis an dicatur etiam ante litis contestationem, & sic ante dationem termini, cap. 26. nu. 58. f. 272.**
- Lis pendere dicitur de Iure Canonico per solam citationem, cap. 26. n. 60. f. 272.**
- Lis inter Iudicem, & priuatum est, causa recusationis. cap. 32. n. 70. f. 363.**
- Lis est causa multorum malorum, cap. 32. n. 72. f. 363.**
- Lis contestatam inducit legitimam moram, & est sufficiens ad fructuum condemnationem, & per illam constituitur in mala fide, c. 34. n. 250. f. 417.**
- Lis omnis dicitur finita ex renuntiatione praeventio- nis, cap. 33. n. 47. f. 391.**

Litigans.

Litigans coram Iudice recusato videtur recusationi propositae renunciari, cap. 33. n. 41. f. 360.

Lite pendente.

- Lite pendente nihil innouandum est, c. 26. n. 6. f. 265.**
- Lite pendente an terminus currat ad retrahendum, cap. 34. nu. 92. f. 403.**

Locatio.

- Locatio ad longum tempus est species alienationis, cap. 13. n. 91. f. 158.**
- Locatio malitiosa quando dignoscitur, cap. 34. n. 260. fol. 419.**

Locator.

- Locator tenetur tradere rem locatam conductori, cap. 15. n. 17. f. 188.**
- Locator quando poterit discedere a locatione, cap. 15. n. 18. f. 188.**
- Locator tenetur conductorem defendere, & non sufficit rem locatam tradere, cap. 15. nu. 22. f. 189.**
- Locator pro pensione domus, an praeferat mulieri pro sua dote, cap. 27. n. 42. f. 282.**

Locus.

- Locus contractus inspicitur, cap. 9. n. 213. f. 124.**
- Locus penitentiae non datur, cap. 20. n. 2. f. 215.**
- Locus repetitioni dotis semper consideratur quando maritus est absens a Ciuitate, & ignoratur, ubi sit, cap. 21. n. 60. f. 226.**
- Locus contractus attenditur fallit in dote, cap. 23. n. 41. f. 241.**
- Locus penitentiae quando admittitur, cap. 25. n. 126. fol. 262.**
- Locus manutentioni quando sit, cap. 32. n. 258. f. .**

Lucrum.

- Lucrum quo quit contemplatione alicuius priuatur illi soli applicatur, cap. 13. nu. 8. f. 152.**
- Lucrum extrinsecum proueniens post mortem testatoris ex industria haeredis grauati ex rebus haereditarijs, cedit ad comodum haeredis grauati, & non legatarij, cap. 13. n. 147. f. 163.**
- Lucrum dotis conceditur, ut inseruiat pro oneribus matrimonij, cap. 17. n. 1. f. 195.**
- Lucrum dotis defertur omnibus, qui onera matrimonij substinet, cap. 18. n. 2. f. 195.**
- Lucrum dotis transit ad haeredes mariti etiam si a marito agnatum non esset, cap. 17. n. 3. f. 195.**
- Lucrum dotis an renunciare possit per maritum, cap. 17. n. 2. f. 195.**
- Lucrum dotis ex pacto debitum dicitur es alienum, non autem lucrum ex statuto debitum, cap. 17. n. 16. f. 197.**

- Lucrum dotis an censeatur renunciatum per maritum promittentem restitutione integram dotem, & an poterit dictum lucrum deducere, c. 17. n. 18. f. 197.**
- Lucrum dotis non censeatur remissum cum verbis in omnem casum, & euentum restituere, c. 17. n. 25. f. 197.**
- Lucrum siue fructus excedens onera matrimonij spectat ad maritum, & creditores mariti, in illis habent actionem, cap. 21. n. 34. f. 222.**

M

Maieestas.

Maieestas Principis in alio non consistit, nisi in conseruatione honoris sui, cap. 26. nu. 2. f. 265.

Miles.

- Miles conueniri non potest per dies quindecim ante submonitorem, & per alios dies quindecim post reuersionem, cap. 49. n. 2. f. 484.**
- Miles quando incipiat gaudere privilegio militari, cap. 49. n. 7. f. 484.**
- Miles scriptus in libro Capitanei non sufficit ad hoc, ut sit miles, cap. 49. n. 10. f. 484.**

Milites.

- Milites habent suos Iudices particulares, cap. 49. nu. 11. f. 485.**
- Milites habent electionem fori, cap. 49. nu. 13. f. 485.**
- Militare seruitium.**
- Militare seruitium eximit militem a quouis onere, etiam a munere titulari, cap. 49. n. 28. f. 487.**

Mala fides.

- Mala fides quando dignoscitur, cap. 14. n. 151. f. 184.**
- Mala fides, & mora non contrahitur, nisi a die con- signationis pretij, cap. 34. n. 262. f. 419.**
- Mala fidei possessor.**
- Mala fidei possessor, an compensat fructus perceptos cum meliorationibus, & a quo die, cap. 32. nu. 132. in fin. fol. 369.**

Malitia.

- Malitia supplet atatem, cap. 9. n. 3. f. 106.**
- Malitia debitoris est maxima in non soluendo, cap. 32. n. 110. f. 367.**
- Marcellus Marcianus Reg. Consil. laudatur, cap. 4. n. 8. f. 49. cap. 13. n. 125. f. 162. cap. 26. n. 72. f. 273.**
- Marcus Anton. Cioffo Reg. Consiliarius, laudatur, cap. 32. n. 89. f.**

Maritus.

- Maritus promittendo uxorem renunciaturam exclu- ditur a mora purgatione, cap. 7. n. 2. f. 78.**
- Maritus simpliciter obligans se mulierem renuncia- turam non tenetur praecise ad penam. secus quan- do absolute se obligat, cap. 7. n. 6. f. 78.**
- Maritus obligans se mulierem ratificaturam, non te- netur, nisi ad diligentiam faciendam, c. 7. n. 7. f. 79.**
- Maritus promittens in capitulis matrimonialibus an excusatur faciendo suum posse, & an teneatur ad interesse, cap. 7. n. 19. f. 80.**
- Maritus non ueniens seruitute debita praedio dotali il- lam amittit, cap. 9. n. 270. f. 128.**
- Maritus, & uxor censentur habuisse pretium rei dotalis venditae, totum pretium peruenisse ad ma- ritum, nisi probetur realiter ad mulierem perue- nisse, cap. 10. n. 23. f. 131.**
- Maritus construendo nouam uillam facto diuortio per uxorem sunt ei impense soluenda, c. 14. n. 61. f. 174.**
- Maritus quando habet electionem in restituenda dote, cap. 14. n. 72. f. 175.**
- Maritus an possit remittere lucrum dotis, cap. 17. nu. 5. f. 195.**

Ma-

INDEX.

- Maritus an possit pacisci, quod lucrum dotis non sit apud ipsum, cap. 10. n. 6. f. 195.*
- Maritus promittens restituere integras dotes censetur renunciassse lucro dotis, cap. 17. n. 10. f. 196.*
- Maritus potest concedere uxori facultatem, disponendi de dote, & ei remittere lucrum dotis, cap. 17. n. 12. f. 196.*
- Maritus an possit renunciare lucro dotis in praiudicium creditorum, cap. 17. nu. 13 f. 196.*
- Maritus an in praiudicium fisci renunciare potest lucro dotis, cap. 17. n. 17. f. 197.*
- Maritus promittens restituere quicquid ad alium peruenit ex causa dotis, non potest expensas deducere, quia illas remisisse videtur, cap. 17. num. 22. fol. 197.*
- Maritus promittens restituere dotes simpliciter, non censetur renunciassse lucro sibi debito ex statuto, quod tamen non procedit si promisit verbis generalibus restituere totam dotem, cap. 17. num. 24. fol. 197.*
- Maritus an habeat beneficium, ne conueniatur, nisi in quantum facere possit deducto ne egeat, cap. 23. nu. 9. f. 238.*
- Maritus an renunciare possit tacite, vel expresse beneficio, ne quis conueniatur, nisi in quantum facere possit, & an possit soluto matrimonio, cap. 23. nu. 25. f. 239.*
- Maritus non sortitur forum in loco celebrati contractus ratione dotis, sed attenditur domicilium viri etiam circa restitutionem dotis, c. 23. nu. 36. f. 241.*
- Maritus an sit obligatus restituere vestes, vel pecuniam heredibus uxoris, cap. 28. n. 9. f. 296.*
- Maritus efficitur Dominus per estimationem, & omne commodum, & incommodum erit suum, cap. 28. n. 11. f. 297.*
- Maritus promittens dotem restituere intelligitur de quantitate, & non de rebus, cap. 28. n. 12. f. 297.*
- Maritus an habeat electionem circa dotem restituendam, cap. 28. n. 13. f. 297.*
- Maritus si fuit remansus debitor in pretio bonorum, non autem in dote tenentur heredes statim soluere, & non possunt gaudere dilatione anni luctus, cap. 28. n. 38. f. 299.*
- Maritus in testamento, prelegauit dotes sue uxori, heredes non gaudent dilatione anni luctus, sed statim restituere debent dotes, cap. 28. n. 20 f. 299.*
- Maritus an possit expresse renunciare dilationi anni luctus, cap. 28. n. 41 f. 300.*
- Maritus super dote, non habet plenum dominium, cap. 28. n. 172. f. 314.*
- Maritus inops habet quartam in bonis uxoris diuitis, cap. 35. n. 59. f. 427.*
- Maritus inops succedit mulieri in quartam, ac si dos data non fuisset, quando dos est restituenda, cap. 35. n. 61. f. 428.*
- Maritus testando non potest priuare uxorem quartam, cap. 35. n. 64 f. 428.*
- Maritus an possit prohiberi quartam uxori, vel causa diminueri, cap. 35. n. 78. f. 429.*
- Maritus debet esse soluendo, cap. 35. n. 96. f. 430.*
- Maritus debet esse exigibilis de iure, & de facto, cap. 35. n. 98. f. 430.*
- Maritus tenetur restituere fructus dotis non sustinens onera matrimonij, vel illo separato, cap. 21. n. 2. in fine, f. 219.*
- Masculus.**
- Masculus quando preferatur femina, cap. 6. nu. 21. f. 60.*
- Masculus excludens feminas per statutum potest huic statuto renunciare, cap. 17. n. 9. f. 196.*
- Masculi.**
- Masculi succedunt in feudis exclusis feminis, cap. 48. n. 2. f. 478.*
- Mater.**
- Mater an habeat potestatem renunciandi privilegio filiorum, cap. 2. n. 95. f. 22.*
- Mater exclusa per renunciationem factam, non censetur exclusi filij ex persona propria succedentes, cap. 2. n. 97. f. 23.*
- Mater alimentis sibi debitis renunciare non potest fauore filiorum, cap. 4. n. 36. f. 45.*
- Mater promittens dotem filie una cum patre presumitur potius intercessisse, quam dotasse, cap. 10. n. 17. f. 131.*
- Mater tenetur dotare filiam, quando pater est inops, cap. 10. n. 34. f. 132.*
- Mater non potest venire contra renunciationem a se factam, cap. 11. n. 16. f. 135.*
- Mater auditur in petitione legitima in bonis sui patris, insitutus per ipsum extraneis, cap. 11. nu. 37. fol. 137.*
- Mater in subsidium tenetur dotare filiam, & in locum patris reponi, cap. 27. n. 128. f. 289.*
- Mater in subsidium tenetur dotare filiam, cap. 27. n. 133. f. 289.*
- Mater potest assurecare dotem pro filia, ita & antephatum pro filio, cap. 28. n. 63. f. 303.*
- Matricula.**
- Matricula quid sit, & eius effectus, c. 49. nu. 6. f. 484.*
- Matricula quomodo vocabatur tempore antiquo, cap. 49. n. 8. f. 484.*
- Matricula in militibus quomodo practicetur in Regno, cap. 49. n. 9. f. 484.*
- Matricula est plena probatio, cap. 49. n. 11. f. 485.*
- Medietas.**
- Medietas bonorum antiquorum an spectare possit nepotibus non obstante matris premortua renunciatione, cap. 7. n. 72 f. 86.*
- Medietas bonorum antiquorum debetur agnatis ex legis prouidentia, & ex antiqua ciuium passione, cap. 13. n. 16 f. 154.*
- Medietas bonorum antiquorum debetur tanquam ex alienum, & successiuum tanquam debitum, cap. 13. n. 35. f. 154.*
- Medietas bonorum antiquorum debetur nullo existente grauamine, nec etiam in praiudicium filiorum disponere potest pro eius anima, cap. 13. nu. 36 fol. 155.*
- Medietas bonorum antiquorum semper indemnis seruanda est, cap. 13. n. 38 f. 155.*
- Medietas bonorum antiquorum non debetur diminuta, cap. 13. n. 40. f. 155.*
- Medietas bonorum antiquorum est deducenda ante omnia a grauato restituere hereditatem, cap. 13. n. 45. f. 155.*
- Medietas bonorum antiquorum, quis potest retinere ex persona propria non ut haeres, cap. 13. num. 49. fol. 155.*
- Medietas bonorum antiquorum dicitur segregata ex vi consuetudinis a commercio in ultima voluntate, cap. 13. n. 54. f. 156.*
- Medietas bonorum antiquorum an comprehendatur in generali renunciatione, cap. 13. num. 55. in fin. fol. 156.*
- Men-**

INDEX.

- Mendax.**
Mendax perdit omne ius, quod habet in re negata, cap. 29. n. 57. f. 323.
- Mendicatio.**
Mendicatio mulierum in viri dedecore tribuitur, cap. 35. n. 3. f. 423.
- Meliorationes.**
Meliorationes utiles, & necessarie sunt deducendæ, & non voluptariæ; & in illis competit retentio, cap. 12. n. 53. f. 147.
Meliorationes voluptariæ deducuntur non per modum extimationis, sed per modum abrasionis, & cancellationis, cap. 12. n. 54. f. 147.
Meliorationes liquide, & clare deducuntur, & impediunt executionem sententiæ, cap. 12. nu. 55. fol. 147.
Meliorationes illiquide non impediunt executionem sententiæ, sed vitior tenetur prestare cautionem de illis solvendis, vel restituendis, cap. 12. nu. 56. fol. 147.
Meliorationes quomodo sint iudicandæ, & quando datur retentio, cap. 12. n. 60. f. 143.
Meliorationes sunt apprehendendæ per expertum, cap. 12. n. 62. f. 143.
Meliorationes non solum debeantur ipsi emphiteutæ si vivit, vel eius filiis, siue masculis, siue feminis, sed etiam heredibus extraneis, cap. 14. n. 62. fol. 174.
Meliorationes soluendæ sunt per dominum directum finita emphiteusi per temporis cursum, vel per generationem completam si dominus illam pro se retinere vult, si vero alteri vult cedere potest emphiteuta recusare solutionem augmenti, & cogere directum dominum, ut illam in eius personam confirmet, cap. 14. n. 63. f. 174.
Meliorationes quando debeantur si tempore sententiæ non sint liquidatæ, cap. 32. n. 124. f. 368.
Meliorationes deducendæ, quando impediunt executionem sententiæ, c. 32. n. 126. f. 369.
Meliorationes, an admittantur ob caducitatem, cap. 34. n. 1. 6. f. 404.
Meliorationes factæ pendente termino ad petendam revocandionem, an debeantur, cap. 34. nu. 252. fol. 418.
Meliorationes quomodo taxentur, per id quod fuit in pensum, vel quod fuit melioratum, cap. 34. nu. 253. f. 418.
Meliorationes estimandæ sint non in concreto, sed in abstracto, c. 34. n. 255. f. 419.
Meliorationes utiles, an sint deducendæ, cap. 34. nu. 256. f. 419.
- Michael Angelus Egypcius.**
Michael Angelus Egypcius laudatur, cap. 26. n. 33. in fine. f. 268.
- Melius.**
Melius est ante tempus occurrere, quam post causam vulneratam remedium, quærere, cap. 9. num. 111. fol. 116.
- Mercator.**
Mercator, an possit cedere bonis, cap. 36. num. 75. fol. 441.
- Mens.**
Mens renunciantis semper est expectanda, cum alias semper restringatur, ad proferentis mentem, & ab illa interpretationem recipiat, cap. 3. num. 81. fol. 28.
Mens debet esse verisimilis, cap. 3. n. 82. f. 38.
- Mens testatoris taliter presumenda qualiter ex verbis appareat secundum rectum eorum sensum, cap. 6. n. 126. f. 69.**
- Mens contrahentium dignoscitur ex dictione quândocumque, cap. 34. n. 23. f. 398.**
- Mens contrahentium est seruanda in contractibus, cap. 34. n. 24. f. 398.**
- Mens, & intentio in contractibus est attendenda, cap. 34. n. 37. f. 399.**
- Mens, quæ colligitur ex verbis ex natura contractus seruari debet, quod est receptum etiam in ultimis voluntatibus, c. 34. n. 134. f. 408.**
- Mens contrahentium in contractibus semper inspicitur, cap. 34. n. 143. f. 407.**
- Mentio specialis requiritur in derogatione privilegiorum, cap. 24. n. 29. f. 247.**
- Metus.**
Metus est contrarius spontaneæ voluntati, cap. 1. nu. 29. f. 5.
Metus, & dolus quando presumitur, cap. 1. num. 36. fol. 5.
Metus iustus esse debet adhuc, ut prodesse possit, & iustus dicitur, quando circa suspicio inest, cap. 1. num. 39. f. 5.
Metus, & dolus in dubio non presumitur, cap. 1. nu. 40. f. 5.
Metus reuerentialis versari circa patrem, & filium, cap. 39. n. 1. fol. 449.
Metus in omnibus contractibus in quibus filius una cum consensu patris se obligatur presumitur, cap. 39. n. 4. f. 449.
Metus reuerentialis ad obligationem filij resoluendam non sit sufficiens, nisi concurrat enormis læsio, cap. 39. n. 6. f. 449.
Metus reuerentialis semper consideratur in filio, cap. 39. n. 10. f. 450.
Metus reuerentialis consideratur in Episcopo respectu clerici subditi, cap. 39. n. 11. f. 450.
Metus reuerentialis consideratur in viro respectu uxoris, cap. 39. n. 12. f. 450.
Metus reuerentialis consideratur in fratre respectu sororis, cap. 39. n. 13. f. 450.
Metus reuerentialis consideratur in fratre maiore respectu minoris, cap. 39. n. 14. f. 450.
Metus reuerentialis consideratur in patruo respectu nepotis, cap. 39. n. 15. f. 451.
Metus reuerentialis consideratur in matre respectu filij, cap. 39. n. 16. f. 451.
Metus reuerentialis, an sit sufficiens ad annullandum contractum renunciationis, & an presumatur, c. 39. n. 17. f. 451.
- Modus.**
Modus si est causa finalis dispositionis, semper revocatur dispositio, cap. 19. n. 47. f. 214.
Modus proponendi suspicionem iudicis de iure civili, cap. 32. n. 53. f. 361.
Modus proponendi suspicionem iudicis de iure canonico, cap. 32. n. 54. f. 361.
Modus proponendi suspicionem iudicis de iure regni, cap. 32. n. 55. f. 361.
Modus agendi est considerandus in exceptione rei iudicatae, ut sit idem, cap. 32. n. 237. f. 379.
- Modicitas.**
Modicitas formæ vitiat actum ipso iure, cap. 14. num. 126. f. 181.
- Monachus.**
Monachus, an recuperat bona sua post translationem

I N D E X.

- nem ad monasterium capacem*, cap. 20. num. 5. fol. 216.
- Monachus professus in religione incapaci**, & renunci-
cians omnia eius iura, facto Episcopo, an possit
venire contra renunciationem a se factam ante
professionem, cap. 20. n. 6. f. 216.
- Monachus regularis professus ex transitu ad statum**
Episcopalem non desinat esse ligatus, & quoad
voto paupertatis, cap. 20. n. 10. f. 216.
- Monachus factus Episcopus, an habeat regressum ad**
bona renunciata, cap. 20. n. 11. f. 216.
- Monachus factus Episcopus, an viuere debeat secun-**
dum statum monacalem, cap. 22. num. 12. fol.
217.
- Monachus religionem ingredicus animo ingrediendi**,
& profitendi deinde non sequi: o ingressu, & pro-
fessione non facta, an dicatur nulla renunciatio, &
quid si adsit iuxta causa non profitendi, cap. 20.
nu. 13. f. 217.
- Monachus habet vsumfructum**, quia non dicitur
mortuus naturaliter, sed ciuilitate, & post profes-
sionem monasterium habebit vsumfructum, c. 34.
n. 215. f. 413.
- Monialis.**
- Monialis, an debeat habere paragium**, cap. 6. nu. 124.
fol. 69.
- Minor.**
- Minor renunciatio beneficio restitutionis in integrum**
debet de eius certioratione specialis mentio fieri
a hoc, ut sibi prauidet, & an renunciatio sit
nulla, cap. 8. n. 100. f. 98.
- Minor aequiparatur mulieri**, cap. 8. num. 104. f. 98.
- Minor simpliciter iurans**, an excludatur a remedio
legis 2. C. de rescind. vend. cap. 9. num. 105. fol.
116.
- Minor, an renunciare possit beneficio restitutionis in**
integrum, c. 9. n. 106. f. 116.
- Minor habet consilium imperfectum**, cap. 9. n. 158.
fol. 120.
- Minor, & mulier non sunt moderatores, & arbitri**
rerum suarum, cap. 9. n. 59. f. 120.
- Minor magis succurritur circa restitutionis auxiliu**,
quam mulier circa Velleianum, cum magis erat
minoris quam mulieris iura subueniunt, cap. 9. n.
160. f. 120.
- Minor non potest renunciare beneficio suo**, nec ex-
pressis, nec tacite, cap. 9. n. 244. f. 126.
- Minor non habet restitutionem aduersus renuncia-**
tum ius per contrarium actum, cap. 9. num. 261.
fol. 127.
- Minor petens restitutionem in integrum aduersus**
aliquem contractum teneatur omnia restituere oc-
casione ipsius contractus, cap. 12. n. 9. f. 143.
- Minor Pupillus, & Ecclesia habent plures actiones**
super bonis alienatis, absque solennitatibus, etiam
contra tertios possessores, & potest dicere contra-
ctum nullum, c. 27. n. 96. f. 287.
- Minor declarato contracto nullo, an teneatur ad**
aliquam restitutionem, cap. 27. n. 96. f. 287.
- Minor, an possit bona sua alienata absque solenni-**
tatibus renouare, & auocare una cum fructibus,
cap. 27. n. 10. f. 287.
- Minor, qua bona possit alienari absque solennitati-**
bus, cap. 27. n. 103. f. 287.
- Minor neque miles habet restitutionem in integrum**
aduersus lapsum temporis conuentioni, cap. 34. n. 30.
fol. 402.
- Minor habet restitutionem in integrum aduersus**
tempus, vel penam legalem, non autem conuen-
tionalem, cap. 34. n. 81. f. 402.
- Minor non restituitur aduersus praescriptionem con-**
uentionalem inceptam cum defuncta maiore,
cap. 34. n. 95. f. 404.
- Minor atas, an interrumpit praescriptionem**, cap. 34.
nu. 96. f. 404.
- Minor, an possit cedere bonis**, cap. 36. num. 66.
fol. 440.
- Minor an habeat restitutionem in integrum aduer-**
sus lapsus temporis compromissi, cap. 34. nu. 84.
fol. 403.
- Mitius.**
- Mitius agitur cum lege quam cum homine**, c. 3. n. 50.
f. 35. & cap. 34. n. 150. f. 408.
- Matrimonium.**
- Matrimonium de iure communi quomodo separa-**
batur, cap. 21. n. 3. fol. 220.
- Matrimonium de iure canonico quomodo separa-**
batur, cap. 21. n. 4. f. 220.
- Matrimonium semper trahit uxorem ad viri do-**
micilium, cap. 23. n. 46. f. 242.
- Matrimonium facit mutare domicilium**, c. 23. n. 49.
fol. 242.
- Monasterium.**
- Monasterium dicitur exclusum per renunciationem**
ope exceptionis, cap. 7. n. 24. f. 80.
- Monasterium sine ingressu monaci non reputatur**
loco filii, cap. 16. n. 7. f. 194.
- Monasterium exemptum a iurisdictione Ecclesia**
ligatur dispositione, & decreto S. Conc. Triden-
tini circa renunciationes faciendas, cap. 18. nu. 90.
fol. 207.
- Mora.**
- Mora inducit delictum**, c. 7. n. 16. f. 79.
- Mora post tempus purgare non potest**, cap. 14. num.
120. f. 80.
- Mora certi temporis, an faciat oriri obligationem ad**
interesse totius temporis, cap. 15. n. 24. f. 189.
- Mora an purgatur in acquirendis in fauorem actoris**,
cap. 19. n. 28. f. 213.
- Mora quando non purgatur, nec admittitur**, c. 19. n.
20. f. 213.
- Mora in beneficium minoris statim contrahitur**
absque interpellatione, & interesse statim currit
in beneficium minoris, c. 28. n. 46. f. 300.
- Mora quando contrahitur**, cap. 34. num. 226.
fos. 415.
- Moratoria.**
- Moratoria concessa debitoribus explicatur**, cap. 28.
num. 89. fol.
- Moratoria, seu dilationi quinquennali, an renunciari**
possit, cap. 28. n. 186. f.
- Mors.**
- Mors proueniens ex culpa promittentis renunciatu-**
ram non curret penam, nec ob ea liberatur, c. 7.
nu. 14. f. 79.
- Momenta.**
- Momenta omnia sunt attendenda ad constituendum**
bonae fidei emptorem in mala fide, cap. 32. nu. 139.
fol. 371.
- Mos.**
- Mos ciuitatis est attendendum in constitutione do-**
tis, cap. 6. n. 114. f. 68.
- Mos Ciuitatis Florentia enunciatum**, cap. 30. nu. 57.
fol. 342.

Mulier.

I N D E X:

Mulier .

Mulier restituta aduersus sententiam adulteri recuperat dos, cap. 6. n. 192. f. 74.
Mulier certiorari debet in renunciacione sui beneficii Velleiani, cap. 8. n. 98. f. 97.
Mulier minor, & rusticus equiparatur, cap. 8. n. 105. fol. 98.
Mulier certiorata agere non potest, nec regressum habet in bonis renunciatis, cap. 8. n. 108. f. 98.
Mulier opponens in iudicio, quod Notarius eam non certiorauit, an est audienda, cap. 8. n. 116. f. 99.
Mulier an presumatur certiorata à Notario ignorante quid importet Velleianum, cap. 8. num. 117. fol. 99.
Mulier ad hoc. ut agere possit de lesione requiritur, ut non sit certiorata de valore bonorum à se renunciatorum, cap. 8. n. 71. f. 95.
Mulier, & minor equiparantur, cap. 9. num. 156. fol. 120.
Mulier non habet consilium validum, cap. 9. n. 157. fol. 120.
Mulier circa eius beneficii renunciacionem adiuuatur tum fauore Senatus Cons. Velleian. tum Reg. Prag in Regno Neapolitano edita, cap. 9. nu. 161. fol. 120.
Mulier ea fragilitate ad contrahendum inducta eadem ad renunciandum, cap. 9. nu. 163. f. 120.
Mulier ius suum ignorare presumitur, cap. 9. n. 164. fol. 120.
Mulier non presumitur iuri, quod sibi competere ignorat renunciare, cap. 9. n. 165. f. 120.
Mulier debet esse certiorata de beneficio Senat. Consult. Velleian. cap. 9. n. 170. f. 121.
Mulier presumitur semper ignorare, cap. 9. nu. 171. fol. 121.
Mulier ignorat id, quod ei conuenit, cap. 9. num. 175. fol. 121.
Mulier pro qua vis causa priuilegiatissima se obligare non possit exceptis in illis, quæ apud Franch. decis. 237. enunciantur, cap. 9. n. 176. f. 121.
Mulier potest se obligare ad pias causas, cap. 9. nu. 178. fol. 121.
Mulier consentiens instrumento gesto per maritum requiritur ad hoc, ut teneatur probare pecuniam esse versam in utilitatem mulieris, cap. 9. n. 183. fol. 122.
Mulier in contrahendo semper presumitur decepta, cap. 9. n. 190. f. 122.
Mulier potest expendere dotes suas causa liberandi personas, & potest soluere pro alio, cap. 9. nu. 194. fol. 122.
Mulier iuuatur Velleian si intercedendo obligat se ad comodum alterius, cap. 9. n. 195. f. 122.
Mulier pro excarcerando viro possit se obligare, & pro causa predicta potest vendere feudum dotale, cap. 9. n. 197. f. 123.
Mulier obligans se pro excarcerando viro, & obligatio est tam magna, & in maiori parte, quod prorsus indotata remaneat est locus rescissioni contractus, & consideratur latio in illa, quæ censetur metu vi, vel dolo inducta, cap. 9. num. 198. f. 123.
Mulier excluditur à beneficio Senatus Cons. Velleian. quando habet animum decipiendi, cap. 9. nu. 203. f. 123.

Mulier in dubio non presumitur certiorata, cap. 8. n. 75. f. 95.
Mulier soluens aliquid pro marito potest repetere, cap. 10. n. 21. f. 131.
Mulier se obligans una cum suo viro non tenetur, nisi illa obligatio esset versa in ipsius utilitatem, cap. 10. n. 22. f. 131.
Mulier censetur fideiubere, non constando pecuniam fuisse peruentam ad mulierem, cap. 10. num. 25. fol. 131.
Mulier tenetur, & obligatur pro illa parte, quam recepit, cap. 10. n. 26. f. 131.
Mulier nunquam presumitur contrahere, cap. 10. n. 29. f. 131.
Mulier iuuatur ex ratificatione facta de contractu gesto post decem annos, cap. 10. nu. 30. f. 131.
Mulier relicta usufructuaria, dummodo lectum viduale seruabit, ea nubente priuatur omni emolumento, & tenetur restituere omne acceptum, cap. 12. n. 31. f. 145.
Mulier pro eo tempore, quo in viduitate mansit satisfecit voluntati testatoris, cap. 12. num. 33. fol. 145.
Mulier transiens ad secunda vota priuatur successione filiorum quoad bona eis peruenta à patre, non verò successione in fructibus ex eis peruentis, cap. 13. n. 60. f. 156.
Mulier potest retinere feudum in pignus pro suis dotibus, cap. 14. n. 43. f. 171.
Mulier plene probare debet vergentiam ad inopiam sui viri pro consequenda assecuratione suarum dotium, cap. 21. n. 20. f. 221.
Mulier potest retinere bona sui viri pro concurrente quantitate sui crediti facto appretio, cap. 21. nu. 26. f. 222.
Mulier an habeat retentionem super bonis viri ipso viuente, vel mortuo, cap. 21. nu. 27. f. 222.
Mulier propter inopiam mariti an possit agere non solum pro dote, sed donatione propter nuptias, & etiam pro paraphernalibus, cap. 21. n. 29. f. 222.
Mulier non potest bona sibi tradita alienare, cap. 21. n. 31. f. 222.
Mulier potest auocare bona mariti alienata in defectum sue dotis, etiam à tertijs possessoribus, cap. 21. n. 46. f. 224.
Mulier renuncians iuri hypothecæ constante matrimonio, an agere possit actione hypothecaria contra virum, cap. 21. n. 50. f. 225.
Mulier renuncians an possit habere regressum ad id, quod renunciauit, cap. 21. nu. 51. f. 225.
Mulier non potest facere pactum ante contractum matrimonium per quod dotis conditio fiat deterior, cap. 21. n. 55. f. 226.
Mulier potest suo consensu se præiudicare circa remedium, l. si constante ff. solut. matrim. cap. 21. n. 56. f. 226.
Mulier an habeat recursum ad bona patris mariti, si bona sui viri non fuerint ad sufficientiam ipsius dotis restitutionem, cap. 21. n. 62. f. 226.
Mulier in ipsis bonis restitutis pro suis dotibus non potest molestari, cap. 21. n. 85. f. 228.
Mulier an expressè renunciare possit beneficio, l. si constante ff. solut. matrim. cap. 21. num. 88. fol. 228.
Mulier generaliter paciscendo deteriorem dotis conditionem reddit, etiam si fieret pactum ante nuptias, cap. 21. nu. 89. f. 228.

INDEX.

- Mulier an possit actionem, quam ipsa habet in bonis Mulieris, siue uxor contrahens debita post contrahendum matrimonium absque mariti interuentu, an possit exequi recta uia contra virum, in bonis dotalibus, cap. 42. n. 26. f. 466.*
- Mulieri.
- Mulieri obligata sub quasito colore magis succurritur, quam ei, qui aperta pro alio intercessit, cap. 9. n. 192. f. 122.*
- Mulieribus.
- Mulieribus prohibitum est intercedere, & se pro alio obligare, cap. 9. n. 193. f. 122.*
- N
- Neapolitani.
- N** *Neapolitani Ciues trahunt, sed non trahuntur, cap. 22. n. 55. f. 242.*
- Neapolitani Ciues si sunt laudati in auctores in curiis extra Neapolim non tenentur ibi litigare, sed remittuntur ad iudicialia Neapolitana, cap. 29. n. 16. in fin. f.*
- Necessitas.
- Necessitas naturalis, quae nam sit, cap. 35. num. 26. fol. 425.*
- Necessitas naturalis an sit sufficiens pro alienandis feudis, & bona subiecta fideicommissis, cap. 35. n. 27. f. 425.*
- Necessitas culpabilis, vel data opera quid sit, cap. 35 n. 30. f. 425.*
- Necessitas debet constare Iudici iudicialiter, cap. 35. nu. 40 f. 426.*
- Necessitas consideratur quando quis secundum suam conditionem uiuere non potest, cap. 35. num. 41. fol. 426.*
- Necessitas est consideranda secundum qualitatem personarum, cap. 35. n. 42. f. 426.*
- Necessitas consideratur per qualitatem personarum gradus, & conditionis uiri, & uxoris, cap. 35. nu. 54. f. 427.*
- Necessaria.
- Necessaria causa solutionis, quando dicatur, cap. 3. n. 65. f. 37.*
- Negans.
- Negans an perdat beneficium excussionis, cap. 29. n. 58. f. 323.*
- Negatiua.
- Negatiua quando dicitur probata, cap. 36. num. 13. fol. 435.*
- Negatiua an sit substantia, aut qualitas, aut aliquid de predicamentis, cap. 36. nu. 14. f. 435.*
- Nemo.
- Nemo ad impossibile tenetur, cap. 7. n. 12. f. 79.*
- Nemo censetur approbare id, quod ignorat, cap. 8. nu. 94. f. 97.*
- Nemo licet pendente sua possessione priuari debet, sed manutendendus est, cap. 26. n. 24. f. 266.*
- Nemo potest renunciare iuri suo, quando agitur de prauidicio tertij, cap. 34. nu. 48. f. 407.*
- Nemo praesumitur uelle seipsum ligare, cap. 40. nu. 13. f. 453.*
- Nepos.
- Nepos, an excludat patrum in feudo diuisibili, & indiuisibili, cap. 48. n. 25. f. 481.*

Ne-

I N D E X.

Nepotes.

Nepotes an possint venire ad petendam legitimam in bonis Aui, vel Auiæ, non obstante renunciatione matris mortuæ, cap. 11. n. 11. f. 1. 5.
Nepotes possunt petere legitimam in bonis Aui, vel Auiæ, non obstante renunciatione matris, cap. 11. n. 25. f. 136.

Nobilis.

Nobilis gaudet Privilegio, ut pro delicto carcerari non potest, non solum pro leuioribus, sed etiam pro grauioribus, neque sub fideiussoribus dimittendum est, sed sufficere tantum, ut sub iuratoria cautione ipsum nobilem mancipari, vel in palatio, vel in domu, vel per Ciuitatem, cap. 25. n. 1. f. 250.
Nobilis aufugiens tunc omnino, est in carceribus detinendus, nec relaxandus cum fideiussore, cap. 25. n. 3. f. 251.
Nobilis ex privilegio singulari habet, quod possit per procuratorem, comparere in causis criminalibus, cap. 25. n. 4. f. 251.
Nobilis contumax in causa criminali, an possit per Procuratorem respondere in causa ciuili, cap. 25. n. 5. f. 251.
Nobilis an possit renunciare Nobilitati, & solemnitati nobilitatis facto acceptando officia vilia, & an per ipsa officia censeatur, renunciatum nobilitati, cap. 25. n. 8. f. 258.
Nobilis absens an in iudicio criminali proponere possit suas defensiones per Procuratorem sine sua personali compariti ne, cap. 25. n. 5. f. 254.
Nobilis absens an possit per Procuratorem in causis criminalibus comparere, cap. 25. n. 57. f. 255.

Nobilitas.

Nobilitas familia per diuitias conseruatur, & augetur, cap. 11. n. 39. f. 137.
Nobilitas auget delictum, cap. 25. n. 6. f. 251.
Nobilitas an renunciare possit, cap. 25. n. 74. f. 257.
Nobilitas quid sit, cap. 25. n. 75. f. 257.
Nobilitas ex sola vulgi opinione pendet, cap. 25. nu. 76. f. 258.

Nomen.

Nomen debitoris cessum si reperiatur sub Principis moratoria, vel saluoconduto an tenetur cedens de euictione cap. 22. n. 29. f. 233.
Nomen debitoris vendens, & enditor tenetur cum effectu facere nomen debitoris, ut sit debitor, non autem ut exigibile, siue soluendo, cap. 22. nu. 30. fol. 233.
Nomen debitoris cessum si à principio erat exigibile, si deinde fiat inefigibile, illud periculum ad quem spectet, cap. 22. n. 32. f. 233.

Notarius.

Notarius dicitur in dolo, qui non certiorauit, cap. 8. n. 78. f. 95.
Notarius, qui nescit substantiam Velleian. an reddatur instrumentum nullum, cap. 8. n. 119. f. 99.
Notarius in extremis positus dicat se inuulidum confecisse instrumenta non prauudicat parti, cap. 8. n. 121. f. 99.
Notarius censetur rogatus de clausulis solitis ponendis in instrumentis, & testamentis, cap. 11. nu. 73. fol. 141.
Notarius ponens illa verba renunciantes, &c. noue constitutionis de fideiussor. quid importet, cap. 29. n. 167. f. 334.

Notarius de stylo ponit renunciaciones faciendas in instrumento, cap. 29. n. 170. f. 334.

Notario.

Notario an credatur dicenti se certiorasse, cap. 8. n. 111. f. 99.
Notario est credendum de scriptis per eum factis, donec falsitas probeatur, cap. 8. nu. 112. f. 99.
Notario credendum est se certiorasse de valore bonorum, cap. 8. n. 115. f. 99.
Notario an magis sit credendum deponenti de libera voluntate, quam testibus deponentibus de metu, cap. 39. n. 20. f. 451.

Notificatio.

Notificatio depositi an sit necessaria, cap. 34. nu. 265. fol. 419.

Notorium.

Notorium dicitur probatio probata, vel saltem de facili probabilis, cap. 29. nu. 118. f. 328.
Notorium dicitur publicum notum indubitatum, & liquidum nulla discussione egens, cap. 29. nu. 119. fol. 328.
Notorium aliud est facti, aliud iuris, aliud probationis, aliud presumptionis, seu fictionis, cap. 29. nu. 120. fol. 329.
Notorium inter species probationis connumeratur, cap. 29. n. 12. f. 329.
Notorium probari per acta iudicij, cap. 29. nu. 123. fol. 39.
Notorium dicitur quicquid per Iudicem, & partem fit, cap. 29. n. 124. f. 329.
Notorium inducitur non solum per confessionem spontaneam factam per partem, sed etiam per instrumenta, cap. 29. n. 125. f. 329.
Notorium remittitur arbitrio Iudicis, cap. 29. n. 127. fol. 329.
Notorium est probatio indubitata, & finita nulla discussione egens, & habet vim sententia, cap. 29. n. 130. f. 329.

Noua causa.

Noua causa, que dicitur, cap. 5. n. 20. f. 54.

Nouum grauamen.

Nouum grauamen quando consideratur, cap. 45. nu. 17. f. 473.

Nouatio.

Nouatio inducitur per delegationem, cap. 22. nu. 42. fol. 234.
Nouatio facta inter debitorem, & creditorem fideiussor. qui intercessit an sit liberatus, cap. 22. num. 53. fol. 235.

Nouatione.

Nouatione facta à debitore, & deinde successit de coctio, cuius periculo sit, cap. 22. nu. 54. f. 235.

Nulla.

Nulla exceptio potest opponi contra obligationem Cameralem, cap. 26. n. 81. f. 274.

Nullitas.

Nullitas notoria resultans ex actis non censetur exciua à statuto reiiciente nullitates, cap. 29. n. 131. fol. 229.
Nullitas notoria an impediatur executionem sententia, cap. 29. nu. 122. f. 230.
Nullitas quando est ipso iure nulla, cap. 43. num. 2. fol. 468.

Numeratio.

Numeratio realis requiritur quando agitur de aliquis prauudicio, cap. 2. n. 107. f. 24.

Z z z 2

Nu.

I N D E X.

Numeratio pecuniae arguitur ex lapsu temporis benigni in non apponenda exceptione non numerata pecuniae, cap. 41. n. 15. f. 459.

Nummularij.

Nummularij, qui dicuntur in Regno Neapolitano, cap. 29. n. 71. f. 325.

Nummularij fides est publica, & à fisco approbata, cap. 29. n. 72. f. 325.

Nuncio.

Nuncio an credendum sit referenti aliquid euenisse, vel citasse, cap. 8. n. 122. f. 99.

O

Obedientia.

Obedientia habet in se humilitatem, cap. 25. nu. 14. f. 251.

Occupatio.

Occupatio iurisdictionis fit per solam partis citationem, & per libelli oblationem, cap. 33. nu. 5. f. 386.

Oblatio.

Oblatio libelli quid operetur, cap. 33. n. 31. f. 388.

Oblatio verbalis an sufficiat ad constituendum emptorem in mora ad finem consequendi fructus, cap. 34. n. 223. f. 414.

Oblatio realis quando dicatur, cap. 24. nu. 224. f. 414.

Oblatio realis facta in iudicio impedit venditionem pignoris, cap. 24. n. 225. f. 414.

Oblatio sola precii non est sufficiens, sed tenetur obfirmare pecuniam in publicis bancis, cap. 34. nu. 262. f. 419.

Obligatio.

Obligatio non contrahendi in personam defuncti contracta, illa eadem in heredem descendit, cap. 8. nu. 38. f. 92.

Obligatio proueniens ex contractibus est perpetua, & transitoria ad heredem, cap. 8. nu. 39. f. 92.

Obligatio filij valet, quando pater est praesens consensit, & non contradixit, vel ratum habuerit, cap. 9. n. 230. f. 125.

Obligatio seruienti feudatario non dicitur precisa, sed causatua, siue potestatiua, cap. 13. nu. 111. fol. 159.

Obligatio generalis habet tacitam conditionem si bona specialiter obligata deficiant, cap. 14. nu. 146. fol. 183.

Obligatio generalis an cesset existentibus bonis specialiter obligatis, cap. 14. nu. 154. f. 184.

Obligatio conditionalis, vel in diem cum sua conditione restituenda est, cap. 17. n. 14. f. 196.

Obligatio tollitur ex solutione, cap. 22. n. 50. f. 235.

Obligatio Cameralis paratam executionem habet, cap. 26. n. 77. f. 273.

Obligatio Cameralis non solum extenditur ad fauorem omnium, quorum interest, verum etiam se extendere dictam obligationem etiam contra heredem, cap. 26. n. 80. f. 274.

Obligatio personalis, quae oritur ex conventionione facta inter debitorem, & creditorem non sequitur fundi possessorem, cap. 29. n. 34. f. 321.

Obligatio habet vim solutionis, c. 32. nu. 105. f. 337.

Obligatio ad interesse succedit in obligationibus factis, cap. 32. n. 190. f. 376.

Obligatio, & actio ex conventionione partium potest extendi ad infinitum, cap. 34. n. 41. f. 399.

Obligatio mariti est necessaria creditoribus praesentibus, vel absentibus aliter non potest cogi via

executiua, cap. 42. nu. 12. fol. 464.

Obligatus.

Obligatus in forma Camerae dicitur efficaciter obligatus adueniente tempore habetur pro conueniato, cap. 26. n. 78. f. 273.

Obligatus in forma Camerae non potest opponere exceptionem excussionis principalis, cap. 26. nu. 79. fol. 273.

Obligatus in forma Camerae non gaudet beneficio, l. 2. C. de pignor. cap. 42. n. 29. f. 406.

Observatio.

Observatio voluntatis defuncti respicit eius honorem, & fauorem, dummodo adsit conditio ferendi arma, cap. 12. n. 30. f. 145.

Oidium.

Oidium infamis personae non debet plus operari, quam fauor filij, cap. 11. n. 55. f. 138.

Officiales.

Officiales creati à Baronibus Regij appellantur, & dicuntur à rege iurisdictionem habere, cap. 13. nu. 128. f. 161.

Officiales tempore officij contrahere non possunt, nec emere aliqua in loco officij, possunt tamen emere ad vilius necessaria, cap. 35. n. 29. fol. 425.

Officiali.

Officiali credendum est attestanti aliquid circa proprium officium quando non urget eius interesse, cap. 8. n. 113. f. 99.

Officium.

Officium Iudicis pendente dilatione quinquennali, an quiescat, cap. 28. n. 184. f. 315.

Onera.

Onera feudi an sint prius deducenda, cap. 13. nu. 137. fol. 162.

Onera mediij tempore contracta an resoluantur, resoluta venditione ex pacto de retrovendendo, & quid in feudis, cap. 34. n. 245. f. 417.

Honor.

Honor, vel decus singularium personarum ex aliquo corpore, vel cogitatio, an ad ceteras personas pertineat, cap. 25. n. 83. f. 258.

Onus.

Onus inducitur propter comodum, quod ex re percipitur, cap. 6. n. 4. f. 59.

Onus transit cum ipsa re, cap. 6. n. 6. f. 59.

Onus solvendi collectas possessoribus incumbit, cap. 6. n. 15. f. 60.

Onus paternum est dotare filiam, cap. 10. n. 8. f. 130.

Onus paternum aotandi filiam transit ad heredem, cap. 10. n. 8. f. 130.

Onus non potest imponi super legitima, cap. 11. n. 60. fol. 139.

Onus probandi malam conditionem mariti ad mulierem spectat, cap. 21. n. 13. f. 220.

Onus probandi, quod non sint alia bona libera ad quae spectat, cap. 27. n. 106. f. 287.

Onus alendi mulierem transit in secundum virum, cap. 28. n. 74. f. 304.

Onus alimentandi mulierem viduam an transeat ad heredem, cap. 28. n. 78. f. 304.

Onus hypothecae super feudo quando obligat directum Dominum, cap. 30. n. 15. f. 338.

Onus dicitur acceptare, qui acceptat legatum, cum conditione, cap. 35. n. 71. f. 428.

Onus pccbarai incumbit uxori, quod primus vir debitor, non sit solvens, cap. 35. n. 99. f. 430.

Onus probandi in potestatem incumbit debitori, cap. 36. n. 5. f. 435.

Onus

I N D E X.

- Onus probandi dotem receptam rejicitur in muliere vel eius heredibus, cap. 41. n. 2. f. 457.*
Onus rei iustum, sequitur rei possessorem, cap. 42. nu. 8. f. 454.
- Opinio.**
Opinio Bambacarij super vita, & militia debita clericis, cap. 6. nu. 95. f. 65.
Opinio Presidentis S. R. Conf. Neapol. Vincent. de Franch. in decis. 1. enunciatur, cap. 7. n. 49. f. 34.
Opinio Reg. de Ponte in cons. 13. num. 19. enunciatur, cap. 7. n. 52. f. 34.
Opinio Glizzarelli in decis. 28. enunciatur, cap. 7. nu. 3. fol. 34.
Opinio Glos. in l. fin. §. penult. ff. ad Velleian. cap. 9. n. 169. f. 121.
Opinio Reg. de Ponte in tra. de potestate Proreg. in tit. de successione mulierum, cap. 13. nu. 61. f. 156.
Opinio Fabij Capycij Galeota Reg. Dux Regine tenentis tenuta n. seu possessionem feudi posse nunciari, cap. 13. n. 125. f. 151.
Opinio Decij in materia delegationis, & de eis requisitis, cap. 22. n. 44. f. 234.
Opinio Mandelli de Alza in cons. 2. n. 13. in materia Delegationis, & de eis requisitis, cap. 22. num. 45. fol. 234.
Opinio Pauli de Castro circa alienationem bonorum prohibitorum alienari ex contractu, cap. 27. nu. 14. fol. 279.
Opinio Anbrof. de Otizon circa alienationem bonorum prohibitorum alienari ex contractu, cap. 27. n. 15. f. 279.
Opinio contraria Affl. in Constitut. Regni Sancimus contrariando de sumi 233. cap. 30. n. 85. f. 348.
Opinio Reg. Rouiti, quod a decreto; quod Index interueniat, fuit dictum de nullitate, cap. 32. nu. 68. fol. 372.
Opinio Vinceni. de Franch. in decision. 527. n. 3. circa compensationem si fiat ipso iure, vel parte opponente, cap. 32. n. 161. f. 372.
Opinio Affl. in decis. 121. circa materiam renunciationis compensationis, cap. 32. n. 205. f. 377.
Opinio Nouarij refertur, cap. 49. n. 18. f. 484.
- Opponens.**
Opponens exceptionem rei non tradita, & pretij non soluti eam probare non tenetur, cap. 47. num. 14. fol. 477.
- Ordo.**
Ordo iuris non seruatur in famoso latrone, cap. 25. n. 69. f. 257.
- P**
- Papa.**
P*apa an possit tollere iuramentum licitum, & sponte prestitum absque iuxta causa, cap. 28. num. 124. f. 309.*
- Paciscens.**
Paciscens videtur se obligare ad non petendum in futurum, cap. 3. n. 36. f. 34.
- Pacta.**
Pacta debitorum an noceant creditoribus, & quid in heredibus debitoris, & socij, cap. 2. n. 113. f. 24.
Pacta naturalia intrinseca dicuntur, cap. 12. num. 4. fol. 143.
Pacta, & promissiones de non alienando in contractu adiecta vere impediunt translationem dominij, & alienationem, maxime si adesset specialis hy-
- potheca, & clausula resolutiua contra Jus, cap. 27. num. 21. f. 280.*
Pacta an sint seruanda in locatio, cap. 35. num. 89. fol. 348.
Pacta dant legem contra Jus, cap. 34. n. 86. f. 403.
Pacta, Conuentiones, & Capitula per Imperatorem cum subditis facta, per ipsa non infringi non debent, nec per suum successorem, cap. 45. n. 22. f. 454.
- Pacti.**
Pacti natura, an sit obligare pacificetem in futurum, cap. 3. n. 34. f. 34.
- Pactio.**
Pactio de retrovendendo an renunciari possit, cap. 34. n. 141. f. 407.
- Pactum.**
Pactum futurae successionis an subitari possit fauore alicuius cause pie, & quid fauore dotis, cap. 2. n. 26. f. 16.
Pactum de futura successione factum inter patrem, & filiam, an quilibet solemnitas sit sufficiens ad ipsum firmandum, cap. 2. n. 27. f. 16.
Pactum de futura successione prohibetur in omni conuentione, donatione, & obligatione, cap. 2. nu. 28. fol. 16.
Pactum de futura successione fauore dotis non valet, licet dotis fauor magnus sit, cap. 2. n. 32. f. 16.
Pactum de futura successione non valet fauore dotis nec causa matrimonij, cap. 2. nu. 33. f. 16.
Pactum factum in contra. Tu matrimonij, ut primogenitus ex eo matrimonio in hereditate ipsorum succedat non valet nec fauore liberorum, nec fauore d. e. cause, cap. 2. n. 34. f. 17.
Pactum de futura successione, an firmari possit per Statutum, vel per Consuetudinem, vel per iuramentum, cap. 2. n. 35. f. 7.
Pactum factum cum eo de cuius hereditate & bonis agitur valet, secus factum cum alio accedente consensu illius, cap. 2. n. 37. f. 17.
Pactum de futura successione inter patrem, & filium valet, cap. 2. n. 38. f. 17.
Pactum de hereditate viuentis non substat, & an in certis bonis substat, cap. 2. n. 62. f. 19.
Pactum de succedendo reserui. tum ad certa bona valet, cap. 2. n. 63. f. 19.
Pactum de futura successione, est improbatum a lege, tamen subitari potest ex vi reciproca dispositionis, & ratione vicissitudinis, cap. 2. n. 64. f. 19.
Pactum factum inter fratres, ut altero sine liberis decedente bona ipsius ad alterum perueniat valet, cap. 2. n. 65. f. 19.
Pactum factum in genere de hereditate viuentis valet non specificata certi hominis persona, cap. 2. n. 67. f. 20.
Pactum de non petendo precipuum est in ipsis renunciationibus, cap. 2. n. 68. f. 20.
Pactum de non petendo oppositum in contractu, semper secundum eius naturam intelligi debet, & statim qualitates, & conditiones renunciationis recipere, cap. 2. n. 70. f. 20.
Pactum laudum transactio, & sententia non valet de hereditate filio spectanti sine eius consensu etiam cum iuramento, cap. 2. n. 79. f. 21.
Pactum conseruanda successionis valet, cap. 2. n. 129. fol. 27.
Pactum amittende successionis non valet, cap. 2. n. 130. f. 27.
Pactum amittende successionis non valet, tamen pote-

INDEX.

- poterit consuetudine firmari, cap. 2. nu. 131. fol. 27.*
Pactum de non petendo quid operetur, cap. 3. nu. 24. fol. 33.
Pactum de non petendo est maxima cautela, cap. 3. n. 25. f. 33.
Pactum de non petendo differt, à simplici renunciatione, cap. 3. n. 26. f. 33.
Pactum de non petendo, an requirat insinuationem, quando agitur de debito liquido, & quid de debito illiquido, cap. 3. n. 28. fol. 33.
Pactum de non petendo maiorem vim habet, quam renunciationem, cap. 3. n. 29. f. 33.
Pactum de non petendo non tollit obligationem, sed solum se obligat ad non petendum, cap. 3. nu. 32. fol. 34.
Pactum de non petendo an habeat causam priuatam, vel tollat ius, aut impedimentum præstat, & an sit prohibitorium potestatis agendi, cap. 3. n. 33. fol. 4.
Pactum de non petendo positum in renunciatione quid operetur, cap. 3. n. 39. f. 34.
Pactum non valet, quod non teneatur alere filium, cap. 4. n. 40. f. 45.
Pactum contra ius naturale, non solum à lege comprobatur, sed etiam pro nullo habetur, cap. 4. n. 41. fol. 45.
Pactum super alimentis fieri non potest, cap. 4. n. 44. fol. 45.
Pactum in renunciatione appositum, an sit reale, vel personale, cap. 7. n. 71. f. 86.
Pactum non est seruandum priuatam rem respiciens, & publicam utilitatem ladens, cap. 9. num. 117. fol. 117.
Pactum de restituendo acceptorum non potest dici penale cum confirmetur iuri communi, & dicitur naturale, vel sit expressum in dicto contractu, vel tacite insit, cap. 12. n. 2. f. 143.
Pactum de restituendo acceptorum etiam si conuentum non fuisset censetur tamen adiectum ex natura contractus, cap. 12. n. 3. f. 143.
Pactum factum per Neapolitanos disponendi facultates ad libitum illa dispositio intelligi debet seruata forma Consuetudinis Neapolitanæ, cap. 13. n. 42. f. 155.
Pactum vnius priuati non potest tollere consuetudinem, cap. 13. n. 43. f. 155.
Pactum factum cum immediatè successuro valet sine Domini assensu, cap. 13. n. 113. f. 159.
Pactum pro accrescendo feudo valet absque assensu, cap. 14. n. 26. f. 170.
Pactum de non petendo an inducatur per lapsum temporis, cap. 14. n. 131. f. 181.
Pactum valet, & tenet inter contrahentes, & vnus ex contrahentibus à se casus præstetur, cap. 15. nu. 4. f. 187.
Pactum valet, ut conductor soluat pensionem, siue mercedem omni exceptione remota, etiam peremptare, cap. 15. n. 46. f. 191.
Pactum factum, quod maritus nullos lucretur fructus an valeat, cap. 17. n. 7. f. 196.
Pactum per quod efficitur conditio mulieris melior, valet tanquam fauorabile doti, cap. 17. n. 8. f. 196.
Pactum an fieri possit in contractu, & venditor teneatur de euictione, & defendere emptorem sine alia denunciatione, & interpellatione, cap. 22. n. 10. f. 220.
Pactum an valeat, ut pretium statim redatur emptori, cap. 22. n. 23. f. 232.
Pactum factum, quod conditio mulieris deterioretur an teneat, & quid in donatione propter nuptias, cap. 27. n. 69. f. 285.
Pactum de dote lucranda, an extendatur, etiam ad donationem propter nuptias, cap. 27. n. 73. f. 285.
Pactum in præiudicium dotis an valeat, cap. 28. nu. 61. f. 303.
Pactum in præiudicium antephati an valeat, cap. 28. n. 62. f. 303.
Pactum de non petendo, an possit opponi post sententiam, cap. 32. n. 226. f. 379.
Pactum de non petendo plures effectus producit, cap. 32. n. 227. f. 379.
Pactum de non petendo operatur, quod pacifcenti obligatur naturaliter non petere, cap. 32. nu. 259. fol. 381.
Pactum de retrouendendo pluribus modis à contrahentibus vsitatur, cap. 34. n. 1. f. 397.
Pactum de non praueniendo cessat quotiescumque cessat via exequutiua, cap. 33. n. 52. 391.
Pactum de retrouendendo an sit simplex, cap. 34. n. 2. f. 397.
Pactum factum inter emptorem, & venditorem, quod quancumque liceret emptori redhiberi potest perpetuo redhiberi, & restitui, cap. 34. nu. 30. fol. 399.
Pactum de retrouendendo ad hoc, ut præscribatur, quæ requisita concurrere debeant, cap. 34. nu. 48. fol. 400.
Pactum de retrouendendo, an possit præscribi per triginta annos, cap. 34. n. 50. f. 400.
Pactum quod venditor, vel eius hæres teneatur redimere intra certum tempus an valeat, cap. 34. nu. 108. f. 404.
Pactum factum inter contrahentes ad euitandas lites, quod solum de propria pecunia possint redimere, & tantum ipse solus, & non aliter redimere possit oblato pretio integrali, & non partem pretij, & de moneta vsuali, & non de alijs corporibus an valeat, cap. 34. n. 111. f. 405.
Pactum de retrouendendo an cedi possit, cap. 34. nu. 112. f. 405.
Pactum de retrouendendo potest cedi non existente pacto speciali, cap. 34. n. 117. f. 405.
Pactum personale an excludat etiam hæredes, cap. 34. n. 127. f. 406.
Pactum redimendi an sit fauorabile, cap. 34. n. 135. fol. 406.
Pactum redimendi an possit renunciari, cap. 34. nu. 136. fol. 406.
Pactum redimendi fuit introductum, magis gratia venditoris, quam emptoris, cap. 34. n. 137. f. 406.
Pactum de retrouendendo cohæret persona gratia rei, cap. 34. n. 129. f. 407.
Pactum de retrouendendo licet sit personale cum obligatione bonorum sit reale, & transit contra quemcumque possessorem, cap. 4. n. 152. f. 408.
Pactum de retrouendendo absque hypotheca, & obligatione bonorum, & constituto, & præcario, & iuramento non officit rem, cap. 4. n. 154. f. 408.
Pactum valet, ut possit vendere pignus vlla denunciatione, siue citatione, cap. 34. n. 104. f. 412.
Pactum de retrouendendo an possit alteri cedi, vel renunciare, & transire ad hæredes etiam extraneos, cap. 34. n. 208. f. 412.
Pactum de retrouendendo an sit pars pretij, cap. 34. n. 222. f. 414.

Pa-

I N D E X.

Pactum de retrouendendo an operatur præiudicium vicino, quia possit uti iure congruo, cap. 34. nu. 229. fol. 415.

Pactum de retrouendendo appositum in ipso contractu est pars ipsius contractus, cap. 34. n. 235. f. 415.

Pactum de retrouendendo positum in contractibus, an ligat contrahentes, & an faciat rem minus valere, & quantum sit minus, cap. 34. n. 241. f. 416.

Pactum redimendi esse partem pretij, cap. 34. n. 242. fol. 417.

Pactum de retrouendendo in iure, an validum sit, cap. 34. n. 244. fol. 417.

Pactum de retrouendendo, an possit fieri extra instrumentum ante, & post instrumentum, cap. 34. n. 246. f. 417.

Pactum de retrouendendo, an possit per testes probari, cap. 34. n. 247. f. 417.

Pactum inter debitorem, & creditorem de non cedere bonis, an valeat, cap. 36. nu. 28. f. 436.

Pactum, ut debitor non possit uti beneficio cessionis bonorum, an valeat, cad. 16. n. 38. f. 437.

Pactum factum in actu emanationis per patrem de retinendo usufructum, an valeat, cap. 37. n. 4. f. 442.

Pactum valet contra testa oris voluntatem illo consentiente in cuius fauorem pactum sit, cap. 38. n. 6. fol. 444.

Pactum contra voluntatem testatoris, an admittatur, cap. 38. n. 23. f. 446.

Pactum contra voluntatem testatoris, vel potest fieri gratis, vel in dico accepto, vel ad sextam partem valoris fideicommissi, cap. 38. n. 24. f. 446.

Pactum, seu transactio super ignotis non tenet, cap. 38. n. 27. f. 446.

Pactum executiuum contra tertium non citatum nunquam executioni demandatur, & an possit cedi, cap. 42. n. 14. f. 444.

Paria.

Paria sunt aliquid exprimi in genere, quando illud genus non possit verificari, nisi in una specie, & exprimere in specie, etiam si illud requiratur pro forma, cap. 4. n. 11. f. 43.

Paragij.

Paragij quantitas an sic certa, vel arbitraria, cap. 6. n. 108. f. 67.

Paragium.

Paragium non consideratur respectu valoris portionis, sed respectu quantitatis pro qua pari numerus possit, cap. 6. n. 109. f. 67.

Paragium non potest esse minus legitima, cap. 6. nu. 113. f. 67.

Paragium subrogatur in locum legitima, cap. 6. nu. 115. f. 68.

Paragium debetur deducto ere alieno, cap. 6. nu. 119. fol. 68.

Paragium debetur filijs de bonis paternis, & matris, siue aliorum descendentiis, cap. 6. num. 120. fol. 68.

Paragium quibus personis debeatur, cap. 6. nu. 123. fol. 69.

Paragium debetur moniali habito respectu Monasterij, & Consuetudini Civitatis, cap. 6. nu. 129. fol. 69.

Paragium debetur filie, siue sorori, eo ipso, quod sit nubilis, & tempore contracti matrimonij, cap. 6. num. 133. f. 70.

Paragium loco legitime succedit, & minus esse non potest, cap. 8. n. 63. f. 94.

Paragium est loco portionis feudi à quo quis excluditur, & possit succedere si feudam non esset individuam, cap. 8. n. 67. f. 95.

Partes.

Partes communi consensu possunt recedere à transactione non refusa pecunia, cap. 12. n. 42. f. 146.

Partes Iudicis nullæ sunt contra confessum, cap. 25. n. 66. f. 257.

Partitæ Bancorum.

Partitæ Bancorum omnis fides est adhibenda, cap. 29. n. 73. f. 325.

Pater.

Pater an possit renunciare iuribus ad filios spectantibus, cap. 2. n. 78. f. 21.

Pater non potest, nec in adeundo, nec in acquirendo filijs præiudicare, cap. 2. n. 80. f. 21.

Pactum non potest conditionem filij facere deteriore, nec cum iuramento in præiudicium filiorum renunciare, cap. 2. n. 81. f. 21.

Pater in præiudicium filiorum potest paciscendo ius bonorum restitutioni fideicommissi subiectorum remittere, cap. 2. n. 82. f. 21.

Pater non potest in præiudicium filiorum bona aduentitia alienare, aut remittere, cap. 2. num. 86. fol. 22.

Pater non potest nocere filijs in eis, qua ipsemet donauit, cap. 2. n. 87. f. 22.

Pater non potest præiudicare filijs in feudo acquisito pro se, & filijs, quoniam in eorum præiudicium renunciare non potest feudo, cap. 1. n. 91. f. 22.

Pater quando potest in feudis præiudicare filijs, cap. 2. n. 90. f. 22.

Pater non potest præiudicare filijs in feudo acquisito pro se, & filijs, quoniam in eorum præiudicium renunciari non potest feudo, cap. 1. nu. 91. f. 22.

Pater non potest portionem per filiam renunciatam relinquere, cui voluerit, sed remanet in hereditate, cap. 1. n. 128. f. 17.

Pater an possit imponi grauam super legitima, quid si fuerit relicta ultra legitimam, cap. 4. nu. 97. fol. 50.

Pater non potest in præiudicium filiorum ius primogenituræ remittere, cap. 2. n. 86. f. 22.

Pater potest prohibere collationem tacite, & expresse, cap. 6. n. 29. f. 60.

Pater potest pacisci, ut filia primogenita dotata non excludatur à successione feudi per filiam secundogenitam, cap. 6. n. 103. f. 66.

Pater ex causa ingratitude potest priuare filium legitima, cap. 6. n. 171. f. 72.

Pater non presumitur voluisse in suis bonis extraneos admittere, persona filie repulsare, cap. 7. n. 29. f. 81.

Pater non potest prestare consensum filijs in sui beneficium, cap. 9. nu. 226. f. 124.

Pater tenetur dotare filiam, & non mater, cap. 10. n. 33. f. 132.

Pater an possit dare dotem filie minus legitima, cap. 10. n. 36. f. 137.

Pater non potest portionem sibi renunciatam per filiam, cui voluerit relinquere, sed remanere debet in hereditate, ac si filia renuncians nunquam nata fuisset, cap. 13. nu. 22. f. 154.

Pater habet facultatem disponendi de illis bonis à se acquisitis deducta legitima filijs, cap. 13. num. 23. fol. 154.

Pater de bonis acquisitis non potest disponere, nisi de

me-

I N D E X.

medietate bonorum antiquorum secundum Consuetudinē Neapolit. si aliquis. cap. 13. n. 25. f. 154.
Pater tenetur ad restitutionem dotis captæ per filium si iussu patris contraxit matrimonium. cap. 21. nu. 66. f. 226.
Pater ex solo consensu obligatur, & eius bona, ad restituendam dotem à filio sumptam. cap. 21. nu. 67. f. 227.
Pater tenetur pro dote soluta filio de eius voluntate etiam si illa voluntas ex post facta accessisset. cap. 21. nu. 71. f. 227.
Pater tenetur pro dote data filio, quando filius uxorem honestam accepisset, & est sufficiens ad ipsum obligandum. cap. 21. nu. 75. f. 227.
Pater consentiendo expresse matrimonio filii dicitur consentire per necessariam consequentiam ipsi solutioni dotis. cap. 21. nu. 76. f. 227.
Pater sciens filium accipere tutelam, & decorationum, & tacet videtur se obligare. cap. 21. nu. 82. f. 227.
Pater in tribus casibus tenetur restituere dotem à filio sumptam. cap. 21. nu. 86. f. 228.
Pater tenetur dotare filiam, sed quando est pauper illa obligatio transit ad matrem in subsidium. cap. 27. nu. 127. f. 289.
Pater an possit ius redimendi filio cedi. cap. 34. n. 113. fol. 405.
Pater potest per filium substitutum legere. cap. 34. nu. 114. f. 405.
Pater vendens filio maiorem partem suorum bonorum an dicitur contractus simulatus. cap. 34. nu. 170. f. 409.
Pater ex bonis donatis an sit legitimus administrator, & habeat ususfructum. cap. 34. nu. 173. f. 409.
Pater post emancipationem nullum ius habet in bonis acquisitis per filium. cap. 37. nu. 2. f. 442.
Pater in bonis aduentitiis filii ante emancipationem quasitis durante patria potestate pater medietatē ususfructus retinere videtur. cap. 37. nu. 3. f. 442.
Pater an possit compellere filium ad renunciandum stante quod fuit emancipatus & habuit legitimam. cap. 37. nu. 9. f. 442.
Pater qua de causa accipit renunciationem à filio. cap. 50. nu. 21. f. 492.

Patria.

Patria potestas causari non potest nisi natura, vel adoptione. cap. 37. nu. 11. f. 443.

Pragmatica.

Pragmatica 1. sub tit. de Senat. Conf. Velleian. ponderatur. cap. 9. num. 172. f. 121.
Pragmatica prima de Senat. Conf. Macedon. exponitur. cap. 9. nu. 221. f. 124.
Pragmatica 64. sub tit. de officio procur. Cesar. ponderatur. cap. 26. nu. 45. f. 270.
Pragmatica 4. sub tit. de feud. ponderatur circa fideicomissū faciendū super feudis. cap. 27. n. 23. f. 280.
Pragmatica ultima sub tit. de Aduarijs ponderatur. cap. 29. nu. 101. f. 327.
Pragmatica 9. sub tit. de suspicionem officialiū, ponderatur circa modum proponendi suspicionem. cap. 32. nu. 60. f. 362.
Pragmatica 1. sub tit. de liquid instrument. enunciat. ubi disponitur, nisi facta integrali solutione. cap. 32. nu. 155. f. 372.
Pragmatica 1. de praenotione enunciat. cum suis verbis. cap. 33. nu. 22. f. 387.
Pragmatica 1. sub tit. de dilationibus enunciat. cap. 40. nu. 2. f. 452.

Practica.

Practica S. R. Conf. Neapoli circa restitutionem in integrum petendam. cap. 9. nu. 132. f. 128.
Practica qua ponenda est in contractu mulierum enunciat. cap. 12. nu. 19. f. 144.
Practica S. R. Conf. Neapolitani enunciat. super appretijs faciendis. cap. 12. nu. 63. f. 148.
Practica pro sequestrada iurisdictione. cap. 13. n. 131. f. 162.
Practica registrandi assensus. cap. 14. nu. 100. f. 178.
Practica Bannitionis, & Contumaciae. cap. 25. num. 35. f. 253.
Practica publicandi Bannū in Mag. Cur. Vic. Neap. cap. 25. nu. 38. f. 253.
Practica qualiter fiat decretum Banni, & qualiter scribatur ipsa Bannitio, & publicetur. cap. 25. nu. 39. f. 253.
Practica Mag. Cur. Vic. Neap. circa Contumaces. cap. 25. nu. 45. f. 254.
Practica capitulorum Regni. cap. 29. num. 17. f. 320.
Practica S. R. Conf. Neapolit. in iudicio capitulorum Regni. cap. 29. nu. 22. f. 320.
Practica faciendi citationes per editum. cap. 29. nu. 23. f. 320.
Practica petendi rescissionem contractus. cap. 29. nu. 65. f. 324.
Practica opponendi exceptiones enunciat. cap. 32. nu. 8. f. 358.
Practica ad evitandas scrupulositates consentiendi in Iudicem. cap. 32. nu. 46. f. 361.
Practica S. R. Conf. Neapolit. circa allegationem suspicionis Iudicis affinis. cap. 32. nu. 6. f. 361.
Practica S. Conf. Neap. circa depositum faciendum in suspicionem Iudicis allegatae. cap. 32. n. 6. f. 362.
Practica opponendi exceptionem rei iudicatae. cap. 32. nu. 234. f. 379.
Practica seruanda in nostris Tribunalibus. cap. 32. n. 289. f. 384.
Practica ponenda in instrumento pacti de retrovendendo per Notarios. cap. 34. nu. 155. f. 408.
Practica citandi locatorem pro expensis faciendis. cap. 34. nu. 194. f. 411.
Practica S. R. Conf. Neap. circa condemnationem rei restituendae. cap. 34. nu. 227. f. 415.
Practica articulandi valorem meliorationum. cap. 34. nu. 254. f. 418.
Practica S. R. Conf. Neap. circa electionem faciendam de Tabulario. cap. 32. nu. 125. in fin. f. 369.
Practica denunciandi Creditori per debitorem qui nō potest soluere debitum in pecunia. cap. 36. nu. 10. f. 435.
Practica petendi primum & secundum beneficium. cap. 40. nu. 1. f. 452.

Patrimonium.

Patrimonium dicitur fraternum post mortem patris. cap. 6. nu. 122. f. 69.

Patronus.

Patronus Socius miles gaudet, & privilegio ne quis cōueniatur, nisi in quantum sacre potest deducto ne egeat. cap. 23. nu. 13. f. 239.

Pauper.

Pauper quando dicatur. cap. 21. nu. 18. f. 221.
Pauper, & inops differunt inter se. cap. 21. num. 19. f. 221.
Pauper dicitur etiam, quando ex suis operibus alimenta habere potest. cap. 35. nu. 45. f. 426.

Pau-

INDEX.

Pauper quando dicatur, & consideratur. cap. 35. nu. 47. f. 426.

Paupertas.

Paupertas mariti requiritur ad hoc ut mulieri competat beneficium l. si constante ff. solut. matrim. & quod eius bona non sint ad sufficientiam exactio- nis dotis. cap. 21. nu. 10. f. 420.

Paupertas melius probatur per testes vicinos, quam per alios. cap. 21. n. 10. f. 220.

Paupertas quando dignoscitur & consideratur. cap. 35. nu. 46. f. 426.

Paupertas clerici constare debet in actis, & sic iudicialiter. cap. 36. nu. 48. f.

Peccatum.

Peccatum temporis est peccatum formae. cap. 34. nu. 75. f. 404.

Pecunia.

Pecunia proveniens ex fundo non dicitur feudalis. cap. 13. nu. 73. f. 157.

Pecunia inuenta, & illata ad domum locatam, an sint tacite obligata pro pensione domus. cap. 17. n. 37. f. 282.

Pecunia depositata depositarij irregularibus retinet privilegia veri depositi. cap. 26. nu. 80. f. 325.

Pecunia semper praesumitur esse propria etiam si mutuo acciperet. cap. 34. nu. 110. f. 40.

Pena.

Pena non censetur remissa per creditores simpliciter recipientes debitum. cap. 1. nu. 84. f. 9.

Pena mortis, & confiscatio bonorum est danda rebellibus. cap. 6. n. 212. f. 75.

Pena quando sit soluenda. cap. 27. n. 114. f. 288.

Pena nunquam debetur, nisi prius facta monitio, vel fuerit prefixum tempus. cap. 28. nu. 108. fol. 307.

Pena committitur sine interpellatione quando oppositum est tempus ad dandum, vel faciendum, cap. 28. n. 111. f. 307.

Poenitentia.

Poenitentia in alijs criminibus admittitur fallit in crimine laesa Maest. & rebelliois. cap. 6. nu. 220. fol. 76.

Poenitentia non excusat penam, quando enim pena ipso iure imponitur. cap. 6. n. 221. f. 76.

Petitio.

Petitio supplementi legitima non conceditur post mortem patris, & quod nam tempus attendatur in petitione illius. cap. 10. n. 37. f. 132.

Pia causa.

Pia causa non potest operari extensionem personarum costando de voluntate testatoris. cap. 38. nu. 16. fol. 445.

Pignus.

Pignus inter genus cautionum commutatur, cap. 28. n. 114. f. 308.

Plus.

Plus demonstratur per facti praesentiam, quam per vocis efficaciam. cap. 18. n. 19. f. 201.

Peremptio.

Peremptio instantiae, an detur contra fiscum. cap. 26. n. 6. fol.

Periculum.

Periculum semper spectat ad emptorem, cap. 15. n. 40. f. 191.

Periculum quidem est genus casus est species. cap. 15. nu. 53. f. 192.

Periculum suscipiens potest referri ad aliam speciem, quam ad casus fortuitos. cap. 15. n. 55. f. 192.

Periculum casus fortuiti ad cessionarium spectat non ad cedentem. cap. 22. nu. 38. f. 234.

Periculum semper ad delegantem, & cedentem spectat. cap. 22. nu. 41. f. 234.

Periculum decoctionis ad quem spectet. cap. 22. n. 57. fol. 235.

Periculum restitutionis bonorum dotalium ad quem spectat. cap. 28. nu. 14. f. 297.

Periculum bonorum assecuratorum ad quem spectet si deperduntur. cap. 29. n. 45. f. 322.

Periculum pecunia depositata per particulares in bancis ad quem spectet. cap. 29. nu. 81. f. 325.

Periculatorum.

Periculatorum, & durum est coram suspecto iudice litigare. cap. 32. n. 33. f. 360.

Permissum.

Permissum ad tempus an post tempus censeatur prohibitum. cap. 34. n. 56. f. 401.

Prædo.

Prædo est manutendus in possessione, fallit quando constat esse prædonem. cap. 32. n. 270. f. 382.

Prelatus.

Prelatus Ecclesiae recipiendo Canonem videtur commissum, & caducitatem remississe in praedictum Ecclesiae. cap. 30. n. 47. f. 341.

Prelatio.

Prelatio non conceditur donationi propter nuptias, prout conceditur doti. cap. 21. n. 30. f. 222.

Prelatio an detur locatori pro pensione omnibus creditoribus anterioribus. cap. 27. nu. 44. f. 282.

Prelatio datur Advocatis, & Procuratoribus pro eorum salario, & palmario alijs creditoribus anterioribus. cap. 27. n. 58. f. 284.

Prelatio datur pro dote, quod non datur per antephatum. cap. 28. o. 65. f. 303.

Prelatio non datur mulieri pro antephatum super bonis acquisitis per virum post ipsius antephati obligationem. cap. 28. n. 66. f. 303.

Prelatio conceditur in alienatione rei emphyteutice venditae in subastatione. cap. 30. n. 2. f. 336.

Prelatio conceditur in distractione necessaria. cap. 30. n. 3. f. 336.

Prelatio conceditur directo Domino propter ipse, quod habet in re. cap. 30. n. 4. f. 336.

Prelatio an concedatur Domino directo nomine suo, vel nomine alterius. cap. 30. n. 7. f. 337.

Prelatio an detur in feudis. cap. 30. nu. 8. f. 337.

Prelatio, & laudemium quanto tempore prescribatur. cap. 30. n. 32. f. 340.

Prelatio quo tempore, & infra quot tempus peti possit. cap. 2. n. 26. f. 340.

Prelatio, siue laudemium an detur directo Domino ex venditione conditionali. cap. 30. n. 14. f. 342.

Prelatio an cesset in permutacione, & in contractu facio, ut des. cap. 30. nu. 58. f. 342.

Prelatio an cesset in donatione. cap. 30. n. 59. f. 342.

Prelatio conceditur illis venditionibus pretio interveniente. cap. 30. n. 60. f. 342.

Prelatio an concedatur in feudis. cap. 30. n. 62. f. 342.

Prelatio an detur in alienatione necessaria, vel voluntaria. cap. 30. n. 65. f. 345.

A a a a Pre

INDEX.

- Prelatio an cedi, vel remitti possit.* cap. 30. num. 72. fol. 146.
- Prelatio an concedatur agnato in feudo.* cap. 30. num. 75. fol. 347.
- Prelatio competit etiam ratione sanguinis.* cap. 30. num. 76. f. 347.
- Prelatio competens ratione sanguinis, an cedi possit.* cap. 30. num. 77. f. 347.
- Prelatio an detur conductoribus.* cap. 30. num. 81. f. 347.
- Prelatio an detur in prædijs rusticis,* cap. 30. num. 87. fol. 348.
- Prelatio an detur in rebus Ecclesijs.* cap. 30. num. 88. fol. 348.
- Prelatio an detur in venditione facta cum pacto de retrovendendo,* cap. 30. num. 66. f. 345.
- Pretium.**
- Pretium non præsumitur in dubio peruenisse ad mulierem,* cap. 10. num. 27. f. 131.
- Pretium nunquam præsumitur peruenisse ad manus mulieris licet numeratū fuerit.* cap. 10. num. 31. f. 132.
- Pretium rei triplex esse potest.* cap. 8. num. 69. f. 95.
- Pretium acceptum ante omnia est restituendum in iudicio l. 2. C. de resc. vend.* cap. 12. num. 7. f. 143.
- Pretium fundi habetur loco ipsius fundi.* cap. 13. num. 65. fol. 154.
- Pretium peruenit ex fructibus, an veniant in obligatione.* cap. 27. num. 46. f. 284.
- Pretium quando succedat loco rei.* cap. 27. num. 47. fol. 283.
- Pretium an succedat loco rei in feudibus.* cap. 27. num. 48. f. 283.
- Pretium peruenit ex re feudali non est feudale.* cap. 27. num. 50. f. 283.
- Pretium peruenit ex illo feudo vendito ad instantiam creditorum sunt prius satisfaciendi creditores cum assensu.* cap. 27. num. 53. f. 283.
- Pretium in instrumento debet intervenire tum non præsumatur.* cap. 42. num. 32. f. 456.
- Pretium est causa principalis, & finalis observationis contractus.* cap. 47. num. 13. f. 477.
- Præscribens.**
- Præscribens non præscribit seruitutem, sed libertatem prædij sui.* cap. 9. num. 266. f. 128.
- Periurus.**
- Periurus est repellendus à Iudice à quo petitur absolutio.* cap. 8. num. 32. f. 92.
- Periurus non potest agere, nec stare in iudicio, & repellitur ab agendo etiam parte non opponente.* cap. 8. num. 33. f. 92.
- Periurus repellitur ab agendo, non autem repellitur ab excipiendo.* cap. 8. num. 35. f. 92.
- Periurus ipso iure priuetur actione.* cap. 8. num. 43. fol. 93.
- Periurus non potest amplius petere absolutionem.* cap. 8. num. 56. f. 93.
- Periurus an possit agere.* cap. 32. num. 215. f. 378.
- Periurus priuatur actione, & non debet à Iudice audiri.* cap. 22. num. 17. f. 378.
- Periurus nihil aliud est, quam libellum perrigere ante absolutionem.* cap. 32. num. 220. f. 378.
- Persona.**
- Persona renunciantis est attendenda in renuntiatione.* cap. 1. num. 26. f. 4.
- Persona priuata non potest derogare iuri publico.* cap. 9. num. 115. f. 116.
- Persona miserabilis quæ sit, arbitrio Iudicis, remittitur.* cap. 24. num. 38. f. 248.
- Persona extrinseca sub intelligitur in ultimis voluntatibus,* cap. 28. num. 170. f. 313.
- Persona est legitimanda in omni iudicio.* cap. 32. num. 7. fol. 358.
- Persona est legitimanda in iudicio tam Ciuili, quàm Criminali, tam ordinario, quàm extraordinario, tam petitorio, quàm possessorio.* cap. 32. num. 10. fol. 358.
- Persona hæredis in dubio semper censetur comprehensa, licet expressa non sit.* cap. 34. num. 124. fol. 406.
- Persona nominata restringit dispositionem,* cap. 38. num. 17. f. 445.
- Persona loquentis sub qua vis generali dispositione non committitur,* cap. 40. num. 9. f. 453.
- Personalia.**
- Personalia non sunt transmissibilia ad hæredes,* cap. 6. num. 66. f. 63.
- Peruasio.**
- Peruasio nimia patris respectu filij coactionis loco habetur,* cap. 39. num. 3. f. 449.
- Præscriptio.**
- Præscriptio currit contra mulierem scientem maritum inopem, & matrimonium contraxit,* cap. 21. num. 53. f. 225.
- Præscriptio legalis, vel statutaria, an currat in pacto de retrovendendo,* cap. 34. num. 21. f. 398.
- Præscriptio an detur in his, quæ sunt facultatis.* cap. 34. num. 25. f. 398.
- Præscriptio iuris offerendi impeditur per clausulam, siue dictionem semper, & quandocumque,* cap. 34. num. 28. f. 399.
- Præscriptio pacti de retrovendendo ad hoc, ut currat debent concurrere requisita necessaria,* cap. 34. num. 47. f. 400.
- Præscriptio an habeat locum in pacto de retrovendendo,* cap. 34. num. 49. f. 400.
- Præscriptio non currit non volenti agere,* cap. 34. num. 97. f. 404.
- Præscriptio centum annorum an currat contra pupillum,* cap. 34. num. 98. f. 404.
- Præscriptio an præscribitur in Regno Neap.* cap. 34. num. 99. f. 404.
- Præscriptio an habeat locum in feudis, vel iurisdictionibus feudibus etiam si esset centenaria.* cap. 34. num. 100. f. 404.
- Præscriptio pacti de redimendo an excludatur si emptor promittat toties retrovendere quoties completa fuerit,* cap. 34. num. 205. f. 412.
- Præscriptio non currit contra fideicommissum conditionale.* cap. 38. num. 32. f. 447.
- Præscriptio non currit pendente conditione, neque pendente tempore belli, & pestis,* cap. 38. num. 33. fol. 447.
- Præscriptio an firmet renunciationem nullam,* cap. 43. num. 3. f. 468.
- Præscriptio tollit omnem exceptionem,* cap. 43. num. 4. fol. 468.
- Præscriptio non solum tollit omnem exceptionem, verum etiam impedire videtur litis ingressum,* cap. 43. num. 5. f. 468.
- Præscriptio tollit ciuilem, & naturalem obligationem quoad intrinsecum suum effectum,* cap. 43. num. 6. f. 468.
- Præ-

INDEX.

Præscriptio an tollat nullitatis renunciationem, cap. 4. n. 7. f. 468.
Præscriptio an currat tam contra ignorantem, quam contra scientem, etiam in contractu minoris, vel maioris, cap. 43. n. 8. f. 468.
Præscriptio triginta, vel 40 annorum tollit ius dicendi contractum nullum, cap. 43. n. 10. f. 468.
Præscriptio 30. vel 40. annorum, an tollat omnes actiones, cap. 43. n. 11. f. 468.
Præscriptio inducta est pro bono publico, cap. 43. nu. 17. f. 469.
Præscriptio an habet locum in impedimento impedimento iuris, cap. 43. num. 19. fol. 469.
Præscriptio an habeat locum in actione exequutiua, cap. 43. n. 23. f. 469.

Præscriptioni.

Præscriptioni temporis 30. vel 40. annorum partes possunt renunciare, cap. 34. n. 42. f. 399. & nu. 51. in fine f. 400.
Præscriptioni an renunciare possit, cap. 43. num. 13. fol. 468.
Præscriptioni an tacite renunciare possit, cap. 43. nu. 14. fol. 468.
Præscriptioni futura an renunciare possit, cap. 43. nu. 15. fol. 469.

Præsentia.

Præsentia patris, vel matris a. quit uenerentiam, qua est causa productiua metus, cap. 1. nu. 38. f. 5.
Præsentia inducit consensum, & operatur effectum pacti taciti, cap. 2. n. 15. f. 14.

Præsumptio.

Præsumptio una excludit alteram, cap. 13. num. 98. fol. 158.
Præsumptio differt à fictione, cap. 18. n. 105. f. 209.

Præuentio.

Præuentio conceditur etiam in compensatione non obstante renunciatione, cap. 33. n. 56. f. 391.
Præuentio conceditur in exceptione adimplementi non sequunt, cap. 33. n. 57. f. 391.
Præuentio conceditur quotiescumque constat instrumentum fuisse factum metu non obstante renunciatione, cap. 33. n. 55. f. 391.
Præuentio dicitur occupare iurisdictionem, cap. 33. n. 4. f. 386.
Præuentio consolidat iurisdictionem tam Iudicis, quam partis, cap. 33. n. 6. f. 386.
Præuentio fieri solet aduersus instrumenta, cap. 33. n. 9. f. 386.
Præuentio debet esse liquida, notoria, probata, & iam detecta, cap. 33. n. 13. f. 386.
Præuentio ad hoc, ut sit liquida, qua nam sunt necessaria, cap. 33. n. 15. f. 387.
Præuentio quando est faciendâ, & quando præueniri possit, cap. 33. n. 17. f. 387.
Præuentio an dicatur facta formiter absque fideiussione, cap. 33. n. 27. f. 388.
Præuentio an inducatur per solam libelli oblationem, cap. 33. n. 29. f. 388.
Præuentio est faciendâ coram Iudice debitoris, non autem creditoris, cap. 33. n. 34. f. 388.
Præuentio an possit renunciari, & facere pactum de non opponendo, cap. 33. n. 40. f. 389.
Præuentio conceditur quotiescumque constat instrumentum fuisse factum sine causa non obstante pacto de non præueniendâ, cap. 33. num. 53. f. 391.

Præuentio conceditur minori, & alijs personis privilegiatis non obstante renunciatione, cap. 33. nu. 54. fol. 391.

Præuentioni.

Præuentioni quare renunciatur à partibus, cap. 33. n. 38. f. 389.

Præuentiones.

Præuentiones, an possint fieri, nisi præstita cautione de soluendo debitum, & pœnam, cap. 33. num. 20. fol. 387.

Primogenitus.

Primogenitus tantum succedit in feudis ex pacto, & prouidentia, vel hereditario, secus est in feudo nomo, cap. 6. n. 27. f. 60.

Primogenitus integram uitam, & militiam solui debet, cap. 6. n. 92. f. 65.

Primogenitus succedit in feudis exclusis secundogenitis, cap. 48. n. 7. f. 478.

Primogenitus excludit secundogenitum, cap. 48. n. 28. fol. 482.

Primum.

Primum, & secundum beneficium an renunciari possit, cap. 40. n. 32. f. 456.

Princeps.

Princeps, qui est pater omnium non est præsumendum uelle ius uni auferre, & alteri dare, etiam in rescriptis, & privilegijs, cap. 24. n. 9. f. 245.

Princeps potest declarare expressè, quod accetteretur tale officium nulla penitus præiudicatione ad statum nobilem, cap. 25. n. 81. f. 258.

Princeps potest pro bono publico ius tertij tollere, cap. 27. n. 82. f. 286.

Princeps potest iurisdictionem diuidere, unire, & suppressere, cap. 27. n. 83. f. 286.

Princeps potest concedere dilationem debitoribus ad soluendum, cap. 28. n. 88. f. 306.

Princeps in dubio non censetur derogare actui iurato, cap. 28. n. 134. f. 310.

Princeps an possit de plenaria potestate dispensare, & ordinare, ut non obstante tali renunciatione concedatur dicta dilatio, cap. 28. n. 136. f. 310.

Princeps secularis, an possit iuramentum remittere, aut super eo disponere, cap. 28. n. 122. f. 309.

Princeps nunquam præsumitur statuere contra seipsum, cap. 40. n. 15. f. 453.

Princeps loquens nunquam includitur in generali sermone, cap. 40. n. 17. f. 454.

Princeps nunquam obligatur lege legis, cap. 40. nu. 18. f. 454.

Princeps ex contractu obligatur, cap. 40. num. 19. fol. 454.

Princeps contractum facit, ut priuatus, cap. 40. n. 20. fol. 454.

Princeps contractum reuocare non potest, & eum obseruare tenetur, cap. 40. n. 25. f. 454.

Princeps pro causa publica utilitatis, an teneatur obseruare contractum, & subditis bona tollere dato ex cambio, cap. 40. nu. 26. f. 455.

Princeps per uiam priuilegij potest concedere tertiam appellationem, cap. 45. n. 15. f. 472.

Princeps an possit de potestate ordinaria concedere tertiam appellationem, cap. 45. nu. 14. f. 472.

Princeps ex causa potest ius priuati, ac quesitum ex contractu, cum ipso celebrato auferre, cap. 40. nu. 27. f. 455.

I N D E X.

- Princeps an possit reuocare demanium, cap. 40. n. 30. fol. 456.*
Princeps an reuocando demanium teneatur restituere pretium, vel dare excambium, cap. 40. nu. 31. fol. 456.
Princeps habet potestatem transferendi dominium pro libito voluntatis, cap. 46. n. 8. f. 475.
Princeps donando transfert dominium, cap. 46. nu. 8. fol. 475.
Princeps necessitate urgente, an possit alienare feudum in vitis vassallis, cap. 35. n. 110. f. 431.
 Prior.
Prior in tempore potior in iure, cap. 27. n. 32. f. 281.
 Priuilegia.
Priuilegia, quæ non recipiunt damnum tertij lata est facienda interpretatio, maxime quando priuilegium tangit ius cedentis, cap. 24. n. 10. f. 245.
Priuilegia quando conquassantur, cap. 24. num. 15. fol. 245.
Priuilegia pupillorum, & viduarum, quenam sunt, & an comprehendantur, alia miserabiles personæ, & Fiscus, & Ecclesia, cap. 24. n. 29. f. 244.
Priuilegia Nobilibus attributa non dicitur iura sanguinis, sed iura nobilitatis, cap. 25. n. 79. f. 258.
Priuilegia quando conquassantur, cap. 27. num. 31. fol. 281.
Priuilegia dotis, & antephati connumerantur per Reg. Rouitum in cons. 55. cap. 27. n. 74. f. 285.
Priuilegia militaria sunt concessa militibus propter seruitia personalia, cap. 49. n. 15. f. 485.
Priuilegia conquassantur inter habentes aequale priuilegium, cap. 49. n. 22. f. 486.
 Priuilegij.
Priuilegij genus duplex est, cap. 23. n. 4. f. 237.
Priuilegij interpretatio quando lata est facienda, cap. 24. n. 13. f. 245.
 Priuilegio.
Priuilegio non utens videtur renunciare dicto priuilegio quoties utendi occasio adest, & præcipue in mundanis impetratis à Principe non utendo, qui meruit decennij tempore usum amittit, cap. 9. n. 267. f. 128.
 Probatio
Probatio metus inducitur per quamlibet coniecturam, cap. 1. n. 45. f. 6.
Probatio metus est in arbitrio Iudicis constituta, cap. 1. n. 48. f. 6.
Probatio nulla est maior, quam in confesso, cap. 6. nu. 225. f. 76.
Probatio ratione iuramenti inducitur contra hæredes, cap. 8. n. 52. f. 93.
Probatio meliorationum, quomodo est facienda, cap. 12. n. 66. f. 148.
Probatio nulla est maior, quam per rei euentiam, cap. 18. nu. 18. f. 201.
Probatio non datur contra legis fictionem, cap. 18. n. 106. f. 209.
Probatio in contrarium non datur contra fictionem, cap. 18. n. 107. f. 209.
Probatio notorij potest fieri per duos testes, cap. 29. n. 128. f. 329.
Probatio notoria an admittatur contra præsumptionem iuris, & de iure, cap. 29. n. 129. f. 329.
Probatio in continentia facta impedit executionem sententia, cap. 32. n. 286. f. 384.
Probatio impotentia debet esse solemnis plena, & clara, cap. 36. n. 6. f. 435.
Probatio metus, & importunarum precum, & minarum est necessaria ad annullandum contractum, cap. 39. n. 18. f. 451.
 Probationes.
Probationes sunt recipiende ante decreti interpositionem, cap. 18. n. 64. f. 204.
Probationes multe sunt faciendæ pro obtinenda quarta, cap. 35. n. 105. f. 431.
 Procurator.
Procurator an admittatur ad excusandum reum, cap. 25. n. 11. f. 251.
 Producens.
Producens scripturam quando eam acceptare, & approbare videtur, cap. 41. n. 33. f. 461.
 Prohibitio.
Prohibitio expressa hominis an noceat tertio, cap. 4. n. 51. f. 46.
Prohibitio facta per testatorem non in testamento, sed in contractu an non obstante tali prohibitione possit in causam dotis alienare bona prohibita alienari, cap. 27. n. 11. f. 278.
Prohibitio facta in contractu, cum pacto de non alienando non recipit interpretationem à dispositione Auth. resque C. comm. de leg. cap. 27. n. 13. f. 279.
Prohibitio facta de non alienando, in contractu non potest alienari ex causa dotis, quia prohibere in contractu videtur pacisci, & paciscendo partem obligare, cap. 27. n. 16. f. 279.
Prohibitio hominis censetur, ac si nominatim ex causa dotis prohibitio facta esset, cap. 27. n. 19. f. 279.
Prohibitio respiciens rem, & personam an semper durat, cap. 29. n. 56. f. 333.
Prohibitio alienandi, non includit alienationem, quæ fit ex causa necessaria, cap. 30. n. 69. f. 346.
 Prohibitus.
Prohibitus alienare non potest alium facere per quæ postea sequatur alienatio, cap. 4. n. 60. f. 46.
 Promittens.
Promittens aliquid fieri, fieri debet, quod sit de iure validum, cap. 7. n. 8. f. 79.
Promittens aliquem renunciaturum si ille, qui renunciaturus decedat non tenetur, cap. 7. num. 11. fol. 79.
Promittens renunciaturam si decessisset, & euidentissime constat de mora ipsius promittentis non excusatur à damno, & interesse, cap. 7. nu. 15. f. 79.
Promittens restituere veniunt etiam fructus, cap. 12. n. 13. f. 143.
Promittens integram dotem restituere, an possit ea non obstante detrahere trebellianicam, cap. 17. n. 20. f. 197.
Promittens potest à promissione recedere si non fuerit impletum ex parte alterius, cap. 19. num. 22. fol. 212.
Promittens tenetur adimplere usque ad minimum partem ad hoc, ut audiatur, cap. 19. n. 25. f. 212.
Promittens an excusatur ab impedimento præstito si non obseruauit promissa, cap. 19. n. 26. f. 212.
Promittens nomen debitoris esse verum tenetur fundare ipsum nomen debitoris fuisse debitorem, non tamen quod sit exigibile, & soluendo, cap. 22. nu. 27. f. 232.
Promittens quando intelligatur factum proprium promississe facturum, & curaturum, cap. 32. nu. 192. f. 376.
Promittens de facto suo, censetur promittere etiam de facto hæredis, cap. 34. n. 122. f. 405.

Pro-

INDEX.

- Promittens cum iuramento solvere in pecunia, & cum iuramento se obligavit, an possit uti remedio, auth. hoc nisi, C. de solut. cap. 36. n. 21. f. 436.*
- Promissio.
- Promissio semper intelligitur cum clausula rebus sic stantibus, & res in eodem statu permanet, cap. 7. n. 9. f. 79.*
- Promissio iurata an extendatur ad incogitata, cap. 8. n. 93. f. 97.*
- Promissio noua soluendi debitum factum per filium-famil. facit cessare beneficium Maced. cap. 9. num. 214. f. 124.*
- Promissio facta ex vna parte in aliud verificari non potest in monialibus, nisi in causam alimentorum, cap. 19. n. 5. f. 211.*
- Promissio facta à venditore emptori quomodocumque, & qualitercumque, talis promissio facit, ut venditor etiam in aliquibus casibus, qui de iure non tenebatur, teneatur, cap. 22. n. 14. f. 231.*
- Promissio euictionis de iure, & de facto quid importet, cap. 22. n. 24. f. 232.*
- Promissio euictionis de iure, & de facto, an importet exigibilitatem nominis debitoris, cap. 22. num. 25. fol. 232.*
- Promissio facta per maritum de restituenda dote statim dissoluto matrimonio, dicitur tacite renunciasset prædictæ dilationi anni luctus, cap. 28. num. 40. fol. 299.*
- Promissio iurata de soluendo quando facit excludere compensationem etiam in obligatione Camerali, cap. 32. n. 158. f. 381.*
- Promissio iurata semper intelligitur secundum eorum naturam, & ne iuxta causa superueniat, cap. 32. n. 210. f. 377.*
- Promissio vendendi non est venditio, cap. 34. nu. 239. fol. 416.*
- Promissio de non contraveniendo diuisioni nihil impediatur, quoniam semper intelligitur, secundum subiectam naturam diuisionis, cap. 38. n. 35. f. 447.*
- Promissor.
- Promissor quando sine interpellatione constituatur in mora, cap. 7. n. 13. f. 60.*
- Privilegium.
- Privilegium concessum alicui ob sui fragilitatem, tali privilegio renunciari non potest, cap. 9. n. 237. fol. 126.*
- Privilegium per non usum videtur amissum, & ei renunciasse videtur, cap. 9. n. 267. f. 128. circa medium.*
- Privilegium concessum constitutioni dotis, an censeatur concessum restitutioni dotis, & eus antephatò, siue augmento dotis, cap. 14. n. 45. f. 172.*
- Privilegium dicitur priuata lex, & singulare ius appellatur, cap. 23. n. 1. f. 237.*
- Privilegium tunc dicitur; quando contra communitatem scribitur, & probatur per scripturam, cap. 23. n. 3. f. 237.*
- Privilegium personale extincta persona cadit, & extinguitur, cap. 23. n. 5. f. 238.*
- Privilegium personale, an transit ad heredes etiam filios, cap. 23. n. 6. f. 238.*
- Privilegium an transeat ad singularem successorem, cap. 23. n. 6. in fin. f. 238.*
- Privilegium, quod habet maritus, ne conueniatur, nisi in quantum facere possit, an transeat ad heredes ipsius mariti, cap. 23. n. 7. f. 238.*
- Privilegium concessum viro, comprehendit mulie-*
- rem ob virtutem matrimonij, cap. 23. n. 53. f. 242.*
- Privilegium concessum uni loco, an censeatur concessum alio loco, cap. 24. nu. 1. f. 244.*
- Privilegium concessum rei, an transeat ad successorum titulo vniuersali, cap. 24. n. 2. f. 244.*
- Privilegium Reale est quando transit cum re edificata, & procedit non solum in re ipsa, sed etiam in augmento ipsius, cap. 24. n. 3. f. 244.*
- Privilegium concessum rei, siue loci intelligitur concessum absque præiudicio alterius, vel tertij, cap. 24. n. 4. f. 244.*
- Privilegium concessum à Principe an strictissime sit intelligendum, cap. 24. n. 5. f. 244.*
- Privilegium principis non potest tollere ius alienum, cap. 24. n. 6. f. 245.*
- Privilegium Principis an possit tollere ius fisci, cap. 24. n. 7. f. 245.*
- Privilegium concessum semper intelligitur, sine præiudicio tertij, & dato, quod tollere possit, interpretandum est, quod minus tollat, cap. 24. n. 8. f. 245.*
- Privilegium ad futura extenditur, cap. 24. num. 11. fol. 245.*
- Privilegium ad hoc, ut censeatur concessum in præiudicium tertij requiritur specialis mentio, cap. 24. n. 17. f. 246.*
- Privilegium miserabilium personarum intelligitur concessum ab Imperatore miserationis gratia, quod nunquam tollitur per generales derogationes, cap. 24. n. 31. f. 247.*
- Privilegium secundum generale concessum an tollat primum, cap. 24. n. 32. f. 247.*
- Privilegium Nobilitatis, an renunciari possit, cap. 25. n. 8. fol. 258.*
- Privilegium Nobilitatis, an sit personale, vel reale, cap. 25. n. 129. fol. 263.*
- Privilegium concessum doti, an censeatur concessum antephatò, cap. 27. n. 68. f. 286.*
- Privilegium tacite hypothecæ concessæ mulieri ratione dotis, an concedatur, & antephatò, cap. 27. n. 70. fol. 285.*
- Privilegiatus.
- Privilegiatus præfertur minori privilegiato, cap. 24. nu. 14. f. 245.*
- Privilegiatus concurrens cum alio privilegiato illi præfertur, qui tractat de damno euitando, cap. 49. n. 24. f. 486.*
- Privilegiatus specialiter præfertur generaliter privilegiato, cap. 49. n. 25. f. 486.*
- Privilegiatus maior præfertur minori, cap. 49. au. 26. fol. 486.*
- Portio.
- Portio renunciata an illi accrescat in cuius beneficiū facta sit renunciatio, cap. 13. n. 2. f. 152.*
- Portio renunciata quando omnibus fratribus accrescere videtur, cap. 12. n. 3. f. 152.*
- Portio portioni accrescit, cap. 13. n. 6. f. 152.*
- Portio renunciata an accrescat omnibus fratribus, cap. 13. n. 12. f. 153.*
- Portio renunciata per filium fratribus accrescit, cap. 13. num. 13. f. 153.*
- Portio filiarum exclusarum per Constitutionem in aliquibus, masculis applicanda videtur, cap. 13. n. 14. f. 153.*
- Portio debita vigore Consuetud. Neap. ex necessitate debetur, nullo iudicio testatoris, sed iure municipali, cap. 13. n. 27. f. 154.*

I N D E X.

- Possessio.**
- Possessio non dicitur translata per contractum nullum, cap. 27. n. 95. f. 287.*
- Possessio iniuncta non meretur manutentionem, sed est auferenda etiam sine causa cognitione, cap. 32. nu. 269. f. 382.*
- Possessio non transfertur per contractum simulatum, cap. 34. n. 160. f. 408.*
- Possidens.**
- Possidens ex titulo sententia licet in malis sit est error iuris, & excludit omnem dolum, & malam fidem, cap. 43. n. 22. f. 469.*
- Possessor.**
- Possessor qualibet feudi tenetur pro paragio filii debiti, cap. 6. n. 106. f. 67.*
- Possessor feudi an teneatur in subsidium soluendi paragium facta discussione bonorum, cap. 6. n. 107. f. 67.*
- Possessor bonae fidei facit fructus suos, cap. 6. nu. 154. fol. 71.*
- Possessor bonae fidei est loco Domini, cap. 6. nu. 155. fol. 71.*
- Possessor bonae fidei potest opponi exceptionem retentionis, cap. 12. n. 58. f. 148.*
- Possessor malae fidei potest opponi retentionem, cap. 12. n. 59. f. 148.*
- Possessor non potest opponere de iure tertij, cap. 13. n. 156. f. 164.*
- Possessor rei si tempore sententiae, vel post sententiam efficiatur clericus exequutio illius sententiae, per quem Iudicem est factenda, cap. 26. nu. 40. fol. 269.*
- Possessor bonae fidei efficitur praeiudicium a die litis contestatae, cap. 32. n. 137. f. 370.*
- Possessor non est manutenendus in possessione, quando euidenter constat de iniuria possessionis, quia non dicitur possessio, sed iniuncta occupatio, cap. 32. nu. 268. f. 382.*
- Potestas.**
- Potestas absoluendi periculum ad quem spectat, cap. 8. n. 29. f. 91.*
- Potestas redimendi quaecumque semper, & imperpetuum, an sit collata in liberam voluntatem, & facultatem redimendi, cap. n. 4. f. 397.*
- Pronunciatio.**
- Pronunciatio Iudicis an requiratur etiam in notorijs, & an prosit omnibus alijs creditoribus, cap. 29. n. 116. f. 328.*
- Proprietas.**
- Proprietas transit ad proprietarium, ita & pars proprietatis, cap. 13. n. 153. f. 164.*
- Proprietas feudi directi Domini est, cap. 35. nu. 35. fol. 425.*
- Proprietarius.**
- Proprietarius potest contra tertium possessorem agere actione rei vindicationis, cap. 13. n. 155. f. 164.*
- Proprietarius inuito usufructuario potest proprietatem auferre, cap. 14. n. 27. f. 170.*
- Pronomen.**
- Pronomen Ipse, Ipsa, Ipsum, an sit demonstratiuum ad oculum, & est personalissimum, cap. 34. nu. 115. fol. 405.*
- Prorogatio.**
- Prorogatio temporis an admittatur, & extendatur pro purganda mora, cap. 34. n. 107. f. 404.*
- Prorex.**
- Prorex, aut Rex, an possit dispensare nullitati regi-*
- strationis assensus, cap. 14. nu. 114. fol. 180.*
- Protestans.**
- Protestans non dicitur agere, nec protestatio est actus iudicialis, nec iudicialis petitio, cap. 1. n. 51. f. 0.*
- Protestatio.**
- Protestatio operatur, quod quis liberè non renunciat, cap. 1. n. 46. f. 6.*
- Protestatio sola probat metum reuerentialem, cap. 1. n. 49. f. 6.*
- Protestatio de iure consuetudinario efficit renunciationem nullam, quia in protestatione iuratur, & nunquam renunciaturum, cap. 1. n. 50. f. 6.*
- Protestatio potest fieri extra iudicium, cap. 1. nu. 52. fol. 6.*
- Protestatio est permessa in omni tempore etiam in tempore feriato, cap. 1. n. 54. f. 6.*
- Protestatio vitiat omnem contractum, cap. 1. nu. 55. fol. 6.*
- Protestatio debet fieri cum animo, & cum effectu non faciendi actum protestationi contrarium, quoniam videtur a protestatione discedere, cap. 1. n. 56. f. 6.*
- Protestatio vitiat contractum matrimonij, cap. 1. nu. 58. fol. 7.*
- Protestatio ante actum facta, inuacuat protestantem, cap. 1. n. 59. f. 7.*
- Protestatio facta in uno actu non porrigitur ad alios actus, qui ex intervallo sequuntur, cap. 1. n. 60. f. 7.*
- Protestatio contraria facto dicitur, quando non comparatur cum facto, & esse non potest non contraria, cap. 1. n. 64. f. 7.*
- Protestatio contraria facto nihil operatur, cap. 1. nu. 63. f. 7.*
- Protestatio est quaedam ademptio, cum sit ante actum, & appellatur protestatio derogatoria, cap. 1. n. 68. fol. 7.*
- Protestatio appellatur declaratoria animi, quando facta fuerit ex libera animi sententia, & tollit consensum, & mentem a sequenti actu, a quo actus resisteret damnum, cap. 1. n. 69. f. 7.*
- Protestatio respicit ea, quae in futurum facere possunt, ita quod dat sine mente sonum, dummodo pendeat a pura voluntate protestantis, cap. 1. nu. 70. f. 7.*
- Protestatio declaratoria animi, non requirit partis praesentiam, cap. 1. n. 71. f. 7.*
- Protestatio si facienda solemniter, & non clandestina, cap. 1. n. 72. f. 8.*
- Protestatio clandestina in praesudicium tertij non valet, cap. 1. n. 73. f. 8.*
- Protestatio sola non sufficit, cap. 1. n. 74. f. 8.*
- Protestatio ius protestantis seruat, & ad primeuam iura redire potest, cap. 1. n. 75. f. 8.*
- Protestatio non inuacuat in interesse debito ex officio Iudicis recepta forte cum clausula salvo iure petendi interesse, cap. 1. n. 78. f. 9.*
- Protestatio non impedit, quod venit ex dispositione legis, cap. 1. n. 79. f. 9.*
- Protestatio nihil operatur recipiendo cautionem cum protestatione, quod recepit non animo consentiendi venditioni, cum sit contraria facti, cap. 30. n. 43. fol. 341.*
- Protestatio quando conseruat iura protestantis, cap. 30. n. 44. f. 341.*
- Protestatio quando censeatur repetita in unoquoque actu, cap. 32. n. 47. f. 361.*

Pro-

INDEX.

Protestationes.

Protestationes factæ ante, & post renunciationem, an plena probant metum, cap. 1. n. 47. f. 6.

Prouisio.

Prouisio, quæ fit à contrahentibus semper est firmior ea quæ fit à lege, cap. 34. n. 45. f. 400.

Prouisio hominis facit cessare prouisionem legis. cap. 35. n. 106. f. 431.

Prouocans.

Prouocans ad iudicium an dicatur actor, vel reus, cap. 33. n. 37. f. 388.

Purgatio moræ.

Purgatio moræ non admittitur quando per moram actus resoluitur, maxime in termino statuto à lege vel à Principe. cap. 14. n. 111. f. 179.

Purgatio moræ an admittatur aduersum adimplementum non factum ab altera parte, cap. 19. n. 27. fol. 212.

Purgatio moræ an admittatur ob census non solutos. cap. 34. n. 104. f. 404.

Publica hantitio.

Publica hantitio inducit scientiam, nec potest allegare ignorantiam, cap. 20. n. 28. f. 340.

Publicus fauor.

Publicus fauor versatur in exequutione testamentorum, & ne homines famæ pereant. cap. 4. num. 77. fol. 48.

Q

Qualitas.

Qualitas hereditaria non consideratur quando quis venit ex persona propria. cap. 11. num. 26. fol. 136.

Qualitas, & quantitas debet in supplicatione interuenire aliter non potest gaudere dilatione, cap. 28. n. 129. f. 310.

Qualitas adiecta verbo, intelligitur secundum tempus verbi, cap. 35. n. 78. f. 429.

Quantitas.

Quantitas certa, an detur in quarta, cap. 35. num. 112. fol. 431.

Quarta.

Quarta dupliciter consideratur, cap. 35. n. 7. f. 403.

Quarta detrahitur à bonis viri prædefuncti, etiam quoad proprietatem liberis non existentibus, cap. 35. n. 10. f. 424.

Quarta detrahitur deducto ere alieno, cap. 35. n. 11. fol. 424.

Quarta debetur mulieri quoad vsum fructum liberis existentibus, cap. 35. n. 12. f. 424.

Quarta debita vigore Auth. præterea C. vnd. vir, & uxor, an sit magis priuilegiata, quam legitima debita filiis. cap. 35. n. 13. f. 424.

Quarta an sit deducenda prius quam legitima debita filiorum. cap. 25. n. 14. f. 424.

Quarta est remedium subsidiarium, cap. 35. num. 16. fol. 424.

Quarta debetur iure honestatis, cap. 35. n. 18. f. 424.

Quarta in quibus casibus debetur, cap. 35. num. 19. fol.

Quarta debetur soli mulieri indotata, cap. 35. n. 20. fol. 424.

Quarta debita mulieri ex dispositione auth. præterea, dicitur subsidiaria, imò strictam, & rigorosam recipit interpretationem, cap. 35. n. 21. f. 424.

Quarta debetur uxori super bonis viri prædefuncti

ciuilitè, & fiscus in dictis bonis successit, cap. 35. n. 22. f. 424.

Quarta debetur mulieri, tam ex testamento, quam ab intestato, tam voluntariè relicta, quam contra voluntatem eiusdem viri prædefuncti, cap. 35. num. 62. f. 428.

Quarta an debeatur contra voluntatem mariti, & eo inuito, & an sit debitum necessarium, cap. 35. n. 79. f. 429.

Quarta, quæ debetur uxori in bonis viri prædefuncti debetur ex mera dispositione legis, quæ facit cessare dispositionem hominis, cap. 35. n. 80. f. 429.

Quarta debetur uxori à die mortis mariti locupletis, non extantibus liberis, etiam aduersus fiscum mortuo ciuilitè marito cum publicatione bonorum, cap. 35. n. 85. f. 429.

Quarta debetur uxori, etiam si tempore matrimonij dos dictæ uxoris erat congrua, tempore mortis viri in congrua, cum ius succedendi, est perpetuum ad petendam dictam quartam, cap. 35. n. 90. f. 429.

Quarta debita uxori in bonis viri, & conuersa in Regno Neapolitano multum practicatur, cap. 35. n. 107. f. 431.

Quarta debita vigore Auth. præterea C. vnd. vir, & uxor, an renunciare possit per mulierem, cap. 35. n. 109. f. 431.

Quartam deberi mulieri inopi super bonis viri prædefuncti, cap. 35. n. 1. f. 423.

Querela.

Querela inofficiosi quando competere videtur filijs contra patrem, cap. 2. n. 88. f. 22.

Querela inofficiosi testamenti conceditur etiam sororibus instituta turpi persona, cap. 11. n. 57. f. 139.

Querela inofficiosi testamenti infra quinquennium proponi debet, cap. 44. n. 7. f. 470.

Querela inofficiosæ dotis proponi debet infra quinquennium, cap. 44. n. 8. f. 470.

Querela inofficiosæ dotis an proponi possit constante matrimonio, cap. 44. n. 10. f. 470.

Querela inofficiosæ dotis soli filio, & eius heredi conceditur non extraneo, cap. 44. n. 11. f. 470.

Quæ.

Quæ sunt ex necessitate non regulantur secundum ea, quæ sunt voluntariè per partes, cap. 2. num. 95. fol. 90.

Quæ sint consideranda in liquidatione præterea, cap. 6. n. 112. f. 67.

Quæ de nouo emergunt nouo indigent auxilio, cap. 15. num. 33. fol. 190. & cap. 32. num. 28. fol. 160.

Quæ sunt facultatis an sint imprescibilia, cap. 34. n. 5. f. 397.

Quidquid.

Quidquid est cessibile an sit transmissibile, cap. 34. n. 209. f. 412.

Qui.

Qui contrafacit solummodo se protestando, perdit fructus protestationis, imò & frui non potest actu, quem ipse impugnat, cap. 1. n. 66. f. 7.

Quilibet rei suæ est moderator, & arbitrer, & cum suis fallentis, & limitationibus, cap. 4. n. 94. f. 50. & cap. 9. n. 118. f. 117.

Quilibet renunciare potest ea, quæ sunt induta ad sui fauorem, cap. 33. n. 43. f. 389.

Qui non facit, quod debet non recipit quid oportet, cap. 19. n. 16. f. 211.

Qui differt facere, quod debet non potest petere, quod

INDEX.

quod sibi debetur, cap. 19. num. 17. fol. 111.
Qui tacet affirmat, cap. 21. n. 73. f. 227.
Qui vult unum vult omne, quod est consequens etiam in praiudicando, vel praiudicium inferendo, cap. 21. n. 79. f. 227.

Quod.

Quod à principio non valet tractu temporis non reconvalescit, cap. 14. n. 84. f. 177.
Quod commune est spernitur, cap. 48. n. 15. f. 479.

R

Rata.

Rata temporis tunc attenditur quando concurrunt aequalitas temporis, & portio comodi, cap. 15. n. 25. f. 189.

Ratificatio.

Ratificatio inducitur per solutionem debiti, cap. 9. n. 211. f. 124.
Ratificatio facta post tempus inefficax est, tanquam non sit amplius in eodem statu, cap. 14. num. 135. fol. 181.
Ratificatio an possit fieri post mortem, cap. 14. sub n. 135. f. 181.
Ratificatio promissa in tempore, an post tempus ea facta valeat, cap. 34. n. 62. f. 401.
Ratificatio an retrahatur ad tempus dictae ratificationis promissae, cap. 34. n. 63. f. 401.

Reale.

Reale fastigium, sine praesidium quid sit, cap. 29. nu. 20. fol. 320.
Reale praesidium an comitti possit omnibus Iudicibus, cap. n. 21. f. 320.

Rebellio.

Rebellio quomodo probetur, & quot testes sint necessarii, cap. 6. n. 206. f. 75.
Rebellio non tollitur quando Rex fecit gratiam de persona, cap. 6. n. 707. f. 75.
Rebellio remissa per Regem non per hoc censetur remississe feudum amissum ipso iure per rebellionem, nisi de nouo Rex reconderet feudum, cap. 6. n. 208. f. 75.
Rebellio comittitur per cõspirationem aduersus personam, vel statum Principis, cap. 6. n. 209. f. 75.
Rebellio comittitur non solum ex actu proximo, sed remoto, cap. 6. n. 211. f. 75.
Rebellio probatur per coniecturas, & praesumptiones, cap. 6. n. 214. f. 75.
Rebellio arguitur ex confederatione cum inimico, cap. 6. n. 216. f. 75.
Rebellio arguitur ex sola suspitione confederationis, cap. 6. n. 218. f. 75.
Rebellio arguitur quando à naturalis eius Principis obedientia se subtraxit, illique se hostem parauit, cap. 6. n. 217. f. 75.
Rebellio facit amittere Iura Ciuilia Ciuitatis, specialia Regni, & beneficium iuris communis, cap. 6. n. 224. f. 76.

Rebellis.

Rebellis amittit feudum pro rebellionem commissa, cap. 6. n. 178. f. 73.
Rebellis reputatur, ac si mortuus esset, cap. 6. n. 179. fol. 73.
Rebellis restituitur propter indulgentiam concessam, cap. 6. nu. 181. f. 73.
Rebellis restituitur an recuperat feuda alienata in tertios possessores, cap. 6. n. 184. f. 73.

Rebellis amittit omne ius, quod competeat suis antecessoribus, cap. 6. n. 200. f. 74.
Rebellis debet esse notorius ad finem amittendi omne ius, cap. 6. n. 201. f. 74.
Rebellis notorius quid sit, cap. 6. n. 202. f. 74.

Reconuentio.

Reconuentio inducit solum prorogationem iurisdictionis, non autem aliquid de nouo, cap. 25. nu. 93. fol. 260.
Reconuentio dicitur prorogatio legalis, cap. 25. n. 94. fol. 260.
Reconuentio habet locum, etiam si clericus vult recedere à sua prima petitione, cap. 25. n. 98. f. 260.
Reconuentio in qua parte iudicij potest proponi, cap. 25. n. 101. f. 260.
Reconuentio est terminanda, una insimul cum conuentione, cap. 25. n. 104. f. 261.
Reconuentio in multis casibus non conceditur, cap. 25. n. 106. f. 261.
Reconuentio an detur super re spirituali, cap. 25. nu. 107. f. 261.
Reconuentio non datur in causa feudali, cap. 25. nu. 108. f. 261.
Reconuentio non datur in causa status, cap. 25. num. 109. f. 261.
Reconuentio non datur in clerico depositario, cap. 25. n. 110. f. 261.
Reconuentio non datur in causa liquidationis instrumenti, cap. 25. n. 111. f. 261.
Reconuentio non datur in executione sententiæ, cap. 25. n. 112. f. 261.
Reconuentio non datur in executione testamenti, cap. 25. n. 113. f. 261.
Reconuentio non datur in iudicij executionis, & possessorijs, cap. 25. n. 114. f. 261.
Reconuentio an cesset in causa appellationis, cap. 25. nu. 115. f. 261.
Reconuentio an habeat locum coram arbitrio voluntario, vel necessario, cap. 25. n. 118. f. 262.
Reconuentio non datur quando esset lata sententia conuentionis, cap. 25. n. 119. f. 262.
Reconuentio non datur, quando venditor citatus per emptorem ratione euictionis, cap. 25. n. 120. f. 262.
Reconuentio an possit proponi coram Iudicibus ordinarijs, vel delegatis, cap. 25. n. 123. f. 262.

Receptio.

Receptio pensionis, vel Canonis, vel laudemij, an praiudicetur in iuribus suis, cap. 30. n. 45. f. 341.

Recusatio.

Recusatio Iudicis, an possit fieri in causa reconuentionis, cap. 25. n. 95. f. 260.
Recusatio Iudicis an tolli possit per Principem, cap. 32. n. 32. f. 360.
Recusatio Iudicis est legitima defensio litigantis, cap. 2. n. 35. f. 360.
Recusatio Iudicis dicitur defensio naturalis, & necessaria, cap. 32. n. 36. f. 360.
Recusatio Iudicis est materia fauorabilis, cap. 32. n. 38. f. 360.
Recusatio Iudicis quando denegatur, cap. 32. nu. 49. fol. 361.
Recusatio Iudicis potest proponi ante litem contestatam, & post conclusum in causa, cap. 32. num. 50. fol. 361.
Recusatio Iudicis potest probari per testes, per instrumenta per confessiones Iudicum etiam iuratas, cap. 32. n. 51. f. 361.

Re-

I N D E X.

Recusatio potest fieri tam de Iudice ordinario, quam de legato, & de quouis Iudice, etiam de Aduocato Fiscali. cap. 32. n. 52. f. 361.

Redemptio.

Redemptio captiuorum dicitur necessitas, qua est sufficiens ad alienandum feudum, & fideicommissum. cap. 35. n. 25. f. 425.

Refutatio.

Refutatio est anticipata successio. cap. 6. n. 83. f. 64.
Refutatio feudi in causam matrimonij, facta filio à patre, an valeat sine Domini assensu. cap. 13. num. 95. f. 158.

Refutatio feudi quando corrumpitur. cap. 13. num. 99. fol. 158.

Refutatio multum distat à donatione, cessione, & alienatione. cap. 13. n. 105. f. 159.

Refutatio est cedere loco, & personam suam de medio se tollere quam alienare. cap. 13. n. 106. f. 159.

Refutatio est anticipata successio. cap. 13. num. 108. fol. 159.

Refugium.

Refugium impijssimum, est allegare prescriptionem. cap. 34. n. 51. f. 401.

Reipublicæ.

Reipublicæ interest, ut testandi facultates sint liberae, & penes eorum voluntates. cap. 7. n. 20. f. 15.

Reipublicæ interest innocentem licet absentem liberari. cap. 25. n. 55. f. 255.

Regressus.

Regressus non datur remittentibus iura sua. cap. 6. n. 80. f. 64.

Regressus non datur ad renunciatum. cap. 9. num. 255. fol. 127.

Regressus an detur contra debitorem si Campor decesserit. cap. 22. n. 58. f. 235.

Regressus non datur renunciationibus. cap. 28. n. 133. fol. 310.

Registratio.

Registratio assensus dicitur solemnitas intrinseca. cap. 14. n. 110. f. 179.

Registratio assensus an requiratur pro interesse fisci, vel partis. cap. 14. num. 113. f. 179.

Registratio assensus etiam si per errorem non fuerit facta, adhuc vitabitur actus. cap. 14. n. 128. f. 181.

Registratio assensus an sit necessaria in translatione simplicis hypothecæ bonorum feudaliū. cap. 14. n. 134. in fin. f. 181.

Regnum.

Regnum melius regitur per unum, quam per plures. cap. 48. n. 14. f. 479.

Regula.

Regula, quod quis est moderator, & arbiter, quomodo intelligatur. cap. 33. n. 46. f. 390.

Relatio.

Relatio Birruarij est sufficiens ad probandam ipsam citationem, cap. 18. num. 12. f. 200.

Relatum.

Relatum est in referente cum omnibus suis qualitatibus. cap. 12. n. 16. f. 144.

Releuium.

Releuium debetur ex fructibus, qui remanent apud Baronem solutis tamen oneribus, & quo tempore teneatur denunciare mortem feudatarij; prædecessoris. cap. 6. n. 90. f. 65.

Releuium debetur solui ab usufructuario, non autem proprietario. cap. 6. n. 90. f.

Releuium an minuat vitam, & militiam, cap. 6. num. 91. f. 65.

Remedia.

Remedia possessoria cessat, si aduersus petentem possessionem opponitur defectus notorius iuris agendi impromptu costans, vel ex qualitate rei, vel ex actis, cap. 32. n. 263. f. 382.

Remedium.

Remedium l. 2. C. de rescind. vendit. humanum est, cap. 9. n. 64. f. 112.

Remedium l. 2. C. de rescind. vend. in quibus contractibus habet locum, cap. 9. n. 66. f. 113.

Remedium l. 2. C. de rescind. vend. nunquam censetur sublatum, etiam si in instrumento adessent quamplurimas clausulas, & renunciaciones, cap. 9. n. 84. f. 114.

Remedium l. 2. C. de rescind. vend. an cesset, quando in instrumento venditionis dicat illud fieri animo deliberato, ac nullo errore ducto rem vendidisse, cap. 9. n. 86. f. 114.

Remedium l. 2. C. de rescind. vend. quando cessare videtur. cap. 9. n. 88. f. 114.

Remedium l. 2. C. de rescind. vendit. tollitur, quando in contractu adsunt illa verba, quod si res plus ualeat id sponte renunciauit, & ex sui certa scientia nullo errore ductus donauit, &c. cap. 9. num. 89. fol. 115.

Remedium restitutionis in integrum dicitur remedium extraordinarium, & conceditur in subsidium. cap. 9. n. 127. f. 117.

Remedium restitutionis in integrum non censetur derogatum, nisi de eo fiat specialis mentio, cap. 9. n. 128. f. 117.

Remedium extraordinarium licet regulariter non concurrat cum ordinario, tamen admittitur, quando ipsa remedia competunt contra diuersas, & ad diuersa, & multo magis quando remedium extraordinarium pinguius prouideat, cap. 9. n. 129. f. 117.

Remedium siue beneficium restitutionis in integrum poterit minor proponere post decretum, & sententiam, & impedit executionem illorum etiam si sententia esset lata à Principe, & à Regio Sacro Consil. Neap. cap. 9. n. 130. f. 118.

Remedium restitutionis in integrum non debet esse calumniosum, cap. 9. n. 131. f. 118.

Remedium restitutionis in integrum, cui competit, cap. 9. n. 132. f. 118.

Remedium restitutionis in integrum concessum personis priuilegiatis, an prosit alijs litis consortibus, cap. 9. n. 134. f. 118.

Remedium restitutionis in integrum in multis casibus non impedit executionem sententiæ, cap. 9. n. 136. f. 118.

Remedium restitutionis in integrum non impedit executionem sententiæ quando contra ipsum procedunt due alie sententiæ conformes, cap. 9. num. 137. f. 118.

Remedium restitutionis in integrum non impedit executionem sententiæ, quando fuit petitum post ceptum exequi, & sic post mandatum de pavendo, cap. 9. n. 138. f. 118.

Remedium l. 2. C. de rescinden. vendit. prescribitur spatio triginta annorum, prout præ-

B b b

Scri-

INDEX.

Scribuntur cetera omnes actiones personales, cap. 9. n. 271. f. 128.
Remedium leg. 2. C. de rescind. vendit. laesus prosequitur ex contractu emptionis, & venditionis, cap. 9. n. 272. f. 128.
Remedium l. 2. C. de rescind. vend. est personale, & non datur contra tertium possessorem, sed solum contra primum emptorem, cap. 9. n. 275. f. 128.
Remedium frustra querit, qui errat in calculo dierum, cap. 14. n. 105. f. 179.
Remedium tex. in l. diffamari C. de ingen. coram quo Iudice debet illud intentare, cap. 33. num. 36. fol. 388.
Remedium authent. praeterea C. vnd. vir. & vxor. fuit concessum miserationis causa, cap. 35. nu. 53. fol. 427.
Remedium cessionis bonorum liberat debitorem à carceribus, & districtione personali, cap. 36. n. 33. fol. 437.
Remedium inofficiosa donationis competit illis, qui inofficiosi testamenti quarelam opponere possunt, cap. 44. n. 2. f. 470.
Remedium inofficiosa donationis datum fuit aduersus immodicas dotes, ne per ipsam filiorum legitima fraudetur, cap. 44. n. 6. f. 470.
Remedium inofficiosa donationis an donans renunciare possit etiam cum iuramento, cap. 44. nu. 12. fol. 470.
Remedium appellationis est remedium ordinatum, & utriusque parti commune, cap. 45. n. 9. f. 472.
Remedium Capitulum Regni fuit inuentum ne partes venirent ad arma, cap. 29. n. 19. f. 320.

Remittens.

Remittens omnem obligationem non censetur remisisse onus alimentandi, cap. 4. n. 31. f. 45.

Remissio.

Remissio rei non debet nocere fideiussori, cap. 2. n. 99. fol. 23.
Remissio debitoris, an nocere debeat creditoribus, cap. 2. n. 110. f. 24.
Remissio vita, & militia facta primogenito, an valeat sine assensu, cap. 6. n. 73. f. 63.
Remissio mercedis, an est facienda conductori impedito uti re conducta propter casum insolitum, cap. 15. n. 16. f. 188.
Remissio mercedis an sit facienda pro rata temporis, vel quoad utilitatem, quam ex eo tempore percipere potuisset ex re locata, & quod si comoditas consistit in certis mensibus, cap. 15. n. 23. f. 189.
Remissio mercedis non debetur, quando damnum est modicum, vel quando in vno anno successit sterilitas, & deinde alio anno vrbertas successit, cap. 15. n. 27. f. 189.
Remissio mercedis an debeat vendita Gabella cum commodis, & incommodis, cap. 15. num. 48. fol. 191.
Remissio euictionis fieri potest etiam per pactum, quod pactum esset contra naturalia contractus, non contra ipsius substantiam, cap. 22. n. 3. f. 230.

Renunciants.

Renunciants tendens ad alium finem, non ad actum

renunciacionis, alium actum facere videtur, cap. 1. n. 98. fol. 111.
Renunciants ex forma tradita in cap. 3. voluit se abdicare, & excludi ab omni iure imaginabili, cap. 3. n. 2. f. 29.
Renunciants an censetur renunciassse iuribus ignorantis, & incogitatis, cap. 3. n. 4. f. 30.
Renunciants cum clausula cuiusque iuri an censetur renunciassse iuribus spectantibus in emphyteusi, cap. 3. n. 7. f. 30.
Renunciants iuri suo à se abdicat illud ius, & dicitur dissoluerè obligationem, cap. 3. n. 31. f. 33.
Renunciants generaliter cum clausula omni legum, & iuris auxilio an possit purgare moram, cap. 3. n. 76. f. 38.
Renunciants magis prauidetur cum pacto de non petendo, quam cum renunciacione, cap. 3. num. 27. fol. 33.
Renunciants iuri suo quamuis de legitima mentionem non fecerit, tamen si nullum aliud ius ei cõpeteret haberetur, ac si nominatim renunciasset legitimam, cap. 4. n. 8. f. 43.
Renunciants agit ut solum ius, quod renunciatur abdicet à se, cap. 3. n. 35. f. 34.
Renunciants renunciando successioni non excluditur ab alimentis, cap. 4. n. 37. f. 45.
Renunciants rei eximit se ab onere, quod propter rem ipsam incumbit, cap. 6. n. 1. f. 59.
Renunciants priuatur re, quae est causa oneris, & cessante causa oneris, cessat quoque effectus, cap. 6. n. 2. f. 59.
Renunciants usum fructum eximit se ab onere, cap. 6. n. 7. f. 59.
Renunciants rei, liberatur à tributis debitis ratione ipsius rei, cap. 6. n. 8. f. 59.
Renunciants non prohibetur capere ex testamento, cap. 7. n. 68. f. 85.
Renunciants generaliter cum clausula omni legum, & iuris auxilio an possit purgare moram, cap. 3. n. 76. f. 38.
Renunciants legato fideicommissio sine testamento non valet, nisi inspectis verbis testamenti, cap. 8. n. 74. f. 95.
Renunciants omnibus beneficijs an censetur renunciassse beneficio leg. 2. C. de rescind. vend. cap. 9. n. 68. f. 113.
Renunciants ignorans valorem bonorum etiam si dixisset in instrumento, quod si plus valet donat, nõ intelligitur de magno pretio, sed de modico, cap. 9. n. 85. f. 114.
Renunciants an eximatur ab onere, cap. 13. nu. 141. fol. 163.
Renunciants expressè casui fortuito habetur, ac si promittat se velle teneri etiam si non possit, cap. 15. n. 6. f. 187.
Renunciants casibus fortuitis excusari non potest, cap. 15. n. 8. f. 187.
Renunciants casibus fortuitis videtur illis tantum casibus renunciassse, qui generaliter, & communiter accidunt, cap. 15. n. 31. f. 190.
Renunciants potest suscipere periculum casus fortuiti, cap. 15. n. 47. f. 191.
Renunciants cum clausula omni legum, & iuris auxilio quid renunciassse videtur, c. 15. n. 61. f. 192.
Renunciants cum clausula clausula omni legum, & iuris auxilio censetur renunciassse om-

I N D E X.

omnibus casibus fortuitis, verum etiam & insolitis, & inopinatis etiam casibus belli, cap. 15. n. 62. fol. 192.
Renuncians sub conditione aliquid soluendi, si deinde non solvatur semper primaeva iura sunt salva, cap. 19. n. 9. f. 211.
Renuncians omnia, quæ sunt de apicibus iurir an includantur defensiones, cap. 25. n. 67. f. 257.
Renuncians nec agendo, nec excipiendo possit audiri, cap. 32. n. 258. f. 381.
Renuncians præventioni nullo modo regressum ad illam habere potest, cap. 33. n. 48. f. 391.
Renuncians exceptioni non numerata pecunia, siue dotis cum pacto de non veniendo contra non valet, & pactum nihil operatur, cap. 41. num. 7. fol. 458.
Renuncians exceptioni non numerata pecunia, siue dotis intelligitur semper cum clausula, si pecunia numerata fuerit, cap. 41. n. 8. f. 458.
Renuncians exceptioni non numerata dotis cum intervallo amplius opponere eam non potest, cap. 41. n. 9. f. 458.
Renuncians exceptioni non numerata dotis, si deinde agnoscit debitum non conceditur oppositio exceptionum, cap. 41. n. 10. f. 458.
Renuncians an admittatur ad successionem ultimi morientis persona extranea instituta, cap. 50. n. 12. fol. 490.
Renuncians admittitur ad successionem sui patris si præcesserit obitus fratris renunciantis, cap. 50. nu. 14. f. 491.

Reuunciatio.

Renunciatio, & repudiatio inter se differunt, & ab una ad alteram non rectè arguitur, cap. 1. num. 9. fol. 3.
Renunciatio fit de iure quesito, vel de iure futuro, nondum delato, cap. 1. n. 11. f. 4.
Renunciatio operatur iuris privationem, cap. 1. n. 24. fol. 4.
Renunciatio quid sit, & eius definitio, cap. 1. nu. 27. fol. 4.
Renunciatio metu facta dicitur nulla, cap. 1. nu. 30. fol. 5.
Renunciatio metu facta mero iure teneat, tamen rescinditur actione, quod metus causa, vel officio Iudicis, cap. 1. n. 32. f. 5.
Renunciatio à metu libera debet esse, nec etiam coacta, cap. 1. n. 33. f. 5.
Renunciatio non solum libera debet esse, & non coacta verum etiam libera debet esse voluntas à reuerentia, cap. 1. n. 35. f. 5.
Renunciatio meticulosa præsumeretur si fuisset facta in beneficium patris, vel in eius presentia, & adesset aliqua lesio, & habitaret cum patre, cap. 1. n. 37. f. 5.
Renunciatio non præsumitur. cap. 1. num. 41. fol. 5.
Renunciatio facta in instrumento, libera præsumitur, cap. 1. n. 43. f. 5.
Renunciationem metu factam, probare debet, cap. 1. n. 44. f. 5.
Renunciatio est privatio, quæ præsupponit habitum, cap. 2. n. 2. f. 14.
Renunciatio iuris de futuro nulla est, cap. 2. num. 5. fol. 14.

Renunciatio refertur ad iura, qua actu competunt. cap. 2. n. 9. f. 14.
Renunciatio iuris futuris conditionalis nulla est. cap. 2. nu. 10. f. 14.
Renunciatio iuris de futuro ignorato nulla est, cum nec per pactum, nec per stipulationem renunciari potest, cap. 2. n. 11. f. 14.
Renunciatio iuris de futuro, an absenti fieri potest, cap. 2. n. 14. f. 14.
Renunciatio iuris de futuro, qua ratione improbetur, cap. 2. nu. 16. f. 15.
Renunciatio facta in tertij præiudicio non valet, imò nec pactum, cap. 2. n. 71. f. 20.
Renunciatio facta inter aliquos, non prodest tertio, cap. 2. n. 74. f. 21.
Renunciatio ab uno facta, alteri nocere non debet, cap. 2. n. 75. f. 21.
Renunciatio fideicommissi non nocet descendantibus, qui vocati fuerunt ex fideicommissio, etiam si sint hæredes renunciantis, cap. 2. n. 83. f. 21.
Renunciatio fideicommissi est personalis, & renuncians non tenetur. cap. 2. n. 84. f. 21.
Renunciatio patris, an noceat filiis in illis rebus, quæ ab ipso patre ad filios peruenire possint, cap. 2. nu. 89. f. 22.
Renunciatio filij, quando noceat patri, cap. 2. nu. 93. fol. 22.
Renunciatio matris, an præiudicet filios, cap. 2. n. 94. f. 1. 22.
Renunciatio principalis debitoris, an nocere debeat iuri quesito fideiussoris, cap. 2. n. 98. f. 23.
Renunciatio exceptionis non numerata dotis, an noceat marito, vel creditoribus, cap. 2. num. 111. fol. 24.
Renunciatio facta per filiam in beneficium fratrum, an nocebit filis patre decedente sine filiis masculis, ac fratribus non existentibus tempore mortis patris, cap. 2. n. 118. f. 25.
Renunciatio habet in se tacitam conditionem si hæreditas deferatur renuncianti, cap. 2. num. 119. fol. 25.
Renunciatio ex pirat cum persona renunciantis, quæ hæreditas non est delata vita durante. cap. 2. num. 120. f. 25.
Renunciatio equiparatur morti. cap. 2. num. 127. fol. 27.
Renunciatio facta cum verbis, & clausulis generalibus includitur, quodcumque ius imaginabile, competens renuncianti ex quavis causa, etiam ex mille capitibus, cap. 3. nu. 3. f. 29.
Renunciatio generalis, ad ignorata non extenditur, cap. 3. n. 5. f. 30.
Renunciatio realis, ex quibus verbis cognoscitur. cap. 3. n. 8. f. 30.
Renunciatio Monialis an sit realis vide. cap. 3. nu. 8. & 9. fol. 30.
Renunciatio realis, de medio tollit renunciantem, & prohibetur succedere. cap. 3. n. 9. 30.
Renunciatio fit realis per dictionem spontè. cap. 3. n. 11. f. 30.
Renunciatio realis fit, quando renunciantes renunciant iura, quæ habent, vel in futurum habere sperant cum clausula pro hæredibus, & successoribus quibuscumque, cap. 3. n. 12. f. 31.
Renunciatio realis an liget filias, quando veniunt uti hæredes matris, vel patris, cap. 3. num. 13. fol. 31.

I N D E X.

- Renunciatio facta per filiam decedentem in vita patris, an liget filios, cap. 3. n. 21. f. 32.*
- Renunciatio facta per filiam, non simpliciter, sed accepta parte bonorum, an censetur potius satisfactio, & noceat nepotibus, cap. 3. nu. 22. f. 32.*
- Renunciatio habet in se tacitam conditionem, si ei deferatur, cap. 3. n. 23. f. 32.*
- Renunciatio distinguitur à pacto de non petendo, cap. 3. n. 30. f. 33.*
- Renunciatio non sustinetur, nisi aliquid sit renunciabile, cap. 3. n. 37. f. 34.*
- Renunciatio generalis, an trabatur ad ea, que non sunt verisimiliter inclusa, cap. 3. n. 83. f. 38.*
- Renunciatio concepta, per illa verba In futurum competenti, & competituro, vel quod competere possit praevalet clausula omni legum, & iuris auxilio, cap. 3. n. 88. f. 38.*
- Renunciatio generalis non solum non extenditur ad legitimam, sed nec etiam ad eius supplementum, cap. 4. n. 3. f. 42.*
- Renunciatio omnium bonorum cum clausula omni legum, & iuris auxilio, an comprehendatur legitima opinio Roland. à Vall. cons. 99. n. 44. lib. 4. explicatur cap. 4. n. 5. f. 42.*
- Renunciatio expressa requiritur in legitima, cap. 4. n. 6. f. 43.*
- Renunciatio quando non possit verificari in alio, quam in legitima, an sub illa generalitate comprehendatur legitima, cap. 4. n. 7. f. 43.*
- Renunciatio quando est relata ad statum omnes qualitates, que sunt in statuto videntur esse in renunciatione expressæ, cap. 4. n. 4. f. 43.*
- Renunciatio fideicommissi an subsistere possit, si adesset expressa testatoris prohibitio, cap. 4. nu. 17. fol. 44.*
- Renunciatio debet esse libera, cap. 4. n. 18. f. 44.*
- Renunciatio expressa, requiritur in fideicommissio puro, cap. 4. n. 19. f. 44.*
- Renunciatio in dubio non presumitur, quando de specialitate non constat, cap. 4. n. 20. f. 44.*
- Renunciatio generalis differt à renunciatione speciali, cap. 4. n. 21. f. 44.*
- Renunciatio generalis duplex esse potest Generalis, & Generalis genere generalissimo, & sine ulla cohabitatione, cap. 4. n. 23. f. 44.*
- Renunciatio generalis, non includit iura uniuersalia, prout sunt alimenta, cap. 4. n. 30. f. 45.*
- Renunciatio generalis semper est restringenda ad causam suam, cap. 4. n. 32. f. 45.*
- Renunciatio facta de legitima, etiam cum iuramento non excludatur renuncians à petitione alimentorum, cap. 4. n. 34. f. 45.*
- Renunciatio hominis non excludit legitimam, cap. 4. nu. 47. f. 46.*
- Renunciatio, nec pactum operatur super alimentis, cap. 4. nu. 54. f. 46.*
- Renunciatio alimentorum an valeat, cap. 4. nu. 62. fol. 47.*
- Renunciatio facta de omnibus successioneibus non intelligitur feudum renunciatum, cap. 5. nu. 11. f. 53.*
- Renunciatio facta sub hac forma (renuncio bonis paternis) in tali renunciatione comprehendere videtur etiam renunciatio bonorum emphyteutico- rum, seu feudaliu, cap. 5. nu. 13. f. 53.*
- Renunciatio facta sub hac forma (renuncio hereditatem paternam) in tali renunciatione non venire bona emphyteutica, seu feudalia concessa ex pacto, & providentia, cap. 5. num. 14. fol. 53.*
- Renunciatio hereditatis paternæ non comprehendit bona feudalia ex pacto, & providentia, cap. 5. nu. 15. fol. 53.*
- Renunciatio est stricti iuris, cap. 5. n. 18. f. 53.*
- Renunciatio an comprehendat causam ortam ex post facto, cap. 5. n. 19. f. 54.*
- Renunciatio non comprehendit illud, quod ex noua causa superuenit, cap. 5. n. 22. f. 54.*
- Renunciatio licet non extendatur, tamen ratione cõ- uexitatis extenditur, cap. 5. nu. 26. f. 54.*
- Renunciatio incolatus non facit euitare collectam iam impositam, cap. 6. n. 11. f. 59.*
- Renunciatio an teneat si fuit facta ne subeat oneribus, cap. 6. n. 13. f. 59.*
- Renunciatio in præiudicium Monasterij habetur pro facta, cap. 7. n. 23. f. 80.*
- Renunciatio facta per filiam, censetur facta fauore masculorum nascendorum, cap. 7. n. 26. f. 89.*
- Renunciatio semper censetur facta fauore masculo- rum, cap. 7. n. 31. f. 81.*
- Renunciatio cessat cessante causa finali, cap. 7. nu. 34. fol. 82.*
- Renunciatio cur fauore masculorum censetur facta, cap. 7. n. 35. fol. 82.*
- Renunciatio comprehendit causam testati tantum non verò intestati, cap. 7. n. 39. fol. 83.*
- Renunciatio facta in beneficium patris an contem- platione filiorum facta fuerit, vel saltem sub li- bera disponendi facultate de bonis, in beneficium patris renunciantis, cap. 7. n. 43. f. 83.*
- Renunciatio facta per filiam patri, & fratribus de non succedendo ex testamento, vel ab intestato, potest nihilominus ex testamento succedere, quia instituendo censetur pactum remisisse, cap. 7. n. 69. fol. 85.*
- Renunciatio an subsistere possit prætextu maxime leg- isanis, cap. 8. n. 5. f. 89.*
- Renunciatio nunquam trahitur ad ius ignoratum, cap. 8. n. 76. f. 95.*
- Renunciatio, siue transactio non est facienda de tes- tamentis, nisi illis visis, & lectis verbis testamen- ti, cap. 8. n. 80. f. 96.*
- Renunciatio fideicommissi expressa, vel tacita resul- tans ex transactione pacto, vel diuisione non va- let, nisi fuerit dictum, visa, & cognita fuisse ver- ba testamenti, cap. 8. nu. 91. f. 96.*
- Renunciatio specialis, an requiratur in fideicommis- so renunciante, cap. 8. n. 86. f. 96.*
- Renunciatio generalis facta per rusticos cum verbis generalibus, an valeat, cap. 8. n. 107. f. 98.*
- Renunciatio l. 2. C. de rescind. vend. specialis esse de- bet, cap. 9. nu. 69. f. 113.*
- Renunciatio l. 2. C. de rescind. vend. valet cum iura- mento, cap. 9. n. 71. f. 113.*
- Renunciatio l. 2. C. de rescind. vendit. valet etiam si facta fuerit in continenti in eodem instrumento, cap. 9. n. 72. f. 113.*
- Renunciatio generalis leg. 2. C. de rescind. vendit. non operatur exclusionem d. l. 2. C. de rescind. cap. 9. n. 74. f. 113.*
- Renunciatio l. 2. C. de rescind. vendit. valet si tacite facta fuerit, cap. 9. n. 76. f. 113.*
- Renunciatio resoluitur, & rescinditur propter lesio- nes, cap. 9. n. 92. f. 115.*
- Renunciatio non valet, nec etiam pactum super iure publico, cap. 9. n. 116. f. 117.*

INDEX.

- Renunciatio restitutionis in integrum ipso iure non tenet, cap. 9. n. 123. f. 117.*
- Renunciatio beneficii Senatus Consult. Velleian. est prohibita, nec iuramentum ipsam renunciationem habilitare potest, cap. 9. n. 162. f. 120.*
- Renunciatio non extenditur ad ignorata, cap. 9. num. 166. f. 120.*
- Renunciatio facta cum verbis pregnantibus, & geminatis, ac uniuersalibus, & tam de cogitatis, quam de incogitatis iuramento firmata, non preiudicat quoad ius ignoratum, cap. 9. n. 168. f. 121.*
- Renunciatio Senat. Consul. Velleian. facta per mulieres est nulla, cap. 9. n. 173. f. 121.*
- Renunciatio generalis non comprehendit exceptiones futuras, cap. 9. n. 240. f. 126.*
- Renunciatio exceptionis valet, si specialiter causa exceptionum expressè sint, vel habuit renuncians certam scientiam, cap. 9. n. 241. f. 126.*
- Renunciatio alia est in factis, alia est in verbis, cap. 9. n. 245. f. 126.*
- Renunciatio verbis facta explicatur, cap. 9. nu. 246. fol. 126.*
- Renunciatio factis facta explicatur, cap. 9. num. 247. fol. 126.*
- Renunciatio tacita magis preiudicat, quam expressa, cap. 9. n. 248. f. 126.*
- Renunciatio iuris sui presumitur, quando aliquis in tempore prefixo non facit, quod facere debet, cap. 9. n. 249. f. 126.*
- Renunciatio beneficii, nec tacite, nec expressè absque licentia Superioris potest fieri, cap. 9. n. 253. f. 127.*
- Renunciatio tacita est de iure validissima, cap. 9. nu. 254. f. 127.*
- Renunciatio, & donatio facta metu suasionis est nulla, cap. 10. n. 7. f. 130.*
- Renunciatio si in alio verificari non possit solum ad bona paterna, an extendatur etiam ad bona materna, cap. 10. n. 9. f. 130.*
- Renunciatio facta cum clausula omni, & cuicumque iuri, quod mihi spectat, aut spectare potest, in bonis, vel hereditate patris ex quacumque ratione, siue causa in iuribus dotium maternarum, an per talem particulam censeatur renūciasse bonis maternis, cap. 10. n. 11. f. 130.*
- Renunciatio tacita bonarum maternarum, an valeat, cap. 10. n. 12. f. 130.*
- Renunciatio matris recepta dote patre mortuo nocet filiis, cap. 11. n. 1. f. 134.*
- Renunciatio matris nocet filiis, quando veniunt uti heredes matris, secus si ex propria persona, cap. 11. n. 12. f. 135.*
- Renunciatio matris debet esse expressa successionis paterne, & materne, cap. 11. n. 20. f. 136.*
- Renunciatio paterna successionis tantum non valet, & filii possunt venire ad bona materna, & ad successionem Aui, vel Auiæ, non obstante renunciatione, cap. 11. n. 21. f. 136.*
- Renunciatio extenditur tantum circa bona specialiter renunciata, cap. 11. n. 22. f. 136.*
- Renunciatio aut specificè, aut tacite procedi debet, cap. 13. n. 1. f. 151.*
- Renunciatio quæneq; habeatur pro repudiatione, cap. 13. n. 4. f. 152.*
- Renunciatio an dicatur potius donatio, quam repudiatio, cap. 13. n. 7. f. 152.*
- Renunciatio an censeatur facta favore masculinorum, & nascendorum, cap. 13. n. 10. f. 152.*
- Renunciatio euanescit deficiente persona contemplata ea admittatur, non obstante sua renunciatione, cap. 13. n. 11. f. 152.*
- Renunciatio facta in beneficium patris, cui accrescat illa portio, cap. 13. n. 17. f. 153.*
- Renunciatio dicitur ficta alienatio, cap. 14. num. 16. fol. 169.*
- Renunciatio feudi est alienatio, cap. 14. n. 18. f. 169.*
- Renunciatio assensus arguitur ex non registratione, cap. 14. n. 129. f. 181.*
- Renunciatio tacita inducitur per lapsum temporis, cap. 14. n. 130. f. 181.*
- Renunciatio bonorum emphyteuticorum, an possit fieri sine Domini consensu, cap. 14. n. 67. f. 175.*
- Renunciatio an inducatur per contrarium actum, cap. 14. n. 139. f. 182.*
- Renunciatio casuum fortuitarum non comprehendere casus insolitos, & inopinatos, cap. 15. num. 10. fol. 187.*
- Renunciatio facta de casibus fortuitis cum clausula ex quacumque causa, quæ dici, vel excogitare possit talis clausula non facit comprehendere casus valde inopinatos, & insolitos, cap. 15. n. 11. f. 187.*
- Renunciatio l. si unquam C. de reuoc. donat. specialis esse debet, cap. 16. n. 11. f. 194.*
- Renunciatio tacita valet, imò, & expressa, cap. 17. n. 11. f. 196.*
- Renunciatio facta in fraudem creditorum an retrahari possit, cap. 17. n. 15. f. 196.*
- Renunciatio facta absque forma Concil. Tridentini est nulla, cap. 18. n. 81. f. 206.*
- Renunciatio facta à Nouitio, an valeat non seruata solemnitate Decreti Sacri Conc. Trid. cap. 18. nu. 85. f. 206.*
- Renunciatio facta per Nouitios ante Religionis ingressum an valeat, cap. 18. n. 87. f. 207.*
- Renunciatio an differat à donatione, cap. 18. num. 92. fol. 207.*
- Renunciatio facta per Moniales, an valeat si facta fuerit saltem cum licentia Superioris, non autem Episcopi, vel eius Vicarij, & an dicta licentia debet esse in scriptis, cap. 18. n. 93. f. 207.*
- Renunciatio facta contra formam Sac. Concil. Trid. est nulla ex defectu solemnitatis, cap. 18. num. 99. fol. 208.*
- Renunciatio Monialis dicitur correspondens habens respectum ad illud, quod promittitur, cap. 19. n. 1. fol. 210.*
- Renunciatio Monialis respectiua ad id, quod promittitur habet causam resolutiuam, cap. 19. num. 3. fol. 210.*
- Renunciatio facta per Moniales de bonis paternis, & maternis, cum promissione de soluendo certam annuam prestationem reputatur conditionalis, dummodo soluantur dictæ annuæ prestationes promissæ aliter resoluitur, cap. 19. n. 38. f. 213.*
- Renunciatio facta per Moniales an dicatur facta cōtemplatione promissionis, cap. 19. n. 48. f. 215.*
- Renunciatio semper intelligitur rebus sic stantibus, cap. 20. n. 7. f. 216.*
- Renunciatio, siue donatio ob nouam causam sequenti tam reuocatur, cap. 20. n. 8. f. 216.*
- Renunciatio semper intelligitur cum eadem causa, dummodo in Monasterio, & in Religione persecuerauerit, cap. 20. n. 9. f. 216.*
- Renunciatio facta animo ingrediendi, & profitendi, non sequuto ingressu, dicitur nulla, & quid si adfit*

I N D E X.

- fit iuxta causam, cap. 20. n. 13. f. 217.*
- Renunciatio generalis facta per mulierem non tenet in defectum bonorum aliorum specialiter obligationem ipsi mulieri prorestitutione dotis, cap. 21. n. 48. f. 225.*
- Renunciatio, aut pactum, an tolli possit beneficium ne quis conueniatur, nisi in quantum facere possit, cap. 23. n. 24. f. 239.*
- Renunciatio facta cum clausula omni legum, & iuris auxilio includit beneficium, ne quis conueniatur, nisi in quantum facere potest, cap. 23. num. 26. fol. 240.*
- Renunciatio priuilegiorum an censeatur facta etiam de illis ob causam alimentorum, & quid de priuilegijs vniuersitatis, cap. 24. n. 25. f. 246.*
- Renunciatio priuilegiorum an possit fieri a miserabilibus personarum, cap. 24. n. 33. f. 247.*
- Renunciatio misericordiae est contra bonos mores, cap. 24. n. 34. f. 247.*
- Renunciatio singularis persona de corpore Collegij Nobilium, an sequatur dedecus, & iniuria ceteris, & vniuerso corpori, cap. 25. n. 82. f. 258.*
- Renunciatio tacita attentatorum pluribus modis efficitur, cap. 26. n. 76. f. 273.*
- Renunciatio attentatorum quando censeatur facta, cap. 26. n. 86. f. 274.*
- Renunciatio est stricti iuris, & non extenditur ad ea, quae non sunt nominata, cap. 27. n. 136. f. 290.*
- Renunciatio restringitur non solum circa personas, verum etiam & circa iura, cap. 27. n. 137. f. 290.*
- Renunciatio antephati an fieri possit, cap. 27. n. 146. fol. 291.*
- Renunciatio, seu pactum factum super vna re, an extendatur ad aliam rem, cap. 27. n. 139. f. 290.*
- Renunciatio dilationis anni luctus dignoscitur ex verbis instrumenti, & ex clausulis, & ceteris Notariorum, cap. 28. n. 43. f. 300.*
- Renunciatio generalis an sit sufficiens ad excludendum debitorem a praedicta dilatione obtinenda, vel requiratur specialis, cap. 28. n. 139. f. 310.*
- Renunciatio facta generaliter de omnibus beneficijs, ac legum auxilijs quid operetur, cap. 29. num. 38. fol. 322.*
- Renunciatio quando censeatur specialis, cap. 29. num. 168. f. 334.*
- Renunciatio an possit fieri de beneficio excussionis, cap. 29. n. 171. f. 334.*
- Renunciatio pralationis dignoscitur per contrarium actum, cap. 30. n. 9. f. 337.*
- Renunciatio quando censeatur inducta, cap. 30. num. 37. f. 340.*
- Renunciatio beneficij pralationis, an inducatur per receptionem Canonis a nouo emptore, cap. 30. num. 42. fol. 340.*
- Renunciatio leg. de his ff. de transact. an admittatur non seruata forma ipsius dispositionis, quando non adest scriptura legati, testamenti. seu fideicommissi, cap. 31. n. 8. f. 350.*
- Renunciatio legati facti in testamento in scriptis non valet non seruata forma dispositionis, l. de his, ff. de transact. cap. 31. n. 12. f. 351.*
- Renunciatio facta per filiam de bonis relictis in testamento an valeat non inspectis verbis testamenti, cap. 31. n. 26. f. 351.*
- Renunciatio generalis exceptionum non valet, nisi specialiter exprimantur, cap. 32. n. 17. f. 359.*
- Renunciatio est stricti iuris non est extendenda, sed solum comprehendit ea, quae verisimiliter apparent esse de mente renunciantis, cap. 32. num. 28. fol. 359.*
- Renunciatio Iudicis recusati, an intelligatur facta per simplicem libellum, vel per copiam libelli petiti, cap. 32. n. 43. f. 361.*
- Renunciatio compensationis an valeat, cap. 32. num. 204. f. 377.*
- Renunciatio compensationis an tacite possit fieri, cap. 32. n. 206. f. 377.*
- Renunciatio compensationis, in quibus contractibus fieri possit, cap. 32. n. 213. f. 378.*
- Renunciatio litis contestationi an possit fieri, cap. 32. n. 231. fol. 379.*
- Renunciatio operatur exclusionem persona, quae poterat ius habere, & facit locum alijs successoribus, cap. 32. n. 254. f. 381.*
- Renunciatio operatur arbitrio carentiam iuris, cap. 32. n. 260. f. 381.*
- Renunciatio facit renunciantem haberi pro mortuo, cap. 32. n. 261. f. 381.*
- Renunciatio praeventiois fortior redditur ex pacto de non praeuendo, quam ex simplici renunciatione, cap. 33. n. 51. f. 391.*
- Renunciatio redimendi an censeatur inducta per lapsum temporis, cap. 34. n. 59. f. 401.*
- Renunciatio quando inducatur per lapsum temporis, cap. 34. n. 60. f. 401.*
- Renunciatio an admittatur in illis, in quibus exigit veram numerationem, cap. 34. n. 264. f. 419.*
- Renunciatio auth. hoc nisi C. de solut. an sit contra caritatem, & humanitatem, cap. 36. n. 17. f. 436.*
- Renunciatio iurata sit efficax, quando de impedimento, seu calamitate superueniente non possit verisimiliter cogitare in specie, aut in genere, cap. 36. n. 18. f. 436.*
- Renunciatio auth. hoc nisi C. de solut. etiam iuramento an valeat, cap. 36. n. 20. f. 436.*
- Renunciatio in larga forma, quae sit, cap. 38. num. 2. fol. 444.*
- Renunciatio in larga forma, ex illa censeatur renunciatum omnibus iuribus de futuro ex causa solum de presenti competentibus, cap. 38. n. 3. f. 444.*
- Renunciatio in larga forma solum censeatur renunciatum illud fideicommissum, quod renunciari permissum est, cap. 38. n. 4. f. 444.*
- Renunciatio fideicommissi an valeat si prohibeatur a testatore, cap. 38. n. 5. f. 444.*
- Renunciatio in larga forma censeatur renunciatum omne ius, quod de presenti spectat, cap. 38. num. 8. fol. 444.*
- Renunciatio, & transactio non debet esse sine effectu operatiuo, cap. 38. n. 43. f. 448.*
- Renunciatio facta cum verbis praegnantibus an inducat renunciationem fideicommissi conditionalis, cap. 38. n. 45. f. 448.*
- Renunciatio exceptionis metus reuerentialis, an valeat, cap. 39. n. 19. f. 451.*
- Renunciatio exceptionis non numerata dotis dicitur vera donatio, cap. 41. n. 6. f. 458.*
- Renunciatio an valida sit per lapsum plurium annorum, cap. 43. n. 12. f. 468.*
- Renunciatio dicitur exceptio litis finita, cap. 32. num. 238. f. 379.*
- Renunciatio priuilegij militaris an valeat, cap. 49. n. 17. f. 485.*
- Renunciatio generalis facta tempore nuptiarum, an indu-*

I N D E X.

inducat effectum extinctivum, vel translaticium. cap. 50. n. 1. f. 489.

Renunciatio hereditatis adita, & delata parit effectum translaticium. cap. 50. n. 2. f. 489.

Renunciatio quando dicatur repudiatio. cap. 50. n. 3. fol. 489.

Renunciatio facta in beneficium alicuius heredis, an dicatur repudiatio. cap. 50. n. 4. f. 490.

Renunciatio facta cum specificatione persona ad finem, ut illi soli proficiat, an sit translatio, vel abdicatio. cap. 50. n. 6. f. 490.

Renunciatio facta in beneficium alicuius cum clausula pro se, & heredibus semper durat, durante vita accipientis renunciatione. cap. 50. n. 7. f. 490.

Renunciatio facta in beneficium patris limitat regulam illam, quod censetur facta favore masculorum. cap. 50. n. 9. f. 490.

Renunciatio realis facit renunciantes de aliena familia. cap. 50. n. 10. f. 490.

Renunciatio realis presumitur in Monialibus. cap. 50. n. 18. f. 491.

Renunciatio facta a nubenda presumitur personalis. cap. 50. n. 19. f. 492.

Renunciatio terminatur secundum dispositionem Statuti loci. cap. 50. n. 23. f. 492.

Renunciatio successioinum devolendarum, an extinguat ius renunciantis. cap. 50. n. 26. f. 493.

Renunciatio successioinis devolende potius per pactum, quam per renunciationem permissa est. cap. 50. n. 27. f. 493.

Renunciatio translaticia quando habeatur. cap. 50. n. 29. f. 494.

Renunciatio successioinis devolende an includat bona feudalia. cap. 50. n. 30. f. 494.

Renunciatio successioinum devolendarum, an includat bona consuetudini subiecta. cap. 50. num. 31. fol. 494.

Renunciantis.

Renunciantis voluntas ex pactis appositis in ipsa renunciatione cognoscitur habere animum fixum renuncianti. cap. 2. n. 69. f. 20.

Renunciationis.

Renunciationis forma, que visitatur in contractibus. cap. 3. n. 1. f. 29.

Renunciationis causa reducitur ad non causam. cap. 7. n. 28. fol. 81.

Renunciare.

Renunciare nemo potest etiam per pactum alimentis sibi debitum. cap. 4. n. 39. f. 45.

Renunciare bonis paternis diversum est, ac renunciare hereditatem paternam. cap. 10. n. 16. f. 131.

Replicatio.

Replicatio actoris requiritur in compensatione. cap. 32. n. 135. f. 370.

Repudians.

Repudians sponte ius suum amittit. cap. 1. n. 8. f. 3.

Repudiatio.

Repudiatio est species renunciationis. cap. 1. n. 3. f. 3.

Repudiatio, & renunciatio sunt actus inter vivos pendentes ab unius voluntate tantum. cap. 1. n. 5. fol. 3.

Repudiatio consistit in actu momentanea voluntatis. cap. 1. n. 6. f. 3.

Repudiatio fit solum de iure delato. cap. 1. n. 12. f. 4.

Repudiatio non cadit in hereditate, nondum delata. cap. 1. n. 14. f. 4.

Repudiatio quid sit, & eius definitiones. cap. 1. n. 15. f. 4.

Repudiatio, & aditio in nuda voluntate consistit. cap. 1. n. 19. f. 4.

Repudiatio, & aditio non inducitur ex sola animi destinatione. cap. 1. n. 23. f. 4.

Repudiatio facta uni heredi, censetur facta omnibus, & omnibus proficere videtur. cap. 13. num. 5. fol. 152.

Repudiatio fingit retro nunquam quesitum. cap. 35. n. 82. f. 429.

Repudiare.

Repudiare nihil aliud est, quam non acceptare. id, quod accipiendo querere potest, & potius dicitur declaratio voluntatis cum a solo animo repudiatio pendeat. cap. 1. n. 16. f. 16.

Requisitio.

Requisitio, an sit necessaria facienda Vassallis volente Domino alienare feudum demaniale. cap. 35. n. 111. f. 431.

Retentio.

Retentio datur pro expensis in re aliena factis. cap. 3. n. 70. f. 36.

Retentio datur in expensis funerum litis, ac testamenti exemplandi. cap. 3. nu. 71. f. 36.

Retentio datur heredi, quando impendit in necessariam causam. cap. 3. n. 73. f. 37.

Retentio est adeo favorabilis, licet vocatur exceptio, & facilius datur, quam actio. cap. 12. n. 44. f. 146.

Retentio semper conceditur quousque non fuerint soluta meliorationes. cap. 12. n. 48. f. 147.

Retentio non solum datur in illa re, que fuit meliorata, sed etiam in alia re forsitan illi unita. cap. 12. n. 49. f. 147.

Retentio competit pro illa parte, que fuit meliorata. cap. 12. n. 52. f. 147.

Retentio datur pro illa parte liquidata, pro illa parte non liquidata datur cautio. cap. 12. n. 57. f. 147.

Retentio datur pro augmento, & meliorationibus feudi. cap. 14. n. 32. f. 170.

Retentio datur pro augmento, siue meliorationibus factis in re feudali, adhuc non liquidato. cap. 14. n. 35. f. 170.

Retentio datur pro augmento, siue meliorationibus iam factis in re feudali, etiam si non constaret, a quo fuerit factum sufficit tantum adesse augmentum. cap. 14. n. 36. f. 171.

Retentio datur pro augmento, & meliorationibus factis, sed non facit transferre dominium in possessorem, sed solum tenutam. cap. 14. n. 39. f. 171.

Retentio datur mulieri super bonis viri pro suo credito dotali, etiam super re feudali. cap. 14. nu. 42. fol. 171.

Retentio concessa mulieri super bonis viri, an possit praticari super bonis fideicommissis subiectis. cap. 14. n. 41. f. 171.

Retentio concessa mulieri pro eius dotibus, non solum procedit contra heredes viri, sed etiam contra singularem mariti successorem etiam contra fiscum pro rata sui crediti. cap. 14. n. 46. f. 172.

Retentio est favorabilior, & facilius admittitur retentio, quam petitio. cap. 14. nu. 47. f. 172.

Retentio facilius datur, quam compensatio. cap. 14. n. 48. f. 172.

Retentio datur mulieri, & transmittitur ad suos heredes ante factam liquidationem sui crediti. cap. 14. n. 49. f. 172.

Retentio competit mulieri in bonis viri, dummodò possessio sit vacua. cap. 14. n. 50. f. 172.

Rc-

I N D E X.

- Retentio multipliciter concedi potest, cap. 14. nu. 58. fol. 173.*
- Retentio nunquam conceditur in castris, ubi sunt homines, & exercitatur iurisdictio propter impensas. cap. 14. n. 59. f. 174.*
- Retentio an competat mulieri pro suis dotibus viuentis, aut mortuo viro, cap. 21. n. 28. f. 222.*
- Retentio bonorum, non solum datur pro pensione domus, verum etiam pro deterioratione domus, cap. 27. n. 41. f. 282.*
- Retentio an detur Domino feudi de animalibus, quae pascua sumpserunt. cap. 27. n. 60. f. 284.*
- Retentio, & exequutio potest fieri de animalibus, quae pascua sumpserunt in feudo si reperiantur, ubi pascua sumpserunt, secus si discesserint de loco, cap. 27. n. 61. f. 284.*
- Retentio datur pro semine dato ad seminandum, cap. 27. n. 64. f. 284.*
- Retentio datur expendenti, vel mutuanti pro custodia animalium. cap. 27. n. 62. f. 284.*
- Retentio datur pro expensis factis gratia colligendorum fructuum, & praefertur ceteris creditoribus, cap. 27. n. 63. f. 284.*
- Retentio datur solum pro illa quantitate, pro qua fuerunt praestita alimenta uxori viduae, cap. 28. n. 24. f. 298.*
- Retentio facilius datur, quam actio imò magis privilegiata. cap. 32. n. 120. f. 368.*
- Retentio, quando detur pro meliorationibus, & expensis factis in re emphyteutica, cap. 32. nu. 123. fol. 368.*
- Retentio quando detur emphyteuta pro meliorationibus. cap. 32. n. 127. f. 369.*
- Retentio an detur in dote, cap. 32. n. 201. f. 377.*
- Retentio est species compensationis, cap. 32. nu. 202. fol. 377.*
- Retentio facilius admittitur, quam compensatio. cap. 32. n. 203. f. 377.*
- Retentio usufructus in emancipatione, an possit fieri cum decreto Iudicis, cap. 37. n. 5. f. 442.*
- Res.**
- Res semper transit cum onere suo, cap. 6. nu. 14. f. 60.*
- Res vnita assumit naturam rei, cui fit vnio, cap. 12. n. 50. f. 147.*
- Res concessa in emphyteusi deuoluta ad directum dominum non ex culpa emphyteutae, sed propter tempus, vel generationem completam intelligitur deuoluta solutis meliorationibus, & augmentis, non solum manu factis sed etiam temporis, & hoc tam in emphyteuta Ecclesia, quam priuati, cap. 14. n. 60. f. 174.*
- Res deuoluta ad directum dominum ex culpa emphyteutae, an cadat à iure suo, & perdat meliorationes, cap. 14. n. 64. f. 174.*
- Res litigiosa, quae dicitur, cap. 26. n. 53. f. 271.*
- Res litigiosa an efficiatur per solam citationem, cap. 26. n. 57. f. 272.*
- Res litigiosa nunquam alienare potest, cap. 26. n. 54. fol. 271.*
- Res ex pretio feudi emptae, an sin feudalis, cap. 27. n. 52. f. 283.*
- Res dotales soluto matrimonio ipso iure transit in uxorem, vel eius haeredes si inestimate sint. cap. 28. n. 7. f. 296.*
- Res debet esse eadem in iudicio deducta ad finem militandi exceptionem, & iudicata, cap. 32. n. 338. f. 379.*
- Res restituta virtute patris de retrouendendo, an resoluatur omne ius super ea constitutum, & liberè recuperatur, cap. 34. n. 259. f. 419.*
- Res semper Domino perit, cap. 34. nu. 276. f. 421.*
- Res est prohibita pendente iudicio alienare, cap. 42. n. 18. f. 465.*
- Res litigiosa pendente appellatione, an alienare possit, cap. 45. n. 7. f. 471.*
- Res communis an possit vendi si possessor promedietate contradicat, cap. 26. n. 26. f. 267.*
- Rescriptum.**
- Rescriptum vitiatum per subreptionem, & obreptionem, cap. 27. n. 92. f. 287.*
- Rescriptum concedens tertiam appellationem, an sit validum, cap. 45. n. 13. f. 472.*
- Reservatio.**
- Reservatio non operatur, si nihil inueniat reservabile, cap. 3. n. 38. f. 34.*
- Reservatio exceptionis ad merita causa, quando noceat, & quando dicitur iuxta, cap. 32. num. 294. fol. 384.*
- Rescissio.**
- Rescissio contractus mulieres, quando locum habeat, cap. 9. n. 199. f. 123.*
- Restitutio.**
- Restitutio reponit restitutum in ea iura, in quibus antea erat, cap. 6. n. 183. f. 73.*
- Restitutio non trahitur ad ius alteri quaesitum, cap. 6. n. 187. f. 73.*
- Restitutio intelligitur de illis bonis, quae sunt penes fiscum, non autem comprehendit illa, quae alienata, & alteri quaesita medio tempore, cap. 6. n. 231. fol. 76.*
- Restitutio in integrum an habeat locum in l. 2. C. de rescind. vend. cap. 9. n. 30. f. 108.*
- Restitutio in integrum consideratur etiam in maiore, & ipsi conceditur, cap. 9. n. 102. f. 116.*
- Restitutio in integrum minori conceditur, dummodo concurrat lesio, & minoris aetatis, cap. 9. num. 108. fol. 116.*
- Restitutio in integrum petita, supersedendum est in executionem sententiae, & decreti, cap. 9. n. 109. fol. 116.*
- Restitutio in integrum datur minori, non solum de contractu gesto cum minore, sed etiam de omnè actu per quem minori inferitur prauidicium, cap. 9. n. 110. f. 116.*
- Restitutio in integrum non conceditur aduersus rem iudicatam, nisi appareat de manifesta iniustitia, quod non requirat altiore indaginem, cap. 9. nu. 143. f. 119.*
- Restitutio in integrum conceditur hereditati iacenti cum inter miserabiles personat connumeretur, cap. 9. n. 144. f. 119.*
- Restitutio in integrum conceditur maioribus ex capite ignorantiae, & ex clausula generali, si qua mihi iusta causa esse videbitur, & ex scripturis nouiter repertis, cap. 9. n. 148. f. 119.*
- Restitutio in integrum ex capite ignorantiae aduersus praescriptionem triginta simò, & quadraginta annorum, cap. 9. n. 150. f. 120.*
- Restitutio acceptorum requiritur in omni iudicio rescissorio, cap. 12. n. 6. f. 143.*
- Restitutio acceptorum habet locum etiam inter patrem, & filium, cap. 12. n. 10. f. 143.*
- Restitutio acceptorum est faciendae etiam de fructibus, licet non sit dictum de restituendis fructibus, c. 12. n. 11. f. 143.*
- Rea

I N D E X.

- Restitutio reducit actum ad pristinum statum, cap. 12. n. 17. f. 144.*
- Restitutio acceptorum fuit introducta in odium accipientis bona aliena, cap. 12. n. 21. f. 144.*
- Restitutio acceptorum dicitur pœna legalis, cap. 12. n. 22. f. 144.*
- Restitutio acceptorum non datur, nec est facienda quando pars retinere vult ex causa debiti liquidi, cap. 12. n. 23. f. 146.*
- Restitutio in integrum non conceditur ob registrationem non factam, cap. 14. n. 115. f. 180.*
- Restitutio in integrum non dari re non integra, cap. 14. n. 116. f. 180.*
- Restitutio dotis haberi non possit, nisi soluto matrimonio, vel quoad separationem fœdus, vel quoad thorum, fol. 219.*
- Restitutio dotis an fieri possit constante matrimonio, & quid disponitur de iure Auth. de iure digestor, & de iur. Cod. cap. 21. n. 16. f. 221.*
- Restitutio dotis, quæ sit mulieri constante matrimonio ob vergentiam mariti ad inopiam, non est, nisi translatio administrationis de viro in uxorem, cap. 21. n. 33. f. 222.*
- Restitutio dotis, quæ sit constante matrimonio non dicitur vera restitutio, cum fructus inscruant pro oneribus matrimonij, sed dicitur affectuatio. cap. 21. n. 39. f. 223.*
- Restitutio dotis, an videatur cessare, quando mulier habet fideiussores pro restituenda dote, cap. 21. nu. 87. f. 228.*
- Restitutio dotis an sit facienda, & petenda in domicilio viri, cap. 23. n. 38. f. 241.*
- Restitutio facta per hæredes ante annum luctus tribuit facultatem ipsis hæredibus retinere incrementum, sive interesturium medi j temporis. cap. 28. nu. 20. fol. 298.*
- Restitutio corredi an sit facienda in pecunia, vel in bonis datis tempore matrimonij, vel illa bona, quæ tempore matrimonij soluti reperiantur, cap. 28. n. 31. f. 299.*
- Restitutio corredi est facienda in pecunia quando fuit datum æstimatum, cap. 28. n. 33. f. 299.*
- Restitutio dotis consentientis in bonis stabilibus est facienda mulieri per hæredes mariti statim non expectato anno, cap. 28. n. 15. 297.*
- Restitutio dotis est facienda vna cum fructibus perceptis & qui percipi potuissent, c. 28. nu. 16. f. 297.*
- Restitutio in integrum an competat personæ privilegiatæ aduersus tempus duorum mensium ad petendam prælationem, cap. 30. n. 53. f. 341.*
- Restitutio in integrum an competat in transactione existente læsione ultra dimidium, cap. 32. n. 244. f. 380.*
- Restitutio in integrum dari minoribus ex capite iusti impedimenti, cap. 34. n. 39. f. 402.*
- Restitutio in integrum an concedatur minori, siue hæredij ex clausula generali, si qua mihi iusta causa videbitur, & an concedatur rustico, cap. 34. nu. 102. f. 404.*
- Restitutio in integrum an concedatur ignoranti contra præscriptionem etiam centum annorum, cap. 43. n. 9. f. 468.*
- Restitutio fructuum perceptorum post sententiam an requirat nouam condemnationem, vel veniat in executionem sententiæ, cap. 12. n. 14. f. 143.*
- Restitutus.**
- Restitutus ex gratia recuperat feuda, & reponitur in illud ius, quod penes ipsum erat ante delictum, cap. 6. n. 188. f. 74.*
- Restitutus recuperat vitam, & militiam etiam futuram, cap. 6. n. 195. f. 74.*
- Restitutus ex gratia recuperat omnia iura feuda, & actiones, quæ penes fiscum resident non autem recuperat bona in tertios alienata. cap. 6. num. 229. fol. 76.*
- Reuerentia.**
- Reuerentia mariti videtur esse causam confessionis, cap. 10. n. 24. f. 131.*
- Reuerentia filij erga patrem nullo iure civili dirimi potest, cap. 39. n. 2. f. 449.*
- Reuisio.**
- Reuisio sententiæ an sit concedenda post tres sententias, cap. 45. n. 18. f. 473.*
- Reus.**
- Reus condemnatus ad sortem principalem etiam ad fructus in rescissione contractus. cap. 12. num. 18. fol. 144.*
- Reus an possit renunciare suis defensionibus, cap. 25. n. 65. f. 257.*
- Reus debet esse certus de actione proposita ad finem litis prosequendæ, vel litis cedendæ, cap. 32. nu. 11. fol. 358.*
- Resoluto.**
- Resoluto iure datoris resoluitur ius acceptantis, cap. 12. n. 89. f. 158.*
- Resoluto iure datoris resoluitur ius acceptoris, cap. 30. nu. 16. f. 338.*
- Resoluto contractu principali, resoluitur etiam & pactum de retrouendendo ibi positum, cap. 34. n. 236. fol. 416.*
- Reuocatio.**
- Reuocatio donationis per superuenientiam filiorum ipso iure fit, cap. 16. nu. 4. f. 193.*
- Reuocatio attentatorum facienda est per viam nullitatis non per viam quærelæ, cap. 26. n. 10. f. 265.*
- Reuocatio attentatorum an possit peti ante conclusionem in causa, cap. 26. n. 11. f. 266.*
- Rex.**
- Rex potest de facto occupare bona rebellis, cap. 6. n. 205. f. 75.*
- Rex assentiendo matrimonio, quod est principale dicitur assentire obligationi, & alienationi feudij pro dote, vt accessorium ad matrimonium, cap. 21. n. 81. f. 227.*
- Rigor.**
- Rigor iuris civilis consideratur in ipsa solemnitate decreti in alienatione bonorum minoris ad evitandas fraudes, cap. 18. n. 73. f. 205.*
- Ritus.**
- Ritus Mag. Cur. Vic. 220. de quo contumace loquatur, cap. 25. n. 18. f. 252.*
- Ritus Mag. Cur. Vic. 220. loquitur de Bannito contumace, cap. 25. n. 24. f. 252.*
- Ritus Mag. Cur. Vicar. non loquitur de quacumque contumacia, sed solum de contumacæ vigore banni, cap. 25. n. 49. f. 254.*
- Ritus Mag. Cur. Vic. Neap. 269. ponderatur, nempe circa exceptiones proponendas per reum citatum, cap. 25. n. 54. f. 255.*
- Ritus Mag. Cur. Vic. Neapoli, quomodo intelligendus est, cap. 25. nu. 59. f. 256.*
- Ritus M. C. V. Neap. explicatur, cap. 26. n. 83. f.*

I N D E X.

Rusticus.

Rusticus est certior audus. cap. 8. n. 106. fol. 98.

S

Secunda.

Secunda species necessitatis enunciatu[r] Bart. in l. 1. n. 5. C. quomodo. & quand. Index. cap. 35. nu. 31. fol. 425

Secundogenitus.

Secundogenitus an propria auctoritate possit capere fructus feudi pro vita, & militia, cap. 6. num. 38. fol. 61.

Secundogenitus frater pro vita, & militia praefertur creditoribus fratris primogeniti, cap. 6. n. 57. f. 63.

Secundogenitus nunquam dicitur exclusus à vita, & militia nisi re, & effectu soluta sit, & ita de filia, cap. 6. n. 100. f. 66.

Secundogenitus rebellis restitutus recuperat alimentam vitam, & militiam praeteritam, & futuram, cap. 6. n. 182. f. 73.

Sententia.

Sententia adulterij lata contra uxorem statim ipsa dos marito quaesita efficitur, cap. 6. n. 151. f. 74.

Sententia condemnans aliquem ad restitutionem rei, an includat etiam fructus perceptos post sententiam, & si requiratur noua condemnatio, vel veniant in vim exequutionis sententiae, cap. 12. n. 14. f. 143.

Sententia lata super restitutione alicuius rei solutis meliorationibus potest exequutioni demandari in rebus non melioratis, cap. 12. n. 51. f. 147.

Sententia lata contra feudatarium, an possit exequutioni demandari in fructibus feudi relicta portione necessaria feudatario, cap. 13. n. 114. f. 159.

Sententia lata super vna re non potest creditor variare, nisi excussa illa re, super qua obtinuit, cap. 14. n. 150. f. 183.

Sententia transacta in rem iudicatam praesumitur recte, & rite facta, & habetur pro veritate inducens notorietatem indubitabiliter, & facit de albo nigrum, cap. 18. n. 15. f. 201.

Sententia restitutionis dotis valet quando maritus est absens, & ignoratur, ubi sit, cap. 21. n. 61. f. 226.

Sententia non sufficit pro orienda actione euictionis, sed requiritur solutio, cap. 22. n. 17. f. 231.

Sententia euictionis est confirmanda per appellationem ad hoc, ut oriatur actio euictionis, cap. 22. n. 19. fol. 232.

Sententia lata super conuentione, & non super recouentione an valeat, cap. 25. num. 103. f. 261.

Sententia continens expressum iuris vel facti errorem est nulla, cap. 29. nu. 134. f. 330.

Sententia notoria iniuxta non transit in rem iudicatam, cap. 29. nu. 135. fol. 330.

Sententia lata contra legatarium non viso legato an valeat, cap. 31. nu. 17. f. 351.

Sententia transactio, & pactum equiparantur inter se, cap. 31. nu. 18. f. 351.

Sententia non potest exequutioni demandari donec fuerint soluta meliorationes, cap. 32. n. 122. f. 368.

Sententia lata non concurrentibus requisitis non parit exceptionem rei iudicatae, cap. 32. n. 241. f. 380.

Sententia S. R. Cons. Neap. dicitur sententia praefecti Praetoris, & statim demandetur exequutioni, cap. 32. nu. 290. f. 384.

Sententia habet exequutionem paratam prout sunt sententiae S. R. Cons. Neap. & faciunt ius in regno, cap. 4. nu. 26. f. 460.

Sententia lata contra uxorem ad instantiam credi-

torum afficere potest maritum non citatum licet possideat, cap. 42. num. 10. f. 464.

Sententia continens creditum liquidandum an inducat actionem, cap. 26. num. 33. f. 268.

Sequestrare.

Sequestrare inscribere, & describere differunt inter se, cap. 26. nu. 35. f. 268.

Sermo.

Sermo testatoris an dicatur proprius sermo heredis, cap. 34. nu. 119. f. 405.

Serui.

Serui Ecclesia gaudent priuilegio immunitatis. c. 24. nu. 12. f. 245.

Seritus.

Seruitus imposta feudo per vassallum durabit donec feudum apud ipsum Vassallum permanse- rit, cap. 30. num. 20. f. 339.

Seruitus constituta in feudo per Vassallum omnino extinguitur feudo aperto Domino, cap. 30. num. 19. f. 339.

Sexus.

Sexus praerogatiua consideratur in feudis, cap. 48. num. 1. f. 478.

Simulatio.

Simulatio facit contractum nullum, cap. 29. num. 158. f. 33.

Simulatio contractus inducitur ex pacto de retro- nendo & modicitate pretii, cap. 34. num. 243. f. 417.

Singularis.

Singularis successor etiam voluntarius an teneatur stare Colono cum suis limitationibus, cap. 34. num. 258. f. 419.

Simplicitas.

Simplicitas potius praesumitur in Minore Rustico & Muliere, quam liberalitas quia non habent potestatem donandi, cap. 9. num. 82. f. 114.

Solemnitas.

Solemnitas extrinseca an praesumatur in transactione causa alimentorum per lapsum temporis, cap. 4. num. 90. f. 50.

Solemnitas non tribuit substantiam dispositioni, sicut materia & forma, cap. 18. num. 3. f. 200.

Solemnitas substantialis quae sit, cap. 18. nu. 6. f. 200.

Solemnitas formalis quae sit, cap. 18. num. 7. f. 200.

Solemnitas extrinseca quae sit, cap. 18. nu. 9. f. 200.

Solemnitas affectualis quae sit, cap. 18. num. 8. f. 200.

Solemnitas extrinseca non praesumitur in actu inter-

uenisse, cap. 18. num. 10. f. 200.

Solemnitas extrinseca ex temporis diuturnitate an praesumatur, cap. 18. num. 13. f. 200.

Solemnitas extrinseca an praesumatur spatio 30. an-

norum quod omnia sint solemniter gesta, cap. 18. num. 16. f. 201.

Solemnitas valde praedicialis, praesumenda sit, etiā

in antiquissimo tempore, cap. 18. num. 20. f. 201.

Solemnitas quo tempore praesumatur adesse, cap. 18. num. 22. f. 201.

Solemnitas an praesumatur in beneficium Ecclesiae

u minoris, cap. 18. num. 25. f. 202.

Solemnitas intrinseca semper in quolibet contractu

praesumitur, cap. 18. num. 27. f. 202.

Solemnitas si deficeret in aliquo actu, an faciat defi-

cere actum, cap. 18. num. 28. f. 202.

Solemnitas extrinseca substantialis consideratur in

testamenti, cap. 18. num. 29. f. 202.

Solemnitas subastationis, an sit publici vel priuati

I N D E X.

iuris. cap. 18. num. 40. fol. 203.
Solemnitas decreti in alienatione bonorum minoris debet persistere in ipso actu cum sit stricti iuris, nec extenditur ad similia, vel maiora. cap. 18. nu. 75. fol. 205.
Solemnitas probatoria est introducta ad publicam utilitatem, nec pacto, nec iuramento remitti potest. cap. 18. nu. 78. fol. 206.
Solemnitas requirens in ipsius actus celebratione dicitur substantialis. cap. 18. nu. 82. f. 206.
Solemnitas decreti Sac. Conc. Trid. non est leuis, ut illius ommissio nocet inducens irritationem actus. c. 18. nu. 88. fol. 207.
Solemnitas decreti Sac. Conc. Trid. in renunciationibus faciendis in omnibus monasterijs est usu recepta, & illis ligantur. cap. 18. nu. 89. fol. 207.
Solemnitas non presumatur intervenisse ex cursu longissimi temporis. cap. 18. num. 108. f. 209.
Solemnitas an remitti possit. cap. 27. nu. 104. f. 287.
Solemnitas an sit de substantia contractus. c. 29. nu. 159. f. 333.

Solemnitates.

Solemnitates fuerunt introducte à iure gentium. cap. 18. nu. 1. f. 199.
Solemnitates etiã sunt introducte à iure naturali. cap. 18. nu. 2. f. 200.
Solemnitates substantiales quomodo cognoscatur, & quos effectus inducunt. cap. 18. num. 2. f. 201.
Solemnitates requisi: e in testamentis an illis renunciare possint. cap. 18. num. 3. f. 202.
Solemnitates an remitti possint per Consuetudinem. cap. 18. num. 33. f. 202.
Solemnitates requirentes in confessione inuentarij servari debent, & una deficiente totum deficit inuentarium. cap. 18. num. 4. f. 202.
Solemnitates subastationis sunt introducte in fauorẽ omnium creditorum. cap. 18. num. 6. f. 203.
Solemnitates subastationis sunt substantiales, & ideo illis renunciari non possint etiam cum iuramento. cap. 18. num. 37. f. 203.
Solemnitates introducte per statutum substantiales dicuntur, & ad unquam seruanda sint. cap. 18. nu. 43. fol. 203.
Solemnitates necessariae in alienatione rerum Ecclesie an presumantur cursu temporis, & an spatium triginta annorum est sufficiens ad presumptionem illarum. cap. 18. nu. 48. f. 203.
Solemnitates necessariae sunt in alienatione bonorum minorum. cap. 18. num. 55. fol. 204.
Solemnitates an possint remitti in contractibus minorum. cap. 18. nu. 55. fol. 204.
Solemnitates substantiales deficientes in alienatione bonorũ minoris faciunt deficere statim alienationem. cap. 18. nu. 56. f. 204.
Solemnitates quando requiruntur in aliquo actu semper in ipso actu intervenienda est causa cognitio. cap. 18. num. 67. fol. 205.
Solemnitates Decreti in alienatione bonorum minoris an intervenire debent in ipso actu, vel post actum. cap. 18. num. 70. fol. 105.
Solemnitati .
Solemnitati probatoria an renunciari possit. c. 18. nu. 79. fol. 206.

Solutio .

Solutio necessaria quando dicitur. c. 3. nu. 65. f. 37.
Solutio debiti ratificationem contractus inuvalidi gessit per filiumfam. operatur etiam si fuerit facta in partem, cap. 9. num. 211. fol. 124.

Solutio partis debiti operatur, ut debitor teneatur ad solutionem alterius partis, etiam si non esset obligatus per scripturam validam approbat ipsam scripturam, & potest debitor abstringi ad solvendum residuum. cap. 9. nu. 216. fol. 124.
Solutio pensionis cessat quotiescumque cessant fructus. cap. 15. num. 20. f. 188.
Solutio dotalis est accessoria matrimonio. cap. 21. n. 77. fol. 227.
Solutio extinguit actionem. cap. 32. num. 93. f. 366.
Solutio quando censeatur facta in diuorem causam. cap. 32. num. 90. f. 366.
Solutio perfecta quando dicitur. cap. 32. n. 100. f. 366.
Solutio facta de aliquo censu pro tribus annatis ultimis nunquid pro ceteris annis presumatur soluisse. cap. 32. nu. 101. f. 366.
Solutio collectarum facta de tribus annatis continuis presumitur in preteritum soluisse. cap. 32. nu. 103. fol. 367.
Solutio quinquennalis promissa soluendo tres postremos quinquennios presumitur in preteritum soluisse. cap. 32. nu. 104. f. 367.
Solutio debet fieri diuersis temporibus, non autem unico die. c. 32. nu. 108. f. 367.
Solutio an est producenda de tribus ultimis annis per apocas de recepto vel per testes. c. 32. n. 109. f. 367.
Solutio pensionis facta de tribus annis continuis presumitur soluisse in preteritum. c. 32. n. 113. f. 367.
Solutio salarij famulorum quando denegatur. c. 32. nu. 181. f. 375.

Soror.

Soror succedit an bona fraterna non obstante eius renunciatione etiam si realissima fuerit. cap. 7. num. 32. circa medium. f. 81.
Soror monialis an admittatur ad successionem sui fratris decedente ab intestato, non obstante eius renunciatione. cap. 7. nu. 31. f. 82.
Soror an non obstante renunciatione possit petere relictum à patre factum. cap. 21. num. 19. f. 331.

Sorores.

Sorores querelantes testamentum fratris instituta turpi persona, teneantur pro rata legitima, quam consequuntur contribuere ad solutionem alimentorum. cap. 11. nu. 58. f. 139.

Scripturam.

Scripturam non obseruans ex parte sua non potest illam allegare nec super ea se fundare. cap. 19. nu. 58. f. 212.
Scripturam producens quando eam acceptare, & approbare videatur. c. 41. nu. 46. f. 462.

Specialis.

Specialis hypoteca magis afficit rem quam generalis. cap. 29. nu. 61. f. 324.
Specialis hypoteca an operatur quod non possit conductor expelli à re locata, quamuis pro usu suo indigeat. cap. 30. num. 12. fol. 337.
Specialis hypoteca ipsius rei in pacto de retrouendendo quid operetur. cap. 34. nu. 153. f. 408.

Speciale .

Speciale dicitur, quod est à generalitate seiunctum. cap. 4. nu. 27. f. 44.

Specialitas .

Specialitas an comprehendatur in generalitate. c. 4. nu. 1. fol. 42.
Specialitas aliquando accipitur pro expresso. cap. 4. num. 25. fol. 44.

Species .

Species solemnitatis plures sunt, alia dicitur sustantialis

INDEX.

- ialis alia dicitur formalis alia effectualis alia extrinseca. cap. 18. num. 5. fol. 200.*
- Species dilationis, seu moratoriae plures sunt. c. 28. num. 2. f. 296.*
- Species usurarum tres sunt. cap. 28. nu. 118. f. 309.*
- Species prelationis plures sunt. c. 30. nu. 75. f. 347.*
- Species simulationis, quae nam sint. c. 34. n. 164. f. 407.*
- Species simulationis, vel fictionis contractus non designans, non est audiendus, nec agendo nec excipiendo. cap. 34. nu. 165. f. 408.*
- Species necessitatis enumerantur. cap. 35. n. 24. f. 424.*
- Species nullitatis plures sunt. cap. 43. nu. 1. f. 468.*
- Species necessitatis enunciantur à Bart. in l. 1. nu. 5. quomodo & quand. iudex. cap. 35. num. 31. f. 425.*
- Species necessitatis enunciantur à Bald. in cons. 448. lib. 2. & cons. 406. lib. 5. cap. 35. num. 32. f. 425.*
- Species fideicommissi duplex est puri, & conditionalis. cap. 38. nu. 1. f. 444.*
- Spes.**
- Spes determinata in futuris assignari non potest. c. 2. nu. 1. f. 14.*
- Spes quae de futuro competit an renunciari possit. c. 2. nu. 13. f. 14.*
- Spes reconvalidationis contractus ex supervenientia assensus pendet. cap. 14. nu. 85. f. 177.*
- Servire.**
- Servire quis tenetur Domino, ille in cuius transferatur comoditas feudi an vero Vassallus contra quem est facta exequutio in fructibus ipsius feudi. c. 13. nu. 139. f. 163.*
- Spoliatus.**
- Spoliatus an possit renunciare beneficio restitutionis spoliij. cap. 29. nu. 29. fol. 321.*
- Socer.**
- Socer an habeat beneficium ne conveniatur, nisi in quantum facere possit aeducto ne egeat. cap. 23. nu. 10. f. 230.*
- Socer, & maritus sunt correlativi, lex loquens de uno transit ad alium, cap. 23. nu. 11. f. 239.*
- Socer, & maritus an in solidum conveniantur pro dotis exactione nulla habita ratione. si egeat, vel non egeat, & quid per consuetudinem Neapolitanam. cap. 21. num. 28. fol. 240.*
- Socer Nurus patronus maritus uxor socius donator, an gaudeat privilegio, ut ne conveniatur, nisi in quantum facere possint. cap. 36. nu. 85. f. 441.*
- Statutum.**
- Statutum excludente filia à bonis paternis illud non extenditur ad bona fraternalia. c. 4. nu. 14. circa medium. fol. 43.*
- Statutum excludens unam personam omnem illius descendendam excludere videtur. cap. 11. nu. 34. f. 137.*
- Statutum excludens matrem à successione filiorum etiam à legitima excludere censetur. cap. 11. num. 36. fol. 137.*
- Statutum siue Constitutio in aliquibus fuit introducta, & inventa, ut bona conserventur in agnationibus propter publicam utilitatem, & familiarum dignitatem. cap. 11. nu. 28. f. 137.*
- Statutum excludens feminas stantibus masculis sorores admittantur instituta turpi persona. cap. 11. nu. 49. f. 138.*
- Statutum non potest tolli ea quae introducta sunt pro bono publico. cap. 29. nu. 175. f. 334.*
- Statutum reiiciens omnes exceptiones non censetur reiecta illae exceptiones, quae oriuntur ex instrumento. cap. 32. nu. 275. f. 383.*
- Statutum prohibens contra instrumentum opponi, tamen non prohibetur debitori praevenire creditorem. cap. 33. num. 3. f. 388.*
- Statutum Civitatis nunquam interpretari contra Republicam. cap. 40. nu. 12. f. 453.*
- Statutum certam formam in contractibus disponens an liget ipsum principem contrahentem. cap. 40. num. 14. fol. 453.*
- Statutum requirens in contractibus certam solemnitatem non comprehendere ipsum Principem. Sterilitas.*
- Sterilitas quantum esse debet. cap. 15. nu. 27. f. Stylus.*
- Stylus S. R. Conf. Neap. cap. 9. nu. 139. f. 118.*
- Scientia.**
- Scientia, & patientia una cum Taciturnitate non sufficit in casu leg. final. C. de pact. cap. 2. num. 50. fol. 18.*
- Scientia post actum an inducat consensum, cap. 2. nu. 54. f. 18.*
- Scientia sola in delictis rebellionis absque revelatione punitur. c. 6. n. 212. f. 76.*
- Scientia inducit certiorationem, & praesumitur certioratus. cap. 8. num. 97. f. 97.*
- Scientia curatoris supplet ignorantiam minoris. c. 8. nu. 102. f. 98.*
- Scientia inducit renunciationem. c. 9. n. 78. f. 114.*
- Scientia praesumitur ex vicinitate rei. nu. c. 9. nu. 81. fol. 114.*
- Scientia valoris, iudicis arbitrio remittuntur. cap. 9. nu. 83. f. 114.*
- Scientia excusat à beneficio restitutionis in integrum. cap. 9. num. 152. f. 120.*
- Scientia est necessaria probanda ad praesupponendum assensum Summi Pontificis. c. 18. nu. 50. 204.*
- Scientia praesumitur in petitione. c. 17. nu. 51. f. 204.*
- Scientia, & patientia requiritur, c. 18. nu. 52. f. 204.*
- Scientia praesupponitur in vicinis. cap. 21. n. 15. f. 220.*
- Scientia mulieris praesumitur circa inopiam sui viri. c. 21. nu. 57. f. 226.*
- Scientia & taciturnitas consensum obligatum inducunt. c. 21. n. 72. f. 227.*
- Scientia sola voluntas est. c. 21. n. 74. f. 227.*
- Scientia venditoris non sufficit, sed denunciatio omnino est facienda ad hoc, ut venditor aliquid faciat contra evictionem petitam. cap. 22. n. 5. f. 230.*
- Scientia requiritur in prelatione. cap. 20. n. 21. f. 339.*
- Scientia praesumitur in eis quae publice fiunt. c. 30. nu. 25. f. 339.*
- Scientia praesumitur per substationes seu proclamata. c. 30. nu. 27. f. 340.*
- Scientia quando praesumatur. cap. 31. nu. 9. f. 350.*
- Scientia praesumitur in coniunctis sanguine. cap. 31. nu. 11. f. 351.*
- Scientia an praesumitur in legatis factis in testamento in scriptis. c. 31. num. 20. f. 351.*
- Scientia generalis an sit sufficiens, vel requiratur specialis contentorum in testamento. cap. 31. num. 21. f. 352.*
- Scientia simplex non requiritur in retractu, sed requiritur certioratio. c. 34. n. n. 182. f. 410.*
- Scientia sola non est sufficiens, sed est necessaria citatio, & notificatio. c. 34. n. 187. f. 410.*
- Scientia non est sufficiens ad constituendum aliquem in mora, sed est necessarium actum intimationis, & citationis. c. 34. n. 190. f. 410.*
- Scientia mariti an sufficiat, pro facienda exequutione sententiae. cap. 42. n. 15. f. 464.*

I N D E X.

Sequestrum.
Sequestrum an possit fieri lite pendente, cap. 26. nu. 30. f. 267.
Sequestrum est odiosum, & regulariter est prohibitum, cap. 26. n. 31. f. 267.
Sequestrum quando permittitur, & in quibus casibus, cap. 26. n. 32. f. 267.
Sequestrum permittitur, ne iudicium sit elusorium, cap. 26. n. 33. f. 268.
Sequestrum an possit fieri lite pendente, & quando admittitur, cap. 26. n. 70. f. 273.
Sequestrum an tollat possessionem, cap. 26. num. 71. fol. 273.
Sequestrum est faciendum cum credito liquido, cap. 26. n. 33. in fin. f. 268.

Semen.
Semen datum ad seminandum Dominus seminis praefertur omnibus alijs creditoribus, cap. 27. nu. 64. f. 284.

Stipulatio.
Stipulatio requiritur ad inducendam novationem, cap. 22. nu. 46. f. 224.

Successor.
Successor in feudo contra voluntatem ultimi decedentis an teneatur ad onera primi acquirentis, vel decedentis, cap. 7. nu. 46. fol. 83.

Subrogatum.
Subrogatum sapit naturam eius in cuius locum subrogatur, cap. 5. nu. 116. f. 63. & cap. 13. n. 67. f. 157.
Subrogatum sapit naturam eius in cuius locum subrogatur, cap. 13. nu. 67. fol. 157.

Subhastatio.
Subhastatio firmat contractum, & perpetuo robur attribuit, c. 9. nu. 41. f. 110.
Subhastatio quid sit, & eius definitio, & est necessaria in qualibet venditione iudiciali, c. 30. n. 22. f. 39.

Subhastationes.
Subhastationes an possint remittere à partibus, cap. 18. n. 38. f. 203.

Subingressio.
Subingressio representat personam, in qua subingreditur, cap. 43. n. 26. f. 282.

Submonitio.
Submonitio necessaria est in obtinenda exceptione hostica, cap. 49. n. 29. f. 487.

Substitutio.
Substitutio natiuitate filiorum rumpitur, & vendicat sibi locum à quibus vis personis etiam priuilegiatis, & pijs, cap. 16. n. 5. f. 193.
Substitutio siue fideicommissum quando censeatur caducata, cap. 38. n. 13. f. 445.

Subreptio.
Subreptio, & obreptio etiam circa leuia, & accidentalialia, an vitiat rescriptum, cap. 27. n. 92. f. 287.

Succedens.
Succedens in feudo contra voluntatem defuncti an teneatur ad onera contracta in vita ipsius defuncti, an verò ad legata, cap. 7. n. 58. f. 85.
Succedens cum clausula tam ex testamento, quam ab intestato an teneatur ad onera, & legata, cap. 7. n. 59. f. 85.

Successor.
Successor in feudo hereditario quid habere debet, cap. 7. n. 55. f. 84.
Successor in feudo ex pacto, & prouidentia ad nihilum grauari possit, cap. 7. n. 61. f. 85.
Successor in feudo hereditario tenetur ad onera ul-

tra vires si non confecit inuentarium, cap. 7. n. 62. fol. 85.
Successor in feudo teneatur infra annum denunciare mortem feudatarij prædecessoris ad finem soluendi releuium aliter denunciatio non facta tenetur ad duplicatum releuium, cap. 6. num. 90. circa medium f. 65.
Successor particularis, Consuetudinarius non ex testamento, neque ab intestato vocatur, sed ex dispositione Consuetudinis ad certa bona intra certos fines in districtu posita, prout in n. 27. cap. 13. n. 29. fol. 154.
Successor ex Consuetudine Neapolitana, ad medietatem bonorum antiquorum non comprehenditur in substitutione facta de hæredibus, & successoribus, cap. 13. n. 31. f. 14.
Successor particularis dicitur succedens ad certum genus patrimonij, cap. 13. n. 32. f. 154.
Successor vigore Consuetudinis Neapolitane, non dicitur simpliciter hæres, nec legatarius, sed dicitur consuetudinarius successor, cap. 13. nu. 33. f. 154.
Successor legitimus in feudo an teneatur soluere legata quando institutio non habuit locum, cap. 13. n. 132. f. 162.
Successor in feudo hereditario an possit grauari usque ad integrum valorem feudi, & multiplicum ordinare, cap. 27. n. 25. f. 280.
Successor singularis an teneatur stare colonis, cap. 30. n. 13. f. 338.

Successio.
Successio ex testamento non impeditur filia, siue sit in toto, siue sit in parte, cap. 7. n. 70. f. 35.

Successiones.
Successiones à iure publico dependentes non patris, sed legibus dantur, cap. 2. n. 29. f. 16.

Supplicatio.
Supplicatio, seu libellum praesumitur oblatum ad instantiam illius, in cuius fauorem continet, cap. 41. n. 30. f. 460.

Suscipiens.
Suscipiens in se casum fortuitum ad impossibile se obligare videtur, cap. 15. n. 5. f. 187.
Suscipiens in se omnes casus fortuitos, adhuc non suscepisse videtur casus, qui nunquam consueti fuerunt euenire, cap. 15. n. 12. f. 183.
Suscipiens in se omne periculum non tenetur de casu fortuito, cap. 15. n. 49. f. 191.
Suscipiens in se omne periculum non videtur renuciare casibus fortuitis, cap. 15. n. 51. f. 191.
Suscipiens in se periculum non tenetur de casu, cap. 15. n. 54. f. 192.

Suspicio.
Suspicio Iudicis an possit allegari post litem contestatam, cap. 32. n. 29. f. 360.
Suspicio Iudicis vno modo potest proponi ab altero modo à reo, cap. 32. n. 40. f. 360.
Suspicio in epra proposita an possit de nouo proponere, cap. 32. n. 65. f. 362.
Suspicio Iudicis regulatur à successione ab intestato, cap. 32. n. 75. f. 363.
Suspicio in Iudicem inducitur ex qualibet inimicitia, cap. 32. n. 82. f. 364.
Suspicio Iudicis ex causa inimicitiae extenditur usque ad quartum gradum affinitatis, cap. 32. n. 74. f. 363.
Suspicio fundata in odio contracto ex causa aduocacionis est iuxta, cap. 32. n. 88. f. 364.

I N D E X.

T

Taciturnitas.

Taciturnitas scientia, & patientia non operatur consensus, sed potius conditiones, cap. 2. nu. 53. fol. 18.

Tabularius.

Tabularius, siue Agrimensor, quomodo debet eligi, cap. 32. n. 125. f. 368.

Temporalia.

Temporalia ad agendum sunt perpetua ad excipiendum, cap. 9. n. 155. f. 120.

Tempus.

Tempus an faciat presumi solemnitatem extrinsecam, cap. 4. n. 88. f. 50.

Tempus statutum a lege interpellatio non est necessaria, cap. 6. n. 137. f. 70.

Tempus interpellat pro homine in debitore moroso, cap. 6. n. 138. f. 70.

Tempus celebrationis contractus est inspiciendum, cap. 8. n. 9. f. 89.

Tempus mortis patris, vel tempus dotis constituta attendendum sit, cap. 8. n. 6. f. 89.

Tempus nunquam currit hereditati iacenti, nec dici potest elapsum, nec in mora dici potest, cap. 9. nu. 146. f. 119.

Tempus numerationis sit attendendum, vel celebrationis instrumenti, cap. 9. n. 233. f. 125.

Tempus inducit renunciacionem, cap. 9. nu. 250. fol. 126.

Tempus trium mensium requiritur ad impetrandum assensum seruata forma Regia Pragmatica, cap. 14. n. 31. f. 176.

Tempus statutum a lege peremptorius videtur, cap. 14. n. 17. f. 180.

Tempus futurum quando in presentem videatur, & actus possit ex quoquomque tempore initium sumere, cap. 14. n. 54. f. 173.

Tempus praefixum a statuto, si patitur labi non auditur, cap. 14. n. 119. f. 180.

Tempus lapsum habet vim renunciacionis, cap. 14. n. 121. f. 180.

Tempus dicitur esse de forma, & venis obseruandum ad vnguem, cap. 14. n. 134. f. 181.

Tempus statutum currit de momento ad momentum, cap. 14. n. 136. f. 182.

Tempus precise appositum alicui contractui, vel dispositioni illud tempus limitatum, continet contrariam dispositionem post tempus, cap. 14. n. 137. fol. 182.

Tempus an inducat solemnitatem, cap. 18. nu. 14. fol. 201.

Tempus 30. annorum an tollat omne vitium, & defectum, quod pro actus nullitate allegari possit, cap. 18. n. 17. f. 201.

Tempus ad inducendam solemnitatem declaratur, cap. 18. n. 23. f. 201.

Tempus centum annorum requiritur ad presumentiam solemnitatem, cap. 18. n. 24. f. 202.

Tempus ad restituendam dotem potest diminui, & in partem deducitacite, & expresse renunciari, cap. 28. n. 4. f. 300.

Tempus praefixum ad prestandam cautionem facit silere partes, cap. 28. n. 107. f. 307.

Tempus interpellat pro homine, c. 28. n. 109. f. 307.

Tempus determinatum ad aliquid faciendum illud

tempus inducit monitionem partis, c. 28. n. 110. f. 307.

Tempus incipit currere a die perfecta venditionis, cap. 30. n. 35. f. 340.

Tempus an inducat renunciacionem, cap. 32. nu. 16. fol. 359.

Tempus ad allegandum Iudicem suspectum quantum esse debet, cap. 32. n. 66. f. 382.

Tempus non limitatum ad redimendum potest usque ad infinitum redimere, cap. 34. n. 31. f. 399.

Tempus si non est praefinitum, nec de illo fit mentio an possit redimere in perpetuum, c. 34. n. 52. f. 401.

Tempus praefixum, & determinatum in pacto de retrovendendo est seruandum, cap. 34. n. 53. f. 401.

Tempus limitatum ad aliquid faciendum, an possit prorogari, etiam si agatur de fauore libertatis, & ultima voluntatis, cap. 34. n. 58. f. 401.

Tempus adiectum, & limitatum, an currat de momento ad momentum, cap. 34. n. 64. f. 401.

Tempus praefixum in quolibet contractu an conditionem inducat, cap. 34. n. 63. f. 402.

Tempus quando stat pro forma, cap. 34. n. 72. f. 402.

Tempus dispositionis non obseruans, dicitur ipsam dispositionem non obseruare, cap. 34. n. 74. f. 402.

Tempus non potest poni pro tempore, cap. 34. nu. 77. fol. 402.

Tempus non currit militibus occupatis ex causa militiae, & post tempus admittuntur ad retrahendum, cap. 34. n. 38. f. 402.

Tempus ad aliquid faciendum appositum in contractibus, an currat ignorantia, cap. 34. n. 82. f. 402.

Tempus non currit appellandum pendente nullitate sententiae, cap. 34. n. 93. f. 403.

Tempus ceptum cum maiore ad retrahendum, an currat etiam cum minore, & an concedatur restitutio in integrum, cap. 34. n. 94. f. 403.

Tempus concessum heredi ad conficiendum inuentarium, a quo tempore incipiat currere, c. 3. nu. 83. fol. 40.

Tempus mortis inspiciendum est in successioneibus, cap. 35. n. 89. f. 429.

Tempus biennij ad opponendam exceptionem non numerata pecunie est permixtum de iure Ciuili, Canonico, & Regio, cap. 41. n. 16. f. 459.

Tempus biennij conceditur ad opponendam exceptionem non numerata pecunia tam in contractu dotis, quam mutui, cap. 41. n. 17. f. 459.

Tempus triginta dierum conceditur ad opponendam exceptionem non numerata pecunie in omnibus contractibus, cap. 41. n. 18. f. 459.

Tempora.

Tempora tria considerantur in renunciacionibus, cap. 20. n. 1. f. 215.

Terminus.

Terminus an sit actus necessarius iudicij, cap. 32. nu. 230. f. 379.

Terminus, siue tempus quando adiungitur numero dierum, vel mensium cum dictione A. vel Ab. tunc statim incipit currere, & currit de momento ad momentum etiam ignorantia, cap. 34. n. 83. f. 403.

Terminus, siue tempus limitatum ex sui natura est seruandum, cap. 34. n. 88. f. 403.

Terminus petendi beneficia est infra mensem a die publicationis, cap. 40. n. 3. f. 452.

Tertia.

Tertia species necessitatis enunciat a Bald. in consil. 448. lib. 3. & cons. 406. lib. 5. ca. 35. n. 32. f. 425.

Ter-

I N D E X.

Tertij.

Tertij possessores non possunt conveniri, nisi excussis principalibus debitoribus, cap. 29. n. 2. f. 318.

Testator.

Testator rogans heredem, ut hereditatem restituat, illa portio renunciata veniat in fideicommissum, cap. 13. n. 19. f. 153.

Testator an possit gravare feudatarium super fructibus feudi, cap. 13. n. 120. f. 160.

Testator an possit gravare heredem super fructibus feudi, cap. 13. n. 121. f. 160.

Testator potest prohibere falcidiam, cap. 17. nu. 21. fol. 197.

Testator in rebus legatis potest opponere onus excedens valorem legatorum, cap. 35. n. 75. f. 428.

Testator neque tacite, neque expresse potest prohibere dictam quartam uxori suae, cum sit debitum Reale, & ab homine tolli, nec diminui potest, cap. 35. n. 84. f. 429.

Testamentum.

Testamentum, siue voluntas testatoris, quando vires incipiat haberi, cap. 2. n. 19. f. 15.

Testamentum annullatum ob defectum heredis, an cetera firma remaneant, cap. 7. n. 47. f. 83.

Testamentum factum per fratrem instituta turpi persona, an rumpatur in totum, vel tantum usque ad legitimam, cap. 7. n. 53. f. 138.

Testamentum non in totum rumpitur instituta turpi persona, vel tantum usque ad legitimam, cap. 11. nu. 56. f. 138.

Testamentum dicitur nullum deficiente solemnitate, cum illa solemnitates sint de substantia, cap. 18. n. 30. f. 202.

Testamentum, siue quilibet contractus, ubi venit nullus, ex defectu solemnitatis, non ipso iure dicitur nullus, sed ope exceptionis declaratur nullus, cap. 18. n. 32. f. 202.

Testes.

Testes publicati Iudici, & parti dicitur liquere de iure Actoris, & Rei, cap. 33. n. 16. f. 387.

Testimonium.

Testimonium mentis nostrae nullum maius esse, quam qualitas inspecta verborum, cap. 34. n. 39. f. 399.

Textus.

Textus in l. fin. C. de pactis explicatur, cap. 2. nu. 39. fol. 17.

Titulus.

Titulus est necessarius in iudicio possessorio, non autem sola possessio, & debet esse validus, & efficax, cap. 32. n. 157. f. 373.

Tortura.

Tortura est danda rebellis etiam absque indicijs, vel saltem leuioribus, cap. 6. n. 215. f. 75.

Tortura an sit danda ex processu informatiuo, cap. 25. n. 70. f. 257.

Traditio.

Traditio rei requiritur in pacto de retrovendendo, cap. 34. n. 219. f. 413.

Traditio an requiratur in contractu Principis, cap. 46. n. 7. f. 475.

Traditio nulla requiritur in gratia Principis, cap. 46. n. 10. f. 475.

Traditio an sit necessaria in feudis, cap. 46. num. 11. fol. 475.

Traditio an requiratur in acquisitione domini iure hypothecae, cap. 46. n. 15. f. 475.

Transgens.

Transgens contra formam l. de his ff. de transact. transgressor legis appellatur, & transactio dicitur nulla, cap. 31. n. 6. f. 350.

Transactio.

Transactio non potest fieri super alimentis absque decreto Iudicis, & qua ratione improbetur, cap. 4. n. 55. f. 46.

Transactio nullo modo potest fieri super alimentis expresse relictis, cap. 4. n. 57. f. 46.

Transactio super alimentis an iuramento firmetur, cap. 4. n. 64. f. 47.

Transactio super alimentis cum decreto Iudicis, an est admittenda, cap. 4. n. 68. f. 48.

Transactio super alimentis an valeat sine decreto Iudicis, cap. 4. n. 69. f. 48.

Transactio an possit fieri super alimentis, quae debentur ex ultima voluntate, vel ex contractu inter vivos, cap. 4. n. 70. f. 48.

Transactio an fieri possit super alimentis preteritis vel futuris, cap. 4. n. 71. f. 48.

Transactio an fieri possit super alimentis debitis ratione contractus, vel ultima voluntatis, cap. 4. n. 74. f. 48.

Transactio pactum, & renunciatio legati non valet, nisi cognitis verbis legati, vel testamenti, cap. 31. n. 1. f. 350.

Transactio an retractatur non inspectis verbis contractus per prius stipulati inter partes, & de novo reperi, cap. 31. n. 15. f. 351.

Transactio est prohibita favore ultima voluntatis, & alimentorum ne transgens fame pereat, cap. 4. n. 58. fol. 46.

Transgressio.

Transgressio voluntatis defuncti an sit delictum, cap. 12. n. 38. f. 146.

Trebellianica.

Trebellianica an censeatur renunciata per renunciationem generalem, cap. 4. n. 4. f. 42.

V

Valor bonorum.

Valor bonorum, quomodo probetur, cap. 9. nu. 79. fol. 114.

Variatio.

Variatio, & electio, quando permittitur super bonis obligatis, cap. 14. n. 143. f. 182.

Vassallus.

Vassallus delictum committens propter quod immediate ad dominum revertitur feudum restitutus per Principem recuperat feudum, cap. 6. nu. 190. fol. 74.

Vassallus non potest imponere onus, ne quicquam onus candela pro eius anima, cap. 13. n. 37. f. 155.

Vassallus an possit alienare fructus pro toto tempore quo fructus esse debent penes eum, cap. 13. nu. 84. fol. 157.

Vassallus an possit locare rem feudalem, cap. 13. nu. 88. f. 157.

Vassallus potest refutare feudum in vito Domino in immediate successuro, cap. 13. n. 112. f. 159.

Vassallus an possit lite pendente a possessione feudi ei jci, & possessione priuari, cap. 26. n. 29. f. 267.

Vassallus non potest nec pignori, nec hypothecae, nec servitutem imponere super re feudali in praesentium Domini directi, cap. 30. n. 17. f. 338.

Vas-

INDEX.

Vassallus assu debet directum Dominum uti superiorem recognoscere, cap. 35. n. 37. f. 426.

Venditio.

Venditio dicitur perfecta extincta candela, cap. 9. n. 45. f. 110.

Venditio fiscalis solemniter, & bona fide facta retractatur pretextu lesionis, ut facilius emptores inveniuntur, cap. 9. n. 58. f. 112.

Venditio non dicitur perfecta ante traditionem, cap. 27. n. 116. f. 288.

Venditio facta causa dotis, non dicitur vera venditio, sed dotis causa, cap. 27. n. 123. f. 289.

Venditio facta cum pacto de retrouendendo nullo adiecto verbo quodcumque, an non obstante lapsu temporis venditor audiatur, cap. 34. num. 46. fol. 400.

Venditio remanet libera finito tempore, cap. 34. num. 66. fol. 402.

Venditio facta cum pacto de retrouendendo, an sit pura venditio, cap. 34. n. 217. f. 413.

Venditor.

Venditor, siue emptor an excludatur à beneficio l. 2. C. de rescind. vendit. ex capite cuiusvis lesionis, cap. 9. n. 91. f. 111.

Venditor non potest rem venditam obtinere, nisi restituito pretio, cap. 12. n. 8. f. 143.

Venditor tenetur certiorare emptori de re vendita, cap. 12. n. 6. f. 230.

Venditor omne onus, & interesse suscipere debet, & in iudicio comparere debet, cap. 22. n. 8. f. 230.

Venditor an excludatur à prescriptione longissimi temporis, cap. 34. n. 3. f. 97.

Venditor obligatus retrouendere quodcumque semper remanet obligatus retrouendere, cap. 34. n. 26. f. 299.

Venditor an teneatur redimere proprijs pecunijs, cap. 34. n. 109. f. 405.

Venditor remanens in possessione rei vendita dicitur contractus simulatus, cap. 34. n. 167. f. 409.

Venditor an possit redimere quodcumque existente pacto de retrouendendo, in decem annis, cap. 34. n. 178. f. 410.

Venditor sciens sibi esse motam litem, adhuc debet expectare denunciationem, cap. 34. n. 198. f. 411.

Venditor an habeat actionem contra tertium possessorem, cap. 34. n. 221. f. 413.

Venditor ex parte sua debet adimplere antequam exerceat pactum de retrouendendo, cap. 34. n. 251. fol. 418.

Venditor, siue eius heres facta redemptione, an teneatur stare locationi facta per emptorem, cap. 34. n. 257. f. 419.

Veniens.

Veniens contra transactionem tenetur restituere, omne totum, quod accepit occasione dicta transactionis, etiam si fuerit appositum pactum de non restituendo in contractu, cap. 12. n. 1. f. 143.

Veniens contra contractum tenetur restituere accepta, quæ occasione illius contractus recepit, cap. 12. n. 5. f. 143.

Veniens contra transactionem an teneatur soluere penam oppositam in contractu lite finita, vel à principia litis, & quid in acceptis occasione dicta transactionis, cap. 12. n. 24. f. 144.

Veniens contra contractum transactionis tenetur pe-

nam soluere lite finita, cap. 12. n. 25. f. 145.

Veniens contra renunciationem tenetur restituere id, quod accepit occasione renunciationis, cap. 12. n. 40. f. 146.

Venter.

Venter alimentatur de bonis viri, quando maritus reliquit uxorem pregnantem, & sint gregi fructus debentur, nec est facienda deductio alimentorum, cap. 28. n. 21. f. 290.

Verba.

Verba in contractibus ita debent intelligi, ut aliquid operetur, cap. 4. n. 13. f. 43.

Verba generalia in certis casibus non possunt operari, & quando operantur habentur pro specialibus, cap. 4. n. 24. f. 44.

Verba enunciativa licet prolata in contractibus non sunt obligatoria, tamè si sunt geminata bene obligant, cap. 9. n. 39. f. 110.

Verba quantumuis generalia, & ampla non comprehendunt personam disponentis imò excepta videntur, cap. 40. n. 11. f. 453.

Verbalis.

Verbalis allegatio melioramentorum non sufficit, cap. 12. n. 67. f. 148.

Verbum.

Verbum renunciare secundum latam significationem continere repudiationem, cap. 1. n. 2. f. 3.

Verbum specificare idem est, ac exprimere, cap. 4. n. 26. f. 44.

Verbum periculum est generale continens leuissimam culpam, cap. 15. n. 52. f. 192.

Verbum litis quid importet, cap. 25. n. 10. f. 251.

Verbum Bannitus intelligitur, prout intelligit Constitutio Grandis utilitas, cap. 25. n. 50. f. 254.

Verbum innovare, idest novam esse reducere, cap. 26. n. 5. f. 265.

Verbum vendere, & alienare, intelligendum est cum effectu vendere, & tradere, cap. 27. n. 115. f. 288.

Verbum si voluerit positum in contractibus, an excludat heredem venditoris à redimendo, cap. 34. n. 211. f. 413.

Verbum si petierit positum in contractibus, an importet conditionem, cap. 34. n. 212. f. 413.

Verbum ad habendum tenendum possidendum quid importet, cap. 38. n. 39. f. 447.

Vestes.

Vestes quotidianæ lectum, & reliqua suppellectilia, an sint tacite obligata pro pensione domus, cap. 27. n. 38. f. 282.

Via.

Via una electa, an alteri renunciare videatur, & an fallit in executivis, cap. 14. n. 141. f. 182.

Via una electa non potest variare maximè lite contestata, cap. 14. n. 147. f. 183.

Vidua.

Vidua retinet privilegia primi viri, cap. 23. num. 51. fol. 242.

Vidua dicitur esse in matrimonio, cap. 23. num. 52. fol. 242.

Vidua pro exactione dotis an perdat privilegium electionis fori, cap. 23. n. 62. f. 243.

Vidua mortuo viro remanet de foro, & domicilia viri etiam pro exactione dotis, cap. 23. num. 63. fol. 243.

Vidua etiam si esset Regina dicitur miserabilis persona, cap. 24. n. 29. f. 247. circa medium.

Vi-

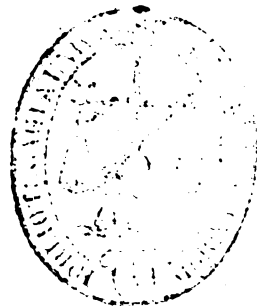
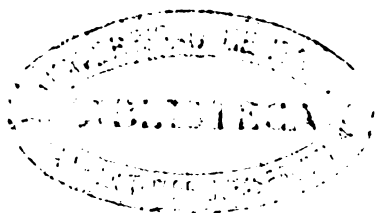
I N D E X.

- Vidua, quæ in viduali lecto iacet in matrimonio esse dicitur, cap. 35. n. 4. f. 423.*
- Vidua non debet exercere officia vilia, cap. 33. num. 56. fol. 426. & 427.*
- Vita.**
- Vita hominis pendet à futuris alimentis nõ ex præteritis ideo favorabiliora sunt alimenta futura, cap. 4. n. 73. f. 48.*
- Vita, & militia debetur secundogenitis in feudis, cap. 6. n. 22. f. 60.*
- Vita, & militia succedit loco paragii, cap. 6. num. 23. fol. 60.*
- Vita & militia dicitur onus feudi, cap. 6. num. 24. fol. 60.*
- Vita & militia debetur iure constitutionis Regni, c. 6. nu. 25. f. 60.*
- Vita & militia dicitur annua præstatio in pecunia quam primogenitus tenetur tribuere secundogenito, cap. 6. num. 34. f. 61.*
- Vita & militia idem est quod alimenta, cap. 6. n. 35. fol. 61.*
- Vita, & militia liquidanda est ex fructibus feudi tempore mortis, cap. 6. n. 37. f. 61.*
- Vita, & militia est præstatio commodatû quia debetur ex fructibus separatis à solo secundum Franciscum de Amic. cap. 6. num. 39. fol. 61.*
- Vita, & militia, quæ debetur secundogenitis, quantum debet esse, cap. 6. num. 40. f. 61.*
- Vita, & militia morè assimilatur, cap. 6. num. 41. fol. 61.*
- Vita & militia erit sicut legitima, cap. 6. num. 43. fol. 62.*
- Vita, & militia, an debeatur ex corporibus reintegratis, cap. 6. n. 45. f. 62.*
- Vita & militia, an debeat augeri auctis feudorum & corporibus opinio Reg. de Ponte, & t. incert. de Franch. cap. 6. nu. 49. f. 62.*
- Vita, & militia est onus feudi, & cum illo transit, cap. 6. nu. 51. f. 62.*
- Vita & militia est onus Reale feudi, & cum illo transit, cap. 6. n. 52. f. 62.*
- Vita & militia, an ex corpore feudi, vel ex fructibus feudi debeatur, cap. 6. n. 53. f. 62.*
- Vita & militia, iure actionis debetur, cap. 6. nu. 55. fol. 63.*
- Vita & militia non cessat, si frater secundogenitus sit diues, cap. 6. n. 58. f. 63.*
- Vita & militia est portio feudi, & loco talis portio nis succedit, cap. 6. n. 59. f. 63.*
- Vita & militia an debeatur loco alimentorum, c. 6. num. 60. f. 63.*
- Vita & militia non transmittitur ad hæredes, cap. 6. nu. 61. fol. 63.*
- Vita & militia, an debeatur filiis, filij primogeniti, cap. 6. nu. 63. fol. 63.*
- Vita, & militia præterita an transmittatur ad hæredes, cap. 6. nu. 69. f. 63.*
- Vita & militia debetur secundogenito absque ulla exceptione, cap. 6. n. 74. f. 63.*
- Vita & militia uniuersale iudicium appellatur sicuti dos, & petitio hereditatis, cap. 6. num. 78. fol. 64.*
- Vita & militia à quo die debeatur, & à quo die incipiat habere vires, cap. 6. n. 82. f. 64.*
- Vita & militia à quo vis onere exempta videtur etiam solutione. Adhæc, & Releuij, cap. 6. nu. 85. fol. 64.*
- Vita & militia debetur ex fructibus deductis omnibus oneribus, cap. 6. n. 86. f. 64.*
- Vita, & militia est onus feudi & uti onus deducenda, est & minuere Releu. um. cap. 6. num. 87. fol. 64.*
- Vita & militia, an debetur Clericis etiam in sacris constitutis, cap. 6. num. 93. f. 65.*
- Vita & militia, an concedatur Clerico inhabili ad seruitium præstandum, cap. 6. nu. 94. f. 65.*
- Vita, & militia loco legitima debeatur in omnibus bonis hereditarijs in quorum valore computatur fenda hereditaria, cap. 6. nu. 96. f. 65.*
- Vita & militia non comprehenditur in generali renunciatione, sed requiritur specialis renunciatio, cap. 6. nu. 97. fol. 66.*
- Vita est militia assignata secundo genitis excluduntur à successione, c. 6. n. 98. f. 66.*
- Vita è militia, an debeatur rebello, cap. 6. num. 17. fol. 73.*
- Vita monialium consistit tantum in diuinis rebus, cap. 19. n. 6. f. 211.*
- Virtus.**
- Virtus cuiuscumque pacti, aut renunciationis excluditur in præiudicium debitoris non habentis aliunde, vi possit in numerata pecunia soluere, iuxta iuratum promissionem, cap. 36. n. 19. f. 436.*
- Vis.**
- Vis dispositionis in genere eadem operatur ac dispositioni in specie, cap. 15. n. 15. f. 188.*
- Vitium.**
- Vitium litigiosum nunquam contrahitur in alienationibus bonorum dotalium, etiam pro alienatione necessaria, seu adiudicatione iudiciali, cap. 42. nu. 5. f. 465.*
- Vitium litigiosum, an comittatur in fructibus a re litigiosa nascentibus, cap. 42. n. 24. f. 466.*
- Voluntas.**
- Voluntas est declaranda per verba facta, vel non facta, cap. 1. n. 20. f. 4.*
- Voluntas in mente retenta non inducit acquisitionem, vel repudiationem, cap. 1. n. 21. f. 4.*
- Voluntas renunciantis libera debet esse, cap. 1. n. 28. fol. 5.*
- Voluntas testandi est ambulatoria, vsque ad mortem, & nullum effectum sortiri videtur, nisi post ipsius voluntatis obitum, cap. 2. n. 18. f. 15.*
- Voluntas testatoris, siue testamentum, quando vires incipiat haberi, cap. 2. n. 19. f. 15.*
- Voluntas, quando censetur tacita renocata, cap. 2. nu. 41. f. 17.*
- Voluntas declaratur etiam ex actu nullo, cap. 2. nu. 42. fol. 17.*
- Voluntas tacita, an sit sufficiens ad validandum pactum futura successionis ex verbis, tex. in l. fin. C. de pact. ibi voluntatem suam eis accomodauerit, cap. 2. num. 44. fol. 18.*
- Voluntas renunciantis ex pactis appositis in ipsa renunciatione cognoscitur habere animum fixum renunciandi, cap. 2. nu. 69. f. 20.*
- Voluntas renunciantis ex verbis, tam cognitis, quam non cognitis cognoscitur, velle renunciare, cap. 3. nu. 6. f. 30.*
- Voluntas ultima multis favoribus est dotata, cap. 4. n. 75. f. 48.*
- Voluntas euidentis dicitur, ex coniecturis, cap. 6. n. 31. fol. 61.*
- Voluntas testatoris est indiuidua, cap. 11. n. 70. f. 141.*

INDEX.

- Voluntas indiuidua contrahentium, quomodo dignoscitur, cap. 14. n. 11. f. 169.*
Voluntas patris dicitur iussus respectu filij, prout voluntas domini respectu serui, cap. 21. num. 69. fol. 227.
Voluntas inter extraneos, pro mandato accipitur, cap. 21. n. 70. f. 227.
Voluntas contrahentium est attendenda in contrahentibus pacti de retrouendendo, cap. 34. n. 36. f. 399.
Voluntatis.
Voluntatis obiectum quid sit, cap. 1. n. 102. f. 11.
Vniuersitas.
Vniuersitas an habeat restitutionem aduersus rem demanialcm vendita, & infra, quod tempus peti possit, cap. 30. n. 53. f. 341.
Vniuersitas habet priuilegium pralationis ex permissione regis, cap. 30. n. 95. f. 349.
Vniuersitas in cessione bonorum obseruabit solam iuris communis formam, non autem illam ignominiosam super lapide, cap. 36. n. 29. f. 437.
Vniuersitas est corpus fictum, cap. 36. n. 30. f. 437.
Vniuersitates.
Vniuersitates habent pralationem ex Regis promissione, cap. 30. n. 95. f. 349.
Vnus.
Vnus testis, an sit sufficiens ad habendam summariam cognitionem pro concedendis alimentis secundogenito, cap. 6. n. 77. f. 64.
Vsus.
Vsus alicuius rei per nō usum prescribitur inter presentes decennio, cap. 9. n. 265. f. 127.
Vsus conductionis est attendendus in remissione mercedis, quam tempus, cap. 15. n. 26. f. 189.
Vsus alicuius rei an prescribatur per contrarium usum, cap. 18. n. 104. f. 109.
Vusufructus.
Vusufructus ad quem deuoluatur mortuo usufructuario, cap. 6. n. 62. f. 63.
Vusufructus morte finitur, intellige de morte naturali, cap. 34. n. 214. f. 413.
Vusufructus relictus alicui, & eius heredi intelligitur de prima heredi, & non transit ad alios heredes, cap. 34. n. 216. f. 413.
Vusufructus amittitur eo non utente decennio inter presentes viginti inter absentes a tempore quo competere cepit, cap. 9. n. 268. f. 128.
- Vsura.**
Vsura, seu tertia, an currant pendente dilacione, seu moratoria, cap. 28. n. 149. f. 311.
Vtilitas.
Vtilitas an debeat esse euidentis, ut actus sustineatur, cap. 4. n. 87. f. 49.
Vtilitas publica fuit causa finalis concedendi beneficium restitutionis in integrum, cap. 9. num. 112. fol. 116.
Vtilitas minoris non est exprimenda in decreto alienationis, cap. 18. n. 69. f. 205.
Vxor.
Vxor tenetur stare consuetudinibus Viri circa dispositionem dotis, cap. 23. n. 43. f. 241.
Vxor per matrimonium effecta est Ciuis eiusdem originis viri, cap. 23. n. 61. f. 243.
Vxor mortuo viro an teneatur stare locationi fundi dotalis, cap. 28. n. 173. f. 314.
Vxor an admittatur ad quartam, quando possit laborare, & opere manuum suarum sibi decentibus alimentis prouideri, cap. 35. n. 43. f. 426.
Vxor semper tenetur seruare dignitatem, & honorificentiam sui viri, cap. 35. n. 57. f. 427.
Vxor in quarta an succedat titulo hereditario, cap. 35. n. 55. f. 427.
Vxor succedens in quarta, an teneatur soluere debita defuncti, cap. 35. n. 56. f. 427.
Vxor non excluditur a petitione quarta si mortuo viro superuenit facultas uxori, seu actio ad consequenda alimenta, cap. 35. n. 83. f. 429.
Vxor debet esse paupera tempore mortis viri ad hoc, ut illi succedat in quartam, cap. 35. n. 86. f. 429.
Vxor habens quartam a primo viro prohibetur succedere in bonis secundi viri, cap. 35. n. 92. f. 429.
Vxor si neglexerit quartam petere a primo viro sibi imputatur, cum a secundo non possit illam consequi, nisi in defectum primi, cap. 35. n. 93. f. 429.
Vxor amittit quartam post mortem viri si impudice viuit, cap. 35. n. 102. f. 430.
Vxor existentibus hijs lucratur tantum quartam quoad usufructum, cap. 35. n. 103. f. 430.
Vxores.
Vxores, & filij militum an habeant fori electionē, cap. 49. n. 14. f. 485.
Vxores militum an gaudeant exceptione hostica, cap. 49. n. 16. f. 485.

FINIS.

Errata

Fol. 2. num. 56. cum effectum
 fol. 4. num. 12. omni co
 f. 10. num. 90. viam
 f. 11. num. 21. ad formandam
 f. 15. num. 17. quoad primum secundum
 & num. 22. adhibere possit
 f. 52. num. 7. intelligitur
 f. 63. num. 73. micta
 f. 76. num. 227. duplico
 f. 78. in argumento non obstare
 f. 127. num. 255. nunciatum
 f. 136. num. 21. vel paternæ
 f. 148. num. 19. in sum. fortitudine
 f. 225. num. 54. paure
 f. 238. num. 6. quoo
 f. 244. num. 66. si in mulier
 f. 264. in sum. num. 45. prag. 46.
 f. 266. num. 23. in re habente
 f. 268. num. 34. ne sequestrari.
 f. 282. num. 38. misterio
 f. 313. vigesimumnonum
 f. 326. num. 96. in actione
 f. 403. Capite
 f. 443. in summ. num. 30. cum
 f. 456. num. 14. in summ. bienti
 f. 462. nu. 10. in sum. creditorum efficere
 f. 467. in sum. nu. 5. collit
 f. 484. num. 8. factos
 f. 485. num. 17. rori
 f. 486. num. 21. sommonito.

Emendata:

cum effectu.
 omni suo.
 per viam.
 ad firmandum.
 quoad primum absque secundum?
 adhibere non possit.
 intelliguntur.
 dicta.
 publico.
 non obstante.
 renunciatum.
 & petere.
 foriudicato.
 paupere.
 quod.
 si mulier.
 prag. 64.
 in re non habente.
 nec sequestrari.
 ministerio.
 vigesimumoctauum:
 in electione.
 Caput trigesimumquartum;
 non.
 biennij.
 creditorum non efficere.
 tollit.
 factos.
 fori.
 submonite.

